Η ΚΑΙΝΗ
ΔΙΑΘΗΚΗ.

TEXT
WITH CRITICAL APPARATUS.

PUBLISHED BY THE
BRITISH AND FOREIGN BIBLE SOCIETY
IN CONNECTION WITH ITS CENTENARY.
146, QUEEN VICTORIA STREET, LONDON, E.C.
1904.

Cambridge:
PRINTED BY J. AND C. F. CLAY,
AT THE UNIVERSITY PRESS.

ADVERTISEMENT.

The text of this Greek Testament was in the main first published by the Bible Society of Württemberg at Stuttgart in 1898. It was prepared for that Society by Professor **Eberhard Nestle,** D.D., of Maulbronn, and he has revised the three editions which have followed the first. By the kind permission of the Württemberg Society the British and Foreign Bible Society is permitted to adopt its latest text (the 4th) and to publish it in England under Dr Nestle's care.

The text is the resultant of a collation of three of the principal recensions of the Greek Testament which appeared in the latter half of the 19th century, viz. those of **Tischendorf,** *editio octava* 1869—72 (as reproduced in the 4th edition by Oskar von Gebhardt, 1898); of **Westcott and Hort,** 1881 (impression of 1895); and of **D. Bernhard Weiss,** 1894—1900 (second edition 1902). The readings adopted in the text are those in which at least two of these editions agree. An exception to this rule has been made in the case of St John v. 3, 4, and vii. 53—viii. 11. These passages have been retained in the text, but they are placed within special marks.

Besides this edition with critical apparatus, another is published containing the text by itself.

The apparatus at the foot of each page indicates every variation of any importance in the resultant

text above it, in words, spelling or punctuation, from (1) the Textus Receptus, and (2) the Greek Text which avowedly or inferentially underlies the English Revised Version of 1881. For the purpose of comparison a Greek Testament printed for the Society at the University Press, Cambridge, in 1876 has been used in the main to represent the Textus Receptus as hitherto published by the Society. It gives (but not with perfect accuracy) the text of the Elzevir edition of 1624, which was based on that of Robert Estienne [Stephanus], Paris 1550, and which took the name of Received Text from the preface to the edition of 1633.

The readings of the English Revisers are gathered (1) from the list furnished by them and reproduced by Scrivener (Cambridge 1881, 1894) and Palmer (Oxford 1881, 1901); and (2) inferentially from a comparison of their English with the Greek text of the present edition. In some cases these readings can only be inferred with probability, and not with certainty.

Variations are indicated in the footnotes as follows :—

No mark	A reading found in the Textus Receptus (or the Society's 1876 edition of it) which takes the place of that in the resultant text above.
+ –	*Plus* indicates something added to the text, and *minus* something omitted from it.
( )	When a Greek reading is enclosed in curved brackets, the variation is in punctuation alone.
|	An upright bar separates the variations in a single verse.
1°, 2° &c.	When the same word recurs in a verse, the numeral indicates the particular one in the series to which the variation applies.

κ.τ.λ. Is used in the cases where a particular reading or spelling will recur in the N.T., and the correction is made at its first occurrence, once for all.

S (=Stephanus-Elzevir's or the Society's edition.) S stands for the T.R. when the same variation occurs in that text, and in the Eng. R.V.

R (=Revisers.) R, by itself, indicates a variation which occurs only in the Revisers' text, and is one of those to be found in Scrivener's list of the Revisers' avowed readings.

R Indicates a reading of the Revisers, which has been inferred from their English, but is not specified by Scrivener.

(**R**) The **R** is enclosed in curved brackets when the inference as to what was the Revisers' reading is probable, but not absolutely certain.

SR, S**R**, S(**R**) Are used when the variation is common to T. R. and R. V., with more or less certainty in the latter case, as already explained.

R^t, $\mathbf{R}^t$ Are used when the variation occurs in the Revisers' text, as distinguished from their margin.

R^m, $\mathbf{R}^m$ Are used when the variation occurs in the Revisers' margin, as distinguished from their text.

m^1, m^2 Are used when there are more marginal readings than one.

] Indicates the limit in the text to which a variation applies.

[ ] Double brackets (e.g. Mark xvi. 9) mark passages which the critical editors, or a majority of them, consider very early interpolations.

< > Indicate a passage for which ancient authority is in part wanting.

Accents and breathings are only inserted in the apparatus when the variation turns upon them. In the use of initial capitals for Θεός, Κύριος, Χριστός, Πνεῦμα, Διάβολος, etc. the general usage of the English and American Revisers is followed. Σατανᾶς is always regarded as a proper name.

The black type for quotations, the strophic arrangement for poetry, and the division into paragraphs, chiefly follow Westcott-Hort. The verse division is that of Stephanus, 1551.

The side margins contain parallel-references compiled from (1) the R. V. of Luther's translation, (2) quotations from the O. T. found in Westcott-Hort and Tischendorf-Gebhardt, and (3) other sources.

THE BIBLE HOUSE, LONDON,
March, 1904.

ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ

Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ Δαυεὶδ 1
υἱοῦ Ἀβραάμ.
Ἀβραὰμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ, Ἰσαὰκ δὲ 2
ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ, Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, Ἰούδας δὲ ἐγέν- 3
νησεν τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θάμαρ,
Φαρὲς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐσρώμ, Ἐσρὼμ δὲ
ἐγέννησεν τὸν Ἀράμ, Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν 4
Ἀμιναδάβ, Ἀμιναδὰβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ναασ-
σών, Ναασσὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαλμών, | Σαλ- 5
μὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Βοὲς ἐκ τῆς Ῥαχάβ, Βοὲς
δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωβὴδ ἐκ τῆς Ῥούθ, Ἰωβὴδ
δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαί, Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησεν 6
τὸν Δαυεὶδ τὸν βασιλέα. Δαυεὶδ δὲ ἐγέννησεν
τὸν Σολομῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου, Σολομὼν δὲ 7
ἐγέννησεν τὸν Ῥοβοάμ, Ῥοβοὰμ δὲ ἐγέννησεν
τὸν Ἀβιά, Ἀβιὰ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀσάφ, | Ἀσὰφ 8
δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ, Ἰωσαφὰτ δὲ ἐγέν-
νησεν τὸν Ἰωράμ, Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὀζείαν,
| Ὀζείας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωάθαμ, Ἰωάθαμ δὲ 9
ἐγέννησεν τὸν Ἄχαζ, Ἄχαζ δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἐζεκίαν, Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ, 10
Μανασσῆς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμώς, Ἀμὼς δὲ

1–17: Lk. 3, 23–38.
1 Ch. 17, 11. Gn. 5, 1; 22, 18.
Gn. 21, 3. 12; 25, 26; 29, 35; 49, 10. 1 Ch. 1, 34.
1 Ch. 2, 5. 9. Gn. 38, 29. 30. Ru. 4, 18–22. 1 Ch. 2, 10 s.
Ru. 4, 13–17.
2 S. 12, 24.
1 Ch. 3, 10–14.

Inscr. ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

I, 1 Δαβιδ κτλ. 3 Θαμάρ 5 Βοόζ 1° 2° | SR Ὠβὴδ 1° 2° 6 δε 2°] + ο βασιλευς | Σολομωντα 7.8 Ἀσά· Ἀσὰ 8.9 (Ὀζίαν· Ὀζίας) 10 Ἀμών· Ἀμὼν

1 Ch. 3, 15. 16. 1 Esr. 1, 32 Lxx. 11 ἐγέννησεν τὸν Ἰωσείαν, Ἰωσείας δὲ ἐγέννησεν
τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς
1 Ch. 3, 17. Ezr. 3, 2 12 μετοικεσίας Βαβυλῶνος. Μετὰ δὲ τὴν μετοικε-
σίαν Βαβυλῶνος Ἰεχονίας ἐγέννησεν τὸν Σαλα-
θιήλ, Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζοροβάβελ,
13 Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιούδ, Ἀβιοὺδ
δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακείμ, Ἐλιακεὶμ δὲ ἐγέν-
14 νησεν τὸν Ἀζώρ, Ἀζὼρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδώκ,
Σαδὼκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχείμ, Ἀχεὶμ δὲ ἐγέν-
15 νησεν τὸν Ἐλιούδ, Ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἐλεάζαρ, Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Μαθθάν,
16 Μαθθὰν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ, Ἰακὼβ δὲ
27, 17. 22. ἐγέννησεν τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς
ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός.
17 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δαυεὶδ
γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ Δαυεὶδ ἕως τῆς
μετοικεσίας Βαβυλῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ
ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ
γενεαὶ δεκατέσσαρες.

Lk. 1, 35. 18 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γένεσις οὕτως ἦν.
μνηστευθείσης τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰω-
σήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς εὑρέθη ἐν γαστρὶ
19 ἔχουσα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου. Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ
αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν δειγματί-
18. 20 σαι, ἐβουλήθη λάθρᾳ ἀπολῦσαι αὐτήν. ταῦτα δὲ
αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ'
ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων Ἰωσὴφ υἱὸς Δαυείδ, μὴ
φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαρίαν τὴν γυναῖκά σου·
τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ Πνεύματός ἐστιν
Lk. 1, 31; 2, 21. Ac. 4, 12. 21 Ἁγίου. τέξεται δὲ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα

---

10 (Ἰωσίαν) 11 (Ἰωσίας) 15 Ματθαν 1° 2°
18 R[m] – Ιησου | γεννησις | μνηστ. γαρ 19 παρα-
δειγματισαι 20 Μαριάμ

αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ
ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν 22 Is. 7, 14.
ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Κυρίου διὰ τοῦ προ-
φήτου λέγοντος
Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱόν, 23
καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ,
ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον **Μεθ᾽ ἡμῶν ὁ Θεός.** ἐγερ- 24
θεὶς δὲ ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν ὡς
προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου, καὶ παρέλα-
βεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν 25 Lk. 2, 7.
ἕως οὗ ἔτεκεν υἱόν· καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ
Ἰησοῦν.

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς 2 Lk. 2, 1–7.
Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ
μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα
λέγοντες Ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς Βασιλεὺς τῶν 2 Nu. 24, 17.
Ἰουδαίων; εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ
ἀνατολῇ, καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. ἀκού- 3
σας δὲ ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης ἐταράχθη, καὶ πᾶσα
Ἱεροσόλυμα μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ συναγαγὼν πάντας 4
τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυν-
θάνετο παρ᾽ αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. οἱ 5 Mic. 5, 2. Jn. 7, 42.
δὲ εἶπαν αὐτῷ Ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτως
γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου
Καὶ σὺ Βηθλεέμ, γῆ Ἰούδα, 6
οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα·
ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος,
ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ.
Τότε Ἡρῴδης λάθρα καλέσας τοὺς μάγους 7
ἠκρίβωσεν παρ᾽ αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου

---

22 *υπο του Κ.* 24 *Διεγερθεις* 25 *τον υιον αὐτης τον πρωτοτοκον*
II, 3 *Ηρωδης ο βασιλευς* 5 *ειπον*

8 ἀστέρος, καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπεν
Πορευθέντες ἐξετάσατε ἀκριβῶς περὶ τοῦ παιδίου·
ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ
9 ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ
βασιλέως ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστήρ, ὃν εἶδον
ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς ἕως ἐλθὼν ἐστάθη
10 ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα
Ps. 72, 10. 15. Is. 60, 6. 11 ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. καὶ ἐλθόντες
εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς
μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ,
καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγ-
καν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν.
12 καὶ χρηματισθέντες κατ᾽ ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς
Ἡρῴδην, δι᾽ ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν
χώραν αὐτῶν.
Ex. 2, 15. 13 Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ ἄγγελος
Κυρίου φαίνεται κατ᾽ ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ λέγων
Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα
αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως
ἂν εἴπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρῴδης ζητεῖν τὸ παι-
14 δίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλα-
βεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς καὶ
Hos. 11, 1. 15 ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς
τελευτῆς Ἡρῴδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ
Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος **Ἐξ Αἰγύπτου
ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.**
16 Τότε Ἡρῴδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν
μάγων ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλεν
πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι
τοῖς ὁρίοις αὐτῆς ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ
Jer. 31, 15. 17 τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσεν παρὰ τῶν μάγων. τότε

---

8 *ακριβως εξετασατε* 9 *εστη* 11 *ευρον*
15 *υπο του Κυριου*

ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου
λέγοντος

Φωνὴ ἐν Ῥαμὰ ἠκούσθη, 18 Gn. 35, 19.
κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς·
Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς,
καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν.

Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρῴδου, ἰδοὺ ἄγγελος 19
Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ
λέγων Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν 20 Ex. 4, 19.
μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ· τεθνή-
κασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.
ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μη- 21
τέρα αὐτοῦ καὶ εἰσῆλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ. ἀκού- 22
σας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ
τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρῴδου ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελ-
θεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς
τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς 23 Lk. 1, 26; 2, 39. Is. 11, 1; 53, 2. Jn. 1, 46.
πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν
διὰ τῶν προφητῶν ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται 3 **1–12**: Mk. 1, 1–8. Lk. 3, 3–18.
Ἰωάνης ὁ Βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ Lk. 1, 13.
τῆς Ἰουδαίας, λέγων Μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ 2 4, 17.
ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. οὗτος γάρ ἐστιν ὁ 3 Is. 40, 3. Jn. 1, 23.
ῥηθεὶς διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος

Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ
Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου,
εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάνης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ 4 2 K. 1, 8.
τριχῶν καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν

---

17 *δια*] *υπο* 18 Ῥαμᾶ | *θρηνος και κλαυθμ.* 19 *κατ' οναρ φαινεται* 21 *ηλθεν* 22 *επι της* | *αντι* Η*ρωδου του πατρος αυτου*
III, 1 Ι*ωαννης κτλ.* 2 *και λεγων* 3 *δια*] *υπο*

ὀσφὺν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφὴ ἦν αὐτοῦ ἀκρίδες καὶ
5 μέλι ἄγριον. Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱερο-
σόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περί-
6 χωρος τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ
Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς
12, 34 ; 23, 33. Gn. 3, 15. 7 ἁμαρτίας αὐτῶν. Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρι-
σαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπ-
τισμα εἶπεν αὐτοῖς Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς
ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς;
8.9 ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας· καὶ
Ro. 2, 28. 29; 4, 12. Jn. 8, 33. 39. μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς Πατέρα ἔχομεν τὸν
Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ
τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ.
Lk. 13, 6–9. Jn. 15, 6. 10 ἤδη δὲ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων
κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν
Jn. 1, 15. 26. 27. 33. Ac. 1, 5. 11 ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. ἐγὼ μὲν ὑμᾶς
βαπτίζω ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου
ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μού ἐστιν, οὗ οὐκ εἰμὶ
ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς
13, 30. 12 βαπτίσει ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ πυρί· οὗ τὸ
πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν
ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς
τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ
ἀσβέστῳ.
13–17: Mk. 1 9–11. Lk. 3, 21. 22. Jn. 1, 31–34. 13 Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλι-
λαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάνην τοῦ
14 βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ διεκώλυεν αὐτὸν
λέγων Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι,
15 καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς
εἶπεν αὐτῷ Ἄφες ἄρτι· οὕτως γὰρ πρέπον ἐστὶν

---

4 *αυτου ην* 6 – *ποταμω* 7 S(**R**) *βαπτισμα αυτου* 8 *καρπους αξιους* 10 *δε και η* 11 *βαπτιζω υμας* 14 **SR** *ο δε Ιωαννης* | (*πρὸς μέ*) 15 *προς αυτον*

ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφί-
ησιν αὐτόν. βαπτισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εὐθὺς 16
ἀνέβη ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ ἠνεῴχθησαν οἱ
οὐρανοί, καὶ εἶδεν Πνεῦμα Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ
περιστεράν, ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν· καὶ ἰδοὺ φωνὴ 17 17, 5. Ps. 2, 7. Is. 42, 1.
ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου
ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

1–11:

Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ 4 Mk. 1, 12. 13. Lk. 4, 1—13.
τοῦ Πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. He. 4, 15.
καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσεράκοντα καὶ τεσσερά- 2 Ex. 34, 28. 1 K. 19, 8.
κοντα νύκτας ὕστερον ἐπείνασεν. καὶ προσελθὼν 3 Gn. 3, 1—7.
ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ Εἰ Υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ
ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. ὁ δὲ ἀπο- 4 Dt. 8, 3.
κριθεὶς εἶπεν Γέγραπται **Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ
ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκ-
πορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ.** Τότε παραλαμ- 5 27, 53.
βάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ
ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ 6 Ps. 91, 11. 12.
λέγει αὐτῷ Εἰ Υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν
κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι

Τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ
καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε,
μή ποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.

ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Πάλιν γέγραπται **Οὐκ ἐκ-** 7 Dt. 6, 16.
πειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου. Πάλιν παρα- 8
λαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν,
καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ
κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, καὶ εἶπεν αὐτῷ 9
Ταῦτά σοι πάντα δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς

---

16 Και *βαπτισθ. ο* Ι. *ανεβη ευθυς* | SR[t] *ανεωχθησαν αυτω* | *το* Π*ν. του* Θ. | **SR** *και ερχ.* 17 (R[m] *μου, ο αγαπητος εν*)

IV, 2 *και νυκτ. τεσσαρ.* 3 *προσ. αυτω ο πειρ. ειπεν,* 4 – *ο* (2°) 5 *ἵστησιν* 9 *λεγει* | Ταυτα *παντα σοι*

Dt. 6, 13. 10 μοι. τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ὕπαγε, Σατανᾶ·
γέγραπται γάρ **Κύριον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις**
Jn. 1, 51. He. 1, 6. 14. 11 **καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.** Τότε ἀφίησιν αὐτὸν
ὁ διάβολος, καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προσῆλθον καὶ
διηκόνουν αὐτῷ.

12–17: Mk. 1, 14. 15. 12 Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἰωάνης παρεδόθη ἀνεχώρησεν
Lk. 4, 14. 15. 13 εἰς τὴν Γαλιλαίαν. καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρὰ
14, 3. Jn. 2, 12. ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς Καφαρναοὺμ τὴν παρα-
θαλασσίαν ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλείμ·
Is. 8, 23; 9, 1. 14 ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου
λέγοντος

15 **Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλείμ,**
ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου,
Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν,
16 **ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκοτίᾳ**
φῶς εἶδεν μέγα,
καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου
φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

3, 2. 17 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ
λέγειν Μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν.

18–22: Mk. 1, 16–20. 18 Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλι-
Lk. 5, 1–11. λαίας εἶδεν δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον
Jn. 1, 40 s. Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλον-
τας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ
13, 47. 19 ἁλεεῖς. καὶ λέγει αὐτοῖς Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ
Ezk. 47, 10. 19, 27. 20 ποιήσω ὑμᾶς ἁλεεῖς ἀνθρώπων. οἱ δὲ εὐθέως
21 ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προ-

---

12 δε ο Ιησους 13 Ναζαρετ | Καπερναουμ κτλ.
15 (θαλασσης περαν) 16 σκοτει ειδε φως μεγα
18 δε ο Ιησους | αλιεις 19 αλιεις

βὰς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον
τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάνην τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς
αὐτῶν καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν· καὶ ἐκά-
λεσεν αὐτούς. οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον 22
καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ.

Καὶ περιῆγεν ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ, διδάσκων 23 Mk. 1, 39. Lk. 4, 15. 44. Ac. 10, 38.
ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐ-
αγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν
νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. καὶ 24 Mk. 6, 55.
ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ
προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας
ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους,
δαιμονιζομένους καὶ σεληνιαζομένους καὶ παρα-
λυτικούς, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. καὶ ἠκολού- 25 Mk. 3, 7. 8. Lk. 6, 17–19.
θησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ
Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων καὶ Ἰουδαίας καὶ
πέραν τοῦ Ἰορδάνου. Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους 5 c. 5–7: Lk. 6, 20–49.
ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος αὐτοῦ προσ-
ῆλθαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἀνοίξας τὸ 2
στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων

Μακάριοι **οἱ πτωχοὶ** τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν 3 Is. 57, 15.
ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
μακάριοι **οἱ πενθοῦντες**, ὅτι αὐτοὶ **παρακληθήσονται**. 4 Ps. 126, 5. Is. 61, 3. Rev. 7, 17.
μακάριοι **οἱ πραεῖς**, ὅτι αὐτοὶ **κληρονομήσουσιν** 5 Ps. 37, 11.
τὴν γῆν.
μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιο- 6
σύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.
μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. 7 Ja. 2, 13.
μακάριοι **οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ**, ὅτι αὐτοὶ τὸν 8 Ps. 24, 4; 51, 10; 73, 1. 1 Jn. 3, 2. 3.
Θεὸν ὄψονται.

---

23 *ολην την Γαλιλαιαν* | SR[t] *ο Ιησους, διδασκ.*
24 *συνεχ., και δαιμ.*
V, 1 *προσηλθον* 4.5 R[m] 5.4

He. 12, 14. 9 μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ
κληθήσονται.
1 P. 3, 14. 10 μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι
αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
1 P. 4, 14. 11 μακάριοί ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσιν
καὶ εἴπωσιν πᾶν πονηρὸν καθ᾽ ὑμῶν ψευδόμενοι
Ja. 5, 10. 12 ἕνεκεν ἐμοῦ. χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ
He. 11, 33–38. μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ
ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.
Mk. 9, 50. 13 Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας
Lk. 14, 34. 35. μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει
ἔτι εἰ μὴ βληθὲν ἔξω καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν
Jn. 8, 12. 14 ἀνθρώπων. Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου.
οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη·
Mk. 4, 21. 15 οὐδὲ καίουσιν λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ
τὸν μόδιον, ἀλλ᾽ ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει
Eph. 5, 8. 9. 16 πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς
1 P. 2, 12. ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν
ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσιν τὸν Πατέρα
ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
3, 15. Ro. 3, 31; 17 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον
10, 4. ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ
Lk. 16, 17; 21, 33. 18 πληρῶσαι. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ
ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν ἢ μία κεραία οὐ
μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένη-
Ja. 2, 10. 19 ται. ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων
1 Co. 15, 9. τῶν ἐλαχίστων καὶ διδάξῃ οὕτως τοὺς ἀνθρώπους,
ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐ-
ρανῶν· ὃς δ᾽ ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας
20 κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. λέγω
γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ὑμῶν ἡ δικαιο-
σύνη πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ

---

11 πονηρον ρημα   13 βληθηναι εξω, και
20 η δικαιοσ. υμων

μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ex. 20, 13; 21, 12.
Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις **Οὐ φονεύσεις·** 21 Lv. 24, 17. Dt. 17, 8.
ὃς δ᾽ ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. ἐγὼ 22 1 Jn. 3, 15.
δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ᾽ ἂν εἴπῃ τῷ
ἀδελφῷ αὐτοῦ Ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ·
ὃς δ᾽ ἂν εἴπῃ Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν
τοῦ πυρός. ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου 23 Mk. 11, 25.
ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελ-
φός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν 24
σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὕπαγε πρῶ-
τον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν
πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντι- 25 6, 14. 15; 18, 35. Lk. 12, 58. 59.
δίκῳ σου ταχὺ ἕως ὅτου εἶ μετ᾽ αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ·
μή ποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ καὶ ὁ
κριτὴς τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ·
ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως ἂν 26
ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην. Ἠκούσατε 27 Ex. 20, 14.
ὅτι ἐρρέθη **Οὐ μοιχεύσεις.** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν 28 Job 31, 1. 2 P. 2, 14.
ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι
αὐτὴν ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.
εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, 29 18, 8. 9. Mk. 9, 43. 47. Col. 3, 5.
ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ
σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον
τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. καὶ εἰ ἡ δεξιά 30
σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὴν καὶ
βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται
ἓν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου εἰς
γέενναν ἀπέλθῃ. Ἐρρέθη δέ **Ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν** 31 19, 3–9. Dt. 24, 1.

---

22 SR[m] *αυτου εἰκῇ, ε. ε. τη κρ.* | R[m] Moreh 24 (SR, *πρωτον διαλλ.*) 25 *εν τη οδω μετ αυτου* | SR[t] *κριτής σε παραδω τω* 27 *ερρεθη τοις αρχαιοις* 28 *επιθ. αυτης* 30 *βληθη εις γεενναν* 31 *δὲ, ὅτι ος*

Lk. 16, 18. 1 Co. 7, 10. 11. 32 **γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον.** ἐγὼ δὲ
λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
παρεκτὸς λόγου πορνείας ποιεῖ αὐτὴν μοιχευθῆναι,
καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται.
Ex. 20, 7. Lv. 19, 12. Nu. 30, 2. 33 Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις **Οὐκ**
ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ **τῷ** Κυρίῳ **τοὺς ὅρκους**
23, 16–22. Is. 66, 1. Ac. 7, 49. 34 **σου.** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως· μήτε
Ps. 48, 2. 35 ἐν **τῷ οὐρανῷ,** ὅτι **θρόνος ἐστὶν τοῦ Θεοῦ·** μήτε ἐν
τῇ γῇ, ὅτι **ὑποπόδιόν ἐστιν τῶν ποδῶν αὐτοῦ·** μήτε
εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι **πόλις** ἐστὶν **τοῦ μεγάλου Βα-**
36 **σιλέως·** μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσῃς, ὅτι οὐ
δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ποιῆσαι ἢ μέλαιναν.
2 Co. 1, 17. Ja. 5, 12. 37 ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ ναί, οὒ οὔ· τὸ δὲ περισ-
Lv. 24, 19. 20. 38 σὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν. Ἠκούσατε
ὅτι ἐρρέθη **Ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ** καὶ **ὀδόντα**
39–48: Lk. 6, 27–36. 39 **ἀντὶ ὀδόντος.** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι
Jn. 18, 22. 23. Lv. 19, 18. τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίζει εἰς τὴν δεξιὰν
1 Co. 6, 7. 40 σιαγόνα σου, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· καὶ
τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου
41 λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· καὶ ὅστις σε
42 ἀγγαρεύσει μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο. τῷ
αἰτοῦντί σε δός, καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανίσα-
Lv. 19, 18. 43 σθαι μὴ ἀποστραφῇς. Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη
Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις τὸν
Ex. 23, 4. 5. Ro. 12, 14. 20. Lk. 23, 34. Ac. 7, 59. 44 ἐχθρόν σου. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς
ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν διωκόν-
Eph. 5, 1. 45 των ὑμᾶς· ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ Πατρὸς ὑμῶν
τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει
ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους

---

32 *οτι ος αν απολυση* | *μοιχασθαι* 36 *λευκ. η μελ. ποιησ.* 37 R[m] *εσται δε* 39 *ραπισει επι τ. δεξ. σου σιαγ.* 42 *διδου* | *(δανεισασθαι)* 44 *εχθρ. υμ., ευλογειτε τους καταρωμενους υμας, καλως ποιειτε τους μισουντας υμας, και πρ. υπ. τ. επηρεαζοντων υμας και διωκ. υ.*

καὶ ἀδίκους. ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶν- 46
τας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι
τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελ- 47
φοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ
οἱ ἐθνικοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; **Ἔσεσθε** οὖν ὑμεῖς 48 Lv. 19, 2.
τέλειοι ὡς ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστιν.

Προσέχετε δὲ τὴν δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν 6
ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι
αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ
Πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ὅταν οὖν 2
ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου,
ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς
καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν
ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισ-
θὸν αὐτῶν. σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην μὴ 3 25, 37–40. Ro. 12, 8.
γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου, ὅπως 4
ᾖ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ Πατήρ
σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι. Καὶ 5 23, 5. 6.
ὅταν προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε ὡς οἱ ὑποκριταί·
ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς
γωνίαις τῶν πλατειῶν ἑστῶτες προσεύχεσθαι,
ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ ὅταν προσ- 6 2 K. 4, 33. Is. 26, 20 Lxx.
εύχῃ, **εἴσελθε εἰς τὸ ταμεῖόν σου καὶ κλείσας τὴν
θύραν σου πρόσευξαι** τῷ Πατρί σου τῷ ἐν τῷ
κρυπτῷ· καὶ ὁ Πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ
κρυπτῷ ἀποδώσει σοι. Προσευχόμενοι δὲ μὴ 7 Is. 1, 15.
βατταλογήσητε ὥσπερ οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσιν γὰρ
ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται.

---

47 *οι τελωναι ουτω π.* 48 *ωσπερ* | *ο εν τοις ουρανοις*

VI, 1 **SR** – *δε* | *δικ.*] *ελεημοσυνην* 4 *αυτος αποδ. σοι εν τω φανερω* 5 *προσευχη, ουκ εση ωσπερ* | *οπως αν φ.* | *οτι απεχ.* 6 *ταμιειον* | *σοι εν τω φανερω* 7 *βαττολογησητε*

32. 8 μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδεν γὰρ ὁ Πατὴρ ὑμῶν
ὧν χρείαν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν.
Lk. 11, 2–4. Jn. 17, 6. 9 οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς
Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς·
Ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου·
7, 21. Lk. 22, 42. 10 ἐλθάτω ἡ βασιλεία σου·
γενηθήτω τὸ θέλημά σου,
ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς·
11 Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν
σήμερον·
14. 15. 18, 21–35. 12 καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ
ἡμεῖς ἀφήκαμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν·
(1 Ch. 29, 11–13.) Jn. 17, 11. 15. 13 καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ
ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.
14 Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παρα-
πτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ Πατὴρ ὑμῶν
Mk. 11, 25. 26. 15 ὁ οὐράνιος· ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις,
οὐδὲ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα
Is. 58, 5–9. 16 ὑμῶν. Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡς
οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ
πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις
νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν
17 μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου
18 τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, ὅπως
μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων ἀλλὰ τῷ
Πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυφαίῳ· καὶ ὁ Πατήρ σου
ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυφαίῳ ἀποδώσει σοι.
19 Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς,
ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται

---

8 R[m] *γαρ ο Θεος ο Π.* 10 *ελθετω* | *επι της γης* 12 *αφιεμεν* 13 SR[m] *πονηρου. οτι σου εστιν η βασιλεια και η δυναμις και η δοξα εις τους αιωνας· αμην* 15 **SR** *ανθ. τα παραπτωματα αυτων* 16 *ωσπερ* | *οτι απεχ.* 18 *κρυπτω* | *κρυπτω* | *σοι εν τω φανερω*

διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν· θησαυρίζετε δὲ 20 19, 21. Lk. 12, 33. 34. Col. 3, 1. 2.
ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε
βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσ-
σουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν· ὅπου γάρ ἐστιν ὁ 21
θησαυρός σου, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία σου. Ὁ 22 Lk. 11, 34–36.
λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός. ἐὰν οὖν
ᾖ ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς, ὅλον τὸ σῶμά σου
φωτεινὸν ἔσται· ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς 23 20, 15.
ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ
φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν, τὸ σκότος πόσον.
Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ 24 Lk. 16, 9. 13.
τὸν ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἑνὸς
ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει· οὐ
δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ. Διὰ τοῦτο 25 **25–33:** Lk. 12, 22–31.
λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί Ph. 4, 6.
φάγητε ἢ τί πίητε, μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί 1 P. 5, 7. 1 Ti. 6, 6. He. 13, 5.
ἐνδύσησθε· οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστιν τῆς τροφῆς
καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; ἐμβλέψατε εἰς τὰ 26 10, 29–31.
πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ
θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ
Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς
μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μερι- 27
μνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ
πῆχυν ἕνα; καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; 28
καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς αὐξάνουσιν·
οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν· | λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι 29 1 K. 10.
οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιε-
βάλετο ὡς ἓν τούτων. εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ 30
ἀγροῦ σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον
βαλλόμενον ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ
μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; μὴ οὖν μεριμνήσητε 31

---

21 *σου* 1° 2°] *υμων* 1° 2° 22 *ουν ο οφθ. σου απλ. η*, 23 (*ποσον*;) 24 *μαμμωνα* 25 *ῆ*] *και*
28 *αυξανει* | *κοπια* | *νηθει*

λέγοντες Τί φάγωμεν; ἤ Τί πίωμεν; ἤ Τί περι-
8. 32 βαλώμεθα; πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζη-
τοῦσιν· οἶδεν γὰρ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι
Ro. 14, 17. 33 χρῄζετε τούτων ἁπάντων. ζητεῖτε δὲ πρῶτον
1 K. 3, 13. 14. Ps. 37, 4. 25. τὴν βασιλείαν καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ
11. Ex. 16, 19. 34 ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. μὴ οὖν μερι-
μνήσητε εἰς τὴν αὔριον, ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει
ἑαυτῆς· ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.
Ro. 2, 1. 7 2 Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· ἐν ᾧ γὰρ κρίματι
1 Co. 4, 5. Mk. 4, 24. κρίνετε κριθήσεσθε, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε
3 μετρηθήσεται ὑμῖν. τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος
τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν
4 τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; ἢ πῶς ἐρεῖς
τῷ ἀδελφῷ σου Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἐκ τοῦ
ὀφθαλμοῦ σου, καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ
5 σου; ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ
σου τὴν δοκόν, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ
10, 11. 6 κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. Μὴ
δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσίν, μηδὲ βάλητε τοὺς
μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μή ποτε
καταπατήσουσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν καὶ
Mk. 11, 24. Lk. 11, 9–13. 7 στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς. Αἰτεῖτε, καὶ δοθή-
Jer. 29, 13. 14. Jn. 14, 13; 16, 23. σεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ
8 ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει,
καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγή-
9 σεται. ἢ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν αἰτήσει
10 ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ
Ja. 1, 17. 11 καὶ ἰχθὺν αἰτήσει, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; εἰ
οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ

---

31 *ἢ τι* 1° 2° 32 *επιζητει* 33 *βασ. του Θεου* 34 *τα εαυτης*

VII, 2 *αντιμετρηθησεται* 4 *εκ*] *απο* 5 *την δοκ. εκ τ. οφθ. σου* 6 *καταπατησωσιν* 9 *ον εαν αιτηση* 10 *και εαν ιχθ. αιτηση*

διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ Πατὴρ
ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν
αὐτόν. Πάντα οὖν ὅσα ἐὰν θέλητε ἵνα ποιῶσιν 12 22, 39. 40. Ro. 13, 8–10.
ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε
αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.
Εἰσέλθατε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα 13 Lk. 13, 24. Jn. 10, 7. 9.
ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς
τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι
δι᾽ αὐτῆς· ὅτι στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ 14 19, 24. Ac. 14, 22.
ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν
οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν. Προσέχετε ἀπὸ τῶν ψευδο- 15 24, 4. 5. 24. Ac. 20, 29.
προφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύ-
μασιν προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσιν λύκοι ἅρπαγες.
ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. 16 Gal. 5, 19–22. Ja. 3, 12.
μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὰς ἢ ἀπὸ
τριβόλων σῦκα; οὕτως πᾶν δένδρον ἀγαθὸν 17 12, 33.
καρποὺς καλοὺς ποιεῖ, τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον
καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. οὐ δύναται δένδρον 18
ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ἐνεγκεῖν, οὐδὲ δένδρον
σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ἐνεγκεῖν. πᾶν δένδρον 19 3, 10. Jn. 15, 2. 6.
μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ
βάλλεται. ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπι- 20
γνώσεσθε αὐτούς. Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι Κύριε 21 21, 29. Ro. 2, 13. Ja. 1, 22. 25; 2, 14. 1 Co. 12, 3.
Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
ρανῶν, ἀλλ᾽ ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Πατρός μου
τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν 22 Jer. 14, 14; 27, 15. Lk. 13, 25–27. 1 Co. 13, 1. 2.
ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ Κύριε Κύριε, οὐ **τῷ σῷ ὀνόματι
ἐπροφητεύσαμεν**, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξε-
βάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς
ἐποιήσαμεν; καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι 23 13, 41; 25, 41. 2 Ti. 2, 19.

---

12 *αν* 13 Εισελθετε | R[m] — *η πυλη* 14 *οτι*] R[m] *τί* 15 Προσεχ. *δε* 16 *σταφυλην* 18 *ενεγκειν* 1° 2°] SR *ποιειν* 1° 2° 21 — *τοις* 22 *προεφητευσαμεν*

Ps. 6, 8. Οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· **ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ**
ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.
21. 24 Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους
καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ φρονίμῳ,
ὅστις ᾠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν
25 πέτραν. καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ
ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέπεσαν
τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν· τεθεμελίωτο
26 γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου
τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς ὁμοιω-
θήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησεν αὐτοῦ
Ezk. 13, 10. 11. 27 τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν ἄμμον. καὶ κατέβη ἡ βροχὴ
καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ
προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσεν, καὶ ἦν
ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη.
11, 1; 13, 53; 19, 1; 26, 1. 28 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς
Mk. 1, 22. Lk. 4, 32. λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ
Jn. 7, 46. 29 διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς
ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς αὐτῶν.
1–4: 8 Καταβάντος δὲ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὄρους ἠκολού-
Mk. 1, 40—44. Lk. 5, 12—14. 2 θησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. καὶ ἰδοὺ λεπρὸς
προσελθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων Κύριε, ἐὰν
3 θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. καὶ ἐκτείνας τὴν
χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ λέγων Θέλω, καθαρίσθητι.
9, 30. Mk. 7, 36. 4 καὶ εὐθέως ἐκαθερίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. | καὶ λέγει
Lk. 17, 14. Lv. 13, 49; 14, 2—32. αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ὅρα μηδενὶ εἴπῃς, ἀλλὰ ὕπαγε
σεαυτὸν **δεῖξον τῷ ἱερεῖ** καὶ προσένεγκον τὸ δῶρον
ὃ προσέταξεν Μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.
5–13: 5 Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς Καφαρναοὺμ προσ-
Lk. 7, 1—10. Jn. 4, 47. 6 ῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν | καὶ

---

24 ομοιωσω αυτον | την οικιαν αὐτου 25 προσεπεσον 26 την οικιαν αὐτου 28 συνετελεσεν 29 — αυτων VIII, 1 Καταβαντι δε αυτω 2 ελθων 3 αυτου ο Ιησους, λεγ. | εκαθαρισθη 4 προσενεγκε | Μωσης κτλ. 5 Εισελθοντι δε τω Ιησου

λέγων Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ
παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος. λέγει αὐτῷ 7
Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ 8
ἑκατόνταρχος ἔφη Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου
ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ,
καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός 9
εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας,
καὶ λέγω τούτῳ Πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ
ἄλλῳ Ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου
Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς 10 15, 28.
ἐθαύμασεν καὶ εἶπεν τοῖς ἀκολουθοῦσιν Ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, παρ' οὐδενὶ τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ
Ἰσραὴλ εὗρον. λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ **ἀπὸ** 11 Lk. 13, 28. 29. Is. 49, 12; 59, 19. Mal. 1, 11. Ps. 107, 3.
ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσιν καὶ ἀνακλιθή-
σονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἐν
τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασι- 12 22, 13; 24, 51; 25, 30.
λείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον·
ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν
ὀδόντων. καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχῃ 13 9, 29; 15, 28.
Ὕπαγε, ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι. καὶ ἰάθη
ὁ παῖς ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου 14 **14–16**: Mk. 1, 29–34. Lk. 4, 38–41. 1 Co. 9, 5.
εἶδεν τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσ-
σουσαν· καὶ ἥψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν 15
αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει αὐτῷ.
Ὀψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονι- 16
ζομένους πολλούς· καὶ ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα
λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθερά-
πευσεν· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου 17 Is. 53, 4.
τοῦ προφήτου λέγοντος **Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας
ἡμῶν ἔλαβεν καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.**

---

7 **SR** *και λεγει* | *αυτω ο Ιησους* 8 S(**R**) *και αποκρ. ο* | *λογον* 9 R[m] *εξουσ. τασσομενος* 10 SR[t] *υμ., ουδε εν τω Ισραηλ τοσ. πιστ. ευρ.* 13 *εκατονταρχω* | *και ως* | *ο παις αυτου* 15 *αυτοις*

Mk. 4, 35. Lk. 8, 22. 18 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὄχλον περὶ αὐτὸν ἐκέ-
19–22: Lk. 9, 57–60. 19 λευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. Καὶ προσελθὼν
εἷς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ Διδάσκαλε, ἀκο-
2 Co. 8, 9. 20 λουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. καὶ λέγει αὐτῷ
ὁ Ἰησοῦς Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ
πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ Υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ.
1 K. 19, 20. 21 ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν εἶπεν αὐτῷ Κύριε, ἐπί-
τρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν
Jn. 1, 43; 5, 25. Ro. 6, 13. 22 πατέρα μου. ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτῷ Ἀκολούθει
μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν
23–27: 23 νεκρούς. Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον,
Mk. 4, 36–41. Lk. 8, 23–25. Ps. 4, 8. 24 ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ
σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὥστε τὸ
πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ
25 ἐκάθευδεν. καὶ προσελθόντες ἤγειραν αὐτὸν
14, 31; 16, 8. 26 λέγοντες Κύριε, σῶσον, ἀπολλύμεθα. καὶ λέγει
αὐτοῖς Τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερθεὶς
ἐπετίμησεν τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ, καὶ
27 ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύ-
μασαν λέγοντες Ποταπός ἐστιν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ
28–34: Mk. 5, 1–17. Lk. 8, 26–37. 28 ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα αὐτῷ ὑπακούουσιν; Καὶ
ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν
Γαδαρηνῶν ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι
ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν,
ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ
Lk. 4, 41. 2 P. 2, 4. 29 ἐκείνης. καὶ ἰδοὺ ἔκραξαν λέγοντες Τί ἡμῖν
καὶ σοί, Υἱὲ τοῦ Θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ
30 βασανίσαι ἡμᾶς; ἦν δὲ μακρὰν ἀπ᾽ αὐτῶν ἀγέλη
31 χοίρων πολλῶν βοσκομένη. οἱ δὲ δαίμονες παρ-

---

18 SR *πολλους οχλους* 21 *μαθ. αυτου* 22 *ειπεν*
23 R – *το* 25 *προσ. οι μαθηται αυτου* | *σωσ. ημας*
27 *υπακ. αυτω* 28 *ελθοντι αυτω* | *Γεργεσηνων*
29 *σοι, Ιησου, υ.*

εκάλουν αὐτὸν λέγοντες Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς,
ἀπόστειλον ἡμᾶς εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων.
καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες 32
ἀπῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ἰδοὺ ὥρμησεν
πᾶσα ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θά-
λασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν. οἱ δὲ 33
βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν
ἀπήγγειλαν πάντα καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων.
καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς ὑπάντησιν τῷ 34
Ἰησοῦ, καὶ ἰδόντες αὐτὸν παρεκάλεσαν ὅπως
μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

Καὶ ἐμβὰς εἰς πλοῖον διεπέρασεν, καὶ ἦλθεν 9 **1–8**: Mk. 2, 1–12. Lk. 5, 17–26. 4, 13.
εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. Καὶ ἰδοὺ προσέφερον αὐτῷ 2
παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον. καὶ ἰδὼν
ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν τῷ παραλυτικῷ
Θάρσει, τέκνον, ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι. καὶ 3 Mk. 2, 7.
ἰδού τινες τῶν γραμματέων εἶπαν ἐν ἑαυτοῖς
Οὗτος βλασφημεῖ. καὶ εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς τὰς 4 12, 25. Jn. 2, 25.
ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν Ἵνα τί ἐνθυμεῖσθε
πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί γάρ ἐστιν 5
εὐκοπώτερον, εἰπεῖν Ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι,
ἢ εἰπεῖν Ἔγειρε καὶ περιπάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι 6
ἐξουσίαν ἔχει ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς
ἀφιέναι ἁμαρτίας—τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ
Ἔγειρε ἆρόν σου τὴν κλίνην καὶ ὕπαγε εἰς τὸν
οἶκόν σου. καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον 7
αὐτοῦ. ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐφοβήθησαν καὶ 8
ἐδόξασαν τὸν Θεὸν τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην
τοῖς ἀνθρώποις. Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν 9 **9–13**: Mk. 2, 13–17. Lk. 5, 27–32.

---

31 *επιτρεψον ημιν απελθειν* 32 *εις την αγελην των χοιρων* | *αγ. των χοιρων* 34 *συναντησιν*
IX, 1 *εις το πλ.* 2 *αφεωνται σοι αι αμ. σου* 3 *ειπον* 4 SR^m *ιδων* | *υμεις ενθ.* 5 *Αφεωνται σοι* | *Εγειραι* 6 S(**R**) *Εγερθεις* 8 *εφοβ.*] *εθαυμασαν*

εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Μαθ-
θαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ Ἀκολούθει μοι.
10 καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο
αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ πολλοὶ
τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ
Lk. 15, 2. 11 Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. καὶ ἰδόντες οἱ
Φαρισαῖοι ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Διὰ τί
μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ Δι-
12 δάσκαλος ὑμῶν; ὁ δὲ ἀκούσας εἶπεν Οὐ χρείαν
ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ ἀλλ' οἱ κακῶς
Hos. 6, 6. 13 ἔχοντες. πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν **Ἔλεος**
1 S. 15, 22. 18, 11. **θέλω καὶ οὐ θυσίαν·** οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι
14–17: 14 δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλούς. Τότε προσέρχονται
Mk. 2, 18–22. Lk. 5, 33–38. αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάνου λέγοντες Διὰ τί ἡμεῖς
Lk. 18, 12. καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν, οἱ δὲ μαθηταί σου
Jn. 3, 29. 15 οὐ νηστεύουσιν; καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Μὴ
δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν ἐφ' ὅσον
μετ' αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; ἐλεύσονται δὲ
ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ
Jn. 1, 17. 16 τότε νηστεύσουσιν. οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπί-
βλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ·
αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου,
17 καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. οὐδὲ βάλλουσιν
οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε,
ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ
ἀσκοὶ ἀπόλλυνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον
εἰς ἀσκοὺς καινούς, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται.
18–26: 18 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοὺ ἄρχων
Mk. 5, 22–43. Lk. 8, 41–56. εἷς προσελθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων ὅτι Ἡ
θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπί-

---

9 Ματθαιον 11 ειπον 12 ο δε Ιησους | ειπ. αυτοις 13 Ελεον | αλλ' αμαρτ. εις μετανοιαν 14 SR[t] νηστευομεν πολλα 17 απολουνται | αμφοτερα 18 — εις | S(**R**) ελθων

θες τὴν χεῖρά σου ἐπ᾽ αὐτήν, καὶ ζήσεται. καὶ 19
ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθει αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ. Καὶ ἰδοὺ γυνὴ αἱμορροοῦσα δώδεκα ἔτη 20
προσελθοῦσα ὄπισθεν ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ
ἱματίου αὐτοῦ· ἔλεγεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ Ἐὰν μόνον 21 14, 36.
ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι. ὁ δὲ 22
Ἰησοῦς στραφεὶς καὶ ἰδὼν αὐτὴν εἶπεν Θάρσει,
θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ ἐσώθη
ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Καὶ ἐλθὼν ὁ 23
Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος καὶ ἰδὼν τοὺς
αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον ¦ ἔλεγεν 24 Jn. 11, 11. 14. 25.
Ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανεν τὸ κοράσιον ἀλλὰ
καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ¦ ὅτε δὲ ἐξε- 25
βλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησεν τῆς χειρὸς
αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον. καὶ ἐξῆλθεν ἡ 26
φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην. Καὶ παρά- 27
γοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ ἠκολούθησαν δύο τυφλοὶ
κράζοντες καὶ λέγοντες Ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς
Δαυείδ. ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν προσῆλθον 28
αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς
Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν
αὐτῷ Ναί, Κύριε. τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν 29 8, 13.
αὐτῶν λέγων Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω
ὑμῖν. ¦ καὶ ἠνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. καὶ 30 8, 4.
ἐνεβριμήθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων Ὁρᾶτε, μη-
δεὶς γινωσκέτω. οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν 31
αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ. Αὐτῶν δὲ ἐξερ- 32
χομένων, ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ κωφὸν δαιμονι-
ζόμενον. καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλη- 33
σεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες

---

19 ηκολουθησεν 22 επιστραφεις 24 λεγει αυτοις 27 ηκολ. αυτω | υιε 30 ανεωχθησαν | ενεβριμησατο 32 αυτ. ανθρωπον

12, 24. 34 Οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ. οἱ δὲ
Φαρισαῖοι ἔλεγον Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων
ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

4, 23. 35 Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ
τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν
καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ
θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.
14, 14. Mk. 6, 34. 36 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν,
Nu. 27, 17. Ezk. 34, 5. ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι καὶ ἐριμμένοι **ὡσεὶ πρόβατα**
Lk. 10, 2. 37 **μὴ ἔχοντα ποιμένα.** τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ Ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι·
38 δεήθητε οὖν τοῦ Κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐκ-
1–15: 10 βάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. Καὶ
Mk. 6, 7–13. Lk. 9, 1–5. προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ
ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων
ὥστε ἐκβάλλειν αὐτά, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν
2–4: 2 νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν. Τῶν δὲ δώδεκα
Mk. 3, 14–19. Lk. 6, 13–16. Jn. 1, 40–49. ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστιν ταῦτα· πρῶτος
Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελ-
φὸς αὐτοῦ, καὶ Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ
3 Ἰωάνης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Φίλιππος καὶ Βαρθο-
λομαῖος, Θωμᾶς καὶ Μαθθαῖος ὁ τελώνης, Ἰάκω-
4 βος ὁ τοῦ Ἀλφαίου καὶ Θαδδαῖος, Σίμων ὁ
Καναναῖος καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης ὁ καὶ παρα-
5 δοὺς αὐτόν. Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν
ὁ Ἰησοῦς παραγγείλας αὐτοῖς λέγων
Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν
15, 24. Ac. 13, 46. Jer. 50, 6. 6 Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε· πορεύεσθε δὲ μᾶλλον
πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ.
4, 17. Lk. 10, 9. 7 πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε λέγοντες ὅτι Ἤγγικεν

---

33 Οτι ουδεπ. 35 μαλ. εν τω λαω 36 εκλελυμενοι
X, 2 SR –και 2° 3 Ματθαιος | Λεββαιος ο
επικληθεις Θ. 4 Κανανιτης

ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ἀσθενοῦντας θερα- 8 Ac. 20, 33.
πεύετε, νεκροὺς ἐγείρετε, λεπροὺς καθαρίζετε,
δαιμόνια ἐκβάλλετε· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν
δότε. Μὴ κτήσησθε χρυσὸν μηδὲ ἄργυρον μηδὲ 9
χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, μὴ πήραν εἰς ὁδὸν 10 Lk. 10, 4.
μηδὲ δύο χιτῶνας μηδὲ ὑποδήματα μηδὲ ῥάβδον· 1 Ti. 5, 18. Nu. 18, 31.
ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ. εἰς ἣν 11
δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν
αὐτῇ ἄξιός ἐστιν· κἀκεῖ μείνατε ἕως ἂν ἐξέλθητε.
εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἀσπάσασθε αὐτήν· 12 Lk. 10, 5. 6.
καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθάτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν 13
ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς
ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. καὶ ὃς ἂν μὴ δέξηται ὑμᾶς 14 Lk. 10, 10–12. Ac. 13, 51; 18, 6.
μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι ἔξω
τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης ἐκτινάξατε τὸν
κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 15 11, 24. Lk. 20, 47.
ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν
ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἰδοὺ ἐγὼ 16 Lk. 10, 3. Jn. 10, 12.
ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· Ac. 20, 9. Ro. 16, 19.
γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι ὡς Eph. 5, 15.
αἱ περιστεραί. Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώ- 17 **17–22**:
πων· παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ Mk. 13, 9–13. Lk. 21, 12–17.
ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· 24, 9.
καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε 18 24, 14. Ac. 25, 23;
ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνε- 27, 24.
σιν. ὅταν δὲ παραδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε 19 Lk. 12, 11. 12.
πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ
τῇ ὥρᾳ τί λαλήσητε· οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λα- 20 Jn. 14, 26. 1 Co. 2, 4.
λοῦντες, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τοῦ Πατρὸς ὑμῶν τὸ
λαλοῦν ἐν ὑμῖν. παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν 21 35. Mic. 7, 6.
εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ **ἐπαναστήσονται**

---

8 *λεπρ. καθ., νεκρ. εγ.* 10 *αυτ. εστιν* 13 *ελθετω* 14 *εαν* | *— εξω* 19 *παραδιδωσιν* | *ωρα τι λαλησετε*

24, 9. 13. 22 **τέκνα ἐπὶ γονεῖς** καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. καὶ
Jn. 15, 21. ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου·
16, 28. 23 ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. ὅταν
δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς
τὴν ἑτέραν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε
τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ ἕως ἔλθῃ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀν-
Lk. 6, 40. 24 θρώπου. Οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον
Jn. 13, 16; 15, 20. 12, 24. 25 οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. ἀρκετὸν
τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ,
καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. εἰ τὸν οἰκοδεσ-
πότην Βεεζεβοὺλ ἐπεκάλεσαν, πόσῳ μᾶλλον τοὺς
26–33: 26 οἰκιακοὺς αὐτοῦ. μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐ-
Lk. 12, 2–9. δὲν γάρ ἐστιν κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀποκαλυφθή-
Mk. 4, 22. Lk. 8, 17. 27 σεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. ὃ λέγω
ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς
Ja. 4, 12. 28 τὸ οὖς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων. καὶ
μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα,
τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβεῖσθε
δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα
29 ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσα-
ρίου πωλεῖται; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ
30 τὴν γῆν ἄνευ τοῦ Πατρὸς ὑμῶν. ὑμῶν δὲ καὶ αἱ
τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσίν.
12, 12. 31 μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε
32 ὑμεῖς. Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμ-
προσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ
ἔμπροσθεν τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς·
Lk. 9, 26. 33 ὅστις δ᾽ ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀν-
θρώπων, ἀρνήσομαι κἀγὼ αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ
34–36: 34 Πατρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Μὴ νομί-
Lk. 12, 51–53. σητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ

---

23 ετ.] αλλην | εως αν 25 SR Βεελζεβουλ | εκαλεσαν 28 φοβηθητε | αποκτεινοντων | φοβηθητε 31 φοβηθητε 32 —τοις 33 αυτον καγω | —τοις

ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἀλλὰ μάχαιραν. ἦλθον 35 Mic. 7, 6.
γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον **κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ**
θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ νύμφην κατὰ
τῆς πενθερᾶς αὐτῆς, καὶ **ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ** 36
οἰκιακοὶ αὐτοῦ. Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ 37 Dt. 33, 9. Lk. 14, 26. 27.
ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ
θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· καὶ ὃς 38 16, 24. 25.
οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ
ὀπίσω μου, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος. ὁ εὑρὼν τὴν 39 Lk. 17, 33. Jn. 12, 25.
ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὑρήσει αὐτήν. Ὁ δε- 40 18, 5. Lk. 10, 16. Jn. 12, 44; 13, 20.
χόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος
δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ὁ δεχόμενος προ- 41
φήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου
λήμψεται, καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα
δικαίου μισθὸν δικαίου λήμψεται. καὶ ὃς ἐὰν 42 25, 40. Mk. 9, 41.
ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ
μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ
ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσ- 11 7, 28; 13, 53; 19, 1; 26, 1.
σων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν
τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν
αὐτῶν.

Ὁ δὲ Ἰωάνης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ 2 2–19: Lk. 7, 18–35. 14, 3.
τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ, πέμψας διὰ τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον 3 Mal. 3, 1. Dn. 9, 26.
προσδοκῶμεν; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 4
αὐτοῖς Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάνει ἃ ἀκού-
ετε καὶ βλέπετε· **τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν** καὶ χωλοὶ 5 Is. 35, 5. 6; 61, 1.
περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται καὶ κωφοὶ
ἀκούουσιν, καὶ νεκροὶ ἐγείρονται καὶ **πτωχοὶ εὐαγ-**
γελίζονται· καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκαν- 6 13, 57; 26, 31.

XI, 2 δια] δυο   4 Ιωαννη   5 – και 3°

3, 1. 5. 7 δαλισθῇ ἐν ἐμοί. Τούτων δὲ πορευομένων
ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάνου
Τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον
8 ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ἀλλὰ τί ἐξήλθατε
ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ
οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασι-
Lk. 1, 76. 9 λέων. ἀλλὰ τί ἐξήλθατε; προφήτην ἰδεῖν; ναί,
Mal. 3, 1. Mk. 1, 2. Jn. 3, 28. 10 λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. οὗτός
ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται

Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου,
ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.

13, 17. 11 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς
γυναικῶν μείζων Ἰωάνου τοῦ Βαπτιστοῦ· ὁ δὲ
μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων
Lk. 16, 16; 13, 24. Jn. 6, 15. 12 αὐτοῦ ἐστιν. ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάνου τοῦ
Βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
13 βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν. πάντες
γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάνου ἐπρο-
Mal. 3, 23. 17, 10–13. 14 φήτευσαν· καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν
15 Ἡλείας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέ-
16 τω. Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην;
ὁμοία ἐστὶν παιδίοις καθημένοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς
Pr. 29, 9. 17 ἃ προσφωνοῦντα τοῖς ἑτέροις | λέγουσιν

Ηὐλήσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε·
ἐθρηνήσαμεν καὶ οὐκ ἐκόψασθε.

3, 4. 18 ἦλθεν γὰρ Ἰωάνης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ
9, 14. 15. 19 λέγουσιν Δαιμόνιον ἔχει. ἦλθεν ὁ Υἱὸς τοῦ

7.8.9 εξηλθετε 8 μαλ. ιματιοις | βασ. εισιν 9 SR^{m} εξηλθετε ιδειν; προφητην; 10 ουτ. γαρ 13 προεφητευσαν 14 Ἠλιας κτλ. 15 SR^{t} ωτα ακουειν 16 παιδαριοις εν αγοραις καθ. και προσφωνουσι τ. εταιροις (it R εταιρ.) αὐτων και 17 εθρην. υμιν

ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν Ἰδοὺ
ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος
καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ
τῶν ἔργων αὐτῆς. Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς 20 **20–24.**
πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις Lk. 10, 12–15.
αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν· | Οὐαί σοι, Χοραζείν· 21 Jon. 3, 6.
οὐαί σοι, Βηθσαϊδάν· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι
ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι
ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν. πλὴν 22
λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται
ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ ὑμῖν. καὶ σύ, Καφαρναούμ, 23 4, 13; 8, 5; 9, 1. Is. 14, 13. 15.
μὴ **ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ; ἕως Ἅιδου καταβήσῃ·**
ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ
γενόμεναι ἐν σοί, ἔμεινεν ἂν μέχρι τῆς σήμερον.
πλὴν λέγω ὑμῖν ὅτι γῇ Σοδόμων ἀνεκτότερον 24 10, 15.
ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ σοί.
Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς 25 **25–27:**
εἶπεν Ἐξομολογοῦμαί σοι, Πάτερ, Κύριε τοῦ Lk. 10, 21. 22. 1 Co. 1, 26–29.
οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἔκρυψας ταῦτα ἀπὸ
σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νη-
πίοις· ναί, ὁ Πατήρ, ὅτι οὕτως εὐδοκία ἐγένετο 26
ἔμπροσθέν σου. Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ 27 28, 18. Jn. 3, 35; 17, 2. Ph. 2, 9.
Πατρός μου, καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν Υἱὸν εἰ
μὴ ὁ Πατήρ, οὐδὲ τὸν Πατέρα τις ἐπιγινώσκει
εἰ μὴ ὁ Υἱὸς καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ Υἱὸς ἀπο-
καλύψαι. Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες 28 12, 20. Jer. 31, 25.
καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. ἄρατε 29 Jer. 6, 16.
τὸν ζυγόν μου ἐφ᾽ ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ᾽ ἐμοῦ, ὅτι
πραΰς εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ **εὑρήσετε
ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν·** ὁ γὰρ ζυγός μου 30 1 Jn. 5, 3.
χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.

---

19 *εργων*] SR[m] *τεκνων* 21 (*Χοραζιν*) 23 *η εως του ουρ. υψωθεισα,* | SR[m] *καταβιβασθηση* | *εγενοντο* | *εμειναν* 25 *απεκρυψας* 26 *εγεν. ευδοκ.* 29 *πραος*

1–8: Mk. 2, 23—28. Lk. 6, 1—5. 12 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς
σάββασιν διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ
Dt. 5, 14; 23, 25. αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχυας
Ex. 20, 10. 2 καὶ ἐσθίειν. οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπαν αὐτῷ
Ἰδοὺ οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστιν
1 S. 21, 1—6. 3 ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Οὐκ
ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυεὶδ ὅτε ἐπείνασεν καὶ
Lv. 24, 9. 4 οἱ μετ' αὐτοῦ; πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ
Θεοῦ καὶ **τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως** ἔφαγον,
ὃ οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ,
Nu. 28, 9. 5 εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν μόνοις; ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν
τῷ νόμῳ ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ
τὸ σάββατον βεβηλοῦσιν καὶ ἀναίτιοί εἰσιν;
6 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ μεῖζόν ἐστιν ὧδε.
9, 13. Hos. 6, 6. 7 εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν **Ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν,**
8 οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους. κύριος γάρ
9–14: 9 ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ
Mk. 3, 1—6. Lk. 6, 6—11. μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν.
Lk. 14, 3 10 καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος χεῖρα ἔχων ξηράν· καὶ ἐπηρώ-
τησαν αὐτὸν λέγοντες Εἰ ἔξεστιν τοῖς σάββασιν
11 θεραπεῦσαι; ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. ὁ δὲ
εἶπεν αὐτοῖς Τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος ὃς
ἕξει πρόβατον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς
σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ
Lk. 14, 5. 12 ἐγερεῖ; πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου.
13 ὥστε ἔξεστιν τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν. ¦ τότε
λέγει τῷ ἀνθρώπῳ Ἔκτεινόν σου τὴν χεῖρα.
καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ὑγιὴς ὡς ἡ
Jn. 5, 16. 14 ἄλλη. ἐξελθόντες δὲ οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον
ἔλαβον κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

XII, 2 *ειπον* 3 *επειν. αυτος κ.* 4 SR^t *εφαγεν* ¦ *δ] ους* 6 *μειζων* 7 *Ελεον* 8 *εστ. και τ.* 10 *ανθρ. ην την χ.* ¦ *θεραπευειν* 12 (*προβατου;*) 13 *την χειρα σου* ¦ *αποκατεσταθη* 14 *Οι δε Φαρ. συμβ. ελαβ. κ. αυτ. εξελθ.*

Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν. καὶ 15 Mk. 3, 7–12.
ἠκολούθησαν αὐτῷ πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν
αὐτοὺς πάντας, καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μὴ 16 8, 4.
φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν 17 Is. 42, 1–4; 41, 9.
διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος

Ἰδοὺ ὁ παῖς μου ὃν ᾑρέτισα, 18 3, 17.
ὁ ἀγαπητός μου ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου·
θήσω τὸ Πνεῦμά μου ἐπ᾽ αὐτόν,
καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ.
οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγάσει, 19
οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ.
κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει 20
καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει,
ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν.
καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. 21

Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς 22 **22–45**: Mk. 3, 22–30. Lk. 11, 14–26. 29–32.
καὶ κωφός· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν κω-
φὸν λαλεῖν καὶ βλέπειν. καὶ ἐξίσταντο πάντες 23
οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον Μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς
Δαυείδ; οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον 24 9, 34.
Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια εἰ μὴ ἐν τῷ
Βεεζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. εἰδὼς δὲ 25
τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς Πᾶσα βα-
σιλεία μερισθεῖσα καθ᾽ ἑαυτῆς ἐρημοῦται, καὶ
πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ᾽ ἑαυτῆς οὐ
σταθήσεται. καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς τὸν Σατανᾶν 26
ἐκβάλλει, ἐφ᾽ ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθή-
σεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεεζεβοὺλ 27
ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκ-
βάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ κριταὶ ἔσονται ὑμῶν.

---

15 *οχλοι πολλοι* 17 *ινα*] *οπως* 18 *εις ον ευδ.* 21 *και εν τω* 22 *τον τυφλον και κωφον και* 24.27 SR *Βεελζεβουλ* 25 *δε ο Ιησους* 27 *υμ. εσ. κριτ.*

1 Jn. 3, 8. 28 εἰ δὲ ἐν Πνεύματι Θεοῦ ἐγὼ ἐκβάλλω τὰ δαι-
μόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ
Is. 49, 24. 1 Jn. 4, 4. 29 Θεοῦ. ἢ πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν
οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἁρπάσαι,
ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρόν, καὶ τότε τὴν
Mk. 9, 40. Jn. 11, 52. 30 οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει; ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ'
ἐμοῦ ἐστιν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει.
He. 6, 4. 6; 10, 26. 1 Jn. 5, 16. 31 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασ-
φημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις, ἡ δὲ τοῦ
Lk. 12, 10. 1 Ti. 1, 13. 32 Πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται. καὶ
ὃς ἐὰν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου,
ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ Πνεύ-
ματος τοῦ Ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν
7, 17. 33 τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. Ἢ ποιήσατε
τὸ δένδρον καλὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν,
ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν καὶ τὸν καρπὸν
αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον
3, 7. Jn. 8, 43; 12, 39. Ro. 8, 7. 34 γινώσκεται. γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε
ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισ-
Lk. 6, 45. 35 σεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. ὁ ἀγα-
θὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει
ἀγαθά, καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ
36 θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά. λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι
πᾶν ῥῆμα ἀργὸν ὃ λαλήσουσιν οἱ ἄνθρωποι,
ἀποδώσουσιν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως·
37 ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν
λόγων σου καταδικασθήσῃ.
16, 1. 1 Co. 1, 22. 38 Τότε ἀπεκρίθησαν αὐτῷ τινες τῶν γραμματέων
καὶ Φαρισαίων λέγοντες Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ
39 σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς

---

28 δε εγω εν Πν. Θ. εκβ. 29 διαρπασαι, εαν
31 αφεθ. 1°] R[m] + υμιν | αφεθ. 2°] + τοις ανθρωποις
32 αν 35 αγαθ. θησ. της καρδιας εκβ. τα αγ.
36 ο εαν λαλησωσιν 38 — αυτω

Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ
σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον
Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. ὥσπερ γὰρ ἦν **Ἰωνᾶς ἐν** 40 Jon. 2, 1. 2.
τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας,
οὕτως ἔσται ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ
τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. ἄνδρες 41 Jon. 3, 5.
Νινευεῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς
γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι
μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον
Ἰωνᾶ ὧδε. βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ 42 1 K. 10, 1–10.
κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ
αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς
ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον
Σολομῶνος ὧδε. Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα 43
ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων
τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ εὑρίσκει. τότε 44
λέγει Εἰς τὸν οἶκόν μου ἐπιστρέψω ὅθεν ἐξῆλθον·
καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σχολάζοντα καὶ σεσαρωμένον
καὶ κεκοσμημένον. τότε πορεύεται καὶ παρα- 45 2 P. 2, 20.
λαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα
πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ·
καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου
χείρονα τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ
ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.

Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ ἡ 46 **46–50:**
μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν ἔξω Mk. 3, 31–35. Lk. 8, 19–21.
ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. εἶπεν δέ τις αὐτῷ 47 13, 55.
Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἑστή-
κασιν ζητοῦντές σοι λαλῆσαι. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς 48 Lk. 2, 49.
εἶπεν τῷ λέγοντι αὐτῷ Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου, καὶ
τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα 49

---

41 (Νινευιται) 42 Σολομωντος 1° 2° 44 Επιστρ. εις τ. οικ. μ. | SR –και 2° 46 Ετι δε | R –αυτου 2° 47 R^{m} –vers. 48 λεγ.] ειποντι

αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν Ἰδοὺ ἡ μήτηρ
Ro. 8, 29. Jn. 15, 14. 50 μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου· ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ
τὸ θέλημα τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς,
αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

1–23: Mk. 4, 1–20. Lk. 8, 4–15. 13 Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς τῆς
2 οἰκίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ συνή-
χθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν
εἰς πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος
3 ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἱστήκει. καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς
πολλὰ ἐν παραβολαῖς λέγων Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ
4 σπείρων τοῦ σπείρειν. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν
ἃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἐλθόντα τὰ
5 πετεινὰ κατέφαγεν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ
τὰ πετρώδη ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ
εὐθέως ἐξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς,
6 ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ
7 μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ
τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ ἀπέ-
8 πνιξαν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν
καλὴν καὶ ἐδίδου καρπόν, ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ
9 ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέτω.
10 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν αὐτῷ Διὰ
11 τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
εἶπεν ὅτι Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς
βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται.
25, 29. Mk 4, 25. Lk. 8, 18. 12 ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευ-
θήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται
Dt. 29, 4. 13 ἀπ᾽ αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς
λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσιν καὶ ἀκούοντες

XIII, 1 Εν δε | απο της 2 εις το πλ. 4 ηλθε
τα πετ., και 9 SR^{m} ωτα ακουειν 10 ειπον
11 SR ειπ. αυτοις

οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνιοῦσιν. καὶ ἀναπληροῦται 14 Is. 6, 9. 10. Jn. 12, 40. Ac. 28, 26. 27.
αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἠσαΐου ἡ λέγουσα

Ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε,
καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε.
ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, 15
καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν,
καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν·
μή ποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς
καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν
καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν,
καὶ ἰάσομαι αὐτούς.

ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσιν, καὶ 16 Lk. 10, 23. 24.
τὰ ὦτα ὑμῶν ὅτι ἀκούουσιν. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν 17
ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν
ἃ βλέπετε καὶ οὐκ εἶδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε
καὶ οὐκ ἤκουσαν. Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παρα- 18
βολὴν τοῦ σπείραντος. Παντὸς ἀκούοντος τὸν 19
λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ
πονηρὸς καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ
αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρείς.
ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν 20
λόγον ἀκούων καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων
αὐτόν· οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ ἀλλὰ πρόσ- 21
καιρός ἐστιν, γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ
διὰ τὸν λόγον εὐθὺς σκανδαλίζεται. ὁ δὲ εἰς 22 6, 19–34. 1 Ti. 6, 9.
τὰς ἀκάνθας σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον
ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος καὶ ἡ ἀπάτη
τοῦ πλούτου συνπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος
γίνεται. ὁ δὲ ἐπὶ τὴν καλὴν γῆν σπαρείς, οὗτός 23
ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιείς, ὃς δὴ
καρποφορεῖ καὶ ποιεῖ ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἑξή-
κοντα, ὃ δὲ τριάκοντα.

---

14 επ αυτ. 15 ιασωμαι 16 ακουει 17 ειδον 18 S(**R**) σπειροντος 22 αιων. τουτου 23 την γην την καλ. | συνιων | ὁ ter

36—43. 24 ῎Αλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων
Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπεί-
25 ραντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. ἐν δὲ τῷ
καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς
καὶ ἐπέσπειρεν ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου καὶ
26 ἀπῆλθεν. ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ
καρπὸν ἐποίησεν, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια.
27 προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου
εἶπον αὐτῷ Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας
28 ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια; ¦ ὁ δὲ
ἔφη αὐτοῖς Ἐχθρὸς ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν.
οἱ δὲ δοῦλοι αὐτῷ λέγουσιν Θέλεις οὖν ἀπελ-
29 θόντες συλλέξωμεν αὐτά; ¦ ὁ δέ φησιν Οὔ, μή
ποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια ἐκριζώσητε ἅμα
3, 12. 30 αὐτοῖς τὸν σῖτον. ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφό-
τερα ἕως τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θε-
ρισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς Συλλέξατε πρῶτον τὰ
ζιζάνια καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ
κατακαῦσαι αὐτά, τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς
31. 32: Mk. 4, 30—32. Lk. 13, 18. 19. 31 τὴν ἀποθήκην μου. ῎Αλλην παραβολὴν παρέ-
θηκεν αὐτοῖς λέγων Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρω-
Dn. 4, 12. 21. Ezk. 17, 23; 31, 6. Ps. 104, 12. 32 πος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ὃ μικρότερον
μέν ἐστιν πάντων τῶν σπερμάτων, ὅταν δὲ
αὐξηθῇ, μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστὶν καὶ γίνεται
δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν **τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ** καὶ
Lk. 13, 20. 21. 33 **κατασκηνοῖν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.** ῎Αλλην
παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς Ὁμοία ἐστὶν ἡ
βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ
ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη
Mk. 4, 33. 34. 34 ὅλον. Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παρα-

---

24 σπειροντι 25 εσπειρε 27 τα ζιζ. 28 ειπον αυτω 29 εφη 30 μεχρι | εν τω κ. 32 κατασκηνουν

βολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐδὲν
ἐλάλει αὐτοῖς· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ 35 Ps. 78, 2.
προφήτου λέγοντος

Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου,
ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς.

Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν. 36 24–30.
Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες
Διασάφησον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων
τοῦ ἀγροῦ. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Ὁ σπείρων 37
τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· ὁ 38 1 Co. 3 9.
δὲ ἀγρός ἐστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα,
οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνιά
εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ, ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας 39
αὐτά ἐστιν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια
αἰῶνός ἐστιν, οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοί εἰσιν. ὥσπερ 40 Jn. 15, 6.
οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ κατακαίεται,
οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος. ἀποστε- 41 Zeph. 1, 3. 25, 31–46.
λεῖ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, 7, 23.
καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα
τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, καὶ 42 8, 12.
βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός·
ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόν-
των. τότε **οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν** ὡς ὁ ἥλιος ἐν 43 Dn. 12, 3.
τῇ βασιλείᾳ τοῦ Πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὦτα
ἀκουέτω. Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν 44 19, 29. Lk. 14, 33. Ph. 3, 7.
θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν Pr. 2, 4.
ἄνθρωπος ἔκρυψεν, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ
ὑπάγει καὶ πωλεῖ ὅσα ἔχει καὶ ἀγοράζει τὸν
ἀγρὸν ἐκεῖνον. Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασι- 45
λεία τῶν οὐρανῶν ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαρ-

---

34 ουκ ελ. 35 SR[t] καταβ. κοσμου 36 οικ. ο Ιησους | Φρασον 37 ειπ. αυτοις 39 του αι. 40 αι. τουτου 43 SR[m] ωτα ακουειν 44 Παλιν ομ. | κ. παντα οσα εχει πω. 45 SR ανθρωπω εμπ.

Pr. 8, 10. 11. 46 γαρίτας· εὑρὼν δὲ ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην
ἀπελθὼν πέπρακεν πάντα ὅσα εἶχεν καὶ ἠγόρασεν
22, 9. 10. 47 αὐτόν. Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν
οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ
48 ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ· ἣν ὅτε ἐπληρώθη
ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν καὶ καθίσαντες
συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἄγγη, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω
25, 32. 49 ἔβαλον. οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος·
ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι καὶ ἀφοριοῦσιν τοὺς πονη-
50 ροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων, καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς
εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
51 καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Συνήκατε ταῦτα
52 πάντα; λέγουσιν αὐτῷ Ναί. | ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς
Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς τῇ βασι-
λείᾳ τῶν οὐρανῶν ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκο-
δεσπότῃ, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ
καινὰ καὶ παλαιά.

53–58: Mk. 6, 1–6. Lk. 4, 15–30. 7, 28; 11, 1; 19, 1; 26, 1.

53 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παρα-
54 βολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν. καὶ ἐλθὼν εἰς
τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συνα-
γωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήσσεσθαι αὐτοὺς καὶ
λέγειν Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνά-
55 μεις; | οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχ
ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριὰμ καὶ οἱ ἀδελφοὶ
αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσὴφ καὶ Σίμων καὶ
Jn. 7, 15. 52. 56 Ἰούδας; καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς
Jn. 4, 44. 57 ἡμᾶς εἰσιν; πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; | καὶ
ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν
αὐτοῖς Οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ
58 πατρίδι καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἐποίησεν
ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

---

46 ος ευρ. ενα 48 αγγεια 51 Λεγει αυτοις ο Ιησους | Ναι, κυριε 52 εις την βασιλειαν 54 εκπληττεσθαι 55 ουχι η | Ἰωσῆς 57 **SR** πατρ. αὐτου

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρῴδης ὁ τε- 14 **1–12**: Mk. 6, 14. 17–30. Lk. 9, 7–9; 3, 19. 20.
τραάρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν 2
αὐτοῦ Οὗτός ἐστιν Ἰωάνης ὁ Βαπτιστής· αὐτὸς
ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνά-
μεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. Ὁ γὰρ Ἡρῴδης κρα- 3 11, 2.
τήσας τὸν Ἰωάνην ἔδησεν καὶ ἐν φυλακῇ ἀπέθετο
διὰ Ἡρῳδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελ-
φοῦ αὐτοῦ· ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάνης αὐτῷ Οὐκ 4 Lv. 18, 16; 20, 21.
ἔξεστίν σοι ἔχειν αὐτήν. καὶ θέλων αὐτὸν ἀπο- 5 21, 26.
κτεῖναι ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην
αὐτὸν εἶχον. γενεσίοις δὲ γενομένοις τοῦ Ἡρῴδου 6
ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρῳδιάδος ἐν τῷ μέσῳ
καὶ ἤρεσεν τῷ Ἡρῴδῃ, ὅθεν μεθ᾽ ὅρκου ὡμολό- 7
γησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσηται. ἡ δὲ προ- 8
βιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς Δός μοι,
φησίν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάνου τοῦ
Βαπτιστοῦ. καὶ λυπηθεὶς ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς 9
ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσεν δοθῆ-
ναι, καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισεν Ἰωάνην ἐν τῇ 10 17, 12.
φυλακῇ. καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι 11
καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ, καὶ ἤνεγκεν τῇ μητρὶ
αὐτῆς. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν 12
τὸ πτῶμα καὶ ἔθαψαν αὐτόν, καὶ ἐλθόντες ἀπήγ-
γειλαν τῷ Ἰησοῦ. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς 13 **13–21**: Mk. 6, 31–44. Lk. 9, 10–17. Jn. 6, 1–13.
ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον
κατ᾽ ἰδίαν· καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἠκολούθησαν
αὐτῷ πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων. Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν 14 9, 36.
πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ᾽ αὐτοῖς καὶ
ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. ὀψίας δὲ 15

XIV, 1 τετραρχης 3 εδ. αυτον και εθετο εν φ. 4 αυτω ο Ιωαννης 6 γενεσιων δε αγομενων 9 SR Και ελυπηθη ο βασ., δια δε τ. 10 τον Ιω. 12 σωμα | αυτο 13 Και ακ. ο 14 εξελθ. ο Ιησους | επ αυτους

γενομένης προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ λέγοντες
Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν·
ἀπόλυσον οὖν τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς
16 τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. ὁ δὲ
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελ-
17 θεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ δὲ λέγουσιν
αὐτῷ Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ
18 δύο ἰχθύας. ὁ δὲ εἶπεν Φέρετέ μοι ὧδε αὐτούς.
19 καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοῦ
χόρτου, λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο
ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν,
καὶ κλάσας ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ
2 K. 4, 44. 20 δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. καὶ ἔφαγον πάντες καὶ
ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν
21 κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις. οἱ δὲ
ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι χωρὶς
22–36: 22 γυναικῶν καὶ παιδίων. Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν
Mk. 6, 45–56. Jn. 6, 15–21. τοὺς μαθητὰς ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν
αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους.
Lk. 6, 12; 9, 18. 23 καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ᾽
ἰδίαν προσεύξασθαι. ὀψίας δὲ γενομένης μόνος
24 ἦν ἐκεῖ. τὸ δὲ πλοῖον ἤδη σταδίους πολλοὺς
ἀπὸ τῆς γῆς ἀπεῖχεν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν
25 κυμάτων, ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. τετάρτῃ δὲ
φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἦλθεν πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν
Lk. 24, 37. 26 ἐπὶ τὴν θάλασσαν. οἱ δὲ μαθηταὶ ἰδόντες αὐτὸν
ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα ἐταράχθησαν
λέγοντες ὅτι Φάντασμά ἐστιν, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου
27 ἔκραξαν. εὐθὺς δὲ ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς

---

15 *μαθ. αυτου* | **SR** — *ουν* 18 *αυτους ωδε* 19 *επι τους χορτους* | **SR** *και λ.* 22 *ην. ο Ιησους τ. μαθ. αὐτου* 24 **SR**[t] *ηδη μεσον της θαλασσης ην, β.* 25 *απηλθε πρ. αυτ. ο Ιησους, π. επι της θαλασσης* 26 *και ιδ. αυτ. οι μαθ. επι την θαλασσαν* 27 *ευθεως* | *ελαλησ. αυτ. ο Ιησ.*

λέγων Θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. ἀπο- 28
κριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν Κύριε, εἰ σὺ εἶ,
κέλευσόν με ἐλθεῖν πρὸς σὲ ἐπὶ τὰ ὕδατα. ὁ δὲ 29
εἶπεν Ἐλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου
Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα καὶ ἦλθεν
πρὸς τὸν Ἰησοῦν. βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἐφο- 30
βήθη, καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξεν
λέγων Κύριε, σῶσόν με. εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς 31 8, 26.
ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει
αὐτῷ Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; καὶ ἀνα- 32
βάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος.
οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ προσεκύνησαν αὐτῷ λέγον- 33
τες Ἀληθῶς Θεοῦ Υἱὸς εἶ. Καὶ διαπεράσαντες 34
ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν εἰς Γεννησαρέτ. καὶ ἐπιγνόντες 35
αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστειλαν
εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσή-
νεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, καὶ 36 9, 21. Lk. 6, 19.
παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα μόνον ἅψωνται τοῦ κρα-
σπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἥψαντο
διεσώθησαν.

Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ Ἱεροσο- 15 1–20: Mk. 7, 1–23.
λύμων Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς λέγοντες ¹ Διὰ 2 Dt. 4, 2. Lk. 11, 38.
τί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσιν τὴν παράδοσιν
τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας
ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν 3
αὐτοῖς Διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν
τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; ὁ γὰρ Θεὸς 4 Ex. 20, 12; 21, 17. Dt. 5, 16.
εἶπεν **Τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα**, καί **Ὁ
κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω**·

---

28 προς σε ελθειν 29 ο Πετρ. | SR[t] υδ., ελθειν
30 SR[m] αν. ισχυρον 32 εμβαντων 33 πλ. ελθοντες
34 εις την γην Γ.
XV, 1 οι απο Ιερ. γραμμ. και Φαρ. 2 χειρ.
αὐτων 4 Θ. ενετειλατο, λεγων | πατ. σου κ.

5 ὑμεῖς δὲ λέγετε Ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί
6 Δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς, | οὐ μὴ τιμήσει
τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ· καὶ ἠκυ-
ρώσατε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν
Is. 29, 13 Lxx. 7 ὑμῶν. ὑποκριταί, καλῶς ἐπροφήτευσεν περὶ
ὑμῶν Ἠσαΐας λέγων
8 **Ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χείλεσίν με τιμᾷ,**
ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ·
9 **μάτην δὲ σέβονταί με,**
διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων.
10 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον εἶπεν αὐτοῖς
12, 34. 1 Ti. 4, 4. 11 Ἀκούετε καὶ συνίετε· | οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ
στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευό-
μενον ἐκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρω-
12 πον. Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ λέγουσιν
αὐτῷ Οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν
Jn. 15, 2. 13 λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν
Πᾶσα φυτεία ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ Πατήρ μου ὁ
23, 24. Lk. 6, 39. Jn. 9, 40. Ro. 2, 19. 14 οὐράνιος ἐκριζωθήσεται. ἄφετε αὐτούς· τυφλοί
εἰσιν ὁδηγοὶ τυφλῶν· τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν
15 ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται. Ἀπο-
κριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ Φράσον ἡμῖν
16 τὴν παραβολήν. ὁ δὲ εἶπεν Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς
17 ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ εἰσπο-
ρευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ
18 καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; τὰ δὲ ἐκπορευό-
μενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται,
Gn. 8, 21. 19 κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ἐκ γὰρ τῆς καρδίας

---

6 *και ου μη τιμηση* | R[t] – *η την μητ. αυτου* | *τ. λογ.*] S *την εντολην* R[m] *τον νομον* 7 *προεφητευσε* 8 *Εγγιζει μοι ο λ. ουτ. τω στοματι αυτων και τ. χ.* 12 *μαθ. αυτου* | *λεγ.*] **SR** *ειπον* 14 *οδηγ. εισ. τυφλοι τ.* (R – *τυφλων*) 15 *παραβ. ταυτην* 16 *ο δε Ιησους* 17 *ουπω*

ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι,
πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι.
ταῦτά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ 20
ἀνίπτοις χερσὶν φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν 21 **21–28:** Mk. 7, 24–30.
εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. καὶ ἰδοὺ γυνὴ 22
Χαναναία ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα
ἔκραζεν λέγουσα Ἐλέησόν με, Κύριε υἱὸς Δαυείδ·
ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. ὁ δὲ οὐκ 23
ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ ἠρώτουν αὐτὸν λέγοντες Ἀπό-
λυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. ὁ δὲ 24 10, 6.
ἀποκριθεὶς εἶπεν Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ
πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. ἡ δὲ 25
ἐλθοῦσα προσεκύνει αὐτῷ λέγουσα Κύριε, βοήθει
μοι. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Οὐκ ἔστιν καλὸν 26
λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς
κυναρίοις. ἡ δὲ εἶπεν Ναί, Κύριε· καὶ γὰρ τὰ 27
κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων
ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. τότε ἀπο- 28 8, 10. 13.
κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ Ὦ γύναι, μεγάλη
σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοὶ ὡς θέλεις. καὶ
ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν παρὰ 29 Mk. 7, 31.
τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ
ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ. καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι 30
πολλοὶ ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλούς, κυλλούς,
τυφλούς, κωφούς, καὶ ἑτέρους πολλούς, καὶ ἔριψαν
αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ ἐθεράπευσεν
αὐτούς· ὥστε τὸν ὄχλον θαυμάσαι βλέποντας 31 Mk. 7, 37.
κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς καὶ χωλοὺς

---

22 εκραυγασεν αυτω λ. | υιε 23 ηρωτων 30 SR τυφλ. κωφ. κυλ. | αυτου] του Ιησου 31 τους οχλους | — και 1°

περιπατοῦντας καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ
32–39: Mk. 8, 1–10. 14, 14. 32 ἐδόξασαν τὸν Θεὸν Ἰσραήλ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς
προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν
Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι
τρεῖς προσμένουσίν μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φά-
γωσιν· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω,
33 μή ποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. καὶ λέγουσιν
αὐτῷ οἱ μαθηταί Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι
34 τοσοῦτοι ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; καὶ
λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Πόσους ἄρτους ἔχετε; οἱ
35 δὲ εἶπαν Ἑπτά, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. καὶ παραγ-
36 γείλας τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν ¦ ἔλαβεν
τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας καὶ εὐχαριστ-
τήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ
37 μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. καὶ ἔφαγον πάντες καὶ
ἐχορτάσθησαν, καὶ τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων
38 ἦραν ἑπτὰ σφυρίδας πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες
ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες χωρὶς γυναικῶν καὶ
39 παιδίων. Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἐνέβη εἰς
τὸ πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια Μαγαδάν.
1–12: Mk. 8, 11–21. 12, 38. 16 Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδου-
καῖοι πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ
Lk. 12, 54–56. 2 τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
εἶπεν αὐτοῖς Ὀψίας γενομένης λέγετε Εὐδία,
11, 4. 3 πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός· ¦ καὶ πρωΐ Σήμερον
χειμών, πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. τὸ
μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν,
Jon. 2, 1. 12, 39. 40. 4 τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε; γενεὰ

---

32 ημερας 33 μαθ. αυτου 34 ειπον 35 Και εκελευσε τοις οχλοις 36 και λαβων | –και 2° | εδωκε | μαθ. αὐτου, οι δε μ. τω οχλω 37 και ηραν το π. τ. κλ. | σπυριδας 39 Μαγδαλά

XVI, 2.3 R[m] – vers. Οψιας...fin. 3 3 υποκριται το | (R δυνασθε.)

πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ ση-
μεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ.
καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθεν. Καὶ ἐλθόντες οἱ 5
μαθηταὶ εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν.
ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε 6 Lk. 12, 1.
ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.
οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες ὅτι Ἄρτους 7
οὐκ ἐλάβομεν. γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Τί δια- 8 6, 30.
λογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ
ἔχετε; οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε 9 14, 17–21.
ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων καὶ πόσους κοφίνους
ἐλάβετε; οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχι- 10 15, 34–38.
λίων καὶ πόσας σφυρίδας ἐλάβετε; πῶς οὐ νοεῖτε 11
ὅτι οὐ περὶ ἄρτων εἶπον ὑμῖν; προσέχετε δὲ ἀπὸ
τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. τότε 12 Jn. 6, 27.
συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπεν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης
τῶν ἄρτων, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων
καὶ Σαδδουκαίων.

Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρίας 13 **13–20:** Mk. 8, 27–30. Lk. 9, 18–21.
τῆς Φιλίππου ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων
Τίνα λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τὸν Υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου; οἱ δὲ εἶπαν Οἱ μὲν Ἰωάνην τὸν 14 14, 2. 17, 10.
Βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ Ἠλείαν, ἕτεροι δὲ Ἰερεμίαν
ἢ ἕνα τῶν προφητῶν. λέγει αὐτοῖς Ὑμεῖς δὲ 15
τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων 16 Jn. 6, 69.
Πέτρος εἶπεν Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ
τοῦ ζῶντος. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ 17 Gal. 1, 15. 16. 17, 4. 5.
Μακάριος εἶ, Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα
οὐκ ἀπεκάλυψέν σοι ἀλλ᾽ ὁ Πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς

---

4 Ιωνα του προφητου 5 μαθ. αυτου 7 **R**m Οτι αρτους 8 ειπ. αυτοις | ελαβετε 10 σπυριδας 11 αρτου | υμιν προσεχειν απο 12 του αρτου, αλλ᾽ 13 SRm Τινα με 14 ειπον 17 Και αποκριθεις ο | Βαρ Ιωνα

Jn. 1, 42. Eph. 2, 20. 18 οὐρανοῖς. κἀγὼ δέ σοι λέγω ὅτι σὺ εἶ Πέτρος,
καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν
ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι Ἅιδου οὐ κατισχύσουσιν
18, 18. 19 αὐτῆς. δώσω σοι τὰς κλεῖδας τῆς βασιλείας
τῶν οὐρανῶν, καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται
δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ
17, 9. 20 τῆς γῆς ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. τότε
ἐπετίμησεν τοῖς μαθηταῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι
αὐτός ἐστιν ὁ Χριστός.

21–28: Mk. 8, 31–9, 1. Lk. 9, 22–27. 12, 40. Jn. 2, 19.
21 Ἀπὸ τότε ἤρξατο Ἰησοῦς Χριστὸς δεικνύειν
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα
ἀπελθεῖν καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων
καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι
22 καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. καὶ προσλαβό-
μενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ
λέγων Ἵλεώς σοι, Κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι
23 τοῦτο. ὁ δὲ στραφεὶς εἶπεν τῷ Πέτρῳ Ὕπαγε
ὀπίσω μου, Σατανᾶ· σκάνδαλον εἶ ἐμοῦ, ὅτι οὐ
φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.
10, 38. 39. 24 Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Εἴ τις
θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν
καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω
25 μοι. ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι,
ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν
4, 8. 26 αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφε-
ληθήσεται ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον
κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί
δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;
Jn. 5, 29. Ro. 2, 6. Ps. 62, 12. Pr. 24, 12. 27 μέλλει γὰρ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν
τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων

---

19 και δωσω | κλεις 20 διεστειλατο | μαθ. αὐτου | Ιησους ο Χρ. 21 SR[t] ο Ιησους δεικ. | απελθ. εις Ιερ. 23 μου ει 25 αν 26 ωφελειται

αὐτοῦ, καὶ τότε **ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν**
αὐτοῦ. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσίν τινες τῶν ὧδε 28 10, 23.
ἑστώτων οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν
ἴδωσιν τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ
βασιλείᾳ αὐτοῦ.

Καὶ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς 17 **1–13:** Mk. 9, 2–13.
τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάνην τὸν ἀδελφὸν Lk. 9, 28–36.
αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ'
ἰδίαν. καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ 2 2 P. 1, 16–18.
ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ
ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. καὶ 3
ἰδοὺ ὤφθη αὐτοῖς Μωϋσῆς καὶ Ἡλείας συνλα-
λοῦντες μετ' αὐτοῦ. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος 4
εἶπεν τῷ Ἰησοῦ Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε
εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσω ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ
μίαν καὶ Μωϋσεῖ μίαν καὶ Ἡλείᾳ μίαν. ἔτι 5 3, 17. 16, 16. 17.
αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκία- Dt. 18, 15.
σεν αὐτούς, καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης
λέγουσα Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός,
ἐν ᾧ εὐδόκησα· ἀκούετε αὐτοῦ. καὶ ἀκούσαντες 6
οἱ μαθηταὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ ἐφο-
βήθησαν σφόδρα. καὶ προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς 7
καὶ ἁψάμενος αὐτῶν εἶπεν Ἐγέρθητε καὶ μὴ
φοβεῖσθε. ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν 8
οὐδένα εἶδον εἰ μὴ αὐτὸν Ἰησοῦν μόνον. Καὶ 9 16, 20.
καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους ἐνετείλατο
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων Μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα
ἕως οὗ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἐγερθῇ.
Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντες Τί 10 11, 14. Mal. 4, 5.

---

28 — οτι | εστηκοτων
XVII, 3 ωφθησαν | μετ αυτ. συλλ. 4 ποιησωμεν | Μωση | και μιαν Ηλια 5 αυτ. ακου. 6 επεσον 7 και προσελθων ο Ιησους ηψατο αυτ., και 8 αυτον] τον 9 εκ 1°] απο | εγ.] αναστη 10 S(**R**) μαθ. αυτου

οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι Ἠλείαν δεῖ ἐλ-
11 θεῖν πρῶτον; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν **Ἠλείας** μὲν
14, 9. 10. 12 ἔρχεται καὶ **ἀποκαταστήσει** πάντα· λέγω δὲ ὑμῖν
ὅτι Ἠλείας ἤδη ἦλθεν, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτόν,
ἀλλ᾽ ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν· οὕτως
καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ᾽ αὐ-
Lk. 1, 17. 13 τῶν. τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ Ἰωάνου
τοῦ Βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.
14–21: 14 Καὶ ἐλθόντων πρὸς τὸν ὄχλον προσῆλθεν
Mk. 9, 14–29. Lk. 9, 37–42. 15 αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτὸν | καὶ λέγων
Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται
καὶ κακῶς ἔχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ
16 καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. καὶ προσήνεγκα
αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν
Dt. 32, 5. Jn. 14, 9. 17 αὐτὸν θεραπεῦσαι. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς
εἶπεν Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως
πότε μεθ᾽ ὑμῶν ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν;
18 φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε. καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ
ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ᾽ αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον,
καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.
10, 1. 19 Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ᾽
ἰδίαν εἶπον Διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκ-
21, 21. Lk. 17, 6. Mk. 11, 23. 20 βαλεῖν αὐτό; ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς Διὰ τὴν ὀλιγο-
πιστίαν ὑμῶν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε
πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ
Μετάβα ἔνθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν
ἀδυνατήσει ὑμῖν.

22. 23: Mk. 9, 30–32. Lk. 9, 43–45. 16, 21. 22 Συστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ
εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Μέλλει ὁ Υἱὸς τοῦ ἀν-

---

11 δε Ιησους | ειπ. αυτοις | ερχ. πρωτον, κ. 14 ελθ. αυτων | γον. αυτω 15 εχ.] SR πασχει 17 εσομαι μεθ υμ. 20 δε Ιησους ειπεν αυτ. | απιστιαν | Μεταβηθι εντευθεν 21 SR[m] τουτο δε το γενος ουκ εκπορευεται, ει μη εν προσευχη και νηστεια. 22 SR[t] Αναστρεφομενων

θρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ 23
ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθή-
σεται. καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.
Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καφαρναοὺμ προσῆλ- 24 Ex. 30, 13.
θον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ
εἶπαν Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ δίδραχμα;
| λέγει Ναί. καὶ ἐλθόντα εἰς τὴν οἰκίαν προ- 25
έφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων Τί σοι δοκεῖ,
Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβά-
νουσιν τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἢ
ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; εἰπόντος δέ Ἀπὸ τῶν 26
ἀλλοτρίων, ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἄραγε ἐλεύ-
θεροί εἰσιν οἱ υἱοί. ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν 27
αὐτούς, πορευθεὶς εἰς θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον
καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἆρον, καὶ ἀνοίξας
τὸ στόμα αὐτοῦ εὑρήσεις στατῆρα· ἐκεῖνον λαβὼν
δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.
Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ 18 1–9: Mk. 9, 33–47. Lk. 9, 46–48.
Ἰησοῦ λέγοντες Τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασι-
λείᾳ τῶν οὐρανῶν; καὶ προσκαλεσάμενος παιδίον 2
ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν | καὶ εἶπεν Ἀμὴν 3 19, 14. Jn. 3, 3. 5.
λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ
παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν
οὐρανῶν. ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ 4
παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασι-
λείᾳ τῶν οὐρανῶν. καὶ ὃς ἐὰν δέξηται ἓν παιδίον 5 10, 40. Jn. 13, 20.
τοιοῦτο ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· ὃς δ' ἂν 6 Lk. 17, 1. 2.
σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόν-
των εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος
ὀνικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῇ

---

24 ειπον | τα διδρ. 25 Και οτε εισηλθεν εις
26 λεγει αυτω ο Πετρος 27 εις την θ.
XVIII, 2 προσκ. ο Ιησους 4 ταπεινωση 5 παιδ.
τοιουτον ἓν 6 περι] επι

7 ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. Οὐαὶ τῷ κόσμῳ
ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γὰρ ἐλθεῖν τὰ σκάν-
δαλα, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ δι᾽ οὗ τὸ σκάνδαλον
5, 29. 30. 8 ἔρχεται. Εἰ δὲ ἡ χείρ σου ἢ ὁ πούς σου σκαν-
δαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ·
καλόν σοί ἐστιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν κυλλὸν ἢ
χωλόν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα βλη-
9 θῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός
σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ
σοῦ· καλόν σοί ἐστιν μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν
εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς
He. 1, 14. 10 τὴν γέενναν τοῦ πυρός. Ὁρᾶτε μὴ καταφρο-
νήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν
ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς
βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν
12–14: Lk. 15, 4–7. 12 οὐρανοῖς. Τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν γένηταί τινι ἀν-
θρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν,
οὐχὶ ἀφήσει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐπὶ τὰ ὄρη καὶ
13 πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον; καὶ ἐὰν γένηται
εὑρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι χαίρει ἐπ᾽ αὐτῷ
μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἐννέα τοῖς μὴ
14 πεπλανημένοις. οὕτως οὐκ ἔστιν θέλημα ἔμ-
προσθεν τοῦ Πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς ἵνα
Lv. 19, 17. Lk. 17, 3. Gal. 6, 1. 15 ἀπόληται ἓν τῶν μικρῶν τούτων. Ἐὰν δὲ ἁμαρ-
τήσῃ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ
σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας
Dt. 19, 15. 16 τὸν ἀδελφόν σου· ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε
μετὰ σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο, ἵνα **ἐπὶ στόματος δύο**
1 Co. 5, 13. 17 **μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα**· ἐὰν δὲ παρα-

---

7 γαρ εστιν | ανθρ. εκεινω 8 αυτα | χωλ. η κυλλ. 11 SR[m] ηλθε γαρ ο υιος του ανθρωπου σωσαι το απολωλος. 12 S(**R**) αφεις τα | εννενηκονταεννεα (it 13) | **SR**, επι τα ορη πορ. 14 υμων] R[m] μου | εἷς 15 SR[t] εις σε ο | και ελ.

κούσῃ αὐτῶν, εἰπὸν τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς
ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς
καὶ ὁ τελώνης. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν 18 16, 19. Jn. 20, 23.
δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένα ἐν οὐρανῷ,
καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένα
ἐν οὐρανῷ. Πάλιν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν δύο 19 Mk. 11, 24.
συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς
πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς
παρὰ τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. οὗ γάρ 20 28, 20. Jn. 14, 23.
εἰσιν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα,
ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν.

Τότε προσελθὼν ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ Κύριε, 21
ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ
ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; ¦ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς 22 Lk. 17, 4.
Οὐ λέγω σοι ἕως ἑπτάκις, ἀλλὰ ἕως ἑβδομηκον-
τάκις ἑπτά. Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν 23
οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησεν συνᾶραι
λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. ἀρξαμένου δὲ 24
αὐτοῦ συναίρειν, προσήχθη εἷς αὐτῷ ὀφειλέτης
μυρίων ταλάντων. μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦ- 25
ναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος πραθῆναι καὶ τὴν
γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ πάντα ὅσα ἔχει, καὶ
ἀποδοθῆναι. πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνει 26
αὐτῷ λέγων Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα
ἀποδώσω σοι. σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ 27
δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον
ἀφῆκεν αὐτῷ. ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος εὗρεν 28
ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν
δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγεν λέγων

---

17 ειπε 18 εν τω ουρ. 1° 2° 19 SR – αμην | δυο υμων συμφ. επι 21 αυτω ο Πετρ. ειπε 22 αλλ' 24 S(R) προσηνεχθη αυτω εις 25 S(R) ο κυρ. αυτου | S(R) γυν. αυτου | SR ειχε 26 SR Κυριε, μακρ. | σοι αποδ.

29 Ἀπόδος εἴ τι ὀφείλεις. πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος
αὐτοῦ παρεκάλει αὐτὸν λέγων Μακροθύμησον ἐπ'
30 ἐμοί, καὶ ἀποδώσω σοι. ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ
ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν ἕως ἀποδῷ
31 τὸ ὀφειλόμενον. ἰδόντες οὖν οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ
τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες
διεσάφησαν τῷ κυρίῳ ἑαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα.
32 τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει
αὐτῷ Δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην
33 ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· οὐκ ἔδει καὶ
σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς κἀγὼ σὲ
5, 26. 34 ἠλέησα; καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν
αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ
6, 14. 15. 35 ὀφειλόμενον αὐτῷ. Οὕτως καὶ ὁ Πατήρ μου ὁ
οὐράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ
ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν.

1–9: Mk. 10, 1–12. 19 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους
7, 28; 11, 1; 13, 53; 26, 1. τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦλθεν
2 εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. καὶ
ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν
αὐτοὺς ἐκεῖ.

5, 31. 32. 3 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ Φαρισαῖοι πειράζοντες
αὐτὸν καὶ λέγοντες Εἰ ἔξεστιν ἀπολῦσαι τὴν
Gn. 1, 27. 4 γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; ὁ δὲ ἀποκρι-
θεὶς εἶπεν Οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ κτίσας ἀπ' ἀρχῆς
Gn. 2, 24. 5 **ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς** | καὶ εἶπεν **Ἕνεκα**
Eph. 5, 31. **τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν**

---

28 ει τι] *μοι ὅ τι* 29 *αυτ. εις τους ποδας αυτου* | *και παντα απ.* 30 *εως ου* 31 *ουν] δε* | *αὐτων* 33 *και εγώ* 34 R – *αυτω* 35 *επουρανιος* | *υμων τα παραπτωματα αυτων*

XIX, 3 SR[m] *οι Φαρ.* | *λεγ. αυτω* | *εξεστ. ανθρωπω* 4 *ειπ. αυτοις* | *κτισ.*] SR[t] *ποιησας* 5 *Ενεκεν*

μητέρα καὶ κολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ
ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν; ὥστε οὐκέτι εἰσὶν 6 1 Co. 7, 10. 11.
δύο ἀλλὰ σὰρξ μία. ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν,
ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. λέγουσιν αὐτῷ Τί οὖν 7 Dt. 24, 1.
Μωϋσῆς ἐνετείλατο **δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου καὶ**
ἀπολῦσαι; λέγει αὐτοῖς Ὅτι Μωϋσῆς πρὸς τὴν 8
σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι
τὰς γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν
οὕτως. λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν 9 Lk. 16, 18.
γυναῖκα αὐτοῦ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ καὶ γαμήσῃ ἄλλην,
μοιχᾶται. λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί Εἰ οὕτως 10
ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός,
οὐ συμφέρει γαμῆσαι. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Οὐ 11 1 Co. 7, 7. 17.
πάντες χωροῦσιν τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἷς δέ-
δοται. εἰσὶν γὰρ εὐνοῦχοι οἵτινες ἐκ κοιλίας 12
μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτως, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι
οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ
εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν
βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν
χωρείτω.

Τότε προσηνέχθησαν αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς 13 **13–15**: Mk. 10, 13–16. Lk. 18, 15–17.
χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθη-
ταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν Ἄφετε 14 18, 2. 3.
τὰ παιδία καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρός με·
τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
καὶ ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἐπορεύθη ἐκεῖθεν. 15

Καὶ ἰδοὺ εἷς προσελθὼν αὐτῷ εἶπεν Διδάσ- 16 **16–30**: Mk. 10, 17–31. Lk. 18, 18–30.
καλε, τί ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα σχῶ ζωὴν αἰώνιον;

---

5 προσκολληθησεται 7 απολ. αυτην 9 μη επι π.] SR^t ει μη επι π., R^m παρεκτος λογου πορνειας | και γ. α. μ.] R^m ποιει αυτην μοιχευθηναι | SR^t μοιχ., και ο απολελυμενην γαμησας μοιχαται. 10 μαθ. αυτου 13 προσηνεχθη 15 αυτ. τας χειρ. 16 ειπ. αυτω | SR^m Διδ. αγαθε | εχω

Lk. 10, 26—28. 17 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ;
εἷς ἐστιν ὁ ἀγαθός· εἰ δὲ θέλεις εἰς τὴν ζωὴν
Ex. 20, 12—16. Dt. 5, 17—20. 18 εἰσελθεῖν, τήρει τὰς ἐντολάς. λέγει αὐτῷ Ποίας;
ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη Τό **Οὐ φονεύσεις, Οὐ μοιχεύσεις,**
Ex. 20, 12. Lv. 19, 18. Dt. 5, 16. 19 **Οὐ κλέψεις, Οὐ ψευδομαρτυρήσεις,** | **Τίμα τὸν πατέρα**
καὶ τὴν μητέρα, καί **Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς**
20 **σεαυτόν.** λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος Ταῦτα πάντα
6, 20. Lk. 12, 33. 21 ἐφύλαξα· τί ἔτι ὑστερῶ; | ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Εἰ
θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε πώλησόν σου τὰ
ὑπάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν
Ps. 62, 10. 22 ἐν οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. ἀκούσας
δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον ἀπῆλθεν λυπούμενος·
23 ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. Ὁ δὲ Ἰησοῦς
εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι
πλούσιος δυσκόλως εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασι-
24 λείαν τῶν οὐρανῶν. πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκο-
πώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τρήματος ῥαφίδος
εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.
25 ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐξεπλήσσοντο σφόδρα
Gn. 18, 14. Job 42, 2. Zec. 8, 6. 26 λέγοντες Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; ἐμβλέψας
δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο
ἀδύνατόν ἐστιν, **παρὰ** δὲ **Θεῷ πάντα δυνατά.**
27 Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ Ἰδοὺ
ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι·
Lk. 22, 30. Dn. 7, 9. 10. 28 τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; | ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς
Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές
μοι, ἐν τῇ παλινγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ Υἱὸς τοῦ

---

17 SR^{m} *με λεγεις αγαθον; ουδεις αγαθος, ει μη εις, ο Θεος.* | *εισελθ. εις την ζ., τηρησον* 18 *εφη*] *ειπε* 19 S(**R**) *πατ. σου* 20 *Παντ. ταυτα εφυλαξαμην εκ νεοτητος μου* 21 R *τοις πτωχ.* | *ουρανω* 23 *δυσκολ. πλουσ.* 24 *τρυπηματος* | SR *διελθειν* | SR *Θεου εισελθειν* 25 *μαθ. αυτου* 26 *δυν. εστι* 28 *παλιγγεν.*

ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθήσεσθε
καὶ αὐτοὶ ἐπὶ δώδεκα θρόνους κρίνοντες τὰς
δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. καὶ πᾶς ὅστις 29 He. 10, 34.
ἀφῆκεν οἰκίας ἢ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς ἢ πατέρα
ἢ μητέρα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν τοῦ ἐμοῦ
ὀνόματος, πολλαπλασίονα λήμψεται καὶ ζωὴν
αἰώνιον κληρονομήσει. Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶ- 30 20, 16. Lk. 13, 30.
τοι ἔσχατοι καὶ ἔσχατοι πρῶτοι. Ὁμοία γάρ 20
ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκο- 21, 33.
δεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρωῒ μισθώσασθαι
ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. συμφωνήσας 2
δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν
ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. καὶ 3
ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν εἶδεν ἄλλους ἑστῶτας
ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς, ' καὶ ἐκείνοις εἶπεν Ὑπάγετε 4
καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον
δώσω ὑμῖν. ' οἱ δὲ ἀπῆλθον. πάλιν δὲ ἐξελθὼν 5
περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν ἐποίησεν ὡσαύτως.
περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην ἐξελθὼν εὗρεν ἄλλους 6
ἑστῶτας, καὶ λέγει αὐτοῖς Τί ὧδε ἑστήκατε ὅλην
τὴν ἡμέραν ἀργοί; λέγουσιν αὐτῷ Ὅτι οὐδεὶς 7
ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς Ὑπάγετε καὶ
ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα. ὀψίας δὲ γενομένης 8
λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ
αὐτοῦ Κάλεσον τοὺς ἐργάτας καὶ ἀπόδος τὸν
μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν
πρώτων. ἐλθόντες δὲ οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην 9
ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον. καὶ ἐλθόντες οἱ 10

---

28 S(**R**) *καθισεσθε κ. υμεις ε.* 29 *ος* | SR^m *μητ.*, *η γυναικα, η τ.* | *του ονομ. μου* | SR^t *εκατονταπλασιονα* XX, 3 *περι την τρ.* 4 *κακεινοις* 5 **SR** – *δε* 2° | *ενvατην* 6 *ενδεκ. ωραν* | *εστωτ. αργους* 7 *αμπ.*, *και ο εαν η δικαιον ληψεσθε* 8 **SR** *αποδ. αυτοις* 9 *και ελθ. οι* 10 *ελθ. δε οι*

πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι πλεῖον λήμψονται· καὶ
11 ἔλαβον τὸ ἀνὰ δηνάριον καὶ αὐτοί. λαβόντες
12 δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου ¦ λέγοντες
Οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους
αὐτοὺς ἡμῖν ἐποίησας τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος
13 τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
ἑνὶ αὐτῶν εἶπεν Ἑταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ
14 δηναρίου συνεφώνησάς μοι; ἆρον τὸ σὸν καὶ
ὕπαγε· θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ
Ro. 9, 16. 21. 6, 23. 15 σοί· οὐκ ἔξεστίν μοι ὃ θέλω ποιῆσαι ἐν τοῖς
ἐμοῖς; ἢ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν ὅτι ἐγὼ
19, 30. 22, 14. 16 ἀγαθός εἰμι; Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι
καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι.

17–19: Mk. 10, 32–34. Lk. 18, 31–33.
17 Μέλλων δὲ ἀναβαίνειν Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσό-
λυμα παρέλαβεν τοὺς δώδεκα κατ᾽ ἰδίαν, καὶ ἐν
16, 21; 17, 22. 23. 18 τῇ ὁδῷ εἶπεν αὐτοῖς Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερο-
σόλυμα, καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται
τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν, καὶ κατακρι-
19 νοῦσιν αὐτὸν εἰς θάνατον, καὶ παραδώσουσιν
αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστι-
γῶσαι καὶ σταυρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ
ἐγερθήσεται.

20–28: Mk. 10, 35–45.
20 Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν
10, 2. Ζεβεδαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς προσκυνοῦσα
19, 28. 21 καὶ αἰτοῦσά τι ἀπ᾽ αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ Τί
θέλεις; λέγει αὐτῷ Εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ
δύο υἱοί μου εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων
26, 39. Jn. 18, 11. Lk. 12, 50. 22 σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ

---

10 πλειονα | S(R) ελαβ. και αυτοι ανα δην. 12 λεγ., Οτι | ημιν αυτ. 13 ειπ. ενι αυτων 15 η ουκ | ποιησ. ο θελω 16 εσχατοι· πολλοι γαρ εισι κλητοι, ολιγοι δε εκλεκτοι. 17 SR Και αναβαινων ο Ιησ. | SR δωδ. μαθητας | ιδ. εν τη οδ., και ειπ. 18 αυτ. θανατω 19 αναστησεται 20 παρ 21 S(R) δεξ. σου | — σου 1°

Ἰησοῦς εἶπεν Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε
πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν; λέγουσιν
αὐτῷ Δυνάμεθα. λέγει αὐτοῖς Τὸ μὲν ποτήριόν 23
μου πίεσθε, τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ
εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν τοῦτο δοῦναι, ἀλλ' οἷς
ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ Πατρός μου. καὶ ἀκού- 24 Lk. 22, 24–26
σαντες οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελ-
φῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς 25
εἶπεν Οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατα-
κυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιά-
ζουσιν αὐτῶν. οὐχ οὕτως ἐστὶν ἐν ὑμῖν· ἀλλ' 26 23, 11.
ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔσται ὑμῶν
διάκονος, καὶ ὃς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, 27 Mk. 9, 35.
ἔσται ὑμῶν δοῦλος· ὥσπερ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου 28 Lk. 22, 27. Ph. 2, 7. 1 Ti. 2, 6.
οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ
δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

29–34:

Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱερειχὼ ἠκο- 29 Mk. 10, 46–52. Lk. 18, 35–43.
λούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς. καὶ ἰδοὺ δύο 30 15, 22.
τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδόν, ἀκούσαντες
ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν λέγοντες Κύριε,
ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαυείδ. ὁ δὲ ὄχλος ἐπετί- 31
μησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν· οἱ δὲ μεῖζον
ἔκραξαν λέγοντες Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς
Δαυείδ. καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς 32
καὶ εἶπεν Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; λέγουσιν αὐτῷ 33
Κύριε, ἵνα ἀνοιγῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν. σπλαγ- 34
χνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἥψατο τῶν ὀμμάτων αὐτῶν,
καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

---

22 *πινειν, και το βαπτισμα ο εγω βαπτιζομαι βαπτισθηναι;* 23 *και λεγ.* | *πιεσθε, και το βαπτισμα ο εγω βαπτιζομαι βαπτισθησεσθε·* | *ευων. μου* | — *τουτο* 26 *ουτως δε* | **SR** *εσται* | *γεν., εστω* 27 *εαν* | *εστω* 29 Ἱεριχω 30 Ελεησ. *ημ., κυρ.* 31 *εκραζον* | Ελεησ. *ημ., κυρ.* 33 *ανοιχθωσιν ημ. οι οφθ.* 34 S(**R**) *οφθαλμων* | *ανεβλ. αυτων οι οφθαλμοι,*

1–11: Mk. 11, 1–10. Lk. 19, 29–38. Jn. 12, 12–19. 21 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἦλθον
εἰς Βηθφαγὴ εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, τότε
2 Ἰησοῦς ἀπέστειλεν δύο μαθητὰς | λέγων αὐτοῖς
Πορεύεσθε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν,
καὶ εὐθὺς εὑρήσετε ὄνον δεδεμένην καὶ πῶλον μετ'
26, 18. 3 αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι. καὶ ἐάν τις ὑμῖν
εἴπῃ τι, ἐρεῖτε ὅτι Ὁ Κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει·
4 εὐθὺς δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς. Τοῦτο δὲ γέγονεν
ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος
Zec. 9, 9. Is. 62, 11. 5 **Εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιών**
Ἰδοὺ ὁ Βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι
πραῢς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον
καὶ ἐπὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου.
6 πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες καθὼς
7 συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς | ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ
τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτῶν τὰ ἱμάτια,
2 K. 9, 13. 8 καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. ὁ δὲ πλεῖστος
ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ,
ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ
Ps. 118, 25. 26. 2 S. 14, 4. 9 ἐστρώννυον ἐν τῇ ὁδῷ. οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προά-
γοντες αὐτὸν καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέ-
γοντες
Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυείδ·
Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου·
Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.
10 καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐσείσθη
46. 11 πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα Τίς ἐστιν οὗτος; οἱ δὲ
ὄχλοι ἔλεγον Οὗτός ἐστιν ὁ προφήτης Ἰησοῦς ὁ
ἀπὸ Ναζαρὲθ τῆς Γαλιλαίας.

XXI, 1 εις 3°] προς | ο Ιησ. 2 Πορευθητε | απεναντι | ευθεως 3 ευθεως 4 δε ολον 5 και πωλον 6 προσεταξεν 7 επανω | S(**R**) ιμ. αὐτων | επεκαθισαν 9 —αυτον 11 Ιησ. ο προφ. | Ναζαρετ

Καὶ εἰσῆλθεν Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐξέ- 12 12–22: Mk. 11, 11–24. Lk. 19, 45–48. Jn. 2, 14–16.
βαλεν πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας
ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν
κατέστρεψεν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων
τὰς περιστεράς, καὶ λέγει αὐτοῖς Γέγραπται 13 Is. 56, 7. Jer. 7, 11.
Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται, ὑμεῖς δὲ
αὐτὸν ποιεῖτε **σπήλαιον λῃστῶν.** Καὶ προσῆλθον 14
αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθερά-
πευσεν αὐτούς. ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ 15 Ps. 118, 25.
γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησεν καὶ τοὺς
παῖδας τοὺς κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέγοντας
Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυείδ, ἠγανάκτησαν, ¹ καὶ 16 Ps. 8, 2.
εἶπαν αὐτῷ Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ δὲ
Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς Ναί· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ὅτι
**Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω
αἶνον;** Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς 17
πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ.

Πρωῒ δὲ ἐπαναγαγὼν εἰς τὴν πόλιν ἐπείνα- 18
σεν. καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἦλθεν 19 Lk. 13, 6.
ἐπ' αὐτήν, καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα
μόνον, καὶ λέγει αὐτῇ Οὐ μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς
γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα
ἡ συκῆ. καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν 20
λέγοντες Πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ;
ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Ἀμὴν λέγω 21 17, 20.
ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ
μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ κἂν τῷ ὄρει
τούτῳ εἴπητε Ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θά-
λασσαν, γενήσεται· καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε 22
ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες λήμψεσθε.

---

12 ο Ιησ. | SR[t] ιερον του Θεου 13 εποιησατε
15 – τους 2° 16 ειπον 18 Πρωϊας | επαναγων
19 – Ου

23–27: 23 Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ ἱερὸν προσῆλθον
Mk. 11, 27–33. Lk. 20, 1–8. αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι
Jn. 2, 18. τοῦ λαοῦ λέγοντες Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα
ποιεῖς; καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην;
24 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Ἐρωτήσω
ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἕνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ
25 ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ· τὸ βάπ-
τισμα τὸ Ἰωάνου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ
ἀνθρώπων; οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες
Ἐὰν εἴπωμεν Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν Διὰ τί
14, 5. 26 οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἐὰν δὲ εἴπωμεν Ἐξ
ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ
27 ὡς προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάνην. καὶ ἀπο-
κριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπαν Οὐκ οἴδαμεν. ἔφη
αὐτοῖς καὶ αὐτός Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ
28 ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρω-
πος εἶχεν τέκνα δύο· προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν
Τέκνον, ὕπαγε σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνι.
7, 21. 29 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Ἐγὼ κύριε, καὶ οὐκ
30 ἀπῆλθεν. προσελθὼν δὲ τῷ δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύ-
τως. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Οὐ θέλω, ὕστερον
Lk. 18, 14. 31 μεταμεληθεὶς ἀπῆλθεν. τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν
τὸ θέλημα τοῦ πατρός; λέγουσιν Ὁ ὕστερος.
λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ
τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν
Lk. 7, 29. 32 βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. ἦλθεν γὰρ Ἰωάνης πρὸς
ὑμᾶς ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε
αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν
αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐδὲ μετεμελήθητε ὕστε-

---

23 *ελθοντι αυτω* 25 — *το* 2° | *εν*] S(**R**) *παρ* 26 *εχ. τον* Ιω. *ως προφ.* 27 *ειπον* 28 S**R** *και προσ.* | *αμπ. μου* 29 S**R** *ειπ.*, Ου *θελω· υστερον δε μεταμεληθεις, απηλθε* 30 S(**R**) *και προσ. τω* | S**R** Εγω, *κυριε· και ουκ απηλθε* 31 S**R** *λεγουσιν* (S + *αυτω*,) Ο *πρωτος* 32 *πρ. υμ.* Ιωαν. | *ου μετ.*

ρον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ. Ἄλλην παραβολὴν 33 — **33–46:**
ἀκούσατε. Ἄνθρωπος ἦν οἰκοδεσπότης ὅστις — Mk. 12, 1–12. Lk. 20, 9–19.
ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκεν — 25, 14. Is. 5, 1. 2.
καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν καὶ ᾠκοδόμησεν πύργον,
καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν.
ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλεν 34
τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς λαβεῖν
τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ 35
τοὺς δούλους αὐτοῦ ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτει-
ναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. πάλιν ἀπέστειλεν 36
ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων, καὶ ἐποί-
ησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. ὕστερον δὲ ἀπέστειλεν 37
πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ λέγων Ἐντραπή-
σονται τὸν υἱόν μου. οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν 38 — 27, 18.
υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος·
δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν καὶ σχῶμεν τὴν κλη-
ρονομίαν αὐτοῦ· καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον 39
ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν. ὅταν οὖν 40
ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς
γεωργοῖς ἐκείνοις; λέγουσιν αὐτῷ Κακοὺς κα- 41
κῶς ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώ-
σεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν
αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν. λέγει 42 — Ps. 118, 22. 23. Ac. 4, 11. Ro. 9, 33. 1 P. 2, 6–8.
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς
γραφαῖς

Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας·
παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη,
καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;

διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ᾽ ὑμῶν ἡ 43
βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι

---

33 ανθρ. τις | εξεδοτο 38 κατασχωμεν 41 εκ-
δοσεται

Dn. 2, 34. 35. 44. 45. 44 τοὺς καρποὺς αὐτῆς. καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον
τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ,
45 λικμήσει αὐτόν. Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς
καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν
11. 46 ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει· καὶ ζητοῦντες αὐτὸν
κρατῆσαι ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπεὶ εἰς
προφήτην αὐτὸν εἶχον.

2–14: 22 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ
Lk. 14, 16–24. Jn. 3, 29. Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λέγων
2 Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ
βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησεν γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ.
3 καὶ ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς
κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον
21, 36. 4 ἐλθεῖν. πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους λέγων
Εἴπατε τοῖς κεκλημένοις Ἰδοὺ τὸ ἄριστόν μου
ἡτοίμακα, οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα,
5 καὶ πάντα ἕτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. οἱ δὲ
ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὃς μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν,
6 ὃς δὲ ἐπὶ τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· οἱ δὲ λοιποὶ
κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ
24, 2. 7 ἀπέκτειναν. ὁ δὲ βασιλεὺς ὠργίσθη, καὶ πέμψας
τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσεν τοὺς φονεῖς
8 ἐκείνους καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν. τότε
λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ Ὁ μὲν γάμος ἕτοιμός
13, 47; 21, 43. 9 ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι· πορεύ-
εσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους
10 ἐὰν εὕρητε καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. καὶ
ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνή-
γαγον πάντας οὓς εὗρον, πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς·
11 καὶ ἐπλήσθη ὁ νυμφὼν ἀνακειμένων. εἰσελθὼν
δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν

---

44 R^m – vers. 46 επειδη ως προφ.
XXII, 1 αυτ. εν παραβ. 4 ητοιμασα 5 ος *bis*] ὁ | επι] εις 7 ακουσας δε ο βασιλ. 9 αν
10 **SR** οσους | S(**R**) γαμος

ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου·
καὶ λέγει αὐτῷ Ἑταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ 12
ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφιμώθη. τότε ὁ 13 8, 12.
βασιλεὺς εἶπεν τοῖς διακόνοις Δήσαντες αὐτοῦ
πόδας καὶ χεῖρας ἐκβάλετε αὐτὸν εἰς τὸ σκότος τὸ
ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς
τῶν ὀδόντων. Πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι 14
δὲ ἐκλεκτοί.

15–22: Mk. 12, 13–17. Lk. 20, 20–26.

Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον 15
ἔλαβον ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. καὶ 16 Jn. 8, 6. Mk. 3, 6. Jn. 3, 2.
ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ
τῶν Ἡρῳδιανῶν λέγοντας Διδάσκαλε, οἴδαμεν
ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ
διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ
βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων· εἰπὸν οὖν ἡμῖν, 17
τί σοι δοκεῖ; ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ
οὔ; γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν 18
Τί με πειράζετε, ὑποκριταί; ἐπιδείξατέ μοι τὸ 19
νόμισμα τοῦ κήνσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ
δηνάριον. καὶ λέγει αὐτοῖς Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη 20
καὶ ἡ ἐπιγραφή; ¦ λέγουσιν· Καίσαρος. τότε 21 Ro. 13, 7.
λέγει αὐτοῖς Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι
καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. καὶ ἀκούσαντες ἐθαύ- 22 Jn. 8, 9.
μασαν, καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθαν.

23–33: Mk. 12, 18–27. Lk. 20, 27–40.

Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδου- 23
καῖοι, λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτη- Ac. 23, 6. 8.
σαν αὐτὸν ¦ λέγοντες Διδάσκαλε, Μωϋσῆς εἶπεν 24 Gn. 38, 8. Dt. 25, 5. 6.
Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ
ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἀναστήσει
σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν 25
ἑπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος γήμας ἐτελεύτησεν,

---

13 *ειπ. ο βασ.* | *αρατε αυτον και εκβ. εις* 16 *λεγοντες* 17 *ειπε* 21 SR *λεγ. αυτω* 22 *απηλθον* 23 *Σ., οι λεγ.* 25 *γαμησας*

καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφῆκεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
26 τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ
27 τρίτος, ἕως τῶν ἑπτά. ὕστερον δὲ πάντων ἀπέ-
28 θανεν ἡ γυνή. ἐν τῇ ἀναστάσει οὖν τίνος τῶν
ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν.
29 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Πλανᾶσθε
μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ
30 Θεοῦ. ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε
γαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι ἐν τῷ οὐρανῷ εἰσιν.
31 περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε
8, 11. Ex. 3, 6. 32 τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ λέγοντος **Ἐγώ εἰμι
ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ Θεὸς
Ἰακώβ**; οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων.
33 καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ
διδαχῇ αὐτοῦ.
34–40: Mk. 12, 28–31. Lk. 10, 25–28. 34 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσεν
τοὺς Σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό,
35 καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν νομικὸς πειράζων
36 αὐτόν Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ
Dt. 6, 5. 37 νόμῳ; ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ **Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν
Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ
38 σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου.** αὕτη ἐστὶν ἡ
Lv. 19, 18. 39 μεγάλη καὶ πρώτη ἐντολή. δευτέρα ὁμοία αὐτῇ
7, 12. Ro. 13, 10. Gal. 5, 14. 40 **Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.** ἐν
41–46: Mk. 12, 35–37. Lk. 20, 41–44. ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος κρέ-
41 μαται καὶ οἱ προφῆται. Συνηγμένων δὲ τῶν
Jn. 7, 42. 42 Φαρισαίων ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγων
Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ; τίνος υἱός
43 ἐστιν; λέγουσιν αὐτῷ Τοῦ Δαυείδ. λέγει αὐτοῖς

---

27 και η   28 τη ουν αναστ.   30 εκγαμιζονται | SR[m] αγγ. του Θεου | — τω   32 ο Θεος Θεος ν.   35 αυτ. και λεγων   37 δε Ιησους ειπεν   38 εστι πρωτη και μεγ. εντ.   39 SR δευτ. δε ομ. | R[t] αὕτη   40 νομ. και οι προφ. κρεμανται

Πῶς οὖν Δαυεὶδ ἐν Πνεύματι καλεῖ αὐτὸν Κύριον
λέγων

Εἶπεν Κύριος τῷ Κυρίῳ μου Κάθου ἐκ δεξιῶν μου 44 26, 64. Ps. 110, 1.
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποκάτω τῶν ποδῶν
σου ;

εἰ οὖν Δαυεὶδ καλεῖ αὐτὸν Κύριον, πῶς υἱὸς αὐ- 45
τοῦ ἐστιν; καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἀποκριθῆναι αὐτῷ 46
λόγον, οὐδὲ ἐτόλμησέν τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας
ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ 23 Mk. 12, 38—40. Lk. 20, 45—47. Lk. 11, 39—52.
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ | λέγων Ἐπὶ τῆς Μωϋσέως 2
καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρι-
σαῖοι. πάντα οὖν ὅσα ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν ποιήσατε 3 Mal. 2, 7. 8.
καὶ τηρεῖτε, κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε·
λέγουσιν γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσιν. δεσμεύουσιν δὲ 4
φορτία βαρέα καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους
τῶν ἀνθρώπων, αὐτοὶ δὲ τῷ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ
θέλουσιν κινῆσαι αὐτά. πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐ- 5 6, 1. Ex. 13, 9. Nu. 15, 38. 39.
τῶν ποιοῦσιν πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις·
πλατύνουσιν γὰρ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν καὶ
μεγαλύνουσιν τὰ κράσπεδα, φιλοῦσιν δὲ τὴν 6 Lk. 14, 7. 6, 5.
πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις καὶ τὰς πρωτοκαθ-
εδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς | καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς 7
ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων
Ῥαββεί. ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε Ῥαββεί· εἷς 8
γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ διδάσκαλος, πάντες δὲ ὑμεῖς
ἀδελφοί ἐστε. καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν 9
ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ Πατὴρ ὁ

---

43 *κυρ. αυτ. καλ.* 44 *ο* Κυρ. | *υποποδιον τ.* 46 *αυτω αποκρ.*

XXIII, 3 *αν* | *υμ. τηρειν, τηρειτε και ποιειτε* 4 *δε*] *γαρ* | SR[t] *βαρ. και δυσβαστακτα* | *ανθρ.· τω δε δακτ.* 5 *γαρ*] *δε* | *κρασπ. των ιματιων αὐτων* 6 *δε*] *τε* 7 Ραββι, *ραββι* 8 *διδ.*] *καθηγητης, ο* Χριστος 9 *ο πατ. υμ., ο εν τοις ουρανοις*

10 οὐράνιος. μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί, ὅτι καθη-
20, 26 27. 11 γητὴς ὑμῶν ἐστιν εἷς ὁ Χριστός. ὁ δὲ μείζων
Pr. 29, 23. Job 22, 29. 12 ὑμῶν ἔσται ὑμῶν διάκονος. Ὅστις δὲ ὑψώσει
Ezk. 21, 26. Lk. 18, 14. ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὅστις ταπεινώσει
1 P. 5, 5. 13 ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμμα-
τεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν
βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώ-
πων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς
15 εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν. Οὐαὶ ὑμῖν,
γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι περιά-
γετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἕνα
προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν
15, 14. 16 υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν. Οὐαὶ ὑμῖν,
ὁδηγοὶ τυφλοὶ οἱ λέγοντες Ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν
τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ᾽ ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ
17 χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. μωροὶ καὶ τυφλοί,
τίς γὰρ μείζων ἐστίν, ὁ χρυσὸς ἢ ὁ ναὸς ὁ
18 ἁγιάσας τὸν χρυσόν; καί Ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ
θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ᾽ ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ
Ex. 29, 37. 19 δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. τυφλοί, τί γὰρ
μεῖζον, τὸ δῶρον ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον
20 τὸ δῶρον; ὁ οὖν ὀμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ
ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ·
21 καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ
5, 34. 22 ἐν τῷ κατοικοῦντι αὐτόν· καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ
οὐρανῷ ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν τῷ
Lv. 27, 30. Mic. 6, 8. 23 καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς
καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ
ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ

---

10 S(**R**) *εις γαρ υμ. εστ. ο καθ., ο* 14 SR[m] *Ουαι υμιν, γραμματεις και Φαρισαιοι, υποκριται, οτι κατεσθιετε τας οικιας των χηρων, και προφασει μακρα προσευχομενοι· δια τουτο ληψεσθε περισσοτερον κριμα.* 17 *αγιαζων* 18 *Os εαν* 19 *μωροι και τυφλ.*

ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ
τὸ ἔλεος καὶ τὴν πίστιν· ταῦτα δὲ ἔδει ποιῆσαι
κἀκεῖνα μὴ ἀφεῖναι. ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ διϋλί- 24
ζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες.
Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, 25 Mk. 7, 4.
ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς
παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἁρπαγῆς καὶ
ἀκρασίας. Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον 26 Tit. 1, 15. Jn. 9, 40.
τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς
αὐτοῦ καθαρόν. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ 27 Ac. 23, 3.
Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι παρομοιάζετε τάφοις
κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται
ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ
πάσης ἀκαθαρσίας. οὕτως καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν 28 Lk. 16, 15.
φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δέ ἐστε
μεστοὶ ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. Οὐαὶ ὑμῖν, 29
γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδο-
μεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν καὶ κοσμεῖτε
τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, | καὶ λέγετε Εἰ ἤμεθα 30
ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἤμεθα
αὐτῶν κοινωνοὶ ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν.
ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς ὅτι υἱοί ἐστε τῶν φονευ- 31 Ac. 7, 52.
σάντων τοὺς προφήτας. καὶ ὑμεῖς πληρώσατε 32
τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. ὄφεις, γεννήματα 33 3, 7.
ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης;
διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προ- 34 13, 52.
φήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· ἐξ αὐτῶν 10, 23.
ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστι- 1 Th. 2, 15.
γώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε
ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· ὅπως ἔλθῃ ἐφ᾽ ὑμᾶς πᾶν 35 Gn. 4, 8. 2 Ch. 24, 20. 21.
αἷμα δίκαιον ἐκχυννόμενον ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ

---

23 *τον ελεον* | *— δε* | *αφιεναι* 26 **SR** *ποτ. και της παροψιδος* | *αυτων* 28 *μεστ. εστε* 30 *ημεν bis* | *κοιν. αυτων* 34 *και εξ* 35 *εκχυνομενον*

αἵματος Ἄβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος
Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ
36 τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ἥξει ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην.
Lk. 13, 34. 35. Ac. 7, 59. 1 Th. 2, 15. 37 Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς
προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους
πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ
τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις ἐπισυνάγει τὰ νοσσία
Jer. 22, 5; 12, 7. 1 K. 9, 7. 8. 38 αὐτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε. ἰδοὺ
21, 9. Ps. 118, 26. 39 **ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν.** λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μή
με ἴδητε ἀπ᾽ ἄρτι ἕως ἂν εἴπητε

Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

Mk. 13. Lk. 21, 5–36. 24 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο,
καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ
Lk. 19, 44. 2 τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν
αὐτοῖς Οὐ βλέπετε ταῦτα πάντα; ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον ὃς οὐ
3 καταλυθήσεται. Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ
ὄρους τῶν Ἐλαιῶν προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ
κατ᾽ ἰδίαν λέγοντες Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται,
καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ συντε-
4 λείας τοῦ αἰῶνος; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
24. Jn. 5, 43. 5 αὐτοῖς Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. πολλοὶ
Ac. 5, 36. 37. 1 Jn. 2, 18. γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες Ἐγώ
Dn. 2, 28. 6 εἰμι ὁ Χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. μελ-
λήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων·
ὁρᾶτε, μὴ θροεῖσθε· **δεῖ** γὰρ **γενέσθαι**, ἀλλ᾽ οὔπω
Is. 19, 2. 2 Ch. 15, 6. 7 ἐστὶν τὸ τέλος. **ἐγερθήσεται** γὰρ **ἔθνος ἐπὶ ἔθνος**
καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ

---

37 *επισυν. ορν.* | *εαυτης* 38 SR[t] *υμων ερημος*
XXIV, 1 *επορ. απο του ιερ.* 2 *αποκρ.*] Ιησους |
παντα ταυτα | *ου μη* 3 (**SR** *εσται;*) | *και της συντ.*
6 *γαρ παντα* 7 *λιμ. και λοιμοι, κ.*

σεισμοὶ κατὰ τόπους· πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων. 8
τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν καὶ ἀποκτε- 9 10, 17. 22. Jn. 16, 2.
νοῦσιν ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων
τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. καὶ τότε **σκανδαλισ-** 10 Dn. 11, 41.
θήσονται πολλοὶ καὶ ἀλλήλους παραδώσουσιν καὶ
μισήσουσιν ἀλλήλους· καὶ πολλοὶ ψευδοπρο- 11 7, 15. 1 Jn. 4, 1.
φῆται ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσιν πολλούς·
καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ 12 2 Th. 2, 10. 2 Ti. 3, 1–5.
ἀγάπη τῶν πολλῶν. ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, 13 10, 22. Rev. 13, 10.
οὗτος σωθήσεται. καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ 14 28, 19. 10, 18.
εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς
μαρτύριον πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τότε ἥξει τὸ
τέλος. Ὅταν οὖν ἴδητε **τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως** 15 Dn. 9, 26. 27; 12, 11.
τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου ἑστὸς **ἐν τόπῳ**
ἁγίῳ, ὁ ἀναγινώσκων νοείτω, | τότε οἱ ἐν τῇ 16
Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, ὁ ἐπὶ τοῦ δώ- 17 Lk. 17, 31.
ματος μὴ καταβάτω ἆραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ,
καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἆραι τὸ 18
ἱμάτιον αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις 19
καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.
προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν 20 Ac. 1, 12.
χειμῶνος μηδὲ σαββάτῳ· ἔσται γὰρ τότε **θλίψις** 21 Dn. 12, 1. Jl. 2, 2.
μεγάλη, **οἵα οὐ γέγονεν ἀπ᾽ ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ**
νῦν οὐδ᾽ οὐ μὴ γένηται. καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν 22
αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· διὰ
δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι
ἐκεῖναι. τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ Ἰδοὺ ὧδε ὁ 23
Χριστός, ἤ Ὧδε, μὴ πιστεύσητε· ἐγερθήσονται 24 5. 11. Dt. 13, 1–3. 2 Th. 2, 8. 9.
γὰρ ψευδόχριστοι καὶ **ψευδοπροφῆται**, καὶ **δώσου-**
σιν σημεῖα μεγάλα **καὶ τέρατα**, ὥστε πλανῆσαι,
εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. ἰδοὺ προείρηκα 25
ὑμῖν. ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν Ἰδοὺ ἐν τῇ 26

---

15 εστως 16 επι 17 καταβαινετω | τα] τι
18 τα ιματια 20 εν σαββ.

ἐρήμῳ ἐστίν, μὴ ἐξέλθητε· Ἰδοὺ ἐν τοῖς τα-
Lk. 17, 23. 24. 27 μείοις, μὴ πιστεύσητε· ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ
ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσ-
μῶν, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ Υἱοῦ τοῦ
Job 39, 30. Hab. 1, 8. 28 ἀνθρώπου· ὅπου ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχ-
Lk. 17, 37. 29 θήσονται οἱ ἀετοί. Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν
θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων **ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται,**
Is. 13, 10; 34, 4. 2 P. 3, 10. **καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ**
ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις
Rev. 1, 7. 26, 64. 30 **τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται.** καὶ τότε φανήσεται
Dn. 7, 13. 14. Zec. 12, 10 ss. Rev. 19, 11. τὸ σημεῖον τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν οὐρανῷ,
καὶ τότε **κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς** καὶ
ὄψονται **τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν**
νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης
1 Co. 15, 52. 1 Th. 4, 16. 31 πολλῆς· καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ **μετὰ**
Rev. 8, 1. 2. Is. 27, 13. **σάλπιγγος μεγάλης,** καὶ **ἐπισυνάξουσιν** τοὺς ἐκλεκ-
Zec. 2, 6. Dt. 30, 4. τοὺς αὐτοῦ **ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρων**
32 **οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν.** Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς
μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς
γένηται ἁπαλὸς καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε
33 ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος· οὕτως καὶ ὑμεῖς ὅταν ἴδητε
πάντα ταῦτα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύ-
34 ραις. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ
5, 18. 35 αὕτη ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. ὁ οὐρανὸς καὶ
ἡ γῆ παρελεύσεται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλ-
1 Th. 5, 1. 2. 36 θωσιν. Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας
οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν οὐδὲ ὁ
Gn. 6, 11—13. Lk. 17, 26. 27. 37 Υἱός, εἰ μὴ ὁ Πατὴρ μόνος. ὥσπερ γὰρ αἱ ἡμέ-
ραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ Υἱοῦ
2 P. 3, 5. 6. Gn. 7, 7. 38 τοῦ ἀνθρώπου. ὡς γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις

---

27 *και η παρ.* 28 *οπου γαρ* 30 *εν τω ου.*
31 SR[t] *σαλπ. φωνης μεγ.* 34 — *οτι* 35 *παρελευ-
σονται* 36 *και της ω.* | SR[m] — *ουδε ο Υιος* | *πατ. μου*
37 **SR** *Ωσπ. δε* | *και η* 38 *ωσπερ*

ἐκείναις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ
πίνοντες, γαμοῦντες καὶ γαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέ-
ρας **εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν**, καὶ οὐκ ἔγνωσαν 39
ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας,
οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀν-
θρώπου. τότε ἔσονται δύο ἐν τῷ ἀγρῷ, εἷς 40 Lk. 17, 35. 36.
παραλαμβάνεται καὶ εἷς ἀφίεται· δύο ἀλήθουσαι 41
ἐν τῷ μύλῳ, μία παραλαμβάνεται καὶ μία ἀφίε-
ται. γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ἡμέρᾳ 42 25, 13.
ὁ Κύριος ὑμῶν ἔρχεται. Ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε 43 Lk. 12, 39–46.
ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ
κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν
εἴασεν διορυχθῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. διὰ τοῦτο 44 Rev. 16, 15.
καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ᾗ οὐ δοκεῖτε ὥρᾳ
ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. Τίς ἄρα ἐστὶν 45
ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος ὃν κατέστησεν
ὁ κύριος ἐπὶ τῆς οἰκετείας αὐτοῦ τοῦ δοῦναι
αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ; μακάριος ὁ δοῦλος 46
ἐκεῖνος ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει οὕτως
ποιοῦντα· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς 47 25, 21. 23.
ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. ἐὰν δὲ 48 Ec. 8, 11.
εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ
Χρονίζει μου ὁ κύριος, | καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς 49
συνδούλους αὐτοῦ, ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ μετὰ τῶν
μεθυόντων, ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν 50
ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει,
| καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ 51 8, 12.
τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ

---

38 –εκειναις | εκγαμιζοντες 39 R – και 3°
40 δυο εσοντ. | ο εις | και ο εις 41 μυλωνι 42 ποια
ωρα 43 διορυγηναι 44 η ωρα ου δοκ. 45 κυρ.
αυτου επι τ. θεραπειας α., τ. διδοναι 46 ποιουντα
ουτως 48 ο κυρ. μου ελθειν 49 – αυτου | εσθιειν |
πινειν

Lk. 12, 35. 36. Rev. 19, 7. 25 ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Τότε ὁμοιωθήσεται
ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες
λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν ἐξῆλθον εἰς ὑπ-
2 άντησιν τοῦ νυμφίου. πέντε δὲ ἐξ αὐτῶν ἦσαν
3 μωραὶ καὶ πέντε φρόνιμοι. αἱ γὰρ μωραὶ λαβοῦ-
σαι τὰς λαμπάδας οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον·
4 αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις
5 μετὰ τῶν λαμπάδων ἑαυτῶν. χρονίζοντος δὲ τοῦ
6 νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. μέσης
δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν Ἰδοὺ ὁ νυμφίος, ἐξέρ-
7 χεσθε εἰς ἀπάντησιν. τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ
παρθένοι ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας
8 ἑαυτῶν. αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπαν Δότε
ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν
9 σβέννυνται. ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι λέγουσαι
Μή ποτε οὐ μὴ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε
μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε
10 ἑαυταῖς. ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι ἦλθεν
ὁ νυμφίος, καὶ αἱ ἕτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ
Lk. 13, 25. 27. 11 εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. ὕστερον
δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι
7, 23. 12 Κύριε Κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν
24, 42. 13 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. Γρηγορεῖτε
οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν.
14—30: Lk. 19, 12—27. 14 Ὥσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσεν τοὺς
21, 33. ἰδίους δούλους καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρ-
Ro. 12, 6. 15 χοντα αὐτοῦ, καὶ ᾧ μὲν ἔδωκεν πέντε τάλαντα,
ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἕν, ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν,

XXV, 1 *αὐτων* | *απαντησιν* 2 *ησαν εξ αυτ. φρον., και π. μωραι* 3 *αιτινες μ.* | S(**R**) *λαμπ. εαυτων* 4 *αγγ. αὐτων* | *λαμπ. αὐτων* 6 *νυμφ. ερχεται* | **SR** *απ. αυτου* 7 *αὐτων* 8 *ειπον* 9 *ουκ αρκ.* | *πορ. δε μ.* 13 *ωρ., εν η ο υιος του ανθρωπου ερχεται*

καὶ ἀπεδήμησεν. εὐθέως πορευθεὶς ὁ τὰ πέντε 16
τάλαντα λαβὼν ἠργάσατο ἐν αὐτοῖς καὶ ἐκέρδησεν
ἄλλα πέντε· ὡσαύτως ὁ τὰ δύο ἐκέρδησεν ἄλλα 17
δύο. ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν ἀπελθὼν ὤρυξεν γῆν καὶ 18
ἔκρυψεν τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. μετὰ δὲ 19
πολὺν χρόνον ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων
καὶ συναίρει λόγον μετ᾽ αὐτῶν. καὶ προσελθὼν ὁ 20
τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε
τάλαντα λέγων Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέ-
δωκας· ἴδε ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα. ἔφη 21 23. 24, 45–47. Lk. 16, 10.
αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ,
ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω·
εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. προσελθὼν 22
καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα εἶπεν Κύριε, δύο τάλαντά
μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα.
ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ 23 21.
πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε κατα-
στήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.
προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφὼς 24
εἶπεν Κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος,
θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν
οὐ διεσκόρπισας· καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα 25
τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε ἔχεις τὸ σόν.
ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ Πονηρὲ 26
δοῦλε καὶ ὀκνηρέ, ᾔδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ
ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα; ἔδει 27
σε οὖν βαλεῖν τὰ ἀργύριά μου τοῖς τραπεζείταις,
καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ.
ἄρατε οὖν ἀπ᾽ αὐτοῦ τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ 28

---

15 απεδημησεν ευθεως. 16 πορ. δε | ειργασατο | SR εποιησεν α. π. ταλαντα 17 SR ωσ. και ο | εκερδ. και αυτος 18 εν τη γη | απεκρυψε 19 χρον. πολ. | μετ αυτ. λογ. 20 εκερδ. επ αυτοις 21 εφη δε 22 SR δε και | ταλ. λαβων | εκερδ. επ αυτοις 26 (SR διεσκορπισα·) 27 ουν σε | το αργυριον

13, 12. 29 ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα· τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δο-
θήσεται καὶ περισσευθήσεται· τοῦ δὲ μὴ ἔχοντος
8, 12. 30 καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ. καὶ τὸν ἀχρεῖον
δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ
ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
16, 27. Zec. 14, 5. Rev. 20, 11—13. 31 Ὅταν δὲ **ἔλθῃ** ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ
αὐτοῦ καὶ **πάντες οἱ ἄγγελοι μετ᾽ αὐτοῦ**, τότε
Ro. 14, 10. 32 καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ· καὶ συναχθή-
σονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ
ἀφορίσει αὐτοὺς ἀπ᾽ ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν
Ezk. 34, 17. 33 ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, καὶ στήσει
τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια
34 ἐξ εὐωνύμων. τότε ἐρεῖ ὁ Βασιλεὺς τοῖς ἐκ δε-
ξιῶν αὐτοῦ Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρός μου,
κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν
Is. 58, 7. 35 ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώ-
κατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος
36 ἤμην καὶ συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ περιεβάλετέ
με, ἠσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ
6, 3. 37 ἤμην καὶ ἤλθατε πρός με. τότε ἀποκριθήσονται
αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες Κύριε, πότε σε εἴδομεν
πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ ἐποτί-
38 σαμεν; πότε δέ σε εἴδομεν ξένον καὶ συνηγάγομεν,
39 ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν; πότε δέ σε εἴδομεν
ἀσθενοῦντα ἢ ἐν φυλακῇ καὶ ἤλθομεν πρὸς σέ;
Pr. 19, 17. He 2, 11. 40 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς Ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ἐφ᾽ ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν
7, 23. Rev. 20, 10. 15. 41 μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. τότε ἐρεῖ
καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων Πορεύεσθε ἀπ᾽ ἐμοῦ κατ-
ηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον
42 τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. ἐπείνασα

---

29 απο δε τ. 30 εκβαλλετε 31 οι αγιοι αγγ. 32 συναχθησεται | αφοριει 36 ηλθετε 39 ασθενη 41 οι κατ.

γὰρ καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ οὐκ
ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην καὶ οὐ συνηγάγετέ 43
με, γυμνὸς καὶ οὐ περιεβάλετέ με, ἀσθενὴς καὶ
ἐν φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. τότε ἀπο- 44
κριθήσονται καὶ αὐτοὶ λέγοντες Κύριε, πότε σε
εἴδομεν πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ
ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ καὶ οὐ διηκονήσαμέν σοι; τότε 45
ἀποκριθήσεται αὐτοῖς λέγων Ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ἐφ᾽ ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων,
οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. καὶ ἀπελεύσονται **οὗτοι** 46 Jn. 5, 29. Dn. 12, 2.
εἰς κόλασιν **αἰώνιον, οἱ δὲ** δίκαιοι **εἰς ζωὴν αἰώνιον.**

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας 26 7, 28; 11, 1; 13, 53; 19, 1.
τοὺς λόγους τούτους, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ
Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, 2 **2–5**: Mk. 14, 1. 2. Lk. 22, 1. 2. 20, 18.
καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ
σταυρωθῆναι. Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς 3
καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ
ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα, καὶ συνεβου- 4
λεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλῳ κρατήσωσιν καὶ
ἀποκτείνωσιν· ἔλεγον δέ Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα 5
μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ. **6–13**: Mk. 14, 3–9. Lk. 7, 36–50. Jn. 12, 1–8.
Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ 6
Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ 7
ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου βαρυτίμου καὶ κατέ-
χεεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἀνακειμένου. ἰδόντες 8
δὲ οἱ μαθηταὶ ἠγανάκτησαν λέγοντες Εἰς τί ἡ
ἀπώλεια αὕτη; ἐδύνατο γὰρ τοῦτο πραθῆναι 9
πολλοῦ καὶ δοθῆναι πτωχοῖς. γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς 10 Lk. 11, 7.
εἶπεν αὐτοῖς Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί;

---

44 *αποκρ. αυτω*
XXVI, 3 *αρχ. και οι γραμματεις κ.* 4 *κρατ. δολω*
7 *αλαβ. μυρ. εχ. βαρ.* | *την κεφαλην* 8 *μαθ. αυτου*
9 *ηδυνατο* | *τουτο το μυρον* | S(**R**) *τοις πτωχ.*

Dt. 15, 11. 11 ἔργον γὰρ καλὸν ἠργάσατο εἰς ἐμέ· | πάντοτε γὰρ
τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάν-
12 τοτε ἔχετε· βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο
ἐπὶ τοῦ σώματός μου πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με
13 ἐποίησεν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ
τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαλη-
θήσεται καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον
14–16: 14 αὐτῆς. Τότε πορευθεὶς εἷς τῶν δώδεκα, ὁ
Mk. 14, 10. 11. Lk. 22, 3–6. λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχι-
Jn. 11, 57. 15 ερεῖς | εἶπεν Τί θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν
Zec. 11, 12. παραδώσω αὐτόν; **οἱ δὲ ἔστησαν** αὐτῷ **τριάκοντα**
1 Ti. 6, 9. 10. 16 **ἀργύρια.** καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα
αὐτὸν παραδῷ.
17–19: Mk. 14, 12–16. 17 Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ
Lk. 22, 7–13. Ex. 12, 18–20. μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες Ποῦ θέλεις ἑτοι-
21, 3. 18 μάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; ὁ δὲ εἶπεν
Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα καὶ εἴπατε
αὐτῷ Ὁ Διδάσκαλος λέγει Ὁ καιρός μου ἐγγύς
ἐστιν· πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μα-
19 θητῶν μου. καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέ-
ταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.
20–30: 20 Ὀψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα
Mk. 14, 17–26. Lk. 22, 14–23. 21 μαθητῶν. καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν Ἀμὴν
Jn. 13, 21–26. 22 λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. καὶ
λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ εἷς
23 ἕκαστος Μήτι ἐγώ εἰμι, Κύριε; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
εἶπεν Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ τὴν χεῖρα ἐν τῷ
24 τρυβλίῳ, οὗτός με παραδώσει. ὁ μὲν Υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ,
οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ Υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ
25 ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. ἀποκριθεὶς δὲ

---

10 ειργ. 17 λεγ. αυτω 20 SR[m] – μαθ.
22 αυτω εκ. αυτων 23 εν τω τρ. την χ.

Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν εἶπεν Μήτι ἐγώ εἰμι,
Ῥαββεί; λέγει αὐτῷ Σὺ εἶπας. Ἐσθιόντων 26 14, 19. 1 Co. 11, 23—25.
δὲ αὐτῶν λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον καὶ εὐλογήσας
ἔκλασεν καὶ δοὺς τοῖς μαθηταῖς εἶπεν Λάβετε
φάγετε· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. καὶ λαβὼν 27
ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων
Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· ¹ τοῦτο γάρ ἐστιν **τὸ αἷμά** 28 Ex. 24, 8. Jer. 31, 31. Zec. 9, 11.
μου **τῆς διαθήκης** τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυννόμενον
εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. λέγω δὲ ὑμῖν, οὐ μὴ πίω 29
ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου
ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ'
ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Πατρός μου.
Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. 30 Ps. 113—118. Lk. 22, 39. Jn. 18, 1.
Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Πάντες ὑμεῖς σκαν- 31 **31—35:** Mk. 14, 27—31. Lk. 22, 31—34.
δαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ·
γέγραπται γάρ **Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ δια-** Zec. 13, 7. Jn. 16, 32.
σκορπισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης· μετὰ 32 28, 7.
δὲ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλι-
λαίαν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ Εἰ 33
πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐδέποτε
σκανδαλισθήσομαι. ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν 34 Jn. 13, 38.
λέγω σοι ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἀλέκτορα
φωνῆσαι τρὶς ἀπαρνήσῃ με. λέγει αὐτῷ ὁ 35 56.
Πέτρος Κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μή
σε ἀπαρνήσομαι. ὁμοίως καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ
εἶπαν.

Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον 36 **36—46:** Mk. 14, 32—42. Lk. 22, 40—46.
λεγόμενον Γεθσημανεί, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς
Καθίσατε αὐτοῦ ἕως οὗ ἀπελθὼν ἐκεῖ προσεύξω-

---

26 τον αρτ. | εδιδου τ. μ., και ειπε 27 SR^m το ποτ. 28 μου, το | SR^m της καινης δ. | εκχυνομενον 29 οτι ου | γεννηματος 31 διασκορπισθησεται 33 Ει και 35 ειπον 36 Γεθσημανῆ | R μαθ. αυτου | προσ. εκει

He. 5, 7. 37 μαι. καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο
υἱοὺς Ζεβεδαίου ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν.
Ps. 43, 5. Jn. 12, 27. 38 τότε λέγει αὐτοῖς **Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου**
ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ'
Jn. 18, 11. He. 5, 8. 39 ἐμοῦ. καὶ προελθὼν μικρὸν ἔπεσεν ἐπὶ πρόσ-
ωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων Πάτερ
μου, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρελθάτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ
ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω ἀλλ' ὡς
40 σύ. καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εὑρίσκει
αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ Οὕτως
οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ;
He. 2, 17; 4, 15. 41 γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε
εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ
42 σὰρξ ἀσθενής. πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν
προσηύξατο λέγων Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται
τοῦτο παρελθεῖν ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ
43 θέλημά σου. καὶ ἐλθὼν πάλιν εὗρεν αὐτοὺς
καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βε-
2 Co. 12, 8. 44 βαρημένοι. καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς πάλιν ἀπελθὼν
προσηύξατο ἐκ τρίτου, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπὼν
45 πάλιν. τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ
λέγει αὐτοῖς Καθεύδετε λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε·
ἰδοὺ ἤγγικεν ἡ ὥρα καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
Jn. 14, 31. 46 παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν. ἐγείρεσθε,
47–56: Mk. 14, 43–50. Lk. 22, 47–53. Jn. 18, 3–12. 47 ἄγωμεν· ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με. Καὶ
ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα
ἦλθεν, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαι-
ρῶν καὶ ξύλων ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσ-
48 βυτέρων τοῦ λαοῦ. ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν
ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον λέγων Ὃν ἂν φιλήσω

---

39 παρελθετω   41 (R[m] γρηγορειτε, και προσευχεσθε ινα)   42 τουτο το ποτηριον παρ. απ εμου   43 ελθ. ευρισκει αυτ. παλ.   44 απελθ. παλ. | — παλιν 2°   45 μαθ. αὐτου | το λοιπ.

αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτόν. καὶ εὐθέως προσ- 49
ελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπεν Χαῖρε, Ῥαββεί, καὶ
κατεφίλησεν αὐτόν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ 50
Ἑταῖρε, ἐφ' ὃ πάρει; τότε προσελθόντες ἐπέ-
βαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκράτησαν
αὐτόν. καὶ ἰδοὺ εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐκτείνας 51
τὴν χεῖρα ἀπέσπασεν τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ
πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφεῖλεν αὐτοῦ
τὸ ὠτίον. τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἀπό- 52 Gn. 9, 6. Rev. 13, 10.
στρεψον τὴν μάχαιράν σου εἰς τὸν τόπον αὐτῆς·
πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρῃ
ἀπολοῦνται. ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι παρακα- 53 Jl. 2, 11.
λέσαι τὸν Πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι ἄρτι
πλείω δώδεκα λεγιῶνας ἀγγέλων; πῶς οὖν πλη- 54
ρωθῶσιν αἱ γραφαὶ ὅτι οὕτως δεῖ γενέσθαι; Ἐν 55
ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις Ὡς
ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων
συλλαβεῖν με; καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθε-
ζόμην διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. Τοῦτο 56 31.
δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν
προφητῶν. Τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες
αὐτὸν ἔφυγον.

Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον 57 **57–75:** Mk. 14, 53–72. Lk. 22, 54–71. Jn. 18, 12–27.
πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς
καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. ὁ δὲ Πέτρος 58
ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ
ἀρχιερέως, καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν
ὑπηρετῶν ἰδεῖν τὸ τέλος. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ 59
τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ
τοῦ Ἰησοῦ ὅπως αὐτὸν θανατώσωσιν, καὶ οὐχ 60

---

50 εφ ω | (R παρει.) 52 σου την μαχ. | εν μαχαιρα 53 δυν. αρτι | μοι πλειους η δ. λεγεωνας 55 εξηλθετε | ημ. προς υμας εκαθεζομην διδ. εν τ. ιερ. 59 αρχ. και οι πρεσβυτεροι κ.

εὗρον πολλῶν προσελθόντων ψευδομαρτύρων.
Jn. 2, 19–21. 61 ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο ¹ εἶπαν Οὗτος ἔφη
Δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ
62 τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι. καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρ-
χιερεὺς εἶπεν αὐτῷ Οὐδὲν ἀποκρίνῃ, τί οὗτοί σου
27, 12. 63 καταμαρτυροῦσιν; ¹ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. καὶ
ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ
Θεοῦ τοῦ ζῶντος ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ σὺ εἶ ὁ
Ps. 110, 1. 16, 27; 24, 30. Dn. 7, 13. 64 Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς
Σὺ εἶπας· πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε **τὸν
Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνά-
μεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ.**
9, 3. Jn. 10, 33. 65 τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ
λέγων Ἐβλασφήμησεν· τί ἔτι χρείαν ἔχομεν
μαρτύρων; ἴδε νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν·
Jn. 19, 7. Lv. 24, 16. 66 ¹ τί ὑμῖν δοκεῖ; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν Ἔνοχος
Is. 50, 6. 67 θανάτου ἐστίν. Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον
αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν, οἱ δὲ ἐράπισαν
68 ¹ λέγοντες Προφήτευσον ἡμῖν, Χριστέ, τίς ἐστιν
69 ὁ παίσας σε; Ὁ δὲ Πέτρος ἐκάθητο ἔξω
ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη
λέγουσα Καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλι-
70 λαίου. ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν πάντων λέγων
71 Οὐκ οἶδα τί λέγεις. ἐξελθόντα δὲ εἰς τὸν πυ-
λῶνα εἶδεν αὐτὸν ἄλλη καὶ λέγει τοῖς ἐκεῖ Οὗτος
72 ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. καὶ πάλιν
ἠρνήσατο μετὰ ὅρκου ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον.
73 μετὰ μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἑστῶτες εἶπον
τῷ Πέτρῳ Ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ, καὶ γὰρ

---

60 *ευρον· και πολλ. ψευδ. προσ., ουχ ευρον* | *δυο ψευδομαρτυρες* 61 *ειπον* | SR *οικοδ. αυτον* 62 (SR *αποκρινη;*) 63 *και αποκριθεις* 65 *Οτι εβλ.* | *βλασφ. αυτου* 66 *ειπον* 69 *εξω εκαθ.* 71 *δε αυτον* | SR *Και ουτος* 72 *μεθ*

ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ. τότε ἤρξατο κατα- 74
θεματίζειν καὶ ὀμνύειν ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρω-
πον. καὶ εὐθὺς ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. ¦ καὶ ἐμνήσθη 75 34.
ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος Ἰησοῦ εἰρηκότος ὅτι Πρὶν
ἀλέκτορα φωνῆσαι τρὶς ἀπαρνήσῃ με· καὶ ἐξ-
ελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς.
Πρωΐας δὲ γενομένης συμβούλιον ἔλαβον 27 Mk. 15, 1. Lk. 22, 66. Jn. 18, 28.
πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ
κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ὥστε θανατῶσαι αὐτόν· καὶ 2 Lk. 23, 1. Jn. 18, 31. 32.
δήσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν Πει-
λάτῳ τῷ ἡγεμόνι. Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδοὺς 3 26, 15.
αὐτὸν ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς ἔστρεψεν τὰ
τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ πρεσβυ-
τέροις ¦ λέγων Ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῷον. 4
οἱ δὲ εἶπαν Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψῃ. ¦ καὶ ῥίψας 5 Ac. 1, 18. 2 S. 17, 23.
τὰ ἀργύρια εἰς τὸν ναὸν ἀνεχώρησεν, καὶ ἀπελ-
θὼν ἀπήγξατο. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ 6 Mk. 12, 41.
ἀργύρια εἶπαν Οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν
κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστιν. συμβούλιον 7
δὲ λαβόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ
κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. διὸ ἐκλήθη ὁ 8 Ac. 1, 19.
ἀγρὸς ἐκεῖνος Ἀγρὸς αἵματος ἕως τῆς σήμερον.
τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προ- 9 Zec. 11, 12. 13. Jer. 32, 6–9.
φήτου λέγοντος **Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια,
τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν
Ἰσραήλ, καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως,** 10
καθὰ συνέταξέν μοι Κύριος. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐστάθη 11 **11–14**: Mk. 15, 2–5. Lk. 23, 2. 3. Jn. 18, 29–38.
ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν

---

74 *καταναθεματιζειν* | *ευθεως* 75 *του* Ιησ. *ειρ. αυτω*

XXVII, 2 *παρεδ. αυτον* Ποντιω Πιλατω 3 SR *παραδιδους* | *απεστρεψε* | *και τοις* 4 *αθω.*] R[m] *δικαιον* | *ειπον* | *οψει* 5 *εν τω ναω* 6 *ειπον* 10 R[m] *εδωκα* 11 S(R) *εστη*

ὁ ἡγεμὼν λέγων Σὺ εἶ ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰου-
26, 63. Is. 53, 7. 12 δαίων; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη Σὺ λέγεις. ¦ καὶ ἐν τῷ
κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ
13 πρεσβυτέρων οὐδὲν ἀπεκρίνατο. τότε λέγει
αὐτῷ ὁ Πειλᾶτος Οὐκ ἀκούεις πόσα σου κατα-
Jn. 19, 9. 14 μαρτυροῦσιν; καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ
15–26: ἓν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν.
Mk. 15, 6—15. Lk. 23, 13—25. 15 Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἕνα
Jn. 18, 39—19, 1. 16 τῷ ὄχλῳ δέσμιον ὃν ἤθελον. εἶχον δὲ τότε δέσ-
17 μιον ἐπίσημον λεγόμενον Βαραββᾶν. συνηγ-
μένων οὖν αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος Τίνα
θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν, Βαραββᾶν ἢ Ἰησοῦν τὸν
Jn. 11, 47. 48; 12, 19. 18 λεγόμενον Χριστόν; ᾔδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον
19 παρέδωκαν αὐτόν. Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ
βήματος ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ
λέγουσα Μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ·
πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ᾽ ὄναρ δι᾽ αὐτόν.
20 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς
ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ
21 Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν
εἶπεν αὐτοῖς Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπο-
22 λύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπαν Τὸν Βαραββᾶν. ¦ λέγει
αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν
λεγόμενον Χριστόν; λέγουσιν πάντες Σταυρω-
23 θήτω. ¦ ὁ δὲ ἔφη Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ
δὲ περισσῶς ἔκραζον λέγοντες Σταυρωθήτω.
Dt. 21, 6. 24 ἰδὼν δὲ ὁ Πειλᾶτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ ἀλλὰ μᾶλ-
λον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο
τὰς χεῖρας κατέναντι τοῦ ὄχλου λέγων Ἀθῷός
Ac. 5, 28. 25 εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. καὶ
ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ᾽

---

11 SR *εφη αυτω* 12 *και των πρ.* 17 (SR *υμιν;*)
21 *ειπον, Βαρ.* 22 *λεγουσ. αυτω* 23 *δε ηγεμων*
24 *απεναντι* | SR[t] *αιμ. του δικαιου τ.*

ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. τότε ἀπέλυσεν 26
αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελ-
λώσας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ.
Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος παραλα- 27 **27–30:** Mk. 15, 16–19. Jn. 19, 2. 3.
βόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον συνήγαγον
ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν. καὶ ἐκδύσαντες 28
αὐτὸν χλαμύδα κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ, καὶ 29
πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ
τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ κάλαμον ἐν τῇ δεξιᾷ
αὐτοῦ, καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ
ἐνέπαιξαν αὐτῷ λέγοντες Χαῖρε, Βασιλεῦ τῶν
Ἰουδαίων, καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν ἔλαβον τὸν 30 Is. 50, 6.
κάλαμον καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.
καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν 31 **31–56:** Mk. 15, 20–41. Lk. 23, 26. 33–49. Jn. 19, 16–30.
χλαμύδα καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ,
καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι. Ἐξερ- 32
χόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι
Σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν
αὐτοῦ. Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολ- 33
γοθᾶ, ὅ ἐστιν κρανίου τόπος λεγόμενος, **ἔδωκαν** 34 Ps. 69, 21.
αὐτῷ **πιεῖν οἶνον** μετὰ **χολῆς** μεμιγμένον· καὶ
γευσάμενος οὐκ ἠθέλησεν πιεῖν. σταυρώσαντες 35 Ps. 22, 18.
δὲ αὐτὸν **διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια** αὐτοῦ **βάλλοντες**
κλῆρον, καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ. 36
καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν 37
αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην ΟΥΤΟΣ ΕΣΤΙΝ
ΙΗΣΟΥΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.
Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λῃσταί, εἷς ἐκ 38 Is. 53, 12.

---

28 R[m] ενδυσαντες | αυτ., περιεθ. αυτω χλ. κοκκ. 29 την κεφαλην | επι την δεξιαν | ενεπαιζον | ο βασιλευς 33 ος εστι λεγομενος Κρ. τ. 34 οξος | ηθελε 35 + ινα πληρωθη το ρηθεν υπο του προφητου, Διεμερισαντο τα ιματια μου εαυτοις, και επι τον ιματισμον μου εβαλον κληρον.

Ps. 22, 7; 109, 25. 39 δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων. Οἱ δὲ παραπορευό-
μενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν **κινοῦντες τὰς κεφαλὰς**
26, 61. Jn. 2, 19. 40 **αὐτῶν** | καὶ λέγοντες Ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ
ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν, εἰ
Υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, καὶ κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.
41 ὁμοίως οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμ-
42 ματέων καὶ πρεσβυτέρων ἔλεγον Ἄλλους ἔσωσεν,
ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· Βασιλεὺς Ἰσραήλ
ἐστιν, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ πισ-
Ps. 22, 8. Sap. 2, 13. 18–20. 43 τεύσομεν ἐπ' αὐτόν. **πέποιθεν ἐπὶ τὸν Θεόν,**
ῥυσάσθω νῦν **εἰ θέλει αὐτόν**· εἶπεν γὰρ ὅτι Θεοῦ
44 εἰμι Υἱός. τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ λῃσταὶ οἱ συνσταυ-
45 ρωθέντες σὺν αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν. Ἀπὸ δὲ
ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν
Ps. 22, 1. 46 ἕως ὥρας ἐνάτης. περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν
ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ λέγων **Ἠλεὶ**
Ἠλεὶ λεμὰ σαβαχθανεί; τοῦτ' ἔστιν **Θεέ μου**
47 **Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες;** τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ
ἑστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον ὅτι Ἠλείαν φωνεῖ
Ps. 69, 21. 48 οὗτος. καὶ εὐθέως δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν καὶ
λαβὼν σπόγγον πλήσας τε **ὄξους** καὶ περιθεὶς
49 καλάμῳ **ἐπότιζεν** αὐτόν. οἱ δὲ λοιποὶ εἶπαν
Ἄφες ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλείας σώσων αὐτόν.
50 ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ ἀφῆκεν
Ex. 26, 31. He. 10, 19. 20. 51 τὸ πνεῦμα. Καὶ ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ
Am. 8, 3 Lxx; 9, 1. ἐσχίσθη ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω εἰς δύο, καὶ ἡ γῆ
52 ἐσείσθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, | καὶ τὰ
μνημεῖα ἀνεῴχθησαν καὶ πολλὰ σώματα τῶν

---

40 (**SR** *σεαυτον·*) | **SR** – *και* 3° 41 *Ομ. δε* | **SR** *και οι* 42 (**R**^m^ *σωσαι;*) | *ει βασ.* | *πιστ. αυτω* **43 SR** *νυν αυτον* 44 – *συν* | *ων. αυτω* 46 **SR** Ἠλι, Ἠλι, λαμα σαβαχθανι 47 *εστωτων* 49 *ελεγον* | fin **R**^m^ + *αλλος δε λαβων λογχην ενυξεν αυτου την πλευραν, και εξηλθεν υδωρ και αιμα.* 51 **SR** *εις δυο απο αν. εως κατω*

κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθησαν· καὶ ἐξελθόντες 53 Ac. 26, 23. Dn. 12, 2.
ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ εἰσῆλθον
εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς.
Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ τηροῦντες 54
τὸν Ἰησοῦν ἰδόντες τὸν σεισμὸν καὶ τὰ γινόμενα
ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες Ἀληθῶς Θεοῦ
Υἱὸς ἦν οὗτος. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ 55 Lk. 8, 2. 3.
ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν
τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας διακονοῦσαι αὐτῷ·
ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ Μαρία ἡ τοῦ 56 20, 20.
Ἰακώβου καὶ Ἰωσὴφ μήτηρ, καὶ ἡ μήτηρ τῶν
υἱῶν Ζεβεδαίου.

57–61: Mk. 15, 42–47. Lk. 23, 50–55. Jn. 19, 38–42.

Ὀψίας δὲ γενομένης ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος 57
ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοὔνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς
ἐμαθητεύθη τῷ Ἰησοῦ· οὗτος προσελθὼν τῷ 58 Ex. 34, 25.
Πειλάτῳ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. τότε ὁ
Πειλᾶτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι. καὶ λαβὼν τὸ 59
σῶμα ὁ Ἰωσὴφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ ἐν σινδόνι καθαρᾷ,
καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ ὃ 60 Is. 53, 9.
ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ προσκυλίσας λίθον
μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλθεν. Ἦν δὲ 61
ἐκεῖ Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία,
καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου. Τῇ δὲ ἐπαύ- 62
ριον, ἥτις ἐστὶν μετὰ τὴν Παρασκευήν, συνήχ-
θησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πειλᾶτον
λέγοντες Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλά- 63 40. 12, 40.
νος εἶπεν ἔτι ζῶν Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι.
κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς 64
τρίτης ἡμέρας, μή ποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ
κλέψωσιν αὐτὸν καὶ εἴπωσιν τῷ λαῷ Ἠγέρθη
ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη

---

52 ηγερθη 54 γενομενα 56 SR Ιωσῆ
57 εμαθητευσε 58 αποδ. το σωμα 59 – εν
61 Μαρια 64 SR μαθ. αυτου | νυκτος κλ.

65 χείρων τῆς πρώτης. ἔφη αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος
Ἔχετε κουστωδίαν· ὑπάγετε ἀσφαλίσασθε ὡς οἴ-
Dn. 6, 17. 66 δατε. οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον
σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.
1–10: 28 Ὀψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν
Mk. 16, 1–10. Lk. 24, 1–10. Jn. 20, 1–18. σαββάτων, ἦλθεν Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ
2 ἄλλη Μαρία θεωρῆσαι τὸν τάφον. καὶ ἰδοὺ
σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ Κυρίου
καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ καὶ προσελθὼν ἀπεκύλισεν
17, 2. Ac. 1, 10. 3 τὸν λίθον καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ἦν δὲ ἡ
εἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπή, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ
4 λευκὸν ὡς χιών. ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ
ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ ἐγενήθησαν ὡς
5 νεκροί. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος εἶπεν ταῖς
γυναιξίν Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι
12, 40; 16, 21; 17, 23; 20, 19. Ac. 2, 36. 6 Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε· οὐκ ἔστιν
ὧδε· ἠγέρθη γὰρ καθὼς εἶπεν· δεῦτε ἴδετε τὸν
26, 32. 7 τόπον ὅπου ἔκειτο. καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἴπατε
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν,
καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐκεῖ
8 αὐτὸν ὄψεσθε. ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν. ¦ καὶ ἀπελθοῦσαι
ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς
μεγάλης ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.
9 καὶ ἰδοὺ Ἰησοῦς ὑπήντησεν αὐταῖς λέγων Χαί-
ρετε. αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς
He. 2, 11. 10 πόδας καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. τότε λέγει αὐταῖς
Gn. 45, 4; 50, 19. ὁ Ἰησοῦς Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε ἀπαγγείλατε
τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλι-
11 λαίαν, κἀκεῖ με ὄψονται. Πορευομένων δὲ

---

65 *εφη δε*

XXVIII, 1 *Μαρια* 2 — *και* 2° | *λιθ. απο της θυρας* 3 *ιδεα* | *ωσει χ.* 4 *εγενοντο ωσει* 6 SR[t] *εκ. ο Κυριος* 8 *εξελθουσαι* 9 *Ως δε επορευοντο απαγγειλαι τοις μαθηταις αυτου, και ιδ. ο Ιησ. απηντησεν*

αὐτῶν ἰδού τινες τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν
πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ
γενόμενα. καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυ- 12
τέρων συμβούλιόν τε λαβόντες ἀργύρια ἱκανὰ
ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις, | λέγοντες Εἴπατε ὅτι 13 27, 64.
Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν
ἡμῶν κοιμωμένων. καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ 14
τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους
ποιήσομεν. οἱ δὲ λαβόντες ἀργύρια ἐποίησαν 15
ὡς ἐδιδάχθησαν. Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος
παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας. Οἱ 16 7.
δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλι-
λαίαν, εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
| καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσεκύνησαν, οἱ δὲ ἐδίσ- 17
τασαν. καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν 18 11, 27. Eph. 1, 20—22. Dn. 7, 14.
αὐτοῖς λέγων Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐ-
ρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. πορευθέντες οὖν μαθη- 19 Mk. 16, 15. 16.
τεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς
τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ
Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν 20 18, 20. Jn. 14, 23.
πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ'
ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας
τοῦ αἰῶνος.

---

14 SR πεισ. αυτον   15 τα αργ. | —ημερας
17 προσεκ. αυτω   18 SR—της   20 αιωνος. Αμην.

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

1 Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
2–8: Mt. 3, 1–12. Lk. 3, 1–18. Jn. 1, 19–30. 2 Καθὼς γέγραπται ἐν τῷ Ἡσαΐᾳ τῷ προφήτῃ
Mal. 3, 1. Mt. 11, 10. Jn. 3, 28. **Ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσ-**
ώπου σου,
ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου·
Is. 40, 3. 3 **φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ**
Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου,
εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ,
4 ἐγένετο Ἰωάνης ὁ βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ κη-
ρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρ-
5 τιῶν. καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ
Ἰουδαία χώρα καὶ οἱ Ἱεροσολυμεῖται πάντες, καὶ
ἐβαπτίζοντο ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ
2 K. 1, 8. Zec. 13, 4. 6 ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. καὶ ἦν ὁ
Ἰωάνης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώνην
δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἔσθων
Ac. 13, 25. 7 ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. καὶ ἐκήρυσσεν λέγων
Ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ
εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑπο-
8 δημάτων αὐτοῦ. ἐγὼ ἐβάπτισα ὑμᾶς ὕδατι,
αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς Πνεύματι Ἁγίῳ.

Inscr. ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

I, 1 SR^t Χρ. *υιου του Θεου* 2 · *ως* | SR^m *εν τοις προφηταις* | Ιδου *εγω* | *σου εμπροσθεν σου* 3 (*αυτου.*) 4 — *ο* | S(**R**) *και κηρ.* 5 Ιεροσ.· *και εβαπτ. παντες εν τ.* Ιορδ. *ποτ. υπ αυτ.* 6 *ην δε* Ιω. | *εσθιων* 8 *εγω μεν* | S(**R**) *εν υδ.* | S(**R**) *εν* Πν.

Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἦλθεν 9
Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐβαπ-
τίσθη εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάνου. καὶ εὐθὺς 10
ἀναβαίνων ἐκ τοῦ ὕδατος εἶδεν σχιζομένους τοὺς
οὐρανοὺς καὶ τὸ Πνεῦμα ὡς περιστερὰν κατα-
βαῖνον εἰς αὐτόν· καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν 11
οὐρανῶν Σὺ εἶ ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ
εὐδόκησα. Καὶ εὐθὺς τὸ Πνεῦμα αὐτὸν ἐκ- 12
βάλλει εἰς τὴν ἔρημον. καὶ ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ 13
τεσσεράκοντα ἡμέρας πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ
Σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων, καὶ οἱ ἄγγελοι
διηκόνουν αὐτῷ.

Καὶ μετὰ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάνην ἦλθεν 14
ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν κηρύσσων τὸ εὐ-
αγγέλιον τοῦ Θεοῦ | καὶ λέγων ὅτι Πεπλήρωται 15
ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· μετα-
νοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. Καὶ 16
παράγων παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας
εἶδεν Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν Σίμωνος
ἀμφιβάλλοντας ἐν τῇ θαλάσσῃ· ἦσαν γὰρ ἁλεεῖς.
καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ 17
ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἁλεεῖς ἀνθρώπων. καὶ 18
εὐθὺς ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ.
Καὶ προβὰς ὀλίγον εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ 19
Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάνην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ
αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα.
καὶ εὐθὺς ἐκάλεσεν αὐτούς· καὶ ἀφέντες τὸν 20

9–11 Mt. 3, 13–17. Lk. 3, 21. 22. Jn. 1, 31–34.
Lk. 2, 51.
9, 7. Ps. 2, 7. Is. 42, 1.
12. 13: Mt. 4, 1–11. Lk. 4, 1–13. Ps. 91, 13. Jn. 1, 51.
14. 15: Mt. 4, 12–17. Lk. 4, 14. 15.
Gal. 4, 4.
16–20: Mt. 4, 18–22. Lk. 5, 1–11.
Mt. 13, 47.

---

9 *υπο* Ιω. *εις τ.* Ι. 10 *ευθεως* | *απο* | *ωσει* | *επ αυτ.* 11 *εν ω* 13 *ην εκει* | *ημερ. τεσσαρ.* 14 SR *Μετα δε το* | *της βασιλειας του* Θ. 16 *Περιπατων δε π.* | R *του Σιμ.* S *αυτου* | *βαλλοντας αμφιβληστρον* | *αλιεις* 17 *αλιεις* 18 *ευθεως* | *δικτ. αὑτων* 19 *προβ. εκειθεν ολ.* 20 (it. 21.29.30.43) *ευθεως*

πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν
μισθωτῶν ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.
21–28: Lk. 4, 31–37. Mt. 4, 13. 21 Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καφαρναούμ· καὶ
εὐθὺς τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συνα-
Mt. 7, 28. 29. 22 γωγὴν ἐδίδασκεν. καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ
διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξου-
23 σίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. Καὶ
εὐθὺς ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν
5, 7. Ps. 16, 10. 24 πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξεν | λέγων Τί
ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι
25 ἡμᾶς. οἶδά σε τίς εἶ, ὁ Ἅγιος τοῦ Θεοῦ. | καὶ
ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Φιμώθητι καὶ ἔξελθε
9, 26. 26 ἐξ αὐτοῦ. καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ
ἀκάθαρτον καὶ φωνῆσαν φωνῇ μεγάλῃ ἐξῆλθεν
27 ἐξ αὐτοῦ. καὶ ἐθαμβήθησαν ἅπαντες, ὥστε συν-
ζητεῖν αὐτοὺς λέγοντας Τί ἐστιν τοῦτο; διδαχὴ
καινὴ κατ' ἐξουσίαν· καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκα-
28 θάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ. καὶ
ἐξῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς πανταχοῦ εἰς ὅλην
29–34: Mt. 8, 14–16. Lk. 4, 38–41. 29 τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας. Καὶ εὐθὺς ἐκ
τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν
Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάνου.
30 ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα, καὶ
31 εὐθὺς λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. καὶ προσελθὼν
ἤγειρεν αὐτὴν κρατήσας τῆς χειρός· καὶ ἀφῆκεν
32 αὐτὴν ὁ πυρετός, καὶ διηκόνει αὐτοῖς. Ὀψίας
δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυσεν ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς
αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαι-

---

23 — *ευθυς* 24 Εα, *τι* | (**SR** *ημας;*) 25 **SR** Ιησ., *λεγων* 26 *και κραξαν* 27 *παντες* | *αυτους*] S *προς αὐτους* R *πρ. ἑαυτους* | *τις η διδ. η κ. αυτη, οτι κ. εξουσιαν και* (R *καινη· κατ*) 28 Εξηλθε *δε* | — *παντ.* 29 R[m] *εξελθων ηλθεν* 31 *χειρ. αυτης* | *πυρ. ευθεως* 32 *εδυ*

μονιζομένους· καὶ ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη 33
πρὸς τὴν θύραν. καὶ ἐθεράπευσεν πολλοὺς κακῶς 34 Lk. 4, 41. Ac. 16, 17. 18.
ἔχοντας ποικίλαις νόσοις, καὶ δαιμόνια πολλὰ
ἐξέβαλεν, καὶ οὐκ ἤφιεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι
ᾔδεισαν αὐτόν. Καὶ πρωῒ ἔννυχα λίαν ἀναστὰς 35 **35–39:** Lk. 4, 42–44.
ἐξῆλθεν καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον, κἀκεῖ
προσηύχετο. καὶ κατεδίωξεν αὐτὸν Σίμων καὶ οἱ 36
μετ' αὐτοῦ, καὶ εὗρον αὐτὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ 37
ὅτι Πάντες ζητοῦσίν σε. καὶ λέγει αὐτοῖς 38
Ἄγωμεν ἀλλαχοῦ εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις,
ἵνα καὶ ἐκεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξῆλθον. καὶ 39
ἦλθεν κηρύσσων εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν εἰς
ὅλην τὴν Γαλιλαίαν καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς παρακαλῶν 40 **40–45:** Mt. 8, 2–4. Lk. 5, 12–16.
αὐτὸν καὶ γονυπετῶν λέγων αὐτῷ ὅτι Ἐὰν θέλῃς
δύνασαί με καθαρίσαι. καὶ σπλαγχνισθεὶς ἐκ- 41
τείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἥψατο καὶ λέγει αὐτῷ
Θέλω, καθαρίσθητι. καὶ εὐθὺς ἀπῆλθεν ἀπ' 42
αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθερίσθη. καὶ ἐμβριμη- 43 3, 12; 7, 36.
σάμενος αὐτῷ εὐθὺς ἐξέβαλεν αὐτόν, καὶ λέγει 44 Lv. 13, 49; 14, 2–32.
αὐτῷ Ὅρα μηδενὶ μηδὲν εἴπῃς, ἀλλὰ ὕπαγε
σεαυτὸν **δεῖξον τῷ ἱερεῖ** καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ
καθαρισμοῦ σου ἃ προσέταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρ-
τύριον αὐτοῖς. ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν 45
πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι
αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλ'
ἔξω ἐπ' ἐρήμοις τόποις ἦν· καὶ ἤρχοντο πρὸς
αὐτὸν πάντοθεν.

---

33 *και η πολ. ολ. επισυνηγ. ην* 34 R[m] *αυτον Χριστον ειναι* 35 *εννυχον* 36 *κατεδιωξαν αυτ. ο Σ.* 37 *ευροντες αυτ., λεγ.* 38 — *αλλαχ.* | *κακει* | *εξεληλυθα* 39 *ηλθ.*] *ην* | *εν ταις συναγωγαις α.* 40 SR[t] *γον. αυτον, και* (R[m] —) 41 *ο δε Ιησους σπλ.* | *χ., ηψ. αυτ.* 42 *και ειποντος αυτου, ευθεως* | *εκαθαρισθη* 44 *αλλ* 45 *επ*] *εν* | *πανταχοθεν*

1–12: Mt. 9, 1–8. Lk. 5, 17–26. 2 Καὶ εἰσελθὼν πάλιν εἰς Καφαρναοὺμ δι' ἡμε-
2 ρῶν ἠκούσθη ὅτι ἐν οἴκῳ ἐστίν. καὶ συνήχθησαν
πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν
3 θύραν, καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. καὶ ἔρχον-
ται φέροντες πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν αἰρόμενον
4 ὑπὸ τεσσάρων. καὶ μὴ δυνάμενοι προσενέγκαι
αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον ἀπεστέγασαν τὴν στέγην
ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράβαττον
5 ὅπου ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. καὶ ἰδὼν ὁ
Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ
6 Τέκνον, ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι. ἦσαν δέ τινες
τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι καὶ διαλογιζό-
Is. 43, 25. 7 μενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν ¦ Τί οὗτος οὕτως
λαλεῖ; βλασφημεῖ· τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρ-
8 τίας εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός; καὶ εὐθὺς ἐπιγνοὺς ὁ
Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι οὕτως διαλογί-
ζονται ἐν ἑαυτοῖς, λέγει αὐτοῖς Τί ταῦτα δια-
9 λογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί ἐστιν
εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ Ἀφίενταί
σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν Ἔγειρε καὶ ἆρον τὸν
10 κράβαττόν σου καὶ περιπάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι
ἐξουσίαν ἔχει ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἁμαρ-
11 τίας ἐπὶ τῆς γῆς,—λέγει τῷ παραλυτικῷ ¦ Σοὶ
λέγω, ἔγειρε ἆρον τὸν κράβαττόν σου καὶ ὕπαγε
12 εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ ἠγέρθη καὶ εὐθὺς ἄρας
τὸν κράβαττον ἐξῆλθεν ἔμπροσθεν πάντων, ὥστε

II, 1 Και παλ. *εισηλθεν* | *και ηκ.* | *εις οικον* 2 *και ευθεως* 3 *ερχ. πρ. αυτ., παρ. φερ.* 4 SR[t] *προσεγγισαι* | *κραββατον* (*κτλ.*) *εφ ω ο* 5 *ιδων δε ο* | *αφεωνται σοι αι αμ. σου* 7 (λαλει βλασφημιας;) 8 *ευθεως* | λεγ.] *ειπεν* 9 Αφεωνται *σοι αι* | Εγειραι | *σου τον κραββ.* 10 S *αφ. επι της γης αμ.* R *επι τ. γ. αφ. αμ.* 11 *εγειραι, και* 12 *ηγ. ευθεως, και αρ.* | *εναντιον*

ἐξίστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν Θεὸν λέγον-
τας ὅτι Οὕτως οὐδέποτε εἴδαμεν.
Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ 13 **13–17:**
πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν Mt. 9, 9–13. Lk. 5, 27–32.
αὐτούς. Καὶ παράγων εἶδεν Λευεὶν τὸν τοῦ 14 Jn. 1, 43.
Ἀλφαίου καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει
αὐτῷ Ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν
αὐτῷ. Καὶ γίνεται κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ 15
οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ
συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ·
ἦσαν γὰρ πολλοί, καὶ ἠκολούθουν αὐτῷ. καὶ οἱ 16
γραμματεῖς τῶν Φαρισαίων ἰδόντες ὅτι ἐσθίει
μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν, ἔλεγον τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ Ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ
ἁμαρτωλῶν ἐσθίει; καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει 17
αὐτοῖς Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ
ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες· οὐκ ἦλθον καλέσαι δι-
καίους ἀλλὰ ἁμαρτωλούς. Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ 18 **18–22:**
Ἰωάνου καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύοντες. καὶ ἔρ- Mt. 9, 14–17. Lk. 5, 33–38.
χονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ Διὰ τί οἱ μαθηταὶ
Ἰωάνου καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν Φαρισαίων νηστεύ-
ουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσιν; καὶ 19
εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ
νυμφῶνος ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστιν
νηστεύειν; ὅσον χρόνον ἔχουσιν τὸν νυμφίον
μετ' αὐτῶν, οὐ δύνανται νηστεύειν. ἐλεύσονται 20
δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος,
καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.

---

12 *ουδεπ. ουτ. ειδομεν* 14 *Λευιν* 15 SR *εγενετο* | *εν τω κ.* | *ηκολουθησαν* 16 SR[m] *γρ. και οι Φαρισαιοι* | *ιδ. αυτον εσθιοντα* | *τελ. και αμ.* | *Τι οτι* | SR[t] *εσθ. και πινει* 17 *αμ. εις μετανοιαν* 18 *οι των Φαρισαιων* | *—μαθ.* 3° 19 *μεθ εαυτων εχ. τον ν.* 20 *εν εκειναις ταις ημεραις*

21 Οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιράπτει ἐπὶ
ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μή, αἴρει τὸ πλήρωμα
ἀπ᾽ αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον
22 σχίσμα γίνεται. καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον
εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή, ῥήξει ὁ οἶνος
τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ἀπόλλυται καὶ οἱ ἀσκοί.
ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς.

23–28: Mt. 12, 1–8. Lk. 6, 1–5.
23 Καὶ ἐγένετο αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν παρα-
πορεύεσθαι διὰ τῶν σπορίμων, καὶ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ ἤρξαντο ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς στά-
24 χυας. καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ Ἴδε τί
25 ποιοῦσιν τοῖς σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεστιν; καὶ λέγει
αὐτοῖς Οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυείδ,
ὅτε χρείαν ἔσχεν καὶ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ᾽
1 S. 21, 1–6. Lv. 24, 9. 26 αὐτοῦ; πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ ἐπὶ
Ἀβιάθαρ ἀρχιερέως καὶ **τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως**
ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ τοὺς ἱερεῖς,
Dt. 5, 14. 27 καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσιν; καὶ ἔλεγεν
αὐτοῖς Τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο,
28 καὶ οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον· ὥστε
κύριός ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαβ-

1–6: Mt. 12, 9–14. Lk. 6, 6–11.
3 βάτου. Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν εἰς συναγωγήν,
καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν
2 χεῖρα· καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ τοῖς σάββασιν
θεραπεύσει αὐτόν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.
3 καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ τὴν χεῖρα ἔχοντι
4 ξηράν Ἔγειρε εἰς τὸ μέσον. καὶ λέγει αὐτοῖς

---

21 *και ουδ.* | *επι ιματιω παλαιω* | — *απ* 22 *ρησσει ο οιν. ο νεος* | *οιν. εκχειται κ. οι α. απολουνται· αλλα* | *καιν. βλητεον* 23 *εγ. παραπ. αυτ. εν τ. σαβ.* | R *διαπορευεσθαι* | *και ηρξ. οι μαθ. αυτ.* 24 *εν τοις* 25 *και αυτος* | **SR** *ελεγεν* 26 **SR**[m] *του αρχ.* | *τοις ιερευσι* 27 — *και* 2°

III, **1** **SR** *εις την σ.* 3 *τω εξηραμμενην εχ. την χ.*, Εγειραι

Ἔξεστιν τοῖς σάββασιν ἀγαθὸν ποιῆσαι ἢ κακο-
ποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι; οἱ δὲ ἐσιώ-
πων. καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, 5 Jn. 11, 33.
συνλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας
αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ Ἔκτεινον τὴν χεῖρα.
καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ.
καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι εὐθὺς μετὰ τῶν 6 Mt. 22, 16.
Ἡρῳδιανῶν συμβούλιον ἐδίδουν κατ' αὐτοῦ, ὅπως
αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

Καὶ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνε- 7 **7–12**: Mt. 12, 15. 16. Lk. 6, 17–19.
χώρησεν πρὸς τὴν θάλασσαν· καὶ πολὺ πλῆθος
ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἠκολούθησεν· καὶ ἀπὸ τῆς
Ἰουδαίας | καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καὶ ἀπὸ τῆς 8 Mt. 4, 25.
Ἰδουμαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ περὶ
Τύρον καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολύ, ἀκούοντες ὅσα
ποιεῖ, ἦλθον πρὸς αὐτόν. καὶ εἶπεν τοῖς μαθη- 9
ταῖς αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ διὰ
τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν· πολλοὺς γὰρ 10
ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ ἵνα αὐτοῦ
ἅψωνται ὅσοι εἶχον μάστιγας. καὶ τὰ πνεύματα 11 Lk. 4, 41.
τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρουν, προσέπιπτον
αὐτῷ καὶ ἔκραζον λέγοντα ὅτι Σὺ εἶ ὁ Υἱὸς τοῦ
Θεοῦ. καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς ἵνα μὴ αὐτὸν 12 1, 34.
φανερὸν ποιήσωσιν. Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ 13 **13–19**: Mt. 10, 1–4. Lk. 6, 12–16.
ὄρος, καὶ προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν αὐτός, καὶ
ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. καὶ ἐποίησεν δώδεκα ἵνα 14
ὦσιν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς
κηρύσσειν | καὶ ἔχειν ἐξουσίαν ἐκβάλλειν τὰ 15

---

4 αγαθοποιησαι 5 συλλ. | χειρα σου | αποκατεσταθη | αυτ. υγιης ως η αλλη 6 ευθεως | S(**R**) εποιουν 7 ανεχ. μ. τ. μαθ. αυτ. | ηκολουθησαν αυτω 8 Ιορδ.· και οι π. | ακουσαντες | S**R** εποιει 11 εθεωρει, προσεπιπτεν | εκραζε 14 R[m] δωδεκα ους και αποστολους ωνομασεν 15 εξ. θεραπευειν τας νοσους, και εκβ.

Jn. 1, 42. 16 δαιμόνια· καὶ ἐποίησεν τοὺς δώδεκα, καὶ ἐπέθηκεν
Lk. 9, 54. 17 ὄνομα τῷ Σίμωνι Πέτρον· καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ
Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάνην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου,
καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὄνομα Βοανηργές, ὅ ἐστιν
18 Υἱοὶ βροντῆς· καὶ Ἀνδρέαν καὶ Φίλιππον καὶ
Βαρθολομαῖον καὶ Μαθθαῖον καὶ Θωμᾶν καὶ
Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου καὶ Θαδδαῖον καὶ
19 Σίμωνα τὸν Καναναῖον ¦ καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώθ,
ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.
20 Καὶ ἔρχεται εἰς οἶκον· καὶ συνέρχεται πάλιν
ὁ ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μηδὲ ἄρτον
Jn. 7, 20; 8, 48. 52; 10, 20. 21 φαγεῖν. καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ ἐξῆλθον
22–30: Mt. 12, 24–32. Lk. 11, 15–22; 12, 10. 22 κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γὰρ ὅτι ἐξέστη. καὶ οἱ
γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλε-
γον ὅτι Βεεζεβοὺλ ἔχει, καὶ ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι
23 τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. καὶ προσ-
καλεσάμενος αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐ-
τοῖς Πῶς δύναται Σατανᾶς Σατανᾶν ἐκβάλλειν;
24 καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται
25 σταθῆναι ἡ βασιλεία ἐκείνη· καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ'
ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δυνήσεται ἡ οἰκία ἐκείνη
26 στῆναι. καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν καὶ
ἐμερίσθη, οὐ δύναται στῆναι ἀλλὰ τέλος ἔχει.
27 ἀλλ' οὐ δύναται οὐδεὶς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ
εἰσελθὼν τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ
πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δήσῃ, καὶ τότε τὴν οἰκίαν
28 αὐτοῦ διαρπάσει. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πάντα
ἀφεθήσεται τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ ἁμαρ-
τήματα καὶ αἱ βλασφημίαι, ὅσα ἐὰν βλασφη-

---

16 SR[t] — *και επ. τ. δωδ.* | *τω Σιμ. ονομα* 17 *ονοματα* 18 Ματθαιον | Κανανιτην 19 Ισκαριωτην 20 *ερχονται* | — *ο* | *μητε* 22 (SR *και*, Οτι) 25 *δυναται σταθηναι η οικ. εκ.* 26 *μεμερισται* | *σταθηναι* 27 — αλλ | *τα σκ. τ. ισχ., εισελθ. εις τ. οικ. αυ., διαρπ.* 28 *τα αμ. τ. υι. τ. ανθρ., και βλασφ. οσας αν*

μήσωσιν· ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ Πνεῦμα 29
τὸ Ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ
ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου ἁμαρτήματος. ὅτι ἔλεγον 30 22.
Πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει. Καὶ ἔρχονται ἡ 31 **31–35:**
μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ἔξω στή- Mt. 12, 46–50. Lk. 8, 19–21.
κοντες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν καλοῦντες αὐτόν.
καὶ ἐκάθητο περὶ αὐτὸν ὄχλος, καὶ λέγουσιν αὐτῷ 32
Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου καὶ αἱ
ἀδελφαί σου ἔξω ζητοῦσίν σε. καὶ ἀποκριθεὶς 33
αὐτοῖς λέγει Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελ-
φοί; καὶ περιβλεψάμενος τοὺς περὶ αὐτὸν κύ- 34
κλῳ καθημένους λέγει Ἴδε ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ
ἀδελφοί μου. ὃς ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ 35
Θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ
ἐστίν.

Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασ- **4** **1–20:**
σαν. καὶ συνάγεται πρὸς αὐτὸν ὄχλος πλεῖστος, Mt. 13, 1–23. Lk. 8, 4–15.
ὥστε αὐτὸν εἰς πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι ἐν τῇ
θαλάσσῃ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν
ἐπὶ τῆς γῆς ἦσαν. καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν 2
παραβολαῖς πολλά, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ
αὐτοῦ ' Ἀκούετε. ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων σπεῖ- 3
ραι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν ὃ μὲν ἔπεσεν 4
παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέ-
φαγεν αὐτό. καὶ ἄλλο ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες 5
ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθὺς ἐξανέ-
τειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· καὶ ὅτε 6

---

29 αλλ' | αι. κρισεως 31 Ερχ. ουν οι αδ. και η μητ. αυτ. | εστωτες | φωνουντες 32 οχλ. περι αυτ.· ειπον δε | **SR** – και αι αδ. σ. 33 απεκριθη αυτ., λεγων | και] ἢ | S(**R**) αδ. μου 34 κυκ. τ. π. αυτ. 35 S**R** ος γαρ | αδελφη μου

IV, 1 συνηχθη | πολυς | εμβ. εις το πλ. | ην 3 του σπ. 4 πετ. του ουρανου 5 αλλο δε | ευθεως (it. 15.16.17.29)

ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ
7 ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς
ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ συνέπνιξαν
8 αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκεν. καὶ ἄλλα ἔπεσεν
εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν, καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀνα-
βαίνοντα καὶ αὐξανόμενα, καὶ ἔφερεν εἰς τριά-
9 κοντα καὶ ἐν ἑξήκοντα καὶ ἐν ἑκατόν. καὶ ἔλεγεν
10 Ὃς ἔχει ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. Καὶ ὅτε ἐγένετο
κατὰ μόνας, ἠρώτων αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν
1 Co. 5, 12. 11 τοῖς δώδεκα τὰς παραβολάς. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς
Ὑμῖν τὸ μυστήριον δέδοται τῆς βασιλείας τοῦ
Θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω ἐν παραβολαῖς τὰ
Is. 6, 9. 10. 12 πάντα γίνεται, ἵνα
Jn. 12, 40.
Ac. 28, 26.

βλέποντες βλέπωσιν καὶ μὴ ἴδωσιν,
καὶ ἀκούοντες ἀκούωσιν καὶ μὴ συνιῶσιν,
μή ποτε ἐπιστρέψωσιν καὶ ἀφεθῇ αὐτοῖς.

13 καὶ λέγει αὐτοῖς Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύ-
14 την, καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε; ὁ
15 σπείρων τὸν λόγον σπείρει. οὗτοι δέ εἰσιν οἱ
παρὰ τὴν ὁδὸν ὅπου σπείρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν
ἀκούσωσιν, εὐθὺς ἔρχεται ὁ Σατανᾶς καὶ αἴρει
16 τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον εἰς αὐτούς. καὶ οὗτοί
εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι,
οἳ ὅταν ἀκούσωσιν τὸν λόγον εὐθὺς μετὰ χαρᾶς
17 λαμβάνουσιν αὐτόν, καὶ οὐκ ἔχουσιν ῥίζαν ἐν
ἑαυτοῖς ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν, εἶτα γενομένης
θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθὺς σκαν-
18 δαλίζονται. καὶ ἄλλοι εἰσὶν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας

---

6 *ηλιου δε ανατειλαντος* 8 *αλλο* | *αυξανοντα* | *εἰς*] *ἓν* | *ἐν* 1° 2°] S *ἓν* 1° 2° R *εἰς* 1° 2° 9 *ελεγ. αυτοις*, O *εχων* 10 *Οτε δε* | *ηρωτησαν* | *την παραβολην* 11 *Υμ. δεδοται γνωναι το μυστ.* 12 *αυτ. τα αμαρτηματα* 15 *εσπ. εν ταις καρδιαις αυτων* 18 *αλλοι*] *ουτοι*

σπειρόμενοι· οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον ἀκούσαντες,
καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ 19 10, 23. 24.
πλούτου καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπο-
ρευόμεναι συνπνίγουσιν τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος
γίνεται. καὶ ἐκεῖνοί εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν 20
καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσιν τὸν λόγον καὶ
παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν τριάκοντα
καὶ ἐν ἑξήκοντα καὶ ἐν ἑκατόν. Καὶ ἔλεγεν 21 **21–25**:
αὐτοῖς ὅτι Μήτι ἔρχεται ὁ λύχνος ἵνα ὑπὸ τὸν Lk. 8, 16–18.
μόδιον τεθῇ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν Mt. 5, 15.
λυχνίαν τεθῇ; οὐ γάρ ἐστίν τι κρυπτόν, ἐὰν μὴ 22 Mt. 10, 26. Lk. 12, 2.
ἵνα φανερωθῇ· οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον, ἀλλ' ἵνα
ἔλθῃ εἰς φανερόν. εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκου- 23
έτω. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Βλέπετε τί ἀκούετε. 24 Mt. 7, 2.
ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν, καὶ προσ-
τεθήσεται ὑμῖν. ὃς γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ· 25 Mt. 13, 12.
καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
Καὶ ἔλεγεν Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, 26
ὡς ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, ' καὶ 27 Ja. 5, 7.
καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ
σπόρος βλαστᾷ καὶ μηκύνηται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός.
αὐτομάτη ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτεν 28
στάχυν, εἶτεν πλήρης σῖτος ἐν τῷ στάχυϊ. ὅταν 29 Jl. 3, 13.
δὲ παραδοῖ ὁ καρπός, εὐθὺς **ἀποστέλλει τὸ δρέ-
πανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός.** Καὶ ἔλεγεν 30 **30–34**:
Πῶς ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἢ ἐν Mt. 13, 31. 32. 34. Lk. 13, 18. 19.
τίνι αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν; ὡς κόκκῳ σινάπεως, 31

---

18 ακουοντες 19 αι. τουτου 20 εκ.] ουτοι | ἐν] ἓν ter 21 αυτ., Μητι ο λυχν. ερχ. | λυχ. επιτεθη 22 ο εαν μη φαν. | εις φαν. ελθη 24 υμιν 2°] + τοις ακουουσιν 25 αν εχη 26 ως εαν 27 βλαστανη 28 αυτ. γαρ | ειτα 1° 2° | πληρη σιτον 29 παραδω 30 Τινι ομ. | εν ποια παρ. παραβαλωμεν αυτ.

ὃς ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερον ὂν πάντων
Dn 4, 12. 21. Ezk. 17, 23; 31, 6. 32 τῶν σπερμάτων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὅταν σπαρῇ,
ἀναβαίνει καὶ γίνεται μεῖζον πάντων τῶν λαχάνων,
καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι **ὑπὸ**
τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατα-
33 **σκηνοῖν.** Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς
ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν·
34 χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς, κατ' ἰδίαν
δὲ τοῖς ἰδίοις μαθηταῖς ἐπέλυεν πάντα.
35–41: Mt. 8, 18. 23–27. Lk. 8, 22–25. 35 Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψίας
36 γενομένης Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. καὶ ἀφέντες
τὸν ὄχλον παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ
37 πλοίῳ, καὶ ἄλλα πλοῖα ἦν μετ' αὐτοῦ. καὶ γί-
νεται λαῖλαψ μεγάλη ἀνέμου, καὶ τὰ κύματα
ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε ἤδη γεμίζεσθαι
38 τὸ πλοῖον. καὶ αὐτὸς ἦν ἐν τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ
προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ ἐγείρουσιν αὐτὸν
καὶ λέγουσιν αὐτῷ Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι
39 ἀπολλύμεθα; καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέ-
μῳ καὶ εἶπεν τῇ θαλάσσῃ Σιώπα, πεφίμωσο.
καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη με-
40 γάλη. καὶ εἶπεν αὐτοῖς Τί δειλοί ἐστε οὕτως;
41 πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν; ˡ καὶ ἐφοβήθησαν φόβον
μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους Τίς ἄρα
οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα
1–21: 5 ὑπακούει αὐτῷ; Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς
Mt. 8, 28–34. Lk. 8, 26–40. 2 θαλάσσης εἰς τὴν χώραν τῶν Γερασηνῶν. καὶ
ἐξελθόντος αὐτοῦ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθὺς ὑπήντησεν

---

31 *μικροτερος παντ. τ. σπ. εστι τ.* 32 *παντ. τ. λαχ. μειζων* | *κατασκηνουν* 34 *τοις μαθ. αὐτου* 36 *κ. αλλα δε πλοιαρια* 37 *ανεμ. μεγ.· τα δε* | *ωστε αυτο ηδη γεμ.* 38 *και ην αυτ. επι τη* | *διεγειρουσιν* 40 R *εστε; ουπω εχ.* 41 *υπακουουσιν*
V, 1 Γαδαρηνων 2 *εξελθοντι αυτω* | *ευθεως* (it. 29.30.42) | *απηντησεν*

αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι
ἀκαθάρτῳ, ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνή- 3
μασιν, καὶ οὐδὲ ἁλύσει οὐκέτι οὐδεὶς ἐδύνατο
αὐτὸν δῆσαι, διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ 4
ἁλύσεσιν δεδέσθαι, καὶ διεσπάσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς
ἁλύσεις καὶ τὰς πέδας συντετρῖφθαι, καὶ οὐδεὶς
ἴσχυεν αὐτὸν δαμάσαι· καὶ διὰ παντὸς νυκτὸς 5
καὶ ἡμέρας ἐν τοῖς μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν
ἦν κράζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. καὶ 6
ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν ἔδραμεν καὶ προσ-
εκύνησεν αὐτόν, καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ 7 1, 24.
λέγει Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ Υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ
Ὑψίστου; ὁρκίζω σε τὸν Θεόν, μή με βασανί-
σῃς. ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ Ἔξελθε τὸ πνεῦμα τὸ 8
ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου. καὶ ἐπηρώτα αὐτόν 9
Τί ὄνομά σοι; καὶ λέγει αὐτῷ Λεγιὼν ὄνομά
μοι, ὅτι πολλοί ἐσμεν. καὶ παρεκάλει αὐτὸν 10
πολλὰ ἵνα μὴ αὐτὰ ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας.
ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη 11
βοσκομένη· καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν λέγοντες 12
Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς
εἰσέλθωμεν. | καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. καὶ ἐξελ- 13
θόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς
τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ
κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς δισχίλιοι, καὶ
ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ. καὶ οἱ βόσκοντες 14
αὐτοὺς ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ
εἰς τοὺς ἀγρούς· καὶ ἦλθον ἰδεῖν τί ἐστιν τὸ

---

3 μνημειοις | ουτε αλυσεσιν ουδ. ηδυνατο 4 αυτ. ισχ. 5 εν τ. ορ. και εν τ. μν. 6 Ιδων δε | αυτω 7 ειπε 9 σοι ον.; και απεκριθη, λεγων, Λεγεων 10 αυτους 11 τα ορη 12 αυτ. παντες οι δαιμονες, λεγ. 13 αυτ. ευθεως ο Ιησους | ησαν δε ὡς 14 Οι δε βοσκ. τους χοιρους | ανηγγειλαν | εξηλθον

15 γεγονός. καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ
θεωροῦσιν τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον ἱματισ-
μένον καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λε-
16 γιῶνα, καὶ ἐφοβήθησαν. καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς
οἱ ἰδόντες πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ καὶ
17 περὶ τῶν χοίρων. καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν
18 ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. καὶ ἐμβαί-
νοντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον παρεκάλει αὐτὸν ὁ
19 δαιμονισθεὶς ἵνα μετ᾽ αὐτοῦ ᾖ. καὶ οὐκ ἀφῆκεν
αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ Ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν
σου πρὸς τοὺς σούς, καὶ ἀπάγγειλον αὐτοῖς ὅσα
7, 31. Mt. 4, 25. 20 ὁ Κύριός σοι πεποίηκεν καὶ ἠλέησέν σε. καὶ
ἀπῆλθεν καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει
ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ πάντες ἐθαύ-
μαζον.

21 Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ
πάλιν εἰς τὸ πέραν συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ᾽
22–43: 22 αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν. Καὶ ἔρχε-
Mt. 9, 18–26. Lk. 8, 41–56. ται εἷς τῶν ἀρχισυναγώγων, ὀνόματι Ἰάειρος, καὶ
7, 32. 23 ἰδὼν αὐτὸν πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ
παρακαλεῖ αὐτὸν πολλὰ λέγων ὅτι Τὸ θυγάτριόν
μου ἐσχάτως ἔχει, ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς τὰς χεῖρας
24 αὐτῇ, ἵνα σωθῇ καὶ ζήσῃ. καὶ ἀπῆλθεν μετ᾽
αὐτοῦ. καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολύς, καὶ
25 συνέθλιβον αὐτόν. Καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει
26 αἵματος δώδεκα ἔτη, καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ
πολλῶν ἰατρῶν καὶ δαπανήσασα τὰ παρ᾽ αὐτῆς
πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα ἀλλὰ μᾶλλον εἰς
27 τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα, ἀκούσασα τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ,

---

15 *και ιματ.* | *λεγεωνα* 18 *εμβαντος* | *η μετ αυτ.* 19 *ο δε Ιησους* | *αναγγειλον* | *σοι ο Κυρ. εποιησε* 22 *Και ιδου* 23 *παρεκαλει* | *αυτη τ. χειρ., οπως σ.* | *ζησεται* 25 *γυνη τις* | *ετη δωδ.* 26 *εαυτης* 27 *—τα*

ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὄπισθεν ἥψατο τοῦ ἱματίου
αὐτοῦ· ἔλεγεν γὰρ ὅτι Ἐὰν ἅψωμαι κἂν τῶν 28
ἱματίων αὐτοῦ σωθήσομαι. καὶ εὐθὺς ἐξηράνθη 29
ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώματι
ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος. καὶ εὐθὺς ὁ Ἰησοῦς 30 Lk. 6, 19.
ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελ-
θοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ ἔλεγεν Τίς μου
ἥψατο τῶν ἱματίων; καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ 31
αὐτοῦ Βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ
λέγεις Τίς μου ἥψατο; καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν 32
τὴν τοῦτο ποιήσασαν. ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα 33
καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν αὐτῇ, ἦλθεν καὶ
προσέπεσεν αὐτῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν
ἀλήθειαν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ Θυγάτηρ, ἡ πίστις 34
σου σέσωκέν σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιὴς
ἀπὸ τῆς μάστιγός σου. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος 35
ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγοντες ὅτι
Ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανεν· τί ἔτι σκύλλεις τὸν
Διδάσκαλον; ὁ δὲ Ἰησοῦς παρακούσας τὸν λόγον 36
λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ Μὴ φοβοῦ,
μόνον πίστευε. καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα μετ' 37
αὐτοῦ συνακολουθῆσαι εἰ μὴ τὸν Πέτρον καὶ
Ἰάκωβον καὶ Ἰωάνην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου.
καὶ ἔρχονται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, 38
καὶ θεωρεῖ θόρυβον, καὶ κλαίοντας καὶ ἀλαλά-
ζοντας πολλά, ˈ καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς Τί 39 Jn. 11, 11.
θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν
ἀλλὰ καθεύδει. ˈ καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. αὐτὸς 40
δὲ ἐκβαλὼν πάντας παραλαμβάνει τὸν πατέρα
τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ,

---

28 Οτι, καν τ. ιμ. αυτ. αψ. 33 επ αυτη
34 Θυγατερ 36 Ιησ. ευθεως ακουσας 37 μετ
αυτου] αυτω | —τον 1° 38 ερχεται | —και 3°
40 ο δε | απαντας

Lk. 7, 14. 41 καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον. καὶ
κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου λέγει αὐτῇ
Ταλιθὰ κούμ, ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον Τὸ
42 κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειρε. καὶ εὐθὺς ἀνέστη
τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει· ἦν γὰρ ἐτῶν δώ-
δεκα. καὶ ἐξέστησαν εὐθὺς ἐκστάσει μεγάλῃ.
1, 44. 43 καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ ἵνα μηδεὶς γνοῖ
τοῦτο, καὶ εἶπεν δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

1–6: Mt. 13, 53–58 Lk. 4, 15–30. 6 Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν πα-
τρίδα αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ
Jn. 7, 15. 2 αὐτοῦ. καὶ γενομένου σαββάτου ἤρξατο διδάσ-
κειν ἐν τῇ συναγωγῇ· καὶ οἱ πολλοὶ ἀκούοντες
ἐξεπλήσσοντο λέγοντες Πόθεν τούτῳ ταῦτα, καὶ
τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα τούτῳ; καὶ αἱ δυνάμεις
3 τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γινόμεναι; οὐχ
οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς τῆς Μαρίας καὶ
ἀδελφὸς Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆτος καὶ Ἰούδα καὶ
Σίμωνος; καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε
4 πρὸς ἡμᾶς; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. καὶ
ἔλεγεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι Οὐκ ἔστιν προφήτης
ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς
13. 5 συγγενεῦσιν αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ
οὐκ ἐδύνατο ἐκεῖ ποιῆσαι οὐδεμίαν δύναμιν, εἰ μὴ
ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας ἐθεράπευ-
6 σεν. καὶ ἐθαύμασεν διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

Καὶ περιῆγεν τὰς κώμας κύκλῳ διδάσκων.
7–13: Mt. 10, 1. 9–15. Lk. 9, 1–6. Lk. 10, 1. 7 Καὶ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐ-
τοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς

---

40 *παιδ. ανακειμενον* 41 **SR** *κουμι* | *εγειραι* 42 – *ευθυς* 2° 43 *γνω*

VI, 1 *ερχ.*] *ηλθεν* 2 *εν τη συν. διδ.* | SR^{t} – *οι* | (R *ταυτα; καί Τις*) | *δοθ. αυτω, οτι και δυν.* | *γινονται* 3 – *της* | Μ., *αδ. δε* | *Ιωση* 4 *ελεγε δε* | *συγγενεσι και* 5 *ηδυνατο* | *ουδ. δυν. ποι.* 6 *εθαυμαζε*

ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων, καὶ 8
παρήγγειλεν αὐτοῖς ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδὸν
εἰ μὴ ῥάβδον μόνον, μὴ ἄρτον, μὴ πήραν, μὴ εἰς
τὴν ζώνην χαλκόν, ἀλλὰ ὑποδεδεμένους σαν- 9
δάλια, καὶ μὴ ἐνδύσησθε δύο χιτῶνας. καὶ 10
ἔλεγεν αὐτοῖς Ὅπου ἐὰν εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν,
ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν. καὶ ὃς 11
ἂν τόπος μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσωσιν
ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν ἐκτινάξατε τὸν χοῦν
τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρτύριον
αὐτοῖς. Καὶ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν ἵνα μετανοῶσιν, 12
καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλειφον 13 Ja. 5, 14. 15.
ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον.

Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης, φανερὸν 14 **14–29**: Mt. 14, 1–12. Lk. 9, 7–9; 3, 19. 20.
γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον ὅτι
Ἰωάνης ὁ Βαπτίζων ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, καὶ
διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. ἄλλοι 15
δὲ ἔλεγον ὅτι Ἡλείας ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον
ὅτι προφήτης ὡς εἷς τῶν προφητῶν. ἀκούσας 16
δὲ ὁ Ἡρῴδης ἔλεγεν Ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα
Ἰωάνην, οὗτος ἠγέρθη. Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρῴδης 17
ἀποστείλας ἐκράτησεν τὸν Ἰωάνην καὶ ἔδησεν
αὐτὸν ἐν φυλακῇ διὰ Ἡρῳδιάδα τὴν γυναῖκα
Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγά-
μησεν· ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάνης τῷ Ἡρῴδῃ ὅτι Οὐκ 18 Lv. 18, 16.
ἔξεστίν σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου.
ἡ δὲ Ἡρῳδιὰς ἐνεῖχεν αὐτῷ καὶ ἤθελεν αὐτὸν 19
ἀποκτεῖναι, καὶ οὐκ ἠδύνατο· ὁ γὰρ Ἡρῴδης 20

---

8 *μη πηρ., μη αρτ.* 9 *αλλ'* | *ενδυσασθαι* 11 *οσοι αν μη δεξωνται* | *αυτοις. αμην λεγω υμιν, Ανεκτοτερον εσται Σοδομοις η Γομορροις εν ημερα κρισεως, η τη πολει εκεινη.* 12 *εκηρυσσον* | *μετανοησωσι* 14 SR[t] *ελεγεν* | *εκ νεκ. ηγερθη* 15 *– δε* 1° | *προφ. εστιν, η ως* 16 *ειπεν, Οτι ον* | *ουτ. εστιν· αυτος ηγ. εκ νεκρων* 17 *εν τη φ.*

ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάνην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον
καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν, καὶ ἀκούσας
αὐτοῦ πολλὰ ἠπόρει, καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουεν.
21 καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου ὅτε Ἡρῴδης τοῖς
γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίησεν τοῖς μεγιστᾶσιν
αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς
22 Γαλιλαίας, καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς
τῆς Ἡρῳδιάδος καὶ ὀρχησαμένης, ἤρεσεν τῷ
Ἡρῴδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις. ὁ δὲ βασι-
λεὺς εἶπεν τῷ κορασίῳ Αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς,
Est. 5, 3. 6. 23 καὶ δώσω σοι· καὶ ὤμοσεν αὐτῇ Ὅτι ἐάν με
αἰτήσῃς δώσω σοι ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας
24 μου. καὶ ἐξελθοῦσα εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς Τί
αἰτήσωμαι; ἡ δὲ εἶπεν Τὴν κεφαλὴν Ἰωάνου
25 τοῦ Βαπτίζοντος. καὶ εἰσελθοῦσα εὐθὺς μετὰ
σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα ᾐτήσατο λέγουσα
Θέλω ἵνα ἐξαυτῆς δῷς μοι ἐπὶ πίνακι τὴν κε-
26 φαλὴν Ἰωάνου τοῦ Βαπτιστοῦ. καὶ περίλυπος
γενόμενος ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς
27 ἀνακειμένους οὐκ ἠθέλησεν ἀθετῆσαι αὐτήν. καὶ
εὐθὺς ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτορα ἐπέ-
28 ταξεν ἐνέγκαι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. καὶ ἀπελθὼν
ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ἤνεγκεν
τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἔδωκεν αὐτὴν
τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ
29 μητρὶ αὐτῆς. καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
ἦλθαν καὶ ἦραν τὸ πτῶμα αὐτοῦ καὶ ἔθηκαν αὐτὸ
ἐν μνημείῳ.

---

20 SR^m εποιει 21 εποιει 22 αυτης της] R^m αυτου | και αρεσασης | ειπεν ο βασ. 23 SR Οτι ο εαν 24 η δε εξ. | αιτησομαι | βαπτιστου 25 ευθεως | μοι δως εξ. 26 συνανακειμενους | αυτ. αθετ. 27 ευθεως | ενεχθηναι | ο δε απελθ. 29 ηλθον

Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν 30 Lk. 9, 10; 10, 17.
Ἰησοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα ὅσα ἐποί-
ησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν. καὶ λέγει αὐτοῖς Δεῦτε 31
ὑμεῖς αὐτοὶ κατ᾽ ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον καὶ ἀνα-
παύσασθε ὀλίγον. ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ
ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν. **32–44**:
καὶ ἀπῆλθον ἐν τῷ πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ᾽ 32 Mt. 14, 13–21. Lk. 9, 11–17.
ἰδίαν. καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας καὶ ἐπέγνωσαν 33 Jn. 6, 1–13.
πολλοί, καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέ-
δραμον ἐκεῖ καὶ προῆλθον αὐτούς. Καὶ ἐξελθὼν 34 Nu. 27, 17. Ezk. 34, 5.
εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ᾽ αὐτοὺς Mt. 9, 36.
ὅτι ἦσαν **ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα**, καὶ
ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. Καὶ ἤδη ὥρας 35 8, 1–9.
πολλῆς γενομένης προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ ἔλεγον ὅτι Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἤδη
ὥρα πολλή· ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελθόντες 36
εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κώμας ἀγοράσωσιν
ἑαυτοῖς τί φάγωσιν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν 37
αὐτοῖς Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ λέγουσιν
αὐτῷ Ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν δηναρίων δια-
κοσίων ἄρτους, καὶ δώσομεν αὐτοῖς φαγεῖν; ὁ 38
δὲ λέγει αὐτοῖς Πόσους ἔχετε ἄρτους; ὑπάγετε
ἴδετε. καὶ γνόντες λέγουσιν Πέντε, καὶ δύο
ἰχθύας. καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλιθῆναι πάντας 39
συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. καὶ 40
ἀνέπεσαν πρασιαὶ πρασιαὶ κατὰ ἑκατὸν καὶ κατὰ
πεντήκοντα. καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ 41 7, 34.

---

30 *π., και οσα* 31 *ειπεν* | *αναπαυεσθε* | *ηυκαιρουν* 32 *εις ερ. τοπ. τω πλ.* 33 *υπαγ. οι οχλοι, κ. επ. αυτον π.* | *αυτ., και συνηλθον προς αυτον* 34 *ειδ. ο Ιησους* | *επ αυτοις* 35 *λεγουσιν* 36 *εαυτ. αρτους· τι γαρ φαγωσιν ουκ εχουσιν* 37 *διακ. δην.* | *δωμεν* 38 *αρτ. εχ.* | *υπ. και ιδ.* 39 *ανακλιναι* 40 *ανεπεσον* | *ανα εκ. κ. ανα π.*

τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλό-
γησεν καὶ κατέκλασεν τοὺς ἄρτους καὶ ἐδίδου τοῖς
μαθηταῖς ἵνα παρατιθῶσιν αὐτοῖς, καὶ τοὺς δύο
42 ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν. καὶ ἔφαγον πάντες καὶ
Dt. 28, 5. 43 ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν κλάσματα δώδεκα κοφί-
44 νων πληρώματα καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. καὶ ἦσαν
οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους πεντακισχίλιοι ἄνδρες.
45–56: 45 Καὶ εὐθὺς ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμ-
Mt. 14, 22–36. Jn. 6, 15–21. βῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν
πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς ἀπολύει τὸν ὄχλον.
46 καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος
47 προσεύξασθαι. καὶ ὀψίας γενομένης ἦν τὸ πλοῖον
ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς
48 γῆς. καὶ ἰδὼν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ
ἐλαύνειν, ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς, περὶ
τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐ-
τοὺς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· καὶ ἤθελεν
49 παρελθεῖν αὐτούς. οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν ἐπὶ τῆς
θαλάσσης περιπατοῦντα ἔδοξαν ὅτι φάντασμά
50 ἐστιν, καὶ ἀνέκραξαν· πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδαν
καὶ ἐταράχθησαν. ὁ δὲ εὐθὺς ἐλάλησεν μετ᾽
αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς Θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι, μὴ
4, 39 51 φοβεῖσθε. καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον,
καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος· καὶ λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν
52 ἑαυτοῖς ἐξίσταντο· οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς
ἄρτοις, ἀλλ᾽ ἦν αὐτῶν ἡ καρδία πεπωρωμένη.
53 Καὶ διαπεράσαντες ἐπὶ τὴν γῆν ἦλθον εἰς Γεννη-
54 σαρὲτ καὶ προσωρμίσθησαν. καὶ ἐξελθόντων

---

41 μαθ. αὐτου | παραθωσιν 43 κλασματων | κοφινους πληρεις 44 ωσει πεντ. 45 ευθεως | απολυση 48 ειδεν | και περι 49 περιπ. επι τ. θαλ. | εδ. φαντ. ειναι 50 ειδον | και ευθεως 51 R – εκ περισσου | εξιστ., και εθαυμαζον 52 ην γαρ η καρδ. αυτ. 53 ηλθ. επι τ. γην Γενν. ($\mathbf{R}^{t}$, επι τ. γ. $\mathbf{R}^{m}$ επι τ. γ.,)

αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου εὐθὺς ἐπιγνόντες αὐτὸν
περιέδραμον ὅλην τὴν χώραν ἐκείνην καὶ ἤρ- 55
ξαντο ἐπὶ τοῖς κραβάττοις τοὺς κακῶς ἔχοντας
περιφέρειν, ὅπου ἤκουον ὅτι ἐστίν. καὶ ὅπου ἂν 56 5, 27. 28. Ac. 5, 15; 19, 11 s.
εἰσεπορεύετο εἰς κώμας ἢ εἰς πόλεις ἢ εἰς ἀγρούς,
ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθεσαν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ
παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ
ἱματίου αὐτοῦ ἅψωνται· καὶ ὅσοι ἂν ἥψαντο
αὐτοῦ ἐσώζοντο.

Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καί 7 **1–23:** Mt. 15, 1–20.
τινες τῶν γραμματέων ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσο-
λύμων. καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ 2 Lk. 11, 38.
ὅτι κοιναῖς χερσίν, τοῦτ' ἔστιν ἀνίπτοις, ἐσθίουσιν
τοὺς ἄρτους,—οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ 3
Ἰουδαῖοι ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας οὐκ
ἐσθίουσιν, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσ-
βυτέρων, καὶ ἀπ' ἀγορᾶς ἐὰν μὴ ῥαντίσωνται 4
οὐκ ἐσθίουσιν, καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν ἃ παρέ-
λαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν
καὶ χαλκίων, — καὶ ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρι- 5
σαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς Διὰ τί οὐ περιπατοῦσιν
οἱ μαθηταί σου κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυ-
τέρων, ἀλλὰ κοιναῖς χερσὶν ἐσθίουσιν τὸν ἄρτον;
ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Καλῶς ἐπροφήτευσεν Ἠσαΐας 6 Is. 29, 13 Lxx.
περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται ὅτι

Οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χείλεσίν με τιμᾷ,
ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ·

---

54 *ευθεως* 55 *περιδραμοντες* | *περιχωρον εκ.*, *ηρξ.* | *οτι εκει* 56 — *εις* 2° 3° | *ετιθουν* | *ηπτοντο*
VII, 1.2 (R *Ιεροσολυμων, και*) 2 *αυτ. κοιν.* | *εσθιοντας αρτ., εμεμψαντο·* 4 *απο* | SR[t] *βαπτισωνται* | SR[m] *χαλκ. και κλινων* 5 *επειτα επ.* | *οι μαθ. σ. ου περιπ.* | *αλλα ανιπτοις χ.* 6 *δε αποκριθεις* | *Οτι καλ. προεφητευσεν* | — *οτι*

7 **μάτην δὲ σέβονταί με,**
διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώ-
πων.
8 ἀφέντες τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ κρατεῖτε τὴν παρά-
9 δοσιν τῶν ἀνθρώπων. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Καλῶς
ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν
Ex. 20, 12; 21. 17. Dt. 5, 16. 10 ὑμῶν τηρήσητε. Μωϋσῆς γὰρ εἶπεν **Τίμα τὸν**
πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, καί **Ὁ κακολογῶν**
11 **πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω.** ὑμεῖς δὲ
λέγετε Ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί
Κορβᾶν, ὅ ἐστιν Δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφελη-
12 θῇς, οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ
13 ἢ τῇ μητρί, ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ τῇ
παραδόσει ὑμῶν ᾗ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια
14 τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. Καὶ προσκαλεσάμενος
πάλιν τὸν ὄχλον ἔλεγεν αὐτοῖς Ἀκούσατέ μου
Ac. 10, 14. 15. 15 πάντες καὶ σύνετε. οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ
ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν ὃ δύναται
κοινῶσαι αὐτόν· ἀλλὰ τὰ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου
ἐκπορευόμενά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον.
17 Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου,
ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὴν παρα-
18 βολήν. καὶ λέγει αὐτοῖς Οὕτως καὶ ὑμεῖς
ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν
εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται
19 αὐτὸν κοινῶσαι, ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς
τὴν καρδίαν ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν
ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, καθαρίζων πάντα τὰ

---

8 *αφ. γαρ* | *ανθρ., βαπτισμους ξεστων και ποτηριων, και αλλα παρομοια τοιαυτα πολλα ποιειτε.* 12 *και ουκ.* | *π. αὑτου* | *μ. αὑτου* 14 *παλ.*] *παντα* | *Ακουετε* | *συνιετε* 15 *αυτ. κοιν.* | *τα εκπορ. απ' αυτου, εκεινα* 16 SR[m] *ει τις εχει ωτα ακουειν, ακουετω.* 17 *περι της παραβολης* 18 (*κοινωσαι;*) | 19 (R *εκπορευεται;*) | *καθαριζον*

βρώματα; ἔλεγεν δὲ ὅτι Τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου 20
ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ 21
διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, πορνεῖαι,
κλοπαί, φόνοι, ˈ μοιχεῖαι, πλεονεξίαι, πονηρίαι, 22
δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός, βλασφη-
μία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη· πάντα ταῦτα τὰ 23
πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται καὶ κοινοῖ τὸν ἄν-
θρωπον.

Ἐκεῖθεν δὲ ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ ὅρια 24
Τύρου. Καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν οὐδένα ἤθελεν
γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνάσθη λαθεῖν· ἀλλ' εὐθὺς 25
ἀκούσασα γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχεν τὸ θυγάτριον
αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα προσέπεσεν
πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ γυνὴ ἦν Ἑλληνίς, 26
Συροφοινίκισσα τῷ γένει· καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα
τὸ δαιμόνιον ἐκβάλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς.
καὶ ἔλεγεν αὐτῇ Ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ 27
τέκνα· οὐ γάρ ἐστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον
τῶν τέκνων καὶ τοῖς κυναρίοις βαλεῖν. ἡ δὲ 28
ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ Ναί, Κύριε· καὶ τὰ
κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίουσιν ἀπὸ
τῶν ψιχίων τῶν παιδίων. καὶ εἶπεν αὐτῇ Διὰ 29
τοῦτον τὸν λόγον ὕπαγε, ἐξελήλυθεν ἐκ τῆς
θυγατρός σου τὸ δαιμόνιον. καὶ ἀπελθοῦσα εἰς 30
τὸν οἶκον αὐτῆς εὗρεν τὸ παιδίον βεβλημένον
ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός.

24–30: Mt. 15, 21–28.

---

19 (SR βρωματα.) 21.22 μοιχ., πορν., φον., κλ. 24 Και εκ. | μεθορια | SR[t] T. και Σιδωνος | εις την οικ. | ηδυνηθη 25 ακουσ. γαρ γ. 26 ην δε η γυνη | Συροφοινισσα | εκβαλλη 27 ο δε Ιησους ειπεν αυτ. | καλ. εστ. | βαλ. τ. κυν. 28 και γαρ τα | εσθιει 29 το δαιμ. εκ τ. θ. σ. 30 ευρ. το δ. εξ., και την θυγατερα βεβλημενην επι της κλινης

Mt. 15, 29–31. 31 Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου ἦλθεν
διὰ Σιδῶνος εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας
5, 23. 32 ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως. Καὶ φέρου-
σιν αὐτῷ κωφὸν καὶ μογιλάλον, καὶ παρακαλοῦσιν
8, 23. 33 αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. καὶ ἀπολαβό-
μενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν ἔβαλεν
τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ καὶ
6, 41. Jn. 11, 41. 34 πτύσας ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἀνα-
βλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐστέναξεν, καὶ λέγει
35 αὐτῷ Ἐφφαθά, ὅ ἐστιν Διανοίχθητι. καὶ
ἠνοίγησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ εὐθὺς ἐλύθη ὁ
δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς.
1, 43–45. 36 καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσιν· ὅσον
δὲ αὐτοῖς διεστέλλετο, αὐτοὶ μᾶλλον περισσό-
Is. 35, 5. 37 τερον ἐκήρυσσον. καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσ-
σοντο λέγοντες Καλῶς πάντα πεποίηκεν, καὶ
τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν καὶ ἀλάλους λαλεῖν.
1–10: Mt. 15, 32–39. 8 Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις πάλιν πολλοῦ ὄχλου
ὄντος καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσιν, προσκαλεσά-
6, 34–44. 2 μενος τοὺς μαθητὰς λέγει αὐτοῖς ¹ Σπλαγχνίζομαι
ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν
3 μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἐὰν ἀπολύσω
αὐτοὺς νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν
τῇ ὁδῷ· καί τινες αὐτῶν ἀπὸ μακρόθεν εἰσίν.
4 καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι
Πόθεν τούτους δυνήσεταί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων
5 ἐπ' ἐρημίας; καὶ ἠρώτα αὐτούς Πόσους ἔχετε
6 ἄρτους; οἱ δὲ εἶπαν Ἑπτά. καὶ παραγγέλλει

---

31 **Τυρ.** *και Σιδωνος, ηλθε προς* **τ.** 32 *—και* 2° 35 *ευθεως διηνοιχθησαν* | *—ευθυς* 36 *ειπωσιν* | *αυτος αυτ.* | *—αυτοι* 37 *και τους αλ.*

VIII, 1 *ημ., παμπολλου* | *προσκ. ο Ιησους* | **SR** *μαθ. αὐτου* 2 *ημερας* 3 *και τιν.] τινες γαρ* | *—απο* | *ηκουσι* 4 *—οτι* 5 *επηρωτα* | *ειπον* 6 *παρηγγειλε*

τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς
ἑπτὰ ἄρτους εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παρατιθῶσιν, καὶ παρέ-
θηκαν τῷ ὄχλῳ. καὶ εἶχαν ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ 7
εὐλογήσας αὐτὰ εἶπεν καὶ ταῦτα παρατιθέναι.
καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν περισ- 8 Dt. 28, 5.
σεύματα κλασμάτων ἑπτὰ σπυρίδας. ἦσαν δὲ 9
ὡς τετρακισχίλιοι. καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς. Καὶ 10
εὐθὺς ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά.

Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι καὶ ἤρξαντο συνζη- 11 **11–21**: Mt. 16, 1–12. Jn. 6, 30.
τεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ᾽ αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ
οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν. καὶ ἀναστενάξας 12
τῷ πνεύματι αὐτοῦ λέγει Τί ἡ γενεὰ αὕτη ζητεῖ
σημεῖον; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ
ταύτῃ σημεῖον. καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς πάλιν ἐμβὰς 13
ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν. Καὶ ἐπελάθοντο 14
λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἕνα ἄρτον οὐκ εἶχον
μεθ᾽ ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. καὶ διεστέλλετο 15 Lk. 12, 1. 3, 6.
αὐτοῖς λέγων Ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης
τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἡρῴδου. καὶ 16
διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους ὅτι ἄρτους οὐκ
ἔχουσιν. καὶ γνοὺς λέγει αὐτοῖς Τί διαλογί- 17 6, 52.
ζεσθε ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὔπω νοεῖτε οὐδὲ
συνίετε; πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν;
ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε, καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ 18 Jer. 5, 21. Ezk. 12, 2.
ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε, ¹ ὅτε τοὺς πέντε 19 6, 41–44.
ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, πόσους

---

6 *παραθωσι* 7 *ειχον* | *ευλ. ειπε παραθειναι και αυτα* 8 *εφαγ. δε* 9 *δε οι φαγοντες ως* 10 *ευθεως* 12 *σημ. επιζητει* 13 *εμβ. παλ. εις το πλοιον* 16 **SR**$^{t\&m2}$ *αλλ. λεγοντες* | **SR**^{m2} *Οτι αρτ.* **R**^{t} *οτι Αρτ.* | **SR**$^{t\&m2}$ *εχομεν* 17 **SR** *γν. ο Ιησους* | *ετι πεπ.* 18 (**SR** *μνημ.;*)

κοφίνους κλασμάτων πλήρεις ἤρατε; λέγουσιν
6–9. 20 αὐτῷ Δώδεκα. ὅτε τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρα-
κισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμά-
21 των ἤρατε; καὶ λέγουσιν Ἑπτά. καὶ ἔλεγεν
αὐτοῖς Οὔπω συνίετε;
6, 56. 22 Καὶ ἔρχονται εἰς Βηθσαϊδάν. Καὶ φέρουσιν
αὐτῷ τυφλόν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ
7, 32. 33. Jn. 9, 6. 23 ἅψηται. καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ
ἐξήνεγκεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης, καὶ πτύσας εἰς
τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπη-
24 ρώτα αὐτόν Εἴ τι βλέπεις; καὶ ἀναβλέψας
ἔλεγεν Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ὡς δένδρα
25 ὁρῶ περιπατοῦντας. εἶτα πάλιν ἐπέθηκεν τὰς
χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ διέβλεψεν
καὶ ἀπεκατέστη, καὶ ἐνέβλεπεν τηλαυγῶς ἅπαντα.
7, 36. 26 καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς οἶκον αὐτοῦ λέγων
Μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς.

27–9, 1: Mt. 16, 13–28. Lk. 9, 18–27.
27 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
εἰς τὰς κώμας Καισαρίας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν
τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων αὐ-
6, 15. 28 τοῖς Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; οἱ δὲ
εἶπαν αὐτῷ λέγοντες ὅτι Ἰωάνην τὸν Βαπτιστήν,
καὶ ἄλλοι Ἠλείαν, ἄλλοι δὲ ὅτι εἷς τῶν προφη-
Jn. 6, 67–69. 29 τῶν. καὶ αὐτὸς ἐπηρώτα αὐτούς Ὑμεῖς δὲ τίνα
με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ
9, 9. 30 Σὺ εἶ ὁ Χριστός. καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα
31 μηδενὶ λέγωσιν περὶ αὐτοῦ. Καὶ ἤρξατο δι-

---

19 πλ. κλ. 20 **SR** οτε δε | οι δε ειπον | **R** + αυτω 21 Πως ου 22 ερχεται 23 εξηγαγεν | ει τι βλεπει. 25 αυτ., και εποιησεν αυτον αναβλεψαι· και αποκατεσταθη, και ενεβλεψε | απαντας 26 εις τον οικ. | εισελθ., μηδε ειπης τινι εν τη κωμη 28 απεκριθησαν, Ιω. | δε ενα των 29 αυτ. λεγει αυτοις | αποκρ. δε

δάσκειν αὐτοὺς ὅτι δεῖ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ὑπὸ τῶν
πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμμα-
τέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας
ἀναστῆναι· καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. 32
καὶ προσλαβόμενος ὁ Πέτρος αὐτὸν ἤρξατο ἐπι-
τιμᾶν αὐτῷ. ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τοὺς 33
μαθητὰς αὐτοῦ ἐπετίμησεν Πέτρῳ καὶ λέγει
Ὕπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ
τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. Καὶ προσ- 34
καλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ
εἶπεν αὐτοῖς Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν,
ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν
αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ 35 Mt. 10, 39.
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ'
ἂν ἀπολέσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ
τοῦ εὐαγγελίου, σώσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφελεῖ 36
ἄνθρωπον κερδῆσαι τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιω-
θῆναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; τί γὰρ δοῖ ἄνθρωπος 37
ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; ὃς γὰρ ἐὰν ἐπ- 38 Mt. 10, 33.
αισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ
ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ Υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτόν, ὅταν
ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν
ἀγγέλων τῶν ἁγίων. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Ἀμὴν 9
λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσίν τινες ὧδε τῶν ἑστη-
κότων οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν
ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν
δυνάμει.

---

31 απο | –των 2° 3° 32 αυτ. ο Π. 33 τω Π., λεγων 34 Οστις 35 γαρ αν | δ' αν απολεση | ουτος σωσει 36 ωφελησει | εαν κερδηση | ζημιωθη 37 η τι δωσει 38 γαρ αν
IX, 1 των ωδε

2–13: 2 Καὶ μετὰ ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς
Mt. 17, 1–13. Lk. 9, 28–36. τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάνην, καὶ
ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μό-
3 νους. καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, ¦ καὶ
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο στίλβοντα λευκὰ λίαν,
οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται οὕτως λευ-
4 κᾶναι. καὶ ὤφθη αὐτοῖς Ἡλείας σὺν Μωϋσεῖ,
5 καὶ ἦσαν συνλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. καὶ ἀποκρι-
θεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ Ῥαββεί, καλόν
ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν τρεῖς σκηνάς,
6 σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεῖ μίαν καὶ Ἡλείᾳ μίαν. οὐ
γὰρ ᾔδει τί ἀποκριθῇ· ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο.
1, 11. 2 P. 1, 17. 7 καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς, καὶ
Dt. 18, 15. Ac. 3, 22. ἐγένετο φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης Οὗτός ἐστιν ὁ
8 Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἀκούετε αὐτοῦ. καὶ ἐξά-
πινα περιβλεψάμενοι οὐκέτι οὐδένα εἶδον ἀλλὰ
8, 30. 9 τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν. Καὶ καταβαι-
νόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα
μηδενὶ ἃ εἶδον διηγήσωνται, εἰ μὴ ὅταν ὁ Υἱὸς
10 τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. καὶ τὸν λόγον
ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτοὺς συνζητοῦντες τί ἐστιν τὸ
11 ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέ-
γοντες Ὅτι λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι Ἡλείαν
Mal. 4, 5. 12 δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς **Ἡλείας** μὲν
Is. 53, 3. ἐλθὼν πρῶτον **ἀποκαθιστάνει** πάντα· καὶ πῶς
γέγραπται ἐπὶ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ
Mt. 11, 14. 13 πάθῃ καὶ ἐξουδενηθῇ; ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ
1 K. 19, 2. 10. Ἡλείας ἐλήλυθεν, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἤθελον,
καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν.

---

2 μεθ' | τον Ιω. 3 λιαν ως χιων | — ουτως 5 σκην. τρ. 6 τι λαλησῃ· ησαν γαρ εκφ. 7 κ. ηλθε φ. | νεφ., λεγουσα | αυτ. ακ. 8 αλλα] R ει μη 9 Καταβαιν. δε | απο | διηγ. α ειδ. 11 R[t] οτι Λεγουσιν 12 δε αποκριθεις ειπεν | αποκαθιστα | εξουδενωθῃ· 13 ηθελησαν

Καὶ ἐλθόντες πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδον ὄχλον 14 **14–29**: Mt. 17, 14–21. Lk. 9, 37–42.
πολὺν περὶ αὐτοὺς καὶ γραμματεῖς συνζητοῦντας
πρὸς αὐτούς. καὶ εὐθὺς πᾶς ὁ ὄχλος ἰδόντες 15
αὐτὸν ἐξεθαμβήθησαν, καὶ προστρέχοντες ἠσπά-
ζοντο αὐτόν. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούς Τί συνζη- 16
τεῖτε πρὸς αὐτούς; καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ εἷς ἐκ τοῦ 17
ὄχλου Διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σέ,
ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον· καὶ ὅπου ἐὰν αὐτὸν κατα- 18
λάβῃ, ῥήσσει αὐτόν, καὶ ἀφρίζει καὶ τρίζει τοὺς
ὀδόντας καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπα τοῖς μαθηταῖς
σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσιν, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. ὁ δὲ 19
ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει Ὦ γενεὰ ἄπιστος, ἕως
πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν;
φέρετε αὐτὸν πρός με. καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς 20
αὐτόν. καὶ ἰδὼν αὐτὸν τὸ πνεῦμα εὐθὺς συν-
εσπάραξεν αὐτόν, καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο
ἀφρίζων. καὶ ἐπηρώτησεν τὸν πατέρα αὐτοῦ 21
Πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ
εἶπεν Ἐκ παιδιόθεν· καὶ πολλάκις καὶ εἰς πῦρ 22
αὐτὸν ἔβαλεν καὶ εἰς ὕδατα ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν·
ἀλλ' εἴ τι δύνῃ, βοήθησον ἡμῖν σπλαγχνισθεὶς ἐφ'
ἡμᾶς. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Τό Εἰ δύνῃ, 23 11, 23.
πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. εὐθὺς κράξας ὁ 24 Lk. 17, 5.
πατὴρ τοῦ παιδίου ἔλεγεν Πιστεύω· βοήθει μου
τῇ ἀπιστίᾳ. ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει 25
ὄχλος, ἐπετίμησεν τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ
λέγων αὐτῷ Τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα, ἐγὼ
ἐπιτάσσω σοι, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ καὶ μηκέτι εἰσέλ-

---

14 ελθων | ειδεν | συζ. αυτοις   15 ευθεως | ιδων αυτ. εξεθαμβηθη   16 επηρ. τους γραμματεις   17 αποκριθεις εις | οχλ. ειπε   18 αν | οδ. αὐτου | ειπον   19 αυτω   20 ευθεως το πνευμα εσπαραξεν   21 – Εκ   22 αυτ. και εις π. | δυνασαι   23 δυνασαι πιστευσαι   24 και ευθεως | SR^m παιδ. μετα δακρυων | Πιστ., κυριε   25 Το πν. το αλ. κ. κωφ. | σοι επιτ.

1, 26. 26 θῇς εἰς αὐτόν. καὶ κράξας καὶ πολλὰ σπαράξας
ἐξῆλθεν· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρός, ὥστε τοὺς
27 πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. ὁ δὲ Ἰησοῦς κρα-
τήσας τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἤγειρεν αὐτόν, καὶ ἀνέστη.
28 καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς οἶκον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
κατ᾽ ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτόν Ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνή-
29 θημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; καὶ εἶπεν αὐτοῖς Τοῦτο
τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν εἰ μὴ ἐν
30–32: προσευχῇ.
Mt. 17, 22. 23. Lk. 9, 43–45. Jn. 7, 1. 30 Κἀκεῖθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς
8, 31; 10, 32–34. 31 Γαλιλαίας, καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνοῖ· ἐδίδασκεν
γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι
Ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας
ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ ἀποκταν-
Lk. 9, 45; 18, 34. 32 θεὶς μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσεται. οἱ δὲ
ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερω-
τῆσαι.
33–50: Mt. 18, 1–9. 33 Καὶ ἦλθον εἰς Καφαρναούμ. Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ
Lk. 9, 46–50. Mt. 17, 24. γενόμενος ἐπηρώτα αὐτούς Τί ἐν τῇ ὁδῷ διελο-
34 γίζεσθε; ¦ οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ
10, 44. 35 διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ τίς μείζων. καὶ καθίσας
ἐφώνησεν τοὺς δώδεκα καὶ λέγει αὐτοῖς Εἴ τις
θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος καὶ
10, 16. 36 πάντων διάκονος. καὶ λαβὼν παιδίον ἔστησεν
αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ
Mt. 10, 40. Jn. 13, 20. 37 εἶπεν αὐτοῖς Ὃς ἂν ἓν τῶν τοιούτων παιδίων
δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς
ἂν ἐμὲ δέχηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται ἀλλὰ τὸν ἀπο-

---

26 κραξαν | σπαραξαν αυτον | —τους 27 κρατ. αυτον τ. χ., ηγ. 28 εισελθοντα αυτον | επηρ. αυτ. κ. ιδ. | (R[t] οτι Ημεις...αυτο.) 29 SR[m] πρ. και νηστεια 30 Και εκειθεν | γνω 31 τη τριτη ημερα 33 ηλθεν | οδ. προς εαυτους 37 εαν | εαν ¦ δεξηται

στείλαντά με. Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰωάνης Διδάσ- 38 Nu. 11, 27. 28.
καλε, εἴδομέν τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα
δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν, καὶ ἐκωλύομεν
αὐτόν, ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς 39 1 Co. 12, 3.
εἶπεν Μὴ κωλύετε αὐτόν· οὐδεὶς γάρ ἐστιν ὃς
ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου καὶ δυνήσε-
ται ταχὺ κακολογῆσαί με· ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' 40 Mt. 12, 30.
ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν. Ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς 41 Mt. 10, 42.
ποτήριον ὕδατος ἐν ὀνόματι, ὅτι Χριστοῦ ἐστε,
ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν
αὐτοῦ. Καὶ ὃς ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν 42
τούτων τῶν πιστευόντων, καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλ-
λον εἰ περίκειται μύλος ὀνικὸς περὶ τὸν τράχηλον
αὐτοῦ καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ ἐὰν 43 Mt. 5, 30.
σκανδαλίσῃ σε ἡ χείρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν·
καλόν ἐστίν σε κυλλὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωήν, ἢ
τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν,
εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον. καὶ ἐὰν ὁ πούς σου 45
σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλόν ἐστίν σε
εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλόν, ἢ τοὺς δύο πόδας
ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν. καὶ ἐὰν ὁ 47 Mt. 5, 29.
ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν·
καλόν σέ ἐστιν μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν
βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα
βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν, ὅπου **ὁ σκώληξ αὐτῶν** 48 Is. 66, 24.
οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. πᾶς γὰρ 49 Lv. 2, 13.
πυρὶ ἁλισθήσεται. καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ 50 Mt. 5, 13. Lk. 14, 34. Col. 4, 6.

---

38 Απεκριθη δε | Ιω., λεγων | – εν | R – ος ουκ ακολ. ημιν | εκωλυσαμεν | ακολουθει 41 εν τω ον. μου | – οτι 2° 42 – τουτ. | SR[t] πιστ. εις εμε | λιθος μυλικος 43 σκανδαλιζη | σοι εστ. | εις τ. ζ. εισελθ. 44.46 οπου ο σκωληξ αυτων ου τελευτα, και το πυρ ου σβεννυται. 45 εστι σοι | γεεν., εις το πυρ το ασβεστον 47 σοι εστι | γεεν. του πυρος 49 SR[m] αλισθ., και πασα θυσια αλι αλισθησεται

ἅλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε;
ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλα καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.
1–12: Mt. 19,1–9. 9,33. 10 Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὅρια τῆς
Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ συνπορεύον-
ται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν, καὶ ὡς εἰώθει πάλιν
2 ἐδίδασκεν αὐτούς. Καὶ προσελθόντες Φαρισαῖοι
ἐπηρώτων αὐτὸν εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπο-
3 λῦσαι, πειράζοντες αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν
Dt. 24,1. Mt. 5,31.32. 4 αὐτοῖς Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωϋσῆς; οἱ δὲ εἶπαν
Ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς **βιβλίον ἀποστασίου γράψαι**
5 **καὶ ἀπολῦσαι.** ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Πρὸς
τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντο-
Gn. 1,27. 6 λὴν ταύτην. ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως **ἄρσεν καὶ**
Gn. 2,24. 7 **θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς· ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄν-**
8 **θρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ ἔσονται**
οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ
9 μία σάρξ. ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος
10 μὴ χωριζέτω. καὶ εἰς τὴν οἰκίαν πάλιν οἱ μαθη-
Lk. 16,18. 11 ταὶ περὶ τούτου ἐπηρώτων αὐτόν. καὶ λέγει αὐ-
τοῖς Ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ
12 γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν· καὶ ἐὰν αὐτὴ
ἀπολύσασα τὸν ἄνδρα αὐτῆς γαμήσῃ ἄλλον,
μοιχᾶται.
13–16: Mt. 19,13–15. Lk. 18,15–17. 13 Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία ἵνα αὐτῶν ἅψη-
14 ται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ἰδὼν δὲ
ὁ Ἰησοῦς ἠγανάκτησεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ἄφετε
τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, μὴ κωλύετε αὐτά·

---

50 αλα] αλας
X,1 Κακειθεν | Ιουδ., δια του π. 2 οι Φ. επηρωτησαν 4 ειπον | Μωσης επετρ. 5 και αποκριθεις ο Ιησ. 6 αυτ. ο Θεος 7 SR^{t} μητ.· και προσκολληθησεται προς την γυναικα αὐτου (R αὑτου) 10 εν τη οικια | μαθ. αυτου π. του αυτου επηρωτησαν 11 εαν 12 εαν γυνη απολυση | και γαμηθη αλλω 13 αψ. αυτ. | επετιμων τοις προσφερουσιν 14 και μη

τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἂν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν 15 Mt. 18, 3.
τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.
καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ κατευλόγει τιθεὶς τὰς 16 9, 36.
χεῖρας ἐπ' αὐτά.

Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν προσδρα- 17 **17–31:** Mt. 19, 16–30. Lk. 18, 18–30.
μὼν εἷς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν
Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον
κληρονομήσω; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Τί με 18
λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός.
τὰς ἐντολὰς οἶδας **Μὴ φονεύσῃς, Μὴ μοιχεύσῃς,** 19 Ex. 20, 12–17. Dt. 5, 16–20; 24, 14.
Μὴ κλέψῃς, Μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, Μὴ ἀποστερή-
σῃς, **Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα.** ὁ δὲ 20
ἔφη αὐτῷ Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην
ἐκ νεότητός μου. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ 21 8, 34. Mt. 10, 38.
ἠγάπησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἕν σε ὑστερεῖ·
ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δὸς τοῖς πτωχοῖς,
καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει
μοι. ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν λυ- 22
πούμενος, ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. Καὶ 23
περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες
εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελεύσονται. οἱ δὲ 24 Ps. 62, 10. 1 Ti. 6, 17.
μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. ὁ
δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς Τέκνα,
πῶς δύσκολόν ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ
εἰσελθεῖν· εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τῆς 25
τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος διελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς
τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. οἱ δὲ περισ- 26

---

15 *εαν* 16 *αυτ., τιθ. τ. χ. επ αυτα, ηυλογει αυτα* 19 Μη *μοιχ.· μη φον.* 20 *δε αποκριθεις ειπεν αυτω* 21 "Εν *σοι* | R — *τοις* | *μοι, αρας τον σταυρον* 24 SR[t] *εστι τους πεποιθοτας επι* (S + *τοις*) *χρημασιν* 25 R — *της* 1° 2°

σῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες πρὸς ἑαυτούς Καὶ
Gn. 18, 14. Job 42, 2. Zec. 8, 6 Lxx. 27 τίς δύναται σωθῆναι; ἐμβλέψας αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς
λέγει Παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ᾿ οὐ παρὰ
28 Θεῷ· **πάντα** γὰρ **δυνατὰ παρὰ τῷ Θεῷ.** Ἤρξατο
λέγειν ὁ Πέτρος αὐτῷ Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν
29 πάντα καὶ ἠκολουθήκαμέν σοι. ἔφη ὁ Ἰησοῦς
Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν
ἢ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς ἢ μητέρα ἢ πατέρα ἢ
τέκνα ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ ἕνεκεν τοῦ εὐαγ-
30 γελίου, ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν
τῷ καιρῷ τούτῳ οἰκίας καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς
καὶ μητέρας καὶ τέκνα καὶ ἀγροὺς μετὰ διωγμῶν,
καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.
31 πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ οἱ ἔσχατοι
πρῶτοι.

32–34: Mt. 20, 17–19. Lk. 18, 31–34. Jn. 11, 16. 55. 32 Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱερο-
σόλυμα, καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ
ἐθαμβοῦντο, οἱ δὲ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο.
9, 31. καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα ἤρξατο αὐτοῖς
33 λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν, ὅτι Ἰδοὺ
ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀν-
θρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς
γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ
34 καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν ˈ καὶ ἐμ-
παίξουσιν αὐτῷ καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ μαστι-
γώσουσιν αὐτὸν καὶ ἀποκτενοῦσιν, καὶ μετὰ τρεῖς
ἡμέρας ἀναστήσεται.

---

26 *εαυτους*] R[t] *αὐτον* 27 *εμβλ. δε* | *π. τω Θεω* | *δυν. εστι* 28 Και *ηρξ.* ο Π. *λεγ.* | *ηκολουθησαμεν* 29 *αποκριθεις δε ο* Ιησ. *ειπεν* | *η πατ., η μητ., η γυναικα* | — *ενεκεν* 2° 32 *εθαμβ., και ακολ.* 33 (*εθνεσιν*] S, **R**·) 34 *κ. μαστ. αυτ., κ. εμπτ. αυτω* | *αποκτ. αυτον· κ. τη τριτη ημερα*

Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωά- 35 35–45: Mt. 20, 20–28.
νης οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου λέγοντες αὐτῷ Διδάσκαλε,
θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμέν σε ποιήσῃς ἡμῖν.
ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Τί θέλετέ με ποιήσω ὑμῖν; 36
οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Δὸς ἡμῖν ἵνα εἷς σου ἐκ δεξιῶν 37
καὶ εἷς ἐξ ἀριστερῶν καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου.
ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. 38 14, 36. Lk. 12, 50. Ro. 6, 3.
δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, ἢ τὸ
βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; οἱ 39 Ac. 12, 2. Rev. 1, 9.
δὲ εἶπαν αὐτῷ Δυνάμεθα. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν
αὐτοῖς Τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε, καὶ τὸ
βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε·
τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου ἢ ἐξ εὐωνύμων οὐκ 40
ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται. Καὶ 41
ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ
Ἰακώβου καὶ Ἰωάνου. καὶ προσκαλεσάμενος 42 Lk. 22, 25–27.
αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς Οἴδατε ὅτι οἱ
δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν
αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν
αὐτῶν. οὐχ οὕτως δέ ἐστιν ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἂν 43 9, 35.
θέλῃ μέγας γενέσθαι ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διά-
κονος, καὶ ὃς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, 44
ἔσται πάντων δοῦλος· καὶ γὰρ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀν- 45
θρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι
καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱερειχώ. Καὶ ἐκπορευο- 46 46–52: Mt. 20, 29–34. Lk. 18, 35–43.
μένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἱερειχὼ καὶ τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ καὶ ὄχλου ἱκανοῦ ὁ υἱὸς Τιμαίου Βαρτι-
μαῖος, τυφλὸς προσαίτης, ἐκάθητο παρὰ τὴν

---

35 – αυτω 2° | – σε 36 ποιησαι με 37 ειπον | εις εκ δεξ. σου κ. εις εξ ευωνυμων σου 38 η] και 39 ειπον | Το μεν π. 40 η] και | ευων. μου 42 ο δε Ιησ. προσκ. 43 δε εσται | εαν | γεν. μεγ. | διακ. υμ. 44 υμων γενεσθαι πρ. 46 – ο | Βαρτίμαιος ο τ. εκ. π. τ. οδ. προσαιτων

47 ὁδόν. καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζαρηνός
ἐστιν ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν Υἱὲ Δαυεὶδ
48 Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ
ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν Υἱὲ
49 Δαυείδ, ἐλέησόν με. καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
Φωνήσατε αὐτόν. καὶ φωνοῦσιν τὸν τυφλὸν
50 λέγοντες αὐτῷ Θάρσει, ἔγειρε, φωνεῖ σε. ὁ δὲ
ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἀναπηδήσας ἦλθεν
51 πρὸς τὸν Ἰησοῦν. καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς
εἶπεν Τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν
52 αὐτῷ Ῥαββουνεί, ἵνα ἀναβλέψω. καὶ ὁ
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Ὕπαγε, ἡ πίστις σου σέσω-
κέν σε. καὶ εὐθὺς ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει
αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ.

1–10: Mt. 21, 1–9. Lk. 19, 29–38. Jn. 12, 12–16.

11 Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς Βηθ-
φαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν,
2 ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ | καὶ λέγει
αὐτοῖς Ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι
ὑμῶν, καὶ εὐθὺς εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὑρή-
σετε πῶλον δεδεμένον ἐφ᾽ ὃν οὐδεὶς οὔπω ἀνθρώ-
14, 14. 3 πων ἐκάθισεν· λύσατε αὐτὸν καὶ φέρετε. καὶ
ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ Τί ποιεῖτε τοῦτο; εἴπατε Ὁ
Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει, καὶ εὐθὺς αὐτὸν ἀπο-
4 στέλλει πάλιν ὧδε. καὶ ἀπῆλθον καὶ εὗρον
πῶλον δεδεμένον πρὸς θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφ-
5 όδου, καὶ λύουσιν αὐτόν. καί τινες τῶν ἐκεῖ
ἑστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς Τί ποιεῖτε λύοντες τὸν

---

47 Ναζωραιος | Ο υιος 49 ειπεν αυτον φωνηθηναι | εγειραι 50 αναστας 51 απ. λεγει αυτω ο Ιησ., Τι θελ. ποι. σοι | SR Ραββονι 52 ο δε Ιησ. | ευθεως | ηκ. τω Ιησου

XI, 1 Ιερουσαλημ 2 ευθεως | – ουπω | κεκαθικε· λυσαντες αυτ. αγαγετε 3 Οτι ο | ευθεως | αποστελει ωδε 4 απηλθ. δε | τον πωλ. | πρ. την θ.

πῶλον; οἱ δὲ εἶπαν αὐτοῖς καθὼς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· 6
καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. καὶ φέρουσιν τὸν πῶλον 7
πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ τὰ
ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτόν. καὶ 8
πολλοὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν,
ἄλλοι δὲ στιβάδας, κόψαντες ἐκ τῶν ἀγρῶν. καὶ 9 Ps. 118, 25. 26.
οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον
Ὡσαννά·
Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου·
Εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία τοῦ πατρὸς 10
ἡμῶν Δαυείδ·
Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.
Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς τὸ ἱερόν· καὶ 11 **11–24:**
περιβλεψάμενος πάντα, ὀψὲ ἤδη οὔσης τῆς ὥρας, Mt. 21, 12–22. Lk. 19, 45–48.
ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.
Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βη- 12
θανίας ἐπείνασεν. καὶ ἰδὼν συκῆν ἀπὸ μακρόθεν 13 Lk. 3, 9; 13, 6–9.
ἔχουσαν φύλλα ἦλθεν εἰ ἄρα τι εὑρήσει ἐν αὐτῇ,
καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτὴν οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ φύλλα·
ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν σύκων. καὶ ἀποκριθεὶς 14 20.
εἶπεν αὐτῇ Μηκέτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ μηδεὶς
καρπὸν φάγοι. καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ εἰσελθὼν 15 Jn. 2, 14–16.
εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας
καὶ τοὺς ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς
τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν καὶ τὰς καθέδρας
τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς κατέστρεψεν, καὶ 16

---

6 ειπον | καθ. ενετειλατο 7 ηγαγον | επεβαλον | εκ. επ αυτω 8 πολλοι δε | στοιβαδας εκοπτον εκ τ. δενδρων, και εστρωννυον εις την οδον 9 εκρ., λεγοντες 10 βασ. εν ονοματι Κυριου, τ. 11 Ιερ. ο Ιησους, και εις | οψιας 13 —απο | ευρ. τι | ου γαρ ην κ. σ. 14 απ. ο Ιησους | εκ σ. εις τ. αι. ουδεις 15 εισελθ. ο Ιησους | —τους 2°

οὐκ ἤφιεν ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ,
Is. 56, 7. Jer. 7, 11. 17 ¦ καὶ ἐδίδασκεν καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Οὐ γέγραπται
ὅτι **Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσιν
τοῖς ἔθνεσιν**; ὑμεῖς δὲ πεποιήκατε αὐτὸν **σπήλαιον**
18 **λῃστῶν**. καὶ ἤκουσαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ-
ματεῖς, καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσωσιν· ἐφο-
βοῦντο γὰρ αὐτόν, πᾶς γὰρ ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο
19 ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. Καὶ ὅταν ὀψὲ ἐγένετο,
14. 20 ἐξεπορεύοντο ἔξω τῆς πόλεως. Καὶ παρα-
πορευόμενοι πρωῒ εἶδον τὴν συκῆν ἐξηραμμένην
21 ἐκ ῥιζῶν. καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ
Ῥαββεί, ἴδε ἡ συκῆ ἣν κατηράσω ἐξήρανται.
Jn. 14, 1. 22 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς Ἔχετε
Mt. 17, 20. Lk. 17, 6. 23 πίστιν Θεοῦ. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ τῷ
ὄρει τούτῳ Ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασ-
σαν, καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἀλλὰ
Mt. 7, 7. Jn. 14, 13; 16, 23. 24 πιστεύῃ ὅτι ὃ λαλεῖ γίνεται, ἔσται αὐτῷ. διὰ
τοῦτο λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα προσεύχεσθε καὶ
αἰτεῖσθε, πιστεύετε ὅτι ἐλάβετε, καὶ ἔσται ὑμῖν.
Mt. 5, 23. 25 καὶ ὅταν στήκετε προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι
ἔχετε κατά τινος, ἵνα καὶ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν
Mt. 6, 14. 15. τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν.
27–33: Mt. 21, 23–27. Lk. 20, 1–8. 27 Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ ἐν
τῷ ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν
οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύ-
28 τεροι, ¦ καὶ ἔλεγον αὐτῷ Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα
ποιεῖς; ἢ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἵνα

---

16 (SR ιερου.) 17 εδιδ., λεγων | εποιησατε 18 οι γρ. κ. οι αρχ. | απολεσουσιν | οτι πας ο 19 οτε | SR[t] εξεπορευετο 20 πρωι παρ. 23 αμ. γαρ | πιστευση | α λεγει | αυτω ο εαν ειπη 24 οσα αν προσευχομενοι αιτ. | λαμβανετε 25 στηκητε 26 SR[m] ει δε υμεις ουκ αφιετε, ουδε ο πατηρ υμων ο εν τοις ουρανοις αφησει τα παραπτωματα υμων. 28 λεγουσιν | η] και | τ. εξ. ταυτ. εδ.

ταῦτα ποιῇς; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Ἐπερω- 29
τήσω ὑμᾶς ἕνα λόγον, καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ
ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. τὸ βάπ- 30
τισμα τὸ Ἰωάνου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων;
ἀποκρίθητέ μοι. ¹ καὶ διελογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς 31
λέγοντες Ἐὰν εἴπωμεν Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ Διὰ τί
οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἀλλὰ εἴπωμεν Ἐξ 32
ἀνθρώπων;—ἐφοβοῦντο τὸν ὄχλον· ἅπαντες γὰρ
εἶχον τὸν Ἰωάνην ὄντως ὅτι προφήτης ἦν. καὶ 33
ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν Οὐκ οἴδαμεν.
καὶ ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν
ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. Καὶ ἤρξατο 12
αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λαλεῖν. **ἀμπελῶνα** ἄνθρω-
πος **ἐφύτευσεν, καὶ περιέθηκεν φραγμὸν καὶ ὤρυξεν
ὑπολήνιον καὶ ᾠκοδόμησεν πύργον,** καὶ ἐξέδετο
αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. καὶ ἀπέ- 2
στειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον,
ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τῶν καρπῶν
τοῦ ἀμπελῶνος· καὶ λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν καὶ 3
ἀπέστειλαν κενόν. καὶ πάλιν ἀπέστειλεν πρὸς 4
αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον· κἀκεῖνον ἐκεφαλίωσαν καὶ
ἠτίμασαν. καὶ ἄλλον ἀπέστειλεν· κἀκεῖνον 5
ἀπέκτειναν, καὶ πολλοὺς ἄλλους, οὓς μὲν δέ-
ροντες, οὓς δὲ ἀποκτέννοντες. ἔτι ἕνα εἶχεν, 6
υἱὸν ἀγαπητόν· ἀπέστειλεν αὐτὸν ἔσχατον πρὸς
αὐτοὺς λέγων ὅτι Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου.

1–12: Mt. 21, 33–46. Lk. 20, 9–19.
Is. 5, 1. 2.

---

29 αποκριθεις ειπεν | υμ. καγω 30 –το 2° 31 ελογιζοντο 32 αλλ' εαν | (SR[t] ανθρωπων,) | SR τ. λαον | οτι οντως 33 λεγ. τω Ιησ. | αποκριθεις λεγει

XII, 1 λεγειν | εφυτ. ανθρ. | εξεδοτο 2 του καρπου 3 οι δε λ. 4 λιθοβολησαντες εκεφαλαιωσαν, | R ητιμησαν S απεστειλαν ητιμωμενον 5 και παλιν αλλ. | τους | τους | αποκτεινοντες 6 ετι ουν ενα υ. εχων αγ. αύτου | και αυτ. πρ. αυτ. εσχ.

7 ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ πρὸς ἑαυτοὺς εἶπαν ὅτι
Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν
He. 13, 12. 8 αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. καὶ λα-
βόντες ἀπέκτειναν αὐτόν, καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω
9 τοῦ ἀμπελῶνος. τί ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπε-
λῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργούς,
Ps. 118, 22. 23. 10 καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. οὐδὲ τὴν
γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε

Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας·
11 **παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη,**
καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;

12 Καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν
τὸν ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν
παραβολὴν εἶπεν. καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.
13–17: Mt. 22, 15–22. Lk. 20, 20–26. 13 Καὶ ἀποστέλλουσιν πρὸς αὐτόν τινας τῶν
Φαρισαίων καὶ τῶν Ἡρῳδιανῶν ἵνα αὐτὸν ἀγρεύ-
3, 6. 14 σωσιν λόγῳ. καὶ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ
Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ οὐ μέλει
σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον
ἀνθρώπων, ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ
διδάσκεις· ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὔ;
15 δῶμεν ἢ μὴ δῶμεν; ¦ ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπό-
κρισιν εἶπεν αὐτοῖς Τί με πειράζετε; φέρετέ μοι
16 δηνάριον ἵνα ἴδω. ¦ οἱ δὲ ἤνεγκαν. καὶ λέγει
αὐτοῖς Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή;
Ro. 13, 7. 17 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Καίσαρος. ¦ ὁ δὲ Ἰησοῦς
εἶπεν αὐτοῖς Τὰ Καίσαρος ἀπόδοτε Καίσαρι
καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. καὶ ἐξεθαύμαζον
ἐπ᾽ αὐτῷ.

---

7 *ειπον πρ. εαυτ.* 8 *αυτ. απεκτ.* | — *αυτον* 2°
9 **SR** *τι ουν* 14 *οι δε ελθ.* | *κηνσ.* Κ. *δουν.*
16 *ειπον* 17 *και αποκριθεις ο* Ιησ. | Αποδ. *τα* Κ. |
εθαυμασαν

Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες 18 **18–27**:
λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι, καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν Mt. 22, 23–33. Lk. 20, 27–38.
λέγοντες ¹ Διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν ὅτι 19 Dt. 25, 5. 6. Gn. 38, 8.
ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ καὶ καταλίπῃ γυναῖκα
καὶ μὴ ἀφῇ τέκνον, ἵνα **λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ**
τὴν γυναῖκα καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ. ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος 20
ἔλαβεν γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκεν
σπέρμα· καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτήν, καὶ ἀπέθα- 21
νεν μὴ καταλιπὼν σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως·
¹ καὶ οἱ ἑπτὰ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα. ἔσχατον 22
πάντων καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν. ἐν τῇ ἀναστάσει, 23
ὅταν ἀναστῶσιν, τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ
γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. ἔφη αὐτοῖς ὁ 24
Ἰησοῦς Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς
γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ; ὅταν γὰρ 25
ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμί-
ζονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
περὶ δὲ τῶν νεκρῶν ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε 26 Ex. 3, 2. 6. Mt. 8, 11. Lk. 16, 22.
ἐν τῇ βίβλῳ Μωϋσέως ἐπὶ τοῦ Βάτου πῶς εἶπεν
αὐτῷ ὁ Θεὸς λέγων **Ἐγὼ ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ**
Θεὸς Ἰσαὰκ καὶ Θεὸς Ἰακώβ; οὐκ ἔστιν Θεὸς 27
νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων. πολὺ πλανᾶσθε.

Καὶ προσελθὼν εἷς τῶν γραμματέων, ἀκούσας 28 **28–34**:
αὐτῶν συνζητούντων, εἰδὼς ὅτι καλῶς ἀπεκρίθη Mt. 22, 34–40. Lk. 20, 39. 40. Lk. 10, 25–28.
αὐτοῖς, ἐπηρώτησεν αὐτόν Ποία ἐστὶν ἐντολὴ
πρώτη πάντων; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πρώτη 29 Dt. 6, 4. 5.

---

18 *επηρωτησαν* 19 *κ. τεκνα μη αφη* | S(R) *γυν. αυτου* 20 *επτα ουν* 21 *απεθ., και ουδε αυτος αφηκε σπ.* 22 *και ελαβον αυτην οι επτα, και ουκ* | *εσχατη π. απεθ. και η γ.* 23 *τη ουν* | R –, *οταν αναστωσιν,* 24 *και αποκριθεις ο Ιησ. ειπεν αυτ.* 25 *γαμισκονται* | *αγγ. οι* 26 *της βατου* | *ως* | *κ. ο* | *κ. ο* 27 *ο Θ. ν.* | *Θεος ζωντ.· υμεις ουν π.* 28 *αυτ. απεκρ.* | *πρ. πασων εντ.* 29 *ο δε Ιησ. απεκρ. αυτω*

ἐστίν Ἄκουε, Ἰσραήλ, Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν Κύ-
Jn. 15, 12. 30 ριος εἷς ἐστιν, καὶ ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου
ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου
καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς
Lv. 19, 18. 31 ἰσχύος σου. δευτέρα αὕτη Ἀγαπήσεις τὸν πλη-
σίον σου ὡς σεαυτόν. μείζων τούτων ἄλλη ἐν-
Dt. 6, 4; 4, 35. 32 τολὴ οὐκ ἔστιν. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεύς
Καλῶς, Διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπες ὅτι εἷς
1 S. 15, 22. 33 ἐστιν καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ· καὶ τὸ
ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς
συνέσεως καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν
τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν περισσότερόν ἐστιν πάν-
Ac. 26, 27–29. 34 των τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ θυσιῶν. καὶ ὁ Ἰησοῦς,
ἰδὼν αὐτὸν ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ
Οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. καὶ
35–37: 35 οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. Καὶ
Mt. 22, 41–46. Lk. 20, 41–44. ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ
Πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι ὁ Χριστὸς υἱὸς
Ps. 110, 1. 2 S. 23, 2. Jn. 7, 42. 36 Δαυείδ ἐστιν; αὐτὸς Δαυεὶδ εἶπεν ἐν τῷ Πνεύ-
ματι τῷ Ἁγίῳ

Εἶπεν Κύριος τῷ Κυρίῳ μου Κάθου ἐκ δεξιῶν μου
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποκάτω τῶν ποδῶν
σου.

37 αὐτὸς Δαυεὶδ λέγει αὐτὸν Κύριον, καὶ πόθεν
αὐτοῦ ἐστιν υἱός;
38–40: Mt. 23. Lk. 20, 45–47. 38 Καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως. ¦ Καὶ
ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν Βλέπετε ἀπὸ τῶν

---

29 εστιν 1°] πασων των εντολων | (R^{t} ημων, R^{m} ημων·) 30 ισχ. σου. αὕτη πρωτη εντολη 31 και δευτ. ομοια αὕτη 32 ειπας | εστ. Θεος, και 33 συν., και εξ ολης της ψυχης, κ. | πλειον | και των θ. 35 υι. εστι Δ. 36 αυτ. γαρ | ο Κυρ. | SR^{t} υποποδιον 37 αυτ. ουν | υι. αυτ. εστι 38 Και ελεγ. αυτοις εν τη διδ. αὐτ.

γραμματέων τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν
καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς | καὶ πρωτοκαθ- 39
εδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν
τοῖς δείπνοις· οἱ κατέσθοντες τὰς οἰκίας τῶν 40
χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι, οὗ-
τοι λήμψονται περισσότερον κρίμα. Καὶ 41 **41–44**: Lk. 21, 1–4. 2 K. 12, 9.
καθίσας κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς
ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ
πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλά· καὶ ἐλθοῦσα 42
μία χήρα πτωχὴ ἔβαλεν λεπτὰ δύο, ὅ ἐστιν κο-
δράντης. καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς 43
αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα
αὕτη ἡ πτωχὴ πλεῖον πάντων ἔβαλεν τῶν βαλ-
λόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· πάντες γὰρ ἐκ τοῦ 44 2 Co. 8, 12.
περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον, αὕτη δὲ ἐκ τῆς
ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν,
ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ λέγει 13 Mt. 24. Lk. 21, 5–36.
αὐτῷ εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ Διδάσκαλε, ἴδε
ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. καὶ ὁ 2
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας
οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ λίθον ὃς
οὐ μὴ καταλυθῇ. Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς 3
τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπη-
ρώτα αὐτὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ
Ἰωάνης καὶ Ἀνδρέας | Εἰπὸν ἡμῖν, πότε ταῦτα 4
ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα συντε-
λεῖσθαι πάντα; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρξατο λέγειν 5
αὐτοῖς Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. πολλοὶ 6

---

40 κατεσθιοντες 41 καθ. ο Ιησους 43 λεγει | βεβληκε | βαλοντων
XIII, 2 αποκριθεις ειπ. | R αφεθη ωδε | επι λιθω 3 επηρωτων 4 Ειπε | παντα ταυτα συντ. 5 αποκριθεις αυτ. ηρξ. λεγ. 6 πολ. γαρ

ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες ὅτι
7 Ἐγώ εἰμι, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. ὅταν δὲ
ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θρο-
Is. 19, 2. 2 Ch. 15, 6. 8 εῖσθε· **δεῖ γενέσθαι**, ἀλλ' οὔπω τὸ τέλος. **ἐγερθήσε-
ται** γὰρ **ἔθνος ἐπ' ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν.**
ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους, ἔσονται λιμοί· ἀρχὴ
9–13: Mt. 10, 17–22. Lk. 21, 12–17. 9 ὠδίνων ταῦτα. Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς· παρα-
δώσουσιν ὑμᾶς εἰς συνέδρια καὶ εἰς συναγωγὰς
δαρήσεσθε καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων στα-
16, 15. 10 θήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. καὶ
εἰς πάντα τὰ ἔθνη πρῶτον δεῖ κηρυχθῆναι τὸ
11 εὐαγγέλιον. καὶ ὅταν ἄγωσιν ὑμᾶς παραδι-
δόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί λαλήσητε, ἀλλ' ὃ
ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε·
οὐ γάρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα
Mic. 7, 6. 12 τὸ Ἅγιον. καὶ παραδώσει ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς
θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ **ἐπαναστήσονται**
Jn. 15, 21. 13 **τέκνα ἐπὶ γονεῖς** καὶ θανατώσουσιν αὐτούς· καὶ
ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά
μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.
Dn. 9, 27. Dn. 12, 4. 10. 14 Ὅταν δὲ ἴδητε **τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως** ἑστη-
κότα ὅπου οὐ δεῖ, ὁ ἀναγινώσκων νοείτω, τότε οἱ
15 ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, ὁ ἐπὶ τοῦ
δώματος μὴ καταβάτω μηδὲ εἰσελθάτω τι ἆραι
16 ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν μὴ
ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω ἆραι τὸ ἱμάτιον
17 αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς
18 θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. προσεύ-

---

7 δει γαρ 8 επι | και εσ. | και εσ. λιμ. και ταραχαι. αρχαι 9 **SR** παρ. γαρ 10 δει πρ. 11 οταν δε αγαγωσιν | λαλησ., μηδε μελετατε 12 παρ. δε 14 ερ., το ρηθεν υπο Δανιηλ του προφητου, εστως 15 ο δε | καταβ. εις την οικιαν, μ. εισελθετω αραι τι 16 αγρ. ων

χεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται χειμῶνος· ἔσονται 19 Dn. 12, 1. Jl. 2, 2.
γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι **θλῖψις, οἵα οὐ γέγονεν**
τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως ἣν ἔκτισεν ὁ Θεὸς **ἕως**
τοῦ νῦν καὶ οὐ μὴ γένηται. καὶ εἰ μὴ ἐκολό- 20
βωσεν Κύριος τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα
σάρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς οὓς ἐξελέξατο
ἐκολόβωσεν τὰς ἡμέρας. καὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν 21
εἴπῃ Ἴδε ὧδε ὁ Χριστός, Ἴδε ἐκεῖ, μὴ πιστεύετε·
ἐγερθήσονται δὲ ψευδόχριστοι καὶ **ψευδοπροφῆται** 22 Dt. 13, 1.
καὶ **ποιήσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα** πρὸς τὸ ἀπο-
πλανᾶν εἰ δυνατὸν τοὺς ἐκλεκτούς. ὑμεῖς δὲ 23
βλέπετε· προείρηκα ὑμῖν πάντα. Ἀλλὰ ἐν 24 Is. 13, 10.
ἐκείναις ταῖς ἡμέραις μετὰ τὴν θλίψιν ἐκείνην
ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ
φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες ἔσονται ἐκ τοῦ οὐ- 25 Is. 34, 4.
ρανοῦ πίπτοντες, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρα-
νοῖς σαλευθήσονται. καὶ τότε ὄψονται **τὸν Υἱὸν** 26 Dn. 7, 13.
τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις μετὰ δυνά-
μεως πολλῆς καὶ δόξης. καὶ τότε ἀποστελεῖ 27 Zec. 2, 6. Dt. 30, 4. Mt. 13, 41.
τοὺς ἀγγέλους καὶ **ἐπισυνάξει** τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐ-
τοῦ **ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρου** γῆς **ἕως**
ἄκρου οὐρανοῦ. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε 28
τὴν παραβολήν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς ἁπα-
λὸς γένηται καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσκετε
ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν 29
ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν
ἐπὶ θύραις. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρ- 30
έλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη μέχρις οὗ ταῦτα πάντα γένη-

---

18 γεν. η φυγη υμων 19 ην] ης 20 Κυρ. εκολ. 21 S(R) Ιδου | SR ἤ, Ιδου εκ. | πιστευσητε 22 δε] SR γαρ | SR δωσουσι | και τους 23 SR ιδου, πρ. 24 Αλλ' | αστ. του ουρ. εσ. εκπιπτοντες 27 αγγ. αὐτου 28 αυτ. ηδη ο κλ. 29 ταυτα ιδ. γιν. 30 παντα ταυτα

31 ται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ
32 λόγοι μου οὐ παρελεύσονται. Περὶ δὲ τῆς
ἡμέρας ἐκείνης ἢ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ
ἄγγελοι ἐν οὐρανῷ οὐδὲ ὁ Υἱός, εἰ μὴ ὁ Πατήρ.
33 Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ
Mt. 25, 14. Lk. 19, 12. 34 καιρός ἐστιν. ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφεὶς τὴν
οἰκίαν αὐτοῦ καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν
ἐξουσίαν, ἑκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ
Lk. 12, 38. 35 ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ. γρηγορεῖτε οὖν· οὐκ
οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, ἢ
36 ὀψὲ ἢ μεσονύκτιον ἢ ἀλεκτοροφωνίας ἢ πρωΐ· μὴ
37 ἐλθὼν ἐξαίφνης εὕρῃ ὑμᾶς καθεύδοντας. ὃ δὲ
ὑμῖν λέγω, πᾶσιν λέγω, γρηγορεῖτε.

1. 2: Mt. 26, 1–5. Lk. 22, 1. 2. 14 Ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο
ἡμέρας. καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ-
ματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτεί-
2 νωσιν. ἔλεγον γάρ Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μή ποτε
ἔσται θόρυβος τοῦ λαοῦ.

3–9: Mt. 26, 6–13. Jn. 12, 1–8. Lk. 7, 36. 3 Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ
Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ ἦλθεν
γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικῆς
πολυτελοῦς· συντρίψασα τὴν ἀλάβαστρον κατέ-
4 χεεν αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς. ἦσαν δέ τινες ἀγα-
νακτοῦντες πρὸς ἑαυτούς Εἰς τί ἡ ἀπώλεια
5 αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν; ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ
μύρον πραθῆναι ἐπάνω δηναρίων τριακοσίων καὶ
δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς· καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ.

---

31 ου μη παρελθωσι 32 η] και | οι εν 33 SR[t] αγρ. και προσευχεσθε 34 και εκ. 35 — η 1° | μεσονυκτιου 37 α

XIV, 2 ελ. δε | θορ. εστ. 3 και συντρ. το αλ. | κατα της 4 εαυτ., και λεγοντες 5 — το μυρ. | τριακ. δην.

ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν Ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ 6
κόπους παρέχετε; καλὸν ἔργον ἠργάσατο ἐν ἐμοί.
πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, 7 Dt. 15, 11.
καὶ ὅταν θέλητε δύνασθε αὐτοῖς εὖ ποιῆσαι, ἐμὲ
δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. ὃ ἔσχεν ἐποίησεν· προέ- 8
λαβεν μυρίσαι τὸ σῶμά μου εἰς τὸν ἐνταφιασμόν.
ἀμὴν δὲ λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγ- 9
γέλιον εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη
λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. Καὶ 10 **10. 11:** Mt. 26, 14–16. Lk. 22, 3–6.
Ἰούδας Ἰσκαριώθ, ὁ εἷς τῶν δώδεκα, ἀπῆλθεν
πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ἵνα αὐτὸν παραδοῖ αὐτοῖς.
οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν καὶ ἐπηγγείλαντο 11
αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. καὶ ἐζήτει πῶς αὐτὸν
εὐκαίρως παραδοῖ.

Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ 12 **12–16:** Mt. 26, 17–19. Lk. 22, 7–13.
πάσχα ἔθυον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἑτοιμάσωμεν ἵνα φάγῃς
τὸ πάσχα; καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν 13
αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν,
καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος
βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ, | καὶ ὅπου ἐὰν 14 11, 3.
εἰσέλθῃ εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ ὅτι Ὁ Διδάσ-
καλος λέγει Ποῦ ἐστιν τὸ κατάλυμά μου, ὅπου
τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; καὶ 15
αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον
ἕτοιμον· καὶ ἐκεῖ ἑτοιμάσατε ἡμῖν. καὶ ἐξῆλθον 16
οἱ μαθηταὶ καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ εὗρον
καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα. **17–25:**
Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα. 17 Mt. 26, 20–29. Lk. 22, 14–23. Jn. 13, 21–26.

---

6 *ειργασατο εις εμε* 7 *αυτους* 8 *ειχεν αὕτη* | *μου το σ.* 9 — *δε* | *αν* | *ευαγγ. τουτο* 10 *ο* I. *ο Ισκαριωτης, εις* | *παραδω αυτον* 11 *ευκ. αυτ. παραδω* 14 — *μου* 1° 15 *ανωγεον* | — *και* 2° 16 *μαθ. αυτου*

18 καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων ὁ Ἰησοῦς
Ps. 41, 10. εἶπεν Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παρα-
19 δώσει με, **ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ.** ἤρξαντο λυπεῖσθαι
20 καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς κατὰ εἷς Μήτι ἐγώ; ὁ δὲ
εἶπεν αὐτοῖς Εἷς τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος
21 μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρύβλιον. ὅτι ὁ μὲν Υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ·
οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ Υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεν-
1 Co. 11, 23–25. 22 νήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν
λαβὼν ἄρτον εὐλογήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐ-
τοῖς καὶ εἶπεν Λάβετε· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά
23 μου. καὶ λαβὼν ποτήριον εὐχαριστήσας ἔδωκεν
Ex. 24, 8. 24 αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες. καὶ εἶπεν
Zec. 9, 11. αὐτοῖς Τοῦτό ἐστιν **τὸ αἷμά** μου **τῆς διαθήκης** τὸ
25 ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι
26–31: οὐκέτι οὐ μὴ πίω ἐκ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου
Mt. 26, 30–35. ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν
Lk. 22, 31–34. 39. Ps. 113–118. 26 τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλ-
Zec. 13, 7. 27 θον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. Καὶ λέγει αὐτοῖς
ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πάντες σκανδαλισθήσεσθε, ὅτι
γέγραπται **Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ τὰ πρόβατα**
16, 7. 28 **διασκορπισθήσονται.** ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί
29 με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ὁ δὲ Πέτρος
ἔφη αὐτῷ Εἰ καὶ πάντες σκανδαλισθήσονται,
Jn. 13, 38. 30 ἀλλ' οὐκ ἐγώ. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν
λέγω σοι ὅτι σὺ σήμερον ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἢ

---

18 ειπ. ο Ιησ. 19 οι δε ηρξ. | καθ | εγω; και αλλος, Μητι εγω; 20 αποκριθεις ειπ. | εκ των 21 — οτι | S(R) καλ. ην 22 λαβ. ο Ιησους | Λαβ., φαγετε 23 το ποτ. 24 μου, το | SR[m] της καινης διαθ. | το περι πολλων εκχυνομενον 25 γεννηματος 27 σκανδ. εν εμοι εν τη νυκτι ταυτη | διασκορπισθησεται τα πρ. 29 Και ει 30 — συ | εν τη ν. ταυτη

δὶς ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς με ἀπαρνήσῃ. ὁ δὲ 31 Jn. 11, 16.
ἐκπερισσῶς ἐλάλει Ἐὰν δέῃ με συναποθανεῖν
σοι, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι. ὡσαύτως δὲ καὶ
πάντες ἔλεγον.
Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα Γεθση- 32 **32–42**: Mt. 26, 36–46. Lk. 22, 40–46.
μανεί, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Καθίσατε
ὧδε ἕως προσεύξωμαι. καὶ παραλαμβάνει τὸν 33 Jn. 18, 1.
Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάνην μετ'
αὐτοῦ, καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν,
καὶ λέγει αὐτοῖς **Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου** ἕως 34 Jn. 12, 27. Ps. 43, 5.
θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε. καὶ προ- 35
ελθὼν μικρὸν ἔπιπτεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσηύ-
χετο ἵνα εἰ δυνατόν ἐστιν παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ
ὥρα, καὶ ἔλεγεν Ἀββᾶ ὁ Πατήρ, πάντα δυνατά 36 10, 38.
σοι· παρένεγκε τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· ἀλλ'
οὐ τί ἐγὼ θέλω ἀλλὰ τί σύ. καὶ ἔρχεται καὶ 37
εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ
Σίμων, καθεύδεις; οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρη-
γορῆσαι; γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ 38
ἔλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον,
ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσ- 39
ηύξατο τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. καὶ πάλιν 40
ἐλθὼν εὗρεν αὐτοὺς καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ αὐτῶν
οἱ ὀφθαλμοὶ καταβαρυνόμενοι, καὶ οὐκ ᾔδεισαν
τί ἀποκριθῶσιν αὐτῷ. καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον καὶ 41
λέγει αὐτοῖς Καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀνα-
παύεσθε· ἀπέχει· ἦλθεν ἡ ὥρα, ἰδοὺ παραδίδοται
ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἁμαρ-

---

30 *απαρν. με* 31 *εκ περισσου ελεγε μαλλον* | *με δεη* 32 Γεθσημανῆ 33 *και Ιω. μεθ εαυτου* 35 *επεσεν* 36 *απ ε. τουτο* 38 (R^m *γρηγορειτε, και προσευχεσθε ινα*) | SR *εισελθητε* 40 *και υποστρεψας ευρ. αυτ. παλ. καθ.* | *οι οφθ. αυτ. βεβαρημενοι* | *αυτω αποκρ.*

Jn. 14, 31. 42 τωλῶν. ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούς
43–54: 43 με ἤγγικεν. Καὶ εὐθὺς ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος
Mt. 26, 47—58. Lk. 22, 47—55. Jn. 18, 2—18. παραγίνεται ὁ Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσ-
44 βυτέρων. δεδώκει δὲ ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖς λέγων Ὃν ἂν φιλήσω αὐτός ἐστιν·
45 κρατήσατε αὐτὸν καὶ ἀπάγετε ἀσφαλῶς. καὶ ἐλθὼν εὐθὺς προσελθὼν αὐτῷ λέγει Ῥαββεί,
46 καὶ κατεφίλησεν αὐτόν· οἱ δὲ ἐπέβαλαν τὰς
47 χεῖρας αὐτῷ καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. εἷς δέ τις τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἔπαισεν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἀφεῖλεν
48 αὐτοῦ τὸ ὠτάριον. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν
49 καὶ ξύλων συλλαβεῖν με· καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ
50 με· ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. καὶ
51 ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον πάντες. Καὶ νεανίσκος τις συνηκολούθει αὐτῷ περιβεβλημένος σινδόνα
52 ἐπὶ γυμνοῦ, καὶ κρατοῦσιν αὐτόν· ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν.
53 Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα, καὶ συνέρχονται πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσ-
54 βύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς. καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐ-
55–65: Mt. 26, 59—68. λὴν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἦν συνκαθήμενος μετὰ τῶν
Lk. 22, 63—71. Jn. 18, 19—24. 55 ὑπηρετῶν καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. Οἱ

---

43 ευθεως (it. 45) | — ο | εις ων | οχλ. πολυς 44 απαγαγετε 45 Ραββι, ραββι 46 επεβαλον επ αυτον τ. χ. αὐτων 47 ωτιον 48 εξηλθετε | (**SR** με;) 50 παντ. εφυγ. 51 εις τις ν. ηκολουθει | αυτ. οι νεανισκοι 52 εφ. απ αυτων 53 **SR** συνερχ. αυτω

δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ
τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν,
καὶ οὐχ ηὕρισκον· πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν 56
κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. καί 57
τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ λέ-
γοντες | ὅτι Ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι 58 Jn. 2, 19; 4, 21. 23.
Ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον
καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκο-
δομήσω. καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐ- 59
τῶν. καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον ἐπηρώ- 60
τησεν τὸν Ἰησοῦν λέγων Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; τί
οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; ὁ δὲ ἐσιώπα καὶ 61 15, 5. Is. 53, 7.
οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπη-
ρώτα αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ
Υἱὸς τοῦ Εὐλογητοῦ; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν Ἐγώ 62 Dn. 7, 13. Ps. 110, 1.
εἰμι, καὶ ὄψεσθε **τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν
καθήμενον τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν
νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ.** ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρήξας 63
τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν
μαρτύρων; | ἠκούσατε τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν 64 Jn. 19, 7.
φαίνεται; οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν ἔνοχον
εἶναι θανάτου. Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ 65
καὶ περικαλύπτειν αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ κολα-
φίζειν αὐτὸν καὶ λέγειν αὐτῷ Προφήτευσον, καὶ
οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔλαβον. Καὶ 66 **66–72:** Mt. 26, 69–75. Lk. 22, 56–62. Jn. 18, 17. 25–27.
ὄντος τοῦ Πέτρου κάτω ἐν τῇ αὐλῇ ἔρχεται μία
τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἰδοῦσα τὸν 67
Πέτρον θερμαινόμενον ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει
Καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ ἦσθα τοῦ Ἰησοῦ.

---

55 *ευρισκον* 60 *εις το μ.* 61 *και ουδεν απεκρ.* 62 *καθ. εκ δεξ.* 64 *ειναι ενοχ.* 65 *το πρ. αυτ.* | *εβαλλον* 66 *εν τ. αυ. κατω* 67 Ν. *Ιησου ησθα*

68 ὁ δὲ ἠρνήσατο λέγων Οὔτε οἶδα οὔτε ἐπίσταμαι
σὺ τί λέγεις. καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον·
69 καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν ἤρξατο πάλιν λέ-
γειν τοῖς παρεστῶσιν ὅτι Οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστιν.
70 ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν
οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ Ἀληθῶς ἐξ
71 αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ. ὁ δὲ ἤρξατο
ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύναι ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄν-
30. 72 θρωπον τοῦτον ὃν λέγετε. καὶ εὐθὺς ἐκ δευτέρου
ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τὸ
ῥῆμα ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα
δὶς φωνῆσαι τρίς με ἀπαρνήσῃ· καὶ ἐπιβαλὼν
ἔκλαιεν.

Mt. 27, 1. 2. Lk. 22, 66; 23, 1. Jn. 18, 28.

15 Καὶ εὐθὺς πρωῒ συμβούλιον ἑτοιμάσαντες οἱ
ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων
καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, δήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπή-
2 νεγκαν καὶ παρέδωκαν Πειλάτῳ. καὶ ἐπηρώ-
τησεν αὐτὸν ὁ Πειλᾶτος Σὺ εἶ ὁ Βασιλεὺς τῶν
Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει Σὺ λέγεις.
3 καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά.
4 ὁ δὲ Πειλᾶτος πάλιν ἐπηρώτα αὐτὸν λέγων Οὐκ
5 ἀποκρίνῃ οὐδέν; ἴδε πόσα σου κατηγοροῦσιν. ὁ
δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν
6 τὸν Πειλᾶτον. Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς
7 ἕνα δέσμιον ὃν παρῃτοῦντο. ἦν δὲ ὁ λεγόμενος
Βαραββᾶς μετὰ τῶν στασιαστῶν δεδεμένος, οἵ-

2–19: Mt. 27, 11–30. Lk. 23, 2–25. Jn. 18, 29–19, 16.

14, 61. Is. 53, 7.

---

68 Ουκ οιδα, ουδε | (R[m] επισταμαι· συ τι λεγεις;) | τι συ | SR[t] προαυλ.· και αλεκτωρ εφωνησε 69 παλ. ηρξ. | παρεστηκοσιν 70 ει 2°]+και η λαλια σου ομοιαζει 71 ομνυειν 72 — ευθυς | του ρηματος ου | φων. δις, απ. με τρ.

XV, 1 ευθεως επι το πρ. | S(R) συμβ. ποιησαντες | τω Π. 2 ειπεν αυτω 4 επηρωτησεν | καταμαρτυρουσιν 6 ονπερ ητουντο 7 συστασιαστων

τινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν. καὶ 8
ἀναβὰς ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι καθὼς ἐποίει
αὐτοῖς. ὁ δὲ Πειλᾶτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων 9
Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν Βασιλέα τῶν Ἰου-
δαίων; ἐγίνωσκεν γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώ- 10 Jn. 11, 48; 12, 19. Mt. 21, 38.
κεισαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς 11
ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν
ἀπολύσῃ αὐτοῖς. ὁ δὲ Πειλᾶτος πάλιν ἀπο- 12
κριθεὶς ἔλεγεν αὐτοῖς Τί οὖν ποιήσω ὃν λέγετε
τὸν Βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν 13
Σταύρωσον αὐτόν. ὁ δὲ Πειλᾶτος ἔλεγεν αὐτοῖς 14
Τί γὰρ ἐποίησεν κακόν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραξαν
Σταύρωσον αὐτόν. ὁ δὲ Πειλᾶτος βουλόμενος 15
τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι ἀπέλυσεν αὐτοῖς
τὸν Βαραββᾶν, καὶ παρέδωκεν τὸν Ἰησοῦν φρα-
γελλώσας ἵνα σταυρωθῇ.

Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς 16
αὐλῆς, ὅ ἐστιν Πραιτώριον, καὶ συνκαλοῦσιν
ὅλην τὴν σπεῖραν. καὶ ἐνδιδύσκουσιν αὐτὸν 17
πορφύραν καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες
ἀκάνθινον στέφανον· καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι 18
αὐτόν Χαῖρε, Βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἔτυπ- 19
τον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ καὶ ἐνέπτυον
αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ.
καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν 20 **20–41**: Mt. 27, 31–56. Lk. 23, 26–49. Jn. 19, 16–30.
πορφύραν καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ.
Καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν.
καὶ ἀγγαρεύουσιν παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρη- 21 Ro. 16, 13.
ναῖον ἐρχόμενον ἀπ᾽ ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάν-
δρου καὶ Ῥούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.

---

8 αναβοησας | αει επ. 12 αποκρ. παλ. ειπεν | ουν θελετε | —τον 14 κακ. εποι. | περισσοτερως 17 ενδυουσιν 20 αυτου] τα ιδια

22 καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν Γολγοθᾶν τόπον, ὅ
Ps. 69, 21. 23 ἐστιν μεθερμηνευόμενος Κρανίου τόπος. καὶ
ἐδίδουν αὐτῷ ἐσμυρνισμένον οἶνον· ὃς δὲ οὐκ
Ps. 22, 18. 24 ἔλαβεν. καὶ σταυροῦσιν αὐτόν, καὶ **διαμερίζονται
τὰ ἱμάτια** αὐτοῦ, **βάλλοντες κλῆρον ἐπ' αὐτὰ** τίς
25 τί ἄρῃ. ἦν δὲ ὥρα τρίτη καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν.
26 καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμ-
μένη Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.
27 Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσιν δύο λῃστάς, ἕνα ἐκ
Ps. 22, 7; 109, 25. 14, 58. 29 δεξιῶν καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ. Καὶ οἱ
παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν **κινοῦντες
τὰς κεφαλὰς** αὐτῶν καὶ λέγοντες Οὐὰ ὁ κατα-
λύων τὸν ναὸν καὶ οἰκοδομῶν ἐν τρισὶν ἡμέραις,
30 σῶσον σεαυτὸν καταβὰς ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.
31 ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλή-
λους μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον Ἄλλους
Mt. 16, 1. 4. 32 ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· ὁ Χριστὸς
ὁ Βασιλεὺς Ἰσραὴλ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ
σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν. καὶ οἱ
συνεσταυρωμένοι σὺν αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.
Am. 8, 9. 33 Καὶ γενομένης ὥρας ἕκτης σκότος ἐγένετο ἐφ'
Ps. 22, 1. 34 ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. καὶ τῇ ἐνάτῃ
ὥρᾳ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ **Ἐλωῒ
Ἐλωῒ λαμὰ σαβαχθανεί;** ὅ ἐστιν μεθερ-
μηνευόμενον **Ὁ Θεός μου ὁ Θεός μου, εἰς τί
35 ἐγκατέλιπές με;** καί τινες τῶν παρεστηκότων
Ps. 69, 21. 36 ἀκούσαντες ἔλεγον Ἴδε Ἠλείαν φωνεῖ. δραμὼν

---

22 *επι* Γολγοθᾶ | *μεθερμηνευομενον* 23 *αυτω πιειν* | *ο δε* 24 *σταυρωσαντες αυτ., διεμεριζον* 28 SR[m] *και επληρωθη η γραφη η λεγουσα,* Και *μετα ανομων ελογισθη.* 29 *και εν τρ. ημ. οικ.* 30 *και καταβα* 31 *δε και* | (R[m] *σωσαι;*) 32 *του* Ισ. | *—συν* 33 Γεν. *δε* 34 *τη ωρα τη εvv.* | *μεγ.,* λεγων, | λαμμᾶ | *με εγκ.* 35 S(R) Ιδου

δέ τις γεμίσας σπόγγον ὄξους περιθεὶς καλάμῳ
ἐπότιζεν αὐτόν, λέγων Ἄφετε ἴδωμεν εἰ ἔρχεται
Ἠλείας καθελεῖν αὐτόν. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφεὶς 37
φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσεν. Καὶ τὸ καταπέ- 38
τασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπ' ἄνωθεν ἕως
κάτω. Ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκὼς ἐξ 39
ἐναντίας αὐτοῦ ὅτι οὕτως ἐξέπνευσεν, εἶπεν Ἀλη-
θῶς οὗτος ὁ ἄνθρωπος Υἱὸς Θεοῦ ἦν. Ἦσαν 40 Lk. 8, 2. 3.
δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς
καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου
τοῦ μικροῦ καὶ Ἰωσῆτος μήτηρ καὶ Σαλώμη, αἳ 41
ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ ἠκολούθουν αὐτῷ καὶ διη-
κόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι
αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα.

Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν Παρα- 42 **42–47**:
σκευή, ὅ ἐστιν προσάββατον, ¹ ἐλθὼν Ἰωσὴφ 43 Mt. 27, 57–61. Lk. 23, 50–55. Jn. 19, 38–42.
ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, εὐσχήμων βουλευτής, ὃς καὶ
αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ,
τολμήσας εἰσῆλθεν πρὸς τὸν Πειλᾶτον καὶ ᾐτή-
σατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ὁ δὲ Πειλᾶτος 44
ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκεν, καὶ προσκαλεσάμενος
τὸν κεντυρίωνα ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέ-
θανεν· καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος ἐδωρήσατο 45
τὸ πτῶμα τῷ Ἰωσήφ. καὶ ἀγοράσας σινδόνα 46
καθελὼν αὐτὸν ἐνείλησεν τῇ σινδόνι καὶ κατέ-
θηκεν αὐτὸν ἐν μνήματι ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ
πέτρας, καὶ προσεκύλισεν λίθον ἐπὶ τὴν θύραν
τοῦ μνημείου. ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ 47
Μαρία ἡ Ἰωσῆτος ἐθεώρουν ποῦ τέθειται.

---

36 *δε εις, και* | *περιθ. τε* 38 *απο* 39 SR[m] *ουτω κραξας* | *ο ανθρ. ουτ. υι. ην* Θ. 40 *αις ην και* | *του* Ιακ. | Ιωσῆ 41 *αἳ και* 43 *ηλθεν* | — *τον* 44 *παλαι*] R[m] *ηδη* 45 *σωμα* 46 *και καθελ.* | R *εθηκεν* | *μνημειω* 47 Μαρια Ιωσῆ | *τιθεται*

1–8: Mt. 28, 1–8. Lk. 24, 1–12. Jn. 20, 1–10. 16 Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου Μαρία ἡ
Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ
Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλεί-
2 ψωσιν αὐτόν. καὶ λίαν πρωῒ τῇ μιᾷ τῶν σαββά-
των ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνῆμα, ἀνατείλαντος τοῦ
3 ἡλίου. καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς Τίς ἀποκυλίσει
4 ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; καὶ
ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀνακεκύλισται ὁ
5 λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. καὶ εἰσελθοῦσαι
εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν
τοῖς δεξιοῖς περιβεβλημένον στολὴν λευκήν, καὶ
6 ἐξεθαμβήθησαν. ὁ δὲ λέγει αὐταῖς Μὴ ἐκ-
θαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν
ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ
14, 28. 7 τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. ἀλλὰ ὑπάγετε εἴπατε
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι Προάγει
ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε,
8 καθὼς εἶπεν ὑμῖν. καὶ ἐξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ
τοῦ μνημείου, εἶχεν γὰρ αὐτὰς τρόμος καὶ
ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπαν· ἐφοβοῦντο
γάρ.

Lk. 8, 2. Jn. 20, 11–18. 9 ⟦Ἀναστὰς δὲ πρωῒ πρώτῃ σαββάτου ἐφάνη
πρῶτον Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ, παρ' ἧς ἐκβε-
10 βλήκει ἑπτὰ δαιμόνια. ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγ-
γειλεν τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις πενθοῦσι καὶ
11 κλαίουσιν· κἀκεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι ζῇ καὶ ἐθεάθη
Lk. 24, 13–35. 12 ὑπ' αὐτῆς ἠπίστησαν. Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν
ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν ἑτέρᾳ
13 μορφῇ πορευομένοις εἰς ἀγρόν· κἀκεῖνοι ἀπελ-

XVI, 2 της μιας σαββ. | μνημειον 4 αποκεκυλισται 7 αλλ 8 εξελθ. ταχυ | γαρ] δε | ειπον 9 αφ'

θόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις
ἐπίστευσαν. Ὕστερον δὲ ἀνακειμένοις αὐτοῖς 14
τοῖς ἕνδεκα ἐφανερώθη, καὶ ὠνείδισεν τὴν ἀπι-
στίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν ὅτι τοῖς θεασα-
μένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον οὐκ ἐπίστευσαν. καὶ 15
εἶπεν αὐτοῖς Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα
κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. ὁ 16
πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ
ἀπιστήσας κατακριθήσεται. σημεῖα δὲ τοῖς 17
πιστεύσασιν ταῦτα παρακολουθήσει, ἐν τῷ ὀνό-
ματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσιν, γλώσσαις λαλή-
σουσιν καιναῖς, ὄφεις ἀροῦσιν κἂν θανάσιμόν 18
τι πίωσιν οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψῃ, ἐπὶ ἀρρώστους
χεῖρας ἐπιθήσουσιν καὶ καλῶς ἕξουσιν. Ὁ μὲν 19
οὖν Κύριος Ἰησοῦς μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς
ἀνελήμφθη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ **ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν**
τοῦ Θεοῦ. ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν παν- 20
ταχοῦ, τοῦ Κυρίου συνεργοῦντος καὶ τὸν λόγον
βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων.]]

14–18: Lk. 24, 36–49. Jn. 20, 19–23. 1 Co. 15, 5.
Mt. 28, 18–20.
Ac. 2, 38.
Ac. 16, 18. Ac. 2, 4. 11; 10, 46.
Lk. 10, 19. Ac. 28, 3–6. Ja. 5, 14. 15.
19: Lk. 24, 50–53. Ac. 1, 4–11. 1 Ti. 3, 16. Ps. 110, 1. Ac. 7, 55. 2 K. 2, 11.
He. 2, 4.

ΑΛΛΩΣ

[[Πάντα δὲ τὰ παρηγγελμένα τοῖς περὶ τὸν Πέτρον συντόμως ἐξήγγειλαν. Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ ἀνατολῆς καὶ ἄχρι δύσεως ἐξαπέστειλεν δι᾽ αὐτῶν τὸ ἱερὸν καὶ ἄφθαρτον κήρυγμα τῆς αἰωνίου σωτηρίας.]]

---

14 – δε   17 R^{m} – καιναις   18 βλαψει   19 – Ιησ.
20 SR σημ. Αμην.   SR – ΑΛΛΩΣ κτλ.

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

1 Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι
διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν
Jn. 15, 27. 2 πραγμάτων, καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ᾽ ἀρχῆς
Ac. 1, 1. 3 αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, ἔδοξε
κἀμοὶ παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς
4 καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, ἵνα ἐπι-
γνῷς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

1 Ch. 24, 10. 5 Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρῴδου βασιλέως
τῆς Ἰουδαίας ἱερεύς τις ὀνόματι Ζαχαρίας ἐξ
ἐφημερίας Ἀβιά, καὶ γυνὴ αὐτῷ ἐκ τῶν θυγα-
τέρων Ἀαρών, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλεισάβετ.
6 ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ἐναντίον τοῦ Θεοῦ,
πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώ-
7 μασιν τοῦ Κυρίου ἄμεμπτοι. καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς
τέκνον, καθότι ἦν ἡ Ἐλεισάβετ στεῖρα, καὶ
ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν
8 ἦσαν. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν
τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἔναντι τοῦ Θεοῦ,
Ex. 30, 7. 9 κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας ἔλαχε τοῦ θυμιᾶσαι
10 εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου, καὶ πᾶν τὸ
πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ
11 τοῦ θυμιάματος. ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου

Inscr. ΤΟ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

I, 5 Ηρ. *του β.* | *η γυνη αυτου* | Ελισαβετ *κτλ.* 6 *ενωπιον* 7 *η* Ελισ. *ην* 10 *του λαου ην*

ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιά-
ματος. καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδών, καὶ φόβος 12
ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ 13
ἄγγελος Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία, διότι εἰσηκούσθη
ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνή σου Ἐλεισάβετ γεννήσει
υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάνην·
καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ 14
ἐπὶ τῇ γενέσει αὐτοῦ χαρήσονται. ἔσται γὰρ 15 Nu. 6, 3. Jg. 13, 4. 5. 1 S. 1, 11.
μέγας ἐνώπιον Κυρίου, καὶ **οἶνον καὶ σίκερα οὐ**
μὴ πίῃ, καὶ Πνεύματος Ἁγίου πλησθήσεται ἔτι
ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν 16
Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ Κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν·
καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύ- 17 Mt. 17, 11–13. Mal. 3, 1; 4, 5. 6.
ματι καὶ δυνάμει **Ἠλεία, ἐπιστρέψαι καρδίας**
πατέρων ἐπὶ τέκνα καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δι-
καίων, ἑτοιμάσαι Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον.
καὶ εἶπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον Κατὰ τί 18 Gn. 18, 11.
γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης καὶ ἡ
γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς.
καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ Ἐγώ εἰμι 19 Dn. 8, 16; 9. 21. He. 1, 14.
Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ
ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σὲ καὶ εὐαγγελίσασθαί
σοι ταῦτα· καὶ ἰδοὺ ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνά- 20 45.
μενος λαλῆσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα,
ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες
πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. καὶ ἦν ὁ 21
λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν, καὶ ἐθαύμαζον
ἐν τῷ χρονίζειν ἐν τῷ ναῷ αὐτόν. ἐξελθὼν δὲ 22
οὐκ ἐδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς, καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι
ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν
διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενεν κωφός. καὶ ἐγέ- 23

---

14 γεννησει 15 του Κυριου 17 R^m προσελευσεται | Ἠλιου 21 αυτ. εν τω ναω 22 ηδυνατο

νετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας
24 αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Μετὰ
δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλεισάβετ ἡ
γυνὴ αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε,
Gn. 30, 23. 25 λέγουσα ¹ ὅτι Οὕτως μοι πεποίηκεν Κύριος ἐν
ἡμέραις αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν ὄνειδός μου ἐν
ἀνθρώποις.
26 Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος
Γαβριὴλ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας
2, 5. Mt. 1, 16. 18. 27 ᾗ ὄνομα Ναζαρέθ, πρὸς παρθένον ἐμνηστευμένην
ἀνδρὶ ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαυείδ, καὶ τὸ
Jg. 5, 24. 28 ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. καὶ εἰσελθὼν πρὸς
αὐτὴν εἶπεν Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ
29 σοῦ. ἡ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη, καὶ διελο-
30 γίζετο ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. καὶ εἶπεν
ὁ ἄγγελος αὐτῇ Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὗρες γὰρ
Jg. 13, 3. Is. 7, 14. Mt. 1, 21—23. 31 χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. καὶ ἰδοὺ συλλήμψῃ ἐν
γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα
Is. 9, 7. 2 S. 7, 12. 13. 16. 32 αὐτοῦ Ἰησοῦν. οὗτος ἔσται μέγας καὶ Υἱὸς
Ὑψίστου κληθήσεται, καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ
Mic. 4, 7. Dn. 7, 14. 33 Θεὸς **τὸν θρόνον Δαυεὶδ** τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, **καὶ
βασιλεύσει** ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακὼβ **εἰς τοὺς αἰῶνας,**
34 καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. εἶπεν
δὲ Μαριὰμ πρὸς τὸν ἄγγελον Πῶς ἔσται τοῦτο,
Ex. 13, 12. Mt. 1, 18. 20. 35 ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγ-
γελος εἶπεν αὐτῇ Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται
ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι·
διὸ καὶ τὸ γεννώμενον **ἅγιον κληθήσεται** Υἱὸς
36 Θεοῦ. καὶ ἰδοὺ Ἐλεισάβετ ἡ συγγενίς σου καὶ

---

25 ο Κυριος | το ον. 26 απο] υπο | Ναζαρετ 27 μεμνηστ. 28 εισελθ. ο αγγελος πρ. | SR^{m} σου· ευλογημενη συ εν γυναιξιν 29 δε ιδουσα διεταρ. επι τ. λογω αυτου 35 γενν.] R^{m}+εκ σου | (R , υιος) 36 συγγενης

αὐτὴ συνείληφεν υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆς, καὶ οὗτος
μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ·
ὅτι **οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τοῦ Θεοῦ πᾶν ῥῆμα.** 37 Gn. 18, 14.
εἶπεν δὲ Μαριάμ Ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό 38
μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς
ὁ ἄγγελος. Ἀναστᾶσα δὲ Μαριὰμ ἐν ταῖς 39
ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ
σπουδῆς εἰς πόλιν Ἰούδα, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν 40
οἶκον Ζαχαρίου καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἐλεισάβετ.
καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν τὸν ἀσπασμὸν τῆς 41 15. Gn. 25. 22 Lxx.
Μαρίας ἡ Ἐλεισάβετ, ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος
ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς, καὶ ἐπλήσθη Πνεύματος
Ἁγίου ἡ Ἐλεισάβετ, καὶ ἀνεφώνησεν κραυγῇ 42 Dt. 28, 9. Jg. 5, 24.
μεγάλῃ καὶ εἶπεν Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν,
καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. καὶ 43
πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου
μου πρὸς ἐμέ; ἰδοὺ γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ 44
ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησεν ἐν
ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. καὶ 45 20; 11, 28.
μακαρία ἡ πιστεύσασα ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς
λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου. Καὶ εἶπεν 46 1 S. 2, 1–10.
Μαριάμ

Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον,
καὶ **ἠγαλλίασεν** τὸ πνεῦμά μου **ἐπὶ τῷ Θεῷ** 47
τῷ Σωτῆρί μου·
ὅτι **ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης** 48 25. 1 S. 1, 11. Ps. 113, 5. 6. 11, 27.
αὐτοῦ.
ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσίν με
πᾶσαι αἱ γενεαί·
ὅτι ἐποίησέν μοι μεγάλα ὁ δυνατός. 49 Ps. 111, 9.
καὶ **ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ,**

---

36 συνειληφυια | γηρα 37 τω Θεω 41 η Ελισ. τον ασπ. της Μαρ. 42 φωνη μεγ. 43 προς με 45 (SR[t] πιστευσασα, οτι) 49 μεγαλεια

Ps. 103, 13. 17. 50 καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς καὶ γενεὰς
τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.
Ps. 89, 10. 2 S. 22, 28. 51 Ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ,
διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας
αὐτῶν·
Ps. 147, 6. Job 12, 19; 5, 11. 1 S. 2, 7. 52 καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσεν
ταπεινούς,
1 S. 2, 5. Ps. 34, 10; 107, 9. 53 πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας
ἐξαπέστειλεν κενούς.
Is. 41, 8. Ps. 98, 3. 54 ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ,
μνησθῆναι ἐλέους,
Mic. 7, 20. Gn. 17, 7; 18, 18; 22, 17. 55 καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,
τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς
τὸν αἰῶνα.
56 Ἔμεινεν δὲ Μαριὰμ σὺν αὐτῇ ὡς μῆνας τρεῖς,
καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.
57 Τῇ δὲ Ἐλεισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ
58 τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. καὶ ἤκουσαν
οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνεν
Κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ συνέ-
Gn. 17, 12. 59 χαιρον αὐτῇ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ
ὀγδόῃ ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκάλουν
αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν.
13. 60 καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν Οὐχί,
61 ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάνης. καὶ εἶπαν πρὸς αὐ-
τὴν ὅτι Οὐδείς ἐστιν ἐκ τῆς συγγενείας σου ὃς
62 καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ. ἐνένευον δὲ τῷ
63 πατρὶ αὐτοῦ τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτό. καὶ
αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψεν λέγων Ἰωάνης ἐστὶν
64 ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἐθαύμασαν πάντες. ¹ ἀνεῴχθη
δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα καὶ ἡ γλῶσσα

---

50 εις γενεας γενεων 56 ωσει 59 εν τη ογδ. ημ. 61 ειπον | εν τη συγγενεια 62 καλ. αυτον 63 το ονομα

αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν Θεόν. Καὶ 65
ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικοῦντας
αὐτούς, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρεινῇ τῆς Ἰουδαίας διελα-
λεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἔθεντο πάντες 66
οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες Τί
ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; καὶ γὰρ χεὶρ Κυρίου
ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ 67
ἐπλήσθη Πνεύματος Ἁγίου καὶ ἐπροφήτευσεν
λέγων

Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, 68 7, 16. Ps. 41, 13; 72, 18; 106, 48; 111, 9.
ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν **λύτρωσιν τῷ**
λαῷ αὐτοῦ,
καὶ **ἤγειρεν κέρας** σωτηρίας ἡμῖν 69 1 S. 2, 10. Ps. 132, 17; 18, 2.
ἐν οἴκῳ **Δαυεὶδ** παιδὸς αὐτοῦ,
καθὼς ἐλάλησεν διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ' 70
αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ,
σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν καὶ ἐκ χειρὸς πάν- 71 Ps. 106, 10.
των **τῶν μισούντων ἡμᾶς,**
ποιῆσαι **ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν** 72 Ps. 105, 8; 106, 45.
καὶ **μνησθῆναι διαθήκης** ἁγίας **αὐτοῦ,** Gn. 17, 7. Lv. 26, 42.
ὅρκον ὃν **ὤμοσεν πρὸς Ἀβραὰμ** τὸν πατέρα ἡμῶν, 73 Gn. 22, 16. 17. Mic. 7, 20.
τοῦ δοῦναι ἡμῖν ¹ ἀφόβως ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν 74 Tit. 2, 12. 14.
ῥυσθέντας
λατρεύειν αὐτῷ ¹ ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ 75
ἐνώπιον αὐτοῦ πάσαις ταῖς ἡμέραις ἡμῶν.
Καὶ σὺ δέ, παιδίον, προφήτης Ὑψίστου κλη- 76 Mal. 3, 1. Mt. 3, 3.
θήσῃ·
προπορεύσῃ γὰρ **ἐνώπιον Κυρίου ἑτοιμάσαι**
ὁδοὺς αὐτοῦ,

---

66 —γαρ 67 *προεφητευσε* 69 *εν τω οικ.* Δ. *του παιδ.* 70 *τ. αγ. των* 74 SR *των εχθρ. ημων* 75 *πασας τας ημερας της ζωης ημων* 76 —*δε* | *ενωπ.*] SR *προ προσωπου*

Jer. 31, 34. 77 τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ
ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν,
Nu. 24, 17. Is. 60. 1. 2. Mal. 4, 2. 78 διὰ σπλάγχνα ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν,
ἐν οἷς ἐπισκέψεται ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους,
Mt. 4, 16. Is. 9, 2; 58, 8. 79 **ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις,**
τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν
εἰρήνης.
Mt. 3, 1. 80 Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύ-
ματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀνα-
δείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.
2 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθεν
δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογράφεσθαι
2 πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. αὕτη ἀπογραφὴ πρώτη
3 ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου. καὶ
ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν
4 ἑαυτοῦ πόλιν. Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς
Γαλιλαίας ἐκ πόλεως Ναζαρὲθ εἰς τὴν Ἰουδαίαν
εἰς πόλιν Δαυεὶδ ἥτις καλεῖται Βηθλεέμ, διὰ τὸ
1, 27. 5 εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαυείδ, ἀπο-
γράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ ἐμνηστευμένῃ αὐτῷ,
6 οὔσῃ ἐγκύῳ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς
Mt. 1, 25. 7 ἐκεῖ ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ
ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαρ-
γάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν φάτνῃ,
διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.
8 Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυ-
λοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς
9 ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν. καὶ ἄγγελος Κυρίου
ἐπέστη αὐτοῖς καὶ δόξα Κυρίου περιέλαμψεν
10 αὐτούς, καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. καὶ

---

78 SR[m] επεσκεψατο
II, 2 αυτη η απογρ. 3 εαυτ.] ιδιαν 5 μεμνηστ. αυτω γυναικι 7 τη φατνη 9 και ιδου,

εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος Μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ
γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις
ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον 11
Σωτήρ, ὅς ἐστιν Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαυείδ.
καὶ τοῦτο ὑμῖν σημεῖον, εὑρήσετε βρέφος ἐσπαρ- 12
γανωμένον καὶ κείμενον ἐν φάτνῃ. καὶ ἐξαίφνης 13 Dn. 7, 10.
ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου
αἰνούντων τὸν Θεὸν καὶ λεγόντων

Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν 14 19, 38. Is. 57, 19. Eph. 2, 14. 17.
ἀνθρώποις εὐδοκίας.

Καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐ- 15
ρανὸν οἱ ἄγγελοι, οἱ ποιμένες ἐλάλουν πρὸς ἀλλή-
λους Διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ καὶ ἴδωμεν τὸ
ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονὸς ὃ ὁ Κύριος ἐγνώρισεν
ἡμῖν. καὶ ἦλθαν σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦραν τήν 16
τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσὴφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον
ἐν τῇ φάτνῃ· ἰδόντες δὲ ἐγνώρισαν περὶ τοῦ 17 10–12.
ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου
τούτου. καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν 18
περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς
αὐτούς· ἡ δὲ Μαρία πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα 19 51.
ταῦτα συνβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. καὶ 20
ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες
τὸν Θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον καθὼς
ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περι- 21 1, 31. 59. Lv. 12, 3 ss.
τεμεῖν αὐτόν, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς,
τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλλημ-
φθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

---

12 S(R) το σημειον | – και 2° | εν τη φ. 14 SR[m] ειρηνη· εν ανθρ. ευδοκια 15 αγγ., και οι ανθρωποι οι ποιμ. ειπον πρ. 16 ηλθον | ανευρον 17 διεγνωρ. 19 Μαριαμ 20 επεστρεψαν 21 αυτον] το παιδιον

Lv. 12. 22 Καὶ ὅτε **ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ**
αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωϋσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν
Ex. 13, 2. 12. 15. 23 εἰς Ἱεροσόλυμα παραστῆσαι τῷ Κυρίῳ, καθὼς
γέγραπται ἐν νόμῳ Κυρίου ὅτι **Πᾶν ἄρσεν διανοῖγον**
Lv. 12, 8; 5, 11. 24 **μήτραν ἅγιον τῷ Κυρίῳ κληθήσεται**, καὶ τοῦ δοῦναι
θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου,
Is. 40, 1; 49, 13. 25 **ζεῦγος τρυγόνων ἢ δύο νοσσοὺς περιστερῶν.** Καὶ
ἰδοὺ ἄνθρωπος ἦν ἐν Ἱερουσαλὴμ ᾧ ὄνομα Συ-
μεών, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής,
προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ
26 Πνεῦμα ἦν Ἅγιον ἐπ᾽ αὐτόν· καὶ ἦν αὐτῷ κεχρη-
ματισμένον ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου μὴ
ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἂν ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου.
27 καὶ ἦλθεν ἐν τῷ Πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν
τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν τοῦ
ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου
28 περὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγ-
κάλας καὶ εὐλόγησεν τὸν Θεὸν καὶ εἶπεν

Gn. 46, 30. 29 Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, Δέσποτα,
κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ·
Is. 40, 5; 52, 10. 30 ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου **τὸ σωτήριόν σου,**
31 ὃ ἡτοίμασας **κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν,**
Is. 42, 6; 49, 6; 25, 7; 46, 13. 32 **φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν**
καὶ **δόξαν** λαοῦ σου **Ἰσραήλ.**

33 καὶ ἦν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ θαυμάζοντες
Is. 8, 14. Mt. 21, 42. 1 Co. 1, 23. 1 P. 2, 8. 34 ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. καὶ εὐλόγησεν
αὐτοὺς Συμεὼν καὶ εἶπεν πρὸς Μαριὰμ τὴν μητέρα
αὐτοῦ Ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνά-
στασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἰς σημεῖον
35 ἀντιλεγόμενον — καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν

---

22 αυτων] αυτης 24 — τω | (SR Κυριου, Ζευγ.) | νεοσσους 25 ην ανθρ. | (R) Σιμεων, *it.* 34 | Πν. Αγιον ην 26 — αν 28 αγκ. αυτου 32 (SR εθνων,) 33 ην Ιωσηφ κ. η μητ. αυτου

διελεύσεται ῥομφαία —, ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν
ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί. Καὶ ἦν 36
Ἄννα προφῆτις, θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ φυλῆς
Ἀσήρ· αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς,
ζήσασα μετὰ ἀνδρὸς ἔτη ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας
αὐτῆς, καὶ αὐτὴ χήρα ἕως ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσ- 37 1 Ti. 5, 5.
σάρων, ἣ οὐκ ἀφίστατο τοῦ ἱεροῦ νηστείαις καὶ
δεήσεσιν λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. καὶ 38 Is. 52, 9.
αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα ἀνθωμολογεῖτο τῷ Θεῷ
καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις
λύτρωσιν Ἱερουσαλήμ.

Καὶ ὡς ἐτέλεσαν πάντα τὰ κατὰ τὸν νόμον 39
Κυρίου, ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς πόλιν
ἑαυτῶν Ναζαρέθ.

Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πλη- 40 52. 1, 80.
ρούμενον σοφίᾳ, καὶ χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ᾽ αὐτό.

Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ᾽ ἔτος εἰς 41 Ex. 23, 14–17.
Ἱερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. Καὶ ὅτε 42
ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ἀναβαινόντων αὐτῶν κατὰ
τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς, καὶ τελειωσάντων τὰς 43 Ex. 12, 18.
ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ὑπέμεινεν
Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν
οἱ γονεῖς αὐτοῦ. νομίσαντες δὲ αὐτὸν εἶναι ἐν 44
τῇ συνοδίᾳ ἦλθον ἡμέρας ὁδὸν καὶ ἀνεζήτουν
αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενεῦσιν καὶ τοῖς γνωστοῖς, καὶ 45
μὴ εὑρόντες ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀναζη-
τοῦντες αὐτόν. καὶ ἐγένετο μετὰ ἡμέρας τρεῖς 46

---

36 ετη μετα ανδρ. επτα 37 αὕτη | ως | απο του 38 αὕτη αὐτῇ | Θεω] Κυριω | εν Ιερ. 39 απαντα | υπεστρ. | εις την πολιν αὑτων 40 εκρ. πνευματι | SR σοφιας 42 αναβαντων αυτ. εις Ιεροσολυμα 43 εγνω Ιωσηφ και η μητηρ αυτ. 44 εν τη συν. ειναι | συγγενεσι και εν 45 ευρ. αυτον | ζητουντες 46 μεθ

εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ
τῶν διδασκάλων καὶ ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερω-
47 τῶντα αὐτούς· ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες
αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ.
48 καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν, καὶ εἶπεν πρὸς
αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν
οὕτως; ἰδοὺ ὁ πατήρ σου κἀγὼ ὀδυνώμενοι ζητοῦ-
Jn. 2, 16. 49 μέν σε. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς Τί ὅτι ἐζητεῖτέ
με; οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ Πατρός μου δεῖ
50 εἶναί με; καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλά-
19. 51 λησεν αὐτοῖς. καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν καὶ ἦλθεν
εἰς Ναζαρέθ, καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. καὶ ἡ
μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ἐν τῇ
1 S. 2, 26. Pr. 3, 4. 52 καρδίᾳ αὐτῆς. Καὶ Ἰησοῦς **προέκοπτεν** ἐν τῇ
σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ **καὶ χάριτι παρὰ Θεῷ καὶ ἀν-
θρώποις.**

3 Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας
Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πει-
λάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετρααρχοῦντος τῆς
Γαλιλαίας Ἡρῴδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ
αὐτοῦ τετρααρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τρα-
χωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιλη-
2 νῆς τετρααρχοῦντος, ἐπὶ ἀρχιερέως Ἄννα καὶ
Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα Θεοῦ ἐπὶ Ἰωάνην τὸν
3–18: Mt. 3, 1–12. Mk. 1, 1–8. 3 Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ ἦλθεν εἰς
πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου κηρύσσων
Is. 40, 3–5. 4 βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, ὡς
γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἡσαΐου τοῦ προ-
φήτου

---

48 *και πρ. αυτ. η μ. αυτ. ειπε* | *εζητουμεν* 51 *ρημ. ταυτα* 52 — *εν τη*

III, 1 *τετραρχουντος ter* 2 *επ' αρχιερεων* | *τον του Ζ.* 4 *προφ., λεγοντος*

Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ
Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου,
εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ·
πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται 5
καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται,
καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείας
καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας·
καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ. 6 Ac. 28, 28.
Ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπ- 7 Mt. 23, 33. Jn. 3, 36.
τισθῆναι ὑπ᾽ αὐτοῦ Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέ-
δειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς;
ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας· 8
καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς Πατέρα ἔχομεν
τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ Θεὸς
ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ.
ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων 9
κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν
ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Καὶ ἐπηρώ- 10
των αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες Τί οὖν ποιήσωμεν;
ἀποκριθεὶς δὲ ἔλεγεν αὐτοῖς Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας 11
μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων βρώματα
ὁμοίως ποιείτω. ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπ- 12
τισθῆναι καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν Διδάσκαλε, τί
ποιήσωμεν; ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς Μηδὲν 13
πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε.
ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι λέγοντες 14
Τί ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς; καὶ εἶπεν αὐτοῖς
Μηδένα διασείσητε μηδὲ συκοφαντήσητε, καὶ
ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν. Προσδοκῶντος 15 Jn. 1, 19—28.
δὲ τοῦ λαοῦ καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς
καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάνου, μή ποτε αὐ-

---

5 ευθειαν 10 ποιησομεν 11 λεγει 12 ειπον | ποιησομεν 14 Και ημεις τι ποιησομεν | προς αυτους

Ac. 13, 25. 16 τὸς εἴη ὁ Χριστός, ἀπεκρίνατο λέγων πᾶσιν ὁ
Ἰωάνης Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται
δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι
τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς
17 βαπτίσει ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ πυρί· οὗ τὸ
πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ διακαθᾶραι τὴν ἅλωνα
αὐτοῦ καὶ συναγαγεῖν τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην
αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.
18 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελί-
Mt. 14, 3. 4. Mk. 6, 17. 18. 19 ζετο τὸν λαόν· ὁ δὲ Ἡρῴδης ὁ τετραάρχης,
ἐλεγχόμενος ὑπ᾽ αὐτοῦ περὶ Ἡρῳδιάδος τῆς
γυναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ περὶ πάντων
20 ὧν ἐποίησεν πονηρῶν ὁ Ἡρῴδης, προσέθηκεν
καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσιν, κατέκλεισεν τὸν Ἰωάνην ἐν
φυλακῇ.
21. 22: Mt. 3, 13–17. Mk. 1, 9–11. Jn. 1, 32. 9, 35. Ps. 2, 7. Is. 42, 1. 21 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν
λαὸν καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχο-
22 μένου ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανόν, καὶ καταβῆναι τὸ
Πνεῦμα τὸ Ἅγιον σωματικῷ εἴδει ὡς περιστερὰν
ἐπ᾽ αὐτόν, καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι Σὺ εἶ
23–38: Mt. 1, 1–17. 4, 22. 23 ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα. Καὶ
αὐτὸς ἦν Ἰησοῦς ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα,
24 ὢν υἱός, ὡς ἐνομίζετο, Ἰωσήφ, τοῦ Ἡλεὶ | τοῦ
Ματθὰτ τοῦ Λευεὶ τοῦ Μελχεὶ τοῦ Ἰανναὶ τοῦ
25 Ἰωσὴφ | τοῦ Ματταθίου τοῦ Ἀμὼς τοῦ Ναοὺμ
26 τοῦ Ἐσλεὶ τοῦ Ναγγαὶ | τοῦ Μαὰθ τοῦ Ματτα-
1 Ch. 3, 17. Ezr. 3, 2. 27 θίου τοῦ Σεμεεὶν τοῦ Ἰωσὴχ τοῦ Ἰωδὰ | τοῦ
Ἰωανὰν τοῦ Ῥησὰ τοῦ Ζοροβάβελ τοῦ Σαλαθιὴλ

---

16 απ. ο Ιω. απασι λεγων 17 και διακαθαριει | συναξει 19 τετραρχης | γυν. Φιλιππου του 20 και κατεκλ. | εν τη φ. 22 ωσει | γεν., λεγουσαν | ηυδοκησα 23 ο Ιησ. ωσει ετ. τρ. αρχ., ων, ως ενομ., υι. | SR Ἡλι 24 Λευϊ | Μελχι | Ιαννα 25 Ἐσλι 26 Σεμεΐ | Ιωσηφ | Ιούδα 27 Ἰωαννᾶ

τοῦ Νηρεὶ | τοῦ Μελχεὶ τοῦ Ἀδδεὶ τοῦ Κωσὰμ 28
τοῦ Ἐλμαδὰμ τοῦ Ἤρ | τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ἐλιέζερ 29
τοῦ Ἰωρεὶμ τοῦ Μαθθὰτ τοῦ Λευεὶ | τοῦ Συμεὼν 30
τοῦ Ἰούδα τοῦ Ἰωσὴφ τοῦ Ἰωνὰμ τοῦ Ἐλιακεὶμ
| τοῦ Μελεὰ τοῦ Μεννὰ τοῦ Ματταθὰ τοῦ Ναθὰμ 31 1 S. 16, 1. 13. 2 S. 5, 14.
τοῦ Δαυεὶδ | τοῦ Ἰεσσαὶ τοῦ Ἰωβὴδ τοῦ Βοὸς 32 Ru. 4, 22.
τοῦ Σαλὰ τοῦ Ναασσὼν | τοῦ Ἀμιναδὰβ τοῦ 33 1 Ch. 2, 1 ss. Gn. 29, 35.
Ἀδμεὶν τοῦ Ἀρνεὶ τοῦ Ἐσρὼμ τοῦ Φαρὲς τοῦ
Ἰούδα | τοῦ Ἰακὼβ τοῦ Ἰσαὰκ τοῦ Ἀβραὰμ τοῦ 34 Gn. 21, 2. 3; 11, 10–26. 1 Ch. 1, 24–27.
Θάρα τοῦ Ναχὼρ | τοῦ Σεροὺχ τοῦ Ῥαγαῦ τοῦ 35
Φάλεκ τοῦ Ἔβερ τοῦ Σαλὰ | τοῦ Καϊνὰμ τοῦ 36 Gn. 5, 3–32. 1 Ch. 1–4.
Ἀρφαξὰδ τοῦ Σὴμ τοῦ Νῶε τοῦ Λάμεχ | τοῦ 37 Gn. 11, 10; 4, 25.
Μαθουσαλὰ τοῦ Ἑνὼχ τοῦ Ἰάρετ τοῦ Μαλε-
λεὴλ τοῦ Καϊνὰμ | τοῦ Ἐνὼς τοῦ Σὴθ τοῦ Ἀδὰμ 38 Gn. 5, 1–3.
τοῦ Θεοῦ.

Ἰησοῦς δὲ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου ὑπέ- 4 **1–13:** Mt. 4, 1–11. Mk. 1, 12. 13.
στρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἤγετο ἐν τῷ
Πνεύματι ἐν τῇ ἐρήμῳ | ἡμέρας τεσσεράκοντα 2
πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. Καὶ οὐκ ἔφαγεν
οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ συντελεσθει-
σῶν αὐτῶν ἐπείνασεν. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ διάβολος 3
Εἰ Υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένη-
ται ἄρτος. καὶ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς 4 Dt. 8, 3.
Γέγραπται ὅτι **Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρω-
πος.** Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν ἔδειξεν αὐτῷ πάσας 5

---

27 Νηρι 28 Μελχι | Αδδι | Ελμωδαμ 29 Ἰωσὴ | Ματθατ | Λευϊ 30 Ἰωναν 31 Μελεᾶ | Μαϊνὰν | SR Ναθαν 32 SR Ὠβηδ | Βοοζ | SR[t] Σαλμων 33 R[m2] — του Αμιναδαβ | SR[t] — του Αδμειν | Αρνει] SR[m] Ἀραμ | S(**R**) Εσρων 35 Σαρουχ | Φαλὲκ | Ἐβὲρ 36 S(**R**) Καϊναν 37 Μαθουσάλα | S(**R**) Ιαρὲδ | S(**R**) Καϊναν

IV, 1 Πν. Αγ. πλ. | *εις την ερημον* 2 (SR *τεσσαρ.*,) | *υστερον επεινασε* 3 *και ειπεν αυτ.* 4 *απεκρ. Ιησ. πρ. αυτ., λεγων* | *ανθρ., αλλ επι παντι ρηματι Θεου* 5 *αυτον ο διαβολος εις ορος υψηλον, εδ.*

τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου.
6 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος Σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν
ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ὅτι ἐμοὶ
7 παραδέδοται καὶ ᾧ ἐὰν θέλω δίδωμι αὐτήν· σὺ
οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιον ἐμοῦ, ἔσται σοῦ
Dt. 6, 13. 14. 8 πᾶσα. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ
Γέγραπται **Προσκυνήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου**
9 **καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.** Ἤγαγεν δὲ αὐτὸν εἰς
Ἰερουσαλὴμ καὶ ἔστησεν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ
ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ Εἰ Υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε
Ps. 91, 11. 12. 10 σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι **τοῖς**
ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ τοῦ διαφυλάξαι
11 **σε,** | καὶ ὅτι **ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε, μή ποτε προσ-**
Dt. 6, 16. 12 **κόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.** καὶ ἀποκριθεὶς
εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Εἴρηται **Οὐκ ἐκπειράσεις**
He. 4, 15. 13 **Κύριον τὸν Θεόν σου.** Καὶ συντελέσας πάντα πει-
ρασμὸν ὁ διάβολος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.
14 15: 14 Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ
Mt. 4, 12–17. Mk. 1, 14. 15. Πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ φήμη ἐξῆλθεν
15 καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς
ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος
ὑπὸ πάντων.
16–30: 16 Καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρά, οὗ ἦν τεθραμμένος,
Mt. 13, 53–58. Mk. 6, 1–6. καὶ εἰσῆλθεν κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ
τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγήν, καὶ ἀνέστη
Is. 61, 1. 2; 58, 6. 17 ἀναγνῶναι. καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον τοῦ προ-
φήτου Ἡσαΐου, καὶ ἀνοίξας τὸ βιβλίον εὗρεν
τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον

---

7 *μου* | *παντα*   8 *αυτ. ειπ. ο Ιησ., Υπαγε οπισω μου, Σατανα· γεγρ. γαρ* | **R** *Κυρ. τον Θ. σ. προσκ.* 9 *Και ηγαγεν αυτ.* | *εστ. αυτον* | *ο υιος*   10 (**R** *οτι Τοις*)   11 (**R** *οτι Επι*)   16 *εις την Ναζαρετ* (**R** *-ρεθ*) 17 *Ησ. του προφ.* | *αναπτυξας*

Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ, 18
οὗ εἵνεκεν ἔχρισέν με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς,
ἀπέσταλκέν με κηρῦξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν καὶ
τυφλοῖς ἀνάβλεψιν,
ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει,
κηρῦξαι ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτόν. 19 Lv. 25, 10.
καὶ πτύξας τὸ βιβλίον ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ ἐκά- 20
θισεν· καὶ πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ
ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς 21
αὐτοὺς ὅτι Σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη
ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν. καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ 22 Jn. 6, 42.
καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς
ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ
ἔλεγον Οὐχὶ υἱός ἐστιν Ἰωσὴφ οὗτος; καὶ εἶπεν 23 Mt. 4, 13.
πρὸς αὐτούς Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν
ταύτην Ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἠκού-
σαμεν γενόμενα εἰς τὴν Καφαρναούμ, ποίησον
καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου. εἶπεν δέ Ἀμὴν 24 Jn. 4, 44.
λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν
τῇ πατρίδι αὐτοῦ. ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, 25 1 K. 17, 1. 9; 18, 1. Ja. 5, 17.
πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἠλείου ἐν
τῷ Ἰσραήλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία
καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν
τὴν γῆν, καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη 26
Ἠλείας εἰ μὴ **εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδωνίας πρὸς**
γυναῖκα χήραν. καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐν τῷ 27 2 K. 5, 14.
Ἰσραὴλ ἐπὶ Ἐλισαίου τοῦ προφήτου, καὶ οὐδεὶς
αὐτῶν ἐκαθαρίσθη εἰ μὴ Ναιμὰν ὁ Σύρος. καὶ 28
ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ ἀκού-

---

18 *ενεκεν* | *με· ευαγγελιζεσθαι πτωχοις απεστ. με, ιασασθαι τους συντετριμμενους την καρδιαν, κηρ.* 20 *π. εν τη σ. οι οφθ.* 22 *Ουχ ουτος εστ. ο υιος Ιωσ.* 23 *εν τη Καπερναουμ* 26 *Σιδωνος* 27 *ησαν επι Ελισσαιου* (*it.* R) *τ. πρ. εν τω Ισρ.* | *Νεεμαν*

29 οντες ταῦτα, καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω
τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὀφρύος τοῦ
ὄρους ἐφ' οὗ ἡ πόλις ᾠκοδόμητο αὐτῶν, ὥστε
30 κατακρημνίσαι αὐτόν· αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ
μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.

31–37: Mk. 1, 21–28. Mt. 4, 13. Jn. 2, 12.

31 Καὶ κατῆλθεν εἰς Καφαρναοὺμ πόλιν τῆς
Γαλιλαίας. καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς

Mt. 7, 28. 29. Jn. 7, 46.

32 σάββασιν· καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ
33 αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. καὶ ἐν
τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου
34 ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ | Ἔα,
τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπο-
λέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ Ἅγιος τοῦ Θεοῦ.
35 καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων Φιμώθητι
καὶ ἔξελθε ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ῥίψαν αὐτὸν τὸ
δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ μηδὲν
36 βλάψαν αὐτόν. καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας,
καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες Τίς
ὁ λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπι-
τάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασιν καὶ ἐξέρχονται;
37 καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον

38–44: Mt. 8, 14–17. Mk. 1, 29–39.

38 τῆς περιχώρου. Ἀναστὰς δὲ ἀπὸ τῆς συνα-
γωγῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος. πενθερὰ
δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ,
39 καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. καὶ ἐπιστὰς
ἐπάνω αὐτῆς ἐπετίμησεν τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν
αὐτήν· παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς.
40 Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου ἅπαντες ὅσοι εἶχον ἀσθε-
νοῦντας νόσοις ποικίλαις ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς
αὐτόν· ὁ δὲ ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας

---

29 της οφρ. | η πολ. αυτ. ωκ. | ωστε] εις το 33 μεγ., λεγων 35 απ 1°] εξ 36 (R[t] ουτος; οτι...εξερχονται.) 38 απο] εκ | η πενθ. 40 παντες

ἐπιτιθεὶς ἐθεράπευεν αὐτούς. ἐξήρχετο δὲ καὶ 41 Mt. 8, 29. Mk. 3, 11. 12.
δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, κραυγάζοντα καὶ λέγοντα
ὅτι Σὺ εἶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ
εἴα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν τὸν Χριστὸν αὐτὸν
εἶναι. Γενομένης δὲ ἡμέρας ἐξελθὼν ἐπορεύθη 42
εἰς ἔρημον τόπον· καὶ οἱ ὄχλοι ἐπεζήτουν αὐτόν,
καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ
πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς 43 8, 1.
ὅτι Καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαί
με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐπὶ τοῦτο
ἀπεστάλην. καὶ ἦν κηρύσσων εἰς τὰς συναγω- 44 Mt. 4, 23.
γὰς τῆς Ἰουδαίας.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ 5 **1–11:** Mt. 4, 18–22. Mk. 1, 16–20.
καὶ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν
ἑστὼς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ, καὶ εἶδεν 2
πλοῖα δύο ἑστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἁλεεῖς
ἀπ' αὐτῶν ἀποβάντες ἔπλυνον τὰ δίκτυα. ἐμβὰς 3
δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν Σίμωνος, ἠρώτησεν
αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον· καθίσας
δὲ ἐκ τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν τοὺς ὄχλους. ὡς δὲ 4 Jn. 21, 6.
ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα Ἐπανά-
γαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν
εἰς ἄγραν. καὶ ἀποκριθεὶς Σίμων εἶπεν Ἐπι- 5
στάτα, δι' ὅλης νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλά-
βομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὰ δίκτυα.
καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων 6
πολύ· διερήσσετο δὲ τὰ δίκτυα αὐτῶν. καὶ 7

---

40 επιθεις εθεραπευσεν 41 κραζοντα | ο Χριστος ο υι. 42 εζητουν 43 εις τουτο απεσταλμαι 44 εν ταις συναγωγαις | SR[t] Γαλιλαιας

V, 1 και 1°] του 2 δυο πλοια | αλιεις αποβ. απ αυτ. απεπλυναν 3 του Σ. | και καθισας εδ. εκ τ. πλ. 5 ο Σ. ειπ. αυτω | ολ. της | το δικτυον 6 ιχθ. πλ. πολ. | διερρηγνυτο δε το δικτυον

κατένευσαν τοῖς μετόχοις ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ τοῦ
ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθαν, καὶ
ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα ὥστε βυθίζεσθαι
8 αὐτά. ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος προσέπεσεν τοῖς
γόνασιν Ἰησοῦ λέγων Ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι
9 ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι, Κύριε. θάμβος γὰρ περι-
έσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ
Mt. 13, 47. 10 τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ᾗ συνέλαβον, ὁμοίως δὲ
καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάνην υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἳ
ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. καὶ εἶπεν πρὸς τὸν
Σίμωνα ὁ Ἰησοῦς Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν
Mt. 19, 27. 11 ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν. καὶ καταγαγόντες τὰ
πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες πάντα ἠκολούθησαν
αὐτῷ.

12–16: Mt. 8, 1–4. Mk. 1, 40–45.
12 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν
πόλεων καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ πλήρης λέπρας· ἰδὼν δὲ
τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐδεήθη αὐτοῦ
λέγων Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι.
13 καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ λέγων Θέλω,
καθαρίσθητι· καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ'
Lv. 13, 49; 14, 2–32. 14 αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰ-
πεῖν, ἀλλὰ ἀπελθὼν **δεῖξον** σεαυτὸν **τῷ ἱερεῖ**, καὶ
προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου καθὼς προσ-
15 έταξεν Μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. διήρχετο
δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο
ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ θεραπεύεσθαι ἀπὸ τῶν
Mk. 1, 35. 16 ἀσθενειῶν αὐτῶν· αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς
ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος.

17–26: Mt. 9, 1–8. Mk. 2, 1–12.
17 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς
ἦν διδάσκων, καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ
νομοδιδάσκαλοι οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης

---

7 *τ. μετ. τοις* | *ηλθον* 8 *του Ιησ.* 9 *η*] R *ων*
11 *απαντα* 12 *και ιδων τον* 13 *λεγ.*] *ειπων*
15 *θεραπ. υπ αυτου*

κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἱερου-
σαλήμ· καὶ δύναμις Κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι
αὐτόν. καὶ ἰδοὺ ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης 18
ἄνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος, καὶ ἐζήτουν
αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ 19
μὴ εὑρόντες ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διὰ τὸν
ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα διὰ τῶν κεράμων
καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον
ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν 20
αὐτῶν εἶπεν Ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι
σου. καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς 21 7, 49. Is. 43, 25.
καὶ οἱ Φαρισαῖοι λέγοντες Τίς ἐστιν οὗτος ὃς Jn. 5, 12.
λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἁμαρτίας ἀφεῖναι
εἰ μὴ μόνος ὁ Θεός; ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς 22
διαλογισμοὺς αὐτῶν ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς
Τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί ἐστιν 23
εὐκοπώτερον, εἰπεῖν Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι
σου, ἢ εἰπεῖν Ἔγειρε καὶ περιπάτει; ἵνα δὲ 24
εἰδῆτε ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐξουσίαν ἔχει
ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἶπεν τῷ παρα-
λελυμένῳ Σοὶ λέγω, ἔγειρε καὶ ἄρας τὸ κλινίδιόν
σου πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ παραχρῆμα 25
ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ᾽ ὃ κατέκειτο,
ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ δοξάζων τὸν Θεόν.
καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν 26
Θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου λέγοντες ὅτι
Εἴδομεν παράδοξα σήμερον.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν, καὶ ἐθεάσατο τελώ- 27 **27–32:** Mt. 9, 9–13.
νην ὀνόματι Λευεὶν καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Mk. 2, 13–17.
καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀκολούθει μοι. καὶ καταλιπὼν 28

---

17 αυτον] SR[m] αυτους 19 δια ποιας 20 ειπεν αυτω 21 αφιεναι αμαρτιας 23 Εγειραι 24 οτι εξ. εχ. ο υι. τ. ανθρ. | εγειραι 25 ο] ω 27 Λευϊν

15, 1. 29 πάντα ἀναστὰς ἠκολούθει αὐτῷ. Καὶ ἐποίησεν
δοχὴν μεγάλην Λευεὶς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ·
καὶ ἦν ὄχλος πολὺς τελωνῶν καὶ ἄλλων οἳ ἦσαν
30 μετ' αὐτῶν κατακείμενοι. καὶ ἐγόγγυζον οἱ Φαρι-
σαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν πρὸς τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ λέγοντες Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ
31 ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; καὶ ἀποκριθεὶς
ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς Οὐ χρείαν ἔχουσιν
32 οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ ἀλλὰ οἱ κακῶς ἔχοντες· οὐκ
ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς
33–39: 33 μετάνοιαν. Οἱ δὲ εἶπαν πρὸς αὐτόν Οἱ μαθηταὶ
Mt. 9, 14–17. Mk. 2, 18–22. Ἰωάνου νηστεύουσιν πυκνὰ καὶ δεήσεις ποιοῦνται,
ὁμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων, οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσιν
34 καὶ πίνουσιν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς
Μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ
νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστιν, ποιῆσαι νηστεῦσαι;
35 ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν
ὁ νυμφίος, τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς
36 ἡμέραις. Ἔλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς
ὅτι Οὐδεὶς ἐπίβλημα ἀπὸ ἱματίου καινοῦ σχίσας
ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ
τὸ καινὸν σχίσει καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνήσει
37 τὸ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. καὶ οὐδεὶς
βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ
μήγε, ῥήξει ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκούς, καὶ αὐτὸς
38 ἐκχυθήσεται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ
39 οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον. καὶ

---

28 απαντα | ηκολουθησεν 29 ο Λευϊς | τελ. πολυς 30 οι γρ. αυτ. και οι Φαρ. | —των 31 αλλ' 33 ειπον | Διατι οι...πινουσιν; 34 —Ιησους | νηστευειν 35 (R ημεραι·) 36 —απο 1° | —σχισας | σχιζει | συμφωνει επιβλ. 37 ο νεος οινος 38 βλητεον, και αμφοτεροι συντηρουνται.

οὐδεὶς πιὼν παλαιὸν θέλει νέον· λέγει γάρ Ὁ
παλαιὸς χρηστός ἐστιν.
Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ διαπορεύεσθαι αὐ- 6 — 1–5: Mt. 12, 1–8.
τὸν διὰ σπορίμων, καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ — Mk. 2, 23–28.
καὶ ἤσθιον τοὺς στάχυας ψώχοντες ταῖς χερσίν.
τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπαν Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ 2 — Jn. 5, 10.
ἔξεστιν τοῖς σάββασιν; καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς 3 — 1 S. 21, 1–6.
αὐτοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ
ἐποίησεν Δαυεὶδ ὁπότε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ
μετ' αὐτοῦ ὄντες; ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ 4 — Lv. 24, 9.
Θεοῦ καὶ **τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως** λαβὼν ἔφαγεν
καὶ ἔδωκεν τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστιν
φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς; καὶ ἔλεγεν 5
αὐτοῖς Κύριός ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ Υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου. Ἐγένετο δὲ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελ- 6 — 6–11: Mt. 12, 9–14.
θεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν· καὶ — Mk. 3, 1–6.
ἦν ἄνθρωπος ἐκεῖ καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν
ξηρά· παρετηροῦντο δὲ αὐτὸν οἱ γραμματεῖς καὶ 7 — 14, 1.
οἱ Φαρισαῖοι εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύει, ἵνα
εὕρωσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ ᾔδει τοὺς 8
διαλογισμοὺς αὐτῶν, εἶπεν δὲ τῷ ἀνδρὶ τῷ ξηρὰν
ἔχοντι τὴν χεῖρα Ἔγειρε καὶ στῆθι εἰς τὸ μέσον·
καὶ ἀναστὰς ἔστη. εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς 9
αὐτούς Ἐπερωτῶ ὑμᾶς εἰ ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ
ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ
ἀπολέσαι; καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτοὺς 10
εἶπεν αὐτῷ Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. ὁ δὲ

---

39 *παλ. ευθεως θ.* | SR[m] *χρηστοτερος*
VI, 1 SR[m] *σαββ. δευτεροπρωτω* | *δια των σπ.* | **SR** *τους σταχ., και ησθ.* 2 *ειπον αυτοις* | **SR** *εξ. ποιειν* | *εν τοις* 3 **R** *οτε* 4 *ελαβε, και εφ.* | **SR** *εδ. και τοις* 5 *Οτι κυρ. εστ. ο υι. τ. ανθρ. και του σ.* 6 *δε και εν* | *εκει ανθρ.* 7 *παρετηρουν* | *θεραπευσει* | *κατηγοριαν* 8 *και ειπε τω ανθρωπω τω* | *Εγειραι* | *ο δε αναστ.* 9 *δε*] *ουν* | *Επερωτησω υμας, τι εξ. τοις σαββασιν,* 10 *ειπε τω ανθρωπω*

11 ἐποίησεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ. αὐτοὶ
δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας, καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλή-
λους τί ἂν ποιήσαιεν τῷ Ἰησοῦ.
12–16: Mk. 3, 13–19.
12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξελθεῖν
αὐτὸν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι, καὶ ἦν διανυκτε-
Mt. 10, 2–4. Jn. 6, 70. Ac. 1, 13.
13 ρεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Θεοῦ. καὶ ὅτε ἐγένετο
ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ
ἐκλεξάμενος ἀπʼ αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους
14 ὠνόμασεν, | Σίμωνα, ὃν καὶ ὠνόμασεν Πέτρον,
καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ Ἰάκωβον
καὶ Ἰωάνην, καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον,
15 | καὶ Μαθθαῖον καὶ Θωμᾶν, καὶ Ἰάκωβον Ἀλ-
16 φαίου καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον Ζηλωτήν, καὶ
Ἰούδαν Ἰακώβου, καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώθ, ὃς ἐγέ-
17–19: Mt. 4, 23–5, 1. Mk. 3, 7–12.
17 νετο προδότης, καὶ καταβὰς μετʼ αὐτῶν ἔστη ἐπὶ
τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος πολὺς μαθητῶν αὐτοῦ,
καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς
Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλὴμ καὶ τῆς παραλίου
18 Τύρου καὶ Σιδῶνος, οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ
ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν, καὶ οἱ ἐνοχλούμενοι
19 ἀπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐθεραπεύοντο· καὶ
πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτουν ἅπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις
20–23: Mt. 5, 3. 4. 6. 11. 12.
20 παρʼ αὐτοῦ ἐξήρχετο καὶ ἰᾶτο πάντας. Καὶ αὐτὸς
ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ ἔλεγεν

Μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ
βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Rev. 7, 16. 17. Ps. 126, 5. 6. Is. 61, 3.
21 μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε.
μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε.

---

10 εποι. ουτω | αποκατεσταθη | αυτ. υγιης ως η αλλη 11 ποιησειαν 12 εξηλθεν εις 14 —και 3° 5° 15 —και 1° 3° | Ιακ. τον του Α. 16 —και 1° | Ισκαριωτην, ος και εγ. 17 —πολυς 18 οχλουμενοι υπο | και εθερ. 19 εζητει | (εξηρχετο,)

μακάριοί ἐστε ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρω- 22 Jn. 15, 19; 16, 2.
ποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ ὀνειδίσωσιν
καὶ ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν ἕνεκα
τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. χάρητε ἐν ἐκείνῃ τῇ 23
ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν
πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποίουν
τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε 24 Ja. 5, 1.
τὴν παράκλησιν ὑμῶν.

οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι νῦν, ὅτι πεινά- 25 Is. 5, 22.
σετε.

οὐαί, οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενθήσετε καὶ
κλαύσετε.

οὐαὶ ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσιν πάντες οἱ 26 Ja. 4, 4. Mic. 2, 11.
ἄνθρωποι· κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδο-
προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. Ἀλλὰ ὑμῖν λέγω 27 **27–36**: Mt. 5, 39–48.
τοῖς ἀκούουσιν Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, κα-
λῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, εὐλογεῖτε τοὺς 28
καταρωμένους ὑμᾶς, προσεύχεσθε περὶ τῶν ἐπη-
ρεαζόντων ὑμᾶς. τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα 29
πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην, καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σου
τὸ ἱμάτιον καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσῃς. παντὶ 30
αἰτοῦντί σε δίδου, καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ
μὴ ἀπαίτει. καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν 31 Mt. 7, 12.
ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. καὶ εἰ 32
ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις
ἐστίν; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας
αὐτοὺς ἀγαπῶσιν. καὶ γὰρ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς 33
ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν;
καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. καὶ ἐὰν 34 Lv. 25, 35. 36

---

23 χαιρετε | κατα ταῦτα 25 – νυν 1° | ουαι υμιν οι 26 ουαι υμιν, | κατα ταῦτα 27 Αλλ' 28 καταρ. υμιν, και πρ. υπερ 30 παντι δε τω αιτ. 31 **SR** και υμεις ποιειτε 33 **SR** – γαρ | **SR** και γαρ οι

δανίσητε παρ᾽ ὧν ἐλπίζετε λαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις
ἐστίν; καὶ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανίζουσιν ἵνα
35 ἀπολάβωσιν τὰ ἴσα. πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς
ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανίζετε μηδὲν ἀπελ-
πίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολύς, καὶ
ἔσεσθε υἱοὶ Ὑψίστου, ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ
36 τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς. Γίνεσθε οἰκτίρ-
μονες, καθὼς ὁ Πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστίν.
37–49: Mt. 7. 37 καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε· καὶ μὴ κατα-
Mt. 6, 14. δικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε. ἀπολύετε,
Mk. 4, 24. 38 καὶ ἀπολυθήσεσθε· δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν·
μέτρον καλὸν πεπιεσμένον σεσαλευμένον ὑπερεκ-
χυννόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν· ᾧ γὰρ
Mt. 15, 14; 23, 16. 24. 39 μέτρῳ μετρεῖτε ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. Εἶπεν
δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς Μήτι δύναται τυφλὸς
τυφλὸν ὁδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον
Mt. 10, 24. 25. Jn. 15, 20. 40 ἐμπεσοῦνται; οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσ-
καλον· κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσ-
41 καλος αὐτοῦ. Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν
τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν
42 ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; πῶς δύνασαι
λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου Ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ
κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ
ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; ὑποκριτά, ἔκ-
βαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου,
καὶ τότε διαβλέψεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ
43 τοῦ ἀδελφοῦ σου ἐκβαλεῖν. Οὐ γάρ ἐστιν δέν-
δρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρόν, οὐδὲ πάλιν

---

34 *δανειζητε* | *απολαβειν* | *και γαρ οι αμ.* | (*δανειζ.*) 35 (*δανειζ.*) | R[m] *μηδενα* | *του Υψ.* 36 *γιν. ουν* | *καθως και* 37 — *και* 3° 38 *και σεσ. και υπερεκχυνομενον* | *τω γαρ αυτω μετρω ω μετρειτε* 39 — *και* | *πεσουνται* 40 *διδ. αυτου* 42 **SR** *η πως* | *διαβλ. εκβαλειν το κ.* | 43 — *παλιν*

δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. ἕκαστον 44
γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται·
οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ
βάτου σταφυλὴν τρυγῶσιν. ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος 45 Mt. 12, 34. 35.
ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας προφέρει
τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ πονηρὸς ἐκ τοῦ πονηροῦ προ-
φέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ περισσεύματος καρδίας
λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ. Τί δέ με καλεῖτε Κύριε 46 Mal. 1, 6. Mt. 7, 21.
Κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω; Πᾶς ὁ ἐρχόμενος 47
πρός με καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων καὶ ποιῶν
αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος. ὅμοιός 48
ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψεν
καὶ ἐβάθυνεν καὶ ἔθηκεν θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν·
πλημμύρης δὲ γενομένης προσέρηξεν ὁ ποταμὸς
τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν σαλεῦσαι αὐτὴν
διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομῆσθαι αὐτήν. ὁ δὲ ἀκούσας 49
καὶ μὴ ποιήσας ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδο-
μήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου, ᾗ
προσέρηξεν ὁ ποταμός, καὶ εὐθὺς συνέπεσεν, καὶ
ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.
Ἐπειδὴ ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς 7 **1–10**: Mt. 8, 5–13.
τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καφαρναούμ.
Ἑκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων 2 Jn. 4, 47.
ἤμελλεν τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. ἀκούσας 3
δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν πρεσ-
βυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθὼν
διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. οἱ δὲ παραγενόμενοι 4
πρὸς τὸν Ἰησοῦν παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως,
λέγοντες ὅτι ἄξιός ἐστιν ᾧ παρέξῃ τοῦτο· ἀγαπᾷ 5

---

44 *τρυγ. σταφ.* 45 *καρδ. αυτου* | *ο πον. ανθρωπος* | *πον. θησαυρου της καρδιας αυτου* | *του περ. της* 48 *πλημμυρας* | *προσερρηξεν* | SR[m] *αυτην· τεθεμελιωτο γαρ επι την πετραν.* 49 *προσερρηξεν* | *ευθεως επεσε*

VII, 1 Επει *δε* 4 (R *οτι* Αξιος) | *παρεξει*

γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς
6 ᾠκοδόμησεν ἡμῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν
αὐτοῖς. ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ
τῆς οἰκίας, ἔπεμψεν φίλους ὁ ἑκατοντάρχης λέγων
αὐτῷ Κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γὰρ ἱκανός εἰμι
7 ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς· διὸ οὐδὲ
ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρὸς σὲ ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἰπὲ
8 λόγῳ, καὶ ἰαθήτω ὁ παῖς μου. καὶ γὰρ ἐγὼ
ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων
ὑπ᾽ ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ Πορεύ-
θητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ Ἔρχου, καὶ
ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου Ποίησον τοῦτο, καὶ
9 ποιεῖ. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν
αὐτόν, καὶ στραφεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ
εἶπεν Λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην
10 πίστιν εὗρον. καὶ ὑποστρέψαντες εἰς τὸν οἶκον
οἱ πεμφθέντες εὗρον τὸν δοῦλον ὑγιαίνοντα.
11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑξῆς ἐπορεύθη εἰς πόλιν
καλουμένην Ναΐν, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ
8, 42. 1 K. 17, 17. 12 μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ὄχλος πολύς. ὡς δὲ ἤγγισεν
τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ ἐξεκομίζετο τεθνη-
κὼς μονογενὴς υἱὸς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὕτη
ἦν χήρα, καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν
13 αὐτῇ. καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ Κύριος ἐσπλαγχνίσθη
14 ἐπ᾽ αὐτῇ καὶ εἶπεν αὐτῇ Μὴ κλαῖε. καὶ προσ-
ελθὼν ἥψατο τῆς σοροῦ, οἱ δὲ βαστάζοντες
ἔστησαν, καὶ εἶπεν Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρ-
1 K. 17, 23. 2 K. 4, 36. 15 θητι. καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο
λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ.

---

6 SR επεμ. προς αυτον | ο εκατονταρχος φιλους | ειμι ικ. 7 SR ιαθησεται 10 οι πεμφθ. εις τ. οικ. | τον ασθενουντα δουλον 11 τω] SR[m] τη | επορευετο | αυτου ικανοι 12 υιος μονογ. | R αὐτὴ | — ην 1°

ἔλαβεν δὲ φόβος πάντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν 16 1, 68; 19, 44.
Θεὸν λέγοντες ὅτι Προφήτης μέγας ἠγέρθη ἐν
ἡμῖν, καὶ ὅτι Ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν
αὐτοῦ. καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ 17
Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ καὶ πάσῃ τῇ περιχώρῳ.
Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάνει οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ 18 18–35: Mt. 11, 2–19.
περὶ πάντων τούτων. καὶ προσκαλεσάμενος δύο
τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάνης ǀ ἔπεμψεν 19 Ps. 40, 7; 118, 26. Mal. 3, 1. Dn. 9, 26.
πρὸς τὸν Κύριον λέγων Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ
ἄλλον προσδοκῶμεν; παραγενόμενοι δὲ πρὸς 20
αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶπαν Ἰωάνης ὁ Βαπτιστὴς
ἀπέστειλεν ἡμᾶς πρὸς σὲ λέγων Σὺ εἶ ὁ ἐρχό-
μενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ 21
ἐθεράπευσεν πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων
καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς
ἐχαρίσατο βλέπειν. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς 22 Is. 35, 5; 61, 1.
Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάνει ἃ εἴδετε καὶ
ἠκούσατε· **τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν**, χωλοὶ περιπα-
τοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν,
νεκροὶ ἐγείρονται, **πτωχοὶ εὐαγγελίζονται**· καὶ 23
μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.
Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάνου ἤρξατο 24
λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ Ἰωάνου Τί ἐξήλ-
θατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ
ἀνέμου σαλευόμενον; ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; 25
ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ
οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες
ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. ἀλλὰ τί ἐξήλθατε 26 1, 76.

---

16 απαντας | εγηγερται 17 και εν π. 18 Ιωαννη 19 Κυριον] Ιησουν 20 ειπον | απεσταλκεν 21 εν αυτη δε τη | το βλεπειν 22 αποκρ. ο Ιησους | Ιωαννη | οτι τυφλ. | —και 3° 24 εξεληλυθατε 25 εξεληλυθατε 26 εξεληλυθατε

ἰδεῖν; προφήτην; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσό-
Mal. 3, 1. 27 τερον προφήτου. οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται
Ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσ-
ώπου σου,
ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.
1, 15. 28 λέγω ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν Ἰωάνου
οὐδείς ἐστιν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
3, 7. 12. Mt. 21, 32. 29 Θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστιν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκού-
σας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν Θεόν, βαπ-
Ac. 13, 46. 30 τισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάνου· οἱ δὲ Φαρισαῖοι
καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ ἠθέτησαν
31 εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ. Τίνι
οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης,
32 καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι; ὅμοιοί εἰσιν παιδίοις τοῖς
ἐν ἀγορᾷ καθημένοις καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις
ἃ λέγει
Ηὐλήσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε·
ἐθρηνήσαμεν καὶ οὐκ ἐκλαύσατε.
33 ἐλήλυθεν γὰρ Ἰωάνης ὁ Βαπτιστὴς μὴ ἐσθίων
ἄρτον μήτε πίνων οἶνον, καὶ λέγετε Δαιμόνιον
15, 2. 34 ἔχει. ἐλήλυθεν ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ
πίνων, καὶ λέγετε Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ
35 οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ
ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ πάντων τῶν τέκνων
αὐτῆς.
11, 37. 36 Ἠρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα φάγῃ
μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Φαρι-
37 σαίου κατεκλίθη. καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἥτις ἦν ἐν τῇ

---

27 Ιδου, εγω 28 λεγω γαρ | γυν. προφητης Ιω. του βαπτιστου 31 ειπε δε ο Κυριος, Τινι 32 αλλ., και λεγουσιν | εθρ. υμιν 33 μητε αρτ. εσθ. μητε οι. πιν. 34 τελ. φιλ. 35 απο τ. τεκν. αυτ. παντων 36 την οικιαν | ανεκλιθη 37 γυν. εν τ. πολ., ητις ην

πόλει ἁμαρτωλός, καὶ ἐπιγνοῦσα ὅτι κατάκειται
ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβα-
στρον μύρου ¹ καὶ στᾶσα ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας 38 Mt. 26, 7–13. Jn. 12, 3–8.
αὐτοῦ κλαίουσα, τοῖς δάκρυσιν ἤρξατο βρέχειν
τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ταῖς θριξὶν τῆς κεφαλῆς
αὐτῆς ἐξέμασσεν, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ
καὶ ἤλειφεν τῷ μύρῳ. ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ 39
καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων Οὗτος εἰ
ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ
γυνὴ ἥτις ἅπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστιν.
καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν Σίμων, 40
ἔχω σοί τι εἰπεῖν. ὁ δέ Διδάσκαλε, εἰπέ, φησίν.
δύο χρεοφειλέται ἦσαν δανιστῇ τινι· ὁ εἷς 41
ὤφειλεν δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντή-
κοντα. μὴ ἐχόντων αὐτῶν ἀποδοῦναι ἀμφοτέροις 42
ἐχαρίσατο. τίς οὖν αὐτῶν πλεῖον ἀγαπήσει αὐ-
τόν; ἀποκριθεὶς Σίμων εἶπεν Ὑπολαμβάνω ὅτι 43
ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Ὀρθῶς
ἔκρινας. καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα τῷ 44 Gn. 18, 4.
Σίμωνι ἔφη Βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰσ-
ῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ μοι ἐπὶ πόδας οὐκ
ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέν μου τοὺς
πόδας καὶ ταῖς θριξὶν αὐτῆς ἐξέμαξεν. φίλημά 45 Ro. 16, 16.
μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ ἀφ᾽ ἧς εἰσῆλθον οὐ
διέλειπεν καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. ἐλαίῳ 46
τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ
ἤλειψεν τοὺς πόδας μου. οὗ χάριν, λέγω σοι, 47

---

37 (**R** πολει, αμαρτ.) | —και 2° | ανακειται 38 π. τ. π. αυτ. οπ. κλ., ηρξ. βρ. τ. π. αυτ. τ. δακρ. | **R** εξεμαξε 39 **R**ᵐ ο προφ. 40 δε φησι, Διδ., ειπ. 41 χρεωφειλεται | (δανειστη) 42 εχ. δε | αυτων, ειπε, πλ. αυτ. αγαπ. 43 δε ο Σ. 44 υδ. επι τ. π. μου ουκ | θριξι της κεφαλης αυτης 45 διελιπε 46 μου τ. π. 47 (S**R** χαριν λεγω)

ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί, ὅτι
ἠγάπησεν πολύ· ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον
5. 20. 21. 48 ἀγαπᾷ. εἶπεν δὲ αὐτῇ Ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρ-
49 τίαι. καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν
ἑαυτοῖς Τίς οὗτός ἐστιν, ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίη-
8, 48; 17, 19; 18, 42. 50 σιν; εἶπεν δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα Ἡ πίστις σου
σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.
8 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς καὶ αὐτὸς διώδευεν
κατὰ πόλιν καὶ κώμην κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζό-
4, 43. μενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ δώδεκα σὺν
Mk. 15, 40. 41; 16, 9. 2 αὐτῷ, καὶ γυναῖκές τινες αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι
ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία
ἡ καλουμένη Μαγδαληνή, ἀφ᾽ ἧς δαιμόνια ἑπτὰ
3 ἐξεληλύθει, καὶ Ἰωάνα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου
Ἡρῴδου καὶ Σουσάννα καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες
διηκόνουν αὐτοῖς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.
4–15: 4 Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ καὶ τῶν κατὰ πόλιν
Mt. 13, 1–23. Mk. 4, 1–20. ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτὸν εἶπεν διὰ παραβολῆς
5 Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον
αὐτοῦ. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ὃ μὲν ἔπεσεν
παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ
6 τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό. καὶ ἕτερον κατέ-
πεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη
7 διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν
μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συνφυεῖσαι αἱ ἄκανθαι
8 ἀπέπνιξαν αὐτό. καὶ ἕτερον ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν
τὴν ἀγαθήν, καὶ φυὲν ἐποίησεν καρπὸν ἑκατοντα-
πλασίονα. ταῦτα λέγων ἐφώνει Ὁ ἔχων ὦτα
9 ἀκούειν ἀκουέτω. Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ
Is. 6, 9. 10. 10 μαθηταὶ αὐτοῦ τίς αὕτη εἴη ἡ παραβολή. ὁ δὲ
εἶπεν Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς

VIII, 3 SR Ιωαννα | SR^m διηκ. αυτω | εκ] απο
6 επεσεν 8 επι την γ. 9 λεγοντες, Τις ειη η π.
αυτη;

βασιλείας τοῦ Θεοῦ, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παρα-
βολαῖς, ἵνα **βλέποντες μὴ βλέπωσιν καὶ ἀκούοντες**
μὴ συνιῶσιν. ἔστιν δὲ αὕτη ἡ παραβολή. 11 1 P. 1, 23.
ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. ¹ οἱ δὲ παρὰ 12 1 Co. 1, 21.
τὴν ὁδόν εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, εἶτα ἔρχεται
ὁ διάβολος καὶ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας
αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. οἱ δὲ ἐπὶ 13
τῆς πέτρας οἳ ὅταν ἀκούσωσιν μετὰ χαρᾶς δέ-
χονται τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἳ
πρὸς καιρὸν πιστεύουσιν καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ
ἀφίστανται. τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί 14
εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλού-
του καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συνπνίγονται
καὶ οὐ τελεσφοροῦσιν. τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί 15 Ac. 16, 14. He. 10, 36. Rev. 3, 10.
εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ ἀκού-
σαντες τὸν λόγον κατέχουσιν καὶ καρποφοροῦσιν
ἐν ὑπομονῇ. Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας καλύπτει 16 **16–18**: Mk. 4, 21–25.
αὐτὸν σκεύει ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν, ἀλλ' ἐπὶ
λυχνίας τίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν Mt. 5, 15.
τὸ φῶς. οὐ γάρ ἐστιν κρυπτὸν ὃ οὐ φανερὸν 17 Mt. 10, 26.
γενήσεται, οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ μὴ γνωσθῇ καὶ
εἰς φανερὸν ἔλθῃ. βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· 18 19, 26.
ὃς ἂν γὰρ ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ὃς ἂν μὴ
ἔχῃ, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
Παρεγένετο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ 19 **19–21**: Mt. 12, 46–50. Mk. 3, 31–35.
ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ
διὰ τὸν ὄχλον. ἀπηγγέλη δὲ αὐτῷ Ἡ μήτηρ σου 20
καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἑστήκασιν ἔξω ἰδεῖν θέλοντές
σε. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς Μήτηρ 21
μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον
τοῦ Θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιοῦντες.

---

12 *ακουοντες* 16 *λυχν. επιτιθησιν* 17 *ου γνωσθησεται* 18 *γαρ αν* 19 *Παρεγενοντο* 20 *και απ. αυτω, λεγοντων* | *σε θελοντες* 21 *ποι. αυτον*

22–25: Mt. 8, 18. 23–27. Mk. 4, 35–41.

22 Ἐγένετο δὲ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς
ἐνέβη εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν
πρὸς αὐτούς Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης·
23 καὶ ἀνήχθησαν. πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσεν.
καὶ κατέβη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ
24 συνεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνευον. προσελθόντες
δὲ διήγειραν αὐτὸν λέγοντες Ἐπιστάτα ἐπιστάτα,
ἀπολλύμεθα. ὁ δὲ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ
ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο,
25 καὶ ἐγένετο γαλήνη. εἶπεν δὲ αὐτοῖς Ποῦ ἡ
πίστις ὑμῶν; φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες
πρὸς ἀλλήλους Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖς
ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν

26–39: Mt. 8, 28–34. Mk. 5, 1–20.

26 αὐτῷ; Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν
Γερασηνῶν, ἥτις ἐστὶν ἀντίπερα τῆς Γαλιλαίας.
27 ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν ὑπήντησεν ἀνήρ
τις ἐκ τῆς πόλεως ἔχων δαιμόνια, καὶ χρόνῳ ἱκανῷ
οὐκ ἐνεδύσατο ἱμάτιον, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν
28 ἀλλ᾿ ἐν τοῖς μνήμασιν. ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν
ἀνακράξας προσέπεσεν αὐτῷ καὶ φωνῇ μεγάλῃ
εἶπεν Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ Υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ
29 Ὑψίστου; δέομαί σου, μή με βασανίσῃς. παρήγ-
γελλεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν
ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου. πολλοῖς γὰρ χρόνοις συν-
ηρπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεσμεύετο ἁλύσεσιν καὶ
πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρήσσων τὰ δεσμὰ
ἠλαύνετο ἀπὸ τοῦ δαιμονίου εἰς τὰς ἐρήμους.
30 ἐπηρώτησεν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς Τί σοι ὄνομά
ἐστιν; ὁ δὲ εἶπεν Λεγιών, ὅτι εἰσῆλθεν δαιμόνια

---

22 Και εγεν. εν 24 εγερθεις 25 Που εστιν 26 R^{m1} Γεργεσηνων SR^{m2} Γαδαρηνων | αντιπέραν 27 υπηντ. αυτω | πολ., ος ειχε δαιμ. εκ χρονων ικανων, και ιμ. ουκ ενεδιδυσκετο 28 και ανακρ. 29 παρηγγειλε | εδεσμειτο | διαρρ. | υπο του δαιμονος 30 λεγων, Τι σοι εστ. ον. | Λεγεων | δαιμ. π. εισ.

πολλὰ εἰς αὐτόν. καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα μὴ 31
ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. ἦν δὲ 32
ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν βοσκομένη ἐν τῷ ὄρει·
καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς
ἐκείνους εἰσελθεῖν· καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. ἐξελ- 33
θόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλθον
εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ
κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην καὶ ἀπεπνίγη. ἰδόντες δὲ 34
οἱ βόσκοντες τὸ γεγονὸς ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν
εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. ἐξῆλθον δὲ 35
ἰδεῖν τὸ γεγονός, καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ
εὗρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια
ἐξῆλθεν ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα παρὰ τοὺς
πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐφοβήθησαν. ἀπήγ- 36
γειλαν δὲ αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμο-
νισθείς. καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς 37
περιχώρου τῶν Γερασηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν,
ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δὲ ἐμβὰς
εἰς πλοῖον ὑπέστρεψεν. ἐδεῖτο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ 38
ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια εἶναι σὺν αὐτῷ·
ἀπέλυσεν δὲ αὐτὸν λέγων | Ὑπόστρεφε εἰς τὸν 39
οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ ὅσα σοι ἐποίησεν ὁ Θεός.
καὶ ἀπῆλθεν καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα
ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.
Ἐν δὲ τῷ ὑποστρέφειν τὸν Ἰησοῦν ἀπεδέξατο 40
αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες
αὐτόν. καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, 41
καὶ οὗτος ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχεν· καὶ
πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτὸν

40–56: Mt. 9, 18–26. Mk. 5, 21–43.

31 παρεκαλει 32 βοσκομενων | παρεκαλουν 33 εισηλθεν 34 γεγενημενον | και απελθοντες απ. 35 εξεληλυθει 36 και οι ιδ. 37 ηρωτησαν | R[m1] Γεργεσηνων SR[m2] Γαδαρηνων | εις το πλ. 38 εδεετο | αυτ. ο Ιησους 39 εποι. σοι 40 Εγενετο δε εν τω υποστρεψαι 41 ουτος] αυτος | του Ιησ.

7, 12. 42 εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὅτι θυγάτηρ
μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα καὶ αὕτη
ἀπέθνησκεν. Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι
43 συνέπνιγον αὐτόν. καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει
αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἥτις οὐκ ἴσχυσεν
44 ἀπ᾽ οὐδενὸς θεραπευθῆναι, προσελθοῦσα ὄπισθεν
ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ
παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς.
45 | καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Τίς ὁ ἁψάμενός μου; ἀρνου-
μένων δὲ πάντων εἶπεν ὁ Πέτρος Ἐπιστάτα, οἱ
46 ὄχλοι συνέχουσίν σε καὶ ἀποθλίβουσιν. ὁ δὲ
Ἰησοῦς εἶπεν Ἥψατό μού τις· ἐγὼ γὰρ ἔγνων
47 δύναμιν ἐξεληλυθυῖαν ἀπ᾽ ἐμοῦ. ἰδοῦσα δὲ ἡ
γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθεν, τρέμουσα ἦλθεν καὶ προσ-
πεσοῦσα αὐτῷ δι᾽ ἣν αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ ἀπήγ-
γειλεν ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη
7, 50. 48 παραχρῆμα. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ Θυγάτηρ, ἡ πίστις
49 σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην. Ἔτι
αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχεταί τις παρὰ τοῦ ἀρχισυνα-
γώγου λέγων ὅτι Τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου,
50 μηκέτι σκύλλε τὸν Διδάσκαλον. ὁ δὲ Ἰησοῦς
ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ Μὴ φοβοῦ· μόνον
51 πίστευσον, καὶ σωθήσεται. ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν
οἰκίαν οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν τινα σὺν αὐτῷ εἰ
μὴ Πέτρον καὶ Ἰωάνην καὶ Ἰάκωβον καὶ τὸν
7, 13. 52 πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. ἔκλαιον
δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπεν
53 Μὴ κλαίετε· οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει. καὶ

---

43 SR[t] ητις, ιατροις (S εις ιατρους) προσαναλωσασα ολον τον βιον, ουκ | απ] υπ 45 S Πετρ. και οι μετ αυτου R[t] Π. κ. οι συν αυτω | αποθλ., και λεγεις, Τις ο αψαμενος μου; 46 εξελθουσαν 47 απηγγ. αυτω 48 Θαρσει, θυγατερ 49 λεγ. αυτω | SR μη 50 αυτ., λεγων | πιστευε 51 εισελθων | εισ. ουδενα, ει μη | και Ιακ. και Ιω. 52 R ου γαρ

κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. αὐτὸς 54
δὲ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς ἐφώνησεν λέγων
Ἡ παῖς, ἔγειρε. καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα 55
αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα, καὶ διέταξεν
αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς 56 5, 14. Mk. 7, 36.
αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν
τὸ γεγονός.

Συνκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα ἔδωκεν αὐτοῖς 9 1–6: Mt. 10, 1. 7. 9–11. 14. Mk. 6, 7–13.
δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια καὶ
νόσους θεραπεύειν· καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσ- 2
σειν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἰᾶσθαι, καὶ 3
εἶπεν πρὸς αὐτούς Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν,
μήτε ῥάβδον μήτε πήραν μήτε ἄρτον μήτε ἀργύ-
ριον μήτε ἀνὰ δύο χιτῶνας ἔχειν. καὶ εἰς ἣν 4 10, 5–7.
ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε καὶ ἐκεῖθεν
ἐξέρχεσθε. καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέχωνται ὑμᾶς, 5 10, 11.
ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης τὸν κονιορ-
τὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάσσετε εἰς
μαρτύριον ἐπ᾽ αὐτούς. ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο 6
κατὰ τὰς κώμας εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύ-
οντες πανταχοῦ. Ἤκουσεν δὲ Ἡρῴδης ὁ 7 7–9: Mt. 14, 1. 2. Mk. 6, 14–16.
τετραάρχης τὰ γινόμενα πάντα, καὶ διηπόρει διὰ
τὸ λέγεσθαι ὑπό τινων ὅτι Ἰωάνης ἠγέρθη ἐκ
νεκρῶν, ὑπό τινων δὲ ὅτι Ἠλείας ἐφάνη, ἄλλων 8
δὲ ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. εἶπεν 9 23, 8.
δὲ Ἡρῴδης Ἰωάνην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δέ
ἐστιν οὗτος περὶ οὗ ἀκούω τοιαῦτα; καὶ ἐζήτει

---

54 δε εκβαλων εξω παντας, και κρ. | εγειρου
IX, 1 δωδ. μαθητας αυτου 2 SR^t ιασθ. τους ασθενουντας 3 ραβδους ⌋ R—ανα 5 δεξωνται | και τον κ. | αποτιναξατε 7 τετραρχης | γιν. υπ αυτου π. | εγηγερται 8 τις] εις 9 και ειπεν ο Η. | εγω ακ.

10–17: Mt. 14, 13–21. Mk. 6, 30–44. Jn. 6, 1–13.

10 ἰδεῖν αὐτόν. Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστο-
λοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν. Καὶ παρα-
λαβὼν αὐτοὺς ὑπεχώρησεν κατ᾽ ἰδίαν εἰς πόλιν
11 καλουμένην Βηθσαϊδά. οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες
ἠκολούθησαν αὐτῷ· καὶ ἀποδεξάμενος αὐτοὺς
ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, καὶ
12 τοὺς χρείαν ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο. Ἡ δὲ ἡμέρα
ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶ-
παν αὐτῷ Ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα πορευθέντες
εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ ἀγροὺς καταλύσωσιν
καὶ εὕρωσιν ἐπισιτισμόν, ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ
13 ἐσμέν. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς Δότε αὐτοῖς φαγεῖν
ὑμεῖς. οἱ δὲ εἶπαν Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ
ἄρτοι πέντε καὶ ἰχθύες δύο, εἰ μήτι πορευθέντες
ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον
14 βρώματα. ἦσαν γὰρ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχί-
λιοι. εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ Κατα-
κλίνατε αὐτοὺς κλισίας ὡσεὶ ἀνὰ πεντήκοντα.
15 καὶ ἐποίησαν οὕτως καὶ κατέκλιναν ἅπαντας.
16 λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας,
ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν αὐτοὺς
καὶ κατέκλασεν, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παρα-
2 K. 4, 44. 17 θεῖναι τῷ ὄχλῳ. καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν
πάντες, καὶ ἤρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμά-
των κόφινοι δώδεκα.

18–27: Mt. 16, 13–28. Mk. 8, 27–9, 1.

18 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον
κατὰ μόνας συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί, καὶ ἐπη-
ρώτησεν αὐτοὺς λέγων Τίνα με οἱ ὄχλοι λέγουσιν
7. 19 εἶναι; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν Ἰωάνην τὸν

---

10 εις τοπον ερημον πολεως καλουμενης Β. 11 δεξαμενος 12 ειπον | απελθοντες | και τους αγρ. 13 υμεις φαγ. | ειπον | πεντε αρτοι κ. δυο ιχθ. 14 — ωσει 2° 15 ανεκλιναν 16 παρατιθεναι 18 λεγ. οι οχλ. 19 ειπον

Βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ Ἠλείαν, ἄλλοι δὲ ὅτι προ-
φήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. εἶπεν δὲ αὐτοῖς 20 Jn. 6, 69.
Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Πέτρος δὲ ἀπο-
κριθεὶς εἶπεν Τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ. ὁ δὲ ἐπι- 21
τιμήσας αὐτοῖς παρήγγειλεν μηδενὶ λέγειν τοῦτο,
εἰπὼν ὅτι Δεῖ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ 22 44. 18, 32. 33.
παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέ-
ρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκταν-
θῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. Ἔλεγεν 23
δὲ πρὸς πάντας Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔρχεσθαι,
ἀρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ
καθ' ἡμέραν, καὶ ἀκολουθείτω μοι. ὃς γὰρ ἐὰν 24 17, 33. Mt. 10, 39. Jn. 12, 25.
θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν·
ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ,
οὗτος σώσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος 25
κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας
ἢ ζημιωθείς; ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς 26 Mt. 10, 33.
ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισ-
χυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ
τοῦ Πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. λέγω δὲ 27
ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσίν τινες τῶν αὐτοῦ ἑστηκότων
οἳ οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν
βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ 28 **28–36:** Mt. 17, 1–9. Mk. 9, 2–9.
ἡμέραι ὀκτώ, καὶ παραλαβὼν Πέτρον καὶ Ἰωάνην
καὶ Ἰάκωβον ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν τὸ εἶδος 29
τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον καὶ ὁ ἱματισμὸς
αὐτοῦ λευκὸς ἐξαστράπτων. καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο 30
συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωϋσῆς καὶ
Ἠλείας, οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον 31 22.

---

20 *αποκρ. δε ο* Π. 21 *λεγ.*] *ειπειν* 23 *ελθειν*, *απαρνησασθω* 24 *εαν*] *αν* 27 *αυτου*] *ωδε* | *γευσονται* 28 *τον* Π.

αὐτοῦ, ἣν ἤμελλεν πληροῦν ἐν Ἰερουσαλήμ.
2 P. 1, 16–18. Jn. 1, 14. 32 ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι
ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδαν τὴν δόξαν
αὐτοῦ καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας
33 αὐτῷ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς
ἀπ' αὐτοῦ εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν
Ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ
ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ καὶ μίαν
Μωϋσεῖ καὶ μίαν Ἡλείᾳ, μὴ εἰδὼς ὃ λέγει.
34 ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος ἐγένετο νεφέλη καὶ
ἐπεσκίαζεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ εἰσελ-
3, 22. 35 θεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν νεφέλην. καὶ φωνὴ ἐγένετο
ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου
36 ὁ ἐκλελεγμένος, αὐτοῦ ἀκούετε. καὶ ἐν τῷ γενέ-
σθαι τὴν φωνὴν εὑρέθη Ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐτοὶ
ἐσίγησαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς
ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑώρακαν.

37–45: Mt. 17, 14–23. Mk. 9, 14–32. 37 Ἐγένετο δὲ τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ κατελθόντων αὐτῶν
ἀπὸ τοῦ ὄρους συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς.
38 καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἐβόησεν λέγων
Διδάσκαλε, δέομαί σου ἐπιβλέψαι ἐπὶ τὸν υἱόν
39 μου, ὅτι μονογενής μοί ἐστιν, ¹ καὶ ἰδοὺ πνεῦμα
λαμβάνει αὐτόν, καὶ ἐξαίφνης κράζει καὶ σπαράσ-
σει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόλις ἀποχωρεῖ ἀπ'
40 αὐτοῦ συντρῖβον αὐτόν· καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν
σου ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν.
41 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Ὦ γενεὰ ἄπιστος
καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς καὶ
ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου.

---

31 εμελλε 32 ειδον 33 και Μωσει μιαν 34 επεσκιασεν | εκεινους εισελθ. εις 35 εκλελ.] SR^{m} αγαπητος 36 ο Ιησ. | εωρακασιν 37 δε εν τη 38 ανεβοησε | σου, επιβλεψον | εστι μοι 39 μογις 40 εκβαλλωσιν

ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαι- 42 7, 15.
μόνιον καὶ συνεσπάραξεν· ἐπετίμησεν δὲ ὁ Ἰησοῦς
τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα
καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. ἐξεπλήσ- 43
σοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ Θεοῦ.

Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίει
εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ Θέσθε ὑμεῖς εἰς 44 22.
τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ Υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας
ἀνθρώπων. οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν 45 18, 34. Mk. 9, 32.
παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν ἵνα μὴ αἴσθωνται
αὐτό, καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ
ῥήματος τούτου. Εἰσῆλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν 46 **46–50**: Mt. 18, 1–5. Mk. 9, 33–40.
αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς 47
εἰδὼς τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπι-
λαβόμενος παιδίον ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ, καὶ 48 Mt. 10, 40.
εἶπεν αὐτοῖς Ὃς ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ
τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἂν ἐμὲ
δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με· ὁ γὰρ
μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων, οὗτός ἐστιν
μέγας. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάνης εἶπεν Ἐπι- 49
στάτα, εἴδομέν τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλ-
λοντα δαιμόνια, καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν, ὅτι οὐκ
ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν 50 11, 23. Ph. 1, 18.
Ἰησοῦς Μὴ κωλύετε· ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ'
ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστιν.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας 51 Mk. 10, 32. Jn. 7, 1.
τῆς ἀναλήμψεως αὐτοῦ καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον
ἐστήρισεν τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἰερουσαλήμ, καὶ 52 Jn. 4, 4.

---

43 εποιησεν ο Ιησους, ειπ. 47 **SR** ιδων | παιδιου 48 αν] εαν | εσται 49 επι τω ον. | τα δαιμ. | εκωλυσαμεν 50 και ειπε | ο Ιησ. | ημων, υπ. ημων 51 πρ. αυτου εστηριξε

ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ
πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην Σαμαρειτῶν,
Jn. 4, 9. 53 ὥστε ἑτοιμάσαι αὐτῷ· καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν,
ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερου-
2 K. 1, 10. 12. 54 σαλήμ. ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ Ἰάκωβος καὶ
Ἰωάνης εἶπαν Κύριε, θέλεις εἴπωμεν **πῦρ κατα-**
55 **βῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι** αὐτούς; στρα-
Jn. 3, 17; 12, 47. 56 φεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς. καὶ ἐπορεύθησαν εἰς
ἑτέραν κώμην.
57–60: Mt. 8, 19–22. 57 Καὶ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ εἶπέν τις
πρὸς αὐτόν Ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ.
58 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς
ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώ-
σεις, ὁ δὲ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν
59 κεφαλὴν κλίνῃ. Εἶπεν δὲ πρὸς ἕτερον Ἀκολούθει
μοι. ὁ δὲ εἶπεν Ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελ-
60 θόντι θάψαι τὸν πατέρα μου. εἶπεν δὲ αὐτῷ
Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς, σὺ
δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.
1 K. 19, 20. 61 Εἶπεν δὲ καὶ ἕτερος Ἀκολουθήσω σοι, Κύριε·
πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς
62 τὸν οἶκόν μου. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς
Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον καὶ
βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω εὔθετός ἐστιν τῇ βασιλείᾳ
τοῦ Θεοῦ.
1–12: Mt. 10, 7–16. Mk. 6, 7. **10** Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ Κύριος ἑτέρους
ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ

---

54 **SR** *μαθ. αυτου* | *ειπον* | SR^m *αυτους, ως και Ἠλιας εποιησε;* 55 SR^m *αυτοις, και ειπεν, Ουκ οιδατε οιου πνευματος εστε υμεις·* (56) *ο γαρ υιος του ανθρωπου ουκ ηλθε ψυχας ανθρωπων απολεσαι, αλλα σωσαι.* 57 *Εγενετο δε πορ.* | *αν απ., κυριε.* 59 **SR** *Κυριε, επιτρ.* | *απελθ. πρ.* 60 *αυτω ο Ιησους* 62 *χειρ. αυτου* | *εις την βασιλειαν*
X, 1 *και ετ.* | R^m *εβδομ. δυο*

προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ
ἤμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. ἔλεγεν δὲ πρὸς αὐτούς 2 Jn. 4, 35. Mt. 9, 37. 38.
Ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεή-
θητε οὖν τοῦ Κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐργάτας
ἐκβάλῃ εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. ὑπάγετε· ἰδοὺ 3
ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. μὴ 4 9, 3–5. 2 K. 4, 29.
βαστάζετε βαλλάντιον, μὴ πήραν, μὴ ὑποδήματα·
καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. εἰς ἣν δ' 5
ἂν εἰσέλθητε οἰκίαν, πρῶτον λέγετε Εἰρήνη τῷ
οἴκῳ τούτῳ. καὶ ἐὰν ἐκεῖ ᾖ υἱὸς εἰρήνης, ἐπανα- 6
παήσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε,
ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, 7 1 Ti. 5, 18. 1 Co. 9, 5–14.
ἔσθοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιος γὰρ
ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. μὴ μεταβαίνετε ἐξ
οἰκίας εἰς οἰκίαν. καὶ εἰς ἣν ἂν πόλιν εἰσέρχησθε 8 1 Co. 10, 27.
καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν,
καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε 9
αὐτοῖς Ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.
εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέλθητε καὶ μὴ δέχωνται 10
ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς εἴπατε
Καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς 11 Ac. 18, 6.
πόλεως ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας ἀπομασσόμεθα ὑμῖν·
πλὴν τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία
τοῦ Θεοῦ. λέγω ὑμῖν ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ 12
ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.
Οὐαί σοι, Χοραζείν, οὐαί σοι, Βηθσαϊδά· ὅτι εἰ 13 Mt. 11, 21–23
ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ
γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ
καθήμενοι μετενόησαν. πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι 14

---

1 εμελλεν 2 Ελεγ. ουν | εκβαλλη εργ. 3 ιδ., εγω 4 βαλαντιον | μηδε υπ. 5 οικ. εισερχησθε, | (R^m οικιαν πρωτον,) 6 εαν μεν η εκ. ο υι. | επαναπαυσεται 7 εσθιοντες | αυτου εστι 8 δ' αν 10 εισερχησθε 11 —εις τ. ποδ. | ηγγ. εφ υμας 12 λεγω δε 13 (Χοραζιν) | εγενοντο | καθημεναι

Is. 14, 13. 15. 15 ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει ἢ ὑμῖν. καὶ σύ,
Καφαρναούμ, μὴ **ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ; ἕως τοῦ**
Mt. 10, 40. Jn. 5, 23; 15, 23. 16 **Ἅιδου καταβήσῃ.** Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει,
καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν
17 ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με. Ὑπέστρεψαν δὲ
οἱ ἑβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς λέγοντες Κύριε, καὶ
τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου.
Jn. 12, 31. Rev. 12, 8. 9. 18 εἶπεν δὲ αὐτοῖς Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς
Mk. 16, 18. Ps. 91, 13. 19 ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. ἰδοὺ δέδωκα
ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ **πατεῖν ἐπάνω ὄφεων** καὶ σκορ-
πίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ
Ex. 32, 32. Ph. 4, 3. Rev. 3, 5. Mt. 7, 22. 20 οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσει. πλὴν ἐν τούτῳ μὴ
χαίρετε ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται, χαίρετε
δὲ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐνγέγραπται ἐν τοῖς
21. 22: Mt. 11, 25–27. 21 οὐρανοῖς. Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο τῷ
Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ καὶ εἶπεν Ἐξομολογοῦμαί
σοι, Πάτερ, Κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι
ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ
ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ναί, ὁ Πατήρ, ὅτι
22 οὕτως εὐδοκία ἐγένετο ἔμπροσθέν σου. πάντα
μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ Πατρός μου, καὶ οὐδεὶς
γινώσκει τίς ἐστιν ὁ Υἱὸς εἰ μὴ ὁ Πατήρ, καὶ τίς
ἐστιν ὁ Πατὴρ εἰ μὴ ὁ Υἱὸς καὶ ᾧ ἐὰν βούληται
Mt. 13, 16. 17. 23 ὁ Υἱὸς ἀποκαλύψαι. Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς
μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπεν Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ
1 P. 1, 10. 24 οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι
πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ
ὑμεῖς βλέπετε καὶ οὐκ εἶδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἃ
ἀκούετε καὶ οὐκ ἤκουσαν.

---

15 *η εως του ουρ. υψωθεισα, εως αδου* | **SR** *καταβιβασθηση* 17 R[m] *εβδομ. δυο* 19 *διδωμι* | *αδικηση* 20 *δε μαλλον* | *εγραφη* 21 *τω Αγιω*] *ο Ιησους* | *εγεν. ευδ.* 22 *παρεδ. μοι* 23 (**R** , *κατ*) 24 *ειδον*

Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων αὐ- 25 **25–28:** Mt. 22, 35–40.
τὸν λέγων Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον Mk. 12, 28–34.
κληρονομήσω; ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν Ἐν τῷ 26 18, 18–20.
νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; ὁ δὲ 27 Dt. 6, 5.
ἀποκριθεὶς εἶπεν **Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν** Lv. 19, 18.
σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ
σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ
σου, καὶ **τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.** εἶπεν δὲ 28 Lv. 18, 5.
αὐτῷ Ὀρθῶς ἀπεκρίθης· **τοῦτο ποίει καὶ ζήσῃ.** Mt. 19, 17.
ὁ δὲ θέλων δικαιῶσαι ἑαυτὸν εἶπεν πρὸς τὸν 29
Ἰησοῦν Καὶ τίς ἐστίν μου πλησίον; ὑπολαβὼν 30
ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ
Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱερειχώ, καὶ λῃσταῖς περιέπεσεν,
οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες
ἀπῆλθον ἀφέντες ἡμιθανῆ. κατὰ συγκυρίαν δὲ 31
ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν
αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. ὁμοίως δὲ καὶ Λευείτης 32
κατὰ τὸν τόπον ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν.
Σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων ἦλθεν κατ' αὐτὸν καὶ 33
ἰδὼν ἐσπλαγχνίσθη, καὶ προσελθὼν κατέδησεν τὰ 34
τραύματα αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐπιβι-
βάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἤγαγεν αὐτὸν
εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ τὴν 35
αὔριον ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκεν τῷ πανδοχεῖ
καὶ εἶπεν Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅ τι ἂν προσ-
δαπανήσῃς ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω
σοι. τίς τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι 36
γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς; ὁ δὲ 37
εἶπεν Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν δὲ
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Πορεύου καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.

---

25 και λεγ. 27 εξ ολης της ψυχης σου, και εξ ολης της ισχυος σου, κ. εξ ολης της διανοιας σου 29 δικαιουν 30 δε ο | ημιθ. τυγχανοντα 32 Λευιτης, γενομενος 33 ιδ. αυτον 35 εξελθων, εκβ. | ειπ. αυτω 36 τις ουν | δοκ. σοι πλ. 37 δε 2°] ουν

Jn. 11, 1; 12, 2. 3. 38 Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς αὐτὸς εἰσῆλθεν
εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπε-
39 δέξατο αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν. καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ
καλουμένη Μαριάμ, ἣ καὶ παρακαθεσθεῖσα πρὸς
τοὺς πόδας τοῦ Κυρίου ἤκουεν τὸν λόγον αὐτοῦ.
40 ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν·
ἐπιστᾶσα δὲ εἶπεν Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ
ἀδελφή μου μόνην με κατέλειπεν διακονεῖν;
41 εἰπὸν οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. ¦ ἀπο-
κριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Κύριος Μάρθα Μάρθα,
Mt. 6, 33. 42 μεριμνᾷς καὶ θορυβάζῃ περὶ πολλά, ὀλίγων
δέ ἐστιν χρεία ἢ ἑνός· Μαριὰμ γὰρ τὴν ἀγα-
θὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται
αὐτῆς.

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ
5, 33. προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέν τις τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς
προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάνης ἐδίδαξεν τοὺς
2–4: 2 μαθητὰς αὐτοῦ. εἶπεν δὲ αὐτοῖς Ὅταν προσεύ-
Mt. 6, 9–13. χησθε, λέγετε Πάτερ, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου·
3 ἐλθάτω ἡ βασιλεία σου· ¦ τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν
4 ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν· καὶ ἄφες
ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίομεν
παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς
5 εἰς πειρασμόν. Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς Τίς
ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν

---

38 Εγενετο δε εν τω | και αυτος | τον οικον αυτης 39 Μαρια | παρακαθισασα παρα τ. π. του Ιησου 40 κατελιπε | ειπε 41 ο Ιησους | R[m1] — μεριμνας και *et* περι πολλα...(42) ενος *et* γαρ | τυρβαζῃ 42 SR[t] ενος δε εστι χρεια (R[m2] = text) | Μαρια | γαρ] δε | απ αυτης

XI, 2 SR[m] Πατερ ημων ο εν τοις ουρανοις | ελθετω | SR[m] βασ. σου· γενηθητω το θελημα σου, ως εν ουρανω, και επι της γης. 4 αφιεμεν | πειρ., αλλα ρυσαι ημας απο του πονηρου.

μεσονυκτίου καὶ εἴπῃ αὐτῷ Φίλε, χρῆσόν μοι
τρεῖς ἄρτους, ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ 6
ὁδοῦ πρός με καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ·
κἀκεῖνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ Μή μοι κόπους 7 Mt. 26, 10.
πάρεχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία
μου μετ᾽ ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι
ἀναστὰς δοῦναί σοι. λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει 8 18, 5.
αὐτῷ ἀναστὰς διὰ τὸ εἶναι φίλον αὐτοῦ, διά γε
τὴν ἀναιδίαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσων
χρῄζει. Κἀγὼ ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται 9 **9–13**: Mt. 7, 7–11.
ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοι-
γήσεται ὑμῖν. πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ 10
ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται.
τίνα δὲ ἐξ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς 11
ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν αὐτῷ ἐπιδώσει; ἢ 12
καὶ αἰτήσει ᾠόν, ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; εἰ οὖν 13
ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ
διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ Πατὴρ
ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει Πνεῦμα Ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν
αὐτόν.

Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν 14 **14–26**: Mt. 12, 22–30. 43–45. Mk. 3, 22–27.
κωφόν· ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος
ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι·
τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπαν Ἐν Βεεζεβοὺλ τῷ 15
ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια·
ἕτεροι δὲ πειράζοντες σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν 16 Mk. 8, 11.
παρ᾽ αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοή- 17
ματα εἶπεν αὐτοῖς Πᾶσα βασιλεία ἐφ᾽ ἑαυτὴν
διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται, καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον

---

7 (S**R** σοι;) 8 αυτου φιλον | αναίδειαν 11 – εξ | SR^{t} υιος αρτον, μη λιθον επιδωσει αυτω; ει (R^{t} ἢ) και ιχθ. | επιδ. αυτω; 12 εαν αιτηση | μη επιδ. 13 αγαθ. δομ. | (αυτον;) 14 R –, και αυτο ην 15 ειπον | – τω 16 παρ αυτ. εζ. εξ ουρ. 17 (οικον,)

18 πίπτει. εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διεμε-
ρίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι
λέγετε ἐν Βεεζεβοὺλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια.
19 εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεεζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ
υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ
Ex. 8, 19. 20 ὑμῶν κριταὶ ἔσονται. εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ Θεοῦ
ἐγὼ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς
21 ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθω-
πλισμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ
Col. 2, 15. 22 ἐστὶν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· ἐπὰν δὲ ἰσχυρότερος
αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν
αὐτοῦ αἴρει ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ
9, 50. 23 διαδίδωσιν. Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστιν,
24 καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει. Ὅταν
τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου,
διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν,
καὶ μὴ εὑρίσκον λέγει Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν
25 μου ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σεσαρω-
Jn. 5, 14. 26 μένον καὶ κεκοσμημένον. τότε πορεύεται καὶ
παραλαμβάνει ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυ-
τοῦ ἑπτά, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ
γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα
1, 28. 42. 48. 27 τῶν πρώτων. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν
ταῦτα ἐπάρασά τις φωνὴν γυνὴ ἐκ τοῦ ὄχλου
εἶπεν αὐτῷ Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά
8, 15. 21. 28 σε καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. αὐτὸς δὲ εἶπεν
Μενοῦν μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ
καὶ φυλάσσοντες.
29–32: 29 Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων ἤρξατο λέγειν
Mt. 12, 38–42. Ἡ γενεὰ αὕτη γενεὰ πονηρά ἐστιν· σημεῖον
1 Co. 1, 22. ζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ

---

19 κριτ. υμ. αυτοι   20 — εγω   22 δε ο   26 επτ. ετ. πν. πον. εαυτ.   27 γυνη φωνην   28 Μενουνγε | φυλ. αυτον.   29 — γενεα 2° | επιζητει

σημεῖον Ἰωνᾶ. καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς τοῖς 30
Νινευείταις σημεῖον, οὕτως ἔσται καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ. βασίλισσα νότου 31 1 K. 10, 1.
ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς
γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν
ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν
Σολομῶνος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὧδε.
ἄνδρες Νινευεῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει 32 Jon. 3, 5.
μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν·
ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ
πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. Οὐδεὶς λύχνον ἅψας εἰς 33 8, 16. Mt. 5, 15.
κρυπτὴν τίθησιν οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ
τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος
βλέπωσιν. ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ 34 **34–36**: Mt. 6, 22. 23.
ὀφθαλμός σου. ὅταν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς
ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν ἐστιν· ἐπὰν
δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν.
σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. 35
εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον μέρος 36
τι σκοτεινόν, ἔσται φωτεινὸν ὅλον ὡς ὅταν ὁ
λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε.
Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι ἐρωτᾷ αὐτὸν Φαρισαῖος 37 7, 36; 14, 1.
ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν.
ὁ δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον 38 Mt. 15, 2.
ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. εἶπεν δὲ ὁ Κύριος 39 **39–52**: Mt. 23, 1–36.
πρὸς αὐτόν Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν
τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ
δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας.
ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν 40
ἐποίησεν; πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, 41

---

29 Ιωνα του προφητου   30 σημ. τ. Νινευϊταις   31 Σολομωντος 1° 2°   32 Νινευϊ   33 Ουδεις δε | S κρυπτὸν R κρύπτην | R φως   34 –σου 1° | οταν ουν   36 τι μερος   37 ηρωτα | Φαρ. τις

42 καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν. ἀλλὰ οὐαὶ
ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύ-
οσμον καὶ τὸ πήγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ
παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ·
ταῦτα δὲ ἔδει ποιῆσαι κἀκεῖνα μὴ παρεῖναι.
20, 46. 43 οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν
πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ τοὺς
44 ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι ἐστὲ
ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ
45 περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἴδασιν. Ἀποκριθεὶς
δέ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ Διδάσκαλε,
46 ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. ὁ δὲ εἶπεν
Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί, ὅτι φορτίζετε τοὺς
ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἑνὶ
τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις.
47 οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προ-
φητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς.
48 ἄρα μάρτυρές ἐστε καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις
τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν
49 αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε. διὰ τοῦτο καὶ ἡ
σοφία τοῦ Θεοῦ εἶπεν Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς
προφήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀπο-
50 κτενοῦσιν καὶ διώξουσιν, ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα
πάντων τῶν προφητῶν τὸ ἐκκεχυμένον ἀπὸ κατα-
Gn. 4, 8. 2 Ch. 24, 20. 51 βολῆς κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, ἀπὸ
αἵματος Ἄβελ ἕως αἵματος Ζαχαρίου τοῦ ἀπο-
λομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου·
ναί, λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς
52 ταύτης. οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν

---

42 αλλ' | — δε | S(R) αφιεναι 44 υμιν, γραμματεις και Φαρισαιοι, υποκριται 48 μαρτυρειτε και | οικοδ. αυτων τα μνημεια 49 εκδιωξουσιν 50 S(R) εκχυνομενον 51 απο του αιμ. | εως του αιμ.

κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθατε καὶ
τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε. Κἀκεῖθεν 53
ἐξελθόντος αὐτοῦ ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ
Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν καὶ ἀποστοματίζειν αὐ-
τὸν περὶ πλειόνων, ἐνεδρεύοντες αὐτὸν θηρεῦσαί 54 20, 20.
τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ 12 Mt. 16, 6. Mk. 8, 15.
ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν
πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον Προσέχετε
ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης, ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις, τῶν
Φαρισαίων. οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστὶν ὃ 2 **2–9**: Mt. 10, 26–33.
οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθή- 8, 17.
σεται. ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε ἐν τῷ 3
φωτὶ ἀκουσθήσεται, καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε
ἐν τοῖς ταμείοις κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων.
Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ 4
τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα καὶ μετὰ ταῦτα μὴ
ἐχόντων περισσότερόν τι ποιῆσαι. ὑποδείξω δὲ 5
ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀπο-
κτεῖναι ἔχοντα ἐξουσίαν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν.
ναί, λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. ¹ οὐχὶ πέντε 6
στρουθία πωλοῦνται ἀσσαρίων δύο; καὶ ἓν ἐξ
αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ
Θεοῦ. ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν 7 21, 18.
πᾶσαι ἠρίθμηνται. μὴ φοβεῖσθε· πολλῶν στρου-
θίων διαφέρετε. λέγω δὲ ὑμῖν, πᾶς ὃς ἂν ὁμο- 8
λογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ
Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπρο-

---

52 εισηλθετε 53 Κακ....αυτου] Λεγοντος δε αυτου ταυτα προς αυτους 54 αυτον, και ζητουντες θ. | αυτου, ινα κατηγορησωσιν αυτου.

XII, 1 (SR[m] αυτου, Πρωτ. πρ.) | SR ζ. των Φαρ., ητις ε. υποκρ. 4 αποκτεινοντων 5 εξ. εχ. 6 πωλειται 7 μη ουν

9, 26. 9 σθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ ἀρνησάμενός
με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον
Mt. 12, 32. Mk. 3, 28. 29. 10 τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ. καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον
εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ·
τῷ δὲ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ
21, 14. 15. Mt. 10, 19. 20. 11 ἀφεθήσεται. ὅταν δὲ εἰσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς
συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ
μεριμνήσητε πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε ἢ τί εἴ-
12 πητε· τὸ γὰρ Ἅγιον Πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν
13 αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ εἰπεῖν. Εἶπεν δέ τις ἐκ τοῦ
ὄχλου αὐτῷ Διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου
Ac. 7, 27. 14 μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. ὁ δὲ
εἶπεν αὐτῷ Ἄνθρωπε, τίς με κατέστησεν κριτὴν
1 Ti. 6, 9. 10. 15 ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς
Ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ πάσης πλεονεξίας,
ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστιν
16 ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ. Εἶπεν δὲ παραβολὴν
πρὸς αὐτοὺς λέγων Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου
17 εὐφόρησεν ἡ χώρα. καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ
λέγων Τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς
18 καρπούς μου; ¦ καὶ εἶπεν Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ
μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ
συνάξω ἐκεῖ πάντα τὸν σῖτον καὶ τὰ ἀγαθά μου,
19 ¦ καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου Ψυχή, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ
κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε,
He. 9, 27. 20 εὐφραίνου. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Θεός Ἄφρων, ταύτῃ
τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ
Mt. 6, 20. 21 δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; οὕτως ὁ θησαυρίζων
22–31: Mt. 6, 25–33. 22 αὐτῷ καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν. Εἶπεν δὲ πρὸς
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν· μὴ

---

11 προσφερωσιν | μεριμνατε 13 αυτ. εκ τ. οχλ. 14 κατεστ. δικαστην η μερ. 15 πασης] της | υπαρχ. αυτου 18 τον σιτ.] τα γεννηματα μου 21 εαυτω 22 υμιν λεγ.

μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ τί φάγητε, μηδὲ τῷ σώματι
τί ἐνδύσησθε. ἡ γὰρ ψυχὴ πλεῖόν ἐστιν τῆς 23
τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. κατα- 24 Ps. 147, 9.
νοήσατε τοὺς κόρακας, ὅτι οὔτε σπείρουσιν οὔτε
θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστιν ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη,
καὶ ὁ Θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς
διαφέρετε τῶν πετεινῶν. τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μερι- 25
μνῶν δύναται ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ προσθεῖναι
πῆχυν; εἰ οὖν οὐδὲ ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ 26
τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; κατανοήσατε τὰ κρίνα, 27
πῶς οὔτε νήθει οὔτε ὑφαίνει· λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ
Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς
ἓν τούτων. εἰ δὲ ἐν ἀγρῷ τὸν χόρτον ὄντα 28
σήμερον καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ
Θεὸς οὕτως ἀμφιάζει, πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγό-
πιστοι. καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε καὶ τί 29
πίητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε· ταῦτα γὰρ πάντα τὰ 30
ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητοῦσιν· ὑμῶν δὲ ὁ Πατὴρ
οἶδεν ὅτι χρῄζετε τούτων· πλὴν ζητεῖτε τὴν 31
βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα προστεθήσεται ὑμῖν.
Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον· ὅτι εὐδόκησεν 32 22, 29. Is. 41, 14.
ὁ Πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν.
Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημο- 33 **33. 34**: Mt. 6, 20. 21. 18, 22.
σύνην· ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλλάντια μὴ παλαιού-
μενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
ὅπου κλέπτης οὐκ ἐγγίζει οὐδὲ σὴς διαφθείρει·
ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ 34

---

22 ψυχ. υμων | R σωμ. υμων 23 — γαρ 24 ου σπ., ουδε θερ. | (πετεινων;) 25 προσθ. επι τ. ηλ. αυτ. πηχ. ενα 26 ουδε] ουτε 27 SR πως αυξανει· ου κοπια, ουδε νηθει | Σολομῶν 28 τον χορτ. εν τω αγρ. σημ. οντ. | αμφιεννυσι | (SR ολιγοπιστοι;) 29 φαγ., η τι 30 επιζητει 31 SR[m] βασ. του Θεου | ταυτα παντα 33 βαλαντια

35–46: 35 καρδία ὑμῶν ἔσται. Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες
Mt. 24, 42–51. Ex. 12, 11. 36 περιεζωσμέναι καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι· καὶ ὑμεῖς
1 P. 1, 13. Mt. 25, 1–13. ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον
ἑαυτῶν, πότε ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἐλ-
θόντος καὶ κρούσαντος εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ.
Jn. 13, 4. 37 μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος
εὑρήσει γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι περι-
ζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς καὶ παρελθὼν
38 διακονήσει αὐτοῖς. κἂν ἐν τῇ δευτέρᾳ κἂν ἐν τῇ
τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ καὶ εὕρῃ οὕτως, μακάριοί
1 Th. 5, 2. 39 εἰσιν ἐκεῖνοι. τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ
οἰκοδεσπότης ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται, οὐκ
40 ἂν ἀφῆκεν διορυχθῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ
ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε ὁ
41 Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος
Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις
2 Ti. 2, 15. 42 ἢ καὶ πρὸς πάντας; καὶ εἶπεν ὁ Κύριος Τίς ἄρα
ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος ὁ φρόνιμος, ὃν κατα-
στήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ
43 διδόναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτριον; μακάριος ὁ
δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει
Mt. 25, 21. 44 ποιοῦντα οὕτως. ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ
πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν.
45 ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ
Χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξηται
τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν
46 τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι, ἥξει ὁ κύριος τοῦ
δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν
ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ
Ja. 4, 17. 47 μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. ἐκεῖνος

36 αναλυσει 38 και εαν ελθη εν τη δ. φυλ., και εν | οι δουλοι εκειν. 39 **SR** ερχ., εγρηγορησεν αν, και | R – αν | διορυγηναι 40 υμ. ουν 41 δε αυτω 42 ειπε δε ο | (R[m] , ο φρον.) S και φρ.

δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου αὐτοῦ
καὶ μὴ ἑτοιμάσας ἢ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα
αὐτοῦ δαρήσεται πολλάς· ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιήσας 48
δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας. παντὶ δὲ ᾧ
ἐδόθη πολύ, πολὺ ζητηθήσεται παρ᾽ αὐτοῦ, καὶ
ᾧ παρέθεντο πολύ, περισσότερον αἰτήσουσιν
αὐτόν. Πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τί 49
θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη; βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτι- 50 Mt. 20, 22. Mt. 26, 38.
σθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως ὅτου τελεσθῇ. Jn. 12, 27.
δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ; 51 **51–53:**
οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ᾽ ἢ διαμερισμόν. ἔσονται 52 Mt. 10, 34–36.
γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν ἑνὶ οἴκῳ διαμεμερισ-
μένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶν καὶ δύο ἐπὶ τρισὶν ¦ δια- 53 Mic. 7, 6.
μερισθήσονται, πατὴρ ἐπὶ υἱῷ καὶ **υἱὸς ἐπὶ πατρί,**
μήτηρ ἐπὶ θυγατέρα καὶ **θυγάτηρ ἐπὶ τὴν μητέρα,**
πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς καὶ **νύμφη ἐπὶ τὴν**
πενθεράν. Ἔλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις Ὅταν 54 Mt. 16, 2. 3.
ἴδητε νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἐπὶ δυσμῶν, εὐθέως
λέγετε ὅτι Ὄμβρος ἔρχεται, καὶ γίνεται οὕτως· καὶ 55
ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε ὅτι Καύσων ἔσται,
καὶ γίνεται. ὑποκριταί, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς 56
καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν καιρὸν δὲ
τοῦτον πῶς οὐ δοκιμάζετε; Τί δὲ καὶ ἀφ᾽ ἑαυτῶν 57
οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ 58 Mt. 5, 25. 26.
ἀντιδίκου σου ἐπ᾽ ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργα-
σίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ᾽ αὐτοῦ, μή ποτε κατασύρῃ
σε πρὸς τὸν κριτήν, καὶ ὁ κριτής σε παραδώσει
τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε βαλεῖ εἰς φυ-

---

47 *κυρ. εαυτου* | *η*] *μηδε* 49 *βαλ. εις* 50 *εως ου* 52 *οικ. ενι* | (**SR** *τρισι.*) 53 *διαμερισθησεται πατ. εφ* | *θυγατρι* | *επι μητρι* | *πενθεραν αυτης* 54 *την νεφ.* | *επι*] *απο* | —*οτι* 56 *τον δε κ. τ.* | **R** *ουκ οιδατε δοκιμαζειν* 58 *παραδω* | *βαλλη*

59 λακήν. λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως
καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς.
Ac. 5, 37. 13 Παρῆσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγ-
γέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων ὧν τὸ αἷμα
Jn. 9, 2. 2 Πειλᾶτος ἔμιξεν μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. καὶ
ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι
οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους
Ps. 7, 12. 3 ἐγένοντο, ὅτι ταῦτα πεπόνθασιν; οὐχί, λέγω ὑμῖν,
ἀλλ᾽ ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε.
4 ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα ὀκτὼ ἐφ᾽ οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος
ἐν τῷ Σιλωὰμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι
αὐτοὶ ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας τοὺς ἀν-
5 θρώπους τοὺς κατοικοῦντας Ἰερουσαλήμ; οὐχί,
λέγω ὑμῖν, ἀλλ᾽ ἐὰν μὴ μετανοήσητε, πάντες
3, 9. Mt. 3, 10; 21, 19. Mk. 11, 13. 6 ὡσαύτως ἀπολεῖσθε. Ἔλεγεν δὲ ταύτην τὴν
παραβολήν. συκῆν εἶχέν τις πεφυτευμένην ἐν τῷ
ἀμπελῶνι αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν
7 αὐτῇ καὶ οὐχ εὗρεν. εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπε-
λουργόν Ἰδοὺ τρία ἔτη ἀφ᾽ οὗ ἔρχομαι ζητῶν
καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὑρίσκω· ἔκκο-
2 P. 3, 9. 15. 8 ψον αὐτήν· ἵνα τί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; ὁ δὲ
ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ Κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ
τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν καὶ
9 βάλω κόπρια, κἂν μὲν ποιήσῃ καρπὸν εἰς τὸ
μέλλον· εἰ δὲ μήγε, ἐκκόψεις αὐτήν.
10 Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν
11 τοῖς σάββασιν. καὶ ἰδοὺ γυνὴ πνεῦμα ἔχουσα
ἀσθενείας ἔτη δέκα ὀκτώ, καὶ ἦν συνκύπτουσα

---

59 εως ου και
XIII, 2 αποκρ. ο Ιησους | τοιαυτα 3 ωσαυτως
4 και οκτ. | ουτοι | — τους 1° | εν Ιερ. 5 μετανοητε |
ομοιως 6 εν τω αμπ. αυτ. πεφ. | καρπ. ζητ. 7 — αφ
ου 8 κοπριαν 9 καρπον· ει δε μηγε, εις το μελλ.
11 γυν. ην | και οκτω

καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. ἰδὼν 12
δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησεν καὶ εἶπεν αὐτῇ
Γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου, ¹ καὶ ἐπέ- 13 Mk. 7, 32.
θηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνορθώθη,
καὶ ἐδόξαζεν τὸν Θεόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχι- 14 Ex. 20, 9. Dt. 5, 13.
συνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθερά-
πευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ ὅτι Ἓξ ἡμέραι
εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν αὐταῖς οὖν ἐρχό-
μενοι θεραπεύεσθε καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου.
ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ Κύριος καὶ εἶπεν Ὑποκριταί, 15 14, 5.
ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ
ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης καὶ ἀπαγαγὼν πο-
τίζει; ταύτην δὲ θυγατέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν 16 19, 9. Ac. 3, 25.
ἔδησεν ὁ Σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ
ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ
τοῦ σαββάτου; καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ κατῃσ- 17
χύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, καὶ πᾶς
ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐνδόξοις τοῖς
γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ. Ἔλεγεν οὖν Τίνι ὁμοία 18 **18–21**: Mt. 13, 31–33. Mk. 4, 30–32.
ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ τίνι ὁμοιώσω
αὐτήν; ὁμοία ἐστὶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν 19 Dn. 4, 12. 21. Ezk. 17, 23; 31, 6.
ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ, καὶ ηὔξησεν
καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον, καὶ **τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ**
κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. Καὶ πάλιν 20
εἶπεν Τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ;
ὁμοία ἐστὶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔκρυψεν εἰς 21
ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας δι- 22
δάσκων καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱεροσόλυμα.
Εἶπεν δέ τις αὐτῷ Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; 23
ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς ¹ Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ 24 Mt. 7, 13. 14. Ph. 3, 12. 1 Ti. 6, 12.

---

14 — οτι 2° | αυταις] ταυταις 15 δε] ουν | Υποκριτα 18 ουν] δε 19 ον] ο | δενδρ. μεγα 21 ενεκρυψεν 22 Ιερουσαλημ

τῆς στενῆς θύρας, ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητή-
Mt. 25, 11. 12. 25 σουσιν εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. ἀφ᾽ οὗ ἂν
ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν,
καὶ ἄρξησθε ἔξω ἑστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν
λέγοντες Κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς
Mt. 7, 22. 23. 26 ἐρεῖ ὑμῖν Οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ. τότε ἄρξεσθε
λέγειν Ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ
Ps. 6, 8. 27 ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας· καὶ ἐρεῖ λέγων
ὑμῖν Οὐκ οἶδα πόθεν ἐστέ· **ἀπόστητε ἀπ᾽ ἐμοῦ**
28. 29: 28 **πάντες ἐργάται ἀδικίας.** ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
Mt. 8, 11. 12. καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν ὄψησθε Ἀβραὰμ
καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ καὶ πάντας τοὺς προφήτας
Mal. 1, 11. ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους
Is. 49, 12; 59, 19. Ps. 107, 3. 29 ἔξω. καὶ ἥξουσιν **ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν** καὶ
14, 15. ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου, καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν
Mt. 19, 30. 30 τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἔσχατοι οἳ
ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶν πρῶτοι οἳ ἔσονται
31 ἔσχατοι. Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ προσῆλθάν τινες
Φαρισαῖοι λέγοντες αὐτῷ Ἔξελθε καὶ πορεύου
32 ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρῴδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. καὶ
εἶπεν αὐτοῖς Πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι
ταύτῃ Ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἀπο-
τελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι.
33 πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ
πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπο-
34. 35: 34 λέσθαι ἔξω Ἰερουσαλήμ. Ἰερουσαλὴμ Ἰερου-
Mt. 23, 37—39. σαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθο-
βολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις
ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου ὃν τρόπον
Jer. 22, 5; 12, 7. ὄρνις τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας,
Ps. 69, 25; 118, 26. 35 καὶ οὐκ ἠθελήσατε. ἰδοὺ **ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος**

---

24 πυλης | (R^{m} ισχυσουσιν,) 25 Κυρίε, κυριε
27 **SR** ερει, Λεγω | οιδ. υμας | π. οι εργ. της 31 ημερα
προσηλθον 32 επιτελω

ὑμῶν. λέγω δὲ ὑμῖν, οὐ μὴ ἴδητέ με ἕως ἥξει
ὅτε εἴπητε

Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος 14 6, 6–11 ; 11, 37.
τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν
ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν.
καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν 2
αὐτοῦ. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς τοὺς 3
νομικοὺς καὶ Φαρισαίους λέγων Ἔξεστιν τῷ
σαββάτῳ θεραπεῦσαι ἢ οὔ; οἱ δὲ ἡσύχασαν. 4
καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτὸν καὶ ἀπέλυσεν.
καὶ πρὸς αὐτοὺς εἶπεν Τίνος ὑμῶν υἱὸς ἢ βοῦς 5 13, 15. Mt. 12, 11.
εἰς φρέαρ πεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει
αὐτὸν ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; καὶ οὐκ ἴσχυσαν 6
ἀνταποκριθῆναι πρὸς ταῦτα. Ἔλεγεν δὲ πρὸς 7 Mt. 23, 6.
τοὺς κεκλημένους παραβολήν, ἐπέχων πῶς τὰς
πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς
Ὅταν κληθῇς ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλι- 8 Pr. 25, 6.
θῇς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν, μή ποτε ἐντιμότερός
σου ᾖ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ 9
αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι Δὸς τούτῳ τόπον, καὶ
τότε ἄρξῃ μετὰ αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον
κατέχειν. ἀλλ' ὅταν κληθῇς, πορευθεὶς ἀνάπεσε 10
εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς
σε ἐρεῖ σοι Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε
ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον πάντων τῶν συνανακει-
μένων σοι. ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινω- 11 18, 14. Mt. 23, 12.

---

35 *υμων ερημος· αμην δε λ. υ., οτι ου μη με ιδ. εως αν ηξη* | R — *ηξει οτε*

XIV, 3 Ει *εξ.* | *θεραπευειν* | — *η ου* 5 *και αποκριθεις πρ.* | *υιος*] SR[t] *ονος* | *εμπεσειται* | *εν τη ημ.* 6 *αντ. αυτω πρ.* 9 *μετ* 10 *αναπεσον* | *ειπη* | — *παντων*

θήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.
12 Ἔλεγεν δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτόν Ὅταν ποιῇς
ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου
μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου μηδὲ τοὺς συγγενεῖς
σου μηδὲ γείτονας πλουσίους, μή ποτε καὶ αὐτοὶ
ἀντικαλέσωσίν σε καὶ γένηται ἀνταπόδομά σοι.
Dt. 14, 29. 13 ἀλλ᾽ ὅταν δοχὴν ποιῇς, κάλει πτωχούς, ἀναπήρους,
Jn. 5, 29. 14 χωλούς, τυφλούς· καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ
ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται γάρ
13, 29. 15 σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων. Ἀκούσας
δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ
Μακάριος ὅστις φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ
16–24: 16 τοῦ Θεοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Ἄνθρωπός τις
Mt. 22, 2–10. 17 ἐποίει δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσεν πολλούς, ¹ καὶ
ἀπέστειλεν τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου
εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις Ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη ἕτοιμά
18 ἐστιν. καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς πάντες παραιτεῖ-
σθαι. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ Ἀγρὸν ἠγόρασα,
καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθὼν ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε,
19 ἔχε με παρῃτημένον. καὶ ἕτερος εἶπεν Ζεύγη
βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι
1 Co. 7, 33. 20 αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον. καὶ ἕτερος
εἶπεν Γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι
21 ἐλθεῖν. καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος ἀπήγ-
γειλεν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. τότε ὀργισθεὶς
ὁ οἰκοδεσπότης εἶπεν τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἔξελθε
ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως,
καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ τυφλοὺς
22 καὶ χωλοὺς εἰσάγαγε ὧδε. καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος
Κύριε, γέγονεν ὃ ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστίν.

---

12 σε αντικαλ. | σοιανταπ. **13** ποι. δοχ. 15 ος 16 εποιησε 17 εστι παντα 18 παραιτ. παντ. | εξελθειν και 21 δουλ. εκεινος | χωλ. κ. τυφλ. 22 δ] ως

καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον Ἔξελθε εἰς 23
τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν,
ἵνα γεμισθῇ μου ὁ οἶκος· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς 24
τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεταί μου
τοῦ δείπνου.
Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ 25
στραφεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς Εἴ τις ἔρχεται πρός 26
με καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα
καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς
καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι τε καὶ τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ,
οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής. ὅστις οὐ βαστάζει 27
τὸν σταυρὸν ἑαυτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ
δύναται εἶναί μου μαθητής. Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν 28
θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι οὐχὶ πρῶτον καθίσας
ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει εἰς ἀπαρτισμόν;
ἵνα μή ποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύ- 29
οντος ἐκτελέσαι πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται
αὐτῷ ἐμπαίζειν ¹ λέγοντες ὅτι Οὗτος ὁ ἄνθρωπος 30
ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι.
Ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος ἑτέρῳ βασιλεῖ 31
συμβαλεῖν εἰς πόλεμον οὐχὶ καθίσας πρῶτον
βουλεύσεται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν
ὑπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ
ἐπ' αὐτόν; εἰ δὲ μήγε, ἔτι αὐτοῦ πόρρω ὄντος 32
πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην.
οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσιν 33
τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν οὐ δύναται εἶναί μου
μαθητής. Καλὸν οὖν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ καὶ τὸ 34
ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται; οὔτε εἰς γῆν 35

26. 27: Mt. 10, 37. 38. Dt. 33, 9. 10. 18, 29. 30. Jn. 12, 25.

27: 9, 23.

34: Mt. 5, 13. Mk. 9, 50.

---

23 γεμ. ο οικ. μου 26 SR πατ. εαυτου | τε] δε | την εαυτ. ψυχ. | μου μαθ. ειν. 27 και οστις | αὑτου | μου ειν. μαθ. 28 εις] τα προς 29 εμπ. αυτω 31 συμβ. ετ. βασ. | βουλευεται | απαντησαι 33 μου ειν. 34 — ουν | — και

οὔτε εἰς κοπρίαν εὔθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν
αὐτό. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.
15 Ἦσαν δὲ αὐτῷ ἐγγίζοντες πάντες οἱ τελῶναι
5, 30. 2 καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ. καὶ διεγόγγυζον
οἵ τε Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες ὅτι
Οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει
3 αὐτοῖς. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν
4–7: Mt. 18, 12–14. Ezk. 34, 11. 16. 19, 10. 4 ταύτην λέγων Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν
πρόβατα καὶ ἀπολέσας ἐξ αὐτῶν ἓν οὐ καταλείπει
τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται
5 ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς ἕως εὕρῃ αὐτό; καὶ εὑρὼν ἐπι-
6 τίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους αὐτοῦ χαίρων, καὶ ἐλθὼν
εἰς τὸν οἶκον συνκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γεί-
τονας, λέγων αὐτοῖς Συνχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον
7 τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. λέγω ὑμῖν ὅτι
οὕτως χαρὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ
μετανοοῦντι ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίοις οἵ-
8 τινες οὐ χρείαν ἔχουσιν μετανοίας. Ἢ τίς γυνὴ
δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν
μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν καὶ
9 ζητεῖ ἐπιμελῶς ἕως οὗ εὕρῃ; καὶ εὑροῦσα συν-
καλεῖ τὰς φίλας καὶ γείτονας λέγουσα Συνχάρητέ
Eph. 3, 10. 10 μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. οὕτως,
λέγω ὑμῖν, γίνεται χαρὰ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων
11 τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι. Εἶπεν
12 δέ Ἄνθρωπός τις εἶχεν δύο υἱούς. καὶ εἶπεν ὁ
νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπι-
βάλλον μέρος τῆς οὐσίας. ὁ δὲ διεῖλεν αὐτοῖς
Pr. 29, 3. 13 τὸν βίον. καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν
πάντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν

XV, 1 εγγ. αυτ. 2 — τε 4 εν εξ αυτ. | εννεν. 5 εαυτου 7 εστ. εν τω ουρ. | εννεν. 8 οτου 9 συγκαλειται | και τας γειτ. 10 χαρ. γιν. 12 ο δε] και 13 απαντα

μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ
ζῶν ἀσώτως. δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα 14
ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὰ κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην,
καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. καὶ πορευθεὶς 15
ἐκολλήθη ἑνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ
ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν
χοίρους· καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ 16 Pr. 23, 21.
ἐκ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶς
ἐδίδου αὐτῷ. εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν ἔφη Πόσοι 17
μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισσεύονται ἄρτων,
ἐγὼ δὲ λιμῷ ὧδε ἀπόλλυμαι. ἀναστὰς πορεύ- 18 Jer. 3, 12. 13. Ps. 51, 4.
σομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ Πάτερ,
ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, ˡ οὐκέτι 19
εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα
τῶν μισθίων σου. καὶ ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν 20
πατέρα ἑαυτοῦ. ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος
εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγχνίσθη,
καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ
καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. εἶπεν δὲ ὁ υἱὸς αὐτῷ 21
Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου,
οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. εἶπεν δὲ ὁ 22
πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ Ταχὺ ἐξενέγκατε
στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε
δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς
τοὺς πόδας, καὶ φέρετε τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, 23
θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν, ˡ ὅτι οὗτος 24 Eph. 2, 1. 5; 5, 14.
ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, ἦν ἀπολωλὼς
καὶ εὑρέθη. καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. ˡ ἦν δὲ 25
ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς

---

14 ισχυρος 16 R επεθ. χορτασθηναι εκ | εκ] απο 17 ειπε | περισσευουσιν | —ωδε 19 και ουκετι 21 αυτω ο υι. | και ουκ. | R[m] υ. σου· ποιησον με ως ενα των μισθιων σου. 22 —Ταχυ | την στολ. 23 φερ.] ενεγκαντες 24 και απολ. ην

ἐρχόμενος ἤγγισεν τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσεν συμφωνίας
26 καὶ χορῶν, καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων
27 ἐπυνθάνετο τί ἂν εἴη ταῦτα. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι
Ὁ ἀδελφός σου ἥκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν
μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέ-
2. 28 λαβεν. ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν·
29 ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. ὁ
δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ πατρί Ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη
δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον,
καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον ἵνα μετὰ τῶν
30 φίλων μου εὐφρανθῶ· ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος
ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἦλθεν,
Jn. 17, 10. 31 ἔθυσας αὐτῷ τὸν σιτευτὸν μόσχον. ὁ δὲ εἶπεν
αὐτῷ Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα
32 τὰ ἐμὰ σά ἐστιν· εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι
ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ
ἔζησεν, καὶ ἀπολωλὼς καὶ εὑρέθη.
16 Ἔλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητάς Ἄνθρωπός
τις ἦν πλούσιος ὃς εἶχεν οἰκονόμον, καὶ οὗτος
διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα
2 αὐτοῦ. καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ Τί τοῦτο
ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκο-
3 νομίας σου· οὐ γὰρ δύνῃ ἔτι οἰκονομεῖν. εἶπεν
δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος Τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός
μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπ-
4 τειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. ἔγνων τί
ποιήσω, ἵνα ὅταν μετασταθῶ ἐκ τῆς οἰκονομίας
5 δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους ἑαυτῶν. καὶ προσκα-
λεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεοφειλετῶν τοῦ

---

26 — αν 28 δε 2°] ουν 29 R πατρι αυτου
30 R μετα των πορν. | τον μ. τον σιτ. 32 ανεζησε |
απολ. ην

XVI, 1 μαθ. αυτου 2 δυνηση 4 — εκ | αὑτων
5 χρεωφειλετων

κυρίου ἑαυτοῦ ἔλεγεν τῷ πρώτῳ Πόσον ὀφείλεις
τῷ κυρίῳ μου; ὁ δὲ εἶπεν Ἑκατὸν βάτους ἐλαίου. 6
ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ
καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα. ἔπειτα 7
ἑτέρῳ εἶπεν Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν
Ἑκατὸν κόρους σίτου. λέγει αὐτῷ Δέξαι σου τὰ
γράμματα καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. καὶ ἐπῄνεσεν 8 Eph.5,8. 1Th.5,5.
ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας ὅτι φρονίμως
ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονι-
μώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν
τὴν ἑαυτῶν εἰσιν. Καὶ ἐγὼ ὑμῖν λέγω, ἑαυτοῖς 9 14, 14. Mt. 6, 20; 10, 40; 19, 21.
ποιήσατε φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας,
ἵνα ὅταν ἐκλίπῃ δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους
σκηνάς. ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ 10 19, 17.
πιστός ἐστιν, καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν
πολλῷ ἄδικός ἐστιν. εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ 11
πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύ-
σει; καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, 12
τὸ ἡμέτερον τίς δώσει ὑμῖν; Οὐδεὶς οἰκέτης 13 Mt. 6, 24.
δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα
μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἑνὸς ἀνθ-
έξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε
Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ. Ἤκουον δὲ ταῦτα 14 Mt. 23, 14.
πάντα οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ
ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ὑμεῖς 15 18, 9–14. Mt. 23, 28. Ps. 7, 9. Pr. 6, 16. 17.
ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώ-
πων, ὁ δὲ Θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι
τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ
Θεοῦ. Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται μέχρι Ἰωάνου· 16 Mt. 11, 12. 13.
ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίζεται καὶ

---

6 ο δε 2°] και | το γραμμα 7 και λεγ. | το γραμμα 9 καγω | Ποι. εαυτ. | εκλιπητε 12 SR[t] υμετερον | υμιν δωσ. 14 και οι Φ. 15 Θεου εστιν 16 εως Ι.

Mt. 5, 18. 17 πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. εὐκοπώτερον δέ ἐστιν
τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν ἢ τοῦ νόμου
Mt. 5, 32; 19, 9. 18 μίαν κεραίαν πεσεῖν. Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυ-
ναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἑτέραν μοιχεύει, καὶ ὁ
19 ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοιχεύει. Ἄν-
θρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο
πορφύραν καὶ βύσσον εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν
20 λαμπρῶς. πτωχὸς δέ τις ὀνόματι Λάζαρος ἐβέ-
Mt. 15, 27. 21 βλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ εἱλκωμένος | καὶ
ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν πιπτόντων ἀπὸ
τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες
22 ἐρχόμενοι ἐπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ. ἐγένετο δὲ
ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν
ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ·
23 ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη. καὶ ἐν
τῷ Ἅιδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων
ἐν βασάνοις, ὁρᾷ Ἀβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ
24 Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς
φωνήσας εἶπεν Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με καὶ
πέμψον Λάζαρον ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακ-
τύλου αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν
25 μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. εἶπεν δὲ
Ἀβραάμ Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες τὰ
ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως
τὰ κακά· νῦν δὲ ὧδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυ-
26 νᾶσαι. καὶ ἐν πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ
ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες
διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ
27 ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. εἶπεν δέ Ἐρωτῶ
σε οὖν, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον

---

18 και πας ο απολελ. 20 τις ην | ος εβεβλ. | ηλκωμενος 21 απο των ψιχιων τ. π. | απελειχον 22 του Αβρ. 23 τον Αβρ. 25 απελ. συ | ωδε] οδε 26 εν] επι | εντευθεν | οι εκειθ. 27 ουν σε

τοῦ πατρός μου· ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς· 28
ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ
ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου.
λέγει δὲ Ἀβραάμ Ἔχουσι Μωϋσέα καὶ τοὺς 29 2 Ti. 3, 16.
προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. ὁ δὲ εἶπεν 30
Οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ, ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν
πορευθῇ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν. εἶπεν 31 Jn. 11, 45–53.
δὲ αὐτῷ Εἰ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ
ἀκούουσιν, οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ πει-
σθήσονται.

Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ Ἀνένδεκ- 17
τόν ἐστιν τοῦ τὰ σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν, οὐαὶ δὲ
δι' οὗ ἔρχεται· λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ λίθος μυλικὸς 2 Mt. 18, 6. 7.
περίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔρριπται
εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ τῶν μικρῶν
τούτων ἕνα. ¹ προσέχετε ἑαυτοῖς. ἐὰν ἁμάρτῃ ὁ 3 Mt. 18, 15.
ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ, καὶ ἐὰν μετα-
νοήσῃ, ἄφες αὐτῷ. καὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας 4 Mt. 18, 21. 22.
ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ καὶ ἑπτάκις ἐπιστρέψῃ πρὸς σὲ
λέγων Μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ. Καὶ εἶπαν 5 Mk. 9, 24.
οἱ ἀπόστολοι τῷ Κυρίῳ Πρόσθες ἡμῖν πίστιν.
εἶπεν δὲ ὁ Κύριος Εἰ ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον 6 Mt. 17, 20; 21, 21.
σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ Ἐκρι-
ζώθητι καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ ὑπή-
κουσεν ἂν ὑμῖν. Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων 7
ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ
ἀγροῦ ἐρεῖ αὐτῷ Εὐθέως παρελθὼν ἀνάπεσε,
ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ Ἑτοίμασον τί δειπνήσω, 8
καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι ἕως φάγω καὶ

---

29 δε] αυτω
XVII, 1 – αυτου | εστι μη ελθ. τα σκανδ. | R πλην ουαι δι' 2 μυλος ονικος | ενα τ. μικρ. τ. 3 εαν δε αμ. εις σε 4 αμαρτη | επτ. της ημερας | προς] επι 5 ειπον 6 ειχετε 7 ερει ευθεως, Παρ. αναπεσαι

9 πίω, καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; μὴ
ἔχει χάριν τῷ δούλῳ ὅτι ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα;
10 οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ δια-
ταχθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι Δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν,
ὃ ὠφείλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν.

9, 51; 13, 22. 11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι εἰς Ἰερουσα-
λήμ, καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσον Σαμαρίας καὶ
Lv. 13, 45. 46. 12 Γαλιλαίας. καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἴς τινα
κώμην ἀπήντησαν δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἳ ἔστησαν
13 πόρρωθεν, καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνὴν λέγοντες Ἰησοῦ
5, 14. Lv. 13, 49; 14, 2. 3. 14 Ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς
Πορευθέντες **ἐπιδείξατε** ἑαυτοὺς **τοῖς ἱερεῦσιν.** καὶ
ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς ἐκαθαρίσθησαν.
15 εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψεν μετὰ
16 φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ
πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εὐχαριστῶν
17 αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρείτης. ἀποκριθεὶς δὲ
ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Οὐχ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν;
18 οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; ׀ οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες
δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος;
7, 50. 19 καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου
σέσωκέν σε.
Jn. 18, 36; 3, 3. 20 Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων πότε
ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς
καὶ εἶπεν Οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μετὰ
Mt. 24, 23. Jn. 1, 26; 12, 35. 21 παρατηρήσεως, οὐδὲ ἐροῦσιν Ἰδοὺ ὧδε ἤ Ἐκεῖ·
ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν.
22 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς Ἐλεύσονται ἡμέραι
ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ Υἱοῦ τοῦ
21, 8. 23 ἀνθρώπου ἰδεῖν καὶ οὐκ ὄψεσθε. καὶ ἐροῦσιν

---

9 χαρ. εχει τ. δ. εκεινω | διατ. αυτω; ου δοκω.
10 οτι ο 11 πορ. αυτον | μεσου 12 απ. αυτω
17 Ουχι 18 (R^m ουτος.) 21 ἤ, Ιδου εκ.

ὑμῖν Ἰδοὺ ἐκεῖ, Ἰδοὺ ὧδε· μὴ ἀπέλθητε μηδὲ
διώξητε. ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἀστράπτουσα 24 Mt. 24, 26. 27.
ἐκ τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπ᾽ οὐρανὸν
λάμπει, οὕτως ἔσται ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν
τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ 25 9, 22.
παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς
ταύτης. καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Νῶε, 26 Mt. 24, 37–39.
οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Υἱοῦ τοῦ
ἀνθρώπου· ἤσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ἐγαμίζοντο, 27 Gn. 7, 7–23.
ἄχρι ἧς ἡμέρας **εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν**, καὶ
ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἀπώλεσεν πάντας.
ὁμοίως καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λώτ· 28 Gn. 18, 20.
ἤσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον,
ᾠκοδόμουν· ᾗ δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθεν Λὼτ ἀπὸ Σοδό- 29 Gn. 19, 15. 24. 25.
μων, **ἔβρεξεν πῦρ καὶ θεῖον ἀπ᾽ οὐρανοῦ** καὶ ἀπώ-
λεσεν πάντας. κατὰ τὰ αὐτὰ ἔσται ᾗ ἡμέρᾳ ὁ 30
Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται. ἐν ἐκείνῃ 31 Mt. 24, 17. 18. Gn. 19, 26.
τῇ ἡμέρᾳ ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος καὶ τὰ
σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἆραι
αὐτά, καὶ ὁ ἐν ἀγρῷ ὁμοίως μὴ **ἐπιστρεψάτω
εἰς τὰ ὀπίσω.** μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λώτ. 32
ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ περιποιήσασθαι, 33 9, 24.
ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὃς ἂν ἀπολέσει, ζωογονήσει
αὐτήν. λέγω ὑμῖν, ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο 34
ἐπὶ κλίνης μιᾶς, ὁ εἷς παραλημφθήσεται καὶ ὁ
ἕτερος ἀφεθήσεται· ἔσονται δύο ἀλήθουσαι ἐπὶ 35 Mt. 24, 40. 41.
τὸ αὐτό, ἡ μία παραλημφθήσεται ἡ δὲ ἑτέρα
ἀφεθήσεται. καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ 37 Job 39, 30. Mt. 24, 28.

---

23 Ιδου ωδε, ἤ, Ιδου εκει 24 η αστρ. η αστρ. | υπ ουρ. | και ο | R^m — εν τη ημ. αυτου 26 του Νωε 27 εξεγαμιζοντο | απαντας 28 ομ. και ως εγ. 29 απαντας 30 κατα ταῦτα 31 εν τω αγρ. 33 περιπ.] σωσαι | S και ος εαν R ος δ᾽ αν | απολεση αυτην 35 δυο εσ. | η δε] και η (36) SR^m δυο εσονται εν τω αγρω· ο εις παραληφθησεται, και ο ετερος αφεθησεται.

Ποῦ, Κύριε; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Ὅπου τὸ σῶμα,
ἐκεῖ καὶ οἱ ἀετοὶ ἐπισυναχθήσονται.
Ro. 12, 12. Col. 4, 2. 18 Ἔλεγεν δὲ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν
1 Th. 5, 17. πάντοτε προσεύχεσθαι αὐτοὺς καὶ μὴ ἐνκακεῖν,
2 λέγων Κριτής τις ἦν ἔν τινι πόλει τὸν Θεὸν μὴ
φοβούμενος καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος.
3 χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς
αὐτὸν λέγουσα Ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου
4 μου. καὶ οὐκ ἤθελεν ἐπὶ χρόνον· μετὰ ταῦτα δὲ
εἶπεν ἐν ἑαυτῷ Εἰ καὶ τὸν Θεὸν οὐ φοβοῦμαι
11, 7. 8. 5 οὐδὲ ἄνθρωπον ἐντρέπομαι, διά γε τὸ παρέχειν
μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα
6 μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με. Εἶπεν δὲ
ὁ Κύριος Ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει·
7 ὁ δὲ Θεὸς οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκ-
τῶν αὐτοῦ τῶν βοώντων αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτός,
8 καὶ μακροθυμεῖ ἐπ᾽ αὐτοῖς; λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσει
τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ Υἱὸς τοῦ ἀν-
θρώπου ἐλθὼν ἆρα εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;
9 Εἶπεν δὲ καὶ πρός τινας τοὺς πεποιθότας
ἐφ᾽ ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶν δίκαιοι καὶ ἐξουθενοῦντας
10 τοὺς λοιποὺς τὴν παραβολὴν ταύτην. Ἄνθρωποι
δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, ὁ εἷς
Is. 58, 2. 3. 11 Φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. ὁ Φαρισαῖος
16, 15. σταθεὶς ταῦτα πρὸς ἑαυτὸν προσηύχετο Ὁ Θεός,
εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν
ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς
Mt. 23, 23. 12 οὗτος ὁ τελώνης· νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου,
Ps. 51, 1. 13 ἀποδεκατεύω πάντα ὅσα κτῶμαι. ὁ δὲ τελώνης
μακρόθεν ἑστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς

---

37 εκ. συναχθησονται οι αετ.
XVIII, 1 δε και | – αυτους | εκκακειν 3 δε τις
4 ηθελησεν | δε ταυτα | και ανθρ. ουκ εντρ. 7 ποιησει |
βο. προς αυτον | μακροθυμων 11 πρ. εαυτ. ταυτα
12 αποδεκατω 13 και ο τ.

ἐπᾶραι εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ἔτυπτεν τὸ στῆθος
αὐτοῦ λέγων Ὁ Θεός, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρ-
τωλῷ. λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος 14 14, 11. Mt. 23, 12. Ezk. 21, 31.
εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ παρ' ἐκεῖνον· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν
ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν
ὑψωθήσεται.

Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη ἵνα αὐτῶν 15 **15–17**: Mt. 19, 13–15. Mk. 10, 13–16.
ἅπτηται· ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμων αὐτοῖς.
ὁ δὲ Ἰησοῦς προσεκαλέσατο αὐτὰ λέγων Ἄφετε 16
τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με καὶ μὴ κωλύετε
αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ
Θεοῦ. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἂν μὴ δέξηται τὴν 17 Mt. 18, 3.
βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ
εἰς αὐτήν.

Καὶ ἐπηρώτησέν τις αὐτὸν ἄρχων λέγων Δι- 18 **18–30**: Mt. 19, 16–29. Mk. 10, 17–30.
δάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονο-
μήσω; εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Τί με λέγεις 19
ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός. τὰς 20 Ex. 20, 12–16. Dt. 5, 16–20.
ἐντολὰς οἶδας **Μὴ μοιχεύσῃς, Μὴ φονεύσῃς, Μὴ
κλέψῃς, Μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, Τίμα τὸν πατέρα σου
καὶ τὴν μητέρα.** ὁ δὲ εἶπεν Ταῦτα πάντα ἐφύ- 21
λαξα ἐκ νεότητος. ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 22 Mt. 6, 20.
αὐτῷ Ἔτι ἕν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον
καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν τοῖς
οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. ὁ δὲ ἀκούσας 23
ταῦτα περίλυπος ἐγενήθη, ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα.
ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Πῶς δυσκόλως οἱ 24
τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ
εἰσπορεύονται· εὐκοπώτερον γάρ ἐστιν κάμηλον 25

---

13 *εις τ. ουρ. επαρ.* | *εις το στ.* 14 S(**R**) *η εκεινος* 15 *επετιμησαν* 16 *προσκαλεσαμενος αυτα ειπεν* 17 *εαν* 20 *μητ. σου* 21 *εφυλαξαμην* | S(**R**) *νεοτ. μου* 22 *δε ταυτα* | *εν ουρανω* 23 *εγενετο* 24 *Ιησ. περιλυπον γενομενον* | S**R** *εισελευσονται εις τ. βασ. τ. Θ.*

διὰ τρήματος βελόνης εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς
26 τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. εἶπαν δὲ οἱ
27 ἀκούσαντες Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; ὁ δὲ εἶπεν
Τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατὰ παρὰ τῷ
28 Θεῷ ἐστιν. Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος Ἰδοὺ ἡμεῖς
29 ἀφέντες τὰ ἴδια ἠκολουθήσαμέν σοι. ὁ δὲ εἶπεν
αὐτοῖς Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδείς ἐστιν ὃς
ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ γυναῖκα ἢ ἀδελφοὺς ἢ γονεῖς ἢ
30 τέκνα εἵνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὃς οὐχὶ μὴ
λάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ καὶ ἐν
τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

31–34: Mt. 20, 17–19. Mk. 10, 32–34. 9, 22. 44.

31 Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα εἶπεν πρὸς αὐ-
τούς Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ τελε-
σθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν
32 τῷ Υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου· παραδοθήσεται γὰρ τοῖς
ἔθνεσιν καὶ ἐμπαιχθήσεται καὶ ὑβρισθήσεται καὶ
33 ἐμπτυσθήσεται, καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν
34 αὐτόν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. καὶ
αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα
τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον
τὰ λεγόμενα.

Mk. 9, 32.

35–43: Mt. 20, 29–34. Mk. 10, 46–52.

35 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἱερειχὼ
τυφλός τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν ἐπαιτῶν.
36 ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου ἐπυνθάνετο τί
37 εἴη τοῦτο. ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦς ὁ
38 Ναζωραῖος παρέρχεται. καὶ ἐβόησεν λέγων Ἰησοῦ
39 υἱὲ Δαυείδ, ἐλέησόν με. καὶ οἱ προάγοντες ἐπε-
τίμων αὐτῷ ἵνα σιγήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον
40 ἔκραζεν Υἱὲ Δαυείδ, ἐλέησόν με. σταθεὶς δὲ ὁ
Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν.

---

25 τρυμαλιας ραφιδος 26 Ειπον 27 δυν. εστι π. τ. Θ. 28 αφηκαμεν παντα, και ηκ. 29 γον., η αδ., η γυν. | ενεκεν 30 ου μη απολαβη 31 Ιεροσολυμα 35 προσαιτων 39 σιωπηση

ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν | Τί σοι 41
θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ εἶπεν Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω.
| καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Ἀνάβλεψον· ἡ πίστις 42 17, 19.
σου σέσωκέν σε. καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψεν, καὶ 43
ἠκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν Θεόν. καὶ πᾶς ὁ
λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ Θεῷ.

Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱερειχώ. Καὶ ἰδοὺ 19 2
ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν
ἀρχιτελώνης, καὶ αὐτὸς πλούσιος· καὶ ἐζήτει ἰδεῖν 3
τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστιν, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ
ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. καὶ προδραμὼν 4
εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν, ἵνα ἴδῃ
αὐτόν, ὅτι ἐκείνης ἤμελλεν διέρχεσθαι. καὶ ὡς 5
ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
πρὸς αὐτόν Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον
γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι. καὶ σπεύσας 6
κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. καὶ ἰδόντες 7 15, 2.
πάντες διεγόγγυζον λέγοντες ὅτι Παρὰ ἁμαρτωλῷ
ἀνδρὶ εἰσῆλθεν καταλῦσαι. σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος 8 Ex. 22, 1. Nu. 5, 6. 7.
εἶπεν πρὸς τὸν Κύριον Ἰδοὺ τὰ ἡμίσειά μου τῶν
ὑπαρχόντων, Κύριε, τοῖς πτωχοῖς δίδωμι, καὶ εἴ
τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν.
εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ὅτι Σήμερον σω- 9 13, 16. Ac. 3, 25; 16, 31.
τηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς
υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν· ἦλθεν γὰρ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀν- 10 Ezk. 34, 16. Jn. 3, 17.
θρώπου **ζητῆσαι** καὶ σῶσαι **τὸ ἀπολωλός**. 5, 32. 1 Ti. 1, 15.

Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα προσθεὶς εἶπεν 11 11–27: Mt. 25, 14–30.
παραβολήν, διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι Ἱερουσαλὴμ αὐτὸν 24, 21. Ac. 1, 6.
καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασι-
λεία τοῦ Θεοῦ ἀναφαίνεσθαι· εἶπεν οὖν Ἄνθρω- 12 Mk. 13, 34.

---

41 λεγων, Τι

XIX, 2 αυτος 2°] ουτος ην 4 — εις το | δι εκειν.
5 Ιησ. ειδεν αυτον, και ειπ. 7 απαντες 8 ημιση
των υπ. μου | διδ. τ. πτ. 11 αυτ. ειν. Ιερ.

πός τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακρὰν λαβεῖν
13 ἑαυτῷ βασιλείαν καὶ ὑποστρέψαι. καλέσας δὲ
δέκα δούλους ἑαυτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς,
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς Πραγματεύσασθε ἐν ᾧ
Jn. 1, 11. 14 ἔρχομαι. οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ
ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ λέγοντες Οὐ
15 θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. καὶ ἐγένετο
ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν
καὶ εἶπεν φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους
οἷς δεδώκει τὸ ἀργύριον, ἵνα γνοῖ τίς τί διεπραγμα-
16 τεύσατο. παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος λέγων Κύριε,
16, 10. 17 ἡ μνᾶ σου δέκα προσηργάσατο μνᾶς. καὶ εἶπεν
αὐτῷ Εὖγε, ἀγαθὲ δοῦλε, ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς
ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων.
18 καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος λέγων Ἡ μνᾶ σου, κύριε,
19 ἐποίησεν πέντε μνᾶς. εἶπεν δὲ καὶ τούτῳ Καὶ
20 σὺ ἐπάνω γίνου πέντε πόλεων. καὶ ὁ ἕτερος
ἦλθεν λέγων Κύριε, ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον
21 ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ· ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι
ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ, αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας, καὶ
22 θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρας. λέγει αὐτῷ Ἐκ τοῦ
στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε. ᾔδεις ὅτι
ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρός εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα,
23 καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔσπειρα; καὶ διὰ τί οὐκ ἔδωκάς
μου τὸ ἀργύριον ἐπὶ τράπεζαν; κἀγὼ ἐλθὼν σὺν
24 τόκῳ ἂν αὐτὸ ἔπραξα. καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν
Ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν καὶ δότε τῷ τὰς δέκα
25 μνᾶς ἔχοντι. καὶ εἶπαν αὐτῷ Κύριε, ἔχει δέκα
8, 18. Mt. 13, 12. 26 μνᾶς. λέγω ὑμῖν ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται,

---

13 εν ω] SR εως 15 εδωκε | γνω | τις τι δ.] R τί διεπραγματευσαντο 16 προσειργασατο δεκα μν. 17 Ευ 18 Κυρ., η μνα σου 19 γιν. επανω 20 — ο 22 λεγ. δε | (SR εσπειρα·) 23 το αργ. μου επι την τρ. | και εγω | SR επρ. αυτο; 25 ειπον 26 λεγω γαρ

ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται.
πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου τούτους τοὺς μὴ θελή- 27
σαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ᾽ αὐτοὺς ἀγάγετε ὧδε
καὶ κατασφάξατε αὐτοὺς ἔμπροσθέν μου.
Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐπορεύετο ἔμπροσθεν ἀνα- 28
βαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν 29 **29–38:** Mt. 21, 1–9.
εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τὸ κα- Mk. 11, 1–10.
λούμενον Ἐλαιών, ἀπέστειλεν δύο τῶν μαθητῶν Jn. 12, 12–16.
λέγων Ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην, ἐν ᾗ 30
εἰσπορευόμενοι εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ᾽ ὃν
οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισεν, καὶ λύσαντες
αὐτὸν ἀγάγετε. καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ Διὰ τί 31
λύετε; οὕτως ἐρεῖτε ὅτι Ὁ Κύριος αὐτοῦ χρείαν
ἔχει. ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς 32
εἶπεν αὐτοῖς. λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον εἶπαν 33
οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς Τί λύετε τὸν πῶλον;
οἱ δὲ εἶπαν ὅτι Ὁ Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. 34
καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιρίψαντες 35
αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον ἐπεβίβασαν τὸν
Ἰησοῦν. πορευομένου δὲ αὐτοῦ ὑπεστρώννυον τὰ 36 2 K. 9, 13.
ἱμάτια ἑαυτῶν ἐν τῇ ὁδῷ. ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ 37
ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν
ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες
αἰνεῖν τὸν Θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν ὧν
εἶδον δυνάμεων, λέγοντες 38 Ps. 118, 26. 2, 14.

Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος,
ὁ Βασιλεὺς **ἐν ὀνόματι Κυρίου·**
ἐν οὐρανῷ εἰρήνη
καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις.

---

26 SR *αρθ. απ αυτου* 27 *τουτ.*] *εκεινους* | —*αυτους* 2° 29 *ελαιῶν* | *μαθ. αυτου* 30 *ειπων* | SR —*και* 31 *ερειτε αυτω* 33 *ειπον* 34 *ειπον* | —*οτι* 35 (*επιρριψαντες*) | *εαυτων* 36 *αύτων* 38 SR —, *ο* 2° | *ειρ. εν ουρ.*

39 καί τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπαν
πρὸς αὐτόν Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθη-
40 ταῖς σου. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν Λέγω ὑμῖν ἐὰν
2 K. 8, 11. Jn. 11, 35. 41 οὗτοι σιωπήσουσιν, οἱ λίθοι κράξουσιν. Καὶ
ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν ἔκλαυσεν ἐπʼ αὐτήν,
Dt. 32, 29. Mt. 13, 14. Jn. 12, 38. 42 λέγων ὅτι Εἰ ἔγνως ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ σὺ
τὰ πρὸς εἰρήνην· νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν
43 σου. ὅτι ἥξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σὲ καὶ παρεμ-
βαλοῦσιν οἱ ἐχθροί σου χάρακά σοι καὶ περι-
κυκλώσουσίν σε καὶ συνέξουσίν σε πάντοθεν,
21, 6. Ps. 137, 9. 44 **καὶ ἐδαφιοῦσίν** σε **καὶ τὰ τέκνα σου** ἐν σοί, καὶ
οὐκ ἀφήσουσιν λίθον ἐπὶ λίθον ἐν σοί, ἀνθʼ ὧν
45–48: Mt. 21, 12–16. Mk. 11, 15–18. Jn. 2, 13–16. 45 οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου. Καὶ
εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς
Is. 56, 7. Jer. 7, 11. 46 πωλοῦντας, λέγων αὐτοῖς Γέγραπται **Καὶ ἔσται
ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς**· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποι-
ήσατε **σπήλαιον λῃστῶν**.
21, 37; 22, 53. Jn. 18, 20. 47 Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθʼ ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ·
οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν
48 ἀπολέσαι καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ, καὶ οὐχ εὕρισ-
κον τὸ τί ποιήσωσιν· ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέ-
μετο αὐτοῦ ἀκούων.

1–8: Mt. 21, 23–27. Mk. 11, 27–33. 20 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν διδάσκοντος
αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένου
ἐπέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν
2 τοῖς πρεσβυτέροις, καὶ εἶπαν λέγοντες πρὸς
αὐτόν Εἰπὸν ἡμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς,

---

39 ειπον 40 ειπ. αυτοις | SR οτι, εαν | σιωπησωσιν | κεκραξονται 41 αυτη 42 εγν. και συ, και γε εν τη ημ. σου τ. | ειρ. σου 43 περιβαλουσιν 44 εν σοι λιθ. επι λιθω 45 πωλ. εν αυτω και αγοραζοντας 46 Γεγρ., Ο οικ. μ. οικ. πρ. εστιν· 48 εξεκρεματο

XX, 1 ημ. εκεινων 2 ειπον πρ. αυτ., λεγ., Ειπε

ἢ τίς ἐστιν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην;
ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς Ἐρωτήσω ὑμᾶς 3
κἀγὼ λόγον, καὶ εἴπατέ μοι | Τὸ βάπτισμα 4
Ἰωάνου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ δὲ 5
συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες ὅτι Ἐὰν
εἴπωμεν Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ Διὰ τί οὐκ ἐπιστεύ-
σατε αὐτῷ; ἐὰν δὲ εἴπωμεν Ἐξ ἀνθρώπων, ὁ 6
λαὸς ἅπας καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένος γάρ
ἐστιν Ἰωάνην προφήτην εἶναι. καὶ ἀπεκρίθησαν 7
μὴ εἰδέναι πόθεν. καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς 8
Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα
ποιῶ. Ἤρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν 9
παραβολὴν ταύτην. ἄνθρωπος **ἐφύτευσεν ἀμπε-**
λῶνα, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδή-
μησεν χρόνους ἱκανούς. καὶ καιρῷ ἀπέστειλεν 10
πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ
τοῦ ἀμπελῶνος δώσουσιν αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ
ἐξαπέστειλαν αὐτὸν δείραντες κενόν. καὶ προσ- 11
έθετο ἕτερον πέμψαι δοῦλον· οἱ δὲ κἀκεῖνον
δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν.
καὶ προσέθετο τρίτον πέμψαι· οἱ δὲ καὶ τοῦτον 12
τραυματίσαντες ἐξέβαλον. εἶπεν δὲ ὁ κύριος τοῦ 13
ἀμπελῶνος Τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν
ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον ἐντραπήσονται. ἰδόντες 14
δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους
λέγοντες Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· ἀποκτεί-
νωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία.
καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος ἀπέ- 15
κτειναν. τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ
ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωρ- 16

9–19: Mt. 21, 33–46. Mk. 12, 1–12.
Is. 5, 1.
2 Ch. 36, 15. 16

---

3 ενα λογ. 5 ουν ουκ 6 πας ο λαος 9 Ανθρ. τις | εξεδοτο 10 εν καιρω | δωσιν | δειρ. αυτ. εξ. κεν. 11 πεμψ. ετ. 12 πεμψ. τρ. 13 τουτ. ιδοντες 14 πρ. εαυτους | δευτε, αποκτ.

γοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις.
Ps. 118, 22. 17 ἀκούσαντες δὲ εἶπαν Μὴ γένοιτο. ¦ ὁ δὲ ἐμ-
βλέψας αὐτοῖς εἶπεν Τί οὖν ἐστιν τὸ γεγραμ-
μένον τοῦτο

Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας;

Is. 8, 14. 18 πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον συνθλασθή-
19, 48. 19 σεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. Καὶ
ἐζήτησαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐπι-
βαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ
ἐφοβήθησαν τὸν λαόν· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς
20–26: 20 αὐτοὺς εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην. Καὶ παρα-
Mt. 22, 15–22. Mk. 12, 13–17. τηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐνκαθέτους ὑποκρινο-
μένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται
11, 54. αὐτοῦ λόγου, ὥστε παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ
21 καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. καὶ ἐπηρώτησαν
αὐτὸν λέγοντες Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ὀρθῶς
λέγεις καὶ διδάσκεις καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον,
ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις·
22 ἔξεστιν ἡμᾶς Καίσαρι φόρον δοῦναι ἢ οὔ;
23 κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν εἶπεν πρὸς
24 αὐτούς ¦ Δείξατέ μοι δηνάριον· τίνος ἔχει εἰκόνα
25 καὶ ἐπιγραφήν; οἱ δὲ εἶπαν Καίσαρος. ¦ ὁ δὲ
εἶπεν πρὸς αὐτούς Τοίνυν ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος
26 Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. καὶ οὐκ
ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον
τοῦ λαοῦ, καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει
αὐτοῦ ἐσίγησαν.
27–40: 27 Προσελθόντες δέ τινες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ
Mt. 22, 23–33. 46. Mk. 12, 18–27. 34. ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν

---

16 *ειπον* 19 *οι αρχ. κ. οι γρ.* | *την παρ. ταυτ. ειπ.* 20 *ωστε*] *εις το* 22 *ημιν* 23 *αυτ., Τι με πειραζετε;* 24 *επιδειξατε* | *αποκριθεντες δε ειπον* 25 *ειπ. αυτοις, Αποδ. τοιν.* 26 *αυτου* 1°] R *του* 27 R *οι λεγοντες*

αὐτὸν ¦ λέγοντες Διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν 28 Gn. 38, 8. Dt. 25, 5. 6.
ἡμῖν, **ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ** ἔχων γυναῖκα,
καὶ οὗτος ἄτεκνος ᾖ, ἵνα **λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ**
τὴν γυναῖκα καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ. ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος 29
λαβὼν γυναῖκα ἀπέθανεν ἄτεκνος· καὶ ὁ δεύτερος 30
¦ καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν, ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ 31
ἑπτὰ οὐ κατέλιπον τέκνα καὶ ἀπέθανον. ὕστερον 32
καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν. ἡ γυνὴ οὖν ἐν τῇ ἀνα- 33
στάσει τίνος αὐτῶν γίνεται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ
ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς 34
Οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσιν καὶ γαμί-
σκονται, οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου 35
τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε
γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται· οὐδὲ γὰρ ἀποθανεῖν 36 1 Jn. 3, 1. 2.
ἔτι δύνανται, ἰσάγγελοι γάρ εἰσιν, καὶ υἱοί εἰσιν
Θεοῦ τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες. ὅτι δὲ ἐγεί- 37 Ex. 3, 2. 6.
ρονται οἱ νεκροί, καὶ Μωϋσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς
Βάτου, ὡς λέγει **Κύριον τὸν Θεὸν Ἀβραὰμ καὶ**
Θεὸν Ἰσαὰκ καὶ Θεὸν Ἰακώβ· Θεὸς δὲ οὐκ 38 Ro. 14 8.
ἔστιν νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων· πάντες γὰρ αὐτῷ
ζῶσιν. ἀποκριθέντες δέ τινες τῶν γραμματέων 39
εἶπαν Διδάσκαλε, καλῶς εἶπας. οὐκέτι γὰρ 40
ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν. Εἶπεν δὲ 41 **41–44**: Mt. 22, 41–45. Mk. 12, 35–37.
πρὸς αὐτούς Πῶς λέγουσιν τὸν Χριστὸν εἶναι
Δαυεὶδ υἱόν; αὐτὸς γὰρ Δαυεὶδ λέγει ἐν βίβλῳ 42 Ps. 110, 1. Jn. 7, 42.
Ψαλμῶν

---

28 η] αποθανη 30 και ελαβεν ο δευτερος την γυναικα, και ουτος απεθανεν ατεκνος· | (R δευτερος·) 31 επτα· και 32 υστ. δε παντων απεθ. και η γυνη. 33 η...τη] SR εν τη ουν | γιν.] R εσται 34 Και αποκριθεις | εκγαμισκονται 35 εκγαμισκονται 36 ουτε | του Θεου 37 (βατου) | τον Θεον | τον Θεον 39 ειπον 40 γαρ] δε 41 υι. Δ. ειν. 42 και αυτ. Δ.

Εἶπεν Κύριος τῷ Κυρίῳ μου Κάθου ἐκ δεξιῶν μου
43 **ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν**
σου.
44 Δαυεὶδ οὖν αὐτὸν Κύριον καλεῖ, καὶ πῶς αὐτοῦ
υἱός ἐστιν;
45–47: 45 Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ εἶπεν τοῖς
Mt. 23, 1. 5–7. 14. Mk. 12, 38–40. 46 μαθηταῖς Προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν
11, 43. θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς καὶ φιλούντων
ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ πρωτοκαθεδρίας
ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς
47 δείπνοις, οἳ κατεσθίουσιν τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν
καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται· οὗτοι λήμ-
1–4: Mk. 12, 41–44. 21 ψονται περισσότερον κρίμα. Ἀναβλέψας δὲ
εἶδεν τοὺς βάλλοντας εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ
2 δῶρα αὐτῶν πλουσίους. εἶδεν δέ τινα χήραν
2 Co. 8, 12. 3 πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ λεπτὰ δύο, καὶ εἶπεν
Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ
4 πλεῖον πάντων ἔβαλεν· πάντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ
περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα, αὕτη
δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς πάντα τὸν βίον ὃν
εἶχεν ἔβαλεν.
5–24: 5 Καί τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις
Mt. 24, 1–21. Mk. 13, 1–19. 6 καλοῖς καὶ ἀναθήμασιν κεκόσμηται, εἶπεν ¹ Ταῦτα
19, 44. ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφε-
θήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ ὃς οὐ καταλυθήσεται.
7 ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν λέγοντες Διδάσκαλε, πότε
οὖν ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ
Dn. 7, 22. 8 ταῦτα γίνεσθαι; ὁ δὲ εἶπεν Βλέπετε μὴ πλανη-
θῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου
λέγοντες Ἐγώ εἰμι, καί Ὁ καιρὸς ἤγγικεν· μὴ

---

42 ο Κυρ. 44 κυρ. αυτον | υι. αυτ. 45 μαθ. αυτου XXI, 1 τα δωρ. αυτ. εις το γαζ. 2 δε και | δυο λεπτ. 3 η πτ. αυτη 4 απαντες | δωρ. του Θεου | απαντα 6 R λιθω ωδε 8 Οτι εγω | μη ουν

πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. ὅταν δὲ ἀκούσητε 9 Dn. 2, 28.
πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· **δεῖ**
γὰρ ταῦτα **γενέσθαι** πρῶτον, ἀλλ᾽ οὐκ εὐθέως τὸ
τέλος. Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς **Ἐγερθήσεται ἔθνος** 10 Is. 19, 2. 2 Ch. 15, 6.
ἐπ᾽ ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, σεισμοί τε 11
μεγάλοι καὶ κατὰ τόπους λοιμοὶ καὶ λιμοὶ ἔσον-
ται, φόβητρά τε καὶ ἀπ᾽ οὐρανοῦ σημεῖα μεγάλα
ἔσται. πρὸ δὲ τούτων πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ᾽ 12 12, 11.
ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ διώξουσιν, παραδι-
δόντες εἰς τὰς συναγωγὰς καὶ φυλακάς, ἀπαγο-
μένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας ἕνεκεν τοῦ
ὀνόματός μου· ἀποβήσεται ὑμῖν εἰς μαρτύριον. 13
θέτε οὖν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν μὴ προμελετᾶν 14 Mt. 10, 19.
ἀπολογηθῆναι· ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ 15 Ac. 6, 10.
σοφίαν, ᾗ οὐ δυνήσονται ἀντιστῆναι ἢ ἀντειπεῖν
ἅπαντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. παραδοθήσεσθε 16
δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ
φίλων, καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν, | καὶ ἔσεσθε 17 Mt. 10, 21. 22.
μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. καὶ 18 12, 7. 1 S. 14, 45.
θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται· ἐν 19 2 Ch. 15, 7. He. 10, 36.
τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσεσθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν.
Ὅταν δὲ ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων 20
Ἰερουσαλήμ, τότε γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις
αὐτῆς. τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς 21
τὰ ὄρη, καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρείτωσαν, καὶ
οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν,
ὅτι **ἡμέραι ἐκδικήσεως** αὗταί εἰσιν τοῦ πλησθῆναι 22 Dt. 32, 35. Hos. 9, 7. Jer. 5, 29.
πάντα τὰ γεγραμμένα. οὐαὶ ταῖς ἐν γαστρὶ 23 1 Co. 7, 26.
ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς

---

10 επι εθν. 11 μεγ. κατα τοπ. και | SR λιμοι κ. λοιμοι | σημ. απ ουρ. 12 απαντων | — τας 2° | αγομενους 13 δε υμ. 14 θεσθε | εις τας καρδιας 15 αντειπ. ουδε αντιστ. | παντες 19 κτησασθε 20 την Ιερ. 22 πληρωθηναι 23 ουαι δε

ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς
Dt. 28, 64. Zec. 12, 3. 24 καὶ ὀργὴ τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ πεσοῦνται στόματι
Is. 63, 18. Ps. 79, 1. Dn. 8, 10. μαχαίρης καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς τὰ ἔθνη
Ro. 11, 25. Rev. 11, 2. πάντα, καὶ **Ἱερουσαλὴμ** ἔσται **πατουμένη ὑπὸ**
25–28: 25 **ἐθνῶν**, ἄχρι οὗ πληρωθῶσιν καιροὶ ἐθνῶν. Καὶ
Mt. 24, 29. 30. Mk. 13, 24–26. ἔσονται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις,
Ps. 65, 7. καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ **ἐθνῶν** ἐν ἀπορίᾳ **ἤχους**
Is. 34, 4. 26 **θαλάσσης** καὶ **σάλου**, ἀποψυχόντων ἀνθρώπων
ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ
οἰκουμένῃ· **αἱ** γὰρ **δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευ-**
Dn. 7, 13. Mt. 26, 64. 27 **θήσονται.** καὶ τότε ὄψονται **τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-**
που ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης
Ph. 4, 4. 5. 28 πολλῆς. ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι ἀνακύ-
ψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, διότι ἐγγίζει
29–33: 29 ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν. Καὶ εἶπεν παραβολὴν
Mt. 24, 32–35. Mk. 13, 28–31. αὐτοῖς Ἴδετε τὴν συκῆν καὶ πάντα τὰ δένδρα·
30 ὅταν προβάλωσιν ἤδη, βλέποντες ἀφ᾽ ἑαυτῶν
31 γινώσκετε ὅτι ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· οὕτως
καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε
32 ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. ἀμὴν
λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως
16, 17. 33 ἂν πάντα γένηται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρε-
λεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρελεύσονται.
17, 27. Mk. 4, 19. Mt. 24, 49. 34 Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς μή ποτε βαρηθῶσιν ὑμῶν
αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις
βιωτικαῖς, καὶ ἐπιστῇ ἐφ᾽ ὑμᾶς αἰφνίδιος ἡ ἡμέρα
Is. 24, 17. 1 Th. 5, 3. 35 ἐκείνη ¹ ὡς **παγίς**· ἐπεισελεύσεται γὰρ **ἐπὶ** πάν-
τας **τοὺς καθημένους ἐπὶ** πρόσωπον πάσης **τῆς**
Mk. 13, 33. Rev. 6, 17. 36 **γῆς.** ἀγρυπνεῖτε δὲ ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι ἵνα

---

23 εν τω λ. 24 μαχαιρας | εις παντ. τα εθν. | —ου 25 εσται | , ηχουσης θαλ. 33 μη παρελθωσι 34 βαρυνθωσιν | αιφν. εφ υμ. επιστ. 34.35 εκεινη· ως παγ. γαρ επελευσεται 36 δε] ουν | (**R** , δεομενοι)

κατισχύσητε ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα
γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ Υἱοῦ τοῦ
ἀνθρώπου.
Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, τὰς 37 19, 47. Jn. 8, 1 ss.
δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ηὐλίζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ
καλούμενον Ἐλαιών. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὤρθριζεν 38
πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

Ἤγγιζεν δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων ἡ λεγομένη 22 **1. 2:** Mt. 26, 1–5. Mk. 14, 1. 2.
Πάσχα. καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ- 2 20, 19.
ματεῖς τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ
τὸν λαόν. Εἰσῆλθεν δὲ Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν 3 **3–6:**
τὸν καλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ Mt. 26, 14–16. Mk. 14, 10. 11.
τῶν δώδεκα· καὶ ἀπελθὼν συνελάλησεν τοῖς 4 Jn. 13, 2. 27.
ἀρχιερεῦσιν καὶ στρατηγοῖς τὸ πῶς αὐτοῖς παρα-
δῷ αὐτόν. καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο αὐτῷ 5
ἀργύριον δοῦναι. καὶ ἐξωμολόγησεν, καὶ ἐζήτει 6
εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν ἄτερ ὄχλου αὐ-
τοῖς.
Ἦλθεν δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ᾗ ἔδει θύε- 7 **7–23:** Mt. 26, 17–29.
σθαι τὸ πάσχα· καὶ ἀπέστειλεν Πέτρον καὶ 8 Mk. 14, 12–25. Ex. 12, 18–20.
Ἰωάνην εἰπών Πορευθέντες ἑτοιμάσατε ἡμῖν τὸ
πάσχα, ἵνα φάγωμεν. οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Ποῦ 9
θέλεις ἑτοιμάσωμεν; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Ἰδοὺ 10
εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν συναντήσει ὑμῖν
ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθή-
σατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν εἰς ἣν εἰσπορεύεται·
καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας Λέγει σοι 11
ὁ Διδάσκαλος Ποῦ ἐστιν τὸ κατάλυμα ὅπου τὸ
πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; κἀκεῖνος 12

---

36 καταξιωθητε 37 SR ελαιῶν
XXII, 3 ο Σατ. | επικαλουμενον 4 κ. τοις στρ. | αυτον παραδ. αυτοις 6 αυτ. ατ. οχλ. 7 εν η 9 ειπον 10 εις ην] ου

ὑμῖν δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἑτοι-
19, 32. 13 μάσατε. ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς εἰρήκει
14 αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα. Καὶ ὅτε
ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν, καὶ οἱ ἀπόστολοι σὺν
15 αὐτῷ. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς Ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύ-
μησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ
13, 29. 16 με παθεῖν· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ φάγω
αὐτὸ ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
17 Θεοῦ. καὶ δεξάμενος ποτήριον εὐχαριστήσας
εἶπεν Λάβετε τοῦτο καὶ διαμερίσατε εἰς ἑαυτούς·
18 λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ πίω ἀπὸ τοῦ νῦν ἀπὸ τοῦ
γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως οὗ ἡ βασιλεία τοῦ
1 Co. 11, 23–25. 19 Θεοῦ ἔλθῃ. καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαριστήσας
Ac. 27, 35. ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων Τοῦτό ἐστιν
τὸ σῶμά μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο
Ex. 24, 8. 20 ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. καὶ τὸ ποτήριον
Jer. 31, 31. Zec. 9, 11. ὡσαύτως μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων Τοῦτο τὸ
ποτήριον ἡ καινὴ **διαθήκη** ἐν **τῷ αἵματί** μου, τὸ
Jn. 13, 21. 22. 21 ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυννόμενον. πλὴν ἰδοὺ ἡ χεὶρ τοῦ
παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης.
22 ὅτι ὁ Υἱὸς μὲν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸ ὡρισμένον
πορεύεται, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ
23 παραδίδοται. καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συνζητεῖν πρὸς
ἑαυτοὺς τὸ τίς ἄρα εἴη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων
9, 46. 24 πράσσειν. Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν
25. 26: 25 αὐτοῖς, τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων. ὁ δὲ
Mt. 20, 25. 27. Mk. 10, 42–44. εἶπεν αὐτοῖς Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν
αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται
26 καλοῦνται. ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ὁ μείζων

---

12 *ανωγεον* 13 *ειρηκεν* 14 *οι δωδεκα απ.* 16 R – *ουκετι* | *φαγ. εξ αυτου* 17 *διαμ. εαυτοις* 18 *υμ., οτι* | – *απο τ. νυν* | *γεννηματος* | *οτου* 19 R[m] – *το υπερ*...(20) *εκχυννομενον* 20 *ωσ. και το ποτ.* | *εκχυνομ.* 22 *και ο μεν υι. του α. πορ. κ. τ. ωρ.*

ἐν ὑμῖν γινέσθω ὡς ὁ νεώτερος, καὶ ὁ ἡγούμενος
ὡς ὁ διακονῶν. τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος 27 Jn. 13, 4—14.
ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δὲ ἐν
μέσῳ ὑμῶν εἰμι ὡς ὁ διακονῶν. ὑμεῖς δέ ἐστε 28
οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς
μου· κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν καθὼς διέθετό μοι 29 12, 32.
ὁ Πατήρ μου βασιλείαν, ἵνα ἔσθητε καὶ πίνητε 30 Mt. 19, 28.
ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου, καὶ
καθήσεσθε ἐπὶ θρόνων τὰς δώδεκα φυλὰς κρίνον-
τες τοῦ Ἰσραήλ. Σίμων Σίμων, ἰδοὺ ὁ Σατανᾶς 31
ἐξῃτήσατο ὑμᾶς τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον· ἐγὼ 32
δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἡ πίστις σου·
καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στήρισον τοὺς ἀδελφούς
σου. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Κύριε, μετὰ σοῦ ἕτοιμός 33
εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι.
ὁ δὲ εἶπεν Λέγω σοι, Πέτρε, οὐ φωνήσει σή- 34
μερον ἀλέκτωρ ἕως τρίς με ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι.
Καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ 35 9, 3; 10, 4.
βαλλαντίου καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μή τινος
ὑστερήσατε; οἱ δὲ εἶπαν Οὐθενός. | εἶπεν δὲ 36
αὐτοῖς Ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλλάντιον ἀράτω,
ὁμοίως καὶ πήραν, καὶ ὁ μὴ ἔχων πωλησάτω τὸ
ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ ἀγορασάτω μάχαιραν. λέγω 37 Is. 53, 12.
γὰρ ὑμῖν ὅτι τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι 52.
ἐν ἐμοί, τό **Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη**· καὶ γὰρ
τὸ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. οἱ δὲ εἶπαν Κύριε, 38
ἰδοὺ μάχαιραι ὧδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Ἱκανόν
ἐστιν.

31–34: Mt. 26, 31—35. Mk. 14, 27—31. Jn. 13, 36—38.
2 Co. 2, 11.
Am. 9, 9.
Jn. 17, 11. 15. 20. Ps. 51, 13.

---

26 *γενεσθω* 27 *ειμ. εν μεσ. υμ.* 29 (SR[t] *μου,*) 30 *εσθιητε* | S *καθισησθε* R *καθισεσθε* | *κριν. τ. δωδ. φυλ.* 31 Ειπε δε ο Κυριος, Σιμ. 32 *εκλειπη* | *στηριξον* 34 *ου μη* | *εως*] *πριν η* | S *απαρν. μη ειδ. με* R *με απαρν. ειδεναι* 35 *βαλαντιου* | *ειπον* | Ουδενος 36 S *ειπ. ουν* R *ο δε ειπ.* | *βαλαντιον* | (R[m] *εχων, πωλ. ...αγορασατω, μαχ.*) 37 *οτι ετι* | *τα περι* 38 *ειπον*

39–46: 39 Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ
Mt. 26, 30. 36–46. Mk. 14, 26. 32–42. ὄρος τῶν Ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ
21, 37. Jn. 18, 1. 40 μαθηταί. γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου εἶπεν αὐ-
τοῖς Προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν.
41 καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ᾽ αὐτῶν ὡσεὶ λίθου
Mt. 6, 10. 42 βολήν, καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύχετο ˈ λέγων
Πάτερ, εἰ βούλει παρένεγκε τοῦτο τὸ ποτήριον
ἀπ᾽ ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου ἀλλὰ τὸ σὸν
1 K. 19, 5. Jn. 12, 29. 43 γινέσθω. ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ᾽ οὐρανοῦ
44 ἐνισχύων αὐτόν. καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτε-
νέστερον προσηύχετο· καὶ ἐγένετο ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ
ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν.
45 καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς
τοὺς μαθητὰς εὗρεν κοιμωμένους αὐτοὺς ἀπὸ τῆς
46 λύπης, ˈ καὶ εἶπεν αὐτοῖς Τί καθεύδετε; ἀνα-
στάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς
47–53: 47 πειρασμόν. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ ὄχλος,
Mt. 26, 47–56. Mk. 14, 43–49. Jn. 18, 2–11. καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα προήρχετο
αὐτούς, καὶ ἤγγισεν τῷ Ἰησοῦ φιλῆσαι αὐτόν.
48 Ἰησοῦς δὲ εἶπεν αὐτῷ Ἰούδα, φιλήματι τὸν Υἱὸν
49 τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως; ἰδόντες δὲ οἱ περὶ
αὐτὸν τὸ ἐσόμενον εἶπαν Κύριε, εἰ πατάξομεν
50 ἐν μαχαίρῃ; καὶ ἐπάταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν τοῦ
ἀρχιερέως τὸν δοῦλον καὶ ἀφεῖλεν τὸ οὖς αὐτοῦ
51 τὸ δεξιόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Ἐᾶτε
ἕως τούτου· καὶ ἁψάμενος τοῦ ὠτίου ἰάσατο
37. 52 αὐτόν. Εἶπεν δὲ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενο-
μένους ἐπ᾽ αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγοὺς τοῦ

---

39 *μαθ. αυτου* 42 *παρενεγκειν το ποτ. τουτο* | *γενεσθω* 43.44 R^{m} – vv. 44 *εγεν. δε* 45 *μαθ. αυτου* | *αυτ. κοιμ.* 47 *Ετι δε* | *προηρχ. αυτων* 48 *ο δε Ιησ. ειπ.* 49 *ειπον αυτω* | *μαχαιρα* 50 *τον δουλ. τ. αρχ.* | *αυτ. το ους* 51 *ωτ. αυτου* 52 *ο Ιησ.*

ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθατε
μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων; καθ' ἡμέραν ὄντος 53 Jn. 7, 30; 8, 20. Col. 1, 13.
μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ οὐκ ἐξετείνατε τὰς
χεῖρας ἐπ' ἐμέ· ἀλλ' αὕτη ἐστὶν ὑμῶν ἡ ὥρα
καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους. **54–62:**
Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον καὶ εἰσήγαγον 54 Mt. 26, 57. 58. 69–75.
εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχιερέως· ὁ δὲ Πέτρος ἠκο- Mk. 14, 53. 54. 66–72.
λούθει μακρόθεν. περιαψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ 55 Jn. 18, 12–18. 25–27.
τῆς αὐλῆς καὶ συνκαθισάντων ἐκάθητο ὁ Πέτρος
μέσος αὐτῶν. ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις 56
καθήμενον πρὸς τὸ φῶς καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ
εἶπεν Καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. ὁ δὲ ἠρνήσατο 57
λέγων Οὐκ οἶδα αὐτόν, γύναι. καὶ μετὰ βραχὺ 58
ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν ἔφη Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ.
ὁ δὲ Πέτρος ἔφη Ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί. ¹ καὶ δια- 59
στάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς ἄλλος τις διϊσχυρίζετο
λέγων Ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν,
καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν. εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος 60
Ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. καὶ παραχρῆμα
ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ ἐφώνησεν ἀλέκτωρ. καὶ 61 34.
στραφεὶς ὁ Κύριος ἐνέβλεψεν τῷ Πέτρῳ, καὶ ὑπ-
εμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ Κυρίου, ὡς εἶπεν
αὐτῷ ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι σήμερον ἀπαρ-
νήσῃ με τρίς. καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς. 62
Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες αὐτὸν ἐνέπαιζον 63 **63–65:**
αὐτῷ δέροντες, καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν ἐπηρώ- 64 Mt. 26, 67. 68. Mk. 14, 65.
των λέγοντες Προφήτευσον, τίς ἐστιν ὁ παίσας

---

52 S εξεληλυθατε R εξηλθετε 53 υμων εστιν 54 εισηγ. αυτον | τον οικον 55 αψαντων | συγκαθ. αυτων | εν μεσω 57 ηρν. αυτον | Γυν., ουκ. οιδ. αυτ. 58 Πετρ. ειπεν 60 ο αλεκτ. 61 λογ.] R ρηματος | – σημερον 62 εξω ο Πετρος 63 συνεχ. τον Ιησουν 64 αυτον, ετυπτον αυτου το προσωπον, και | SR επηρ. αυτον, λεγ.

65 σε; καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς
αὐτόν.
66–71: Mt. 26, 59–66. Mk. 14, 55–64. 66 Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσ-
βυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς,
καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν,
Jn. 3, 12; 8, 45; 10, 24. 67 λέγοντες Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὸν ἡμῖν.
εἶπεν δὲ αὐτοῖς Ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύ-
68 σητε· ἐὰν δὲ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτε.
Dn. 7, 13. Ps. 110, 1. 69 ἀπὸ τοῦ νῦν δὲ ἔσται **ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθή-**
70 **μενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ.** εἶπαν δὲ
πάντες Σὺ οὖν εἶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς
71 αὐτοὺς ἔφη Ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐγώ εἰμι. οἱ δὲ
εἶπαν Τί ἔτι ἔχομεν μαρτυρίας χρείαν; αὐτοὶ
1–25: Mt. 27, 2. 11–31. Mk. 15, 1–20. Jn. 18, 28–19, 16. 23 γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Καὶ
ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἤγαγον αὐτὸν
20, 25. 2 ἐπὶ τὸν Πειλᾶτον. ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ
λέγοντες Τοῦτον εὕραμεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος
ἡμῶν καὶ κωλύοντα φόρους Καίσαρι διδόναι, καὶ
1 Ti. 6, 13. 3 λέγοντα ἑαυτὸν Χριστὸν βασιλέα εἶναι. ὁ δὲ
Πειλᾶτος ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων Σὺ εἶ ὁ Βασι-
λεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη
4 Σὺ λέγεις. ὁ δὲ Πειλᾶτος εἶπεν πρὸς τοὺς
ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους Οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον
5 ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες
ὅτι Ἀνασείει τὸν λαόν, διδάσκων καθ' ὅλης τῆς
Ἰουδαίας, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως
6 ὧδε. Πειλᾶτος δὲ ἀκούσας ἐπηρώτησεν εἰ ὁ
3, 1. 7 ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστιν, καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ

---

66 ανηγαγον | εαυτων 67 Χριστος; ειπε 68 δε και | αποκρ. μοι, η απολυσητε 69 — δε 70 ειπον | (R^m λεγετε, οτι) 71 ειπον | χρ. εχ. μαρτ.

XXIII, 1 ηγαγεν 2 ευρομεν | — ημων | Καισ. φορ. | — και 2° | Χρ.] R^m χριστον 3 επηρωτησεν 5 — και 6 ακ. Γαλιλαιαν

τῆς ἐξουσίας Ἡρῴδου ἐστίν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν
πρὸς Ἡρῴδην, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις
ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. ὁ δὲ Ἡρῴδης ἰδὼν τὸν 8 9, 9.
Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ ἐξ ἱκανῶν χρόνων
θέλων ἰδεῖν αὐτὸν διὰ τὸ ἀκούειν περὶ αὐτοῦ, καὶ
ἤλπιζέν τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον.
ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ 9
οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. εἱστήκεισαν δὲ οἱ 10
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς εὐτόνως κατηγο-
ροῦντες αὐτοῦ. ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρῴδης 11
σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ καὶ ἐμπαίξας, περι-
βαλὼν ἐσθῆτα λαμπρὰν ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ
Πειλάτῳ. ἐγένοντο δὲ φίλοι ὅ τε Ἡρῴδης καὶ 12
ὁ Πειλᾶτος ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων·
προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς αὐτούς.
Πειλᾶτος δὲ συνκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ 13
τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν ¹ εἶπεν πρὸς αὐτούς 14
Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὡς ἀπο-
στρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν
ἀνακρίνας οὐθὲν εὗρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ
αἴτιον ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ. ἀλλ' οὐδὲ 15
Ἡρῴδης· ἀνέπεμψεν γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς·
καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶν πεπραγ-
μένον αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. 16
ἀνέκραγον δὲ πανπληθεὶ λέγοντες Αἶρε τοῦτον, 18
ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν· ὅστις ἦν διὰ 19
στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον
βληθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ. πάλιν δὲ ὁ Πειλᾶτος 20
προσεφώνησεν αὐτοῖς, θέλων ἀπολῦσαι τὸν

---

8 θελ. εξ ικανου ιδ. | ακ. πολλα 11 περιβ. αυτον 12 Πιλ. και ο Ηρ. | εαυτους 14 ουδεν 15 ανεπεμψα γαρ υμας προς αυτον 17 SR[ml] (² post 19) αναγκην δε ειχεν απολυειν αυτοις κατα εορτην ενα. 18 ανεκραξαν 19 βεβλημενος εις φυλακην 20 δε] ουν | —αυτοις

21 Ἰησοῦν. οἱ δὲ ἐπεφώνουν λέγοντες Σταύρου
22 σταύρου αὐτόν. ὁ δὲ τρίτον εἶπεν πρὸς αὐτούς
Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἴτιον
θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν
23 ἀπολύσω. οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις αἰ-
τούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον αἱ
24 φωναὶ αὐτῶν. καὶ Πειλᾶτος ἐπέκρινεν γενέσθαι
25 τὸ αἴτημα αὐτῶν· ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ στάσιν
καὶ φόνον βεβλημένον εἰς φυλακήν, ὃν ᾐτοῦντο,
τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν.
Mt. 27, 32. Mk. 15, 21. 26 Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνά
τινα Κυρηναῖον ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ ἐπέθηκαν
αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ.
27 Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ
28 γυναικῶν αἳ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. στρα-
φεὶς δὲ πρὸς αὐτὰς Ἰησοῦς εἶπεν Θυγατέρες
Ἱερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ· πλὴν ἐφ'
21, 23. 29 ἑαυτὰς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν, ὅτι ἰδοὺ
ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσιν Μακάριαι αἱ
στεῖραι, καὶ αἱ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ
Hos. 10, 8. Rev. 6, 16; 9, 6. 30 μαστοὶ οἳ οὐκ ἔθρεψαν. τότε ἄρξονται **λέγειν**
τοῖς ὄρεσιν Πέσατε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τοῖς βουνοῖς
1 P. 4, 17. 31 **Καλύψατε ἡμᾶς**· ὅτι εἰ ἐν ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα
32 ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται; Ἤγοντο δὲ καὶ
ἕτεροι κακοῦργοι δύο σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι.
33–49: Mt. 27, 33–56. Mk. 15, 22–41. Jn. 19, 17–30. 33 Καὶ ὅτε ἦλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον
Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν καὶ τοὺς κακούρ-
Mt. 5, 44. Is. 53, 12. Ps. 22, 18. 34 γους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. ὁ δὲ
Ἰησοῦς ἔλεγεν Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ
οἴδασιν τί ποιοῦσιν. **διαμεριζόμενοι** δὲ **τὰ ἱμάτια**

---

21 *Σταυρωσον* 1° 2° 23 *αυτων και των αρχιερεων* 24 Ο *δε* Πιλ. 25 *δε αυτοις* | *εις την φ.* 26 *Σιμωνος τινος* Κυρηναιου *του ερχομενου* 27 *αι και* 28 ο Ιησ. 29 — *αι* 2° | *εθηλασαν* 30 Πεσετε 31 *εν τω υγρ.* 32 *δυο κακ.* 33 *απηλθον* 34 R[m] — *ο δε...ποιουσιν.*

αὐτοῦ ἔβαλον κλήρους. καὶ εἱστήκει ὁ λαὸς 35 Ps. 22, 7.
θεωρῶν. ἐξεμυκτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες λέ-
γοντες Ἄλλους ἔσωσεν, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ
οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἐκλεκτός.
ἐνέπαιξαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται προσερ- 36 Ps. 69, 21.
χόμενοι, **ὄξος** προσφέροντες αὐτῷ ¦ καὶ λέγοντες 37
Εἰ σὺ εἶ ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον
σεαυτόν. ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ ἐπ' αὐτῷ Ο 38
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΟΥΤΟΣ. Εἷς 39
δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει
αὐτόν Οὐχὶ σὺ εἶ ὁ Χριστός; σῶσον σεαυτὸν
καὶ ἡμᾶς. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπιτιμῶν αὐτῷ 40
ἔφη Οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν Θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ
κρίματι εἶ; καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια γὰρ ὧν 41
ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτο-
πον ἔπραξεν. καὶ ἔλεγεν Ἰησοῦ, μνήσθητί μου 42 Mt. 16, 28.
ὅταν ἔλθῃς εἰς τὴν βασιλείαν σου. καὶ εἶπεν 43
αὐτῷ Ἀμήν σοι λέγω, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ
ἐν τῷ Παραδείσῳ. Καὶ ἦν ἤδη ὡσεὶ ὥρα 44 Am. 8, 9.
ἕκτη καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως Ex. 36, 35.
ὥρας ἐνάτης ¦ τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος, ἐσχίσθη δὲ 45 Am. 8, 3 (Lxx); 9, 1.
τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. καὶ φωνήσας 46 Ps. 31, 5. Ac. 7, 58.
φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Πάτερ, **εἰς χεῖράς
σου παρατίθεμαι τὸ πνεῦμά μου.** τοῦτο δὲ εἰπὼν
ἐξέπνευσεν. ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατοντάρχης τὸ γενό- 47
μενον ἐδόξαζεν τὸν Θεὸν λέγων Ὄντως ὁ

---

34 S(**R**) κληρον 35 αρχ. συν αυτοις | ο του Θεου εκλ. 36 ενεπαιζον | και οξος 38 επιγρ. γεγραμμενη επ αυτω γραμμασιν Ελληνικοις και Ρωμαϊκοις και Ἑβραϊκοις, Ουτος εστιν ο β. τ. Ι. 39 **SR** αυτ., λεγων | Ει συ | (Χριστος,) 40 επετιμα αυτω, λεγων 42 ελεγε τω Ιησου, Μν. μου, κυριε, | SR[t] εν τη βασιλεια σου 43 αυτω ο Ιησους | λεγω σοι 44 Ην δε ωσει 45 R του ηλ. ἐκλείποντος S και εσκοτισθη ο ηλιος | και εσχ. το 46 παραθησομαι | Και ταυτα ειπ. 47 εκατονταρχος | εδοξασε

48 ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. καὶ πάντες οἱ συν-
παραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην,
θεωρήσαντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες τὰ στήθη
Ps. 88, 8; 38, 11. 49 ὑπέστρεφον. **εἱστήκεισαν** δὲ πάντες **οἱ γνωστοὶ**
8, 2. αὐτῷ **ἀπὸ μακρόθεν**, καὶ γυναῖκες αἱ συνακολου-
θοῦσαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρῶσαι ταῦτα.
50–56: 50 Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσὴφ βουλευτὴς
Mt. 27, 57–61. Mk. 15, 42–47. Jn. 19, 38–42. 51 ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, —οὗτος οὐκ
2, 25. 38. ἦν συνκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει
αὐτῶν,—ἀπὸ Ἁριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων,
52 ὃς προσεδέχετο τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, οὗτος
προσελθὼν τῷ Πειλάτῳ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ
53 Ἰησοῦ, καὶ καθελὼν ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι,
καὶ ἔθηκεν αὐτὸν ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν
54 οὐδεὶς οὔπω κείμενος. καὶ ἡμέρα ἦν Παρασκευῆς,
49. 55 καὶ σάββατον ἐπέφωσκεν. Κατακολουθήσασαι
δὲ αἱ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι ἐκ τῆς
Γαλιλαίας αὐτῷ, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον καὶ ὡς
Ex. 12, 16; 20, 10. Lv. 23, 8. 56 ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ, ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοί-
μασαν ἀρώματα καὶ μύρα.
Καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν
1–12: 24 ἐντολήν, τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βαθέως
Mt. 28, 1–8. Mk. 16, 1–8. Jn. 20, 1–13. ἐπὶ τὸ μνῆμα ἦλθον φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώ-
2 ματα. εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ
3 τοῦ μνημείου, εἰσελθοῦσαι δὲ οὐκ εὗρον τὸ σῶμα
4 τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀπορεῖσθαι
αὐτὰς περὶ τούτου καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο ἐπέστησαν

---

48 *θεωρουντες* | *εαυτων τα στ.* 49 *αυτου μακροθεν* | *συνακολουθησασαι* 51 *ος και πρ. και αυτος* 53 *καθελ. αυτο* | *εθηκ. αυτο* | *ουδεπω ουδεις* 54 *παρασκευη* 55 *δε και γυν.* | *αυτω εκ της Γαλ.* 56 (*εντολην.*)

XXIV, 1 *βαθεος ηλθ. επι το μν.* | *αρωμ., και τινες συν αυταις* 3 *και εισελθ. ουχ* | R[m] — *του Κυρ. Ιησου* 4 *διαπορεισθαι* | *δυο ανδρ.*

αὐταῖς ἐν ἐσθῆτι ἀστραπτούσῃ· ἐμφόβων δὲ 5
γενομένων αὐτῶν καὶ κλινουσῶν τὰ πρόσωπα εἰς
τὴν γῆν, εἶπαν πρὸς αὐτάς Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα
μετὰ τῶν νεκρῶν; οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλὰ ἠγέρθη. 6
μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλι-
λαίᾳ, λέγων τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ παρα- 7 Mt. 17, 22. 23.
δοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν καὶ
σταυρωθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. καὶ 8
ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ, καὶ ὑποστρέ- 9
ψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα
τοῖς ἕνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς. ἦσαν δὲ ἡ 10 8, 2. 3.
Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ Ἰωάνα καὶ Μαρία ἡ
Ἰακώβου· καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς ἔλεγον πρὸς
τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον 11
αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἠπίστουν
αὐταῖς. ⟦Ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ 12
μνημεῖον· καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια
μόνα· καὶ ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν θαυμάζων τὸ
γεγονός.⟧

Καὶ ἰδοὺ δύο ἐξ αὐτῶν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ 13 **13–35:** Mk. 16, 12. 13.
ἦσαν πορευόμενοι εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους
ἑξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλήμ, ᾗ ὄνομα Ἐμμαούς,
καὶ αὐτοὶ ὡμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων 14
τῶν συμβεβηκότων τούτων. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ 15 Mt. 18, 20.
ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συνζητεῖν, καὶ αὐτὸς Ἰησοῦς
ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς· οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ 16
αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. εἶπεν 17
δὲ πρὸς αὐτούς Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι οὓς ἀντι-

---

4 *εσθησεσιν αστραπτουσαις* 5 *το προσωπον* | *ειπον* 6 R^{m} – *ουκ εστ. . . . ηγερθη* | αλλ 7 *Οτι δει τ. υι. τ. ανθρ.* 9 R^{m} – *απο τ. μνημειου* 10 **SR** Ιωαννα | – *η* 2° | *αι ελεγ.* 11 *ταυτα*] *αυτων* 12 $\mathrm{R}^{m(1)}$ – vers. | *οθ. κειμενα μ.* | ($\mathrm{R}^{m(2)}$, *προς*) | *εαυτον* 13 *ησ. πορ. εν αυτ. τη ημ.* 15 *ο Ιησ.*

βάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες; καὶ
18 ἐστάθησαν σκυθρωποί. ἀποκριθεὶς δὲ εἷς ὀνό-
ματι Κλεόπας εἶπεν πρὸς αὐτόν Σὺ μόνος
παροικεῖς Ἱερουσαλὴμ καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα
Mt. 21, 11. 19 ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; καὶ εἶπεν αὐτοῖς
Ποῖα; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ
Ναζαρηνοῦ, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης δυνατὸς
ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ παντὸς
20 τοῦ λαοῦ, ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς
καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου καὶ
1, 68; 2, 38; 19, 11. 21 ἐσταύρωσαν αὐτόν. ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐ-
Ac. 1, 6. τός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ·
ἀλλά γε καὶ σὺν πᾶσιν τούτοις τρίτην ταύτην
1–11. 22 ἡμέραν ἄγει ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο. ἀλλὰ καὶ
γυναῖκές τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενό-
23 μεναι ὀρθριναὶ ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ μὴ εὑροῦσαι
τὸ σῶμα αὐτοῦ ἦλθον λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν
12. Jn. 20, 3–10. 24 ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. καὶ
ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ
εὗρον οὕτως καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον, αὐτὸν
25 δὲ οὐκ εἶδον. καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς αὐτούς Ὦ
ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ
26 πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται· οὐχὶ ταῦτα
ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν
Dt. 18, 15. Ps. 22. Is. 53. 27 δόξαν αὐτοῦ; καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωϋσέως καὶ
ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν διερμήνευσεν αὐτοῖς
28 ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ. Καὶ
ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο, καὶ αὐτὸς
29 προσεποιήσατο πορρώτερον πορεύεσθαι. καὶ
παρεβιάσαντο αὐτὸν λέγοντες Μεῖνον μεθ' ἡμῶν,

---

17 *περιπ., και εστε σκυθρ.;* 18 *ο εις, ω ονομα* Κλ. | *εν* Ιερ. (SR[m],) 19 *ειπον* | Ναζωραιου 21 — *και* | *αγ. σημερον* 22 *ὄρθριαι* 24 R *καθως αι* 27 *διηρμηνευεν* | *αὑτου* 28 *προσεποιειτο πορρωτερω*

ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶν καὶ κέκλικεν ἤδη ἡ ἡμέρα.
καὶ εἰσῆλθεν τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. καὶ ἐγένετο 30 22, 19.
ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν λαβὼν τὸν
ἄρτον εὐλόγησεν καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς·
αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐπέγνω- 31
σαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν.
καὶ εἶπαν πρὸς ἀλλήλους Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν 32
καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ,
ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; Καὶ ἀναστάν- 33
τες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλήμ,
καὶ εὗρον ἠθροισμένους τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς σὺν
αὐτοῖς, λέγοντας ὅτι ὄντως ἠγέρθη ὁ Κύριος καὶ 34 1 Co. 15, 4. 5.
ὤφθη Σίμωνι. καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ 35
ὁδῷ καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ
ἄρτου. Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων αὐτὸς 36 **36–49**: Mk. 16, 14–18. Jn. 20, 19–23. 1 Co. 15, 5.
ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν [[καὶ λέγει αὐτοῖς Εἰρήνη
ὑμῖν]]. πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι 37 Mt. 14, 26.
ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς Τί 38
τεταραγμένοι ἐστέ, καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ ἀνα-
βαίνουσιν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν; ἴδετε τὰς χεῖράς 39
μου καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι ἐγώ εἰμι αὐτός·
ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ
ὀστέα οὐκ ἔχει καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. [[καὶ 40
τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς
πόδας.]] ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς 41
καὶ θαυμαζόντων, εἶπεν αὐτοῖς Ἔχετέ τι βρώσι-
μον ἐνθάδε; οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ 42 Jn. 21, 5. 10.
μέρος· καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν. 43
Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς Οὗτοι οἱ λόγοι μου οὓς 44 9, 22. 45; 18, 31–33.

---

29 — ηδη 32 ειπον | οδ., και ως 33 συνηθροισμενους 34 ηγ. ο κυρ. οντ. 36 αυτος ο Ιησους | Rm — και...υμιν 38 ταις καρδιαις 39 αυτ. εγω ειμ. 40 Rm — vers. | επεδειξεν 42 SRm μερος, και απο μελισσιου κηριου 44 δε αυτοις | — μου

27. ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ
πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ
Μωϋσέως καὶ τοῖς προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ
45 ἐμοῦ. τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι
1 Ti. 3, 16. 46 τὰς γραφάς· καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι οὕτως γέγρα-
πται παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν
47 τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι
αὐτοῦ μετάνοιαν εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα
48 τὰ ἔθνη,—ἀρξάμενοι ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. ὑμεῖς
Jn. 15, 26; 16, 7. Ac. 1, 4. 49 μάρτυρες τούτων. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω
τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Πατρός μου ἐφ᾽ ὑμᾶς· ὑμεῖς
δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει ἕως οὗ ἐνδύσησθε ἐξ
ὕψους δύναμιν.

50–53: Mk. 16, 19. Ac. 1. 4–14.
50 Ἐξήγαγεν δὲ αὐτοὺς ἕως πρὸς Βηθανίαν, καὶ
51 ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. καὶ
ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ᾽
Jn. 16, 22; 14, 28. 52 αὐτῶν [[καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν]]. καὶ
αὐτοὶ [[προσκυνήσαντες αὐτὸν]] ὑπέστρεψαν εἰς
53 Ἱερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης, καὶ ἦσαν διὰ
παντὸς ἐν τῷ ἱερῷ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν.

---

44 – τοις 46 γεγρ., και ουτως εδει π. 47 εις 1°] SR[t] και | αρξαμενον 47.48 (R[m] εθνη. Αρξ. απο Ιερουσ., υμεις) 48 υμ. δε εστε μ. 49 αποστελλω | πολ. Ιερουσαλημ | δυν. εξ υψ. 50 εξω εως εις Βηθ. 51 R[m] – και...ουρ. 52 R[m] – προσκ. αυτ. 53 αινουντες και ευλ. τ. Θ. Αμην.

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΗΝ

Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς 1 1 Jn. 1, 1.2. 17, 5. Rev. 19, 13.
τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. Οὗτος ἦν ἐν 2 Pr. 8, 22.
ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, 3 Col. 1, 16. 17. He. 1, 2.
καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν. ἐν 4 5, 26.
αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀν-
θρώπων. καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ 5 3; 19.
σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. Ἐγένετο ἄνθρωπος, 6 Lk. 1, 13—17. 57—80. Mt. 3, 1. Mk. 1, 4.
ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάνης·
οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ 7 Lk. 3, 3
τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ.
οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ 8 20.
τοῦ φωτός. Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φω- 9
τίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.
ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, 10 3—5.
καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, 11
καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. ὅσοι δὲ ἔλαβον 12 Gal. 3, 26.
αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέ-
σθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ¦ οἳ 13 3, 5. 6.
οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ
ἐκ θελήματος ἀνδρὸς ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν.
Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, 14 Is. 7, 14. 2 P. 1, 16. 17. Is. 60, 1. Lk. 9, 32.
καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονο-
γενοῦς παρὰ Πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀλη-

Inscr. ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

I, 3.4 (R^{m} *ουδε εν. ο γεγονεν εν*) 6 (*ανθρ. απεστ.*) 9 (SR^{m2} *ανθρ. ερχ.*) 14 **SR** (*και εθεασ. ...πατρος·*) | Πατρος] **R**^{m} *πατρος*

27. 30. Mt. 3, 11. 15 θείας. Ἰωάνης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγεν
λέγων Οὗτος ἦν ὃν εἶπον Ὁ ὀπίσω μου ἐρχό-
μενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου
3, 34. Col. 1, 19. 16 ἦν. ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες
Ro. 6, 14; 10, 4. Ex. 34, 6. Ps. 25, 10; 40, 10; 85, 10. 17 ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος· ὅτι ὁ νόμος
διὰ Μωϋσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ
6, 46. 1 Jn. 4, 12. Mt. 11, 27. Lk. 10, 22. 1 Ti. 6, 16. 18 Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν
πώποτε· μονογενὴς Θεὸς ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον
τοῦ Πατρός, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.
Lk. 3, 15. 16. 19 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάνου, ὅτε
ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσο-
λύμων ἱερεῖς καὶ Λευείτας ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν
Ac. 13, 25. 20 Σὺ τίς εἶ; καὶ ὡμολόγησεν καὶ οὐκ ἠρνήσατο, καὶ
Mt. 17, 10. Dt. 18, 15. 6, 14; 7, 40. 21 ὡμολόγησεν ὅτι Ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ Χριστός. καὶ
ἠρώτησαν αὐτόν Τί οὖν; σὺ Ἠλείας εἶ; καὶ
λέγει Οὐκ εἰμί. Ὁ προφήτης εἶ σύ; καὶ ἀπεκρίθη
22 Οὔ. εἶπαν οὖν αὐτῷ Τίς εἶ; ἵνα ἀπόκρισιν
δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυ-
Is. 40, 3. Mt. 3, 3. Mk. 1, 3. Lk. 3, 4. 23 τοῦ; | ἔφη Ἐγὼ **φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ Εὐθύ-
νατε τὴν ὁδὸν Κυρίου**, καθὼς εἶπεν Ἠσαΐας ὁ
24 προφήτης. Καὶ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρι-
Mt. 21, 25. 25 σαίων. καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν καὶ εἶπαν αὐτῷ Τί
οὖν βαπτίζεις εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς οὐδὲ Ἠλείας
Mt. 3, 11. Mk. 1, 7. 8. 26 οὐδὲ ὁ προφήτης; ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάνης
λέγων Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος ὑμῶν στήκει
3, 26. Ac. 13, 25. 27 ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε, | ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, οὗ
οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα
Mt. 3, 6. 13. 28 τοῦ ὑποδήματος. Ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο

---

15 R[m] *λεγων (ουτος ην ο ειπων)* 16 *οτι*] *και* 18 SR[t] *ο μον. Υιος* 19 —*προς αυτον* 20 *ουκ ειμι εγω* 21 *Ἠλιας ει συ;* 22 *ειπον* 24 *και οι απ.* 25 *ειπον* | *ουτε Ηλ., ουτε* 26 *μεσ. δε υμ. εστηκεν* | *οιδατε.* (27) *αυτος εστιν ο οπ. μ. ερχ., ος εμπροσθεν μου γεγονεν· ου εγω ουκ ειμ.* 28 S *Βηθαβαρᾷ* R[m1] *-ρᾶ* R[m2] *Βηθαραβᾶ*

πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν ὁ Ἰωάνης βαπτί-
ζων. Τῇ ἐπαύριον βλέπει τὸν Ἰησοῦν ἐρχό- 29 36. Is. 53, 7.
μενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει Ἴδε ὁ Ἀμνὸς τοῦ
Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. οὗτός 30 15. 27.
ἐστιν ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εἶπον Ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ
ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν.
κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ 31
Ἰσραήλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν ὕδατι βαπτίζων.
Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάνης λέγων ὅτι Τεθέαμαι 32 Mt. 3, 16. Mk. 1, 10. Lk. 3, 22.
τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ,
καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, 33 Lk. 3, 2. Mt. 3, 11.
ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός
μοι εἶπεν Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον
καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν
Πνεύματι Ἁγίῳ. κἀγὼ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα 34 Mt. 3, 17.
ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ.
Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἱστήκει ὁ Ἰωάνης καὶ ἐκ 35
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο, καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ 36 29. Is. 53, 7.
περιπατοῦντι λέγει Ἴδε ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ. καὶ 37
ἤκουσαν οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ λαλοῦντος καὶ
ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς 38
καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας λέγει
αὐτοῖς Τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Ῥαββεί,
(ὃ λέγεται μεθερμηνευόμενον Διδάσκαλε,) ποῦ
μένεις; λέγει αὐτοῖς Ἔρχεσθε καὶ ὄψεσθε. 39
ἦλθαν οὖν καὶ εἶδαν ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ
ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὥρα ἦν ὡς δεκάτη.
Ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἷς ἐκ 40 Mt. 4, 18 ss.
τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάνου καὶ ἀκο-
λουθησάντων αὐτῷ· εὑρίσκει οὗτος πρῶτον τὸν 41 1 S. 2, 10. Ps. 2, 2.

---

28 – ο 29 βλεπ. ο Ιωαννης 30 εστι περι 31 εν τω υδ. 32 ωσει 37 αυτ. οι δυο μαθ. 38 ειπον | ερμηνευομενον 39 ιδετε. ηλθον και ειδον | δε ην 41 πρωτος

ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα καὶ λέγει αὐτῷ Εὑρή-
καμεν τὸν Μεσσίαν (ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον
Mt. 16, 18. Mk. 3, 16. 42 Χριστός). ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν.
ἐμβλέψας αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Σὺ εἶ Σίμων ὁ
υἱὸς Ἰωάνου, σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς (ὃ ἑρμηνεύεται
Mt. 8, 22. Mk. 2, 14. 43 Πέτρος). Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς
τὴν Γαλιλαίαν, καὶ εὑρίσκει Φίλιππον. καὶ λέγει
44 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἀκολούθει μοι. ἦν δὲ ὁ Φίλιπ-
πος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ
Dt. 18, 18. Is. 7, 14; 53, 2. Jer. 23, 5. Ezk. 34, 23. 45 Πέτρου. εὑρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ καὶ
λέγει αὐτῷ Ὃν ἔγραψεν Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ
καὶ οἱ προφῆται εὑρήκαμεν, Ἰησοῦν υἱὸν τοῦ
7, 41. 52. 46 Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. καὶ εἶπεν αὐτῷ Να-
θαναήλ Ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι;
Ps. 32, 2; 73. 1. Gn. 25, 27; 32, 29. 47 λέγει αὐτῷ ὁ Φίλιππος Ἔρχου καὶ ἴδε. ˈ εἶδεν
Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ
λέγει περὶ αὐτοῦ Ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλείτης, ἐν
48 ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν. λέγει αὐτῷ Ναθαναήλ
Πόθεν με γινώσκεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν
αὐτῷ Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι ὄντα ὑπὸ
2 S. 7, 14. 6, 69. Ps. 2, 7. Mt. 14, 33; 16, 16. 49 τὴν συκῆν εἶδόν σε. ἀπεκρίθη αὐτῷ Ναθαναήλ
Ῥαββεί, σὺ εἶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ Βασιλεὺς εἶ
50 τοῦ Ἰσραήλ. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ
Ὅτι εἶπόν σοι ὅτι εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς,
Gn. 28, 12. Mt. 4, 11. Mk. 1, 13. 51 πιστεύεις; μείζω τούτων ὄψῃ. ˈ καὶ λέγει αὐτῷ
Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν
ἀνεῳγότα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαί-
νοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν Υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου.

---

41 ο Χρ. 42 και ηγαγ. | εμβλ. δε | Ιωνᾶ 43 ηθελ. ο Ιησους | — ο Ιησους 45 τον υιον 46 — ο 47 ο Ιησ. 48 ο Ιησ. 49 απεκρ. Ναθ. και λεγει αυτω | ει ο βασ. 50 — οτι 2° | οψει 51 Απ αρτι οψ.

Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν 2 1, 43
Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ
ἐκεῖ· ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ 2
αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. καὶ ὑστερήσαντος οἴνου 3
λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν Οἶνον οὐκ
ἔχουσιν. καὶ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς Τί ἐμοὶ καὶ 4 19, 26. Mt. 12, 48. Mk. 1, 24.
σοί, γύναι; οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου. ¦ λέγει ἡ 5
μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις Ὅ τι ἂν λέγῃ ὑμῖν,
ποιήσατε. ἦσαν δὲ ἐκεῖ λίθιναι ὑδρίαι ἓξ κατὰ 6 Mk. 7, 3. 4.
τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων κείμεναι, χωροῦσαι
ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς 7
Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς
ἕως ἄνω. καὶ λέγει αὐτοῖς Ἀντλήσατε νῦν καὶ 8
φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ. οἱ δὲ ἤνεγκαν. ¦ ὡς δὲ 9
ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενη-
μένον, καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν, οἱ δὲ διάκονοι
ᾔδεισαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ, φωνεῖ τὸν νυμ-
φίον ὁ ἀρχιτρίκλινος ¦ καὶ λέγει αὐτῷ Πᾶς ἄν- 10
θρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησιν, καὶ ὅταν
μεθυσθῶσιν τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν
καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. Ταύτην ἐποίησεν ἀρχὴν 11 1, 14; 11, 40.
τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας
καὶ ἐφανέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίστευσαν
εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καφαρναοὺμ αὐτὸς 12 7, 3. Mt. 4, 13.
καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.
Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ 13
ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. καὶ εὗρεν ἐν 14 **14–16**: Mt. 21, 12. 13. Mk. 11, 15–17. Lk. 19, 45. 46.
τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ

II, 1 Κανᾳ 4 – και 1° 6 *υδρ. λιθ. εξ κειμ. κατα τ. κ. τ. Ιουδ.* 8 *οι δε*] *και* 10 *μεθ., τοτε* 11 *την αρχ.* | Κανᾳ 12 *αδ. αυτου*

15 περιστερὰς καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους, καὶ
ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων πάντας ἐξέβαλεν
ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ
τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν τὰ κέρματα καὶ τὰς
Lk. 2, 49. 16 τραπέζας ἀνέτρεψεν, καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς
πωλοῦσιν εἶπεν Ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν, μὴ ποιεῖτε
Ps. 69, 9. 17 τὸν οἶκον τοῦ Πατρός μου οἶκον ἐμπορίου. ἐμνή-
σθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν
Mt. 21, 23. 3, 2. 18 **Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεταί με.** ἀπεκρί-
θησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ Τί σημεῖον
Mt. 26, 61; 27, 40. 19 δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς
καὶ εἶπεν αὐτοῖς Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ
20 ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. εἶπαν οὖν οἱ
Ἰουδαῖοι Τεσσεράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν οἰκοδο-
μήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις
1 Co. 6, 19. 21 ἐγερεῖς αὐτόν; ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ
22 τοῦ σώματος αὐτοῦ. ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν,
ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν,
καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν
ὁ Ἰησοῦς.

23 Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα
ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα
αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει·
24 αὐτὸς δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν αὐτὸν αὐτοῖς διὰ
Mk. 2, 8. 25 τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας, καὶ ὅτι οὐ χρείαν
εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου·
αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

7, 50; 19, 39. 3 Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδη-
Mt. 22, 16. 2 μος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων· οὗτος ἦλθεν

---

15 το κερμα | ανεστρεψε 17 δε οι | κατεφαγε
18 ειπον 19 ο Ιησ. 20 ειπον | ωκοδομηθη
22 ελεγ. αυτοις | ον] ω 23 — τοις 24 ο Ιησ. |
S εαυτον R αὑτον

πρὸς αὐτὸν νυκτὸς καὶ εἶπεν αὐτῷ Ῥαββεί, οἴ-
δαμεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς
γὰρ δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς,
ἐὰν μὴ ᾖ ὁ Θεὸς μετ᾽ αὐτοῦ. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς 3 Mt. 18, 3. Lk. 17, 21. 1 P. 1, 23.
καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις
γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν
τοῦ Θεοῦ. λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νικόδημος Πῶς 4
δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρων ὤν; μὴ δύ-
ναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον
εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Ἀμὴν 5 Ezk. 36, 25—27. Eph. 5, 26. Tit. 3, 5.
ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος
καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν
βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς 6 1, 13. Gn. 5, 3. Ps. 51, 5.
σαρκὸς σάρξ ἐστιν, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ
Πνεύματος πνεῦμά ἐστιν. μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶ- 7
πόν σοι Δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. τὸ πνεῦμα 8 Mk. 4, 41. Ec. 11, 5.
ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις,
ἀλλ᾽ οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει·
οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Πνεύμα-
τος. ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ Πῶς 9
δύναται ταῦτα γενέσθαι; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ 10
εἶπεν αὐτῷ Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ καὶ
ταῦτα οὐ γινώσκεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ὃ 11 7, 16; 8, 26. 28; 12, 49.
οἴδαμεν λαλοῦμεν καὶ ὃ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν,
καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. εἰ τὰ 12 Lk. 22, 67.
ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἐὰν εἴπω
ὑμῖν τὰ ἐπουράνια πιστεύσετε; καὶ οὐδεὶς ἀνα- 13 Pr. 30, 4. Eph. 4, 9.
βέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
καταβάς, ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. καὶ καθὼς 14 Nu. 21, 8. 9.
Μωϋσῆς ὕψωσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως
ὑψωθῆναι δεῖ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πᾶς 15

III, 2 *προς τον Ιησουν* | *ταυτα τα σημ. δυν.* 3 *ο Ιησ.* 5 *ο Ιησ.* 8 R[m] *Πνευμα* 10 *ο Ιησ.* 13 SR[t] *ανθρ. ο ων εν τω ουρανω*

Ro. 5, 8; 8, 32. 1 Jn. 4, 9. 16 ὁ πιστεύων ἐν αὐτῷ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. Οὕτως
γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν Υἱὸν
τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς
5, 22; 12, 47. 17 αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. οὐ
Lk. 19, 10. Ac. 17, 31. γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν εἰς τὸν κόσμον
ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος
36. 5, 24. 18 δι' αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται·
ὁ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν
εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.
1, 5. 9–11; 12, 48. 19 αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς
τὸν κόσμον καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ
σκότος ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ αὐτῶν πονηρὰ τὰ ἔργα.
Eph. 5, 13. 20 πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ
ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα
21 αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ
φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα ὅτι ἐν Θεῷ
ἐστιν εἰργασμένα.

4, 1. 2. 22 Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβεν
Mt. 4, 12. 23 μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. ἦν δὲ καὶ Ἰωάνης
βαπτίζων ἐν Αἰνὼν ἐγγὺς τοῦ Σαλείμ, ὅτι ὕδατα
πολλὰ ἦν ἐκεῖ, καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο·
Mt. 14, 3. 24 οὔπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν Ἰωάνης.
25 Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάνου
1, 26–34. 26 μετὰ Ἰουδαίου περὶ καθαρισμοῦ. καὶ ἦλθον πρὸς
τὸν Ἰωάνην καὶ εἶπαν αὐτῷ Ῥαββεί, ὃς ἦν μετὰ
σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε
οὗτος βαπτίζει καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν.
He. 5, 4. 27 ἀπεκρίθη Ἰωάνης καὶ εἶπεν Οὐ δύναται ἄν-

---

15 S εις αυτον (R[t] , εν αυτω R[m] εν αυτω,) | μη απολητε, αλλ εχη 16 υι. αυτου τον 17 υιον αυτου 18 ο δε μη 19 πον. αυτ. 21 (R[m] , οτι) 24 ο Ιωαννης 25 Ιουδαιων 26 ειπον

θρωπος λαμβάνειν οὐδὲν ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον
αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυ- 28 1, 20. 23. 27. Mk. 1, 2. Mt. 11, 10.
ρεῖτε ὅτι εἶπον Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός, ἀλλ᾽
ὅτι Ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. Ὁ 29 Mt. 9, 15; 22, 2
ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ
νυμφίου, ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ
χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὕτη οὖν
ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, 30 2 S. 3, 1.
ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος 31 8, 23.
ἐπάνω πάντων ἐστίν· ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς ἐκ τῆς
γῆς ἐστιν καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ. ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν· ὃ ἑώρακεν καὶ 32 11.
ἤκουσεν, τοῦτο μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ
οὐδεὶς λαμβάνει. ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν 33
ἐσφράγισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθής ἐστιν. ὃν γὰρ 34 1, 33. 34.
ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ λαλεῖ·
οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν τὸ Πνεῦμα. ὁ Πατὴρ 35 5, 20; 17, 2. Mt. 11, 27.
ἀγαπᾷ τὸν Υἱόν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ
αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς τὸν Υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· 36 18. Lk. 3, 7. 1 Jn. 5, 12.
ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ Υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωήν, ἀλλ᾽ ἡ
ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ᾽ αὐτόν.
Ὡς οὖν ἔγνω ὁ Κύριος ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρι- 4 3, 22. 26.
σαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ
βαπτίζει ἢ Ἰωάνης, — καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς 2 1 Co. 1, 17.
οὐκ ἐβάπτιζεν ἀλλ᾽ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, — ἀφῆκεν 3
τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἀπῆλθεν πάλιν εἰς τὴν Γαλι-
λαίαν. Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σα- 4 Lk. 9, 52.
μαρίας. ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρίας 5 Gn. 48, 22. Jos. 24, 32.
λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν
Ἰακὼβ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ· ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ 6
τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακὼς ἐκ τῆς

---

31 R^{m} — επανω παντ. εστιν 32 και ο εωρ.
34 διδ. ο Θεος το
IV, 5 Σιχαρ

ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα
7 ἦν ὡς ἕκτη. ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρίας
ἀντλῆσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς Δός μοι
8 πεῖν. οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς
Lk. 9, 53. 9 τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν. λέγει οὖν αὐτῷ
ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ᾽
ἐμοῦ πεῖν αἰτεῖς γυναικὸς Σαμαρείτιδος οὔσης;
7, 38. 39. 10 οὐ γὰρ συνχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις. ˈἀπ-
εκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ Εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν
τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι Δός μοι
πεῖν, σὺ ἂν ᾔτησας αὐτὸν καὶ ἔδωκεν ἄν σοι
11 ὕδωρ ζῶν. λέγει αὐτῷ Κύριε, οὔτε ἄντλημα
ἔχεις καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις
8, 53. 12 τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς
ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς
ἐξ αὐτοῦ ἔπιεν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμ-
6, 58. 13 ματα αὐτοῦ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ
Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν·
6, 27. 35; 7, 37—39. 14 ὃς δ᾽ ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ,
οὐ μὴ διψήσει εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ
δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἁλλο-
15 μένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ
γυνή Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ
16 μηδὲ διέρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. λέγει αὐτῇ
Ὕπαγε φώνησον τὸν ἄνδρα σου καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε.
17 ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν Οὐκ ἔχω ἄνδρα.
λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς Καλῶς εἶπες ὅτι Ἄνδρα οὐκ
18 ἔχω· πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις
1 Co. 14, 24. 25. 9, 17. 19 οὐκ ἔστιν σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας. λέγει

---

6 ωσει 7 πιειν 9 πιειν | ουσ. γυν. Σαμ. | R[m] — ου γαρ...Σαμ. [**R**[t](...)] 10 πιειν 11 S**R** αυτ. η γυνη | [**R**[t] κυριε pro K., it. 15.19.49.] 13 ο Ιησ. 14 διψηση | R ο εγω 15 ερχωμαι 16 S**R** αυτ. ο Ιησους 17 R ειπεν αυτω | ειπας

αὐτῷ ἡ γυνή Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ.
οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν· 20 Dt. 12, 5. Ps. 122.
καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ
τόπος ὅπου προσκυνεῖν δεῖ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς 21 Mk. 14, 58.
Πίστευέ μοι, γύναι, ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν
τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνή-
σετε τῷ Πατρί. ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε, 22 2 K. 17, 29–41. Is. 2, 3.
ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ
τῶν Ἰουδαίων ἐστίν· ἀλλὰ ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν 23
ἐστιν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνή-
σουσιν τῷ Πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ
γὰρ ὁ Πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας
αὐτόν· Πνεῦμα ὁ Θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας 24 Ro. 12, 1. 2 Co. 3, 17.
ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. λέγει 25 1, 41.
αὐτῷ ἡ γυνή Οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται, ὁ
λεγόμενος Χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ
ἡμῖν ἅπαντα. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς Ἐγώ εἰμι, ὁ 26 9, 37. 10, 25.
λαλῶν σοι. Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθαν οἱ μαθηταὶ 27
αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμαζον ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει·
οὐδεὶς μέντοι εἶπεν Τί ζητεῖς ἢ τί λαλεῖς μετ᾽
αὐτῆς; ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνὴ καὶ 28
ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις
Δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέν μοι πάντα ἃ 29
ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; ¦ ἐξῆλθον 30
ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν. Ἐν 31
τῷ μεταξὺ ἠρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντες
Ῥαββεί, φάγε. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Ἐγὼ βρῶσιν 32 34.
ἔχω φαγεῖν ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ἔλεγον οὖν οἱ 33
μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους Μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ
φαγεῖν; λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἐμὸν βρῶμά ἐστιν 34 17, 4.

---

20 τουτω τω ορει | δει προσκ. 21 Γυν., πιστευσον μοι 23 αλλ 24 R[m] πνευμα | προσκ. αυτον εν 25 παντα 27 ηλθον | εθαυμασαν | (SR ; ἤ, Τι) 29 α] οσα 30 εξηλθ. ουν 31 Εν δε

ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ
Mt. 9, 37. Lk. 10, 2. 35 τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι
Ἔτι τετράμηνός ἐστιν καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ
λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ
θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαί εἰσιν πρὸς θε-
36 ρισμόν. ἤδη ˈ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ
συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα ὁ σπείρων
Mic. 6, 15. 37 ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος
ἐστὶν ἀληθινὸς ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ
38 ἄλλος ὁ θερίζων. ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν
ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν,
καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.
39 Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς
αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς
40 μαρτυρούσης ὅτι Εἶπέν μοι πάντα ἃ ἐποίησα. ὡς
οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἠρώτων
αὐτὸν μεῖναι παρ᾽ αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο
41 ἡμέρας. καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν
1 Jn. 4, 14. 42 λόγον αὐτοῦ, τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι Οὐκέτι διὰ
τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν,
καὶ οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ Σωτὴρ τοῦ
κόσμου.
Mt. 4, 12. 43 Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς
Mt. 13, 57. Mk. 6, 4. Lk. 4, 24. 44 τὴν Γαλιλαίαν. αὐτὸς γὰρ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν
ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει.
2, 23. 45 ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν
οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ὅσα ἐποίησεν ἐν
Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον
εἰς τὴν ἑορτήν.

---

34 R *ποιησω* 35 *τετραμηνον* | (SR^t *θερισμον ηδη.*) 36 *και ο* | *ινα και* 37 *ο αληθ.* 39 *α*] *οσα* 42 *κοσμ., ο* Χριστος 43 *εκειθ., και απηλθεν εις* 44 *ο* Ιησ. 45 *οσα*] *α*

Ἦλθεν οὖν πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλι- 46 2, 1. 9.
λαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ οἶνον. Καὶ ἦν
τις βασιλικὸς οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καφαρναούμ·
οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἥκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας 47 Lk. 7, 2 s.
εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν καὶ
ἠρώτα ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν·
ἤμελλεν γὰρ ἀποθνήσκειν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς 48 2, 18. 1 Co. 1, 22.
πρὸς αὐτόν Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ
μὴ πιστεύσητε. λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός 49
Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου.
λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Πορεύου· ὁ υἱός σου ζῇ. 50
ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν αὐτῷ
ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο. ἤδη δὲ αὐτοῦ κατα- 51 Mt. 8, 6.
βαίνοντος οἱ δοῦλοι ὑπήντησαν αὐτῷ λέγοντες
ὅτι ὁ παῖς αὐτοῦ ζῇ. ἐπύθετο οὖν τὴν ὥραν 52
παρʼ αὐτῶν ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχεν· εἶπαν οὖν
αὐτῷ ὅτι Ἐχθὲς ὥραν ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ
πυρετός. ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ ὅτι ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ 53 Lk. 19, 9. Ac. 16, 15. 31.
ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ὁ υἱός σου ζῇ· καὶ
ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. Τοῦτο 54 2, 11. 23.
δὲ πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς
ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

Μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ 5
ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἔστιν δὲ ἐν 2
τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμ-
βήθρα, ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθζαθά,

---

46 ουν ο Ιησους π. 47 ηρ. αυτον 50 και επιστ. | ον] ω 51 δουλ. αυτου απηντησαν αυτ., και απηγγειλαν λεγ. | παις σου ζ. 52 παρ αυτ. τ. ω. | και ειπον (ειπον et R) αυτ. | χθες 53 εν εκ. | Οτι ο υι. 54 **SR** – δε

V, 1 R^{m} η εορτη | ο Ιησ. 2 SR^{t} Βηθεσδα R^{ml} Βηθσαϊδά

3 πέντε στοὰς ἔχουσα. ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆ-
θος τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν
4 <, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. ἄγ-
γελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ
κολυμβήθρᾳ καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν
πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος
ὑγιὴς ἐγένετο, ᾧ δήποτε κατείχετο νοσήματι>.
5 ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη
6 ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ· τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς
κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον
7 ἔχει, λέγει αὐτῷ Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; ἀπεκρίθη
αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα
ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ βάλῃ με εἰς τὴν κολυμ-
βήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ
Mt. 9, 6. 8 καταβαίνει. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἔγειρε ἆρον
9, 14. 9 τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. καὶ εὐθέως
ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρεν τὸν κράβαττον
αὐτοῦ καὶ περιεπάτει. Ἦν δὲ σάββατον ἐν
Jer. 17, 21. Lk. 6, 2. 10 ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ
τεθεραπευμένῳ Σάββατόν ἐστιν, καὶ οὐκ ἔξεστίν
11 σοι ἆραι τὸν κράβαττον. ὃς δὲ ἀπεκρίθη αὐτοῖς
Ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν Ἆρον τὸν
Lk. 5, 21. 12 κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. ἠρώτησαν αὐτόν
Τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών σοι Ἆρον καὶ
13 περιπάτει; ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ
8, 11. 14 Ἰησοῦς ἐξένευσεν ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. Μετὰ
ταῦτα εὑρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ
εἶπεν αὐτῷ Ἴδε ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε,
15 ἵνα μὴ χεῖρόν σοί τι γένηται. ἀπῆλθεν ὁ ἄν-
θρωπος καὶ εἶπεν τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν

---

3 πληθ. πολυ 4 < . . . > = SR^{m} | γαρ] R^{m} + Κυριου
5 − και | − αυτου 7 (R^{t} κυριε pro K.) | βαλλη
8 Εγειραι 10 − και 11 − ος δε 12 ηρ. ουν | Αρον
τον κραββατον σου και 14 τι σοι 15 ειπ.] ανηγγειλε

ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ. καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον οἱ 16 Mt. 12, 14.
Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαβ-
βάτῳ. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς Ὁ Πατήρ μου 17 9, 4.
ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι· διὰ τοῦτο 18 7, 30; 10, 33.
οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι,
ὅτι οὐ μόνον ἔλυεν τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ
Πατέρα ἴδιον ἔλεγεν τὸν Θεόν, ἴσον ἑαυτὸν
ποιῶν τῷ Θεῷ. Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς 19 3, 11. 32.
καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ
δύναται ὁ Υἱὸς ποιεῖν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ οὐδέν, ἂν μή τι
βλέπῃ τὸν Πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος
ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ Υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. ὁ γὰρ 20 3, 35.
Πατὴρ φιλεῖ τὸν Υἱὸν καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ
ἃ αὐτὸς ποιεῖ, καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ
ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. ὥσπερ γὰρ ὁ Πατὴρ 21
ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ
Υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ. οὐδὲ γὰρ ὁ Πατὴρ 22 Dn. 7, 13. 14. Ac. 17, 31.
κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν
τῷ Υἱῷ, ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν Υἱὸν καθὼς 23 Ph. 2, 10. 11. 1 Jn. 2, 23.
τιμῶσι τὸν Πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν Υἱὸν οὐ Lk. 10, 16.
τιμᾷ τὸν Πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. ἀμὴν 24 3, 16. 18; 8, 51. 1 Jn. 3, 14.
ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων
καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον,
καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ
τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν. ἀμὴν ἀμὴν λέγω 25 Mt. 8, 22. Eph. 2, 5. 6.
ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστιν ὅτε οἱ νεκροὶ
ἀκούσουσιν τῆς φωνῆς τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ
ἀκούσαντες ζήσουσιν. ὥσπερ γὰρ ὁ Πατὴρ ἔχει 26 1, 1–4.
ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως καὶ τῷ Υἱῷ ἔδωκεν ζωὴν
ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ 27 Dn. 7, 10. 14. 22.

---

16 τον Ιησ. οι Ιουδ., και εζητουν αυτον αποκτειναι, οτι   17 SR δε Ιησους   19 ελεγ.] ειπεν | εαν μη   25 ακουσονται | ζησονται   26 εδωκε και τ. υι.

28 κρίσιν ποιεῖν, ὅτι Υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν. μὴ
θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ᾗ πάντες οἱ
ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσουσιν τῆς φωνῆς αὐτοῦ
6, 40. Dn. 12, 2. Mt. 16, 27. 29 | καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς
ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς
19. 6, 38. 30 ἀνάστασιν κρίσεως. Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ'
ἐμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω κρίνω, καὶ ἡ κρίσις
ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν, ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ
8, 14. 31 ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. Ἐὰν
ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ
36. 37. 1 Jn. 5, 9. 32 ἔστιν ἀληθής· ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ
ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία ἣν
1, 19–34. 33 μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς
34 Ἰωάνην, καὶ μεμαρτύρηκεν τῇ ἀληθείᾳ· ἐγὼ δὲ
οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω,
Lk. 1, 17. 35 ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. ἐκεῖνος
ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ
ἠθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ
1 Jn. 5, 9. 1, 33; 3, 2. 36 αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τοῦ
Ἰωάνου· τὰ γὰρ ἔργα ἃ δέδωκέν μοι ὁ Πατὴρ
ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ποιῶ, μαρ-
τυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ Πατήρ με ἀπέσταλκεν.
Mt. 3, 17. Dt. 4, 12. 37 καὶ ὁ πέμψας με Πατήρ, ἐκεῖνος μεμαρτύρηκεν
περὶ ἐμοῦ. οὔτε φωνὴν αὐτοῦ πώποτε ἀκηκόατε
38 οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ
οὐκ ἔχετε ἐν ὑμῖν μένοντα, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν
Lk 24, 27. 44. 2 Ti. 3, 15–17. 1 P. 1, 11. 39 ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. ἐραυνᾶτε
τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν
αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι
40 περὶ ἐμοῦ· καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρός με ἵνα

---

27 *και κρισ.* | Υιος] **R**m *υιος* 28 *ακουσονται* 29 (**SR** , *οι*) | **SR** *δε τα φ.* 30 *με πατρος* 35 *αγαλλιασθηναι* 36 *εδωκε* | *εγω ποιω* 37 *εκ.*] *αυτος* | *ακηκ. πωπ.* 38 *μεν. εν υμ.* 39 Ερευνατε

ζωὴν ἔχητε. Δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμ- 41
βάνω, ἀλλὰ ἔγνωκα ὑμᾶς ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ 42
Θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ 43 Mt. 24, 5.
ὀνόματι τοῦ Πατρός μου, καὶ οὐ λαμβάνετέ με·
ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον
λήμψεσθε. πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν 44 12, 43. Mt. 23, 5—7.
παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν
παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητεῖτε; μὴ δοκεῖτε ὅτι 45 Dt. 31, 26.
ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν Πατέρα· ἔστιν
ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωϋσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλ-
πίκατε. εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωϋσεῖ, ἐπιστεύετε 46 Gn. 3, 15; 49, 10. Dt. 18, 15.
ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. εἰ δὲ 47 7, 19. Lk. 16, 31.
τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς
ἐμοῖς ῥήμασιν πιστεύσετε;

1–15: Mt. 14, 13—21; 15, 32—39. Mk. 6, 32—44; 8, 1—10. Lk. 9, 10—17.

Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς 6
θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος. ἠκο- 2
λούθει δὲ αὐτῷ ὄχλος πολύς, ὅτι ἑώρων τὰ
σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. ἀνῆλθεν 3
δὲ εἰς τὸ ὄρος Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, 4 2, 13; 11, 55. Lk. 22, 1.
ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. ἐπάρας οὖν τοὺς ὀφθαλ- 5
μοὺς ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος
ἔρχεται πρὸς αὐτόν, λέγει πρὸς Φίλιππον Πόθεν
ἀγοράσωμεν ἄρτους ἵνα φάγωσιν οὗτοι; τοῦτο δὲ 6
ἔλεγεν πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλεν
ποιεῖν. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Φίλιππος Διακοσίων 7
δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος
βραχύ τι λάβῃ. λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν 8
αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου

---

42 αλλ' 44 R[m] — Θεου 46 Μωση
VI, 2 και ηκ. αυτ. | R εθεωρουν | αυτου τα σημ.
3 ο Ιησ. 5 ο Ιησ. τ. οφθ. | τον Φ. | αγορασομεν
7 — ο | εκ. αυτων

2 K. 4, 42. 43. 9 Ἔστιν παιδάριον ὧδε ὃς ἔχει πέντε ἄρτους κρι-
θίνους καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς
10 τοσούτους; εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Ποιήσατε τοὺς ἀν-
θρώπους ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ
τόπῳ. ἀνέπεσαν οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡς
11 πεντακισχίλιοι. ἔλαβεν οὖν τοὺς ἄρτους ὁ Ἰη-
σοῦς καὶ εὐχαριστήσας διέδωκεν τοῖς ἀνακειμένοις,
12 ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. ὡς δὲ
ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Συνα-
γάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι
13 ἀπόληται. συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα
κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν
Dt. 18, 15. 14 κριθίνων ἃ ἐπερίσσευσαν τοῖς βεβρωκόσιν. Οἱ
οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν σημεῖον ἔλεγον
ὅτι Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος
18, 36. 15 εἰς τὸν κόσμον. Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν
ἔρχεσθαι καὶ ἁρπάζειν αὐτὸν ἵνα ποιήσωσιν βασι-
λέα, ἀνεχώρησεν πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.
16–21: Mt. 14, 22–33. Mk. 6, 45–52. 16 Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
17 ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καὶ ἐμβάντες εἰς πλοῖον ἤρ-
χοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καφαρναούμ.
καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει καὶ οὔπω ἐληλύθει πρὸς
18 αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, ἥ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου
19 πνέοντος διεγείρετο. ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους
εἴκοσι πέντε ἢ τριάκοντα θεωροῦσιν τὸν Ἰησοῦν
περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐγγὺς τοῦ
20 πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. ὁ δὲ λέγει
21 αὐτοῖς Ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. ἤθελον οὖν
λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως ἐγένετο
τὸ πλοῖον ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον.

---

9 *παιδ. εν* | *ος*] *ο* 10 *δε ο* Ἰ. | *ανεπεσον* | *ωσει* 11 *ελαβε δε* | *διεδ. τοις μαθηταις, οι δε μαθηται τοις ανακ.* 13 *επερισσευσε* 14 R[m] *α εποιησε σημεια* | *σημ. ο* Ιησους 15 *ποιησ. αυτον β.* 17 *εις το πλ.* | *ουκ ελ.* 18 *διηγειρετο* 21 *το πλ. εγεν.*

Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέραν τῆς 22
θαλάσσης εἶδον ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ
εἰ μὴ ἕν, καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθεν τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον ἀλλὰ μόνοι οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον· ἄλλα ἦλθεν πλοιάρια 23 11.
ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν
ἄρτον εὐχαριστήσαντος τοῦ Κυρίου. ὅτε οὖν 24
εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ πλοιάρια
καὶ ἦλθον εἰς Καφαρναοὺμ ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν.
καὶ εὑρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης εἶπον 25
αὐτῷ Ῥαββεί, πότε ὧδε γέγονας; ἀπεκρίθη 26
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι
ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. ἐργά- 27 4, 14. 5, 36. Mt. 16, 12.
ζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ
τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ
Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ
Πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ Θεός. εἶπον οὖν πρὸς 28
αὐτόν Τί ποιῶμεν ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ
Θεοῦ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς Τοῦτό 29 1 Jn. 3, 23.
ἐστιν τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἵνα πιστεύητε εἰς ὃν
ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. εἶπον οὖν αὐτῷ Τί οὖν 30 2, 18. Mk. 8, 11.
ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν
σοι; τί ἐργάζῃ; | οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα 31 Ex. 16, 13. 14. Ps. 78, 24.
ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθώς ἐστιν γεγραμμένον
Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. εἶπεν 32 49.
οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ
Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,
ἀλλ' ὁ Πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ

---

22 *ιδων* | *εν εκεινο εις ο ενεβησαν οι μαθηται αυτου, και οτι* | *πλοιαριον* 23 S ἄλλα δε R ἀλλὰ [**R** (αλλα... Κυριου)·] 24 *και αυτοι* | *πλοια* 29 *ο* Ιησ. | *πιστευσητε* 32 R ἔδωκεν

51. 33 τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν· ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ
Θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ
34 ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν
48. 4, 14; 7, 37. 35 Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. εἶπεν
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ
ἐρχόμενος πρὸς ἐμὲ οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων
26. 29. 36 εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσει πώποτε. ἀλλ᾽ εἶπον ὑμῖν
17, 6–8. Mt. 11, 28. 37 ὅτι καὶ ἑωράκατέ με καὶ οὐ πιστεύετε. Πᾶν ὃ
δίδωσίν μοι ὁ Πατὴρ πρὸς ἐμὲ ἥξει, καὶ τὸν
4, 34. Mt. 26, 39. 38 ἐρχόμενον πρός με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω, ὅτι κατα-
βέβηκα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα
τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με.
10, 28. 29; 17, 12. 39 τοῦτο δέ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα
πᾶν ὃ δέδωκέν μοι μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ
5, 29; 11, 24. 40 ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. τοῦτο γάρ
ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ Πατρός μου, ἵνα πᾶς ὁ
θεωρῶν τὸν Υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχῃ
ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ ἐν τῇ
41 ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ
αὐτοῦ ὅτι εἶπεν Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ
Lk. 4, 22. 42 τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔλεγον Οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς
ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ
τὴν μητέρα; πῶς νῦν λέγει ὅτι Ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
43 καταβέβηκα; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς
65. 44 Μὴ γογγύζετε μετ᾽ ἀλλήλων. οὐδεὶς δύναται
ἐλθεῖν πρός με ἐὰν μὴ ὁ Πατὴρ ὁ πέμψας με
ἑλκύσῃ αὐτόν, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ
Is. 54, 13. Jer. 31, 33. 34. 45 ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ἔστιν γεγραμμένον ἐν τοῖς προ-
φήταις **Καὶ ἔσονται πάντες διδακτοὶ Θεοῦ**· πᾶς ὁ
ἀκούσας παρὰ τοῦ Πατρὸς καὶ μαθὼν ἔρχεται

---

35 *ειπε δε* | *προς με* | *διψηση* 38 *απο*] *εκ* 39 *με πατρος* | R — *εν* 40 *γαρ*] *δε* | *Πατρ. μου*] *πεμψαντος με* | SR — *εν* 42 *πως ουν λεγ. ουτος* 43 *ουν ο Ιησ.* 44 *και εγω* | — *εν* 45 *του Θεου* | *πας ουν*

πρὸς ἐμέ. οὐχ ὅτι τὸν Πατέρα ἑώρακέν τις, εἰ 46 1, 18.
μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἑώρακεν τὸν
Πατέρα. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων 47 3, 16.
ἔχει ζωὴν αἰώνιον. ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. 48 35.
οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα 49 31. 32.
καὶ ἀπέθανον· οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ 50 1 Co. 10, 3. 5.
οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ
μὴ ἀποθάνῃ. ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ 51 He. 10, 5. 10.
οὐρανοῦ καταβάς· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ
ἄρτου, ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν
ἐγὼ δώσω ἡ σάρξ μού ἐστιν ὑπὲρ τῆς τοῦ
κόσμου ζωῆς. Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους 52 60.
οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν
δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν; εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ 53
Ἰησοῦς Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε
τὴν σάρκα τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίητε
αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. ὁ 54
τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα
ἔχει ζωὴν αἰώνιον, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ
ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθής ἐστιν 55
βρῶσις, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθής ἐστιν πόσις. ὁ 56 15, 4. 1 Jn. 3, 24; 2, 24.
τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα
ἐν ἐμοὶ μένει κἀγὼ ἐν αὐτῷ. καθὼς ἀπέστειλέν 57
με ὁ ζῶν Πατὴρ κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν Πατέρα, καὶ
ὁ τρώγων με κἀκεῖνος ζήσει δι᾽ ἐμέ. οὗτός ἐστιν 58
ὁ ἄρτος ὁ ἐξ οὐρανοῦ καταβάς, οὐ καθὼς ἔφαγον
οἱ πατέρες καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν
ἄρτον ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα. Ταῦτα εἶπεν ἐν 59
συναγωγῇ διδάσκων ἐν Καφαρναούμ. Πολλοὶ 60
οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπαν

---

45 προς με 46 τις εωρ. 47 πιστ. εις εμε 49 το μαννα εν τ. ερ. 51 ζησεται | εστ., ην εγω δωσω υπερ 54 και εγω 55 αληθως 1° 2° 57 ζησεται 58 εκ του ουρ. | πατ. υμων το μαννα | ζησεται 60 ειπον

Σκληρός ἐστιν ὁ λόγος οὗτος· τίς δύναται αὐτοῦ
61 ἀκούειν; εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύ-
ζουσιν περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς
3, 13. 62 Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν
Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ
2 Co. 3, 6. 63 πρότερον; τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ ζωοποιοῦν, ἡ
σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν· τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ
λελάληκα ὑμῖν πνεῦμά ἐστιν καὶ ζωή ἐστιν.
13, 11. 64 ἀλλ᾽ εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἳ οὐ πιστεύουσιν.
ᾔδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἱ μὴ
πιστεύοντες καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν.
44. 65 καὶ ἔλεγεν Διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς
δύναται ἐλθεῖν πρός με ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ
66 ἐκ τοῦ Πατρός. Ἐκ τούτου πολλοὶ τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ οὐκέτι
67 μετ᾽ αὐτοῦ περιεπάτουν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς
τοῖς δώδεκα Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν;
63. 68 ἀπεκρίθη αὐτῷ Σίμων Πέτρος Κύριε, πρὸς τίνα
1, 49; 11, 27. Mt. 14, 33; 16, 16. 69 ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις· καὶ
ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ
70 ὁ Ἅγιος τοῦ Θεοῦ. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς
Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην; καὶ ἐξ
71 ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν. ἔλεγεν δὲ τὸν Ἰούδαν
Σίμωνος Ἰσκαριώτου· οὗτος γὰρ ἔμελλεν παρα-
διδόναι αὐτόν, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα.

6, 1. Mk. 9, 30. Lk. 9, 51. 7 Καὶ μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ
Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περι-

---

60 ουτ. ο λογ. 63 λαλω 65 πατρ. μου 66 απ. των μαθ. αυτ. 68 ουν αυτω 69 ει ο Χριστος ο υιος του Θεου του ζωντος 70 (**SR** εξελεξ.,... εστιν;) 71 Ισκαριωτην | ημελλεν αυτ. παραδ., εις ων εκ

VII, 1 περ. ο Ιησ. μετα ταυτα

πατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι.
ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία. 2 Lv. 23, 34.
εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Μετά- 3 2, 12. Mt. 12, 46. Ac. 1, 14.
βηθι ἐντεῦθεν καὶ ὕπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα
καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσουσιν τὰ ἔργα σου ἃ
ποιεῖς· οὐδεὶς γάρ τι ἐν κρυπτῷ ποιεῖ καὶ ζητεῖ 4
αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέ-
ρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ 5 Mt. 13, 55.
αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ 6 2, 4.
Ἰησοῦς Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεστιν, ὁ δὲ
καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος. οὐ 7 15, 18.
δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι
ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ
πονηρά ἐστιν. ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτήν· 8
ἐγὼ οὔπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ
ἐμὸς καιρὸς οὔπω πεπλήρωται. ταῦτα δὲ εἰπὼν 9
αὐτοῖς ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. Ὡς δὲ ἀνέ- 10
βησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰς τὴν ἑορτήν, τότε καὶ
αὐτὸς ἀνέβη, οὐ φανερῶς ἀλλὰ ὡς ἐν κρυπτῷ.
οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ 11
ἔλεγον Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; καὶ γογγυσμὸς περὶ 12
αὐτοῦ ἦν πολὺς ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον
ὅτι Ἀγαθός ἐστιν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον Οὔ, ἀλλὰ
πλανᾷ τὸν ὄχλον. οὐδεὶς μέντοι παρρησίᾳ ἐλάλει 13 9, 22; 12, 42; 19, 38.
περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.
Ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης ἀνέβη Ἰησοῦς 14
εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκεν. ἐθαύμαζον οὖν οἱ 15 Mt. 13, 54. Lk. 2, 47.
Ἰουδαῖοι λέγοντες Πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν μὴ
μεμαθηκώς; ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς Ἰησοῦς καὶ 16 12, 49.

---

3 *θεωρησωσι* 4 *εν κρ. τι* | *αυτος*] R^m *αυτο* 8 *εορτ. ταυτην* | *ουπω* 1°] R^m *ουκ* | *ο καιρ. ο εμος* 10 *αυτου, τοτε κ. α. αν. εις τ. εορτ.* | *αλλ* 12 *πολ. περι α. ην* 14 *ο Ιησ.* 15 *και εθαυμ. οι* 16—*ουν* | *ο Ιησ.*

εἶπεν Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ ἀλλὰ τοῦ
17 πέμψαντός με· ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ
ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ
5, 41. 44. 18 τοῦ Θεοῦ ἐστιν ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ. ὁ ἀφ'
ἑαυτοῦ λαλῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ
ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος
5, 47. Ac. 7, 53. 19 ἀληθής ἐστιν καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. οὐ
5, 16. 18. Ro. 2, 17–29. Μωϋσῆς ἔδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον; καὶ οὐδεὶς ἐξ
ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον. τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι;
Mk. 3, 21 s. 8, 48. 52; 10, 20. 20 ¦ ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ
5, 16. 21 ἀποκτεῖναι; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς
Gn. 17, 10–12. Lv. 12, 3 s. 22 Ἓν ἔργον ἐποίησα καὶ πάντες θαυμάζετε. διὰ
τοῦτο Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομήν, —
οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωϋσέως ἐστὶν ἀλλ' ἐκ τῶν πα-
τέρων, — καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον.
5, 8. 23 εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ
ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωϋσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι
8, 15. 24 ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; μὴ
κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε.
19. 25 Ἔλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμειτῶν Οὐχ
26 οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; καὶ ἴδε παρ-
ρησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. μή ποτε
ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ
41. 27 Χριστός; ¦ ἀλλὰ τοῦτον οἴδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ
δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν
28 ἐστίν. ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ
Ἰησοῦς καὶ λέγων Κἀμὲ οἴδατε καὶ οἴδατε πόθεν
εἰμί· καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἔστιν
Mt. 11, 27. 29 ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε· ἐγὼ
οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι κἀκεῖνός με
8, 20; 13, 1. Lk. 22, 53. 30 ἀπέστειλεν. Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ

---

19 *δεδωκεν* | (SR *νομον,...νομον;*) 20 *οχλ. και ειπε* 21 *ο* Ιησ. 21.22 (R[m] *θαυμ. δια τουτο.* Μωσης) 26 *εστ. αληθως* 27 *ερχεται* 29 *εγω δε*

οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ᾽ αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὔπω
ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ 31 8, 30; 10, 42; 11, 45; 12, 42.
ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, καὶ ἔλεγον Ὁ Χριστὸς
ὅταν ἔλθῃ, μὴ πλείονα σημεῖα ποιήσει ὧν οὗτος
ἐποίησεν; Ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου 32
γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέστειλαν οἱ
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ὑπηρέτας ἵνα πιάσωσιν
αὐτόν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς Ἔτι χρόνον μικρὸν 33 13, 33.
μεθ᾽ ὑμῶν εἰμι καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με.
ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετε, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ 34 8, 21; 13, 36; 17, 24.
ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι 35
πρὸς ἑαυτούς Ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι, ὅτι
ἡμεῖς οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν Δια-
σπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ
διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας; ¹ τίς ἐστιν ὁ λόγος 36
οὗτος ὃν εἶπεν Ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετε,
καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς 37 4, 10. 14. Lv. 23, 36.
εἱστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραξεν λέγων Ἐάν τις Is. 44, 3; 55, 1; 58, 11.
διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με καὶ πινέτω. ὁ πιστεύων 38 Ezk. 47, 1. 12. Zec. 13, 1; 14, 8.
εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς Jl. 2, 28. 3, 18.
κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. τοῦτο 39
δὲ εἶπεν περὶ τοῦ Πνεύματος οὗ ἔμελλον λαμ- 16, 7. 2 Co. 3, 17.
βάνειν οἱ πιστεύσαντες εἰς αὐτόν· οὔπω γὰρ ἦν
Πνεῦμα, ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη. Ἐκ τοῦ 40 6, 14. Dt. 18, 15.
ὄχλου οὖν ἀκούσαντες τῶν λόγων τούτων ἔλεγον
Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης· ἄλλοι ἔλεγον 41 1, 46.
Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός· οἱ δὲ ἔλεγον Μὴ γὰρ

---

31 Πολλ. δε εκ τ. οχλ. | ελεγ., Οτι ο | μητι | σημ. τουτων 32 απεστ. οι Φ. και οι αρχ. 33 ουν αυτοις | μικρ. χρ. 34 R ευρησ. με 36 ουτ. ο λογ. | R ευρησ. με 39 πιστευοντες | SR^m Πνευμα Αγιον (R^m + δεδομενον) | ο Ιησ. | R ουπω 40 πολλοι ουν εκ τ. οχλ. | τον λογον ελεγ. 41 οι] αλλοι

2 S. 7, 12. Mic. 5, 2. 42 ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς ἔρχεται; οὐχ ἡ
Mt. 2, 5. 6; 22, 42. Ps. 89, 3 s. γραφὴ εἶπεν ὅτι ἐκ **τοῦ σπέρματος Δαυείδ**, καὶ **ἀπὸ**
Βηθλεὲμ τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαυείδ, **ἔρχεται** ὁ
9, 16. 43 Χριστός; σχίσμα οὖν ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ δι᾽ αὐτόν·
30. 44 τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ᾽ οὐδεὶς
32. 45 ἐπέβαλεν ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας. Ἦλθον οὖν οἱ
ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους, καὶ
εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι Διὰ τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν;
Mt. 7, 28. 29. 46 ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται Οὐδέποτε ἐλάλησεν
οὕτως ἄνθρωπος, ὡς οὗτος λαλεῖ ὁ ἄνθρωπος.
47 ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι Μὴ καὶ
12. 42. 48 ὑμεῖς πεπλάνησθε; μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπί-
49 στευσεν εἰς αὐτὸν ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; ἀλλὰ ὁ
ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον ἐπάρατοί
3, 1. 2. 50 εἰσιν. λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς, ὁ ἐλθὼν
Dt. 1, 16. 17; 19, 15. 51 πρὸς αὐτὸν πρότερον, εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν Μὴ ὁ
νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον ἐὰν μὴ ἀκούσῃ
41. 1, 46. 52 πρῶτον παρ᾽ αὐτοῦ καὶ γνῷ τί ποιεῖ; ἀπεκρίθησαν
καὶ εἶπαν αὐτῷ Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ;
ἐραύνησον καὶ ἴδε ὅτι ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης
οὐκ ἐγείρεται.

Lk. 21, 37 s. 53 <Καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.
8 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.
2 Ὄρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ
πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν. καὶ καθίσας
3 ἐδίδασκεν αὐτούς. ἄγουσι δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ
οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ

---

42 ουχι | ο Χρ. ερχ. 43 ουν εν τω οχλ. εγεν. 46 ουτως ελαλ. | R – ως...ανθρ. | – λαλει 49 αλλ | επικαταρατοι 50 ελθ. νυκτος | – προτερον 51 παρ αυτ. προτερον 52 ειπον | ερευνησον | (R[m] ιδε· οτι) | προφ. εκ της Γαλ. | εγηγερται

<53—VIII, 11> = S[R] 53 R επορευθησαν VIII, 3 R – πρ. αυτ. | R επι

κατειλημμένην, καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ,
λέγουσιν αὐτῷ, Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατε- 4
λήφθη ἐπαυτοφώρῳ μοιχευομένη. ἐν δὲ τῷ 5 Lv. 20, 10. Dt. 22, 22–24. Mt. 22, 15.
νόμῳ Μωσῆς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας
λιθοβολεῖσθαι· σὺ οὖν τί λέγεις; τοῦτο δὲ 6
ἔλεγον πειράζοντες αὐτὸν, ἵνα ἔχωσι κατηγο-
ρεῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ
δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν· ὡς δὲ ἐπέμενον 7 Dt. 17, 7.
ἐρωτῶντες αὐτὸν, ἀνακύψας εἶπε πρὸς αὐτοὺς,
Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν πρῶτος τὸν λίθον ἐπ᾽
αὐτῇ βαλέτω. καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν 8
εἰς τὴν γῆν. οἱ δὲ, ἀκούσαντες καὶ ὑπὸ τῆς 9 Mt. 22, 22. Ro. 2, 22.
συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, ἐξήρχοντο εἷς καθεῖς,
ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν ἐσχά-
των· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ
ἐν μέσῳ ἑστῶσα. ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ 10
μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικὸς, εἶπεν
αὐτῇ, Ἡ γυνὴ, ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί
σου; οὐδείς σε κατέκρινεν; ἡ δὲ εἶπεν, Οὐδεὶς, 11 5, 14.
κύριε. εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ ἐγώ σε
κατακρίνω· πορεύου καὶ μηκέτι ἁμάρτανε.>

Πάλιν οὖν αὐτοῖς ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς λέγων 12 Is. 49, 6. 1, 5. 9. 12, 46.
Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν μοι
οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ᾽ ἕξει τὸ φῶς
τῆς ζωῆς. εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι Σὺ περὶ 13
σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν
ἀληθής. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς Κἂν 14 5, 31.

---

4 R κατειληπται 5 R λιθαζειν | R λεγ. περι αυτης 6 R κατεγραφεν 8 R – τον | R κυψ. τω δακτυλω εγρ. 9 R – και υπο τ. σ. ελ. | εστωσα] R ουσα 10 R – και...γυν. | R – εκ. οι κ. σ. 11 R – αυτη | R πορ.· απο του νυν μηκ.

12 ο Ιησ. αυτ. ελαλ. | εμοι | περιπατησει

ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρ-
τυρία μου, ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον καὶ ποῦ ὑπάγω·
ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι ἢ ποῦ ὑπάγω.
7, 24; 12, 47. 15 ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω
29. 16 οὐδένα. καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ
ἀληθινή ἐστιν, ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγὼ καὶ
Dt. 17, 6; 19, 15. 17 ὁ πέμψας με. καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ
γέγραπται ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀλη-
1 Jn. 5, 9. 18 θής ἐστιν. ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ,
καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με Πατήρ.
14, 7. 19 ἔλεγον οὖν αὐτῷ Ποῦ ἐστιν ὁ Πατήρ σου; ἀπε-
κρίθη Ἰησοῦς Οὔτε ἐμὲ οἴδατε οὔτε τὸν Πατέρα
μου· εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν Πατέρα μου ἂν ᾔδειτε.
7, 30; 13, 1. Lk. 22, 53. 20 Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ
διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν,
ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.
7, 34; 13, 33. 21 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς Ἐγὼ ὑπάγω καὶ
ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθα-
νεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν.
7, 35. 22 ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι Μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτόν,
ὅτι λέγει Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε
3, 31. 23 ἐλθεῖν; καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω
ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τούτου τοῦ
κόσμου ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου.
24 εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις
ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀπο-
14. 25 θανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ἔλεγον οὖν
αὐτῷ Σὺ τίς εἶ; εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Τὴν
38. 12, 49. 26 ἀρχὴν ὅ τι καὶ λαλῶ ὑμῖν; πολλὰ ἔχω περὶ
ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας με

---

14 ἢ] *και* 16 *αληθης* | SR *με πατηρ* 19 *ο Ιησ.* | *μου ηδ. αν* 20 *ελαλ. ο Ιησους* 21 *αυτ. ο Ιησους* 23 *ελεγ.*] *ειπεν* | *του κοσμ. τουτου* (1°) 25 *και ειπεν* | R[m] *οτι* | (SR[t] *υμιν*.)

ἀληθής ἐστιν, κἀγὼ ἃ ἤκουσα παρ᾽ αὐτοῦ, ταῦτα
λαλῶ εἰς τὸν κόσμον. οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν 27
Πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς 28 3, 14; 12, 32.
Ὅταν ὑψώσητε τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε
γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ ποιῶ
οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέν με ὁ Πατήρ, ταῦτα
λαλῶ. καὶ ὁ πέμψας με μετ᾽ ἐμοῦ ἐστιν· οὐκ 29 16. Mt. 27, 46.
ἀφῆκέν με μόνον, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ
πάντοτε. Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπί- 30 7, 31; 10, 42; 12, 11. 42.
στευσαν εἰς αὐτόν. Ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς 31 15, 14.
πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους Ἐὰν
ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθη-
ταί μού ἐστε, | καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ 32
ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. ἀπεκρίθησαν πρὸς 33 Mt. 3, 9. Neh. 9, 36.
αὐτόν Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ οὐδενὶ δεδου-
λεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις ὅτι Ἐλεύθεροι
γενήσεσθε; ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν 34 Ro. 6, 16. 20. 1 Jn. 3, 8.
ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν
δοῦλός ἐστιν τῆς ἁμαρτίας. ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει 35 Gal. 4, 30.
ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν
αἰῶνα. ἐὰν οὖν ὁ Υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως 36 Ro. 6, 18. 22.
ἐλεύθεροι ἔσεσθε. οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ 37
ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ
ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. ἃ ἐγὼ ἑώρακα παρὰ τῷ 38
Πατρὶ λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ἃ ἠκούσατε παρὰ τοῦ
πατρὸς ποιεῖτε. ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ 39 Mt. 3, 9.
Ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστιν. λέγει αὐτοῖς ὁ
Ἰησοῦς Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ἐστε, τὰ ἔργα τοῦ
Ἀβραὰμ ποιεῖτε· νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, 40
ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν

---

26 λαλω] λεγω 28 ουν αυτοις | (SR[m] ειμι·) | πατηρ μου 29 μον. ο πατηρ 33 απεκρ. αυτω 38 α εγω] εγω ο | πατρι μου | α ηκ.] ο εωρακατε | παρα τω πατρι υμων 39 ειπον | ητε | R[t] εποιειτε S εποιειτε αν

ἤκουσα παρὰ τοῦ Θεοῦ· τοῦτο Ἀβραὰμ οὐκ
Gn. 3, 15. Dt. 23. 2 Lxx. 41 ἐποίησεν. ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς
ὑμῶν. εἶπαν αὐτῷ Ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐκ ἐγεν-
1 Jn. 5, 1. 42 νήθημεν, ἕνα Πατέρα ἔχομεν τὸν Θεόν. εἶπεν
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Εἰ ὁ Θεὸς Πατὴρ ὑμῶν ἦν,
ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον
καὶ ἥκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ'
12, 39. Mt.12,34. Ro.8,7. 43 ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. διὰ τί τὴν λαλιὰν τὴν
ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν
1 Jn. 3, 8–10. Gn. 3, 4. 2 P. 2, 4. 44 λόγον τὸν ἐμόν. ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ δια-
βόλου ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν
θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ'
ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἕστηκεν, ὅτι οὐκ
ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος,
ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶν καὶ ὁ
Lk. 22, 67. 45 πατὴρ αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω,
2 Co. 5, 21. 1 P. 2, 22. 46 οὐ πιστεύετέ μοι. τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ
ἁμαρτίας; εἰ ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ
18, 37. 1 Jn. 4, 6. 47 πιστεύετέ μοι; ὁ ὢν ἐκ τοῦ Θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ
Θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι
7, 20. Mk. 3, 21 s. 48 ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐστέ. Ἀπεκρίθησαν οἱ Ἰουδαῖοι
καὶ εἶπαν αὐτῷ Οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς ὅτι
49 Σαμαρείτης εἶ σὺ καὶ δαιμόνιον ἔχεις; ἀπεκρίθη
Ἰησοῦς Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν
5, 41. 50 Πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ με. ἐγὼ δὲ οὐ
ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων.
5, 24; 6, 40. 47; 11, 25. 51 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν ἐμὸν λόγον
τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα.
Mk. 9, 1. 52 εἶπαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι
δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανεν καὶ οἱ προ-

---

41 ειπον ουν αυτ. | ου γεγεννημεθα 42 ειπ. ουν 44 – του 1° | SR[m] ουχ ἕστ. R[t] ουκ ἕστ. 46 ει δε 48 Απεκρ. ουν | ειπον 51 τ. λογ. τον εμον 52 ειπον ουν αυτ.

φῆται, καὶ σὺ λέγεις Ἐάν τις τὸν λόγον μου
τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσηται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα.
μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, 53 4, 12.
ὅστις ἀπέθανεν; καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον·
τίνα σεαυτὸν ποιεῖς; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Ἐὰν 54
ἐγὼ δοξάσω ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν·
ἔστιν ὁ Πατήρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς
λέγετε ὅτι Θεὸς ἡμῶν ἐστιν, καὶ οὐκ ἐγνώκατε 55 7, 28.
αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν. κἂν εἴπω ὅτι οὐκ
οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῖν ψεύστης· ἀλλὰ
οἶδα αὐτὸν καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. Ἀβραὰμ 56
ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν
τὴν ἐμήν, καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη. εἶπαν οὖν οἱ 57
Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν Πεντήκοντα ἔτη οὔπω ἔχεις
καὶ Ἀβραὰμ ἑώρακας; εἶπεν αὐτοῖς Ἰησοῦς 58
Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι
ἐγὼ εἰμί. ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' 59 10, 31.
αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ
ἱεροῦ.

Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ 9 Ac. 3, 2; 14, 8.
γενετῆς. καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ 2 Lk. 13, 2. Ex. 20, 5.
λέγοντες Ῥαββεί, τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ
γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ; ἀπεκρίθη 3 11, 4.
Ἰησοῦς Οὔτε οὗτος ἥμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς
αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν
αὐτῷ. ἡμᾶς δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμ- 4 5, 17. 20; 11, 9.
ψαντός με ἕως ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νὺξ ὅτε
οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ 5 8, 12; 12, 35.

---

52 γευσεται 53 συ ποι. 54 δοξαζω | ημ.] υμων 55 και εαν | υμων, ψ. | αλλ 57 ειπον 58 ο Ιησ. | ἐγώ εἰμι 59 SR[m] ιερου, (R[m] + και) διελθων δια μεσου αυτων (R[m] + επορευετο)· και παρηγεν ουτω(ς).

IX, 3 ο Ιησ. 4 ημ.] εμε

Mk. 8, 23. 6 ὦ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσεν
χαμαὶ καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ
ἐπέθηκεν αὐτοῦ τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς,
7 καὶ εἶπεν αὐτῷ Ὕπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμ-
βήθραν τοῦ Σιλωάμ (ὃ ἑρμηνεύεται Ἀπεσταλ-
μένος). ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθεν
8 βλέπων. Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες
αὐτὸν τὸ πρότερον, ὅτι προσαίτης ἦν, ἔλεγον
Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν;
9 ἄλλοι ἔλεγον ὅτι Οὗτός ἐστιν· ἄλλοι ἔλεγον
Οὐχί, ἀλλὰ ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν. ἐκεῖνος ἔλεγεν
10 ὅτι Ἐγώ εἰμι. ἔλεγον οὖν αὐτῷ Πῶς οὖν ἠνεῴ-
11 χθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος Ὁ
ἄνθρωπος ὁ λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησεν
καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἶπέν
μοι ὅτι Ὕπαγε εἰς τὸν Σιλωὰμ καὶ νίψαι·
12 ἀπελθὼν οὖν καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα. καὶ
εἶπαν αὐτῷ Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; λέγει Οὐκ
13 οἶδα. Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους,
5, 9. 14 τόν ποτε τυφλόν. ἦν δὲ σάββατον ἐν ᾗ ἡμέρᾳ
τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ
15 τοὺς ὀφθαλμούς. πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ
οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς
Πηλὸν ἐπέθηκέν μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ
31. 33. 7, 43. 3, 2. 16 ἐνιψάμην, καὶ βλέπω. ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φα-
ρισαίων τινές Οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ Θεοῦ ὁ
ἄνθρωπος, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι
ἔλεγον Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοι-

6 **SR** επεχρισε(ν) | — αυτου | οφθ. του τυφλου 8 προσαιτ.] τυφλος 9 ελεγ. Ουχι, αλλα (R αλλ')] δε, Οτι 10 Πως ανεωχθησαν 11 εκ. και ειπεν | — ο 1° 2° | — οτι | εις την κολυμβηθραν του Σ. | ουν] δε 12 ειπον ουν αυτ. 14 σαββ., οτε τον 15 επι τ. οφθ. μου 16 Ουτ. ο ανθρ. ουκ εστ. παρα του Θεου | R αλλοι δε

αὐτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς.
λέγουσιν οὖν τῷ τυφλῷ πάλιν Τί σὺ λέγεις περὶ 17 4, 19.
αὐτοῦ, ὅτι ἠνέῳξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ
εἶπεν ὅτι Προφήτης ἐστίν. οὐκ ἐπίστευσαν 18
οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι ἦν τυφλὸς καὶ
ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ
τοῦ ἀναβλέψαντος ¹ καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς λέ- 19
γοντες Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε
ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν βλέπει ἄρτι;
ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπαν 20
Οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν καὶ ὅτι
τυφλὸς ἐγεννήθη· πῶς δὲ νῦν βλέπει οὐκ οἴ- 21
δαμεν, ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμεῖς
οὐκ οἴδαμεν· αὐτὸν ἐρωτήσατε, ἡλικίαν ἔχει,
αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ λαλήσει. ταῦτα εἶπαν οἱ 22 7, 13; 12, 42. 16, 2.
γονεῖς αὐτοῦ ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· ἤδη
γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα ἐάν τις αὐτὸν
ὁμολογήσῃ Χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται.
διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπαν ὅτι Ἡλικίαν 23
ἔχει, αὐτὸν ἐπερωτήσατε. Ἐφώνησαν οὖν τὸν 24 Jos. 7, 19.
ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου ὃς ἦν τυφλός, καὶ εἶπαν
αὐτῷ Δὸς δόξαν τῷ Θεῷ· ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι
οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἁμαρτωλός ἐστιν. ἀπεκρίθη 25
οὖν ἐκεῖνος Εἰ ἁμαρτωλός ἐστιν οὐκ οἶδα· ἓν
οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν ἄρτι βλέπω. εἶπαν οὖν 26
αὐτῷ Τί ἐποίησέν σοι; πῶς ἤνοιξέν σου τοὺς
ὀφθαλμούς; ἀπεκρίθη αὐτοῖς Εἶπον ὑμῖν ἤδη 27
καὶ οὐκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ
καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; καὶ 28

---

17 – ουν | Συ τι | ηνοιξε 18 τυφλ. ην 19 αρτι βλ. 20 SR – ουν | αυτοις οι | ειπον 21 αυτος ηλ. εχ.· αυτ. ερωτ., | αὐτοῦ 22 ειπον 23 ειπον | ερωτησατε 24 εκ δευτ. τ. ανθρ. | ειπον | ο ανθρ. ουτ. 25 εκ. και ειπεν 26 ειπον δε αυτ. παλιν

ἐλοιδόρησαν αὐτὸν καὶ εἶπαν Σὺ μαθητὴς εἶ
ἐκείνου, ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωϋσέως ἐσμὲν μαθηταί·
29 ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι Μωϋσεῖ λελάληκεν ὁ Θεός,
30 τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν. ἀπεκρίθη ὁ
ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ἐν τούτῳ γὰρ τὸ
θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν
Is. 1, 15. Pr. 15, 29. Ac. 10, 35. 31 ἐστίν, καὶ ἤνοιξέν μου τοὺς ὀφθαλμούς. οἴδαμεν
ὅτι ὁ Θεὸς ἁμαρτωλῶν οὐκ ἀκούει, ἀλλ' ἐάν τις
θεοσεβὴς ᾖ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου
32 ἀκούει. ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι ἠνέῳξέν
16 33 τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου· εἰ μὴ ἦν
2. Ps. 51, 5. 34 οὗτος παρὰ Θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. ἀπε-
κρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ Ἐν ἁμαρτίαις σὺ
ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; καὶ
35 ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω. Ἤκουσεν Ἰησοῦς ὅτι
ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω, καὶ εὑρὼν αὐτὸν εἶπεν Σὺ
36 πιστεύεις εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; ἀπεκρίθη
ἐκεῖνος καὶ εἶπεν Καὶ τίς ἐστιν, Κύριε, ἵνα πι-
4, 26. 10, 25. 37 στεύσω εἰς αὐτόν; εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Καὶ
ἑώρακας αὐτὸν καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός
38 ἐστιν. ὁ δὲ ἔφη Πιστεύω, Κύριε· καὶ προσεκύ-
Mt. 13, 11–15. 39 νησεν αὐτῷ. καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Εἰς κρίμα ἐγὼ
εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέπον-
τες βλέπωσιν καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται.
Mt. 23, 26; 15, 14. 40 ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ μετ' αὐτοῦ
ὄντες, καὶ εἶπαν αὐτῷ Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοί
Pr. 26, 12. 41 ἐσμεν; εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Εἰ τυφλοὶ ἦτε,
οὐκ ἂν εἴχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι Βλέ-
10 πομεν· ἡ ἁμαρτία ὑμῶν μένει. Ἀμὴν ἀμὴν

---

28 ελοιδ. ουν | ειπον | ει μαθ. 29 Μωση 30 Εν γαρ τουτω θαυμ. | ανεωξε 31 οιδ. δε | αμ. ο Θεος 32 ηνοιξε 34 ειπον 35 ο Ιησ. | ειπ. αυτω | ανθρ.] SR[t] Θεου 36 – Και (2°) 37 ειπε δε 40 και ηκ. | οντ. μετ αυτ. | ειπον 41 η ουν αμ.

λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς
τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλ-
λαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶν καὶ λῃστής· ὁ δὲ 2
εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας ποιμήν ἐστιν τῶν
προβάτων. τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ 3
πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια
πρόβατα φωνεῖ κατ' ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτά.
ὅταν τὰ ἴδια πάντα ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν 4
πορεύεται, καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι
οἴδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ· ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ 5 27.
ἀκολουθήσουσιν, ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι
οὐκ οἴδασιν τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν. Ταύτην 6 16, 25.
τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ
οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἃ ἐλάλει αὐτοῖς. Εἶπεν 7 Ps. 118, 20. 14, 6.
οὖν πάλιν ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι Mt. 7, 13. 14.
ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. πάντες ὅσοι 8 Jer. 23, 1. 2.
ἦλθον πρὸ ἐμοῦ κλέπται εἰσὶν καὶ λῃσταί· ἀλλ'
οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. ἐγώ εἰμι ἡ 9 Ps. 118, 20. 14, 6. 1 Co. 3, 15.
θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ
εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται καὶ νομὴν εὑρήσει.
ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ 10
καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσιν καὶ
περισσὸν ἔχωσιν. ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. 11 Ps. 23, 1. Lk. 15, 4–7.
ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ
τῶν προβάτων· ὁ μισθωτὸς καὶ οὐκ ὢν ποιμήν, 12 Is. 40, 11. Ezk. 34, 11–23; 37, 24.
οὗ οὐκ ἔστιν τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον 15, 13.
ἐρχόμενον καὶ ἀφίησιν τὰ πρόβατα καὶ φεύγει,— Mt. 10, 16. Ac. 20, 29.
καὶ ὁ λύκος ἁρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει·— ¦ ὅτι 13 Tit. 1, 11. 1 P. 5, 2. 3.
μισθωτός ἐστιν καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προ-

X, 3 φων.] καλει 4 και οταν | παντα] προβατα 5 ακολουθησωσιν 7 SR παλ. αυτοις | R – οτι 8 προ εμ. ηλθ. 12 μισθ. δε | εστ.] εισι 12.13 σκορπ. τα προβατα. ο δε μισθωτος φευγει, οτι

2 Ti. 2, 19. 14 βάτων. ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω
Mt. 11, 27. 15 τὰ ἐμὰ καὶ γινώσκουσί με τὰ ἐμά, καθὼς γινώ-
σκει με ὁ Πατὴρ κἀγὼ γινώσκω τὸν Πατέρα,
καὶ τὴν ψυχήν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων.
Ezk. 37, 24; 34, 23. 11, 52. 1 P. 2, 25. Eph. 4, 5. 16 καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς
ταύτης· κἀκεῖνα δεῖ με ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς
μου ἀκούσουσιν, καὶ γενήσεται μία ποίμνη, εἷς
Ph. 2, 8. 9. 17 ποιμήν. διὰ τοῦτό με ὁ Πατὴρ ἀγαπᾷ ὅτι ἐγὼ
τίθημι τὴν ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν.
5, 26. 19, 11. 18 οὐδεὶς ἦρεν αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι
αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν,
καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην
τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ Πατρός μου.
7, 43; 9, 16. 19 Σχίσμα πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ
7, 20; 8, 48. Mk. 3, 21 s. 20 τοὺς λόγους τούτους. ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ
αὐτῶν Δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ
21 ἀκούετε; ἄλλοι ἔλεγον Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ
ἔστιν δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύναται
τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοῖξαι;
1 Mc. 4, 59. 22 Ἐγένετο τότε τὰ ἐνκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσο-
Ac. 3, 11; 5, 12. 23 λύμοις· χειμὼν ἦν· ¦ καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς
24 ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ τοῦ Σολομῶνος. ἐκύκλω-
Lk. 22, 67. σαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ Ἕως
πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός,
4, 26; 5, 36. 25 εἰπὸν ἡμῖν παρρησίᾳ. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς
9, 37. Εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ
ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Πατρός μου, ταῦτα μαρ-
6, 64; 8, 45. 26 τυρεῖ περὶ ἐμοῦ· ἀλλὰ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε, ὅτι
3. 4. 8, 47. 27 οὐκ ἐστὲ ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν. τὰ πρό-

---

14 εμα, και γινωσκομαι υπο των εμων. 16 με δει | R γενησονται 17 ο πατ. με 18 SR[t] αιρει 19 ουν παλ. 21 ανοιγειν 22 τοτε] SR[t] δε | , και χ. 23 Σολομωντος 24 ειπε 26 αλλ | οτι ουκ] ου γαρ | εμων, καθως ειπον υμιν

βατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούουσιν, κἀγὼ
γινώσκω αὐτά, καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι, ¦ κἀγὼ 28 5, 28. 6, 39. 17, 12; 18, 9.
δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον, καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται
εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἁρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς
χειρός μου. ὁ Πατήρ μου ὃ δέδωκέν μοι πάντων 29
μεῖζόν ἐστιν, καὶ οὐδεὶς δύναται ἁρπάζειν ἐκ τῆς
χειρὸς τοῦ Πατρός. ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἕν ἐσμεν. 30
Ἐβάστασαν πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα λιθά- 31 8, 59.
σωσιν αὐτόν. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Πολλὰ 32
ἔργα ἔδειξα ὑμῖν καλὰ ἐκ τοῦ Πατρός· διὰ ποῖον
αὐτῶν ἔργον ἐμὲ λιθάζετε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ 33 5, 18. Mt. 26, 65.
Ἰουδαῖοι Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε
ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν
ποιεῖς σεαυτὸν Θεόν. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς 34 Ps. 82, 6.
Οὐκ ἔστιν γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν ὅτι
Ἐγὼ εἶπα Θεοί ἐστε; εἰ ἐκείνους εἶπεν θεοὺς 35 Mt. 5, 17. 18.
πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύνα-
ται λυθῆναι ἡ γραφή, ὃν ὁ Πατὴρ ἡγίασεν καὶ 36 5, 17–20.
ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον ὑμεῖς λέγετε ὅτι
Βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἰμι; ¦ εἰ 37
οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ Πατρός μου, μὴ πιστεύετέ
μοι· εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς 38
ἔργοις πιστεύετε, ἵνα γνῶτε καὶ γινώσκητε ὅτι
ἐν ἐμοὶ ὁ Πατὴρ κἀγὼ ἐν τῷ Πατρί. Ἐζήτουν 39 8, 59. Lk. 4, 30.
οὖν αὐτὸν πάλιν πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς
χειρὸς αὐτῶν.

Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς 40 1, 28.
τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάνης τὸ πρῶτον βαπτίζων,

---

27 ακουει 28 ζω. αι. διδ. αυτ. 29 ὃ] SR[t] ος | SR[t] μειζων παντων | πατρ. μου 31 ουν παλ. 32 καλ. εργ. εδ. υμ. | πατρ. μου | λιθ. με 33 Ιουδ. λεγοντες 34 – οτι 38 εργ. πιστευσατε | γιν.] πιστευσητε | τω Πατρι] αυτω 39 R – ουν | παλ. αυτ.

41 καὶ ἔμενεν ἐκεῖ. καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν
καὶ ἔλεγον ὅτι Ἰωάνης μὲν σημεῖον ἐποίησεν
οὐδέν, πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάνης περὶ τούτου
8, 30. 42 ἀληθῆ ἦν. καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν
ἐκεῖ.
Lk. 10, 38. 39. 11 Ἦν δέ τις ἀσθενῶν, Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας,
ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς
12, 3. 2 αὐτῆς. ἦν δὲ Μαριὰμ ἡ ἀλείψασα τὸν Κύριον
μύρῳ καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν
3 αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει. ἀπέ-
στειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι
9, 3. 4 Κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. ἀκούσας δὲ ὁ
Ἰησοῦς εἶπεν Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς
θάνατον ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα
5 δοξασθῇ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῆς. ἠγάπα δὲ
ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς
6 καὶ τὸν Λάζαρον. ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ,
7 τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας· ἔπειτα
μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς Ἄγωμεν εἰς τὴν
8, 59; 10, 31. 8 Ἰουδαίαν πάλιν. λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί
Ῥαββεί, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι,
9, 4. 5. 1 Jn. 2, 10. 9 καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Οὐχὶ
δώδεκα ὧραί εἰσιν τῆς ἡμέρας; ἐάν τις περιπατῇ
ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ
12, 35. 1 Jn. 2, 11. 10 κόσμου τούτου βλέπει· ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν
τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν
Mt. 9, 24. Lk. 8, 52. 11 αὐτῷ. ταῦτα εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς
Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύο-
12 μαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. εἶπαν οὖν οἱ μαθηταὶ
13 αὐτῷ Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. εἰρήκει
δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ

---

40 εμεινεν 42 επιστ. πολλ. εκ. εις αυτ.
XI, 2 Μαρια (it. 20.32) 9 ο Ιησ. | εισ. ωραι
12 ειπον | S οι μαθ. αυτου R αυτω οι μαθ.

ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει.
τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ Λάζα- 14
ρος ἀπέθανεν, ¦ καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύ- 15
σητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ἀλλὰ ἄγωμεν πρὸς
αὐτόν. εἶπεν οὖν Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος 16 Mk. 10, 32; 14, 31.
τοῖς συνμαθηταῖς Ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς ἵνα ἀποθά-
νωμεν μετ' αὐτοῦ. Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς 17
εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας ἤδη ἡμέρας ἔχοντα ἐν τῷ
μνημείῳ. ἦν δὲ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύ- 18
μων ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε. πολλοὶ δὲ ἐκ 19
τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὴν Μάρθαν
καὶ Μαριάμ, ἵνα παραμυθήσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ
ἀδελφοῦ. ἡ οὖν Μάρθα ὡς ἤκουσεν ὅτι Ἰησοῦς 20
ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαριὰμ δὲ ἐν τῷ οἴκῳ
ἐκαθέζετο. εἶπεν οὖν ἡ Μάρθα πρὸς Ἰησοῦν 21 3. 32.
Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου.
καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν Θεὸν δώσει 22
σοι ὁ Θεός. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς Ἀναστήσεται 23
ὁ ἀδελφός σου. λέγει αὐτῷ ἡ Μάρθα Οἶδα ὅτι 24 5, 29; 6, 40. Lk. 14, 14.
ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ
ἡμέρᾳ. εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνά- 25
στασις καὶ ἡ ζωή· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ κἂν ἀπο-
θάνῃ ζήσεται, καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς 26 5, 24; 8, 51.
ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα· πιστεύεις
τοῦτο; ¦ λέγει αὐτῷ Ναί, Κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα 27 6, 69.
ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ εἰς τὸν
κόσμον ἐρχόμενος. καὶ τοῦτο εἰποῦσα ἀπῆλθεν 28
καὶ ἐφώνησεν Μαριὰμ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρᾳ
εἰποῦσα Ὁ Διδάσκαλος πάρεστιν καὶ φωνεῖ σε.

---

15 αλλ 17 ημ. ηδη 18 η Βηθ. 19 και πολλοι εκ | πρ. τας περι Μ. | Μαριαν (it. 28.31.45) | αδελφ. αυτων 20 ο Ιησ. 21 τον Ιησ. | ο αδ. μου ουκ αν ετεθνηκει 22 αλλα και 24 – η 28 ταυτα | (SR[t] λαθρα, R[m] , λαθρα)

29 ἐκείνη δὲ ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται ταχὺ καὶ ἤρχετο
20. 30 πρὸς αὐτόν· οὔπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν
κώμην, ἀλλ᾽ ἦν ἔτι ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν
31 αὐτῷ ἡ Μάρθα. οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ᾽
αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν,
ἰδόντες τὴν Μαριὰμ ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ
ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, δόξαντες ὅτι ὑπάγει
21. 32 εἰς τὸ μνημεῖον ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. ἡ οὖν Μαριὰμ
ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτὸν ἔπεσεν
αὐτοῦ πρὸς τοὺς πόδας, λέγουσα αὐτῷ Κύριε,
εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἄν μου ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός.
13, 21. 33 Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν καὶ τοὺς
συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβρι-
34 μήσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, καὶ
εἶπεν Ποῦ τεθείκατε αὐτόν; λέγουσιν αὐτῷ
Lk. 19, 41. 35 Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς.
36 ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν.
37 τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπαν Οὐκ ἐδύνατο οὗτος ὁ
ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι ἵνα
Mt. 27, 60. 38 καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβρι-
μώμενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον· ἦν δὲ
20, 1. 39 σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ᾽ αὐτῷ. λέγει ὁ
Ἰησοῦς Ἄρατε τὸν λίθον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ
τοῦ τετελευτηκότος Μάρθα Κύριε, ἤδη ὄζει·
4. 23. 25. 26. 40 τεταρταῖος γάρ ἐστιν. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς
Οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς ὄψῃ τὴν δόξαν
41 τοῦ Θεοῦ; ¹ ἦραν οὖν τὸν λίθον. ὁ δὲ Ἰησοῦς
ἦρεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπεν Πάτερ, εὐ-
12, 30. 42 χαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου. ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι
πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν

---

29 — δε | R ηγερθη | ερχεται 30 — ετι 31 δοξ.] λεγοντες 32 ο Ιησ. | επ. εις τ. π. αυτου | απεθ. μου 37 ειπον | ηδυνατο 39 τεθνηκοτος 40 οψει 41 λιθον, ου ην ο τεθνηκως κειμενος

περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με
ἀπέστειλας. καὶ ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ 43
ἐκραύγασεν Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. ἐξῆλθεν ὁ 44
τεθνηκὼς δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας
κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο.
λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Λύσατε αὐτὸν καὶ ἄφετε
αὐτὸν ὑπάγειν.

Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων, οἱ ἐλθόντες 45
πρὸς τὴν Μαριὰμ καὶ θεασάμενοι ὃ ἐποίησεν,
ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον 46
πρὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ εἶπαν αὐτοῖς ἃ ἐποίησεν
Ἰησοῦς. Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ 47
Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον Τί ποιοῦμεν,
ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ποιεῖ σημεῖα; ἐὰν 48
ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτως, πάντες πιστεύσουσιν εἰς
αὐτόν, καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν
ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος. εἷς δέ τις 49
ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ
ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς Ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν,
οὐδὲ λογίζεσθε ὅτι συμφέρει ὑμῖν ἵνα εἷς ἄν- 50
θρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ μὴ ὅλον τὸ
ἔθνος ἀπόληται. τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, 51
ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου ἐπροφή-
τευσεν ὅτι ἔμελλεν Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ
τοῦ ἔθνους, ¦ καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' 52
ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα
συναγάγῃ εἰς ἕν. ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας 53
ἐβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

Ὁ οὖν Ἰησοῦς οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει 54
ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν

45–53: Lk. 16, 31. 10, 42; 12, 42.
50: 18, 14.
51: Gn. 50, 20. Ex. 28, 30. Nu. 27, 21.
52: 10, 16. 1 Jn. 2, 2. Mt. 12, 30.

---

44 και εξηλθ. | —αυτον 2° 45 ο] SR^{m} α | εποι. ο Ιησ. 46 ειπον | ο Ιησ. 47 (SR ποιουμεν;...σημ. ποιει.) 50 διαλογιζεσθε | ημιν 51 προεφητευσεν | ο Ιησ. 53 συνεβουλευσαντο 54 Ο ουν Ι.] Ι. ουν

χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραὶμ λεγομένην
2 Ch. 30, 17. Mk. 10, 32. 55 πόλιν, κἀκεῖ ἔμεινεν μετὰ τῶν μαθητῶν. ἦν δὲ
Ac. 21, 24. 26. ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβησαν
πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ
56 πάσχα, ἵνα ἁγνίσωσιν ἑαυτούς. ἐζήτουν οὖν τὸν
Ἰησοῦν καὶ ἔλεγον μετ᾽ ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ
ἑστηκότες Τί δοκεῖ ὑμῖν; ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς
57 τὴν ἑορτήν; δεδώκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
Φαρισαῖοι ἐντολὰς ἵνα ἐάν τις γνῷ ποῦ ἐστιν
1–8: μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.
Mt. 26, 6–13. Mk. 14, 3–9. 12 Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα
11, 1. 43. ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος, ὃν ἤγειρεν
Lk. 10, 40. 2 ἐκ νεκρῶν Ἰησοῦς. ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον
ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει, ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν
Lk. 7, 38. 3 ἐκ τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ· ἡ οὖν Μαριὰμ
λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυ-
τίμου ἤλειψεν τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐξέμαξεν
ταῖς θριξὶν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία
4 ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. λέγει δὲ
Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὁ
5 μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι Διὰ τί τοῦτο τὸ
μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων καὶ ἐδόθη
Lk. 8, 3. 6 πτωχοῖς; εἶπεν δὲ τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν
ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ᾽ ὅτι κλέπτης ἦν καὶ τὸ γλωσ-
7 σόκομον ἔχων τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. εἶπεν
οὖν ὁ Ἰησοῦς Ἄφες αὐτήν, ἵνα εἰς τὴν ἡμέραν
Dt. 15, 11. 8 τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τηρήσῃ αὐτό· τοὺς πτωχοὺς
γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε
9 ἔχετε. Ἔγνω οὖν ὁ ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων

---

54 *διετριβε* | *μαθ. αυτου* 56 (*υμιν,*) 57 *δε και* | *εντολην*

XII, 1 *Λαζ. ο τεθνηκως* | — *Ιησους* 2° 2 — *εκ* | *συνανακειμενων αυτω* 3 *Μαρια* 4 *λεγ. ουν εις εκ τ. μ. αυτ., Ιουδ. Σιμωνος Ισκαρ.* 6 *ειχε, και τα* 7 (R[t] *αυτὴν* SR[m] *αυτήν·*) | — *ινα* | *τετηρηκεν αυτο* 9 — *ο*

ὅτι ἐκεῖ ἐστιν, καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον,
ἀλλ᾽ ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν ὃν ἤγειρεν ἐκ
νεκρῶν. ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ 10
τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, ὅτι πολλοὶ δι᾽ αὐτὸν 11
ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν
Ἰησοῦν.
Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν 12 **12–19**: Mt. 21, 1–11. Mk. 11, 1–10. Lk. 19, 29–40.
ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται Ἰησοῦς εἰς Ἱερο-
σόλυμα, ἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον 13 Ps. 118, 25. 26.
εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἐκραύγαζον

Ὡσαννά,
εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου,
καὶ ὁ Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ.

εὑρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπ᾽ αὐτό, 14 Zec. 9, 9.
καθώς ἐστιν γεγραμμένον

Μὴ φοβοῦ, θυγάτηρ Σιών· 15
ἰδοὺ ὁ Βασιλεύς σου ἔρχεται,
καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου.

Ταῦτα οὐκ ἔγνωσαν αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ τὸ πρῶτον, 16 7, 39.
ἀλλ᾽ ὅτε ἐδοξάσθη Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι
ταῦτα ἦν ἐπ᾽ αὐτῷ γεγραμμένα καὶ ταῦτα ἐποίησαν
αὐτῷ. Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ᾽ αὐτοῦ 17
ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ
ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. διὰ τοῦτο καὶ ὑπήν- 18
τησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσαν τοῦτο αὐτὸν
πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπαν 19 11, 48.
πρὸς ἑαυτούς Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν·
ἴδε ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.
Ἦσαν δὲ Ἕλληνές τινες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων 20 7, 53. 11, 55.
ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ· οὗτοι οὖν προσ- 21 1, 44. Lk. 19, 3; 23, 8.
ῆλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας,

---

12 SR^{t} – ο 1° | ο Ιησ. 13 εκραζον | – και 3°
15 θυγατερ 16 δε ουκ | οι μαθ. αυτου | ο Ιησ.
18 ηκουσε 19 ειπον | (ουδεν;) 20 τινες Ελλ.

καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες Κύριε, θέλομεν τὸν
22 Ἰησοῦν ἰδεῖν. ἔρχεται ὁ Φίλιππος καὶ λέγει τῷ
Ἀνδρέᾳ· ἔρχεται Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος καὶ λέ-
23 γουσιν τῷ Ἰησοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκρίνεται
αὐτοῖς λέγων Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ
Ro. 14, 9. 1 Co. 15, 36. 24 Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν
μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀπο-
θάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν
Mt. 10, 39. Lk. 14, 26; 17, 33. 25 καρπὸν φέρει. ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολ-
λύει αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ
κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν.
14, 3; 17, 24. 26 ἐὰν ἐμοί τις διακονῇ, ἐμοὶ ἀκολουθείτω, καὶ ὅπου
εἰμὶ ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· ἐάν
Ps. 6, 3; 42, 5. Mt. 26, 38. 27 τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ Πατήρ. νῦν ἡ
ψυχή μου τετάρακται, καὶ τί εἴπω; Πάτερ, σῶσόν
με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης. ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον
1, 51. 5, 37. Mt. 3, 17; 17, 5. 28 εἰς τὴν ὥραν ταύτην. Πάτερ, δόξασόν σου τὸ
ὄνομα. ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ Καὶ
Lk. 22, 43. 29 ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω. ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἑστὼς
καὶ ἀκούσας ἔλεγεν βροντὴν γεγονέναι· ἄλλοι
11, 42. 30 ἔλεγον Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν. ἀπεκρίθη
Ἰησοῦς καὶ εἶπεν Οὐ δι' ἐμὲ ἡ φωνὴ αὕτη γέγονεν
14, 30; 16, 11. Lk. 10, 18. 31 ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. νῦν κρίσις ἐστὶν τοῦ κόσμου τού-
του· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθή-
8, 28. 32 σεται ἔξω· κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας
33 ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. τοῦτο δὲ ἔλεγεν σημαίνων
Ps. 110, 4. Is. 9, 7. Dn. 7, 14. 34 ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. ἀπεκρίθη
οὖν αὐτῷ ὁ ὄχλος Ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου
ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ πῶς λέγεις
σὺ ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς

---

22 — ο | Ανδρεα· και παλιν Α. κ. Φ. λεγ. 23 απεκρινατο 25 απολεσει 26 διακ. τις | και εαν τις 27 (R[m] ταυτης;) 30 ο Ιησ. | αυτη η φων. 34 — ουν | συ λεγ.

ἐστιν οὗτος ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; εἶπεν οὖν αὐ- 35 8, 12; 9, 5. 11, 10.
τοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς ἐν ὑμῖν
ἐστιν. περιπατεῖτε ὡς τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ
σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ
σκοτίᾳ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει. ὡς τὸ φῶς ἔχετε, 36 Eph. 5, 8. Mt. 23, 39.
πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε.
Ταῦτα ἐλάλησεν Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη
ἀπ' αὐτῶν. Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιη- 37
κότος ἔμπροσθεν αὐτῶν οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν,
ἵνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ ὃν 38 Is. 53, 1. Ro. 10, 16.
εἶπεν **Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ**
βραχίων Κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; διὰ τοῦτο οὐκ 39 Is. 6, 9. 10. Mt. 13, 14. 15.
ἠδύναντο πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας | **Τε-** 40
τύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐπώρωσεν
αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα μὴ ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς
καὶ νοήσωσιν τῇ καρδίᾳ καὶ στραφῶσιν, καὶ ἰάσομαι
αὐτούς. ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας ὅτι εἶδεν τὴν δόξαν 41 Is. 6, 1.
αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ. ὅμως μέντοι 42 7, 48; 9, 22.
καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν,
ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ
ἀποσυνάγωγοι γένωνται· ἠγάπησαν γὰρ τὴν 43 5, 44.
δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἤπερ τὴν δόξαν τοῦ
Θεοῦ. Ἰησοῦς δὲ ἔκραξεν καὶ εἶπεν Ὁ πιστεύων 44 Mt. 10, 40.
εἰς ἐμὲ οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ ἀλλὰ εἰς τὸν πέμψαντά
με, καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. 45 14, 9.
ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ 46 35. 8, 12.
πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. καὶ 47 3, 17. 8, 15. Lk. 9, 56.
ἐάν τίς μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ φυλάξῃ,
ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν
κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. ὁ ἀθετῶν 48 He. 4, 12. Rev. 19, 15.
ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου ἔχει τὸν

---

35 εν υμ.] μεθ υμων | εως 36 εως | ο Ιησ. 40 πεπωρωκεν | επιστραφωσι | ιασωμαι 41 οτε 44 αλλ 47 φυλ.] πιστευση

κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος
49 κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ὅτι ἐγὼ ἐξ
ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμψας με Πατὴρ
αὐτός μοι ἐντολὴν δέδωκεν τί εἴπω καὶ τί λαλήσω.
8, 26. 28. 50 καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιός ἐστιν.
ἃ οὖν ἐγὼ λαλῶ, καθὼς εἴρηκέν μοι ὁ Πατήρ,
οὕτως λαλῶ.

7, 30; 8, 20. 15, 13. 13 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς
Gal. 2, 20. 1 Jn. 3, 16. ὅτι ἦλθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου
τούτου πρὸς τὸν Πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους
τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς.
Lk. 22, 3. 2 καὶ δείπνου γινομένου, τοῦ διαβόλου ἤδη βεβλη-
κότος εἰς τὴν καρδίαν ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας
3, 35. 16, 28. 17, 2. 3 Σίμωνος Ἰσκαριώτης, εἰδὼς ὅτι πάντα ἔδωκεν
αὐτῷ ὁ Πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ Θεοῦ
Mt. 11, 29; 20, 28. 4 ἐξῆλθεν καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπάγει, ἐγείρεται ἐκ
Lk. 12, 37. τοῦ δείπνου καὶ τίθησιν τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν
5 λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν· εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς
τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν
μαθητῶν καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσ-
1 P. 5, 3. 6 μένος. ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· λέγει
7 αὐτῷ Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; ἀπ-
εκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ Ὃ ἐγὼ ποιῶ σὺ
12. 8 οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα. λέγει
αὐτῷ Πέτρος Οὐ μὴ νίψῃς μου τοὺς πόδας εἰς
τὸν αἰῶνα. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς αὐτῷ Ἐὰν μὴ νίψω
9 σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. λέγει αὐτῷ Σίμων
Πέτρος Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον ἀλλὰ
15, 3. 10 καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν. λέγει αὐτῷ

---

49 εδωκε 50 λαλω εγω

XIII, 1 εληλυθεν 2 γενομενου | καρδ. Ιουδα Σιμ. Ισκαριωτου ινα αυτ. παραδω 3 ειδ. ο Ιησους | δεδωκεν 6 και λεγ. αυτ. εκεινος 8 τ. ποδ. μου | αυτ. ο Ιησ.

Ἰησοῦς Ὁ λελουμένος οὐκ ἔχει χρείαν εἰ μὴ τοὺς
πόδας νίψασθαι, ἀλλ᾽ ἔστιν καθαρὸς ὅλος· καὶ
ὑμεῖς καθαροί ἐστε, ἀλλ᾽ οὐχὶ πάντες. ᾔδει γὰρ 11 6, 64. 70. 71.
τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν ὅτι Οὐχὶ
πάντες καθαροί ἐστε. Ὅτε οὖν ἔνιψεν τοὺς 12
πόδας αὐτῶν καὶ ἔλαβεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ
ἀνέπεσεν πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς Γινώσκετε τί πε-
ποίηκα ὑμῖν; ὑμεῖς φωνεῖτέ με Ὁ Διδάσκαλος 13 Mt. 23, 8. 10.
καὶ ὁ Κύριος, καὶ καλῶς λέγετε· εἰμὶ γάρ. εἰ 14 Lk. 22, 27. 1 Ti. 5, 10.
οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας ὁ Κύριος καὶ ὁ
Διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν
τοὺς πόδας· ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν ἵνα καθὼς 15 Ph. 2, 5. Col. 3, 13. 1 P. 2, 21.
ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. ἀμὴν ἀμὴν 16 Mt. 10, 24.
λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου
αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος
αὐτόν. εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν 17 Mt. 7, 24. Ja. 1, 25.
ποιῆτε αὐτά. οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ 18 Ps. 41, 9.
οἶδα τίνας ἐξελεξάμην· ἀλλ᾽ ἵνα ἡ γραφὴ πλη-
ρωθῇ **Ὁ τρώγων μου τὸν ἄρτον ἐπῆρεν ἐπ᾽ ἐμὲ
τὴν πτέρναν αὐτοῦ.** ἀπ᾽ ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ 19 14, 29.
γενέσθαι, ἵνα πιστεύητε ὅταν γένηται ὅτι ἐγώ
εἰμι. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ λαμβάνων ἄν 20 Mt. 10, 40.
τινα πέμψω ἐμὲ λαμβάνει, ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων
λαμβάνει τὸν πέμψαντά με. Ταῦτα εἰπὼν 21 **21—30**: Mt. 26, 21—25. Mk. 14, 18—21. Lk. 22, 21—23.
Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ ἐμαρτύρησεν
καὶ εἶπεν Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ 12, 27.
ὑμῶν παραδώσει με. ἔβλεπον εἰς ἀλλήλους οἱ 22
μαθηταὶ ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. ἦν ἀνα- 23 19, 26; 20, 2; 21, 7. 20.
κείμενος εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ

---

10 ο Ιησ. | ου χρ. εχει | ει μη] ἢ | R[m] — ει μη τ. ποδ. 11 — οτι 12 αυτου, αναπεσων 13 και Ο κ. 15 R δεδωκα 18 τινας] ους | μου] SR[m] μετ εμου 19 οταν γεν., πιστευσητε (πιστευσ. et R) 20 εαν 21 ο Ιησ. 22 εβλ. ουν 23 ην δε | — εκ

24 τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς· νεύει οὖν τούτῳ
Σίμων Πέτρος καὶ λέγει αὐτῷ Εἰπὲ τίς ἐστιν
25 περὶ οὗ λέγει. ἀναπεσὼν ἐκεῖνος οὕτως ἐπὶ τὸ
στῆθος τοῦ Ἰησοῦ λέγει αὐτῷ Κύριε, τίς ἐστιν;
26 ἀποκρίνεται οὖν ὁ Ἰησοῦς Ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ
βάψω τὸ ψωμίον καὶ δώσω αὐτῷ. βάψας οὖν τὸ
ψωμίον λαμβάνει καὶ δίδωσιν Ἰούδᾳ Σίμωνος
2. 27 Ἰσκαριώτου. καὶ μετὰ τὸ ψωμίον τότε εἰσῆλθεν
εἰς ἐκεῖνον ὁ Σατανᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ Ἰησοῦς
28 Ὃ ποιεῖς ποίησον τάχιον. τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω
12, 6. 29 τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ· τινὲς γὰρ
ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν Ἰούδας, ὅτι
λέγει αὐτῷ Ἰησοῦς Ἀγόρασον ὧν χρείαν ἔχομεν
30 εἰς τὴν ἑορτήν, ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῷ. λαβὼν
οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος ἐξῆλθεν εὐθύς· ἦν δὲ νύξ.
31 Ὅτε οὖν ἐξῆλθεν, λέγει Ἰησοῦς Νῦν ἐδο-
ξάσθη ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη
12, 23; 17, 1–5. 32 ἐν αὐτῷ· εἰ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ Θεὸς
δοξάσει αὐτὸν ἐν αὐτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν.
7, 33. 8, 21. 33 τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ᾽ ὑμῶν εἰμι· ζητήσετέ με,
καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ὅπου ἐγὼ
ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω
15, 12. 13. 17. 1 Jn. 2, 8. 10. 34 ἄρτι. ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε
ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς ἵνα καὶ ὑμεῖς
35 ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες
ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν
36–38: Mt. 26, 33–35. Mk. 14, 29–31. Lk. 22, 31–34. 36 ἀλλήλοις. Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος Κύριε,
ποῦ ὑπάγεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Ὅπου ὑπάγω

---

24 και...εστιν] πυθεσθαι τις αν ειη 25 επιπεσων δε εκ. επι 26 – ουν | βαψας το ψ. επιδωσω. και εμβαψας το ψ., διδ. | Ισκαριωτη 27 ο Ιησ. 29 ο Ιουδ. | ο Ιησ. 30 ευθεως εξηλθ. 31 ο Ιησ. 32 R – ει ο Θεος εδ. εν αυτω | αυτω 2°] εαυτω 33 υπαγω εγω 36 απεκρ. αυτω ο Ιησ.

οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ἀκολουθήσεις 7, 34. 21, 18. 19.
δὲ ὕστερον. λέγει αὐτῷ Πέτρος Κύριε, διὰ τί 37
οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; τὴν ψυχήν
μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. ἀποκρίνεται Ἰησοῦς Τὴν 38
ψυχήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω
σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ ἕως οὗ ἀρνήσῃ με
τρίς. Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πι- 14 27. Mk. 11, 22.
στεύετε εἰς τὸν Θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. ἐν 2
τῇ οἰκίᾳ τοῦ Πατρός μου μοναὶ πολλαί εἰσιν· εἰ
δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν· ὅτι πορεύομαι ἑτοιμάσαι
τόπον ὑμῖν· καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἑτοιμάσω 3 12, 26; 17, 24.
τόπον ὑμῖν, πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήμψομαι
ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ καὶ ὑμεῖς
ἦτε. καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε τὴν ὁδόν. 4
Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς Κύριε, οὐκ οἴδαμεν ποῦ 5
ὑπάγεις· πῶς οἴδαμεν τὴν ὁδόν; ¹ λέγει αὐτῷ 6 He. 10, 20. Mt. 11, 27.
Ἰησοῦς Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ 11, 25. Ro. 5, 1. 2.
ἡ ζωή· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν Πατέρα εἰ μὴ
δι' ἐμοῦ. εἰ ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν Πατέρα μου 7
ἂν ᾔδειτε. ἀπ' ἄρτι γινώσκετε αὐτὸν καὶ ἑωρά-
κατε. Λέγει αὐτῷ Φίλιππος Κύριε, δεῖξον ἡμῖν 8
τὸν Πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. λέγει αὐτῷ ὁ 9 12, 45. He. 1, 3. Mt. 17, 17.
Ἰησοῦς Τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι καὶ
οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ ἑώρακεν
τὸν Πατέρα· πῶς σὺ λέγεις Δεῖξον ἡμῖν τὸν
Πατέρα; οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ καὶ 10 12, 49.
ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστιν; τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λέγω

---

36 υστ. δε ακολ. μοι 37 ο Πετρ. 38 απεκριθη αυτω ο Ιησ. | φωνησει | απαρνηση

XIV, 2 — οτι 3 υμ. τοπ. 4 SR^{m} οιδ., και την οδ. οιδατε 5 και πως δυναμεθα την οδ. ειδεναι; 6 ο Ιησ. 7 αν ηδ.] εγνωκειτε αν· και | SR εωρ. αυτον 9 και πως 10 λεγ.] λαλω

ὑμῖν ἀπ᾿ ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ Πατὴρ ἐν ἐμοὶ
20. 10, 25. 38. 11 μένων ποιεῖ τὰ ἔργα αὐτοῦ. πιστεύετέ μοι ὅτι
ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ μή,
Mk. 16, 19. 20. 12 διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετε. ἀμὴν ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ
κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει, ὅτι
15, 7. Mk. 11, 24. 1 Jn. 5, 14. 13 ἐγὼ πρὸς τὸν Πατέρα πορεύομαι· καὶ ὅ τι ἂν
αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα
16, 23. 24. 14 δοξασθῇ ὁ Πατὴρ ἐν τῷ Υἱῷ. ἐάν τι αἰτήσητέ
15, 10. 1 Jn. 5, 3. 15 με ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω. Ἐὰν
ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσετε.
26. 15, 26; 16, 7. 1 Jn. 2, 1. 16 κἀγὼ ἐρωτήσω τὸν Πατέρα καὶ ἄλλον Παράκλητον
16, 13. 7, 39. Mt. 10, 20. Ro. 8, 26. 17 δώσει ὑμῖν ἵνα ᾖ μεθ᾿ ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, τὸ
Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται
λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ γινώσκει· ὑμεῖς
γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ᾿ ὑμῖν μένει καὶ ἐν ὑμῖν
18 ἔσται. οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς, ἔρχομαι πρὸς
16, 16. 19 ὑμᾶς. ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ,
ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με, ὅτι ἐγὼ ζῶ καὶ ὑμεῖς ζήσετε.
17, 21–23. 20 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ
2 Co. 3, 18. 1 Jn. 5, 3. 21 Πατρί μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν ὑμῖν. ὁ ἔχων
τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ
ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ
τοῦ Πατρός μου, κἀγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφα-
Ac. 10, 41. 22 νίσω αὐτῷ ἐμαυτόν. Λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ
Ἰσκαριώτης Κύριε, καὶ τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν
μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ;
21. 13, 34. Pr. 8, 17. Mt. 18, 20; 28, 20. Eph. 3, 17. 2 Co. 6, 16. 23 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἐάν τις ἀγαπᾷ

---

10 *ο εν εμ. μ., αυτος π.* | *—αυτου* 11 *εμοι εστιν* | **SR** *πιστ. μοι* 12 *πατ. μου πορευομαι.* 14 **SR**^{m} — *με* | *εγω*] **R** *τουτο* 15 *τηρησατε* 16 *και εγω* | *η*] *μενη* 17 *γιν. αυτο· υμεις δε* 19 (**SR** *με· οτι*) | (**SR**^{t} *ζω, και*) | *ζησεσθε* 21 *και εγω* 22 **SR** — *και* 1° 23 *ο Ιησ.*

με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ Πατήρ μου
ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ
μονὴν παρʼ αὐτῷ ποιησόμεθα. ὁ μὴ ἀγαπῶν με 24 7, 16. 1 Jn. 2, 5.
τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν
ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἐμὸς ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός
με Πατρός. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρʼ ὑμῖν 25
μένων· ὁ δὲ Παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον 26 16. Mt. 10, 19 s.
ὃ πέμψει ὁ Πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος
ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα
ἃ εἶπον ὑμῖν ἐγώ. Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρή- 27 1. 16, 33. Ph. 4, 7.
νην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος
δίδωσιν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν
ἡ καρδία μηδὲ δειλιάτω. ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον 28 3. 18. 6. Lk. 24, 52.
ὑμῖν Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἠγαπᾶτέ
με, ἐχάρητε ἂν ὅτι πορεύομαι πρὸς τὸν Πατέρα,
ὅτι ὁ Πατὴρ μείζων μού ἐστιν. καὶ νῦν εἴρηκα 29 13, 19.
ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται πιστεύσητε.
οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθʼ ὑμῶν, ἔρχεται γὰρ ὁ 30 12, 31. Eph. 2, 2.
τοῦ κόσμου ἄρχων· καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν,
ἀλλʼ ἵνα γνῷ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν Πατέρα, 31 10, 18. Mt. 26, 46; Mk. 14, 42.
καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ Πατήρ, οὕτως ποιῶ.
Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ Πατήρ 15 Jer. 2, 21. Ps. 80, 8ss. 15. 18. Sir. 24, 17 (23).
μου ὁ γεωργός ἐστιν. πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ 2 Mt. 15, 13.
φέρον καρπόν, αἴρει αὐτό, καὶ πᾶν τὸ καρπὸν
φέρον, καθαίρει αὐτὸ ἵνα καρπὸν πλείονα φέρῃ.
ἤδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελά- 3
ληκα ὑμῖν· | μείνατε ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. καθὼς 4
τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφʼ ἑαυτοῦ
ἐὰν μὴ μένῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς ἐὰν
μὴ ἐν ἐμοὶ μένητε. ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς 5 1 Co. 12, 12. 27. 2 Co. 3, 5.

---

23 ποιησομεν 26 — εγω 28 (**R** αν,) | οτι ειπον, Πορ. | μου μειζ. μου 30 κοσμ. τουτου
XV, 2 πλει. καρπ. 4 μεινη | μεινητε

τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν αὐτῷ,
οὗτος φέρει καρπὸν πολύν, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ
Mt. 3, 10; 13, 6. 40. 6 δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. ἐὰν μή τις μένῃ ἐν ἐμοί,
ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα καὶ ἐξηράνθη, καὶ
συνάγουσιν αὐτὰ καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλουσιν, καὶ
Mk. 11, 24. 7 καίεται. ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ ῥήματά μου
ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλητε αἰτήσασθε, καὶ γενή-
Mt. 5, 16. 8 σεται ὑμῖν. ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ Πατήρ μου,
ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε καὶ γενήσεσθε ἐμοὶ
9 μαθηταί. καθὼς ἠγάπησέν με ὁ Πατήρ, κἀγὼ
ὑμᾶς ἠγάπησα· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ.
14, 15. 8, 29. 1 Jn. 2, 4. 8. 10 ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ
ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τοῦ Πατρός μου τὰς ἐν-
τολὰς τετήρηκα καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ.
17, 13. 11 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν
13, 34. 1 Jn. 3, 11. Mk. 12, 30. 12 ᾖ καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ. αὕτη ἐστὶν ἡ
ἐντολὴ ἡ ἐμή, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους καθὼς ἠγά-
10, 12. 1 Jn. 3, 16. 13 πησα ὑμᾶς. μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει,
ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων
8, 31. Mt. 12, 50; 28, 20. 14 αὐτοῦ. ὑμεῖς φίλοι μού ἐστε, ἐὰν ποιῆτε ὃ ἐγὼ
15 ἐντέλλομαι ὑμῖν. οὐκέτι λέγω ὑμᾶς δούλους, ὅτι
ὁ δοῦλος οὐκ οἶδεν τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς
δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ
13, 18; 6, 70. 16 Πατρός μου ἐγνώρισα ὑμῖν. οὐχ ὑμεῖς με ἐξε-
λέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα
ὑμᾶς ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε καὶ
ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ, ἵνα ὅ τι ἂν αἰτήσητε τὸν
17 Πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου δῷ ὑμῖν. ταῦτα ἐν-
7, 7. 1 Jn. 3, 13. 18 τέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Εἰ
ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον

---

6 μεινη | εις πυρ 7 αιτησεσθε 8 R[m] φερητε, (SR[t] ·) και γενησθε 9 ηγαπ. υμ. 10 τας εντ. τ. πατρ. μου 11 ᾖ] μεινη 14 S οσα R ἃ 15 υμ. λεγω

ὑμῶν μεμίσηκεν. εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος 19 1 Jn. 4, 5. 17, 14. Lk. 6, 22.
ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ
ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου,
διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. μνημονεύετε 20 13, 16. Mt. 10, 24.
τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν Οὐκ ἔστιν δοῦλος
μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ
ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ
τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. ἀλλὰ ταῦτα πάντα 21 10, 22. 16, 3. Mt. 5, 11. Mk. 13, 13.
ποιήσουσιν εἰς ὑμᾶς διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ
οἴδασιν τὸν πέμψαντά με. εἰ μὴ ἦλθον καὶ 22
ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἴχοσαν· νῦν δὲ
πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐ-
τῶν. ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν Πατέρα μου μισεῖ. 23 5, 23. 1 Jn. 2, 23. Lk. 10, 16.
εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος 24 14, 11.
ἐποίησεν, ἁμαρτίαν οὐκ εἴχοσαν· νῦν δὲ καὶ ἑωρά-
κασιν καὶ μεμισήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ τὸν Πατέρα
μου. ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ ἐν τῷ νόμῳ 25 Ps. 35, 19; 69, 4.
αὐτῶν γεγραμμένος ὅτι **Ἐμίσησάν με δωρεάν.**
Ὅταν ἔλθῃ ὁ Παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν 26 14, 26. Lk. 24, 49.
παρὰ τοῦ Πατρός, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ
παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει
περὶ ἐμοῦ· καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς 27 Lk. 1, 2. Ac. 1, 8; 5, 32.
μετ' ἐμοῦ ἐστε. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα 16 14, 29.
μὴ σκανδαλισθῆτε. ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν 2 9, 22. Mt. 5, 11; 24, 9. Lk. 6, 22.
ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας
ὑμᾶς δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ. καὶ 3 15, 21.
ταῦτα ποιήσουσιν ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν Πατέρα
οὐδὲ ἐμέ. ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ὅταν 4 Lk. 22, 53. 17, 12.
ἔλθῃ ἡ ὥρα αὐτῶν μνημονεύητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ
εἶπον ὑμῖν. ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον,
ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην. νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν 5 7, 33.

---

21 εις υμ.] υμιν 22 ειχον 24 πεποιηκεν | ειχον 25 γεγρ. εν τω νομ. αυτ. 26 SR Οταν δε XVI, 3 ποι. υμιν 4 – αυτων 1°

πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με Ποῦ
6 ὑπάγεις; ἀλλ᾽ ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη
14. 16. 26. 28. 7 πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. ἀλλ᾽ ἐγὼ τὴν ἀλή-
θειαν λέγω ὑμῖν, συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω.
ἐὰν γὰρ μὴ ἀπέλθω, ὁ Παράκλητος οὐ μὴ ἔλθῃ
πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς
1 Co. 14. 24. He. 4. 12. 8 ὑμᾶς. καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον
περὶ ἁμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ
3. 18. Ro. 1. 18. 9 κρίσεως· περὶ ἁμαρτίας μέν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν
Ac. 5. 31. Ro. 4. 25. 10 εἰς ἐμέ· περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν Πατέρα
12. 31; 14. 30. 11 ὑπάγω καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με· περὶ δὲ κρίσεως,
1 Co. 3. 1. 12 ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται. Ἔτι
πολλὰ ἔχω ὑμῖν λέγειν, ἀλλ᾽ οὐ δύνασθε βαστά-
14. 26. 1 Jn. 2. 27. 13 ζειν ἄρτι· ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ Πνεῦμα τῆς
ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν·
οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, ἀλλ᾽ ὅσα ἀκούει λα-
14 λήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ἐκεῖνος
ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήμψεται καὶ ἀναγ-
17. 10. 15 γελεῖ ὑμῖν. πάντα ὅσα ἔχει ὁ Πατὴρ ἐμά ἐστιν·
διὰ τοῦτο εἶπον ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει καὶ
14. 19. 16 ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Μικρὸν καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ
17 με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με. Εἶπαν οὖν
ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους Τί ἐστιν
τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με,
καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; καί Ὅτι ὑπάγω
18 πρὸς τὸν Πατέρα; ἔλεγον οὖν Τοῦτο τί ἐστιν
19 ὃ λέγει τὸ μικρόν; οὐκ οἴδαμεν τί λαλεῖ. ἔγνω
Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς
Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ᾽ ἀλλήλων ὅτι εἶπον

---

7 SR ουκ ελευσεται 10 πατ. μου 12 λεγ. υμ. 13 πασ. τ. αληθ. | R ακουσει S αν ακουση 15 λη-ψεται 16 ουκετι] ου | οψ. με, οτι εγω υπαγω προς τον πατερα 17 Ειπον | Οτι εγω 18 R Τι εστι τουτο 19 ουν ο Ιησ.

Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ
ὄψεσθέ με; ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε 20
καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται·
ὑμεῖς λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν
γενήσεται. ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ λύπην ἔχει, ὅτι 21 Is. 26, 17.
ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον,
οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως διὰ τὴν χαρὰν ὅτι
ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. καὶ ὑμεῖς 22 Is. 66, 14.
οὖν νῦν μὲν λύπην ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς,
καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν
ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν. καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ 23 14, 20. 14, 13. 14. 1 Jn. 5, 14.
ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. ἀμὴν ἀμὴν Mt. 7, 7; Mk. 11, 24.
λέγω ὑμῖν, ἄν τι αἰτήσητε τὸν Πατέρα δώσει
ὑμῖν ἐν τῷ ὀνόματί μου. ἕως ἄρτι οὐκ ᾐτήσατε 24 15, 11.
οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε, καὶ λήμψεσθε,
ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη. Ταῦτα ἐν 25 10, 6.
παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν· ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκ-
έτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρρησίᾳ
περὶ τοῦ Πατρὸς ἀπαγγελῶ ὑμῖν. ἐν ἐκείνῃ τῇ 26
ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε, καὶ οὐ λέγω
ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν Πατέρα περὶ ὑμῶν·
αὐτὸς γὰρ ὁ Πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ 27 14, 21.
πεφιλήκατε καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ
Θεοῦ ἐξῆλθον. ἐξῆλθον ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ ἐλή- 28
λυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον
καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν Πατέρα. Λέγουσιν οἱ 29 25.
μαθηταὶ αὐτοῦ Ἴδε νῦν ἐν παρρησίᾳ λαλεῖς, καὶ
παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶδας 30 2, 25.
πάντα καὶ οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν
τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθες. ἀπε- 31

---

20 υμ. δε λυπ. 22 λυπ. μεν νυν 23 οτι οσα αν αιτ. | εν τω ον. μου, δωσ. υμιν 25 αλλ ερχ. | αναγγελω 27 Θεου] R πατρος 28 εκ] παρα 29 Λεγ. αυτω | — εν

Zec. 13, 7. 32 κρίθη αὐτοῖς Ἰησοῦς Ἄρτι πιστεύετε; ἰδοὺ
Mt. 26, 31. 45. Mk. 14, 27. 50. 8, 29. ἔρχεται ὥρα καὶ ἐλήλυθεν ἵνα σκορπισθῆτε ἕκα-
στος εἰς τὰ ἴδια κἀμὲ μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ
14, 27. Ro. 5, 1. 1 Jn. 5, 4. 33 μόνος, ὅτι ὁ Πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστιν. ταῦτα
λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. ἐν τῷ
κόσμῳ θλίψιν ἔχετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα
τὸν κόσμον.
11, 41. 13, 1. 17 Ταῦτα ἐλάλησεν Ἰησοῦς, καὶ ἐπάρας τοὺς
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν Πάτερ,
ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν Υἱόν, ἵνα ὁ
Mt. 11, 27. 2 Υἱὸς δοξάσῃ σέ, καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν
πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ δώσῃ
1 Jn. 5, 20. 1 Th. 1, 9. 3 αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος
ζωή, ἵνα γινώσκωσιν σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν
4, 34. 4 καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. ἐγώ σε ἐδό-
ξασα ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον τελειώσας ὃ δέδωκάς
24. 1, 1. Ph. 2, 6. 5 μοι ἵνα ποιήσω· καὶ νῦν δόξασόν με σύ, Πάτερ,
παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον
9. Mt. 6, 9. 6 εἶναι παρὰ σοί. Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς
ἀνθρώποις οὓς ἔδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ
ἦσαν κἀμοὶ αὐτοὺς ἔδωκας, καὶ τὸν λόγον σου
7 τετήρηκαν. νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς
16, 30. 8 μοι παρὰ σοῦ εἰσιν· ὅτι τὰ ῥήματα ἃ ἔδωκάς μοι
δέδωκα αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν
ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν
6, 37. 44. 65. 9 ὅτι σύ με ἀπέστειλας. Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ·
οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέ-
16, 15. Lk. 15, 31. 10 δωκάς μοι, ὅτι σοί εἰσιν, ¦ καὶ τὰ ἐμὰ πάντα
σά ἐστιν καὶ τὰ σὰ ἐμά, καὶ δεδόξασμαι ἐν

---

31 ο Ιησ. 32 και νυν ελ. | και εμε 33 εξετε
XVII, 1 ο Ιησ. | επηρε | και ειπε | και ο υι. σου δ. σε· 3 γινώσκωσί σε 4 ετελειωσα 6 δεδωκας 1° 2° | και εμοι | τετηρηκασι 7 εστιν 8 δεδωκας μ. 9 (εισι.)

αὐτοῖς. καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ αὐτοὶ 11 10. 30. Mt. 6, 13.
ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν, κἀγὼ πρὸς σὲ ἔρχομαι.
Πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί
σου ᾧ δέδωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς ἡμεῖς.
ὅτε ἤμην μετʼ αὐτῶν, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ 12 6, 39. Ps. 41, 9; 109, 8.
ὀνόματί σου ᾧ δέδωκάς μοι, καὶ ἐφύλαξα, καὶ 2 Th. 2, 3.
οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπω-
λείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. νῦν δὲ πρὸς σὲ 13 15, 11.
ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ ἵνα ἔχωσιν
τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν ἑαυτοῖς.
ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος 14 15, 19.
ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου
καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. οὐκ 15 2 Th. 3, 3. 1 Jn. 5, 18.
ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλʼ ἵνα Mt. 6, 13. Lk. 22, 32.
τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. ἐκ τοῦ κόσμου 16
οὐκ εἰσὶν καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου.
ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ· ὁ λόγος ὁ σὸς 17 6, 63.
ἀλήθειά ἐστιν. καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν 18 20, 21.
κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον·
καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἁγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα ὦσιν 19 He. 10, 10.
καὶ αὐτοὶ ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. Οὐ περὶ 20 9.
τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευ-
όντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ, ἵνα πάντες 21 Gal. 3, 28.
ἓν ὦσιν, καθὼς σύ, Πατήρ, ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν σοί,
ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ὦσιν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύῃ
ὅτι σύ με ἀπέστειλας. κἀγὼ τὴν δόξαν ἣν δέ- 22 Ac. 4, 32.
δωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς
ἡμεῖς ἕν· ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὦσιν 23 1 Co. 6, 17. Gal. 2, 20.
τετελειωμένοι εἰς ἕν, ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι

---

11 *ουτοι* | *και εγω* | *ω*] *ους* 12 *μετ αυτ. εν τω κοσμω* | *σου· ους δεδ. μ. εφ.* 13 *εν αὐτοις* 16 *εκ του κοσμ. ουκ ειμι* 17 *τη αληθ. σου* 19 *και αυτ. ωσιν* 20 *πιστευσοντων* 21 *πατερ* | *εν ημ. ἓν* | *πιστευση* 22 *και εγω* | *ημ. εν εσμεν* 23 *και ινα γιν.*

σύ με ἀπέστειλας καὶ ἠγάπησας αὐτοὺς καθὼς
10, 29; 12, 26. Eph. 1, 4. 24 ἐμὲ ἠγάπησας. Πατήρ, ὃ δέδωκάς μοι, θέλω
ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ κἀκεῖνοι ὦσιν μετ' ἐμοῦ, ἵνα
θεωρῶσιν τὴν δόξαν τὴν ἐμήν, ἣν δέδωκάς μοι
25 ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου. Πα-
τὴρ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε
ἔγνων, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας·
26 καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου καὶ γνωρίσω,
ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγάπησάς με ἐν αὐτοῖς ᾖ κἀγὼ
ἐν αὐτοῖς.

Mt. 26, 36. Mk. 14, 32. Lk. 22, 39. 2 S. 15, 23.
18 Ταῦτα εἰπὼν Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθη-
ταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου τῶν Κέδρων,
ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ
2–11: Mt. 26, 47—56. Mk. 14, 43—52. Lk. 22, 47—53.
2 μαθηταὶ αὐτοῦ. ᾔδει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παρα-
διδοὺς αὐτὸν τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη
Lk. 21, 37. 3 Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ὁ οὖν
Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων
καὶ ἐκ τῶν Φαρισαίων ὑπηρέτας ἔρχεται ἐκεῖ
19, 28. 4 μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων. Ἰησοῦς
οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν ἐξῆλθεν
5 καὶ λέγει αὐτοῖς Τίνα ζητεῖτε; ἀπεκρίθησαν
αὐτῷ Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς
Ἐγώ εἰμι. εἱστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς
6 αὐτὸν μετ' αὐτῶν. ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς Ἐγώ
εἰμι, ἀπῆλθαν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπεσαν χαμαί.
7 πάλιν οὖν ἐπηρώτησεν αὐτούς Τίνα ζητεῖτε; οἱ
8 δὲ εἶπαν Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. ἀπεκρίθη
Ἰησοῦς Εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι· εἰ οὖν ἐμὲ

---

24 *Πατερ* | *ὃ*] SR[m] *ους* | *ην εδωκας* 25 *Πατερ* XVIII, 1 *ο Ιησ.* 2 *ο Ιησ.* 3 S *και Φαρ.* R *και των Φ.* 4 *εξελθων ειπεν* 5 SR *αυτοις ο Ιησους* 6 *Οτι εγω* | *απηλθον* | *επεσον* 7 *αυτ. επηρ.* | *ειπον* 8 *ο Ιησ.*

ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν· ἵνα πληρωθῇ ὁ 9 17, 12.
λόγος ὃν εἶπεν, ὅτι Οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώ-
λεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα. Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων 10
μάχαιραν εἵλκυσεν αὐτὴν καὶ ἔπαισεν τὸν τοῦ
ἀρχιερέως δοῦλον καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτάριον
τὸ δεξιόν· ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος.
εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ Βάλε τὴν μά- 11 Mt. 26, 39.
χαιραν εἰς τὴν θήκην· τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέν
μοι ὁ Πατήρ, οὐ μὴ πίω αὐτό;
Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπη- 12 **12–27**: Mt. 26, 57–75. Mk. 14, 53–72. Lk. 22, 54–71.
ρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν καὶ
ἔδησαν αὐτόν, καὶ ἤγαγον πρὸς Ἅνναν πρῶτον· 13
ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς
τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου· ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβου- 14 11, 49. 50.
λεύσας τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον
ἀποθανεῖν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. Ἠκολούθει δὲ τῷ 15 20, 3; 21, 20. Ac. 3, 1.
Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος καὶ ἄλλος μαθητής. ὁ δὲ
μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ
συνεισῆλθεν τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρ-
χιερέως, ὁ δὲ Πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. 16
ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος ὁ γνωστὸς τοῦ
ἀρχιερέως καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγεν
τὸν Πέτρον. λέγει οὖν τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη 17
ἡ θυρωρός Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ
ἀνθρώπου τούτου; λέγει ἐκεῖνος Οὐκ εἰμί. εἱ- 18
στήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν
πεποιηκότες, ὅτι ψῦχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν
δὲ καὶ ὁ Πέτρος μετ᾽ αὐτῶν ἑστὼς καὶ θερμαινό-
μενος. Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησεν τὸν Ἰησοῦν 19
περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδαχῆς

---

10 *ωτιον* 11 *μαχ. σου* 13 *απηγαγον αυτον* 14 *απολεσθαι* 15 *και ο αλλ.* 16 **SR** *αλλ. ος ην γν. τω αρχιερει* | (**R** *θυρωρω και*) 17 *η παιδ. η θυρ. τω Πετρ.* 18 *δε μετ αυτ. ο Π.* (R ,)

7, 14. 26. Mt. 10, 27. 20 αὐτοῦ. ἀπεκρίθη αὐτῷ Ἰησοῦς Ἐγὼ παρρησίᾳ
λελάληκα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν
συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντες οἱ Ἰου-
δαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν.
21 τί με ἐρωτᾷς; ἐρώτησον τοὺς ἀκηκοότας τί ἐλά-
λησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ.
19, 3. Ac. 23, 2. 22 ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος εἷς παρεστηκὼς τῶν
ὑπηρετῶν ἔδωκεν ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ εἰπών
23 Οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ; ἀπεκρίθη αὐτῷ
Ἰησοῦς Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ
24 τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις; ἀπέστειλεν
οὖν αὐτὸν ὁ Ἅννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν
25 ἀρχιερέα. Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἑστὼς καὶ
θερμαινόμενος. εἶπον οὖν αὐτῷ Μὴ καὶ σὺ ἐκ
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἠρνήσατο ἐκεῖνος καὶ
26 εἶπεν Οὐκ εἰμί. λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων τοῦ
ἀρχιερέως, συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψεν Πέτρος τὸ
ὠτίον Οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ;
27 πάλιν οὖν ἠρνήσατο Πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ
ἐφώνησεν.
28–19, 15: Mt. 27, 2. 11–30. Mk. 15, 1–19. Lk. 23, 1–25. 28 Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς
τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ πρωΐ· καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλ-
θον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν ἀλλὰ
29 φάγωσιν τὸ πάσχα. ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πειλᾶτος ἔξω
πρὸς αὐτοὺς καὶ φησίν Τίνα κατηγορίαν φέρετε
30 τοῦ ἀνθρώπου τούτου; ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν
αὐτῷ Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακὸν ποιῶν, οὐκ ἄν σοι
19, 6. 7. Ac. 18, 15. 31 παρεδώκαμεν αὐτόν. εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος
Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν

---

20 ο Ιησ. | ελαλησα | εν τη συν. | παντες] παντοθεν 21 επερωτας; επερωτησον 22 εις των υπηρ. παρ. 23 ο Ιησ. 24 — ουν 27 ο Πετρ. 28 πρωϊα | αλλ ινα φαγ. 29 — εξω | και ειπε | κατα του ανθρ. 30 ειπον | SR κακοποιος

κρίνατε αὐτόν. εἶπον αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι Ἡμῖν
οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα· ἵνα ὁ λόγος τοῦ 32 12, 32. 33. Mt. 20, 19.
Ἰησοῦ πληρωθῇ ὃν εἶπεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ
ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. Εἰσῆλθεν οὖν πάλιν 33
εἰς τὸ πραιτώριον ὁ Πειλᾶτος καὶ ἐφώνησεν τὸν
Ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ Σὺ εἶ ὁ Βασιλεὺς τῶν
Ἰουδαίων; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Ἀφ' ἑαυτοῦ σὺ 34 Mt. 16, 13.
τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι εἶπόν σοι περὶ ἐμοῦ; ἀπ- 35 1, 11. Mt. 21, 39.
εκρίθη ὁ Πειλᾶτος Μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ
ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί·
τί ἐποίησας; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ 36
οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου
τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμή, οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ
ἐμοὶ ἠγωνίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις·
νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. εἶπεν 37 1 Ti. 6, 13. 8, 47; 10, 27.
οὖν αὐτῷ ὁ Πειλᾶτος Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ;
ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς Σὺ λέγεις ὅτι βασιλεύς εἰμι.
ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα
εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ· πᾶς
ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς.
λέγει αὐτῷ ὁ Πειλᾶτος Τί ἐστιν ἀλήθεια; 38
Καὶ τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς Ἰου-
δαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς Ἐγὼ οὐδεμίαν εὑρίσκω
ἐν αὐτῷ αἰτίαν. ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα 39
ἕνα ἀπολύσω ὑμῖν ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν
ἀπολύσω ὑμῖν τὸν Βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;
ἐκραύγασαν οὖν πάλιν λέγοντες Μὴ τοῦτον, 40
ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν. ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς
λῃστής.

Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πειλᾶτος τὸν Ἰησοῦν καὶ 19
ἐμαστίγωσεν. καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέ- 2

---

31 ειπον]+ουν 33 εις το πρ. παλ. 34 αυτω ο Ιησ. | σοι ειπον 36 ο Ιησ. 37 (R^m λεγεις· οτι) | ειμι εγω. εγω 38 αιτ. ευρ. εν αυτ. 39 υμ. απολ. 1° 2° 40 παλ. παντες

φανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ,
18, 22. 3 καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν, ꜌ καὶ
ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον Χαῖρε ὁ Βασιλεὺς
τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδοσαν αὐτῷ ῥαπίσματα.
4 Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν ἔξω ὁ Πειλᾶτος καὶ λέγει
αὐτοῖς Ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι
5 οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ. ἐξῆλθεν οὖν
ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ
τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. καὶ λέγει αὐτοῖς Ἰδοὺ ὁ
6 ἄνθρωπος. ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
ὑπηρέται, ἐκραύγασαν λέγοντες Σταύρωσον σταύ-
ρωσον. λέγει αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος Λάβετε αὐτὸν
ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ οὐχ εὑρίσκω ἐν
5, 18; 10, 33. Lv. 24, 16. 7 αὐτῷ αἰτίαν. ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι
Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὀφείλει
8 ἀποθανεῖν, ὅτι Υἱὸν Θεοῦ ἑαυτὸν ἐποίησεν. Ὅτε
οὖν ἤκουσεν ὁ Πειλᾶτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον
9 ἐφοβήθη, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν
καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ Πόθεν εἶ σύ; ὁ δὲ Ἰησοῦς
10 ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ
Πειλᾶτος Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξου-
σίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί
10, 18. Ac. 2, 23. 11 σε; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν κατ'
ἐμοῦ οὐδεμίαν εἰ μὴ ἦν δεδομένον σοι ἄνωθεν· διὰ
τοῦτο ὁ παραδούς μέ σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει.
Ac. 17, 7. 12 ἐκ τούτου ὁ Πειλᾶτος ἐζήτει ἀπολῦσαι αὐτόν· οἱ
δὲ Ἰουδαῖοι ἐκραύγασαν λέγοντες Ἐὰν τοῦτον
ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ
βασιλέα ἑαυτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι.

XIX, 3 — *και ηρχ. πρ. αυτ.* | *εδιδουν* 4 Εξηλθ. *ουν* | *εν αυτ. ουδ. αιτ. ευρ.* 5 Ιδε 7 *νομ. ημων οφ.* | *εαυτ. υι. του Θεου* 10 *σταυρ. σε, κ. εξ. εχ. απολ. σε* 11 R *απεκρ. αυτω* | *ο Ιησ.* | *ουδ. κατ εμ.* | *σοι δεδ.* | *παραδιδους* 12 *εζ. ο Π.* | *εκραζον* | *αυτον*

Ὁ οὖν Πειλᾶτος ἀκούσας τῶν λόγων τούτων 13
ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ βήματος
εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ
Γαββαθᾶ. ἦν δὲ Παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα 14
ἦν ὡς ἕκτη· καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις Ἴδε ὁ
Βασιλεὺς ὑμῶν. ἐκραύγασαν οὖν ἐκεῖνοι Ἆρον 15 6.
ἆρον, σταύρωσον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος
Τὸν Βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ
ἀρχιερεῖς Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα.
τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ. 16

16–30: Mt. 27, 31—50. Mk. 15, 20—37. Lk. 23, 26—46.

Παρέλαβον οὖν τὸν Ἰησοῦν· ¦ καὶ βαστάζων 17
ἑαυτῷ τὸν σταυρὸν ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον
Κρανίου τόπον, ὃ λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθᾶ,
¦ ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ἄλλους 18
δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν.
ἔγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πειλᾶτος καὶ ἔθηκεν 19
ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον ΙΗΣΟΥΣ
Ο ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥ-
ΔΑΙΩΝ. τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνω- 20
σαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς
πόλεως ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γε-
γραμμένον Ἑβραϊστί, Ῥωμαϊστί, Ἑλληνιστί.
ἔλεγον οὖν τῷ Πειλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων 21
Μὴ γράφε Ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ᾽
ὅτι ἐκεῖνος εἶπεν Βασιλεύς εἰμι τῶν Ἰουδαίων.
ἀπεκρίθη ὁ Πειλᾶτος Ὃ γέγραφα, γέγραφα. 22
Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν 23
Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν
τέσσερα μέρη, ἑκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν
χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτὼν ἄραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν

---

13 *τουτον τον λογον* | *επι του βημ.* 14 *ωρα δε ωσει* 15 *οι δε εκραυγ.* 16 *Παρελ. δε* | *Ιησ. και απηγαγον* 17 *βαστ. τ. στ. αυτου* | *ος* 20 *της πολ. ο τοπ.* | *Ελλ., Ρωμ.*

Ps. 22, 18. 24 ὑφαντὸς δι᾽ ὅλου. εἶπαν οὖν πρὸς ἀλλήλους Μὴ
σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ τίνος
ἔσται· ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ **Διεμερίσαντο τὰ
ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου
ἔβαλον κλῆρον.** Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα
25 ἐποίησαν. εἱστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ
Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς
αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ καὶ Μαρία ἡ Μαγ-
13, 23. 26 δαληνή. Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν
μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρί
27 Γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου. εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ
Ἴδε ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ᾽ ἐκείνης τῆς ὥρας
13, 3; 18, 4. Ps. 22, 15. 28 ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια. Μετὰ
τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤδη πάντα τετέλεσται,
Ps. 69, 21. 29 ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφή, λέγει **Διψῶ.** σκεῦος
ἔκειτο ὄξους μεστόν· σπόγγον οὖν μεστὸν τοῦ
ὄξους ὑσσώπῳ περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ
Job 19, 26. 27 Lxx. 30 τῷ στόματι. ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς
εἶπεν Τετέλεσται, καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέ-
Dt. 21, 23. 31 δωκεν τὸ πνεῦμα. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἐπεὶ Παρα-
σκευὴ ἦν, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ
σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα
ἐκείνου τοῦ σαββάτου, ἠρώτησαν τὸν Πειλᾶτον
ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν.
32 ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου
κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συνσταυρω-
33 θέντος αὐτῷ· ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς
εἶδον ἤδη αὐτὸν τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ
34 σκέλη, ἀλλ᾽ εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν
πλευρὰν ἔνυξεν, καὶ ἐξῆλθεν εὐθὺς αἷμα καὶ ὕδωρ.

---

24 *ειπον* | SR *πληρ. η λεγουσα* 26 *μητρ. αυτου* | *ιδου* 27 Ιδου | *αυτ. ο μαθ.* 28 *παντα ηδη* 29 Σκ. *ουν* | *οι δε, πλησαντες σπ. οξ., και υσσ.* 31 *ινα...σαββατω, επει παρασ. ην,* | *εκεινη* 33 *αυτ. ηδη* 34 *ευθ. εξηλθ.*

καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκεν, καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ 35
ἐστιν ἡ μαρτυρία, καὶ ἐκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ
λέγει, ἵνα καὶ ὑμεῖς πιστεύητε. ἐγένετο γὰρ 36 Ex. 12, 46. Nu. 9, 12. Ps. 34, 20.
ταῦτα ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ **Ὀστοῦν οὐ συντριβή-**
σεται αὐτοῦ. καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει 37 Zec. 12, 10. Rev. 1, 7.
Ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἠρώτησεν τὸν Πειλᾶτον Ἰωσὴφ 38 **38–42:** Mt. 27, 57–61. Mk. 15, 42–47. Lk. 23, 50–55.
ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ κεκρυμ-
μένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ
τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πειλᾶτος.
ἦλθεν οὖν καὶ ἦρεν τὸ σῶμα αὐτοῦ. ¹ ἦλθεν δὲ 39 3, 2. Mt. 2, 11.
καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν νυκτὸς τὸ
πρῶτον, φέρων μῖγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς
λίτρας ἑκατόν. ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ 40
καὶ ἔδησαν αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων,
καθὼς ἔθος ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. ἦν 41
δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κῆπος, καὶ ἐν τῷ
κήπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἦν
τεθειμένος· ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν Παρασκευὴν τῶν 42
Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν
Ἰησοῦν.

Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδα- 20 **1–18:** Mt. 28, 1–10. Mk. 16, 1–11. Lk. 24, 1–12.
ληνὴ ἔρχεται πρωῒ σκοτίας ἔτι οὔσης εἰς τὸ
μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ
μνημείου. τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα 2 13, 23.
Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ
Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς Ἦραν τὸν Κύριον ἐκ
τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.
Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητής, καὶ 3
ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· 4
καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμεν τάχιον τοῦ

---

35 *κακεινος* | *—και* 4° | *πιστευσητε* 38 *ο* Ιωσ. *ο απο* | *αυτου*] *του* Ιησου 39 *πρ. τον* Ιησουν | R[m] *ἕλιγμα* | *ωσει* 41 *ετεθη*

5 Πέτρου καὶ ἦλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ
παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι
6 εἰσῆλθεν. ἔρχεται οὖν καὶ Σίμων Πέτρος ἀκο-
λουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον· καὶ
11, 44. 7 θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, | καὶ τὸ σουδάριον, ὃ
ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων
κείμενον ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον.
8 τότε οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν
πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδεν καὶ ἐπίστευσεν·
1 Co. 15, 4. Ac. 2, 24—32. 9 οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφήν, ὅτι δεῖ αὐτὸν
10 ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς
11 αὐτοὺς οἱ μαθηταί. Μαρία δὲ εἱστήκει πρὸς τῷ
μνημείῳ ἔξω κλαίουσα. ὡς οὖν ἔκλαιεν, παρέ-
12 κυψεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους
ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ
καὶ ἕνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα
13 τοῦ Ἰησοῦ. καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι Γύναι,
τί κλαίεις; λέγει αὐτοῖς ὅτι Ἦραν τὸν Κύριόν
14 μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. ταῦτα
εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν
Ἰησοῦν ἑστῶτα, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν.
15 λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς Γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς;
ἐκείνη δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστιν, λέγει αὐτῷ
Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθη-
16 κας αὐτόν, κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ. λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς
Μαριάμ. στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ Ἑβραϊστί
He. 2, 11. 12 Ro. 8, 29 17 Ῥαββουνεί (ὃ λέγεται Διδάσκαλε). λέγει αὐτῇ
Ἰησοῦς Μή μου ἅπτου, οὔπω γὰρ ἀναβέβηκα
πρὸς τὸν Πατέρα· πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελ-
φούς μου καὶ εἰπὲ αὐτοῖς Ἀναβαίνω πρὸς τὸν

XX, 6 — και 1° 10 εαυτους 11 το μνημειον κλ. εξω 13 SR, Οτι ηραν 14 και ταυτα | ο Ιησ. 15 ο Ιησ. | αυτ. εθηκ. 16 ο Ιησ. | Μαρια | — Εβραϊστι | R Ραββονι 17 ο Ι. | πατ. (1°) μου

Πατέρα μου καὶ Πατέρα ὑμῶν καὶ Θεόν μου καὶ
Θεὸν ὑμῶν. ἔρχεται Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ 18
ἀγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς ὅτι Ἑώρακα τὸν
Κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.
Οὔσης οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ 19 19–23: Mk. 16, 14–18. Lk. 24, 36–49.
σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου
ἦσαν οἱ μαθηταὶ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων,
ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει
αὐτοῖς Εἰρήνη ὑμῖν. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν 20 1 Jn. 1, 1.
καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῖς. ἐχάρησαν
οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον. εἶπεν οὖν 21 17, 18.
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς
ἀπέσταλκέν με ὁ Πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς. καὶ 22 Gn. 2, 7.
τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησεν καὶ λέγει αὐτοῖς Λάβετε
Πνεῦμα Ἅγιον. ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, 23 Mt. 16, 19; 18, 18.
ἀφέωνται αὐτοῖς· ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.
Θωμᾶς δὲ εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος 24 11, 16; 14, 5.
Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ᾽ αὐτῶν ὅτε ἦλθεν Ἰησοῦς.
ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί Ἑωράκαμεν 25 19, 34.
τὸν Κύριον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν
ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω
τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τόπον τῶν ἥλων καὶ
βάλω μου τὴν χεῖρα εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ
μὴ πιστεύσω. Καὶ μεθ᾽ ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν 26 19.
ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς μετ᾽
αὐτῶν. ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισ-
μένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν Εἰρήνη
ὑμῖν. εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ Φέρε τὸν δάκτυλόν 27
σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν
χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου, καὶ μὴ

---

18 Μαρια | απαγγελλουσα | εωρακε 19 των σαββ. | μαθ. συνηγμενοι 20 εδ. αυτοις | S(**R**) — και 2° | αυτοις] αυτου 23 αφιενται 24 ο Ιησ. 25 τοπον] S**R** τυπον | την χ. μου

1, 1. 28 γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός. ἀπεκρίθη Θωμᾶς
καὶ εἶπεν αὐτῷ Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου.
1 P. 1, 8. 29 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ὅτι ἑώρακάς με, πεπίστευ-
κας; μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες.
30 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν
ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν, ἃ οὐκ ἔστιν
1 Jn. 5, 13. Ro. 1, 17. 31 γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· ταῦτα δὲ
γέγραπται ἵνα πιστεύητε ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ
Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες
ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

21 Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν Ἰησοῦς
τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος·
1, 45. 2 ἐφανέρωσεν δὲ οὕτως. ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος
καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος καὶ Ναθαναὴλ
ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου
3 καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. λέγει
αὐτοῖς Σίμων Πέτρος Ὑπάγω ἁλιεύειν. λέ-
γουσιν αὐτῷ Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί.
ἐξῆλθον καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐν
20, 14. Lk. 24, 16. 4 ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. πρωΐας δὲ ἤδη
γινομένης ἔστη Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι
Lk. 24, 41. 5 ᾔδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν. λέγει οὖν
αὐτοῖς Ἰησοῦς Παιδία, μή τι προσφάγιον ἔχετε;
Lk. 5, 4–7. 6 ἀπεκρίθησαν αὐτῷ Οὔ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς
Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον,
καὶ εὑρήσετε. ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι αὐτὸ
ἑλκύσαι ἴσχυον ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων.
13, 23. 7 λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς
τῷ Πέτρῳ Ὁ Κύριός ἐστιν. Σίμων οὖν Πέτρος,

---

28 και απεκρ. ο Θ. 29 με, Θωμα | (SR^{t} πεπιστευκας·) 30 μαθ. αυτου 31 πιστευσητε | ο Ιησ.
XXI, 1 ο Ιησ. 3 ανεβησαν | πλ. ευθυς 4 γενομενης | ο Ιησ. 1° 5 ο Ιησ. 6 ισχυσαν

ἀκούσας ὅτι ὁ Κύριός ἐστιν, τὸν ἐπενδύτην διεζώ-
σατο, ἦν γὰρ γυμνός, καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν
θάλασσαν· οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ 8
ἦλθον, οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς ἀλλὰ ὡς
ἀπὸ πηχῶν διακοσίων, σύροντες τὸ δίκτυον τῶν
ἰχθύων. ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπου- 9
σιν ἀνθρακιὰν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον
καὶ ἄρτον. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἐνέγκατε 10
ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν. ἀνέβη Σίμων 11
Πέτρος καὶ εἵλκυσεν τὸ δίκτυον εἰς τὴν γῆν μεστὸν
ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντήκοντα τριῶν· καὶ
τοσούτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. λέγει 12
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Δεῦτε ἀριστήσατε. οὐδεὶς
ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν Σὺ τίς εἶ;
εἰδότες ὅτι ὁ Κύριός ἐστιν. ἔρχεται Ἰησοῦς καὶ 13 6, 11.
λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ
ὀψάριον ὁμοίως. τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη 14 20, 19. 26.
Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ 15 1, 42.
ὁ Ἰησοῦς Σίμων Ἰωάνου, ἀγαπᾷς με πλέον τού-
των; λέγει αὐτῷ Ναί, Κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ
σε. λέγει αὐτῷ Βόσκε τὰ ἀρνία μου. ¦ λέγει 16 1 P. 5, 2. 4.
αὐτῷ πάλιν δεύτερον Σίμων Ἰωάνου, ἀγαπᾷς
με; λέγει αὐτῷ Ναί, Κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ
σε. λέγει αὐτῷ Ποίμαινε τὰ προβάτιά μου.
λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον Σίμων Ἰωάνου, φιλεῖς 17 13, 38. 16, 30.
με; ἐλυπήθη ὁ Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον
Φιλεῖς με; καὶ εἶπεν αὐτῷ Κύριε, πάντα σὺ
οἶδας, σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε· λέγει αὐτῷ
Ἰησοῦς Βόσκε τὰ προβάτιά μου. ἀμὴν ἀμὴν 18 7. Mt. 16, 22; 26, 39.

---

8 αλλ 11 R ανεβη ουν | επι της γης 12 SR ουδ. δε 13 ουν ο Ιησ. 14 ο Ιησ. | μαθ. αυτου 15 Ιωνα (*it.* 16.17) | πλειον 16 προβατα (*it.* 17) 17 συ παντα | ο Ι.

λέγω σοι, ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζώννυες σεαυτὸν καὶ
περιεπάτεις ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς,
ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος ζώσει σε καὶ
13, 36. 19 οἴσει ὅπου οὐ θέλεις. τοῦτο δὲ εἶπεν σημαίνων
ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν Θεόν. καὶ τοῦτο εἰπὼν
13, 23. 20 λέγει αὐτῷ Ἀκολούθει μοι. ἐπιστραφεὶς ὁ
Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς
ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ
τὸ στῆθος αὐτοῦ καὶ εἶπεν Κύριε, τίς ἐστιν ὁ
21 παραδιδούς σε; τοῦτον οὖν ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει
22 τῷ Ἰησοῦ Κύριε, οὗτος δὲ τί; λέγει αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦς Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι,
23 τί πρὸς σέ; σύ μοι ἀκολούθει. ἐξῆλθεν οὖν
οὗτος ὁ λόγος εἰς τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι ὁ μαθητὴς
ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει· οὐκ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει, ἀλλ' Ἐὰν αὐτὸν
θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ;
15, 27. 24 Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ
τούτων καὶ ὁ γράψας ταῦτα, καὶ οἴδαμεν ὅτι
20, 30. 25 ἀληθὴς αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἐστίν. Ἔστιν δὲ
καὶ ἄλλα πολλὰ ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν
γράφηται καθ' ἕν, οὐδ' αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον
χωρήσειν τὰ γραφόμενα βιβλία.

---

18 σε ζωσει 20 δε ο Π. 21 — ουν 22 ακολ. μοι 23 ο λογ. ουτ. | και ουκ ειπ. αυτω 24 S(R) — ο 3° | εστ. η μ. αυτ. 25 α] οσα | ουδε | χωρησαι | Ἀμήν.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάν- 1 Lk. 1, 3.
των, ὦ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε
καὶ διδάσκειν, ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς 2 Lk. 6, 13.
ἀποστόλοις διὰ Πνεύματος Ἁγίου οὓς ἐξελέξατο
ἀνελήμφθη· οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα 3
μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι'
ἡμερῶν τεσσεράκοντα ὀπτανόμενος αὐτοῖς καὶ
λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ· καὶ 4 10, 41. Jn. 15, 26. Lk. 24, 49.
συναλιζόμενος παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσο-
λύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγ-
γελίαν τοῦ Πατρὸς ἣν ἠκούσατέ μου· ὅτι Ἰωάνης 5 Mt. 3, 11.
μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ ἐν Πνεύματι βαπ-
τισθήσεσθε Ἁγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας.
Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες 6 Lk. 24, 21. 3, 21.
Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν
βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ; εἶπεν πρὸς αὐτούς Οὐχ 7 Mk. 13, 32.
ὑμῶν ἐστιν γνῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ Πατὴρ
ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ, ἀλλὰ λήμψεσθε δύναμιν 8
ἐπελθόντος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ
ἔσεσθέ μου μάρτυρες ἔν τε Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν
πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρίᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου
τῆς γῆς. καὶ ταῦτα εἰπὼν βλεπόντων αὐτῶν 9 Mk. 16, 19. Lk. 24, 51. Jn. 6, 62.
ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν

Inscr. ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ.

I, 5 *βαπτ. εν Πν. Αγ.* 6 *επηρωτων* 7 SR *ειπε δε* 8 *μου*] *μοι*

Lk. 24, 4. 10 ὀφθαλμῶν αὐτῶν. καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς
τὸν οὐρανὸν πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες
δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθήσεσι λευκαῖς,
Mt. 26, 64. Lk. 21, 27. 1 Ti. 3, 16. Rev. 1, 7. 11 οἳ καὶ εἶπαν Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε βλέ-
ποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ
ἀναλημφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οὕτως
ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευό-
Lk. 24, 50. 52. 53. 12 μενον εἰς τὸν οὐρανόν. Τότε ὑπέστρεψαν εἰς
Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου Ἐλαιῶνος,
ὅ ἐστιν ἐγγὺς Ἱερουσαλὴμ σαββάτου ἔχον ὁδόν.
Lk. 6, 13–16. 13 καὶ ὅτε εἰσῆλθον, εἰς τὸ ὑπερῷον ἀνέβησαν οὗ
ἦσαν καταμένοντες, ὅ τε Πέτρος καὶ Ἰωάνης καὶ
Ἰάκωβος καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς,
Βαρθολομαῖος καὶ Μαθθαῖος, Ἰάκωβος Ἀλφαίου
2, 1. Jn. 7, 3. 5. Mt. 13, 55. 14 καὶ Σίμων ὁ Ζηλωτὴς καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. οὗτοι
πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ
προσευχῇ σὺν γυναιξὶν καὶ Μαριὰμ τῇ μητρὶ τοῦ
Ἰησοῦ καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος
ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν εἶπεν· ἦν τε ὄχλος ὀνο-
Ps. 41, 9. 16 μάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡσεὶ ἑκατὸν εἴκοσι Ἄνδρες
ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ἣν προ-
εῖπεν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὰ στόματος Δαυεὶδ
περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλα-
17 βοῦσιν Ἰησοῦν, ὅτι κατηριθμημένος ἦν ἐν ἡμῖν
καὶ ἔλαχεν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης.
Mt. 27, 3–10. 18 οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς
ἀδικίας, καὶ πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησεν μέσος,

---

10 (ουρανον,) | εσθητι λευκη 11 ειπον | εμβλε-
ποντες 13 ανεβ. εις το υπ. | Ιακ. και Ιωαν. | Ματθαιος
14 τη πρ. και τη δεησει | Μαρια 15 αδ.] μαθητων |
ως 16 γρ. ταυτην | τον Ιησ. 17 εν] συν
18—20 **R** (...) 18 εκ του μ.

καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ· καὶ 19
γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερου-
σαλήμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ
διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμάχ, τοῦτ᾽ ἔστιν Χωρίον
αἵματος. γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ Ψαλμῶν 20 Ps. 69, 25; 109, 8.

Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος
καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ,

καί

Τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λαβέτω ἕτερος.

δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ 21 Jn. 15, 27.
χρόνῳ ᾧ εἰσῆλθεν καὶ ἐξῆλθεν ἐφ᾽ ἡμᾶς ὁ Κύριος
Ἰησοῦς, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάνου 22
ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήμφθη ἀφ᾽ ἡμῶν, μάρτυρα
τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ σὺν ἡμῖν γενέσθαι ἕνα
τούτων. Καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσὴφ τὸν καλού- 23
μενον Βαρσαββᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, καὶ
Μαθθίαν. καὶ προσευξάμενοι εἶπαν Σὺ Κύριε 24 Jn. 2, 24. 25; 6, 70.
καρδιογνῶστα πάντων, ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω ἐκ
τούτων τῶν δύο ἕνα ¦ λαβεῖν τὸν τόπον τῆς δια- 25
κονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἀφ᾽ ἧς παρέβη
Ἰούδας πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. καὶ 26 Pr. 16, 33.
ἔδωκαν κλήρους αὐτοῖς, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ
Μαθθίαν, καὶ συνκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα
ἀποστόλων.

Καὶ ἐν τῷ συνπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς 2 Lv. 23, 15–21. 1, 14.
Πεντηκοστῆς ἦσαν πάντες ὁμοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό· καὶ 2 4, 31.
ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερο-
μένης πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον

---

19 R – ιδια | Ακελδαμα 20 λαβοι 21 εν ω 22 γεν. συν ημ. 23 Βαρσαβαν | Ματθιαν 24 ειπον | εκ τ. τ. δ. ενα ον εξ. 25 τοπ.] κληρον | αφ] εξ 26 αυτοις] αυτων | Ματθιαν
II, 1 απαντες ομοθυμαδον

Mt. 3, 11. 3 οὗ ἦσαν καθήμενοι, καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμερι-
ζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, καὶ ἐκάθισεν ἐφ᾽ ἕνα
4, 31; 10, 44–46; 19, 6. 4 ἕκαστον αὐτῶν, καὶ ἐπλήσθησαν πάντες Πνεύμα-
τος Ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις
καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδου ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς.
13, 26. 5 Ἦσαν δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι,
ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν
6 οὐρανόν· γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης συν-
ῆλθεν τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουον εἷς
ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν.
7 ἐξίσταντο δὲ καὶ ἐθαύμαζον λέγοντες Οὐχὶ ἰδοὺ
8 πάντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; καὶ
πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ
9 ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν, Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ
Ἐλαμεῖται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποτα-
μίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ
10 τὴν Ἀσίαν, ¦ Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπ-
τον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην,
11 καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, ¦ Ἰουδαῖοί τε καὶ
προσήλυτοι, Κρῆτες καὶ Ἄραβες, ἀκούομεν λα-
λούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ
12 μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ; ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διη-
ποροῦντο, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες Τί θέλει
13 τοῦτο εἶναι; ἕτεροι δὲ διαχλευάζοντες ἔλεγον ὅτι
14 Γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσίν. Σταθεὶς δὲ ὁ
Πέτρος σὺν τοῖς ἕνδεκα ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ
καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς

Ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ πάντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ

---

3 , εκαθισε τε 4 απαντες | αυτ. αποφθ. 5 εις] εν 7 **SR** δε παντες | λεγ. προς αλληλους, Ουκ | **R** απαντες 8 (**R** εγεννηθημεν;) 11 (**R** Θεου.) 12 διηπορουν | αν θελοι 13 χλευαζοντες 14 —ο | απαντες

ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. οὐ γὰρ ὡς ὑμεῖς 15
ὑπολαμβάνετε οὗτοι μεθύουσιν, ἔστιν γὰρ ὥρα
τρίτη τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν τὸ εἰρημένον 16 Jl. 2, 28–32.
διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ
Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ 17
Θεός,
ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ Πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα,
καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν,
καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται,
καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνυπνίοις ἐνυπνιασθήσονται·
καίγε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου 18
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ Πνεύματός μου,
καὶ προφητεύσουσιν.
καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω 19
καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω,
αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ.
ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος 20
καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα,
πρὶν ἐλθεῖν ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ.
καὶ ἔσται πᾶς ὃς ἐὰν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα 21 Ro. 10, 13.
Κυρίου σωθήσεται.
Ἄνδρες Ἰσραηλεῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τού- 22 Jn. 3, 2.
τους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀποδε-
δειγμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ
τέρασι καὶ σημείοις, οἷς ἐποίησεν δι᾽ αὐτοῦ ὁ
Θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς αὐτοὶ οἴδατε, ' τοῦτον 23 4, 28. 1 P. 1, 20.

---

17 *ενυπνια* 18 (**R** conj. *εν εκ. τ. ημ.* cum praec.) 20 *πριν η ελθ. την ημ.* | (**R** Κυριου,) 21 *αν* 22 *απο τ. Θ. αποδ.* | *καθως και*

τῇ ὡρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ Θεοῦ
ἔκδοτον διὰ χειρὸς ἀνόμων προσπήξαντες ἀνείλατε,
3, 15. 24 ὃν ὁ Θεὸς ἀνέστησεν λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανά-
του, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ'
Ps. 16, 8–11. 25 αὐτοῦ. Δαυεὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν

Προορώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός,
ὅτι ἐκ δεξιῶν μού ἐστιν, ἵνα μὴ σαλευθῶ.
26 **διὰ τοῦτο ηὐφράνθη μου ἡ καρδία καὶ ἠγαλ-**
λιάσατο ἡ γλῶσσά μου,
ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ'
ἐλπίδι,
13, 35. 27 **ὅτι οὐκ ἐνκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς Ἅιδην**
οὐδὲ δώσεις τὸν Ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.
28 **ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς,**
πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώ-
που σου.

13, 36. 1 K. 2, 10. 29 Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς
ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαυείδ, ὅτι καὶ ἐτε-
λεύτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἔστιν
Ps. 89, 3. 4. 2 S. 7, 12. 13. Ps. 132, 11. 30 ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. προφήτης οὖν
ὑπάρχων καὶ εἰδὼς ὅτι **ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ** ὁ Θεὸς
ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ καθίσαι ἐπὶ τὸν
Ps. 16, 10. 31 **θρόνον αὐτοῦ,** προϊδὼν ἐλάλησεν περὶ τῆς ἀνα-
στάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι **οὔτε ἐνκατελείφθη εἰς**
32 **Ἅιδην οὔτε** ἡ σὰρξ αὐτοῦ **εἶδεν διαφθοράν.** τοῦ-
τον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ Θεός, οὗ πάντες
1, 4 33 ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες· τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ Θεοῦ
ὑψωθεὶς τήν τε ἐπαγγελίαν τοῦ Πνεύματος
τοῦ Ἁγίου λαβὼν παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐξέχεεν

---

23 *εκδ. λαβοντες, δια χειρων* | *ανειλετε* 25 *Προωρωμην* 26 *ευφρανθη η καρδ. μου* 27 *αδου* 29 *έστιν* 30 *οσφ. αυτου το κατα σαρκα αναστησειν τον Χριστον,* | *του θρονου* 31 *ου κατελειφθη η ψυχη αυτου εις αδου, ουδε* 33 *του Αγ. Πν. λαβ.*

τοῦτο ὃ ὑμεῖς καὶ βλέπετε καὶ ἀκούετε. οὐ γὰρ 34 Ps. 110, 1.
Δαυεὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς, λέγει δὲ αὐτός
Εἶπεν Κύριος τῷ Κυρίῳ μου Κάθου ἐκ δεξιῶν μου,
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν 35
σου.
ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ὅτι 36 5, 31.
καὶ Κύριον αὐτὸν καὶ Χριστὸν ἐποίησεν ὁ Θεός,
τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.
Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τὴν καρδίαν, εἶπόν 37 16, 30.
τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους
Τί ποιήσωμεν, ἄνδρες ἀδελφοί; Πέτρος δὲ πρὸς 38 3, 17—19. Lk. 24, 47.
αὐτούς Μετανοήσατε, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος
ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν
τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν, καὶ λήμψεσθε τὴν δωρεὰν
τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγ- 39 Jl. 2, 32. Is. 57, 19.
γελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν καὶ πᾶσιν **τοῖς εἰς**
μακράν, ὅσους ἂν προσκαλέσηται Κύριος ὁ **Θεὸς**
ἡμῶν. ἑτέροις τε λόγοις πλείοσιν διεμαρτύρατο, 40 Dt. 32, 5. Ph. 2, 15.
καὶ παρεκάλει αὐτοὺς λέγων Σώθητε ἀπὸ τῆς
γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης. οἱ μὲν οὖν ἀπο- 41 4, 4; 5, 14.
δεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν, καὶ
προσετέθησαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ
τρισχίλιαι· ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ 42 20, 7.
τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ, τῇ κλάσει τοῦ
ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς. Ἐγίνετο δὲ πάσῃ 43
ψυχῇ φόβος· πολλὰ δὲ τέρατα καὶ σημεῖα διὰ
τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο. πάντες δὲ οἱ πιστεύ- 44 4, 32.
σαντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶχον ἅπαντα κοινά, καὶ τὰ 45

---

33 ο νυν υμ. | SR — και 1° 34 ο Κυρ. 36 οτι Κυρ. και Χρ. αυτον ο Θ. εποι. 37 τη καρδια | ποιησομεν 38 δε εφη | επι] R εν | — των | — υμων 40 διεμαρτυρετο | — αυτους 41 ουν ασμενως | — εν 42 κοιν. και τη 43 Εγενετο | πολλα τε | Rm εγινετο εν Ιερουσαλημ· φοβος τε ην μεγας επι παντας 44 SR πιστευοντες ησαν επι το αυτο, και ειχ.

κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον καὶ διεμέ-
ριζον αὐτὰ πᾶσιν, καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν.
42. 46 καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν
ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετε-
λάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι
4, 4; 5, 14; 11, 21; 14, 1. 47 καρδίας, αἰνοῦντες τὸν Θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν
πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ Κύριος προσετίθει
τοὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸ αὐτό.

3 Πέτρος δὲ καὶ Ἰωάνης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν
14, 8. Jn. 9, 1. 2 ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην. καί τις
ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων
ἐβαστάζετο, ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν
θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην Ὡραίαν τοῦ αἰτεῖν
ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ
3 ἱερόν· ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάνην μέλλοντας
εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερὸν ἠρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν.
14, 9. 4 ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάνῃ εἶπεν
5 Βλέψον εἰς ἡμᾶς. ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς προσδο-
16. 6 κῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. εἶπεν δὲ Πέτρος
Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω,
τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ
7 τοῦ Ναζωραίου περιπάτει. καὶ πιάσας αὐτὸν
τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρεν αὐτόν· παραχρῆμα δὲ
Jn. 5, 14. 8 ἐστερεώθησαν αἱ βάσεις αὐτοῦ καὶ τὰ σφυδρά, καὶ
ἐξαλλόμενος ἔστη, καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθεν
σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν περιπατῶν καὶ ἁλλόμενος
9 καὶ αἰνῶν τὸν Θεόν. καὶ εἶδεν πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν
10 περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν Θεόν· ἐπεγίνωσκον
δὲ αὐτόν, ὅτι οὗτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην

---

47 ημ. τη εκκλησια.
III, 1 Επι το αυτο δε Π. και 6 εγειραι και περ.
7 –αυτον 2° | αυτ. αι β. | σφυρα 9 αυτ. πας ο λ.
10 δε] τε

καθήμενος ἐπὶ τῇ Ὡραίᾳ Πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, καὶ
ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ
συμβεβηκότι αὐτῷ. Κρατοῦντος δὲ αὐτοῦ 11 5, 12.
τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάνην συνέδραμεν πᾶς ὁ
λαὸς πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ
Σολομῶντος ἔκθαμβοι. ἰδὼν δὲ ὁ Πέτρος ἀπε- 12
κρίνατο πρὸς τὸν λαόν Ἄνδρες Ἰσραηλεῖται, τί
θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε ὡς ἰδίᾳ
δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσιν τοῦ περιπατεῖν
αὐτόν; **ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ,** 13 Ex. 3, 6. 5, 30. Is. 52, 13; 53, 11. 2, 23.
ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν Παῖδα
αὐτοῦ Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς μὲν παρεδώκατε καὶ
ἠρνήσασθε κατὰ πρόσωπον Πειλάτου, κρίναντος
ἐκείνου ἀπολύειν· ὑμεῖς δὲ τὸν Ἅγιον καὶ Δίκαιον 14 Mt. 27, 20. 21.
ἠρνήσασθε, καὶ ᾐτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆ-
ναι ὑμῖν, τὸν δὲ Ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε, 15 4, 10. 5, 31. He. 2, 10.
ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές
ἐσμεν. καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ 16
τοῦτον, ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε, ἐστερέωσεν τὸ
ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις ἡ δι᾽ αὐτοῦ ἔδωκεν
αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων
ὑμῶν. καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν 17 Lk. 23, 34. 1 Ti. 1, 13.
ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν· ὁ δὲ Θεὸς 18 Lk. 24, 27.
ἃ προκατήγγειλεν διὰ στόματος πάντων τῶν προ-
φητῶν, παθεῖν τὸν Χριστὸν αὐτοῦ, ἐπλήρωσεν
οὕτως. μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε πρὸς 19 2, 38.
τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας, ὅπως ἂν 20
ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ
Κυρίου καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν
Χριστὸν Ἰησοῦν, ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι 21

---

11 *αυτου*] *του ιαθεντος χωλου* | — *τον* 2° | *πρ. αυτ. πας ο λ.* 12 — *ο* 13 — *μεν* | *ηρν. αυτον* 18 *προφ. αυτου* | — *αυτου* 19 *προς*] *εις* 20 *προκεκηρυγμενον* | S *Ιησ. Χρ.* (R *Χρ.*, *Ιησ.*)

ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων ὧν ἐλά-
λησεν ὁ Θεὸς διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ'
Dt. 18, 15. 19. 7, 37. 22 αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν. Μωϋσῆς μὲν εἶπεν ὅτι
Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς ἐκ τῶν
ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ
Lv. 23, 29. 23 **πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. ἔσται δὲ πᾶσα**
ψυχὴ ἥτις ἐὰν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου
24 **ἐξολεθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ.** καὶ πάντες δὲ οἱ
προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς ὅσοι
ἐλάλησαν καὶ κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας.
Gn. 12, 3; 22, 18. Gal. 3, 8. 25 ὑμεῖς ἐστε οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ τῆς δια-
θήκης ἧς ὁ Θεὸς διέθετο πρὸς τοὺς πατέρας
ὑμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ **Καὶ ἐν τῷ σπέρματί**
σου ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς.
13, 46. 26 ὑμῖν πρῶτον ἀναστήσας ὁ Θεὸς τὸν Παῖδα αὐ-
τοῦ ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς ἐν τῷ
ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.
Lk. 22, 4. 52. 4 Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαόν, ἐπέστησαν
αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ
23, 8. 2 οἱ Σαδδουκαῖοι, διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν
αὐτοὺς τὸν λαὸν καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ
3, 1. 3 τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν, καὶ ἐπέβαλον
αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν
2. 47. 4 αὔριον· ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη. πολλοὶ δὲ τῶν
ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν, καὶ ἐγενήθη
ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὡς χιλιάδες πέντε.
5 Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν
τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς

---

21 *στομ. παντων αγ. αυτ. προφ. απ αι.* 22 *μεν γαρ προς τους πατερας ειπεν* | *Θεος υμων* | (R[m] *υμων, ως*) 23 *αν* 24 (S**R** *ελαλησαν, και*) | *προκατηγγειλαν* 25 —*οι* | *διεθ. ο Θ.* | *υμ.*] *ημων* | —*εν* 26 S**R** *ο Θ.* (**R** ,) *αν.* | *αυτου Ιησουν*

IV, 1 R[m] *αρχιερεις* 4 *ο αριθμ.* | *ωσει* 5 —*τους* 2° 3°

γραμματεῖς ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ Ἄννας ὁ ἀρ- 6
χιερεὺς καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωάνης καὶ Ἀλέξανδρος
καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ, καὶ στή- 7 Mt. 21, 23.
σαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ ἐπυνθάνοντο Ἐν ποίᾳ
δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο
ὑμεῖς; τότε Πέτρος πλησθεὶς Πνεύματος Ἁγίου 8 Mt. 10, 19. 20.
εἶπεν πρὸς αὐτούς Ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσ-
βύτεροι, εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ 9
εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος
σέσωσται, γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ 10 3, 6. 13–16.
τῷ λαῷ Ἰσραήλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ
Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε,
ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος
παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. οὗτός ἐστιν 11 Mt. 21, 42. Ps. 118, 22.
ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ᾿ ὑμῶν **τῶν οἰκοδόμων, ὁ**
γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. καὶ οὐκ ἔστιν ἐν 12 Mt. 1, 21.
ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία· οὐδὲ γὰρ ὄνομά ἐστιν
ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώ-
ποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς. Θεωροῦντες δὲ τὴν 13
τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ Ἰωάνου, καὶ καταλα-
βόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσιν καὶ
ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι
σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν, τόν τε ἄνθρωπον βλέποντες 14 3, 8. 9.
σὺν αὐτοῖς ἑστῶτα τὸν τεθεραπευμένον, οὐδὲν
εἶχον ἀντειπεῖν. κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ 15
συνεδρίου ἀπελθεῖν, συνέβαλλον πρὸς ἀλλήλους
λέγοντες Τί ποιήσωμεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; 16 Jn. 11, 47.
ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι᾿ αὐτῶν,
πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ φανερόν,
καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνεῖσθαι· ἀλλ᾿ ἵνα μὴ ἐπὶ 17 5, 28.

---

5 *εν*] *εις* 6 *και Ανναν τον αρχιερεα κ. Καϊαφαν κ. Ιωαννην κ. Αλεξανδρον,* 8 *πρεσβ. του Ισραηλ* 11 *οικοδομουντων* 12 *ουδε*] *ουτε* 14 *τε*] *δε* 15 *συνεβαλον* 16 *ποιησομεν* | *αρνησασθαι*

πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαόν, ἀπειλησώμεθα
αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ
18 μηδενὶ ἀνθρώπων. καὶ καλέσαντες αὐτοὺς παρ-
ήγγειλαν καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν
5, 29. 19 ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. ὁ δὲ Πέτρος καὶ
Ἰωάνης ἀποκριθέντες εἶπον πρὸς αὐτούς Εἰ
δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὑμῶν ἀκούειν
20 μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ, κρίνατε· οὐ δυνάμεθα γὰρ
21 ἡμεῖς ἃ εἴδαμεν καὶ ἠκούσαμεν μὴ λαλεῖν. οἱ
δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν
εὑρίσκοντες τὸ πῶς κολάσωνται αὐτούς, διὰ τὸν
λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν Θεὸν ἐπὶ τῷ γε-
22 γονότι· ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσεράκοντα ὁ
ἄνθρωπος ἐφ᾽ ὃν γεγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς
23 ἰάσεως. Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς
ἰδίους καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιε-
Ex. 20, 11. Ps. 146, 6. Is. 37, 16. Jer. 32, 17. Lk. 2, 29. Rev. 6, 10. 24 ρεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπαν. οἱ δὲ ἀκούσαντες
ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ εἶπαν
Δέσποτα, σὺ ὁ **ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν**
Ps. 2, 1. 2. 25 **καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς**, ὁ τοῦ
πατρὸς ἡμῶν διὰ Πνεύματος Ἁγίου στόματος
Δαυεὶδ παιδός σου εἰπών

Ἵνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη
καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά;
26 **παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς**
καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ
κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ.

Lk. 23, 12. 27 **συνήχθησαν** γὰρ ἐπ᾽ ἀληθείας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ
ἐπὶ τὸν ἅγιον Παῖδά σου Ἰησοῦν, **ὃν ἔχρισας**,
Ἡρῴδης τε καὶ Πόντιος Πειλᾶτος σὺν **ἔθνεσιν καὶ**

---

17 απειλη απειλ. 18 παρ. αυτοις το καθ. 19 πρ. αυτ. ειπ. 20 ειδομεν 22 εγεγονει 23 ειπον 24 ειπον | συ ο Θεος ο 25 –τ. πατρ. ημ. | –Πνευμ. Αγ. | Δ. του παιδ. 27 –εν τη πολ. τ.

λαοῖς Ἰσραήλ, ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ σου καὶ ἡ 28 2, 23.
βουλὴ προώρισεν γενέσθαι. καὶ τὰ νῦν, Κύριε, 29 Eph. 6, 19.
ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις
σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον
σου, ἐν τῷ τὴν χεῖρα ἐκτείνειν σε εἰς ἴασιν καὶ 30
σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ
ἁγίου Παιδός σου Ἰησοῦ. καὶ δεηθέντων αὐτῶν 31 2, 2. 4.
ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ
ἐπλήσθησαν ἅπαντες τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ
ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μετὰ παρρησίας.

Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν καρδία 32 2, 44.
καὶ ψυχὴ μία, καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων
αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς πάντα
κοινά. καὶ δυνάμει μεγάλῃ ἀπεδίδουν τὸ μαρ- 33 2, 47.
τύριον οἱ ἀπόστολοι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ τῆς
ἀναστάσεως, χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας
αὐτούς. οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ἦν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι 34 2, 45.
γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πω-
λοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων
καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· 35
διεδίδετο δὲ ἑκάστῳ καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν.
Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας ἀπὸ τῶν ἀπο- 36 11, 22. 24. 13, 4. 15, 39.
στόλων, ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον Υἱὸς παρα-
κλήσεως, Λευείτης, Κύπριος τῷ γένει, ὑπάρ- 37
χοντος αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκεν τὸ χρῆμα
καὶ ἔθηκεν πρὸς τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

Ἀνὴρ δέ τις Ἀνανίας ὀνόματι σὺν Σαπφείρῃ 5
τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐπώλησεν κτῆμα, καὶ ἐνο- 2 4, 37.
σφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνειδυίης καὶ τῆς

---

28 SR βουλη σου 30 χ. σου 31 απ. Πν. Αγ. 32 η καρδ. κ. η ψ. | απαντα 33 μεγ. δυν. | τ. αναστ. τ. Κυρ. Ιησ. (R^m + Χριστου) 34 ην] υπηρχεν 35 διεδιδοτο 36 Ιωσῆς | απο] υπο 37 προς] παρα V, 2 συνειδυιας

γυναικός, καὶ ἐνέγκας μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας
Jn. 13, 2. 3 τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν. εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος
Ἀνανία, διὰ τί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρ-
δίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον
καὶ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου;
4 οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενεν καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ
ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου
τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις ἀλλὰ
5 τῷ Θεῷ. ἀκούων δὲ ὁ Ἀνανίας τοὺς λόγους
τούτους πεσὼν ἐξέψυξεν· καὶ ἐγένετο φόβος
6 μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας. ἀναστάντες
δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν καὶ ἐξενέγ-
7 καντες ἔθαψαν. Ἐγένετο δὲ ὡς ὡρῶν τριῶν
διάστημα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονὸς
8 εἰσῆλθεν. ἀπεκρίθη δὲ πρὸς αὐτὴν Πέτρος
Εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ἡ δὲ
9 εἶπεν Ναί, τοσούτου. ὁ δὲ Πέτρος πρὸς αὐτήν
Τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ Πνεῦμα
Κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα
10 σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ καὶ ἐξοίσουσίν σε. ἔπεσεν δὲ
παραχρῆμα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐξέψυξεν·
εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν,
καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς.
11 Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ᾽ ὅλην τὴν ἐκ-
κλησίαν καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.
3, 11. 12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο
σημεῖα καὶ τέρατα πολλὰ ἐν τῷ λαῷ· καὶ ἦσαν
13 ὁμοθυμαδὸν πάντες ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶντος· τῶν
δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ᾽
2, 47; 6, 7; 21, 20. 14 ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός· μᾶλλον δὲ προσετίθεντο

---

2 γυν. αυτου 3 — ο 1° 4 (**R** εμενεν;) 5 — ο | ακ. ταυτα 8 δε αυτη ο Π. 9 Π. ειπε πρ. 10 προς 1°] παρα 12 εν τω λ. πολλα | απαντες 14 (R^m προσετιθεντο,)

πιστεύοντες τῷ Κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ
γυναικῶν· ὥστε καὶ εἰς τὰς πλατείας ἐκφέρειν 15 19, 11. 12. Mk. 6, 56.
τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθέναι ἐπὶ κλιναρίων καὶ
κραβάττων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ σκιὰ
ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν. συνήρχετο δὲ καὶ τὸ 16
πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων Ἱερουσαλήμ, φέροντες
ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκα-
θάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν 17 4, 1. 6.
αὐτῷ, ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων, ἐπλή-
σθησαν ζήλου | καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ 18
τοὺς ἀποστόλους καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει
δημοσίᾳ. Ἄγγελος δὲ Κυρίου διὰ νυκτὸς ἤνοιξε 19 12, 7.
τὰς θύρας τῆς φυλακῆς ἐξαγαγών τε αὐτοὺς εἶπεν
Πορεύεσθε καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ 20
λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς Ζωῆς ταύτης. ἀκού- 21
σαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν
καὶ ἐδίδασκον. Παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς
καὶ οἱ σὺν αὐτῷ συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ
πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ
ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀχθῆναι αὐτούς.
οἱ δὲ παραγενόμενοι ὑπηρέται οὐχ εὗρον αὐτοὺς 22
ἐν τῇ φυλακῇ· ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν
| λέγοντες ὅτι Τὸ δεσμωτήριον εὕρομεν κεκλεισ- 23
μένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ καὶ τοὺς φύλακας
ἑστῶτας ἐπὶ τῶν θυρῶν, ἀνοίξαντες δὲ ἔσω οὐδένα
εὕρομεν. ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὅ 24
τε στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν
περὶ αὐτῶν τί ἂν γένοιτο τοῦτο. παραγενόμενος 25
δέ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι Ἰδοὺ οἱ ἄνδρες, οὓς

---

15 και εις] κατα | κλινων 16 εις Ιερ. 18 χειρ. αυτων 19 δια της ν. 22 υπηρ. παραγ. 23 το μεν δ. | εξω εστ. προ 24 τε ιερευς και ο στρ. 25 αυτ. λεγων

ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ, εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτες
26 καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν. Τότε ἀπελθὼν ὁ
στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις ἦγεν αὐτούς, οὐ
μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, μὴ λιθα-
27 σθῶσιν· ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ
συνεδρίῳ. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς
4, 18. Mt. 27, 25. 28 λέγων Παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ
διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ, καὶ ἰδοὺ πεπλη-
ρώκατε τὴν Ἱερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ
βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ᾽ ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ
4, 19. Dn. 3, 18. 29 ἀνθρώπου τούτου. ἀποκριθεὶς δὲ Πέτρος καὶ οἱ
ἀπόστολοι εἶπαν Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ
Dt. 21, 22. 3, 15. 30 ἀνθρώποις. ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν
Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε **κρεμάσαντες ἐπὶ**
2, 33. He. 2, 10; 12, 2. 31 **ξύλου**· τοῦτον ὁ Θεὸς Ἀρχηγὸν καὶ Σωτῆρα
ὕψωσεν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ τοῦ δοῦναι μετάνοιαν τῷ
Lk. 24, 48. Jn. 15, 26. 27. 32 Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. καὶ ἡμεῖς ἐσμεν
μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ
Ἅγιον ὃ ἔδωκεν ὁ Θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ.
7, 54. 33 οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο καὶ ἐβούλοντο
22, 3. 34 ἀνελεῖν αὐτούς. Ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ
Φαρισαῖος ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος
τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω βραχὺ τοὺς
35 ἀνθρώπους ποιῆσαι, εἶπέν τε πρὸς αὐτούς Ἄνδρες
Ἰσραηλεῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώ-
21, 38. 36 ποις τούτοις τί μέλλετε πράσσειν. πρὸ γὰρ
τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θευδᾶς, λέγων εἶναί
τινα ἑαυτόν, ᾧ προσεκλίθη ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς
τετρακοσίων· ὃς ἀνῃρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπεί-

---

26 ηγαγεν | ινα μη 28 Ου παρ. | (τουτω;) 29 δε ο Π. | ειπον 31 —του 32 S εσμ. αυτου R^m εσμ. εν αυτω | Πν. δε το | R^m —ὃ 33 εβουλευοντο 34 βραχυ τι τ. αποστολους 35 (**R** τουτοις,) 36 προσεκολληθη αρ. ανδρ. ωσει

θοντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν.
μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς 37 Lk. 2, 2. 13, 1.
ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς καὶ ἀπέστησεν λαὸν
ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι
ἐπείθοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. καὶ τὰ νῦν 38 Mt. 15, 13.
λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων
καὶ ἄφετε αὐτούς· ὅτι ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων ἡ
βουλὴ αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται· εἰ 39 9, 5. Sap. 12, 14.
δὲ ἐκ Θεοῦ ἐστιν, οὐ δυνήσεσθε καταλῦσαι αὐτούς,
μή ποτε καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε. ἐπείσθησαν δὲ
αὐτῷ, | καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους 40 22, 19.
δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι
τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἀπέλυσαν. Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο 41 Mt. 5, 10–12. 1 P. 4, 13.
χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι
κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ Ὀνόματος ἀτιμασθῆναι·
πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατʼ οἶκον οὐκ 42 18, 5.
ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι τὸν
Χριστὸν Ἰησοῦν.

Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν 6 4, 35.
μαθητῶν ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν
πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ
διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. προσ- 2
καλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν
μαθητῶν εἶπαν Οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς κατα-
λείψαντας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ διακονεῖν τρα-
πέζαις. ἐπισκέψασθε δέ, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ 3 1 Ti. 3, 7. 8.
ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ πλήρεις Πνεύματος
καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας

---

37 λαον ικανον 38 αφ.] εασατε 39 δυνασθε | αυτους] αυτο 40 απελ. αυτους 41 υπ. τ. ονομ. αυτου κατηξ. 42 Ιησ. τον Χρ.
VI, 2 ειπον 3 δε] SR[t] ουν | Πν. Αγιου | καταστησωμεν

4 ταύτης· ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ
8, 5. 5 τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν. καὶ ἤρεσεν ὁ
λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους, καὶ ἐξελέξαντο
Στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ Πνεύματος
Ἁγίου, καὶ Φίλιππον καὶ Πρόχορον καὶ Νικάνορα
καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ Νικόλαον προσή-
1, 24; 13, 3; 14, 23. 6 λυτον Ἀντιοχέα, οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν
ἀποστόλων, καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς
τὰς χεῖρας.
19, 20. 7 Καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ηὔξανεν, καὶ ἐπλη-
θύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ
σφόδρα, πολύς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον
τῇ πίστει.
8 Στέφανος δὲ πλήρης χάριτος, καὶ δυνάμεως
ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ.
9 ἀνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς
λεγομένης Λιβερτίνων καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλε-
ξανδρέων καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας συν-
Lk. 21, 15. 10 ζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ, καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι
Mt. 26, 60–66. 11 τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ Πνεύματι ᾧ ἐλάλει. τότε ὑπέ-
βαλον ἄνδρας λέγοντας ὅτι Ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λα-
λοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς Μωϋσῆν καὶ τὸν
12 Θεόν· συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσ-
βυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες
συνήρπασαν αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον,
Jer. 26, 11. 13 ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας Ὁ ἄν-
θρωπος οὗτος οὐ παύεται λαλῶν ῥήματα κατὰ
14 τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ νόμου· ἀκηκόαμεν
γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος
οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἀλλάξει τὰ
15 ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς. καὶ ἀτενίσαντες
εἰς αὐτὸν πάντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ

---

8 χαρ.] πιστεως   13 ρημ. βλασφημα λαλ. | SR αγ. τουτου   15 απαντες

εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέ-
λου. Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεύς Εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει; 7
ὁ δὲ ἔφη 2 Ps. 29, 3. Gn. 11, 31; 15, 7.
Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε. Ὁ
Θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ
ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν
ἐν Χαρράν, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν Ἔξελθε ἐκ τῆς 3 Gn. 12, 1; 48, 4.
γῆς σου καὶ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς
τὴν γῆν ἣν ἄν σοι δείξω. τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς 4 Gn. 11, 32; 12, 5.
Χαλδαίων κατῴκησεν ἐν Χαρράν. κἀκεῖθεν μετὰ
τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ μετῴκισεν αὐτὸν
εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε,
καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ οὐδὲ 5 Gn. 12, 7; 13, 15; 17, 8; 48, 4. Dt. 2, 5.
βῆμα ποδός, καὶ ἐπηγγείλατο δοῦναι αὐτῷ εἰς
κατάσχεσιν αὐτὴν καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ᾽
αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου. ἐλάλησεν δὲ οὕτως 6 Gn. 15, 13. 14. Ex. 2, 22; 12, 40.
ὁ Θεός, ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ
ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν
ἔτη τετρακόσια· καὶ τὸ ἔθνος ᾧ ἐὰν δουλεύσουσιν 7 Ex. 3, 12.
κρινῶ ἐγώ, ὁ Θεὸς εἶπεν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύ-
σονται καὶ λατρεύσουσίν μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.
καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς· καὶ οὕτως 8 Gn. 17, 10; 21, 4.
ἐγέννησεν τὸν Ἰσαὰκ καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ
ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, καὶ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, καὶ Ἰακὼβ
τοὺς δώδεκα πατριάρχας. Καὶ οἱ πατριάρχαι 9 Gn. 37, 11. 28; 39, 1. 2. 21; 45, 4.
ζηλώσαντες τὸν Ἰωσὴφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον·
καὶ ἦν ὁ Θεὸς μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐξείλατο αὐτὸν ἐκ 10 Gn. 39, 21; 41, 38—45. Ps. 105, 21.
πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν
καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου,
καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ᾽ Αἴγυπτον καὶ
ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. ἦλθεν δὲ λιμὸς ἐφ᾽ ὅλην 11 Gn. 41, 54; 42, 5

VII, 1 Ει αρα 3 εκ της συγγ. | —την 5 αυτω δουναι 7 δουλευσωσι | ειπ. ο Θεος 8 ο Ισ. | ο Ιακ. 10 εξειλετο

τὴν Αἴγυπτον καὶ Χαναὰν καὶ θλίψις μεγάλη,
καὶ οὐχ ηὕρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν.
Gn. 42, 2. 12 ἀκούσας δὲ Ἰακὼβ ὄντα σιτία εἰς Αἴγυπτον ἐξαπέ-
Gn. 45, 3. 16. 13 στειλεν τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον· καὶ ἐν τῷ
δευτέρῳ ἐγνωρίσθη Ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ,
καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ γένος Ἰωσήφ.
Gn. 45, 9–11; 46, 27. Ex. 1, 5. 14 ἀποστείλας δὲ Ἰωσὴφ μετεκαλέσατο Ἰακὼβ τὸν
Dt. 10, 22. πατέρα αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν ἐν ψυχαῖς
Gn. 46, 1; 49, 33. 15 ἑβδομήκοντα πέντε. καὶ κατέβη Ἰακὼβ εἰς Αἴγυπ-
Ex. 1, 6. τον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν,
Gn. 23, 16. 17; 33, 19; 45, 9; 16 καὶ μετετέθησαν εἰς Συχὲμ καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ
50, 13. Jos. 24, 32. μνήματι ᾧ ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ
Ex. 1, 7. 17 τῶν υἱῶν Ἐμμὼρ ἐν Συχέμ. Καθὼς δὲ ἤγγιζεν
ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς ὡμολόγησεν ὁ Θεὸς
τῷ Ἀβραάμ, ηὔξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν
18 Αἰγύπτῳ, ἄχρι οὗ ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος ἐπ᾽
Gn. 24, 7. 19 Αἴγυπτον, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ. οὗτος κατα-
Ex. 1, 9. 22. σοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν ἐκάκωσεν τοὺς πατέρας
τοῦ ποιεῖν τὰ βρέφη ἔκθετα αὐτῶν εἰς τὸ μὴ
Ex. 2, 2. He. 11, 23. 20 ζωογονεῖσθαι. Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη Μωϋσῆς,
καὶ ἦν ἀστεῖος τῷ Θεῷ· ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς
Ex. 2, 5. 10. 21 ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός· ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ
ἀνείλατο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ καὶ ἀνεθρέψατο
22 αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν. καὶ ἐπαιδεύθη Μωϋσῆς
πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων, ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις
Ex. 2, 11. 23 καὶ ἔργοις αὐτοῦ. Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσ-
σερακονταέτης χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν
αὐτοῦ ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς

---

11 την γην Αιγυπτου | ευρισκον 12 σῖτα εν Αιγυπτω 13 ανεγνωρισθη | γεν. του Ι. 14 τον πατ. αυτ. Ιακ. | συγγ. αυτου 15 κατεβη δε 16 ω] ο | Εμμορ του Σ. 17 ωμολ.] ωμοσεν 18 — επ Αιγ. 19 πατ. ημων | εκθ. τα βρ. 20 πατρ. αυτου 21 εκτεθεντα δε αυτον ανειλετο 22 εργ. αυτ.] εν εργοις 23 τεσσαρακονταετὴς

υἱοὺς Ἰσραήλ. καὶ ἰδών τινα ἀδικούμενον ἠμύ- 24 Ex. 2, 12.
νατο, καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ
πατάξας τὸν Αἰγύπτιον. ἐνόμιζεν δὲ συνιέναι 25
τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι ὁ Θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδω-
σιν σωτηρίαν αὐτοῖς· οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. τῇ τε 26 Ex. 2, 13.
ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ
συνήλλασσεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην εἰπών Ἄνδρες,
ἀδελφοί ἐστε· ἵνα τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; ¦ ὁ δὲ 27 Ex. 2, 14. Lk. 12, 14.
ἀδικῶν τὸν πλησίον ἀπώσατο αὐτὸν εἰπών Τίς
σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμῶν; μὴ 28
ἀνελεῖν με σὺ θέλεις ὃν τρόπον ἀνεῖλες ἐχθὲς τὸν
Αἰγύπτιον; ἔφυγεν δὲ Μωϋσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, 29 Ex. 2, 15. 22; 18, 3. 4.
καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν
υἱοὺς δύο. Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσερά- 30 Ex. 3, 2. Dt. 33, 16.
κοντα ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ
ἄγγελος ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου. ὁ δὲ Μωϋσῆς 31
ἰδὼν ἐθαύμαζεν τὸ ὅραμα· προσερχομένου δὲ
αὐτοῦ κατανοῆσαι ἐγένετο φωνὴ Κυρίου Ἐγὼ ὁ 32 Ex. 3, 6.
Θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ
καὶ Ἰακώβ. ἔντρομος δὲ γενόμενος Μωϋσῆς οὐκ
ἐτόλμα κατανοῆσαι. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Κύριος 33 Ex. 3, 5.
Λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος
ἐφ' ᾧ ἕστηκας γῆ ἁγία ἐστίν. ἰδὼν εἶδον τὴν 34 Ex. 3, 7. 10; 2, 24.
κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ
στεναγμοῦ αὐτοῦ ἤκουσα, καὶ κατέβην ἐξελέσθαι
αὐτούς· καὶ νῦν δεῦρο ἀποστείλω σε εἰς Αἴγυπτον.
Τοῦτον τὸν Μωϋσῆν, ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες Τίς σε 35 Ex. 2, 14.
κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ Θεὸς
καὶ ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν ἀπέσταλκεν σὺν χειρὶ

---

25 αδ. αυτου | αυτ. σωτ. 26 συνηλασεν | εστε υμεις 27 εφ ημας 28 χθες 30 αγγ. Κυριου 31 εθαυμασε | Κυρ. προς αυτον 32 και ο Θεος Ισ. και ο Θεος Ιακ. 33 εφ] εν 34 SR στεν. αυτων | αποστελω 35 — και 2° | απεστειλεν εν χ.

Ex. 7, 3. 10; 14, 21. Nu. 14, 33. 36 ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. οὗτος
ἐξήγαγεν αὐτοὺς ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ
Αἰγύπτῳ καὶ ἐν Ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ
3, 22. Dt. 18, 15. 37 ἔτη τεσσεράκοντα. οὗτός ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἴπας
τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ· Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει ὁ
53. Ex. 19, 3. Dt. 9, 10; 33, 2 Lxx. 38 Θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ. οὗτός ἐστιν
ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ
τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ
καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια ζῶντα
Nu. 14, 3. 39 δοῦναι ὑμῖν, ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ
πατέρες ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπώσαντο καὶ ἐστράφησαν
Ex. 32, 1. 23. 40 ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, εἰπόντες τῷ
Ἀαρών Ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἳ προπορεύσονται
ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωϋσῆς οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ
Ex. 32, 4. 6. 41 γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἴδαμεν τί ἐγένετο αὐτῷ. καὶ
ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἀνή-
γαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς
Jer. 7, 18 Lxx. 19, 13. Am. 5, 25–27. 42 ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. ἔστρεψεν δὲ ὁ Θεὸς
καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ
οὐρανοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προ-
φητῶν

Μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι
ἔτη τεσσεράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραήλ,
43 καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ
καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ Ῥομφά,
τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς;
καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος.

Ex. 25, 40. 44 Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν τοῖς πατράσιν ἡμῶν
ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωϋσῇ

---

36 γη] R τη | Αιγυπτου 37 ειπων | Κυριος ο Θεος υμων | (R^m υμων, ως) | εμε· αυτου ακουσεσθε. 38 υμιν] SR ημιν 39 αλλ | — εν 40 γεγονεν 42 (SR Ισραηλ;) 43 θεου υμων | S Ῥεμφὰν R Ῥεφάν | (SR αυτοις·) 44 εν τοις π.

ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἑωράκει· ἣν καὶ 45 Gn. 17, 8; 48, 4. Dt. 32, 49.
εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ Jos. 3, 14; 18, 1.
Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξῶσεν
ὁ Θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν, ἕως
τῶν ἡμερῶν Δαυείδ· ὃς εὗρεν χάριν ἐνώπιον τοῦ 46 2 S. 7, 2. Ps. 132, 5.
Θεοῦ καὶ ᾐτήσατο εὑρεῖν σκήνωμα τῷ οἴκῳ Ἰακώβ.
Σολομὼν δὲ οἰκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. ἀλλ' οὐχ 47 1 K. 6, 1.
ὁ Ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις κατοικεῖ· καθὼς ὁ 48 Is. 66, 1. 2.
προφήτης λέγει

Ὁ οὐρανός μοι θρόνος, 49
ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου·
ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι, λέγει Κύριος,
ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου;
οὐχὶ ἡ χείρ μου ἐποίησεν ταῦτα πάντα; 50 Ex. 32, 9; 33, 3.

Σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι καρδίαις καὶ τοῖς 51 Lv. 26, 41. Nu. 27, 14.
ὠσίν, ὑμεῖς ἀεὶ τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ ἀντι- Jer. 9, 26; 6, 10. Is. 63, 10.
πίπτετε, ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς. τίνα 52 2 Ch. 36, 16. Mt. 23, 31.
τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν;
καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ
τῆς ἐλεύσεως τοῦ Δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προ-
δόται καὶ φονεῖς ἐγένεσθε, οἵτινες ἐλάβετε τὸν 53 Ex. 20. 3, 19. 38. 2, 2.
νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε.

Ἀκούοντες δὲ ταῦτα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις 54 5, 33.
αὐτῶν καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν.
ὑπάρχων δὲ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου ἀτενίσας 55 Lk. 22, 69.
εἰς τὸν οὐρανὸν εἶδεν δόξαν Θεοῦ καὶ Ἰησοῦν
ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ εἶπεν Ἰδοὺ 56
θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς διηνοιγμένους καὶ τὸν Υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα τοῦ Θεοῦ. κρά- 57
ξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν,
καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν, | καὶ ἐκβα- 58 22, 20.

---

45 ἔξωσεν 46 οικω] SR Θεω 47 Σολομῶν | ωκοδομησεν 48 χειρ. ναοις 49 (SR οικοδ. μοι;) 51 τη καρδια 52 γεγενησθε 56 ανεωγμενους

λόντες ἔξω τῆς πόλεως ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ
μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ τοὺς
Ps. 31, 5. Lk. 23, 46. 59 πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου. καὶ ἐλιθο-
βόλουν τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα
Lk. 23, 34. 60 Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου. θεὶς δὲ τὰ
γόνατα ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ Κύριε, μὴ στήσῃς
αὐτοῖς ταύτην τὴν ἁμαρτίαν. καὶ τοῦτο εἰπὼν
7, 58. 11, 19 22, 20. 8 ἐκοιμήθη. Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει
αὐτοῦ.

Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας
ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες
δὲ διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας
Mt. 14, 12. 2 καὶ Σαμαρίας πλὴν τῶν ἀποστόλων. συνε-
κόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς καὶ
9, 1; 22, 4. 3 ἐποίησαν κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. Σαῦλος δὲ
ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τοὺς οἴκους
εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας
παρεδίδου εἰς φυλακήν.

4 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον εὐαγγελι-
6, 5. 5 ζόμενοι τὸν λόγον. Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς
τὴν πόλιν τῆς Σαμαρίας ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν
6 Χριστόν. προσεῖχον δὲ οἱ ὄχλοι τοῖς λεγο-
μένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ
ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει.
Mk. 16, 17. 7 πολλοὶ γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα
βοῶντα φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχοντο· πολλοὶ δὲ
Jn. 4, 40–42. 8 παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν· ἐγέ-
9 νετο δὲ πολλὴ χαρὰ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἀνὴρ
δέ τις ὀνόματι Σίμων προϋπῆρχεν ἐν τῇ πόλει

---

58 (Σαυλου,) 60 την αμ. ταυτ.
VIII, 1 δε 3°] τε 2 εποιησαντο 5 —την
6 δε] τε 7 πολλων γαρ | (R^m μεγαλη,) | μεγ. φων.
εξηρχετο 8 και εγεν. χ. μεγαλη

μαγεύων καὶ ἐξιστάνων τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρίας,
λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν, | ᾧ προσεῖχον 10
πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου λέγοντες Οὗτός
ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἡ καλουμένη Μεγάλη.
προσεῖχον δὲ αὐτῷ διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς 11
μαγίαις ἐξεστακέναι αὐτούς. ὅτε δὲ ἐπίστευσαν 12 Mt. 28, 19.
τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζομένῳ περὶ τῆς βασιλείας
τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος Ἰησοῦ Χριστοῦ,
ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. ὁ δὲ Σίμων 13
καὶ αὐτὸς ἐπίστευσεν, καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσ-
καρτερῶν τῷ Φιλίππῳ, θεωρῶν τε σημεῖα καὶ
δυνάμεις μεγάλας γινομένας ἐξίστατο. Ἀκού- 14 3, 1.
σαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι
δέδεκται ἡ Σαμαρία τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀπέ-
στειλαν πρὸς αὐτοὺς Πέτρον καὶ Ἰωάνην, οἵτινες 15
καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν ὅπως λά-
βωσιν Πνεῦμα Ἅγιον· οὐδέπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ 16
αὐτῶν ἐπιπεπτωκός, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι
ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. τότε 17 1 Ti. 4, 14.
ἐπετίθεσαν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάμβανον
Πνεῦμα Ἅγιον. ἰδὼν δὲ ὁ Σίμων ὅτι διὰ τῆς 18
ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ
Πνεῦμα, προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα | λέγων 19
Δότε κἀμοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἵνα ᾧ ἐὰν ἐπιθῶ
τὰς χεῖρας λαμβάνῃ Πνεῦμα Ἅγιον. Πέτρος δὲ 20
εἶπεν πρὸς αὐτόν Τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἴη
εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ ἐνόμισας
διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. οὐκ ἔστιν σοι μερὶς 21 Ps. 78, 37. Eph. 5, 5.
οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ· ἡ γὰρ **καρδία**
σου **οὐκ ἔστιν εὐθεῖα ἔναντι τοῦ Θεοῦ.** μετανόη- 22
σον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι

---

9 εξιστων 10 — καλουμενη 12 τα περι | του Ιησ. 14 τον Π. 16 ουπω 17 επετιθουν 18 Θεασαμενος δε | SR[t] Πν. το Αγιον 21 ενωπιον

τοῦ Κυρίου εἰ ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ ἐπίνοια τῆς
Dt. 29, 18. Is. 58, 6. He. 12, 15. 23 καρδίας σου· εἰς γὰρ **χολὴν πικρίας** καὶ **σύνδεσμον**
24 **ἀδικίας** ὁρῶ σε ὄντα. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων
εἶπεν Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Κύριον,
25 ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε. Οἱ
μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν
λόγον τοῦ Κυρίου ὑπέστρεφον εἰς Ἱεροσόλυμα,
πολλάς τε κώμας τῶν Σαμαρειτῶν εὐηγγελίζοντο.
26 Ἄγγελος δὲ Κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φίλιππον
λέγων Ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν
ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ
Is. 56, 3–7. 27 εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἔρημος. καὶ ἀναστὰς
ἐπορεύθη. καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦχος δυ-
νάστης Κανδάκης βασιλίσσης Αἰθιόπων, ὃς ἦν
ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει προσ-
28 κυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ, ἦν δὲ ὑποστρέφων καὶ
καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ καὶ ἀνεγίνωσκεν
29 τὸν προφήτην Ἠσαΐαν. εἶπεν δὲ τὸ Πνεῦμα τῷ
Φιλίππῳ Πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἅρματι
30 τούτῳ. προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν
αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος Ἠσαΐαν τὸν προφήτην,
καὶ εἶπεν Ἆρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις;
Jn. 16, 13. 31 ὁ δὲ εἶπεν Πῶς γὰρ ἂν δυναίμην ἐὰν μή τις
ὁδηγήσει με; παρεκάλεσέν τε τὸν Φίλιππον
Is. 53, 7. 8. 32 ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. ἡ δὲ περιοχὴ τῆς
γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσκεν ἦν αὕτη

Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη,
καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος,
οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ.

---

22 Κυρ.] Θεου 25 υπεστρεψαν | Ιερουσαλημ | ευηγγελισαντο 27 της βασ. 28 δε] τε 30 τον προφ. Ησ. 31 οδηγηση

Ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη· 33
τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται;
ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ.
ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπεν 34
Δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο;
περὶ ἑαυτοῦ ἢ περὶ ἑτέρου τινός; | ἀνοίξας δὲ ὁ 35
Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς
γραφῆς ταύτης εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν.
ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπί τι 36 10, 47.
ὕδωρ, καί φησιν ὁ εὐνοῦχος Ἰδοὺ ὕδωρ· τί κωλύει
με βαπτισθῆναι; καὶ ἐκέλευσεν στῆναι τὸ ἅρμα, 38
καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὅ τε Φί-
λιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος, καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. ὅτε 39 1 K. 18, 12.
δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, Πνεῦμα Κυρίου
ἥρπασεν τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν
οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος, ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ
χαίρων. Φίλιππος δὲ εὑρέθη εἰς Ἄζωτον, καὶ 40 21, 8. 9.
διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας ἕως
τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισαρίαν.

Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐνπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου 9 **1–29:** 22, 3–21; 26, 9–20.
εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Κυρίου, προσελθὼν τῷ 8, 3.
ἀρχιερεῖ | ᾐτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δα- 2
μασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἐάν τινας
εὕρῃ τῆς Ὁδοῦ ὄντας, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας,
δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἰερουσαλήμ. Ἐν δὲ τῷ 3 1 Co. 15, 8.
πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ,
ἐξαίφνης τε αὐτὸν περιήστραψεν φῶς ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ, καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσεν φωνὴν 4
λέγουσαν αὐτῷ Σαοὺλ Σαούλ, τί με διώκεις;

---

33 *ταπ. αυτου* | *την δε γ.* 37 SR[m] *ειπε δε ο Φιλιππος, Ει πιστευεις εξ ολης της καρδιας, εξεστιν. αποκριθεις δε ειπε, Πιστευω τον υιον του Θεου ειναι τον Ιησουν Χριστον.*

IX, 3 *και εξαιφν. περιηστ. αυτ.* | *εκ*] *απο*

5, 39. 5 ¦ εἶπεν δέ Τίς εἶ, Κύριε; ὁ δέ Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς
6 ὃν σὺ διώκεις· ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς
τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταί σοι ὅ τι σε δεῖ ποιεῖν.
Sap. 18, 1. 7 οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἱστήκεισαν
ἐνεοί, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεω-
8 ροῦντες. ἠγέρθη δὲ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς, ἀνεῳγ-
μένων δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ οὐδὲν ἔβλεπεν·
χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν.
9 καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν
οὐδὲ ἔπιεν.
10, 17; 16, 9. 10 Ἦν δέ τις μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνα-
νίας, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἐν ὁράματι ὁ Κύριος
21, 39. 11 Ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν Ἰδοὺ ἐγώ, Κύριε, ¦ ὁ δὲ
Κύριος πρὸς αὐτόν Ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν
ῥύμην τὴν καλουμένην Εὐθεῖαν καὶ ζήτησον ἐν
οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ
12 προσεύχεται, καὶ εἶδεν ἄνδρα Ἀνανίαν ὀνόματι
εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρας, ὅπως
13 ἀναβλέψῃ. ἀπεκρίθη δὲ Ἀνανίας Κύριε, ἤκουσα
ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ
1 Co. 1, 2. 22, 16. 2 Ti. 2, 22. 14 τοῖς ἁγίοις σου ἐποίησεν ἐν Ἰερουσαλήμ· καὶ
ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων δῆσαι
Ro. 1, 5. 25, 13; 27, 24. 2 Co. 4, 7. 15 πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου. εἶπεν
δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος Πορεύου, ὅτι σκεῦος
ἐκλογῆς ἐστίν μοι οὗτος τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά
μου ἐνώπιον ἐθνῶν τε καὶ βασιλέων υἱῶν τε
23. 29. 2 Co. 11, 23–28. 16 Ἰσραήλ· ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν

---

5 ο δε Κυριος ειπεν, | διωκεις· σκληρον σοι προς κεντρα λακτιζειν. (6) τρεμων τε και θαμβων ειπε, Κυριε, τι με θελεις ποιησαι; και ο Κυριος προς αυτον, Αναστηθι | ο τι] τι 7 εννεοι 8 ο Σ. | ουδενα 10 ο Κυρ. εν ορ. 11 (SR ονοματι,) 12 ειδ. εν οραματι ανδρ. ον. Αν. | S χειρα R τας χειρας 13 ο Αν. | ακηκοα | εποι. τ. αγ. σου 15 μοι εστιν | R των εθν. | — τε 1°

ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν. Ἀπῆλθεν δὲ 17
Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς
ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπεν Σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ
Κύριος ἀπέσταλκέν με, Ἰησοῦς ὁ ὀφθείς σοι ἐν
τῇ ὁδῷ ᾗ ἤρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῇς
Πνεύματος Ἁγίου. καὶ εὐθέως ἀπέπεσαν αὐτοῦ 18
ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὡς λεπίδες, ἀνέβλεψέν τε,
καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη, ¹ καὶ λαβὼν τροφὴν ἐνί- 19
σχυσεν.

Ἐγένετο δὲ μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν
ἡμέρας τινάς, καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς 20
ἐκήρυσσεν τὸν Ἰησοῦν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ
Θεοῦ. ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ 21 1. 14. 8, 1; 26, 10.
ἔλεγον Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας εἰς Ἱερου-
σαλὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ
ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει, ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς
ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; Σαῦλος δὲ μᾶλλον 22 18, 28.
ἐνεδυναμοῦτο καὶ συνέχυννεν Ἰουδαίους τοὺς κατοι-
κοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν
ὁ Χριστός. Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναί, 23 23, 12–29.
συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν·
¹ ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. παρετη- 24 23, 16.
ροῦντο δὲ καὶ τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς
ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσιν· λαβόντες δὲ οἱ μαθηταὶ 25 2 Co. 11, 32. 33.
αὐτοῦ νυκτὸς διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτὸν
χαλάσαντες ἐν σπυρίδι. Παραγενόμενος δὲ εἰς 26 Gal. 1, 17–19.
Ἱερουσαλὴμ ἐπείραζεν κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς·
καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι
ἐστὶν μαθητής. Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν 27 20.

---

18 απεπεσον απο τ. οφθ. αυτ. | SR ωσει | τε παραχρημα 19 δε ο Σαυλος 20 Ιησ.] Χριστον 21 εν Ιερ. | (R τουτο; και...αρχιερεις.) 22 συνεχυνε τους Ιουδ. 24 παρετηρουν | δε] SR τε | —και 1° 25 αυτον οι μαθ. νυκτος (SR ,) καθ. δ. τ. τειχ., χαλ. 26 δε ο Σαυλος | επειρατο

ἤγαγεν πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο
αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδεν τὸν Κύριον καὶ ὅτι
ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρ-
28 ρησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ. καὶ ἦν
μετ᾽ αὐτῶν εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος
εἰς Ἱερουσαλήμ, παρρησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνό-
29 ματι τοῦ Κυρίου, ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς
τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ ἐπεχείρουν ἀνελεῖν
11, 25. Gal. 1, 21. 30 αὐτόν. ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον
αὐτὸν εἰς Καισαρίαν καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν
εἰς Ταρσόν.

31 Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία καθ᾽ ὅλης τῆς Ἰουδαίας
καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρίας εἶχεν εἰρήνην οἰκο-
δομουμένη καὶ πορευομένη τῷ φόβῳ τοῦ Κυρίου,
καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπλη-
θύνετο.
32 Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων
κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦν-
33 τας Λύδδα. εὗρεν δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα ὀνόματι
Αἰνέαν ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κραβάττου,
34 ὃς ἦν παραλελυμένος. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος
Αἰνέα, ἰᾶταί σε Ἰησοῦς Χριστός· ἀνάστηθι καὶ
35 στρῶσον σεαυτῷ. καὶ εὐθέως ἀνέστη. ¹ καὶ εἶδαν
αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδδα καὶ τὸν
Σάρωνα, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν Κύριον.
36 Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι
Ταβειθά, ἣ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς·

---

27 (**R** αποστολους και) | του Ιησου 28 εν Ιερ.· και παρρ. | Κυρ. Ιησου 29 αυτ. ανελ. 31 Αι μεν ουν εκκλησιαι | ειχον ειρ., οικοδομουμεναι (**R** ,) και πορευομεναι | (**R** Κυριου και...πνευματι,) | επληθυνοντο. 32 Λυδδαν 33 Αιν. ον. | κραββατω 34 Ιησ. ο Χρ. 35 ειδον | Λυδδαν

αὕτη ἦν πλήρης ἔργων ἀγαθῶν καὶ ἐλεημοσυνῶν
ὧν ἐποίει. ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις 37
ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ
ἔθηκαν ἐν ὑπερῴῳ. ἐγγὺς δὲ οὔσης Λύδδας τῇ 38
Ἰόππῃ οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν
ἐν αὐτῇ ἀπέστειλαν δύο ἄνδρας πρὸς αὐτὸν παρα-
καλοῦντες Μὴ ὀκνήσῃς διελθεῖν ἕως ἡμῶν.
ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παρα- 39
γενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον, καὶ παρέ-
στησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι καὶ
ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια, ὅσα ἐποίει
μετ' αὐτῶν οὖσα ἡ Δορκάς. ἐκβαλὼν δὲ ἔξω 40 Mk. 5, 40. 41.
πάντας ὁ Πέτρος καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύξατο,
καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπεν Ταβειθά,
ἀνάστηθι. ἡ δὲ ἤνοιξεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς,
καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον ἀνεκάθισεν. δοὺς δὲ αὐτῇ 41 32.
χεῖρα ἀνέστησεν αὐτήν· φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους
καὶ τὰς χήρας παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. γνωστὸν 42
δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ ἐπίστευσαν
πολλοὶ ἐπὶ τὸν Κύριον. Ἐγένετο δὲ ἡμέρας 43 10, 6.
ἱκανὰς μεῖναι ἐν Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

Ἀνὴρ δέ τις ἐν Καισαρίᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, 10 Mt. 8, 5. 27, 1.
ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλι-
κῆς, εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν σὺν παντὶ 2
τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ
λαῷ καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ διὰ παντός, εἶδεν ἐν 3 3, 1.
ὁράματι φανερῶς, ὡσεὶ περὶ ὥραν ἐνάτην τῆς
ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ Θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν

---

36 αγαθ. εργ. 37 αυτην εθ. 38 Λυδδης | παρακαλ. μη οκνησαι | ημ.] αυτων 40 —και 1° 42 πολλ. επιστ. 43 μειν. αυτον

X, 1 τις ην 2 ποιων τε | (R διαπαντος.) 3 —περι

4 καὶ εἰπόντα αὐτῷ Κορνήλιε. ὁ δὲ ἀτενίσας αὐ-
τῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος εἶπεν Τί ἐστιν, Κύριε;
εἶπεν δὲ αὐτῷ Αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημο-
σύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἔμπροσθεν
5 τοῦ Θεοῦ. καὶ νῦν πέμψον ἄνδρας εἰς Ἰόππην
καὶ μετάπεμψαι Σίμωνά τινα ὃς ἐπικαλεῖται
9, 43. 6 Πέτρος· οὗτος ξενίζεται παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ,
7 ᾧ ἐστιν οἰκία παρὰ θάλασσαν. ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ
ἄγγελος ὁ λαλῶν αὐτῷ, φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν
καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων
8 αὐτῷ, καὶ ἐξηγησάμενος ἅπαντα αὐτοῖς ἀπέστειλεν
9 αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην. Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁδοι-
πορούντων ἐκείνων καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων ἀνέβη
Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι περὶ ὥραν
10 ἕκτην. ἐγένετο δὲ πρόσπεινος καὶ ἤθελεν γεύ-
σασθαι· παρασκευαζόντων δὲ αὐτῶν ἐγένετο ἐπ᾽
11, 5–17. 11 αὐτὸν ἔκστασις, καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγ-
μένον καὶ καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς ὀθόνην με-
γάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς,
12 ἐν ᾧ ὑπῆρχεν πάντα τὰ τετράποδα καὶ ἑρπετὰ
13 τῆς γῆς καὶ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἐγένετο
φωνὴ πρὸς αὐτόν Ἀναστάς, Πέτρε, θῦσον καὶ
Ezk. 4,14. Lv. 11. 14 φάγε. ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν Μηδαμῶς, Κύριε, ὅτι
Mt. 15, 11. Mk. 7, 15. 19. 15 οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν καὶ ἀκάθαρτον. καὶ
φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν Ἃ ὁ Θεὸς
16 ἐκαθάρισεν σὺ μὴ κοίνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ
τρίς, καὶ εὐθὺς ἀνελήμφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν
17 οὐρανόν. Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος

---

4 εμπρ.] ενωπιον 5 εις Ι. ανδρ. | —τινα 6 θαλ.· ουτος λαλησει σοι τι σε δει ποιειν. 7 αυτω 1°] τω Κορνηλιω | οικ. αυτου 8 αυτ. απαντα 10 δε εκεινων, επεπεσεν επ 11 καταβ. επ αυτον | αρχ. δεδεμενον, και καθ. 12 τετρ. της γης και τα θηρια κ. τα ερπ. κ. τα πετ. του 14 και] η 16 ευθ.] παλιν

τί ἂν εἴη τὸ ὅραμα ὃ εἶδεν, ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οἱ
ἀπεσταλμένοι ὑπὸ τοῦ Κορνηλίου διερωτήσαντες
τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν
πυλῶνα, καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο εἰ Σίμων 18
ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται. Τοῦ δὲ 19 13, 2; 15, 28.
Πέτρου διενθυμουμένου περὶ τοῦ ὁράματος εἶπεν
τὸ Πνεῦμα Ἰδοὺ ἄνδρες δύο ζητοῦντές σε· ¦ ἀλλὰ 20
ἀναστὰς κατάβηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς μηδὲν
διακρινόμενος, ὅτι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς. κατα- 21
βὰς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας εἶπεν Ἰδοὺ ἐγώ
εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι᾽ ἣν πάρεστε; ¦ οἱ δὲ 22
εἶπαν Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ
φοβούμενος τὸν Θεόν, μαρτυρούμενός τε ὑπὸ
ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ
ἀγγέλου ἁγίου μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον
αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ. εἰσκαλε- 23 11, 12.
σάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισεν. Τῇ δὲ ἐπαύριον
ἀναστὰς ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς, καί τινες τῶν ἀδελ-
φῶν τῶν ἀπὸ Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ. τῇ δὲ 24
ἐπαύριον εἰσῆλθεν εἰς τὴν Καισαρίαν· ὁ δὲ
Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτούς, συνκαλεσά-
μενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους
φίλους. Ὡς δὲ ἐγένετο τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, 25
συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνήλιος πεσὼν ἐπὶ τοὺς
πόδας προσεκύνησεν. ὁ δὲ Πέτρος ἤγειρεν αὐτὸν 26 14, 15. Rev.19,10.
λέγων Ἀνάστηθι· καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι.
καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθεν, καὶ εὑρίσκει συνε- 27
ληλυθότας πολλούς, ἔφη τε πρὸς αὐτούς Ὑμεῖς 28
ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ

---

17 *και ιδου* | *υπο*] *απο* | —*του* 2° 19 *ενθυμουμενου* | SR *ειπ. αυτω* | *δυο*] SR *τρεις* | SR *ζητουσι σε* 20 *διοτι* 21 *ανδρ. τους απεσταλμενους απο του Κορνηλιου προς αυτον* 22 *ειπον* 23 *αναστ.*] *ο Πετρος* | *απο της Ι.* 24 *τη δε*] *και τη* | SR[t] *εισηλθον* 25 —*του* 26 *αυτ. ηγ.* | *καγω*

κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ· κἀμοὶ
ὁ Θεὸς ἔδειξεν μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν
29 ἄνθρωπον· διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμ-
φθείς. πυνθάνομαι οὖν τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ
30 με; καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη Ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας
μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην τὴν ἐνάτην προσ-
ευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἔστη
31 ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, καὶ φησίν
Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχὴ καὶ αἱ
ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.
32 πέμψον οὖν εἰς Ἰόππην καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα
ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ
33 Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν. ἐξαυτῆς οὖν
ἔπεμψα πρὸς σέ, σύ τε καλῶς ἐποίησας παραγε-
νόμενος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ
πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι
Dt. 10, 17. 1 S. 16, 7. Ro. 2, 11. 34 ὑπὸ τοῦ Κυρίου. Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα
εἶπεν Ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι **οὐκ**
Jn. 9, 31; 10, 16. 35 **ἔστιν προσωπολήμπτης ὁ Θεός,** ἀλλ' ἐν παντὶ
ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιο-
Ps. 107, 20; 147, 18. Is. 52, 7. Nah. 1, 15. Mt. 28, 18. 36 σύνην δεκτὸς αὐτῷ ἐστιν· **τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλεν**
τοῖς υἱοῖς **Ἰσραὴλ εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην** διὰ
Ἰησοῦ Χριστοῦ· οὗτός ἐστιν πάντων Κύριος.
Mt. 4, 12–17. 37 ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενόμενον ῥῆμα καθ' ὅλης τῆς
Ἰουδαίας, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας μετὰ τὸ
Is. 61, 1. Mt. 3, 16. 38 βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάνης, Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ
Ναζαρέθ, ὡς **ἔχρισεν** αὐτὸν **ὁ Θεὸς** Πνεύματι Ἁγίῳ
καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος
πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ δια-
Dt. 21, 22. 39 βόλου, ὅτι ὁ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ· καὶ ἡμεῖς

---

28 και εμοι   29 (**R** με.)   30 ημην νηστευων, και τ. εν. ωραν πρ.   32 θαλ.· ος παραγενομενος λαλησει σοι.   33 Κυρ.] Θεου   36 R[m] –ον | SR Χριστου, (ουτος...Κυριος,)   37 αρξαμενον   39 ημ. εσμεν

μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν
Ἰουδαίων καὶ Ἱερουσαλήμ· ὃν καὶ ἀνεῖλαν **κρεμά-**
σαντες ἐπὶ ξύλου. τοῦτον ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐν τῇ 40 1 Co. 15, 4–7.
τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι,
| οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσιν τοῖς προκε- 41 Jn. 14, 19. 22; 15, 27. 1, 4.
χειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνε-
φάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι 42 17, 31. Ro. 14, 9. 10. 1 P. 4, 5. 2 Ti. 4, 1.
τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ
ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Κριτὴς ζώντων καὶ
νεκρῶν. τούτῳ πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν, 43 Is. 33, 24; 53, 5. 6. Jer. 31, 34. Ezk. 34, 16. Dn. 9, 24.
ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ
πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν. Ἔτι λαλοῦν- 44
τος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα ἐπέπεσεν τὸ
Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν
λόγον. καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ 45
ὅσοι συνῆλθαν τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ
δωρεὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐκκέχυται· ἤκουον 46 2, 4. 19, 6. Mk. 16, 17.
γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις καὶ μεγαλυνόν-
των τὸν Θεόν. τότε ἀπεκρίθη Πέτρος | Μήτι τὸ 47
ὕδωρ δύναται κωλῦσαί τις τοῦ μὴ βαπτισθῆναι
τούτους, οἵτινες τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔλαβον ὡς
καὶ ἡμεῖς; προσέταξεν δὲ αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματι 48 Jn. 4, 40.
Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι. τότε ἠρώτησαν
αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.
Ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ 11
ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο
τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ὅτε δὲ ἀνέβη Πέτρος 2 10, 45.
εἰς Ἱερουσαλήμ, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ

---

39 *εν Ιερ.* | *ον ανειλον* 40 SR – *εν* 42 *ουτος*] *αυτος* 45 *συνηλθον* 46 *ο Πετρ.* 47 *κωλ. δυν.* | *καθως* 48 *δε*] *τε* | *βαπτ. εν τω ον. του Κυριου.*

XI, 2 *και οτε αν.* | *Ιεροσολυμα*

Gal. 2, 12. Eph. 2, 11. 3 περιτομῆς ¹ λέγοντες ὅτι Εἰσῆλθες πρὸς ἄνδρας
ἀκροβυστίαν ἔχοντας καὶ συνέφαγες αὐτοῖς.
4 ἀρξάμενος δὲ Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς
10, 9–48. 5 λέγων ¹ Ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχό-
μενος, καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὅραμα, καταβαῖνον
σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην τέσσαρσιν ἀρχαῖς
καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρι ἐμοῦ·
6 εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ τετράποδα
τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ
7 τοῦ οὐρανοῦ. ἤκουσα δὲ καὶ φωνῆς λεγούσης
8 μοι Ἀναστάς, Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. εἶπον
δέ Μηδαμῶς, Κύριε, ὅτι κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέ-
9 ποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου. ἀπεκρίθη δὲ ἐκ
δευτέρου φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ Ἃ ὁ Θεὸς ἐκαθά-
10 ρισεν σὺ μὴ κοίνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς,
καὶ ἀνεσπάσθη πάλιν ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν.
11 καὶ ἰδοὺ ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν
οἰκίαν ἐν ᾗ ἦμεν, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρίας
12 πρός με. εἶπεν δὲ τὸ Πνεῦμά μοι συνελθεῖν
αὐτοῖς μηδὲν διακρίναντα. ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ
καὶ οἱ ἓξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν
13 οἶκον τοῦ ἀνδρός. ἀπήγγειλεν δὲ ἡμῖν πῶς εἶδεν
τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ
εἰπόντα Ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην καὶ μετάπεμψαι
14 Σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον, ὃς λαλήσει
ῥήματα πρὸς σὲ ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ
15 οἶκός σου. ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν ἐπέ-
πεσεν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπ᾽ αὐτοὺς ὥσπερ καὶ
1, 5. 16 ἐφ᾽ ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος
τοῦ Κυρίου, ὡς ἔλεγεν Ἰωάνης μὲν ἐβάπτισεν

---

3 πρ. ανδρ. ακρ. εχ. εισηλθ. 4 ο Πετρ. 7 —και 1° 8 παν κοιν. 9 δε μοι φων. εκ δευτ. 10 παλ. ανεσπ. 11 ημην 12 μοι το Πν. | διακρινομενον 13 δε] τε | ειπ. αυτω | Ιοππ. ανδρας 16 —του 2°

ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν Πνεύματι
Ἁγίῳ. εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς 17
ὁ Θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν, πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν Κύριον
Ἰησοῦν Χριστόν, ἐγὼ τίς ἤμην δυνατὸς κωλῦσαι
τὸν Θεόν; ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν, καὶ 18 13, 48; 14, 27.
ἐδόξασαν τὸν Θεὸν λέγοντες Ἄρα καὶ τοῖς
ἔθνεσιν ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιαν εἰς ζωὴν ἔδωκεν.

Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως 19 8, 1–4.
τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διῆλθον ἕως Φοινίκης
καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες
τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. Ἦσαν δέ 20
τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι,
οἵτινες ἐλθόντες εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν καὶ
πρὸς τοὺς Ἕλληνας, εὐαγγελιζόμενοι τὸν Κύριον
Ἰησοῦν. καὶ ἦν χεὶρ Κυρίου μετ' αὐτῶν, πολύς 21 2, 47.
τε ἀριθμὸς ὁ πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν
Κύριον. Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς 22 4, 36.
ἐκκλησίας τῆς οὔσης ἐν Ἱερουσαλὴμ περὶ αὐτῶν,
καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν ἕως Ἀντιοχείας· ὃς 23 13, 43.
παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τὴν τοῦ Θεοῦ
ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς
καρδίας προσμένειν τῷ Κυρίῳ, ὅτι ἦν ἀνὴρ 24 6, 5. 5, 14.
ἀγαθὸς καὶ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου καὶ
πίστεως. καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ Κυρίῳ.
ἐξῆλθεν δὲ εἰς Ταρσὸν ἀναζητῆσαι Σαῦλον, 25 9, 30.
καὶ εὑρὼν ἤγαγεν εἰς Ἀντιόχειαν. ἐγένετο δὲ 26 Gal. 2, 11.
αὐτοῖς καὶ ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκ-
κλησίᾳ καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν, χρηματίσαι

---

17 εγω δε τις 18 εδοξαζον | Αραγε | εδ. εις ζ. 20 εισελθοντες | – και 2° | SR^m Ελληνιστας 21 – ο 22 – ουσης | Ιεροσολυμοις | διελθειν εως 23 – την 2° | R^m εν τω Κ. 25 Ταρσ. ο Βαρναβας 26 ευρ. αυτον ηγαγ. αυτον | δε αυτους ενιαυτ.

26, 28. 1 P. 4, 16. τε πρώτως ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστι-
ανούς.

13, 1; 15, 32. 27 Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ
21, 10. 28 Ἱεροσολύμων προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν· ἀναστὰς
δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαβος ἐσήμαινεν διὰ
τοῦ Πνεύματος λιμὸν μεγάλην μέλλειν ἔσεσθαι
ἐφ᾽ ὅλην τὴν οἰκουμένην· ἥτις ἐγένετο ἐπὶ Κλαυ-
Gal. 2, 10. 29 δίου. τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εὐπορεῖτό τις,
ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς
12, 25. 30 κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· ὃ καὶ ἐποίη-
σαν ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ
χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

4, 3. 12 Κατ᾽ ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρῴδης
ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ
2 τῆς ἐκκλησίας. ἀνεῖλεν δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν
3 Ἰωάνου μαχαίρῃ. ἰδὼν δὲ ὅτι ἀρεστόν ἐστιν
τοῖς Ἰουδαίοις προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον,
4 ἦσαν δὲ ἡμέραι τῶν ἀζύμων, | ὃν καὶ πιάσας ἔθετο
εἰς φυλακήν, παραδοὺς τέσσαρσιν τετραδίοις στρα-
τιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ
Ja. 5, 16. 5 πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. ὁ μὲν οὖν
Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν
ἐκτενῶς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν
5, 22. 23. 6 Θεὸν περὶ αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ἤμελλεν προαγαγεῖν
αὐτὸν ὁ Ἡρῴδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος
κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν δεδεμένος
ἁλύσεσιν δυσίν, φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτή-
5, 19. 7 ρουν τὴν φυλακήν. καὶ ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου

---

26 *πρωτον* 28 *εσημανε* | *μεγαν* | *οστις και εγεν.* | Κλ. Καισαρος 29 *ηυπορειτο*

XII, 2 *μαχαιρα* 3 *και ιδ. οτι* 5 *εκτενης* | *περι*] *υπερ* 6 *εμελλεν αυτ. προαγειν ο* Ηρ.

ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι· πα-
τάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου ἤγειρεν αὐτὸν
λέγων Ἀνάστα ἐν τάχει. καὶ ἐξέπεσαν αὐτοῦ
αἱ ἁλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. εἶπεν δὲ ὁ ἄγγελος 8
πρὸς αὐτόν Ζῶσαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά
σου. ἐποίησεν δὲ οὕτως. καὶ λέγει αὐτῷ Περι-
βαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου καὶ ἀκολούθει μοι. καὶ 9
ἐξελθὼν ἠκολούθει, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθές
ἐστιν τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ
ὅραμα βλέπειν. διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν 10
καὶ δευτέραν ἦλθαν ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν
τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἥτις αὐτομάτη
ἠνοίγη αὐτοῖς, καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην
μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ᾽ αὐτοῦ.
καὶ ὁ Πέτρος ἐν ἑαυτῷ γενόμενος εἶπεν Νῦν 11
οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλεν ὁ Κύριος τὸν
ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς Ἡρῴδου
καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰου-
δαίων. συνιδών τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τῆς 12 25. 13, 5. 13; 15, 37.
Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάνου τοῦ ἐπικαλουμένου
Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ
προσευχόμενοι. κρούσαντος δὲ αὐτοῦ τὴν θύραν 13
τοῦ πυλῶνος προσῆλθεν παιδίσκη ὑπακοῦσαι
ὀνόματι Ῥόδη, καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ 14
Πέτρου ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξεν τὸν πυλῶνα,
εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἑστάναι τὸν Πέτρον
πρὸ τοῦ πυλῶνος. οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπαν 15 26, 24. Lk. 24, 37.
Μαίνῃ. ἡ δὲ διϊσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. οἱ δὲ
ἔλεγον Ὁ ἄγγελός ἐστιν αὐτοῦ. ὁ δὲ Πέτρος 16
ἐπέμενεν κρούων· ἀνοίξαντες δὲ εἶδαν αὐτὸν καὶ

---

7 εξεπεσον 8 δε 1°] τε | Περιζωσαι, 9 ηκ. αυτω 10 ηλθον | ηνοιχθη 11 γεν. εν εαυτ. | —ο 2° | εξειλετο 12 —της 1° 13 αυτου] του Πετρου 15 ειπον | δε 3°] δ᾽ | αυτ. εστιν 16 ειδον

17 ἐξέστησαν. κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν
διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ὁ Κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν
ἐκ τῆς φυλακῆς, εἶπέν τε Ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ
καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη
5, 21. 22. 18 εἰς ἕτερον τόπον. Γενομένης δὲ ἡμέρας ἦν τά-
ραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ
19 Πέτρος ἐγένετο. Ἡρῴδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν
καὶ μὴ εὑρών, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας ἐκέλευσεν
ἀπαχθῆναι, καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς
1 K. 5, 25 [11]. Ezk. 27, 17. 20 Καισαρίαν διέτριβεν. Ἦν δὲ θυμομαχῶν Τυρίοις
καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτόν,
καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ
βασιλέως ᾐτοῦντο εἰρήνην, διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐ-
21 τῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς. τακτῇ δὲ
ἡμέρᾳ ὁ Ἡρῴδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικὴν
καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς·
Ezk. 28, 2. 22 ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει Θεοῦ φωνὴ καὶ οὐκ ἀνθρώ-
Dn. 5, 20. 23 που. παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος
Κυρίου ἀνθ᾽ ὧν οὐκ ἔδωκεν τὴν δόξαν τῷ Θεῷ,
6, 7. Is. 55, 11. 24 καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος ἐξέψυξεν. Ὁ
δὲ λόγος τοῦ Κυρίου ηὔξανεν καὶ ἐπληθύνετο.
11, 29. 12. 15, 37. 25 Βαρνάβας δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ
Ἰερουσαλήμ, πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συν-
παραλαβόντες Ἰωάνην τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον.
11, 27. 13 Ἦσαν δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκ-
κλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι ὅ τε Βαρνάβας
καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ
Κυρηναῖος, Μαναήν τε Ἡρῴδου τοῦ τετραάρχου
9, 15. 2 σύντροφος καὶ Σαῦλος. Λειτουργούντων δὲ αὐτῶν
τῷ Κυρίῳ καὶ νηστευόντων εἶπεν τὸ Πνεῦμα τὸ

---

17 *τε*] *δε* 19 *εις την* Καισ. 20 *δε ο* Ηρωδης 21 *και καθ.* 24 Κυρ.] SR Θεου 25 ἐξ] R^m εἰς | *και* Ιωαν.
XIII, 1 *δε τινες* | *τετραρχου*

Ἅγιον Ἀφορίσατε δή μοι τὸν Βαρνάβαν καὶ
Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς·
τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπι- 3 14, 23. 6, 6. 1 Ti. 4, 14; 5, 22.
θέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἀπέλυσαν.
Αὐτοὶ μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ Ἁγίου 4 15, 39.
Πνεύματος κατῆλθον εἰς Σελευκίαν, ἐκεῖθέν τε
ἀπέπλευσαν εἰς Κύπρον, καὶ γενόμενοι ἐν Σαλα- 5 12, 12. 25. 13.
μῖνι κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν ταῖς
συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ Ἰωάνην
ὑπηρέτην. Διελθόντες δὲ ὅλην τὴν νῆσον ἄχρι 6
Πάφου εὗρον ἄνδρα τινὰ μάγον ψευδοπροφήτην
Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα Βαριησοῦς, ¦ ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθ- 7
υπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος
προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον ἐπεζή-
τησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ἀνθίστατο 8 2 Ti. 3, 8.
δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας ὁ μάγος, οὕτως γὰρ μεθερμη-
νεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ζητῶν διαστρέψαι τὸν
ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως. Σαῦλος δέ, ὁ καὶ 9
Παῦλος, πλησθεὶς Πνεύματος Ἁγίου ἀτενίσας εἰς
αὐτὸν ¦ εἶπεν Ὦ πλήρης παντὸς δόλου καὶ πάσης 10 Hos. 14, 9.
ῥᾳδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιο-
σύνης, οὐ παύσῃ διαστρέφων **τὰς ὁδοὺς τοῦ Κυρίου
τὰς εὐθείας**; καὶ νῦν ἰδοὺ χεὶρ Κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ 11 9, 8. Jn. 9, 39.
ἔσῃ τυφλὸς μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ.
παραχρῆμα δὲ ἔπεσεν ἐπ᾽ αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος,
καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. τότε ἰδὼν ὁ 12
ἀνθύπατος τὸ γεγονὸς ἐπίστευσεν, ἐκπλησσόμενος
ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ Κυρίου.
Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ Παῦλον 13 12, 12. 25; 15, 38.
ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας· Ἰωάνης δὲ

---

2 *τον τε* Β. *και τον* Σ. 4 Ουτοι | *του* Πν. *του* Αγ. | *εις την* Σ. | *εις την* Κ. 6 – *ολην* | – *ανδρα* | (R Βαρ-Ιησους) 9 *και ατεν.* 10 – *του* 11 *του* Κυρ. | *επεπεσεν* 13 *τον* Π.

ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσό-
14 λυμα. Αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης
παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τὴν Πισιδίαν, καὶ ἐλ-
θόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββά-
15, 21. 15 των ἐκάθισαν. μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ
νόμου καὶ τῶν προφητῶν ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνά-
γωγοι πρὸς αὐτοὺς λέγοντες Ἄνδρες ἀδελφοί,
εἴ τις ἔστιν ἐν ὑμῖν λόγος παρακλήσεως πρὸς τὸν
16 λαόν, λέγετε. ἀναστὰς δὲ Παῦλος καὶ κατα-
σείσας τῇ χειρὶ εἶπεν Ἄνδρες Ἰσραηλεῖται καὶ
Is. 1, 2. Ex. 6, 1. 6; 12, 37. 41; 14, 8. 17 οἱ φοβούμενοι τὸν Θεόν, ἀκούσατε. ὁ Θεὸς τοῦ
λαοῦ τούτου Ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας
ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ
Ex. 16, 35. Nu. 14, 34. Dt. 1, 31. Αἰγύπτου, καὶ **μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν**
18 **αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς**, καὶ ὡς τεσσερακονταέτη χρόνον
Dt. 7, 1. Jos. 14, 2. 19 **ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ καθελὼν ἔθνη**
ἑπτὰ ἐν γῇ Χαναὰν κατεκληρονόμησεν τὴν γῆν
Jg. 2, 16. 1 S. 3, 20. 20 αὐτῶν | ὡς ἔτεσιν τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα.
καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκεν κριτὰς ἕως Σαμουὴλ
1 S. 8, 5; 10, 21. 24. 21 προφήτου. κἀκεῖθεν ᾐτήσαντο βασιλέα, καὶ
ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κείς, ἄνδρα
Ps. 89, 20. Is. 44, 28. 1 S. 16, 12. 13; 13, 14. He. 1, 5; 5, 5. 22 ἐκ φυλῆς Βενιαμείν, ἔτη τεσσεράκοντα· καὶ
μεταστήσας αὐτὸν ἤγειρεν τὸν Δαυεὶδ αὐτοῖς
εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπεν μαρτυρήσας **Εὗρον**
Δαυεὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαί, **ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν**
2 S. 7, 12. Is. 11, 1. 23 **μου**, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. τούτου
ὁ Θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν ἤγαγεν
Lk. 3, 3. 24 τῷ Ἰσραὴλ Σωτῆρα Ἰησοῦν, προκηρύξαντος
Ἰωάνου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπ-

---

14 της Πισιδιας | εισελθοντες 15 — τις | λογ. εν υμ. 17 Αιγυπτω 18 R[m] ετροφοφορησεν 19 κατεκληροδοτησεν αυτοις 20 . και μετα ταυτα, ως ετ. τετρ. κ. π., εδ. | του προφ. 21 Κις 22 αυτ. τον Δ. 23 ηγειρε | (R Σωτηρα,)

τισμα μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ. ὡς δὲ 25 Jn. 1, 20. 27. Lk. 3, 16. Mk. 1, 7.
ἐπλήρου Ἰωάνης τὸν δρόμον, ἔλεγεν Τί ἐμὲ
ὑπονοεῖτε εἶναι, οὐκ εἰμὶ ἐγώ· ἀλλ' ἰδοὺ ἔρχεται
μετ' ἐμὲ οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν
λῦσαι. Ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους Ἀβραὰμ καὶ 26 Ps. 107, 20. 46.
οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν Θεόν, ἡμῖν **ὁ λόγος** τῆς
σωτηρίας ταύτης **ἐξαπεστάλη.** οἱ γὰρ κατοικοῦντες 27 3, 17. Jn. 16, 3.
ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τοῦτον
ἀγνοήσαντες καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς
κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας κρίναντες
ἐπλήρωσαν, καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες 28 Mt. 27, 22. 23.
ᾐτήσαντο Πειλᾶτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν· ὡς δὲ 29 Mt. 27, 59. 60.
ἐτέλεσαν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθε-
λόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. ὁ 30 3, 15.
δὲ Θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· ὃς ὤφθη ἐπὶ 31 1, 3.
ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς
Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσαλήμ, οἵτινες νῦν εἰσιν μάρ-
τυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς 32 23.
εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγ-
γελίαν γενομένην, ὅτι ταύτην ὁ Θεὸς ἐκπεπλή- 33 Ps. 2, 7.
ρωκεν τοῖς τέκνοις ἡμῶν ἀναστήσας Ἰησοῦν, ὡς
καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ γέγραπται τῷ δευτέρῳ **Υἱός μου
εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε.** ὅτι δὲ ἀνέστησεν 34 Is. 55, 3.
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν
εἰς **διαφθοράν,** οὕτως εἴρηκεν ὅτι **Δώσω ὑμῖν τὰ
ὅσια Δαυεὶδ τὰ πιστά.** διότι καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει 35 2, 27. Ps. 16, 10.
Οὐ δώσεις τὸν Ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. Δαυεὶδ 36 1 K. 2, 10. Jg. 2, 10. 2, 29.
μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ Θεοῦ
βουλῇ ἐκοιμήθη καὶ προσετέθη **πρὸς τοὺς πατέρας
αὐτοῦ** καὶ εἶδεν διαφθοράν· ὃν δὲ ὁ Θεὸς ἤγειρεν, 37

---

25 ο Ιω. | Τινα με | (**SR** ειναι;) 26 ημ.] υμιν | απεσταλη 29 απαντα 31 —νυν 33 ημων (**R** ,)] αυτων ημιν, | τω δευτ. γεγρ. 35 διο 36 (**R**[m2] υπηρετησας,)

10, 43. Nu. 15, 30. 38 οὐκ εἶδεν διαφθοράν. γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν,
He. 9, 9; 13, 20. ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις
ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται, καὶ ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ
Ro. 10, 4. 39 ἠδυνήθητε ἐν νόμῳ Μωϋσέως δικαιωθῆναι, ἐν
Hab. 1, 5. 40 τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται. βλέπετε οὖν
μὴ ἐπέλθῃ τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις
41 **Ἴδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε καὶ**
ἀφανίσθητε,
ὅτι ἔργον ἐργάζομαι ἐγὼ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν,
ἔργον **ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε ἐάν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν.**
42 Ἐξιόντων δὲ αὐτῶν παρεκάλουν εἰς τὸ μεταξὺ
σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα.
11, 23. 43 λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς ἠκολούθησαν πολλοὶ
τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ
Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ, οἵτινες προσλαλοῦντες
αὐτοῖς ἔπειθον αὐτοὺς προσμένειν τῇ χάριτι τοῦ
44 Θεοῦ. Τῷ δὲ ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα
ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.
50. 14, 2. 45 ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους ἐπλήσθησαν
ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ Παύλου λαλου-
3, 26. Mt. 10, 6. Lk. 7, 30. 46 μένοις βλασφημοῦντες. παρρησιασάμενοί τε ὁ
18, 6. Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας εἶπαν Ὑμῖν ἦν ἀναγ-
καῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ·
ἐπειδὴ ἀπωθεῖσθε αὐτὸν καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε
ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς
Is. 49, 6. 47 τὰ ἔθνη. οὕτως γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ Κύριος
Τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν
τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.
11, 18. Ro. 8, 29. 48 ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον καὶ ἐδόξαζον τὸν

---

38 *εν τω ν.* 40 *επελθ. εφ υμας* 41 *εγω εργ.* | *ο*] *ω* 42 *αυτων παρεκ.*] *εκ της συναγωγης των Ιουδαιων, παρεκαλουν τα εθνη* 43 *επιμενειν* 44 Θεου] R^m *Κυριου* 45 *του* Π. *λεγομενοις, αντιλεγοντες και βλ.* 46 *τε*] *δε* | *ειπον* | *επειδη δε*

λόγον τοῦ Κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τε-
ταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον· διεφέρετο δὲ ὁ λόγος 49
τοῦ Κυρίου δι' ὅλης τῆς χώρας. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι 50
παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας τὰς εὐσχή-
μονας καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπή-
γειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν,
καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. οἱ 51 18, 6. Mt. 10, 14.
δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ἐπ' αὐ-
τοὺς ἦλθον εἰς Ἰκόνιον, οἵ τε μαθηταὶ ἐπληροῦντο 52
χαρᾶς καὶ Πνεύματος Ἁγίου.
Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν 14
αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων καὶ
λαλῆσαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ
Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. οἱ δὲ ἀπειθήσαντες 2 13, 45.
Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν
ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν. ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον 3 19, 11. He. 2, 4. Mk. 16, 20.
διέτριψαν παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ Κυρίῳ τῷ μαρ-
τυροῦντι ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, διδόντι
σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν.
ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, καὶ οἱ μὲν 4
ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀπο-
στόλοις. ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ 5 19. 2 Ti. 3, 11.
Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν ὑβρίσαι καὶ
λιθοβολῆσαι αὐτούς, συνιδόντες κατέφυγον εἰς 6 Mt. 10, 23.
τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας Λύστραν καὶ Δέρβην
καὶ τὴν περίχωρον· κἀκεῖ εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν. 7 11, 19. 20.
Καί τις ἀνὴρ ἀδύνατος ἐν Λύστροις τοῖς ποσὶν 8 3, 2; 9, 33. Jn. 9, 1.
ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὃς οὐδέ-
ποτε περιεπάτησεν. οὗτος ἤκουεν τοῦ Παύλου 9 3, 4. Mt. 9, 28.

---

48 Κυριου] R[t] Θεου 50 γυν. και τ. | τον Β. 51 ποδ. αυτων 52 τε] δε
XIV, 2 απειθουντες 3 — επι 2° | και διδ. 7 ησαν ευαγγ. 8 εν Λ. αδυν. | αυτου υπαρχων | περιεπεπατηκει

λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἰδὼν ὅτι ἔχει
10 πίστιν τοῦ σωθῆναι, εἶπεν μεγάλῃ φωνῇ Ἀνά-
στηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός. καὶ ἥλατο
28, 6. 11 καὶ περιεπάτει. οἵ τε ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν
Παῦλος ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ
λέγοντες Οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέ-
12 βησαν πρὸς ἡμᾶς, ἐκάλουν τε τὸν Βαρνάβαν
Δία, τὸν δὲ Παῦλον Ἑρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ
13 ἡγούμενος τοῦ λόγου. ὅ τε ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ
ὄντος πρὸ τῆς πόλεως, ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ
τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελεν
14 θύειν. ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας
καὶ Παῦλος, διαρρήξαντες τὰ ἱμάτια ἑαυτῶν ἐξε-
Ex. 20, 11. Ps. 146, 6. Is. 37, 16. Jer. 32, 17. 10, 26. Ja. 5, 17. 15 πήδησαν εἰς τὸν ὄχλον, κράζοντες ¹ καὶ λέγοντες
Ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς
ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ
τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ Θεὸν ζῶντα,
ὃς ἐποίησεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασ-
17, 30. 16 **σαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς**· ὃς ἐν ταῖς παρῳχη-
μέναις γενεαῖς εἴασεν πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι
Ps. 147, 8. Jer. 5, 24. 17 ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· καίτοι οὐκ ἀμάρτυρον αὑτὸν
ἀφῆκεν ἀγαθουργῶν, οὐρανόθεν ὑμῖν ὑετοὺς διδοὺς
καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ
18 εὐφροσύνης τὰς καρδίας ὑμῶν. καὶ ταῦτα λέγον-
τες μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν
2 Co. 11, 25. 2 Ti. 3, 11. 19 αὐτοῖς. Ἐπῆλθαν δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ
Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους καὶ
λιθάσαντες τὸν Παῦλον ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως,
20 νομίζοντες αὐτὸν τεθνηκέναι. κυκλωσάντων δὲ

---

9 πιστ. εχ. 10 μεγ. τη φ. | ηλλετο 11 τε] δε | ο Παυλ. 12 τον μεν Β. 13 τε] δε | πολ. αυτων 14 ιμ. αυτων εισεπηδησαν 15 τον Θεον τον ζ. 17 καιτοιγε | εαυτον | αγαθοποιων | ημιν | ημων 19 Επηλθον | νομισαντες | τεθναναι

τῶν μαθητῶν αὐτὸν ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν
πόλιν. Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθεν σὺν τῷ Βαρ-
νάβᾳ εἰς Δέρβην. εὐαγγελιζόμενοί τε τὴν πόλιν 21 Mt. 28, 19.
ἐκείνην καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς ὑπέστρεψαν εἰς
τὴν Λύστραν καὶ εἰς Ἰκόνιον καὶ εἰς Ἀντιόχειαν,
ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακα- 22 11, 23. 1 Th. 3, 3. Mt. 7, 14.
λοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν
θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν
τοῦ Θεοῦ. χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς κατ' ἐκκλη- 23 13, 3.
σίαν πρεσβυτέρους, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν
παρέθεντο αὐτοὺς τῷ Κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκει-
σαν. καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἦλθον εἰς τὴν 24
Παμφυλίαν, καὶ λαλήσαντες ἐν Πέργῃ τὸν λόγον 25
κατέβησαν εἰς Ἀτταλίαν, κἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν 26 13, 1. 2.
εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ
χάριτι τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν.
Παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκ- 27 1 Co. 16, 9. 11, 18.
κλησίαν, ἀνήγγελλον ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς μετ'
αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν θύραν πίστεως.
διέτριβον δὲ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς. 28

Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἐδί- 15 Gal. 5, 2.
δασκον τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι Ἐὰν μὴ περιτμηθῆτε
τῷ ἔθει τῷ Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. γενο- 2 11, 30. Gal. 2, 1.
μένης δὲ στάσεως καὶ ζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ
Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτούς, ἔταξαν
ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν καί τινας
ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ
πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ περὶ τοῦ ζητή-

20 αυτ. τ. μαθ. 21 ευαγγελισαμενοι | —εις 2° 3° 23 πρεσβ. κατ εκκλ. 24 —την 2° 27 ανηγγειλαν 28 δε εκει
XV, 1 περιτεμνησθε | —τω 2° 2 δε] ουν | συζη-τησεως

3 ματος τούτου. Οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες
ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας διήρχοντο τήν τε Φοινίκην
καὶ Σαμαρίαν ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν
ἐθνῶν, καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσιν τοῖς
14, 27. 4 ἀδελφοῖς. παραγενόμενοι δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα
παρεδέχθησαν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν
ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν
5 τε ὅσα ὁ Θεὸς ἐποίησεν μετ' αὐτῶν. Ἐξανέ-
στησαν δέ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἱρέσεως τῶν
Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες ὅτι δεῖ περι-
τέμνειν αὐτοὺς παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον
Μωϋσέως.
6 Συνήχθησάν τε οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσ-
10, 44; 11, 15. 7 βύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. Πολλῆς
δὲ ζητήσεως γενομένης ἀναστὰς Πέτρος εἶπεν
πρὸς αὐτούς Ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε
ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ Θεὸς
διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον
8 τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι. καὶ ὁ καρδιογνώ-
στης Θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς δοὺς τὸ Πνεῦμα
10, 34. 9 τὸ Ἅγιον καθὼς καὶ ἡμῖν, καὶ οὐθὲν διέκρινεν
μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθαρίσας
Gal. 3, 10; 5, 1. Mt. 11, 30. 10 τὰς καρδίας αὐτῶν. νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν
Θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν
μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς
Gal. 2, 16. Eph. 2, 4–10. 11 ἰσχύσαμεν βαστάσαι; ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ
Κυρίου Ἰησοῦ πιστεύομεν σωθῆναι καθ' ὃν τρό-
12 πον κἀκεῖνοι. Ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ
ἤκουον Βαρνάβα καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα
ἐποίησεν ὁ Θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν
21, 18. Gal. 2, 9. 13 δι' αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς ἀπεκρίθη

---

3 –*τε* 4 Ιερουσαλημ | *απεδεχθησαν* | S(**R**) *υπο* 6 *τε*] *δε* 7 *συζητησεως* | *ο* **Θ.** *εν ημιν εξ.* 8 *αυτ.*, *δους αυτοις* 9 *ουδεν* 11 –*του* | Ιησ. Χριστου

Ἰάκωβος λέγων Ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου.
Συμεὼν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ Θεὸς ἐπεσκέ- 14 7–9. Lk. 1, 68.
ψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.
καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, 15 Am. 9, 11. 12.
καθὼς γέγραπται

Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω 16 Jer. 12, 15.
καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαυεὶδ τὴν
πεπτωκυῖαν,
καὶ τὰ κατεστραμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω
καὶ ἀνορθώσω αὐτήν,
ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώ- 17
πων τὸν Κύριον,
καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ᾽ οὓς ἐπικέκληται τὸ
ὄνομά μου ἐπ᾽ αὐτούς,
λέγει Κύριος ποιῶν ταῦτα | γνωστὰ ἀπ᾽ αἰῶνος. 18 Is. 45, 21.

διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν 19
ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν Θεόν, ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐ- 20 Gn. 9, 4. Lv. 3, 17 ; 5, 2 ; 17, 10–16.
τοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων
καὶ τῆς πορνείας καὶ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος.
Μωϋσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς 21 13, 15.
κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ
πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος. Τότε ἔδοξε 22
τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ
ἐκκλησίᾳ ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι
εἰς Ἀντιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ,
Ἰούδαν τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν καὶ Σίλαν,
ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, | γράψαντες 23
διὰ χειρὸς αὐτῶν Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύ-
τεροι ἀδελφοὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ
Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν

---

14 *επι τω ον.* 16 *κατεσκαμμενα* 17 S(**R**) *ο ποιων* | *ταυτα παντα.* (18) *γν. απ αι. εστι τω Θεω παντα τα εργα αυτου.* 20 *απεχ. απο* | *κ. του πν.* 22 *επικαλουμενον Βαρσαβαν* 23 *αυτ. ταδε·* | *και οι αδελφ.*

1. 24 χαίρειν. Ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν
ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς
25 ὑμῶν, οἷς οὐ διεστειλάμεθα, ἔδοξεν ἡμῖν γενο-
μένοις ὁμοθυμαδόν, ἐκλεξαμένους ἄνδρας πέμψαι
πρὸς ὑμᾶς σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβᾳ
26 καὶ Παύλῳ, ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς
αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν
27 Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν
καὶ Σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλ-
Mt. 23, 4. 28 λοντας τὰ αὐτά. ἔδοξεν γὰρ τῷ Πνεύματι τῷ
Ἁγίῳ καὶ ἡμῖν μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν
29 βάρος πλὴν τούτων τῶν ἐπάναγκες, ἀπέχεσθαι
εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτῶν καὶ πορ-
νείας· ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς εὖ πράξετε.
Ἔρρωσθε.

30 Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες κατῆλθον εἰς Ἀντιό-
χειαν, καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν τὴν
31 ἐπιστολήν. ἀναγνόντες δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ
11, 27 ; 13, 1. 32 παρακλήσει. Ἰούδας τε καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ
προφῆται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν
33 τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἐπεστήριξαν· ποιήσαντες δὲ
χρόνον ἀπελύθησαν μετ᾿ εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελ-
35 φῶν πρὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτούς. Παῦλος
δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδά-
σκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἑτέρων
πολλῶν τὸν λόγον τοῦ Κυρίου.

1 Th. 3, 5. 36 Μετὰ δέ τινας ἡμέρας εἶπεν πρὸς Βαρνάβαν
Παῦλος Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς

---

24 SR^{t} ημ. εξελθοντες | υμ., λεγοντες περιτεμνεσθαι και τηρειν τον νομον, οις 28 τω Αγ. Πν. | των επ. τουτ. 29 πνικτου 30 ηλθον 32 τε] δε 33 πρ. τ. αποστολους. 34 SR^{m} εδοξε δε τω Σιλα επιμειναι αυτου. 36 Π. πρ. Β.

ἀδελφοὺς κατὰ πόλιν πᾶσαν ἐν αἷς κατηγγείλα-
μεν τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, πῶς ἔχουσιν. Βαρνά- 37 12, 12. 25.
βας δὲ ἐβούλετο συνπαραλαβεῖν καὶ τὸν Ἰωάνην
τὸν καλούμενον Μάρκον· Παῦλος δὲ ἠξίου, τὸν 38 13, 13. Col. 4, 10.
ἀποστάντα ἀπ᾽ αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας καὶ μὴ
συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ συνπαραλαμ-
βάνειν τοῦτον. ἐγένετο δὲ παροξυσμός, ὥστε 39 4, 36; 13, 4.
ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ᾽ ἀλλήλων, τόν τε
Βαρνάβαν παραλαβόντα τὸν Μάρκον ἐκπλεῦσαι
εἰς Κύπρον. Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν 40
ἐξῆλθεν, παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ Κυρίου ὑπὸ
τῶν ἀδελφῶν· διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ 41
Κιλικίαν ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας. Κατήν- 16 17, 14; 19, 22. 2 Ti. 1, 5. Ph. 2, 19–22.
τησεν δὲ καὶ εἰς Δέρβην καὶ εἰς Λύστραν. καὶ
ἰδοὺ μαθητής τις ἦν ἐκεῖ ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς
γυναικὸς Ἰουδαίας πιστῆς πατρὸς δὲ Ἕλληνος,
ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ 2 6, 3.
ἀδελφῶν. τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ 3
ἐξελθεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν διὰ τοὺς
Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις·
ᾔδεισαν γὰρ ἅπαντες ὅτι Ἕλλην ὁ πατὴρ αὐτοῦ
ὑπῆρχεν. Ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, παρ- 4 15, 23–29.
εδίδοσαν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ
κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ πρεσβυτέρων
τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις. Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι 5
ἐστερεοῦντο τῇ πίστει καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ
καθ᾽ ἡμέραν.

Διῆλθον δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ Γαλατικὴν χώραν, 6 18, 23.
κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος λαλῆσαι

---

36 αδ. ημων | πασ. πολ. 37 εβουλευσατο | —και 38 συμπαραλαβειν 39 δε] ουν 40 Κυρ.] Θεου XVI, 1 —και 1° | —εις 2° | γυν. τινος 3 απ. τον πατερα αυτ., οτι Ελλ. υπ. 4 παρεδιδουν | και των πρ. | Ιερουσαλημ 6 Διελθοντες | και την Γ.

7 τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἐλθόντες δὲ κατὰ τὴν
Μυσίαν ἐπείραζον εἰς τὴν Βιθυνίαν πορευθῆναι,
8 καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ Πνεῦμα Ἰησοῦ· παρελ-
θόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρῳάδα.
9 καὶ ὅραμα διὰ νυκτὸς τῷ Παύλῳ ὤφθη, ἀνὴρ
Μακεδών τις ἦν ἑστὼς καὶ παρακαλῶν αὐτὸν καὶ
λέγων Διαβὰς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν.
10 ὡς δὲ τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν
ἐξελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι
προσκέκληται ἡμᾶς ὁ Θεὸς εὐαγγελίσασθαι
αὐτούς.
11 Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ Τρῳάδος εὐθυδρομήσα-
μεν εἰς Σαμοθρᾴκην, τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰς Νέαν
12 πόλιν, ¹ κἀκεῖθεν εἰς Φιλίππους, ἥτις ἐστὶν
πρώτη τῆς μερίδος Μακεδονίας πόλις, κολωνία.
Ἦμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας
13 τινάς. τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν
ἔξω τῆς πύλης παρὰ ποταμὸν οὗ ἐνομίζομεν
προσευχὴν εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς
Jn. 6, 44. 14 συνελθούσαις γυναιξίν. καί τις γυνὴ ὀνόματι
Λυδία, πορφυρόπωλις πόλεως Θυατείρων, σεβο-
μένη τὸν Θεόν, ἤκουεν, ἧς ὁ Κύριος διήνοιξεν
τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ
15 Παύλου. ὡς δὲ ἐβαπτίσθη καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς,
παρεκάλεσεν λέγουσα Εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν
τῷ Κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου
19, 24. 16 μένετε· καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς. Ἐγένετο δὲ
πορευομένων ἡμῶν εἰς τὴν προσευχήν, παιδίσκην

---

6 (Ασια,) 7 —*δε* | *εις*] *κατα* | *πορευεσθαι* | —Ιησου 9 *δια της ν. ωφθη τ.* Π. | *τις ην* Μακ. | **SR** —*και* 2° 10 *την* Μακ. | Θεος] Κυριος 11 *δε* 1°] **SR** *ουν* | *απο της* Τρ. | *δε* 2°] *τε* | Νεαπολιν 12 *εκειθεν τε* | (**R** *μεριδος,*) | *της* Μακ. 13 *πυλ.*] *πολεως* | *ενομιζετο προσευχη* 14 (**R** *πορφυροπωλις,*) | *υπο του* Π. 15 *μεινατε* 16 —*την*

τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα Πύθωνα ὑπαντῆσαι ἡμῖν,
ἥτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχεν τοῖς κυρίοις αὐτῆς
μαντευομένη. αὕτη κατακολουθοῦσα τῷ Παύλῳ 17 Mk. 1, 24. 34.
καὶ ἡμῖν ἔκραζεν λέγουσα Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι
δοῦλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες κατ-
αγγέλλουσιν ὑμῖν ὁδὸν σωτηρίας. τοῦτο δὲ 18 19, 13. Mk. 16, 17.
ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. διαπονηθεὶς δὲ Παῦ-
λος καὶ ἐπιστρέψας τῷ πνεύματι εἶπεν Παραγ-
γέλλω σοι ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξελθεῖν
ἀπ' αὐτῆς· καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. Ἰδόντες 19
δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς
ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ
τὸν Σίλαν εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς
ἄρχοντας, καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρα- 20 17, 6. 1 K. 18, 17.
τηγοῖς εἶπαν Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν
ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες, ¹ καὶ καταγ- 21
γέλλουσιν ἔθη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι
οὐδὲ ποιεῖν Ῥωμαίοις οὖσιν. καὶ συνεπέστη ὁ 22 2 Co. 11, 25. Ph. 1, 30. 1 Th. 2, 2.
ὄχλος κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιρήξαντες
αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐκέλευον ῥαβδίζειν, πολλὰς δὲ 23
ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς ἔβαλον εἰς φυλακήν,
παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν
αὐτούς· ὃς παραγγελίαν τοιαύτην λαβὼν ἔβαλεν 24
αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν καὶ τοὺς πόδας
ἠσφαλίσατο αὐτῶν εἰς τὸ ξύλον. Κατὰ δὲ τὸ 25
μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι
ὕμνουν τὸν Θεόν, ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι·
ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι 26
τὰ θεμέλια τοῦ δεσμωτηρίου· ἠνεῴχθησαν δὲ πα-
ραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ
ἀνέθη. ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ καὶ 27

---

16 Πυθωνος απαντησαι   17 κατακολουθησασα
18 ο Π. | εν τω ον.   20 ειπον   23 δε] τε
24 ειληφως | αυτ. ησφ.   26 ανεωχθησαν τε

ἰδὼν ἀνεῳγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασά-
μενος τὴν μάχαιραν ἤμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν,
28 νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους. ἐφώνησεν
δὲ Παῦλος μεγάλῃ φωνῇ λέγων Μηδὲν πράξῃς
29 σεαυτῷ κακόν, ἅπαντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε. αἰ-
τήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησεν, καὶ ἔντρομος γενό-
2, 37. 30 μενος προσέπεσεν τῷ Παύλῳ καὶ Σίλᾳ, καὶ
προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω ἔφη Κύριοι, τί με δεῖ
31 ποιεῖν ἵνα σωθῶ; οἱ δὲ εἶπαν Πίστευσον ἐπὶ
τὸν Κύριον Ἰησοῦν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός
32 σου. καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ
33 σὺν πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ παραλα-
βὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν
ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ
34 αὐτοῦ ἅπαντες παραχρῆμα, ἀναγαγών τε αὐτοὺς
εἰς τὸν οἶκον παρέθηκεν τράπεζαν, καὶ ἠγαλλιά-
35 σατο πανοικεὶ πεπιστευκὼς τῷ Θεῷ. Ἡμέρας
δὲ γενομένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς
ῥαβδούχους λέγοντες Ἀπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους
36 ἐκείνους. ἀπήγγειλεν δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς
λόγους τούτους πρὸς τὸν Παῦλον, ὅτι Ἀπέ-
σταλκαν οἱ στρατηγοὶ ἵνα ἀπολυθῆτε. νῦν οὖν
22, 25. 37 ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. ὁ δὲ Παῦλος
ἔφη πρὸς αὐτούς Δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ ἀκατα-
κρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλαν
εἰς φυλακήν· καὶ νῦν λάθρᾳ ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν;
οὐ γάρ, ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν.
38 ἀπήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδοῦχοι τὰ
ῥήματα ταῦτα. ἐφοβήθησαν δὲ ἀκούσαντες ὅτι
Mt. 8, 34. 39 Ῥωμαῖοί εἰσιν, καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς,

---

27 —την | εμελλεν 28 φων. μεγ. ο Π. 29 κ. τω Σ. 31 ειπον | Κ. Ι. Χριστον 32 Θεου] SR[t] Κυριου | συν] και 33 παντες 34 οικ. αυτου 36 R—τουτους | απεσταλκασιν 37 εβαλον 38 ανηγγειλαν | και εφοβ. ακ.

καὶ ἐξαγαγόντες ἠρώτων ἀπελθεῖν ἀπὸ τῆς πόλεως.
ἐξελθόντες δὲ ἀπὸ τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον πρὸς 40
τὴν Λυδίαν, καὶ ἰδόντες παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελ-
φοὺς καὶ ἐξῆλθαν.
Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ τὴν 17 1 Th. 2, 2.
Ἀπολλωνίαν ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν
συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς 2
τῷ Παύλῳ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτούς, καὶ ἐπὶ σάβ-
βατα τρία διελέξατο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν,
διανοίγων καὶ παρατιθέμενος ὅτι τὸν Χριστὸν 3 Lk. 24, 26. 27. 45. 46.
ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι οὗτός
ἐστιν ὁ Χριστός, ὁ Ἰησοῦς, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω
ὑμῖν. καί τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν καὶ προσε- 4
κληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ, τῶν τε
σεβομένων Ἑλλήνων πλῆθος πολύ, γυναικῶν τε
τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. Ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰου- 5
δαῖοι καὶ προσλαβόμενοι τῶν ἀγοραίων ἄνδρας
τινὰς πονηροὺς καὶ ὀχλοποιήσαντες ἐθορύβουν
τὴν πόλιν, καὶ ἐπιστάντες τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος ἐζή-
τουν αὐτοὺς προαγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον· μὴ εὑρόντες 6 16, 20.
δὲ αὐτοὺς ἔσυρον Ἰάσονα καί τινας ἀδελφοὺς ἐπὶ
τοὺς πολιτάρχας, βοῶντες ὅτι Οἱ τὴν οἰκουμένην
ἀναστατώσαντες οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεισιν, οὓς 7 Lk. 23, 2. Jn. 19, 12. Ro. 16, 21.
ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι
τῶν δογμάτων Καίσαρος πράσσουσιν, βασιλέα
ἕτερον λέγοντες εἶναι Ἰησοῦν. ἐτάραξαν δὲ τὸν 8
ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα, καὶ 9
λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν

---

39 εξελθειν της π. 40 απο] S(**R**) εκ | προς] εις | ιδ. τους αδ., παρεκ. αυτους | εξηλθον
XVII, 1 — την 2° | η συναγ. 2 διελεγετο 3 — ο 2° 4 πολυ πλ. 5 οι απειθουντες Ιουδ. | τιν. ανδρ. | και επιστ.] επιστ. τε | αγαγειν 6 τον Ιασ. 7 πραττουσι | λεγ. ετ.

10 λοιπῶν ἀπέλυσαν αὐτούς. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως
διὰ νυκτὸς ἐξέπεμψαν τόν τε Παῦλον καὶ τὸν
Σίλαν εἰς Βέροιαν, οἵτινες παραγενόμενοι εἰς τὴν
Jn. 5, 39. 11 συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπῄεσαν· οὗτοι δὲ
ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες
ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ
καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφὰς εἰ ἔχοι
12 ταῦτα οὕτως. πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπί-
στευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν
1 Th. 2, 14. 13 εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. Ὡς δὲ
ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι ὅτι
καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου
ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἦλθον κἀκεῖ σαλεύοντες καὶ
16, 1. 14 ταράσσοντες τοὺς ὄχλους. εὐθέως δὲ τότε τὸν
Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ἕως
ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμεινάν τε ὅ τε Σίλας καὶ
15 ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. οἱ δὲ καθιστάνοντες τὸν Παῦλον
ἤγαγον ἕως Ἀθηνῶν, καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς
τὸν Σίλαν καὶ τὸν Τιμόθεον ἵνα ὡς τάχιστα
ἔλθωσιν πρὸς αὐτὸν ἐξῄεσαν.
16 Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ
Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ
17 θεωροῦντος κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν. διε-
λέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις
καὶ τοῖς σεβομένοις καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν
1 Co. 4, 12. 18 ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας. τινὲς δὲ
καὶ τῶν Ἐπικουρίων καὶ Στοϊκῶν φιλοσόφων
συνέβαλλον αὐτῷ, καί τινες ἔλεγον Τί ἂν θέλοι
ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; οἱ δέ Ξένων δαι-
μονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν

---

10 δια της ν. 13 (**R** κακει,) | — και ταρασσ. 14 εως] ως | υπεμενον δε 15 καθιστωντες | ηγ. αυτον | — τον 3° 16 θεωρουντι 18 — και 1° | και των Στωϊκων

καὶ τὴν ἀνάστασιν εὐηγγελίζετο. ἐπιλαβόμενοι 19
δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ἄρειον πάγον ἤγαγον, λέγοντες
Δυνάμεθα γνῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ σοῦ
λαλουμένη διδαχή; ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις 20
εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γνῶναι τίνα
θέλει ταῦτα εἶναι. Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ 21
ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον ηὐκαίρουν ἢ
λέγειν τι ἢ ἀκούειν τι καινότερον. Σταθεὶς δὲ 22
Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου πάγου ἔφη Ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους
ὑμᾶς θεωρῶ. διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν 23
τὰ σεβάσματα ὑμῶν εὗρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπε-
γέγραπτο ΑΓΝΩΣΤΩ ΘΕΩ. ὃ οὖν ἀγνοοῦντες
εὐσεβεῖτε, τοῦτο ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. **ὁ Θεὸς** 24 1 K. 8, 27. Is. 42, 5. Mt. 11, 25. 7, 48.
ὁ ποιήσας τὸν κόσμον **καὶ** πάντα **τὰ ἐν αὐτῷ**,
οὗτος **οὐρανοῦ καὶ γῆς** ὑπάρχων Κύριος οὐκ ἐν
χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν 25 Ps. 50, 12.
ἀνθρωπίνων θεραπεύεται προσδεόμενός τινος,
αὐτὸς **διδοὺς** πᾶσι ζωὴν καὶ **πνοὴν** καὶ τὰ πάντα·
ἐποίησέν τε ἐξ ἑνὸς πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατ- 26 Dt. 32, 8.
οικεῖν ἐπὶ παντὸς προσώπου τῆς γῆς, ὁρίσας
προστεταγμένους καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς
κατοικίας αὐτῶν, ¦ ζητεῖν τὸν Θεόν, εἰ ἄρα γε 27 Is. 55, 6.
ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὕροιεν, καί γε οὐ
μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. ἐν 28 Ps. 145, 18. Jer. 23, 23.
αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν, ὡς
καί τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασιν

Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν.

γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ Θεοῦ οὐκ ὀφείλομεν 29 Gn. 1, 27. Is. 40, 18. 19, 26. 1 Co. 12, 2.

---

18 *αυτοις ευηγγ.* 19 *δε*] *τε* 20 *τι αν θελοι* 21 *ευκαιρουν* | *η ακ. τι*] *και ακ.* 22 *ο* Π. 23 ($\mathbf{R}^{t}$ *θεω* $\mathbf{R}^{m}$ Θεω) | *ο*] *ον* | *τουτον* 24 Κυρ. *υπ.* 25 *ανθρωπων* 26 *εν. αιματος* | *επι παν το προσωπον* | *προτεταγμενους* 27 Θεον] Κυριον | *καιτοιγε*

νομίζειν, χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι
τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ Θεῖον εἶναι
23. 14, 16. Lk. 24, 47. Sir. 28, 7. 30 ὅμοιον. τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπερ-
ιδὼν ὁ Θεὸς τὰ νῦν ἀπαγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις
Ps. 9, 8; 96, 13; 98, 9. 10, 42. Ro. 10, 14. 31 πάντας πανταχοῦ μετανοεῖν, καθότι ἔστησεν ἡμέραν
ἐν ᾗ μέλλει **κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ**,
ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισεν, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν ἀνα-
32 στήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ἀκούσαντες δὲ ἀνά-
στασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον, οἱ δὲ εἶπαν
33 Ἀκουσόμεθά σου περὶ τούτου καὶ πάλιν. οὕτως
34 ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. τινὲς δὲ
ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ
Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγείτης καὶ γυνὴ ὀνόματι Δά-
μαρις καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.
18 Μετὰ ταῦτα χωρισθεὶς ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν
Ro. 16, 3. 2 εἰς Κόρινθον. καὶ εὑρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι
Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐληλυ-
θότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα
αὐτοῦ, διὰ τὸ διατεταχέναι Κλαύδιον χωρίζεσθαι
πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ τῆς Ῥώμης, προσ-
20, 34. 1 Co. 4, 12. 3 ῆλθεν αὐτοῖς, καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι ἔμενεν
παρ' αὐτοῖς, καὶ ἠργάζοντο· ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ
4 τῇ τέχνῃ. διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ
πᾶν σάββατον, ἔπειθέν τε Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας.
17, 14. 15. 5 Ὡς δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὅ τε Σίλας
καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο τῷ λόγῳ ὁ Παῦλος,
διαμαρτυρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις εἶναι τὸν Χριστὸν
13, 46. 51. 20, 26. 6 Ἰησοῦν. ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφη-
μούντων ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια εἶπεν πρὸς

---

29 (SR^{m} *θειον*) 30 SR^{t} *παραγγελλει* | *παντας*] *πασι* 31 *διοτι* 32 *ειπον* | *σου παλ. περι τουτ.* 33 *και ουτ.*

XVIII, 1 *Μετα δε* | *χωρ. ο Παυλος* 2 *απο* 2°] *εκ* 3 *ειργαζετο* | *την τεχνην* 5 *λογ.*] *πνευματι* | *—ειναι*

αὐτούς Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν·
καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύ-
σομαι. καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς οἰκίαν 7
τινὸς ὀνόματι Τιτίου Ἰούστου σεβομένου τὸν Θεόν,
οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. Κρίσπος 8 1 Co. 1, 14.
δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν τῷ Κυρίῳ σὺν
ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων
ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. Εἶπεν δὲ 9 1 Co. 2, 3.
ὁ Κύριος ἐν νυκτὶ δι' ὁράματος τῷ Παύλῳ Μὴ
φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσῃς, **διότι ἐγώ** 10 Jos. 1, 5. 9.
εἰμι μετὰ σοῦ καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεταί σοι τοῦ κα- Is. 41, 10; 43, 5. Jer. 1, 8.
κῶσαί σε, διότι λαός ἐστί μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει Hos. 2, 23. Jn. 10, 16.
ταύτῃ. Ἐκάθισεν δὲ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἓξ δι- 11
δάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Γαλλίω- 12
νος δὲ ἀνθυπάτου ὄντος τῆς Ἀχαΐας κατεπέστησαν
ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ καὶ ἤγαγον
αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, λέγοντες ὅτι Παρὰ τὸν νόμον 13
ἀναπείθει οὗτος τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν
Θεόν. μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ 14 25, 18–20.
στόμα εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους Εἰ
μὲν ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥᾳδιούργημα πονηρόν, ὦ
Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἀνεσχόμην ὑμῶν· εἰ δὲ 15 Jn. 18, 31.
ζητήματά ἐστιν περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ
νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· κριτὴς ἐγὼ
τούτων οὐ βούλομαι εἶναι. καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς 16
ἀπὸ τοῦ βήματος. ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες Σω- 17 1 Co. 1, 1.
σθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν
τοῦ βήματος· καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίωνι
ἔμελεν. Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας 18 21, 24. Nu. 6, 9. 18.
ἱκανάς, τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος ἐξέπλει εἰς

---

6 (**R** εγω·)   7 R Τιτου S — Τιτ.   9 δι ορ. εν ν.
11 δε] τε   12 ανθυπατευοντος   13 ουτ. αναπ.
14 μεν ουν ην | ηνεσχομην   15 ζητημα | κρ. γαρ
17 παντ. οι Ελληνες

τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας,
κειράμενος ἐν Κενχρεαῖς τὴν κεφαλήν· εἶχεν γὰρ
19 εὐχήν. κατήντησαν δὲ εἰς Ἔφεσον, κἀκείνους
κατέλιπεν αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συνα-
20 γωγὴν διελέξατο τοῖς Ἰουδαίοις. ἐρωτώντων δὲ
αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖναι οὐκ ἐπένευσεν,
Ro. 1, 10. 1 Co. 4, 19. Ja. 4, 15. 21 ἀλλὰ ἀποταξάμενος καὶ εἰπών Πάλιν ἀνακάμψω
πρὸς ὑμᾶς τοῦ Θεοῦ θέλοντος, ἀνήχθη ἀπὸ τῆς
21, 15. 22 Ἐφέσου, καὶ κατελθὼν εἰς Καισαρίαν, ἀναβὰς
καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς
23 Ἀντιόχειαν, καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθεν,
διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ
Φρυγίαν, στηρίζων πάντας τοὺς μαθητάς.
1 Co. 3, 6. 24 Ἰουδαῖος δέ τις Ἀπολλὼς ὀνόματι, Ἀλεξαν-
δρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς
19, 3. Ro. 12, 11. Rev. 3, 15. 25 Ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. οὗτος ἦν
κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου, καὶ ζέων τῷ
πνεύματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ
τοῦ Ἰησοῦ, ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα
26 Ἰωάνου· οὗτός τε ἤρξατο παρρησιάζεσθαι ἐν τῇ
συναγωγῇ. ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Πρίσκιλλα καὶ
Ἀκύλας προσελάβοντο αὐτὸν καὶ ἀκριβέστερον
2 Co. 3, 1. Col. 4, 10. 27 αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ. βουλομένου
δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, προτρεψάμενοι
οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι
αὐτόν· ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς
9, 22; 17, 3. 28 πεπιστευκόσιν διὰ τῆς χάριτος· εὐτόνως γὰρ τοῖς
Ἰουδαίοις διακατηλέγχετο δημοσίᾳ ἐπιδεικνὺς διὰ
τῶν γραφῶν εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

---

18 την κεφ. εν Κεγχρ. 19 κατηντησε | διελεχθη 20 μειν. παρ αυτοις 21 αλλ απεταξατο αυτοις, ειπων, Δει με παντως την εορτην την ερχομενην ποιησαι εις Ιεροσολυμα· παλιν δε ανακ. | θελοντος. και αν. 23 επιστηριζων 25 Ιησου] Κυριου 26 Ακ. και Πρ. | την του Θεου οδ. 28 (SR[t] δημοσια, R[m] ,δημοσια)

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλὼ εἶναι ἐν 19
Κορίνθῳ Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη
ἐλθεῖν εἰς Ἔφεσον καὶ εὑρεῖν τινας μαθητάς,
εἶπέν τε πρὸς αὐτούς Εἰ Πνεῦμα Ἅγιον ἐλάβετε 2 2, 38.
πιστεύσαντες; οἱ δὲ πρὸς αὐτόν Ἀλλ᾽ οὐδ᾽ εἰ
Πνεῦμα Ἅγιον ἔστιν ἠκούσαμεν. εἶπέν τε Εἰς 3
τί οὖν ἐβαπτίσθητε; οἱ δὲ εἶπαν Εἰς τὸ Ἰωάνου
βάπτισμα. εἶπεν δὲ Παῦλος Ἰωάνης ἐβάπτισεν 4 Mt. 3, 11.
βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχό-
μενον μετ᾽ αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσιν, τοῦτ᾽ ἔστιν εἰς
τὸν Ἰησοῦν. ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς 5
τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ· καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς 6 8, 17; 10, 44. 46.
τοῦ Παύλου χεῖρας ἦλθε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον
ἐπ᾽ αὐτούς, ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ ἐπροφή-
τευον. ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ δώδεκα. 7
Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο 8
ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων περὶ τῆς
βασιλείας τοῦ Θεοῦ. ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο 9 2 Ti. 1, 15. 9, 2. Tit. 3, 10. 11.
καὶ ἠπείθουν κακολογοῦντες τὴν Ὁδὸν ἐνώπιον 2 Co. 6, 17. 2 Jn. 10.
τοῦ πλήθους, ἀποστὰς ἀπ᾽ αὐτῶν ἀφώρισεν τοὺς
μαθητάς, καθ᾽ ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ
Τυράννου. τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε 10
πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι
τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας.
Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας ὁ Θεὸς ἐποίει διὰ 11 14, 3.
τῶν χειρῶν Παύλου, ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦν- 12 5, 15.
τας ἀποφέρεσθαι ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια
ἢ σιμικίνθια καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ᾽ αὐτῶν τὰς
νόσους, τά τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐκπορεύεσθαι.

XIX, 1 Εφεσον· και ευρων 2 —τε | δε ειπον | ουδε 3 τε προς αυτους | ειπον 4 Ιω. μεν | Χριστον Ιησ. 6 τας χειρ. | προεφητευον 7 δεκαδυο 8 **SR** τα περι 9 Τυρ. τινος 10 Κυρ. Ιησου 11 εποι. ο Θεος 12 επιφερεσθαι | εξερχεσθαι απ αυτων

Lk. 9, 49. 13 Ἐπεχείρησαν δέ τινες καὶ τῶν περιερχομένων
Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας
τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου
Ἰησοῦ λέγοντες Ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὃν
14 Παῦλος κηρύσσει. ἦσαν δέ τινος Σκευᾶ Ἰουδαίου
Mk. 1, 34. Lk. 4, 41. 15 ἀρχιερέως ἑπτὰ υἱοὶ τοῦτο ποιοῦντες. ἀποκριθὲν
δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπεν αὐτοῖς Τὸν Ἰη-
σοῦν γινώσκω καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι· ὑμεῖς
16 δὲ τίνες ἐστέ; καὶ ἐφαλόμενος ὁ ἄνθρωπος ἐπ᾽
αὐτούς, ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρόν, κατα-
κυριεύσας ἀμφοτέρων ἴσχυσεν κατ᾽ αὐτῶν, ὥστε
γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ
5, 5. 11. 17 οἴκου ἐκείνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν
Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν τοῖς κατοικοῦσιν τὴν
Ἔφεσον, καὶ ἐπέπεσεν φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς,
καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ·
18 πολλοί τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο ἐξομολο-
γούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν.
19 ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων συνενέγκαν-
τες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων· καὶ
συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν καὶ εὗρον ἀργυρίου
6, 7; 12, 24. 20 μυριάδας πέντε. Οὕτως κατὰ κράτος τοῦ Κυρίου
ὁ λόγος ηὔξανεν καὶ ἴσχυεν.

23, 11. Ro. 1, 13. 21 Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν
τῷ πνεύματι διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν
πορεύεσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα, εἰπὼν ὅτι Μετὰ τὸ
17, 14. Ro. 16, 23. 1 Co. 4, 17. 22 γενέσθαι με ἐκεῖ δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν. ἀπο-
στείλας δὲ εἰς Μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων
αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἔραστον, αὐτὸς ἐπέσχεν

---

13 και] απο | (**R** Ιουδαιων,) | Ορκιζομεν | ο Παυλ. 14 τινες υιοι Σκ. | υιοι] οι 15 — αυτοις 16 εφαλλομενος | επ αυτ. ο ανθρ. | και κατακ. | αμφ.] αυτων 20 ο λογ. του Κυρ. 21 Ιερουσαλημ 22 εις την Μ.

χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν 23 9. 2 Co. 1, 8. 9.
καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς Ὁδοῦ.
Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν 24 16, 16.
ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος παρείχετο τοῖς τεχνί-
ταις οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν, οὓς συναθροίσας καὶ 25
τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας εἶπεν Ἄνδρες,
ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία
ἡμῖν ἐστιν, καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον 26 17, 29.
Ἐφέσου ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος
οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι
οὐκ εἰσὶν θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. οὐ μόνον 27
δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν
ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος
ἱερὸν εἰς οὐθὲν λογισθῆναι, μέλλειν τε καὶ καθαι-
ρεῖσθαι τῆς μεγαλειότητος αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία
καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται. ἀκούσαντες δὲ καὶ 28
γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ ἔκραζον λέγοντες Με-
γάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων. καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις 29 20, 4.
τῆς συγχύσεως, ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ
θέατρον, συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον
Μακεδόνας, συνεκδήμους Παύλου. Παύλου δὲ 30
βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον οὐκ εἴων
αὐτὸν οἱ μαθηταί· τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν, 31
ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν παρε-
κάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον. ἄλλοι 32
μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία
συνκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνος
ἕνεκα συνεληλύθεισαν. ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου συνε- 33
βίβασαν Ἀλέξανδρον, προβαλόντων αὐτὸν τῶν
Ἰουδαίων· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατασείσας τὴν χεῖρα
ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ. ἐπιγνόντες δὲ 34

---

24 εργ. ουκ ολ. 25 ημων 27 ουδεν | την μεγαλειοτητα 29 της] ολη | του Παυλ. 30 του δε Π. 32 ενεκεν 33 προεβιβασαν 34 επιγνοντων

ὅτι Ἰουδαῖός ἐστιν, φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων,
ὡς ἐπὶ ὥρας δύο κράζοντες Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις
35 Ἐφεσίων. καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν
ὄχλον φησίν Ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν
ἀνθρώπων ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν
νεωκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ
36 διοπετοῦς; ἀναντιρρήτων οὖν ὄντων τούτων δέον
ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν καὶ μηδὲν
37 προπετὲς πράσσειν. ἠγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας
τούτους οὔτε ἱεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας
38 τὴν θεὸν ἡμῶν. εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ
σὺν αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσι πρός τινα λόγον,
ἀγοραῖοι ἄγονται καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν, ἐγκαλεί-
39 τωσαν ἀλλήλοις. εἰ δέ τι περαιτέρω ἐπιζητεῖτε,
40 ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. καὶ γὰρ
κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς
σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος, περὶ οὗ οὐ
δυνησόμεθα ἀποδοῦναι λόγον περὶ τῆς συστρο-
φῆς ταύτης. καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσεν τὴν
ἐκκλησίαν.
20 Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον μετα-
πεμψάμενος ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ παρα-
καλέσας, ἀσπασάμενος ἐξῆλθεν πορεύεσθαι εἰς
2 Μακεδονίαν. διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ
παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ ἦλθεν εἰς τὴν
3 Ἑλλάδα, ¦ ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης
ἐπιβουλῆς αὐτῷ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι
ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμης τοῦ

---

34 *κραζοντων* 35 *ανθρωπος* | *μεγ. θεας* Αρτ. | *Διοπετους* 36 *πραττειν* 37 *θεαν υμων* 38 *πρ. τιν. λογ. εχ.* | *αγόραιοι* 39 **SR** *περι ετερων* 40 – *οὐ* | – *περι* 3°

XX, 1 *μεταπ.*] *προσκαλεσαμενος* | – *παρακαλεσας*, | *πορευθηναι* | *εις την* Μ. 3 *αυτ. επιβ.* | *γνωμη*

ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. συνείπετο δὲ 4 17, 10. 19, 29. Ro. 16, 21.
αὐτῷ Σώπατρος Πύρρου Βεροιαῖος, Θεσσαλονι-
κέων δὲ Ἀρίσταρχος καὶ Σέκουνδος, καὶ Γάϊος
Δερβαῖος καὶ Τιμόθεος, Ἀσιανοὶ δὲ Τυχικὸς καὶ
Τρόφιμος· οὗτοι δὲ προελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν 5 16, 8.
Τρῳάδι· ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας 6
τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἤλθομεν πρὸς
αὐτοὺς εἰς τὴν Τρῳάδα ἄχρι ἡμερῶν πέντε, ὅπου
διετρίψαμεν ἡμέρας ἑπτά. Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν 7 1 Co. 16, 2. 2, 42. 46.
σαββάτων συνηγμένων ἡμῶν κλάσαι ἄρτον ὁ
Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ
ἐπαύριον, παρέτεινέν τε τὸν λόγον μέχρι με-
σονυκτίου. ἦσαν δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ 8
ὑπερῴῳ οὗ ἦμεν συνηγμένοι. καθεζόμενος δέ 9
τις νεανίας ὀνόματι Εὔτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος,
καταφερόμενος ὕπνῳ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ
Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου
ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω καὶ ἤρθη νεκρός.
καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ καὶ συν- 10 1 K. 17, 21.
περιλαβὼν εἶπεν Μὴ θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ
αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστιν. ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας 11
τὸν ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ᾽ ἱκανόν τε ὁμι-
λήσας ἄχρι αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. ἤγαγον δὲ 12
τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ μετρίως.
Ἡμεῖς δὲ προελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον ἀνήχθημεν 13
ἐπὶ τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν
τὸν Παῦλον· οὕτως γὰρ διατεταγμένος ἦν,
μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. ὡς δὲ συνέβαλλεν ἡμῖν 14
εἰς τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν εἰς
Μιτυλήνην· κἀκεῖθεν ἀποπλεύσαντες τῇ ἐπιούσῃ 15

---

4 SR[t] αυτω αχρι της Ασιας | –Πυρρου | Σεκοῦνδος 5 –δε | R[m] προσελθοντες 6 οπου] ου 7 ημων] των μαθητων | του κλ. 8 ημεν] ησαν 9 καθημενος 11 –τον 13 επι 2°] εις | ην διατετ. 14 συνεβαλεν

κατηντήσαμεν ἄντικρυς Χίου, τῇ δὲ ἑτέρᾳ παρε-
βάλομεν εἰς Σάμον, τῇ δὲ ἐχομένῃ ἤλθομεν εἰς
18, 21. 16 Μίλητον. κεκρίκει γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεῦσαι
τὴν Ἔφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτρι-
βῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδεν γάρ, εἰ δυνατὸν εἴη
αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς
Ἱεροσόλυμα.
17 Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἔφεσον
μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας.
18, 19; 19, 10. 18 ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς Ὑμεῖς
ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ᾽ ἧς ἐπέβην
εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ᾽ ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον
3. 19 ἐγενόμην, δουλεύων τῷ Κυρίῳ μετὰ πάσης τα-
πεινοφροσύνης καὶ δακρύων καὶ πειρασμῶν τῶν
συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων,
20 ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων τοῦ μὴ
ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ
21 κατ᾽ οἴκους, διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ
Ἕλλησιν τὴν εἰς Θεὸν μετάνοιαν καὶ πίστιν εἰς
19, 21. 22 τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν. καὶ νῦν ἰδοὺ δεδε-
μένος ἐγὼ τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ,
9, 16; 21, 4. 11. 23 τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντα ἐμοὶ μὴ εἰδώς, | πλὴν
ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύ-
ρεταί μοι λέγον ὅτι δεσμὰ καὶ θλίψεις με μέ-
21, 13. 24 νουσιν. ἀλλ᾽ οὐδενὸς λόγου ποιοῦμαι τὴν ψυχὴν
τιμίαν ἐμαυτῷ ὡς τελειώσω τὸν δρόμον μου καὶ
τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ,
διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ

---

15 *αντικρὺ* | SR[m] *Σαμον· και μειναντες εν Τρωγυλλιω, τη* | *—δε* 2° 16 *εκρινε* | *ειη*] *ην* 19 *και πολλων δακ.* 21 *εις τον Θ.* | *πιστ. την εις* | SR[t] *Ιησ. Χριστον* 22 *εγω δεδεμ.* | *μοι* 23 *—μοι* | *με και θλ.* 24 *λογον* | *ποι., ουδε εχω την ψ. μου* | *τελειωσαι* | *μου μετα χαρας*

Θεοῦ. καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε 25
τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες ἐν οἷς διῆλθον
κηρύσσων τὴν βασιλείαν. διότι μαρτύρομαι ὑμῖν 26 18 6.
ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ὅτι καθαρός εἰμι ἀπὸ τοῦ
αἵματος πάντων· οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ 27
ἀναγγεῖλαι πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ ὑμῖν.
προσέχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ 28 Ps. 74, 2. 1 Ti. 4, 16. 1 P. 5, 2.
ὑμᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους,
ποιμαίνειν **τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἣν περιεποιή-
σατο** διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου. ἐγὼ οἶδα ὅτι 29 Mt. 7, 15; 10, 16. Jn. 10, 12.
εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς
εἰς ὑμᾶς μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου, καὶ ἐξ 30 1 Jn. 2, 19. Gal. 4, 17.
ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες δι-
εστραμμένα τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω
ἑαυτῶν. διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριε- 31 Mk. 13, 35. 37. 1 Th. 2, 11.
τίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ
δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον. καὶ τὰ νῦν 32 Dt. 33, 3.
παρατίθεμαι ὑμᾶς τῷ Κυρίῳ καὶ τῷ λόγῳ τῆς
χάριτος αὐτοῦ τῷ δυναμένῳ οἰκοδομῆσαι καὶ
δοῦναι τὴν **κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν.**
ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύ- 33 Mt. 10, 8. 1 Co. 9, 12. 1 S. 12, 3.
μησα· αὐτοὶ γινώσκετε ὅτι ταῖς χρείαις μου καὶ 34 18, 3. 1 Co. 4, 12. 1 Th. 2, 9.
τοῖς οὖσιν μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται.
πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ 35
ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν
τε τῶν λόγων τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς
εἶπεν Μακάριόν ἐστιν μᾶλλον διδόναι ἢ λαμ-
βάνειν. καὶ ταῦτα εἰπών, θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ 36 21, 5.

---

25 *βασ. του Θεου* 26 *διο* | *ειμι*] *εγω* 27 *υμ. πασ. τ. β. τ. Θ.* 28 *προσ. ουν* | *Θεου*] R^m *Κυριου* | *δια του ιδ. αιμ.* 29 *εγω γαρ οιδ. τουτο* 30 *οπ. αυτων* 32 *υμ., αδελφοι,* | *Κυρ.*] SR^t *Θεω* | *εποικοδομησαι* | *την*] *υμιν* 34 *αυτοι δε* 35 *διδ. μαλλ.* 36 (**SR** *αυτου,*)

21, 6. Ro. 16, 16. 1 P. 5, 14. 37 σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο. ἱκανὸς δὲ κλαυθ-
μὸς ἐγένετο πάντων, καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν
25. 38 τράχηλον τοῦ Παύλου κατεφίλουν αὐτόν, ὀδυνώ-
μενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι
μέλλουσιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέ-
πεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.
21 Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπα-
σθέντας ἀπ᾽ αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς
τὴν Κῶ, τῇ δὲ ἑξῆς εἰς τὴν Ῥόδον κἀκεῖθεν εἰς
2 Πάταρα· καὶ εὑρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς
3 Φοινίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. ἀναφάναντες
δὲ τὴν Κύπρον καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον
ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ κατήλθομεν εἰς Τύρον·
ἐκεῖσε γὰρ τὸ πλοῖον ἦν ἀποφορτιζόμενον τὸν
11. 12. 20, 23. 4 γόμον. ἀνευρόντες δὲ τοὺς μαθητὰς ἐπεμείναμεν
αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτά· οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον
διὰ τοῦ Πνεύματος μὴ ἐπιβαίνειν εἰς Ἱεροσόλυμα.
20, 36. 5 ὅτε δὲ ἐγένετο ἐξαρτίσαι ἡμᾶς τὰς ἡμέρας, ἐξελ-
θόντες ἐπορευόμεθα προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων
σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἕως ἔξω τῆς πόλεως, καὶ
θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν προσευξάμενοι
6 ¹ ἀπησπασάμεθα ἀλλήλους, καὶ ἐνέβημεν εἰς τὸ
πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.
7 Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου
κατηντήσαμεν εἰς Πτολεμαΐδα, καὶ ἀσπασάμενοι
τοὺς ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ᾽ αὐ-
8, 40. 8 τοῖς. τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες ἤλθομεν εἰς
Καισαρίαν, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλ-
ίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ ὄντος ἐκ τῶν ἑπτά,

---

37 εγεν. κλ.

XXI, 1 Κων | 3 αναφανέντες | κατηχθημεν | ην το πλ. | 4 και ανευρ. τ. | αναβαινειν | Ιερουσαλημ | 5 ημ. εξαρτ. | προσηυξαμεθα. | 6 και ασπασαμενοι αλλ., επεβημεν | 8 εξελθ. οι περι τον Παυλον | του οντος

ἐμείναμεν παρ᾽ αὐτῷ. τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες 9 2, 17.
τέσσαρες παρθένοι προφητεύουσαι. Ἐπιμενόν- 10 11, 28.
των δὲ ἡμέρας πλείους κατῆλθέν τις ἀπὸ τῆς
Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι Ἄγαβος, καὶ ἐλθὼν 11 20, 23.
πρὸς ἡμᾶς καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου,
δήσας ἑαυτοῦ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας εἶπεν
Τάδε λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον Τὸν ἄνδρα οὗ
ἐστιν ἡ ζώνη αὕτη οὕτως δήσουσιν ἐν Ἱερου-
σαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας
ἐθνῶν. ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν 12 Mt. 16, 22.
ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν
εἰς Ἱερουσαλήμ. τότε ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος Τί 13 20, 24.
ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν
καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι ἀλλὰ καὶ
ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἑτοίμως ἔχω ὑπὲρ
τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. μὴ πειθομένου 14 Mt. 26, 39. Jn. 21, 18
δὲ αὐτοῦ ἡσυχάσαμεν εἰπόντες Τοῦ Κυρίου τὸ
θέλημα γινέσθω.

Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι 15
ἀνεβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα· συνῆλθον δὲ καὶ 16
τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρίας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες
παρ᾽ ᾧ ξενισθῶμεν Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ
μαθητῇ. Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα 17
ἀσμένως ἀπεδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. τῇ δὲ 18 15, 13. Gal. 1, 19.
ἐπιούσῃ εἰσῄει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον,
πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. καὶ 19
ἀσπασάμενος αὐτοὺς ἐξηγεῖτο καθ᾽ ἓν ἕκαστον
ὧν ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσιν διὰ τῆς δια-
κονίας αὐτοῦ. οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν 20 15, 1.

---

9 *παρθ. τεσσ.* 10 *δε ημων* 11 *δησ. τε αυτου τας χ. κ. τ. ποδ.* 13 *τοτε απεκρ.*] *απ. δε* 14 *Το θελ. του Κ. γενεσθω* 15 *αποσκευασαμενοι* | *Ιερουσαλημ* 17 *εδεξαντο*

Θεόν, εἶπάν τε αὐτῷ Θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι
μυριάδες εἰσὶν ἐν τοῖς Ἰουδαίοις τῶν πεπιστευκό-
των, καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσιν·
16, 3. Ro. 10, 4. 21 κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ ὅτι ἀποστασίαν διδάσ-
κεις ἀπὸ Μωϋσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας
Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα
22 μηδὲ τοῖς ἔθεσιν περιπατεῖν. τί οὖν ἐστιν; πάν-
23 τως ἀκούσονται ὅτι ἐλήλυθας. τοῦτο οὖν ποίησον
ὅ σοι λέγομεν· εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν
18, 18. 24 ἔχοντες ἐφ᾽ ἑαυτῶν· τούτους παραλαβὼν ἁγνί-
σθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ᾽ αὐτοῖς ἵνα
ξυρήσονται τὴν κεφαλήν, καὶ γνώσονται πάντες
ὅτι ὧν κατήχηνται περὶ σοῦ οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ
15, 20. 29. 25 στοιχεῖς καὶ αὐτὸς φυλάσσων τὸν νόμον. περὶ
δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν
κρίναντες φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό τε εἰδωλόθυ-
Nu. 6, 1—20. 1 Co. 9, 20. 1 Mc. 3, 49. 50. 26 τον καὶ αἷμα καὶ πνικτὸν καὶ πορνείαν. τότε
ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας τῇ ἐχομένῃ
ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἁγνισθεὶς εἰσῄει εἰς τὸ ἱερόν,
διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν **τῶν ἡμερῶν τοῦ
ἁγνισμοῦ**, ἕως οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου
αὐτῶν ἡ προσφορά.
27 Ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι,
οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν
τῷ ἱερῷ συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον, καὶ ἐπέβαλαν
6, 13. Ezk. 44, 7. 28 ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας, κράζοντες Ἄνδρες Ἰσραη-
λεῖται, βοηθεῖτε· οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ
τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου
πάντας πανταχῇ διδάσκων, ἔτι τε καὶ Ἕλληνας

---

20 Θεον] Κυριον | ειπον | εν τ. Ι.] Ιουδαιων 22 παντ. δει πληθος συνελθειν· ακ. γαρ 24 ξυρησωνται | γνωσι | τον νομ. φυλ. 25 R[m] απεστειλαμεν | κριν. μηδεν τοιουτον τηρειν αυτους, ει μη φυλ. | κ. το αιμ. 26 (SR[t], τη εχ. ημερα R[m] τη εχ. ημερα,) 27 επεβαλον τ. χ. επ αυτ. 28 πανταχου

εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερὸν καὶ κεκοίνωκεν τὸν ἅγιον
τόπον τοῦτον. ἦσαν γὰρ προεωρακότες Τρόφιμον 29 20, 4. 2 Ti. 4, 20.
τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον
ὅτι εἰς τὸ ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. ἐκινήθη 30
τε ἡ πόλις ὅλη καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ,
καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου εἷλκον αὐτὸν ἔξω
τοῦ ἱεροῦ, καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι.
Ζητούντων τε αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἀνέβη φάσις τῷ 31
χιλιάρχῳ τῆς σπείρης ὅτι ὅλη συγχύννεται Ἰερου-
σαλήμ· ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ 32
ἑκατοντάρχας κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς· οἱ δὲ ἰδόν-
τες τὸν χιλίαρχον καὶ τοὺς στρατιώτας ἐπαύσαντο
τύπτοντες τὸν Παῦλον. τότε ἐγγίσας ὁ χιλίαρχος 33 11. 20, 23.
ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ ἐκέλευσεν δεθῆναι ἁλύσεσι
δυσί, καὶ ἐπυνθάνετο τίς εἴη καὶ τί ἐστιν πεποιη-
κώς. ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἐπεφώνουν ἐν τῷ ὄχλῳ· 34
μὴ δυναμένου δὲ αὐτοῦ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ
τὸν θόρυβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν
παρεμβολήν. ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθ- 35
μούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρα-
τιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου· ἠκολούθει γὰρ 36 22, 22. Lk. 23, 18.
τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ κράζοντες Αἶρε αὐτόν.
Μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν ὁ 37
Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ Εἰ ἔξεστίν μοι εἰπεῖν
τι πρὸς σέ; ὁ δὲ ἔφη Ἑλληνιστὶ γινώσκεις;
οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν 38 5, 36. 37.
ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον
τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων; εἶπεν 39 9, 11.
δὲ ὁ Παῦλος Ἐγὼ ἄνθρωπος μέν εἰμι Ἰουδαῖος,
Ταρσεύς, τῆς Κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως πολί-

---

31 τε] δε | S συγκεχυται R συγχυνεται 32 εκατονταρχους 33 τις αν 34 εβοων | δυναμενος δε γν. 36 κραζον 39 (, Ταρσευς,] S Ταρσευς, **R** , Ταρσευς) | (**R** Κιλικιας,)

της· δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς
40 τὸν λαόν. ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ ὁ Παῦλος
ἑστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισεν τῇ χειρὶ
τῷ λαῷ· πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης προσεφώ-
νησεν τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ λέγων
7, 2; 13, 26 22 Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου
21, 40. 2 τῆς πρὸς ὑμᾶς νυνὶ ἀπολογίας. — ἀκούσαντες
δὲ ὅτι τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς
3–21: 3 μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. καὶ φησίν — ¦ Ἐγώ
9, 1–29; 26, 9–20. εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς
5, 34. Ro. 10, 2. Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ,
παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιὴλ πεπαιδευμένος κατὰ
ἀκρίβειαν τοῦ πατρῴου νόμου, ζηλωτὴς ὑπάρχων
8, 3. 4 τοῦ Θεοῦ καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον· ὃς
ταύτην τὴν Ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων
καὶ παραδιδοὺς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυ-
5 ναῖκας, ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι καὶ πᾶν
τὸ πρεσβυτέριον· παρ᾽ ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξά-
μενος πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς εἰς Δαμασκὸν ἐπο-
ρευόμην, ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας δεδεμένους
6 εἰς Ἰερουσαλὴμ ἵνα τιμωρηθῶσιν. Ἐγένετο δέ μοι
πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ περὶ μεσ-
ημβρίαν ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι
7 φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ, ἔπεσά τε εἰς τὸ ἔδαφος καὶ
ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι Σαοὺλ Σαούλ, τί με
8 διώκεις; ¦ ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην Τίς εἶ, Κύριε; εἶπέν
τε πρὸς ἐμέ Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὃν
Sap. 18, 1. 9 σὺ διώκεις. οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς
ἐθεάσαντο, τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦν-
10 τός μοι. εἶπον δέ Τί ποιήσω, Κύριε; ὁ δὲ Κύριος
εἶπεν πρός με Ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκόν,

XXII, 1 *νυν* 3 Εγω *μεν* | (*ταυτη παρα*) | (**SR** Γαμαλιηλ,) 7 *επεσον* 8 *προς με* 9 *εθεασ., και εμφοβοι εγενοντο·*

κἀκεῖ σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί
σοι ποιῆσαι. ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης 11
τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν
συνόντων μοι ἦλθον εἰς Δαμασκόν. Ἀνανίας 12
δέ τις, ἀνὴρ εὐλαβὴς κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρού-
μενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων,
ἐλθὼν πρὸς ἐμὲ καὶ ἐπιστὰς εἶπέν μοι Σαοὺλ 13
ἀδελφέ, ἀνάβλεψον. κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα
εἰς αὐτόν. ὁ δὲ εἶπεν Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων 14 3, 14.
ἡμῶν προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ
καὶ ἰδεῖν τὸν Δίκαιον καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ
στόματος αὐτοῦ, ὅτι ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς 15
πάντας ἀνθρώπους ὧν ἑώρακας καὶ ἤκουσας. καὶ 16 2 Ti. 2, 22.
νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι καὶ ἀπόλουσαι
τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα
αὐτοῦ. Ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι εἰς Ἱερου- 17 9, 26. 11,30. Gal.11,8.19.
σαλὴμ καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ
γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει, καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά 18
μοι Σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλήμ,
διότι οὐ παραδέξονταί σου μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ.
κἀγὼ εἶπον Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ 19 4.
ἤμην φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς
τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ· καὶ ὅτε ἐξεχύννετο τὸ 20 7, 58; 8, 1.
αἷμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην
ἐφεστὼς καὶ συνευδοκῶν καὶ φυλάσσων τὰ ἱμάτια
τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. καὶ εἶπεν πρός με 21 9, 15; 13, 2.
Πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε.
Ἤκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ 22 21, 36.
ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες Αἶρε ἀπὸ τῆς
γῆς τὸν τοιοῦτον· οὐ γὰρ καθῆκεν αὐτὸν ζῆν.
κραυγαζόντων τε αὐτῶν καὶ ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια 23

---

12 ευσεβης 13 προς με 16 αυτου] του Κυριου
18 την μαρτ. 20 εξεχειτο | συνευδ. τη αναιρεσει
αυτου, και 22 καθηκον 23 τε] δε

24 καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα, ἐκέλευσεν
ὁ χιλίαρχος εἰσάγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν,
εἴπας μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγνῷ δι'
16, 37; 23, 27. 25 ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ. ὡς δὲ προέ-
τειναν αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, εἶπεν πρὸς τὸν ἑστῶτα
ἑκατόνταρχον ὁ Παῦλος Εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ
26 ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν; ἀκούσας δὲ ὁ
ἑκατοντάρχης προσελθὼν τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν
λέγων Τί μέλλεις ποιεῖν; ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος
27 Ῥωμαῖός ἐστιν. προσελθὼν δὲ ὁ χιλίαρχος εἶπεν
αὐτῷ Λέγε μοι, σὺ Ῥωμαῖος εἶ; ὁ δὲ ἔφη Ναί.
28 ἀπεκρίθη δὲ ὁ χιλίαρχος Ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου
τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην. ὁ δὲ Παῦλος
29 ἔφη Ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι. εὐθέως οὖν ἀπέ-
στησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν·
καὶ ὁ χιλίαρχος δὲ ἐφοβήθη ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός
ἐστιν καὶ ὅτι αὐτὸν ἦν δεδεκώς.

30 Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσ-
φαλές, τὸ τί κατηγορεῖται ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων,
ἔλυσεν αὐτόν, καὶ ἐκέλευσεν συνελθεῖν τοὺς
ἀρχιερεῖς καὶ πᾶν τὸ συνέδριον, καὶ καταγαγὼν
22, 1. 24, 16. 23 τὸν Παῦλον ἔστησεν εἰς αὐτούς. ἀτενίσας δὲ ὁ
Παῦλος τῷ συνεδρίῳ εἶπεν Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ
πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ Θεῷ
Jn. 18, 22. 23. 2 ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας
ἐπέταξεν τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ
Mt. 23, 27. Ezk. 13, 10—15. Lv. 19, 15. 3 στόμα. τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπεν Τύπτειν
σε μέλλει ὁ Θεός, τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κάθῃ
κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κε-

---

24 αυτ. ο χιλ. αγεσθαι | ειπων 25 προετεινεν 26 εκατονταρχος | απηγγ. τω χιλ. | Ορα τι μ. ποιειν· 27 εἰ συ 28 δε] τε 29 ην αυτον 30 υπο] παρα | αυτον απο των δεσμων | ελθειν | παν] ολον | συν. αυτων

λεύεις με τύπτεσθαι; οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπαν 4
Τὸν ἀρχιερέα τοῦ Θεοῦ λοιδορεῖς; ἔφη τε ὁ Παῦλος 5 Ex. 22, 28.
Οὐκ ᾔδειν, ἀδελφοί, ὅτι ἔστιν ἀρχιερεύς· γέγραπται
γὰρ ὅτι **Ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς.**
γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἓν μέρος ἐστὶν Σαδδου- 6 4, 2; 22, 3; 26, 5.
καίων τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων ἔκραζεν ἐν τῷ
συνεδρίῳ Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι,
υἱὸς Φαρισαίων· περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως
νεκρῶν κρίνομαι. τοῦτο δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος 7
ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων,
καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. Σαδδουκαῖοι γὰρ λέ- 8 Mt. 22, 23.
γουσιν μὴ εἶναι ἀνάστασιν μήτε ἄγγελον μήτε
πνεῦμα, Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφότερα.
ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη, καὶ ἀναστάντες τινὲς 9 25, 25. 5, 39.
τῶν γραμματέων τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων διε-
μάχοντο λέγοντες Οὐδὲν κακὸν εὑρίσκομεν ἐν τῷ
ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ
ἄγγελος; Πολλῆς δὲ γινομένης στάσεως φοβηθεὶς 10
ὁ χιλίαρχος μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος ὑπ᾽ αὐτῶν,
ἐκέλευσεν τὸ στράτευμα καταβὰν ἁρπάσαι αὐτὸν
ἐκ μέσου αὐτῶν ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν.
Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ Κύριος εἶπεν 11 18, 9. 19, 21; 28, 16. 23.
Θάρσει· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς
Ἰερουσαλήμ, οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυ-
ρῆσαι. Γενομένης δὲ ἡμέρας ποιήσαντες 12
συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι ἀνεθεμάτισαν ἑαυτούς, λέ-
γοντες μήτε φαγεῖν μήτε πεῖν ἕως οὗ ἀποκτεί-
νωσιν τὸν Παῦλον. ἦσαν δὲ πλείους τεσσεράκοντα 13
οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν ποιησάμενοι· οἵτινες 14 Jn. 16, 2. 3.

XXIII, 4 ειπον 5 (ἐστὶν) | — οτι 2° 6 εκραξεν | υι. Φαρισαιου | εγω κριν. 7 S λαλησαντος R ειποντος | και των Σ. 8 μεν γαρ | μηδε αγγ. 9 τινες των γρ.] οι γραμματεις | αγγ., μη θεομαχωμεν. 10 γενομενης | φοβ.] ευλαβηθεις 11 Θαρσει, Παυλε· 12 ποι. τινες των Ιουδαιων συστρ. | πιειν 13 πεποιηκοτες

προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυ-
τέροις εἶπαν Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτοὺς
μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν
15 Παῦλον. νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ
σὺν τῷ συνεδρίῳ ὅπως καταγάγῃ αὐτὸν εἰς ὑμᾶς
ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ
αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτὸν ἕτοιμοί
16 ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς
ἀδελφῆς Παύλου τὴν ἐνέδραν, παραγενόμενος καὶ
εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπήγγειλεν τῷ
17 Παύλῳ. προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν
ἑκατονταρχῶν ἔφη Τὸν νεανίαν τοῦτον ἄπαγε
πρὸς τὸν χιλίαρχον, ἔχει γὰρ ἀπαγγεῖλαί τι αὐτῷ.
18 ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τὸν
χιλίαρχον καὶ φησίν Ὁ δέσμιος Παῦλος προσ-
καλεσάμενός με ἠρώτησεν τοῦτον τὸν νεανίσκον
19 ἀγαγεῖν πρὸς σέ, ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι. ἐπι-
λαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλίαρχος καὶ
ἀναχωρήσας κατ᾽ ἰδίαν ἐπυνθάνετο Τί ἐστιν ὃ
20 ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι; εἶπεν δὲ ὅτι Οἱ Ἰουδαῖοι
συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε ὅπως αὔριον τὸν
Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον ὡς μέλλων
21 τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. σὺ
οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσιν γὰρ αὐτὸν
ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσεράκοντα, οἵτινες
ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πεῖν
ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν, καὶ νῦν εἰσιν ἕτοιμοι
22 προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. ὁ μὲν
οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσε τὸν νεανίσκον, παραγγείλας
μηδενὶ ἐκλαλῆσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς ἐμέ.

---

14 ειπον   15 οπ. αυριον αυτ. κατ. προς υμ.
16 (R^{m} παραγενομενος,)   17 εκατοντάρχων | απα-
γαγε | τι απαγγ.   18 νεανιαν   19 (**R** , κατ ιδιαν
S κατ ιδιαν,)   20 εις το συν. κατ. τον Π. | μελλοντες
21 πιειν | ετ. εισι   22 νεανιαν | προς με

Καὶ προσκαλεσάμενός τινας δύο τῶν ἑκατονταρχῶν 23
εἶπεν Ἑτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους ὅπως
πορευθῶσιν ἕως Καισαρίας, καὶ ἱππεῖς ἑβδομή-
κοντα καὶ δεξιολάβους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης
ὥρας τῆς νυκτός, ¹ κτήνη τε παραστῆσαι, ἵνα ἐπι- 24
βιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσι πρὸς Φήλικα
τὸν ἡγεμόνα, γράψας ἐπιστολὴν ἔχουσαν τὸν 25
τύπον τοῦτον Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρατίστῳ 26 Lk. 1, 3.
ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν. Τὸν ἄνδρα τοῦτον 27 21, 33; 22, 25.
συλλημφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ μέλλοντα
ἀναιρεῖσθαι ὑπ᾽ αὐτῶν ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύ-
ματι ἐξειλάμην, μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν·
βουλόμενός τε ἐπιγνῶναι τὴν αἰτίαν δι᾽ ἣν ἐνεκά- 28 22, 30.
λουν αὐτῷ, κατήγαγον εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν·
ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου 29 6. 9. 18, 14. 15.
αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔχοντα
ἔγκλημα. μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν 30 24, 8.
ἄνδρα ἔσεσθαι, ἐξαυτῆς ἔπεμψα πρὸς σέ, παραγ-
γείλας καὶ τοῖς κατηγόροις λέγειν πρὸς αὐτὸν
ἐπὶ σοῦ. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται κατὰ τὸ 31
διατεταγμένον αὐτοῖς ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον
ἤγαγον διὰ νυκτὸς εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα· τῇ δὲ 32
ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς ἱππεῖς ἀπέρχεσθαι σὺν
αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν· οἵτινες 33
εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισαρίαν καὶ ἀναδόντες τὴν
ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν
Παῦλον αὐτῷ. ἀναγνοὺς δὲ καὶ ἐπερωτήσας ἐκ 34 22, 3.
ποίας ἐπαρχείας ἐστίν, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ
Κιλικίας ¹ Διακούσομαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ 35

---

23 δυο τινας | εκατοντάρχων 25 περιεχουσαν 27 εξειλομην αυτον 28 τε] δε | γνωναι | κατηγ. αυτον | R^m – κατηγ. ... αυτων 29 εγκλ. εχ. 30 μελλειν εσεσθ. υπο των Ιουδαιων | λεγ. τα πρ. | SR^m σου. Ερρωσο. 31 δια της ν. 32 απερχ.] πορευεσθαι 34 δε ο ηγεμων

κατήγοροί σου παραγένωνται· κελεύσας ἐν τῷ
πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρῴδου φυλάσσεσθαι αὐτόν.
24 Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς
Ἀνανίας μετὰ πρεσβυτέρων τινῶν καὶ ῥήτορος
Τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι
2 κατὰ τοῦ Παύλου. κληθέντος δὲ αὐτοῦ ἤρξατο
κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων Πολλῆς εἰρήνης
τυγχάνοντες διὰ σοῦ καὶ διορθωμάτων γινομένων
23, 26; 26, 25. 3 τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας, πάντῃ τε
καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ,
4 μετὰ πάσης εὐχαριστίας. ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖόν
σε ἐνκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συν-
17, 6. 5 τόμως τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. εὑρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα
τοῦτον λοιμὸν καὶ κινοῦντα στάσεις πᾶσιν τοῖς
Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην πρωτοστάτην
21, 28. 6 τε τῆς τῶν Ναζωραίων αἱρέσεως, ὃς καὶ τὸ ἱερὸν
ἐπείρασεν βεβηλῶσαι, ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν,
23, 30. 8 παρ᾽ οὗ δυνήσῃ αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων
τούτων ἐπιγνῶναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ.
9 συνεπέθεντο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι φάσκοντες ταῦτα
10 οὕτως ἔχειν. Ἀπεκρίθη τε ὁ Παῦλος, νεύσαντος
αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα
σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος εὐθύμως
21, 17. 11 τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι, δυναμένου σου
ἐπιγνῶναι ὅτι οὐ πλείους εἰσίν μοι ἡμέραι δώδεκα
ἀφ᾽ ἧς ἀνέβην προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ·
12 καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὗρόν με πρός τινα διαλεγό-

---

35 *εκελευσε τε αυτον* | —*αυτον*

XXIV, 1 *μετα των πρ. και* 2 *κατορθωματων* 3 (*πανταχου,*) 5 *στασιν* 6 SR^m *εκρατησαμεν και κατα τον ημετερον νομον ηθελησαμεν κρινειν.* (7) *παρελθων δε Λυσιας ο χιλιαρχος μετα πολλης βιας εκ των χειρων ημων απηγαγε,* (8) *κελευσας τους κατηγορους αυτου ερχεσθαι επι σε· παρ* 9 *συνεθεντο* 10 *τε*] *δε* | *ευθυμοτερον* 11 *γνωναι* | *ημ. η δεκαδυο* | *εις*] *εν*

μενον ἢ ἐπίστασιν ποιοῦντα ὄχλου, οὔτε ἐν ταῖς
συναγωγαῖς οὔτε κατὰ τὴν πόλιν, οὐδὲ παρα- 13
στῆσαι δύνανταί σοι περὶ ὧν νυνὶ κατηγοροῦσίν
μου. ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν Ὁδὸν 14 5.
ἣν λέγουσιν αἵρεσιν οὕτως λατρεύω τῷ πατρῴῳ
Θεῷ, πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς
ἐν τοῖς προφήταις γεγραμμένοις, ἐλπίδα ἔχων εἰς 15 Dn. 12, 2. Jn. 5, 28. 29.
τὸν Θεόν, ἣν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, ἀνά-
στασιν μέλλειν ἔσεσθαι δικαίων τε καὶ ἀδίκων.
ἐν τούτῳ καὶ αὐτὸς ἀσκῶ ἀπρόσκοπον συνείδησιν 16 23, 1.
ἔχειν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διὰ
παντός. δι᾽ ἐτῶν δὲ πλειόνων ἐλεημοσύνας 17 Ro. 15, 25. 26. Gal. 2, 10.
ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου παρεγενόμην καὶ προσ-
φοράς, ἐν αἷς εὗρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, 18 21, 27.
οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, ¹ τινὲς δὲ ἀπὸ 19
τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι, οὓς ἔδει ἐπὶ σοῦ παρεῖναι
καὶ κατηγορεῖν εἴ τι ἔχοιεν πρὸς ἐμέ. ἢ αὐτοὶ 20
οὗτοι εἰπάτωσαν τί εὗρον ἀδίκημα στάντος μου
ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς ἧς 21 23, 6.
ἐκέκραξα ἐν αὐτοῖς ἑστὼς ὅτι Περὶ ἀναστάσεως
νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ἐφ᾽ ὑμῶν. Ἀνε- 22 23, 26.
βάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ, ἀκριβέστερον εἰδὼς
τὰ περὶ τῆς Ὁδοῦ, εἴπας Ὅταν Λυσίας ὁ χι-
λίαρχος καταβῇ, διαγνώσομαι τὰ καθ᾽ ὑμᾶς·
διαταξάμενος τῷ ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι αὐτὸν 23 27, 3.
ἔχειν τε ἄνεσιν καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων
αὐτοῦ ὑπηρετεῖν αὐτῷ. Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς 24

---

12 επισυστασιν 13 ουτε | με δυν. | —σοι | νυν 14 —τοις 2° 15 εσ. νεκρων, δικ. 16 και 1°] δε 17 παρ. ελ. ποι. εις το ε. μου 18 αις] οις 19 —δε | προς με 20 ει τι | εν εμοι αδικ. 21 εκραξα εστ. εν αυτ. | εφ] υφ 22 Ακουσας δε ταυτα ο Φ. ανεβ. αυτ. | ειπων 23 διατ. τε | αυτον] τον Παυλον | υπηρ. η προσερχεσθαι αυτω.

παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλλῃ τῇ ἰδίᾳ
γυναικὶ οὔσῃ Ἰουδαίᾳ μετεπέμψατο τὸν Παῦλον,
καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν
25 πίστεως. διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιο-
σύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ
μέλλοντος ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη
Τὸ νῦν ἔχον πορεύου, καιρὸν δὲ μεταλαβὼν
26 μετακαλέσομαί σε· ἅμα καὶ ἐλπίζων ὅτι χρή-
ματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου· διὸ καὶ
πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὡμίλει αὐτῷ.
25, 9. 27 Διετίας δὲ πληρωθείσης ἔλαβεν διάδοχον ὁ Φῆλιξ
Πόρκιον Φῆστον· θέλων τε χάριτα καταθέσθαι
τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ κατέλιπε τὸν Παῦλον
δεδεμένον.

25 Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχείῳ μετὰ τρεῖς
ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρίας,
24, 1. 2 ἐνεφάνισάν τε αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρῶτοι
τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν
23, 15. 3 αὐτὸν | αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ, ὅπως μετα-
πέμψηται αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιοῦν-
4 τες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν. ὁ μὲν οὖν
Φῆστος ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον εἰς
Καισαρίαν, ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκ-
5 πορεύεσθαι· Οἱ οὖν ἐν ὑμῖν, φησίν, δυνατοὶ
συνκαταβάντες, εἴ τί ἐστιν ἐν τῷ ἀνδρὶ ἄτοπον,
6 κατηγορείτωσαν αὐτοῦ. Διατρίψας δὲ ἐν
αὐτοῖς ἡμέρας οὐ πλείους ὀκτὼ ἢ δέκα, καταβὰς
εἰς Καισαρίαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ

---

24 τη γυν. αυτου | —Ιησουν 25 μελλ. εσεσθαι
26 αμα δε και | Παυλ., οπως λυση αυτον· 27 χαριτας
XXV, 1 επαρχια | Καισαρειας. 2 τε] δε | ο
αρχιερευς 4 εν Καισαρεια 5 δυν. εν υμ., φησι, |
ατοπον] τουτω 6 —ου | —οκτω

βήματος ἐκέλευσεν τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. παρα- 7
γενομένου δὲ αὐτοῦ περιέστησαν αὐτὸν οἱ ἀπὸ
Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι, πολλὰ
καὶ βαρέα αἰτιώματα καταφέροντες, ἃ οὐκ ἴσχυον
ἀποδεῖξαι, τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου ὅτι Οὔτε 8
εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν
οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἥμαρτον. ὁ Φῆστος δὲ 9 24, 27.
θέλων τοῖς Ἰουδαίοις χάριν καταθέσθαι, ἀπο-
κριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπεν Θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα
ἀναβὰς ἐκεῖ περὶ τούτων κριθῆναι ἐπ᾽ ἐμοῦ;
εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος Ἑστὼς ἐπὶ τοῦ βήματος 10
Καίσαρός εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους
οὐδὲν ἠδίκηκα, ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις.
εἰ μὲν οὖν ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά 11
τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδέν
ἐστιν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσίν μου, οὐδείς με δύ-
ναται αὐτοῖς χαρίσασθαι· Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι.
τότε ὁ Φῆστος συνλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου 12
ἀπεκρίθη Καίσαρα ἐπικέκλησαι, ἐπὶ Καίσαρα
πορεύσῃ.

Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν Ἀγρίππας ὁ 13
βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισαρίαν
ἀσπασάμενοι τὸν Φῆστον. ὡς δὲ πλείους ἡμέρας 14 24, 27.
διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ
κατὰ τὸν Παῦλον λέγων Ἀνήρ τίς ἐστιν κατα-
λελειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, περὶ οὗ γενο- 15
μένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς
καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ᾽
αὐτοῦ καταδίκην· πρὸς οὓς ἀπεκρίθην ὅτι οὐκ 16
ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπον

---

7 – αυτον | αιτιαματα φεροντες κατα του Παυλου 8 , τ. Π. απολ.]· απολ. αυτου 9 τοις Ι. θελ. | κρινεσθαι 10 Επι του βημ. Κ. εστ. | ηδικησα 11 ουν] γαρ 13 ασπασομενοι 15 δικην 16 ανθρ. εις απωλειαν

πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι
τοὺς κατηγόρους τόπον τε ἀπολογίας λάβοι περὶ
17 τοῦ ἐγκλήματος. συνελθόντων οὖν ἐνθάδε ἀνα-
βολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος τῇ ἑξῆς καθίσας
ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα·
18 περὶ οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν
18, 15. 19 ἔφερον ὧν ἐγὼ ὑπενόουν πονηρῶν, ζητήματα δέ
τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐ-
τὸν καὶ περί τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν
20 ὁ Παῦλος ζῆν. ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ τὴν περὶ
τούτων ζήτησιν ἔλεγον εἰ βούλοιτο πορεύεσθαι εἰς
21 Ἱεροσόλυμα κἀκεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων. τοῦ
δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς
τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι
αὐτὸν ἕως οὗ ἀναπέμψω αὐτὸν πρὸς Καίσαρα.
Lk. 23, 8. 22 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον Ἐβουλόμην καὶ
αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. Αὔριον, φησίν,
Mt. 10, 18. 23 ἀκούσῃ αὐτοῦ. Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος
τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς
φαντασίας καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον
σύν τε χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσιν τοῖς κατ' ἐξοχὴν
τῆς πόλεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ Φήστου ἤχθη
2. 7. 22, 22. 24 ὁ Παῦλος. καί φησιν ὁ Φῆστος Ἀγρίππα
βασιλεῦ καὶ πάντες οἱ συνπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες,
θεωρεῖτε τοῦτον περὶ οὗ ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν
Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἔν τε Ἱεροσολύμοις καὶ
25 ἐνθάδε, βοῶντες μὴ δεῖν αὐτὸν ζῆν μηκέτι. ἐγὼ
δὲ κατελαβόμην μηδὲν ἄξιον αὐτὸν θανάτου πε-
πραχέναι, αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν

---

17 ουν αυτων 18 επεφερον | υπεν. εγω | — πονηρων
20 εις την περι τουτου | Ιερουσαλημ 21 πεμψω
22 Φηστ. εφη | ο δε, Αυρ. 23 τοις χιλ. | εξ. ουσι
24 παν | επιβοωντες | ζην αυτον 25 καταλαβο-
μενος | θαν. αυτ. | πεπρ., και

Σεβαστὸν ἔκρινα πέμπειν. περὶ οὗ ἀσφαλές τι 26
γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω· διὸ προήγαγον αὐτὸν
ἐφ᾽ ὑμῶν καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα,
ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τί γράψω·
ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ πέμποντα δέσμιον μὴ καὶ 27
τὰς κατ᾽ αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι. Ἀγρίππας δὲ 26
πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη Ἐπιτρέπεταί σοι ὑπὲρ
σεαυτοῦ λέγειν. τότε ὁ Παῦλος ἐκτείνας τὴν
χεῖρα ἀπελογεῖτο Περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι 2
ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἥγημαι ἐμαυ-
τὸν μακάριον ἐπὶ σοῦ μέλλων σήμερον ἀπολο-
γεῖσθαι, μάλιστα γνώστην ὄντα σε πάντων τῶν 3
κατὰ Ἰουδαίους ἐθῶν τε καὶ ζητημάτων· διὸ
δέομαι μακροθύμως ἀκοῦσαί μου. Τὴν μὲν οὖν 4
βίωσίν μου ἐκ νεότητος τὴν ἀπ᾽ ἀρχῆς γενομένην
ἐν τῷ ἔθνει μου ἔν τε Ἱεροσολύμοις ἴσασι πάντες
Ἰουδαῖοι, | προγινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι 5 23, 6. Ph. 3, 5.
μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἵρεσιν
τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος. καὶ 6 28, 20.
νῦν ἐπ᾽ ἐλπίδι τῆς εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐπαγ-
γελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἕστηκα κρινόμενος,
εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα 7 24, 15.
καὶ ἡμέραν λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ
ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ.
τί ἄπιστον κρίνεται παρ᾽ ὑμῖν εἰ ὁ Θεὸς νεκροὺς 8
ἐγείρει; ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ πρὸς τὸ 9 **9–20**:
ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία 9, 1–29; 22, 3–21.
πρᾶξαι· ὃ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ 10
πολλούς τε τῶν ἁγίων ἐγὼ ἐν φυλακαῖς κατέ-

---

25 πεμπ. αυτον. 26 σχῶ τι γράψαι
XXVI, 1 απελ., εκτ. τ. χ. 2 μελλ. απολ. επι σου σημ. 3 (**R**ᵗ μαλιστα,) | δεομ. σου 4 την εκ | —τε | παντ. οι Ιουδ. 6 εις] προς | —ημων 7 βασ. Αγριππα, υπο των Ιουδ. 8 (τι;) 10 —τε 1° | —εν 2°

κλεισα τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών,
11 ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον, ¦ καὶ
κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν
αὐτοὺς ἠνάγκαζον βλασφημεῖν, περισσῶς τε ἐμ-
μαινόμενος αὐτοῖς ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰς ἔξω
12 πόλεις. Ἐν οἷς πορευόμενος εἰς τὴν Δαμασκὸν
μετ᾽ ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς τῶν ἀρχιερέων,
13 ¦ ἡμέρας μέσης κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ,
οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου περι-
λάμψαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους·
14 πάντων τε καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν ἤκουσα
φωνὴν λέγουσαν πρός με τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ
Σαοὺλ Σαούλ, τί με διώκεις; σκληρόν σοι πρὸς
15 κέντρα λακτίζειν. ἐγὼ δὲ εἶπα Τίς εἶ, Κύριε;
ὁ δὲ Κύριος εἶπεν Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώ-
Ezk. 2, 1. 3. 16 κεις. ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ **στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας**
σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί
σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδές με ὧν τε
Jer. 1, 7. 1 Ch. 16, 35. 17 ὀφθήσομαί σοι, **ἐξαιρούμενός σε** ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ
Dt. 33, 3. 18 **ἐκ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς ἐγὼ ἀποστέλλω σε,** ¦ **ἀνοῖξαι**
Is. 35, 5; 42, 7. 16; 61, 1. **ὀφθαλμοὺς** αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι **ἀπὸ σκότους**
20, 32. Eph. 2, 2. Col. 1, 13. **εἰς φῶς** καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ Σατανᾶ ἐπὶ τὸν
Θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ
κλῆρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πίστει τῇ εἰς ἐμέ.
Gal. 1, 16. 19 Ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθὴς
Mt. 3, 8. 20 τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ, ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ
πρῶτόν τε καὶ Ἱεροσολύμοις πᾶσάν τε τὴν χώραν
τῆς Ἰουδαίας καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀπήγγελλον μετα-
νοεῖν καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν Θεόν, ἄξια τῆς
21, 30. 31. 21 μετανοίας ἔργα πράσσοντας. ἕνεκα τούτων με

---

12 οις και πορ. | της παρα 14 τε] δε | λαλουσαν προς με, και λεγ. 15 ειπον | —Κυριος 16 SR[m] —με 17 —εκ 2° | ους νυν σε αποστ. 20 —τε 1° | εις πασαν τε

Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι ἐν τῷ ἱερῷ ἐπειρῶντο
διαχειρίσασθαι. ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς ἀπὸ 22 Lk. 24, 44–47.
τοῦ Θεοῦ ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἕστηκα μαρτυ-
ρόμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων
ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι
καὶ Μωϋσῆς, | εἰ παθητὸς ὁ Χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ 23 1 Co. 15, 20.
ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ
τε λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσιν. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ 24
ἀπολογουμένου ὁ Φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ φησιν
Μαίνῃ, Παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα εἰς
μανίαν περιτρέπει. ὁ δὲ Παῦλος Οὐ μαίνομαι, 25
φησίν, κράτιστε Φῆστε, ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σω-
φροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. ἐπίσταται 26 Jn. 18, 20.
γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεύς, πρὸς ὃν καὶ παρ-
ρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτὸν τού-
των οὐ πείθομαι οὐθέν· οὐ γάρ ἐστιν ἐν γωνίᾳ
πεπραγμένον τοῦτο. πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίπ- 27
πα, τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις. ὁ δὲ 28 11, 26. 1 P. 4, 16.
Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον Ἐν ὀλίγῳ με
πείθεις Χριστιανὸν ποιῆσαι. ὁ δὲ Παῦλος 29
Εὐξαίμην ἂν τῷ Θεῷ καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν μεγάλῳ
οὐ μόνον σὲ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς
μου σήμερον γενέσθαι τοιούτους ὁποῖος καὶ ἐγώ
εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων. Ἀνέστη τε 30
ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν ἥ τε Βερνίκη καὶ οἱ συνκα-
θήμενοι αὐτοῖς, καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς 31
ἀλλήλους λέγοντες ὅτι Οὐδὲν θανάτου ἢ δεσμῶν
ἄξιον πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. Ἀγρίππας δὲ 32 25, 11.

---

21 οι Ιουδ. 22 απο] παρα | (SR , αχρι) | μαρτυρουμενος 23 —τε 24 εφη 25 —Παυλος | αλλ 26 αυτον τι τουτ. | ουδεν 28 Παυλ. εφη | ποι.] γενεσθαι 29 Παυλ. ειπεν | μεγ.] πολλω | (SR , γενεσθαι) | καγω 30 Και ταυτα ειποντος αυτου, ανεστη ο 31 αξ. η δεσμ.

τῷ Φήστῳ ἔφη Ἀπολελύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος
οὗτος εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

25, 12. 27 Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν
Ἰταλίαν, παρεδίδουν τόν τε Παῦλον καί τινας
ἑτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχῃ ὀνόματι Ἰουλίῳ
19, 29; 20, 4. 2 σπείρης Σεβαστῆς. ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδρα-
μυττηνῷ μέλλοντι πλεῖν εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν
τόπους ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου
24, 23; 28, 2. 16. 3 Μακεδόνος Θεσσαλονικέως· τῇ τε ἑτέρᾳ κατήχ-
θημεν εἰς Σιδῶνα, φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος
τῷ Παύλῳ χρησάμενος ἐπέτρεψεν πρὸς τοὺς
4 φίλους πορευθέντι ἐπιμελείας τυχεῖν. κἀκεῖθεν
ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον διὰ τὸ
5 τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους, τό τε πέλαγος τὸ
κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες
6 κατήλθαμεν εἰς Μύρρα τῆς Λυκίας. Κἀκεῖ εὑρὼν
ὁ ἑκατοντάρχης πλοῖον Ἀλεξανδρινὸν πλέον εἰς
7 τὴν Ἰταλίαν ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. ἐν
ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες καὶ μόλις
γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς
τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ
8 Σαλμώνην, μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἤλθο-
μεν εἰς τόπον τινὰ καλούμενον Καλοὺς Λιμένας,
2 Co. 11, 25. 26. Lv. 16, 29. 9 ᾧ ἐγγὺς ἦν πόλις Λασαία. Ἱκανοῦ δὲ χρόνου
διαγενομένου καὶ ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοὸς
διὰ τὸ καὶ τὴν Νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι, παρ-
10 ῄνει ὁ Παῦλος | λέγων αὐτοῖς Ἄνδρες, θεωρῶ
ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ
φορτίου καὶ τοῦ πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν

XXVII, 2 , μελλοντες | —εις 3 —τους | πορευθεντα 5 κατηλθομεν | S(R) Μυρα 6 εκατονταρχος 10 φορτου

ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. ὁ δὲ ἑκατόν- 11
τάρχης τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ μᾶλλον
ἐπείθετο ἢ τοῖς ὑπὸ Παύλου λεγομένοις. ἀνευ- 12
θέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχει-
μασίαν οἱ πλείονες ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι
ἐκεῖθεν, εἴ πως δύναιντο καταντήσαντες εἰς Φοί-
νικα παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα
κατὰ λίβα καὶ κατὰ χῶρον. Ὑποπνεύσαντος δὲ 13
νότου δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι,
ἄραντες ἆσσον παρελέγοντο τὴν Κρήτην. μετ' 14
οὐ πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ' αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικὸς
ὁ καλούμενος Εὐρακύλων· συναρπασθέντος δὲ 15
τοῦ πλοίου καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ
ἀνέμῳ ἐπιδόντες ἐφερόμεθα. νησίον δέ τι ὑπο- 16
δραμόντες καλούμενον Κλαῦδα ἰσχύσαμεν μόλις
περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης, ἣν ἄραντες 17
βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· φο-
βούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρτιν ἐκπέσωσιν, χαλά-
σαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο. σφοδρῶς δὲ 18
χειμαζομένων ἡμῶν τῇ ἑξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο,
καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου 19
ἔριψαν. μήτε δὲ ἡλίου μήτε ἄστρων ἐπιφαινόν- 20
των ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου
ἐπικειμένου, λοιπὸν περιῃρεῖτο ἐλπὶς πᾶσα τοῦ
σώζεσθαι ἡμᾶς. Πολλῆς τε ἀσιτίας ὑπαρχούσης 21
τότε σταθεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν Ἔδει
μέν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι
ἀπὸ τῆς Κρήτης κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν ταύτην
καὶ τὴν ζημίαν. καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυ- 22
μεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν

---

11 εκατονταρχος | επειθ. μαλλ. | του Π. 12 πλειους | κακειθεν 14 Ευροκλυδων 16 S Κλαυδην R[t] Καῦδα | μολ. ισχ. 17 συρτιν 19 ερριψαμεν 20 πασα ελπις 21 τε 1°] δε

23 πλὴν τοῦ πλοίου. παρέστη γάρ μοι ταύτῃ τῇ
νυκτὶ τοῦ Θεοῦ οὗ εἰμι, ᾧ καὶ λατρεύω, ἄγγελος
23, 11. 24 λέγων Μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρί σε δεῖ
παραστῆναι, καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι ὁ Θεὸς
25 πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. διὸ εὐθυμεῖτε,
ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ Θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται
28, 1. 26 καθ᾽ ὃν τρόπον λελάληταί μοι. εἰς νῆσον δέ
27 τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν. Ὡς δὲ τεσσαρεσκαι-
δεκάτη νὺξ ἐγένετο διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ
Ἀδρίᾳ, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ
28 ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν. καὶ βολί-
σαντες εὗρον ὀργυιὰς εἴκοσι, βραχὺ δὲ διαστή-
σαντες καὶ πάλιν βολίσαντες εὗρον ὀργυιὰς
29 δεκαπέντε· φοβούμενοί τε μή που κατὰ τραχεῖς
τόπους ἐκπέσωμεν, ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας
30 τέσσαρας ηὔχοντο ἡμέραν γενέσθαι. Τῶν δὲ
ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ χα-
λασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν προ-
φάσει ὡς ἐκ πρῴρης ἀγκύρας μελλόντων ἐκτείνειν,
31 εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρα-
τιώταις Ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ,
32 ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε. τότε ἀπέκοψαν οἱ
στρατιῶται τὰ σχοινία τῆς σκάφης καὶ εἴασαν
27. 33 αὐτὴν ἐκπεσεῖν. Ἄχρι δὲ οὗ ἡμέρα ἤμελλεν
γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας μεταλα-
βεῖν τροφῆς λέγων Τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον
ἡμέραν προσδοκῶντες ἄσιτοι διατελεῖτε, μηθὲν
1 S. 14, 45. 2 S. 14, 11. Mt. 10, 30. 34 προσλαβόμενοι. διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς μεταλα-
βεῖν τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας
σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θρὶξ ἀπὸ

---

23 τη νυκτ. ταυτ. αγγελος του Θ., ου ειμ., ω κ. λ. 29 μηπως εις τρ. | εκπεσωσιν 30 πρωρας | μελλ. αγκ. 32 οι στρ. απεκ. 33 εμελλ. ημ. | μηδεν 34 προσλαβειν | απο] εκ

τῆς κεφαλῆς ἀπολεῖται. εἴπας δὲ ταῦτα καὶ 35 Jn. 6, 11. 1 Ti. 4, 4. Lk. 22, 19.
λαβὼν ἄρτον εὐχαρίστησεν τῷ Θεῷ ἐνώπιον
πάντων καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν. εὔθυμοι δὲ 36
γενόμενοι πάντες καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τρο-
φῆς. ἤμεθα δὲ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ 37
διακόσιαι ἑβδομήκοντα ἕξ. κορεσθέντες δὲ 38
τροφῆς ἐκούφιζον τὸ πλοῖον ἐκβαλλόμενοι τὸν
σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν. Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, 39
τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον, κόλπον δέ τινα κατε-
νόουν ἔχοντα αἰγιαλόν, εἰς ὃν ἐβουλεύοντο εἰ
δύναιντο ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. καὶ τὰς ἀγκύρας 40
περιελόντες εἴων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες
τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων, καὶ ἐπάραντες τὸν
ἀρτέμωνα τῇ πνεούσῃ κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν.
περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ἐπέκειλαν 41
τὴν ναῦν, καὶ ἡ μὲν πρῷρα ἐρείσασα ἔμεινεν
ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας.
Τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς 42
δεσμώτας ἀποκτείνωσιν, μή τις ἐκκολυμβήσας
διαφύγῃ· ὁ δὲ ἑκατοντάρχης βουλόμενος διασῶ- 43
σαι τὸν Παῦλον ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλή-
ματος, ἐκέλευσέν τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν
ἀπορίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι, καὶ 44 22–25.
τοὺς λοιποὺς οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ ἐπί
τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως ἐγένετο
πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

Καὶ διασωθέντες τότε ἐπέγνωμεν ὅτι Μελίτη 28
ἡ νῆσος καλεῖται. οἵ τε βάρβαροι παρεῖχαν οὐ 2 27, 3. 2 Co. 11, 27.

---

34 *πεσειται* 35 *ειπων* 37 *ημεν* | *εν τω πλ. αι πασ. ψυχ.* | *διακ.*] R^m *ως* 39 *εβουλευσαντο* | (S , *ει δυναιντο,*) | R^m *εκσωσαι* 40 *αρτεμονα* 41 *επωκειλαν* | *βιας των κυματων* 42 *διαφυγοι* 43 *εκατονταρχος*
XXVIII, 1 *επεγνωσαν* | R^m *Μελιτήνη* 2 *τε*] *δε* | *παρειχον*

τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν· ἅψαντες γὰρ
πυρὰν προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς διὰ τὸν ὑετὸν
3 τὸν ἐφεστῶτα καὶ διὰ τὸ ψῦχος. συστρέψαντος
δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων τι πλῆθος καὶ ἐπιθέντος
ἐπὶ τὴν πυράν, ἔχιδνα ἀπὸ τῆς θέρμης ἐξελθοῦσα
4 καθῆψεν τῆς χειρὸς αὐτοῦ. ὡς δὲ εἶδον οἱ βάρ-
βαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ,
πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον Πάντως φονεύς ἐστιν ὁ
ἄνθρωπος οὗτος, ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης
Mk. 16, 18. 5 ἡ Δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν. ὁ μὲν οὖν ἀποτινάξας
14, 11. 6 τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ ἔπαθεν οὐδὲν κακόν· οἱ δὲ
προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν πίμπρασθαι ἢ κατα-
πίπτειν ἄφνω νεκρόν. ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν
προσδοκώντων καὶ θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον εἰς
αὐτὸν γινόμενον, μεταβαλόμενοι ἔλεγον αὐτὸν
7 εἶναι θεόν. Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον
ὑπῆρχεν χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου ὀνόματι
Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς ἡμέρας τρεῖς
8 φιλοφρόνως ἐξένισεν. ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ
Ποπλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερίῳ συνεχόμενον
κατακεῖσθαι, πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν καὶ
προσευξάμενος, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ ἰάσατο
9 αὐτόν. τούτου δὲ γενομένου καὶ οἱ λοιποὶ οἱ
ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας προσήρχοντο καὶ
10 ἐθεραπεύοντο, οἳ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν
ἡμᾶς καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὰς
χρείας.
11 Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ
παρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρινῷ,
12 παρασήμῳ Διοσκούροις. καὶ καταχθέντες εἰς

---

2 αναψαντες 3 —τι | απο] εκ 4 ελεγ. πρ. αλλ. 6 μεταβαλλομενοι | θεον αυτ. ειν. 7 τρ. ημ. 8 δυσεντερια 9 δε] ουν | οι εχ. ασθ. εν τη ν. 10 την χρειαν

Συρακούσας ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς, ὅθεν 13
περιελθόντες κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον. καὶ
μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου δευτεραῖοι
ἤλθομεν εἰς Ποτιόλους, οὗ εὑρόντες ἀδελφοὺς 14
παρεκλήθημεν παρ᾽ αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτά·
καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἤλθαμεν. κἀκεῖθεν οἱ 15
ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν ἦλθαν εἰς
ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρι Ἀππίου Φόρου καὶ Τριῶν
Ταβερνῶν, οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος εὐχαριστήσας τῷ
Θεῷ ἔλαβε θάρσος. Ὅτε δὲ εἰσήλθομεν εἰς 16 27, 3.
Ῥώμην, ἐπετράπη τῷ Παύλῳ μένειν καθ᾽ ἑαυτὸν
σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ.
Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συνκαλέσασθαι 17 23, 1.
αὐτὸν τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρώτους· συνελ-
θόντων δὲ αὐτῶν ἔλεγεν πρὸς αὐτούς Ἐγώ,
ἄνδρες ἀδελφοί, οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ
ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρῴοις, δέσμιος ἐξ Ἱεροσο-
λύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων,
οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολῦσαι διὰ 18
τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί·
ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων ἠναγκάσθην ἐπι- 19 25, 11.
καλέσασθαι Καίσαρα, οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου
ἔχων τι κατηγορεῖν. διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν 20 26, 6. 7.
παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι· εἵνεκεν
γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἅλυσιν ταύτην
περίκειμαι. οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπαν Ἡμεῖς οὔτε 21
γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας,
οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν
ἢ ἐλάλησέν τι περὶ σοῦ πονηρόν. ἀξιοῦμεν δὲ 22 24, 14. Lk. 2, 34.
παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς

---

13 R^m περιελοντες 14 παρ] επ | ηλθομεν 15 εξηλθον 16 ηλθομεν | SR^m Ρωμην, ο εκατονταρχος παρεδωκε τους δεσμιους τω στρατοπεδαρχη· | τω δε Π. επετρ. 17 αυτον] τον Παυλον | Ανδρ. αδ., εγω 19 κατηγορησαι 20 (R^m υμας, ιδειν) | ενεκεν 21 ειπον

αἱρέσεως ταύτης γνωστὸν ἡμῖν ἐστιν ὅτι παντα-
23 χοῦ ἀντιλέγεται. Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν
ἦλθον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες, οἷς
ἐξετίθετο διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ
Θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπό τε
τοῦ νόμου Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωῒ
24 ἕως ἑσπέρας. καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγο-
25 μένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν· ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς
ἀλλήλους ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα
ἕν, ὅτι Καλῶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐλάλησεν διὰ
Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν
26 λέγων

Is. 6, 9. 10. Mt. 13, 14. Mk. 4, 12. Jn. 12, 40.

Πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπόν
Ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε,
καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε·
27 **ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου,**
καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν,
καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν·
μή ποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς
καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν
καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν,
καὶ ἰάσομαι αὐτούς.

Ps. 67, 2; 98, 3. 13, 46. Lk. 3, 6.

28 γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν ὅτι **τοῖς ἔθνεσιν** ἀπεστάλη
τοῦτο **τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ**· αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται.
30 Ἐνέμεινεν δὲ διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ μισθώματι,
καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς
23. 1, 3. 31 αὐτόν, κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ
διδάσκων τὰ περὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ
μετὰ πάσης παρρησίας ἀκωλύτως.

---

22 εστ. ημ. 23 ηκον | τα περι 25 ημων 26 λεγον | ειπε 27 ιασωμαι 28 — τουτο 29 SR[m] και ταυτα αυτου ειποντος, απηλθον οι Ιουδαιοι, πολλην εχοντες εν εαυτοις συζητησιν. 30 Εμεινε δε ο Παυλος

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

Παῦλος δοῦλος Χριστοῦ Ἰησοῦ, κλητὸς ἀπό- 1 Ac. 9, 15 ; 13, 2.
στολος ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον Θεοῦ, ὃ προ- 2 Gal. 1, 15. Tit. 1, 2.
επηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς 16, 25. 26.
ἁγίαις | περὶ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ γενομένου ἐκ 3 9, 5. 2 S. 7, 12.
σπέρματος Δαυεὶδ κατὰ σάρκα, τοῦ ὁρισθέντος 4 Mt. 22, 42. 2 Ti. 2, 8. Ac. 13, 33.
Υἱοῦ Θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης ἐξ
ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου
ἡμῶν, δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς 5 Ac. 26, 16—18.
ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ 15, 18. Gal. 2, 7. 9.
ὀνόματος αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς κλητοὶ 6
Ἰησοῦ Χριστοῦ, πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγα- 7 1 Co. 1, 2. 2 Co. 1, 1.
πητοῖς Θεοῦ, κλητοῖς ἁγίοις· χάρις ὑμῖν καὶ Eph. 1, 1. Nu. 6, 25. 26.
εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ.

Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ 8 16, 19. 1 Th. 1, 8.
Χριστοῦ περὶ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν
καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. μάρτυς γάρ 9 Ph. 1, 8.
μού ἐστιν ὁ Θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί Eph. 1, 16.
μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδια-
λείπτως μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι | πάντοτε ἐπὶ τῶν 10 Ac. 19, 21.
προσευχῶν μου, δεόμενος εἴ πως ἤδη ποτὲ εὐοδω- 15, 23. 32.
θήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς
ὑμᾶς. ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ 11 Ac. 28, 31.

Inscr. ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

I, 1 **SR** Ιησ. Χρ. 6 (**SR** υμεις,) 7 (**SR** Ρωμη,) 8 περι] υπερ 9.10 (**SR** ποιουμαι,...μου δεομενος,)

χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι
2 P. 1, 1. 12 ὑμᾶς, τοῦτο δέ ἐστιν συνπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν
διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ.
Jn. 15, 16. 13 οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις
προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθην ἄχρι
τοῦ δεῦρο, ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν
14 καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. Ἕλλησίν
τε καὶ Βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφει-
Ps. 119, 46. 1 Co. 1, 18. 24. 15 λέτης εἰμί· οὕτως τὸ κατ᾽ ἐμὲ πρόθυμον καὶ
Ac. 13, 46. 16 ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι. οὐ γὰρ
ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον· δύναμις γὰρ Θεοῦ
ἐστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ
3, 21. 22. Hab. 2, 4. 17 τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι. δικαιοσύνη γὰρ Θεοῦ
ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν,
καθὼς γέγραπται **Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως
ζήσεται.**
Jn. 16, 9. 2 Th. 2, 12. 18 Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ Θεοῦ ἀπ᾽ οὐρανοῦ
ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν
Ac. 14, 15–17; 17, 24–28. 19 τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων, διότι τὸ
γνωστὸν τοῦ Θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· ὁ
Ps. 19, 1. He. 11, 3. Job 12, 7–9. 20 Θεὸς γὰρ αὐτοῖς ἐφανέρωσεν. τὰ γὰρ ἀόρατα
αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοού-
μενα καθορᾶται, ἥ τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ
Eph. 4, 18. Rev. 14, 7. 21 θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους, | διότι
γνόντες τὸν Θεὸν οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν ἢ ηὐχα-
ρίστησαν, ἀλλὰ ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισ-
μοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν
Jer. 10, 14. 1 Co. 1, 20. 22 καρδία. φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν,
Ps. 106, 20. Dt. 4, 15–19. 23 καὶ **ἤλλαξαν τὴν δόξαν** τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ **ἐν
ὁμοιώματι** εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν
Ac. 14, 16. 24 καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν. Διὸ παρέδωκεν
αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν

---

13 καρπ. τινα 16 ευαγγ. του Χριστου 19 ο γαρ Θεος 21 ευχαριστησαν | αλλ 24 διο και

αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα
αὐτῶν ἐν αὐτοῖς, οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν 25 9, 5.
τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ
ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν Κτίσαντα, ὅς
ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν. Διὰ 26
τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας·
αἵ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν
φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν, ὁμοίως τε 27 Lv. 18, 22; 20, 13. 1 Co. 6, 9.
καὶ οἱ ἄρσενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς
θηλείας ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς
ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσιν τὴν ἀσχημοσύνην
κατεργαζόμενοι καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς
πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες. Καὶ 28
καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπι-
γνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν,
ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, | πεπληρωμένους πάσῃ 29
ἀδικίᾳ πονηρίᾳ πλεονεξίᾳ κακίᾳ, μεστοὺς φθόνου
φόνου ἔριδος δόλου κακοηθείας, ψιθυριστάς,
| καταλάλους, θεοστυγεῖς, ὑβριστάς, ὑπερηφά- 30
νους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπει-
θεῖς, | ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀνελεή- 31
μονας· οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ ἐπιγνόντες, 32
ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν,
οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν
τοῖς πράσσουσιν.

Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ 2 Mt. 7, 2. Jn. 8, 7.
κρίνων· ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν
κατακρίνεις· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων.
οἴδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ ἐστιν κατὰ 2
ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας.
λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ 3

---

24 *εν εαυτοις* 29 *αδικ., πορνεια, πον.* 31 *αστ., ασπονδους, ανελ.*

II, 2 *δε*] R[m] *γαρ*

τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ
2 P. 3, 15. 4 ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ; ἢ τοῦ πλούτου τῆς
χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς
μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν
5 τοῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; κατὰ δὲ τὴν
σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θη-
Ps. 62, 12. Pr. 24, 12. Mt. 16, 27. 2Co.5,10.Jn.5,29. σαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ
6 ἀποκαλύψεως δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ, ὃς **ἀπο-**
7 **δώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ·** τοῖς μὲν καθ᾽
ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ
2 Th. 1, 8. 8 ἀφθαρσίαν ζητοῦσιν ζωὴν αἰώνιον· τοῖς δὲ ἐξ
ἐριθείας καὶ ἀπειθοῦσι τῇ ἀληθείᾳ πειθομένοις
1, 16; 3, 9. 9 δὲ τῇ ἀδικίᾳ, ὀργὴ καὶ θυμός. θλίψις καὶ στε-
νοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατ-
εργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ
10 Ἕλληνος· δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ
ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ
Ac. 10, 34. 1 P. 1, 17. 11 Ἕλληνι. οὐ γάρ ἐστιν προσωποληψία παρὰ
12 τῷ Θεῷ. Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως
καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ
Mt. 7, 21. 1 Jn. 3, 7. Ja. 1, 22. 25. 13 νόμου κριθήσονται· οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ νόμου
δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ᾽ οἱ ποιηταὶ νόμου
Ac. 10, 35. 14 δικαιωθήσονται. ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον
ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῶσιν, οὗτοι
1, 32. 15 νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσιν νόμος· οἵτινες
ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν
ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συνμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς
συνειδήσεως καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν
2 Ti. 2, 8. 16 κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, ἐν ᾗ
ἡμέρᾳ κρίνει ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων
κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου διὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ.

---

8 *απειθ. μεν* | *θυμ. και οργη* 13 *ακρ. του νομ.* | *ποι. του νομ.* 14 *ποιη* 16 SR *εν ημ. οτε* | SR[t] *κρινεῖ* | SR *Ιησ. Χρ.*

Εἰ δὲ σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ καὶ ἐπαναπαύῃ 17 Ja. 2, 19.
νόμῳ καὶ καυχᾶσαι ἐν Θεῷ | καὶ γινώσκεις τὸ 18 Ph. 1, 10.
θέλημα καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα κατηχού-
μενος ἐκ τοῦ νόμου, πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν 19 Mt. 15, 14. Lk. 18, 9.
εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, | παιδευτὴν 20 2 Ti. 3, 5.
ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρ-
φωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ
νόμῳ· ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον σεαυτὸν οὐ δι- 21 Ps. 50, 16—21. Mt. 23, 3. 4.
δάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν κλέπτεις; | ὁ 22
λέγων μὴ μοιχεύειν μοιχεύεις; ὁ βδελυσσόμενος
τὰ εἴδωλα ἱεροσυλεῖς; ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, 23
διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν Θεὸν ἀτι-
μάζεις; **τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφη-** 24 Is. 52, 5. Ezk. 36, 20.
μεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται. περιτομὴ 25 Jer. 4, 4; 9, 24. 25.
μὲν γὰρ ὠφελεῖ ἐὰν νόμον πράσσῃς· ἐὰν δὲ
παραβάτης νόμου ᾖς, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία
γέγονεν. ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα 26 Gal. 5, 6.
τοῦ νόμου φυλάσσῃ, οὐχ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ
εἰς περιτομὴν λογισθήσεται; καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ 27
φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦσα σὲ τὸν
διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου.
οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ 28 Jn. 8, 15. 39; 7, 24.
ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομή· ἀλλ' ὁ ἐν τῷ 29 Gn. 49, 8. Dt. 30, 6. Col. 2, 11.
κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύ-
ματι οὐ γράμματι, οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων
ἀλλ' ἐκ τοῦ Θεοῦ. Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ 3
Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; πολὺ 2 9, 4. Dt. 4, 7. 8. Ps. 147, 19. 20: 103, 7. 1 P. 4, 11.
κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπι-
στεύθησαν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. | τί γάρ; εἰ 3 9, 6; 11, 29. 2 Ti. 2, 13.
ἠπίστησάν τινες, μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν
τοῦ Θεοῦ καταργήσει; | μὴ γένοιτο· γινέσθω δὲ 4

---

17 Ει δε] Ιδε | *τω νομω* 18 (**R**[m] *Θελημα*)
26 *ουχι* 27 (**R** *νομου;*)
III, 2 R — *γαρ* 3 (S**R** *γαρ,...τινες;*)

Ps. 116, 11. Ps. 51, 4. ὁ Θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, καθάπερ
γέγραπται

Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου
καὶ νικήσεις ἐν τῷ κρίνεσθαί σε.

5 εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν Θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν,
τί ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ Θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν
6 ὀργήν; κατὰ ἄνθρωπον λέγω. | μὴ γένοιτο·
7 ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ Θεὸς τὸν κόσμον; | εἰ δὲ ἡ
ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσ-
σευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς
6, 1. 2. 8 ἁμαρτωλὸς κρίνομαι; καὶ μὴ καθὼς βλασφημού-
μεθα καὶ καθώς φασίν τινες ἡμᾶς λέγειν ὅτι
Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά; ὧν τὸ
κρίμα ἔνδικόν ἐστιν.

1, 18–2, 24. 9 Τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως· προῃτιασά-
μεθα γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας πάντας ὑφ᾽
Ps. 14, 1–3; 53, 2–4. 10 ἁμαρτίαν εἶναι, καθὼς γέγραπται ὅτι

Οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς,
11 οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν Θεόν·
12 πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρεώθησαν·
οὐκ ἔστιν ὁ ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός.
Ps. 5, 9. Ps. 140, 3. 13 τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν,
ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν,
ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν·
Ps. 10, 7. 14 ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει·
Is. 59, 7. 8. 15 ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα,
16 σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν,
17 καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν.

---

4 καθως | νικησης   7 δε] SR^{m} γαρ   12 ηχρειωθησαν | — ο

οὐκ ἔστιν φόβος Θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν 18 Ps. 36, 1.
αὐτῶν.
Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει τοῖς ἐν τῷ 19 2, 12. Gal. 3, 22.
νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ καὶ ὑπόδικος
γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ Θεῷ· διότι ἐξ ἔργων 20 Ps. 143, 2. 7, 7. Gal. 2, 16.
νόμου **οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ·**
διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.
Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη Θεοῦ πε- 21 Ac. 10, 43. 1, 17.
φανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν
προφητῶν, δικαιοσύνη δὲ Θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ 22
Χριστοῦ, εἰς πάντας τοὺς πιστεύοντας· οὐ γάρ
ἐστιν διαστολή· πάντες γὰρ ἥμαρτον καὶ ὑστε- 23 9. 19. 5, 2.
ροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, δικαιούμενοι δωρεὰν 24 5, 1. Eph. 2, 8.
τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ· ὃν προέθετο ὁ Θεὸς ἱλαστήριον 25 Lv. 16, 12—15. He.4,16.Eph.1,7.
διὰ πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς
δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προ-
γεγονότων ἁμαρτημάτων | ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ, 26
πρὸς τὴν ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ
νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δι-
καιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. Ποῦ οὖν ἡ 27 1 Co. 1, 29. 31.
καύχησις; ἐξεκλείσθη. διὰ ποίου νόμου; τῶν
ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. | λογι- 28 Gal. 2, 16.
ζόμεθα γὰρ δικαιοῦσθαι πίστει ἄνθρωπον χωρὶς
ἔργων νόμου. ἢ Ἰουδαίων ὁ Θεὸς μόνον; οὐχὶ 29 10, 12.
καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν, | εἴπερ εἷς ὁ Θεὸς 30 4, 11. 12.
ὃς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως καὶ ἀκρο-
βυστίαν διὰ τῆς πίστεως. νόμον οὖν καταρ- 31 21. 4, 3; 8, 4. Mt. 5, 17.
γοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ
νόμον ἱστάνομεν.

---

22 SR[m] *παντας και επι παντας τους* 25 *δια της πιστ.* (R[t], *δια πιστεως,*) | (SR *αυτου, δια*) 26 *—την* 28 *γαρ*] SR[t] *ουν* | *πιστ. δικ.* 29 *ουχι δε και* 30 *επειπερ* 31 *ιστωμεν*

4 Τί οὖν ἐροῦμεν εὑρηκέναι Ἀβραὰμ τὸν προ-
2 πάτορα ἡμῶν κατὰ σάρκα; εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ
ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα· ἀλλ' οὐ πρὸς
Gn. 15, 6. 3 Θεόν. ¦ τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; **Ἐπίστευσεν δὲ**
Gal. 3, 6. Ja. 2, 23. **Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιο-**
11, 6. 4 **σύνην.** τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται
Mt. 20, 7. 14. 5 κατὰ χάριν ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα· τῷ δὲ μὴ ἐργα-
ζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν
ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην,
Ps. 32, 1. 2. 6 καθάπερ καὶ Δαυεὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ
ἀνθρώπου ᾧ ὁ Θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς
ἔργων
7 **Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι καὶ ὧν ἐπε-**
καλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι·
8 **μακάριος ἀνὴρ οὗ οὐ μὴ λογίσηται Κύριος**
ἁμαρτίαν.
Gn. 15, 6. 9 ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομὴν ἢ καὶ
ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γάρ **Ἐλογίσθη**
10 **τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην.** πῶς οὖν
ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ;
Gn. 17, 10. 11. 11 οὐκ ἐν περιτομῇ ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ· ¦ καὶ
σημεῖον ἔλαβεν **περιτομῆς** σφραγῖδα τῆς δικαιο-
σύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν **τῇ ἀκροβυστίᾳ**, εἰς τὸ
εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι'
ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι αὐτοῖς τὴν δικαιο-
Mt. 3, 9. 12 σύνην, καὶ πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ περιτο-
1 P. 2, 21. 2 Co. 12, 18. μῆς μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν τοῖς ἴχνεσιν
τῆς ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν
Gn. 18, 18; 13 Ἀβραάμ. Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ
22, 17. 18. Ἀβραὰμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐ-

IV, 1 R^{m} —ευρηκ. | Αβρ. τον πατερα ημ. ευρ. 2 πρ. τον Θ. 4 το οφειλ. 8 ου] SR ῳ 9 γαρ οτι 11 λογ. και αυτ. 12 εν τη ακρ.

τὸν εἶναι κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως.
εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις 14
καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία· ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν 15 3, 20; 5, 13; 7, 8. 10.
κατεργάζεται· οὗ δὲ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παρά-
βασις. Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, 16
εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ
σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον ἀλλὰ καὶ
τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, (ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων
ἡμῶν, καθὼς γέγραπται ὅτι **Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν** 17 Gn. 17, 5. Is. 48, 13.
τέθεικά σε,) κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν Θεοῦ τοῦ
ζωοποιοῦντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ
μὴ ὄντα ὡς ὄντα· ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι 18 Gn. 15, 5.
ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν **πατέρα πολλῶν**
ἐθνῶν κατὰ τὸ εἰρημένον **Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα**
σου· καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει κατενόησεν 19 Gn. 17, 17.
τὸ ἑαυτοῦ σῶμα νενεκρωμένον, ἑκατονταέτης που
ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας·
εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ 20 He. 11, 7. 11. 34.
ἀπιστίᾳ, ἀλλὰ ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν
τῷ Θεῷ | καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὃ ἐπήγγελται 21
δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆσαι. διὸ καὶ **ἐλογίσθη αὐτῷ** 22 3. Gn. 15, 6.
εἰς δικαιοσύνην. Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν 23 15, 4.
μόνον ὅτι **ἐλογίσθη αὐτῷ,** | ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς 24 1 P. 1, 21.
μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν
ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ὃς 25 Is. 53, 4. 5. 1 Co. 15, 17.
παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν καὶ ἠγέρθη
διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην ἔχωμεν 5 3, 24. 28; 4, 24. Is. 53, 5.
πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ

---

13 *του κοσμ.* 15 *δε*] *γαρ* 16.17 (SR *Αβρααμ, ος...ημων, (καθως...)*) 19 *ου κατεν.* | SR[t] *ηδη νενεκρ.* 20 *αλλ*
V, 1 SR[m] *εχομεν*

Eph. 3, 12. 3, 23. 2 Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν
τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἑστήκαμεν,
καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ.
Ja. 1, 2. 3. 1 P. 1, 5–7. 3 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν,
4 εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, | ἡ
Ps. 22, 5; 25, 20. He. 6, 18. 19. 5 δὲ ὑπομονὴ δοκιμήν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα· ἡ
δὲ **ἐλπὶς οὐ καταισχύνει**, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ
ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ Πνεύματος
6 Ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. ἔτι γὰρ Χριστὸς ὄν-
των ἡμῶν ἀσθενῶν ἔτι κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν
7 ἀπέθανεν. μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθα-
νεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ
Jn. 3, 16. 1 Jn. 4, 10. 8 ἀποθανεῖν· συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς
ἡμᾶς ὁ Θεὸς ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν
1, 18; 2, 5. 8. 9 Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν. πολλῷ οὖν
μᾶλλον δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ
8, 7. 10 σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. εἰ γὰρ
ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανά-
του τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλα-
11 γέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ· οὐ μόνον
δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν
καταλλαγὴν ἐλάβομεν.
Gn. 2, 17; 3, 19. 6, 23. 12 Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία
εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας
ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ
4, 15. 13 θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον· ἄχρι
γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ, ἁμαρτία δὲ
1 Co. 15, 21. 22. 45. 55. 14 οὐκ ἐλλογεῖται μὴ ὄντος νόμου· ἀλλὰ ἐβασί-
λευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωϋσέως καὶ
ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς
παραβάσεως Ἀδάμ, ὅς ἐστιν τύπος τοῦ μέλλοντος.
15 Ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως καὶ τὸ χά-

---

2 R[m] — τη πιστει 6 — ετι 2° 14 αλλ

ρισμα· εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι οἱ
πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ
Θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου
Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν.
καὶ οὐχ ὡς δι' ἑνὸς ἁμαρτήσαντος τὸ δώρημα· 16
τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἑνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ
χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα.
εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβα- 17
σίλευσεν διὰ τοῦ ἑνός, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν
περισσείαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς
δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν
διὰ τοῦ ἑνὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄρα οὖν ὡς δι' 18 1 Co. 15, 22.
ἑνὸς παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς
κατάκριμα, οὕτως καὶ δι' ἑνὸς δικαιώματος εἰς
πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν ζωῆς· ὥσπερ 19 Is. 53, 11.
γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἁμαρ-
τωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ
τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ
πολλοί. νόμος δὲ παρεισῆλθεν ἵνα πλεονάσῃ 20 4, 15; 7, 8. Gal. 3, 19.
τὸ παράπτωμα· οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία,
ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις, ¦ ἵνα ὥσπερ ἐβασί- 21 6, 23.
λευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ
χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν
αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμένωμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα 6 3, 5–8.
ἡ χάρις πλεονάσῃ; ¦ μὴ γένοιτο. οἵτινες ἀπε- 2 1 P. 4, 1.
θάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ;
ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν 3 Gal. 3, 27.
Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν;
συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς 4 1 P. 3, 21. Col. 2, 12.
τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ
νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ Πατρός, οὕτως καὶ

---

17 R[m] – της δωρεας
VI, 1 επιμενουμεν

Ph. 3, 10. 11. 5 ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. εἰ
γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ
θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσό-
Gal. 5, 24. 6 μεθα· τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν
ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα
τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ
1 P. 4, 1. 7 ἁμαρτίᾳ· ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς
4. 8 ἁμαρτίας. εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πι-
9 στεύομεν ὅτι καὶ συνζήσομεν αὐτῷ, εἰδότες ὅτι
Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει,
He. 9, 26–28. Gal. 2, 19. 1 P. 3, 18. 10 θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει. ὃ γὰρ ἀπέθανεν,
τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ
2 Co. 5, 15. 1 P. 2, 24. 11 Θεῷ. οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς εἶναι
νεκροὺς μὲν τῇ ἁμαρτίᾳ ζῶντας δὲ τῷ Θεῷ ἐν
Gn. 4, 7. 12 Χριστῷ Ἰησοῦ. Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρ-
τία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι εἰς τὸ ὑπακούειν
12, 1. Eph. 2, 5. 5, 14. 13 ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ, μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη
ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀλλὰ παραστή-
σατε ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ ὡσεὶ ἐκ νεκρῶν ζῶντας καὶ
1 Jn. 3, 6. 14 τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ Θεῷ, ἁμαρτία
γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον
5, 17. 21. 15 ἀλλὰ ὑπὸ χάριν. Τί οὖν; ἁμαρτήσωμεν, ὅτι
οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο.
Jn. 8, 34. 2 P. 2, 19. 16 οὐκ οἴδατε ὅτι ᾧ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς
ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε ᾧ ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρτίας
17 εἰς θάνατον ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; χάρις δὲ
τῷ Θεῷ ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε
δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς,
Jn. 8, 32. 18 ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐδουλώθητε
19 τῇ δικαιοσύνῃ. ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθέ-
νειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν. ὥσπερ γὰρ παρεστή-

---

11 *νεκρ. μεν ειν.* | *Ιησ. τω Κυριω ημων* 12 *υπακ. αυτη εν ταις* 13 *ως* | (SR *Θεω.*) 14 *αλλ* 15 *αμαρτησομεν* | *αλλ* 17 (*διδαχης.*)

σατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ
τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτως νῦν παραστή-
σατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς
ἁγιασμόν. ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, 20
ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. τίνα οὖν καρπὸν 21 Ezk. 16, 61. 63. 8, 6. 13.
εἴχετε τότε; ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε· τὸ γὰρ
τέλος ἐκείνων θάνατος. νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες 22 1 P. 1, 9.
ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας δουλωθέντες δὲ τῷ Θεῷ, ἔχετε
τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν
αἰώνιον. τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος, 23 5, 12.
τὸ δὲ χάρισμα τοῦ Θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.
Ἢ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, γινώσκουσιν γὰρ νόμον 7
λαλῶ, ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ'
ὅσον χρόνον ζῇ; ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι 2
ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ,
κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. ἄρα οὖν 3
ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς χρηματίσει ἐὰν γένη-
ται ἀνδρὶ ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, ἐλευ-
θέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν
μοιχαλίδα γενομένην ἀνδρὶ ἑτέρῳ. ὥστε, ἀδελφοί 4 Col. 2, 14.
μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ
σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς
ἑτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορή-
σωμεν τῷ Θεῷ. ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ 5 7–25. 6, 21.
παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηρ-
γεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι
τῷ θανάτῳ· νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, 6 8, 1. 2. 6, 2. 4.
ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν
ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος καὶ οὐ παλαιότητι
γράμματος. Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; 7 Ex. 20, 14. 17. Dt. 5, 18. 21.
μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων εἰ μὴ

---

21 (SR τοτε [S ,]...επαισχυνεσθε;)
VII, 2 —του νομου 6 αποθανοντος

διὰ νόμου· τήν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν εἰ μὴ
11. 5, 13. 8 ὁ νόμος ἔλεγεν **Οὐκ ἐπιθυμήσεις**· ἀφορμὴν δὲ
λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργά-
σατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου
9 ἁμαρτία νεκρά. ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ·
ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν,
Ja. 1, 15. Lv. 18, 5. 10 ἐγὼ δὲ ἀπέθανον, καὶ εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς
He. 3, 13. 11 ζωήν, αὕτη εἰς θάνατον· ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν
λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με καὶ δι'
1 Ti. 1, 8. 12 αὐτῆς ἀπέκτεινεν. ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ
5, 20. 13 ἡ ἐντολὴ ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. Τὸ οὖν
ἀγαθὸν ἐμοὶ ἐγένετο θάνατος; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ
ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ
μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ'
ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς.
Ps. 51, 5. 18. Jn. 3, 6. 14 οἴδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ
δὲ σάρκινός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν.
15 ὃ γὰρ κατεργάζομαι οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὃ θέλω
12. 16 τοῦτο πράσσω, ἀλλ' ὃ μισῶ τοῦτο ποιῶ. εἰ δὲ
ὃ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ, σύνφημι τῷ νόμῳ ὅτι
17 καλός. νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ
Gn. 6, 5; 8, 21. 18 ἀλλὰ ἡ ἐνοικοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. οἶδα γὰρ ὅτι
οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἔστιν ἐν τῇ σαρκί μου,
ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν παράκειταί μοι, τὸ δὲ
19 κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὔ· οὐ γὰρ ὃ θέλω ποιῶ
ἀγαθόν, ἀλλὰ ὃ οὐ θέλω κακὸν τοῦτο πράσσω.
20 εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω ἐγὼ τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατερ-
γάζομαι αὐτὸ ἀλλὰ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία.
21 εὑρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν
22 τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται· συνή-
δομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄν-

---

11 (**R** λαβ.,) 13 εγεν.] γεγονε 14 σαρκικος
17 αλλ | οικουσα 18 ου] ουχ ευρισκω 19 αλλ
20 R – εγω 1° | αλλ

θρωπον, βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν 23 Gal. 5, 17. 1 P. 2, 11. Ja. 4, 1.
μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου
καὶ αἰχμαλωτίζοντά με ἐν τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας
τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν μου. Ταλαίπωρος ἐγὼ 24
ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ
θανάτου τούτου; χάρις τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ 25 1 Co. 15, 57.
Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ
τῷ μὲν νοῒ δουλεύω νόμῳ Θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ
ἁμαρτίας. Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν 8 31—39. 4.
Χριστῷ Ἰησοῦ. ὁ γὰρ νόμος τοῦ Πνεύματος τῆς 2 3, 27. 7, 23. 24.
ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν σε ἀπὸ τοῦ
νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. τὸ γὰρ 3 Jn. 1, 14. Ph. 2, 7. Ac. 13, 38; 15, 10. He. 2, 17; 4, 15.
ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός,
ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτοῦ Υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι
σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινεν
τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ 4 Gal. 5, 16. 25.
νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα
περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. οἱ γὰρ κατὰ 5
σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ
πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. τὸ γὰρ φρόνημα τῆς 6 6, 21.
σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος
ζωὴ καὶ εἰρήνη. διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς 7 Mt. 12, 34. Jn. 8, 43; 12, 39. Ja. 4, 4.
ἔχθρα εἰς Θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ Θεοῦ οὐχ
ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται· οἱ δὲ ἐν σαρκὶ 8
ὄντες Θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. Ὑμεῖς δὲ οὐκ 9 1 Co. 3, 16; 12, 3.
ἐστὲ ἐν σαρκὶ ἀλλὰ ἐν πνεύματι, εἴπερ Πνεῦμα
Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ τις Πνεῦμα Χριστοῦ
οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. εἰ δὲ Χριστὸς 10 Gal. 2, 20. Ph. 1, 21. 1 P. 4, 6.
ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ
δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. εἰ δὲ τὸ Πνεῦμα 11

---

23 SR[m] — *εν* 2°   25 SR[t] *ευχαριστω* R[m] *χαρις δε*
VIII, 1 Ιησου, *μη κατα σαρκα περιπατουσιν, αλλα κατα πνευμα.*   2 *σε*] SR *με*   9 *αλλ*   10 *δι αμαρτ.*

τοῦ ἐγείραντος τὸν Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν,
ὁ ἐγείρας ἐκ νεκρῶν Χριστὸν Ἰησοῦν ζωοποιήσει
καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος
αὐτοῦ Πνεύματος ἐν ὑμῖν.
6, 7. 18. 12 Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμέν, οὐ τῇ
Gal. 6, 8. Eph. 4, 22—24. 13 σαρκὶ τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν. εἰ γὰρ κατὰ σάρκα
ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς
14 πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. ὅσοι
γὰρ Πνεύματι Θεοῦ ἄγονται, οὗτοι υἱοί εἰσιν
2 Ti. 1, 7. Gal. 4, 5. 6. 15 Θεοῦ. οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν
εἰς φόβον, ἀλλὰ ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθεσίας, ἐν ᾧ
2 Co. 1, 22. 16 κράζομεν Ἀββᾶ ὁ Πατήρ. αὐτὸ τὸ Πνεῦμα
συνμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμὲν τέκνα
Gal. 4, 7. Rev. 21, 7. 17 Θεοῦ. εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι
μὲν Θεοῦ, συνκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ, εἴπερ συν-
2 Co. 4, 17. 5, 2. 18 πάσχομεν ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν. Λογίζομαι
γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς
τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς.
Col. 3, 4. 19 ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν
Ec. 1, 2. Gn. 3, 17—19; 5, 29. 20 τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται. τῇ γὰρ ματαιό-
τητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἑκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν
2 P. 3, 13. 1 Jn. 3, 2. 21 ὑποτάξαντα, ἐφ᾽ ἐλπίδι ¹ διότι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις
ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς
εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ
22 Θεοῦ. οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συνστε-
2 Co. 5, 2. Gal. 5, 5. 23 νάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν· οὐ μόνον δέ,
ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ Πνεύματος
ἔχοντες ἡμεῖς καὶ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν
υἱοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ
2 Co. 5, 7. 24 σώματος ἡμῶν. τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπὶς

---

11 –τον | εγειρ. τον Χρ. εκ νεκρ. ζωοπ. | Rᵐ δια το ενοικουν αυτου Πνευμα 14 εισ. υιοι 15 αλλ 20.21 SR , επ᾽ ελπιδι (S , Rᵐ ·) οτι 23 και ημ. αυτ. | (στεν., υιοθ. απεκδ. την)

δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὃ γὰρ βλέπει τις,
τί ἐλπίζει; εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' 25
ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ 26
Πνεῦμα συναντιλαμβάνεται τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν·
τὸ γὰρ τί προσευξώμεθα καθὸ δεῖ οὐκ οἴδαμεν,
ἀλλὰ αὐτὸ τὸ Πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει στεναγμοῖς
ἀλαλήτοις· ὁ δὲ ἐραυνῶν τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ 27 Ps. 139, 1. 1 Co. 4, 5.
φρόνημα τοῦ Πνεύματος, ὅτι κατὰ Θεὸν ἐντυγ-
χάνει ὑπὲρ ἁγίων. Οἴδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγα- 28 Eph. 1, 11; 3, 11.
πῶσιν τὸν Θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, τοῖς
κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. ὅτι οὓς προέγνω, 29 Col. 1, 18. He. 1, 6.
καὶ προώρισεν συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ Υἱοῦ
αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς
ἀδελφοῖς· οὓς δὲ προώρισεν, τούτους καὶ ἐκά- 30
λεσεν· καὶ οὓς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν·
οὓς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν. Τί 31 Ps. 118, 6. Mt. 1, 23.
οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς
καθ' ἡμῶν; ὅς γε τοῦ ἰδίου Υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, 32 Jn. 3, 16.
ἀλλὰ ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς
οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; τίς 33 Is. 50, 8.
ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν Θεοῦ; **Θεὸς ὁ δικαιῶν·**
τίς ὁ κατακρινῶν; Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ ἀποθανών, 34 Ps. 110, 1. 1 Jn. 2, 1.
μᾶλλον δὲ ἐγερθείς, ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ,
ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. τίς ἡμᾶς χωρίσει 35
ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις ἢ στενο-
χωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος
ἢ μάχαιρα; καθὼς γέγραπται ὅτι 36 Ps. 44, 22. 2 Co. 4, 11.

Ἕνεκεν σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν,
ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.

---

24 τις, τί] R^{t}, τίς SR^{m} τις, τί και | ελπ.] R^{m2} ὑπομένει 26 ταις ασθενειαις | αλλ | υπερεντ. υπερ ημων 27 ερευνων 28 R^{m} συνεργει ο Θεος 32 αλλ 33 (R^{m} δικαιῶν;) 34 κατακρίνων | — Ιησους | δε και | R εγερθ. εκ νεκρων | ος και ἔστιν | (R^{m} ημων;) 35 Χριστου] R^{m} Θεου 36 ((καθως...σφαγης·)) | ενεκα

Jn. 16, 33. 37 ἀλλ᾽ ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγα-
38 πήσαντος ἡμᾶς. πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος
οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε ἐνεστῶτα
39 οὔτε μέλλοντα οὔτε δυνάμεις ¦ οὔτε ὕψωμα οὔτε
βάθος οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς
χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

9 Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι,
συνμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν
2 Πνεύματι Ἁγίῳ, ὅτι λύπη μοί ἐστιν μεγάλη καὶ
Ex. 32, 32. 3 ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου. ηὐχόμην γὰρ
ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ
τῶν ἀδελφῶν μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα,
Ex. 4, 22. Dt. 7, 6; 14, 1. 2. 4 ¦ οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλεῖται, ὧν ἡ υἱοθεσία καὶ ἡ
δόξα καὶ αἱ διαθῆκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ
1, 25. Mt. 1. Lk. 3, 23—34. Jn. 1, 1. 5 λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, ¦ ὧν οἱ πατέρες, καὶ
ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ
πάντων Θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.
2, 28. Nu. 23, 19. 6 Οὐχ οἷον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ.
Gn. 21, 12. 7 οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραήλ, οὗτοι Ἰσραήλ· ¦ οὐδ᾽
ὅτι εἰσὶν σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα, ἀλλ᾽
Gal. 4, 23. 8 **Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα.** τοῦτ᾽ ἔστιν,
οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς ταῦτα τέκνα τοῦ Θεοῦ,
ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς
Gn. 18, 10. 9 σπέρμα. ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος **Κατὰ
τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ**
Gn. 25, 21. 10 **υἱός.** οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἑνὸς
11 κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν· μήπω
γὰρ γεννηθέντων μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ
φαῦλον, ἵνα ἡ κατ᾽ ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ Θεοῦ

---

38 *δυν., ουτε ενεστ. ουτε μελλ.*

IX, 3 *αυτ. εγω αναθ. ειν.* 5 (R^{m1} *σάρκα.*) | (R^{t} *παντων*, R^{m2} *παντων.*) 11 *φαυλ.*] *κακον* | *του Θ. προθ.*

μένῃ, | οὐκ ἐξ ἔργων ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἐρρέθη 12 Gn. 25, 23.
αὐτῇ ὅτι **Ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι·** καθ- 13 Mal. 1, 2. 3.
άπερ γέγραπται **Τὸν Ἰακὼβ ἠγάπησα, τὸν δὲ**
Ἠσαῦ ἐμίσησα.
Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ Θεῷ; 14 Dt. 32, 4.
μὴ γένοιτο. τῷ Μωϋσεῖ γὰρ λέγει **Ἐλεήσω ὃν** 15 Ex. 33, 19.
ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω ὃν ἂν οἰκτείρω. ἄρα οὖν 16 Eph. 2, 8.
οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ
ἐλεῶντος Θεοῦ. λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραὼ 17 Ex. 9, 16.
ὅτι **Εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν**
σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά
μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ, ὃν 18 Ex. 4, 21; 7, 3; 9, 12; 14, 4. 17.
δὲ θέλει **σκληρύνει.** Ἐρεῖς μοι οὖν Τί ἔτι 19
μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέ-
στηκεν; ὦ ἄνθρωπε, μενοῦνγε σὺ τίς εἶ ὁ ἀντ- 20 Is. 29, 16; 45, 9.
αποκρινόμενος τῷ Θεῷ; **μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ**
πλάσαντι Τί με ἐποίησας οὕτως; ἢ οὐκ ἔχει 21 Jer. 18, 6.
ἐξουσίαν **ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ** ἐκ τοῦ αὐτοῦ
φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ
εἰς ἀτιμίαν; εἰ δὲ θέλων ὁ Θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν 22 Jer. 50, 25. Is. 13, 5; 54, 2, 4.
ὀργὴν καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ **ἤνεγκεν** ἐν
πολλῇ μακροθυμίᾳ **σκεύη ὀργῆς** κατηρτισμένα εἰς
ἀπώλειαν, καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης 23 Eph. 1, 3–12. 8, 29.
αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν,
οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων ἀλλὰ 24
καὶ ἐξ ἐθνῶν; ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει 25 Hos. 2, 23.
Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου
καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην ἠγαπημένην·
καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρέθη αὐτοῖς Οὐ 26 Hos. 1, 10.
λαός μου ὑμεῖς,
ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ Θεοῦ ζῶντος.

---

12 ερρηθη 13 καθως 15 τω γαρ Μωση 16 ελε-
ουντος 19 ουν μοι | —γαρ 20 μενουνγε, ω ανθρ., συ
23 R[m] —και | (δοξαν·) 24 (εθνων·) 26 ερρηθη

Is. 10, 22. 23. 11, 5. 27 Ἡσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ **Ἐὰν ᾖ ὁ
ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θα-**
28 **λάσσης, τὸ ὑπόλειμμα σωθήσεται· λόγον γὰρ
συντελῶν καὶ συντέμνων ποιήσει Κύριος ἐπὶ τῆς**
Is. 1, 9. 29 **γῆς.** καὶ καθὼς προείρηκεν Ἡσαΐας
**Εἰ μὴ Κύριος Σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα,
ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν καὶ ὡς Γόμορρα
ἂν ὡμοιώθημεν.**
10, 20. 30 Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιο-
σύνην κατέλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ
10, 2. 3. 31 τὴν ἐκ πίστεως· Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιο-
Is. 8, 14. 32 σύνης εἰς νόμον οὐκ ἔφθασεν. διὰ τί; ὅτι οὐκ
ἐκ πίστεως ἀλλ᾽ ὡς ἐξ ἔργων· προσέκοψαν **τῷ**
Is. 8, 14; 28, 16. Mt. 21, 42. 44. 1 P. 2, 6. 33 **λίθῳ τοῦ προσκόμματος,** καθὼς γέγραπται
**Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον προσκόμματος καὶ
πέτραν σκανδάλου,
καὶ ὁ πιστεύων ἐπ᾽ αὐτῷ οὐ καταισχυνθή-
σεται.**
Ac. 22, 3. 10 Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ
ἡ δέησις πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν εἰς σωτηρίαν.
2 μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον Θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ᾽
9, 31. 32. 3 οὐ κατ᾽ ἐπίγνωσιν· ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ Θεοῦ
δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν ζητοῦντες στῆσαι, τῇ
Mt. 5, 17. He. 8, 13. Jn. 3, 18. 4 δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. τέλος
γὰρ νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ
Lv. 18, 5. Gal. 3, 12. 5 πιστεύοντι. Μωϋσῆς γὰρ γράφει ὅτι τὴν δι-
καιοσύνην τὴν ἐκ νόμου ὁ **ποιήσας ἄνθρωπος**
6 **ζήσεται ἐν** αὐτῇ. ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη

---

27 *καταλειμμα* 28 *συντεμνων εν δικαιοσυνη· οτι λογον συντετμημενον ποι.* 31 *δικ., εις νομ. δικαιοσυνης* 32 (R^{m} *εργων,*) S *εργ. νομου* | *προσεκ. γαρ* 33 *και πας ο*

X, 1 *η δεησ. η* | *αυτ.*] *του Ισραηλ εστιν* 3 *ιδ. δικαιοσυνην* 5 —*οτι* | *εκ του νομου, Οτι ο ποι. αυτα* | *εν αυτοις*

οὕτως λέγει **Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου Τίς** Dt. 30, 12. 13.
ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν
καταγαγεῖν· ἤ **Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον;** 7
τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. ἀλλὰ 8 Dt. 30, 14.
τί λέγει; **Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί**
σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τοῦτ' ἔστιν τὸ ῥῆμα
τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν. ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς 9 2 Co. 4, 5.
ἐν τῷ στόματί σου Κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς
ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ Θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ
νεκρῶν, σωθήσῃ· καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς 10
δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σω-
τηρίαν. λέγει γὰρ ἡ γραφή Πᾶς **ὁ πιστεύων** 11 Is. 28, 16.
ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται. οὐ γάρ ἐστιν 12 Ac. 10, 34; 15, 9.
διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἕλληνος· ὁ γὰρ αὐτὸς
Κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπι-
καλουμένους αὐτόν· **Πᾶς** γὰρ **ὃς ἂν ἐπικαλέσηται** 13 Jl. 2, 32.
τὸ ὄνομα Κυρίου σωθήσεται. πῶς οὖν ἐπικαλέ- 14
σωνται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ πιστεύ-
σωσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ ἀκούσωσιν χωρὶς
κηρύσσοντος; πῶς δὲ κηρύξωσιν ἐὰν μὴ ἀπο- 15 Is. 52, 7.
σταλῶσιν; καθάπερ γέγραπται **Ὡς ὡραῖοι οἱ**
πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων ἀγαθά. Ἀλλ' οὐ 16 Is. 53, 1.
πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἠσαΐας
γὰρ λέγει **Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν;**
ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥή- 17 Jn. 17, 20.
ματος Χριστοῦ. ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; 18 Ps. 19, 4.
μενοῦνγε

Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν,
καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν.

---

9 R[m] ομολογ. το ρημα εν τ. στ. σου οτι Κυριος Ιησους 14 επικαλεσονται | πιστευσουσιν | ακουσουσι 15 κηρυξουσιν | καθως | ευαγγ. ειρηνην, των ευαγγελιζομενων τα αγ. 17 Χρ.] Θεου

Dt. 32, 21. 19 ἀλλὰ λέγω, μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; πρῶτος
Μωϋσῆς λέγει
Ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ᾽ οὐκ ἔθνει,
ἐπ᾽ ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς.
Is. 65, 1. 20 Ἠσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει
Εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν,
ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν.
Is. 65, 2. 21 πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει **Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξε-**
πέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα
Ps. 94, 14. 1 S. 12, 22. 11 **καὶ ἀντιλέγοντα.** Λέγω οὖν, μὴ **ἀπώσατο ὁ**
Jer. 31, 37. Ph. 3, 5. **Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ;** μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ
Ἰσραηλείτης εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς
1 K. 19, 10. 14. 2 Βενιαμείν. **οὐκ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ**
ὃν προέγνω. ἢ οὐκ οἴδατε ἐν Ἠλείᾳ τί λέγει ἡ
γραφή, ὡς ἐντυγχάνει τῷ Θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραήλ;
1 K. 19, 10. 3 **Κύριε, τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν, τὰ θυσιασ-**
τήριά σου κατέσκαψαν, κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος καὶ
1 K. 19, 18. 4 **ζητοῦσιν τὴν ψυχήν μου.** ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ
χρηματισμός; **Κατέλιπον** ἐμαυτῷ **ἑπτακισχιλίους**
9, 27. 5 **ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ.** οὕτως
οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λίμμα κατ᾽ ἐκλογὴν
Gal. 3, 18. 6 χάριτος γέγονεν· εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων,
9, 31. 7 ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις. Τί οὖν; ὃ
ἐπιζητεῖ Ἰσραήλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ
Is. 29, 10. Dt. 29, 4. 8 ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν, ˈ καθάπερ
γέγραπται **Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα κατα-**
νύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν καὶ ὦτα τοῦ
9 **μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.** καὶ Δαυεὶδ
λέγει

---

19 *ουκ εγνω Ισρ.* | *επ᾽* 2°] *επι*
XI, 2 (SR *γραφη;...Ισραηλ,*) | *Ισρ., λεγων* 3 *και τα θυσ.* 5 *λεῖμμα* 6 *γιν. χαρις. ει δε εξ εργων, ουκ ετι εστι χαρις· επει το εργον ουκ ετι εστιν εργον.* 7 *τουτου* 8 *καθως*

Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν Ps. 69, 22. 23; 35, 8.
καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς,
σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, 10
καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς σύνκαμψον.

Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσιν; μὴ γένοιτο· 11 Dt. 32, 21. Ac. 13, 46. 10, 19.
ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς
ἔθνεσιν, εἰς τὸ **παραζηλῶσαι** αὐτούς. εἰ δὲ τὸ 12
παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμου καὶ τὸ ἥττημα
αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα
αὐτῶν.

Ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. ἐφ᾽ ὅσον μὲν 13
οὖν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν
μου δοξάζω, εἴ πως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα 14 1 Ti. 4, 16.
καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ 15
αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσλημψις εἰ
μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ 16 Nu. 15, 17—21.
τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι.
Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ 17 Eph. 2,11—14. 19.
ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς καὶ συν-
κοινωνὸς τῆς ῥίζης τῆς πιότητος τῆς ἐλαίας
ἐγένου, | μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ 18 Jn. 4, 22.
κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις ἀλλὰ
ἡ ῥίζα σέ. ἐρεῖς οὖν Ἐξεκλάσθησαν κλάδοι ἵνα 19
ἐγὼ ἐνκεντρισθῶ. καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλά- 20
σθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἕστηκας. μὴ ὑψηλὰ
φρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ· εἰ γὰρ ὁ Θεὸς τῶν 21 12, 16.
κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, οὐδὲ σοῦ
φείσεται. ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν 22 Jn. 15, 2. 4. He. 3, 14.

---

12 (SR *πληρ. αυτων;*) 13 *δε*] *γαρ* | — *ουν*
17 SR[m] *ριζ. και της* 18 *αλλ* 19 *οι κλαδ.*
20 *υψηλοφρονει* 21 *μη πως ουδε σου φεισηται*

Θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας ἀποτομία, ἐπὶ δὲ
σὲ χρηστότης Θεοῦ, ἐὰν ἐπιμένῃς τῇ χρησ-
2 Co. 3, 16. 23 τότητι, ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. κἀκεῖνοι δέ, ἐὰν
μὴ ἐπιμένωσιν τῇ ἀπιστίᾳ, ἐνκεντρισθήσονται·
δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς πάλιν ἐνκεντρίσαι
24 αὐτούς. εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης
ἀγριελαίου καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς
καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν
Lk. 21, 24. Jn. 10, 16. 12, 16. 25 ἐνκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ. Οὐ γὰρ θέλω
ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα
μὴ ἦτε ἐν ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρωσις ἀπὸ
μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν ἄχρι οὗ τὸ πλήρωμα
Mt. 23, 39. Is. 59, 20; 27, 9. Ps. 14, 7. 26 τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ, καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σω-
θήσεται, καθὼς γέγραπται

Ἥξει ἐκ Σιὼν ὁ Ῥυόμενος,
ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ.
Jer. 31, 33. 34. Is. 27, 9. 27 **καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη,**
ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

28 κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς, κατὰ
δὲ τὴν ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας·
29 ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις
30 τοῦ Θεοῦ. ὥσπερ γὰρ ὑμεῖς ποτε ἠπειθήσατε
τῷ Θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ,
31 οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἠπείθησαν τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει
Gal. 3, 22. 1 Ti. 2, 4. 32 ἵνα καὶ αὐτοὶ νῦν ἐλεηθῶσιν. συνέκλεισεν γὰρ ὁ
Θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν ἵνα τοὺς πάντας
9, 23; 10, 12. Is. 45, 15. 33 ἐλεήσῃ. Ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ
γνώσεως Θεοῦ· ὡς ἀνεξεραύνητα τὰ κρίματα
αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ.

---

22 *πεσ. αποτομιαν* | *χρηστοτητα, εαν* | *επιμεινης* 23 *και εκεινοι* | *επιμεινωσι* 25 *εν*] *παρ* 26 *και αποστρ.* 30 *γαρ και υμ.* 31 —*νυν* 2° 33 (R[ml] *πλουτ., κ. σοφ.,*) | *ανεξερευνητα*

Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος 34 Is. 40, 13. Job 15, 8.
αὐτοῦ ἐγένετο; Jer. 23, 18. 1 Co. 2, 16.
ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται 35
αὐτῷ;
ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι᾽ αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ 36
πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκ- 12 6. 11. 13. 1 P. 2, 5. Jn. 4, 24.
τιρμῶν τοῦ Θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν
θυσίαν ζῶσαν ἁγίαν τῷ Θεῷ εὐάρεστον, τὴν
λογικὴν λατρείαν ὑμῶν· καὶ μὴ συνσχηματίζεσθε 2 Eph. 4, 23. Eph. 5, 10. 17.
τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνα- 1, 28. Gal. 1, 4.
καινώσει τοῦ νοός, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ
θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ
τέλειον.
Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι 3 1 Co. 12, 11. Eph. 4, 7.
παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ᾽ ὃ
δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν,
ἑκάστῳ ὡς ὁ Θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως.
καθάπερ γὰρ ἐν ἑνὶ σώματι πολλὰ μέλη ἔχομεν, 4 1 Co. 12, 12.
τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν,
| οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ, τὸ 5 1 Co. 12, 27. Eph. 4, 25.
δὲ καθ᾽ εἷς ἀλλήλων μέλη. ἔχοντες δὲ χαρίσ- 6 1 Co. 12, 4.
ματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα,
εἴτε προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πί-
στεως· | εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ 7 1 P. 4, 10. 11.
διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· εἴτε ὁ παρακαλῶν, 8 Mt. 6, 3. 2 Co. 8, 2; 9, 7.
ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ μεταδιδοὺς ἐν ἁπλότητι,
ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν ἱλαρό-
τητι. | ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ἀποστυγοῦντες 9 1 P. 1, 22. 1 Ti. 1, 5. Am. 5, 15.
τὸ πονηρόν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ· τῇ φιλα- 10 2 P. 1, 7. Ph. 2, 3.

---

35 (ἢ ''τις)
XII, 1 ευαρ. τω Θεω 2 νοος υμων | (SR^t Θεου το)
4 μελη πολλα 5 το] ὁ | (μελη,)

δελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι, τῇ τιμῇ
Rev. 3, 15. Ac. 18, 25. 11 ἀλλήλους προηγούμενοι, τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί,
1 Th. 5, 17. 12 τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ Κυρίῳ δουλεύοντες, | τῇ
ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπομένοντες, τῇ
He. 13, 2. 13 προσευχῇ προσκαρτεροῦντες, ταῖς χρείαις τῶν
ἁγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες.
Mt. 5, 44. 1 Co. 4, 12. Ac. 7, 59. 14 εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας, εὐλογεῖτε καὶ μὴ κατα-
Ps. 35, 13. 15 ρᾶσθε. χαίρειν μετὰ χαιρόντων, κλαίειν μετὰ
Pr. 3, 7; 11, 20. 15, 5. 16 κλαιόντων. τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες·
μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς
συναπαγόμενοι. **μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ᾽ ἑαυτοῖς.**
Pr. 3, 4 Lxx. Is. 5, 21. 1 Th. 5, 15. 17 μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες· **προνοού-**
Mk. 9, 50. He. 12, 14. 18 **μενοι καλὰ ἐνώπιον** πάντων **ἀνθρώπων**· εἰ δυνατόν,
τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες·
Dt. 32, 35. Lv. 19, 18. Mt. 5, 39. 19 μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε
13, 4. He. 10, 30. 2 Th. 1, 6. 7. τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ **Ἐμοὶ ἐκδίκησις,**
Pr. 25, 21. 22. Mt. 5, 44. 20 **ἐγὼ ἀνταποδώσω,** λέγει Κύριος. ἀλλὰ **ἐὰν πεινᾷ**
ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε
αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις
21 **ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.** μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ,
Tit. 3, 1. Jn. 19, 11. Pr. 8, 15. 13 ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν. Πᾶσα
ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω. οὐ
γὰρ ἔστιν ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ Θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι
2 ὑπὸ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. ὥστε ὁ ἀντιτασ-
σόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ
ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρίμα
1 P. 2, 13. 14; 3, 13. 3 λήμψονται. οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος
τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ ἀλλὰ τῷ κακῷ. θέλεις δὲ μὴ
φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ
Ps. 82, 6. 12, 19. 4 ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν

---

11 Κυριω] R[m] *καιρω* 14 **SR** *διωκ. υμας* 15 *και κλαιειν* 20 *αλλα εαν*] *εαν ουν*

XIII, 1 *υπο* 1°] *απο* | *ουσ. εξουσιαι υπο του Θ.* 3 *των αγαθων εργων, αλλα των κακων* 4 (*ἐστί σοι*)

σοὶ εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ·
οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ· Θεοῦ γὰρ διά-
κονός ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσ-
σοντι. διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ 5
τὴν ὀργὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. διὰ 6
τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ
Θεοῦ εἰσιν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες.
ἀπόδοτε πᾶσιν τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον τὸν 7 Mt. 22, 21.
φόρον, τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν φόβον τὸν
φόβον, τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμήν. Μηδενὶ 8 Gal. 5, 14. 1 Ti. 1, 5.
μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν· ὁ
γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον νόμον πεπλήρωκεν. τὸ 9 Ex. 20, 13–17. Lv. 19, 18. Dt. 5, 17.
γάρ **Οὐ μοιχεύσεις, Οὐ φονεύσεις, Οὐ κλέψεις, Οὐκ
ἐπιθυμήσεις**, καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν τῷ λόγῳ
τούτῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ **Ἀγαπήσεις τὸν
πλησίον σου ὡς σεαυτόν**. ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον 10 1 Co. 13, 4. Mt. 22, 40.
κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ
ἀγάπη. Καὶ τοῦτο εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι 11 Eph. 5, 14. 1 Th. 5, 6. 7.
ὥρα ἤδη ὑμᾶς ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ
ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν.
ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀποθώ- 12 1 Jn. 2, 8. Eph. 5, 11. 2 Ti. 1, 10.
μεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, ἐνδυσώμεθα δὲ
τὰ ὅπλα τοῦ φωτός. ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχη- 13 Lk. 21, 34. Eph. 5, 18.
μόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις,
μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ·
ἀλλὰ ἐνδύσασθε τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, 14 Gal. 3, 27.
καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπι-
θυμίας.

Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβά- 14 15, 1. 1 Co. 8, 9.
νεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. ὃς μὲν 2 Gn. 1, 29; 9, 3.
πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα

---

7 αποδ. ουν 8 αγαπ. αλλ. 9 κλεψ., ου ψευδομαρτυρησεις, ουκ | τουτω τω λογ. | εαυτον 11 ημας ηδη 12 και ενδυσ. τα 14 αλλ

Col. 2, 16. 3 ἐσθίει. ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθε-
νείτω, ὁ δὲ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω,
Mt. 7, 1. Ja. 4, 11. 12. 4 ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. σὺ τίς εἶ ὁ
κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει
ἢ πίπτει· σταθήσεται δέ, δυνατεῖ γὰρ ὁ Κύριος
Gal. 4, 10. 5 στῆσαι αὐτόν. ὃς μὲν γὰρ κρίνει ἡμέραν παρ'
ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν· ἕκαστος ἐν
6 τῷ ἰδίῳ νοῒ πληροφορείσθω. ὁ φρονῶν τὴν
ἡμέραν Κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ ἐσθίων Κυρίῳ
ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ Θεῷ· καὶ ὁ μὴ
ἐσθίων Κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ
7 Θεῷ. Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς
Gal. 2, 20. 1 Th. 5, 10. Lk. 20, 38. 8 ἑαυτῷ ἀποθνήσκει· ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ
ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ Κυρίῳ ἀποθνή-
σκομεν. ἐάν τε οὖν ζῶμεν ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν,
9 τοῦ Κυρίου ἐσμέν. εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς ἀπέ-
θανεν καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων
Ac. 17, 31. Mt. 25, 31. 32. 2 Co. 5, 10. 10 κυριεύσῃ. Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου;
ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάντες
Is. 45, 23; 49, 18. Ph. 2, 10. 11. 11 γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Θεοῦ. γέ-
γραπται γάρ

Ζῶ ἐγώ, λέγει Κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ,
καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ Θεῷ.

Gal. 6, 5. 12 ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει
13 τῷ Θεῷ. Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν·
ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσ-
Mt. 15, 11. Ac. 10, 15. Tit. 1, 15. 14 κομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. οἶδα καὶ
πέπεισμαι ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι'
ἑαυτοῦ· εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι,
1 Co. 8, 11–13. 15 ἐκείνῳ κοινόν. εἰ γὰρ διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός

XIV, 3 *ο δε*] *και ο* 4 *δυνατος γαρ εστιν ο Θεος* 5 SR —*γαρ* 6 *φρονει, και ο μη φρονων την ημεραν, Κυριω ου φρονει.* *ο εσθ.* 9 *και απεθ. και ανεστη και ανεζησεν* 10 *Θεου*] *Χριστου* 15 *γαρ*] *δε*

σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς.
μὴ τῷ βρώματί σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ
Χριστὸς ἀπέθανεν. μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν 16 Tit. 2, 5.
τὸ ἀγαθόν. οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ 17 Lk. 17, 20.
βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη
καὶ χαρὰ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ· ὁ γὰρ ἐν τούτῳ 18
δουλεύων τῷ Χριστῷ εὐάρεστος τῷ Θεῷ καὶ
δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης 19 12, 18; 15, 2.
διώκομεν καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους.
μὴ ἕνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ. 20 14.
πάντα μὲν καθαρά, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ
διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι. καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν 21 1 Co. 8, 13.
κρέα μηδὲ πιεῖν οἶνον μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου
προσκόπτει. σὺ πίστιν ἣν ἔχεις κατὰ σεαυτὸν 22
ἔχε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. μακάριος ὁ μὴ κρίνων
ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει· ὁ δὲ διακρινόμενος ἐὰν 23 Tit. 1, 15.
φάγῃ κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ
ὃ οὐκ ἐκ πίστεως ἁμαρτία ἐστίν. Ὀφείλομεν 15 14, 1.
δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων
βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. ἕκαστος 2 1 Co. 9, 19; 10, 24. 33.
ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς
οἰκοδομήν· καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν· 3 Ps. 69, 9.
ἀλλὰ καθὼς γέγραπται **Οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδι-
ζόντων σε ἐπέπεσαν ἐπ' ἐμέ.** ὅσα γὰρ προεγράφη, 4 4, 23. 24. 1 Co. 10, 11.
εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν ἐγράφη, ἵνα διὰ
τῆς ὑπομονῆς καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν
γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. ὁ δὲ Θεὸς τῆς 5 Ph. 3, 16.
ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δῴη ὑμῖν τὸ
αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν,

---

18 εν τουτοις 19 SR[t] διωκωμεν 21 SR[m] προσκ. η σκανδαλιζεται η ασθενει 22 πιστ. εχεις; 23 fin. R[m] + xvi. 25—27

XV, 2 εκ. γαρ 3 επεπεσον 4 εγρ.] προεγραφη | — δια 2°

6 ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε τὸν
Θεὸν καὶ Πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ.
7 Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ
Χριστὸς προσελάβετο ἡμᾶς εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ.
Mt. 15, 24. Ac. 3, 25. 8 λέγω γὰρ Χριστὸν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς
ὑπὲρ ἀληθείας Θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγ-
11, 30. 2 S. 22, 50. Ps. 18, 49 9 γελίας τῶν πατέρων, τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους
δοξάσαι τὸν Θεόν, καθὼς γέγραπται **Διὰ τοῦτο**
ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσιν καὶ τῷ ὀνόματί σου
Dt. 32, 43. 10 **ψαλῶ.** καὶ πάλιν λέγει **Εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ**
Ps. 117, 1. 11 **τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.** καὶ πάλιν
Αἰνεῖτε, πάντα τὰ ἔθνη, τὸν Κύριον,
καὶ ἐπαινεσάτωσαν αὐτὸν πάντες οἱ λαοί.
Is. 11, 10. Rev. 5, 5. 12 καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει
Ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαί,
καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν·
ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν.
13 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης
χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ πε-
ρισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει Πνεύμα-
τος Ἁγίου.
14 Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ
περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί ἐστε ἀγαθω-
σύνης, πεπληρωμένοι πάσης τῆς γνώσεως, δυνά-
1, 5; 12, 3. 15 μενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν. τολμηροτέρως δὲ
ἔγραψα ὑμῖν ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων
ὑμᾶς διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ἀπὸ τοῦ
11, 13. Ph. 2, 17. 16 Θεοῦ ¹ εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν Χριστοῦ Ἰησοῦ
εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ

---

7 ημας] R[t] υμας (R ,) | —του 8 γαρ] δε, Ιησουν
11 τον Κυρ., π. τα εθν., | επαινεσατε 14 —της
15 τολμηροτερον | υμιν, αδελφοι, | απο 2°] υπο
16 Ιησ. Χρ.

Θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐ-
πρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. ἔχω 17
οὖν τὴν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν
Θεόν· οὐ γὰρ τολμήσω τι λαλεῖν ὧν οὐ κατειρ- 18 1, 5. 2 Co. 3, 5.
γάσατο Χριστὸς δι' ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν,
λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, 19 Mk. 16, 17.
ἐν δυνάμει Πνεύματος Ἁγίου· ὥστε με ἀπὸ
Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ
πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. οὕ- 20 2 Co. 10, 15. 16.
τως δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι οὐχ ὅπου
ὠνομάσθη Χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον
οἰκοδομῶ, ἀλλὰ καθὼς γέγραπται 21 Is. 52, 15.

Ὄψονται οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ,
καὶ οἳ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.

Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν 22 1, 13.
πρὸς ὑμᾶς· νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς 23 1, 10. 11.
κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν
πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ ἱκανῶν ἐτῶν, ὡς ἂν πορεύωμαι 24 1 Co. 16, 6.
εἰς τὴν Σπανίαν· ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος
θεάσασθαι ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι
ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ.
—νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ διακονῶν 25 Ac. 18, 21; 19, 21; 20, 22.
τοῖς ἁγίοις. ηὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ 26 1 Co. 16, 1. 2 Co. 8, 1–4; 9, 2. 12.
Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς
πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. ηὐ- 27 9, 4. 1 Co. 9, 11.
δόκησαν γάρ, καὶ ὀφειλέται εἰσὶν αὐτῶν· εἰ γὰρ
τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη,
ὀφείλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι
αὐτοῖς. τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισά- 28

---

17 –την | –τον 18 λαλ. τι 19 Αγιου] SR[m1] Θεου R[m2] – 21 Οις ουκ αν. π. α., οψ. 23 ικ.] πολλων 24 αν] εαν | Σπαν., ελευσομαι προς υμας | (R (ελπιζω...εμπλησθω)) 26 ευδοκησαν 27 ευδοκησαν | αυτ. εισ.

μενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι'
1, 11. 29 ὑμῶν εἰς Σπανίαν· οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς
ὑμᾶς ἐν πληρώματι εὐλογίας Χριστοῦ ἐλεύσομαι.
2 Co. 1, 11. Ph. 1, 27. Col. 4, 3. 2 Th. 3, 1. 30 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ
Πνεύματος, συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευ-
31 χαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ
τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ ἡ διακονία
μου ἡ εἰς Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος τοῖς ἁγίοις
32 γένηται, ἵνα ἐν χαρᾷ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς διὰ θελή-
16, 20. 33 ματος Θεοῦ συναναπαύσωμαι ὑμῖν. ὁ δὲ Θεὸς
τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν· ἀμήν.

16 Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν,
οὖσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κενχρεαῖς,
2 ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν Κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων,
καὶ παραστῆτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῄζῃ πράγ-
ματι· καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη
καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ.
Ac. 18, 2. 18. 26. 3 Ἀσπάσασθε Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συν-
4 εργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, οἵτινες ὑπὲρ τῆς
ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς
οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ
1 Co. 16, 19. 15. 5 ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν, καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν
ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε Ἐπαινετὸν τὸν ἀγαπητόν
μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀσίας εἰς Χριστόν.
6 ἀσπάσασθε Μαρίαν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς
2 Co. 8, 23. 7 ὑμᾶς. ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς
συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές
εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἱ καὶ πρὸ

---

28 την Σπ. 29 ευλογ. του ευαγγελιου του Χρ. 31 και ινα η | γεν. τοις αγ. 32 ελθω | και συναν.

XVI, 2 αὕτη | αυτ. εμου 3 Πρισκιλλαν 5 Επαίνετον | Ασ.] Αχαΐας 6 Μαριὰμ | υμ.] ημας

ἐμοῦ γέγοναν ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε Ἀμπλία- 8
τον τὸν ἀγαπητόν μου ἐν Κυρίῳ. ἀσπάσασθε 9
Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ καὶ
Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. ἀσπάσασθε Ἀπελ- 10
λῆν τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς
ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. ἀσπάσασθε Ἡρῳδίωνα 11
τὸν συγγενῆ μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρ-
κίσσου τοὺς ὄντας ἐν Κυρίῳ. ἀσπάσασθε Τρύ- 12
φαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν Κυρίῳ.
ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ
ἐκοπίασεν ἐν Κυρίῳ. ἀσπάσασθε Ῥοῦφον τὸν 13 Mk. 15, 21.
ἐκλεκτὸν ἐν Κυρίῳ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ
ἐμοῦ. ἀσπάσασθε Ἀσύνκριτον, Φλέγοντα, Ἑρ- 14
μῆν, Πατρόβαν, Ἑρμᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς
ἀδελφούς. ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, 15
Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν,
καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους. ἀσπάσασθε 16 1 Co. 16, 20. 1 P. 5, 14.
ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἀσπάζονται ὑμᾶς
αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι τοῦ Χριστοῦ.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς 17 Mt. 7, 15. Tit. 3, 10.
τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν δι-
δαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε ποιοῦντας, καὶ ἐκκλίνετε
ἀπ᾽ αὐτῶν· οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Χρισ- 18 Ph. 3, 19. Ezk. 13, 18. Col. 2, 4. 2 P. 2, 3.
τῷ οὐ δουλεύουσιν ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ
διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσιν
τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ 19 1, 8. 1 Co. 14, 20. Mt. 10, 16.
εἰς πάντας ἀφίκετο· ἐφ᾽ ὑμῖν οὖν χαίρω, θέλω
δὲ ὑμᾶς σοφοὺς εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους
δὲ εἰς τὸ κακόν. ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης συν- 20 15, 33. Gn. 3, 15.

---

7 γεγονασιν 8 S Ἀμπλίαν R Ἀμπλιᾶτον 14 Ερμαν, Πατρ., Ερμην 16 —πασαι 17 εκκλινατε 18 Ιησου Χρ. 19 χαιρ. ουν το εφ υμ. | σοφ. μεν

τρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν
τάχει.
Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μεθ' ὑμῶν.
Ac. 16, 1. 2; 19, 22; 20, 4. Ph. 2, 19. 21 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου,
καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγ-
22 γενεῖς μου. ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ
1 Co. 1, 14. Ac. 19, 22. 23 γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν Κυρίῳ. ἀσπάζεται
ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ ὅλης τῆς ἐκκλησίας.
ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἔραστος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως
καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός.

Eph. 1, 9: 3, 5. 9. Col. 1, 26. 25 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ
εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ,
κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις
2 Ti. 1, 10. 1, 5. 26 σεσιγημένου, φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γρα-
φῶν προφητικῶν κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου
Θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη
1 Ti. 1, 17. Jude 25. 27 γνωρισθέντος, ¹ μόνῳ σοφῷ Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων·
ἀμήν.

---

20 R[m] – Η χαρ. . . .υμων | SR Ιησ. Χριστου | υμων. αμην. 21 Ασπαζονται 22 (R[t] επιστολην, εν) 23 της εκκλ. ολ. 24 SR[m] Η χαρις του Κυριου ημων Ιησου Χριστου μετα παντων υμων. αμην. 25 R[m] – vv. 25—27, cf. xiv. 23. 27 R[m] – ω | SR – των αιωνων

Προς Ρωμαιους εγραφη απο Κορινθου δια Φοιβης της διακονου της εν Κεγχρεαις εκκλησιας.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α

Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ 1
διὰ θελήματος Θεοῦ καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφὸς | τῇ 2 6, 11. Ac. 9, 14.
ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασ-
μένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν
πᾶσιν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν καὶ
ἡμῶν· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς 3 Ro. 1, 7.
ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ 4
τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ, | ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν 5
παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, καθὼς τὸ μαρ- 6
τύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν, ὥστε 7 Lk. 17, 30. 2 Th. 1, 7. Tit. 2, 13.
ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκ-
δεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως 8 Ph. 1, 6. 1 Th. 3, 13; 5, 23.
τέλους ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. πιστὸς ὁ Θεός, δι᾽ οὗ 9 1 Th. 5, 24. 1 Jn. 1, 3.
ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ
Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνό- 10 Ph. 2, 2; 3, 16.
ματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ
αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα,
ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῒ καὶ ἐν τῇ
αὐτῇ γνώμῃ. ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, 11

Inscr. ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

I, 1 SR *Ιησ. Χρ.* 2 *τε και* 4 SR[t] *Θεω μου*

ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν
3, 4. Ac. 18, 24. 27. 12 εἰσιν. λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει
Jn. 1, 42. Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, Ἐγὼ δὲ Ἀπολλώ, Ἐγὼ
13 δὲ Κηφᾶ, Ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. μεμέρισται ὁ Χρισ-
τός; μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ
Ac. 18, 8. 14 ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; εὐχαριστῶ ὅτι
Ro. 16, 23. οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον·
15 ἵνα μή τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβαπτί-
16, 15. 17. 16 σθητε. ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον·
Jn. 4, 2. 2, 4. Mt. 28, 19. 17 λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα. οὐ
γὰρ ἀπέστειλέν με Χριστὸς βαπτίζειν ἀλλὰ
εὐαγγελίζεσθαι, οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ
κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ.
2 Co. 4, 3. Ro. 1, 16. 18 Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολ-
λυμένοις μωρία ἐστίν, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν
Is. 29, 14. 19 δύναμις Θεοῦ ἐστιν. γέγραπται γάρ

Ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν,
καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω.

Job 12, 17. Is. 19, 12; 33, 18. 20 | **ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεύς;** ποῦ συνζητητὴς
τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ **ἐμώρανεν** ὁ Θεὸς **τὴν**
Mt. 11, 25. Lk. 8, 12. 21 **σοφίαν** τοῦ κόσμου; ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ
Θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν Θεόν,
εὐδόκησεν ὁ Θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος
Mt. 12, 38. Jn. 4, 48. Ac. 17, 18. 32. 22 σῶσαι τοὺς πιστεύοντας. ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι
σημεῖα αἰτοῦσιν καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν,
2, 14. Ro. 9, 32. 23 ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον,
Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, ἔθνεσιν δὲ μωρίαν,
18. Col. 2, 3. 24 | αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλη-
23. 2 Co. 13, 4. 25 σιν, Χριστὸν Θεοῦ δύναμιν καὶ Θεοῦ σοφίαν. ὅτι
τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων
ἐστίν, καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ Θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν

---

13 (R[m] Χριστος.) | (R υμων;) 14 SR[t] ευχ. τω Θεω 15 εβαπτισα 17 αλλ 20 κοσμ. τουτου 22 σημειον 23 εθν.] Ελλησι

ἀνθρώπων. Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, 26 Mt. 11, 25. Jn. 7, 48.
ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ Ja. 2, 1–5.
πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· ἀλλὰ τὰ 27
μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεὸς ἵνα καται-
σχύνῃ τοὺς σοφούς, καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου
ἐξελέξατο ὁ Θεὸς ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά,
καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα 28
ἐξελέξατο ὁ Θεός, τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα
καταργήσῃ, ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ 29 Ro. 3, 27. Eph. 2, 9.
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν 30 Jer. 23, 5. 6. 2 Co. 5, 21.
Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη σοφία ἡμῖν ἀπὸ Θεοῦ, Jn. 17, 19.
δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις,
ἵνα καθὼς γέγραπται **Ὁ καυχώμενος ἐν Κυρίῳ** 31 Jer. 9, 23. 24.
καυχάσθω.

Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ 2 1, 17.
καθ᾽ ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων
ὑμῖν τὸ μαρτύριον τοῦ Θεοῦ. οὐ γὰρ ἔκρινά τι 2 Gal. 6, 14.
εἰδέναι ἐν ὑμῖν εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον
ἐσταυρωμένον. κἀγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ 3 Ac. 18, 9. 2 Co. 10, 1.
καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὁ 4 1.
λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς
σοφίας λόγοις, ἀλλ᾽ ἐν ἀποδείξει Πνεύματος καὶ
δυνάμεως, ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ 5 Eph. 1, 17. 19. 1 Th. 1, 5.
ἀνθρώπων ἀλλ᾽ ἐν δυνάμει Θεοῦ. Σοφίαν 6 Ph. 3, 15.
δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ
αἰῶνος τούτου οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος
τούτου τῶν καταργουμένων· ἀλλὰ λαλοῦμεν Θεοῦ 7 Ro. 16, 25.
σοφίαν ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν
προώρισεν ὁ Θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν

---

25 SR ανθρ. (2°) εστι. 27 τους σοφ. καταισχ. 28 SR[t] Θεος, και τα 29 του Θεου] αυτου 30 ημ. σοφ. | (R[t] αγιασμός,)

II, 1 μαρτ.] R[t] μυστηριον 2 του ειδ. τι 3 και εγω 4 πειθ. ανθρωπινης σοφ. 7 σοφ. Θεου

Lk. 23, 34. Ja. 2, 1. Col. 1, 26.
8 ἡμῶν· ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος
τούτου ἔγνωκεν· εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν
Is. 64, 4.
9 Κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν· ἀλλὰ καθὼς
γέγραπται

Ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν καὶ οὖς οὐκ ἤκουσεν
καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη,
ὅσα ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

Mt. 13, 11. Pr. 20, 27 (21) Lxx.
10 ἡμῖν γὰρ ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Πνεύματος·
τὸ γὰρ Πνεῦμα πάντα ἐραυνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ
11 Θεοῦ. τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου
εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτως
καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς ἔγνωκεν εἰ μὴ τὸ Πνεῦμα
Jn. 16, 13. 14.
12 τοῦ Θεοῦ. ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου
ἐλάβομεν ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἵνα
1. 4.
13 εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν· ἃ
καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας
λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς Πνεύματος, πνευματικοῖς
6. 1, 23. Jn. 8, 47; 14, 17.
14 πνευματικὰ συνκρίνοντες. ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος
οὐ δέχεται τὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ· μωρία
γὰρ αὐτῷ ἐστιν, καὶ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι πνευ-
1 Jn. 2, 20.
15 ματικῶς ἀνακρίνεται. ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει
μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται.
Ro. 11, 34. Is. 40, 13.
16 **τίς** γὰρ **ἔγνω νοῦν Κυρίου, ὃς συμβιβάσει αὐτόν;**
Jn. 16, 12.
3 ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν. Κἀγώ,
ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν ὡς πνευμα-
τικοῖς ἀλλ' ὡς σαρκίνοις, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ.
1 P. 2, 2. He. 5, 12. 13.
2 γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, οὐ βρῶμα· οὔπω γὰρ ἐδύ-
νασθε.
1, 10. 11; 11, 18.
3 Ἀλλ' οὐδὲ ἔτι νῦν δύνασθε, ἔτι γὰρ σαρκι-
κοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις, οὐχὶ

---

9 *οσα*] *α* 10 *γαρ* 1°] SR[t] *δε* | *ο Θ. απεκ.* | *Πνευματος αυτου* | *ερευνα* 11 *εγνωκ.*] *οιδεν* 13 *Πνευμ. Αγιου*

III, 1 *Και εγω* | *σαρκικοις* 2 *και ου* | *ηδυνασθε* (SR ,) | *ουτε* 3 *ερις και διχοστασιαι*

σαρκικοί ἐστε καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε;
ὅταν γὰρ λέγῃ τις Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, 4 1, 12.
ἕτερος δέ Ἐγὼ Ἀπολλώ, οὐκ ἄνθρωποί ἐστε;
τί οὖν ἐστιν Ἀπολλώς; τί δέ ἐστιν Παῦλος; 5 Ac. 18, 24. 27.
διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἑκάστῳ ὡς ὁ
Κύριος ἔδωκεν. ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλὼς ἐπό- 6 Ac. 18, 4. 11.
τισεν, ἀλλὰ ὁ Θεὸς ηὔξανεν· ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων 7
ἔστιν τι οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων Θεός.
ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἕν εἰσιν, ἕκαστος δὲ 8 4, 5.
τὸν ἴδιον μισθὸν λήμψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον.
Θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί· Θεοῦ γεώργιον, Θεοῦ 9 Mt. 13, 3–9. Eph. 2, 20.
οἰκοδομή ἐστε. Κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ 10 15, 10. 2 P. 3, 15.
τὴν δοθεῖσάν μοι ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον
ἔθηκα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ. ἕκαστος δὲ βλε-
πέτω πῶς ἐποικοδομεῖ. θεμέλιον γὰρ ἄλλον 11 1 P. 2, 4–6.
οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν
Ἰησοῦς Χριστός. εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν 12
θεμέλιον χρυσίον, ἀργύριον, λίθους τιμίους, ξύλα,
χόρτον, καλάμην, ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν 13 4, 5. 2 Th. 1, 8.
γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ
ἀποκαλύπτεται, καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν
ἐστιν τὸ πῦρ αὐτὸ δοκιμάσει. εἴ τινος τὸ ἔργον 14
μενεῖ ὃ ἐποικοδόμησεν, μισθὸν λήμψεται· εἴ τινος 15
τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται, αὐτὸς δὲ
σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός. Οὐκ οἴ- 16 6, 19. 2 Co. 6, 16.
δατε ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστε καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ
ἐν ὑμῖν οἰκεῖ; εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθείρει, 17
φθερεῖ τοῦτον ὁ Θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός
ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς.

---

4 ουκ ανθρ.] ουχι σαρκικοι 5 Τις ουν εστ. Παυλος, τις δε Απολλ., αλλ η διακ. | (εδωκεν;) 6 αλλ 7 εστί 10 τεθεικα 11 Ιησ. ο Χρ. 12 θεμ. τουτον | χρυσον, αργυρον 13 (R^m , οποιον εστι,) | —αυτο 14 μένει | επωκοδομησε 16 οικ. εν υμ.

Rev. 3, 17. 18. 18 Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς
εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω,
Job 5, 12. 13. 19 ἵνα γένηται σοφός. ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου
τούτου μωρία παρὰ τῷ Θεῷ ἐστιν. γέγραπται
γάρ **Ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ**
Ps. 94, 11. 20 **αὐτῶν·** καὶ πάλιν **Κύριος γινώσκει τοὺς διαλο-**
21 **γισμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶν μάταιοι.** ὥστε μηδεὶς
καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστιν,
1, 12. 22 ¦ εἴτε Παῦλος εἴτε Ἀπολλὼς εἴτε Κηφᾶς, εἴτε
κόσμος εἴτε ζωὴ εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα εἴτε
11, 3. 23 μέλλοντα, πάντα ὑμῶν, ¦ ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χρι-
Tit. 1, 7. 4 στὸς δὲ Θεοῦ. Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄν-
θρωπος ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους
Lk. 12, 42. 2 μυστηρίων Θεοῦ. ὧδε λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς
3 οἰκονόμοις ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ. ἐμοὶ δὲ εἰς
ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ ἢ ὑπὸ
ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω·
Ps. 143, 2. 4 οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ
δεδικαίωμαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με Κύριός ἐστιν.
3, 8. 5 ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ
Κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους
καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ
τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.
Ro. 12, 3. 6 Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν
καὶ Ἀπολλὼν δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τό
Μὴ ὑπὲρ ἃ γέγραπται, ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς
Ro. 12, 6. 7 φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου. τίς γάρ σε δια-
κρίνει; τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ
Rev. 3, 17. Rev. 3, 21. 8 ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών; ἤδη κε-
κορεσμένοι ἐστέ· ἤδη ἐπλουτήσατε· χωρὶς ἡμῶν
ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε,

---

22 *υμων εστιν*
IV, 2 *ωδε*] *ὁ δε* 6 Απολλω | *α*] *ο* | *γεγρ.*
φρονειν

ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συνβασιλεύσωμεν. δοκῶ 9 Ro. 8, 36. He. 10, 33.
γάρ, ὁ Θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους
ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον ἐγενήθη-
μεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις.
ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν 10 3, 18.
Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς
ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας 11 2 Co. 11, 23–27.
καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνιτεύομεν καὶ
κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν ¦ καὶ κοπιῶμεν 12 Ac. 18, 3; 20, 34. 1 Th. 2, 9. 9, 15. 2 Th. 3, 8. Ro. 12, 14. Ps. 109, 28.
ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσίν· λοιδορούμενοι
εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα, ¦ δυσφημού- 13 Dt. 17, 7; 22, 24.
μενοι παρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσ-
μου ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι.
Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ᾽ ὡς τέκνα 14
μου ἀγαπητὰ νουθετῶν. ἐὰν γὰρ μυρίους παι- 15 Gal. 4, 19.
δαγωγοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ᾽ οὐ πολλοὺς
πατέρας· ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγ-
γελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. παρακαλῶ οὖν 16 11, 1.
ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε. Διὰ τοῦτο αὐτὸ 17 Ac. 19, 22. Ph. 2, 20 ss.
ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὅς ἐστίν μου τέκνον
ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν Κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀνα-
μνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,
καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω.
ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν 18
τινες· ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ 19 Ac. 18, 21. Ja. 4, 15.
Κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν
πεφυσιωμένων ἀλλὰ τὴν δύναμιν· οὐ γὰρ ἐν 20 2, 4. Lk. 17, 20.
λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀλλ᾽ ἐν δυνάμει.
τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν 21
ἀγάπῃ πνεύματί τε πραΰτητος;

---

9 γαρ οτι | (SR[m] κοσμω,) 11 γυμνητευομεν | (αστατουμεν] S , R·) 13 βλασφημουμενοι 14 νουθετω. 17 SR – αυτο | τεκν. μου | SR – Ιησ. 21 πραοτητος

Lv. 18, 7. 8. 5 Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη
πορνεία ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὥστε γυναῖκά
2 τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν. καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι
ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἀρθῇ ἐκ
Col. 2, 5. 3 μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο πράξας; ἐγὼ μὲν
γάρ, ἀπὼν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι,
ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν τὸν οὕτως τοῦτο κατεργα-
Mt. 16, 19; 18, 18. 2 Co. 13, 10. 4 σάμενον ˈ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ
συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος σὺν
1 Ti. 1, 20. 1 P. 4, 6. 5 τῇ δυνάμει τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ˈ παραδοῦναι
τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός,
ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου.
Gal. 5, 9. 6 Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι
Ex. 12, 21; 13, 7. Is. 53, 7. 1 P. 1, 19. 7 μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; ἐκκαθάρατε
τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθώς
ἐστε ἄζυμοι. καὶ γὰρ **τὸ πάσχα** ἡμῶν **ἐτύθη**
Ex. 12, 3–20. 8 Χριστός. ὥστε ἑορτάζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ
μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ᾽ ἐν
Mt. 18, 17. 2 Th. 3, 14. 9 ἀζύμοις εἰλικρινίας καὶ ἀληθείας. Ἔγραψα ὑμῖν
10 ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις, οὐ
πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ τοῖς
πλεονέκταις καὶ ἅρπαξιν ἢ εἰδωλολάτραις, ἐπεὶ
2 Th. 3, 6. Tit. 3, 10. 2 Jn. 10. 11 ὠφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν. νῦν δὲ
ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι ἐάν τις ἀδελφὸς
ὀνομαζόμενος ᾖ πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ εἰδωλο-
λάτρης ἢ λοίδορος ἢ μέθυσος ἢ ἅρπαξ, τῷ
Mk. 4, 11. 12 τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. τί γάρ μοι τοὺς ἔξω
Dt. 13, 5; 17, 7; 22, 24. 13 κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; ˈ τοὺς δὲ

V, 1 *εθν. ονομαζεται* 2 (R^{m} *εστε;*) | *εξαρθη* | *ποιησας* (R^{t} .) 3 *ως απων* 4 SR Κυρ. *ημων* | Ιησ. Χριστου 1° 2° (**R** Ιησου, 1° 2°) 5 SR^{t} Κυρ. Ιησου 7 *εκκαθ. ουν* | *ημ. υπερ ημων* 10 *και ου παντ.* | *και*] *η* | *οφειλετε* 11 *νυνι* 12 *μοι και τ.* | (R *κρινετε,*)

ἔξω ὁ Θεὸς κρινεῖ. **ἐξάρατε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν
αὐτῶν.**
Τολμᾷ τις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν 6
ἕτερον κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ
τῶν ἁγίων; ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον 2 Rev. 3, 21. Dn. 7, 22.
κρινοῦσιν; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος,
ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; οὐκ οἴδατε 3
ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν, μήτιγε βιωτικά; βιωτικὰ 4
μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε; πρὸς ἐντροπὴν 5
ὑμῖν λέγω. οὕτως οὐκ ἔνι ἐν ὑμῖν οὐδεὶς σοφός,
ὃς δυνήσεται διακρῖναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ
αὐτοῦ; ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, 6
καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων; ἤδη μὲν οὖν ὅλως 7 Mt. 5, 39. 1 Th. 5, 15. 1 P. 3, 9.
ἥττημα ὑμῖν ἐστιν ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν.
διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον
ἀποστερεῖσθε; ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστε- 8
ρεῖτε, καὶ τοῦτο ἀδελφούς. ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι 9
ἄδικοι Θεοῦ βασιλείαν οὐ κληρονομήσουσιν; μὴ
πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε
μοιχοὶ οὔτε μαλακοὶ οὔτε ἀρσενοκοῖται ¦ οὔτε 10 Gal. 5, 19–21.
κλέπται οὔτε πλεονέκται, οὐ μέθυσοι, οὐ λοίδοροι,
οὐχ ἅρπαγες βασιλείαν Θεοῦ κληρονομήσουσιν.
καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ 11 Tit. 3, 3–7.
ἡγιάσθητε, ἀλλὰ ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ
Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν τῷ Πνεύματι τοῦ
Θεοῦ ἡμῶν.
Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ᾽ οὐ πάντα συμφέρει. 12 10, 23.
πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ᾽ οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι

---

13 SR κρίνει (R;) | και εξαρειτε
VI, 2 –η 3 (SR κρινουμεν;) 4 (SR[m] καθιζετε.) 5 ενι] εστιν | σοφ. ουδε εις | (R αυτου,) 7 εν υμ. 8 ταυτα 9 βασ. Θεου 10 ουτε μεθ. | ου κληρον. 11 αλλ εδικ. | –Χριστου

1 Th. 4, 3–5. 13 ὑπό τινος. τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία
τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ Θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα
καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ ἀλλὰ
15, 15. 20. 2 Co. 4, 14. 14 τῷ Κυρίῳ, καὶ ὁ Κύριος τῷ σώματι· ὁ δὲ Θεὸς
Ro. 8, 11. καὶ τὸν Κύριον ἤγειρεν καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς
12, 27. 15 δυνάμεως αὐτοῦ. οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα
ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστιν; ἄρας οὖν τὰ μέλη
τοῦ Χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο.
Gn. 2, 24. 16 ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἓν σῶμά
ἐστιν; **Ἔσονται** γάρ, φησίν, **οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.**
Jn. 17, 21. 22. Eph. 5, 30. 17 ὁ δὲ κολλώμενος τῷ Κυρίῳ ἓν πνεῦμά ἐστιν.
2 Co. 3, 17. 18 | φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν
ποιήσῃ ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν· ὁ
3, 16. 19 δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. ἢ
οὐκ οἴδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν
Ἁγίου Πνεύματός ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ,
7, 23. 1 P. 1, 18. 19. 20 καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν; ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς·
Ph. 1, 20. δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν.
7 Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατε, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναι-
2 κὸς μὴ ἅπτεσθαι· διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος
τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον
3 ἄνδρα ἐχέτω. τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλὴν
4 ἀποδιδότω, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. ἡ
γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ὁ
ἀνήρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος
5 οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ἡ γυνή. μὴ ἀποστερεῖτε
ἀλλήλους, εἰ μήτι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν
ἵνα σχολάσητε τῇ προσευχῇ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ
αὐτὸ ἦτε, ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ

---

14 *υμας* 19 (R *Θεου;...εαυτων,*) 20 *υμων, και εν τω πνευματι υμων, ατινα εστι του Θεου.*

VII, 1 *εγρ. μοι* 3 *οφειλομενην ευνοιαν* 4 *αλλ* 1° 2° 5 *σχολαζητε τη νηστεια και τη πρ.* | *ητε*] *συνερχεσθε*

τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συν- 6
γνώμην, οὐ κατ᾽ ἐπιταγήν. θέλω δὲ πάντας 7 Mt. 19, 12.
ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν· ἀλλὰ ἕκαστος
ἴδιον ἔχει χάρισμα ἐκ Θεοῦ, ὁ μὲν οὕτως, ὁ δὲ
οὕτως.

Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν 8
αὐτοῖς ἐὰν μείνωσιν ὡς κἀγώ· εἰ δὲ οὐκ ἐγκρα- 9 1 Ti. 5, 14.
τεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖττον γάρ ἐστιν
γαμεῖν ἢ πυροῦσθαι. τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν παρ- 10 12. 25. 40. Mt. 5, 32.
αγγέλλω, οὐκ ἐγὼ ἀλλὰ ὁ Κύριος, γυναῖκα ἀπὸ
ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι,—ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, 11
μενέτω ἄγαμος ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω,—καὶ
ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι. τοῖς δὲ λοιποῖς 12
λέγω ἐγώ, οὐχ ὁ Κύριος· εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα
ἔχει ἄπιστον, καὶ αὕτη συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ᾽
αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν· καὶ γυνὴ ἥτις ἔχει 13
ἄνδρα ἄπιστον, καὶ οὗτος συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ᾽
αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω τὸν ἄνδρα. ἡγίασται γὰρ ὁ 14 Ro. 11, 16.
ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ
γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ ἀδελφῷ· ἐπεὶ ἄρα τὰ
τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστιν, νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν.
εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω· οὐ δε- 15 Ro. 14, 19.
δούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις·
ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ὑμᾶς ὁ Θεός. τί γὰρ οἶδας, 16 1 P. 3, 1.
γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ
τὴν γυναῖκα σώσεις; Εἰ μὴ ἑκάστῳ ὡς μεμέρικεν 17 20. 24.
ὁ Κύριος, ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ Θεός, οὕτως
περιπατείτω. καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις
πάσαις διατάσσομαι. περιτετμημένος τις ἐκλήθη; 18

---

7 δε] SR[m] γαρ | αλλ | χαρ. εχ. | ος 1° 2° 8 αυτ. εστιν 9 κρεισσον | γαμησαι 10 αλλ 10.11 (χωρισθηναι·...καταλλαγητω· και) 12 εγω λεγω | αὐτὴ 13 αυτος | αφ. αυτον 14 αδ.] ανδρι 15 SR[t] ημας 17 εμερισεν ο Θεος | Θεος] Κυριος

μὴ ἐπισπάσθω· ἐν ἀκροβυστίᾳ κέκληταί τις;
Gal. 5, 6; 6, 15. Ro. 2, 25. 19 μὴ περιτεμνέσθω. ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστιν,
καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ τήρησις
17. 24. 20 ἐντολῶν Θεοῦ. ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει ᾗ ἐκλήθη,
21 ἐν ταύτῃ μενέτω. δοῦλος ἐκλήθης; μή σοι με-
λέτω· ἀλλ᾽ εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι,
Eph. 6, 6. Philm. 16. 22 μᾶλλον χρῆσαι. ὁ γὰρ ἐν Κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος
ἀπελεύθερος Κυρίου ἐστίν· ὁμοίως ὁ ἐλεύθερος
6, 20. 23 κληθεὶς δοῦλός ἐστιν Χριστοῦ. τιμῆς ἠγορά-
17. 20. 24 σθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. ἕκαστος
ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ
Θεῷ.
10. 40. 1 Ti. 1, 12. 13. 25 Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν Κυρίου οὐκ
ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ Κυρίου
29. 10, 11. 26 πιστὸς εἶναι. Νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν
διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ
27 τὸ οὕτως εἶναι. δέδεσαι γυναικί; μὴ ζήτει λύσιν·
Lk. 21, 23. 28 λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζήτει γυναῖκα. ἐὰν
δὲ καὶ γαμήσῃς, οὐχ ἥμαρτες, καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ
παρθένος, οὐχ ἥμαρτεν· θλίψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἕξου-
Ro. 13, 11. Lk. 14, 26. 29 σιν οἱ τοιοῦτοι, ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. Τοῦτο
δέ φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ἐστίν·
τὸ λοιπὸν ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ
30 ἔχοντες ὦσιν, καὶ οἱ κλαίοντες ὡς μὴ κλαίοντες,
καὶ οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες, καὶ οἱ ἀγορά-
1 Jn. 2, 15–17. 31 ζοντες ὡς μὴ κατέχοντες, καὶ οἱ χρώμενοι τὸν
κόσμον ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ
32 σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου. θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμε-
ρίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου,
Lk. 14, 20. Eph. 5, 29. 33 πῶς ἀρέσῃ τῷ Κυρίῳ· ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ

---

18 *τις εκληθη;* 22 *ομ. και ο* 24 *τω Θεω* 28 *γαμ.*] **SR** *γημης* 29 *αδ., οτι ο* | (R[m] *εστι το λοιπον, ινα*) S *το λοιπον εστιν· ινα* | *—οι* 31 *τω κοσμω τουτω* 32 *αρεσει*

τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῇ γυναικί, | καὶ 34
μεμέρισται. καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρ-
θένος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία καὶ
τῷ σώματι καὶ τῷ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα
μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῷ ἀνδρί.
τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν σύμφορον λέγω, 35
οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ
εὔσχημον καὶ εὐπάρεδρον τῷ Κυρίῳ ἀπερισπάσ-
τως. Εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον 36
αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ᾖ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει
γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιείτω· οὐχ ἁμαρτάνει· γαμεί-
τωσαν. ὃς δὲ ἕστηκεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ 37
ἑδραῖος, μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ
τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ
ἰδίᾳ καρδίᾳ, τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς
ποιήσει. ὥστε καὶ ὁ γαμίζων τὴν ἑαυτοῦ παρ- 38
θένον καλῶς ποιεῖ, καὶ ὁ μὴ γαμίζων κρεῖσσον
ποιήσει. Γυνὴ δέδεται ἐφ᾽ ὅσον χρόνον ζῇ 39 Ro. 7, 2.
ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ κοιμηθῇ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα
ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν Κυρίῳ. μακα- 40 25.
ριωτέρα δέ ἐστιν ἐὰν οὕτως μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν
γνώμην· δοκῶ δὲ κἀγὼ Πνεῦμα Θεοῦ ἔχειν.

Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι πάντες 8 Ac. 15, 29.
γνῶσιν ἔχομεν. ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη
οἰκοδομεῖ· εἴ τις δοκεῖ ἐγνωκέναι τι, οὔπω ἔγνω 2 Gal. 6, 3.
καθὼς δεῖ γνῶναι· εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, 3 Gal. 4, 9.

---

33 αρεσει   33.34 SR^{t} γυναικι. Μεμερ. (R^{t} και μεμ. και) η γυνη και η παρθενος. ($\mathrm{R}^{ml.}$) η αγ. μερ. (R^{m2}=text) | —τω 1° 2° | αρεσει   35 συμφερον | ευπροσεδρον   37 εδρ. εν τη καρδ., μη | εν τη καρδ. αυτου, του τηρ. | ποιει   38 εκγαμιζων | —την εαυτ. παρθ. R την παρθ. εαυτου | ο δε μη εκγαμιζων | ποιει 39 δεδ. νομω | αν. αυτης, ελ.

VIII, 2 ει δε τις δοκ. ειδεναι τι, ουδεπω ουδεν εγνωκε καθ.

10, 19. 4 οὗτος ἔγνωσται ὑπ᾽ αὐτοῦ. Περὶ τῆς βρώσεως
Dt. 6, 4. οὖν τῶν εἰδωλοθύτων οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἴδωλον
Ps. 82, 6. Jn. 10, 34. 5 ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς Θεὸς εἰ μὴ εἷς. καὶ
γὰρ εἴπερ εἰσὶν λεγόμενοι θεοὶ εἴτε ἐν οὐρανῷ
εἴτε ἐπὶ γῆς, ὥσπερ εἰσὶν θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι
Mal. 2, 10. 6 πολλοί, ' ἀλλ᾽ ἡμῖν εἷς Θεὸς ὁ Πατήρ, ἐξ οὗ τὰ
12, 5. 6. Col. 1, 16. πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς
Χριστός, δι᾽ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι᾽ αὐτοῦ.
10, 27. 7 ἀλλ᾽ οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις· τινὲς δὲ τῇ συνη-
θείᾳ ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου ὡς εἰδωλόθυτον
ἐσθίουσιν, καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενὴς οὖσα
Ro. 14, 17. 8 μολύνεται. βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παραστήσει τῷ
Θεῷ· οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα, οὔτε
Gal. 5, 13. 9 ἐὰν φάγωμεν περισσεύομεν. βλέπετε δὲ μή
πως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται
10 τοῖς ἀσθενέσιν. ἐὰν γάρ τις ἴδῃ σὲ τὸν ἔχοντα
γνῶσιν ἐν εἰδωλίῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνεί-
δησις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς
Ro. 14, 15. 11 τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; ἀπόλλυται γὰρ ὁ
ἀσθενῶν ἐν τῇ σῇ γνώσει, ὁ ἀδελφὸς δι᾽ ὃν Χρισ-
12 τὸς ἀπέθανεν. οὕτως δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς
ἀδελφοὺς καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν
Ro. 14, 21. 13 ἀσθενοῦσαν εἰς Χριστὸν ἁμαρτάνετε. διόπερ εἰ
βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ
φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν
μου σκανδαλίσω.
15, 8. Ac. 26, 16; 9 Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος;
22, 17. οὐχὶ Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν ἑόρακα; οὐ τὸ

---

4 Θεος ετερος 5 της γης 7 συνειδησει του ειδ. εως αρτι 8 παριστησι | ουτε γαρ εαν φ. περ., ουτε εαν μη φαγ. υστ. | R περισσευομεθα 9 ασθενουσιν 10 (σε) 11 και απολειται ο ασθ. αδελφ. επι τη ση γν., δι ον | (απεθανεν;)

IX, 1 ελ.] αποστ. | αποστ.] ελευθ. | Ιησ. Χριστον | εωρακα

ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίῳ; εἰ ἄλλοις οὐκ 2 2 Co. 3, 2. 3.
εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ
σφραγίς μου τῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίῳ.
Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσίν ἐστιν 3
αὕτη. μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πεῖν; 4 Lk. 10, 8.
μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιά- 5 Jn. 1, 42.
γειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ
τοῦ Κυρίου καὶ Κηφᾶς; ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρ- 6
νάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν μὴ ἐργάζεσθαι; τίς 7
στρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ; τίς φυτεύει
ἀμπελῶνα καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ
τίς ποιμαίνει ποίμνην καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς
ποίμνης οὐκ ἐσθίει; μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα 8
λαλῶ, ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει; ἐν γὰρ τῷ 9 Dt. 25, 4. 1 Ti. 5, 18.
Μωϋσέως νόμῳ γέγραπται **Οὐ κημώσεις βοῦν**
ἀλοῶντα. μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ Θεῷ; ¹ ἢ δι᾽ 10 2 Ti. 2, 6.
ἡμᾶς πάντως λέγει; δι᾽ ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι
ὀφείλει ἐπ᾽ ἐλπίδι ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν, καὶ ὁ
ἀλοῶν ἐπ᾽ ἐλπίδι τοῦ μετέχειν. Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν 11 Ro. 15, 27.
τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν
τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; εἰ ἄλλοι τῆς ὑμῶν ἐξου- 12 Ac. 20, 34. 35. 13, 7. 2 Co. 11, 9.
σίας μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; ἀλλ᾽ οὐκ
ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα
στέγομεν ἵνα μή τινα ἐνκοπὴν δῶμεν τῷ εὐαγ-
γελίῳ τοῦ Χριστοῦ. οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ 13 Nu. 18, 8. 31. Dt. 18, 1–3.
ἐργαζόμενοι τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν, οἱ τῷ
θυσιαστηρίῳ παρεδρεύοντες τῷ θυσιαστηρίῳ συν-
μερίζονται; οὕτως καὶ ὁ Κύριος διέταξεν τοῖς τὸ 14 Lk. 10, 7. Gal. 6, 6.
εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου

---

2 *σφρ. της εμης αποστ.* 3 *αυτη εστ.* 4 *πιειν* 6 *του μη* 7 *εκ του καρπου* 8 (**SR** *λαλω;*) | *η ουχι και* | *—ου* 9 *φιμωσεις* | (**R** *Θεω,*) 10 *επ ελπ. οφ.* | *αλ. της ελπιδος αυτου μετ. επ ελπιδι.* 12 *εξ. υμων* | *εγκοπ. τινα* 13 *—τα 2°* | *προσεδρευοντες*

Ac. 18, 3. 15 ζῆν· | ἐγὼ δὲ οὐ κέχρημαι οὐδενὶ τούτων. οὐκ
ἔγραψα δὲ ταῦτα ἵνα οὕτως γένηται ἐν ἐμοί·
καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν ἤ—τὸ καύχημά
Jer. 20, 9. 16 μου οὐδεὶς κενώσει. ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ
ἔστιν μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται·
4, 1. 17 οὐαὶ γάρ μοί ἐστιν ἐὰν μὴ εὐαγγελίσωμαι. εἰ
γὰρ ἑκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων,
8, 9. 18 οἰκονομίαν πεπίστευμαι. τίς οὖν μού ἐστιν ὁ
μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ
εὐαγγέλιον, εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ
Mt. 20, 26. 27. 19 μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἐλεύθερος γὰρ ὢν
ἐκ πάντων πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς
Ac. 16, 3; 21, 20–26. 20 πλείονας κερδήσω· καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις
ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ
νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον, ἵνα
Gal. 2, 3. 21 τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω· τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος,
μὴ ὢν ἄνομος Θεοῦ ἀλλ' ἔννομος Χριστοῦ, ἵνα
2 Co. 11, 29. Ro. 11, 14. 22 κερδάνω τοὺς ἀνόμους· ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν
ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσιν
23 γέγονα πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω. πάντα
δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συνκοινωνὸς αὐτοῦ
2 Ti. 4, 7. Ph. 3, 14. 24 γένωμαι. Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες
πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βρα-
2 Ti. 2, 4. 5; 4, 8. 1 P. 5, 4. Ja. 1, 12. 25 βεῖον; οὕτως τρέχετε ἵνα καταλάβητε. πᾶς δὲ
ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται, ἐκεῖνοι μὲν
οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ
26 ἄφθαρτον. ἐγὼ τοίνυν οὕτως τρέχω ὡς οὐκ ἀδή-
Ro. 8, 13; 13, 14. 27 λως, οὕτως πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέρων· ἀλλὰ
ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μή πως
ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

---

15 *δε ουδ. εχρησαμην τουτ.* | (**SR** *ἤ το κ.*) | *μ. ινα τις κενωση* 16 *γαρ* 3°] *δε* | **SR** *ευαγγελιζωμαι* 18 *μου* 1°] *μοι* | *ευαγγελιον του Χριστου* 20 — *μη ων αυτ. υπο νομ.* 21 *Θεω* | *Χριστω* | *κερδησω ανομ.* 22 *ως ασθενης* | *τα παντα* 23 *παντα*] *τουτο* 27 *αλλ*

Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ 10 Ex. 13, 21; 14, 22.
πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν καὶ
πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον, καὶ πάντες 2
εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ
ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν 3 Ex. 16, 4. 35. Dt. 8, 3.
βρῶμα ἔφαγον, καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν 4 Ex. 17, 6.
ἔπιον πόμα· ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολου-
θούσης πέτρας, ἡ πέτρα δὲ ἦν ὁ Χριστός, ' ἀλλ' 5 Nu. 14, 16. 23. 30.
οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ Θεός·
κατεστρώθησαν γὰρ **ἐν τῇ ἐρήμῳ.** Ταῦτα δὲ τύποι 6 Nu. 11, 4. 34.
ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς **ἐπιθυ-
μητὰς** κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι **ἐπεθύμησαν.** μηδὲ 7 Ex. 32, 6.
εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθώς τινες αὐτῶν· ὥσπερ
γέγραπται **Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πεῖν, καὶ
ἀνέστησαν παίζειν.** μηδὲ πορνεύωμεν, καθώς τινες 8 Nu. 25, 1. 9.
αὐτῶν ἐπόρνευσαν καὶ ἔπεσαν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσι-
τρεῖς χιλιάδες. μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν Κύριον, 9 Nu. 21, 5. 6.
καθώς τινες αὐτῶν ἐπείρασαν καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων
ἀπώλλυντο. μηδὲ γογγύζετε, καθάπερ τινὲς αὐτῶν 10 Nu. 14, 2. 36. He. 3, 11. 17.
ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ.
ταῦτα δὲ τυπικῶς συνέβαινεν ἐκείνοις, ἐγράφη δὲ 11 1 P. 4, 7.
πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων
κατήντηκεν. Ὥστε ὁ δοκῶν ἑστάναι βλεπέτω μὴ 12
πέσῃ. πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀν- 13
θρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ Θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς
πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν
τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι
ὑπενεγκεῖν.

Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς 14 1 Jn. 5, 21.
εἰδωλολατρείας. ὡς φρονίμοις λέγω· κρίνατε 15

X, 1 *γαρ*] *δε* 3 *βρωμα πνευμ.* 4 *πομα πνευμ. επιον* | *η δε πετρ.* 7 *ωσπερ*] *ως* | *πιειν* 8 *επεσον εν μια* 9 Κυρ.] SR[m] *Χριστον* | *καθως και* | *απωλοντο* 10 *καθως και* 11 *δε παντα τυποι συνεβαινον* | *κατηντησεν* 13 *δυν. υμας*

Mt. 26, 27. Ac. 2, 42. 16 ὑμεῖς ὅ φημι. Τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλο-
γοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ
Χριστοῦ; τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία
12, 27. Ro. 12, 5. 17 τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐστιν; ὅτι εἷς ἄρτος,
ἓν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ
Lv. 7, 6. 15. 18 ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν. βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ
κατὰ σάρκα· οὐχ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας κοι-
8, 4. 19 νωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσίν; | τί οὖν φημι; ὅτι
εἰδωλόθυτόν τί ἐστιν; ἢ ὅτι εἴδωλόν τί ἐστιν;
Lv. 17, 7. Dt. 32, 17. Ps. 106, 37. Rev. 9, 20. 20 | ἀλλ᾽ ὅτι ἃ θύουσιν, **δαιμονίοις καὶ οὐ Θεῷ θύουσιν·**
οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι.
2 Co. 6, 15. 16. Mal. 1, 7. 12. 21 οὐ δύνασθε ποτήριον Κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον
δαιμονίων· οὐ δύνασθε **τραπέζης Κυρίου** μετέχειν
Dt. 32, 21. 22 καὶ τραπέζης δαιμονίων. ἢ **παραζηλοῦμεν τὸν**
6, 12. 23 **Κύριον**; μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν; Πάντα
ἔξεστιν, ἀλλ᾽ οὐ πάντα συμφέρει· πάντα ἔξεστιν,
33. Ro. 15, 2. 24 ἀλλ᾽ οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζη-
14, 2–10. 22. 25 τείτω ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου. Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ
πωλούμενον ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν
Ps. 24, 1. 26 συνείδησιν· **τοῦ Κυρίου** γὰρ **ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα**
Lk. 10, 8. 27 **αὐτῆς.** εἴ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων καὶ θέλετε
πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε
8, 7. 28 μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν. ἐὰν δέ
τις ὑμῖν εἴπῃ Τοῦτο ἱερόθυτόν ἐστιν, μὴ ἐσθίετε
δι᾽ ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν·
29 συνείδησιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀλλὰ τὴν
τοῦ ἑτέρου. ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται
1 Ti. 4, 4. 30 ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω,
τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ;

---

16 *του αιμ. του Χρ. εστι* 17 (R[t] *σωμα,*) 18 *ουχι* 19 *ειδωλον* | *ἔστιν* 1° 2° | (R *εστιν, ἤ*) | *ειδωλοθυτον* 20 **SR** *α θυει τα εθνη, δαιμ. θυει κ. ου Θεω·* 23 *μοι εξ.* 1° 2° 24 *ετερ. εκαστος* 26 *γαρ Κυρ.* 27 *ει δε τις* 28 *ειδωλοθυτον* | *συνειδ.· του γαρ Κυριου η γη και το πληρωμα αυτης.* 30 *ει δε*

Εἴτε οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, 31 Col. 3, 17.
πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε. ἀπρόσκοποι καὶ 32 Ro. 14, 13.
Ἰουδαίοις γίνεσθε καὶ Ἕλλησιν καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ
τοῦ Θεοῦ, καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, 33 9, 20—22.
μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ σύμφορον ἀλλὰ τὸ τῶν
πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν. μιμηταί μου γίνεσθε, 11 4, 16. Ph. 3, 17.
καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ.

Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς ὅτι πάντα μου μέμνησθε 2
καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέ-
χετε. Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι παντὸς ἀνδρὸς 3 3, 23. Eph. 5, 23. Gn. 3, 16.
ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός ἐστιν, κεφαλὴ δὲ γυναικὸς
ὁ ἀνήρ, κεφαλὴ δὲ τοῦ Χριστοῦ ὁ Θεός. πᾶς 4 12, 10; 14, 1.
ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς
ἔχων καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. πᾶσα δὲ 5
γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακα-
λύπτῳ τῇ κεφαλῇ καταισχύνει τὴν κεφαλὴν
αὐτῆς· ἓν γάρ ἐστιν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ.
εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω· 6
εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι,
κατακαλυπτέσθω. ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει 7 Gn. 1, 27; 5, 1.
κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλήν, **εἰκὼν** καὶ δόξα
Θεοῦ ὑπάρχων· ἡ γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν.
οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ 8 Gn. 2, 22. 23. 1 Ti. 2, 13.
ἀνδρός· καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν 9 Gn. 2, 18.
γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα. διὰ τοῦτο 10 Gn. 6, 2.
ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς
διὰ τοὺς ἀγγέλους. πλὴν οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς 11
οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς ἐν Κυρίῳ· ὥσπερ γὰρ 12
ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτως καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς
γυναικός· τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ. ἐν ὑμῖν 13
αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶν γυναῖκα ἀκατα-

---

32 *γιν. και Ιουδ.* 33 *συμφερον*
XI, 2 *υμας, αδελφοι,* 3 *—του* 5 *εαυτης*
7 *—η* 11 *αν. χ. γυν., ουτε γυν. χ. αν.*

14 κάλυπτον τῷ Θεῷ προσεύχεσθαι; οὐδὲ ἡ φύσις
αὐτὴ διδάσκει ὑμᾶς ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ,
15 ἀτιμία αὐτῷ ἐστιν, ¦ γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα
αὐτῇ ἐστιν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται
16 αὐτῇ. Εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς
τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι
τοῦ Θεοῦ.
22. 17 Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ ὅτι οὐκ
εἰς τὸ κρεῖσσον ἀλλὰ εἰς τὸ ἧσσον συνέρχεσθε.
1, 10–12; 3, 3. 18 πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ
ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι
1 Jn. 2, 19. Dt. 13, 3. 19 πιστεύω. δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα
20 καὶ οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. Συνερ-
χομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐκ ἔστιν κυριακὸν
21 δεῖπνον φαγεῖν· ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον
προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς
Ja. 2, 5. 6. 22 δὲ μεθύει. μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ
ἐσθίειν καὶ πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ
καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας;
τί εἴπω ὑμῖν; ἐπαινέσω ὑμᾶς; ἐν τούτῳ οὐκ
Mt. 26, 26–28. Mk. 14, 22–24. Lk. 22, 19. 20. 23 ἐπαινῶ. ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ Κυρίου,
ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ
24 νυκτὶ ᾗ παρεδίδετο ἔλαβεν ἄρτον ¦ καὶ εὐχαρι-
στήσας ἔκλασεν καὶ εἶπεν Τοῦτό μού ἐστιν τὸ
σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν
Ex. 24, 8. Zec. 9, 11. 25 ἀνάμνησιν. ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ
δειπνῆσαι, λέγων Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ
διαθήκη ἐστὶν ἐν **τῷ** ἐμῷ **αἵματι**· τοῦτο ποιεῖτε,
ὁσάκις ἐὰν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

---

14 *η ουδε αυτη η φυσ. διδ.* | (**R** *εστιν;*) 15 (**R** *εστιν·*) 17 *κρειττον* | *αλλ* | *ηττον* 18 *εν τη εκκλ.* 19 **SR** – *και* 2° 22 *υμιν ειπω* | (SR[t] *υμας εν τουτω;*) 23 *παρεδιδοτο* 24 *ειπε, Λαβετε, φαγετε·* | SR[m] *υμων κλωμενον* 25 *αν*

ὁσάκις γὰρ ἐὰν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ 26 Mt. 26, 29.
ποτήριον πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγ-
γέλλετε, ἄχρι οὗ ἔλθῃ. ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν 27 He. 6, 6; 10, 29.
ἄρτον ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ Κυρίου ἀναξίως,
ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ
Κυρίου. δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ 28 Mt. 26, 22. 2 Co. 13, 5.
οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου
πινέτω· ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων κρίμα ἑαυτῷ 29
ἐσθίει καὶ πίνει μὴ διακρίνων τὸ σῶμα. διὰ 30 15, 20. Eph. 5, 14. 1 Th. 5, 6.
τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι καὶ
κοιμῶνται ἱκανοί. εἰ δὲ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ 31
ἂν ἐκρινόμεθα· κρινόμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ Κυρίου 32 He. 12, 5. 6.
παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν.
ὥστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν 33
ἀλλήλους ἐκδέχεσθε. εἴ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ 34
ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. Τὰ δὲ
λοιπὰ ὡς ἂν ἔλθω διατάξομαι.

Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω 12
ὑμᾶς ἀγνοεῖν. Οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε πρὸς τὰ 2 Hab. 2, 18. 19.
εἴδωλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ἤγεσθε ἀπαγόμενοι. διὸ 3 Mk. 9, 39. 1 Jn. 4, 2. 3. Mt. 7, 21.
γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν Πνεύματι Θεοῦ λαλῶν
λέγει ΑΝΑΘΕΜΑ ΙΗΣΟΥΣ, καὶ οὐδεὶς δύναται
εἰπεῖν ΚΥΡΙΟΣ ΙΗΣΟΥΣ, εἰ μὴ ἐν Πνεύματι
Ἁγίῳ. Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσίν, τὸ δὲ 4 Ro. 12, 6. Eph. 4, 4.
αὐτὸ Πνεῦμα· καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσιν, καὶ 5 28. Eph. 4, 11.
ὁ αὐτὸς Κύριος· καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσίν, 6
ὁ δὲ αὐτὸς Θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.
ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ Πνεύματος 7 14, 26.
πρὸς τὸ συμφέρον. ᾧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ Πνεύματος 8

---

26 αν | ποτ. τουτο | αχρις ου αν 27 αρτ. τουτον | — του 3° 29 πιν. αναξιως | σωμα του Κυριου 31 δε] γαρ 32 (S δὲ, R[t] δέ,) 34 ει δε

XII, 2 — οτε 3 λεγει αναθεμα Ιησουν· | ειπειν Κυριον Ιησουν 6 αυτος εστι

δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως
9 κατὰ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, ἑτέρῳ πίστις ἐν τῷ αὐτῷ
Πνεύματι, ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ
14, 5. Ac. 2, 4. 10 ἑνὶ Πνεύματι, ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων,
ἄλλῳ δὲ προφητεία, ἄλλῳ δὲ διακρίσεις πνευ-
μάτων, ἑτέρῳ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία
7, 7. Ro. 12, 3. Eph. 4, 7. 11 γλωσσῶν· πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ
αὐτὸ Πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βού-
27. 10, 17. 12 λεται. Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστιν καὶ
μέλη πολλὰ ἔχει, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος
πολλὰ ὄντα ἕν ἐστιν σῶμα, οὕτως καὶ ὁ Χριστός·
Gal. 3, 28. 13 καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ Πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα
ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε
δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι. καὶ πάντες ἓν Πνεῦμα ἐπο-
20. 14 τίσθημεν. καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος
15 ἀλλὰ πολλά. ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς Ὅτι οὐκ εἰμὶ χείρ,
οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν
16 ἐκ τοῦ σώματος. καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς Ὅτι οὐκ
εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ
17 τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος. εἰ ὅλον τὸ
σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ
18 ἡ ὄσφρησις; νῦν δὲ ὁ Θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἓν
19 ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι καθὼς ἠθέλησεν. εἰ
14. 20 δὲ ἦν τὰ πάντα ἓν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; νῦν δὲ
21 πολλὰ μὲν μέλη, ἓν δὲ σῶμα. οὐ δύναται δὲ ὁ
ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρί Χρείαν σου οὐκ ἔχω, ἢ
πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσίν Χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω·
22 ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώ-
23 ματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά ἐστιν, καὶ
ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις
τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν, καὶ τὰ ἀσχή-

---

9 ετερω δε | ενι] αυτω 10 ετ. δε 12 εχ. πολλα | σωματ. του ενος 13 εις εν Πν. 15 (σωματος (2°);) 16 (σωματος (2°);) 18 νυνι 21 — ο

μονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει,
τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρείαν ἔχει. ἀλλὰ 24
ὁ Θεὸς συνεκέρασεν τὸ σῶμα, τῷ ὑστερουμένῳ
περισσοτέραν δοὺς τιμήν, ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν 25
τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μερι-
μνῶσιν τὰ μέλη. καὶ εἴτε πάσχει ἓν μέλος, 26
συνπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται μέλος,
συνχαίρει πάντα τὰ μέλη. ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα 27 Ro. 12, 5. Eph. 5, 30.
Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους. Καὶ οὓς μὲν ἔθετο 28 Eph. 4, 11. 12.
ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους,
δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα
δυνάμεις, ἔπειτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήμψεις,
κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. μὴ πάντες ἀπό- 29
στολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδά-
σκαλοι; μὴ πάντες δυνάμεις; μὴ πάντες χαρίσ- 30
ματα ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις
λαλοῦσιν; μὴ πάντες διερμηνεύουσιν; ζηλοῦτε 31 14, 1.
δὲ τὰ χαρίσματα τὰ μείζονα.

Καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.
Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ 13
τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς
ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. καὶ ἐὰν ἔχω προ- 2 Mt. 7, 22; 17, 20.
φητείαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν
τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε
ὄρη μεθιστάναι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι.
καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ 3 Mt. 6, 2.
ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσομαι, ἀγάπην
δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. Ἡ ἀγάπη μακρο- 4
θυμεῖ, χρηστεύεται ἡ ἀγάπη, οὐ ζηλοῖ, ἡ ἀγάπη

---

24 αλλ | υστερουντι 26 δοξ. εν μελ. 28 ειτα χαρ. 31 μειζ.] κρειττονα | (· και)

XIII, 2 μεθιστανειν | ουδεν 3 ψωμιζω | SR[t] καυθησωμαι R[m] καυχησωμαι 4 (SR χρηστευεται· η αγαπη ου)

Zec. 8, 17 Lxx. Ph. 2, 4. 21. 5 οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, | οὐκ ἀσχημονεῖ,
οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, **οὐ λογίζεται**
Ro. 12, 9. 6 **τὸ κακόν**, | οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συνχαίρει δὲ
Pr. 10, 12. 9, 12. Ro. 15, 1. 7 τῇ ἀληθείᾳ· πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα
1 P. 4, 8. 8 ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε
πίπτει· εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταργηθήσονται·
εἴτε γλῶσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταρ-
9 γηθήσεται. ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν καὶ ἐκ
10 μέρους προφητεύομεν· ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον,
11 τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. ὅτε ἤμην νήπιος,
ἐλάλουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογι-
ζόμην ὡς νήπιος· ὅτε γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα
2 Co. 5, 7. Ja. 1, 23. 12 τὰ τοῦ νηπίου. βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου
ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον·
ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι
1 Th. 1, 3. 1 Jn. 4, 16. 13 καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. νυνὶ δὲ μένει πίστις,
ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων
ἡ ἀγάπη.
12, 10. 31. 14 Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευμα-
2 τικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. ὁ γὰρ λαλῶν
γλώσσῃ οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ ἀλλὰ Θεῷ· οὐδεὶς
3 γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια· ὁ δὲ
προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ
4 παράκλησιν καὶ παραμυθίαν. ὁ λαλῶν γλώσσῃ
ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν
Nu. 11, 29. 12, 10. 5 οἰκοδομεῖ. θέλω δὲ πάντες ὑμᾶς λαλεῖν γλώσ-
σαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων δὲ ὁ
προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ
διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ.
12, 8. 6 νῦν δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις
λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω

---

8 εκπιπτει 10 τοτε το εκ 11 ως νηπ. ελαλ., ως νηπ. εφρ., ως νηπ. ελογ. | οτε δε
XIV, 2 τω Θεω 5 δε 3°] γαρ 6 Νυνι

ἢ ἐν ἀποκαλύψει ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ
διδαχῇ; ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε 7
αὐλὸς εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις
μὴ δῷ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ
κιθαριζόμενον; καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον σάλπιγξ 8
φωνὴν δῷ, τίς παρασκευάσεται εἰς πόλεμον;
οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔση- 9
μον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλού-
μενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες. τοσαῦτα 10
εἰ τύχοι γένη φωνῶν εἰσιν ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν
ἄφωνον· ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, 11
ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος καὶ ὁ λαλῶν ἐν
ἐμοὶ βάρβαρος. οὕτως καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί 12 1–4.
ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλη-
σίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε. Διὸ ὁ λαλῶν 13 12, 10.
γλώσσῃ προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. ἐὰν γὰρ 14
προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύ-
χεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστιν. τί οὖν 15 Eph. 5, 19.
ἐστιν; προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι
δὲ καὶ τῷ νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ
τῷ νοΐ. ἐπεὶ ἐὰν εὐλογῇς πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν 16
τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ τό Ἀμὴν ἐπὶ τῇ
σῇ εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδεν· | σὺ 17
μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ
οἰκοδομεῖται. εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ, πάντων ὑμῶν 18
μᾶλλον γλώσσαις λαλῶ· ἀλλὰ ἐν ἐκκλησίᾳ 19
θέλω πέντε λόγους τῷ νοΐ μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ
ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ.
Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν, ἀλλὰ 20 Eph. 4, 14. Ph. 3, 12. 15.
τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶν τέλειοι

---

6 η εν διδ. 8 φων. σαλπ. 10 εστιν | ουδεν αυτων 13 Διοπερ 16 ευλογησης τω πν. | (SR ευχαριστια,...οιδε;) 18 Θεω μου | λαλων 19 αλλ | δια του νοος μου

Dt. 28, 49. Is. 28, 11. 12.
21 γίνεσθε. ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται ὅτι **Ἐν ἑτερο-
γλώσσοις καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέρων λαλήσω τῷ λαῷ
τούτῳ, καὶ οὐδ᾽** οὕτως **εἰσακούσονταί** μου, λέγει
22 Κύριος. ὥστε αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν οὐ
τοῖς πιστεύουσιν ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις, ἡ δὲ προ-
φητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν.
Ac. 2, 13.
23 Ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ
καὶ πάντες λαλῶσιν γλώσσαις, εἰσέλθωσιν δὲ
ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε;
Ac. 4, 13.
24 ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις
ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνα-
Jn. 4, 19; 16, 8. Is. 45, 14. Dn. 2, 47. Zec. 8, 23.
25 κρίνεται ὑπὸ πάντων, τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας
αὐτοῦ φανερὰ γίνεται, καὶ οὕτως πεσὼν ἐπὶ
πρόσωπον **προσκυνήσει** τῷ Θεῷ, ἀπαγγέλλων
11, 18. 20. 12, 8—10. Eph. 4, 12.
26 ὅτι **Ὄντως ὁ Θεὸς ἐν ὑμῖν ἐστιν.** Τί οὖν ἐστιν,
ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ψαλμὸν ἔχει,
διδαχὴν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει,
ἑρμηνείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω.
27 εἴτε γλώσσῃ τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον
28 τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ εἷς διερμηνευέτω· ἐὰν
δὲ μὴ ᾖ διερμηνευτής, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ, ἑαυτῷ
1 Th. 5, 21. Ac. 17, 11.
29 δὲ λαλείτω καὶ τῷ Θεῷ. προφῆται δὲ δύο ἢ
τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν·
30 ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος
31 σιγάτω. δύνασθε γὰρ καθ᾽ ἕνα πάντες προφη-
τεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσιν καὶ πάντες παρα-
32 καλῶνται. καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις
33 ὑποτάσσεται· οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ Θεὸς
ἀλλὰ εἰρήνης. Ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις
11, 3. 1 Ti. 2, 12. Eph. 5, 22. Tit. 2, 5. Gn. 3, 16.
34 τῶν ἁγίων, αἱ γυναῖκες ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγά-

---

21 χειλ. ετεροις   23 γλωσσ. λαλ.   25 και ουτω τα κρ. | ο Θεος οντως   26 εκαστ. υμων | γλ. εχ., αποκ. εχ. | γενεσθω   33 αλλ | 33.34 (S**R** ειρηνης, ως...αγιων. Αἱ)   34 γυν. υμων

τωσαν· οὐ γὰρ ἐπιτρέπεται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλὰ
ὑποτασσέσθωσαν, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. εἰ 35
δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας
ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γάρ ἐστιν γυναικὶ λαλεῖν
ἐν ἐκκλησίᾳ. Ἢ ἀφ᾽ ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ 36
ἐξῆλθεν, ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν; Εἴ τις 37 1 Jn. 4, 6.
δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός, ἐπιγινωσκέ-
τω ἃ γράφω ὑμῖν ὅτι Κυρίου ἐστὶν ἐντολή· εἰ 38
δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοεῖται. Ὥστε, ἀδελφοί μου, 39
ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν μὴ κωλύετε
γλώσσαις· πάντα δὲ εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν 40 Col. 2, 5.
γινέσθω.

Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ 15
εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ
ἑστήκατε, ¦ δι᾽ οὗ καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγ- 2 14.
γελισάμην ὑμῖν εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ
ἐπιστεύσατε. παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, 3 Is. 53, 8. 9.
ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν
ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς, καὶ ὅτι ἐτάφη, 4 2 K. 20, 5. Is.54,7. Hos. 6, 2. Jon. 1, 17. Ps. 16, 10.
καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ κατὰ τὰς
γραφάς, ¦ καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾷ, εἶτα τοῖς δώδεκα· 5 Lk. 24, 34. Mk. 16, 14.
ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφά- 6
παξ, ἐξ ὧν οἱ πλείονες μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς
δὲ ἐκοιμήθησαν· ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ, εἶτα τοῖς 7 Lk. 24, 50.
ἀποστόλοις πᾶσιν· ἔσχατον δὲ πάντων ὡσπερεὶ 8 9, 1.
τῷ ἐκτρώματι ὤφθη κἀμοί. Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ 9 Eph. 3, 8. 1 Ti. 1, 15. Mt. 5, 19.
ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς
καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν

---

34 επιτετραπται | αλλ υποτασσεσθαι 35 γυναιξιν εν εκκλ. λαλ. 36 (SR εξηλθεν;) 37 του Κυρ. εισιν εντολαι 38 SR[t] αγνοειτω 39 —μου | γλ. μη κωλ. 40 —δε

XV, 2 (R[t] σωζεσθε·) | (SR[t] υμιν,) 4 τη τρ. ημ. 6 πλειους | δε και

2 Co. 11, 5. 23; 6, 1. 10 τοῦ Θεοῦ· χάριτι δὲ Θεοῦ εἰμι ὅ εἰμι, καὶ ἡ
χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ
περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ
11 δὲ ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ σὺν ἐμοί. εἴτε οὖν
ἐγὼ εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως
ἐπιστεύσατε.
12 Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγή-
γερται, πῶς λέγουσιν ἐν ὑμῖν τινες ὅτι ἀνάστασις
13 νεκρῶν οὐκ ἔστιν; εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ
14 ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· εἰ δὲ Χριστὸς
οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ
Ac. 1, 22; 5, 32. 15 καὶ ἡ πίστις ὑμῶν· εὑρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδο-
μάρτυρες τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ
Θεοῦ ὅτι ἤγειρεν τὸν Χριστόν, ὃν οὐκ ἤγειρεν
6, 14. 16 εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. εἰ γὰρ νεκροὶ
14. 17 οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· εἰ δὲ
Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν,
18 ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ἄρα καὶ οἱ
19 κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλοντο. εἰ ἐν τῇ ζωῇ
ταύτῃ ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμὲν μόνον, ἐλεεινό-
Col. 1, 18. 11, 30. 20 τεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. Νυνὶ δὲ
Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοι-
Gn. 3, 17–19. Ro. 5, 12. 18. 21 μημένων. ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου θάνατος, καὶ
22 δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. ὥσπερ γὰρ ἐν
τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν
20. 1 Th. 4, 16. Rev. 20, 5. 23 τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. Ἕκαστος
δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ Χριστός, ἔπειτα
Dn. 2, 44. 24 οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, εἶτα τὸ
τέλος, ὅταν παραδιδοῖ τὴν βασιλείαν τῷ Θεῷ καὶ
Πατρί, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν
Ps. 110, 1 Mt. 22, 44. 25 ἐξουσίαν καὶ δύναμιν. δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν

---

10 αλλ | η συν εμ. 12 τινες εν υμ. 14 κενη δε και | υμ.] R^{m} ημων 19 ηλπ. εσμ. εν Χρ. 20 κεκοιμ. εγενετο 21 ο θαν. 23 — του 24 παραδω

ἄχρι οὗ θῇ πάντας **τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας**
αὐτοῦ. ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος· 26 Rev. 20, 14; 21. 4.
πάντα γὰρ **ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ**. ὅταν 27 Ps. 8, 6.
δὲ εἴπῃ ὅτι πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς
τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. ὅταν δὲ ὑπο- 28
ταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ Υἱὸς
ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα,
ἵνα ᾖ ὁ Θεὸς πάντα ἐν πᾶσιν. Ἐπεὶ τί ποιή- 29
σουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; εἰ ὅλως
νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ
αὐτῶν; τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; 30 Ro. 8, 36.
καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νὴ τὴν ὑμετέραν καύ- 31 2 Co. 4, 10. 11.
χησιν, ἀδελφοί, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ
Κυρίῳ ἡμῶν. εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν 32 Is. 22, 13.
Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρον-
ται, **φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν.**
μὴ πλανᾶσθε· φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι 33
κακαί. ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· 34 Ro. 13, 11. Eph. 5, 14.
ἀγνωσίαν γὰρ Θεοῦ τινες ἔχουσιν· πρὸς ἐντροπὴν 6, 5. Ac. 26, 8.
ὑμῖν λαλῶ.

Ἀλλὰ ἐρεῖ τις Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ 35
δὲ σώματι ἔρχονται; ἄφρων, σὺ ὃ σπείρεις, οὐ 36 Jn. 12, 24.
ζωοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· καὶ ὃ σπείρεις, οὐ 37
τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν
κόκκον εἰ τύχοι σίτου ἤ τινος τῶν λοιπῶν· ὁ δὲ 38 Gn. 1, 11.
Θεὸς δίδωσιν αὐτῷ σῶμα καθὼς ἠθέλησεν, καὶ
ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων ἴδιον σῶμα. οὐ πᾶσα 39
σὰρξ ἡ αὐτὴ σάρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων,
ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ σὰρξ πτηνῶν,

---

25 ου αν 27 (R[m] (δηλον…παντα),) 28 Θεος τα παντα 29 (νεκρων,…εγειρονται;) | αυτ.] των νεκρων 31 – αδελφοι 32 (SR[m] οφελος,…εγειρονται;) 33 χρῆσθ' 34 λεγω 35 Αλλ 36 Αφρον 38 αυτω διδ. | το ιδ. 39 σαρξ ανθρ. | σ. πτ.] ιχθυων

40 ἄλλη δὲ ἰχθύων. καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ
σώματα ἐπίγεια· ἀλλὰ ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπου-
41 ρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. ἄλλη
δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη
δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν
42 δόξῃ. οὕτως καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν.
σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ·
Ph. 3, 20. 21. 43 σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπεί-
44 ρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει· σπεί-
ρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν.
Εἰ ἔστιν σῶμα ψυχικόν, ἔστιν καὶ πνευματικόν.
Gn. 2, 7. 2 Co. 3, 6. 17. Jn. 6, 63. 45 οὕτως καὶ γέγραπται Ἐγένετο **ὁ πρῶτος ἄνθρωπος**
Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν· ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς
46 πνεῦμα ζωοποιοῦν. ἀλλ᾽ οὐ πρῶτον τὸ πνευμα-
τικὸν ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν.
Gn. 2, 7. 47 **ὁ** πρῶτος **ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός**, ὁ δεύτερος
48 ἄνθρωπος ἐξ οὐρανοῦ. οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι
καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ
Gn. 5, 3. 49 οἱ ἐπουράνιοι· καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα
τοῦ χοϊκοῦ, φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπου-
6, 13. 50 ρανίου. Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ
αἷμα βασιλείαν Θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ δύναται,
1 Th. 4, 15. 17. 51 οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. ἰδοὺ
μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες οὐ κοιμηθησόμεθα,
Mt. 24, 31. 1 Th. 4, 16. 52 πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ
ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίσει
γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι, καὶ
2 Co. 5, 4. 53 ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν
τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο
54 ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν
τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο

---

39 *ιχθ.*] *πτηνων* 40 αλλ 44 —Ει | *και εστι σωμα πν.* 47 *ανθρ.*, ο Κυριος *εξ* 49 SR[t] *φορεσομεν* 50 *δυνανται* 51 Παντες *μεν ου* 54 R[m] —*το φθαρτ. τ. ενδ. αφθ. και*

ἐνδύσηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ
γεγραμμένος **Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος. ποῦ** 55 Is. 25, 8. Hos. 13, 14.
σου, θάνατε, τὸ νῖκος; ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον;
τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία, ἡ δὲ 56 Ro. 7, 13; 6, 14.
δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος· τῷ δὲ Θεῷ χάρις 57
τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, 58 2 Ch. 15, 7. Rev. 14, 13.
ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν
τῷ ἔργῳ τοῦ Κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος
ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν Κυρίῳ.

Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, 16 Ac. 11, 29. 2 Co. 8; 9. Gal. 2, 10.
ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας,
οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. κατὰ μίαν σαββάτου 2 Ac. 20, 7.
ἕκαστος ὑμῶν παρ᾽ ἑαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων ὅ τι
ἐὰν εὐοδῶται, ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω τότε λογίαι
γίνωνται. ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκι- 3
μάσητε, δι᾽ ἐπιστολῶν τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν
τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἰερουσαλήμ· ἐὰν δὲ ἄξιον 4
ᾖ τοῦ κἀμὲ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται.
Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς ὅταν Μακεδονίαν 5 Ac. 19, 21.
διέλθω· Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι, ¦ πρὸς ὑμᾶς 6 Ro. 15, 24. Tit. 3, 12.
δὲ τυχὸν καταμενῶ ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς
με προπέμψητε οὗ ἐὰν πορεύωμαι. οὐ θέλω γὰρ 7 Ac. 20, 2. Ac. 18, 21.
ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω γὰρ χρόνον
τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος ἐπιτρέψῃ.
ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς Πεντηκοστῆς· 8 Ac. 19, 1. 10.
θύρα γάρ μοι ἀνέῳγεν μεγάλη καὶ ἐνεργής, καὶ 9 2 Co. 2, 12. Col. 4, 3. Rev. 3, 8.
ἀντικείμενοι πολλοί. Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, 10 4, 17. Ph. 2, 20.
βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ

---

55 *νικ.*] *κεντρον* | *θαν., το κ.*] *αδη, το νικος*
XVI, 2 *σαββατων* | *εαν*] *αν* 3 (SR^t *δοκιμασητε δι επιστ.,*) 4 *η αξιον* 6 *παραμενω* 7 *γαρ* 2°] *δε* | *επιτρεπη*

6. 1 Ti. 4, 12. 11 ἔργον Κυρίου ἐργάζεται ὡς κἀγώ· μή τις οὖν
αὐτὸν ἐξουθενήσῃ. προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν
εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρός με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν
1, 12; 3, 6. 12 μετὰ τῶν ἀδελφῶν. Περὶ δὲ Ἀπολλὼ τοῦ
ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς
ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν
θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαι-
Ps. 31, 25 Lxx. Eph. 6, 10. 13 ρήσῃ. Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρί-
14 ζεσθε, κραταιοῦσθε. πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ
1, 16. Ro. 16, 5. 15 γινέσθω. Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε
τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας
Ph. 2, 29. 16 καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς· ἵνα
καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις καὶ παντὶ
17 τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι. χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ
παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φορτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ,
ὅτι τὸ ὑμέτερον ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν·
1 Th. 5, 12. 18 ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν.
ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους.
Ac. 18, 2. 18. 26. Ro. 16, 3. 5. 19 Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας.
ἀσπάζεται ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ
Ro. 16, 16. 2 Co. 13, 12. 1 P. 5, 14. 20 Πρίσκα σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. ἀσ-
πάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. Ἀσπάσασθε
Col. 4, 18. 2 Th. 3, 17. 21 ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. Ὁ ἀσπασμὸς τῇ
Gal. 1, 8. 9. 22 ἐμῇ χειρὶ Παύλου. εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν Κύριον,
23 ἤτω ἀνάθεμα. μ α ρ ὰ ν ἀ θ ά. | ἡ χάρις τοῦ Κυρίου
24 Ἰησοῦ μεθ' ὑμῶν. ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων
ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

---

10 και εγω 15 (**R** αδελφοι (οιδατε...εαυτους),) 17 Φουρτουνατου | υμετ.] υμων 19 ασπαζονται | Πρισκιλλα 22 Κυρ. Ιησουν Χριστον 23 **SR** Ιησ. Χριστου 24 **SR** Ιησου. αμην.

Προς Κορινθιους πρωτη εγραφη απο Φιλιππων δια Στεφανα, και Φουρτουνατου, και Αχαϊκου, και Τιμοθεου.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β

Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελή- 1 1 Co. 1, 1.
ματος Θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς τῇ ἐκκλησίᾳ
τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ σὺν τοῖς ἁγίοις
πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ· χάρις ὑμῖν 2 Ro. 1, 7.
καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου
Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου 3 Ro. 15, 5. Eph. 1, 3. 1 P. 1, 3.
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ Πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν
καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως, ὁ παρακαλῶν 4
ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι
ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς
παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ
Θεοῦ. ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ 5 Ps. 34, 19. 94, 19.
Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ τοῦ Χριστοῦ περισ-
σεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. εἴτε δὲ θλιβόμεθα, 6 4, 15. 17.
ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· εἴτε
παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως τῆς
ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων
ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν. καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία 7
ὑπὲρ ὑμῶν, εἰδότες ὅτι ὡς κοινωνοί ἐστε τῶν πα-
θημάτων, οὕτως καὶ τῆς παρακλήσεως. Οὐ γὰρ 8 Ac. 19, 23. 1 Co. 15, 32.
θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς θλίψεως
ἡμῶν τῆς γενομένης ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ᾽ ὑπερ-
βολὴν ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρήθημεν, ὥστε ἐξαπορη-

Inscr. ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

I, 1 Ιησ. Χρ. 5 –του 2° 6.7 *σωτηρ., της ενεργ....πασχομεν· ειτε παρακ., υπ. της υμ. παρακλ. και σωτηριας· και η ελπ.* 7 *ωσπερ* 8 *υπερ*] R *περι* | *γεν. ημιν* | *εβαρ. υπ. δυν.*

9 θῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς
τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ
πεποιθότες ὦμεν ἐφʼ ἑαυτοῖς ἀλλʼ ἐπὶ τῷ Θεῷ
2 Ti. 4, 18. 10 τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς· ὃς ἐκ τηλικούτου
θανάτου ἐρύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύσεται, εἰς ὃν ἠλπί-
11 καμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται, συνυπουργούντων καὶ
ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσ-
ώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαρι-
στηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν.
2, 17. He. 13, 18. 1 Co. 1, 17. 12 Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρ-
τύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἁγιότητι καὶ
εἰλικρινίᾳ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλʼ
ἐν χάριτι Θεοῦ, ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ,
13 περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. οὐ γὰρ ἄλλα
γράφομεν ὑμῖν ἀλλʼ ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ
ἐπιγινώσκετε, ἐλπίζω δὲ ὅτι ἕως τέλους ἐπιγνώ-
5, 12. Ph. 2, 16. 14 σεσθε, καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους,
ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμεν καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν
ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ.
15 Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρότερον
1 Co. 16, 5. 6. 16 πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν ἵνα δευτέραν χάριν σχῆτε, καὶ
διʼ ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ
Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑφʼ ὑμῶν προ-
5, 16. 17 πεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. τοῦτο οὖν βου-
λόμενος μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἢ ἃ
βουλεύομαι κατὰ σάρκα βουλεύομαι, ἵνα ᾖ παρʼ
18 ἐμοὶ τό Ναί ναὶ καὶ τό Οὔ οὔ; πιστὸς δὲ ὁ
Θεὸς ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἔστιν
19 Ναί καὶ Οὔ. ὁ τοῦ Θεοῦ γὰρ Υἱὸς Χριστὸς
Ἰησοῦς ὁ ἐν ὑμῖν διʼ ἡμῶν κηρυχθείς, διʼ ἐμοῦ καὶ

---

10 ρυεται, εις | R^m ηλπικαμεν· και 12 απλοτητι | —του 13 οτι και εως 14 —ημων 2° 15 πρ. υμ. ελθ. προτ. | R^m χαρὰν | εχητε 17 βουλευομενος 18 εστ.] εγενετο 19 γαρ του Θ. υι. | SR Ιησ. Χρ.

Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο Ναί καὶ
Οὔ, ἀλλὰ Ναί ἐν αὐτῷ γέγονεν. ὅσαι γὰρ ἐπαγ- 20 Rev. 3, 14.
γελίαι Θεοῦ, ἐν αὐτῷ τό Ναί· διὸ καὶ δι' αὐτοῦ
τό Ἀμήν τῷ Θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν. ὁ δὲ 21 1 Jn. 2, 27.
βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν καὶ χρίσας
ἡμᾶς Θεός, ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δοὺς 22 5, 5. Ro. 8, 16. Eph. 1, 13. 14.
τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις
ἡμῶν. Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν Θεὸν ἐπικαλοῦμαι 23 11, 31. Ro. 1, 9.
ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχήν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι
ἦλθον εἰς Κόρινθον. οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν 24 1 P. 5, 3.
τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς
ὑμῶν· τῇ γὰρ πίστει ἑστήκατε. ἔκρινα δὲ 2 12, 21. 1 Co. 4, 21.
ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς
ἐλθεῖν. εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ὁ εὐ- 2
φραίνων με εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; καὶ 3 1 Co. 5.
ἔγραψα τοῦτο αὐτὸ ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην σχῶ
ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας
ὑμᾶς ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστιν. ἐκ 4 Ac. 20, 31.
γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα
ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε,
ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως
εἰς ὑμᾶς. Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύ- 5 1 Co. 5, 1.
πηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ μέρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ, πάντας
ὑμᾶς. ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ 6
τῶν πλειόνων, ὥστε τοὐναντίον μᾶλλον ὑμᾶς 7
χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μή πως τῇ περισ-
σοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος. διὸ παρακαλῶ 8
ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην· εἰς τοῦτο γὰρ 9 7, 15.
καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς

---

20 διο...αυτου] και εν αυτω   21.22 R Θεός, και σφρ.
II, 1 δε] R^m γαρ | ελθ. εν λ. πρ. υμ.   2 τις εστιν   3 εγρ. υμιν | εχω   5 αλλ | (επιβαρω παντ.)   7 R^m — μαλλον   9 εἰ] R^m ᾗ

Lk. 10, 16. 10 πάντα ὑπήκοοί ἐστε. ᾧ δέ τι χαρίζεσθε, κἀγώ·
καὶ γὰρ ἐγὼ ὃ κεχάρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι, δι'
Lk. 22, 31. 11 ὑμᾶς ἐν προσώπῳ Χριστοῦ, ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶ-
μεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα
Ac. 14, 27. 1 Co. 16, 9. 12 ἀγνοοῦμεν. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρῳάδα εἰς τὸ
εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεῳγ-
Ac. 20, 1. 13 μένης ἐν Κυρίῳ, οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί
μου τῷ μὴ εὑρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου,
ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακε-
14 δονίαν. Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμ-
βεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ καὶ τὴν ὀσμὴν τῆς
γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ
1 Co. 1, 18. 15 τόπῳ· ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ Θεῷ ἐν τοῖς
3, 5. 6. Lk. 2, 34. 16 σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, οἷς μὲν
ὀσμὴ ἐκ θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ ὀσμὴ ἐκ
1, 12. 1 P. 4, 11. 17 ζωῆς εἰς ζωήν. καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός; οὐ
γάρ ἐσμεν ὡς οἱ πολλοὶ καπηλεύοντες τὸν λόγον
τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινίας, ἀλλ' ὡς ἐκ
Θεοῦ κατέναντι Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.
5, 12. Ro. 16, 1. Ac. 18, 27. 3 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; ἢ μὴ
χρῄζομεν ὥς τινες συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς
1 Co. 9, 2. 2 ὑμᾶς ἢ ἐξ ὑμῶν; ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε,
ἐνγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη
καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων,
Ex. 24, 12. 31, 18; 34, 1. Pr. 3, 3; 7, 3. Ezk. 11, 19; 36, 26. Jer. 31, 33. Ro. 15, 16. 3 φανερούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χριστοῦ δια-
κονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, **ἐνγεγραμμένη** οὐ μέλανι
ἀλλὰ Πνεύματι Θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν **πλαξὶν λιθίναις**
ἀλλ' ἐν **πλαξὶν καρδίαις σαρκίναις.**
4 Πεποίθησιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ Χρισ-
2, 16. 5 τοῦ πρὸς τὸν Θεόν. οὐχ ὅτι ἀφ' ἑαυτῶν ἱκανοί
ἐσμεν λογίσασθαί τι ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ ἱκα-

---

10 *και εγω* | *εγω ει τι κεχαρ., ω κεχαρ.* 16 —*εκ* 1° 2° 17 (, *ως οι πολλοι,*) | , *κατενωπιον του Θ.*, III, 1 *η* 1°] *ει* | *υμων συστατικων* 3 *αλλα εν* | *καρδιας* 5 *ικ. εσμ. αφ εαυτ.*

νότης ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ, ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς 6 Jer. 31, 31.
διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος ἀλλὰ 1 Co. 11, 25. Ro. 7, 6. Jn. 6, 63.
πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ
πνεῦμα ζωοποιεῖ. Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου 7 Ex. 34, 30.
ἐν γράμμασιν ἐντετυπωμένη λίθοις ἐγενήθη ἐν
δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς
Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον **Μωϋσέως** διὰ **τὴν δόξαν**
τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν καταργουμένην, πῶς οὐχὶ 8 Gal. 3, 2. 5.
μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ;
εἰ γὰρ ἡ διακονία τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῷ 9 Dt. 27, 26.
μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης Ro. 1, 17; 3, 21.
δόξῃ. καὶ γὰρ οὐ **δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον** 10 Ex. 34, 29 ss.
ἐν τούτῳ τῷ μέρει εἵνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης
δόξης. εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον διὰ δόξης, πολλῷ 11
μᾶλλον τὸ μένον ἐν δόξῃ. Ἔχοντες οὖν τοι- 12
αύτην ἐλπίδα πολλῇ παρρησίᾳ χρώμεθα, καὶ οὐ 13 Ex. 34, 33. 35.
καθάπερ **Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσ-**
ωπον αὐτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς
Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου. ἀλλὰ 14 Ro. 11, 25.
ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς σή-
μερον ἡμέρας τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει
τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμενον
ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται· ἀλλ᾽ ἕως σήμερον 15
ἡνίκα ἂν ἀναγινώσκηται Μωϋσῆς κάλυμμα ἐπὶ
τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται· **ἡνίκα δὲ ἐὰν ἐπι-** 16 Ro. 11, 23. 26. Ex. 34, 34.
στρέψῃ πρὸς Κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. ὁ 17 Jn. 7, 39; 8, 36. Ro. 8, 2.
δὲ Κύριος τὸ Πνεῦμά ἐστιν· οὗ δὲ τὸ Πνεῦμα Ex. 16, 7. 10; 24, 17.
Κυρίου, ἐλευθερία. ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακεκα- 18
λυμμένῳ προσώπῳ **τὴν δόξαν Κυρίου** κατοπτρι-
ζόμενοι τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ
δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ Κυρίου Πνεύματος.

---

7 (**SR** γραμμασιν,) | εν λιθ. 9 R[m] τη διακονια | εν δοξη 10 ου] ουδε | ενεκεν 13 προσ. εαυτου 14 αλλ | – ημερας | (SR[t] μενει μη) | SR[t] , ὅ τι 15 ην. αναγινωσκεται 16 δ᾽ αν 17 εκει ελευθ.

3, 6. 1 Co. 7, 25. 4 Διὰ τοῦτο, ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς
2, 17. 1 Th. 2, 5. 2 ἠλεήθημεν, οὐκ ἐγκακοῦμεν, ¹ ἀλλὰ ἀπειπάμεθα
τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν
πανουργίᾳ μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ,
ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνιστάνοντες
ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώ-
1 Co. 1, 18. 3 πιον τοῦ Θεοῦ. εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκαλυμμένον τὸ
εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶν
He. 1, 3. Eph. 2, 2. 2 Th. 2, 11. Col. 1, 15. 4 κεκαλυμμένον, ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου
ἐτύφλωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων εἰς τὸ μὴ
αὐγάσαι τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης
1, 24. 5 τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ. οὐ γὰρ
ἑαυτοὺς κηρύσσομεν ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν
Κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν.
3, 18. Gn. 1, 3. Is. 9, 1. 6 ὅτι ὁ Θεὸς ὁ εἰπών Ἐκ σκότους φῶς λάμψει,
ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν
τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν προσώπῳ
Χριστοῦ.
5, 1. Ac. 9, 15. 7 Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρα-
κίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως
1, 8; 7, 5. 8 ᾖ τοῦ Θεοῦ καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν· ἐν παντὶ θλιβόμενοι
ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι, ἀπορούμενοι ἀλλ' οὐκ
9 ἐξαπορούμενοι, διωκόμενοι ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπό-
μενοι, καταβαλλόμενοι ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι,
1 Co. 15, 31. 10 πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι
περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ
Ro. 8, 36. 11 σώματι ἡμῶν φανερωθῇ. ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες
εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ
ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ
12 ἡμῶν. ὥστε ὁ θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ
Ps. 116, 10. 13 ζωὴ ἐν ὑμῖν. ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς

IV, 1 εκκακουμεν 2 αλλ | συνιστωντες 4 αυγ. αυτοις 5 R[m] δια Ιησου 6 (ειπων εκ) | λαμψαι | SR Ιησου Χρ. 10 Κυριου Ιησ. (1°) 12 ο μεν θ.

πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον **Ἐπίστευσα, διὸ**
ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν,
εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν Κύριον Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς 14 1 Co. 6, 14.
σὺν Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. τὰ 15 1, 3–6.
γὰρ πάντα δι᾽ ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ
τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς
τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Διὸ οὐκ ἐγκακοῦμεν, ἀλλ᾽ 16 10. Eph. 3, 16.
εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ᾽ ὁ
ἔσω ἡμῶν ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. τὸ 17 Ro. 8, 17. 18.
γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως καθ᾽
ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης
κατεργάζεται ἡμῖν, μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ 18 He. 11, 1. 3. Col. 1, 16.
βλεπόμενα ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλε-
πόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.
οἴδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ 5 Job 4, 19. 2 P. 1, 13. 14.
σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ Θεοῦ ἔχομεν,
οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν 2 Ro. 8, 23.
τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες, εἴ γε 3
καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. καὶ 4 1 Co. 15, 53.
γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμενοι,
ἐφ᾽ ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι ἀλλ᾽ ἐπενδύσασθαι,
ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. ὁ δὲ 5 1, 22. Ro. 8, 16. 23. Eph. 1, 13. 14.
κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο Θεός, ὁ
δοὺς ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος. Θαρ- 6 He. 11, 13.
ροῦντες οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες
ἐν τῷ σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ Κυρίου· διὰ 7 1 Co. 13, 12.
πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους· θαρ- 8 Ph. 1, 23.
ροῦμεν δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ
τοῦ σώματος καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν Κύριον.

---

14 **R**[m] −Κυριον | συν 1°] δια   15 (**R** πλειονων,)
16 εκκακουμεν | εσωθεν ανακ.   17 **SR** θλιψ. ημων
V, 1 (**R** αιωνιον,)   4 (**SR**[t] βαρουμενοι·)   5 ο και δους

Ps. 39, 12. 9 διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες εἴτε
Ac. 17, 31. Ro. 2, 16; 14, 10. 10 ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. τοὺς γὰρ
πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ
βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ
διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν
εἴτε φαῦλον.
4, 2. 11 Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ Κυρίου ἀνθρώ-
πους πείθομεν, Θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· ἐλπίζω
δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι.
3, 1. 12 οὐ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ
ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν,
ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους
13 καὶ μὴ ἐν καρδίᾳ. εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, Θεῷ·
14 εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ
Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἷς
ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον·
1 Ti. 2, 6. Ro. 14, 7. 8. 15 καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι
ἑαυτοῖς ζῶσιν ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι
16 καὶ ἐγερθέντι. Ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα
οἴδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ
Ro. 8, 1. 10. σάρκα Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν.
Gal. 6, 15. Rev. 21, 5. Is. 43, 18; 65, 17. 17 ὥστε εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα
Ro. 5, 10. 18 παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονεν καινά. τὰ δὲ πάντα ἐκ
τοῦ Θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ
Χριστοῦ καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς
Ro. 3, 24. 25. Col. 1, 19. 20. 19 καταλλαγῆς, ὡς ὅτι Θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον
καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ
παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν
Is. 52, 7. 20 λόγον τῆς καταλλαγῆς. Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν
πρεσβεύομεν ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι᾽
ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ

---

10 *φαυλ.*] *κακον* 12 *ου γαρ παλ.* | *μη εν*] *ου* 14 *οτι ει εις...απεθανεν,* 16 *ει δε και* 17 *καινα τα παντα* 18 *δια Ιησου Χρ.*

Θεῷ. τὸν μὴ γνόντα ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν 21 Jn. 8, 46. He. 4, 15. Gal. 3, 13. 1 Co. 1, 30. Ph. 3, 9. 1 P. 2, 22.
ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιο-
σύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ. Συνεργοῦντες δὲ καὶ 6 1, 24; 5, 20.
παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ
δέξασθαι ὑμᾶς· — λέγει γάρ 2 Is. 49, 8. Lk. 4, 19. 21.
Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου
καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι·
ἰδοὺ νῦν **καιρὸς εὐπρόσδεκτος**, ἰδοὺ νῦν **ἡμέρα**
σωτηρίας· — μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσ- 3
κοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία, ¦ ἀλλ᾽ ἐν 4 4, 2.
παντὶ συνιστάνοντες ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διάκονοι,
ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν
στενοχωρίαις, ¦ ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν 5 11, 23–27.
ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν
νηστείαις, ¦ ἐν ἁγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, 6 1 Ti. 4, 12.
ἐν χρηστότητι, ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ
ἀνυποκρίτῳ, ¦ ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει 7 1 Co. 2, 4.
Θεοῦ· διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν
δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, ¦ διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ 8
δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς,
¦ ὡς ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς **ἀποθνή-** 9 4, 10. 11. Ps. 118, 18.
σκοντες καὶ ἰδοὺ **ζῶμεν**, ὡς **παιδευόμενοι καὶ μὴ**
θανατούμενοι, ὡς λυπούμενοι ἀεὶ δὲ χαίροντες, 10 Ph. 4, 12. 13.
ὡς πτωχοὶ πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν
ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες.

Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγεν πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, 11 Ps. 119, 32.
ἡ καρδία ἡμῶν **πεπλάτυνται**· οὐ στενοχωρεῖσθε 12
ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις
ὑμῶν· τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς τέκνοις 13 1 Co. 4, 14.
λέγω, πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς. Μὴ γίνεσθε 14 Eph. 5, 11.
ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δι-

---

21 *τον γαρ μη* | *γινωμεθα*
VI, 4 *συνιστωντες* | (**R** *εαυτους,*)

καιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ, ἢ τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς
15 σκότος; τίς δὲ συμφώνησις Χριστοῦ πρὸς
1 Co. 3, 16. Lv. 26, 12. Ezk. 37, 27. 16 Βελίαρ, ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; τίς δὲ
συνκατάθεσις ναῷ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ἡμεῖς γὰρ
ναὸς Θεοῦ ἐσμεν ζῶντος· καθὼς εἶπεν ὁ Θεὸς ὅτι
Ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐνπεριπατήσω,
καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί
μου λαός.
Jer. 51, 45. Ezk. 20, 34. 41. Is. 52, 11. Rev. 18, 4. 17 διὸ ἐξέλθατε ἐκ μέσου αὐτῶν
καὶ ἀφορίσθητε, λέγει Κύριος,
καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἅπτεσθε·
κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς,
2 S. 7, 8. 14. Is. 43, 6. Jer. 31, 9; 32, 38. Hos. 1, 10. Am. 4, 13 Lxx. 18 καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς Πατέρα,
καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας,
λέγει Κύριος Παντοκράτωρ.
7 ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί,
καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ
σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην
ἐν φόβῳ Θεοῦ.
12, 17. Ac. 20, 33. 2 Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα
6, 11–13. 3 ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. πρὸς κατά-
κρισιν οὐ λέγω· προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις
4 ἡμῶν ἐστε εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συνζῆν. πολλή
μοι παρρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις
ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερ-
περισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν.
Ac. 20, 1. 2. 5 Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδεμίαν
ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ᾽ ἐν παντὶ
1, 3. 4. 2, 13. Ps. 113, 6; 138, 6. Is. 66, 2. 6 θλιβόμενοι· ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. ἀλλ᾽
ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ
7 Θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου· οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ

---

14 ανομια; τις δε κοιν. 15 Χριστω | SR[t] Βελίαλ
16 ημ.] υμεις | εστε | μου] μοι 17 εξελθετε
VII, 3 ου πρ. κατακρ.

παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ᾗ
παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν
ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον
ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι. ὅτι εἰ καὶ 8 2, 4.
ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι·
εἰ καὶ μετεμελόμην, βλέπω ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη
εἰ καὶ πρὸς ὥραν ἐλύπησεν ὑμᾶς, νῦν χαίρω, οὐχ 9
ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν·
ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ Θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιω-
θῆτε ἐξ ἡμῶν. ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη μετάνοιαν 10 Mt. 27, 3–5. He. 12, 17.
εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον ἐργάζεται· ἡ δὲ τοῦ
κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται. ἰδοὺ γὰρ 11
αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ Θεὸν λυπηθῆναι πόσην κατειρ-
γάσατο ὑμῖν σπουδήν, ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ
ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν,
ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλὰ ἐκδίκησιν. ἐν παντὶ συνε-
στήσατε ἑαυτοὺς ἁγνοὺς εἶναι τῷ πράγματι.
ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ ἕνεκεν τοῦ ἀδικήσαν- 12
τος οὐδὲ ἕνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ' ἕνεκεν τοῦ
φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν
πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. διὰ τοῦτο παρα- 13
κεκλήμεθα. Ἐπὶ δὲ τῇ παρακλήσει ἡμῶν πε-
ρισσοτέρως μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου,
ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων
ὑμῶν· ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ 14
κατῃσχύνθην, ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλή-
σαμεν ὑμῖν, οὕτως καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἐπὶ
Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη. καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ 15 2, 9.

---

8 (SR *μεταμελομαι, ει κ. μετεμελομην·*) | SR[t] *βλεπω γαρ* 8.9 (SR *υμας. Νυν*) 10 *κατεργαζεται* 11 *λυπηθ. υμας* | *αλλ εκδικ.* | *εν τω πρ.* 12 *εινεκεν ter* | *σπ. ημων την υπερ υμων* 13 *παρακεκλημεθα* (R ·) *επι τη παρ. υμων· περισσ. δε μαλλ.* 14 SR *η επι Τ.*

περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστιν ἀναμιμνησκομένου
τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ
16 τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. χαίρω ὅτι ἐν παντὶ
θαρρῶ ἐν ὑμῖν.
Ro. 15, 26. 8 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ
Θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακε-
2 δονίας, ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ περισσεία
τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐ-
τῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸ πλοῦτος τῆς ἁπλότητος
3 αὐτῶν· ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ παρὰ
9, 1. Ac. 11, 29. 4 δύναμιν, αὐθαίρετοι ¦ μετὰ πολλῆς παρακλήσεως
δεόμενοι ἡμῶν τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς
5 διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, καὶ οὐ καθὼς ἠλπί-
σαμεν, ἀλλὰ ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ Κυρίῳ
6 καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος Θεοῦ, εἰς τὸ παρακαλέσαι
ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς προενήρξατο οὕτως καὶ
1 Co. 1, 5. 1 Co. 16, 1. 2. 7 ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. ἀλλ᾽
ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει καὶ λόγῳ καὶ
γνώσει καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ τῇ ἐξ ἡμῶν ἐν ὑμῖν
ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε.
8 Οὐ κατ᾽ ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρων
σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον
Mt. 8, 20. 9 δοκιμάζων· γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι᾽ ὑμᾶς ἐπτώχευσεν
πλούσιος ὤν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλου-
10 τήσητε. καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ
ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ
11 καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι· νυνὶ δὲ
καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἡ
προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ

---

16 ουν οτι
VIII, 2 τον πλουτον 3 παρα] υπερ | (SR δυναμιν αυθαιρ.,) 4 αγιους δεξασθαι ημας· 5 αλλ | (Θεου] S · R.) 7 SR[t] εξ υμων εν ημιν 8 ημετερας

τοῦ ἔχειν. εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ 12 Pr. 3, 27. 28. Mk. 12, 43.
ἐὰν ἔχῃ εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. οὐ γὰρ 13
ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν θλίψις· ἀλλ᾽ ἐξ ἰσότητος
¦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ 14 9, 12.
ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα
γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται
ἰσότης, ¦ καθὼς γέγραπται **Ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεό-** 15 Ex. 16, 18.
νασεν, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἠλαττόνησεν. Χάρις 16
δὲ τῷ Θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ
ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου, ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν 17
ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων αὐθαίρετος
ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς. συνεπέμψαμεν δὲ μετ᾽ αὐ- 18
τοῦ τὸν ἀδελφὸν οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ
διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν, οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ 19 Gal. 2, 10.
καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος
ἡμῶν ἐν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ᾽
ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου δόξαν καὶ προ-
θυμίαν ἡμῶν, ¦ στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς 20
μωμήσηται ἐν τῇ ἁδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ
ὑφ᾽ ἡμῶν· **προνοοῦμεν** γὰρ **καλὰ** οὐ μόνον **ἐνώπιον** 21 Pr. 3, 4 Lxx.
Κυρίου ἀλλὰ **καὶ** ἐνώπιον **ἀνθρώπων.** συνεπέμψα- 22
μεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν
ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ
πολὺ σπουδαιότερον πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς
ὑμᾶς. εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς 23 7, 13; 12, 18. Ro. 16, 7.
ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι
ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ. τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς 24 7, 14.
ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν
εἰς αὐτοὺς ἐνδεικνύμενοι εἰς πρόσωπον τῶν
ἐκκλησιῶν. Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας 9 8, 4. 20.

---

12 *εχῃ τις, ευπρ.* 13 *υμιν δε* | (*ισοτητος*] S , R·) 18 R *τον αδ. μετ αυτου* 19 *εν*] *συν* | R — *αυτου* | *προθ. υμων* 21 *προνοουμενοι καλα* 24 (SR[t], *εις αυτους* R[m] *εις αυτους,*) | SR *ενδειξασθε* | *και εις πρ.*

τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισσόν μοί ἐστιν τὸ
8, 19. 2 γράφειν ὑμῖν· οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν
ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν ὅτι Ἀχαΐα
παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι, καὶ τὸ ὑμῶν ζῆλος
8, 24. 3 ἠρέθισεν τοὺς πλείονας. ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελ-
φούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν
κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλεγον
4 παρεσκευασμένοι ἦτε, μή πως ἐὰν ἔλθωσιν σὺν
ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάσ-
τους καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ λέγωμεν
5 ὑμεῖς, ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ. ἀναγκαῖον οὖν
ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφοὺς ἵνα προ-
έλθωσιν εἰς ὑμᾶς καὶ προκαταρτίσωσιν τὴν προ-
επηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἑτοίμην
εἶναι οὕτως ὡς εὐλογίαν καὶ μὴ ὡς πλεονεξίαν.
Pr. 11, 24; 19, 17. 6 Τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φειδομένως φειδομένως
καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις ἐπ'
Ro. 12, 8. Pr. 22, 8 Lxx. 1 Ch. 29, 17. 7 εὐλογίαις καὶ θερίσει. ἕκαστος καθὼς προῄ-
ρηται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης·
8 **ἱλαρὸν** γὰρ **δότην** ἀγαπᾷ **ὁ Θεός**. δυνατεῖ δὲ ὁ
Θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα
ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες
Ps. 112, 9. 9 περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, καθὼς γέ-
γραπται

Ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς πένησιν,
ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

Is. 55, 10. Hos. 10, 12. 10 ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν **σπέρμα τῷ σπείροντι καὶ ἄρτον**
εἰς βρῶσιν χορηγήσει καὶ πληθυνεῖ τὸν σπόρον
ὑμῶν καὶ αὐξήσει **τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης**
1, 11; 4, 15. 11 **ὑμῶν**· ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἁπλό-

---

IX, 2 το] ο εξ 4 ταυτη της καυχησεως 5 προ-
κατηγγελμενην | ως 2°] ωσπερ 7 προαιρειται
8 δυνατος δε 10 (R βρωσιν,) | χορηγησαι, και
πληθυναι | αυξησαι | γεννηματα

τητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ
Θεῷ. ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ 12 8, 14.
μόνον ἐστὶν προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα
τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν
εὐχαριστιῶν τῷ Θεῷ· διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς δια- 13
κονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ
τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ
καὶ ἁπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς
πάντας, καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποθούν- 14
των ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ Θεοῦ
ἐφ' ὑμῖν. Χάρις τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ 15
αὐτοῦ δωρεᾷ.

Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ 10 1 Co. 2, 3. Gal. 5, 2.
τῆς πραΰτητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ Χριστοῦ, ὃς
κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ
θαρρῶ εἰς ὑμᾶς· δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαρρῆ- 2 11. 1 Co. 4, 21.
σαι τῇ πεποιθήσει ᾗ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπί
τινας τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα
περιπατοῦντας. Ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες 3
οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα, τὰ γὰρ ὅπλα τῆς 4 Eph. 6, 13–17.
στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικὰ ἀλλὰ δυνατὰ τῷ Θεῷ
πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων, λογισμοὺς καθαι-
ροῦντες | καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς 5
γνώσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν
νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐν ἑτοίμῳ 6 2, 9.
ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πλη-
ρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή. Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέ- 7
πετε. εἴ τις πέποιθεν ἑαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο
λογιζέσθω πάλιν ἐφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς
Χριστοῦ, οὕτως καὶ ἡμεῖς. ἐάν τε γὰρ περισσό- 8 12, 6. 1 Co. 5, 4. 5.
τερόν τι καυχήσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἧς

---

14 (R αυτων,) | (SR υμων,) 15 χαρις δε
X, 1 πραοτητος 7 (SR[m] βλεπετε;) | εφ] αφ | ημεις
Χριστου 8 γαρ και

ἔδωκεν ὁ Κύριος εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαί-
9 ρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι, ἵνα μὴ δόξω
1. 10 ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. ὅτι
Αἱ ἐπιστολαὶ μέν, φησίν, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί,
ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενὴς καὶ ὁ
13, 2. 10. 11 λόγος ἐξουθενημένος. τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦ-
τος, ὅτι οἷοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν
3, 1; 5, 12. 12 ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ. Οὐ
γὰρ τολμῶμεν ἐνκρῖναι ἢ συνκρῖναι ἑαυτούς
τισιν τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν
ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες καὶ συνκρίνοντες
Ro. 12, 3. 13 ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς οὐ συνιᾶσιν. ἡμεῖς δὲ οὐκ εἰς
τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον
τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ Θεὸς μέτρου,
14 ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν. οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικ-
νούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς, ἄχρι
γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ
Ro. 15, 20. 15 τοῦ Χριστοῦ· οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι
ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες αὐξανο-
μένης τῆς πίστεως ὑμῶν ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι
Ac. 19, 21. 16 κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσείαν, εἰς τὰ
ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλο-
Jer. 9, 23. 24. 1 Co. 1, 31. 17 τρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἕτοιμα καυχήσασθαι. Ὁ δὲ
1 Co. 4, 5. 18 **καυχώμενος ἐν Κυρίῳ καυχάσθω**· οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν
συνιστάνων, ἐκεῖνός ἐστιν δόκιμος, ἀλλὰ ὃν ὁ
Κύριος συνίστησιν.
11 Ὄφελον ἀνείχεσθέ μου μικρόν τι ἀφροσύνης·
Eph. 5, 26. 27. 2 ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς Θεοῦ
ζήλῳ, ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ παρθένον
Gn. 3, 4. 13. 3 ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ Χριστῷ· φοβοῦμαι δὲ μή
πως, ὡς ὁ **ὄφις ἐξηπάτησεν** Εὕαν ἐν τῇ πανουργίᾳ

---

8 Κυρ. ημιν εις 10 οτι αι μεν επιστ.
12 συνιοῦσιν 13 ουχι 18 συνιστων | αλλ
XI, 1 ηνειχεσθε | της αφρ. 3 Ευαν εξηπατ.

αὐτοῦ, φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἁπλό-
τητος καὶ τῆς ἁγνότητος τῆς εἰς Χριστόν. εἰ 4 Gal. 1, 8. 9.
μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν
οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ
οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, 12, 11.
καλῶς ἀνέχεσθε. λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερη- 5 1 Co. 15, 10. Gal. 2, 6. 9.
κέναι τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων. εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης 6 1 Co. 2, 1. 2. 13. Eph. 3, 4.
τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει, ἀλλ' ἐν παντὶ
φανερώσαντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς. Ἢ ἁμαρτίαν 7 1 Co. 9, 12. 18.
ἐποίησα ἐμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε,
ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ Θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελι-
σάμην ὑμῖν; ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα λαβὼν 8 Ph. 4, 10. 15.
ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν, καὶ παρὼν 9 12, 13.
πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς οὐ κατενάρκησα οὐθενός·
τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ
ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ
ἀβαρῆ ἐμαυτὸν ὑμῖν ἐτήρησα καὶ τηρήσω. ἔστιν 10 1 Co. 9, 15.
ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη
οὐ φραγήσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασιν τῆς
Ἀχαΐας. διὰ τί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὁ Θεὸς 11
οἶδεν. Ὃ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω 12
τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμήν, ἵνα ἐν ᾧ
καυχῶνται εὑρεθῶσιν καθὼς καὶ ἡμεῖς. οἱ γὰρ 13 2, 17. Ph. 3, 2.
τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετα-
σχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ. καὶ 14
οὐ θαῦμα· αὐτὸς γὰρ ὁ Σατανᾶς μετασχηματί-
ζεται εἰς ἄγγελον φωτός. οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ 15
οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι
δικαιοσύνης· ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα
αὐτῶν.

Πάλιν λέγω, μή τίς με δόξῃ ἄφρονα εἶναι· εἰ 16 12, 6.

---

3 ουτω φθαρη | — και τ. αγνοτ. | τον Χρ. 4 ηνειχεσθε 6 φανερωθεντες 9 ουδενος | υμ. εμαυτ. 14 θαυμαστον

δὲ μήγε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα κἀγὼ
17 μικρόν τι καυχήσωμαι. ὃ λαλῶ, οὐ κατὰ Κύριον
λαλῶ, ἀλλ᾽ ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑπο-
18 στάσει τῆς καυχήσεως. ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται
19 κατὰ τὴν σάρκα, κἀγὼ καυχήσομαι. ἡδέως γὰρ
20 ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων φρόνιμοι ὄντες· ἀνέχεσθε
γὰρ εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ
τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις εἰς πρόσ-
21 ωπον ὑμᾶς δέρει. κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι
ἡμεῖς ἠσθενήκαμεν. ἐν ᾧ δ᾽ ἄν τις τολμᾷ, ἐν
Ph. 3, 5. 22 ἀφροσύνῃ λέγω, τολμῶ κἀγώ. Ἑβραῖοί εἰσιν;
κἀγώ. Ἰσραηλεῖταί εἰσιν; κἀγώ. σπέρμα
1 Co. 15, 10. 23 Ἀβραάμ εἰσιν; κἀγώ. διάκονοι Χριστοῦ εἰσιν;
παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ· ἐν κόποις περισ-
σοτέρως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς
Dt. 25, 3. 24 ὑπερβαλλόντως, ἐν θανάτοις πολλάκις. ὑπὸ
Ἰουδαίων πεντάκις τεσσεράκοντα παρὰ μίαν
Ac. 16, 22. Ac. 14, 19. 25 ἔλαβον, ¹ τρὶς ἐραβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς
ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα·
26 ὁδοιπορίαις πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κιν-
δύνοις λῃστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ
ἐθνῶν, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ,
κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις,
6, 5. 27 ¹ κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν
λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει
Ac. 20, 18–21. 28 καὶ γυμνότητι· χωρὶς τῶν παρεκτὸς ἡ ἐπίστασίς
μοι ἡ καθ᾽ ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκ-
1 Co. 9, 22. 29 κλησιῶν. ¹ τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς
12, 5. 30 σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; εἰ καυ-
χᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι.

---

16 μικρ. τι καγω 17 ου λαλω κατα Κυρ. 20 υμ. εις προσ. 21 ησθενησαμεν 23 εν πληγ. υπερβ., εν φυλ. περισσ. 27 εν κοπω 28 επισυστασις μου

ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ οἶδεν, ὁ ὢν 31 1, 23.
εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. ἐν 32
Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως
ἐφρούρει τὴν πόλιν Δαμασκηνῶν πιάσαι με,
καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ 33 Ac. 9, 24. 25.
τείχους καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Καυ- 12
χᾶσθαι δεῖ, οὐ συμφέρον μέν, ἐλεύσομαι δὲ εἰς
ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις Κυρίου. οἶδα ἄν- 2
θρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων,—
εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος
οὐκ οἶδα, ὁ Θεὸς οἶδεν,—ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον
ἕως τρίτου οὐρανοῦ. καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον 3
ἄνθρωπον—εἴτε ἐν σώματι εἴτε χωρὶς τοῦ σώ-
ματος οὐκ οἶδα, ὁ Θεὸς οἶδεν,— ¹ ὅτι ἡρπάγη 4 Lk. 23, 43. Rev. 2, 7.
εἰς τὸν Παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα,
ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. ὑπὲρ τοῦ τοιούτου 5 11, 30.
καυχήσομαι, ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι εἰ
μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις. ἐὰν γὰρ θελήσω καυχή- 6 10, 8; 11, 16.
σασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων, ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ·
φείδομαι δέ, μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ
βλέπει με ἢ ἀκούει ἐξ ἐμοῦ ¹ καὶ τῇ ὑπερβολῇ 7 Job 2, 6.
τῶν ἀποκαλύψεων. διὸ ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι,
ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος Σατανᾶ,
ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. ὑπὲρ 8
τούτου τρὶς τὸν Κύριον παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ
ἀπ' ἐμοῦ. καὶ εἴρηκέν μοι Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· 9
ἡ γὰρ δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τελεῖται. Ἥδιστα
οὖν μᾶλλον καυχήσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις, ἵνα

---

31 Κυρ. ημων Ιησ. Χριστου 32 την Δαμ. πολ. | με θελων

XII, 1 S Καυχ. δη ου συμφερει μοι· ελευσ. γαρ R^m Καυχ. δε ου συμφερον μεν, ελ. δε 3 χωρις] εκτος 5 ασθεν. μου 6 ακ. τι εξ 6.7 (SR εμου. Και) 7 (R αποκαλυψεων—) | —. διο | Σατᾶν 9 δυν. μου | τελειουται | ασθεν. μου

Ph. 4, 13. 10 ἐπισκηνώσῃ ἐπ᾽ ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. διὸ
εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν
διωγμοῖς καὶ στενοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ· ὅταν
γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.
11, 5. 11 Γέγονα ἄφρων· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε. ἐγὼ
γὰρ ὤφειλον ὑφ᾽ ὑμῶν συνίστασθαι. οὐδὲν γὰρ
ὑστέρησα τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν
Ro. 15, 19. 12 εἰμι. τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη
ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, σημείοις τε καὶ τέρασιν
11, 9. 13 καὶ δυνάμεσιν. τί γάρ ἐστιν ὃ ἡσσώθητε ὑπὲρ
τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ
κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν
13, 1. 14 ταύτην. Ἰδοὺ τρίτον τοῦτο ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν
πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω· οὐ γὰρ ζητῶ
τὰ ὑμῶν ἀλλὰ ὑμᾶς. οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα
τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν, ἀλλὰ οἱ γονεῖς τοῖς
Ph. 2, 17. 15 τέκνοις. ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδα-
πανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. εἰ περισ-
16 σοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶ, ἧσσον ἀγαπῶμαι; Ἔστω
δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλὰ ὑπάρχων
17 πανοῦργος δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. μή τινα ὧν ἀπέ-
σταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι᾽ αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς;
8, 6. 16–18. 18 παρεκάλεσα Τίτον καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν·
μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ Πνεύ-
ματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσιν;
19 ¦ Πάλαι δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα. κατ-
έναντι Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα,
10, 2. 1 Co. 4, 6. 20 ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. φοβοῦμαι
γὰρ μή πως ἐλθὼν οὐχ οἵους θέλω εὕρω ὑμᾶς,

---

10 και] SR εν 11 αφρ. καυχωμενος 12 σημ. τε] εν σημ. 13 ηττηθητε | (εκκλησιας;...υμων·) 14 —τουτο | καταν. υμων | αλλ 1° 2° 15 ει και | αγαπων ηττον αγαπωμαι. 16 αλλ 18 Πν.] πνευματι 19 Παλιν | (SR^m απολογουμεθα;) | κατενωπιον του Θ.

κἀγὼ εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε, μή πως ἔρις,
ζῆλος, θυμοί, ἐριθεῖαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί,
φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι· μὴ πάλιν ἐλθόντος 21 2, 1. 13, 2.
μου ταπεινώσῃ με ὁ Θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ
πενθήσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων καὶ μὴ
μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ
καὶ ἀσελγείᾳ ᾗ ἔπραξαν. Τρίτον τοῦτο 13 Dt. 19, 15. Mt. 18, 16. 1 Ti. 5, 19.
ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· **ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων**
καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. προείρηκα καὶ 2
προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον καὶ ἀπὼν νῦν,
τοῖς προημαρτηκόσιν καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι
ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν οὐ φείσομαι, ἐπεὶ δοκιμὴν 3
ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ, ὃς εἰς
ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. καὶ γὰρ 4 Ph. 2, 7. 8.
ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως
Θεοῦ. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ
ζήσομεν σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ εἰς ὑμᾶς.
Ἑαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς 5 1 Co. 11, 28.
δοκιμάζετε· ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς ὅτι
Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν ὑμῖν; εἰ μήτι ἀδόκιμοί ἐστε.
ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν 6
ἀδόκιμοι. εὐχόμεθα δὲ πρὸς τὸν Θεὸν μὴ 7
ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι
φανῶμεν, ἀλλ᾽ ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς
δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν. οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ 8 1 Co. 13, 6.
τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. χαίρομεν 9
γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε·
τοῦτο καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. Διὰ 10 2, 3. 10, 11. 10, 8.
τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως
χρήσωμαι κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ὁ Κύριος ἔδωκέν
μοι εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

---

20 *ερεις, ζηλοι* 21 *ελθοντα με* | *— με*
XIII, 2 *νυν γραφω τοις* 4 *γαρ ει εστ.* | *και γαρ και* | *εν*] R^m *συν* | *ζησομεθα* 5 *υμιν εστιν* 7 *ευχομαι* 8 *αλλ* 9 *τουτο δε και* 10 *εδ. μοι ο Κυρ.*

Ph.4.4. Ro.15.33. 11 Λοιπόν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρα-
καλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ Θεὸς
1 Co. 16, 20. 12 τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. Ἀσ-
πάσασθε ἀλλήλους ἐν ἁγίῳ φιλήματι. Ἀσπά-
ζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.
13 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ
ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύ-
ματος μετὰ πάντων ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ

11. 12. 1 Παῦλος ἀπόστολος, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ
δι' ἀνθρώπου ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ
2 Πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ οἱ
σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς
Ro. 1, 7. 3 Γαλατίας· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πα-
2, 20. 1 Ti. 2, 6. 4 τρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ δόντος
Tit. 2, 14. 1 Jn. 5, 19. ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται
ἡμᾶς ἐκ τοῦ αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος πονηροῦ κατὰ
5 τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.
6 Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ
τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον

---

11 (R[t] *χαιρετε.*) 13 *υμων. αμην.*
Προς Κορινθιους δευτερα εγραφη απο Φιλιππων της Μακεδονιας, δια Τιτου και Λουκα.

Inscr. ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

I, 3 SR[t] *πατρ., κ. Κυρ. ημων* 4 *ενεστ. αι. πον.*

εὐαγγέλιον, | ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο· εἰ μή τινές εἰσιν 7 Ac. 15, 1. 24.
οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι
τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς 8 1 Co. 16, 22.
ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσηται ὑμῖν παρ'
ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. ὡς 9
προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις
ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα
ἔστω.

Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν Θεόν; ἢ 10 1 Th. 2, 4.
ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ ἔτι ἀνθρώποις
ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην. γνωρίζω 11
γὰρ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν
ὑπ' ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον· οὐδὲ γὰρ 12
ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ οὔτε ἐδι-
δάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν 13 Ac. 26, 4–20.
τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν
ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν, καὶ 14 Ac. 22, 3.
προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς
συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως
ζηλωτὴς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδό-
σεων. Ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ ἀφορίσας με **ἐκ** 15 Ro. 1, 1. Jer. 1, 5. Is. 49, 1.
κοιλίας μητρός μου καὶ **καλέσας** διὰ τῆς χάριτος
αὐτοῦ | ἀποκαλύψαι τὸν Υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα 16 2, 7. Mt. 16, 17.
εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ
προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι, οὐδὲ ἀνῆλθον 17
εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους,
ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα
εἰς Δαμασκόν. Ἔπειτα μετὰ τρία ἔτη ἀνῆλθον 18 Ac. 9, 26.
εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι Κηφᾶν, καὶ ἐπέμεινα
πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε· ἕτερον δὲ τῶν 19 Mt. 13, 55.

---

8 *ευαγγελιζηται* | R[m] – *υμιν* 1° 10 *ει γαρ ετι* 11 *γαρ*] *δε* 12 (**SR** *αυτο*,) 15 **SR** *ευδ. ο Θεος ο* | (**R** *με*,) 17 *αλλ* 18 *ετη τρια* | *Κηφ.*] *Πετρον*

ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελ-
20 φὸν τοῦ Κυρίου. ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον
Ac. 9, 30. 21 τοῦ Θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι. ἔπειτα ἦλθον εἰς τὰ
22 κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. ἤμην δὲ
ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς
23 Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ. μόνον δὲ ἀκούοντες
ἦσαν ὅτι Ὁ διώκων ἡμᾶς ποτε νῦν εὐαγγελίζεται
24 τὴν πίστιν ἥν ποτε ἐπόρθει, καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ
Ac. 15, 2. 2 τὸν Θεόν. Ἔπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν
πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβα,
6. 9. 2 συνπαραλαβὼν καὶ Τίτον· ἀνέβην δὲ κατὰ ἀπο-
κάλυψιν· καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ
κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ᾽ ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦ-
Ac. 16, 3. 3 σιν, μή πως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον. ἀλλ᾽
οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὤν, ἠναγκάσθη
Ac. 15, 1. 24. 4 περιτμηθῆναι· διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδ-
αδέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον κατασκοπῆσαι τὴν
ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,
3, 1. 5 ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσουσιν· οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν
εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγε-
6 λίου διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς. ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων
εἶναί τι,—ὁποῖοί ποτε ἦσαν οὐδέν μοι διαφέρει·
πρόσωπον ὁ Θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει—ἐμοὶ
Ac. 9, 15; 15, 12; 22, 21. 7 γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσανέθεντο, ἀλλὰ τοὐ-
ναντίον ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον
τῆς ἀκροβυστίας καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς,
8 ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περι-
Jn. 1, 42. 9 τομῆς ἐνήργησεν καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη, καὶ γνόντες
τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς
καὶ Ἰωάνης, οἱ δοκοῦντες στῦλοι εἶναι, δεξιὰς
ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς
Ac. 11, 30; 12, 25. 10 εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· μόνον
τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα

II, 4 καταδουλωσωνται 6 — ο

αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι. Ὅτε δὲ ἦλθεν Κηφᾶς εἰς 11
Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι
κατεγνωσμένος ἦν. πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας 12 Ac. 11, 3.
ἀπὸ Ἰακώβου μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ
ἦλθον, ὑπέστελλεν καὶ ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβού-
μενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. καὶ συνυπεκρίθησαν 13
αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνάβας
συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. ἀλλ᾽ ὅτε εἶδον 14
ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ
εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Κηφᾷ ἔμπροσθεν πάντων
Εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων ἐθνικῶς καὶ οὐκ Ἰουδαϊ-
κῶς ζῇς, πῶς τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις ἰουδαΐζειν;
Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρ- 15
τωλοί, εἰδότες δὲ ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ 16 Ac. 15, 10. 11. Ro. 3, 20. 28; 4, 5; 11, 6. Eph. 2, 8. Ps. 143, 2.
ἔργων νόμου ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Χριστοῦ Ἰησοῦ,
καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα
δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ
ἔργων νόμου, ὅτι ἐξ ἔργων νόμου **οὐ δικαιωθήσεται**
πᾶσα σάρξ. εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν 17
Χριστῷ εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἆρα
Χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ 18
ἃ κατέλυσα ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην
ἐμαυτὸν συνιστάνω. ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ 19 Ro. 7, 6.
ἀπέθανον ἵνα Θεῷ ζήσω. Χριστῷ συνεσταύρω-
μαι· ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· 20 1, 4. Jn. 13, 1. 17, 23. 1 Jn. 3, 16.
ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ Υἱοῦ
τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος
ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. Οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ 21
Θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς
δωρεὰν ἀπέθανεν.

---

11 Κηφ.] Πετρος 14 Κηφα] Πετρω | ζης και ουκ Ιουδ., τι τα 16 — δε | SR Ιησ. Χριστου (1°) | SR διοτι | ου δικ. εξ εργ. ν. 18 συνιστημι 20 (R[t] ζω δέ, οὐκέτι)

3 Ὦ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν, οἷς
κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς Χριστὸς προεγράφη
2 ἐσταυρωμένος; τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ'
ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ Πνεῦμα ἐλάβετε ἢ ἐξ
3 ἀκοῆς πίστεως; | οὕτως ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξά-
4 μενοι Πνεύματι νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; τοσαῦτα
5 ἐπάθετε εἰκῇ; εἴ γε καὶ εἰκῇ. ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν
ὑμῖν τὸ Πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ
Gn. 15, 6. 6 ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; καθὼς Ἀβραὰμ
ἐπίστευσεν τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιο-
σύνην.
7 Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοι υἱοί
Gn. 12, 3; 18, 18. Ac. 3, 25. 8 εἰσιν Ἀβραάμ. προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ
πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ Θεός, προευηγγελίσατο
τῷ Ἀβραὰμ ὅτι **Ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα**
Ro. 4, 16. 9 **τὰ ἔθνη.** ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν
Dt. 27, 26. 10 τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου
εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσίν· γέγραπται γὰρ ὅτι
Ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει πᾶσιν τοῖς
γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ ποιῆσαι
Hab. 2, 4. Ro. 1, 17. He. 10, 38. 11 **αὐτά.** ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ
Θεῷ δῆλον, ὅτι **Ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται·**
Lv. 18, 5. Ro. 10, 5. 12 ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' **Ὁ ποιήσας**
Ro. 8, 3. 2 Co. 5, 21. Dt. 21, 23. 13 **αὐτὰ ζήσεται ἐν αὐτοῖς.** Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν
ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν
κατάρα, ὅτι γέγραπται **Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρε-**
14 **μάμενος ἐπὶ ξύλου,** ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ
Ἀβραὰμ γένηται ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ, ἵνα τὴν ἐπαγ-
γελίαν τοῦ Πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.
15 Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ὅμως ἀνθρώπου

III, 1 *εβασκ. τη αληθεια μη πειθεσθαι,* | *προεγρ. εν υμιν* 7 *εισ. υι.* 8 *ευλογηθησονται* 10 — *οτι* | *εν πασι* 12 *αυτα ανθρωπος* 13 *οτι γεγρ.*] *γεγρ. γαρ* 14 SR *Χρ. Ιησ.*

κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσ-
σεται. τῷ δὲ Ἀβραὰμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι 16 Gn. 12, 7; 13, 15; 17, 7; 22, 18; 24, 7.
καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. οὐ λέγει Καὶ τοῖς σπέρ-
μασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός **Καὶ τῷ**
σπέρματί σου, ὅς ἐστιν Χριστός. τοῦτο δὲ λέγω· 17 Ex. 12, 40.
διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὁ μετὰ
τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη γεγονὼς νόμος οὐκ
ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. εἰ 18 Ro. 11, 6.
γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας·
τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ Θεός.
Τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χάριν προσε- 19 Ro. 5, 20. Ac. 7, 38. 53. He. 2, 2.
τέθη, ἄχρις ἂν ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται,
διαταγεὶς δι' ἀγγέλων, ἐν χειρὶ μεσίτου. ὁ δὲ 20
μεσίτης ἑνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ Θεὸς εἷς ἐστιν. ὁ 21 Ro. 8, 2–4.
οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ; μὴ
γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωο-
ποιῆσαι, ὄντως ἐκ νόμου ἂν ἦν ἡ δικαιοσύνη·
ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρ- 22 Ro. 3, 9–19; 11, 32.
τίαν ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ
δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.

Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον 23 4, 3. 1 P. 1, 5.
ἐφρουρούμεθα συνκλειόμενοι εἰς τὴν μέλλουσαν
πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. ὥστε ὁ νόμος παιδαγω- 24
γὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως
δικαιωθῶμεν· ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι 25 Ro. 10, 4.
ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. Πάντες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ 26 Jn. 1, 12. Ro. 8, 17.
ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ὅσοι γὰρ 27 Ro. 6, 3. Ro. 13, 14.
εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε.
οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος 28 Ro. 10, 12. 1 Co. 12, 13.
οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες
γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. εἰ δὲ ὑμεῖς 29 7. Ro. 9, 7.

---

16 *ερρηθησαν* 17 *Θεου εις Χριστον ο* | *ετη τετρ. κ. τρ.* 19 *αν*] *ου* | (**R** *αγγελων εν*) 21 *αν εκ νομ.* 23 (**R** *εφρουρουμεθα,*) | *συγκεκλεισμενοι*

Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, κατ'
4 ἐπαγγελίαν κληρονόμοι. Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον
χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει
2 δούλου κύριος πάντων ὤν, ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους
ἐστὶν καὶ οἰκονόμους ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ
3, 23; 5, 1. Col. 2, 20. 3 πατρός. οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ
Eph. 1, 10. 4 τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἤμεθα δεδουλωμένοι· ὅτε
δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν
ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός,
3, 13. 26. 5 γενόμενον ὑπὸ νόμον, | ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξα-
Ro. 8, 15. 6 γοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν. Ὅτι
δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα τοῦ
Υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, κρᾶζον Ἀββᾶ
3, 29. Ro. 8, 16. 17. 7 ὁ Πατήρ. ὥστε οὐκέτι εἶ δοῦλος ἀλλὰ υἱός· εἰ
δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος διὰ Θεοῦ.
8 Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες Θεὸν ἐδουλεύσατε
9 τοῖς φύσει μὴ οὖσιν θεοῖς· νῦν δὲ γνόντες Θεόν,
μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ Θεοῦ, πῶς ἐπιστρέ-
φετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα,
Ro. 14, 5. Col. 2, 16. 10 οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεῦσαι θέλετε; ἡμέρας
παρατηρεῖσθε καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνι-
2 Jn. 8. 11 αυτούς. φοβοῦμαι ὑμᾶς μή πως εἰκῇ κεκοπίακα
εἰς ὑμᾶς.
2 Co. 2, 5. 12 Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί,
Ac. 16, 6. 1 Co. 2, 3. 13 δέομαι ὑμῶν. οὐδέν με ἠδικήσατε· | οἴδατε δὲ
ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν
Ac. 14, 11. 12. 14 τὸ πρότερον, καὶ τὸν πειρασμὸν ὑμῶν ἐν τῇ σαρκί
μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλὰ ὡς
ἄγγελον Θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν.
15 | ποῦ οὖν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν

---

29 *και κατ επ.*
IV, 3 *ημεθα*] *ημεν* 6 *ημ.*] *υμων* 7 *αλλ* | *κληρ. Θεου δια Χριστου* 8 *μη φυσει* 9 *δουλευειν* 14 *υμων*] *μου* | *τον εν* | *αλλ* 15 *που*] *τις* | *ουν ην*

ὅτι εἰ δυνατὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες
ἐδώκατέ μοι. ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀλη- 16 Am. 5, 10.
θεύων ὑμῖν; ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ 17 1, 7.
ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε.
καλὸν δὲ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ 18
μόνον ἐν τῷ παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς, τέκνα μου, 19 1 Co. 4, 15.
οὓς πάλιν ὠδίνω μέχρις οὗ μορφωθῇ Χριστὸς
ἐν ὑμῖν· ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι καὶ 20
ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.
Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν 21 9. 3, 23.
νόμον οὐκ ἀκούετε; γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀβραὰμ 22 Gn. 16, 15. Gn. 21, 2. 9.
δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης καὶ ἕνα
ἐκ τῆς ἐλευθέρας. ἀλλʼ ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης 23 Ro. 9, 7–9. Gn. 17, 16.
κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας
διὰ τῆς ἐπαγγελίας. ἅτινά ἐστιν ἀλληγορού- 24 5, 1. Ro. 8, 15.
μενα· αὗται γάρ εἰσιν δύο διαθῆκαι, μία μὲν ἀπὸ
ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν
Ἄγαρ. τὸ δὲ Ἄγαρ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ 25
Ἀραβίᾳ· συνστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἰερουσαλήμ,
δουλεύει γὰρ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. ἡ δὲ 26 He. 12, 22.
ἄνω Ἰερουσαλὴμ ἐλευθέρα ἐστίν, ἥτις ἐστὶν
μήτηρ ἡμῶν· γέγραπται γάρ 27 Is. 54, 1.
Εὐφράνθητι, στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα,
ῥῆξον καὶ βόησον, ἡ οὐκ ὠδίνουσα·
ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς
ἐχούσης τὸν ἄνδρα.
ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα 28 23.
ἐστέ. ἀλλʼ ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς 29 Gn. 21, 9
ἐδίωκεν τὸν κατὰ Πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. ἀλλὰ 30 Gn. 21, 10. 12. Jn. 8, 35.
τί λέγει ἡ γραφή; **Ἔκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν**

---

15 εξορ. αν εδ. 18 δε το | (**R** υμας.) 19 **SR** τεκνια | αχρις | (**R** υμιν,) 23 δια της] R δι' 24 αι δυο 25 δε 1°] SR[m] γαρ | R[m] – Αγαρ | γαρ] δε 26 μητ. παντων ημ. 28 υμ.] SR[t] ημεις | SR[t] εσμεν

υἱὸν αὐτῆς· οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσει ὁ υἱὸς τῆς
3, 29. 31 **παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ** τῆς ἐλευθέρας. διό,
ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα ἀλλὰ τῆς
ἐλευθέρας.
4, 5. 31. Ac. 15, 10. 5 Τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν·
στήκετε οὖν καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε.
2 Co. 10, 1. 2 Ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμ-
3 νησθε Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. μαρτύ-
ρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ
ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι.
4 κατηργήθητε ἀπὸ Χριστοῦ οἵτινες ἐν νόμῳ δικαι-
5 οῦσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέσατε. ἡμεῖς γὰρ Πνεύ-
ματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα.
6, 15. 1 Co. 7, 19. 6 ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει οὔτε
ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη.
7 Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν ἀληθείᾳ
1, 6. 8 μὴ πείθεσθαι; ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦν-
1 Co. 5, 6. 9 τος ὑμᾶς. μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ.
1, 7. 2 Co. 11, 15. 10 ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ ὅτι οὐδὲν ἄλλο
φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ
1 Co. 1, 23. 11 κρίμα, ὅστις ἐὰν ᾖ. Ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν
ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ
Ps. 12, 3. 12 σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. Ὄφελον καὶ ἀποκό-
ψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.
1 P. 2, 16. 13 Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί·
μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί,
Lv. 19, 18. 14 ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. ὁ
γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ πεπλήρωται, ἐν τῷ
15 **Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.** εἰ δὲ
ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ
25. 16 ὑπ' ἀλλήλων ἀναλωθῆτε. Λέγω δέ, Πνεύματι

---

30 *κληρονομηση* 31 *διο*] *αρα*
V, 1 *Τη ελευθ. ουν η Χρ. ημ. ηλευθ., στηκ., και*
4 *απο του Χρ.* 7 *ανεκοψε τη αληθ.* 10 *εαν*] *αν*
14 *πληρουται* | *εαυτον* 15 *υπο*

περιπατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε.
ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ Πνεύματος, τὸ δὲ 17 Ro. 7, 15. 23. Ja. 4, 5. 1 P. 2, 11.
Πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός, ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις
ἀντίκειται, ἵνα μὴ ἃ ἐὰν θέλητε ταῦτα ποιῆτε.
εἰ δὲ Πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. 18 Ro. 8, 14.
φανερὰ δέ ἐστιν τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστιν 19 1 Co. 6, 9. 10.
πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, ¦ εἰδωλολατρεία, 20
φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρις, ζῆλος, θυμοί, ἐριθεῖαι,
διχοστασίαι, αἱρέσεις, ¦ φθόνοι, μέθαι, κῶμοι, 21 Eph. 5, 5. Rev. 22, 15.
καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν καθὼς
προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασι-
λείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. ὁ δὲ καρπὸς 22 Eph. 5, 9.
τοῦ Πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη,
μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις,
¦ πραΰτης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ 23 1 Ti. 1, 9.
ἔστιν νόμος. οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ τὴν 24 Ro. 6, 6. Col. 3, 5. 1 P. 2, 11.
σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν καὶ ταῖς
ἐπιθυμίαις. Εἰ ζῶμεν Πνεύματι, Πνεύματι καὶ 25 16. Ro. 8, 4.
στοιχῶμεν. μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους 26 Ph. 2, 3.
προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες. Ἀδελφοί, 6 Mt. 18, 15. Ja. 5, 19.
ἐὰν καὶ προλημφθῇ ἄνθρωπος ἔν τινι παραπτώ-
ματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν
τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραΰτητος, σκοπῶν σε-
αυτόν, μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς. Ἀλλήλων τὰ 2
βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσετε τὸν
νόμον τοῦ Χριστοῦ. εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι 3
μηδὲν ὤν, φρεναπατᾷ ἑαυτόν. τὸ δὲ ἔργον 4 2 Co. 13, 5.
ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν
μόνον τὸ καύχημα ἕξει καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον·
ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει. 5 Ro. 14, 12.

---

17 δε αντικ. αλλ. | εαν] αν 19 εστι μοιχεια, πορν.
20 ερεις | SR ζηλοι 21 φθον., φονοι, μ. | καθ. και
23 πραοτης 24 – Ιησου
VI, 1 πραοτητος 2 SR αναπληρωσατε 3 εαυτ. φρεν.

1 Co. 9, 14. 6 Κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ
7 κατηχοῦντι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. Μὴ πλανᾶσθε,
Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται. ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄν-
Ro. 8, 13. 8 θρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει· ὅτι ὁ σπείρων εἰς
Jn. 6, 63; 3, 6. τὴν σάρκα ἑαυτοῦ ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν,
ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ Πνεῦμα ἐκ τοῦ Πνεύματος
2 Th. 3, 13. 9 θερίσει ζωὴν αἰώνιον. τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ
ἐνκακῶμεν· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν μὴ ἐκλυό-
2 P. 1, 7. 10 μενοι. Ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχωμεν, ἐργαζώμεθα
τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς
οἰκείους τῆς πίστεως.

11 Ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ
5, 11. Ph. 3, 18. 12 ἐμῇ χειρί. Ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν
σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι,
μόνον ἵνα τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ μὴ διώκωνται.
13 οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσ-
σουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι ἵνα
1 Co. 1, 31; 2, 2. 14 ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται. ἐμοὶ δὲ μὴ
γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος
5, 6. 1 Co. 7, 19. 15 ἐσταύρωται κἀγὼ κόσμῳ. οὔτε γὰρ περιτομή
τί ἐστιν οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις.
Ps. 125, 5; 128, 6. Ph. 3, 3. 16 καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, **εἰρήνη**
ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ **ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ** τοῦ Θεοῦ.
2 Co. 4, 10. 17 Τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω·
ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί
μου βαστάζω.
18 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί· ἀμήν.

---

9 εκκακωμεν 10 εχομεν 12 μη τω στ. τ. Χρ. 13 R^m περιτετμημενοι 14 τω κοσμω 15 εν γαρ Χριστω Ιησου ουτε περ. τι ισχυει 17 του Κυριου Ιησ.
Προς Γαλατας εγραφη απο Ρωμης.

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελή- 1 Ro. 1, 7. 1 Co. 1, 2. Col. 1, 1.
ματος Θεοῦ τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν [ἐν Ἐφέσῳ]
καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ 2 Col. 1, 2.
εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ.
Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου 3 2, 6.
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν
πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν
Χριστῷ, καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ 4 Jn. 15, 16; 17, 24. 5, 27. Ro. 8, 29.
καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώ-
μους κατενώπιον αὐτοῦ, ἐν ἀγάπῃ ¦ προορίσας 5 Jn. 1, 12.
ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτόν,
κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ¦ εἰς 6 Mt. 3, 17. Col. 1, 13.
ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ ἧς ἐχαρίτωσεν
ἡμᾶς ἐν τῷ Ἠγαπημένῳ, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπο- 7 Col. 1, 14. 20. 2, 7; 3, 8. 16.
λύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν
παραπτωμάτων, κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς χάριτος
αὐτοῦ, ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ 8 Col. 1, 9.
καὶ φρονήσει ¦ γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ 9 3, 9. Ro. 16, 25. Col. 1, 9.
θελήματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν
προέθετο ἐν αὐτῷ ¦ εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώ- 10 Gal. 4, 4. Col. 1, 16.
ματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα
ἐν τῷ Χριστῷ, τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ
τῆς γῆς· ἐν αὐτῷ, ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν προορι- 11 Col. 1, 12. Ro. 8, 28.

Inscr. ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

I, 1 Ιησ. Χρ. | SR[t] εν Εφεσω R[m] — 4 (SR[t] αυτου εν αγαπη,) 6 ης] εν η 7 τον πλουτον 8 (SR φρονησει,) 9 (αυτω·) 10 επι 1°] τε εν

σθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος
12 κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, εἰς τὸ
εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον δόξης αὐτοῦ τοὺς προηλπι-
4, 30. 13 κότας ἐν τῷ Χριστῷ· ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες
Col. 1, 5. 6. τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σω-
τηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε
2 Co. 1, 22; 5, 5. 14 τῷ Πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ Ἁγίῳ, ὅς ἐστιν
ἀρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν εἰς ἀπολύτρωσιν
τῆς περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.
Col. 1, 4. 9. 15 Διὰ τοῦτο κἀγώ, ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς
πίστιν ἐν τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν
Col. 1, 3. 16 εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, οὐ παύομαι εὐχαριστῶν
ὑπὲρ ὑμῶν μνείαν ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν
Col. 1, 10. 17 μου, ἵνα ὁ Θεὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
ὁ Πατὴρ τῆς δόξης, δῴη ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ
Dt. 33, 3. 4. 18 ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ, πεφωτισμένους
Col. 1, 5. 11. 12. 27. τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέ-
ναι ὑμᾶς τίς ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ,
τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς **κληρονομίας** αὐτοῦ
2 Co. 13, 4. 19 **ἐν τοῖς ἁγίοις**, καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος
Col. 1, 11; 2, 12. τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας
κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ,
Ps. 110, 1. 20 ἣν ἐνήργηκεν ἐν τῷ Χριστῷ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νε-
κρῶν, καὶ **καθίσας ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ** ἐν τοῖς ἐπου-
Col. 1, 16; 2, 10. 21 ρανίοις ¦ ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ
δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος
ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἀλλὰ
Ps. 8, 6. Mt. 28, 18. 4, 15. Col. 1, 18. 22 καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· καὶ **πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ**
τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν
Ro. 12, 5. Col. 1, 19. 1 Co. 12, 27. 4, 10. 23 ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, ἥτις ἐστὶν τὸ σῶμα

---

12 της δοξ. 14 ος] R ὅ 15 R[t] — την αγαπην
16 υμων, μν. υμων 18 καρδ.] διανοιας | και τις ο
19 (R πιστευοντας,) 20 S(R) ενηργησεν | (R νεκρων
και) | εκαθισεν

αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν πλη-
ρουμένου. καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώ- 2 Col. 1, 21 ; 2, 13.
μασιν καὶ ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν, ἐν αἷς ποτε περι- 2 6, 12. Tit. 3, 3. Jn. 12, 31. Col. 1, 13.
επατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου,
κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ
πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς
ἀπειθείας· ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν 3 Col. 3, 6.
ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦν-
τες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν,
καὶ ἤμεθα τέκνα φύσει ὀργῆς ὡς καὶ οἱ λοιποί·
ὁ δὲ Θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν 4
ἀγάπην αὐτοῦ ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ὄντας ἡμᾶς 5 Lk. 15, 24. 32.
νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν συνεζωοποίησεν τῷ 5, 14. Ro. 6, 13.
Χριστῷ,—χάριτί ἐστε σεσωσμένοι,— | καὶ συνή- 6 Ro. 8, 10. Ph. 3, 20.
γειρεν καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς 7 1, 7.
ἐπερχομένοις τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος τῆς χάρι-
τος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ᾽ ἡμᾶς ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ. τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ πί- 8 Gal. 2, 16.
στεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, Θεοῦ τὸ δῶρον·
οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχήσηται. αὐτοῦ 9 1 Co. 1, 29.
γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ 10 Tit. 2, 14.
ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ Θεὸς ἵνα
ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

Διὸ μνημονεύετε ὅτι ποτὲ ὑμεῖς τὰ ἔθνη ἐν 11 5, 8.
σαρκί, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομέ-
νης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, ὅτι ἦτε τῷ 12 Ro. 9, 4. 1 Th. 4, 13.
καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι
τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένοι τῶν διαθη-
κῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι

---

23 –τα
II, 1 –υμων 3 ημεν 5 R[m] εν τω Χρ. 7 τον υπερβαλλοντα πλουτον 8 δια της πιστ. 11 υμεις ποτε 12 εν τω καιρ.

Is. 57, 19; 52, 7. Col. 1, 20. 13 ἐν τῷ κόσμῳ. νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς
οἵ ποτε ὄντες **μακρὰν** ἐγενήθητε **ἐγγὺς** ἐν τῷ αἵ-
Is. 9, 5. Gal. 3, 28. Col. 2, 14. 14 ματι τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ **εἰρήνη**
ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἓν καὶ τὸ μεσό-
τοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, τὴν ἔχθραν, ἐν τῇ
Col. 2, 14. 2 Co. 5, 17. 15 σαρκὶ αὐτοῦ | τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασιν
καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν αὐτῷ εἰς ἕνα
Col. 1, 20. 22. 16 καινὸν ἄνθρωπον ποιῶν εἰρήνην, καὶ ἀποκαταλ-
λάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι τῷ Θεῷ διὰ
τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ·
Is. 57, 19. Zec. 9, 10. 17 καὶ ἐλθὼν **εὐηγγελίσατο εἰρήνην** ὑμῖν **τοῖς μακρὰν**
3, 12. 18 **καὶ εἰρήνην τοῖς ἐγγύς**· ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν
προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ Πνεύματι πρὸς
3, 6. He. 12, 22. 23. 19 τὸν Πατέρα. ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάρ-
οικοι, ἀλλὰ ἐστὲ συνπολῖται τῶν ἁγίων καὶ οἰ-
Mt. 16, 18. Is. 28, 16. 20 κεῖοι τοῦ Θεοῦ, ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ
τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος **ἀκρογωνιαίου**
Col. 2, 19. 21 αὐτοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἐν ᾧ πᾶσα οἰκοδομὴ συν-
αρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ,
1 P. 2, 5. 22 ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικη-
τήριον τοῦ Θεοῦ ἐν Πνεύματι.
Ph. 1, 7. 13. Col. 1, 24. 3 Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ
Col. 1, 25. 2 Χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν—εἴ γε
ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ
1, 9. 10. Col. 1, 26. 3 τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν
ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραψα
4 ἐν ὀλίγῳ, πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι
τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ,
Col. 1, 26. 5 ὃ ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν

---

13 εγγ. εγεν. 14 (λυσας·) | (SR εχθραν εν... αυτου,) 15 εν εαυτω | (SR ανθρωπον,) 17 —ειρηνην 2° 19 —εστε 2° 20 Ιησ. Χρ. 21 πασα η οικ.

III, 3 εγνωρισε 5 εν ετερ.

ἀνθρώπων ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀπο-
στόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν Πνεύματι, εἶναι 6 2, 13. 18. 19.
τὰ ἔθνη συνκληρονόμα καὶ σύνσωμα καὶ συνμέτ-
οχα τῆς ἐπαγγελίας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ
εὐαγγελίου, οὗ ἐγενήθην διάκονος κατὰ τὴν δω- 7 Col. 1, 25. 29.
ρεὰν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ τῆς δοθείσης μοι κατὰ
τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. ἐμοὶ τῷ 8 1 Co. 15, 9. 10. 1, 7. Gal. 1, 16.
ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη,
τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸ ἀνεξιχνίαστον
πλοῦτος τοῦ Χριστοῦ, καὶ φωτίσαι τίς ἡ οἰκονο- 9 Ro. 16, 25. Col. 1, 26. 27.
μία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν
αἰώνων ἐν τῷ Θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι, ἵνα 10 1 P. 1, 12. Ro. 11, 33. Col. 1, 26.
γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν
τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποί-
κιλος σοφία τοῦ Θεοῦ, κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώ- 11 1, 11.
νων ἣν ἐποίησεν ἐν τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ
ἡμῶν, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρησίαν καὶ προσαγω- 12 Jn. 14, 6. He. 4, 16. Ro. 5, 2.
γὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. διὸ 13 Col. 1, 24.
αἰτοῦμαι μὴ ἐνκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσίν μου ὑπὲρ
ὑμῶν, ἥτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν. Τούτου χάριν 14
κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν Πατέρα, ἐξ οὗ 15
πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται,
ἵνα δῷ ὑμῖν κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς δόξης αὐτοῦ 16 1, 7. 6, 10. Col. 1, 11.
δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ
εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν 17 Jn. 14, 23. Col. 1, 23; 2, 7.
διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἐν ἀγάπῃ
ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, ἵνα ἐξισχύσητε 18 Col. 2, 2.
καταλαβέσθαι σὺν πᾶσιν τοῖς ἁγίοις τί τὸ πλά-

---

6 επαγγ. αυτου εν τω Χρ. δια 7 εγενομην | την δοθεισαν 8 παντ. των αγ. | εν τοις εθν. | τον ανεξ. πλουτον 9 SR[t] φωτ. παντας | οικον.] κοινωνια | κτισ. δια Ιησου Χριστου 11 – τω 1° 12 και την πρ. 13 εκκακειν 14 πατερα του Κυριου ημων Ιησου Χριστου 16 δωη | τον πλουτον

Col. 2, 3. 19 τος καὶ μῆκος καὶ ὕψος καὶ βάθος, γνῶναί τε
τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ
Χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα
τοῦ Θεοῦ.
Col. 1, 29. 20 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκ-
περισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν κατὰ τὴν δύ-
21 ναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, αὐτῷ ἡ δόξα ἐν
τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας τὰς
γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων· ἀμήν.
Col. 1, 10. 4 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ
ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε,
Col. 3, 12. 2 μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραΰτητος,
μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ,
Col. 3, 14. 15. 3 σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ Πνεύματος
Col. 3, 15. Ro. 12, 5. 4 ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης· ἓν σῶμα καὶ ἓν
Πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς
Jn. 10, 16. 1 Co. 8, 6. 5 κλήσεως ὑμῶν· εἷς Κύριος, μία πίστις, ἓν βάπ-
1 Co. 12, 6. 6 τισμα· εἷς Θεὸς καὶ Πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων
Ro. 12, 3. 6. 1 Co. 12, 11. 7 καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν. Ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ
ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς
Ps. 68, 18. Col. 2, 15. 8 τοῦ Χριστοῦ. διὸ λέγει
Ἀναβὰς εἰς ὕψος ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν,
ἔδωκεν δόματα τοῖς ἀνθρώποις.
Jn. 3, 13. 9 τὸ δέ **Ἀνέβη** τί ἐστιν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη εἰς
10 τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς; ὁ καταβὰς αὐτός
ἐστιν καὶ ὁ **ἀναβὰς** ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρα-
1 Co. 12, 28. Ac. 21, 8. 11 νῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. καὶ αὐτὸς **ἔδωκεν**
τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ
εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους,
1 P. 2, 5. 2 Ti. 3, 17. 12 πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον δια-
κονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ,

---

18 *βαθ. και υψ.* 21 —*και*
IV, 2 *πραοτητος* 5 (**R** *βαπτισμα,*) 6 *πασιν υμιν*
8 S**R** *και εδωκε* 9 SR[m] *κατεβη πρωτον εις* 12 (*αγιων,*)

μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἑνότητα 13 Col. 1, 28.
τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ
Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ
πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα μηκέτι ὦμεν νή- 14 1 Co. 14, 20. He. 13, 9.
πιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ
ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας ἐν τῇ κυβίᾳ τῶν ἀνθρώ-
πων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδίαν τῆς πλάνης,
ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν 15 1, 22; 5, 23. Col. 1, 18.
τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλή, Χριστός, | ἐξ οὗ 16 Col. 2, 19.
πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συνβιβαζό-
μενον διὰ πάσης ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας κατ᾽ ἐνέρ-
γειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου μέρους τὴν αὔξησιν
τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν
ἀγάπῃ.

Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν Κυρίῳ, 17 Ro. 1, 21. Col. 2, 4. 6.
μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν καθὼς καὶ τὰ ἔθνη περι-
πατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν, ἐσκοτω- 18 2, 12. Col. 1, 21. 1 P. 1, 14.
μένοι τῇ διανοίᾳ ὄντες, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς
ζωῆς τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν
αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν,
οἵτινες ἀπηλγηκότες ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελ- 19 Col. 3, 5.
γείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεο-
νεξίᾳ. ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν, 20
εἴ γε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε 21
καθώς ἐστιν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ, ἀποθέσθαι 22 Ro. 8, 13. Col. 3, 9. Gal. 6, 8.
ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν
ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας
τῆς ἀπάτης, ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς 23 Ro. 12, 2.
ὑμῶν | καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν 24 Gn. 1, 26.
κατὰ Θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι
τῆς ἀληθείας.

---

14 (**SR** διδασκαλιας,) | (**R** πανουργια,) 15 ο Χρ. 17 τα λοιπα εθνη 18 εσκοτισμενοι | (διανοια, οντες απ.) 24 (R[t], τον κ. Θεον R[m] τον κ. Θεον,)

Zec. 8, 16. Col. 3, 8. 25 Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος **λαλεῖτε ἀλήθειαν**
ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ, ὅτι ἐσμὲν ἀλ-
Ps. 4, 4. Ja. 1, 19. 20. 26 λήλων μέλη. **ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε·** ὁ
27 ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ παροργισμῷ ὑμῶν, μηδὲ
1 Th. 4, 11. 28 δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. ὁ κλέπτων μηκέτι
κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιάτω ἐργαζόμενος ταῖς
ἰδίαις χερσὶν τὸ ἀγαθόν, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ
5, 4. Col. 3, 16. 17; 4, 6. 29 χρείαν ἔχοντι. πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στό-
ματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλὰ εἴ τις ἀγαθὸς
πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς
1, 13. Is. 63, 10. 30 ἀκούουσιν. καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον
τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυ-
Col. 3, 8. 31 τρώσεως. πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ
κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ᾽ ὑμῶν σὺν
Mt. 6, 14; 18, 22—35. Col. 3, 12. 13. 32 πάσῃ κακίᾳ. γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί,
εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς καθὼς καὶ ὁ
Mt. 5, 48. Col. 3, 12. 5 Θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν. γίνεσθε οὖν
25. Gal. 2, 20. He. 10, 10. Col. 3, 13. Ps. 40, 6. Ex. 29, 18. Ezk. 20, 41. 2 μιμηταὶ τοῦ Θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά, ˈ καὶ περι-
πατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν
ὑμᾶς καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν **προσφορὰν**
4, 19. Col. 3, 5. 3 **καὶ θυσίαν** τῷ Θεῷ **εἰς ὀσμὴν εὐωδίας.** Πορνεία
δὲ καὶ ἀκαθαρσία πᾶσα ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομα-
4, 29. Col. 3, 8. 4 ζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις, ˈ καὶ αἰσχρό-
της καὶ μωρολογία ἢ εὐτραπελία, ἃ οὐκ ἀνῆκεν,
1 Co. 6, 9. 10. Col. 3, 5. Ac. 8, 21. 5 ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. τοῦτο γὰρ ἴστε γινώ-
σκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ πλεονέκτης,
ὅ ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ
Ro. 1, 18. Col. 2, 4. 8. 6 βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ. Μηδεὶς ὑμᾶς
ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται

---

26 *επι τω παρ.* 27 *μητε* 28 *το αγαθ. ταις χερσιν* (et **R** — *ιδιαις*) 29 *αλλ* 32 *υμ.*] R[m] *ημιν*

V, 2 *υμ.*] *ημας* | *ημ.*] R[m] *υμων* 3 *πασα ακαθ.* 4 *τα ουκ ανηκοντα* 5 *γάρ ἐστε* | *ο*] *ος*

ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας.
μὴ οὖν γίνεσθε συνμέτοχοι αὐτῶν· ἦτε γάρ ποτε 7
σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν Κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς 8 2, 11. 13. Lk. 16, 8. 1 P. 2, 9. Jn. 12, 36.
περιπατεῖτε,—ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ φωτὸς ἐν πάσῃ 9
ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ,—δοκι- 10 17. Ro. 12, 2.
μάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ, καὶ μὴ 11 Jn. 16, 8.
συνκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκό-
τους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε, ¹ τὰ γὰρ κρυφῇ 12 Ro. 1, 24.
γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρόν ἐστιν καὶ λέγειν·
τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανε- 13 Jn. 3, 20. 21.
ροῦται· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστιν.
διὸ λέγει 14 Is. 26, 19; 60, 1. Ro. 13, 11. 2, 5. Ro. 6, 13.

Ἔγειρε, ὁ καθεύδων,
καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν,
καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός.

Βλέπετε οὖν ἀκριβῶς πῶς περιπατεῖτε, μὴ 15 Mt. 10, 16. Col. 4, 5.
ὡς ἄσοφοι ἀλλ' ὡς σοφοί, ἐξαγοραζόμενοι τὸν 16
καιρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσιν. διὰ τοῦτο 17 10. Ro. 12, 2.
μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνίετε τί τὸ θέλημα
τοῦ Κυρίου. καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ 18 Pr. 23, 31 Lxx. Lk. 21, 34.
ἐστιν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν Πνεύματι,
λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς 19 Col. 3, 16. Ps. 33, 2. 3.
πνευματικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες τῇ καρδίᾳ
ὑμῶν τῷ Κυρίῳ, εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ 20 Col. 3, 17.
πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ τῷ Θεῷ καὶ Πατρί, ὑποτασσόμενοι 21 1 P. 5, 5.
ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ. Αἱ γυναῖκες 22 Gn. 3, 16. Col. 3, 18. 1 P. 3, 1.
τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὡς τῷ Κυρίῳ, ὅτι ἀνήρ 23 1 Co. 11, 3. Col. 1, 18.
ἐστιν κεφαλὴ τῆς γυναικὸς ὡς καὶ ὁ Χριστὸς
κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, αὐτὸς σωτὴρ τοῦ σώ-

---

9 φωτ.] Πνευματος 14 Εγειραι 15 πως ακρ. 17 συνιεντες 18 (Rᵐ πνευματι pro Πν.) 19 εν τη καρδ. 21 Χρ.] Θεου 22 ανδρ. υποτασσεσθε 23 οτι ο αν. | και αυτος εστι σωτ.

24 ματος. ἀλλὰ ὡς ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ
Χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἀνδράσιν ἐν
Col. 3, 19. 25 παντί. Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καθὼς
καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν τὴν ἐκκλησίαν καὶ
Tit. 3, 5. 26 ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ
Ps. 45, 13. 2 Co. 11, 2. 27 καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, ἵνα
παραστήσῃ αὐτὸς ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν,
μὴ ἔχουσαν σπῖλον ἢ ῥυτίδα ἤ τι τῶν τοιούτων,
28 ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος. οὕτως ὀφείλουσιν
καὶ οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ
ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα
29 ἑαυτὸν ἀγαπᾷ· οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ
σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλὰ ἐκτρέφει καὶ θάλπει
1, 23. 1 Co. 6, 15. Gn. 2, 23. 30 αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν, | ὅτι
Gn. 2, 24. 31 μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ. **ἀντὶ τούτου
καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα
καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ,**
Rev. 19, 7. 32 **καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.** τὸ μυστήριον
τοῦτο μέγα ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ
33 εἰς τὴν ἐκκλησίαν. πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἕνα
ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς
Col. 3, 20. 6 ἑαυτόν, ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα. Τὰ
τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν Κυρίῳ·
Ex. 20, 12. 2 τοῦτο γάρ ἐστιν δίκαιον. **τίμα τὸν πατέρα σου
καὶ τὴν μητέρα**, ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν
Dt. 5, 16. 3 ἐπαγγελίᾳ, **ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔσῃ μακρο-**
Col. 3, 21. Pr. 2, 2; 3, 11; 19, 18. Is. 50, 5. Dt. 6, 7. 20—25. Ps. 78, 4. 4 **χρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς.** Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παρ-
οργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλὰ ἐκτρέφετε αὐτὰ
Col. 3, 22—25. Tit. 2, 9. 10. 1 P. 2, 18. 5 ἐν **παιδείᾳ** καὶ **νουθεσίᾳ** Κυρίου. Οἱ δοῦλοι,
ὑπακούετε τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις μετὰ φόβου

---

24 αλλ ωσπερ η | τοις ιδιοις ανδρ. 25 γυν. εαυτων
27 αυτος] αυτην 28 — και 29 αλλ | Χρ.] Κυριος
29.30 εκκλησιαν· οτι...σωμ. αυτου, εκ της σαρκος αυτου,
και εκ των οστεων αυτου. 31 πατ. αυτου
VI, 4 αλλ 5 κυρ. κατα σαρκα

καὶ τρόμου ἐν ἁπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν ὡς τῷ
Χριστῷ, μὴ κατ᾽ ὀφθαλμοδουλίαν ὡς ἀνθρωπ- 6
άρεσκοι, ἀλλ᾽ ὡς δοῦλοι Χριστοῦ ποιοῦντες τὸ
θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς, μετ᾽ εὐνοίας δου- 7
λεύοντες ὡς τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, εἰδό- 8 2 Co. 5, 10.
τες ὅτι ἕκαστος ἐάν τι ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο
κομίσεται παρὰ Κυρίου, εἴτε δοῦλος εἴτε ἐλεύ-
θερος. Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς 9 Col. 4, 1. 2 Ch. 19, 7. Ac. 10, 34.
αὐτούς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν, εἰδότες ὅτι καὶ
αὐτῶν καὶ ὑμῶν ὁ Κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ
προσωποληψία οὐκ ἔστιν παρ᾽ αὐτῷ.
Τοῦ λοιποῦ, ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυρίῳ καὶ ἐν 10 1 Co. 16, 13. 1 Jn. 2, 14.
τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. ἐνδύσασθε τὴν 11 4, 14. 2 Co. 10, 4.
πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς
στῆναι πρὸς τὰς μεθοδίας τοῦ διαβόλου· ὅτι οὐκ 12 2, 2. Jn. 14, 30. Col. 1, 13. 1 P. 5, 8. 9.
ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ
πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς
κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τούτου, πρὸς τὰ
πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις.
διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, 13 1 K. 20, 11.
ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ
καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στῆναι. στῆτε οὖν 14 Is. 11, 5 : 59, 17. Lk. 12, 35. 1 P. 1, 13. 1 Th. 5, 8.
περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν **ἐν ἀληθείᾳ**, καὶ
ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, καὶ ὑπο- 15 Is. 52, 7 ; 40, 3. 9.
δησάμενοι **τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου**
τῆς εἰρήνης, ἐν πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς 16 1 P. 5, 9. 1 Jn. 5, 4.
πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πο-
νηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι· καὶ **τὴν περικεφα-** 17 1 Th. 5, 8. Is. 59, 17 ; 11, 4 ; 49, 2 ; 51, 16. Hos. 6, 5.
λαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ **τὴν μάχαιραν**
τοῦ Πνεύματος, ὅ ἐστιν **ῥῆμα Θεοῦ**, ¦ διὰ πάσης 18 Mt. 26, 41. Col. 4, 2. 3.

---

6 *του Χρ.* 7 (*ευνοιας,*) | — *ως* 8 S *ο εαν τι εκ. π.* R *εκ. ο εαν π.* | *κομιειται* | *του Κυρ.* 9 *οτι και υμ. αυτ. ο* 10 *Το λοιπον, αδελφοι μου* 12 *σκοτ. του αιωνος τουτ.* 16 *εν* 1°] *επι*

προσευχῆς καὶ δεήσεως, προσευχόμενοι ἐν παντὶ
καιρῷ ἐν Πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ ἀγρυπνοῦντες
ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων
Col. 4, 3. 2 Th. 3, 1. Ac. 4, 29. 19 τῶν ἁγίων, | καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ λόγος
ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου, ἐν παρρησίᾳ γνωρί-
2 Co. 5, 20. Col. 4, 4. 20 σαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου, ὑπὲρ οὗ πρεσ-
βεύω ἐν ἁλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιάσωμαι ὡς
δεῖ με λαλῆσαι.
Ac. 20, 4. 2 Ti. 4, 12. Col. 4, 7. 21 Ἵνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ᾽ ἐμέ, τί
πράσσω, πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ ἀγαπη-
Col. 4, 7. 8. 22 τὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν Κυρίῳ, ὃν
ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ
περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν.
23 Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως
1 P. 1, 8. 24 ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἡ
χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν Κύριον
ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ.

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

1 Co. 1, 2. 1 Ti. 3, 1. 8. 1 Παῦλος καὶ Τιμόθεος δοῦλοι Χριστοῦ Ἰησοῦ
πᾶσιν τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν
Ro. 1, 7. 2 Φιλίπποις σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις· χάρις
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν καὶ
Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Ro. 1, 8. 1 Co. 1, 4. 3 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ

---

18 (**SR** δεησεως προσ.) | αυτο τουτο 19 δοθειη | (**R**[m] μου εν παρρησια,) 21 υμ. γνωρ. 24 αφθαρσια. αμην.
Προς Εφεσιους εγραφη απο Ρωμης δια Τυχικου.

Inscr. ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

I, 1 Ιησ. Χριστου

ὑμῶν, πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων 4
ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος, ἐπὶ τῇ 5
κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ τῆς πρώ-
της ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν, πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, 6 2, 13. 1 Co. 1, 6—8.
ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτε-
λέσει ἄχρι ἡμέρας Χριστοῦ Ἰησοῦ· καθώς ἐστιν 7
δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν,
διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς
δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει
τοῦ εὐαγγελίου συνκοινωνούς μου τῆς χάριτος
πάντας ὑμᾶς ὄντας. μάρτυς γάρ μου ὁ Θεός, 8 Ro. 1, 9. 2 Co. 1, 23. 1 Th. 2, 5.
ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις Χριστοῦ
Ἰησοῦ. καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη 9
ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπι-
γνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, εἰς τὸ δοκιμάζειν 10 Ro. 2, 18; 12, 2. 1 Th. 5, 23. He. 5, 14.
ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ
ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, πεπληρωμένοι 11 Eph. 5, 9; 1, 6. 12. 14. Jn. 15, 8.
καρπὸν δικαιοσύνης τὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς
δόξαν καὶ ἔπαινον Θεοῦ.

Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ 12 2 Ti. 2, 9.
κατ᾽ ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου
ἐλήλυθεν, ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν 13 4, 22. Eph. 3, 1.
Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς
λοιποῖς πᾶσιν, καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν 14
ἐν Κυρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου περισ-
σοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ
λαλεῖν. Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, 15
τινὲς δὲ καὶ δι᾽ εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσου-
σιν· οἱ μὲν ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν 16
τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι, οἱ δὲ ἐξ ἐριθείας τὸν Χρισ- 17 7.

---

5 *−της* 6 SR Ιησ. Χρ. 7 *−εν* 3° 8 *μου εστιν* | Ιησ. Χρ. 11 *καρπων δικ. των* 13 *πραιτ.*] R^{m} Πραιτ. 14 *−του* Θεου 16.17 (17.16) *οι μεν εξ εριθ....οι δε εξ αγαπ.*

τὸν καταγγέλλουσιν, οὐχ ἁγνῶς, οἰόμενοι θλίψιν
2, 17. 18. 18 ἐγείρειν τοῖς δεσμοῖς μου. τί γάρ; πλὴν ὅτι παντὶ
τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς κατ-
αγγέλλεται, καὶ ἐν τούτῳ χαίρω· ἀλλὰ καὶ
Job 13, 16. 2 Co. 1, 11. 19 χαρήσομαι· οἶδα γὰρ ὅτι **τοῦτό μοι ἀποβήσεται**
εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπι-
1 P. 4, 16. 20 χορηγίας τοῦ Πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ
τὴν ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου ὅτι ἐν οὐδενὶ
αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ ὡς
πάντοτε καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ
σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου.
Gal. 2, 20. 21 Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν Χριστὸς καὶ τὸ ἀποθανεῖν
Ro. 1, 13. 22 κέρδος. εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι καρπὸς
1 K. 19, 4. 2 Co. 5, 8. 23 ἔργου, καὶ τί αἱρήσομαι οὐ γνωρίζω. συνέχομαι
δὲ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι
καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι, πολλῷ γὰρ μᾶλλον κρεῖσ-
24 σον· τὸ δὲ ἐπιμένειν τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι'
25 ὑμᾶς. καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα, ὅτι μενῶ καὶ
παραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν
26 καὶ χαρὰν τῆς πίστεως, ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν
περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ διὰ τῆς
Col. 1, 10. 1 Th. 2, 12. 4, 3. 27 ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς. Μόνον
ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε,
ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς εἴτε ἀπὼν ἀκούω
τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ πνεύματι, μιᾷ
ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου,
28 καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικει-
μένων, ἥτις ἐστὶν αὐτοῖς ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῶν
29 δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ Θεοῦ· ὅτι ὑμῖν
ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς

---

17 επιφερειν 18 — οτι 22 (R[t] σαρκι,—) | (εργου·) | (R[m] αιρησομαι;) 23 δε] γαρ 24 εν τη σ. 25 συμπαραμενω 27 SR, ακουσω 28 αυτ. μεν εστιν | υμιν

αὐτὸν πιστεύειν ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν,
τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον εἴδετε ἐν ἐμοὶ καὶ 30 Ac. 16, 22.
νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παρα- 2
μύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία Πνεύματος, εἴ
τις σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί, πληρώσατέ μου τὴν 2
χαρὰν ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην
ἔχοντες, σύνψυχοι, τὸ ἓν φρονοῦντες, ¦ μηδὲν κατ' 3 Gal. 5, 26. Ro. 12, 10.
ἐριθείαν μηδὲ κατὰ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινο-
φροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν,
¦ μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι σκοποῦντες, ἀλλὰ καὶ τὰ 4 1 Co. 10, 24. 33.
ἑτέρων ἕκαστοι. τοῦτο φρονεῖτε ἐν ὑμῖν ὃ καὶ 5
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων 6 Jn. 1, 1. 2; 17, 5. Gn. 1, 27; 3, 5.
οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ἀλλὰ 7 Is. 53, 3. 2 Co. 8, 9. He. 2, 14. 17.
ἑαυτὸν ἐκένωσεν μορφὴν δούλου λαβών, ἐν ὁμοιώ-
ματι ἀνθρώπων γενόμενος· καὶ σχήματι εὑρεθεὶς
ὡς ἄνθρωπος ¦ ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος 8 He. 12, 2; 5, 8. Jn. 10, 17.
ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. Ac. 2, 33.
διὸ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν καὶ ἐχαρίσατο 9 Eph. 1, 21. He. 1, 3. 4.
αὐτῷ τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ἵνα ἐν τῷ 10 Is. 45, 23. Jn. 5, 23. Rev. 5, 13.
ὀνόματι Ἰησοῦ **πᾶν γόνυ κάμψῃ** ἐπουρανίων
καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, **καὶ πᾶσα γλῶσσα** 11
ἐξομολογήσηται ὅτι ΚΥΡΙΟΣ ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣ-
ΤΟΣ εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρός.

Ὥστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπη- 12 1 P. 1, 17. Ps. 2, 11.
κούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον ἀλλὰ
νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ
φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργά-
ζεσθε· Θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ 13 Jn. 15, 5. 2 Co. 3, 5. 1 Th. 2, 13.
θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. πάντα 14 1 P. 4, 9.

---

30 ιδετε

II, 1 τις 3°] τινα 2 εν] R[m] αυτο 3 κατα εριθ. η κενοδ. 4 εκαστος σκοπειτε | εκαστος 5 Τουτο γαρ φρονεισθω 7 αλλ 9 – το 1° 12 R[m] – ως 13 ο Θεος

1, 10. Mt. 5, 14; 10, 16. 15 ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, ἵνα
Eph. 5, 8. Dt. 32, 5. γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, **τέκνα Θεοῦ ἄμωμα**
Ac. 2, 40. μέσον **γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης**, ἐν οἷς
1 Th. 2, 19. 16 φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ, λόγον ζωῆς
Is. 49, 4; 65, 23. Gal. 2, 2. ἐπέχοντες, εἰς καύχημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν Χριστοῦ,
ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον οὐδὲ **εἰς κενὸν ἐκοπίασα.**
Ro. 15, 16. 2 Ti. 4, 6. 17 Ἀλλὰ εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λει-
τουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συνχαίρω
3, 1; 4, 4. 18 πᾶσιν ὑμῖν· τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ
συνχαίρετέ μοι.
19 Ἐλπίζω δὲ ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως
πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ γνοὺς τὰ περὶ
1 Co. 16, 10. 20 ὑμῶν. οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως
2 Ti. 4, 10. 16. Gal. 4, 17. 21 τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει· οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυ-
22 τῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ. τὴν δὲ
δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον
23 σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. Τοῦτον
μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι ὡς ἂν ἀφίδω τὰ περὶ ἐμὲ
1, 25. 24 ἐξαυτῆς· πέποιθα δὲ ἐν Κυρίῳ ὅτι καὶ αὐτὸς
4, 18. 25 ταχέως ἐλεύσομαι. ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην
Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ
συνστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ
λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς,
26 ¹ ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν,
27 διότι ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησεν. καὶ γὰρ ἠσθένη-
σεν παραπλήσιον θανάτῳ· ἀλλὰ ὁ Θεὸς ἠλέησεν
αὐτόν, οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ
28 λύπην ἐπὶ λύπην σχῶ. σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμ-
ψα αὐτόν, ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν χαρῆτε κἀγὼ
1 Co. 16, 16. 1 Ti. 5, 17. 29 ἀλυπότερος ὦ. προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν Κυρίῳ
μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους

---

15 αμωμητα εν μεσω γεν. 17 Αλλ 18 το δ' 21 ου τα του | R Ιησου Χριστου 23 απιδω 26 R[m] υμ. ιδειν 27 αλλ | αυτ. ηλ | επι λυπη

ἔχετε, ὅτι διὰ τὸ ἔργον Χριστοῦ μέχρι θανάτου 30
ἤγγισεν παραβολευσάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀνα-
πληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρός με λει-
τουργίας.
Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν Κυρίῳ. 3 2, 18; 4, 4.
τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν
δὲ ἀσφαλές.
Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς 2 Rev. 22, 15.
ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν. ἡμεῖς γάρ 3 Ro. 2, 29.
ἐσμεν ἡ περιτομή, οἱ Πνεύματι Θεοῦ λατρεύοντες
καὶ καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ
πεποιθότες, καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν καὶ ἐν 4 2 Co. 11, 18. 22.
σαρκί. Εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκί,
ἐγὼ μᾶλλον· περιτομῇ ὀκταήμερος, ἐκ γένους 5 Ac. 26, 5. Lk. 1, 59; 2, 21.
Ἰσραήλ, φυλῆς Βενιαμείν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων,
κατὰ νόμον Φαρισαῖος, ¦ κατὰ ζῆλος διώκων τὴν 6
ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενό-
μενος ἄμεμπτος. Ἀλλὰ ἅτινα ἦν μοι κέρδη, 7 Mt. 13, 44. 46.
ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν. ἀλλὰ 8
μὲν οὖν γε καὶ ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ
ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου
μου, δι᾽ ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἡγοῦμαι
σκύβαλα ἵνα Χριστὸν κερδήσω ¦ καὶ εὑρεθῶ ἐν 9 Ro. 3, 21. 22.
αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου,
ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ Θεοῦ δι-
καιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει, τοῦ γνῶναι αὐτὸν καὶ 10 Ro. 6, 3–5. Ro. 8, 17. Gal. 6, 17.
τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ κοινωνίαν
παθημάτων αὐτοῦ, συμμορφιζόμενος τῷ θανάτῳ
αὐτοῦ, εἴ πως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν τὴν 11 Ac. 4, 2. Rev. 20, 5. 6.
ἐκ νεκρῶν. οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ἢ ἤδη τετε- 12 1 Ti. 6, 12. Ac. 9, 6.

---

30 S του Χρ. R[m] Κυριου | παραβουλευσαμενος
III, 3 Θεω 6 ζηλον 7 Αλλ 8 σκυβ. ειναι
10 και την κοιν. των παθ. | συμμορφουμενος 11 την
εκ] των

λείωμαι, διώκω δὲ εἰ καὶ καταλάβω, ἐφ᾽ ᾧ καὶ
13 κατελήμφθην ὑπὸ Χριστοῦ Ἰησοῦ. ἀδελφοί,
ἐγὼ ἐμαυτὸν οὔπω λογίζομαι κατειληφέναι· ἓν
δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος τοῖς δὲ ἔμ-
1 Co. 9, 24. 14 προσθεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ σκοπὸν διώκω
εἰς τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ Θεοῦ ἐν
1 Co. 2, 6. 15 Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρο-
νῶμεν· καὶ εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ
Gal. 6, 16. 16 Θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει· πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν,
1 Co. 11, 1. 1 Th. 1, 7. 17 τῷ αὐτῷ στοιχεῖν. Συνμιμηταί μου γίνεσθε,
1 P. 5, 3. ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας
1 Co. 1, 23. 18 καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς. πολλοὶ γὰρ περιπα-
Gal. 6, 12. τοῦσιν οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ
κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ
Ro. 16, 18. 19 Χριστοῦ, | ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς ἡ
κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ
Eph. 2, 6. Col. 3, 1. 20 ἐπίγεια φρονοῦντες. ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν
He. 12, 22. οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ Σωτῆρα ἀπεκδεχό-
1 Co. 15, 43. 49. 53. 21 μεθα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ὃς μετασχηματίσει
τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν σύμμορφον τῷ
σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ
δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα.
2 Co. 1, 14. 4 Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι,
1 Th. 2, 19. 20. χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στήκετε ἐν Κυρίῳ,
2 ἀγαπητοί. Εὐοδίαν παρακαλῶ καὶ Συντύχην
1, 27. Ps. 69, 28. 3 παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν Κυρίῳ. ναὶ ἐρωτῶ
Lk. 10, 20. καὶ σέ, γνήσιε σύνζυγε, συνλαμβάνου αὐταῖς, αἵ-
τινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι μετὰ καὶ
Κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ

---

12 (R[t] καταλαβω εφ) | υπο του Χρ. 13 ουπω] SR[m] ου 14 εις] επι 16 στοιχ. κανονι, το αυτο φρονειν. 21 ημων, εις το γενεσθαι αυτο συμμ. | εαυτω

IV, 2 Ευωδιαν 3 ναι] και | συζυγε γνησ.

ὀνόματα **ἐν βίβλῳ ζωῆς**. Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάν- 4 3, 1. 2 Co. 13, 11.
τοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν 5 He. 10, 37. Ja. 5, 8. 9.
γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. ὁ Κύριος ἐγγύς.
μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ 6 Mt. 6, 25–34. Col. 4, 2. 1 P. 5, 7.
τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν Ps. 145, 18. Jn. 14, 27.
γνωριζέσθω πρὸς τὸν Θεόν. καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ 7 Col. 3, 15.
Θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς
καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ. Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, 8 Ro. 12, 17.
ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνά, ὅσα προσφιλῆ,
ὅσα εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος,
ταῦτα λογίζεσθε· ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε 9 1 Th. 5, 23. Ro. 16, 20. 1 Co. 14, 33.
καὶ ἠκούσατε καὶ εἴδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε·
καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

Ἐχάρην δὲ ἐν Κυρίῳ μεγάλως ὅτι ἤδη ποτὲ 10
ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ
ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δέ. οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρη- 11 1 Ti. 6, 6.
σιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμι αὐτάρκης
εἶναι. οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισ- 12 2 Co. 6, 10.
σεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι, καὶ
χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ
ὑστερεῖσθαι. πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί 13 2 Co. 12, 10. 2 Ti. 4, 17.
με. πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συνκοινωνήσαντές μου 14
τῇ θλίψει. οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππήσιοι, ὅτι 15 2 Co. 11, 9.
ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακε-
δονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς
λόγον δόσεως καὶ λήμψεως εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι,
ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ δὶς εἰς τὴν 16
χρείαν μοι ἐπέμψατε. οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, 17 1 Co. 9, 11.
ἀλλὰ ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς
λόγον ὑμῶν. ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω· 18 Ex. 29, 18. Ezk. 20, 41. 2, 25.
πεπλήρωμαι δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ
παρ' ὑμῶν, **ὀσμὴν εὐωδίας**, θυσίαν δεκτήν, εὐάρεσ-

---

12 *και* 1°] *δε*   13 *με* Χριστω   17 αλλ

19 τον τῷ Θεῷ. ὁ δὲ Θεός μου πληρώσει πᾶσαν
χρείαν ὑμῶν κατὰ τὸ πλοῦτος αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν
20 Χριστῷ Ἰησοῦ. τῷ δὲ Θεῷ καὶ Πατρὶ ἡμῶν ἡ
δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.
21 Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
1, 13. 22 ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. | ἀσπά-
ζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ
τῆς Καίσαρος οἰκίας.
23 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ
τοῦ πνεύματος ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ

Eph. 1, 1. 1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελή-
Ro. 1, 7. Eph. 1, 2. 2 ματος Θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς | τοῖς ἐν
Κολοσσαῖς ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ·
χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν.
1 Co. 13, 13. 1 Th. 1, 2. 3. Eph. 1, 16. 3 Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ Πατρὶ τοῦ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πάντοτε περὶ ὑμῶν προσ-
Eph. 1, 15. 4 ευχόμενοι, ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην ἣν ἔχετε εἰς
1 P. 1, 4. Eph. 1, 13. 18. 5 πάντας τοὺς ἁγίους | διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀπο-
κειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε

---

19 τον πλουτον 23 Κυρ. ημων | του πν.] παντων | υμων. αμην.

Προς Φιλιππησιους εγραφη απο Ρωμης δι Επαφροδιτου.

Inscr. ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

I, 1 Ιησ. Χρ. 2 (R[m] Κολοσσαις,) | ημων και Κυριου Ιησου Χριστου 3 και πατρι 4 ην εχ.] την

ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου ¹ τοῦ 6 1 Ti. 3, 16. Eph. 1, 13.
παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ
ἐστὶν καρποφορούμενον καὶ αὐξανόμενον καθὼς
καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε
τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ· καθὼς ἐμάθετε 7 4, 12.
ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς
ἐστιν πιστὸς ὑπὲρ ὑμῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ,
ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν Πνεύ- 8
ματι. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας 9 Eph. 1, 8 s. 15–17. Ph. 1, 9.
ἠκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμε-
νοι καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν
τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει
πνευματικῇ, περιπατῆσαι ἀξίως τοῦ Κυρίου εἰς 10 Eph. 1, 17. 2, 10. 4, 1. Ph. 1, 27.
πᾶσαν ἀρεσκίαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφο-
ροῦντες καὶ αὐξανόμενοι τῇ ἐπιγνώσει τοῦ Θεοῦ,
ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος 11 1 Co. 1, 5. Eph. 1, 18. 19; 3, 16.
τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακρο-
θυμίαν, μετὰ χαρᾶς ¹ εὐχαριστοῦντες τῷ Πατρὶ 12 Eph. 1, 11. 18.
τῷ ἱκανώσαντι ὑμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου
τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί· ὃς ἐρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς 13 2, 15. Lk. 22, 53. Eph. 2, 2; 6, 12; 1, 6.
ἐξουσίας τοῦ σκότους καὶ μετέστησεν εἰς τὴν
βασιλείαν τοῦ Υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, ἐν ᾧ 14 Eph. 1, 7.
ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρ-
τιῶν· ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, 15 He. 1, 3. 2 Co. 4, 4. 1 Ti. 6, 16. Jn. 1, 18.
πρωτότοκος πάσης κτίσεως, ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη 16 Jn. 1, 3. 10. Eph. 1, 10. 21.
τὰ πάντα ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ
ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι εἴτε κυριότητες
εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι· τὰ πάντα δι᾽ αὐτοῦ καὶ
εἰς αὐτὸν ἔκτισται· καὶ αὐτός ἐστιν πρὸ πάντων 17 Pr. 8, 25–27. Eph. 1, 22.

---

6 κοσμω, και ἔστι | —και αυξ. 7 καθως και | R[t] υπερ ημων 10 περιπ. υμας | (R[m] αγαθω,) | εις την επιγνωσιν 11 (SR μακροθυμιαν μετα χαρας·) 12 υμ.] SR[t] ημας 14 απολ. δια του αιματος αυτου 16 τα εν τοις | τα επι

15. Eph. 1, 22; 4, 15; 5, 23. Ac. 4, 2; 26, 23. Rev. 1, 5.
18 καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν, καὶ αὐτός
ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος, τῆς ἐκκλησίας·
ὅς ἐστιν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα
Eph. 1, 23. 2, 9. Jn. 1, 16.
19 γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων, ὅτι ἐν αὐτῷ
Eph. 1, 7. 10; 2, 13 ss. 1 Jn. 2, 2.
20 εὐδόκησεν πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι | καὶ
δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν,
εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ
αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε τὰ
Eph. 2, 1. 12; 4, 18. Ro. 5, 10.
21 ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ ὑμᾶς ποτε ὄντας ἀπηλλο-
τριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις
Eph. 2, 11. 14. 16; 5, 27.
22 τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν ἐν τῷ
σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου, παρα-
στῆσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους
Mk. 16, 15. 1 Ti. 3, 16. Eph. 3, 17. He. 3, 14.
23 κατενώπιον αὐτοῦ, εἴ γε ἐπιμένετε τῇ πίστει
τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι καὶ μὴ μετακινούμενοι
ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ
κηρυχθέντος ἐν πάσῃ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν,
οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.
Eph. 3, 1. 13.
24 Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν,
καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων
τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος
Eph. 3, 2. 7 s.
25 αὐτοῦ, ὅ ἐστιν ἡ ἐκκλησία, | ἧς ἐγενόμην ἐγὼ
διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ τὴν δο-
θεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ
Ro. 16, 25. 26. Eph. 3, 3. 5. 9. 10.
26 Θεοῦ, τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν
αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν—νῦν δὲ ἐφανερώθη
1 Ti. 1, 1. Ro. 16, 25. Eph. 3, 9. 1, 18.
27 τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, οἷς ἠθέλησεν ὁ Θεὸς γνωρίσαι
τί τὸ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου
ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστιν Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς
22. Eph. 4, 13.
28 τῆς δόξης· ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν νουθετοῦντες
πάντα ἄνθρωπον καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρω-
πον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα

---

22 R^m αποκατηλλαγητε 23 (**R** πιστει,) | πασῃ τῃ κτ. 24 παθ. μου 26 νυνι 27 τις ο πλουτος | ος] R ὅ

ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ· εἰς ὃ καὶ κοπιῶ 29 Ph. 4, 13. Eph. 3, 7. 20.
ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνερ-
γουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει. Θέλω γὰρ ὑμᾶς **2**
εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν
Λαοδικίᾳ καὶ ὅσοι οὐχ ἑόρακαν τὸ πρόσωπόν μου
ἐν σαρκί, ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, 2 1, 26. Eph. 3, 18.
συνβιβασθέντες ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰς πᾶν πλοῦτος
τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν
τοῦ μυστηρίου τοῦ Θεοῦ, Χριστοῦ, ¦ ἐν ᾧ εἰσιν 3 1, 27. Is. 45, 3. Pr. 2, 3. 4. Eph. 3, 19. 1 Co. 1, 24. 30.
πάντες **οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας** καὶ γνώσεως **ἀπό-
κρυφοι.** Τοῦτο λέγω ἵνα μηδεὶς ὑμᾶς παρα- 4 Ro. 16, 18. Eph. 4, 17. 5, 6.
λογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ. εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ 5 1 Co. 5, 3. 1 Co. 14, 40.
ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμι, χαίρων
καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν καὶ τὸ στερέωμα τῆς
εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν.

Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν 6 Eph. 4, 17.
Κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, ¦ ἐρριζωμένοι καὶ 7 Eph. 3, 17; 2, 20. 22.
ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ καὶ βεβαιούμενοι τῇ
πίστει καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν εὐ-
χαριστίᾳ. Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συ- 8 20. Eph. 5, 6.
λαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης
κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ
στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν· ὅτι 9 17. Jn. 1, 14. 16.
ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς Θεότητος
σωματικῶς, ¦ καὶ ἐστὲ ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς 10 Eph. 1, 21.
ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, ἐν ᾧ 11 1 P. 3, 21. Ro. 2, 29.
καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ ἐν τῇ
ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῆς σαρκός, ἐν τῇ περι-
τομῇ τοῦ Χριστοῦ, συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπ- 12 3, 1. Ro. 6, 4. Eph. 1, 19 s.

---

28 Χρ. Ιησου
II, 1 υπερ] περι | εωρακασι 2 συμβιβασθεντων | παντα πλουτον | Θεου και πατρος και του Χρ. 3 της γν. 4 τουτο δε | μη τις 7 βεβ. εν τη | SR[m] περισσ. εν αυτη εν 8 (SR απατης,) 10 καί ἐστε 11 σωμ. των αμαρτιων της

τίσματι, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως
τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ
Eph. 2, 1. 5. 13 νεκρῶν· καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας τοῖς παραπτώ-
μασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνε-
ζωοποίησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν
Eph. 2, 14. 15. 1 P. 2, 24. 14 πάντα τὰ παραπτώματα, ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν
χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν,
καὶ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ
1, 13. 15 τῷ σταυρῷ· ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς
ἐξουσίας ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας
Ro. 14, 1—12. 16 αὐτοὺς ἐν αὐτῷ. Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω
ἐν βρώσει καὶ ἐν πόσει ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ νεο-
He. 8, 5; 10, 1. 17 μηνίας ἢ σαββάτων, ἅ ἐστιν σκιὰ τῶν μελλόντων,
23. 18 τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. μηδεὶς ὑμᾶς καταβρα-
βευέτω θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ
τῶν ἀγγέλων, ἃ ἑόρακεν ἐμβατεύων, εἰκῇ φυσιού-
Eph.2,21;4,15.16. 19 μενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ οὐ
κρατῶν τὴν Κεφαλήν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ
τῶν ἁφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ
συνβιβαζόμενον αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ Θεοῦ.
Gal. 4, 3. 9. 20 Εἰ ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων
τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε
Gal. 6, 8. 21 Μὴ ἅψῃ μηδὲ γεύσῃ μηδὲ θίγῃς, ἅ ἐστιν πάντα
Is. 29, 13. Mt. 15, 9. 22 εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ **ἐντάλματα καὶ**
Ro. 13, 14. 1 Ti. 4, 3. 23 **διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων**; ἅτινά ἐστιν λόγον
μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκίᾳ καὶ ταπεινο-
φροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι
Ps. 110, 1. 2, 12. 3 πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός. Εἰ οὖν συνηγέρ-
θητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστός
Mt. 6, 33. 2 ἐστιν **ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθήμενος**· τὰ ἄνω φρο-

---

12 εκ των νεκρ. 13 εν τοις παρ. | —υμας 2° | ημ.] υμιν 15 (R^{m} απεκδυσαμενος, τας...εξουσιας εδειγμ.) 16 και] SR η | νουμηνιας 18 (R^{m} θελων,) | α μη εωρακεν 20 Ει ουν απ. | συν τω Χρ.
III, 1 (R εστιν,)

νεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ 3 Ro. 6, 2.
ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ·
ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ 4 1 Co. 15, 43. Ph. 1, 21. Gal. 2, 20.
ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.
Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορ- 5 Ro. 6, 6; 8, 13. Eph. 4, 19; 5, 3. 5.
νείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακήν, καὶ
τὴν πλεονεξίαν ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία, δι' ἃ 6 Eph. 5, 6.
ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ· ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιε- 7
πατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν τούτοις· νυνὶ δὲ 8 Eph. 4, 25. 26. 31. 29; 5, 4.
ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργήν, θυμόν,
κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στό-
ματος ὑμῶν· μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυ- 9 Eph. 4, 25. 22.
σάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν
αὐτοῦ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινού- 10 Eph. 4, 24. Gn. 1, 27.
μενον εἰς ἐπίγνωσιν **κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος**
αὐτόν, ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος, περι- 11 Gal. 3, 28.
τομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος,
ἐλεύθερος, ἀλλὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν Χριστός.
Ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ ἅγιοι καὶ 12 1 P. 2, 9. Eph. 4, 2. 32; 5, 1.
ἠγαπημένοι, σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα,
ταπεινοφροσύνην, πραΰτητα, μακροθυμίαν, ἀνε- 13 Mt. 6, 14. Eph. 4, 2. 32; 5, 2.
χόμενοι ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις
πρός τινα ἔχῃ μομφήν· καθὼς καὶ ὁ Κύριος
ἐχαρίσατο ὑμῖν οὕτως καὶ ὑμεῖς· ἐπὶ πᾶσιν δὲ 14 Ro. 13, 8. 10. Eph. 4, 3.
τούτοις τὴν ἀγάπην, ὅ ἐστιν σύνδεσμος τῆς
τελειότητος. καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ βρα- 15 Eph. 4, 3. 4. Ph. 4, 7. 1 Co. 12, 13. 27.
βευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε
ἐν ἑνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. ὁ λόγος 16 Eph. 5, 19.
τοῦ Χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ

---

4 ημων] R[m] υμων 5 μελ. υμων τα 6 SR[t] Θεου επι τους υιους της απειθειας 7 τουτ.] αυτοις 11 τα παντα 12 (R Θεου,) | οικτιρμων | πραοτητα 13 Κυρ.] SR[m] Χριστος 14 ο] ητις 15 Χριστ.] Θεου 16 Χριστου] R[m] Κυριου vl Θεου

σοφίᾳ διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτούς,
ψαλμοῖς ὕμνοις ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἐν τῇ χάριτι
1 Co. 10, 31. Eph. 5, 20. 17 ᾄδοντες ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ Θεῷ· καὶ πᾶν
ὅ τι ἐὰν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν
ὀνόματι Κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ
Πατρὶ δι' αὐτοῦ.
18—c. 4, 1: Eph. 5, 22—6, 9. 18 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἀνδράσιν, ὡς
1 P. 3, 7. 19 ἀνῆκεν ἐν Κυρίῳ. Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖ-
20 κας καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. Τὰ τέκνα,
ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν κατὰ πάντα, τοῦτο γὰρ
21 εὐάρεστόν ἐστιν ἐν Κυρίῳ. Οἱ πατέρες, μὴ
22 ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. Οἱ
δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα
κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλίαις ὡς ἀνθρωπάρεσ-
κοι, ἀλλ' ἐν ἁπλότητι καρδίας φοβούμενοι τὸν
23 Κύριον. ὃ ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε ὡς
24 τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, εἰδότες ὅτι ἀπὸ
Κυρίου ἀπολήμψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κλη-
Ro. 2, 11. 25 ρονομίας. τῷ Κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε· ὁ γὰρ
ἀδικῶν κομίσεται ὃ ἠδίκησεν, καὶ οὐκ ἔστιν προσ-
Lv. 25, 43. 53. 4 ωπολημψία. Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσό-
τητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ
ὑμεῖς ἔχετε Κύριον ἐν οὐρανῷ.
1 Th. 5, 17. Eph. 6, 18. Ph. 4, 6. 2 Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν
Ro. 15, 30. Eph. 6, 18. 19. 2 Th. 3, 1. 1 Co. 16, 9. 3 αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ, προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ
ἡμῶν, ἵνα ὁ Θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου,
λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ καὶ
Eph. 6, 20. 4 δέδεμαι, ἵνα φανερώσω αὐτὸ ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

---

16 (**SR** *σοφια·*) | (**SR** *εαυτους ψ.*) | *και υμν. και ωδ.* | (**SR** *πνευματικαις,*) | S(R) — *τη* | *εν τη καρδια* | Θεω] Κυριω 17 *εαν*] *αν* | *και πατρι* 18 *τοις ιδιοις ανδρ.* 20 *εστ. ευαρ. τω* Κυρ. 22 (**SR** *καρδιας,*) | Κυρ.] Θεον 23 ο] *και παν ο τι* 24 (**SR** *κληρονομιας·*) | *τω γαρ* Κυρ. | (**SR** *δουλευετε.*) 25 *γαρ*] *δε* | *κομιειται*
IV, 1 *ουρανοις*

Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν 5 Eph. 5, 15. 16. 1 Th. 4, 12.
ἐξαγοραζόμενοι. ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, 6 Eph. 4, 29. Mk. 9, 50.
ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ ἑκάστῳ 1 P. 3, 15.
ἀποκρίνεσθαι.
Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ 7 Eph. 6, 21.
ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύν-
δουλος ἐν Κυρίῳ, ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ 8 Eph. 6, 22.
τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ
τὰς καρδίας ὑμῶν, σὺν Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ 9 Philm. 10.
ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν
γνωρίσουσιν τὰ ὧδε.
Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμά- 10 Ac. 19, 29; 27, 2; 18, 27.
λωτός μου, καὶ Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, (περὶ
οὗ ἐλάβετε ἐντολάς, ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέ-
ξασθε αὐτόν,) καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰοῦστος, 11
οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς
τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι
παρηγορία. ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, 12 1, 7.
δοῦλος Χριστοῦ Ἰησοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος
ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα σταθῆτε
τέλειοι καὶ πεπληροφορημένοι ἐν παντὶ θελήματι
τοῦ Θεοῦ. μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει πολὺν 13
πόνον ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικίᾳ καὶ τῶν ἐν
Ἱεραπόλει. ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ 14 2 Ti. 4, 10. 11. Philm. 24.
ἀγαπητὸς καὶ Δημᾶς. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐν 15
Λαοδικίᾳ ἀδελφοὺς καὶ Νύμφαν καὶ τὴν κατ'
οἶκον αὐτῆς ἐκκλησίαν. καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ 16
παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ
Λαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ
Λαοδικίας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε. καὶ εἴπατε 17 Philm. 2.

---

8 γνω τα περι υμων 9 γνωριουσι 11 (SR περιτομης·) 12 –Ιησου | στητε | πεπληρωμενοι 13 εχ. ζηλον πολυν υπερ 15 SR[t] Νυμφᾶν | S αυτου R[t] αυτων

Ἀρχίππῳ Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες
ἐν Κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.
1 Co. 16, 21. 2 Th. 3, 17. 18 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνη-
μονεύετέ μου τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ᾽ ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α

Ac. 15, 40; 16, 19; 17, 1. 10. 2 Th. 1, 1. 1 Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκ-
κλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν Θεῷ Πατρὶ καὶ Κυρίῳ
Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη.
2 Th. 1, 11. 2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ πάντων
ὑμῶν, μνείαν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν
1 Co. 13, 13. Col. 1, 4. 5. 3 ἡμῶν, ἀδιαλείπτως | μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ
ἔργου τῆς πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης
καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς
4 ἡμῶν, | εἰδότες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ τοῦ
1 Co. 2, 5. 5 Θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν, | ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν
οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν
δυνάμει καὶ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ πληροφορίᾳ
πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι᾽
1 Co. 4, 16. Ac. 13, 52. 2 Th. 3, 9. 6 ὑμᾶς. καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ
τοῦ Κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ

---

18 υμων. αμην.
Προς Κολοσσαεις εγραφη απο Ρωμης δια Τυχικου και Ονησιμου.

Inscr. ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

I, 1 ειρηνη απο Θεου πατρος ημων και Κυριου Ιησου Χριστου   2 υμ., μν. υμων π.   4 —του   5 και εν πλ.

μετὰ χαρᾶς Πνεύματος Ἁγίου, ὥστε γενέσθαι 7 4, 10. 2 Th. 3, 9. Ph. 3, 7. 1 P. 5, 3.
ὑμᾶς τύπον πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακε-
δονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ. ἀφ᾽ ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται 8 Ro. 1, 8.
ὁ λόγος τοῦ Κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ
καὶ Ἀχαΐᾳ, ἀλλ᾽ ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ
πρὸς τὸν Θεὸν ἐξελήλυθεν, ὥστε μὴ χρείαν ἔχειν
ἡμᾶς λαλεῖν τι· αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλ- 9 Ac. 14, 15. 1 Co. 12, 2. Jn. 17, 3.
λουσιν ὁποίαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ
πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν Θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων
δουλεύειν Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, καὶ ἀναμένειν 10 5, 9. Tit. 2, 13. Ac. 17, 31.
τὸν Υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ
τῶν νεκρῶν, Ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ἐκ τῆς
ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν 2 1, 5. 9. 2 Th. 3, 7.
τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν, ¦ ἀλλὰ προ- 2 Ac. 16, 20—24; 17, 1—5.
παθόντες καὶ ὑβρισθέντες καθὼς οἴδατε ἐν Φιλίπ-
ποις ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ Θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι
πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ ἐν πολλῷ
ἀγῶνι. ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης 3
οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας οὐδὲ ἐν δόλῳ, ἀλλὰ καθὼς 4 Jer. 11, 20. 1 Ti. 1, 11. Gal. 1, 10.
δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πιστευθῆναι τὸ
εὐαγγέλιον οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις
ἀρέσκοντες, ἀλλὰ Θεῷ τῷ **δοκιμάζοντι τὰς καρδίας**
ἡμῶν. οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακίας ἐγενή- 5 Ac. 20, 33. Mk. 12, 40. 2 P. 2, 3.
θημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονε-
ξίας, Θεὸς μάρτυς, ¦ οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων 6 5, 41. 44.
δόξαν, οὔτε ἀφ᾽ ὑμῶν οὔτε ἀπ᾽ ἄλλων, ¦ δυνάμενοι 7
ἐν βάρει εἶναι ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι· ἀλλὰ
ἐγενήθημεν ἤπιοι ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς ἐὰν τροφὸς
θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα· οὕτως ὁμειρόμενοι ὑμῶν 8

---

7 τυπους | —εν 2° 8 αλλα και εν | ημ. εχ. 10 —των 2° | εκ 3°] απο
II, 2 αλλα και 3 ουδε 2°] ουτε 4 τω Θεω 7 αλλ | R^m νηπιοι | εαν] αν 8 ιμειρομενοι

ηὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγ-
γέλιον τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς,
1 Co. 4, 12. Ac. 20, 34. 9 διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν ἐγενήθητε. μνημονεύετε
γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον·
νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπι-
βαρῆσαί τινα ὑμῶν ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ
10 εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ. ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ
Θεός, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν
Ac. 20, 31. 11 τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν, καθάπερ οἴδατε ὡς
Eph. 4, 1. Ph. 1, 27. 2 Th. 1, 5. 1 P. 5, 10. 12 ἕνα ἕκαστον ὑμῶν ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ ¦ παρα-
καλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι καὶ μαρτυρό-
μενοι εἰς τὸ περιπατεῖν ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Θεοῦ τοῦ
καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ
δόξαν.
1, 2. Gal. 1, 11. 2 Th. 2, 13. 13 Καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ
Θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς
παρ᾿ ἡμῶν τοῦ Θεοῦ ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώ-
πων ἀλλὰ καθὼς ἀληθῶς ἐστιν λόγον Θεοῦ, ὃς
14 καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. ὑμεῖς
γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν
τοῦ Θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν
ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν
Ac. 2, 23; 7, 52. 15 Ἰουδαίων, τῶν καὶ τὸν Κύριον ἀποκτεινάντων
Ἰησοῦν καὶ τοὺς προφήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάν-
των, καὶ Θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώ-
Gn. 15, 16. Mt. 23, 32. 33. 16 ποις ἐναντίων, κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν λα-
λῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ **ἀναπληρῶσαι** αὐτῶν
τὰς ἁμαρτίας πάντοτε. ἔφθασεν δὲ ἐπ᾿ αὐτοὺς
ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.

---

8 ευδοκουμεν | γεγενησθε 9 νυκτος γαρ και
12 μαρτυρουμενοι | περιπατησαι | R[m] καλεσαντος
13 —Και (1°) | εστ. αληθ. 14 ταὐτὰ 15 τους
ιδιους πρ.

Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ᾽ 17 Ro. 1, 11. 13.
ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας προσώπῳ οὐ καρδίᾳ,
περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν
ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. διότι ἠθελήσαμεν 18
ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἅπαξ καὶ
δίς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς. τίς γὰρ 19 Ph. 2, 16; 4, 1. 2 Th. 1, 4.
ἡμῶν ἐλπὶς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καυχήσεως—ἢ
οὐχὶ καὶ ὑμεῖς—ἔμπροσθεν τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; ὑμεῖς γάρ ἐστε 20
ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρά. Διὸ μηκέτι στέ- 3 Ac. 17, 14. 15.
γοντες ηὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις
μόνοι, | καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον, τὸν ἀδελφὸν 2 Ac. 16, 1–3.
ἡμῶν καὶ διάκονον τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ
τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρα-
καλέσαι ὑπὲρ τῆς πίστεως ὑμῶν | τὸ μηδένα 3 Eph. 3, 13. 2 Ti. 3, 12.
σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσιν ταύταις. αὐτοὶ γὰρ 2 Th. 1, 4.
οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα· καὶ γὰρ ὅτε πρὸς 4 2 Th. 3, 10. Ac. 14, 22.
ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν
θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε. διὰ 5 Ph. 2, 16.
τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέγων ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι
τὴν πίστιν ὑμῶν, μή πως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ
πειράζων καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν.
Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ᾽ ὑμῶν 6 Ac. 18, 5.
καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν
ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν
πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν καθάπερ καὶ
ἡμεῖς ὑμᾶς, | διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, 7 2 Th. 1, 4.
ἐφ᾽ ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ἡμῶν
διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως, ὅτι νῦν ζῶμεν ἐὰν ὑμεῖς 8

---

17 (**R** επιθυμια·) 18 διο 19 (S**R** καυχησεως;... υμεις,) | Ιησ. Χριστου

III, 1 ευδοκησαμεν 2 διακ.] Rm συνεργον | Θεου και συνεργον ημων εν | παρακ. υμας περι 3 το] τω | (S**R** ταυταις·) | (**R** κειμεθα.) 7 θλιψ. και αναγκ.

9 στήκετε ἐν Κυρίῳ. τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνά-
μεθα τῷ Θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ
τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ
10 Θεοῦ ἡμῶν, νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ
δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον καὶ
καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν;
2 Th. 2, 16. 11 Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ Κύριος
ἡμῶν Ἰησοῦς κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς
12 ὑμᾶς· ὑμᾶς δὲ ὁ Κύριος πλεονάσαι καὶ περισ-
σεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας,
Ph. 1, 10. 2 Th. 1, 7. 10. 13 καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, | εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν
τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἁγιωσύνῃ ἔμπροσθεν
τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἡμῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων
αὐτοῦ.
2 Th. 3, 6. 4 Λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ
παρακαλοῦμεν ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, ἵνα καθὼς παρε-
λάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν
καὶ ἀρέσκειν Θεῷ, καθὼς καὶ περιπατεῖτε, ἵνα
2 περισσεύητε μᾶλλον. οἴδατε γὰρ τίνας παραγ-
γελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.
5, 23. He. 10, 10. 1 P. 1, 16. 3 Τοῦτο γάρ ἐστιν θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς
1 Co. 6, 13. 15. 4 ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας, | εἰδέναι
ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγι-
Jer. 10, 25. Ps. 79, 6. 5 ασμῷ καὶ τιμῇ, μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας καθάπερ
Ps. 94, 2. 6 καὶ **τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν Θεόν**, τὸ μὴ ὑπερ-
βαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι **ἔκδικος Κύριος** περὶ πάντων
τούτων, καθὼς καὶ προείπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρ-
2 Th. 2, 13. 14. 7 τυράμεθα. οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐπὶ

---

8 στηκητε 11 Ιησ. Χριστος 13 Ιησ. Χριστου | R^m αυτου. αμην.
IV, 1 Το λοιπ. | — ινα 1° | — καθ. και περιπ. 6 ο Κυρ.

ἀκαθαρσίᾳ ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. τοιγαροῦν ὁ ἀθε- 8 Lk. 10, 16. Ezk. 36, 27; 37, 14.
τῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ ἀλλὰ τὸν Θεὸν τὸν καὶ
διδόντα τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ τὸ Ἅγιον εἰς ὑμᾶς.
Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρείαν ἔχετε γρά- 9 Jn. 13, 34. Jer. 31, 33. 34.
φειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς
τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς 10 2 Th. 3, 4.
πάντας τοὺς ἀδελφοὺς ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ.
Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν
μᾶλλον, καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν καὶ πράσ- 11 Eph. 4, 28. 2 Th. 3, 8. 12.
σειν τὰ ἴδια καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς χερσὶν ὑμῶν,
καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν, ¦ ἵνα περιπατῆτε 12 Col. 4, 5. 1 Co. 5, 12. 13.
εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω καὶ μηδενὸς χρείαν
ἔχητε.

Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ 13 1 Co. 15, 20. Eph. 2, 12.
τῶν κοιμωμένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε καθὼς καὶ οἱ
λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. εἰ γὰρ πιστεύομεν 14 Ro. 14, 9. 1 Co. 15, 3. 4. 12.
ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη, οὕτως καὶ ὁ
Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν
αὐτῷ. Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ Κυρίου, 15 1 Co. 15, 51; 7, 10. 25.
ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν
παρουσίαν τοῦ Κυρίου οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοι-
μηθέντας· ὅτι αὐτὸς ὁ Κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν 16 1 Co. 15, 23. 52. 2 Th. 1, 7.
φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγγι Θεοῦ, κατα-
βήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ
ἀναστήσονται πρῶτον, ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ 17 Jn. 12, 26; 17, 24.
περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα
ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀέρα·
καὶ οὕτως πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα. Ὥστε 18
παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, 5 Mt. 24, 36.
οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι· αὐτοὶ γὰρ ἀκρι- 2 Mt. 24, 42–44. 2 P. 3, 10. Rev. 3, 3; 16, 15.

---

8 R – και | δοντα | υμ.] ημας 10 αδ. τους εν
11 ταις ιδιαις χ. 13 θελω | κεκοιμημενων 14 (R^m
κοιμηθεντας, δια)

βῶς οἴδατε ὅτι ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ
Jer. 6, 14. Mt. 24, 39. 3 οὕτως ἔρχεται. ὅταν λέγωσιν Εἰρήνη καὶ ἀσφά-
Jn. 16, 21. 22. Lk. 21, 34. 35. λεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐπίσταται ὄλεθρος
ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ
4 ἐκφύγωσιν. ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει,
Ro. 13, 12. Eph. 5, 9. 5 ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτης καταλάβῃ· πάν-
τες γὰρ ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας.
6 Οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους· ¦ ἄρα οὖν μὴ
καθεύδωμεν ὡς οἱ λοιποί, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ
7 νήφωμεν. οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύ-
δουσιν, καὶ οἱ μεθυσκόμενοι νυκτὸς μεθύουσιν·
Eph. 6, 14–17. Is. 59, 17. 8 ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες νήφωμεν, **ἐνδυσάμενοι θώ-
ρακα** πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ **περικεφαλαίαν** ἐλ-
1, 10. 2 Th. 2, 14. 9 πίδα **σωτηρίας**· ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ Θεὸς εἰς
ὀργὴν ἀλλὰ εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ
4, 14. Ro. 14, 8. 9. 10 Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀποθανόντος
περὶ ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεύδωμεν
Jude 20. 11 ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. Διὸ παρακαλεῖτε ἀλλή-
λους καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ
ποιεῖτε.
1 Co. 16, 18. 1 Ti. 5, 17. 12 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς
κοπιῶντας ἐν ὑμῖν καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν
13 Κυρίῳ καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς, καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς
ὑπερεκπερισσῶς ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν.
2 Th. 3, 6. 11. 15. 14 εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς. ¦ Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς,
ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε
τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακρο-
Pr. 20, 22. Ro. 12, 17. 1 P. 3, 9. 15 θυμεῖτε πρὸς πάντας. ὁρᾶτε μή τις κακὸν ἀντὶ
κακοῦ τινι ἀποδῷ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώ-
Ph. 4, 4. 16 κετε εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. Πάντοτε

V, 2 η ημερα 3 οταν γαρ | εφισταται 4 R^m κλέπτας 5 —γαρ 6 ως και οι 9 αλλ 10 περι] υπερ 13 υπερ εκ περισσου 15 διωκ. και εις

χαίρετε, ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε, ἐν παντὶ 17 18 Lk. 18, 1. Ro. 12, 12. Col. 4, 2.
εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα Θεοῦ ἐν Χριστῷ Eph. 5, 20.
Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. τὸ Πνεῦμα μὴ σβέννυτε, προ- 19 20 1 Co. 14, 30. 39. 1 Co. 14, 1.
φητείας μὴ ἐξουθενεῖτε· πάντα δὲ δοκιμάζετε, τὸ 21 1 Co. 14, 29. 1 Jn. 4, 1.
καλὸν κατέχετε· **ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέ-** 22 Job 1, 1. 8; 2, 3.
χεσθε. Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι 23 2 Th. 3, 16.
ὑμᾶς ὁλοτελεῖς, καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα
καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη. πιστὸς 24 1 Co. 1, 9. 2 Th. 3, 3.
ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.
Ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. 25 2 Th. 3, 1.
Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλή- 26 1 Co. 16, 20.
ματι ἁγίῳ. Ἐνορκίζω ὑμᾶς τὸν Κύριον ἀναγνω- 27
σθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς.
Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ 28
μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β

Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκ- 1 1 Th. 1, 1.
κλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν Θεῷ Πατρὶ ἡμῶν καὶ
Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ 2 Ro. 1, 7.
Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ 3 2, 13. 1 Th. 1, 2. 3.
ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυ-
ξάνει ἡ πίστις ὑμῶν καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς

---

21 SR[t] —δε 25 R[m] προσευχ. και 27 ορκιζω | SR[m] τοις αγιοις αδ. 28 υμων. αμην. Προς Θεσσαλονικεις πρωτη εγραφη απο Αθηνων.

Inscr. ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

I, 2 πατρ. ημων

2 Co. 7, 4. Rev. 1, 9. 1 Th. 2, 19; 3, 2. 7. 4 ἑκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους, ὥστε αὐτοὺς
ἡμᾶς ἐν ὑμῖν ἐνκαυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις
τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως
ἐν πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν
1 Th. 2, 12. Ph. 1, 28. Lk. 21, 36. 5 αἷς ἀνέχεσθε, ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ
Θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας
Rev. 18, 6. 7. Ro. 12, 19. 6 τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε, ¹ εἴπερ δίκαιον
παρὰ Θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς
Mt. 25, 31. 1 Th. 3, 13; 4, 16. 7 θλίψιν ¹ καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ᾽
ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἀπ᾽
Ro. 2, 8. Is. 66, 15. Jer. 10, 25. Ps. 79, 6. 1 P. 4, 17. 8 οὐρανοῦ μετ᾽ ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ ¹ **ἐν πυρὶ
φλογός, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσιν Θεὸν**
καὶ **τοῖς μὴ ὑπακούουσιν** τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Κυρίου
Is. 2, 10. 19. 21. 9 ἡμῶν Ἰησοῦ, οἵτινες δίκην τίσουσιν ὄλεθρον αἰώ-
νιον **ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης**
1 Th. 3, 13. Col. 3, 4. Ps. 89, 7; 68, 36 Lxx. Is. 49, 3; 2, 11. 17. 10 **τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς
ἁγίοις αὐτοῦ** καὶ **θαυμασθῆναι** ἐν πᾶσιν τοῖς
πιστεύσασιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν
1 Th. 1, 2. 3. 11 ἐφ᾽ ὑμᾶς, **ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.** Εἰς ὃ καὶ προσευ-
χόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς
κλήσεως ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδο-
κίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει,
Is. 24, 15; 66, 5. Mal. 1, 11. 12 **ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα** τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ
Θεοῦ ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
1 Th. 4, 13–17. 2 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρου-
σίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμῶν
3, 17. 2 ἐπισυναγωγῆς ἐπ᾽ αὐτόν, εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευ-
θῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς μηδὲ θροεῖσθαι, μήτε
διὰ πνεύματος μήτε διὰ λόγου μήτε δι᾽ ἐπιστολῆς
ὡς δι᾽ ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου.

---

4 ημ. αυτ. | καυχασθαι 8 Ιησ. Χριστου
10 πιστευουσιν 12 Ιησ. Χριστου
II, 2 μηδε] μητε | Κυρ.] Χριστου

μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι 3 1 Ti. 4, 1. 1 Jn. 2, 18; 4, 3.
ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον καὶ ἀποκα- Jn. 17, 12.
λυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀνομίας, ὁ υἱὸς τῆς
ἀπωλείας, ὁ ἀντικείμενος **καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ** 4 Dn. 11, 36. Ezk. 28, 2.
πάντα λεγόμενον **Θεὸν** ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν
εἰς τὸν ναὸν **τοῦ Θεοῦ καθίσαι**, ἀποδεικνύντα ἑαυ-
τὸν ὅτι ἔστιν **Θεός**. Οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὢν 5
πρὸς ὑμᾶς ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; καὶ νῦν τὸ κατέχον 6
οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ αὐτοῦ
καιρῷ. τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς 7 Ac. 20, 29.
ἀνομίας· μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου
γένηται. καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται **ὁ ἄνομος**, 8 Is. 11, 4. Job 4, 9. Rev. 19, 15. 20.
ὃν ὁ Κύριος Ἰησοῦς **ἀνελεῖ τῷ πνεύματι τοῦ στό-
ματος αὐτοῦ** καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς
παρουσίας αὐτοῦ, οὗ ἐστιν ἡ παρουσία κατ᾽ ἐνέρ- 9 Mt. 24, 24. Rev. 13, 11–13.
γειαν τοῦ Σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις
καὶ τέρασιν ψεύδους | καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ ἀδικίας 10 2 Co. 2, 15; 4, 3.
τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ᾽ ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀλη-
θείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. καὶ 11 1, 28. 2 Ti. 4, 4.
διὰ τοῦτο πέμπει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης
εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει, ἵνα κριθῶσιν 12
πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ ἀλλὰ
εὐδοκήσαντες τῇ ἀδικίᾳ.

Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ 13 1, 3. Eph. 1, 4. Dt. 33, 12. 1 Th. 2, 13; 4, 7.
πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ **ἠγαπημένοι ὑπὸ
Κυρίου**, ὅτι εἵλατο ὑμᾶς ὁ Θεὸς ἀπ᾽ ἀρχῆς εἰς
σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῷ Πνεύματος καὶ πίστει
ἀληθείας, εἰς ὃ καὶ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγ- 14 1 Th. 4, 7; 5, 9.
γελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, 15 3, 6.

---

3 ανομ.] SR[t] αμαρτιας 4 Θεου ως Θεον | ἐστὶ 6 εαυτου 8 SR[m] –Ιησ. | SR[m] αναλωσει 10 της αδ. εν τοις 11 πεμψει 12 αλλ | εν τη αδ. 13 ειλετο | R[m] απαρχην 14 SR –και

στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδι-
δάχθητε εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν.
1 Th. 3, 11–13. 16 Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ὁ
Θεὸς ὁ Πατὴρ ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς καὶ δοὺς
παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι,
17 παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας καὶ στηρίξαι ἐν
παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ.
Col. 4, 3. 1 Th. 5, 25. 3 Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν,
ἵνα ὁ λόγος τοῦ Κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζηται
2 καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν
ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων
1 Th. 5, 24. 3 ἡ πίστις. Πιστὸς δέ ἐστιν ὁ Κύριος, ὃς
στηρίξει ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.
1 Th. 4, 10. 2 Co. 7, 16. Gal. 5, 10. 4 πεποίθαμεν δὲ ἐν Κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγ-
5 γέλλομεν καὶ ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. Ὁ δὲ
Κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν
ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ
Χριστοῦ.
Mt. 18, 17. Ro. 16, 17. 1 Th. 5, 14; 4, 1. 6 Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι
τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς
ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος
καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρελάβετε παρ'
1 Th. 2, 1; 1, 6. 7 ἡμῶν. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι
1 Co. 4, 12. 1 Th. 2, 9. Ph. 3, 17. 8 ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, ꜝ οὐδὲ
δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ' ἐν
κόπῳ καὶ μόχθῳ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι
Mt. 10, 10. 1 Th. 1, 6. 7. 1 Co. 4, 16. 9 πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν· οὐχ ὅτι οὐκ
ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν
Gn. 3, 19. 1 Th. 3, 4; 4, 11. 10 ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν
πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις

---

16 ο 3°] και   17 στηρ. υμας | λογ. και εργ.
III, 4 παραγγ. υμιν   5 —την 2°   6 Κυρ. ημων | S παρελαβε Rᵗ παρελαβοσαν   8 νυκτα και ημεραν
10 (R οτι Ει)

οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. ἀκούομεν 11 1 Th. 5, 14.
γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν
ἐργαζομένους ἀλλὰ περιεργαζομένους· τοῖς δὲ 12 1 Th. 4, 11. 8.
τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν ἐν
Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζό-
μενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. Ὑμεῖς δέ, 13 Gal. 6, 9.
ἀδελφοί, μὴ ἐγκακήσητε καλοποιοῦντες. εἰ δέ 14 6. 1 Co. 5, 9. 11.
τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπι-
στολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε, μὴ συναναμίγνυσθαι
αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ· καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, 15 1 Th. 5, 13. 14.
ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν. Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος 16 1 Th. 5, 23.
τῆς εἰρήνης δῴη ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν
παντὶ τρόπῳ. ὁ Κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.
Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὅ ἐστιν 17 2, 2. 1 Co. 16, 21.
σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτως γράφω. ἡ 18
χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ
πάντων ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α

Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ κατ᾽ ἐπι- 1 Col. 1, 27.
ταγὴν Θεοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ
τῆς ἐλπίδος ἡμῶν | Τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ ἐν 2 Tit. 1, 4.
πίστει· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς
καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

---

12 παρακ. δια του Κυρ. ημων Ιησ. Χριστου 13 εκκακησητε 14 σημ.· και μη συναναμιγνυσθε 18 υμων. αμην.

Προς Θεσσαλονικεις δευτερα εγραφη απο Αθηνων.

Inscr. ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

I, 1 Ιησ. Χρ. | και Κυριου Ιησ. Χρ. 2 πατρ. ημων

Ac. 20, 1. 3 Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ,
πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς
4, 7. 4 τισὶν μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν | μηδὲ προσέχειν
μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ἐκ-
ζητήσεις παρέχουσιν μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν Θεοῦ
Ro. 13, 10. Gal. 5, 6. 5 τὴν ἐν πίστει· τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας
ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως
6, 4. 20. 6 ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου, ὧν τινες ἀστο-
7 χήσαντες ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, θέλοντες
εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέ-
Ro. 7, 12. 8 γουσιν μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται. Οἴδαμεν
δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται,
9 | εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ
καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνο-
σίοις καὶ βεβήλοις, πατρολῴαις καὶ μητρολῴαις,
6, 3. 10 ἀνδροφόνοις, | πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδι-
σταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαι-
6, 15. 11 νούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται, κατὰ τὸ εὐαγγέλιον
τῆς δόξης τοῦ μακαρίου Θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ.
Ac. 9, 15. 1 Co. 15, 9. 10. Gal. 1, 13–16. 12 Χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ
τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο θέμενος
13 εἰς διακονίαν, τὸ πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ
διώκτην καὶ ὑβριστήν· ἀλλὰ ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν
14 ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ, ὑπερεπλεόνασεν δὲ ἡ χάρις
τοῦ Κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς
Lk. 15, 2; 19, 10. 15 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης
ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς
τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι· ὧν πρῶτός εἰμι
16 ἐγώ· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ
ἐνδείξηται Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν ἅπασαν μακρο-
θυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πι-

---

4 ζητησεις | οικοδομιαν 9 πατραλωαις και μητραλωαις 12 και χαρ. | R^m ενδυναμουντι 13 τον προτ. | αλλ 16 πασαν

στεύειν ἐπ᾽ αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Τῷ δὲ Βα- 17 Ro. 16, 27.
σιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ ἀοράτῳ μόνῳ Θεῷ,
τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.
Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον 18 6, 12. Jude 3.
Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας,
ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν,
ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἥν τινες 19 3, 9; 6, 10.
ἀπωσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν· ὧν 20 2 Ti. 2, 17. 1 Co. 5, 5.
ἐστιν Ὑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα
τῷ Σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσιν μὴ βλασφημεῖν.

Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι 2 Ph. 4, 6.
δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ
πάντων ἀνθρώπων, ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων 2
τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον
βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι.
τοῦτο καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ Σωτῆρος 3 1, 1; 4, 10.
ἡμῶν Θεοῦ, ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι 4 Ezk. 18, 23. 2 P. 3, 9.
καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. εἷς γὰρ Θεός, 5 Ro. 3, 29. 30. He. 12, 24.
εἷς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος
Χριστὸς Ἰησοῦς, ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ 6 Gal. 1, 4; 2, 20. Tit. 2, 14.
πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις· εἰς ὃ ἐτέθην 7 2 Ti. 1, 11. Gal. 2, 7. 8.
ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος, ἀλήθειαν λέγω, οὐ
ψεύδομαι, διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀλη-
θείᾳ. Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας 8
ἐν παντὶ τόπῳ ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς
ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ. Ὡσαύτως γυναῖκας ἐν 9 1 P. 3, 3–5.
καταστολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης
κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν καὶ χρυσίῳ ἢ
μαργαρίταις ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, ἀλλ᾽ ὃ πρέπει 10 5, 10.
γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν, δι᾽ ἔργων
ἀγαθῶν. Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ 11 Eph. 5, 22.

---

17 *μονω σοφω Θ.*
II, 1 (**R** *παντων,*) 3 *τουτο γαρ* 7 *λεγω εν Χριστω* 9 *ωσ. και τας γυν.* | *πλεγ., η χρυσω, η*

1 Co. 14, 34. Gn. 3, 16. 12 ὑποταγῇ· διδάσκειν δὲ γυναικὶ οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ
Gn. 1, 27; 2, 7. 22. 1 Co. 11, 8. 9. 13 αὐθεντεῖν ἀνδρός, ἀλλ᾽ εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. Ἀδὰμ
Gn. 3, 6. 2 Co. 11, 3. 14 γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὕα. καὶ Ἀδὰμ οὐκ
ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἐξαπατηθεῖσα ἐν παραβάσει
15 γέγονεν· σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν
μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἁγιασμῷ μετὰ
σωφροσύνης.

Ac. 20, 28. 3 Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται,
Tit. 1, 6. 7. 2 καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον
ἀνεπίλημπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφά-
λιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν,
3 ˈμὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, ἀλλὰ ἐπιεικῆ, ἄμαχον,
1 S. 2, 12. 4 ἀφιλάργυρον, ˈτοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστά-
μενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης
5 σεμνότητος, (εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι
οὐκ οἶδεν, πῶς ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπιμελήσεται;)
6 ˈμὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ
5, 10. 1 Co. 5, 12. 13. 2 Co. 8, 21. 7 τοῦ διαβόλου. δεῖ δὲ καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν
ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ
Ph. 1, 1. Ac. 6, 3. 8 καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. Διακόνους ὡσαύτως
σεμνούς, μὴ διλόγους, μὴ οἴνῳ πολλῷ προσέ-
9 χοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, ἔχοντας τὸ μυστήριον
10 τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. καὶ οὗτοι δὲ
δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν
Tit. 2, 3. 11 ἀνέγκλητοι ὄντες. γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ
2 12 διαβόλους, νηφαλίους, πιστὰς ἐν πᾶσιν. διάκονοι
ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς
13 προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων. οἱ γὰρ καλῶς
διακονήσαντες βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦν-
ται καὶ πολλὴν παρρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν

---

12 *γυν. δε διδ.* 13 Εὖα 14 *απατηθεισα*
15. III 1, (R^m *σωφροσυνης· πιστος ο λογος.*)
III, 2 *νηφαλεον* 3 *πληκτ., μη αισχροκερδη, αλλ*
7 *δε αυτον και* 11 *νηφαλεους*

Χριστῷ Ἰησοῦ. Ταῦτά σοι γράφω ἐλπίζων 14
ἐλθεῖν πρὸς σὲ τάχειον· ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα 15 2 Ti. 2, 20. Eph. 2, 19—22.
εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις
ἐστὶν ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος, στῦλος καὶ ἑδραίωμα
τῆς ἀληθείας. καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶν 16 Jn.1,14. Jn.16,10. Ro.1,4. Mk.16,19.
τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον·

Ὃς ἐφανερώθη ἐν σαρκί,
ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι,
ὤφθη ἀγγέλοις,
ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν,
ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ,
ἀνελήμφθη ἐν δόξῃ.

Τὸ δὲ Πνεῦμα ῥητῶς λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις 4 2 Ti. 3,1. 2 P. 3, 3. Jude 18. 1 Jn. 2,18.
καιροῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως, προσ-
έχοντες πνεύμασιν πλάνοις καὶ διδασκαλίαις
δαιμονίων, ˈ ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυστη- 2
ριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, κωλυόντων 3 Gn. 9, 3. 1 Co. 10, 30. 31.
γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ Θεὸς ἔκτισεν
εἰς μετάλημψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ
ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. ὅτι πᾶν κτίσμα Θεοῦ 4 Gn. 1, 31. Ac. 10, 15.
καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας
λαμβανόμενον· ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου Θεοῦ 5
καὶ ἐντεύξεως. Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελ- 6
φοῖς καλὸς ἔσῃ διάκονος Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἐντρε-
φόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς
διδασκαλίας ᾗ παρηκολούθηκας· τοὺς δὲ βεβή- 7 1, 4 ; 6, 20. 2 Ti. 2, 16. 23. Tit. 1, 14 ; 3, 9.
λους καὶ γραώδεις μύθους παραιτοῦ. γύμναζε δὲ
σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν. ἡ γὰρ σωματικὴ γυμ- 8 6, 6.
νασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια
πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα
ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. πιστὸς ὁ 9 1, 15.

---

14 R εν ταχει 16 ος] S Θεος R[m] ὃ
IV, 2 κεκαυτηριασμενων 6 Ιησ. Χρ.

2, 3. 4. 10 λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος· εἰς τοῦτο γὰρ
κοπιῶμεν καὶ ἀγωνιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ
Θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστιν Σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων,
μάλιστα πιστῶν.
11 Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. μηδείς σου
Tit. 2, 15. 12 τῆς νεότητος καταφρονείτω, ἀλλὰ τύπος γίνου
τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ,
13 ἐν πίστει, ἐν ἁγνείᾳ. ἕως ἔρχομαι πρόσεχε τῇ
5, 22. 14 ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. μὴ
Ac. 6, 6; 8, 17. ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ
2 Ti. 1, 6. προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσ-
15 βυτερίου. ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου
Ro. 11, 14. 16 ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ πᾶσιν. ἔπεχε σεαυτῷ καὶ
τῇ διδασκαλίᾳ, ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν
καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.
Lv. 19, 32. 5 Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει
2 ὡς πατέρα, νεωτέρους ὡς ἀδελφούς, ¦ πρεσβυτέρας
ὡς μητέρας, νεωτέρας ὡς ἀδελφὰς ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ.
5. 3 Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. εἰ δέ τις χήρα
4 τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν
ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς
προγόνοις· τοῦτο γάρ ἐστιν ἀπόδεκτον ἐνώπιον
Jer. 49, 11. 5 τοῦ Θεοῦ. ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη
Lk. 2, 37; 18, 7. ἤλπικεν ἐπὶ Θεὸν καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσιν
6 καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας· ἡ δὲ
7 σπαταλῶσα ζῶσα τέθνηκεν. καὶ ταῦτα παράγ-
8 γελλε, ἵνα ἀνεπίλημπτοι ὦσιν. εἰ δέ τις τῶν
ἰδίων καὶ μάλιστα οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν
9 πίστιν ἤρνηται καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων. Χήρα
καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκοντα γεγονυῖα,
He. 13, 2. 10 ἑνὸς ἀνδρὸς γυνή, ¦ ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη,
Jn. 13, 14.

---

9 (SR αξιος.) 10 γαρ και κοπ. και ονειδιζομεθα
12 αγαπ., εν πνευματι, εν π. 15 η εν πασ.
V, 4 καλον και αποδ. 5 τον Θεον 8 των οικ.
9 (εξηκοντα, γεγονυια ενος)

εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ ἁγίων πόδας
ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ
ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν. νεωτέρας δὲ χήρας παραι- 11
τοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσιν τοῦ Χριστοῦ,
γαμεῖν θέλουσιν, ἔχουσαι κρίμα ὅτι τὴν πρώτην 12
πίστιν ἠθέτησαν· ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσιν 13 2 Th. 3, 11.
περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ ἀλλὰ
καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέ-
οντα. βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνο- 14 1 Co. 7, 9.
γονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι
τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν· ἤδη γάρ τινες 15
ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ Σατανᾶ. εἴ τις πιστὴ 16
ἔχει χήρας, ἐπαρκείτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω
ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.
Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς 17 Ro.12,8. Ph.2,29.
ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ
διδασκαλίᾳ. λέγει γὰρ ἡ γραφή **Βοῦν ἀλοῶντα** 18 Dt. 25, 4; 24, 15. 1Co.9,9. Lk. 10,7.
οὐ φιμώσεις, καί Ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ
αὐτοῦ. κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παρα- 19 Dt. 19, 15. 2 Co. 13, 1. Mt. 18, 16.
δέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ **ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων.**
Τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα 20 Gal. 2, 14.
καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσιν. διαμαρτύρομαι 21 Lk. 9, 26.
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν
ἐκλεκτῶν ἀγγέλων ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προ-
κρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλισιν. Χεῖρας 22 4, 14.
ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις
ἀλλοτρίαις· σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει. Μηκέτι ὑδρο- 23
πότει, ἀλλὰ οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμαχον
καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. Τινῶν ἀνθρώ- 24
πων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσιν προάγουσαι εἰς
κρίσιν, τισὶν δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν· ὡσαύτως 25
καὶ τὰ ἔργα τὰ καλὰ πρόδηλα, καὶ τὰ ἄλλως

---

16 πιστος η πιστη   21 και Κυριου Ιησ. Χρ.
23 αλλ | στομ. σου   25 τα καλα εργα προδ. εστι·

Eph. 6, 5. Tit. 2, 9. 10. 6 ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύνανται. Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ
ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης τιμῆς
ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ
Philm. 16. 2 καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται. οἱ δὲ πιστοὺς
ἔχοντες δεσπότας μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι ἀδελ-
φοί εἰσιν, ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοί
εἰσιν καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμ-
βανόμενοι.
Gal. 1, 6–9. 2 Ti. 1, 13. 3 Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει. ¦ εἴ τις ἑτερο-
διδασκαλεῖ καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσιν λόγοις,
τοῖς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ
4 κατ᾽ εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, ¦ τετύφωται, μηδὲν
ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ
λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασ-
2 Ti. 3, 8; 4, 4. Tit. 1, 14. 5 φημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί, ¦ διαπαρατριβαὶ διε-
φθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν καὶ ἀπεστερημένων
τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέ-
4, 8. Ph. 4, 11. 12. He. 13, 5. 6 βειαν. ἔστιν δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια
Ec. 5, 14. Job 1, 21. 7 μετὰ αὐταρκείας· οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς
τὸν κόσμον, ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα·
Pr. 30, 8. 8 ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις
Pr. 23, 4; 28, 22. 9 ἀρκεσθησόμεθα. οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν
ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυ-
μίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες
βυθίζουσιν τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώ-
Eph. 5, 5. 10 λειαν. ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστιν ἡ
φιλαργυρία, ἧς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν
ἀπὸ τῆς πίστεως καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις
2 Ti. 2, 22. 11 πολλαῖς. Σὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε Θεοῦ, ταῦτα φεῦγε·
δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην,

---

25 δυναται
VI, 2 (αγαπητοι,) 3 SR nova sectio 5 παρα-
διατριβαι | ευσεβειαν. αφιστασο απο των τοιουτων.
7 δηλον οτι 11 του Θεου

ὑπομονήν, πραϋπαθίαν. ἀγωνίζου τὸν καλὸν 12 1 Co. 9, 25. 26. 2 Ti. 4, 7.
ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς,
εἰς ἣν ἐκλήθης καὶ ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμο-
λογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων. παραγγέλλω 13 Jn. 18, 36. 37; 19, 11.
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τοῦ ζωογονοῦντος τὰ πάντα
καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ
Ποντίου Πειλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν, τηρῆσαί 14
σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον ἀνεπίλημπτον μέχρι τῆς
ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν 15 1, 11. Rev. 17, 14. Dt. 10, 17.
καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος Δυνάσ-
της, ὁ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ Κύριος
τῶν κυριευόντων, ¦ ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς 16 Ex. 33, 20.
οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων οὐδὲ
ἰδεῖν δύναται· ᾧ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον· ἀμήν.
Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε μὴ 17 Ps. 62, 10. Lk. 12, 20. Ro. 12, 16.
ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδη-
λότητι, ἀλλ᾽ ἐπὶ Θεῷ τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα
πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν, ¦ ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν 18
ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς,
ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ 19 Mt. 6, 20.
μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς ὄντως ζωῆς. Ὦ 20 4, 7. 2 Ti. 1, 14.
Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος
τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς
ψευδωνύμου γνώσεως, ἥν τινες ἐπαγγελλόμενοι 21 1, 6. 2 Ti. 2, 18.
περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν.

Ἡ χάρις μεθ᾽ ὑμῶν.

---

11 πραοτητα. 12 και εκληθ. 13 Παραγγ. σοι | ζωοποιουντος 17 επι 2°] εν τω | τω ζωντι, τω παρ. | πλουσ. παντα 19 οντως] αιωνιου 20 παρακαταθηκην 21 χαρ. μετα σου. αμην.

Προς Τιμοθεον πρωτη εγραφη απο Λαοδικειας, ητις εστι μητροπολις Φρυγιας της Πακατιανης.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β

1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελή-
ματος Θεοῦ κατ᾽ ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ
2 Ἰησοῦ | Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ· χάρις, ἔλεος,
εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ
Κυρίου ἡμῶν.
Ac. 23, 1; 24, 16. Ph. 3, 5. 3 Χάριν ἔχω τῷ Θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων
ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν
περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσίν μου νυκτὸς καὶ
4 ἡμέρας, | ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν
Ac. 16, 1. 5 δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ, | ὑπόμνησιν λαβὼν
τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνῴκησεν
πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωΐδι καὶ τῇ μητρί
1 Th. 5, 19. 1 Ti. 4, 14. 6 σου Εὐνίκῃ, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. Δι᾽ ἣν
αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα
τοῦ Θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν
Ro. 8, 15. 7 χειρῶν μου. οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα
δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σω-
Ro. 1, 16. 8 φρονισμοῦ. μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον
τοῦ Κυρίου ἡμῶν μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ,
ἀλλὰ συνκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύ-
Tit. 3, 5. 9 ναμιν Θεοῦ, τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος
κλήσει ἁγίᾳ, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν ἀλλὰ κατὰ
ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν, τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν
Ro. 16, 26. 1 Co. 15, 55. 57. He. 2, 14. 10 Χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων, φανερω-
θεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Σωτῆρος

Inscr. ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

I, 1 Ιησ. Χριστου 3.4 (R , νυκτος και ημερας επιπ.) 5 λαμβανων | Ευνεικη 9 κατ ιδ.

ἡμῶν Χριστοῦ Ἰησοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν
θάνατον φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ
τοῦ εὐαγγελίου, εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπό- 11 1 Ti. 2, 7.
στολος καὶ διδάσκαλος· δι᾽ ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα 12
πάσχω, ἀλλ᾽ οὐκ ἐπαισχύνομαι, οἶδα γὰρ ᾧ
πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός ἐστιν τὴν
παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν.
ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων ὧν παρ᾽ ἐμοῦ 13 1 Ti. 6, 3. Tit. 2, 1.
ἤκουσας ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ· τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ 14 1 Ti. 6, 20.
Πνεύματος Ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν.
Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ 15 4, 16.
ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστιν Φύγελος καὶ Ἑρμογένης.
δῴη ἔλεος ὁ Κύριος τῷ Ὀνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι 16
πολλάκις με ἀνέψυξεν καὶ τὴν ἅλυσίν μου οὐκ
ἐπαισχύνθη, ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ σπουδαίως 17
ἐζήτησέν με καὶ εὗρεν·—δῴη αὐτῷ ὁ Κύριος 18 Jude 21.
εὑρεῖν ἔλεος παρὰ Κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ·—
καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησεν, βέλτιον σὺ
γινώσκεις.

Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι 2
τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ ἃ ἤκουσας παρ᾽ ἐμοῦ 2
διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς
ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους
διδάξαι. συνκακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης 3 1, 8; 4, 5.
Χριστοῦ Ἰησοῦ. οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέ- 4
κεται ταῖς τοῦ βίου πραγματίαις, ἵνα τῷ στρατο-
λογήσαντι ἀρέσῃ. ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ 5 4, 8.
στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. τὸν 6 1 Co. 9, 7. 10.
κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μετα-
λαμβάνειν. νόει ὃ λέγω· δώσει γάρ σοι ὁ 7

---

10 Ιησ. Χρ. 11 διδ. εθνων 14 παρακαταθηκην 15 Φυγελλος 16 επησχυνθη 17 σπουδαιοτερον II, 3 συ ουν κακοπαθησον | Ιησ. Χρ. 7 ὁ] α | δωη

Ro. 1, 3; 2, 16. 1 Co. 15, 4. 20. 2 S. 7, 12. 8 Κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσιν. Μνημόνευε Ἰησοῦν
Χριστὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος
Eph. 3, 1. 13. Ph. 2, 17. Ph. 1, 12–14. 9 Δαυείδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου· ἐν ᾧ κακοπαθῶ
μέχρι δεσμῶν ὡς κακοῦργος, ἀλλὰ ὁ λόγος τοῦ
Col. 1, 24. 10 Θεοῦ οὐ δέδεται. διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ
τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσιν
τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου.
2 Co. 4, 11. 11 Πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ
Mt. 10, 33. 12 συνζήσομεν· εἰ ὑπομένομεν, καὶ συνβασιλεύ-
σομεν· εἰ ἀρνησόμεθα, κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς·
Ro. 3, 2. 3. Nu. 23, 19. 13 εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει, ἀρνήσασθαι
1 Ti. 6, 4. Tit. 3, 9. 14 γὰρ ἑαυτὸν οὐ δύναται. Ταῦτα ὑπομίμνησκε,
διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ μὴ λογο-
μαχεῖν, ἐπ' οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ
1 Ti. 4, 6. Tit. 2, 7. 8. Lk. 12, 42. 15 τῶν ἀκουόντων. σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον
παραστῆσαι τῷ Θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον,
1 Ti. 4, 7. 16 ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. τὰς δὲ
βεβήλους κενοφωνίας περιΐστασο· ἐπὶ πλεῖον
1 Ti. 1, 20. 17 γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας, καὶ ὁ λόγος αὐτῶν
ὡς γάγγραινα νομὴν ἕξει· ὧν ἐστιν Ὑμέναιος
18 καὶ Φιλητός, οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστό-
χησαν, λέγοντες ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ
Nu. 16, 5. 26. Is. 26, 13; 28, 16. 17. Jn. 10, 14. 19 ἀνατρέπουσιν τήν τινων πίστιν. ὁ μέντοι στερεὸς
θεμέλιος τοῦ Θεοῦ ἕστηκεν, ἔχων τὴν σφραγῖδα
ταύτην **Ἔγνω Κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ,** καί
Ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ **ὀνομάζων τὸ ὄνομα**
1 Co. 3, 12. 20 **Κυρίου.** ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστιν μόνον
σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ
ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν·
3, 17. 21 ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται
σκεῦος εἰς τιμήν, ἡγιασμένον, εὔχρηστον τῷ

---

9 αλλ   11 (R[t] λογος Ει)   12 *αρνουμεθα*   13 –*γαρ*   14 Θεου] SR[t] Κυριου | *επ*] *εις*   18 SR[t] *την αναστ.*   19 Κυριου] Χριστου   21 *και ευχρ.*

δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον.
τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε, δίωκε δὲ δι- 22 1 Ti. 6, 11; 1, 5.
καιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν
ἐπικαλουμένων τὸν Κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας.
τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, 23 1 Ti. 4, 7.
εἰδὼς ὅτι γεννῶσιν μάχας· δοῦλον δὲ Κυρίου οὐ 24 Tit. 1, 7.
δεῖ μάχεσθαι ἀλλὰ ἤπιον εἶναι πρὸς πάντας,
διδακτικόν, ἀνεξίκακον, | ἐν πραΰτητι παιδεύοντα 25 1 Ti. 2, 4.
τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μή ποτε δῴη αὐτοῖς ὁ
Θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, καὶ 26
ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐζω-
γρημένοι ὑπ᾽ αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.
Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις 3 1 Ti. 4, 1.
ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί· ἔσονται γὰρ οἱ ἄν- 2 Ro. 1, 29 ss.
θρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερή-
φανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι,
ἀνόσιοι, | ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, 3
ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, | προδόται, προπετεῖς, 4 Ph. 3, 19.
τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, Mt. 7, 15. 21.
ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας τὴν δὲ δύναμιν 5 Ro. 2, 20. Tit. 1, 16.
αὐτῆς ἠρνημένοι· καὶ τούτους ἀποτρέπου. ἐκ 6 Mt. 23, 14. Tit. 1, 11.
τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας καὶ
αἰχμαλωτίζοντες γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρ-
τίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, | πάντοτε 7 2, 25.
μανθάνοντα καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας
ἐλθεῖν δυνάμενα. ὃν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ 8 Ex. 7, 11. 22. 1 Ti. 6, 5; 1, 12.
Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτως καὶ οὗτοι
ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι
τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. ἀλλ᾽ οὐ 9
προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον· ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν
ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο.

---

24 αλλ 25 πραοτητι | δω 26 (SR[m] υπ αυτου, εις)
III, 6 αιχμαλωτευοντες τα γυν.

10 Σὺ δὲ παρηκολούθησάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ
ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ,
Ac. 13, 50; 14, 5. 19. 11 τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, | τοῖς διωγμοῖς, τοῖς
Ps. 34, 19. παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν
Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις· οἵους διωγμοὺς ὑπήνεγκα,
Mt. 16, 24. Ac. 14, 22. 12 καὶ ἐκ πάντων με ἐρύσατο ὁ Κύριος. καὶ πάντες
δὲ οἱ θέλοντες ζῆν εὐσεβῶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
1 Ti. 4, 1. 13 διωχθήσονται. πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες
προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώ-
2, 2. 14 μενοι. σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης,
Jn. 5, 39. Ps. 119, 99. 15 εἰδὼς παρὰ τίνων ἔμαθες, | καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους
ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι
εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
2 P. 1, 19—21. Ro. 15, 4. 16 πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς
διδασκαλίαν, πρὸς ἐλεγμόν, πρὸς ἐπανόρθωσιν,
1 Ti. 6, 11. 17 πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ, | ἵνα ἄρτιος ᾖ
ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
Ac. 10, 42. Ro. 14, 9. 10. 1 P. 4, 5. 4 ἐξηρτισμένος. Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ
Θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ, τοῦ μέλλοντος κρίνειν
ζῶντας καὶ νεκρούς, καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ
Ac. 20, 20. 31. 2 καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ· κήρυξον τὸν λόγον,
ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως, ἔλεγξον, ἐπιτίμησον,
παρακάλεσον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ.
1, 13. 1 Ti. 4, 1. 3 ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας
οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας
ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσιν διδασκάλους κνηθόμενοι
1 Ti. 4, 7. 2 Th. 2, 11. 4 τὴν ἀκοήν, καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν
ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπή-
2, 3. Eph. 4, 11. 5 σονται. σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσιν, κακοπάθησον,
ἔργον ποίησον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου

---

10 *παρηκολουθηκας* 12 *ευσ. ζην* 14 *τινος* 15 *τα ιερα* 16 (SR^m *θεοπνευστος,*) | *ελεγχον*

IV, 1 (R^m *Διαμαρτυρομαι,*) | *ενωπ.*] *ουν εγω εν.* | *και του Κυριου Ιησ. Χρ.* | *και* 3°] *κατα* | (SR^t *βασ. αυτου,*) 3 *τας επιθ. τας ιδ.*

πληροφόρησον. Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, 6 Ph. 2, 17.
καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκεν.
τὸν καλὸν ἀγῶνα ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέ- 7 1 Co. 9, 25. 1 Ti. 6, 12. Ph. 3, 14.
λεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· λοιπὸν ἀπόκειταί 8 2, 5. 1 P. 5, 4. Ja. 1, 12. Rev. 2, 10.
μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει
μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος
κριτής, οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς
ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.
Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με ταχέως· Δημᾶς 9 21. 1, 4.
γάρ με ἐγκατέλιπεν ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ 10 Col. 4, 14.
ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην, Κρήσκης εἰς Γαλα-
τίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν· Λουκᾶς ἐστιν μόνος 11 Ac. 15, 37. Col. 4, 10.
μετ᾽ ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυ-
τοῦ· ἔστιν γάρ μοι εὔχρηστος εἰς διακονίαν. Τυ- 12 Ac. 20, 4. Eph. 6, 21. Col. 4, 7.
χικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἔφεσον. τὸν φελόνην, 13
ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρῳάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος
φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας.
Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδεί- 14 1 Ti. 1, 20. 2 S. 3, 39. Ps. 28, 4; 62, 12. Pr. 24, 12.
ξατο· **ἀποδώσει αὐτῷ ὁ Κύριος κατὰ τὰ ἔργα
αὐτοῦ**· | ὃν καὶ σὺ φυλάσσου· λίαν γὰρ ἀντέστη 15
τοῖς ἡμετέροις λόγοις. Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπο- 16 1, 15.
λογίᾳ οὐδείς μοι παρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με
ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖς λογισθείη· | ὁ δὲ Κύριός 17 Ps. 22, 21. Dn. 6, 21. 28. Ac. 23, 11; 27, 23.
μοι παρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσέν με, ἵνα δι᾽ ἐμοῦ
τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ καὶ ἀκούσωσιν πάντα
τὰ ἔθνη, καὶ ἐρύσθην **ἐκ στόματος λέοντος**. ῥύ- 18
σεταί με ὁ Κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ καὶ
σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον·
ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.
Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν καὶ τὸν Ὀνη- 19 Ac. 18, 2. 1, 16. Ro. 16,
σιφόρου οἶκον. Ἔραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ, 20 Ac. 19, 22. Ac. 20, 4; 21, 29.

---

6 της εμης αναλ. εφ. 7 τον αγ. τον καλον 14 αποδωη 15 ανθεστηκε 16 συμπαρεγενετο 17 ακουση 18 και ρυσ.

Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα.
21 | Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. Ἀσπάζεταί
σε Εὔβουλος καὶ Πούδης καὶ Λίνος καὶ Κλαυδία
καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.
22 Ὁ Κύριος μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις
μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

1 Παῦλος δοῦλος Θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ
Χριστοῦ κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν Θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν
2 ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν | ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς
αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς Θεὸς πρὸ
Eph. 1, 9. 10. 1 Ti. 1, 1. 11. 3 χρόνων αἰωνίων, ἐφανέρωσεν δὲ καιροῖς ἰδίοις τὸν
λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ'
1 Ti. 1, 2. 4 ἐπιταγὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, Τίτῳ γνησίῳ
τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν· χάρις καὶ εἰρήνη ἀπὸ
Θεοῦ Πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Σωτῆρος
ἡμῶν.
5 Τούτου χάριν ἀπέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα
τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς κατὰ
1 Ti. 3, 2–4. 6 πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διεταξάμην, | εἴ
τίς ἐστιν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνήρ, τέκνα
ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας ἢ ἀνυπό-
1 Co. 4, 1. 2 Ti. 2, 24. 1 P. 5, 2. 7 τακτα. δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι

---

22 Κυρ. Ιησους Χριστος | υμων. αμην.
Προς Τιμοθεον δευτερα, της Εφεσιων εκκλησιας πρωτον επισκοπον χειροτονηθεντα, εγραφη απο Ρωμης, οτε εκ δευτερου παρεστη Παυλος τω Καισαρι Νερωνι.

Inscr. ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

I, 4 και 1°] ελεος | και Κυριου Ιησ. Χρ. 5 κατελιπον | (SR διεταξαμην·)

ὡς Θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ
πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ¦ ἀλλὰ 8
φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον,
ἐγκρατῆ, ¦ ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν 9 2, 1. 1 Ti. 1, 10. 2 Ti. 4, 3.
πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν
τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ καὶ τοὺς ἀντιλέ-
γοντας ἐλέγχειν. Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ ἀνυπό- 10
τακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ
ἐκ τῆς περιτομῆς, ¦ οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν, οἵτινες 11 Tit. 3, 6. Jn. 10, 12. 1 P. 5, 2.
ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσιν διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ
αἰσχροῦ κέρδους χάριν. εἶπέν τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος 12
αὐτῶν προφήτης

Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες
ἀργαί.

¦ ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. δι᾽ ἣν αἰτίαν 13 2 Ti. 4, 2.
ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ
πίστει, μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις καὶ 14 1 Ti. 4, 7.
ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων τὴν ἀλή-
θειαν. πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ 15 Mt. 15, 11. Ro. 14, 20.
μεμιαμμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρόν, ἀλλὰ
μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις.
Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρ- 16 2 Ti. 3, 5.
νοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς
πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδασ- 2 1 Ti. 6, 3. 2 Ti. 1, 13.
καλίᾳ. πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνούς, 2 1 Ti. 5, 1.
σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ
ὑπομονῇ· πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι 3 1 Ti. 3, 11.
ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, μηδὲ οἴνῳ πολλῷ
δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους, ¦ ἵνα σωφρονί- 4
ζωσιν τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους,

---

10 πολλ. και ανυποτακτοι ματ. | —της 15 παντα μεν | μεμιασμενοις

II, 3 , μηδε (**R** —,)] , μη

Eph. 5, 22. 5 | σώφρονας, ἁγνάς, οἰκουργούς, ἀγαθάς, ὑποτασ-
σομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ
6 Θεοῦ βλασφημῆται. Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως
1 Ti. 4, 12. 1 P. 5, 3. 7 παρακάλει σωφρονεῖν | περὶ πάντα, σεαυτὸν
παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδα-
1 P. 2, 15. 8 σκαλίᾳ ἀφθορίαν, σεμνότητα, | λόγον ὑγιῆ
ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ μηδὲν
Eph. 6, 5. 1 Ti. 6, 1. 1 P. 2, 18. 9 ἔχων λέγειν περὶ ἡμῶν φαῦλον. δούλους ἰδίοις
δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι ἐν πᾶσιν, εὐαρέστους
1, 3. 10 εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, | μὴ νοσφιζομένους,
ἀλλὰ πᾶσαν πίστιν ἐνδεικνυμένους ἀγαθήν, ἵνα
τὴν διδασκαλίαν τὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ
11 κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν. Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις
Eph. 1, 4. 1 Jn. 2, 16. 12 τοῦ Θεοῦ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, παιδεύουσα
ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσ-
μικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς
1 Co. 1, 7. Ro. 5, 2. Ph. 3, 20. 13 ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, προσδεχόμενοι τὴν
μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ
μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ
Gal. 1, 4. 1 Ti. 2, 6. Eph. 2, 10. Ps. 130, 8. Ex. 19, 5. Dt. 14, 2. Ezk. 37, 23. 1 P. 3, 13. 14 Ἰησοῦ, ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἵνα **λυτρώ-**
σηται ἡμᾶς **ἀπὸ πάσης ἀνομίας** καὶ **καθαρίσῃ**
ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων.
1 Ti. 4, 12. 15 Ταῦτα λάλει καὶ παρακάλει καὶ ἔλεγχε μετὰ
πάσης ἐπιταγῆς· μηδείς σου περιφρονείτω.
1 P. 2, 13. 3 Ὑπομίμνησκε αὐτοὺς ἀρχαῖς ἐξουσίαις ὑποτάσ-
σεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
Ph. 4, 5. 2 ἑτοίμους εἶναι, | μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους
εἶναι, ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πραΰτητα
1 Co. 6, 11. Eph. 2, 2; 5, 8. 3 πρὸς πάντας ἀνθρώπους. Ἦμεν γάρ ποτε καὶ

---

5 *οικουρους* 6.7 (**SR** *σωφρονειν, περι παντα σεαυτ.*) 7 *αδιαφθοριαν* 8 (*υγιη,*) | *περι υμων λεγ. φαυλ.* 9 (**SR** *υποτασσ., εν πασιν ευαρ.*) 10 *πιστ. πασαν* | —*την* 2° 11 S *η σωτηρ.* (R^m^ *, σωτηρ.*) 13 (R^m^ Θεου,) | (R^t^ *ημων,*) | Ιησ. Χρ.
III, 1 *αρχ. και εξ.* 2 *πραοτητα*

ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες
ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ
φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, μισοῦντες ἀλλήλους.
ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη 4 2, 11. Pr. 8, 31.
τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν 5 Eph. 2, 8. 9. Jn. 3, 5. Eph. 5, 26. 2 Ti. 1, 9.
δικαιοσύνῃ ἃ ἐποιήσαμεν ἡμεῖς ἀλλὰ κατὰ τὸ
αὐτοῦ ἔλεος ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιν-
γενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως Πνεύματος Ἁγίου,
οὗ ἐξέχεεν ἐφ᾽ ἡμᾶς πλουσίως διὰ Ἰησοῦ 6 Jl. 2, 28.
Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ἵνα δικαιωθέντες τῇ 7 Ro. 8, 24.
ἐκείνου χάριτι κληρονόμοι γενηθῶμεν κατ᾽ ἐλπίδα
ζωῆς αἰωνίου. Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων 8 14.
βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσιν
καλῶν ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες Θεῷ.
ταῦτά ἐστιν καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις·
μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔριν καὶ 9 1 Ti. 4, 7.
μάχας νομικὰς περιΐστασο· εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς
καὶ μάταιοι. αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ 10 2 Jn. 10. Mt. 18, 15. 16.
δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπ- 11 1 Ti. 6, 4. 5.
ται ὁ τοιοῦτος καὶ ἁμαρτάνει ὢν αὐτοκατάκριτος.

Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρὸς σὲ ἢ Τυχικόν, 12 2 Ti. 4, 12.
σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ
γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. Ζηνᾶν τὸν νομικὸν 13 Ac. 18, 24. 1 Co. 3, 5. 6.
καὶ Ἀπολλῶν σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν
αὐτοῖς λείπῃ. μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι 14 2, 14. Eph. 4, 28. 29.
καλῶν ἔργων προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας Mt. 7, 19.
χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι.

Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ᾽ ἐμοῦ πάντες. ἄσπα- 15
σαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει.

Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν.

---

5 α] ων | τον αυτου ελεον   7 γενωμεθα | (R[m], κατ ελπιδα,)   8 τω Θεω | τα καλα   9 SR ερεις   13 Απολλὼ   15 υμων. αμην.

Προς Τιτον, της Κρητων εκκλησιας πρωτον επισκοπον χειροτονηθεντα, εγραφη απο Νικοπολεως της Μακεδονιας.

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

Eph. 3, 1. 1 Παῦλος δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ Τιμόθεος
ὁ ἀδελφὸς Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ
Col. 4, 17. 2 Ti. 2, 3. 2 ἡμῶν | καὶ Ἀπφίᾳ τῇ ἀδελφῇ καὶ Ἀρχίππῳ τῷ
συνστρατιώτῃ ἡμῶν καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκ-
Ro. 1, 7. 3 κλησίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς
ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
4 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου πάντοτε μνείαν σου
5 ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ἀκούων σου
τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν ἣν ἔχεις πρὸς τὸν
Ph. 1, 9. 6 Κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ὅπως
ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργὴς γένηται ἐν
ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ἡμῖν εἰς Χριστόν·
2 Co. 7, 4. 7 χαρὰν γὰρ πολλὴν ἔσχον καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ
ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέ-
8 παυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ. Διό, πολλὴν ἐν
Χριστῷ παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ
9 ἀνῆκον, διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ,
τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύτης, νυνὶ δὲ καὶ
Col. 4, 9. 1 Co. 4, 15. Gal. 4, 19. 10 δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, παρακαλῶ σε περὶ
τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς,
11 Ὀνήσιμον, | τόν ποτέ σοι ἄχρηστον νυνὶ δὲ καὶ
12 σοὶ καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον, | ὃν ἀνέπεμψά σοι, αὐτόν,
Ph. 2, 30. 13 τοῦτ' ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα· ὃν ἐγὼ ἐβου-

Inscr. ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

2 αδ.] αγαπητη 4 (S μου, παντοτε R μου παντοτε,) 5 (R^t αγαπην,) 6 ημ.] SR^t υμιν | Χρ. Ιησουν 7 γαρ εχομεν πολλην 9 Ιησ. Χρ. 10 δεσμ. μου 11 – και 1° 12 σοι,] (**R** σοι) S · συ δε | σπλαγχνα, προσλαβου·

λόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ μοι
διακονῇ ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου, χωρὶς δὲ 14 2 Co. 9, 7. 1 P. 5, 2.
τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ
ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾖ ἀλλὰ κατὰ
ἑκούσιον. τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς 15
ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς, ¦ οὐκέτι ὡς 16 1 Ti. 6, 2.
δοῦλον ἀλλὰ ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν,
μάλιστα ἐμοί, πόσῳ δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ ἐν σαρκὶ
καὶ ἐν Κυρίῳ. εἰ οὖν με ἔχεις κοινωνόν, προσ- 17
λαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. εἰ δέ τι ἠδίκησέν σε ἢ 18
ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγα· ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα 19 Gal. 6, 11. 2 Th. 3, 17.
τῇ ἐμῇ χειρί, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι
καὶ σεαυτόν μοι προσοφείλεις. ναί, ἀδελφέ, 20 7.
ἐγώ σου ὀναίμην ἐν Κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ
σπλάγχνα ἐν Χριστῷ.

Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς 21
ὅτι καὶ ὑπὲρ ἃ λέγω ποιήσεις. ἅμα δὲ καὶ ἑτοί- 22 Ph. 1, 25; 2, 24.
μαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευ-
χῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.

Ἀσπάζεταί σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός 23 Col. 1, 7; 4, 12.
μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ¦ Μάρκος, Ἀρίσταρχος, 24 Col. 4, 10. 14.
Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου.

Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ 25
τοῦ πνεύματος ὑμῶν.

---

13 διακ. μοι 16 αλλ ¦ (Κυριω;) 17 με] εμε 18 ελλογει 20 Χρ.] Κυριω 21 α] ο 23 Ασπαζονται 25 SR[t] Κυρ. ημων | SR[t] υμων. αμην.
Προς Φιλημονα εγραφη απο Ρωμης δια Ονησιμου οικετου.

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

1 Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεὸς
Ps. 2, 8. Jn. 1, 3. Col. 1, 16. Mt. 21, 38. 2 λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις ¹ ἐπ᾽
ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν
Υἱῷ, ὃν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων, δι᾽ οὗ καὶ
Ps. 110, 1. 2 Co. 4, 4. Col. 1, 15. 9, 14. 26. Mk. 16, 19. 3 ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας· ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς
δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων
τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ,
καθαρισμὸν τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος **ἐκάθισεν**
Ph. 2, 9. 4 **ἐν δεξιᾷ** τῆς Μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, τοσούτῳ
κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων ὅσῳ διαφορώ-
Ps. 2, 7. 2 S. 7, 14. 5, 5. Ac. 13, 33. 5 τερον παρ᾽ αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. Τίνι
γὰρ εἶπέν ποτε τῶν ἀγγέλων

Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε;

καὶ πάλιν

Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς Πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς Υἱόν;

Dt. 32, 43 Lxx. Ro. 8, 29. Ps. 97, 7. 6 ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν
οἰκουμένην, λέγει

Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι Θεοῦ.

Ps. 104, 4. 7 καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει

Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα,
καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα·

Inscr. Η ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

I, 2 *εσχατων* | *τους αι. εποι.* 3 *αυτου, δι εαυτου καθ. ποιησ. τ. αμ. ημων* 6 (R^m, *παλιν,*)

πρὸς δὲ τὸν Υἱόν 8 Ps. 45, 6. 7.
Ὁ θρόνος σου ὁ Θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος,
καὶ ἡ **ῥάβδος** τῆς **εὐθύτητος ῥάβδος τῆς βασιλείας** αὐτοῦ.
ἠγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· 9
διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε, ὁ Θεός, ὁ Θεός σου ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου.
καί 10 Ps. 102, 25–27.
Σὺ κατ' ἀρχάς, Κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας,
καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σού εἰσιν οἱ οὐρανοί·
αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· 11
καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον **παλαιωθήσονται,**
καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτούς, 12
ὡς ἱμάτιον **καὶ ἀλλαγήσονται·**
σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν.
πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέν ποτε 13 Ps. 110, 1.
Κάθου ἐκ δεξιῶν μου
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου;
οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα εἰς δια- 14 Dn. 7, 10. Ps. 34, 8; 91, 11.
κονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρο-
νομεῖν σωτηρίαν; Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως 2
προσέχειν ἡμᾶς τοῖς ἀκουσθεῖσιν, μή ποτε παρα-
ρυῶμεν. εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος 2 Ac. 7, 38. 53. Gal. 3, 19.
ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρα-
κοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, πῶς ἡμεῖς 3 10, 29. 12, 25.
ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας;
ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ Κυρίου,
ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, συνεπι- 4 Mk. 16, 20. 1 Co. 12, 4. 11.
μαρτυροῦντος τοῦ Θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν

---

8 (**SR** σου, ο Θεος,) | αιωνος· ραβδ. ευθ. η ραβδ. | αυτου] SR[t] σου 9 (**SR** σε ο Θ.) 12 —ως ιματιον

II, 1 ημ. προσεχ.

καὶ ποικίλαις δυνάμεσιν καὶ Πνεύματος Ἁγίου
μερισμοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.
5 Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν
Ps. 8, 4–6. 6 μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν. διεμαρτύρατο δέ
πού τις λέγων

Τί ἐστιν ἄνθρωπος ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ;
ἢ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν;
7 **ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους,**
δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν,
1 Co. 15, 27. 8 **πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ.**

ἐν τῷ γὰρ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ **πάντα** οὐδὲν ἀφῆκεν
αὐτῷ ἀνυπότακτον. νῦν δὲ οὔπω ὁρῶμεν αὐτῷ
Ph. 2, 8. 9. 9 τὰ **πάντα ὑποτεταγμένα·** τὸν δὲ **βραχύ τι παρ'**
ἀγγέλους ἠλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ
πάθημα τοῦ θανάτου **δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανω-**
μένον, ὅπως χάριτι Θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται
Ro. 11, 36. 10 θανάτου. Ἔπρεπεν γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα
καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν
ἀγαγόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ
Mk. 3, 34. 35. Mt. 25, 40. Jn. 20, 17. 11 παθημάτων τελειῶσαι. ὅ τε γὰρ ἁγιάζων καὶ
οἱ ἁγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ
Ps. 22, 22. 12 ἐπαισχύνεται **ἀδελφοὺς** αὐτοὺς καλεῖν, λέγων

Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου,
ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε·

Is. 8, 17. Is. 8, 18. 2 S. 22, 3. 13 καὶ πάλιν

Ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ·

καὶ πάλιν

Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἅ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός.

17. 2 Ti. 1, 10. Jn. 12, 31. Rev. 12, 10. 1 Co. 15, 56. 14 ἐπεὶ οὖν τὰ **παιδία** κεκοινώνηκεν αἵματος καὶ
σαρκός, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχεν τῶν
αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ
κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἔστιν τὸν διά-

---

7 SR[t] εστ. αυτον, και κατεστησας αυτον επι τα εργα των χειρων σου· 8 γαρ τω 14 σαρκ. κ. αιμ.

βολον, | καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανά- 15
του διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας.
οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ 16 Is. 41, 8 s.
σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. ὅθεν ὤφειλεν 17 Ps. 22, 22. Ph. 2, 7.
κατὰ πάντα **τοῖς ἀδελφοῖς** ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων
γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν Θεόν,
εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. ἐν 18 4, 15.
ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθείς, δύναται τοῖς
πειραζομένοις βοηθῆσαι.
Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου 3 4, 14.
μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν Ἀπόστολον καὶ Ἀρ-
χιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν, **πιστὸν ὄντα** 2 Nu. 12, 7.
τῷ ποιήσαντι αὐτόν, ὡς καὶ **Μωϋσῆς ἐν ὅλῳ τῷ
οἴκῳ αὐτοῦ.** πλείονος γὰρ οὗτος δόξης παρὰ 3
Μωϋσῆν ἠξίωται καθ᾽ ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει
τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν. πᾶς γὰρ οἶκος 4
κατασκευάζεται ὑπό τινος, ὁ δὲ πάντα κατασκευά-
σας Θεός. καὶ **Μωϋσῆς** μὲν **πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ** 5 Nu. 12, 7.
οἴκῳ αὐτοῦ ὡς **θεράπων** εἰς μαρτύριον τῶν λαληθη-
σομένων, Χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ **τὸν οἶκον αὐτοῦ·** 6 Eph. 2, 19. Col. 1, 23.
οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐὰν τὴν παρρησίαν καὶ τὸ
καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν
κατάσχωμεν. Διό, καθὼς λέγει τὸ Πνεῦμα 7 Ps. 95, 7–11.
τὸ Ἅγιον
Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ 8 Ex. 17, 7. Nu. 20, 2–5.
παραπικρασμῷ
κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ,
οὗ ἐπείρασαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ 9
καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου | **τεσσεράκοντα ἔτη.** 10
διὸ **προσώχθισα τῇ γενεᾷ ταύτῃ**

III, 1 Χριστον Ιησ. 3 δοξ. ουτ. 4 τα παντα
6 εανπερ 7—12 (Διο, (καθως...καταπ. μου·) βλεπ.)
9 επειρ. με | υμων, εδοκιμασαν με, και 10 γεν. εκεινη

καὶ εἶπον Ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ·
αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου,
Nu. 14, 21–23. 11 ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου
Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.
12 βλέπετε, ἀδελφοί, μή ποτε ἔσται ἔν τινι ὑμῶν
καρδία πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ
1 Th. 5, 11. 13 Θεοῦ ζῶντος, ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ'
ἑκάστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ τό Σήμερον καλεῖται,
ἵνα μὴ σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτῃ τῆς ἁμαρ-
6, 11. 11, 1. 14 τίας· μέτοχοι γὰρ τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν, ἐάνπερ
τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν
Ps. 95, 8. 7. 15 κατάσχωμεν. ἐν τῷ λέγεσθαι
Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
Μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ
παραπικρασμῷ.
Ex. 17, 1 ss. 16 τίνες γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν; ἀλλ' οὐ
πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέως;
Nu. 14, 29. 1 Co. 10, 10. 17 ¹τίσιν δὲ προσώχθισεν τεσσεράκοντα ἔτη; οὐχὶ τοῖς
ἁμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ;
Nu. 14, 22 s. 11. 18 τίσιν δὲ ὤμοσεν μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατά-
19 παυσιν αὐτοῦ εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν; καὶ βλέ-
πομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν.
Ps. 95, 11. 4 φοβηθῶμεν οὖν μή ποτε καταλειπομένης ἐπαγ-
γελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ δοκῇ
2 τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι. καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγ-
γελισμένοι καθάπερ κἀκεῖνοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν
ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους μὴ συνκεκερασμένος
3, 11. Ps. 95, 11. 3 τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. Εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς
τὴν κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἴρηκεν
Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου
Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου,

---

14 γεγον. του Χρ. 16 (τινὲς...παρεπικραναν,) | (Μωσεως.)
IV, 2 S συγκεκραμενος R[t] συγκεκερασμενους 3 γαρ] R[m] ουν

καίτοι **τῶν ἔργων** ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενη-
θέντων. εἴρηκεν γάρ που περὶ τῆς ἑβδόμης 4 Gn. 2, 2.
οὕτως **Καὶ κατέπαυσεν ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ**
ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ· καὶ ἐν τούτῳ 5 Ps. 95, 11.
πάλιν **Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.**
ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινὰς **εἰσελθεῖν εἰς** αὐτήν, 6
καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ **εἰσῆλθον** δι᾽
ἀπείθειαν, | πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν, **Σήμερον,** 7 3, 7. Ps. 95, 7. 8.
ἐν Δαυεὶδ λέγων μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς
προείρηται

Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν.

εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ 8 Dt. 31, 7. Jos. 22, 4.
ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. ἄρα ἀπολεί- 9
πεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ. ὁ γὰρ 10 Gn. 2, 2. Rev. 14, 13.
εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς
κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ **ἀπὸ τῶν**
ἰδίων **ὁ Θεός.** Σπουδάσωμεν οὖν **εἰσελθεῖν εἰς** 11 Ps. 95, 11.
ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις
ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. Ζῶν γὰρ ὁ 12 Jer. 23, 29. Is. 49, 2. Eph. 6, 17.
λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνεργὴς καὶ τομώτερος ὑπὲρ
πᾶσαν μάχαιραν δίστομον καὶ διϊκνούμενος ἄχρι Jn. 12, 48. Rev. 19, 15.
μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ
μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν
καρδίας· καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον 13
αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς
ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος. Ἔχον- 14 3, 1; 6, 20; 7, 26; 8, 1; 9, 11.
τες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρα-
νούς, Ἰησοῦν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, κρατῶμεν τῆς
ὁμολογίας. οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνά- 15 2, 17.
μενον συνπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπει-
ρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ᾽ ὁμοιότητα χωρὶς
ἁμαρτίας. προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρρησίας 16 1 Jn. 3, 21. Ro. 3, 25.

---

7 ειρηται 12 ψυχ. τε και

τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεος καὶ
χάριν εὕρωμεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν.
5 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανό-
μενος ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν
Θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ
4, 15. 2 ἁμαρτιῶν, μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσιν
καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθέ-
Lv. 9, 7; 16, 6. 3 νειαν, ¦ καὶ δι' αὐτὴν ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ
λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσφέρειν περὶ
Ex. 28, 1. 4 ἁμαρτιῶν. καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν
τιμήν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καθώσπερ
Ps. 2, 7. 1, 5. Ac. 13, 33. 5 καὶ Ἀαρών. Οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν
ἐδόξασεν γενηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας
πρὸς αὐτόν

Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε·

c. 7. Ps. 110, 4. 6 καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει

**Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχι-
σεδέκ.**

Mt. 26, 39–46. 7 ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεήσεις τε
καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν
ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων
προσενέγκας καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας,
Ph. 2, 8. 8 ¦ καίπερ ὢν Υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθεν τὴν
Is. 45, 17. Jn. 17, 1. 5. 9 ὑπακοήν, καὶ τελειωθεὶς ἐγένετο πᾶσιν τοῖς
Ps. 110, 4. 10 ὑπακούουσιν αὐτῷ αἴτιος **σωτηρίας αἰωνίου**, προσ-
αγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀρχιερεὺς **κατὰ τὴν
τάξιν Μελχισεδέκ.**
11 Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευ-
τος λέγειν, ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς.
1 Co. 3, 1–3. 1 P. 2, 2. 12 καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρό-
νον, πάλιν χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς τινα

---

16 ελεον
V, 3 δια ταυτην | υπερ αμαρτ. 4 αλλα ο καλ. | καθαπερ και ο Α. 9 τοις υπακ. αυτω πασ. 12 R[m] υμας, τίνα

τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ Θεοῦ, καὶ
γεγόνατε χρείαν ἔχοντες γάλακτος, οὐ στερεᾶς
τροφῆς. πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος 13 Eph. 4, 14.
λόγου δικαιοσύνης, νήπιος γάρ ἐστιν· τελείων δέ 14 Ph. 1, 10. Ro. 16, 19. Gn. 2, 17.
ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθη-
τήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ
τε καὶ κακοῦ. Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ 6
Χριστοῦ λόγον ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα, μὴ 9, 14.
πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ
νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ Θεόν, | βαπτισμῶν 2
διδαχήν, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεως νε-
κρῶν, καὶ κρίματος αἰωνίου. καὶ τοῦτο ποιήσο- 3
μεν, ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ ὁ Θεός. Ἀδύνατον γὰρ τοὺς 4 10, 26. 27. Mt. 12, 31. 1 Jn. 5, 16.
ἅπαξ φωτισθέντας γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς
τῆς ἐπουρανίου καὶ μετόχους γενηθέντας Πνεύ-
ματος Ἁγίου | καὶ καλὸν γευσαμένους Θεοῦ ῥῆμα 5 1 P. 2, 3.
δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, καὶ παραπεσόντας, 6
πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας
ἑαυτοῖς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ παραδειγματίζον-
τας. γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς ἐρχόμενον 7 Gn. 1, 11 s.
πολλάκις ὑετὸν καὶ τίκτουσα **βοτάνην** εὔθετον
ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει
εὐλογίας ἀπὸ τοῦ Θεοῦ· **ἐκφέρουσα** δὲ **ἀκάνθας** 8 Gn. 3, 17 s.
καὶ τριβόλους ἀδόκιμος καὶ **κατάρας** ἐγγύς, ἧς τὸ
τέλος εἰς καῦσιν. Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, 9
ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ
καὶ οὕτως λαλοῦμεν. οὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεὸς ἐπι- 10 10, 32–34.
λαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ τῆς ἀγάπης ἧς
ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες
τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες. ἐπιθυμοῦμεν δὲ 11 3, 14. Ph. 1, 6.

---

12 **SR** *και ου στ.*
VI, 2 SR[t] *διδαχης* | **SR** *αναστ. τε* 4 (SR[m] *φωτι-σθεντας,*) 7 *πολλ. ερχ.* 9 *κρειττονα* 10 *και του κοπου της αγ.*

ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν
πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους,
12 ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πί-
στεως καὶ μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς ἐπ-
Gn. 22, 16. 17 13 αγγελίας. Τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος
ὁ Θεός, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχεν μείζονος ὀμόσαι,
14 **ὤμοσεν καθ' ἑαυτοῦ**, λέγων **Εἰ μὴν εὐλογῶν εὐλο-**
15 **γήσω σε καὶ πληθύνων πληθυνῶ** σε· καὶ οὕτως
Ex. 22, 10. 16 μακροθυμήσας ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας. ἄν-
θρωποι γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσιν, καὶ
πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ
17 ὅρκος· ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ Θεὸς
ἐπιδεῖξαι τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ
ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ,
Nu. 23, 19. 1S. 15, 29. 18 ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύ-
νατον ψεύσασθαι Θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν
ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκει-
Lv. 16, 2. 12. 19 μένης ἐλπίδος· ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς
ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν καὶ **εἰσερχομένην εἰς τὸ**
5, 6. Ps. 110, 4. 20 **ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος**, ὅπου πρόδρομος
ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, **κατὰ τὴν τάξιν Μελ-**
χισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος **εἰς τὸν αἰῶνα.**
Gn. 14, 17–20. 7 Οὗτος γὰρ ὁ **Μελχισεδέκ, βασιλεὺς** Σαλήμ, **ἱερεὺς**
τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου, ὁ **συναντήσας** Ἀβραὰμ
ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων καὶ
2 **εὐλογήσας αὐτόν**, ᾧ καὶ **δεκάτην ἀπὸ πάντων** ἐμέ-
ρισεν **Ἀβραάμ**, πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος βασι-
λεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ **βασιλεὺς Σαλήμ**,
Ps. 110, 4. 3 ὅ ἐστιν βασιλεὺς εἰρήνης, ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγε-
νεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος
ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ Υἱῷ τοῦ Θεοῦ, μένει
4 **ἱερεὺς** εἰς τὸ διηνεκές. Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος

---

14 Ει] Η 16 ανθρ. μεν γαρ
VII, 1 – του 2°

οὗτος, ᾧ **δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν** ἐκ τῶν ἀκροθι-
νίων ὁ πατριάρχης. καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν 5 Nu. 18, 21.
Λευεὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν
ἀποδεκατοῖν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ᾽ ἔστιν
τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ
τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ· ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος 6
ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκεν Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα
τὰς ἐπαγγελίας **εὐλόγηκεν**. χωρὶς δὲ πάσης ἀντι- 7
λογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται.
καὶ ὧδε μὲν **δεκάτας** ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι 8
λαμβάνουσιν, ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. καὶ 9
ὡς ἔπος εἰπεῖν, δι᾽ Ἀβραὰμ καὶ Λευεὶς ὁ δεκάτας
λαμβάνων δεδεκάτωται· ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ 10
πατρὸς ἦν ὅτε **συνήντησεν αὐτῷ Μελχισεδέκ**. Εἰ 11 Ps. 110, 4. 18. 19.
μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευειτικῆς ἱερωσύνης
ἦν, ὁ λαὸς γὰρ ἐπ᾽ αὐτῆς νενομοθέτηται, τίς ἔτι
χρεία **κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ** ἕτερον ἀνίστα-
σθαι **ἱερέα** καὶ οὐ **κατὰ τὴν τάξιν** Ἀαρὼν λέγεσθαι;
μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης ἐξ ἀνάγκης καὶ 12
νόμου μετάθεσις γίνεται. ἐφ᾽ ὃν γὰρ λέγεται 13
ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ᾽ ἧς οὐδεὶς
προσέσχηκεν τῷ θυσιαστηρίῳ· πρόδηλον γὰρ ὅτι 14 Gn. 49, 10. Is. 11, 1.
ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ Κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυ-
λὴν περὶ ἱερέων οὐδὲν Μωϋσῆς ἐλάλησεν. Καὶ 15 Ps. 110, 4.
περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ **κατὰ τὴν**
ὁμοιότητα **Μελχισεδὲκ** ἀνίσταται **ἱερεὺς** ἕτερος, ὃς 16
οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκίνης γέγονεν ἀλλὰ
κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου. μαρτυρεῖται γὰρ 17 5, 6. Ps. 110, 4.
ὅτι **Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελ-
χισεδέκ**. ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης 18

---

4 *ω και δεκ.* 5 *αποδεκατουν* 6 *τον Αβρ.* 9 *δια Αβρ.* | *Λευῒ* 10 *ο Μελχ.* 11 *επ αυτη νενομοθετητο* 14 *φυλ. ουδεν περι ιερωσυνης* 16 *σαρκικης* 17 *μαρτυρει*

ἐντολῆς διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές,
9, 9. 19 οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ἐπεισαγωγὴ δὲ
20 κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ Θεῷ. Καὶ
καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας,—οἱ μὲν γὰρ
Ps. 110, 4. 21 χωρὶς ὁρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, ὁ δὲ
μετὰ ὁρκωμοσίας διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν
Ὤμοσεν Κύριος, καὶ οὐ μεταμεληθήσεται Σὺ ἱερεὺς
8, 6; 12, 24. 22 **εἰς τὸν αἰῶνα**· —κατὰ τοσοῦτο καὶ κρείττονος
23 διαθήκης γέγονεν ἔγγυος Ἰησοῦς. Καὶ οἱ μὲν
πλείονές εἰσιν γεγονότες ἱερεῖς διὰ τὸ θανάτῳ
Ps. 110, 4. 24 κωλύεσθαι παραμένειν· ὁ δὲ διὰ τὸ μένειν αὐτὸν
εἰς τὸν αἰῶνα ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην·
Ro. 8, 34. 1 Jn. 2, 1. 25 ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς
προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ, πάντοτε ζῶν
4, 14. 26 εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν. Τοιοῦτος γὰρ
ἡμῖν καὶ ἔπρεπεν ἀρχιερεύς, ὅσιος, ἄκακος,
ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ
Lv. 16, 6. 15. 27 ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος· ὃς οὐκ ἔχει
καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρό-
τερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν,
ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ
Ps. 2, 7; 110, 4. 5, 1. 2. 28 ἑαυτὸν ἀνενέγκας. ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθ-
ίστησιν ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ
τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον **Υἱὸν εἰς τὸν
αἰῶνα** τετελειωμένον.
4, 14. Ps. 110, 1. 8 Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον
ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς **ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ** τοῦ θρόνου
Nu. 24, 6. 2 τῆς Μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τῶν ἁγίων
λειτουργὸς καὶ **τῆς σκηνῆς** τῆς ἀληθινῆς, **ἣν ἔπη-
ξεν ὁ Κύριος**, οὐκ ἄνθρωπος. Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς
5, 1. 3 εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται·

---

21 *αιωνα κατα την ταξιν Μελχισεδεκ·* 22 *τοσουτον κρειττ.* 26 – *και* 1° 28 (**R** *Υιον,*)
VIII, 2 *και ουκ ανθρ.*

ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ.
εἰ μὲν οὖν ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ᾽ ἂν ἦν ἱερεύς, ὄντων 4
τῶν προσφερόντων κατὰ νόμον τὰ δῶρα· οἵτινες 5 Col. 2, 17. Ex. 25, 40.
ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν ἐπου-
ρανίων, καθὼς κεχρημάτισται Μωϋσῆς μέλλων
ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν Ὅρα γάρ φησιν, ποιήσεις
πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ
ὄρει· νῦν δὲ διαφορωτέρας τέτυχεν λειτουργίας, 6 7, 22; 12, 24. 2 Co. 3, 6.
ὅσῳ καὶ κρείττονός ἐστιν διαθήκης μεσίτης, ἥτις
ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται. εἰ 7
γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευ-
τέρας ἐζητεῖτο τόπος. μεμφόμενος γὰρ αὐτοὺς 8 Jer. 31, 31–34. 10, 16. 17.
λέγει

Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος,
καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ
ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινήν,
οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν 9 Ex. 19, 5. 6
αὐτῶν
ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν
ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου,
ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου,
κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει Κύριος.
ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ 10
Ἰσραὴλ
μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος,
διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν,
καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς,
καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεόν
καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν.
καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ 11
καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων Γνῶθι
τὸν Κύριον,

---

4 ουν] γαρ | οντων των ιερεων των | κατα τον νομ. 5 ποιησης 6 νυνι | τετευχε 8 αυτοις 11 πολ.] πλησιον

ὅτι πάντες εἰδήσουσίν με
ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν.
12 ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν,
καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.
Ro. 10, 4. 13 ἐν τῷ λέγειν Καινὴν πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην· τὸ
δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.
9 Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη δικαιώματα λα-
Ex. 25, 23. 30. 31. 2 τρείας τό τε ἅγιον κοσμικόν. σκηνὴ γὰρ κατε-
σκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἥ τε λυχνία καὶ ἡ
τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται
Ex. 26, 33. 3 Ἅγια· μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ
Ex. 16, 33. Nu. 17, 25. Ex. 25, 16. 21. 4 ἡ λεγομένη Ἅγια ἁγίων, χρυσοῦν ἔχουσα θυ-
μιατήριον καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικε-
καλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ᾗ στάμνος
χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν
ἡ βλαστήσασα καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης,
Ex. 25, 18. Ex. 26, 34. 5 ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβεὶν δόξης κατασκιά-
ζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστιν νῦν
Nu. 18, 3. 4. 6 λέγειν κατὰ μέρος. Τούτων δὲ οὕτως κατε-
σκευασμένων εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διὰ
παντὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτε-
Ex. 30, 10. Lv. 16, 2. 14. 15. 7 λοῦντες, εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ
μόνος ὁ ἀρχιερεύς, οὐ χωρὶς αἵματος ὃ προσφέρει
10, 19. 8 ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων, τοῦτο
δηλοῦντος τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου, μήπω πε-
φανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν ἔτι τῆς πρώτης
10, 1. 2. 9 σκηνῆς ἐχούσης στάσιν, ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν
καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ἣν δῶρά τε καὶ
θυσίαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδη-
Lv. 11, 2. Lv. 15, 18. Nu. 19, 13. 10 σιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, μόνον ἐπὶ βρώ-
μασιν καὶ πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς,

---

11 *μικρ. αυτων* 12 *αμ. αυτων και των ανομιων αυτων*
IX, 1 *πρωτη σκηνη* 5 Χερουβιμ 9 *ην*] *ον*
10 (R *μονον* (*επι...βαπτισμοις*))

δικαιώματα σαρκὸς μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπι-
κείμενα. Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς 11 6, 20. 10, 1.
τῶν γενομένων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ
τελειοτέρας σκηνῆς οὐ χειροποιήτου, τοῦτ᾽ ἔστιν
οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, οὐδὲ δι᾽ αἵματος τράγων 12
καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν
ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος.
εἰ γὰρ τὸ αἷμα τράγων καὶ ταύρων καὶ σποδὸς 13 Lv. 16, 3. 14. 15. Nu. 19, 9. 17.
δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους ἁγιάζει
πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, πόσῳ μᾶλλον 14 1 P. 1, 18. 19. 1 Jn. 1, 7. Rev. 1, 5. 1 Co. 15, 45. 6, 1.
τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ Πνεύματος αἰωνίου
ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ Θεῷ, καθαριεῖ
τὴν συνείδησιν ἡμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ
λατρεύειν Θεῷ ζῶντι. Καὶ διὰ τοῦτο δια- 15 12, 24. 1 Ti. 2, 5.
θήκης καινῆς μεσίτης ἐστίν, ὅπως θανάτου γενο-
μένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ
παραβάσεων τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κε-
κλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας. ὅπου γὰρ 16
διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθε-
μένου· διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ μή 17
ποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος. Ὅθεν οὐδὲ ἡ 18
πρώτη χωρὶς αἵματος ἐνκεκαίνισται. λαληθείσης 19 Ex. 24, 3 ss. Lv. 14, 4. Nu. 19, 6.
γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ τὸν νόμον ὑπὸ Μωϋσέως
παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ
τῶν τράγων μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ
ὑσσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν
λαὸν ἐράντισεν, λέγων **Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς δια-** 20 Ex. 24, 6–8. Mt. 26, 28.
θήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ Θεός. καὶ τὴν 21 Lv. 8, 15. 19.
σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας
τῷ αἵματι ὁμοίως ἐράντισεν. καὶ σχεδὸν ἐν 22 Lv. 17, 11. Eph. 1, 7.

---

10 *και δικαιωμασι σ.* 11 *γενομ.*] SR^{t} *μελλοντων* 12 *ευρομενος* 13 *ταυρ. και τραγ.* 14 *ημ.*] SR^{t} *υμων* | (*ζωντι;*) 17 (R^{t} *διαθεμενος;*) 18 *ουδ᾽* 19 — *τον* 1° | — *των* 2°

αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ
8, 5. 23 χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις. Ἀν-
άγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς
οὐρανοῖς τούτοις καθαρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπου-
11. 12. 1 Jn. 2, 1. 24 ράνια κρείττοσιν θυσίαις παρὰ ταύτας. οὐ γὰρ
εἰς χειροποίητα εἰσῆλθεν ἅγια Χριστός, ἀντίτυπα
τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν
ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν·
25 οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτόν, ὥσπερ ὁ
ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν
1 Co. 10, 11. 12. Gal. 4, 4. 26 αἵματι ἀλλοτρίῳ, ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις πα-
θεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· νυνὶ δὲ ἅπαξ ἐπὶ
συντελείᾳ τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν τῆς ἁμαρτίας
Gn. 3, 19. 27 διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. καὶ καθ'
ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν,
Is. 53, 12. 10, 10. 12. 14. Ph. 3, 20. 2 Ti. 4, 8. 1 P. 2, 24. 28 μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις, ¹ οὕτως καὶ ὁ Χριστός,
ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ **πολλῶν ἀνενεγκεῖν**
ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται
τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.
8, 5. 7, 19. 10 Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγα-
θῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ'
ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν
εἰς τὸ διηνεκὲς οὐδέποτε δύναται τοὺς προσερχο-
2 μένους τελειῶσαι· ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσ-
φερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν
ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας ἅπαξ κεκαθαρισ-
Lv. 16, 21. 3 μένους; ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ'
11. 4 ἐνιαυτόν· ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων
Ps. 40, 6–8. 5 ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας. Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν
κόσμον λέγει

Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ
κατηρτίσω μοι·

---

24 αγια εισηλθ. ο Χρ. 26 νυν | –της 1° 28 –και
X, 1 R[t] δυνανται 2 – ουκ | κεκαθαρμενους·

ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας. 6
τότε εἶπον Ἰδοὺ ἥκω, ἐν κεφαλίδι βιβλίου 7
γέγραπται περὶ ἐμοῦ,
τοῦ ποιῆσαι ὁ Θεὸς τὸ θέλημά σου.
ἀνώτερον λέγων ὅτι Θυσίας καὶ προσφορὰς καὶ 8
ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας
οὐδὲ εὐδόκησας, αἵτινες κατὰ νόμον προσφέρονται,
τότε εἴρηκεν Ἰδοὺ ἥκω τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά 9
σου. ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ.
ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμὲν διὰ τῆς προσ- 10 9, 12. 28.
φορᾶς τοῦ σώματος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ. Καὶ 11 Ex. 29, 38. 1. 4.
πᾶς μὲν ἱερεὺς ἕστηκεν καθ' ἡμέραν λειτουργῶν
καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵ-
τινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας· οὗτος 12 10. 14.
δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς
τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, τὸ λοι- 13 Ps. 110, 1.
πὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ
ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. μιᾷ γὰρ προσφορᾷ 14 12.
τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους.
Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· 15
μετὰ γὰρ τὸ εἰρηκέναι
Αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτούς 16 8, 10. Jer. 31, 33.
μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος·
διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν,
καὶ ἐπὶ τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς,
καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν 17 Jer. 31, 34. 8, 12.
οὐ μὴ μνησθήσομαι ἔτι. ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, 18
οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.
Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν 19 Mt. 27, 51.
εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, ἣν ἐνε- 20 9, 8.

---

8 *θυσιαν και προσφοραν* | *κατα τον νομ.* 9 *ποι., ο Θεος, το* 10 *του Ιησ.* 11 R[m] *αρχιερευς* 12 *αυτος δε* | (SR[m], *εις το διηνεκες* R[t] *εις το διηνεκες,*) 15 *προειρηκεναι* 16 *επι των διανοιων* 17 *μνησθω*

καίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ
Zec. 6, 11 ss. καταπετάσματος, τοῦτ᾽ ἔστιν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ,
Nu. 12, 7. 21 καὶ **ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ**, προσερ-
Ezk. 36, 25. 4, 16. Eph. 5, 26. 22 χώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ
πίστεως, ῥεραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδή-
σεως πονηρᾶς καὶ λελουσμένοι τὸ σῶμα ὕδατι
4, 14. 23 καθαρῷ· κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος
13, 1. 24 ἀκλινῆ, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος, | καὶ κατα-
νοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ
3, 13. 37. 25 καλῶν ἔργων, μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυν-
αγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρα-
καλοῦντες, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε
6, 4–8. 1 Ti. 2, 4. 26 ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν. Ἑκουσίως γὰρ ἁμαρ-
τανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν
τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται
Is. 26, 11 Lxx. 27 θυσία, φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ **πυρὸς**
Nu. 15, 30; 35, 30. Dt. 17, 6. 28 **ζῆλος ἐσθίειν** μέλλοντος **τοὺς ὑπεναντίους.** ἀθε-
τήσας τις νόμον Μωϋσέως χωρὶς οἰκτιρμῶν **ἐπὶ**
Ex. 24, 8. 2, 3. 29 **δυσὶν ἢ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθνήσκει·** πόσῳ δοκεῖτε
χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν Υἱὸν τοῦ
Θεοῦ καταπατήσας καὶ **τὸ αἷμα τῆς διαθήκης**
κοινὸν ἡγησάμενος, ἐν ᾧ ἡγιάσθη, καὶ τὸ Πνεῦμα
Dt. 32, 35. 36. Ps. 135, 14. Ro. 12, 19. 30 τῆς χάριτος ἐνυβρίσας. οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα
Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω· καὶ πάλιν **Κρι-**
12, 29. 31 **νεῖ Κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ.** φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν
6, 4. 32 εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος. Ἀναμιμνήσκεσθε δὲ
τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολ-
1 Co. 4, 9. 33 λὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων, τοῦτο μὲν
ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσιν θεατριζόμενοι, τοῦτο
δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέν-
Mt. 6, 20; 19, 21. 29. 34 τες. καὶ γὰρ τοῖς δεσμίοις συνεπαθήσατε, καὶ

---

22 ερραντισμενοι | (SR[m] πονηρας·...καθαρω,) | λελουμενοι 29 (ενυβρισας;) 30 ανταπ., λεγει Κυριος· | Κυρ. κρινεῖ 34 δεσμοις μου

τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς
προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοὺς κρείσ-
σονα ὕπαρξιν καὶ μένουσαν. Μὴ ἀποβάλητε οὖν 35 11, 6.
τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μεγάλην μισθα-
ποδοσίαν. ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν ἵνα τὸ 36 6, 12. Lk. 21, 19.
θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν
ἐπαγγελίαν.

ἔτι γὰρ **μικρὸν ὅσον ὅσον**, 37 25. Is. 26, 20. Hab. 2, 3. Lk. 21, 28. Ja. 5, 8.
ὁ **ἐρχόμενος ἥξει καὶ οὐ χρονίσει·**
ὁ δὲ δίκαιός μου ἐκ πίστεως ζήσεται, 38 Hab. 2, 4. Ro. 1, 17. Gal. 3, 11.
καὶ **ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή**
μου ἐν αὐτῷ.

ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν **ὑποστολῆς** εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ 39
πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.
Ἔστιν δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις, 11 3, 14. 2 Co. 5, 7.
πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. ἐν ταύτῃ 2
γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. Πίστει 3 Gn. 1.
νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι Θεοῦ,
εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὸ βλεπόμενον γεγο-
νέναι. Πίστει πλείονα θυσίαν Ἄβελ παρὰ Κάϊν 4 Gn. 4, 4. Mt. 23, 35.
προσήνεγκεν τῷ Θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι
δίκαιος, μαρτυροῦντος **ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ**
Θεοῦ, καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖ. Πίστει 5 Gn. 5, 24.
Ἐνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ **οὐχ**
ηὑρίσκετο διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός. πρὸ γὰρ
τῆς μεταθέσεως μεμαρτύρηται **εὐαρεστηκέναι τῷ**
Θεῷ· χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον **εὐαρεστῆσαι·** 6 7, 25; 10, 35.
πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ Θεῷ,
ὅτι ἔστιν καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης
γίνεται. Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν 7 Gn. 6, 8. 9. 13–22; 7, 1. Ro. 4, 20. Ro. 3, 22. 24.

---

34 S *εν εαυτοις* R^m *εαυτοις* | *κρειττονα υπ. εν ουρανοις*
35 *μισθ. μεγ.* 37 *χρονιει* 38 SR^m — *μου* 1°
XI, 3 *τα βλεπομενα* 4 *λαλειται* 5 *ευρισκετο* |
μεταθ. αυτου μεμ. ευηρεστηκεναι 6 *ἐστὶ*

μηδέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασεν
κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ, δι' ἧς
κατέκρινεν τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν
Gn. 12, 1. 4. 8 δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος. Πίστει καλού-
μενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν **ἐξελθεῖν** εἰς τόπον ὃν
ἤμελλεν λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ **ἐξῆλθεν**
Gn. 23, 4; 26, 3; 35, 12. 9 μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. Πίστει **παρῴκησεν**
εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς
κατοικήσας, μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ τῶν συνκλη-
10 ρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς· ἐξεδέχετο
γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνί-
Gn. 17, 19; 21, 2. 11 της καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός. Πίστει καὶ αὐτὴ
Σάρρα δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν
καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας, ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο
Ro. 4, 19. 12 τὸν ἐπαγγειλάμενον. διὸ καὶ ἀφ' ἑνὸς ἐγενήθη-
Gn. 15, 5; 22, 17; 32, 12. σαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, **καθὼς τὰ ἄστρα
τοῦ οὐρανοῦ** τῷ πλήθει **καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ**
Ps. 39, 12. 13 **τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος.** Κατὰ
1 Ch. 29, 15. Gn. 23, 4; 47, 9. 1 P. 1, 1; 2, 11. πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ κομισάμενοι
τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες
καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι **ξένοι**
14 **καὶ παρεπίδημοί** εἰσιν **ἐπὶ τῆς γῆς.** οἱ γὰρ τοιαῦτα
λέγοντες ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσιν.
15 καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ἐμνημόνευον ἀφ' ἧς ἐξέβησαν,
Ex. 3, 6. 16 εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι· νῦν δὲ κρείττονος
Mk. 12, 26. 27. ὀρέγονται, τοῦτ' ἔστιν ἐπουρανίου. διὸ οὐκ
ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ Θεὸς Θεὸς ἐπικαλεῖσθαι
Gn. 22. 17 αὐτῶν· ἡτοίμασεν γὰρ αὐτοῖς πόλιν. Πίστει
Ja. 2, 22. **προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος,**
καὶ **τὸν μονογενῆ** προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας
Gn. 21, 12. 18 ἀναδεξάμενος, πρὸς ὃν ἐλαλήθη ὅτι **Ἐν Ἰσαὰκ**

---

8 *εις τον τοπον* 9 *εις την γην* 11 *ηλικ. ετεκεν* 12 *εγεννηθησαν* | *ωσει αμμ.* 13 *κομ.*] *λαβοντες* | *ιδοντ., και πεισθεντες, και α.* 15 *εξηλθον* 16 *νυνι* | (**SR** *επουρανιου·*)

κληθήσεταί σοι σπέρμα, λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ 19 Ro. 4, 17.
νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ Θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ
ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. Πίστει καὶ περὶ μελ- 20 Gn. 27, 27–29. 39. 40.
λόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ καὶ τὸν
Ἠσαῦ. Πίστει Ἰακὼβ ἀποθνήσκων ἕκαστον 21 Gn. 48, 15. 16. Gn. 47, 31.
τῶν υἱῶν Ἰωσὴφ εὐλόγησεν, καὶ **προσεκύνησεν**
ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. Πίστει Ἰωσὴφ 22 Gn. 50, 24.
τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ
ἐμνημόνευσεν καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετεί-
λατο. Πίστει Μωϋσῆς γεννηθεὶς **ἐκρύβη τρίμηνον** 23 Ex. 2, 2.
ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι **εἶδον ἀστεῖον τὸ**
παιδίον, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ
βασιλέως. Πίστει **Μωϋσῆς μέγας γενόμενος** 24 Ex. 2, 10. 11.
ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραώ, μᾶλ- 25
λον ἑλόμενος συνκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ
ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν, μείζονα 26 Ps. 89, 50 s.; 69, 9.
πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν 13, 13. 10, 34. 35.
τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλεπεν γὰρ εἰς
τὴν μισθαποδοσίαν. Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπ- 27 Ex. 2, 15; 12, 51.
τον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν
γὰρ ἀόρατον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησεν. Πίστει 28 Ex. 12, 12. 13.
πεποίηκεν **τὸ πάσχα** καὶ τὴν πρόσχυσιν **τοῦ**
αἵματος, ἵνα μὴ **ὁ ὀλοθρεύων** τὰ πρωτότοκα θίγῃ
αὐτῶν. Πίστει διέβησαν τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν 29 Ex. 14, 22. 27.
ὡς διὰ ξηρᾶς γῆς, ἧς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι
κατεπόθησαν. Πίστει τὰ τείχη Ἱερειχὼ ἔπεσαν 30 Jos. 6, 20.
κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. Πίστει Ῥαὰβ ἡ 31 Jos. 2, 11. 12; 6, 17. 23.
πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασιν, δεξαμένη Ja. 2, 25.
τοὺς κατασκόπους μετ᾽ εἰρήνης. Καὶ τί ἔτι 32 Jg. 6, 11; 4, 6; 15, 20; 12, 7.
λέγω; ἐπιλείψει με γὰρ διηγούμενον ὁ χρόνος
περὶ Γεδεών, Βαράκ, Σαμψών, Ἰεφθάε, Δαυεὶδ
τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν, οἳ διὰ 33 Jg. 14, 6. 1 S. 17, 34. 35. Dn. 6, 22.

---

20 – και 1° 26 εν Αιγυπτω 29 – γης
30 επεσε 32 γαρ με | Βαρ. τε και Σ. και Ι.

πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, ἠργάσαντο
δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στό-
Dn. 3, 23–25. 34 ματα λεόντων, ¦ ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον
στόματα μαχαίρης, ἐδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας,
ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς
1 K. 17, 23. 2 K. 4, 36. 2 Mc. 6, 18–7, 42. 35 ἔκλιναν ἀλλοτρίων. ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστά-
σεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανί-
σθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν,
Jer. 20; 37; 38. 36 ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν· ἕτεροι δὲ
ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ
2 Ch. 24, 21. 37 δεσμῶν καὶ φυλακῆς· ἐλιθάσθησαν, ἐπειράσθη-
σαν, ἐπρίσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρης ἀπέθανον,
περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν,
38 ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, ¦ ὧν
οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος, ἐπὶ ἐρημίαις πλανώμενοι
καὶ ὄρεσιν καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς.
39 Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως
40 οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, τοῦ Θεοῦ περὶ
ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς
ἡμῶν τελειωθῶσιν.
10, 36. Ro. 7, 21. 1 Co. 9, 24. 12 Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περι-
κείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι
πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι' ὑπο-
μονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα,
2, 10. Ps. 110, 1. 2 ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τε-
λειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ
χαρᾶς ὑπέμεινεν σταυρὸν αἰσχύνης καταφρο-
νήσας, **ἐν δεξιᾷ** τε τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ
Nu. 16, 37 Lxx. Lk. 2, 34. 3 **κεκάθικεν.** ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην
ὑπομεμενηκότα ὑπὸ **τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς ἑαυτὸν**
ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν

---

33 *ειργασαντο* 34 *μαχαιρας* | *ενεδυναμωθησαν*
37 **SR** *επρισθ., επειρ.* | *μαχαιρας* 38 *επι*] *εν*
XII, 2 *εκαθισεν* 3 *εαυτ.*] S *αὑτον* R[t] *εαυτους* |
(**SR** *καμητε,*)

ἐκλυόμενοι. Οὔπω μέχρις αἵματος ἀντικατέ- 4
στητε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι, καὶ 5 Pr. 3, 11. 12.
ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς
διαλέγεται

Υἱέ μου, μὴ ὀλιγώρει παιδείας Κυρίου,
μηδὲ ἐκλύου ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐλεγχόμενος·
ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει, 6 Rev. 3, 19.
μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται.

εἰς παιδείαν ὑπομένετε· ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται 7
ὁ Θεός· τίς γὰρ **υἱὸς** ὃν οὐ **παιδεύει** πατήρ;
εἰ δὲ χωρίς ἐστε **παιδείας**, ἧς μέτοχοι γεγόνασιν 8 Ps. 73, 14. 15.
πάντες, ἄρα νόθοι καὶ οὐχ **υἱοί** ἐστε. εἶτα τοὺς 9 Nu. 16, 22.
μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτὰς
καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολὺ μᾶλλον ὑποταγησό-
μεθα τῷ Πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν; οἱ 10
μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν
αὐτοῖς ἐπαίδευον, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον εἰς τὸ
μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ. πᾶσα μὲν παι- 11 2 Co. 4, 17. 18. Ja. 3, 17.
δεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι
ἀλλὰ λύπης, ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς
δι᾽ αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης.
Διὸ **τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα** 12 Is. 35, 3.
γόνατα ἀνορθώσατε, καὶ **τροχιὰς ὀρθὰς ποιεῖτε** 13 Pr. 4, 26 Lxx.
τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ
δὲ μᾶλλον. **Εἰρήνην διώκετε** μετὰ πάντων, καὶ 14 Ps. 34, 14. Mt. 5, 8. Ro. 12, 18. 2 Ti. 2, 22.
τὸν ἁγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον,
ἐπισκοποῦντες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος 15 Dt. 29, 18 Lxx. Ac. 8, 23.
τοῦ Θεοῦ, **μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ**
καὶ διὰ ταύτης μιανθῶσιν οἱ πολλοί, μή τις 16 Gn. 25, 33. 34.
πόρνος ἢ βέβηλος ὡς Ἠσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως
μιᾶς **ἀπέδετο τὰ πρωτοτόκια** ἑαυτοῦ. ἴστε γὰρ 17 Gn. 27, 30—40.

---

4 (**SR** αντικατεστητε,) 7 Ει παιδ. υπομενετε, | γαρ εστιν 8 εστε κ. ουχ υι. 9 πολλω 11 μεν 1°] δε 13 ποιησατε 15 —οι 16 απεδοτο | αὐτου

ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι τὴν εὐλο-
γίαν ἀπεδοκιμάσθη, μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ
εὗρεν, καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.
Ex. 19, 12. 16. 18. Dt. 4, 11. 18 Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ καὶ **κεκαυ-**
Ex. 19, 16. 19; 20, 19. Dt. 5, 23. 19 **μένῳ πυρὶ** καὶ **γνόφῳ** καὶ **ζόφῳ καὶ θυέλλῃ** ¦ **καὶ**
σάλπιγγος ἤχῳ καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαν-
τες παρῃτήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον·
Ex. 19, 13. 20 ¦ οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον **Κἂν θηρίον**
Dt. 9, 19. 21 **θίγῃ τοῦ ὄρους, λιθοβοληθήσεται**· καί, οὕτω φο-
βερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν **Ἔκφο-**
Rev. 14, 1. Gal. 4, 26. 22 **βός εἰμι** καὶ ἔντρομος· ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιὼν
Rev. 21, 2. Rev. 5, 11. ὄρει καὶ πόλει Θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλὴμ ἐπου-
Lk. 10, 20. 23 ρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, πανηγύρει ¦ καὶ
ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρα-
νοῖς, καὶ Κριτῇ Θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι
9, 15. 11, 4. Gn. 4, 10. 1 P. 1, 2. 24 δικαίων τετελειωμένων, καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ
Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρεῖττον λαλοῦντι
2, 2; 10, 28. 29. 25 παρὰ τὸν Ἄβελ. Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν
λαλοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἐξέφυγον ἐπὶ γῆς
παραιτησάμενοι τὸν χρηματίζοντα, πολὺ μᾶλλον
Hag. 2, 6. 26 ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ᾽ οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι· οὗ ἡ
φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσεν τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται
λέγων **Ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείσω** οὐ μόνον **τὴν γῆν**
27 ἀλλὰ καὶ **τὸν οὐρανόν**. τὸ δέ **Ἔτι ἅπαξ** δηλοῖ
τὴν τῶν σαλευομένων μετάθεσιν ὡς πεποιημένων,
28 ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. Διὸ βασιλείαν
ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες ἔχωμεν χάριν, δι᾽
ἧς λατρεύωμεν εὐαρέστως τῷ Θεῷ, μετὰ εὐλα-

---

17 (απεδοκιμασθη·) 18 ψηλ. ορει, | ζοφω] σκοτω 20 λιθοβ. η βολιδι κατατοξευθησεται 21 (**R** και ουτω) 22 (R[m] αγγελων πανηγυρει,) 23 εν ουρ. απογεγρ. 24 κρειττονα 25 εφυγον, τον επι της γης | —τον 2° | πολλω 26 σειω 27 των σαλ. την μετ. 28 (**R** Θεω μετα) | αιδους και ευλαβειας.

βείας καὶ δέους· καὶ γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν **πῦρ** 29 Is. 33, 14. Dt. 4, 24; 9, 3.
καταναλίσκον.
Ἡ φιλαδελφία μενέτω. | τῆς φιλοξενίας μὴ 13 Jn. 13, 34. 2 P. 1, 7.
ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες Ro. 12, 13. 1 P. 4, 9. Gn. 18, 3; 19, 2. 3.
ξενίσαντες ἀγγέλους. μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων 3 Mt. 25, 36.
ὡς συνδεδεμένοι, τῶν κακουχουμένων ὡς καὶ αὐτοὶ
ὄντες ἐν σώματι. Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσιν καὶ 4 Gal. 5, 19. 21. Eph. 5, 5.
ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνους γὰρ καὶ μοιχοὺς κρι-
νεῖ ὁ Θεός. Ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος, ἀρκούμενοι 5 Dt. 31, 6. 8. Jos. 1, 5. 1 Ti. 6, 6.
τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν **Οὐ μή σε ἀνῶ**
οὐδ' οὐ μή σε ἐγκαταλίπω· ὥστε θαρροῦντας ἡμᾶς 6 Ps. 118, 6.
λέγειν

Κύριος ἐμοὶ βοηθός, οὐ φοβηθήσομαι·
τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος;

Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες 7 17. 1 Co. 4, 16.
ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὧν ἀναθεω-
ροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμεῖσθε
τὴν πίστιν. Ἰησοῦς Χριστὸς ἐχθὲς καὶ σή- 8 1 Co. 3, 11. Rev. 1, 17.
μερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. διδαχαῖς 9 Eph. 4, 14. 2 Co. 1, 21. Ro. 14, 17.
ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ παραφέρεσθε· καλὸν γὰρ
χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν,
ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατοῦντες. Ἔχο- 10 8, 4. 5.
μεν θυσιαστήριον ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν
ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. ὧν γὰρ 11 Lv. 16, 27.
εἰσφέρεται ζῴων **τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ**
ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα
κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς. διὸ καὶ Ἰησοῦς, 12 Mt. 21, 39. Jn. 9, 22.
ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω
τῆς πύλης ἔπαθεν. τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς 13 11, 26; 12, 2.
αὐτὸν **ἔξω τῆς παρεμβολῆς** τὸν ὀνειδισμὸν αὐτοῦ
φέροντες· οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, 14 11, 10; 12, 22.

XIII, 4 *γαρ*] *δε* 6 *και ου* | (*φοβηθησομαι τι π. μ. ανθρωπος.*) 8 *χθες* | (SR *αυτος,*) 9 *περιφερεσθε* | SR *περιπατησαντες*

Lv. 7, 12. 2 Ch. 29, 31. Ps. 50, 14. 23. Is. 57, 19. Hos. 14, 2.
15 ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. δι' αὐτοῦ
οὖν **ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως** διὰ παντὸς **τῷ**
Θεῷ, τοῦτ' ἔστιν **καρπὸν χειλέων** ὁμολογούντων
Ph. 4, 18. 16 τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ κοινωνίας
μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρε-
1 Th. 5, 12. Ezk. 3, 17. 17 στεῖται ὁ Θεός. Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις
ὑμῶν καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ
τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα
μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν καὶ μὴ στενάζοντες·
ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.
2 Co. 1, 12. Ac. 24, 16. 18 Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πειθόμεθα γὰρ ὅτι
καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσιν καλῶς θέλον-
19 τες ἀναστρέφεσθαι. περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ
Is. 63, 11. Zec. 9, 11. τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχειον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.
Is. 55, 3. Jer. 32, 40. Ezk. 37, 26. Jn. 10, 12. 1 P. 2, 25. 20 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, **ὁ ἀναγαγὼν ἐκ** νεκρῶν
τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν **ἐν αἵματι**
21 **διαθήκης αἰωνίου**, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, | κατ-
αρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι
τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ἡμῖν τὸ εὐάρεστον
ἐνώπιον αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς
Ja. 1, 21. 22 τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. Παρακαλῶ δὲ
ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρα-
κλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν.
23 Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν Τιμόθεον ἀπολελυ-
μένον, μεθ' οὗ ἐὰν τάχειον ἔρχηται ὄψομαι ὑμᾶς.
24 Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν
καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ
ἀπὸ τῆς Ἰταλίας.
25 Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν.

---

15 R[m] – ουν 18 πεποιθαμεν 21 SR[m] παντι εργω αγ. | ημ.] SR[m] υμιν 23 – ημων 25 **SR** υμων. αμην. Προς Εβραιους εγραφη απο της Ιταλιας δια Τιμοθεου.

ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Ἰάκωβος Θεοῦ καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ 1 1 P. 1, 1. Ac. 15, 23.
δοῦλος ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ Διασπορᾷ
χαίρειν.
Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν 2 Ro. 5, 3–5. 1 P. 1, 6.
πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, γινώσκοντες ὅτι 3 1 P. 1, 7.
τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπο-
μονήν. ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα 4
ἦτε τέλειοι καὶ ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.
Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ 5 Pr. 2, 3–6.
τοῦ διδόντος Θεοῦ πᾶσιν ἁπλῶς καὶ μὴ ὀνειδί-
ζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ. αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, 6 Mk. 11, 24.
μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικεν
κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ.
μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήμψεταί 7
τι παρὰ τοῦ Κυρίου, ¦ ἀνὴρ δίψυχος, ἀκατάστατος 8
ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. Καυχάσθω δὲ ὁ 9 2, 5.
ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ, ὁ δὲ πλού- 10 1 P. 1, 24.
σιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς **ἄνθος**
χόρτου παρελεύσεται. ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος 11 Is. 40, 6. 7.
σὺν τῷ καύσωνι καὶ **ἐξήρανεν τὸν χόρτον, καὶ τὸ**
ἄνθος αὐτοῦ **ἐξέπεσεν** καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσ-
ώπου αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν
ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται. **Μακάριος** 12 Dn. 12, 12. 2 Ti. 4, 8. 1 P. 5, 4. 1 Co. 9, 25. Rev. 2, 10.
ἀνὴρ **ὃς ὑπομένει** πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενόμενος

Inscr. ΙΑΚΩΒΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ.

I, 7 (Κυριου,] R^{m} – , S . R^{t} ·) 8 (διψυχος ακατ.)

λήμψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο
13 τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Μηδεὶς πειραζόμενος λε-
γέτω ὅτι Ἀπὸ Θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ Θεὸς ἀπεί-
ραστός ἐστιν κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα.
Ro. 7, 7. 8. 14 ἕκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας
Ro. 7, 10. 15 ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος· εἶτα ἡ ἐπιθυμία
συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀπο-
16 τελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον. Μὴ πλανᾶσθε,
1 Jn. 1, 5. Mt. 7, 11. 17 ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ
πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστιν καταβαῖνον
ἀπὸ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἔνι
Jn. 1, 13. 1 P. 1, 23. 18 παραλλαγὴ ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα. βουληθεὶς
ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς
ἀπαρχήν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.
Ec. 7, 9. 19 Ἴστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ἔστω δὲ πᾶς
ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ
Eph. 4, 26. 20 λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν· ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς
Col. 3, 8. 1 P. 2, 1. 21 δικαιοσύνην Θεοῦ οὐκ ἐργάζεται. διὸ ἀποθέμενοι
πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περισσείαν κακίας ἐν πραΰ-
τητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον τὸν δυνάμενον
Mt. 7, 26. Ro. 2, 13. 22 σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λό-
γου, καὶ μὴ ἀκροαταὶ μόνον παραλογιζόμενοι
23 ἑαυτούς. ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶν καὶ
οὐ ποιητής, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ
24 πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ· κατ-
ενόησεν γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθεν, καὶ εὐθέως
2, 12. Ro. 8, 2. Jn. 13, 17. 25 ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν. ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον
τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμείνας, οὐκ
ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος ἀλλὰ ποιητὴς
ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.

---

12 επηγγ. ο Κυριος 13 του Θεου 14 (SR[t] πειραζεται,) | (R[m] επιθυμιας,) 17 (SR εστι,) 19 Ωστε, αδ. μ. αγαπητοι, εστω πας 20 ου κατεργαζεται 22 μον. ακρ. 25 ουτος ουκ ακρ.

Εἴ τις δοκεῖ θρησκὸς εἶναι, μὴ χαλιναγωγῶν 26 Ps. 34, 13.
γλῶσσαν ἑαυτοῦ ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν ἑαυτοῦ,
τούτου μάταιος ἡ θρησκεία. θρησκεία καθαρὰ 27
καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ αὕτη ἐστίν,
ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει
αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωπολημψίαις ἔχετε 2 1 Co. 2, 8.
τὴν πίστιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς
δόξης. ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς συναγωγὴν ὑμῶν 2 He. 10, 25.
ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ
δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, ἐπιβλέψητε δὲ 3
ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν καὶ
εἴπητε Σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ
εἴπητε Σὺ στῆθι ἐκεῖ ἢ κάθου ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν
μου, οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ 4
διαλογισμῶν πονηρῶν; Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου 5 1 Co. 1, 26. Lk. 12, 21.
ἀγαπητοί. οὐχ ὁ Θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς
τῷ κόσμῳ πλουσίους ἐν πίστει καὶ κληρονόμους
τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν
αὐτόν; ¦ ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ 6
πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἕλ-
κουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; οὐκ αὐτοὶ βλασφη- 7
μοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ᾽ ὑμᾶς;
εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικὸν κατὰ τὴν γρα- 8 Lv. 19, 18.
φήν **Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν,**
καλῶς ποιεῖτε· εἰ δὲ προσωπολημπτεῖτε, ἁμαρ- 9 Dt. 1, 17.
τίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς
παραβάται. ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσῃ, 10 Mt. 5, 19.
πταίσῃ δὲ ἐν ἑνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος. ὁ γὰρ 11 Ex. 20, 13. 14. Dt. 5, 17 s.

---

26 *θρῆσκος* *ειν.* *εν υμιν* | *εαυτ.* 1° 2°] *αὐτου* | *αλλ*
II, 1 (R^m *δοξης;*) 2 *εις την συν.* 3 *και επιβλ.* *επι* | *ειπητε* (1°) *αυτω* | *καθ.* (2°) *ωδε υπο* 4 *και ου διεκρ.* 5 *πτωχ. του κοσμου τουτου* 10 *τηρησει, πταισει*

εἰπών **Μὴ μοιχεύσῃς**, εἶπεν καί **Μὴ φονεύσῃς**· εἰ
δὲ οὐ μοιχεύεις, φονεύεις δέ, γέγονας παραβάτης
1, 25. 12 νόμου. οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε ὡς διὰ
Mt. 5, 7; 18, 30. 34; 25, 45. 46. 13 νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. ἡ γὰρ
κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος· κατακαυ-
Mt. 7, 21; 21, 29. 14 χᾶται ἔλεος κρίσεως. Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί
μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ;
15 μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; | ἐὰν ἀδελφὸς
ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσιν καὶ λειπόμενοι τῆς
1 Jn. 3, 17. 16 ἐφημέρου τροφῆς, εἴπῃ δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν
Ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε,
μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος,
17 τί τὸ ὄφελος; οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔχῃ
Gal. 5, 6. 18 ἔργα, νεκρά ἐστιν καθ' ἑαυτήν. ἀλλ' ἐρεῖ τις
Σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι τὴν
πίστιν σου χωρὶς τῶν ἔργων, κἀγώ σοι δείξω ἐκ
Mk. 5, 7. 19 τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν. σὺ πιστεύεις ὅτι εἷς
ἐστιν ὁ Θεός; καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια
20 πιστεύουσιν καὶ φρίσσουσιν. θέλεις δὲ γνῶναι,
ὦ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων
Gn. 22, 9. 10. 12. 21 ἀργή ἐστιν; Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων
ἐδικαιώθη, **ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ**
He. 11, 17. 22 **τὸ θυσιαστήριον**; βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει
τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις
Is. 41, 8. Gn. 15, 6. Ro. 4, 3. 2 Ch. 20, 7. 23 ἐτελειώθη, καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα
Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ
Jn. 8, 39. Ro. 4, 12. 24 **εἰς δικαιοσύνην**, καὶ **φίλος Θεοῦ** ἐκλήθη. ὁρᾶτε
ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἐκ
He. 11, 31. Jos. 2, 4. 15; 6, 17. 25 πίστεως μόνον. ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ

---

11 *μοιχευσεις, φονευσεις δε* 13 *ανιλεως* | *και κατακ.* 15 *εαν δε αδ.* | *λειπ. ωσι* 17 *εργα εχη* 18 *χωρις*] *εκ* | *εργ. σου, καγω δειξω σοι* | *μου τ. πιστ. μου* 19 S *ο Θ. εις εστι*· R^{m} *εις Θ. ἔστι* 20 *αργη*] *νεκρα* 22 (SR^{m} *ετελειωθη;*) 24 *ορ. τοινυν* | (*μονον;*)

ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους
καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα 26 17.
χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτως καὶ ἡ πίστις
χωρὶς ἔργων νεκρά ἐστιν.
Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, 3 1, 19.
εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα λημψόμεθα. πολλὰ 2 1, 26.
γὰρ πταίομεν ἅπαντες· εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει,
οὗτος τέλειος ἀνήρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ
ὅλον τὸ σῶμα. εἰ δὲ τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς 3
εἰς τὰ στόματα βάλλομεν εἰς τὸ πείθεσθαι
αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγο-
μεν. ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα καὶ 4
ὑπὸ ἀνέμων σκληρῶν ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ
ἐλαχίστου πηδαλίου ὅπου ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος
βούλεται· οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος 5
ἐστὶν καὶ μεγάλα αὐχεῖ. ἰδοὺ ἡλίκον πῦρ ἡλίκην
ὕλην ἀνάπτει· καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς 6 Mt. 15, 11. 18. 19; 12, 36. 37.
ἀδικίας, ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν
ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα καὶ φλογίζουσα
τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς
γεέννης. πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πε- 7
τεινῶν ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων δαμάζεται καὶ
δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ, τὴν δὲ 8 Ps. 140, 3.
γλῶσσαν οὐδεὶς δαμάσαι δύναται ἀνθρώπων·
ἀκατάστατον κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. ἐν 9 Gn. 1, 27.
αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν Κύριον καὶ Πατέρα, καὶ
ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς **καθʼ
ὁμοίωσιν Θεοῦ** γεγονότας· ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος 10
ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρή, ἀδελφοί

---

26 *χωρις των εργ.*

III, 3 *ει δε*] *ιδου*, | *εις* 2°] *προς* 4 *σκληρ. ανεμ.* | *οπου αν* | *βουληται* 5 *μεγαλαυχει* | Ιδ., *ολιγον π.* 6 *αδικιας. ουτως η* | (R^t *πυρ·...αδικιας η* R^{ml} *πυρ, ο κ. τ. αδικιας·* R^{m2} *πυρ· ο κ. τ. αδικιας, η γλ.,...ημων η*) 8 *δυν. ανθρ. δαμ.* | *ακατασχετον* 9 *Κυρ.*] *Θεον*

11 μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς
12 αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν; μὴ
δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι ἢ
ἄμπελος σῦκα; οὔτε ἁλυκὸν γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.
2, 18. 1 P. 2, 12. 13 Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω ἐκ
τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι
Eph. 4, 31. 14 σοφίας. εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν
ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύ-
1, 5. 17. 15 δεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ
σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλὰ ἐπίγειος, ψυ-
16 χική, δαιμονιώδης· ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία,
He. 12, 11. 17 ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. ἡ
δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα
εἰρηνική, ἐπιεικής, εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους καὶ
Is. 32, 17. Mt. 5, 9. 18 καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος, ἀνυπόκριτος. καρ-
πὸς δὲ δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς
ποιοῦσιν εἰρήνην.
Ro. 7, 23. 1 P. 2, 11. 4 Πόθεν πόλεμοι καὶ πόθεν μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ
ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομέ-
2 νων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ
ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε
ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε. οὐκ ἔχετε
3 διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς· αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμ-
βάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς
Lk. 6, 26. Ro. 8, 7. 1 Jn. 2, 15. 4 ὑμῶν δαπανήσητε. μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι
ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ Θεοῦ ἐστιν; ὃς
ἐὰν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς
Ex. 20, 3. 5. Mt. 6, 24. Gal. 5, 17. 5 τοῦ Θεοῦ καθίσταται. ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ
γραφὴ λέγει Πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα
Pr. 3, 34 Lxx. Job 22, 29. Mt. 23, 12. 1 P. 5, 5. 6 ὃ κατῴκισεν ἐν ἡμῖν; μείζονα δὲ **δίδωσιν χάριν·**

---

12 ουτε αλυκ.] ουτως ουδεμια πηγη αλυκ. και 15 αλλ 17 αδιακρ. και αν. 18 δε της δικ.

IV, 1 –ποθεν 2° 2 (πολεμειτε] S, **R** ·) | ουκ εχετε δε | (**R** υμας.) 4 Μοιχοι και μοιχ. | εαν] αν 5 (R[t] λεγει; προς) | SR[m] κατωκησεν | (R[m] ημιν·)

διὸ λέγει Ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, τα-
πεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. ὑποτάγητε οὖν τῷ 7 Eph. 6, 12. 1 P. 5, 8. 9.
Θεῷ· ἀντίστητε δὲ τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται
ἀφ' ὑμῶν· ἐγγίσατε τῷ Θεῷ, καὶ ἐγγίσει ὑμῖν. 8 Zec. 1, 3. Is. 1, 16.
καθαρίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί, καὶ ἁγνίσατε
καρδίας, δίψυχοι. ταλαιπωρήσατε καὶ πενθή-
σατε καὶ κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος 9
μετατραπήτω καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν. τα- 10 1 P. 5, 6.
πεινώθητε ἐνώπιον Κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.
Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί. ὁ κατα- 11
λαλῶν ἀδελφοῦ ἢ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον
κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου ἀλλὰ κριτής. εἷς 12 Mt. 7, 1. Ro. 2, 1; 14, 4.
ἐστιν νομοθέτης καὶ κριτής, ὁ δυνάμενος σῶσαι
καὶ ἀπολέσαι· σὺ δὲ τίς εἶ, ὁ κρίνων τὸν
πλησίον;

Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες Σήμερον ἢ αὔριον 13 Pr. 27, 1.
πορευσόμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν καὶ ποιήσομεν
ἐκεῖ ἐνιαυτὸν καὶ ἐμπορευσόμεθα καὶ κερδήσομεν·
οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε τῆς αὔριον· ποία ἡ ζωὴ 14 Lk. 12, 20.
ὑμῶν; ἀτμὶς γάρ ἐστε ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, Ps. 39, 5. 11.
ἔπειτα καὶ ἀφανιζομένη· ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς 15 Ac. 18, 21.
Ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ, καὶ ζήσομεν καὶ ποιή-
σομεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν 16
ταῖς ἀλαζονίαις ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη
πονηρά ἐστιν. εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ 17 Lk. 12, 47. Ro. 14, 23.
ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστιν. Ἄγε νῦν οἱ 5 Lk. 6, 24.
πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαι-

---

7 — δε | (R υμων.) 8 εγγιει 9 μεταστραφητω 10 του Κυρ. 11 η] και 12 ο νομοθ. | — και κριτ. | — δε | ει, ος κρινεις τον ετερον; 13 ενιαυτ. ενα 14 επιστ. το της | ποια γαρ | εστε] εστιν | και] δε 15 ζησωμεν,

Mt. 6, 19. 2 πωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. ὁ πλοῦτος
ὑμῶν σέσηπεν, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα
Pr. 16, 27. 3 γέγονεν, ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται,
καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται καὶ
φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς **πῦρ.** **ἐθησαυρίσατε**
Lv. 19, 13. 4 ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. ἰδοὺ ὁ **μισθὸς** τῶν ἐργατῶν
Dt. 24, 14. 15. τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν ὁ ἀφυστερη-
Mal. 3, 5. Is. 5, 9. Job 31, 38—40. μένος **ἀφ' ὑμῶν κράζει,** καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάν-
των **εἰς τὰ ὦτα Κυρίου Σαβαὼθ** εἰσελήλυθαν.
Lk. 16, 19. 25. 5 ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε,
Jer. 12, 3. ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν **ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς.**
Pr. 3, 34 Lxx. 6 κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ
Hos. 1, 6 Lxx. **ἀντιτάσσεται** ὑμῖν.

Dt. 11, 14. Jl. 2, 23. Zec. 10, 1. 7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρου-
Jer. 5, 24. Lk. 21, 19. σίας τοῦ Κυρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν
He. 10, 36. τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ
He. 10, 25. 8 ἕως λάβῃ **πρόϊμον καὶ ὄψιμον.** μακροθυμήσατε
1 Th. 2, 16; 3, 13. καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ
9 παρουσία τοῦ Κυρίου ἤγγικεν. μὴ στενάζετε,
ἀδελφοί, κατ' ἀλλήλων ἵνα μὴ κριθῆτε· ἰδοὺ ὁ
Mt. 5, 12. 10 κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἕστηκεν. ὑπόδειγμα
λάβετε, ἀδελφοί, τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς
μακροθυμίας τοὺς προφήτας, οἳ ἐλάλησαν ἐν
Dn. 12, 12. 11 τῷ ὀνόματι Κυρίου. ἰδοὺ **μακαρίζομεν τοὺς ὑπο-**
Ps. 103, 8; 111, 4. Job 1, 21. 22. **μείναντας·** τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε, καὶ τὸ
τέλος Κυρίου εἴδετε, ὅτι **πολύσπλαγχνός ἐστιν**
Mt. 5, 34—37. 12 **ὁ Κύριος καὶ οἰκτίρμων.** Πρὸ πάντων δέ,
ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν
μήτε τὴν γῆν μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον· ἤτω δὲ
ὑμῶν τό Ναὶ ναί, καὶ τό Οὒ οὔ, ἵνα μὴ ὑπὸ

V, 4 απεστερημενος | εισεληλυθασιν 5 ως εν ημ.
7 εως αν λ. υετον πρωϊμον κ. ο. 9 κατ αλλ., αδ. |
κατακριθητε | — ο 10 της κακοπ., αδ. μου, και | — εν
11 υπομενοντας 12 R[m] τὸ ναί, ναι κ. τὸ οὔ, ου

κρίσιν πέσητε. Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσ- 13 Ps. 50, 15. Col. 3, 16.
ευχέσθω· εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω. ἀσθενεῖ τις 14 Mk. 6, 13.
ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς
ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν ἀλεί-
ψαντες ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου. καὶ ἡ 15 Mk. 16, 18.
εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ
αὐτὸν ὁ Κύριος· κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκώς,
ἀφεθήσεται αὐτῷ. ἐξομολογεῖσθε οὖν ἀλλήλοις 16
τὰς ἁμαρτίας, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων,
ὅπως ἰαθῆτε. πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνερ-
γουμένη. Ἠλείας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, 17 1 K. 17, 1. Lk. 4, 25. Ac. 14, 15.
καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ
οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ
μῆνας ἕξ· καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς 18 1 K. 18, 42.
ὑετὸν ἔδωκεν καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν καρπὸν
αὐτῆς. Ἀδελφοί μου, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ 19 Gal. 6, 1.
ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, γινώ- 20 Ps. 51, 13. Pr. 10, 12. 1 P. 4, 8.
σκετε ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης
ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θανάτου καὶ
καλύψει πλῆθος **ἁμαρτιῶν**.

ΠΕΤΡΟΥ Α

Πέτρος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκλεκτοῖς 1 Ja. 1, 1.
παρεπιδήμοις Διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καπ-
παδοκίας, Ἀσίας καὶ Βιθυνίας, ¦ κατὰ πρόγνωσιν 2 Ro. 8, 29. He. 12, 24.
Θεοῦ Πατρός, ἐν ἁγιασμῷ Πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν
καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις
ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.

---

14 αλειψ. αυτον 16 —ουν | τα παραπτωματα | ευχεσθε 19 —μου 20 SR[t] γινωσκετω | —αυτου 2°

Inscr. ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΠΡΩΤΗ.

23. Ja. 1, 18. 3 Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ
ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν δι᾽
Col. 1, 12. 4 ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, εἰς κλη-
ρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον,
Jn. 10, 28; 17, 11. Ro. 5, 3. 4. 1 Co. 2, 5. Gal. 3, 23. 5 τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς | τοὺς ἐν δυνάμει
Θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίστεως εἰς σωτηρίαν
Ro. 5, 2. 2 Co. 4, 17. 5, 10. He. 12, 11. Ja. 1, 2. 6 ἑτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ. ἐν ᾧ
ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι εἰ δέον λυπηθέντες ἐν
Pr. 17, 3. Mal. 3, 3. Ro. 2, 7. 10. Ja. 1, 3. 7 ποικίλοις πειρασμοῖς, ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς
πίστεως πολυτιμότερον χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου,
διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὑρεθῇ εἰς ἔπαινον
καὶ δόξαν καὶ τιμὴν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ
Jn. 17, 20; 20, 29. 2 Co. 5, 7. 2 Ti. 4, 8. 8 Χριστοῦ· ὃν οὐκ ἰδόντες ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι
μὴ ὁρῶντες πιστεύοντες δὲ ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ
Ro. 6, 22. 9 ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ, κομιζόμενοι τὸ
Mt. 13, 17. Lk. 10, 24. 10 τέλος τῆς πίστεως σωτηρίαν ψυχῶν. περὶ ἧς
σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηραύνησαν προφῆται
οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες,
Ps. 22. Is. 53. Lk. 24, 26. 11 ἐραυνῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν
αὐτοῖς Πνεῦμα Χριστοῦ προμαρτυρόμενον τὰ εἰς
Χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας·
Eph. 3, 10. Lk. 2, 13. 12 οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς ὑμῖν δὲ διηκόνουν
αὐτά, ἃ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελι-
σαμένων ὑμᾶς ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ ἀποσταλέντι
ἀπ᾽ οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρα-
κύψαι.
Lk. 12, 35. Eph. 6, 14. 13 Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας
ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερο-
μένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ.

I, 4 υμ.] ημας   6 δεον εστι   7 πολυ τιμιωτερον | τιμ. κ. δοξ.   8 ειδοτες   9 πιστ. υμων   10 εξηρευνησαν   11 ερευνωντες   12 υμιν 1°] ημιν

ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς 14 Ro. 12, 2. Eph. 2, 3; 4, 17.
πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ 15
κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι
ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε, διότι γέγραπται 16 Lv. 11, 44; 19, 2; 20, 7.
Ἅγιοι ἔσεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιος. καὶ εἰ Πατέρα **ἐπι-** 17 Ps. 89, 26. Jer. 3, 19. Mal. 1, 6. Mt. 6, 9. Ro. 2, 11.
καλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήμπτως κρίνοντα κατὰ
τὸ ἑκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας
ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε, εἰδότες ὅτι οὐ φθαρ- 18 Is. 52, 3. 1 Co. 6, 20; 7, 23. 4, 3.
τοῖς, **ἀργυρίῳ** ἢ χρυσίῳ, **ἐλυτρώθητε** ἐκ τῆς μα-
ταίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, ἀλλὰ 19 Is. 53, 7. He. 9, 14.
τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου
Χριστοῦ, προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσ- 20 Ro. 16, 25. 26. Eph. 1, 4.
μου, φανερωθέντος δὲ ἐπ᾽ ἐσχάτου τῶν χρόνων
δι᾽ ὑμᾶς ¹ τοὺς δι᾽ αὐτοῦ πιστοὺς εἰς Θεὸν τὸν 21 Jn. 14, 6. Ro. 4, 24. Col. 1, 27.
ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα,
ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς Θεόν.
Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς 22 1 Jn. 5, 1.
ἀληθείας εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καρ-
δίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς, ἀναγεγεννη- 23 Dn. 6, 26. Jn. 1, 13. Ja. 1, 18.
μένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς ἀλλὰ ἀφθάρτου
διὰ λόγου **ζῶντος Θεοῦ καὶ μένοντος.** διότι 24 Is. 40, 6. 7. Ja. 1, 10. 11.
πᾶσα σὰρξ ὡς **χόρτος,**
καὶ πᾶσα δόξα αὐτῆς **ὡς ἄνθος χόρτου·**
ἐξηράνθη ὁ χόρτος,
καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσεν·
τὸ δὲ ῥῆμα Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. 25 Is. 40, 8.
τοῦτο δέ ἐστιν **τὸ ῥῆμα** τὸ **εὐαγγελισθὲν** εἰς ὑμᾶς.
Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον 2 Eph. 4, 22. Ja. 1, 21. 1 Co. 3, 2.
καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλα-
λιάς, ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη τὸ λογικὸν ἄδολον 2 He. 5, 12. 13. Mt. 18, 3.

---

16 εσ.] γενεσθε | αγιος ειμι 20 εσχατων 21 πιστευοντας 22 αληθ. δια Πνευματος | SR^m εκ καθαρας καρδ. 23 μεν. εις τον αιωνα 24 αυτης] ανθρωπου | ανθ. αυτου εξεπ.

γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε εἰς
Ps. 34, 8. 3 σωτηρίαν, εἰ **ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς ὁ Κύριος.**
Ps. 118, 22. Is. 28, 16. Mt. 21, 42. Ac. 4, 11. 4 πρὸς ὃν προσερχόμενοι, **λίθον** ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώ-
πων μὲν ἀποδεδοκιμασμένον παρὰ δὲ Θεῷ **ἐκλεκ-**
Eph. 2, 21. 22. 9. Ro. 12, 1. 5 **τὸν ἔντιμον,** καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδο-
μεῖσθε οἶκος πνευματικὸς εἰς ἱεράτευμα ἅγιον,
ἀνενέγκαι πνευματικὰς θυσίας εὐπροσδέκτους Θεῷ
Is. 28, 16. Ro. 9, 33. 6 διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. διότι περιέχει ἐν γραφῇ
Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον ἐκλεκτὸν ἀκρογω-
νιαῖον ἔντιμον,
καὶ ὁ πιστεύων ἐπ᾽ αὐτῷ οὐ μὴ καταισχυνθῇ.
Ps. 118, 22. Mt. 21, 42. 7 ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπιστοῦσιν δὲ
λίθος ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος
Is. 8, 14. Ro. 9, 33. 8 **ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας** | καὶ **λίθος προσκόμ-**
ματος καὶ πέτρα σκανδάλου· οἳ **προσκόπτουσιν** τῷ
Is. 43, 20 s. Ex. 19, 6; 23, 22 Lxx. Ac. 26, 18. 2 Co. 4, 6. Eph. 5, 8. Ph. 2, 15. Rev. 1, 6. 9 λόγῳ ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν· ὑμεῖς δὲ
γένος ἐκλεκτόν, βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον,
λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε
τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμασ-
Hos. 1, 6. 9; 2, 1. 23. Ro. 9, 25. 10 τὸν αὐτοῦ φῶς· οἵ ποτε **οὐ λαός,** νῦν δὲ **λαὸς**
Θεοῦ, οἱ **οὐκ ἠλεημένοι,** νῦν δὲ **ἐλεηθέντες.**
Ps. 39, 12. Gal. 5, 17. 24. Eph. 2, 19. Ja. 4, 1. 11 Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς **παροίκους καὶ παρε-**
πιδήμους ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵ-
Is. 10, 3. Mt. 5, 16. Ja. 3, 13. 12 τινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς· τὴν ἀναστρο-
φὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν, ἵνα ἐν
ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν κα-
λῶν ἔργων ἐποπτεύοντες δοξάσωσιν τὸν Θεὸν **ἐν**
ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.
Ro. 13, 1–7. Tit. 3, 1. 13 Ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν
14 Κύριον· εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι, | εἴτε ἡγε-

II, 2 – εις σωτ. 3 ειπερ 5 (SR[t] πνευματικος,) | – εις | τω Θεω 6 Διο και περ. εν τη γρ. | SR ακρογ., εκλ. 7 απειθουσι | λιθον 8 (R[m] προσκοπτουσι,) 12 εποπτευσαντες 13 Υποτ. ουν

μόσιν ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν
κακοποιῶν ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· ὅτι οὕτως 15 3, 16.
ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας
φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν·
ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς 16 Gal. 5, 13.
κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς Θεοῦ δοῦλοι.
πάντας τιμήσατε, τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε, **τὸν** 17 Ro. 12, 10. Pr. 24, 21. Mt. 22, 21.
Θεὸν φοβεῖσθε, τὸν βασιλέα τιμᾶτε. Οἱ οἰκέται, 18 Eph.6,5. Tit. 2, 9.
ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ
μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν ἀλλὰ καὶ τοῖς
σκολιοῖς. τοῦτο γὰρ χάρις εἰ διὰ συνείδησιν 19
Θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας πάσχων ἀδίκως. ποῖον 20 3, 14. 17; 4, 13. 14. Mt. 5, 10.
γὰρ κλέος εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι
ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχον-
τες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ Θεῷ. εἰς 21 Mt. 16, 24. Jn. 13, 15.
τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν
ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν ἵνα
ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ· ὃς **ἁμαρτίαν** 22 Is.53, 9. Jn. 8, 46. 2 Co. 5, 21.
οὐκ ἐποίησεν οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ·
ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ 23
ἠπείλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· ὃς 24 Is. 53, 12. 1Jn.3,5. Ro.6,11. He. 9, 28.
τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν **αὐτὸς ἀνήνεγκεν** ἐν τῷ σώματι
αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενό-
μενοι τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὗ **τῷ μώλωπι**
ἰάθητε. ἦτε γὰρ **ὡς πρόβατα πλανώμενοι,** ἀλλὰ 25 Is.53,6. Ezk.34,5. 5, 4. Jn. 10, 12.
ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν Ποιμένα καὶ Ἐπίσκοπον
τῶν ψυχῶν ὑμῶν. Ὁμοίως γυναῖκες, ὑποτασσό- 3 Eph. 5, 22. Tit. 2, 5.
μεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ εἴ τινες
ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν
ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσονται, ἐποπτεύ- 2 2, 12.
σαντες τὴν ἐν φόβῳ ἁγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν.

---

14 εκδικ. μεν   16 δουλ. Θεου   24 μωλ. αυτου
25 πλανωμενα | αλλ
III, 1 αι γυν. | κερδηθησωνται

Is. 3, 18–24. 1 Ti. 2 9. 3 ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν καὶ
περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος,
4 ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος ἐν τῷ
ἀφθάρτῳ τοῦ πραέως καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὅ
5 ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πολυτελές. οὕτως γάρ
ποτε καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι εἰς
Θεὸν ἐκόσμουν ἑαυτάς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις
Gn. 18, 12. Pr. 3, 25. 6 ἀνδράσιν, ὡς Σάρρα ὑπήκουσεν τῷ Ἀβραάμ,
κύριον αὐτὸν καλοῦσα· ἧς ἐγενήθητε τέκνα ἀγα-
θοποιοῦσαι καὶ **μὴ φοβούμεναι** μηδεμίαν **πτόησιν.**
Eph. 5, 25. 7 Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν ὡς
ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ, ἀπονέμοντες
τιμὴν ὡς καὶ συνκληρονόμοις χάριτος ζωῆς, εἰς
Ro. 12, 16. 8 τὸ μὴ ἐνκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν. Τὸ δὲ
τέλος πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι,
Mt. 5, 44. 1 Th. 5, 15. 2, 23. 9 εὔσπλαγχνοι, ταπεινόφρονες, ¹ μὴ ἀποδιδόντες
κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας,
τοὐναντίον δὲ εὐλογοῦντες, ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε
ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε.

Ps. 34, 12–16. Ja. 1, 26. 10 ὁ γὰρ **θέλων ζωὴν ἀγαπᾶν**
καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθάς
παυσάτω τὴν γλῶσσαν ἀπὸ κακοῦ
καὶ χείλη τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον,
11 **ἐκκλινάτω δὲ ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιησάτω ἀγαθόν,**
ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν·
12 **ὅτι ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους**
καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν,
πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.
13 Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ

---

4 πραεος 5 εις] επι τον 5.6 (R^m ανδρασιν (ως...τεκνα), αγαθ.) 7 (γνωσιν, ως...γυναικειω απον.) | συγκληρονομοι | εκκοπτεσθαι 8 ταπ.] φιλοφρονες 9 ευλογ., ειδοτες 10 γλωσσ. αυτου | χειλη αυτου 11 – δε 12 οτι οι οφθ.

ζηλωταὶ γένησθε; ἀλλ' εἰ καὶ πάσχοιτε διὰ δικαιο- 14 Mt. 5, 10. 2, 20.
σύνην, μακάριοι. **τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε** Is. 8, 12.
μηδὲ ταραχθῆτε, Κύριον δὲ τὸν Χριστὸν **ἁγιάσατε** 15 Is. 8, 13. 1, 3. 13.
ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἕτοιμοι ἀεὶ πρὸς ἀπολο-
γίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν
ὑμῖν ἐλπίδος, ἀλλὰ μετὰ πραΰτητος καὶ φόβου, 16 2, 12.
συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθήν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλεῖσθε
καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν
ἐν Χριστῷ ἀναστροφήν. κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποι- 17 14. 2, 20.
οῦντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, πάσχειν
ἢ κακοποιοῦντας. ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ 18 2, 21–24. Ro. 6, 10. Eph. 2, 18. He. 9, 28; 10, 10.
ἁμαρτιῶν ἀπέθανεν, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα
ὑμᾶς προσαγάγῃ τῷ Θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ
ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι· ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυ- 19 4, 6.
λακῇ πνεύμασιν πορευθεὶς ἐκήρυξεν, ἀπειθήσασίν 20 Gn. 7, 7. 17.
ποτε ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ Θεοῦ μακροθυμία ἐν
ἡμέραις Νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν
ὀλίγοι, τοῦτ' ἔστιν ὀκτὼ ψυχαί, διεσώθησαν δι'
ὕδατος. ὃ καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώζει 21 Eph. 5, 26. He. 10, 22.
βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου ἀλλὰ
συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς Θεόν, δι'
ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν **ἐν δεξιᾷ** 22 Eph. 1, 20. 21. Ps. 110, 1. Col. 1, 16.
Θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανόν, ὑποταγέντων αὐτῷ
ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων. Χριστοῦ 4 Ro. 6, 2. 7.
οὖν παθόντος σαρκὶ καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν
ὁπλίσασθε, ὅτι ὁ παθὼν σαρκὶ πέπαυται ἁμαρ-
τίας, εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις ἀλλὰ 2 1 Jn. 2, 16. 17.

---

13 *ζηλ.*] *μιμηται*   15 Χρ.] Θεον | *υμων*. Ετοιμοι *δε αει*   16 — αλλα | *καταλαλωσιν υμων ως κακοποιων, καταισχ.*   17 *θελει*   18 *απεθ.*] SR[t] *επαθε* | *υμ.*] SR *ημας* | *τω πνευμ.*   20 *απαξ εξεδεχετο* | ολιγαι | (*οκτω, ψ. διεσ.*)   21 *ο*] *ω* | *ημας*   22 *του* Θεου

IV, 1 *παθ. υπερ ημων* | *παθ. εν σαρκι* | R[m] *αμαρτιαις*

θελήματι Θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι
Eph. 2, 2. 3. Tit. 3, 3. 3 χρόνον. ἀρκετὸς γὰρ ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τὸ
βούλημα τῶν ἐθνῶν κατειργάσθαι, πεπορευμένους
ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις,
4 πότοις, καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις. ἐν ᾧ ξενί-
ζονται μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς
Ac. 10, 42. Ro. 14, 9. 10. 5 ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες· οἳ ἀποδώσου-
2 Ti. 4, 1. σιν λόγον τῷ ἑτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ
3, 19. Ro. 8, 10. 6 νεκρούς. εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη,
1 Co. 5, 5. ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκί, ζῶσι δὲ
κατὰ Θεὸν πνεύματι.
1 Co. 10, 11. 1 Jn. 2, 18. 7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικεν. σωφρονήσατε
Pr. 10, 12. 8 οὖν καὶ νήψατε εἰς προσευχάς· πρὸ πάντων τὴν
1, 22. Ja. 5, 20. 1 Co. 13, 7. εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες, ὅτι **ἀγάπη**
He. 13, 2. 9 **καλύπτει** πλῆθος **ἁμαρτιῶν**· φιλόξενοι εἰς ἀλλή-
Lk. 12, 42. 10 λους ἄνευ γογγυσμοῦ· ἕκαστος καθὼς ἔλαβεν
χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες ὡς καλοὶ
Ro. 3, 2. 12, 7. 11 οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος Θεοῦ· εἴ τις λαλεῖ,
1 Co. 10, 31. ὡς λόγια Θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ἧς
χορηγεῖ ὁ Θεός· ἵνα ἐν πᾶσιν δοξάζηται ὁ Θεὸς
διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κρά-
τος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

1, 6. 7. 12 Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει
πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, ὡς ξένου ὑμῖν
Ac. 5, 41. Ja. 1, 2. 13 συμβαίνοντος, ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ
Ro. 8, 17. 2 Ti. 2, 12. Χριστοῦ παθήμασιν χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀπο-
καλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι.
2, 20. Ac. 5, 41. 14 εἰ **ὀνειδίζεσθε** ἐν ὀνόματι **Χριστοῦ**, μακάριοι, ὅτι
Ps. 89, 50. 51. Is. 11, 2. τὸ τῆς δόξης καὶ **τὸ τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα** ἐφ᾽ ὑμᾶς
15 **ἀναπαύεται**. μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς

---

3 γαρ ημιν ο | χρον. του βιου το θελημα | κατεργασασθαι 7 εις τας πρ. 8 παντ. δε τ. | η αγαπη καλυψει 9 γογγυσμων 14 αναπαυεται· κατα μεν αυτους βλασφημειται, κατα δε υμας δοξαζεται.

ἢ κλέπτης ἢ κακοποιὸς ἢ ὡς ἀλλοτριεπίσκοπος·
εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω 16 Ac. 11, 26. Ph. 1, 20.
δὲ τὸν Θεὸν ἐν τῷ ὀνόματι τούτῳ. ὅτι ὁ καιρὸς 17 Ezk. 9, 6. Jer. 25, 29. 2 Th. 1, 8.
τοῦ **ἄρξασθαι** τὸ κρίμα **ἀπὸ τοῦ οἴκου** τοῦ Θεοῦ·
εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπει-
θούντων τῷ τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίῳ; καὶ εἰ **ὁ δίκαιος** 18 Pr. 11, 31. Lk. 23, 31.
**μόλις σῴζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φα-
νεῖται;** ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα 19 Ps. 31, 5.
τοῦ Θεοῦ πιστῷ Κτίστῃ παρατιθέσθωσαν τὰς
ψυχὰς αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιΐᾳ.

Πρεσβυτέρους οὖν ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συν- 5 2 Jn. 1. Ro. 8, 17. Rev. 1, 9.
πρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθη-
μάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι
δόξης κοινωνός, ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον 2 Jn. 10, 12. 21, 16. Philm. 14. Tit. 1, 11. Ac. 20, 28. 1 Ti. 3, 2—7.
τοῦ Θεοῦ, μὴ ἀναγκαστῶς ἀλλὰ ἑκουσίως κατὰ
Θεόν, μηδὲ αἰσχροκερδῶς ἀλλὰ προθύμως, ' μηδ' 3 2 Co. 1, 24. Tit. 2, 7. Ph. 3, 17. 1 Th. 1, 7.
ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων ἀλλὰ τύποι γινό-
μενοι τοῦ ποιμνίου· καὶ φανερωθέντος τοῦ Ἀρ- 4 2, 25. He. 13, 20. 1 Co. 9, 25. 2 Ti. 4, 8.
χιποίμενος κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης
στέφανον. Ὁμοίως, νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσ- 5 Eph. 5, 21. Pr. 3, 34 Lxx. Mt. 23, 12. Jn. 13, 4. 14. Ja. 4, 6.
βυτέροις· πάντες δὲ ἀλλήλοις τὴν ταπεινοφρο-
σύνην ἐγκομβώσασθε, ὅτι **ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις
ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν.**

Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ 6 Job 22, 29. Ja. 4, 10.
Θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ, ' πᾶσαν **τὴν μέ-** 7 Ps. 55, 22. Mt. 6, 25. Ph. 4, 6.
ριμναν ὑμῶν ἐπιρίψαντες ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ
μέλει περὶ ὑμῶν. Νήψατε, γρηγορήσατε. ὁ 8 1 Th. 5, 6. Lk. 18, 3. Ja. 4, 7.
ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρυόμενος
περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπιεῖν· ᾧ ἀντίστητε 9 Eph. 6, 11—13.

---

15 αλλοτριοεπισκοπος 16 ονομ.] μερει 19 ως πιστω | ψυχ. εαυτων

V, 1 ουν] τους 2 SR[t] Θεου, επισκοπουντες | αλλ | SR[m] — κατα Θεον 5 (R[m] αλληλοις.) | αλληλ. υποτασσομενοι, 8 γρηγορησατε, οτι ο | R τινὰ | καταπιη

στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθη-
μάτων τῇ ἐν τῷ κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπι-
1, 6. 10 τελεῖσθαι. Ὁ δὲ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ
1 Th. 2, 12. καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν
Χριστῷ, ὀλίγον παθόντας αὐτὸς καταρτίσει,
11 στηρίξει, σθενώσει, θεμελιώσει. αὐτῷ τὸ κρά-
τος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.
He. 13, 22. 12 Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς
λογίζομαι, δι᾽ ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ
ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ Θεοῦ,
Ac. 12, 12. 25. 2 Ti. 4, 11. 13 εἰς ἣν στῆτε. Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι
1 Co. 16, 20. 14 συνεκλεκτὴ καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου. ἀσπάσασθε
ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης.
Εἰρήνη ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν Χριστῷ.

ΠΕΤΡΟΥ Β

1 Συμεὼν Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ
Χριστοῦ τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσιν πίστιν ἐν
δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ
Jude 2. 2 Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν
ἐπιγνώσει τοῦ Θεοῦ καὶ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.
1 P. 2, 9. 3 Ὡς τὰ πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ
τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης διὰ τῆς

---

9 —τω 10 υμ.] ημας | Χρ. Ιησου | καταρτισαι υμας, στηριξαι, σθενωσαι | S θεμελιωσαι Rᵗ— 11 αυτω η δοξα και το 12 (**R** Θεου·) | εστηκατε 14 Χρ. Ιησου. αμην.

Inscr. ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

I, 1 Rᵗ Σιμων | Rᵗ Σωτ. ημων(?) 2.3 (**R** ημων· ως) 3 —τα 1°

ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς ἰδίᾳ δόξῃ καὶ
ἀρετῇ, δι᾿ ὧν τὰ τίμια καὶ μέγιστα ἡμῖν ἐπαγ- 4
γέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας
κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν τῷ κόσμῳ
ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς. καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ σπουδὴν 5 Gal. 5, 6. 22. Jude 3.
πᾶσαν παρεισενέγκαντες ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ
πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετήν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν
γνῶσιν, ¹ ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ 6
τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ
τὴν εὐσέβειαν, ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλα- 7 Gal. 6, 10.
δελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην.
ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ 8
ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν· ᾧ γὰρ 9 1 Jn. 2, 9. 11.
μὴ πάρεστιν ταῦτα, τυφλός ἐστιν μυωπάζων,
λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ
ἁμαρτιῶν. διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε 10
βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι·
ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε.
οὕτως γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ 11 Jn. 3, 5; 10, 7.
εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ Κυρίου
ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Διὸ μελλήσω ἀεὶ ὑμᾶς ὑπομιμνήσκειν περὶ 12 Jude 5.
τούτων, καίπερ εἰδότας καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ
παρούσῃ ἀληθείᾳ. δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ᾿ ὅσον 13 2 Co. 5, 1.
εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν
ὑπομνήσει, εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις 14 Jn. 21, 18. 19.
τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν
Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέν μοι· σπουδάσω δὲ 15
καὶ ἑκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον
τὴν τούτων μνήμην ποιεῖσθαι. οὐ γὰρ σε- 16

---

3 SR^m *ημας δια δοξης και αρετης* 4 S *μεγ. ημ. κ. τιμ.* R *τιμ. ημ. κ. μεγ.* | —*τω* 9 (SR *εστι,*) 12 *ουκ αμελησω υμ. αει*

σοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρί-
σαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ᾽ ἐπόπται γενηθέντες
Mt. 17, 5. 17 τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. λαβὼν γὰρ παρὰ
Θεοῦ Πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν φωνῆς ἐνεχθείσης
αὐτῷ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης Ὁ
Υἱός μου ὁ ἀγαπητός μου οὗτός ἐστιν, εἰς ὃν ἐγὼ
18 εὐδόκησα,—καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκού-
σαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν
19 τῷ ἁγίῳ ὄρει. καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προ-
φητικὸν λόγον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες ὡς
λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα
διαυγάσῃ καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρ-
20 δίαις ὑμῶν· τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα
προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται·
2 Ti. 3, 16. 17. 21 οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη προφητεία
ποτέ, ἀλλὰ ὑπὸ Πνεύματος Ἁγίου φερόμενοι
ἐλάλησαν ἀπὸ Θεοῦ ἄνθρωποι.

Mt. 24, 11. 1 Ti. 4, 1. Dt. 13, 1 ss. Jude 4. 2 Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ,
ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες
παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγορά-
σαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες
Is. 52, 5. 2 ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν· καὶ πολλοὶ ἐξακολου-
θήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις, **δι᾽ οὓς** ἡ ὁδὸς
Ro. 16, 18. 2 Co. 9, 5. 1 Th. 2, 5. 3 τῆς ἀληθείας **βλασφημηθήσεται**· καὶ ἐν πλεονεξίᾳ
πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται· οἷς τὸ
κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν
Gn. 6. Jude 6. 4 οὐ νυστάζει. εἰ γὰρ ὁ Θεὸς ἀγγέλων ἁμαρτη-
σάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειροῖς ζόφου ταρ-
3, 6. Gn. 8, 18. 5 ταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένους, καὶ

---

17 Ουτ. εστ. ο υι. μ. ο αγαπ., εις 18 τω ορει τω αγ. 21 ποτε προφ. | αλλ | απο] οι αγιοι

II, 2 ασελγ.] απωλειαις 4 SR^m σειραις | τετηρημενους

ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὄγδοον Νῶε
δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξεν, κατακλυσμὸν κόσ-
μῳ ἀσεβῶν ἐπάξας, καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ 6 Gn. 19, 24. Jude 7.
Γομόρρας τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν,
ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς, | καὶ 7
δίκαιον Λὼτ καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσ-
μων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς ἐρύσατο,—βλέμ- 8 Ezk. 9, 4.
ματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος ἐνκατοικῶν ἐν αὐτοῖς
ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις
ἐβασάνιζεν,—οἶδεν Κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασ- 9 1 Co. 10, 13. Rev. 3, 10. Jude 6.
μοῦ ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως
κολαζομένους τηρεῖν, μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω 10 Jude 7. 8. 16.
σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ πορευομένους καὶ
κυριότητος καταφρονοῦντας. τολμηταὶ αὐθάδεις,
δόξας οὐ τρέμουσιν βλασφημοῦντες, | ὅπου ἄγ- 11 Jude 9.
γελοι ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες οὐ φέ-
ρουσιν κατ᾽ αὐτῶν παρὰ Κυρίῳ βλάσφημον
κρίσιν. οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῷα γεγεννημένα 12 Jude 10.
φυσικὰ εἰς ἅλωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσιν
βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καὶ φθαρή-
σονται, | ἀδικούμενοι μισθὸν ἀδικίας· ἡδονὴν 13 Jude 12.
ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφήν, σπίλοι καὶ μῶμοι
ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν συνευωχού-
μενοι ὑμῖν, ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχα- 14
λίδος καὶ ἀκαταπαύστους ἁμαρτίας, δελεάζοντες
ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλε-
ονεξίας ἔχοντες, κατάρας τέκνα· καταλείποντες 15 Nu. 22, 7. Rev. 2, 14. Jude 11.
εὐθεῖαν ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ
ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βεώρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας
ἠγάπησεν, ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· 16 Nu. 22, 28.

---

5 αλλ   10 (**R** τολμηται,)   12 φυσ. γεγενν. | αυτ. καταφθαρησονται   13 αδικ.] κομιουμενοι | R[t] αγαπαις   14 πλεονεξιαις   15 , καταλιποντες την ευθ. | SR[m] Βοσορ,

ὑποζύγιον ἄφωνον ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξά-
μενον ἐκώλυσεν τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν.
Jude 12. 13. 17 οὗτοί εἰσιν πηγαὶ ἄνυδροι καὶ ὁμίχλαι ὑπὸ
λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους
Jude 16. 18 τετήρηται. ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγό-
μενοι δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς ἀσελγείαις
τοὺς ὀλίγως ἀποφεύγοντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀνα-
Jn. 8, 34. 19 στρεφομένους, ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι,
Ro. 6, 16. αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ᾧ γάρ τις
Mt. 12, 45. 20 ἥττηται, τούτῳ δεδούλωται. εἰ γὰρ ἀποφυγόντες
τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Κυρίου
καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν
ἐμπλακέντες ἡττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα
Lk. 12, 47. 48. Jude 3. 21 χείρονα τῶν πρώτων. κρεῖττον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ
ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐπιγνοῦ-
σιν ὑποστρέψαι ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἁγίας
Pr. 26, 11. 22 ἐντολῆς. συμβέβηκεν αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς
παροιμίας **Κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα,**
καί Ὗς λουσαμένη εἰς κυλισμὸν βορβόρου.

1, 13. 3 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω
ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει
Jude 17. 2 τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, μνησθῆναι τῶν προειρη-
μένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν καὶ
τῆς τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ Κυρίου
1 Ti. 4, 1. Jude 18. 3 καὶ Σωτῆρος, ˈ τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι
ἐλεύσονται ἐπ᾽ ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐν ἐμπαιγ-
μονῇ ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας αὐτῶν
Is. 5, 19. Ezk. 12, 22. Mt. 24, 48. 4 πορευόμενοι ˈ καὶ λέγοντες Ποῦ ἐστιν ἡ ἐπαγ-

---

17 *και ομ.*] *νεφελαι* | *σκοτ. εις αιωνα* 18 *εν ασελγ.* | *τους οντως αποφυγοντας* 19 *τουτω και δεδ.* 20 R[m] Κυρ. *ημων* 21 *επιστρεψαι* 22 *συμβ. δε* | (**R** *καὶ υς*) | *κύλισμα*

III, 2 *υμ.*] *ημων* 3 *εσχατου* | —*εν εμπαιγ.* | *ιδ. αυτ. επιθ.*

γελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧς γὰρ οἱ
πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως διαμένει ἀπ'
ἀρχῆς κτίσεως. λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο 5 Mt. 24, 38. Gn. 1, 2. 6. 9. Ps. 24, 2.
θέλοντας ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι καὶ γῆ ἐξ
ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συνεστῶσα τῷ τοῦ Θεοῦ
λόγῳ, δι' ὧν ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς 6 2, 5. Gn. 7, 21.
ἀπώλετο· οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ τῷ αὐτῷ 7 10.
λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσὶν πυρὶ τηρούμενοι εἰς
ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀν-
θρώπων. Ἓν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, 8 Ps. 90, 4.
ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα **παρὰ Κυρίῳ** ὡς χίλια
ἔτη καὶ **χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα** μία. οὐ βραδύνει 9 Hab. 2, 3. 1 Ti. 2, 4.
Κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὥς τινες βραδυτῆτα
ἡγοῦνται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ὑμᾶς, μὴ βουλό-
μενός τινας ἀπολέσθαι ἀλλὰ πάντας εἰς με-
τάνοιαν χωρῆσαι. Ἥξει δὲ ἡμέρα Κυρίου ὡς 10 1 Th. 5, 2. 3. 7. Mt. 24, 29. 35. Rev. 20, 11.
κλέπτης, ἐν ᾗ οἱ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσονται,
στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσεται, καὶ γῆ καὶ τὰ
ἐν αὐτῇ ἔργα εὑρεθήσεται. Τούτων οὕτως πάν- 11
των λυομένων ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν
ἁγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, προσδοκῶντας 12 Is. 34, 4. Jude 5.
καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ Θεοῦ
ἡμέρας, δι' ἣν **οὐρανοὶ** πυρούμενοι λυθήσονται
καὶ στοιχεῖα καυσούμενα **τήκεται· καινοὺς** δὲ 13 Is. 65, 17; 66, 22. Rev. 21, 1. 27.
οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα
αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.
Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε 14 1 Co. 1, 7. 8. Jude 24.
ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ,
καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν 15 Ro. 2, 4. 1 Co. 3, 10.
ἡγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς
Παῦλος κατὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ σοφίαν ἔγραψεν

---

7 (S , πυρι R πυρι,) 9 ο Κυρ. | υμ.] ημας 10 δε η ημ. | κλεπτ. εν νυκτι, | λυθησονται | ευρ.] SR[t] κατακαησεται 11 ουτως] ουν 12 (τηκεται;) 15 αυτω δοθ.

16 ὑμῖν, ὡς καὶ ἐν πάσαις ἐπιστολαῖς λαλῶν ἐν
αὐταῖς περὶ τούτων, ἐν αἷς ἐστιν δυσνόητά τινα,
ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν ὡς καὶ
τὰς λοιπὰς γραφὰς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώ-
Mk. 13, 5. 9. 33. 17 λειαν. Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες
φυλάσσεσθε ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ
συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ,
Jude 25. 18 αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ Κυρίου
ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ
δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος.

ΙΩΑΝΟΥ Α

Jn. 1, 1. 14. 1 Ὃ ἦν ἀπ᾽ ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν
τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες
ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ Λόγου τῆς ζωῆς,—
Jn. 1, 4. 2 ¹ καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἑωράκαμεν καὶ μαρ-
τυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν
αἰώνιον, ἥτις ἦν πρὸς τὸν Πατέρα καὶ ἐφανερώθη
3 ἡμῖν,— ¹ ὃ ἑωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλ-
λομεν καὶ ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε
μεθ᾽ ἡμῶν. καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ
τοῦ Πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ
Jn. 15, 11; 16, 24. 4 Χριστοῦ. καὶ ταῦτα γράφομεν ἡμεῖς ἵνα ἡ χαρὰ
ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη.

---

16 πασ. ταις επιστ. | αις] οις 18 SR αιωνος. αμην.

Inscr. ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΠΡΩΤΗ.

I, 1 (S)R^{m} λογου pro Λογ. 3 — και 2° 4 ημεις] υμιν | ημ.] SR^{m} υμων

Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ᾽ 5 Ja. 1, 17.
αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ Θεὸς φῶς
ἐστιν καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία.
Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ᾽ αὐτοῦ 6 2, 4. Jn. 3, 21.
καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα καὶ
οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ 7 He. 9, 14. Rev. 1, 5; 7, 14.
περιπατῶμεν ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτί, κοινω-
νίαν ἔχομεν μετ᾽ ἀλλήλων καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ τοῦ
Υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας.
ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς 8
πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. ἐὰν 9 Pr. 28, 13.
ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστιν καὶ
δίκαιος, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας καὶ καθαρίσῃ
ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ 10
ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν καὶ ὁ λόγος
αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. Τεκνία μου, ταῦτα 2 Ro. 8, 34. He. 7, 25. Jn. 14, 16.
γράφω ὑμῖν ἵνα μὴ ἁμάρτητε. καὶ ἐάν τις
ἁμάρτῃ, Παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν Πατέρα,
Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον· καὶ αὐτὸς ἱλασμός 2 Col. 1, 20. Jn. 11, 51 s.
ἐστιν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν
ἡμετέρων δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ
κόσμου. καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώ- 3
καμεν αὐτόν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν.
ὁ λέγων ὅτι Ἔγνωκα αὐτόν, καὶ τὰς ἐντολὰς 4 1, 8.
αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστίν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ
ἀλήθεια οὐκ ἔστιν· ὃς δ᾽ ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν 5 Jn. 14, 21. 23. 5, 3.
λόγον ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ τετε-
λείωται. Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ
ἐσμεν· ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν ὀφείλει καθὼς 6 Jn. 13, 15.
ἐκεῖνος περιεπάτησεν καὶ αὐτὸς οὕτως περι-
πατεῖν.

Ἀγαπητοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, 7 Jn. 13, 34. Mt. 5, 17.

---

5 αυτη εστιν | επαγγελια 7 Ιησ. Χριστου
II, 4 —οτι 6 R — ουτως 7 Αγαπ.] Αδελφοι

ἀλλ᾽ ἐντολὴν παλαιὰν ἣν εἴχετε ἀπ᾽ ἀρχῆς· ἡ
ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε.
Ro. 13, 12. Jn. 13, 34; 15, 10. 12. 8 πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὅ ἐστιν ἀληθὲς
ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν, ὅτι ἡ σκοτία παράγεται
4, 20. 9 καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. Ὁ λέγων
ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν
Ro. 14, 13. 15. Jn. 11, 9. 10 ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι. ὁ ἀγαπῶν τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον
Jn. 11, 10; 12, 35. 11 ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν· ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ,
καὶ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν
1 Co. 6, 11. 12 τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. Γράφω ὑμῖν, τεκνία,
ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα
1, 1. Jn. 1, 1. 13 αὐτοῦ. γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν
ἀπ᾽ ἀρχῆς. γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενική-
Eph. 6, 10. 14 κατε τὸν πονηρόν. ἔγραψα ὑμῖν, παιδία, ὅτι
ἐγνώκατε τὸν Πατέρα. ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες,
ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ᾽ ἀρχῆς. ἔγραψα ὑμῖν, νεα-
νίσκοι, ὅτι ἰσχυροί ἐστε καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐν
Ja. 4, 4. 15 ὑμῖν μένει καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν. Μὴ
ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. ἐάν
τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ
Pr. 27, 20. Ja. 4, 16. Tit. 2, 12. 16 Πατρὸς ἐν αὐτῷ· ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ
ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφ-
θαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ
Mt. 7, 21. 1 P. 4, 2. 17 τοῦ Πατρός, ἀλλὰ ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν. καὶ ὁ
κόσμος παράγεται καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ
ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

Mt. 24, 5. 24. 1 P. 4, 7. 1 Co. 10, 11. 18 Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν, καὶ καθὼς ἠκού-
σατε ὅτι ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι
πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη

---

7 ηκ. απ αρχης   14 εγραψα 1°] γραφω   16 αλλ
18 ο αντιχρ.

ὥρα ἐστίν. ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθαν, ἀλλ᾽ οὐκ ἦσαν ἐξ 19 Ac. 20, 30. 1 Co. 11, 19.
ἡμῶν· εἰ γὰρ ἐξ ἡμῶν ἦσαν, μεμενήκεισαν ἂν
μεθ᾽ ἡμῶν· ἀλλ᾽ ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶν
πάντες ἐξ ἡμῶν. καὶ ὑμεῖς χρῖσμα ἔχετε ἀπὸ 20 27. 1 Co. 2, 15.
τοῦ Ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντες. οὐκ ἔγραψα ὑμῖν 21
ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ᾽ ὅτι οἴδατε
αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ
ἔστιν. Τίς ἐστιν ὁ ψεύστης εἰ μὴ ὁ ἀρνού- 22
μενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; οὗτός
ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν Πατέρα καὶ
τὸν Υἱόν. πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν Υἱὸν οὐδὲ τὸν 23 4, 15. Jn. 5, 23; 15, 23.
Πατέρα ἔχει· ὁ ὁμολογῶν τὸν Υἱὸν καὶ τὸν Πατέρα
ἔχει. ὑμεῖς ὃ ἠκούσατε ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω. 24 7.
ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ
ὑμεῖς ἐν τῷ Υἱῷ καὶ ἐν τῷ Πατρὶ μενεῖτε. καὶ 25
αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο
ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Ταῦτα ἔγραψα 26
ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς. καὶ ὑμεῖς τὸ 27 20. Jn. 14, 26; 16, 13.
χρῖσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ᾽ αὐτοῦ μένει ἐν ὑμῖν, καὶ οὐ Jer. 31, 34.
χρείαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς· ἀλλ᾽ ὡς τὸ
αὐτοῦ χρῖσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ
ἀληθές ἐστιν καὶ οὐκ ἔστιν ψεῦδος, καὶ καθὼς
ἐδίδαξεν ὑμᾶς, μένετε ἐν αὐτῷ. Καὶ νῦν, τεκνία, 28 3, 2; 4, 17.
μένετε ἐν αὐτῷ, ἵνα ἐὰν φανερωθῇ σχῶμεν παρ-
ρησίαν καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ᾽ αὐτοῦ ἐν τῇ
παρουσίᾳ αὐτοῦ. ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστιν, 29 3, 7. 10.
γινώσκετε ὅτι καὶ πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην
ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ Πατὴρ 3 5, 20. Jn. 1, 12. 13. Jn. 16, 3.
ἵνα τέκνα Θεοῦ κληθῶμεν, καὶ ἐσμέν. διὰ τοῦτο

---

19 *εξηλθον* | *γαρ ησ. εξ ημ.* 20 SR[t] *οιδ. παντα.* 23 — *ο ομολ. . . . εχει* 24 Υμ. *ουν ο* 25 R[m] *επηγγ. υμιν* 27 *εν υμ. μεν.* | *αυτου* 2°] *αυτο* | (SR[m] *ψευδος·*) | *μενειτε* 28 *εαν*] *οταν* | *εχωμεν* 29 — *και*

III, 1 —, *και εσμεν*

ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν.
2, 28. Ro. 8, 17. 2 Co. 3, 18. Ph. 3, 21. Col. 3, 4. Ex. 34, 29. 2 Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα Θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὔπω ἐφανε-
ρώθη τί ἐσόμεθα. οἴδαμεν ὅτι ἐὰν φανερωθῇ
ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὀψόμεθα αὐτὸν καθώς
3 ἐστιν. καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ᾽
αὐτῷ ἁγνίζει ἑαυτὸν καθὼς ἐκεῖνος ἁγνός ἐστιν.
Mt. 7, 23. 4 Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ,
Is. 53, 4. 5. 9. 1 P. 2, 24. 5 καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. καὶ οἴδατε ὅτι
ἐκεῖνος ἐφανερώθη ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἄρῃ, καὶ
Ro. 6, 14. 6 ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μέ-
νων οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἑώρακεν
2, 29. 7 αὐτὸν οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. Τεκνία, μηδεὶς πλα-
νάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην δίκαιός
Jn. 8, 44. 8 ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν· ὁ ποιῶν τὴν
ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ᾽ ἀρχῆς
ὁ διάβολος ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ
Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου.
5, 18. 9 Πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ
ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει· καὶ οὐ
δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται.
10 ἐν τούτῳ φανερά ἐστιν τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ καὶ
τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου· πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιο-
σύνην οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν
Jn. 13, 34; 15, 12. 11 τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν
ἠκούσατε ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους·
Gn. 4, 8. 12 οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν καὶ ἔσφαξεν
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν
αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ
τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.
Mt. 5, 11. Jn. 15, 18. 19. 13 Μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσ-
2, 11. Jn. 5, 24. 14 μος. ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ
θανάτου εἰς τὴν ζωήν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελ-

---

2 οιδ. δε   5 τας αμ. ημων   13 αδ. μου

φούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν μένει ἐν τῷ θανάτῳ. πᾶς 15 Mt. 5, 21. 22. Jn. 8, 44.
ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστίν,
καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν
αἰώνιον ἐν αὐτῷ μένουσαν. Ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν 16 Jn. 13, 1. 15, 13. Gal. 2, 20.
τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν
ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς θεῖναι. ὃς δ᾽ ἂν ἔχῃ τὸν 17 4, 20. Dt. 15, 7.
βίον τοῦ κόσμου καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
χρείαν ἔχοντα καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ᾽
αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;
Τεκνία, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ τῇ γλώσσῃ, 18 Ja. 1, 22; 2, 15. 16.
ἀλλὰ ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. ἐν τούτῳ γνωσόμεθα 19
ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ
πείσομεν τὴν καρδίαν ἡμῶν | ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ 20
ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ Θεὸς τῆς
καρδίας ἡμῶν καὶ γινώσκει πάντα. Ἀγαπητοί, 21 Ro. 5, 1. 2. He. 4, 16.
ἐὰν ἡ καρδία μὴ καταγινώσκῃ, παρρησίαν ἔχο-
μεν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ὃ ἐὰν αἰτῶμεν λαμβά- 22 Mk. 11, 24.
νομεν ἀπ᾽ αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν
καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. καὶ αὕτη 23 Jn. 6, 29; 15, 17.
ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν τῷ ὀνόματι
τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγαπῶμεν
ἀλλήλους καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν ἡμῖν. καὶ ὁ 24 4, 13. Ro. 8, 9.
τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς
ἐν αὐτῷ· καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν
ἡμῖν, ἐκ τοῦ Πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ 4 1 Th. 5, 21. Mt. 7, 15.
δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν,
ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν

---

14 *μη αγαπ. τον αδελφον* 16 *τιθεναι* 18 *τεκν. μου* | *—τη* | *αλλ εργω* 19 Και *εν τ. γινωσκομεν* | *τας καρδιας ημων·* 20 *οτι* 1°] R *ὅ τι* 21 *η καρδ. ημων* | SR *κατ. ημων* 22 *απ*] *παρ*

1 Co. 12, 3. 2 κόσμον. Ἐν τούτῳ γινώσκετε τὸ Πνεῦμα τοῦ
Θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν
2, 18. Jn. 8, 17. 3 σαρκὶ ἐληλυθότα ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν, καὶ πᾶν
πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐκ τοῦ Θεοῦ
οὐκ ἔστιν· καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ
ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν
Mt. 12, 29. 4 ἤδη. Ὑμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ
νενικήκατε αὐτούς, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν
Jn. 15, 19. 5 ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσίν·
διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν καὶ ὁ κόσμος
Jn. 8, 47. 6 αὐτῶν ἀκούει. ἡμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμεν· ὁ γι-
νώσκων τὸν Θεὸν ἀκούει ἡμῶν, ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ
τοῦ Θεοῦ οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκομεν
τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς
πλάνης.
2, 29. 7 Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη
ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ
8 Θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώσκει τὸν Θεόν. ὁ μὴ
ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν Θεόν, ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη
Jn. 3, 16. 9 ἐστίν. ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ
ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλ-
κεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον ἵνα ζήσωμεν δι᾽ αὐτοῦ.
2, 2. 10 ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπή-
καμεν τὸν Θεόν, ἀλλ᾽ ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς
καὶ ἀπέστειλεν τὸν Υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν
Mt. 18, 33. 11 ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ Θεὸς
ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους
Jn. 1, 18. 12 ἀγαπᾶν. Θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγα-
πῶμεν ἀλλήλους, ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν μένει καὶ ἡ
3, 24. Ro. 5, 5. 13 ἀγάπη αὐτοῦ τετελειωμένη ἐν ἡμῖν ἐστιν. ἐν
τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς
ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν

IV, 3 μη ομολ.] R[m] λυει | Ιησ. Χριστον εν σαρκι εληλυθοτα 10 S(R) ηγαπησαμεν 12 εστ. εν ημ.

ἡμῖν. καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι 14 Jn. 3, 17.
ὁ Πατὴρ ἀπέσταλκεν τὸν Υἱὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου.
ὃς ἐὰν ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ 15 5, 5.
Θεοῦ, ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν τῷ
Θεῷ. καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν 16 8.
τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν. Ὁ Θεὸς
ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ Θεῷ
μένει καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει. Ἐν τούτῳ τε- 17 2, 28.
τελείωται ἡ ἀγάπη μεθ᾽ ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν
ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς
ἐκεῖνός ἐστιν καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.
φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ᾽ ἡ τελεία 18
ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλα-
σιν ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ
ἀγάπῃ. Ἡμεῖς ἀγαπῶμεν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος 19
ἠγάπησεν ἡμᾶς. ἐάν τις εἴπῃ ὅτι Ἀγαπῶ τὸν 20
Θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν·
ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακεν,
τὸν Θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακεν οὐ δύναται ἀγαπᾶν.
καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ᾽ αὐτοῦ, ἵνα ὁ 21 Mk. 12, 29–31.
ἀγαπῶν τὸν Θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.
Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστὸς 5 4, 15. 16. 1 P. 1, 22. 23.
ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν
γεννήσαντα ἀγαπᾷ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ.
ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ 2
Θεοῦ, ὅταν τὸν Θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ τὰς ἐντολὰς
αὐτοῦ ποιῶμεν. αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ 3 Jn. 14, 15. 23. 24. Mt. 11, 30.
Θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ
ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν, ὅτι πᾶν τὸ γεγεν- 4 Jn. 16, 33.
νημένον ἐκ τοῦ Θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον· καὶ αὕτη

---

15 εαν] αν 16 — μενει 2° 19 αγαπ. αυτον
20 SR[m] εωρ. πως δυν. αγαπαν;
V, 1 SR αγαπα και τον 2 ποι.] τηρωμεν
3 (SR εισιν.)

ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις
4, 4. 5 ἡμῶν. τίς ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ
πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ;
Jn. 19, 34. 35. 6 οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος,
Ἰησοῦς Χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ' ἐν
τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ αἵματι· καὶ τὸ Πνεῦμά ἐστιν
τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ Πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια.
7 ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες, τὸ Πνεῦμα καὶ
8 τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν.
Jn. 5, 32. 36; 8, 18. 9 εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν,
ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ μείζων ἐστίν, ὅτι αὕτη
ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ, ὅτι μεμαρτύρηκεν
Ro. 8, 16. 1 Co. 15, 15. 10 περὶ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς τὸν Υἱὸν
τοῦ Θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν αὐτῷ. ὁ μὴ
πιστεύων τῷ Θεῷ ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι
οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρη-
11 κεν ὁ Θεὸς περὶ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ. καὶ αὕτη ἐστὶν
ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ὁ Θεὸς ἡμῖν,
Jn. 3, 36. 12 καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ Υἱῷ αὐτοῦ ἐστιν. ὁ ἔχων
τὸν Υἱὸν ἔχει τὴν ζωήν· ὁ μὴ ἔχων τὸν Υἱὸν τοῦ
Jn. 20, 31. 13 Θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει. Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν
ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, τοῖς πιστεύου-
3, 21. 22. Jn. 14, 13; 16, 23. 14 σιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Καὶ αὕτη
ἐστὶν ἡ παρρησία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐάν
τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ἀκούει ἡμῶν.
15 καὶ ἐὰν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν ὃ ἐὰν αἰτώμεθα,
οἴδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ᾐτήκαμεν ἀπ'

---

5 R *τις δε* 6 *Ιησ. ο Χρ.* | — *εν* 3° 7.8 *μαρτυρουντες εν τω ουρανω, ο Πατηρ, ο Λογος, και το Αγιον Πνευμα· και ουτοι οι τρεις εν εισι.* (8) *και τρεις εισιν οι μαρτυρουντες εν τη γη, το Πν.* 9 *οτι* 2°] *ην* 10 *εν εαυτω* 11 *ημ. ο Θεος* 13 *υμιν τ. π. εις το ον. του υι. τ. Θ., ινα ειδ. οτι ζ. εχ. αι., και ινα πιστευητε εις το ονομα του υιου του Θεου.* 14 (**SR** *ημων·*) 15 *εαν* 2°] *αν* | *απ*] *παρ*

αὐτοῦ. Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτά- 16 Mt. 12, 31. He. 6, 4–6.
νοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσει, καὶ
δώσει αὐτῷ ζωήν, τοῖς ἁμαρτάνουσιν μὴ πρὸς
θάνατον. ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ
ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. πᾶσα ἀδικία ἁμαρ- 17
τία ἐστίν, καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον.
Οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐχ 18 3, 9. Jn. 17, 15.
ἁμαρτάνει, ἀλλ᾽ ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Θεοῦ τηρεῖ
αὐτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ. οἴδαμεν 19 Gal. 1, 4. Jn. 8, 47.
ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν
τῷ πονηρῷ κεῖται. οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ 20 Jn. 17, 3. Ro. 9, 5.
Θεοῦ ἥκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσ-
κομεν τὸν ἀληθινόν· καὶ ἐσμὲν ἐν τῷ ἀληθινῷ,
ἐν τῷ Υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ. οὗτός ἐστιν
ὁ ἀληθινὸς Θεὸς καὶ ζωὴ αἰώνιος. Τεκνία, φυλά- 21 1 Co. 10, 14.
ξατε ἑαυτὰ ἀπὸ τῶν εἰδώλων.

ΙΩΑΝΟΥ Β

Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῇ κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις 1 1 P. 5, 1. 3 Jn. 1.
αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ
μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν,
διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ᾽ 2
ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα. ἔσται μεθ᾽ ἡμῶν χάρις 3
ἔλεος εἰρήνη παρὰ Θεοῦ Πατρός, καὶ παρὰ Ἰησοῦ

---

16 (R^m αιτησει και) | (R^t ζωην τοις) 18 τηρ. εαυτον 20 γινωσκωμεν | (**R** αληθινον,) | και η ζ. 21 εαυτους | ειδωλων. αμην.

Inscr. ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

3 ημ.] υμων | παρα Κυριου Ιησ.

Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Πατρός, ἐν ἀληθείᾳ καὶ
ἀγάπῃ.
4 Ἐχάρην λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου
περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλά-
1 Jn. 2, 7. 5 βομεν παρὰ τοῦ Πατρός. καὶ νῦν ἐρωτῶ σε,
κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν γράφων σοι καινήν, ἀλλὰ
ἣν εἴχαμεν ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους.
6 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ· αὕτη ἡ ἐντολή ἐστιν, καθὼς
ἠκούσατε ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε.
1 Jn. 2, 18; 4, 1–3. 7 ὅτι πολλοὶ πλάνοι ἐξῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ
μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν
σαρκί· οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος.
Gal. 4, 11. 8 βλέπετε ἑαυτούς, ἵνα μὴ ἀπολέσητε ἃ ἠργασά-
1 Jn. 2, 23. 9 μεθα, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβητε. πᾶς ὁ
προάγων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ
Θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ, οὗτος καὶ
2 Th. 3, 6. 10 τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν ἔχει. εἴ τις ἔρχεται
3 Jn. 8. 1 K. 13, 17. πρὸς ὑμᾶς καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ
λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ
11 λέγετε· ὁ λέγων γὰρ αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς
ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.
3 Jn. 13. 12 Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν οὐκ ἐβουλήθην διὰ
χάρτου καὶ μέλανος, ἀλλὰ ἐλπίζω γενέσθαι πρὸς
ὑμᾶς καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ
13 ἡμῶν πεπληρωμένη ᾖ. Ἀσπάζεταί σε τὰ τέκνα
τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς.

---

5 *ειχομεν* 6 *εστ. η εντ.* 7 *εισηλθον* 8 *απολεσωμεν* | S(R[t]) *ειργασαμεθα* R[m] *ειργασασθε* | *απολαβωμεν* 9 *προαγ.*] *παραβαινων* | *διδ. του Χριστου, ουτος* 11 *γαρ λεγ.* 12 *ηβουληθην* | *γεν.*] *ελθειν* | R *χαρα υμων* | *η πεπληρ.* 13 *εκλεκτης. αμην.*

ΙΩΑΝΟΥ Γ

Ὁ πρεσβύτερος Γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ 1 2 Jn. 1.
ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.
Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐο- 2 2 Jn. 4.
δοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ
ψυχή. ἐχάρην γὰρ λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν 3
καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν
ἀληθείᾳ περιπατεῖς. μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω 4
χαράν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν τῇ ἀληθείᾳ
περιπατοῦντα. Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν 5
ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοῦτο ξένους, οἳ 6 Tit. 3, 13.
ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας,
οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ Θεοῦ·
ὑπὲρ γὰρ τοῦ Ὀνόματος ἐξῆλθαν μηδὲν λαμ- 7 Ac. 20, 35. 1 Co. 9, 12. 15.
βάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν. ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν 8 He. 13, 2. 2 Jn. 10.
ὑπολαμβάνειν τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώ-
μεθα τῇ ἀληθείᾳ.
Ἔγραψά τι τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ᾽ ὁ φιλοπρω- 9
τεύων αὐτῶν Διοτρεφὴς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς.
διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ 10
ποιεῖ λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς, καὶ μὴ
ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται
τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει καὶ
ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει.
Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν ἀλλὰ τὸ 11 1 Jn. 3, 6. 9.
ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν· ὁ
κακοποιῶν οὐχ ἑώρακεν τὸν Θεόν. Δημητρίῳ 12 Jn. 19, 35 ; 21, 24.

Inscr. ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΤΡΙΤΗ.

4 Rm χαριν | —τη 5 τουτο] εις τους 7 ονομ. αυτου εξηλθον | εθνων 8 απολαμβανειν 9 —τι 11 ο δε κακ.

μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων καὶ ὑπὸ αὐτῆς τῆς
ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἶδας
ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθής ἐστιν.
2 Jn. 12. 13 Πολλὰ εἶχον γράψαι σοι, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ
14 μέλανος καὶ καλάμου σοι γράφειν· ἐλπίζω δὲ
εὐθέως σε ἰδεῖν, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλή-
15 σομεν. Εἰρήνη σοι. ἀσπάζονταί σε οἱ φίλοι.
ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

ΙΟΥΔΑ

Mt. 13, 55. 1 Ἰούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ
Ἰακώβου, τοῖς ἐν Θεῷ Πατρὶ ἠγαπημένοις καὶ
2 P. 1, 2. 2 Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς. ἔλεος
ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.
1 Ti. 1, 18. 2 P. 1, 5; 2, 21. 3 Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γρά-
φειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς ἡμῶν σωτηρίας,
ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν παρακαλῶν ἐπα-
γωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις
Gal. 2, 4. 2 P. 2, 1 s. 4 πίστει. παρεισεδύησαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ
πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσε-
βεῖς, τὴν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν χάριτα μετατιθέντες εἰς
ἀσέλγειαν καὶ τὸν μόνον Δεσπότην καὶ Κύριον
Nu. 14, 35. 1 Co. 10, 5. 2 P. 1, 12. 5 ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνούμενοι. Ὑπο-
μνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας ἅπαξ πάντα,
ὅτι Κύριος λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας τὸ

---

12 υπ | οιδατε 13 γραφειν, αλλ | γραψαι
14 ιδ. σε

Inscr. ΙΟΥΔΑ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ.

1 ηγαπ.] ηγιασμενοις 3 — ημων 4 Παρεισε-
δυσαν | χαριν | δεσπ. (Rm ,)] + Θεον 5 ειδ. υμας απ.
τουτο, οτι | SRt ο Κυριος Rm ο Ιησους

δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν, ἀγ- 6 Gn. 6. Jn. 8, 44. 2 P. 2, 4. 9.
γέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν
ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον εἰς κρίσιν
μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τε-
τήρηκεν· ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρα καὶ αἱ περὶ 7 Gn. 19, 4–25. 2 P. 2, 6. 10.
αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τρόπον τούτοις ἐκ-
πορνεύσασαι καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς
ἑτέρας, πρόκεινται δεῖγμα πυρὸς αἰωνίου δίκην
ὑπέχουσαι. Ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνια- 8 2 P. 2, 10.
ζόμενοι σάρκα μὲν μιαίνουσιν, κυριότητα δὲ
ἀθετοῦσιν, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. Ὁ δὲ 9 Dn. 12, 1. Zec. 3, 2. 2 P. 2, 11.
Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινό-
μενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωϋσέως σώματος, οὐκ
ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλὰ
εἶπεν **Ἐπιτιμήσαι σοι Κύριος**. οὗτοι δὲ ὅσα 10 2 P. 2, 12.
μὲν οὐκ οἴδασιν βλασφημοῦσιν, ὅσα δὲ φυσικῶς
ὡς τὰ ἄλογα ζῷα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθεί-
ρονται. οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπο- 11 Gn. 4, 8. Nu. 31, 16; 16, 22. 2 P. 2, 15.
ρεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ
ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώ-
λοντο. Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν 12 Ezk. 34, 8. 2 P. 2, 13. 17.
σπιλάδες συνευωχούμενοι ἀφόβως, **ἑαυτοὺς ποι-
μαίνοντες**, νεφέλαι ἄνυδροι ὑπὸ ἀνέμων παραφερό-
μεναι, δένδρα φθινοπωρινὰ ἄκαρπα δὶς ἀποθανόντα
ἐκριζωθέντα, κύματα ἄγρια θαλάσσης ἐπαφρί- 13 Is. 57, 20. 2 P. 2, 17.
ζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας, ἀστέρες πλανῆται,
οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται.
Ἐπροφήτευσεν δὲ καὶ τούτοις ἕβδομος ἀπὸ 14 Gn. 5, 21. Dt. 33, 2. Zec. 14, 5.
Ἀδὰμ Ἑνὼχ λέγων Ἰδοὺ **ἦλθεν Κύριος ἐν ἁγίαις
μυριάσιν αὐτοῦ**, ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων καὶ 15 Mt. 25, 31.
ἐλέγξαι πάντας τοὺς ἀσεβεῖς περὶ πάντων τῶν

---

7 τουτ. τροπ. | (SR^t, πυρος αιωνιου R^m π. αιωνιου,) 9 αλλ 12 –οι | (R , αφοβως εαυτ.) | περιφερομεναι (SR·) | (SR ακαρπα,) 13 εις τον αι. 14 Προεφητευσε | μυρ. αγ. 15 εξελεγξαι | ασεβ. αυτων περι

ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν καὶ περὶ
πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ
2 P. 2, 10. 18. 16 ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. Οὗτοί εἰσιν γογγυσταὶ
μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευό-
μενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα,
θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν.
2 P. 3, 2. 17 Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων
τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ
1 Ti. 4, 1. 2 P. 3, 3. 18 Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι ἔλεγον ὑμῖν
Ἐπ' ἐσχάτου τοῦ χρόνου ἔσονται ἐμπαῖκται κατὰ
τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν.
1 Co. 2, 14. 19 Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοί, Πνεῦμα
Col. 2, 7. 20 μὴ ἔχοντες. ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, ἐποικοδομοῦντες
1 Th. 5, 11. ἑαυτοὺς τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει, ἐν Πνεύματι
21 Ἁγίῳ προσευχόμενοι, ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ
τηρήσατε, προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου
22 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον. καὶ οὓς
Am. 4, 11. Zec. 3, 2 ss. 23 μὲν ἐλεᾶτε διακρινομένους | σώζετε **ἐκ πυρὸς ἁρ-**
Ja. 5, 19. 20. Rev. 3, 4. **πάζοντες**, οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ, μισοῦντες καὶ
τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς **ἐσπιλωμένον χιτῶνα.**
1 Th. 5, 23. 24 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ὑμᾶς ἀπταίστους
Ph. 1, 10. 2 P. 3, 14. καὶ στῆσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους
Ro. 16, 27. 1 Ti. 1, 17. 25 ἐν ἀγαλλιάσει, μόνῳ Θεῷ Σωτῆρι ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ
2 P. 3, 18. Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν δόξα μεγαλωσύνη κρά-
τος καὶ ἐξουσία πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος καὶ νῦν
καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

---

16 (SR γογγυσταί,) 18 *υμιν, οτι εν εσχατω χρονω* | R —*του* 19 *αποδ. εαυτους* 20 *τη αγ. υμ. π. εποικ. εαυτ.* 22 *ελεειτε διακρινομενοι·* 23 S *ους δε εν φοβω σωζ., εκ του πυρ. αρπαζ., μισ.* R οὓς δὲ σωζ. (cet ut text) 25 *μονω σοφω Θ.* | —*δια Ι....ημων* | *δοξα και μεγ.* | —*προ παντ. τ. αι.*

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΟΥ

Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ 1 19. Dn. 2, 28. 29.
ὁ Θεός, δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ **ἃ δεῖ γενέσθαι**
ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγ-
γέλου αὐτοῦ, τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάνῃ, ὃς ἐμαρ- 2 8. 6, 9.
τύρησεν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσα εἶδεν. Μακάριος ὁ ἀναγι- 3 22, 7. 22, 10.
νώσκων καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφη-
τείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ
γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

Ἰωάνης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ 4 8. Ex. 3, 14. 15. Is. 41, 4. 3, 1; 5, 6.
Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ **ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν**
καὶ ὁ ἐρχόμενος, καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ Πνευμάτων
ἃ ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ 5 Ps. 89, 27. 37; 130, 8. Is. 40, 2. 3, 14. Jn. 18, 37. 18. Col. 1, 18. 19, 16. 7, 14. He. 9, 14.
Χριστοῦ, **ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος τῶν**
νεκρῶν καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς. Τῷ
ἀγαπῶντι ἡμᾶς καὶ **λύσαντι** ἡμᾶς **ἐκ τῶν ἁμαρ-**
τιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν 6 5, 10. 1 P. 2, 5. 9. Ex. 19, 6. Is. 61, 6.
ἡμᾶς **βασιλείαν, ἱερεῖς τῷ Θεῷ** καὶ Πατρὶ αὐτοῦ,
αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων· ἀμήν. **Ἰδοὺ ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν,** 7 Dn. 7, 13. Zec. 12, 10. 12. 14. Jn. 19, 37. Lk. 23, 28. 27.
καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς καὶ οἵτινες αὐ-

Inscr. ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ.

I, 1 (R[t] Θεος δειξαι...αυτου, α) 2 οσα τε ειδε 4 απο του ο | α εστιν εν. 5 εκ των νεκρ. | αγαπησαντι | SR[m] λουσαντι | εκ] απο 6 βασιλεις και ιερ. | R[m] —των αιωνων

1. Ἰησου ... Swete ... ἔδωκε ... αὐτῷ ... δεῖξαι. 1 aor. inf. ... αὐτοῦ = τοῦ Θεοῦ ... δεῖ γενέσθαι - not a logical one ... ἐσήμανεν ... ἀποστείλα[ς] ...
2. ἐμαρτ[ύρησεν] ... λόγος here ... say, yes. ... see under λογος I ... aor. ...
4. χάρις a combin[ation] ... salut'n ... ἀπὸ ὁ ὤν ... be regarded ... noun ... would have ... ὢν ἦν ... refers to ... is transl'n of יהוה see Swete p5. ἃ ἐνώπιον = τῶν ... as in some MSS.
5. ἀπὸ Ἰ. Χ., ὁ μάρτ[υς] ... grammat'l anom[aly] ...

ἀγαπῶντι - note pres. part. λύσαντι. Some good aut[h] ... in either case it is aor. + contrast is intended w. ...

6. ἐποίησεν ...

τὸν ἐξεκέντησαν, καὶ κόψονται ἐπ᾽ αὐτὸν πᾶσαι
αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. ναί, ἀμήν.
Ex. 3,14. Is. 41, 4. Am. 4, 13 Lxx. 4. 4, 8; 21, 6. 8 **Ἐγώ εἰμι** τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὦ, λέγει **Κύριος ὁ**
Θεός, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, **ὁ Παντο-**
κράτωρ.
9 Ἐγὼ Ἰωάνης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ συνκοινω-
νὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν
Ἰησοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ
διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ.
16. 10 ἐγενόμην ἐν Πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ, καὶ
ἤκουσα ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην ὡς σάλπιγγος
8. 17. 2, 8; 22, 13. 11 ¦ λεγούσης Ὃ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον καὶ
πέμψον ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς Ἔφεσον καὶ εἰς
Σμύρναν καὶ εἰς Πέργαμον καὶ εἰς Θυάτειρα καὶ
εἰς Σάρδεις καὶ εἰς Φιλαδελφίαν καὶ εἰς Λαοδι-
20. 12 κίαν. Καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἥτις
ἐλάλει μετ᾽ ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ
Ezk. 1, 26; 8, 2; 9, 2. 11 Lxx. 2, 1. Dn. 7, 13. Dn. 10, 5. 6. 13 λυχνίας χρυσᾶς, καὶ ἐν μέσῳ τῶν λυχνιῶν **ὅμοιον**
υἱὸν ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ **περιε-**
Dn. 7, 9; 10, 6. 2, 18; 19, 12. 14 **ζωσμένον** πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην **χρυσᾶν· ἡ** δὲ
κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ **αἱ τρίχες λευκαὶ ὡς ἔριον** λευ-
κὸν **ὡς χιών, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς** φλὸξ
Ezk. 1, 24; 43, 2. 2, 18. 15 **πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ** ὡς
ἐν καμίνῳ πεπυρωμένης, **καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς**
Jg. 5, 31. 20. 2, 1. 2. 12. 16; 19, 15. 16 **φωνὴ ὑδάτων πολλῶν,** καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ
αὐτοῦ ἀστέρας ἑπτά, καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ
ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη, καὶ ἡ ὄψις

---

8 Α | Ω, αρχη και τελος | Κυριος (Rm ,) ο Θεος] ο Κυριος 9 ο και αδ. | και εν τη βασ. | υπομ. Ιησ. Χριστου | και δια την μαρτ. Ιησ. Χριστου 11 λεγουσης, Εγω ειμι το Α και το Ω, ο πρωτος και ο εσχατος· και, Ο | – επτα | εκκλ. ταις εν Ασια, 12 ελαλησε 13 των επτα λ. | **SR**t υιω **R**m Υιω | χρυσην 14 ως 1o] ωσει | (**SR** ερ. λευκον,) 15 πεπυρωμενοι 16 αὐτ. χειρι

αὐτοῦ ὡς ὁ **ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ.**
Καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας 17 Is. 44, 6; 48, 12. Dn. 8, 18; 10, 15—19.
αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ ἔθηκεν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ
ἐπ᾽ ἐμὲ λέγων
Μὴ φοβοῦ· ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος
καὶ ὁ Ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρὸς καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι 18
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ ἔχω τὰς κλεῖς
τοῦ θανάτου καὶ τοῦ Ἅιδου. γράψον οὖν ἃ εἶδες 19 Is. 48, 6 Lxx. Dn. 2, 29.
καὶ ἃ εἰσὶν καὶ **ἃ μέλλει γενέσθαι μετὰ ταῦτα.** τὸ 20
μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων οὓς εἶδες ἐπὶ τῆς Mal. 2, 7. Dn. 2, 29.
δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς· οἱ
ἑπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσιν,
καὶ αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰ ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσίν.

Τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον 2 1, 13. 16. 20.
Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν
τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ
λυχνιῶν τῶν χρυσῶν Οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ τὸν 2 9. 13. 19. 3, 1. 8. 15. 1 Jn. 4, 1.
κόπον καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ
βαστάσαι κακούς, καὶ ἐπείρασας τοὺς λέγοντας
ἑαυτοὺς ἀποστόλους καὶ οὐκ εἰσίν, καὶ εὗρες αὐ-
τοὺς ψευδεῖς· καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ ἐβάστασας 3
διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐ κεκοπίακες. ἀλλὰ 4
ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην
ἀφῆκες. μνημόνευε οὖν πόθεν πέπτωκες, καὶ 5 16. 22. 3, 3. 19.
μετανόησον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον· εἰ δὲ
μή, ἔρχομαί σοι καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ
τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσῃς. ἀλλὰ 6 15. Ps. 139, 21.

---

17 επεθηκε | αὐτου χειρα | λεγ. μοι 18 αιωνων· αμην· | αδ. και του θαν. 19 –ουν | ἅ εἰσι | γινεσθαι 20 ους] ων | και αι επτα λυχ. ας ειδες, επτα

II, 1 S της Εφεσινης R τω εν Εφεσω 2 κοπ. σου | επειρασω τους φασκοντας ειναι αποστ. 3 και εβαστ. και υπομ. εχ., και δια το ονομα μου κεκοπιακας και ου κεκμηκας. 4 Αλλ | αφηκας 5 S εκπεπτωκας R πεπτωκας | σοι ταχυ

τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν,
7 ἃ κἀγὼ μισῶ. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ
Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω
αὐτῷ **φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς**, ὅ ἐστιν ἐν τῷ
Παραδείσῳ τοῦ Θεοῦ.

(11. 17. 26. 3, 5. 12. 21. 22, 2. Gn. 2, 9; 3, 22. 24. Ezk. 31, 8 Lxx. Lk. 23, 43. 2 Co. 12, 4.)

8 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας
γράψον
Τάδε λέγει **ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος**, ὃς ἐγένετο
9 νεκρὸς καὶ ἔζησεν Οἶδά σου τὴν θλίψιν καὶ τὴν
πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ, καὶ τὴν βλασφημίαν
ἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτούς, καὶ
10 οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ Σατανᾶ. μὴ
φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν. ἰδοὺ μέλλει βάλλειν
ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν ἵνα **πειρασθῆτε**,
καὶ ἕξετε θλίψιν **ἡμερῶν δέκα.** γίνου πιστὸς ἄχρι
θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς.
11 Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς
ἐκκλησίαις. Ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ
θανάτου τοῦ δευτέρου.

(8: Is. 44, 6; 48, 12. 1, 11. 17. 18. — 9: 3, 9. Ja. 2, 5. 2 Co. 11, 14. 15. — 10: Dn. 1, 12. 14. Mt. 10, 28. 3, 11. 2 Ti. 4, 8. — 11: 20, 14.)

12 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας
γράψον
Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστο-
13 μον τὴν ὀξεῖαν Οἶδα ποῦ κατοικεῖς· ὅπου ὁ
θρόνος τοῦ Σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου,
καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου καὶ ἐν ταῖς ἡμέ-
ραις Ἀντίπας ὁ μάρτυς μου ὁ πιστός μου, ὃς
ἀπεκτάνθη παρ᾽ ὑμῖν, ὅπου ὁ Σατανᾶς κατοικεῖ.
14 ἀλλ᾽ ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦν-
τας τὴν διδαχὴν **Βαλαάμ**, ὃς ἐδίδασκεν τῷ Βαλὰκ

(12: 1, 16. Is. 49, 2. He. 4, 12. 19, 15. — 13: 13, 2. 3, 8. — 14: Nu. 31, 16; 25, 1. 2. Jude 11.)

---

7 *εν μεσω του παραδεισου* (R[m] *παραδεισω* pro *Παρ.*) 8 S *της εκκλησ. Σμυρναιων* R *τω εν Σμ. εκκλ.* 9 *σου τα εργα και* | *πλουσιος δε ει* | –*εκ* 10 *Μηδεν φ.* | *βαλειν εξ υμ. ο διαβ.* | R[m] *πειρασθητε και εχητε* 13 *Οιδα τα εργα σου, και που* | *ημ. εν αις* | (**R** *μαρτ. μου,*) | –*μου* 4° | *κατοικ. ο Σατ.* 14 *τον Βαλακ*

βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον **τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, φα-**
γεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. οὕτως ἔχεις καὶ σὺ 15 6.
κρατοῦντας τὴν διδαχὴν τῶν Νικολαϊτῶν ὁμοίως.
μετανόησον οὖν· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχὺ καὶ 16 12. 1, 16.
πολεμήσω μετ᾽ αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόμα-
τός μου. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα 17 Ps. 78, 24. Is. 62, 2; 65, 15. 3, 12.
λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι **δώσω** αὐτῷ
τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆ-
φον λευκήν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον **ὄνομα καινὸν**
γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας 18 Dn. 10, 6. 1, 14. 15.
γράψον

Τάδε λέγει ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ἔχων **τοὺς**
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα **πυρός, καὶ οἱ πόδες**
αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ Οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ 19
τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν
καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ ἔσ-
χατα πλείονα τῶν πρώτων. ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ 20 4. 14. 1 K. 16, 31. 2 K. 9, 22. Nu. 25, 1. 2.
ὅτι ἀφεῖς τὴν γυναῖκα Ἰεζάβελ, ἡ λέγουσα ἑαυ-
τὴν προφῆτιν, καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς
δούλους **πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα·** καὶ 21
ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ, καὶ οὐ θέλει
μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. ἰδοὺ βάλλω 22
αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ᾽
αὐτῆς εἰς θλίψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσου-
σιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς· καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς 23 Ps. 7, 9; 62, 12. Jer. 11, 20; 17, 10.
ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ· καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ
ἐκκλησίαι ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ **ἐραυνῶν νεφροὺς καὶ**

---

15 R — *των* | *ομοιως*] · *ο μισω* 16 — *ουν* 17 *αυτω φαγειν απο του* | *οιδ.*] *εγνω* 19 *διακ., και την πιστ.* | *και τα εσχ.* 20 Αλλ | *σου ολιγα* | *αφ.*] *εας* | R^m *γυναικα σου* | Ιεζαβὴλ, *την λεγουσαν* | *προφ., διδασκειν και πλανασθαι εμ.* | *ειδ. φαγ.* 21 *μετανοηση εκ της πορν. αυτης, και ου μετενοησεν.* 22 *ιδ. εγω* | *μετανοησωσιν* | *αυτης* 2°] S *αὑτων* R^m *αὐτων* 23 *ερευνων*

καρδίας, καὶ **δώσω** ὑμῖν **ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα**
24 ὑμῶν. ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατεί-
ροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδαχὴν ταύτην, οἵτινες
οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθέα τοῦ Σατανᾶ, ὡς λέγουσιν,
3, 11. 25 οὐ βάλλω ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος· ˈ πλὴν ὃ ἔχετε
Ps. 2, 8. 26 κρατήσατε ἄχρι οὗ ἂν ἥξω. Καὶ ὁ νικῶν καὶ
ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, **δώσω αὐτῷ**
12, 5. 27 **ἐξουσίαν** ἐπὶ **τῶν ἐθνῶν**, καὶ **ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν**
ῥάβδῳ σιδηρᾷ, ὡς **τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ συντρί-**
Ps. 2, 8. 9. 28 **βεται**, ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ Πατρός μου,
3, 6. 13. 22. 29 καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊνόν. Ὁ ἔχων
οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.
5, 6. 1, 16. 3 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας
γράψον

Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ Πνεύματα τοῦ
Θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας Οἶδά σου τὰ ἔργα,
19. Ezk. 34, 4. 2 ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῇς, καὶ νεκρὸς εἶ. γίνου
γρηγορῶν, καὶ στήρισον τὰ λοιπὰ ἃ ἔμελλον
ἀποθανεῖν· οὐ γὰρ εὕρηκά σου ἔργα πεπληρω-
1 Th. 5, 2. 16, 15. Mt. 24, 43. 3 μένα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ μου· μνημόνευε οὖν πῶς
εἴληφας καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει καὶ μετανόησον.
ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, ἥξω ὡς κλέπτης, καὶ οὐ
Jude 23. 4 μὴ γνῷς ποίαν ὥραν ἥξω ἐπὶ σέ. ἀλλὰ ἔχεις
ὀλίγα ὀνόματα ἐν Σάρδεσιν ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ
ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιπατήσουσιν μετ' ἐμοῦ ἐν
Ex. 32, 32. 33. Ps. 69, 28. 4, 4; 6, 11; 7, 9. 13. Ph. 4, 3. Mt. 10, 32. 5 λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. Ὁ νικῶν οὕτως περι-
βαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ **ἐξαλείψω**
τὸ ὄνομα αὐτοῦ **ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς**, καὶ ὁμο-
λογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ Πατρός μου

---

24 *τοις* 1°] *και* | *και οιτινες* | *βάθη* | *βαλω* 27 (R^{m} *σιδηρα· ως...κεραμικα,*)

III, 1 *οτι το ον.* 2 *στηριξον* | *μελλει* | SR^{m} *σου τα εργα* | —*μου* 3 *ηξω επι σε ως* 4 —*αλλα* | *και εν Σ.* 5 *ουτος* | *εξομολογησομαι*

καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. Ὁ ἔχων οὖς 6
ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.
Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφίᾳ ἐκκλησίας 7 Is. 22, 22. Job 12, 14.
γράψον
Τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων **τὴν
κλεῖν Δαυείδ, ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει, καὶ
κλείων καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει** Οἶδά σου τὰ ἔργα· 8 1 Co. 16, 9.
ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἠνεῳγμένην, ἣν
οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις
δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον καὶ οὐκ
ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. ἰδοὺ διδῶ ἐκ τῆς συνα- 9 2, 9. Is. 60, 14; 49, 23; 45, 14; 66, 23; 43, 4.
γωγῆς τοῦ Σατανᾶ, τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰου-
δαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδοὺ
ποιήσω αὐτοὺς ἵνα **ἥξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν
ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου**, καὶ γνῶσιν ὅτι **ἐγὼ ἠγά-
πησά σε.** ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς 10 13, 10. He. 10, 36. Lk. 21, 19. 2 Ti. 2, 12.
μου, κἀγώ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασ-
μοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης
ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.
ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ 11 1, 3; 2, 5. 2, 10.
τὸν στέφανόν σου. Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στῦ- 12 Ezk. 48, 35. Is. 62, 2; 65, 15. Gal. 2, 9. 14, 1; 22, 4. 21, 2. 19, 12.
λον ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ
ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ
Θεοῦ μου καὶ **τὸ ὄνομα τῆς πόλεως** τοῦ Θεοῦ μου,
τῆς καινῆς Ἱερουσαλὴμ ἡ καταβαίνουσα ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ **τὸ ὄνομά** μου
τὸ καινόν. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα 13
λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.
Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικίᾳ ἐκκλησίας 14 Ps. 89, 37. Pr. 8, 22. 1, 5. Jn. 1, 3. Col. 1, 15.
γράψον

---

7 *κλειδα του Δ.* | *κλειει, και κλειει* 8 (**R** *εργα* (*ιδου...αυτήν*), *οτι*) | *ανεωγμενην* | *ην*] *και* 9 *διδωμι* | *ηξωσι* | *προσκυνησωσιν* 11 Ιδου *ερχ.* 12 *η καταβαινει* 14 *της εκκλ. Λαοδικεων*

Τάδε λέγει ὁ Ἀμήν, **ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς** καὶ
2, 2. Ro. 12, 11. 15 ἀληθινός, **ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως** τοῦ Θεοῦ· Οἶδά σου
τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός. ὄφελον
16 ψυχρὸς ᾖς ἢ ζεστός. οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ
οὔτε ζεστὸς οὔτε ψυχρός, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ
Hos. 12, 8. 1 Co. 3, 18; 4, 8. 17 στόματός μου. ὅτι λέγεις ὅτι Πλούσιός εἰμι καὶ
πεπλούτηκα καὶ οὐδὲν χρείαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας
ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς
1 P. 1, 7. Is. 55, 1. 16, 15. 18 καὶ **τυφλὸς** καὶ γυμνός, συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι
παρ᾽ ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς ἵνα
πλουτήσῃς, καὶ ἱμάτια λευκὰ ἵνα περιβάλῃ καὶ
μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου, καὶ
κολλούριον ἐγχρῖσαι τοὺς ὀφθαλμούς σου ἵνα βλέ-
Pr. 3, 12. 1 Co. 11, 32. He. 12, 6. 19 πῃς. ἐγὼ **ὅσους ἐὰν φιλῶ ἐλέγχω** καὶ **παιδεύω**·
Mk. 13, 34. Lk. 12, 36; 22, 29. Jn. 14, 23. 20 ζήλευε οὖν καὶ μετανόησον. Ἰδοὺ ἕστηκα ἐπὶ τὴν
θύραν καὶ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς
μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, εἰσελεύσομαι πρὸς
αὐτὸν καὶ δειπνήσω μετ᾽ αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετ᾽
Mt. 19, 28. 21 ἐμοῦ. Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ᾽ ἐμοῦ
ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα
22 μετὰ τοῦ Πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. Ὁ
ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκ-
κλησίαις.

Ex. 19, 16. 24. Dn. 2, 29. 1, 10. 19. 4 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἠνεῳγμένη
ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα
ὡς **σάλπιγγος** λαλούσης μετ᾽ ἐμοῦ, λέγων **Ἀνάβα**
ὧδε, καὶ δείξω σοι **ἃ δεῖ γενέσθαι** μετὰ ταῦτα.
1, 10. Ezk. 1, 26; 10, 1. Is. 6, 1. Ps. 47, 8. 2 εὐθέως ἐγενόμην ἐν Πνεύματι· καὶ ἰδοὺ θρόνος
ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ **ἐπὶ τὸν θρόνον καθή-**

---

15 ης] ειης 16 ψυχρ. ουτε ζεστ. 17 ουδενος
18 ἔγχρισον 19 ζηλωσον
IV, 1 λεγουσα | (R[m] γενεσθαι. μετα ταυτα) 2 και
ευθ. | επι του θρονου

μενος, καὶ ὁ καθήμενος ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ἰάσ- 3 Ezk. 1, 26–28.
πιδι καὶ σαρδίῳ, καὶ **ἶρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου**
ὅμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ. καὶ κυκλόθεν τοῦ 4 Is. 24, 23.
θρόνου θρόνους εἴκοσι τέσσαρας, καὶ ἐπὶ τοὺς 3, 4; 5, 10.
θρόνους εἴκοσι τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημέ-
νους περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ
ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. καὶ 5 Ex. 19, 16. Ezk. 1, 13.
ἐκ τοῦ θρόνου **ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ** 8, 5; 11, 19; 16, 18.
καὶ **βρονταί·** καὶ ἑπτὰ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι 1, 4. Zec. 4, 2.
ἐνώπιον τοῦ θρόνου, ἅ εἰσιν τὰ ἑπτὰ Πνεύματα
τοῦ Θεοῦ· καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα 6 Ezk. 1, 5. 18. 22. 26; 10, 1. Is. 6, 1.
ὑαλίνη **ὁμοία κρυστάλλῳ· καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου**
καὶ **κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσερα ζῷα γέμοντα ὀφ-**
θαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν. καὶ τὸ ζῷον τὸ 7 Ezk. 1, 10; 10, 14.
πρῶτον ὅμοιον **λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον** ζῷον ὅμοιον
μόσχῳ, **καὶ τὸ τρίτον** ζῷον ἔχων **τὸ πρόσωπον**
ὡς **ἀνθρώπου, καὶ τὸ τέταρτον** ζῷον ὅμοιον **ἀετῷ**
πετομένῳ. καὶ τὰ τέσσερα ζῷα, **ἓν καθ' ἓν** αὐ- 8 Is. 6, 2. 3; 41, 4. Ezk. 1, 18; 10, 12.
τῶν ἔχων **ἀνὰ πτέρυγας ἕξ, κυκλόθεν** καὶ ἔσωθεν Am. 4, 13 Lxx. Ex. 3, 14.
γέμουσιν ὀφθαλμῶν· καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν
ἡμέρας καὶ νυκτὸς λέγοντες

Ἅγιος ἅγιος ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ὁ Παντο-
κράτωρ, ὁ ἦν καὶ **ὁ ὢν** καὶ ὁ ἐρχόμενος.

Καὶ ὅταν δώσουσιν τὰ ζῷα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ 9 Is. 6, 1. Ps. 47, 8. Dn. 4, 34; 6, 26; 12, 7.
εὐχαριστίαν τῷ **καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ τῷ ζῶντι**
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, πεσοῦνται οἱ εἴκοσι 10 5, 14.
τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ **καθημένου ἐπὶ**
τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσιν **τῷ ζῶντι εἰς τοὺς**

---

3 ην ομοι. | σαρδινω | ομοια 4 θρονοι εικ. και τεσσαρες | θρον. ειδον τους εικ. και τεσσ. | και εσχον επι 5 βροντ. και φων. | α] αι 6 — ως 7 εχον | ανθρωπος | πετωμενω 8 — τα | εν αυτων] εαυτο | ειχον | (εξ κυκλοθεν,) | γεμοντα | λεγοντα 9 επι του θρονου 10 εικ. και τεσσ.

αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσιν τοὺς στεφάνους
αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες
11 Ἄξιος εἶ, ὁ Κύριος καὶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, λαβεῖν
τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν,
ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά
σου ἦσαν καὶ ἐκτίσθησαν.

Is. 6, 1; 29, 11. Ps. 47, 8. 4, 2. Ezk. 2, 9. 10.

5 Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ **καθημένου ἐπὶ**
τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ὄπισθεν,
2 **κατεσφραγισμένον** σφραγῖσιν ἑπτά. καὶ εἶδον
ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ
Τίς ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ λῦσαι τὰς σφρα-
3 γῖδας αὐτοῦ; καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ
οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς ἀνοῖξαι
4 τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. καὶ ἔκλαιον
πολύ, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὑρέθη ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον

Gn. 49, 9. 10. Is. 11, 1. 10. 22, 16.

5 οὔτε βλέπειν αὐτό. καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων
λέγει μοι Μὴ κλαῖε· ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ **Λέων** ὁ ἐκ
τῆς φυλῆς **Ἰούδα, ἡ Ῥίζα** Δαυείδ, ἀνοῖξαι τὸ

Is. 53, 7; 11, 2. Jn. 1, 29. 36. 4, 5. Zec. 4, 10.

6 βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφραγῖδας αὐτοῦ. Καὶ
εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων
ζῴων καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων **Ἀρνίον** ἑστη-
κὸς ὡς **ἐσφαγμένον,** ἔχων κέρατα ἑπτὰ καὶ **ὀφθαλ-**
μοὺς ἑπτά, οἵ εἰσιν τὰ ἑπτὰ Πνεύματα τοῦ Θεοῦ

Is. 6, 1. Ps. 47, 8.

7 ἀπεσταλμένοι **εἰς πᾶσαν τὴν γῆν.** καὶ ἦλθεν καὶ
εἴληφεν ἐκ τῆς δεξιᾶς **τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ**

Ps. 141, 2. 14, 2; 15, 2; 8, 3. 4.

8 **θρόνου.** Καὶ ὅτε ἔλαβεν τὸ βιβλίον, τὰ τέσσερα
ζῷα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν
ἐνώπιον τοῦ Ἀρνίου, ἔχοντες ἕκαστος κιθάραν
καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας **θυμιαμάτων,** αἵ εἰσιν

---

11 ει, Κυριε, λαβειν | ησαν] εισι
V, 2 —εν | Τις εστιν 3 ηδυνατο | ουτε] ουδε
4 Και εγω εκλ. πολλα | ανοιξ. και αναγνωναι το 5 ο
ων εκ | και λυσαι τας 6 ειδ., και ιδου | εχον | R^m
—επτα 3° | του Θεου πνευμ. τα απεσταλμενα 7 ειλ.
το βιβλιον 8 επεσον | κιθαρας

αἱ προσευχαὶ τῶν ἁγίων. καὶ **ᾄδουσιν ᾠδὴν και-** 9 Ps. 33, 3; 144, 9.
νὴν λέγοντες
Ἄξιος εἶ λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοῖξαι τὰς
σφραγῖδας αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγης καὶ ἠγόρασας
τῷ Θεῷ ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ πάσης φυλῆς
καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, καὶ 10 Ex. 19, 6. Is. 61, 6. 1, 6; 20, 6; 22, 5.
ἐποίησας αὐτοὺς **τῷ Θεῷ** ἡμῶν **βασιλείαν** καὶ
ἱερεῖς, καὶ βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς.
καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν 11 1 K. 22, 19. Dn. 7, 10.
κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζῴων καὶ τῶν πρεσ-
βυτέρων, καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν **μυριάδες
μυριάδων καὶ χιλιάδες χιλιάδων**, λέγοντες φωνῇ 12 Is. 53, 7. 1 Ch. 29, 11. Ph. 2, 9. 10.
μεγάλῃ
Ἄξιόν ἐστιν τὸ **Ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον** λα-
βεῖν τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν
καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν.
καὶ πᾶν κτίσμα ὃ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς 13 Is. 6, 1. Ps. 47, 8.
καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης
ἐστίν, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, ἤκουσα λέγοντας
Τῷ **καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ** καὶ τῷ Ἀρνίῳ
ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ
κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
καὶ τὰ τέσσερα ζῷα ἔλεγον Ἀμήν, καὶ οἱ πρεσ- 14 4, 10; 19, 4.
βύτεροι ἔπεσαν καὶ προσεκύνησαν.
Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὸ Ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν 6 5, 1. 2. 4, 6; 5, 6. 8.
ἑπτὰ σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσά-
ρων ζῴων λέγοντος ὡς φωνῇ βροντῆς Ἔρχου.
καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ **ἵππος λευκός**, καὶ ὁ καθήμενος 2 Zec. 1, 8; 6, 1—3.

---

9 Θεω ημας 10 αυτους] ημας | βασιλεις | S βασιλευσομεν R βασιλευουσιν 11 κυκλοθεν 12 Αξιον 13 ο εστιν | εν τη γη | εστιν] ἅ ἐστι | επι του θρονου 14 οι εικοσιτεσσαρες πρ. | προσεκ. ζωντι εις τους αιωνας των αιωνων.

VI, 1 –επτα | S φωνης R φωνὴ | SR[m] Ερχ. και βλεπε

ἐπ᾽ αὐτὸν ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος,
4, 7. 3 καὶ ἐξῆλθεν νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ. Καὶ ὅτε
ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν δευτέραν, ἤκουσα τοῦ
4 δευτέρου ζῴου λέγοντος Ἔρχου. καὶ ἐξῆλθεν
ἄλλος **ἵππος πυρρός**, καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ᾽ αὐτὸν
ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς καὶ
ἵνα ἀλλήλους σφάξουσιν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα
4, 7. 5 μεγάλη. Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν
τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζῴου λέγοντος Ἔρχου.
καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ **ἵππος μέλας**, καὶ ὁ καθή-
μενος ἐπ᾽ αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.
6 καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων
ζῴων λέγουσαν Χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς
χοίνικες κριθῶν δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν
4, 7. 7 οἶνον μὴ ἀδικήσῃς. Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφρα-
γῖδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου
Hos. 13, 14. Ezk. 5, 12; 14, 21; 29, 5; 33, 27; 34, 28. Jer. 15, 3. 8 ζῴου λέγοντος Ἔρχου. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος
χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα
αὐτῷ **Ὁ Θάνατος**, καὶ **ὁ Ἅιδης** ἠκολούθει μετ᾽
αὐτοῦ, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ἐπὶ τὸ **τέταρ-
τον** τῆς γῆς, **ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ
καὶ ἐν θανάτῳ καὶ** ὑπὸ τῶν **θηρίων τῆς γῆς.**
8, 5; 14, 18; 16, 7. 9 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγῖδα, εἶδον
ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγ-
μένων διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρ-
Zec. 1, 12. Ps. 79, 5. 10. Dt. 32, 43. 18, 10. Gn. 4, 10. 2 K. 9, 7. Hos. 4, 1. 10 τυρίαν ἣν εἶχον. καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ
λέγοντες **Ἕως πότε, ὁ Δεσπότης** ὁ ἅγιος καὶ ἀλη-
θινός, οὐ **κρίνεις** καὶ **ἐκδικεῖς τὸ αἷμα** ἡμῶν **ἐκ τῶν**

---

2 επ αυτω 3 την δευτ. σφρ. | SR[m] Ερχ. και βλεπε 4 (**R** αλλος,) | επ αυτω | εκ] S απο R[m] — | σφαξωσι 5 την τριτ. σφρ. | SR[m] Ερχ. και βλεπε | επ αυτω 6 — ως | κριθης 7 λεγουσαν | SR[m] Ερχ. και βλεπε 8 ακολουθεῖ | αποκτ. επι το τετ. της γης 10 εκραζον | και ο αλ. | εκ] απο

κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἑκάστῳ 11 3, 4. 5; 7, 9. 13. 14. Mt. 23, 32.
στολὴ λευκή, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσων-
ται ἔτι χρόνον μικρόν, ἕως πληρωθῶσιν καὶ οἱ
σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ μέλ-
λοντες ἀποκτέννεσθαι ὡς καὶ αὐτοί. Καὶ εἶδον 12 Is. 13, 10. Ezk. 32, 7. 8. Jl. 2, 30. 31. Lk. 21, 25.
ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμὸς
μέγας ἐγένετο, καὶ **ὁ ἥλιος** ἐγένετο μέλας ὡς σάκ-
κος τρίχινος, καὶ **ἡ σελήνη** ὅλη ἐγένετο ὡς **αἷμα**,
καὶ **οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν** εἰς τὴν γῆν, 13 Is. 34, 4; 13, 10.
ὡς συκῆ βάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ ἀνέμου
μεγάλου σειομένη, **καὶ ὁ οὐρανὸς** ἀπεχωρίσθη **ὡς** 14
βιβλίον ἑλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ
τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν. **καὶ οἱ βασιλεῖς** 15 Ps. 48, 4; 2, 2. Is. 24, 21; 34, 12. Jer. 4, 29. Is. 2, 10. 19. 21.
τῆς γῆς καὶ οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ χιλίαρχοι καὶ οἱ
πλούσιοι καὶ οἱ ἰσχυροὶ καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἐλεύ-
θερος **ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς**
τὰς πέτρας τῶν ὀρέων, **καὶ λέγουσιν τοῖς ὄρεσιν** 16 Hos. 10, 8. Is. 6, 1. Ps. 47, 8. Lk. 23, 30.
καὶ ταῖς πέτραις Πέσετε **ἐφ' ἡμᾶς καὶ κρύψατε**
ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ **καθημένου ἐπὶ τοῦ θρό-**
νου καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ Ἀρνίου, ὅτι ἦλθεν **ἡ** 17 Jl. 2, 11. 31. Zeph. 1, 14. 18. Mal. 3, 2. Ro. 2, 5.
ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτῶν, **καὶ τίς δύναται**
σταθῆναι;

Μετὰ τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἑστῶ- 7 Ezk. 7, 2; 37, 9. Dn. 7, 2. Zec. 6, 5. Mt. 24, 31.
τας **ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς**, κρατοῦντας
τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ
ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης μήτε
ἐπὶ πᾶν δένδρον. καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀνα- 2
βαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγῖδα
Θεοῦ ζῶντος, καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ τοῖς

---

11 *εδοθησαν εκαστοις στολαι λευκαι* | *εως ου* | S *πληρωσονται* R[m] *πληρωσωσι* | *αποκτεινεσθαι* 12 *και ιδου, σεισμ.* | — *ολη* 13 *μεγ. ανεμ.* 14 *ειλισσόμενον* 15 *πλουσ., και οι χιλ.* | *ισχ.*] *δυνατοι* | *και πας ελευθ.* 17 *αυτου*
VII, 1 Και *μετα ταυτα* | *παν*] R *τι* 2 *αναβαντα*

τέσσαρσιν ἀγγέλοις οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι
Ezk. 9, 4. 6. 3 τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ¦ λέγων Μὴ ἀδική-
σητε τὴν γῆν μήτε τὴν θάλασσαν μήτε τὰ
δένδρα, ἄχρι **σφραγίσωμεν** τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ
14, 1. 3. 4 ἡμῶν **ἐπὶ τῶν μετώπων** αὐτῶν. Καὶ ἤκουσα τὸν
ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν τεσσερά-
κοντα τέσσαρες χιλιάδες ἐσφραγισμένοι ἐκ
πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραήλ·
5 ἐκ φυλῆς Ἰούδα δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισ-
μένοι,
ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Γὰδ δώδεκα χιλιάδες,
6 ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Νεφθαλεὶμ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Μανασσῆ δώδεκα χιλιάδες,
7 ἐκ φυλῆς Συμεὼν δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Λευεὶ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Ἰσσαχὰρ δώδεκα χιλιάδες,
8 ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Ἰωσὴφ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Βενιαμεὶν δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισ-
μένοι.
6, 11. 9 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολύς, ὃν ἀριθ-
μῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς ἐδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους
καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτες ἐνώ-
πιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ Ἀρνίου, περι-
βεβλημένους στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικες ἐν ταῖς
Is. 6, 1. Ps. 47, 8. 12, 10. 10 χερσὶν αὐτῶν· καὶ κράζουσιν φωνῇ μεγάλῃ λέ-
γοντες
Ἡ σωτηρία τῷ Θεῷ ἡμῶν τῷ **καθημένῳ ἐπὶ**
τῷ θρόνῳ καὶ τῷ Ἀρνίῳ.

---

3 αχρις ου σφρ. 4 (ρμδ′) 5—8 (ιβ′ κτλ.) | χιλ. εσφραγισμενοι κτλ. 7 Ισαχαρ 9 ηδυνατο | περιβεβλημενοι 10 κραζοντες | επι του θρονου

καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἱστήκεισαν κύκλῳ τοῦ 11 5, 11. 11, 16.
θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων
ζῴων, καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ πρόσ-
ωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ, λέγοντες 12 5, 12.
Ἀμήν, ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ
ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ
ἡ ἰσχὺς τῷ Θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων· ἀμήν.
Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων 13
μοι Οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς
λευκὰς τίνες εἰσὶν καὶ πόθεν ἦλθον; καὶ εἴρηκα 14 Dn. 12, 1. Gn. 49, 11. 3, 10. Mt. 24, 21. He. 9, 14.
αὐτῷ Κύριέ μου, σὺ οἶδας. καὶ εἶπέν μοι Οὗτοί
εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς **θλίψεως** τῆς μεγάλης
καὶ **ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν** καὶ ἐλεύκαναν
αὐτὰς **ἐν τῷ αἵματι** τοῦ Ἀρνίου. διὰ τοῦτό εἰσιν 15 Is. 6, 1. Ps. 47, 8. 11, 19; 14, 15. 17; 15, 5. 8; 16, 1; 21, 3. 22.
ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν
αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ
ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου σκηνώσει ἐπ᾽ αὐ-
τούς. **οὐ πεινάσουσιν** ἔτι **οὐδὲ διψήσουσιν** ἔτι, 16 Is. 49, 10.
οὐδὲ μὴ πέσῃ ἐπ᾽ αὐτοὺς ὁ ἥλιος οὐδὲ πᾶν **καῦμα,**
ὅτι τὸ Ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου **ποιμανεῖ** 17 Ezk. 34, 23. Jer. 2, 13; 31, 16. 5, 6. Ps. 23, 2. 21, 4. Is. 25, 8.
αὐτοὺς καὶ ὁδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ **ζωῆς πηγὰς ὑδά-**
των· καὶ ἐξαλείψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν
ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

Καὶ ὅταν ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν ἑβδόμην, 8 Zec. 2, 13. Hab. 2, 20.
ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμίωρον. καὶ εἶδον 2 Mt. 24, 31.
τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους οἳ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἑστήκα-
σιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. Καὶ 3 Am. 9, 1. 5, 8.
ἄλλος ἄγγελος ἦλθεν καὶ **ἐστάθη ἐπὶ τοῦ θυσιασ-**
τηρίου ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ
θυμιάματα πολλά, ἵνα δώσει **ταῖς προσευχαῖς** τῶν

---

11 *εστηκεσαν* | *επεσον* | *επι προσωπον* 14 —*μου* | *αυτας*] *στολας αυτων* 17 *ζωσας* | *εκ*] *απο*
VIII, 1 *οτε* | *ημιωριον* 3 *επι το θυσιαστηριον* | *δωση*

ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν
Ps. 141, 2. 4 τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς
τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων ἐκ
Lv. 16, 12. 5 χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. καὶ εἴ-
Ex. 19, 16. ληφεν ὁ ἄγγελος **τὸν λιβανωτόν**, καὶ **ἐγέμισεν** αὐ-
Ezk. 10, 2. τὸν ἐκ **τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου** καὶ ἔβαλεν
εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο **βρονταὶ** καὶ **φωναὶ καὶ**
6 **ἀστραπαὶ** καὶ σεισμός. Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι
οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας ἡτοίμασαν αὑτοὺς
ἵνα σαλπίσωσιν.
Ezk. 38, 22. 7 Καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλπισεν· καὶ **ἐγένετο χάλαζα**
Jl. 2, 30. Ex. 9, 23—26. **καὶ πῦρ** μεμιγμένα ἐν **αἵματι** καὶ ἐβλήθη **εἰς τὴν**
γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρί-
τον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς
Jer. 51, 25. 8 κατεκάη. Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισεν·
Ex. 7, 20. 21. καὶ **ὡς ὄρος** μέγα **πυρὶ καιόμενον** ἐβλήθη εἰς τὴν
θάλασσαν· καὶ **ἐγένετο** τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης
9 **αἷμα**, καὶ ἀπέθανεν τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν
ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον
Is. 14, 12. 10 τῶν πλοίων διεφθάρησαν. Καὶ ὁ τρίτος ἄγ-
Dn. 8, 10. γελος ἐσάλπισεν· καὶ **ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ**
ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν
ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς
11 τῶν ὑδάτων. καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται
Ὁ Ἄψινθος. καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων
εἰς ἄψινθον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον
6, 12. Ex. 10, 21. 12 ἐκ τῶν ὑδάτων ὅτι ἐπικράνθησαν. Καὶ ὁ τέ-
ταρτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐπλήγη τὸ
τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ
τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον
αὐτῶν καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φάνῃ τὸ τρίτον αὐτῆς,
καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως.

---

5 φων. και βροντ. 6 —οι 2° | εαυτους 7 πρωτ. αγγελος | —εν | —και το τρ. τ. γης κατ. 9 διεφθαρη 10 —των 2° 11 —Ο | γινεται | —των 2° 12 φαινη

Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἀετοῦ πετομένου 13 14, 6. 9, 12; 11, 14; 12, 12.
ἐν μεσουρανήματι λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ Οὐαὶ
οὐαὶ οὐαὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν
λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων
τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ εἶδον 9 8, 10. 20, 1.
ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν,
καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεὶς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσ-
σου. καὶ ἤνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου· **καὶ** 2 Gn. 19, 28. Ex. 19, 18.
ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος **ὡς καπνὸς καμίνου** Jl. 2, 2. 10.
μεγάλης, καὶ **ἐσκοτώθη ὁ ἥλιος** καὶ ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ
καπνοῦ τοῦ φρέατος. καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλ- 3 Ex. 10, 12. 15.
θον **ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν,** καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία
ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. καὶ 4 Ezk. 9, 4. 7, 3.
ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα μὴ ἀδικήσουσιν **τὸν χόρτον τῆς**
γῆς οὐδὲ **πᾶν χλωρὸν** οὐδὲ **πᾶν δένδρον, εἰ** μὴ
τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες οὐκ ἔχουσιν **τὴν σφρα-**
γῖδα τοῦ Θεοῦ **ἐπὶ τῶν μετώπων.** καὶ ἐδόθη 5
αὐτοῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα
βασανισθήσονται μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς
αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν παίσῃ ἄν-
θρωπον. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις **ζητήσουσιν** 6 Job 3, 21. Lk. 23, 30.
οἱ ἄνθρωποι **τὸν θάνατον καὶ οὐ μὴ εὑρήσουσιν**
αὐτόν, καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν καὶ φεύγει
ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν. καὶ **τὰ ὁμοιώματα** τῶν 7 Jl. 2, 4.
ἀκρίδων **ὅμοιοι ἵπποις** ἡτοιμασμένοις **εἰς πόλεμον,**
καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι
χρυσῷ, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀν-
θρώπων, καὶ εἶχαν τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, 8 Jl. 1, 6.
καὶ **οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων** ἦσαν, | καὶ εἶχον 9 Jl. 2, 5.

---

13 ενος αγγελου πετωμενου | τοις κατοικουσιν
IX, 2 εσκοτισθη 3 αυταις 4 αυταις | αδικησωσι | ανθρ. μονους | μετωπ. αυτων 5 αυταις | βασανισθωσι 6 ου μη] ουχ | R ευρωσιν | φευξεται 7 ομοια ιππ. 8 ειχον

θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν
πτερύγων αὐτῶν **ὡς φωνὴ ἁρμάτων** ἵππων πολ-
19. 10 **λῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον.** καὶ ἔχουσιν οὐρὰς
ὁμοίας σκορπίοις καὶ κέντρα, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς
αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώ-
1. 11 πους μῆνας πέντε. ἔχουσιν ἐπ᾽ αὐτῶν βασιλέα
τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου, ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστί
Ἀβαδδών, καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει
8, 13; 11, 14. 12 Ἀπολλύων. Ἡ Οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ἰδοὺ
ἔρχεται ἔτι δύο Οὐαὶ μετὰ ταῦτα.
8, 3. Ex. 30, 1–3. 13 Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἤκουσα
φωνὴν μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσιασ-
Gn. 15, 18. 14 τηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, λέγοντα
Dt. 1, 7. Jos. 1, 4. 16, 12. τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ, ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα Λῦσον
τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ **τῷ**
8, 7–12. 15 **ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ.** καὶ ἐλύθησαν οἱ
τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν
καὶ ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἐνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνω-
16 σιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. καὶ ὁ ἀριθμὸς
τῶν στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ δισμυριάδες μυ-
17 ριάδων· ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. καὶ οὕτως
εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει καὶ τοὺς καθη-
μένους ἐπ᾽ αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ
ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν
ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομά-
των αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον.
18 ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ
τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ
καπνοῦ καὶ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν
19 στομάτων αὐτῶν. ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν

---

9 (**R** *αρματων,*) 10 *σκορπ., και κεντ. ην εν* | *και η εξ.* 11 *Και εχ. εφ αὐτων* 12 *ερχονται* 13 R *— τεσσαρων* 14 *λεγουσαν* | *ος ειχε* 16 *— των* | *δυο μυριαδες* | *και ηκ.* 18 *απο*] *υπο* | *— πληγων* | *και εκ τ. καπν. και εκ τ. θ.* 19 *αι γαρ εξουσιαι αυτων εν*

τῷ στόματι αὐτῶν ἐστιν καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐ-
τῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ὄφεσιν, ἔχουσαι
κεφαλάς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσιν. καὶ οἱ λοιποὶ 20 Is. 2, 8. 20; 17, 8. Dn. 5, 4. 23. Ps. 115, 4: 135, 15. 16, 9. 11. 21. 1 Co. 10, 20.
τῶν ἀνθρώπων, οἳ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς
πληγαῖς ταύταις, οὐδὲ μετενόησαν **ἐκ τῶν ἔργων**
τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσουσιν **τὰ**
δαιμόνια καὶ **τὰ εἴδωλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ**
καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε
βλέπειν δύνανται **οὔτε ἀκούειν οὔτε περιπατεῖν,**
καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν οὔτε ἐκ 21 2 K. 9, 22.
τῶν φαρμακιῶν αὐτῶν οὔτε ἐκ **τῆς πορνείας** αὐ-
τῶν οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν. Καὶ εἶδον 10 5, 2. 4, 3.
ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ ἡ ἶρις ἐπὶ
τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς
ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στῦλοι πυρός,
καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον ἠνεῳγ- 2 5, 1.
μένον. καὶ ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν
ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς,
καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ λέων μυκᾶται. 3 Jer. 25, 30. Hos. 11, 10. Am. 1, 2.
καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς
ἑαυτῶν φωνάς. Καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρον- 4 Dn. 8, 26; 12, 4. 9.
ταί, ἤμελλον γράφειν· καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ λέγουσαν **Σφράγισον** ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ
βρονταί, καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς. Καὶ ὁ ἄγγελος, 5 Dt. 32, 40.
ὃν εἶδον ἑστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς
γῆς, **ἦρεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν οὐ-**
ρανόν, καὶ ὤμοσεν ἐν **τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας** 6 Gn. 14, 19. 22. Neh. 9, 6. Ex. 20, 11. Ps. 146, 6. 6, 11. Dn. 12, 7.

---

19 εισι | —και εν τ. ουρ. αυτ. 20 ουδε] S ουτε R ου | προσκυνησωσι | και ειδ. | δυναται 21 R φαρμάκων

X, 1 —η | επι της κεφαλης, και το 2 ειχεν | ανεωγμενον | επι την θαλασσαν | επι την γην 4 βροντ. τας φωνας εαυτων, εμελλον | λεγ. μοι | αυτα] ταυτα 5 —την δεξιαν

τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν
αὐτῷ καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καὶ τὴν θάλασ-
Am. 3, 7. Dn. 9, 6. 10. Zec. 1, 6. 11, 15. 17, 17. Ac. 3, 21. 7 **σαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ**, ὅτι χρόνος οὐκέτι ἔσται, ᾽ ἀλλ᾽
ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἑβδόμου ἀγγέλου,
ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ἐτελέσθη **τὸ μυστήριον**
τοῦ Θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισεν **τοὺς ἑαυτοῦ δούλους**
4. 2. 8 **τοὺς προφήτας.** Καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ, πάλιν λαλοῦσαν μετ᾽ ἐμοῦ καὶ λέγου-
σαν Ὕπαγε λάβε τὸ βιβλίον τὸ ἠνεῳγμένον ἐν τῇ
χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἑστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης
Ezk. 2, 8; 3, 1–3. 9 καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἀπῆλθα πρὸς τὸν ἄγγελον,
λέγων αὐτῷ δοῦναί μοι **τὸ βιβλαρίδιον. καὶ λέγει**
μοι Λάβε **καὶ κατάφαγε** αὐτό, καὶ πικρανεῖ **σου**
τὴν κοιλίαν, ἀλλ᾽ ἐν **τῷ στόματί σου** ἔσται γλυκὺ
10 ὡς μέλι. καὶ ἔλαβον **τὸ βιβλαρίδιον** ἐκ τῆς **χειρὸς**
τοῦ ἀγγέλου **καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ**
στόματί μου ὡς μέλι γλυκύ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό,
Jer. 1, 10; 25, 30. Dn. 3, 4; 7, 14. 11 ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου. καὶ λέγουσίν μοι **Δεῖ**
σε πάλιν **προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἔθνεσιν καὶ**
Ezk. 40, 3. Zec. 2, 1. 2. 2 Co. 6, 16. 11 **γλώσσαις καὶ βασιλεῦσιν** πολλοῖς. Καὶ ἐδόθη
μοι **κάλαμος** ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων Ἔγειρε καὶ
μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ θυσιαστήριον
Zec. 12, 3 Lxx. Is. 63, 18. Ps. 79, 1. Dn. 8, 10. Lk. 21, 24. 3. 12, 6. 14; 13, 5. 2 καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. καὶ τὴν αὐλὴν
τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξωθεν καὶ μὴ αὐ-
τὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη **τοῖς ἔθνεσιν**, καὶ τὴν πόλιν
τὴν ἁγίαν **πατήσουσιν** μῆνας τεσσεράκοντα δύο.
2. 3 καὶ δώσω τοῖς δυσὶν μάρτυσίν μου, καὶ προφητεύ-
σουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα περι-
Zec. 4, 3. 11–14. 4 βεβλημένοι σάκκους. Οὗτοί εἰσιν **αἱ δύο ἐλαῖαι**

---

6 R^m – *και την θαλ. κ. τα εν αυτη* | *ουκ εσται ετι*
7 *αλλα* | *και τελεσθῇ* | *τοις εαυτ. δουλοις τοις προφηταις*
8 *λαλουσα* | *λεγουσα* | *βιβλαριδιον* | – *του* 2° 9 *απηλ-*
θον | *αυτω*, Δος 11 *λεγει*
XI, 1 *ραβδω· και ο αγγελος ειστηκει λεγ.* | Εγειραι
2 *εξωθεν* 1°] *εσωθεν* | *εξωθεν* 2°] *εξω*

καὶ αἱ δύο **λυχνίαι** αἱ **ἐνώπιον τοῦ Κυρίου τῆς**
γῆς ἑστῶτες. καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι, 5 2 K. 1, 10. 2 S. 22, 9. Jer. 5, 14.
πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν καὶ **κατ-**
εσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ εἴ τις θελήσῃ
αὐτοὺς ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι.
οὗτοι ἔχουσιν τὴν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν, 6 1 K. 17, 1. Ex. 7, 17. 19. 20. 1 S. 4, 8.
ἵνα **μὴ ὑετὸς βρέχῃ** τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας
αὐτῶν, καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν **ἐπὶ τῶν ὑδάτων**
στρέφειν αὐτὰ **εἰς αἷμα** καὶ **πατάξαι** τὴν γῆν **ἐν**
πάσῃ πληγῇ ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν. καὶ ὅταν τε- 7 Dn. 7, 3. 7. 21. 13, 1. 7; 17, 8.
λέσωσιν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, **τὸ θηρίον τὸ**
ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν **πό-**
λεμον καὶ νικήσει αὐτοὺς καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς.
καὶ τὸ πτῶμα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πό- 8 16, 19. Is. 1, 9. 10. Lk. 13, 34.
λεως **τῆς** μεγάλης, ἥτις καλεῖται πνευματικῶς
Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ Κύριος αὐτῶν
ἐσταυρώθη. καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ 9
φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν τὸ πτῶμα αὐτῶν
ἡμέρας τρεῖς καὶ ἥμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν
οὐκ ἀφίουσιν τεθῆναι εἰς μνῆμα. καὶ οἱ κατοι- 10 Ps. 105, 38.
κοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ' αὐτοῖς καὶ
εὐφραίνονται, καὶ δῶρα πέμψουσιν ἀλλήλοις, ὅτι
οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοι-
κοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέ- 11 Ezk. 37, 5. 10. Gn. 15, 12.
ρας καὶ ἥμισυ **πνεῦμα ζωῆς** ἐκ τοῦ Θεοῦ **εἰσῆλθεν**
ἐν αὐτοῖς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν,
καὶ **φόβος** μέγας **ἐπέπεσεν ἐπὶ** τοὺς θεωροῦντας
αὐτούς. καὶ ἤκουσαν φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐ- 12 2 K. 2, 11.

---

4 και δυο λ. | Κυρ.] Θεου | εστωσαι 5 θελη | αυτ. θελη 6 —την 1° | βρεχη υετ. εν ημεραις αυτ. της προφ. | —εν 7 πολ. μετ αυτων 8 τα πτωματα | —της 2° | αυτων 2°] ημων 9 βλεψουσιν | τα πτωματα (1°) | αφησουσι | μνηματα 10 χαροῦσιν | ευφρανθησονται 11 εισηλθ. επ αυτους | επεσεν 12 φωνην μεγαλην

ρανοῦ λεγούσης αὐτοῖς Ἀνάβατε ὧδε· καὶ ἀνέβη-
σαν **εἰς τὸν οὐρανὸν** ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν
Ezk 38, 19. 20. Dn. 2, 19. 13 αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ
ἐγένετο **σεισμὸς μέγας**, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως
ἔπεσεν, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα
ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτά, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι
ἐγένοντο καὶ ἔδωκαν δόξαν **τῷ Θεῷ τοῦ οὐρανοῦ.**
15. 9, 12. 12, 12. 14 Ἡ Οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἡ Οὐαὶ ἡ τρίτη
Dn. 2, 44; 7, 14. 27. Zec. 14, 9. Ex. 15, 18. Ob. 21. Ps. 2, 2; 10, 16; 22, 28. 15 ἔρχεται ταχύ. Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλ-
πισεν· καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ,
λέγοντες
Ἐγένετο **ἡ βασιλεία** τοῦ κόσμου **τοῦ Κυρίου**
ἡμῶν **καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ**, καὶ **βασιλεύσει**
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
4, 4. 10. 7, 11. 16 καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι, οἱ ἐνώπιον
τοῦ Θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν,
ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν
Am. 4, 13 Lxx. Ex. 3, 14. Is. 41, 4. 4, 8; 18, 8. 17 **τῷ Θεῷ**, λέγοντες
Εὐχαριστοῦμέν σοι, **Κύριε ὁ Θεὸς ὁ Παντο-
κράτωρ**, **ὁ ὢν** καὶ ὁ ἦν, ὅτι εἴληφας τὴν δύνα-
15, 1. Ro. 2, 5. Ps. 2, 1. 5. 12; 46, 6; 99, 1; 115, 13. Am. 3, 7. Dn. 9, 6. 10. Zec. 1, 6. 18 μίν σου τὴν μεγάλην καὶ **ἐβασίλευσας**· καὶ
τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν **ἡ ὀργή** σου
καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι καὶ δοῦναι
τὸν μισθὸν **τοῖς δούλοις σου τοῖς προφή-
ταις** καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ **τοῖς φοβουμένοις**
τὸ ὄνομά σου, **τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγά-
λοις**, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας
τὴν γῆν.
1 K. 8, 1. 6. 2 Ch. 5, 7. Ex. 9, 24: 19, 16. 15, 5. 4, 5. 19 καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ
ὤφθη **ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης** αὐτοῦ **ἐν τῷ ναῷ**

---

12 λεγουσαν | Αναβητε 15 λεγουσαι, Εγενοντο αι βασιλειαι 16 *εικ. και τεσσ.* | R *οἳ...καθηνται* 17 *ην και ο ερχομενος* 18 R *τους μικρους κ. τους μεγαλους* 19 — ο 2°

αὐτοῦ, καὶ ἐγένοντο **ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ** καὶ
βρονταὶ καὶ σεισμὸς καὶ **χάλαζα μεγάλη.**

Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ 12
περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω
τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς
στέφανος ἀστέρων δώδεκα, καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, 2 Is. 66, 7. Mic. 4, 10.
καὶ **κράζει ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν.** καὶ 3 9. Dn. 7, 7.
ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δρά-
κων πυρρὸς μέγας, ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ **κέ-
ρατα δέκα** καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ
διαδήματα, καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον 4 Dn. 8, 10.
τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς **εἰς
τὴν γῆν.** καὶ ὁ δράκων ἕστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναι-
κὸς τῆς μελλούσης **τεκεῖν**, ἵνα ὅταν τέκῃ τὸ τέκ-
νον αὐτῆς καταφάγῃ. καὶ **ἔτεκεν** υἱόν, **ἄρσεν,** ὃς 5 Is. 66, 7. 19, 15. Ps. 2, 9.
μέλλει **ποιμαίνειν** πάντα **τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ·**
καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ
πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς 6 Mt. 2, 13. 11, 2. 3.
τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον
ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας
χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα. Καὶ ἐγένετο πόλε- 7 Dn. 10, 13. 21; 12, 1.
μος ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ **Μιχαὴλ** καὶ οἱ ἄγγελοι αὐ-
τοῦ **τοῦ πολεμῆσαι** μετὰ τοῦ δράκοντος. καὶ ὁ
δράκων ἐπολέμησεν καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, καὶ 8
οὐκ ἴσχυσαν, οὐδὲ τόπος εὑρέθη αὐτῶν ἔτι ἐν τῷ
οὐρανῷ. καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, **ὁ ὄφις** ὁ 9 Lk. 10, 18. Jn. 12, 31. Gn. 3, 1. 14. Zec. 3, 1. 2.
ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος **Διάβολος** καί **Ὁ Σατανᾶς,** ὁ
πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν,
καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ᾽ αὐτοῦ ἐβλήθησαν. καὶ 10 11, 15. Job 1, 11. Zec. 3, 1. Lk. 22, 31.
ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν

XII, 2 —και 2° 3 μεγ. πυρρ. | διαδ. επτα 4 R ἕστηκεν 5 υιον αρρενα | —προς 2° 6 —εκει 1° 7 του πολ.] επολεμησαν | κατα του δρ. 8 ουτε 10 λεγ. εν τω ουρ.

Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ
ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ ἡ ἐξουσία
τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐβλήθη ὁ κατήγωρ
τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτοὺς
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός.
Ro. 8, 37. 17. 7, 14. 11 καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ
Ἀρνίου καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐ-
τῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν
Is. 44, 23; 49, 13. 12 ἄχρι θανάτου. διὰ τοῦτο **εὐφραίνεσθε, οὐ-
ρανοὶ** καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες· οὐαὶ τὴν
γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ὅτι κατέβη ὁ διάβο-
λος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς
ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει.
13 Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν,
6. Dn. 7, 25; 12, 7. 14 ἐδίωξεν τὴν γυναῖκα ἥτις ἔτεκεν τὸν ἄρσενα. καὶ
ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ αἱ δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ
τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν
τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ **καιρὸν καὶ και-
ροὺς καὶ ἥμισυ καιροῦ** ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως.
15 καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω
τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς ποταμόν, ἵνα αὐτὴν πο-
16 ταμοφόρητον ποιήσῃ. καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ
γυναικί, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ
κατέπιεν τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ
14, 12. 19, 10. 1 Jn. 5, 10. 17 τοῦ στόματος αὐτοῦ. καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ
13, 7. Gn. 3, 15. τῇ γυναικί, καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι πόλεμον μετὰ
τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν τηρούν-
των τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν μαρ-
18 τυρίαν Ἰησοῦ· καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς
θαλάσσης.

---

10 *κατεβληθη* | *κατηγορος* | *κατηγ. αυτων* 12 *οι ουρ.* | *ουαι τοις κατοικουσι την* 13 *αρρενα* 14 — *αι* 15 *οπ. της γυν. εκ του στ. αυτ.* | *ταυτην* 17 *του Ιησ. Χριστου* 18 *Και εσταθην* (inc. cap. XIII).

Καὶ εἶδον **ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον,** 13 11, 7; 17, 3. 9. 12. Dn. 7, 7.
ἔχον **κέρατα δέκα** καὶ κεφαλὰς ἑπτά, καὶ ἐπὶ τῶν
κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κε-
φαλὰς αὐτοῦ ὀνόματα βλασφημίας. καὶ **τὸ θηρίον** 2 Dn. 7, 4–6. 12, 3.
ὃ **εἶδον** ἦν **ὅμοιον παρδάλει,** καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ
ὡς ἄρκου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα **λέοντος.**
καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ
καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. καὶ 3 17, 8.
μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς
θάνατον, καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθερα-
πεύθη. καὶ ἐθαυμάσθη ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ θη-
ρίου, ˈ καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι, ὅτι ἔδωκεν 4
τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τῷ
θηρίῳ λέγοντες Τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ, καὶ τίς
δύναται πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ; καὶ ἐδόθη αὐτῷ 5 Dn. 7, 8. 11. 25. 11, 2; 12, 6. 14.
στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίας, καὶ ἐδόθη
αὐτῷ ἐξουσία **ποιῆσαι** μῆνας τεσσεράκοντα δύο.
καὶ ἤνοιξεν τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίας πρὸς 6
τὸν Θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν
σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας.
καὶ ἐδόθη αὐτῷ **ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων** 7 11, 7. Dn. 7, 21.
καὶ νικῆσαι αὐτούς, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ
πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος.
καὶ προσκυνήσουσιν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες 8 Dn. 12, 1. Ps. 69, 28. Is. 53, 7. 12, 12. 3, 5. 17, 8.
ἐπὶ τῆς γῆς, **οὗ** οὐ **γέγραπται** τὸ ὄνομα αὐτοῦ
ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ **Ἀρνίου** τοῦ **ἐσφαγ-**
μένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Εἴ τις ἔχει οὖς, 9

XIII, 1 *κεφ. επτα κ. κερ. δεκα* | *ονομα* 2 *αρκτου* 3 *και ειδον μιαν* | — *εκ* | *εθαυμασεν* 4 *τον δρακοντα ος εδ. εξ.* | *προσ. το θηριον* | — *και* 3° 5 *εξ. πολεμον ποι.* 6 *βλασφημιαν* | *και τους* 7 R^m — *και εδοθη* (1°)...*αυτους* | *πολ. ποι.* | — *και λαον* 8 *αυτω* | *οὗ*] *ων* | *τα ονοματα εν τη βιβλω* | — *του* 2° | (R^m *εσφαγμενου,*)

Jer. 15, 2. Mt. 26, 52. 14, 12. 10 ἀκουσάτω. **εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλω-**
σίαν ὑπάγει· **εἴ τις ἐν μαχαίρῃ** ἀποκτενεῖ, δεῖ
αὐτὸν **ἐν μαχαίρῃ** ἀποκτανθῆναι. ⁋Ὧδέ ἐστιν ἡ
16, 13. Mt. 7, 15. 11 ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων. Καὶ εἶδον
ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχεν
κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων.
2. 4. 5. 7. 12 καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ
ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν
αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα προσκυνήσουσιν τὸ θηρίον
τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου
Mt. 24, 24. 2 Th. 2, 9. 10. 1 K. 18, 24–39. 13 αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ
ποιῇ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνειν εἰς τὴν γῆν
Dt. 13, 2–4. 19, 20. 14 ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. καὶ πλανᾷ τοὺς κατοι-
κοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη
αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς
κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ,
Dn. 3, 5. 6. 15 ὃς ἔχει τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν. καὶ
ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου,
ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ
ἵνα **ὅσοι ἐὰν μὴ προσκυνήσωσιν τῇ εἰκόνι** τοῦ
19, 20. 16 θηρίου ἀποκτανθῶσιν. καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς
μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους
καὶ τοὺς πτωχούς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς
δούλους, ἵνα δῶσιν αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χει-
ρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν,
17 καὶ ἵνα μή τις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ
μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ
17, 9. 15, 2. 1 K. 10, 14. Ezr. 2, 13. 18 τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. ⁋Ὧδε ἡ σοφία
ἐστίν. ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ

---

10 *εις αιχμ.* 1°] *αιχμ. συναγει* | *μαχαιρα* 1°2° 12 *κατοικ. εν αυτ.* | *προσκυνησωσι* 13 *καταβαιν. εκ του ουρ.* 14 *ος*] *ο* | *μαχαιρας* 15 *αυτω*] R *αυτη* | (R *πνευμα*,) | R^m *ποιησει* | – *ινα* 2° | *εαν*] *αν* | *την εικονα* | *ινα αποκτ.* 16 *δωση* | *των μετωπων* 17 *χαρ. η το* 18 *τον νουν*

θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν. καὶ ὁ
ἀριθμὸς αὐτοῦ ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἕξ.
Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ τὸ Ἀρνίον ἑστὸς ἐπὶ τὸ 14 Ezk. 9, 4. 7, 4. 3, 12.
ὄρος Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσεράκοντα
τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ
τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον **ἐπὶ τῶν**
μετώπων αὐτῶν. καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐ- 2 Ezk. 1, 24; 43, 2. 1, 15.
ρανοῦ **ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν** καὶ ὡς φωνὴν
βροντῆς μεγάλης, καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ὡς κι-
θαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν.
καὶ **ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν** ἐνώπιον τοῦ θρόνου 3 Ps. 33, 3; 40, 3; 96, 1; 98, 1; 144, 9; 149, 1. Is. 42, 10. 5, 9.
καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζῴων καὶ τῶν πρεσ-
βυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο μαθεῖν τὴν ᾠδὴν
εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες,
οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. οὗτοί εἰσιν οἳ μετὰ 4 2 Co. 11, 2. Eph. 5, 27. 5, 9.
γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν.
οὗτοι οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ Ἀρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ.
οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ
τῷ Θεῷ καὶ τῷ Ἀρνίῳ, καὶ **ἐν τῷ στόματι** αὐτῶν 5 Ps. 32, 2. Is. 53, 9. Zeph. 3, 13.
οὐχ εὑρέθη ψεῦδος· ἄμωμοί εἰσιν.
Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν με- 6 8, 13.
σουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγγε-
λίσαι ἐπὶ τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ
πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν,
λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ Φοβήθητε τὸν Θεὸν καὶ 7 Ex. 20, 11. Ps. 146, 6.
δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως
αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε **τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρα-**
νὸν καὶ τὴν γῆν καὶ θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων.

---

18 SR^{t} χξς' R^{m} χις'
XIV, 1 –το 1° | εστηκος | –το ον. αυτ. και 2 η φωνη ην] φωνην | –ως 3° 3 SR ως ωδην | ηδυνατο 4 ουτοι εισιν οι ακ. 5 ψευδ.] δολος | αμ. γαρ εισ. ενωπιον του θρονου του Θεου. 6 πετωμενον | ευαγγ. τους κατοικουντας επι | –επι 3° 7 λεγοντα

Dn. 4, 30. 18, 2. Is. 21, 9. Jer. 51, 7. 8.

8 Καὶ ἄλλος ἄγγελος δεύτερος ἠκολούθησεν λέγων
Ἔπεσεν ἔπεσεν Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἣ **ἐκ τοῦ οἴνου**
τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας **αὐτῆς πεπότικεν πάντα**
9 **τὰ ἔθνη.** Καὶ ἄλλος ἄγγελος τρίτος ἠκολούθη-
σεν αὐτοῖς λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ Εἴ τις προσ-
κυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμ-
βάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ
10 τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς **πίεται ἐκ τοῦ οἴνου**
τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ **κεκερασμένου ἀκράτου**
ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσε-
ται ἐν **πυρὶ καὶ θείῳ** ἐνώπιον ἀγγέλων ἁγίων καὶ
11 ἐνώπιον τοῦ Ἀρνίου. **καὶ ὁ καπνὸς** τοῦ βασανισ-
μοῦ αὐτῶν **εἰς αἰῶνας** αἰώνων **ἀναβαίνει,** καὶ οὐκ
ἔχουσιν ἀνάπαυσιν **ἡμέρας καὶ νυκτὸς** οἱ προσκυ-
νοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ
τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.
12 Ὧδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν, οἱ τηροῦντες
τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ.
13 Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης
Γράψον Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν Κυρίῳ ἀπο-
θνήσκοντες ἀπάρτι. ναί, λέγει τὸ Πνεῦμα, ἵνα
ἀναπαήσονται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ γὰρ ἔργα
αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν.
14 Καὶ **εἶδον, καὶ ἰδοὺ** νεφέλη λευκή, καὶ **ἐπὶ**
τὴν **νεφέλην** καθήμενον **ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου,**
ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν
15 καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ. Καὶ ἄλλος
ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν φωνῇ
μεγάλῃ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης **Πέμψον**

13, 12–17. Mt. 10, 28. — Is. 51, 17. Ps. 75, 8. Gn. 19, 24. Ezk. 38, 22. 16, 19. Jer. 25, 15. 19, 20. — Is. 34, 9. 10. 19, 3. — 13, 10. 12, 17. — Is. 57, 2. He. 4, 10. 1 Co. 15, 58. — Dn. 7, 13; 10, 16. Mt. 13, 39. 41. — Jl. 3, 13.

---

8 S αλλος αγγ. R αλλ., δευτ. αγγ. | Βαβ. η πολις η μεγ., οτι εκ | —τα 9 Και τριτ. αγγ. | το θηρ. προσκ. 10 των αγ. αγγ. 11 αναβ. εις αι. αι. 12 —η | ωδε οι τηρ. 13 λεγ. μοι | (R^{m} αποθνησκοντες. Απ' αρτι ναι) | αναπαυσωνται | γαρ] δε 14 καθημενος ομοιος υιω (R^{m} Υιον) 15 μεγ. φωνη

τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισον, **ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα**
θερίσαι, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. καὶ 16
ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῆς νεφέλης τὸ δρέπανον
αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ. Καὶ 17
ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ
οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ. Καὶ 18 Jl. 3, 13. 15.
ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ὁ
ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησεν φωνῇ
μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ λέγων
Πέμψον σου **τὸ δρέπανον** τὸ ὀξὺ καὶ τρύγησον
τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ἤκμασαν
αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς. καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ 19 18, 15.
δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησεν τὴν
ἄμπελον τῆς γῆς καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ
θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τὸν μέγαν. καὶ **ἐπατήθη ἡ ληνὸς** 20 Jl. 3, 13. Is. 63, 3.
ἔξωθεν τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς
ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων
χιλίων ἑξακοσίων.

Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα 15 Lv. 26, 21. 6, 17. 12, 1. 3. 11, 18.
καὶ θαυμαστόν, ἀγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας **πληγὰς**
ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυ-
μὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλί- 2 4, 6. 13, 15. 18. 5, 8.
νην μεμιγμένην πυρί, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ
θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ
ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑστῶτας ἐπὶ τὴν
θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ
Θεοῦ. καὶ **ᾄδουσιν τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως τοῦ** 3 Dt. 32, 4. Jos. 14, 7. Am. 4, 13 Lxx. Ex. 15, 1. 11; 34, 10. 5, 9. 12. Ps. 111, 2; 139, 14; 145, 17. Jer. 10, 6. 7.
δούλου τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ Ἀρνίου, λέ-
γοντες

Μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, Κύριε ὁ
Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ

---

15 ηλθε σοι η ωρα του θ. 16 επι την νεφελην 18 – ο | φωνη] κραυγη 19 S(R) την μεγαλην 20 εξω XV, 2 εικ. αυτου και εκ του χαραγματος αυτου, εκ του αρ. 3 – του 1°

Ps. 86, 9. 4 αἱ ὁδοί σου, ὁ Βασιλεὺς τῶν ἐθνῶν· τίς οὐ
Mal. 1, 11. μὴ φοβηθῇ, Κύριε, καὶ δοξάσει τὸ ὄνομά σου;
ὅτι μόνος ὅσιος, ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἥξουσιν
καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δι-
καιώματά σου ἐφανερώθησαν.
Ex. 40, 34. 5 Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τῆς
11, 19. Lv. 26, 21. 6 σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐξῆλθον
Ezk. 28, 13. 1, 13. οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς ἐκ
τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι λίνον καθαρὸν λαμπρὸν
καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς.
4, 6–8. 14, 10. 7 καὶ ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων ζῴων ἔδωκεν τοῖς ἑπτὰ
ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας τοῦ θυμοῦ
τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
Lv. 26, 21. 8 καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ
Ex. 40, 34. 1 K. 8, 10. καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο
Is. 6, 4. Ezk. 44, 4. εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ
Is. 66, 6. 16 πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων. Καὶ ἤκουσα μεγά-
Ps. 69, 24. Jer. 10, 25. λης φωνῆς ἐκ τοῦ ναοῦ λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις
Zeph. 3, 8. 15, 7. Ὑπάγετε καὶ ἐκχέετε τὰς ἑπτὰ φιάλας τοῦ θυμοῦ
Dt. 28, 35. 2 τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν γῆν. Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος
Ex. 9, 10. 11. καὶ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν· καὶ
ἐγένετο ἕλκος κακὸν καὶ πονηρὸν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώ-
πους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ
Ex. 7, 17–21. 3 τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ. Καὶ ὁ
δεύτερος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασ-
σαν· καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ
Ex. 7, 19–24. 4 ζωῆς ἀπέθανεν, τὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ. Καὶ ὁ
Ps. 78, 44. τρίτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποτα-
μοὺς καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ ἐγένετο

---

3 εθν.] S αγιων R^t αιωνων 4 φοβ. σε | δοξαση
5 και ιδου ην. 6 –οι 2° | R^t λιθον | καθ. και λαμπρ.
8 ηδυνατο
XVI, 1 φων. μεγ. | εκχεατε | –επτα 2° 2 εις] επι |
επι] εις | τη εικ. αυτ. προσκ. 3 δευτ. αγγελος | ζωσα |
–τα 4 τριτ. αγγελος | και εις τας | R^m εγενοντο

αἷμα. Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων 5 Ps. 119, 137; 145, 17.
λέγοντος **Δίκαιος εἶ, ὁ ὢν** καὶ ὁ ἦν, ὁ **Ὅσιος**, ὅτι Ex. 3, 14. Dt. 32, 4. Is. 41, 4.
ταῦτα ἔκρινας, ὅτι **αἷμα** ἁγίων καὶ προφητῶν 6 Is. 49, 26. Ps. 79, 3.
ἐξέχεαν, καὶ **αἷμα αὐτοῖς** δέδωκας **πεῖν**· ἄξιοί
εἰσιν. Καὶ ἤκουσα τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος 7 Am. 4, 13 Lxx. Ps. 19, 9; 119, 137.
Ναί, **Κύριε ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ, ἀληθιναὶ** καὶ 9, 13. 19, 2.
δίκαιαι αἱ κρίσεις σου. Καὶ ὁ τέταρτος ἐξέχεεν 8
τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ
καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί. καὶ ἐκαυ- 9 11. 21. 9, 20. 21.
ματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ ἐβλασ-
φήμησαν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τοῦ ἔχοντος τὴν
ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ μετενόη-
σαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν. Καὶ ὁ πέμπτος ἐξέχεεν 10 Ex. 10, 21. Is. 8, 21. 22.
τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου·
καὶ **ἐγένετο** ἡ βασιλεία αὐτοῦ **ἐσκοτωμένη**, καὶ
ἐμασῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, καὶ 11 9. Dn. 2, 19.
ἐβλασφήμησαν **τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ** ἐκ τῶν
πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ
μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν. Καὶ ὁ ἕκτος 12 Gn. 15, 18. Dt. 1, 7. Jos. 1, 4.
ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ **τὸν ποταμὸν τὸν** Is. 11, 15. 16; 41, 2. 25; 44, 27.
μέγαν Εὐφράτην· καὶ **ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ** αὐτοῦ, Jer. 50, 38.
ἵνα ἑτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν **ἀπὸ**
ἀνατολῆς ἡλίου. Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ 13 12, 9. 13, 1. 13, 11. Ex. 8, 3.
δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ 1 K. 22, 21–23.
ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα
τρία ἀκάθαρτα ὡς **βάτραχοι**· εἰσὶν γὰρ πνεύματα 14 Am. 4, 13 Lxx. 13, 13. 19, 19.
δαιμονίων ποιοῦντα σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ
τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν
αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς ἡμέρας τῆς μεγάλης

---

5 Δικ., Κυριε, ει | ην και ο | (SR[t] εκρινας· R[m] εκρινας.) 6 εδωκας πιειν | αξιοι γαρ 7 ηκ. αλλου εκ του 8 τετ. αγγελος 9 —την 10 πεμπτ. αγγελος | εμασσωντο 12 εκτ. αγγελος | SR τον Ευφρ. | ανατολων 13 ακαθ. ομοια βατραχοις 14 δαιμονων της γης και της οικ. | —τον | ημ. εκεινης της

3, 18. 1 Th. 5, 2. 15 **τοῦ Θεοῦ τοῦ Παντοκράτορος.** Ἰδοὺ ἔρχομαι ὡς
κλέπτης· μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ
ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς **περιπατῇ** καὶ βλέ-
Jg. 5, 19. 31. 16 πωσιν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. καὶ συνήγαγεν
2 K. 9, 27; 23, 29. Zec. 12, 11. αὐτοὺς **εἰς τὸν** τόπον τὸν καλούμενον Ἑβραϊστί
Is. 66, 6. 17 Ἁρμαγεδών. Καὶ ὁ ἕβδομος ἐξέχεεν τὴν φιά-
λην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀέρα· καὶ ἐξῆλθεν **φωνὴ** μεγάλη
ἐκ τοῦ ναοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου λέγουσα Γέγονεν.
Ex. 19, 16. 18 καὶ ἐγένοντο **ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ** καὶ **βρονταί**,
Dn. 12, 1. 4, 5; 8, 5; 11, 19. καὶ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, **οἷος οὐκ ἐγένετο ἀφ'**
οὗ ἄνθρωπος **ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς**, τηλικοῦτος
Dn. 4, 30. 19 σεισμὸς οὕτω μέγας. καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ
Is. 51, 17. Jer. 25, 15. μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν
11, 8. 14, 10. ἔπεσαν. καὶ **Βαβυλὼν ἡ μεγάλη** ἐμνήσθη ἐνώπιον
τοῦ Θεοῦ δοῦναι αὐτῇ **τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ**
6, 14; 20, 11. 20 **θυμοῦ** τῆς ὀργῆς **αὐτοῦ.** καὶ πᾶσα νῆσος
9. Ex. 9, 23. 21 ἔφυγεν, καὶ ὄρη οὐχ εὑρέθησαν. καὶ **χάλαζα**
μεγάλη ὡς ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν
οἱ ἄνθρωποι τὸν Θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς
χαλάζης, ὅτι **μεγάλη ἐστὶν** ἡ πληγὴ αὐτῆς
σφόδρα.

Jer. 51, 13. 15, 1. 17 Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν
ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησεν μετ'
ἐμοῦ λέγων Δεῦρο, δείξω σοι τὸ κρίμα τῆς
πόρνης τῆς μεγάλης τῆς καθημένης **ἐπὶ ὑδάτων**
Is. 23, 17. 14, 8; 18, 3. 2 **πολλῶν, μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς,**
καὶ **ἐμεθύσθησαν** οἱ κατοικοῦντες **τὴν γῆν ἐκ τοῦ**
Dn. 7, 7. 13, 1. 3 **οἴνου** τῆς πορνείας **αὐτῆς.** καὶ ἀπήνεγκέν με εἰς

---

16 *Αρμαγεδδων* 17 *εβδ. αγγελος* | *επι*] *εις* | *εκ*] *απο* | *ναου του ουρανου απο* | (**R** Γεγονε·) 18 *φων. κ. βρ. κ. αστρ.* | R[t] *ανθρωποι εγενοντο* S *οι ανθρ. εγ.* 19 *επεσον*

XVII, 1 *λεγ. μοι* | *επι των υδ. των π.* 2 *εκ του οιν. τ. π. αυτ. οι κατ. τ. γην*

ἔρημον ἐν Πνεύματι. καὶ εἶδον γυναῖκα καθη-
μένην ἐπὶ **θηρίον** κόκκινον, γέμοντα ὀνόματα
βλασφημίας, ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ **κέρατα**
δέκα. καὶ ἡ γυνὴ ἦν περιβεβλημένη πορφυροῦν 4 Ezk. 28, 13. 16. Jer. 51, 7.
καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη χρυσίῳ καὶ λίθῳ
τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα **ποτήριον χρυσοῦν**
ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς γέμον βδελυγμάτων καὶ τὰ
ἀκάθαρτα τῆς πορνείας αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τὸ 5 2 Th. 2, 7. 14, 8; 16, 19. Dn. 4, 30.
μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον, μυστήριον,
ΒΑΒΥΛΩΝ Η ΜΕΓΑΛΗ, Η ΜΗΤΗΡ
ΤΩΝ ΠΟΡΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΒΔΕΛΥΓΜΑΤΩΝ
ΤΗΣ ΓΗΣ. καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν 6 18, 24.
ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων καὶ ἐκ τοῦ αἵματος
τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ. Καὶ ἐθαύμασα ἰδὼν
αὐτὴν θαῦμα μέγα. καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος 7
Διὰ τί ἐθαύμασας; ἐγὼ ἐρῶ σοι τὸ μυστήριον
τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος
αὐτὴν τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ
δέκα κέρατα. **τὸ θηρίον** ὃ εἶδες ἦν καὶ οὐκ 8 Dn. 7, 3; 12, 1. Ps. 69, 28. 13, 1. 2. 13, 3. 3, 5.
ἔστιν, καὶ μέλλει **ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου** καὶ
εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει· καὶ θαυμασθήσονται οἱ
κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, **ὧν** οὐ **γέγραπται** τὸ
ὄνομα **ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς** ἀπὸ καταβολῆς
κόσμου, βλεπόντων τὸ θηρίον ὅτι ἦν καὶ οὐκ
ἔστιν καὶ παρέσται. Ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. 9 13, 18. 13, 1.
αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ ἑπτὰ ὄρη εἰσίν, ὅπου ἡ γυνὴ
κάθηται ἐπ' αὐτῶν. καὶ βασιλεῖς ἑπτά εἰσιν·
οἱ πέντε ἔπεσαν, ὁ εἷς ἔστιν, ὁ ἄλλος οὔπω 10

---

3 *γεμον ονοματων* 4 *ην*] *η* | *πορφυρα και κοκκινῳ* | *χρυσῳ* | *χρυσ. ποτ.* | (R^t *βδελυγματων*,) | *και ακαθαρτητος πορν.* 5 (R^t *γεγρ.*, ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ R^m *γεγραμμενον μυστ.*) 7 *σοι ερω* 8 — *το* 1° | SR^t *υπαγειν* | *θαυμασονται* | *τα ονοματα* | *βλεποντες* | *ο τι* | *καιπερ ἐστίν* 9 *ορη εισ. επτα* 10 *και ο εἷς ἐστιν*

ἦλθεν, καὶ ὅταν ἔλθῃ ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι.
8. 19, 20. 11 καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ αὐτὸς
ὄγδοός ἐστιν, καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἐστιν, καὶ εἰς
13, 1. Dn. 7, 20. 24. 12 ἀπώλειαν ὑπάγει. **καὶ τὰ δέκα κέρατα** ἃ εἶδες
δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν οὔπω
ἔλαβον, ἀλλὰ ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν
13 λαμβάνουσιν μετὰ τοῦ θηρίου. οὗτοι μίαν γνώ-
μην ἔχουσιν, καὶ τὴν δύναμιν καὶ ἐξουσίαν αὐτῶν
Dt. 10, 17. Dn. 2, 47. 14 τῷ θηρίῳ διδόασιν. οὗτοι μετὰ τοῦ Ἀρνίου πο-
19, 16. 19, 14. λεμήσουσιν καὶ τὸ Ἀρνίον νικήσει αὐτούς, ὅτι
Κύριος κυρίων ἐστὶν καὶ Βασιλεὺς βασιλέων, καὶ οἱ
1. Is. 8, 7. Jer. 47, 2; 51, 13. 15 μετ' αὐτοῦ κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί. Καὶ
λέγει μοι **Τὰ ὕδατα** ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθηται,
12. 13. 18, 8. 16 λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶν καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι. καὶ
τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισή-
σουσιν τὴν πόρνην, καὶ ἠρημωμένην ποιήσουσιν
αὐτὴν καὶ γυμνήν, καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φά-
10, 7. 17 γονται, καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν ἐν πυρί· ὁ γὰρ
Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν
γνώμην αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην καὶ
δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι
Ps. 2, 2; 89, 27. 18, 10. 18 **τελεσθήσονται** οἱ λόγοι τοῦ Θεοῦ. καὶ ἡ γυνὴ
ἣν εἶδες ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βα-
10, 1. Ezk. 43, 2. 18 σιλείαν ἐπὶ **τῶν βασιλέων τῆς γῆς**. Μετὰ ταῦτα
εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην, καὶ ἡ γῆ ἐφω-
Dn. 4, 30. 14, 8. 2 τίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. καὶ ἔκραξεν ἐν
Is. 13, 21; 21, 9; 34, 11. 14. ἰσχυρᾷ φωνῇ λέγων **Ἔπεσεν ἔπεσεν Βαβυλὼν ἡ**
Jer. 9, 11; 50, 39; 51, 8. **μεγάλη**, καὶ ἐγένετο **κατοικητήριον δαιμονίων** καὶ
φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου καὶ φυ-

---

12 αλλ   13 και την εξ. εαυτων | διαδιδωσουσιν
16 και 2°] επι   17 τελεσθη τα ρηματα του
XVIII, 1 Και μετα | — αλλον   2 εν ισχυϊ, φωνη
μεγαλη λεγ. | δαιμονων

λακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου,
ὅτι **ἐκ τοῦ οἴνου** τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας **αὐτῆς** 3 Is. 23, 17. Jer. 25, 15. 27; 51, 7. Nah. 3, 4.
πέπωκαν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς
μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ
τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν.
Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέ- 4 Is. 48, 20; 52, 11. Jer. 50, 8; 51, 6. 9. 45.
γουσαν **Ἐξέλθατε ὁ λαός μου ἐξ αὐτῆς**, ἵνα μὴ
συνκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἐκ
τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε· **ὅτι ἐκολ-** 5 Gn. 18, 20. 21. Jer. 51, 9.
λήθησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι **ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ**,
καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ Θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς.
ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν, καὶ διπλώ- 6 Ps. 137, 8. Jer. 50, 15. 29. 2 Th. 1, 6.
σατε τὰ διπλᾶ **κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς**· ἐν τῷ
ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν·
ὅσα ἐδόξασεν αὐτὴν καὶ ἐστρηνίασεν, τοσοῦτον 7 Jer. 50, 29. Is. 47, 7. 8.
δότε αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος. ὅτι **ἐν τῇ**
καρδίᾳ αὐτῆς λέγει ὅτι Κάθημαι βασίλισσα καὶ
χήρα οὐκ εἰμὶ καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω· διὰ τοῦτο **ἐν** 8 Is. 47, 9. Jer. 50, 34. 17, 16.
μιᾷ ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ
πένθος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται·
ὅτι **ἰσχυρὸς Κύριος** ὁ Θεὸς ὁ **κρίνας** αὐτήν. **καὶ** 9 Ezk. 26, 16; 27, 30. 33. 35. Ps. 48, 4 Lxx. Is. 23, 17. 17, 2.
κλαύσουσιν καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὴν **οἱ βασιλεῖς τῆς**
γῆς οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες,
ὅταν βλέπωσιν τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς,
ἀπὸ μακρόθεν ἑστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βα- 10 Dn. 4, 30. Ezk. 26, 17. 14, 8. Is. 21, 9. Jer. 51, 8.
σανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες Οὐαὶ οὐαί, ἡ πόλις
ἡ μεγάλη, Βαβυλὼν ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ
ἦλθεν ἡ κρίσις σου. καὶ **οἱ ἔμποροι** τῆς γῆς 11 Ezk. 27, 36. 31.
κλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν ἐπ' αὐτήν, ὅτι τὸν γόμον

---

3 R[m] –*του οινου* | SR[m] *πεπωκε* R[t] *πεπτωκαν*
4 Εξελθετε *εξ αυτ., ο λαος μ.* | *και ινα μη λαβ. εκ τ. πλ. αυτ.* 5 *ηκολουθησαν* 6 *απεδ. υμιν* | *τα* 1°] *αὐτῇ*
7 *εαυτην* | –*οτι* 2° 8 R[m] –Κ*υριος* | *κρινων*
9 *κλαυσονται αυτην κ. κοψ. επ αυτη* 10 (*μεγαλη* Βαβυλων,) | *οτι εν μια* 11 *επ αυτη*

Ezk. 27, 12. 13. 22. 12 αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι, γόμον χρυσοῦ καὶ
ἀργύρου καὶ λίθου τιμίου καὶ μαργαριτῶν καὶ
βυσσίνου καὶ πορφύρας καὶ σιρικοῦ καὶ κοκκίνου,
καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον
καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου καὶ χαλκοῦ
Ezk. 27, 13. 13 καὶ σιδήρου καὶ μαρμάρου, καὶ κιννάμωμον καὶ
ἄμωμον καὶ θυμιάματα καὶ μύρον καὶ λίβανον
καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ σεμίδαλιν καὶ σῖτον
καὶ κτήνη καὶ πρόβατα, καὶ ἵππων καὶ ῥεδῶν
14 καὶ σωμάτων, καὶ **ψυχὰς ἀνθρώπων.** καὶ ἡ ὀπώρα
σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ,
καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπώλετο
Ezk. 27, 36. 31. 15 ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ αὐτὰ εὑρήσουσιν. οἱ
ἔμποροι τούτων, οἱ πλουτήσαντες ἀπ᾽ αὐτῆς, ἀπὸ
μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισ-
17, 4. 16 μοῦ αὐτῆς **κλαίοντες καὶ πενθοῦντες,** λέγοντες
Οὐαὶ οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη
βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον, καὶ κε-
χρυσωμένη ἐν χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ
Is. 23, 14. Ezk. 27, 27–29. 17 μαργαρίτῃ, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος
πλοῦτος. καὶ πᾶς **κυβερνήτης** καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ
τόπον πλέων **καὶ ναῦται καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν**
Ezk. 27, 32. Is. 34, 10. 18 ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν **ἔστησαν** ¦ καὶ ἔκραζον
βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς λέ-
Ezk. 27, 30–34; 26, 19. 19 γοντες **Τίς ὁμοία** τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; ¦ **καὶ
ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ ἔκραζον
κλαίοντες καὶ πενθοῦντες,** λέγοντες Οὐαὶ οὐαί,
ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ᾗ **ἐπλούτησαν πάντες** οἱ
ἔχοντες **τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐκ τῆς τιμιότη-**

---

12 *μαργαριτου* | *βυσσου* | *σηρικου* 13 *κιναμωμον* | —*και αμωμον* 14 —*σου* 1° | *ψυχ. σου* | *απωλ.*] *απηλθεν* | S *ου μη ευρησης αυτα* R *αυτα ου μη ευρησουσιν* 16 *και λεγ.* | R —*εν* | *χρυσω* | *μαργαριταις* 17 *κυβ., και πας επι των πλοιων ο ομιλος, και ν.* 18 R *εκραξαν* | *βλεπ.*] *ορωντες* 19 R *εκραξαν* | —*τα*

τος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη. Εὐφραίνου 20 Dt. 32, 43. Is. 44, 23. Jer. 51, 48.
ἐπ' αὐτῇ, οὐρανὲ καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι
καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ Θεὸς τὸ κρίμα
ὑμῶν ἐξ αὐτῆς. Καὶ ἦρεν εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς 21 Ezk. 26, 21. Dn. 4, 30. Jer. 51, 63. 64.
λίθον ὡς μύλινον μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θά-
λασσαν λέγων Οὕτως ὁρμήματι βληθήσεται Βα-
βυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἔτι. καὶ 22 Is. 24, 8. Ezk. 26, 13.
φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ
σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς
τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι,
καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, | καὶ 23 Jer. 7, 34; 16, 9; 25, 10. Is. 23, 8; 47, 9.
φῶς λύχνου οὐ μὴ φάνῃ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ
νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι·
ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς,
ὅτι ἐν τῇ φαρμακίᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ
ἔθνη, καὶ ἐν αὐτῇ αἷμα προφητῶν καὶ ἁγίων 24 Jer. 51, 49. 6, 10; 17, 6; 19, 2. Mt. 23, 35. 37.
εὑρέθη καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.
Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην 19 Ps. 104, 35 (1). 11, 15.
ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ λεγόντων
Ἀλληλούϊα· ἡ σωτηρία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ
δύναμις τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ὅτι ἀληθιναὶ καὶ 2 2 K. 9, 7. Ps. 19, 9; 119, 137. 16, 7. 6, 10. Dt. 32, 43.
δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινεν τὴν
πόρνην τὴν μεγάλην ἥτις ἔφθειρεν τὴν γῆν
ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα
τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αὐτῆς.
καὶ δεύτερον εἴρηκαν Ἀλληλούϊα· καὶ ὁ καπνὸς 3 Ps. 104, 35. Is. 34, 10.
αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. καὶ 4 5, 14. Is. 6, 1. Ps. 47, 8; 106, 48.
ἔπεσαν οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι τέσσαρες καὶ τὰ
τέσσερα ζῷα, καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ τῷ καθ-

---

20 επ αυτην | —και οι 2° 21 μυλον 22 R^m —πασης τεχνης 23 φανῃ 24 R αιματα

XIX, 1 Και μετα | οχλ. πολλ. μεγ. | λεγοντος | δοξα και η τιμη και | δυν. Κυριω τω Θεω 2 εκ της χειρ. 4 επεσον | εικ. και τεσσ.

ημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ λέγοντες Ἀμήν, Ἀλληλουϊά.
Ps. 22, 23; 115, 13; 134, 1; 135, 1.
5 καὶ φωνὴ ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐξῆλθεν λέγουσα
Αἰνεῖτε τῷ Θεῷ ἡμῶν, πάντες οἱ δοῦλοι αὐ-
τοῦ, οἱ φοβούμενοι αὐτόν, οἱ μικροὶ καὶ οἱ
μεγάλοι.
Dn. 10, 6. Ezk. 1, 24; 43, 2. Ps. 93, 1; 97, 1; 99, 1; 104, 35. Am. 4, 13 Lxx. 11, 15. 17.
6 Καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ καὶ ὡς φωνὴν
ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν,
λεγόντων
Ἀλληλουϊά, ὅτι ἐβασίλευσεν Κύριος ὁ Θεὸς
Ps. 118, 24. 21, 2. 9.
7 ἡμῶν ὁ Παντοκράτωρ. χαίρωμεν καὶ ἀγαλ-
λιῶμεν, καὶ δώσομεν τὴν δόξαν αὐτῷ, ὅτι
ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ Ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ
Ps. 45, 14. 15. Is. 61, 10.
8 ἡτοίμασεν ἑαυτήν, καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περι-
βάληται βύσσινον λαμπρὸν καθαρόν· τὸ γὰρ
βύσσινον τὰ δικαιώματα τῶν ἁγίων ἐστίν.
Lk. 14, 15.
9 Καὶ λέγει μοι Γράψον Μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον
τοῦ γάμου τοῦ Ἀρνίου κεκλημένοι. καὶ λέγει μοι
22, 8. 9. Ac. 10, 25. 26. 12, 11. 17.
10 Οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ τοῦ Θεοῦ εἰσιν. καὶ ἔπεσα
ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ.
καὶ λέγει μοι Ὅρα μή· σύνδουλός σού εἰμι καὶ
τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν
Ἰησοῦ· τῷ Θεῷ προσκύνησον. ἡ γὰρ μαρτυρία
Ezk. 1, 1. Ps. 96, 13. 6, 2. 1, 5; 3, 14. Is. 11, 4. 5.
11 Ἰησοῦ ἐστιν τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας. Καὶ
εἶδον τὸν οὐρανὸν ἠνεῳγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος
λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν καλούμενος
Πιστὸς καὶ Ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει
Dn. 10, 6. 1, 14; 2, 18. 3, 12.
12 καὶ πολεμεῖ. οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ φλὸξ πυρός,
καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά,
ἔχων ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ

---

4 επι του θρονου 5 απο] εκ | τον Θεον | και οι φοβ. αυτ., και οι 6 —ημων 7 αγαλλιωμεθα, και δωμεν | (εαυτην.) 8 καθ. και λαμπρ. | εστι των αγ. 9 εισι του Θεου 10 επεσον | του Ιησ. 1° 2° 11 ανεωγμενον | R^{m} —καλουμενος 12 ως φλοξ

αὐτός, καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον βεβαμμένον 13 Is. 63, 1. 2. Jn. 1, 1.
αἵματι, καὶ κέκληται τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ὁ Λόγος
τοῦ Θεοῦ. καὶ τὰ στρατεύματα τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ 14 17, 14.
ἠκολούθει αὐτῷ ἐφ᾽ ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι
βύσσινον λευκὸν καθαρόν. καὶ ἐκ **τοῦ στόματος** 15 12, 5. Ps. 2, 9. 14, 19. 20. Is. 11, 4 : 63, 3. Am. 4, 13 Lxx. Jl. 3, 13. Jn. 12, 48. He. 4, 12.
αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ
πατάξῃ τὰ ἔθνη· καὶ αὐτὸς **ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν
ῥάβδῳ σιδηρᾷ**· καὶ αὐτὸς **πατεῖ τὴν ληνὸν** τοῦ
οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς **τοῦ Θεοῦ τοῦ Παντο-
κράτορος**. καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν 16 Dt. 10, 17. Dn. 2, 47. 17, 14. 1 Ti. 6, 15.
μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον ΒΑΣΙΛΕΥΣ
ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΣ ΚΥΡΙΩΝ.

Καὶ εἶδον ἕνα ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ, 17 Ezk. 39, 4. 17–20.
καὶ ἔκραξεν ἐν φωνῇ μεγάλῃ **λέγων πᾶσιν τοῖς
ὀρνέοις τοῖς πετομένοις** ἐν μεσουρανήματι **Δεῦτε
συνάχθητε εἰς τὸ** δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ Θεοῦ, ἵνα 18 6, 15.
φάγητε σάρκας **βασιλέων** καὶ σάρκας χιλιάρχων
καὶ **σάρκας ἰσχυρῶν** καὶ σάρκας **ἵππων** καὶ τῶν
καθημένων ἐπ᾽ αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων ἐλευ-
θέρων τε καὶ δούλων καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων.
Καὶ εἶδον τὸ θηρίον καὶ **τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς** 19 Ps. 2, 2. 17, 12–14. 16, 14. 16.
καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῶν **συνηγμένα** ποιῆσαι
τὸν πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου
καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. καὶ ἐπιάσθη 20 Gn. 19, 24. Is. 30, 33. Ezk. 38, 22. 13, 1. 13, 11–17. 20, 10. Dn. 7, 11. 26.
τὸ θηρίον καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ὁ ψευδοπροφήτης ὁ
ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνη-
σεν τοὺς λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ
τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες
ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς

---

13 R^{t} *ρεραντισμενον* | *καλειται* 14 *και καθ.* 15 *πατασση* | *θυμ. και της* 16 *το ον.* 17 — *εν* 2° | *πετωμενοις* | *Δευτε και συναγεσθε* | *δειπν. του μεγαλου Θεου* 18 R *επ αυτους* | (**SR** *παντων,*) | — *τε* 19 — *τον* 20 *μετα τουτου*

Ezk. 39, 17. 20. 21 τῆς **καιομένης ἐν θείῳ.** καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάν-
θησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου
τῇ ἐξελθούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ **πάντα**
τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.
9, 1. 2 P. 2, 4. Jude 6. 20 Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου καὶ ἅλυσιν
Gn. 3, 1. Zec. 3, 1. 12, 9. 2 μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. καὶ ἐκράτησεν
τὸν δράκοντα, ὁ **ὄφις** ὁ ἀρχαῖος, ὅς ἐστιν **Διάβο-**
λος καί **Ὁ Σατανᾶς**, καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη,
2 Th. 2, 9. 10. 3 καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισεν
καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανήσῃ
ἔτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· μετὰ
Dn. 7, 9. 22. 27. Lk. 22, 30. 1 Co. 6, 2. 4 ταῦτα δεῖ λυθῆναι αὐτὸν μικρὸν χρόνον. Καὶ
εἶδον θρόνους, καὶ **ἐκάθισαν** ἐπ᾽ αὐτούς, **καὶ κρίμα**
ἐδόθη αὐτοῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων
διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ
Θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τὸ θηρίον οὐδὲ
τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα
ἐπὶ τὸ μέτωπον καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ
ἔζησαν καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ Χριστοῦ χίλια
1 Co. 15, 23. 1 Th. 4, 16. 5 ἔτη. οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι
τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ
Is. 61, 6. 5, 10. 6 πρώτη. μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ
ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος
θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ᾽ ἔσονται **ἱερεῖς τοῦ**
Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσιν μετ᾽
7 αὐτοῦ τὰ χίλια ἔτη. Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ
χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ Σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς
Ezk. 7, 2; 38, 2. Ezk. 38, 9. 16. 8 αὐτοῦ, καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν

---

20 *την καιομενην εν τω θειω* 21 *εκπορευομενη*
XX, 1 *κλειδα* 2 *τον οφιν τον αρχαιον* | — Ο (3°)
3 *εκλ. αυτον* | *τα εθνη ετι* | *και μετα* | *αυτ. λυθ.* 4 *τω θηριω ουτε τη εικονι* | *μετωπ. αυτων* | — *του* 2° | *τα χιλια* 5 *οι δε λοιπ.* | *ανεζησαν εως τελ.* 6 *ο θαν. ο δευτ.* | SR[t] — *τα*

ταῖς τέσσαρσιν γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γὼγ καὶ Μαγώγ,
συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς
αὐτῶν ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. καὶ ἀνέβησαν 9 Hab. 1, 6. Jer. 11, 15; 12, 7. Ps. 87, 2; 78, 68. 2 K. 1, 10. Ezk. 38, 22; 39, 6. Zec. 12, 9.
ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλευσαν τὴν παρεμ-
βολὴν τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν **τὴν ἠγαπημένην·**
καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέφαγεν
αὐτούς· καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη 10 Gn. 19, 24. Ezk. 38, 22. 19, 20. 14, 10. 11.
εἰς τὴν λίμνην τοῦ **πυρὸς καὶ θείου,** ὅπου καὶ τὸ
θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης, καὶ βασανισθή-
σονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων.

Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν καὶ τὸν **καθή-** 11 Is. 6, 1. Dn. 2, 35; 7, 9. Ps. 114, 7. 3. Mt. 25, 31—46. 2 P. 3, 7. 10, 12.
μενον ἐπ' αὐτὸν οὗ **ἀπὸ τοῦ προσώπου ἔφυγεν ἡ**
γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ **τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς.**
καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς 12 Ps. 28, 4; 62, 12. 69, 28. Jer. 17, 10. Dn. 7, 10. 3. 5. Ph. 4, 3. Ro. 2, 6.
μικρούς, ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, **καὶ βιβλία**
ἠνοίχθησαν· καὶ ἄλλο **βιβλίον** ἠνοίχθη, ὅ ἐστιν
τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμ-
μένων ἐν τοῖς βιβλίοις **κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.** καὶ 13 Jn. 5, 28. 29.
ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ,
καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ Ἅιδης ἔδωκαν τοὺς νεκροὺς
τοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος **κατὰ τὰ**
ἔργα αὐτῶν. καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ Ἅιδης ἐβλήθη- 14 1 Co. 15, 26. 55.
σαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. οὗτος ὁ θάνατος
ὁ δεύτερός ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός. καὶ εἴ τις 15 Dn. 12, 1. Ps. 69, 28. 19, 20. Mt. 25, 41.
οὐχ **εὑρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος,**
ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. Καὶ εἶδον 21 Is. 65, 17; 66, 22. 2 P. 3, 13. 20, 11.
οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν· ὁ γὰρ πρῶτος οὐ-

---

8 *και τον* Μαγ. | —*τον* 2° | —*αυτων* 9 *εκυκλωσαν* | SR[m] *πυρ απο του* Θ*εου εκ* 10 —*και* 3° 11 *λευκ. μεγ.* | *επ αυτου* | —*του* 12 *νεκρ., μικρ. και μεγ.* | *θρονου*] Θ*εου* | *ηνεωχθησαν* | *βιβλ. αλλο ηνεωχθη* 13 *τους εν αυτη νεκρ.* | *τους εν αυτοις νεκρ.* 14 *ουτ. εστ. ο δευτ. θανατος.* | —*η λιμνη τ. πυρος*

Is. 52, 1; 61, 10. He. 11, 10. 16. He. 12, 22. Gal. 4, 26. 19, 7. 8.
Zec. 2, 10. Is. 8, 8. Ezk. 37, 27; 48, 35. 2 Ch. 6, 18.
7, 17. Is. 25, 8; 35, 10; 65, 19. 17. Jer. 31, 16.
Is. 6, 1; 43, 19. Ps. 47, 8. 4, 2; 5, 1. 2 Co. 5, 17.
Is. 55, 1. Zec. 14, 8. 1, 8. 22, 17.
2 S. 7, 14. Ps. 89, 26. 2, 7. Zec. 8, 8.
Gn. 19, 24. Is. 30, 33. Ezk. 38, 22. He. 10, 38. 39. 22, 15. 20, 14.
Lv. 26, 21. 15, 1. 6. 7. 19, 7. Mt. 4, 8.

ρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθαν, καὶ ἡ θάλασσα
2 οὐκ ἔστιν ἔτι. καὶ **τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἰερου-
σαλὴμ** καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡτοιμασμένην **ὡς νύμφην**
3 **κεκοσμημένην** τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. καὶ ἤκουσα φωνῆς
μεγάλης ἐκ τοῦ θρόνου λεγούσης **Ἰδοὺ ἡ σκηνὴ**
τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, **καὶ σκηνώσει μετ᾽
αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ** αὐτὸς
4 ὁ Θεὸς **μετ᾽ αὐτῶν ἔσται, καὶ ἐξαλείψει πᾶν δά-
κρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν** αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ
ἔσται ἔτι, οὔτε **πένθος** οὔτε **κραυγὴ** οὔτε πόνος
5 οὐκ ἔσται ἔτι· ὅτι **τὰ πρῶτα** ἀπῆλθαν. καὶ
εἶπεν ὁ **καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ Ἰδοὺ καινὰ
ποιῶ** πάντα. καὶ λέγει Γράψον, ὅτι οὗτοι οἱ
6 λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί εἰσιν. καὶ εἶπέν μοι
Γέγοναν. ἐγὼ τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὦ, ἡ ἀρχὴ καὶ
τὸ τέλος. ἐγὼ **τῷ διψῶντι** δώσω ἐκ τῆς πηγῆς
7 **τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν.** ὁ νικῶν κληρονο-
μήσει ταῦτα, καὶ **ἔσομαι αὐτῷ** Θεὸς **καὶ αὐτὸς
8 ἔσται μοι υἱός.** τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ
ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσιν καὶ πόρνοις καὶ
φαρμακοῖς καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσιν τοῖς
ψευδέσιν τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ **καιο-
μένῃ πυρὶ καὶ θείῳ,** ὅ ἐστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος.
9 Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν
ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας τῶν γεμόντων τῶν **ἑπτὰ**

XXI, 1 S *παρηλθε* R *απηλθον* 2 *Και εγω Ιωαννης ειδ. τ. πολ. τ. αγ., Ιερ. καιν.,* (R[m] *αγ. Ιερ., καιν.*) *καταβ. απο του Θ. εκ του ουρ.* 3 *θρονου*] *ουρανου* | *εστ. μετ αυτ.,* SR[t] + *Θεος αυτων.* 4 *εξαλ. ο Θεος* | *εκ*] *απο* | R – *οτι* | *απηλθον* 5 *επι του θρονου* | *παντα ποιω* | *λεγ. μοι* | (R[m] *Γραψον οτι Ουτοι*) | *αληθ. κ. πιστ.* 6 *Γεγονε* | *εγω ειμι το Α και το Ω* 7 *ταυτα*] *παντα* | *ο υιος* 8 *τοις δε δειλ.*] *δειλ. δε* | *φαρμακευσι* | *εστι δευτ. θαν.* 9 *ηλθ. προς με εις των* | *τας γεμουσας*

πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ
λέγων Δεῦρο, δείξω σοι τὴν νύμφην τὴν γυναῖκα
τοῦ Ἀρνίου. καὶ ἀπήνεγκέν με ἐν Πνεύματι ἐπὶ 10 Is. 52, 1. Ezk. 40, 2.
ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέν μοι τὴν πόλιν
τὴν ἁγίαν Ἰερουσαλὴμ καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ· 11 3. 23. Is. 58, 8; 60, 1. 2. 19.
ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ
ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι· ἔχουσα τεῖχος μέγα καὶ 12 Ezk. 48, 31—35.
ὑψηλόν, ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς
πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνόματα ἐπιγε-
γραμμένα, ἅ ἐστιν τῶν δώδεκα φυλῶν υἱῶν Ἰσραήλ.
ἀπὸ ἀνατολῆς πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ βορρᾶ πυ- 13
λῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ νότου πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ
δυσμῶν πυλῶνες τρεῖς. καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως 14
ἔχων θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐπ' αὐτῶν δώδεκα
ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ Ἀρνίου.
Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχεν μέτρον κάλαμον 15 Ezk. 40, 3. 5.
χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς πυ-
λῶνας αὐτῆς καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. καὶ ἡ πόλις 16 Ezk. 43, 16; 48, 16. 17.
τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ὅσον τὸ
πλάτος. καὶ ἐμέτρησεν τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ
ἐπὶ σταδίων δώδεκα χιλιάδων· τὸ μῆκος καὶ τὸ
πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστίν. καὶ ἐμέτρη- 17
σεν τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσεράκοντα τεσσά-
ρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὅ ἐστιν ἀγγέλου.
καὶ ἡ ἐνδώμησις τοῦ τείχους αὐτῆς ἴασπις, καὶ 18
ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν ὅμοιον ὑάλῳ καθαρῷ.
οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ 19 Is. 54, 11. 12.
τιμίῳ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος ἴασπις,

---

9 του αρν. την γυν. 10 επι] επ | πολ. την μεγαλην, την 11 και ο φ. 12 εχουσαν τε τειχ. | εχουσαν | φυλ. των υι. 13 απο 1°] απ | —και 1° 2° 3° 14 εχον | επ αυτ.] εν αυτοις | —δωδεκα 2° 15 —μετρον 16 αυτης τοσουτον εστιν οσ. και το | σταδιους 18 Και ην η ενδομησις | ομοια 19 και οι θεμ.

ὁ δεύτερος σάπφειρος, ὁ τρίτος χαλκηδών, ὁ τέ-
20 ταρτος σμάραγδος, ¦ ὁ πέμπτος σαρδόνυξ, ὁ ἕκτος
σάρδιον, ὁ ἕβδομος χρυσόλιθος, ὁ ὄγδοος βήρυλ-
λος, ὁ ἔνατος τοπάζιον, ὁ δέκατος χρυσόπρασος,
ὁ ἑνδέκατος ὑάκινθος, ὁ δωδέκατος ἀμέθυστος.
22, 2. 21 καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες δώδεκα μαργαρῖται· ἀνὰ
εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἑνὸς μαργαρίτου.
καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν ὡς
Am. 4, 13 Lxx. 22 ὕαλος διαυγής. Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ·
ὁ γὰρ **Κύριος ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ** ναὸς αὐτῆς
22, 5. Is. 24, 23; 60, 1. 6. 10. 13. 19. 20. 23 ἐστιν, καὶ τὸ Ἀρνίον. καὶ ἡ πόλις οὐ χρείαν
ἔχει **τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης**, ἵνα **φαίνωσιν**
αὐτῇ· **ἡ** γὰρ **δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν** αὐτήν, καὶ
Ps. 89, 27. Is. 60, 3. 5. 24 ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ Ἀρνίον. **καὶ περιπατήσουσιν**
τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς, **καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς**
Is. 60, 11. 22, 5. Zec. 14, 7. 25 **γῆς φέρουσιν τὴν δόξαν** αὐτῶν εἰς αὐτήν· **καὶ οἱ**
πυλῶνες αὐτῆς **οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας, νὺξ** γὰρ
26 οὐκ ἔσται ἐκεῖ· καὶ **οἴσουσιν τὴν δόξαν** καὶ τὴν
Is. 52, 1. Dn. 12, 1. Ps. 69, 28. 20, 15. Ph. 4, 3. 27 τιμὴν **τῶν ἐθνῶν** εἰς αὐτήν. καὶ **οὐ μὴ εἰσέλθῃ**
εἰς αὐτὴν πᾶν κοινὸν καὶ ὁ ποιῶν βδέλυγμα καὶ
ψεῦδος, εἰ μὴ **οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς**
Gn. 2, 9; 3, 22. Ezk. 47, 1. 7. Zec. 14, 8. 22 **ζωῆς** τοῦ Ἀρνίου. καὶ ἔδειξέν μοι **ποταμὸν ὕδατος**
ζωῆς λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, **ἐκπορευόμενον** ἐκ
21, 21. Ezk. 47, 12. 2 τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Ἀρνίου. **ἐν μέσῳ**
τῆς πλατείας αὐτῆς καὶ **τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν**
καὶ ἐκεῖθεν ξύλον ζωῆς ποιοῦν καρποὺς δώδεκα,
κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀποδιδοῦν **τὸν καρπὸν αὐτοῦ,**
καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου **εἰς θεραπείαν** τῶν ἐθνῶν.
Zec. 14, 11. 3 ¦ **καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι.** καὶ ὁ θρόνος

---

20 *σαρδιος* 21 *διαφανης* 23 *φαιν. εν αυτη* | (R[m] *και, ο λυχν. αυτης,*) 24 *και τα εθνη των σωζομενων εν τω φωτι αυτης περιπ.* | *δοξ. και την τιμην αυτ.* 27 *κοινουν και ποιουν*

XXII, 1 *μοι καθαρον ποτ.* 1.2 (R[t] *αρνιου, εν… αυτης.*) 2 *εκειθ.*] *εντευθεν* | *μηνα ενα εκ.* 3 *καταναθεμα*

τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ
δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ, καὶ **ὄψονται** 4 Ps. 17, 15; 42, 2. 21, 3. 3, 12. Mt. 5, 8.
τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν
μετώπων αὐτῶν. καὶ νὺξ οὐκ ἔσται ἔτι, **καὶ οὐκ** 5 Is. 60, 19. 21, 25. 5, 10. Dn. 7, 18. 27.
ἔχουσιν χρείαν φωτὸς λύχνου καὶ **φωτὸς ἡλίου**,
ὅτι Κύριος **ὁ Θεὸς φωτίσει** ἐπ᾽ αὐτούς, **καὶ βασι-
λεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.**

Καὶ εἶπέν μοι Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ 6 Dn. 2, 28. Nu. 27, 16. 1, 1. 1 Co. 14, 32.
ἀληθινοί, καὶ ὁ Κύριος ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων
τῶν προφητῶν ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ
δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ **ἃ δεῖ γενέσθαι** ἐν τάχει.
¦ καί Ἰ**δοὺ ἔρχομαι** ταχύ. μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς 7 Is. 40, 10. 12. 20. 3, 11; 1, 3.
λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.
¦ Κἀγὼ Ἰωάνης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα. καὶ 8 19, 10.
ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆσαι ἔμ-
προσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύοντός
μοι ταῦτα. καὶ λέγει μοι Ὅρα μή· σύνδουλός 9
σού εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν καὶ
τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου·
τῷ Θεῷ προσκύνησον. Καὶ λέγει μοι Μὴ 10 10, 4. Dn. 8, 26; 12, 4. 1, 3.
σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας **τοῦ βιβλίου**
τούτου· **ὁ καιρὸς** γὰρ ἐγγύς ἐστιν. ὁ ἀδικῶν 11 Dn. 12, 10.
ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπανθήτω ἔτι, καὶ
ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος
ἁγιασθήτω ἔτι. Ἰ**δοὺ ἔρχομαι** ταχύ, **καὶ ὁ μισθός** 12 Ps. 28, 4: 62, 12. Jer. 17, 10. 7. 3, 11. Is. 40, 10. Ro. 2, 6.
μου **μετ᾽ ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον** ἐστὶν
αὐτοῦ. ἐγὼ τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὦ, **ὁ πρῶτος καὶ ὁ** 13 Is. 44, 6; 48, 12. 1, 17. He. 13, 8.
ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. μακάριοι οἱ 14 Gn. 2, 9; 3, 22; 49, 11.
πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία

---

5 ετι] εκει | χρειαν ουκ εχ. λυχν. | φωτιζει αυτους 6 — ο 1° | (R Κυριος,...προφητων,) | πνευμ. των] αγιων 7 — και 8 Και εγω | βλεπ. ταυτα κ. ακ. 9 σου γαρ ειμι 10 ο καιρ. γαρ] οτι ο καιρ. 11 ρυπων ρυπωσατω | δικ. δικαιωθητω ετι 12 Και ιδου | εργ. αυτου εσται 13 εγω ειμι το Α και το Ω, αρχη και τελ., ο πρ. κ. ο εσχ. 14 Μακ. οι ποιουντες τας εντολας αυτου, ινα

αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς καὶ τοῖς πυλῶσιν
21, 8. 27. 1 Co. 6, 9. 10. 15 εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. ἔξω οἱ κύνες καὶ οἱ
φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ
εἰδωλολάτραι καὶ πᾶς φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος.
1, 1. 1, 2. Is. 11, 1. 10. 5, 5. Lk. 1, 78. 16 Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρ-
τυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγώ
εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαυείδ, ὁ ἀστὴρ ὁ
λαμπρὸς ὁ πρωϊνός.
Zec. 14, 8. 21, 6. Ro. 8, 23. Is. 55, 1. Jn. 7, 37. 17 Καὶ τὸ Πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν
Ἔρχου. καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω Ἔρχου. καὶ
ὁ διψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς
δωρεάν.
15, 1. 6. Dt. 4, 2; 12, 32; 29, 20. 18 Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους
τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ἐάν τις
ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά, ἐπιθήσει ὁ Θεὸς ἐπ' αὐτὸν τὰς
Gn. 2, 9; 3, 22. 19 πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· καὶ
ἐάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς
προφητείας ταύτης, ἀφελεῖ ὁ Θεὸς τὸ μέρος
αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ ἐκ τῆς πόλεως
τῆς ἁγίας, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ
τούτῳ.
20 Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα Ναί, ἔρχομαι ταχύ.
Ἀμήν, ἔρχου Κύριε Ἰησοῦ.

21 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ μετὰ πάντων.

---

15 εξω δε | πας ο φ. 16 γεν. του Δ. | λαμπρ. και ορθρινος. 17 Ερχ. 1° 2°] Ελθε | ελθετω, και ο θελ. λαμβανετω το υδ. 18 Συμμαρτυρουμαι γαρ παντι ακ. | επιτιθη προς ταυτα | —τω 2° 19 αφαιρη | του βιβλ.] βιβλου | αφαιρησει | του ξυλου] βιβλου | και των γεγρ. εν βιβλ. 20 αμην, ναι ερχου 21 Κυρ. ημων | SR^m Ιησ. Χριστου | παντ.] S παντ. υμων R των αγιων | SR αμην.

ΤΕΛΟΣ.

THE

CORRECTED ENGLISH

NEW TESTAMENT

A REVISION OF

THE "AUTHORISED" VERSION

(*BY NESTLE'S RESULTANT TEXT*),

PREPARED WITH THE ASSISTANCE
OF EMINENT SCHOLARS,

AND ISSUED BY

SAMUEL LLOYD,

A LIFE GOVERNOR OF THE BRITISH AND FOREIGN BIBLE SOCIETY,

AS

His Memorial of the Society's Centenary, 1904.

WITH PREFACE BY THE BISHOP OF DURHAM.

Multæ terricolis linguæ, cœlestibus una.

LONDON:
SAMUEL BAGSTER AND SONS LIMITED.
1905.

G. P. PUTNAM'S SONS,
27 AND 29 WEST TWENTY-THIRD STREET,
NEW YORK.

Printed by BALLANTYNE, HANSON & CO.
At the Ballantyne Press

DEDICATED

'TO THE GLORY OF GOD'

I. COR. X. 31

DEDICATORY NOTE

For many years the writer has ardently desired that the English reader should have the Holy Scriptures in a form more attractive than that of any of the current versions. A presentation of the Scriptures at once faithful and readable—the pure word of God in pure English—he believes to be one of the great religious needs of the nation in the present day.

This need, it appears to him, can be best supplied by an adequate correction of the worthily-venerated Authorised Version, a correction which should include:—

(1) *The removal of the many admitted defects of that Version as a representation of the Sacred Text, in the knowledge and interpretation of which so great an advance has been made during the last three hundred years.*

(2) *A revision of the English which shall give the present-day reader a freer access to the meaning, and a higher appreciation of the literary quality of the original.*

Feeling with many others that what is known as the Revised Version has proved to a great extent a failure in the latter respect, the writer, in the year 1901, *urged upon the Committee of the British and Foreign Bible Society the desirability of bringing out, in* 1904, *a new revision of the English Bible as a memorial of the Society's Centenary. But difficulties stood in the way of the acceptance of this proposal.*

The writer, therefore, commenced the work independently, and by the zealous co-operation of a number of Biblical scholars and

experts in English, he has been enabled to bring out this Version of the New Testament as an illustration of the kind of Revision he thinks desirable, and as one of the thank-offerings made in celebration of the first hundred years' work of a Society with which it has been his privilege to have been associated for more than half a century.

It is his earnest hope that this attempt to show the possibility of popularising without demeaning the Sacred Scriptures, and of correcting without defacing the Version so worthily beloved, will meet with such acceptance that the Society may yet be induced to take up the work.

S. L.

BIRMINGHAM, ENGLAND, 1904.

PREFACE

BY THE RIGHT REV. HANDLEY C. G. MOULE, D.D.,
BISHOP OF DURHAM

I HAVE been invited to write a short Preface to 'The Corrected English New Testament.'

Some few months ago I was favoured with a sight of the work in its then stage. To contribute anything worth calling collaboration was altogether out of my power in a life already occupied to the full. But I was able to examine the work and to inform myself on its main principles in a way which won for it my strong interest, and, upon the whole, my deliberate concurrence with its idea and programme.

I say 'upon the whole,' for it is inevitable, in a literary matter of this importance, that there should emerge differences of judgment in detail. The very grave and important question of the Text adopted is, for me, one of these.[1] *I value—and constantly use—Dr. Nestle's Greek Testament. But I confess to a great reluctance to admit all the main conclusions which Dr. Nestle records, for example, upon the closing verses of St. Mark.*[2] *Again, some of the deliberately adopted methods of the present Translation do not command my full assent.*

Here and there, to my mind, the transposition of words and phrases,[3] *with a view to a result in the English more harmonious to the general reader, has been carried too far. And I cannot but think that it would have been better to follow both the Authorised and*

[1] See Introduction, pp. xviii. and xix.

[2] See footnotes at the end of this Gospel.

[3] See Introduction, p. xiv.

the Revised Versions in declining to use a capital letter (He, His, *instead of* he, his) *with the pronouns referring to the Divine Being, simply because in some places this must involve interpretation rather than translation. (The Translators carefully explain their principle in using a capital with pronouns referring to the Divine Father and* not *with those referring to our Lord Jesus Christ,*[1] *and have made their orthodoxy unquestionable. But this is by the way.)*

When I have stated these drawbacks, however, I am the freer to express my great satisfaction with the work, taken as a whole. I regard it as a very important and faithful contribution to the great and necessarily gradual work of providing an ultimate ideal English Bible.

The Translators have put before themselves what seems to me a felicitous aim.

The Revised Version, quite invaluable for purposes of verbal study, is always present to them as a caution and stimulus in the way of accuracy. It has inspired them with a large and abiding consciousness that one sine quâ non *for good* TRANSLATION *is the grammatical precision which is expressed in good* CONSTRUING.

On the other hand, they are never forgetful that to CONSTRUE *is not necessarily to* TRANSLATE. *It is only too possible so to word the results of grammatical precision as to produce a sentence which, by a certain cumbrousness and angularity, does not truly express the whole form and substance of the original.*

Therefore, as it seems to me, the Translators, in this work, have had before them, as their basis, rather the Authorised Version than the Revised, and have aimed to preserve to the utmost the noble general form of the older Version, while not less anxious than the great scholars of the Revision to produce a result that should be not only accurate, but, to the common mind, intelligible.

[1] See Introduction, p. xvi.

It is not altogether easy for me, a Bishop of Durham, to write any sort of criticism of that memorable Version—the Revised—in which my two eminently-great immediate predecessors had so extremely important a part. But they would have been the first to wish every student to express an opinion absolutely free, so that it were not hasty. And I feel compelled, after years of use of the Revised Version of the New Testament, to own to the conviction that while it is beyond all praise as an aid to study, it seriously lacks that ENGLISH FELICITY, *if I may use the phrase, which should entitle it to take the place of the Authorised Version in our national heart.*

That defect, in countless instances, the present Version appears to me to remedy, while its authors have also brought to bear on their work the unquestionably maturer knowledge of Greek which has accrued since the early seventeenth century, and of which the Revised Version is so fine a monument.

It is with a deliberate and thankful Godspeed accordingly that I see 'The Corrected English New Testament' set out upon its way to carry to English readers a reverently amended presentation of that sacred Greek which gives us, in the noble phrase of Gregory the Great, COR DEI IN VERBIS DEI, *'God's heart in God's words.'*

HANDLEY DUNELM.

INTRODUCTION

THAT the 'Authorised' Version, with all the great qualities which have endeared it to the English people, is not in these days an adequate representation of the Greek Testament, will hardly be disputed. Besides the changes that have taken place in the last three hundred years in our own language, we have to consider the vastly larger knowledge we now have of the actual text of the sacred writers. We must bear in mind too, that, great as are the merits of the 'Authorised' Version, its English is not faultless; while its diction, to the modern reader, is in many places obscure.

REASONS FOR THIS WORK.

Such considerations led to the work known as the 'Revised Version' of the Bible. The New Testament portion, which had engaged the attention of the greatest Biblical scholars of the time, appeared in 1881. The care and labour bestowed upon this revision are indisputable. Yet it is generally acknowledged that the result is disappointing. The Revisers were undoubtedly strong in Greek. But their revision, while it gives abundant evidence of a scholarly and conscientious study of the original, cannot be accepted as conformed to the standards of the purest English.

The present version is the result of an endeavour to supply what is wanted; that is, a version of the New Testament which, while being faithful as a translation, shall present the words of Evangelists and Apostles in English as pure and harmonious as may be attained. To perfect so large a project is almost beyond hope; but those who have co-operated in this work trust that the result of their efforts will at least advance the cause they have at heart.

The Authorised Version the Model.

It was the great desire of the General Editor and his colleagues to depart no farther from the language of the 'Authorised' Version than was absolutely necessary for carrying out the plan of the work. They shared the general feeling of their countrymen that, for the elevated but simple diction in which alone such lofty themes can be worthily treated, no better model is to be found than the Bible of their fathers. They strove, therefore, reverently to adapt, rather than rashly to supersede, its language.

But, as other Revisers have found, the progress made since 1611 in the ascertainment of the Greek text has rendered it necessary in many cases to recast, and in some to abandon, favourite passages and familiar phrases; while consistency in the revision of the English has involved other alterations in wording or in the order of the words.

All these changes have been made with reluctance, and only after full consideration. It is hoped that none of them will be hastily condemned, and that ultimately most, if not all, of them will justify themselves to the reader by their faithfulness to the truth and the new and clearer light they throw upon it.

New Features.

A feature of this work is the large number of transpositions of words and phrases. In a language like the English, almost without inflections, clearness must largely depend upon the correct placing of words and phrases. Both the 'Authorised' and the Revised Versions leave much to be desired in this respect. In the preparation of this Version, transposition has been found most useful in enabling the Greek to be followed more closely than would otherwise have been possible; and has thus made almost unnecessary such devices as the insertion of additional words in italics.

In a few places, owing to the ambiguity of the pronoun in English, a noun has been substituted, but only where the noun used is undoubtedly implied in the Greek. It has not been thought necessary in such cases, or in those in which

an English idiom is rightfully substituted for a Greek, to use italics. These have been used only where a sentence could not be completed without inserting words which have no equivalent expressed or, with absolute certainty, implied in the Greek.

The Translators' Aim.

'The Corrected English New Testament' is, in the main, a close textual translation. Faithfulness to the original has been kept in mind equally with the desire to make the work essentially English.

This Revision was undertaken in the belief that it is possible, without the least sacrifice of accuracy, to render into English the original of the New Testament in a way that shall be, to the masses of the people, both readable and everywhere intelligible. How near this Version approaches to that ideal must be left to the judgment of the reader.

Recourse has been had most sparingly to paraphrasing, and only where it was impossible otherwise to convey an intelligible statement. The documentary character of the New Testament writings forbids the freedom of translation which is legitimate in dealing with other works, and constant regard has been had to this consideration. But it is also due to the reader that he should find in God's word, as far as the skill of the translators may assist him in doing so, what he can in some measure understand.

Verbal and Other Expedients.

It has been thought desirable to give the reader such assistance as in modern literary usage is afforded by the use of capitals and other orthographical expedients. The translators have, to the best of their ability, distinguished between 'the heavens' (sky, firmament), and 'heaven' (the centre of God's glory); 'temple' always stands for ἱερὸν (including the outer courts), while 'sanctuary' represents ναὸς (the shrine, the Holy Place and Holy of Holies); for 'lawyer' (misleading, as suggesting one who practises law), is given 'teacher of the law'; for 'penny,' 'shilling' (as being nearer the real value, though only an approximation); 'people' means (as a rule) 'the chosen people (Israel)'; 'populace' (in Acts), stands for the Greek *demos;* 'Hades'

is the *unseen* world of spirits; 'the servant' of the New Testament was (as a rule) a 'slave.' The 'scribe,' in New Testament times, was not, as etymology would suggest, a 'writer,' but rather a Bible-scholar; the term, however, has been retained, as none more apt appeared to be available. The term 'chief priests' being now generally regarded by Bible scholars as inaccurate, 'high priests' has been substituted for it. The word 'city,' which was used in Palestine in a technical sense not affected by population, often stands in the New Testament for what was really a mere village.

The word 'worship' has been retained wherever it appears in the A.V. The Greek word, as the American Revisers explain, denotes an act of reverence whether paid to man or to God; but 'worship' (in derivation akin to 'worth') also has this alternative significance. The translators, therefore, considered it the most suitable, its particular application, as determined by the context, being a matter for the commentator.

Use of Capitals.

As regards the spelling of pronouns, it seemed convenient to reserve the initial capital for pronouns referring to our Heavenly Father. Without such distinction many passages (*e.g.* in 1 Cor. xv. and in the First Epistle of John) would be less clear to the English reader. A careful perusal of this Version will show that the distinction is made solely for textual elucidation, and is not intended to prejudice any theological doctrine deduced from the New Testament.

The use of capitals has enabled another distinction to be made clear—namely, that between 'the Law,' the Sacred Law of Israel, and 'law' in an ordinary or in an abstract sense. This distinction will be found especially useful in some of the Epistles.

Other Changes.

In selecting a substitute for the term 'publican,' the technical sense of which has given place in the popular mind to another meaning, a difficulty was found. To use 'tax-collector' would be to transfer the opprobrious association to another class. But the term 'collector' seems to meet

the case. Without a qualifying adjunct it has no special application, while its curtness and vagueness fit it for expressing the contempt with which the word it represents was used in Palestine in New Testament times.

The word 'offence' is used in the 'Authorised' Version in a sense which does not readily occur to the modern reader —a sense in which it has not been generally adopted into the English language. An effort has been made, therefore, to represent more accurately the intention with which the Greek word so translated (lit. 'scandal') is believed to have been used. As the Greek term has a figurative origin (the word in its earliest sense standing for a trap or snare), its later application may be regarded as somewhat elastic. Therefore, it has been thought better, instead of adopting a uniform equivalent for it in English, to translate it in each case in accordance with the context. In rendering the cognate Greek verb (lit. 'scandalise'), which in the A.V. is translated 'offend,' a similar course has been pursued.

Verbal Endings and Auxiliaries.

The attentive reader may notice that here and there the 'th' ending of the verb, which in the 'Authorised' Version is uniformly used, has been allowed to give place to the 's' form. Though modern usage favours the latter, both forms are ancient, and may be found side by side in the best works of the age which gave us the 'Authorised' Version. It is believed that readers will find the change, which has been made cautiously, to be in the direction of euphony.

The substitution of 'will' for 'shall' has been carried out more systematically. There may be a few passages in which the correct usage is open to dispute, but it is hoped that, for the most part, the changes here made in this respect will commend themselves to the ear, and be helpful to the understanding.

Headings and Typographical Marks.

It will be noticed that in the headings of the Gospels the title 'Saint' has been omitted. This return to the most ancient usage, which was strongly recommended by the

American Revisers in the Supplement to the Revised Version, may also be justified on the ground of consistency. In the A.V. and the R.V. the title is given exclusively to the Evangelists, and to them in the headings of the Gospels only, though in general usage it is applied to many other New Testament personages. This variation is really due to the special veneration in which the Gospels have been held, the title 'saint' or 'holy' having been applied in each case to the book rather than to the writer.

In the Gospels and in the Acts, the comments and explanations of the original writers have been to a large extent distinguished by curved brackets. These are not to be taken as suggesting any doubt of the authenticity of the enclosed passages. But in many instances it will be found that the narrative gains in force and clearness by regarding such passages as parenthetical. In the Epistles (and in a few other cases) the curved brackets are simply the translators' device for elucidating long or involved sentences.

The Greek Text.

The translators, in their final revision, followed closely the Fourth Edition of the Greek Testament of Professor Eberhard Nestle, Ph. and Th.D. Maulbronn, Württemberg, a text the first edition of which was prepared by Dr. Nestle for the Württemberg Bible Society of Stuttgart.

In deciding, after much anxious consideration, to conform their translation strictly to one edition of the Greek Text, they were guided by considerations arising out of the plan and scope of their work.

Their chief object was to demonstrate, to the best of their ability, that a close translation was compatible with a rendering into thoroughly readable English. This object would not be so well served if the Text were broken up by bracketed insertions of variants; neither was it desirable that the reader's attention should be distracted by frequent references to the margin for alternative readings, many of which, important as they are to scholars, have little interest for the ordinary reader.

On the other hand, the translators, by collating a Greek

Text out of the many varied readings now extant, would have assumed a responsibility involving a claim to scholarship of an exceptional order, and would have laid themselves open to controversy on a field on which they had no occasion to contend.

The alternative was to adopt a Greek Text for which authority of recognised eminence could be quoted. The publication in May 1904 of the fourth edition of Dr. Nestle's Greek Testament, with the *imprimatur* of the British and Foreign Bible Society, determined the adoption of that work as the Text for this Version. The third edition, which had been prepared by Dr. Nestle for the Württemberg Bible Society in 1901, had already been in use for reference by the translators, a copy having been placed at their disposal through the courtesy of the Rev. J. Sharp, Editorial Superintendent of Translations to the British and Foreign Bible Society.

Dr. Nestle's Authorities.

This Greek Testament, as Dr. Nestle explains in his Preface, is not a Text of his own compilation. Nor, indeed, does it express the judgment or preference of any individual scholar. It is the resultant of a collation of the three principal recensions of the Greek Testament which appeared in the latter half of the nineteenth century, namely, those of Tischendorf, of Westcott and Hort, and of Bernhard Weiss. The readings adopted by Dr. Nestle are those in which two of these agree. An exception to this rule has been made in only two cases, those of John v. 3, 4, and vii. 53 to viii. 11. On these and other passages indicated as doubtful by Dr. Nestle, footnotes will be found in this Version.

The General Editor and his colleagues do not pledge themselves to the absolute authenticity of those readings in Dr. Nestle's resultant text which differ from those adopted by other authorities. But the special issue of this Greek Testament, as one of the Centenary publications of the Bible Society, may be regarded as evidence of the high esteem in which it is held by competent and cautious authorities. Those engaged in preparing the present Version feel assured, at all events, that whatever points in the Text may still be open to controversy, the reader cannot fail to find in Dr. Nestle's

Greek Testament, as a whole, everything essential to a full understanding of the Christian revelation; while the use of it in the final revision of this Version has enabled many passages, hitherto obscure, or of difficult construction, to be rendered with new clearness and symmetry.

Gratifying confirmation of their choice of a Text has been afforded to the translators by the enormous sale of the Centenary Edition of Dr. Nestle's Greek Testament, and by the testimony to its value which has been received by the Bible Society from scholars of various religious denominations. 'The Corrected English New Testament' is the first complete translation into English from this important Text (which exhibits the combined labours of the best and most recent scholars); and if only for this reason, should be of exceptional interest to Bible students.

It is impossible in these days to claim, for any new translation of the New Testament, absolute originality. The translators, in the present instance, gladly acknowledge their obligation to a large number of versions and expository works, old and modern, for aid in determining and expressing the exact sense of the original. They, indeed, trust that the reader will value the work none the less for the fact that every rendering which has been adopted has, in its sense if not in its form, the support of some of the highest authorities on Biblical interpretation.

Editorial Acknowledgments.

The General Editor desires to acknowledge special assistance given in the execution of this work:—

The Rev. Canon Girdlestone, M.A., he has to thank for bringing ripe scholarship and experience as a translator to bear upon the preparation of a provisional new English Text in which were clearly set forth the various readings derived from all well-reputed sources. In this Text and in Canon Girdlestone's Preface to it were many valuable tentative proposals for New Testament revision. Though the work in its present form represents the result of repeated revisions and of suggestions from many quarters, it is still largely based upon the labours of Canon Girdlestone, and his

sympathy and advice have been continued up to the eve of publication.

Mr. G. Washington Moon, Hon. F.R.S.L., who during a long life has made the rules of English grammar a special study, took an important part in the work during its experimental stages. The scheme for the revision of the English is largely based upon the criticisms embodied in Mr. Moon's published works, he himself assisting in the preparation of a Tentative Edition, which was circulated privately in January 1904. The marginal references, many of them original, which appear in the present edition, were for the most part arranged by him. It was decided, however, that neither a strict application of Mr. Moon's grammatical principles—whatever may be their theoretical justification—nor the adoption of his views as to New Testament interpretation, would be consistent with the purpose of the work. Mr. Moon, therefore, cannot be held responsible for any part of the work in its final form.

Dr. J. Rendel Harris, during the initiatory stages of the work, kindly acted as 'Literary Counsel' to those engaged upon it, and read some of the earlier proof-sheets. Not only were his assistance and advice valuable, but his keen interest in the project from the first, and the continuance of his sympathy throughout, have been a source of great encouragement. The decision to conform the translation to Dr. Nestle's Greek Testament had Dr. Rendel Harris's full approval.

The General Editor tenders hearty thanks to the Bishop of Durham for the evidence of kindly sympathy afforded by his commendatory Preface. The appreciation of so eminent a scholar and divine is valued none the less for the discriminating terms in which it is expressed.

The Final Revision.

In the repeated revisions which followed the issue of the Tentative Edition, the Rev. E. E. Cunnington, M.A., vicar of Llangarron, Herefordshire, took a leading part, reading the whole work through with Dr. Nestle's Greek Text, and being consulted with regard to every suggested emendation

of the English—the rule followed having been, to adopt no change in the wording or in the order of the words without renewed reference to the Greek Text. Not only by his scholarship, but by his sympathy with the object of the undertaking, and by a special aptitude for accurate expression in English, Mr. Cunnington has proved himself excellently qualified for his share of the work; and those who have been engaged in it with him acknowledge with gratitude his untiring and courteous co-operation.

The General Editor desires to express his personal gratitude to Mr. W. H. Garbutt for zealous and valuable assistance in the task of final collation and revision, and in the heavy labour of seeing the work through the press; also for many suggestions by which its literary and textual value has been enhanced. To the skill and the devotion of Mr. Garbutt must be attributed, in a large measure, the rapidity and the thoroughness with which the final revision and the recasting of the work have been accomplished.

Many useful suggestions have been received from a number of representative Bible students, to whom, in some cases, the proof sheets, and in all, copies of the Tentative Edition were submitted. These suggestions have been considered as carefully as time and the scope of the work allowed.

Acknowledgment of services rendered in this and in other ways is due to Mr. E. Hampden-Cook, the Rev. A. H. T. Clarke, the Rev. E. P. Boys-Smith, Mr. W. H. Harris, Mr. Valentine Richards, Mr. Robert Gardner, Miss Burridge, Mr. T. Midgley, Mr. W. Arnold Hepburn, Mr. J. Pollard, Benjamin Goouch, the Rev. Dr. E. W. Bullinger, Mr. Thomas Roberts, Mr. R. Longworth, Mr. Z. Moon, and others. The acknowledgments in this paragraph are not to be taken as placing upon all or any one of those whose names are mentioned responsibility for any particular rendering, or for the ultimate general form of the work.

THE BOOKS OF THE NEW TESTAMENT

( ). Curved brackets do not indicate anything not found in the Greek Text, but are used simply for the sake of elucidation.

Italics indicate that the word has no equivalent in the original, but appears to the translators to be necessary to complete the sense.

{ A brace against several references shows that they all relate to the verse against which the middle of the bracket stands.

THE GOSPEL ACCORDING TO

MATTHEW

1 1 THE Genealogy (*a*) of Jesus Christ, the son of David, the son of Abraham:— Luke iii. 23.

2 Abraham begat Isaac; Gen. xxi. 2.
and Isaac begat Jacob; Gen. xxv. 26.
and Jacob begat Judah and his brethren; Gen. xxix. 35.
3 and Judah begat Perez and Zerah by Tamar; Gen. xxxviii. 29. Gen. xlvi. 12.
and Perez begat Hezrom; Ruth iv. 19.
and Hezrom begat Aram;
4 and Aram begat Aminadab; 1 Chr. ii. 10.
and Aminadab begat Nashon; Ruth iv. 20.
and Nashon begat Salmon;
5 and Salmon begat Boaz by Rahab; Ruth iv. 21.
and Boaz begat Obed by Ruth; Ruth iv. 13.
and Obed begat Jesse;
6 and Jesse begat David the king. 1 Sam. xvii. 12.
And David begat Solomon by the *widow* of Uriah; 2 Sam. xii. 24.
7 and Solomon begat Rehoboam; 1 Chr. iii. 10.
and Rehoboam begat Abijah;
and Abijah begat Asa;
8 and Asa begat Jehoshaphat;
and Jehoshaphat begat Jehoram;
and Jehoram begat Uzziah;
9 and Uzziah begat Jotham;
and Jotham begat Ahaz;
and Ahaz begat Hezekiah;
10 and Hezekiah begat Manasseh; 2 Kings xx. 21.
and Manasseh begat Amon;
and Amon begat Josiah;
11 and Josiah begat Jeconiah and his brethren, about the time of the Babylonian captivity.

(*a*) *Or* register of the descent.

And after the Babylonian captivity, 12
1 Chr. iii. 17. Jeconiah begat Salathiel;
and Salathiel begat Zerubabel;
Neh. xii. 1. and Zerubabel begat Abiud;
and Abiud begat Eliakim; 13
and Eliakim begat Azor;
and Azor begat Zadok;
and Zadok begat Achim; 14
and Achim begat Eliud;
and Eliud begat Eleazar;
and Eleazar begat Matthan; 15
and Matthan begat Jacob;
and Jacob begat Joseph, the husband of Mary, of whom 16
was born JESUS who is called Christ.

So, all the generations were: From Abraham to David, 17
fourteen generations; and from David to the Babylonian
captivity, fourteen generations; and from the Babylonian
captivity to the Christ, fourteen generations.

Luke i. 27. NOW, thus was the birth of Jesus Christ: After Mary 18
his mother had been betrothed to Joseph, before they came
together, she was found to be with child—by the Holy
Spirit. And Joseph her husband, being a just man, and un- 19
Deut. xxiv. 1. willing to make her a public example, was minded to put her
away privately. But while he thought on these things, lo, 20
Job xxxiii. 15. an angel of the LORD appeared in a dream to him, saying,
Joseph, thou son of David, fear not to take to thee Mary
thy wife; for that which is conceived in her is by the Holy
Spirit. And she shall bring forth a son, and thou shalt call 21
Acts v. 31. his name JESUS (*a*): for he will save his people from their
sins.

Now, all this came to pass that what was spoken by the 22
LORD through the prophet might be fulfilled,

Isa. vii. 14. 'Behold, the virgin shall be with child, 23
And shall bring forth a son,
Isa. vii. 14. And they shall call his name Immanuel'
(Which is, being interpreted, GOD with us).

And Joseph arose from his sleep and did as the angel 24

(*a*) *O.T.*, Joshua, *i.e.* the LORD is a saviour.

of the Lord had bidden him, and took unto him his wife,
25 and knew her not till she had brought forth a son; and he Ex. xiii. 2.
called his name JESUS. Luke ii. 21.

2 1 NOW, when Jesus was born in Bethlehem of Judæa, in
the days of Herod the king, behold, Wise Men (*a*) from
2 the East came to Jerusalem, saying, Where is he who was Zec. ix. 9.
born King of the Jews? for we saw his star in the east, and Num. xxiv. 17.
have come to worship (*b*) him. John v. 23.
3 When Herod the king heard these things he was troubled,
4 and so was all Jerusalem with him. And gathering together Psa. ii. 2.
all the high priests and scribes of the people, he inquired
of them where the Christ (*c*) was to be born.
5 And they said to him, In Bethlehem of Judæa; for thus it Mic. v. 2.
was written through the prophet,
6 'And thou Bethlehem, in the land of Judah,
Art by no means least among the chief cities of Judah: Rev. ii. 27.
For out of thee shall come a governor,
Who shall be shepherd of my people Israel.'
7 Then Herod, having privately called the Wise Men, ascer-
tained from them exactly at what time the star appeared.
8 And he sent them to Bethlehem and said, Go and inquire dili-
gently concerning the young child; and when ye have found
him, bring me word, that I also may go and worship him.
9 And having heard the king, they departed; and, lo, the Matt. ii. 2.
star which they had seen in the east went before them,
until it came and stood over the place where the young child
10 was; and when they saw the star, they rejoiced with exceed-
11 ingly great joy. And they came into the house, and saw the
young child with Mary his mother; and they fell down, and
worshipped him: and, having opened their treasures, they Psa. lxxii. 10, 15.
presented to him gifts—gold and frankincense and myrrh. Psa. cxli. 2.
12 And being warned in a dream not to return to Herod, they John xix. 39.
departed into their own country another way. Matt. i. 20.
13 And when they had departed, lo, an angel of the Lord
appeared in a dream to Joseph, saying, Arise, and take the

(*a*) *Or* astrologers (Wycliffe, astronomers); *Gr.* Magi.
(*b*) As to the word 'worship,' see Introduction, p. xvi.
(*c*) *i.e.* the Messiah, *or* Anointed.

young child and his mother, and flee into Egypt, and be thou
Matt. ii. 16. there until I bring thee word; for, Herod is about to seek the
young child that he may destroy him. And he arose and 14
took the young child and his mother by night, and withdrew
into Egypt; and he was there until the death of Herod: that 15
what was spoken by the Lord through the prophet might
Hos. xi. 1. be fulfilled, 'Out of Egypt I called My son.'
Then Herod, when he found that he had been set at 16
naught by the Wise Men, was exceedingly angry, and sent
forth and slew in Bethlehem and in all its borders, all
the boys of two years of age and under, according to the
Matt. ii. 7. time which he had exactly ascertained from the Wise Men.
Jer. xxxi. 15. Then what was spoken through Jeremiah the prophet was 17
fulfilled,
'A voice was heard in Ramah, 18
Weeping and great lamentation;
Rachel weeping for her children,
And refusing to be comforted, because they were not.'
But when Herod was dead, behold, an angel of the Lord 19
appeared in a dream to Joseph in Egypt, saying, Arise and 20
take the young child and his mother, and go into the land of
Ex. iv. 9. Israel: for those who sought the young child's life are dead.
And he arose, and took the young child and his mother, and 21
came into the land of Israel. But when he heard that Arche- 22
laus, in place of Herod his father, was reigning over Judæa,
he was afraid to go thither; and being warned in a dream, he
Matt. iii. 13. withdrew into the regions of Galilee: and came and dwelt in 23
John i. 45. a city called Nazareth: that what was spoken through the
Num. vi. 13. prophets might be fulfilled, 'He shall be called a Nazarene.'

Luke iii. 2. AND, in those days John the Baptist came preaching 1 3
in the wilderness of Judæa, saying, Repent ye! for the 2
kingdom of heaven is at hand. (For this is he who was 3
Isa. xl. 3. spoken of through Isaiah the prophet,
'A voice of one crying in the wilderness,
Prepare ye the way of the Lord,
Make His paths straight.')
Matt. xi. 8. But John himself had his raiment of camels' hair, and a 4
Lev. xi. 22. leather girdle about his loins; and his food was locusts and
wild honey.

5 Then went out to him Jerusalem and all Judæa and all
6 the region round about the Jordan, and were baptized by
him in the river Jordan, confessing their sins. Acts i. 5.
7 But when he saw many of the Pharisees and Sadducees
coming to his baptism, he said to them, Brood of vipers, who Matt. xii. 34.
8 warned you to flee from the wrath to come? Bring forth Jer. li. 6.
9 fruit worthy of repentance: and think not to say within
yourselves, 'We have Abraham for our father'; for I say to
you that God is able from these stones to raise up children
10 to Abraham. And already the axe lies at the root of the
trees: every tree therefore which bringeth not forth good
11 fruit is cut down and cast into the fire. I indeed baptize you John xv. 6.
with water unto repentance; but he who cometh after me Luke iii. 16.
is mightier than I, and his shoes I am not worthy to bear.
12 He will baptize you with the Holy Spirit and with fire; his Acts i. 5.
winnowing fan is in his hand; and he will thoroughly cleanse Mal. iii. 2.
his threshing-floor and will gather his wheat into the garner; Psa. i. 4.
but he will burn up the chaff with unquenchable fire.

13 THEN Jesus came from Galilee to the Jordan unto John, Mark i. 9.
14 to be baptized by him. And John would have hindered
him, saying, I have need to be baptized by thee; and comest
15 thou to me? But Jesus answering said to him, Suffer it
to be so now: for thus it becometh us to fulfil all righteous-
ness. Then he suffered him.
16 And Jesus when he was baptized went up straightway
from (*a*) the water: and, lo, the heavens were opened to him,
and he saw the Spirit of God descending as a dove, and Isa. xi. 2.
17 lighting upon him. And, lo, a voice from heaven, saying, Psa. ii. 7.
This is my beloved Son, in whom I am well pleased.

4 1 THEN Jesus was led by the Spirit into the wilderness to 1 Kings xviii. 12.
be tempted by the devil.
2 And when he had fasted forty days and forty nights, he Mark i. 12.
3 was afterwards hungry. And the tempter came to him and
said, If thou art the Son of God, command that these stones
4 become bread. But he answered and said, It is written, Deut. viii. 3.
'Man shall not live by bread only, but by every word which
proceedeth out of the mouth of God.'

(*a*) *Or* out of.

Matt. xxvii. 53. Then the devil took him into the holy city. And he set 5
him on the pinnacle of the temple, and said to him, If thou 6
Psa. xci. 11. art the Son of GOD, cast thyself down; for it is written,

'He will give his angels charge concerning thee:
And on their hands they will bear thee up,
Lest at any time thou dash thy foot against a stone.'

Deut. vi. 16. Jesus said to him, It is written again, 'Thou shalt not 7
try the LORD thy GOD.'
Again, the devil took him to an exceedingly high moun- 8
tain, and showed him all the kingdoms of the world, and the
glory of them. And he said to him, All these things I will 9
give thee, if thou wilt fall down and worship me. Then said 10
Jesus to him, Get thee hence, Satan! for it is written,

Deut. vi. 13. Deut. x. 20. 'Thou shalt worship the LORD thy GOD,
And Him only thou shalt serve.'

Heb. i. 6. Then the devil left him. And, lo, angels came and minis- 11
tered to him.

NOW, when Jesus heard that John had been cast into 12
prison, he withdrew into Galilee; and, leaving Nazareth, he 13
went and dwelt in Capernaum, which is by the sea (*a*), in the
borders of Zebulun and Naphtali: that what was spoken 14
Isa. ix. 1. through Isaiah the prophet might be fulfilled,

'The land of Zebulun 15
And the land of Naphtali,
By the way of the sea, across the Jordan,
Galilee of the Gentiles;
Isa. xlii. 6. The people who sat in darkness 16
Saw a great light;
And to those who sat in the region and shadow of death
Light sprang up.'

FROM that time Jesus began to preach, and to say, Re- 17
pent! for the kingdom of heaven is at hand.
And, while walking by the sea of Galilee, he saw two 18
John i. 40. brothers, Simon (who is called Peter) and Andrew his brother,
casting a net into the sea; for they were fishers. And he 19
said to them, Follow me, and I will make you fishers of men.
Mark x. 28. And they straightway left their nets, and followed him. 20

(*a*) *i.e.* The Sea of Galilee.

21 And going on thence, he saw two other brothers, James Mark i. 19.
the son of Zebedee and John his brother, in the boat with
22 Zebedee their father, mending their nets; and he called
them; and they straightway left the boat and their father,
and followed him.

23 AND he went about all Galilee, teaching in their syna-
gogues, and proclaiming the good news (*a*) of the kingdom, Matt. xxiv. 14.
and curing all manner of disease and all manner of sickness
24 among the people. And his fame went into all Syria; and Matt. viii. 16.
they brought to him all sick persons suffering from divers
diseases and torments; those who were possessed by evil
spirits (*b*) or were lunatics, or had the palsy (*c*); and he
25 cured them. And there followed him great multitudes
from Galilee and Decapolis and Jerusalem and Judæa, and
from beyond the Jordan.
5 1 AND seeing the multitudes he went up on the mountain,
2 and when he had sat down, his disciples came to him; and
he opened his mouth, and began to teach them, saying, Luke vi. 20.
3 Blessed are the poor in spirit; for theirs is the kingdom Isa. lvii. 15.
of heaven. Jas. ii. 5.
4 Blessed are those who mourn; for they shall be comforted. Isa. lxi. 3.
5 Blessed are the meek; for they shall inherit the earth. Psa. xxxvii. 11.
6 Blessed are those who hunger and thirst after righteous- Psa. cxlv. 19.
ness; for they shall be satisfied.
7 Blessed are the merciful; for they shall obtain mercy. Psa. xli. 1.
8 Blessed are the pure in heart; for they shall see GOD. Psa. xxiv. 3.
9 Blessed are the peacemakers; for they shall be called Psa. xxxiv. 14.
children of GOD.
10 Blessed are those who have been persecuted for righteous- 1 Pet. iii. 13.
ness' sake; for theirs is the kingdom of heaven.
11 Blessed are ye, when men shall revile you and persecute you
and say all manner of evil against you falsely for my sake.
12 Rejoice, and be exceedingly glad; for great is your reward 2 Cor. iv. 17.
in heaven; for so they persecuted the prophets who were
before you.
13 Ye are the salt of the earth; but if the salt have lost Mark ix. 50.
its savour, with what shall it be salted? it is thenceforth

(*a*) *Or* Gospel. (*b*) *Gr.* demons.
(*c*) *Or* were paralysed (so in following chapters).

good for nothing but to be cast out to be trodden under
Phil. ii. 15. foot by men.
Ye are the light of the world. A city which is set on 14
a hill cannot be hidden. Neither do men light a lamp, and 15
put it under the bushel; but they put it on the stand, and it
1 Pet. ii. 12. shineth for all who are in the house. Even so let your 16
light shine before men, that they may see your good works
and may glorify your Father who is in heaven.
Matt. iii. 15. Think not that I came to destroy the Law or the 17
Isa. xlii. 21. Prophets; I came not to destroy, but to fulfil. For, verily, 18
Psa. xl. 6. I say to you, until the heavens and the earth pass away,
not one jot or tittle shall pass from the Law, until all be
fulfilled. Therefore whosoever shall break (*a*) one of the 19
least of these commandments, and shall teach men so, he, in
the kingdom of heaven, shall be called the least; but whoso-
ever shall do and teach them, he, in the kingdom of heaven,
1 Sam. ii. 30. shall be called great. For I say to you that unless your 20
Matt. xxiii. 23. righteousness shall exceed that of the scribes (*b*) and Phari-
sees, ye shall in no wise enter the kingdom of heaven.
Ex. xx. 13. Ye have heard that it was said to those of old time, 21
'Thou shalt not kill'; and, 'Whosoever shall kill will be in
danger of the judgment'; but I say to you, that every one 22
who is angry with his brother will be in danger of the
judgment; and whosoever shall say to his brother, Raca! (*c*)
he will be in danger of the council; but whosoever shall say,
Moreh! (*d*) he will be in danger of the hell (*e*) of fire. If, then, 23
Deut. xvi. 16. thou art offering thy gift at the altar, and there rememberest
that thy brother hath somewhat against thee, leave there 24
thy gift before the altar; and go thy way; first be reconciled
to thy brother, and then come and offer thy gift. Agree 25
with thine adversary quickly, while thou art with him in the
Pro. xxv. 8. way; lest haply the adversary deliver thee to the judge,
and the judge to the officer, and thou be cast into prison.
Verily, I say to thee, thou shalt by no means come out 26
thence, till thou hast paid the very last farthing.

(*a*) *Or* relax. (*b*) Not 'writers' (as the etymology here and in the Greek would suggest), but scholars versed in the *O.T.* Scriptures; theologians, expositors. So, throughout the Gospels.
(*c*) *Or* worthless fellow. (*d*) *Or* apostate wretch.
(*e*) *Or* Gehenna; *O.T.* the valley of Hinnom.

27 Ye have heard that it was said, 'Thou shalt not commit Ex. xx. 14.
28 adultery.' But I say to you, that every one who looketh on Job xxxi. 1.
a woman to lust after her hath already committed adultery
29 with her in his heart. And if thy right eye ensnare thee,
pluck it out and cast it from thee; for, it is better for thee
that one of thy members should perish, than that thy whole
30 body should be cast into hell. And if thy right hand en-
snare thee, cut it off and cast it from thee; for it is better
for thee that one of thy members should perish, than that
thy whole body should go into hell. Rom. viii. 13.
31 It was said also, 'Whosoever shall put away his wife, let Deut. xxiv. 1.
32 him give her a writing of divorcement.' But I say to you that
whosoever shall put away his wife, except on account of forni- Matt. xix. 9.
cation, causeth adultery to be committed with her; and who-
soever shall marry her who is put away committeth adultery.
33 Again, ye have heard that it was said to those of old Lev. xix. 12.
time, 'Thou shalt not swear falsely, but shalt render to Ex. xx. 7.
34 the Lord thine oaths.' But I say to you, Swear not at Num. xxx. 2.
35 all; not by heaven, for it is the throne of God; nor by
the earth, for it is His footstool; nor by Jerusalem, for Rev. xxi. 2.
36 it is the city of the Great King. Nor shalt thou swear
by thy head; for thou canst not make one hair white or
37 black. But let your communication be, 'Yea, yea; Nay, Jas. v. 12.
nay'; and whatsoever is more than these is from the evil
one (*a*).
38 Ye have heard that it was said, 'Eye for eye, and Ex. xxi. 24.
39 tooth for tooth.' But I say to you, Resist not him who is Pro. xx. 22.
evil (*a*); but whosoever smites thee on thy right cheek, to him Isa. l. 6.
40 turn the other also. And if any man would sue thee at law
and take away thy coat (*b*), let him have thy cloak (*c*) also.
41 And whosoever shall impress thee to go one mile, go with him Deut. xv. 7.
42 two. Give to him who asks of thee, and from him who would
borrow of thee turn not thou away.
43 Ye have heard that it was said, 'Thou shalt love thy Deut. xxiii. 6.
44 neighbour, and hate thine enemy.' But I say to you, Love Rom. xii. 14.
45 your enemies, and pray for those who persecute you; that ye Luke xxiii. 34.
may be children of your Father who is in heaven: for He
maketh His sun to rise on the evil and on the good, and Job xxv. 3.

(*a*) *Or* evil. (*b*) *Or* inner garment. (*c*) *Or* mantle, outer garment.

sendeth rain on the just and on the unjust. For if ye love 46
those who love you, what reward have ye? do not even
collectors (*a*) the same? And if ye salute your brethren 47
only, what do ye above the common? do not even the Gentiles
Gen. xvii. 1. the same? Ye therefore shall be perfect, even as your 48
Father who is in heaven is perfect.
But take heed that ye do not your good deeds in men's 1 6
presence, to be seen by them; otherwise ye have no reward
from your Father who is in heaven.
Therefore when thou givest thine alms, sound not a 2
trumpet before thee, as the hypocrites do in the synagogues
and in the streets so that they may have glory from men.
Verily, I say to you, they have their reward in full. But 3
Ruth ii. 16. when thou givest alms, let not thy left hand know what thy
right hand doeth; that thine alms may be in secret; and thy 4
Luke viii. 17. Father, who seeth in secret, will reward thee.
And when ye pray, ye shall not be as the hypocrites, for 5
they love to pray standing in the synagogues and at the corners
Pro. xvi. 5. of the streets, that they may be seen by men. Verily, I say
to you, they have their reward in full. But thou, when thou 6
prayest, enter thy inner chamber and shut thy door, and pray
Psa. xxxiv. 15. to thy Father who is in secret; and thy Father who seeth in
secret will reward thee.
Ecc. v. 2. And when ye pray, use not vain repetitions, as the Gentiles 7
do; for they think that they will be heard because of their
1 Kings xviii. 26. much speaking. Therefore, be not like them; for your Father, 8
Luke xii. 30. before ye ask Him, knoweth what things ye need.
After this manner therefore pray ye:— 9
Luke xi. 2. Rom. viii. 15. Our Father who art in heaven: Hallowed be Thy name,
Thy kingdom come, Thy will be done, on earth as it is in 10
Psa. ciii. 20. Pro. xxx. 8. heaven. Give us this day our daily bread. And forgive 11, 12
Matt. xviii. 21. us our debts, as we also have forgiven our debtors. And 13
Matt. xxvi. 41. John xvii. 15. lead us not into temptation (*b*), but deliver us from evil (*c*).
For if ye forgive men their trespasses, your heavenly 14
Father also will forgive you; but if ye forgive not men, 15
Eph. iv. 31. neither will your Father forgive your trespasses.

(*a*) *i.e.* collectors of the public taxes, and so elsewhere.
(*b*) *Or* trial.
(*c*) *Or* the evil one. Some MSS. add:—'For Thine are the kingdom and the power and the glory, for ever. Amen.'

16 Moreover when ye fast, be not as the hypocrites, of a sad
countenance; for they disfigure their faces that they may
appear to men to fast. Verily, I say to you, they have their
17 reward in full. But thou, when thou fastest, anoint thy head
18 and wash thy face, that thou appear to fast, not to men but
to thy Father who is in secret; and thy Father who seeth
in secret will reward thee.
19 Lay not up for yourselves treasures upon earth, where moth Pro. xxiii. 4.
and rust consume, and where thieves break through and steal;
20 but lay up for yourselves treasures in heaven, where neither Isa. xxxiii. 6.
moth nor rust doth consume, and where thieves do not break
21 through nor steal; for where thy treasure is, there also will
thy heart be.
22 The lamp of the body is the eye; if therefore thine eye be Luke xi. 34.
23 sound, thy whole body will be full of light. But if thine eye
be diseased, thy whole body will be full of darkness. If then
the light which is in thee is darkness, how great is the dark-
24 ness! No one can serve two masters; for either he will hate Luke xvi. 13.
the one and love the other, or else he will cling to the one and Gal. i. 10.
despise the other. Ye cannot serve GOD and mammon (*a*).
25 Therefore I say to you, Be not anxious for your life, what 1 Cor. vii. 32.
ye shall eat or what ye shall drink; nor yet for your body,
what ye shall put on. Is not the life a greater thing than
26 the food, and the body than the raiment? Look at the birds of
the air; for they sow not, they neither reap nor gather into
barns; yet your heavenly Father feedeth them. Are ye not Job xxxviii. 41.
27 of much greater value than they? And which of you, by being
28 anxious, can add to his life one span? (*b*) And why are ye Luke xii. 25.
anxious about raiment? Consider the lilies of the field, how
29 they grow; they toil not, neither do they spin; yet I say
to you that even Solomon in all his glory was not clothed
30 like one of these. But if GOD so clothes the grass of the
field, which to-day is, and to-morrow is cast into the oven,
will He not much more clothe you, O ye of little faith?
31 Therefore be not anxious, saying, What shall we eat? or, Psa. xxxvii. 3.
What shall we drink? or, Wherewithal shall we be clothed?
32 for, after all these things the Gentiles seek. For your
heavenly Father knoweth that ye have need of all these

(*a*) *Or* riches. (*b*) *Or* to his stature one cubit.

1 Tim. iv. 8. things. But seek ye first His kingdom and His righteous- 33
Lev. xxv. 20. ness; and all these things will be added unto you. There- 34
Deut. xxxiii. 25. fore be not anxious as to the morrow, for the morrow will
be anxious for itself. Sufficient for the day is the evil
thereof.
Luke vi. 37. Judge not, that ye be not judged. For, with what judg- 1, 2 7
ment ye judge, ye will be judged; and with what measure
Jude i. 7. ye mete, it will be measured to you. And why regardest 3
thou the splinter which is in thy brother's eye, but considerest
not the beam which is in thine own eye? Or how wilt thou 4
say to thy brother, Let me take the splinter out of thine eye;
and behold, the beam is in thine own eye? Thou hypocrite, 5
Gal. vi. 1. first take the beam out of thine own eye; and then thou
Pro. ix. 7. wilt see clearly to take the splinter out of thy brother's eye.
Give not that which is holy to the dogs; neither cast your 6
pearls before swine, lest they trample them under their feet,
and turn and rend you.
Isa. lv. 6. Ask, and it shall be given you; seek, and ye shall find; 7
Psa. lxxxi. 10. knock, and it shall be opened to you; for, every one who 8
Pro. viii. 17. asketh receiveth; and he who seeketh findeth; and to him
who knocketh it will be opened. Or what man is there of you, 9
who, if his son shall ask for a loaf, will give him a stone, or if 10
he shall ask for a fish, will give him a serpent? If ye then 11
who are evil know how to give good gifts to your children,
how much more will your Father who is in heaven give good
things to those who ask Him?
All things therefore whatsoever ye would that men should 12
Lev. xix. 18. do to you, do ye even so to them; for this is the Law and the
Prophets.
Luke xiii. 24. Enter by the narrow gate; for wide is the gate and 13
broad is the way which leadeth to destruction, and many
are those who go in thereat; because narrow is the gate 14
Matt. xx. 16. and straitened is the way which leadeth to life, and few
are those who find it.
Deut. xiii. 1. Beware of false prophets who come to you clothed as sheep, 15
Acts xx. 29. but inwardly are ravening wolves. You will know them by 16
Matt. xii. 33. their fruits. Do men gather grapes from thorns, or figs from
Luke vi. 43. thistles? Even so, every good tree bringeth forth good fruit; 17
but the corrupt tree bringeth forth bad fruit. A good tree 18
cannot bring forth bad fruit, neither can a corrupt tree bring

19 forth good fruit. Every tree which bringeth not forth good Matt. iii. 10.
20 fruit is cut down, and cast into the fire. Therefore, by
their fruits ye will know them.
21 Not every one who saith to me, 'Lord, Lord,' will enter Matt. xxv. 11.
the kingdom of heaven; but he who doeth the will of my
22 Father who is in heaven. Many in the great day will say to
me, Lord, Lord, did we not prophesy by thy name? and by Num. xxiv. 4.
thy name cast out evil spirits? and by thy name do many
23 mighty works? And then I will declare to them, I never Matt. xxv. 41.
knew you: depart from me, ye who work iniquity.
24 Therefore, whosoever heareth these sayings of mine and
doeth them, shall be likened to a prudent man who built his Psa. cxi. 10.
25 house upon the rock; and the rain descended, and the floods
came, and the winds blew, and beat upon that house; and it
26 fell not; for it was founded upon the rock. And every one Psa. xcii. 13.
who heareth these sayings of mine and doeth them not, will be
27 like a foolish man who built his house upon the sand; and 1 Sam. ii. 30.
the rain descended, and the floods came, and the winds blew,
and smote that house, and it fell; and great was the fall 1 Cor. iii. 13.
of it.
28 AND when Jesus had ended these sayings, the multitudes
29 were astonished at his teaching; for he taught them as one Jer. xxiii. 29.
having authority, and not as their scribes.

8 1 WHEN he had come down from the mountain, great
2 crowds followed him. And, behold, there came to him a Mark i. 40.
leper and worshipped him, saying, Lord, if thou wilt, thou
3 canst make me clean. And Jesus put forth his hand, and
touching him, said, I will; be thou clean! And immediately
4 he was cleansed of his leprosy. And Jesus said to him, See
that thou tell no one; but go, show thyself to the priest, and Matt. ix. 30.
offer the gift which Moses commanded, for a testimony to them. Lev. xiv. 3.
5 AND when Jesus had entered Capernaum, there came
6 to him a centurion, beseeching him and saying, Lord, my Luke vii. 2.
servant lieth at home sick with the palsy (*a*), grievously
7 tormented. Jesus said to the centurion, I will go and cure
8 him. The centurion answered and said, Lord, I am not Psa. x. 17.
worthy that thou shouldest come under my roof; but speak
9 the word only, and my servant will be cured. For I also

(*a*) *Or* paralysed.

am a man under authority, having soldiers under me; and
I say to this one, 'Go,' and he goeth; and to another,
'Come,' and he cometh; and to my servant, 'Do this,' and
he doeth it.
When Jesus heard it, he marvelled, and said to those who 10
followed, Verily, I say to you, With no one in Israel have I
Matt. xv. 28. found so great a faith. And I say to you, that many will 11
come from the east and from the west, and will sit down
with Abraham and Isaac and Jacob in the kingdom of
Matt. xxi. 43. heaven; but the children of the kingdom will be cast into 12
Matt. xiii. 42. the outer darkness: there will be weeping and gnashing of
teeth. And Jesus said to the centurion, Go thy way; as 13
thou hast believed, so be it done to thee. And the servant
was cured in the selfsame hour.
When Jesus had come into Peter's house, he saw Peter's 14
Mark i. 30. wife's mother lying sick with a fever. And he touched her 15
hand, and the fever left her: and she arose, and ministered
to him.
When the evening had come, they brought to him many 16
who were possessed by evil spirits; and he cast out the
spirits with a word, and cured all who were ill: that 17
Isa. liii. 4. there might be fulfilled what was spoken through Isaiah
the prophet, 'Himself took our infirmities, and bore our
sicknesses.'

NOW when Jesus saw a multitude about him, he gave 18
commandment to depart to the other side.
Luke ix. 57. And a certain scribe came and said to him, Master, I 19
will follow thee whithersoever thou goest. Jesus said to 20
him, The foxes have holes, and the birds of the air have
roosts; but the Son of Man hath not where to lay his
head.
1 Kings xix. 20. Another of the disciples said to him, Lord, suffer me 21
first to go and bury my father. But Jesus said to him, 22
Follow me; and leave the dead to bury their own dead.
And when he had entered the boat, his disciples followed 23
Mark iv. 37. him. And, lo, there arose a great tempest in the sea, insomuch 24
that the boat was covered with the waves; but he was
asleep. And they went to him and awoke him, saying, Save, 25
Lord: we perish! He said to them, Why are ye timid, O 26

ye of little faith? Then he arose, and rebuked the winds Job xxxviii. 11.
27 and the sea; and there came a great calm. And the men
marvelled, and said, What manner of man is this? for
even the winds and the sea obey him!
28 AND when he had gone across into the country of the Mark v. 1.
Gadarenes (*a*), there met him, coming out from the tombs,
two men possessed by evil spirits, and exceedingly fierce, so
29 that no one could pass that way. And they cried out, say-
ing, What have we to do with thee, thou Son of GOD? hast
thou come hither to torment us before the time?
30 Now a good way off from them there was a herd of many
31 swine feeding. So the evil spirits besought him, saying, If Job i. 10.
thou cast us out, send us into the herd of swine. And he Deut. xiv. 8.
32 said to them, Go. And when they had come out, they went
into the swine: and, lo, the whole herd rushed violently
down the steep into the sea, and perished in the waters.
33 And those who tended them fled, and went away into
the town, and told every thing that had befallen those
34 possessed by evil spirits. And the whole city went out to
meet Jesus; and when they saw him, they besought him that Job xxi. 14.
he would depart from their borders.

9 1 AND Jesus entered a boat, and crossed over, and came
into his own city.
2 And they were bringing to him a palsied man, lying on a
bed. And Jesus seeing their faith said to the palsied man,
3 Son, be of good cheer; thy sins are forgiven. And certain of Mark v. 34.
the scribes said within themselves, This man blasphemeth.
4 But Jesus knowing their thoughts said, Wherefore do ye
5 think evil in your hearts? for which is easier, to say,
6 'Thy sins are forgiven,' or to say, 'Arise, and walk'? But
that ye may know that the Son of Man hath authority Micah vii. 18.
on earth to forgive sins, (then said he to the palsied man),
7 Arise, take up thy bed, and go to thy house. And the man
8 arose, and departed to his house. And when the multitude
saw it, they were afraid, and glorified GOD, who had given
such authority to men.
9 AND as Jesus passed on thence, he saw a man called Mark ii. 14.

(*a*) *Or* Gergesenes.

Matthew sitting at the place of toll (*a*), and said to him,
Follow me. And he arose, and followed him. And as 10
Jesus sat at table in the house, many collectors and outcasts
came and sat down with him and his disciples. And when 11
the Pharisees saw it, they said to his disciples, Why eateth
Matt. xi. 19. your master with the collectors and outcasts? But Jesus 12
heard; and he said, Not those who are strong need a physi-
cian, but those who are ill. But go ye and learn what this 13
Hos. vi. 6. Matt. xii. 6. meaneth, 'I desire mercy, and not sacrifice'; for I came
to call not the righteous, but sinners.

Then came to him the disciples of John, saying, Why 14
do we and the Pharisees fast, but thy disciples fast not?
Matt. xxv. 1. And Jesus said to them, Can the sons of the bridechamber 15
mourn, as long as the bridegroom is with them? but days
will come when the bridegroom will be taken from them, and
Isa. xxii. 12. then they will fast. But no one putteth a piece of undressed 16
cloth upon an old garment, for the filling taketh from the
garment, and a worse rent is made. Neither do men put 17
new wine into old wine-skins; else the skins burst, and the
wine runneth out, and the skins perish; but they put new
wine into fresh skins, and both are preserved.

Mark v. 22. While he was speaking these things to them, behold, 18
a certain ruler came, and worshipped him, saying, My
daughter even now died; but come and lay thy hand upon
her, and she will live. And Jesus arose and followed him, 19
and so did the disciples.

Mark v. 25. And a woman who had been afflicted with an issue of 20
blood twelve years, came behind Jesus and touched the
Acts xix. 12. fringe of his garment; for she said within herself, If I do 21
but touch his garment, I shall be made whole. But Jesus 22
turned and saw her, and said, Daughter, be of good comfort;
Luke vii. 50. thy faith hath made thee whole. And the woman was made
John iv. 53. whole from that hour.

And when Jesus came into the ruler's house, and saw 23
Acts xx. 10. the flute-players, and the crowd making a tumult, he said, 24
Give place; for the damsel is not dead, but sleepeth. And 25
2 Kings iv. 33. they laughed him to scorn. But when the crowd had been
put forth, he went in, and took her by the hand, and the

(*a*) *Or* custom.

26 damsel arose. And the report thereof went abroad into all
that land.
27 AND as Jesus was passing thence, two blind men followed, Matt. xv. 22.
crying out, and saying, Have pity on us, thou Son of
28 David. And when he had gone into the house, the blind
men came to him; and Jesus said to them, Believe ye that
29 I am able to do this? They said to him, Yea, Lord! Then
he touched their eyes, saying, According to your faith be it
30 done unto you. And their eyes were opened. And Jesus Isa. xlii. 2.
strictly charged the men, saying, Let no one know it. But
31 they departed, and spread abroad his fame in all that land.
32 As they were going out, there was brought to him a Matt. xii. 22.
33 dumb man possessed by an evil spirit. And when the evil Isa. xxxv. 6.
spirit had been cast out, the dumb spoke. And the multi-
tudes marvelled, saying, Never before was it thus seen
34 in Israel! But the Pharisees said, He casteth out evil Matt. xii. 24.
spirits through the prince of the evil spirits.

35 AND Jesus went about all the towns and villages, teaching Matt. iv. 23.
in their synagogues, and preaching the good news of the
kingdom, and curing every disease and every sickness.
36 But when he saw the multitudes, he was moved with Num. xxvii. 17.
compassion for them, because they were troubled, and were
37 scattered abroad, as sheep having no shepherd. Then he Luke x. 2.
said to his disciples, The harvest truly is plentiful, but the
38 labourers are few; pray ye therefore the Lord of the harvest Psa. lxviii. 11.
to send forth labourers into his harvest.
10 1 AND he called to him his twelve disciples, and gave them Mark iii. 13.
authority over unclean spirits to cast them out, and to cure
all manner of disease and all manner of sickness.
2 Now, the names of the twelve apostles are these: Luke vi. 13.
First, Simon called Peter, and Andrew his brother; and
3 James the son of Zebedee, and John his brother; Philip and
Bartholomew; Thomas, and Matthew the collector; James
4 the son of Alphæus, and Thaddæus; Simon the Cananæan (*a*),
and Judas Iscariot, who also betrayed him.
5 These twelve Jesus sent forth, and charged them, saying, 2 Kings xvii. 24.

(*a*) Hebrew for 'Zealot' (one of a sect so named). See Luke vi. 15.

Go not into the way of the Gentiles, and enter not any
Psa. cxix. 176. city of the Samaritans; but go rather to the lost sheep 6
Matt. iii. 2. of the house of Israel. And as ye go, preach, saying, 'The 7
kingdom of heaven is at hand.' Heal the infirm, raise 8
Acts viii. 18. the dead, cleanse the lepers, cast out evil spirits; freely
Luke xxii. 35. ye have received, freely give. Provide not gold or silver 9
Luke x. 7. or brass for your girdles, nor wallet for your journey, nor 10
two coats, nor shoes, nor yet a staff; for the labourer is
deserving of his food.
And into whatsoever city or village ye enter, search out 11
who in it is worthy; and there abide till ye go thence. And 12
Psa. xxxv. 13. as ye enter a house, salute it. And if the house be worthy, 13
let your peace come upon it; but if it be not worthy, let
your peace return to you. And whosoever will not re- 14
ceive you or hear your words, when ye depart out of
Neh. v. 13. that house or that city, shake off the dust from your feet.
Verily, I say to you, it will be more tolerable for the land 15
of Sodom and Gomorrah in the day of judgment, than for
that city.
Rom. xvi. 19. Behold, I send you forth as sheep in the midst of wolves: 16
Phil. iii. 2. be ye therefore wise as serpents, and simple as doves. And 17
Acts v. 40. beware of men; for they will deliver you up to the councils,
and they will scourge you in their synagogues; yea, before 18
governors and kings ye will be brought for my sake, for a
testimony to them and to the Gentiles.
Mark xiii. 11. But when they deliver you up, be not anxious how or 19
what ye shall speak; for it will be given you in that same
Luke xii. 12. hour what ye shall speak. For ye are not the speakers; 20
but the Spirit of your Father speaketh in you.
And brother will deliver up brother to death, and the 21
father his child; and children will rise up against parents,
Rev. ii. 10. and cause them to be put to death. And ye will be hated 22
by all men for my name's sake; but he who endureth to the
end, the same will be saved.
But when they persecute you in this city, flee to the next; 23
for, verily, I say to you, ye will not have gone through the
cities of Israel till the Son of Man have come.
Luke vi. 40. The disciple is not above his master, nor the servant above 24
his lord. It is enough for the disciple that he become as his 25
master, and the servant as his lord. If they have called the

master of the house Beelzebub (*a*), how much more those of
his household?
26 Therefore fear them not, for there is nothing covered, Mark iv. 22.
which will not be revealed; and nothing hidden, which will
27 not be known. What I tell you in the darkness, speak ye
in the light; and what ye hear whispered, proclaim ye upon
the housetops.
28 And be not afraid of those who kill the body but are not Isa. viii. 12.
able to kill the soul; but rather fear Him who is able to
29 destroy both soul and body in hell. Are not two sparrows
sold for a penny? yet not one of them will fall to the
30 ground without your Father. But the very hairs of your Acts xxvii. 34.
31 head are all numbered. Fear not therefore; ye are of more
value than many sparrows.
32 Every one, therefore, who shall acknowledge me before men, Rev. iii. 5.
33 him I will also acknowledge before my Father who is in 2 Tim. ii. 12.
heaven. But whosoever shall disown me before men, him
I will also disown before my Father who is in heaven.
34 Think not that I came to bring peace to the earth; I Luke xii. 49.
35 came to bring, not peace but a sword. For I came to set a Micah vii. 6.
man at variance against his father, and the daughter against
her mother, and the daughter-in-law against her mother-
36 in-law. And a man's foes will be those of his own household.
37 He who loveth father or mother more than me is not worthy
of me; and he who loveth son or daughter more than me is
38 not worthy of me. And he who doth not take his cross and
39 follow after me, is not worthy of me. He who findeth his Matt. xvi. 25.
life will lose it; and he who loseth his life for my sake will
find it.
40 He who receiveth you receiveth me, and he who receiveth
41 me receiveth Him who sent me. He who receiveth a prophet 1 Kings xvii. 10.
because he is a prophet, will receive a prophet's reward;
and he who receiveth a righteous man because he is a
42 righteous man, will receive a righteous man's reward. And
whosoever shall give to drink, to one of these little ones,
because he is a disciple, even a cup of cold water, verily, I
say to you, he will in no wise lose his reward.
11 1 AND when Jesus had made an end of commanding his

(*a*) *Gr.* Beezeboul; *or*, in some MSS., Beelzeboul. So elsewhere.

twelve disciples, he departed thence to teach and to preach
in their cities.

Luke vii. 18. NOW, when John had heard in prison of the works of 2
the Christ, he sent by his disciples, and said to him, Art 3
thou he who cometh, or are we to look for another?
Isa. xxxv. 5. Jesus answered and said to them, Go and tell John those 4
Isa. xxix. 18. things which ye hear and see: the blind receive their sight, 5
the lame walk, the lepers are cleansed, the deaf hear, the
dead are raised, and the poor have the gospel preached
Isa. viii. 14. to them. And blessed is he who shall not find in me 6
cause of stumbling.
And as these departed, Jesus began to say to the multitudes 7
concerning John, What went ye out into the wilderness to
Eph. iv. 14. view? a reed shaken by the wind? But what went ye out to 8
see? A man clothed in soft raiment? behold, they who wear
soft raiment are in kings' palaces. But why went ye out? 9
to see a prophet? yea, I say to you, and far more than a
Mal. iii. 1. prophet. This is he of whom it is written, 10
'Behold, I send My messenger before thy face,
Who shall prepare thy way before thee.'
Verily, I say to you, among those who are born of women 11
there hath not arisen a greater than John the Baptist; yet
he who is but little in the kingdom of heaven is greater
than he. And from the days of John the Baptist until 12
now the kingdom of heaven suffereth violence, and the
Luke xvi. 16. violent seize upon it. For all the prophets and the Law 13
prophesied until John. And if ye will receive him, this is 14
Mal. iv. 5. Elijah who was to come. He who hath ears, let him hear! 15
But whereunto shall I liken this generation? It is like
children sitting in the market-places, who call to their 16
fellows, and say,
'We piped to you, and ye did not dance; 17
We sang lamentations, and ye did not mourn.'
Matt. x. 25. For, John came neither eating nor drinking, and they say, 18
Luke xv. 2. He hath an evil spirit. The Son of Man came eating and 19
drinking, and they say, Behold a gluttonous man, and a
winebibber, a friend of collectors and outcasts. Yet wisdom
Pro. xvii. 24. is justified by her works (*a*).

(*a*) *Or* (according to some authorities) children.

20 Then Jesus began to upbraid the cities wherein most of Luke x. 13.
his mighty works had been done, because they repented
21 not: Alas for thee, Chorazin! Alas for thee, Bethsaida! for
if the mighty works which have been done in you, had been
done in Tyre and Sidon, they would have repented long ago
22 in sackcloth and ashes. But I say to you, it will be more
tolerable for Tyre and Sidon in the day of judgment, than
23 for you. And thou, Capernaum, shalt thou be exalted to Isa. xiv. 13.
heaven? thou shalt go down to Hades (*a*); for if the mighty
works which have been done in thee, had been done in
24 Sodom, it would have remained until this day. But, I say
to you that it will be more tolerable for the land of Sodom
in the day of judgment, than for thee.
25 At that time Jesus answered and said, I thank thee, Luke x. 21.
O Father, Lord of heaven and earth, that Thou didst
hide these things from the wise and prudent, and didst
26 reveal them to babes. Even so, Father; for so it seemed
27 good in Thy sight. All things have been delivered unto me Matt. xxviii. 18.
by my Father; and no one knoweth the Son, except the John i. 18.
Father; neither knoweth any one the Father, except the
Son and him to whom the Son will reveal Him.
28 Come unto me, all ye who labour and are heavy-laden,
29 and I will give you rest. Take my yoke upon you, and learn
from me; for I am meek and lowly in heart; and ye will find
30 rest for your souls. For my yoke is easy, and my burden is
light.

12 1 At that time Jesus went through the cornfields on the Deut. xxiii. 25.
Sabbath; and his disciples were hungry, and began to pluck
2 ears of corn (*b*) and to eat. But the Pharisees when they
saw it said to him, Behold, thy disciples are doing that which
it is not lawful to do on the Sabbath.
3 But he said to them, Have ye not read what David did, 1 Sam. xxi. 6.
4 when he and they who were with him were hungry; how he
entered the house of God, and they ate the showbread, to eat
which was not lawful for him or for those who were with
5 him, but only for the priests? Or have ye not read in the Num. xxviii. 9.
Law, that on the Sabbath day the priests in the temple

(*a*) *i.e.* the nether world. (*b*) *Or* wheat.

break the Sabbath-rest, yet are guiltless? But I say to 6
Hos. vi. 6. you, that one greater than the temple is here. And if ye 7
had known what this meaneth, 'I would have mercy, and
not sacrifice,' ye would not have condemned the guiltless.
For the Son of Man is Lord of the Sabbath. 8
AND he departed thence, and went into their synagogue; 9
Luke xiv. 3. and there was a man who had a withered hand. And they 10
asked Jesus, saying, Is it lawful to heal on the Sabbath?—
Deut. xxii. 4. that they might accuse him. And he said to them, What 11
man shall there be among you who shall have one sheep,
and, if it fall into a pit on the Sabbath day, will not lay hold
of it, and lift it out? And how much better a man is than 12
a sheep! Wherefore it is lawful to do good on the Sabbath.
Then said he to the man, Stretch forth thy hand. And 13
he stretched it forth; and it was restored, sound like the
other.
BUT the Pharisees went out and held a council against 14
Jesus, how they might destroy him. But he perceiving it, 15
withdrew thence. And many followed him, and he healed
them all; and charged them that they should not make him 16
known: that what was spoken through Isaiah the prophet 17
might be fulfilled,
Isa. xlii. 1. 'Behold, My servant whom I have chosen; 18
My beloved in whom My soul delighteth;
I will put My Spirit upon him,
And he will declare judgment to the Gentiles.
He will not strive nor cry aloud; 19
Neither will any one hear his voice in the streets.
A bruised reed he will not break, 20
And smoking flax he will not quench
Till he send forth judgment unto victory.
And in his name will the Gentiles hope.' 21

Luke xi. 14. THEN was brought to him one who was possessed by an 22
evil spirit, and was blind and dumb; and Jesus cured him,
so that the dumb man spoke and saw. And all the multi- 23
tudes were amazed and said, Is this the son of David? But 24
when the Pharisees heard it they said, This man doth not
cast out evil spirits, unless it be by Beelzebub their prince.
Psa. cxxxix. 2. And Jesus, knowing their thoughts, said to them, Every 25

kingdom divided against itself is brought to desolation; and
every city or house divided against itself will not stand.
26 And if Satan casteth out Satan, he is divided against
27 himself; how then shall his kingdom stand? And if by
Beelzebub I cast out evil spirits, by whom do your sons
28 cast them out? therefore they shall be your judges. But
if I cast out evil spirits by the Spirit of God, then the
29 kingdom of God has come upon you. Besides, how can one Dan. ii. 44.
enter the strong man's house, and plunder his goods, unless
he first bind the strong man? and then he will plunder his
30 goods. He who is not with me is against me; and he who 1 John ii. 19.
gathereth not with me scattereth.
31 Therefore I say to you, Every sin and blasphemy will
be forgiven to men; except that the blasphemy against the
32 Spirit will not be forgiven. And whosoever speaketh a word
against the Son of Man, it will be forgiven him; but who- Heb. x. 29.
soever speaketh against the Holy Spirit, it will not be for-
given him, either in this age or in the age to come.
33 Either make the tree good, and its fruit good; or else, Matt. vii. 16.
make the tree corrupt, and its fruit corrupt; for, the tree is
34 known by its fruit. Brood of vipers, how can ye, being evil, Pro. xiii. 3.
speak good things? for out of the abundance of the heart the
35 mouth speaketh. The good man out of his good treasure
bringeth forth good things; and the evil man out of his evil
36 treasure bringeth forth evil things. But I say to you that Ecc. xii. 14.
for every idle word which men shall speak, they shall
37 give account in the day of judgment. For by thy words
thou wilt be justified, and by thy words thou wilt be
condemned.
38 Then certain of the scribes and Pharisees answered him,
39 saying, Master, we would see a sign from thee. But he an-
swered and said to them, An evil and adulterous generation
seeketh after a sign; but no sign shall be given it except the
40 sign of the prophet Jonah: for, as Jonah was three days and Jonah i. 17.
three nights in the belly of the fish; so will the Son of Man
be three days and three nights in the heart of the earth.
41 The men of Nineveh will rise in the judgment with this
generation, and will condemn it, because they repented at
the preaching of Jonah; and behold, a greater than Jonah is Jonah iii. 5.
42 here. The queen of the south will rise in the judgment 1 Kings x. 1.

with this generation, and will condemn it; for she came
from the utmost parts of the earth to hear the wisdom of
Solomon; and behold, a greater than Solomon is here.
Luke xi. 24. When the unclean spirit has gone out of a man, it passeth 43
through dry places seeking rest; and finding none, it saith, I 44
will return to my house whence I came out; and when it has
come, it findeth it empty, and swept, and garnished. Then 45
it goeth, and taketh with it seven other spirits more wicked
Heb. vi. 4. than itself, and they enter and dwell there; and the last
state of that man becometh worse than was the first. Even
so it will be with this wicked generation.

WHILE he yet talked to the multitudes, his mother and his 46
brothers stood outside, desiring to speak with him. And 47
one said to him, Behold, thy mother and thy brothers
stand outside, desiring to speak with thee.

But he answered and said to him who told him, Who is 48
my mother? and who are my brothers? And he stretched 49
forth his hand towards his disciples, and said, Behold my
Heb. ii. 11. mother and my brothers! for, whosoever doeth the will of 50
my Father who is in heaven, the same is my brother, and
sister, and mother.

THE same day Jesus went out of the house, and sat by 1 13
the sea side. And great crowds were gathered together to 2
him, so that he went into a boat, and sat; and the whole
multitude stood on the shore.

And he spoke many things to them in parables; and he 3
Mark iv. 3. said, Behold a sower went forth to sow; and as he sowed, 4
some seeds fell by the way side, and the birds came and
devoured them; others fell upon rocky places where they 5
had not much earth; and forthwith they sprang up, because
they had no depth of earth, and when the sun was up 6
they were scorched, and because they had no root they
withered away; and others fell among the thorns, and the 7
thorns sprang up and choked them; but others fell into the 8
good ground, and brought forth fruit, one a hundred-fold,
Matt. xi. 15. another sixty-fold, another thirty-fold. He who hath ears, 9
let him hear.

And the disciples came and said to him, Why speakest 10
thou to them in parables?

11 He answered and said, It is given to you to know the
mysteries of the kingdom of heaven, but to them it is not
12 given. For, whosoever hath, to him will be given, and he Matt. xxv. 29.
will have greater abundance; but whosoever hath not, from
13 him will be taken away even that which he hath. There-
fore I speak to them in parables; because seeing, they see
not; and hearing, they hear not, neither do they under-
stand.
14 And to them is fulfilled the prophecy of Isaiah, which Isa. vi. 9.
saith,

'Hearing ye will hear, but will not understand;
And seeing ye will see but will not perceive;
15 For this people's heart has become gross,
And their ears are dull of hearing,
And their eyes they closed;
Lest at any time they should perceive with their eyes,
And hear with their ears,
And should understand with their hearts,
And should turn,
And I should heal them.'

16 But blessed are your eyes, for they see; and your ears,
17 for they hear. For, verily, I say to you, Many prophets Eph. iii. 5.
and righteous men desired to see those things which ye see,
and saw them not; and to hear those things which ye hear,
and heard them not.
18, 19 Hear ye therefore the parable of the sower:—When any Mark iv. 14.
one heareth the word of the kingdom, but understandeth it
not, then cometh the wicked one, and snatcheth away that
which was sown in his heart: this man is the seed sown
20 by the way side. And the seed sown on rocky places, is
he who heareth the word, and quickly with joy receiveth Isa. lviii. 2.
21 it; but, not having root in himself, he endureth only for a
while; and, when tribulation or persecution ariseth because
22 of the word, straightway he falleth. And the seed sown
among the thorns is he who heareth the word, and the
cares of the world and the deceitfulness of riches choke the
23 word, and he becometh unfruitful. But the seed sown on John xv. 5.
the good ground is he who heareth the word, and under-
standeth it; who also beareth fruit and bringeth forth, one
a hundred-fold, one sixty, another thirty.

Isa. xxviii. 10. 1 Pet. i. 23. ANOTHER parable he put forth to them, saying, The king- 24
dom of heaven is likened unto a man who sowed good seed in
his field ; but while men slept, his enemy came and sowed tares 25
also among the wheat, and went his way. But when the blade 26
had sprung up and brought forth fruit, then appeared the tares
also. So the servants of the householder went and said to 27
him, Sir, didst not thou sow good seed in thy field? whence
then hath it tares? He said to them, An enemy did this. 28
The servants said to him, Wouldst thou then that we go and
gather them up? But he said, Nay; lest while ye gather 29
1 Tim. v. 24. up the tares, ye root out also the wheat with them. Let 30
both grow together until the harvest; and in the time of
harvest I will say to the reapers, Gather ye together first the
Mal. iv. 1. tares, and bind them into bundles to be burnt; but gather
the wheat into my barn.

Mark iv. 31. ANOTHER parable he put forth to the people, saying, The 31
kingdom of heaven is like a grain of mustard seed, which a
man took, and sowed in his field; which indeed is the least 32
of all seeds; but when it has grown, it is the greatest among
herbs, and becometh a tree, so that the birds of the air come
and lodge in its branches.

ANOTHER parable he spoke to them:—The kingdom of 33
heaven is like leaven which a woman took and hid in three
measures of meal, till the whole was leavened.

ALL these things Jesus spoke to the multitudes in para- 34
Psa. lxxviii. 2. bles; and without a parable he spoke nothing to them: 35
that there might be fulfilled that which was spoken by the
prophet,

‘I will open my mouth in parables;
I will utter things which have been kept secret
Since the foundation.’

THEN he left the multitudes, and went into the house; 36
and his disciples came to him, saying, Explain to us the
parable of the tares of the field.

He answered and said, He who soweth the good seed 37
John viii. 44. is the Son of Man; the field is the world; the good seed 38
are the children of the kingdom; but the tares are the
children of the wicked one; the enemy who sowed them is 39
the devil; the harvest is the end of the age; and the

40 reapers are the angels. As therefore the tares are gathered Rev. xiv. 15.
and burnt with fire, so it will be in the end of the age.
41 The Son of Man will send forth his angels, and they will
gather out of his kingdom all things which offend, and
42 those who do iniquity; and will cast them into the fiery
furnace; there will be wailing and gnashing of teeth.
43 Then the righteous will shine forth as the sun in the Dan. xii. 3.
kingdom of their Father. He who hath ears, let him
hear.

44 The kingdom of heaven is like treasure hidden in a field, Pro. ii. 4.
which a man, when he hath found it, hideth, and for joy
thereof goeth and selleth whatsoever he hath, and buyeth
that field.

45 Again, the kingdom of heaven is like a merchant seeking
46 goodly pearls; and, having found one pearl of great price, Pro. iii. 14.
he went and sold all that he had, and bought it.

47 Again, the kingdom of heaven is like a sweep-net which
48 was cast into the sea, and gathered fish of every kind; which,
when it was full, they drew to shore; and they sat down and
49 gathered the good into vessels, but cast the bad away. So
it will be at the end of the age; the angels will come
50 forth and separate the wicked from among the righteous, and Matt. xxv. 32.
will cast the wicked into the fiery furnace; there will be
wailing and gnashing of teeth.

51 Have ye understood all these things? The disciples said
52 to him, Yea. Then he said to them, Therefore every Pro. x. 21.
scribe who is instructed as to the kingdom of heaven is
like a man who is a householder, who bringeth forth out of
his treasure things new and old.

53 AND when Jesus had finished these parables, he departed
54 thence. And he went into his own country, and taught the
people in their synagogue, insomuch that they were aston-
ished, and said, Whence hath this man this wisdom, and these
55 mighty works? Is not this the carpenter's son? is not his Mark vi. 3.
mother called Mary? and are not his brothers, James and
56 Joseph and Simon and Judas? And his sisters, are they not
all with us? Whence then hath this man all these things?
57 And they were disquieted through him. But Jesus said to
them, A prophet is not without honour, except in his own

country, and in his own house. And because of their unbelief 58
he did not many miracles there.

14

AT that time Herod the tetrarch heard of the fame of 1
Jesus, and said to his servants, This is John the Baptist; 2
he has been raised from the dead; and therefore mighty
works are wrought by him.
(For Herod had laid hold of John, and bound him, and 3
put him into prison for Herodias' sake, his brother Philip's
Lev. xviii. 16. wife; for John had said to him, It is not lawful for thee 4
to have her. And when Herod would have put him to 5
death, he feared the multitude, because they accounted
John a prophet. But when Herod's birthday-feast was kept, 6
the daughter of Herodias danced before them; and she
pleased Herod. Whereupon he promised with an oath 7
Pro. xxix. 10. to give her whatsoever she should ask. And she, being 8
prompted by her mother, said, Give me here John the
Baptist's head on a dish. And the king was sorry; 9
Dan. vi. 14. but, for the sake of his oaths, and of those who sat with
him at table, he commanded it to be given her. And 10
he sent and had John beheaded in the prison. And his 11
head was brought on a dish, and given to the damsel; and
she carried it to her mother. And his disciples took up 12
the body and buried it, and went and told Jesus.)
Mark vi. 32. WHEN Jesus heard of it, he withdrew thence by boat 13
into a desert place apart. But when the multitudes heard
thereof, they followed him on foot out of the cities. And 14
he went forth, and saw a great multitude, and was moved
with compassion towards them, and cured their sick.
And when it was evening, the disciples came to him, saying, 15
This is a desert place, and the time is now past; send the
multitudes away therefore, that they may go into the villages
2 Kings xiv. 1. and buy themselves food. But Jesus said to them, They 16
need not depart; give ye them food. And they said to him, 17
We have here only five loaves and two fishes. He said, Bring 18
them hither to me.
And having commanded the multitudes to sit down on the 19
grass, he took the five loaves and the two fishes, and looking
up to heaven he blessed, and broke the loaves, and gave to
his disciples, and the disciples gave to the multitudes. And 20

they all ate, and were satisfied; and they took up of the
21 fragments which remained twelve baskets full. And those
who had eaten were about five thousand men, besides women
and children.
22 AND straightway he constrained the disciples to get into
a boat, and to go before him to the other side, while he
23 sent away the multitudes. And when he had sent them Mark vi. 46.
away, he went up on the mountain apart to pray; and when
the evening had come, he was there alone.
24 But the boat was then many furlongs from land, tossed
25 by the waves; for the wind was contrary. And in the
fourth watch of the night Jesus, walking on the sea, came
26 to the disciples. And when they saw him walking on the Job ix. 8.
sea, they were troubled, saying, 'It is a spirit!' And they
27 cried out for fear. But straightway Jesus spoke to them,
saying, Be of good cheer; it is I; be not afraid.
28 And Peter answered him and said, Lord, if it be thou, bid
29 me come to thee on the waters. And he said, Come. And
when Peter had come down out of the boat, he walked on the
30 water, and came to Jesus. But, observing the wind, he was
afraid; and beginning to sink, he cried out, saying, Lord,
31 save me! And immediately Jesus stretched forth his hand
and caught him, and said to him, O thou of little faith, Jas. i. 6.
32 wherefore didst thou doubt? And when they had entered
33 the boat, the wind ceased. Then those who were in the boat
worshipped him, saying, Of a truth thou art the Son of GOD.
34 AND when they had crossed, they landed at Gennesaret.
35 And the men of that place knew who it was, and sent out
into all the country round about, and brought to him all
36 who were ill; and besought him that these might touch Num. xv. 38.
if it were but the fringe of his garment; and as many as
touched were made perfectly well.

15 1 THEN Pharisees and scribes from Jerusalem came to
2 Jesus, and said, Why do thy disciples transgress the tradition
of the elders? for they wash not their hands when they eat
3 bread. But he answered and said to them, Why do ye also
transgress the commandment of GOD, for the sake of your Ex. xx. 12.
4 tradition? For GOD said, 'Honour thy father and thy Ex. xxi. 17. Lev. xx. 9.
mother'; and, 'He who revileth father or mother, shall Deut. v. 16. Pro. xx. 20.

surely die.' But ye say, Whosoever shall say to his father 5
or his mother, 'That wherewith thou mightest have been
benefited by me, is given *to God*'; then he is not to honour 6
his father or his mother. And ye made the word of God
of no effect for the sake of your tradition. Ye hypocrites! 7
well did Isaiah prophesy of you, saying,

Isa. xxix. 13. 'This people honour Me with their lips; 8
But their hearts are far from Me.
But in vain they reverence Me, 9
Teaching for doctrines the commandments of men.'

And he called the multitude, and said to them, Hear ye, 10
and understand: It is not that which goeth into the mouth 11
which defileth the man, but that which cometh out of the
mouth, this defileth the man.

Then the disciples came and said to him, Knowest thou 12
that the Pharisees were disquieted when they heard that
saying? But he answered and said, Every plant which 13
Matt. xxiii. 16. my heavenly Father did not plant, will be rooted up. Let 14
Hos. iv. 17. them alone; they are blind leaders of the blind. And if
the blind lead the blind, both will fall into the ditch.

Then answered Peter and said to him, Explain to us 15
the parable. And Jesus said, Are ye also still without 16
understanding? Do not ye understand that whatsoever 17
entereth in at the mouth goeth into the belly, and is cast
out into the sewer? But those things which proceed out 18
of the mouth come forth from the heart; and they defile
Jas. iii. 6. a man. For out of the heart come forth evil thoughts, 19
murders, adulteries, fornications, thefts, false witness, blas-
Gen. vi. 5. phemies; these are the things which defile a man; but to 20
eat with unwashed hands defileth not a man.

AND Jesus departed thence and withdrew into the 21
borders of Tyre and Sidon.

Luke xviii. 38. And a woman of Canaan came out of those parts, and 22
cried, saying, Have mercy on me, O Lord, thou Son of David;
my daughter is grievously possessed by an evil spirit. But 23
he answered her not a word. And his disciples came and
besought him, saying, Send her away; for she crieth after
Acts iii. 26. us. But he answered and said, I am sent only to the lost 24
sheep of the house of Israel. Then she came and worshipped 25

26 him, saying, Lord, help me! But he answered and said,
It is not right to take the children's bread, and to cast
27 it to the dogs. And she said, True, Lord; for the dogs
also eat of the crumbs which fall from their masters' table.
28 Then Jesus answered and said to her, O woman, great is Job xiii. 15.
thy faith; be it unto thee even as thou wouldst. And her
daughter was cured from that hour.

29 AND Jesus departed thence, and went along the sea of
Galilee; and, having gone up on to the mountain, he sat
30 down there. And great multitudes came to him, having
with them those who were crippled, maimed, blind, dumb,
and many others, and laid them down at his feet; and he
31 cured them; insomuch that the multitude wondered, when Psa. ciii. 3.
they saw that the dumb spoke, the maimed were restored,
the lame walked, and the blind saw; and they glorified the
GOD of Israel.
32 THEN Jesus called his disciples to him and said, I have
compassion on the multitude, because they have been with
me now three days and have nothing to eat; and I am
unwilling to send them away fasting, lest they faint on the
33 road. And the disciples said to him, Whence should we
have so many loaves in the wilderness as to satisfy so great
34 a multitude? Jesus said to them, How many loaves have
35 ye? And they said, Seven, and a few little fishes. And he
36 commanded the multitude to sit down on the ground. And Matt. xiv. 19.
he took the seven loaves and the fishes, and gave thanks,
and broke, and gave to the disciples, and the disciples to
37 the multitudes. And they all ate, and were satisfied; and
they took up of the broken pieces which were left over,
38 seven hampers full. And they who had eaten were four
thousand men, besides women and children.

39 AND, having sent away the multitude, he entered a boat
and went into the borders of Magadan (*a*).
16 1 AND the Pharisees and Sadducees came, and, testing Matt. xii. 38.
2 him, asked him to show them a sign from the heavens. Mark viii. 11
He answered and said to them, When it is evening, ye

(*a*) *Or* Magdala.

say, 'Fair weather! for the sky is red.' And in the 3
morning, 'Foul weather to-day! for the sky is red and
threatening.' Ye know how to discern the face of the
Jonah i. 17. sky; but can ye not discern the signs of the times? An 4
evil and adulterous generation seeketh a sign; yet no sign
shall be given it but the sign of Jonah. And he left them,
and departed.
Now the disciples, when they went to the other side, 5
Luke xii. 1. forgot to take bread. And Jesus said to them, Take heed 6
and beware of the leaven of the Pharisees and of the Sad-
ducees. And the disciples reasoned among themselves, 7
saying, We brought no bread. When Jesus perceived this, 8
he said, O ye of little faith! why reason ye among your-
selves because ye have no bread? Do ye not yet per- 9
ceive? nor remember the five loaves of the five thousand,
and how many baskets ye took up? Nor yet the seven 10
loaves of the four thousand, and how many hampers ye
took up? How is it ye do not perceive that I spoke not 11
to you concerning bread? But beware of the leaven of the
Pharisees and of the Sadducees.
Luke xii. 1. Then they understood that he bade them beware, not of 12
the leaven of bread, but of the teaching of the Pharisees and
of the Sadducees.

AND Jesus went into the regions of Cæsarea Philippi; 13
and he asked his disciples, saying, Who do men say that
Matt. xiv. 2. the Son of Man is? And they said, Some say, John the 14
Baptist; some, Elijah; and others, Jeremiah, or one of the
prophets. He said to them, But who say ye that I am? 15
Matt. xiv. 33. Simon Peter answered and said, Thou art the Christ, the Son 16
of the Living God. And Jesus answered and said to him, 17
John i. 42. Blessed art thou, Simon Barjonah; for, not flesh and blood
hath revealed it to thee, but my Father who is in heaven.
And I say also to thee, that thou art Peter (*a*); and upon 18
this rock (*b*) I will build my church (*c*); and the gates of
Hades shall not prevail against it. I will give to thee the 19
keys of the kingdom of heaven; and whatsoever thou shalt

(*a*) Gr. *petros*, a piece of rock. (*b*) Gr. *petra*, a rock.
(*c*) *Or* congregation, or community.

bind on earth shall be bound in heaven; and whatsoever
20 thou shalt loose on earth shall be loosed in heaven. Then Mark viii. 30.
he charged the disciples that they should tell no one that he
was the Christ.
21 From that time Jesus Christ began to show his disciples
that he must go to Jerusalem, and suffer many things from
the elders and high priests and scribes, and be killed, and
22 on the third day be raised. Then Peter took him, and
began to rebuke him, saying, Far be it from thee, Lord;
23 this shall not be unto thee. But he turned and said to
Peter, Get thee behind me, thou adversary (*a*); thou art a
stumbling-block to me; for thou regardest not the things
which are of God, but those which are of men.
24 Then Jesus said to his disciples, If any one would come Matt. x. 38.
after me, let him deny himself, and take up his cross and
25 follow me. For, whosoever would save his life (*b*) will lose
it; and whosoever shall lose his life for my sake will find it.
26 For, what will a man be profited, if he shall gain the whole
world, but forfeit his life? Or what will a man give in ex- Dan. vii. 9, 10.
27 change for his life? For the Son of Man will come in the
glory of his Father, with his angels; and then he will render
28 to each man according to his deeds. Verily, I say to you, Luke ix. 27.
there are some of those standing here, who will not taste of
death till they see the Son of Man coming in his kingdom.

17 1 AND after six days Jesus took Peter and James and John
his brother, and brought them up a high mountain apart;
2 and he was transfigured before them; and his face shone as the Rev. i. 16.
3 sun, and his raiment became white as the light. And there
4 appeared to them Moses and Elijah talking with him. And
Peter answered and said to Jesus, Lord, it is good for us
to be here; if thou art willing, I will make here three
tabernacles; one for thee, and one for Moses, and one for
Elijah.
5 While he yet spoke, a bright cloud overshadowed them;
and a voice out of the cloud said, THIS IS MY BELOVED SON Matt. iii. 17.
6 IN WHOM I AM WELL PLEASED; HEAR YE HIM. And when the Deut. xviii. 15.
disciples heard it, they fell on their faces and were sore

(*a*) *Or* Satan. (*b*) *Or* soul, and so in the following verses.

Dan. x. 10. afraid. Then Jesus went and touched them, and said, Arise, 7
and be not afraid. And they lifted up their eyes and saw no 8
one, but Jesus only. As they came down from the mountain, 9
Jesus charged them, saying, Tell the vision to no man, until
the Son of Man has risen from the dead.

Mal. iv. 5. And the disciples asked him, Why is it that the scribes 10
say that Elijah must first come? He answered and said, 11
Truly Elijah cometh, and will restore all things. But I 12
say to you, that Elijah has come already, and they knew him
not, but did to him whatsoever they would. Likewise also
Matt. xvi. 21. the Son of Man will suffer at their hands. Then the disciples 13
understood that he spoke to them of John the Baptist.

AND when they had come to the multitude, there came to 14
Mark ix. 22. him a man, kneeling to him and saying, Lord, have pity on 15
my son; for he is a lunatic (*a*), and greatly afflicted; for, oft-
times he falleth into the fire, and ofttimes into the water. And 16
I brought him to thy disciples, but they could not cure him.

Jesus answered and said, O faithless and perverse genera- 17
tion, how long shall I be with you? how long shall I
bear with you? bring him hither to me. And Jesus re- 18
buked the evil spirit, and it departed from the child; and
the child was cured from that very hour. Then the disciples 19
went to Jesus apart, and said, Why could not we cast it out?
Heb. iii. 19. He said to them, Because ye have so little faith; for, 20
Matt. xxi. 21. verily, I say to you, if ye have faith as a grain of mustard
seed, ye will say to this mountain, Remove hence to yonder
place; and it will remove; and nothing will be impossible
to you (*b*).

AND while they were gathering together in Galilee, Jesus 22
said to them, The Son of Man is about to be betrayed into
Matt. xvi. 21. the hands of men; and they will kill him; and the third 23
day he will be raised. And they were exceedingly sorry.

WHEN they had come to Capernaum, those who took 24
Ex. xxx. 13. Ex. xxxviii. 26. Neh. x. 32. the half-shekel (*c*) came to Peter, and said, Doth not your
master pay the half-shekel? He said, Yes. And when 25

(*a*) *Or* epileptic.
(*b*) Some MSS. add (v. 21), 'But this kind goeth not out except by prayer and fasting.'
(*c*) *Or* Temple-tax. *Gr.* didrachma = about two shillings.

he had come into the house, Jesus spoke first and said to
him, What thinkest thou, Simon? from whom do the kings
of the earth take customs or tribute? from their own chil-
26 dren? or from strangers? And when he had answered,
From strangers, Jesus said to him, Then the children are
27 free. Notwithstanding, lest we should offend them, go thou Rom. xiv. 21.
to the sea, and cast a hook, and take the first fish which
cometh up, and open its mouth, and thou wilt find a shekel;
take that, and give it them for me and thee.

18 1 AT that time the disciples came to Jesus, saying, Who,
then, is the greatest in the kingdom of heaven?
2 And Jesus called a little child to him, and set him in the
3 midst of them, and said, Verily, I say to you, Unless ye be Psa. li. 10.
converted, and become as little children, ye will not enter the
4 kingdom of heaven. Whosoever therefore shall humble him-
self as this little child, the same is the greatest in the kingdom
5 of heaven. And whoso shall receive one such little child in
6 my name receiveth me. But whoso shall cause to fall one of
these little ones who believe in me, it were better for him
that a millstone were hung about his neck, and that he were
sunk in the depth of the sea.
7 Alas for the world because of occasions of evil! for it 1 Cor. xi. 19.
must needs be that occasions come; but alas for the man Jude 11.
8 through whom the occasion cometh! If thy hand or thy
foot ensnareth thee, cut it off, and cast it from thee; it is
better for thee to enter, maimed or halt, into life, than
having two hands or two feet, to be cast into the ever-
9 lasting fire. And if thine eye ensnareth thee, pluck it out, Luke ix. 25.
and cast it from thee; it is better for thee, having one eye,
to enter into life, rather than having two eyes to be cast
into the hell of fire.
10 Take heed that ye despise not one of these little ones;
for I say to you, their angels always behold the face of my
Father who is in heaven (*a*).
12 What think ye? if a man have a hundred sheep, and one
of them go astray, will he not leave the ninety and nine

(*a*) Some MSS. add (v. 11), 'For the Son of Man has come to save that which was lost.'

upon the mountains, and go and seek that which has gone
astray? And if so be that he find it, verily, I say to you, he 13
rejoiceth more over it, than over the ninety and nine which
went not astray. Even so it is not the will of your Father 14
who is in heaven, that one of these little ones should be
lost.
But if thy brother trespass, go, tell him his fault be- 15
Jas. v. 20. tween thee and him alone; if he hear thee, thou hast
Lev. xix. 15. gained thy brother. But if he hear thee not, then take 16
with thee one or two more, so that at the mouth of two or
three witnesses every word may be established. And if he 17
refuse to hear them, tell it to the congregation (*a*); but if he
also refuse to hear the congregation, let him be to thee as a
Rom. xvi. 17. heathen man or a collector. Verily, I say to you, What- 18
ever ye shall bind on earth will be bound in heaven; and
whatever ye shall loose on earth will be loosed in heaven.
Mark xi. 24. Verily, I say to you again, If two of you shall agree on earth 19
touching any thing that they shall ask, it will be done for
them by my Father who is in heaven. For where two or 20
three are gathered in my name, there I am in the midst
of them.
THEN Peter came and said to him, Lord, how often shall 21
Mark xi. 25. my brother trespass against me, and I forgive him? until
Gen. iv. 24. seven times? Jesus said to him, I say not to thee, Until 22
seven times; but, Until seventy times seven.
Therefore the kingdom of heaven is like a certain king, 23
2 Kings iv. 1. who would make a reckoning with his servants. And when 24
he had begun to reckon, one was brought to him who owed
him ten thousand talents (*b*). But as he had not wherewith 25
to pay, his lord commanded him to be sold, with his wife and
children, and all that he had, and payment to be made. The 26
servant therefore fell down, and entreated him, saying, Have
Psa. lxxviii. 38. patience with me, and I will pay thee all. Then the lord of 27
that servant was moved with compassion, and released him,
and forgave him the debt. But that same servant went out, 28
and found one of his fellow-servants, who owed him a hundred
shillings (*c*); and he laid hands on him and took him by the
throat, saying, Pay whatever thou owest. And his fellow- 29

(*a*) *Or* church. (*b*) A talent = about £200. (*c*) *Or* denarii.

servant fell down, and besought him, saying, Have patience
30 with me, and I will pay thee. And he would not; but
went and cast him into prison, till he should pay the debt.
31 So, when his fellow-servants saw what was done, they were
very sorry, and went and told their lord all that was done.
32 Then his lord called him, and said to him, Thou wicked Matt. vi. 12.
servant, I forgave thee all that debt, because thou de- Matt. vi. 14.
33 siredst me; shouldest not thou also have had pity on thy
34 fellow-servant, even as I had pity on thee? And his lord
was wroth, and delivered him to the tormentors, till he
35 should pay all that was due to him. So likewise will my Pro. xxi. 13.
Heavenly Father do to you, if ye from your hearts forgive
not each his brother.

19 1 AND, when Jesus had finished these sayings, he departed
from Galilee, and went into the borders of Judæa across the
2 Jordan; and great multitudes followed him; and he healed
them there.
3 Then certain Pharisees came to him, testing him and
saying, Is it lawful to put away one's wife for any cause?
4 And he answered and said, Have ye not read that He Gen. i. 27.
who created them at the beginning made them male and
5 female, and said, 'For this cause a man shall leave father Gen. ii. 24.
and mother, and shall cleave to his wife; and the two shall
6 become one flesh?' Thus they are no more two, but one
flesh; therefore, what God hath joined, let not man put
asunder.
7 They said to him, Why then did Moses command to give a Deut. xxiv. 1.
8 bill of divorce; and to put her away? He said to them,
Moses, because of the hardness of your hearts, suffered you
to put away your wives; but it has not been so always.
9 And I say to you, Whosoever shall put away his wife, Matt. v. 32.
unless it be for fornication, and shall marry another, com-
mitteth adultery (*a*).
10 The disciples said to him, If the case of the man with his
11 wife is so, it is not good to marry. But he said to them, All
cannot receive this saying; only those to whom it is given.
12 For there are eunuchs who were so born from their mothers'

(*a*) Some MSS. add, 'and he who marrieth a woman put away, committeth adultery.'

womb; and there are eunuchs who were made such by men; and there are eunuchs who have made themselves such for the kingdom of heaven's sake. He who is able to receive this, let him receive it.

Mark x. 13. Luke xviii. 15. THEN were brought to him little children, that he should 13
lay his hands on them, and pray; and the disciples rebuked
them (*a*). But Jesus said, Suffer the little children to come 14
Matt. xviii. 10. to me, and forbid them not; for of such is the kingdom of
heaven. And he laid his hands on them, and departed 15
thence.

Mark x. 17. AND, behold, one came to him, saying, Master, what 16
good thing shall I do, that I may obtain eternal life?
Jesus said to him, Why askest thou me as to what is 17
good? there is One who is good; but, if thou wouldst
Ex. xx. 12. enter into life, keep the commandments. He said to him, 18
Which? Jesus said, 'Thou shalt not kill'; 'Thou shalt not
commit adultery'; 'Thou shalt not steal'; 'Thou shalt not
bear false witness'; 'Honour thy father and thy mother'; 19
Lev. xix. 18. and, 'Thou shalt love thy neighbour as thyself.' The young 20
man said to him, All these I have kept; what lack I yet?
Luke xii. 33. Jesus said to him, If thou wouldst be perfect, go thy way, 21
sell what thou hast, and give to the poor; and thou shalt
have treasure in heaven; and come, follow me. But when 22
the young man heard that saying, he went away sorrowful;
for he was one who had great possessions.

Then Jesus said to his disciples, Verily, I say to you, It is 23
difficult for a rich man to enter the kingdom of heaven.
1 Tim. vi. 9. Again, I say to you, it is easier for a camel to go through the 24
eye of a needle, than for a rich man to enter the kingdom of
GOD. When the disciples heard it, they were exceedingly 25
amazed, and said, Who, then, can be saved? But Jesus 26
looked upon them and said, With men it is impossible; but
with GOD all things are possible.

Then Peter answered and said to him, Behold, we for- 27
sook all, and followed thee; what, then, shall we have?

(*a*) The pronoun may be read as meaning either the children or 'those who brought them.' The latter rendering is found in the A.V. at Mark x. 13, but the words 'those who brought' are not in the best ancient MSS.

28 And Jesus said to them, Verily, I say to you, in the re- Matt. xx. 21.
generation (*a*), when the Son of Man shall sit on the throne
of his glory, ye also who have followed me, shall yourselves
sit on twelve thrones, judging the twelve tribes of Israel.
29 And whosoever hath forsaken houses, or brothers, or sisters, Mark x. 29.
or father, or mother, or children, or lands, for my name's
sake, the same will receive manifold more (*b*), and will in-
herit everlasting life.
30 But many who are first will be last; and many last will Luke xiii. 30.
be first.
20 1 For, the kingdom of heaven is like unto a householder who Cant. viii. 11.
went out early in the morning to hire labourers for his vine-
2 yard. And when he had agreed with the labourers for a
3 shilling (*c*) a day, he sent them into his vineyard. And he
went out, about the third hour, and saw others standing idle
4 in the market-place, and said to them, Go ye also into the
vineyard, and whatsoever is right I will give you. And they
5 went. Again, he went out about the sixth and ninth hours,
6 and did likewise. And about the eleventh hour he went out,
and found others standing, and said to them, Why stand ye Pro. xix. 15.
7 here all the day idle? They said to him, Because no one Ecc. ix. 10.
hath hired us. He said to them, Go ye also into the vine-
yard.
8 So when evening had come, the lord of the vineyard said
to his steward, Call the labourers, and give them their hire,
9 beginning with the last and going on to the first. And
when those who were hired about the eleventh hour came,
10 each received a shilling. But when the first came, they ex-
pected that they would receive more; and they likewise
11 received each a shilling. And when they had received it
12 they began to murmur against the householder, saying, These
last wrought but one hour, and thou hast made them equal
to us who have borne the burden and heat of the day.
13 But he answered one of them and said, Friend, I do thee
14 no wrong; didst not thou agree with me for a shilling? Take
that which is thine, and go thy way; I choose to give to this
15 last even as to thee. Is it not lawful for me to do what I Rom. ix. 15.

(*a*) *Or* new creation.
(*b*) Some MSS. have, 'a hundred-fold.' (*c*) *Gr.* denarius.

will with mine own? Or is thine eye evil, because I am
good?
So the last will be first, and the first last (*a*). 16

AND when Jesus was about to go up to Jerusalem, he took 17
the twelve disciples apart; and he said to them on the way, 18
Behold, we are going up to Jerusalem; and the Son of Man
will be betrayed to the high priests and scribes, and they
Matt. xxvii. 2. will condemn him to death, and will deliver him to the 19
Gentiles to be mocked, and to be scourged, and to be cruci-
fied; and the third day he will be raised.
Then the mother of the sons of Zebedee, together with 20
her sons, came to him, worshipping him, and desiring a
certain thing of him. And he said to her, What desirest 21
thou? She said to him, Promise that these my two sons shall
sit, one at thy right hand, and the other at thy left, in
thy kingdom. But Jesus answered and said, Ye know not 22
Luke xii. 50. what ye ask. Are ye able to drink of the cup of which I
shall drink? They said to him, We are able. He said to 23
them, Ye shall indeed drink of my cup; but, to sit at my right
hand and at my left, this is not mine to give, except to those
for whom it has been prepared by my Father.
And when the ten heard it they were moved with 24
indignation about the two brothers. But Jesus called them 25
Luke xxii. 25. to him, and said, Ye know that the rulers of the Gentiles
exercise dominion over them, and they who are great
1 Pet. v. 3. exercise authority upon them. It is not so among you; 26
but whosoever would be great among you, he shall be (*b*)
your minister; and whosoever would be first among you, 27
he shall be (*b*) your servant; even as the Son of Man came 28
not to be ministered to, but to minister, and to give his life
a ransom in the stead of many.

AND as they departed from Jericho, a great multitude 29
Matt. ix. 27. followed him. And two blind men, sitting by the way 30
side, heard that Jesus was passing by; and they cried
out, saying, Have pity on us, O Lord, thou Son of David.
And the multitude rebuked them, that they should hold their 31

(*a*) Some MSS. add, 'For there are many called, but few chosen.'
(*b*) *Or* let him be.

peace; but they cried out the more, saying, Have pity on
32 us, O Lord, Son of David. And Jesus stopped, and called
them, and said, What would ye that I should do for you?
33 They said to him, Lord, that our eyes may be opened. Matt. xxi. 22.
34 And Jesus had compassion, and touched their eyes; and
immediately the men received sight; and they followed
him.

21 1 AND when they drew nigh to Jerusalem, and had come
to Bethphage, to the Mount of Olives, Jesus sent two dis-
2 ciples, saying to them, Go into the village over against you,
and straightway ye will find an ass tied, and a colt with
3 her; loose them and bring them to me. And if any one
say aught to you, ye shall say, The Lord hath need of them;
4 and immediately he will send them. This was done that
what was spoken through the prophet might be fulfilled,
5 'Tell ye the daughter of Sion, Zec. ix. 9.
Behold, thy King cometh to thee,
Meek, sitting upon an ass,
Even on a colt the foal of an ass.'
6 And the disciples went, and did as Jesus had commanded
7 them, and brought the ass, and the colt, and put on them
their clothes, and he sat thereon.
8 And the greater part of the multitude spread their gar-
ments in the way; others cut branches from the trees, and
9 strewed them in the way. And the multitudes who went
before him, and those who followed, cried, saying, Hosanna
to the Son of David; Blessed is he who cometh in the name Psa. cxviii. 26.
of the LORD; Hosanna in the highest!

10 AND when he came into Jerusalem, all the city was stirred,
11 saying, Who is this? And the multitudes said, This is the
prophet Jesus from Nazareth of Galilee.
12 And Jesus went into the temple, and cast out all those
who sold and bought in the temple; and he overthrew the
tables of the moneychangers, and the seats of those who
13 sold the doves, and said to them, It is written, 'My house Isa. lvi. 7.
shall be called a house of prayer'; but ye are making it a Jer. vii. 11.
den of robbers. And the blind and the lame went to him
14 in the temple; and he cured them.

But the high priests and scribes, when they saw the 15
wonderful things that he did, and the children who were
crying out in the temple, and saying, Hosanna to the Son
of David, were greatly displeased, and said to him, Hearest 16
thou what these say? Jesus answered them, Yea; did ye
never read,

Psa. viii. 2. 'Out of the mouths of babes and sucklings
Thou hast perfected praise'?

And he left them, and went out of the city to Bethany, 17
and lodged there.

Now, in the morning as he returned to the city, he 18
Mark xi. 13. was hungry. And seeing a fig tree by the way, he went to it, 19
and found nothing thereon, but leaves only. And he said to
it, Let no fruit grow on thee henceforth for ever; and the fig
tree at once withered away. And when the disciples saw it 20
they marvelled, saying, How was it that the fig tree at once
withered away? But Jesus answered and said to them, 21
Verily, verily, I say to you, If ye have faith, and doubt not,
ye shall not only do this which is done to the fig tree, but
1 Cor. xiii. 2. even if ye shall say to this mountain, 'Be thou removed, and
be thou cast into the sea,' it will be done. And all things, 22
whatsoever ye shall ask in prayer, believing, ye will receive.

Luke xx. 1. AND when he had gone into the temple, the high 23
priests and the elders of the people came to him as he was
teaching, and said, By what authority doest thou these
things? and who gave thee that authority? Jesus answered 24
and said to them, I also will ask you one thing, and if ye
tell me that, I also will tell you by what authority I do
these things: The baptism of John, whence was it? from 25
heaven, or from men? And they reasoned among them-
selves, saying, If we shall say, 'From heaven,' he will say
to us, 'Then why did ye not believe him!' But if we shall 26
Matt. xiv. 5. say, 'From men,' we fear the people; for all hold John as a
prophet.

And they answered Jesus, and said, We do not know. 27

And he said to them, Neither do I tell you by what authority
Luke xv. 11. I do these things. But what think ye? A man had two sons. 28
He went to the first, and said, Son, go work to-day in the
vineyard; he answered and said, I go, sir; and went not. 29

30 And he went to the second and spoke in like manner; and
he answered and said, I will not; afterwards he repented, 2 Chr. xxxiii. 12.
31 and went. Which of the two did the will of his father? Ecc. v. 5.
They said, The latter.
Jesus said to them, Verily, I say to you, the collectors and
32 the harlots go into the kingdom of GOD before you. For,
John came to you in the way of righteousness, and ye believed
him not; but the collectors and the harlots believed him; Luke vii. 7.
and ye, when ye had seen it, repented not afterwards so as
to believe him.
33 HEAR another parable: There was a man, a householder, Isa. v. 1.
who planted a vineyard, and hedged it round, and dug
a wine-press in it, and built a tower; and let it out to
34 husbandmen, and went into a far country; and when Neh. ix. 26.
the time for fruit drew near, he sent his servants to the
35 husbandmen to receive his fruits. Then the husbandmen
took his servants, and beat one, and killed another, and stoned
36 another. Again, he sent other servants more than the first;
37 and they did to them likewise. But last of all he sent
to them his own son, saying, They will reverence my son.
38 But when the husbandmen saw the son, they said among
themselves, This is the heir; come, let us kill him, and
39 have his inheritance. So they took him, and cast him
40 out of the vineyard, and slew him. Therefore when the
master of the vineyard cometh, what will he do to those
husbandmen?
41 They said to him, He will miserably destroy those wicked
men, and will let out his vineyard to other husbandmen
who will render him the fruits in their seasons.
42 Jesus said to them, Did ye never read in the Scriptures, Psa. cxviii. 22.
'The stone which the builders rejected,
Became the head of the corner;
This is the LORD's doing,
And it is marvellous in our eyes'?
43 Therefore I say to you, The kingdom of GOD will be taken
from you and given to a nation which will bring forth the
44 fruits thereof. And whosoever shall fall on this stone will Isa. viii. 14. Dan. ii. 34.
be bruised; but on whomsoever it shall fall, it will crush him Dan. ii. 44. Zec. xii. 3.
to pieces.
45 AND the high priests and the Pharisees heard his parables,

and perceived that he was speaking of them. And they 46
sought to lay hands on him; but they feared the multitudes,
because they took him to be a prophet.

22

AND Jesus answered, and again he spoke in parables, 1
saying to them, The kingdom of heaven is like a certain 2
Luke xiv. 17. king, who made a marriage for his son, and sent forth his 3
Esther vi. 14. servants to call to the marriage those who were invited; but
they would not come. Again, he sent forth other servants, 4
saying, Tell those who have been invited, Behold, I have pre-
pared my breakfast; my oxen and my fatlings are killed, and
all things are ready; come to the marriage. But they made 5
Psa. cvi. 24. light of it, and went their ways, one to his farm, and another
to his merchandise; and the others took his servants, and 6
treated them shamefully, and slew them. But the king 7
was wroth; and sent forth his soldiers, and destroyed those
murderers and burnt up their city.
Matt. x. 11. Then he said to his servants, The wedding is ready, but 8
those who were invited were not worthy. Go ye therefore into 9
the crossings of the highways, and as many as ye shall find,
bid to the marriage. So those servants went out into the high- 10
ways, and gathered together all whom they found, both bad
and good; and the wedding-chamber was filled with guests.
And when the king came in to look at the guests, he saw 11
Isa. lxi. 10. there a man who had not on a wedding garment; and he 12
said to him, Friend, how camest thou in hither not having
a wedding garment? But he was speechless. Then the 13
king said to the attendants, Bind him hand and foot, and
Matt. viii. 12. cast him into the outer darkness; there will be wailing and
gnashing of teeth.
For many are called, but few are chosen. 14

THEN the Pharisees went and took counsel how they 15
might entrap Jesus in his talk. And they sent to him, 16
together with the Herodians, their own disciples, who said,
Master, we know that thou art true, and teachest the
way of GOD in truth, neither carest thou for any one; for
Matt. xvii. 25. thou regardest not the person of men. Tell us therefore, 17
What thinkest thou? Is it lawful to give tribute to Cæsar,
or not?
But Jesus perceived their wickedness, and said, Why do 18
ye test me, ye hypocrites? Show me the tribute money. 19

20 And they brought him a denarius (*a*). And he said to them,
21 Whose image is this, and whose the superscription? They
said, Cæsar's. Then said he to them, Render, therefore, to
Cæsar the things which are Cæsar's; and to God the things
which are God's.
22 When they had heard these words, they marvelled, and left
him and went their way.
23 The same day there came to him Sadducees, saying that
24 there is no resurrection; and they asked him, Master, Moses
said, 'If a man die, having no children, his brother shall Deut. xxv. 5.
25 marry his wife, and raise up issue unto his brother.' Now,
there were with us seven brethren; and the first married and
26 died, and, as he had no issue, left his wife to his brother; like-
27 wise the second also, and the third, unto the seventh. And
28 last of all the woman died. Of which of the seven, then,
will she be the wife in the resurrection? for they all had her.
29 Jesus answered and said to them, Ye err, because ye know
30 neither the Scriptures nor the power of God. For in the
resurrection they neither marry, nor are given in marriage,
31 but are as angels in heaven. But as touching the resur- Matt. xviii. 10.
rection of the dead, have ye not read that which was spoken
32 to you by God, saying, 'I am the God of Abraham, and the Ex. iii. 6.
God of Isaac, and the God of Jacob'? He is the God, not
of dead men, but of living.
33 And when the multitude heard this, they were astonished
at his teaching.
34 But when the Pharisees heard that he had put the
35 Sadducees to silence, they gathered together. Then one
of them who was a teacher of the law, testing him, asked
36 him a question, Master, which is the great commandment
37 in the Law? Jesus said to him, 'Thou shalt love the Lord
thy God with all thy heart, and with all thy soul, and with
38 all thy mind.' This is the great and first commandment.
39 The second is like it, 'Thou shalt love thy neighbour as Lev. xix. 18.
40 thyself.' On these two commandments depend all the Law
and the Prophets.
41 While the Pharisees were gathered together, Jesus asked
42 them, saying, What think ye of the Christ? whose son is he?

(*a*) Translated in other places 'shilling.'

They said to him, The son of David. He said to them, How 43
then doth David by the Spirit call him 'Lord,' saying,
Psa. cx. 1. 'The LORD said to my Lord, 44
Sit thou on My right hand,
Until I put thine enemies beneath thy feet'?
If David then called him 'Lord,' how is he David's son? 45
And no one was able to answer him a word; neither durst 46
any one from that day forth question him again.

23

THEN Jesus spoke to the multitudes and to his disciples, 1
Mal. ii. 7. saying, The scribes and the Pharisees sit in Moses' seat; 2
therefore do and observe whatsoever they bid you; but do not 3
Rom. ii. 21. ye according to their works; for they say, and do not. They 4
Acts xv. 10. bind heavy burdens, and lay them on men's shoulders; but
they themselves will not move them with their finger. But 5
Matt. vi. 1. they do all their works to be seen by men; they make broad
Num. xv. 38. their phylacteries, and enlarge their fringes, and love the 6
best places at feasts, and the front seats in the synagogues,
and greetings in the markets, and to be called by men, 7
'Rabbi' (*a*).
Jas. iii. 1. But be not ye called Rabbi; for, one is your Teacher; 8
and ye are all brethren. And call no one upon earth 9
Matt. vi. 9. your father; for One is your Father, the heavenly One.
Neither be ye called masters; for one is your Master, 10
even the Christ. But he who is greatest among you 11
Pro. xv. 33. shall be your minister. And whosoever shall exalt himself 12
will be humbled; and he who shall humble himself will be
exalted.
But alas for you, scribes and Pharisees, hypocrites! For 13
ye shut the kingdom of heaven against men; for ye neither
go in yourselves, nor do ye suffer to go in those who are
entering (*b*). Alas for you, scribes and Pharisees, hypocrites! 15
for ye compass sea and land to make one convert, and when
John viii. 44. he becomes one, ye make him twofold more a child of hell
than yourselves.
Alas for you, ye blind guides, who say, 'Whosoever 16

(*a*) *i.e.* Teacher, or Master.
(*b*) Some MSS. give (v. 14), 'Alas for you, Scribes and Pharisees, hypocrites! for ye devour widows' houses, and for a pretence make long prayers; therefore ye will receive greater condemnation.'

sweareth by the sanctuary, it is nothing; but whosoever
17 sweareth by the gold of the sanctuary, he is bound.' Ye
fools and blind! which is greater, the gold, or the sanctuary
18 which sanctifieth the gold? And, 'Whosoever sweareth by
the altar, it is nothing; but whosoever sweareth by the gift
19 which is upon it, he is bound.' Ye blind! which is greater,
20 the gift, or the altar which sanctified the gift? There- Ex. xxix. 37.
fore whoso sweareth by the altar, sweareth by it and by
21 all things thereon. And whoso sweareth by the sanctuary, 2 Chron. vi. 2.
22 sweareth by it and by Him who dwelleth therein. And he
who sweareth by heaven, sweareth by the throne of God Matt. v. 34.
and by Him who sitteth thereon.
23 Alas for you, scribes and Pharisees, hypocrites! for ye Luke xi. 42.
pay tithe of mint and anise and cummin, but omit the
weightier matters of the Law,—justice, mercy, and faithful-
ness; but these ye ought to have done, while not omitting
24 the others. Ye blind guides, who strain out a gnat, and
swallow a camel!
25 Alas for you, scribes and Pharisees, hypocrites! for ye Mark vii. 4.
make clean the outside of the cup and of the platter, but
26 inside they are filled from extortion and excess. Thou blind
Pharisee, cleanse first the inside of the cup, that the outside
also of it may become clean.
27 Alas for you, scribes and Pharisees, hypocrites! for ye Luke xi. 44.
are like whited sepulchres which indeed appear beautiful
outwardly, but within are full of dead men's bones and
28 of all uncleanness. Even so ye also outwardly appear
righteous to men, but within ye are full of hypocrisy and
iniquity.
29 Alas for you, scribes and Pharisees, hypocrites! for ye Acts vii. 52.
build the tombs of the prophets, and adorn the sepulchres
30 of the righteous, and say, If we had lived in the days of our
fathers, we would not have been accomplices with them in
31 the blood of the prophets. Wherefore ye testify against
yourselves, that ye are the children of those who slew the 1 Thess. ii. 15.
32 prophets. Fill ye up then the measure of your fathers.
33 Serpents, brood of vipers! how can ye escape the judgment
of hell?
34 Wherefore, behold, I send forth to you prophets and wise
men and scribes; some of them ye will kill and crucify,

and some of them ye will scourge in your synagogues, and
persecute from city to city; that upon you may come all 35
Gen. iv. 8. 2 Chr. xxiv. 21. the righteous blood shed upon the earth, from the blood of
Abel the righteous, unto the blood of Zachariah (son of
Barachiah), whom ye slew between the sanctuary and the
altar. Verily, I say to you, All these things will come upon 36
this generation.
Luke xiii. 34. O Jerusalem, Jerusalem! thou that killest the prophets, 37
and stonest those who are sent to thee, how often I would
have gathered together thy children, even as a hen gathereth
her chickens under her wings! But ye would not. Behold, 38
Jer. xii. 7. Jer. xxii. 5. your House is left to you (*a*). For I say to you, ye shall 39
not see me henceforth, till ye shall say, 'Blessed is he
who cometh in the name of the Lord.'

AND Jesus went out, and departed from the temple; 1 24
and his disciples came to him to show him the buildings
of the temple. And he answered and said to them, See 2
1 Kings ix. 7. ye not all these things? Verily, I say to you, there will
not be left here one stone upon another which will not be
thrown down.
And as he sat upon the Mount of Olives, the disciples came to 3
1 Thess. v. 1. him privately, saying, Tell us, when these things will be; and
what is the sign of thy coming, and of the end of the age.
Col. ii. 8. And Jesus answered and said to them, Take heed lest any 4
one deceive you. For many will come in my name, saying, I 5
Jer. xiv. 14. am the Christ; and will deceive many. And ye will hear of 6
wars and rumours of wars; see that ye be not troubled; for
these things must come to pass, but the end is not yet. For
nation will rise against nation, and kingdom against kingdom; 7
and there will be famines and earthquakes in divers places.
All these are the beginning of sorrows. 8
Then they will deliver you up to be afflicted, and will kill 9
you; and ye will be hated by all nations for my name's
sake. And then many will fall away, and will betray each 10
other, and will hate each other. And many false prophets 11
2 Pet. ii. 1. will arise, and will deceive many. And because iniquity 12
will abound, the love of most will become cold.

(*a*) Some MSS. add, 'desolate.'

13 But he who endureth to the end, the same shall be saved.
14 And this gospel of the kingdom will be preached in all the Matt. xxviii. 19.
world for a witness to all nations; and then will the end come.
15 Therefore when ye shall see standing in the holy place the Dan. viii. 13. Dan. ix. 27.
abomination of desolation spoken of through Daniel the pro- Dan. xi. 31.
16 phet, (whoso readeth, let him understand ;) then let those who Dan. xii. 11.
17 are in Judæa flee to the mountains; let not him who is on
the house-top come down to take his goods out of his house;
18 neither let him who is in the field turn back to take his
19 garment. But alas for those who are with child, and those Luke xxiii. 29.
20 who give suck, in those days! And pray ye that your flight
21 be not in the winter, neither on a Sabbath; for there will
be then great tribulation, such as, since the beginning of the
world, hath not been until now; no, nor ever again will be.
22 And unless those days should be shortened, there would Isa. lxv. 8.
no flesh be saved; but, for the sake of the elect, those days
will be shortened.
23 Then if any one shall say to you, Lo, here is the Christ,
24 or, Here; believe it not. For there will arise false Christs Deut. xiii. 1.
and false prophets, who will show great signs and wonders;
25 so as to deceive, if possible, even the elect. Behold, I have
26 told you beforehand. Wherefore if they shall say to you,
'Behold, he is in the wilderness,' go not forth; 'Behold, he
27 is in the inner chambers,' believe it not. For, as the light- Zec. ix. 14.
ning cometh out of the east and appeareth even unto the
west, so will the coming of the Son of Man be.
28 Wherever the carcase is, there will the vultures be gathered
together.
29 Immediately after the tribulation of those days the sun will Isa. xiii. 9. Eze. xxxii. 7.
be darkened, and the moon will not give her light; and the stars Joel. iii. 15.
will fall from the heavens, and the powers of the heavens
30 will be shaken; and then will appear the sign of the Son of
Man in the heavens. And then will all the tribes of the
earth mourn; and they will see the Son of Man coming on the
31 clouds of the heavens with power and great glory. And he
will send forth his angels with a great trumpet.
And they will gather his elect from the four winds, from
one end of the heavens to the other.
32 Now learn from the fig tree its parable: When its branch Luke xxi. 29.
has now become tender and putteth forth its leaves, ye know

that summer is nigh; so likewise ye, when ye shall see all 33
these things, know that he is nigh, even at the doors. Verily, 34
I say to you, this generation will not pass away, till all these
things have come to pass. The heavens and the earth will 35
pass away, but my words will not pass away.
But of that day and hour knoweth no one, no, not the 36
angels of heaven; neither the Son, but the Father only.
Gen. vii. 4. For as the days of Noah were, so will the coming of the 37
Son of Man be. For, as in those days which were before the 38
flood they were eating and drinking, marrying and giving
in marriage, until the day when Noah entered the ark; and 39
they knew not until the flood came and took them all away;
so will also the coming of the Son of Man be. Then two 40
men will be in the field; one is taken, and one is left.
Two women will be grinding at the mill; one is taken, and 41
one is left.
Therefore watch; for ye know not on what day your 42
Lord cometh.
Luke xii. 39. But know this, that if the householder had known in what 43
watch the thief would come, he would have been on watch,
and would not have suffered his house to be broken into.
Therefore be ye also ready; for, in such an hour as ye 44
think not, the Son of Man cometh.
Matt. xiii. 52. Who then is the faithful and prudent servant, whom his 45
lord made ruler over his household, to give them their food
Matt. xxv. 21. in due season? Blessed is that servant, whom his lord when 46
he cometh shall find so doing. Verily, I say to you, he will 47
make him ruler over all his goods. But if that evil servant 48
shall say in his heart, My lord tarrieth; and shall begin 49
to smite his fellowservants, and shall eat and drink with
1 Thess. v. 3. the drunken; the lord of that servant will come in a day 50
when he looketh not for him, and in an hour when he
is not aware; and will cut him asunder (*a*), and appoint 51
him his portion with the hypocrites; there will be weeping
and gnashing of teeth.
Then will the kingdom of heaven be likened unto ten vir- 1 25
Psa. xlv. 14. gins, who took their torches and went forth to meet the bride-

(*a*) Possibly, a hyperbolical expression for 'scourging.' But his having his portion with the unfaithful does not imply that he survives; *their* portion is a violent death.

2 groom. And five of them were foolish, and five were wise.
3 For the foolish took their torches, but took no oil with them;
4 whereas, the wise took oil in their vessels with their torches.
5 While the bridegroom tarried, they all slumbered and slept.
6 And at midnight a cry has come, Behold, the bridegroom! Dan. vii. 13.
7 go ye out to meet him! Then all those virgins arose and Amos. iv. 12.
8 trimmed their torches. And the foolish said to the wise,
9 Give us of your oil; for our torches are going out. But the
wise answered, saying, Nay, lest there be not enough for us
and for you; go ye rather to those who sell, and buy for your-
10 selves. And while they went to buy. the bridegroom came;
and those who were ready went in with him to the marriage;
11 and the door was shut. Afterwards came also the other
12 virgins, saying, Lord, Lord, open to us! But he answered Heb. iii. 19.
and said, Verily, I say unto you, I know you not.
13 Watch therefore, for ye know neither the day nor the hour.
14 For it is like a man going into a far country, who
called his own servants, and delivered to them his goods.
15 And to one he gave five talents (*a*), to another two, and to Rom. xii. 6.
another one; to each according to his particular ability;
16 and took his journey. Straightway he who had received the
five talents went and traded with them, and gained other
17 five. Likewise he who had received the two, gained other
18 two. But he who had received the one, went and dug the
ground, and hid his lord's money.
19 After a long time the lord of those servants came, and Matt. xviii. 23.
20 reckoned with them. And he who had received the five
talents came and brought five other talents, saying, Lord,
thou didst deliver to me five talents; behold, I gained five
21 other talents. His lord said to him, Well done, good and Luke xii. 44.
faithful servant; thou wast faithful over a few things, I will
make thee ruler over many things; enter thou the joy of
22 thy lord. He also who had received the two talents came
and said, Lord, thou deliveredst to me two talents; behold,
23 I gained two other talents. His lord said to him, Well done,
good and faithful servant; thou wast faithful over a few
things, I will make thee ruler over many things; enter thou
the joy of thy lord.
24 Then he who had received the one talent came and said,

(*a*) See note (*b*), p. 36.

Job xxi. 15. Lord, I knew thee that thou art a hard man, reaping where
thou hast not sown, and gathering where thou hast not
scattered; and I was afraid, and went and hid thy talent 25
in the earth; lo, thou hast thy own. His lord answered 26
Pro. xxvi. 13. and said to him, Thou wicked and slothful servant, knewest
thou that I reap where I sowed not, and gather where I
scattered not? Therefore thou oughtest to have put my 27
moneys to the exchangers (*a*), and on my coming I should
have received mine own with interest. Take therefore 28
the talent from him, and give it to him who hath the ten
Matt. xiii. 12. talents. For, to every one who hath shall be given, and he 29
shall have abundance; but from him who hath not, even
that which he hath shall be taken away.

Matt. viii. 12. And cast ye the unprofitable servant into the outer 30
darkness; there will be wailing and gnashing of teeth.

Matt. xvi. 27. WHEN the Son of Man shall come in his glory, and all 31
the angels with him, he will sit upon the throne of his
glory; and before him will be gathered all nations; and 32
he will separate them one from another, as a shepherd
separateth his sheep from the goats; and he will set the 33
sheep at his right hand, but the goats at his left.

Psa. cxv. 15. Then the King will say to those at his right hand, Come, 34
ye blessed of my Father, inherit the kingdom prepared for you
Isa. lviii. 7. from the foundation of the world; for I was hungry and ye 35
gave me food; I was thirsty and ye gave me drink; I was a
stranger, and ye sheltered me; naked, and ye clothed me; I 36
was sick, and ye visited me; I was in prison, and ye came to me.

Then will the righteous answer him, saying, Lord, when 37
saw we thee hungry, and fed thee? or thirsty, and gave thee
drink? when saw we thee a stranger, and sheltered thee? 38
or naked, and clothed thee? or when saw we thee sick, or 39
in prison, and went to thee? And the King will answer 40
Pro. xix. 17. and say to them, Verily, I say to you, inasmuch as ye did
it to one of the least of these my brethren, ye did it to me.

Psa. vi. 8. Luke xiii. 27. Then will he say also to those at the left hand, Depart 41
from me, ye cursed, into the everlasting fire prepared for the
devil and his angels; for I was hungry, and ye gave me no 42
food; I was thirsty, and ye gave me no drink; I was a 43

(*a*) *Or* money-lenders.

stranger, and ye sheltered me not; naked, and ye clothed me
44 not; sick, and in prison, and ye visited me not. Then will
they also answer, saying, Lord, when saw we thee hungry,
or thirsty, or a stranger, or naked, or sick, or in prison, and
45 did not minister to thee? Then he will answer them, saying, Zec. iv. 5.
Verily, I say to you, inasmuch as ye did it not to one of the
least of these, ye did it not to me.
46 And these will go away into eternal punishment; but the
righteous into eternal life.

26 1 When Jesus had finished all these sayings, he said to his
2 disciples, Ye know that after two days cometh the Passover; Mark xiv. 1.
and the Son of Man is being betrayed to be crucified.
3 Then the high priests and the elders of the people came
together to the court of the High Priest, who was called
4 Caiaphas; and they consulted how they might take Jesus by Psa. ii. 2.
5 subtilty, and kill him. But they said, Not during the feast,
lest there be a tumult among the people.
6 Now, when Jesus was in Bethany, in the house of Simon
7 the leper, there came to him a woman having an alabaster John xi. 2.
cruse of very precious ointment; and she poured it on his
8 head as he reclined at table. But when the disciples saw it,
they were indignant, saying, To what purpose is this waste?
9 For this might have been sold for much, and given to some
10 of the poor. But Jesus understood, and said to them, Why
trouble ye the woman? she hath wrought a good work on me.
11 For ye have the poor always with you; but me ye have not Deut. xv. 11.
12 always. For, in that she poured this ointment on my body,
13 she did it to prepare me for my burial. Verily, I say to
you, wheresoever this gospel shall be preached in the whole
world, there also this which she hath done shall be told for
a memorial of her.
14 Then one of the Twelve, he who was called Judas Iscariot, Matt. x. 4.
15 went to the high priests, and said, What are ye willing to Zec. xi. 12.
give me? and I will deliver him up to you. And they
16 agreed with him for thirty pieces of silver. And from that
time he sought opportunity to betray him.

17 NOW, on the first day of the feast of unleavened bread the Ex xii. 18.
disciples came to Jesus, saying, Where wouldst thou that we

prepare for thee to eat the Passover. He said, Go into the 18
city to such a one, and say to him, The Master saith, My
time is at hand; I will keep the Passover with my disciples
at thy house. And the disciples did as Jesus had appointed 19
them; and they made ready the Passover.
Now, when the evening had come, he sat at table with the 20
Psa. xli. 9. twelve disciples. And while they were eating, he said, Verily, 21
I say to you, one of you will betray me. And they were exceed- 22
ingly sorrowful, and began each to say to him, Lord, is it I?
And he answered and said, He who dipped his hand with me 23
in the dish, the same will betray me. The Son of Man goeth 24
as it is written of him; but alas for that man by whom the
Son of Man is betrayed! it had been good for that man if
he had not been born. Then Judas (who betrayed him) 25
answered and said, Rabbi, is it I? He said to him, Truly
hast thou spoken.
1 Cor. xi. 23. AND while they were eating, Jesus took bread, and 26
blessed, and broke, and gave to the disciples, and said, Take,
eat; this is my body. And he took a cup, and gave thanks, 27
and gave to them, saying, Drink ye all from it; for this is 28
Jer. xxxi. 31. my blood of the covenant, the blood which is being shed for
many for remission of sins. But I say to you, Henceforth, 29
I shall drink of this fruit of the vine no more, until that day
when I drink it new with you in my Father's kingdom.
And when they had sung a hymn, they went out to the 30
Mount of Olives. Then Jesus said to them, All ye will 31
Zec. xiii. 7. fall away from me this night; for it is written, 'I will smite
the shepherd, and the sheep of the flock will be scattered
Matt. xxviii. 7. abroad.' But after I have risen, I will go before you into 32
Galilee. Peter answered and said to him, Though all 33
should fall away from thee, yet I will never fall away.
Jesus said to him, Verily, I say to thee, This night, before 34
the cock crow, thou wilt disown me thrice. Peter said to 35
him, Though I should have to die with thee, yet I will not
disown thee. Likewise also said all the disciples.

THEN Jesus went with them to a plot called Geth- 36
semane, and said to the disciples, Sit ye here, while I go
and pray yonder. And he took with him Peter and the two 37
Psa. cxvi. 3. sons of Zebedee, and began to be sorrowful and sore troubled.

38 Then he said to them, My soul is exceedingly sorrowful,
39 even unto death; tarry ye here, and watch with me. And
he went forward a little, and fell on his face and prayed, Heb. v. 7.
saying, My Father, if it is possible, let this cup pass from
me; nevertheless, not as I will, but as Thou willest.
40 And Jesus came to the disciples, and found them asleep,
and said to Peter, What, could ye not watch with me one
41 hour? Watch and pray, that ye enter not into temptation; Mark xiii. 33.
42 the spirit indeed is willing (*a*), but the flesh is weak. He
went away the second time, and prayed, saying, My Father,
if this may not pass away from me, unless I drink it, Thy
43 will be done! And he came again and found them asleep,
44 for their eyes were heavy. And he left them and went away 2 Cor. xii. 8.
again, and prayed the third time, saying the same words again.
45 Then he came to the disciples, and said to them, Sleep (*b*) on,
now, and take your rest! Behold, the hour has come, and
46 the Son of Man is betrayed into the hands of sinners. Rise,
let us be going; behold, he who betrayeth me is at hand.
47 AND while he was yet speaking, Judas, one of the Twelve,
came, and with him a great crowd with swords and staves,
48 from the high priests and elders of the people. Now, he
who betrayed him had given them a sign, saying, Whom- 2 Sam. iii. 27.
49 soever I shall kiss, that same is he; hold him fast. And
forthwith he came to Jesus, and said, Hail, Rabbi! and
50 kissed him eagerly. And Jesus said to him, Friend, where-
fore hast thou come? (*c*) Then they came and laid hands on
Jesus, and took him.
51 And one of those who were with Jesus stretched out
his hand and drew his sword, and struck the servant of the
52 High Priest, and smote off his ear. Then Jesus said to
him, Put back thy sword into its place; for all who take the
53 sword will perish by the sword. Or thinkest thou that I
could not call upon my Father, and he would instantly give
54 me more than twelve legions of angels? But how then Luke xxiv. 26.
would the Scriptures be fulfilled, that thus it must be? Gen. iii. 15.
55 In that hour Jesus said to the crowds, Have ye come out
as against a robber, with swords and staves, to take me? I

(*a*) *Or* eager. (*b*) *Or*, Do ye sleep (a question).
(*c*) *Or*, *Do* that for which thou hast come.

sat daily in the temple teaching, and ye took me not. But 56
Isa. liii. 5. all this has come to pass that the scriptures of the prophets
may be fulfilled.
Then all the disciples forsook him, and fled.

Mark xiv. 53. AND they who had laid hold of Jesus led him away to 57
Caiaphas, the High Priest's, where the scribes and the elders
were assembled. But Peter followed him afar off to the 58
High Priest's court, and went in, and sat with the servants,
to see the end.
Now, the high priests and all the council sought for 59
Psa. xxvii. 12. false testimony against Jesus, to put him to death, but found 60
none, though many false witnesses came. But afterwards
John ii. 19. came two who said, This man said, I am able to destroy 61
the sanctuary of God, and to rebuild it within three days.
And the High Priest arose and said to him, Thou answerest 62
Isa. liii. 7. nothing; what is it which these witness against thee? But
Jesus held his peace. And the High Priest said to him, I 63
adjure thee by the Living God, that thou tell us whether
thou art the Christ, the Son of God. Jesus said to him, 64
Thou hast said (*a*). But I say to you, Hereafter ye will
see the Son of Man sitting at the right hand of power, and
coming on the clouds of the heavens.
Lev. xxiv. 16. Then the High Priest rent his clothes, saying, He hath 65
spoken blasphemy; what further need have we of wit-
nesses? ye have now heard the blasphemy. What think ye? 66
They answered and said, He is deserving of death (*b*). Then 67
Isa. l. 6. they spat in his face, and buffeted him; and others smote
him with the palms of their hands, saying, Prophesy unto 68
us, thou Christ, Who is he that struck thee?
Mark xiv. 66. Now, Peter was sitting outside, in the court; and a damsel 69
went to him, saying, Thou also wast with Jesus of Galilee.
But he denied before them all, saying, I know not what 70
thou sayest. And when he had gone out into the porch, 71
another damsel saw him, and said to those who were there,
This fellow was with Jesus the Nazarene. And again he 72
denied, with an oath, I do not know the man. And after a 73

(*a*) *Or*, It is as thou hast said.
(*b*) *Gr.* liablė to death. (The decision of the Sanhedrim, or High-Priests' court.)

while those who stood by went to Peter, and said, Surely
thou also art one of them; for even thy speech betrayeth thee.
74 Then he began to curse and to swear, saying, I know not the
75 man. And immediately a cock crew. And Peter remembered Luke xxii. 31.
the word that Jesus had said, Before the cock crow, thou wilt
disown me thrice. And Peter went out, and wept bitterly.

27 1 WHEN the morning had come, all the high priests and
the elders of the people took counsel against Jesus to put
2 him to death; and when they had bound him, they led him Isa. liii. 5.
away and delivered him to Pilate the Governor.
3 THEN Judas, who had betrayed Jesus, when he saw that he
was condemned, repented, and brought the thirty pieces of
4 silver to the high priests and elders, saying, I sinned in
betraying innocent blood. And they said, What is that to
5 us? see thou to it. And he cast the pieces of silver into the
6 sanctuary and departed; and went and hanged himself. But 2 Sam. xvii. 23.
the high priests took the pieces of silver, and said, It is
not lawful to put them into the treasury, for they are the
7 price of blood. And they took counsel, and bought with them
8 the potter's field, in which to bury strangers. (Wherefore
that field has been called unto this day, The field of blood (*a*).)
9 Then was fulfilled that which was spoken through Jeremiah
the prophet,

'And they took the thirty pieces of silver, Zec. xi. 13.
The price of him on whom a price was set,
Whom they of the children of Israel did price,
10 And they gave them for the potter's field,
As the Lord directed me.' Jer. xxxii. 8.

11 NOW, Jesus stood before the Governor. And the Governor
questioned him, saying, Art thou the King of the Jews?
12 But Jesus said, Thou sayest truly (*b*). And while he was
being accused by the high priests and elders, he answered
13 nothing. Then Pilate said to him, Hearest thou not how many
14 things they witness against thee? And he answered him Matt. xxvi. 63.
not a single word; so that the Governor wondered greatly.

(*a*) *Gr.* Aceldama.
(*b*) *Gr.* Thou sayest: a well-known Oriental idiom, implying adoption of the proposition laid down by the previous speaker.

Now, at the Feast the Governor was accustomed to release 15
unto the multitude (*a*) one prisoner, whom they would. And 16
they had then a notorious prisoner, called Barabbas. There- 17
fore when they were gathered together, Pilate said to them,
Whom would ye that I release to you? Barabbas? Or
Pro. xxvii. 4. Jesus who is called Christ? (For he knew that through malice 18
they had delivered him.)

While he was sitting on the judgment-seat, his wife sent 19
to him, saying, Have thou nothing to do with that righteous
man; for this day in a dream I have suffered many things
because of him.

Acts iii. 14. But the high priests and the elders persuaded the multi- 20
tudes that they should ask for Barabbas, and destroy Jesus.
The Governor answered and said to them, Which of the two 21
would ye that I release to you? And they said, Barabbas.
Pilate said to them, What shall I do then with Jesus who 22
is called Christ? They all said, Let him be crucified! And 23
he said, Why, what evil hath he done? But they cried out
the more, saying, Let him be crucified!

Deut. xxi. 6. When Pilate saw that he could not prevail, but rather 24
that a tumult was rising, he took water, and washed his
hands before the multitude, saying, I am innocent of this
Deut. xix. 10. man's blood; see ye to it. And all the people answered and 25
said, His blood be on us and on our children! Then he 26
released Barabbas to them; and when he had scourged Jesus,
he delivered him to be crucified.

Then the soldiers of the Governor took Jesus into the 27
palace, and gathered to him their whole band. And they 28
stripped him, and put on him a scarlet robe. And they 29
platted a crown of thorns, and put it on his head, and a
reed into his right hand; and they bent the knee before
him, and mocked him, saying, Hail, King of the Jews!
And they spat upon him, and took the reed and smote him 30
on the head. And after they had mocked him, they took 31
the robe off him, and put on him his own raiment, and led
him away to crucify him.

And as they went out, they found a man of Cyrene, Simon 32
by name; him they impressed to carry the cross of Jesus. 33

(*a*) *Or* mob.

And when they had come to a place called Golgotha (that
34 is to say, Place of a Skull), they gave Jesus to drink wine (*a*) Psa. lxix. 21.
mingled with gall; and when he had tasted, he would not
35 drink. And having crucified him, they parted his garments, Psa. xxii. 18.
casting lots.
36, 37 And sitting down they kept watch over him there; and
they set up, written above his head, the charge against him,

**This is Jesus
The King of the Jews.**

38 Then were two robbers crucified with him, one at his Isa. liii. 12.
right hand and the other at his left.
39 And those who passed by reviled him, wagging their heads Psa. xxii. 7.
40 and saying, Thou who destroyest the sanctuary and buildest
it in three days, save thyself, if thou art the Son of God,
41 and come down from the cross. Likewise the high priests,
42 with the scribes and elders, mocking him, said, He saved
others; himself he cannot save. He is the King of Israel!
let him now come down from the cross, and we will believe
43 on him. He trusted in God; let Him deliver him now, if Psa. xxii. 8.
44 He will have him; for he said, 'I am the Son of God.' The
robbers also who were crucified with him reviled him in like
manner.
45 Now, from the sixth hour, there came darkness over all the
46 land unto the ninth hour. And about the ninth hour Jesus
cried with a loud voice, saying, Eli, Eli, lama sabachthani?
(that is to say, 'My God, my God, why didst Thou forsake me?') Psa. xxii. 1.
47 Some of those who stood there, when they heard it, said,
48 This man calleth for Elijah. And straightway one of them Psa. lxix. 21.
ran, and took a sponge, and filled it with vinegar, and put it
49 on a reed, and gave him to drink. The rest said, Let him
alone, let us see whether Elijah will come to save him.
50 Jesus, when he had cried again with a loud voice, yielded
up his spirit.
51 And the veil of the sanctuary was rent into two from the Ex. xxvi. 31.
top to the bottom; and the earth trembled, and the rocks were
52 rent; and the graves were opened; and many bodies of the

(*a*) *Or* (A.V., following some ancient authorities) vinegar.

saints who had fallen asleep were raised; and they came 53
out of the graves after his resurrection, and went into the
holy city, and appeared to many.

Mark xv. 39. Now, when the centurion and those who were with him 54
watching Jesus, saw the earthquake and those things which
were happening, they feared greatly, saying, Truly this was
a son of God.

And many women were there, looking on from afar, those 55
who had followed Jesus from Galilee, ministering to him;
among whom were Mary the Magdalene, (a) and Mary the 56
mother of James and Joseph, and the mother of the sons of
Zebedee.

Luke xxiii. 50. WHEN the evening had come, a rich man named Joseph, 57
of Arimathæa, who also himself had been a disciple of
Jesus, went to Pilate, and begged the body of Jesus.
Then Pilate commanded that it should be delivered. And 58
Isa. liii. 9. Joseph took the body, and wrapped it in clean linen, and 59
laid it in his own new tomb, which he had hewn out in the 60
rock; and he rolled a great stone to the door of the tomb,
and departed. And Mary the Magdalene and the other 61
Mary were there, sitting over against the sepulchre.

Now, the next day, which is the one following the Prepara- 62
tion, the high priests and the Pharisees came together to
Luke xxiv. 6. Pilate, saying, Sir, we remember that this deceiver said while 63
he was yet alive, After three days I will rise. Command 64
therefore that the sepulchre be secured until the third day,
lest the disciples go and steal him away and say to the
people, He has risen from the dead; so the last error will be
worse than the first. Pilate said to them, Ye have a guard; 65
Dan. vi. 17. go your way, make it as secure as ye can. So they went 66
with the guard, and made the sepulchre secure, and sealed
the stone.

28

AND, late on the Sabbath, as it began to dawn towards the 1
Matt. xxvii. 56. first day of the week, Mary the Magdalene and the other Mary
went to see the sepulchre. And, lo, there was a great earth- 2
quake; for an angel of the Lord descended from heaven,

(a) *i.e.* of Magdala.

3 and came and rolled away the stone, and sat upon it. His
appearance was like lightning, and his raiment white as
4 snow; and for fear of him the guards trembled and became
5 as dead men. And the angel answered and said to the
women, Fear ye not! for I know that ye seek Jesus, who
6 was crucified. He is not here; for he has risen, as he said. Matt. xxvii. 63.
7 Come, see the place where he lay; and go quickly and tell
his disciples that he has risen from the dead; and, lo, he
goeth before you into Galilee; there ye will see him; lo, I
have told you.
8 And they departed quickly from the sepulchre with fear
9 and great joy; and ran to take word to his disciples. And, John xx. 19.
lo, Jesus met them, and said, Hail! (*a*) And they went
to him and held him by the feet and worshipped him.
10 Then Jesus said to them, Be not afraid! Go, tell my Heb. ii. 11.
brethren to go into Galilee; and there they shall see me.
11 Now, while they were going, some of the guard went into
the city, and told the high priests all that had happened.
12 And when they had assembled with the elders and taken
counsel, they gave a large sum of money to the soldiers,
13 saying, Say ye, 'His disciples came by night, and stole him
14 away while we slept.' And if this come to the Governor's Matt. xxvii. 64.
15 ears, we will persuade him, and secure you. So they
took money, and did as they were instructed. And that
saying has been commonly reported among the Jews unto
this day.

16 But the eleven disciples departed into Galilee, to the
17 mountain where Jesus had appointed them. And when they
18 saw him, they worshipped; but some doubted. And Jesus
went and spoke to them, saying, All authority has been Matt. xi. 27.
19 given me in heaven and on earth. Go ye and make disciples
of (*b*) all the nations: baptizing them into (*c*) the name of the
20 Father, and of the Son, and of the Holy Spirit; teaching Acts ii. 42.
them to observe all things, whatsoever I commanded you;
and, lo, I am with you always (*d*), even unto the end of Matt. xviii. 20.
the age.

(*a*) *Or* (lit.) Rejoice! (the common form of greeting).
(*b*) *Or* teach. (*c*) *Or* in. (*d*) *Gr.* every day.

THE GOSPEL ACCORDING TO

MARK

1

THE beginning of the gospel of Jesus Christ. As it is 1
written in Isaiah the prophet (*a*), 2
Mal. iii. 1. 'Behold, I send My messenger before thy face,
Who shall prepare thy way;'
Isa. xl. 3. 'The voice of one crying in the wilderness, 3
Prepare ye the way of the LORD,
Make His paths straight,'
Matt. iii. 1. —there came John the Baptizer in the wilderness, preaching 4
Lev. xxvi. 40. a baptism of repentance unto forgiveness of sins. And all 5
the country of Judæa and all they of Jerusalem went out to
and were baptized by him in the river Jordan, confessing
their sins. And John was clad in camels' hair, with a 6
leather girdle about his loins; and his food was locusts and
wild honey. And he preached, saying, There cometh after 7
me he who is mightier than I; the thong of his sandals
I am not fit to stoop down and loosen. I baptized you with 8
Joel ii. 28. water; but he will baptize you with the Holy Spirit.

In those days JESUS came from Nazareth of Galilee, and 9
was baptized in the Jordan by John. And forthwith on 10
coming up from (*b*) the water, he saw the heavens parting
asunder, and the Spirit descending, like a dove, upon him.
Psa. ii. 7. And there came a voice from heaven—THOU ART MY BELOVED 11
SON, IN THEE I AM WELL PLEASED.
AND immediately the Spirit urged him forth into the wilder- 12
ness. And he was in the wilderness forty days, being tempted 13
by Satan, and was with the wild beasts; and angels ministered
to him.

Matt. iv. 23. NOW, after John had been cast into prison, Jesus went 14
into Galilee, preaching the gospel of GOD, and saying, The 15
time is fulfilled, and the kingdom of GOD is at hand;
repent ye and believe in the gospel.
Matt. iv. 18. And, as he passed along by the Sea of Galilee, he saw 16

(*a*) Some authorities have 'in the prophets.' (*b*) *Or* out of.

Simon, and Andrew his brother, casting a net into the sea;
17 for they were fishers. And Jesus said to them, Follow me,
18 and I will make you fishers of men. And straightway they
left the nets and followed him.
19 AND when he had gone a little further, he saw James
the son of Zebedee, and John his brother, who were in
20 the boat mending the nets. And straightway he called
them; and they left their father Zebedee in the boat with
the hired servants, and went after him.

21 AND they entered Capernaum; and immediately on the
22 Sabbath he began to teach in the synagogue. And they Matt. vii. 28.
were astonished at his teaching; for he taught them as one
having authority, and not as the scribes.
23 And straightway there was in their synagogue a man with Luke iv. 33.
24 an unclean spirit; and he cried out, saying, What have we
to do with thee, Jesus the Nazarene? (*a*) Hast thou come
25 to destroy us? I know thee who thou art, the Holy One of
God. And Jesus rebuked him, saying, Hold thy peace, and
26 come out of him. And the unclean spirit tore (*b*) him, and
27 cried with a loud voice, and came out of him. And they
were all amazed, so that they reasoned together, saying,
What is this? A new teaching, with authority! He com-
28 mands even the unclean spirits, and they obey him. And
immediately the fame of him went out everywhere into all
the region of Galilee round about.
29 AND forthwith, when they had gone out of the synagogue,
they, with James and John, entered the house of Simon and
30 Andrew. Now Simon's wife's mother lay in a fever, and Matt. viii. 14.
31 immediately they told him about her. And he came to her
and took her by the hand, and raised her up; and the fever
left her; and she began to minister to them.
32 And at even, when the sun had set, they brought to him
all who were ill, and those who were possessed by evil spirits.
33, 34 And all the city gathered together at the door. And he healed
many who were ill with divers diseases, and cast out many evil
spirits; and suffered them not to speak, because they knew him.
35 AND in the morning, rising up a great while before day,

(*a*) *Or* of Nazareth (so elsewhere). (*b*) *Or* convulsed.

he went out, and departed into a solitary place, and there
prayed. And Simon and they who were with him followed 36
him, and when they had found him, they said to him, They are 37
Isa. lxi. 1. all seeking thee. And he said, Let us go elsewhere, into the 38
neighbouring towns, that I may preach therein also; for to
that end I came forth. And he went into their synagogues 39
throughout all Galilee, preaching and casting out evil spirits.

Matt. viii. 2. AND there came to him a leper, who besought him, 40
falling on his knees, and saying to him, If thou wilt, thou
canst cleanse me. And Jesus, moved with compassion, 41
stretched forth his hand and touched him, and said to him,
Psa. xxxiii. 9. I will it; be thou cleansed. And forthwith, the leprosy 42
departed from the man, and he was cleansed. And having 43
Lev. xiv. 2. strictly charged him, Jesus forthwith sent him away, and 44
said to him, See that thou say nothing to any one; but go,
show thyself to the priest, and offer for thy cleansing those
things which Moses commanded, for a testimony to them.
But he went out and began to publish it much, and to blaze 45
abroad the matter, so that Jesus could no more openly enter
the city, but was without in desert places; and the people
came to him from every quarter.

AND after some days he again entered Capernaum; and 1 2
it was noised that he was in the house. And many were 2
gathered together, so that there was not room for them, no,
Psa. xl. 9. not about the door; and he spoke the word to them.
And men came to him, bearing one sick with the palsy (*a*), 3
who was carried by four. And as they could not, for the 4
crowd, bring him to Jesus, they stripped off the roofing
where he was; and when they had torn it away, they let
Acts xiv. 9. down the bed whereon the palsied man was lying. And 5
when Jesus saw their faith he said to the sick with the palsy,
Son, thy sins are forgiven.
Now, certain of the scribes were sitting there, and reason- 6
ing in their hearts, 'Why doth this man speak thus? he 7
blasphemeth; who can forgive sins but one, even God?'
And immediately Jesus perceived in his spirit that they 8
so reasoned among themselves, and he said to them, Why

(*a*) *Or* paralysed (so elsewhere).

9 reason ye thus in your hearts? Which is easier, to say to
the palsied man, Thy sins are forgiven? or to say, Arise,
10 take up thy bed, and walk? But that ye may know that Acts v. 31.
the Son of Man hath authority on earth to forgive sins,
11 (he said to the sick with the palsy,) I say to thee, arise,
12 take up thy bed, and go to thy house. And he arose, took
up his bed immediately, and went forth before them all; John vii. 31.
so that they were all amazed; and they glorified GOD,
saying, We never saw anything like this.

13 AND he went forth again by the sea side; and all the
14 multitude resorted to him, and he taught them. Now, as he
passed along, he saw Levi the son of Alphæus sitting at the
place of toll, and said to him, Follow me. And he arose and
15 followed him. And it came to pass that as Jesus sat at Matt. ix. 9.
table in Levi's house, many collectors (*a*) and outcasts also
sat with Jesus and his disciples; for there were many,
16 and they followed him. And the scribes of the Pharisees,
when they saw him eating with the outcasts and collectors,
said to his disciples, How is it that he eateth with the
17 collectors and outcasts? And Jesus heard it, and said to Luke v. 31.
them, Not those who are strong have need of the physician,
but those who are ill; I came to call, not the righteous, but
sinners.
18 AND the disciples of John and the Pharisees were fasting;
and some came and said to Jesus, Why do the disciples of John
and the disciples of the Pharisees fast, but thy disciples fast
19 not? Jesus said to them, Can the companions of the bride- Matt. xxv. 1.
chamber fast while the bridegroom is with them? as long as
20 they have the bridegroom with them, they cannot fast. But
days will come when the bridegroom will be taken away
from them; and in that day they will fast.
21 No one seweth a patch of undressed cloth on an old gar-
ment; else the filling taketh from it, the new from the old,
22 and a worse rent is made. And no one putteth new wine Job xxxii. 19.
into old wine-skins; else the new wine will burst the skins,
and the wine and the skins are lost; but they put new wine
into fresh skins.

(*a*) *Or* tax-collectors (so elsewhere).

AND he went through the corn-fields on the Sabbath; 23
and his disciples as they went began to pluck the ears of
corn (*a*). And the Pharisees said to him, Behold, why do 24
they on the Sabbath that which is not lawful? And he said 25
1 Sam. xxi. 6. to them, Did ye never read what David did when he and
they who were with him had need and were hungry?
how he went into the house of God in the days of Abiathar 26
the High Priest, and ate the showbread, to eat which is not
lawful except for the priests, and gave also to those who
were with him?
Neh. ix. 14. And he said to them, The Sabbath was made for man, 27
and not man for the Sabbath; therefore the Son of Man 28
is Lord of the Sabbath also.

3

AND again he entered the synagogue; and a man was there 1
whose hand was withered. And they watched Jesus, whether 2
he would cure him on the Sabbath; that they might accuse
him. And he said to the man who had the withered hand, 3
Hos. vi. 6. Stand forth in the midst. And Jesus said to them, Is it lawful 4
on the Sabbath to do good, or to do evil? to save life, or
to kill? But they held their peace. Then, looking round 5
about on them with anger, being grieved at the hardness of
their hearts, he said to the man, Stretch out the hand! And
Luke xiii. 14. he stretched it out; and his hand was restored. And the 6
Pharisees went out straightway, together with the Herodians,
and took counsel against Jesus, how they might destroy him.
Matt. xii. 15. But Jesus with his disciples withdrew to the sea; and a 7
great multitude from Galilee followed. And from Judæa,
and from Jerusalem, and from Idumæa, and from across the 8
Jordan, and from around Tyre and Sidon, a great multitude,
when they had heard what great (*b*) things he was doing,
came to him.
Matt. xiv. 13. And he spoke to his disciples that a small boat should wait 9
on him, because of the crowd, lest they should throng him.
For he had cured many; insomuch that as many as had dis- 10
eases pressed upon him to touch him. And unclean spirits, 11
when they saw him, fell down before him and cried out, saying,
Matt. xiv. 33. Thou art the Son of God. And he strictly charged them that 12
they should not make him known.

(*a*) *Or* wheat. (*b*) *Or* how many.

13 AND he went up on to the mountain, and called to him John xv. 16.
14 whom he would; and they came to him. And he appointed
twelve, that they might be with him, and that he might send
15 them forth to preach, and to have authority to cast out evil
16 spirits. So he appointed the twelve: Simon, to whom he John i. 42.
17 gave the name Peter; and James the son of Zebedee, and
John the brother of James, (and he named them Boanerges, Isa. lviii. 1.
18 which is, Sons of Thunder); and Andrew and Philip and
Bartholomew, and Matthew and Thomas, and James the son
of Alphæus, and Thaddæus, and Simon the Cananæan (*a*),
19 and Judas Iscariot, who also betrayed him.
20 AND he went into a house. And they could not so much
as eat bread, the multitude having come together again.
21 And when his kinsmen heard it, they went forth to lay
hold on him; for they said, He is beside himself. Hos. ix. 7.
22 Now, the scribes who came down from Jerusalem said, He
hath Beelzebub; and by the prince of the evil spirits he
23 casteth out evil spirits (*b*). And Jesus called the scribes to
him, and said to them in parables, How can Satan cast
24 out Satan? And if a kingdom is divided against itself,
25 that kingdom cannot stand. And if a house is divided
26 against itself, that house will not be able to stand. And if
Satan has risen up against himself, and is divided, he cannot
27 stand, but hath an end. But no one can enter a strong man's Isa. xlix. 24.
house and plunder his goods unless he first bind the strong
28 man; and then he will plunder his goods. Verily, I say to
you, all their sinful deeds and their blasphemies, howsoever
they shall blaspheme, will be forgiven to the children of men;
29 save that he who shall blaspheme against the Holy Spirit Heb. x. 29.
hath never forgiveness, but is guilty of an eternal (*c*) sin (*d*).
30 (Because they had said, He hath an unclean spirit.)
31 And his mother and his brothers came, and, standing out-
32 side, sent to him, calling him. And the multitude were
sitting about him; and they said to him, Behold, thy
mother and thy brothers and thy sisters are seeking for
33 thee outside. And he answered them, saying, Who are my
34 mother and brothers? And he looked round on those who sat

(*a*) *Or* Zealot. (*b*) *Gr.* demons. (*c*) *Or* age-abiding.
(*d*) *Or* is in danger of a permanent charge of wrong-doing.

about him, and said, Behold, my mother and my brothers! 35
Jas. i. 25. Whosoever doeth the will of God, the same is my brother,
and sister, and mother.

4

AND he began to teach again by the sea side; and there 1
gathered to him a very great multitude, so that he went and
sat in a boat on the sea; and the whole multitude was by
the sea, on the land.
Psa. lxxviii. 2. And he taught them many things in parables, and said to 2
them in his teaching, Hearken: The sower went out to sow; 3
and it came to pass, as he sowed, some seed fell by the way 4
side, and the birds came and devoured it. And some seed 5
fell on the rocky ground where it had not much earth; and
immediately it sprang up, because it had no depth of earth;
and when the sun was up, it was scorched; and because it 6
Jer. iv. 3. had no root, it withered away. And some seed fell among 7
the thorns, and the thorns grew up and choked it, and it
yielded no fruit. And other seeds fell on the good ground, 8
and, springing up and increasing, yielded fruit; and brought
forth, thirty-fold, and sixty-fold, and a hundred-fold.
And he said, Whoso hath ears to hear, let him hear. 9
Matt. xiii. 10. AND when he was in private, those who were about him 10
Mark iv. 2. with the twelve began to ask him about the parables. And 11
he said to them, To you is given the mystery (*a*) of the
kingdom of God; but to those who are without, all things are
done in parables; that, 'seeing they may see and not per- 12
Isa. vi. 9. ceive; and hearing they may hear and not understand; lest
at any time they should turn back and be forgiven.'
And he said to the disciples, Know ye not this parable? how 13
then are ye to know all my parables? The sower soweth 14
the word. And these are the seed by the wayside: where 15
1 Pet. v. 8. the word is sown, and when men have heard, Satan cometh
immediately and taketh away the word which was sown in
them. These, likewise, are the seed sown on the rocky 16
ground: those who, when they hear the word, immediately
Job xix. 28 receive it with gladness, but, having no root in themselves, 17
endure but for a time; afterwards, when affliction or per-
secution ariseth for the word's sake, immediately they fall

(*a*) *Or* hidden knowledge, or secret.

18 away. And others are the seed sown among the thorns:
19 those who heard the word; yet the cares of the world, and
the deceitfulness of riches, and the lusts for other things
20 enter and choke the word, and it becometh unfruitful. And Isa. xxxii. 20.
these are the seed sown on the good ground: those who hear
the word, and receive it, and bring forth fruit, thirty-fold,
and sixty-fold, and a hundred-fold.
21 And he said to them, Is the lamp brought to be put under
the bushel, or under the couch? and not to be set on the lamp-
22 stand? For there is nothing hidden, except that it may be
manifested; neither was any thing kept secret, but that it
should come to light.
23 If any one hath ears to hear, let him hear.
24 And he said to them, Take heed what ye hear; with what { 1 Pet. ii. 2. Matt. vii. 2.
measure ye mete, it will be measured to you, and yet more will
25 be given you. For, he who hath, to him will be given; and he
who hath not, from him will be taken even that which he hath.
26 AND he said, Thus is the kingdom of GOD, as if a man Matt. xiii. 24.
27 should cast seed on the earth, and should sleep and rise
night and day, and the seed should spring and grow up, he
28 knoweth not how. The earth bringeth forth fruit of itself;
first the blade, then the ear; then comes the full wheat in
29 the ear. But when the fruit is ripe, immediately he putteth
in the sickle, because the harvest has come.
30 And he said, How are we to liken the kingdom of GOD? Matt. xiii. 31.
31 or in what parable are we to set it forth? It is like a
grain of mustard seed, which, when it is sown on the earth,
32 though the smallest of the seeds which are on the earth,
yet when it is sown, grows up, and becomes the greatest
of all herbs, and shoots out great branches; so that the birds
of the heavens can roost under its shadow.
33 And with many such parables he spoke the word to them, John xvi. 12.
34 as they were able to hear it. But without a parable he
spoke not to them; but in private he expounded all things
to his own disciples.

35 THE same day, when the evening had come, he said to
36 them, Let us pass over to the other side. And when they
had sent away the multitude, they took him with them in
the boat as he was. And there were with him other boats.

Matt. viii. 24. And there arose a great storm of wind, and the waves beat 37
into the boat, so that it was already filling. And he was in 38
the stern, sleeping on the cushion. And they awoke him,
and said to him, Master, carest thou not that we perish?
Psa. lxxxix. 9 And he awoke, and rebuked the wind, and said to the sea, 39
Peace, be still! And the wind ceased, and there came on a
Psa. xlvi. 2, 3. great calm. And he said to them, Why are ye so fearful? 40
how is it ye have no faith? And they feared exceedingly, 41
Job xxxviii. 11. and said to each other, Who then is this, that even the
wind and the sea obey him?

AND they went to the other side of the sea, into the 1 5
country of the Gerasenes (*a*). And when he had left the boat, 2
immediately there met him out of the tombs a man with
an unclean spirit, who had his dwelling among the tombs; 3
and no one could any longer bind him, no, not with a chain;
for he had been often bound with fetters and chains, and 4
the chains had been snapped asunder by him, and the fetters
broken into pieces; neither could any one tame him. And 5
constantly, night and day, he was among the tombs and in
the mountains, crying out and cutting himself with stones.
Psa. lxxii. 9. But when he saw Jesus afar off, he ran and worshipped 6
him, and cried with a loud voice and said, What have I to do 7
with thee, Jesus, thou Son of God Most High! I adjure
thee by God, that thou torment me not. (For he had said 8
to him, Come out of the man, thou unclean spirit!) And 9
Jesus asked him, What is thy name? And he said to him,
My name is Legion; for we are many. And he besought 10
Jesus earnestly that he would not send them away out of
the country.
Lev. xi. 7. Now there was nigh, on the mountain, a great herd of 11
swine feeding. And the unclean spirits besought him, saying, 12
Send us into the swine, that we may enter them. And 13
he gave them leave. And they went out and entered the
swine; and the herd (about two thousand) ran violently
down the steep into the sea, and were drowned therein.
And those who fed them fled and told it in the city and 14
in the country. And the inhabitants went to see what it

(*a*) *Or* Gadarenes.

15 was that had been done. And they came to Jesus, and
saw him who had been possessed by evil spirits and had the
legion, sitting, clothed, and in his right mind; and they
16 were afraid. And they who saw it told them how it befell
him who was possessed by evil spirits, and also concerning
17 the swine. And they began to entreat him to depart out Job xxi. 14.
of their borders.
18 And as he was entering the boat, he who had been possessed
by evil spirits prayed Jesus that he might be with him.
19 And Jesus suffered him not, but said to him, Go home Psa. lxvi. 16.
to thy friends, and tell them what great things the Lord
20 hath done for thee, and how he had mercy on thee. And
he departed, and began to publish in Decapolis what great
things Jesus had done for him; and all marvelled.

21 WHEN Jesus had passed over again in the boat to the
other side, a great multitude gathered to him; and he was
near the sea.
22 And there came one of the rulers of the synagogue, Jairus Matt. ix. 18.
by name; and when he saw Jesus, he fell at his feet, and
23 besought him urgently, saying, My little daughter lieth at
the point of death; I pray thee, come and lay thy hands on
24 her, that she may be made whole, and live. Jesus went with
him; and a great crowd followed him and thronged him.
25 AND a woman who had had an issue of blood twelve years, Lev. xv. 19.
26 and had suffered many things from many physicians, and Job xiii. 14.
had spent all that she possessed, and was nothing bettered,
27 but rather grew worse, heard of Jesus, and went into the
28 crowd behind and touched his garment. For she said, 'If I
29 may touch but his garments, I shall be made whole.' And
immediately the fountain of her blood was dried up, and
she felt in her body that she was cured of that plague.
30 And Jesus, immediately perceiving in himself that power Luke vi. 19.
had gone forth from him, turned round in the crowd and
31 said, Who touched my clothes? And his disciples said to
him, Thou seest the multitude thronging thee, and sayest
32 thou, Who touched me? And he looked about to see
33 her who had done that thing. But the woman fearing Psa. xxx. 2.
and trembling, knowing what had been done to her, came
and fell down before him and told him all the truth.

1 Sam. i. 17. And he said to her, Daughter, thy faith hath made thee 34
whole; depart, into peace; and continue sound from thy
plague.
John v. 25. WHILE he was yet speaking, there came from the ruler of 35
the synagogue's house certain who said, Thy daughter is dead;
why dost thou still trouble the Master? But Jesus, not 36
heeding the word which was spoken, said to the ruler of
2 Chron. xx. 20. the synagogue, Be not afraid, only believe. And he suffered 37
no one to follow him, except Peter, and James, and John
the brother of James. And they came to the house of the 38
ruler of the synagogue, and Jesus saw the tumult, and those
John xi. 11. who wept and wailed greatly. When he had gone in, he 39
said to them, Why make ye this ado, and weep? the damsel
is not dead, but sleepeth. And they laughed him to scorn. 40
But he put them all out, and took with him the father
and the mother of the damsel, and those who were in his
company, and entered where the damsel was, and took 41
her by the hand and said to her, Talitha cumi! (which is,
being interpreted, Damsel, I say to thee, arise!) And im- 42
mediately the damsel arose, and began to walk; for she
was of the age of twelve years. And they were greatly
Mark iii. 12. astonished. And he charged them strictly that no one should 43
know it; and commanded that something should be given
her to eat.

6

AND he went out thence, into his own country; and his 1
disciples followed him. And when the Sabbath had come, he 2
began to teach in the synagogue; and the many who heard
him were astonished, saying, Whence hath this man these
things? and what wisdom is this which has been given to
him? and whence are such mighty works as are wrought
John vi. 42. by his hands? Is not this the carpenter, the son of Mary, 3
and brother of James and Joseph and Judas and Simon?
and are not his sisters here with us? And they were dis-
quieted through him.
Matt. xiii. 57. But Jesus said to them, A prophet is not without honour, 4
except in his own country, and among his own kindred, and in
his own house. And he could do no mighty work there, except 5
that he laid his hands upon a few who were infirm, and cured
Matt. ix. 35. them. And he marvelled because of their unbelief. 6

7 AND he made a circuit of the villages, teaching. And he
called to him the twelve, and began to send them forth two
by two; and he gave them authority over unclean spirits.
8 And he charged them to take nothing for their journey, but
a staff only; no bread, no wallet, no money in their girdles;
9, 10 but, 'Be shod with sandals, and put not on two coats.' And Acts xii. 8.
he said to them, Wherever ye enter a house, there abide till
11 ye depart from that place. And whatsoever place shall not Neh. v. 13.
receive you, and they hear you not, shake off, when ye de-
part thence, the dust under your feet for a testimony against
them.
12 And they went out, and preached that men should repent; Luke xxiv. 47.
13 and they cast out many evil spirits (*a*), and anointed with oil Jas. v. 14.
many who were infirm, and healed them.

14 AND Herod the king heard of Jesus; for his name had
become known; and men said, John the Baptizer has risen
from the dead, and therefore mighty powers show forth
15 themselves in him. But others said, It is Elijah; and others,
16 It is a prophet—like one of the prophets. But Herod, when
he heard, said, John, whom I beheaded, has risen.

17 (For Herod himself had sent forth and laid hold upon
John, and bound him in prison because of Herodias, his
18 brother Philip's wife; for he had married her; for John had
said to Herod, It is not lawful for thee to have thy brother's Lev. xviii. 16.
19 wife. Therefore Herodias was incensed against him, and
20 would have killed him; but she could not: for, Herod feared
John, knowing that he was a righteous and holy man, and
protected him; and when he had heard him, he was much
21 perplexed (*b*), and hearkened to him gladly. And an oppor-
tune moment came when Herod, on his birthday, gave a
supper to his lords, his high captains, and the chief men
22 of Galilee. Herodias' own daughter came in and danced, Isa. iii. 16.
and pleased Herod and those who sat at table with him;
and the king said to the damsel, Ask of me whatsoever thou
23 wilt, and I will give it thee. And he swore to her, What-
soever thou shalt ask of me, I will give it thee, unto the

(*a*) *Gr.* demons. (*b*) *Or* did many things.

half of my kingdom. And she went forth, and said to her 24
mother, What am I to ask? She said, The head of John
Psa. xxxvii. 12. the Baptizer. And she went in immediately with haste 25
to the king, and asked, saying, I desire that thou give me
Ecc. v. 6. forthwith on a dish the head of John the Baptist. And 26
the king was exceedingly sorry; yet because of his oaths,
and for the sake of those who sat at table, he would not
refuse her. And immediately the king sent one of his 27
guard and commanded to bring John's head; and the man
went and beheaded him in the prison, and brought his 28
head on a dish, and gave it to the damsel; and the damsel
Acts viii. 2. gave it to her mother. And when his disciples heard 29
of it, they went and took up his corpse, and laid it in a
tomb.)

Luke ix. 10. AND the apostles gathered unto Jesus, and told him 30
all things, whatsoever they had done, and whatsoever they
had taught. And he said to them, Come ye yourselves 31
apart into a desert place, and rest a while. (For there
were many coming and going, and they had not leisure so
much as to eat.) And they departed privately in the boat 32
into a desert place.

And many saw them going, and recognised them, and 33
ran together by land, from all the cities, to the place, and
1 Kings xxii. 17. outwent them. And he, when he landed, saw a great multi- 34
tude, and was moved with compassion towards them, be-
cause they were as sheep not having a shepherd; and he
began to teach them many things.

Matt. xiv. 15. AND when the time was now far spent, his disciples went 35
to him and said, This is a desert place, and now the time is far
spent: send them away, that they may go into the country 36
and villages round about, and buy themselves food to eat.
Num. xi. 13. He answered and said to them, Give ye them to eat. And 37
the disciples said to him, Are we to go and buy two hun-
dred shillingsworth (*a*) of loaves, and give them to eat?
He said to the disciples, How many loaves have ye? go, 38
see. And when the disciples knew they said, Five, and two
fishes. And he commanded his disciples to make all recline 39

(*a*) 'Shilling' here stands for 'denarius' (see Matthew xviii. 28).

40 by companies upon the green grass. And they reclined in
41 ranks, by hundreds and by fifties. And when he had taken
the five loaves and the two fishes, he looked up to heaven, 1 Sam. ix. 13.
and blessed, and broke the loaves, and gave them to the
disciples to set before the people; and the two fishes he
42 divided among them all. And they all ate and were satis-
43 fied. And they took up twelve baskets full (*a*) of the broken
44 pieces and of the fishes. And those who had eaten of the Matt. xiv. 20.
loaves were five thousand men.

45 FORTHWITH he constrained his disciples to get into the Matt. xiv. 22.
boat, and to go forward to the other side towards Bethsaida,
46 while he sent away the crowd. And when he had taken
leave of them, he withdrew to the mountain to pray.
47 And when evening had come, the boat was in the midst of
48 the sea, and he was alone on the land. And he saw them Jonah i. 13.
distressing themselves in rowing, for the wind was contrary
unto them; and about the fourth watch of the night he went
to them, walking on the sea; and he would have passed by
49 them. But seeing him walking on the sea, they thought
50 it was a spirit, and cried out. For they all saw him and
were troubled. And immediately he talked with them and
51 said, Be of good cheer; it is I; be not afraid. And he Psa. xciii. 4.
went up to them into the boat, and the wind ceased.
52 And they marvelled exceedingly in themselves, for they
had not understood about the loaves; but their hearts were
hardened.

53 AND when they had crossed over to the land, they came
54 to Gennesaret, and drew to the shore. And when they had
come out of the boat, immediately the inhabitants recog-
55 nised him, and ran through all that country, and began to
carry on beds those who were ill, where they heard he was.
56 And wherever he entered, into villages, or towns, or country,
they laid the sick in the public places, and besought him that
they might touch if it were but the fringe of his garment; Matt. ix. 21.
and as many as touched him were made whole.
7 1 Now the Pharisees and certain of the scribes, having

(*a*) *Or* the full measure of twelve hand-baskets.

come from Jerusalem, were gathered together to him. And 2
they saw some of his disciples eating bread with defiled (that
is to say, with unwashed) hands.
Job ix. 30. (Now, the Pharisees and all the Jews, unless they wash 3
their hands often, eat not, holding the tradition of the elders.
And when they come from market, unless they sprinkle 4
themselves, they eat not. And many other things there are
which they have received to hold, as the laving of cups and
pots and brazen vessels.)
So the Pharisees and scribes asked him, Why walk not 5
thy disciples according to the tradition of the elders, but eat
Isa. xxix. 13. bread with defiled hands? But he said to them, Well did 6
Isaiah prophesy of you hypocrites, as it is written,

'This people honoureth Me with the lips,
But their heart is far from Me.
Howbeit, in vain they worship Me, 7
Teaching for doctrines the precepts of men.'

Laying aside the commandment of God, ye hold the tradition 8
of men.
And he said to them, Full well ye reject the command- 9
Ex. xx. 12. Ex. xxi. 17. Deut. v. 16. Pro. xx. 20. ment of God, that ye may keep your own tradition. For Moses 10
said, 'Honour thy father and thy mother'; and 'Whoso
revileth father or mother, he shall surely die'; but ye say, 11
'If a man shall say to his father or his mother, Everything
wherewith thou mightest have been profited by me is Corban'
(that is to say, an offering *to God*), ye no longer allow him 12
to do aught for his father or his mother; thus making the 13
word of God of no effect through your tradition which ye have
delivered; and many such things as these ye do.
Pro. viii. 5. Then he called the multitude to him again and said to 14
them, Hearken unto me every one of you, and understand: 15
Matt. xv. 15. there is nothing from without a man, which, entering him,
can defile him; but the things which come out of the man,
those are they which defile him (*a*).
And when he had gone from the multitude into the 17
house, his disciples questioned him concerning the parable.
And he said to them, Are ye also so void of understanding? 18

(*a*) Many MSS. add (v. 16), 'If any one hath ears to hear, let him hear.'

Do ye not perceive that whatsoever thing from without
19 entereth the man, it cannot defile him, because it entereth
not into the heart but into the belly, and goeth out into the
20 sewer. (*This he said*, making all foods clean (*a*).) And he Acts x. 15.
said, That which proceedeth out of the man, that defileth the
21 man. For from within, out of the hearts of men, proceed Gen. vi. 5.
22 evil thoughts, fornications, thefts, murders, adulteries, covet-
ousness, malevolence, deceit, lasciviousness, envy, blasphemy,
23 pride, foolishness; all these evil things proceed from within,
and defile the man.

24 AND he arose and went thence into the borders of Matt. xv. 21.
Tyre; and he entered a house, and would have no one
25 know it; yet he could not be hidden. But straightway a
woman, whose young daughter had an unclean spirit, heard
26 of him, and went and fell at his feet. The woman was a
Greek (*b*), a Syrophœnician by race; and she besought him
27 to cast the evil spirit out of her daughter. And he said to Matt. vii. 6.
her, Let the children first be satisfied; for it is not well
28 to take the children's bread and cast it to the dogs. She Matt. xv. 27.
answered and said to him, True, Lord; even the dogs under
29 the table eat of the children's crumbs. And he said to
her, For that saying go thy way; the evil spirit has gone
30 out of thy daughter. And when she had come to her house,
she found her child lying upon the bed, and the evil spirit
gone out.

31 AND, having gone from the borders of Tyre through Matt. xv. 29.
Sidon, he came again to the sea of Galilee, through the
32 midst of the borders of Decapolis. Then they brought to
him one who was deaf and had an impediment in his speech;
33 and they besought Jesus to put his hand upon him. And
Jesus took him aside from the multitude, and put his fingers
34 into the man's ears, and spat, and touched his tongue; and
looking up to heaven he sighed, and said to him, Ephphatha, Mark vi. 41.
35 that is, Be opened. And his ears were opened, and imme-
diately the bond of his tongue was loosed, and he began to
speak plainly.

(*a*) *Or* non-polluting. (*b*) *Or* Gentile.

And Jesus charged them that they should tell no one; but 36
the more he charged them, so much the more they published
it far and wide; and they were beyond measure astonished, 37
saying, He hath done all things well; he maketh both the
deaf to hear, and the dumb to speak.

Matt. xv. 32. IN those days, the multitude again being great and 8 1
having nothing to eat, he called the disciples to him, and
Psa. cxlv. 8. said to them, I have compassion on the multitude, because they 2
have now been with me three days, and have nothing to eat;
Ps. cvii. 5. and if I send them away to their homes fasting, they will 3
faint on the road; and some of them are from afar. And 4
his disciples answered him, Whence can any one satisfy these
with bread here in the wilderness? He asked them, How 5
Matt. xiv. 19. many loaves have ye? And they said, Seven. And he 6
commanded the multitude to recline on the ground; and
he took the seven loaves, and gave thanks, and broke, and
gave to his disciples to set before them; and they set
the bread before the multitude. And they had a few 7
small fishes; and he blessed, and commanded to set these
Psa. cvii. 6. also before them. So they ate, and were satisfied; and 8
they took up of the broken pieces which were left seven
hampers. And there were about four thousand; and he 9
sent them away.

Matt. xv. 39. AND forthwith he entered the boat with his disciples, and 10
came to the district of Dalmanutha. And the Pharisees 11
went and, testing him, began to dispute with him, seeking
from him a sign from the heavens. And he sighed deeply 12
in his spirit, and said, Why doth this generation seek a sign?
Verily, I say to you, there shall no sign be given to this
generation. And he left them, and again entering the boat 13
departed to the other side.
Now the disciples had forgotten to take bread, neither 14
had they in the boat with them more than one loaf. And 15
Pro. xix. 27. he charged the disciples, saying, Take heed, beware of the
leaven of the Pharisees, and of the leaven of Herod. And 16
they reasoned among themselves, because they had no bread.
Luke xii. 1. And he knew it, and said to them, Why reason ye because 17

ye have no bread? perceive ye not yet, neither understand?
18 have ye your hearts hardened? Having eyes, see ye not?
and having ears, hear ye not? and do ye not remember,
19 when I broke the five loaves for the five thousand, how Mark vi. 52.
many baskets full of broken pieces ye took up? They said
20 to him, Twelve. When the seven, for the four thousand, Mark viii. 1.
how many hampers full of broken pieces took ye up? And
21 they said, Seven. And he said to them, Do ye not yet
understand?

22 AND they went to Bethsaida; and some brought a blind Isa. xxxv. 5.
23 man to him and besought him to touch him. And Jesus took
the blind man by the hand, and led him out of the village;
and, spitting into his eyes, he laid his hands upon him, and
24 asked him, Seest thou aught? And he looked up, and said, I
25 behold men; for I perceive them as trees walking. Then Pro. iv. 18.
Jesus laid his hands again upon his eyes; and the man looked
stedfastly, and was restored, and saw everything clearly.
26 And Jesus sent him away to his house, saying, Go not even
into the village.

27 AND Jesus and his disciples went out into the villages Matt. xvi. 13.
of Cæsarea Philippi; and on the way he questioned his dis-
28 ciples, saying to them, Who do men say that I am? And
they told him, John the Baptist; and others say, Elijah;
29 and others, One of the prophets. And he asked them, But
who say ye that I am? And Peter answered and said to
30 him, Thou art the Christ. And he charged them that they
should tell no one of him.
31 AND he began to teach them, that the Son of Man must
suffer many things and be rejected by the elders and the
high priests and the scribes, and be killed, and rise after
32 three days. And he spoke that saying openly. And Peter Rev. iii. 19.
33 took him and began to rebuke him. But he turned and
looked on his disciples and rebuked Peter, and said, Get
thee behind me, Satan (*a*); for thou regardest not the things
of GOD but the things of men.

(*a*) *Or* Adversary.

And he called the multitude to him with his disciples, and 34
said to them, If any one would follow me, let him deny him-
Matt. x. 38. self and take up his cross, and follow me. For whosoever 35
would save his life will lose it; but whosoever shall lose
his life for my sake and the gospel's, will save it. For, 36
what doth it profit a man, to gain the whole world, and to
forfeit his own life? For what may a man give in ex- 37
change for his life? For whosoever shall be ashamed of 38
me and of my words in this adulterous and sinful gene-
ration, even of him will the Son of Man be ashamed,
when he cometh in the glory of his Father with the holy
Matt. xvi. 28. angels. And he said to them, I say to you, that verily 1 9
there are some of those who stand here, who will not taste
death till they have seen the kingdom of God come with
power.

Matt. xvii. 1. AND after six days Jesus took with him Peter and 2
James and John, and led them up a high mountain apart
by themselves; and he was transfigured before them. And 3
Dan. vii. 9. his raiment became glistening, exceedingly white, as no fuller
on earth can whiten. And Elijah and Moses appeared unto 4
them, and were talking with Jesus. And Peter answered 5
and said to Jesus, Master, it is good for us to be here; and
let us make three tabernacles; one for thee, and one for
Dan. x. 15. Moses, and one for Elijah. For he knew not what to answer, 6
for they became greatly afraid. And there came a cloud, 7
overshadowing them; and a voice came out of the cloud,
THIS IS MY BELOVED SON; HEAR YE HIM. And suddenly, when 8
they looked round about, they saw no one any more but Jesus
only, with themselves.

And as they came down from the mountain, he charged 9
them that they should tell no one what things they had
seen, until the Son of Man should have risen from the dead.
Acts xvii. 18. And they held fast that saying, questioning among them- 10
selves what the rising from the dead could mean. And they 11
Mal. iv. 5. asked him, saying, Why say the scribes that Elijah must
first come? And he said to them, Elijah verily cometh first, 12
and restoreth all things; and how is it written of the Son
Psa. xxii. 1. of Man, that he should suffer many things and be set at
naught? But I say to you, that Elijah has indeed come, 13

and they did to him whatsoever they would, as it is written Matt. xi. 14. Matt. xvii. 13.
of him.

14 AND they came to the disciples and saw a great multi-
tude about them, and some scribes reasoning with them.
15 And straightway all the multitude, when they beheld him,
were greatly amazed, and running up, saluted him.
16 And he asked them, About what are ye reasoning with Matt. xii. 22.
17 them? And one of the multitude answered him, Master, I
18 brought to thee my son, who hath a dumb spirit; and whither-
soever it taketh him, it teareth (*a*) him; and he foameth, and
gnasheth with his teeth, and pineth away; and I spoke to
thy disciples that they should cast it out; and they were not Deut. xxxii. 20.
19 able. He answered them, and said, O unbelieving generation,
how long shall I be with you? how long shall I bear with
you? bring him to me.
20 And they brought him to Jesus; and when the spirit saw
him, straightway it tore (*a*) the child; and he fell on the
21 ground, and wallowed, foaming. Jesus asked his father,
How long is it since this first came to him? And he said,
22 From childhood; and many times it hath cast him into the Job v. 7.
fire and into the waters to destroy him; but if thou canst do
any thing, have compassion on us, and help us.
23 Jesus said to him, 'If thou canst!' All things are possible
24 to him who believeth. Straightway the father of the child
25 cried out, I believe; help thou my unbelief. When Jesus
saw that the crowd came running together, he rebuked the
unclean spirit, saying to it, Thou dumb and deaf spirit, I
26 charge thee, come out of him, and enter him no more. And
it cried out, and violently tore (*a*) him, and came out of
him; and he became as one dead; so that most of them
27 said, He is dead. But Jesus took him by the hand, and Isa. xli. 13.
28 raised him up; and he arose. And when Jesus had come
into the house, his disciples asked him privately, Why could
29 not we cast it out? And he said to them, This kind can Eph. vi. 18.
come forth in no way except by prayer.
30 AND they departed thence, and passed through Galilee;
31 and he wished not any to know it. For he taught his

(*a*) *Or* convulseth; v. 20, convulsed.

disciples, and said to them, The Son of Man is being
delivered into the hands of men, and they will kill him;
and when he has been killed, he will rise after three days.
John xvi. 19. But they understood not that saying, and were afraid to 32
ask him.

AND they went to Capernaum; and being in the house 33
he asked them, What was it that ye were disputing about
Mark x. 44. on the way? But they held their peace; for on the way 34
they had disputed among themselves who was the greatest.
And he sat down, and called the twelve, and said to them, 35
If any one would be first, the same shall be last of all, and
servant of all. And he took a child, and set him in the midst 36
of them; and when he had taken him into his arms, he said
Luke ix. 48. to them, Whosoever shall receive one of such children in my 37
name, receiveth me; and whosoever shall receive me, re-
ceiveth not me but Him who sent me. John said to him, 38
Master, we saw one casting out evil spirits in thy name, and
he followeth not with us; and we forbade him, because he
1 Cor. xii. 3. followeth not with us. But Jesus said, Forbid him not; for 39
no one who shall do a mighty work in my name will be
able straightway to speak evil of me. For he who is not 40
Matt. x. 42. against us is for us. And whosoever shall give you a cup 41
of water to drink because ye are Christ's, Verily, I say to
you, he shall in no wise lose his reward.
And whosoever shall put a snare for one of these little 42
ones who believe, it were better for him that a millstone
were hung about his neck and he were cast into the sea.
Deut. xiii. 6. And if thy hand ensnare thee, cut it off; it is better for 43
thee to enter into life maimed than, having thy two hands,
Matt. iii. 12. to go into hell, into the unquenchable fire (*a*). And if thy 45
foot ensnare thee, cut it off; it is better for thee to enter
into life halt, than having thy two feet to be cast into hell (*a*).
And if thine eye ensnare thee, pluck it out; it is better 47
for thee to enter into the kingdom of God with one eye,
Isa. lxvi. 24. than having two eyes to be cast into hell; where their worm 48
dieth not, and the fire is not quenched. For every one will 49

(*a*) The words of verses 44 and 46 will be found in verse 48, the only place in which they are inserted by the best ancient authorities.

50 be salted with fire. Salt is good; but if the salt hath lost Lev. ii. 13.
its saltness, wherewith will ye season it? Have salt in your-
selves, and be at peace with each other.

10 1 AND he arose and went thence into the borders of Judæa
and beyond the Jordan; and the people resorted to him Matt. xix. 1.
again, and, as he was wont, he taught them.
2 And some Pharisees came to him, and, testing him,
asked him, Is it lawful for a man to put away his wife?
3 And he answered and said to them, What did Moses com-
4 mand you? They said, Moses allowed a man to write a bill Deut. xxiv. 1.
5 of divorcement, and to put her away. And Jesus said to
them, For the hardness of your hearts he wrote you that
6 precept. But, from the beginning of the creation, God made Gen. i. 27.
7 them male and female. For this cause a man shall leave his Gen. ii. 24.
8 father and mother, and the two shall become one flesh; so
9 then they are no more two, but one flesh. Therefore what
10 God joined, let not man put asunder. And in the house his
11 disciples asked him of the same matter. And he said to
them, Whosoever shall put away his wife and marry another, Matt. v. 32.
12 committeth adultery against her; and if she shall put away Luke xvi. 18.
her husband and be married to another, she committeth
adultery.
13 And they were bringing little children to him, that he should Matt. xix. 13. Luke xviii. 15.
14 touch them; but his disciples rebuked (*a*) them. But when
Jesus saw it, he was greatly displeased, and said to the disciples, Matt. xviii. 10.
Suffer the little children to come unto me; forbid them not;
15 for of such is the kingdom of God. Verily, I say to you,
whosoever receiveth not the kingdom of God as a little child
16 doth, he will in no wise enter it. And he took them up in
his arms, put his hands upon them, and blessed them.

17 AND as he was going forth into the way, there came one Matt. xix. 16.
running, and knelt to him, and asked him, Good Master,
18 what shall I do that I may inherit eternal life? Jesus said
to him, Why callest thou me good? there is none good but
19 one, that is, God. Thou knowest the commandments, 'Do not Ex. xx. 1–17.

(*a*) The words 'those who brought,' which in the Authorized Version, and in some ancient versions, are inserted here, are not in the best ancient MSS. (see note on Matt. xix. 13).

kill, Do not commit adultery, Do not steal, Do not bear
false witness, Defraud not, Honour thy father and thy
mother.' And he said to him, Master, all these I have 20
observed from my youth. Then Jesus beholding him loved 21
him, and said to him, One thing thou lackest; go thy way,
Luke xii. 33. sell whatsoever thou hast, and give to the poor, and thou
shalt have treasure in heaven; and come, follow me. And 22
he was grieved at that saying, and went away sorrowful; for
Job xxxi. 24. he was one who had great possessions. Jesus looked round, 23
and said to his disciples, With what difficulty will those who
have riches enter the kingdom of GOD!

And the disciples were amazed at his words. But Jesus 24
answered them again and said, Children, how hard it is
to enter the kingdom of GOD! It is easier for a camel to 25
go through the eye of a needle, than for a rich man to enter
the kingdom of GOD. And they were astonished beyond 26
measure, saying among themselves. Who, then, can be
Gen. xviii. 14. saved? Jesus looked upon them and said, With men it is 27
impossible, but not with GOD: for with GOD all things are
possible.

Peter began to say to him, Lo, we forsook all and followed 28
thee. Jesus said, Verily, I say to you, there is no one who 29
has left house, or brothers, or sisters, or mother, or father,
or children, or lands. for my sake and the gospel's, but shall 30
receive a hundred-fold now in this time—houses, and brothers,
and sisters, and mothers, and children, and lands, with per-
Matt. xx. 16. secutions; and, in the age to come, eternal life. But many 31
who are first will be last, and the last first.

NOW, they were in the way, going up to Jerusalem; and 32
Jesus went before them; and they were amazed; and as
Luke xviii. 31. they followed, they were afraid. And he took again the
twelve, and began to tell them what things would happen to
him, saying, Behold, we go up to Jerusalem; and the Son 33
of Man will be delivered to the high priests and scribes;
and they will condemn him to death, and will deliver him
to the Gentiles, and will mock him, and spit upon him, 34
and scourge him, and kill him; and after three days he
will rise

AND James and John, the sons of Zebedee, went to him, 35

saying to him, Master, we would that thou shouldest do for us
36 whatsoever we shall ask thee. And he said to them, What
37 would ye that I should do for you? They said to him,
Grant us that we may sit, one at thy right hand and the
38 other at the left hand, in thy glory. But Jesus said to them,
Ye know not what ye ask; can ye drink of the cup of which Jas. iv. 3.
I drink? or be baptized with the baptism with which I am
39 baptized? And they said to him, We can. Then Jesus said Matt. x. 25.
to them, Ye shall indeed drink of the cup of which I drink;
and ye shall be baptized with the baptism with which I
40 am baptized: but to sit at my right hand, or at the left
hand, is not mine to give, except to those for whom it is
41 prepared. And when the ten heard it they began to be
displeased with James and John.
42 But Jesus called them to him and said to them, Ye know Luke xxii. 25.
that those who are regarded as rulers over the Gentiles exercise
lordship over them; and their great ones exercise authority
43 upon them. But it is not so among you; but whosoever
44 would become great among you, shall be your minister; and
whosoever would be chief among you, shall be the servant of
45 all. For even the Son of Man has come not to be ministered John xiii. 14.
to, but to minister, and to give his life a ransom in the stead
of many.

46 AND they went to Jericho; and as he was going out of Matt. xx. 29.
Jericho with his disciples and a great multitude, a blind
beggar, Bar-timæus (the son of Timæus), was sitting by the
47 wayside. And when he heard that it was Jesus the Naza-
rene, he began to cry out and to say, Jesus, Son of David,
48 have pity on me. And many charged him to hold his peace;
but he cried a great deal the more, Thou Son of David, have Jer. xxix. 13.
49 pity on me. Jesus stopped, and said, Call him. And they John xi. 28.
called the blind man, saying to him, Be of good courage,
50 arise; he calleth thee. And he, casting away his garment, Phil. iii. 9.
51 sprang up and went to Jesus. And Jesus answered and said
to him, What wouldest thou that I should do to thee? The
blind man said to him, Rabboni, that I may receive sight.
52 And Jesus said to him, Go thy way; thy faith hath made
thee whole. And immediately he received sight, and fol-
lowed Jesus in the way.

Matt. xxi. 1. AND as they drew near to Jerusalem, towards Bethphage 1 11
and Bethany at the Mount of Olives, he sent two of his
disciples, saying to them, Go into the village over against 2
you, and as soon as ye have entered ye will find a colt tied,
whereon never man sat; loose it and bring it. And if any 3
Luke xix. 31. one say to you, Why do ye that? say, The Lord hath need
of it, and will send it back hither shortly. And they went 4
their way, and found a colt tied at a door, outside in the
street; and they loosed it. And certain of those who stood 5
there said to them, What do ye, loosing the colt? And they 6
said to them even as Jesus had said; and they let the dis-
Zec. ix. 9. ciples go. And they brought the colt to Jesus, and cast their 7
garments on it; and he sat upon the colt. And many spread 8
their garments in the way; and others branches, cutting
them from the fields. And those who went before, and those 9
who followed, cried,

'Hosanna!
Blessed is he who cometh in the name of the LORD;
Blessed is the kingdom that cometh, the kingdom of our 10
father David.
Psa. cxlviii. 1. Hosanna in the highest!'

And he went into Jerusalem, to the temple; and when he 11
had looked round about upon all things, and the eventide
had come, he went out to Bethany with the twelve.

Matt. xxi. 18. ON the morrow, when they had gone out from Bethany, 12
he was hungry; and seeing a fig tree afar off having leaves, 13
he went to it, if haply he might find any fruit thereon; and
Isa. v. 7. when he came to it, he found nothing but leaves; for it was
not the time for figs. And he answered and said to it, No 14
one eat fruit of thee hereafter for ever. And his disciples
heard it.

Deut. xiv. 25. AND they went on to Jerusalem: and Jesus went into the 15
temple, and began to cast out those who sold and those
who bought in the temple; and he overthrew the tables of
the moneychangers, and the seats of those who sold doves;
and he would not suffer any one to carry a vessel through 16
Isa. lvi. 7. the temple; and he taught, saying to them, Is it not 17
Jer. vii. 11. written, 'My house shall be called a house of prayer for
all the nations'?—but ye have made it 'a den of robbers.'
And the high priests and the scribes heard it, and sought 18

how they might destroy him; for they feared him, for all Matt. vii. 28
the multitude were astonished at his teaching.
19 And when it was evening they went out of the city.
20 AND as they passed by in the morning, they saw that the
21 fig tree was dried up from the roots. And Peter, calling to
remembrance, said to him, Rabbi, behold, the fig tree which
22 thou cursedst is withered away. Jesus answered and said to
23 them, Have faith in GOD. Verily, I say to you, whosoever Luke xvii. 6.
shall say to this mountain, 'Be thou lifted up, and be thou
cast into the sea'; and shall not doubt in his heart, but
shall believe that what he saith cometh to pass; so shall it
24 be for him. Therefore I say to you, all things whatsoever,
for which ye pray and ask, believe that ye received them,
25 and ye shall have them. And when ye stand praying, forgive,
if ye have aught against any one; that also your Father who Col. iii. 13.
is in heaven may forgive you your trespasses (*a*).

27 THEY went again to Jerusalem, and as he was walking Matt. xxi. 23.
in the temple, the high priests and the scribes and the
28 elders came to him and said, By what authority doest thou Num. xvi. 3.
29 these things? or who gave thee this authority to do them?
Jesus said to them, I will ask you one question; and answer
ye me; then I will tell you by what authority I do these things.
30 The baptism of John, was it from heaven? or from men?
31 answer me. And they reasoned among themselves saying, If
we shall say, From heaven, he will say, Why then did ye not
32 believe him? But shall we say, From men?—they feared the
multitude; for, indeed, all men counted John to have been Mark vi. 20.
33 a prophet. And they answered and said to Jesus, We do
not know. Then Jesus said to them, Neither do I tell you
by what authority I do these things.

12 1 AND he began to speak to them in parables:—A man Isa. v. 1.
planted a vineyard, and set a hedge about it and dug a pit
for the winepress and built a tower, and let it out to husband-
2 men, and went into a far country. And at the season he
sent a servant to the husbandmen, that he might receive

(*a*) Some authorities add (v. 26):—'But if ye do not forgive, neither will your Father who is in heaven forgive your trespasses.'

from them some of the fruits of the vineyard. And they took 3
Neh. ix. 30. and beat him, and sent him away empty-handed. And he 4
sent to them another servant; and him they wounded in the
head, and shamefully treated. And he sent another; and him 5
they killed, and many others—beating some, and killing some.
One yet he had, a beloved son; him he sent last to them, 6
saying, 'They will reverence my son.' But those husbandmen 7
said among themselves, 'This is the heir, come let us kill him,
Heb. xiii. 12. and the inheritance will be ours.' And they took him and 8
Isa. v. 5. killed him, and cast him out of the vineyard. What will the 9
owner of the vineyard do? He will come and destroy those
Psa. cxviii. 22. husbandmen, and will let the vineyard to others. Have ye 10
not read this Scripture,

'The stone which the builders rejected,
The same became the head of the corner.
This is the LORD's doing, 11
And it is marvellous in our eyes'?

John vii. 30. And they sought to lay hold on him, but feared the 12
multitude; for they knew that he had spoken the parable
against them. And they left him and went their way.

Matt. xxii. 15. AND they sent to him certain of the Pharisees and of the 13
Herodians to entrap him by his talk. And they went and 14
said to him, Master, we know that thou art true, and carest
not for any man; for thou regardest not the person of men, but
Matt. xvii. 25. teachest the way of GOD in truth; Is it lawful to give tribute
to Cæsar, or not? Should we give, or should we not give? 15
But he, knowing their hypocrisy, said to them, Why tempt
ye me? Bring me a denarius, that I may see it. And they 16
brought it. He said to them, Whose is this image, and
whose the superscription? They said to him, Cæsar's. Then 17
Rom. xiii. 7. Jesus said to them, Render to Cæsar the things which are
Cæsar's, and to GOD the things which are GOD's. And they
marvelled at him.

THEN came to him the Sadducees, (who say that there 18
Deut. xxv. 5. is no resurrection,) and they asked him: Master, Moses 19
wrote for us, that if a man's brother die, and leave his
Ruth i. 11. wife, and leave no child, his brother should take the wife,
and raise up issue unto his brother. There were seven 20
brothers; and the first took a wife and dying left no issue.

21 And the second took her, and died, without leaving any issue;
22 and the third likewise. And the seven left no issue; last of
23 all the woman also died. In the resurrection, when they rise,
of which of them will she be the wife? for the seven had her
24 as wife. Jesus said to them, Is not this why ye err, that
25 ye know neither the Scriptures, nor the power of God? For, 1 Cor. xv. 42.
once they have risen from the dead, they neither marry nor
are given in marriage; but are as angels in heaven. Now,
26 as to the point of the dead rising, have ye not read in the
book of Moses, at The Bush (*a*), that God spoke to him,
saying, 'I am the God of Abraham, and the God of Isaac, Ex. iii. 6.
27 and the God of Jacob'? He is a God, not of dead men,
but of living; ye do greatly err.

28 AND one of the scribes came near, and, having heard them
reasoning together, and perceiving that he had answered them
well, asked him, What commandment is the first of all things?
29 Jesus answered, The first is, 'Hear, O Israel; the LORD our Deut. vi. 4.
30 God is one LORD; and thou shalt love the LORD thy God with
all thy heart, and with all thy soul, and with all thy mind,
31 and with all thy strength.' The second is this, 'Thou shalt Lev. xix. 18.
love thy neighbour as thyself.' There is no commandment
32 greater than these. The scribe said to him, Of a truth, Deut. iv. 39.
Master, thou hast well said; He is one, and there is no
33 other; and to love Him with all the heart, and with all
the understanding, and with all the strength; and to love
one's neighbour as oneself; is far more than all whole burnt- 1 Sam. xv. 22.
34 offerings and sacrifices. And when Jesus perceived that he
answered discreetly, he said to him, Thou art not far from
the kingdom of God. And no one after that durst ask him
any question.
35 BUT Jesus answered and said, while he taught in the
temple, How say the scribes that the Christ is the Son
36 of David? David himself said by the Holy Spirit, Psa. cx. 1.
'The Lord said to my Lord,
Sit thou at My right hand,
Until I put thine enemies beneath thy feet.'
37 David himself called him Lord; whence then is he his son?

(*a*) *i.e.* that part of the book of Exodus.

Matt. xxiii. 3. And the common people (*a*) heard him gladly. And 38
he said in his teaching, Beware of the scribes, who
like walking about in long robes, and salutations in the
market-places, and the front seats in the synagogues, and 39
the best places at feasts; who devour widows' houses, and 40
for a pretence make long prayers; these will receive greater
condemnation.

AND he sat over against the treasury, and beheld how the 41
multitude cast money into the treasury; and many who
2 Cor. viii. 2. were rich cast in much. And there came a poor widow, and 42
she threw in two mites (which make a penny). And he 43
called to him his disciples and said to them, Verily, I say to
you, this poor widow cast in more than all those who are
1 Chron. xxix. 3. casting into the treasury. For they all cast in out of their 44
abundance; but she of her penury cast in all that she had,
even all her living.

13

AS he went out of the temple, one of his disciples said 1
to him, Master, see, what stones and what buildings! And 2
Jesus said to him, Seest thou these great buildings? there
will not be left one stone upon another which will not be
thrown down.

AND as he was sitting on the Mount of Olives, over against 3
the temple, Peter, and James, and John, and Andrew asked
him privately, Tell us, when will these things be? and what 4
will be the sign when all these things are about to be fulfilled.
Jer. xxix. 8. But Jesus began to say to them, Take heed lest any one 5
deceive you; many will come in my name, saying, I am 6
he; and will deceive many. And when ye shall hear of 7
wars and rumours of wars, be not troubled; these things
must come to pass; but the end is not yet. For nation 8
will rise against nation, and kingdom against kingdom; there
will be earthquakes in divers places; there will be famines.
These are the beginning of sorrows.
Matt. x. 17. But take heed to yourselves; they will deliver you up to 9
councils; and ye will be beaten in synagogues; and ye will
be brought before rulers and kings for my sake, for a
Matt. xxviii. 19. testimony to them. And the gospel must first be preached 10

(*a*) *Gr.* the great multitude, 'the masses.'

11 to all nations. And when they shall deliver you up and lead
you away, be not anxious beforehand what ye shall speak;
but whatsoever shall be given you in that hour, that speak
ye; for ye are not the speakers, but the Holy Spirit speaks.
12 And brother will betray brother to death, and the father
his child; and children will rise up against their parents, and
13 put them to death. And ye will be hated by all men for my
name's sake.

But he who endureth to the end will be saved.

14 But when ye shall see the abomination of desolation
standing where it ought not to be—let him who readeth Dan. viii. 13.
understand—then let those who are in Judæa flee to the Dan. ix. 27.
15 mountains; let him who is on the housetop not go down, Dan. xi. 31. Dan. xii. 11.
16 neither enter to take anything out of his house; and let him
who is in the field not turn back to take up his garment.
17 But alas for those who are with child, and for those who
18 give suck in those days! And pray ye that it be not in the
19 winter. For in those days there will be tribulation, such as, Dan. xii. 1.
from the beginning of the creation which God created, never
20 has been until now, nor ever will be again. And unless the
Lord had shortened those days, no flesh would be saved.

But, for the sake of the elect, whom He chose, He
shortened the days.

21 And then if any one shall say to you, 'Lo! here is the Luke xvii. 23.
22 Christ;' 'Lo! there;' believe it not; but false Christs and
false prophets will arise, and will show signs and wonders,
23 to seduce, if it were possible, even the elect. But take ye
heed; I have foretold you all things.
24 But in those days, after that tribulation, the sun will be Dan. xii. 1.
25 darkened, and the moon will not give her light. And the Joel iii. 15.
stars will fall from the heavens, and the powers which are
26 in the heavens will be shaken. And then men will see the
Son of Man coming in the clouds with great power and glory. Mark xiv. 62.
27 And then he will send the angels, and will gather the elect
from the four winds, from the utmost part of the earth to the
utmost part of the heavens.
28 Now learn from the fig tree its parable: When its branch
has now become tender, and putteth forth leaves, ye know
29 that summer is near; so, in like manner, when ye shall
see these things coming to pass, know ye that it is nigh,

at the doors. Verily, I say to you, this generation will not 30
pass away till all these things have come to pass. The 31
heavens and the earth will pass away; but my words will
Isa. xl. 8. not pass away.
But of that day or hour no one knoweth; not even the 32
angels in heaven know, neither knoweth the Son, but the
Father only.
Luke xii. 40. Take heed, be wakeful; for ye know not when the time 33
is. For, it is as a man taking a far journey, who left 34
his house, and gave authority to his servants, to each man
his work, and commanded the porter to watch. Watch ye 35
Matt. xxv. 5. therefore; for ye know not when the master of the house
cometh, at evening, or at midnight, or at the cock-crowing,
or in the morning; lest, coming suddenly, he find you sleep- 36
ing. And what I say to you I say to all, Watch. 37

AFTER two days was the feast of the Passover and of 1 14
unleavened bread; and the high priests and scribes were
seeking how they might take Jesus by subtilty, and put him
to death. For they said, 'Not during the feast, lest there be 2
a tumult of the people.'
Matt. xxvi. 6. AND while he was in Bethany in the house of Simon the 3
leper, as he was reclining at table, there came a woman having
an alabaster cruse of ointment of spikenard very precious;
she broke the cruse, and poured the ointment on his head.
And there were some who had indignation among themselves 4
—'Why was this waste made of the ointment? for this oint- 5
ment might have been sold for more than three hundred
shillings (*a*), and given to the poor.' And they murmured
against her. But Jesus said, Let her alone; why trouble ye 6
Deut. xv. 11. her? she hath wrought a good work on me. For ye have the 7
poor with you always, and whensoever ye will ye can do them
good; but me ye have not always. She hath done what she 8
could; she hath been beforehand in anointing my body for
the burial. And verily, I say to you, wheresoever the gospel 9
shall be preached throughout the whole world, this also which
she hath done will be told for a memorial of her.
Luke xxii. 3. AND Judas Iscariot, who was one of the twelve, went to 10

(*a*) *Or* denarii. (See Matt. xviii. 28.)

11 the high priests to betray him to them. And when they
heard it, they were glad, and promised to give him money.
And he sought how he might conveniently betray him.

12 AND on the first day of unleavened bread (when they Ex. xii. 8.
used to sacrifice the Passover), his disciples said to him, Where
wouldst thou that we go and make ready that thou mayest
13 eat the Passover? And he sent two of his disciples and Heb. ix. 13.
said to them, Go into the city, and there will meet you a
14 man carrying a pitcher of water; follow him. And where
he goeth in, say ye to the householder, 'The Master saith,
Where is my guest-chamber, in which I am to eat the
15 Passover with my disciples?' And he will show you a
large upper-room furnished and prepared; and there make
16 ye ready for us. And the disciples went forth and came John xvi. 4.
into the city, and found as he had said to them; and they
made ready the Passover.
17 And when it was evening he went, together with the
18 twelve. And as they sat at table and were eating, Jesus
said, Verily, I say to you, one of you will betray me, even
19 he who eateth with me. They began to be sorrowful, and to Psa. xli. 9.
20 say to him one by one, Is it I? And he said to them, It is
21 one of the twelve; he who dippeth with me in the dish. For
the Son of Man indeed goeth, as it is written of him: but
alas for that man by whom the Son of Man is betrayed! good Matt. xviii. 6.
were it for that man if he had not been born.
22 AND as they were eating, Jesus took bread, and blessed,
and broke, and gave to them, and said, Take ye; this is my
23 body. And he took a cup, and gave thanks, and gave it to
24 them; and they all drank from it. And he said to them,
This is my blood of the covenant, the blood shed for many. 1 Cor. x. 1.
25 Verily, I say to you, I shall drink of the fruit of the vine no
more, until that day when I drink it new in the kingdom
26 of GOD. When they had sung a hymn, they went out to the
Mount of Olives.
27 AND Jesus said to them, All ye will fall away; for it Zec. xiii. 7.
is written, 'I will smite the shepherd, and the sheep will be
28 scattered.' Howbeit, after I have risen, I will go before you
29 into Galilee. But Peter said to him, Even if all should fall
30 away, yet will not I. And Jesus said to him, Verily, I say to

thee, this day, even in this night, before the cock crow
twice, thou wilt disown me thrice. But Peter went on 31
speaking vehemently, If I must die with thee, I will in
nowise disown thee. In like manner also said they all.

Matt. xxvi. 36. AND they went to a plot called Gethsemane; and Jesus 32
said to his disciples, Sit ye here, while I pray. And he 33
took with him Peter, and James, and John, and began to
John xii. 27. be greatly amazed, and full of heaviness; and said to them, 34
My soul is exceedingly sorrowful even unto death; tarry
Heb. v. 7. ye here, and watch. Then he went forward a little, and fell 35
on the ground, and prayed that, if it were possible, the hour
might pass from him. And he said, Abba, Father, all 36
things are possible with Thee; take away this cup from me;
nevertheless not as I will, but as Thou willest.

And he came and found them sleeping, and said to Peter, 37
Simon, sleepest thou? couldest thou not watch one hour?
Rom. vii. 18. Watch and pray, that ye enter not into temptation. The 38
spirit indeed is willing, but the flesh is weak. Again he 39
went away and prayed, saying the same words. And when 40
he came again he found them asleep, for their eyes were
heavy, neither knew they what to answer him. He came 41
the third time, and said to them, Sleep on now, and take
your rest! It is enough; the hour has come; behold, the
Son of Man is being betrayed into the hands of sinners.
Arise; let us be going; lo, he who betrayeth me is at 42
hand.

Matt. xxvi. 47. AND immediately while he was yet speaking, there came 43
Judas, one of the twelve, and with him a multitude from
the high priests and scribes and elders, with swords and
staves. Now, he who betrayed him had given them a token, 44
saying, Whomsoever I shall kiss, that is he; take him and
Luke vi. 46. lead him away safely. And he went straightway to Jesus, 45
and said, Rabbi! and kissed him eagerly. And they laid 46
their hands on him, and took him. And one of those who 47
stood by drew his sword, and smote the servant of the High
Priest, and cut off his ear. Jesus answered and said to 48
them, Ye have come out as against a robber, with swords
and with staves, to take me. I was daily with you in the 49
temple, teaching, and ye took me not. But *this is done* that

50 the Scriptures may be fulfilled. Then they all forsook him, { Psa. xxii. 1. Isa. liii. 3.
and fled.
51 And there followed him a young man, having a linen
cloth cast about his naked body; and they laid hold of
52 him; but he left the linen cloth, and fled away naked.

53 And they led Jesus away to the High Priest; and all the Matt. xxvi. 57.
high priests and the elders and the scribes were assembled.
54 And Peter had followed him at a distance, even inside,
into the court of the High Priest; and he was sitting in
the firelight with the officers, and warming himself.
55 Now, the high priests and all the council sought for
witness against Jesus to put him to death; but found
56 none. For many bore false witness against him, but their
57 testimony agreed not. And certain men stood up and bore
58 false witness against him, saying, We heard him say, 'I will Mark xv. 29.
destroy this sanctuary which was made by hands, and within
59 three days I will build another made without hands.' But
neither in this did their witness agree.
60 And the High Priest stood up in the midst, and asked
Jesus, saying, Answerest thou nothing? what is it that
61 these testify against thee? But Jesus held his peace and Psa. xxxix. 9.
answered nothing. Again, the High Priest asked him, and
62 said, Art thou the Christ, the Son of the Blessed? And
Jesus said, I am; and ye shall see the Son of Man sitting Dan. vii. 13.
at the right hand of Power, and coming with the clouds
63 of the heavens. Then the High Priest rent his clothes, and Isa. xxxvii. 1.
64 said, What further need have we of witnesses? Ye heard
the blasphemy; what think ye?
And they all condemned him to be deserving of death.
65 And some began to spit on him, and to cover his face and Mark xv. 19.
buffet him and to say to him, Prophesy! And the servants
struck him with the palms of their hands.
66 And while Peter was below in the court, there came one Matt. xxvi. 69.
67 of the maids of the High Priest; and when she saw Peter
warming himself she looked upon him and said, Thou also
68 wast with Jesus the Nazarene. But he denied, saying, I
know not, neither understand I what thou sayest. And he
69 went out into the porch. And the maid saw him, and began
to say again to those who stood near, This is one of them.

And he denied it again. A little later, those who stood by 70
Acts ii. 7. said to Peter, Surely thou art one of them; for thou also art
a Galilæan. But he began to curse, and to swear, I know 71
not this man of whom ye speak. And immediately a cock 72
crew the second time. And Peter called the word to mind,
how Jesus had said to him, Before the cock crow twice,
thou wilt disown me thrice. And when he thought thereon,
2 Cor. vii. 10. he wept.

15

AND as soon as it was morning the high priests and the 1
whole council arranged a consultation with the elders and
scribes, and bound Jesus, and carried him away, and de-
livered him to Pilate. And Pilate asked him, Art thou the 2
Isa. liii. 7. king of the Jews? And he answering said to him, Thou
sayest truly. And the high priests were accusing him of 3
John xix. 9. many things. And Pilate again questioned him, saying, 4
Answerest thou nothing? behold of how many things they
accuse thee! But Jesus still answered nothing; so that 5
Pilate marvelled.

Now, at the Feast he used to release to them one prisoner, 6
whomsoever they begged of him. And there was the man 7
called Barabbas, who lay bound with those who had made
insurrection, men who had committed murder in the in-
surrection. And the multitude went up and began to ask 8
Pilate to do as he was wont to do for them. But Pilate 9
answered them, saying, Would ye have me release unto
Pro. xxvii. 4. you the king of the Jews? (For he began to see that for 10
envy the high priests had delivered him.) But the high 11
priests stirred up the multitude, that he should rather re-
lease Barabbas to them.

And Pilate answered and said again to them, What shall 12
I do then unto him whom ye call the king of the Jews?
Isa. liii. 9. And they cried out again, Crucify him! But Pilate said to 13, 14
them, Why, what evil hath he done? And they cried out
vehemently, Crucify him! So Pilate, wishing to content 15
the multitude, released Barabbas to them; and after he had
scourged Jesus, he delivered him to be crucified.
Matt. xxvii. 27. THEN the soldiers led him away inside the court, which 16
is the palace, and called together the whole band. And 17
they clothed him with purple; and plaited a crown of

18 thorns, and put it on him. And they began to salute him,
19 Hail, King of the Jews! Then they smote him on the Mark xiv. 65.
head with a reed, and spat upon him, and bowing their
20 knees, worshipped him. And when they had mocked him,
they took the purple off him, and put on him his garments,
21 and led him out to crucify him. And to carry his cross, they
impressed a passer-by, who was coming from the country,
Simon of Cyrene—the father of Alexander and Rufus.
22 And they brought Jesus to the place Golgotha, (which is, Luke xxiii. 33.
23 being interpreted, the place of a skull), and offered him
24 wine mingled with myrrh; but he received it not. And
they crucified him, and divided his garments, casting lots
25 upon them to see what each should take. And when they
26 crucified Jesus it was the third hour. And above him was Isa. liii. 12.
written the inscription of the charge against him,

THE KING OF THE JEWS.

27 And with him they crucified two robbers; one at his right
hand, and the other at his left (*a*).
29 And those who passed by railed on him, wagging their
heads, and saying, Ah! thou who destroyest the sanctuary
30 and buildest it in three days, come down from the cross and Mark xiv. 58.
31 save thyself. Likewise also the high priests spoke mock-
ingly among themselves with the scribes, saying, He saved
32 others; himself he cannot save; let the Christ the king
of Israel come down now from the cross, that we may see Rom. iii. 3.
and believe. And those who were crucified with him reviled
33 him. And when it was the sixth hour, darkness came over
34 the whole land, until the ninth hour. And at the ninth hour
Jesus cried with a loud voice, Eloi, Eloi, lama sabachthani? Psa. xxii. 1.
(which is, being interpreted, My God, My God, why didst
35 Thou forsake me?) And some of those who stood by, when
36 they heard it, said, Lo! he calleth for Elijah. And one ran
and filled a sponge with vinegar, and having put it on a reed,
gave him to drink, saying, Let alone, let us see whether

(*a*) Most of the ancient MSS. of this Gospel omit v. 28, 'And the Scripture was fulfilled, which saith, And he was numbered with the transgressors.'

Matt. xxvii. 50. Elijah will come to take him down. Then Jesus uttered a 37
loud cry, and gave up his spirit. And the veil of the sanc- 38
tuary was rent into two parts from the top to the bottom.
And the centurion who was standing by, facing him, when 39
he saw that Jesus so gave up his spirit, said, Truly this man
was a son of God.

Psa. xxxviii. 11. Luke viii. 2. And, looking on from afar, there were also some women; 40
among whom were Mary the Magdalene, and Mary the
mother of James the less and of Joseph, and Salome—those 41
who, when he was in Galilee, followed him and ministered
to him; also many other women who had come up with him
to Jerusalem.

And the evening having now come, as it was the Prepara- 42
Luke ii. 25. tion (that is, the Sabbath-eve), Joseph of Arimathæa, a 43
councillor of honourable estate who himself also was wait-
ing for the kingdom of God, went in boldly to Pilate,
and asked for the body of Jesus. And Pilate wondered 44
whether he were already dead; and, calling to him the
centurion, he asked him whether Jesus had been any while
dead. And when he knew it from the centurion, he 45
granted the body to Joseph. And Joseph bought fine linen, 46
and took him down, and wrapped him in the linen, and
laid him in a tomb which had been hewn out of the rock,
Mark xvi. 3. and rolled a stone to the door of the tomb. And Mary the 47
Magdalene and Mary the mother of Joseph saw where he
was laid.

16

Luke xxiii. 56. WHEN the Sabbath was past, Mary the Magdalene, and 1
Mary the mother of James, and Salome, bought spices, that
they might go and anoint him. And very early on the first 2
day of the week, when the sun had risen, they went to the
tomb. And they were saying among themselves, Who will 3
roll away the stone for us from the door of the tomb? And 4
as they looked up, they saw that the stone was rolled back,
for it was exceedingly great. And entering the tomb, they 5
saw sitting at the right side a young man clothed in a
Psa. lxxi. 20. white robe; and they were affrighted. But he said to them, 6
Be not affrighted; ye seek Jesus the Nazarene, who was
crucified; he has risen; he is not here; behold, the place
where they laid him. But go your way, tell his disciples 7

and Peter that he goeth before you into Galilee; there ye
8 will see him, even as he said to you. And they went out,
and fled from the tomb, for they trembled and were amazed;
and they said nothing to any one, for they were afraid.

9 (*a*) NOW when he had risen, early on the first day of the
week, he appeared first to Mary the Magdalene, out of whom
10 he had cast seven evil spirits. And she went to those who
had been with him, and told them as they mourned and wept.
11 But they, when they had heard that he was alive and had Luke xxiv. 25.
12 been seen by her, believed not. After that, he appeared in a
different form to two of them, as they walked and were going
13 into the country. And they went and told it to the others;
and these believed them not.
14 AFTERWARDS he appeared to the eleven as they sat at table, Luke xxiv. 36.
and he upbraided them with their unbelief and hardness of
heart, because they believed not those who had seen him
15 after he had risen. And he said to them, Go ye into all the Rom. x. 18.
16 world, and preach the gospel to the whole creation. He who
believeth and is baptized will be saved; but he who believeth Acts xvi. 31.
17 not will be condemned. And these signs will follow those
who believe: In my name they will cast out evil spirits, and
18 will speak in new tongues; they will take up serpents; and Acts xxviii. 3.
if they drink any deadly poison, it will not hurt them; they
will lay hands on the sick and they will recover.
19 So then the Lord Jesus, after he had spoken to them, was Luke xxiv. 51.
received up into heaven, and sat down at the right hand of
20 GOD. And they went forth, and preached everywhere, the
Lord working with them, and, by the signs which followed,
confirming the word. (*b*)

(*a*) Verses 9–20 are missing from two of the oldest MSS., the *Codex Sinaiticus* and the *Codex Vaticanus*, but are found in most of the others.

(*b*) Some authorities give (instead of verses 9–20) the following ending to this gospel:—'Now all things which were commanded to Peter's companions, they set forth concisely. And afterwards Jesus himself sent by their hands, from east even to west, the holy and incorruptible preaching of the eternal salvation.'

THE GOSPEL ACCORDING TO

LUKE

FORASMUCH as many have undertaken to draw up a 1 1
narrative of those things which are most surely believed (*a*)
among us, even as they were delivered to us by those who 2
John xv. 27. from the beginning were eyewitnesses and ministers of the
word; it seemed good to me also, having accurately traced 3
all things from the beginning, to write for thee an orderly
Acts i. 1. account, most excellent Theophilus, that thou mayest know 4
the certainty concerning those things wherein thou wast
instructed.

Matt. ii. 1. THERE was in the days of Herod, king of Judæa, a 5
1 Chr. xxiv. 10. certain priest named Zachariah, of the course of Abijah;
and he had a wife of the daughters of Aaron, and her name
Gen. vii. 1. was Elisabeth. Both were righteous before GOD, walking 6
blameless in all the commandments and ordinances of the
LORD. But they had no child, because Elisabeth was barren, 7
and both were advanced in years.
Now, while he executed the priest's office before GOD in 8
Ex. xxx. 7. the order of his course, his lot, according to the custom 9
Lev. xvi. 17. of the priest's office, was to burn incense when he went
into the sanctuary of the LORD. And all the multitude 10
of the people were praying outside at the hour of in-
cense. Then there appeared to him an angel of the LORD 11
Ex. xxx. 1. standing at the right side of the altar of incense. And 12
when Zachariah saw him, he was startled, and fear fell
upon him. But the angel said to him, Fear not, Zachariah; 13
for thy prayer has been heard; and Elisabeth thy wife will
Luke i. 60. bear thee a son, and thou shalt call his name John. And 14
thou shalt have joy and gladness; and many will rejoice at
Luke vii. 28. his birth. For he will be great before the LORD, and will 15
drink neither wine nor strong drink; and, even from his

(*a*) *Or* have been fulfilled.

16 mother's womb, he will be filled with the Holy Spirit. And
many of the children of Israel he will turn to the LORD their
17 GOD. And he will go before Him in the spirit and power of Mal. iv. 5.
Elijah, to turn the hearts of the fathers to the children, and
the disobedient to the prudence of the just; to make ready
18 a people prepared for the LORD. And Zachariah said to the Gen. xvii. 17.
angel, Whereby shall I know this? for I am an old man, and
19 my wife is well stricken in years. The angel answering said
to him, I am Gabriel, and stand in the presence of GOD; Dan. viii. 16.
and I am sent to speak to thee, and to tell thee these glad
20 tidings. And, behold, thou shalt keep silence, and not be Eze. iii. 26.
able to speak, until the day when these things come to
pass; because thou didst not believe my words, which will
be fulfilled in their season.
21 And the people were waiting for Zachariah and marvelling
22 that he tarried in the sanctuary. And when he came out,
he could not speak to them; and they perceived that he had
seen a vision in the sanctuary; and he was making signs
23 to them, and remained dumb. And when the days of his
ministration had been accomplished, he departed to his own
house.
24 After those days his wife Elisabeth conceived, and secluded
25 herself five months, saying, Thus hath the LORD dealt with Gen. xxx. 23.
me in the days wherein He looked on me to take away my
reproach among men.

26 BUT in the sixth month the angel Gabriel was sent
27 from GOD, to a city of Galilee called Nazareth, to a virgin Matt. i. 18.
who was betrothed to a man named Joseph, of the house of
28 David; and the virgin's name was Mary. And he came in Dan. ix. 23.
to her, and said, Hail! thou who art highly favoured; the
29 LORD is with thee (*a*). And she was much startled at the
saying, and reasoned in herself what manner of salutation
this could be.
30 And the angel said to her, Fear not, Mary; for thou hast
31 found favour with GOD. And thou shalt conceive, and Isa. vii. 14.
32 bear a son; and thou shalt call his name JESUS. He shall
be great, and shall be called, Son of the HIGHEST; and

(*a*) Some MSS. add:— 'Blessed art thou among women.'

the LORD GOD will give to him the throne of his father
Mic. iv. 1. David; and he will reign over the house of Jacob for ever; 33
and of his kingdom there will be no end. And Mary said 34
to the angel, How shall this be, seeing that I know not a
man?

And the angel answered and said to her, The Holy Spirit 35
will come upon thee, and the power of the HIGHEST will
Mark i. 1. overshadow thee; therefore also the holy Being which
shall be born shall be called, Son of GOD. And, behold, 36
thy kinswoman Elisabeth also hath conceived a son in her
old age; and this is the sixth month with her who was
called barren. For with GOD nothing will be impossible. 37
Psa. cxvi. 7. And Mary said, Behold the handmaid of the LORD; be it 38
unto me according to thy word. And the angel departed
from her.

AND Mary arose in those days and went into the hill 39
Josh. xxi. 9. country with haste, to a city of Judah; and entered the 40
house of Zachariah, and saluted Elisabeth. And when 41
Elisabeth heard the salutation of Mary, the babe leaped
in her womb; and Elisabeth was filled with the Holy
Spirit; and spoke out with a loud cry, and said, Blessed 42
Jud. v. 24. art thou among women, and blessed is the fruit of thy
womb. And whence is this to me, that the mother of my 43
Lord should come to me? For, lo, as soon as the voice of 44
thy salutation sounded in my ears, the babe leaped in my
womb for joy. And blessed is she who believed that there 45
will be a fulfilment of those things which were told her
from the Lord.

1 Sam. ii. 1. And Mary said, 46

My soul doth magnify the Lord,
And my spirit hath rejoiced in GOD my Saviour. 47
For He regarded the low estate of His handmaiden; 48
For, behold, henceforth all generations will call me
blessed.
Gen. xvii. 1. For He who is Mighty hath done for me great 49
things;
And holy is His name.
And His mercy is unto generations and generations 50
Upon those who fear Him.

51 He hath showed strength with His arm,
He hath scattered the proud in the imagination of their heart.
52 He hath put down mighty men from their thrones { 1 Tim. vi. 15. Rev. iv. 4.
And exalted those of low degree.
53 The hungry He hath filled with good things, 1 Sam. ii. 7.
And the rich He hath sent away empty handed.
54 He hath helped Israel his servant,
55 That, even as He spoke to our fathers, Gen. xxii. 15.
He may for ever remember mercy
Unto Abraham and his seed. Mic. vii. 20.
56 And Mary abode with her about three months, and re-
turned to her own house.

57 BUT, for Elisabeth, the time for her to be delivered was
58 come; and she brought forth a son. And her neighbours Luke i. 14.
and her kinsfolk heard that the LORD had magnified His
mercy towards her; and they rejoiced with her.
59 And on the eighth day they came to circumcise the child;
and they would have called him by his father's name, Zacha-
60 riah. And his mother answered and said, Not so; he shall
61 be called John. And they said to her, There is none of
62 thy kindred who is called by that name. And they made
63 signs to his father, What would he have him called? And
he asked for a writing-tablet, and wrote, John is his name.
64 And they all marvelled. And immediately his mouth and Luke i. 13.
his tongue were set free, and he began to speak, prais-
65 ing GOD. And fear came on all who dwelt round about
them. And these sayings were noised abroad in all the
66 hill country of Judæa; and all who heard them laid them
up in their hearts, saying, What then will this child be?
67 For the hand of the LORD was also with him. And his
father Zachariah was filled with the Holy Spirit, and pro-
phesied, saying,
68 Blessed be the LORD, the GOD of Israel, Isa. viii. 18.
For He hath visited and wrought redemption for His people,
69 And hath raised up a horn of salvation for us
In the house of His servant David;
70 As He spoke from the beginning of the world Jer. xxiii. 5.

Through the mouth of His holy prophets,
That we should be saved from our enemies, 71
And from the hand of all who hate us;
To deal mercifully with our fathers, 72
And to remember His holy covenant,
Gen. xxii. 16. The oath which He swore to our father Abraham; 73
That He would grant to us, 74
That we being delivered out of the hands of enemies,
Might serve Him without fear,
Tit. ii. 12. In holiness and righteousness before Him, 75
All our days.
And thou, child, shalt be called the prophet of the 76
HIGHEST;
For thou shalt go before the face of the LORD
To make ready His ways;
Acts v. 31. To give knowledge of salvation to His people 77
In the remission of their sins,
Through the tender mercy of our GOD; 78
Whereby the dayspring from on high shall visit us,
Isa. ix. 2. To give light to those who sit in darkness 79
And the shadow of death,
To guide our feet into the way of peace.

And the child grew, and became strong in spirit, and was 80
in the deserts till the day of his showing to Israel.

NOW, it came to pass in those days, that there went forth 1 2
a decree from Cæsar Augustus, that all the world (*a*) should
be enrolled. (This first enrolment was made when Cyrenius (*b*) 2
was governor of Syria.) And all went to be enrolled, each 3
to his own city. And Joseph went up from Galilee, out 4
of the city of Nazareth, into Judæa, to the city of David,
which is called Bethlehem, (because he was of the house
and lineage of David;) to be enrolled, together with Mary 5
his betrothed, who was great with child. And while they 6
were there, the days for her to be delivered were ful-
Matt. i. 25. filled. And she brought forth her firstborn son, and 7
wrapped him in swaddling clothes; and laid him in a

(*a*) *Or* empire. (*b*) *Or* Quirinius.

manger (*a*), because there was no room for them in the
inn.
8 Now, there were in the same country shepherds abiding
in the open country, and keeping watch over their flock by
9 night. And an angel of the LORD came upon them, and the
glory of the LORD shone round about them, and they were
10 greatly afraid; but the angel said to them, Fear not! for,
behold, I bring you good tidings of great joy, which will be
11 to all people. For unto you hath been born this day, in Isa. ix. 6.
12 the city of David, a Saviour, who is Christ, the Lord. And
this will be a sign to you; ye will find a babe wrapped in
13 swaddling clothes and lying in a manger (*a*). And suddenly
there was with the angel a multitude of the heavenly host
praising GOD, and saying,
14 In the highest, Glory to GOD; Psa. ciii. 20.
And on earth, peace among men of goodwill (*b*).
15 And when the angels had gone away from them into
heaven, the shepherds said to each other, Let us now go
even to Bethlehem, and see this thing which has come to
16 pass, which the LORD made known to us. So they went
with haste, and found both Mary and Joseph, with the babe
17 lying in the manger (*a*). And when they had seen it, they
made known the saying which had been told them concern-
18 ing this child. And all who heard it wondered at those
19 things which were told them by the shepherds. But Mary
treasured all these sayings, pondering them in her heart.
20 And the shepherds returned, glorifying and praising GOD for
all the things which they had heard and seen, even as it had
been told them.
21 AND when the eight days for his circumcision had been Lev. xii. 3.
completed, he was named JESUS, which name was given by
the angel before he was conceived in the womb.

22 AND when the days of their purification according to the
law of Moses had been completed, they brought the child
23 to Jerusalem, to present him to the LORD; (as it is written in Ex. xiii. 2.
the Law of the LORD, 'Every male that openeth the womb

(*a*) *Gr.* stall, as in Luke xiii. 15.
(*b*) *Or* And on earth peace, goodwill among men.

Lev. xii. 8. shall be called holy to the Lord';) and to present a sacrifice 24
according to that which is said in the Law of the Lord, 'A
pair of turtle-doves, or two young pigeons.'
Now, there was in Jerusalem a man whose name was 25
Symeon; and this man was righteous and devout, looking
for the consolation of Israel; and the Holy Spirit was upon
him. And it had been made known to him by the Holy 26
Spirit, that he should not see death before he had seen the
Lord's Christ. And, in the Spirit, he went into the temple; 27
and when the parents brought in the child Jesus to do for
him according to the custom of the Law, Symeon took him 28
into his arms, and blessed God, and said,

Gen. xlvi. 30. Now, Lord, Thou art letting Thy servant depart 29
In peace, according to Thy word;
For mine eyes have seen Thy salvation, 30
Which Thou didst prepare before the face of all 31
peoples;
A light for a revelation to the Gentiles, 32
And a glory to Thy people Israel.

Isa. viii. 14. And his father and his mother marvelled at those things 33
which were spoken concerning him. And Symeon blessed 34
them, and said to Mary his mother, Behold, this child is
set for the fall and the rising of many in Israel; and for
John xix. 25. a sign which will be spoken against—yea, a sword will pierce 35
through thy own soul also—that the thoughts of many hearts
may be revealed.
And there was one Hannah, a prophetess, daughter of 36
Phanuel, of the tribe of Asher; she was of a great age,
and had lived with a husband seven years from her virginity,
and had been a widow even for (*a*) four score and four 37
years; and she departed not from the temple, but served
1 Tim. v. 5. with fastings and prayers night and day. And coming up 38
at that very hour, she gave thanks to God, and spoke of
him to all those who were looking for the redemption of
Jerusalem (*b*).
And when they had performed all things according to the 39
Law of the Lord, they returned into Galilee, to their own city

(*a*) *Or* unto.
(*b*) *Or* who in Jerusalem were looking for redemption.

40 Nazareth. And the child grew and became strong, being Isa. xi. 2.
filled with wisdom; and the grace of God was upon him.

41 NOW, his parents used to go to Jerusalem every year at Ex. xxiii. 15.
42 the feast of the Passover. And when he was twelve years
43 of age, and they went up according to the custom of the
feast, and had completed the days, the boy Jesus, while
they were returning, tarried behind in Jerusalem; and his
44 parents knew it not. But they, thinking him to be in the com-
pany, went a day's journey, and sought for him among their
45 kinsfolk and acquaintance. And, as they found him not,
46 they returned to Jerusalem, seeking him. And after three
days they found him in the temple, sitting in the midst
of the teachers, both hearing them, and asking them ques-
47 tions. And all who heard him were amazed at his under- Psa. cxix. 99.
standing and answers.
48 But when they saw him, they were astonished; and his
mother said to him, Son, why didst thou treat us so? be-
49 hold, thy father and I are seeking thee sorrowing. And he
said to them, How is it that ye sought me? Knew ye not
50 that I must be about my Father's business? And they
51 understood not the saying which he spoke to them. And
he went down with them and came to Nazareth, and was
subject to them. And his mother kept all the sayings in Dan. vii. 28.
52 her heart. And Jesus increased in wisdom and in stature,
and in favour with God and men.

3 1 NOW, in the fifteenth year of the reign of Tiberius Cæsar,
(Pontius Pilate being governor of Judæa, and Herod being
tetrarch of Galilee, and his brother Philip tetrarch of the
region of Ituræa and of Trachonitis, and Lysanias tetrarch
2 of Abilene, Annas and Caiaphas being the High Priests,) the John xi. 49.
word of God came to John, the son of Zachariah, in the
3 wilderness. And John went into all the region round about
Jordan, preaching a baptism of repentance unto forgiveness
4 of sins: as it is written in the book of the sayings of Isaiah Isa. xl. 3.
the prophet,

'The voice of one crying in the wilderness,
Prepare ye the way of the Lord;
Make His paths straight.

Every valley shall be filled, 5
And every mountain and hill shall be brought low;
And the crooked shall be made straight,
And the rough ways shall be made smooth;
Psa. xcviii. 2. And all flesh shall see the salvation of God.' 6
He used to say, therefore, to the multitudes who came 7
forth to be baptized by him, Brood of vipers! who warned
you to flee from the wrath to come? Bring forth fruits 8
worthy of your repentance, and say not within yourselves,
'We have Abraham for father.' For I say to you, God is
able from these stones to raise up children to Abraham.
And even now the axe lieth at the root of the trees; every 9
Matt. vii. 19. tree therefore which bringeth not forth good fruit is hewn
down and cast into the fire.
And the multitudes asked him, What are we to do, then? 10
2 Cor. viii. 14. He answered and said to them, He who hath two coats, 11
let him share with him who hath none; and he who hath
Matt. xxi. 32. food, let him do likewise. Then came also collectors (*a*) 12
to be baptized, and said to him, Master, what are we to do?
1 Cor. vi. 10. And he said to them, Demand no more than that which is 13
appointed you. And soldiers on march likewise inquired of 14
him, And what are we to do? He said to them, Do violence
Ex. xxiii. 1. to no one, neither accuse any one falsely; and be content
with your rations.
But as the people were in expectation, and all men mused 15
in their hearts concerning John, whether he might not be
the Christ, John answered them all, saying, I indeed baptize 16
you with water; but one mightier than I cometh, the thong
of whose sandals I am not fit to loosen; he will baptize you
Jer. xv. 7. with the Holy Spirit and with fire; whose winnowing-fan is 17
in his hand, to thoroughly clear his floor, and to gather the
Mic. iv. 12. wheat into his garner; but the chaff he will burn with un-
Psa. i. 4. quenchable fire. So with many different exhortations he 18
preached to (*b*) the people.
Matt. xiv. 3. But Herod the tetrarch, being reproved by him concerning 19
his brother's wife Herodias, and all the evil deeds which he
had done, added this also to them, that he shut up John 20
in prison.

(*a*) *Or* tax-collectors, so elsewhere.
(*b*) *Or* evangelised.

21 Now, when all the people had been baptized; when Jesus
also had been baptized, and was praying, the heavens were
22 opened, and the Holy Spirit descended upon him, in a bodily
appearance, like a dove; and a voice came from heaven,
THOU ART MY BELOVED SON; IN THEE I AM WELL PLEASED.

23 AND Jesus himself, when he began his work, was about Matt. xiii. 55.
thirty years of age, being (as was supposed) the son of Joseph,
who was the son of Heli,
24 who was the son of Matthat,
who was the son of Levi,
who was the son of Melchi,
who was the son of Jannai,
who was the son of Joseph,
25 who was the son of Mattathias,
who was the son of Amos,
who was the son of Nahum,
who was the son of Esli,
who was the son of Naggai,
26 who was the son of Maath,
who was the son of Mattathias,
who was the son of Semein,
who was the son of Josech,
who was the son of Jodah,
27 who was the son of Joanan,
who was the son of Rhesa,
who was the son of Zerubabel,
who was the son of Salathiel,
who was the son of Neri,
28 who was the son of Melchi,
who was the son of Addi,
who was the son of Cosam,
who was the son of Elmodam,
who was the son of Er,
29 who was the son of Joshua,
who was the son of Eliezer,
who was the son of Jorim,
who was the son of Matthat,
who was the son of Levi,
30 who was the son of Simeon,

who was the son of Judah,
who was the son of Joseph,
who was the son of Jonam,
who was the son of Eliakim,
who was the son of Melea, 31
who was the son of Menna,
who was the son of Mattatha,
who was the son of Natham,
who was the son of David,
who was the son of Jesse, 32
who was the son of Jobed,
who was the son of Boaz,
who was the son of Sala,
who was the son of Nahshon,
who was the son of Aminadab, 33
who was the son of Admin,
who was the son of Arni,
who was the son of Hezrom,
who was the son of Perez,
who was the son of Judah,
who was the son of Jacob, 34
who was the son of Isaac,
who was the son of Abraham,
who was the son of Terah,
who was the son of Nahor,
who was the son of Serug, 35
who was the son of Reu,
who was the son of Peleg,
who was the son of Eber,
who was the son of Sala,
who was the son of Caïnam, 36
who was the son of Arphaxad,
who was the son of Shem,
who was the son of Noah,
who was the son of Lamech,
who was the son of Methuselah, 37
who was the son of Enoch,
who was the son of Jaret,
who was the son of Mahalaleel,
who was the son of Caïnam,

38 who was the son of Enos,
who was the son of Seth,
who was the son of Adam,
who was the son of God. Gen. i. 26.

4 1 Jesus, full of the Holy Spirit, returned from the Jordan, Matt. iv. 1.
2 and for forty days was led in the Spirit in the wilderness,
being tempted (*a*) by the devil.
And in those days he ate nothing; and, when they were
3 ended, he was hungry. And the devil said to him, If thou
art the Son of God, command that this stone become bread.
4 Jesus answered him, It is written, 'Man shall not live by Deut. viii. 3.
bread only' (*b*).
5 Then the devil, taking him up (*b*), showed him all the king-
6 doms of the world in a moment of time, and said to him,
I will give thee all this authority, and the glory of these
things; for to me it was delivered, and to whomsoever I will,
7 I give it. Therefore if thou wilt worship before me, it shall
8 all be thine. And Jesus answered and said to him (*b*), It
is written, 'Thou shalt worship the Lord thy God, and Him Deut. vi. 13. Deut. xvi. 20.
only shalt thou serve.'
9 And the devil brought him to Jerusalem, and set him on
the pinnacle of the temple, and said to him, If thou art
10 the Son of God, cast thyself down hence; for it is written, Psa. xci. 11.
'He will give His angels charge over thee, to keep thee';
11 and 'on their hands they will bear thee up, lest at any time
12 thou dash thy foot against a stone.' Jesus answering said to Deut. vi. 16.
him, It is written, 'Thou shalt not try the Lord thy God.'
13 And when the devil had ended all the temptation (*a*), he
departed from him for a season.

14 AND Jesus returned in the power of the Spirit into Galilee; John iv. 43.
and a report of him went out through all the region round

(*a*) *Or* proved, tested; v. 13, trial.
(*b*) Certain words added in some versions to verses 4, 5, and 8 are not included in this gospel by the most ancient authorities. The words are (end of v. 4):—'but by every word of God'; (v. 5, after 'taking him up') 'a high mountain'; (v. 8, after 'said to him') 'Get behind me, Satan, for.'

about. And he taught in their synagogues, being glorified 15
by all.
AND he went to Nazareth, where he had been brought 16
up; and, as his custom was, he entered the synagogue on
the Sabbath day, and stood up to read. And there was 17
delivered to him a roll of the prophet Isaiah. And when
he had opened the roll he found the place where it is
written,
'The Spirit of the LORD is upon me; 18
Isa. lxi. 1. Wherefore He anointed me to preach the gospel to the
poor;
He hath sent me
To proclaim deliverance to the captives,
And recovering of sight to the blind,
To set at liberty those who are oppressed,
To proclaim the acceptable year of the LORD.' 19
And he folded the roll and gave it back to the attendant, 20
and sat down. And the eyes of all those who were in the
synagogue were fixed on him. And he began to say to them, 21
Psa. xlv. 2. This day this scripture has been fulfilled in your ears. And 22
all bore him witness, and wondered at the gracious words
which proceeded out of his mouth. And they said, Is not
this Joseph's son?
And he said to them, Ye will surely say to me this proverb, 23
'Physician, heal thyself'; 'the things of which we have heard
as done in Capernaum, do here also in thine own country.'
And he said, Verily, I say to you, no prophet is accepted 24
1 Kings xvii. 1. in his own country. But I tell you of a truth, many widows 25
1 Kings xvii. 9. 1 Kings xviii. 1. were in Israel in the days of Elijah, when the heavens were
shut up three years and six months and a great famine
came upon all the land; yet to none of them, but only to 26
Sarepta, in the land of Sidon, to a woman, a widow, was
1 Kings v. 14. Elijah sent. And many lepers were in Israel in the time of 27
Elisha the prophet; and none of these was cleansed, but only
Naaman the Syrian.
And all those in the synagogue, when they heard these 28
Psa. xxxvii. 14. things, were filled with wrath, and rose up and thrust him 29
out of the city, and led him to the brow of the hill whereon
their city was built, that they might cast him down headlong.
John viii. 59. But, passing through the midst of them, he went his way. 30

31 THEN he went down to Capernaum, a city of Galilee; and
32 he taught them on the Sabbath. And they were astonished
at his teaching; for his word was with authority. Jer. xxiii. 29.
33 And in the synagogue there was a man who was possessed
by an unclean evil spirit (*a*); and it cried out with a loud
34 voice, Let us alone; what have we to do with thee, Jesus Luke iv. 41.
thou Nazarene? hast thou come to destroy us? I know thee
35 who thou art; the Holy One of GOD. But Jesus rebuked Isa. ii. 19.
it, saying, Hold thy peace, and come out of him. And when
the evil spirit had cast him into the midst, it went out of
36 him, without hurting him at all. And amazement came on
all, and they spoke among themselves, saying, What word
is this, for with authority and power he commandeth the
37 unclean spirits, and they come out? And the fame of him
went forth into every part of the country round about.
THEN he arose and went out of the synagogue, and entered Matt. viii. 14.
38 Simon's house. And Simon's wife's mother was suffering
39 from a severe fever; and they besought him for her. And
he stood over her, and rebuked the fever; and it left her;
and immediately she arose and ministered to them.
40 Now, when the sun was setting, all those who had any sick
with divers diseases brought them to him; and he laid his
41 hands on each of them, and healed them. And evil spirits
also came out of many, crying out and saying, 'Thou art
the Son of GOD.' And he rebuked them and would not
suffer them to speak; for they knew that he was the
Christ.
42 AND when it was day, he departed and went into a lonely
place; and the multitudes sought him, and came to him,
and would have stayed him, lest he should depart from
43 them. And he said to them, I must preach the good
news of the kingdom of GOD to other cities also; for there-
44 fore I was sent. And he was preaching in the synagogues Mark i. 38.
of Judæa (*b*).

5 1 AND, as the multitude pressed upon him and heard the
2 word of GOD, he was standing by the lake of Gennesaret; and
he saw two boats by the lake; but the fishermen had gone

(*a*) *Gr.* unclean demon. (*b*) Some MSS. have 'Galilee.'

out of them, and were washing the nets. And he entered 3
one of the boats which belonged to Simon, and requested him
to push out a little from the land. And he sat down and
taught the multitudes from the boat.

John xxi. 6. And when he left off speaking, he said to Simon, Launch 4
out into the deep, and let down your nets for a draught.
Psa. cxxvii. 2. And Simon answering said, Master, we toiled all night, 5
and took nothing; nevertheless at thy word I will let down
the nets. And when they had done this, they enclosed 6
a great multitude of fishes; and their nets were breaking.
And they beckoned to their partners, who were in the 7
Ex. xxiii. 5. other boat, to come and help them. And they came, and
so filled both the boats that they began to sink.

When Simon Peter saw it, he fell down at Jesus' knees, 8
saying, Depart from me; for I am a sinful man, O Lord.
Psa. viii. 6. For he and all who were with him were astonished at the 9
draught of fishes which they had taken; so also were James 10
and John, the sons of Zebedee, who were partners with
Simon. And Jesus said to Simon, Fear not; henceforth thou
Matt. iv. 20. shalt catch men. And when they had brought their boats to 11
land, they forsook all, and followed him.

AND when he was in one of the towns, behold, there 12
was a man full of leprosy, who, seeing Jesus, bowed
himself to the earth, and besought him saying, Lord, if
thou wilt, thou canst make me clean. And Jesus stretched 13
forth his hand, and touched him, saying, I will it; be thou
cleansed! And immediately the leprosy departed from
him. And Jesus charged him, saying, Tell no one; but 14
go, and show thyself to the priest, and offer for thy
cleansing as Moses commanded, for a testimony unto them.
Matt iv. 25. But so much the more went abroad the report of him; and 15
great multitudes came together to hear, and to be healed
Matt. xiv 23 of their infirmities. And he withdrew himself into the 16
wilderness, and prayed.

AND as he was teaching, on a certain day, some Phari- 17
sees and doctors of the law, who had come out of every
village of Galilee and Judæa, and from Jerusalem, were
sitting by; and the power of the LORD was with him, that
Matt. ix. 2. he might heal. And men brought on a bed a man who was 18

paralysed; and they sought means to bring him in, and to
19 lay him before Jesus. And as, because of the crowd, they
could not find a way to bring him in, they went up on the
house-top, and let him down through the tiling with his
20 couch into the midst before Jesus. And seeing their faith,
he said, Man, thy sins are forgiven thee. Psa. xxxii. 5.
21 Then the scribes and the Pharisees began to reason, saying,
Who is this who speaketh blasphemies? Who but God
22 only can forgive sins? But Jesus perceived their thoughts,
23 and answered, Why reason ye in your hearts? Which
is easier, to say, 'Thy sins are forgiven thee'; or to say,
24 'Arise and walk'? But that ye may know that the Son
of Man hath authority upon earth to forgive sins,—he said
to the sick of the palsy,—I say to thee, Arise, and take
25 up thy couch, and go to thy house. And immediately he John v. 8.
arose before them, and took up that whereon he had been
26 lying, and departed to his house, glorifying God. And they
were all amazed, and glorified God, and were filled with awe,
saying, We have seen strange things to-day.

27 AFTER these things he went forth, and saw a collector Matt. ix. 9.
named Levi sitting at the place of toll, and said to him,
28 Follow me. And he left all, arose, and followed him.
29 And Levi made him a great feast in his house; and there
was a great company of collectors and others who sat at
30 table with them. But the Pharisees and their scribes
murmured against his disciples, saying, Why do ye eat and
31 drink with the collectors and outcasts? And Jesus answer- Jer. viii. 22.
ing said to them, Not those who are well need a physician;
32 but those who are ill. I have come to call, not the righteous,
but sinners, to repentance.
33 THEN they said to him, The disciples of John fast often, Luke vii. 34.
and make prayers, and likewise the disciples of the Pharisees;
34 but thine eat and drink! And Jesus said to them, Can ye
make the children of the bridechamber fast, while the bride-
35 groom is with them? But days will come, yea, when the
bridegroom shall be taken away from them; then will they
fast in those days.
36 He spoke also a parable to them: No one rendeth a piece Lev. xix. 19.
from a new garment and putteth it on an old one; else he

will rend the new, and also the piece which was taken from
the new will not match with the old. And no one putteth 37
new wine into old wine-skins; else the new wine will burst
the skins, and will be spilled, and the skins will perish. But 38
Jer. vi. 16. new wine must be put into fresh skins. And no one having 39
drunk old wine desireth new; for he saith, The old is
excellent.

AND on a Sabbath (*a*), he was going through corn (*b*) 1 6
fields; and his disciples were plucking and eating the ears,
rubbing them in their hands. And certain of the Pharisees 2
said, Why are ye doing that which it is not lawful to do on
1 Sam. xxi. 6. the Sabbath? Jesus answering them said, Have ye not even 3
read what David did, when he and those who were with
Lev. xxiv. 9. him were hungry? how he went into the house of God, and 4
took and ate the showbread, and gave of it to those who
were with him; though it is not lawful for any but the
priests to eat it? And he said to them, The Son of Man is 5
Lord of the Sabbath.

It came to pass on another Sabbath, that he entered the 6
synagogue and taught; and a man was there whose right hand
John ix. 16. was withered. And the scribes and the Pharisees were watch- 7
ing Jesus, whether he would heal on the Sabbath; that they
Job xlii. 2. might find how to accuse him. But he knew their thoughts, 8
and said to the man who had the withered hand, Rise,
and stand forth in the midst. And he arose and stood
Ex. xx. 10. forth. Then said Jesus to them, I ask you, Is it lawful 9
on the Sabbath to do good, or to do evil? to save a life,
or to destroy it? And looking round about upon them 10
all, he said to the man, Stretch forth thy hand. And he
did so; and his hand was restored. And they were filled 11
Psa. ii. 2. with madness; and consulted with each other what they
might do to Jesus.

IN those days, he went out to the mountain to pray, and 12
Matt. x. 1. continued all night in prayer to God. And when it became 13
day, he called to him his disciples; and from them he chose
out twelve, whom also he named apostles: Simon, (whom he 14
named Peter,) and Andrew his brother, James and John,

(*a*) Some MSS. have 'the second first Sabbath.' (*b*) *Or* wheat.

15 Philip and Bartholomew, Matthew and Thomas, James *son*
16 of Alphæus, and Simon called the Zealot, and Judas *son* of
James, and Judas Iscariot, who became a traitor.
17 AND coming down with them, he took his stand on a level Matt. iv. 25.
place, with a great company of his disciples, and a great multi-
tude of people out of all Judæa and Jerusalem, and from
the sea coast of Tyre and Sidon, who had come to hear him,
18 and to be cured of their diseases; and those who were
19 troubled by unclean spirits were being healed. And the
whole multitude were seeking to touch him; for power was
going out from him and curing all.
20 And he lifted up his eyes on his disciples, and said:
Blessed are ye poor; for yours is the kingdom of GOD. Jas. ii. 5.
21 Blessed are ye who hunger now; for ye shall be satisfied. Isa. lv. 1.
Blessed are ye who weep now; for ye shall laugh. Isa. lxi. 3.
22 Blessed are ye, when men shall hate you and separate you
from their company, and shall reproach you and cast out John xvii. 14.
23 your name as evil, for the Son of Man's sake. Rejoice in
that day, and leap for joy; for, your reward is great in
heaven; for so their fathers did to the prophets.
24 But alas for you who are rich, for ye have received in full Amos vi. 1.
your consolation.
25 Alas for you who are filled now, for ye shall hunger.
Alas, ye who laugh now, for ye shall mourn and weep.
26 Alas, when all men shall speak well of you; for so their John xv. 19.
fathers did to the false prophets.
27 But I say to you who hear, Love your enemies, do good to
28 those who hate you, bless those who curse you, pray for
those who despitefully use you.
29 To him who smiteth thee on the one cheek offer the other Matt. v. 5.
also; and to him who taketh away thy cloak forbid not to
take thy coat also.
30 Give to every one who asketh of thee; and of him who
taketh away thy goods require them not.
31 And as ye would that men should do to you, do ye to them Matt. vii. 12.
likewise.
32 And if ye love those who love you, what thanks are due to
33 you? for even sinners love those who love them. For even
if ye do good to those who do good to you, what thanks are
34 due to you? even sinners do the same. And if ye lend

to those from whom ye hope to receive, what thanks are
due to you? even sinners lend to sinners, to receive back
as much. But love your enemies, and do good, and lend, 35
never despairing; and your reward will be great, and ye
will be children of the HIGHEST; for He is kind to the
unthankful and to the evil. Show yourselves merciful as 36
James v. 11. your Father also is merciful.
Matt. vii. 1. Judge not, and ye shall not be judged; condemn not, and 37
ye shall not be condemned; forgive, and ye shall be forgiven;
give, and it shall be given to you; good measure, pressed 38
down, shaken together, running over, men will give into
your bosom. For the measure that ye mete out will be
measured to you in return.
Matt. xv. 14. And he spoke a parable also to them: Can the blind lead 39
the blind? will they not both fall into the ditch? The dis- 40
ciple is not above the master; but every one who is per-
fected will be as his master.
And why beholdest thou the splinter which is in thy 41
brother's eye, but perceivest not the beam which is in thine
own eye? How canst thou say to thy brother, 'Brother, 42
let me pull out the splinter which is in thine eye,' while thou
beholdest not the beam which is in thine own eye? Thou
hypocrite, first cast out the beam which is in thine own eye,
and then thou wilt see clearly to pull out the splinter which
is in thy brother's eye.
Matt. vii. 16. For there is no good tree which bringeth forth corrupt 43
fruit; neither is there a corrupt tree which bringeth forth
good fruit. For each tree is known by its own fruit. For 44
from thorns men do not gather figs, nor from a bramble
Matt. xii. 35. bush do they gather grapes. The good man out of the good 45
treasure of the heart bringeth forth that which is good; and
the evil man out of the evil treasure bringeth forth that
which is evil; for from the overflowing of the heart his
mouth speaketh.
Luke xiii. 25. And why call ye me, 'Lord, Lord,' and do not the things 46
which I say? Whosoever cometh to me, and heareth my 47
sayings and doeth them, I will show you whom he is like:
Matt. vii. 25. He is like a man who built a house, and dug deep, and laid 48
the foundation upon the rock; and when a flood rose, the
Psa. xlvi. 3. stream burst upon that house, and could not shake it; for it

49 had been well-built. But he who heard, and did not, is like Jas. i. 23.
a man who built a house upon the earth, without a founda-
tion; and the stream burst upon it, and immediately it fell
in; and the ruin of that house was great.

7 1 NOW, when he had ended all his sayings in the hearing
of the people, he entered Capernaum.
2 And a certain centurion's servant, one who was dear to him, Job xxxi. 15.
3 was ill, and about to die. And the centurion, having heard
of Jesus, sent to him some elders of the Jews, requesting him
4 to come and save his servant. And they went to Jesus, and
besought him earnestly, saying, He for whom thou shouldst
5 do this is worthy; for he loveth our nation, and himself built 1 Kings v. 1.
us our synagogue.
6 And Jesus went with them. And when he was not far
from the house, the centurion sent friends, saying to him,
Lord, trouble not thyself; for I am not worthy that thou
7 shouldest enter under my roof; wherefore neither thought I
myself worthy to go to thee; but say the word, and let my ser- Psa. cvii. 20.
8 vant be healed. For I also am a man set under authority,
having under me soldiers, and I say to one, 'Go,' and he
goeth; and to another, 'Come,' and he cometh; and to my
servant, 'Do this,' and he doeth it.
9 When Jesus heard these things, he marvelled at him, and
turning about, said to the people who followed him, I say to
10 you, not even in Israel have I found so great a faith. And
those who had been sent, returning to the house, found the
servant in good health.
11 AFTERWARDS, he went into a city called Nain; and his
12 disciples and a great multitude went with him. Now
when he came near the gate of the city, there was a dead
man being carried out, the only son of his mother, and
she was a widow; and many inhabitants of the town were
13 with her. And when the Lord saw her, he had compassion
14 on her, and said to her, Weep not. And he came and Luke viii. 54.
touched the bier; and the bearers stood still. And he said,
15 Young man, I say to thee, Arise. And he who had been 2 Kings iv. 32.
dead sat up, and began to speak. And Jesus delivered him 2 Kings iv. 36.
to his mother.
16 And fear took hold of all; and they glorified GOD, say-

Luke xxiv. 19. ing, A great prophet has arisen among us; and, God hath
Luke i. 68. visited His people. And this report of him went forth 17
throughout the whole of Judæa, and all the region round
about.

AND the disciples of John told him of all these things. 18
Matt. xi. 2. And John calling to him two of his disciples sent them 19
to the Lord, saying, Art thou he who cometh? or are we
to look for another? When the men came to him, they 20
said, John the Baptist sent us to thee, saying, 'Art thou
John i. 46. he who cometh? or are we to look for another?' In that 21
hour Jesus healed many persons of their diseases and
plagues, and of evil spirits; and to many who were blind
he gave sight. Then he answered and said to John's dis- 22
Isa. xxxv. 6. ciples, Go your way, tell John what ye saw and heard: the
blind receive sight, the lame walk, the lepers are cleansed,
Isa. viii. 14. and the deaf hear, the dead are raised, the gospel is
preached to the poor. And blessed is he who shall find in 23
me no cause of stumbling.

And when the messengers of John had departed, Jesus 24
began to say to the multitudes, concerning John, What went 25
ye out into the wilderness to view? A reed shaken by the
wind? But what went ye out to see? A man clothed in soft
raiment? Behold, they who are gorgeously apparelled and
live luxuriously are in kings' courts. But what went ye 26
out to see? A prophet? I say to you, Yea, and much more
than a prophet. This is he, of whom it is written, 27
Mal. iii. 1. 'Behold, I send My messenger before thy face,
Who shall prepare thy way before thee.'
I say to you, Among those who are born of women there 28
is none greater than John; but he who is but little in the
kingdom of God is greater than he.
Psa. li. 4. (And all the people who heard, and the collectors, justi- 29
fied God, having been baptized with the baptism of John.
Acts xx. 27. But the Pharisees and teachers of the law brought to naught, 30
as concerning themselves, the purpose of God, not having
been baptized by John.)
Matt. xi. 16. To what then shall I liken the men of this generation? 31
and to what are they like? They are like children sitting 32
in the marketplace, and calling to each other; who say,

We piped to you, and ye did not dance; we sang lamenta-
33 tions, and ye did not weep. For John the Baptist has come Luke i. 15.
neither eating bread nor drinking wine; and ye say, He
34 hath an evil spirit. The Son of Man has come eating and
drinking; and ye say, Behold, a gluttonous man, and a wine-
35 bibber, a friend of collectors and outcasts. But wisdom is Pro. viii. 32.
justified by all her children.

36 THEN one of the Pharisees desired Jesus that he would
eat with him. And he went into the Pharisee's house, and
37 reclined at table. And, lo, a woman who was in the city, 1 Tim. i. 15.
a sinner; and when she knew that Jesus was at table in the
Pharisee's house, she brought an alabaster cruse of ointment.
38 And standing behind at his feet, weeping, she began to wet
his feet with her tears, wiping them off with the hair of her
head; and she was kissing his feet tenderly, and anointing
39 them with the ointment. Now, when the Pharisee who John ix. 24.
had invited him saw it, he said within himself, This man,
if he were a prophet, would have known who and what
manner of woman this is who toucheth him; for she is a
sinner.
40 And Jesus answered and said to him, Simon, I have some-
41 thing to say to thee. (And he said, Master, say on.) There
was a certain creditor who had two debtors; the one owed
42 five hundred shillings, and the other fifty. And as they Psa. xlix. 7.
had nothing wherewith to pay, he freely forgave them both.
43 Which of them, therefore, will love him more? Simon Psa. cxvi. 16.
answered and said, I suppose, he to whom he forgave the
more. And Jesus said to him, Thou hast rightly judged.
44 And he turned to the woman, and said to Simon, Seest thou
this woman? I entered thy house, thou gavest me no water
for my feet; but she washed my feet with her tears, and
45 wiped them with her hair. Thou gavest me no kiss; but she,
46 since I came in, hath not ceased to kiss tenderly my feet. My
head with oil thou didst not anoint; but she hath anointed Psa. xxiii. 5.
47 my feet with ointment. Therefore, I say to thee, her sins,
which are many, are forgiven, because she loved much; (*a*)
48 but to whom little is forgiven, the same loveth little. And

(*a*) *Or* And, because she loved much, therefore I say to thee, Her sins, which are many, are forgiven.

Matt. ix. 2. he said to her, Thy sins are forgiven. And those who re- 49
clined at table with him began to say within themselves,
Heb. ii. 4. Who is this who even forgiveth sins? But he said to the 50
woman, Thy faith hath saved thee; go thy way, into peace.

AFTERWARDS he went throughout every city and vil- 1 8
lage, publishing and preaching the glad tidings of the kingdom
Matt. xxvii. 55. of God; and there were with him the twelve, and certain 2
women who had been healed of evil spirits and infirmities,
Mark xvi. 9. Mary called the Magdalene, out of whom had gone seven
evil spirits, and Joana the wife of Chuzas (Herod's steward) 3
and Susanna, and many others, who ministered to them from
their substance.
And a multitude gathering together and resorting to 4
Matt. xiii. 3. him from every city, he spoke by a parable: The sower 5
went out to sow his seed; and as he sowed, some fell by
the way side; and it was trodden down, and the birds of
Jer. v. 3. the air devoured it. And other fell upon the rock; and as 6
soon as it had sprung up, it withered away, because it lacked
Jer. iv. 3. moisture. And other fell among the thorns; and the thorns 7
sprang up with it, and choked it. And other fell into the 8
Gen. xxvi. 12. good ground, and sprang up, and bore fruit a hundred-fold.
And as he said these things, he cried, He who hath ears to
hear, let him hear!
And his disciples asked him, What might this parable be? 9
Isa. vi. 9. And he said, Unto you it is given to know the mysteries of 10
the kingdom of God; but to the rest in parables; that 'seeing
they may not see, and hearing they may not understand.'
Matt. xiii. 18. Now the parable is this: The seed is the word of God. 11
Those by the wayside are they who have heard, and 12
then cometh the devil and carrieth off the word from their
Pro. xii. 3. hearts, lest they should believe and be saved; those on the 13
rock, they who when they hear, receive the word with joy,
but have no root—they believe for a while, and in the time
of trial fall away. And that which fell among the thorns: 14
1 Tim. vi. 9. These are they who after hearing, go their way, are choked
by the cares and riches and pleasures of life, and bring no
fruit to perfection. But that in the good ground: These 15
are they who, in an honest and good heart, having heard
the word, hold fast to it, and with patience bring forth fruit.

16 No one, when he hath lighted a lamp, covereth it with a
vessel, or putteth it under a couch; but he setteth it on a
17 lamp-stand, that they who enter may see the light. For Ecc. xii. 14.
nothing is secret which will not be made manifest; and nothing
18 hidden, which will not be known and come to light. Take
heed therefore how ye hear; for whosoever hath, to him will
be given; but whosoever hath not, from him will be taken
even that which he seemeth to have (*a*).
19 THEN came towards him his mother and his brothers; but
20 they could not get near him for the crowd. And it was told Matt. xii. 46.
him, Thy mother and thy brothers stand outside, desiring to
21 see thee. And he answered, My mother and my brothers
are these who hear the word of GOD, and do it.

22 NOW, on a certain day, Jesus went into a boat together with Matt. viii. 23.
his disciples; and he said to them, Let us go over to the other
23 side of the lake. And they launched forth. But as they
sailed he fell asleep; and there came down upon the lake a
storm of wind; and the boat was filling, and they were in
24 jeopardy. And they went to him, and awoke him, saying, Psa. xliv. 23.
Master, master, we perish! But he arose, and rebuked the
wind and the raging of the water; and they ceased, and a calm
25 came on. And he said to the disciples, Where is your faith?
And they, being afraid, wondered, saying to one another,
Who then is this? for he commandeth even the winds and
the water, and they obey him!

26 AND they came to shore at the country of the Gerasenes (*b*), Matt. viii. 28.
27 which is over against Galilee. And when he had landed,
there met him out of the city a certain man possessed by evil
spirits; and for a long time he had worn no clothing, and
28 he dwelt not in any house, but in the tombs. When he saw
Jesus, he cried out, and fell down before him, and with a
loud voice said, What hast thou to do with me, Jesus, thou
son of GOD Most High? I beseech thee, torment me not.
29 (For he was bidding the unclean spirit to come out from the
man. For oftentimes it had seized him; and he used to
be bound with chains and fetters, kept under guard; and
breaking the bonds would be driven by the evil spirit into

(*a*) *Or* thinketh he hath. (*b*) *Or* Gadarenes.

the deserts.) And Jesus asked him, What is thy name? 30
And he said, 'Legion,' (because many evil spirits had entered
Rev. xx. 3. him). And they besought him not to command them to 31
depart into the abyss.
Now, a herd of many swine was feeding there, on the 32
mountain; and the evil spirits besought Jesus that he would
suffer them to enter the swine. And he suffered them. Then 33
went the evil spirits out of the man and entered the swine;
and the herd ran violently down the steep into the lake, and
were drowned.
Acts xix. 16. When those who fed them saw what had happened, they 34
Psa. li. 10. fled and told it in the city and in the country. And the 35
inhabitants went out to see what was done, and came to
Jesus, and found the man from whom the evil spirits had
departed, sitting at the feet of Jesus, clothed, and in his
right mind; and they were afraid. And those who had 36
seen it told them by what means the man possessed by
Acts xvi. 39. evil spirits had been made whole. And all the people of 37
the district of the Gerasenes besought him to depart from
them; for they were seized with great fear; and he entered
a boat, and returned.
Now, the man from whom the evil spirits had departed 38
besought that he might be with him; but Jesus sent him
1 Tim. v. 8. away, saying, Return to thy house, and tell what great 39
things God hath done for thee. And he went his way, and
published throughout the whole city what great things Jesus
had done for him.

AND as Jesus returned, the multitude welcomed him; 40
Matt. ix. 18. for they were all waiting for him. And there came a man 41
named Jairus, who was a ruler of the synagogue; and he
fell down at Jesus' feet, and besought him that he would go
into his house; for he had an only daughter, about twelve 42
years of age, and she lay dying. But as Jesus went the
people thronged him.
2 Chron. xvi. 12. And a woman who had had an issue of blood twelve years (*a*), 43
and could not be cured by any, went behind him, and touched 44
the fringe of his garment; and immediately her issue of

(*a*) Some MSS. add, 'and had spent all her living upon physicians.'

45 blood stanched. And Jesus said, Who touched me? And
when all denied it, Peter said, Master, the multitude throng
46 thee and press thee. But Jesus said, Some one touched me; Luke vi. 19.
47 for I perceived that virtue (*a*) had gone out from me. And Isa. lxvi. 2.
when the woman saw that she was not hidden, she came
trembling, and falling down before him, declared before all
the people for what cause she had touched him, and how she
48 was healed immediately. And he said to her, Daughter, thy
faith hath made thee whole; go thy way, into peace.
49 While he was yet speaking, there came one from the ruler
of the synagogue's house, saying, Thy daughter is dead,
50 trouble not the Master further. But when Jesus heard it, John xi. 25.
he answered him, Fear not; only believe, and she shall be
51 made whole. And when he came to the house, he suffered
no one to go in with him, except Peter and John and James,
52 and the father and the mother of the maiden. And all were John xi. 11.
weeping and bewailing her; but he said, Weep not; she is
53 not dead, but sleepeth. And they laughed him to scorn,
54 knowing that she was dead. But he took her by the hand, John xi. 43.
55 and called, Maiden, arise! And her spirit returned, and
she arose straightway; and he commanded to give her to
56 eat. And her parents were astonished; but he charged
them that they should tell no one what was done.

9 1 THEN he called the twelve together, and gave them Matt. x. 1.
authority over all evil spirits, and power to cure diseases.
2 And he sent them to proclaim the kingdom of GOD, and
to heal.
3 And he said to them, Take nothing for your journey, Luke x. 4.
neither staff, nor wallet, neither bread, nor money; nor
4 have two coats each. And whatsoever house ye enter,
5 there abide, and thence depart. And whosoever receive Neh. v. 13.
you not, when ye go out of that city, shake off the dust
6 from your feet for a testimony against them. And they
departed, and went through the villages, everywhere preaching the gospel and healing.
7 Now, Herod the tetrarch heard of all that was done; Matt. xiv. 1.
and he was perplexed, because it was said by some that

(*a*) *Or* power.

John had risen from the dead; and by some, that Elijah 8
had appeared; and by others, that one of the old prophets
Luke xxiii. 8. had risen. But Herod said, John I beheaded; but who is 9
this, of whom I hear such things? And he desired to see him.

AND the apostles, when they returned, told Jesus all 10
that they had done. And he took them, and withdrew
privately to a city called Bethsaida. And the multitudes 11
John vi. 37. perceived it, and followed him; and he welcomed them, and
spoke to them of the kingdom of GOD, and healed those who
needed healing.
Matt. xiv. 15. And when the day began to decline, the twelve came and 12
said to him, Send the multitude away, that they may go into
Psa. lxxviii. 19. the villages and country round about, and lodge, and get food;
for we are here in a desert place. But he said to them, 13
Give ye them to eat. And they said, We have no more than
five loaves and two fishes; unless we should go and buy food
for all this people. (There were about five thousand men.) 14
1 Cor. xiv. 40. And he said to his disciples, Make them sit down in companies,
about fifty each. And they did so, and made them all 15
sit down. And he took the five loaves and the two fishes, 16
and looking up to heaven, he blessed them, and broke, and
gave to the disciples to set before the multitude. And they 17
Psa. cvii. 9. ate and were all satisfied; and there were taken up of
broken pieces that were over, twelve baskets.

AND as he was praying in private, his disciples came to 18
him, and he asked them, saying, Who do the multitudes
say that I am? They answering said, John the Baptist. 19
But others say, Elijah; and others, that one of the old
John vi. 69. prophets has risen. And he said to them, But who say ye 20
that I am? Peter answering said, The Christ of GOD. And 21
he charged them, and commanded them to tell no one that
Matt. xvi. 21. thing; saying, The Son of Man must suffer many things, 22
and be rejected by the elders and high priests and scribes,
and be slain, and rise the third day.
Luke xiv. 27. And he said to them all, If any one would come after me, 23
let him deny himself, and take up his cross daily, and follow
me. For, whosoever would save his life will lose it; but 24
whosoever shall lose his life for my sake, the same will save

25 it. For, what is a man profited, if he gain the whole world
26 and lose himself, or forfeit his life? Whosoever shall be Matt. x. 33.
ashamed of me and of my words, of him will the Son of Man
be ashamed, when he shall come in the glory of himself and
27 his Father and the holy angels. But I tell you of a truth, Matt. xvi. 28.
there are some standing here who will not taste of death
till they see the kingdom of GOD.

28 AND about eight days after these sayings, he took Peter Mark ix. 2.
and John and James, and went up into the mountain to pray.
29 And as he prayed, the aspect of his countenance was changed,
30 and his raiment became white and glistening; and there were
31 talking with him two men, who were Moses and Elijah, who
appeared in glory and spoke of his decease which he was
about to accomplish in Jerusalem.
32 But Peter and those who were with him were heavy with Dan. viii. 18.
sleep; and when they awoke, they saw his glory, and the two
33 men who stood with him. And as these were parting from
Jesus, Peter said to him, Master, it is good for us to be here; Psa. xxvii. 4.
and let us make three tabernacles; one for thee, and one for
Moses, and one for Elijah—not knowing what he said.
34 While he was thus speaking, there came a cloud and over-
shadowed them; and they feared as they entered the cloud.
35 And there came a voice out of the cloud, saying, THIS IS MY Matt. iii. 17.
36 SON, MY CHOSEN; HEAR YE HIM. And when the voice had
ceased, Jesus was found alone. And they kept it close,
and told no one in those days any of the things they had
seen.

37 THE next day, when they had come down from the moun-
38 tain, a great multitude met him. And a man from the Matt. xvii. 14.
crowd cried out, saying, Master, I beseech thee to look
39 upon my son; for he is my only child. And, behold, a spirit
taketh him, and he suddenly crieth out; and it teareth (*a*)
him so that he foameth; and, bruising him, it scarcely de-
40 parteth from him. And I besought thy disciples to cast it Acts xix. 13.
41 out; and they could not. And Jesus answering said, O un-
believing and perverse generation, how long shall I be with

(*a*) *Or* convulseth.

you and bear with you? Bring thy son hither. And as he 42
was yet coming, the evil spirit threw him down and convulsed
Mark i. 27. him. But Jesus rebuked the unclean spirit, and healed the
child, and delivered him to his father. And they were all 43
amazed at the mighty power of GOD.

But while they wondered every one at all things which
Matt. xvii. 22. he did, he said to his disciples, Let these sayings sink into 44
your ears; for the Son of Man is about to be delivered
into the hands of men. But they understood not that 45
saying, and it was hidden from them, that they might not
perceive it; and they feared to ask him of the saying.

Matt. xviii. 1. THEN there arose a questioning among them, which of 46
them was greatest. And Jesus, knowing the thought of 47
their heart, took a child, and set him by him, and said to 48
them, Whosoever shall receive this little child in my name
Matt. x. 40. receiveth me; and whosoever shall receive me receiveth
Him who sent me; for he who is least among you all, the
same is great.

AND John answered and said, Master, we saw one casting 49
out evil spirits in thy name; and we forbade him, because
Luke xvi. 13. he followeth not with us. But Jesus said to him, Forbid 50
him not; for he who is not against you is for you.

WHEN the days had come that Jesus should be received 51
up, he stedfastly set his face to go to Jerusalem, and sent 52
messengers before him; and they went and entered a
John iv. 4. village of the Samaritans, to make ready for him. And these 53
received him not, because his face was as if he were going
Acts viii. 14. to Jerusalem. And when the disciples James and John saw 54
this, they said, Lord, wouldst thou that we bid fire to come
2 Kings i. 10. down from the heavens, and consume them? But he turned, 55
and rebuked them (*a*), and they went to another village. 56

And as they were on the way, a certain man said to him, 57
I will follow thee whithersoever thou goest. And Jesus said 58
to him, The foxes have holes, and the birds of the air have
roosts; but the Son of Man hath not where to lay his head.

(*a*) Some MSS. add, 'And he said, Ye know not of what manner of spirit ye are. (v. 56) For the Son of Man came not to destroy men's lives, but to save them.'

59 And he said to another, Follow me. But he said, Suffer me 1 Kings xix. 20.
60 first to go and bury my father. Jesus said to him, Let the
dead bury their own dead; but go thou and preach the
61 kingdom of God. And another also said, Lord, I will follow
thee; but suffer me first to go and bid those farewell who
62 are at my house. And Jesus said to him, No one who has
put his hand to the plough and looks behind him, is fit for Gen. xix. 26.
the kingdom of God.

10 1 AFTER these things the Lord appointed seventy others, Matt. x. 1.
and sent them two and two before his face into every city
2 and place, whither he himself was about to go. And he
said to them, The harvest truly is great, but the labourers
are few; pray ye therefore the Lord of the harvest, that
he will send forth labourers into his harvest.
3 Go your ways; behold, I send you forth as lambs among
4 wolves. Carry not a purse, nor a wallet, nor shoes; and 2 Kings iv. 29.
5 salute no one by the way. And whatsoever house ye enter,
6 first say, 'Peace be to this house.' And if a son of peace be 2 Thess. iii. 16.
there, your peace will rest upon it; if not, it will return to
7 you. And in the same house remain, eating and drinking
such things as they give; for the labourer is worthy of his
hire. Go not from house to house.
8 And whatsoever city ye enter, and they receive you, eat 1 Cor. ix. 4.
9 such things as are set before you, and heal the sick who are
therein; and say to them, 'The kingdom of God has come
10 nigh to you.' But whatsoever city ye enter, and they receive
11 you not, go out into the streets thereof, and say, 'Even
the dust of your city, which cleaveth to our feet, we wipe
off against you; nevertheless, be ye sure of this, that the
12 kingdom of God has come nigh.' I say to you, that in
the great day it will be more tolerable for Sodom than for
that city.
13 Alas for thee, Chorazin! alas for thee, Bethsaida! for, if Matt. xi. 21.
the mighty works which were done in you had been done
in Tyre and Sidon, they would long ago have repented, sit-
14 ting in sackcloth and ashes. But it will be more tolerable
15 for Tyre and Sidon at the judgment, than for you. And Isa. xiv. 15.
thou, Capernaum, shalt thou be exalted to heaven? Thou
shalt go down to Hades.

John xiii. 20. He who heareth you heareth me; and he who rejecteth 16
you rejecteth me; and he who rejecteth me rejecteth Him
who sent me.

AND the seventy returned with joy, saying, Lord, even 17
Rev. xii. 8. the evil spirits are subject to us in thy name. And he said 18
to them, I was watching Satan falling as lightning from the
heavens. Behold, I have given you authority to tread on 19
serpents and scorpions, and over all the power of the enemy;
and nothing shall by any means hurt you. Notwithstanding, 20
Ex. xxxii. 32. rejoice not in this, that the spirits are subject to you; but
rejoice because your names are written in heaven.
In that hour he rejoiced in the Holy Spirit, and said, 21
I thank thee, Father, Lord of heaven and earth, that Thou
didst hide these things from the wise and prudent, and
didst reveal them to babes; even so, Father; for so it
Matt. xxviii. 18. seemed good in Thy sight. All things were delivered to me 22
by my Father; and no one knoweth who the Son is, but
the Father; and who the Father is, save the Son, and he
to whom the Son willeth to reveal Him.
And turning to the disciples, he said privately, Blessed 23
1 Pet. i. 10. are the eyes which see the things which ye see; for I tell 24
you that many prophets and kings have desired to see the
things which ye see, but have not seen them; and to hear
the things which ye hear, but have not heard them.

AND a certain teacher of the law stood up, and tested 25
Acts xvi. 30. him, saying, Master, what shall I do that I may inherit
eternal life? Jesus said to him, What is written in the Law? 26
Deut. vi. 5. how readest thou? And he answering said, 'Thou shalt love 27
Lev. xix. 18. the Lord thy God from all thy heart, and with all thy soul,
and with all thy strength, and with all thy mind'; and 'thy
Lev. xviii. 5. neighbour as thyself.' And Jesus said to him, Thou hast 28
answered rightly; this do, and thou shalt live.
Luke xvi. 15. But he, wishing to justify himself, said to Jesus, And who 29
is my neighbour?
Jesus said in reply, A certain man was going down 30
from Jerusalem to Jericho, and fell among robbers, who
stripped him of his raiment, and wounded him, and departed,
Psa. xxxviii. 11. leaving him half dead. And by chance there went down a 31

certain priest that way; and when he saw him, he passed by
32 on the other side. And likewise a Levite, when he came
to the place and saw him, passed by on the other side.
33 But a certain Samaritan, as he journeyed, came where he
was; and when he saw him, he was moved with compassion,
34 and went to him and bound up his wounds, pouring on oil
and wine, and set him on his own beast, and brought him
35 to an inn, and took care of him. And on the morrow, he
took out two shillings (*a*) and gave them to the host, and
said, Take care of him; and whatsoever thou spendest more,
when I come again, I will repay thee.
36 Which of these three, thinkest thou, showed himself a Luke xiv. 14.
37 neighbour to him who fell among the robbers? And he said, Pro. xiv. 21.
He who showed mercy unto him. Then said Jesus to him,
Go, and do thou likewise.

38 NOW, as they journeyed, he entered a certain village; John xi. 1.
and a woman named Martha received him into her house.
39 And she had a sister named Mary, who sat at the Lord's
40 feet and listened to his word. But Martha was distracted
about much serving; so she went to him, and said, Lord, dost Luke xxi. 34.
thou not care that my sister hath left me to serve alone? bid
41 her therefore that she help me. And the Lord answering,
said to her, Martha, Martha, thou art anxious and troubled
42 about many things; but there is need of few things, or of Luke xviii. 22.
only one; for Mary hath chosen the good portion, one which
will not be taken away from her.

11 1 AND when he was in a certain place, praying, one of his
disciples said to him when he ceased, Lord, teach us to pray,
2 even as John taught his disciples. And he said to them, Matt. vi. 9.
When ye pray, say, Father: Hallowed be Thy name, Thy
3, 4 kingdom come; give us day by day our daily bread; and Mark xi. 25.
forgive us our sins, for we ourselves also forgive every one
who is indebted to us; and lead us not into temptation (*b*).
5 And he said to them, If one of you should have a friend,
and should go to him at midnight and say to him, 'Friend, lend
6 me three loaves; for, a friend of mine on his journey has

(*a*) *Or* two denarii. (*b*) *Or* trial.

come to me, and I have nothing to set before him;' and he 7
from within should answer and say, 'Trouble me not; the
door is now shut, and my children are with me in bed;
I cannot rise and give thee,'—I say to you, Though he 8
will not rise and give him because he is his friend; yet
Luke xviii. 1. because of his importunity he will rise and give him what-
soever he needeth.

Matt. vii. 7. And I say to you, Ask, and it shall be given you; seek, 9
and ye shall find; knock, and it shall be opened to you.
For every one who asketh receiveth; and he who seeketh 10
findeth; and to him who knocketh it will be opened. And 11
who among you, who is a father, if his son shall ask for a
fish, will, for a fish, give him a serpent? or if he shall ask 12
for an egg, will give him a scorpion? If ye then, who are 13
evil, know how to give good gifts to your children, how much
more will the heavenly Father give the Holy Spirit to those
who ask Him!

Matt. ix. 32. AND Jesus was casting out an evil spirit, and it was dumb. 14
And when the evil spirit had gone out, the dumb spoke; and
the multitudes wondered.

But some of them said, He casteth out evil spirits through 15
Matt. xii. 38. Beelzebub the prince of the evil spirits. And others, testing 16
John ii. 25. him, sought of him a sign from the heavens. But he, know- 17
ing their thoughts, said to them, Every kingdom divided
against itself is brought to desolation, and house after house
falleth. If Satan also is divided against himself, how shall 18
his kingdom stand?—for ye say that I cast out evil spirits by
Beelzebub. And if I by Beelzebub cast out evil spirits, by 19
whom do your sons cast them out? therefore they shall be
Ex. viii. 19. your judges. But if I by the finger of God cast out evil 20
spirits, surely the kingdom of God has come upon you.

When the strong man fully armed guardeth his own court, 21
his goods are in peace; but when a stronger than he shall 22
attack him, and overcome him, he taketh from him his whole
armour, wherein he trusted, and divideth his spoils. He 23
who is not with me is against me; and he who gathereth
not with me scattereth.

When the unclean spirit has gone out of a man, it walketh 24
through waterless places, seeking rest; and finding none, it

saith, I will turn back to my house from which I came out.
25 And when it has come, it findeth it swept and garnished.
26 Then it goeth, and taketh with it seven other spirits more
wicked than itself; and they enter, and dwell there; and the John v. 14.
last state of that man becometh worse than was the first.

27 AND as he spoke these things, a certain woman out of the Luke i. 28.
multitude lifted up her voice, and said to Jesus, Blessed
the womb which bore thee, and the breasts which thou hast
28 sucked! But he said, Nay, rather, blessed are those who
hear the word of GOD, and keep it.
29 AND when the multitudes were gathering together to him,
he began to say, This is an evil generation; it seeketh a
sign; and there shall be given it no sign but the sign of
30 Jonah. For as Jonah became a sign to the Ninevites, so Jonah i. 17.
will also the Son of Man be to this generation.
31 The queen of the south will rise in the judgment with the 1 Kings x. 1.
men of this generation, and condemn them; for she came
from the utmost parts of the earth to hear the wisdom of
Solomon; and, behold, a greater than Solomon is here.
32 The men of Nineveh will rise in the judgment with this
generation, and will condemn it; for they repented at the
preaching of Jonah; and, behold, a greater than Jonah is here. Jonah iii. 5.
33 No one, when he hath lighted a lamp, putteth it into a
cellar, neither under the bushel, but on the stand, that those
who come in may see the light.
34 The lamp of the body is thine eye; when thine eye is sound, Matt. vi. 22.
thy whole body also is full of light; but when it is diseased,
35 thy body also is full of darkness. Take heed therefore that
36 the light which is in thee be not darkness. If thy whole
body therefore be full of light, having no part dark, it will be
wholly full of light, as when the lamp by its bright shining
doth give thee light.

37 WHILE he was speaking, a Pharisee asked Jesus to break-
38 fast with him; and he went in, and sat at table. And when
the Pharisee saw it, he marvelled that, before breakfast, he Mark vii. 3.
had not first washed.
39 And the Lord said to him, Now ye, the Pharisees, make Matt. xxiii. 25.
clean the outside of the cup and of the platter; but your

inward part is full of extortion and wickedness. Ye fools, 40
did not He who made that which is without make also that
Luke xii. 33. which is within? But give as alms the things which are 41
within (*a*); and, behold, all things are clean to you.
But alas for you, Pharisees! for ye tithe mint and rue 42
and all manner of herbs, and pass over justice and the love
of God; but these ye ought to have done, while not leaving
Matt. xxiii. 6. the others undone. Alas for you, Pharisees! for ye love the 43
front seats in the synagogues, and greetings in the markets.
Alas for you! for ye are as graves which appear not, and the 44
men who are walking over them know it not.
Then answered one of the teachers of the law, and said 45
to him, Master, thus saying, thou reproachest us also.
Isa. lviii. 6. And he said, Alas for you also, ye teachers of the law! 46
for ye load men with burdens grievous to be borne, and ye
yourselves touch not the burdens with one of your fingers.
Alas for you! for ye build the tombs of the prophets, and 47
Eze. xviii. 19. your fathers killed them. So ye are witnesses, and approve 48
the deeds of your fathers; for they indeed killed the pro-
phets, and ye do the building. Therefore also said the 49
wisdom of God, I will send them prophets and apostles, and
some of them they will persecute and slay; that the blood 50
of all the prophets, that which has been shed since the founda-
tion of the world, may be required of this generation; from 51
Gen. iv. 8. the blood of Abel unto the blood of Zachariah, who perished
2 Chr. xxiv. 21. between the altar and the sanctuary; yea, I say to you, it
shall be required of this generation. Alas for you, teachers 52
of the law! for, ye took away the key of knowledge; ye
yourselves entered not, and those who were entering ye
hindered.
And as he went out thence, the scribes and the Pharisees 53
1 Cor. xiii. 5. began to set themselves against him, and to provoke him to
Mark xii. 13. speak of many things; laying wait for him, to seize upon 54
some word from his mouth.

IN the mean time, when there were gathered together 1 12
many thousands of the crowd, so that they trod upon each
other, he began to say to his disciples, first of all, Beware

(*a*) *Or* which ye have.

ye (*a*) of the leaven of the Pharisees, which is hypocrisy.
2 For there is nothing covered up which will not be revealed; Luke viii. 17.
3 nothing hidden which will not be known. Therefore whatso-
ever ye have spoken in the darkness will be heard in the
light; and that which ye have spoken into the ear in the
inner chambers will be proclaimed upon the housetops.
4 And I say to you, my friends, Be not afraid of those who John xv. 14.
kill the body, and afterwards have no more that they can do.
5 But I will show you whom ye shall fear; Fear Him who,
after He hath killed, hath power to cast into hell; yea, I
6 say to you, fear Him. Are not five sparrows sold for two
pence, and yet not one of them is forgotten before God?
7 But even the very hairs of your head are all numbered.
Fear not, ye are of more value than many sparrows.
8 And I say to you, Whosoever shall acknowledge me be- 1 Sam. ii. 30.
fore men, him will the Son of Man also acknowledge before
9 the angels of God. But he who disowneth me before men
10 will be disowned before the angels of God. And whosoever
shall speak a word against the Son of Man, it will be forgiven
him; but he who blasphemeth against the Holy Spirit, it will Matt. xii. 31.
not be forgiven him.
11 And when they bring you before the synagogues, and the
rulers, and the authorities, be not anxious how or what ye Luke xxi. 14.
12 shall answer, or what ye shall say; for the Holy Spirit will
teach you in the same hour what ye ought to say.
13 One of the multitude said to Jesus, Master, speak to my
14 brother, that he divide the inheritance with me. And Jesus
said to him, Man, who made me a judge or a divider over Exod. ii. 14.
15 you? And he said to them, Take heed, and beware of all Eze. xxxiii. 31.
covetousness; for, a man's life consisteth not in the abun- Job ii. 4.
dance of the things which he possesseth.
16 And he spoke a parable to them, saying, The ground of a
17 certain rich man brought forth plentifully; and he reasoned
within himself, saying, What shall I do? for I have not
18 room to store my fruits. And he said, This I will do; I Jas. iv. 15.
will pull down my barns, and build greater; and there I
19 will store all my wheat and my goods. And I will say to
my soul, Soul, thou hast abundance of good things laid up

(*a*) *Or* Beware, first of all.

for many years; take thine ease, eat, drink, and be merry.
But God said to him, 'Thou fool, this night thy soul will be 20
Psa. xxxix. 6. required of thee; then whose will those things be which thou
hast provided?' So is he who layeth up treasure for himself, 21
and is not rich towards God.
Matt. vi. 25. And he said to his disciples, Therefore I say to you, Be 22
not anxious for the life, what ye shall eat; neither for the
body, what ye shall put on. For the life is something 23
Job xxxviii. 41. greater than the food, and the body than the raiment. Con- 24
sider the ravens; for they neither sow nor reap; they have
neither storehouse nor barn; yet God feedeth them; how
much more valuable are ye than the birds! And which of 25
you, by being anxious, can add to his life a span? (a) If ye 26
then are not able to do a thing which is least, why are ye
anxious for the rest?
Consider the lilies, how they neither spin nor weave; yet 27
I say to you, that even Solomon in all his glory was not
arrayed like one of these. But if God thus clothes the 28
grass, which to-day is in the field, and to-morrow is cast
into the oven; how much more will he clothe you, O ye of
little faith!
And seek not what ye shall eat, and what ye shall drink, 29
neither be ye high-minded. For, all these things the nations 30
of the world seek after; and your Father knoweth that
Matt. vi. 33. ye have need of these things. But seek ye His kingdom; 31
and these things will be added unto you. Fear not, little 32
Isa. xl. 11. flock; for it is your Father's good pleasure to give you the
kingdom.
Matt. xix. 21. Sell that which ye have, and give alms; provide yourselves 33
purses which wear not out, an unfailing treasure in heaven,
where no thief approacheth, neither doth moth corrupt. For 34
where your treasure is, there will also your heart be.
Eph. vi. 14. Let your loins be girded about, and your lamps be burn- 35
ing; and ye yourselves like men who are looking for their 36
lord, when he shall return from the wedding; that when he
cometh and knocketh, they may open to him immediately.
Matt. xxiv. 46. Blessed are those servants, whom their lord when he cometh 37
shall find watching; Verily, I say to you, he will gird him-

(a) *Or* to his stature a cubit.

self, and make them sit at table, and will come forth and
38 serve them. And if he shall come in the second watch, or in
the third watch, and find them so, blessed are those servants.
39 And know this, that if the householder had known at what 1 Thess. v. 2.
hour the thief would come, he would not have allowed his
40 house to be broken into. Be ye also ready; for the Son of Luke xxi. 34.
Man cometh at an hour when ye think not.
41 THEN Peter said, Lord, speakest thou this parable to us, or
even to all?
42 And the Lord said, Who then is the faithful and prudent
steward, whom his lord shall set over his household, to give
43 them their portion of food in due season? Blessed is that
servant whom his lord, when he cometh, shall find so doing. 1 Cor. iv. 2.
44 I say to you, Of a truth he will set him over all that he
45 hath. But if that servant say in his heart, 'My lord
delayeth his coming'; and shall begin to beat the men- Matt. xxii. 6.
servants and the maidens, and to eat and drink, and to be
46 drunken; the lord of that servant will come in a day when
he expecteth not, and at an hour when he is not aware, and
will cut him asunder, and will appoint him his portion with Psa. xxxvii. 9.
47 the unfaithful. But that servant who knew his lord's will
and prepared not himself, neither did according to his will,
48 will be beaten with many stripes. But he who knew not, Jas. iv. 17.
and did things deserving of stripes, will be beaten with Lev. v. 17.
few stripes. And to whomsoever much was given, of him
much will be required; and to whom men committed much,
of him they will require the more.
49 I came to send fire on the earth; and what will I, if
50 it is already kindled? (*a*) But I have a baptism to be
baptized with; and how am I constrained until it be accom-
51 plished! Think ye that I have come to give peace on the Matt. x. 34.
52 earth? I tell you, Nay; but, rather, division; for, henceforth
there will be five in one house divided; they will be divided,
53 three against two, and two against three; father against son, Mic. vii. 6.
and son against father; mother against daughter, and daughter
against her mother; mother-in-law against her daughter-in-
law, and daughter-in-law against her mother-in-law.
54 And he said also to the crowds, When ye see a cloud rising Matt. xvi. 2.

(*a*) *Or,* What would I? Would that it were already kindled!

in the west, immediately ye say, There cometh a shower;
and so it cometh to pass. And when a south wind bloweth 55
ye say, There will be burning heat; and it cometh to pass.
Ye hypocrites, ye can discern the face of the earth and of 56
the sky; how then is it that ye do not discern this time?
But why even of yourselves judge ye not what is right? 57
For when thou art going with thine adversary to the magis- 58
Isa. lv. 6. trate, on the way take pains to be quit of him, lest he hale
thee to the judge; and the judge will commit thee to the
officer, and the officer will cast thee into prison. I tell thee, 59
thou wilt by no means come out thence till thou hast paid
the very last mite.

THERE came at that season some who told Jesus of 1 13
the Galilæans whose blood Pilate had mingled with their
sacrifices.
And he answering said to them, Because those Galilæans 2
suffered these things, think ye that they showed themselves
sinners beyond all the other Galilæans? I tell you, Nay; 3
Acts iii. 19. but, unless ye repent, ye all will perish in like manner. Or 4
those eighteen, upon whom the tower in Siloam fell, and
killed them, think ye that they showed themselves guilty
beyond all the other men who were dwelling in Jerusalem?
I tell you, Nay; but, unless ye repent, ye all will perish in 5
like manner.
Isa. v. 1. He spoke also this parable: A certain man had a fig tree 6
planted in his vineyard; and he went and sought fruit
thereon, but found none. And he said to the vine-dresser, 7
Behold, for three years I have come seeking fruit on this fig
tree, and have found none; cut it down; why also cum-
Heb. vii. 25. Psa. cvi. 23. bereth it the ground? (a) And he answering said to him, 8
Master, let it alone this year also, till I shall dig about it,
and dress it; and if it bear fruit afterwards, well; but if 9
not, thou shalt cut it down.

AND Jesus was teaching in one of the synagogues on the 10
Psa. vi. 2. Sabbath. And there was a woman who had had a spirit of 11
infirmity eighteen years, and was bowed together, and could

(a) *Or*, Why doth it also make the ground barren?

12 in no wise lift herself up. And when Jesus saw her, he Joel iii. 10.
called her to him, and said to her, Woman, thou art loosed
13 from thine infirmity. And he laid his hands on her; and Mark xvi. 18.
immediately she was made straight, and glorified GOD.
14 Then the ruler of the synagogue answered with indignation,
because Jesus had cured on the Sabbath; and he said to the
people, There are six days in which men ought to work; in
them therefore come and be cured, and not on the Sabbath.
15 But the Lord answered him, and said, Ye hypocrites! Luke xii. 1.
doth not each of you on the Sabbath loose his ox or his
16 ass from the stall, and lead him away to watering? And
ought not this woman, who is a daughter of Abraham, and
hath been bound by Satan these eighteen years, to be loosed
from this bond on the Sabbath?
17 And as he said these things, all his adversaries were put Isa. xlv. 24.
to shame; and all the multitude rejoiced at all the glorious
things which were being done by him.
18 HE said therefore, What is the kingdom of GOD like? and Matt. xiii. 31.
19 to what shall I liken it? It is like a grain of mustard seed,
which a man took, and cast into his garden; and it grew,
and became a tree; and the birds of the air sheltered in the
20 branches of it. And again he said, To what shall I liken
21 the kingdom of GOD? It is like leaven, which a woman
took and hid in three measures of meal, till it was all
leavened.

22 AND he went through the cities and villages, teaching,
and journeying towards Jerusalem.
23 Then one said to him, Lord, are they few who are being
24 saved? And he said to them, Strive to enter by the narrow Matt. vii. 13.
door; for I say to you, many will seek to enter, and will not
25 be able. When once the master of the house has risen, and
has shut the door, and ye begin to stand outside, and to
knock at the door, saying, Lord, open to us; and he shall
26 answer and say to you, I know not whence ye are; then
ye will begin to say, We ate and drank in thy presence,
27 and thou didst teach in our streets. But he will say, I Psa. vi. 8.
tell you I know not whence ye are; depart from me, all
ye workers of iniquity.
28 Wailing and gnashing of teeth will be there, when ye shall

see Abraham and Isaac and Jacob and all the prophets,
Rev. vii. 9. in the kingdom of God, and yourselves cast out. And 29
they will come from the east and the west, and from the
north and the south, and will sit down in the kingdom of
Matt. xix. 30. God. And, behold, there are last who will be first, and there 30
are first who will be last.
The same hour certain Pharisees came, saying to him, 31
Come out, and go hence; for Herod wishes to kill thee.
And he said to them, Go ye, and tell that fox, Behold, I 32
cast out evil spirits, and complete cures to-day and to-morrow,
and the third day I am perfected. Nevertheless I must go 33
my way to-day and to-morrow and the day following; for it
cannot be that a prophet perish outside Jerusalem.
Matt. xxiii. 37. O Jerusalem, Jerusalem, that killest the prophets, and 34
stonest those who are sent to thee; how often would I
have gathered thy children together, as a hen gathereth
Lev. xxvi. 31. Psa. lxix. 25. Isa. i. 7. her brood under her wings, and ye would not! Behold, 35
your house is left unto you (*a*); and I say to you, Ye
shall not see me, until the time come when ye shall say,
'Blessed is he who cometh in the name of the Lord.'

14

1 AND, when he had entered the house of one of the
Psa. xxxvii. 32. rulers of the Pharisees, to eat bread on the Sabbath, they
were watching him.
And a certain man who had the dropsy, was before him. 2
And Jesus answering spoke to the teachers of the law and 3
Pharisees, saying, Is it lawful to heal on the Sabbath, or
not? And they held their peace. And he took the man, 4
and healed him, and let him go. And he said to them, 5
Which of you shall have a son or an ox fallen into a pit,
and will not immediately pull him out on the Sabbath?
And they could not answer as to these things. 6
And observing how those who were invited chose out 7
the best places, he spoke a parable to them, saying,
Pro. xxv. 6. When thou art invited by any one to a marriage, sit 8
not down in the best place; lest a man more honourable
than thyself have been invited by him; and he who invited 9
thee and him come and say to thee, Give place to this man;

(*a*) Some MSS. add, 'desolate.'

10 and thou begin with shame to take the lowest place. But
when thou art invited, go and sit down in the lowest place;
that when he who invited thee cometh, he may say to thee,
Friend, come up higher. Then thou wilt have honour
11 in the presence of all who sit at table with thee. For Luke xviii. 14.
whosoever exalteth himself shall be humbled; and he who
humbleth himself shall be exalted.

12 Then said he also to him who had invited him, When thou Prov. xxii. 16.
preparest a breakfast or a supper, call not thy friends, or
thy brethren, or thy kinsmen, or thy rich neighbours; lest
they also bid thee in return, and a recompense be made
13 thee. But when thou preparest a feast, invite the poor, the
14 maimed, the lame, the blind; and thou wilt be blessed; for Rev. xix. 9.
they cannot recompense thee; but thou wilt be recompensed
at the resurrection of the just.

15 And when one of those who sat at table with Jesus heard
those things, he said to him, Blessed is he who shall eat bread
in the kingdom of God.

16 But Jesus said to him, A certain man made a great supper,
17 and invited many; and sent his servant at supper time to Matt. xxii. 2.
say to those who had been invited, Come; for things are now
18 ready. And they all with one consent began to excuse
themselves. The first said to him, I have bought a piece of
ground, and I must needs go and see it; I pray thee have me
19 excused. And another said, I have bought five yoke of oxen,
and I am on my way to try them; I pray thee have me
20 excused. And another said, I have married a wife, and 1 Cor. vii. 33.
21 therefore I cannot come. So the servant came and told
his master these things. Then the master of the house was
angry, and said to his servant, Go out quickly into the Rev. xxii. 17.
streets and lanes of the city, and bring in hither the poor,
22 and the maimed, and the blind, and the lame. And the
servant said, Master, what thou didst command is done, and
23 still there is room. And the master said to the servant, Go
out into the highways and hedges, and constrain them to
24 come in, that my house may be filled. For, I say to you, not Pro. i. 24.
one of those men who were invited shall taste of my supper.

25 AND there went great multitudes with him; and he turned,
26 and said to them, If any one cometh to me, and hateth not

Mic. vii. 6. his father and mother, and wife and children, and brothers
and sisters, yea, and his own life also, he cannot be my
Matt. xvi. 24. disciple. Whosoever doth not bear his own cross and come 27
after me, cannot be my disciple.
For, which of you, wishing to build a tower, sitteth not 28
down first, and counteth the cost, whether he hath means to
finish it? Lest haply, after he hath laid the foundation and 29
is not able to finish it, all who behold it begin to mock him,
saying, This man began to build, and was not able to finish. 30
Prov. xx. 18. Or what king, going to make war against another king, 31
will not sit down first, and consider whether he is able with
ten thousand to meet him who cometh against him with
twenty thousand? Or else, while the other is yet a great 32
way off, he sendeth an embassy, and requesteth conditions
Phil. iii. 7. of peace. So likewise, whosoever of you renounceth not all 33
that he hath, cannot be my disciple.
Salt, therefore, is good; but if even the salt has lost its 34
savour, with what shall it be seasoned. It is fit neither for 35
the land, nor yet for the dunghill; men cast it out. He
who hath ears to hear, let him hear.

15

Matt. ix. 10. THEN drew near to hear him all the collectors and out- 1
casts. And the Pharisees and also the scribes murmured, 2
saying, This man receiveth sinners and eateth with them.
Matt. xviii 12. But he spoke this parable to them: What man of you, 3, 4
having a hundred sheep, if he lose one of them, doth not leave
the ninety and nine in the wilderness, and go after that
which is lost, till he find it? And when he hath found it, 5
he layeth it on his shoulders, rejoicing. And when he cometh 6
home, he calleth together his friends and his neighbours,
Psa. cxix. 176. saying to them, Rejoice with me; for I have found my sheep
which was lost. I say to you, that likewise joy will be in 7
Luke v. 32. heaven over one sinner who repenteth, rather than over
ninety and nine righteous persons, who need no repentance.
Or what woman having ten pieces of silver (*a*), if she lose one 8
Psa. cxix. 105. piece, doth not light a lamp, and sweep the house, and seek
diligently till she find it? And when she hath found it, she 9
calleth her friends and neighbours together, saying, Rejoice

(*a*) *Or* drachmae, about a shilling each.

with me; for I have found the piece which I had lost.
10 Likewise, I say to you, joy ariseth in the presence of the Ezek. xviii. 23.
angels of God over one sinner who repenteth.
11, 12 And he said: A certain man had two sons; and the younger
of them said to his father, Father, give me the portion of thy
substance which falleth to me. And he divided unto them his
13 living. And not many days after, the younger son gathered
all together, and took his journey into a far country; and
14 there wasted his substance in riotous living. And when he
had spent all, there arose a mighty famine in that land; and
15 he began to be in want. And he went and joined himself
to one of the citizens of that country; and he sent him into
16 his fields to feed swine. And he would fain have filled his Psa. lxxiii. 22.
belly with the husks (*a*) which the swine were eating; and John ii. 10.
no one gave to him.
17 But when he came to himself, he said, How many of my
father's hired servants have bread enough and to spare, while
18 I am perishing here with hunger! I will arise and go to my Psa. xxxii. 5.
father, and will say to him, Father, I sinned against heaven
19 and before thee; I am no longer worthy to be called thy son;
make me as one of thy hired servants.
20 And he arose, and went to his father. But while he was
yet a great way off, his father saw him, and had compassion,
21 and ran, and fell on his neck, and kissed him tenderly. And Psa. li. 4.
the son said to him, Father, I sinned against heaven, and
before thee; I am no longer worthy to be called thy son.
22 But the father said to his servants, Bring forth quickly the Zec. iii. 4.
best robe, and put it on him; and put a ring on his hand,
23 and shoes on his feet; and bring the fatted calf, and kill it;
24 and let us eat, and be merry; for this my son was dead, and Eph. ii. 1.
is alive again; he was lost, and is found! And they began Luke xix. 10.
to be merry.
25 But his elder son was in the field; and as he came and
26 drew nigh to the house, he heard music and dancing. And he Psa. xxx. 11.
called one of the servants, and asked what these things might
27 mean. And the servant said to him, Thy brother has come;
and thy father has killed the fatted calf, because he has
28 received him safe and sound. And the elder son was angry, Jonah iv. 1.

(*a*) Or pods.

and would not go in; but his father came out, and entreated
him. And, answering, he said to his father, Lo, these many 29
Luke xviii. 11. years I have served thee, neither transgressed I at any time
a commandment of thine; yet thou never gavest me a kid,
that I might make merry with my friends; but when this 30
thy son came, who has devoured thy substance with harlots,
thou didst kill for him the fatted calf.
And the father said to him, Son, thou art ever with me, 31
and all that I have is thine. It was but right that we 32
Psa. li. 8. should make merry and be glad; for this thy brother was
dead, and is alive again; and was lost, and is found.

16

AND Jesus said also to the disciples, There was a certain 1
rich man, who had a steward; and the same was accused
1 Cor. iv. 2. to him that he was wasting his goods. And he called him, 2
Luke xii. 42. and said, How is it that I hear this of thee? render the
account of thy stewardship; for thou mayest be steward no
longer. Then the steward said within himself, What shall 3
I do? for my lord is taking away from me the stewardship;
I have not strength to dig; to beg I am ashamed. I am 4
resolved what to do, that, when I am put out of the steward-
ship, they may receive me into their houses. So, calling 5
to him each of his lord's debtors, he said to the first, How
much owest thou to my lord? And he said, A hundred 6
firkins of oil. And to him he said, Take thy bill (*a*), and
sit down quickly, and write fifty. Then he said to another, 7
And how much owest thou? And he said, A hundred
quarters of wheat. To him he said, Take thy bill (*a*), and
John xii. 36. write fourscore. And his lord commended the unrighteous 8
steward, in that he had done prudently; for the children of
Eph. v. 8. this world are, as to their own generation, more prudent
than the children of the light.
And I say to you, Make for yourselves friends by means of 9
Ecc. xi. 1. the mammon (*b*) of unrighteousness; that, when it fails, they
may receive you into the everlasting habitations. He who is 10
Matt. xxv. 21. faithful in a very little, is faithful also in much; and he who
is unrighteous in a very little is unrighteous also in much.
If therefore ye did not prove faithful in the unrighteous 11

(*a*) *Or* agreement. (*b*) *i.e.* riches.

12 mammon, who will entrust to you the true riches? And
if ye did not prove faithful in that which is another's, who
13 will give you that which will be our (*a*) own? No servant
can serve two masters; for either he will hate the one, and Josh. xxiv. 15.
love the other; or he will cling to the one, and despise the
other. Ye cannot serve God and mammon.
14 Now the Pharisees, who were avaricious, heard all these Matt. xxiii. 14.
things, and derided him.
15 And he said to them, Ye are they who justify themselves
before men. But God knoweth your hearts; for that which
is highly esteemed among men is an abomination in the sight
16 of God. The Law and the Prophets were until John; from
that time the kingdom of God is preached, and every one Matt. xi. 12.
17 forceth his way into it. Yet it is easier for the heavens and
the earth to pass away, than for one tittle of the Law to Psa. cii. 26.
fail.
18 Every one who putteth away his wife and marrieth another,
committeth adultery; and whosoever marrieth her who is put Matt. v. 32.
away from her husband, committeth adultery.
19 There was a certain rich man, who was clothed in purple
20 and fine linen, and fared sumptuously every day; and at
his gate was laid a certain poor man named Lazarus, who
21 was full of sores, and longed to be fed with whatever fell
from the rich man's table; nay, even the dogs used to come
22 and lick his sores. And it came to pass that the poor man
died, and was borne away by the angels into Abraham's
23 bosom. The rich man also died, and was buried; and in Matt. viii. 11.
Hades he lifted up his eyes, being in torments, and saw
24 Abraham afar off, and Lazarus in his bosom. And he cried
and said, Father Abraham, have pity on me, and send
Lazarus to dip the tip of his finger in water and cool my
tongue; for I am tormented in this flame. Zec. xiv. 12.
25 But Abraham said, Son, remember that thou in thy life-
time receivedst thy good things, and Lazarus likewise evil
things; but now he is comforted here, while thou art tor-
26 mented. And with all this, between us and you a great gulf
has been fixed, that they who would pass hence to you may
not be able, and that none may cross thence to us.

(*a*) Some MSS. have 'your.'

Then he said, I pray thee therefore, father, that thou 27
wouldest send him to my father's house; for I have five 28
brethren; that he may testify to them, lest they also come
into this place of torment. But Abraham said, They have 29
Moses and the Prophets; let them hear them. And he said, 30
Nay, father Abraham; but if one should go to them from
the dead, they will repent. But Abraham said to him, If 31
2 Cor. iv. 3. they hear not Moses and the Prophets, neither would they
be persuaded if one rose from the dead.

17

Matt. xviii. 7. THEN Jesus said to his disciples, It is impossible for 1
occasions of evil not to come; but alas for him through
whom they come! It were better for him that a mill- 2
stone were hung about his neck, and he were cast into the
sea, than that he should cause one of these little ones to fall
away.
Lev. xix. 17. Take heed to yourselves. If thy brother do wrong, re- 3
buke him; and if he repent, forgive him. And if he wrong 4
thee seven times in the day, and seven times turn to thee,
Matt. vi. 14. saying, I repent, thou shalt forgive him.
The apostles said to the Lord, Increase our faith. 5
Matt. xvii. 20. And the Lord said, If ye have faith as a grain of mustard 6
seed, ye might say to this sycamine tree, Be rooted up, and
be planted in the sea; and it would obey you.
But which of you, having a servant ploughing or feeding 7
cattle, will say to him, when he has come from the field,
Go straightway and sit down at table; and will not rather 8
say to him, Make ready wherewith I may sup, and gird
thyself and wait on me, till I have eaten and drunken;
and afterwards thou shalt eat and drink? Doth he thank 9
his servant because he did the things which were com-
Job xxii. 3. manded? So likewise ye, when ye have done all those 10
things which are commanded you, should say, We are un-
profitable servants; we have done that which it was our
duty to do.

AND as they were on their way to Jerusalem, he 11
passed between Samaria and Galilee. And as he entered 12
a certain village, there met him ten men, lepers, who

13 stood afar off; and they lifted up their voices, and said, Lev. xiii. 46.
14 Jesus, Master, have pity on us. And when he saw them,
he said to them, Go show yourselves to the priests. And
it came to pass that as they were going they were
15 cleansed. And one of them, when he saw that he was 2 Kings v. 14.
healed, turned back, and with a loud voice glorified God, and
16 bowed himself at Jesus' feet, giving him thanks; and he was John iv. 39.
17 a Samaritan. And Jesus answering said, Were not the ten
18 cleansed? but where are the nine? Was none found to
19 return to give glory to God, but this stranger? And he
said to him, Arise, go thy way; thy faith hath made thee Matt. ix. 22.
whole.

20 BUT, being asked by the Pharisees when the kingdom of
God would come, he answered them and said, The king-
21 dom of God cometh not with outward show; neither will Luke xxi. 8.
men say, 'Lo here!' or, 'There!' for, behold, the kingdom
of God is within you (*a*).
22 And he said to the disciples, Days will come, when ye
will desire to see one of the days of the Son of Man, and
23 ye will not see it. And they will say to you, 'See there!'
24 'See here!'; go not out, nor follow them. For as the light-
ning lighteneth out of one part under the heavens, and
shineth unto another part under the heavens; so will the
25 Son of Man be in his day. But he must first suffer many
things, and be rejected by this generation.
26 And as it was in the days of Noah, so will it be also in the
27 days of the Son of Man. They ate, they drank, they married,
they were given in marriage, until the day in which Noah Gen. vii. 7.
entered the ark, and the flood came, and destroyed them Gen. vii. 11.
all.
28 Likewise, even as it was in the days of Lot; they ate, they
29 drank, they bought, they sold, they planted, they built; but Gen. xix. 23.
the same day in which Lot went out of Sodom it rained fire
and brimstone from the heavens and destroyed them all.
30 Even so it will be in the day when the Son of Man is
31 revealed. In that day, let not him who shall be upon the
housetop, his goods in the house, go down to remove them;

(*a*) *Or* in the midst of you.

and he who is in a field, let him likewise not turn back.
Gen. xix. 26. Remember Lot's wife. 32
Whosoever shall seek to gain his life will lose it; and who- 33
soever shall lose his life will preserve it.
Matt. xxiv. 40. I tell you, in that night there will be two men on one 34
bed; the one will be taken, and the other left. Two women 35
will be grinding together; the one will be taken, and the
other left (*a*).
And they answered and said to him, Where, Lord? 37
He said to them, Wherever the body is, there will the
Job xxxix. 30. vultures also be gathered together.
18
AND he spoke a parable to them to the effect that they 1
ought always to pray, and not to faint; saying, There was in 2
a certain city a judge, who feared not GOD, neither regarded
man; and there was a widow in that city; and she came 3
often to him, saying, 'Avenge me on mine adversary.'
And he would not for a while; but afterwards he said 4
Luke xi. 8. within himself, 'Though I neither fear GOD, nor regard man,
yet because this widow troubleth me, I will avenge her, lest 5
at last by her coming she wear me out.'
The Lord said, Hear what the unrighteous judge saith. 6
And will not GOD avenge his own elect, who cry day 7
Psa. xlvi. 5. and night to him, and He is long-suffering over them?
I tell you that he will avenge them speedily. Nevertheless, 8
when the Son of Man cometh, will he find faith on the
earth?
Luke x. 29. AND he spoke this parable to certain who trusted in 9
themselves that they were righteous and despised all others:
Two men went up to the temple to pray; one a Pharisee, 10
Isa. lxv. 5. and the other a collector. The Pharisee stood and prayed 11
by himself, thus, 'GOD, I thank thee, that I am not as
the rest of men are, extortioners, unjust, adulterers, or
even as this collector. I fast twice in the week, I give 12
a tenth of all that I gain.' But the collector, standing 13
afar off, would not lift up so much as his eyes to heaven,
Jer. xxxi. 19. but smote his breast, saying, 'GOD be merciful to me a (*b*)
sinner.'

(*a*) Some MSS. add (v. 36), 'Two men will be in the field; one will be taken, and the other left.' (*b*) *Or* the.

14 I tell you, that this man went down to his house justified,
more than the other. For every one who exalteth himself
will be abased; but he who humbleth himself will be ex- Job xxii. 29.
alted.
15 AND they were bringing to Jesus their infants also, that Matt. xix. 13.
he might touch them; but when his disciples saw it they
16 rebuked them (*a*). But Jesus called the infants to him,
and said, Suffer the little children to come to me, and
forbid them not; for of such is the kingdom of GOD (*b*).
17 I say to you, Verily, whosoever shall not receive the Psa. cxxxi. 2.
kingdom of GOD as a little child doth, he will in no wise
enter it.

18 AND a certain ruler questioned him, saying, Good Master,
what shall I do to inherit eternal life?
19 Jesus said to him, Why callest thou me good? none
20 is good but one, that is, GOD. Thou knowest the command- Ex. xx. 12. Deut. v. 17.
ments, 'Do not commit adultery,' 'Do not kill,' 'Do not
steal,' 'Do not bear false witness,' 'Honour thy father and
21 thy mother.' And he said, All these I have kept from my
youth.
22 And when Jesus heard it, he said to him, Yet lackest
thou one thing; sell all that thou hast, and distribute to the
poor, and thou shalt have treasure in heaven; and come, 1 Tim. vi. 19.
23 follow me. But when he heard these things he became
exceedingly sorrowful; for he was very rich.
24 Then Jesus, looking upon him, said, With what difficulty
25 those who have riches enter the kingdom of GOD! For Pro. xi. 28.
it is easier for a camel to go through the eye of a needle,
26 than for a rich man to enter the kingdom of GOD. And
27 those who heard it said, Who, then, can be saved? And he Zec. viii. 6.
said, The things which are impossible with men are possible
with GOD.
28 Then Peter said, Behold, we forsook what was ours and
followed thee.
29 And he said to them, Verily, I say to you, there is no one
who hath left house, or wife, or brothers, or parents, or

(*a*) See notes, pp. 38 and 83.
(*b*) *Or* to such belongeth the kingdom of God.

Rev. ii. 10. children, for the kingdom of God's sake, who will not receive 30
manifold more in this present time, and in the age to come
everlasting life.

THEN he took to himself the twelve, and said to them, 31
Behold, we are going up to Jerusalem, and all things which
Psa. xxii. Isa. liii. were written through the prophets concerning the Son of
Man will be accomplished. For he will be delivered to the 32
Gentiles, and will be mocked, and shamefully treated, and spit
upon; and they will scourge him, and put him to death; and 33
the third day he will rise.

And they understood none of those things; and this saying 34
was hidden from them, and they knew not the things which
were spoken.

Matt. xx. 29. NOW, as he came nigh to Jericho, a certain blind man was 35
sitting by the way side begging; and hearing the multitude 36
pass by, he asked what it meant. And they told him, 37
Jesus the Nazarene is passing by. And he cried, saying, 38
Jesus, thou Son of David, have pity on me. And those who 39
went before rebuked him, that he should hold his peace;
Psa. lxii. 12. but he cried so much the more, Thou Son of David, have pity
on me.

And Jesus stood, and commanded him to be brought to 40
him; and when he drew near, Jesus asked him, What 41
wouldst thou that I should do to thee? And he said, Lord,
Luke xvii. 19. that I may receive sight. Jesus said to him, Receive sight; 42
thy faith hath made thee whole. And immediately he re- 43
ceived sight, and followed him, glorifying God; and all the
people, when they saw it, gave praise to God.

AND Jesus entered Jericho and was passing through. 1 19
And there was a man named Zacchæus, a chief collector; 2
Josh. vi. 26. and he was rich. And he tried to see what manner of 3
person Jesus was; and could not for the crowd, for he
was little of stature. And he ran on before, and climbed 4
up into a sycamore tree to see him; for he was to pass that
way. And when Jesus came to the place, he looked up, and 5
said to him, Zacchæus, make haste, and come down; for, to-
day I must abide in thy house. And he made haste, and 6
came down, and received him joyfully. And when they saw 7

it, they all murmured, saying, He has gone to be guest with Luke v. 30.
a man who is a sinner.
8 And Zacchæus stood, and said to the Lord, Behold,
Lord, the half of my goods I give to the poor; and if I Psa. xli. 1.
have exacted any thing from any one unjustly, I restore it
9 four-fold. And Jesus said concerning him, This day salvation
has come to this house, forasmuch as this man also is a son of Luke xiii. 16.
10 Abraham. For the Son of Man has come to seek and to save
that which was lost.
11 As they listened to these things, he added a parable, be-
cause he was nigh to Jerusalem, and because they thought
12 that the kingdom of God would immediately appear. He
said therefore, A certain nobleman went into a far country Matt. xxv. 14.
13 to receive for himself a kingdom (*a*), and to return. And
he called ten of his servants, and delivered to them ten
14 pounds (*b*), and said to them, Trade ye till I come. But his
citizens hated him, and sent a message after him, saying, We John i. 1.
will not have this man to rule over us.
15 And when he had returned, having received the kingdom, he
commanded the servants to whom he had given the money,
to be called unto him, that he might know what any one had
16 gained by trading. Then came the first, saying, Lord, thy
17 pound gained ten pounds. And he said to him, Well done, Luke xvi. 10.
good servant; because thou wast faithful in a very little, have
18 thou authority over ten cities. And the second came, saying,
19 Lord, thy pound made five pounds. And he said likewise
to him, Be thou also over five cities.
20 And that other came, saying, Lord, behold, thy pound!
21 which I kept laid up in a napkin; for I feared thee, be-
cause thou art an austere man; thou takest up that which
thou layedst not down, and reapest that which thou didst
not sow.
22 His lord said to him, Out of thine own mouth I will 2 Sam. i. 16.
judge thee, thou wicked servant. Knewest thou that I was
an austere man, taking up that which I laid not down,
23 and reaping that which I did not sow? Then why gavest
thou not my money into a bank? and at my coming I might
24 have required it with interest. And he said to those who

(*a*) *Or* kingly authority. (*b*) *Lit.* minae. The mina = about £4.

stood by, Take from him the pound, and give it to him who
hath the ten pounds. (And they said to him, Lord, he hath 25
Luke viii. 18. ten pounds.) I say to you, To every one who hath shall be 26
given; and from him who hath not, even that which he hath
Psa. ii. 4. shall be taken away. But these my enemies, who would not 27
that I should reign over them, bring them hither, and slay
them in my presence.
And when he had thus spoken, he went before, going up 28
to Jerusalem.

Matt. xxi. 1. AND when he had come nigh to Bethphage and Bethany, 29
at the mount called Olivet, he sent two of the disciples,
saying, Go ye into the village over against you; in which at 30
your entering ye will find a colt tied, whereon never man
yet sat; loose him, and bring him hither. And if any one 31
Psa. l. 10. ask you, 'Why do ye loose him?' ye shall say, Because
the Lord hath need of him. And those who were sent 32
went their way, and found even as he had said to them.
And as they were loosing the colt, the owners thereof 33
said to them, Why loose ye the colt? And they said, 34
The Lord hath need of him. And they brought him to 35
Jesus; and they cast their garments upon the colt, and
John xii. 14. sat Jesus thereon. And as he went, they spread their 36
garments in the way.
And when he had come nigh, even at the descent of 37
the Mount of Olives, the whole multitude of the dis-
ciples began to rejoice and praise God with a loud voice
Psa. cxviii. 26. for all the mighty works which they had seen; saying, 38
Blessed is the King who cometh in the name of the Lord;
peace in heaven, and glory in the highest! And some 39
of the Pharisees from among the multitude said to him,
Hab. ii. 11. Master, rebuke thy disciples. But he answered and said, 40
I tell you, if these were to keep silence, the stones would
cry out.
And when he had come near, he beheld the city, and 41
wept over it, saying, Oh, that thou, even thou, hadst 42
known, in this day, the things which belong unto peace!
Psa. xcv. 11. but now they are hidden from thine eyes. For days 43
will come upon thee when thine enemies will cast a
trench about thee, and compass thee round, and keep thee

44 in on every side, and will cast thee to the ground, and thy
children within thee; and they will not leave in thee one
stone upon another; because thou knewest not the time of
thy visitation.
45 And he went into the temple, and began to cast out those
46 who sold; saying to them, It is written, 'My house shall Isa. lvi. 7.
be a house of prayer;' but ye have made it 'a den of Jer. vii. 11.
robbers.'
47 AND he taught daily in the temple. But the high priests
and the scribes and the chief men of the people sought to
48 destroy him, but could not find what they might do; for all
the people were very attentive to hear him.

20 1 ON one of the days, as he was teaching the people in the
temple, and preaching the gospel, the high priests and the
2 scribes together with the elders came upon him, and spoke to
him, saying, Tell us by what authority thou doest these things? Acts iv. 7.
3 or who is he who gave thee that authority? He answered
and said to them, I also will ask you a thing; and tell ye
4 me: The baptism of John, was it from heaven? or from
5 men? And they reasoned among themselves, saying, If we
shall say, 'From heaven,' he will say, 'Why believed ye
6 him not?' but if we say, 'From men,' all the people will
stone us; for they are persuaded that John was a prophet. Matt. xiv. 5.
7 And they answered, that they knew not whence it was.
8 Then Jesus said to them, Neither tell I you by what authority
I do these things.
9 AND he began to speak to the people this parable: A Isa. v. 1.
man planted a vineyard, and let it out to husbandmen,
10 and went into a far country for a long time. And at John xv. 16.
the season he sent a servant to the husbandmen, that
they should give him of the fruit of the vineyard; but the
11 husbandmen beat him, and sent him away empty. Then
he sent yet another servant; but they beat him also, and
12 treated him shamefully, and sent him away empty. And
he sent yet a third; and they wounded him also, and cast
him out.
13 Then the lord of the vineyard said, What shall I do? I
will send my beloved son; it may be that they will reverence
14 him. But when the husbandmen saw him, they reasoned Rom. viii. 17.

one with another, saying, This is the heir; let us kill him,
that the inheritance may become ours. So they cast him 15
out of the vineyard, and killed him. What therefore will
Neh. ix. 36. the lord of the vineyard do to them? He will come and 16
destroy those husbandmen, and will give the vineyard to
others. And when they heard it, they said, God forbid!
Psa. cxviii. 22. And he looked upon them, and said, What is this then 17
which is written,

'The stone which the builders rejected,
The same became the head of the corner'?

Whosoever shall fall upon that stone will be broken; but on 18
Dan. ii. 34. Zec. xii. 3. whomsoever it shall fall, it will scatter him as dust.
And the scribes and the high priests sought to lay hands 19
on him in that very hour, yet were afraid of the people;
for they perceived that he had spoken that parable against
them.

Matt. xxii. 15. AND, that they might take hold of his words, so as to 20
deliver him to the power and authority of the Governor,
they watched him, and sent forth spies who pretended to be
righteous men. And they asked him, Master, we know that 21
thou sayest and teachest rightly; neither acceptest thou the
person of any, but teachest the way of God truly; is it 22
lawful for us to give tribute to Cæsar, or not? But he 23
perceived their craftiness, and said to them, Show me a 24
denarius. Whose image and superscription hath it? And
Rom. xiii. 7. they said, Cæsar's. And he said to them, Render therefore 25
to Cæsar the things which are Cæsar's, and to God the
things which are God's. And they could not take hold of 26
his words before the people; and, marvelling at his answer,
they held their peace.
THEN came to him certain of the Sadducees, (who deny 27
that there is any resurrection,) and they asked him, Master, 28
Deut. xxv. 5. Moses wrote to us, that if any man's brother, having a
wife, die without children, his brother should take his wife,
and raise up issue to that brother. Now there were seven 29
brethren; and the first took a wife, and died without chil-
dren. And the second and the third took her; and, in like 30, 31
manner, even the seven left no children and died. After- 32
wards the woman also died. Of which of them, then, does 33

the woman become wife in the resurrection? for the seven
had her as wife.
34 And Jesus said to them, The children of this world
35 marry, and are given in marriage; but those who shall be Luke xxi. 36.
accounted worthy to obtain that world, and the resurrection
from the dead, neither marry, nor are given in marriage;
36 for they cannot die any more, since they are like angels; 1 Cor. xv. 40.
and are children of God, being children of the resurrection.
37 And, that the dead are raised, even Moses showeth, when (at Ex. iii. 6.
The Bush) he speaks of the Lord as 'the God of Abraham,
38 and the God of Isaac, and the God of Jacob.' Now, He is
a God, not of dead men, but of living; for, unto Him, all Rom. xiv. 8.
are living.
39 Then certain of the scribes answering said, Master, thou
40 hast well said. For they durst not question him any more.
41 And he said to them, How say they that the Christ is
42 David's son, whereas David himself saith in the book of Psa. cx. 1.
Psalms,

'The Lord said to my Lord,
Sit thou at My right hand,
43 Until I make thy enemies thy footstool.'

44 David therefore called him Lord; how then is he his
son?
45 Jesus said to the disciples in the hearing of all the 1 Tim. v. 20.
46 people, Beware of the scribes, who like to walk in long
robes, and love salutations in the markets, and the front seats
47 in the synagogues, and the best places at feasts; who devour
widows' houses, and for a pretence make long prayers; these
will receive greater condemnation.
21 1 And he looked up, and saw the rich casting their gifts Mark xii. 41.
2 into the treasury. And he saw a certain poor widow
3 casting in thither two mites. And he said, I tell you,
Of a truth this poor widow hath cast in more than they 2 Cor. viii. 12.
4 all; for all these out of their abundance cast in unto
the offerings; but she out of her penury cast in all the
living that she had.

5 AND when some were speaking of the temple, how it Matt. xxiv. 1.
6 was adorned with goodly stones and gifts, he said, As for
these things which ye behold, days will come, in which there

Luke xix. 44. will not be left one stone upon another, which will not be
thrown down.
And they asked him, saying, Master, but when will these 7
things be? and what sign will there be when these things
2 Thess. ii. 3. are about to come to pass? And he said, Take heed that 8
ye be not deceived; for many will come in my name, saying,
'I am he'; and 'The time is near'; go not after them.
And when ye hear of wars and tumults, be not terrified; 9
for these things must first come to pass; but the end is
not yet.
Hag. ii. 22. Then he said to them, Nation will rise against nation, 10
and kingdom against kingdom; and there will be great earth- 11
quakes, and in divers places pestilences and famines; and
there will be fearful sights and great signs from the heavens.
Acts iv. 3. But before all these things, they will lay their hands on you, 12
and persecute you, delivering you to the synagogues, and into
prisons, and ye will be brought before kings and governors
for my name's sake. It will turn out unto you for a testi- 13
mony. Settle it therefore in your hearts, not to meditate 14
Acts vi. 10. beforehand how ye shall answer; for I will give you utter- 15
ance and wisdom, which all your adversaries will not be able
to resist or to gainsay. And ye will be betrayed even by 16
parents, and brothers, and kinsfolk, and friends; and some
John xvii. 14. of you they will put to death. And ye will be hated by all 17
men for my name's sake. But there shall not a hair of 18
your head perish. By your endurance ye will win your 19
souls (*a*).
But when ye see Jerusalem being compassed with armies, 20
know that her desolation is nigh. Then let those who are 21
in Judæa flee to the mountains; and let those who are in
the midst of the city depart out; and let not those who are
Deut. xxviii. 25. in the country come in. For these are the days of retri- 22
bution, that all things which are written may be fulfilled.
Alas for those who are with child, and for those who 23
give suck, in those days! for there will be great distress
in the land, and wrath upon this people. And they will 24
fall by the edge of the sword, and will be led away cap-
tive into all nations; and Jerusalem will be trodden down

(*a*) *Or* lives.

by the Gentiles, until the times of the Gentiles are ful-
filled.
25 And there will be signs in sun and moon and stars;
and upon the earth distress of nations, with perplexity, Dan. xii. 1.
26 through the roaring of the sea and the billows; men
fainting for fear, and for expectation of those things
which are coming on the world; for the powers of the
27 heavens will be shaken. And then they will see the Son of
28 Man coming in a cloud with power and great glory. And Rev. xiv. 14.
when these things begin to come to pass, look up, and lift
up your heads; for your redemption draweth nigh.
29 And he spoke to them a parable: Behold the fig tree, and Matt. xxiv. 32.
30 all the trees; when they are now shooting forth, ye see and
31 know of your own selves that now summer is nigh. And
so, when ye see these things happening, know ye that
32 the kingdom of God is nigh. Verily, I say to you, this
33 generation will not pass away, till all has come about. The
heavens and the earth will pass away; but my words will Isa. xl. 8.
not pass away.
34 And take heed to yourselves, lest at any time your hearts
be overcharged with surfeiting and drunkenness and cares
of this life, and so that day come upon you suddenly, like
35 a snare. For it will come on all who dwell on the face of
36 the whole earth. But, be wakeful, praying at every season, Matt. xxv. 13.
that ye may prevail to escape all those things which will
come to pass, and to stand before the Son of Man.
37 AND each day he was teaching in the temple; and at
night he went out, and abode in the mount which is called John viii. 1.
38 Olivet. And all the people went early in the morning to
him in the temple, to hear him.

22 1 NOW, the feast of unleavened bread, which is called the
2 Passover, was nigh. And the high priests and scribes
were seeking how they might kill him; for they feared the
people.
3 Then Satan entered Judas, called Iscariot, who was of Matt. xxvi. 14.
4 the number of the twelve. And he went his way and
communed with the high priests and captains, how he
5 might betray him to them. And they were glad, and Zec. xi. 12.
6 covenanted to give Judas money. And he agreed, and

sought opportunity to betray him to them in the absence
of the multitude.
Ex. xii. AND the day of unleavened bread came, when the Pass- 7
over had to be sacrificed. And Jesus sent Peter and John, 8
saying, Go and prepare us the Passover, that we may eat.
And they said to him, Where wouldst thou that we pre- 9
pare? And he said to them, Behold, when ye have entered 10
the city, there will meet you a man, bearing a pitcher of
water; follow him into the house which he entereth. And 11
ye shall say to the householder, The Master saith to thee,
Where is the guestchamber, where I may eat the Passover
with my disciples? And he will show you a large upper 12
room furnished; there make ready. And they went, and 13
found as he had said to them; and they made ready the
Passover.
Matt. xxvi. 12. AND when the hour had come, he sat at table, and the 14
apostles with him. And he said to them, I have earnestly 15
desired to eat this Passover with you before I suffer; for 16
I say to you, I shall never again eat it until it be fulfilled in
the kingdom of GOD. And he took a cup, and gave thanks, 17
and said, Take this, and divide it among yourselves; for I 18
say to you, I shall not drink henceforth of the fruit of the
Mark xiv. 22. vine, until the kingdom of GOD has come. And he took 19
bread, and gave thanks, and broke, and gave to them, saying,
This is my body which is being given for you; do this in
remembrance of me. And, after they had supped, the cup 20
likewise, saying, This cup is the new covenant in my blood,
which is shed for you.
But, behold, the hand of him who betrayeth me is with me 21
on the table. For the Son of Man goeth, as it was deter- 22
Luke xxiv. 46. mined; but alas for that man by whom he is betrayed! And 23
they began to inquire among themselves which of them it
was who would do that thing.
Luke ix. 46. And there arose also a contention among them, as to 24
which of them was esteemed the greatest. And he said to 25
them, The kings of the Gentiles lord it over them; and
those who exercise authority over them are called benefactors.
But ye shall not be so; but he who is greatest among you, 26
let him become as the youngest; and he who is chief, as he
who serveth. For which is greater, he who sitteth at table, 27

or he who serveth? is not he who sitteth at table? but I am John xiii. 14.
among you as he who serveth.
28 Ye are those who have continued with me in my trials.
29 And I appoint unto you a kingdom, even as my Father
30 appointed unto me, that ye may eat and drink at my table
in my kingdom; and ye shall sit on thrones judging the
twelve tribes of Israel.
31 Simon, Simon, behold, Satan desired to have you all, that
32 he might sift you as wheat; but, as to thee, I besought Amos ix. 9.
that thy faith might not fail; and when thou hast turned, John xvii. 9.
33 strengthen thou thy brethren. And Simon said to him,
Lord, I am ready to go with thee both to prison and to death.
34 Jesus said, I tell thee, Peter, the cock will not crow this day
till thou hast thrice denied that thou knowest me.
35 And Jesus said to them, When I sent you forth without Luke ix. 3.
purse and wallet and shoes, lacked ye anything? And they
36 said, Nothing. Then said he to them, But now, he who hath
a purse, let him take it, and likewise a wallet; and he who
hath not a purse (*a*), let him sell his garment, and buy a sword.
37 For I say to you, This that is written must be accomplished Isa. liii. 12.
in me, 'And he was reckoned among the transgressors'; for
38 that which concerneth me hath an end. And the disciples
said, Lord, behold, here are two swords. And he said to them,
It is enough.

39 AND he came out, and went, as he was wont, to the Matt. xxvi. 36.
40 Mount of Olives; and the disciples followed him. And when
he was at the place, he said to them, Pray that ye enter not
into temptation.
41 And he was withdrawn from them about a stone's cast.
42 And kneeling down, he prayed, saying, Father, if Thou art
willing, remove this cup from me; nevertheless not my will,
43 but Thine, be done. And there appeared unto him an angel Matt. iv. 11.
44 from heaven, strengthening him. And falling into an
agony, he prayed the more earnestly; and his sweat be-
came as it were great drops of blood falling down upon
the ground.
45 And he rose from prayer, and came to the disciples, but

(*a*) *Or* sword.

found them sleeping for sorrow; and he said to them, Why 46
Luke xxii. 40. sleep ye? rise and pray, that ye enter not into temptation.
Matt. xxvi. 47. While he was yet speaking, lo, a multitude; and he who was 47
called Judas, one of the twelve, went before them, and drew
near to Jesus to kiss him. But Jesus said to him, Judas, 48
betrayest thou the Son of Man with a kiss! When those 49
who were about him saw what would follow, they said, Lord,
shall we smite with the sword? And one of them smote 50
the servant of the High Priest, and cut off his right ear.
And Jesus answered and said, Suffer ye thus far. And he 51
touched the ear, and healed him.

Then Jesus said to the high priests, and captains of 52
the temple, and elders, who had come against him, Have
ye come out, with swords and staves, as against a robber?
When I was with you daily in the temple, ye stretched 53
John xii. 27. not forth your hands against me; but this hour is yours,
and now is the power of darkness. Then they seized him, 54
and led him away, and took him into the High Priest's
house.

AND Peter followed afar off. And when they had kindled 55
a fire in the midst of the court, and had sat down together,
Matt. xxvi. 69. Peter sat among them. But a certain maid saw him as 56
he sat in the firelight, and, attentively looking upon him,
she said, This man also was with him. And he denied it, 57
Matt. xxvi. 71. saying, Woman, I know him not. And after a little while 58
some one else saw him, and said, Thou also art of them. And
Peter said, Man, I am not. And about the space of an 59
hour afterwards, another confidently affirmed, saying, Of a
truth this fellow also was with him; for he too is a Galilæan.
Mark xiv. 70. And Peter said, Man, I know not what thou sayest. 60
Matt. xxvi. 75. And immediately, while he was yet speaking, a cock crew. 61
And the Lord turned, and looked upon Peter. And Peter
remembered the word of the Lord, how he had said to him,
Before the cock crow this day, thou wilt disown me thrice.
And he went out, and wept bitterly. 62

AND the men who had Jesus in charge mocked him, and 63
Matt. xxvi. 68. smote him. And they blindfolded him, and asked him, say- 64
ing, Prophesy, who was it who struck thee? And they spoke 65
many other things against him, reviling him.

66 AND as soon as it was day, the Assembly of Elders of the Acts iv. 26.
people, both high priests and scribes, came together and led
67 him away into their council, saying, If thou art the Christ,
tell us. He said to them, If I tell you, ye will not believe;
68, 69 and if I question you, ye will not answer. But henceforth the Heb. i. 3.
Son of Man will be sitting at the right hand of the power
70 of God. Then said they all, Art thou then the Son of God?
71 And he said to them, Ye say truly; I am. And they said,
Why need we any further witness? for we ourselves have
heard from his own mouth.

23 1 AND the whole multitude of them arose, and led him to Matt. xxvii. 2.
2 Pilate. And they began to accuse him, saying, We found
this fellow perverting our nation, and forbidding to give
tribute to Cæsar, and saying that he himself is Christ a king.
3 Pilate asked him, saying, Art thou the king of the Jews? John xviii. 36.
4 And he answered him and said, Thou sayest truly. Then
Pilate said to the high priests and to the people, I find
5 no guilt in this man. But they were the more urgent, Psa. lvii. 4.
saying, He stirreth up the people, teaching throughout all
Judæa, and beginning from Galilee even to this place.
6 But when Pilate heard, he asked whether the man was a
7 Galilæan. And as soon as he knew that he was of Herod's
jurisdiction, he sent him to Herod, who himself also was in
Jerusalem at that time.
8 And when Herod saw Jesus, he was exceedingly glad; for Luke ix. 9.
he had been a long time desirous to see him, because he
9 had heard of him; and he hoped to see him do some miracle.
And Herod put many questions to him; but he answered
10 him nothing. And the high priests and scribes stood and
11 vehemently accused him. And Herod with his soldiers set Isa. liii. 3.
him at naught, and mocked him, and arrayed him in a
12 gorgeous robe, and sent him back to Pilate. And the same Acts iv. 27.
day Herod and Pilate became friends; for, before, they were
at enmity.
13 But Pilate called together the high priests and the
14 rulers and the people, and said to them, Ye brought to
me this man, as one who perverteth the people; and
behold, I examined him before you, but found no guilt in Luke xxiii. 4.
15 him touching those things whereof ye accuse him; no, nor

yet Herod; for he sent him back to us; and, behold, nothing
deserving of death has been done by him. I will therefore 16
chastise him, and release him (*a*).

Acts iii. 14. But they cried out all together, saying, Away with this 18
fellow, and release unto us Barabbas;—who for a certain 19
tumult made in the city, and for murder, had been cast into
prison. But Pilate, desiring to release Jesus, spoke again to 20
them. But they kept crying out, saying, Crucify! crucify 21
him! And he said to them the third time, Why, what evil 22
hath he done? I have found in him nothing deserving of
Psa. xxii. 12. death; therefore, I will chastise him and let him go. And 23
they were urgent with loud voices, demanding that he should
be crucified. And their voices prevailed.

And Pilate gave sentence that it should be as they asked. 24
Ex. xxiii. 2. And he released him who for sedition and murder had been 25
cast into prison, whom they had desired; but he delivered
Jesus to their will.

Matt. xxvii. 32. And as they led him away, they laid hold of one Simon, 26
a Cyrenian, who was coming from the country, and upon
him they laid the cross, that he might bear it after Jesus.

And there followed him a great crowd of the people, 27
and of women who bewailed and lamented him. But Jesus 28
turning to them said, Daughters of Jerusalem, weep not
Isa. liv. 1. for me; weep rather for yourselves and for your children.
For, behold, days are coming in which they will say, 'Blessed 29
are the barren, and the wombs which never bore, and
Hos. x. 8. breasts which never gave suck.' Then they will begin to 30
say to the mountains, 'Fall on us'; and to the hills, 'Cover
Pro. xi. 30. us.' For if they do these things in a green tree, what shall 31
be done in the dry?

Isa. liii. 12. And there were also two others, malefactors, led with him 32
to be put to death. And when they had come to the place 33
called The Skull (*b*), there they crucified him, and the male-
factors, one at his right hand, and the other at his left.

Matt. v. 44. Then Jesus said, Father, forgive them; for they know 34
not what they do.

(*a*) V. 17, 'Now at the feast he must needs release one unto them,' is of very doubtful authority.

(*b*) *Or* (from the Latin word for 'skull') Calvary.

And in parting his garments among them, they cast lots.
35 And the people stood beholding. And the rulers also derided Psa. xxii. 7.
him, saying, He saved others; let him save himself, if he is
36 the Christ, the chosen of God. And the soldiers also mocked
37 him, coming to him, offering him vinegar, and saying, If
38 thou art the king of the Jews, save thyself. And above
him there was an inscription,

This is the King of the Jews.

39 And one of the malefactors who were hanged was railing Luke xvii. 34.
on him, Art thou not the Christ? save thyself and us.
40 But the other, rebuking him, answered and said, Dost thou
not fear God, seeing that thou art under the same con-
41 demnation? and we indeed justly; for we receive the due
42 reward of our deeds; but this man did nothing amiss. And 1 Pet. i. 19.
he said, Jesus, remember me when thou comest into (*a*) thy
43 kingdom. And Jesus said to him, Verily, I say to thee,
to-day thou shalt be with me in Paradise. 2 Cor. xii. 4.
44 And it was now about the sixth hour, and there came a
45 darkness over all the land until the ninth hour, the sun's
light having failed; and the veil of the sanctuary was rent
46 in the midst. And Jesus cried out with a loud voice, and
said, Father, into Thy hands I commit my spirit. And Psa. xxxi. 5.
having said this, he expired.
47 Now, when the centurion saw what was done, he glorified
48 God, saying, Certainly this was a righteous man. And all
the multitudes who had come together to that sight, when
they beheld the things which were done, went home, smiting
49 their breasts. But all his acquaintance, and the women Mark xv. 40.
who followed him from Galilee, stood afar off, seeing these
things.

50 AND, behold, a man named Joseph, of Arimathæa (a city Mark xv. 43.
of the Jews), who was a councillor, a good and righteous man
51 (he had not consented to their counsel and deed), and was
52 looking for the kingdom of God; this man went to Pilate,
53 and begged the body of Jesus. Then he took it down, and Isa. liii. 9.

(*a*) *Or* (according to some authorities) in.

wrapped it in linen; and he laid him in a rock-hewn tomb,
Matt. xxvii. 62. in which never yet had any one been laid. And it was the 54
day of Preparation, and the Sabbath drew on. And the 55
women, who had come with him from Galilee, followed,
Mark xvi. 1. and beheld the tomb, and how his body was laid. And they 56
returned, and prepared spices and ointments.

AND on the Sabbath they rested, according to the com- 24
Matt. xxviii. 1. mandment; but, on the first day of the week, very early in 1
the morning, they came to the tomb, bringing the spices
which they had prepared. But they found the stone rolled 2
away from the sepulchre; and they entered, but found not 3
the body of the Lord Jesus.
John xx. 12. And while they were perplexed concerning this, two men 4
in glittering raiment stood by them, and said to them, when 5
they were afraid and were bowing their faces to the earth,
Rev. i. 18. Why seek ye among the dead him who liveth? he is not 6
here, but has risen; remember how he spoke to you while
Luke ix. 22. he was yet in Galilee, saying, 'The Son of Man must be 7
delivered into the hands of sinful men, and be crucified, and
on the third day rise.'
And they remembered his words, and returned from the 8, 9
tomb, and told all these things to the eleven, and to all the
Luke viii. 2. rest. (They were Mary the Magdalene, and Joana, and Mary 10
the *mother* of James; also the other women with them told
Gen. xix. 14. these things to the apostles.) But these words seemed to 11
them as idle talk; and they believed them not. Then Peter 12
arose, and ran to the tomb; and stooping down, he beheld
John xx. 3. the linen cloths by themselves; and he departed, wondering
in himself at that which had come to pass.

Mark xvi. 12. AND two of the disciples went that same day to a village 13
called Emmaus, which is three score furlongs from Jerusalem.
Mal. iii. 16. And they were talking together of all those things which had 14
happened. And while they talked and reasoned, Jesus him- 15
self drew near, and went on with them. But their eyes were 16
holden that they should not recognise him. And he said to 17
them, What discourses are these which ye have with each
other, as ye walk. And they stood still, looking sad.
John xix. 25. And one of them, named Cleopas, answered and said to 18

him, Dost thou lodge alone in Jerusalem, that thou hast not
known the things which have come to pass there in these
19 days? And he said to them, What things? And they said
to him, Those concerning Jesus the Nazarene, who showed
himself a prophet mighty in deed and word before God and
20 all the people; and how the high priests and our rulers Acts xiii. 27.
delivered him up to be condemned to death, and crucified
21 him. But we were hoping that he was the one who should
redeem Israel. Yea, and besides all this, it is the third
22 day since these things were done; moreover, certain women
of our company who were early at the sepulchre, made us
23 astonished; for, when they found not his body, they came, Luke xxiv. 12.
saying that they had seen a vision of angels, who said that
24 he was alive. And certain of those who were with us went
to the sepulchre, and found it even as the women had said;
but him they saw not.
25 Then he said to them, O foolish men, and slow of heart Heb. v. 11.
26 to believe all that the prophets spoke; ought not the Christ
to have suffered these things, and to have entered into his
27 glory? And, beginning with Moses and all the prophets, Luke xxiv. 44.
he expounded to them in all the Scriptures, the things con-
cerning himself.
28 And they drew near the village whither they were going;
29 and he made as if he would go further. And they con- Gen. xxxii. 26.
strained him, saying, Abide with us; for it is towards even-
ing, and the day is already far spent. And he went in to
30 abide with them. And when he had sat down at table with
them, he took the bread, and blessed, and broke, and gave to Matt. xiv. 19.
31 them. And their eyes were opened, and they recognised
32 him; and he vanished out of their sight. Then they said to Psa. xxxix. 3.
each other, Did not our hearts burn within us, while he talked
with us on the way, as he opened to us the Scriptures?
33 And they arose the same hour, and returned to Jerusalem,
and found the eleven gathered together, and those who were
34 with them; who said, The Lord has risen indeed, and hath 1 Cor. xv. 5.
35 appeared to Simon. And the two declared what things were
done in the way, and how he was made known to them in
the breaking of bread.
36 And as they thus spoke, he himself stood in the midst Mark xvi. 14.
37 of them, and said to them, Peace be unto you. But they

Mark vi. 49. were terrified and affrighted, and thought that they beheld
a spirit. And he said to them, Why are ye troubled? and 38
why do doubts arise in your hearts? See my hands and 39
my feet, that it is I myself; feel me and see; for a spirit
hath not flesh and bones, as ye perceive me to have. And 40
when he had thus spoken, he showed them his hands and his
Gen. xlv. 26. feet. While they yet believed not for joy, and wondered, 41
he said to them, Have ye here any food? And they gave 42
him a piece of a broiled fish; and he took it, and ate before 43
them.

Matt. xvi. 21. AND he said to them, These are my words which I spoke 44
to you, while I was yet with you, that 'all things which are
written concerning me in the Law of Moses and in the Pro-
Luke xxii. 37. phets and Psalms, must be fulfilled.' Then he opened their 45
Isa. liii. 3. minds that they might understand the Scriptures. And he 46
said to them, Thus it is written: that the Christ should
suffer, and should rise from the dead the third day, and that 47
Acts v. 31. repentance unto remission of sins should be preached in his
name unto all nations, beginning at Jerusalem. Ye are 48
witnesses of these things. And, behold, I send forth upon 49
you the promise of my Father; but tarry ye in the city until
Isa. xliv. 3. ye be clothed with power from on high.

AND he led them out as far as Bethany, and lifted up his 50
hands, and blessed them. And while he was blessing them 51
Acts i 9. he was parted from them, and was carried up into heaven (*a*).
And they worshipped him, and (*a*) returned to Jerusalem with 52
Acts ii. 46. great joy; and were continually in the temple, blessing GOD. 53

(*a*) Some MSS. omit, from v. 51, the words 'and was carried up into Heaven'; and from v. 52, 'worshipped him and.'

THE GOSPEL ACCORDING TO

JOHN

1 1 IN the beginning was the Word, and the Word was with GOD, John xvii. 5.
2 and the Word was GOD. The same was in the beginning Phil. ii. 6.
3 with GOD. All things were made through him; and with- Psa. xxxiii. 6.
4 out him nothing was made that has been made. In him was
5 life; and the life was the light of men. And the light shineth John v. 26.
in the darkness; and the darkness overpowered it not. John iii. 19.

6 THERE came, sent from GOD, a man, whose name was Luke iii. 2.
7 John. This man came for a testimony, to bear witness of
8 the Light, that all men might believe through him. He was
not the Light, but was sent to bear witness of the Light.
9 The true Light was that which, coming into the world (*a*), Isa. xlix. 6.
10 enlighteneth every man. He was in the world, and the
world was made through him, and the world knew him not.
11 He came to what was his own, yet those who were his own Acts iii. 26.
12 received him not. But to as many as received him, he gave
the right to become children of GOD, even to those who believe Gal. iii. 26.
13 on his name; who were born, not of blood, nor of the will of Jas. i. 18.
14 the flesh, nor of the will of man, but of GOD.
And the Word became flesh, and dwelt among us, full of
grace and truth; and we beheld his glory, glory as of an only
begotten from a Father.
15 AND John bore witness of him and cried saying, This is he Matt. iii. 11.
of whom I said, 'He who cometh after me is preferred to me,
for he was before me' (*b*).
16 For it is from his fulness that we all received, and grace
17 upon grace. For the Law was given through Moses, but
grace and truth came through Jesus Christ.
18 No one hath seen GOD at any time; GOD only-begotten (*c*), Ex. xxxiii. 20.
who is in the bosom of the Father, he declared Him.

(*a*) *Or* enlighteneth every man as he cometh into the world.
(*b*) *Or* is now in advance of me, for he was in being before me (*Or*, first in regard to me).
(*c*) Some MSS. have, 'the only-begotten Son.' Both readings are very ancient, but that given in the text is now regarded by many authorities as the earlier. (Compare verses 1 and 14.)

AND this is the testimony of John, when the Jews sent to 19
him priests and Levites from Jerusalem to ask him, Who art
thou? And he confessed, and denied not, but confessed, I 20
Isa. xl. 3. am not the Christ. And they asked him, What then? Art 21
thou Elijah? And he said, I am not. Art thou the Pro-
phet? And he answered, No. Then they said to him, Who 22
art thou? that we may give an answer to those who sent us.
Isa. xl. 3. What sayest thou of thyself? He said, I am the voice of one 23
crying in the wilderness, 'Make straight the way of the
LORD,' (as said the prophet Isaiah). And they had been sent 24
from the Pharisees. And they asked him, Why then bap- 25
tizest thou, if thou art not the Christ, nor Elijah, nor the
Prophet? John answered them, saying, I baptize with water; 26
Mal. iii. 1. there standeth in the midst of you one whom ye know not,
he who cometh after me, the thong of whose sandal I am not 27
worthy to loose.
Jud. vii. 24. These things were done in Bethany (*a*) across the Jordan, 28
where John was baptizing.

THE next day he saw Jesus coming to him, and said, 29
Acts xiii. 39. Behold, the Lamb of GOD, which taketh away the sin of the
world. This is he for whom I said, After me cometh a man 30
who is preferred to me; for he was before me (*b*). And I 31
knew him not; but I came baptizing with water, that he might
be made manifest to Israel.
John iii. 34. And John bore witness, saying, I saw the Spirit descending 32
from heaven like a dove, and it rested upon him. And I knew 33
him not; but He who sent me to baptize with water, the same
said to me, He on whom thou shalt see the Spirit descending
Acts i. 5. and abiding, the same is he who baptizeth with the Holy Spirit.
And I saw, and bore testimony that this is the Son of GOD. 34

THE next day John was standing with two of his disciples; 35
and looking upon Jesus as he walked, he said, Behold, the 36
Lamb of GOD! And the two disciples heard him speak, and 37
they followed Jesus. Then Jesus turned and looked at them 38
as they followed, and he said to them, What seek ye? They

(*a*) In some MSS., Bethabara; in others, Betharaba.
(*b*) See footnote to v. 15.

said to him, Rabbi (which, being interpreted, is Master),
39 where dwellest thou? He said to them, Come and ye shall
see. So they went and saw where he dwelt, and continued
with him that day; it was about the tenth hour.
40 One of the two who heard John speak, and followed Jesus,
41 was Andrew, Simon Peter's brother. He first found his
own brother Simon, and saying to him, We have found the
42 Messiah (which, being interpreted, is Christ), brought him
to Jesus. Jesus looked on him and said, Thou art Simon Matt. xvi. 18.
the son of John; thou shalt be called Cephas (which is, by
interpretation, Peter (*a*)).

43 THE day following, Jesus would go forth into Galilee, and
44 finding Philip, he said to him, Follow me. Now, Philip was
45 from Bethsaida, the city of Andrew and Peter. Philip found
Nathanael, and said to him, We have found him, of whom
Moses in the Law, and the Prophets, wrote, Jesus of Luke xxiv. 27.
46 Nazareth, son of Joseph. And Nathanael said to him, Can John vii. 41.
any good thing come out of Nazareth? Philip said to him, Num. x. 29.
Come and see.
47 Jesus saw Nathanael coming to him, and said of
him, Behold, an Israelite indeed, in whom is no guile! Psa. xxxii. 2.
48 Nathanael said to him, Whence knowest thou me? Jesus
answered and said to him, Before Philip called thee, when
49 thou wast under the fig tree, I saw thee. Nathanael answered
him, Rabbi, thou art the Son of God; thou art king of John xx. 31.
50 Israel. Jesus answered and said to him, Because I said to
thee, I saw thee under the fig tree, believest thou? thou shalt
51 see greater things than these. And he said to him, Verily, Gen. xxviii. 12.
verily, I tell you, ye shall see the heavens opened, and the
angels of God ascending and descending upon the Son of Man.

2 1 AND the third day there was a marriage in Cana of
2 Galilee; and the mother of Jesus was there; and Jesus Heb. xiii. 4.
3 and his disciples were invited to the marriage. And when Zec. x. 7.
the wine failed, the mother of Jesus said to him, They have
4 no wine. And Jesus said to her, Woman, what have I to do
5 with thee? my hour has not yet come. His mother said to Luke v. 5.
6 the attendants, Whatsoever he saith to you, do it. Now there

(*a*) *Or* a stone, *i.e.* a piece of rock.

were set there, according to the custom of purification among
the Jews, six stone water-jars, holding two or three firkins
apiece. Jesus said to them, Fill the jars with water. And 7
Ecc. ix. 7. they filled them up to the brim. And he said to them, Draw 8
out now, and bear unto the ruler of the feast. And they
bore it.

Now, when the ruler of the feast tasted the water which 9
had become wine, and knew not whence it was, (but the
attendants who drew the water knew;) he called the bride-
groom, and said to him, Every man setteth forth at the 10
beginning the good wine, and when men have freely drunk,
Psa. civ. 15. that which is worse; but thou hast kept the good wine until
now. Jesus wrought in Cana of Galilee this beginning of his 11
1 John v. 13. signs, and manifested his glory; and his disciples believed
on him.

AFTER this he went down to Capernaum, with his mother 12
and brothers and his disciples; and they continued there not
many days.

AND the Jews' Passover was nigh, and Jesus went up 13
Matt. xxi. 12. to Jerusalem. And he found in the temple the sellers of 14
oxen and sheep and doves, and the money-changers sitting.
And he made a scourge of cords (*a*), and drove them all out 15
of the temple, both the sheep and the oxen; and poured out
the changers' coins, and overthrew the tables; and said to 16
those who sold doves, Take these things hence; make not my
Psa. lxix. 9. Father's house a house of merchandise. (His disciples re- 17
membered that it was written, 'Zeal for Thy house will
devour me.') So the Jews answered and said to him, What 18
sign showest thou to us, seeing that thou doest these things?
Jesus answered and said to them, Destroy this sanctuary, 19
and in three days I will raise it up.
Matt. xxvi. 61. The Jews therefore said, Forty-six years was this sanctuary 20
in building, and wilt thou raise it up in three days?
Eph. ii. 21. (But he was speaking of the sanctuary of his body. When 21, 22
therefore he had risen from the dead, his disciples remembered
that he had said this; and they believed the Scripture, and
the word which Jesus had spoken.)

(*a*) *Or* rushes.

23 NOW, while he was in Jerusalem at the Passover, during
the feast, many believed on his name, beholding the signs John xvi. 13.
24 which he did. But Jesus did not trust himself to them,
25 because he knew all men, and needed not that any should
testify concerning man; for he himself knew what was in man.
3 1 Now there was a man of the Pharisees, named Nicodemus,
2 a ruler of the Jews: this man came to Jesus by night and John vii. 50.
said to him, Rabbi, we know that thou art a teacher come
from God; for no one can do the signs which thou doest,
3 unless God is with him. Jesus answered and said to him, John ix. 16.
Verily, verily, I say to thee, unless a man be born anew (*a*),
4 he cannot see the kingdom of God. Nicodemus said to
him, How can a man be born when he is old? can he enter
his mother's womb a second time and be born?
5 Jesus answered, Verily, verily, I say to thee, unless a man
be born of water and of the Spirit, he cannot enter the king-
6 dom of God. That which is born of the flesh is flesh; and 1 Cor. xv. 47.
7 that which is born of the Spirit is spirit. Marvel not that
8 I said to thee, Ye must be born anew (*a*). The wind
bloweth where it will, and thou hearest the sound thereof
but canst not tell whence it cometh or whither it goeth;
9 thus is every one who is born of the Spirit. Nicodemus 1 Cor. ii. 11.
10 answered and said to him, How can these things be? Jesus
answered and said to him, Art thou the teacher of Israel,
11 and yet knowest not these things? Verily, verily, I say 1 Cor. ii. 14.
to thee, we speak that which we know, and testify that
which we have seen; yet ye receive not our testimony. 1 John i. 3.
12 If I have told you earthly things, and ye believe not, how
13 shall ye believe, if I tell you heavenly things? And no one
hath ascended to heaven, but he who came down from
heaven, the Son of Man.
14 And as Moses lifted up the serpent in the wilderness, so Num. xxi. 8.
15 must the Son of Man be lifted up; that whosoever believeth
16 in him may have everlasting life (*b*). For God so loved the 1 John iv. 9.
world, that he gave the only-begotten Son, that whosoever
believeth on him should not perish, but should have ever-
17 lasting life. For God sent not the Son into the world to Luke ix. 56.

(*a*) *Or* from above.
(*b*) *Or* that whosoever believeth may in him have everlasting life.

judge the world; but that the world through him should be
saved.
John vi. 40. He who believeth on him is not condemned; he who be- 18
lieveth not hath been judged already, because he hath not
believed on the name of the only-begotten Son of GOD. And 19
this is the judgment, that light has come into the world, and
men loved darkness rather than light, because their deeds
Job xxiv. 13. were evil. For every one who practises evil hateth the light, 20
neither cometh he to the light, lest his deeds should be ex-
1 John i. 7. posed. But he who doeth the truth cometh to the light, 21
that his deeds may be made manifest that they were wrought
in GOD.

AFTER these things Jesus and his disciples went into the 22
land of Judæa; and there he tarried with them, and baptized.
And John also was baptizing in Ænon near Salim, because 23
there was much water there; and men went and were baptized.
Matt. xiv. 3. For John had not yet been cast into prison. 24
Then there arose a questioning on the part of John's 25
disciples with a Jew about purifying. And they went to 26
John and said to him, Rabbi, he who was with thee beyond
the Jordan, to whom thou hast borne witness, behold, he
baptizeth, and all men are going to him.
1 Cor. ii. 12. John answered and said, A man can receive nothing, unless 27
it hath been given him from heaven. Ye yourselves bear 28
me witness that I said, I am not the Christ; but I am sent
before him. He who hath the bride is the bridegroom; but the 29
friend of the bridegroom, who standeth and heareth him, re-
joiceth greatly because of the bridegroom's voice; this my joy
therefore is fulfilled. He must increase, but I must decrease. 30
John vi. 33. He who cometh from above is over all; he who is of the 31
earth is earthly, and speaketh of the earth; he who cometh
from heaven is over all. What he hath seen and heard 32
he testifieth; and none receiveth his testimony. He who 33
received his testimony set his seal to this, that GOD is true.
John vii. 16. For he whom GOD sent speaketh the words of GOD, for He (*a*) 34
Matt. xxviii. 18. giveth not the Spirit by measure. The Father loveth the 35
Son, and hath given all things into his hand. He who 36

(*a*) Many good authorities have 'GOD.'

believeth on the Son hath everlasting life; and he who
obeyeth not the Son will not see life; but the wrath of Rom. i. 18
God abideth on him.

4 1 WHEN therefore the Lord knew that the Pharisees had
heard that he was making and baptizing more disciples than
2 John, (though it was not Jesus himself who baptized, but his
3 disciples), he left Judæa, and departed again into Galilee.
4 And he must needs go through Samaria.
5 So he came to a city of Samaria called Sychar, near the Gen. xxxiii. 19.
6 piece of ground which Jacob gave to his son Joseph. Now,
Jacob's well (*a*) was there. So Jesus, being wearied with his
journey, was sitting, just as he was, by the well (*a*): and it
7 was about the sixth hour. There came a woman of Samaria
8 to draw water. Jesus said to her, Give me to drink. (For
9 his disciples had gone away to the city to buy food.) There- Acts x. 28.
fore the woman of Samaria said to him, How is it that thou,
who art a Jew, askest drink from me, who am a woman of
Samaria? (for Jews have no dealings with Samaritans).
10 Jesus answered and said to her, If thou hadst known the Eph. ii. 8.
gift of God, and who it is that saith to thee, 'Give me to
drink,' thou wouldst have asked of him, and he would have
11 given thee living water. She said to him, Sir, thou hast Isa. xii. 3.
nothing to draw with, and the well is deep; whence then
12 hast thou the living water? Art thou greater than our
father Jacob, who gave us the well, and drank thereof
13 himself, with his children and his cattle? Jesus answered
and said to her, Every one who drinketh of this water will
14 thirst again; but whosoever shall drink of the water which John vi. 35, 49.
I will give him, he shall never thirst; but the water which
I will give him shall become in him a fountain of water John vii. 38.
springing up unto everlasting life.
15 The woman said to him, Sir, give me this water, that I
16 thirst not, neither come hither to draw. He said to her, Go,
17 call thy husband, and come hither. The woman answered
and said, I have no husband. Jesus said to her, Thou well
18 saidst, 'I have no husband'; for thou hast had five husbands;
and he whom thou hast now is not thy husband; in that,

(*a*) *Or* (in verse 6 only) spring, or fountain.

thou hast spoken truly. The woman said to him, Sir, I per- 19
Jud. ix. 7. ceive that thou art a prophet. Our fathers worshipped in 20
this mountain; but ye say, that Jerusalem is the place wherein
men ought to worship.
Jesus said to her, Believe me, woman, an hour is coming, 21
when neither in this mountain, nor in Jerusalem, will ye
2 Kings xvii. 29. worship the Father. Ye worship ye know not what; we 22
know what we worship; for salvation is from the Jews. But 23
an hour cometh, and now is, when the true worshippers will
Phil. iii. 3. worship the Father in spirit and in truth; for, indeed, the
Father is seeking such for His worshippers. God is spirit; 24
and those who worship must worship in spirit and truth.
The woman said to him, I know that Messiah is coming, 25
who is called Christ; when he hath come he will tell us all
John ix. 37. things. Jesus said to her, I who speak to thee am he. 26
And upon this his disciples came, and they wondered that 27
he was talking with a woman; yet no one said, 'What seekest
thou, or why talkest thou with her?' The woman therefore 28
left her waterpot and went her way into the city, and said
to the men, Come, see a man who told me all that ever I 29
did. Can this be the Christ? They went out of the city, 30
and came to him. Meanwhile his disciples prayed him, say- 31
John xvii. 4. ing, Master, eat. But he said to them, I have food to eat 32
which ye know not. Therefore the disciples said one to 33
another, Hath any one brought him anything to eat?
John vi. 38. Jesus said to them, My food is to do the will of Him who 34
Matt. ix. 37. sent me, and to accomplish His work. Say ye not, 'There 35
are yet four months before harvest cometh'? Lo, I say to
you, Lift up your eyes, and behold the fields, that they are
Rom. vi. 22. white unto harvest. Already he who reapeth receiveth wages, 36
and gathereth fruit unto life eternal; that he who soweth
Mic. vi. 15. and he who reapeth may rejoice together. For herein is 37
the saying true, 'One soweth, and another reapeth.' I sent 38
you to reap that whereon ye bestowed no labour; others have
laboured, and ye have entered upon their labour.
John iv. 29. And many of the Samaritans of that city believed on him 39
for the saying of the woman, who testified, He told me all
that ever I did. So when the Samaritans had come to him, 40
they besought him to abide with them; and he abode there
two days. And many more believed because of his own 41

42 word: and they said to the woman, Now we believe, not John xvii. 8.
because of thy saying; for we have heard for ourselves, and
know that this is indeed the Saviour of the world.
43 AFTER the two days he departed thence into Galilee.
44 For Jesus himself testified, that a prophet hath no honour Matt. xiii. 57.
45 in his own country. Then when he had gone into Galilee,
the Galilæans received him, because they had seen all the
things which he did in Jerusalem at the feast; for they Deut. xvi. 16.
also had gone to the feast.

46 SO Jesus went again to Cana of Galilee, where he had John ii. 11.
made the water wine. And there was a certain nobleman,
47 whose son was ill in Capernaum. When he heard that Jesus
had come out of Judæa into Galilee, he went to him, and
entreated him to come down and heal his son; for he was
48 at the point of death. Then said Jesus to him, Unless ye 1 Cor. i. 22.
49 see signs and wonders, ye will not believe. The nobleman John xx. 29.
50 said to him, Sir, come down ere my child die! Jesus said Matt. viii. 13.
to him, Go thy way, thy son liveth. The man believed the
word which Jesus had spoken to him, and he went his way.
51 And as he was going down, the servants met him, saying,
52 Thy son liveth. He inquired therefore of them the hour in
which he began to mend. So they said to him, Yesterday
53 at the seventh hour the fever left him. The father therefore
knew that it was at the same hour at which Jesus had said
to him, Thy son liveth. And he himself and all his household Psa. cvii. 20.
54 believed. Now, Jesus did this further, as a second sign, after
he had come out of Judæa into Galilee.

5 1 AFTER these things there was a feast of the Jews; and Lev. xxiii. 2.
Jesus went up to Jerusalem.
2 Now there is in Jerusalem by the sheep gate a pool, Neh. iii. 1.
which is called in Hebrew Bethzatha (*a*), and has five
3 cloisters. In these lay a multitude of those who were sick,
blind, halt, withered (*b*), waiting for the moving of the
4 water. For an angel went down at a certain season into
the pool, and troubled the water; whosoever then first after Pro. viii. 17.

(*a*) *Or* House of the Olive; some MSS. have Bethesda (House of Mercy); others Bethsaida, &c. (*b*) See note (*a*), p. 176.

the troubling of the water went in, was cured of whatever
disease he had (*a*). Now, a certain man was there, who had 5
Psa. cxlii. 3. had his infirmity thirty and eight years. When Jesus saw him 6
lying, and knew that he had now spent a long time thus, he
Deut. xxxii. 36. said to him, Wouldst thou be made well? The infirm man 7
answered him, Sir, I have no man, when the water is troubled,
to put me into the pool; but while I am going, another
steppeth down before me. Jesus said to him, Rise, take up 8
thy bed, and walk. And immediately the man was made 9
well, and took up his bed, and walked.

Now, that day was the Sabbath. The Jews therefore said 10
Jer. xvii. 21. to him who had been cured, It is the Sabbath; and it is not
lawful for thee to carry thy bed. But he answered them, 11
He who made me well, the same said to me, 'Take up thy
bed, and walk.' They asked him, Who is the man that said 12
to thee, 'Take it up, and walk?' But he that was healed 13
Luke iv. 30. knew not who it was; for Jesus had withdrawn, a multi-
tude being in the place.

Afterwards Jesus found him in the temple, and said to 14
John viii. 11. him, Behold, thou art made well; sin no more, lest some
worse thing befall thee. The man departed, and told the 15
Jews that it was Jesus who had made him well. And, 16
for this, the Jews began to persecute Jesus, because he
was doing these things on the Sabbath. But he answered 17
John ix. 4. them, My Father worketh even until now, and I work.
For this, then, the Jews sought the more to kill him, 18
because he not only had broken the Sabbath, but also had
said that God was his own father, claiming to be equal
with God.

Jesus therefore answered and said to them, Verily, verily, 19
John v. 30. I say to you, the Son can do nothing of himself, but only
what he seeth the Father doing; for what things soever He
doeth, these also the Son doeth likewise. For the Father 20
John iii. 35. loveth the Son, and showeth him all things which He Him-
self doeth; and He will show him greater works than these,
that ye may marvel. For as the Father raiseth the dead, 21
John xi. 25. and giveth them life; even so the Son giveth life to whom he

(*a*) The words, 'waiting . . . disease he had' (v. 3 to end of v. 4), are omitted, in whole or in part, by many ancient authorities.

22 will. For the Father judgeth no man, but hath committed
23 all judgment to the Son; that all should honour the Son,
even as they honour the Father. He who honoureth not the
Son, honoureth not the Father who sent him.
24 Verily, verily, I say to you, he who heareth my word and John vi. 40.
believeth on Him who sent me, hath everlasting life, and
cometh not into judgment, but has passed from death unto
25 life. I say to you, Verily, verily, an hour is coming, and
now is, when the dead will hear the voice of the Son of GOD; Eph. ii. 1.
26 and those who hear will live. For as the Father hath life
in Himself, so also He gave to the Son to have life in 1 Cor. xv. 45.
27 himself; and He gave him authority to execute judgment,
because he is a son of man.
28 Marvel not at this; for an hour is coming in which
29 all who are in the graves will hear his voice, and will Dan. xii. 2.
come forth; those who did good, unto a resurrection
of life; those who practised evil, unto a resurrection of Matt. xxv. 46.
judgment.
30 I can do nothing of my own self; as I hear I judge; John v. 19.
and my judgment is righteous; because I seek not my own
31 will, but the will of Him who sent me. If I bear witness
32 concerning myself, mine is not true witness. There is
another who beareth witness of me; and I know that the
witness which He beareth concerning me is true.
33 Ye yourselves sent to John, and he bore witness to the John i. 7.
34 truth. Now, I receive not witness from man; but I say
35 these things that ye may be saved. John was the burning Matt. xxi. 26.
and shining lamp; and ye were willing for a season to re-
joice in his light.
36 But I have greater witness than that of John; for, the
works which the Father hath given me to accomplish, the
selfsame works which I do, bear witness concerning me, that
37 the Father hath sent me. And the Father who sent me, Matt. iii. 17.
He hath borne witness concerning me. Ye have neither
38 heard His voice at any time, nor seen His form. And ye
have not His word abiding in you; for ye believe not him Isa. viii. 20.
39 whom He sent. Ye search (*a*) the Scriptures, for ye think
that in them ye have eternal life; it is even they which

(*a*) *Or* Search.

testify of me. Yet ye will not come to me that ye may 40
have life.
1 Thess. ii. 6. I receive not honour from men. But I know you, that 41, 42
ye have not the love of God in you. I have come in my 43
Father's name, and ye receive me not; if another shall
come in his own name, him ye will receive. How can ye 44
John xii. 43. believe, who receive honour one from another, and seek not
the honour which cometh from the only God? Think not that 45
I will accuse you to the Father; there is one already who
accuseth you, even Moses on whom ye have rested your hope.
Luke xvi. 31. For, had ye believed Moses, ye would have believed me; for 46
he wrote concerning me. But if ye believe not his writings, 47
how will ye believe my words?

6

AFTER these things Jesus went over the sea of Galilee 1
(which is the sea of Tiberias). And a great multitude 2
followed him, because they had seen the miracles which he
wrought on those who were infirm. And Jesus went up on 3
to the mountain, and there he sat with his disciples. Now, 4
the Passover, (the feast of the Jews,) was nigh.
Matt. xiv. 15. Mark vi. 30. Luke ix. 10. Then Jesus lifted up his eyes, and saw a great multitude 5
coming to him, and said to Philip, Whence are we to buy
loaves, that these may eat? And this he said to try him; 6
for he himself knew what he was about to do. Philip 7
answered him, Two hundred shillingsworth of loaves is not
Num. xi. 21. sufficient for them that each may take a little. One of his 8
disciples, Andrew, Simon Peter's brother, said to him, There 9
is a lad here who has five barley loaves, and two small fishes;
but what are these for so many? Jesus said, Make the men 10
sit down. Now there was much grass in the place. So the
Neh. ix. 25. men sat down, in number about five thousand. Jesus there- 11
fore took the loaves; and gave thanks, and distributed to
those who were seated; and likewise of the fishes, as much
as they would.
When they were satisfied, he said to his disciples, Gather 12
Neh. viii. 10. together the broken pieces which are over, that nothing be
lost. So they gathered them together, and filled twelve 13
baskets with broken pieces, which were over from the five
barley loaves after the people had eaten.
Then those men, when they had seen the sign which he 14

wrought, said, This is of a truth the prophet who was to Gen. xlix. 10.
15 come into the world. Jesus, therefore, knowing that they
were coming to take him by force to make him king, with-
drew again to the mountain himself alone.
16 And when evening had come, his disciples went down to Matt. xiv. 23.
17 the sea, and, entering a boat, went over the sea towards
Capernaum. And it was already dark, and Jesus had not
18 yet come to them. And the sea was rising by reason of a Psa. cvii. 25.
19 strong wind which blew. So, when they had rowed about
five and twenty or thirty furlongs, they saw Jesus walking
on the sea and drawing nigh to the boat; and they were
20, 21 afraid. But he said to them, It is I; be not afraid. Then
they willingly received him into the boat; and immediately
it was at the land whither they were going.

22 THE day following, the multitude which was standing at
the other side of the sea, saw that there had been at that
place no boat save one (*a*); and that Jesus had not entered
the boat with his disciples, but that his disciples had gone John vi. 17.
away by themselves.
23 (Other boats from Tiberias came nigh to the place
where, after the Lord had given thanks, they had eaten the
bread.)
24 Therefore when the multitude saw that Jesus was not there,
neither were his disciples, they entered the boats, and went
25 to Capernaum, seeking Jesus. And when they had found
him on the other side of the sea, they said to him, Master,
26 when camest thou hither? Jesus answered them and said,
Verily, verily, I say to you, ye seek me, not because ye saw
the signs, but because ye ate of the loaves and were satisfied.
27 Labour not for the food which perisheth, but for the food John vi. 54.
which endureth unto everlasting life, which the Son of Man
will give you; for on him God the Father hath set his
seal.
28 They therefore said to him, What must we do, that we
29 may work the works of God? Jesus answered and said to 1 John iii. 23.
them, That ye should believe on him whom He sent, this is
30 the work of God. They said therefore to him, What doest

(*a*) Some MSS. add, 'that into which his disciples had gone.'

thou, then, as a sign? that we may see it, and believe thee.
Psa. lxxviii. 24. Ex. xvi. 16. What dost thou work? Our fathers ate the manna in the 31
wilderness: as it is written, 'Out of the heavens He gave
them bread to eat.'
Jesus, therefore, said to them, Verily, verily, I say to you, 32
It is not Moses who hath given you the bread out of the
heavens; but my Father giveth you the true (*a*) bread from
Gal. iv. 4. heaven. For the bread of God is he who cometh down 33
from heaven, and giveth life to the world. They said, 34
therefore, to him, Lord, evermore give us this bread.
Rev. vii. 16. Jesus said to them, I am the bread of life; he who cometh 35
to me will never hunger; and he who believeth on me will
never thirst. But I said to you, that ye have seen me, and 36
Psa. cii. 17. yet believe not. All that which the Father giveth me will 37
come to me; and him who cometh to me I will in no wise
cast out. For I have come down from heaven, not to do my 38
John x. 28. own will, but the will of Him who sent me. And this is the 39
will of Him who sent me, that of all that he hath given me
I should lose nothing, but should raise it at the last day.
For this is the will of my Father, that every one who seeth 40
John xi. 25. the Son, and believeth on him, should have everlasting life;
and I will raise him at the last day.
The Jews therefore murmured about him, because he said, I 41
am the bread which came down from heaven. And they said, 42
Matt. xiii. 55. Is not this Jesus, Joseph's son, whose father and mother we
know? how doth he now say, I have come down from heaven?
Jesus answered and said to them, Murmur not among 43
yourselves. No one can come to me unless the Father 44
who sent me draw him; and I will raise him at the
Isa. liv. 13. last day. It is written in the Prophets, 'And they all 45
shall be taught by God.' Every one who hath heard from
the Father, and hath learned, cometh to me. Not that 46
any one hath seen the Father, except him who is from
God; he hath seen the Father. Verily, verily, I say to you, 47
he who believeth hath everlasting life. I am the bread 48
Ex. xvi. 15. of life. Your fathers ate the manna in the wilderness, and 49
died. This is the bread which cometh down from heaven, 50
Heb. x. 5. that a man may eat thereof, and not die. I am the living 51

(*a*) *Lit.* real.

bread which came down from heaven; if any one eat of this
bread, he will live for ever; and the bread which I will give
for the life of the world is my flesh.
52 The Jews therefore contended among themselves, saying,
How can this man give us his flesh to eat? John iii. 9.
53 Therefore Jesus said to them, Verily, verily, I say to you,
unless ye eat the flesh of the Son of Man, and drink his
54 blood, ye have no life in you. Whoso eateth my flesh, and
drinketh my blood, hath eternal life; and I will raise him Matt. xxvi. 26.
55 at the last day. For, my flesh is true food, and my blood
56 is true drink. He who eateth my flesh and drinketh my
57 blood, abideth in me, and I abide in him. As the living
Father sent me, and I live because of (*a*) the Father; so he
58 who eateth me, even he will live because of (*a*) me. This is the 1 Cor. xv. 22.
bread which came down from heaven; not as your fathers
ate, and died; he who eateth this bread will live for ever.
59 These things he said to them in the synagogue, as he
60 taught in Capernaum. Therefore many of his disciples, when
they heard this, said, This is a hard saying; who can listen
to it?
61 But Jesus knew in himself that his disciples murmured at
62 it, and he said to them, Doth this lead you astray? What
then if ye shall see the Son of Man ascend to where he was
63 before? The spirit is that which giveth life; the flesh profiteth 2 Cor. iii. 6.
nothing; the words which I have spoken to you, are spirit
64 and are life. But some of you believe not. (For, Jesus
knew from the beginning who they were who believed not,
65 and who it was who would betray him.) And he said,
Therefore said I to you that no one can come to me, unless John vi. 44.
it hath been given him by the Father.
66 Thereupon many of his disciples went back, and walked no Zeph. i. 6.
67 more with him. Jesus, therefore, said to the twelve, Will
68 ye also go away? Simon Peter answered him, Lord, to whom
69 shall we go? thou hast words of eternal life. And we believe Acts v. 20.
70 and know that thou art the Holy One of God. Jesus answered
them, Did not I choose you, the twelve? and of you one is a
71 devil! (He spoke of Judas the son of Simon Iscariot, one of John xiii. 27.
the twelve, for he it was who would betray him.)

(*a*) *Or* for the sake of.

Now after these things Jesus walked in Galilee; for he 1 7
would not walk in Judæa, because the Jews were seeking
to kill him.

Lev. xxiii. 34. NOW, the Jews' feast of Tabernacles was at hand. His 2, 3
brothers therefore said to him, Depart hence, and go into
Judæa, that thy disciples also may see thy works which thou
doest. For no one doeth any thing in secret, yet himself 4
seeketh to be known openly. If thou doest these things,
Mark iii. 21. manifest thyself to the world. (For neither did his brothers 5
believe on him.)
So Jesus said to them, My time has not yet come; but 6
John xv. 19. your time is always ready. The world cannot hate you; 7
but it hateth me, because I testify concerning it, that its
works are evil. Go ye up to the feast; I go not yet up to 8
the feast; for my time has not yet fully come.
Having said these words to them, he remained in Galilee. 9
But when his brothers had gone up to the feast, then 10
he also went up, not openly, but as it were in secret.
John xi. 56. The Jews therefore sought him at the feast, and said, Where 11
is he? And there was much murmuring among the multitudes 12
concerning him; some said, He is a good man; while others
said, Nay, but he seduceth the multitude. Howbeit, through 13
fear of the Jews, no one spoke of him openly.
Now, about the midst of the feast, Jesus went up into 14
Matt. xiii. 54. the temple, and taught. The Jews, therefore, marvelled, 15
saying, How knoweth this man letters, never having learned?
Jesus, therefore, answered them, and said, My doctrine is 16
Psa. cxix. 100. not mine, but that of Him who sent me. If any one be 17
willing to do His will, he shall know of the doctrine, whether
it is from God, or whether I speak from myself. He who 18
Pro. xxv. 27. speaketh from himself seeketh his own glory; but he who
seeketh the glory of Him who sent him, is true, and there is no
Rom. iii. 10. unrighteousness in him. Did not Moses give you the Law? 19
and yet none of you doeth the Law. Why seek ye to kill me?
The multitude answered, Thou hast an evil spirit. Who 20
seeketh to kill thee?
Jesus answered and said to them, I have done one work, 21
Lev. xii. 3. and ye all marvel. For this cause Moses hath given you 22
circumcision—yet it is not from Moses, but from the fathers

23 —and ye circumcise a male on a Sabbath. If then a male
receives circumcision on a Sabbath, lest the Law of Moses
should be broken, are ye angry at me, because I have made
24 a man perfectly whole on a Sabbath? Judge not according Deut. i. 16.
to appearance, but judge righteous judgment.
25 Some of those who belonged to Jerusalem therefore
26 said, Is not this he whom they seek to kill. But, lo, he
speaketh openly, and they say nothing to him. Do the Matt. xiii. 55.
27 rulers know indeed that this is the Christ? yet we know
whence this man is; but when the Christ cometh, no one
knoweth whence he is.
28 So Jesus cried out in the temple as he taught, saying,
Ye know both who and whence I am. Yet I have not come
of myself, but He who sent me is true, whom ye know not.
29 I know Him; for I am from Him, and He sent me. John x. 15.
30 Therefore they sought to take him; but no man laid
31 hands on him, because his hour had not yet come. And
many of the multitude believed on him, and said, When the John iv. 39.
Christ cometh, will he do more signs than those which
this man did?
32 The Pharisees heard the multitude murmuring these things
concerning him; and the high priests and the Pharisees
sent officers to take him.
33 Jesus therefore said, Yet a little while I am with you, and John xiii. 33.
34 I go to Him who sent me. Ye will seek me and will not
find me; and where I am, thither ye cannot come.
35 Therefore the Jews said among themselves, Whither is he
going, that we shall not find him? Will he go to the Dis-
persion among the Greeks (*a*), and teach the Greeks (*a*)?
36 What word is this which he said, 'Ye will seek me,
and will not find me; and where I am, thither ye cannot
come?'

37 ON the last day, the great day of the feast, Jesus stood Isa. lv. i.
and cried out, saying, If any one thirst, let him come to Isa. lviii. 11. Isa. xliv. 3.
38 me, and drink. He who believeth on me, from within him, Zec. xiii. 1.
as the Scripture said, rivers of living water will flow. Zec. xiv. 8.
39 (But this he spoke concerning the Spirit, which those who

(*a*) *Or* Gentiles.

believed on him would receive; for the Spirit had not yet
been given, because Jesus was not yet glorified.)
Some of the multitude, therefore, when they heard these 40
words, said, Of a truth this is the Prophet. Others said, 41
This is the Christ. But some said, What! doth the Christ
Psa. lxxxix. 4. Mic. v. 1. come out of Galilee? Did not the Scripture say that the 42
Christ cometh of the seed of David, and from Bethlehem,
the city where David was? So there arose a division among 43
the multitude because of him. And some of them would 44
have taken him; but no one laid hands on him.
So the officers went back to the high priests and Pharisees, 45
who said to them, Why did ye not bring him? The officers 46
Luke iv. 22. answered, Never did man speak as this man speaks. The 47
Pharisees, therefore, answered them, Are ye also deceived?
has any of the rulers or of the Pharisees believed in him? 48
but this multitude, as knowing not the Law, are accursed. 49
Nicodemus, who had come to Jesus before, being one of 50
Deut. xvii. 8. them, said to them, Doth our law judge a man unless it 51
hath first heard him and hath learnt what he doeth?
They answered and said to him, Art thou also of Galilee? 52
search, and see that out of Galilee ariseth no prophet.

(*a*) And every one went to his own house. But Jesus 53 8
went to the Mount of Olives. And early in the morning he 1, 2
went again into the temple; and all the people came to
him; and he sat down, and taught them.
Luke xx. 20. AND the scribes and the Pharisees brought to him a 3
woman taken in adultery; and having set her in the midst,
Lev. xx. 10. they said to him, Master, this woman was taken in adultery, 4
Deut. xxi. 21. in the very act. Now, Moses in the Law commanded us that 5
such should be stoned; what therefore sayest thou? But 6
this they said to prove him, that they might have whereof
to accuse him. But Jesus stooped down, and with his finger
wrote on the ground.
Deut. xvii. 7. So when they continued asking him, he lifted himself up, 7

(*a*) The narrative from vii. 53 to viii. 11 is omitted from many ancient MSS., and the wording of the latter part of it is slightly varied by different authorities. It is not in the *Codex Sinaiticus*, or in the *Codex Vaticanus*, two of the oldest. But it has all the internal evidence of truth.

and said to them, He who is without sin among you, let him
8 be the first to cast the stone at her. And again he stooped
9 down, and wrote on the ground. But they, hearing it, and
being convicted by their own consciences, went out one by
one, beginning at the eldest, even unto the last, and Jesus
was left alone, with the woman standing in the midst.
10 When Jesus had lifted himself up, and saw no one but
the woman, he said to her, Woman, where are those thy
11 accusers? did no one condemn thee? She said, No one, Lord. John iii. 17.
And Jesus said to her, Neither do I condemn thee; go thy John v. 14.
way, and sin no more.

12 JESUS, therefore, spoke again to them, saying, I am the John xii. 35.
light of the world; he who followeth me will not walk in
13 darkness, but will have the light of life. The Pharisees
therefore said to him, Thou bearest witness of thyself; thy
14 witness is not trustworthy. Jesus answered and said to John v. 31.
them, Though I bear witness of myself, my witness is trust-
worthy; for I know whence I came and whither I go; but
15 ye know not whence I came or whither I go. Ye judge
16 according to the flesh; I judge no one. And even if I
should judge, my judgment is true; for I am not alone, Deut. xix. 15.
17 but He who sent me is with me; and even in your own Law
18 it is written that the witness of two men is trustworthy. I
am the bearer of witness to myself; and the Father who
sent me, He beareth witness to me.
19 Therefore they said to him, Where is thy father? Jesus
answered, Ye know neither me, nor my Father; if ye had
20 known me, ye would have known my Father also. These Mark xii. 41.
words he spoke in the treasury, as he taught in the temple;
and no one laid hands on him; (for his hour had not yet come.)
21 So he said again to them, I go my way, and ye will seek John vii. 34.
me, and will die in your sin; whither I go, ye cannot come.
22 Therefore the Jews said, Will he kill himself? that he saith,
23 Whither I go, ye cannot come. And he said to them, Ye are
from beneath; I am from above; ye are of this world; I
24 am not of this world. I said therefore to you that ye will Mark xvi. 16.
die in your sins; for if ye believe not that I am, ye will die
25 in your sins. Therefore they said to him, Who art thou?
Jesus said to them, How is it that I even speak to you

John vii. 28. at all? I have many things to say and to judge concerning 26
you; but He who sent me is true; and I speak to the world
those things which I heard from Him. They understood not 27
that he was speaking to them of the Father.
John iii. 14. Jesus therefore said, When ye have lifted up the Son of 28
Man, then ye will know that I am, and that I do nothing
by myself alone; but as the Father taught me, I speak
these things. And He who sent me is with me; He hath 29
not left me alone; for I do always those things which please
Him.
John x. 42. As he spoke these words, many believed on him. There- 30, 31
fore Jesus said to those Jews who had believed him, If ye
Hos. vi. 3. abide in my word, ye are my disciples indeed; and ye will 32
know the truth, and the truth will make you free. They 33
answered him, We are Abraham's seed, and have never yet
been in bondage to any one; how sayest thou then, Ye shall
be made free.
Rom. vi. 16. Jesus answered them, Verily, verily, I say to you, whoso- 34
ever committeth sin is a servant of sin. And the servant 35
abideth not in the house for ever; the son abideth for ever.
Rom. viii. 2. If, therefore, the Son shall make you free, ye will be free 36
indeed. I know that ye are Abraham's seed; but ye seek to 37
kill me, because my word maketh no way in you. I speak 38
the things which I have seen with the Father; therefore, do
ye also the things which ye heard from the Father (*a*).
They answered and said to him, Abraham is our father. 39
Rom. ii. 28. Jesus said to them, If ye are Abraham's children, ye do
Abraham's deeds. But now ye seek to kill me, a man who 40
hath told you the truth which he heard from God; this
Isa. lxiii. 16. Abraham did not. Ye do the deeds of your father. They 41
said to him, We were not born of fornication; we have one
Father, even God.
Mal. i. 6. Jesus said to them, if God were your Father, ye would 42
love me; because I came forth from God and I am come; for
I have not come of myself, but He sent me. Why do ye not 43
understand my speech? it is because ye cannot hear my
Matt. xiii. 38. word. Ye are of your father the devil, and the lusts of your 44

(*a*) *Or* do ye (*or* ye do) therefore the things which ye heard from your father.

father ye desire to do. He was a murderer from the begin-
ning, and stood not in the truth, because there is no truth in
him. When he speaketh a lie, he speaketh of his own; for
45 he is a liar, and the father thereof. And because I tell you
46 the truth, ye believe me not. Which of you convicteth me Heb. iv. 15.
of sin? If I speak the truth, why do ye not believe me?
47 He who is of God heareth the words of God; ye therefore
hear them not, because ye are not of God.
48 The Jews answered, and said to him, Say we not well John vii. 20.
49 that thou art a Samaritan, and hast an evil spirit? Jesus
answered, I have not an evil spirit; but I honour my
50 Father, and ye dishonour me. But I seek not my own
51 glory; there is One who seeketh and judgeth. Verily, verily,
I say to you, if a man keep my saying, he will never see death.
52 The Jews said to him, Now we know that thou hast an evil
spirit. Abraham died, and the prophets died; and thou Zec. i. 5.
sayest, If a man keep my saying, he will never taste death.
53 Art thou greater than our father Abraham, for he died? the
prophets also died; whom callest thou thyself?
54 Jesus answered, If I glorify myself, my glory is nothing; it
is my Father who glorifieth me; He of whom ye say, 'He is John xvii. 1.
55 our God'; yet ye have not known Him; but I know Him;
and if I should say, I know Him not, I should be false like
56 you; but I know Him, and keep His saying. Your father
Abraham rejoiced to see my day; and he saw, and was glad. Gen. xxii. 12.
57 Therefore the Jews said to him, Thou art not yet fifty years
58 old, and hast thou seen Abraham? Jesus said to them, Verily,
verily, I say to you, before Abraham was born, I am.
59 Therefore they took up stones to cast at him; but Jesus
hid himself, and went out of the temple.

9 1 AND as he passed along, he saw a man who had been
2 blind from his birth. And his disciples asked him, saying,
Master, who sinned, this man, or his parents, that he should
be born blind?
3 Jesus answered, Neither did this man sin, nor did his John xi. 4.
parents; but it was that the works of God should be made
4 manifest in him. While it is day, we must work the works Psa. civ. 23. Ecc. ix. 10.
of Him who sent me; the night cometh, when no one can John i. 5.
5 work. Whensoever I am in the world, I am light to the

world. When he had thus spoken, he spat on the ground, 6
and kneaded clay with the spittle; and he put the clay on
the eyes of the blind man, and said to him, Go, wash in the 7
Neh. iii. 15. pool of Siloam, (which is by interpretation, Sent). So he
went his way, and washed, and came seeing.
Therefore the neighbours and those who before had observed 8
him that he had been a beggar, said, Is not this he who sat
and begged? Others said, This is he. Others said, No, but 9
he is like him. But he said, I am he.
Therefore they said to him, How, then, were thine eyes 10
John ix. 6. opened? He answered, The man who is called Jesus kneaded 11
clay, and anointed my eyes, and said to me, 'Go to Siloam,
and wash;' so I went and washed, and received sight.
And they said to him, Where is he? He said, I know not. 12
They brought to the Pharisees him who before had been 13
blind.
Now the day whereon Jesus kneaded the clay, and opened 14
the man's eyes, was a Sabbath. Again, therefore, the Pharisees 15
also asked him how he had received sight. He said to them,
He put clay upon my eyes, and I washed; and I see. There- 16
John ix. 31. fore some of the Pharisees said, This man is not from God,
for he keepeth not the Sabbath. Others said, How can a
man who is a sinner work such signs? And there was a
division among them. So they said to the blind man again, 17
What sayest thou of him, in that he opened thine eyes? He
John iv. 19. said, He is a prophet.
But the Jews did not believe concerning him who had 18
Isa. xxvi. 11. received sight, that he had been blind and had received
sight, till they had called his parents. And they questioned 19
them, saying, Is this your son, who, ye say, was born blind?
how then doth he now see? So his parents answered and 20
said, We know that this is our son, and that he was born
blind; but by what means he now seeth, or who opened his 21
eyes, we know not; ask him, he is of age; he shall speak
for himself.
John vii. 13. These words his parents spoke, because they feared the 22
Jews; for the Jews had agreed already, that if any one
acknowledged Jesus as the Christ, he should be put out of
the synagogue. Therefore the man's parents said, He is 23
of age, ask him. So a second time they called the man 24

who had been blind, and said to him, Give glory to GOD; Josh. vii. 19.
25 we know that this man is a sinner. He therefore answered,
Whether he is a sinner, I know not; one thing I know, that
26 whereas I was blind, now I see. Therefore they said to him,
27 What did he to thee? how did he open thine eyes? He
answered them, I have told you already, and ye did not heed;
wherefore would ye hear it again? would ye also become his
28 disciples? And they reviled him, and said, Thou art his 1 Pet. ii. 23.
29 disciple; but we are disciples of Moses. We know that GOD
hath spoken to Moses; as for this man, we know not whence
he is.
30 The man answered and said to them, Why, herein is
the marvel, that ye know not whence he is, and yet he
31 opened my eyes. We know that GOD heareth not sinners, Pro. xxviii. 9.
but if any one honoureth GOD, and doeth His will, him
32 He heareth. Since the world began it has not been heard
33 that any one opened the eyes of one born blind. If this
man were not from GOD, he could do nothing. John ix. 2.
34 They answered and said to him, Thou wast altogether born
in sins, and dost thou teach us? And they cast him outside.
35 Jesus heard that they had cast him out; and he found him,
36 and said, Dost thou believe on the Son of Man (*a*)? He 1 John v. 13.
answered and said, And who is he, Lord, that I may be-
37 lieve on him? Jesus said to him, Thou hast seen him, and John iv. 26.
38 he it is who talketh with thee. And he said, Lord, I believe.
39 And he worshipped him. And Jesus said, For judgment I
came into this world, that those who see not might see; and
40 that those who see might become blind. And those of the Rom. ii. 19.
Pharisees who were with him heard these words, and said to
41 him, Are we also blind? Jesus said to them, If ye were blind,
ye would have no sin; but ye now say, 'We see'; your sin
remaineth.

10 1 VERILY, verily, I say to you, he who goeth not in through
the gate into the sheepfold, but climbeth up some other way,
2 the same is a thief and a robber. But he who goeth in through Heb. v. 4.
3 the gate is the shepherd of the sheep. To him the gate-
keeper openeth; and the sheep hear his voice; and he calleth
4 his own sheep by name, and leadeth them out. When he

(*a*) Some MSS. have, Son of God.

hath put forth all his own he goeth before them, and the
2 Tim. iii. 5. sheep follow him, for they know his voice. And a stranger 5
they will not follow, but will flee from him; for they know
not the voice of strangers.

John xvi. 25. This similitude (*a*) Jesus spoke to them; but they under- 6
stood not what things they were which he spoke to them.

Eph. ii. 18. Therefore Jesus said again, Verily, verily, I am the 7
gate for the sheep. All those who came before me are 8
thieves and robbers; but the sheep did not hear them. I am 9
the gate; if any one enter through me, he will be safe (*b*),
and will go in and go out, and will find pasture. The thief 10
cometh only to steal, and to slay, and to destroy; I came
that they might have life, and might have it abundantly.
Heb. xiii. 20. I am the good shepherd; the good shepherd layeth down 11
his life for the sheep. He who is a hireling and not a 12
shepherd, whose own the sheep are not, seeth the wolf com-
ing, and leaveth the sheep, and fleeth, because he is a hire- 13
ling, and careth not for the sheep; and the wolf catcheth
2 Tim. ii. 19. and scattereth them. I am the good shepherd, and know 14
my own, and my own know me, even as the Father knoweth 15
me, and as I know the Father; and I lay down my life for
the sheep. And other sheep I have which are not of this 16
Isa. xlix. 6. fold; them also I must lead, and they will hearken to my
Ezek. xxxiv. 23. voice; and there shall be one flock, with one shepherd.

Isa. liii. 7. Therefore doth my Father love me, because I lay down my 17
life that I may take it again. No one took it from me; 18
but I lay it down of myself. I have authority to lay it
down, and I have authority to take it again. This com-
mandment I received from my Father.

There arose again a division among the Jews, because of 19
John vii. 20. these sayings. And many of them said, He hath an evil 20
spirit, and is mad; why hear ye him? Others said, These 21
are not the words of him who hath an evil spirit; can an
evil spirit open blind men's eyes?

IN Jerusalem it was then the feast of the Dedication; 22
Acts iii. 11. it was winter. And Jesus was walking in the temple, in 23
Solomon's cloister. The Jews, therefore, came round about 24

(*a*) *Or* proverb. (*b*) *Or* saved.

him, and kept saying to him, How long dost thou keep us in
suspense? If thou art the Christ, tell us plainly.
25 Jesus answered them, I told you, and ye believe not; the
26 works which I do in my Father's name testify of me: but
27 ye believe not, because ye are not of my sheep. My sheep
28 hear my voice, and I know them, and they follow me; and John x. 4.
I give them eternal life; and they will never perish, neither
29 shall any one wrest them out of my hand. That which my John xvii. 11.
Father hath given me, is greater than all else (*a*); and no
30 one is able to wrest it (*b*) out of the Father's hand. I and
the Father are one.
31, 32 The Jews again took up stones to stone him. Jesus an- John viii. 59.
swered them, I have shown you many good works from the
33 Father; for which of those works do ye stone me? The
Jews answered him, For a good work we stone thee not;
but for blasphemy, and because thou, being a man, dost
claim to be God.
34 Jesus answered them, Is it not written in your Law, 'I
35 said, ye are gods?' If He called them gods, unto whom the Psa. lxxxii. 6.
word of God came—and the Scripture cannot be broken—
36 say ye of him whom the Father consecrated, and sent into
the world, 'Thou blasphemest,' because I said, I am the Son
37 of God? If I do not the works of my Father, believe me John xiv. 10.
38 not. But if I do them, though ye believe not me, believe
the works; that ye may know and understand that the
Father is in me, and that I am in the Father.
39 Therefore they sought again to take him; but he escaped
40 out of their hand, and went away again beyond Jordan to John i. 28.
the place where John at first baptized; and there he abode.
41 And many resorted to him, and said, John wrought no sign;
42 but all things which John spoke of this man were true. And
many believed on him there.

11 1 NOW, a certain man, Lazarus of Bethany, from the
2 village of Mary and her sister Martha, was ill. (The Mary Luke x. 38.
who anointed the Lord with ointment, and wiped his feet
with her hair, was she whose brother Lazarus was ill.)

(*a*) Some MSS. have, 'My Father who gave me them, is greater than all.' (*b*) *Or* them.

Therefore the sisters sent to Jesus, saying, Lord, behold, he 3
John xi. 40. whom thou lovest is ill. When Jesus heard it, he said, This 4
John xi. 6, 15. illness is not unto death, but rather for the glory of God,
that the Son of God may be glorified thereby. (Now Jesus 5
John xi. 4, 15. loved Martha, and her sister, and Lazarus.) Therefore when 6
he heard that Lazarus was ill, he abode yet two days in
the place where he was. Then, afterwards he said to the 7
disciples, Let us go into Judæa again.
Acts xx. 24. His disciples said to him, Rabbi, the Jews of late sought to 8
stone thee; and goest thou thither again?
Jesus answered, Are there not twelve hours in the day? 9
If any one walk in the day, he stumbleth not, because he
seeth the light of this world. But if any one walk in the 10
night, he stumbleth, because the light is not in him.
These things he spoke; and afterwards he said to them, 11
Deut. xxxi. 16. Lazarus, our friend, has fallen asleep; but I go, that I may
awake him out of sleep. So the disciples said to him, Lord, 12
if he has fallen asleep, he will be made whole. (Now, Jesus 13
had spoken of his death; but they thought that he spoke of
his taking rest in sleep.) So Jesus then said to them plainly, 14
Lazarus is dead; and for your sakes I am glad that I was 15
not there, to the intent that ye may believe; nevertheless
let us go to him. Thomas (who is called Didymus (*a*)) said 16
therefore to his fellow-disciples, Let us also go, that we may
die with him.
So when Jesus came, he found that Lazarus had been 17
in the tomb four days already. Now Bethany was nigh to 18
1 Chr. vii. 22. Jerusalem, being about fifteen furlongs off; and many of 19
the Jews had come to Martha and Mary, to comfort them
concerning their brother. Martha, therefore, as soon as she 20
heard that Jesus was coming, went to meet him; but Mary
was sitting in the house. Martha, then, said to Jesus, Lord, 21
if thou hadst been here, my brother would not have died.
John ix. 31. And I know now, that whatsoever thou wilt ask of God, He 22
will give it thee. Jesus said to her, Thy brother shall rise. 23
John v. 29. Martha said to Jesus, I know that he will rise in the 24
resurrection at the last day.
Jesus said to her, I am the resurrection, and the life; he 25

(*a*) *i.e.* Twin.

26 who believeth on me, though he die, yet shall he live; and whosoever liveth and believeth on me shall never die. Job xix. 26.
27 Believest thou this? She said to him, Yea, Lord; I believe
that thou art the Christ, the Son of God, even he who should
28 come into the world. And when she had said this, she went
her way and called Mary her sister secretly, saying, The John xiii. 13.
29 Master has come, and calleth thee. And she, when she
30 heard it, arose quickly and went to him. (Now Jesus had
not yet come into the village, but was yet in the place
31 where Martha had met him.) The Jews, therefore, who
were with her in the house, comforting her, when they saw
that Mary rose up hastily and went out, followed her,
thinking, She goeth to the grave to weep there.
32 So Mary came to the place where Jesus was, and saw
him, and fell down at his feet, saying to him, Lord, if thou John xi. 37.
33 hadst been here, my brother would not have died. There-
fore when Jesus saw her weeping, and the Jews also weeping
who came with her, he groaned in spirit, and was troubled,
34 and said, Where have ye laid him? They said to him, Lord,
come and see.
35 Jesus wept.
36, 37 Therefore the Jews said, Behold how he loved him! But
some of them said, Could not this man who opened the eyes
of the blind, have caused that even this man should not have
died?
38 Jesus therefore, groaning again in himself, went to the
39 tomb. It was a cave, and a stone lay upon it. Jesus said, Mark xvi. 3.
Take ye away the stone. Martha, the sister of him who
was dead, said to Jesus, Lord, by this time he stinketh; as
40 it is now the fourth day. Jesus said to her, Said I not to John xi. 4, 6, 15, 23.
thee, that if thou wouldest believe, thou shouldest see the
41 glory of God? So they took away the stone.
And Jesus lifted up his eyes, and said, Father, I thank Thee John xi. 35.
42 that Thou heardest me. Yet I know that Thou hearest
me always; but because of the multitude who stand by I said
43 it, that they may believe that Thou didst send me. And when
he had spoken thus, he cried with a loud voice, Lazarus, come
44 forth! He who had died came forth, bound hand and foot with 1 Kings xvii. 22.
gravecloths; and his face was bound about with a napkin.
Jesus said to them, Loose him, and let him go.

Therefore many of the Jews who had come to Mary, and 45
had seen what Jesus did, believed on him. But some of 46
them went their ways to the Pharisees, and told them what
Psa. ii. 2. things Jesus had done. So the high priests and the Phari- 47
Acts iv. 16. sees gathered a council, and said, What do we? for this man
worketh many signs. If we let him alone in this way, all 48
men will believe on him; and the Romans will come and take
away both our place and our nation.

John xviii. 14. But one of them, Caiaphas, being the High Priest that 49
year, said to them, Ye know nothing at all, nor do ye bear 50
in mind that it is expedient for you, that one man should
die for the people, and that the whole nation perish not.
Luke xxiv. 46. (Now this he spoke, not from himself; but, being High 51
Priest that year, he prophesied that Jesus would die for the
nation; and not only for the nation, but also to gather into 52
one God's children who are scattered abroad.) So from that 53
day forth they took counsel to put him to death. Jesus 54
therefore walked no more openly among the Jews; but went
thence into the country near the wilderness, to a town called
Ephraim, and continued there with the disciples.

John ii. 13. AND the Jews' Passover was nigh; and many went up out 55
of the country to Jerusalem before the Passover, to purify
themselves. So they sought for Jesus, and spoke among 56
themselves, as they stood in the temple, What think
ye? that he will not come to the feast? Now the high 57
priests and the Pharisees had given orders that, if any one
knew where he was, he should show it; that they might
take him.

John xi. 1. Jesus, therefore, six days before the Passover, went to 1 12
Bethany, where Lazarus was, whom Jesus had raised from
the dead. So they prepared a supper for him there; and 2
Luke x. 38. Martha served; but Lazarus was one of those who reclined
at table with him. Therefore Mary took a pound of oint- 3
ment of spikenard, very costly, and anointed the feet of
Jesus, and wiped his feet with her hair; and the house was
filled with the odour of the ointment.

2 Kings v. 20. But one of his disciples, Judas Iscariot, who was about 4
to betray him, said, Why was not this ointment sold for three 5
hundred shillings, and given to the poor? (This he said, not 6

that he cared for the poor; but because he was a thief, and
had the money-bag and made away with what was put
7 therein.) Therefore Jesus said, Suffer her to keep it (*a*) for
8 the day of my burial. For the poor ye have always with you; Deut. xv. 11.
but me ye have not always.
9 The common people (*b*) of the Jews knew that he was there;
and they came, not for Jesus' sake only, but that they might
10 see Lazarus also, whom he had raised from the dead. But Luke xvi. 31.
the high priests took counsel to put Lazarus also to death,
11 because by reason of him many of the Jews went away, and
believed on Jesus.

12 THE next day the common people (*b*) who had come to the
feast, when they heard that Jesus was coming to Jerusalem,
13 took the branches of the palm trees, and went forth to meet Psa. cxviii. 26.
him; and they shouted, Hosanna! Blessed is he who cometh
14 in the name of the LORD, even the king of Israel! But Zec. ix. 9.
Jesus finding a young ass, sat thereon; as it is written,
15 'Fear not, daughter of Zion;
Behold, thy King cometh,
Sitting on an ass's colt.'
16 These things his disciples understood not at first; but
when Jesus was glorified, they remembered that these things Luke xviii. 34.
had been written of him, and that they had done these
things to him.
17 The multitude therefore who were with him when he called
Lazarus out of his tomb, and raised him from the dead, bore
18 witness. For this cause the multitude also met him, for
19 they heard that he had wrought this sign. The Pharisees
therefore said among themselves, Ye see that ye prevail
nothing; behold, the world has gone after him.

20 NOW there were certain Greeks among those who went up Acts xvii. 4.
21 to worship at the feast; the same, therefore, went to Philip,
who was of Bethsaida of Galilee, and asked him, saying, Sir,
22 we would see Jesus. Philip went and told Andrew; and
Andrew and Philip went and told Jesus.

(*a*) *Or* Let her alone, she was to have kept it.
(*b*) *Or* a great many; *lit.* the great crowd.

John xiii. 32. And Jesus answered them, The hour has come that the 23
Son of Man should be glorified. Verily, verily, I say to 24
you, unless the grain of wheat fall into the ground and
die, it abideth by itself alone; but if it die, it bringeth forth
much fruit. He who loveth his life loseth it; and he who 25
hateth his life in this world will keep it unto life eternal.
John xiv. 15. If any one serve me, let him follow me; and where I am, 26
there shall also my servant be; if any one shall serve me,
him will the Father honour.

Now my soul is troubled; and what shall I say? 'Father, 27
save me from this hour.' Nay, for this cause I came unto
this hour. Father, glorify Thy name. Therefore a voice 28
came from heaven, I BOTH HAVE GLORIFIED IT, AND WILL
GLORIFY IT AGAIN.

The multitude therefore who stood by, and heard it, said 29
that it thundered; others said, An angel hath spoken to him.
John xi. 42. Jesus answered and said, This voice hath come not for my 30
sake, but for your sakes. Now is a judgment of this world; 31
now the prince of this world will be cast out. And I, if I be 32
lifted up from the earth, will draw all men unto myself.
This he said, signifying what death he should die. The 33, 34
2 Sam. vii. 13. crowd therefore answered him, We have heard out of the
Psa. lxxxix. 30. Law that the Christ abideth for ever; how then sayest
Psa. cx. 4. thou, The Son of Man must be lifted up? Who is this Son
of Man?

So Jesus said to them, Yet a little while the light is 35
among you. Walk while ye have the light, lest darkness
overtake you; and he who walketh in darkness knoweth not
whither he goeth. While ye have the light, believe on the 36
light, that ye may become children of light. These things
spoke Jesus; and he departed and hid himself from them.

But though he had wrought so many signs in their presence, 37
Isa. liii. 1. they believed not on him: that the word which Isaiah the 38
prophet spoke might be fulfilled,

'Lord, who believed our report?
And to whom was the arm of the LORD revealed?'

Therefore they could not believe, for, as again Isaiah 39
said,

Isa. vi. 9. 'He hath blinded their eyes; and he hardened their hearts, 40
That they should not see with their eyes,

And perceive with their hearts, and be converted (*a*);
And I will (*b*) heal them.'
41 These things said Isaiah, because he saw his glory, and
spoke of him.
42 Nevertheless even among the rulers many believed on him;
but because of the Pharisees they did not confess him, lest John ix. 22.
43 they should be put out of the synagogue; for they loved the
glory that is from men rather than the glory that is from God.
44 But Jesus cried out and said, He who believeth on me,
45 believeth not on me, but on Him who sent me. And he who
46 believeth me believeth Him who sent me. I have come John i. 5.
into the world as a light, that whosoever believeth on me may
47 not abide in darkness. And if any one hear my words, and John iii. 17.
keep them not, I judge him not; for I came not to judge
48 the world, but to save the world. He who rejects me, and
receives not my words, hath one who judgeth him; the word
49 which I spoke, the same will judge him in the last day. For
I spoke not from myself; but the Father who sent me, He
hath given me a commandment, what I should say, and what
50 I should speak. And I know that His commandment is life 1 John iii. 23.
everlasting; therefore, what things I speak, I speak them
according as the Father hath told me.

13 1 NOW it was before the feast of the Passover. Jesus,
knowing that his hour had come that he should depart out
of this world to the Father, having loved his own who Jer. xxxi. 3.
2 were in the world, loved them to the uttermost. And
while they were at supper, (the devil having now put it into
the heart of Judas Iscariot, Simon's son, to betray him),
3 Jesus,—knowing that the Father had given all things into his Matt. xxviii. 18.
hands, and that he had come forth from God and was going
4 to God,—rose from supper, and laying aside his garments,
5 took a towel and girded himself. Then he poured water
into the basin, and began to wash the disciples' feet, and to
wipe them with the towel wherewith he was girded.
6 So he came to Simon Peter, who said to him, Lord, dost Matt. iii. 11.
7 thou wash my feet! Jesus answered and said to him, What
I do, thou knowest not now; but thou wilt know hereafter.

(*a*) *Or* return. (*b*) Some authorities have 'should.'

Simon Peter said to him, Thou shalt never wash my feet! 8
Jesus answered him, If I wash thee not, thou hast no part
with me. Simon Peter said to him, Lord, not my feet only, 9
but also my hands and my head! Jesus said to him, He 10
who hath bathed needeth not to wash, save his feet, but is
John vi. 64. altogether clean; and ye are clean,—but not all. (For he 11
knew who was betraying him; therefore he said, Ye are not
all clean.)

So after he had washed their feet, and had taken his 12
garments, and had sat down again, he said, Know ye what
Matt. xxiii. 8. I have done to you? Ye call me, Master and Lord; and 13
ye say truly; for so I am. If I then, your Lord and Master, 14
have washed your feet; ye also ought to wash each other's
1 Pet. ii. 21. feet. For I gave you an example, that ye also should do as 15
I have done to you. Verily, verily, I say to you, a servant 16
is not greater than his lord; neither he who is sent greater
than he who sent him. If ye know these things, happy are 17
Psa. xli. 9. ye if ye do them. I speak not of you all; I know whom I 18
chose; but this is done that the scripture may be fulfilled,

'He who eateth my bread
Lifted up his heel against me.'

Matt. x. 40. Henceforth I tell you before it come to pass, that, when 19
it has come to pass, ye may believe that I am. Verily, 20
verily, I say to you, he who receiveth whomsoever I send
receiveth me; and he who receiveth me receiveth Him who
sent me.

When Jesus had thus spoken, he was troubled in spirit, 21
and testified, and said, Verily, verily, I say to you, one of
you will betray me. The disciples looked on each other, 22
doubting of whom he spoke.

John xx. 2. There was reclining at table, on Jesus' breast, one of his 23
disciples, the one whom Jesus loved. Simon Peter therefore 24
beckoned to him, and said to him, Tell us (*a*) who it is of
whom he speaketh. That disciple, leaning back, as he was, 25
on Jesus' breast, said to him, Lord, who is it? So Jesus 26
answered, He it is, for whom I shall dip the sop, and give it
to him. So when he had dipped the sop, he took it and
Luke xxii. 3. gave it to Judas the son of Simon Iscariot. And, after the 27

(*a*) *Or* Ask.

sop, then Satan entered him. Jesus therefore said to him,
28 What thou doest, do quickly. (Now, no one of those at table
29 knew with what intent he spoke to him. For some thought, John xii. 6.
because Judas had the money-bag, that Jesus had said to him,
'Buy those things which we need for the feast'; or, that he
30 should give something to the poor.) He, then, having re-
ceived the sop went out immediately; and it was night.
31 When, therefore, he had gone out, Jesus said, Now the
32 Son of Man is glorified, and GOD is glorified in him. If GOD John xiv. 13.
is glorified in him, GOD will also glorify him in Himself, and
33 will glorify him straightway. Little children, yet a little
while I am with you. Ye will seek me; and as I said to the
Jews, 'Whither I go ye cannot come,' so now I say to you.
34 A new commandment I give you that ye may love each 1 John ii. 8.
other; that as I loved you, ye also might love each other. John xv. 12.
35 By this shall all men know that ye are my disciples, if ye
have love one to another.
36 Simon Peter said to him, Lord, whither goest thou? Jesus John xxi. 18.
answered him, Whither I go, thou canst not follow me now;
37 but thou shalt follow hereafter. Peter said to him, Lord,
why cannot I follow thee now? I will lay down my life for
38 thy sake. Jesus answered, Wilt thou lay down thy life for
my sake? Verily, verily, I say to thee, the cock will not
crow until thou hast disowned me thrice.
14 1 LET not your heart be troubled; believe(*a*) in GOD, believe(*a*) John xiv. 27.
2 also in me. In my Father's house are many mansions; if it
were not so, I would have told you. For I go to prepare a
3 place for you. And if I go to prepare a place for you, I will
come again, and will receive you to myself; that where I am, John vi. 20.
4 ye also may be. And whither I go ye know the way.
5 Thomas said to him, Lord, we know not whither thou
goest; how know we the way?
6 Jesus said to him, I am the way, and the truth, and the John i. 17.
7 life; no one cometh to the Father, but by me. If ye had
known me, ye would have known my Father also; hence-
8 forth ye know Him, and have seen Him. Philip said to him,
Lord, show us the Father, and it sufficeth us.
9 Jesus said to him, Have I been so long time with you, and

(*a*) *Or* Ye believe.

Col. i. 15. yet hast thou not known me, Philip? he who hath seen me
hath seen the Father; how then sayest thou, Show us the
Father? Believest thou not that I am in the Father, and 10
that the Father is in me? The words which I say to you
I speak not from myself; but the Father dwelling in me
doeth His works. Believe me, that I am in the Father 11
and the Father is in me; or else believe for the very
works' sake. Verily, verily, I say to you, he who be- 12
Matt. xxi. 21. lieveth in me, the works which I do, he also will do; and
greater works than these he will do, because I go to the
1 John v. 14. Father: and whatsoever ye shall ask in my name, I will 13
do it, that the Father may be glorified in the Son. If ye 14
shall ask me any thing in my name, I will do it.
John xiv. 21. If ye love me, ye will keep my commandments; and I will 15, 16
1 John ii. 1. request the Father, and He will give you another Advo-
cate (*a*), that he may be with you for ever, even the Spirit 17
of Truth; whom the world cannot receive, for it seeth him
not, neither knoweth him; ye know him, for he abideth with
you, and will be in you. I will not leave you comfortless (*b*); 18
John xiv. 28. I am coming to you. Yet a little while, and the world seeth 19
me no more; but ye see me; because I live, ye also shall
live. In that day ye will know that I am in my Father, and 20
ye are in me, and I am in you. He who hath my command- 21
ments and keepeth them, he it is who loveth me; and he who
loveth me will be loved by my Father, and I will love him,
and will manifest myself to him.
Luke vi. 16. Judas (not Iscariot,) said to him, Lord, and how cometh it 22
that thou wilt manifest thyself to us, and not to the world?
Jesus answered and said to him, If a man love me, he will 23
keep my word; and my Father will love him, and we will
come to him and make our abode with him. He who loveth 24
me not, keepeth not my words; and the word which ye hear
is not mine, but that of the Father who sent me. These 25
things I have spoken to you, being yet present with you.
John xvi. 13. But the Advocate, the Holy Spirit, whom the Father will 26
send in my name, he will teach you all things, and will bring
to your remembrance all things which I have spoken to you.
Eph. ii. 14. Peace I leave with you; my peace I give to you; not 27

(*a*) *Or* Comforter, Helper (same word as in 1 John ii. 1).
(*b*) *Or* orphans.

as the world giveth, give I to you. Let not your heart be
28 troubled, neither let it be afraid. Ye have heard that I said
to you, I go away, and am coming to you. If ye loved me,
ye would have rejoiced that I am going to the Father; for the
29 Father is greater than I. And now I have told you before
it cometh to pass, that when it has come to pass, ye may 1 Cor. xv. 28.
30 believe. No longer will I talk much with you, for the prince
31 of the world cometh, and he hath nothing in me; but that the
world may know that I love the Father, and as the Father
gave me commandment, even so I do. Arise, let us go hence. Psa. xl. 8.
15 1 I AM the true vine, and my Father is the husbandman.
2 Every branch in me which beareth not fruit, He taketh away; Isa. iv. 2.
and every branch which beareth fruit, He cleanseth, that it
3 may bring forth more fruit. Already ye are clean, because of
4 the word which I have spoken to you. Abide, ye in me, and
I in you. As the branch cannot bear fruit of itself unless it
abide in the vine; so neither can ye, unless ye abide in me.
5 I am the vine, ye are the branches; he who abideth in
me, I also abiding in him, bringeth forth much fruit; for
6 apart from me ye can do nothing. If any one abide not in Matt. iii. 10.
me, he is cast forth as a branch, and is dried up; and men
gather such and throw them into the fire, and they are
7 burned. If ye abide in me, and my words abide in you, John xvi. 32.
ask whatsoever ye will, and it shall be done for you.
8 Herein is my Father glorified, that ye bear much fruit;
and ye will become my disciples.
9 As the Father hath loved me, I also have loved you; abide
10 ye in my love. If ye keep my commandments, ye will John xiv. 21.
abide in my love; even as I have kept my Father's com-
11 mandments, and abide in His love. These things I have
spoken to you, that my joy may be in you, and that your joy
12 may be perfected. This is my commandment, That ye love John xiii. 34.
13 each other, as I have loved you. No one hath greater love
14 than this, that a man lay down his life for his friends. Ye
15 are my friends if ye do that which I command you. No
longer do I call you servants (*a*); for the servant knoweth
not what his lord doeth; but I have called you friends;
for all things which I heard from my Father I made known

(*a*) *Or* bondservants.

Isa. xli. 8. 1 John iv. 10.
to you. Ye did not choose me; but I chose you, and appointed 16
you that ye should go and bear fruit, and that your fruit
should remain; so that whatsoever ye shall ask of the Father
in my name, He may give it you.
These things I command you, that ye may love each other. 17
1 John iii. 13.
If the world hateth you, ye know that it hated me before 18
it hated you. If ye were of the world, the world would 19
love its own; but because ye are not of the world, but
I chose you out of the world; therefore the world hateth
you. Remember the word which I said to you, The servant 20
Eze. iii. 7.
is not greater than his lord. If they persecuted me,
they will persecute you also; if they kept my sayings,
they will keep yours also. But all these things they will 21
do to you for my name's sake, because they know not
Him who sent me. If I had not come and spoken to 22
John ix. 41.
them, they had not had sin; but now they have no excuse
for their sin. He who hateth me hateth my Father also. 23
If I had not done among them the works which no other 24
did, they had not had sin; but now they have both seen
and hated both me and my Father. But *this cometh to pass* 25
Psa. cix. 3. Psa. xxxv. 19.
that the word which is written in their Law may be fulfilled,
'They hated me without a cause.'
1 John ii. 1.
When the Advocate has come, whom I will send to you 26
from the Father, even the Spirit of Truth who cometh forth
Luke xxiv. 48.
from the Father, he will bear witness of me; and ye also 27
will bear witness, because ye have been with me from the
beginning.
16
These things I have spoken to you, that ye may not 1
fall away. They will put you out of the synagogues; yea, 2
an hour cometh, when whosoever killeth you will think that
1 Cor. ii. 8.
he offereth God service. And these things they will do 3
because they have not known either the Father or me.
But these things I have spoken to you, that when their hour 4
has come ye may remember that I told you of them. And,
because I was with you, I said not these things to you from
the beginning. But now I go to Him who sent me; and 5
John xvi. 22.
none of you asketh me, Whither goest thou? But because I 6
have spoken these things to you, sorrow hath filled your hearts.
Nevertheless, I tell you the truth; it is expedient for 7
you that I go away; for if I go not away, the Advocate

will not come to you; but if I go I will send him to
8 you. And when he has come, he will convict the world Rom. iii. 20.
in respect of sin, and of righteousness, and of judgment;
9, 10 of sin, because they believe not on me; of righteousness,
11 because I go to the Father and ye see me no more; of judg-
ment, because the prince of this world has been judged.
12 I have yet many things to say to you, but ye cannot bear Heb. v. 12.
13 them now. But when he, the Spirit of truth, has come,
he will guide you into all the truth; for he will not speak
from himself; but whatsoever things he heareth, these he
will speak; and he will declare to you the things to come.
14 He will glorify me; for he will take of mine and will de-
15 clare it to you. All things soever which the Father hath
are mine; therefore I said, that he taketh of mine and
will declare it to you.
16 A little while, and ye see me no more; and again, a little
while, and ye will see me.
17 Therefore some of his disciples said among themselves,
What is this that he saith to us, 'A little while, and ye see
me not; and again, a little while, and ye will see me'; and,
18 'because I go to the Father'? They said therefore, What
is this which he saith, 'A little while'? we know not what
he saith.
19 Jesus perceived that they were desirous to ask him, and John ii. 25.
he said to them, Are ye inquiring among yourselves of
that which I said, 'A little while, and ye see me not; and
20 again, a little while, and ye will see me'? Verily, verily,
I say to you, ye will weep and lament, but the world will
rejoice; ye will be sorrowful, but your sorrow will be turned Luke xxiv. 17.
21 into joy. A woman when she is in travail, hath sorrow
because her hour has come; but as soon as she is delivered
of the child, she no longer remembereth the anguish, for joy
22 that a man has been born into the world. Therefore ye also
now have sorrow; but I will see you again, and your heart Luke xxiv. 41.
23 will rejoice, and your joy no one taketh from you. And in
that day ye shall ask me no question.
Verily, verily, I say to you, if ye shall ask anything of
24 the Father, he will give it you in my name. Hitherto ye
have asked nothing in my name; ask, and ye shall receive, Matt. vii. 7.
that your joy may be fulfilled.

These things I have spoken to you in similitudes (*a*); an 25
hour cometh, when I will no more speak unto you in simili-
tudes (*a*) but will tell you plainly concerning the Father. In 26
John xiv. 21. that day ye shall ask in my name; and I say not to you, that
I will request the Father for you; for the Father Himself 27
loveth you, because ye have loved me, and have believed
that I came forth from GOD. I came forth from the Father, 28
and have come into the world; again, I leave the world, and
go to the Father.

His disciples said, Lo, now thou speakest plainly, and 29
speakest no similitude. Now we know that thou knowest 30
all things and needest not that any one should question
thee; by this we believe that thou camest forth from
GOD.

Jesus answered them, Do ye now believe? Behold, an 31, 32
Matt. xxvi. 31. hour cometh, yea, has come, that ye shall be scattered, every
one to his home, and shall leave me alone; and yet I am
Isa. l. 9. not alone, for the Father is with me. These things I have 33
spoken to you, that in me ye may have peace. In the
world ye have tribulation; but be of good cheer, I have
overcome the world.

17

THESE things Jesus spoke; and he lifted up his eyes to 1
John xii 23. heaven, and said, Father, the hour has come; glorify Thy
Son, that the Son may glorify Thee; even as Thou gavest 2
him authority over all flesh, that, all that (*b*) Thou hast given
1 John v. 11. him, to them he should give eternal life. And this is eternal 3
life, that they should know Thee the only true GOD, and him
whom Thou didst send, Jesus Christ. I glorified Thee on the 4
earth, by accomplishing the work which Thou hast given me
to do. And now, O Father, glorify Thou me with Thine 5
own self with the glory which I had with Thee before the
world was.

I manifested Thy name to the men whom Thou gavest me 6
out of the world; Thine they were, and Thou gavest them
Psa. xxii. 22. to me; and they have kept Thy word. Now they know that 7
all things whatsoever Thou hast given me are from Thee.

(*a*) *Or* proverbs; v. 29, proverb.
(*b*) The Greek here is in the singular.

8 For I have given them the words which Thou gavest me; John vi. 68.
and they received them, and knew of a certainty that I
came forth from Thee, and they believed that Thou didst
send me.
9 I make request for them; I make it not for the world, but
for those whom Thou hast given me; for they are Thine. John xvi. 15.
10 And all things that are mine are Thine, and Thine are mine;
11 and I am glorified in them. And now I am no longer in the
world; and these are in the world, and I am coming to Thee.
Holy Father, keep them in Thy name which Thou hast given
to me, that they may be one, even as we are.
12 While I was with them, I kept them in Thy name, {Psa. xli. 19.
which Thou hast given me; yea, I guarded them, and, Psa. cix. 8.}
that the Scripture might be fulfilled, none of them perished,
13 except the son of perdition. But now I am coming to Thee;
and these things I speak in the world, that they may have
14 my joy fulfilled in themselves. I have given them Thy word;
and the world hated them, because they are not of the world,
even as I am not of the world.
15 I request, not that Thou wouldst take them out of the
world, but that Thou wouldst keep them from the evil. Gal. i. 4.
16 They are not of the world, even as I am not of the world.
17, 18 Sanctify them in the truth; Thy word is truth. As Thou
didst send me into the world, even so I sent them into the
19 world. And for their sakes I sanctify myself, that they also 1 Cor. i. 2.
may be sanctified in truth.
20 I make request, not for these only, but for those also who
21 believe on me through their word; that they all may be one;
that even as Thou, Father, art in me, and as I am in Thee, Rom. xii. 5.
they also may be in us; that the world may believe that Thou
22 didst send me. And the glory which Thou hast given me, I
have given to them, that they may be one even as we are one;
23 I in them and Thou in me, that they may be perfected into
one; that the world may know that Thou didst send me, and
24 lovedst them, even as Thou lovedst me. Father, that which (*a*) 1 Thess. iv. 17.
Thou hast given me, I would that they also may be with me
where I am; that they may behold my glory, which Thou
hast given me; for Thou lovedst me before the foundation of

(*a*) The Greek here is in the singular.

the world. O righteous Father, the world knew Thee not, 25
but I knew Thee, and these knew that Thou didst send me.
And I declared to them Thy name, and will declare it; that 26
the love wherewith Thou lovedst me may be in them, and I
in them.

WHEN Jesus had spoken these words, he went forth with 1 18
2 Sam. xv. 23. his disciples over the brook Kedron, where there was a garden,
which he and his disciples entered. And Judas also, who 2
was betraying him, knew the place; for Jesus ofttimes re-
sorted thither with his disciples. Judas, therefore, having 3
Matt. xxvi. 47. received the band of soldiers, with officers from the high
priests and from the Pharisees, went thither with lanterns
and torches and weapons.
Jesus therefore, knowing all the things which were coming 4
upon him, went forth, and said to them, Whom seek ye?
John xix. 19. They answered him, Jesus the Nazarene. He said to them, 5
I am he. (Now Judas also, who betrayed him, was standing
with them.) As soon, then, as Jesus had said to them, 'I am 6
Psa. xxvii. 2. he,' they drew back, and fell to the ground. Therefore he 7
asked them again, Whom seek ye? And they said, Jesus the
Nazarene. Jesus answered, I told you that I am he; so if ye 8
seek me, let these go their way. (That the saying which he 9
had spoken might be fulfilled, 'Of those whom Thou hast
Matt. xxvi. 51. given me I lost none.')
Thereupon Simon Peter having a sword drew it, and smote 10
the High Priest's servant, and cut off his right ear. (Now
the servant's name was Malchus.) Jesus therefore said to 11
Matt. xx. 22. Peter, Put up the sword into its sheath; the cup which the
Father hath given me, shall I not drink it?
So the band and the chief captain and the officers of the 12
Jews took Jesus, and bound him, and led him first to Annas; 13
John xi. 49. for he was father-in-law to Caiaphas, who was High Priest
that year. (Now Caiaphas was he who gave counsel to the 14
Jews, that it was expedient that one man should die for
Matt. xxvi. 58. the people.)
Now Simon Peter followed Jesus, and so did another 15
disciple. That disciple was known to the High Priest, and
went with Jesus into the High Priest's court; but Peter 16
stood outside at the door. So the other disciple, the ac-

quaintance of the High Priest, went out and spoke to her who
17 kept the door; and he brought in Peter. The damsel there-
fore who kept the door said to Peter, Art thou also one of
18 this man's disciples? He said, I am not. Now the servants
and officers were standing by a charcoal fire which they
had made; for it was cold; and they were warming them-
selves; also, Peter was standing with them, and warming
himself.
19 THE High Priest, then, asked Jesus concerning his disciples,
20 and concerning his teaching. Jesus answered him, I have
spoken openly to the world; I continually taught in syna- Luke iv. 15.
gogue and in the temple, whither all the Jews resort; and
21 nothing did I speak in secret. Why askest thou me? ask
those who have heard me, what I spoke to them; lo, they
22 know what I said. Now when Jesus had thus spoken,
one of the officers, who was standing near, struck him with
the palm of his hand, saying, Answerest thou the High Isa. liii. 5.
23 Priest so? Jesus answered him, If I have spoken ill,
bear witness of the evil; but if well, why smitest thou me?
24 Therefore Annas sent him bound unto Caiaphas the High
Priest.
25 But Simon Peter was standing, warming himself. They
said, therefore, to him, Art thou also one of his disciples?
26 He denied it, and said, I am not. One of the servants of
the High Priest, being a kinsman of him whose ear Peter
had cut off, said, Did not I see thee in the garden with John xiii. 38.
27 him? Peter therefore denied it again; and immediately a
cock crew.

28 SO they led Jesus from Caiaphas to the palace; and
it was early, and they themselves went not into the palace, Matt. xxvii. 2.
that they might not be defiled, but might eat the Passover.
29 Pilate therefore went out to them, and said, What accusa-
30 tion bring ye against this man? They answered and said to
him, If he had not been doing evil, we should not have de- Matt. xx. 19.
31 livered him to thee. Pilate therefore said to them, Take
him yourselves, and judge him according to your Law. The
Jews said to him, It is not lawful for us to put any one to
32 death. (That the saying of Jesus, which he spoke signify- Luke xviii. 32.
ing what death he should die, might be fulfilled.)

So Pilate entered the palace again, and called Jesus 33
and said to him, Art thou the king of the Jews? Jesus 34
answered, Sayest thou this thing from thyself, or did others
tell it thee of me? Pilate answered, Am I a Jew? Thy own 35
John xix. 11. nation and the high priests have delivered thee to me; what
hast thou done?

Jesus answered, My kingdom is not from this world; if my 36
1 Tim. vi. 13. kingdom were from this world, then would my servants fight,
that I should not be delivered to the Jews; but now my
kingdom comes not hence. Pilate therefore said to him, Art 37
thou then a king? Jesus answered, Thou sayest truly that I
Isa. lv. 4. am a king. To this end I was born, and for this cause I
have come into the world, that I should bear witness to the
truth. Every one who is of the truth heareth my voice.
Pilate said to him, What is truth? 38

And when he had said this, he went out again to the Jews,
and said to them, I find in him no crime. But ye have a 39
custom, that I should release to you one at the Passover; will
ye therefore that I release to you the king of the Jews?
Matt. xxvii. 26. Therefore they cried out again, Not this man, but Barabbas. 40
Now, Barabbas was a robber.

19

Pilate therefore took Jesus, and scourged him. And 1,2
the soldiers platted a crown of thorns, and put it on his head,
and arrayed him in a purple robe; and they went up to him
Isa. liii. 5. and said, Hail! King of the Jews! And they smote him 3
with their hands. And Pilate went out again, and said to 4
the Jews, Behold, I bring him out to you, that ye may know
that I find in him no crime. So Jesus went out, wearing the 5
crown of thorns and the purple robe. Pilate said to them,
Behold, the man!

When, therefore, the high priests and the officers saw 6
him, they cried out, Crucify him, crucify him! Pilate
said to them, Take him yourselves, and crucify him; for I
Lev. xxiv. 16. find in him no crime. The Jews answered him, We have 7
a Law, and by the Law he ought to die, because he called
himself Son of God. So when Pilate heard that saying, he 8
was the more afraid; and he went again into the palace, and 9
said to Jesus, Whence art thou?

But Jesus gave him no answer. Therefore Pilate said 10
to him, Speakest thou not to me? knowest thou not

that I have authority to release thee, and authority to
11 crucify thee? Jesus answered, Thou wouldest have no
authority at all over me, unless it had been given thee
from above; therefore he who delivered me up to thee John xviii. 3.
hath greater sin.
12 Thenceforth Pilate sought to release him; but the Jews
cried out, saying, If thou let this man go, thou art no
friend to Cæsar; whosoever calls himself a king speaks Pro. xxix. 25.
against Cæsar.
13 So when Pilate heard these words, he brought Jesus forth,
and sat down on the judgment-seat in a place which is called
14 the Pavement, but in the Hebrew, Gabbatha. (And it was
the Paschal Preparation; it was about the sixth hour); and Matt. xxvii. 62.
15 he said to the Jews, Behold your king! They, therefore,
cried out, Away with him, away with him, crucify him!
Pilate said to them, Shall I crucify your king? The high
16 priests answered, We have no king but Cæsar. So he then
delivered him up to them to be crucified. Matt. xxvii. 26.
17 THEREFORE they took Jesus. And he, bearing the cross
for himself, went forth into the place called The place of
18 a skull, which in Hebrew is called, Golgotha; there they
crucified him, and two others with him, on each side one,
19 and Jesus in the midst. And Pilate wrote a title, and put it
on the cross. And the writing was,

'Jesus the Nazarene,
The King of the Jews.' Matt. xxvii. 37.

20 This title, then, many of the Jews read; for the place
where Jesus was crucified was nigh to the city; and the
title was written in Hebrew and in Latin and in Greek.
21 Therefore the high priests of the Jews said to Pilate, Write
not, 'The king of the Jews'; but that he said, 'I am king
22 of the Jews.' Pilate answered, What I have written I have
written.
23 So the soldiers, when they had crucified Jesus, took his Ex. xxxix. 22.
garments and made four parts, to each soldier a part; and
also his coat. Now, the coat was without seam, woven from
24 the top throughout; therefore they said among themselves,

Let us not rend it, but cast lots for it, whose it shall be.
Psa. xxii. 18. (That the scripture might be fulfilled,
'They parted my garments among them,
And upon my vesture they cast lots.')
These things therefore the soldiers did.
BUT there stood by the cross of Jesus, his mother, and 25
his mother's sister, Mary the *wife* of Cleopas, and Mary the
Magdalene. Therefore when Jesus saw his mother and the 26
John xiii. 23. disciple whom he loved standing by, he said to his mother,
Woman, behold, thy son! Then he said to the disciple, 27
Behold, thy mother! And from that hour the disciple took
her to his home.
AFTER this, knowing that all things were now finished, 28
Jesus, that the scripture might be accomplished, said, I
Psa. lxix. 21. thirst. There was set a vessel full of vinegar; so, having 29
placed a sponge full of the vinegar upon hyssop, they put it
to his mouth. When therefore Jesus had received the vinegar, 30
he said, It is finished.
Heb. ii. 14. And he bowed his head, and gave up his spirit.
Therefore, because it was the Preparation, the Jews, that the 31
bodies might not remain upon the cross on the Sabbath, (for
the day of that Sabbath was a high day,) asked Pilate that the
legs might be broken, and that the bodies might be taken
away. So the soldiers came and broke the legs of the first 32
and of the other who was crucified with Jesus. But when 33
they came to Jesus, and saw that he was dead already, they
broke not his legs; but, one of the soldiers with a spear pierced 34
Heb. ix. 22. his side, and forthwith there came out blood and water.
And he who saw it beareth witness, (and his witness is trust- 35
worthy; and he knoweth that what he saith is true,) that ye
Ex. xii. 46. also may believe. For these things came to pass, that the 36
Num. ix. 12. scripture might be fulfilled which saith, 'A bone of him shall
not be broken.' And, further, another scripture saith, 'They 37
Zec. xii. 10. shall look on him whom they pierced.'

AND after this, Joseph of Arimathæa (being a disciple of 38
Jesus, but secretly for fear of the Jews), asked Pilate that
he might take away the body of Jesus; and Pilate gave him
leave. He came therefore, and took away the body. And 39
Nicodemus (who at the first went to Jesus by night) also came,

and brought a mixture of myrrh and aloes, about a hundred 2 Chr. xvi. 14.
40 pounds' weight. They took therefore the body of Jesus and Acts v. 6.
bound it in linen cloths with the spices, as is the custom of
the Jews when burying.
41 Now, in the place where he was crucified there was a
garden; and in the garden a new tomb, wherein no one had
42 yet been laid. There they laid Jesus therefore, because of the
Jews' Preparation; for the tomb was nigh at hand. Isa. liii. 9.

20 1 NOW, on the first day of the week, while it was still dark, Matt. xxviii. 1.
Mary the Magdalene went early to the tomb, and saw that the
2 stone had been taken away from the tomb. So she ran, and
came to Simon Peter, and to the other disciple, whom Jesus
loved; and she said to them, They have taken away the Lord
out of the tomb, and we know not where they have laid him.
3 Peter therefore went forth, and the other disciple, and Luke xxiv. 12.
4 they went towards the tomb. So they ran both together;
and the other disciple outran Peter, and arrived first at the
5 tomb. And he stooped and looked in, and saw the linen
6 cloths lying; but entered not. Simon Peter, therefore,
following him, came and entered the tomb, and saw the
7 linen cloths lying; and the napkin which had been over
his head, not lying with the linen cloths, but folded in a John xi. 44.
8 place by itself. So the other disciple, who came first to the
9 tomb, also entered; and he saw, and believed; for they
knew not yet the scripture that he must rise from the dead. Psa. xvi. 10.
10 Therefore the disciples went back to their own homes.

11 BUT Mary stood at the tomb, weeping outside; and as she
12 wept, she stooped and looked into the tomb, and beheld two
angels in white garments sitting, the one at the head and Mark xvi. 5.
13 the other at the feet, where the body of Jesus had lain. And
they said to her, Woman, why weepest thou? She said to
them, They have taken away my Lord, and I know not where
14 they have laid him. When she had thus said, she turned
round, and beheld Jesus standing—and knew not that it was
15 Jesus. Jesus said to her, Woman, why weepest thou? whom
dost thou seek? She, thinking him to be the gardener, said Can. iii. 3.
to him, Sir, if thou hast borne him hence, tell me where thou
hast laid him, and I will take him away.

Jesus said to her, Mary! She turned and said to him in 16
Hebrew, Rabboni; (which is to say, Master). Jesus said to 17
her, Hold me not; for I have not yet ascended to the
Psa. xxii. 22. Father; but go to my brethren and say to them, I ascend
Matt. xxviii. 10. unto my Father and your Father, and my GOD and your GOD.
Mary the Magdalene went and told the disciples, 'I have 18
seen the Lord'—and how he had spoken these things to
her.

Mark xvi. 14. THEREFORE, on the same day, the first day of the week, 19
when evening had come, the doors, where the disciples were,
having been shut for fear of the Jews, Jesus came and stood
John xiv. 27. in the midst, and said to them, Peace be unto you. And when 20
he had so said, he showed them his hands and also his side.
So the disciples were glad, when they saw the Lord. There- 21
fore Jesus said to them again, Peace be unto you; as my
Father hath sent me, even so I send you. And when he had 22
Acts ii. 4. said this, he breathed on them, and said to them, Receive ye
the Holy Spirit; whose-soever sins ye forgive, they are for- 23
given to them; whose-soever sins ye retain, they are retained.
John xi. 16. Now, Thomas, called Didymus, one of the twelve, was not 24
with them when Jesus came. The other disciples therefore 25
said to him, We have seen the Lord. But he said to them,
Unless I see in his hands the print of the nails, and put my
finger into the place of the nails, and put my hand into his
side, I will not believe.
And after eight days his disciples again were within, and 26
Thomas was with them; then Jesus came, the doors being
Isa. xxvi. 12. shut, and stood in the midst, and said, Peace be unto you!
1 John i. 1. Then he said to Thomas, Reach hither thy finger, and see 27
my hands; and reach hither thy hand, and put it into
John v. 23. my side; and become, not faithless, but believing. Thomas 28
answered and said to him, My Lord, and my GOD! Jesus said 29
to him, Because thou hast seen me, hast thou believed? blessed
are those who have not seen, and yet have believed.
So, then, Jesus, in the presence of the disciples, wrought 30
Luke i. 4. many other signs which are not written in this book; but 31
these are written, that ye may believe that Jesus is the
Christ, the Son of GOD; and that believing, ye may have
life in his name.

21 1 AFTER these things Jesus, near the sea of Tiberias,
showed himself again to the disciples; and in this manner
2 he showed himself: There were together Simon Peter, and
Thomas called Didymus, and Nathanael of Cana in Galilee, Matt. iv. 21.
and the sons of Zebedee, and two other of his disciples.
3 Simon Peter said to them, I go a fishing. They said to
him, And we will go with thee. They went forth, and entered
the boat; and that night they caught nothing.

4 But when morning was now coming on, Jesus stood on the
5 shore; but the disciples knew not that it was Jesus. He
therefore said to them, Children, have ye anything to eat? Luke xxiv. 41.
6 They answered him, No. And he said to them, Cast the net
on the right side of the boat, and ye will find. So they cast
the net; and now they were no longer able to draw it for the
number of fishes.

7 Therefore that disciple whom Jesus loved said to Peter, It Luke v. 4.
is the Lord! So, when Simon Peter heard that it was the
Lord, he girt his coat to him, (for he was stripped,) and cast
8 himself into the sea. But the other disciples came in the
little boat, (for they were not far from land, but about two
hundred cubits off), dragging the net with the fishes.

9 As soon then as they had come to land, they saw a char-
10 coal fire there, and fish laid thereon, and bread. Jesus
said to them, Bring of the fishes which ye have now caught.
11 Simon Peter went on board, and drew the net to land, full
of large fishes, a hundred and fifty-three; and, though there
12 were so many, yet the net was not broken. Jesus said
to the disciples, Come and breakfast. None of them durst
ask him, Who art thou? knowing that it was the Lord.
13 Jesus went, and took the bread, and gave to them, and Acts x. 41.
14 the fish likewise. This was now the third time that Jesus
showed himself to the disciples, after he had risen from the
dead.

15 So, when they had breakfasted, Jesus said to Simon Peter,
Simon, *son* of John, lovest (*a*) thou me more than these?
He said to him, Yea, Lord; thou knowest that I love thee. Matt. xxvi. 33.

(*a*) The word used here denotes the purest, highest affection. In Peter's replies and in the repetition of the question in verse 17 the sense is not quite the same as here.

He said to him, Feed my lambs. He said to him the second 16
time, Simon, son of John, lovest (*a*) thou me? He said to
him, Yea, Lord; thou knowest that I love thee. He said
Heb. xiii. 30. to him, Tend my sheep. He said to him the third time, 17
Simon, son of John, lovest thou me? Peter was grieved,
because the third time he said to him, Lovest thou me?
John xvi. 20. And he said to him, Lord, thou knowest all things; thou
seest that I love thee.

Jesus said to him, Feed my sheep. Verily, verily, I say 18
to thee, When thou wast young, thou girdedst thyself, and
walkedst whither thou wouldest; but when thou shalt be
Acts xii. 3. old, thou wilt stretch forth thy hands, and another will
gird thee and will carry thee whither thou wouldest not.
2 Pet. i. 14. This he spoke, signifying by what death he would glorify 19
God. And when he had spoken this, he said to him, Follow
me. Peter, turning about, saw following them the disciple 20
John xiii. 23. whom Jesus loved; (who also had leaned back on his breast
at supper and had said, Lord, who is he who betrayeth thee?)
So Peter seeing him said to Jesus, Lord, and what of this man? 21
Matt. xxv. 31. Jesus said to him, If I will that he tarry till I come, what is 22
that to thee? follow thou me? This saying therefore went 23
abroad among the brethren, that that disciple would not die;
yet Jesus said not to Peter, 'He shall not die,' but, 'If I will
that he tarry till I come, what is that to thee?'

This is the disciple who testifieth of these things, and 24
John xix. 35. who wrote these things; and we know that his testimony is
Heb. xi. 36. trustworthy. And there are also many other things which 25
Jesus did, which, if they should be written one by one, I
Amos vii. 10. think that the world itself would not contain the books which
would be written.

(*a*) See note, p. 213.

THE

ACTS OF THE APOSTLES

1 1 THE former account I composed, O Theophilus, of all the Luke i. 3.
2 things which Jesus began to do and to teach, until the
day on which he was received up, after he through the Holy
Spirit had given commandment to the apostles whom he
3 had chosen; to whom also, after his suffering, he, by many Luke xxiv. 15.
proofs, presented himself alive, appearing to them forty days,
and speaking the things pertaining to the kingdom of God.
4 And, while in their company, he charged them not to Luke xxiv. 49.
depart from Jerusalem, but to wait for what was promised
5 by the Father, 'Which ye heard from me; for, John indeed
baptized with water; but ye shall be baptized with the Holy Matt. iii. 11.
Spirit not many days hence.'
6 THEREFORE when they had assembled, they asked him, saying, Matt. xxiv. 3.
Lord, dost thou at this time restore the kingdom to Israel?
7 He said to them, It is not for you to know the times Matt. xxiv. 36.
or the seasons, which the Father put under His own con-
8 trol (*a*); but ye shall receive power, after the Holy Spirit Matt. xxviii. 19.
has come upon you; and ye shall be my witnesses in Jeru-
salem, and in all Judæa and Samaria, and unto the utmost
part of the earth.
9 And having spoken these things, he, while they were looking,
was taken up; and a cloud withdrew him from their sight.
10 And while they were looking stedfastly towards the heavens
as he went up, two men in white apparel stood by them; John xx. 12.
11 who said, Ye men of Galilee, why stand ye looking into the
heavens? this same Jesus who is received up from you into
heaven, will come in like manner as ye have seen him go
into the heavens.
12 Then they returned to Jerusalem from the mount called
Olivet, which is near Jerusalem—a Sabbath day's journey.
13 And when they had come in, they went up into the Luke vi. 13.
upper room where they had been staying—Peter and John,
James and Andrew, Philip and Thomas, Bartholomew and

(*a*) *Or* determined by His own power.

Matthew, James, *son* of Alphæus, and Simon the Zealot,
Luke vi. 16. and Judas, *son* of James. These all continued with one 14
Luke xxiii. 49. accord in prayer, with the women and Mary the mother of
Jesus, and with his brothers.

AND in those days Peter stood up in the midst of the 15
brethren, (the number of names together being about a
hundred and twenty,) and said, Brethren, the scripture must 16
needs have been fulfilled which the Holy Spirit, through the
Psa. xli. 9. mouth of David, spoke beforehand concerning Judas, who was
Matt. xxvi. 47. guide to those who took Jesus. For he had been numbered 17
Matt. xxvii. 5. among us, and had received his share in this ministry. (Now, 18
with the reward of his iniquity, this man acquired a field;
and, falling headlong, he burst asunder in the midst, and all his
bowels gushed out;—and it became known to all the dwellers 19
in Jerusalem; so that that field is called in their own tongue,
'Aceldama,' that is, 'The field of blood.') For it is written 20
in the book of Psalms,

Psa. lxix. 25. 'Let his habitation be made desolate,
And let no one dwell therein';
Psa. cix. 8. And, 'his office let some other take.'

Wherefore of these men who have been in our company all 21
the time that the Lord Jesus went in and went out among
us, beginning with the baptism of John unto the day when 22
Jesus was received up from us, one must become a witness
with us of his resurrection.
Acts xv. 22. And they put forward two, Joseph called Barsabas, (who 23
was also named Justus,) and Matthias. And they prayed, 24
Jer. xvii. 10. and said, Thou, Lord, who knowest the hearts of all men,
show which of these two thou hast chosen, that he may 25
take his place in this ministry and apostleship, from which
Judas fell away that he might go to his own place. And they 26
gave lots for them; and the lot fell upon Matthias; and
he was numbered with the eleven apostles.

AND when the day of Pentecost had now come (*a*), they 1 2
Lev. xxiii. 15. were all assembled in one place. And suddenly there came 2
from the heavens a sound as of a rushing mighty wind.

(*a*) *Or* come round; *Gr.* was being fulfilled.

3 And it filled all the house where they were sitting; and
there appeared unto them tongues, as it were of fire, dis-
tributing themselves.
4 And it sat upon each of them; and they were all filled
with the Holy Spirit, and began to speak in different tongues, {Acts x. 46. Acts xix. 6.
as the Spirit gave them utterance.
5 Now, there were sojourning in Jerusalem, Jews, devout
6 men, from every nation under the heavens. And when this
sound was heard, the multitude came together, and were
confounded, because each heard them speak in his own
7 language. And they were amazed, and marvelled, saying,
Behold, are not all these who are speaking Galileans? Acts i. 11.
8 and how hear we each in his own language, in which he was
9 born? Parthians, and Medes, and Elamites, and dwellers
in Mesopotamia, and in Judæa, and Cappadocia, in Pontus,
10 and Asia, Phrygia, and Pamphylia, in Egypt, and in the
parts of Libya about Cyrene, and sojourners from Rome,
11 Jews and their converts, Cretans and Arabians, we hear them 1 Cor. xii. 10.
speak, in our tongues, the mighty works of God!
12 And they all were amazed, and were at a loss, saying to
13 each other, What meaneth this? Others mocking said, These
men are full of new wine.
14 But Peter, standing with the eleven, lifted up his voice,
and said to them, Ye men of Judæa, and all ye sojourners
in Jerusalem, be this known to you, and give ear to my
15 words; for these are not drunken, as ye surmise, seeing that 1 Thess. v. 7.
16 it is *only* the third hour of the day. But this is that which Luke xxiv. 45.
was spoken through Joel the prophet:
17 'And it shall come to pass in the last days, (saith God,) Joel ii. 28.
I will pour forth of My Spirit upon all flesh;
And your sons and your daughters shall prophesy; {1 Cor. xii. 10. Acts xix. 6.
Your young men shall see visions,
Your old men shall dream dreams;
18 Also upon My servants and upon My handmaidens
In those days, I will pour forth of My Spirit,
And they shall prophesy;
19 And I will show wonders in the heavens above, 2 Pet. iii. 7.
And signs on the earth beneath; Luke xii. 56.
Blood and fire, and vapour of smoke;
20 The sun shall be turned into darkness, Mark xiii. 24.

And the moon into blood,
Before the coming of the day of the Lord,
The great and glorious day;
Psa. lxxxvi. 5.
And it shall be that whosoever shall call 21
On the name of the Lord shall be saved.'

Matt. xi. 21. John v. 20. John vii. 31. John xiv. 10.

Ye men of Israel, hear these words: Jesus the Nazarene, 22
a man approved by God among you by miracles and wonders
and signs which God wrought through him in the midst of
you, as ye yourselves know: him, being given up by the 23
Luke xxii. 22.
settled counsel and foreknowledge of God, ye, by the hand
of lawless men, crucified and slew. Him God raised, having 24
Rom. vi. 9. Heb. ii. 14.
loosed the bands of death; because it was not possible
that he should be held by it. For David saith concerning 25
him,

Psa. xvi. 8.

'I saw the Lord continually before my face,
For He is at my right hand,
That I should not be moved;
Therefore my heart rejoiced, 26
And my tongue was glad,
Moreover also my flesh will rest in hope;
Because Thou wilt not leave my soul in Hades, 27
Neither wilt Thou suffer Thy Holy One to see corruption;
Thou madest known to me the ways of life; 28
Thou wilt make me full of joy with Thy countenance.'

Brethren, I may freely speak to you of the patriarch 29
David, that he is both dead and buried, and his tomb is
2 Sam. vii. 12. Psa. lxxxix. 4. Heb. vi. 17.
with us unto this day. Being therefore a prophet, and 30
knowing that God had sworn to him with an oath that of
the fruit of his loins one should sit on his throne, he, 31
Psa. xvi. 10.
seeing this before, spoke of the resurrection of the Christ,
that neither was he left in Hades, nor did his flesh see
corruption. This Jesus, God raised; and of this we all 32
Luke xxiv. 48. Acts i. 22.
are witnesses. Therefore having been exalted by (*a*) the 33
right hand of God, and having received from the Father
the promise of the Holy Spirit, he poured forth this, which
ye both see and hear.

Psa. cx. 1.

For David ascended not into heaven; but he himself 34
saith,

(*a*) *Or* at.

'The LORD said to my Lord,
Sit thou at My right hand,
35 Until I make thy foes thy footstool.'
36 Therefore let all the house of Israel know assuredly, that John iii. 35.
GOD made that same Jesus, whom ye crucified, both Lord Phil. ii. 9, 11.
and Christ.
37 Now, when they heard this, they were pricked to the
heart; and they said to Peter and to the rest of the apostles,
Brethren, what must we do? Acts ix. 6.
38 But Peter said to them, Repent, and be baptized each of
you in the name of Jesus Christ for the remission of your
39 sins, and ye will receive the gift of the Holy Spirit. For the
promise is to you and to your children, and to all who are
afar off, even as many as the Lord our GOD shall call. Eph. ii. 13.
40 And with many other words he testified; and he exhorted
them, saying, Save yourselves from this perverse generation.
41 THEN those who received his word were baptized; and
that same day there were added about three thousand
42 souls. And they continued stedfast in the apostles' teach-
ing and in fellowship, in the breaking of bread and in
43 the prayers. And fear came upon every soul; and many Mark xvi. 17.
wonders and signs were wrought through the apostles.
44 And all who had believed had all things in common
45 together, and sold their possessions and goods, and distri-
46 buted them among all, as any one had need. And, con-
tinuing daily with one accord in the temple, and breaking
bread at home, they took their food with gladness and single-
47 ness of heart, praising GOD, and having favour with all the Luke ii. 52.
people. And the Lord added to them daily such as were
being saved.

3 1 NOW, Peter and John were going up into the temple
2 at the hour of prayer, the ninth hour. And a certain man
who from his mother's womb had been lame, was being
carried, whom they laid daily at the temple, at the gate John ix. 8.
3 called Beautiful, to ask alms of those who entered; and he,
seeing Peter and John about to go into the temple, asked
4 alms. And Peter, looking stedfastly at him, with John, said,
5 Look on us. And he gave heed to them, expecting to receive
6 something from them. But Peter said, Silver and gold I Acts iv. 10.

Matt. x. 8. have not; but that which I have I give thee: in the name
of Jesus Christ the Nazarene, walk. And he took him by 7
the right hand, and raised him; and immediately his feet
and his ankle bones received strength.
Isa. xxxv. 6. And leaping up he stood, and began to walk, and entered 8
the temple with them, walking, and leaping, and praising God.
And all the people saw him walking and praising God; and 9, 10
they recognised him as the man who had sat for alms at
the Beautiful Gate of the temple; and they were filled with
Psa. cxviii. 23. wonder and amazement at that which had happened to him.
And as he held Peter and John, all the people ran to- 11
Acts v. 12. gether to them in the cloister which is called Solomon's,
greatly wondering.
And when Peter saw it, he answered the people, Ye men 12
of Israel, why marvel ye at this? or why look ye so earnestly
Matt. x. 1. on us, as if by our own power or godliness we had made
this man walk? The God of Abraham and of Isaac and of 13
Jacob, the God of our fathers, hath glorified His servant (*a*)
Matt. xxvii. 17. Jesus; whom ye delivered up, and disowned in the presence
of Pilate, when he had decided to let him go. But ye 14
disowned the Holy and Righteous One, and asked that
a murderer should be granted to you; and ye killed the 15
Prince of Life; but God raised him from the dead; whereof
we are witnesses. And, by faith in his name, his name 16
made strong this man, whom ye see and know; yea, the faith
which is through Jesus gave him this perfect soundness in
the presence of you all.
Luke xxiii. 34. And now, brethren, I know that ye did it in ignorance, as 17
did also your rulers. But God thus fulfilled those things which 18
he had declared beforehand by the mouth of all the prophets,
Acts ii. 38. that His Anointed (*b*) should suffer. Repent ye therefore, 19
Isa. liii. 6. and turn back, that your sins may be blotted out, that so times
of refreshing may come from the presence of the Lord, and 20
that He may send Christ Jesus, who was fore-appointed for
you; whom heaven must receive until the times of resti- 21
Luke i. 70. tution of all things; whereof God spoke by the mouth of
Deut. xviii. 15. His holy prophets since the world began. Now, Moses said, 22
'The Lord God will raise up a prophet to you from your
brethren, as He raised up me; him ye shall hear in all

(*a*) *Or* child. (*b*) *Or* Christ.

23 things whatsoever he shall say to you; and every soul who
will not hear that prophet, shall be destroyed from among
24 the people.' Yea, and all the prophets from Samuel and Deut. xviii. 18.
those who follow after, as many as spoke, foretold these
25 days. Ye are the children of the prophets, and of the Gen. xxii. 18. Gen. xii. 3. Rom. ix. 4.
covenant which God made with your fathers, saying to
Abraham, 'And in thy seed shall all the kindreds of the
26 earth be blessed.' To you first, God, having raised up
His servant (*a*), sent him to bless you by turning away each
of you from his iniquities.
4 1 And as they spoke to the people, the priests and the
captain of the temple and the Sadducees, came upon them, Matt. xxii. 23.
2 being vexed that they taught the people and preached
3 through Jesus the resurrection from the dead. And they
laid hands on them and put them into ward until the next
day, for it was then eventide.
4 Howbeit, many of those who heard the word believed; Acts xxviii. 24.
and the number of the men was about five thousand.
5 And on the morrow there were gathered together in Jeru-
6 salem their rulers, and the elders and the scribes, and Annas
the High Priest, and Caiaphas and John and Alexander, and John xviii. 13.
7 as many as were of the kindred of the High Priest. And
when they had set Peter and John in the midst, they asked,
By what power, or in what name, did ye this?
8 Then Peter, filled with the Holy Spirit, said to them, Acts vii. 55.
9 Ye rulers of the people, and elders, if we are examined
this day concerning a good deed done to an impotent man,
10 by what means he was made whole; be it known to you all
and to all the people of Israel, that in the name of Jesus
Christ the Nazarene, whom ye crucified, whom God raised
from the dead, even in his name doth this man stand here
11 before you whole. This is the stone which was set at naught Psa. cxviii. 22. Isa. xxviii. 16.
by you builders, which has become the head of the corner.
12 Nor is there salvation in any other; for there is no other name
under heaven given among men, whereby we must be saved.
13 Now, when they saw the boldness of Peter and John, and
perceived that they were unlettered and ordinary men (*b*), Matt. xi. 25.

(*a*) *Or* child.
(*b*) *i.e.* men without any recognised office or qualification.

John vii. 15. they marvelled; and they recognised them as having been
with Jesus. And beholding the man who had been cured 14
Acts xix. 36. standing with them, they could say nothing against it.

But when they had commanded them to go aside out of 15
the council, they conferred among themselves, saying, What 16
can we do to these men? for that indeed a notable sign
hath been wrought through them is manifest to all who dwell
in Jerusalem; and we cannot deny it. But that it may 17
spread no further among the people, let us threaten them,
Acts v. 40. that henceforth they speak to no one in this name.

And they called them, and commanded them not to speak 18
or teach at all in the name of Jesus. But Peter and John 19
answered and said to them, Whether it is right in the sight
of God to hearken to you more than to God, judge ye. For we 20
Acts xxii. 15. cannot but speak the things which we saw and heard.

So when they had further threatened them, they let them 21
go, finding no means of punishing them, because of the
people; for all men glorified God for that which had been
done. For the man on whom this miracle of healing was 22
wrought was more than forty years old.

Acts ii. 44. And Peter and John being let go, went to their own 23
company, and reported all that the high priests and elders
had said to them.

But those who heard lifted up their voices to God with 24
one accord, and said, Lord, Thou art He who made the
heavens and the earth, and the sea, and all that is in them;
Psa. ii. 1. who by the Holy Spirit, through the mouth of our father 25
thy servant David, said,

'Why did the heathen (*a*) rage, and the peoples imagine
vain things?
The kings of the earth stood up, 26
And the rulers were gathered together,
Against the Lord, and against His Anointed.'

Luke xxiii. 8. For, of a truth, against Thy holy servant Jesus whom 27
Thou didst anoint, both Herod and Pontius Pilate, with the
Gentiles and the people of Israel, were gathered together
in this city, to do whatsoever Thy hand and counsel had 28
determined before to be done. And now, Lord, regard their 29

(*a*) *Or* Gentiles.

threatenings; and grant to Thy servants, that with all bold- Eph. vi. 19.
30 ness they may speak Thy word, while Thou stretchest forth
Thy hand to heal; and that signs and wonders may be
wrought through the name of Thy holy servant(*a*) Jesus.
31 And when they had prayed, the place in which they were Acts ii. 2.
assembled was shaken; and they were all filled with the
Holy Spirit, and spoke the word of God with boldness.

32 AND the multitude of those who believed were of one
heart and of one soul: and none of them said that aught of
the things which he possessed was his own; but they had all
33 things in common. And with great power the apostles gave Acts i. 8.
testimony concerning the resurrection of the Lord Jesus; and
34 great grace was upon them all. Nor was there among them
any one who was in want; for, as many as were possessors of
lands or houses sold them, and brought the prices of what
35 was sold, and laid them down at the apostles' feet; and dis- Acts ii. 45.
tribution was made to each person according as he had need.
36 And Joseph, who by the apostles was also called Barnabas,
(which is, being interpreted, Son of Consolation,) a Levite,
37 and of Cyprus by birth, having land, sold it, and brought the
money, and laid it at the apostles' feet.
5 1 But a certain man named Ananias, with Sapphira his
2 wife, sold a possession, and kept back part of the price—
the wife also being aware of it; and he brought a certain Acts iv. 34.
part, and laid it at the apostles' feet.
3 But Peter said, Ananias, how is it that Satan filled thy Luke xxii. 3.
heart to lie to the Holy Spirit and to keep back part of
4 the price of the land? While it remained, was it not thine
own? and after it was sold, was it not in thine own power?
why didst thou conceive this thing in thy heart? thou hast
not lied unto men, but unto God.
5 And Ananias hearing these words fell down and expired; Acts v. 10.
6 and great fear came on all those who heard of it. And
the young men arose, wrapped him round, and carried him
out and buried him. John xix. 40.
7 And it was about the space of three hours after, when his
8 wife, not knowing what had been done, came in. And Peter
said to her, Tell me whether ye sold the land for so much?

(*a*) *Or* child.

And she said, Yea, for so much.
But Peter said to her, How was it that ye agreed to try 9
Acts v. 2. the Spirit of the Lord? behold, the feet of those who buried
thy husband are at the door, and they will carry thee out.
Acts v. 5. Then she immediately fell down at his feet, and expired; 10
and the young men came in, and found her dead, and carried
Acts ii. 43. her forth, and buried her by her husband. And great fear came 11
upon all the church, and upon as many as heard these things.
And by the hands of the apostles many signs and wonders 12
were wrought among the people. And they were all with
John xii. 42. one accord in Solomon's Cloister. But of the rest no one 13
durst join himself to them; yet the people magnified them.
And believers were the more added to the Lord, multitudes 14
of both men and women; insomuch that they brought forth 15
the sick even into the streets, and laid them on couches and
beds, that at the least the shadow of Peter as he passed
by might fall on some one of them. There came also the 16
Mark xvi. 17. multitude from the towns round about Jerusalem, bringing
sick folk, and those who were vexed with unclean spirits;
and these were every one cured.

¶ THEN the High Priest rose up, and all who were with 17
Acts iv. 1. him, (it was the sect of the Sadducees;) and they were filled
with indignation, and laid their hands on the apostles, and 18
put them into the public ward.
But an angel of the LORD by night opened the prison 19
Ex. xxiv. 3. doors, and brought them out, and said, Go, stand and speak 20
in the temple to the people all the words of this life. And 21
when they heard, they entered the temple early in the
morning, and taught.
Now, the High Priest came, and those who were with him,
Acts xii. 5. and called the council together, and all the senate of the
children of Israel, and sent to the prison to have the apostles
brought. But when the officers went, they did not find them 22
in the prison; and they returned and reported, saying, We 23
found the prison shut with all safety, and the keepers standing
at the doors; but when we had opened, we found no
one within!
Acts iv. 1. Now, when the captain of the temple and the high priests 24
heard these things, they were greatly perplexed about them,

25 as to what would come of this. Then one went and told
them, Behold, the men whom ye put into prison are stand-
ing in the temple, and teaching the people.
26 Then the captain went with the officers and brought
them, without violence, for they feared the people lest they Matt. xxi. 26.
27 should be stoned. And when they had brought them and
set them before the council, the High Priest asked them,
28 saying, We strictly charged you that ye should not teach in Acts iv. 18.
this name; and, behold, ye have filled Jerusalem with your
doctrine, and intend to bring this man's blood upon us.
29 Then Peter and the other apostles answered and said, We
30 must obey God rather than men. The God of our fathers
31 raised Jesus, whom ye hanged on a tree and slew. Him Gal. iii. 13.
God exalted with His right hand to be a Prince and a Phi. ii. 9.
Saviour, to give repentance to Israel, and forgiveness of sins.
32 And we are witnesses of these things; and so is the Holy
Spirit, whom God hath given to those who obey Him.
33 When they heard that, they were cut to the heart, and Acts vii. 54.
wished to slay them.
34 Then stood there up one in the council, a Pharisee, named
Gamaliel, a doctor of the Law held in reputation among all
the people; he commanded that the men be put outside a
35 little while; and said to the council, Ye men of Israel, con-
cerning these men, take heed to yourselves what ye intend
36 to do. For, before these days, Theudas rose up, giving
himself out to be somebody; and to him a number of men,
about four hundred, joined themselves; he was slain; and
all, as many as obeyed him, were dispersed and brought
37 to naught. After him, Judas of Galilee rose up, in the Luke xiii. 1.
days of the enrolling, and drew away some of the people
after him; he also perished; and all, even as many as obeyed
38 him, were scattered abroad. And now I say to you, Refrain
from these men, and let them alone; for if this counsel or
39 this work is of men, it will come to naught; but if it is of Pro. xxi. 30.
God, ye will not be able to overthrow them; lest haply ye be
found even to be fighting against God.
40 And they agreed with him; and when they had called the
apostles and beaten them, they commanded that they should
41 not speak in the name of Jesus, and let them go. And they
departed from the presence of the council, rejoicing that Matt. v. 12.

they were counted worthy to suffer dishonour for the Name.
And they ceased not, in the temple and at home, daily to 42
teach and to preach Jesus as the Christ.

6

AND in those days, when the number of the disciples was 1
Acts iv. 35. increasing, the Grecian Jews, because their widows were being
overlooked in the daily ministration, began to murmur against
the Hebrews.
Then the twelve called the multitude of the disciples to 2
them, and said, It is not fitting that we should leave the
word of GOD, and minister at tables. But, brethren, look 3
ye out from among you seven men of good report, full of
the Spirit and of wisdom, whom we will appoint over this
1 Tim. iv. 15. business; but we will continue to give ourselves to prayer 4
and to the ministry of the word.
And the saying pleased the whole company; and they 5
chose Stephen, a man full of faith and of the Holy Spirit;
and Philip, and Prochorus, and Nicanor, and Timon, and Par-
menas, and Nicolas of Antioch, a convert of the Jews; and 6
1 Tim. iv. 14. they set them before the apostles, who prayed and laid their
hands on them.
And the word of GOD spread; and the number of the 7
disciples increased greatly in Jerusalem; and a great com-
Psa. cxxxii. 9. pany of the priests were obedient to the faith.

AND Stephen, full of grace and power, did great wonders 8
and signs among the people. Then there arose certain of the 9
synagogue which is called the synagogue of the Libertines,
and of the Cyrenians and Alexandrians, and of those of Cilicia
and of Asia, disputing with Stephen. And they were not 10
able to resist his wisdom and the Spirit by which he spoke.
1 Kings xxi. 10. Then they suborned men, who said, We have heard him 11
speak blasphemous words against Moses and against GOD.
And they stirred up the people, and the elders and scribes, 12
and came upon him and seized him, and brought him to the
council; and they set up false witnesses, who said, This man 13
Acts xxv. 8. ceaseth not to utter words against the Holy Place and the
Law; for we have heard him say that this Jesus the Naza- 14
Dan. ix. 26. rene will destroy this Place, and change the customs which
Moses delivered to us.

15 And all those who sat in the council, looking steadfastly
on Stephen, saw his face as it were the face of an angel.
7 1 THEN the High Priest said, Are these things so?
2 And Stephen said, Brethren and fathers, hearken: The
GOD of Glory appeared to our father Abraham, when he
3 was in Mesopotamia, before he dwelt in Haran, and said Gen. xii. 1.
to him, Go forth from thy country and thy kindred, and
4 go into the land which I will show thee. Then he went
forth from the land of the Chaldæans, and dwelt in Haran;
and thence, when his father was dead, GOD removed him
5 into this land, wherein ye now dwell. And He gave him no Gen. xiii. 15.
inheritance in it, no, not so much as to set his foot on; yet
He promised that He would give it for a possession to him
and to his seed after him, when as yet he had no son.
6 And GOD spoke on this wise, His seed shall sojourn in Gen. xv. 13.
a foreign land; and men shall enslave and oppress them
7 four hundred years. But the nation to whom they shall
be in bondage I will judge, said GOD; and afterwards they
shall come forth; and they shall serve me in this place.
8 And GOD gave him the covenant of circumcision; and so Gen. xvii. 10.
he begat Isaac, and circumcised him on the eighth day; and
Isaac begat Jacob, and Jacob begat the twelve patriarchs.
9 And the patriarchs, moved with jealousy, sold Joseph into Gen. xxxvii. 28.
10 Egypt; but GOD was with him and delivered him out of all Gen. xxxix. 1.
his afflictions, and gave him favour and wisdom in the sight
of Pharaoh king of Egypt, who made him governor over
Egypt and all his household.
11 But there came a famine over all Egypt and Canaan, Gen. xli. 54.
and great tribulation; and our fathers found no sustenance.
12 But when Jacob heard that there was corn (*a*) in Egypt, he Gen. xlii. 1.
13 sent out our fathers the first time. And at the second time
Joseph discovered himself to his brethren; and Joseph's
14 kindred were made known to Pharaoh. Then Joseph sent
and called for Jacob his father, and all his kindred, three Gen. xlvi. 27.
15 score and fifteen souls. And Jacob went down into Egypt;
16 and he and our fathers died, and were carried over into
Shechem, and laid in the sepulchre which Abraham bought
for a sum of money from the sons of Hamor in Shechem.
17 But, as the time of the promise which GOD had granted to Ex. i. 7.

(*a*) *Or* wheat.

Abraham drew nigh, the people grew and multiplied in Egypt,
till there arose over Egypt another king, who knew not 18
Joseph. The same dealt craftily with our kindred, and ill- 19
treated our fathers, to cause their babes to be cast out that
Ex. ii. 2. they might not live. At this time Moses was born, and was 20
exceedingly beautiful (*a*); and he was nourished in his father's
house three months; and when he was cast out, Pharaoh's 21
daughter took him up, and nourished him for her own son.
And Moses was instructed in all the wisdom of the 22
Egyptians, and was mighty in his words and deeds. And 23
when he was nearly forty years old, it came into his heart to
Ex. ii. 11. visit his brethren the children of Israel. And seeing one of 24
them suffer wrong, he defended him who was oppressed, and
avenged him, and smote the Egyptian. Now he thought that 25
his brethren understood that by his hand God was deliver-
Ex. ii. 13. ing them; but they understood not. And the next day he 26
showed himself to them as they strove, and would have recon-
ciled them, saying, Sirs, ye are brethren; why do ye wrong
one to the other? But he who was doing his neighbour wrong 27
thrust him away, saying, Who made thee a ruler and a judge
over us? Wouldst thou kill me as thou killedst the Egyptian 28
yesterday? And Moses fled at that saying, and became a 29
sojourner in the land of Midian, where he begat two sons.
Ex. iii. 2. And when forty years had been fulfilled, there appeared to 30
him in the wilderness of Mount Sinai an angel in a flame of
fire in a bush. When Moses saw it, he wondered at the sight; 31
and as he drew near to observe it, there came an utterance
Ex. iii. 6. of the Lord, I am the God of thy fathers, the God of Abraham, 32
and of Isaac, and of Jacob. Then Moses trembled, and durst
Ex. iii. 5. not look. And the Lord said to him, Loose thy shoes from 33
thy feet; for, the place whereon thou standest is holy ground.
I have surely seen the affliction of My people who are in 34
Egypt, and I have heard their groaning, and have come down
to deliver them. And now come, I am sending thee into Egypt.
Ex. ii. 14. This Moses whom they rejected, saying, 'Who made thee 35
a ruler and a judge?' God sent to be both a ruler and a de-
liverer with the hand of the angel who appeared to him in the
bush. He brought them out, after he had wrought wonders 36

(*a*) *Lit.* Divinely fair; *Gr.* Fair unto God.

and signs in the land of Egypt, and in the Red Sea, and in
the wilderness forty years.
37 This is the Moses who said to the children of Israel, 'God will raise up a prophet to you from your brethren, as He Deut. xviii. 15.
38 raised up me.' This is he who was in the congregation in Ex. xix. 3.
the wilderness with the angel who spoke to him on Mount
Sinai, and with our fathers; who received the living oracles
39 to give to you; whom our fathers would not obey, but thrust
40 aside, in their hearts turning back unto Egypt; saying to
Aaron, Make us gods to go before us; for as to this Moses, Ex. xxxii. 1.
who brought us out of the land of Egypt, we know not what
41 has become of him. And they made a calf in those days, and
offered sacrifice to the idol, and made merry over the works
42 of their own hands. Then God turned, and gave them up to Amos v. 25.
worship the host of the heavens;

As it is written in the book of the Prophets:

'House of Israel, was it to Me ye offered victims and sacrifices
Forty years in the wilderness?
43 Nay, but ye took up the tabernacle of Moloch,
And the star of the god Rompha (*a*),
The figures which ye made to worship them;
And I will carry you away beyond Babylon.'

44 Our fathers had the tabernacle of the testimony in the Ex. xxv. 40.
wilderness, as He appointed who told Moses to make it
45 according to the figure which he had seen. This also our Josh. iii. 14.
fathers inherited and brought in with Joshua when they en-
tered upon the possession of the Gentiles whom God drove
out before the face of our fathers, until the days of David, 2 Sam. vii. 2.
46 who found favour before God, and desired to provide a Psa. cxxxii. v.
47 tabernacle for the race of Jacob. But Solomon built Him
48 a house. Howbeit the Highest dwelleth not in buildings
made by hands; as saith the prophet,

49 'Heaven is My throne, Isa. lxvi. 1.
And the earth is My footstool;
What manner of house will ye build Me? saith the Lord;
Or what is the place of My rest?
50 Did not My hand make all these things?'

(*a*) Some MSS. have 'Rephan'; others, 'Remphan.'

Ex. xxxii. 9. Stiffnecked and uncircumcised in heart and ears, ye do 51
always resist the Holy Spirit; as your fathers did, so do ye.
2 Ch. xxxvi. 16. Which of the prophets did not your fathers persecute? and 52
they slew those who showed before of the coming of the
Righteous One; of whom ye became but now the betrayers
Deut. xxxiii. 2. Gal. iii. 19. and murderers—ye who received the Law by the ministra- 53
tions of angels, yet kept it not!
Acts v. 33. When they heard these things, they were cut to the heart, 54
and gnashed on him with their teeth. But he, being full of 55
the Holy Spirit, looked up stedfastly into heaven, and saw
the glory of God, and Jesus standing at the right hand of
Eze. i. 1. God; and he said, Behold, I see the heavens opened, and the 56
Son of Man standing at the right hand of God.
Then they cried with a loud voice, and stopped their ears, 57
and rushed upon him with one accord, and cast him out 58
of the city, and stoned him; and the witnesses laid down
Acts viii. 1. their clothes at the feet of a young man called Saul. And 59
they stoned Stephen, as he called upon *the Lord*, and said,
Lord Jesus, receive my spirit.
Matt. v. 44. And he knelt down, and cried with a loud voice, Lord, lay 60
not this sin to their charge. And when he had said this, he 8
fell asleep. And Saul was consenting to his death. 1
And on that day there arose a great persecution against
the church which was in Jerusalem; and all, except the
apostles, were scattered abroad throughout the regions of
Judæa and Samaria.
And devout men carried Stephen to his burial, and made 2
Acts xxvi. 10. great lamentation over him. As for Saul, he made havoc of 3
the church, entering every house; and dragging forth men and
women he committed them to prison. Those therefore who 4
were scattered abroad went everywhere preaching the word.

Acts vi. 5. THEN Philip went down to the city of Samaria, and pro- 5
John iv. 41. claimed to them the Christ. And the multitudes with one 6
accord gave heed to those things which were spoken by Philip,
both hearing him and seeing the signs which he wrought. For 7
Mark xvi. 17. unclean spirits, crying with a loud voice, came out of many
who were possessed by them; and many who were palsied or
lame, were cured. And there was great joy in that city. 8
Acts xiii. 6. But a certain man, named Simon, had beforetime in 9

the city used sorcery, and had amazed the Samaritan nation,
10 giving out that he himself was some great one; and to him 2 Cor. xi. 19.
they all gave heed, from the least to the greatest, saying,
11 This man is that power of God which is called Great. And
they paid regard to him, because for a long time he had
12 amazed them with his sorceries. But when they believed Gal. iii. 1.
Philip, as he preached the glad tidings concerning the king-
dom of God and the name of Jesus Christ, they were baptized,
13 both men and women. Then Simon himself also believed; Acts viii. 37.
and having been baptized, he continued with Philip, and was
amazed, beholding the signs and mighty works which were
being done.
14 Now when the apostles in Jerusalem heard that the Luke ix. 54.
Samaritans had received the word of God, they sent to
15 them Peter and John, who went down and prayed for them
16 that they might receive the Holy Spirit. For as yet he
had not fallen upon any of them; they had only been baptized Acts ii. 38.
17 into the name of the Lord Jesus. Then the apostles laid
their hands on them, and they received the Holy Spirit.
18 And when Simon saw that through the laying on of the Acts vi. 6.
apostles' hands the Spirit was given, he offered them money,
19 saying, Give me also this authority, that on whomsoever I
lay my hands, he may receive the Holy Spirit.
20 But Peter said to him, Thy silver perish with thee, because 2 Kings v. 16.
21 thou thoughtest to acquire by money the gift of God. Thou
hast neither part nor lot in this matter; for thy heart is not
22 right in the sight of God. Repent therefore of this thy wicked- Dan. iv. 27.
ness, and make supplication to the Lord, if perhaps the thought
23 of thy heart may be forgiven thee. For I perceive that thou
art in the gall of bitterness, and in the bond of iniquity.
24 Then Simon answered and said, Pray ye the Lord for me, Ex. viii. 8.
that none of those things which ye have spoken come upon me.
25 So when they had testified and had spoken the word of
the Lord, they returned to Jerusalem; and they preached
the gospel to many villages of the Samaritans.

26 AND an angel of the Lord spoke to Philip, saying, Jos. xv. 47.
Arise, and go towards the south to the road which goeth
down from Jerusalem to Gaza; (this road is through the
27 desert). And he arose and went.

And, behold, a man of Ethiopia, who was a eunuch of
great authority under Candace queen of the Ethiopians, and
had the charge of all her treasure, had been to Jerusalem
Deut. vi. 7. to worship, and was returning. And, sitting in his chariot, 28
Isa. lxv. 24. he was reading Isaiah the prophet.
Hos. vi. 3. Then the Spirit said to Philip, Go near, and join thyself to 29
this chariot. And Philip running up to the eunuch, and 30
hearing him reading Isaiah the prophet, said, Understandest
thou what thou readest? And he said, How can I, unless 31
some one should guide me? And he besought Philip that
Isa. liii. 7. he would come up and sit with him. The passage of Scripture 32
which he was reading was this:

'He was led as a sheep to the slaughter;
And as a lamb is dumb before his shearer,
So he openeth not his mouth;
In his humiliation his judgment was taken away; 33
Who shall declare his generation?
For his life is taken away from the earth.'

And the eunuch answered Philip and said, I pray thee, 34
of whom speaketh the prophet this, of himself or of some
Luke xxiv. 27. other? Then Philip opened his mouth, and began at the 35
same scripture, and preached to him Jesus.
And as they went along the road, they came to a certain 36
water; and the eunuch said, See, here is water; what doth
hinder my being baptized? (*a*) And he commanded that the 38
chariot should stand still; and they two went down to the
water, both Philip and the eunuch; and Philip baptized him.
1 Kings xviii. 12. And when they came up out of the water, the Spirit of the 39
Lord caught away Philip; and the eunuch—for he went on
his way rejoicing—saw him no more. But Philip was found 40
at Azotus, and passing through he preached the gospel in all
the cities, until he came to Cæsarea.

9

Gal. i. 13. BUT Saul, still breathing out threatening and slaughter 1
against the disciples of the Lord, went to the High Priest, and 2

(*a*) Only in one Greek MS., and in a few ancient versions, is given verse 37, which reads, 'And Philip said, If thou believest with all thy heart, thou mayest; and he answered and said, I believe Jesus Christ to be the Son of God.'

asked of him letters to the synagogues in Damascus, so that if
he found any of the Way, whether men or women, he might Acts v. 39.
bring them bound to Jerusalem.
3 But, as he journeyed, and was drawing near to Damascus, 1 Cor. xv. 8.
suddenly there shone round about him a light from the
4 heavens; and he fell to the earth, and heard a voice saying
5 to him, Saul, Saul, why persecutest thou me? He said, Who Matt. xxv. 40.
art thou, Lord? And the Lord said, I am Jesus whom thou Acts xxiv. 14.
6 art persecuting; (*a*) but arise and go into the city, and it
shall be told thee what thou must do.
7 And the men who journeyed with him stood speechless, hear-
8 ing the voice, but seeing no one. And Saul arose from the Dan. x. 7.
earth; and when his eyes were opened he saw nothing; and
they led him by the hand, and took him into Damascus.
9 And for three days he was without sight, and neither ate
nor drank.
10 Now, there was in Damascus a certain disciple named
Ananias; and the Lord said to him in a vision, Ananias! Acts xxii. 12.
11 And he said, Behold, I am here, Lord. And the Lord said
to him, Arise, and go to the street which is called Straight,
and inquire in the house of Judas for one named Saul, of
12 Tarsus; for behold, he prayeth, and hath seen a man named
Ananias coming in, and putting his hands on him, that he
may receive sight.
13 Then Ananias answered, Lord, I have heard from many of
this man, how much evil he did to thy saints in Jerusalem; 1 Cor. i. 2.
14 and here he hath authority from the high priests to bind Acts ix. 21.
all who call on thy name.
15 But the Lord said to him, Go thy way; for he is to me a
chosen vessel, to hold up my name before nations and kings Acts xvi. 9.
16 and the children of Israel; for I will show him what great
things he must suffer for my name's sake. Acts xx. 23. 2 Cor. xi. 23.
17 And Ananias went his way, and entered the house; and
putting his hands on him said, Brother Saul, the Lord, even
Jesus, who appeared to thee in the way by which thou camest,

(*a*) The following words are inserted here in one or two ancient versions, but are not found here in any Greek MS. :—(Verse 5), 'It is hard for thee to kick against the pricks. (6) And he, trembling and astonished, said, Lord, what wilt thou have me to do? And the Lord said to him.' (See Acts xxvi. 14.)

hath sent me, that thou mayest receive sight, and be filled
with the Holy Spirit.
And immediately there fell from his eyes as it were scales; 18
and he received sight, and arose, and was baptized. And 19
when he had taken food, he was strengthened.
Acts xxvi. 20. Now, he was certain days with the disciples who were
in Damascus. And straightway he preached Jesus in the 20
synagogues, that he is the Son of God. But all who heard 21
him were amazed, and said, Is not this he who in Jerusalem
destroyed those who called on this name, and who came hither
that he might take such persons to the high priests in bonds?
Psa. lxxxiv. 7. But Saul increased the more in strength, and confounded the 22
Jews who dwelt in Damascus, proving that this is the Christ.
And when many days had passed the Jews took counsel to 23
2 Cor. xi. 26–33. kill Saul; but their plot was made known to him. And they 24
watched the gates both day and night to kill him. But his 25
Jos. ii. 15. disciples took him by night, and let him down through the
wall, lowering him in a basket.
Gal. i. 17. AND when he had come to Jerusalem, he essayed to join 26
himself to the disciples; and they were all afraid of him, not
Acts iv. 36. believing that he was a disciple. But Barnabas took him, 27
and brought him to the apostles, and declared to them how
on his way he had seen the Lord, and had talked with him;
and how in Damascus he had spoken boldly in the name
of Jesus.
And Saul was with them in Jerusalem, coming in and 28
going out, speaking boldly in the name of the Lord. And 29
he talked and disputed with the Grecian Jews; but they
took measures to kill him. When the brethren knew this, 30
they took him down to Cæsarea, and sent him off to Tarsus.
Psa. xciv. 13. So the church (*a*) had peace throughout all Judæa and 31
Galilee and Samaria, being built up; and, walking in the
Zec. viii. 20. fear of the Lord and in the comfort of the Holy Spirit,
was multiplied (*a*).

NOW, when Peter was traversing all parts, he went 32
down also to the saints who dwelt in Lydda. And there 33
he found a certain man named Æneas, who had kept his
bed eight years; for he was paralysed. And Peter said to 34

(*a*) Some authorities have, 'churches . . . were multiplied.'

him, Æneas, Jesus Christ healeth thee; arise, and make thy Acts iv. 10.
35 own bed. And he arose immediately. And all who dwelt
in Lydda and the Sharon saw him, and turned to the Lord.
36 Now, there was in Joppa a certain disciple named Tabitha,
(which by interpretation is Dorcas (*a*)); this woman was full 1 Tim. ii. 10.
37 of good works and alms-deeds which she did. And in those
days she fell sick, and died; and they washed her and laid
38 her in an upper chamber. And as Lydda was nigh to
Joppa, the disciples, when they heard that Peter was there,
sent to him two men, beseeching him, Delay not to come
to us.
39 And Peter arose and went with them. And when he had
come, they brought him into the upper chamber; and all the
widows stood by him weeping, and showing the coats and
garments which Dorcas had made while she was with them. Ecc. ix. 10.
40 But Peter, putting all the company forth, and kneeling down,
prayed; and turning to the body he said, Tabitha, arise. Mark v. 41.
And she opened her eyes; and when she saw Peter, she sat
41 up. And he gave her his hand, and raised her; and when he 1 Kings xvii. 23.
had called the saints and widows, he presented her alive.
42 And it became known throughout all Joppa; and many John xii. 11.
43 believed on the Lord. And Peter tarried many days in
Joppa with one Simon, a tanner.

10 1 NOW, in Cæsarea a certain man named Cornelius, a
2 centurion of the band named the Italian, a pious man, Ecc. vii. 18.
and one who feared God, with all his house, and gave much
3 alms to the people, and prayed to God continually, saw
clearly in a vision, about the ninth hour of the day, an Acts iii. 1.
angel of God coming in to him, and saying to him, Corne-
4 lius. And Cornelius, looking at him, was afraid, and said,
What is it, Lord? And he said to him, Thy prayers and Acts x. 2.
5 thine alms have come up as a memorial before God. And
now send men to Joppa, and fetch one Simon, who is also
6 called Peter; he lodgeth with one Simon a tanner, whose
house is by the sea side. Acts ix. 43.
7 And when the angel who had spoken to him had departed,
Cornelius called two of the household servants, with a pious

(*a*) *Or* Gazelle.

soldier of those who attended upon him; and when he had 8
told them all these things, he sent them to Joppa.

On the morrow, as they went on their journey, and drew 9
Acts xi. 5. near the city, Peter went on to the housetop to pray, at
about the sixth hour; and he became hungry, and would 10
have eaten; but while they made ready, he fell into a
Acts vii. 56. trance. And he saw the heavens opened, and a certain 11
vessel descending, like a great sheet, let down by four
corners to the earth; and in it were all manner of four- 12
footed creatures, and creeping things of the earth, and
birds of the air. And there came a voice to him, Arise, 13
Lev. xi. 2. Peter; kill, and eat. But Peter said, Not so, Lord; for I 14
never ate any thing that is common and unclean. And 15
the voice spoke to him the second time, What God
cleansed, call not thou common. This was done thrice; 16
and straightway the vessel was received up into the
heavens.

Now, while Peter was perplexed within himself as to 17
what might be the meaning of the vision which he had
Acts ix. 43. seen, lo, the men sent by Cornelius had made inquiry for
Simon's house, and stood at the gate; and they called, and 18
began to ask whether Simon, who was also called Peter, was
lodging there.

And as Peter was meditating on the vision, the Spirit 19
said, Behold, two men seek thee. But arise, and go down, 20
and depart with them, nothing doubting; for I have sent
them.

Acts x. 5. So Peter went down to the men and said, Behold, I am 21
he whom ye seek; what is the matter on which ye have
come?

Acts xxii. 12. And they said, Cornelius a centurion, a righteous man, 22
and one who fears God, and is of good report among all
the nation of the Jews, was instructed by a holy angel to
send for thee to his house, and to hear words from thee.

Then he called the men in, and lodged them. And on the 23
morrow he arose and went away with them; and certain
brethren from Joppa accompanied him. And on the next 24
day, he entered Cæsarea. And Cornelius was expect-
ing them and had called together his kinsmen and near
friends.

25 And as Peter was coming in, Cornelius met him and fell
down at his feet and worshipped him.
26 But Peter lifted him up, saying, Rise; I myself also am Rev. xix. 10.
a man.
27 And as he talked with him, he went in, and found many
28 who had come together. And he said to them, Ye know John iv. 9.
that it is an unlawful thing for a man who is a Jew to keep
company with, or come near to, one of another nation; yet
God hath showed me that I should not call any man common
29 or unclean. Therefore I came to you without gainsaying, as
soon as I was sent for; I ask, then, For what reason did ye
send for me?
30 And Cornelius said, Four days ago, unto this hour, I was in Acts iii. 1.
my house, making the prayer of the ninth hour; and, behold,
31 a man in bright apparel stood before me, and said, 'Cornelius, Matt. xxviii. 3.
thy prayer has been heard, and thine alms are had in re-
32 membrance in the sight of God. Send therefore to Joppa,
and call hither Simon, who is also called Peter; he lodgeth
33 in the house of one Simon a tanner by the sea side.' Im- Deut. v. 27.
mediately therefore I sent to thee; and thou didst well
in coming. Now therefore we are all here present before
God, to hear all things which are commanded thee by the
Lord.
34 Then Peter opened his mouth and said, Of a truth I Deut. x. 17.
35 perceive that God is no respecter of persons; but in every Job xxxiv. 19.
nation he who feareth Him, and worketh righteousness, is
36 accepted by Him. The message which He sent to the chil-
dren of Israel, preaching good tidings of peace through Jesus Luke iv. 18.
37 Christ, (he is Lord of all), even that word, as ye yourselves
know, was published throughout all Judæa, beginning with
Galilee—after the baptism which John preached—concerning
38 Jesus of Nazareth: how God anointed him with the Holy Spirit
and with power, and how he went about doing good, and heal- Matt. xii. 15.
ing all who were oppressed by the devil; for God was with
39 him. And we are witnesses of all things which, both in the
country of the Jews and in Jerusalem, he did; whom also they
40 slew, hanging him on a tree. Him God raised on the third Matt. xxviii. 6.
41 day; and showed him openly, not to all the people, but to
witnesses chosen before by God, even to us, who ate and
42 drank with him after he had risen from the dead. And he

Matt. xxviii. 19. commanded us to preach to the people, and to testify that
this is he who was appointed by God to be the Judge of living
Luke xxiv. 27. and dead. To him all the prophets give witness that, through 43
his name, whosoever believeth on him shall receive forgive-
ness of sins.
While Peter spoke these words, the Holy Spirit fell on 44
all those who heard the word. And they of the Circum- 45
cision who believed, as many as came with Peter, were
Acts iv. 31. astonished, because on the Gentiles also was poured forth
the gift of the Holy Spirit. For they heard them speaking 46
in tongues, and magnifying God.
Acts viii. 12. Then Peter answered, Can any one forbid the water, that 47
these, who have received the Holy Spirit as well as we, should
not be baptized? And he commanded them to be baptized 48
in the name of Jesus Christ. Then they begged him to tarry
there some days.

11

And the apostles and brethren who were in Judæa heard 1
Gal. ii. 13. that the Gentiles also had received the word of God.
But when Peter had gone up to Jerusalem, those who 2
were of the Circumcision contended with him, saying, Thou 3
wentest in to uncircumcised men, and didst eat with
them.
But Peter rehearsed to them the matter in order from the 4
Acts x. 9. beginning, saying, I was in the city of Joppa praying; and 5
in a trance I saw a vision, a certain vessel descending, like
a great sheet let down from the heavens by four corners; and
it came even to me; and having fastened my eyes upon this 6
and observed, I saw the four-footed creatures of the earth,
and the wild beasts, and the creeping things, and the birds
of the air. And I also heard a voice saying to me, Arise, 7
Peter; kill, and eat. But I said, Not so, Lord; for, what 8
is common or unclean never entered my mouth. But 9
the voice answered again from the heavens, What God
cleansed, call not thou common. This was done thrice; 10
and all was drawn back into the heavens. And, behold, 11
there were three men already at the house in which we
were, having been sent from Cæsarea to me. And the 12
Spirit bade me go with them, nothing doubting. And
these six brethren accompanied me, and we entered the
man's house; and he told us how he had seen the angel 13

standing in his house, and saying, Send to Joppa, and fetch
14 Simon, who is also called Peter; he will tell thee words
15 whereby thou and all thy house shall be saved. And as I Acts ii. 4.
began to speak, the Holy Spirit fell on them, as on us at the
16 beginning. And I remembered the word of the Lord, how
he had said, John indeed baptized with water, but ye shall be
17 baptized with the Holy Spirit. If, then, GOD gave them,
when they believed on the Lord Jesus Christ, the same Isa. xliv. 3.
gift as he did to us, who was I that I could withstand
GOD?

18 When they heard these things, they held their peace; and
glorified GOD, saying, Then to the Gentiles also GOD hath
granted repentance unto life.

19 NOW, those who were scattered abroad through the tribu- Acts viii. 1.
lation which arose about Stephen, had travelled as far as
Phœnicia, and Cyprus, and Antioch, speaking the word to
20 none except the Jews. And some of them were men of
Cyprus and Cyrene, who, when they had come to Antioch,
spoke also to the Greeks, preaching the gospel of the Lord
21 Jesus. And the hand of the Lord was with them; and a
great number who believed turned to the Lord.
22 Then tidings of these things came to the ears of the Acts ix. 27.
church which was in Jerusalem; and they sent forth
23 Barnabas as far as to Antioch. When he had come, and Acts xiii. 43.
had seen the grace of GOD, he was glad, and exhorted them
all that with stedfastness of heart they would cleave to the
24 Lord. For Barnabas was a good man, and was full of the
Holy Spirit and of faith. And a great company was added
to the Lord.
25, 26 And Barnabas went forth to Tarsus to seek Saul; and
having found him, he brought him to Antioch. And for a
whole year, they assembled themselves with the church, and
taught a great number. And it was in Antioch that the
disciples were first called Christians.
27 AND in these days prophets went from Jerusalem unto Acts xiii. 1.
28 Antioch. And one of them named Agabus stood up, and
through the Spirit signified that there would be great dearth
throughout all the world; and this came to pass in the days Acts xxi. 10.
29 of Claudius. Then the disciples determined to send, each

according to his ability, relief to the brethren who dwelt
Acts xii. 25. in Judæa; which also they did, sending it to the elders by 30
the hands of Barnabas and Saul.

12

NOW about that time Herod the king stretched forth his 1
hands to afflict certain of the church. And he killed with 2
Matt. iv. 21. the sword James the brother of John. And when he saw 3
that it pleased the Jews, he proceeded to take Peter also.
(Then were the days of unleavened bread.) And when 4
Herod had apprehended him, he put him into prison, and
committed the keeping of him to four guards of soldiers,
four in each guard; intending to bring him forth to the
people after the Passover. Peter therefore was kept in 5
prison; but prayer to GOD was made fervently by the church
concerning him.

Now when Herod was about to bring him forth, Peter 6
was sleeping that night between two soldiers, being bound
with two chains; and guards before the door were keeping
Acts v. 19. the prison. And, lo, an angel of the LORD stood there, and 7
a light shone in the cell; and he smote Peter on the side,
Acts xvi. 26. and raised him up, saying, Arise quickly. And the chains
fell from his hands. And the angel said to him, Gird thyself, 8
and bind on thy sandals. And he did so. And the angel
said to him, Cast thy garment about thee, and follow me.
And Peter went out and followed; and knew not that what 9
was being done by means of the angel was a reality, but
thought he saw a vision. When they were past the first and 10
the second ward, they came to the iron gate leading into the
city, and it opened to them of its own accord; and they
went out, and passed on through one street; and forthwith
the angel left him.

2 Ch. xvi. 9. And when Peter had come to himself, he said, Now I 11
know of a surety, that the Lord hath sent His angel, and
hath delivered me out of the hand of Herod and from all
that was expected by the people of the Jews. And when 12
he had considered, he went to the house of Mary, the
Acts xii. 5. mother of John who was also called Mark; where many
were gathered together praying. And when he knocked 13
at the door of the porch, a damsel named Rhoda went to
listen. And recognising Peter's voice, she opened not the 14

door for gladness, but ran in and told that Peter was standing
15 before the porch. But they said to her, Thou art mad. But
she confidently affirmed that it was even so. Then said they,
16 It is his angel. But Peter continued knocking; and when
they had opened, they saw him, and were astonished.
17 But he beckoned to them with his hand to keep silence,
and declared to them how the Lord had brought him out of
prison. And he said, Go tell these things to James, and Acts ix. 27.
to the brethren. And he departed and went to another
place.
18 As soon as it was day, there was no small stir among
19 the soldiers as to what had become of Peter. And when
Herod had sought for him and had found him not, he
examined the guards, and commanded that they should be
put to death.
AND Herod went down from Judæa to Cæsarea, and there
20 abode. Now he was highly displeased with the men of Tyre
and Sidon; but they came with one accord to him, and,
having made Blastus the king's chamberlain their friend,
asked for peace; because their country was nourished by the
21 king's country. And on a set day Herod, arrayed himself Eze. xxvii. 19.
in royal apparel, and sat upon the throne, and began to
22 harangue them. And the populace kept shouting, The
23 voice of a god, and not of a man. And immediately, Jude 16.
because he gave not GOD the glory, an angel of the Lord
smote him, and he was eaten by worms, and died.
24 But the word of the Lord spread and abounded. Col. i. 6.
25 AND Barnabas and Saul returned from Jerusalem, when
they had fulfilled their ministry, and took with them John,
who was also called Mark.

13 1 NOW, there were in the church in Antioch certain
prophets and teachers: Barnabas, Simeon who was called
Niger, Lucius the Cyrenian, Manaen, foster-brother of Herod
2 the tetrarch, and Saul. While they were ministering to the Gal. i. 15.
Lord, and fasting, the Holy Spirit said, Separate unto me
Barnabas and Saul for the work whereunto I have called
3 them. And when they had fasted and prayed, and had laid
their hands on them, they sent them away.
4 So they, being sent forth by the Holy Spirit, departed

to Seleucia, and sailed thence to Cyprus. And when they 5
were in Salamis, they declared the word of God in the
synagogues of the Jews; and they had also John as their
attendant.

And when they had gone through the whole island unto 6
Paphos, they found a certain sorcerer, a false prophet, a
Jew, whose name was Barjesus. He was with the pro- 7
consul, Sergius Paulus, a discerning man, who called for
Barnabas and Saul, and desired to hear the word of God.
2 Tim. iii. 8. But Elymas the sorcerer (for so is his name by interpreta- 8
tion) withstood them, seeking to turn away the proconsul
from the faith.

Then Saul, (who is also Paul), filled with the Holy Spirit, 9
looked stedfastly at him, and said, Full of all subtlety and 10
all mischief (*a*), son of the devil, enemy of all righteous-
ness, wilt thou not cease perverting the right ways of
the Lord? And now, behold, the hand of the Lord is 11
upon thee, and thou shalt be blind, not seeing the sun for
a season. And immediately there fell on him a mist and
a darkness; and he went about seeking some to lead him
by the hand. Then the proconsul, when he saw what had 12
come to pass, believed, being astonished at the teaching of
the Lord.
Acts xv. 38. Now Paul and his company sailed from Paphos, and came 13
to Perga in Pamphylia; but John withdrew from them and
returned to Jerusalem.

BUT they, passing on from Perga, came to Antioch of 14
Pisidia, and went into the synagogue on the Sabbath day,
Acts xiii. 27. and sat down. And after the reading of the Law and the 15
Prophets, the rulers of the synagogue sent to them, saying,
Brethren, if ye have any word of exhortation for the people,
say on.

Then Paul stood up, and beckoning with the hand said, 16
Isa. i. 2. Ex. xii. 37. Men of Israel, and ye who fear God, hearken. The God of 17
this people Israel chose our fathers, and exalted the people
when they were sojourners in the land of Egypt, and with a
Deut. i. 31. high arm He brought them out of it. And for about forty 18

(*a*) *Or* villainy.

19 years He bore patiently with them in the wilderness. And
when He had overthrown seven nations in the land of
Canaan, He divided their land by lot to the people, in
20 about four hundred and fifty years. And afterwards He
gave them judges until the time of Samuel the prophet.
21 And afterwards they asked for a king; and GOD gave
them Saul the son of Kish, a man of the tribe of Benjamin,
22 for the space of forty years. And when He had removed 1 Sam. xiii. 14.
him, He raised up unto them David to be their king; to Psa. lxxxix. 20.
whom also He testified, saying, 'I have found David the
son of Jesse, a man according to My own heart, who will
do all My will.'
23 Of this man's seed GOD, according to promise, brought Psa. cxxxii. 11.
24 unto Israel a Saviour, even Jesus; John, before Jesus came,
having preached to all the people of Israel a baptism of
25 repentance. And as John was completing his course, he
said, What think ye that I am? I am not he; but, behold,
there cometh one after me whose shoes I am not worthy
to loose.
26 Brethren, children of the stock of Abraham, and who- Matt. x. 6.
ever among you fear GOD, to us is the word of this
27 salvation sent. For, those who dwell in Jerusalem, and
their rulers, because they knew him not, nor yet the words
of the prophets which are read every Sabbath, have in
28 condemning him fulfilled those words. And though they
found in him no cause for death, yet they asked Pilate
29 that he should be slain. And when they had fulfilled Luke xxiv. 20.
all that had been written of him, they took him down
30 from the tree, and laid him in a tomb. But GOD raised
31 him from the dead; and he appeared during many days to
those who had come up with him from Galilee to Jerusalem,
32 who are now his witnesses to the people. And we declare to
you, of the promise which was made to the fathers, the
33 glad tidings that GOD hath completely fulfilled it to our Psa. ii. 7.
children, in that He raised Jesus; as also it is written
in the second Psalm, 'Thou art my Son, this day I have
34 begotten thee.' And concerning His raising him from the Isa. lv. 3.
dead, no more to return to corruption, GOD spoke thus, 'I will
35 give you the mercies assured to David.' Wherefore, He said Psa. xvi. 10.
also in another psalm, 'Thou wilt not suffer Thy Holy One to 1 Kings ii. 10.

see corruption.' For David, after he had served his own 36
generation by the will of God, fell asleep, and was gathered
to his fathers, and saw corruption; but he whom God raised, 37
saw no corruption.

Be it known to you therefore, brethren, that through him 38
Isa. liii. 11. is proclaimed to you the forgiveness of sins; and from all 39
things from which, under the law of Moses, ye could not
be justified, in him every one who believeth is justified.
Beware therefore, lest that come which is spoken in the 40
prophets,

Hab. i. 5. 'Behold, ye despisers, and wonder, and perish; 41
For I am working a work in your days,
A work which ye will in no wise believe,
Though a man declare it to you.'

And as they went out, the people besought that these words 42
might be spoken to them on the next Sabbath. But when 43
the congregation broke up, many of the Jews and of their
Acts xiv. 22. devout converts followed Paul and Barnabas; who speaking
to them, persuaded them to continue in the grace of God.
And the next Sabbath almost the whole city came together 44
to hear the word of God. But when the Jews saw the multi- 45
tudes, they were filled with envy; and they contradicted the
things spoken by Paul, and blasphemed.

Luke xxiv. 47. Then Paul and Barnabas spoke out boldly, and said, It 46
was necessary that the word of God should first be spoken
to you; seeing that ye thrust it from you, and judge your-
selves unworthy of the everlasting life, lo, we turn to the
Isa. xlix. 6. Gentiles. For thus hath the Lord commanded us, 47
Isa. xi. 10. 'I have set thee for a light to the Gentiles,
That thou shouldest be for salvation
Unto the end of the earth.'

And the Gentiles heard and were glad, and glorified the 48
word of the Lord; and as many as were appointed unto
eternal life believed.

And the word of the Lord was published throughout all 49
the region. But the Jews stirred up the devout women 50
2 Tim. iii. 11. of rank and the chief men of the city, and raised a persecu-
tion against Paul and Barnabas, and expelled them from their
borders. But they shook off the dust of their feet against 51
them, and came to Iconium.

52 And the disciples were filled with joy, and with the Holy Matt. v. 12.
Spirit.

14 1 AND in Iconium they went together into the synagogue
of the Jews, and so spoke that a great number, both of Jews
2 and of Greeks, believed. But the Jews who believed not
stirred up the Gentiles, and made their minds evil-affected
3 against the brethren. Therefore they remained for some Mark xvi. 20.
time speaking boldly in the Lord, who gave testimony to
the word of His grace by granting that signs and wonders
should be done by their hands.
4 But the multitude of the city was divided; and part Acts xxviii. 24.
5 held with the Jews, and part with the apostles. And when
there was an uprising of the Gentiles and Jews, with their
6 rulers, to use them shamefully and to stone them, they
having knowledge of it, fled to Lystra and Derbe, cities of Matt. x. 23.
7 Lycaonia, and to the region round about; and they were there
preaching the Gospel.
8 And in Lystra there was sitting a certain man, impotent
in his feet, a cripple from his mother's womb, having
9 never walked; this man hearkened to the words of Paul,
who stedfastly beholding him, and perceiving that he had Matt. ix. 28.
10 faith to be made whole, said with a loud voice, Stand up-
right on thy feet. And he leaped and began to walk.
11 And when the multitudes saw what Paul had done, they
lifted up their voices, saying in the speech of Lycaonia,
The gods have come down to us in the likeness of men! Acts xxviii. 6.
12 And they called Barnabas, Jupiter (*a*); and Paul, Mer-
cury (*b*), because he was the chief speaker.
13 And the priest of the Jupiter (*a*) which was before the
city brought oxen and garlands unto the gates, and would
14 have held a sacrifice with the multitudes. But when the Dan. ii. 46.
apostles, Barnabas and Paul, heard of it, they rent their
15 clothes, and ran forth among the crowd, crying out, and
saying, Sirs, why do ye these things? We also are men
of like nature with yourselves, and preach to you that
ye may turn from these vanities unto the living GOD, 1 Sam. xii. 21.
who made the heavens and the earth and the sea, and all

(*a*) *Gr.* Zeus. (*b*) *Gr.* Hermes.

Acts xvii. 30. things which are therein; who, though in times past He 16
suffered all the nations (*a*) to walk in their own ways, yet 17
left not Himself without witness, in that He did good, and
Job v. 10. gave you rains from the heavens, and fruitful seasons,
filling your hearts with food and gladness.
And with these sayings they with difficulty restrained the 18
crowds from sacrificing to them.
But there came thither certain Jews from Antioch and 19
1 Cor. xi. 25. Iconium, who persuaded the multitudes; and, having stoned
Paul, dragged him out of the city, thinking that he was
dead. But, when the disciples came round about him, he 20
arose and went into the city.
And the next day he departed with Barnabas to Derbe.
And when they had preached the gospel to that city, and had 21
made many disciples, they returned to Lystra, and to Iconium,
and to Antioch, confirming the souls of the disciples and en- 22
couraging them to continue in the faith, saying that we must,
Rom. viii. 17. through many tribulations, enter the kingdom of God.
And when they had appointed for them elders in every 23
church, and had prayed with fasting, they commended them
to the Lord on whom they had believed.
And after they had passed throughout Pisidia, they came 24
to Pamphylia. And when they had spoken the word in 25
Acts xiii. 1. Perga, they went down to Attalia; and thence sailed to 26
Antioch, whence they had been commended to the grace of
God for the work which they had now completed.
And when they had come, and had gathered the church 27
Acts xv. 4. together, they rehearsed all that God working with them
had done, and how he had opened the door of faith to the
Gentiles. And they abode no little time with the disciples. 28

And certain men who had come down from Judæa were 1 15
Gal. ii. 12. teaching the brethren, Unless ye be circumcised according
to the custom of Moses, ye cannot be saved. But when 2
a dissension had arisen, and Paul and Barnabas had no
Gal. ii. 1. small disputation with them, they determined that Paul and
Barnabas, and certain others of them, should go up to Jeru-
salem unto the apostles and elders, about that question. So, 3

(*a*) *Or* the Gentiles.

being brought on their way by the church, they passed through Acts xxi. 19.
both Phœnicia and Samaria, declaring the conversion of the
Gentiles; and they caused great joy to all the brethren.
4 And when Paul and Barnabas had arrived in Jerusalem, they
were received by the church and the apostles and the elders, and
rehearsed all things which God working with them had done.
5 But certain believers who were of the sect of the Pharisees Acts xv. 1.
rose up, saying that it was needful to circumcise the Gentiles,
6 and to command them to keep the Law of Moses. And the Matt. xviii. 20.
apostles and elders came together to consider that matter.
7 And when there had been much disputing, Peter stood
up and said to them, Brethren, ye know that in early days
God made choice among you, that by my mouth the Gentiles
8 should hear the word of the gospel, and believe. And God, Acts i. 24.
who knoweth the heart, testified on their behalf, giving
9 the Holy Spirit even as to us; and made no difference
10 between us and them, cleansing their hearts by faith. Now,
therefore, why prove ye God, by putting upon the neck of the
disciples a yoke, which neither our fathers nor we could bear?
11 But we believe that we are to be saved, even as they, through Rom. iii. 24.
the grace of the Lord Jesus.
12 And all the multitude kept silence, and hearkened to
Barnabas and Paul, as they declared what signs and wonders
God had wrought by them among the Gentiles. Acts xiv. 27.
13 And when they ceased speaking, James answered saying,
14 Brethren, hearken unto me: Symeon (*a*) hath declared how Luke ii. 32.
God first visited the Gentiles, to take out of them a people for
15 His name. And with this agree the words of the prophets;
as it is written,

16 'After these things I will return Amos ix. 11.
And will rebuild the tabernacle of David which has fallen,
And the ruins thereof I will build up;
And I will set it up,
17 That the residue of men may seek after the Lord,
Even all the Gentiles upon whom My name hath been called,
Saith the LORD, making these things known Num. xxiii. 19.
18 From the beginning of the world. Luke i. 70.

(*a*) Probably Peter's original name. So in 2 Peter i. 1.

1 Thess. i. 9. Wherefore my judgment is, that we trouble not those who 19
from among the Gentiles are turning to God; but that we 20
Ex. xx. 4. write to them, that they abstain from pollutions of idols,
1 Cor. vi. 9. and from fornication, and from anything strangled, and from
blood. For Moses from by-gone generations hath in every 21
city those who preach him, being read in the synagogues
every Sabbath day.

Then it seemed good to the apostles and elders, with the 22
Acts i. 23. whole church, to choose men from among themselves and to
send them to Antioch with Paul and Barnabas, namely, Judas
called Barsabas, and Silas, leading men among the brethren;
and by their hands to write:— 23

'The apostles and the brethren who are elders send
greeting to the brethren in Antioch, and Syria, and
Cilicia, who are of the Gentiles:

Forasmuch as we have heard, that certain persons from 24
Gal. v. 12. our company, to whom we gave no command, have troubled
you with words, unsettling your minds, it seemed good to 25
us, being assembled with one accord, to send chosen men
Acts xiii. 50. to you, with our beloved Barnabas and Paul, who have 26
hazarded their lives for the name of our Lord Jesus Christ.
Therefore we send Judas and Silas, who also will tell you 27
the same things by word of mouth. For it seemed good to 28
the Holy Spirit, and to us, to lay upon you no greater
burden than these necessary things, that ye abstain from 29
foods offered to idols, and from blood, and from things
James i. 27. strangled, and from fornication; if ye keep yourselves from
these things, ye will do well. Fare ye well.'

So when they were dismissed, they went down to 30
Antioch; and when they had gathered the multitude to-
gether, they delivered the letter, and the multitude, 31
having read it, rejoiced at the consolation. And Judas 32
and Silas, being themselves also prophets, comforted the
brethren with many words, and strengthened them. And 33
Acts xiv. 22. after they had spent some time there, they were dismissed
in peace from the brethren unto those who had sent them (*a*).
But Paul and Barnabas, with many others also, continued in 35
Antioch, teaching and preaching the word of the Lord.

(*a*) Ver. 34, 'It seemed good, however, to Silas to abide there,' is not in the best MSS.

36 AND after certain days, Paul said to Barnabas, Let us
turn back and visit the brethren in every city in which we
declared the word of the Lord, and see how they do.
37 And Barnabas wished to take with them John, who was
38 called Mark. But Paul thought it not good to take him
with them, seeing that he had departed from them from
39 Pamphylia, and had not gone with them to the work. And Acts xiii. 13.
there arose a sharp contention, so that they parted one from
the other, Barnabas taking Mark and sailing to Cyprus.
40 But Paul chose Silas, and departed, being commended by
41 the brethren to the grace of the Lord. And he went through
Syria and Cilicia, confirming the churches.

16 1 AND he went also to Derbe and to Lystra; and a certain Acts xiv. 6.
disciple was there, named Timothy, the son of a believing Acts xix. 22.
2 Jewess, but of a Greek father; and he was well reported of by
3 the brethren in Lystra and Iconium. Paul wished Timothy
to go forth with him; and took and circumcised him because
of the Jews who were in those quarters; for they all knew 1 Cor. ix. 20.
that his father was a Greek.
4 And as they went through the cities, they delivered to
them for their observance the ordinances which had been
5 appointed by the apostles and elders in Jerusalem. So the
churches were strengthened in the faith, and increased in
number daily.
6 Now they went throughout the region of Phrygia and Galatia, Gal. i. 2.
having been forbidden by the Holy Spirit to speak the word in
7 Asia; and after they had gone in the direction of Mysia, they
essayed to go into Bithynia; but the Spirit of Jesus suffered
8 them not. So, passing Mysia, they went down to Troas. 2 Cor. ii. 12.

9 AND a vision appeared to Paul in the night; there stood Acts x. 30.
a man of Macedonia, and besought him, saying, Come over
10 into Macedonia, and help us. And when he had seen the
vision, immediately we endeavoured to go into Macedonia,
being assured that GOD had called us to preach the gospel
11 to them. And, sailing from Troas, we went with a straight
12 course to Samothrace, and the next day to Neapolis; and
thence to Philippi (for this is the first place in the district), Phil. i. 1.
a city of Macedonia, a colony. And we abode in that city
some days.

And on the Sabbath day we went beyond the gate, 13
Acts xxi 5. alongside the river, where we understood there was a place
of prayer; and we sat down, and talked to the women
who had met together. And a certain woman named 14
Lydia, a seller of purple, of the city of Thyatira, who wor-
shipped GOD, heard us; and the Lord opened her heart,
so that she attended to the things which were spoken by
Paul. And when she and her household had been baptized, 15
she besought us, saying, If ye have judged me to be faithful
Heb. xiii. 2. to the Lord, come into my house, and abide there. And
she constrained us.

But as we were going to the place of prayer, there met 16
us a certain damsel who had a spirit of divination and
brought her masters much gain by soothsaying. And, 17
following Paul and us, she cried, saying, These men who
declare to you the way of salvation are servants of GOD
Most High. This she did many days. But Paul, being 18
Mark i. 25. grieved, turned and said to the spirit, I command thee in
the name of Jesus Christ to come out of her. And it came
out the same hour.

And when her masters saw that the hope of their gains 19
had gone, they caught Paul and Silas, and dragged them into
the market-place to the rulers. And having brought them to 20
the magistrates, they said, These men, being Jews, exceed-
Acts xvii. 6. ingly trouble our city, and teach customs which it is not 21
lawful for us, who are Romans, to receive or to observe.

And the multitude also rose with them against the apostles; 22
and the magistrates rent their clothes off them, and gave
orders to beat them. And when they had laid many stripes 23
2 Cor. vi. 5. upon them, they cast them into prison, charging the jailor
to keep them safely; and he, having received such a charge, 24
thrust them into the inner prison, and made their feet fast
in the stocks.

Psa. xxxiv. 1. And at midnight Paul and Silas prayed, and sang hymns 25
to GOD; and the prisoners were listening to them. But 26
suddenly there came a great earthquake, so that the founda-
tions of the prison were shaken; and immediately all the
Isa. xlii. 7. doors flew open, and every one's bands were loosed. And the 27
jailor awaking out of his sleep, and seeing the prison doors
open, drew his sword and was about to kill himself, thinking

28 that the prisoners had escaped. But Paul cried with a
loud voice, saying, Do thyself no harm; for we are all here. Pro. xxiv. 11.
29 Then the jailor called for lights, and sprang in, and, tremb-
30 ling for fear, fell down before Paul and Silas; and bringing
them out, he said, Sirs, what must I do to be saved? Acts ii. 37.
31 And they said, Believe on the Lord Jesus, and thou wilt
32 be saved, with thy household. And they spoke the word of
33 GOD to him, and to all who were in his house. And he took
them the same hour of the night, and washed their stripes;
34 and straightway he and all his were baptized. And when he
had brought them up into the house, he set food before them, Luke v. 29.
and rejoiced, believing in GOD with all his household.
35 And when it was day, the magistrates sent their sergeants,
36 saying, Let those men go. And the jailor reported to Paul
these words, The magistrates have sent to let you go; now
37 therefore depart, and go in peace. But Paul said to them,
Having beaten us publicly, though uncondemned—us who are Acts xxii. 25.
Romans—they have cast us into prison; and do they now
thrust us out privately? nay, verily; but let them come them- Matt. x. 16.
38 selves and fetch us out. So the sergeants reported these
words to the magistrates. And when they heard that the
39 men were Romans, they were afraid, and went and besought
them, and took them out, and requested them to depart from
40 the city. And they went out of the prison, and entered the
house of Lydia; and having seen the brethren, they exhorted Acts xvi. 14.
them, and departed.

17 1 NOW when Paul and Silas had passed through Amphipolis
and Apollonia, they came to Thessalonica, where there was
2 a synagogue of the Jews; and Paul, as his custom was, went
in to them, and on three Sabbaths reasoned with them from Acts ix. 20.
3 the Scriptures, expounding and showing that the Christ must
needs have suffered and have risen from the dead; and that
4 'this Jesus, whom I declare to you, is the Christ.' And some
of them were persuaded, and consorted with Paul and Silas; Acts xxviii. 24.
and of the devout Greeks a great multitude, and of the chief
women not a few.
5 But the Jews, being moved with envy, took unto them
certain base fellows of the market-place, and, gathering a
crowd, and setting all the city in an uproar, they assailed the

house of Jason, and sought to bring out Paul and Silas to
the populace; but finding them not, they dragged Jason and 6
Luke xxiii. 5. certain brethren to the rulers of the city, crying out, These
men who have turned the world upside down have come
hither also, and Jason hath received them; and all these act 7
contrary to the decrees of Cæsar, saying that there is another
king, one Jesus.
Matt. ii. 3. And the multitude and the rulers of the city, when they 8
heard these things, were troubled; and when they had taken 9
security from Jason, and from the rest, they let them go.
And the brethren immediately sent away Paul and Silas 10
by night to Berœa; and when they had arrived, they went
into the synagogue of the Jews. These were more noble than 11
those in Thessalonica, in that they received the word with all
Psa. cxix. 99. readiness of mind, searching the Scriptures daily, whether
those things were so. Wherefore many of them believed; also 12
of women of rank, who were Greeks, and of men, not a few.
But when the Jews of Thessalonica knew that the word of 13
Luke xii. 51. God had been declared by Paul in Berœa, they went thither
also, stirring up and troubling the multitudes. Then the 14
brethren immediately sent away Paul as far as to the sea;
while both Silas and Timothy remained there. And those 15
who conducted Paul brought him as far as Athens; and
Acts xviii. 5. having received a command for Silas and Timothy to come
to him with all speed, they departed.

NOW while Paul waited for them in Athens, his spirit 16
was stirred in him, when he saw the city wholly given to
idolatry. Therefore he reasoned in the synagogue with 17
the Jews and with the devout persons, and in the market
daily with those who chanced to be there.
Col. ii. 8. But certain of the Epicurean and Stoic philosophers 18
also encountered him. And some said, What would this
babbler say? But others, He seemeth to be a setter
forth of strange gods — because he preached Jesus and
the Resurrection. And they took him, and brought him 19
to the Areopagus, saying, May we know what this new
doctrine is, whereof thou speakest? For thou bringest 20
certain strange things to our ears; we would know therefore
what these things mean. (Now all the Athenians and the 21

strangers sojourning there spent their leisure in nothing else,
than either telling or hearing the last new thing.)
22 Then Paul stood up in the midst of the Areopagus, and
said, Ye men of Athens, I perceive that in every respect ye
23 are unusually religious. For, as I passed by, and observed
the objects of your worship, I found an altar with this
inscription, 'To THE UNKNOWN GOD.' Therefore, what ye Jer. l. 38.
24 in ignorance worship, I set forth to you. GOD who made
the world and all things therein, seeing that He is LORD
of heaven and earth, dwelleth not in sanctuaries made by 1 Cor. vi. 16.
25 hands; neither is He ministered to by men's hands, as if Acts vii. 48
He needed any thing, seeing that to all He is Himself the
26 giver of life, and breath, and all things. And He made out
of one every nation of men to dwell on every face of the
earth, and determined the appointed times, and the bounds
27 of their habitation; that they should seek GOD, if haply they
might feel after Him and find Him; though He is not far
28 from each of us. For in Him we live, and move, and have
our being; as certain also of your own poets have said,
29 'For we also are His offspring.' Wherefore, being the off- Acts xiv. 17
spring of GOD, we ought not to imagine that the Deity is
like unto gold, or silver, or stone, graven by man's art and
30 device. The times of this ignorance GOD therefore over-
looked; but now He declareth to men that they should all
31 everywhere repent; because He hath appointed a day in
which He will judge the world in righteousness by a man Psa. xix. 9. Psa. xcvi. 13.
whom He appointed; whereof He gave assurance to all men, Psa. xviii. 20.
by raising him from the dead.
32 And when they heard of the resurrection of the dead, some
mocked; and others said, We will hear thee yet again on Acts xxvi. 8.
33, 34 this matter. So Paul departed from among them. Howbeit
there clave to him, and believed, certain men. among whom
was Dionysius the Areopagite; also a woman named Damaris
—and others with them.

18 1 AFTER these things Paul departed from Athens, and went
2 to Corinth. And he found a certain Jew named Aquila, of
Pontus by race, who had lately come from Italy with his
wife Priscilla, because Claudius had commanded all Jews to Rom. xvi. 3.
3 depart from Rome. And Paul went to them, and because he

was one of the same craft, abode with them, and they
Acts xx. 34. wrought; for by their craft they were tent-makers. And 4
he reasoned in the synagogue every Sabbath, and sought to
persuade both Jews and Greeks.
Now when Silas and Timothy had come from Macedonia, 5
Paul was wholly occupied with the word, testifying to the
Jews that Jesus was the Christ. And when they set 6
Neh. v. 13. themselves against him, and blasphemed, he shook out his
raiment, and said to them, Your blood be upon your own
heads; I am clear of it; henceforth I go to the Gentiles.
And he departed thence, and entered the house of a certain 7
man named Titius Justus, one who worshipped God; and his
1 Cor. i. 14. house adjoined the synagogue. And Crispus, the chief ruler 8
of the synagogue, with all his household, believed in the
Lord; and many of the Corinthians hearing, believed and
were baptized.
But the Lord spoke to Paul in the night by a vision, Be 9
Matt. xxviii. 20. not afraid, but speak, and hold not thy peace; for I am with 10
thee, and no one shall lay hands on thee to hurt thee; for
I have a great company in this city. And Paul continued 11
there a year and six months, teaching the word of God
among them.
And when Gallio was the proconsul of Achaia, the Jews 12
with one accord rose up against Paul, and brought him to
James ii. 6. the judgment-seat, saying, This fellow persuadeth men to 13
worship God contrary to the Law.
But when Paul was about to open his mouth, Gallio said 14
to the Jews, If it were a matter of wrong or a wicked deed,
Rom. xiii. 3. O ye Jews, it would be reasonable that I should bear with
you; but if these are questions of words and names, and 15
of your law, look ye to them; I will be no judge of these
matters. And he drove them from the judgment-seat. Then 16, 17
1 Cor. i. 1. they all took Sosthenes, the chief ruler of the synagogue, and
beat him before the judgment-seat. And Gallio cared for
none of those things.
But Paul abode there yet many days, and then took 18
leave of the brethren, and sailed thence with Priscilla and
Rom. xvi. 1. Aquila to Syria; having shorn his head in Cenchreæ, for he
had a vow. So they arrived at Ephesus, and there he left 19
them; but he himself entered the synagogue and reasoned

20 with the Jews. And though they begged him to tarry
21 longer, he consented not; but bade them farewell, saying, I
will return to you, if God will. So he sailed from Ephesus;
22 and, landing at Cæsarea, he went up (*a*) and saluted the Cor. iv. 19.
church; and afterwards he went down to Antioch.

23 NOW, after spending some time there, he departed and
went through the country of Galatia and Phrygia in order, Gal. i. 2.
strengthening all the disciples.
24 And a certain Jew named Apollos, born in Alexandria, an 1 Cor. i. 12.
eloquent man, and mighty in the Scriptures, went down to
25 Ephesus. This man had been instructed (*b*) in the way of Luke i. 4.
the Lord, and being fervent in spirit, spoke and taught dili- Rom. xii. 11.
gently the things concerning Jesus, though he knew only
26 the baptism of John. And he began to speak boldly in the
synagogue. But when Priscilla and Aquila heard him, they
took him to them, and expounded to him the way of God more Heb. vi. 1.
27 precisely. And when he was disposed to pass into Achaia,
the brethren wrote, exhorting the disciples to receive him;
and, when he had come, he greatly helped those who through 1 Cor. iii. 6.
28 grace had believed; for he vehemently refuted the Jews, and
that publicly, proving by the Scriptures that Jesus was the John v. 39.
Christ.

19 1 AND while Apollos was in Corinth, Paul, having passed
through the inland parts, went to Ephesus and found certain
2 disciples; and he said to them, Did ye receive the Holy
Spirit when ye believed? But they said to him, We did not Acts viii. 16.
3 so much as hear whether there was a Holy Spirit. And
he said, Into what then were ye baptized? And they said,
4 Into John's baptism. Then Paul said, John baptized with a
baptism of repentance, saying to the people that they should
believe on him who would come after him, that is, on Jesus. John i. 15.
5 When they heard this, they were baptized into the name of
6 the Lord Jesus. And when Paul had laid hands on them, Acts ii. 4.
the Holy Spirit came upon them; and they spoke in

(*a*) *i.e.* to Jerusalem. In v. 21 a few MSS. add (after 'saying'), 'I must by all means keep in Jerusalem the feast which is coming, but.'
(*b*) *Or* early taught.

tongues, and prophesied. And in all, the men were about 7
twelve.

And he went into the synagogue, and spoke boldly for the 8
Acts xviii. 19. space of three months, reasoning and persuading concerning
the kingdom of GOD. But when some were hardened and dis- 9
obedient, and spoke evil of the Way before the multitude, he
departed from them, and separated the disciples, reason-
ing daily in the school of Tyrannus. And this continued 10
during two years; so that all those who dwelt in Asia, both
Jews and Greeks, heard the word of the Lord. And GOD 11
Mark xvi. 20. wrought special mighty works by the hand of Paul; so that 12
from his body handkerchiefs or aprons were taken to the
sick, and the diseases departed from them, and the evil
spirits went out.

Mark ix. 38. But certain of the itinerant Jews, exorcists, took upon 13
themselves to invoke the name of the Lord Jesus over those
who had evil spirits, saying, I adjure you by Jesus whom Paul
preacheth. And one Sceva, a Jew, and a high priest, had 14
seven sons, who did this. But the evil spirit answered and 15
said to them, Jesus I recognise, and Paul I know; but who
are ye? And the man in whom the evil spirit was, leaped 16
Luke viii. 29. on them, and overcame them both *(a)* and prevailed against
them, so that they fled out of that house naked and wounded.

And this became known to all, both Jews and Greeks, who 17
dwelt in Ephesus; and fear fell on them all, and the name of
the Lord Jesus was magnified. And many who believed came, 18
Matt. iii. 6. openly confessing and declaring their deeds. Many of those 19
also who used magical arts brought their books together,
and burnt them before all men; and they reckoned up the
price of them, and found it fifty thousand pieces of silver.
Acts xii. 24. So mightily the word of GOD spread and prevailed. 20

AFTER these things were ended, Paul purposed in spirit, 21
that when he had passed through Macedonia and Achaia
he would go to Jerusalem, saying, After I have been there,
Rom. xvi. 23. I must also see Rome. So he sent into Macedonia Timothy 22
and Erastus, two of those who ministered to him; but he
himself stayed in Asia for a season.

2 Cor. i. 8. And at that time there arose no small stir about the 23

(a) 'Both' is found in all the best MSS.

24 Way. For a certain man named Demetrius, a silversmith,
who made silver shrines of Diana (*a*), brought no small
25 business to the craftsmen; and he called them together,
with the workmen of like occupation, and said, Sirs, ye
26 know that from this business ariseth our wealth. Moreover Rev. xviii. 11.
ye see and hear, that not only in Ephesus, but almost
throughout all Asia, this Paul hath persuaded and turned
away a great number, saying that those which are made by
27 hands are no gods; so that not only is there danger that
this our trade will come into disrepute; but also that the
temple of the great goddess Diana will be reckoned as
nothing; yea, and that she whom all Asia, and, indeed, all Zeph. ii. 11.
the world worshippeth, will be deposed from her magnificence.
28 And when they heard this, they were full of wrath, and cried Jer. l. 38.
29 out, saying, Great Diana of the Ephesians! And the city
was filled with the tumult; and, seizing and carrying with them
Gaius and Aristarchus, men of Macedonia, Paul's companions
30 in travel, they rushed with one accord into the theatre. And
when Paul wished to go in unto the populace, the disciples
31 suffered him not. And certain of the chief officers of Asia (*b*) Acts xxi. 12.
who were his friends, sent to him, entreating him not to
32 adventure himself into the theatre. Some therefore cried
one thing, and some another; for the assembly was confused;
and the greater part knew not wherefore they had
come together.
33 And some of the crowd instructed Alexander, the Jews 1 Tim. i. 20.
pushing him forward. And Alexander, beckoning with his
34 hand, would have made his defence before the populace. But
when they knew that he was a Jew, all for about two hours
cried out with one voice, Great Diana of the Ephesians!
35 And when the town clerk had appeased the crowd, he
said, Men of Ephesus, what man indeed is ignorant that
the city of the Ephesians is Temple-guardian of the great Eph. ii. 12.
36 Diana, and of the image which fell down from heaven (*c*)? Seeing
then that these things cannot be gainsaid, ye ought to be
37 quiet, and to do nothing rash. For ye have brought hither
these men, who are neither robbers of temples nor yet
38 blasphemers of our goddess. Wherefore if Demetrius, and Acts xxv. 8.

(*a*) *Gr.* Artemis. (*b*) *Lit.* Asiarchs. (*c*) *Or* from Jupiter.

the craftsmen who are with him, have a complaint against
any one, the courts are open, and there are proconsuls;
let them accuse one another. But if ye inquire any thing 39
further, it shall be determined in the regular assembly.
For indeed we are in danger of being called in question 40
for this day's uproar, there being no cause for it; and,
2 Cor. i. 8. with regard to it, we shall not be able to give a reason for
this concourse.
And when he had thus spoken, he dismissed the assembly. 41

AND after the uproar had ceased, Paul sent for the dis- 1 20
ciples; and when he had comforted them and had bidden
1 Cor. xvi. 5. them farewell, he departed to go into Macedonia. And 2
when he had gone through those parts, and had comforted
them with much discourse, he went into Greece; and having 3
Acts xxiii. 12. stayed there three months, as the Jews were plotting against
him when he was about to sail for Syria, he resolved to
return through Macedonia. And there accompanied him, 4
Sopater of Berœa, the son of Pyrrhus; and, of the Thessa-
Acts xix. 29. lonians, Aristarchus and Secundus; and Gaius of Derbe, and
Timothy, and Tychicus and Trophimus of Asia. And these 5
going before tarried for us in Troas. But we sailed away 6
from Philippi after the days of unleavened bread, and
in five days came to them at Troas; and there we abode
seven days.
1 Cor. xvi. 2. And on the first day of the week, when we came together to 7
break bread, Paul, being ready to depart on the morrow, dis-
coursed with them; and he continued his discourse until mid-
night. And there were many torches in the upper chamber, 8
where we were gathered together. And there was sitting at 9
the window a certain young man named Eutychus, who was
weighed down by deep sleep; and who, as Paul prolonged
his discourse, was overcome by his sleep, and falling from
the third storey, was taken up dead. But Paul went down, 10
1 Kings xvii. 21. and fell on him, and embracing him said, Be ye not troubled;
for, his life is in him. And when Paul had come up, and 11
had broken the bread and had eaten, and had talked a long
while, even till break of day, he departed. And they brought 12
the lad alive, and were not a little comforted.
And we went in advance to the ship, and sailed for Assos, 13

intending to take in Paul there; for so he had appointed,
14 intending himself to go on foot. And when he met us
15 at Assos, we took him in, and came to Mitylene. And we
sailed thence, and came the following day over against Chios;
and the next day we touched at Samos, and a day afterwards
16 we came to Miletus; for Paul had decided to sail past Ephesus,
that he might not have to spend time in Asia; for he
hastened, that if it were possible for him, he might be in
Jerusalem on the day of Pentecost. Acts xviii. 21.
17 And from Miletus he sent to Ephesus, and called together
18 the elders of the church. And when they had come to him,
he said to them, Ye know, from the first day that I came Acts xix. 10.
19 into Asia, in what manner I was with you all the time, serv-
ing the Lord with all humility of mind, and with tears and
20 trials which befell me by the plottings of the Jews; how I 2 Cor. iv. 8.
kept back nothing which was profitable, but declared it to
you, and taught you, publicly, and from house to house, 2 Tim. iv. 2.
21 testifying, both to Jews and to Greeks, repentance to-
22 wards God, and faith towards our Lord Jesus. And now,
behold, I go bound in spirit to Jerusalem, not knowing the
23 things which will befall me there; except that the Holy
Spirit testifieth to me in every city, saying that bonds and
24 afflictions await me. But I count not my life as in any Acts ix. 16.
measure dear to myself, if only I may finish my course, and
the ministry which I received from the Lord Jesus, to testify 2 Tim. iv. 7.
the gospel of the grace of God.
25 And now, behold, I know that ye all, among whom I
came preaching the kingdom, will see my face no more.
26 Wherefore I take you to record this day, that I am clear Deut. xxx. 19.
27 from the blood of all men. For I did not hesitate to 2 Cor. vii. 2.
28 declare to you the whole counsel of God. Take heed to
yourselves and to all the flock, of which the Holy Spirit
made you overseers, to tend the church of God (*a*) which
29 he purchased with his own blood (*b*). I know that after
my departure grievous wolves will enter among you, not
30 sparing the flock. Also from among yourselves men will
arise, speaking perverse things, to draw away the disciples
31 after them. Therefore watch; and remember that during 2 Tim. iv. 5.

(*a*) *Or* (in some MSS.) the Lord. (*b*) *Or* the blood of his own.

three years I ceased not to warn every one night and day
with tears.
And now I commend you to the Lord, and to the word 32
of His grace, which is able to build you up and to give
John xvii. 17. you the inheritance among all those who are sanctified. I 33
coveted no one's silver, or gold, or apparel. Ye yourselves 34
know that these hands ministered to my necessities, and to
those who were with me. I gave you an example in all 35
Rom. xv. 1. things, that by so labouring ye should support the weak,
remembering the words of the Lord Jesus; for he himself
said, It is more blessed to give than to receive.
And when he had thus spoken, he knelt down, and prayed 36
with them all. And they all wept sore, and fell on Paul's 37
neck and kissed him tenderly, sorrowing most of all for the 38
Acts xx. 25. words which he had spoken, that they would see his face no
more. And they accompanied him to the ship.
And after we had parted from them and had set sail, we 1 21
came with a straight course to Cos, and the day following to
Rhodes, and thence to Patara; and finding a ship sailing 2
over to Phœnicia, we went aboard, and set sail. And when 3
we had sighted Cyprus, leaving it on the left hand, we sailed
to Syria, and landed at Tyre; for there the ship was to unlade
her freight. And having found the disciples, we tarried 4
there seven days; and they, through the Spirit, told Paul
Acts xxi. 12. not to go to Jerusalem.
And when we had completed those days, we departed and 5
went our way, all the brethren, with their wives and chil-
dren, accompanying us, till we were out of the city; then we
Acts xx. 36. knelt down on the shore and prayed. And when we had 6
taken our leave of each other, we went on board; and they
returned home. And we finished our voyage from Tyre and 7
arrived at Ptolemais (*a*), and saluted the brethren, and abode
with them one day.
And on the morrow we departed, and came to Cæsarea; 8
Acts viii. 26. and entering the house of Philip the evangelist, who was one
of the Seven, we abode with him. And this man had four 9
daughters, virgins, who prophesied.
And while we tarried there several days, there came down 10

(*a*) *O.T.* Accho, *i.e.* Acre.

11 from Judæa a certain prophet, named Agabus. And when Acts xi. 28.
he came to us, he took Paul's girdle, and binding his own
feet and hands, said, Thus saith the Holy Spirit, 'So will the
Jews in Jerusalem bind the man who owneth this girdle;
and they will deliver him into the hands of the Gentiles.'
12 And when we heard these things, both we and they of
that place besought Paul not to go up to Jerusalem.
13 Then Paul answered, What mean ye, weeping and breaking
my heart? for I am ready not only to be bound, but also to 2 Tim. iv. 6.
14 die in Jerusalem, for the name of the Lord Jesus. And
when he would not be persuaded, we ceased, and said, The Matt. vi. 10.
will of the Lord be done.
15 And after those days we made ready our baggage, and went
16 up to Jerusalem. Certain also of the disciples came with us
from Cæsarea, and brought with them one Mnason, of Cyprus,
an early disciple, with whom we were to lodge.

17 AND when we had reached Jerusalem, the brethren
18 received us gladly. And the day following, Paul went in
19 with us to James; and all the elders were present. And Gal. i. 19.
when he had saluted them, he declared one by one what things
God had wrought among the Gentiles by his ministry.
20 And when the brethren heard it, they glorified God; and they
said to Paul, Thou seest, brother, among the Jews how many
thousands there are who believe; and they are all zealous for Acts xxii. 3.
21 the Law; and they are informed concerning thee that thou
teachest all the Jews who are among the Gentiles to forsake
Moses, saying that they are not to circumcise their children,
22 neither to walk after our customs. What is to be done then?
23 they will certainly hear that thou art come. Therefore do
this that we say to thee: We have four men who have a
24 vow on them; take them, and purify thyself with them, and
bear their expenses, that they may shave their heads; and
so all will know that those things whereof they were informed
concerning thee, are groundless; but that thou thyself also
25 walkest orderly, keeping the Law. But concerning the
Gentiles who believe, we have written, having decided that
they keep themselves from things offered to idols, and from Acts xv. 20.
blood, and from things strangled, and from fornication.
26 Then Paul, taking the men the next day, and purifying

Num. vi. 13. himself with them, entered the temple, giving notice that the
days of their purification would be kept, until the offering
should be presented for each of them.
And when the seven days were almost completed, the 27
Jews from Asia, having seen him in the temple, stirred
up all the people and laid hands on him, crying out, Men 28
Acts vi. 13. of Israel, help! This is the man, who teacheth all men
everywhere against the People, and the Law, and this place;
and further hath brought Greeks also into the temple, and
hath polluted this holy place. For they had previously seen 29
Acts xx. 4. in the city with him Trophimus the Ephesian, and thought
that Paul had brought him into the temple.
And all the city was excited, and the people ran together; 30
and seizing Paul they dragged him out of the temple; and
forthwith the doors were shut. And as they sought to kill 31
2 Cor. xi. 23. him, tidings came up to the chief captain of the band, that all
Jerusalem was in an uproar. And immediately, taking sol- 32
diers and centurions, he ran down to them; and when they saw
the chief captain and the soldiers, they ceased beating Paul.
Then the chief captain drew near and took him, ordering 33
Acts xxi. 11. him to be bound with two chains; and inquired who he
was and what he had done. And some among the multitude 34
cried one thing, some another; and the chief captain, not
being able, because of the tumult, to know the certainty,
commanded him to be carried into the castle. And when 35
Acts xxiii. 10. Paul came upon the stairs, he had to be carried by the soldiers
on account of the violence of the crowd; for the multitude 36
of the people followed, crying, Away with him!
And as Paul was about to be led into the castle, he said to 37
the chief captain, May I say somewhat to thee? And he said,
Knowest thou Greek? Art thou not then the Egyptian 38
who before these days stirred up to sedition, and led out into
the wilderness, four thousand men who were murderers? (*a*)
But Paul said, I am a Jew, of Tarsus in Cilicia, a citizen 39
Acts ix. 11. of no mean city; I beseech thee, suffer me to speak to the
Acts xxii. 25. people.
And when he had given him leave, Paul stood on the 40
Acts xii. 17. stairs, and beckoned with his hand to the people; and when

(*a*) *Or* assassins.

silence prevailed, he spoke to them in the Hebrew tongue,
saying,
22 1 Brethren and fathers, hear ye my defence which I now 1 Pet. iii. 15.
make to you.
2 (And when they heard that he was speaking to them in the
Hebrew tongue, they the more kept silence; and he said,)
3 I am a Jew, born in Tarsus of Cilicia, yet brought up in Acts xxi. 39.
this city at the feet of Gamaliel, taught according to
the strict manner of the Law of our fathers, and zealous
4 towards God, even as ye all are this day. And I perse-
cuted this way even unto the death, binding and delivering
5 into prisons both men and women. As also can bear me
witness the High Priest and the whole body of the elders,
from whom also I received letters to the brethren; and I Acts ix. 2.
went to Damascus, to bring to Jerusalem, to be punished,
those who were there in bonds.
6 And, as I was on my journey, and had come nigh to
Damascus, about noon there shone suddenly from the heavens
7 a great light round me; and I fell to the ground, and heard
a voice saying to me, Saul, Saul, why persecutest thou me?
8 And I answered, Who art thou, Lord? And he said to me,
9 I am Jesus the Nazarene, whom thou art persecuting. And
those who were with me saw indeed the light; but they Dan. x. 7.
10 heard not the voice of him who spoke to me. And I said,
What shall I do, Lord? And the Lord said to me, Arise,
and go into Damascus; and there thou shalt be told of
11 all things which are appointed for thee to do. And as,
through the glory of the light, I could not see, I was led
by the hand by those who were with me, and I went into
Damascus.
12 And one Ananias, a devout man according to the Law, Acts ix. 17.
having a good report among all the Jews who dwelt there,
13 came to me, and stood, and said, Brother Saul, receive
14 sight. And the same hour I looked on him. And he
said, The God of our fathers chose thee, that thou shouldst
know His will, and see the Righteous One, and hear an Acts iii. 14.
15 utterance from his mouth. For thou shalt be his witness
to all men of the things which thou hast seen and heard.
16 And now why delayest thou? arise. and be baptized, and
wash away thy sins, calling on his name. Rom. x. 13.

And when I had returned to Jerusalem, even while I was 17
2 Cor. xii. 2. praying in the temple, I fell into a trance, and beheld him, 18
saying to me, Make haste, and go quickly out of Jerusalem;
for they will not receive thy testimony concerning me.
And I said, Lord, they know that I was casting into 19
prison and beating in every synagogue those who believe
on thee; and when the blood of thy martyr Stephen was 20
Acts vii. 58. being shed, I also was standing by, and consenting, and
keeping the garments of those who slew him.
And he said to me, Depart; for I will send thee far hence 21
to the Gentiles.
AND they gave him audience unto this word; then they 22
lifted up their voices, and said, Away with such a fellow from
Acts xxv. 24. the earth; for it is not fitting that he should live. And as 23
they cried out, and cast off their clothes, and threw dust into
the air, the chief captain, that he might know for what cause 24
they cried so against Paul, commanded him to be brought
into the castle, and bade that he should be examined by
scourging.
And as they bound Paul with thongs (*a*), he said to the 25
centurion who stood by, Is it lawful for you to scourge a man
who is a Roman, and uncondemned? When the centurion 26
Acts xvi. 37. heard this, he went and told the chief captain, saying, What
art thou going to do? for this man is a Roman. Then 27
the chief captain went, and said to him, Tell me, art thou a
Roman? He said, Yea. And the chief captain answered, 28
With a great sum I obtained this citizenship. And Paul
said, But I was born a citizen. Then straightway they who 29
were to have examined him, departed from him; and the
chief captain also was afraid, when he knew that he was a
Roman, and because he had bound him.
Acts xxiii. 28. ON the morrow, desiring to know for a certainty why Paul 30
was accused by the Jews, he loosed him, and commanded the
high priests and all the council to meet; and he brought
Paul down, and set him before them.
Then Paul, steadfastly beholding the council, said, Brethren, 1 23
Acts xxiv. 16. in all good conscience I have ordered my life before GOD to
this day.

(*a*) *Or* for the scourges.

2 And the High Priest Ananias commanded those who
3 stood by Paul to smite him on the mouth. Then said Paul to
him, GOD is about to smite thee, thou whited wall; and sittest
thou to judge me according to the Law, and commandest Lev. xix. 15.
4 me to be smitten contrary to the Law? And those who
5 stood by said, Revilest thou GOD's High Priest? Then Paul
said, I knew not, brethren, that he was the High Priest;
for it is written, 'Thou shalt not speak evil of the ruler of Ex. xxii. 28.
thy people.'
6 But when Paul perceived that one part were Sadducees,
and the other Pharisees, he began to cry out in the council,
Brethren, I am a Pharisee, a son of Pharisees; concerning Phil. iii. 5.
the hope and resurrection of the dead I am being judged.
7 And while he was saying this, there arose a dissension
between the Pharisees and Sadducees; and the multitude
8 was divided. (For the Sadducees say that there is no resur- Matt. xxii. 23.
rection, and that there is neither angel nor spirit; but the
9 Pharisees acknowledge both.) And there arose a great
clamour; and certain of the scribes who were on the Phari-
sees' side rose up, and strove, saying, We find no evil in this Acts v. 39.
man; but what if a spirit or an angel hath spoken to him?
10 And as a great contention was rising, the chief captain, fear-
ing that Paul would be pulled into pieces by them, com-
manded the troops to go down, and to rescue him from
among them by force, and to bring him into the castle.
11 And the night following, the Lord stood by him, and said, Acts xviii. 9.
Be of good cheer! for as thou hast testified of me in Jeru-
salem, so must thou bear testimony in Rome also.

12 AND when it was day, the Jews conspired, and bound
themselves under a curse, saying that they would neither eat Acts xxv. 3.
13 nor drink till they had killed Paul. And those who made
14 this conspiracy numbered more than forty. And they went
to the high priests and elders, and said, We have bound our- Hos. iv. 9.
selves under a great curse, that we will eat nothing until we
15 have killed Paul. Now, therefore, do ye, with the council,
signify to the chief captain that he bring him down to you,
as if ye would inquire more precisely concerning him; and, Psa. xxi. 11.
before he can come near, we will be ready to kill him.
16 And when Paul's sister's son heard of their lying in wait, 2 Sam. xvii. 17.

Pro. xxii. 3. he went and entered the castle, and told Paul. Then Paul 17
called one of the centurions to him, and said, Take this
young man to the chief captain; for he hath a certain matter
to tell him. So he took him, and brought him to the chief 18
captain, and said, Paul the prisoner called me to him, and
asked me to bring to thee this young man, who hath something to say to thee.

Then the chief captain took him by the hand, and went 19
with him aside privately, and asked him, What is it that
thou hast to tell me?

Acts xxiii. 12. And he said, The Jews have agreed to ask thee that thou 20
wouldst bring down Paul to-morrow into the council, as if
thou wouldest inquire somewhat more about him. But do not 21
thou yield to them; for of them there lie in wait for him more
than forty men, who have bound themselves under a curse,
Ex. xxiii. 2. that they will neither eat nor drink till they have killed him;
and now they are ready, looking for the promise from thee.

So the chief captain let the young man depart, and charged 22
him, See that thou tell no one thou hast showed these
things to me. And he sent for two centurions, saying, Make 23
ready two hundred soldiers to go as far as Cæsarea, with
seventy horsemen, and two hundred spearmen, at the third
hour of the night; and let them provide beasts, that they 24
may set Paul thereon and take him safely through to Felix
the Governor.

And he wrote a letter, which took this form:— 25

'Claudius Lysias unto the most excellent Governor Felix, 26
greeting:

Acts xxi. 33. This man was seized by the Jews, and would have been 27
killed by them; but I went with the troops and rescued
him, having learnt that he was a Roman. And wishing to 28
know the cause wherefore they accused him, I brought
Acts xviii. 15. him down into their council; and found him to be accused 29
about questions of their law, but to have nothing deserving
of death or of bonds laid to his charge. And when it was 30
told me that there would be a plot against the man, I sent
Acts xxiv. 8. him immediately to thee, and gave commandment to his
accusers also to say before thee what they had against him.'

So the soldiers, as it was commanded them, took Paul and 31
conducted him by night to Antipatris, and on the morrow, 32

they returned to the castle, leaving the horsemen to go
33 on with him; and these, when they arrived at Cæsarea,
delivered the letter to the Governor, and presented Paul
34 also before him. And the Governor, when he had read the
letter, asked from what province Paul was. And when he Acts xxiii. 25.
35 had learnt that Paul was from Cilicia, he said, I will hear
thy case when thine accusers also have come. And he com- Acts xxi. 39.
manded him to be kept in Herod's palace.

24 1 AND after five days Ananias the High Priest went down to Acts xxiii. 2.
Cæsarea, with certain elders and an orator named Tertullus;
and they appeared against Paul before the Governor.
2 And when Paul had been called forth, Tertullus began to
accuse him, saying, Seeing that by thee, most noble Felix,
we enjoy great quietness, and that reforms are being wrought
3 for this nation through thy foresight, we acknowledge it in Psa. xii. 2.
4 all ways, and in all places, with all thankfulness. But, that
I be not further tedious to thee, I pray thee of thy clemency
5 that thou wouldest hear us briefly. For we found this man Acts vi. 13.
a pestilent fellow, and a mover of seditions among all the
Jews throughout the world, and a ringleader of the sect of
6 the Nazarenes; he also attempted to profane the temple;
8 so we seized him (*a*). But by examining him thyself, thou Acts xxiii. 30.
mayest obtain certain knowledge of all these things whereof
we accuse him.
9 And the Jews also joined in the charge, affirming that those
things were so.
10 Then Paul, after the Governor had beckoned to him to
speak, answered, Forasmuch as I know that thou hast been
for many years a judge unto this nation, I cheerfully make
11 answer for myself. For thou canst ascertain that it is 1 Pet. iii. 15.
now but twelve days since I went up to Jerusalem to wor-
12 ship; and that they found me not in the temple disputing
with any one, or stirring up the people, nor in the synagogues,
13 nor about the city; nor yet can they prove to thee the things
14 whereof they now accuse me. But this I acknowledge to

(*a*) Some MSS. add:—(Verse 6), 'And would have judged him according to our Law. (7) But the chief captain Lysias came upon us, and with great violence took him away out of our hands, (8) commanding his accusers to come to thee.'

thee, that after the Way which they call a sect, so I
worship the God of our fathers, believing all things which
are according to the Law and which are written in the
Acts xxiii. 6. Prophets; and I have a hope towards God, which they 15
themselves also accept, that there will be a resurrection,
both of the righteous and of the unrighteous; and herein I 16
1 Pet. iii. 16. exercise myself, to have always a conscience void of offence
towards God and towards men. Now, after many years I 17
Acts xi. 29. came bringing alms and offerings to my nation; and with 18
these they found me, having purified myself, in the temple,
not with any crowd or with tumult. But there were certain 19
Acts xxv. 16. Jews from Asia, who ought to be here before thee and to
accuse me, if they have anything against me. Or else let 20
those who are here say, what crime they found in me when I
stood before the council, unless it be as to this one utterance 21
which I made while standing among them, saying, 'Concerning the resurrection of the dead I am being judged before
you this day.'

But Felix, having more precise knowledge concerning the 22
Acts xxiv. 7. Way, deferred them, saying, When Lysias the chief captain
has come down, I will determine your matters. And he 23
commanded the centurion to have Paul kept safely, but to let
him have some indulgence, and to forbid none of his acquaintance to minister to him.

And after certain days, Felix came with his wife Drusilla, 24
a Jewess, and sent for Paul, and heard him concerning the
faith in Christ Jesus. And when Paul discoursed upon 25
Pro. xvi. 12. righteousness, self-control, and the judgment to come, Felix
was affrighted, and answered, Go thy way for the present;
when I have a convenient season, I will call for thee. At 26
the same time he hoped that money would be given him by
Paul, wherefore he sent for him the oftener, and communed
with him.

But when two years had passed, Porcius Festus succeeded 27
Mark xv. 15 Felix; and Felix, wishing to gain favour with the Jews, left
Paul bound.

25

SO Festus came into the province; and after three days 1
he went up from Cæsarea to Jerusalem. And the chief 2
priests and the leaders among the Jews informed him against

3 Paul, and requested him, asking it as a favour, to have
Paul brought to Jerusalem, intending to lie in wait to kill
4 him on the way. But Festus answered, that Paul would Acts xxiii. 15.
be kept at Cæsarea, and that he himself would be setting out
5 shortly. 'Therefore,' said he, 'let those who among you are
in authority go down with me, and accuse him, if there is
anything amiss in the man.'
6 And when he had tarried among them not more than
eight or ten days, he went down to Cæsarea; and the next
day he sat on the judgment-seat, and commanded Paul to
7 be brought. And when he had come, the Jews who had
come down from Jerusalem stood round about him, and laid Acts xxiv. 5.
many and grievous charges against him, but could not prove
8 them; while he answered for himself, Not against the Law
of the Jews, nor against the temple, nor yet against Cæsar,
have I offended in any way.
9 But Festus, desiring to gain favour with the Jews, an-
swered Paul and said, Wilt thou go up to Jerusalem, and
there be judged as to these things before me?
10 But Paul said, I stand at Cæsar's judgment-seat, where I
ought to be judged; to the Jews I have done no wrong, as
11 thou very well knowest. If then I am an offender, and
have committed any thing deserving of death, I object not
to die; but if there is no ground for the charges they bring
against me, no one can deliver me up to them. I appeal to Acts xxvi. 32.
Cæsar.
12 Then Festus, when he had conferred with the council,
answered, Thou hast appealed to Cæsar; to Cæsar thou
shalt go.

13 AND after some days king Agrippa and Bernice came
14 to Cæsarea and saluted Festus. And as they tarried there
several days, Festus made known Paul's case to the king,
15 saying, There is a certain man left in bonds by Felix; about
whom, when I was in Jerusalem, the high priests and the Acts xxvi. 2.
elders of the Jews appeared before me, desiring to have
16 judgment against him. To whom I answered, 'It is not
the custom of the Romans to deliver up any man, before he
who is accused has had his accusers face to face, and has
had opportunity to answer for himself concerning the charge

Acts xxvi. 6. laid against him.' Therefore, when they had come hither, 17
I lost no time, but, the next day, sat on the judgment-seat
and commanded the man to be brought; as to whom the 18
accusers, when they stood up, brought no accusation of such
Acts xviii. 15. crimes as I had in mind; but had against him certain questions 19
as to their own superstition, and as to one Jesus, who was
dead, whom Paul affirmed to be alive. And because I was 20
in doubt how to inquire into such matters, I asked him
whether he was willing to go to Jerusalem, and to be judged
there of these matters. But Paul having appealed to be 21
reserved for the decision of the Emperor (*a*), I commanded
him to be kept till I might send him to Cæsar.

Then Agrippa said to Festus, I myself also could have 22
wished to hear the man.

To-morrow, said he, thou shalt hear him.

AND on the morrow, when Agrippa and Bernice had come, 23
Eze. vii. 24. with great pomp, and had entered the place of hearing, with
chief captains and the principal men of the city, at Festus's
command Paul was brought in.

And Festus said, King Agrippa, and all men who are here 24
present with us, ye see this man, about whom all the multi-
tude of the Jews have besought me, both in Jerusalem and
Acts xxii. 22. also here, crying out that he ought not to live any longer.
But I found that he had committed nothing deserving of 25
death; and as he himself had appealed to the Emperor (*a*),
I decided to send him; though I have nothing definite to 26
write about him to my lord. Wherefore I have brought him
forth before you, and especially before thee, O king Agrippa,
that after examination I may have somewhat to write. For 27
it seems to me unreasonable to send a prisoner, without also
Pro. xviii. 13. signifying the charges laid against him.

And Agrippa said to Paul, Thou art permitted to speak for 1 26
thyself.

Then Paul stretched forth his hand and made his de-
fence:—I think myself happy, king Agrippa, in that I 2
am to defend myself this day before thee touching all the
things whereof I am accused by the Jews, especially because 3
Deut. xvii. 18. I know thee to be expert in all customs and questions which

(*a*) *Lit.* The Augustus (*Gr.* Sebastos).

are among the Jews; wherefore I beseech thee to hear me
4 patiently. My manner of life, then, from my youth, which
was at the first in Jerusalem and among my own nation,
5 every Jew knows; for they have had knowledge of me from
the beginning, and could testify, if they would, that according Phil. iii. 5
6 to the strictest sect of our religion I lived a Pharisee. And
now I stand to be judged as to the hope of the promise which
7 was made by God to our fathers; and which our Twelve
Tribes, earnestly serving day and night, hope to attain; on
account of this hope, O king, I am accused by the Jews.
8 Why is it deemed incredible among you, that God should 1 Cor. xv. 12.
9 raise the dead? I verily thought within myself that I ought
to do many things contrary to the name of Jesus the Nazarene. 1 Tim. i. 13.
10 And thus I also did in Jerusalem; and, having received
authority from the high priests, I shut up many of the
saints in prisons; and when they were put to death, I gave
11 my vote against them. And I punished them oft in every
synagogue, and would have forced them to blaspheme; and Gal. i. 13.
being exceedingly mad against them, I persecuted them even
unto foreign cities.
12 As I journeyed to Damascus on this business, with authority Acts ix. 3.
13 and commission from the high priests, at midday, O king, I
saw while on my way a light from the heavens, above the
brightness of the sun, shining round about me and those who
14 journeyed with me. And when we had all fallen to the
earth, I heard a voice saying to me, in the Hebrew tongue,
'Saul, Saul, why persecutest thou me? it is hard for thee to
kick against the pricks.'
15 And I said, Who art thou, Lord?
And the Lord said, I am Jesus, whom thou persecutest;
16 but rise, and stand; for I have appeared to thee for this
purpose, to appoint thee a minister and a witness both of Eph. iii. 7.
these things in which thou hast seen me, and of those in which
17 I will appear to thee; delivering thee from the People, and
18 from the Gentiles; unto whom I send thee, to open their Rom. xi. 13.
eyes, that they may turn from darkness to light, and from
the dominion of Satan unto God, that they may receive forgiveness of sins, and an inheritance among those who are
sanctified by faith in me.
19 Whereupon, king Agrippa, I showed myself not disobedient

to the heavenly vision; but declared first to those in 20
Acts ix. 19. Damascus, and in Jerusalem, and throughout all the region
of Judæa, and to the Gentiles, that they should repent
Matt. iii. 8. and turn to God, doing works befitting their repentance.
For these reasons some Jews seized me in the temple, and 21
tried to kill me. So having received help from God, I con- 22
tinue until this day, testifying both to small and to great,
speaking no other things than those which the Prophets
and Moses said would come to pass; that the Christ would 23
1 Cor. xv. 23. suffer, and that he, by his resurrection from the dead,
would be the first to show light both to the People and
to the Gentiles.

And as he thus made his defence, Festus said with a 24
loud voice, Paul, thou art mad; thy much learning doth
2 Kings ix. 11. make thee mad.

But Paul said, I am not mad, most noble Festus; but 25
speak words of truth and soberness. For the king knoweth 26
of these things, and before him I speak freely; for I am
persuaded that none of these things is hidden from him;
for this thing hath not been done in a corner. King Agrippa, 27
believest thou the prophets? I know that thou believest.

James i. 23. Then Agrippa said to Paul, With but little persuasion 28
thou wouldst make me a Christian! (*a*)

And Paul said, I would to God, that, whether with little 29
or with great, not thou only, but also all who hear me this
1 Cor. vii. 7. day, might become such as I am, except these bonds.

And the king and the governor, and Bernice, and those 30
who sat with them, rose up; and when they had gone aside, 31
they talked to one another, saying, This man doeth nothing
deserving of death or of bonds. And Agrippa said to Festus, 32
This man might have been set at liberty, if he had not
appealed to Cæsar.

27

AND when it had been determined that we should sail for 1
Acts xxv. 12. Italy, they committed Paul and certain other prisoners to a
centurion named Julius, of the Augustan band. And em- 2
barking in a vessel of Adramyttium, which was about to sail
Acts xix. 29. to the places on the coast of Asia, we put to sea, Aristar-

(*a*) *Or* In a little *time* thou thinkest to persuade me also to become a Christian.

3 chus, a Macedonian of Thessalonica, being with us. And the
next day we touched at Sidon. And Julius treated Paul court-
eously, and gave him liberty to go to his friends to receive Acts xxiv. 23.
4 their kindness. And putting to sea thence, we sailed under
5 the lee of Cyprus, because the winds were contrary. And
when we had sailed across the waters of Cilicia and Pam-
6 phylia, we landed at Myra, a city of Lycia. And there the
centurion found a ship of Alexandria sailing for Italy; and
7 he put us on board. And when we had sailed slowly many
days, and had come with difficulty off Cnidus, the wind not
favouring us, we sailed under the lee of Crete, over against
8 Salmone; and, coasting along it with difficulty, we came to
a place called The Fair Havens; nigh to which was the city
of Lasea.
9 Now, as much time had been spent, and as sailing had now
become dangerous, (because the Fast was then already gone
10 by,) Paul admonished them, saying, Sirs, I perceive that the 2 Kings vi. 9.
voyage will be with damage and with much loss, not only of
11 the cargo and ship, but also of our lives. But the centurion
gave more heed to the master (*a*) and to the owner of the ship,
12 than to those things which were spoken by Paul. And Pro. xxvii. 12.
because the haven was not commodious to winter in, most of
them advised that we should put to sea thence, if by any
means they might reach Phœnix, which is a haven of Crete,
facing towards the north-east and south-east.
13 And when a south wind blew softly, they, believing that
their purpose was served, weighed anchor, and were passing
14 Crete close in shore. But not long afterwards there beat Psa. cvii. 25.
down from it a tempestuous wind, called Euraquilo (*b*).
15 And when the ship was caught, and could not face the wind,
16 we let ourselves be driven. And running under the lee of
a small island called Clauda (*c*), we had much ado to get
17 hold of the boat; and when they had hoisted it up, they used
cables, undergirding the ship; and, fearing lest they should Acts xxvii. 41.
be driven upon the Syrtis (*d*), they lowered the gear, and
18 so were driven. And as we were grievously storm-tossed, Job ii. 4.
they began the next day to throw the freight overboard.
19 And the third day they cast out with their own hands the

(*a*) *Or* pilot. (*b*) *Or* Euroclydon. (*c*) *Or* Cauda, now Gozzo.
(*d*) A quicksand on the north coast of Africa.

fittings of the ship. And as for many days neither sun nor 20
stars appeared, and there was no small tempest beating upon
Eze. xxxvii. 11. us, all hope that we should be saved was now cut off.
And when they had been a long time without food, Paul 21
stood forth in the midst of them, and said, Sirs, ye should
have hearkened to me, and not have set sail from Crete, and
Acts xxii. 29. brought on yourselves this damage and loss. Yet now I ex- 22
hort you to take courage; for there will be among you no loss
of life, but only of the ship. For there stood by me this night 23
an angel of the God whose I am, and whom I serve, saying, 24
Gen. xix. 21. 'Fear not, Paul; thou must stand before Cæsar; and, lo,
God hath granted thee all those who sail with thee.' Where- 25
fore, sirs, take courage; for I believe God, that it will be
Luke i. 45. even as it was told me. Howbeit we must be cast upon a 26
certain island.
But when the fourteenth night had come, as we were 27
driven up and down in the Adriatic (*a*), about midnight the
sailors deemed that they were drawing near to land; and 28
having sounded, they found twenty fathoms; and when they
had gone a little further, and sounded again, they found
fifteen fathoms. Then fearing lest we should be cast any- 29
where against rocky places, they dropped four anchors from
Psa. cxxx. 6. the stern, and longed for daybreak.
And as the sailors were seeking to escape from the ship, 30
and had lowered the boat into the sea, under colour as if
they would have taken out anchors from the foreship, Paul 31
said to the centurion and to the soldiers, Unless these abide
in the ship, ye cannot be saved. Then the soldiers cut away 32
the ropes of the boat, and let her fall off.
And while the day was breaking, Paul encouraged them 33
Matt. xv. 32. all to take food, saying, This is the fourteenth day that ye
have waited and continued fasting, having taken nothing.
Wherefore I entreat you to take some food; as this is for 34
your safety; for there shall not a hair perish from the head of
any of you. And when he had thus spoken, he took bread, 35
1 Sam. ix. 13. and gave thanks to God in presence of them all; and when
he had broken it, he began to eat. Then they also were all 36
of good cheer, and took food. And we were in all in the 37

(*a*) *Or* the open sea, the name then including more than the gulf now known as the Adriatic.

38 ship two hundred and seventy-six souls. And when they
had eaten enough, they further lightened the ship by casting
out the wheat into the sea.
39 And when day came on, they could not make out the land;
but they perceived a certain creek with a beach, on which
40 they were minded, if it were possible, to run the ship. And
cutting away the anchors they left them in the sea; and at
the same time loosing the bands of the rudders, and hoisting
41 the foresail to the breeze, they made for the beach. But
falling into a place where two seas met, they ran the ship
aground; and the forepart stuck fast, and remained immovable, but the stern, through the violence of the waves,
began to break up.
42 And the soldiers' counsel was to kill the prisoners, lest Psa. lxxiv. 20.
43 any of them should swim away and escape. But the centurion, wishing to save Paul, kept them from their purpose;
and ordered that those who could swim should cast them-
44 selves overboard and make for the shore, and the rest, some
on planks, and some on parts of the ship. So it came to pass 2 Cor. xi. 25.
that they all got safe to land.

28 1 AND, when we had escaped, we then found that the island
2 was called Malta (*a*). And the barbarians showed us no Acts xxvii. 26.
ordinary kindness; for they kindled a fire, and sheltered us
all, because of the rain that was falling, and because of the cold.
3 But when Paul had gathered a bundle of sticks, and had
laid them on the fire, a viper came out by reason of the
4 heat, and fastened on his hand. And when the barbarians
saw the beast hanging from his hand, they said among themselves, Surely this man is a murderer, whom, though he John vii. 24.
5 hath escaped the sea, Justice hath not suffered to live. But
he shook off the beast into the fire, and suffered no harm. Mark xvi. 18.
6 Howbeit they were expecting to see him swell, or fall down
dead suddenly; but waiting a long time, and seeing nothing
amiss happen to him, they changed their minds, and said
that he was a god.
7 Near the same place were lands belonging to the chief man
of the island, whose name was Publius; and he welcomed us, and

(*a*) *Or* Melita; a few ancient authorities have Melitene.

lodged us courteously three days. And the father of Publius 8
lay suffering from remittent fever and dysentery; and Paul
James v. 14. went in to him and prayed, and laid his hands on him, and
healed him. But when this was done, the others in the 9
island who had infirmities came, and were healed; these also 10
honoured us with many honours; and when we sailed, they
Matt. vi. 31. put on board such things as we needed.

AND after three months we set sail in a ship of Alex- 11
andria, called Castor and Pollux (*a*), which had wintered in
the island. And landing at Syracuse, we tarried there three 12
days. And thence we made a circuit, and arrived at 13
Rhegium; and after one day the south wind sprang up, and
on the second day we came to Puteoli; where we found 14
brethren, and were entreated to tarry with them seven
days; and so we journeyed towards Rome. And thence, 15
Acts xxi. 5. the brethren, when they heard of us, came as far as Appii
Forum and Tres Tabernæ to meet us; and when Paul saw
Josh. i. 6. them, he thanked GOD, and took courage.

AND when we came to Rome, (*b*) Paul was suffered to 16
dwell by himself with the soldier who had charge of him.

Now after three days Paul called together the chief men 17
of the Jews; and when they had come together, he said to
Acts xxiv. 12. them, Brethren, though I have committed nothing against
our people or the customs of our fathers, yet, as a prisoner
from Jerusalem, I was delivered into the hands of the Romans.
And they, when they had examined me, would have set me at 18
liberty, because there was in me nothing deserving of death.
But when the Jews spoke against it, I was constrained to 19
Acts xxv. 11. appeal to Cæsar; not that I had aught of which to accuse
my nation. For this cause therefore I entreated you to see 20
Acts xxvi. 29. me, and to speak with me; because for the hope of Israel
I am bound with this chain.

And they said to him, Neither did we receive letters 21
from Judæa concerning thee, nor did any of the brethren
come and show or tell any evil concerning thee. But we 22

(*a*) *Gr.* Dioscuri, the twins.

(*b*) A few MSS. add, 'The centurion delivered up the prisoners to the captain of the guard; but.'

desire to hear from thee what thou thinkest; for as con-
cerning this sect, we know that everywhere it is spoken Acts xxiv. 5.
against.
23 And when they had appointed him a day, there came
many to him to his lodging; and to them, from morning
till evening, he expounded the matter, bearing witness to
the kingdom of God, and persuading them concerning Jesus, Acts xvii. 3.
both out of the Law of Moses, and out of the Prophets.
24 And some were persuaded by the things which were
25 spoken, and some believed not. So, as they agreed not among
themselves, they departed, after Paul had said one word:—
Well spoke the Holy Spirit to your fathers through Isaiah Psa. lxxxi. 11.
the prophet, Isa. vi. 9.

26 'Go to this people, and say,
Hearing ye will hear and will not understand:
And seeing ye will see and will not perceive:
27 For the heart of this people is waxed gross,
And their ears are dull of hearing,
And their eyes they closed;
Lest they should see with their eyes,
And hear with their ears,
And understand with their hearts,
And should return,
And I should heal them.'

28 Be it known then to you, that this salvation of God is sent
to the Gentiles; and they will hear it (*a*). Acts xiii. 46.

30 AND Paul dwelt two whole years in his own hired dwell-
31 ing, and received all who came in to him, and preached
the kingdom of God, teaching with all confidence the things Acts iv. 31.
concerning the Lord Jesus Christ, no one hindering him.

(*a*) A few MSS. add (v. 29), 'And when he had said these words, the Jews departed, and had great disputation among themselves.'

THE EPISTLE OF PAUL

TO THE

ROMANS

Acts xxvii. 23. PAUL, a servant of Christ Jesus, called to be an apostle, 1 1
separated unto the gospel of GOD, which He promised 2
before through His prophets in holy scriptures, concerning 3
His Son Jesus Christ our Lord, who was born of the seed of
Psa. lxxxix. 36. David according to the flesh; but, according to his spirit of 4
holiness, marked out as the Son of GOD with power by his
Acts xiii. 33. resurrection from the dead;—through whom we received 5
grace and apostleship for obedience to the faith in all the
nations, for his name's sake; among whom ye also are called 6
ones of Jesus Christ:—to all in Rome who are beloved by 7
GOD, called to be saints: grace to you and peace from GOD
our Father and the Lord Jesus Christ.

Rom. xvi. 19. FIRST, I thank my GOD through Jesus Christ for you all, 8
that your faith is spoken of in all the world. For GOD, 9
whom I serve with my spirit in the gospel of His Son,
is my witness how without ceasing I make mention of you,
every time in my prayers making request if by any means 10
James iv. 15. now at last I may be prospered by the will of GOD to come
to you. For I long to see you, that I may impart to you 11
some spiritual gift, so that you may be established; that 12
2 Pet. i. 1. is, that in you I may with you be comforted, through our
mutual faith, both yours and mine.

Now I would not have you ignorant, brethren, that often- 13
times I purposed to come to you (but hitherto have been
hindered), that I might have some fruit among you also,
even as among the rest of the Gentiles. I am a debtor both 14
to Greeks and to Barbarians, both to wise and to foolish.
1 Cor. ix. 16. So, as much as in me lieth, I am ready to preach the gospel 15
to you also who are in Rome.

For I am not ashamed of the gospel; for it is the power 16
of GOD unto salvation to every one who believeth; to the Jew

17 first, and also to the Greek. For therein the righteous-
ness of God is revealed, from faith to faith, as it is written,
'The righteous shall live by faith.'
18 For the wrath of God is revealed from heaven against Eph. v. 6.
all ungodliness and unrighteousness of men who in un-
19 righteousness hinder the truth; because that which may
be known of God is manifest within them; for God mani-
20 fested it to them. For the invisible things of God, both His
eternal power and divinity, are discerned since the creation
of the world, being perceived through the things which Psa. xix. 1.
21 are made; so that they are without excuse, seeing that,
though they knew God, they glorified Him not as God,
neither were thankful; but became vain in their thoughts,
22 and their senseless heart was darkened. Professing them- Jer. x. 14.
23 selves to be wise, they became fools, and exchanged the
glory of the incorruptible God for an image made like to
corruptible man and to birds and four-footed beasts and
creeping things!
24 Wherefore God gave them up, in the lusts of their hearts, Psa. lxxxi. 12.
to uncleanness, to dishonour their own bodies one with
25 another; seeing that they exchanged the truth of God for
a lie, and worshipped and served the creature rather than
the Creator, who is blessed for ever. Amen.
26 For this cause God gave them up to vile passions; for even Eph. v. 12.
their women changed the natural use into that which is against
27 nature; and likewise also the men, leaving the natural use of
the woman, burned in their lust one towards another; men
with men working that which is unseemly, and receiving in
themselves the recompense due to their transgression.
28 And even as they refused to retain God in their know-
ledge, God gave them over to a reprobate mind, to do
29 those things which are not seemly; being filled with all
unrighteousness, wickedness, covetousness, maliciousness;
full of envy, murder, strife, deceit, malignity; whisperers,
30 slanderers, haters of God, violent, proud, boasters, in-
31 ventors of evil things, disobedient to parents, without
understanding, covenant-breakers, without natural affection,
32 unmerciful; who knowing the sentence of God, that those Jon. iv. 2.
who practise such things are deserving of death, not only do
them, but take pleasure in those who practise them.

2
Wherefore thou art inexcusable, O man, whosoever thou 1
art who judgest; for, wherein thou judgest thy fellow, thou
condemnest thyself; for thou who judgest dost practise the
same things. But we know that the judgment of God is 2
according to truth against those who practise such things.
But thinkest thou this, O man, who judgest those who 3
Psa. cxxx. 4. practise such things, and doest the same, that thou wilt
Rom. ix. 23. escape the judgment of God? Or despisest thou the riches of 4
His goodness and forbearance and long-suffering? not know-
ing that the goodness of God leadeth thee to repentance;
but through thine obduracy and impenitent heart treasurest 5
up unto thyself wrath in the day of wrath and manifesta-
Prov. xxiv. 12. tion of the righteous judgment of God; who will render to 6
each according to his works; to those who by perseverance in 7
well-doing seek for glory, honour, and incorruption,—eternal
life; but to those who are contentious, and obey not the 8
truth, but obey unrighteousness,—indignation and wrath,
tribulation and anguish, upon every soul of man who worketh 9
evil, of the Jew first and also of the Greek; but glory, honour 10
and peace, to every one who worketh good, to the Jew first
Deut. x. 17. and also to the Greek; for, there is no respect of persons with 11
Job xxxiv. 19. God. For as many as sinned without law will also perish
without law; and as many as sinned under law will be judged 12
by law. For it is not the hearers of law who are righteous 13
before God; it is the doers of law who will be justified in the (16)
James i. 22. day in which God, according to my gospel, judges the secrets
of men by Christ Jesus. For when the Gentiles who have 14
no law, do by nature the things contained in the Law, these,
though they have no law, are a law unto themselves, in that 15
Luke viii. 17. they show, written in their hearts, the work of the Law, their
conscience also bearing witness, and their thoughts mutually
accusing or even excusing them.
Rom. ii. 28. But if thou art called a Jew, and reliest on law, and 17
makest thy boast in God, and knowest His will, and ap- 18
provest the things which are excellent, being instructed
out of the Law, and art persuaded that thou thyself art a 19
guide to the blind, a light to those who are in darkness, an 20
instructor of the foolish, a teacher of babes, possessing in the
2 Tim. i. 13. Law the form of knowledge and of truth;—thou therefore 21
who teachest another, teachest thou not thyself? Thou who

22 preachest that a man should not steal, dost thou steal? Thou
who sayest that a man should not commit adultery, dost
thou commit adultery? Thou who abhorrest idols, dost thou
23 rob temples? Thou who makest thy boast in the Law,
dost thou through transgression of the Law dishonour GOD? Isa. lii. 5.
24 For, because of you, the name of GOD is blasphemed among Eze. xxxvi. 20.
the Gentiles, as it is written.
25 For circumcision verily profiteth if thou keepest the Law;
but if thou art a transgressor of the Law, thy circumcision has
26 become uncircumcision. Therefore if the uncircumcision keep
the ordinances of the Law, shall not his uncircumcision be
27 reckoned as circumcision? And that which is naturally Matt. xii. 41.
the uncircumcision, if it fulfil the Law, will judge thee who,
possessing the letter and circumcision, art a transgressor
28 of the Law. For he is not a Jew who is one outwardly,
neither is circumcision that which is outward in the flesh.
29 But he is a Jew who is one inwardly, and circumcision is Deut. x. 16.
of the heart, in spirit not in letter; and his praise is not
from men, but from GOD.

3 1 WHAT advantage then hath the Jew? or what is the
profit in circumcision?
2 Much every way; chiefly, because the Jews were entrusted Deut. iv. 8.
3 with the Oracles of GOD. For, what if some were unfaithful?
shall their unfaithfulness make void the faithfulness of GOD?
4 By no means; yea, let GOD be acknowledged true, though Psa. cxvi. 11.
every man be proved a liar; as it is written, 'That Thou Psa. li. 4.
mayest be justified in thy words, and prevail when Thou
art judged.'
5 But if our unrighteousness commendeth the righteousness
of GOD, what shall we say? Is GOD unrighteous who visiteth
with wrath? (I speak after the manner of men.)
6 GOD forbid! for then how should GOD judge the world? Job viii. 3.
7 But if through my lie the truthfulness of GOD abounded
unto His glory, why am I still on trial as a sinner? Jer. xvii. 6.
8 And why should we not say—as we are slanderously re-
ported, and as some affirm that we say—'Let us do evil,
that good may come'? Of such men the condemnation is
just.
9 What then? are we in better case?

In no wise; for we have before charged both Jews and
Psa. xiv. 1. Greeks with being all under sin; as it is written, 10
'There is none righteous,
No, not one;
There is none who understandeth, 11
There is none who seeketh after GOD.
They have all gone out of the way, 12
They are together become unprofitable;
There is none who doeth kindness,
No, not one.'
Psa. cxl. 3. 'Their throat is an open sepulchre; 13
With their tongues they used deceit.'
Psalm ix. 5. 'Poison of asps is under their lips.'
Psa. x. 7. 'Their mouth is full of cursing and bitterness.' 14
Isa. lix. 7, 8. 'Their feet are swift to shed blood; 15
Destruction and misery are in their ways; 16
And the way of peace they knew not.' 17
Psa. xxxvi. 1. 'There is no fear of GOD before their eyes.' 18
Now we know that the Law, whatsoever it saith, speaketh 19
to those who are under the Law; that every mouth may be
stopped, and all the world may stand accountable to GOD.
Psa. cxliii. 2. Therefore by works of law shall no flesh be justified in His 20
sight; for through law is the knowledge of sin.
But now, apart from law, GOD's righteousness has been 21
manifested, being attested by the Law and the Prophets;
even GOD's righteousness which is by faith in Jesus Christ 22
unto all those who believe—for there is no difference,
for all have sinned and come short of the glory of GOD— 23
Rom. v. 1. being justified freely by His grace through the redemption 24
which is in Christ Jesus; whom GOD set forth to be a 25
propitiation, through faith, in his blood, to manifest His
righteousness, because of the passing over of bygone sins
through the forbearance of GOD; to manifest at this time 26
His righteousness—that He is righteous and declareth
righteous him who believeth in Jesus.
Where is boasting then? It is excluded. By what law? 27
Gal. ii. 16. Of works? Nay; but by the law of faith. For we reckon 28
that a man is justified by faith, apart from works of law.
Is GOD the GOD of Jews only? is he not the GOD also of 29
Gentiles? Yea, of Gentiles also, if indeed there is but one 30

God who will justify the Circumcision by faith, and the Un- Gal. iii. 8.
circumcision through the same faith.
31 Do we then make void the Law through faith? By no
means; nay, we establish the Law.
4 1 What then shall we say that Abraham, our fore-father
according to the flesh, hath found?
2 For if Abraham was justified by works, he hath whereof
3 to glory; but not before God; for, what saith the Scripture? Gen xv. 6.
'Abraham believed God, and it was reckoned to him as
4 righteousness.' Now, to him who worketh, the reward is
5 reckoned not of grace, but of debt. But to him who worketh
not, but believeth on Him who justifieth the ungodly, his faith
6 is reckoned to him as righteousness. Even as David also
saith, of the blessing pronounced upon the man to whom
God reckoneth righteousness apart from works,

7 'Blessed are they whose iniquities are forgiven, Psa. xxxii. 1.
And whose sins are covered.
8 Blessed is the man whose sin the Lord will in no wise
reckon.'

9 Cometh this blessedness then upon the Circumcision, or
upon the Uncircumcision also? for we say, Faith was
10 reckoned to Abraham for righteousness. How then was it
reckoned? when he was circumcised? or uncircumcised?
Not when he was circumcised, but while uncircumcised. Gen. xvii. 10.
11 And he received the sign of circumcision, a seal of the
righteousness of the faith which he had while yet uncircum-
cised; that he might be father of all who believe amidst
uncircumcision, so that the same righteousness might be
12 reckoned to them; and that he might be father of the
Circumcision to those who are not merely circumcised, but
who also walk in the steps of the faith which our father
Abraham had while yet uncircumcised.
13 For the promise to Abraham or to his seed, that he should
be the heir of the world, was not through the Law, but
14 through the righteousness of faith. For if those who are Gal. iii. 18.
of the Law are heirs, faith is made void, and the promise is
15 made of no effect; for the Law worketh wrath; but where
16 no law is, there is no transgression. It was therefore of
faith, that it might be according to grace; to the end that
the promise might be sure to all the seed, not to those

only who are of the Law, but to those also who are of the
Gen. xvii. 5. faith of Abraham (who is the father of us all, as it is 17
written, 'I have made thee a father of many nations'), in
the sight of Him whom he believed, even God; who giveth
life to the dead, and calleth the things which exist not as
Gen. xv. 5. if they did exist; of Abraham, who—against all hope, yet 18
in hope—believed to this end, that he might become the
father of many nations; according to that which was spoken,
'So shall thy seed be;' and being not weak in faith, he con- 19
sidered his own body—to all intents dead, for he was about
a hundred years old—and the deadness of Sarah's womb, yet 20
staggered not at the promise of God through unbelief; but
Gen. xviii. 14. waxed strong through faith, giving glory to God, and being 21
fully persuaded that, what God had promised, He was able
also to perform. And therefore his faith was reckoned to 22
him for righteousness.

Now, not for his sake only was it written that it was 23
reckoned to him, but for us also, to whom it will be 24
reckoned—for us who believe in Him who raised from
Isa. liii. 6. the dead Jesus our Lord, who was delivered up for the 25
sake of our offences, and raised for the sake of our
justification.

5

Isa. xxxii. 17. THEREFORE being justified through faith, let us enjoy peace 1
with God through our Lord Jesus Christ, through whom also 2
we have obtained, by faith, our introduction into this grace
wherein we stand; and let us rejoice in hope of the glory
of God.

And not only so, but let us glory in tribulations also; 3
knowing that tribulation worketh patience, and patience 4
Matt. v. 12. experience, and experience hope; and this hope putteth not 5
to shame, because God's love has been poured forth into our
hearts through the Holy Spirit which was given unto us. For 6
while we were yet without strength, in due season Christ died
for the ungodly. For, scarcely for a righteous man will any one 7
die—though haply for the good man some one might even
dare to die. But God commendeth His own love towards 8
Isa. liii. 11. us, in that while we were yet sinners Christ died for us.
Much more then, now that we are justified in his blood, we 9
shall be saved from wrath through him. For if, when we were 10
enemies, we were reconciled to God through the death of His

Son, much more, being reconciled, we shall be saved by his
11 life. And not only so, but we also glory in GOD through Hab. iii. 18.
our Lord Jesus Christ, through whom we have now received
the reconciliation (*a*).
12 WHEREFORE, as through one man sin entered the world, Gen. iii. 6.
and death through sin, even so death passed upon all men,
13 seeing that all sinned. For, prior to the Law, sin was in the
14 world; but sin is not reckoned if there is no law; neverthe-
less, death reigned from Adam to Moses, even over those
who had not sinned after the likeness of the transgression
of Adam, who is a figure of him who was to come.
15 But the free gift is not as was the transgression. For if
through the transgression of the one the many died, much Heb. ix. 27.
more the grace of GOD, and the gift by the grace of the
16 one man, Jesus Christ, abounded to the many. Nor is the
gift as through one who sinned; for the judgment sprang from
one unto condemnation, but the free gift from many trans-
17 gressions unto an acquittal. For if by one man's trans- Rom. vi. 23.
gression death reigned through the one; much more will
those who receive the abundance of grace and of the gift of
righteousness reign in life through the one, even Jesus Christ.
18 Therefore, as the result of one transgression reached unto
all men unto condemnation, even so the result of one ac- John xii. 32.
19 quittal reaches unto all men unto justification of life. For
as through the one man's disobedience the many were ad-
judged sinners, so through the obedience of the one the
many will be adjudged righteous.
20 But the Law came in afterwards, that transgression might
abound. But where sin abounded, grace did much more John i. 17.
21 abound; that as sin reigned in death, even so might grace
reign through righteousness unto eternal life by Jesus Christ
our Lord.

6 1 WHAT shall we say, then? Are we to continue in sin,
that grace may abound? Rom. iii. 8.
2 GOD forbid! for how can we who died to sin, live any
3 longer therein? Or know ye not, that as many of us as
were baptized into Jesus Christ were baptized into his
4 death? Therefore, by our baptism into his death we were

(*a*) *Or* atonement.

Rom. viii. 11. buried with him; that even as Christ was raised from the
dead by the glory of the Father, so we also should walk in
newness of life. For if we have been united with him in 5
the likeness of his death, we shall be also in the likeness
Col. ii. 11. of his resurrection; knowing this, that our old self was 6
crucified with him in order that the body of sin might be
destroyed, that henceforth we should not be slaves to sin.
For he who has died is acquitted of sin. Now if we died 7, 8
with Christ, we believe that we shall also live with him;
Rev. i. 18. knowing that Christ, being raised from the dead, dieth no 9
more; death hath no more dominion over him. For in 10
that he died, he died unto sin once for all; but in that he
liveth, he liveth unto God. Likewise reckon ye yourselves 11
also to be dead unto sin, but in Christ Jesus to be living
unto God.

Psa. xix. 13. Therefore let not sin reign in your mortal body, that ye 12
should obey the lusts thereof. Neither yield your members 13
up to sin as weapons of unrighteousness; but yield your-
selves up to God, as those who are alive from the dead, and
your members unto God as weapons of righteousness, for 14
Micah vii. 19. sin shall not have dominion over you; for ye are not under
law, but under grace.

What then? are we to sin because we are not under law, 15
but under grace?

John viii. 34. God forbid! Know ye not, that to whomsoever ye yield your- 16
selves servants to obey, servants ye are of him whom ye obey;
whether of sin unto death, or of obedience unto righteous-
ness? But God be thanked, that though ye were servants 17
of sin, ye became obedient from the heart to that form of
teaching unto which ye gave yourselves; and being set 18
John viii. 32. free from sin, ye became servants of righteousness; (I 19
speak after the manner of men because of the infirmity
of your flesh;) for, as ye yielded your members as servants
to uncleanness and to iniquity to commit iniquity; even so
now yield your members as servants to righteousness unto
holiness. For when ye were servants of sin, ye were free 20
Rom. vii. 5. as to righteousness. So what fruit did ye then have? Things 21
whereof ye are now ashamed; for the outcome of these
things is death. But now that ye are set free from sin, and 22
have become servants to God, ye have your fruit unto holiness,

23 and the end eternal life. For, the wages of sin is death; but
the gift of GOD is eternal life in Jesus Christ our Lord. Gen. ii. 17.

7 1 OR KNOW ye not, brethren, (for I speak to those who
know law,) that law hath dominion over a man only as long
2 as he liveth? For the woman who hath a husband, is bound 1 Cor. vii. 39.
by law to her husband while he liveth; but if the husband
3 die, she is freed from the law as to husbands. So then if,
while her husband liveth, she be married to another man,
she will be called an adulteress; but if her husband die, she
is free from that law, so as not to be an adulteress, though Gal. v. 18.
she be united to another man.
4 Wherefore, my brethren, ye also became dead to the
Law through the body of Christ; that ye should be united
to another, even to him who was raised from the dead;
5 that we should bring forth fruit unto GOD. For when we Rom. vi. 21.
were in the flesh, the sinful passions which were called forth
through the Law wrought in our members to bring forth fruit
6 unto death. But now we are freed from the Law, having
died to that wherein we were held, that we may serve in
newness of spirit, and not in the oldness of the letter.
7 What shall we say then? Is the Law sin? Ex. xx. 17.
GOD forbid! Nay, I should not have learnt what sin is ex- Deut. v. 21.
cept through the Law; for indeed I should not have known
covetousness had not the Law said, 'Thou shalt not covet.'
8 But sin, taking occasion through the commandment, wrought
in me all manner of evil desire. For, apart from the Law, sin Eze. xx. 11.
9 is dead. Now I myself was living apart from the Law once;
but when the commandment came, sin sprang into life, and
10 I died. And the commandment which was to give life, I
11 found to bring death. For sin, taking occasion through
the commandment, deceived me, and through it slew me.
12 Wherefore the Law is holy, and the commandment holy and Psa. xix. 7.
righteous and good.
13 Did, then, that which is good become death to me?
GOD forbid! But sin became so, that it might appear
as sin, working death in me through that which is good;
so that sin (through the commandment) might become ex-
14 ceedingly sinful. For we know that the Law is spiritual;
15 but I myself am of flesh, sold under sin. For, that which I 2 Kings xvii. 17

carry out I understand not; for the thing which I would I
practise not; but that which I hate, even that I do. But 16
if I do that which I would not, I assent unto the Law as
being good. So now it is no more I who carry it out, but 17
Gen. vi. 5. sin which dwelleth in me. For I know that in me (that is, in 18
my flesh,) dwelleth no good thing; for to will is present with
me, but to carry out that which is good is not. For, the good 19
which I would, I do not; but the evil which I would not, that
I practise. Now if I do that which I myself would not, it is 20
Rom. vii. 16. no longer I who carry it out, but sin which dwelleth in me.
I find then this law, that, when I would do good, evil is 21
present with me. For according to the inward man I delight 22
Rom. vi. 13. in the Law of God; but I see a different law in my mem- 23
bers, warring against the law of my mind, and bringing me
into captivity under the law of sin which is in my members.
Wretched man that I am! who shall deliver me from this body 24
1 Cor. xv. 57. of death? Thanks be to God, through Jesus Christ our Lord. 25
Thus, I myself with my mind serve the law of God; but
with my flesh the law of sin.

8

John iii. 18. THERE is therefore now no condemnation to those who 1
are in Christ Jesus. For the law of the Spirit of Life in 2
Christ Jesus set thee free from the law of sin and of death.
For, that which the Law could not do, in that it was weak 3
Gal. iii. 13. through the flesh, God did, when, sending His own Son in
the likeness of sinful flesh, and for sin, He condemned sin
in the flesh; that the righteousness of the Law might be 4
fulfilled in us, who walk not according to the flesh, but
according to the Spirit.
1 Cor. ii. 14. For, those who live according to the flesh mind the things 5
of the flesh; but those who live according to the Spirit, the
things of the Spirit. For, to be carnally minded is death, 6
but to be spiritually minded is life and peace; because the 7
carnal mind is enmity against God, seeing that it is not
subject to the law of God, nor indeed can be. But those 8
who are in the flesh cannot please God.
But ye are not in the flesh, but in the Spirit, if indeed the 9
1 Cor. vi. 19. Spirit of God dwelleth in you. But if any one hath not the
Spirit of Christ, he is none of his. But if Christ is in you, the 10
body is dead because of sin; but the spirit is life because

11 of righteousness. But if the Spirit of Him who raised Jesus
from the dead dwelleth in you, He who raised Christ Jesus
from the dead will also, through (*a*) His Spirit which dwelleth
in you, bring to life your mortal bodies.
12 Therefore, we are debtors, brethren, not to the flesh, to Psa. cxvi. 16.
13 live according to the flesh. For if ye live according to the
flesh, ye will surely die; but if ye through the Spirit mortify
14 the deeds of the body, ye will live. For, as many as are
15 led by the Spirit of God, they are sons of God. For ye Gal. v. 18.
did not receive a spirit of bondage to return to fear; but
received a spirit of adoption, whereby we cry, Abba, Father.
16 The Spirit Himself beareth testimony with our spirit, that
17 we are children of God; and if children, then heirs; heirs
of God, and joint-heirs with Christ; if indeed we suffer
with him, that we may also be glorified together. 2 Tim. ii. 11.
18 For I reckon that the sufferings of this present time
are not worthy to be compared with the glory which will
19 be revealed to us. For the eager longing of creation is
20 waiting for the revelation of the sons of God. For the
creation was subjected to vanity (not willingly, but because
21 of Him who subjected it), in hope; for creation itself also
will be delivered from the bondage of corruption into the 2 Pet. iii. 13.
22 glorious liberty of the children of God. For we know that
the whole creation groaneth and travaileth in pain together
23 until now. And not only so, but ourselves also, who have
the firstfruits of the Spirit, even we groan within ourselves,
24 waiting for our adoption, the redemption of our body. For
by this hope we are saved; but hope which is seen is not
hope; for why doth any one hope for that which he seeth?
25 But if we hope for that which we see not, then we with
patience wait for it.
26 In like manner the Spirit also helpeth our infirmity; for we
know not how we should pray as we ought; but the Spirit Zec. xii. 10.
Himself maketh intercession in groanings which cannot
27 be uttered. But He who searcheth the hearts knoweth Jer. xvii. 10.
what is the mind of the Spirit, that He maketh intercession
for the saints according unto God.
28 And we know that all things work together for good to Psa. xlvi. 1.

(*a*) Some MSS. read 'on account of.'

Heb. xii. 6. those who love GOD, to those who are called according to
His purpose; for, whom He foreknew, He also predestined to 29
be conformed to the image of His Son, that he might be
the firstborn among many brethren. Moreover whom He pre- 30
destined, them He also called; and whom He called, them He
Heb. ix. 15. also justified; and whom He justified, them He also glorified.

What shall we then say to these things? If GOD is for us, 31
who can be against us? He who spared not His own Son, 32
but delivered him up for us all, how shall He not also with
Isa. l. 9. him freely give us all things? Who will lay any thing to 33
the charge of GOD's elect? It is GOD who justifieth (*a*). Who 34
is he who will condemn? It is Christ Jesus who died; yea
rather who rose, who is at GOD's right hand, who also inter-
cedes for us.

Who shall separate us from the love of Christ? Shall 35
Psa. xliv. 22. tribulation, or distress, or persecution, or famine, or naked-
ness, or peril, or sword? As it is written, 36

'For thy sake we are killed all the day long;
We are accounted as sheep for the slaughter.'

Nay, in all these things we are more than conquerors 37
through him who loved us. For I am persuaded, that not 38
John x. 28. death, nor life, nor angels, nor principalities, nor things
present, nor things to come, nor powers, nor height, nor 39
depth, nor any other created thing, will be able to separate
us from the love of GOD which is in Christ Jesus our Lord.

9

I SPEAK the truth in Christ, I lie not, my conscience 1
also bearing testimony to me in the Holy Spirit, that I have 2
great sorrow and continual grief in my heart; for I could 3
Ex. xxxii. 32. have wished myself accursed from Christ for the sake of my
brethren, my kinsmen according to the flesh; seeing that 4
they are Israelites; to whom belong the adoption, and the
glory, and the covenants, and the giving of the Law, and
the divine service, and the promises; whose are the fathers, 5
and from whom, as regards the flesh, is the Christ, who is
over all, GOD blessed for ever (*b*). Amen.

But it is not as if the word of GOD hath taken no effect. 6

(*a*) *Or* Will GOD who justifieth? and (in next line) Will Christ, &c.
(*b*) Some insert 'He' before 'who,' a comma after 'GOD,' and 'be' before 'blessed.' The difference, in the Greek, is one of punctuation.

For not all they who descend from Israel are Israelites;
7 neither, because they are the seed of Abraham, are they all Gen. xxi. 12.
children; but, 'In Isaac shall a seed be counted to thee.'
8 That is, not those who are the children of the flesh are the
children of God; but the children of the promise are reckoned
9 as the seed. For this is the word of promise, 'At this time I Gen. xviii. 10.
10 will come, and Sarah shall have a son.' And not only so; but
also when Rebecca had conceived by one, even by our father
11 Isaac; for—when the children were not yet born, and had
done nothing good or evil; that the purpose of God accord-
ing to election might stand, not of works but of Him who
12 calleth—it was said to her, 'The elder shall serve the younger.' Gen. xxv. 23.
13 As it is written, 'Jacob I loved, but Esau I hated.' Mal. i. 2.
14 What shall we say then? Is there injustice with God?
15 By no means. For He saith to Moses, 'I will have Ex. xxxiii. 19.
mercy on whomsoever I have mercy, and I will have com-
16 passion on whomsoever I have compassion.' So then it is
not of him who willeth, nor of him who runneth, but of God
17 who showeth mercy. For, the Scripture saith to Pharaoh, Ex. ix. 16.
'Even for this purpose I raised thee up, that in thee I
might show My power, and that My name might be de-
18 clared throughout all the earth.' So then He hath mercy
on whom He will, and whom He will He hardeneth.
19 Thou wilt say then to me, Why doth He still find fault?
For who hath resisted His purpose?
20 Nay but, O man, who art thou, that thou disputest with Isa. xlv. 9.
God? Shall the thing formed say to him who formed it,
21 Why didst thou make me thus? Or hath not the potter Jer. xviii. 6.
a right over the clay, to make of the same lump one vessel
22 to honour, and another to dishonour? What if God, though
wishing to show His wrath, and to make His power known,
endured with much long-suffering vessels of wrath fitted
23 for destruction; and this, that He might make known the Eph. i. 18.
riches of His grace on the vessels of mercy which He before
24 prepared for glory, even us whom He called, not from the
Jews only, but also from the Gentiles?
25 As He saith also in Hosea, Hos. ii. 23.
'I will call them My people, who were not My people;
And her beloved, who was not beloved.
26 And, in the place where it was said to them Hos. i. 10.

Ye are not My people,
There they shall be called children of the living God.'
Isa. x. 22. Isaiah also crieth concerning Israel, 27
'Though the number of the children of Israel
Be as the sand of the sea,
The remnant will be saved;
For a sentence, 28
Accomplishing and shortening it,
The Lord will execute upon the earth.'
Isa. i. 9. And as Isaiah said before, 29
'Unless the Lord God of Hosts had left us a seed,
We had been as Sodom, and had been made like Gomorrah.'
What shall we say then? That Gentiles who did not 30
follow righteousness, attained to righteousness—but the
righteousness which is from faith. But Israel, who followed 31
a law of righteousness, attained not to such a law. Where- 32
fore? Because they followed it not by faith, but as it were
Isa. viii. 14. Isa. xxviii. 16. by works. They stumbled at the stumbling-stone; even as 33
it is written,
'Behold, I lay in Sion a stone of stumbling
And a rock of offence;
And he who believeth on him
Shall not be put to shame.'

BRETHREN, my heart's goodwill and my prayer to God 1 10
for them is, that they may be saved. For I bear them record 2
Acts xxi. 20. that they have a zeal for God, but not according to know-
ledge. For they, being ignorant of God's righteousness and 3
going about to establish their own, have not submitted them-
selves to the righteousness of God.
For Christ is the end of law for righteousness to 4
Lev. xviii. 5. Eze. xx. 11. every one who believeth. For Moses writeth, 'The man 5
who doeth the righteousness which is from the Law, shall
therein have life.' But the righteousness which is from faith 6
Deut. xxx. 12. speaketh on this wise, 'Say not in thy heart, Who shall
ascend into heaven?' (that is, to bring Christ down from
above;) or, 'Who shall descend into the deep?' (that is, 7
Deut. xxx. 14. to bring up Christ from the dead.) But what saith it? 8
'The word is nigh thee, even in thy mouth, and in thy

9 heart;' (that is, the word of faith, which we preach); that
if thou shalt confess with thy mouth the Lord Jesus (*a*),
and shalt believe in thy heart that GOD raised him from
10 the dead, thou shalt be saved. For with the heart man
believeth unto righteousness; and with the mouth confession
11 is made unto salvation. For the Scripture saith, 'Whosoever Isa. xxviii. 16.
12 believeth in him shall not be put to shame'; there being
no difference between Jew and Greek, seeing that the same
13 LORD over all is rich unto all who call upon Him. For who- Joel ii. 32.
soever shall call upon the name of the LORD will be saved.
14 How then are they to call on him on whom they have not
believed? and how are they to believe on him of whom they
have not heard? and how are they to hear without a preacher?
15 and how are any to preach unless they be sent? As it is Isa. lii. 7.
written, 'How beautiful are the feet of those who bring Neh. viii. 15.
16 glad tidings of good things!' But they did not all obey the
gospel. For Isaiah saith, 'LORD, who believed our report?' Isa. liii. 1.
17 So then faith cometh from hearing, and hearing by the word
of Christ.

18 But I say, Did they not hear? Yea, verily, Psa. xix. 4.
'Their sound went forth into all the earth,
And their words unto the ends of the world.'

19 But I say, Did not Israel know? Moses first, saith, Deut. xxxii. 21.
'I will move you to jealousy
By those who are no people,
And by a foolish nation I will provoke you.'

20 But Isaiah is very bold, and saith, Isa. lxv. 1.
'I was found by those who sought me not;
I was made manifest unto those who asked not after me.'

21 But concerning Israel he saith,
'All day long I stretched forth my hands
To a disobedient and gainsaying people.'

11 1 I SAY then, Did GOD cast off His people? Psa. xciv. 14.
GOD forbid! For I also am an Israelite, of the seed of
2 Abraham, of the tribe of Benjamin. GOD did not cast off
His people whom He foreknew. Or know ye not what the
Scripture saith of Elijah? How he pleadeth with GOD
against Israel,

(*a*) *Or* Jesus as Lord.

1 Kings xix. 14. 'LORD, they have killed Thy prophets; 3
They have thrown down Thine altars;
And I only am left,
And they seek my life.'
1 Kings xix. 18. But what saith the answer of GOD to him? 4
'I have reserved to Myself seven thousand men who have
not bowed the knee to Baal.'
Even so then at this present time also there has come to 5
be a remnant according to the election of grace. And if it is 6
by grace, then it is no longer from works; otherwise grace
becometh no longer grace.
What then? Israel obtained not that for which he sought; 7
but the Election obtained it, and the rest were hardened.
According as it is written, 'GOD gave them the spirit of 8
Isa. xxix. 10. Isa. vi. 9. drowsiness, eyes that they should not see, and ears that
they should not hear,' until this very day.
And David saith, 9
Psa. lxix. 23. 'Let their table be made a snare, and a trap,
And a stumblingblock, and a requital unto them;
Let their eyes be darkened, that they may not see, 10
And ever bow Thou down their back.'
I say then, Did they falter that they might fall? 11
GOD forbid! But through their fall salvation has come
to the Gentiles, to provoke *Israel* to emulation. Now if 12
their fall is the enriching of the world, and their loss
the enriching of the Gentiles; how much more their ful-
ness! But I speak to you Gentiles. Yea, so far as I 13
am an apostle to the Gentiles, I magnify my office; if 14
Acts ix. 15. by any means I may provoke to emulation those who
are my flesh, and may save some of them. For if the 15
casting away of them is the reconciling of the world, what
shall be the receiving of them, but life from the dead!
Num. xv. 19, 20. Now, if the first handful is hallowed, so is the whole lump; 16
and if the root is hallowed, so are the branches. And if some 17
Jer. xi. 16. of the branches were broken off, and thou, who wast a
wild olive tree, wast grafted in among them, and wast
Eph. ii. 13. made with them a partaker of the root of the fatness of the
olive tree; boast thou not over the branches. But though 18
thou shouldst boast, it is not thou who bearest the root, but
the root that beareth thee.

19 Thou wilt say then, 'Branches were broken off that I
might be grafted in.'
20 True; they were broken off by unbelief, and thou standest
21 by faith. Be not haughty, but fear; for if GOD spared not Phil. ii. 12.
the natural branches, neither will He spare thee.
22 Behold therefore the goodness and the severity of GOD;
on those who fell, severity; but towards thee, GOD's goodness,
if thou continue in His goodness; otherwise thou also wilt be
23 cut off. And they also, if they abide not in unbelief, will 2 Cor. iii. 16.
24 be grafted in; for GOD is able to engraft them back. For
if thou wast cut out of the olive tree which is wild by nature,
and wast grafted, contrary to nature, into a good olive tree,
how much more will these, the natural branches, be grafted
into their own olive tree?
25 For, lest ye should be wise in your own conceits, I would
not, brethren, have you ignorant of this mystery; that a
partial hardening hath befallen Israel, until the fulness
26 of the Gentiles shall have come in. And so all Israel will Isa. lix. 20.
be saved; as it is written,
'There will come out of Sion the Deliverer,
He will turn away ungodliness from Jacob;
27 And this is My covenant with them,'... Jer. xxxi. 33.
'When I shall take away their sins.'
28 As concerning the Gospel, they are aliens (*a*) for your sakes; Col. i. 21.
but as touching the Election, they are beloved for the fathers' Deut. x. 15.
29 sakes. For the gifts and calling of GOD He never regrets. Heb. vii. 21.
30 For as ye in time past disobeyed GOD, yet have now
31 obtained mercy through their disobedience; even so now,
they also have been disobedient, that by the mercy shown
32 to you they also may now obtain mercy. For GOD shut Gal. iii. 22.
up all men under disobedience, that He might have mercy
upon all.
33 O the depth of the riches and wisdom and knowledge of
GOD! how unsearchable are His judgments, and His ways Isa. xl. 13.
34 past finding out! for who knew the mind of the LORD? or Job xli. 11.
35 who became His counsellor? or who first gave to Him, that
36 recompense should be made to Himself? For, from Him and
through Him and to Him are all things; to Him be glory
for ever. Amen.

(*a*) *Or* enemies.

12

I BESEECH you therefore, brethren, by the tender mercies 1
1 Cor. vi. 15. of God, that ye present your bodies a living sacrifice, holy, ac-
ceptable to God, which is your reasonable service. And be not 2
1 John ii. 15. fashioned according to this age; but be ye transformed by the
renewing of your mind, that ye may by experience know what
is the will of God, even what is good and acceptable and perfect.
For, through the grace given unto me, I tell every one 3
Rom. xi. 20. among you, not to think prouder thoughts than he ought to
think; but to give his mind to sober thoughts, according as
God dealt to each a measure of faith. For as we have many 4
members in one body, and all members have not the same
office; so we, who are many, are one body in Christ, and 5
severally members one of another.
1 Pet. iv. 10. But, having gifts differing according to the grace given 6
to us; whether prophecy, let us prophesy according to the
proportion of our faith; or service, let us give ourselves to 7
serving; or he who teacheth, let him give himself to teach-
ing; or he who exhorteth, to exhortation; he who giveth, 8
let him do it with simplicity; he who ruleth, with diligence;
Amos v. 15. he who showeth mercy, with cheerfulness. Let love be 9
without dissimulation. Abhor that which is evil; cleave
to that which is good. Be kindly disposed one towards 10
another with brotherly love; in honour preferring one
another; in diligence not slothful; fervent in spirit; serving 11
the Lord; rejoicing in hope; patient in tribulation; per- 12
Heb. xiii. 2. severing in prayer; distributing to the necessities of the 13
saints; given to hospitality.
Bless those who persecute; bless, and curse not. Rejoice 14, 15
with those who rejoice; weep with those who weep. Be 16
Isa. v. 21. Prov. iii. 7. of the same mind one with another. Be not haughty,
but condescend to men of low estate. Become not wise
in your own conceits. Render to no one evil for evil. 17
Study to act honourably in the sight of all men. If it 18
be possible, as much as lieth in you, live peaceably with all
Deut. xxxii. 35. men. Avenge not yourselves, beloved, but rather make way 19
for God's wrath, for it is written, 'Vengeance is mine; I will
Prov. xxv. 21. repay,' saith the Lord. But if thine enemy hunger, feed 20
him; if he thirst, give him drink; for in so doing thou
wilt heap coals of fire on his head. Be not thou overcome 21
Prov. xvi. 32. by evil, but in thy goodness overcome his evil.

13 1 LET every soul be in subjection to the authorities set
over us. For there is no authority, except from God; and Dan. ii. 21.
2 those which exist have been appointed by God. Whosoever 1 Pet. ii. 13.
therefore resisteth the authority, resisteth the appointment
of God; and those who resist will receive to themselves a
3 judgment. For rulers are a terror, not to the good work,
but to the evil. Wouldst thou then have no fear of the
authority? do that which is good, and thou wilt have praise
4 therefrom; for it is the minister of God to thee for good.
But if thou do that which is evil, be afraid; for it beareth
not the sword in vain; for it is a minister of God, an avenger
5 unto wrath upon him who practiseth evil. Wherefore, ye Ecc. viii. 2.
must needs be subject, not only for wrath's, but also for con-
6 science' sake. For this cause also ye pay tribute; for they
are God's ministers, attending continually to this very thing.
7 Render to all their dues; tribute to whom tribute is due; Matt. xxii. 21.
custom to whom custom; reverence to whom reverence;
honour to whom honour.

8 Owe no one anything, except to love one another; for he
9 who loveth his fellow hath fulfilled law. For, 'Thou shalt Ex. xx. 13. Deut. v. 19.
not commit adultery, Thou shalt not kill, Thou shalt not
steal, Thou shalt not covet,' and whatsoever other com-
mandment there may be, are summed up in this saying,
10 'Thou shalt love thy neighbour as thyself.' Love worketh Lev. xix. 18.
no ill to its neighbour; therefore love is the fulfilling of
law.

11 And this, knowing the season, that now it is high time 1 Thess. v. 5.
for you to awake out of sleep; for our salvation is nearer
12 than when first we believed. The night is far spent, the day
is at hand; let us therefore cast off the works of darkness;
13 and let us put on the armour of light. Let us walk becomingly, Phil. iv. 8.
as in the day; not in revellings and drunkenness, not in
debauchery and wantonness, not in strife and envying.
14 But put ye on the Lord Jesus Christ, and make not pro-
vision for the flesh, for its lusts. Gal. v. 16.

14 1 NOW him who is weak in the faith receive ye, but not
to doubtful disputations (*a*).

(*a*) *Or* not to the deciding of (or passing judgment on) doubts; *Or* matters of opinion, *lit.* thoughts.

One believeth that he may eat all things, another who is 2
weak eateth herbs. Let not him who eateth set at naught 3
him who eateth not; and let not him who eateth not judge
James iv. 12. him who eateth; for God hath received him. Who art thou 4
that thou judgest the servant of another? to his own master
he standeth or falleth. Yea, he shall be held up; for the
Lord is able to make him stand.

For one esteemeth one day above another; another 5
esteemeth every day alike. Let each be fully assured in
his own mind. He who regardeth the day, regardeth it to 6
the Lord. And he who eateth, eateth to the Lord, for he
giveth God thanks; and he who eateth not, to the Lord he
eateth not, and giveth God thanks. For none of us liveth 7
1 Pet. iv. 2. to himself, and none dieth to himself. For, whether we 8
live, we live to the Lord; and whether we die, we die to
the Lord; therefore whether we live or die, we belong to
the Lord. For to this end Christ died and lived, that 9
he might exercise lordship over both the dead and the
living.

But why dost thou judge thy brother? or why dost thou 10
set at naught thy brother? for we shall all stand at the
Isa. xlv. 23. judgment-seat of God. For, it is written, 11

'As I live, saith the Lord,
Every knee shall bow to Me,
And every tongue shall give praise to God.'

So, then, each of us will give account of himself to God. 12
Therefore let us not judge each other any more; but resolve 13
this rather, that no one put in a brother's way a stumbling-
block, or an occasion to fall.

I know and am persuaded in the Lord Jesus, that there 14
is nothing unclean of itself; but to him who accounteth
anything to be unclean, to him it is unclean. For if thy 15
1 Cor. viii. 11. brother suffers hurt by thy food, thou art no longer walking
according to love. Destroy not by thy food him for whom
Christ died.

Let not, then, your good be evil spoken of; for, the king- 16, 17
Matt. vi. 33. dom of God is not eating and drinking, but righteousness, and
Rom. v. 1. peace, and joy in the Holy Spirit. For he who in this 18
matter serveth Christ is well pleasing to God, and approved
by men. Therefore we follow after the things which make 19

20 for peace, and things whereby we may edify each other. De-
stroy not for food's sake the work of God. All things indeed
are clean; but it is ill for that man whose eating giveth Titus i. 15.
21 offence. It is good not to eat flesh or to drink wine, or
22 to do anything whereby thy brother stumbleth. The faith
which thou hast, have it to thyself before God. Happy
is he who judgeth not himself in that which he alloweth. 1 John iii. 21.
23 And he who doubteth is condemned if he eat, because
he eateth not in faith; for whatsoever is not of faith Heb. xi. 6.
is sin.
15 1 But we who are strong ought to bear the infirmities of
2 the weak, and not to please ourselves. Let each of us Psa. lxix. 9.
3 please his neighbour for his good to edification; for Christ
also pleased not himself; but, as it is written, 'The re-
proaches of those who reproach Thee have fallen on me.'
4 For whatsoever things were written aforetime were written
for our learning, that we through patience and the comfort
5 given by the Scriptures might have hope. Now the God
of patience and comfort grant you to be likeminded towards 1 Cor. i. 10.
6 each other according to Christ Jesus; that ye may with
one mind and one mouth glorify the God and Father of our
7 Lord Jesus Christ. Wherefore receive ye one another, even
as Christ received us to the glory of God.
8 For I say that Christ has become a minister of the
circumcision for the sake of God's truth, to confirm the pro-
9 mises made to the fathers, and that the Gentiles may Psa. xviii. 49.
glorify God for His mercy, as it is written,

'For this cause I will give thanks to Thee
Among the Gentiles,
And sing praises to Thy name.'

10 And again he saith, Deut. xxxii. 43.

'Rejoice, ye Gentiles, with His People.'

11 And again, Psa. cxvii. 1.

'Praise the Lord, all ye Gentiles;
And let all the peoples praise Him.'

12 And again, Isaiah saith, Isa. xi. 10.

'There shall be the root of Jesse,
And he who ariseth to reign over the Gentiles;
In him shall the Gentiles hope.'

13 Now, the God of hope fill you with all joy and peace in Rom. xiv. 17.

believing, that ye may abound in hope, through the power of
the Holy Spirit.

Heb. vi. 9. AND I myself also am persuaded concerning you, my 14
brethren, that ye yourselves are full of goodness, filled with
all knowledge, able also to admonish each other. Never- 15
theless, I write the more boldly to you in some degree, as
Eph. iii. 2. one putting you in remembrance, because of the grace given
me from GOD; that I should be a minister of Christ Jesus to 16
the Gentiles, and so minister the sacred office of the gospel
Isa. lxvi. 20. of GOD that the offering up of the Gentiles may be made
acceptable, being sanctified by the Holy Spirit.
I have therefore my own ground for glorying through Jesus 17
Christ in things pertaining to GOD. For I will not pre- 18
sume to speak of any things except those which Christ, to
bring the Gentiles to obedience, wrought through me by
Gal. ii. 8. word and deed, in the power of signs and wonders, in the 19
power of the Holy Spirit; so that from Jerusalem, and
round about unto Illyricum, I have fully preached the gospel
of Christ; yet striving so to preach the gospel, not where 20
Christ was already named, that I might not build upon
Isa. lii. 15. another man's foundation, but as it is written, 21

'They to whom no tidings of him came,
Shall see;
And they who have heard not,
Shall understand.'

1 Thess. ii. 18. And thus I was hindered many times from coming to 22
you. But, now, having no further opening in these parts, 23
and having had for some years a great desire to come to
you, whenever I take my journey into Spain—for I trust 24
to see you as I pass, and to be helped by you on my way
thither, after I have been in some measure satisfied with
your company.
Acts xix. 21 But, for the present, I go to Jerusalem to minister to the 25
saints. For, it pleased those of Macedonia and Achaia (*a*) 26
to make a certain contribution for the poor among the saints
in Jerusalem. So it pleased them; and they are indebted 27
to them; for if the Gentiles were made partakers of their

(*a*) *Or* Greece.

spiritual things, the Gentiles ought also to minister to them 1 Cor. ix. 11.
in temporal things.
28 Therefore when I have performed this, and have secured to
29 them this fruit, I will go on through you into Spain. And
I am sure that, when I come to you, I shall come in the
fulness of the blessing of Christ.
30 Now I beseech you, brethren, by the Lord Jesus Christ,
and by the love of the Spirit, that ye strive together with me Col. iv. 3.
31 in your prayers to God for me; that I may be delivered from
those in Judæa who are unbelievers; and that my ministra-
tion which is for Jerusalem may prove acceptable to the
32 saints; that I may come to you with joy by the will of God,
and may together with you be refreshed.
33 Now the God of peace be with you all. Amen. 1 Cor. xiv. 33.

16 1 I COMMEND to you Phœbe our sister, who is a deaconess
2 of the church which is in Cenchreæ; that ye receive her in Phil. ii. 29.
the Lord, as becometh saints, and that ye help her in what-
soever business she hath need of you; for she hath been a
helper of many, and of myself also.
3 Salute Prisca and Aquila, my fellow-workers in Christ 1 Cor. xvi. 19.
4 Jesus; for they for my life endangered their own necks; unto
whom not only I, but also all the churches of the Gentiles,
5 give thanks. Likewise salute the church which is in their
house.
Salute my well-beloved Epænetus, who is the firstfruits of
6 Asia unto Christ. Salute Mary, for she bestowed much
7 labour on you. Salute Andronicus and Junias, my kinsmen Gal. i. 22.
and my fellow-prisoners, for they are distinguished among
8 the apostles, and were in Christ before I was. Salute
9 Ampliatus, my beloved in the Lord. Salute Urbanus, our
10 fellow-worker in Christ, and Stachys my beloved. Salute
Apelles, approved in Christ. Salute those who are of the
11 household of Aristobulus. Salute Herodion my kinsman.
Salute those who are of the household of Narcissus, who are
12 in the Lord. Salute Tryphæna and Tryphosa, who labour
in the Lord. Salute the beloved Persis, for she laboured
13 much in the Lord. Salute Rufus, chosen in the Lord, and Eph. i. 4.
14 his mother and mine. Salute Asyncritus, Phlegon, Hermes,
Patrobas, Hermas, and the brethren who are with them.

Salute Philologus and Julia, Nereus and his sister, and 15
Olympas, and all the saints who are with them. Salute 16
1 Pet. v. 14. each other with a holy kiss.

All the churches of Christ salute you.

Now I beseech you, brethren, mark those who cause 17
Matt. xviii. 17. divisions and offences contrary to the doctrine which ye
learned; and avoid them. For such persons serve not our 18
Lord Christ, but their own belly; and by their smooth and
plausible speeches beguile the hearts of the innocent.

Rom. i. 8. For your obedience has come abroad unto all men. I 19
rejoice therefore over you; yet I would have you wise con-
cerning that which is good, and simple concerning evil.
Rom. xv. 33. And the God of peace will bruise Satan under your feet 20
shortly.

The grace of our Lord Jesus be with you. (24)

Timothy my fellow-worker, and Lucius and Jason and 21
Sosipater, my kinsmen, salute you. I Tertius, the penman 22
1 Cor. i. 14. of this letter, salute you in the Lord. Gaius—my host, and 23
Acts xix. 22. of the whole church—saluteth you. Erastus the treasurer
of the city and Quartus the brother salute you.

Eph. iii. 20. Now unto Him who is able to establish you according to 25
my gospel and the preaching of Jesus Christ, according to
Eph. i. 9. the revelation of the mystery which hath been kept in silence
through times eternal but now is manifested, and by the 26
Matt. xxviii. 19. Scriptures of the prophets is made known, according to the
Jude 25. commandment of the everlasting God, to all the nations for
obedience to the faith,—to the only wise God (*a*), through 27
Jesus Christ, to whom (*b*) be the glory for ever. Amen.

(*a*) *Or* to God, alone wise.
(*b*) Some MSS. omit 'to whom.'

THE FIRST EPISTLE TO THE

CORINTHIANS

1 1 PAUL, called to be an apostle of Christ Jesus by the will of Acts xxvii. 23.
2 God, together with Sosthenes our brother, to the church Acts xviii. 17.
of God which is in Corinth, to those who are sanctified in
Christ Jesus, called to be saints, with all who in every place 1 Pet. i. 2.
call upon the name of Jesus Christ our Lord, who is theirs
3 and ours; grace and peace be to you from God our Father
and the Lord Jesus Christ.
4 I THANK God always on your behalf, for the grace of God Rom. i. 8.
5 which was given you in Christ Jesus; that in every thing
ye were enriched in him, in all utterance and in all know-
6 ledge; even as the testimony of Christ was confirmed among
7 you; so that ye come behind in no gift; waiting for the
8 revelation of our Lord Jesus Christ; who will also establish Titus ii. 13.
you unto the end, unblamable in the day of our Lord Jesus
9 Christ. God is faithful, by whom ye were called into fellow-
ship with His Son Jesus Christ our Lord.

10 NOW I beseech you, brethren, by the name of our Lord
Jesus Christ, that ye all speak the same thing, and that 2 Cor. xiii. 11.
there be no divisions among you; but that ye be perfectly
united in the same mind and in the same judgment.
11 For it hath been declared to me of you, my brethren,
by those who are of the house of Chloe, that there are con-
12 tentions among you. I mean this, that each of you saith,
'I am of Paul'; 'And I, of Apollos'; 'And I, of Cephas'; Acts xix. 1.
'And I, of Christ.'
13 Has Christ been divided? was Paul crucified for you? or
14 were ye baptized into the name of Paul? I give thanks that
15 I baptized none of you but Crispus and Gaius; lest any one Acts xviii. 8.
16 should say that ye were baptized into my name. Yet I
baptized also the household of Stephanas; I know not that I
baptized any one else.
17 For Christ did not send me to baptize, but to preach the
gospel; not with wisdom of words, lest the cross of Christ 1 Cor. ii. 1.

should be made of no effect. For the message of the cross 18
is, to those who are perishing, foolishness; but to us who are
Isa. xxix. 14. being saved, it is the power of GOD. For it is written, 19
'I will destroy the wisdom of the wise,
And the prudence of the prudent I will reject.'
Isa. xliv. 25. Isa. xxxiii. 18. Where is the wise man? where is the scholar? where is 20
the disputer of this age? hath not GOD shown the wisdom of
Jer. ix. 24. the world to be foolish? For since, in the wisdom of GOD, 21
the world by wisdom knew not GOD, it pleased GOD by the
foolishness of the message to save those who believe. For 22
Jews demand signs, and Greeks seek wisdom; but we preach a 23
crucified Christ, to Jews a stumblingblock, and to Gentiles (*a*)
1 Cor. i. 18. foolishness; but to those who are the called, both Jews 24
and Greeks, Christ the power of GOD and the wisdom of
GOD. For the foolishness of GOD is wiser than men; and 25
the weakness of GOD is stronger than men. For ye see your 26
Zeph. iii. 12. calling, brethren, how that not many wise according to the
flesh, not many mighty, not many noble, are called; but GOD 27
chose the foolish things of the world that He may bring
to shame the wise; and GOD chose the weak things of
the world to shame the things which are mighty; and the 28
base things of the world, and the things which are despised,
GOD chose, yea, things which are not, that He may bring to
Rom. iii. 27. naught the things which are; that no flesh should glory in 29
GOD'S presence. But of Him ye are in Christ Jesus, who 30
is made unto us wisdom from GOD; yea, and righteousness,
and sanctification, and redemption; that, as it is written, 31
'He who glorieth, let him glory in the LORD.'

2

AND I, brethren, when I came to you declaring to you 1
the testimony (*b*) of GOD, came not with excellency of speech
or of wisdom. For I determined not to know any thing 2
Gal. vi. 14. among you, except Jesus Christ, and him crucified. And 3
I was with you in weakness, and in fear, and in much
trembling. And my utterance and my preaching were not 4
in persuasive words of wisdom, but in demonstration of the
Spirit and of power; that your faith might not have its 5
being in the wisdom of men but in the power of GOD.
Phil. iii. 15. Howbeit we speak wisdom among those who are per- 6

(*a*) *Or* Greeks. (*b*) *Or* mystery.

fect (*a*); yet not a wisdom of this age, nor of the rulers of
7 this age, who come to naught; but we speak a wisdom of GOD in a mystery, the hidden wisdom, which GOD fore- Psa. xxxiii. 10.
8 ordained before the ages, unto our glory; which none of
the rulers of this world hath known; for had they known
9 it, they would not have crucified the Lord of glory; but, as it is written, Isa. lxiv. 4.

'Things which eye saw not, and ear heard not,
And which entered not the heart of man,
Whatsoever things GOD hath prepared for those who love him.'

10 For God revealed them to us by the Spirit; for the Spirit John xvi. 13.
11 searcheth all things, yea, the deep things of GOD. For,
what man knoweth the things of a man, except the spirit of
man which is within him? even so the things of GOD none
12 but the Spirit of GOD knoweth. Now we received, not the
spirit of the world, but the Spirit which is from GOD; that 1 John v. 20.
we might know the things which were freely given to us by
13 GOD; which things also we speak, not in the words which
human wisdom teacheth, but in those which the Spirit
14 teacheth; combining spiritual things with spiritual. But the
natural man receiveth not the things of the Spirit of GOD,
for they are foolishness to him, neither can he know them,
15 because they are spiritually discerned. But the spiritual man Pro. xxviii. 5.
discerneth all things, yet he himself is discerned by no one.
16 For 'who hath known the mind of the Lord, that he may Isa. xl. 13.
instruct Him?' But we have the mind of Christ.
3 1 AND I, brethren, could not speak to you as to spiritual
2 men, but as to men in the flesh, as to babes in Christ. I
fed you with milk, not with solid food; for hitherto ye were
3 not able to bear it; neither yet now are ye able; for ye are
yet carnal. For whereas there are among you envying and
strife, are ye not carnal and walking after the manner of
4 men? For while one saith, 'I am of Paul'; and another, 1 Cor. i. 12.
'I am of Apollos,' are ye not men?
5 What then is Apollos? and what is Paul? Ministers
through whom ye believed, even as the Lord gave to every

(*a*) *Or* fully grown, *i.e. mature* Christians (perfect in Christ, Colossians i. 28).

1 Cor. xv. 10. man? I planted; Apollos watered; but God gave the increase. 6
So then neither he who planteth, nor he who watereth, but 7
John xv. 5. only God who giveth the increase, is of any moment. Now, 8
Psa. lxii. 12. he who planteth and he who watereth are one; but each will
receive his own reward according to his own labour. For we 9
are God's fellow-workers; ye are God's husbandry, God's
building. According to the grace of God which was given 10
me, as a wise master-builder I laid a foundation; but
another buildeth thereon. But let each take heed how he
Isa. xxviii. 16. buildeth thereon. For, other foundation can no one lay 11
than that which is laid, which is Jesus Christ. Now 12
if any one build upon the foundation, gold, silver, precious
stones, wood, hay, stubble; the work of each will be made 13
manifest; for the Day will declare it, for it is revealed by
fire; and the fire will prove each man's work, of what sort
it is. If any one's work which he built thereon shall abide, 14
he will receive a reward. If any one's work be burnt, he 15
Zec. iii. 2. will suffer loss; but he himself will be saved; yet so as
through fire.

1 Cor. vi. 19. Know ye not that ye are a sanctuary of God, and that 16
the Spirit of God dwelleth in you? If any one destroyeth 17
the sanctuary of God, God will destroy him; for the
sanctuary of God is holy, which sanctuary ye are.

Pro. xxvi. 12. Let no one deceive himself. If any one among you 18
thinketh himself to be wise in this world, let him become
Job v. 13. a fool, that he may become wise. For the wisdom of this 19
world is foolishness with God. For it is written, 'He taketh
Psa. xciv. 11. the wise in their own craftiness;' and again, 'The Lord 20
knoweth the thoughts of the wise, that they are vain.'

Therefore let no one glory in men. For all things are 21
yours; Paul, or Apollos, or Cephas, or the world, or life, or 22
death, or things present, or things to come; all are yours;
Rom. xiv. 8. and ye are Christ's; and Christ is God's. 23

4

Let men so account of us as of ministers of Christ, and 1
stewards of the mysteries of God. Moreover it is here re- 2
Luke xii. 42. quired in stewards, that a man be found faithful. But with 3
me it is a very small matter that I should be examined by
you or by man's judgment; yea, I examine not my own self.
For I am not conscious of anything against myself; yet 4
I am not hereby justified; but he who examineth me is the

5 LORD. Therefore judge nothing before the time, until the Matt. vii. 1.
Lord come, who both will bring to light the hidden things of
darkness, and will make manifest the counsels of the hearts; Rom. ii. 16.
and then each will have his praise from GOD.
6 Now, these things, brethren, I in a figure transferred to
myself and to Apollos for your sakes; that ye might learn by
our case not to go beyond the things which are written, that
no one of you be puffed up for the one against the other.
7 For who maketh thee to differ? and what hast thou which
thou didst not receive? now, if thou didst receive it, why James i. 17.
8 dost thou glory as if thou hadst not received it? Already
ye are filled; already ye are become rich; apart from us
ye reigned; yea, and I would ye did reign, that we also
9 might reign with you. For I reckon that GOD set forth
us the apostles last of all, as if doomed to death; for we are
made a spectacle to the world, both to angels and to men.
10 We are fools for Christ's sake, but ye are wise in Christ;
we are weak, but ye are strong; ye are honourable, but we
11 are despised. Even unto this present hour we hunger and Rom. viii. 35.
thirst, and are naked and are buffeted, and have no certain
12 dwelling-place; yea, we toil, working with our own hands;
though reviled, we bless; though persecuted, we endure; Matt. v. 44.
13 though defamed, we entreat; we became as the refuse of
the world, and as the offscouring of all things, even until
now.
14 I write not these things to shame you, but to admonish
15 you, as my beloved children. For though ye might have 1 Thess. ii. 11.
ten thousand instructors in Christ, yet ye have not many
fathers; for it is I who, in Christ Jesus, begot you through
16 the gospel. Wherefore I beseech you, become imitators of
17 me. For this same cause I sent to you Timothy, who is my
beloved and faithful child in the Lord; and he will put you
in remembrance of my ways in Christ Jesus, even as I teach
everywhere in every church.
18 Now, some are puffed up as if I were not coming to you.
19 But I will come to you quickly, if the Lord will, and I shall James iv. 15.
then know, not the speech of those who are puffed up, but
20 the power; for the kingdom of GOD is not in word, but in 2 Cor. xiii. 10.
21 power. What would ye? that I come to you with a rod? or
in love and in the spirit of meekness?

5
1 IT is everywhere reported that there is fornication among
you; and such fornication as there is not even among the
Deut. xxvii. 20. Gentiles, that one of you hath his father's wife! And ye 2
are puffed up; and did not rather mourn, so that he who
did this deed might be put away from among you.
Col. ii. 5. For I verily, being absent in body but present in spirit, 3
have already, concerning him who thus did this deed, de-
cided in the name of the Lord Jesus, as if I were present—
ye and my spirit being gathered together in the power of 4
our Lord Jesus—to deliver such a one to Satan for the 5
1 Cor. xi. 32. destruction of the flesh, that the spirit may be saved in the
day of the Lord.
Your glorying is not good. Know ye not that a little 6
leaven leaveneth the whole lump? Purge out the old leaven, 7
that ye may be a new lump, according as ye are unleavened.
Isa. liii. 7. For our passover, Christ, also was sacrificed; therefore let us 8
keep the feast, not with old leaven, neither with the leaven
of malice and wickedness; but with the unleavened bread of
sincerity and truth.
I wrote to you in my epistle (*a*) that ye should not keep 9
Eph. v. 11. company with fornicators; meaning, not so much the forni- 10
cators of this world, or its covetous men and extortioners, or
idolaters, for then ye would have to go out of the world. But 11
now I am writing to you, not to keep company with any one
called a Brother, if he is a fornicator, or covetous, or an
idolater, or a railer, or a drunkard. or an extortioner; with
such a one not even to eat. For, is it my work to judge 12
those who are outside? do not ye judge those who are
Deut. xvii. 9. Deut. xix. 19. Deut. xxiv. 7. within? But those who are outside, God will judge. Put 13
away from among yourselves that wicked person.

6
1 DARE any one of you, having a matter against his fellow,
go to law before the unrighteous, and not before the saints?
Or know ye not that the saints will judge the world? And 2
if the world is judged by you, are ye unworthy to judge
Dan. vii. 22. the smallest matters? Know ye not that we shall judge 3
angels—to say nothing of matters which pertain to this life?
If then ye have to judge of matters pertaining to this life, do 4

(*a*) *Or* have written, as in v. 11. But probably *this* was not his *first* Epistle to the Corinthians.

ye set those to judge who are of little esteem in the church?
5 I say this to move you to shame. Is it so, that there is not
a wise person among you, not even one, who will be able to
6 decide between his brethren? But brother goeth to law with Pro. xx. 22.
7 brother, and that before unbelievers. Now therefore it is
altogether a defect in you that ye go to law one with another.
Why do ye not rather suffer wrong? why do ye not rather
8 let yourselves be robbed? Nay, ye commit wrong and
robbery, and that to your brethren.
9 Or know ye not that the unrighteous will not inherit
the kingdom of GOD? Be not deceived; not fornicators, nor Gal. v. 19.
idolaters, nor adulterers, nor effeminate, nor abusers of them-
10 selves with men, nor thieves, nor covetous, nor drunkards, nor
revilers, nor extortioners, will inherit the kingdom of GOD.
11 And such were some of you; but ye were washed, but ye
were sanctified, but ye were justified in the name of the
Lord Jesus Christ, and by the Spirit of our GOD.
12 All things are permitted to me, but all things are not
expedient; all things are permitted to me, but I will not be
13 brought under the dominion of any. Foods for the belly, and 1 Cor. ix. 27.
the belly for foods; but GOD will bring to naught both it
and them. Now, the body is not for fornication, but for the
14 Lord; and the Lord for the body. And GOD raised the Lord,
15 and will also raise us forth through his power. Know ye
not that your bodies are members of Christ? shall I then
take the members of Christ and make them the members of
16 a harlot? God forbid! What! know ye not that he who Gen. ii. 24.
cleaveth to a harlot is one body with her? for, 'the two,' saith
17 GOD, 'shall become one flesh.' But he who cleaveth to the
18 Lord is one spirit with him. Flee fornication. Every other Pro. xvi. 25.
sinful act which a man doeth is outside the body; but he who
19 committeth fornication sinneth against his own body. Or
know ye not that your body is a sanctuary of the Holy Spirit 1 Cor. vi. 16, 17.
which is in you, which ye have from GOD, and that ye are
20 not your own? For ye were bought with a price; therefore Acts xx. 28.
glorify GOD in your body.

7 1 NOW concerning the things whereof ye wrote:—It is
2 good for a man not to touch a woman. Nevertheless, to
avoid fornication, let every man have his own wife, and

Ex. xxi. 10. let every woman have her own husband. Let the husband 3
render to the wife what is due; and likewise also the wife
to the husband. Over her own body not the wife, but the 4
husband, hath a right; likewise, also, over his own body
not the husband, but the wife hath a right. Deprive ye 5
not one the other, unless it be with consent for a time,
that ye may give yourselves unto prayer and be together
1 Thess. iii. 5. again, lest because of your lack of self-control Satan tempt
you. But I say this as a concession, not as a command. 6
But I would that all men were even as I myself am. Yet 7
every one hath his own gift from God, one after this
manner, and another after that. But I say to unmarried 8
1 Tim. v. 14. men and to widows, it is good for them if they abide even
as I. But if they cannot control themselves, let them 9
marry; for it is better to marry than to burn.

And the married I command, (yet not I, but the Lord): 10
Let not the wife separate from her husband; but if she has 11
been separated let her remain unmarried, or be reconciled to
Mal. ii. 15. her husband; and let not the husband put away his wife.

But to the rest I say (not the Lord): If any brother 12
hath a wife who believeth not, and she is pleased to dwell with
him, let him not leave her. And a woman who hath a hus- 13
band who believeth not, if her husband be willing to dwell with
her, let her not leave him. For the unbelieving husband 14
has been sanctified in the wife, and the unbelieving wife has
been sanctified in the brother; else, were your children
unclean; but now they are holy. But if the unbeliever 15
Rom. xii. 18. would be separated, let him be separated. A brother or
a sister is not under bondage in such cases; but God hath
1 Pet. iii. 1. called you in peace. For how knowest thou, O wife, whether 16
thou shalt save thy husband? or how knowest thou, O man,
whether thou shalt save thy wife?

Only, as the Lord hath imparted to each, as God hath 17
Acts xv. 1. called each, so let him walk. And thus I appoint in all
the churches. Was any circumcised man called? let him 18
not become uncircumcised. Has any one been called in
uncircumcision? let him not be circumcised. Neither cir- 19
cumcision nor uncircumcision, but only the keeping of the
John xv. 14. commandments of God, is of any moment. Let each abide 20
in the calling wherein he was called. Wast thou called 21

being a bond-servant? let it not be a care to thee; but if
22 thou canst become free, prefer to do so (*a*). For he who,
being a servant, is called in the Lord, is the Lord's freed-
man; likewise he who, being free, is called, is Christ's
23 servant. Ye were bought with a price; become not ser- John viii. 36.
24 vants of men. Brethren, let every one remain with GOD
in that state in which he was called.
25 Now concerning virgins I have no commandment from the
Lord; yet I give my judgment, as one who hath obtained
26 mercy from the Lord to be faithful. I consider therefore that 1 Tim. i. 12.
this is good because of the present distress; I mean, that
27 it is good for a man to remain as he is. Art thou bound to a
wife? seek not to be loosed. Art thou loosed from a wife;
28 seek not a wife. But even if thou marry, thou hast not sinned; Heb. xiii. 4.
and if a virgin marry, she hath not sinned. Nevertheless
such will have trouble in the flesh; but I would spare you.
29 But this I say, brethren, the time is shortened, that
henceforth those who have wives be as if they had none;
30 and those who weep, as if they wept not; and those who
rejoice, as if they rejoiced not; and those who buy, as if they
31 possessed not; and those who use the world, as not using it
to the full; for, the fashion of this world passeth away. Psa. xxxix. 6.
32 But I would have you keep free from care. He who is
unmarried is careful for the things which belong to the Lord,
33 how he may please the Lord; but he who hath married is
careful for the things which are of the world, how he may 1 Tim. v. 5.
34 please his wife, and he is divided. Both the woman who 1 Cor. vii. 11.
remaineth unmarried and the virgin are careful for the
things of the Lord, that they may be holy both in body and
in spirit; but she who is married is careful for the things
35 of the world, how she may please her husband. And this Luke x. 40.
I say for your own profit; not that I may ensnare you, but
with a view to what is becoming, and that ye may attend
upon the Lord without distraction.
36 But if any one considers that he behaves himself un-
becomingly towards his virgin, if she is in the flower of
her age, and need so requires, let him do what he will, he
37 sinneth not; let her (*b*) marry. But he who standeth fast in

(*a*) *Or* (possibly) even if thou canst become free, prefer thy state.
(*b*) *Gr.* them.

his heart, having no necessity, but hath power over his own
will, and hath resolved in his heart that he will keep his
virgin unmarried, will do well. So then he who giveth her 38
1 Cor. vii. 28. in marriage doeth well; and he who giveth her not in mar-
riage will do better.
The wife is bound as long as her husband liveth; but 39
2 Cor. vi. 14. if the husband be dead, she is at liberty to marry whom she
will; only in the Lord. But, in my judgment, she is 40
happier if she remain as she is; and I also have, I think,
the Spirit of God.

8

NOW, concerning things offered to idols, we know that 1
we all have knowledge; knowledge puffeth up, but love
edifieth. If any one thinketh that he knoweth any 2
thing, he knoweth it not yet as he ought to know it.
Nah. i. 7. But if any one loves God, the same is known by Him. 3
As concerning therefore the eating of those things which are 4
offered to idols, we know that no idol is anything in the
world, and that there is no God but one. For though 5
indeed there are that are called gods, whether in heaven
or on the earth (as there are gods many and lords many),
Mal. ii. 10. yet to us there is but one God, the Father, from whom are 6
all things, and we unto Him; and one Lord Jesus Christ,
through whom are all things, and we through him.
Howbeit there is not in every man that knowledge; but 7
some, from being familiar until now with the idol, eat food as
Rom. xiv. 17. a thing offered to an idol; and their conscience being weak
is defiled. But food will not commend us to God; neither, 8
if we eat not, are we the worse; nor, if we eat, are we the
better. But take heed lest in any way this liberty of yours 9
become a stumbling-block to the weak. For, if any one see 10
thee who hast knowledge sitting at table in the idol's
temple, will not his conscience, if he is weak, be emboldened
to eat those things which are offered to idols? for through 11
thy knowledge the weak one perisheth, the brother for
Matt. xxv. 40. whose sake Christ died. But when ye sin so against the 12
brethren, and wound their conscience, weak as it is, ye sin
against Christ. Wherefore, if food be a stumbling-block to 13
my brother, I will eat no flesh while the world standeth, lest
I make my brother to stumble.

9 1 AM I not free? am I not an apostle? have I not seen
2 Jesus our Lord? are ye not my work in the Lord? If I am Acts ix. 3.
not an apostle to others, yet doubtless I am to you; for
3 ye are the seal of my apostleship in the Lord. This is my
4 answer to those who question me. Have we not the right to
5 eat and to drink? Have we not the right to take about with
us a wife who is a believer?(*a*) even as the other apostles,
6 and the Lord's brothers, and Cephas? Or have I only and 2 Thess. iii. 8.
7 Barnabas not the right to forbear working? Who serveth
as a soldier at his own charges? Who planteth a vineyard,
and eateth not the fruit thereof? or who taketh charge of
a flock, and partaketh not of the milk of the flock?
8 Say I these things as a man? or saith not the Law the
9 same also? For, it is written in the Law of Moses, 'Thou Deut. xxv. 4.
shalt not muzzle an ox which treadeth out the corn.' Is it
10 for the oxen that God cares? Or saith He it altogether
for our sakes? For our sakes, no doubt, it was written; for
he who plougheth ought to plough in hope, and he who
thresheth to thresh in hope of partaking.
11 If we sowed unto you spiritual things, is it a great matter Rom. xv. 27.
12 if we shall reap your carnal things? If in this right over
you others partake, why not we still more? Nevertheless
we used not this right; but we suffer all things, lest we
13 should hinder the gospel of Christ. Know ye not that those
who minister about sacred things eat of the things from the
temple? and those who give attendance at the altar are
14 partakers with the altar? Even so the Lord ordained that Luke x. 7.
those who preach the gospel should live by the gospel.
15 Nevertheless I have used none of these things; neither have
I written these things that it should be so done in my case;
for it were better for me to die than—but no one shall make
16 my glorying void. For though I preach the gospel, I have
nothing whereof to glory, since necessity is laid upon me; for,
17 alas for me, if I preach not the gospel! For if I do this Jer. i. 17.
thing willingly, I have a reward; but if against my will, yet I
18 am entrusted with a stewardship. What is my reward then?
Verily, that, while I preach the gospel, I may minister the
gospel without charge, so as not to use to the full my right
in the gospel.

(*a*) *Lit.* sister.

Rom. i. 14. For though I was bound to no man, yet I made myself 19
servant to all, that I might win the more. And to the Jews 20
I became as a Jew, that I might win Jews; to those who
are under the Law, as under the Law, that I might win those
who are under the Law (though not myself under it);
1 Cor. vii. 22. to those who are without law, as without law, (not being 21
without law as to God, but under law as to Christ,) that
I might win those who are without law. To the weak I 22
became weak, that I might win the weak; I have become
all things to all men, that I may by all means save some.
And I do all things for the gospel's sake, that I may be a 23
fellow-partaker thereof.

Phil. ii. 16. Know ye not that those who run in the race-course, all 24
indeed run; but one receiveth the prize? So run, that ye
may obtain. And every one who contendeth in the games 25
is temperate in all things. Now, they are so, in order to obtain
a corruptible crown; but we, an incorruptible. I therefore 26
so run, not as without purpose; I so fight, not as one who
Rom. viii. 13. beats the air; but I keep my body under, and make it 27
my servant; lest by any means, after having preached to
others, I should myself prove a castaway (*a*).

10

FOR, brethren, I would not have you ignorant that 1
Ex. xiii. 21. Ex. xiv. 22. all our fathers were under the cloud, and all passed
through the sea, and were all baptized unto Moses in the 2
Ex. xvi. 15. Ex. xvii. 6. cloud and in the sea, and all ate the same spiritual food, 3
and all drank the same spiritual drink; for they drank 4
from a spiritual rock which followed them, and the rock
Num. xxvi. 64. was Christ; yet with the greater number of them God 5
was not well pleased; for they were overthrown in the
wilderness.

Now, in these things they became figures of us, that we 6
should not lust after evil things, as they also lusted. Be ye 7
Ex. xxxii. 6. not idolaters, as were some of them; as it is written, 'The
Num. xxv. 1. people sat down to eat and drink, and rose up to play.' Nor 8
let us commit fornication; as some of them did—and fell in one
Psa. cvi. 14. day three and twenty thousand. Nor let us try the Lord (*b*); 9
Num. xiv. 2. as some of them tried him—and were destroyed by the

(*a*) *Or* be rejected. (*b*) *Or* (as some ancient authorities have it) Christ.

10 serpents. Nor murmur ye; as some of them murmured, and
perished by the destroyer.
11 Now, these things happened to them by way of figure,
and they are written to admonish us, upon whom the ends of
12 the ages have come. Wherefore let him who thinketh he Pro. xxviii. 14.
13 standeth take heed lest he fall. There hath overtaken you
no temptation but such as is common to man; and GOD is
faithful, and will not suffer you to be tempted above that
which ye are able to bear; but with the temptation will also
make the way of escape, that ye may be able to endure.
14, 15 Wherefore, my beloved, flee from idolatry. I speak as to 1 John v. 21.
wise men; judge ye what I say.
16 The cup of blessing which we bless, is it not a communion
of the blood of Christ? The bread which we break, is it not
17 a communion of the body of Christ? seeing that we who are
many are one bread, one body; for we all partake from that
18 one bread. Consider Israel according to the flesh; have not
those who eat the sacrifices communion with the altar? 1 Cor. ix. 13.
19 What say I then? that what is offered to idols is anything?
20 or that an idol is anything? Rather I say that the things Deut. xxxii. 17.
which they sacrifice, they sacrifice to evil spirits, and not to
GOD; and I would not that ye should have communion with
21 the evil spirits. Ye cannot drink the cup of the Lord and
the cup of evil spirits; ye cannot partake at the Lord's
22 table and at the table of evil spirits. Or would we provoke
the Lord to jealousy? are we stronger than he? Deut. xxxii. 21.
23 All things are permitted, but all things are not expe-
dient; all things are permitted, but all things edify not.
24 Let no one seek his own welfare, but each his fellow's. 1 Cor. xiii. 5.
25 Eat whatsoever is sold in the shambles, asking no questions
26 for conscience' sake; for 'the earth is the LORD's, with Psa. xxiv. 1.
27 the fulness thereof.' If one of those who believe not
invite you, and ye be disposed to go; eat whatever is set
28 before you, asking no question for conscience' sake. But if
any one say to you, 'This has been offered in sacrifice,' then, 1 Cor. viii. 10.
for sake of him who showed it and for conscience' sake, eat not
29 of it—I mean not thine own conscience but the other's; for
30 why is my liberty judged by another conscience? If I with
thankfulness am a partaker, why am I spoken evil of for Rom. xiv. 6.
that for which I myself give thanks?

Col. iii. 17. So, whether ye eat or drink, or whatsoever ye do, do all 31
to the glory of God. Give no cause of offence to Jews, 32
or to Greeks, or to the church of God; even as I please 33
all men in all things, not seeking my own profit, but that
of the many, that they may be saved.
Eph. v. 1. Be ye followers of me, even as I also am of Christ. 1 11

NOW, I praise you, because ye remember me in all things, 2
and hold fast the traditions, even as I delivered them to
you. But I would have you know, that the head of every 3
Gen. iii. 16. man is Christ; the head of a woman is her husband; and
the head of Christ is God. Every man praying or prophesy- 4
ing, having his head covered, dishonoureth his head. But 5
every woman who prayeth or prophesieth with her head
uncovered, dishonoureth her head; for it is even all one
as if she were shaven. For if the woman is not covered, let 6
Num. v. 18. her also be shorn; but if it is a shame for a woman to be
shorn or shaven, let her be covered. For a man indeed 7
ought not to cover his head, forasmuch as he is the image
and glory of God; but the woman is the glory of the man.
Gen. ii. 18. For the man is not from the woman; but the woman from the 8
man. Neither was the man created for the woman's sake; 9
but the woman for the man's. For this cause the woman 10
ought to have a veil (*a*) on her head because of the angels.
Yet, in the Lord, neither is the woman without the man, 11
nor the man without the woman. For as the woman is 12
from the man, so also is the man through the woman; but
Rom. xi. 36. all things are from God. Judge ye among yourselves, is it 13
becoming that a woman pray to God uncovered? doth not 14
even nature itself teach you, that if a man hath long hair,
it is a shame to him; but that if a woman hath long hair, it 15
is a glory to her? for her hair is given her for a covering.
1 Tim. vi. 4. But, if any one thinks fit to be contentious, we have no such 16
custom, nor have the churches of God.

NOW in giving you this charge I praise you not; for you 17
come together not for the better, but for the worse. For, 18
first, I hear that when you come together in assembly,

(*a*) *Lit.* authority.

there are divisions among you; and in part I believe it.
19 For there must be heresies also among you, that so those who Matt. xviii. 7.
are approved may be made manifest among you.
20 So, when ye meet together, it is not possible to eat the Heb. xi. 18.
21 Lord's supper, for, when ye eat, each taketh beforehand his 2 Pet. ii. 13.
own supper; and one is hungry, and another is drunken.
22 What? have ye not houses in which to eat and to drink? or
do ye despise the church of God, and put to shame those
who are in want? What shall I say to you? shall I praise
you? In this I praise you not.
23 For I received of the Lord that which also I delivered to you, 1 Cor. xv. 3.
that the Lord Jesus the same night in which he was betrayed
24 took bread; and when he had given thanks, he broke it, and
said, This is my body, which *is given* for you; do this in Luke xxii. 19.
25 remembrance of me. Likewise also, when he had supped,
he took the cup, saying, This cup is the new covenant in
my blood; do this, as often as ye drink *it*, in remembrance
of me.
26 For, as often as ye eat this bread and drink the cup, ye
27 show forth the Lord's death till he come. Wherefore, who- Rev. xxii. 20.
soever shall eat the bread or drink the cup of the Lord
unworthily, he shall be guilty in respect of the body and the
28 blood of the Lord. But let a man examine himself, and
29 so let him eat of the bread and drink of the cup. For he
who eateth and drinketh, eateth and drinketh a judgment to
30 himself, if he discerneth (*a*) not the body. For this cause
many are weak and sickly among you, and many sleep.
31 But if we discerned ourselves, we should not be judged. Psa. xxxii. 5.
32 But when we are judged by the Lord, we are chastened, that
we may not be condemned with the world.
33 Wherefore, my brethren, when ye come together to eat,
34 tarry for each other. If any one hunger, let him eat
at home, lest ye come together unto a judgment. And the
rest I will set in order when I come.

12 1 NOW concerning spiritual gifts, brethren, I would not
2 have you ignorant. Ye know that when ye were Gentiles,
ye were led away unto those dumb idols, howsoever ye were 1 Thess. i. 9.
3 led. Wherefore I give you to understand, that no one

(*a*) *Or* distinguisheth.

speaking in the Spirit of God saith, 'Jesus is accursed'; and
that no one can say, 'Jesus is the Lord,' but in the Holy Spirit.
Mark ix. 39. Now, there are diversities of gifts, but there is one same 4
Rom. xii. 6. Spirit. And there are diversities of administrations, yet one 5
same Lord. And there are diversities of workings, but it is 6
the same God who worketh all in all.
Eph. iv. 7. But the manifestation of the Spirit is given to each to 7
profit withal. For to one is given through the Spirit a word of 8
wisdom, and to another, a word of knowledge, according to the
same Spirit; to some other, in the same Spirit, faith; and to 9
another, in the one Spirit, gifts of healings; and to another, 10
workings of miracles; and to another, prophecy; and to an-
other, discernings of spirits; to some other, divers kinds of
1 Cor. xii. 6. tongues; and to another, interpretation of tongues; but the 11
one and the selfsame Spirit worketh all these things, distri-
buting to each severally as He will.
For as the body is one, and has many members, and all the 12
members of the body, being many, are one body: so also
John i. 16. is Christ. For in one Spirit we all were baptized into one 13
body, whether Jews or Greeks, whether bond or free, and
were all made to drink of one Spirit.
1 Cor. xii. 28. For the body is not one member, but many. If the foot 14, 15
should say, Because I am not the hand, I am not of the
body; is it therefore not of the body? And if the ear should 16
say, Because I am not the eye, I am not of the body; is it
therefore not of the body? If the whole body were an eye, 17
where would be the hearing? If the whole body were hear-
1 Cor. xii. 11. ing, where would be the smelling? But, as it is, God 18
set the members each of them in the body, as He willed.
Moreover, if they were all one member, where would be the 19
body? But now there are many members, yet but one body. 20
But the eye cannot say to the hand, I have no need of 21
thee; nor again the head to the feet, I have no need of you.
Ecc. iv. 9. Nay, much rather, those members of the body which are 22
thought to be the feebler are necessary; and, those members 23
of the body which we think to be less honourable, we surround
with more abundant honour; and our uncomely members
receive more abundant comeliness; but our comely members 24
have no such need. But God tempered the body together,
giving more abundant honour to that part which lacked;

25 that there should be no schism in the body; but that
the members should have the same care for each other.
26 And if one member suffer, all the members suffer with it;
if a member be honoured, all the members rejoice with it.
27 Now ye are the body of Christ, and severally mem- Eph. v. 30.
28 bers thereof. And God set some in the church—first,
apostles, secondly prophets, thirdly teachers; then miracles,
then gifts of healing, helps, governments, diversities of
29 tongues. Are all apostles? are all prophets? are all
30 teachers? are all workers of miracles? have all gifts of heal-
31 ing? do all speak with tongues? do all interpret? But Acts ii. 8.
earnestly seek the greater gifts.
And moreover I show you a most excellent way.
13 1 Though I should speak in the tongues of men and of 2 Cor. xii. 4.
angels, yet not have love, I have become sounding brass, or 1 Pet. iv. 8.
2 a clanging cymbal. And though I should have the gift of 1 Cor. xiv. 1.
prophecy, and be acquainted with all mysteries and all know-
ledge; and though I should have all faith so that I could Matt. xvii. 20.
3 remove mountains, yet not have love, I am nothing. And Matt. vi. 1.
though I should bestow all my goods to feed the poor, and James ii. 14.
give my body to be burnt, yet not have love, I am nothing.
4 Love is long-suffering; love is kind, envieth not; love Pro. x. 12. James iii. 16.
5 vaunteth not itself, is not puffed up, doth not behave itself Col. ii. 18.
unbecomingly, seeketh not its own, is not easily provoked, 1 Cor. x. 24.
6 imputeth not evil, rejoiceth not in iniquity, but rejoiceth in Pro. xiv. 17.
7 the truth, suffereth all things, believeth all things, hopeth Rom. i. 32.
all things, endureth all things.
8 Love never faileth; but whether there are prophecies,
they will be done away; whether there are tongues, they will
cease; whether there is knowledge, it will be done away.
9, 10 For we know in part, and we prophesy in part. But when 1 Cor. viii. 2.
that which is perfect has come, that which is in part will
11 be done away. When I was a child, I spoke as a child, I
thought as a child, I reasoned as a child; now that I have
12 become a man, I have put away childish things. For now 2 Cor. iii. 18.
we see, by a mirror, darkly; but then, face to face: now I Jer. i. 5.
know in part; but then, even as I was known, I shall know Psa. cxxxix. 1.
in full.
13 But, even so, these three, faith, hope, love, abide; but the Heb. x. 35.
greatest of these is love.

14

1 Cor. xiii. 2. FOLLOW after love, but earnestly seek spiritual gifts, and 1
especially that ye may prophesy. For he who speaketh in 2
Acts ii. 4. a tongue speaketh not to men, but to GOD, for no one
understandeth him; yet in spirit he speaketh mysteries.
But he who prophesieth speaketh to men unto edification, 3
and comfort, and consolation. He who speaketh in a tongue 4
edifieth himself; but he who prophesieth edifieth the
1 Cor. xiv. 26. church. I would that ye all spoke in tongues, but I would 5
rather that ye prophesied; and greater is he who prophesieth
than he who speaketh in tongues, unless he interpret so that
the church may receive edification.

But now, brethren, if I come to you speaking in tongues, 6
what shall I profit you, unless I speak to you by re-
velation, or by knowledge, or by prophesying or doc-
trine? Even as when things without life give a sound, 7
whether pipe or harp; unless they give a distinction in the
notes, how shall it be known what is piped or harped?
Num. x. 9. For if the trumpet give an uncertain sound, who shall pre- 8
pare himself for the battle? So likewise ye, unless ye utter 9
by the tongue speech easy to be understood, how shall it
be known what is spoken? for ye will be speaking into the
air. There are, it may be, so many kinds of sounds in the 10
Ps. xix. 3. world, and nothing is without sound; therefore if I know 11.
not the meaning of the sound, I shall be to him who
speaketh a foreigner; and he who speaketh will be a
foreigner to me.

Even so, inasmuch as ye are earnestly desirous of spiritual 12
gifts, seek that ye may abound to the edification of the
church.

Wherefore let him who speaketh in a tongue pray that 13
John iv. 24. he may interpret. For if I pray in a tongue, my spirit 14
prayeth, but my understanding is unfruitful. What then? 15
I will pray with the spirit, and I will pray with the under-
Eph. v. 19. standing also; I will sing with the spirit, and I will sing
with the understanding also. Since, if thou bless with the 16
spirit, how shall he who filleth the place of the unlearned
say the Amen at thy giving of thanks, seeing that he under-
1 Cor. xi. 24. standeth not what thou sayest? For verily, thou givest thanks 17
well, but the other is not edified. I thank GOD I speak 18
in tongues more than ye all; yet in the church I would 19

rather speak five words with my understanding, so that
I may teach others also, than ten thousand words in a
tongue.
20 Brethren, be not children in mind; howbeit, in malice, Eph. iv. 14.
21 be ye babes, but in understanding be grown men! In the
Law it is written, 'By men of strange tongues, and by the Isa. xxviii. 11.
lips of strangers, I will speak to this people; and not even
22 thus will they hearken to me, saith the Lord.' Wherefore
tongues are for a sign, not to those who believe, but to the
unbelieving; but prophesying serveth not for the unbelieving,
23 but for those who believe. Therefore if the whole church
be assembled, and all speak in tongues, and there come in
those who are unlearned, or unbelievers, will they not say Acts ii. 13.
24 that ye are mad? But if all prophesy, and there come in
an unbeliever, or one who is unlearned, he is convicted by
25 all, he is examined by all; the secrets of his heart are made
manifest; and so, falling down on his face he will worship
God, and report that of a truth God is among you.
26 What then, brethren? when ye come together, each
hath a psalm, hath a doctrine, hath a revelation, hath 1 Cor. xiv. 6.
a tongue, hath an interpretation. Let all things be done
27 unto edifying. If any one speak in a tongue, let it be by
two, or at the most by three; and that in turn; and let
28 one interpret; but if there be no interpreter, let him keep
silence in the assembly; and let him speak to himself, and to
29 God. Let the prophets speak by two or by three, and let the 1 Cor. xiv. 39.
30 rest discern. If any thing be revealed to another who sitteth
31 by, let the first hold his peace. For ye all can prophesy, one
at a time, that all may learn, and all may be encouraged.
32 Moreover, the spirits of the prophets are subject to the
33 prophets. For God is a God not of confusion, but of peace.
34 As in all the churches of the saints, let your women keep Gen. iii. 16.
silence in the assemblies; for it is not permitted unto them
to speak; but let them be in subjection, as also the Law
35 saith. And if they wish to learn anything, let them ask
their own husbands at home; for it is shameful for a woman
to speak in assembly.
36 What! Was it from you that the word of God went 1 Cor. iv. 7.
37 forth? or came it to you only? If any one considereth
himself to be a prophet, or spiritual, let him recognise the

things which I write to you, that they are a commandment
of the Lord. But if any one knoweth not, he is not known. 38
Wherefore, my brethren, desire earnestly to prophesy, and 39
1 Cor. xiv. 33. forbid not to speak in tongues; but let all things be done 40
decently and in order.

15

NOW, brethren, I declare to you the gospel which I 1
preached to you, which also ye received, and wherein ye
stand; by which also, if ye hold fast the word I preached to 2
you, ye are being saved, unless ye believed in vain. For 3
Isa. liii. 8. Psa. xxii. I delivered to you first of all, that which I also received,
that Christ died for our sins according to the Scriptures;
Psa. xvi. 10. and that he was buried, and that he was raised on the third 4
day, according to the Scriptures; and that he was seen by 5
Cephas, then by the twelve; afterwards he was seen by more 6
than five hundred brethren at once; of whom the greater
part remain to this present time, but some have fallen asleep.
Afterwards he was seen by James; then by all the apostles. 7
Acts ix. 17. And last of all he was seen by me also, as by the one born out 8
of due time. For I am the least of the apostles, and am 9
not worthy to be called an apostle, because I persecuted the
church of God. But by the grace of God I am what I am; 10
and His grace which was bestowed upon me was not in vain;
Matt. x. 20. but I laboured more abundantly than they all; yet not I,
but the grace of God which was with me. Therefore whether 11
it is I or they, so we preach, and so ye believed.

Now if Christ is preached that he has been raised from 12
the dead, how say some among you that there is no re-
surrection of the dead? But if there is no resurrection of 13
1 Thess. iv. 14. the dead, then Christ has not been raised; and if Christ 14
has not been raised, then our preaching is vain, and your
faith is vain. Yea, and we are found false witnesses as 15
to God; because we testified of God that he raised Christ,
Rom. iv. 25. whom he raised not, if it be that the dead are not raised.
For if the dead are not raised, then Christ has not been 16
raised; and if Christ has not been raised, your faith is vain; 17
ye are yet in your sins. Then those also who have fallen 18
asleep in Christ have perished. If all that we have is a hope in 19
1 Cor. iv. 13. Christ during this life, we are of all men the most to be pitied.
But, as it is, Christ has been raised from the dead, the first- 20

21 fruits of those who sleep. For since by man came death, Acts xxvi. 23.
22 by man came also the resurrection of the dead. For as
in Adam all die, even so in Christ will all be made alive.
23 But each in his own order; Christ the firstfruits; afterwards 1 Thess. iv. 15.
24 those who are Christ's, at his coming. Then cometh the
end, when he shall deliver up the kingdom to God, even
the Father; when he shall have abolished all rule and all
25 authority and power; for he must reign until he hath put Psa. cx. 1.
26 all enemies under his feet. Death, the last enemy, is
27 being abolished. For, 'He put all things under his feet'; Psa. viii. 7.
but when it saith, 'All things are put under him,' it is
manifest that He is excepted who put all things under
28 him. And when all things shall be put under him, then shall
the Son also himself be put under Him who put all things
under him, that God may be all in all. 1 Cor. xi. 3.
29 Else what shall they do who are baptized on behalf of the
dead? If the dead are not raised at all, why then are
30 men baptized for them? And why stand we in jeopardy
31 every hour? Brethren, by the glorying in you which I have
32 in Christ Jesus our Lord, I die daily. If, as men do, I Isa. xxii. 13.
fought with beasts at Ephesus, what doth it profit me?
If the dead are not raised, let us eat and drink, for to-morrow
33 we die. Be not deceived: 'Evil companionships corrupt 1 Cor. v. 6.
34 good morals.' Awake to righteousness, and sin not; for,
some have no knowledge of God; I speak this to move you
to shame.
35 But some one may say, How are the dead raised? and Eze. xxxvii. 3.
with what kind of body do they come?
36 Thou foolish one, that which thou sowest is not made
37 alive, unless it die; and as to that which thou sowest, thou
sowest not the body which shall be, but bare grain, it may
38 be of wheat or of some other plant; but God giveth it a Gen. i. 12.
39 body as He willed, and to each seed a body of its own. All
flesh is not the same flesh; but there is one flesh of men,
another flesh of beasts, another of birds, and another of fishes.
40 There are also celestial bodies, and bodies terrestrial; but Gen. i. 16.
the glory of the celestial bodies is of one kind, while that
41 of the terrestrial is of another. There is one glory of the Psa. xix. 4.
sun, and another glory of the moon, and another glory of
the stars; for one star differeth from another star in glory.

Thus also is the resurrection of the dead. It is sown in 42
corruption, it is raised in incorruption; it is sown in dis- 43
honour, it is raised in glory; it is sown in weakness, it is
Dan. xii. 3. raised in power; it is sown a natural body, it is raised a 44
spiritual body. If there is a natural body, there is also a
Gen. ii. 7. spiritual one. And so it is written, The first man Adam 'was 45
made a living soul'; the last Adam was made a life-giving
spirit. Howbeit, that was not first which is spiritual, but that 46
which is natural; afterwards came that which is spiritual.
The first man was from the earth, earthy; the second man 47
was from heaven. Such as was the earthy, such also are they 48
who are earthy; and as is the heavenly, such also are they
Rom. viii. 29. who are heavenly. And as we have borne the image of the 49
earthy, so also let us bear the image of the heavenly.

Now this I say, brethren, that flesh and blood cannot 50
inherit the kingdom of God; neither doth corruption in-
herit incorruption. Behold, I tell you a mystery; we shall 51
2 Pet. iii. 10. not all sleep, but we all shall be changed, in a moment, 52
in the twinkling of an eye, at the last trumpet; for the
trumpet will sound, and the dead will be raised incorruptible,
and we shall be changed. For this corruptible must put on 53
incorruption, and this mortal must put on immortality. But 54
when this corruptible shall have put on incorruption, and
this mortal shall have put on immortality, then will be
Isa. xxv. 8. brought to pass the saying which is written, 'Death is
swallowed up into victory.'
Hos. xiii. 14. O death, where is thy victory? O death, where is thy 55
sting? The sting of death is sin; and the strength of 56
sin is the law. But thanks be to God, who giveth us the 57
victory through our Lord Jesus Christ! Therefore, my be- 58
2 Pet. iii. 14. loved brethren, show yourselves stedfast, unmovable, always
abounding in the work of the Lord, forasmuch as ye know
that your labour is not in vain in the Lord.

16

Gal. ii. 10. NOW, concerning the collection for the saints, as I gave 1
order to the churches of Galatia, even so do ye. Upon the 2
first day of the week let each of you lay by, and treasure up,
according as he prospereth; that no collections be made when
2 Cor. viii. 19. I come. And when I am with you, whomsoever ye shall 3
approve, them I will send with letters, to take your gift

4 to Jerusalem. And if it be meet that I also go, they shall
go with me.
5 Now, I shall come to you, when I have passed through 2 Cor. i. 16.
6 Macedonia; for I intend to pass through it. And it may
be that I shall abide, or even winter with you, that ye may
7 bring me on my journey whithersoever I may go. For I
would not see you merely in passing through; for I hope to
8 tarry with you for a while, if the Lord permit. But I shall
9 tarry at Ephesus until Pentecost. For a great and effectual Rev. iii. 8.
door is opened to me, and there are many adversaries.
10 Now, if Timothy come, see that he be among you without
fear; for he worketh the work of the Lord, as I also do.
11 Therefore let no one despise him; but conduct him forward 3 John 6.
in peace, that he may come to me; for I look for him with
12 the brethren. As touching our brother Apollos, I urged him
greatly to go to you with the brethren, but his desire was not
at all to go now; howbeit he will come to you when he hath
a convenient time.
13 Be wakeful, stand fast in the faith, quit you like men, 1 Pet. v. 8. 2 Thess. ii. 15. 1 Cor. xiv. 20. Eph. vi. 10.
14 be strong. Let all that ye do be done in love.
15 Brethren, ye know that the household of Stephanas is the
firstfruits of Achaia, and that they have devoted themselves
16 to minister to the saints; I beseech you that ye submit your-
selves to such, and to every one who helpeth in the work and
laboureth.
17 I am glad of the coming of Stephanas and Fortunatus and
Achaicus; for, that which was lacking on your part, they Phil. ii. 30.
18 supplied. For they refreshed my spirit and yours; such,
therefore, acknowledge.
19 The churches of Asia salute you. Aquila and Prisca,
together with the church which is in their house, salute
20 you heartily in the Lord. All the brethren salute you.
Salute ye one another with a holy kiss.
21, 22 The salutation of me Paul with my own hand. If any
one loves not the Lord, let him be Anathema (*a*). Maran- Eph. vi. 24.
23, 24 atha (*b*). The grace of the Lord Jesus be with you. My
love be with you all in Christ Jesus.

(*a*) *Or* Accursed, or devoted to destruction.
(*b*) *Or* The Lord cometh (or has come), *Or* Come, Lord!

THE SECOND EPISTLE TO THE

CORINTHIANS

1 Tim. i. 1. PAUL, an apostle of Christ Jesus by the will of God, 1 **1**
and Timothy our brother, to the church of God which
is in Corinth, with all the saints who are in all Achaia:
Grace to you and peace from God our Father, and from the 2
Lord Jesus Christ.
Eph. i. 3. Blessed be the God and Father of our Lord Jesus Christ, 3
the Father of mercies and God of all comfort; who com- 4
forteth us in all our tribulation, that we may be able to
comfort those who are in any trouble, through the comfort
wherewith we ourselves are comforted by God. For, as the 5
Col. i. 24. sufferings of Christ abound towards us, so our comfort also
aboundeth through Christ. But whether we are afflicted, it 6
is for your consolation and salvation; or whether we are
comforted, it is for your consolation, which worketh in the
patient enduring of the same sufferings which we also
Rom. viii. 17. suffer. And our hope in your behalf is stedfast, knowing, 7
that as ye are partakers of the sufferings, so ye will be also
of the consolation.
We would not have you ignorant, brethren, of our 8
Acts xix. 23. trouble which came to pass in Asia, that we were exceedingly
pressed, above our strength, insomuch that we despaired
even of life; yea, we had the answer of death in our- 9
selves, that we should not trust in ourselves but in God
2 Pet. ii. 9. who raiseth the dead; who delivered us from so great a 10
death, and will deliver; in whom we trust that he will
yet deliver us, ye also working together for us by your sup- 11
plication, that for the gift obtained for us by many persons,
thanks may be given by many on our behalf.
1 Cor. ii. 4. For, our rejoicing is this, the testimony of our conscience, 12
that in holiness and God-given sincerity, not in fleshly wisdom
but in the grace of God, we behaved ourselves in the
world, and more abundantly towards you. For we write 13
no other things to you than those which ye read or acknow-

ledge; and I trust ye will acknowledge them even to the
14 end; as also ye acknowledged us in part, that we are Phil. iv. 1.
your glorying, even as ye also will be ours in the Day of our
Lord Jesus.
15 And in this confidence I was minded to come to you before,
16 that ye might have a second benefit, and through you to pass
into Macedonia, and to come back from Macedonia to you,
and by you to be set forward on my way towards Judæa.
17 When therefore I was thus minded, did I show levity? or the
things which I purpose, do I purpose according to the flesh, 2 Cor. x. 2.
that with me there should be Yea yea, and Nay nay?
18 But as God is faithful, our message to you is not Yea and
19 Nay. For the Son of God, Christ Jesus, who was preached Mark i. 1.
among you by us, even by me and Silvanus and Timothy,
did not prove to be Yea and Nay; but in him Yea has come
20 to pass. For all the promises of God have their Yea in him;
wherefore also through him is the Amen, to the glory of God
21 through us. Now He who establisheth us with you in Christ Eph. i. 13.
22 and anointed us, is God; who also sealed us, and gave the
earnest of the Spirit in our hearts.

23 BUT unto my soul I call God as a witness that, to spare
24 you, I came not again to Corinth. Not that we exercise
lordship over your faith, but we are helpers of your joy;
2 1 for by faith ye stand. But I determined this for myself,
2 that I would not come again to you with sorrow. For if I 2 Cor. i. 23.
grieve you, who is there to make me glad but he who is
3 grieved by me? And I wrote this very thing, lest when I
came, I should have sorrow from those on whose account I
ought to rejoice; having confidence in you all, that my joy
4 is the joy of you all. For out of much affliction and anguish
of heart I wrote to you with many tears; not that ye 1 Cor. xi. 2.
should be grieved, but that ye might know the more
abundant love which I have for you.
5 But if any one hath caused grief, he hath caused it, not to Gal. iv. 12.
me, but in part (that I press not too heavily) to you all.
6 Sufficient to such a one is the punishment inflicted by
7 the many. So that on the contrary ye ought rather to
forgive him and comfort him, lest by any means such a one
8 should be swallowed up by his overmuch grief. Wherefore

I beseech you to assure him of your love. For, to this end 9
also I wrote, that I might prove you, whether ye are obedient
2 Cor. vii. 15. in all things. But whom ye forgive in any thing, I also 10
forgive; for if I have forgiven any thing, I have forgiven it
for your sakes, in the presence of Christ; lest Satan should get 11
an advantage over us; for we are not ignorant of his devices.
Acts xvi. 8. Now, when I went to Troas to preach the gospel of Christ, 12
and a door was opened unto me by the Lord, I had no ease in 13
my spirit, because I found not my brother Titus; but taking
my leave of them, I went thence into Macedonia.

Rom. viii. 37. BUT, thanks be to God, who always leadeth us in triumph 14
in Christ, and through us maketh manifest in every place the
savour of the knowledge of him. For we are to God a sweet 15
John ix. 39. savour of Christ, in those who are being saved, and in those
who are perishing; to the one we are a savour from death 16
unto death; and to the other a savour from life unto life.
And who is sufficient for these things? For we do not, as 17
the many, make a base traffic of the word of God; but as
from sincerity, but as from God in the sight of God, we
speak in Christ.

2 Cor. v. 12. DO we begin again to commend ourselves? or need we, as 1 3
some may, epistles of commendation to you or from you?

YE are our epistle, written in our hearts, known and read 2
by all men; manifestly declared to be an epistle of Christ; 3
an epistle set forth through us, written, not with ink, but
Ex. xxiv. 12. with the Spirit of the Living God; not on tablets of stone,
but on hearts, even tablets of flesh. And such confidence we 4
have through Christ towards God; not that of ourselves we 5
Matt. xxvi. 28. are sufficient to reckon anything as coming from ourselves;
but our sufficiency is from God; who also made us efficient 6
ministers of a new covenant; not of the letter, but of the
spirit; for the letter killeth, but the spirit giveth life.
Now, if the ministry of death, which was engraven in 7
letters, on stones, came with glory, so that the children of
Israel could not stedfastly look upon the face of Moses be-
cause of the glory of his countenance (which glory was being
done away); how much rather will the ministry of the Spirit 8

9 be with glory? For if the ministry of condemnation is
glorious, much more doth the ministry of righteousness excel
10 in glory. For indeed that which was made glorious hath no
glory in this respect, namely, by reason of the glory which Rom. v. 20.
11 exceedeth. For if that which is being done away came with
glory, much more that which abideth is encircled with glory.
12 Having therefore such a hope, we speak with great free-
13 dom; not doing as did Moses, who put a veil over his face Ex. xxxiv. 33.
that the children of Israel might not gaze upon the end of that
14 which was being done away; but their minds were hardened; Rom. xi. 7.
for until this day there remaineth the same veil at the
public reading of the old covenant, as it is not revealed that
15 it is done away in Christ (*a*). But unto this day, whensoever
16 Moses is read, a veil lieth upon their heart. Nevertheless
whensoever it shall turn to the Lord, the veil is taken away.
17 Now, the Lord is the Spirit; and where the Spirit of the
18 Lord is, there is liberty. But we all, with unveiled face Isa. xxv. 7.
receiving as on a mirror the glory of the Lord, are being
changed into the same image from glory to glory, even as
from the Lord the Spirit.
4 1 WHEREFORE having this ministry, according as we ob-
2 tained mercy, we faint not; but have renounced the hidden
things of shame, not walking in craftiness, nor corrupting 2 Cor. ii. 17.
the word of GOD; but by the manifestation of the truth
commending ourselves to every man's conscience in the sight
3 of GOD. But if our gospel is veiled, it is veiled in those John xii. 31.
4 who are perishing; in whom the god of this age hath blinded
the minds of the unbelieving lest the light of the glorious
gospel of Christ, who is the image of GOD, should shine forth.
5 For we preach not ourselves, but Christ Jesus the Lord, and
6 ourselves as your servants for Jesus' sake. For GOD who Gen. i. 3.
said, 'Out of darkness light shall shine,' shone in our hearts,
to give us the light of the knowledge of the glory of GOD in
the face of Christ.

7 BUT we have this treasure in earthen vessels, that the
surpassing greatness of the power may be GOD'S, and not 2 Cor. vii. 5.
8 from ourselves. We are pressed on every side, yet not

(*a*) *Or* the same veil unlifted; which *veil* is taken away in Christ.

crushed; we are perplexed, but not in despair; persecuted, 9
Gal. vi. 17. but not forsaken; cast down, but not destroyed; always 10
bearing about in the body the dying of Jesus, that the life
also of Jesus may be made manifest in our body. For we 11
who are living are continually being delivered unto death for
Jesus' sake, that the life also of Jesus may be made manifest
in our mortal flesh. So then death worketh in us, but life 12
in you.

Psa. cxvi. 10. But having the same spirit of faith, according as it is 13
written, 'I believed, and therefore I spoke,'—we also be-
lieve, and therefore speak; knowing that He who raised the 14
Lord Jesus will raise us also with Jesus, and will present us,
1 Cor. iii. 21. together with you. For, all things are for your sakes, that 15
the grace being increased may abound to the glory of God,
on account of the thanksgiving of the many. Wherefore we 16
faint not; but though our outward man is perishing, yet our
Rom. viii. 18. inward man is being renewed day by day. For the light 17
affliction, which is but for a moment, worketh for us a far
more exceeding and eternal weight of glory; since we 18
look not at the things which are seen, but at the things
which are not seen; for the things which are seen are
only for a while; but the things which are not seen are
eternal.

5

Job iv. 19. FOR we know that though our earthly house of this taber- 1
nacle perish, we have a building from God, a house not made
with hands, eternal in heaven. For truly in this tabernacle 2
we groan, earnestly desiring to be clothed upon with our
1 Cor. xv. 53. habitation which is from heaven; if so be that being clothed 3
we shall not be found naked. For we who are in the taber- 4
nacle groan, being burdened, for we would be not unclothed
but clothed upon, that what is mortal may be swallowed up
by life.

Now He who wrought us for this self-same thing is 5
God, who gave us the earnest of the Spirit. Wherefore 6
we are always of good courage, knowing that while we are
at home in the body we are absent from the Lord; (for 7
Rom. viii. 24. we walk by faith, not by sight;) yea, we are of good courage, 8
and well pleased rather to be absent from the body and to be
at home with the Lord.

9 Wherefore also we make it our aim, whether at home or
10 absent, to be acceptable to him. For we must all be made
manifest before the judgment-seat of Christ; that each may
be requited for the things done in the body, according to Eph. vi. 8.
what he did, whether good or bad.
11 Knowing therefore the fear of the Lord, we persuade men; Heb. x. 31.
but we are made manifest to God, and I trust are made
12 manifest in your consciences also. We commend not our-
selves again to you, but give you occasion to glory on our
behalf, that ye may have something wherewith to answer
13 those who glory in appearance, and not in heart. For
whether we were beside ourselves, it was for God; or
whether we are sober-minded, it is for you.
14 For the love of Christ constraineth us; we judging thus: Can. viii. 6.
15 One died for all, so that they all died; and he died for
all, that those who live should no longer live unto them-
selves, but unto him who for their sakes died and was raised.
16 Wherefore henceforth we know no one according to the flesh;
yea, though we have known Christ according to the flesh, yet
17 now we know him so no longer. Therefore if any one is in Isa. xliii. 18.
Christ, there is a new creation; old things have passed away;
behold, they have become new.
18 And all things are from God, who reconciled us to Him-
self through Christ, and gave us the ministry of recon-
19 ciliation; namely, that God in Christ was reconciling the
world to Himself, not imputing their trespasses to them,
and hath committed to us the word of reconciliation.
20 Therefore we are ambassadors on Christ's behalf, as if God Job xxxiii. 23.
were beseeching you through us; we, on behalf of Christ,
21 entreat you, Become reconciled to God. Him who knew not
sin God made to be sin on our behalf, that we might become
in him the righteousness of God.

6 1 AND we, working together with him, beseech you that ye Isa. xlix. 8.
2 receive not the grace of God in vain. For He saith,

'I heard thee in an acceptable time,
And in a day of salvation I succoured thee.'

Behold, now is the acceptable time, behold, now is the day
of salvation.
3 We give offence in nothing, so that the ministry may not 1 Cor. x. 32.

be blamed; but in all things we approve ourselves as 4
ministers of God, in much patience, in afflictions, in neces-
sities, in distresses, in stripes, in imprisonments, in tumults, 5
in labours, in watchings, in fastings; in purity, in know- 6
ledge, in longsuffering, in kindness, in a holy spirit, in love
2 Cor. iv. 2. unfeigned, in the word of truth, in the power of God, by the 7
weapons of righteousness on the right hand and on the left,
through glory and dishonour, through evil report and good 8
John vii. 12. report; as deceivers, and yet true; as unknown, and yet 9
well known; as dying, and behold, we live; as chastened,
and not killed; as sorrowful, yet always rejoicing; as poor, 10
yet making many rich; as having nothing, yet possessing all
things.

2 Cor. vii. 3. O ye Corinthians, our mouth is open unto you, our 11
heart is enlarged. Ye are not restricted in us, but ye 12
are restricted in your own affections. Now for a recom- 13
pense in like kind, (I speak as to my children,) be ye also
enlarged.

Deut. vii. 2. Be not unequally yoked with unbelievers; for what fellow- 14
ship hath righteousness with lawlessness? Or what com-
munion hath light with darkness? and what concord hath 15
Christ with Belial? or what part hath a believer with an
Lev. xxvi. 11. unbeliever? and what agreement hath a sanctuary of God 16
with idols? for we are a sanctuary of the living God; as
God said, 'I will dwell in them, and walk in them; and I
will be their God, and they shall be My people.' Where- 17
Isa. lii. 11. fore, 'Come out from among them, and be ye separate, (saith
Jer. xxxi. 9. 2 Sam. vii. 14. the Lord,) and touch not the unclean thing'; and 'I will
receive you and will be a Father to you, and ye shall be My 18
sons and daughters, saith the Lord Almighty.'

2 Cor. vi. 17. Having therefore these promises, dearly beloved, let us 1 7
cleanse ourselves from all pollution of the flesh and spirit,
perfecting holiness in the fear of God.

RECEIVE us; we wronged no one, we injured no one, 2
we defrauded no one. I speak not this to condemn you; 3
2 Cor. vi. 11. for I have said before, that ye are in our hearts to die
with and to live with. Great is my freedom of speech 4
towards you, great is my glorying in you; I am filled with
comfort, I exceedingly abound in joy under all our tribula-

5 tion. For, when we had gone to Macedonia our flesh had
no ease; we were troubled on every side; without were
6 fightings, within were fears. Nevertheless God who com-
forteth those who are cast down, comforted us by the
7 coming of Titus, and not by his coming only, but by the 2 Cor. ii. 13.
comfort wherewith he was comforted in you, when he told us
your earnest longing, your mourning, your fervent mind
towards me; so that I rejoiced the more.
8 For, though I grieved you by my letter, I do not regret
it; though I did regret it, for I perceive that the letter
9 grieved you, but only for a season. Now I rejoice, not that
ye were grieved, but that ye grieved unto repentance; for
ye were grieved in a godly manner, so that ye might receive
10 no loss at our hands. For godly sorrow worketh unto salva- Jer. xxxi. 9.
tion a repentance which bringeth no regret; but the sorrow
11 of the world worketh out death. For, behold, this very fact
that ye were grieved in a godly manner, what earnestness it
wrought in you! yea, what clearing of yourselves! yea, what Titus iii. 8.
indignation! yea, what fear! yea, what vehement longing!
yea, what zeal! yea, what vindication! In all things ye
12 approved yourselves to be pure in the matter. Wherefore,
though I wrote to you, I did it not for the sake of him who
did the wrong, nor for the sake of him who suffered the 2 Cor. ii. 4.
wrong, but that your earnestness in our behalf might be
made manifest to yourselves in the sight of God.
13 Therefore we have been comforted; and, besides our own
comfort, we rejoiced the more exceedingly for the joy of Titus,
14 because his spirit has been refreshed by you all. For if I Rom. xv. 32.
have gloried in anything to him on your behalf, I have not
been shamed; but as we spoke all things to you in truth,
15 even so our glorying before Titus is found to be truth. And
his inward affection is more abundantly turned towards you,
while he calleth to mind the obedience of you all, how with
16 fear and trembling ye received him. I rejoice that in every 2 Thess. iii. 4.
thing I have confidence in you.

8 1 MOREOVER, brethren, we make known to you the grace
2 of God vouchsafed in the churches of Macedonia; how that in
a great trial of affliction the abundance of their joy and their Mark xii. 44.
3 deep poverty abounded to the riches of their liberality. For

I bear testimony that to their power, yea and beyond their
power, they were willing of themselves; asking of us with 4
Acts xi. 29. much entreaty the grace, even the fellowship in the minis-
tration to the saints. And this they did, not merely as we 5
hoped; but first they gave their own selves to the Lord and
to us by the will of God; insomuch that we urged Titus, 6
that as he had begun, so he would also complete towards
you this grace also.

1 Cor. i. 5. But as ye abound in everything, in faith and utterance 7
and knowledge, and in all earnestness, and in our love to you,
see that ye abound in this grace also. I speak not by way of 8
1 Cor. vii. 6. commandment, but to prove, by the earnestness of others,
the sincerity of your love also. For ye know the grace of 9
our Lord Jesus Christ, that being rich, he for your sakes
became poor, that ye through his poverty might become
rich.

And herein I give an opinion; for this is expedient for 10
1 Tim. vi. 19. you, who were the first to make a beginning a year ago, not
only to do, but also to will. But also complete now the doing 11
of it; that as there was the readiness to will, so there may be
Luke xxi. 3. also the completion out of that which ye have. For if the 12
readiness is there, it is acceptable according to that which it
may have, and not according to that which it hath not. For 13
I mean not that others be eased, and ye burdened; but 14
by an equality, that now at this time your abundance may
meet their want, that their abundance also may meet your
want; that there may be equality; as it is written, 'He who 15
Ex. xvi. 18. gathered much had nothing over; and he who gathered little
had no lack.'

But thanks be to God, who putteth the same earnest care 16
2 Cor. viii. 6. for you into the heart of Titus. For indeed he not only 17
accepted the exhortation; but being more earnest, of his own
accord he departed unto you. And we sent with him the 18
brother whose praise in the gospel is throughout all the
1 Cor. xvi. 3. churches; and not only so, but he was also chosen by the 19
churches as our fellow-traveller for this gift, which is adminis-
tered by us to show the glory of the Lord himself, and our
readiness; we taking heed to this, that no one should blame 20
us in the matter of this bounty which is ministered by us; for 21
Rom. xii. 17. we study to act honourably not only in the sight of the Lord,

22 but also in the sight of men. And we sent with them
our brother, whom we have many times proved diligent in
many matters, but now much more diligent, because of the
23 great confidence which he hath in you. As to Titus, he is 1 Tim. i. 18.
my partner and fellow-helper concerning you; or as to our
brethren, they are the messengers of the churches, the glory
24 of Christ. Wherefore show ye to them, before the churches,
the proof of your love, and of our glorying on your behalf. 2 Cor. vii. 14.
9 1 For concerning the ministering to the saints, it is super-
2 fluous for me to write to you; for I know your readiness, as 2 Cor. viii. 4.
to which I boast of you to the Macedonians, that Achaia
was prepared a year ago; and your zeal hath stirred up very
3 many. Yet I have sent the brethren, lest our boasting of you
in this matter should be in vain; that ye may be prepared,
4 as I said ye were; lest haply if any Macedonians go with me,
and find you unprepared, we (that we say not, ye) should be 2 Cor. viii. 24.
5 put to shame through this confidence. Therefore, I thought
it necessary to entreat the brethren that they would go before
to you, and make up beforehand your gift which had pre-
viously been promised, that the same might be ready, as a
matter of bounty, and not of covetousness.
6 But as to this, he who soweth sparingly will reap also Psa. xli. 1.
sparingly; and he who soweth bountifully will reap also
7 bountifully. Let each do according as he hath determined Pro. xxii. 8.
in his heart; not grudgingly, or of necessity; for God loveth Deut. xv. 10.
8 a cheerful giver. And God is able to make every blessing
abound to you; that ye, always having all sufficiency in all
9 things, may abound to every good work; as it is written, Psa. cxii. 9.
'He dispersed abroad;
He gave to the needy;
His righteousness abideth for ever.'
10 Now He who supplieth seed for the sower and bread for
eating, will supply and multiply your sowing, and will in-
11 crease the fruits of your righteousness, ye being enriched in 2 Cor. i. 11.
every thing to all liberality, which worketh out through us
12 thanksgiving to God; for the administration of this service
not only fully supplieth the wants of the saints, but aboundeth
13 also through many thanksgivings to God; while, through the Matt. v. 16.
experience of this ministration, they glorify God for the
obedience of your confession unto the gospel of Christ, and

for the liberality of your contribution to them, and to all;
and earnestly long after you with supplication for you, on 14
James i. 17. account of the exceeding grace of God which is upon you.
Thanks be to God for His unspeakable gift. 15

10

NOW I Paul myself exhort you by the meekness and 1
2 Cor. x. 10. gentleness of Christ, I who, to your face, am lowly among you,
but being absent am fearless towards you; yea, I beseech you, 2
that I may not, when present, have to show myself fearless
with the confidence wherewith I count to be bold, against
some who count of us as if we walked according to the flesh.
Rom. viii. 13. For though we walk in the flesh, we do not war according to 3
Eph. vi. 13. the flesh; for the weapons of our warfare are not carnal, 4
but mighty for God to the casting down of strongholds;
seeing that we cast down imaginations, and every bulwark 5
which is being raised against the knowledge of God, and
2 Cor. vii. 15. bring every thought into captivity to the obedience of Christ;
and are in readiness to avenge all disobedience, when your 6
obedience shall be perfected.
Ye look on the things which are before your face. If any 7
one trusts in himself that he is Christ's, let him consider
this again with himself, that, as he is Christ's, even so are
2 Cor. xiii. 2. we. For though I should boast somewhat more of our 8
authority, which the Lord gave for your edification and
not for casting you down, I should not be ashamed; I say 9
this, that I may not seem as it were to terrify you by
my letters. For his letters, (it is said,) are weighty and 10
powerful; but his bodily presence is weak, and his speech
contemptible. Let such a one think this, that, such as we 11
are in word, by letters when we are absent, such will we be
also in deed when we are present.
2 Cor. iii. 1. For we dare not judge ourselves, or compare ourselves with 12
some who commend themselves; but they, measuring them-
selves by themselves, and comparing themselves among
themselves, are not wise. But we will not glory of things 13
beyond our measure, but in proportion to the measure of
the sphere which God allotted to us, a measure to reach
even unto you. For we are not stretching ourselves be- 14
yond our measure, as if we reached not unto you; for we
advanced as far as to you also in preaching the gospel of

15 Christ; not glorying beyond our measure in other men's Rom. xv. 20.
labours; but having hope that as your faith increaseth,
we shall be enlarged abundantly among you in pro-
16 portion to our sphere, so as to preach the gospel to the
regions beyond you, and not to glory of things made
17 ready to our hand in another man's sphere. But, 'let Jer. ix. 24.
18 him who glorieth, glory in the Lord.' For not he who
commendeth himself is approved, but he whom the Lord
commendeth.

11 1 WOULD that ye could bear with me in a little foolish-
2 ness; but, indeed, ye do bear with me. For I am jealous
over you with a God-given jealousy; for I espoused you to one Lev. xxi. 13.
husband, that I might present you as a pure virgin to Christ.
3 But I fear, lest by any means, as the serpent beguiled
Eve through his subtlety, so your minds may be corrupted
4 from the simplicity and purity ye owe to Christ. For if
indeed he who cometh preacheth another Jesus whom we Gal. i. 7.
preached not; or if ye receive a different spirit, which ye
received not; or a different gospel, which ye accepted not,
5 ye may well bear with me. For I reckon that I am
6 in no way behind those pre-eminent apostles. Though I am 1 Cor. i. 17.
mean in speech, yet I am not in knowledge; but in all
things we manifested it towards you among all men.
7 Or did I commit an offence in abasing myself that ye
may be exalted, in that I preached to you the gospel
8 of God without charge? I robbed other churches, taking
9 wages from them to do you service. And when I was present
with you, and was in want, I was burdensome to no one; Acts xviii. 3.
for that which was wanting to me, the brethren when they
came from Macedonia supplied; and in all things I kept and
10 will keep myself from being burdensome to you. As the
truth of Christ is in me, this boasting shall not be cut off
11 from me in the regions of Achaia. Wherefore? because I
12 love you not? God knoweth. But whatever I do and will
do, it is that I may cut off the occasion from those who
desire an occasion; that they, in what they boast, may
13 be found even as we. For such are false apostles, deceitful Gal. ii. 4.
14 workers, fashioning themselves into apostles of Christ. And
no wonder; for Satan fashions himself into an angel of

light; therefore it is no great thing if his ministers also 15
fashion themselves into ministers of righteousness; whose
end will be according to their works.
2 Cor. xii. 6. I say again, let no one think me a fool; but if ye do, 16
yet bear with me as with a fool, that I too may boast
myself a little. That which I speak, I speak it not accord- 17
ing to the Lord, but as it were foolishly, in this confidence
Phil. iii. 3. of boasting. Seeing that many boast according to the 18
flesh, I also will boast. For ye bear with fools gladly, 19
seeing that ye yourselves are wise. Ye bear with it, if a 20
man brings you into bondage, if he devours you, if he seizes
you, if he exalts himself, if he smites you on the face.
I speak by way of reproach, as if we had been weak. 21
Howbeit whereinsoever any one is bold (I speak foolishly,)
I also am bold. Are they Hebrews? so am I. Are they 22
Israelites? so am I. Are they the seed of Abraham? so am
I. Are they ministers of Christ? (I speak as one beside 23
1 Cor. xv. 10. himself) I am more; in labours more abundantly, in prisons
Acts ix. 16. more abundantly, in stripes above measure, in deaths often.
Deut. xxv. 3. From the Jews five times I received forty stripes save one; 24
Acts xvi. 22. Acts xiv. 19. thrice I was beaten with rods, once I was stoned, thrice 25
I suffered shipwreck, a night and a day I have spent in the
deep; in journeyings often, in perils from rivers, in perils 26
Acts xiv. 5. from robbers, in perils from my countrymen, in perils from
Gentiles, in perils in the city, in perils in the wilderness,
in perils in the sea, in perils among false brethren; in toil 27
Acts xx. 31. 1 Cor. iv. 11. and labour, in watchings often, in hunger and thirst, in
fastings often, in cold and nakedness. Besides those things 28
which I pass by (*a*), there is the daily pressure upon me, my
1 Cor. ix. 22. anxiety for all the churches. Who is weak, and I am not 29
weak? who stumbleth, and I burn not?
2 Cor. xii. 5. If I must needs glory, I will glory of the things which 30
Gal. i. 3. concern my infirmity. The God and Father of the Lord 31
Jesus, He who is blessed for ever, knoweth that I lie
not.
Acts ix. 24. In Damascus the governor under Aretas the king kept the 32
city of the Damascenes guarded, to take me; and through a 33
Josh. ii. 15. window I was let down in a basket by the wall, and escaped
his hands.

(*a*) *Or* which are without.

12 1 I MUST glory. It is not indeed expedient, yet I will come
2 to visions and revelations from the Lord. I know a man in
Christ, such a one as, more than fourteen years ago, (whether
in the body, I know not, or whether out of the body, I know
not, GOD knoweth,) was caught up to the third heaven.
3 And I know such a one, (whether in the body, or out of the
4 body, I know not, GOD knoweth,) that he was caught up Luke xxiii. 43.
into Paradise, and heard unspeakable words, which it is
5 not lawful for a man to utter. Of such a one I will glory;
but of myself I will not glory, except in my infirmities.
6 For even if I should desire to glory, I should not be a fool,
for I should speak the truth; but now, lest any one should
think of me above that which he seeth me to be, or that
which he heareth from me, and by reason of the exceeding
greatness of the revelations, I forbear.
7 Wherefore, lest I should be exalted above measure, there
was given to me a thorn for the flesh, (a messenger of Satan,) Eze. xxviii. 24.
8 to buffet me, lest I should be exalted above measure. Con-
cerning this thing I besought the Lord thrice, that it might
9 depart from me. And he hath said to me, 'My grace is suffi-
cient for thee; for, strength is made perfect in weakness.'
Most gladly therefore I will rather glory in my infirmities,
10 that the strength of Christ may rest upon me. Therefore 1 Pet. iv. 14.
for Christ's sake I take pleasure in infirmities, in reproaches,
in necessities, in persecutions and distresses; for whenever I
am weak, then I am strong.
11 I have become a fool; ye compelled me to it; for I ought
to have been commended by you, for in nothing was I
12 behind the very chief apostles, though I am nothing. Truly 2 Cor. xi. 5.
the signs of an apostle were wrought among you in all
13 patience, by signs, and wonders, and mighty works. For,
what was it wherein ye were made inferior to the other 2 Cor. xi. 9.
churches, unless it was that I myself was not burdensome
to you? Forgive me this wrong!
14 Lo, this third time I am ready to come to you; and I will
not be burdensome, for I seek not yours, but you; for the
children ought not to lay up for the parents, but the parents
15 for the children. And I will most gladly spend, and be
wholly spent, for your souls. If I love you more abundantly,
am I loved the less?

But be it so, that I myself burdened you not; nevertheless 16
being crafty, I caught you with guile. Did I make a gain of 17
2 Cor. viii. 6. you by any of those whom I have sent to you? I exhorted 18
Titus, and with him I sent the brother. Did Titus make a
gain of you? walked we not in the same spirit? yea, in the
same steps?

2 Cor. v. 12. All this time ye are thinking that we are excusing our- 19
selves to you. We speak before God in Christ, but all things,
dearly beloved, are for your edifying. For I fear that, 20
2 Cor. xiii. 2. when I come, I shall not find you such as I would, and
that I shall be found by you such as ye would not; that
there will be strife, envying, wraths, intrigues, slanderings,
whisperings, conceits, tumults; and that, when I come, my 21
2 Cor. ii. 1. God will humble me again before you, and that I may have
to bewail many of those who have sinned already and have
1 Cor. v. 1. not repented of the uncleanness and fornication and lascivi-
ousness which they committed.

13

THIS is the third time I am coming to you. In the 1
Deut. xix. 13. mouth of two or three witnesses every word shall be estab-
lished. I have forewarned, and, as when I was present 2
the second time, so in my absence I now forewarn those
who heretofore have sinned, and all others, that if I come
1 Cor. ix. 2. again, I will not spare, since ye seek a proof of Christ's 3
speaking by me; for he is not weak towards you, but is
powerful among you. For he was even crucified through 4
weakness, yet he liveth through the power of God. For we
also are weak in him, yet we shall live with him through the
power of God towards you.

1 Cor. xi. 28. Try yourselves whether ye are in the faith; prove your 5
own selves. Or know ye not as to your own selves, that
Jesus Christ is in you? unless indeed ye are reprobate. But 6
I trust that ye will know that we are not reprobate. Now 7
we pray to God that ye do no evil; not that we would
appear approved, but that ye may do that which is honour-
Pro. xxi. 30. able, though we be as if reprobate. For we can do nothing 8
against the truth, but for the truth. For we rejoice when- 9
ever we are weak and ye are strong; and for this we
pray, even your perfecting. Therefore I write these things 10
being absent, lest being present I should use sharpness,

according to the authority which the Lord gave me for
building up, and not for casting down.
11 FINALLY, brethren, farewell. Be perfected, be of good
comfort, be of one mind, live in peace; and the GOD of love Rom. xii. 16.
12 and peace will be with you. Greet one another with a holy
13 kiss. All the saints salute you.
14 The grace of the Lord Jesus Christ, and the love of GOD, Rom. xvi. 24.
and the communion of the Holy Spirit be with you all.

THE EPISTLE TO THE

GALATIANS

1

Acts ix. 6. PAUL, an apostle (not from men, neither through man, but 1
through Jesus Christ and GOD the Father who raised
him from the dead), and all the brethren who are with me, 2
to the churches of Galatia :—
Grace be to you and peace from GOD our Father; and from 3
John x. 17. the Lord Jesus Christ, who gave himself for our sins, that he 4
might deliver us from this present evil age, according to the
will of our GOD and Father; to whom be glory for ever. Amen. 5
I marvel that ye are so soon falling away from Him 6
2 Cor. xi. 4. who called you in the grace of Christ, falling away unto a
different gospel—which is no new gospel; only there are 7
some who trouble you and would pervert the gospel of Christ.
But, if even we, or an angel from heaven, should preach to 8
you any other gospel than that which we preached to you,
let such be accursed. As we have said before, so I say now 9
Deut. iv. 2. again, If any one preach to you any other gospel than that
which ye received, let him be accursed. For am I now 10
conciliating men, or GOD? or do I seek to please men? If I
were still pleasing men, I should not be the servant of Christ.
For I make known to you, brethren, that the gospel which 11
was preached by me is not according to man. For neither 12
did I receive it from man, nor was I taught it, except by
Eph. iii. 3. revelation from Jesus Christ. For ye have heard of my 13
manner of life in time past in the Jews' religion (*a*), how that
beyond measure I persecuted the church of GOD, and made
havoc of it; and advanced in the Jews' religion (*a*) above many 14
Acts xxii. 3. of my own age in my own nation, being more exceedingly
zealous for the traditions of my fathers. But when He— 15
who, from my mother's womb, set me apart and called me by
2 Cor. iv. 6. His grace—was pleased to reveal His Son in me that I might 16
preach him among the Gentiles, immediately I consulted not
with flesh and blood; neither went I up to Jerusalem to those 17
who were apostles before me; but I went away into Arabia,

(*a*) *Gr.* Judaism.

18 and afterwards returned to Damascus. Then after three Acts ix. 26.
years I went up to Jerusalem to visit Cephas (*a*); and I
19 abode with him fifteen days. But I saw no other of the
20 apostles, but only James, the Lord's brother. Now, of the
things which I write to you, behold, before God I lie not.
21, 22 Afterwards I went into the regions of Syria and Cilicia; and
was unknown by face to the churches of Judæa which are
23 in Christ; they had heard only, that 'he who persecuted Acts ix. 30.
us in times past now preacheth the faith of which once he
24 made havoc.' And they glorified God in me.
2 1 Then, after fourteen years, I again went up to Jerusalem, Acts xv. 2.
2 with Barnabas, taking Titus also with me. And I went
up by revelation, and communicated to them the gospel
which I preach among the Gentiles; but privately, to those
who were of repute, lest by any means I should run or had Phil. ii. 16.
3 run in vain. But not even Titus who was with me, though
4 a Greek, was compelled to be circumcised; and this because
of the false brethren privily brought in; for they came in Acts xv. 1.
privily to spy out our liberty which we have in Christ Jesus,
5 that they might bring us into bondage. But to them—that
the truth of the gospel might continue with you—we, even
6 for an hour, yielded not submission. But from those who were Deut. x. 17.
counted to be somewhat, (whatsoever they were, it maketh no
difference to me; God accepteth no man's person;)—I say
7 that those who were so counted imparted nothing to me; but
on the contrary, when they saw that the gospel of the Uncir-
cumcision was committed to me, as that of the Circumcision
8 was to Peter; (for he who wrought effectually for Peter to Matt. xvi. 18.
the apostleship of the Circumcision, the same wrought also for
9 me towards the Gentiles); and when James, Cephas, and John,
who were counted as pillars, perceived the grace bestowed
upon me: they gave to me and Barnabas the right hands
of fellowship, that we might go to the Gentiles, and they to
10 the Circumcision. Only they desired that we should remember Acts xi. 30.
the poor; which very thing I also was zealous to do.
11 But when Cephas came to Antioch, I withstood him to his
12 face, because he was blameworthy. For until certain persons
came from James, he used to eat with the Gentiles; but Acts xi. 3.

(*a*) *i.e.* Peter.

when they had come, he began to withdraw and to separate
himself, fearing those who were of the Circumcision. And the 13
rest of the Jews likewise dissembled with him, insomuch that
even Barnabas was carried away with their dissimulation.
But when I saw that they walked not uprightly according 14
Gal. ii. 5. to the truth of the gospel, I said to Cephas before them all,
If thou, who art a Jew, livest as the Gentiles live and
not as the Jews do, how is it that thou compellest the
Gentiles to live as do the Jews? We who are by nature 15
Psa. cxliii. 2. Jews, and not sinners from among the Gentiles—yet knowing 16
that a man is not justified by works of law but only through
faith in Christ Jesus—even we believed on Christ Jesus,
that we might be justified by faith in Christ, and not by
works of law; for by works of law no flesh will be justified.
1 John iii. 9. But if, while seeking to be justified in Christ, we ourselves 17
also were found sinners, is therefore Christ a minister of
sin? God forbid. For if I build up again the things which 18
I pulled down, I prove myself a transgressor. For I through 19
law died unto law, that I might live to God. I have been 20
crucified with Christ; and it is no longer I who live, but
1 Thess. v. 10. Christ liveth in me; and the life which I now live in the
flesh I live in faith, faith in the Son of God, in him who
loved me and gave himself up for me. I do not make void 21
the grace of God; for if righteousness comes through law,
then Christ died in vain.

Matt. vii. 26. O THOUGHTLESS (*a*) Galatians, who bewitched you, 1 3
you before whose eyes Jesus Christ was shewn forth as
crucified?

This only I would learn from you, Received ye the Spirit 2
by works of law? Or by the hearing of faith? Are ye so 3
thoughtless? Having begun in the Spirit, do ye now finish
Gal. iv. 9. in the flesh? Did ye suffer so many things in vain?—if it be 4
indeed in vain. He therefore who ministereth to you the 5
Spirit, and doeth mighty works among you,—is it by works of
Gen. xv. 6. law, or by the hearing of faith? Even as 'Abraham believed 6
God, and it was reckoned unto him as righteousness.' Ye 7
perceive, therefore, that those who take their stand upon faith,

(*a*) *Or* senseless.

8 the same are children of Abraham. And the Scripture, {Gen. xii. 3. Gen. xxii. 18.}
foreseeing that God would justify the Gentiles by faith,
preached the gospel beforehand unto Abraham, saying, 'In
9 thee shall all the nations be blessed.' So then those who take
their stand upon faith are blessed with faithful Abraham.
10 For as many as take their stand upon works of law are Deut. xxvii. 26.
under a curse; for it is written, 'Cursed is every one who
continueth not in all things which are written in the book of
11 the Law, to do them.' And that no one is justified by the
Law in the sight of God, is evident; for, 'The righteous shall {Hab. ii. 4. Rom. i. 17. Heb. viii. 38.}
12 live by faith.' Now the Law takes not its stand upon faith;
13 but, 'He who doeth them shall live in them.' Christ re- Lev. xviii. 5.
deemed us from the curse of the Law, having become a curse
for us; (for it is written, 'Cursed is every one who is hanged Deut. xxi. 23.
14 on a tree;') that the blessing on Abraham may in Jesus
Christ come on the Gentiles; that we, through faith, may
receive the promise of the Spirit.
15 Brethren, I speak after the manner of men: Though it be
but a man's covenant, yet if it be confirmed, no one annul-
16 leth it, or addeth new conditions. Now, to Abraham and Gen. xxii. 18.
his seed were the promises spoken. He saith not, 'And to
seeds,' as of many; but, 'And to thy seed,' as of one, which
17 is Christ. And this I say: A covenant which was con- Ex. xii. 40.
firmed before by God, the Law, which came four hundred
and thirty years after, doth not annul, to make the promise
18 of no effect. For, if the inheritance is by the Law, it
is no longer by promise; but God hath given it to Abraham
by promise.
19 What then is the Law?
It was added because of transgressions, till the seed to
whom the promise was made should come; and it was
administered through angels by the hand of a mediator. Acts vii. 53.
20 But, for one, a mediator is not needed; now, God is but Deut. vi. 4.
one.
21 Is the Law then against the promises of God?
God forbid; for, if there had been a law given which
could impart life, verily righteousness would have been by the
22 Law. But the Scripture shut up all things under sin, that Rom. iii. 9.
the promise, by faith in Jesus Christ, might be given to those
23 who believe. But before faith came, we were kept in ward

under the Law, shut up unto the faith which was afterwards
to be revealed. So that the Law has been our tutor unto 24
Christ, that we may be justified by faith. But faith having 25
John i. 12. come, we are no longer under the tutor. For ye all are 26
children of God by faith in Christ Jesus; for as many of 27
you as were baptized into Christ, did put on Christ. There 28
Col. iii. 11. can be neither Jew nor Greek, neither bond nor free,
neither male nor female; for ye all are one in Christ Jesus.
Gal. iii. 7. And if ye are Christ's, then ye are Abraham's seed, heirs 29
according to the promise.

But I say that the heir, as long as he is a child, differeth in 1 4
nothing from a servant, though he is lord of all; but is under 2
governors and stewards until the time appointed by his father.
Even so we, when we were children, were in bondage under 3
the rudiments of the world; but when the fulness of the time 4
had come, God sent forth His Son, born of a woman, born
under the Law, that he might redeem those who were under 5
Rom. viii. 15. the Law, that we might receive the adoption of sons. And 6
inasmuch as ye are sons, God sent forth into our hearts the
Spirit of his Son, crying, Abba, Father. Wherefore thou art 7
no longer a servant, but a son; and if a son, then an heir
through God.

NOW, at that time, when ye knew not God, ye served 8
those who by nature are not gods. But now, that ye know 9
God, or rather, are known by God, how is it ye are
turning back to the weak and beggarly elements where-
unto ye desire to be again in bondage? Ye are observing 10
days and months, and seasons and years. I fear for you, 11
lest by any means I have bestowed labour upon you in
vain.

Brethren, I beseech you, become as I am; for I became as 12
1 Cor. ii. 3. ye are. Ye did not injure me at all. But ye know that 13
Acts xvi. 6. the first time I preached the gospel to you because of an
infirmity of the flesh. And that which was a trial to you in 14
2 Sam. xix. 27. my flesh ye despised not, nor rejected; but ye received me as
an angel of God, yea, even as Christ Jesus. Where then is 15
your congratulation? for I bear you record that, if it had
been possible, ye would have plucked out your eyes and given
them to me. So then have I become your enemy, because I 16

17 tell you the truth? They zealously seek you, but not
honourably; yea, they would exclude you, that ye might Rom. x. 2.
18 seek them. But in a good cause, it is good to be zealously
sought always, and not only when I am present with you,
19 my children, with whom I travail in birth again until
20 Christ be formed in you. But I could have wished to be
present with you now, and to change my tone; for I am
perplexed about you.

21 TELL me, ye who would be under the Law, do ye not hear
22 the Law? For it is written that Abraham had two sons, Gen. xxi. 2. Gen. xxi. 9. Gen. xvi. 15.
23 the one by the bondwoman, the other by the freewoman. But
the son by the bondwoman was born according to the flesh;
the son by the freewoman was born by virtue of the promise.
24 And these things may be read as an allegory: For, the
women are two covenants—one from mount Sinai, bearing
25 children unto bondage; this is Hagar; now Hagar stands
for mount Sinai in Arabia, and answers to the Jerusalem
26 which now is, for she is in bondage with her children. But Heb. xii. 22.
the Jerusalem which is above is free, and she is our mother. Isa. liv. 1.
27 For it is written,

'Rejoice, thou barren who bearest not;
Break forth and cry, thou who travailest not;
For the desolate hath many more children
Than she who hath a husband.'

28 Now ye, brethren, according to the manner of Isaac, are Gal. iii. 29.
29 children of promise. But, as at that time he who was born
according to the flesh persecuted him who was born according
30 to the Spirit, even so it is now. But what saith the Scripture?
'Cast out the bondwoman and her son; for the son of the bond- Gen. xxi. 10.
31 woman shall not be heir with the son of the freewoman.' So
then, brethren, we are children not of a bondwoman, but of
the free.

5 1 CHRIST set us free, unto freedom; stand fast therefore, Eph. vi. 14.
and submit not yourselves again to a yoke of bondage.

2 BEHOLD, I Paul say to you, that if ye be circumcised,
3 Christ will profit you nothing. For I testify again to every
man who receives circumcision, that he is a debtor to do the
4 whole Law. All ye who seek your justification in the Law, are Rom. ix. 31.

parted from Christ; ye have fallen from grace. For we 5
through the Spirit wait for the hope of righteousness by
faith. For in Christ Jesus neither circumcision nor uncircum- 6
cision, but only faith working through love, is of any avail.

Ye were running well; who hindered you from obeying 7
the truth? This persuasion cometh not from him who calleth 8
Matt. xiii. 33. you. A little leaven leaveneth the whole lump. I have 9, 10
confidence towards you in the Lord, that ye will not be
otherwise minded; but he who troubleth you will have to
bear his judgment, whoever he may be. And I, brethren, 11
Gal. vi. 12. why am I still persecuted, if I am still preaching circum-
cision? In that case, the stumbling-stone of the cross has
been done away! I would that those who unsettle you 12
would even cut themselves off.

For, brethren, ye were called unto liberty; only use not 13
this liberty for an occasion to the flesh, but serve each
Lev. xix. 18. other through love. For all the Law is fulfilled in one 14
sentence, even in this: 'Thou shalt love thy neighbour as
thyself.' But if ye bite and devour each other, take heed 15
that ye be not consumed one of another.

THIS I say then: Walk by the Spirit (*a*), and ye will not 16
Rom. vii. 21. fulfil the lust of the flesh. For the flesh eagerly opposes 17
the Spirit, and the Spirit the flesh; for these are hostile
to each other, that ye may not do the things which ye
would. But if ye are led by the Spirit, ye are not under the 18
Matt. xv. 19. Law. Now, the works of the flesh are manifest; and they 19
are these: Fornication, uncleanness, lasciviousness, idolatry, 20
witchcraft, hatreds, variance, emulation, wraths, factions,
seditions, heresies, envyings, drunkenness, revellings, and 21
the like; as to which I forewarn you, as I have already
forewarned you, that those who practise such things will
Eph. v. 9. not inherit the kingdom of GOD. But the fruit of the 22
Spirit is love, joy, peace, longsuffering, kindness, goodness,
faithfulness, meekness, self-control; against such there is no 23
law. And those who are of Christ Jesus have crucified the 24
Rom. viii. 4. flesh with its passions and lusts. If we live by the Spirit, 25
let us also walk by the Spirit. Let us not become vain- 26
glorious, provoking each other, envying each other.

(*a*) *Or* spiritually.

6 1 BRETHREN, even if a man be overtaken in any trans-
gression, ye who are spiritual restore such a one in the spirit
of meekness; considering thyself, lest thou also be tempted.
2 Bear ye one another's burdens, and so ye will fulfil the law Rom. xv. 1.
of Christ.
3 For if any one thinks himself to be something, when he is
4 nothing, he is deceiving himself. But let every one test his
own work, and then he will have his own ground for boasting,
5 looking to himself only and not to his neighbour. For every Prov. xiv. 14.
one will have his own load to bear.
6 Let him who is taught in the word communicate in all
7 good things unto him who teacheth. Be not deceived; God
is not mocked; for, whatsoever a man soweth that will he
8 also reap. For he who soweth to his flesh, will of the Job iv. 8.
flesh reap corruption; but he who soweth to the Spirit
9 will of the Spirit reap life everlasting. And let us not be
weary in well doing; for in due season we shall reap, if
10 we faint not. Therefore, as we may have opportunity, let Ecc. ix. 10.
us do good to all, but especially to those who are of the
household of faith.

11 SEE in what large characters I have written to you with 2 Cor. xii. 7.
12 my own hand. As many as desire to make a fair show in Phil. iii. 3.
the flesh, would compel you to be circumcised, but it is only
13 lest ye should suffer persecution for the cross of Christ. For
even those who receive circumcision do not keep the Law;
but they desire to have you circumcised that they may glory
in your flesh.
14 But God forbid that I should glory, save in the cross Gal. ii. 20.
of our Lord Jesus Christ, by whom the world hath been
15 crucified to me, while I am crucified to the world. For
neither circumcision nor uncircumcision, but only a new 2 Cor. v. 17.
16 creation, is of any moment. And as many as walk by this
rule, peace and mercy be on them, even upon the Israel of Psa. cxxv. 5.
God.
17 Henceforth let no one trouble me; for I bear in my body
the marks of Jesus.
18 Brethren, the grace of our Lord Jesus Christ be with your 2 Tim. iv. 22.
spirit. Amen.

THE EPISTLE TO THE

EPHESIANS

PAUL, an apostle of Christ Jesus by the will of GOD, to 1 1
Rom. i. 7. the saints who are in Ephesus (*a*) and are faithful in
Christ Jesus. Grace and peace be to you from GOD our 2
Father and the Lord Jesus Christ.
BLESSED be the GOD and Father of our Lord Jesus 3
Christ; He who blessed us with all spiritual blessings in the
heavenly places in Christ; according as He chose us in him 4
Luke i. 75. before the foundation of the world, that we should be holy
and without spot before him; having predestined us in 5
love to adoption as sons through Jesus Christ to Himself,
1 Pet. ii. 9. according to the good pleasure of His will, to the praise of 6
the glory of His grace, which He bestowed graciously on
us in the Beloved; in whom we have our redemption through 7
his blood, even the forgiveness of sins, according to the
riches of GOD's grace; wherein He abounded towards us in 8
all wisdom and prudence, in making known to us the mystery 9
2 Tim. i. 9. of His will, according to His good pleasure which He purposed
in him; with a view to the dispensation of the fulness of 10
the seasons, to gather into one in Christ all things, the
things in heaven and the things on earth; even in him,
Acts xx. 22. in whom also we obtained an inheritance, having been pre- 11
destined according to the purpose of Him who worketh all
things according to the counsel of His own will; that we 12
should be to the praise of His glory, we who before had
Rom. x. 17. hoped in Christ. In whom ye also, having heard the word 13
of truth, the gospel of your salvation, and having believed
in him, were sealed with the Holy Spirit of promise, who is 14
2 Cor. v. 5. the earnest of our inheritance unto the redemption of the
purchased possession, to the praise of His glory.
Wherefore I also, having heard of your faith in the Lord 15
Jesus and your love to all the saints, cease not to give thanks 16
for you, making mention of you in my prayers, that the GOD of 17
John xx. 17. our Lord Jesus Christ, the Father of glory, may give you the
spirit of wisdom and revelation in the knowledge of Himself;

(*a*) The two most ancient MSS., the *Codex Sinaiticus* and the *Codex Vaticanus*, omit 'in Ephesus.'

18 so that, the eyes of your heart being enlightened, ye may
know what is the hope of His calling, what are the riches of
19 the glory of His inheritance in the saints, and what His
exceedingly mighty power towards us who believe, according
20 to that working of the strength of His might, which He
hath wrought in Christ, in raising him from the dead, and Acts ii. 24.
21 setting him at His own right hand in the heavenly places, far
above every principality and power, and might and dominion,
and every name which is named, not only in this age, but
22 also in that which is to come; and He put all things in Psa. viii. 6.
subjection under his feet; and gave him as head over all
23 things to the church, which is his body, the fulness of him
who filleth all with all.

2 1 And God made alive you who were dead through your Eph. ii. 5.
2 trespasses and sins; wherein in time past ye walked according
to the course of this age, according to the prince of the
power of the air, the spirit which now worketh in the
3 children of disobedience; among whom also we all once 1 Pet. iv. 3.
lived in the lusts of our flesh, fulfilling the inclinations
of the flesh and of the mind, and were by nature
4 children of wrath, even as the rest;—God, I say, being rich
in mercy, because of His great love wherewith He loved us,
5 made us, even when we were dead through our trespasses, John v. 24.
6 alive together with Christ—by grace ye have been saved—and Rom. iii. 24.
raised us together, and seated us together in the heavenly
7 places in Christ Jesus; that in the ages to come He might show
the exceeding riches of His grace in loving-kindness towards
8 us in Christ Jesus. For by grace ye were saved through Rom. iv. 16.
faith; and that not of yourselves—it is the gift of God—
9, 10 not of works, lest any one should boast. For we are His
workmanship, created in Christ Jesus unto good works, which Eph. i. 4.
God prepared beforehand that we should walk in them.
11 Wherefore remember that once ye, the Gentiles in
the flesh—called Uncircumcision by that which is called
12 the Circumcision, made by hands in the flesh—that ye were
at that time without Christ, alienated from the common-
wealth of Israel, and strangers to the covenants of the pro-
mise. having no hope, and without God (*a*), in the world;

(*a*) *Lit.* atheists.

Heb. ix. 12. but now in Christ Jesus ye, who at one time were afar 13
off, have been brought nigh by the blood of Christ. For 14
he is our peace, he who made both one, and broke down
Col. ii. 14. the middle-wall of partition, having in his flesh put an 15
end to the enmity, even the law of commandments in ordi-
nances; that he might create in himself, of the two, one new
man, so making peace; and might reconcile both unto God in 16
Isa. lvii. 19. one body through the cross, having slain thereby the enmity;
and he came and preached glad tidings of peace to you who were 17
afar off, and peace to those who were nigh. For through him 18
Heb. xii. 22. we both have our introduction by one Spirit to the Father.
Now therefore ye are no longer strangers and sojourners, 19
but are fellow-citizens with the saints, and of the household
1 Cor. iii. 9. of God; being built upon the foundation of the apostles and 20
prophets, Christ Jesus himself being the chief corner-stone;
in whom fitly framed together, each building groweth unto a 21
1 Pet. ii. 4. sanctuary holy in the Lord; in whom ye also are being built 22
together, in the Spirit, for a habitation of God.

FOR this cause I Paul the prisoner of Jesus Christ for 1 3
you Gentiles;—if indeed ye have heard of the dispensa- 2
Rom. xii. 3. tion of the grace of God which is given me towards
you; how that by revelation was made known to me the 3
mystery (*a*); as I have already written briefly, whereby when 4
ye read ye may understand my knowledge in the mystery of
Matt. xiii. 17. Christ, which in other generations was not made known to 5
the children of men, as it now hath been revealed to his
holy apostles and prophets by the Spirit; that the Gen- 6
tiles should be fellow-heirs, and of the same body, and
partakers of the promise in Christ Jesus through the gospel;
whereof I was made a minister, according to the gift of the 7
Eph. i. 19. grace of God bestowed on me according to the working of
His power.
To me who am less than the least of all saints was this grace 8
given, to preach to the Gentiles the unsearchable riches of
Christ; and to enlighten them as to the dispensation of the 9
mystery which, throughout the ages, has been hidden in God
who created all things; to the intent that now through the 10

(*a*) *Or* hidden counsel, or secret truth (so elsewhere).

church the manifold wisdom of God might be made known
11 to the principalities and rulers in the heavenly places, accord-
ing to the eternal purpose which He purposed in Christ Jesus
12 our Lord; in whom we have our freedom and our intro- Heb. iv. 16.
duction with confidence, through our faith in him.
13 Wherefore I desire that ye faint not at my tribulations for
you, which are your glory.
14, 15 For this cause I bow my knees to the Father, from
whom every family (*a*) in heaven and on earth is named,
16 that He would grant you, according to the riches of His
glory, to be strengthened with might by His Spirit in the Phil. iv. 19.
17 inner man; that Christ may dwell in your hearts by faith;
18 that ye, being rooted and grounded in love, may be able
to comprehend with all saints what are the breadth, and
19 length, and height, and depth, and to know the love of
Christ, which passeth knowledge, that ye may be filled unto
all the fulness of God.
20 Now, to Him who is able to do in exceeding abundance
above all which we ask or think, according to the power
21 which worketh in us, to Him be glory in the church and
in Christ Jesus unto all generations, for ever. Amen.

4 1 I THEREFORE, the prisoner in the Lord, beseech you
that ye walk worthily of the calling wherewith ye were called,
2 with all lowliness and meekness, with longsuffering, bear- Matt. xi. 29.
3 ing with one another in love; earnestly seeking to keep the
4 unity of the spirit in the bond of peace. One body, and
one Spirit, even as ye are called in one hope of your
5, 6 calling; one Lord, one faith, one baptism; one God and
Father of all, who is above all, and through all, and in all.
7 But to each of us the grace was given according to the
8 measure of the gift of Christ. Wherefore *God* saith, Psa. lxviii. 18.

'When he ascended up on high,
He led captivity captive,
He gave gifts to men.'

9 (Now this, 'he ascended,' what is it but that he first
10 descended into the lower parts of the earth? He who
descended is the same as he who ascended far above all 2 Cor. xii. 2.

(*a*) *Or* race.

1 Cor. xii. 28. the heavens, that he might fill all things.) And he gave 11
some as apostles; some as prophets; some as evangelists;
some as pastors and teachers; unto the perfecting of the 12
saints, for the work of ministration, for the edifying of
the body of Christ; till we all come into the unity of the 13
faith and of the knowledge of the Son of God, unto a perfect
man,—unto the measure of the stature of the fulness of
Christ; that we may be no longer children, tossed to and fro 14
James i. 6. and carried about with every wind of doctrine, by the artifice
of men, by cunning craftiness, according to the wiles of
error; but, holding the truth in love, may grow up in all 15
things unto him who is the Head, even Christ; from whom 16
John xv. 5. the whole body fitly framed and knit together by that which
every joint supplieth, bringeth about, with energy according
to the measure of each member, the increase of the body
unto the building up of itself in love.

This I say therefore, and charge you in the Lord, that 17
ye no longer walk even as, in the vanity of their mind,
Acts xxvi. 18. the Gentiles walk; being in their understanding darkened, 18
alienated from the life of God through the ignorance that
is in them, because of the hardness of their hearts; who 19
being past feeling gave themselves up to lasciviousness, to
occupy themselves, in their inordinate desire, with all un-
cleanness. But ye did not so learn Christ; if so be that 20, 21
Col. iii. 8. ye heard him, and were instructed in him, even as is truth
in Jesus, to put off, as concerning the former mode of living, 22
the old self, which becometh corrupt according to the lusts
of deceit; and to be renewed in the spirit of your mind; and 23, 24
to put on the new self, which was created according to God
in righteousness and holiness of truth.

Zec. viii. 16. Wherefore putting away lying, speak ye every one truth 25
Psa. iv. 4. with his neighbour; for we are members one of another. Be ye 26
angry, and sin not; let not the sun go down upon your wrath (*a*);
neither give place to the devil. Let him who steals, steal 27, 28
Acts xx. 35. no more; but rather let him labour, working with his own hands
the thing which is good, that he may have whereof to give
to him who needeth. Let no corrupt utterance proceed out of 29
your mouths, but whatever is good to edify at need, that it may

(*a*) *Or* irritation; *Gr.* provocation.

30 minister grace to the hearers. And grieve not the Holy Spirit Isa. lxiii. 10.
of God, in whom ye were sealed unto the day of redemption.
31 Let all bitterness, and wrath, and anger, and clamour, and Col. iii. 8.
32 railing, be put away from you, with all malice; but be ye
kind to each other, tender-hearted, forgiving each other,
even as God also forgave you in Christ.
5 1, 2 Be ye therefore followers of God, as beloved children; and
walk in love, as Christ also loved you and gave himself for John xiii. 34.
you, an offering and a sacrifice to God for an odour of a
sweet smell.
3 But as becometh saints, let fornication and all uncleanness 1 Cor. vi. 18.
4 or covetousness be not so much as named among you; nor
filthiness, nor foolish talking nor jesting, which are not fit-
5 ting; but rather, let there be giving of thanks. For be ye
sure of this, that no fornicator, nor unclean person, nor Heb. xiii. 4.
covetous man (that is, an idolater), hath any inheritance in
6 the kingdom of Christ and of God. Let no one deceive you
with empty words; for because of these things the wrath of
7 God cometh upon the children of disobedience. Therefore be
8 not ye partakers with them. For at one time ye were dark-
ness, but now ye are light in the Lord; walk as children of 1 Thess. v. 5.
9 light; (for the fruit of the light is in all goodness and
10 righteousness and truth); proving what is acceptable to the Rom. xii. 2.
11 Lord. And have no fellowship with the unfruitful works of
12 darkness, but, rather, reprove them; for it is a shame even
to speak of those things which are done by them in secret.
13 But all these things when reproved are made manifest by John iii. 20.
the light; for everything that is made manifest is light.
14 Wherefore He saith,

'Sleeper! awake,
And arise from the dead,
And Christ will shine upon thee.'

15 Take careful heed, then, how ye walk—not as unwise, but Col. iv. 5.
16 as wise; redeeming the time, because the days are evil.
17 Wherefore shew not yourselves foolish, but understand what
18 the will of the Lord is. And be not drunk with wine, Luke xxi. 34.
19 wherein is excess: but be filled with the Spirit; speaking
to each other in psalms and hymns and spiritual songs,
singing and making melody with your hearts to the Lord;
20 giving thanks always for all things to God, even the Father, Isa. lxiii. 7.

in the name of our Lord Jesus Christ; submitting yourselves 21
to each other in the fear of Christ.
1 Pet. iii. 1. Wives, submit yourselves unto your own husbands, as to 22
the Lord. For a husband is the head of his wife, even as 23
Christ, being himself the saviour of the body, is the head of
the church. But as the church is subject to Christ, so let 24
the wives be to their husbands in every thing.
Husbands, love your wives, even as Christ also loved the 25
church and gave himself for it; that he might sanctify it, 26
Titus iii. 5. having cleansed it with the washing of water by the word;
that he might present to himself the church, glorious; not 27
having spot or wrinkle, or any such thing, but so as to be
holy and without blemish. So ought husbands also to love 28
their wives as their own bodies. He who loveth his own
wife loveth himself. For no one ever yet hated his own 29
flesh; but he nourisheth and cherisheth it, even as Christ
Gen. ii. 24. the church: for we are members of his body. For this cause 30, 31
a man shall leave father and mother, and shall be joined
unto his wife, and the two shall become one flesh. This is 32
a great mystery; but I speak concerning Christ and the
church. Nevertheless, let each of you also severally so love 33
his own wife even as himself; and let the wife see that she
fear her husband.

6

Children, obey your parents, in the Lord; for this is right. 1
Ex. xx. 12. Deut. v. 16. Honour thy father and thy mother; which is the first com- 2
mandment with promise; 'that it may be well with thee, 3
and that thou mayest live long on the earth.'
And, ye fathers, provoke not your children to wrath; but 4
bring them up in the discipline and admonition of the
Lord.
1 Pet. ii. 18. Servants, be obedient to those who are your masters 5
according to the flesh, with fear and trembling, in single-
ness of your heart, as to Christ; not with eye-service, as 6
men-pleasers, but as the servants of Christ, doing the will
of God from the heart; with good will doing service, as to 7
the Lord, and not to men; knowing that whatsoever good 8
thing each doeth, whether he is a servant or free, for it he
will be requited from the Lord.
Deut. x. 17. Job xxxiv. 19. And, ye masters, deal with them in the same way, forbear- 9
ing threatening; knowing that He who is both their Master

and yours, is in heaven; and that with Him there is no
respect of persons. Rom. ii. 11.
10 HENCEFORTH, be strong in the Lord, and in the power of
11 His might. Put on the whole armour of GOD (*a*), that ye
12 may be able to stand against the wiles of the devil. For
we are wrestling, not against flesh and blood, but against
the principalities, against the powers, against the world-
rulers of this darkness, against the spiritual hosts of wicked-
13 ness in the heavenly regions. Wherefore take unto you the
whole armour of GOD (*a*), that ye may be able to withstand
in the evil day, and having fully done all, to stand.
14 Stand therefore, having your loins girt about with truth, Isa. xi. 5.
15 and having put on the breastplate of righteousness, and
having your feet shod with the preparation of the gospel of Can. vii. 1.
16 peace; taking up withal the shield of faith, wherewith ye 1 John v. 4.
will be able to quench all the fiery darts of the wicked one; Isa. lix. 17.
17 and take the helmet of salvation, and the sword of the Spirit, Heb. iv. 12.
18 (which is the word of GOD;) praying at all seasons with all Luke xviii. 1.
prayer and supplication in the Spirit, and watching thereunto Matt. xxvi. 41.
19 with all perseverance and entreaty for all the saints; and for
me, that utterance may be given me, that I may open my 2 Thess. iii. 1.
mouth, boldly to make known the mystery of the gospel,
20 for which I am an ambassador in chains, that therein I Isa. lviii. 1.
may speak boldly, as I ought to speak.
21 BUT that ye also may know my affairs, how I do, Tychicus, Col. iv. 7.
the beloved brother and faithful minister in the Lord, will
22 make known to you all things; whom I have sent to you for
this very purpose, that ye may know our state, and that he
may comfort your hearts.
23 Peace be to the brethren, and love with faith, from GOD 1 Pet. v. 14.
24 the Father, and the Lord Jesus Christ. Grace be with all
those who love our Lord Jesus Christ in sincerity.

(*a*) *Or* the panoply of GOD ('panoply' = the whole equipment of a soldier prepared for battle).

THE EPISTLE TO THE

PHILIPPIANS

PAUL and Timothy, servants of Christ Jesus, to all the 1 1
Acts xvi. 12. saints in Christ Jesus who are in Philippi, with the
bishops and deacons; grace to you and peace from God our 2
Father, and from the Lord Jesus Christ.
Eph. i. 16. I THANK my God upon all my remembrance of you 3
(always in every prayer of mine for you all making request 4
with joy) for your fellowship in the gospel from the first day 5
until now; being confident of this very thing, that He who 6
began a good work in you will go on perfecting it until
the day of Christ Jesus; even as it is meet for me to think 7
this of you all, because I have you in my heart; inasmuch
Phil. i. 17. as both in my bonds and in the defence and confirmation of
the gospel ye all are partakers with me of grace. For God 8
is my witness, how greatly I long after you with the tender
mercies of Christ Jesus.
And this I pray, that your love may abound yet more 9
and more in knowledge and in all perception, that ye may 10
approve the things that are excellent; that ye may be sin-
Eph. v. 27. cere and stable unto the day of Christ, being filled with the 11
fruit of righteousness which is through Jesus Christ unto
the glory and praise of God.
BUT I would have you know, brethren, that the things 12
which happened to me have tended rather to the further-
ance of the gospel; so that my bonds were made mani- 13
fest in Christ throughout the prætorian guard (*a*) and to
all the rest; and most of the brethren in the Lord, gain- 14
ing confidence by my bonds, are much bolder to speak
the word of God without fear. Some indeed preach Christ 15
even from envy and strife; and some also from good will:
the one part preach Christ from love, knowing that I am 16
set for the defence of the gospel; the others from con- 17

(*a*) *Lit.* in the whole Prætorium.

tention, not sincerely, intending to stir up affliction for
18 me in my bonds. What then? only that, every way,
whether in pretence or in truth, Christ is preached; and
19 I therein do rejoice, yea, and will rejoice. For I know Rom. viii. 28.
that this will turn to my salvation, through your prayer
20 and the supply of the Spirit of Jesus Christ, according to
my earnest expectation and hope that in nothing I shall be Rom. v. 5.
ashamed, but that with all boldness, as always so now also,
Christ will be magnified in my body, whether by life, or by
21, 22 death. For to me to live is Christ, and to die is gain; but Rev. xiv. 13.
if this life in the flesh is the outcome of my labour,—indeed,
23 I know not what I would choose. But I am in a strait
between the two, having the desire to depart and to be with 2 Cor. v. 8.
24 Christ; for that is far better. Nevertheless, to abide in the
25 flesh is more needful for your sakes. And being confident
of this, I know that I shall abide and continue with you all
26 for your progress and joy in the faith; that your rejoicing
in me may be more abundant in Christ Jesus through my
presence with you again.
27 Only let your conduct be worthy of the gospel of Christ; Phil. iii. 20.
that whether I come and see you, or else be absent, I
may hear, concerning your state, that ye stand fast in one
spirit, with one mind striving together for the faith of the
28 gospel; and in nothing terrified by your adversaries; and Isa. li. 7.
this is to them an evident token of their perdition, but
29 of your salvation, and that from God. For unto you
it hath been granted on behalf of Christ, not only to
30 believe on him, but also to suffer for his sake; having Acts v. 41.
the same conflict which ye saw in me, and now hear to be
in me.
2 1 Therefore if there is any consolation in Christ, if any
comfort of love, if any fellowship of the Spirit, if any tender
2 mercies and pity, fill ye up my joy, that ye be likeminded,
having the same love, being of one accord, minding the same 2 Cor. xiii. 11.
3 thing; doing nothing through strife or through vainglory;
but in your lowliness of mind deeming others better than
4 yourselves; aiming, not each for his own interests, but each 1 Cor. xiii. 5.
for the interests of others also.
5 Let that mind be in you which was also in Christ Jesus;
6 who, being in the form of God, thought not his equality

Psa. xxii. 6. with God a thing to be clung to; but emptied himself (*a*), 7
taking the form of a servant, being made in the likeness of
men; and being found in fashion as a man, he humbled 8
Heb. xii. 2. himself, and became obedient, unto the death, even the death
of the cross. Wherefore also God highly exalted him, 9
Isa. xlv. 23. and gave him the name which is above every name; that 10
in the name of Jesus every knee should bow, of things in
heaven, and things on earth, and things under the earth;
Rom. xiv. 9. and that every tongue should confess that Jesus Christ is 11
Lord, to the glory of God the Father.
Wherefore, my beloved, as ye always obeyed, not as in 12
my presence only but now much more in my absence, work
out your own salvation, with fear and trembling, for it is 13
God who worketh in you both to will and to work, for His
good pleasure.
1 Cor. x. 10. Do all things without murmurings and disputings, that ye 14, 15
may be blameless and simple, children of God, without spot,
in the midst of a crooked and perverse generation; among
whom ye are appearing as light-bearers in the world, holding 16
out the word of life; that I may have whereof to glory in the
day of Christ, that I did not run in vain nor labour in vain.
2 Tim. iv. 6. Yea, and if I be offered (*b*) on the sacrifice and service of 17
your faith, I rejoice, and congratulate you all. And, even 18
so, rejoice and congratulate me.
But I hope, in the Lord Jesus, to send Timothy shortly 19
1 Thess. iii. 2. to you, that when I know your state I also may be cheered.
For I have no man like-minded, so that he will sincerely care 20
for your state. For all seek their own, not the things which 21
belong to Christ Jesus. But ye know the proof of him, that 22
as a son with a father he hath served with me unto the
gospel. Him therefore I hope to send forthwith, as soon as 23
I see how it will go with me.
But I have confidence in the Lord that I myself also 24
shall come shortly. Yet I thought it necessary to send to 25
Phil. iv. 18. you Epaphroditus, my brother and companion in labour, and
fellow-soldier, but your messenger and minister in my need.
For he longed after you all, and was full of heaviness because 26

(*a*) *Or* (A.V.) made himself of no reputation.
(*b*) *Or* poured out as a drink-offering.

27 ye had heard that he had been ill. For indeed he was
ill, nigh unto death; but God had pity on him; and not
on him only, but on me also, lest I should have sorrow upon
28 sorrow. I send him therefore the more eagerly, that when
ye see him ye may again rejoice, and that I may be the less
29 sorrowful. Receive him therefore in the Lord with all glad-
30 ness; and hold such in reputation; because for the work of
Christ he drew nigh unto death, hazarding his life, to supply 1 Cor. xvi. 17.
that which was lacking in your service to me.

3 1 FINALLY, my brethren, rejoice in the Lord. To write 1 Thess. v. 16.
the same things to you is not irksome to me, while for you
2 it is safe. Beware of the dogs, beware of the evil workers,
3 beware of the Mutilation. For we are the true Circumcision, Rom. ii. 28.
we who worship by the Spirit of God, and glory in Christ
Jesus, and have no confidence in the flesh.

4 Though I might have confidence even in the flesh. If any
other thinketh he may have confidence in the flesh, I have
5 more; circumcised on the eighth day, of the stock of Israel, Acts xxiii. 6.
6 of the tribe of Benjamin, a Hebrew born of Hebrews; con-
cerning the Law, a Pharisee; concerning zeal, a persecutor
of the church; concerning the righteousness which is in
7 the Law, shewn to be blameless. But what things were
8 gain to me, those, for Christ's sake, I counted loss. Yea,
doubtless, and I count all things loss for the excellency of
the knowledge of Christ Jesus my Lord; for whom I have 2 Cor. xi. 25.
suffered the loss of all things, and count them but filth,
9 so that I may win Christ, and be found in him, not having
as my righteousness that which is from the Law, but that
which is through faith in Christ, the righteousness which is
10 from God, resting upon faith; that I may know him, and
the power of his resurrection, and the fellowship of his 1 Pet. iv. 13.
11 sufferings, being conformed to his death, if by any means I
may attain to the resurrection from the dead.

12 Not that I have already obtained, or am already perfected;
but I follow after, if only I may lay hold of that for which
13 also I was laid hold of by Christ Jesus. Brethren, I
count not myself to have yet laid hold. But one thing I
do—forgetting those things which are behind, and reaching
14 forth unto those things which are in front, I follow on 1 Cor. ix. 10.

towards the goal unto the prize of GOD's heavenward calling
1 Cor. ii. 6. in Christ Jesus. Let us therefore, as many as are perfect (*a*), 15
be thus minded; and if in any thing ye be otherwise
minded, GOD will reveal this also to you. Only, whereunto 16
Gal. vi. 16. we have already attained, let us walk in the same path.

Brethren, become, one and all, imitators of me, and mark 17
those who are walking according to the example we give you.
Gal. i. 7. For many walk, of whom I told you often and now tell 18
you even weeping, that they are the enemies of the cross
of Christ; their end is destruction, their god is their belly, 19
their glory is in their shame, they mind earthly things. For 20
Eph. ii. 6. our citizenship is in heaven; whence also we look for, as
a Saviour, the Lord Jesus Christ; who will refashion the 21
1 Cor. xv. 43. body of our humiliation that it may be conformed to the
body of his glory, according to the working whereby he is
able even to subdue all things to himself.

Therefore, my brethren dearly beloved and longed for, my 1 4
joy and crown, stand fast thus in the Lord, my dearly beloved.

I BESEECH Euodia, and I beseech Syntyche, to be of the 2
same mind in the Lord. Yea, I entreat thee also, true yoke- 3
fellow, help these women, for they laboured with me in
the gospel, with Clement also and the rest of my fellow-
workers whose names are in the Book of Life.

Phil. iii. 1. Rejoice in the Lord always; again I will say, Rejoice. 4
Let your moderation (*b*) be known to all men. The Lord is at 5
hand; be not anxious about any thing; but in every thing by 6
prayer and supplication with thanksgiving let your petitions
Psa. cxlv. 18. be made known to GOD. And the peace of GOD, which passeth 7
all understanding, will keep guard over your hearts and
thoughts in Christ Jesus.

Eph. iv. 25. Finally, brethren, whatsoever things are true, whatsoever 8
things are honourable, whatsoever things are righteous,
whatsoever things are pure, whatsoever things are lovely,
whatsoever things are of good report, whatever virtue there
is, whatever praise there is, think of these things. Those 9
things which ye learned and received, and heard and saw
Heb. xiii. 20. in me, practise; and the GOD of peace will be with you.

(*a*) *Or* are full-grown. (*b*) *Or* forbearance.

10 But I rejoiced in the Lord greatly, that now at last
your care of me hath revived; and indeed it was in your 2 Cor. xi. 9.
11 mind, but ye lacked opportunity. Not that I speak in re-
spect of want; for I have learned, in whatsoever state I am,
12 therein to be content. I know both how to be abased, and I
know how to abound; in everything and in all things I pos-
sess the secret both to be satisfied and to be hungry, both
13 to abound and to suffer need. I can do all things in him 2 Cor. xii. 9.
14 who strengtheneth me. Notwithstanding, ye did well, that
15 ye communicated with me in my affliction. And ye your-
selves also, O Philippians, know that at the beginning of
the gospel, when I departed from Macedonia, no church
communicated with me in the matter of giving and re- 2 Cor. xi. 9.
16 ceiving but ye only; for, even when I was in Thessalonica,
17 ye sent once, yea, twice, to relieve my need. Not that I
seek the gift; but I seek fruit that may increase to your
18 account. But I have everything, and abound; I am full,
having received of Epaphroditus the things which were sent
from you, an odour of a sweet perfume, a sacrifice acceptable, Heb. xiii. 16.
19 well-pleasing to God. But my God will supply all your need,
according to His riches in glory, in Christ Jesus.
20 Now unto God, even our Father, be glory for ever. Amen. Rom. xvi. 27.

21 SALUTE in Christ Jesus every saint. The brethren who
22 are with me salute you. All the saints, especially those who
are of Cæsar's household, salute you.
23 The grace of the Lord Jesus Christ be with your spirit.

THE EPISTLE TO THE

COLOSSIANS

Eph. i. 1. 1 PAUL, an apostle of Christ Jesus by the will of God, and 1
Timothy our brother, to the saints and faithful brethren 2
in Christ who are in Colossæ; grace to you and peace from
God our Father.
Eph. i. 16. We give thanks to God, Father of our Lord Jesus Christ 3
—praying always for you, since we heard of your faith in 4
the Lord Jesus, and of the love which ye have to all the
2 Tim. iv. 8. saints—for the hope which is laid up for you in heaven, 5
whereof ye heard before in the word of the truth of the
gospel, which is come to you; even as it is also bringing 6
forth fruit and increasing in all the world; as it doth also in
you since the day ye heard and knew the grace of God in
truth; even as ye learned from Epaphras our beloved fellow- 7
servant, who is a faithful minister of Christ on your behalf,
Rom. xv. 13. who also declared to us your love in the Spirit. 8
For this cause we also, from the day we heard of it, have 9
not ceased to pray and to desire for you, that ye may be
filled with the knowledge of God's will in all wisdom and
spiritual understanding; that ye may walk worthily of the 10
Lord so as to please him in all things, being fruitful in every
good work, and increasing by the knowledge of God; being 11
Isa. xlv. 24. strengthened with all might, according to His glorious
power, unto all patience and longsuffering; with joyfulness
giving thanks to the Father, who fitted you to be partakers 12
of the inheritance of the saints in light; who delivered 13
1 Pet. ii. 9. us out of the power of darkness, and translated us into
the kingdom of the Son of His love; in whom we have our 14
redemption, even the forgiveness of our sins; who is the 15
Heb. i. 3. image of the invisible God, the firstborn of all creation;
for in him were created all things visible and invisible, in 16
heaven and on earth, thrones, or dominions, or principalities,
or powers; all things have been created through him and
John i. 1. unto him; and he is before all things, and in him all things 17

18 consist (*a*). And he is the head of the body, the church;
as he is the beginning, the firstborn from the dead; that in Eph. v. 23.
19 all things he may have the pre-eminence. For all the Ful-
20 ness was pleased to dwell in him; and to reconcile through
him all things to himself, having made peace through the Eph. ii. 14.
blood of his cross; through him, I say, whether things on
the earth, or things in heaven.
21 And you, who were at one time aliens and enemies in your
22 mind in wicked works, yet now he hath reconciled in the Jude 24.
body of his flesh through his death, to present you holy and
23 without spot and unreprovable in his sight, provided that ye Heb. x. 38.
continue in the faith, grounded and stedfast, and not moved
away from the hope of the gospel which ye heard, which
was preached in all creation under the heavens; of which I
24 Paul was made a minister. Now I rejoice in my suffer-
ings for you. And that which is lacking in the afflictions of
Christ I fill up in my flesh, for the sake of his body, which Phil. iii. 10.
25 is the church, whereof I was made a minister, according
to the dispensation of God which was given me for you,
26 fully to preach the word of God; even the mystery which
throughout the ages and the generations has been hidden, but
27 now is made manifest to His saints; to whom God willed to
make known what, among the Gentiles, are the riches of the
glory of this mystery, which is Christ in you the hope of 1 Tim. i. 1.
28 glory; whom we preach, warning every man, and teaching
every man with all wisdom, that we may present every man
29 perfect in Christ; whereunto I also labour, striving according
to the working of Him who worketh in me mightily.
2 1 For I would that ye knew how great a conflict I have for
you and those in Laodicea, and as many as have not seen Rev. iii. 14.
2 my face in the flesh; that their hearts may be comforted,
being knit together in love, and unto all the riches of the
full assurance of understanding, unto the knowledge of the
3 mystery of God, even Christ, in whom are hidden all the
4 treasures of wisdom and knowledge. This I say, lest any
5 one should beguile you with enticing words. For though I am Mark xiii. 22.
absent in the flesh, yet I am with you in the spirit, rejoicing
and beholding your order and the stedfastness of your faith in
Christ.

(*a*) *Or* come (or hold) together, *or* stand in order.

1 John ii. 6. Therefore as ye received Jesus Christ the Lord, so walk 6
ye in him; rooted and built up in him, and established 7
in the faith, as ye were taught, abounding in thanksgiving.
Rom. xvi. 17. Beware lest any one make a prey of you through his phil- 8
osophy and vain deceit, according to the tradition of men,
according to the principles of the world, and not accord-
ing to Christ. For in him dwelleth all the fulness of the 9
Godhead bodily. And ye have your fulness in him, who is 10
Deut. x. 16. the head of all rule and authority; in whom also ye were 11
circumcised with a circumcision not made with hands, in
putting off the body of the flesh, in the circumcision which is
of Christ; having been buried with him in baptism, wherein 12
also ye were raised with him through faith in the working
Eph. ii. 1. of God, who raised him from the dead. And you, being 13
dead by reason of your trespasses and the uncircumcision of
your flesh, *God* made alive together with him; having for-
given us all our trespasses, having blotted out the handwriting 14
of ordinances which was against us, which was contrary
to us; yea, *Christ* hath taken it out of the way, nailing
it to the cross; and having cast off from himself (*a*) the 15
Psa. lxviii. 18. principalities and powers, he made a show of them openly,
triumphing over them thereon.
Therefore let no one judge you in the matter of eating and 16
Rom. xiv. 10. drinking, or in respect of a feast or new moon or Sabbath;
which are a shadow of things to come; but the substance 17
is Christ's. Let no one defraud you of your reward by 18
taking delight in humility and in worshipping of angels,
taking his stand upon things which he hath seen, vainly
puffed up by his carnal mind, and not holding fast the 19
Eph. iv. 15. Head, from whom all the body, nourished and knit together
by its joints and bands, increaseth with the increase of
God.
If with Christ ye died to the principles of the world, 20
why, as if ye were still living in the world, do ye subject
yourselves to ordinances, 'Handle not; Taste not; Touch 21
not'—things which are all destined to perish in the using 22
—according to the commands and doctrines of men? Which 23
things have indeed a show of wisdom in self-imposed service,

(*a*) *Or* stripped himself of.

and humiliation, and disregard of the body, yet are not of
any value against indulgence of the flesh.
3 1 If, then, ye were raised with Christ, seek those things Col. ii. 12.
which are above, where Christ is, seated at the right hand
2 of GOD. Set your mind on the things above, not on the 1 John ii. 15.
3 things upon the earth. For ye died, and your life is hid
4 with Christ in GOD. When Christ, who is our life, shall
be manifested, then ye also will be manifested with him
5 in glory. Put to death therefore the members which are Rom. viii. 13.
upon the earth: fornication, uncleanness, evil passion, wicked
6 desire, and covetousness, which is idolatry; on account of
7 which things the wrath of GOD cometh; in which ye
8 also walked at one time, when ye lived in them. But Titus iii. 3.
now put away all these—anger, wrath, malice, blasphemy,
9 filthy communication out of your mouth; lie not one to
another; seeing that ye have cast off the old self with its
10 practices, and have put on the new, which is being renewed Eph. iv. 23.
to full knowledge, according to the image of Him who
11 created him; where there is not Greek or Jew, circumcision
or uncircumcision, barbarian, Scythian, bond or free; but
Christ is all things, and in all things.
12 Put on therefore, as GOD's elect, holy and beloved,
tender mercy, kindness, lowliness, meekness, longsuffer-
13 ing; forbearing each other, and forgiving each other, if Mark xi. 25.
any one have cause of complaint against any; even as
14 the Lord forgave you, so also do ye. And over all these
15 things put on love, which is the bond of perfectness. And
let the peace of Christ rule in your hearts, to which also ye
16 are called in one body, and be ye thankful. Let the word Psa. cxix. 11.
of Christ dwell in you richly; in all wisdom teach and
admonish each other in psalms, hymns, spiritual songs;
17 sing to GOD with grace in your hearts. And whatso-
ever ye do, in word or in deed, do all in the name of
the Lord Jesus, giving thanks to GOD the Father through
him.
18 Wives, submit yourselves to your husbands, as is fitting in Eph. v. 22.
the Lord.
19 Husbands, love your wives, and be not bitter against them.
20 Children, obey your parents in all things; for this is com- Eph. vi. 1.
mendable in the Lord.

Fathers, provoke not your children, lest they be discouraged. 21
Servants, obey in all things your masters according to the 22
flesh; not with eye-service, as men-pleasers, but in single-
ness of heart, fearing the Lord. Whatsoever ye do, do it 23
heartily, as to the Lord and not to men; knowing that of the 24
LORD ye will receive the recompense of the inheritance; ye
Deut. x. 17. are serving the Lord Christ. For he who doeth wrong, will 25
Job xxxiv. 19. be requited for the wrong that he hath done; and there is
no respect of persons.
Masters, give your servants that which is just and fair; 1 4
knowing that ye also have a Master in heaven.
Luke xviii. 1. BE persevering in prayer, watching therein with thanks- 2
giving; at the same time praying also for us, that GOD may 3
open unto us a door of utterance, to speak the mystery of
Christ, for which I am also in bonds, that I may make it 4
manifest even as I ought to speak.
Psa. xc. 12. Walk in wisdom towards those who are outside, redeeming 5
the time. Let your utterance be always with grace, seasoned 6
with salt, that ye may know how ye ought to answer every
one.
Eph. vi. 21. TYCHICUS, the beloved brother and faithful minister and 7
fellow-servant in the Lord, will make known to you all that
concerns me; I am sending him to you for this very purpose, 8
that ye may know how we fare, and that he may comfort
Phile. 10. your hearts; together with Onesimus, the faithful and be- 9
loved brother, who is one of you. They will make known to
you all things which are done here.
Aristarchus my fellow-prisoner saluteth you, and so do 10
Mark, Barnabas's cousin (touching whom ye received direc-
tions; if he come to you, receive him;) and Jesus, who is 11
called Justus. These are of the Circumcision; and these only
have been my fellow-workers unto the kingdom of GOD,
men who proved a comfort to me. Epaphras, who is one 12
of you, a servant of Christ Jesus, saluteth you, always
James v. 16. wrestling for you in his prayers, that ye may stand perfect
and fully assured in all the will of GOD. For I bear him 13
record that he bestoweth much labour on you, and on those
2 Tim. iv. 10. in Laodicea, and on those in Hierapolis. Luke, the beloved 14
physician, and Demas, salute you.
Salute the brethren who are in Laodicea, also Nympha, 15

16 and the church which is in her house. And when this Rom. xvi. 5.
epistle is read among you, cause it to be read also in the
church of the Laodiceans; and see that ye likewise read the
17 epistle from Laodicea. And say to Archippus, Take heed Phile. 2.
to the ministry which thou didst receive in the Lord, that
thou fulfil it.
18 The salutation of me Paul, by my own hand. Remember Heb. xiii. 3.
my bonds. Grace be with you.

THE FIRST EPISTLE TO THE

THESSALONIANS

PAUL, and Silas, and Timothy, to the church of the 1 1
1 Pet. v. 12. Thessalonians which is in GOD the Father and the Lord
Jesus Christ; grace to you and peace.
WE give thanks to GOD always for you all, making mention 2
John vi. 29. of you in our prayers; remembering without ceasing your 3
work of faith, and labour of love, and persistence of hope in
our Lord Jesus Christ, in the sight of our GOD and Father;
Isa. lv. 11. knowing, brethren beloved of GOD, your election; for our 4, 5
gospel came not to you in word only, but also in power,
and in the Holy Spirit and much assurance; as ye know
what manner of men we became among you for your sake.
2 Cor. viii. 5. And ye became followers of us and of the Lord, having re- 6
Acts xiii. 52. ceived the word amid much affliction, with joy of the Holy
Spirit. So that, to all those in Macedonia and in Achaia who 7
believe, ye became an example. For from you hath sounded 8
out the word of the Lord not only in Macedonia and Achaia,
but in every place your faith towards GOD has gone forth; so
that there is no need for us to say any thing. For they 9
1 Cor. xii. 2. themselves declare about us what manner of entrance we had
to you, and how ye turned to GOD from idols, to serve the
living and true GOD; and to wait for His Son from heaven, 10
whom He raised from the dead, even Jesus, who delivereth
us from the wrath to come.
For ye yourselves, brethren, know our entrance unto you, 1 2
that it hath not been in vain; but after we had suffered 2
Acts xvii. 2. before and had been shamefully treated, as ye know,
in Philippi, we were bold in our GOD to speak to you the
gospel of GOD amid much opposition. For our exhortation 3
was not of deceit, or of uncleanness, or in guile; but as 4
we were approved by GOD to be entrusted with the gospel,
even so we speak; as pleasing not men, but GOD who proveth
2 Cor. ii. 17. our hearts. For not at any time did we use flattering words, 5
as ye know, or a cloak of covetousness,—GOD is witness; 6

neither from men sought we honour, from you or from others,
though, as apostles of Christ, we might have been burdensome.
7 But we showed ourselves gentle among you, even as a nurse
8 cherisheth her own children; so we, being affectionately Rom. i. 11.
desirous of you, were pleased to impart to you, not only the
gospel of God, but even our own lives, because ye had be-
9 come very dear to us. For ye remember, brethren, our Acts xx. 34.
toil and labour; how—working night and day, because we
would not be chargeable to any of you—we preached to you
10 the gospel of God. Ye are witnesses, and God also, how
piously and righteously and unblamably we behaved our-
11 selves towards you who believe; as ye know how we ex-
horted and comforted and charged each of you, as a father Eph. iv. 1.
12 doth his children, that ye should walk worthily of God, who
calleth you into His own kingdom and glory.
13 For this cause also we too thank God without ceasing, be- Matt. x. 40.
cause, when ye received the word of God which ye heard from
us, ye received it, not as the word of men, but as it is in truth,
the word of God, which is effectual also in you who believe.
14 For ye, brethren, became followers of the churches of God
which are in Christ Jesus in Judæa; seeing that ye also
suffered like things from your own countrymen, even as
15 they have from the Jews; who both killed the Lord Jesus and Acts vii. 52.
the prophets, and persecuted us; and they please not God,
16 and are against all men; forbidding us to speak to the Gen-
tiles that they may be saved; that they themselves may
always fill up the measure of their sins; but wrath has over- Rev. xxii. 11.
taken them to the uttermost.

17 AND we, brethren, being bereaved of you for a short
time, in presence not in heart, were earnest the more exceed-
18 ingly with great desire to see your face; for we, even I
Paul, would have come to you once and again; and Satan
19 hindered us. For, what is our hope, or joy, or crown 2 Cor. i. 14.
of rejoicing—is it not even ye—in the presence of our Jude 24.
20 Lord Jesus at his coming? For ye are our glory and our
joy.
3 1 WHEREFORE when we could no longer forbear, we thought
2 it good to be left in Athens alone; and sent Timothy, Acts xvii. 15.
our brother and God's minister in the gospel of Christ, to

establish and encourage you concerning your faith; that 3
Eph. iii. 13. no one should be disquieted by these afflictions; for, ye
yourselves know, we are appointed thereunto. For, verily, 4
when we were with you, we told you beforehand that we
should suffer tribulation; and even so it came to pass, as ye
2 Cor. xi. 2. know. For this cause, when I could no longer forbear, I 5
sent to ascertain your faith, lest by some means the tempter
had tempted you, and our labour might prove in vain.

But now when Timothy came from you to us, and brought 6
us good tidings of your faith and love, and that ye have a
good remembrance of us always, desiring greatly to see us,
2 Cor. vii. 6. as we also to see you, we were thereby comforted, brethren, 7
Eph. vi. 13. over you in all our distress and affliction, by your faith; for 8
now we live, if ye stand fast in the Lord. For, what thanks 9
can we render to God for you, for all the joy wherewith we
2 Cor. xiii. 9. joy for your sakes before our God; night and day praying 10
exceedingly that we may see your faces, and may perfect that
which is lacking in your faith?

Now, God Himself, even our Father, and our Lord Jesus, 11
direct our way to you. And the Lord make you to increase 12
and abound in love towards each other, and towards all, even
2 Thess. ii. 17. as we abound towards you; to the end that he may establish 13
your hearts unblamable in holiness before God even our
Father, at the coming of our Lord Jesus with all his saints.

4

FINALLY, therefore, brethren, we beseech and exhort 1
Col. i. 10. you in the Lord Jesus, that as ye received from us how
ye ought to walk and to please God, even as ye do walk,
so ye would abound the more. For ye know what command- 2
1 Cor. v. 9. ments we gave you through the Lord Jesus. For this is the 3
will of God, even your sanctification, that ye should abstain
from fornication; that each of you should know how to gain 4
Eph. iv. 17. control of his own vessel in sanctification and honour; not in 5
lustful passions, even as the Gentiles who know not God; that 6
no man over-reach and wrong his brother in the matter;
inasmuch as the Lord is the avenger of all such deeds, as
Lev. xi. 44. we also forewarned you and testified. For God called us, 7
not unto uncleanness, but in holiness. Therefore he who 8
despiseth, despiseth not man but God, who giveth to you
His Holy Spirit also.

9 But concerning brotherly love ye need not that I write John xv. 12.
to you; for ye yourselves are taught by GOD to love each
10 other. And indeed ye do it towards all the brethren who
are in all Macedonia; but we exhort you, brethren, that ye
11 abound the more; and that ye study to live quietly, and to
do your own business, and to work with your hands, even 1 Pet. iv. 15.
12 as we charged you; that ye may walk becomingly towards Rom. xiii. 13.
those who are outside, and that ye may not have need of
anything.

13 BUT we would not have you ignorant, brethren, concerning
those who sleep, that ye sorrow not as the rest, who have no
14 hope. For if we believe that Jesus died and rose, even so those 1 Cor. xv. 20.
also who have fallen asleep GOD through Jesus will bring with
15 Him. For this we say to you by the word of the Lord, that we
who live and remain unto the coming of the Lord shall not
16 precede those who have fallen asleep. For the Lord himself
will descend from heaven with a shout, with the voice of an
archangel, and with the trumpet of GOD; and the dead in
17 Christ will rise first; then we who live and remain shall be
caught up together with them in the clouds, to meet the Rev. xi. 12.
Lord in the air; and so shall we ever be with the Lord.
18 Wherefore comfort each other with these words.
5 1 BUT of the times and the seasons, brethren, ye have no
2 need that aught be written to you, seeing that ye yourselves Luke xii. 39.
know perfectly that the Day of the Lord so cometh as a
3 thief in the night. When men say, Peace and safety; then
sudden destruction cometh upon them, as travail upon a
4 woman with child; and they will in no wise escape. But
ye, brethren, are not in darkness, that the Day as a thief Eph. v. 8.
5 should overtake you; for ye all are children of light and
children of the day; we are not children of the night or of
6 darkness. Therefore let us not sleep as do the rest; but let Matt. xxv. 5.
7 us watch and be sober. For, those who sleep, sleep in the
night; and those who are drunken, are drunken in the night.
8 But let us, who are of the day, be sober, putting on the Isa. lix. 17.
breast-plate of faith and love; and for a helmet, the hope
9 of salvation. For GOD appointed us, not to wrath, but to Rom. ix. 22.
10 obtain salvation through our Lord Jesus Christ, who died for Rom. xiv. 8.
us, that, whether we wake or sleep, we should live together

with him. Wherefore encourage one another, and edify each 11
other, even as also ye do.

Heb. xiii. 7. NOW, we beseech you, brethren, to recognise those who 12
labour among you and are over you in the Lord and admonish
you; and to esteem them very highly in love for their work's 13
sake. Be at peace among yourselves.
And we exhort you, brethren, admonish those who are 14
Rom. xv. 1. unruly, comfort the faint-hearted, support the weak, and be
Pro. xvii. 13. long-suffering towards all. See that no one render evil for 15
evil to any one; but ever follow ye that which is good, among
yourselves and with all.
Rejoice evermore; pray without ceasing; in every thing 16, 17, 18
give thanks; for this is the will of God in Christ Jesus con-
Eph. iv. 30. cerning you. Quench not the Spirit. Despise not prophesy- 19, 20
ings; but test all things. Hold fast that which is good. 21
Abstain from every appearance (*a*) of evil. And the God of 22, 23
peace Himself sanctify you wholly; and may your whole
spirit and soul and body be preserved blameless in the
1 Cor. x. 13. coming of our Lord Jesus Christ. Faithful is He who calleth 24
you, who also will do it.
Brethren, pray for us. Salute all the brethren with a 25, 26
holy kiss. I charge you by the Lord that this epistle be 27
read to all the brethren.
The grace of our Lord Jesus Christ be with you. 28

(*a*) *Or* form.

THE SECOND EPISTLE TO THE
THESSALONIANS

1 1 PAUL, and Silas, and Timothy, to the church of the
Thessalonians in God our Father and the Lord Jesus 1 Thess. i. 1.
2 Christ; grace to you and peace from God the Father, and
the Lord Jesus Christ. 1 Cor. i. 3.
3 We are bound to thank God always for you, brethren, as
it is meet, because your faith groweth exceedingly, and the
4 love of each of you towards the others aboundeth; so that
we ourselves glory in you in the churches of God on ac- 2 Cor. ix. 2.
count of your patience and faith amid all your persecutions
5 and the tribulations which ye endure; and this is a manifest
token of the righteous judgment of God, that ye may be
accounted worthy of the kingdom of God, for which ye also
6 suffer; seeing that it is a righteous thing with God to Rev. vi. 10.
7 repay affliction to those who afflict you, but to you who
are afflicted, a rest with us, at the revelation of the Lord
8 Jesus from heaven with his mighty angels, in flaming fire, Deut. xxxii. 41.
taking vengeance on those who acknowledge not God and
9 who obey not the gospel of our Lord Jesus. These will
be punished with everlasting destruction from the presence
10 of the Lord, and from the glory of his might; when he
shall come in that day to be glorified in his saints, and Matt. xxv. 31.
to be admired in all those who believed—for our testimony
unto you was believed.
11 Wherefore also we pray always for you, that our God may
account you worthy of His calling, and fulfil in you every
desire after goodness, and every work of faith with power;
12 that the name of our Lord Jesus may be glorified in you, and 1 Pet. i. 7.
ye in him, according to the grace of our God and the Lord
Jesus Christ.

2 1 NOW, we beseech you, brethren, concerning the coming
of our Lord Jesus Christ and our gathering together to him,

Matt. xxiv. 4. that ye be not soon shaken from your purpose or troubled, by 2
spirit or by word or yet by letter, as from us, as that the Day
1 Tim. iv. 1. of the Lord is at hand. Let no one deceive you by any 3
means; for the falling away must first come, and the man
Dan. xi. 36. of lawlessness be revealed, the son of perdition, who opposeth 4
Isa. xiv. 13. and exalteth himself against every one called God or an
object of worship; so that he sitteth in the sanctuary of God,
setting himself forth as God.

Remember ye not that when I was yet with you I told you 5
these things? And ye know what restraineth him now, that 6
in his own season he may be revealed. For the mystery of 7
lawlessness doth already work; only there is one who re-
Isa. xi. 4. straineth now, until he be taken out of the way. And then 8
will be revealed the lawless one, whom the Lord Jesus by the
breath of his mouth will slay, and by the manifestation of
his coming will destroy: even him whose coming is accord- 9
ing to the working of Satan with all power and signs and
Heb. iii. 13. lying wonders, and with all deceitfulness of unrighteousness 10
for those who are perishing because they received not the
Eze. xiv. 9. love of the truth that they might be saved. And for this 11
cause God is sending them a strong delusion, that they may
Deut. xxxii. 35. believe the lie; that all those who believed not the truth, 12
but had pleasure in unrighteousness, may be condemned.

But we are bound to give thanks always to God for 13
you, brethren beloved of the Lord, because God from the
beginning chose you to salvation through sanctification by
1 Pet. v. 10. the Spirit and belief of the truth; whereunto He also called 14
you by our gospel, to the obtaining of the glory of our Lord
Jesus Christ.

Therefore, brethren, stand fast, and hold the traditions 15
which ye were taught either by word or by our epistle.
John xiii. 1. Now our Lord Jesus Christ himself, and God our Father, 16
who loved us and gave us everlasting comfort and good
1 Pet. i. 3. hope through grace, comfort your hearts, and establish 17
them in every good work and word.

3

FINALLY, brethren, pray for us, that the word of the 1
Lord may run and be glorified, even as it fares among
Acts xviii. 12. you; and that we may be delivered from unreasonable and 2
1 Cor. i. 9. wicked men; for all men have not faith. But the Lord 3

is faithful, who will strengthen you and keep you from evil.
4 And we have confidence in the Lord concerning you, that ye 2 Cor. vii. 16.
5 both do and will do the things which we command. And
the Lord direct your hearts into the love of GOD, and into the
patience of Christ.
6 Now we command you, brethren, in the name of the Lord 1 Tim. vi. 5.
Jesus Christ, that ye withdraw yourselves from every brother
who walketh disorderly and not according to the tradition
7 which ye received from us. For ye yourselves know how
ye ought to follow us; for we behaved not ourselves dis-
8 orderly among you; neither did we eat any one's bread
for naught; but we wrought with toil and labour night and 1 Cor. xv. 58.
9 day, that we might not be burdensome to any of you; not
because we have not the right, but that we might make
10 ourselves an example to you to follow us. For even when
we were with you, this we commanded you, If any will not Rom. xiv. 20.
11 work neither shall he eat. For we hear that there are 1 Tim. v. 13.
among you some who walk disorderly, busied not at all, but
12 being busybodies. Now, those who are such we command and Eph. iv. 28.
exhort in the Lord Jesus Christ, that with quietness they
work, and eat their own bread.
13, 14 But ye, brethren, be not weary in well doing. And if any
one obeys not our word by our epistle, note that man, to
15 have no company with him, that he may be ashamed; yet Lev. xix. 17.
regard him not as an enemy, but admonish him as a
brother.
16 Now the Lord of peace himself give you peace, always
in every way. The Lord be with you all.

17 THE salutation of me Paul with my own hand; which is
18 the token in every epistle; thus I write. The grace of our Rom. xvi. 24.
Lord Jesus Christ be with you all.

THE FIRST EPISTLE TO

TIMOTHY

Acts ix. 15. PAUL, an apostle of Christ Jesus according to the com- 1 1
mandment of God our Saviour and Christ Jesus our
hope; unto Timothy, my own son in the faith; grace, mercy, 2
Acts xvi. 1. peace, from God the Father and Christ Jesus our Lord.
Even as I besought thee to tarry at Ephesus, when I 3
went into Macedonia, that thou mightest charge some that
they teach no different doctrine, neither give heed to fables 4
and endless genealogies, which provide questionings rather
Rom. xiii. 8. than a dispensation of God which is in faith;—but the 5
end of the charge is love out of a pure heart and good
conscience and faith unfeigned; from which some, having 6
swerved, have turned aside to vain talking; desiring to be 7
teachers of the Law, yet understanding neither what they
say, nor the things of which they speak so boldly. But we 8
Rom. vii. 12. know that the Law is good, if one lawfully use it, with the 9
knowledge that a law is not intended for a righteous man,
but for lawless and disobedient persons, for the ungodly and
for sinners, for unholy and profane, for murderers of fathers
2 Tim. iii. 3. and mothers, for manslayers, for fornicators, for those who 10
defile themselves with mankind, for men-stealers, for liars,
for perjurers—and if there is any other thing which is con-
1 Cor. xv. 10. trary to the sound teaching; according to the glorious gospel 11
of the Blessed God, which was committed to my trust.
I thank Christ Jesus our Lord, who strengthened me, be- 12
cause he counted me faithful, appointing me for the ministry;
Acts viii. 3. though previously I was a blasphemer, and a persecutor, 13
and injurious; but, because I acted ignorantly in unbelief, I
obtained mercy; and the grace of our Lord was exceedingly 14
abundant with faith and the love which is in Christ Jesus.
Faithful is the saying, and worthy of all acceptation: 15
Christ Jesus came into the world to save sinners; of
whom I am chief. Howbeit for this cause I obtained 16
mercy, that in me chiefly Jesus Christ might show forth all
his long-suffering, for a pattern to those who shall hereafter
2 Tim. ii. 11. Rom. xv. 4. believe on him unto everlasting life. Now unto the King 17
eternal, incorruptible, invisible, the only God, be honour
and glory for ever. Amen.

18 This charge I commit to thee, son Timothy, according to 1 Tim. iv. 14.
the prophecies which went before concerning thee, that thou
19 by them mayest war the good warfare; holding faith, and
a good conscience; for some, having thrust these from them,
20 have made shipwreck concerning the faith. Of whom are
Hymenæus and Alexander; whom, that they may learn not
to blaspheme, I have delivered to Satan.

2 1 I EXHORT therefore, first of all, that supplications,
prayers, intercessions, thanksgiving, be made for all men;
2 for kings, and for all who are in authority; that we may Rom. xiii. 1.
lead quiet and peaceable lives in all godliness and gravity.
3 This is good and acceptable in the sight of GOD our
4 Saviour; who would have all men to be saved and to come John iii. 15.
5 to the knowledge of the truth. For there is one GOD, and
one Mediator between GOD and men, the man Christ Jesus;
6 who gave himself a ransom for all, to be testified of in the Matt. xx. 28.
7 proper seasons; whereunto I was appointed a herald, and 2 Tim. i. 11.
an apostle; (I speak the truth, I lie not;) a teacher of the
Gentiles in faith and truth.
8 I desire therefore that the men pray in every place, John iv. 21.
9 lifting up holy hands, without wrath and disputing; in like
manner, that women adorn themselves in seemly apparel,
with modesty and sobriety; not with plaited hair and
10 gold, or pearls, or costly dress; but (which becometh women
11 professing godliness) with good works. Let a woman (*a*) 1 Cor. xiv. 34.
12 learn in silence with all subjection. I suffer not a woman (*a*)
to teach, nor to have dominion over the man (*b*); but let
13 her be in quietness. For Adam was first formed, then Eve. Gen. i. 27.
14 And Adam was not beguiled; but the woman, being quite Gen. iii. 6.
15 beguiled, fell into transgression. But she will be saved
through child-bearing—if they continue in faith and love
and holiness with sobriety.

3 1 FAITHFUL is the saying: If any one desireth the office
2 of a bishop, he desireth an honourable work. A bishop then Phil. i. 1.
must be without reproach, the husband of one wife, vigilant, Titus i. 6.
3 prudent, orderly, hospitable, able to teach; not given to wine,
not quarrelsome, but gentle, not contentious, not a lover
4 of money; one who ruleth well his own house, having his Psa. ci. 2.

(*a*) *Or* a wife. (*b*) *Or* husband.

children in subjection with all gravity; but if a man knows 5
not how to rule his own house, how shall he take care of
Jude 6. the church of God? Not a novice, lest being blinded by pride 6
Acts xxii. 12. he fall into the condemnation of the devil. Moreover he 7
must have a good report from those who are outside; lest he
fall into reproach and the snare of the devil.

Likewise the deacons must be grave, not double-tongued, 8
Eph. i. 9. not given to much wine, not greedy of filthy lucre; holding 9
the mystery of the faith with a pure conscience. And let 10
these also first be proved; and then if they be found blameless,
Titus ii. 3. let them serve as deacons. Women likewise must be grave, 11
not slanderers, sober, faithful in all things. Let deacons 12
be each the husband of one wife, ruling their children and
Matt. xxv. 21. their own houses well. For those who have served well as 13
deacons procure for themselves an honourable position, and
great boldness in the faith which is in Christ Jesus.

These things I write to thee, (hoping to come to thee the 14
2 Tim. ii. 20. sooner; but if I tarry long,) that thou mayest know how thou 15
oughtest to behave thyself in the household of God, which
is the church of the living God, the pillar and mainstay
of the truth. And, beyond dispute, great is the mystery of 16
godliness:—

Rom. xvi. 25. John i. 14. John xvi. 10. 1 Pet. i. 12. Luke i. 1. 2 Thes. i. 10. Acts i. 9.

'Who was (*a*) manifested in the flesh,
Was justified in the spirit,
Appeared to angels,
Was preached among the Gentiles,
Was believed on in the world,
Was received up in glory.'

NOW the Spirit speaketh expressly, that in the latter 1 4
Rev. xvi. 14. times some will fall away from the faith, giving heed to
seducing spirits, and doctrines of devils; through the hypo- 2
Ecc. v. 18. crisy of men who speak lies, and have their conscience
seared, and forbid to marry, and command to abstain from 3
foods, which God created to be partaken of with thanksgiving
by those who are believers and have knowledge of the truth;
for every creature of God is good, and nothing is to be refused, 4
if it be received with thanksgiving; for, it is sanctified through 5
the word of God and prayer.

(*a*) *Or* Which was; *or*, God was. The text here is a matter of dispute.

6 If thou put the brethren in mind of these things, thou wilt
be a good minister of Christ Jesus, nourished with the words of Jer. xv. 16.
the faith and of that good doctrine which thou hast followed.
7 But reject profane and old wives' fables, and discipline thy-
8 self unto godliness. For bodily exercise profiteth a little; 1 Tim. vi. 6.
but godliness is profitable unto all things, having promise
of the life which now is, and of that which is to come.
9, 10 Faithful is the saying, and worthy of all acceptation: For
to this end we labour and suffer reproach, because we trust
in the living God, who is the Saviour of all men, especially
11 of those who believe. These things command and teach.
12 Let no one despise thy youth; but be thou an example to Titus ii. 7.
the believers, in word, in conduct, in love, in faith, in purity.
13 Till I come, give attention to the reading, the exhorta-
14 tion, the teaching. Neglect not the gift which is in thee,
which was given thee through prophecy, with the laying on Acts xiii. 3.
15 of the hands of the elders. Exercise thyself in these things;
give thyself to them; that thy progress may appear to
16 all. Take heed to thyself and to thy teaching; continue
in these things; for in so doing thou wilt save both thyself James v. 20.
and those who hear thee.

5 1 REBUKE not an elder, but exhort him as a father; the
2 younger men as brethren; the elder women as mothers; the
3 younger as sisters, with all purity. Honour widows who 1 Tim. v. 16.
4 are widows indeed. But if any widow hath children or grand-
children, let such learn first to show piety in their own home,
and to requite their parents; for that is acceptable before
5 God. Now she who is a widow indeed, and desolate, hath
set her hope on God, and continueth in supplications and
6 prayers night and day. But she who is wanton is dead Rev. iii. 1.
7 while she liveth. These things command, that they may be
8 without reproach. But if any provides not for his own, and
especially for those of his household, he hath denied the faith,
and is worse than an infidel.
9 A widow may be enrolled, if she is not under threescore
10 years, has been the wife of one husband, and is well re- Acts xvi. 15.
ported of for good works—if she has brought up children, if
she has lodged strangers, if she has washed the saints' feet,
if she has relieved the afflicted, if she has diligently followed

every good work. But reject younger widows; for when 11
they have grown restive against Christ, they wish to marry;
exposing themselves to condemnation, because they have cast 12
2 Thess. iii. 11. off their first faith. And, besides, they learn to be idle, 13
wandering about from house to house; and not only idle, but
tattlers also and busybodies, speaking things which they
ought not. I will therefore that the younger ones marry, bear 14
children, rule households, give no occasion to the adversary
to speak reproachfully. For some have already turned aside 15
after Satan.

If any woman who believeth hath widows, let her relieve 16
them, and let not the church be burdened; that it may
relieve those who are widows indeed.

1 Thess. v. 12. Let the elders who rule well be counted worthy of double 17
honour, especially those who labour in the word and teaching.
Deut. xxv. 4. For the Scripture saith, 'Thou shalt not muzzle the ox which 18
Pro. xxviii. 20. treadeth out the corn.' And the labourer is worthy of his
reward.

Deut. xix. 15. Against an elder receive not an accusation, except on the 19
testimony of two or three witnesses. Those who sin rebuke 20
before all, that the rest also may fear.

2 Tim. iv. 1. I charge thee before God and Christ Jesus and the elect 21
angels, that thou observe these things without prejudice,
Acts xiii. 3. doing nothing by partiality. Lay hands suddenly on no man, 22
neither be partaker of other men's sins; keep thyself pure.

Pro. xxxi. 6. Drink no longer water, but use a little wine for the 23
stomach's sake and thy frequent infirmities.

Some men's sins are manifest, going before unto judgment; 24
but with some, they rather follow on. In like manner their 25
good works are manifest; and those which are otherwise
cannot be hid.

6

Eph. vi. 5. LET those servants who are under the yoke count their 1
own masters worthy of all honour, that the name of God and
His teaching be not blasphemed. And let not those who 2
have believing masters, despise them because they are breth-
ren, but, rather, let them do service to them, because those
who partake of their benefit are faithful and beloved.

These things teach and exhort. If any one teaches other- 3
wise, and consents not to the sound words of our Lord Jesus

4 Christ, and to the doctrine which is according to godliness; he 1 Cor. viii. 2.
is blinded (*a*), knowing nothing, but doting about question-
ings and disputes of words, whence come envy, strife,
5 blasphemies, evil surmisings, wranglings of men of corrupt
minds and destitute of the truth, who consider that godliness
6 is a means of gain. But godliness with contentment is great Job i. 21.
7 gain. For we brought nothing into the world, since neither Ecc. v. 15. Psa. xlix. 17.
8 can we carry anything out. But having food and raiment
9 let us be therewith content. But those who determine to be
rich fall into temptation and a snare, and into many foolish
and hurtful lusts, such as drown men in destruction and
10 perdition. For the love of money is a root of all kinds of Ex. xxiii. 8.
evil; and some, having coveted it, have erred from the faith
and pierced themselves through with many sorrows.
11 But thou, man of God, flee these things; but follow after
12 righteousness, piety, faith, love, patience, meekness. Fight 2 Tim. iv. 7.
the good fight of the faith, lay hold on the eternal life unto
which thou wast called; and thou madest the good confession
before many witnesses.
13 I charge thee in the sight of God, who giveth life to all
things, and of Christ Jesus, who attested the good confes-
14 sion before Pontius Pilate, that thou keep the commandment Phil. ii. 15.
without spot, without reproach, until the appearing of our
15 Lord Jesus Christ; which, in His own times, He will show,
Who is the blessed and only Potentate, the King of kings,
16 and Lord of lords; Who only hath immortality, dwelling in
light which no one can approach; Whom no man hath seen or Rev. i. 16.
can see; to Whom be honour and power everlasting. Amen.
17 Charge those who are rich in this age, not to be haughty; Psa. lxii. 10.
to have their hope set, not on uncertain riches, but on God,
18 who giveth us richly all things to enjoy; that they do
good, that they be rich in good works, ready to distribute,
19 ready to impart; laying up in store for themselves a good Phil. iii. 14.
foundation against the time to come, that they may lay hold
on that which is life indeed.
20 O Timothy, keep that which is committed to thy trust, Titus i. 14.
avoiding profane and vain babblings, and oppositions of
21 what is falsely called science; in setting forth which some 2 Tim. ii. 18.
have erred concerning the faith. Grace be with you.

(*a*) *Or* puffed up.

THE SECOND EPISTLE TO

TIMOTHY

1

PAUL, an apostle of Christ Jesus by the will of GOD, 1
Eph. iii. 6. according to the promise of the life which is in Christ
Jesus, to Timothy, my beloved son; grace, mercy, peace, 2
from GOD the Father and Christ Jesus our Lord.
Acts xxiii. 1. I GIVE thanks to GOD, whom from my forefathers I serve 3
with a pure conscience, that without ceasing I have remem-
2 Tim. iv. 9. brance of thee in my supplications night and day, greatly 4
desiring to see thee, being mindful of thy tears, that I may
1 Tim. iv. 6. be filled with joy; being put in remembrance of the un- 5
feigned faith which is in thee, which dwelt first in thy
grandmother Lois, and in thy mother Eunice, and dwelleth,
I am persuaded, in thee also.
Wherefore I put thee in remembrance that thou re- 6
kindle the gift of GOD, which is in thee by the laying on of
Rom. viii. 15. my hands. For GOD gave us a spirit, not of fearfulness, but 7
of power, and of love, and of a sound mind. Therefore be 8
not thou ashamed of the testimony of our Lord, or of me his
prisoner. But join with me in suffering ills for the gospel;
Matt. i. 21. according to the power of GOD, Who saved us and called 9
us with a holy calling, not according to our works, but
according to His own purpose and grace; which was given
1 Cor. xv. 54. us in Christ Jesus before the world began, but hath now 10
been made manifest by the appearing of our Saviour Christ
Jesus, who abolished death, and brought life and immortality
to light through the gospel; whereunto I was appointed a 11
herald, and an apostle, and a teacher. For which cause I 12
Rom. i. 16. suffer these things also; nevertheless I am not ashamed;
for I know whom I have trusted, and am persuaded that
he is able to keep that which I have committed unto him
against the great day.
Hold fast, in faith and love which are in Christ Jesus, the 13
1 Tim. vi. 20. form of sound words which thou heardest from me. That 14
good thing which was committed unto thee, guard by the Holy
Spirit which dwelleth in us.
Acts xix. 10. This thou knowest, that all those who are in Asia turned 15

away from me; of whom are Phygelus and Hermogenes.
16 The Lord grant mercy to the household of Onesiphorus; for
he often refreshed me, and was not ashamed of my chain;
17 but, when he was in Rome, sought for me diligently, and Acts xxviii. 20.
18 found me. The Lord grant him that he may find mercy Heb. vi. 10.
from the Lord in the great day; and in how many things
he ministered in Ephesus, thou very well knowest.

2 1 THOU therefore, my son, be strengthened in the grace Josh. i. 7.
2 which is in Christ Jesus. And the things which thou
hast heard from me among many witnesses, commit thou
to faithful men, such as will be able to teach others also.
3, 4 As a good soldier of Christ Jesus, endure hardship. A 2 Tim. iv. 5.
soldier on service keeps himself from entanglement with
the affairs of this life; that he may please him who enrolled
5 him as a soldier. And also, if a man contends for a prize,
6 he is not crowned unless he has contended lawfully. The
husbandman who labours must be the first to partake of
7 the fruits. Consider what I say; for the Lord will give thee 1 Tim. iv. 15.
understanding in all things.
8 Remember that Jesus Christ, of the seed of David, was
9 raised from the dead, according to my gospel; wherein I
suffer as a malefactor, even unto bonds; but the word of
10 God is not bound. Therefore I endure all things for the sake 2 Cor. i. 6.
of the elect, that they also may obtain the salvation which
11 is in Christ Jesus with eternal glory. Faithful is the saying:
12 For if we died with him, we shall also live with him; if we
endure, we shall also reign with him; if we shall disown Matt. x. 33.
13 him, he also will disown us; if we are unfaithful, he abideth
faithful; for he cannot disown himself.
14 Of these things put them in remembrance, charging them 2 Pet. i. 13.
before God that they strive not about words to no profit, to
the subverting of the hearers.
15 Give diligence to present thyself approved unto God, as a
workman who needeth not to be ashamed, handling aright (*a*) Matt. xiii. 52.
16 the word of truth. But shun profane babblings; for such
17 men will further increase in ungodliness, and their word
18 will eat as doth a canker; of whom are Hymenæus and

(*a*) *Or* rightly dividing, *or* setting out.

1 Cor. xv. 12. Philetus; men who have erred concerning the truth, saying
that there has been already a resurrection; and they over-
Num. xvi. 5. throw the faith of some. Nevertheless the firm foundation 19
of God standeth, having this seal, 'The Lord knew those who
are His,' and, 'Let every one who nameth the name of the
Lord depart from iniquity.' But in a great house there 20
are vessels not only of gold and of silver, but also of wood
and of earthenware; and some to honour, and some to dis-
Jer. xv. 19. honour. Therefore if a man purge himself from these 21
things, he will be a vessel unto honour, sanctified, fit for
the Master's use, prepared for every good work.

Ecc. xi. 9. But flee youthful lusts; and follow after righteousness, 22
faithfulness, love, peace, with those who call on the Lord out
of a pure heart. But foolish and unlearned questionings 23
avoid, knowing that they engender strifes. And the servant 24
of the Lord must not strive; but must be gentle to all, able
Gal. vi. 1. to teach, forbearing, in meekness instructing those who oppose 25
themselves; if God peradventure will give them repentance to
1 Tim. iii. 7. the acknowledging of the truth; so that they who have been 26
taken captive by the devil, may recover themselves out of
his snare, to do God's will (*a*).

3

1 Tim. iv. 1. BUT know this, that in the last days grievous times 1
will come. For men will be lovers of their own selves, 2
avaricious, boasters, proud, blasphemers, disobedient to
parents, unthankful, unholy, without natural affection, im- 3
placable, false accusers, intemperate, fierce, haters of good,
2 Pet. ii. 10. traitors, headstrong, blinded by pride, lovers of pleasure 4
rather than lovers of God; having a form of godliness, but 5
Titus i. 11. denying the power thereof; from such turn away. For of 6
this sort are those who creep into houses, and make captives
of silly women laden with sins, led away with divers desires,
ever learning, and never able to come to the knowledge of the 7
truth. Now as Jannes and Jambres withstood Moses, so do 8
Ex. vii. 22. these men also withstand the truth; men of corrupt minds,
reprobate as to the faith. But they will proceed no further; 9
for their folly will be manifest to all men, as the folly of
those men also came to be.

(*a*) *Or* by the devil, to do his will, may recover themselves out of his snare.

10 But thou didst fully know my teaching, conduct, pur-
11 pose, faithfulness, longsuffering, love, patience, persecutions, Acts xiii. 45.
sufferings, such as befell me in Antioch, in Iconium, in
Lystra; what persecutions I endured; and out of them all
12 the LORD delivered me. Yea, and all who would live
13 piously in Christ Jesus will suffer persecution. But evil
men and seducers will become worse and worse, deceiving 2 Thess. ii. 11.
and being deceived.
14 But continue thou in the things which thou hast learned
and of which thou hast been assured, knowing from what
15 persons thou didst learn them; and that from childhood John v. 39.
thou hast known (*a*) sacred writings which are able to
make thee wise unto salvation through faith which is in 2 Pet. i. 21.
16 Christ Jesus. Every scripture given by inspiration of GOD
is also profitable (*b*) for teaching, for reproof, for correction,
17 for instruction in righteousness; that the man of GOD may Psa. cxix. 98.
be perfect, thoroughly furnished for every good work.

4 1 I CHARGE thee, before GOD, and before Christ Jesus who is
going to judge the living and the dead, and by his appearing
2 and his kingdom: Preach the word; be instant in season, out Titus ii. 15.
of season; reprove, rebuke, exhort with all longsuffering and
3 doctrine. For the time will come when they will not endure
sound teaching; but, having itching ears, will gather to
4 themselves teachers according to their own lusts, and will 1 Tim. i. 4.
turn away their ears from the truth, and be turned aside to
5 fables. But be thou sober in all things, endure afflictions,
do the work of an evangelist, make full proof of thy ministry.
6 For I am already being offered up (*c*), and the time of my
7 departure is at hand. I have fought the good fight, I have 1 Tim. vi. 12.
8 finished my course, I have kept the faith; henceforth there
is laid up for me the crown of righteousness, which the Lord,
the righteous Judge, will give me in the great day; and not to
me only, but to all those also who have loved his appearing.
9, 10 Do thy diligence to come quickly to me; for Demas hath 1 John ii. 15.
forsaken me, having loved this present world, and hath gone
11 to Thessalonica; Crescens to Galatia, Titus to Dalmatia. Only

(*a*) Some MSS. insert 'the.'
(*b*) *Or*, is given by inspiration of GOD, and is profitable.
(*c*) *Or* poured out (as a drink-offering).

Luke is with me. Take Mark, and bring him with thee;
Titus iii 12. for he is profitable to me for ministering. But Tychicus I 12
sent to Ephesus. When thou comest, bring the cloak which 13
I left at Troas with Carpus, and the books, especially the
parchments.

Psa. xxviii. 4. Alexander the coppersmith did me much evil; the Lord 14
will reward him according to his works; and against him be 15
thou also on thy guard; for he greatly withstood our words.

At my first defence no one supported me, but all forsook 16
Acts vii. 60. me; may it not be laid to their charge. But the Lord stood 17
by me, and strengthened me, that by me the preaching of
the gospel might be fully known, and that all the Gentiles
might hear; and I was delivered out of the mouth of the
Psa. cxxi. 7. lion. The Lord will deliver me from every evil work, and 18
will preserve me unto his heavenly kingdom; to him be
glory for ever. Amen.

Salute Prisca and Aquila, and the house of Onesiphorus. 19
Erastus abode in Corinth; but Trophimus I left in Miletus 20
sick. Do thy diligence to come before winter. 21

Eubulus, and Pudens, and Linus, and Claudia, and all the
brethren, salute thee.

The Lord be with thy spirit. Grace be with you. 22

THE EPISTLE TO

TITUS

1 1 PAUL, a servant of GOD, and an apostle of Christ Jesus,
according to the faith of GOD'S elect, and the know- 2 Tim. ii. 25.
2 ledge of the truth which is according to godliness; in hope of
eternal life, which GOD, who cannot lie, promised before the
3 world began; but, in His own times, He manifested His word Rom. x. 14.
through the message with which I was entrusted, according
4 to the commandment of GOD our Saviour:—To Titus, my
own son according to the common faith; grace, and peace,
from GOD the Father, and Christ Jesus our Saviour.
5 I LEFT thee in Crete for this cause, that thou shouldest set 1 Cor. xi. 34.
in order the things which are wanting, and, as I directed
6 thee, appoint elders in every city; any one who is blame-
less, the husband of one wife, having believing children who
7 are not accused of excess, or unruly. For a bishop must be 1 Tim. iii. 2.
blameless, as a steward of GOD; not self-willed, not soon
angry, not given to wine, not a striker, not greedy of filthy
8 lucre; but hospitable, a lover of good, prudent, righteous,
9 devout, self-controlled; holding fast the faithful word which 2 Thess. ii. 15.
agrees with the teaching, that he may be able both to exhort
in the sound doctrine, and to confute the gainsayers.
10 For there are many unruly persons, vain talkers and de-
11 ceivers, especially those of the Circumcision; whose mouths
must be stopped, for they subvert whole households, teach-
ing for filthy lucre's sake things which they ought not.
12 One of themselves, even a prophet of their own, said, 'The Acts xvii. 28.
13 Cretans are always liars, evil beasts, idle gluttons.' This
testimony is true. Wherefore rebuke them sharply, that
14 they may become sound in the faith, and not give heed to 1 Tim. i. 4.
Jewish fables and to commandments of men who turn from
the truth.
15 To the pure all things are pure; but to those who are
defiled and unbelieving nothing is pure, but even their mind
16 and conscience are defiled. They profess that they know 2 Tim. iii. 5.

God; but in works they disown Him, being abominable, and
disobedient, and as to every good work worthless.
But speak thou the things which beseem the sound teach- 1 2
Pro. xvi. 31. ing: that aged men be sober, grave, self-controlled, sound in 2
faith, in love, in patience. Aged women likewise, that they 3
be reverent in behaviour, not slanderers, nor enslaved by
1 Tim. v. 14. much wine, teachers of good things; that they may instruct 4
the young women to be prudent, to love their husbands, to
love their children, to be sober-minded, pure, workers at 5
home, good, obedient to their husbands, that the word of
God be not spoken against.
1 Tim. iv. 12. The young men likewise exhort to be sober-minded; in all 6, 7
things showing thyself a pattern of good works, sincerity (*a*)
in doctrine, gravity, sound speech which cannot be con- 8
demned; that he who is of the contrary part may be
ashamed, having no evil thing to say of us.
Eph. vi. 5. Exhort servants to be subject to their masters, to please 9
Matt. v. 16. them well in all things, not contradicting, not purloining, but 10
showing all good fidelity; that in all things they may adorn
the doctrine of God our Saviour.
For the grace of God hath appeared, bringing salvation to all 11
1 Pet. ii. 11. men; teaching us that, denying ungodliness and worldly lusts, 12
we should live soberly, righteously, and piously, in this present
age; looking for the blessed hope and glorious appearing 13
of our great God and Saviour (*b*), Christ Jesus, who gave 14
Psa. cxxx. 8. himself for us, that he might redeem us from all iniquity,
and purify to himself a special people, zealous of good
works. Teach these things, and exhort; and rebuke with 15
all authority. Let no one despise thee.
Put them in mind to be subject to rulers, to authorities; 1 3
Eph. iv. 2. to be obedient, to be ready for every good work, to speak 2
evil of no one, to be peaceable, gentle, showing all meekness
towards all men.
1 Cor. vi. 11. For we ourselves also were at one time foolish, disobedient, 3
deceived, slaves to divers lusts and pleasures, living in malice
and envy, hateful, and hating each other. But when the 4
kindness of God our Saviour and His love towards man

(*a*) *Or* uncorruptness.
(*b*) *Or* of the great God and our Saviour.

5 appeared, (not by works of righteousness which we had Eph. ii. 4.
done, but according to His mercy) He saved us, through the
6 washing of regeneration and renewal by the Holy Spirit,
which He poured forth upon us richly through Jesus Christ
7 our Saviour; that, being justified by His grace, we might Rom. viii. 24.
become, according to hope, heirs of eternal life.
8 Faithful is the saying, and concerning these things I will
that thou speak boldly. Let those who have believed God
be careful to practise good works. These things are good
9 and profitable to men; but avoid foolish questions, and 2 Tim. ii. 23.
genealogies, and contention, and strivings about the Law;
for they are unprofitable and vain.
10 A man who is a heretic, after a first and a second admo- Matt. xviii. 17.
11 nition reject; knowing that he who is such hath turned
aside, and sinneth, being self-condemned.
12 When I shall send Artemas to thee, or Tychicus, be
diligent to come to me to Nicopolis; for I have decided
13 to winter there. Bring Zenas the lawyer and Apollos on
their journey diligently, that nothing be wanting unto them.
14 And let our brethren learn to practise good works for neces- Titus iii. 8.
sary purposes, that they be not unfruitful.
15 All who are with me salute thee. Salute those who love
us in faith. Grace be with you all.

THE EPISTLE TO

PHILEMON

Eph. iii. 1. PAUL, a prisoner of Christ Jesus, and Timothy our 1
brother, unto Philemon our dearly-beloved and fellow-
labourer, and to our sister Apphia, and to Archippus our 2
Eph. i. 2. fellow-soldier, and to the church in thy house; grace to 3
you and peace, from GOD our Father, and the Lord Jesus
Christ.

I THANK my GOD, making mention of thee always in my 4
prayers, hearing of thy love and the faith which thou hast 5
Phil. i. 9. towards the Lord Jesus and unto all the saints; that the 6
fellowship of thy faith may become effectual in the per-
fect knowledge of every good thing which is in us, unto
Christ. For I had great joy and consolation in thy love, 7
because the hearts of the saints are refreshed by thee,
brother.

1 Thess. ii. 6. Wherefore, though in Christ I might be very bold to enjoin 8
on thee that which is fitting, yet for love's sake I rather 9
beseech thee,—being such a one as Paul the aged, and now
also a prisoner of Christ Jesus,—I beseech thee for my 10
1 Pet. ii. 10. son Onesimus, whom I begot in my bonds; who in time past 11
was to thee unprofitable, but now is profitable both to thee
and to me; whom I am sending back to thee, himself, that is, 12
1 Cor. xvi. 17. my very heart; whom I would gladly have kept with me, 13
that in thy stead he might have ministered to me in the
bonds of the gospel; but without thy consent I was un- 14
willing to do anything; that thy good deed should not be
Gen. xlv. 5. as it were of necessity, but of goodwill. For perhaps he was 15
parted for a season, that thou shouldest receive him for
ever; as a servant no longer, but more than a servant, a 16
brother beloved, especially by me, but how much more by
thee, both in the flesh and in the Lord.

2 Cor. viii. 23. Therefore if thou countest me as a partner, receive him 17
as myself. And if he wronged thee at all, or oweth thee 18
aught, put that to my account; I Paul write it with my 19
own hand, I will repay it; not to say to thee that thou

20 owest me even thy own self besides. Yea, brother, let Phile. 7.
me have comfort of thee in the Lord; refresh my heart in
Christ.
21 Having confidence in thy obedience I write to thee, know-
22 ing that thou wilt do even more than I say. But moreover Phi. ii. 24.
prepare me also a lodging; for I trust that through your
prayers I shall be granted to you.
23 Epaphras, my fellow-prisoner in Christ Jesus, saluteth Col. i. 7.
24 thee, as do also Mark, Aristarchus, Demas, and Luke, my
fellow-labourers.
25 The grace of the Lord Jesus Christ be with your spirit. 2 Tim. iv. 22.

THE EPISTLE TO THE

HEBREWS

GOD, having spoken in the prophets in time past, in many 1 1
Num. xii. 6. portions and in many ways, to the fathers, hath at the 2
Heb. vii. 28. end of these days spoken to us by a Son, whom He ap-
Ps. ii. 8. pointed heir of all things; through whom also He made
Jno. i. 3. the world; who, being the effulgence of His glory, and the 3
very image of His Being, and upholding all things by the
Heb. vii. 27. word of his power, when he had made purification of sins,
Ps. cx. 1. sat down at the right hand of the Majesty on high; being 4
exalted so much above the angels, as he hath inherited a
more excellent name than they.

For to which of the angels said *God* at any time, 5

Ps. ii. 7. 'Thou art My Son,
This day I have begotten thee'?

And, again,

2 Sam. vii. 14. 'I will be to him a Father,
And he shall be to Me a Son'?

And, again, when He bringeth the First-born into the world, 6
He saith,

Ps. xcvii. 7. 'Let all the angels of God worship him.'

And of (*a*) the angels He saith, 7

Ps. civ. 4. 'Who maketh His angels winds,
Ex. iii. 2. 2 Kings vi. 17. And His ministers a flame of fire;'

But of (*a*) the Son, 8

Ps. xlv. 6-7. 'Thy throne, O God, is for ever;
And the sceptre of uprightness is the sceptre of his kingdom.
Thou didst love righteousness 9
And hate iniquity;
Therefore God, thy God, anointed thee
With the oil of gladness above thy fellows.'

And, 10

Ps. cii. 25, 27. 'Thou, Lord, in the beginning
Didst lay the foundation of the earth;

(*a*) *Or* to.

And the heavens are the works of Thy hands;
11 They will perish;
But Thou remainest;
And they all will wear out as doth a garment;
12 And as a cloak Thou wilt roll them up,
And they will be changed;
But Thou art the same,
And Thy years will not fail.'
13 But to which of the angels said He at any time,
'Sit at My right hand,
Until I make thine enemies thy footstool'? Ps. cx. 1.
14 Are they not all ministering spirits, sent forth to minister Ps. ciii. 21.
to those who shall inherit salvation?
2 1 THEREFORE we ought to give the more earnest heed to
the things which we heard, lest at any time we should drift
2 away. For if the word spoken through angels proved sted-
fast, and every transgression and disobedience received a Acts vii. 53.
3 just recompense, how shall we escape if we neglect so great a Num. xv. 31.
salvation, which at the first began to be spoken by the Lord, Heb. iv. 1.
4 and was confirmed unto us by those who heard him, GOD also Mark i. 14.
bearing testimony with signs and wonders, and with divers Acts xiv. 3.
mighty works and gifts of the Holy Spirit, according to His will?
5 For not unto angels hath he put in subjection the world
6 to come, whereof we speak. But one in a certain place
testified, saying,
'What is man, that Thou art mindful of him? Psa. viii. 4.
Or the son of man, that Thou visitest him?
7 Thou madest him for a little while lower than the angels;
Thou crownedst him with glory and honour;
8 Thou didst put all things in subjection under his feet.'
For in that He put all things in subjection under him, He
left nothing which is not put under him. But now we see 1 Cor. xv. 24.
9 not yet all things put under him. But we see Jesus, who Phil. ii. 8.
was made for a little while lower than the angels, crowned
with glory and honour, because of his suffering of death, Acts ii. 33.
that by the grace of GOD he might taste death for every John iii. 16.
10 man. For it beseemed Him for whom are all things, and Luke xxiv. 46.
through whom are all things, in bringing many sons unto Rom. xi. 36.
glory, to make the Captain of their salvation perfect through Heb. v. 8, 9.
sufferings.

John xvii. 21. For both he who sanctifieth and those who are sanctified 11
are all from One; for which cause he is not ashamed to call
them brethren, saying, 12
Psa. xxii. 22. 'I will declare Thy name unto my brethren;
In the midst of the congregation
I will sing praise unto Thee.'
And, again, 13
Psa. xviii. 2. 'I will put my trust in Him.'
And, again,
Isa. viii. 18. 'Behold, I and the children
Whom God gave me.'
Forasmuch then as the children are partakers of blood and 14
flesh, he also himself likewise took share of the same; that
through death he might bring to naught him who had the power
of death, that is, the devil; and deliver those who through 15
fear of death were all their life-time subject to bondage.
Luke i. 74. For, verily it is not angels whom he is helping, but he 16
helpeth the seed of Abraham. Wherefore it behoved him 17
to be made in all points like his brethren, that he might
Heb. iv. 15. be a merciful and faithful High Priest in things pertaining
to God, to make reconciliation for the sins of the people.
For in that he himself hath suffered being tempted, he is 18
able to succour those who are tempted.

WHEREFORE, holy brethren, partakers of a heavenly 1 3
calling, consider the Apostle and High Priest of our con-
Num. xii. 7. fession, Jesus, who, even as was Moses in the whole family 2
of God, was faithful to Him who appointed him. For he 3
has been deemed worthy of greater honour than was Moses,
in proportion as he who established the family has greater
honour than has the family. For every family is founded by 4
Josh. i. 2. some one; but God is He who founded all things. And, 5
in His whole family, Moses for a testimony to what would
afterwards be spoken was, as steward, faithful; whereas 6
Christ, as Son, is faithful over the family of God, whose
family we are, if to the end we maintain unshaken our con-
fidence and the glorying of our hope.
Psa. xcv. 7. Wherefore—even as the Holy Spirit saith, 7
'To-day if ye will hear His voice,
Harden not your hearts, 8

As in the provocation,
In the day of trial in the wilderness;
9 Where your fathers tried Me, by proving Me,
And saw My works forty years;
10 Wherefore I was grieved with that generation,
And said, They always err in their hearts;
But they knew not My ways;
11 As I swore in My wrath,
They shall not enter My rest;'
12 —take heed, brethren, lest there be in any of you an evil Mark vii. 21.
13 heart of unbelief, in departing from the living God. But
exhort each other daily, while it is called To-day, lest any of
14 you be hardened through the deceitfulness of sin. For we
are made partakers of Christ, if we hold the beginning of our
15 confidence steadfast to the end; since it is said,
'To-day if ye will hear His voice, Psa. xcv. 7.
Harden not your hearts,
As in the provocation.'
16 For who, when they had heard, provoked? But did not all Num. xiv. 29.
17 who came out of Egypt under Moses? But with whom was He Num. xxvi. 64.
grieved forty years? was it not with those who sinned, whose
18 corpses fell in the wilderness? And to whom swore He that Deut. i. 34.
they should not enter His rest, but to those who believed
19 not? So we see that because of unbelief they could not Heb. xii. 15.
enter.

4 1 Let us therefore fear, lest haply, a promise being left of
entering His rest, any one of you should seem to come short
2 of it. For to us the gospel has been preached, as well as to Psa. cx. 4.
them; but the word which they heard did not profit them,
3 not being mingled with faith in those who heard it. For
we who believed are entering His rest, as He hath said,
'As I swore in My wrath, Ps. xcv. 11.
They shall not enter My rest,'
although the works were finished from the foundation of
4 the world. For He spoke in a certain place of the seventh Gen. ii. 2.
day on this wise,
'And God rested on the seventh day from all His works.'
5 And in this place again,
'They shall not enter My rest.'
6 Since, therefore, it remaineth that some must enter it,

and they to whom the gospel was first preached entered not
because of unbelief, again He fixeth a certain day, saying in 7
Psa. xcv. 7. David, 'To-day,' after so long a time; as is aforesaid,

'To-day if ye will hear His voice,
Harden not your hearts.'

For if Joshua had given them rest, then God would not 8
have spoken afterwards of another day. There remaineth 9
therefore a Sabbath-rest for the people of God. For he who 10
hath entered upon his rest hath also ceased from his own
works, as God did from His.

2 Pet. i. 10. Therefore let us labour to enter that rest, lest any one fall 11
after the same example of unbelief. For the word of God is 12
living and powerful, and sharper than any two-edged sword,
piercing even to the dividing asunder of soul and spirit, and
Psa. cxxxix. 2. of the joints and marrow, and able to discern the thoughts
and intents of the heart; and there is no creature which 13
is not manifest in His sight; but all things are naked
and laid bare unto the eyes of Him with whom we have
to do (*a*).

Heb. ix. 12. SEEING then that we have a great High Priest, who hath 14
passed through the heavens, Jesus the Son of God, let us hold
fast our confession. For we have not a High Priest who can- 15
not be touched with the feeling of our infirmities; but one who
was in all points tempted in like manner, yet without sin.
Eph. iii. 12. Therefore let us come confidently to the throne of grace, that 16
we may obtain mercy and find grace to help in time of need.

Heb. viii. 3. For every High Priest taken from among men is appointed 1 5
for men in things pertaining to God, that he may offer both
gifts and sacrifices for sins; being able to bear patiently with 2
the ignorant and erring, since he himself also is compassed
Lev. ix. 7. with infirmity; and by reason of it he ought, as for the 3
people, so also for himself, to offer for sins.

And a person taketh not unto himself this honour; but he 4
receives it on being called by God, as also did Aaron. So 5
also, for Christ to become a High Priest, He who glorified him
Psa. ii. 7. was not Christ himself, but He who had said to him,

'Thou art My Son,
To-day I have begotten thee.'

(*a*) *Or* to whom we must give an account.

6 As He saith also in another place, Psa. cx. 4.
‘Thou art a Priest for ever
After the manner of Melchizedek’ (*a*).
7 Christ in the days of his flesh, when he had offered up Matt. xxvi. 39.
prayers and supplications with strong crying and tears
unto Him who was able to save him from death, and was
8 heard because of his reverence; though he was a Son, yet
9 he learned obedience by the things which he suffered; and Heb. ii. 10.
having been made perfect, he became to all who obey him
10 the author of eternal salvation; being called by God a High
Priest according to the manner of Melchizedek.
11 And of him we have many things to say, and difficult to ex-
12 plain, seeing that ye have become dull of understanding. For 1 Cor. iii. 1.
when, by reason of the length of time, ye ought to be teachers,
ye have need that one teach you again what are the first
principles of the oracles of God; and ye have become such
13 as have need of milk, not of solid food. For, every one who
partaketh of milk is inexperienced in the word of righteous-
14 ness; for he is a babe. But solid food is for those who are
fully-grown, who by reason of use have their senses trained
to distinguish between good and evil.

6 1 THEREFORE leaving the first principles of Christ, let Phil. iii. 12.
us press forward to perfection; not laying again a foun-
dation of repentance from dead works and of faith towards
2 God; a doctrine of washings (*b*), and of laying on of hands, Heb. ix. 10.
of resurrection of the dead, and of eternal judgment. And
3 this we will do if God permit. James iv. 15.
4 For concerning those who once were enlightened, who
tasted of the heavenly gift, and became partakers of the
5 Holy Spirit, and tasted the good word of God, and the
6 powers of the age to come, and fell away—it is impos- Isa. i. 28.
sible to renew them unto repentance; seeing that they
crucify to themselves the Son of God afresh, and put him
7 to an open shame. For, the ground which drinketh in the Psa. lxv. 10.
rain that cometh oft upon it, and bringeth forth herbs meet

(*a*) The expression, ‘order of Melchizedek,’ used here in the A.V., is misleading as to the sense of the Greek, which is more accurately conveyed by, ‘after (*or* according to) the manner of Melchizedek.’ See Heb. vii. 15, where the word ‘likeness’ (*or* ‘similitude’) is found in the Greek.

(*b*) *Or* baptisms.

for those for whose sake it is tilled, receiveth blessing from
God; but if it beareth thorns and thistles it is rejected, and 8
is nigh unto being cursed; the end of which is to be burnt.
But, beloved, we are persuaded better things of you, and 9
things which accompany salvation, though we thus speak.
Matt. xxv. 40. For God is not unrighteous to forget your work and the 10
love which ye showed towards his name, in that ye ministered
Heb. iii. 6. to the saints and do minister. And we desire that each of you 11
should show the same diligence unto the full assurance of hope
Pro. xv. 19. even to the end; that ye be not sluggish, but followers of 12
those who through faith and patience inherit the promises.
For God, when He made promise to Abraham, having no 13
greater by whom to swear, swore by Himself, saying, 'Surely 14
Gen. xxii. 16. blessing I will bless thee, and multiplying I will multiply
thee.' And so, Abraham, having patiently endured, obtained 15
the promise.
Ex. xxii. 11. For men swear by one greater than themselves: and in 16
every dispute among them the oath is conclusive as an assur-
Heb. xi. 9. ance. Wherefore God, willing more abundantly to show to the 17
heirs of His promise the immutability of His counsel, inter-
Titus i. 2. vened with an oath; that by two immutable things, in which 18
it was impossible for God to lie, we who fled for refuge to
lay hold of the hope set before us, might have strong conso-
lation; which hope we have as an anchor of the soul, sure and 19
Heb. iv. 14. stedfast and entering that which is within the veil, whither a 20
forerunner has entered for us, even Jesus, who has become a
Heb. vii. 17. High Priest for ever according to the manner of Melchizedek.

Gen. xiv. 18. NOW this man, king of Salem, Priest of the Most High 1 7
God, Melchizedek, who met Abraham returning from the
smiting of the kings and blessed him, to whom Abraham 2
allotted a tenth part of all, abideth a priest continually,
being first, by interpretation, King of Righteousness, and
then King of Salem also (that is, King of Peace), without 3
father, without mother, without genealogy, having neither be-
ginning of days nor end of life, but made like the Son of God.
Now, consider how great this man was, to whom the patri- 4
Num. xviii. 2. arch Abraham gave a tenth from the spoils. And verily, those 5
of the sons of Levi who receive the priest's office, have a com-
mand to take tithes from the people, according to the Law,

that is, from their brethren, though they have all come out
6 of the loins of Abraham; but he who was not of their genea- Gen. xiv. 20.
logy took tithes from Abraham; moreover he blessed him who
7 had the promises. But without any contradiction the less
8 is blessed by the greater. And here, men who die receive Rev. i. 18.
tithes; but there, one of whom it is witnessed that he liveth,
9 receives them. And, so to speak, Levi also who receiveth
10 tithes, payed tithes through Abraham; for he, when Melchi-
zedek met Abraham, was yet in the loins of his forefather.
11 Therefore, if perfection were attained by means of the Gal. ii. 21.
Levitical priesthood (for under it the people hath received
the Law), what further need was there that a different priest
should rise according to the manner of Melchizedek, and not
12 be reckoned according to the manner of Aaron? For, the
priesthood being changed, there is made of necessity a change
13 also of the Law. For he of whom these things are spoken
belongeth to another tribe, no member of which gave attend-
14 ance at the altar; for, it is clear that our Lord hath sprung Isa. xi. 1.
from Judah, as to which tribe Moses said nothing concerning
15 priests. And it is yet far more evident, if indeed there
ariseth, according to the likeness of Melchizedek, a different
16 priest, who has become so not according to the law of an
earthly commandment, but according to the power of an Psa. cx. 4.
17 imperishable life; for it is testified,

'Thou art a Priest for ever
After the manner of Melchizedek' (*a*).

18 Thus, there is a doing away with the preceding command-
19 ment, because of its weakness and unprofitableness (for the Rom. v. 2.
Law made nothing perfect), and a bringing in of a better
hope by which we draw nigh to God.
20, 21 Again, inasmuch as it was not without an oath—for those
have been made priests without an oath, but this with an
oath was made a priest by Him who said to him,

'The Lord swore and will not repent,
Thou art a Priest for ever'—

22 by so much hath Jesus become the surety of a better covenant. Heb. viii. 6.
23 Further, they truly were made priests many in number,
24 because by death they are prevented from continuing; but
he, because he continueth ever, hath his priesthood unchange-

(*a*) See note, p. 399.

able (*a*). Wherefore he is also able to save to the uttermost 25
those who come to God through him, seeing that he ever
liveth to make intercession for them.
1 Pet. ii. 22. For such a High Priest also beseemed us, one who is holy, 26
1 Sam. ii. 35. innocent, undefiled, separated from sinners, and raised higher
Lev. ix. 7. than the heavens; who needeth not daily, as those High 27
Priests, to offer up sacrifices, first for his own sins and then for
the people's; for this he did once for all when he offered up
himself. For, the Law appointeth as high priests men who 28
have infirmity; but the word of the oath, which came after
the Law, appointeth a Son who is perfected evermore.

Eph. i. 20. NOW, to sum up the matters of which we are speaking:— 8 1
We have such a High Priest, who sat down at the right hand
of the throne of the Majesty in heaven; a minister of the 2
Holy Place, even of the true tabernacle, which the Lord
pitched, not man.
Eph. v. 2. For every High Priest is appointed to present gifts and 3
sacrifices; wherefore it is necessary that this man also should
have somewhat to offer. If, then, he were on earth, he would 4
not be even a priest, seeing that there are those who offer
Ex. xxv. 40. gifts according to the Law; who indeed serve that which 5
is a copy and shadow of what is heavenly, as Moses was
admonished when he was about to complete the tabernacle;
for 'See,' God said, 'that thou make all things according
to the pattern shown to thee in the mount.'
2 Cor. iii. 6. But now he hath attained a more excellent ministry, in 6
proportion as he is the mediator of a better covenant, which
was established upon better promises.
For, if that first covenant had been faultless, then no place 7
would have been sought for a second. For, finding fault with 8
them, He saith,
Jer. xxxi. 31. 'Behold the days come, saith the Lord,
When I will make a new covenant with the house of
Israel and with the house of Judah;
Not according to the covenant which I made with their 9
fathers
In the day when,
To lead them forth from the land of Egypt,

(*a*) *Or* intransmissible.

I took them by the hand;
For they continued not in My covenant,
And I rejected them, saith the LORD.
10 For this is the covenant which I will make with the house of Israel Hos. ii. 23.
After those days, saith the LORD;
I will put My laws into their mind,
And will also write them on their hearts;
And I will be to them a GOD,
And they shall be to Me a people;
11 And they shall not teach each his fellow-citizen Jer. xxxi. 34.
And each his brother, saying, Know the LORD;
For all shall know Me, from the least to the greatest of them.
12 For I will be merciful to their iniquities,
And their sins I will remember no more.'
13 In that He saith, 'A new covenant,' He hath pronounced
the first to be worn out. Now that which is wearing out and
growing old is ready to vanish away.

9 1 NOW truly even the first covenant had ordinances of
2 divine service, and its sanctuary on earth. For there was a
tabernacle prepared, the first, which is called the 'Holy,' Ex. xxv. Ex. xxvi. 36. Ex. xl. 3.
wherein are the candlestick and the table and the show-
3 bread; and, beyond the second veil, a tabernacle called the
4 'Holy of Holies,' having a golden censer, and the ark of the
covenant overlaid round about with gold, wherein were a
golden pot holding the manna, Aaron's rod which budded, 1 Kings viii. 9.
5 and the tables of the covenant; and above it cherubim of Ex. xxv. 18.
glory, shadowing the mercy-seat; of which things it is not
possible now to speak in detail.
6 Now these things having been thus made, the priests go
continually into the first tabernacle, performing their ser-
7 vices; but into the second the High Priest goeth alone once Ex. xxx. 10.
every year, not without blood which he presenteth for him-
8 self and for the errors of the people; the Holy Spirit hereby
signifying that the way into the HOLY PLACE hath not yet been John xiv. 6.
9 manifested, while there standeth the first tabernacle (which
is an emblem for the present time); according to which are
presented gifts and sacrifices also which cannot make the wor-

Psa. li. 16. shipper perfect as pertaining to the conscience; which things, 10
Lev. xi. 2. together with foods and drinks and divers washings, are merely
Heb. vi. 20. carnal ordinances, imposed until a time of reformation.
But Christ having appeared as High Priest of the good 11
things which have come, passed through the tabernacle
greater and nearer perfection, not made with hands (that is
Acts xx. 28. to say, not of this creation), and entered—not through the 12
blood of goats and calves, but through his own blood—the
HOLY PLACE once for all, having provided an eternal redemp-
Lev. xvi. 14. tion. For if the blood of goats and of bulls, and the ashes of a 13
heifer sprinkling the unclean, sanctify to the purifying of the
1 Pet. i. 18. flesh, how much more will the blood of Christ, who through 14
the eternal Spirit offered himself without spot to GOD, purify
Heb. x. 22. our conscience from dead works to serve the Living GOD!
And for this end he is the mediator of a new covenant, 15
that, a death having taken place for redemption from trans-
gressions under the first covenant, those who are called may
receive the promise of the eternal inheritance. For, where a 16
testament is, there must be declared the death of the testator.
For a testament is valid when men are dead, whereas it is of 17
no force at all while the testator liveth.
Num. xix. 2. Hence not even the first covenant has been consecrated with- 18
out blood. For, when every commandment had been spoken 19
by Moses to all the people according to the Law, he took the
blood of calves and of goats, with water and scarlet wool and
Ex. xxiv. 8. hyssop, and sprinkled both the book itself and all the people,
saying, This is the blood of the covenant which GOD hath com- 20
Ex. xxix. 12. manded for you. Moreover he sprinkled with blood in like 21
manner not only the tabernacle but all the vessels of the
Lev. xvii. 11. ministry. And according to the Law, almost all things are 22
purified with blood; and without shedding of blood there is
no remission.
Therefore it was necessary that the patterns of things 23
in the heavens should be purified with these things; but
the heavenly things themselves with better sacrifices than
Rom. viii. 34. these. For Christ entered, not a holy place made by hands, 24
a figure of the true; but heaven itself, now to appear in the
presence of GOD for us; nor was this that he should offer 25
himself often, as the High Priest entereth the Holy Place
every year with blood not his own,—for then he must have 26

suffered often since the foundation of the world—but now
once for all at the end of the ages he hath been manifested
27 to put away sin by the sacrifice of himself. And even as to Gen. iii. 19.
die once, but after this the judgment, is appointed unto men;
28 so also Christ, having been once offered to bear the sins of 1 Pet. ii. 24.
many, will appear the second time apart from sin, to those
who wait for him unto salvation.

10 1 FOR, the Law having a shadow of the good things to come, Col. ii. 17.
and not the very counterpart of the things, it can never, by
the sacrifices, year by year the same, which they offer con-
2 tinually, make perfect those who draw nigh. For then would
they not have ceased to be offered, because the worshippers,
being once purified, would have no more consciousness of
3 sins? But in those sacrifices there is a yearly remembrance Lev. xvi. 34.
4 of sins. For it is impossible that the blood of bulls and of
goats should take away sins.
5 Wherefore in coming into the world he saith, Psa. xl. 6.
'Sacrifice and offering thou wouldst not,
But a body Thou didst prepare for me:
6 In burnt-offerings and sin-offerings
Thou hadst no pleasure.
7 Then I said, Lo, I am come,
(In the volume of the book it is written of me,)
To do Thy will, O God.'
8 Above, when he said, 'Sacrifices and offerings and burnt-
offerings and sin-offerings thou wouldest not, neither hadst
thou pleasure therein' (which are offered according to the
9 Law); then he said, 'Lo, I am come to do Thy will.' He
10 taketh away the first, that he may establish the second. By John xvii. 19.
which will we are sanctified, through the offering of the body
of Jesus Christ once for all.
11 And every priest standeth, daily ministering, and often
presenting the same sacrifices which can never take away
12 sins; but this man, after he had offered one sacrifice for Psa. cx. 1.
13 sins, sat down for ever (*a*) at the right hand of God; wait-
ing henceforth until his enemies shall be made his footstool.
14 For by one offering he hath perfected for ever those who are
sanctified.

(*a*) *Or* (read) for sins for ever, sat down.

The Holy Spirit also testifieth to us; for, after He hath said, 15
Jer. xxxi. 33. 'This is the covenant which I will make with them 16
After those days;'
The LORD saith,
'I will put My laws upon their hearts,
And upon their minds I will write them;
And their sins and their iniquities I will remember no 17
more.'
Now, where remission of these is, there is no more any 18
offering for sin.

Heb. x. 8. HAVING therefore, brethren, by the blood of Jesus, 19
John xiv. 6. freedom for entrance to the HOLY PLACE, an entrance which 20
he consecrated for us as a new and living way through the
veil, that is, his flesh; and having a High Priest over the 21
Eph. iii. 12. house of GOD; let us draw near with a true heart in full 22
assurance of faith, having our hearts sprinkled from an evil
conscience, and our bodies washed with pure water. Let us 23
hold fast the confession of our hope, that it waver not, for He
who promised is faithful; and let us consider one another that 24
Rom. xiii. 11. we may stir up each other to love and to good works; not 25
(as the custom of some is) forsaking the assembling of our-
selves together, but exhorting each other; and so much the
more as ye see the day approaching.

For if we sin wilfully after having received the knowledge 26
of the truth, there remaineth no more any sacrifice for sins,
Isa. lxiv. 1. but a certain fearful expectation of judgment, and a fiery in- 27
Deut. xvii. 6. dignation, which will devour the adversaries. He who despised 28
the Law of Moses died without mercy upon *the testimony of* two
or three witnesses; of how much sorer punishment, think ye, 29
will he be deemed worthy, who hath trodden under foot the
Son of GOD, and hath accounted the blood of the covenant,
wherewith he was sanctified, a common thing, and hath done
Deut. xxxii. 35. Rom. xii. 19. despite to the Spirit of grace! For we know Him who said, 30
'Vengeance is Mine,
I will repay.'
And, again,
'The LORD will judge His people.'
Psa. cxxxv. 14. It is a fearful thing to fall into the hands of the living GOD. 31
But call to remembrance the former days, in which, after 32

ye had been enlightened, ye endured a great conflict of suffer-
33 ings; both, while by reproaches and afflictions ye were made 1 Thess. ii. 14.
a gazing-stock, and also, while ye became partakers with those
34 who were so used. For ye sympathised with those who were in
bonds, and took joyfully the spoiling of your goods, knowing that Luke xii. 33.
ye yourselves have a better possession, even an enduring one.
35 Therefore cast not away your confidence, which hath great
36 recompense of reward. For ye have need of patience, that Luke xxi. 19.
after ye have done the will of God ye may receive the promise.
37 For,

'Yet a little while and he who cometh Hab. ii. 4. Gal. iii. 11.
Will come, and will not tarry.
38 Now my righteous man will live by faith;
And if he draw back, my soul hath no pleasure in him.'

39 But we are not of those who draw back unto perdition; Heb. x. 26.
but of those who believe unto the saving of the soul.

11 1 NOW, faith is confidence in things hoped for, a being
2 convinced of things not seen. For by it those of old time
obtained a good testimony.
3 By faith, we understand that the world was framed by Gen. i. 1.
the word of God, so that what is seen was not made from
things which appeared.
4 By faith, Abel offered to God a more excellent sacrifice Gen. iv. 4.
than Cain, on account of which he obtained witness that he
was righteous, God testifying of his gifts; and through it he
being dead yet speaketh.
5 By faith, Enoch was translated, that he should not see Gen. v. 24.
death; and was not found, because God had translated him;
for before his translation he obtained this testimony, that he
6 had pleased God. But without faith, it is impossible to please
Him; for, he who cometh to God must believe that He exists,
and that He shews Himself a rewarder of those who diligently
seek Him.
7 By faith, Noah, being warned of things not seen as then, Gen. vi. 8. Gen. vi. 14.
made, in godly fear, an ark for the saving of his family;
by which faith he condemned the world, and became an
inheritor of the righteousness which is by faith.
8 By faith, Abraham, when he was called to go out to a place Gen. xii. 1.
which he should afterwards receive for an inheritance, obeyed;

and he went out, not knowing whither he was going. By faith, 9
he sojourned in the land of promise, as in a foreign land, dwel-
ling in tents, together with Isaac and Jacob, the joint-heirs of
Heb. xii. 22. the same promise; for he was looking for the city which hath 10
Rev. xxi. 14, 19. the foundations, the craftsman and builder of which is GOD.
By faith, even Sarah herself received strength to conceive 11
when she was past age, because she judged Him faithful who
Gen. xxii. 17. had promised. So there sprang even from one, and him to 12
all intents dead, as many as the stars of the heavens for
multitude, and as the sand by the sea shore, innumerable.
Gen. xlvii. 9. Psa. xxxix. 13. These all died in faith, not having received the promises, but 13
having seen them and greeted them from afar, and having
acknowledged that they themselves were strangers and so-
Hos. xiv. 2. journers on the earth. For those who say such things declare 14
plainly that they are seeking a country. And truly, if they 15
had been mindful of that country whence they came out, they
might have had opportunity to return. But now they desire 16
a better country, that is, a heavenly; wherefore GOD is not
ashamed of them, to be called their GOD; for He hath pre-
pared for them a city.
Gen. xxii. 1. By faith, Abraham, when he was tried, hath made an offer- 17
ing of Isaac! yea, he who had welcomed the promises was
Gen. xxi. 12. offering up his only-begotten son, though it had been said to 18
him, 'In Isaac shall thy seed be reckoned'; accounting that 19
GOD was able even to raise him from the dead; whence also
he in parable received him.
Gen. xxvii. 28. By faith, also, Isaac blessed Jacob and Esau concerning 20
things which were to come.
Gen. xlvii. 31. By faith, Jacob, when he was dying, blessed each of the sons 21
of Joseph; and worshipped, leaning on the top of his staff.
Gen. l. 25. By faith, Joseph, when near his end, made mention of the 22
departure of the children of Israel, and gave commandment
concerning his bones.
Ex ii. 2. By faith, Moses, when he was born, was hidden three months 23
Acts vii. 20. by his parents, because they saw that he was a beautiful
child; and they were not afraid of the king's commandment.
By faith, Moses, when he had grown up, refused to be 24
called the son of Pharaoh's daughter; choosing rather to 25
suffer affliction with the people of GOD, than to enjoy the
pleasures of sin for a season; esteeming the reproach of 26

Christ greater riches than the treasures of Egypt; for he
had respect to the recompense of reward.
27 By faith, he forsook Egypt, not fearing the wrath of the Ex. x. 28.
king; for he endured as seeing Him who is invisible.
28 By faith, he appointed the Passover, and the sprinkling of Ex. xii. 11. Ex. xii. 18.
blood, lest He who destroyed the first-born should touch
themselves.
29 By faith, they passed through the Red Sea as by dry Ex. xiv. 22.
land; which the Egyptians attempting to do were drowned.
30 By faith, the walls of Jericho fell down, after they had Jos. vi. 20.
been encompassed seven days.
31 By faith, Rahab the harlot, having received the spies Jos. ii. 1. Jos. vi. 17. Jos. vi. 23.
peaceably, perished not with the disobedient.
32 And what shall I say more? for, time would fail me John xxi. 25. Jud. vi. 11. Jud. vi. 15.
to tell of Gideon, of Barak, of Samson, of Jephthah; of
33 David too, and Samuel, and the prophets; who by faith sub-
dued kingdoms, wrought righteousness, obtained promises,
34 stopped the mouths of lions, quenched the violence of fire,
escaped the edge of the sword, out of weakness were made
strong, proved mighty in war, turned to flight armies of
35 aliens. Women received their dead by a resurrection; others 2 Kings iv. 20.
were tortured, not accepting deliverance, that they might ob-
36 tain a better resurrection; others had experience of mockings
and scourgings, yea moreover of bonds and imprisonment;
37 they were stoned, were tempted, were sawn asunder, were Acts vii. 52.
slain with the sword; they went about in sheep-skins and
38 goatskins; being destitute, afflicted, ill-treated; of whom
the world was not worthy; they wandered in deserts, and
on mountains, and in caves and the clefts of the earth.
39 And all these, though they obtained a good testimony
40 through their faith, received not the promise, God having Rev. vi. 11.
provided something better for us, that apart from us they
should not be made perfect.
12 1 Wherefore seeing that we are encompassed with so great
a cloud of witnesses, let us also lay aside every weight and
the sin which so easily besets us, and let us run with
2 patience the race which lies before us, looking unto Jesus Luke xxiv. 26.
the Author and Finisher of the faith; who for the joy which
was set before him despised shame and endured a cross;
and hath sat down at the right hand of the throne of God.

For, that ye grow not weary, fainting in your souls, con- 3
sider him who endured such contradiction of sinners against
himself. Ye have not yet resisted unto blood, striving 4
Pro. iii. 11. against sin. And ye have forgotten the exhortation which 5
speaketh unto you as unto sons,

‘My son, despise not thou the chastisement of the LORD,
Nor faint when thou art rebuked by Him;
Job v. 17. For, whom the LORD loveth He chastiseth, 6
And He scourgeth every son whom He receiveth.’

Pro. xiii. 24. Endure unto chastisement; GOD is dealing with you as with 7
sons; for what son is there whom his father chastiseth not?
But if ye are without chastisement, whereof all have been 8
made partakers, then ye are bastards, and not sons.

Num. xxvii. 16. Furthermore, we had fathers of our flesh who chastised us, 9
and we gave them reverence; shall we not much rather be
in subjection to the Father of spirits, and live? For they verily 10
for a few days chastised us as it seemed good to them; but
He for our profit, that we might be partakers of His holiness.
Isa. xxxii. 17. Now, any chastisement seemeth for the present to be not 11
joyous, but grievous; nevertheless, to those who have been
disciplined by it, it yieldeth afterwards the peaceful fruit of
righteousness.

Isa. xxxv. 3. Pro. iv. 26. Wherefore, strengthen the hands which hang down and the 12
feeble knees; and make straight paths for your feet; that what 13
is lame be not turned out of the way, but rather may be healed.

Follow after peace with all men; and after holiness, without 14
Deut. xxix. 18. which no one will see the LORD; looking diligently, lest any 15
one falling away from the grace of GOD, any root of bitterness
springing up, trouble you, and the many be defiled thereby;
Gen. xxv. 31. lest there be any fornicator or profane person, such as 16
Esau, who for one meal sold his birthright. For ye know 17
that afterwards, when he desired to inherit the blessing,
he was rejected, though he sought it earnestly with tears; for
he found no place for repentance.

Ex. xix. 16. For ye have not come to that which could be felt, 18
and which burned with fire; and to blackness and dark-
ness and tempest, and the sound of a trumpet, and the 19
utterance of words; the hearers of which entreated that no
Ex. xix. 12. word more should be spoken to them—for they were not 20
able to bear that which was enjoined, ‘And if even a beast

21 touch the mount, it shall be stoned'; and, so terrible was the Deut. ix. 19.
22 sight, Moses said, 'I exceedingly fear and tremble'—but ye
have come to a mount Sion and to a city of the living God,
a heavenly Jerusalem, and to tens of thousands of angels;
23 to a general assembly and church of first-born who have been Luke x. 20.
enrolled in heaven, and to a judge who is God of all; and to
24 spirits of just men made perfect; and to Jesus the mediator Ex. xxiv. 8.
of a new covenant, and to a blood of sprinkling which Heb. xi. 4.
speaketh in better wise than did Abel.
25 See that ye reject not him who speaketh. For if they
escaped not when they rejected him who gave warning on
earth, much more shall we not escape, who turn away from
26 Him who warneth from heaven; whose voice then shook Hag. ii. 6.
the earth; but who now hath promised, 'Again, once for all
27 I will shake, not the earth only, but also the heavens.' And
this word, 'again, once for all,' pointeth to the removing
of those things which are shaken, as of things which are
made, that those things which are not shaken may remain.
28 Wherefore, as we are receiving a kingdom which is not to
be shaken, let us have grace, whereby we may serve God
29 acceptably with reverence and fear; for our God is a con- Deut. iv. 24.
suming fire.

13 1, 2 LET brotherly love continue. Forget not to entertain
strangers; for thereby some have entertained angels un- Gen. xviii., xix.
3 awares. Remember those who are in bonds, as bound with Matt. xxv. 36.
them; and those who suffer adversity, as being yourselves
4 also in the body. Let marriage be held in honour among
all, and let the bed be undefiled; for fornicators and
5 adulterers God will judge. Let your life be free from Deut. xxxi. 8. Josh. i. 5.
covetousness; be content with such things as ye have; for
He hath said, 'I will in no wise leave thee, neither will I Psa. cxviii. 6.
6 in any wise forsake thee'; so that we boldly say,

'The Lord is my helper, I will not fear;
What shall man do unto me?'

7 Remember those who have rule over you, who spoke
to you the word of God; and, considering the outcome of
their way of life, be imitators of their faith.
8 Jesus Christ is the same (*a*), yesterday and to-day, and for Rev. i. 4.

(*a*) *Or* the self-same.

1 John iv. 1. ever. Be not carried away by divers and strange doctrines; 9
for it is a good thing that the heart be established with
Heb. ix. 10. grace, not with foods, by which those who occupy themselves
therewith have not profited.

We have an altar from which those who serve the taber- 10
Lev. iv. 12. nacle have no right to eat. For, the bodies of those victims 11
Lev. xvi. 27. the blood of which is brought into the Holy Place by the
Num. xix. 3. High Priest for a sin-offering, are burnt outside the camp.
Wherefore Jesus also, that he might sanctify the people 12
with his own blood, suffered outside the gate. Let us 13
therefore go forth to him outside the camp, bearing his
Mic. ii. 10. reproach. For here we have not a continuing city, but we 14
Heb. xii. 22. seek that which is to come. Through him therefore let us 15
Isa. lvii. 19. offer a sacrifice of praise to God continually, that is, the
Rom. xii. 13. fruit of lips which confess his name. But to do good and 16
to distribute forget not; for with such sacrifices God is
well pleased.

1 Thess. v. 12. Obey those who have rule over you, and submit your- 17
selves; for they watch for your souls, as those who shall
give account; that they may do it with joy and not with
grief; for that would be unprofitable for you.

Acts xxiv. 16. Pray for us; for we are persuaded that we have a good 18
conscience, in all things wishing to live honourably; and I 19
the more earnestly beseech you to do this, that I may be
restored to you the sooner.

1 Thess. v. 23. Now the God of peace, who brought from the dead our 20
Lord Jesus, the Great Shepherd of the sheep, through the
blood of an everlasting covenant, make you perfect in every 21
1 Pet. v. 10. good thing to do His will, working in us (*a*) that which is
Phil. ii. 13. well-pleasing in His sight through Jesus Christ, to whom be
glory for ever. Amen.

BUT I beseech you, brethren, bear with the word of ex- 22
hortation; for I have written to you in few words. Know 23
that our brother Timothy is set at liberty; with whom, if
he come shortly, I will see you.

Salute all those who have rule over you, and all the saints. 24
They from Italy salute you. Grace be with you all. 25

(*a*) *Or* you.

THE GENERAL EPISTLE

OF

JAMES

1 1 JAMES, a servant of GOD, and of the Lord Jesus Christ, to Jude 1.
the Twelve Tribes which are scattered abroad, greeting. Acts viii. 1.
2 My brethren, count it all joy when ye fall into divers
3 trials; knowing that the trying of your faith worketh Rom. v. 3.
4 patience: but let patience have its perfect work, that ye
may be perfect and entire, lacking in nothing.
5 If any of you lacketh wisdom, let him ask of GOD, who Pro. ii. 3.
giveth to all liberally, and upbraideth not; and it will be
6 given him. But let him ask in faith, nothing doubting.
For he who doubteth is like foam of the sea driven by the
7, 8 wind and tossed. For let not that man think that he, a
double-minded man, unstable in all his ways, will receive
any thing from the LORD.
9 Let the brother of low degree rejoice in that he is exalted;
10 but the rich, in that he is brought low; because as the flower Isa. xl. 6.
11 of the grass he will pass away. For the sun riseth with its
burning heat, and withereth the grass, and the flower thereof
falleth, and the grace of the fashion of it perisheth: so also
will the rich man fade away in his goings.

12 BLESSED is the man who endureth temptation; for when 2 Tim. iv. 8.
he is proved he will receive the crown of life, which the
Lord promised to those who love him.
13 Let no one say when he is tempted, I am tempted by
GOD; for GOD cannot be tempted with evil, neither tempteth
14 He any man. But every one is tempted, when he is drawn Hos. xiii. 9.
15 away and enticed by his own lust. Then, when lust hath Job xv. 35.
conceived, it beareth sin; and sin, when it is fully-grown,
16 bringeth forth death. Be not deceived, my beloved brethren:
17 all good giving and every perfect gift are from above, and John iii. 27.
come down from the Father of lights, with whom can be no
18 variableness neither shadow of (*a*) turning. Of His own will

(*a*) *Or* cast by.

He begat us by the word of truth, that we should be a kind
of firstfruits of His creatures.
Pro. xvii. 27. Ye know this, my beloved brethren; but let every man be 19
swift to hear, slow to speak, slow to wrath: for the wrath of 20
Col. iii. 5. man worketh not the righteousness of God. Wherefore put 21
away all filthiness and overflowing of wickedness, and receive
with meekness the engrafted word, which is able to save your
souls.
Matt. vii. 21. But be ye doers of the word, and not hearers only, deceiving 22
your own selves. For if any one is a hearer of the word, and 23
not a doer, he is like a man beholding his natural face in
a mirror—for he beheld himself, and has gone his way; and 24
2 Cor. iii. 18. he immediately forgot what manner of man he was. But 25
whoso looked into a perfect law, the law of liberty, and con-
tinued therein, having become, not a hearer who forgetteth,
but a doer who worketh, will be blessed in his deed.
Psa. xxxiv. 13. If any one is counted to be religious, yet bridleth not his 26
tongue, but deceiveth his own heart, that man's religion is
worthless. Religion pure and undefiled before our God and 27
Father is this, To visit the fatherless and widows in their
affliction; to keep oneself unspotted from the world.

2

1 Cor. ii. 8. Lev. xix. 15. Pro. xxiv. 23. MY brethren, hold not (*a*) the faith of our Lord Jesus 1
Christ, the Lord of Glory, with respect of persons. For if 2
there came into your assembly a man with gold rings and
in rich clothing, and there came in also a poor man in mean
clothing; and ye had regard to him wearing the rich 3
clothing, and said, Sit thou here in an honourable place;
and ye said to the poor man, Stand thou there, or, Sit
by my footstool—did ye not make distinctions among 4
yourselves, and show yourselves judges whose thoughts
1 Cor. i. 26. are evil? Hearken, my beloved brethren: Did not God 5
choose those who are poor as to the world, to be rich in
faith and heirs of the kingdom which He promised to
those who love Him? But ye despised the poor man. 6
Do not the rich oppress you, yea, and drag you before the
judgment-seats? Do not they blaspheme the honourable 7
Lev. xix. 18. name by which ye are called? If ye fulfil the royal law 8

(*a*) *Or* do ye hold?

according to the Scripture, 'Thou shalt love thy neighbour
9 as thyself,' ye do well; but if ye have respect of persons,
ye commit sin, and are convicted by the Law as trans-
10 gressors. For whosoever shall keep the whole Law, and
yet falter in one point, has become guilty in respect of all. Ex. xx. 13.
11 For He who said, 'Do not commit adultery,' said also, 'Do
not kill.' Now if thou committest not adultery, yet killest,
12 thou hast become a transgressor of the Law. So speak ye,
and so act, as those who are to be judged by a law of
13 liberty. For to him who showed no mercy, judgment will Pro. xxi. 13.
be without mercy; mercy glorieth over judgment.

14 OF what use is it, my brethren, for any one if he has not Matt. vii. 26.
works to say that he has faith? can that faith save him?
15 If a brother or a sister be naked, and destitute of daily food,
16 and one of you say, 'Depart in peace, be warmed and
satisfied,' yet ye give them not those things which are
17 needful to the body; what doth it profit? Even so, faith
if it hath not works, is dead in itself.
18 Yet some one will say, 'Thou hast faith, and I have works;
show me thy faith apart from thy works, and by my works I James iii. 13.
19 will show thee my faith; believest thou that God is One?
thou doest well; the evil spirits also believe, and shudder.' Mark i. 24.
20 But art thou willing to learn, O vain man, that faith apart
21 from its works, is fruitless? Was not Abraham our father justi- Gen. xxii. 9.
fied by works, when he offered up Isaac his son upon the altar?
22 Thou seest that faith wrought with his works, and that by his
23 works his faith was perfected. And the Scripture was fulfilled Gen. xv. 6.
which saith, 'Abraham believed God, and it was reckoned to
24 him as righteousness'; and he was called 'Friend of God.' Ye
see that by works a man is justified, and not by faith only.
25 Likewise also was not Rahab the harlot justified by works, Josh. ii. 1. Josh. vi. 17.
when she received the messengers, and sent them out another
26 way? For as the body apart from the spirit is dead, so like-
wise faith apart from works is dead.

3 1 MY brethren, become not teachers, many of you; knowing Matt. xxiii. 8.
2 that we shall receive a stricter judgment. For in many things 1 Kings viii. 46.
we all falter.
If any one faltereth not in word, he is a perfect man,

Psa. xxxii. 9. able also to bridle his whole body. Now, if we put the horses' 3
bits into their mouths, that they may obey us, we turn about
their whole body. Behold also the ships; though they are 4
so great, and are driven by fierce winds, yet they are turned
about by a very small helm, whithersoever the steersman
Pro. xii. 18. chooseth. Even so the tongue is a little member, and 5
boasteth great things. Behold, how small the fire, how
Pro. xvi. 27. great the forest it kindleth! And the tongue, the world of 6
iniquity; the tongue, which defileth the whole body, and
setteth on fire the course of nature, and is set on fire by hell,
sets itself as a fire among our members.

For every kind of beasts, and of flying things, and of 7
creeping things, and of things in the sea, is tamed, and hath
Psa. cxl. 3. been tamed by men; but the tongue no man can tame; 8
a restless evil, full of deadly poison. Therewith we bless 9
the Lord and Father; and therewith we curse men, who are
made after the likeness of GOD. Out of the same mouth 10
proceed blessing and cursing. My brethren, these things
ought not to be so. Doth a fountain send forth from the 11
Matt. vii. 16. same opening sweet and bitter? Can a fig tree, my brethren, 12
bear olive berries? or a vine, figs? Nor can salt water pro-
duce sweet.

Phil. i. 27. WHO among you is a wise man and endued with knowledge? 13
let him show by his good life his works with meekness of
wisdom. But if ye have bitter envying and strife in your 14
1 Cor. iii. 3. hearts, glory not, and lie not against the truth. This wisdom 15
is not that which descendeth from above, but is earthly, un-
spiritual, devilish. For where envying and strife are, there 16
are confusion and every vile practice. But the wisdom which 17
is from above is first pure, then peaceable, gentle, easy to
be entreated, full of mercy and good fruits, without partia-
Heb. xii. 11. lity (*a*), without hypocrisy; and the fruit of righteousness 18
Gal. v. 22. is sown in peace for those who make peace.

4

WHENCE come wars, and whence fightings among you? 1
come they not hence, even from your pleasures which make
war in your members? Ye lust, and have not: ye kill, and 2
are envious, yet cannot obtain: ye fight and war; ye have

(*a*) *Or* fickleness.

3 not, because ye ask not: ye ask, and receive not, because ye
ask amiss, that ye may consume it in your lusts.
4 Ye adulteresses, know ye not that friendship with the 1 John ii. 15.
world is enmity against GOD? therefore whosoever will be
a friend of the world maketh himself into an enemy of GOD.
5 Or think ye that the scripture saith in vain, 'The spirit
which He placed in us lusteth enviously'? But He giveth
6 greater grace; wherefore it saith, 'GOD resisteth the proud, Pro. iii. 34. Ps. cxxxviii.6.
but giveth grace to the humble.'
7 Therefore submit yourselves to GOD. Resist the devil, and 1 Pet. v. 9.
8 he will flee from you. Draw nigh to GOD, and He will draw 2 Chron. xv. 2.
nigh to you. Cleanse your hands, ye sinners; and purify your
9 hearts, ye double-minded. Be afflicted, and mourn, and
weep; let your laughter be turned into mourning, and your
10 joy into heaviness. Humble yourselves in the sight of the Matt. xxiii. 12.
LORD, and He will lift you up.
11 SPEAK not evil one of another, brethren. He who speaketh
evil of a brother, or judgeth his brother, speaketh evil of
the Law, and judgeth the Law; but if thou judgest the Law,
12 thou art not a doer of the Law, but a judge. There is one Matt. x. 28.
Lawgiver and Judge, who is able to save and to destroy: but
who art thou, who judgest thy neighbour?

13 GO TO, now, ye who say, To-day or to-morrow we will
go into such a city, and continue there a year, and trade
14 and get gain. Whereas ye know not what your life will Job vii. 7.
be on the morrow. For ye are a vapour, which appeareth
15 for a little time, and then vanisheth. Whereas ye ought to
16 say, 'If the LORD will, we shall live, and do this or that.' But
now ye glory in your boastings. All such glorying is evil.
17 Therefore to him who knoweth how to do what is good, and Luke xii. 47.
doeth it not, to him it is sin.
5 1 Go to, now, ye rich, weep and howl for your miseries which
2 are coming upon you. Your riches are corrupted, and your
3 garments are moth-eaten. Your gold and your silver are Pro. xvi. 27.
cankered; and the canker of them will be a witness against
you, and will devour your flesh as doth fire. Ye heaped up
4 treasure in the last days. Behold, the hire of the labourers Jer. xxii. 13.
who reaped your fields, which was unjustly kept back by you,
crieth out; and the cries of those who reaped entered the

Luke xvi. 19. ears of the Lord of Hosts. Ye lived in pleasure on the 5
Matt. v. 39. earth, and were wanton; ye nourished your hearts, in a day
of slaughter. Ye condemned, ye killed the righteous one; 6
he doth not resist you.
Deut. xi. 14. Be patient, therefore, brethren, until the coming of the 7
Lord. Behold, the husbandman waiteth for the precious
fruit of the land, and hath long patience for it, until he
receive the early and the later rain. Be ye also patient; 8
Rev. iii. 20. establish your hearts; for the coming of the Lord draweth
nigh. Murmur not one against another, brethren, that ye 9
be not judged; behold, the Judge standeth before the door.
Brethren, take, for an example of suffering affliction, 10
and of long patience, the prophets who spoke in the name
Job i. 21. Job xlii. 1. of the Lord. Behold, we count those happy who endured. 11
Ye have heard of the patience of Job, and have seen the
end the Lord made, for the Lord is very pitiful, and of
tender mercy.
Matt. v. 34. But above all other things, my brethren, swear not; not 12
by heaven, nor by the earth, nor with any other oath; but
let your yea be yea, and your nay, nay; lest ye fall under
judgment.
2 Chr. xxxiii. 12. Is any one among you afflicted? let him pray. Is any one 13
Eph. v. 19. merry? let him sing praise. Is any one sick among you? let 14
him call for the elders of the church; and let them, in the
Mark vi. 13. Isa. xxxiii. 24. name of the Lord, anoint him with oil, and pray over him;
and the prayer of faith will save the sick, and the Lord 15
will raise him up; and if he has committed sins, they will
Acts xix. 18. be forgiven him. Confess your sins, then, one to another, 16
and pray one for another, that ye may be healed.
1 Kings xvii. 1. Mighty in its working is a righteous man's prayer.
1 Kings xviii. 41. Elijah was a man of like passions with us, and he prayed 17
earnestly that it might not rain; and for three years and six
1 Kings xviii. 42. months it rained not on the land. And again he prayed, and 18
the heavens gave rain, and the land brought forth her fruit.
My brethren, if any one among you err from the truth, 19
Pro. x. 12. and any one convert him, know ye, that he who converteth 20
a sinner from the error of his way will save his soul from
death, and will cover a multitude of sins.

THE FIRST GENERAL EPISTLE

OF

PETER

1 1 PETER, an apostle of Jesus Christ, to those sojourners of Acts viii. 4.
the Dispersion in Pontus, Galatia, Cappadocia, Asia, and
2 Bithynia, who are elect according to the foreknowledge of GOD Eph. i. 4.
the Father, in sanctification of the Spirit, unto obedience
and sprinkling of the blood of Jesus Christ; grace and peace
be multiplied unto you.
3 BLESSED be the GOD and Father of our Lord Jesus Christ, 2 Cor. i. 3.
the GOD who, according to His abundant mercy, by the
resurrection of Jesus Christ from the dead begot us again
4 unto a living hope, unto an inheritance incorruptible and Heb. ix. 15.
5 undefiled and unfading, reserved in heaven for you, who
are guarded by the power of GOD, through faith, unto a
6 salvation ready to be revealed in the last time. Wherein ye Heb. xii. 7.
greatly rejoice, though now, for a season (if need be), ye are
7 in heaviness through manifold trials; that your tested faith, James i. 3.
being much more precious than gold, which perisheth though
it is tested with fire, may be found unto glory and praise
8 and honour at the revelation of Jesus Christ; whom having 1 John iv. 20.
not seen, ye love; in whom, though now ye see him not,
yet believing, ye rejoice with joy unspeakable and full of
9 glory; receiving the end of your faith, the salvation of your
souls.
10 Concerning which salvation the prophets who prophesied Dan. ix. 3.
of the grace which would come to you, diligently inquired
11 and searched; searching what time, or what manner of time, 2 Pet. i. 21.
the Spirit of Christ which was in them signified, when it
testified beforehand the sufferings of Christ, and the glories Heb. xi. 39.
12 which would follow. And to them it was revealed, that not to
themselves but to you they ministered the things which are
now reported to you by those who preached the gospel to you Acts ii. 4.
with the Holy Spirit sent forth from heaven—things into
which angels desire to look.

Luke xii. 35. WHEREFORE gird up the loins of your mind, be sober, and 13
hope to the end for the grace which is to be brought to
Rom. xii. 2. you at the revelation of Jesus Christ; as obedient children, 14
not fashioning yourselves according to the former lusts of
your ignorance; but as he who called you is holy, so become 15
Lev. xi. 44. ye holy in all your behaviour; because it is written, 'Ye shall 16
be holy; for I am holy.'
Phil. ii. 12. And if ye call on the Father, who without respect of 17
persons judgeth according to each man's work, pass the
time of your sojourning in fear; knowing that ye were re- 18
deemed not with corruptible things, with silver or gold, from
your vain course of life received by tradition from your
John i. 29. fathers; but with the precious blood of Christ, as of a lamb 19
without spot and without blemish; who verily was fore- 20
ordained before the foundation of the world, but was mani-
Mat. xxviii. 18. fested at the end of the times, for the sake of you who through 21
him are believers in GOD who raised him from the dead, and
gave him glory; that your faith and hope might be in GOD.
1 John iii. 14. Seeing that ye have purified your souls in obeying the 22
truth, unto unfeigned love of the brethren, love each other
John i. 13. from the heart fervently; having been born again, not from 23
corruptible seed, but from incorruptible, through the living
and abiding word of GOD. For, 24
'All flesh is as grass,
And all the glory of it is as the flower of grass.
The grass withered,
And the flower fell away;
But the word of the LORD abideth for ever.' 25
2 Pet. i. 19. And this is the word which by the gospel is preached
unto you.

2

WHEREFORE putting away all wickedness and all guile, 1
Matt. xviii. 3. and hypocrisies and envies, and all evil speakings, desire, 2
as newborn babes, the pure milk of the mind, that ye may
Psa. xxxiv. 8. grow thereby unto salvation; if ye have tasted that the Lord 3
Psa. cxviii. 22. is gracious. To whom coming, as to a living stone, rejected 4
indeed by men, but in GOD's sight chosen, precious, ye also as 5
living stones are being built up a spiritual house, for a holy
priesthood, to offer up spiritual sacrifices, acceptable to GOD
Isa. xxviii. 16. through Jesus Christ. Wherefore, it is contained in the 6
scripture,

'Behold, I lay in Sion an elect stone, a chief corner stone, Isa. xxviii. 16.
precious;
And he who believeth on him shall not be put to shame.'
7 To you therefore who believe, belongs the honour, but to
those who believe not,
'The stone which the builders rejected,
The same is made the head of the corner' Psa. cxviii. 22. Matt. xxi. 42.
8 and
'A stone of stumbling and a rock of offence.' Isa. viii. 14.
For they, being disobedient, stumble at the word; where-
9 unto also they were appointed. But ye are a chosen race, Ex. xix. 6.
a royal priesthood, a holy nation, His own people; that
ye may show forth the excellencies of Him who called
10 you out of darkness into His marvellous light; ye who in
time past were not a people, but are now the people of GOD; Hos. ii. 23.
who had not obtained mercy, but now have obtained mercy.

11 DEARLY beloved, I beseech you, as strangers and so- Psa. cxix. 19.
journers, to abstain from fleshly lusts, which war against the
12 soul; observing honourable behaviour among the Gentiles;
that in what matter they speak against you as evil-doers, Matt. v. 16.
they, because of your good works which they behold, may
glorify GOD in the day of visitation.
13 Submit yourselves to every appointment of man for the
14 Lord's sake; whether it be to the king, as set over us; or to
governors, as to those who are sent by him for the punish-
ment of evil-doers, and for the praise of those who do well.
15 For so is the will of GOD, that with well doing ye may put Titus ii. 8.
16 to silence the ignorance of foolish men; as free, and not Gal. v. 13.
using your liberty for a cloak of vice, but as servants of
17 GOD. Honour all men. Love the brotherhood. Fear GOD. Pro. xxiv. 21. John xiii. 35.
Honour the king.
18 Servants, be subject to your masters with all fear;
not only to the good and gentle, but also to the froward.
19 For this is acceptable, if a man for conscience towards
20 GOD endure grief, suffering wrongfully. For what merit
is there, if when ye are buffeted for your faults ye take it
patiently? but if when ye do well and suffer for it ye take Matt. v. 10.
21 it patiently, this is acceptable with GOD. For even hereunto
ye were called; because Christ also suffered for you, leaving

Isa. liii. 9. you an example; that ye should follow the steps of him
who did no sin, neither was deceit found in his mouth; who, 22, 23
Luke xxiii. 46. when he was reviled, reviled not in return; when he suf-
fered, threatened not, but committed himself to Him who
Isa. liii. 12. judgeth righteously. And he himself bore our sins in his own 24
body on the tree, that we, being dead to sins, should live
Isa. liii. 5. to righteousness; and by his stripes ye were healed. For 25
Psa. cxix. 176. ye were going astray as sheep; but have now returned to
the Shepherd and Bishop of your souls.

Eph. v. 22. Likewise, ye wives, be in subjection to your husbands; 1 3
that, if any obey not the word, they may without the word
be won by the conduct of the wives, as they behold your 2
1 Tim. ii. 9. pure and reverent conduct. Let not your adorning be 3
the outward adorning of plaiting the hair, and of wear-
ing gold or putting on apparel; but rather let it be the 4
Psa. xxv. 9. character hidden in the heart, in the imperishable apparel
of the meek and quiet spirit which in the sight of God is
of great price. For thus, in old time, the holy women also 5
who trusted in God adorned themselves, being in subjec-
Gen. xviii. 12. tion to their own husbands; even as Sarah obeyed Abraham, 6
calling him lord; whose children ye became by doing good
and not being afraid with any terror.

Pro. xvii. 13. Likewise, ye husbands, dwell with your wives according to 7
knowledge, giving honour to the woman as to the weaker
vessel, as to those who are joint-heirs of the grace of life;
that your prayers be not hindered.

1 John iii. 18. Finally, be ye all of one mind, be compassionate, love as 8
brethren, be tender-hearted, be lowly-minded; not rendering 9
Matt. v. 44. evil for evil, or railing for railing, but contrariwise, giving a
blessing; because ye were hereunto called, that ye should
inherit a blessing.

For, 10
Psa. xxxiv. 13. 'He who would enjoy life,
And see good days,
Let him refrain his tongue from evil,
And his lips from speaking guile;
But let him turn aside from evil, 11
And do good;
Let him seek peace
And follow after it.

12 For the eyes of the LORD are over the righteous,
And His ears are open unto their prayer;
But the face of the LORD is against those who do evil.'
13 And who is he who will harm you if ye be zealous for that Pro. xvi. 7.
14 which is good? But even if ye suffer for righteousness' sake, Isa. viii. 12.
blessed are ye. And be not afraid with fear of them, neither
15 be troubled; but sanctify in your hearts the Christ as Lord; Psa. cxix. 46.
being always ready to give an answer to every one who
asks you a reason for the hope which is in you; yet with
16 meekness and fear; having a good conscience; that in what
matter ye are spoken against, they who falsely accuse your
good behaviour in Christ may be ashamed.
17 For, if the will of GOD be so, it is better that ye suffer
18 for doing good, than for doing evil. For Christ also once 1 Pet. ii. 21.
died for sins, the righteous on behalf of the unrighteous,
that he might bring you to GOD, being put to death in
19 the flesh, but made alive in the spirit; in which also he
20 went and preached to spirits in prison, who one time had
been disobedient—when the long-suffering of GOD was waiting Gen. vi. 3.
in the days of Noah while the ark was being prepared, wherein
21 few (that is, eight souls) were saved—through water; which Eph. v. 26.
also, after a true type, now saveth you, even baptism (not
the putting away of the defilement of the flesh, but the seek-
ing after GOD with a good conscience); through the resurrec-
22 tion of Jesus Christ, who is at the right hand of GOD, having Eph. i. 21.
gone into heaven; angels and authorities and powers being
made subject to him.

4 1 FORASMUCH then as Christ suffered in the flesh, arm
yourselves likewise with the same mind; for he who hath Phil. ii. 5.
2 suffered in the flesh hath ceased from sin; that he should
live the rest of his time in the flesh, no longer to the
3 lusts of men, but to the will of GOD. For the time past 1 Cor. vi. 11.
is sufficient to have spent in working the will of the Gentiles,
while walking in lasciviousness, lusts, excess of wine, revel-
4 lings, carousings, and profane idolatries; as to which they Acts xiii. 45.
count it strange that ye run not with them to the same
5 excess of profligacy, speaking evil of you; but they will give
account to him who is ready to judge the living and the
6 dead. For to this end, the gospel was preached also to those

who are dead, that they might be judged according to men
in the flesh, but live according to God in the spirit.
But the end of all things is at hand; therefore be 7
sober and watchful unto prayer. Above all other things 8
Pro. x. 12. have fervent love among yourselves; for love covereth a
Heb. xiii. 2. multitude of sins. Be hospitable to each other without 9
complaining; as each received a gift, ministering the same 10
one to another as good stewards of the manifold grace of
1 Cor. x. 31. God. If any one speak, let him speak as it were oracles of 11
God; if any one minister, let him do it as of the ability
which God supplieth; that God in all things may be glorified
through Jesus Christ, whose are the glory and the dominion
for ever. Amen.
1 Cor. iii. 13. Beloved, let not the fiery trial among you, which comes to 12
test you, seem strange to you, as if some strange thing were
happening to you; but rejoice, inasmuch as ye are partakers 13
of Christ's sufferings; that, when his glory shall be revealed,
Matt. v. 11. ye also may rejoice with exceeding joy. If ye are reproached 14
for the name of Christ, blessed are ye, for the Spirit of glory
and of God resteth upon you. For let none of you suffer as 15
a murderer, or as a thief, or as an evil-doer, or as a busybody
in other men's matters. Yet if any one suffer as a Christian, 16
let him not be ashamed; but let him glorify God in this
Isa. x. 12. name. For the time has come for judgment to begin at the 17
Pro. xi. 31. family of God; and if it begin first at us, what will be the
end of those who obey not the gospel of God? And if 18
the righteous scarcely is saved, where will the ungodly and
sinful appear? Wherefore let those who suffer according to 19
Psa. xxxi. 5. the will of God commit their souls in well doing, to a faithful
Creator.

THE elders, therefore, among you, I, who am their 1 5
Rom. viii. 17. fellow-elder, and a witness of the sufferings of Christ,
and also a partaker of the glory which will be revealed,
John xxi. 17. exhort: Tend the flock of God which is among you, not as 2
by constraint, but willingly, according to God; not for filthy
1 Tim. iv. 12. lucre (*a*), but of a ready mind; and not as being lords over 3
your charges, but becoming examples to the flock. And 4

(*a*) *Or* base gain.

when the Chief Shepherd shall appear, ye will receive the
fadeless crown of glory.
5 Likewise, ye younger submit yourselves to the elder; yea, Pro. iii. 34.
gird ye all yourselves with humility one towards another; for
God resisteth the proud, but giveth grace to the humble.
6 Therefore humble yourselves under the mighty hand of God,
7 that He may exalt you in due time; casting all your anxiety Psa. lv. 22.
upon Him; for He careth for you.
8 Be sober, be vigilant; your adversary the devil, as a roar-
9 ing lion, walketh about, seeking whom he may devour; him
resist, steadfast in the faith, knowing that the same afflic- James iv. 7.
tions are accomplished in your brethren who are in the
world.
10 And the God of all grace, who called you to His eternal Heb. xiii. 21.
glory in Christ, will Himself, after ye have suffered a little
while, make you perfect, establish, strengthen, settle you.
11 Unto Him the dominion for ever. Amen.

12 BY Silvanus, our faithful brother, as I count him, I have 2 Cor. i. 19.
written to you briefly, exhorting, and testifying that this
13 is the true grace of God; unto which stand ye fast. She
who is in Babylon, elected together with you, saluteth you;
14 and so doth Mark my son. Salute ye one another with a kiss Rom. xvi. 16.
of love. Peace be with you all who are in Christ.

THE SECOND GENERAL EPISTLE

OF

PETER

Eph. iv. 5. SYMEON PETER,(*a*) a servant and apostle of Jesus Christ, 1 1
to those who, in the righteousness of our GOD and
Saviour(*b*) Jesus Christ, obtained a like precious faith with
Dan. iv. 1. us: Grace and peace be multiplied unto you in the knowledge 2
of GOD and of Jesus our Lord; seeing that His divine power 3
hath granted unto us all things which pertain to life and
2 Tim. i. 9. godliness, through the knowledge of Him who called us by
His own glory and virtue; whereby He hath given to us His 4
precious and exceedingly great promises; that by these ye
Heb. xii. 10. may become partakers of the Divine nature, having escaped
the corruption which is in the world through lust.

Phil. i. 9. AND, for this very reason using all diligence, in your faith 5
supply virtue; and in your virtue, knowledge; and in your 6
James i. 4. knowledge, self-control; and in your self-control, patience;
John xiii. 34. and in your patience, godliness; and in your godliness, 7
brotherly kindness; and in your brotherly kindness, love.
John xv. 2. For if these things are in you and abound, they show you to 8
be neither slothful nor unfruitful unto the knowledge of our
1 John ii. 9. Lord Jesus Christ. For he who lacketh these things is blind, 9
and cannot see afar off, and has forgotten that he was cleansed
from his old sins.

Rev. xxii. 14. Wherefore, the more, brethren, give diligence to make 10
your calling and election sure; for if ye do these things ye
will never fall; for so will be ministered unto you abundantly 11
an entrance into the everlasting kingdom of our Lord and
Saviour Jesus Christ.

Wherefore I shall always be ready to put you in re- 12
membrance of these things, though ye know them and are
2 Pet. iii. 1. established in the present truth. Yea, I think it right, as long 13
as I am in this tabernacle, to stir you up by putting you
John xxi. 18. in remembrance; knowing that shortly I must put off my 14
tabernacle, even as our Lord Jesus Christ showed me. More- 15

(*a*) Some MSS. have 'Simon Peter.' (See note on Acts xv. 14.)
(*b*) *Or* our GOD and *the* Saviour.

over I will give all diligence that ye may be able after my
decease to have these things always in remembrance.
16 For, when we made known to you the power and coming 2 Cor. iv. 2.
of our Lord Jesus Christ, we did not follow cunningly devised
17 fables, but had been eye-witnesses of his majesty. For he
received from God the Father honour and glory, when there
was borne to him from the resplendent glory such an utter-
ance, 'This is My Son, My beloved, in whom I am well pleased.' Matt. iii. 17.
18 And this voice borne from heaven we ourselves heard when
we were with him on the holy mount.
19 We have also a surer word of prophecy; whereto ye do Psa. cxix. 105.
well to take heed, as to a lamp which shineth in a dark
place, until the day dawn, and the day star arise in your
20 hearts; knowing this first, that no prophecy of the scripture
21 may be privately interpreted. For prophecy came not at any Luke i. 70.
time by the will of man; but men, being moved by the Holy
Spirit, spoke from God.
2 1 But there arose false prophets also among the people, even Deut. xiii. 1.
as among you there will be false teachers, who will privily
bring in destructive heresies, even denying the Lord (*a*) who
bought them, and bringing on themselves swift destruction.
2 And many will follow their licentious ways; by reason of
3 whom the way of truth will be evil spoken of. And through Jude 4, 7.
covetousness they will by deceitful utterances make gain of
you; but the sentence long ago given against them lingereth
not, and their destruction slumbereth not.
4 For, if God spared not angels when they sinned, but
cast them down to hell, and committed them to pits of
5 darkness, to be reserved unto judgment; and spared not the
old world, bringing in a flood upon the world of the ungodly; Gen. vii. 23. Gen. viii.
yet saved (with seven others) Noah, a herald of righteous-
6 ness; and burning the cities of Sodom and Gomorrah to
ashes, condemned them with an overthrow, making them Gen. xix. 24.
an example unto those who should thereafter lead ungodly
7 lives; and delivered righteous Lot distressed with the
8 licentious life of the wicked; (for that righteous man dwelling
among them, in seeing and hearing, vexed his righteous
9 soul from day to day with their unlawful deeds;)—the Psa. xxxiv. 15.

(*a*) *Or* 'Master,' as in Jude 4.

Lord knoweth how to deliver the godly out of trial, and to
reserve the unrighteous under punishment unto the day of
Heb. xiii. 4. judgment; but especially those who walk according to the 10
flesh in the lust of impurity, and despise authority.
Jude 8, 10. While railing at dignities, they tremble not, being pre-
sumptuous, self-willed; whereas angels, though greater in 11
might and power, bring not before the Lord a railing judgment
against them. But these, as unreasoning creatures, made 12
naturally to be taken and destroyed, speak evil of things which
they understand not, and will also perish in their own cor-
Phil. iii. 19. ruption, suffering wrong as the reward of wrong-doing. They 13
count it pleasure to riot in the day time; spots they are and
blemishes, revelling in their own deceivings (*a*) while they
feast with you; having eyes which are full of adultery (*b*), 14
and cannot cease from sin; alluring unstable souls; having
Num. xxii. 7. hearts exercised in covetousness; children of a curse; who, 15
leaving the right way, wandered off, having followed the
way of Balaam son of Beor, one who loved the wages of un-
righteousness, but was rebuked for his iniquity; a dumb ass 16
speaking with man's voice checked the madness of the prophet.
Eph. iv. 14. These are wells without water, and mists driven by a 17
storm; to whom the blackness of darkness is reserved.
For, when they speak great swelling words of vanity, they 18
allure through the lusts of the flesh, through wantonness, such
as are scarcely escaping from those who live in error.
While they promise them liberty, they themselves are the 19
John viii. 34. slaves of corruption; for by whomsoever a man is overcome,
Luke xi. 26. to him he is brought into bondage. For if those who, 20
through the knowledge of the Lord and Saviour Jesus
Christ, escaped the pollutions of the world, become again
entangled therein and overcome, the last state has become
Pro. xii. 28. worse with them than the first. For it would be better for 21
them not to have known the way of righteousness, than,
after they have known it, to turn back from the holy com-
Pro. xxvi. 11. mandment delivered to them. It has happened to them 22
according to the true proverb, 'A dog turning back to its
own vomit,' and 'A sow which had washed, to wallowing in
the mire.'

(*a*) Some MSS. have 'love feasts.' (*b*) *Lit.* of an adulteress.

3 1 THIS second epistle, beloved, I now write to you; in
both I stir up your sincere mind by way of remembrance;
2 that ye may be heedful of the words which were spoken
before by the holy prophets, and of the commandment
3 of the Lord and Saviour through your apostles; knowing
this first, that scoffers in the last days will come with
4 scoffing, walking according to their own lusts, and saying, Eze. xii. 22.
Where is the promise of his coming? for, since the fathers
fell asleep, all things continue as they were from the
5 beginning of the creation. For this they wilfully ignore, Gen. i. 1.
that by the word of God there were of old, heavens, and an Gen. i. 6.
6 earth formed out of water and by means of water; whereby Gen. vii. 21.
the world which then was, being over-flowed with water,
7 perished; but the heavens and the earth which are now,
by the same word have been stored with fire, being kept
unto a day of judgment and of destruction of ungodly men.
8 But, beloved, be not unmindful of this one thing, that one Psa. xc. 4.
day is with the Lord as a thousand years, and a thousand
9 years are as one day. The Lord is not slack concerning his
promise, as some men count slackness; but is long-suffering
towards you, wishing not that any should perish, but that all
10 should come to repentance. But, like a thief, a day of the Psa. cii. 26.
Lord will come, in which the heavens will pass away with a
rushing noise, while elements burning with fervent heat
will be dissolved; and the earth and the works which are
therein will be disclosed (*a*).
11 Seeing that all these things are being thus dissolved, what John xv. 12.
manner of persons ought ye to be in holy conduct and godli-
12 ness, looking for and hastening the coming of the day of
God, by reason of which the heavens being on fire will be
dissolved, and elements burning with fervent heat are
13 melting away? But we, according to His promise, are look- Isa. lxv. 17.
ing for new heavens and a new earth wherein dwelleth Isa. lxvi. 12.
righteousness.
14 Wherefore, beloved, seeing that ye look for such things,
be diligent that ye may be found by Him in peace, without
15 spot and blameless. And account the long-suffering of our
Lord to be for salvation; even as our beloved brother Paul

(*a*) *Lit.* found; some MSS. have 'burnt up.'

also according to the wisdom given him wrote to you; as 16
John xvi. 13. also in all his epistles, speaking in them of these things;
wherein are some matters hard to be understood, which those
who are unlearned and unstable pervert to their own destruc-
tion, as they do also the other Scriptures.
Ye therefore, beloved, seeing that ye know these things 17
2 Tim. iv. 18. beforehand, beware lest ye, being led away with the error
Col. i. 23. of the wicked, fall from your own stedfastness. But grow 18
in grace, and in the knowledge of our Lord and Saviour
Jesus Christ. To him be glory both now and for ever.

THE FIRST EPISTLE GENERAL OF

JOHN

1 1 THAT which was from the beginning, which we have John i. 1.
heard, which we have seen with our eyes, which we
looked upon, and our hands felt, of the word of life;— Luke xxiv. 39.
2 and the life was manifested, and we have seen it, and bear John xvii. 3.
testimony, and declare to you the eternal life which was
3 with the Father, and was manifested to us;—that which John xvii. 21.
we have seen and heard we declare to you also, that ye also
may have fellowship with us; and truly our fellowship is
4 with the Father, and with His Son Jesus Christ. And these John xv. 11.
things we write, that our joy may be fulfilled.
5 AND this is the message which we have heard from him,
and declare to you: GOD is light, and in Him there is no 1 Tim. vi. 16.
darkness at all.
6 If we say that we have fellowship with Him, yet walk in Eph. i. 7.
7 darkness, we lie, and do not the truth; but if we walk in the
light as He is in the light, we have fellowship one with another, Heb. ix. 14.
and the blood of Jesus His Son cleanseth us from all sin.
8 If we say, 'We have no sin'; we are deceiving our- Pro. xx. 9.
9 selves, and the truth is not in us. If we confess our sins,
He is faithful and just to forgive us our sins, and to cleanse Job xxxiii. 27.
10 us from all unrighteousness. If we say, 'We have not
sinned'; we call Him a liar, and His word is not in us.
2 1 My little children, these things I write to you, that ye may
not sin. And if any one sin, we have an Advocate (*a*) with Rom. viii. 34. John xiv. 16.
2 the Father, Jesus Christ the righteous; and he is the pro-
pitiation (*b*) for our sins; and not for ours only, but also for Rom. iii. 25.
the whole world.
3 And if we are keeping his commandments we thereby Luke vi. 46.
4 perceive that we know him. He who saith, I know him,
and keepeth not his commandments, is a liar, and the truth
5 is not in him. But whoso keepeth his word, in him verily
the love of (*c*) GOD has been perfected; hereby we know that
6 we are in him. He who saith he abideth in him ought himself
also to walk even as he walked.

(*a*) *Or* Comforter; *Gr.* Paraclete. (*b*) *Or* atonement. (*c*) *Or* for.

Beloved, I write no new commandment to you, but an old 7
commandment which ye had from the beginning. The old
John xiii. 34. commandment is the word which ye heard. Again, a new 8
commandment I write to you, which thing is true in him and
in you; because the darkness is passing away, and the true
2 Pet. i. 9. light is now shining. He who saith that he is in the light, yet 9
hateth his brother, is in darkness even until now. He who 10
loveth his brother abideth in the light, and there is in him
Pro. iv. 25. no occasion of stumbling. But he who hateth his brother is 11
in darkness, and walketh in darkness, and knoweth not whither
he goeth, because the darkness blinded his eyes.
Psa. xxv. 11. I write to you, little children, because your sins have been 12
forgiven you for his name's sake. I write to you, fathers, 13
because ye have known Him who is from the beginning. I
write to you, young men, because ye have overcome the wicked
one. I have written to you, little children, because ye know
the Father. I have written to you, fathers, because ye have 14
Eph. vi. 10. known Him who is from the beginning. I have written to
you, young men, because ye are strong, and the word of God
abideth in you, and ye have overcome the wicked one.
Love not the world, neither the things which are in the 15
world. If any one loveth the world, the love of the Father is
2 Pet. ii. 10. not in him. For all that is in the world, the lust of the flesh, 16
and the lust of the eyes, and the pride of life, is not from the
Father, but is of the world. And the world with the lust 17
thereof passeth away; but he who doeth the will of God
abideth for ever.
Children, it is a last hour; and as ye heard that an 18
antichrist cometh, even now there have arisen many anti-
2 Tim. ii. 19. christs; whereby we know that it is a last hour. They 19
went out from us, but were not of us; for if they had been
of us, they would have continued with us; but they went
out that it might be made manifest that not one of them
is of us.
2 Cor. i. 21. And ye have an anointing from the Holy One, and ye all 20
know the truth. I have written to you, not because ye know 21
it not, but because ye know it, and because no lie is of the
1 John iv. 3. truth. Who is the liar but he who denieth that Jesus is the 22
Christ? This is the antichrist, even he who denieth the
Father and the Son. Whosoever denieth the Son, neither 23

hath he the Father; he who acknowledgeth the Son, hath
the Father also.
24 As for you, let that abide in you, which ye heard from 2 John 6.
the beginning. If that which ye heard from the beginning
shall abide in you, ye also will abide in the Son and in the
25 Father. And this is the promise which he himself promised John xvii. 3.
us, even the eternal life.
26 These things I have written unto you concerning those who
27 would seduce you. But the anointing which ye received from John xiv. 26.
him abideth in you, and ye need not that any one teach you;
but as his anointing teacheth you concerning all things, and
is true, and is no lie, and even as it taught you, abide in him.
28 And now, little children, abide in him; that, if he shall
appear, we may have confidence, and not shrink ashamed from
29 him at his coming. If ye know that he is righteous, ye know
that every one also who doeth righteousness has been begotten Jer. xiii. 23.
of him.

3 1 BEHOLD, what great love the Father hath bestowed upon Eph. ii. 4.
us, that we should be called children of GOD; and such we
are. For this reason the world knoweth us not, because it
2 knew not him. Beloved, we are now children of GOD, and Job xix. 26.
it doth not yet appear what we shall be; we know that, if
he shall appear, we shall be like him; for we shall see him
3 as he is. And every one who hath this hope set on him Matt. v. 8.
purifieth himself, even as he is pure. Matt. v. 48.
4 Every one who doeth sin doeth also lawlessness; and
5 sin is lawlessness. And ye know that he was manifested
6 to take away sins; and in him is no sin. Every one Heb. ix. 26.
who abideth in him sinneth not: every one who sinneth
7 hath not seen him, neither known him. Little children, Isa. liii. 4.
let no one deceive you; he who doeth righteousness is
8 righteous, even as he is righteous. He who committeth John viii. 44.
sin is of the devil; for the devil sinneth from the begin-
ning. For this purpose the Son of GOD was manifested, that
9 he might destroy the works of the devil. Every one who is 1 Pet. i. 23.
begotten of GOD committeth not sin; for GOD's seed remaineth
in him, and he cannot sin, because he has been begotten of
10 GOD. In this the children of GOD are manifested, and the
children of the devil. No one who doeth not righteousness is
of GOD, neither is he who loveth not his brother.

John xv. 12. For this is the message ye heard from the beginning, that 11
Gen. iv. 8. Num. xxii. Num. xvi. 1. we should love each other; not as Cain was of the wicked one, 12
and slew his brother. And wherefore slew he him? Because
his own works were evil, and his brother's righteous. Marvel 13
not, brethren, if the world hates you. We know that we 14
have passed from death to life, because we love the brethren.
Matt. v. 21. He who loveth not abideth in death. Every one who hateth 15
his brother is a murderer; and ye know that no murderer
hath eternal life abiding in him.

Hereby we know what love is, because *Christ* laid down 16
his life for us; and we ought to lay down our lives for the
Deut. xv. 7. brethren. But whoso hath the good things of this world, 17
and seeth his brother have need, and yet shutteth up his
tender compassion from him, how abideth the love of GOD
in him? Little children, let us not love with word, neither 18
John xiii. 35. with the tongue; but in deed and truth. Hereby we shall know 19
that we are of the truth, and shall assure our hearts before
him, in whatsoever our hearts condemn us; for GOD is 20
greater than our hearts, and knoweth all things. Beloved, if 21
our hearts condemn us not, then we have confidence towards
Psa. cxlv. 18. GOD; and whatsoever we ask, we receive from Him, because 22
we keep His commandments and do those things which are
pleasing in His sight. And this is His commandment, that 23
we should believe on the name of His Son Jesus Christ; and
Rom. viii. 9. love each other, as He gave us commandment. And he who 24
keepeth His commandments abideth in *GOD*, and *GOD* in him.
And hereby we know that He abideth in us, by the Spirit
which He gave us.

4

Jer. xxix. 8. BELOVED, believe not every spirit, but try the spirits 1
2 Pet. ii. 18. whether they are from GOD; because many false prophets
have gone out into the world. Hereby ye know the Spirit of 2
1 Cor. xii. 3. GOD: Any spirit which confesseth Jesus Christ as having
come in the flesh, is from GOD; and any spirit which con- 3
fesseth not Jesus, is not from GOD; and this is the spirit of
antichrist, whereof ye have heard that it cometh; and now
it is already in the world.

Ye are from GOD, little children, and them ye have over- 4
Rom. viii. 37. come; because He who is in you is greater than he who is in the
world. They are from the world; therefore they speak from the 5

6 world, and the world heareth them. We are from God; he
who knoweth God heareth us; he who is not from God
heareth us not. Hereby we know the spirit of truth, and Isa. viii. 20.
the spirit of error.
7 Beloved, let us love one another; for love is from God; and
every one who loveth has been begotten of God, and knoweth
8, 9 God. He who loveth not knew not God; for God is love. In
this the love of God was manifested in us, in that God hath John iii. 16.
sent His only begotten Son into the world that we may live
10 through him. Herein is love, not that we have loved God, but
that He loved us, and sent His Son to be the propitiation for
11 our sins. Beloved, if God so loved us, we ought also to love Matt. xviii. 33.
12 each other. No one hath seen God at any time. If we love
each other, God abideth in us, and His love is perfected in
13 us. Hereby we know that we abide in Him and He abideth John xiv. 20.
in us, because He hath given us of His Spirit.
14 And we have seen and testify that the Father hath sent
15 the Son to be the Saviour of the world. Whosoever shall
confess that Jesus is the Son of God, God abideth in him, Rom. x. 8.
16 and he in God. And we have known and have believed the
love which God hath in us. God is love; and he who abideth
17 in love abideth in God, and God abideth in him. Herein love
has been made perfect with us, that in the day of judgment we
may have confidence; in that as he is, so are we in this world.
18 There is no fear in love; but perfect love casteth out fear; for
fear bringeth punishment, and he who feareth has not been
19 made perfect in love. We love, because He first loved us. John xv. 16.
20 If a man hateth his brother, and saith, 'I love God,' he is
a liar; for he who loveth not his brother, whom he hath seen,
21 cannot (*a*) love God whom he hath not seen; and we have John xiii. 34.
this commandment from Him, that whoso loveth God, the
same should also love his brother.
5 1 Every one who believeth that Jesus is the Christ, has been John i. 12.
begotten of God; and every one who loveth Him who begat
loveth him who is begotten of Him.
2 Whenever we love God and do His commandments, we
3 thereby know that we love the children of God. For this is John xiv. 15.
love of God, that we keep His commandments; and His com-
4 mandments are not grievous. For whatsoever is born of God 1 Cor. xv. 57.

(*a*) *Or* (according to some ancient MSS.), How can he.

overcometh the world; and this is the victory which over-
came the world, even our faith. Who is he who overcometh 5
the world but he who believeth that Jesus is the Son of God?
John xix. 34. This is he who came by water and blood, Jesus Christ; 6
not in the water only, but in the water and in the blood.
And it is the Spirit that beareth witness, because the Spirit is
truth. For there are three that bear witness, the spirit, and 8*
the water, and the blood; and the three agree in one. If 9
we receive the witness of men, the witness of God is greater;
for, the witness of God is this, that He hath borne witness
Rom. viii. 16. of His Son. He who believeth on the Son of God hath the 10
witness in himself; he who believeth not God, hath called
Him a liar; because he believeth not the witness which
John i. 4. God gave concerning His Son. And this is the witness, 11
that God hath given to us eternal life, and this life is in His
John v. 24. Son. He who hath the Son hath life; and he who hath not 12
the Son of God hath not life.

John xx. 31. These things I have written to you who believe in the name 13
of the Son of God, that ye may know that ye have eternal life.
And this is the confidence which we have towards Him, that 14
if we ask any thing according to His will, He heareth us; and 15
Pro. xv. 29. if we know that He heareth us, whatsoever we ask, we know
that we have the petitions which we have asked of Him.

If any one see his brother committing a sin which is not 16
unto death, he shall ask, and *God* will give him life for those
who sin not unto death. There is a sin unto death; I say
Rom. v. 20. not that he should make request concerning that. All unright- 17
eousness is sin; and there is a sin which is not unto death.

James i. 27. We know that every one who is begotten of God sinneth 18
not; but he who was begotten of God keepeth him (*a*), and
the evil one toucheth him not. And we know that we are 19
Luke xxiv. 25. from God, and the whole world lieth in the evil one. And we 20
know that the Son of God has come, and hath given us
understanding, that we may know Him who is true; and we,
in His Son Jesus Christ, are in Him who is true. He is the
true God, and eternal life.

1 Cor. x. 14. Little children, keep yourselves from idols. 21

* Verse 7, which appears in no ancient MS., is now generally regarded as spurious. It is also omitted from the Revised Version.

(*a*) *Or* himself, 'he who' in text standing for Jesus Christ.

THE SECOND EPISTLE OF

JOHN

1 THE Elder unto the elect lady and her children, whom
I love in truth (and not I only, but also all who
2 know the truth) for the truth's sake which dwelleth in us
3 and will be with us for ever. Grace, mercy, and peace will
be with us, from God the Father, and from Jesus Christ, the
Son of the Father, in truth and love.
4 I rejoiced greatly that I found some of thy children walk-
ing in the truth, as we received commandment from the
Father.
5 And now I beseech thee, Lady, as writing to thee no new
commandment, but that which we had from the beginning— 1 John iii. 23.
6 that we love one another. And this is love, that we walk
according to His commandments. This is the command- John xiv. 15.
ment in which ye are to walk, as ye heard from the begin-
7 ning. For many deceivers went forth into the world, they 1 John iv. 1.
who confess not Jesus Christ as coming in the flesh. Such
is the deceiver and the antichrist.
8 Look to yourselves, that ye lose not those things which we Mark xiii. 9.
9 wrought, but that ye receive a full reward. Whosoever
goeth forward, and abideth not in the doctrine of Christ, John xv. 6.
hath not God. He who abideth in the doctrine hath both
10 the Father and the Son. If any one come to you and bring Gal. i. 8.
not this doctrine, receive him not into your house, neither
11 wish him God speed; for he who wisheth him God speed is 1 Tim. v. 22.
partaker of his evil deeds.
12 Having many things to say to you, I would not do so with
paper and ink; but I trust to be with you and speak face to 1 John i. 4.
face, that our joy may be fulfilled.
13 The children of thy elect sister salute thee.

THE THIRD EPISTLE OF

JOHN

THE Elder to Gaius the beloved, whom I love in truth: 1
Beloved, in all things I wish that thou mayest prosper 2
and be in health, even as thy soul prospereth. For I greatly 3
2 John 4. rejoiced when brethren came and testified to thy truth, even
as thou walkest in truth. I have no greater joy than this, 4
Pro. xxiii. 24. that I may hear of my children walking in the truth.
1 Pet. iv. 10. Beloved, thou doest faithfully whatsoever thou doest to 5
the brethren, even when strangers; who bore testimony 6
Acts xv. 3. of thy love before the church; whom thou wilt do well to
send forward on their journey worthily of God; because 7
for the Name's sake they went forth, taking nothing from
Matt. x. 40. the Gentiles. We therefore ought to receive such, that we 8
may be fellow-workers with the truth.
I have written somewhat to the church; but Diotrephes, 9
who loveth to have the pre-eminence among them, receiveth
Pro. x. 8. us not. Wherefore, if I come, I will bring to remembrance 10
his deeds which he doeth, prating against us with malicious
words; and not content therewith, he himself refuseth to
receive the brethren, and those who would he forbiddeth,
and casteth out of the church.
Psa. xxxvii. 27. Beloved, follow not that which is evil, but that which is 11
1 John iii. 6. good. He who doeth good is from God; he who doeth evil
hath not seen God.
Demetrius hath good report from all men, and from the 12
truth itself; yea, we also bear record; and thou knowest that
our record is true.
I had many things to write to thee, but I am not minded 13
to write to thee with pen and ink; but I trust that shortly I 14
shall see thee; and we will speak face to face. Peace be to
thee. Our friends salute thee. Salute the friends by name.

THE GENERAL EPISTLE OF JUDAS

COMMONLY CALLED

JUDE

1 JUDAS, a servant of Jesus Christ, and brother of James,
to those who are beloved in God the Father, and pre-
2 served for Jesus Christ, being called; mercy, and peace, and Rom. viii. 30.
love be multiplied to you.
3 Beloved, while I was giving all diligence to write to you Titus i. 4.
of our common salvation, I was compelled to write to you
to exhort you to contend earnestly for the faith which Gal. ii. 5.
4 was once for all delivered to the saints. For certain men
crept in unawares, who were of old ordained to this condem- 2 Pet. ii. 1.
nation, ungodly men, who turn the grace of God into lasci-
viousness, and deny our only Master and Lord, Jesus Christ.
5 But I desire to remind you, who know all things once
for all, that the Lord, having saved the people out of the 1 Cor. x. 5
land of Egypt, afterwards destroyed those who believed
6 not. And angels who kept not their first estate, but left
their own habitation, He hath reserved in everlasting chains Rev. xx. 10.
7 under darkness unto the judgment of the Great Day. Even Gen. xix. 24.
as Sodom and Gomorrah and the cities about them in
like manner, having committed fornication, and gone after
strange flesh, are set forth as an example, undergoing the
vengeance of eternal fire.
8 Yet likewise also these in their dreamings defile the flesh,
9 despise dominion, and speak evil of dignities. Yet Michael Dan. xii. 1.
the archangel, when, contending with the devil, he disputed
about the body of Moses, durst not bring against him a railing Zec. iii. 2.
10 accusation, but said, The Lord rebuke thee. But these speak
evil of those things which they understand not; but those
things which, as brute beasts, they know naturally, in those
11 things they corrupt themselves. Alas for them! for they
went in the way of Cain, and ran greedily in the error of
Balaam for reward, and perished in the gainsaying of Korah. Num. xxii. 7.

These are they who as hidden rocks in your love-feasts 12
feast themselves without fear, pasturing themselves; clouds
without water, carried along by winds; trees of autumn,
Isa. lvii. 20. without fruit, twice dead, plucked up by the roots; raging 13
waves of the sea, foaming out their own shame; wandering
stars, to whom is reserved the blackness of darkness for ever.
Zec. xiv. 5. And Enoch also, the seventh from Adam, prophesied to 14
these, saying, 'Behold, the LORD cometh with tens of thousands
of His saints, to execute judgment on all, and to convict 15
all who are ungodly of all their ungodly deeds which they
Psa. lxxiii. 9. impiously committed, and of all the hard speeches which
ungodly sinners spoke against Him.'
These are murmurers, complainers, walking according to 16
their own lusts; and their mouths speak great swelling
words, admiring persons for the sake of gain.
But, beloved, remember ye the words which were spoken 17
1 Tim. iv. 1. before by the apostles of our Lord Jesus Christ; that they 18
told you, 'At the end of the time there will be mockers,
walking according to their own ungodly lusts.' These are 19
they who make separations, fleshly, not having the Spirit.
Col. ii. 7. But ye, beloved, building up yourselves on your most holy 20
John xv. 4. faith, praying in the Holy Spirit, keep yourselves in the love 21
Titus ii. 13. of GOD, looking for the mercy of our Lord Jesus Christ unto
Zec. iii. 2. eternal life. And to some who are at variance, be merciful (*a*); 22
Rev. iii. 4. save them, pulling them out of the fire; to others be merciful 23
Rom. xvi. 25. with fear; hating even the garment spotted by the flesh.
Now unto Him who is able to keep you from falling (*b*), and 24
to present you without spot before the presence of His glory
1 Tim. i. 17. with exceeding joy, to the only GOD, our Saviour, through 25
Jesus Christ our Lord, belong (*c*) glory, majesty, dominion,
and power, before all time and now and for ever. Amen.

(*a*) The text here is very uncertain. (*b*) *Lit.* tripping.
(*c*) *Or* be.

THE REVELATION

OF JESUS CHRIST TO

JOHN

1 1 A REVELATION from Jesus Christ, which God gave him,
to show to his servants things which must shortly come
to pass; and he sent and signified it by his angel to his ser-
2 vant John; who testified the word of God, and the testimony
3 of Jesus Christ, whatsoever things he saw. He who readeth
and they who hear the words of this prophecy and keep those Luke xi. 28.
things which are written therein, blessed are they; for the
season is at hand. James v. 8.

4 John to the seven churches in Asia: Grace to you and
peace from 'He who is, and who was, and who is to come';
5 and from the seven spirits which are before His throne; and
from Jesus Christ, the faithful witness, the firstborn of the John viii. 14.
dead, and the prince of the kings of the earth. Unto
him who loveth us, and freed us from our sins by his own
6 blood, and made us a kingdom, priests to God even his Ex. xix. 6.
Father; unto him the glory and the dominion for ever.
Amen.

7 Behold, he cometh with the clouds; and every eye will see Dan. vii. 13. Isa. xl. 5.
him, even they who pierced him: and all the tribes of the Zec. xii. 10.
earth will wail over him. Even so, Amen.

8 I am the Alpha and the Omega, saith the Lord God, He Isa. xli. 4.
who is, and who was, and who is to come, the Almighty. Isa. xliv. 6.

9 I JOHN, your brother, and companion in the tribulation
and kingdom and patience in Jesus, was in the isle called
10 Patmos, for the word of God and the testimony of Jesus. I
was in the Spirit on the Lord's day (*a*), and heard behind 2 Cor. xii. 2.
11 me a loud voice as of a trumpet, saying: What thou seest
write into a book, and send to the seven churches — to

(*a*) *Or* in the day of the Lord.

Ephesus, and to Smyrna, and to Pergamus, and to Thyatira,
and to Sardis, and to Philadelphia, and to Laodicea.
Zec. iv. 2. AND I turned to see what voice was speaking to me. And 12
having turned I saw seven golden lamp-stands; and in 13
the midst of the lamp-stands, one like unto a son of man,
clothed with a garment down to the feet, and girt about the
Dan. vii. 9. breast with a golden girdle. His head and his hair were 14
white like white wool, like snow; and his eyes were like a
Eze. i. 27. Eze. xliii. 2. flame of fire; and his feet like burnished brass, as if it had 15
Isa. xlix. 2. been burnt in a furnace; and his voice was like the voice of
many waters. And he had in his right hand seven stars; and 16
from his mouth came forth a sharp two-edged sword; and his
countenance was like the sun when it shineth in its strength.
Dan. x. 8. And when I saw him, I fell at his feet as dead. And he laid 17
his right hand upon me, saying, Fear not; I am the First and
Luke xxiv. 5. the Last, and the Living One; and I became dead, and, lo, 18
I am alive for evermore, and have the keys of death and of
Hades.

WRITE, therefore, what thou didst see, and the things 19
which are, and the things which shall be hereafter; the 20
mystery (*a*) of the seven stars which thou didst see upon my
Matt. v. 15. right hand, and the seven golden lamp-stands. The seven
stars are the angels of the seven churches; and the seven
Phil. ii. 15. lamp-stands are the seven churches.

2

Deut. xxiii. 14. To the angel of the church in EPHESUS write :— 1
These things saith he who holdeth the seven stars in his
right hand, who walketh in the midst of the seven golden
lamp-stands: I know thy works, and thy labour and patience, 2
1 John iv. 1. and how thou canst not bear those who are evil. And thou
didst try those who say they are apostles, but are not, and
Gal. vi. 9. didst find them liars; and thou hast patience, and didst endure 3
for my name's sake and hast not grown weary. But, I have 4
against thee, that thou didst leave thy first love. Remember 5
Jer. ii. 2. therefore whence thou hast fallen, and repent, and do the
first works; else I am coming to thee; and I will remove
Matt. xxi. 41. thy lamp-stand out of its place, unless thou repent. But 6
this thou hast, that thou hatest the deeds of the Nicolaitans;

(*a*) *Or* secret meaning.

7 which I also hate. He who hath an ear, let him hear what Matt. xi. 15.
the Spirit saith to the churches: To him who overcometh
I will grant to eat of the Tree of Life, which is in the Gen. ii. 9.
Paradise of God.
8 And to the angel of the church in Smyrna write:—
These things saith the First and the Last, who became
9 dead, and is alive: I know thy tribulation and thy poverty 1 Tim. vi. 18.
(but thou art rich), and the blasphemy of those who say they
10 are Jews, and are not, but are a synagogue of Satan. Fear Rom. ii. 28.
not those things which thou art about to suffer; behold, the
devil will cast some of you into prison, that ye may be tested;
and ye will have tribulation ten days. Show thyself faithful Matt. x. 22.
11 unto death, and I will give thee the crown of Life. He James i. 12.
who hath an ear, let him hear what the Spirit saith to the
churches: He who overcometh shall not be hurt by the
second death. Rev. xx. 14.
12 And to the angel of the church in Pergamus write:—
These things saith he who hath the sharp two-edged sword:
13 I know where thou dwellest, even where Satan's throne is;
and thou holdest fast my name, and didst not deny my faith,
even in the days of Antipas my witness, my faithful one 2 Tim. ii. 12.
14 who was slain among you, where Satan dwelleth. But I have Num. xxv. 2.
a few things against thee, because thou hast there those Num. xxxi. 16.
who hold the teaching of Balaam, the man who taught Balak
to cast a stumbling-block before the children of Israel, that
they might eat things sacrificed unto idols, and commit forni-
15 cation. So thou hast also those who hold the teaching of the
16 Nicolaitans to a like effect. Repent, therefore; else I am Isa. xi. 4.
coming to thee quickly, and will make war against them with
17 the sword of my mouth. He who hath an ear, let him hear Psa. xxv. 14.
what the Spirit saith to the churches: To him who over-
cometh I will give of the hidden manna and will give him
a white stone, and on the stone a new name written, which
no one knoweth except him who receiveth it.
18 And to the angel of the church in Thyatira write:—
These things saith the Son of God, who hath eyes like a
19 flame of fire, and his feet are like burnished brass: I know
thy works, and thy love and faith and ministry and patience,
20 and thy last works more than the first. Notwithstand- 1 Kings xvi. 31. 1 Kings xxi. 23.
ing, I have somewhat against thee, because thou sufferest 2 Kings ix. 33.

the woman Jezebel, who calleth herself a prophetess; and
she teacheth and seduceth my servants to commit fornica-
Rom. ii. 4. tion, and to eat things sacrificed unto idols. And I gave 21
her time to repent, and she willeth not to repent of her for-
nication. Behold, I am casting her into a bed, and those who 22
commit adultery with her into great tribulation, unless they
Jer. xvii. 10. repent of her deeds. And I will slay her children with 23
pestilence; and all the churches shall know that I am he
who searcheth the thoughts and hearts; and I will give to
2 Thess. ii. 9. each of you according to his works. But I say to you, the 24
remnant in Thyatira, as many as hold not this teaching, who
know not (as men say) the depths of Satan: I put on you no
fresh burden; only, that which ye hold, hold fast till I come. 25
And he who overcometh, and keepeth my works unto the 26
end, to him I will give, even as I have received it from my
Psa. ii. 9. Father, authority over the nations; and he shall rule them 27
with a rod of iron, as the vessels of a potter are broken to
Rev. xxii. 16. shivers. And I will give him the morning star. He who hath 28, 29
Rev. v. 6. an ear, let him hear what the Spirit saith to the churches.
AND to the angel of the church in SARDIS write:— 1 3
These things saith he who hath the seven spirits of GOD,
1 Tim. v. 6. and the seven stars: I know thy works, that thou hast a name
that thou livest, yet art dead. Be watchful, and strengthen 2
the things that remain, which were ready to die; for I have
Heb. ii. 1. not found thy works perfect before my GOD. Remember there- 3
fore how thou hast received and didst hear; and hold it fast
Rev. xvi. 15. and repent. If therefore thou wilt not watch, I will come
as a thief, and thou shalt not know at what hour I will
come upon thee. Yet thou hast a few names in Sardis who 4
defiled not their garments; and they shall walk with me
in white; for they are worthy. He who overcometh shall be 5
clothed thus in white raiment; and I will not blot his name
Luke xii. 8. out of the Book of Life; and I will acknowledge his name
before my Father, and before His angels. He who hath an 6
ear, let him hear what the Spirit saith to the churches.
Isa. xxii. 22. AND to the angel of the church in PHILADELPHIA write:— 7
Job xii. 14. These things saith the Holy One, the true, he who hath
the key of David, he who openeth and no one shall shut,
and shutteth and no one openeth: I know thy works; behold, 8
I have set before thee an open door, which no one can

shut; for, thou hast a little strength, and didst keep my
9 word, and didst not deny my name. Behold I cause some of Isa. lx. 14.
the synagogue of Satan—of those who say that they are Jews,
and are not, but lie—behold, I will cause them to come and
worship before thy feet, and to know that I loved thee.
10 Because thou didst keep the word of my patience, I also will 2 Pet. ii. 9.
keep thee from the hour of trial, the hour which will come
upon all the world to try those who dwell upon the earth. Zeph. i. 14.
11 I come quickly; hold that fast which thou hast, that no one
12 take thy crown. He who overcometh, I will make him a pillar
in the sanctuary of my GOD, and he shall no more go out; and
I will write upon him the name of my GOD, and the name of Rev. xxi. 2.
the city of my GOD, the New Jerusalem, which cometh down
out of heaven from my GOD; and I will write upon him
13 my new name. He who hath an ear, let him hear what the
Spirit saith to the churches.
14 AND to the angel of the church in LAODICEA write:— Isa. lxv. 16.
These things saith the Amen, the faithful and true witness,
15 the origin of the creation of GOD: I know thy works, that thou 1 Kings xviii. 21.
16 art neither cold nor hot; I would thou wert cold or hot. So
then because thou art lukewarm, and neither hot nor cold, I
17 am ready to spew thee out of my mouth. Because thou sayest, Hos. xii. 8.
'I am rich and have gained riches and have need of nothing';
and knowest not that thou art the wretched, and poor and
18 blind, and naked one; I counsel thee to buy of me gold Isa. lv. 1.
refined from the fire, that thou mayest become rich; and
white raiment, that thou mayest be clothed, and that the
shame of thy nakedness may not appear; and eyesalve to
19 anoint thine eyes, that thou mayest see. As many as Pro. iii. 11.
I love, I rebuke and chasten; be zealous therefore, and
20 repent. Behold, I stand at the door and knock; if any one
hear my voice and open the door, I will come in to him,
21 and will sup with him, and he with me. He who overcometh, Psa. cx. 1.
I will grant him to sit with me on my throne, even as
I also overcame, and sat down with my Father on His
22 throne. He who hath an ear, let him hear what the Spirit Rev. ii. 7.
saith to the churches.

4 1 AFTER this I looked, and, behold, a door set open in
heaven; and the first voice which I heard was as it were of

Rev. xi. 12. a trumpet speaking with me, saying, Come up hither, and
I will show thee things which must be hereafter.
Eze. i. 26. Immediately I was in the Spirit; and behold, there was a 2
throne set in heaven, and One was sitting on the throne.
And He who sat was, to look upon, like a jasper stone and a 3
sardius; and round about the throne there was a rainbow, in
appearance like an emerald. And round about the throne 4
were four and twenty thrones; and upon the thrones were
sitting four and twenty elders, clothed in white raiment;
Ex. xix. 16. and on their heads were crowns of gold. And out of the 5
throne proceed lightnings and voices and thunderings. And
there are seven torches of fire burning before the throne;
Eze. i. 22. these are the seven spirits of God. And before the throne 6
Ex. xxiv. 10. there is as it were a sea of glass like crystal; and in the
Eze. x. 12. midst of the throne, and round about it, are four living
beings full of eyes before and behind. And the first being 7
is like a lion, and the second is like a calf, and the third has
Eze. i. 10. a face like that of a man, and the fourth is like a flying
Isa. vi. 2. eagle. And the four living beings have each of them six 8
wings; and they are full of eyes around and within. And
they cease not day and night, saying,

Holy, holy, holy,
Lord God, the Almighty,
Who was, and is, and is to come!

And whenever the living beings give glory and honour and 9
Rev. v. 14. thanks to Him who sitteth on the throne, who liveth for
ever, the four and twenty elders will fall down before Him 10
who sitteth on the throne, and will worship Him who
liveth for ever, and will cast their crowns before the throne,
saying,

Col. i. 16. Thou art worthy, our Lord and our God, 11
To receive glory and honour and power;
For Thou didst create all things,
And for Thy pleasure they were, and were created.

5

Eze. ii. 9. AND I saw in the right hand of Him who sitteth on 1
the throne a book written within and without, sealed with
seven seals. And I saw a mighty angel proclaiming in a 2
loud voice: Who is worthy to open the book, and to loose
the seals thereof? And no one in heaven or on earth or 3

under the earth was able to open the book, or to look
4 thereon. And I was weeping much, because no one was Gen. xlix. 9.
5 found worthy to open the book, or to look thereon. And one of
the elders said to me, Weep not; behold, the Lion which is
of the tribe of Judah, the Root of David, hath prevailed to
open the book, and the seven seals thereof.
6 And I saw in the midst of the throne and of the four Isa. liii. 7. Zec. iv. 10. 2 Ch. xvi. 9.
living beings, and in the midst of the elders, a Lamb stand-
ing, as if it had been slain, having seven horns, and seven
eyes—which are the seven spirits of God sent forth into all
7 the earth. And he came, and he hath taken it out of the
right hand of Him who sitteth on the throne.
8 And when he had taken the book, the four living beings Psa. cxli. 2.
and the four and twenty elders fell down before the Lamb,
having each a harp, and golden bowls full of incense, which
9 are the prayers of the saints. And they sang a new song,
saying,

Thou art worthy to take the book,
And to open the seals thereof;
For thou wast slain;
And didst purchase for God by thy blood, Ex. xix. 6.
Out of every kindred, and tongue,
And people, and nation;
10 And thou madest them kings and priests to our God;
And they will reign on the earth.

11 And I beheld; and I heard a voice, of many angels round Dan. vii. 10.
about the throne, and of the living beings and the elders;
and the number of them was ten thousand times ten thousand,
12 and thousands of thousands; they were saying with a loud
voice,

The Lamb which was slain is worthy
To receive power, and riches, and wisdom,
And strength, and honour,
And glory, and blessing.

13 And I heard every creature which is in heaven, and on Phil. ii. 10.
the earth, and under the earth, and on the sea, and all
which are in them, as they said, Blessing, and honour, and
glory, and power, be unto Him who sitteth on the throne
14 and unto the Lamb for ever. And the four living beings Rev. xix. 4.
said, Amen; and the elders fell down and worshipped.

6

Rev. v. 5. AND I saw when the Lamb opened one of the seven 1
seals, and I heard one of the four living beings say, as
Zec. vi. 3. with a sound of thunder, Come. And I saw, and behold, 2
a white horse; and he who sat on it had a bow; and a
Isa. xlv. 3. crown was given him; and he went forth conquering, and
to conquer.
And when he opened the second seal, I heard the second 3
living being say, Come. And there went out another 4
horse, red; and to him who sat thereon it was granted to
take peace from the earth, and that men should kill each
other; and there was given him a great sword.
And when he opened the third seal, I heard the third 5
living being say, Come. And I saw, and, behold, a black
horse; and he who sat thereon had a balance in his hand.
Rev. ix. 4. And I heard in the midst of the four living beings as it 6
were a voice, saying, A quart of wheat for a shilling (*a*),
and three quarts of barley for a shilling (*a*); and see that
thou damage not the oil and the wine.
And when he opened the fourth seal, I heard the voice 7
Eze. xiv. 21. of the fourth living being as he said, Come. And I saw, 8
and behold, a pale horse, and the name of him who sat
on it was Death, and Hades was following with him. And
authority was given them over the fourth part of the earth,
to slay with sword, and hunger, and pestilence, and by the
beasts of the earth.
And when he opened the fifth seal, I saw beneath the 9
altar the souls of those who had been slain for the word of
Zec. i. 12. God, and for the testimony which they held; and they cried 10
with a loud voice, How long, dost Thou, the Sovereign (*b*),
the holy and true, refrain from judging, and from avenging
our blood on those who dwell on the earth? And a white 11
Heb. xi. 40. robe was given to each of them; and it was said to them,
that they should rest yet a little while, until the number of
their fellowservants also and of their brethren, who would
be killed even as they had been, should be completed.
Isa. xxiv. 18. Isa. xxiv. 23. Isa. xiii. 13. Hag. ii. 6. Joel ii. 51. Isa. xxxiv. 4.
And I saw when he opened the sixth seal, and there 12
followed a great earthquake; and the sun became black as
sackcloth of hair, and the whole moon became like blood;

(*a*) *Or* a denarius. (*b*) *Gr.* despot, *lit.* master.

13 and the stars of the heavens fell to the earth, even as a fig
tree casteth its unripe figs when it is shaken by a mighty
14 wind. And the heavens were withdrawn as a scroll when it
is being rolled up; and all the mountains and islands were
15 moved out of their places. And the kings of the earth, and
the great men, and the chief captains, and the rich men, and
the mighty men, and every bondman, and every free man,
hid themselves in the caverns and in the rocks of the moun-
16 tains, and said to the mountains and rocks, Fall on us, and
hide us from the face of Him who sitteth on the throne, and
17 from the wrath of the Lamb; for the great day of their wrath
has come; and who is able to stand?

Psa. cii. 26. Isa. xxxiv. 4. Heb. i. 12.

Isa. ii. 9. Isa. ii. 19. Hos. x. 8. Isa. xiii. 13. Psa. cx. 5. Joel ii. 11.

7 1 AFTER this, I saw four angels standing at the four
corners of the earth, holding back the four winds of the
earth, that no wind should blow on the earth, or on the sea,
2 or against any tree. And I saw ascend from the sunrising Eze. ix. 2.
another angel, who had a seal of the living God; and he cried
with a loud voice to the four angels to whom it was given
3 to injure the earth and the sea, Injure not the earth, or Eze. ix. 4.
the sea, or the trees, till we have sealed the servants of
our God on their foreheads.
4 And I heard the number of those who were sealed; a hun- Rev. xiv. 1.
dred and forty-four thousand, sealed out of all the tribes of
the children of Israel.
5 Of the tribe of Judah were sealed twelve thousand.
Of the tribe of Reuben twelve thousand.
Of the tribe of Gad twelve thousand.
6 Of the tribe of Asher twelve thousand.
Of the tribe of Naphtali twelve thousand.
Of the tribe of Manasseh twelve thousand.
7 Of the tribe of Simeon twelve thousand.
Of the tribe of Levi twelve thousand.
Of the tribe of Issachar twelve thousand.
8 Of the tribe of Zebulun twelve thousand.
Of the tribe of Joseph twelve thousand.
Of the tribe of Benjamin twelve thousand.
9 After this I saw, and, behold, a great multitude which no Rom. xi. 25.
one could number, out of all nations and kindreds and peoples
and tongues, stood before the throne, and before the Lamb,

Zec. iv. 7. clothed in white robes, and having palm branches in their
hands; and they cried with a loud voice, saying, 10
Salvation unto our God who sitteth upon the throne,
And unto the Lamb.
And all the angels were standing round about the throne 11
and the elders and the four living beings; and they fell on
Jude 25. their faces before the throne and worshipped God, saying, 12
Amen: Blessing and glory and wisdom
And thanksgiving and honour
And power and might
Unto our God for ever! Amen.
And one of the elders spoke, saying to me, These arrayed 13
in the white robes, who are they? and whence came they?
John xvi. 33. And I said to him, My lord, thou knowest. And he said to 14
me, They are those who come out of the great tribulation;
and they washed their robes and made them white in the
blood of the Lamb. Therefore they are before the throne 15
Rev. xxi. 3. of God, and serve Him day and night in His sanctuary;
and He who sitteth on the throne will spread His taber-
Isa. xlix. 10. nacle over them. They shall not hunger any more, nor 16
Isa. xxv. 8. thirst any more; nor shall the sun strike on them, nor
any heat. For the Lamb which is in the midst of the 17
throne will be their shepherd, and will lead them to living
fountains of waters; and God will wipe away every tear
from their eyes.

Rev. v. 1. AND when he opened the seventh seal, there was silence 1 8
in heaven about the space of half an hour.
And I saw the seven angels who stand before God; and 2
Lev. xvi. 12. to them were given seven trumpets. And another angel 3
Ex. xxx. 8. came and stood at the altar, having a golden censer; and
Psa. cxli. 2. there was given to him much incense, that he should add it
to the prayers of all the saints, upon the golden altar which is
before the throne. And the smoke of the incense ascended 4
before God from the angel's hand with (*a*) the prayers of the
Eze. x. 2. saints. And the angel took the censer, and filled it from 5
the fire of the altar, and cast it upon the earth; and there
followed thunderings, and voices, and lightnings, and an

(*a*) *Or* for.

6 earthquake. And the seven angels who have the seven
trumpets prepared themselves to sound.
7 And the first sounded; and there followed hail and fire, { Joel ii. 30. Ex. ix. 23.
mingled with blood, and they were cast upon the earth; and
the third part of the earth was burnt up and the third
part of the trees were burnt up, and all the green grass was
burnt up.
8 And the second angel sounded; and as it were a great Ex. vii. 20.
mountain burning with fire was cast into the sea; and the
9 third part of the sea became blood; and the third part of
the creatures which were in the sea and had life, died; and
the third part of the ships were destroyed.
10 And the third angel sounded; and there fell a great star
from the heavens, burning like a torch, and it fell upon the
third part of the rivers, and upon the fountains of the waters;
11 and the name of the star is Wormwood; and the third part Jer. ix. 15.
of the waters became wormwood; and from the waters,
because they were made bitter, many of mankind died.
12 And the fourth angel sounded; and the third part of the Eze. xxxii. 7.
sun was smitten, and the third part of the moon, and the Isa. xiii. 10.
third part of the stars; that the third part of them might
be darkened, and the day might not shine for a third part of
it, and the night likewise.
13 And I beheld, and heard an eagle (*a*) flying in mid-heaven, Rev. xiv. 6.
saying with a loud voice, Alas, Alas, Alas for the inhabitants
of the earth, by reason of the rest of the sounds of the trumpet,
of the three angels who are about to sound!
9 1 And the fifth angel sounded; and I saw a star fall from the Luke x. 18.
heavens to the earth; and there was given him the key of Rev. xvii. 8.
2 the pit of the abyss. And he opened the pit of the abyss; and
there arose out of the pit a smoke, like the smoke of a great Joel ii. 2.
furnace; and the sun and the air were darkened by reason
3 of the smoke of the pit; and out of the smoke there came
locusts upon the earth; and unto them was given authority,
4 as the scorpions of the earth have authority. And it was told Eze. ix. 6.
them that they should hurt not the grass of the earth, nor
any green thing, nor any tree; but only those men who have
5 not the seal of God on their foreheads. And a charge was

(*a*) *Or* angel (but the reading in the text is now generally accepted).

given them that they should not kill these men, but should
torment them five months; and the torment they inflict is
like the torment from a scorpion when it has struck a man.
Jer. viii. 3. And in those days men will seek death, and shall in no wise 6
find it; and will desire to die, and death fleeth from them.
Joel ii. 4. And in likeness the locusts were like horses made ready 7
Dan. vii. 4. for battle, and there were on their heads as it were crowns
like gold, and their faces were like the faces of men. And 8
Psa. lvii. 4. they had hair like the hair of women, and their teeth were
like the teeth of lions. And they had breastplates, as it 9
were breastplates of iron; and the sound of their wings was
Nah. ii. 4. like the sound of chariots, of many horses rushing to war.
And they have tails like those of scorpions, and stings; and 10
in their tails is their power to hurt men for five months.
Eph. ii. 2. They have as king over them the angel of the abyss; his 11
name in Hebrew is Abaddon, and in Greek he hath the
Rev. viii. 13. name Apollyon (*a*).

One woe is past; behold, there come two more woes here- 12
after.

AND the sixth angel sounded, and I heard from the four 13
horns of the golden altar which is before GOD, a voice
saying to the sixth angel who hath the trumpet, Loose the 14
Gen. ii. 14. four angels who are bound at the great river Euphrates.

And the four angels were loosed, who were prepared for 15
that hour and day and month and year, to slay the third
Psa. lxviii. 17. part of men. And the number of the armies of the horsemen 16
was twice ten thousand times ten thousand; I heard their
1 Chron. xii. 8. number. And thus in the vision I saw the horses, and 17
Isa. v. 28. those who sat upon them having breastplates of fire and
of jacinth and of brimstone; and the heads of the horses
were like the heads of lions, and out of their mouths issued
fire and smoke and brimstone.

Through these three scourges the third part of men were 18
killed, by the fire, and the smoke, and the brimstone, which
Isa. ix. 15. issued from their mouths. For the power of the horses is 19
in their mouths, and in their tails; for their tails are like
serpents, having heads, and with them they hurt.

And the rest of mankind who were not killed by these 20

(*a*) *Or* Destroyer.

plagues, repented not of the works of their hands, that they Psa. cxv. 4. Psa. cxxxv. 15.
should refrain from worshipping the evil spirits, and the idols
of gold and of silver and of brass and of stone and of wood,
21 which cannot see or hear or walk; neither repented they of Rev. xxii. 15.
their murders, or of their sorceries, or of their fornication,
or of their thefts.

10 1 And I saw another mighty angel come down from heaven,
clothed with a cloud; and the rainbow was on his head, and
his face was like the sun, and his feet were like pillars of fire;
2 and he had in his hand a little book set open; and he set his Eze. ii. 9.
3 right foot upon the sea, and his left foot on the land, and Jer. xxv. 30.
cried with a loud voice, as a lion roareth; and when he had
4 cried, the seven thunders uttered their voices. And when Dan. viii. 26.
the seven thunders had uttered their voices, I was about to
write; and I heard a voice from heaven saying, Seal up
those things which the seven thunders uttered, and write
them not.

5 And the angel whom I saw standing on the sea and on Dan. xii. 4. Dan. xii. 7. Dan. xii. 9.
6 the land lifted up his right hand to the heavens, and swore
by Him who liveth for ever, who created the heavens and
the things which are therein, and the earth and the
things which are therein, and the sea and the things
which are therein, that there shall be delay (*a*) no longer;
7 but that in the days of the voice of the seventh angel, Rev. xi. 15.
when he is about to sound, the mystery (*b*) of God shall be
finished, even as He declared the good news to His servants
the prophets.

8 And the voice which I heard from heaven, I heard it Eze. ii. 8.
speaking with me again, saying, Go, take the book which is
set open in the hand of the angel who standeth on the sea
9 and on the land. And I went my way to the angel, telling Eze. iii. 1.
him to give me the little book. And he said to me, Take it,
and eat it up; and it will make thy belly bitter, but in thy
10 mouth it will be as sweet as honey. And I took the little book
out of the angel's hand, and ate it up; and it was in my mouth
as sweet as honey; and when I had eaten it, my belly was
11 made bitter. And they said to me, Thou must prophesy again Jer. i. 9.
before many peoples and nations and tongues and kings.

(*a*) *Or* time. (*b*) *Or* secret purpose.

11

Eze. xl. 3. Eze. xli. 13.

AND there was given me a reed like a rod, and one said, 1
Rise, and measure the sanctuary of GOD, and the altar, and
those who worship therein. But the court which is out- 2
Dan. vii. 25. side the sanctuary, exclude it, and measure it not, for it is
given to the Gentiles; and they will tread the Holy City
under foot forty-two months. And I will give power to 3
my two witnesses, and they shall prophesy for one thousand
Zec. iv. 11. two hundred and sixty days, clothed in sackcloth. These 4
are the two olive trees, and the two lamp-stands which
2 Kings i. 9. stand before the Lord of the earth. And if any one seeks 5
to hurt them, fire proceedeth out of their mouths, and de-
voureth their enemies; and if any one shall seek to hurt
1 Kings xvii. 1. Ex. vii. 20. them, he must in this manner be slain. These have authority 6
to shut the heavens, that it rain not in the days of their
prophecy; and have authority over the waters to turn
them to blood, and to smite the earth with every plague,
Dan. vii. 21. as often as they will. And when they shall have finished 7
their testimony, the beast which ascendeth out of the abyss
will make war against them, and will overcome them and
kill them. And their dead bodies lie in the street of the 8
great city, which spiritually is called Sodom and Egypt;
where also their Lord was crucified. And men from among 9
the peoples and tribes and tongues and nations look upon
Psa. lxxix. 3. their dead bodies three days and a half, and suffer not their
dead bodies to be put into graves. And those who dwell on 10
the earth rejoice over them, and make merry; and they
will send gifts to each other; because these two prophets
tormented those who dwell on the earth.
Eze. xxxvii. 5. And after the three days and a half, a spirit of life from GOD 11
entered them, and they stood upon their feet; and great
1 Thess. iv. 17. fear fell upon those who beheld them. And they heard a loud 12
voice from heaven saying to them, Come up hither. And
Mal. iii. 18. they went up into heaven in the cloud; and their enemies
beheld them.

And the same hour there came a great earthquake, and the 13
tenth part of the city fell, and in the earthquake were slain
seven thousand persons; and the remnant were affrighted,
and gave glory to the GOD of heaven.

The second woe is past; behold, the third woe cometh 14
quickly.

15 And the seventh angel sounded; and there followed loud Dan. ii. 44. Dan. vii. 14.
voices in heaven, saying,

The kingdom of the world
Has become the kingdom of our LORD,
And of His Christ;
And He shall reign for ever.

16 And the four and twenty elders who sit before GOD on Rev. iv. 4.
their thrones, fell upon their faces, and worshipped GOD,
17 saying, We give Thee thanks, O LORD GOD, the Almighty, who
art, and wast; because Thou hast taken Thy great power,
18 and didst reign. And the nations were angry, and Thy Psa. ii. 1.
wrath came, and the time of the dead, that they should be Psa. ii. 5. Psa. xlvi. 6.
judged; and that Thou shouldest give their reward to Thy Dan. vii. 10.
servants the prophets, and to the saints and those who Dan. vii. 22. Psa. cxv. 13.
fear Thy name, the small and the great; and shouldest Dan. xi. 44.
destroy those who destroy the earth.
19 And the sanctuary of GOD was opened in heaven, and
there appeared in His sanctuary the ark of His covenant;
and there followed lightnings, and voices, and thunderings,
and an earthquake, and great hail.

12 1 AND there appeared a great sign in heaven; a woman Mic. iv. 9.
clothed with the sun, and the moon under her feet, and upon Isa. lxvi. 7.
2 her head a crown of twelve stars; and she being with child
cried out, travailing in birth, and in agony to bring forth.
3 And there appeared another sign in heaven; and behold, Dan. vii. 7.
a great red dragon, having seven heads and ten horns, and
4 upon his heads seven diadems. And his tail drew the third Dan. viii. 10.
part of the stars of the heavens, and cast them to the earth;
and the dragon stood before the woman who was about to be
delivered, to devour her child as soon as she was delivered.
5 And she brought forth a man-child, who is to rule all the Isa. lxvi. 7.
nations with a rod of iron; and her child was caught up Psa. ii. 10.
6 to GOD, and to His throne. And the woman fled into the Dan. vii. 25.
wilderness, where she hath a place prepared by GOD, that
there, for one thousand two hundred and sixty days, they
may nourish her.
7 And there arose a war in heaven; Michael and his angels Dan. x. 13.
warring against the dragon; and the dragon and his angels Dan. x. 21. Dan. xii. 1.
8 made war and prevailed not; neither was their place found any

longer in heaven. And the great dragon was cast down, the 9
old serpent, called the Devil and Satan, who deceiveth the
whole world; he was cast down unto the earth, and his angels
were cast down with him.

Rev. xi. 15. And I heard a loud voice saying in heaven, 10

Now have come the salvation and the power
And the kingdom of our God,
And the authority of His Christ;
For the accuser of our brethren is cast down,
Who accuseth them before God day and night.
Rom. viii. 33. And they overcame him because of the blood of the Lamb, 11
And because of the word of their testimony;
And, even unto death, they loved not their lives.
Psa. xcvi. 11. Therefore rejoice, O heaven, 12
And ye who dwell therein!
Alas for the inhabitants of the earth
And of the sea!
For the devil has come down to you,
Having great wrath
Because he knoweth that he hath but a short season.

And when the dragon saw that he was cast unto the 13
earth, he persecuted the woman who had brought forth the
Dan. vii. 25. man-child. And to the woman were given the two wings of 14
Dan. xii. 7. the great eagle, that she might fly from the face of the serpent
into the wilderness, into her place, where she is to be nourished
for a time and times and half a time. And the serpent cast 15
out of his mouth after the woman water like a river, that he
might cause her to be carried away by the flood. And the 16
earth helped the woman, and the earth opened her mouth and
swallowed the flood which the dragon cast out of his mouth.
Gen. iii. 15. And the dragon was wroth with the woman, and went away 17
to make war with the remnant of her seed, who keep the
commandments of God and have the testimony of Jesus. And 1 13
Dan. vii. 3. he stood upon the sand of the sea.

Dan. vii. 7. AND I saw a beast rise out of the sea; it had ten
horns, and seven heads, and upon its horns ten diadems, and
Dan. vii. 5. upon its heads names of blasphemy. And the beast which 2
I saw was like a leopard, and its feet were like the feet of
a bear, and its mouth was like the mouth of a lion; and the

dragon gave it his power, and his throne, and great author-
3 ity. And I saw one of its heads as it were mortally
wounded; and its mortal wound was healed; and the whole
4 earth wondered after the beast. And they worshipped the Rev. xvii. 14.
dragon because he gave his authority to the beast; and they
worshipped the beast, saying, Who is like the beast? and who
is able to make war against it?
5 And there was given to it a mouth speaking great things Dan. vii. 8. Dan. vii. 25.
and blasphemies; and authority was given to it to do its works
6 during forty-two months. And the beast opened its mouth in
blasphemies against God, to blaspheme His name, and His
tabernacle, even those who have their tabernacle in heaven.
7 And it was permitted to make war against the saints and to Dan. viii. 10. Dan. viii. 24. Dan. v. 19. Dan. ii. 37.
overcome them; and to it was given authority over every
kindred and people and tongue and nation.
8 And all who dwell upon the earth will worship the beast,
every one whose name has not been written, from the foun-
dation of the world, in the Book of Life of the Lamb which
9, 10 hath been slain. If any one hath an ear, let him hear. If
any one is for captivity, into captivity he goeth; if any one Isa. xiv. 2. Gen. ix. 6.
shall kill with the sword, he must be killed with the sword.
Here are shown the patience and faith of the saints.
11 And I saw another beast coming up out of the earth;
it had two horns like those of a lamb, and it spoke as a
12 dragon. And it exercises all the authority of the first beast
in its presence, and causes the earth and those who dwell
therein to worship the first beast, whose mortal wound was
13 healed. And it works great signs, so that it makes fire Matt. xxiv. 24.
come down from the heavens to the earth in the presence of
14 men; and by means of those signs which it was given power Dan. iii.
to do in the presence of the beast, it deceiveth those who
dwell on the earth; saying to them, that they should make
an image to the beast which hath the wound by a sword,
yet lived.
15 And it was permitted to give breath to the image of Rev. xvi. 2.
this beast, that the image should both speak, and cause
that as many as would not worship it should be killed.
16 And it caused all, small and great, rich and poor, free
and bond, to receive a mark on their right hands, or on
17 their foreheads; and that no one might buy or sell, except Rev. xv. 2.

him who has the mark—the name of the beast or the
number of its name.
Here is seen wisdom. Let him who hath understanding 18
count the number of the beast; for it is the number of a man;
and its number is six hundred and sixty-six.

Psa. ii. 6. Isa. lix. 20. AND I saw, and behold, the Lamb stood on mount Zion, 1 14
and with him a hundred and forty-four thousand, having his
name and the name of his Father written on their foreheads.
Rev. xix. 6. And I heard a sound from heaven, like the sound of many 2
waters, and like the sound of loud thunder; and the sound
which I heard was as of harpers harping with their harps;
and they sing a new song before the throne, and before 3
the four living beings and the elders; and no one could
learn that song but the hundred and forty-four thousand who
Can. i. 3. were purchased from the earth. These are they who were
not defiled with women; for they are virgins. These are they 4
who follow the Lamb whithersoever he goeth. These were
Psa. xxxii. 2. purchased from among men, as firstfruits unto God and the
Lamb. And in their mouths was found no lie; they are 5
without spot.
2 Sam. xxiii. 5. And I saw another angel flying in mid-heaven, having an 6
Matt. iv. 16. everlasting gospel to preach to those who are sitting upon
the earth, even to every nation and kindred and tongue and
Rev. xv. 4. people, saying with a loud voice, Fear God, and give glory 7
to Him; for the hour of His judgment has come; and
worship Him who made the heavens, and the earth and sea,
and fountains of waters.
Isa. xxi. 9. Jer. li. 8. Dan. iv. 27. And another, a second angel, followed, saying, Fallen, 8
fallen has Babylon the great! she who made all the nations
drink of the wine of the wrath of her fornication.
And another, a third angel, followed them, saying with 9
a loud voice, If any man worships the beast and its image,
and receives its mark on his forehead or on his hand, he shall 10
Isa. li. 22. Jer. xxv. 15. drink of the wine of the wrath of God which is poured out
without mixture from the cup of His indignation, and shall
be tormented with fire and brimstone in the presence of
Isa. xxxiv. 10. holy angels and in the presence of the Lamb. And the 11
smoke of the torment of these men ascendeth for ever;
and they who worship the beast and its image, and whoso-

ever receiveth the mark of its name, have no rest day or
night.
12 Here is the patience of the saints, who keep the command-
ments of God and the faith of Jesus.
13 And I heard a voice from heaven saying, Write, Blessed 1 Thess. iv. 14.
are the dead who die in the Lord henceforth! Yea, saith the
Spirit, that they may rest from their labours; for their works
follow with them.
14 And I saw, and behold, a white cloud, and upon the cloud Dan. vii. 13. Isa. xix. 1.
one sitting like unto a son of man, having on his head a
15 golden crown, and in his hand a sharp sickle. And another Joel iii. 13.
angel came out of the sanctuary, crying with a loud voice to
him who was sitting on the cloud, Send out thy sickle, and
reap; for the time has come to reap; for the harvest of the
16 earth is ripe. And he who sat on the cloud cast his sickle
on the earth; and the earth was reaped.
17 And another angel came out of the sanctuary which is in
18 heaven, he also having a sharp sickle. And another angel Rev. xiv. 15.
came out from the altar, he who hath authority over fire; and
he cried in a loud voice to him who had the sharp sickle, say-
ing, Send out thy sharp sickle, and gather the clusters of the
19 vine of the earth; for her grapes are fully ripe. And the Joel iii. 13. Isa. lxiii. 3. Lam. i. 15.
angel cast his sickle unto the earth, and gathered the clusters
of the vine of the earth, and cast them into the great wine-
20 press of the wrath of God. And the winepress was trodden
outside the city; and out of the winepress came forth blood, Heb. xiii. 11.
as high as the horses' bits, for a thousand six hundred
furlongs.

15 1 AND I saw in heaven another sign, great and marvellous,
seven angels having the last seven plagues; for in them is
2 filled up the wrath of God. And I saw as it were a sea Eze. xi. 22.
of glass, mingled with fire; and those who had come off
victorious from the beast and from its image and from the
number of its name, standing on the sea of glass, having
3 harps of God. And they sing the song of Moses the servant Ex. xv. 11.
of God, and the song of the Lamb, saying:

Great and marvellous are Thy works,
Lord God, the Almighty;
Just and true are Thy ways,

Jer. x. 7. Psa. lxxxvi. 9.

Thou King of the nations (*a*).
Who will not fear, O Lord, 4
And glorify Thy name?
For Thou only art holy;
For all the nations will come and worship before Thee;
For, Thy judgments are made manifest.

Rev. xi. 19.

And afterwards I saw, and the sanctuary of the taber- 5
nacle of the testimony in heaven was opened; and out of 6
the sanctuary there came, clothed in pure shining linen,
and girt about their breasts with golden girdles, the seven

Eze. x. 7.

angels who have the seven plagues. And one of the four 7
living beings gave to the seven angels seven golden bowls
full of the wrath of God who liveth for ever. And the 8
sanctuary was filled with smoke from the glory of God,

Eze. x. 4. Isa. vi. 4. 1 Kin. viii. 11.

and from His power; and no one was able to enter the
sanctuary, till the seven plagues of the seven angels were
ended.

16

1 And I heard a loud voice out of the sanctuary saying to
the seven angels, Go your ways, and pour out into the earth
the seven bowls of the wrath of God.

Eze. x. 2. Ex. ix. 10.

2 And the first departed, and poured out his bowl into
the earth; and there came a noisome and grievous sore upon
the men who had the mark of the beast, and upon those
who worshipped its image.

Ex. vii. 19.

3 And the second poured out his bowl into the sea; and it
became blood as of a dead man; and every living creature,
the things which were in the sea, died.

4 And the third poured out his bowl into the rivers and the
fountains of the waters; and it became blood. And I heard 5
the angel of the waters say, Thou art righteous, Thou who art
and wast, the Holy One, because Thou judgedst thus. For 6

Ex vii. 21. Eze. xvi. 38.

they shed the blood of saints and prophets, and Thou hast
given them blood to drink; they are worthy! And I heard 7
the altar saying, Even so, Lord God, the Almighty, true and
righteous are Thy judgments.

8 And the fourth poured out his bowl upon the sun; and to

Dan. v. 22.

him it was given to scorch men with fire. And men were 9
scorched with great heat, and blasphemed the name of God,

(*a*) *Or* ages, *or* saints.

who hath the authority over these plagues; and they re-
pented not, to give Him glory.
10 And the fifth poured out his bowl upon the throne of the Ex. x. 22.
beast; and his kingdom became full of darkness; and they
11 gnawed their tongues through pain, and blasphemed the
God of heaven because of their pains and their sores; and
they repented not of their deeds.
12 And the sixth poured out his bowl upon the great river Isa. xi. 15. Jer. l. 38.
Euphrates; and the water thereof was dried up, that the
way of the kings from the sunrising might be prepared.
13 And I saw three unclean spirits like frogs come out of the
mouth of the dragon, and out of the mouth of the beast, and
14 out of the mouth of the false prophet. For they are spirits Zep. iii. 8.
of devils, working signs; and they go forth to the kings of Joel iii. 2.
the whole world, to gather them to the war of the great
15 day of God the Almighty; (Behold, I come as a thief; Zec. xiv. 2.
blessed is he who watcheth, and keepeth his garments,
16 lest he walk naked, and men see his shame); and they
gathered them together into the place called in Hebrew,
Har-magedon.
17 And the seventh poured out his bowl upon the air; and Rev. xxi. 6.
there came a loud voice out of the sanctuary, from the
18 throne, saying, It is done! And there came lightnings and
voices and thunderings; and there came a great earthquake,
such that there came not, since a man came upon the earth,
19 so mighty an earthquake, and so great. And the great city Isa. li. 17.
was divided into three parts, and the cities of the nations
fell; and great Babylon came into remembrance before
God, that He might give her the cup of the wine of the
20 fierceness of His wrath. And every island fled away, and
21 the mountains were not found. And out of the heavens Ex. ix. 24.
there fell upon men a great hail, each stone nearly a Ex. ix. 34.
hundredweight; and men blasphemed God because of the
plague of the hail; for the plague thereof was exceedingly
great.

17 1 AND one of the seven angels who had the seven bowls Jer. li. 13.
came and talked with me, saying, Come hither; I will show
thee the judgment of the great harlot who sitteth upon
2 many waters; with whom the kings of the earth committed Jer. li. 7.

fornication, and the inhabitants of the earth were made
drunk with the wine of her fornication.
Dan. vii. 7. So he carried me away in spirit into a wilderness; and I 3
saw a woman sitting upon a scarlet-coloured beast, which
was full of names of blasphemy, and had seven heads and
Jer. li. 7. ten horns. And the woman was arrayed in purple and 4
scarlet, and decked with gold and precious stone and pearls,
and had in her hand a golden cup full of abominations,
2 Thess. ii. 7. even the unclean things of her fornication; and upon her 5
forehead was a name written, a mystery,

BABYLON THE GREAT, THE MOTHER OF THE HARLOTS AND ABOMINATIONS OF THE EARTH.

Rev. xvi. 6. And I saw the woman drunk with the blood of saints, and 6
with the blood of the martyrs of Jesus; and when I saw her,
I wondered with a great wonder.
And the angel said to me, Wherefore didst thou wonder? 7
I will tell thee the mystery of the woman, and of the beast
which carrieth her, which hath the seven heads and the ten
Dan. vii. 11. horns. The beast which thou sawest was, and is not; and 8
will ascend out of the abyss, and goeth unto destruction;
and those who dwell on the earth, whose names have not
Rev. xiii. 8. been written from the foundation of the world on the Book
of Life, will wonder when they behold the beast, that it was,
Rev. xiii. 1. and is not, and will come. Here is seen the mind which 9
hath wisdom. The seven heads are seven mountains, on
which the woman sitteth. And they are seven kings; the 10
five have fallen, the one is, the other has not yet come; and
when he cometh, he must continue a little while. And the 11
beast which was, and is not, is, moreover, itself eighth, and
is from the seven, and goeth unto destruction. And the ten 12
Dan. vii. 20. Dan. vii. 24. horns which thou sawest are ten kings, who have received no
kingdom as yet; but receive authority as kings for one hour,
with the beast. These have one mind, and give their power 13
Dan. viii. 25. and authority to the beast. These will make war with the 14
Lamb, and the Lamb will overcome them; for he is Lord
of lords and King of kings; and those who are with him are
called, and chosen, and faithful.
Isa. viii. 7. Jer. xlvii. 2. And he said to me, The waters which thou sawest, where 15

the harlot sitteth, are peoples and multitudes, and nations
16 and tongues. And the ten horns which thou sawest and the
beast, these will hate the harlot, and make her desolate and
17 naked, and will devour her flesh and burn her with fire. For Acts iv. 27.
God put into their hearts to do His mind, and to come to
one mind, and to give their kingdom to the beast, until the
18 words of God shall be accomplished. And the woman whom Rev. xvi. 19.
thou didst see is the great city which reigneth over the kings
of the earth.

18 1 After these things I saw another angel coming down
from heaven, having great authority; and the earth was Isa. xxi. 9. Jer. li. 8.
2 lighted up by his glory. And he cried out with a strong Jer. xiii. 21.
voice, saying,

Fallen, fallen, has Babylon the great,
And has become a habitation of evil spirits,
And a hold of every foul spirit,
And a hold of every unclean and hateful bird.
3 For all the nations have drunk from the wine
Of the wrath of her fornication; Jer. li. 7.
And the kings of the earth committed fornication with her; Neh. iii. 4.
And the merchants of the earth became rich
Through the power of her wantonness.

4 And I heard another voice from heaven, saying, Isa. lii. 11. Jer. l. 8.
Come out of her, my people, Jer. li. 6.
That ye be not partakers of her sins, Jer. li. 9.
And that ye receive not of her plagues. Jer. li. 45.
5 For her sins clave together, even unto the heavens;
And God remembered her unrighteous deeds.
6 Render to her even as she rendered, Jer. l. 15.
And double ye the double according to her works; Jer. l. 29. Psa. cxxxvii. 8.
In the cup which she mingled
Mingle to her double.
7 As much as she glorified herself, Isa. xlvii. 7.
And lived wantonly, Jer. l. 31.
So much torment and sorrow give her;
For in her heart she saith,
I sit a queen, and am no widow,
And shall in no wise see sorrow;
8 Therefore her plagues shall come in one day,

Death, and mourning, and famine;
And she shall be utterly burnt with fire;
Psa. lxii. 11. For strong is the LORD GOD who judged her.
Eze. xxvi. 16. And the kings of the earth, who committed fornication and 9
lived wantonly with her, will weep; and when they shall
see the smoke of her burning, as they stand afar off for fear 10
Rev. xvii. 19. of her torment, they will lament over her, saying,
Alas, alas, the great city Babylon,
The mighty city!
Eze. xxvii. 1. Isa. 23. For in one hour thy judgment has come.
And the merchants of the earth weep and mourn over 11
Rev. xvii. 4. her; for no one buyeth their freight any more; freight 12
of gold, and silver, and precious stone, and pearls, and fine
linen, and purple, and silk, and scarlet; and every sweet-
scented wood, and all manner of vessels of ivory; and all
manner of vessels of most precious wood and brass and iron
and marble; and cinnamon, and spice, and incense, and oint- 13
ment, and frankincense, and wine, and oil, and fine flour, and
wheat, and cattle, and sheep, and freight of horses and of
Eze. xxvii. 13. chariots and of slaves; and souls of men. And the fruits 14
which thy soul longed after departed from thee, and all the
dainty and the goodly things perished from thee.
And men will find them no more at all.
The merchants of these things, who were made rich by 15
her, will stand afar off for the fear of her torment, weeping
and wailing, saying, 16
Alas, alas, the great city,
Luke xvi. 19. Which was clothed in fine linen and purple and scarlet,
And decked in gold and precious stone and pearl!
Isa. xxiii. 14. For in one hour riches so great have come to naught. 17
And every shipmaster (*a*), and every one who saileth to a
Isa. xxxiv. 10. place, and seamen, and as many as trade by sea, stood afar
off, and cried out as they beheld the smoke of her burning, 18
saying, What city is like the great city!
Josh. vii. 6. Job ii. 12. And they cast dust on their heads, and were crying out, 19
weeping and wailing, saying,
Alas! alas, the great city,
Wherein all who had their ships at sea

(*a*) *Or* pilot.

Grew rich by reason of her costliness!
For in one hour she is made desolate:—
20 Rejoice over her, O Heaven, Isa. xliv. 23. Jer. li. 48.
And ye the saints and the apostles and the prophets;
For, with her judgment upon you,
God hath judged her.
21 And a mighty angel took up a stone like a great millstone, Jer. li. 63.
and cast it into the sea, saying, Thus with violence will
Babylon, the great city, be thrown down!
And she will be found no more at all.
22 And sound of harpers and musicians Isa. xxiv. 8.
And flute-players and trumpeters Jer. vii. 34.
Will be heard in thee no more at all;
And craftsman,
Of whatever craft,
Will be found in thee no more at all;
And sound of millstone Isa. xxiii. 8.
Will be heard in thee no more at all;
23 And light of lamp
Will shine in thee no more at all:
And voice of bridegroom and bride
Will be heard in thee no more at all;
For thy merchants
Were the great men of the earth;
For by thy sorcery all the nations were deceived.
24 And in her was found blood of prophets and of saints and Jer. li. 49.
of all who have been slain upon the earth.

19 1 AFTER these things I heard as it were a loud voice of a
great multitude in heaven, of those who say, Rev. xvi. 7.
Hallelujah!
The salvation, and the glory, and the power
Belong to our God;
2 For true and righteous are His judgments; Deut. xxxii. 4.
For He judged the great harlot Deut. xxxii. 43.
Who corrupted the earth with her fornication;
And He wrung vengeance from her hand for the blood
of His servants.
3 And a second time they have said, Hallelujah! And her Isa. xxxiv. 10.
4 smoke goeth up for ever. And the four and twenty elders

and the four living beings fell down and worshipped God
Psa. cxxxv. 1. who sitteth on the throne; and they said, Amen, Hallelujah!
Psa. cxxxv. 20. And a voice came forth from the throne, saying, 5
Praise our God, all ye His servants,
Ye who fear Him,
The small and the great.
Psa. xcvii. 1. And I heard as it were the voice of a great multitude, 6
Psa. xcvii. 12. and as the voice of many waters, and as the voice of mighty
thunderings, saying,
Hallelujah!
For the Lord our God, the Almighty, reigneth!
Matt. xxv. 6. Let us rejoice and be glad, 7
And we will give the glory to Him;
For the marriage of the Lamb came,
And his bride made herself ready;
Psa. xlv. 14. And to her was granted to array herself 8
Isa. lxi. 10. In fine linen,
Shining, pure;
For the fine linen
Is the righteous deeds of the saints.
And he said to me, Write, Blessed are those who have been 9
called to the marriage supper of the Lamb. And he said to
me, These are the true sayings of God. And I fell at his 10
Rev. xxii. 8. feet to worship him. And he said to me, See that thou do it
not; I am a fellow-servant with thee, and with thy brethren
who have the testimony of Jesus; worship God; for the
testimony of Jesus is the spirit of prophecy.

AND I saw heaven opened, and, behold, a white horse, and 11
sitting thereon He who is called Faithful and True; and in
Dan. x. 6. righteousness he judgeth and maketh war. His eyes are 12
a flame of fire, and on his head are many diadems; and he
Isa. lxiii. 1. hath a name written, which none but himself knoweth. And 13
he is arrayed in a garment dipped in blood; and he has
John i. 1. been named The Word of God. And the armies which are in 14
heaven, clothed in fine linen, white and pure, were following
Psa. ii. 9. him upon white horses. And out of his mouth proceedeth 15
2 Sam. i. 15. a sharp sword, that with it he may smite the nations;
Isa. lxiii. 3. and he will rule them with a rod of iron; and he treadeth
the winepress of the fierceness of the wrath of God the

16 Almighty. And he hath on his garment and on his thigh
a name written,

KING OF KINGS, AND LORD OF LORDS.

17 And in the sun I saw an angel standing; and he cried Isa. xxxiv. 6.
with a loud voice, saying to all the birds which fly in mid- Eze. xxxix. 17.
heaven, Come, gather yourselves together to the great supper
18 of God; that ye may eat flesh of kings, and flesh of captains,
and flesh of mighty men, and flesh of horses, and of those
who sit on them, and flesh of all men, both free and bond,
and small and great.
19 And I saw the beast, and the kings of the earth, and their Psa. ii. 2.
armies gathered together to make the war against him who
20 sat on the horse, and against his army. And the beast was
caught, and with him the false prophet who in his presence Isa. xxx. 33. Dan. vii. 11.
wrought the signs with which he deceived those who accepted Dan. vii. 26.
the mark of the beast, and those who worshipped his image.
These two were cast alive into the lake of fire, which burneth
21 with brimstone. And the remnant were slain with the sword Rev. xix. 17.
of him who sat upon the horse, which sword went forth out of
his mouth; and all the birds were filled with their flesh.

20 1 AND I saw an angel coming down from heaven, holding Rev. i. 18.
the key of the abyss, and, across his hand, a great chain.
2 And he laid hold on the dragon, the old serpent, which is 2 Pet. ii. 4.
3 the Devil and Satan, and bound him a thousand years, and
cast him into the abyss, and locked and sealed it above Dan. vi. 17.
him, that he should deceive the nations no more till the
thousand years should be finished; after that he must be
loosed for a little while.
4 And I saw thrones, and some sat upon them, and judg- Dan. vii. 22.
ment was given unto them; and I saw the souls of those
who had been beheaded for the testimony of Jesus, and for
the word of God, and whosoever had not worshipped the beast,
or his image, and had not received his mark upon their fore-
heads and upon their hands; and they lived and reigned with
5 Christ a thousand years. The rest of the dead lived not
until the thousand years were finished. This is the first
6 resurrection. Blessed and holy is he who hath part in the Isa. lxi. 6.
first resurrection; on these the second death hath no power,

but they will be priests of God and of Christ, and will reign
with him the thousand years.
And when the thousand years are finished, Satan will 7
Eze. xxxviii. 2. be loosed out of his prison, and will go out to deceive the 8
nations which are in the four quarters of the earth, Gog and
Magog, to gather them together to the war; the number
Eze. xxxix. 1. of them being as the sand of the sea. And they went up 9
over the breadth of the earth, and encompassed the camp of
the saints and the beloved city; and fire came down out of
Rev. xix. 20. heaven, and devoured them. And the devil who deceived 10
them was cast into the lake of fire and brimstone, where
the beast also and the false prophet are; and they will be
tormented day and night for ever.

2 Pet. iii. 10. AND I saw a great white throne, and Him who sitteth 11
on it, from whose face the earth and the heavens fled
Dan. vii. 10. away; and there was found no place for them. And I saw 12
the dead, the great and the small, standing before the throne;
and books were opened; and another book was opened, which
Dan. vii. 10. is the Book of Life; and the dead were judged according to
their works, out of the things that had been written in the
books. And the sea gave up the dead who were in it; and 13
Death and Hades delivered up the dead who were in them;
and they were judged each man according to his works. And 14
Hos. xiii. 14. Death and Hades were cast into the lake of fire. This is the
second death, the lake of fire. And whosoever was not found 15
written in the Book of Life was cast into the lake of fire.

Isa. lxv. 17 AND I saw new heavens and a new earth; for the first 1 21
heavens and the first earth passed away; and no longer is
there the sea. And I saw the holy city, a new Jerusalem, 2
coming down out of heaven from God, prepared as a bride
adorned for her husband. And I heard a loud voice out of 3
the throne, saying,
Eze. xxxvii. 27. Behold, the tabernacle of God is with men,
And He will dwell with them,
And they will be His people,
And God Himself will be with them,
Isa. xxv. 8. And will wipe away every tear from their eyes; 4
Isa. lxv. 19. And there will be death no longer,

Neither will there any longer be
Mourning, or crying, or pain;
For the first things passed away.
5 And He who sitteth upon the throne said, Behold, I make Isa. xliii. 19.
all things new. And He said, Write; for these words are
6 faithful and true. And He said to me, They have come to pass! Isa. lv. 1.
I am the Alpha and the Omega, the Beginning and the End.
To him who is athirst I will give of the fountain of the Water
7 of Life freely. He who overcometh shall inherit these things;
8 and I will be to him, God, and he shall be to Me a son. But Luke xii. 4.
the fearful, and unbelieving, and abominable, and murderers,
and fornicators, and sorcerers, and idolaters, and all liars,
shall have their part in the lake which burneth with fire and
brimstone; which is the second death.
9 And there came one of the seven angels who had the seven Rev. xv. 1.
bowls, they who were laden with the seven last plagues; and
he talked with me, saying, Come hither, I will show thee the
bride, the Lamb's wife.
10 And he carried me away in spirit to a great and lofty Eze. xl. 2.
mountain, and showed me the holy city, Jerusalem, de-
11 scending out of heaven from God, having the glory of God.
Its light-giver is like a stone most precious, even like a
12 jasper stone, shining like crystal; it hath a wall great and Eze. xlviii. 31.
high; it hath twelve gates, and at the gates twelve angels,
and names written thereon, which are the names of the
13 twelve tribes of the children of Israel; on the east three
gates, and on the north three gates, and on the south three
14 gates, and on the west three gates. And the wall of the Eph. ii. 20.
city hath twelve foundations, and on them twelve names of
the twelve apostles of the Lamb.
15 And he who talked with me had a measure, a golden Zec. ii. 1.
reed, that he might measure the city, and the gates thereof, Eze. xl. 3.
16 and the wall thereof. And the city lieth in a square, and
its length is as great as the breadth; and he measured
the city with the reed, twelve thousand furlongs. The
length and the breadth and the height of it are equal.
17 And he measured the wall thereof, a hundred and forty-
four cubits, according to the measure of a man, that is, of
an angel.
18 And its wall is built of jasper; and the city is pure

gold, gold like pure glass. The foundations of the wall 19
Isa. liv. 11. Eze. xlviii. 35. of the city are garnished with all manner of precious
stones—the first foundation, jasper; the second, sapphire;
the third, chalcedony; the fourth, emerald; the fifth, 20
sardonyx; the sixth, sardius; the seventh, chrysolite; the
eighth, beryl the ninth, topaz; the tenth, chrysoprase; the
eleventh, jacinth; the twelfth, amethyst. And the twelve 21
gates are twelve pearls; each of the gates is of one pearl;
and the street of the city is pure gold, as it were trans-
parent glass.

And I saw in it no sanctuary; for the LORD GOD the 22
Isa. lx. 19. Almighty, and the Lamb, are its sanctuary. And the city 23
hath no need of the sun or of the moon that they should
shine on it; for the glory of GOD enlightened it, and the
Lamb is the lamp thereof.

Isa. lx. 3. Isa. lx. 11. Isa. lx. 20. And the nations will walk by the light of it; and the kings 24
of the earth are bringing into it their glory. And its gates 25
will not be shut at all by day; for there will be no night there.
Isa. lii. 1. And they will bring into it the glory and the honour of the 26
nations. And there shall in no wise enter it any thing un- 27
clean, neither he who worketh abomination and a lie; those
only shall enter who have been written in the Lamb's Book
of Life.

22

Zec. xiv. 8. Eze. xlvii. 1. Eze. xlvii. 7. Eze. xlvii. 12. AND he showed me a river of water of life, bright as 1
crystal, proceeding out of the throne of GOD and of the Lamb.
In the midst of the street of the city, and on each side of the 2
river, is a Tree of Life, bearing twelve fruits; yielding its
fruit every month; and the leaves of the tree are for the
healing of the nations.

Zec. xiv. 11. And there will be no more curse; but the throne of GOD 3
and of the Lamb will be in it; and His servants will serve
Him; and they will see His face; and His name will be on 4
Isa. xxiv. 23. Isa. lx. 19. Eze. xlviii. 37. their foreheads. And there will be night no longer; and they 5
need no light of lamp, neither light of sun; for the LORD
GOD will give light upon them; and they will reign for ever.

Rev. i. 1. AND he said to me, These words are faithful and true; 6
and the LORD, the GOD of the spirits of the prophets, sent
His angel to show to His servants the things which must
Rev. xxii. 10. shortly come to pass. And, lo, I am coming quickly. Blessed 7
is he who keepeth the sayings of the prophecy of this book.

8 And I John saw and heard these things. And when I
had heard and seen, I fell down to worship before the feet
of the angel who showed me these things. Then he said to
9 me, See that thou do it not; I am a fellow-servant with
thee, and with thy brethren the prophets, and with those
who keep the sayings of this book; worship God.
10 And he said to me, Seal not the sayings of the prophecy Dan. viii. 26. Dan. xii. 4.
11 of this book; the time is at hand. He who is unrighteous,
let him do unrighteousness still; and he who is filthy, let
him be made filthy still; and he who is righteous, let him
work righteousness still; and he who is holy, let him be
made holy still.

12 LO! I AM COMING quickly; and my reward is with Isa. xl. 10.
13 me, to render to each according as his work is. I am
the Alpha and the Omega, the First and the Last, the Be- Isa. xli. 4.
14 ginning and the End. Blessed are those who wash their Isa. xliv. 6.
robes (*a*), that they may have the authority over the Tree of
15 Life, and may enter the city through the gates. Outside Rev. xxi. 8.
are the dogs and the sorcerers, and the fornicators and the
murderers, and the idolaters, and every one loving and
making a lie.
16 I Jesus sent my angel to testify to you these things for Isa. xi. 1. Isa. xi. 10.
the churches. I am the root and the offspring of David,
17 the bright, the morning, star. And the Spirit and the Isa. lv. 1.
bride say, Come! And let him who heareth say, Come!
And let him who is athirst come; let him who is willing
take Water of Life freely.
18 I testify to every one who heareth the words of the Deut. iv. 2.
prophecy of this book, If any one shall add to these things, Deut. xii. 32.
God will add to him the plagues which have been written
19 in this book; and if any one shall take away from the words
of the book of this prophecy, God will take away his part
from the Tree of Life, and out of the Holy City, which have
been written in this book.
20 He who testifieth these things saith, Yea, I am coming Hab. ii. 3.
quickly.
Amen. Come, Lord Jesus.
21 The grace of the Lord Jesus be with all. 2 Thess. iii. 18.

(*a*) Some MSS. have 'those who do his commandments.'

Printed by BALLANTYNE, HANSON & Co.
Edinburgh & London

THE GREEK TESTAMENT

A RESULTANT TEXT EXHIBITING
THE CRITICAL TEXTS
OF

TISCHENDORF, WESTCOTT-HORT, AND WEISS

WITH THEIR VARIOUS READINGS AS WELL AS THOSE
OF THE MORE IMPORTANT GREEK MSS.

EDITED

FOR THE BIBLE SOCIETY OF WÜRTTEMBERG, STUTTGART,
BY

PROFESSOR EBERHARD NESTLE, PH. D., D. D.

WITH AN INTRODUCTION AND AN APPENDIX
ON IRREGULAR VERBS
BY

PROF. R. F. WEIDNER, D. D., LL. D.,
PRESIDENT OF CHICAGO LUTHERAN THEOLOGICAL SEMINARY.

AUTHORISED EDITION.
THIRD ISSUE.

FLEMING H. REVELL COMPANY
NEW-YORK CHICAGO TORONTO
1904.

Druck der Stuttgarter Vereins-Buchdruckerei.

Introduction.

The critical editions of the Greek New Testament may be divided into three classes: a) Those larger works with a critical apparatus, in which the editors seek to construct the oldest and purest text directly from the ancient documents (manuscripts, versions, and patristic quotations) themselves, without reference to any printed text, as the editions of Lachmann[1]), Tischendorf[2]), Tregelles[3]),

[1]) Carl Lachmann: *Novum Testamentum Graece et Latine.* 2 vols. Berlin, 1842—50. Lachmann's aim was to restore the oldest attainable text, namely, that of the fourth century, as found in the oldest copies so far as then existing collations rendered them accessible. But the range of his witnesses was limited, as *Codex Sinaiticus* (א) had not yet been discovered by Tischendorf, and B and C had not at that time been critically examined and edited.

[2]) Constantine Tischendorf: *Novum Testamentum Graece.* Editio octava critica maior. 3 vols. Leipzig, 1869–94. Tischendorf died in 1874, and the Prolegomena, contained in the third volume, were prepared by Dr. Caspar René Gregory, in part assisted by Dr. Ezra Abbot. This major edition of Tischendorf is by far the most important contribution to the Textual Criticism of the Greek New Testament which has appeared in the nineteenth century. Tischendorf aimed to give not only the oldest but also the best text, with the aid of all authorities. He has been accused, however, by many critics, of laying too much stress on the testimony of the great *Codex Sinaiticus,* which he himself discovered in 1859, in the convent of St. Catharine, on Mount Sinai. This great work cannot be superseded, and will always remain the great storehouse of material to which all future textual critics must refer. We would especially commend to all students a smaller edition of this great work known as the *Editio Octava Critica Minor,* containing a full selection of various Readings, with the Authorities (Leipzig, 1878).

[3]) Samuel Prideaux Tregelles: *The Greek New Testament,* edited from Ancient Authorities, with the Latin Version of

Alford [4]), Westcott and Hort [5]), and Weiss [6]); b) editions of

Jerome, from the Codex Amiatinus. 1 vol. Quarto. London. Published in seven parts, 1857—79. Tregelles died in 1870, and the seventh part (1879) containing the Prolegomena with Addenda and Corrigenda, was compiled and edited by Rev. Dr. Hort, and Rev. A. W. Streane. The aim of Tregelles, like that of Tischendorf, was to form the best and earliest text, based on *all* the most ancient evidence. He was noted for his exactness in collating manuscripts and other ancient writings. A beautiful manual edition of the text of Tregelles, without any various readings, was published by Bagster, London, in 1887.

[4]) Henry Alford: *The Greek Testament, with a critically revised Text*, a digest of various Readings, marginal references to verbal and idiomatic usage, prolegomena, and a critical and exegetical commentary. For the use of Theological Students and Ministers. 4 vols. Boston, 1880. Many reprints and various editions, the latest, the seventh of vol. 1 (1874) and of vol. 2 (1877), and the fifth of vol. 3 (1871) and of vol. 4 (1875). Alford mainly drew his apparatus from the materials furnished by Tischendorf and Tregelles, but used good judgment in his selection. In his fifth edition he entirely rewrote the text and digest of readings, and in the sixth incorporated the readings of *Codex Sinaiticus.* His text approaches more nearly to the text of Tregelles than to that of Tischendorf, with a leaning towards the *Textus Receptus.* This edition of Alford, even apart from its great value as containing an excellent commentary on the Greek Text, is especially to be recommended to those who are not familiar with Latin, for its digest of various Readings.

[5]) The full title is given by Dr. Nestle in his preface. The aim of Westcott and Hort, like that of Tregelles and that of Tischendorf, was to attain the closest approximation to the Apostolic text possible, by the critical use of surviving documents. They made no special additions to the stores of facts accumulated by former critics, save possibly in patristic evidence, but sought to make a better critical use of the material at hand. Although the text of Westcott and Hort has been received by many critical scholars as the *best* that has ever been published, exceptions have been taken by some conservative critics to their theory of recensions, and to their method of applying their textual principles, charging them with assigning undue weight to the testimony of Codex B.

[6]) The full title is given by Dr. Nestle in his preface. As Bernhard Weiss assigns the greatest authority to Codex B, in this agreeing with Westcott and Hort, it is natural that his own text agrees in general with their text.

some special text, annotated with collations of the readings of other printed texts, as that of Scholz [7]), of Stephens [8]), of Mill [9]), of Tischendorf [10]), and of the Greek Text underlying the Authorised English Version (the Textus Receptus of Beza's edition of 1598) [11]); and c) such editions as seek to give us a *resultant* text, a text in which the greatest modern critical editors are agreed, as that of Weymouth [12]), and of the one edited by Dr. Nestle, a copy of which the reader has now in his hands.

It may be of interest to students to know something of the history and the merits of this edition prepared by Dr. Nestle. It has hitherto been the custom of the Bible Societies to circulate in Germany only editions of the *Textus Receptus* as printed by the British and Foreign Bible Society. The only Society which published an edition of its own, was the one at Stuttgart (Greek and German in 1853), but the text of this edition was also a reprint of the *Textus Receptus,* as published by Theile in his *Polyglot-Bible.* An innovation was made by the Bible Society of Basle, which in 1880 published an ex-

---

7) Published by Bagster, London, under the title: *The New Testament, consisting of the Greek text of Scholz,* with the Readings, both textual and marginal, of Griesbach; and the variations of the editions of Stephens, 1550; Beza, 1598; and the Elzevir, 1633; with the English Authorised Version, and its marginal renderings.

8) J. H. A. Scrivener: *Novum Testamentum Textus Stephanici A. D. 1550.* With the various readings of the Editions of Beza (1565 and 1598), the Elzevir (1624), Lachmann, Tischendorf, Tregelles, Westcott and Hort, and of the Revisers (1881). Cambridge and London, 1887. A very handy edition, — all disputed readings of the text of Stephens being printed in heavy black type, with the preferred readings at the foot of the page.

9) William Sanday: *Lloyd's edition of Mill's Greek Testament.* With Three Appendices. Oxford, 1889.

10) Edited by Oscar von Gebhardt. With the various Readings of Tregelles and Westcott and Hort. Leipzig, 5th ed. 1891.

11) J. H. A. Scrivener: The New Testament in the Original Greek according to the Text followed in the Authorised Version, together with the Variations adopted in the Revised Version New edition, Cambridge, 1894.

12) The full title is given by Dr. Nestle in his preface.

cellent edition of the Greek Testament, edited by Dr. Stockmeyer and Professor Riggenbach. Though professedly based on Tischendorf, in some cases the editors anticipated the Readings preferred by Westcott and Hort. This edition being out of print, the British and Foreign Bible Society continued to circulate the Textus Receptus, and to counteract this the Bible Society of Württemberg at Stuttgart, published a Greek Testament in 1898, edited by Dr. Nestle, a second edition of which appeared in 1899, and it is the third edition of this work (1901) which we now introduce to our American Students.

This edition has many merits: **a**) It contains a critically revised text, based on a collation of the editions of Tischendorf, Westcott-Hort, Weiss, and Weymouth; **b**) it indicates in foot-notes all differences between the texts adopted by these critical editors; **c**) it gives also in foot-notes the readings of some important manuscripts, notably of *Codex Bezae* (in Gospels and Acts); **d**) it furnishes in the margin a selection of the best parallel references; **e**) all Old Testament quotations are printed in black type; **f**) it is the best working edition of all the manual editions of a critical text, especially noted for the beauty of its typography, and deserves to become every student's *vade-mecum*. Those interested in the details of Textual Criticism will have no difficulty in understanding the notation used by Dr. Nestle.

In order to make this American edition more serviceable to students we have added an Appendix giving the Principal Parts of all Irregular and Defective Verbs occurring in the Greek Testament.

R. F. W.

Chicago Lutheran Theological Seminary.
Easter Monday, 1901.

Editor's Preface.

Te totum applica ad textum:
rem totam applica ad te.

J. A. Bengel.

(Preface of his manual edition of the Greek Testament, 1734.)

The present handy edition of the Greek New Testament was based in its first impression (1898), as is stated in the Introduction of Prof. Weidner, on a collation of the editions of *Tischendorf*, *Westcott-Hort* and *Weymouth;* the readings, in which two of these Editors agreed, were adopted in the text, the variant readings being indicated in the foot-notes. Beside this from Acts to the end of the New Testament in the foot-notes also those readings found a place, which were proper to the New Testament edited by Bernhard *Weiss,* then in course of publication. After a second impression had become necessary in 1899, the N. T. of B. Weiss became complete by the appearance of the third volume (1900), containing the Gospels, and now, since the third impression, the readings of Weiss were made a constituent factor of the text, those of Weymouth being referred to the margin.

In a second series of footnotes a selection of those readings was given from the manuscripts, which seemed important, but had not found a place in the text of the editions just mentioned, nor on the margins or in the Appendix of Westcott-Hort as alternative readings or as noteworthy rejected readings. For Gospels and Acts these readings were chiefly taken from the codex Cantabrigiensis. No mention however was made of the witnesses from which the readings were taken; want of space seemed to prevent it. But in the third impression this has been supplied; at least some of the manuscripts, versions patristic writers are now indicated. Therefore the present

edition contains now — beside the parallel references on the outer margin —

1) a complete collation of three principal recensions of the Greek N. T. from the end of the 19th century, that of Tischendorf, Westcott-Hort and Bernhard Weiss, beside all the readings in which the Resultant Greek Testament of Weymouth differs from them.

2) a selected *apparatus criticus* from manuscripts, versions and quotations.

Of particular points the following may be mentioned.

The text of *Tischendorf* — noted by the symbol T — was taken from a copy of the „editio minor" prepared by Oscar von Gebhardt (third edition 1895)[1]; this copy was afterwards used as printer's manuscript.

For the text of *Westcott-Hort* — symbol H —[2]) a copy was used of the latest impression, to be had at the time, when the collation was made (reprinted Oct. 1895, small size); but the earlier impressions were also resorted to (Dec. 1881; Aug. 1890; May 1885).

On *Weymouth's* Resultant Greek Testament[3]) (therefore

---

1) Novum Testamentum Graece ex ultima Tischendorfii recensione edidit Oscar de Gebhardt. Editio stereotypa minor tertium emissa, Lipsiae, B. Tauchnitz 1895. The fourth edition (1898) has been referred to in the present edition Ap 17,9, T^4. Where the „editio octava critica maior" itself is quoted , it is denoted by the symbol Ti.

2) The New Testament in the original Greek. The Text revised by Brooke Foss *Westcott* D.D. and Fenton John Anthony *Hort* D.D., London and Cambridge, Macmillan 1895, 618 pp. First impression: Cambridge and London May 1885. First impression of the larger size Cambr. and London May 1881; repeated Dec. 1881, Aug. 1890, Jan. 1898. In the „Macmillan-Fount" of Greek Type the text has been printed by the Publishers London 1895 (542 pp.).

3) The Resultant Greek Testament exhibiting the text in which the Majority of Modern Editors are agreed and containing the readings of Stephen (1550), Lachmann, Tregelles, Tischendorf, Lightfoot, Ellicott, Alford, Weiss, the Bâle edition (1880), Westcott-Hort and the Revision Committee by Richard Francis *Weymouth* . . . Cheap edition. London, Elliot Stock 1892. XIX. 642. (Preface 1886; with changed title: London, Marshall Brothers 1896.)

called R) and B. *Weiss* (W)[4] it is sufficient to subjoin the titles.

All the differences of these 4 editions are mentioned in the footnotes, except some minutiae, touching chiefly the orthography, as *ν ἐφελκυστικόν, οὕτως* and *οὕτω*[5]), the so-called *ι subscriptum*[6]) the use of great Initials[7]), Breathings[8]),

---

4) Das Neue Testament. Textkritische Untersuchungen und Textherstellung von D. Bernhard *Weiss*. Erster Theil: Apostelgeschichte. Katholische Briefe. Apokalypse. Leipzig, Hinrichs 1894 (20 Mk.). Zweiter Theil: Die paulinischen Briefe einschliesslich des Hebräerbriefs 1896 (18 Mk.). Dritter Theil: Die vier Evangelien 1900 (20 Mk.). The first part is composed of numbers IX, 3/4; VIII, 3; VII, 1 of O. v. *Gebhardt* and A. *Harnack*, Texte und Untersuchungen, 1893, 92, 91. Of the second and third part an edition is published without the „Textkritische Untersuchungen". Die Paulinischen Briefe (vol. III. Die vier Evangelien) im berichtigten Text. Mit kurzer Erläuterung zum Handgebrauche bei der Schriftlektüre (12 Mk. 50. and 12 Mk.). The textual investigations („Textkritik der Paulinischen Briefe", „Textkritik der vier Evangelien") form part XIV, 3 and XIX, 2 (or New Series IV, 2) of the „Texte und Untersuchungen", 1896 and 1899. [see p. XIII.]

5) The editions generally agree. Weiss has *ν* in *πᾶσιν* Mt 2,16. 23,20. Lc 16,26; *πνεύμασιν* Mc 1,27; *χαλῶσιν* 2,4; *πενθοῦσιν* 16,10; *ἔχουσιν* Lc 16,29; *γινώσκουσιν* J 10,14; omits *ν* in *δεήσεσι* Lc 2,37; (*ἦλθε* 9,55); (*ἄγουσι* J 8,3); has *οὕτω* Mt 3,15.

6) We write with H *ζῷον, Ἡρῴδης* etc., *εἰκῇ, κρυφῇ, λάθρᾳ, πάντῃ*, against H *ἀγαπᾶν, ζῆν* etc.

7) a) H writes *χριστὸς* and *κύριος* (not Χ and *Κ*) in the vocative and after the article, except L 23,2 *χριστὸν βασιλέα*, 2 K 3,18 *ἀπὸ κυρίου πνεύματος*. R always *Χρ.* and *Κύριος*. We write *Διάβολος* and *Σατανᾶς* with H Ap 12,9; 20,2; elsewhere *διάβολος* and *σατανᾶς*; HR always *Σατανᾶς*.

b) HR: *Ἀγρὸς* (and Χωρίον) *Αἵματος* (but Act 1,19 R *αἵματος*), *Ἀγρὸς τοῦ Κεραμέως, Ἀππίου Φόρου, Ἀρείου Πάγου, Κρανίου Τόπος* (T *Κρανίου* J 19,17, but *κρανίου* Mt 27,33. Mc 15,22), *Νέαν Πόλιν, Τριῶν Ταβερνῶν, Ὡραίαν Πύλην* (but R with TW *πύλην*).

8) H: *Ἅβελ, Ἅγαρ, Ἁδραμυντηνός, Ἁδρίας, Ἁκελδαμάχ, Ἁλφαῖος, Ἁνανίας, Ἅννα, Ἅννας, Ἁρέτας, Ἁριμαθαία, Ἑζεκίας, Ἑμμώρ, Ἑνώχ, Ἑσρώμ, Εὕα*; but *Ἑβραῖος, Ἠλείας, Ἠσαίας, Ἰερειχώ, Ἰερεμίας, Ἰεροσόλυμα, Ἰερουσαλήμ* (*Ἱερ.* W against his rule Ap 21,10). Some readings are noted on the margin.

Accents[9] in Proper Names and elsewhere[10], Vowels[11], Division of words[12], *Diaeresis*[13].

The symbols used to denote the variations are

- H text of The New Testament in the original Greek. The Text revised by Westcott-Hort; cp. Mt 1,3.
- h an alternative reading, placed on the margin of this edition, when it has been found impossible to decide that one of two or more various readings is certainly right; cp. Mt 1,18.
- ℋ the text of Westcott-Hort, where their marginal alternative reading agrees with our text; cp. Mt 9,27.
- h^r a noteworthy *rejected* reading from the margin or the Appendix of this edition; cp. Mt 1,8.
- h^s a suspected reading, from the same Appendix; cp. Mt 21,29.
- †...† a reading, where the text probably contains some primitive error; cp. Mt 15,30.
- ⊣...⊢ between these marks are placed by Westcott-Hort in the Gospels and Acts „Western" interpolations and substitutions; cp. Mt 5,4. 5.
- [...] between double brackets are inserted in the text by Westcott-Hort very early interpolations, omitted alone by „Western" or „Western and Syrian" documents; cp. Mt 16,2. 3.

On RTTiW see above.

---

9) H writes *Ἀββά, Γαββαθά, Γολγοθά, Κανά, Κορβάν, Ῥαμά, Σινά*; the other — *ᾶ*.

10) H prefers *κῆρυξ, κηρύξαι; συνίων, συνίουσιν; συντετρίφθαι* (and R); *μίγμα* (R), *σπίλος* (E 5,27 R *ί* W *ῖ*, 2 P 2,13 R *ῖ* W *ί*), *στύλος, ψύχος; δέσμαι*; not longer *ἔντος* (Mt 23,26); W *θλῖψις*, sometimes *κρῖμα*.

11) HT prefer *ει* in *Ἠλείας, Ἰερειχώ, Ἰσραηλείτης, Σαμάρεια, Σαμαρείτης*; the difference in *δουλία, ἐριθία, παιδία, Καισαρία, Λαοδικία* is mostly noticed.

12) We write with H *ἆρά γε, εἴ γε, καί γε, εἴ πως, μή πως, μή ποτε* (*μήποτε* H Mt 25,9; *εἴ περ* H 2 K 5,3 in margin), *μή που, διὰ παντός, διὰ τί, ἵνα τί*; W prefers *τουτέστιν*.

13) H writes *ι* and *υ* (not *ϊ* and *ϋ*) e. gr. in *Ἀχαία, Βηθσαιδάν, Γαῖος, Ἠσαίας, Καιάφα, Καίν, Μωυσῆς, Ναίν; πρωί, πρωινός, διικνούμενος, διισχυρίζεσθαι*; but *Ἀχαϊκός, Ἑβραϊστί, Πτολεμαΐς, πρόϊμος*.

W[m] the *textus receptus* as printed by B. Weiss on the margin of his edition; cp. Mt 6,15.

[ ] uncertainty of the editions HRT, whether the enclosed parts belong to the text; cp. Mt 1,18. 24.

fin *finis,* end of the verse; cp. Mt 3,15.

\+ an addition; cp. Mt 1,8.

— an omission; cp. Mt 1,24.

pr praemittit, praemittunt, placed before; cp. Mt 12,35.

The marks (brackets etc.) attached to the Symbols belong to the corresponding greek text:

Mt 1,24 [*ο*] : RW—T signifies, that Westcott-Hort places *ο* in brackets, Tischendorf omits it altogether, while Weymouth and Weiss have it in the text.

Mt 15,14 *τυφλῶν* : [h]—*H* signifies, that Westcott-Hort omits *τυφλων* in the text, has it on the margin in brackets; Tischendorf, Weymouth, Weiss have it in the text without hesitation.

The same applies to whole verses; comp. Mt 12,47.

In the second apparatus, which gives various readings from manuscripts, those without any symbol are taken from the Codex Bezae; those represented by the textus receptus are marked ϛ *i.e.* the initial of Robert Stephanus, whose edition of 1550 became the foundation of the editions of Elzevir (1624). Where there is a difference between Stephen and Elzevir, the edition of 1550 is marked ϛ[1], that of Elzevir ϛ[e]. The symbols of the manuscripts are the usual; by the addition of the letters *a m n pc pl* is marked, whether other, many, some, few, most *(alii, multi, nonnulli, pauci, plurimi)* witnesses agree.

The following symbols occur

I. Greek Manuscripts

1) Gospels

a) uncials ℵ*ABCDEFGHIKLMNPRSTUW*[b]*ZΓΔΦ* (= the archetype of the mss *(13. 69. 124) 346. 543. 713. 826. 828* the socalled Ferrar-group).

b) cursives *1. 9. 13. 56. 64. 66. 69. 83. 108. 131. 157. 472. 565.*

c) lessonbooks *22. 47* ev.

2) Acts and Catholic Epistles

a) ℵ*ABCDEGHKLP*

b) *1-10. 13-15. 17. 25. 27. 28. 31-34. 36. 38. 40. 54. 56. 61. 68. 69. 70. 73. 83. 95-100. 106. 114. 137. 163.*

3) Epistles of S. Paul

a) ***ℵABCDEFGHKLMP***

b) ***1-3. 5-7. 10. 13. 14. 17. 18. 21. 22. 27. 31-34. 37-39. 43. 46. 47. 69-71. 73. 80. 93. 106. 109. 115. 132. 134.***

4) Revelation

a) ***ℵACPQ*** (called ***B*** by Tischendorf)

b) ***1. 2. 6-9. 11-14. 16. 17. 18. 25. 26. 28. 31. 33. 36. 38. 41. 49. 80. 98.***

II. Versions

got = the gothic of Ulfilas; *latt* a) the Old-Latin; its mss are *a b c e ff$_2$ q*; b) vg = the Vulgate of Jerome; sah = the Sahidic, of Upper Egypt; syr^s = the Syriac Palimpsest discovered by Mrs A. S. Lewis on Mount Sinai; syr lect = the Lectionary in Palestinian-Syriac published 1897 in no VII of the Studia Sinaitica ed. by A. S. Lewis and M. D. Gibson; syr^{hr} = the harclensian.

III. Writers

Irenaeus, Justinus, Marcion, Origenes, Primasius, Tertullianus. Edd = Editions.

ς = St, is the abbreviation for the Textus Receptus, ς[1] for the edition of Robert Stephanus 1550, ς^e for that of Elzevir 1624.

For further information on Manuscripts, Versions, Quotations the reader may recur to *Scrivener-Miller*, A plain Introduction to the Criticism of the N. T. 4th edition, London 1894. 2 vols; M. *Vincent,* History of the Textual Criticism of the N. T. 1900; Eb. *Nestle,* Introduction to the Textual Criticism of the Greek N. T. Translated from the second edition (With Corrections and Additions by the Author) by *W. Edie* and edited with a Preface by *Allan Menzies,* Williams and Norgate 1901; *C. R. Gregory*, Textkritik des Neuen Testamentes. Leipzig, I. 1900. II. 1902; *H. von Soden*, Die Schriften des Neuen Testamentes. Berlin, I, 1. 1902.

3) The outer margins contain

a) the parallel-references from the Revised Edition of Luther's Version

b) the quotations from the O. T., gathered in the appendix of Westcott-Hort and Tischendorf-Gebhardt.

c) not a few beside them.

If the reference is rather to the Septuagint, than to the Hebrew, LXX is added, as Lk 1,41.

The arrangement of the impression (black type for quotations, strophic arrangement of poetical pieces, division in paragraphs) follows chiefly the edition of Westcott-Hort. The verse-division is that of Stephen's edition of 1551, i. e. the first in which it was introduced. Where the beginning of the verse is not marked by the interpunction, it has been noted after Bengel's example by ˈ.

Among the points, in which the present, third, impression [14]) differs from the previous ones (first preface Ulm, Febr. 1898; second Maulbronn Oct. 1898) the spelling of the names Ἰωάνης and Βεεζεβούλ may be mentioned. If text and footnotes are now free from mistakes, which had crept in despite of all care, it is due to the cooperation of many friendly contributors, especially as to the margins of Prof. P. Schmiedel of Zürich.

Preface to the second issue.

Almost about the same time a new impression of this American edition and its original became necessary.[15]) In the meantime, a new (second) edition of the greater part of the recension of *Bernhard Weiss* had appeared (now entitled: Das Neue Testament. Handausgabe von *D. Bernhard Weiss.* Zweiter Band: Die Paulinischen Briefe und der Hebräerbrief, 664 pp. Dritter Band: Apostelgeschichte — Katholische Briefe — Apokalypse. VI. 534 pp. Leipzig 1902). I have compared both volumes with my own text, and changed the latter, in accordance with the principle to give the reading, in which the majority of Editors agreed, in the following places: Acts 21,8; Rom 9,23 f (punctuation); 2 Cor 12,9; Gal 1,15; 1 Tim. 1,16; Philem. 6; Hebr. 10,1; 13,19.23; 1 Pet 2,1; 2 Pet 2,13; 1 John 2,6; 3 John 9; Rev 6,16; 7,6; 10,4; 19,18; 20,11. I neglected those readings of *B. Weiss*, which

---

[14]) The title of the Stuttgart edition, with latin preface, is: Novum Testamentum Graece cum apparatu critico ex editionibus et libris manu scriptis collecto curavit Eberhard Nestle. Editio tertia recognita. Stuttgart. Privilegierte Württembergische Bibelanstalt. 1901.

[15]) Editio quarta recognita, 1903.

were apparently mistakes, as the omission of three words in 1 Cor 1,26 or the article τῇ in Phil 1,3. — See also Matth. 6,9.10, where the strophical arrangement, and Mc 14,62; Lc 23,38 where the type has been changed.

The references on the margins have been carefully increased, and corrected, where it was found necessary.

The verse-division has been brought into agreement with that, which *H. von Soden* intends to follow in his forthcoming edition; see p. 485 f of his first volume. It differs now from that of Stephens (1551) only Acts 2,47 f; 24,19 ff; 1 Cor 7,33 f.

Maulbronn, Germany, 11. 3. 1903.

Preface to the third issue.

This third issue gives the text as contained in the fifth German impression (Editio quinta recognita, 1904). Between the fourth and fifth impression lies the edition of the Greek Testament, which I had to prepare for the British and Foreign Bible Society in connection with its centenary. For this purpose the marginal references have been thoroughly revised and greatly increased; in the text one misprint, which had escaped notice since the first impression, has been corrected (2 P. 2, 12).

Maulbronn, 16. 10. 1904.

D. Eb. Nestle.

ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ

1–17: L 3, 23–38.

Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ Δαυεὶδ 1 1 Chr 17,11. Gn 5,1; 22,18
υἱοῦ Ἀβραάμ.
Ἀβραὰμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ, Ἰσαὰκ δὲ ἐγέν- 2 Gn 21, 3.12; 25,26; 29,35 49,10.
νησεν τὸν Ἰακώβ, Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδαν 1 Chr 1,34.
καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, Ἰούδας δὲ ἐγέννησεν 3 1 Chr 2,5.9. Gn 38, 29.30.
τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θάμαρ, Φαρὲς Rth 4,18–22.
δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑσρώμ, Ἑσρὼμ δὲ ἐγέννησεν τὸν 1 Chr 2,10 s.
Ἀράμ, ¹Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ, Ἀμινα- 4
δὰβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ναασσών, Ναασσὼν δὲ ἐγέν-
νησεν τὸν Σαλμών, Σαλμὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Βοὲς 5 Rth 4,13–17.
ἐκ τῆς Ῥαχάβ, Βοὲς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωβὴδ ἐκ τῆς
Ῥούθ, Ἰωβὴδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαί, ¹Ἰεσσαὶ δὲ 6 2 Sm 12,24.
ἐγέννησεν τὸν Δαυεὶδ τὸν βασιλέα. Δαυεὶδ δὲ ἐγέν-
νησεν τὸν Σολομῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου, Σολομὼν 7 1 Chr 3,10–16.
δὲ ἐγέννησεν τὸν Ῥοβοάμ, Ῥοβοὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἀβιά, Ἀβιὰ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀσάφ, ¹Ἀσὰφ δὲ ἐγέν- 8
νησεν τὸν Ἰωσαφάτ, Ἰωσαφὰτ δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἰωράμ, Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὀζείαν, ¹Ὀζείας δὲ 9
ἐγέννησεν τὸν Ἰωάθαμ, Ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἄχαζ, Ἄχαζ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑζεκίαν, ¹Ἑζεκίας δὲ 10
ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ, Μανασσῆς δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἀμώς, Ἀμὼς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσείαν, ¹Ἰωσείας 11 1 Esr 1,32 Lxx.
δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ

R *ευαγγελιον κ. Μ.* **1**,*3* H Ἑσρωμ *7.8* W Ἀσά, Ἀσὰ *8 εγεννησεν 3°*: **h^r**+ *τον Οχοζιαν, Οχοζιας δε εγεννησεν τον Ιωας, Ιωας δε εγεννησεν τον Αμασιαν, Αμασιας δε εγεννησεν* *9* H *Ιωαθάμ, Ιωαθὰμ* | H *Αχας* *9.10* H Ἑζεκ. *10* W Ἀμών, Ἀμὼν *11 εγεννησεν*: **h^r**+ *τον Ιωακειμ, Ιωακειμ δε εγεννησεν*

1,*3 Ζαρε* ***B*** *7 Αβιουδ* ***D*** (in Lc, v. p. 150)

1 Chr 3,17. Esra 3,2. 12 ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος. Μετὰ δὲ τὴν μετ-
οικεσίαν Βαβυλῶνος Ἰεχονίας ἐγέννησεν τὸν Σα-
λαθιήλ, Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζοροβάβελ,
13 ¦ Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιούδ, Ἀβιοὺδ δὲ
ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακείμ, Ἐλιακεὶμ δὲ ἐγέννησεν
14 τὸν Ἀζώρ, ¦ Ἀζὼρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδώκ, Σαδὼκ
δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχείμ, Ἀχεὶμ δὲ ἐγέννησεν τὸν
15 Ἐλιούδ, ¦ Ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλεάζαρ, Ἐλεά-
ζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Μαθθάν, Μαθθὰν δὲ ἐγέν-
27,17.22. 16 νησεν τὸν Ἰακώβ, ¦ Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσὴφ
τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγό-
μενος Χριστός.

17 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δαυεὶδ
γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ Δαυεὶδ ἕως τῆς
μετοικεσίας Βαβυλῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ
ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ
γενεαὶ δεκατέσσαρες.

L 1,35. 18 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γένεσις οὕτως ἦν.
μνηστευθείσης τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰω-
σήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς εὑρέθη ἐν γαστρὶ
19 ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ
αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν δειγμα-
18. 20 τίσαι, ἐβουλήθη λάθρᾳ ἀπολῦσαι αὐτήν. ταῦτα
δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου κατ'
ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων· Ἰωσὴφ υἱὸς Δαυείδ, μὴ
φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαρίαν τὴν γυναῖκά σου·
τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματός ἐστιν
L 1,31; 2,21. Act 4,12. 21 ἁγίου. τέξεται δὲ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα
αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ
Is 7,14. 22 ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν

---

18 H [ΙΗΣΟΥ] ΧΡΙΣΤΟΥ h *χριστοῦ Ἰησοῦ* W *Χρ. Ι.* | h[r] *γεννησις* *20* hRT *Μαριάμ* *22* W *τουτο*

---

16 Ιωσηφ, ω μνηστευθεισα παρθενος Μαριαμ εγεννησεν Ιησουν τον λεγομενον Χριστον Φ Josephum; Josephus, cui desponsata erat Maria virgo, genuit Jesum qui appellatur Christus syr[s]

*ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ προ-
φήτου λέγοντος·*
ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱόν, 23
καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ,
ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον **μεθ' ἡμῶν ὁ θεός.**
ἐγερθεὶς δὲ [ὁ] Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν 24
*ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου, καὶ παρ-
έλαβεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν* 25 L 2,7.
*αὐτὴν ἕως οὗ ἔτεκεν υἱόν· καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα
αὐτοῦ Ἰησοῦν.*

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰου- 2 L 2,1–7.
*δαίας ἐν ἡμέραις Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι
ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα ¹ λέ-* 2 Nu 24,17.
*γοντες· ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαί-
ων; εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ,
καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. ἀκούσας δὲ ὁ βα-* 3
*σιλεὺς Ἡρῴδης ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα
μετ' αὐτοῦ, καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς* 4
*καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν
ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ἐν* 5 Mch 5,1. J 7,42.
*Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ
τοῦ προφήτου·*
καὶ σὺ Βηθλεέμ, γῆ Ἰούδα, 6
οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα·
ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος,
ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ.
Τότε Ἡρῴδης λάθρα καλέσας τοὺς μάγους 7
*ἠκρίβωσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου
ἀστέρος, καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπεν·* 8
πορευθέντες ἐξετάσατε ἀκριβῶς περὶ τοῦ παιδίου·

---

24 [ο] : RW—T *25 οὗ* : [H]—W | h^r *τον υιον [αυτης] τον πρωτοτοκον* **2,6** HR *σύ, Βηθλεὲμ γη*

---

23 καλεσεις **2,4** — *παρ αυτων* *6 Β. της Ιουδαιας*

ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ
9 ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ
βασιλέως ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστήρ, ὃν εἶδον
ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς ἕως ἐλθὼν ἐστάθη
10 ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα
Ps 72,10.15. 11 ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. καὶ ἐλθόντες
Is 60,6. εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς
μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ,
καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν
12 αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. καὶ χρη-
ματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρῴδην,
δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.
Ex 2,15. 13 Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου
φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ λέγων· ἐγερθεὶς
παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ
φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω
σοι· μέλλει γὰρ Ἡρῴδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ
14 ἀπολέσαι αὐτό. ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον
καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἀνεχώρησεν εἰς
Hos 11,1. 15 Αἴγυπτον, καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρῴδου·
ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ προ-
φήτου λέγοντος· **ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.**
16 Τότε Ἡρῴδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν
μάγων ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλεν
πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν
πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω,
κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσεν παρὰ τῶν μάγων.
Jr 31,15. 17 τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προ-
φήτου λέγοντος·
Gn 35,19. 18 **φωνὴ ἐν Ῥαμὰ ἠκούσθη,**
κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς·

---

11 τους θησ.: h[r] *τας πηρας* *13* h *κατ οναρ εφανη*
18 R *Ραμᾶ*

---

11 τον παιδα, it. 13. bis 14. 20. 21. *17 ρηθεν* : + *υπο κυριου* *18 κλαυθμος* : pr *θρηνος και* *Dplς*

Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς,
καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν.
Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρῴδου, ἰδοὺ ἄγγελος 19
κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ
ˈλέγων· ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν 20 Ex 4,19.
μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ· τεθνή-
κασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.
ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μη- 21
τέρα αὐτοῦ καὶ εἰσῆλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ. ἀκού- 22
σας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ
τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρῴδου ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελ-
θεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς
τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς 23 L 1,26; 2,39.
πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν Is 11,1; 53,2. J 1,46.
διὰ τῶν προφητῶν ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.
Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται 3 1–12: Mc 1,1–8. L 3,1–18.
Ἰωάνης ὁ βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ L 1,13.
τῆς Ἰουδαίας, ˈλέγων· μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ 2 4,17.
βασιλεία τῶν οὐρανῶν. οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς 3 Is 40,3.
διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· J 1,23.
φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ·
ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου,
εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.
Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάνης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ 4 2 Rg 1,8.
τριχῶν καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν
ὀσφὺν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφὴ ἦν αὐτοῦ ἀκρίδες καὶ μέλι
ἄγριον. Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα 5
καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορ-
δάνου, καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' 6
αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. Ἰδὼν 7 12,34; 23,33. Gn 3,15.
δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχο-
μένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα εἶπεν αὐτοῖς· γεννήματα
ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελ-

---

23 **T** *Ναζαρεθ* **3,***1* **RT** *Ιωαννης etc.* *3* **W** *Ἡσαΐου etc.*

3,*7* *βαπτισμα:* + *αυτου* **Dplϛ**

8 *λούσης ὀργῆς; ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς*
R 2,28.29; 4,12. 9 *μετανοίας· ͺκαὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· πατέρα*
J 8,33.39. *ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται*
ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ
L 3,7–9. 10 *Ἀβραάμ. ἤδη δὲ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν*
J 15,6. *δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρ-*
J 1,15.26.27.33. 11 *πὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. ἐγὼ*
Act 1,5. *μὲν ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ*
ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μού ἐστιν, οὗ
οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς
13,30. 12 *ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί· οὗ τὸ*
πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα
αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀπο-
θήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.
13–17: 13 *Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας*
Mc 1,9–11. L 3,21.22. *ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάνην τοῦ βαπ-*
J 1,31–34. 14 *τισθῆναι ὑπ᾽ αὐτοῦ. ὁ δὲ διεκώλυεν αὐτὸν λέγων·*
ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ
15 *ἔρχῃ πρός με; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν*
αὐτῷ· ἄφες ἄρτι· οὕτως γὰρ πρέπον ἐστὶν
ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν
10,16. 16 *αὐτόν. βαπτισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εὐθὺς ἀνέβη ἀπὸ*
1 P 4,14. *τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ ἠνεῴχθησαν οἱ οὐρανοί, καὶ*
εἶδεν πνεῦμα θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστεράν,
17,5. 17 *ἐρχόμενον ἐπ᾽ αὐτόν· καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐ-*
Ps 2,7. Is 42,1. *ρανῶν λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπη-*
1–11: Mc 1,12.13. *τός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.*
L 4,1–13. H 4,15. 4 *Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ*
Ex 34,28. *τοῦ πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου.*
1 Rg 19,8. 2 *καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσεράκοντα καὶ τεσσερά-*
Gn 3,1–7. 3 *κοντα νύκτας ὕστερον ἐπείνασεν. καὶ προσελθὼν*

---

12 αποθηκην: **h+** *αυτον* *15 αυτω*: **hRT** *προς αυτον* | **fin h[r]+ et cum baptizaretur, lumen ingens circumfulsit de aqua, ita ut timerent omnes qui advenerant.** *16 ηνεωχθ.*: **T** *ανεωχθ.* **h+** *αυτω* *17* **h** *μου, ο αγαπητος εν* ¦ **T** *ηυδοκησα* **4,***1* **H** [*ο*] *2* **HR** *και νυκτ. τεσσερ.*

ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ
ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. ὁ δὲ ἀπο- 4 Dt 8,3.
κριθεὶς εἶπεν· γέγραπται· **οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ**
ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκ-
πορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ. Τότε παραλαμ- 5 27,53.
βάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ
ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ 6 Ps 91,11.12.
λέγει αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν
κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι

τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ
καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε,
μή ποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.

ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πάλιν γέγραπται· **οὐκ ἐκ-** 7 Dt 6,16.
πειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. Πάλιν παρα- 8
λαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν,
καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ
κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, καὶ εἶπεν αὐτῷ· 9
ταῦτά σοι πάντα δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς
μοι. τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὕπαγε, σατανᾶ· 10 Dt 6,13.
γέγραπται γάρ· **κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις**
καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. Τότε ἀφίησιν αὐτὸν 11 J 1,51. H 1,6.14.
ὁ διάβολος, καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προσῆλθον καὶ
διηκόνουν αὐτῷ.

Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἰωάνης παρεδόθη ἀνεχώρησεν 12 12–17: Mc 1,14.15.
εἰς τὴν Γαλιλαίαν. καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρὰ 13 L 4,14.15. 14,3. J 2,12.
ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς Καφαρναοὺμ τὴν παραθαλασ-
σίαν ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλείμ· ἵνα πλη- 14 Is 8,23; 9,1. J 7,52.
ρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος·

γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλείμ, ὁδὸν θαλάσσης, 15
πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, ¹ ὁ λαὸς ὁ 16
καθήμενος ἐν σκοτίᾳ φῶς εἶδεν μέγα, καὶ τοῖς καθημέ-
νοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

---

3 H *ειπον* *4 επι* : W *εν* *10 υπαγε* : h[r] + *οπισω* [*μου*]
16 T *σκοτει*

---

7 ου πειρασεις

3,2. 17 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν·
μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
18–22: Mc 1,16–20. 18 Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλι-
L 5,1–11. λαίας εἶδεν δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον
J 1,40 s. Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλον-
τας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ
13,47. Ez 47,10. 19 ἁλεεῖς. καὶ λέγει αὐτοῖς· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ
19,27. 20 ποιήσω ὑμᾶς ἁλεεῖς ἀνθρώπων. οἱ δὲ εὐθέως
21 ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προ-
βὰς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον
τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάνην τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς
αὐτῶν καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν· καὶ ἐκά-
22 λεσεν αὐτούς. οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον
καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ.
Mc 1,39. 23 Καὶ περιῆγεν ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ, διδάσκων
L 4,15.44. Act 10,38. ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέ-
λιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον
Mc 6,55. 24 καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. καὶ ἀπῆλθεν
ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσ-
ήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ποικί-
λαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, δαιμονι-
ζομένους καὶ σεληνιαζομένους καὶ παραλυτικούς,
Mc 3,7.8. 25 καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ
L 6,17–19. ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως
καὶ Ἱεροσολύμων καὶ Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ
c 5–7: 5 Ἰορδάνου. Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ
L 6,20–49. ὄρος· καὶ καθίσαντος αὐτοῦ προσῆλθαν αὐτῷ οἱ
2 μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ
ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων·
Is 57,15. 3 Μακάριοι **οἱ πτωχοὶ** τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν
ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

---

17 h— *μετανοειτε et γαρ* . *24 συνεχομ.*: T+ *και*
5,*1* W *προσηλθον* | H [*αυτω*]

---

18 παραγων

μακάριοι **οἱ πενθοῦντες**, ὅτι αὐτοὶ **παρακλη-** 4 Ps 126,5. Is 61,2.
θήσονται. Ap 7,17.
μακάριοι **οἱ πραεῖς**, ὅτι αὐτοὶ **κληρονομήσουσιν** 5 Ps 37,11.
τὴν γῆν.
μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιο- 6
σύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.
μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. 7 Jc 2,13.
μακάριοι **οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ**, ὅτι αὐτοὶ τὸν 8 Ps 24,4; 51,12; 73,1.
θεὸν ὄψονται. 1 J 3,2.3.
μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι [αὐτοὶ] υἱοὶ θεοῦ 9 H 12,14.
κληθήσονται.
μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι 10 1 P 3,14.
αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
μακάριοί ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσιν 11 1 P 4,14.
καὶ εἴπωσιν πᾶν πονηρὸν καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι
ἕνεκεν ἐμοῦ. χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς 12 Jc 5,10. H 11,33—38.
ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ ἐδίωξαν
τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.
Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας 13 Mc 9,50. L 14,34.35.
μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει
ἔτι εἰ μὴ βληθὲν ἔξω καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν
ἀνθρώπων. Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου. 14 J 8,12.
οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη·
οὐδὲ καίουσιν λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ 15 Mc 4,21. L 8,16; 11,33.
τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει
πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς 16 E 5,8.9. 1 P 2,12.
ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν
τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν
τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον 17 3,15. R 3,31; 10,4.
ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ
πληρῶσαι. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ 18 L 16,17; 21,33.

4.5 ⊣ h[r] ⊢ T *5.4* *9* [αυτοι] : W—T *10.11* W ενεκα
11 T διωξουσιν *13* T αλα bis

---

11 — ψευδομενοι | εμου : δικαιοσυνης *12* προ υμων :
+ υπαρχοντας

ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν ἢ μία κεραία οὐ
μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένη-
Jc 2,10. 19 *ται. ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων*
1 K 15,9. *τῶν ἐλαχίστων καὶ διδάξῃ οὕτως τοὺς ἀνθρώπους,*
ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν·
ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κλη-
20 *θήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. λέγω γὰρ*
ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη
Ex 20,13; *πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ*
21,12. Lv 24,17. 21 *εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἠκού-*
Dt 17,8. *σατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις·* **οὐ φονεύσεις·** *ὃς*
1 J 3,15. 22 *δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. ἐγὼ δὲ*
λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ
ἀδελφῷ αὐτοῦ ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ·
ὃς δ' ἂν εἴπῃ μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν
Mc 11,25. 23 *τοῦ πυρός. ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου*
ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελ-
24 *φός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν*
σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὕπαγε πρῶ-
τον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν
6,14.15; 18,35. 25 *πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ*
L 12,58.59. 1 P 5,8. *σου ταχὺ ἕως ὅτου εἶ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ·*
μή ποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ καὶ ὁ
κριτὴς τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ·
26 *ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως ἂν*
Ex 20,14. 27 *ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην. Ἠκούσατε ὅτι*
Iob 31,1. 28 *ἐρρέθη·* **οὐ μοιχεύσεις.** *ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι*
2 P 2,14. *πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι*
[αὐτὴν] ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.
29 *εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε,*

---

18 H *κερεα* | H *[αν]* *21* R *ερρηθη, it 27. 31. 33. 38. 43.* *22 αυτου 1°* : h[r]+ *εικη* | T *ραχα* *24* W *πρωτον,* *28 [αυτην]* : RW—T

---

18 ˊτου νομου : + και των προφητων *27 ερρεθη : + τοις αρχαιοις*

ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι 18,8.9. Mc 9,43.47.
ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ Kol 3,5.
σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. καὶ εἰ ἡ δεξιά 30
σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὴν καὶ βάλε
ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν
μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου εἰς γέενναν 19,3–9.
ἀπέλθῃ. Ἐρρέθη δέ· **ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα** 31 Mc 10,4-12. Dt 24,1.
αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν 32 L 16,18. 1 K 7,10.11.
ὅτι πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρεκτὸς
λόγου πορνείας ποιεῖ αὐτὴν μοιχευθῆναι, καὶ ὃς
ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται. Πάλιν 33 Ex 20,7. Lv 19,12.
ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· **οὐκ ἐπιορκή-** Nu 30,3.
σεις, ἀποδώσεις δὲ **τῷ κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου.** 23,16–22.
ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως· μήτε ἐν **τῷ** 34 Is 66,1. Act 7,49.
οὐρανῷ, ὅτι **θρόνος ἐστὶν τοῦ θεοῦ**· μήτε ἐν **τῇ** 35 Ps 48,3.
γῇ, ὅτι **ὑποπόδιόν ἐστιν τῶν ποδῶν αὐτοῦ**· μήτε
εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι **πόλις** ἐστὶν **τοῦ** μεγάλου **βα-**
σιλέως· μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσῃς, ὅτι οὐ 36
δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ποιῆσαι ἢ μέλαιναν.
ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ ναί, οὒ οὔ· τὸ δὲ περισ- 37 2 K 1,17. Jc 5,12.
σὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν. Ἠκούσατε 38 Lv 24,19.20.
ὅτι ἐρρέθη· **ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα**
ἀντὶ ὀδόντος. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι 39 J 18,22.23. Lv 19,18.
τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίζει εἰς τὴν δεξιὰν
σιαγόνα [σου], στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· καὶ 40 1 K 6,7.
τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου
λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· καὶ ὅστις σε 41
ἀγγαρεύσει μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο. τῷ 42
αἰτοῦντί σε δός, καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανί-
σασθαι μὴ ἀποστραφῇς. Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη· 43 Lv 19,18.
ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν

---

32 H [*και ος εαν απολ. γαμ. μοιχ.*] *37* *εστω* : hW *εσται* | h[r] *τό Ναί ναί καὶ τό Οὒ οὔ* *39* [*σου*] : RW—T

---

32 *ος αν απολυση* *39* — *δεξιαν*

Ex 23, 4.5. R 12,14.20. L 23,34. Act 7,59.

44 σου. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς
ὑμῶν καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν διωκόντων ὑμᾶς·
E 5,1. 45 ¹ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν
οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ
πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους
46 καὶ ἀδίκους. ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶν-
τας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶ-
47 ναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς
ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ
Lv 19,2. 48 καὶ οἱ ἐθνικοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; **Ἔσεσθε** οὖν ὑμεῖς
τέλειοι ὡς ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστιν.
6 Προσέχετε δὲ τὴν δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν
ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι
αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ
2 πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ὅταν οὖν
ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου,
ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς
καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν
ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισ-
25,37—40. R 12,8. 3 θὸν αὐτῶν. σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην μὴ
4 γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου, ὅπως
ᾖ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ
23,6. 5 σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι. Καὶ
ὅταν προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε ὡς οἱ ὑποκριταί·
ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γω-
νίαις τῶν πλατειῶν ἑστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως
φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέ-
2 Rg 4,33. Is 26,20 Lxx. 6 χουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ,
εἴσελθε εἰς τὸ ταμεῖόν σου καὶ κλείσας τὴν θύραν

---

46 το αυτο : **hW** *ουτως* 6,*1* **HR** [*δε*] | **T** — *τοις* *4* **T** *ἡ σοῦ ελεημ. ᾗ*

---

44 υμων : + *ευλογειτε τους καταρωμενους υμας, καλως ποιειτε τοις μισουσιν υμας* ***Dplς*** | *των* : + *επηρεαζοντων και* *47 αδελφ.* : *φιλους* ***Epl*** | *εθνικοι* : *τελωναι* ***Epl*** 6,*1 δικαιοσ.* : *ελεημοσυνην* ***Eplς*** *5 προσευχη ουκ εση* ***Dplς***

σου πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ·
καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει
σοι. Προσευχόμενοι δὲ μὴ βατταλογήσητε ὥσπερ 7 Is 1,15.
οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσιν γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν
εἰσακουσθήσονται. μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδεν 8 32.
γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς
αἰτῆσαι αὐτόν. οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· 9 L 11,2—4. J 17,6. 7,11.
Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς·
Ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου·
ἐλθάτω ἡ βασιλεία σου· 10 7,21. L 22,42.
γενηθήτω τὸ θέλημά σου,
ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς·
Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον· 11
καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ 12 14.15. 18,21—35.
ἡμεῖς ἀφήκαμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν·
καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ 13 J 17,11.15.
ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.
Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παρα- 14
πτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν
ὁ οὐράνιος· ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις, 15 Mc 11,25.26.
οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα
ὑμῶν. Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡς 16 Is 58,5—9.
οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ
πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις
νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν
μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου 17
τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, ὅπως 18
μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων ἀλλὰ τῷ
πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυφαίῳ· καὶ ὁ πατήρ σου
ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυφαίῳ ἀποδώσει σοι.

---

8 γαρ : [H]W+ *ο θεος* *10* W *ελθετω* | W *επι της γης* *13* h[r]Wm+ *οτι σου εστιν η βασιλεια και η δυναμις και η δοξα εις τους αιωνας. αμην.* *15 ανθρωποις* : [H]R+ *τα παραπτωματα αυτων* *18* hW *νηστευων τοις ανθρ.* 1 Chr 29,11—13.

---

7 εθνικοι : *υποκριται* ***B*** *8 αιτ. αυτ.* : *ανοιξαι το στομα* *12 αφιομεν* ***Da*** *αφιεμεν* ***G*** *a* ***ς***

19 *Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς,*
ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται
19,21. 20 *διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν· θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν*
L 12,33.34. Kol 3,1.2. *θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις*
ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ
21 *κλέπτουσιν· ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρός σου, ἐκεῖ*
L 11,34–36. 22 *ἔσται καὶ ἡ καρδία σου. Ὁ λύχνος τοῦ σώμα-*
τός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός. ἐὰν οὖν ᾖ ὁ ὀφθαλμός
σου ἁπλοῦς, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται·
20,15. 23 *ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά*
σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ
L 16,9.13. 24 *σκότος ἐστίν, τὸ σκότος πόσον. Οὐδεὶς δύναται*
δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει
καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ
τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει· οὐ δύνασθε θεῷ δου-
25–33: L 12,22–31. 25 *λεύειν καὶ μαμωνᾷ. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ*
Ph 4,6. *μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε [ἢ τί πίητε],*
1 P 5,7. 1 T 6,6. H 13,5. *μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσησθε· οὐχὶ ἡ ψυχὴ*
πλεῖόν ἐστιν τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύ-
10,29–31. 26 *ματος; ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ,*
ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν
εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος
τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν;
27 *τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ*
28 *τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; καὶ περὶ ἐνδύμα-*
τος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ
1 Rg 10. 29 *πῶς αὐξάνουσιν· οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν· ¹ λέγω*
δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ
30 *περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ*
ἀγροῦ σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλό-
μενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον
31 *ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες·*

---

21 **H** [*και*] *22* **T**— *ουν* | **H** *φωτινον* *23* **H** *σκοτινον*
25 [*η τι πιητε*] : **RW—T** *29* **W** *Σολομῶν*

---

24 ουδεις : + *οικετης* **Lpc**

τί φάγωμεν; ἤ· τί πίωμεν; ἤ· τί περιβαλώμεθα;
ˡπάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητοῦσιν· οἶδεν γὰρ 32 8.
ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῄζετε τούτων
ἁπάντων. ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν καὶ 33 R 14,17. 1 Rg 3,13.14. Ps 37,4.25.
τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστε-
θήσεται ὑμῖν. μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον, 34 11. Ex 16,19.
ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει ἑαυτῆς· ἀρκετὸν τῇ
ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.
Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· ἐν ᾧ γὰρ κρίματι 7 2 R 2,1. 1 K 4,5.
κρίνετε κριθήσεσθε, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρη- Mc 4,24.
θήσεται ὑμῖν. τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν 3
τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ
ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ 4
ἀδελφῷ σου· ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἐκ τοῦ
ὀφθαλμοῦ σου, καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ
σου; ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ 5
σου τὴν δοκόν, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ
κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. Μὴ 6 10,11.
δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσίν, μηδὲ βάλητε τοὺς μαρ-
γαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μή ποτε
καταπατήσουσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν καὶ
στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς. Αἰτεῖτε, καὶ δοθή- 7 Mc 11,24. L 11,9–13. Jr 29,13.14.
σεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ J 14,13; 16,23
ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, 8
καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγή-
σεται. ἢ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν αἰτήσει 9
ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ 10
καὶ ἰχθὺν αἰτήσει, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; εἰ 11 Jc 1,17.
οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ 6,9.
διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ
ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦ-
σιν αὐτόν. Πάντα οὖν ὅσα ἐὰν θέλητε ἵνα 12 22,39.40. L 6,31. R 13,8–10.

---

33 βασ. (h[r] + *του θεου*) : W *δικαιοσ.* | *δικαιοσ.* : W *βασιλ.*
34 εαυτ. : H *αὐτης* W *αὐτ.* *7,4 εκ* : W *απο* | fin T.
6 W *καταπατησωσιν* *8* hW *ανοιγεται* *9* HR — *εστιν*
[*11* fin R; *12 εαν* : RW *αν*

7,11 — *δοματα* Lpc

ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτως καὶ ὑμεῖς
ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ
προφῆται.
L 13,24. J 10,7.9. 13 Εἰσέλθατε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα
[ἡ πύλη] καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς
τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι
19,24. Act 14,22. 14 δι᾽ αὐτῆς· ὅτι στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ
ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν
24,4.5.24. Act 20,29. 15 οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν. Προσέχετε ἀπὸ τῶν ψευδο-
προφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύ-
μασιν προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσιν λύκοι ἅρπαγες.
G 5,19–22. Jc 3,12. 16 ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.
μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὰς ἢ ἀπὸ
12,33. 17 τριβόλων σῦκα; οὕτως πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρ-
ποὺς καλοὺς ποιεῖ, τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρ-
18 ποὺς πονηροὺς ποιεῖ. οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν
καρποὺς πονηροὺς ἐνεγκεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν
3,10. J 15,2.6. 19 καρποὺς καλοὺς ἐνεγκεῖν. πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν
καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.
20 ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.
21,29. R 2,13. Jc 1,22.25; 2,14. 1 K 12,3. 21 Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι κύριε κύριε, εἰσελεύσεται
εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ᾽ ὁ ποιῶν τὸ
θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
L 13,25–27. 1 K 13,1.2. Jr 14,14; 27,15. 22 ˡπολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· κύριε
κύριε, οὐ **τῷ σῷ ὀνόματι ἐπροφητεύσαμεν**, καὶ
τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ
13,41; 25,41. 2 T 2,19. 23 ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; καὶ τότε
ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς·
Ps 6,9. **ἀποχωρεῖτε ἀπ᾽ ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.**
21. 24 Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τού-
τους καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ φρο-

---

13 [η πυλη] : hW—H *14* W οτι δε | T [η πυλη] *15* W προσεχ. δε *17* h W ποιει καλους *18* ενεγκειν 2° : HR ποιειν *21* h^{r}+ ⊣ουτος εισελευσεται εις την βασιλειαν των ουρανων⊢ *22* κυριε κυριε : h^{r}+ ου τω ονοματι σου εφαγομεν και [τω ονοματι σου] επιομεν, *24* H [τουτους]

νίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν
πέτραν. καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ 25
ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέπεσαν
τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν· τεθεμελίωτο γὰρ
ἐπὶ τὴν πέτραν. καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λό- 26
γους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς ὁμοιωθήσεται
ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν
ἐπὶ τὴν ἄμμον. καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον 27 Ez 13,10.11.
οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσ-
έκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσεν, καὶ ἦν ἡ
πτῶσις αὐτῆς μεγάλη. 11,1; 13,53;
Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους 28 19,1; 26,1.
τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ 22,33. Mc 1,22. L 4,32.
αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, 29 J 7,46.
καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς αὐτῶν.
Καταβάντος δὲ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὄρους ἠκολού- 8 1–4: Mc 1,40–44.
θησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. καὶ ἰδοὺ λεπρὸς προσ- 2 L 5,12–14.
ελθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων· κύριε, ἐὰν θέλῃς,
δύνασαί με καθαρίσαι. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα 3
ἥψατο αὐτοῦ λέγων· θέλω, καθαρίσθητι. καὶ εὐ-
θέως ἐκαθερίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. καὶ λέγει αὐτῷ 4 9,30. Mc 7,36.
ὁ Ἰησοῦς· ὅρα μηδενὶ εἴπῃς, ἀλλὰ ὕπαγε σεαυτὸν L 17,14. Lv 13,49;
δεῖξον τῷ *ἱερεῖ καὶ προσένεγκον τὸ δῶρον ὃ προσ-* 14,2–32.
έταξεν Μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.
Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς Καφαρναοὺμ προσ- 5 5–13: L 7,1–10.
ῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν ' καὶ 6 J 4,47.
λέγων· κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ
παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος. λέγει αὐτῷ· 7
ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἑκα- 8
τόνταρχος ἔφη· κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ
τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ, καὶ

25.27 H *ηλθαν* *29 αυτων* : h[r] + ⊣ *και οι Φαρισαιοι* ⊢
8,*1* T *καταβαντι δε αυτω* *3* R *εκαθαρισθη* *5.8* T *εκατονταρχης*

8,*4 μηδενι* : + *μηδεν Γpc* *5* Post haec autem accessit ei chiliarchus *syr[s]* *7 εγω* : pr *ακολουθει μοι* ℵ* | fin;

9 *ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι*
ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ
λέγω τούτῳ· πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ·
ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου· ποίησον
15,28. 10 *τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν*
καὶ εἶπεν τοῖς ἀκολουθοῦσιν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, παρ'
L 13,28.29. 11 *οὐδενὶ τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ εὗρον. λέγω*
Is 49,12; 59,19. *δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ* **ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν**
Ml 1,11. Ps 107,3. *ἥξουσιν καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ*
Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν·
22,13; 24,51; 25,30. 12 *οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ*
σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ
9,29; 15,28. 13 *ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ*
ἑκατοντάρχῃ· ὕπαγε, ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι.
καὶ ἰάθη ὁ παῖς ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.
14–16: Mc 1,29–34. 14 *Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου εἶδεν*
L 4,38–41. 1 K 9,5. *τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν·*
15 *καὶ ἥψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ*
16 *πυρετός· καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει αὐτῷ. Ὀψίας*
δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους
πολλούς· καὶ ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ
Is 53,4. 17 *πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν· ὅπως*
J 1,29.36. *πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου λέ-*
γοντος· **αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβεν καὶ τὰς**
νόσους ἐβάστασεν.
Mc 4,35. L 8,22. 18 *Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὄχλον περὶ αὐτὸν ἐκέ-*
19–22: L 9,57–60. 19 *λευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. Καὶ προσελθὼν*
εἷς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ· διδάσκαλε, ἀκο-
2 K 8,9. 20 *λουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. καὶ λέγει αὐτῷ*

---

9 εξουσ. : **H** + [*τασσομενος*] *10 παρ . . . Ισρ.* : **T** *ουδε εν τω Ισρ. τοσαυτην πιστιν* *11 μετα* : **h**[r] *εν τοις κολποις* [*του*] *12 εκβληθ.* : ⊣ **h**[r] ⊢ **T** *εξελευσονται* *18 οχλον* : **RT** *πολλους οχλους* **h** [*πολλους*] *οχλους*

---

9 υπο εξουσιαν εχων *13* fin + *και υποστρεψας ο εκατονταρχος εις τον οικον αυτου (εν αυτη τη ωρα) ευρεν τον παιδα υγιαινοντα* ℵ**pl* *15 αυτω* : *αυτοις* ***Lpl*ς**

ὁ Ἰησοῦς· αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ
πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. ἕτερος 21 **1 Rg 19,20.**
δὲ τῶν μαθητῶν εἶπεν αὐτῷ· κύριε, ἐπίτρεψόν
μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα
μου. ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι, καὶ 22 **J 1,43; 5,25. R 6,13.**
ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.
Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν 23 **23–27: Mc 4,36–41.**
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ σεισμὸς μέγας 24 **L 8,23–25. Ps 4,9.**
ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπ-
τεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδεν.
καὶ προσελθόντες ἤγειραν αὐτὸν λέγοντες· κύριε, 25
σῶσον, ἀπολλύμεθα. καὶ λέγει αὐτοῖς· τί δειλοί 26 **14,31; 16,8. Ps 107,25 ss.**
ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησεν τοῖς
ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη
μεγάλη. οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν λέγοντες· 27
ποταπός ἐστιν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ
θάλασσα αὐτῷ ὑπακούουσιν; Καὶ ἐλθόντος 28 **28–34: Mc 5,1–17. L 8,26–37.**
αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδα-
ρηνῶν ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ
τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ
ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης.
καὶ ἰδοὺ ἔκραξαν λέγοντες· τί ἡμῖν καὶ σοί, υἱὲ 29 **L 4,41. 2 P 2,4.**
τοῦ θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι
ἡμᾶς; ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων 30
πολλῶν βοσκομένη. οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν 31
αὐτὸν λέγοντες· εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἀπόστειλον
ἡμᾶς εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. καὶ εἶπεν αὐτοῖς· 32
ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τοὺς
χοίρους· καὶ ἰδοὺ ὥρμησεν πᾶσα ἡ ἀγέλη κατὰ

---

22 T— *Ιησους* *23* HR— *το* *28 Γαδαρ.* : h^r *Γερασηνων et Γεργεσηνων* *32* HR *απηλθαν*

---

24 κυματων : + *ην γαρ ο ανεμος εναντιος αυτοις* ***108*** *29 υιε* : pr *Ιησου* ϛ | *βασαν.* : *απολεσαι* ℵ* *31 αποστ. ημας* : *επιτρεψον ημιν απελθειν* ϛ *32 τ. χοιρ.* : *την αγελην των χοιρων* ϛ

τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν
33 *τοῖς ὕδασιν. οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελ-*
θόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα καὶ τὰ
34 *τῶν δαιμονιζομένων. καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις*
ἐξῆλθεν εἰς ὑπάντησιν τῷ Ἰησοῦ, καὶ ἰδόντες αὐτὸν
παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.
1–8: Mc 2,1–12. 9 *Καὶ ἐμβὰς εἰς πλοῖον διεπέρασεν, καὶ ἦλθεν εἰς*
L 5,17–26. 4,13. 2 *τὴν ἰδίαν πόλιν. Καὶ ἰδοὺ προσέφερον αὐτῷ*
παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον. καὶ ἰδὼν
ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν τῷ παραλυτικῷ·
Mc 2,7. 3 *θάρσει, τέκνον, ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι. καὶ*
ἰδού τινες τῶν γραμματέων εἶπαν ἐν ἑαυτοῖς· οὗτος
12,25. J 2, 25. 4 *βλασφημεῖ. καὶ εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις*
αὐτῶν εἶπεν· ἵνα τί ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς
5 *καρδίαις ὑμῶν; τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν·*
ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ἔγειρε καὶ
6 *περιπάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς*
τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας —
τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ· ἔγειρε ἆρόν σου τὴν
7 *κλίνην καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ ἐγερθεὶς*
8 *ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. ἰδόντες δὲ οἱ*
ὄχλοι ἐφοβήθησαν καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν
9–13: Mc 2,13–17. 9 *δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις. Καὶ*
L 5,27–32. *παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄνθρωπον καθή-*
μενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Μαθθαῖον λεγόμενον,
καὶ λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς
10 *ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακει-*
μένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ πολλοὶ τελῶναι καὶ
ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ
L 15,2. 11 *τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι*
ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· διὰ τί μετὰ τῶν
τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν;

---

34 τω : **hT** *του* | **W** *ινα*   **9,***3* **T** *ειπον*   *4* **hT** *ιδων*
6 **hT** *εγερθεις*   *9* **T** *ηκολουθει*   *10* **T**— *και 2°*

---

32 — του N   **9,***8 εφοβηθ.* : *εθαυμασαν* ς   *9 Ματθαιον* ς
11 εσθιει : + *και πινει Ma*

ʹὁ δὲ ἀκούσας εἶπεν· οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες 12
ἰατροῦ ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. πορευθέντες δὲ 13 12,7. Hos 6,6. 1 Sm 15,22. 18,11.
μάθετε τί ἐστιν· **ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν**· οὐ
γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλούς.
Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάνου λέ- 14 14–17: Mc 2,18–22. L 5,33–38. L 18,12.
γοντες· διὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν,
οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσιν; καὶ εἶπεν 15 J 3,29.
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμ-
φῶνος πενθεῖν ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος;
ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ
νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. οὐδεὶς δὲ ἐπι- 16 J 1,17.
βάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ
παλαιῷ· αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ
ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. οὐδὲ βάλ- 17
λουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ
μήγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ
οἱ ἀσκοὶ ἀπόλλυνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον
εἰς ἀσκοὺς καινούς, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται.
Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοὺ ἄρχων 18 18–26: Mc 5,22–43. L 8,41–56.
[εἷς] προσελθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων ὅτι ἡ
θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες
τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτήν, καὶ ζήσεται. καὶ ἐγερ- 19
θεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθει αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ. Καὶ ἰδοὺ γυνὴ αἱμορροοῦσα δώδεκα ἔτη 20
προσελθοῦσα ὄπισθεν ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ
ἱματίου αὐτοῦ· ἔλεγεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ· ἐὰν μόνον 21 14,36.
ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι. ὁ δὲ 22
Ἰησοῦς στραφεὶς καὶ ἰδὼν αὐτὴν εἶπεν· θάρσει,
θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ ἐσώθη

---

12 **H** *αλλα* *14* *νηστευομεν* : **h** + *πολλα* *15* *νυμφωνος* : **h**[r] ⫞*νυμφιου*⊢ *18* [*εις*] *προσελθ.* : **RW** : **hT** *εισελθ.* | **T**— *οτι* *19* **h** *ηκολουθησεν* *22* **T**— *Ιησους*

---

12 *ιατρων* ℵ *13* fin + *εις μετανοιαν* ϛ *15* *πενθ.* : *νηστευειν* | fin + *εν εκειναις ταις ημεραις* *17* *ρησσει ο οινος ο νεος τους α. και ο οινος απολλυται κ. οι ασκοι* *20* *ετη* : + *εχουσα εν τη ασθενεια* **L**

23 ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Καὶ ἐλθὼν ὁ
Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος καὶ ἰδὼν τοὺς
J 11,11.14.25. 24 αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον ¹ ἔλεγεν·
ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανεν τὸ κοράσιον ἀλλὰ
25 καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ¹ ὅτε δὲ ἐξεβλήθη
ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησεν τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ
26 ἠγέρθη τὸ κοράσιον. καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς
27 ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην. Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ
Ἰησοῦ ἠκολούθησαν δύο τυφλοὶ κράζοντες καὶ λέ-
28 γοντες· ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαυείδ. ἐλθόντι δὲ εἰς
τὴν οἰκίαν προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ λέγει
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποι-
8,13. 29 ῆσαι; λέγουσιν αὐτῷ· ναί, κύριε. τότε ἥψατο τῶν
ὀφθαλμῶν αὐτῶν λέγων· κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν
8,4. 30 γενηθήτω ὑμῖν. καὶ ἠνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφ-
θαλμοί. καὶ ἐνεβριμήθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων·
31 ὁρᾶτε, μηδεὶς γινωσκέτω. οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφή-
32 μισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ. Αὐτῶν δὲ
ἐξερχομένων, ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ κωφὸν δαι-
33 μονιζόμενον. καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου
ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι
λέγοντες· οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ.
12,24. 34 οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον· ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαι-
μονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

4,23. 35 Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ
τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν
καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ
θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.
14,14. Mc 6,34. 36 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν,

---

26 h αυτης *27* ηκολ. : hRT+ αυτω | ℋ υιε *28* T προσηλθαν | hW τουτο δυναμαι *30* T ανεωχθησαν *32* αυτω : T+ ανθρωπον *34* οι . . . δαιμονια : [H]

---

24 fin + ειδοτες οτι απεθανεν ℵ* *29* ομματων *34* — vers. *35* fin + εν τω λαω ϛ + και πολλοι ηκολουθησαν αυτω *La*

ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι καὶ ἐριμμένοι **ὡσεὶ πρόβατα** Nu 27,17. Ez 34,5.
μὴ ἔχοντα ποιμένα. τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς 37 L 10,2.
αὐτοῦ· ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι·
δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐκβάλῃ 38
ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. Καὶ προσκα- 10 1–15: Mc 6,7–13.
λεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ ἔδωκεν L 9,1–5.
αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων ὥστε ἐκ-
βάλλειν αὐτά, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ
πᾶσαν μαλακίαν. Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων 2 2–4: Mc 3,14–19.
τὰ ὀνόματά ἐστιν ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος L 6,13–16.
Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ Ἰάκωβος J 1,40–49.
ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάνης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ,
ˈΦίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς καὶ Μαθθαῖος 3
ὁ τελώνης, Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἁλφαίου καὶ Θαδδαῖος,
ˈΣίμων ὁ Καναναῖος καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης ὁ 4
καὶ παραδοὺς αὐτόν. Τούτους τοὺς δώδεκα 5
ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς παραγγείλας αὐτοῖς λέγων·
Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν
Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε· πορεύεσθε δὲ μᾶλλον 6 15,24. Act 13,46.
πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. Jr 50,6.
πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε λέγοντες ὅτι ἤγγικεν ἡ 7 4,17. L 10,9.
βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, 8 Act 20,33.
νεκροὺς ἐγείρετε, λεπροὺς καθαρίζετε, δαιμόνια
ἐκβάλλετε· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. Μὴ 9
κτήσησθε χρυσὸν μηδὲ ἄργυρον μηδὲ χαλκὸν εἰς
τὰς ζώνας ὑμῶν, μὴ πήραν εἰς ὁδὸν μηδὲ δύο 10 L 10,4. 1 T 5,18.
χιτῶνας μηδὲ ὑποδήματα μηδὲ ῥάβδον· ἄξιος γὰρ Nu 18,31.
ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ. εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν 11
ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός
ἐστιν· κἀκεῖ μείνατε ἕως ἂν ἐξέλθητε. εἰσερχό- 12 L 10,5.6.

10,*3* *Θαδδ.*: ⊣ hʳ ⊢ T *Λεββαιος*, hʳ *eit* *Λεββαιος ο επικληθεις Θαδδαιος et* Judas Zelotes *5* T *Σαμαριτων*

---

36 εσκυλ. : *εκλελυμενοι ς* 10,*1 εξουσιαν* : + *κατα* ***Em*** | *μαλακ.* : + *εν τω λαω* ***L*** *4 Κανανιτης ς* *6 πορ.* : *υπαγετε* *7 η* : pr *εφ υμας* ***N*** *10 ραβδους* ***Cpl*** | *της τροφ.* : *του μισθου* ***Ka***

13 *μενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἀσπάσασθε αὐτήν· καὶ*
ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθάτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν
ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς
L 10,10–12. 14 *ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. καὶ ὃς ἂν μὴ δέξηται ὑμᾶς*
Act 13,51; 18,6. *μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι ἔξω*
τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης ἐκτινάξατε τὸν
11,24. 15 *κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν,*
L 20,47. *ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν*
L 10,3. J 10,12. 16 *ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἰδοὺ ἐγὼ*
Act 20,9. R 16,19. *ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων·*
E 5,15. *γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι*
17–22: Mc 13,9–13. 17 *ὡς αἱ περιστεραί. Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀν-*
L 21,12–17. *θρώπων· παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια,*
24,9. *καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς·*
24,14. Act 25,23; 27,24. 18 *καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν*
L 12,11.12. 19 *ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. ὅταν*
δὲ παραδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί
λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ
J 14,26. 20 *τί λαλήσητε· οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες,*
1 K 2,4. *ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν*
35. 21 *ὑμῖν. παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον*
Mch 7,6. *καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ* ***ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ***
24,9.13. 22 ***γονεῖς*** *καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. καὶ ἔσεσθε*
J 15,21. *μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ*
16,28. 23 *ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. ὅταν δὲ*
διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς
τὴν ἑτέραν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε
τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ ἕως ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
L 6,40. J 13,16; 15,20. 24 *θρώπου. Οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκα-*
12,24. 25 *λον οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. ἀρκετὸν*

· *13* W *ελθετω* | *προς* : *H* *εφ* *14* *των* : hT pr *εκ* *16* W *εις μεσον* | h *ο οφις* *21* h *επαναστησεται* *23* *ετεραν* : h[r] + ⊣ *καν εκ ταυτης διωκωσιν υμας φευγετε εις την αλλην* ⊢ | *του* : [H]—W

---

12 fin + *λεγοντες ειρηνη τω οικω τουτω* ℵ***D* *14* — *της οικιας η* *16* *ακεραιοι* : *απλουστατοι* *19* — *δοθησεται* ... *λαλησητε* *DL*

τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ,
καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. εἰ τὸν οἰκο-
δεσπότην Βεεζεβοὺλ ἐπεκάλεσαν, πόσῳ μᾶλλον
τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ. μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· 26 **26–33:** L 12,2–9.
οὐδὲν γάρ ἐστιν κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀποκαλυφ- Mc 4,22.
θήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. ὃ λέγω 27 L 8,17.
ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς
τὸ οὖς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων. καὶ 28 Jc 4,12.
μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα,
τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβεῖσθε
δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα
ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσα- 29
ρίου πωλεῖται; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ
τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν. ὑμῶν δὲ καὶ αἱ 30
τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσίν.
μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε 31 12,12.
ὑμεῖς. Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμ- 32
προσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ
ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς·
ὅστις δ᾽ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, 33 L 9,26.
ἀρνήσομαι κἀγὼ αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου
τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον 34 **34–36:** L 12,51–53.
βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν
εἰρήνην ἀλλὰ μάχαιραν. ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄν- 35 Mch 7,6.
θρωπον ***κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ θυγατέρα***
κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ νύμφην κατὰ τῆς
πενθερᾶς αὐτῆς, *καὶ* ***ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ*** 36
οἰκιακοὶ αὐτοῦ. *Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ* 37 Dt 33,9. L 14,26.27.
ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ
θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· καὶ ὃς 38 16,24.25.
οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ

---

25 hW *τω οικοδεσποτη et τοις οικιακοις* | RT *Βεελζεβουλ* *28 φοβεισθε* 1º : H *φοβηθητε* | H *αποκτεινοντων* *32.33* T— *τοις* *33 ὁ αν* : HR *δε*

---

25 καλουσιν *28 αποκτ. : σφαξαι* ***D**** | *εις γεενναν* *31 πολλω* ***33*** *37* — *αξιος* 1º—2º ***B*D***

L 17,33. 39 ὀπίσω μου, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος. ὁ εὑρὼν τὴν
J 12,25. ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν
18,5. L 10,16. 40 ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὑρήσει αὐτήν. Ὁ δεχό-
J 12,44; 13,20. μενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος
41 δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ὁ δεχόμενος προ-
φήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου
λήμψεται, καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα
25,40. Mc 9,41. 42 δικαίου μισθὸν δικαίου λήμψεται. καὶ ὃς ἐὰν
ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ
μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ
μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.
7,28; 13,53; 19,1; 26,1. 11 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων
τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ
διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.
2–19: L 7,18–35. 2 Ὁ δὲ Ἰωάνης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ
14,3. τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ, πέμψας διὰ τῶν μαθητῶν
Ml 3,1. 3 αὐτοῦ ˈ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον
Dn 9,26. 4 προσδοκῶμεν; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
αὐτοῖς· πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάνει ἃ ἀκούετε
Is 35,5.6; 61,1. 5 καὶ βλέπετε· **τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν** καὶ χωλοὶ περι-
πατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται καὶ κωφοὶ ἀκού-
ουσιν, καὶ νεκροὶ ἐγείρονται καὶ **πτωχοὶ εὐαγγελί-**
13,57; 26,31. 6 **ζονται**· καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ
3,1.5. 7 ἐν ἐμοί. Τούτων δὲ πορευομένων ἤρξατο ὁ
Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάνου· τί ἐξήλ-
θατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ
8 ἀνέμου σαλευόμενον; ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν;
ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ τὰ
μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων.
L 1,76. 9 ἀλλὰ τί ἐξήλθατε; προφήτην ἰδεῖν; ναὶ λέγω ὑμῖν,

---

42 HR αν | απολ. τ. μισθ. : h^r ⊣ αποληται ο μισθος ⊢ 11,4 BT Ιωαννη | 5 h— και 1° 6 HR αν 8 T εξηλθατε; ανθρ. ιδειν εν 9 H ναί,

---

42 ελαχιστων | ψυχρ. : ψυχρουν M pr υδατος 11,2 χριστου : Ιησου Da | δια : δυο ϛ 8 μαλακ. : + ιματιοις ϛ | βασιλειων E

καὶ περισσότερον προφήτου. οὗτός ἐστιν περὶ οὗ 10 Ml 3,1. Mc 1,2. J 3,28.
γέγραπται·

**ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσ-
ώπου σου,
ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.**

ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς 11 13,17.
γυναικῶν μείζων Ἰωάνου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ
μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων
αὐτοῦ ἐστιν. ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάνου τοῦ 12 L 16,16; 13,24. J 6,15.
βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν. πάντες 13
γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάνου ἐπρο-
φήτευσαν· καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν 14 Ml 3,23. 17,10—13.
Ἠλείας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέ- 15
τω. Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; ὁμοία 16
ἐστὶν παιδίοις καθημένοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἃ προσ-
φωνοῦντα τοῖς ἑτέροις ¹ *λέγουσιν·* 17 Prv 29,9.

*ηὐλήσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε·
ἐθρηνήσαμεν καὶ οὐκ ἐκόψασθε.*

ἦλθεν γὰρ Ἰωάνης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ 18 3,4.
λέγουσιν· δαιμόνιον ἔχει. ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ- 19 9,14.15.
που ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν· ἰδοὺ ἄνθρωπος
φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν.
καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῆς.
Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο 20 20—24: L 10,12—15.
αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν·
¹ *οὐαί σοι, Χοραζείν· οὐαί σοι, Βηθσαϊδάν· ὅτι εἰ* 21 Jona 3,6.
ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ
γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ
μετενόησαν. πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι 22
ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ ὑμῖν. καὶ 23 4,13; 8,5; 9,1. Is 14,13.15.
σύ, Καφαρναούμ, μὴ ἕως οὐρανοῦ **ὑψωθήσῃ;** *ἕως*
ᾅδου καταβήσῃ· *ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγενήθησαν*

---

16 R *εταιροις* *19 εργων* : h^r *τεκνων* *23* W *ἡ ... ὑψώθης,* | [T *καταβιβασθηση*

---

12 και : + *οι* *15 ωτα* : + *ακουειν* ℵpl ς

αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ἔμεινεν ἂν μέχρι
10,15. 24 τῆς σήμερον. πλὴν λέγω ὑμῖν ὅτι γῇ Σοδόμων
ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ σοί.
25–27: L 10,21.22. 25 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς
1 K 1,26–29. εἶπεν· ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ
Sir 51,1. καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἔκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνε-
26 τῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ναί, ὁ πατήρ,
28,18. 27 ὅτι οὕτως εὐδοκία ἐγένετο ἔμπροσθέν σου. Πάντα
J 3,35; 17,2. Ph 2,9. μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ οὐδεὶς
ἐπιγινώσκει τὸν υἱὸν εἰ μὴ ὁ πατήρ, οὐδὲ τὸν
πατέρα τις ἐπιγινώσκει εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ᾧ ἐὰν
12,20. Jr 31,25. 28 βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. Δεῦτε πρός με
Sir 51,33 s. πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ
Jr 6,16. 29 ἀναπαύσω ὑμᾶς. ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς
καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πραΰς εἰμι καὶ ταπεινὸς
τῇ καρδίᾳ, καὶ **εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς**
1 J 5,3. 30 **ὑμῶν**· ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον
μου ἐλαφρόν ἐστιν.
1–8: Mc 2,23–28. L 6,1–5. 12 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς
σάββασιν διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ
Dt 5,14; 23,26. ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχυας καὶ ἐσθίειν.
Ex 20,10. 2 οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπαν αὐτῷ· ἰδοὺ οἱ
μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν
1 Sm 21,7. 3 σαββάτῳ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἀνέγνωτε τί
ἐποίησεν Δαυεὶδ ὅτε ἐπείνασεν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ;
Lv 24,9. 4 πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ **τοὺς**
ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγον, ὃ οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ
φαγεῖν οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν
Nu 28,9. 5 μόνοις; ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ ὅτι τοῖς
σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦ-
6 σιν καὶ ἀναίτιοί εἰσιν; λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ
9,13. Hos 6,6. 7 μεῖζόν ἐστιν ὧδε. εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν· **ἔλεος θέλω**
καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους.

12,*1* W σαββατοις

---

27 επιγιν. .. υιος : εγνω τ. πατ. ει μη ο υ. ου. τ. υ. ει μη ο π. Justin.

κύριος γάρ ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. 8 9–14: Mc 3,1–6. L 6,6–11.
Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν 9
αὐτῶν. καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος χεῖρα ἔχων ξηράν· καὶ 10 L 14,3.
ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· εἰ ἔξεστιν τοῖς σάββασιν
θεραπεῦσαι; ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπεν 11
αὐτοῖς· τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος ὃς ἕξει πρό-
βατον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν
εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; πόσῳ 12 L 14,5.
οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου. ὥστε ἔξεστιν
τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν. τότε λέγει τῷ 13
ἀνθρώπῳ· ἔκτεινόν σου τὴν χεῖρα. καὶ ἐξέτεινεν,
καὶ ἀπεκατεστάθη ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. ἐξελθόντες 14 J 5,16.
δὲ οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ᾽ αὐτοῦ,
ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς 15 Mc 3,7–12.
ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ πολλοί,
καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας, ˡ καὶ ἐπετίμησεν 16 8,4.
αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν· ἵνα πλη- 17 Is 42,1–4; 41,9.
ρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος·
ἰδοὺ ὁ παῖς μου ὃν ᾑρέτισα, 18 3,17.
ὁ ἀγαπητός μου ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου·
θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ᾽ αὐτόν,
καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ.
οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγάσει, 19
οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ.
κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει 20
καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει,
ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν.
καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. 21
Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς 22 22–45: Mc 3,22–30. L 11,14–26. 29–32.
καὶ κωφός· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν κω-
φὸν λαλεῖν καὶ βλέπειν. καὶ ἐξίσταντο πάντες 23
οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς

---

10 HR *θεραπευειν* *11* H [*εσται*] *12* W *προβατου;* | W *σαββατοις* *18* *ον* 2° : W *εις ον* | T *ηυδοκησεν* *22* 𝔎 *τοτε προσηνεγκαν α. δαιμονιζομενον τυφλον κ. κωφον*

---

15 οχλοι πολλοι D ϛ *19 — ταις N* *22 τον : + τυφλον και ϛ*

9,34. 24 Δαυείδ; οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον· οὗτος
οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια εἰ μὴ ἐν τῷ Βεεζεβοὺλ
25 ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. εἰδὼς δὲ τὰς ἐνθυμήσεις
αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα
καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται, καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία
26 μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται. καὶ εἰ
ὁ σατανᾶς τὸν σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν
ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ;
27 καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεεζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια,
οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ
1 J 3,8. 28 κριταὶ ἔσονται ὑμῶν. εἰ δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ
1 Th 2,16. ἐγὼ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς
Is 49,24. 29 ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ἢ πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν
1 J 4,4. εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ
ἁρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρόν, καὶ
Mc 9,40. 30 τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει; ὁ μὴ ὢν μετ'
J 11,52. ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστιν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ
H 6,4.6; 10,26. 31 σκορπίζει. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πᾶσα ἁμαρτία
1 J 5,16. καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις, ἡ δὲ
L 12,10. 32 τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται. καὶ
1 T 1,13. ὃς ἐὰν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου,
ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύ-
ματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν
7,17. 33 τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. Ἢ ποιήσατε
τὸ δένδρον καλὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν,
ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν καὶ τὸν καρπὸν
αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον
3,7. 34 γινώσκεται. γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε
J 8,43; 12,39. ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισ-
R 8,7.
L 6,45. 35 σεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. ὁ ἀγα-
θὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει
ἀγαθά, καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ

24.27 RT *Βεελζεβουλ* *29* HR *ισχυρον; ει διαρπασει.* | T *διαρπαση;* *31 αφεθησ.* 1° : h + *υμιν* *32 ουκ αφεθ.* : hW *ου μη αφεθη* *35 αγαθα* : hT pr *τα*

25 ιδων

θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά. λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι 36
πᾶν ῥῆμα ἀργὸν ὃ λαλήσουσιν οἱ ἄνθρωποι,
ἀποδώσουσιν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως·
ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν 37
λόγων σου καταδικασθήσῃ.
Τότε ἀπεκρίθησαν αὐτῷ τινες τῶν γραμματέων 38 16,1. 1 K 1,22.
καὶ Φαρισαίων λέγοντες· διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ
σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· 39
γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ
σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ
τοῦ προφήτου. ὥσπερ γὰρ ἦν **Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ** 40 Jona 2,1.2.
τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, *οὕτως*
ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς
τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. ἄνδρες Νινευεῖται 41 Jona 3,5.
ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης
καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ
κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. βασί- 42 1 Rg 10,1–10.
λισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς
γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν
ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν
Σολομῶνος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὧδε.
Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ 43
ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν
ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ εὑρίσκει. τότε λέγει· εἰς τὸν 44
οἶκόν μου ἐπιστρέψω ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὸν
εὑρίσκει σχολάζοντα [καὶ] σεσαρωμένον καὶ κεκοσ-
μημένον. τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' 45 2 P 2,20.
ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ,
καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα
τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. οὕτως
ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.
Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ ἡ μήτηρ 46 46–50: Mc 3,31–35. L 8,19–21.
καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν ἔξω ζητοῦντες 13,55.

---

38 W— *και Φαρισ.* *44* [*και*] : T—RW *46* H *ιστηκεισαν*

47 *αὐτῷ λαλῆσαι. [εἶπεν δέ τις αὐτῷ· ἰδοὺ ἡ μήτηρ*
σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἑστήκασιν ζητοῦντές
L 2,49. 48 *σοι λαλῆσαι.] ὁ δὲ ἀποκριϑεὶς εἶπεν τῷ λέγοντι*
αὐτῷ· τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνες εἰσὶν οἱ
49 *ἀδελφοί μου; καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα [αὐτοῦ] ἐπὶ*
τοὺς μαϑητὰς αὐτοῦ εἶπεν· ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου
R 8,29. J 15,14. 50 *καὶ οἱ ἀδελφοί μου· ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ*
ϑέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός
μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

1–23: Mc 4,1–20. 13 *Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελϑὼν ὁ Ἰησοῦς τῆς*
L 8,4–15. 2 *οἰκίας ἐκάϑητο παρὰ τὴν ϑάλασσαν· καὶ συνήχϑη-*
σαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς
πλοῖον ἐμβάντα καϑῆσϑαι, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ
3 *τὸν αἰγιαλὸν εἱστήκει. καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ*
ἐν παραβολαῖς λέγων· Ἰδοὺ ἐξῆλϑεν ὁ σπείρων
4 *τοῦ σπείρειν. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ἃ μὲν*
ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἐλϑόντα τὰ πετεινὰ
5 *κατέφαγεν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη*
ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐϑέως ἐξαν-
6 *έτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάϑος γῆς, ἡλίου δὲ ἀνα-*
τείλαντος ἐκαυματίσϑη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν
7 *ἐξηράνϑη. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνϑας, καὶ*
8 *ἀνέβησαν αἱ ἄκανϑαι καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά. ἄλλα*
δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου καρπόν,
9 *ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. ὁ*
10 *ἔχων ὦτα ἀκουέτω. Καὶ προσελϑόντες οἱ μα-*
ϑηταὶ εἶπαν αὐτῷ· διὰ τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς
11 *αὐτοῖς; ὁ δὲ ἀποκριϑεὶς εἶπεν· ὅτι ὑμῖν δέδοται*
γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν,
25,29. Mc 4,25. L 8,18. 12 *ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. ὅστις γὰρ ἔχει, δοϑήσεται*

---

[47] **hRW—H** *48* **W—** *μου 2°* *49 [αυτου]* : **RW—T**
13,*1 της* : **hT pr** *εκ* *2* **H** *ιστηκει* *4* **hRT** *ηλϑον* (**T**-*εν) τα*
π. και *5* **W** *της γης* *6* **W** *εκαυματωϑη* *7* **hT** *επνιξαν*
11 ειπεν : **hRW+** *αυτοις* | **H** *οτι Υμιν*

13,*9 ωτα* : + *ακουειν* ***Dϛ***, *it 43*

αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ
ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἐν παρα- 13 Dt 29,3.
βολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσιν
καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνιοῦσιν. καὶ ἀνα- 14 Is 6,9.10. J 12,40. Act 28,26.27.
πληροῦται αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἠσαΐου ἡ λέγουσα·

ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε,
καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε.
ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, 15
καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν,
καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν·
μή ποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς
καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν
καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν,
καὶ ἰάσομαι αὐτούς.

ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσιν, καὶ 16 L 10,23.24.
τὰ ὦτα [ὑμῶν] ὅτι ἀκούουσιν. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν 17
ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν
ἃ βλέπετε καὶ οὐκ εἶδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε καὶ
οὐκ ἤκουσαν. Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν 18
τοῦ σπείραντος. Παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς 19
βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ
ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός
ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρείς. ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη 20
σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ
εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν· οὐκ ἔχει δὲ 21
ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστιν, γενομένης
δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθὺς σκαν-
δαλίζεται. ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρείς, οὗτός 22 6,19–34. 1 T 6,9.
ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ
αἰῶνος καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συνπνίγει τὸν
λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. ὁ δὲ ἐπὶ τὴν καλὴν 23

---

13 HR *συνίουσιν* *16* [*υμων*] : T—W *17* T— *γαρ* | T *ιδαν* W *ειδον*

---

13 οτι etc: *ινα βλ. μη βλεπωσιν κ. α. μη ακουσωσιν και μη συνωσιν μη ποτε επιστρεψωσιν* *14 λεγουσα*: + *πορευθητι και ειπε τω λαω τουτω*

γῆν σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων
καὶ συνιείς, ὃς δὴ καρποφορεῖ καὶ ποιεῖ ὃ μὲν
ἑκατόν, ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα.
36–43. 24 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων·
ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπεί-
25 ραντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. ἐν δὲ τῷ
καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς
καὶ ἐπέσπειρεν ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου καὶ
26 ἀπῆλθεν. ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν
27 ἐποίησεν, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. προσελθόντες
δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ· κύριε,
οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ;
28 πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια; ˈὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς· ἐχθρὸς
ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δοῦλοι αὐτῷ
λέγουσιν· θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά;
29 ὁ δέ φησιν· οὔ, μή ποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια
3,12. 30 ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον. ἄφετε συναυ-
ξάνεσθαι ἀμφότερα ἕως τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν
καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς· συλλέξατε
πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας
πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά, τὸν δὲ σῖτον συνα-
31.32: Mc 4,30–32. L 13,18.19; 17,6. 31 γάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου. Ἄλλην παρα-
βολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· ὁμοία ἐστὶν ἡ
βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν
Dn 4,9.18. Ez 17,23; 31,6. Ps 104,12. 32 ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ὃ μικρό-
τερον μέν ἐστιν πάντων τῶν σπερμάτων, ὅταν δὲ
αὐξηθῇ, μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστὶν καὶ γίνεται
δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν **τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ**
L 13,20.21. 33 **καὶ κατασκηνοῖν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.** Ἄλλην
παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς· ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν

---

28 H— *δουλοι* | T *λεγουσιν αυτω* *30 εως* : T *μεχρι* h *αχρι vl μεχρι* | H [*εις*] | ℋ *συναγετε* *33* H [*ελαλησ. αυτοις*]

---

31 παρεθ. : *ελαλησεν Da*

εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.
Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς 34 Mc 4,33.34.
τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐδὲν ἐλάλει
αὐτοῖς· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προ- 35 Ps 78,2.
φήτου λέγοντος·

ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου,
ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς.

Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν. 36 24–30.
Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες·
διασάφησον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων
τοῦ ἀγροῦ. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ὁ σπείρων 37
τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· ὁ 38 1 K 3,9.
δὲ ἀγρός ἐστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα,
οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνιά
εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ, ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας 39
αὐτά ἐστιν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια
αἰῶνός ἐστιν, οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοί εἰσιν. ὥσπερ 40 J 15,6.
οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ κατακαίεται,
οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος. ἀποστε- 41 Zph 1,3.
λεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, 25,31–46.
καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα 7,23.
τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν,
καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· 42 8,12.
ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόν-
των. τότε **οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν** *ὡς ὁ ἥλιος ἐν* 43 Dn 12,3.
τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὦτα
ἀκουέτω. Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν 44 19,29. L 14,33.
θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν Ph 3,7. Prv 2,4.
ἄνθρωπος ἔκρυψεν, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ
ὑπάγει καὶ πωλεῖ ὅσα ἔχει καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν
ἐκεῖνον. Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν 45

---

35 δια : hT+ *Ησαιου* | W *καταβολ. κοσμου* *36* HR *προσηλθαν* | *διασαφ.* : T *φρασον* *44 οσα* : hRT pr *παντα*

---

34 ουδεν : *ουκ* *D*ς *43* cf 9 *44 ανθρ.* : *τις*

οὐρανῶν ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας·
Prv 8,10.11. 46 εὑρὼν δὲ ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην ἀπελ-
θὼν πέπρακεν πάντα ὅσα εἶχεν καὶ ἠγόρασεν
22,9.10. 47 αὐτόν. Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν
οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ
48 ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ· ἣν ὅτε ἐπληρώθη
ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν καὶ καθίσαντες
συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἄγγη, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω
25,32. 49 ἔβαλον. οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος·
ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι καὶ ἀφοριοῦσιν τοὺς πονη-
50 ροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων, καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς
εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
51 καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Συνήκατε ταῦτα
52 πάντα; λέγουσιν αὐτῷ· ναί. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς·
διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς τῇ βασι-
λείᾳ τῶν οὐρανῶν ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκο-
δεσπότῃ, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ
καινὰ καὶ παλαιά.

53—58: Mc. 6,1—6. L 4,15—30. 7,28; 11,1; 19,1; 26,1.

53 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παρα-
54 βολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν. καὶ ἐλθὼν εἰς
τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συνα-
γωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήσσεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν·
55 πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; ' οὐχ
οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχ ἡ μήτηρ
αὐτοῦ λέγεται Μαριὰμ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ
J 7,15.52. 56 Ἰάκωβος καὶ Ἰωσὴφ καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; καὶ
αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσιν;
J 4,44. 57 πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; ' καὶ ἐσκανδαλίζοντο
ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἔστιν
προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι καὶ ἐν τῇ

---

45 εμπορω : **hRT** pr *ανθρωπω* *52 ειπεν* : **h** *λεγει* *55 Ιωσηφ* : **h**[r] *Ιωσης et Ιωαννης* *57 τη 1°* : **hT+** *ιδια*

---

46 πεπρακ. : *επωλησεν* *48 καλλιστα* *49 αιωνος* : *κοσμου* *51 ναι* : + *κυριε* ς *54 η* : pr *πασα*

οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις 58
πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρῴδης ὁ τε- 14 1–12: Mc 6,14.17–30.
τραάρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν 2 L 9,7–9; 3,19.20.
αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν Ἰωάνης ὁ βαπτιστής· αὐτὸς
ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνά-
μεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. Ὁ γὰρ Ἡρῴδης κρατήσας 3 11,2.
τὸν Ἰωάνην ἔδησεν καὶ ἐν φυλακῇ ἀπέθετο διὰ
Ἡρῳδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ
αὐτοῦ· ¹ ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάνης αὐτῷ· οὐκ ἔξεστίν 4 Lv 18,16; 20,21.
σοι ἔχειν αὐτήν. καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι 5 21,26.
ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον.
γενεσίοις δὲ γενομένοις τοῦ Ἡρῴδου ὠρχήσατο ἡ 6
θυγάτηρ τῆς Ἡρῳδιάδος ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἤρεσεν
τῷ Ἡρῴδῃ, ὅθεν μεθ' ὅρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ 7
δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσηται. ἡ δὲ προβιβασθεῖσα 8
ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς· δός μοι, φησίν, ὧδε ἐπὶ
πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάνου τοῦ βαπτιστοῦ. καὶ 9
λυπηθεὶς ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς
συνανακειμένους ἐκέλευσεν δοθῆναι, καὶ πέμψας 10 17,12.
ἀπεκεφάλισεν Ἰωάνην ἐν τῇ φυλακῇ. καὶ ἠνέχθη 11
ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ,
καὶ ἤνεγκεν τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ προσελθόντες 12
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ πτῶμα καὶ ἔθαψαν αὐτόν,
καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ. Ἀκούσας 13 13–21: Mc 6,31–44. L 9,10–17. J 6,1–13.
δὲ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς
ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν· καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι
ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων. Καὶ 14 9,36.
ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ'
αὐτοῖς καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν.

14,*3* *Ηρ.* : W+ *τοτε* | T [*Φιλιππου*] *4* T— *ο* *7* H *μετα*
13* hT *πεζοι

---

58 τας απιστιας 14,*2 ο βαπτ.* : + *ον εγω απεκεφαλισα*
6 η θυγατ. αυτου Ηρωδιας 8 — επι πινακι την 9 ελυπηθη
et δια δε ς 12 σωμα ς

15 ὀψίας δὲ γενομένης προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ
λέγοντες· ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρ-
ῆλθεν· ἀπόλυσον οὖν τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες
16 εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. ὁ
δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελ-
17 θεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ δὲ λέγουσιν
αὐτῷ· οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ
18 δύο ἰχθύας. ὁ δὲ εἶπεν· φέρετέ μοι ὧδε αὐτούς.
19 καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοῦ
χόρτου, λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο
ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν, καὶ
κλάσας ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ
2 Rg 4,44. 20 μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. καὶ ἔφαγον πάντες καὶ
ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασ-
21 μάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες
ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι χωρὶς γυναικῶν
22–36: Mc 6,45–56. J 6,15–21. 22 καὶ παιδίων. Καὶ [εὐθέως] ἠνάγκασεν τοὺς
μαθητὰς ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν αὐτὸν
L 6,12; 9,18. 23 εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. καὶ
ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ᾽ ἰδίαν
προσεύξασθαι. ὀψίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ.
24 τὸ δὲ πλοῖον ἤδη σταδίους πολλοὺς ἀπὸ τῆς γῆς
ἀπεῖχεν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων, ἦν γὰρ
25 ἐναντίος ὁ ἄνεμος. τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς
ἦλθεν πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τὴν θάλασσαν.
L 24,37. 26 οἱ δὲ μαθηταὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης
περιπατοῦντα ἐταράχθησαν λέγοντες ὅτι φάντασμά
27 ἐστιν, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. εὐθὺς δὲ
ἐλάλησεν [ὁ Ἰησοῦς] αὐτοῖς λέγων· θαρσεῖτε, ἐγώ

---

15 HR *προσηλθαν* | hT *παρηλθεν ηδη·* | 𝔎R— *ουν*
16 T— *Ιησους* *19* h *και εκελευσεν . . . και λαβων*
22 [*ευθεως*] : RW—T | W *μαθ. αυτου* | 𝔎— *το* 1[o]
24 σταδ. . . . απειχεν (W-ε), : hRT *μεσον της θαλασσης ην*
26 οι δε μαθ. ιδ. : T *ιδοντες δε* *27* [*ο Ιησ.*] : RW—T

---

19 τους χορτους ϛ *τον χορτον*

εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος 28
εἶπεν· κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με ἐλθεῖν πρὸς
σὲ ἐπὶ τὰ ὕδατα. ˈὁ δὲ εἶπεν· ἐλθέ. καὶ καταβὰς 29
ἀπὸ τοῦ πλοίου Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ
ὕδατα καὶ ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. βλέπων δὲ 30
τὸν ἄνεμον ἐφοβήθη, καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσ-
θαι ἔκραξεν λέγων· κύριε, σῶσόν με. εὐθέως δὲ 31 8,26.
ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ
λέγει αὐτῷ· ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; ˈκαὶ ἀνα- 32
βάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος.
οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες· 33
ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς εἶ. Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον 34
ἐπὶ τὴν γῆν εἰς Γεννησαρέτ. καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν 35
οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς ὅλην
τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάν-
τας τοὺς κακῶς ἔχοντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν 36 9,21. L 6,19.
ἵνα μόνον ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου
αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἥψαντο διεσώθησαν.

1–20: Mc 7,1–23.
15 Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ Ἱεροσολύμων
Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς λέγοντες· διὰ τί οἱ 2 Dt 4,2. L 11,38.
μαθηταί σου παραβαίνουσιν τὴν παράδοσιν τῶν
πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας ὅταν
ἄρτον ἐσθίωσιν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· 3
διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ
θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; ὁ γὰρ θεὸς εἶπεν· 4 Ex 20,12; 21,17. Dt 5,16.
τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καί· **ὁ κακολογῶν
πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω**· ὑμεῖς δὲ 5
λέγετε· ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί· δῶρον
ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς, ˈοὐ μὴ τιμήσει τὸν πατέρα 6
αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ· καὶ ἠκυρώσατε τὸν

28 H αυτω post ειπεν *29* και ηλθ. : hR ελθειν *34* H ηλθαν *36* H [αυτον] 15,*4* ειπεν : T ενετειλατο λεγων *6* HR— η την μητερα αυτου

30 ανεμον : + ισχυρον Dϛ *34* επι : εις et — εις ϛ | Γεννησαρ 15,*1* απο : pr οι ϛ *6* ου : pr ουδεν εστιν ℵ* pr και ϛ | τον λογον : την εντολην ϛ

Is 29,13. Lxx. 7 λόγον τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. ὑποκρι-
ταί, καλῶς ἐπροφήτευσεν περὶ ὑμῶν Ἠσαΐας λέγων·
8 **ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χείλεσίν με τιμᾷ,**
ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ·
9 **μάτην δὲ σέβονταί με,**
διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων.
10 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον εἶπεν αὐτοῖς·
12,34. 1 T 4,4. 11 ἀκούετε καὶ συνίετε· ' οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα
κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ
12 τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Τότε
προσελθόντες οἱ μαθηταὶ λέγουσιν αὐτῷ· οἶδας
ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδα-
J 15,2. 13 λίσθησαν; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· πᾶσα φυτεία
ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ἐκριζω-
23,24. L 6,39. J 9,40. R 2,19. 14 θήσεται. ἄφετε αὐτούς· τυφλοί εἰσιν ὁδηγοὶ τυφ-
λῶν· τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι
15 εἰς βόθυνον πεσοῦνται. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος
16 εἶπεν αὐτῷ· φράσον ἡμῖν τὴν παραβολήν. ὁ δὲ
17 εἶπεν· ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε
ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν
18 κοιλίαν χωρεῖ καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; τὰ
δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας
Gn 8,21. 19 ἐξέρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ἐκ γὰρ
τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι,
μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασ-
20 φημίαι. ταῦτά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρω-
πον· τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶν φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν
ἄνθρωπον.
21—28: Mc 7,24—30. 21 Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς
22 τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. καὶ ἰδοὺ γυνὴ Χανα-
ναία ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα ἔκραζεν

6 λογον : hT *νομον* *14* h T *οδηγοι εισιν τυφλοι* | *τυφλων* : [h] —*H* *22* hT *εκραξεν* W *εκραυγαζεν*

8 απεχει : *εστιν* *11 ου* : + *παν* | *κοινωνει* etc (18.20) *14 αυτους* : *τους τυφλους* *17 ουπω* ϛ

*λέγουσα· ἐλέησόν με, κύριε υἱὸς Δαυείδ· ἡ θυγάτηρ
μου κακῶς δαιμονίζεται. ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη* 23
*αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
ἠρώτουν αὐτὸν λέγοντες· ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι
κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν·* 24 10,6.
*οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολω-
λότα οἴκου Ἰσραήλ. ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνει* 25
αὐτῷ λέγουσα· κύριε, βοήθει μοι. ὁ δὲ ἀποκρι- 26
*θεὶς εἶπεν· οὐκ ἔστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον
τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. ἡ δὲ εἶπεν·* 27
*ναί, κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν
ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν
κυρίων αὐτῶν. τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν* 28 8,10.13.
*αὐτῇ· ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω
σοι ὡς θέλεις. καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ
τῆς ὥρας ἐκείνης.*

Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν παρὰ 29 Mc 7,31.
*τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ
ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ. καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι* 30 Mc 3,10.
*πολλοὶ ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλούς, κυλλούς,
τυφλούς, κωφούς, καὶ ἑτέρους πολλούς, καὶ ἔριψαν
αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ ἐθεράπευσεν
αὐτούς· ὥστε τὸν ὄχλον θαυμάσαι βλέποντας* 31 Mc 7,37.
*κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς καὶ χωλοὺς
περιπατοῦντας καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδό-
ξασαν τὸν θεὸν Ἰσραήλ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλε-* 32 **32—39:** Mc 8,1—10.
σάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν· σπλαγχνίζομαι 14,14.
*ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν
μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς
νήστεις οὐ θέλω, μή ποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. καὶ* 33
λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ

---

22 h *υιε* *26* *εστ. καλ.* : T *εξεστιν* *27* H [*γαρ*] *30* RT *χωλ. τυφλ. κωφ. κυλλ.* : h † . . . † | RW *ερριψαν* *31* hW *τους οχλους* | W *βλεποντ. θαυμασαι* | *λαλουντ.* : h *ακουοντας* | 𝔎— *κυλλους υγιεις* | hT *εδοξαζον* *32* H [*ηδη*] | T *νηστις*

---

30 *παρα* : *υπο* | *αυτους* 2° : + *παντας*

34 ἄρτοι τοσοῦτοι ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; καὶ
λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πόσους ἄρτους ἔχετε; οἱ
35 δὲ εἶπαν· ἑπτά, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. καὶ παραγ-
36 γείλας τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν ˈἔλαβεν
τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας καὶ εὐχαρισ-
τήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ
37 μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. καὶ ἔφαγον πάντες καὶ
ἐχορτάσθησαν, καὶ τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων
38 ἦραν ἑπτὰ σφυρίδας πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες
ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες χωρὶς γυναικῶν καὶ
39 παιδίων. Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἐνέβη εἰς τὸ
πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια Μαγαδάν.
1–12: Mc 8,11–21. 16 Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδου-
12,38. καῖοι πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ
L 12,54–56. 2 τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
εἶπεν αὐτοῖς· [ὀψίας γενομένης λέγετε· εὐδία,
11,4. 3 πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός·ˈκαὶ πρωΐ· σήμερον χειμών,
πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. τὸ μὲν πρόσ-
ωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ
Iona 2,1. 4 σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε;] γενεὰ πονηρὰ
12,39.40. καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ
δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ. καὶ
5 καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθεν. Καὶ ἐλθόντες οἱ
μαθηταὶ εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν.
L 12,1. 6 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ὁρᾶτε καὶ προσέχετε
ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.
7 οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες ὅτι ἄρτους
6,30. 8 οὐκ ἐλάβομεν. γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· τί δια-
λογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ

---

34 RT *ειπον* *37* RT *σπυριδας* *38* *ησαν* : h+ *ως* | hT *παιδ. κ. γυναικ.* 16,*1* H [*οι*] | hT *επηρωτων* *2.3* [*οψιας ... δυνασθε*] : ⟦H⟧W *3* fin; : H. *4* W *αιτει* *5* hW *λαβειν αρτους*

35.36 παραγγειλας ... ελαβεν : εκελευσε ... και λαβων ϛ *39 Μαγδαλα* ϛ 16,*3 ουρανος : αηρ* | *το* : pr *υποκριται* ϛ | *δυν.* : *δοκιμαζετε* L *συνιετε* S *4* — *και μοιχαλις*

ἔχετε; οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε 9 14,17–21.
ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων καὶ πόσους κοφίνους
ἐλάβετε; οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχι- 10 15,34–38.
λίων καὶ πόσας σφυρίδας ἐλάβετε; πῶς οὐ νοεῖτε 11
ὅτι οὐ περὶ ἄρτων εἶπον ὑμῖν; προσέχετε δὲ ἀπὸ
τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. τότε 12 J 6,27.
συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπεν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης
[τῶν ἄρτων], ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων
καὶ Σαδδουκαίων.

Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρίας 13 13–20: Mc 8,27–30. L 9,18–21.
τῆς Φιλίππου ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων·
τίνα λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου; οἱ δὲ εἶπαν· οἱ μὲν Ἰωάνην τὸν 14 14,2. 17,10.
βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ Ἠλείαν, ἕτεροι δὲ Ἱερεμίαν
ἢ ἕνα τῶν προφητῶν. λέγει αὐτοῖς· ὑμεῖς δὲ τίνα 15
με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπεν· 16 J 6,69.
σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. ἀπο- 17 G 1,15.16. 17,4.5.
κριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· μακάριος εἶ,
Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκά-
λυψέν σοι ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
κἀγὼ δέ σοι λέγω ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ 18 J 1,42. E 2,20.
τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ
πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. δώσω σοι 19 18,18.
τὰς κλεῖδας τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ὃ ἐὰν
δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένον ἐν
τοῖς οὐρανοῖς. τότε ἐπετίμησεν τοῖς μαθηταῖς 20 17,9.
ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ Χριστός.

Ἀπὸ τότε ἤρξατο Ἰησοῦς Χριστὸς δεικνύειν τοῖς 21 21–28: Mc 8,31–9,1. L 9,22–27. 12,40. J 2,19.
μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελ-

---

8 εχετε : **T** *ελαβετε* *10* **RT** *σπυριδας* *12* [*των αρτων*] : **RW** : **T** *των Φαρισαιων και Σαδδουκαιων* | **W** *αλλ'* | **W** *τ. Σ. κ. Φ.* *17* **H** [*τοις*] *20 επετιμ.* : **hRT** *διεστειλατο* *21 Ιησ. Χριστος* : **R** *Ιησ.* **T** *ο Ιησ.* **h**ʳ [*ο*] *Ιησ. ει* —

---

13 τινα : + *με* ϛ *16 σωζοντος* *17 βαρ Ιωνα* ϛ *19* pr *και* ϛ | *σοι δωσω*

θεῖν καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ
ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ
22 τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. καὶ προσλαβόμενος
αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων·
Is 8,14. 23 ἵλεώς σοι, κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. ὁ δὲ
στραφεὶς εἶπεν τῷ Πέτρῳ· ὕπαγε ὀπίσω μου,
σατανᾶ· σκάνδαλον εἶ ἐμοῦ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ
10,38.39. 24 τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. Τότε ὁ
Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· εἴ τις θέλει
ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω
25 τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. ὃς γὰρ
ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν·
ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ,
4,8. 26 εὑρήσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφεληθήσεται ἄνθρωπος,
ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν
αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλ-
J 5,29. R 2,6. Ps 62,13. Prv 24,12. 27 λαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε **ἀποδώσει ἑκάστῳ**
10,23. 28 **κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ.** ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσίν
τινες τῶν ὧδε ἑστώτων οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται
θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.
1–13: Mc 9,2–13. L 9,28–36. 17 Καὶ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς
τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάνην τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ'
2 P 1,16–18. 2 ἰδίαν. καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ
ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ
3 ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. καὶ ἰδοὺ
ὤφθη αὐτοῖς Μωϋσῆς καὶ Ἠλείας συνλαλοῦντες
4 μετ' αὐτοῦ. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν τῷ
Ἰησοῦ· κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ

---

22 hW *Π. λεγει αυτω επιτιμων* *24* H[ο] 17,*1* *Ιακωβ.*: h pr *τον*

---

21 μετα τρεις ημερας, it 17,*23* *26 ωφελειται* ***Dϛ*** *27 τα εργα* ℵ* 17,*1 κατ' ιδιαν : λιαν*

θέλεις, ποιήσω ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ
Μωϋσεῖ μίαν καὶ Ἠλείᾳ μίαν. ἔτι αὐτοῦ λα- 5 8,17.
λοῦντος, ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς, 16,16.17. Dt 18,15.
καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός
ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα·
ἀκούετε αὐτοῦ. καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσαν 6
ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα.
καὶ προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἁψάμενος αὐτῶν 7
εἶπεν· ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. ἐπάραντες δὲ 8
τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν οὐδένα εἶδον εἰ μὴ αὐτὸν
Ἰησοῦν μόνον. Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ 9 16,20.
ὄρους ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· μηδενὶ
εἴπητε τὸ ὅραμα ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ
νεκρῶν ἐγερθῇ. Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ 10 11,14. Ml 3,23.
λέγοντες· τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι Ἠλείαν
δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· **Ἠλείας** 11
μὲν ἔρχεται καὶ **ἀποκαταστήσει** *πάντα· λέγω δὲ* 12 14,9.10. L 23,25.
ὑμῖν ὅτι Ἠλείας ἤδη ἦλθεν, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν
αὐτόν, ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν·
οὕτως καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν
ὑπ' αὐτῶν. τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ 13 L 1,17.
Ἰωάνου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

Καὶ ἐλθόντων πρὸς τὸν ὄχλον προσῆλθεν αὐτῷ 14 14—21: Mc 9,14—29.
ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτὸν ¹ καὶ λέγων· κύριε, 15 L 9,37—42.
ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ
κακῶς ἔχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ καὶ
πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. καὶ προσήνεγκα αὐτὸν 16
τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν
θεραπεῦσαι. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ὦ 17 Dt 32,5. J 14,9.
γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε μεθ'

---

4 hW *σκηνας τρεις* | W *κ. μιαν Ηλεια* 5 H *φωτινη* 8 *αυτον* : *τον* hRT 9 *εγερθη* : h *αναστη* 10 W *μαθ. αυτου* 12 HR *αλλα* 12.13 *ουτως . . . αυτων. τοτε . . . αυτοις* : h[r] *τοτε . . . αυτοις. ουτως . . . αυτων.* 15 *εχει* : hRT *πασχει* 17 h [*τοτε*] *αποκριθεις ο*

---

11 *ερχεται* : + *πρωτον* ς 15 *πολλακις* 2° : *ενιοτε* 17 *απιστος* : *πονηρα* Z

ὑμῶν ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ
18 *μοι αὐτὸν ὧδε. καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,*
καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἐθερα-
10,1. 19 *πεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Τότε προσ-*
ελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν εἶπον·
21,21. L 17,6. Mc 11,23. 20 *διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; ὁ δὲ*
λέγει αὐτοῖς· διὰ τὴν ὀλιγοπιστίαν ὑμῶν· ἀμὴν
γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινά-
πεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ· μετάβα ἔνθεν ἐκεῖ,
καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν.

22.23: Mc 9,30—32. L 9, 43—45. 22 *Συστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ εἶπεν*
16,21. *αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου*
23 *παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀπο-*
κτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται.
καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.
Ex 30,13. 24 *Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καφαρναοὺμ προσῆλ-*
θον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ
εἶπαν· ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ δίδραχμα;
25 *ˈλέγει· ναί. καὶ ἐλθόντα εἰς τὴν οἰκίαν προ-*
έφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων· τί σοι δοκεῖ,
Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβά-
νουσιν τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἢ
26 *ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; εἰπόντος δέ· ἀπὸ τῶν ἀλλο-*
τρίων, ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἄραγε ἐλεύθεροί εἰσιν
27 *οἱ υἱοί. ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πο-*
ρευθεὶς εἰς θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον καὶ τὸν
ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἆρον, καὶ ἀνοίξας τὸ
στόμα αὐτοῦ εὑρήσεις στατῆρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸς
αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

---

19 H *ειπαν* *21* h^{r}[R]Wm *τουτο δε το γενος ουκ εκπορευεται ει μη εν προσευχη και νηστεια.* *23 εγερθ.* : hW *αναστησεται* *24 τελει* : HR+ *τα* *25* hT *εισελθοντα* | hW *τινος* *27* hT *σκανδαλιζωμεν*

---

*20 απιστιαν D*ϛ *22 αυτων δε αναστρεφομενων (αναστρ. et* ϛ*)* *23* cf 16,*21* | — *και ελ. σφ. K*

Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ 18 1–9: Mc 9,33–47.
Ἰησοῦ λέγοντες· τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασι- L 9,46–48.
λείᾳ τῶν οὐρανῶν; καὶ προσκαλεσάμενος παιδίον 2
ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν ⸆ καὶ εἶπεν· ἀμὴν 3 19,14. J 3,3.5.
λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ
παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν
οὐρανῶν. ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ 4
παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασι-
λείᾳ τῶν οὐρανῶν. καὶ ὃς ἐὰν δέξηται ἓν παιδίον 5 10,40. J 13,20.
τοιοῦτο ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· ὃς δ᾽ ἂν 6 L 17,1.2.
σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόν-
των εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος
ὀνικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῇ
ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. Οὐαὶ τῷ κόσμῳ 7
ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γὰρ ἐλθεῖν τὰ σκάν-
δαλα, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ δι᾽ οὗ τὸ σκάνδαλον
ἔρχεται. Εἰ δὲ ἡ χείρ σου ἢ ὁ πούς σου 8 5,29.30.
σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ·
καλόν σοί ἐστιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν κυλλὸν ἢ
χωλόν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι
εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου 9
σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ·
καλόν σοί ἐστιν μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν,
ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν
τοῦ πυρός. Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν 10 H 1,14.
μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι
αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσ-
ωπον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Τί ὑμῖν 12 12–14: L 15,4–7.
δοκεῖ; ἐὰν γένηταί τινι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα
καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐχὶ ἀφήσει τὰ ἐνενήκοντα
ἐννέα ἐπὶ τὰ ὄρη καὶ πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον;

---

1 εκεινη : **hW+** *δε* *7 γαρ :* **T+** *εστιν* *10 εν ουρανοις* **1° : [h] W** *εν τω ουρανω* *11* **h^r Wm** *ηλθεν γαρ ο υιος του ανθρωπου σωσαι το απολωλος.* *12 αφησει :* **T** *αφεις* et *— και*

---

1 ωρα : ημερα 1 *8 αυτον : αυτα ς | βλ. εις την γεενναν του πυρος 1* *10 τουτων : + των πιστευοντων εις εμε*

13 καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι
χαίρει ἐπ᾽ αὐτῷ μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἐννέα
14 τοῖς μὴ πεπλανημένοις. οὕτως οὐκ ἔστιν θέλημα
ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς ἵνα
Lv 19,17. L 17,3. G 6,1. 15 ἀπόληται ἓν τῶν μικρῶν τούτων. Ἐὰν δὲ
ἁμαρτήσῃ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε ἔλεγξον αὐτὸν
μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. ἐάν σου ἀκούσῃ,
Dt 19,15. 16 ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου· ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ,
παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο, ἵνα **ἐπὶ στόματος**
1 K 5,18. 17 **δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα**· ἐὰν δὲ
παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὸν τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ
τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ
16,19. J 20,23. 18 ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα
ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένα ἐν οὐρανῷ,
καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένα
Mc 11,24. 19 ἐν οὐρανῷ. Πάλιν [ἀμὴν] λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν δύο
συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς
πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς
28,20. J 14,23. 20 παρὰ τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. οὗ γάρ
εἰσιν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα,
ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν.
21 Τότε προσελθὼν ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· κύριε,
ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ
L 17,4. 22 ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·
οὐ λέγω σοι ἕως ἑπτάκις, ἀλλὰ ἕως ἑβδομηκον-
23 τάκις ἑπτά. Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν
οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησεν συνᾶραι
24 λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. ἀρξαμένου δὲ
αὐτοῦ συναίρειν, προσήχθη εἷς αὐτῷ ὀφειλέτης

---

14 υμων : ℜ *μου* *16 σου* : T *σεαυτου* | h *ετι ενα η δυο μετα σου* *17* RW *ειπε* *19 [αμην]* : RW—T | T *συμφωνησουσιν* *20* h[r] *ουκ εισιν γαρ δυο η τρεις συνηγμενοι εις το εμον ονομα, παρ οις ουκ ειμι εν μεσω αυτων.* *21 αυτω* 1° : [H] | W *ο αδ. μου εις εμε* *24* T *προσηνεχθη* | R *αυτω εις*

---

15 αμαρτ. : + *εις σε Dς* *16 — μαρτυρων*

μυρίων ταλάντων. μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀπο- 25
δοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος πραθῆναι καὶ
τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ πάντα ὅσα ἔχει,
καὶ ἀποδοθῆναι. πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνει 26
αὐτῷ λέγων· μακροθύμησον ἐπ᾽ ἐμοί, καὶ πάντα
ἀποδώσω σοι. σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ 27
δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον
ἀφῆκεν αὐτῷ. ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος εὗρεν 28
ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν
δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγεν λέγων·
ἀπόδος εἴ τι ὀφείλεις. πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος 29
αὐτοῦ παρεκάλει αὐτὸν λέγων· μακροθύμησον ἐπ᾽
ἐμοί, καὶ ἀποδώσω σοι. ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ 30
ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν ἕως ἀποδῷ
τὸ ὀφειλόμενον. ἰδόντες οὖν οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ 31
τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες
διεσάφησαν τῷ κυρίῳ ἑαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα.
τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει 32
αὐτῷ· δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην
ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· οὐκ ἔδει καὶ 33
σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς κἀγὼ σὲ ἠλέησα;
καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν 34 5,26.
τοῖς βασανισταῖς ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλό-
μενον αὐτῷ. Οὕτως καὶ ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος 35 6,14.15.
ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν.

1–9: Mc 10,1–12.
Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους 19
τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦλθεν 7,28; 11,1; 18,58; 26,1.
εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

---

25 εχει : T *ειχεν* *26 δουλ.* : T+ *εκεινος* *27* H [*εκεινου*] | H *δανιον* *31* W *αυτου οι συνδ.* | *γενομ.* 1⁰ : T *γινομενα* *33* W *κἀγώ σε* *34* H [*ου*] | HR— *αυτω*

---

24 μυριων : *πολλων* א* *26 λεγ.* : + *κυριε* ϛ *28 αποδ.* : + *μοι* ϛ *29 αυτου* : + *εις τους ποδας αυτου* ϛ | *και* : + *παντα* ϛ *34* — *παν* *35 επουρανιος* ϛ | *υμων* : + *τα παραπτωματα αυτων* ϛ 19,*1 ετελ.* : *ελαλησεν*

2 καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθερά-
πευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ.
5,31.32. 3 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ Φαρισαῖοι πειράζοντες
αὐτὸν καὶ λέγοντες· εἰ ἔξεστιν ἀπολῦσαι τὴν
Gn 1,27. 4 γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; ὁ δὲ ἀπο-
κριθεὶς εἶπεν· οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ κτίσας ἀπ'
Gn 2,24. 5 ἀρχῆς **ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς** ' καὶ εἶπεν·
E 5,31. **ἕνεκα τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα
καὶ τὴν μητέρα καὶ κολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ,**
1 K 7,10.11. 6 **καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν;** ὥστε οὐκέτι
εἰσὶν δύο ἀλλὰ σὰρξ μία. ὃ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν,
Dt 24,1. 7 ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. λέγουσιν αὐτῷ· τί οὖν
Μωϋσῆς ἐνετείλατο **δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου καὶ**
8 **ἀπολῦσαι;** λέγει αὐτοῖς· ὅτι Μωϋσῆς πρὸς τὴν
σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς
γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως.
L 16,18. 9 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα
αὐτοῦ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται.
10 λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία
τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει
1 K 7,7.17. 11 γαμῆσαι. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οὐ πάντες χωροῦσιν
12 τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἷς δέδοται. εἰσὶν γὰρ
εὐνοῦχοι οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν
οὕτως, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνουχίσθησαν
ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες
εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.
ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω.
13–15: Mc 10,13–16. L 18,15–17. 13 Τότε προσηνέχθησαν αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς
χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθη-

---

3 H προσηλθαν | αυτω : T+ οι *4* RT ποιησας *4.5* TW αυτούς; και . . . μιαν. (W·) *7* απολυσαι : hW+ αυτην *8* H αυτοις οτι M. *9* hW— οτι | μη επι . . . μοιχαται : h παρεκτος λογου πορνειας, ποιει αυτην μοιχευθηναι, και ο απολελυμενην γαμησας μοιχαται *11* H— τουτον

---

3 εξεστιν : + ανθρωπω *D*ς *6* συνεζ. : + εις εν *8* ουκ εγενετο *10* ανθρ. : ανδρος

ταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἄφετε 14 18,2.3.
τὰ παιδία καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρός με·
τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
καὶ ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἐπορεύθη ἐκεῖθεν. 15
Καὶ ἰδοὺ εἷς προσελθὼν αὐτῷ εἶπεν· διδάσ- 16 16–30: Mc 10,17–31. L 18,18–30.
καλε, τί ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα σχῶ ζωὴν αἰώνιον;
ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; 17 L 10,26–28.
εἷς ἐστιν ὁ ἀγαθός· εἰ δὲ θέλεις εἰς τὴν ζωὴν
εἰσελθεῖν, τήρει τὰς ἐντολάς. λέγει αὐτῷ· ποίας; 18 Ex 20,12–16. Dt 5,17–20.
ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη· τὸ ***οὐ φονεύσεις, οὐ μοιχεύσεις,***
οὐ κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις, ⸀***τίμα τὸν πατέρα*** 19 Ex 20,12. Lv 19,18. Dt 5,16.
καὶ τὴν μητέρα, *καὶ* ***ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς***
σεαυτόν. *λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος· ταῦτα πάντα* 20
ἐφύλαξα· τί ἔτι ὑστερῶ; ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· εἰ 21 6,20. L 12,33.
θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρ-
χοντα καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν
οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. ἀκούσας δὲ ὁ 22 Ps 62,11.
νεανίσκος τὸν λόγον ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν γὰρ
ἔχων κτήματα πολλά. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς 23
μαθηταῖς αὐτοῦ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πλούσιος
δυσκόλως εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν
οὐρανῶν. πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστιν 24
κάμηλον διὰ τρήματος ῥαφίδος εἰσελθεῖν ἢ
πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ἀκούσαντες 25
δὲ οἱ μαθηταὶ ἐξεπλήσσοντο σφόδρα λέγοντες· τίς
ἄρα δύναται σωθῆναι; ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς 26 Gn 18,14. Job 42,2. Zch 8,6.

---

14 ειπεν : **hT**+ *αυτοις* | **T** *προς εμε* *16 διδασκαλε* : **h**[r]+ *αγαθε* *17* **h**[r] *τι με λεγεις αγαθον· ουδεις αγαθος ει μη εις* *vl αγαθος* : + *ο θεος vl ο πατηρ* [*μου εν τοις ουρανοις*] | **hRT** *τηρησον* *18 λεγει α. ποι.* : **hT** *ποιας; φησιν* | *εφη* : **hRT** *ειπεν* *19* **h**[r]— *και αγαπ. . . . σεαυτον* *20* **hT** *παντα ταυτα* *21 εφη* : **h** *λεγει* | *δος* : [**H**] **R**+ *τοις* | **T** *ουρανω* *22* **T**— *τον λογον* : [**H**]**W**+ *τουτον* | **W** *χρηματα* *24 υμιν* : **hT**+ *οτι* | **hRT** *τρυπηματος* | **hW** *διελθειν* | *πλουσιον* : **hW**+ *εισελθειν* | *του θεου* : **T** *των ουρανων*

---

20 εφυλαξαμην ς + εκ νεοτητος (μου) (D)ς 25 εξεπλησσ. : + και εφοβηθησαν

εἶπεν αὐτοῖς· παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν
27 ἐστιν, **παρὰ δὲ θεῷ πάντα δυνατά.** Τότε ἀπο-
κριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφή-
καμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσται
L 22,30. 28 ἡμῖν; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν
Dn 7,9.10. ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ παλιν-
γενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ
θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθήσεσθε καὶ αὐτοὶ ἐπὶ
δώδεκα θρόνους κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ
H 10,34. 29 Ἰσραήλ. καὶ πᾶς ὅστις ἀφῆκεν οἰκίας ἢ ἀδελ-
φοὺς ἢ ἀδελφὰς ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ τέκνα ἢ
ἀγροὺς ἕνεκεν τοῦ ἐμοῦ ὀνόματος, πολλαπλασίονα
20,16. L 13,30. 30 λήμψεται καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. Πολλοὶ δὲ
20 ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ἔσχατοι πρῶτοι. Ὁμοία
21,33. γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ
οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρωῒ μισθώσασ-
2 θαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. συμφωνήσας
δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν
3 ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. καὶ
ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν εἶδεν ἄλλους ἑστῶτας
4 ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς, ˈκαὶ ἐκείνοις εἶπεν· ὑπάγετε
καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον
5 δώσω ὑμῖν.ˈ οἱ δὲ ἀπῆλθον. πάλιν [δὲ] ἐξελθὼν
περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν ἐποίησεν ὡσαύτως.
6 περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην ἐξελθὼν εὗρεν ἄλλους
ἑστῶτας, καὶ λέγει αὐτοῖς· τί ὧδε ἑστήκατε ὅλην
7 τὴν ἡμέραν ἀργοί; λέγουσιν αὐτῷ· ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς
ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς
8 τὸν ἀμπελῶνα. ὀψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος
τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ· κάλεσον τοὺς

---

26 **T** *δυνατα παντα* *28* **RT** *καθισεσθε* | *αυτοι* : **HR** *υμεις* *29 οικιας η* : **hT** *η οικιας* **post** *αγρους* | **T** *ενεκα* **20**,*5* [*δε*] : **T—W**

---

28 αυτοις : αυτω *29 εκατονταπλασιονα* ***D*ς** **20**,*6 εξηλθεν και* | *εστωτ.* : + *αργους* **ς** *7 αμπελωνα* : + *και ο εαν η δικαιον ληψεσθε* **ς**

ἐργάτας καὶ ἀπόδος τὸν μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ
τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων. ἐλθόντες δὲ οἱ 9
περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον.
καὶ ἐλθόντες οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι πλεῖον 10
λήμψονται· καὶ ἔλαβον τὸ ἀνὰ δηνάριον καὶ αὐτοί.
λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου 11
ˈλέγοντες· οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, 12
καὶ ἴσους αὐτοὺς ἡμῖν ἐποίησας τοῖς βαστάσασι
τὸ βάρος τῆς ἡμέρας. καὶ τὸν καύσωνα. ὁ δὲ 13
ἀποκριθεὶς ἑνὶ αὐτῶν εἶπεν· ἑταῖρε, οὐκ ἀδικῶ
σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; ˈἆρον τὸ σὸν 14
καὶ ὕπαγε· θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς
καὶ σοί· οὐκ ἔξεστίν μοι ὃ θέλω ποιῆσαι ἐν τοῖς 15 R 9,16.21. 6,23.
ἐμοῖς; ἢ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν ὅτι ἐγὼ
ἀγαθός εἰμι; Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι καὶ 16 19,30. 22,14.
οἱ πρῶτοι ἔσχατοι.

Μέλλων δὲ ἀναβαίνειν Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσό- 17 17–19: Mc 10,32–34. L 18,31–33.
λυμα παρέλαβεν τοὺς δώδεκα κατ' ἰδίαν, καὶ ἐν
τῇ ὁδῷ εἶπεν αὐτοῖς· ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερο- 18 16,21; 17,22.23.
σόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται
τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν, καὶ κατακρι-
νοῦσιν αὐτὸν εἰς θάνατον, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν 19
τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ
σταυρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται.
Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβε- 20 20–28: Mc 10,35–45.
δαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς προσκυνοῦσα καὶ 10,2.
αἰτοῦσά τι ἀπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· τί θέλεις; 21 19,28.

---

8 αποδος : **hW**+ *αυτοις* *9* **RT** *και ελθοντες οι* *10 και ελθ.* : **T** *ελθοντες δε* | **T** *πλειονα* | **H** [*το*] *12* **hW** *ημιν αυτους* | **W** *καυσωνα;* *13* **h** *ειπ. ενι αυτ.* **W** *αυτ. ενι ειπ.* *14 δε* : [**h**] **W** *εγω* *15 ουκ* : **T** **pr** *η* *16 εσχατοι* 2° : ⊣ **h**[r] ⊢ **Wm**+ *πολλοι γαρ εισιν κλητοι ολιγοι δε εκλεκτοι* *17* **hRT** *Και αναβαινων ο Ιησ.* | *δωδ.* : **HR**+ [*μαθητας*] *18* [**H**] **R** *θανατω* *19 εγερθ.* : **hW** *αναστησεται* *20 απ* : **hT** *παρ*

---

13 συνεφωνησα σοι **L** *15 ἢ* : *ει* **ς**

λέγει αὐτῷ· εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί
μου εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου ἐν τῇ
26,39. J 18,11. L 12,50. 22 βασιλείᾳ σου. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· οὐκ
οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον
ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν; λέγουσιν αὐτῷ· δυνάμεθα.
Act 12,2. Ap 1,9. 23 λέγει αὐτοῖς· τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, τὸ δὲ
καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων οὐκ ἔστιν
ἐμὸν τοῦτο δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ
L 22,24–26. 24 πατρός μου. καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἠγανάκτησαν
25 περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλε-
σάμενος αὐτοὺς εἶπεν· οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν
ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι κατ-
23,11. 26 εξουσιάζουσιν αὐτῶν. οὐχ οὕτως ἐστὶν ἐν ὑμῖν·
ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔσται
Mc 9,35. 27 ὑμῶν διάκονος, καὶ ὃς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι
L 22,27. Ph 2,7. 1 T 2,6. 28 πρῶτος, ἔσται ὑμῶν δοῦλος· ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακο-
νῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ
πολλῶν.

29–34: Mc 10,46–52. L 18,35–43. 29 Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱερειχὼ ἠκο-
15,22. 30 λούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς. καὶ ἰδοὺ δύο τυφλοὶ
καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδόν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς
παράγει, ἔκραξαν λέγοντες· κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς,
31 υἱὸς Δαυείδ. ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα

---

21 λεγει αυτω : **h** *η δε ειπεν* *23 και* : **hW** *η* | **HR**— *τουτο* *24* **T** *ακουσαντες δε οι* *26 εστιν* : **RT** *εσται* | **H** *αν* | **hW** *μεγας εν υμιν* *27 εν υμιν ειν.* : **hW** *ειναι υμων* | **W** *εστω* *28* **fin h**[r] + *υμεις δε ζητειτε εκ μικρου αυξησαι και εκ μειζονος ελαττον ειναι. εισερχομενοι δε και παρακληθεντες δειπνησαι μη ανακλινεσθε εις τους εξεχοντας τοπους, μη ποτε ενδοξοτερος σου επελθη και προσελθων ο δειπνοκλητωρ ειπη σοι Ετι κατω χωρει, και καταισχυνθηση. εαν δε αναπεσης εις τον ηττονα τοπον και επελθη σου ηττων, ερει σοι ο δειπνοκλητωρ Συναγε ετι ανω, και εσται σοι τουτο χρησιμον.* *30* **T**— *κυριε* | **hT** *υιε, it 31*

---

22 πινειν : + *η το βαπτισμα ο εγω βαπτιζομαι βαπτισθηναι, it 23* + *και το β. ο ε. β. βαπτισθησεσθε* ς *24 ηρξαντο αγανακτειν* א *26 εσται* : *εστω, it 27* ς

σιωπήσωσιν· οἱ δὲ μεῖζον ἔκραξαν λέγοντες· κύριε,
ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαυείδ. καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς 32
ἐφώνησεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν· τί θέλετε ποιήσω
ὑμῖν; λέγουσιν αὐτῷ· κύριε, ἵνα ἀνοιγῶσιν οἱ ὀφ- 33
θαλμοὶ ἡμῶν. σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἥψατο 34
τῶν ὀμμάτων αὐτῶν, καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν καὶ
ἠκολούθησαν αὐτῷ.

Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἦλθον 21 1–11: Mc 11,1–10. L 19,29–38. J 12,12–19.
εἰς Βηθφαγὴ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, τότε Ἰησοῦς
ἀπέστειλεν δύο μαθητὰς ¹ λέγων αὐτοῖς· πορεύεσθε 2
εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθὺς
εὑρήσετε ὄνον δεδεμένην καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς·
λύσαντες ἀγάγετέ μοι. καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, 3 26,18.
ἐρεῖτε ὅτι ὁ κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει· εὐθὺς δὲ
ἀποστελεῖ αὐτούς. Τοῦτο δὲ γέγονεν ἵνα πληρωθῇ 4
τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος·

εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιών· 5 Zch 9,9. Is 62,11.
ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι
πραῢς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον
καὶ ἐπὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου.

πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες καθὼς 6
συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ¹ ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ 7
τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτῶν τὰ ἱμάτια,
καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος 8 2 Rg 9,13.
ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ, ἄλλοι δὲ
ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ ἐστρών-

---

32 H [o] *33* fin h[r] + Quibus dixit Jesus Creditis posse me hoc facere? qui responderunt ei Ita, Domine *34* W *αυτ. τ. ομματ.* 21.*1* R *Βηθφαγῆ* | W *ο Ιησ.* *2* RW *ευθεως* | h *αγετε* *6* T *προσεταξεν* *8* *εστρωννυον* : T *εστρωσαν*

---

34 οφθαλμων ς | *ανεβλ.* : + *αυτων οι οφθαλμοι* ς 21,*1 ηγγισεν C*³ | *ηλθεν* ℵ**C*³ | *εις* 3⁰ : *προς* ς *3 τι* : *τι ποιειτε* | *αποστελλει Opl* *4 δε* : + *ολον C*³ς *5* — *υιον* ℵ² | *υποζυγιον* *7 εκαθητο D ε(πε)καθισαν* ℵ | *αυτων* 2⁰ : *αυτου*

Ps 118,25.26. 9 *νυον ἐν τῇ ὁδῷ. οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες αὐτὸν*
2 Sm 14,4. *καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες·*
ὡσαννὰ *τῷ υἱῷ Δαυείδ·*
εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου·
ὡσαννὰ *ἐν τοῖς ὑψίστοις.*
10 *καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐσείσθη*
46. 11 *πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα· τίς ἐστιν οὗτος; οἱ δὲ*
ὄχλοι ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ὁ προφήτης Ἰησοῦς ὁ
ἀπὸ Ναζαρὲθ τῆς Γαλιλαίας.

12–22: Mc 11,11–24. 12 *Καὶ εἰσῆλθεν Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν καὶ*
L 19,45–48. *ἐξέβαλεν πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγορά-*
J 2,14–16. *ζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολ-*
λυβιστῶν κατέστρεψεν καὶ τὰς καθέδρας τῶν
Is 56,7. 13 *πωλούντων τὰς περιστεράς, καὶ λέγει αὐτοῖς·*
Jr 7,11. *γέγραπται·* **ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσε-**
14 **ται,** *ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ποιεῖτε* **σπήλαιον λῃστῶν.** *Καὶ*
προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ,
Ps 118,25. 15 *καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς*
καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησεν καὶ
τοὺς παῖδας τοὺς κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέ-
Ps 8,3. 16 *γοντας·* **ὡσαννὰ** *τῷ υἱῷ Δαυείδ, ἠγανάκτησαν,* ¹ *καὶ*
εἶπαν αὐτῷ· ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ δὲ
Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· ναί· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ὅτι
ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω
17 **αἶνον;** *Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς*
πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ.
18 *Πρωῒ δὲ ἐπαναγαγὼν εἰς τὴν πόλιν ἐπείνασεν.*
L 13,6. 19 *καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἦλθεν ἐπ'*
αὐτήν, καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα
μόνον, καὶ λέγει αὐτῇ· οὐ μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς
γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα

---

9 T *ὡσαννα bis, it 15* *12 ιερον* : ⊣ h[r] ⊢ [R] T + *του θεου*
17 fin : h[r] + et docebat eos de regno Dei *18* h *επαναγων*

---

9 — *αυτον* ς *11 οχλοι* : *πολλοι* *13 εποιησατε* **D**ς
16 ακουεις : pr *ουκ* **Fa** *18 παραγων*

ἡ συκῆ. καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν 20
λέγοντες· πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ;
ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω 21 17,20.
ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ
μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ κἂν τῷ ὄρει
τούτῳ εἴπητε· ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν,
γενήσεται· καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσ- 22
ευχῇ πιστεύοντες λήμψεσθε.
Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ ἱερὸν προσῆλθον 23 23–27: Mc 11,27–33. L 20,1–8. J 2,18.
αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι
τοῦ λαοῦ λέγοντες· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς;
καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ˡἀπο- 24
κριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἐρωτήσω ὑμᾶς
κἀγὼ λόγον ἕνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ ὑμῖν
ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ· τὸ βάπτισμα 25 J 1,25.
τὸ Ἰωάνου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώ-
πων; οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες·
ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν· διὰ τί οὖν
οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἐὰν δὲ εἴπωμεν· ἐξ ἀν- 26 14,5.
θρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ ὡς
προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάνην. καὶ ἀποκριθέντες 27
τῷ Ἰησοῦ εἶπαν· οὐκ οἴδαμεν. ἔφη αὐτοῖς καὶ
αὐτός· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα
ποιῶ. Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωπος εἶχεν τέκνα 28
δύο· προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν· τέκνον, ὕπαγε
σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνι. ὁ δὲ ἀπο- 29 7,21.
κριθεὶς εἶπεν· ἐγὼ κύριε, καὶ οὐκ ἀπῆλθεν. προσ- 30
ελθὼν δὲ τῷ δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως. ὁ δὲ ἀπο-

---

23 H *προσηλθαν* *24* H [*δε*] *25* *εν* : hRT *παρ* *27* R *ειπον* *28* hW *δυο τεκνα* | *προσελθ.* : hRW pr *και* | h *αμπ. μου* *29—31* RT *ου θελω, . . . απηλθεν . . . εγω, . . . ουκ απηλθεν . . . ο πρωτος* (sic et h[s] 2° loco, h[s] 1° *ο υστερος vl εσχατος*) : [h[s] (*λεγουσιν· ο υστερος* fortasse interpolatio primitiva)] *30* *δευτερω* : T *ετερω*

---

26 *ειχον* *1* *28* *ανθρ.* : + *τις* *C*

κριθεὶς εἶπεν· οὐ θέλω, ὕστερον μεταμεληθεὶς
L 18,14. 31 ἀπῆλθεν. τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ
πατρός; λέγουσιν· ὁ ὕστερος. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προ-
L 7,29. 32 άγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ἦλθεν
γὰρ Ἰωάνης πρὸς ὑμᾶς ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ
οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ
πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐδὲ
33–46: Mc 12,1–12. 33 μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ. Ἄλλην
L 20,9–19. παραβολὴν ἀκούσατε. Ἄνθρωπος ἦν οἰκοδεσπότης
25,14. Is 5,1.2. ὅστις **ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περι-
έθηκεν καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν καὶ ᾠκοδόμησεν
πύργον**, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδή-
34 μησεν. ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν,
ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς
35 λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. καὶ λαβόντες οἱ
γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν
36 δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. πάλιν ἀπ-
έστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων,
37 καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. ὕστερον δὲ ἀπ-
έστειλεν πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ λέγων· ἐντρα-
27,18. 38 πήσονται τὸν υἱόν μου. οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες
τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· οὗτός ἐστιν ὁ κληρο-
νόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν καὶ σχῶμεν τὴν
39 κληρονομίαν αὐτοῦ· καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον
40 ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν. ὅταν οὖν
ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς
41 γεωργοῖς ἐκείνοις; λέγουσιν αὐτῷ· κακοὺς κακῶς
ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται
ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς
Ps 118,22.23. Act 4,11. 42 καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν. λέγει αὐτοῖς ὁ
R 9,33. 1 P 2,6–8. Ἰησοῦς· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς·

---

32 ουδε : T *ου*

---

32 — ουδε *33 ανθρ.* : + *τις* ϛ *38 κατασχωμεν* ϛ

λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας·
παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη,
καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;
διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ 43
βασιλεία τοῦ θεοῦ καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι
τοὺς καρποὺς αὐτῆς. [καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον 44 Dn 2,34.35. 44.45.
τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικ-
μήσει αὐτόν.] Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ 45
οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν ὅτι
περὶ αὐτῶν λέγει· καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι 46 11.
ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπεὶ εἰς προφήτην
αὐτὸν εἶχον. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν 22
εἶπεν ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λέγων· ὡμοιώθη ἡ 2 2–14: L 14,16–24. J 3,29.
βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις
ἐποίησεν γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ. καὶ ἀπέστειλεν 3
τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς
τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. πάλιν 4 21,36.
ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους λέγων· εἴπατε τοῖς
κεκλημένοις· ἰδοὺ τὸ ἄριστόν μου ἡτοίμακα, οἱ
ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα
ἕτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. οἱ δὲ ἀμελήσαντες 5
ἀπῆλθον, ὃς μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, ὃς δὲ ἐπὶ
τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες 6 23,37.
τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. ὁ δὲ 7 24,2.
βασιλεὺς ὠργίσθη, καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα
αὐτοῦ ἀπώλεσεν τοὺς φονεῖς ἐκείνους καὶ τὴν
πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν. τότε λέγει τοῖς δούλοις 8
αὐτοῦ· ὁ μὲν γάμος ἕτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλη-
μένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι· πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς 9 13,47; 21,43.
διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἐὰν εὕρητε καλέ-
σατε εἰς τοὺς γάμους. καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι 10

---

43 hW— *οτι* [44] W—T *45* hT *Ακουσαντες δε*

---

46 τον οχλον ℵ* | *εις : ως* *D*ς 22,4 *ητοιμασα* ς - *σται al* 5 *επι : εις* ς 7 *και ακουσας ο βασιλευς εκεινος* *C* | *το στρατευμα*

ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντας οὓς εὗρον,
πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς· καὶ ἐπλήσθη ὁ νυμφὼν
11 *ἀνακειμένων. εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι*
τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐν-
12 *δεδυμένον ἔνδυμα γάμου· καὶ λέγει αὐτῷ· ἑταῖρε,*
πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ
8,12. 13 *ἐφιμώθη. τότε ὁ βασιλεὺς εἶπεν τοῖς διακόνοις·*
δήσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας ἐκβάλετε αὐτὸν
εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
14 *καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Πολλοὶ γάρ εἰσιν*
15–22: Mc 12,13–17. *κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.*
L 20,20–26. J 3,6. 15 *Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον*
Mc 3,6. J 3,2. 16 *ἔλαβον ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. καὶ*
ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ
τῶν Ἡρῳδιανῶν λέγοντας· διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι
ἀληθὴς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ
διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ
17 *βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων· εἰπὸν οὖν ἡμῖν,*
τί σοι δοκεῖ; ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὔ;
18 *γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν·*
19 *τί με πειράζετε, ὑποκριταί; ἐπιδείξατέ μοι τὸ*
νόμισμα τοῦ κήνσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ
20 *δηνάριον. καὶ λέγει αὐτοῖς· τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη*
R 13,7. 21 *καὶ ἡ ἐπιγραφή; ¹λέγουσιν· Καίσαρος. τότε λέγει*
αὐτοῖς· ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ
J 8,9. 22 *τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν,*
23–33: *καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθαν.*
Mc 12,18–27. L 20,27–40. 23 *Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδου-*
Act 23,6.8. *καῖοι, λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώ-*
Gn 38,8. 24 *τησαν αὐτὸν ¹λέγοντες· διδάσκαλε, Μωϋσῆς εἶπεν·*
Dt 25,5.6. ***ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ***

12 **h**^r— *εταιρε* *17* **RW** *ειπε* | **H** *δοκει·* *20 αυτοις* : **hT**+ *ο Ιησους* *22* **W** *απηλθον*

10 νυμφων : γαμος ς *12 ηλθες* *13 αρατε αυτον ποδων και χειρων και* *23 λεγοντ.* : pr *οι* ς *24 τεκνα* : + *ινα*

ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἀναστήσει
σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν 25
ἑπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος γήμας ἐτελεύτησεν,
καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφῆκεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ 26
τρίτος, ἕως τῶν ἑπτά. ὕστερον δὲ πάντων ἀπέ- 27
θανεν ἡ γυνή. ἐν τῇ ἀναστάσει οὖν τίνος τῶν 28
ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν. ἀπο- 29
κριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· πλανᾶσθε μὴ
εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ.
ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται, 30
ἀλλ' ὡς ἄγγελοι ἐν τῷ οὐρανῷ εἰσιν. περὶ δὲ τῆς 31
ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν
ὑμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ λέγοντος· **ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς** 32 8,11. Ex 3,6.
Ἀβραὰμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ; οὐκ
ἔστιν [ὁ] θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων. καὶ ἀκούσαν- 33 7,28.
τες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.
Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσεν τοὺς 34 34–40: Mc 12,28–31.
Σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό, ˈκαὶ ἐπηρώ- 35 L 10,25–28.
τησεν εἷς ἐξ αὐτῶν νομικὸς πειράζων αὐτόν· δι- 36
δάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; ὁ δὲ 37 Dt 6,5.
ἔφη αὐτῷ· **ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐν ὅλῃ**
τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν
ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. αὕτη ἐστὶν ἡ μεγάλη καὶ 38
πρώτη ἐντολή. δευτέρα ὁμοία αὐτῇ· **ἀγαπήσεις** 39 Lv 19,18.
τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ἐν ταύταις ταῖς 40 7,12. R 13,10. G 5,14.
δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος κρέμαται καὶ οἱ
προφῆται. Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων 41 41–46: Mc 12,35–37. L 20,41–44.
ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς ˈλέγων· τί ὑμῖν δοκεῖ 42 J 7,42.
περὶ τοῦ Χριστοῦ; τίνος υἱός ἐστιν; λέγουσιν αὐτῷ·

---

30 αγγελοι : T+ *θεου* *32* [ο] : RW—T *34* H *αυτο.*
37 H— *τη* 1° *39 δευτερα* : R+ *δε* | *ομοια αυτη* : hW
ομοιως | *αὐτῇ* : *H αὐτη*

---

24 — την γυν. αυτ. *25 γαμησας* **Dς** *27 η* : pr *και*
30 εκγαμιζονται ς *34 επ αυτον*

43 *τοῦ Δαυείδ. λέγει αὐτοῖς· πῶς οὖν Δαυεὶδ ἐν*
πνεύματι καλεῖ αὐτὸν κύριον λέγων·
26,64. Ps 110,1. Act 2,34 s. 44 **εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου**
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποκάτω τῶν
ποδῶν σου;
45 *εἰ οὖν Δαυεὶδ καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ*
46 *ἐστιν; καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἀποκριθῆναι αὐτῷ λόγον,*
οὐδὲ ἐτόλμησέν τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπε-
ρωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.
Mc 12,38–40. L 20,45–47. 23 *Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς*
L 11,39–52. 2 *μαθηταῖς αὐτοῦ* ¹ *λέγων· ἐπὶ τῆς Μωϋσέως καθέδρας*
Ml 2,7.8. 3 *ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. πάντα*
οὖν ὅσα ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν ποιήσατε καὶ τηρεῖτε,
κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσιν γὰρ
4 *καὶ οὐ ποιοῦσιν. δεσμεύουσιν δὲ φορτία βαρέα*
καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων,
αὐτοὶ δὲ τῷ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσιν κινῆσαι
6,1. Ex 13,9. Nu 15,38.39. 5 *αὐτά. πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσιν πρὸς*
τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις· πλατύνουσιν γὰρ
τὰ φυλακτήρια αὐτῶν καὶ μεγαλύνουσιν τὰ κράσ-
L 14,7. 6,5. 6 *πεδα, φιλοῦσιν δὲ τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς*
δείπνοις καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συνα-
7 *γωγαῖς* ¹ *καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ*
8 *καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ῥαββεί. ὑμεῖς*
δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββεί· εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ
9 *διδάσκαλος, πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε. καὶ*
πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γάρ ἐστιν
10 *ὑμῶν ὁ πατὴρ ὁ οὐράνιος. μηδὲ κληθῆτε καθη-*
20,26.27. 11 *γηταί, ὅτι καθηγητὴς ὑμῶν ἐστιν εἷς ὁ Χριστός. ὁ*
Prv 29,23. Iob 22,29. Ez 21,31. L 18,14. 1 P 5,5. 12 *δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν διάκονος. Ὅστις δὲ*

---

43 **hT** *κ. κυριον αυτον* *44* **fin TW.** **23,***1* **H** [ο] *3* **R** *αν* *4* *βαρεα* : **h** [**R**] **W** + *και δυσβαστακτα*

---

44 υποποδιον ϛ *46 ημερας : ωρας* **23,***3 υμιν* : + *τηρειν* ϛ *5 κρασπεδα* : + *των ιματιων αυτων* ϛ *7 ραββει ραββει* ***D*ϛ** *8 διδασκ. : καθηγητης* ***D*ϛ** + *ο χριστος* ϛ *11 εστω* ***G***

ὑψώσει ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὅστις ταπει-
νώσει ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμ- 13
ματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν
βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων·
ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους
ἀφίετε εἰσελθεῖν. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ 15
Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν
καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον, καὶ ὅταν
γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον
ὑμῶν. Οὐαὶ ὑμῖν, ὁδηγοὶ τυφλοὶ οἱ λέγοντες· ὃς 16 15,14.
ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ᾽ ἂν ὀμόσῃ
ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. μωροὶ καὶ τυφλοί, 17
τίς γὰρ μείζων ἐστίν, ὁ χρυσὸς ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάσας
τὸν χρυσόν; καί· ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, 18
οὐδέν ἐστιν· ὃς δ᾽ ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω
αὐτοῦ, ὀφείλει. τυφλοί, τί γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον ἢ τὸ 19 Ex 29,37.
θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον; ὁ οὖν ὀμόσας 20
ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι
τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ· καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ ὀμνύει 21
ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι αὐτόν· καὶ ὁ 22 5,34.
ὀμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ
θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ. Οὐαὶ 23 Lv 27,30. Mch 6,8.
ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι
ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ
κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου,
τὴν κρίσιν καὶ τὸ ἔλεος καὶ τὴν πίστιν· ταῦτα δὲ
ἔδει ποιῆσαι κἀκεῖνα μὴ ἀφεῖναι. ὁδηγοὶ τυφλοί, 24
οἱ διϋλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον κατα-
πίνοντες. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι 25 Mc 7,4.
ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ πο-

13 fin h[r]Wm + *(v. 14) Ουαι* (h[r] *vl Ουαι δε) υμιν γραμματεις και Φαρισαιοι υποκριται, οτι κατεσθιετε τας οικιας των χηρων και προφασει μακρα προσευχομενοι· δια τουτο λημψεσθε* (W *ληψ.) περισσοτερον κριμα* *19 τυφλοι* : h pr *μωροι και* *21* h *κατοικησαντι* *23* T— *δε* | W *αφιεναι* *24* HR— *οι*

15 ινα ποιησητε *17 αγιαζων ς* *23 τον ελεον ς*

τηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμου-
Tt 1,15. J 9,40. 26 *σιν ἐξ ἁρπαγῆς καὶ ἀκρασίας. Φαρισαῖε τυφλέ,*
καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου ἵνα
Act 23,3. 27 *γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτοῦ καθαρόν. Οὐαὶ ὑμῖν,*
γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι παρ-
ομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν
μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων
L 16,15. 28 *νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. οὕτως καὶ ὑμεῖς*
ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι,
ἔσωθεν δέ ἐστε μεστοὶ ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας.
29 *Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί,*
ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν καὶ
30 *κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, ¹ καὶ λέγετε· εἰ*
ἤμεθα ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ
ἂν ἤμεθα αὐτῶν κοινωνοὶ ἐν τῷ αἵματι τῶν προ-
Act 7,52. 31 *φητῶν. ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς ὅτι υἱοί ἐστε*
32 *τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας. καὶ ὑμεῖς πληρώ-*
3,7. 33 *σατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. ὄφεις, γεννή-*
ματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς
13,52. 34 *γεέννης; διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς*
10,23. *προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· ἐξ αὐτῶν*
1 Th 2,15. *ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστι-*
γώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε ἀπὸ
Gn 4,8. 35 *πόλεως εἰς πόλιν· ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα*
2 Chr 24,20.21. 27,25. *δίκαιον ἐκχυννόμενον ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος*
Ἅβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ
Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ
36 *θυσιαστηρίου. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἥξει ταῦτα πάντα*
22,6. L 13,34.35. 37 *ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην. Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλήμ,*
Act 7,59. 1 Th 2,15. *ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα*

---

26 *ποτηρ.* : **HR+** [*και της παροψιδος*] **27 hW** *ομοιαζετε* | *οιτινες ... γεμ.* : **h**[r] *εξωθεν ο ταφος φαινεται ωραιος εσωθεν δε γεμει* **30 T** *κοινωνοι αυτων* **32 h** *πληρωσετε* **34 h** *Ιδου* **35 h**[r] — *υιου Βαραχιου* **36 hW** *παντα ταυτα*

---

25 *ακρασ.* : *ακαθαρσιας* **𝔊pc** *αδικιας* **Cpl** *πλεονεξιας* **M** **26** *αυτου* : *αυτων* **ς** **32** *επληρωσατε*

τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα
ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις ἐπι-
συνάγει τὰ νοσσία [αὐτῆς] ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ
οὐκ ἠθελήσατε. ἰδοὺ **ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν.** 38 Jr 22,5; 12,7. 1 Rg 9,7.8.
λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μή με ἴδητε ἀπ' ἄρτι ἕως ἂν 39 21,9. Ps 118,26.
εἴπητε·

εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο, 24 Mc 13. L 21,5–36.
καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ
τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν 2 L 19,44.
αὐτοῖς· οὐ βλέπετε ταῦτα πάντα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον ὃς οὐ κατα-
λυθήσεται. Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους 3
τῶν ἐλαιῶν προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν
λέγοντες· εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ
σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ συντελείας τοῦ
αἰῶνος; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· 4
βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. πολλοὶ γὰρ ἐλεύ- 5 24. J 5,43.
σονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες· ἐγώ εἰμι ὁ Act 5,36.37. 1 J 2,18.
Χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. μελλήσετε δὲ 6 Dn 2,28.
ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων· ὁρᾶτε, μὴ
θροεῖσθε· **δεῖ** γὰρ **γενέσθαι**, ἀλλ' οὔπω ἐστὶν τὸ
τέλος. **ἐγερθήσεται** γὰρ **ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ** βασι- 7
λεία ἐπὶ βασιλείαν, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ σεισμοὶ Is 19,2.
κατὰ τόπους· πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων. τότε 8.9 2 Chr 15,6. 10,17.22.
παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλῖψιν καὶ ἀποκτενοῦσιν J 16,2.
ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν
ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. καὶ τότε **σκανδαλισ-** 10 Dn 11,41.
θήσονται πολλοὶ καὶ ἀλλήλους παραδώσουσιν καὶ
μισήσουσιν ἀλλήλους· καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται 11 7,15. 1 J 4,1.

---

37 [αυτης] : T—W | H *ηθελησατε;* *38 υμων* : hRT+ *ερημος* **24**,*3* H *ειπον* | H *αιωνος.* *7 επι* 1° : T *επ* | *λιμοι* : W+ *και λοιμοι*

---

39 κυριου : θεου **24**,*2* — *ου* 1° *6 γενεσθαι* : pr *παντα* ς

2 Th 2,10. 2 T 3,1–5. 12 ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσιν πολλούς· καὶ διὰ
τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ ἀγάπη
10,22. Ap 13,10. 13 τῶν πολλῶν. ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος
28,19. 10,18. 14 σωθήσεται. καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον
τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον
Dn 9,27; 12,11. 15 πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος. Ὅταν
οὖν ἴδητε **τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως** τὸ ῥηθὲν
διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου ἑστὸς **ἐν τόπῳ ἁγίῳ**,
16 ὁ ἀναγινώσκων νοείτω, ˡ τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ
L 17,31. 17 φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ
18 καταβάτω ἆραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ ὁ ἐν
τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἆραι τὸ ἱμάτιον
19 αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς
Act 1,12. 20 θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. προσεύχεσθε
δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος μηδὲ
Dn 12,1. Ioel 2,2. 21 σαββάτῳ· ἔσται γὰρ τότε **θλῖψις** μεγάλη, **οἵα οὐ**
γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν οὐδ' οὐ
22 μὴ γένηται. καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι
ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· διὰ δὲ τοὺς
23 ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. τότε
ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· ἰδοὺ ὧδε ὁ Χριστός, ἤ· ὧδε,
5.11. Dt 13,2–4. 2 Th 2,8.9. 24 μὴ πιστεύσητε· ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ
ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσιν σημεῖα μεγάλα **καὶ**
τέρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκ-
25 λεκτούς. ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν. ἐὰν οὖν εἴπωσιν
26 ὑμῖν· ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστίν, μὴ ἐξέλθητε· ἰδοὺ
L 17,23.24. 27 ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε· ὥσπερ γὰρ ἡ
ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται
ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ
Iob 39,30. Hb 1,8. 28 τοῦ ἀνθρώπου· ὅπου ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ
L 17,37. 29 συναχθήσονται οἱ ἀετοί. Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν

---

16 εις : hT *επι* *21* T *ουκ εγενετο* *23* W *πιστευετε*
24 πλανησαι : *H πλανασθαι* T *πλανηθηναι*

---

12 πληθυνναι *17 τα* : *τι* *D*ς *18 τα ιματια* ς *27 εσται* : +*και*, *it 37* ς *28 οι* : pr *και* *pc*

θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων **ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται,**
καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ Is 13,10; 34,4. 2 P 3,10.
ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις
τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. καὶ τότε φανήσεται 30 Ap 1,7. 26,64.
τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν οὐρανῷ, Dn 7,13.14.
καὶ τότε **κόψονται** πᾶσαι **αἱ φυλαὶ τῆς γῆς** καὶ Zch 12,10 ss. Ap 19,11.
ὄψονται **τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ**
τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης 1 K 15,52.
πολλῆς· καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ **μετὰ** 31 1 Th 4,16. Ap 8,1.2.
σάλπιγγος μεγάλης, καὶ **ἐπισυνάξουσιν** τοὺς ἐκλεκ- Is 27,13. Zch 2,6.
τοὺς αὐτοῦ **ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρων** Dt 30,4.
οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς 32
μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς
γένηται ἁπαλὸς καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε
ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος· οὕτως καὶ ὑμεῖς ὅταν ἴδητε 33
πάντα ταῦτα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις.
ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη 34
ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ 35 5,18.
παρελεύσεται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν.
Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, 36 1 Th 5,1.2.
οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ
ὁ πατὴρ μόνος. ὥσπερ γὰρ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, 37 Gn 6,11–13. L 17,26.27.
οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
ὡς γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις [ἐκείναις] ταῖς πρὸ 38 2 P 3,5.6. Gn 7,7.
τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γα-
μοῦντες καὶ γαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας **εἰσῆλθεν**
Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἦλθεν 39
ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας, οὕτως ἔσται καὶ ἡ
παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. τότε ἔσονται 40 L 17,35.36.
δύο ἐν τῷ ἀγρῷ, εἷς παραλαμβάνεται καὶ εἷς

---

29 απο : T εκ *30* T— τοτε 2° *31* σαλπιγγ. : hRW+ φωνης | εως : [H]W+ των *33* T ταυτα παντα *34* RT— οτι | H [αν] *36* ουδε ο υιος : [R]—h^r *37* γαρ : T δε *38* [εκειναις] : W—T | W γαμισκοντες *39* HR— και 3°

---

30 εν ουρ. : του εν ουρανοις *32* ἐκφυῇ *36* πατηρ : + μου ϛ *37* cf 27 *38* εκγαμιζοντες ϛ

41 ἀφίεται· δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλῳ, μία παρα-
25,13. 42 λαμβάνεται καὶ μία ἀφίεται. γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι
οὐκ οἴδατε ποίᾳ ἡμέρᾳ ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται.
L 12,39–46. 43 Ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης
ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν
καὶ οὐκ ἂν εἴασεν διορυχθῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ.
Ap 16,15. 44 διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ᾗ οὐ
45 δοκεῖτε ὥρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. Τίς
ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος ὃν κατ-
έστησεν ὁ κύριος ἐπὶ τῆς οἰκετείας αὐτοῦ τοῦ
46 δοῦναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ; μακάριος ὁ
δοῦλος ἐκεῖνος ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει
25,21.23. 47 οὕτως ποιοῦντα· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν
Eccl. 8,11. 48 τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. ἐὰν δὲ
εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ·
49 χρονίζει μου ὁ κύριος, ˡκαὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς
συνδούλους αὐτοῦ, ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ μετὰ τῶν
50 μεθυόντων, ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν
ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει,
8,12. 51 ˡκαὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ
τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ
25 ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ
L 12,35.36. Ap 19,7. βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες
λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν ἐξῆλθον εἰς ὑπ-
2 άντησιν τοῦ νυμφίου. πέντε δὲ ἐξ αὐτῶν ἦσαν
3 μωραὶ καὶ πέντε φρόνιμοι. αἱ γὰρ μωραὶ λαβοῦσαι
τὰς λαμπάδας οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον·
4 αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις
5 μετὰ τῶν λαμπάδων ἑαυτῶν. χρονίζοντος δὲ τοῦ
6 νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. μέσης
δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν· ἰδοὺ ὁ νυμφίος, ἐξέρ-

---

43 W *διορυγηναι* *48* T— *εκεινος* **25**,*1* T *αὐτων* | *νυμφιου* : h[r] + ⊣ *και της νυμφης* ⊢ *8 λαμπαδ.* : [H]R+ *αυτων*

---

*41 μυλωνι D*ς *42 ημερα : ωρα* ς *45 οικετ. : θεραπειας D*ς *49 εσθιειν δ. κ. πινειν* ς **25**,*3* fin + *εν τοις αγγειοις αυτων* *6 νυμφ. : + ερχεται* ς

χεσθε εἰς ἀπάντησιν. τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ 7
παρθένοι ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας
ἑαυτῶν. αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπαν· δότε 8
⌞Δ **ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν**
σβέννυνται. ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι λέγουσαι· 9
μή ποτε οὐ μὴ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε
μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε
ἑαυταῖς. ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι ἦλθεν 10
ὁ νυμφίος, καὶ αἱ ἕτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ
εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. ὕστερον 11 L 13,25.**27.**
δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι·
κύριε κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· 12 7,23.
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. Γρηγορεῖτε οὖν, 13 24,42.
ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν. Ὥσπερ 14 **14–30**: L 19,12–**27.**
γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσεν τοὺς ἰδίους
δούλους καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, 21,33.
⸀καὶ ᾧ μὲν ἔδωκεν πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ 15 R 12,6.
ἕν, ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν, καὶ ἀπε-
δήμησεν. εὐθέως ⸀πορευθεὶς ὁ τὰ πέντε τάλαντα 16
λαβὼν ἠργάσατο ἐν αὐτοῖς καὶ ἐκέρδησεν ἄλλα
πέντε· ὡσαύτως ὁ τὰ δύο ἐκέρδησεν ἄλλα δύο. 17
ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν ἀπελθὼν ὤρυξεν γῆν καὶ ἔκρυψεν 18
τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. μετὰ δὲ πολὺν 19
χρόνον ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων καὶ
συναίρει λόγον μετ' αὐτῶν. / καὶ προσελθὼν ὁ τὰ 20
πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε
τάλαντα λέγων· κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέ-
δωκας· ἴδε ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα. ἔφη 21 23. 24, **45–47.** L 16,10. H 12,2.
αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ,
ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω·

---

9 W *μηποτε·* | *ου μη* : hT *ουκ* *16 πορ.* : W+ *δε* | *εκερδησεν* : T *εποιησεν* | *πεντε* 2° : T+ *ταλαντα* *17 ωσαυτως* : hW+ *και*

---

10 εως υπαγουσιν αγορ. *11 ηλθον αι* *13* fin + *εν η ο υιος του ανθρωπου ερχεται* ϛ *15.16 απεδ. ευθεως. πορ. δε* **Dϛ** *17 εκερδησ.* : (**D** pr) ϛ+ *και αυτος* *18 — απελθων* | *εν τη γη* **Dϛ** *20 επεκερδησα, it 22* *21 επι* 1° : *επει επ', it 23*

22 εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. προσελθὼν
καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα εἶπεν· κύριε, δύο τάλαντά
μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα.
21. 23 ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ
πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε κατα-
στήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.
24 προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφὼς
εἶπεν· κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος,
θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν
25 οὐ διεσκόρπισας· καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα
26 τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε ἔχεις τὸ σόν. ἀπο-
κριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· πονηρὲ
δοῦλε καὶ ὀκνηρέ, ᾔδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ
27 ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα; ἔδει
σε οὖν βαλεῖν τά ἀργύριά μου τοῖς τραπεζείταις,
καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ.
28 ἄρατε οὖν ἀπ᾽ αὐτοῦ τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ
13,12. 29 ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα· τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ
δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται· τοῦ δὲ μὴ ἔχοντος
8,12. 30 καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ. καὶ τὸν ἀχρεῖον
δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ
ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
16,27. Zch14,5. Ap 20,11—13. 31 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ
αὐτοῦ καὶ **πάντες οἱ** ἄγγελοι **μετ᾽ αὐτοῦ**, τότε
R 14,10. 32 καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ· καὶ συναχθή-
σονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ
ἀφορίσει αὐτοὺς ἀπ᾽ ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν
Ez 34,17. 33 ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, καὶ στήσει
τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια
34 ἐξ εὐωνύμων. τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν
αὐτοῦ· δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου,

---

22 και : **R** *δε κ.* *23* **h** *πιστος ης* *27* **R** *τραπεζιτ.* *32* **RW** *αφοριει*

---

22 ταλ. 1° : + *λαβων* **D**ϛ *27 το αργυριον* **D**ϛ *28 δεκα : πεντε* *29 (vl 30)* fin + *ταυτα λεγων εφωνει· ο εχων ωτα ακουειν ακουετω* *C*[3] *30 βαλετε εξω* *31 αγγελ.* : pr *αγιοι* ϛ

κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν
ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώ- 35 Is 58,7.
κατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος
ἤμην καὶ συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ περιεβάλετέ 36
με, ἠσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ
ἤμην καὶ ἤλθατε πρός με. τότε ἀποκριθήσονται 37 6,3.
αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες· κύριε, πότε σε εἴδομεν
πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ ἐπο-
τίσαμεν; πότε δέ σε εἴδομεν ξένον καὶ συνηγάγο- 38
μεν, ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν; πότε δέ σε εἴδομεν 39
ἀσθενοῦντα ἢ ἐν φυλακῇ καὶ ἤλθομεν πρός σέ;
καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω 40 Prv 19,17.
ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν H 2,11.
μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. τότε ἐρεῖ 41 7,23.
καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων· πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ κατ- Ap 20,10.15.
ηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον
τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. ἐπείνασα 42
γὰρ καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ οὐκ
ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με, 43
γυμνὸς καὶ οὐ περιεβάλετέ με, ἀσθενὴς καὶ ἐν
φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. τότε ἀποκριθή- 44
σονται καὶ αὐτοὶ λέγοντες· κύριε, πότε σε εἴδομεν
πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἀσθενῆ
ἢ ἐν φυλακῇ καὶ οὐ διηκονήσαμέν σοι; τότε ἀπο- 45
κριθήσεται αὐτοῖς λέγων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ'
ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων,
οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. καὶ ἀπελεύσονται **οὗτοι εἰς** 46 J 5,29. Dn 12,2.
κόλασιν **αἰώνιον, οἱ δὲ** δίκαιοι **εἰς ζωὴν αἰώνιον.**

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας 26 7,28; 11,1; 13,53; 19,1.
τοὺς λόγους τούτους, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ·

37.38 H ειδαμεν *39* HRTW πρός σε *41* το πυρ το αιων. : h[r] το σκοτος το εξωτερον | το ητοιμασμ. : h[r] ⊣ ὃ ητοιμασεν ο πατηρ μου ⊢ *42* εδιψ. : H pr [και]

---

39 ασθενη ϛ

2–5: Mc 14,1.2. 2 οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται,
L 22,1.2. καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ
20,18. 3 σταυρωθῆναι. Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς
καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ
4 ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα, καὶ συνεβουλεύ-
σαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλῳ κρατήσωσιν καὶ ἀπο-
5 κτείνωσιν· ˈ ἔλεγον δέ· μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ
6–13: θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.
Mc 14,3–9. L 7,36–50. 6 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ
J 12,1–8. 7 Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἔχουσα
ἀλάβαστρον μύρου βαρυτίμου καὶ κατέχεεν ἐπὶ
8 τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἀνακειμένου. ἰδόντες δὲ οἱ
μαθηταὶ ἠγανάκτησαν λέγοντες· εἰς τί ἡ ἀπώλεια
9 αὕτη; ἐδύνατο γὰρ τοῦτο πραθῆναι πολλοῦ καὶ
L 11,7. 10 δοθῆναι πτωχοῖς. γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς·
τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; ἔργον γὰρ καλὸν
Dt 15,11. 11 ἠργάσατο εἰς ἐμέ· πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς
ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε·
12 βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός
13 μου πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν
ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη
14–16: Mc 14,10.11. 14 εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. Τότε πορευθεὶς εἷς τῶν
L 22,3–6. δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς
J 11,57. 15 τοὺς ἀρχιερεῖς ˈ εἶπεν· τί θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ
Zch 11,12. ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; **οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριά-**
1 T 6,9.10. 16 **κοντα ἀργύρια.** καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα
17–19: αὐτὸν παραδῷ.
Mc 14,12–16. L 22,7–13. 17 Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μα-
Ex 12,18–20. θηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες· ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν
21,3. 18 σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; ˈ ὁ δὲ εἶπεν· ὑπάγετε εἰς

---

7 T *πολυτιμου* *15* W *δουναι; et αυτον.* | T *και εγω* | *αργυρ.*: h[r] ⊣ *στατηρας* ⊢, *it στατηρας αργυριου*

---

8 οι αρχιερ.: + *και οι γραμματεις* ς | *Καΐφα* *9 τουτο*: + *το μυρον* ς | *τοις πτωχοις*

τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα καὶ εἴπατε αὐτῷ· ὁ
διδάσκαλος λέγει· ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστιν· πρὸς
σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. καὶ 19
ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα. Ὀψίας δὲ γενομένης 20 **20–30: Mc 14,17–26.**
ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα μαθητῶν. καὶ ἐσθιόν- 21 **L 22,14–23. J 13,21–26.**
των αὐτῶν εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν
παραδώσει με. καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο 22
λέγειν αὐτῷ εἷς ἕκαστος· μήτι ἐγώ εἰμι, κύριε;
ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ τὴν 23
χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ, οὗτός με παραδώσει. ὁ μὲν 24
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ
αὐτοῦ, οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ
οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. ἀποκριθεὶς 25
δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν εἶπεν· μήτι ἐγώ
εἰμι, ῥαββεί; λέγει αὐτῷ· σὺ εἶπας. Ἐσθιόντων 26 **14,19. 1 K 11,23–25.**
δὲ αὐτῶν λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον καὶ εὐλογήσας
ἔκλασεν καὶ δοὺς τοῖς μαθηταῖς εἶπεν· λάβετε
φάγετε· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. καὶ λαβὼν 27
ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων·
πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· ¹τοῦτο γάρ ἐστιν **τὸ αἷμά** 28 **Ex 24,8. Jr 31,31. Zch 9,11.**
μου **τῆς διαθήκης** τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυννόμενον
εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. λέγω δὲ ὑμῖν, οὐ μὴ πίω 29
ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου
ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ'
ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου. **Ps 113–118.**
Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. 30 **L 22,39. J 18,1.**
Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πάντες ὑμεῖς σκαν- 31 **31–35: Mc 14,27–31.**
δαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· γέγραπται **L 22,31–34.**
γάρ· **πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσονται** **Zch 13,7.**
τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης· μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί 32 **J 16,32. 28,7.**

---

20 μαθητων : [H]—W   *27 και 2°* : [H]

---

26 τον αρτον ς | ευλογ. : ευχαριστησας Αα | εδιδου τ. μ. και ς 27 το ποτηριον Dς 28 της : pr *το ς + καινης Dς*

33 με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ἀποκριθεὶς
δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· εἰ πάντες σκανδαλισθή-
σονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι.
J 13,38. 34 ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ἐν ταύτῃ
τῇ νυκτὶ πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρὶς ἀπαρνήσῃ
56. 35 με. λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· κἂν δέῃ με σὺν σοὶ
ἀποθανεῖν, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι. ὁμοίως καὶ
πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν.
36–46: Mc 14,32–42. L 22,40–46. 36 Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον
λεγόμενον Γεθσημανεί, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς·
καθίσατε αὐτοῦ ἕως οὗ ἀπελθὼν ἐκεῖ προσεύξω-
H 5,7. 37 μαι. καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο
υἱοὺς Ζεβεδαίου ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν.
Ps 43,5. J 12,27. 38 τότε λέγει αὐτοῖς· **περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου**
ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ'
J 18,11. H 5,8. 39 ἐμοῦ. καὶ προελθὼν μικρὸν ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον
αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων· πάτερ μου, εἰ
δυνατόν ἐστιν, παρελθάτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον
40 τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω ἀλλ' ὡς σύ. καὶ
ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς
καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· οὕτως οὐκ
H 2,14; 4,15. 41 ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; γρη-
γορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς
πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ
42 ἀσθενής. πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο
λέγων· πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο παρελθεῖν
43 ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου. καὶ
ἐλθὼν πάλιν εὗρεν αὐτοὺς καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ
2 K 12,8. 44 αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς
πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο ἐκ τρίτου, τὸν αὐτὸν
45 λόγον εἰπὼν πάλιν. τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς

---

35 RT ειπον *36* H [ου] *39* hT προσελθων | T— μου | W παρελθετω *42* H [λεγων] *44.45* h ειπων. παλιν τοτε

---

36 Γεθσαμανει *40* ισχυσας *A* *42* τουτο : (*D* pr) ς + το ποτηριον | παρελθ. : + απ εμου ς *43* ευρισκει ς

μαθητὰς καὶ λέγει αὐτοῖς· καθεύδετε λοιπὸν καὶ
ἀναπαύεσθε· ἰδοὺ ἤγγικεν ἡ ὥρα καὶ ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν.
ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με. 46 J 14,31.
Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ Ἰούδας εἷς τῶν 47 47—56: Mc 14,43—50. L 22,47—53. J 18,3—12.
δώδεκα ἦλθεν, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ
μαχαιρῶν καὶ ξύλων ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσ-
βυτέρων τοῦ λαοῦ. ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν ἔδωκεν 48
αὐτοῖς σημεῖον λέγων· ὃν ἂν φιλήσω αὐτός ἐστιν·
κρατήσατε αὐτόν. καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ 49
Ἰησοῦ εἶπεν· χαῖρε, ῥαββεί, καὶ κατεφίλησεν
αὐτόν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἑταῖρε, ἐφ' ὃ 50
πάρει; τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας
ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. καὶ ἰδοὺ 51
εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπέσπασεν
τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ
ἀρχιερέως ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. τότε λέγει 52 Gn 9,6. Ap 13,10.
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀπόστρεψον τὴν μάχαιράν σου
εἰς τὸν τόπον αὐτῆς· πάντες γὰρ οἱ λαβόντες
μάχαιραν ἐν μαχαίρῃ ἀπολοῦνται. ἢ δοκεῖς ὅτι 53 Jl 3,11.
οὐ δύναμαι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ
παραστήσει μοι ἄρτι πλείω δώδεκα λεγιῶνας
ἀγγέλων; πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ ὅτι 54
οὕτως δεῖ γενέσθαι; Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ 55
Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις· ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθατε μετὰ
μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; καθ' ἡμέραν
ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθεζόμην διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατή-
σατέ με. Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῶσιν 56 31.
αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. Τότε οἱ μαθηταὶ πάντες
ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον.
Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς 57 57—75: Mc 14,53—72. L 22,54—71. J 18,12—27.

---

45 λοιπ. : T *το λοιπ.* | *ιδου* : hW + *γαρ* *48* T *εαν* *50* HR *παρει.* *51 μετα Ιησ.* : W *μετ αυτου* *53* T *λεγιωνων* *55* T *συλλ. με·* *56* (RTW *τουτο*) | *μαθηται* : hW + *αυτου*

---

45 αναπαυεσθε; *50 ο* : *ω* ς *51 επαταξεν . . . και αφ.* *52 αποθανουνται Fpl* *55 καθ ημερ.* : + *προς υμας D*ς

Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ
58 πρεσβύτεροι συνήχθησαν. ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει
αὐτῷ [ἀπὸ] μακρόθεν ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως,
καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν
59 ἰδεῖν τὸ τέλος. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ τὸ συνέδριον
ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ
60 ὅπως αὐτὸν θανατώσωσιν, καὶ οὐχ εὗρον πολλῶν
προσελθόντων ψευδομαρτύρων. ὕστερον δὲ προσ-
J 2,19–21. 61 ελθόντες δύο ¹εἶπαν· οὗτος ἔφη· δύναμαι κατα-
λῦσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν
62 οἰκοδομῆσαι. καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ·
οὐδὲν ἀποκρίνῃ, τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν;
27,12. 63 ¹ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. καὶ ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ·
ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος ἵνα ἡμῖν
Ps 110,1; 68,85. 16,27; 24,30. 64 εἴπῃς εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. λέγει
Dn 7,13. αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· σὺ εἶπας· πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ'
ἄρτι ὄψεσθε **τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον**
ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν
9,3. J 10,33. 65 **νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ**. τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξεν
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λέγων· ἐβλασφήμησεν· τί ἔτι χρείαν
ἔχομεν μαρτύρων; ἴδε νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφη-
J 19,7. Lv 24,16. 66 μίαν· ¹τί ὑμῖν δοκεῖ; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν·
Is 50,6. 67 ἔνοχος θανάτου ἐστίν. Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ
πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν, οἱ δὲ
68 ἐράπισαν ¹λέγοντες· προφήτευσον ἡμῖν, Χριστέ, τίς
69 ἐστιν ὁ παίσας σε; Ὁ δὲ Πέτρος ἐκάθητο ἔξω
ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη
λέγουσα· καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου.
70 ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν πάντων λέγων· οὐκ οἶδα

---

58 [*απο*] : W—T *59* T *θανατωσουσιν* *61* RT *ειπον* | *ημερ.* : T+ *αυτον* *62* HR *αποκρινη; τι* *63* *και* : T+ *αποκριθεις* *64* h *ειπας;* *65* H *διερηξεν* *66* RT *ειπον*

---

59 αρχιερ. : + *και οι πρεσβυτεροι ς* *60 δυο* : + *ψευδομαρτυρες Dς* *61 ουτ. εφη* : *τουτον ηκουσαμεν λεγοντα* *63 θεου 2°* : + *του ζωντος C** *69 Γαλιλ.* : *Ναζωραιου C* *70 παντ.* : *αυτων παντων A αυτων K* | fin + *ουδε επισταμαι*

τί λέγεις. ἐξελθόντα δὲ εἰς τὸν πυλῶνα εἶδεν 71
αὐτὸν ἄλλη καὶ λέγει τοῖς ἐκεῖ· οὗτος ἦν μετὰ
Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. καὶ πάλιν ἠρνήσατο μετὰ 72
ὅρκου ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. μετὰ μικρὸν 73
δὲ προσελθόντες οἱ ἑστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ·
ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ, καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου
δῆλόν σε ποιεῖ. τότε ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ 74
ὀμνύειν ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. καὶ εὐθὺς
ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ 75 34.
ῥήματος Ἰησοῦ εἰρηκότος ὅτι πρὶν ἀλέκτορα
φωνῆσαι τρὶς ἀπαρνήσῃ με· καὶ ἐξελθὼν ἔξω
ἔκλαυσεν πικρῶς.

Πρωΐας δὲ γενομένης συμβούλιον ἔλαβον πάντες 27 Mc 15,1. L 22,66. J 18,28.
οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ
Ἰησοῦ ὥστε θανατῶσαι αὐτόν· καὶ δήσαντες αὐτὸν 2 L 23,1. J 18,31.32.
ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν Πειλάτῳ τῷ ἡγεμόνι.
Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδοὺς αὐτὸν ὅτι κατεκρίθη, 3 26,15.
μεταμεληθεὶς ἔστρεψεν τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς
ἀρχιερεῦσιν καὶ πρεσβυτέροις λέγων· ἥμαρτον πα- 4
ραδοὺς αἷμα ἀθῷον. οἱ δὲ εἶπαν· τί πρὸς ἡμᾶς;
σὺ ὄψῃ. καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια εἰς τὸν ναὸν ἀνε- 5 Act 1,18. 2 Sm 17,23.
χώρησεν, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς 6 Mc 12,41.
λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπαν· οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν
αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστιν.
συμβούλιον δὲ λαβόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν 7
ἀγρὸν τοῦ κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. διὸ 8 Act 1,19.
ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος ἀγρὸς αἵματος ἕως τῆς
σήμερον. τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου 9 Zch 11,12.13. Jr 32,6–9.
τοῦ προφήτου λέγοντος· ***καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα***
ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου ὃν ἐτιμήσαντο

---

71 δε : T+ *αυτον* *73 δηλ. σε ποιει :* h[r] ⊣ *ομοιαζει* ⊢ *74* RT *ευθεως* **27**,*2 Πειλατω :* h[r] ⊣ *Ποντιω* ⊢ *Πειλ.* *3* hT *παραδιδους* *4 αθωον :* ℋ *δικαιον* | RT *ειπον* *9* h[r]— *Ιερεμιου, it Ζαχαριου, it* Esaiam

---

71 τοις : αυτοις Cpl *73 — και συ* **27**,*3 απεστρεψεν* ϛ *5 τα : + τριακοντα* א | *εν τω ναω* ϛ

10 ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν
11–14: Mc 15,2–5. L 23,2.3. J 18,29–38. 11 τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέν μοι κύριος. Ὁ δὲ
Ἰησοῦς ἐστάθη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπη-
ρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς
26,63. Is 53,7. 12 τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη· σὺ λέγεις. καὶ
ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων
13 καὶ πρεσβυτέρων οὐδὲν ἀπεκρίνατο. τότε λέγει
αὐτῷ ὁ Πειλᾶτος· οὐκ ἀκούεις πόσα σου κατα-
J 19,9. 14 μαρτυροῦσιν; καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ
15–26: Mc 15,6–15. L 23,13–25. J 18,39–19,1. 15 ἓν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. Κατὰ
δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἕνα τῷ ὄχλῳ
16 δέσμιον ὃν ἤθελον. εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπί-
17 σημον λεγόμενον Βαραββᾶν. συνηγμένων οὖν αὐτῶν
εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος· τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν,
21,38. J 11,47.48; 12,19. 18 Βαραββᾶν ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; ᾔδει
19 γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν. Καθη-
μένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος ἀπέστειλεν πρὸς
αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα· μηδὲν σοὶ καὶ τῷ
δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ'
20 ὄναρ δι' αὐτόν. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσ-
βύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν
21 Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. ἀποκριθεὶς
δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς· τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν
δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπαν· τὸν Βαραββᾶν.
22 λέγει αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος· τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν
τὸν λεγόμενον Χριστόν; λέγουσιν πάντες· σταυρω-
23 θήτω. ' ὁ δὲ ἔφη· τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ
Dt 21,6. 24 περισσῶς ἔκραζον λέγοντες· σταυρωθήτω. ἰδὼν
δὲ ὁ Πειλᾶτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ ἀλλὰ μᾶλλον
θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας
κατέναντι τοῦ ὄχλου λέγων· ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵ-

---

10 h εδωκα *11* εφη : hRW + αυτω | h λεγεις; *16* Βαραββ. : h[r] Ιησουν Βαραββ., it 17 *17* Βαρ. : [H]W pr τον *24* hT απεναντι | αιματ. : h[R] + του δικαιου

---

11 εστη ϛ *22* σταυρωθητω σταυρωθητω K

ματος τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. καὶ ἀποκριθεὶς 25 Act 5,28.
πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν· τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ 23,35.
ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν 26
Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν
ἵνα σταυρωθῇ.

Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος παραλαβόντες 27 27–30:
τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν Mc 15,16–19. J 19,2.3.
ὅλην τὴν σπεῖραν. καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν χλαμύδα 28
κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ, καὶ πλέξαντες στέφανον 29
ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ
κάλαμον ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, καὶ γονυπετήσαντες
ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιξαν αὐτῷ λέγοντες· χαῖρε,
βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν 30 Is 50,6.
ἔλαβον τὸν κάλαμον καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν
αὐτοῦ. καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν 31 31–56:
χλαμύδα καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ Mc 15,20–41. L 23,26.33–49.
ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι. Ἐξερχόμενοι 32 J 19,16–30.
δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι Σίμωνα·
τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.
Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὅ 33
ἐστιν κρανίου τόπος λεγόμενος, ***ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν*** 34 Ps 69,22.
οἶνον *μετὰ* ***χολῆς*** *μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος οὐκ*
ἠθέλησεν πιεῖν. σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν ***διεμερί-*** 35 Ps 22,19.
σαντο τὰ ἱμάτια *αὐτοῦ* ***βάλλοντες κλῆρον,*** *καὶ καθή-* 36
μενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ. καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω 37
τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην·
ΟΥΤΟΣ ΕΣΤΙΝ ΙΗΣΟΥΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ
ΙΟΥΔΑΙΩΝ. Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο 38 Is 53,12.

---

28 **hW** *ενδυσαντες* *29* **hT** *ο βασιλευς* *31* **T** *εκδυσαντες αυτ. τ. χλ. ενεδ.* *32* **Κυρηναιον : h^{r}** + ⊣ *εις απαντησιν αυτου* ⊢ *34* **T** *πειν bis* | *οινον* : **h^{r}** *οξος* *35* **hRT** *βαλοντες* | **fin h^{r}Wm** + *ινα πληρωθη το ρηθεν υπο του προφητου· διεμερισαντο τα ιματια μου εαυτοις, και επι τον ιματισμον μου εβαλον κληρον.*

---

28 και ενδυσαντες αυτον ιματιον πορφυρουν και χλαμυδα κοκκινην π. *29 ενεπαιζον* ϛ

Ps 22,8; 109,25. 39 λησταί, εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων. Οἱ δὲ
παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν **κινοῦντες τὰς**
26,61. J 2,19. 40 **κεφαλὰς αὐτῶν** ˈ καὶ λέγοντες· ὁ καταλύων τὸν ναὸν
καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν,
εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, καὶ κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.
41 ὁμοίως οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμ-
42 ματέων καὶ πρεσβυτέρων ἔλεγον· ἄλλους ἔσωσεν,
ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· βασιλεὺς Ἰσραήλ ἐστιν,
καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ πιστεύσομεν
Ps 22,9. Sap 2,18. 43 ἐπ' αὐτόν. **πέποιθεν ἐπὶ τὸν θεόν, ῥυσάσθω νῦν**
18–20. 44 **εἰ θέλει αὐτόν**· εἶπεν γὰρ ὅτι θεοῦ εἰμι υἱός. τὸ
δ' αὐτὸ καὶ οἱ λησταὶ οἱ συνσταυρωθέντες σὺν
45 αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν. Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας
σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης.
Ps 22,2. 46 περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς
φωνῇ μεγάλῃ λέγων· **ἠλει ἠλει λεμὰ σαβαχ-**
θανεί; τοῦτ' ἔστιν· **θεέ μου θεέ μου, ἵνα τί με**
47 **ἐγκατέλιπες**; τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων ἀκού-
Ps 69,22. 48 σαντες ἔλεγον ὅτι Ἠλείαν φωνεῖ οὗτος. καὶ εὐθέως
δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν καὶ λαβὼν σπόγγον πλήσας
49 τε **ὄξους** καὶ περιθεὶς καλάμῳ **ἐπότιζεν** αὐτόν. οἱ
δὲ λοιποὶ εἶπαν· ἄφες ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλείας
50 σώσων αὐτόν. ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ
Ex 26,31. H 10,19.20. 51 μεγάλῃ ἀφῆκεν τὸ πνεῦμα. Καὶ ἰδοὺ τὸ κατα-
Am 8,3 Lxx; πέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη [ἀπ'] ἄνωθεν ἕως κάτω
9,1. εἰς δύο, καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσ-

---

38 δεξιων : h^r + nomine Zoatham *et* ευωνυμων : + nomine Camma *40* HR σεαυτον· et — και | ει του θ. : hW θ. ει *41* ομοιως : [H] RW + και *42* T πιστευσωμεν *43* hW επι τω θεω *45* h^r — επι πασαν την γην *46* H εβοησεν | H ἐλωί ἐλωί, R ἠλί, ἠλί, W ἠλεί, ἠλεί, h^r ⸂ἠλεί ἠλεί λαμὰ ζαφθανεί⸃ *49* ειπαν : hT ελεγον | σωσων αυτ. : H + ⟦αλλος δε λαβων λογχην ενυξεν αυτου την πλευραν, και εξηλθεν υδωρ και αιμα.⟧ *51* [απ] : RW — T

---

41 γραμμ. κ. πρεσβ. : γρ. Γ γρ. κ. φαρισαιων D γρ. κ. πρ. κ. φ. E 42 σωσαι; | πιστευομεν A | επ αυτον : επ αυτω Epl αυτω Dϛ εις αυτον al 43 νυν : + αυτον Dϛ 44 — συν ϛ 47 εστωτων Dϛ 50 — παλιν Fa

ϑησαν, καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεῴχϑησαν καὶ πολλὰ 52
σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρϑησαν· καὶ 53 Act 26,23. Dn 12,2.
ἐξελϑόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν
αὐτοῦ εἰσῆλϑον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ ἐνεφανίσ-
ϑησαν πολλοῖς. Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος καὶ οἱ μετ' 54
αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν ἰδόντες τὸν σεισμὸν
καὶ τὰ γινόμενα ἐφοβήϑησαν σφόδρα, λέγοντες·
ἀληϑῶς ϑεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ 55 L 8,2.3.
γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόϑεν ϑεωροῦσαι, αἵτινες
ἠκολούϑησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας διακο-
νοῦσαι αὐτῷ· ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ 56 20,20.
Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσὴφ μήτηρ, καὶ ἡ
μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου. 57–61: Mc 15,42–47. L 23,50–55. J 19,38–42.
Ὀψίας δὲ γενομένης ἦλϑεν ἄνϑρωπος πλούσιος 57
ἀπὸ Ἁριμαϑαίας, τοὔνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς
ἐμαϑητεύϑη τῷ Ἰησοῦ· οὗτος προσελϑὼν τῷ Πει- 58 Ex 34,25.
λάτῳ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. τότε ὁ Πει-
λᾶτος ἐκέλευσεν ἀποδοϑῆναι. καὶ λαβὼν τὸ σῶμα 59
ὁ Ἰωσὴφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ [ἐν] σινδόνι καϑαρᾷ, καὶ 60 Is 53,9.
ἔϑηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ ὃ ἐλατό-
μησεν ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ προσκυλίσας λίϑον μέγαν
τῇ ϑύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλϑεν. Ἦν δὲ ἐκεῖ 61 28,1.
Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καϑή-
μεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου. Τῇ δὲ ἐπαύριον, 62
ἥτις ἐστὶν μετὰ τὴν παρασκευήν, συνήχϑησαν οἱ
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πειλᾶτον ˈλέγοντες· 63 40. 12,40. 2 K 6,8.
κύριε, ἐμνήσϑημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι
ζῶν· μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. κέλευσον οὖν 64
ἀσφαλισϑῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας,
μή ποτε ἐλϑόντες οἱ μαϑηταὶ κλέψωσιν αὐτὸν καὶ

---

54 T *εκατονταρχης* | hW *υιος ϑεου* *56 Μαρια* 1°: hW *Μαριαμ* | hRW *Ιωση* | *Ιωσ. μητ. κ. η. μητηρ* : h[r] *η Μαρια η Ιωσηφ και η Μαρια η* et *η Ιωσηφ μητ. κ. η μ. ει Ιωσ. κ. η μητηρ* 57 hW *εμαϑητευσεν* *59* [*εν*] : W—T *64 μαϑηται* : hR+ *αυτου*

---

54 γενομενα ϛ *58 αποδοϑ.* : + *το σωμα* D ϛ *64 κλεψωσιν* : pr *νυκτος* ϛ

εἴπωσιν τῷ λαῷ· ἠγέρθη ἀπο τῶν νεκρῶν, καὶ
65 ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. ἔφη
αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος· ἔχετε κουστωδίαν· ὑπάγετε
Dn 6,18. 66 ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφαλί-
σαντο τὸν τάφον σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς
1–10: κουστωδίας.
Mc 16,1–10. L 24,1–10. 28 Ὀψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν
J 20,1–18. 27,61. σαββάτων, ἦλθεν Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη
2 Μαρία θεωρῆσαι τὸν τάφον. καὶ ἰδοὺ σεισμὸς
ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ κυρίου καταβὰς ἐξ
οὐρανοῦ καὶ προσελθὼν ἀπεκύλισεν τὸν λίθον καὶ
17,2. Act 1,10. 3 ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ἦν δὲ ἡ εἰδέα αὐτοῦ ὡς
ἀστραπή, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡς χιών.
4 ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες
5 καὶ ἐγενήθησαν ὡς νεκροί. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος
εἶπεν ταῖς γυναιξίν· μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ
12,40; 16,21; 6 ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε· οὐκ ἔστιν
17,23; 20,19. Act 2,36. ὧδε· ἠγέρθη γὰρ καθὼς εἶπεν· δεῦτε ἴδετε τὸν
26,32. 7 τόπον ὅπου ἔκειτο. καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἴπατε
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν,
καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐκεῖ
8 αὐτὸν ὄψεσθε. ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν. ¹ καὶ ἀπελθοῦσαι
ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς
μεγάλης ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.
9 καὶ ἰδοὺ Ἰησοῦς ὑπήντησεν αὐταῖς λέγων· χαίρετε.
αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας
H 2,11. 10 καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. τότε λέγει αὐταῖς ὁ
Gn 45,4; 50,19. Ἰησοῦς· μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε ἀπαγγείλατε τοῖς
ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν,
11 κἀκεῖ με ὄψονται. Πορευομένων δὲ αὐτῶν ἰδού

---

65 εφη : h+ *δε* **28,***1 Μαριαμ* : ℌR *Μαρια* *6 εκειτο* : ⊣ h[r] ⊢ [R] + *ο κυριος* *7 ειπον* : h[s] *fort* error primit. pro *ειπεν* *8* fin W+ *ως δε επορευοντο απαγγειλαι τοις μαθηταις αυτου,* *10* T *και εκει*

28,*2 εξ : απ* | — *και* 2° ***Dς*** | *λιθον* : + *απο της θυρας* ***ς*** *8 εξελθουσαι* ***Dς***

τινες τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν
ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα.
καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων συμβούλιόν 12
τε λαβόντες ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώ-
ταις, ¹λέγοντες· εἴπατε ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ 13 27,64.
νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων.
καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς 14
πείσομεν καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν. οἱ δὲ 15
λαβόντες ἀργύρια ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. Καὶ
διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι
τῆς σήμερον [ἡμέρας]. Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ 16 7.
ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος οὗ
ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσ- 17
εκύνησαν, οἱ δὲ ἐδίστασαν. καὶ προσελθὼν ὁ 18 11,27.
Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς λέγων· ἐδόθη μοι πᾶσα E 1,20–22. Dn 7,14.
ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ [τῆς] γῆς. πορευθέντες 19 Mc 16,15.16.
οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες
αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ
καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς 20 18,20. J 14,23.
τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ
μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντε-
λείας τοῦ αἰῶνος.

---

11 T *ανηγγειλαν* *14* *επι* : h *υπο* *15* hR *τα αργυρια* | hT *εφημισθη* | [*ημερας*] : W—T *18* [*της*] : RW—T *19* *ουν* : [R]—T | hW *βαπτισαντες*

---

12 *αργυριον ικανον* *17* *προσεκυν.* : + *αυτω* ς *18* *ουρανοις* *19* *πορευεσθε νυν μαθητ.* | fin + *αμην* ς

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

1 Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
2–3: Mt 3,1–12. 2 Καθὼς γέγραπται ἐν τῷ Ἠσαΐᾳ τῷ προφήτῃ·
L 3,1–18. J 1,19–30. **ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσ-**
Ml 3,1. **ώπου σου,**
Mt 11,10. J 3,28. **ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου·**
Is 40,3. 3 **φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ·**
ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου,
εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ,
4 ἐγένετο Ἰωάνης ὁ βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ κη-
ρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρ-
5 τιῶν. καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία
χώρα καὶ οἱ Ἱεροσολυμεῖται πάντες, καὶ ἐβαπτί-
ζοντο ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ἐξομο-
2 Rg 1,8. 6 λογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. καὶ ἦν ὁ Ἰωάνης
Zch 13,4. ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην
περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἔσθων ἀκρίδας καὶ
Act 13,25. 7 μέλι ἄγριον. καὶ ἐκήρυσσεν λέγων· ἔρχεται ὁ
ἰσχυρότερός μου ὀπίσω [μου], οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς
κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ.
8 ἐγὼ ἐβάπτισα ὑμᾶς ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς
πνεύματι ἁγίῳ.

9–11: Mt 3,13–17. 9 Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἦλθεν
L 3,21.22. J 1,31–34. Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐβαπτίσθη
L 2,51.

1,*1 χριστου* : hRW+ *υιου θεου* *1—3* T *Χριστου, καθως ... αυτου.* *2 ιδου* : T+ *εγω* *4 κηρ.* : [R]T pr *και* *7* [*μου*] : RT—W *8 πνευμ.* : [R]T pr *εν* *9* hW— *και* 1°

1,*2 εν τοις προφηταις* ***Aplς*** | *σου* 2° : + *εμπροσθεν σου* ***Amς*** *3 αυτου* : *του θεου υμων* *4*— *ο* ***Dς*** *5 παντες* post *εβαπτιζοντο* ***Amς*** *6 τριχας* : *δερριν* *8 αγιω* : + *και πυρι* ***Pn*** *9 Ναζαρεθ*

εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάνου. καὶ εὐθὺς ἀνα- 10
βαίνων ἐκ τοῦ ὕδατος εἶδεν σχιζομένους τοὺς
οὐρανοὺς καὶ τὸ πνεῦμα ὡς περιστερὰν κατα-
βαῖνον εἰς αὐτόν· καὶ φωνὴ [ἐγένετο] ἐκ τῶν οὐρανῶν· 11 9,7. Ps 2,7. Is 42,1.
σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα. 12.13: Mt 4,1–11.
Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν 12 L 4,1–13.
ἔρημον. καὶ ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσεράκοντα ἡμέρας 13 Ps 91,13. J 1,51. Hi 5,22 s.
πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν
θηρίων, καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

Καὶ μετὰ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάνην ἦλθεν 14 14.15: Mt 4,12–17.
ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον L 4,14.15.
τοῦ θεοῦ ¹[καὶ] λέγων, ὅτι πεπλήρωται ὁ καιρὸς 15 G 4,4.
καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ
πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. Καὶ παράγων παρὰ 16 16–20: Mt 4,18–22.
τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν Σίμωνα καὶ L 5,1–11.
Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν Σίμωνος ἀμφιβάλλοντας ἐν
τῇ θαλάσσῃ· ἦσαν γὰρ ἁλεεῖς. καὶ εἶπεν αὐτοῖς 17 Mt 13,47.
ὁ Ἰησοῦς· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς
γενέσθαι ἁλεεῖς ἀνθρώπων. καὶ εὐθὺς ἀφέντες 18
τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προβὰς ὀλίγον 19
εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάνην
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ κατ-
αρτίζοντας τὰ δίκτυα. καὶ εὐθὺς ἐκάλεσεν αὐτούς· 20
καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ
πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καφαρναούμ· καὶ εὐθὺς 21 21–28: L 4,31–37.
τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν ἐδί- Mt 4,13.
δασκεν. καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· 22 Mt 7,28.29.
ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ

---

11 [εγενετο] : RW—T *14* T *Μετα δε* *15 [και]* : W—T | *λεγων* : [H]—T *18* W *ηκολουθουν* *21 εισελθων* : [R]—hT | hT *εδιδασκεν εις τ. συναγωγην*

---

10 ηνοιγμενους | καταβ. : + και μενον ℵ | *εις : επ* ℵ*m*ϛ *11 εν σοι : εν ω* ***A****m*ϛ *13 ημερ. : + και τεσσερακοντα νυκτας* ***L****n* *14 ευαγγ. : + της βασιλειας* ***D***ϛ *15 πεπληρωνται οι καιροι* *16 εν* : pr *αμφιβληστρον* ***A***ϛ *τα δικτυα* ***D*** *18 τα δικτ. : παντα* *21 Καπερναουμ* ***A****pl*ϛ

23 οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. Καὶ εὐθὺς ἦν ἐν τῇ
συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ,
5,7. Ps 16,10. 24 καὶ ἀνέκραξεν ¹ λέγων· τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ
Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς. οἶδά σε τίς εἶ,
25 ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·
9,26. 26 φιμώθητι καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. καὶ σπαράξαν
αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον καὶ φωνῆσαν
27 φωνῇ μεγάλῃ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. καὶ ἐθαμβήθησαν
ἅπαντες, ὥστε συνζητεῖν αὐτοὺς λέγοντας· τί ἐστιν
τοῦτο; διδαχὴ καινὴ κατ' ἐξουσίαν· καὶ τοῖς πνεύ-
μασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν
28 αὐτῷ. καὶ ἐξῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς πανταχοῦ εἰς
29–34: Mt 8,14–16. L 4,38–41. 29 ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας. Καὶ εὐθὺς ἐκ
τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν Σί-
30 μωνος καὶ Ἀνδρέου μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάνου. ἡ δὲ
πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα, καὶ εὐθὺς
31 λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. καὶ προσελθὼν ἤγειρεν
αὐτὴν κρατήσας τῆς χειρός· καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ
32 πυρετός, καὶ διηκόνει αὐτοῖς. Ὀψίας δὲ γενο-
μένης, ὅτε ἔδυσεν ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν
πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονι-
33 ζομένους· καὶ ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη πρὸς
L 4,41. Act 16,17.18. 34 τὴν θύραν. καὶ ἐθεράπευσεν πολλοὺς κακῶς
ἔχοντας ποικίλαις νόσοις, καὶ δαιμόνια πολλὰ
ἐξέβαλεν, καὶ οὐκ ἤφιεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι
35–39: L 4,42–44. 35 ᾔδεισαν αὐτόν. Καὶ πρωῒ ἔννυχα λίαν ἀναστὰς
ἐξῆλθεν καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον, κἀκεῖ
36 προσηύχετο. καὶ κατεδίωξεν αὐτὸν Σίμων καὶ οἱ
37 μετ' αὐτοῦ, καὶ εὗρον αὐτὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ
38 ὅτι πάντες ζητοῦσίν σε. καὶ λέγει αὐτοῖς· ἄγωμεν

---

24 **HR** *ημας;* | **hT** *οιδαμεν* *25 ο Ιησ.* : **[H]RW+** *λεγων* *27 αυτους* : **hR** *προς εαυτους* | **HR** *καινη· κατ εξουσιαν* *29* **hW** *εξελθων ηλθεν* | **H** *ηλθαν* *32* **T** *εδυ* *34* **W** *τα δαιμ. λαλειν* | *αυτον* : **H+** *[χριστον ειναι]* *35* **H** *[και απηλθεν]*

---

22 οι γραμμ. : + αυτων Ca *24 λεγων : + εα Apl𐅹* *31 εκτεινας την χειρα κρατ. ηγειρ. αυτην*

ἀλλαχοῦ εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα καὶ
ἐκεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξῆλθον. καὶ ἦλθεν 39
κηρύσσων εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν εἰς ὅλην τὴν
Γαλιλαίαν καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς παρακαλῶν 40 **40–45: Mt 8,2–4.**
αὐτὸν καὶ γονυπετῶν λέγων αὐτῷ ὅτι ἐὰν θέλῃς **L 5,12–16.**
δύνασαί με καθαρίσαι. καὶ σπλαγχνισθεὶς ἐκτείνας 41
τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἥψατο καὶ λέγει αὐτῷ· θέλω,
καθαρίσθητι. καὶ εὐθὺς ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ 42
λέπρα, καὶ ἐκαθερίσθη. καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ 43 **8,12; 7,36.**
εὐθὺς ἐξέβαλεν αὐτόν, ¹καὶ λέγει αὐτῷ· ὅρα μηδενὶ 44 **Lv 13,49;**
μηδὲν εἴπῃς, ἀλλὰ ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ **14,2–32.**
καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἃ προσ-
έταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ὁ δὲ 45
ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν
τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς
εἰς πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλ' ἔξω ἐπ' ἐρήμοις τόποις
ἦν· καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν πάντοθεν.

Καὶ εἰσελθὼν πάλιν εἰς Καφαρναοὺμ δι' ἡμε- 2 **1–12: Mt 9,1–8.**
ρῶν ἠκούσθη ὅτι ἐν οἴκῳ ἐστίν. καὶ συνήχθησαν 2 **L 5,17–26.**
πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν
θύραν, καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. καὶ ἔρχονται 3
φέροντες πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν αἰρόμενον ὑπὸ
τεσσάρων. καὶ μὴ δυνάμενοι προσενέγκαι αὐτῷ 4
διὰ τὸν ὄχλον ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν,
καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράβαττον ὅπου ὁ
παραλυτικὸς κατέκειτο. καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν 5
πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ· τέκνον, ἀφίενταί
σου αἱ ἁμαρτίαι. ἦσαν δέ τινες τῶν γραμματέων 6
ἐκεῖ καθήμενοι καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις

---

38 **RT** *κακει* *40* **HR** [*και γονυπετ.*] : **W**+ *αυτον* : **R**+ [*και*] | **W** *δυνη* *41 σπλαγχνισθ.* : **h**[r] ⊣*οργισθεις*⊢ | **T**– *αυτω* *45* **hT** *εις πολ. φανερ. εισελθ.* | **HR** *αλλα* | **H** [*ην*] **2,***1* **hW** *εις οικον*

---

38 – αλλαχου ***ADϛ*** *42 και 1°* : + *ειποντος αυτου* ***Aplϛ*** **2,***2 και 1°* : + *ευθεως* ***ADϛ*** *4 προσεγγισαι* ***ADϛ*** | *– εξορυξαντες* *5 τεκνον* : pr *θαρσει* ***C***, + *μου* ***ℵ****

Is 43,25. 7 αὐτῶν· ¹τί οὗτος οὕτως λαλεῖ; βλασφημεῖ· τίς
8 δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας εἰ μὴ εἷς ὁ θεός; καὶ
εὐθὺς ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι
οὕτως διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, λέγει αὐτοῖς· τί
9 ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί
ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ· ἀφίενταί
σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ἔγειρε καὶ ἆρον τὸν
10 κράβαττόν σου καὶ περιπάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι
ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἁμαρ-
11 τίας ἐπὶ τῆς γῆς, — λέγει τῷ παραλυτικῷ· ¹σοὶ
λέγω, ἔγειρε ἆρον τὸν κράβαττόν σου καὶ ὕπαγε
12 εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ ἠγέρθη καὶ εὐθὺς ἄρας
τὸν κράβαττον ἐξῆλθεν ἔμπροσθεν πάντων, ὥστε
ἐξίστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν θεὸν λέγοντας
ὅτι οὕτως οὐδέποτε εἴδαμεν.
13–17: 13 Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ
Mt 9,9–13. L 5,27–32. πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν
J 1,43. 14 αὐτούς. Καὶ παράγων εἶδεν Λευεὶν τὸν τοῦ
Ἀλφαίου καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει
αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν
15 αὐτῷ. Καὶ γίνεται κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ
οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ
συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ·
16 ἦσαν γὰρ πολλοί, καὶ ἠκολούθουν αὐτῷ. καὶ οἱ
γραμματεῖς τῶν Φαρισαίων ἰδόντες ὅτι ἐσθίει
μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν, ἔλεγον τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ· ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ
17 ἁμαρτωλῶν ἐσθίει; καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει
αὐτοῖς· οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ

---

7 τι : **hW** *οτι* | **W** *λαλει,* *8* **H** [*ουτως*] : **W**+ *αυτοι* | **H** [*αυτοις*] *9* **H** *εγειρου* [*και*] | *περιπ.* : **T** *υπαγε* *10* **hRT** *επι τ. γης αφιεναι αμαρτ.* *12* **H** [*λεγοντας*] | **W** *ειδομεν* *13 παρα* : **T** *εις* *14 Λευειν* : **h**[r] ⊣ *Ιακωβον* ⊢ *15.16* **T** *ηκολ. αυτω και* *16* **T**— *οι* | *ιδοντες* : **T** pr *και* | *εσθιει* : **RT** *ησθιεν* | *αμαρτ. κ. τελων.* : **T** *τελων. κ. αμαρτ.* | *εσθιει* 2° : **h**[**R**]**T**+ *και πινει* | fin **R**.**W**· *17 αυτοις* : [**H**]**W**+ *οτι*

---

9 υπαγε et + εις τον οικον σου

ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες· οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους
ἀλλὰ ἁμαρτωλούς. Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάνου 18 **18–22: Mt 9,14–17.**
καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύοντες. καὶ ἔρχονται καὶ **L 5,33–38.**
λέγουσιν αὐτῷ· διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάνου καὶ
οἱ μαθηταὶ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ
μαθηταὶ οὐ νηστεύουσιν; καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· 19
μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος ἐν ᾧ ὁ νυμφίος
μετ' αὐτῶν ἐστιν νηστεύειν; ὅσον χρόνον ἔχουσιν
τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν, οὐ δύνανται νηστεύειν.
ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ 20
νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.
Οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιράπτει ἐπὶ 21
ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μή, αἴρει τὸ πλήρωμα
ἀπ' αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον
σχίσμα γίνεται. καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς 22
ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή, ῥήξει ὁ οἶνος τοὺς
ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ἀπόλλυται καὶ οἱ ἀσκοί. [ἀλλὰ
οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς.]

Καὶ ἐγένετο αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν παρα- 23 **23–28: Mt 12,1–8.**
πορεύεσθαι διὰ τῶν σποριμων, καὶ οἱ μαθηταὶ **L 6,1–5.**
αὐτοῦ ἤρξαντο ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς στάχυας.
καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ· ἴδε τί ποιοῦσιν 24
τοῖς σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεστιν; καὶ λέγει αὐτοῖς· 25
οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυείδ, ὅτε χρείαν
ἔσχεν καὶ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ;
πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐπὶ Ἀβιάθαρ 26 **1 Sm 21,7.**
ἀρχιερέως καὶ **τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως** *ἔφαγεν,* **Lv 24,9.**
οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ τοὺς ἱερεῖς, καὶ
ἔδωκεν καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσιν; καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· 27 **Dt 5,14.**
τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, καὶ οὐχ

---

18 **H** *οι δε σοι [μαθηται]* *22 [αλλα . . . καινους.]* : **W—T**
23 **ℵ** *διαπορευεσθαι* | **h** *οδοποιειν* *25 και 1°* : **W**+ *αυτος*
26 πως : **[H]—W** | **W** *ουσιν.*

---

17 **fin** + *εις μετανοιαν* ***Cmϛ*** *18 φαρισαιοι : των φαρι-*
σαιων ***Emϛ*** *19 — οσον . . . νηστευειν* ***Da*** *20 εν εκειναις*
ταις ημεραις ***Γaϛ*** *21 επισυνραπτει* *22 εκχειται κ. οι*
ασκ. απολουνται ***ℵplϛ*** *27 εγεν. : εκτισθη* ***1***

28 ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον· ὥστε κύριός ἐστιν
1–6: Mt 12,9–14. 3 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου. Καὶ
L 6,6–11. εἰσῆλθεν πάλιν εἰς συναγωγήν, καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρω-
2 πος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα· καὶ παρετήρουν
αὐτὸν εἰ τοῖς σάββασιν θεραπεύσει αὐτόν, ἵνα
3 κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ
4 τὴν χεῖρα ἔχοντι ξηράν· ἔγειρε εἰς τὸ μέσον. καὶ
λέγει αὐτοῖς· ἔξεστιν τοῖς σάββασιν ἀγαθὸν ποιῆσαι
ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι; οἱ
J 11,33. 5 δὲ ἐσιώπων. καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ᾽
ὀργῆς, συνλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας
αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· ἔκτεινον τὴν χεῖρα.
καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ.
Mt 22,16. 12,13. 6 καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι εὐθὺς μετὰ τῶν
Ἡρῳδιανῶν συμβούλιον ἐδίδουν κατ᾽ αὐτοῦ, ὅπως
αὐτὸν ἀπολέσωσιν.
7–12: Mt 12,15.16. 7 Καὶ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνε-
L 6, 17–19. χώρησεν πρὸς τὴν θάλασσαν· καὶ πολὺ πλῆθος
ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἠκολούθησεν· καὶ ἀπὸ τῆς
Mt 4,25. 8 Ἰουδαίας ˡ καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καὶ ἀπὸ τῆς
Ἰδουμαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ περὶ Τύρον
καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολύ, ἀκούοντες ὅσα ποιεῖ,
9 ἦλθον πρὸς αὐτόν. καὶ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ διὰ
Mt 15,30. 10 τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν· πολλοὺς
γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ ἵνα αὐτοῦ
L 4,41. 11 ἅψωνται ὅσοι εἶχον μάστιγας. καὶ τὰ πνεύματα
τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρουν, προσέπιπτον
αὐτῷ καὶ ἔκραζον λέγοντα ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ
1,34. 12 θεοῦ. καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς ἵνα μὴ αὐτὸν

3,*2* *ει* : **T**+ *εν* | **T** *θεραπευει* *3* **T** *τ. ξηραν χ. εχοντι* *4* **HR** *αγαθοποιησαι* *5* *χειρα* : **𝔎**+ *σου* *6* *εδιδουν* : **hT** *εποιησαν* **R** *εποιουν* *7* *προς* : **T** *εις* | **T** *κ. απο τ. Ιουδ. ηκολουθησαν*, **h** *κ. α. τ. Ι. η-σεν* *8* **hRT** *εποιει* | **H** *ηλθαν* *9* **W** *πλοιαρια* *11* **hT** *λεγοντες*

3,*1* *ξηραν* *2* *παρετηρουντο* ***AD*** *5* *νεκρωσει* | **fin** + *υγιης ως η αλλη* ***Lmϛ*** *7* *πολυς οχλος* *8* *οι περαν* | *οι περι* ***ADϛ***

φανερὸν ποιήσωσιν. Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, 13 13–19: Mt 10,1–4. L 6,12–16.
καὶ προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν αὐτός, καὶ ἀπῆλθον
πρὸς αὐτόν. καὶ ἐποίησεν δώδεκα ἵνα ὦσιν μετ' 14
αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν ' καὶ 15
ἔχειν ἐξουσίαν ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια· καὶ ἐποίησεν 16 J 1,42.
τοὺς δώδεκα, καὶ ἐπέθηκεν ὄνομα τῷ Σίμωνι
Πέτρον· καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ 17 L 9,54.
Ἰωάνην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου, καὶ ἐπέθηκεν
αὐτοῖς ὄνομα Βοανηργές, ὅ ἐστιν υἱοὶ βροντῆς·
καὶ Ἀνδρέαν καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον καὶ 18
Μαθθαῖον καὶ Θωμᾶν καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου
καὶ Θαδδαῖον καὶ Σίμωνα τὸν Καναναῖον ' καὶ 19
Ἰούδαν Ἰσκαριώθ, ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.
Καὶ ἔρχεται εἰς οἶκον· καὶ συνέρχεται πάλιν 20 6,31.
[ὁ] ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μηδὲ ἄρτον
φαγεῖν. καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ ἐξῆλθον 21 J 7,20; 8,48.52; 10,20.
κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γὰρ ὅτι ἐξέστη. καὶ οἱ 22 22–30: Mt 12,24–32. L 11,15–22; 12,10.
γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον
ὅτι Βεεζεβοὺλ ἔχει, καὶ ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν
δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. καὶ προσκαλε- 23
σάμενος αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς·
πῶς δύναται σατανᾶς σατανᾶν ἐκβάλλειν; καὶ ἐὰν 24
βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι
ἡ βασιλεία ἐκείνη· καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, 25
οὐ δυνήσεται ἡ οἰκία ἐκείνη στῆναι. καὶ εἰ ὁ 26
σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν καὶ ἐμερίσθη, οὐ
δύναται στῆναι ἀλλὰ τέλος ἔχει. ἀλλ' οὐ δύναται 27
οὐδεὶς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν τὰ

---

12 T *ποιωσιν* *14* *δωδεκα* : H+ *ους και αποστολους ωνομασεν* *16* R— *και εποι. τ. δωδεκα* | H (*και επεθ. . . . Σιμ.*) *17* H (*και επεθ. . . . Βροντης*) | hRT *ονοματα* *18* *Θαδδαιον* : h[r] ┤ *Λεββαιον* ├ *20* [ο] : RW—T | *μηδε* : T *μητε* *22* RT *Βεελζεβουλ* *25* T *σταθηναι* *26* T *εαυτον, εμερισθη, και ου*

---

14 *κηρυσσ.* : + *το ευαγγελιον* *15* *εξουσιαν* : + *θεραπευειν τας νοσους και* ***ADϛ*** *18* *Ματθαιον* *ℵpl*ϛ *et* + *τον τελωνην* ***13*** | *Κανανιτην* ***Am*ϛ** *19* *Ισκαριωτην* ***Am*ϛ** *Σκαριωθ*

σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν
28 *δήσῃ, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. Ἀμὴν*
λέγω ὑμῖν ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τοῖς υἱοῖς τῶν
ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα καὶ αἱ βλασφημίαι,
29 *ὅσα ἐὰν βλασφημήσωσιν· ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ*
εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν
22. 30 *αἰῶνα, ἀλλὰ ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου ἁμαρτήματος. ὅτι*
31–35: Mt 12,46–50. L 8,19–21. 31 *ἔλεγον· πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει. Καὶ ἔρχονται*
ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ἔξω
στήκοντες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν καλοῦντες αὐτόν.
32 *καὶ ἐκάθητο περὶ αὐτὸν ὄχλος, καὶ λέγουσιν αὐτῷ·*
ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου [καὶ αἱ
33 *ἀδελφαί σου] ἔξω ζητοῦσίν σε. καὶ ἀποκριθεὶς*
αὐτοῖς λέγει· τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελ-
34 *φοί; καὶ περιβλεψάμενος τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ*
καθημένους λέγει· ἴδε ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί
35 *μου. ὃς ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, οὗτος*
ἀδελφός μου καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.
1–20: Mt 13,1–23. L 8,4–15. 4 *Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θά-*
λασσαν. καὶ συνάγεται πρὸς αὐτὸν ὄχλος πλεῖστος,
ὥστε αὐτὸν εἰς πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι ἐν τῇ
θαλάσσῃ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν
2 *ἐπὶ τῆς γῆς ἦσαν. καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παρα-*
βολαῖς πολλά, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ
3 *αὐτοῦ· ¹ ἀκούετε. ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων σπεῖραι.*
4 *καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ*
τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν
5 *αὐτό. καὶ ἄλλο ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες ὅπου*
οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθὺς ἐξανέτειλεν διὰ

---

28 H *ανθρωπων,* | T *αν* *29* W *αλλ* | T *εσται* | *αμαρτημ.* : h[r] *κρισεως* it *αμαρτιας* *31* T *ερχεται* *32* [*και αι αδελφ. σου*] : ⊣h[r]⊢W—H *33* *οι αδελφοι* : [R]T+ *μου* *35* *ος* : h[R]+ *γαρ* | h *τα θεληματα* *4,1* *εις* : W+ *το* *5* *οπου* : H pr [*και*]

---

28 *οσας* ***Apl*ς** *31* *καλουντ.* : *φωνουντες* ***D*ς** *ζητουντες* ***A*** 4,*1* *ο λαος πολυς* *3* fin + *τον σπορον αυτου* *4* *πετεινα* : + *του ουρανου* ***D*ς**

τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος 6
ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη.
καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν 7
αἱ ἄκανθαι καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ
ἔδωκεν. καὶ ἄλλα ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν, 8
καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ αὐξανόμενα,
καὶ ἔφερεν εἰς τριάκοντα καὶ ἐν ἑξήκοντα καὶ ἐν
ἑκατόν. καὶ ἔλεγεν· ὃς ἔχει ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. 9
Καὶ ὅτε ἐγένετο κατὰ μόνας, ἠρώτων αὐτὸν οἱ 10
περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα τὰς παραβολάς. καὶ 11 1 K 5,12.
ἔλεγεν αὐτοῖς· ὑμῖν τὸ μυστήριον δέδοται τῆς
βασιλείας τοῦ θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω ἐν παρα-
βολαῖς τὰ πάντα γίνεται, ἵνα 12 Is 6,9.10. J 12,40. Act 28,26.

βλέποντες βλέπωσιν καὶ μὴ ἴδωσιν,
καὶ ἀκούοντες ἀκούωσιν καὶ μὴ συνιῶσιν,
μή ποτε ἐπιστρέψωσιν καὶ ἀφεθῇ αὐτοῖς.

καὶ λέγει αὐτοῖς· οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν 13
ταύτην, καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε; ὁ 14
σπείρων τὸν λόγον σπείρει. οὗτοι δέ εἰσιν οἱ 15
παρὰ τὴν ὁδὸν ὅπου σπείρεται ὁ λόγος, καὶ
ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθὺς ἔρχεται ὁ σατανᾶς καὶ
αἴρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον εἰς αὐτούς. καὶ 16
οὗτοί εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι,
οἳ ὅταν ἀκούσωσιν τὸν λόγον εὐθὺς μετὰ χαρᾶς
λαμβάνουσιν αὐτόν, καὶ οὐκ ἔχουσιν ῥίζαν ἐν 17
ἑαυτοῖς ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν, εἶτα γενομένης
θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθὺς σκανδαλί-
ζονται. καὶ ἄλλοι εἰσὶν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας 18
σπειρόμενοι· οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον ἀκούσαντες,
καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ 19 10,23.24.

---

5 W *της γης* *6* h *εκαυματισθησαν* *8* RT *αυξανομενον* | *ἐν* 1° 2° : RT *εις* h *εἰς vl ἓν* *9 ακουετω* : h[r] ⊣ *και ο συνιων συνιετω* ⊢ *10* T *ηρωτουν* *11* h *εξωθεν* | T— *τα* *12* H *συνίωσιν* *15 εις αυτους* : T *εν αυτοις* *16* T *ομοιως εισιν* *18 εις* : T *επι*

---

10 περι . . . δωδεκα : μαθηται αυτου | τις η παραβολη αυτη *19 και απαται του κοσμου*

πλούτου καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπο-
ρευόμεναι συνπνίγουσιν τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος
20 γίνεται. καὶ ἐκεῖνοί εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν
καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσιν τὸν λόγον καὶ
παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν τριάκοντα
21–25: L 8,16–18. 21 καὶ ἐν ἑξήκοντα καὶ ἐν ἑκατόν. Καὶ ἔλεγεν
αὐτοῖς ὅτι μήτι ἔρχεται ὁ λύχνος ἵνα ὑπὸ τὸν
Mt 5,15. μόδιον τεθῇ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν
Mt 10,26. 22 λυχνίαν τεθῇ; οὐ γάρ ἐστίν τι κρυπτόν, ἐὰν μὴ
L 12,2. ἵνα φανερωθῇ· οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον, ἀλλ᾽ ἵνα
23 ἔλθῃ εἰς φανερόν. εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκου-
Mt 7,2. 24 έτω. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· βλέπετε τί ἀκούετε.
ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν, καὶ προστε-
Mt 13,12. 25 θήσεται ὑμῖν. ὃς γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ
ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ.
26 Καὶ ἔλεγεν· οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ὡς
Jc 5,7. 27 ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ
καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ
σπόρος βλαστᾷ καὶ μηκύνηται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός.
28 αὐτομάτη ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτεν
Joel 4,13. 29 στάχυν, εἶτεν πλήρης σῖτος ἐν τῷ στάχυϊ. ὅταν
δὲ παραδοῖ ὁ καρπός, εὐθὺς **ἀποστέλλει τὸ δρέ-**
30–34: Mt 13,31.32.34. 30 **πανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός.** Καὶ ἔλεγεν·
L 13,18.19. πῶς ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ ἐν
31 τίνι αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν; ὡς κόκκῳ σινάπεως,
ὃς ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερον ὂν πάντων
Dn 4,9.18. 32 τῶν σπερμάτων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὅταν σπαρῇ,
Ez 17,23; 31,6. ἀναβαίνει καὶ γίνεται μεῖζον πάντων τῶν λαχάνων,
καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι **ὑπὸ
τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατα-**

---

20 ἐν 1° : h ἓν | ἐν 2° 3° : ℋ [ἐν] h [ἓν] *21* ℋ † επι †, h MSS υπο | HR κλινην, *22* τι : [R]—ℋ (ℋT ἔστιν) *26* ως : W+ εαν | W μηκυνεται *28* W καρποφορει πρ. H πληρη σιτον h^s πληρης [ο] σιτος *vl* πληρης σιτον *32* RT κατασκηνουν

---

21 ερχετ. : απτεται *24* fin + τοις ακουουσιν *Aϛ*

σκηνοῖν. Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς 33
ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν·
χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς, κατ' ἰδίαν 34
δὲ τοῖς ἰδίοις μαθηταῖς ἐπέλυεν πάντα.
Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψίας 35 **35–41: Mt 8,18.23–27. L 8,22–25.**
γενομένης· διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. καὶ ἀφέντες 36
τὸν ὄχλον παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ
πλοίῳ, καὶ ἄλλα πλοῖα ἦν μετ' αὐτοῦ. καὶ γίνεται 37
λαῖλαψ μεγάλη ἀνέμου, καὶ τὰ κύματα ἐπέβαλλεν
εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε ἤδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον.
καὶ αὐτὸς ἦν ἐν τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον 38
καθεύδων· καὶ ἐγείρουσιν αὐτὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ·
διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; καὶ διεγερ- 39
θεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ εἶπεν τῇ θαλάσσῃ·
σιώπα, πεφίμωσο. καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγέ-
νετο γαλήνη μεγάλη. καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί δειλοί 40
ἐστε οὕτως; πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν; ¹καὶ ἐφοβήθησαν 41
φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· τίς ἄρα
οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα
ὑπακούει αὐτῷ; Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς 5 **1–21: Mt 8,28–34. L 8,26–40.**
θαλάσσης εἰς τὴν χώραν τῶν Γερασηνῶν. καὶ 2
ἐξελθόντος αὐτοῦ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθὺς ὑπήντησεν
αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι
ἀκαθάρτῳ, ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνή- 3
μασιν, καὶ οὐδὲ ἁλύσει οὐκέτι οὐδεὶς ἐδύνατο
αὐτὸν δῆσαι, διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ 4
ἁλύσεσιν δεδέσθαι, καὶ διεσπάσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς
ἁλύσεις καὶ τὰς πέδας συντετρῖφθαι, καὶ οὐδεὶς
ἴσχυεν αὐτὸν δαμάσαι· καὶ διὰ παντὸς νυκτὸς καὶ 5
ἡμέρας ἐν τοῖς μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἦν

---

34 W *και χωρις π.* *36 αλλα* : T+ *δε* | T *ησαν* *38* T *κ. ην αυτος* *40* HR *ἐστε; ουπω εχ.* *41* T *αυτω υπακουει;* **5**,*2 ευθυς* : [H]—W

---

33 — πολλαις **La** *36 πλοιαρια* **Εa\ς** *38 επι προσκεφαλαιου* **5**,*1 Γαδαρηνων* **Α\ς** *Γεργεσηνων* **La**

6 κράζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. καὶ ἰδὼν
τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν ἔδραμεν καὶ προσεκύ-
1,24. Mt 26,63. 7 νησεν αὐτόν, | καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ λέγει· τί
Jc 2,19. ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου;
8 ὁρκίζω σε τὸν θεόν, μή με βασανίσῃς. ἔλεγεν γὰρ
αὐτῷ· ἔξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ
9 ἀνθρώπου. καὶ ἐπηρώτα αὐτόν· τί ὄνομά σοι;
καὶ λέγει αὐτῷ· λεγιὼν ὄνομά μοι, ὅτι πολλοί
10 ἐσμεν. καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ ἵνα μὴ αὐτὰ
11 ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας. ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ
12 ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη· καὶ παρε-
κάλεσαν αὐτὸν λέγοντες· πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς
13 χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. καὶ ἐπέτρεψεν
αὐτοῖς. καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα
εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη
κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς δισχίλιοι,
14 καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ. καὶ οἱ βόσκοντες
αὐτοὺς ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ
εἰς τοὺς ἀγρούς· καὶ ἦλθον ἰδεῖν τί ἐστιν τὸ γεγονός.
15 καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσιν τὸν
δαιμονιζόμενον καθήμενον ἱματισμένον καὶ σωφρο-
νοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγιῶνα, καὶ ἐφοβήθησαν.
16 καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐγένετο τῷ
17 δαιμονιζομένῳ καὶ περὶ τῶν χοίρων. καὶ ἤρξαντο
παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.
18 καὶ ἐμβαίνοντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον παρεκάλει
19 αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς ἵνα μετ' αὐτοῦ ᾖ. καὶ οὐκ
ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ· ὕπαγε εἰς τὸν
οἶκόν σου πρὸς τοὺς σούς, καὶ ἀπάγγειλον αὐτοῖς
7,31. 20 ὅσα ὁ κύριός σοι πεποίηκεν καὶ ἠλέησέν σε. καὶ
Mt 4,25. ἀπῆλθεν καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει
ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

---

6 αυτον : RT *αυτω*   *9 μοι* : hW+ *εστιν*

---

13 και ευθεως κυριος Ιησους επεμψεν αυτους εις τους χοιρους 17 παρεκαλουν 18 ηρξατο παρακαλειν

Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ 21
πάλιν εἰς τὸ πέραν συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ'
αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν. Καὶ ἔρχεται 22 22—43: Mt 9,18—26. L 8,41—56.
εἷς τῶν ἀρχισυναγώγων, ὀνόματι Ἰάειρος, καὶ ἰδὼν
αὐτὸν πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ παρα- 23 7,32.
καλεῖ αὐτὸν πολλὰ λέγων ὅτι τὸ θυγάτριόν μου
ἐσχάτως ἔχει, ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς τὰς χεῖρας αὐτῇ,
ἵνα σωθῇ καὶ ζήσῃ. καὶ ἀπῆλθεν μετ' αὐτοῦ. 24
καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολύς, καὶ συνέθλιβον
αὐτόν. Καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος δώδεκα 25
ἔτη, καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν καὶ 26
δαπανήσασα τὰ παρ' αὐτῆς πάντα, καὶ μηδὲν
ὠφεληθεῖσα ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα,
ˈἀκούσασα τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ 27
ὄπισθεν ἥψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· ἔλεγεν γὰρ ὅτι 28
ἐὰν ἅψωμαι κἂν τῶν ἱματίων αὐτοῦ σωθήσομαι.
καὶ εὐθὺς ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, 29
καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος.
καὶ εὐθὺς ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ 30 L 6,19.
αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ
ἔλεγεν· τίς μου ἥψατο τῶν ἱματίων; καὶ ἔλεγον 31
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλί-
βοντά σε, καὶ λέγεις· τίς μου ἥψατο; ˈκαὶ περι- 32
εβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν. ἡ δὲ γυνὴ 33
φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν αὐτῇ,
ἦλθεν καὶ προσέπεσεν αὐτῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν
τὴν ἀλήθειαν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· θυγάτηρ, ἡ πίστις 34
σου σέσωκέν σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιὴς
ἀπὸ τῆς μάστιγός σου. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος 35
ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγοντες ὅτι ἡ
θυγάτηρ σου ἀπέθανεν· τί ἔτι σκύλλεις τὸν δι-

---

21 T εις το περαν παλιν *23* hW παρεκαλει *26* hT εαυτης *33* τρεμουσα : h[r]+ ⊣ διὸ πεποιήκει λάθρᾳ ⊢ *34* T θυγατερ

---

22 — ονομ. Ιαειρος

36 δάσκαλον; ὁ δὲ Ἰησοῦς παρακούσας τὸν λόγον
λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ· μὴ φοβοῦ,
37 μόνον πίστευε. καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα μετ' αὐτοῦ
συνακολουθῆσαι εἰ μὴ τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον
38 καὶ Ἰωάνην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. καὶ ἔρχονται
εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ
θόρυβον, καὶ κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά,
J 11,11. 39 ˈκαὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς· τί θορυβεῖσθε καὶ
κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει.
40 ˈκαὶ κατεγέλων αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν πάντας
παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν
μητέρα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται
L 7,14. 41 ὅπου ἦν τὸ παιδίον. καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς
τοῦ παιδίου λέγει αὐτῇ· ταλιθὰ κούμ, ὅ ἐστιν
μεθερμηνευόμενον· τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειρε.
42 καὶ εὐθὺς ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει· ἦν
γὰρ ἐτῶν δώδεκα. καὶ ἐξέστησαν εὐθὺς ἐκστάσει
1,44. 43 μεγάλῃ. καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ ἵνα μηδεὶς
γνοῖ τοῦτο, καὶ εἶπεν δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.
1–6: Mt 13,53–58. L 4,15–30. 6 Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν. καὶ ἔρχεται εἰς τὴν πα-
τρίδα αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ
J 7,15. 2 αὐτοῦ. καὶ γενομένου σαββάτου ἤρξατο διδάσκειν
ἐν τῇ συναγωγῇ· καὶ οἱ πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήσ-
σοντο λέγοντες· πόθεν τούτῳ ταῦτα, καὶ τίς ἡ
σοφία ἡ δοθεῖσα τούτῳ; καὶ αἱ δυνάμεις τοιαῦται
L 2,34 s. 3 διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γινόμεναι; οὐχ οὗτός ἐστιν
ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς τῆς Μαρίας καὶ ἀδελφὸς Ἰακώβου
καὶ Ἰωσῆτος καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ
εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς; καὶ
4 ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὁ

---

41 **H** *ταλειθά* | **W** *κοῦμι* **6,2** **R**— *οι* | **HR** *τουτω κ.* | **T** *και δυναμεις* | *γινομεναι* : **T** *γινονται* | fin **W**. *3 ο τεκτων ο* : **h**[r] *ο του τεκτονος υιος και ο* | *Ιωσητος* : **h**[r] *Ιωσηφ vl Ιωση vl* —

---

36 ακουσας ***ADϚ*** *41 ραββι θαβιτα* *43 δουναι* **6,1** *ερχετ.* : *απηλθεν* *2 και ημερα σαββατων* | *εξεπλ.* : + *επι τη διδαχη αυτου*

Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν
τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς συγγενεῦσιν αὐτοῦ
καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἐδύνατο ἐκεῖ 5 **18.**
ποιῆσαι οὐδεμίαν δύναμιν, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις
ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας ἐθεράπευσεν. καὶ ἐθαύμασεν 6
διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

Καὶ περιῆγεν τὰς κώμας κύκλῳ διδάσκων. ˡ *Καὶ* 7 **7–13: Mt 10,1.9–15. L 9,1–6.**
προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀπο-
στέλλειν δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν **L 10,1.**
πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων, καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς 8
ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδὸν εἰ μὴ ῥάβδον μόνον,
μὴ ἄρτον, μὴ πήραν, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν,
ˡ *ἀλλὰ ὑποδεδεμένους σανδάλια, καὶ μὴ ἐνδύσησθε* 9
δύο χιτῶνας. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὅπου ἐὰν εἰσέλ- 10
θητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθητε
ἐκεῖθεν. καὶ ὃς ἂν τόπος μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ 11
ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν ἐκτινάξατε
τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρ-
τύριον αὐτοῖς. Καὶ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν ἵνα μετα- 12
νοῶσιν, ˡ*καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλειφον* 13 **Jc 5,14.15.**
ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον.

Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης, φανερὸν γὰρ 14 **14–29: Mt 14,1–12. L 9,7–9; 3,19.20.**
ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον ὅτι Ἰωάνης
ὁ βαπτίζων ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο
ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. ἄλλοι δὲ ἔλεγον 15
ὅτι Ἠλείας ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι προφήτης
ὡς εἷς τῶν προφητῶν. ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρῴδης 16
ἔλεγεν· ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάνην, οὗτος ἠγέρθη.
Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρῴδης ἀποστείλας ἐκράτησεν τὸν 17

---

4 αυτου 1° : T *εαυτου* *6* h *εθαυμαζεν* *9* 𝔎 *ενδυσασθαι* *14* hRT *ελεγεν*

---

7 και απεστειλεν αυτους *11 — τοπος 1* vl *οσοι αν μη δεξωνται ADϛ* | *— τον υποκατω* | fin + *αμην λεγω υμιν· ανεκτοτερον εσται Σοδομοις η Γομορροις εν ημερα κρισεως η τη πολει εκεινη ANϛ* *13 εθεραπευοντο HN* *15 — προφητης ως* *16 ουτος* + *εστιν· αυτος ANϛ*

Ἰωάνην καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ διὰ Ἡρῳ-
διάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ,
Lv 18,16. 18 ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν· ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάνης τῷ
Ἡρῴδῃ ὅτι οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ
19 ἀδελφοῦ σου. ἡ δὲ Ἡρῳδιὰς ἐνεῖχεν αὐτῷ καὶ
Act 24,24. 20 ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, καὶ οὐκ ἠδύνατο· ὁ γὰρ
Ἡρῴδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάνην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα
δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν, καὶ ἀκούσας
αὐτοῦ πολλὰ ἠπόρει, καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουεν.
Ap 6,15. 21 καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου ὅτε Ἡρῴδης τοῖς
γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίησεν τοῖς μεγιστᾶσιν
αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς
22 Γαλιλαίας, καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς
τῆς Ἡρῳδιάδος καὶ ὀρχησαμένης, ἤρεσεν τῷ Ἡρῴδῃ
καὶ τοῖς συνανακειμένοις. ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν
τῷ κορασίῳ· αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω
Esth 5,3.6. 23 σοι· καὶ ὤμοσεν αὐτῇ ὅτι ἐάν με αἰτήσῃς δώσω
24 σοι ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου. καὶ ἐξελ-
θοῦσα εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς· τί αἰτήσωμαι; ἡ δὲ
εἶπεν· τὴν κεφαλὴν Ἰωάνου τοῦ βαπτίζοντος.
L 1,39. 25 καὶ εἰσελθοῦσα εὐθὺς μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν
βασιλέα ᾐτήσατο λέγουσα· θέλω ἵνα ἐξαυτῆς δῷς
μοι ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάνου τοῦ βαπ-
L 18,23. 26 τιστοῦ. καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς διὰ
τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς ἀνακειμένους οὐκ ἠθέλησεν
27 ἀθετῆσαι αὐτήν. καὶ εὐθὺς ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς
σπεκουλάτορα ἐπέταξεν ἐνέγκαι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.
καὶ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ,
28 ' καὶ ἤνεγκεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ
ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν
29 αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ

20 ηπορει : **h^{r}** *εποιει* *22 αυτης της :* **H** *αυτου* *23 οτι :* **hRT**+ *ο* | **hT**— *με*

21 γενεθλιοις *24 βαπτιστου* ***ADϚ*** *25 — ευθυς μετα σπουδης* | *ητησ. ... δως : ειπεν· δος* | *πινακι :* + *ωδε* *27 ενεχθηναι* ***ADϚ***

αὐτοῦ ἦλθαν καὶ ἦραν τὸ πτῶμα αὐτοῦ καὶ ἔθηκαν
αὐτὸ ἐν μνημείῳ.

Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, 30 L 9,10; 10,17.
καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα ὅσα ἐποίησαν καὶ
ὅσα ἐδίδαξαν. καὶ λέγει αὐτοῖς· δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ 31 3,20.
κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον καὶ ἀναπαύσασθε ὀλίγον.
ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ 32–44:
οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν. καὶ ἀπῆλθον ἐν τῷ πλοίῳ 32 Mt 14,13–21. L 9,11–17.
εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν. καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπά- 33 J 6,1–13.
γοντας καὶ ἐπέγνωσαν πολλοί, καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν
τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ καὶ προῆλθον αὐτούς.
Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη 34 Nu 27,17.
ἐπ' αὐτοὺς ὅτι ἦσαν **ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα**, Ez 34,5. Mt 9,36.
καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. Καὶ ἤδη 35 8,1–9.
ὥρας πολλῆς γενομένης προσελθόντες αὐτῷ οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ ἔλεγον ὅτι ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος,
καὶ ἤδη ὥρα πολλή· ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελ- 36
θόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κώμας ἀγορά-
σωσιν ἑαυτοῖς τί φάγωσιν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν 37
αὐτοῖς· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ λέγουσιν
αὐτῷ· ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν δηναρίων διακοσίων
ἄρτους, καὶ δώσομεν αὐτοῖς φαγεῖν; ὁ δὲ λέγει 38
αὐτοῖς· πόσους ἔχετε ἄρτους; ὑπάγετε ἴδετε. καὶ
γνόντες λέγουσιν· πέντε, καὶ δύο ἰχθύας. καὶ ἐπέτα- 39
ξεν αὐτοῖς ἀνακλιθῆναι πάντας συμπόσια συμπόσια
ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. καὶ ἀνέπεσαν πρασιαὶ πρασιαὶ 40

---

29 W *ηλθον* | T *εθ. αυτον* *30* W non hic sed post 32 plene dist. | T— *οσα* 2^0 *32* *εν* : [R]—T | T *εις ερημ. τοπον τω πλοιω* *33* H *ειδαν* | ℌR *εγνωσαν* T+ *αυτους* | *προηλθ. αυτους* : h^{r} ⊣ *συνηλθον αυτου* ⊢ *vl ηλθον αυτου vl προηλθ. αυτον αυτου vl προηλθ. αυτους και συνηλθον προς αυτον* *35* hT *γινομενης* | T— *αυτω* *36* *κυκλω* : h^{r} ⊣ *εγγιστα* ⊢ *37* W *αρτους;* | T *δωσωμεν* | W *φαγειν.* *38* RT *ποσ. αρτ. εχ.* *39* hRT *ανακλιναι*

---

31 δευτε υπαγωμεν εις | *ευκαιρως ειχον* *32 και αναβαντες εις το πλοιον απηλθ.* *39 κατα την συνποσιαν*

7,34. 41 *κατὰ ἑκατὸν καὶ κατὰ πεντήκοντα. καὶ λαβὼν τοὺς*
πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς
τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν καὶ κατέκλασεν τοὺς ἄρτους
καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς ἵνα παρατιθῶσιν αὐτοῖς,
42 *καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν. καὶ ἔφαγον*
Dt 28,5. 43 *πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν κλάσματα*
δώδεκα κοφίνων πληρώματα καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων.
44 *καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους πεντακισχίλιοι*
45–56: Mt 14,22–36. J 6,15–21. 45 *ἄνδρες. Καὶ εὐθὺς ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς*
αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν εἰς τὸ
πέραν πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς ἀπολύει τὸν
46 *ὄχλον. καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἀπῆλθεν εἰς τὸ*
47 *ὄρος προσεύξασθαι. καὶ ὀψίας γενομένης ἦν τὸ*
πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος
48 *ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἰδὼν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν*
τῷ ἐλαύνειν, ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς,
περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς
αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· καὶ ἤθελεν
49 *παρελθεῖν αὐτούς. οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν ἐπὶ τῆς*
θαλάσσης περιπατοῦντα ἔδοξαν ὅτι φάντασμά
J 16,33. 50 *ἐστιν, καὶ ἀνέκραξαν· πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδαν καὶ*
ἐταράχθησαν. ὁ δὲ εὐθὺς ἐλάλησεν μετ' αὐτῶν,
καὶ λέγει αὐτοῖς· θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε.
4,39. 51 *καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκό-*
πασεν ὁ ἄνεμος· καὶ λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν ἑαυτοῖς
52 *ἐξίσταντο· οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις, ἀλλ'*
53 *ἦν αὐτῶν ἡ καρδία πεπωρωμένη. Καὶ διαπε-*
ράσαντες ἐπὶ τὴν γῆν ἦλθον εἰς Γεννησαρὲτ καὶ
54 *προσωρμίσθησαν. καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ*
55 *πλοίου εὐθὺς ἐπιγνόντες αὐτὸν ˡ περιέδραμον ὅλην*
τὴν χώραν ἐκείνην καὶ ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραβάτ-

---

43 T *κλασματων* *47 ην* : h^{r} + ⊣ *παλαι* ⊢ *50* W *ειδον*
51 εκ περισσ. : [R]—H

---

41 αυτοις : κατεναντι αυτων *50 — γαρ αυτον ειδαν* |
— θαρσειτε Ga *51 — λιαν* | fin + *και εθαυμαζον* ***ADϚ***
53 Γεννησαρ

τοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν, ὅπου ἤκουον
ὅτι ἐστίν. καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας 56 5,27.28. Act 5,15; 19,11 s.
ἢ εἰς πόλεις ἢ εἰς ἀγρούς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτί-
θεσαν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν
ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἅψων-
ται· καὶ ὅσοι ἂν ἥψαντο αὐτοῦ ἐσῴζοντο.
Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καί 7 1–23: Mt 15,1–20.
τινες τῶν γραμματέων ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων.
καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὅτι κοιναῖς 2 L 11,38.
χερσίν, τοῦτ᾽ ἔστιν ἀνίπτοις, ἐσθίουσιν τοὺς ἄρτους,
— οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι ἐὰν 3
μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας οὐκ ἐσθίουσιν,
κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ˡ*καὶ* 4
ἀπ᾽ ἀγορᾶς ἐὰν μὴ ῥαντίσωνται οὐκ ἐσθίουσιν,
καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν ἃ παρέλαβον κρατεῖν,
βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων,
— καὶ ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ 5
γραμματεῖς· διὰ τί οὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταί
σου κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ
κοιναῖς χερσὶν ἐσθίουσιν τὸν ἄρτον; ὁ δὲ εἶπεν 6 Is 29,13. Lxx.
αὐτοῖς· καλῶς ἐπροφήτευσεν Ἠσαΐας περὶ ὑμῶν
τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται ὅτι

οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χείλεσίν με τιμᾷ,
ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ᾽ ἐμοῦ·
μάτην δὲ σέβονταί με, 7
διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων.

ἀφέντες τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ κρατεῖτε τὴν παρά- 8
δοσιν τῶν ἀνθρώπων. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· καλῶς 9

---

55 HW *ἔστιν* *56 αν* : T *εαν* | *αγοραις* : hʳ ⊣ *πλατειαις* ⊢ 7,*1.2* H *Ιεροσολυμων και . . . αρτους.* *3* hʳ T *πυκνα* 4 T *απο* | *ραντισ.* : hRT *βαπτισωνται* | *χαλκιων* : ⊣hʳ⊢[R]W+ *και κλινων* *6* h *ο λαος ουτος* | *τιμα* : hʳ ⊣ *αγαπα* ⊢

---

55 τους : pr *παντας* | *φερειν· περιεφερον γαρ αυτους οπου αν ηκουσαν* 7,*2* fin + *κατεγνωσαν* ***D*** *εμεμψαντο* ***F*ϛ** *4 αγορας* : + *οθαν ελθωσιν* | *τηρειν* *6 αφεστηκεν* ***D*** *απεστη* *Δ* *8* fin + *βαπτισμους ξεστων και ποτηριων και αλλα παρομοια τοιαυτα πολλα ποιειτε*

ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ἵνα τὴν παρά-
Ex 20,12; 21,17. Dt 5,16. 10 δοσιν ὑμῶν τηρήσητε. Μωϋσῆς γὰρ εἶπεν· **τίμα**
τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, καί· **ὁ κακο-**
11 **λογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω.** ὑμεῖς
δὲ λέγετε· ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ
μητρί· κορβᾶν, ὅ ἐστιν δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ
12 ὠφεληθῇς, οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ
13 πατρὶ ἢ τῇ μητρί, ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ
τῇ παραδόσει ὑμῶν ᾗ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια
14 τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. Καὶ προσκαλεσάμενος
πάλιν τὸν ὄχλον ἔλεγεν αὐτοῖς· ἀκούσατέ μου
Act 10,14.15. 15 πάντες καὶ σύνετε. οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀν-
θρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν ὃ δύναται κοι-
νῶσαι αὐτόν· ἀλλὰ τὰ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπο-
17 ρευόμενά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον. Καὶ
ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων
18 αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὴν παραβολήν. καὶ
λέγει αὐτοῖς· οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ
νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν
19 ἄνθρωπον οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι, ὅτι οὐκ
εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν ἀλλ' εἰς τὴν
κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, καθα-
20 ρίζων πάντα τὰ βρώματα; ἔλεγεν δὲ ὅτι τὸ ἐκ
τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν
21 ἄνθρωπον. ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀν-
θρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται,
22 πορνεῖαι, κλοπαί, φόνοι, ˡ μοιχεῖαι, πλεονεξίαι,
πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός,
23 βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη· πάντα ταῦτα

---

9 τηρησ. : h[r] ⊣ *στησητε* ⊢ *11* H *κορβάν* *13 υμων* : h[r] + ⊣ *τη μωρα* ⊢ *14* W *λεγει* *15* H *οὐδὲν ἔστιν* *17* T *εις τον οικ.* *19 αφεδρ.* : h[r] ⊣ *οχετον* ⊢ | HR *εκπορευεται; καθ. π. τ. βρωματα.*

---

16 ει τις εχει ωτα ακουειν ακουετω ***ADϛ*** *19 εκπορ.* : *εκβαλλεται* ℵ *εξερχεται* | *καθαριζει* *21.22 πορνεια κλεμματα μοιχειαι φονος πλεονεξια δολος πονηρια* | *βλασφημιαι* | *υπερηφανιαι*

τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται καὶ κοινοῖ τὸν
ἄνθρωπον.
24–30: Mt 15,21–28.
Ἐκεῖθεν δὲ ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ ὅρια 24
Τύρου. Καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν οὐδένα ἤθελεν
γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνάσθη λαθεῖν· ἀλλ' εὐθὺς 25
ἀκούσασα γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχεν τὸ θυγά-
τριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα προσ-
έπεσεν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ γυνὴ 26
ἦν Ἑλληνίς, Συροφοινίκισσα τῷ γένει· καὶ
ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλῃ ἐκ τῆς
θυγατρὸς αὐτῆς. καὶ ἔλεγεν αὐτῇ· ἄφες πρῶτον 27
χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γάρ ἐστιν καλὸν λαβεῖν
τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ τοῖς κυναρίοις βαλεῖν.
ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ· ναί, κύριε· καὶ 28
τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίουσιν ἀπὸ
τῶν ψιχίων τῶν παιδίων. καὶ εἶπεν αὐτῇ· διὰ 29
τοῦτον τὸν λόγον ὕπαγε, ἐξελήλυθεν ἐκ τῆς θυγα-
τρός σου τὸ δαιμόνιον. καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν 30
οἶκον αὐτῆς εὗρεν τὸ παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν
κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός. Καὶ πάλιν 31 Mt 15,29–31.
ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου ἦλθεν διὰ Σιδῶνος
εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας ἀνὰ μέσον τῶν
ὁρίων Δεκαπόλεως. Καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν 32 5,23.
καὶ μογιλάλον, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ
αὐτῷ τὴν χεῖρα. καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ 33 8,23.
τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν ἔβαλεν τοὺς δακτύλους αὐτοῦ
εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ καὶ πτύσας ἥψατο τῆς γλώσσης
αὐτοῦ, καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐστέναξεν, 34 6,41. J 11,41.
καὶ λέγει αὐτῷ· ἐφφαθά, ὅ ἐστιν διανοίχθητι. καὶ 35
ἠνοίγησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ εὐθὺς ἐλύθη ὁ δεσμὸς

---

24 Τυρου : HR+ [*και Σιδωνος*] | T *ηθελησεν* | RW *ηδυνηθη* *25* T *αλλα* | T *εισελθουσα* *26* hW *Συρα Φοινικισσα* *28 ναι, κυριε* : h^{r} ⊣ *κυριε, αλλα* ⊢ vl *κυριε* *33* T— *αυτου* 1° *35* HR— *ευθυς*

---

28 παιδων *30 την θυγατερα βεβλημενην*

1,43–45. 36 τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς. καὶ δι-
εστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσιν· ὅσον δὲ αὐτοῖς
διεστέλλετο, αὐτοὶ μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον.
Is 35,5. 37 καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες· καλῶς
πάντα πεποίηκεν, καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν
καὶ ἀλάλους λαλεῖν.
1–10: Mt 15,32–39. 8 Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις πάλιν πολλοῦ ὄχλου
ὄντος καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσιν, προσκαλεσά-
6,34–44. 2 μενος τοὺς μαθητὰς λέγει αὐτοῖς· σπλαγχνίζομαι
ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν
3 μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἐὰν ἀπο-
λύσω αὐτοὺς νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται
ἐν τῇ ὁδῷ· καί τινες αὐτῶν ἀπὸ μακρόθεν εἰσίν.
4 καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι
πόθεν τούτους δυνήσεταί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων
5 ἐπ' ἐρημίας; καὶ ἠρώτα αὐτούς· πόσους ἔχετε
6 ἄρτους; οἱ δὲ εἶπαν· ἑπτά. καὶ παραγγέλλει τῷ
ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς
ἑπτὰ ἄρτους εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παρατιθῶσιν, καὶ παρέθηκαν
7 τῷ ὄχλῳ. καὶ εἶχαν ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ εὐλογήσας
Dt 28,5. 8 αὐτὰ εἶπεν καὶ ταῦτα παρατιθέναι. καὶ ἔφαγον
καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν περισσεύματα κλασμά-
9 των ἑπτὰ σπυρίδας. ἦσαν δὲ ὡς τετρακισχίλιοι.
10 καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς. Καὶ εὐθὺς ἐμβὰς εἰς τὸ
πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἦλθεν εἰς τὰ
μέρη Δαλμανουθά.
11–21: Mt 16,1–12. J 6,30. 11 Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι καὶ ἤρξαντο συνζη-
τεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ
12 οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν. καὶ ἀναστενάξας τῷ

---

37 και τους : hW pr ως **8**,*1* W τ. μαθ. αυτου *2* hW ημεραις τρισιν | h— μοι *3* T νηστις | RT ηκασιν *7* W ειχον | ειπεν ... παρατιθ. : T παρεθηκεν *8* H σφυριδας *10* εμβας : hW+ αυτος

8,*1* παμπολλου *Aplς* *2* ημεραι τρεις εισιν απο ποτε ωδε εισιν κ. *3* και απολυσαι αυτ. ν. εις οικ. ου θελω μη εκλυθωσιν *7* ευχαριστησας

πνεύματι αὐτοῦ λέγει· τί ἡ γενεὰ αὕτη ζητεῖ
σημεῖον; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ
ταύτῃ σημεῖον. καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς πάλιν ἐμβὰς 13
ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν. Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν 14
ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἕνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ᾽ ἑαυ-
τῶν ἐν τῷ πλοίῳ. καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς λέγων· 15 L 12,1. 8,6.
ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ
τῆς ζύμης Ἡρῴδου. καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους 16
ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχουσιν. καὶ γνοὺς λέγει αὐτοῖς· 17 6,52.
τί διαλογίζεσθε ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὔπω νοεῖτε
οὐδὲ συνίετε; πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν
ὑμῶν; **ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε, καὶ ὦτα** 18 Jr 5,21. Ez 12,2.
ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; *καὶ οὐ μνημονεύετε,* ' *ὅτε τοὺς* 19 6,41–44.
πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους,
πόσους κοφίνους κλασμάτων πλήρεις ἤρατε; λέ-
γουσιν αὐτῷ· δώδεκα. ὅτε τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς 20 8–9.
τετρακισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα
κλασμάτων ἤρατε; καὶ λέγουσιν· ἑπτά. καὶ ἔλεγεν 21
αὐτοῖς· οὔπω συνίετε;

Καὶ ἔρχονται εἰς Βηθσαϊδάν. Καὶ φέρουσιν 22 6,56.
αὐτῷ τυφλόν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ
ἅψηται. καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ 23 7,32.33. J 9,6.
ἐξήνεγκεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης, καὶ πτύσας εἰς
τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπη-
ρώτα αὐτόν· εἴ τι βλέπεις; καὶ ἀναβλέψας ἔλεγεν· 24
βλέπω τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περι-
πατοῦντας. εἶτα πάλιν ἐπέθηκεν τὰς χεῖρας ἐπὶ 25
τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ διέβλεψεν καὶ ἀπε-
κατέστη, καὶ ἐνέβλεπεν τηλαυγῶς ἅπαντα. καὶ 26 7,36.

---

12 ℋ — υμιν *16* RT *εχομεν* *17 γνους* : R+ [*ο Ιησους*] *18* T *ακουετε,* *19 ποσους* : T pr *και* *20 οτε* : hT+ *και* R+ *δέ* | H *σφυριδων* | *λεγ.* : HR+ *αυτω* *21* W *πως ου νοειτε* *22 Βηθσαιδαν* : h^r ⊣ *Βηθανιαν* ⊢ *23* hT *βλεπει.* *25* H *εθηκεν* | hT *δηλαυγως*

---

13 εμβας : + *εις (το) πλοιον* ***AD*** *15* — *ορατε* | *των Ηρωδιανων* ***Ga*** *17 πεπωρωμενη εστιν η καρδια υμων* *21 πως ουπω* ***AD*** *23 εξηγαγεν* ***ADϛ*** *25 απεκ. ωστε αναβλεψαι*

ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς οἶκον αὐτοῦ λέγων· μηδὲ
εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς.

27–9,1: Mt 16,13–28. 27 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
L 9,18–27. εἰς τὰς κώμας Καισαρίας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν
τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων αὐτοῖς·
6,15. 28 τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; οἱ δὲ εἶπαν
αὐτῷ λέγοντες ὅτι Ἰωάνην τὸν βαπτιστήν, καὶ
ἄλλοι Ἡλείαν, ἄλλοι δὲ ὅτι εἷς τῶν προφητῶν.
J 6,67–69. 29 καὶ αὐτὸς ἐπηρώτα αὐτούς· ὑμεῖς δὲ τίνα με
λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ· σὺ
9,9. 30 εἶ ὁ Χριστός. καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ
31 λέγωσιν περὶ αὐτοῦ. Καὶ ἤρξατο διδάσκειν
αὐτοὺς ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ
παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ὑπὸ τῶν πρεσβυ-
τέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων
καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνα-
32 στῆναι· ¹ καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. καὶ
προσλαβόμενος ὁ Πέτρος αὐτὸν ἤρξατο ἐπιτιμᾶν
33 αὐτῷ. ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ ἐπετίμησεν Πέτρῳ καὶ λέγει· ὕπαγε ὀπίσω
μου, σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ
34 τὰ τῶν ἀνθρώπων. Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν
ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· εἴ
τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν
καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω
Mt 10,39. 35 μοι. ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι,
ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσει τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, σώσει

---

26 μηδε : **T** *μη* | *μηδε . . . εισελθης* : **h**[r] ⊣ *μηδενι ειπης εις την κωμην* ⊢ (cum vel sine praemissis *υπαγε εις τον οικον σου*) *vl υπαγε εις τ. οικ. σου, και εαν εις την κωμην εισελθης μηδενι ειπης* [*μηδε εν τη κωμη*] *vl μηδε εις την κωμην εισελθης μηδε ειπης τινι εν τη κωμη* *34 ει τις* : **T** *οστις* | *ελθειν* : **T** *ακολουθειν* *35* **Ж** *την εαυτου ψυχην σ.* | **W** *αν απολεση* | **H** [*εμου και*]

---

27 εις Καισαριαν *29* fin + *ο υιος του θεου* ℵ*a* (*του ζωντος* **13**)

αὐτήν. τί γὰρ ὠφελεῖ ἄνθρωπον κερδῆσαι τὸν 36
κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῆναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ;
τί γὰρ δοῖ ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς 37
αὐτοῦ; ὃς γὰρ ἐὰν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς 38 Mt 10,33.
λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρ-
τωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται
αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· 9
ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσίν τινες ὧδε τῶν ἑστηκότων
οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν
τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.
Καὶ μετὰ ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς 2 2–13: Mt 17,1–13.
τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάνην, καὶ L 9,28–36.
ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μό-
νους. καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν,ˈκαὶ τὰ 3
ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο στίλβοντα λευκὰ λίαν, οἷα
γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται οὕτως λευκᾶναι.
καὶ ὤφθη αὐτοῖς Ἡλείας σὺν Μωϋσεῖ, καὶ ἦσαν 4
συνλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος 5
λέγει τῷ Ἰησοῦ· ῥαββεί, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε
εἶναι, καὶ ποιήσωμεν τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ
Μωϋσεῖ μίαν καὶ Ἡλείᾳ μίαν. οὐ γὰρ ᾔδει τί 6 14,40.
ἀποκριθῇ· ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο. καὶ ἐγένετο 7 1,11. 2 P 1,17. Dt 18,15.
νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς, καὶ ἐγένετο φωνὴ ἐκ Act 3,22.
τῆς νεφέλης· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός,
ἀκούετε αὐτοῦ. καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι οὐκέτι 8
οὐδένα εἶδον ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν.
Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους διεστεί- 9 8,30.
λατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ ἃ εἶδον διηγήσωνται, εἰ
μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ.
καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτοὺς συνζη- 10

---

36 **h** *ωφελησει* | *ανθρ.* : **h**[**R**] pr *τον* *37* **W** *ο ανθρ.* **9**,*2* **hT** *κ. τον Ιω.* *8* **ℜ** *μεθ εαυτ. ει μη (ει μη et* **W** *pro αλλα) τον Ιησ. μονον* *9 εκ* : **hRT** *απο* *10* **W** *εκρατησαν,*

---

36 ανθρωπος ℵ*a | *εαν κερδηση ... ζημιωθη* ***ADϛ*** **9**,*1 εστ.*: + *μετ εμου* *3 λιαν*: + *ως χιων* ***ADϛ*** | *ως ου δυν. τις λευκ. επι*

11 τοῦντες τί ἐστιν τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. καὶ
ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· ὅτι λέγουσιν οἱ γραμ-
Ml 3,23. Is 53,3. 12 ματεῖς ὅτι Ἠλείαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; ὁ δὲ ἔφη
αὐτοῖς· **Ἠλείας μὲν ἐλθὼν πρῶτον ἀποκαθιστάνει**
πάντα· καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ ἐξουδενηθῇ;
Mt 11,14. 1 Rg 19,2.10. 13 ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ Ἠλείας ἐλήλυθεν, καὶ
ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἤθελον, καθὼς γέγραπται
ἐπ' αὐτόν.
14—29: Mt 17,14—21. L 9,37—42. 14 Καὶ ἐλθόντες πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδον ὄχλον
πολὺν περὶ αὐτοὺς καὶ γραμματεῖς συνζητοῦντας
15 πρὸς αὐτούς. καὶ εὐθὺς πᾶς ὁ ὄχλος ἰδόντες
αὐτὸν ἐξεθαμβήθησαν, καὶ προστρέχοντες ἠσπά-
16 ζοντο αὐτόν. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούς· τί συνζη-
17 τεῖτε πρὸς αὐτούς; καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ εἷς ἐκ τοῦ
ὄχλου· διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σέ,
18 ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον· καὶ ὅπου ἐὰν αὐτὸν κατα-
λάβῃ, ῥήσσει αὐτόν, καὶ ἀφρίζει καὶ τρίζει τοὺς
ὀδόντας καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπα τοῖς μαθηταῖς
19 σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσιν, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. ὁ δὲ
ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει· ὦ γενεὰ ἄπιστος, ἕως
πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν;
20 φέρετε αὐτὸν πρός με. καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς
αὐτόν. καὶ ἰδὼν αὐτὸν τὸ πνεῦμα εὐθὺς συν-
εσπάραξεν αὐτόν, καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο
21 ἀφρίζων. καὶ ἐπηρώτησεν τὸν πατέρα αὐτοῦ·
πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ
22 εἶπεν· ἐκ παιδιόθεν· ꜊καὶ πολλάκις καὶ εἰς πῦρ
αὐτὸν ἔβαλεν καὶ εἰς ὕδατα ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν·
ἀλλ' εἴ τι δύνῃ, βοήθησον ἡμῖν σπλαγχνισθεὶς ἐφ'

---

11 λεγουσιν : T+ *οι Φαρισαιοι και* | W *πρωτον*. *12* T— *μεν* | H *αποκατιστανει* | T *ανθρωπου;* | T *εξουθενωθη*. *14* H *ειδαν* *18* T— *αυτον 2°* *21* W *εως* *22* T *αλλα*

---

10 οταν εκ νεκρων αναστη *18* fin + *εκβαλειν αυτο* *19 απιστε* + *και διεστραμμενη 13a* *21 εκ παιδος* *22 ημιν* : + *κυριε*

ἡμᾶς. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· τὸ εἰ δύνῃ, πάντα 23 11,23.
δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. εὐθὺς κράξας ὁ πατὴρ 24 L 17,5.
τοῦ παιδίου ἔλεγεν· πιστεύω· βοήθει μου τῇ
ἀπιστίᾳ. ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος, 25
ἐπετίμησεν τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ λέγων αὐτῷ·
τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα, ἐγὼ ἐπιτάσσω σοι,
ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν.
καὶ κράξας καὶ πολλὰ σπαράξας ἐξῆλθεν· καὶ 26 1,26.
ἐγένετο ὡσεὶ νεκρός, ὥστε τοὺς πολλοὺς λέγειν
ὅτι ἀπέθανεν. ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας τῆς χειρὸς 27
αὐτοῦ ἤγειρεν αὐτόν, καὶ ἀνέστη. καὶ εἰσελθόντος 28
αὐτοῦ εἰς οἶκον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κατ' ἰδίαν
ἐπηρώτων αὐτόν· ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκ-
βαλεῖν αὐτό; καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτο τὸ γένος ἐν 29
οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν εἰ μὴ ἐν προσευχῇ. 30–32: Mt 17,22.23.
Κἀκεῖθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς 30 L 9,43–45. J 7,1.
Γαλιλαίας, καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνοῖ· ἐδίδασκεν 31 8,31; 10,32–34.
γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας
ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ ἀποκταν-
θεὶς μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσεται. οἱ δὲ ἠγνόουν 32 L 9,45; 18,34.
τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. 33–50:
Καὶ ἦλθον εἰς Καφαρναούμ. Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ 33 Mt 18,1–9. L 9,46–50.
γενόμενος ἐπηρώτα αὐτούς· τί ἐν τῇ ὁδῷ διελο- Mt 17,24.
γίζεσθε; οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ 34
διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ τίς μείζων. καὶ καθίσας 35 10,44.
ἐφώνησεν τοὺς δώδεκα καὶ λέγει αὐτοῖς· εἴ τις
θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος καὶ
πάντων διάκονος. καὶ λαβὼν παιδίον ἔστησεν 36 10,16.
αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ

---

23 H *Τό* (h *τό*) *Ει δυνη* (R·T;) *24 παιδιου* : h[r] + ⊣ *μετα δακρυων* ⊢ *25* T *ο οχλος* *28* fin W. *29 προσευχη* : ⊣ h[r] ⊢ [R] + *και νηστεια* *30* ℜ *επορευοντο* *31* H [*αυτοις*]

---

28 οτι : δια τι ***AD*** *31 —αποκτανθεις* | *τη τριτη ημερα* ***Αmς*** *33 διελογ.* : pr *προς εαυτους* ***Αmς*** *34 — εν τη οδω* ***AD*** | *τις μειζ. γενηται αυτων* *35 — και λεγει . . . διακονος*

Mt 10,40. 37 *εἶπεν αὐτοῖς· ὃς ἂν ἓν τῶν τοιούτων παιδίων*
J 13,20. *δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς*
ἂν ἐμὲ δέχηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται ἀλλὰ τὸν ἀπο-
Nu 11,27.28. 38 *στείλαντά με. Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰωάνης· διδάσ-*
καλε, εἴδομέν τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα
δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν, καὶ ἐκωλύομεν
1 K 12,3. 39 *αὐτόν, ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς*
εἶπεν· μὴ κωλύετε αὐτόν· οὐδεὶς γάρ ἐστιν ὃς
ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου καὶ δυνήσε-
Mt 12,30. 40 *ται ταχὺ κακολογῆσαί με· ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ'*
Mt 10,42. 41 *ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν. Ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς*
ποτήριον ὕδατος ἐν ὀνόματι, ὅτι Χριστοῦ ἐστε,
ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν
42 *αὐτοῦ. Καὶ ὃς ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν*
τούτων τῶν πιστευόντων, καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον
εἰ περίκειται μύλος ὀνικὸς περὶ τὸν τράχηλον
Mt 5,30. 43 *αὐτοῦ καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ ἐὰν*
σκανδαλίσῃ σε ἡ χείρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλόν
ἐστίν σε κυλλὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωήν, ἢ τὰς
δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς
45 *τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον. καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδα-*
λίζῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλόν ἐστίν σε εἰσελθεῖν
εἰς τὴν ζωὴν χωλόν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα
Mt 5,29. 47 *βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν. καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός*
σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλόν σέ ἐστιν
μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ
θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν

---

37 H [*εν*] | T *των παιδιων τουτων* *38* H *ειδαμεν* | *, ος . . . ημιν* : [R]—H | *και εκωλ. . . . ημιν* : h[r] ⊣ *ος ουκ ακολουθει μεθ ημων, και εκωλυομεν* (*vl -σαμεν*) *αυτον* ⊢, *vl ος ο. α. ημιν, κ. εκωλυσαμεν α., οτι ουκ ακολουθει ημιν* *39* H *γὰρ ἔστιν* *41* *ονοματι* : T+ *μου* *42* *πιστευον-των* : R+ [*εις εμε*] *43* hW *σκανδαλιζη* *47* ***Ж***— *την* 2[o]

---

42 πιστιν εχοντων | *περιεκειτο* *43 απελθ.* : *βληθηναι* | *εις* 3[o] : *οπου εστιν* *44.46 οπου ο σκωληξ αυτων ου τελευτα και το πυρ ου σβεννυται* ***ADmϛ*** *45 ζωην* : + *αιωνιον* | fin + *εις το πυρ το ασβεστον* ***ADϛ*** *47 βληθ.* : *απελθειν* ***Da***

γέενναν, ὅπου ὁ **σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ** 48 Is 66,24.
πῦρ οὐ σβέννυται. πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισθήσεται. 49 Lv 2,13.
ˈκαλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας ἄναλον γένηται, 50 Mt 5,13.
ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλα καὶ L 14,34. Kol 4,6.
εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.

Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὅρια τῆς 10 1–12: Mt 19,1–9.
Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ συνπορεύον-
ται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν, καὶ ὡς εἰώθει πάλιν 9,33.
ἐδίδασκεν αὐτούς. Καὶ προσελθόντες Φαρισαῖοι 2
ἐπηρώτων αὐτὸν εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπο-
λῦσαι, πειράζοντες αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν 3
αὐτοῖς· τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωϋσῆς; ˈοἱ δὲ εἶπαν· 4 Dt 24,1.
ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς **βιβλίον ἀποστασίου γράψαι καὶ** Mt 5,31.32.
ἀπολῦσαι. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· πρὸς τὴν 5
σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν
ταύτην. ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως **ἄρσεν καὶ θῆλυ** 6 Gn 1,27.
ἐποίησεν αὐτούς· ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρω- 7 Gn 2,24.
πος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ ἔσονται 8
οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ
μία σάρξ. ὃ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος 9
μὴ χωριζέτω. καὶ εἰς τὴν οἰκίαν πάλιν οἱ μαθη- 10
ταὶ περὶ τούτου ἐπηρώτων αὐτόν. καὶ λέγει αὐτοῖς· 11 L 16,18.
ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ
ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ᾽ αὐτήν· καὶ ἐὰν αὐτὴ ἀπολύ- 12
σασα τὸν ἄνδρα αὐτῆς γαμήσῃ ἄλλον, μοιχᾶται.

Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία ἵνα αὐτῶν ἅψηται· 13 13–16: Mt 19,13–15.
οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ἰδὼν δὲ ὁ 14 L 18,15–17.
Ἰησοῦς ἠγανάκτησεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἄφετε τὰ

---

49 h^r ⊣ *πασα γαρ θυσια αλι αλισθησεται* ⊢ *vl πας γαρ πυρι αλισθ. και πασα θυσια* [*αλι*] *αλισθησεται* (sic W, sed *αλι*) *50 αλας* 1° 2° : T *αλα* 10,*2* H [*προσελθ. Φαρισ.*] | T *οι Φαρισ.* *6* H [*αυτους*] *7 μητερα* : T+ *αυτου* : R+ [*και προσκολληθησεται προς την γυναικα αυτου*] *13* RT *αψηται αυτων* | T *επετιμων τοις προσφερουσιν*

---

47 fin + *του πυρος Amς* 10,*1 συνερχεται παλιν ο οχλος* *6 — κτισεως* | fin + *ο θεος ADς* *9 εξευξεν* *12 κ. εαν γυνη εξελθη απο του ανδρος* | *γαμηθη αλλω Amς*

παιδία ἔρχεσθαι πρός με, μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν
Mt 18,3. 15 γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ὃς ἂν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ
9,36. 16 θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. καὶ
ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ κατευλόγει τιθεὶς τὰς χεῖρας
ἐπ' αὐτά.
17—31: Mt 19,16—30. L 18,18—30. 17 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν προσδρα-
μὼν εἷς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν·
διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον
18 κληρονομήσω; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· τί με
λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ θεός.
Ex 20,12—17. Dt 5,16—20; 24,14. 19 τὰς ἐντολὰς οἶδας· **μὴ φονεύσῃς, μὴ μοιχεύσῃς,**
μὴ κλέψῃς, μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, μὴ ἀποστερήσῃς,
20 **τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν** μητέρα. ὁ δὲ ἔφη
αὐτῷ· διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ
8,34. Mt 10,38. 21 νεότητός μου. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ἠγά-
πησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἕν σε ὑστερεῖ· ὕπαγε,
ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δὸς [τοῖς] πτωχοῖς, καὶ
ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει
22 μοι. ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν λυ-
23 πούμενος, ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. Καὶ
περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ· πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες
Ps 62,11. 1 T 6,17. 24 εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται. οἱ δὲ
μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. ὁ
δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς· τέκνα,
πῶς δύσκολόν ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ
25 εἰσελθεῖν· εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τῆς τρυ-
μαλιᾶς τῆς ῥαφίδος διελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασι-

---

19 μη φον. μη μοιχ. : **h**r ⊣ μη μοιχ. μη πορνευσης ⊢ vl μη μοιχ. μη φον. (sic T) | μητερα : T+ σου 21 [τοις] : T—W 24 εστιν : **h**r [R] + τους πεποιθοτας επι (**h**r [τοις]) χρημασιν 25 HR— της bis

---

21 fin + αρας τον σταυρον **Am**ϛ (σου **13**) 22 πολλα χρηματα 23 fin + (25) ταχιον καμηλος δια τρυμαλιδος ραφιδος διελευσεται η πλουσιος εις την βασιλειαν του θεου (— 25) 24 — τεκνα **Ea**

λείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. οἱ δὲ περισσῶς ἐξ- 26
επλήσσοντο λέγοντες πρὸς ἑαυτούς· καὶ τίς δύνα-
ται σωθῆναι; ἐμβλέψας αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει· 27 Gn 18,14. Job 42,2.
παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ θεῷ· Zch 8,6 Lxx.
πάντα γὰρ δυνατὰ παρὰ τῷ θεῷ. Ἤρξατο λέγειν 28
ὁ Πέτρος αὐτῷ· ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ
ἠκολουθήκαμέν σοι. ἔφη ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω 29
ὑμῖν, οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφοὺς
ἢ ἀδελφὰς ἢ μητέρα ἢ πατέρα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς
ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ ἕνεκεν τοῦ εὐαγγελίου, ἐὰν μὴ 30
λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ
οἰκίας καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς καὶ μητέρας
καὶ τέκνα καὶ ἀγροὺς μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ
αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. πολλοὶ δὲ ἔσονται 31
πρῶτοι ἔσχατοι καὶ οἱ ἔσχατοι πρῶτοι.

Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱερο- 32 32–34: Mt 20,17–19.
σόλυμα, καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ L 18,31–34.
ἐθαμβοῦντο, οἱ δὲ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. καὶ J 11,16.55.
παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα ἤρξατο αὐτοῖς 9,31.
λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν, ὅτι ἰδοὺ 33
ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
θρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς
γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ
καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν ˡ καὶ ἐμπαί- 34
ξουσιν αὐτῷ καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ μαστι-
γώσουσιν αὐτὸν καὶ ἀποκτενοῦσιν, καὶ μετὰ τρεῖς
ἡμέρας ἀναστήσεται.

---

26 εαυτους : H αυτον 27 αδυνατον ... τω θεω : h[1] ⊣ αδυνατον εστιν παρα δε τω θεω δυνατον ⊢ | H [τω] 28 W ηκολουθησαμεν 29 H οὐδεὶς ἔστιν | ενεκεν 2° : [H] 30 οικιας ... αιωνιον : h[r] ⊣ ος δε αφηκεν οικιαν και αδελφας και αδελφους και μητερα και τεκνα και αγρους μετα διωγμου εν τω αιωνι τω ερχομενω ζωην αιωνιον λημψεται ⊢ | h μητερα 31 H [οι] 33 εθνεσιν : R·T,

---

30 — νυν 32 — οι δε ακολ. εφοβ. *DK* 34 — και μαστιγ. α. κ. αποκτ. | τη τριτη ημερα *Am*ϛ

35–45: Mt 20,20–28. 35 *Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωά-*
νης οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου λέγοντες αὐτῷ· διδάσκαλε,
36 *θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμέν σε ποιήσῃς ἡμῖν. ὁ*
37 *δὲ εἶπεν αὐτοῖς· τί θέλετέ με ποιήσω ὑμῖν; οἱ δὲ*
εἶπαν αὐτῷ· δὸς ἡμῖν ἵνα εἷς σου ἐκ δεξιῶν καὶ
14,36. L 12,50. R 6,3. 38 *εἷς ἐξ ἀριστερῶν καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. ὁ*
δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε.
δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, ἢ τὸ
Act 12,2. Ap 1,9. 39 *βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; οἱ δὲ*
εἶπαν αὐτῷ· δυνάμεθα. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς·
τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα
40 *ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε· τὸ δὲ καθίσαι*
ἐκ δεξιῶν μου ἢ ἐξ εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν
41 *δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται. Καὶ ἀκούσαντες οἱ*
δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάνου.
L 22,25–27. 42 *καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς·*
οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατα-
κυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατ-
9,35. 43 *εξουσιάζουσιν αὐτῶν. οὐχ οὕτως δέ ἐστιν ἐν ὑμῖν·*
ἀλλ' ὃς ἂν θέλῃ μέγας γενέσθαι ἐν ὑμῖν, ἔσται
44 *ὑμῶν διάκονος, καὶ ὃς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι*
45 *πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος· καὶ γὰρ ὁ υἱὸς*
τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι ἀλλὰ δια-
κονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ
πολλῶν.

46–52: Mt 20,29–34. L 18,35–43. 46 *Καὶ ἔρχονται εἰς Ἰερειχώ. Καὶ ἐκπορευομένου*
αὐτοῦ ἀπὸ Ἰερειχὼ καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ
ὄχλου ἱκανοῦ ὁ υἱὸς Τιμαίου Βαρτιμαῖος, τυφλὸς
47 *προσαίτης, ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδόν. καὶ ἀκούσας*
ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζαρηνός ἐστιν ἤρξατο κράζειν καὶ

---

35 οι : [H]W+ *δυο* *36* ℋR— *με* *37 εξ* : T pr *σου*
43 εσται : h *εστω* *44 εν υμιν ειναι* : T *υμων γενεσθαι* *46* HR
Βαρτίμαιος *47* hW *εστ. ο Ναζαρ.*

---

35 ερωτησωμεν *46 απο Ιερ. και : εκειθεν* | *ο υιος*
Τιμαιου Βαριτειμιας | — *προσαιτης*, sed *επαιτων* post *οδον*
47 Ναζωραιος ℵpl ϛ

λέγειν· υἱὲ Δαυεὶδ Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. καὶ ἐπε- 48
τίμων αὐτῷ πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ
μᾶλλον ἔκραζεν· υἱὲ Δαυείδ, ἐλέησόν με. καὶ στὰς 49
ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· φωνήσατε αὐτόν. καὶ φωνοῦσιν
τὸν τυφλὸν λέγοντες αὐτῷ· θάρσει, ἔγειρε, φωνεῖ
σε. ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἀναπηδήσας 50
ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ 51
ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ τυφλὸς
εἶπεν αὐτῷ· ῥαββουνεί, ἵνα ἀναβλέψω. καὶ ὁ 52
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ὕπαγε, ἡ πίστις σου σέσωκέν
σε. καὶ εὐθὺς ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ἐν
τῇ ὁδῷ.

Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς Βηθφαγὴ 11 **1–10: Mt 21,1–9. L 19,29–38. J 12,12–16.**
καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, ἀπο-
στέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ¹ καὶ λέγει αὐτοῖς· 2
ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ **L 23,53.**
εὐθὺς εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὑρήσετε πῶλον
δεδεμένον ἐφ' ὃν οὐδεὶς οὔπω ἀνθρώπων ἐκάθισεν·
λύσατε αὐτὸν καὶ φέρετε. καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· 3 **14,14.**
τί ποιεῖτε τοῦτο; εἴπατε· ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν
ἔχει, καὶ εὐθὺς αὐτὸν ἀποστέλλει πάλιν ὧδε. καὶ 4
ἀπῆλθον καὶ εὗρον πῶλον δεδεμένον πρὸς θύραν
ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφόδου, καὶ λύουσιν αὐτόν. καί 5
τινες τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς· τί ποιεῖτε
λύοντες τὸν πῶλον; οἱ δὲ εἶπαν αὐτοῖς καθὼς 6
εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. καὶ φέρουσιν 7
τὸν πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιβάλλουσιν
αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτόν.
καὶ πολλοὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν 8

---

51 **RT** *ραββουνι* **h**[r] ⊣ *κύριε ραββεί* ⊢ *ει ραββει* *52 και ο :* **RT** *ο δε* **11,***1 εις Βηθφ. και :* **hT** *και εις* | *των* 1⁰ : **h** *το* *2* **T** *ουδ. ανθρ. ουπω* | **T** *κεκαθικεν* *3* **HR** *εχει·* | **hW** *αποστ. παλ. αυτ.* *4 πωλον :* **T** pr *τον* | *θυραν :* **T** pr *την* *6* **R** *ειπον* *7 αυτων :* **h** *εαυτων*

---

49 ειπεν αυτον φωνηθηναι ***ADϚ*** *50 επιβαλων* ***565*** **11,***1 ηγγιζεν* *3 τι λυετε τον πωλον* *7 ηγαγον* ***ADϚ*** | *καθιζει*

ὁδόν, ἄλλοι δὲ στιβάδας, κόψαντες ἐκ τῶν ἀγρῶν.
Ps 118,25.26. 9 *καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον·*
ὡσαννά·
εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου·
10 *εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαυείδ·*
ὡσαννὰ *ἐν τοῖς ὑψίστοις.*
11–24: Mt 21,12–22. 11 *Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς τὸ ἱερόν· καὶ*
L 19,45–48. *περιβλεψάμενος πάντα, ὀψὲ ἤδη οὔσης τῆς ὥρας,*
ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.
12 *Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βη-*
L 3,9; 13,6–9. 13 *θανίας ἐπείνασεν. καὶ ἰδὼν συκῆν ἀπὸ μακρόθεν*
ἔχουσαν φύλλα ἦλθεν εἰ ἄρα τι εὑρήσει ἐν αὐτῇ,
καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτὴν οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ φύλλα·
20. 14 *ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν σύκων. καὶ ἀποκριθεὶς*
εἶπεν αὐτῇ· μηκέτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ μηδεὶς
καρπὸν φάγοι. καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
J 2,14–16. 15 ¹*Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ εἰσελθὼν εἰς*
τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ
τοὺς ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας
τῶν κολλυβιστῶν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούν-
16 *των τὰς περιστερὰς κατέστρεψεν, καὶ οὐκ ἤφιεν*
Is 56,7. Jr 7,11. 17 *ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐδί-*
δασκεν καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· οὐ γέγραπται ὅτι **ὁ**
οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσιν τοῖς
ἔθνεσιν; *ὑμεῖς δὲ πεποιήκατε αὐτὸν* **σπήλαιον**
18 **λῃστῶν.** *καὶ ἤκουσαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ-*
ματεῖς, καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσωσιν· ἐφο-
βοῦντο γὰρ αὐτόν, πᾶς γὰρ ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο
19 *ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. Καὶ ὅταν ὀψὲ ἐγένετο,*
14. 20 *ἐξεπορεύοντο ἔξω τῆς πόλεως. Καὶ παρα-*

9.10 **T** *ὡσαννα* *11* **hW** *οψιας* | **h** *[της ωρας]* *16* **fin W**. *17* **𝔎**— *αυτοις* *18* **T** *εξεπλησσοντο* *19* **hT** *εξεπορευετο*

---

8 εκοπτον εκ των δενδρων και εστρωννυον (εις — ***D****) την οδον* ***ADς*** *9 — ωσαννα 13 ιδειν εαν τι εστιν και μηδεν ευρων 15 και εισελθων εις Ιερ. και οτε ην εν τω ιερω | — κατεστρεψεν*

πορευόμενοι πρωῒ εἶδον τὴν συκῆν ἐξηραμμένην
ἐκ ῥιζῶν. καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ· 21
ῥαββεί, ἴδε ἡ συκῆ ἣν κατηράσω ἐξήρανται. καὶ 22 J 14,1.
ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· ἔχετε πίστιν
θεοῦ. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει 23 Mt 17,20. L 17,6.
τούτῳ· ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ
μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἀλλὰ πιστεύῃ
ὅτι ὃ λαλεῖ γίνεται, ἔσται αὐτῷ. διὰ τοῦτο λέγω 24 Mt 7,7. J 14,13; 16,23.
ὑμῖν, πάντα ὅσα προσεύχεσθε καὶ αἰτεῖσθε, πισ-
τεύετε ὅτι ἐλάβετε, καὶ ἔσται ὑμῖν. καὶ ὅταν 25 Mt 5,23.
στήκετε προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατά
τινος, ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς Mt 6,14.15.
ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ ἐν τῷ 27 27–33: Mt 21,23–27. L 20,1–8.
ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν
οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύ-
τεροι, ¹ καὶ ἔλεγον αὐτῷ· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα 28
ποιεῖς; ἢ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἵνα
ταῦτα ποιῇς; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἐπερω- 29
τήσω ὑμᾶς ἕνα λόγον, καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ
ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. τὸ βάπ- 30
τισμα τὸ Ἰωάνου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων;
ἀποκρίθητέ μοι. καὶ διελογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς 31
λέγοντες· ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· διὰ τί
οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἀλλὰ εἴπωμεν· ἐξ 32
ἀνθρώπων; — ἐφοβοῦντο τὸν ὄχλον· ἅπαντες γὰρ
εἶχον τὸν Ἰωάνην ὄντως ὅτι προφήτης ἦν. καὶ 33
ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν· οὐκ οἴδαμεν.
καὶ ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν
ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς 12 1–12: Mt 21,33–46. L 20,9–19.

---

26 **W** *ει δε υμεις ουκ αφιετε, ουδε ο πατηρ υμων ο εν τοις ουρανοις αφησει τα παραπτωματα υμων* *28* **W** *ποιεις,* | **T** *την εξουσ. ταυτ. εδωκεν* *31* **HR** *[ουν]* *32 οχλον :* **RT** *λαον* | *ειχον :* **h**[r] ⊣ *ηδεισαν* ⊢

---

22 ει εχετε ℵ*D* *23 πιστευση το μελλον ο αν ειπη γενησεται* *24 λημψεσθε* *27 πρεσβ. : + του λαου* *30 ουρανων*

Is 5,1.2. ἐν παραβολαῖς λαλεῖν. **ἀμπελῶνα ἄνθρωπος ἐφύ-**
τευσεν, καὶ περιέθηκεν φραγμὸν καὶ ὤρυξεν ὑπο-
λήνιον καὶ ᾠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν
2 γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. καὶ ἀπέστειλεν πρὸς
τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα παρὰ τῶν
γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τῶν καρπῶν τοῦ ἀμπελῶνος·
3 καὶ λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν καὶ ἀπέστειλαν κενόν.
4 καὶ πάλιν ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον·
5 κἀκεῖνον ἐκεφαλίωσαν καὶ ἠτίμασαν. καὶ ἄλλον
ἀπέστειλεν· κἀκεῖνον ἀπέκτειναν, καὶ πολλοὺς
ἄλλους, οὓς μὲν δέροντες, οὓς δὲ ἀποκτέννοντες.
6 ἔτι ἕνα εἶχεν, υἱὸν ἀγαπητόν· ἀπέστειλεν αὐτὸν
ἔσχατον πρὸς αὐτοὺς λέγων ὅτι ἐντραπήσονται
7 τὸν υἱόν μου. ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ πρὸς ἑαυτοὺς
εἶπαν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀπο-
κτείνωμεν αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία.
H 13,12. 8 καὶ λαβόντες ἀπέκτειναν αὐτόν, καὶ ἐξέβαλον
9 αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος. τί ποιήσει ὁ κύριος
τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς
Ps 118,22.23. 10 γεωργούς, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. οὐδὲ
τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε·
λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας·
11 **παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη,**
καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;
12 Καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν
ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παρα-
βολὴν εἶπεν. καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.
13–17: Mt 22,15–22. L 20,20–26. 3,6. 13 Καὶ ἀποστέλλουσιν πρὸς αὐτόν τινας τῶν Φαρι-
σαίων καὶ τῶν Ἡρῳδιανῶν ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσιν
14 λόγῳ. καὶ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε,

---

5 H αποκτεννυντες *6* T ειχεν υ. *9* τι : R+ [ουν]
12 H απηλθαν

---

2 λαβη : δωσουσιν αυτω *3* fin + προς αυτον *4* (λιθο-
βολησαντες *Aπϛ*) εκεφαλαιωσαν *ADπϛ* | απεστειλαν ητι-
μωμενον *Aπϛ*

οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ οὐ μέλει σοι περὶ
οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων,
ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις·
ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὔ; δῶμεν ἢ μὴ
δῶμεν; ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν 15
αὐτοῖς· τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον ἵνα
ἴδω. ¹ οἱ δὲ ἤνεγκαν. καὶ λέγει αὐτοῖς· τίνος ἡ 16
εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ·
Καίσαρος. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· τὰ Καίσαρος 17 **R 13,7.**
ἀπόδοτε Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ
ἐξεθαύμαζον ἐπ' αὐτῷ.
Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες 18 **18–27: Mt 22,23–33. L 20,27–38.**
λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι, καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν
λέγοντες· ¹ διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν ὅτι 19 **Dt 25,5.6. Gn 38,8.**
***ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ** καὶ καταλίπῃ γυναῖκα*
καὶ μὴ ἀφῇ τέκνον,** ἵνα **λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ
τὴν γυναῖκα καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ
***αὐτοῦ.** ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβεν* 20
γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκεν σπέρμα·
καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτήν, καὶ ἀπέθανεν μὴ 21
καταλιπὼν σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως· ¹ καὶ οἱ 22
ἑπτὰ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα. ἔσχατον πάντων καὶ ἡ
γυνὴ ἀπέθανεν. ἐν τῇ ἀναστάσει, ὅταν ἀναστῶσιν, 23
τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν
γυναῖκα. ἔφη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐ διὰ τοῦτο πλα- 24
νᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν
τοῦ θεοῦ; ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε 25
γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι

---

14 **T** *εξεστ. κηνσ. καισ. δουν.* | *κηνσον* : **h**[r] ⊣ *επικεφαλαιον* ⊢ *15 ειδως* : **T** *ιδων, it* 28 *17* **H**— *αυτοις* *23* **H** (non **h**[r]) **R**— *οταν αναστωσιν* *25* **hW** *οι αγγελοι οι*

---

14 ειπε ουν ημιν ει εξεστιν ημας δουναι επικεφαλαιον Καισαρι η ου ***Da*** *19 καταλιπη : εχη* *20 ησαν ουν παρ ημιν επτα αδ.* *21 και ουδε αυτος (+ ουκ* ***D****) αφηκεν* ***ADϛ*** | *και ωσαυτως ελαβον αυτην οι επτα* *24 γινωσκοντες* | *θεου : + οιδατε*

Ex 3,2.6. Mt 8,11. Lc 16,22. 26 ἐν τοῖς οὐρανοῖς. περὶ δὲ τῶν νεκρῶν ὅτι ἐγεί-
ρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωϋσέως ἐπὶ
τοῦ βάτου πῶς εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς λέγων· **ἐγὼ ὁ**
27 **θεὸς Ἀβραὰμ καὶ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ θεὸς Ἰακώβ**; οὐκ
ἔστιν θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων. πολὺ πλανᾶσθε.
28—34: Mt 22,34—40. L 20,39.40. L 10,25—28. 28 Καὶ προσελθὼν εἷς τῶν γραμματέων, ἀκούσας
αὐτῶν συνζητούντων, εἰδὼς ὅτι καλῶς ἀπεκρίθη
αὐτοῖς, ἐπηρώτησεν αὐτόν· ποία ἐστὶν ἐντολὴ
Dt 6,4.5. 29 πρώτη πάντων; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς ὅτι πρώτη
ἐστίν· **ἄκουε, Ἰσραήλ, κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κύριος**
J 15,12. 30 **εἷς ἐστιν, καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ**
ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου
καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς
Lv 19,18. 31 **ἰσχύος σου.** δευτέρα αὕτη· **ἀγαπήσεις τὸν πλησίον**
σου ὡς σεαυτόν. μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ
Dt 6,4; 4,35. 32 ἔστιν. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεύς· καλῶς,
διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπες ὅτι **εἷς ἐστιν καὶ**
1 Sm 15,22. 33 **οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ**· καὶ τὸ ἀγαπᾶν **αὐτὸν**
ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ **ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως καὶ**
ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν **τὸν πλησίον**
ὡς ἑαυτὸν περισσότερόν ἐστιν πάντων **τῶν ὁλο-**
Act 26,27—29. 34 **καυτωμάτων καὶ θυσιῶν.** καὶ ὁ Ἰησοῦς, ἰδὼν
αὐτὸν ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ· οὐ
μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. καὶ οὐδεὶς
35—37: Mt 22,41—46. L 20,41—44. 35 οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. Καὶ ἀπο-
κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ·
πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι ὁ Χριστὸς υἱὸς
Ps 110,1. 2 Sm 23,2. J 7,42. 36 Δαυείδ ἐστιν; αὐτὸς Δαυεὶδ εἶπεν ἐν τῷ πνεύματι
τῷ ἁγίῳ·

---

26 και bis : T+o *27 εστιν* : hT+o *28* cf 15 *29* h *ημων, Κυριος* *30* *Ӿ— της* 1°, *it* 33 *32* *Ӿ— και* 1° | RW *ειπας* *33* cf 30 | *θυσιων* : T pr *των* *34* H [ει] *34.35* W *επερωτησαι, και* (ante *και ουδ.* dist.)

---

27 πολυ : pr *υμεις ουν* ***ADϚ*** *28 αυτον* : + *λεγων διδασκαλε* *30* — *κ. εξ ολ. τ. διανοιας σου* ***Da*** | fin + *αὕτη πρωτη εντολη* ***ADϚ*** *31 αὕτη* : *δε ομοια ταυτη* *32 εστιν* : + (*ο*) *θεος* ***D(Ϛ)*** *33 συνεσεως* : *δυναμεως* | *ισχυος* : *ψυχης* | *περισσ.* : *πλειον* ***ADϚ***

εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποκάτω τῶν
ποδῶν σου.
αὐτὸς Δαυεὶδ λέγει αὐτὸν κύριον, καὶ πόθεν 37 Lc 19,48; 21,38.
αὐτοῦ ἐστιν υἱός;
Καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως. ¦ Καὶ 38 38–40: Mt 23. L 20,45–47.
ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν· βλέπετε ἀπὸ τῶν
γραμματέων τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν
καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς ¦ καὶ πρωτοκαθ- 39
εδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν
τοῖς δείπνοις· οἱ κατέσθοντες τὰς οἰκίας τῶν 40
χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι, οὗτοι
λήμψονται περισσότερον κρίμα. Καὶ καθίσας 41 41–44: L 21,1–4.
κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος 2 Rg 12,10.
βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ
πλούσιοι ἔβαλλον πολλά· καὶ ἐλθοῦσα μία χήρα 42
πτωχὴ ἔβαλεν λεπτὰ δύο, ὅ ἐστιν κοδράντης. καὶ 43
προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν
αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ
πλεῖον πάντων ἔβαλεν τῶν βαλλόντων εἰς τὸ γα-
ζοφυλάκιον· πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος 44 2 K 8,12.
αὐτοῖς ἔβαλον, αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς
πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.
Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ λέγει 13 Mt 24. L 21,5–36.
αὐτῷ εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· διδάσκαλε, ἴδε
ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. καὶ ὁ 2
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας
οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ λίθον ὃς
οὐ μὴ καταλυθῇ. Καὶ καθημένου αὐτοῦ 3

---

36 κυριος : T pr *ο* | hW *καθισον* | RT *υποποδιον* *39.40* ℌ *δειπνοις, οι ... προσευχομενοι·* *40* T *κατεσθιοντες* | *χηρων* : h[r]+ ⊣ *και ορφανων* ⊢ *41* hW *απεναντι* *43* T *βεβληκεν* 13,*2* *αφεθη* : H[R]+ *ωδε* | fin h[r]+ ⊣ *και δια τριων ημερων* [*αλλος αναστησεται ανευ χειρων* ⊢

---

38 ο δε διδασκων αμα ελεγεν αυτοις *40 χηρ. και ορφανων προφ.* *41* — *βαλλει . . . πλουσιοι* *42 κ. ε. μια* : *ε. δε αμα* | — *πτωχη* 13,*1* fin + *του ιερου* *2 βλεπετε* **Da** | *ου μη* : pr *αμην λεγω υμιν οτι* **Da**

*εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπη-
ρώτα αὐτὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ
4 Ἰωάνης καὶ Ἀνδρέας· εἰπὸν ἡμῖν, πότε ταῦτα
ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα συντε-
5 λεῖσθαι πάντα; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς·
6 βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. πολλοὶ ἐλεύσονται
ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ
7 πολλοὺς πλανήσουσιν. ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους
καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε· **δεῖ γενέσθαι,**
Is 19,2. 2 Chr 15,6. 8 ἀλλ' οὔπω τὸ τέλος. **ἐγερθήσεται** γὰρ **ἔθνος ἐπ'
ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν.** ἔσονται σεισμοὶ
κατὰ τόπους, ἔσονται λιμοί· ἀρχὴ ὠδίνων ταῦτα.
9—13: Mt 10,17—22. L 21,12—17. 9 Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς· παραδώσουσιν ὑμᾶς
εἰς συνέδρια καὶ εἰς συναγωγὰς δαρήσεσθε καὶ ἐπὶ
ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ,
16,15. 10 εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη
11 πρῶτον δεῖ κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον. καὶ ὅταν
ἄγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί
λαλήσητε, ἀλλ' ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ,
τοῦτο λαλεῖτε· οὐ γάρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες
Mch 7,6. 12 ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. καὶ παραδώσει ἀδελ-
φὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ
ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν
J 15,21. 13 αὐτούς· καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ
τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος
Dn 9,27. Dn 12,4.10. 14 σωθήσεται. Ὅταν δὲ ἴδητε **τὸ βδέλυγμα τῆς
ἐρημώσεως** ἑστηκότα ὅπου οὐ δεῖ, ὁ ἀναγινώσκων
νοείτω, τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς
15 τὰ ὄρη, ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω μηδὲ
16 εἰσελθάτω τι ἆραι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ ὁ εἰς*

3 T *ο Πετρος* *4* RT *εσται;* | H *παντα.* *7* h *ακουητε*
8 λιμοι : h[r]W+ *και ταραχαι* | W *αρχαι* *9* W *ενεκα*
15 ο : hRT+ *δε* | W *εισελθετω* | T *αραι τι*

*5 ειπεν 7 θορυβεισθε 9 βλεπετε . . . υμας : ειτα υμας
αυτους παραδωσουσιν 10* fin + *εν πασι τοις εθνεσιν
11 λαλησητε : + μηδε μελετατε Am*ς *14 νοειτω : + τι
αναγινωσκει 15 καταβ. : + εις την οικιαν AD*ς

τὸν ἀγρὸν μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω ἆραι τὸ
ἱμάτιον αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις 17
καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. προσ- 18
εύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται χειμῶνος· ἔσονται 19 Dn 12,1. Joel 2,2.
γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι **θλίψις**, **οἵα** **οὐ** **γέγονεν**
τοιαύτη **ἀπ᾽** **ἀρχῆς** **κτίσεως** ἣν ἔκτισεν ὁ θεὸς **ἕως**
τοῦ **νῦν** καὶ οὐ μὴ γένηται. καὶ εἰ μὴ ἐκολό- 20
βωσεν κύριος τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα
σάρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς οὓς ἐξελέξατο ἐκο-
λόβωσεν τὰς ἡμέρας. καὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· 21
ἴδε ὧδε ὁ Χριστός, ἴδε ἐκεῖ, μὴ πιστεύετε· ἐγερθή- 22 Dt 13,1.
σονται δὲ ψευδόχριστοι καὶ **ψευδοπροφῆται** καὶ
ποιήσουσιν **σημεῖα** **καὶ** **τέρατα** πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν
εἰ δυνατὸν τοὺς ἐκλεκτούς. ὑμεῖς δὲ βλέπετε· 23
προείρηκα ὑμῖν πάντα. Ἀλλὰ ἐν ἐκείναις ταῖς 24 Is 13,10.
ἡμέραις μετὰ τὴν θλίψιν ἐκείνην **ὁ** **ἥλιος** **σκοτισ-**
θήσεται, **καὶ** **ἡ** **σελήνη** **οὐ** **δώσει** **τὸ** **φέγγος** **αὐτῆς**,
καὶ **οἱ** **ἀστέρες** **ἔσονται** **ἐκ** **τοῦ** **οὐρανοῦ** **πίπτοντες**, 25 Is 34,4.
καὶ **αἱ** **δυνάμεις** **αἱ** **ἐν** **τοῖς** **οὐρανοῖς** **σαλευθήσονται**.
καὶ τότε ὄψονται **τὸν** **υἱὸν** **τοῦ** **ἀνθρώπου** **ἐρχό-** 26 Dn 7,13.
μενον **ἐν** **νεφέλαις** μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ
δόξης. καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους καὶ 27 Zch 2,6. Dt 30,4. Mt 13,41.
ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς [αὐτοῦ] **ἐκ** **τῶν** **τεσσάρων**
ἀνέμων **ἀπ᾽** **ἄκρου** **γῆς** **ἕως** **ἄκρου** **οὐρανοῦ**. Ἀπὸ 28
δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἤδη
ὁ κλάδος αὐτῆς ἁπαλὸς γένηται καὶ ἐκφύῃ τὰ
φύλλα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· οὕτως 29
καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε
ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι 30
οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη μέχρις οὗ ταῦτα

---

21 ιδε 2° : W pr *και* *22 δε* : HR *γαρ* | W— *ψευδοχρ. και* | HR *δωσουσιν* *27* [*αυτου*] : W—T *28* T *αυτης ηδη ο κλ.* *30 οὗ* : W *οτου*

---

18 fin + *η σαββατου* *La* *19* — *ην εκτ. ο θεος* *25 δυναμ. των ουρανων* *Da* *26 επι των νεφελων*

31 *πάντα γένηται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύ-*
σονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ παρελεύσονται.
32 *Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἢ τῆς ὥρας οὐδεὶς*
οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι ἐν οὐρανῷ οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ
33 *μὴ ὁ πατήρ. Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε· οὐκ οἴδατε*
Mt 25,14. L 19,12. 34 *γὰρ πότε ὁ καιρός ἐστιν. ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος*
ἀφεὶς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ δοὺς τοῖς δούλοις
αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, ἑκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ
L 12,38. 35 *τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ. γρηγορεῖτε*
οὖν· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας
ἔρχεται, ἢ ὀψὲ ἢ μεσονύκτιον ἢ ἀλεκτοροφωνίας
36 *ἢ πρωΐ· μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης εὕρῃ ὑμᾶς καθεύ-*
37 *δοντας. ὃ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσιν λέγω, γρηγορεῖτε.*

1.2: Mt 26,1–5. L 22,1.2. **14** *Ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο*
ἡμέρας. καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ-
ματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτεί-
2 *νωσιν. ἔλεγον γάρ· μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μή ποτε*
ἔσται θόρυβος τοῦ λαοῦ.
3–9: Mt 26,6–13. J 12,1–8. L 7,36. 3 *Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ*
Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ ἦλθεν
γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικῆς
πολυτελοῦς· συντρίψασα τὴν ἀλάβαστρον κατέχεεν
4 *αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς. ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες*
πρὸς ἑαυτούς· εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου
5 *γέγονεν; ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον πραθῆναι*
ἐπάνω δηναρίων τριακοσίων καὶ δοθῆναι τοῖς
6 *πτωχοῖς· καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ. ὁ δὲ Ἰησοῦς*

---

31 ου : **h**[**R**]**T**+ *μη* *32 οι αγγελοι* : **W**+ *οι* : **h** *αγγελος* *33 αγρυπν.* : **R**+ [*και προσευχεσθε*] | **H** [*εστιν*] *36* **H** *εξεφνης* **14**,*3* **h** *πολυτελους*, — | *την* : **T** *τον* *4 ησαν* ... *εαυτ.* : **h**r ⊣ *οι δε μαθηται αυτου διεπονουντο και ελεγον* ⊢ *5* **hW** *τριακοσ. δηναρ.* | **T** *ενεβριμουντο*

---

37 εγω δε λεγω υμιν γρηγορ. **14**,*1* — *και τα αζυμα* | — *εν δολω* *3* — *ναρδ. πιστ. πολυτ.*

εἶπεν· ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε;
καλὸν ἔργον ἠργάσατο ἐν ἐμοί. πάντοτε γὰρ τοὺς 7 Dt 15,11.
πτωχοὺς ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε
δύνασθε αὐτοῖς εὖ ποιῆσαι, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε
ἔχετε. ὃ ἔσχεν ἐποίησεν· προέλαβεν μυρίσαι τὸ 8
σῶμά μου εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. ἀμὴν δὲ λέγω 9
ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον εἰς ὅλον
τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς
μνημόσυνον αὐτῆς. Καὶ Ἰούδας Ἰσκαριώθ, ὁ 10 10.11: Mt 26,14–16.
εἷς τῶν δώδεκα, ἀπῆλθεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ἵνα L 22,3–6.
αὐτὸν παραδοῖ αὐτοῖς. οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν 11
καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. καὶ ἐζήτει
πῶς αὐτὸν εὐκαίρως παραδοῖ.

Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ 12 12–16: Mt 26,17–19.
πάσχα ἔθυον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· L 22,7–13.
ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἑτοιμάσωμεν ἵνα φάγῃς
τὸ πάσχα; καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν 13
αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν,
καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος
βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ, ¹ καὶ ὅπου ἐὰν 14 11,3.
εἰσέλθῃ εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ ὅτι ὁ διδάσκαλος
λέγει· ποῦ ἐστιν τὸ κατάλυμά μου, ὅπου τὸ πάσχα
μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; καὶ αὐτὸς ὑμῖν 15
δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον ἕτοιμον· καὶ ἐκεῖ
ἑτοιμάσατε ἡμῖν. καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ καὶ 16
ἦλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐ- 17–25: Mt 26,20–29.
τοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα. Καὶ ὀψίας 17 L 22,14–23.
γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα. καὶ ἀνα- 18 J 13,21–26.
κειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων ὁ Ἰησοῦς εἶπεν·
ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, Ps 41,10.
ὁ ἐσθίων μετ᾽ ἐμοῦ. ἤρξαντο λυπεῖσθαι καὶ λέγειν 19

---

7 T— *αυτοις* | *ευ* : H pr [*παντοτε*] *8* T *μου το σωμα*
15 T *κακει* *18 ο εσθιων* : hW *των εσθιοντων*

---

9 το ευαγγ. : + *τουτο Αmς* *10 Σκαριωτης D Ισκ- Αmς*
15 — ετοιμον Αa *16 ευρ.* : *εποιησαν*

20 αὐτῷ εἷς κατὰ εἷς· μήτι ἐγώ; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς·
εἷς τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς
21 τὸ τρύβλιον. ὅτι ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει
καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ
ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται·
καλὸν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.
1 K 11,23–25. 22 Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν λαβὼν ἄρτον εὐλογήσας
ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶπεν· λάβετε·
23 τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. καὶ λαβὼν ποτήριον
εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ
Ex 24,8. 24 πάντες. καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτό ἐστιν **τὸ αἷμά**
Zch 9,11. **μου τῆς διαθήκης** τὸ ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν.
25 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πίω ἐκ τοῦ
γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης
26–31: Mt 26,30–35. ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.
L 22,31–34.39. Ps 113–118. 26 Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.
Zch 13,7. 27 Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντες σκανδα-
λισθήσεσθε, ὅτι γέγραπται· **πατάξω τὸν ποιμένα,**
16,7. 28 **καὶ τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται.** ἀλλὰ μετὰ
τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν.
29 ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ· εἰ καὶ πάντες σκανδα-
J 13,38. 30 λισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω σοι ὅτι σὺ σήμερον ταύτῃ τῇ
νυκτὶ πρὶν ἢ δὶς ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς με
J 11,16. 31 ἀπαρνήσῃ. ὁ δὲ ἐκπερισσῶς ἐλάλει· ἐὰν δέῃ με
συναποθανεῖν σοι, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι. ὡσαύτως
δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.
32–42: Mt 26,36–46. 32 Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα Γεθση-
L 22,40–46. μανεί, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· καθίσατε
J 18,1. 33 ὧδε ἕως προσεύξωμαι. καὶ παραλαμβάνει τὸν

---

20 το : [H]W+ ἓν | R *τρυβλίον* *31* T *με δεη* | T *απαρνησωμαι* | *δε* : [H]—W

---

19 fin + *και αλλος μητι εγω* ***AD***ϛ *21* — *ο υιος του ανθρ.* (2⁰) *22 λαβ.* : + *φαγετε* ***Em***ϛ *23 το ποτηρ.* ***Am***ϛ *24 της καινης διαθ.* ***Am***ϛ | fin + *εις αφεσιν αμαρτιων* *9a* *25 ου μη προσθω πειν* *30* — *σ̄υ* ***D***ϛ | — *σημερον* | — *η δις* ***ℵD***

Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάνην μετ' αὐτοῦ,
καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν, ' καὶ λέγει 34 J 12,27. Ps 43,5.
αὐτοῖς· **περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου** ἕως θανάτου·
μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε. καὶ προελθὼν μικρὸν 35
ἔπιπτεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσηύχετο ἵνα εἰ δυ-
νατόν ἐστιν παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα, καὶ ἔλεγεν· 36 10,38.
ἀββᾶ ὁ πατήρ, πάντα δυνατά σοι· παρένεγκε τὸ
ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω
ἀλλὰ τί σύ. καὶ ἔρχεται καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς 37
καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· Σίμων, καθεύ-
δεις; οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι; ' γρηγο- 38
ρεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ ἔλθητε εἰς πει-
ρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ
ἀσθενής. καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο τὸν 39
αὐτὸν λόγον εἰπών. καὶ πάλιν ἐλθὼν εὗρεν αὐτοὺς 40 9,6.
καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ κατα-
βαρυνόμενοι, καὶ οὐκ ᾔδεισαν τί ἀποκριθῶσιν
αὐτῷ. καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον καὶ λέγει αὐτοῖς· 41
καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἀπέχει·
ἦλθεν ἡ ὥρα, ἰδοὺ παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
θρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἁμαρτωλῶν. ἐγείρεσθε, 42 J 14,31.
ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούς με ἤγγικεν. Καὶ 43 43—54: Mt 26,47—58. L 22,47—55. J 18,2—18.
εὐθὺς ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος παραγίνεται [ὁ]
Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος
μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων παρὰ τῶν ἀρχιερέων
καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων.
δεδώκει δὲ ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖς 44
λέγων· ὃν ἂν φιλήσω αὐτός ἐστιν· κρατήσατε
αὐτὸν καὶ ἀπάγετε ἀσφαλῶς. καὶ ἐλθὼν εὐθὺς 45
προσελθὼν αὐτῷ λέγει· ῥαββεί, καὶ κατεφίλησεν

---

33 hRT— τον 2º 3º 35 h προσελθων 36 H αββά 39 H [τον αυτ. λογ. ειπων] 40 παλιν ελθων : T υποστρεψας | αυτους : T+ παλιν 41 H [το] λοιπον | απεχει : h^r+ το τελος 42 T ηγγισεν 43 [ο] : RW—T | Ιουδ. : [R]T+ ο Ισκαριωτης | T— των ult. 44 T συνσημον

---

36 ουχ ο εγω θ. αλλ ο συ θελεις 45 — ελθων ευθυς

46 αὐτόν· οἱ δὲ ἐπέβαλαν τὰς χεῖρας αὐτῷ καὶ ἐκρά-
47 τησαν αὐτόν. εἷς δέ τις τῶν παρεστηκότων
σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἔπαισεν τὸν δοῦλον τοῦ
48 ἀρχιερέως καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτάριον. καὶ
ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ὡς ἐπὶ λῃστὴν
ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με·
49 καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσ-
κων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με· ἀλλ' ἵνα πληρω-
50 θῶσιν αἱ γραφαί. καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον
51 πάντες. Καὶ νεανίσκος τις συνηκολούθει αὐτῷ
περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ, καὶ κρατοῦ-
52 σιν αὐτόν· ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸς
ἔφυγεν.
53 Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα,
καὶ συνέρχονται πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύ-
54 τεροι καὶ οἱ γραμματεῖς. καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μα-
κρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν
τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἦν συνκαθήμενος μετὰ τῶν
55–65: Mt 26,59–68. L 22,63–71. J 18,19–24. 55 ὑπηρετῶν καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. Οἱ
δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ
τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν,
56 καὶ οὐχ ηὕρισκον· πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν
57 κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. καί
τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ
J 2,19; 4,21.23. 58 λέγοντες ˈὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι
ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον
καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκο-
59 δομήσω. καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία
60 αὐτῶν. καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον ἐπηρώ-
τησεν τὸν Ἰησοῦν λέγων· οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; τί

---

46 W επεβαλον 47 HR [τις] 48 HR με; 49 h εκρατειτε 51 T Και εις τις νεαν. | αυτον : h[r]+ οι νεανισκοι 53 συνερχ. : h[R]W+ αυτω 55 T ευρισκον 58 αχειροπ. οικοδ. : h[r] ⊣ αναστησω αχειροποιητον ⊢ 60 T ουδὲν τί h ουδεν; οτι W ουδὲν ὅ, τι

---

47 — των παρεστηκοτων | ωτιον Aplϛ 51 ηκολουθει αυτους 52 fin + απ αυτων ADϛ 58 — τουτον

οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; ὁ δὲ ἐσιώπα καὶ 61 15,5. Is 53,7.
οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπη-
ρώτα αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ
υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἐγώ εἰμι, 62 Dn 7,13. Ps 110,1.
καὶ ὄψεσθε **τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν
καθήμενον τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν
νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ**. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρήξας 63
τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει· τί ἔτι χρείαν ἔχομεν
μαρτύρων; ˡ ἠκούσατε τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν 64 J 19,7.
φαίνεται; οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν ἔνοχον
εἶναι θανάτου. Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ 65
καὶ περικαλύπτειν αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ κολα-
φίζειν αὐτὸν καὶ λέγειν αὐτῷ· προφήτευσον, καὶ
οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔλαβον. Καὶ 66 66—72: Mt 26,69—75. L 22,56—62. J 18,17.25—27.
ὄντος τοῦ Πέτρου κάτω ἐν τῇ αὐλῇ ἔρχεται μία
τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἰδοῦσα τὸν 67
Πέτρον θερμαινόμενον ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει· καὶ
σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ ἦσθα τοῦ Ἰησοῦ. ὁ δὲ 68
ἠρνήσατο λέγων· οὔτε οἶδα οὔτε ἐπίσταμαι σὺ
τί λέγεις. καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον·
καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν ἤρξατο πάλιν λέ- 69
γειν τοῖς παρεστῶσιν ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστιν.
ˡ ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν 70
οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ· ἀληθῶς ἐξ
αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ. ὁ δὲ ἤρξατο 71
ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύναι ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄν-
θρωπον τοῦτον ὃν λέγετε. καὶ εὐθὺς ἐκ δευτέρου 72 30.
ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τὸ
ῥῆμα ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι πρὶν ἀλέκτορα

---

63 **RT** *διαρρηξας* *64* **H** *βλασφημιας;* *68* **h** *επισταμαι· συ τι λεγεις;* | *προαυλ.* : **h^r RT** + *και αλεκτωρ εφωνησεν* *69* *ηρξ. παλ. λεγειν* : **hW** *ειπεν* *72* **h^r** — *εκ δευτερου*

---

61 εκεινος δε εσιγα και ουδεν απεκριθη *62 μετα : επι* ***Ga*** *64 δοκει* *67* — *και 2°* *69 παλιν δε ιδουσα αυτον η παιδισκη* *70* **fin** + *και η λαλια σου ομοιαζει* ***Amϛ***

δὶς φωνῆσαι τρίς με ἀπαρνήσῃ· καὶ ἐπιβαλὼν
ἔκλαιεν.
Mt 27,1.2. L 22,66; 23,1. J 18,28. 15 Καὶ εὐθὺς πρωῒ συμβούλιον ἑτοιμάσαντες οἱ
ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων
2–19: καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, δήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπή-
Mt 27,11–30. 2 νεγκαν καὶ παρέδωκαν Πειλάτῳ. καὶ ἐπηρώτησεν
L 23,2–25. J 18,29–19,16. αὐτὸν ὁ Πειλᾶτος· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;
3 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει· σὺ λέγεις. ⸆ καὶ κατ-
4 ηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά. ὁ δὲ Πειλᾶτος
πάλιν ἐπηρώτα αὐτὸν [λέγων]· οὐκ ἀποκρίνῃ
14,61. Is 53,7. 5 οὐδέν; ἴδε πόσα σου κατηγοροῦσιν. ὁ δὲ Ἰησοῦς
οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πει-
6 λᾶτον. Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἕνα δέσμιον
7 ὃν παρῃτοῦντο. ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ
τῶν στασιαστῶν δεδεμένος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει
8 φόνον πεποιήκεισαν. καὶ ἀναβὰς ὁ ὄχλος ἤρξατο
9 αἰτεῖσθαι καθὼς ἐποίει αὐτοῖς. ὁ δὲ Πειλᾶτος
ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων· θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν
J 11,48; 12,19. 10 βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ἐγίνωσκεν γὰρ ὅτι διὰ
Mt. 21,38. 11 φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς. οἱ
δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον ἵνα μᾶλλον τὸν
12 Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. ὁ δὲ Πειλᾶτος πάλιν
ἀποκριθεὶς ἔλεγεν αὐτοῖς· τί οὖν ποιήσω ὃν
13 λέγετε τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; οἱ δὲ πάλιν
14 ἔκραξαν· σταύρωσον αὐτόν. ὁ δὲ Πειλᾶτος ἔλεγεν
αὐτοῖς· τί γὰρ ἐποίησεν κακόν; οἱ δὲ περισσῶς
15 ἔκραξαν· σταύρωσον αὐτόν. ὁ δὲ Πειλᾶτος βουλό-
μενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι ἀπέλυσεν αὐτοῖς

---

72 T φωνησαι δις   15,*1* ετοιμ. : ℌR ποιησαντες | γραμμ. : T pr των   *2* h λεγεις;   *4* W επηρωτησεν | [λεγων] : RW—T   *7* W συνστασιαστων   *10* H [οι αρχιερεις]   *12* ουν : [R]T+ θελετε | ον : [H]—W   *15* T βουλ. ποιησ. το ικ. τω οχλω

---

72 — οτι ... απαρνηση | επιβ. εκλ. : ηρξατο κλαιειν   15,*1* απηγαγον εις την αυλην   *6* ονπερ ητουντο **Cmϛ**   *8* αναβοησας **Amϛ**   *11* επεισαν   *12* — ον λεγετε **AD**   *15* — βουλομενος ... ποιησαι

τὸν Βαραββᾶν, καὶ παρέδωκεν τὸν Ἰησοῦν φρα-
γελλώσας ἵνα σταυρωθῇ.
Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς 16
αὐλῆς, ὅ ἐστιν πραιτώριον, καὶ συνκαλοῦσιν ὅλην
τὴν σπεῖραν. καὶ ἐνδιδύσκουσιν αὐτὸν πορφύραν 17
καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέ-
φανον· ¹ καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν· χαῖρε, 18
βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν 19
κεφαλὴν καλάμῳ καὶ ἐνέπτυον αὐτῷ, καὶ τιθέντες
τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν 20 20–41: Mt 27,31–56. L 23,26–49. J 19,16–30.
αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν καὶ ἐνέδυσαν
αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. Καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν
ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν. καὶ ἀγγαρεύουσιν παρά- 21 R 16,13.
γοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ,
τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ῥούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν
σταυρὸν αὐτοῦ. καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν 22
Γολγοθᾶν τόπον, ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενος κρα-
νίου τόπος. καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ἐσμυρνισμένον 23 Ps 69,22.
οἶνον· ὃς δὲ οὐκ ἔλαβεν. καὶ σταυροῦσιν αὐτόν, 24 Ps 22,19.
καὶ διαμερίζονται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον
***ἐπ' αὐτὰ** τίς τί ἄρῃ. ἦν δὲ ὥρα τρίτη καὶ ἐσταύ-* 25
ρωσαν αὐτόν. καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας 26
αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη· Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥ-
ΔΑΙΩΝ. Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσιν δύο λῃστάς, 27
ἕνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ. Καὶ 29 Ps 22,8; 109,25. 14,58.
*οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν **κινοῦντες***
***τὰς κεφαλὰς** αὐτῶν καὶ λέγοντες· οὐὰ ὁ καταλύων*
τὸν ναὸν καὶ οἰκοδομῶν [ἐν] τρισὶν ἡμέραις, σῶσον 30

---

15 και παρεδ. : W *παρεδ. δε* *20 τα* : T+ *ιδια* | RT *σταυρωσουσιν* | T— *αυτον* (ult) *22* H *Γολγοθὰν* | hRT *μεθερμηνευομενον* *25 τριτη* : h[r] *εκτη* | *εσταυρωσ.* : h[r] ⊣*εφυλασσον*⊢ *27* fin h[r]+ *(28) και επληρωθη η γραφη η λεγουσα Και μετα ανομων ελογισθη* *29* T *ουᾶ* | [*εν*] : W—T

---

17 — πλεξαντες 18 ο βασιλευς Am 19 — και τιθ. . . . αυτω 20 — ενεπαιξαν αυτω 22 αγουσιν 26 ουτος εστιν ο βασιλ. 29 παραγοντες

31 *σεαυτὸν καταβὰς ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. ὁμοίως καὶ*
οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν
γραμματέων ἔλεγον· ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ
Mt 16,1.4. 32 *δύναται σῶσαι· ὁ Χριστὸς ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ*
καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ
πιστεύσωμεν. καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι σὺν αὐτῷ
Am 8,9. 33 *ὠνείδιζον αὐτόν. Καὶ γενομένης ὥρας ἕκτης*
σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης.
Ps 22,2. 34 *καὶ τῇ ἐνάτῃ ὥρᾳ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ·*
ἐλωῒ ἐλωῒ λαμὰ σαβαχθανεί; *ὅ ἐστιν μεθερ-*
μηνευόμενον· ***ὁ θεός μου ὁ θεός μου, εἰς τί ἐγκατ-***
35 ***έλιπές με;*** *καί τινες τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες*
Ps 69,22. 36 *ἔλεγον· ἴδε Ἠλείαν φωνεῖ. δραμὼν δέ τις γεμίσας*
σπόγγον ***ὄξους*** *περιθεὶς καλάμῳ* ***ἐπότιζεν*** *αὐτόν,*
λέγων· ἄφετε ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλείας καθελεῖν
37 *αὐτόν. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην ἐξ-*
38 *έπνευσεν. Καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη*
39 *εἰς δύο ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω. Ἰδὼν δὲ ὁ κεντυ-*
ρίων ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ ὅτι οὕτως
ἐξέπνευσεν, εἶπεν· ἀληθῶς οὗτος ὁ ἄνθρωπος
L 8,2.3. 40 *υἱὸς θεοῦ ἦν. Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ*
μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς καὶ Μαρία ἡ Μαγδα-
ληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ Ἰω-
41 *σῆτος μήτηρ καὶ Σαλώμη, αἳ ὅτε ἦν ἐν τῇ*
Γαλιλαίᾳ ἠκολούθουν αὐτῷ καὶ διηκόνουν αὐτῷ,
καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς
Ἱεροσόλυμα.
42—47: Mt 27,57—61. L 23,50—55. J 19,38—42. 42 *Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρασκευή,*

---

34 T *ἐλωΐ bis* | T *λεμὰ* | *ο θεος μου 2°* : [H] | *εγκατελιπες* : h[r] ⊣ *ωνειδισας* ⊢ *35 παρεστηκ.* : hW *εστηκοτων* T *παρεστωτων* *36 τις* : T+ *και* *38* T *απο* *39* T *ην θεου* *40 Μαρια 1°* : H *Μαριὰμ* *41 αι* : W+ *και*

---

31 — ομοιως *31.32 σωσαι, . . . Ισραηλ.* *34 ζαφθανει* *36 πλησας* | *επιθεις* *38 δυο : + μερη* *39 εξ εναντ. . . . ουτως : εκει ουτως αυτον κραξαντα και* *40 Ιωση Aplς* *41 — και διηκ. αυτω CDa*

ὅ ἐστιν προσάββατον, ¹ἐλθὼν Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀριμα- 43
θαίας, εὐσχήμων βουλευτής, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν
προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, τολμήσας
εἰσῆλθεν πρὸς τὸν Πειλᾶτον καὶ ᾐτήσατο τὸ σῶμα
τοῦ Ἰησοῦ. ὁ δὲ Πειλᾶτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη 44
τέθνηκεν, καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα
ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέθανεν· καὶ γνοὺς 45
ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος ἐδωρήσατο τὸ πτῶμα τῷ
Ἰωσήφ. καὶ ἀγοράσας σινδόνα καθελὼν αὐτὸν ἐνεί- 46
λησεν τῇ σινδόνι καὶ κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνήματι
ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας, καὶ προσεκύλισεν
λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. ἡ δὲ Μαρία 47
ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰωσῆτος ἐθεώρουν
ποῦ τέθειται.

Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου Μαρία ἡ Μαγ- 16 — 1–8: Mt 28,1–8. L 24,1–12. J 20,1–10.
δαληνὴ καὶ Μαρία ἡ [τοῦ] Ἰακώβου καὶ Σαλώμη
ἠγόρασαν ἀρώματα ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν.
καὶ λίαν πρωῒ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ 2
τὸ μνῆμα, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. καὶ ἔλεγον 3
πρὸς ἑαυτάς· τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ
τῆς θύρας τοῦ μνημείου; καὶ ἀναβλέψασαι θεω- 4
ροῦσιν ὅτι ἀνακεκύλισται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας
σφόδρα. καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον 5

---

43 *ℋ—ρ* *44* T *εθαυμαζεν* | *παλαι* : *ℋ ηδη* *46* HR *εθηκεν* *47* *Ιωσητος* : h[r] *Ιακωβου et Ιωση et Ιωσηφ* 16,*1* *Μαρια* 1⁰ : [H]W pr *η* | [*του*] : W—T *2* *τη* : [H]—W | HR *μνημειον* | h *ανατελλοντος* *3* *εκ τ. θυρ. τ. μνημειου* : h[r] ab osteo? Subito autem ad horam tertiam tenebrae die factae sunt per totum orbem terrae, et descenderunt de caelis angeli et surgente (-es?) in claritate vivi Dei simul ascenderunt cum eo, et continuo lux facta est. Tunc illae accesserunt ad monimentum, *5* hW *ελθουσαι*

---

42 *πριν σαββατον* *43* *πτωμα* *46* *καθελων* : *λαβων* | fin + *και απηλθεν* *47* *εθεασαντο τον τοπον οπου* 16,*1.2* *Και πορευθεισαι ηγορασαν αρωματα ινα αυτον αλειψωσιν· και ερχονται πρωι μιας σαββατου επι το μνημειον ανατελλοντος τ. ηλιου.* *4* *ην γαρ μεγας σφοδρα· και ερχονται και ευρισκουσιν αποκεκυλισμενον τον λιθον*

νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς περιβεβλη-
6 μένον στολὴν λευκήν, καὶ ἐξεθαμβήθησαν. ὁ δὲ
λέγει αὐταῖς· μὴ ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν
Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν
14,28. 7 ὧδε· ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. ἀλλὰ
ὑπάγετε εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ
Πέτρῳ ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ
8 αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. καὶ ἐξελθοῦσαι
ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου, εἶχεν γὰρ αὐτὰς τρό-
μος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπαν· ἐφο-
βοῦντο γάρ.

L 8,2. J 20,11–18. 9 [[Ἀναστὰς δὲ πρωῒ πρώτῃ σαββάτου ἐφάνη πρῶ-
τον Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ, παρ' ἧς ἐκβεβλήκει
10 ἑπτὰ δαιμόνια. ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλεν
τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις πενθοῦσι καὶ κλαίουσιν·
11 κἀκεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι ζῇ καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς
L 24,13–35. 12 ἠπίστησαν. Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περι-
πατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ πορευομένοις
13 εἰς ἀγρόν· κἀκεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς
14–18: L 24,36–49. J 20,19–23. 14 λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν. Ὕστερον [δὲ]
ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἕνδεκα ἐφανερώθη, καὶ
1 K 15,5. ὠνείδισεν τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν
ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον οὐκ
Mt 28,18–20. 15 ἐπίστευσαν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς Πορευθέντες εἰς
τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον

---

8 **RT** *ειπον* | **H** *γαρ·* ***** + **in nova pagina inter [[ ]] appendicem v. 9—20, quos versus R ut partem evangelii, W in marg. impressit** *9 παρ* : **Ti** *αφ* *14* **WTi**— *[δε]* | *εγηγερμ.* : **H**+ *[εκ νεκρων]* | **fin h**[r]+ **Et illi satisfaciebant dicentes Saeculum istud iniquitatis et incredulitatis substantia (*vl* sub Satana) est, quae non sinit per immundos spiritus veram Dei apprehendi virtutem: idcirco jamnunc revela justitiam tuam**

---

7 οτι ιδου προαγω ... με ... ειρηκα *8 τρομος* : *φοβος* *9 εφανερωσεν πρωτοις* *11 ουκ επιστευσαν*

πάσῃ τῇ κτίσει. ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς 16 Act 2,38.
σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. ση- 17 Act 16,18.
μεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασιν ταῦτα παρακολου- Act 2,4.11; 10,46.
θήσει, ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσιν,
γλώσσαις λαλήσουσιν καιναῖς, ' ὄφεις ἀροῦσιν κἂν 18 L 10,19. Act 28,3-6.
θανάσιμόν τι πίωσιν οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψῃ, Jc 5,14.15.
ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσιν καὶ καλῶς 19: L 24,50-53.
ἕξουσιν. Ὁ μὲν οὖν κύριος [Ἰησοῦς] μετὰ τὸ 19 Act 1,4-11. 1 T 3,16.
λαλῆσαι αὐτοῖς **ἀνελήμφθη εἰς τὸν οὐρανὸν** *καὶ* Ps 110,1.
ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ. *ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες* 20 Act 7,55. 2 Rg 2,11.
ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συνεργοῦντος καὶ H 2,4.
τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων
σημείων.⟧

ΑΛΛΩΣ

⟦*Πάντα δὲ τὰ παρηγγελμένα τοῖς περὶ τὸν Πέτρον συντόμως ἐξήγγειλαν. Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ ἀνατολῆς καὶ ἄχρι δύσεως ἐξαπέστειλεν δι' αὐτῶν τὸ ἱερὸν καὶ ἄφθαρτον κήρυγμα τῆς αἰωνίου σωτηρίας.*⟧

---

17 *𝔎 ακολουθησει ταυτα* | *𝔎— καιναις* 18 *οφεις*: H pr [*και εν ταις χερσιν*] 19 WTi— [*Ιησους*] 20 *σημειων* h+ *Αμην*.
RTW— *Αλλως* ⟦*Παντα . . . σωτηριας.*⟧

---

19 *θεου* : *πατρος* *𝔗**

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

1 Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι
διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν
J 15,27. 2 πραγμάτων, καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς
Act 1,1. 3 αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, ἔδοξε
κἀμοὶ παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς
4 καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, ˡ ἵνα ἐπι-
γνῷς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

1 Chr 24,10. 5 Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρῴδου βασιλέως
τῆς Ἰουδαίας ἱερεύς τις ὀνόματι Ζαχαρίας ἐξ
ἐφημερίας Ἀβιά, καὶ γυνὴ αὐτῷ ἐκ τῶν θυγατέρων
6 Ἀαρών, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλεισάβετ. ἦσαν δὲ
δίκαιοι ἀμφότεροι ἐναντίον τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι
ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασιν τοῦ κυρίου
7 ἄμεμπτοι. καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἦν
ἡ Ἐλεισάβετ στεῖρα, καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες
8 ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. Ἐγένετο δὲ ἐν
τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας
Ex 30,7. 9 αὐτοῦ ἔναντι τοῦ θεοῦ, κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερα-
τείας ἔλαχε τοῦ θυμιᾶσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν
10 τοῦ κυρίου, καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ
11 προσευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος. ὤφθη
δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ

---

5 RT *Ελισαβετ*, *it 7.13.24.36.40ss. 57* *7 η* : [H]—W
9 H *ιερατιας*

---

2 καθα *3 καμοι* : + et spiritui sancto b q got

θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. καὶ ἐταράχθη 12
Ζαχαρίας ἰδών, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν.
εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος· μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία, 13
διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνή σου
Ἐλεισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα
αὐτοῦ Ἰωάνην· καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλ- 14
λίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γενέσει αὐτοῦ χαρή-
σονται. ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον κυρίου, καὶ **οἶνον** 15 Nu 6,3. Jdc 13,4.5. 1 Sm 1,11.
καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ, καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθή-
σεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πολλοὺς 16
τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν
αὐτῶν· καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν 17 Mt 17,11–13. Ml 3,1.23.24.
πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλεία, **ἐπιστρέψαι καρδίας**
πατέρων ἐπὶ τέκνα καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δι-
καίων, ἑτοιμάσαι κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον.
καὶ εἶπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον· κατὰ τί 18 Gn 18,11. R 4,19 ss.
γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης καὶ ἡ
γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς.
καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ· ἐγώ εἰμι 19 Dn 8,16; 9,21. H 1,14.
Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ
ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σὲ καὶ εὐαγγελίσασθαί
σοι ταῦτα· καὶ ἰδοὺ ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος 20 45.
λαλῆσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν
οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρω-
θήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. καὶ ἦν ὁ λαὸς 21
προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν, καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ
χρονίζειν ἐν τῷ ναῷ αὐτόν. ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἐδύ- 22
νατο λαλῆσαι αὐτοῖς, καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν
ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς,
καὶ διέμενεν κωφός. καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν 23
αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς

---

15 κυριον : h[R]W pr *του* *17* h *προσελευσεται* | W *Ἡλείου* *21* RT *αυτον εν τω ναω*

---

13 — σοι *14 γεννησει* Gς *19 παρεστως* *20 πλησθησονται* *21 προσδεχομενος* *22 διεμεινεν*

24 τὸν οἶκον αὐτοῦ. Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας
συνέλαβεν Ἐλεισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν
Gn 30,23. 25 ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα ¹ ὅτι οὕτως μοι πε-
ποίηκεν κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν
ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.
26 Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος
Γαβριὴλ ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας
2,5. Mt 1,16.18. 27 ᾗ ὄνομα Ναζαρέθ, πρὸς παρθένον ἐμνηστευμένην
ἀνδρὶ ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαυείδ, καὶ τὸ
Jdc 5,24. 28 ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. καὶ εἰσελθὼν πρὸς
αὐτὴν εἶπεν· χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ κύριος μετὰ
29 σοῦ. ἡ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη, καὶ διελο-
30 γίζετο ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. καὶ εἶπεν
ὁ ἄγγελος αὐτῇ· μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὗρες γὰρ
Jdc 13,3. 31 χάριν παρὰ τῷ θεῷ. καὶ ἰδοὺ συλλήμψῃ ἐν γαστρὶ
Is 7,14. Mt 1,21–23. καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.
Is 9,7. 32 οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται,
2 Sm 7,12.13.16. καὶ δώσει αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς **τὸν θρόνον Δαυεὶδ**
Mch 4,7. 33 τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, **καὶ βασιλεύσει** ἐπὶ τὸν οἶκον
Dn 7,14. Ἰακὼβ **εἰς τοὺς αἰῶνας**, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ
J 3,9. 34 οὐκ ἔσται τέλος. εἶπεν δὲ Μαριὰμ πρὸς τὸν
ἄγγελον· πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω;
Ex 13,12. 35 ¹ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· πνεῦμα
Mt 1,18.20. ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψίστου
J 10,36. 2 K 12,9. ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον **ἅγιον κλη-**
36 **θήσεται** υἱὸς θεοῦ. καὶ ἰδοὺ Ἐλεισάβετ ἡ συγγενίς
σου καὶ αὐτὴ συνείληφεν υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆς, καὶ
οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ·
Gn 18,14. 37 ὅτι **οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τοῦ θεοῦ πᾶν ῥῆμα.**
38 εἶπεν δὲ Μαριάμ· ἰδοὺ ἡ δούλη κυρίου· γένοιτό

---

25 κυριος : hW pr ο *26* HR *Ναζαρετ* *28 αυτην* : T+ ο *αγγελος* | fin h[r]+ ┤*ευλογημενη συ εν γυναιξιν*├ *35 γεννωμενον* : h[r]+ *εκ σου* | H *κληθησεται, υιος* *36* T *συνειληφυια*

---

26 — *η ονομα Ναζ.* *27 μεμνησμενην* *29 δε* : + *ιδουσα* ***Amς*** | *διελογ.* : + *εν εαυτη* *36 συγγενης* ***C*mς*** *37 παρα τω θεω* ***Amς***

μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ᾽ αὐτῆς
ὁ ἄγγελος. Ἀναστᾶσα δὲ Μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις 39 Mc 6,25.
ταύταις ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς
εἰς πόλιν Ἰούδα, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον 40
Ζαχαρίου καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἐλεισάβετ. καὶ ἐγένετο 41 15. Gn 25,22 Lxx.
ὡς ἤκουσεν τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἡ Ἐλεισάβετ,
ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς, καὶ
ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ Ἐλεισάβετ, καὶ ἀνε- 42 Dt 28,9. Jdc 5,24.
φώνησεν κραυγῇ μεγάλῃ καὶ εἶπεν· εὐλογημένη
σὺ ἐν γυναιξίν, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς
κοιλίας σου. καὶ πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ 43 Mt 3,11. Mc 1,7. J 3,31.
μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρὸς ἐμέ; ἰδοὺ γὰρ ὡς 44
ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά
μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ
κοιλίᾳ μου. καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα ὅτι ἔσται 45 20; 11,28.
τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίου.
Καὶ εἶπεν Μαριάμ· 46 1 Sm 2,1–10.

Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον,
καὶ ἠγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ 47
τῷ σωτῆρί μου·
ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ. 48 25. 1 Sm 1,11. Ps 113,5.6. 11,27.
ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσίν με πᾶσαι
αἱ γενεαί·
ὅτι ἐποίησέν μοι μεγάλα ὁ δυνατός. 49 Ps 111,9.
καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς καὶ γενεὰς 50 Ps 103,13.17.
τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.
Ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ, 51 Ps 89,11. 2 Sm 22,28.
διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας
αὐτῶν·

---

39 H *ορινην* *43* R *προς με* *45* W , *ὅτι* *46* *Μαριαμ* : h[r] Elisabet *48* *γενεαι* : R.T, *49* *δυνατος* : H, R· *50* H *κ. γενεάς*

---

38 απεστη 42 ανεβοησεν **ℵ***a* | *φωνη* **ℵ*Dm*ϛ** *47 επι : εν 48 επεβλ. : + κυριος 49 μεγαλεια* ***Apl*ϛ** *50 εις γενεαν κ. γενεαν* **ℵ***a εις γενεας γενεων* ***Am*ϛ** *απο γενεας εις γενεαν* **565**

Ps 147,6. Job 12,19; 5,11. 1 Sm 2,7. 52 **καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσεν**
ταπεινούς,
1 Sm 2,5. Ps 34,11; 107,9. 53 **πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας**
ἐξαπέστειλεν κενούς.
Is 41,8. Ps 98,3. 54 **ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ,**
μνησθῆναι ἐλέους,
Mch 7,20. Gn 17,7; 18,18; 22,17. 55 **καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,**
τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα.
56 Ἔμεινεν δὲ Μαριὰμ σὺν αὐτῇ ὡς μῆνας τρεῖς,
καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.
57 Τῇ δὲ Ἐλεισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν
58 αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι
καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνεν κύριος τὸ
Gn 17,12. 59 ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. Καὶ
ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἦλθον περιτεμεῖν
τὸ παιδίον, καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ
13. 60 πατρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν. καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ
61 αὐτοῦ εἶπεν· οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάνης. καὶ
εἶπαν πρὸς αὐτὴν ὅτι οὐδείς ἐστιν ἐκ τῆς συγγε-
62 νείας σου ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ. ἐνένευον
δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι
63 αὐτό. καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψεν λέγων·
Ἰωάνης ἐστὶν ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἐθαύμασαν πάντες.
64 ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα καὶ ἡ
65 γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν θεόν. Καὶ
ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικοῦντας
αὐτούς, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρεινῇ τῆς Ἰουδαίας διελα-
66 λεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἔθεντο πάντες
οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες· τί
ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; καὶ γὰρ χεὶρ
67 κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ

---

59 H *ηλθαν* *61* H *ουδεὶς ἔστιν* *63* *εστιν* : T+ *το* *65* H *ορινη*

---

56 — *ως* *60* *κληθ.* : + *το ονομα αυτου* *63.64* *και παραχρ. ελυθη η γλ. αυτ. κ. εθαυμ. π., ανεωχθη δε το στ.*

αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου καὶ ἐπροφήτευ-
σεν λέγων·
Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, 68 7,16. Ps 41,14; 72,18; 106,48; 111,9.
ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν **λύτρωσιν** *τῷ*
λαῷ αὐτοῦ,
καὶ **ἤγειρεν κέρας** *σωτηρίας ἡμῖν* 69 1 Sm 2,10. Ps 132,17; 18,3.
ἐν οἴκῳ **Δαυείδ** *παιδὸς αὐτοῦ,*
καθὼς ἐλάλησεν διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ' 70
αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ,
σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν καὶ ἐκ χειρὸς *πάν-* 71 Ps 106,10.
των **τῶν μισούντων ἡμᾶς,**
ποιῆσαι **ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν** 72 Ps 105,8; 106,45. Gn 17,7. Lv 26,42.
καὶ **μνησθῆναι διαθήκης** *ἁγίας* **αὐτοῦ,**
ὅρκον *ὃν* **ὤμοσεν πρὸς** *Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν,* 73 Gn 22,16.17. Mch 7,20.
τοῦ δοῦναι ἡμῖν ' ἀφόβως ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν 74 Tt 2,12.14.
ῥυσθέντας
λατρεύειν αὐτῷ ' ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ 75
ἐνώπιον αὐτοῦ πάσαις ταῖς ἡμέραις ἡμῶν.
Καὶ σὺ δέ, παιδίον, προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ· 76 Ml 3,1. Mt 3,3.
προπορεύσῃ γὰρ **ἐνώπιον κυρίου ἑτοιμάσαι**
ὁδοὺς αὐτοῦ,
τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ 77 Jr 31,34.
ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν,
διὰ σπλάγχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν, 78 Nu 24,17. Is 60,1.2. Ml 3,20.
ἐν οἷς ἐπισκέψεται ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους,
ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθη- 79 Mt 4,16. Is 9,1; 58,8.
μένοις,
τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν
εἰρήνης.

Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύ- 80 Mt 3,1.
ματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀνα-
δείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.

---

70 απ : W pr *των* 75 hRT *πασας τας ημερας*
76 ενωπιον : RT *προ προσωπου* 78 T *επεσκεψατο*

---

67 επροφ. λεγ. : *ειπεν* 75 *ημων* : pr *της ζωης* ***Eς***
77 αυτων : *ημων Aa*

Act 17,7. 2 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθεν
δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογράφεσθαι
2 πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. αὕτη ἀπογραφὴ πρώτη
3 ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου. καὶ
ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν
4 ἑαυτοῦ πόλιν. Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς
Γαλιλαίας ἐκ πόλεως Ναζαρὲθ εἰς τὴν Ἰουδαίαν
εἰς πόλιν Δαυεὶδ ἥτις καλεῖται Βηθλεέμ, διὰ τὸ
1,27. 5 εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαυείδ, ἀπο-
γράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ ἐμνηστευμένῃ αὐτῷ,
6 οὔσῃ ἐγκύῳ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ
Mt 1,25. 7 ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἔτεκεν
τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν
αὐτὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν φάτνῃ, διότι οὐκ
8 ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι. Καὶ ποι-
μένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ
φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην
9 αὐτῶν. καὶ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς καὶ
δόξα κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς, καὶ ἐφοβήθησαν
10 φόβον μέγαν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος· μὴ
φοβεῖσθε· ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν
11 μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, ˡ ὅτι ἐτέχθη
ὑμῖν σήμερον σωτήρ, ὅς ἐστιν Χριστὸς κύριος, ἐν
12 πόλει Δαυείδ. καὶ τοῦτο ὑμῖν σημεῖον, εὑρήσετε
βρέφος ἐσπαργανωμένον καὶ κείμενον ἐν φάτνῃ.
Dn 7,10. 13 καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρα-
τιᾶς οὐρανίου αἰνούντων τὸν θεὸν καὶ λεγόντων·
19,38. Is 57,19. E 2,14.17. 14 δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν
ἀνθρώποις εὐδοκίας.
15 Καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν

---

2 αυτη : h^r+ ἡ | T εγενετο πρωτη | h Κυρεινου 4 HR Ναζαρετ 5 H ενκυω 7 φατνη : h^r σπηλαιω 11 HW χριστος (non Χρ-) 12 υμιν hRT+ το | T— και κειμενον 13 H εξεφνης | h ουρανου 14 h ευδοκια

---

3 πολιν : πατριδα 4 γην Ιουδα | αυτον : essent e 6 ως δε παρεγινοντο ετελεσθησαν 9 — κυριου 2° 10 εσται : + και

οἱ ἄγγελοι, οἱ ποιμένες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους·
διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα
τοῦτο τὸ γεγονὸς ὃ ὁ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. καὶ 16
ἦλθαν σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦραν τήν τε Μαριὰμ
καὶ τὸν Ἰωσὴφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ
φάτνῃ· ἰδόντες δὲ ἐγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος 17 10–12.
τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου.
καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαλη- 18
θέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς· ἡ δὲ Μαρία 19 51.
πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα συνβάλλουσα
ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. καὶ ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες 20
δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς
ἤκουσαν καὶ εἶδον καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.
Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περι- 21 1,31.59.
τεμεῖν αὐτόν, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, Lv 12,3 ss.
τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλλημφθῆναι
αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.
Καὶ ὅτε ***ἐπλήσθησαν αἱ*** *ἡμέραι* ***τοῦ καθαρισμοῦ*** 22 Lv 12.
αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωϋσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν
εἰς Ἱεροσόλυμα παραστῆσαι τῷ κυρίῳ, καθὼς γέ- 23 Ex 13,2.12.15.
γραπται ἐν νόμῳ κυρίου ὅτι ***πᾶν ἄρσεν διανοῖγον***
μήτραν ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται, *καὶ τοῦ δοῦναι* 24 Lv 12,8; 5,11.
θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ νόμῳ κυρίου,
ζεῦγος τρυγόνων ἢ δύο νοσσοὺς περιστερῶν. *Καὶ* 25 Is 40,1; 49,13.
ἰδοὺ ἄνθρωπος ἦν ἐν Ἱερουσαλὴμ ᾧ ὄνομα Συμεών, Gn 49,18.
καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής, προσ- Ps 119,166.
δεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ πνεῦμα 6,24.
ἦν ἅγιον ἐπ' αὐτόν· καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον 26
ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου μὴ ἰδεῖν θάνατον
πρὶν ἢ ἂν ἴδῃ τὸν Χριστὸν κυρίου. καὶ ἦλθεν 27
ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν

---

16 W *ηλθον* | W *ανευρον* *17* W *διεγνωρισαν* *19* hW *Μαριαμ* | W *συμβ.* *20* T *ἴδον* *22* W— *του* *26* H [*η*] | R—*αν*

---

15 οι ποιμ. : pr *και οι ανθρωποι* ***ADς*** *21 συνετελεσθησαν* | *αυτον* 1° : *το παιδιον* ***Dmς*** | *ωνομασθη* *22 αυτων* : *αυτου* *26 κεχρηματισμενος δε ην*

τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς
28 *κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, καὶ*
αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας καὶ εὐλόγησεν
τὸν θεὸν καὶ εἶπεν·
Gn 46,30. 29 *νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα,*
κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ·
Is 40,5; 52,10. 30 *ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου* ***τὸ σωτήριόν σου,***
3,6. 31 *ὃ ἡτοίμασας* ***κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν,***
Is 42,6; 49,6; 32 ***φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν***
25,7; 46,13. Act 13,47. *καὶ* ***δόξαν*** *λαοῦ σου* **Ἰσραήλ.**
33 *καὶ ἦν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ θαυμάζοντες*
Is 8,14. 34 *ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. καὶ εὐλόγησεν*
Mt 21,42. 1 K 1,23. *αὐτοὺς Συμεὼν καὶ εἶπεν πρὸς Μαριὰμ τὴν μητέρα*
1 P 2,8. *αὐτοῦ· ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν*
πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγό-
35 *μενον — καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται*
ῥομφαία —, ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν
36 *καρδιῶν διαλογισμοί. Καὶ ἦν Ἅννα προφῆτις,*
θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ· αὕτη προβε-
βηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα μετὰ ἀνδρὸς
1 T 5,5. 37 *ἔτη ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς, καὶ αὐτὴ*
χήρα ἕως ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων, ἣ οὐκ ἀφ-
ίστατο τοῦ ἱεροῦ νηστείαις καὶ δεήσεσιν λατρεύουσα
Is 52,9. 38 *νύκτα καὶ ἡμέραν. καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα*
24,21. *ἀνθωμολογεῖτο τῷ θεῷ καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ*
πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν Ἱερουσαλήμ.
39 *Καὶ ὡς ἐτέλεσαν πάντα τὰ κατὰ τὸν νόμον*
κυρίου, ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς πόλιν
ἑαυτῶν Ναζαρέθ.

---

33 ο πατ. αυτου κ. η μητηρ : h[r] *Ιωσηφ και η μητηρ αυτου* (similiter 41.43.48; Mt 1,16) | *μητηρ* : T+ *αυτου* *35 δε* : [R]—*ℌ* *36* H *Ἀννα* *39* T— *τα* | H *Ναζαρετ*, *it* 51

---

27 εθος *32 — εθνων* *35 — εκ* *37 — εως* | *ναου* *38 Ιερουσ.* : pr *εν* ***ADmϛ***

Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πλη- 40 52. 1,80.
ρούμενον σοφίᾳ, καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.
Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς 41 Ex 23,14–17.
Ἰερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. Καὶ ὅτε ἐγένετο 42
ἐτῶν δώδεκα, ἀναβαινόντων αὐτῶν κατὰ τὸ ἔθος
τῆς ἑορτῆς, ˈκαὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ 43 Ex 12,18.
ὑποστρέφειν αὐτοὺς ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν
Ἰερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ.
νομίσαντες δὲ αὐτὸν εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ ἦλθον 44
ἡμέρας ὁδὸν καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγε-
νεῦσιν καὶ τοῖς γνωστοῖς, καὶ μὴ εὑρόντες ὑπ- 45
έστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ ἀναζητοῦντες αὐτόν. καὶ 46
ἐγένετο μετὰ ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ
ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων καὶ
ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς· ἐξ- 47
ίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ
συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. καὶ ἰδόντες 48
αὐτὸν ἐξεπλάγησαν, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ
αὐτοῦ· τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ ὁ
πατήρ σου κἀγὼ ὀδυνώμενοι ζητοῦμέν σε. καὶ 49 J 2,16.
εἶπεν πρὸς αὐτούς· τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδειτε
ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με; καὶ 50
αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς.
καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέθ, 51 19.
καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ
διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.
Καὶ Ἰησοῦς **προέκοπτεν** ἐν τῇ σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ **καὶ** 52 1 Sm 2,26. Prv 3,4.
χάριτι παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

---

40 RT *σοφιας* *44* RT *συγγενεσιν* *45* W *ζητουντες*
48 H *και εγω* | RT *εζητουμεν* *51* cf 39 | *ρημ.* : W+ *ταυτα*
52 HR— *εν* | R— *τη*

---

40 εκρατ. : + *πνευματι ΑΝϛ* | *εν αυτω* *42 εγενετο αυτω ετη ιβ' ανεβησαν οι γονεις αυτου εχοντες αυτον* | *αυτων* : + *εις Ιεροσολυμα Αmϛ* | *εορτ.* : + *των αζυμων*
43 απεμεινεν ο παις Ιησ. *48 οδυν.* : + *και λυπουμενοι*
49 οιδατε *51* — *και ηλθεν*

3 Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβε-
ρίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πειλάτου
τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετρααρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας
Ἡρῴδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετρα-
αρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας,
2 καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετρααρχοῦντος, ˡ ἐπὶ
ἀρχιερέως Ἄννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα θεοῦ
3–18: Mt 3,1–12. Mc 1,1–8. 3 ἐπὶ Ἰωάνην τὸν Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ
ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου κηρύσ-
Is 40,3–5. 4 σων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, ὡς γέ-
γραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἡσαΐου τοῦ προφήτου·

φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ·
ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου,
εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ·
5 **πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται**
καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται,
καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείας
καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας·
2,30. Act 28,28. 6 **καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ.**

Mt 23,33. J 8,39. 7 Ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισ-
θῆναι ὑπ᾽ αὐτοῦ· γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέ-
δειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς;
8 ˡ ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας· καὶ
μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· πατέρα ἔχομεν τὸν
Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ
9 τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ἤδη
δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται·
πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκ-
10 κόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Καὶ ἐπηρώτων
11 αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες· τί οὖν ποιήσωμεν; ἀπο-
κριθεὶς δὲ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὁ ἔχων δύο χιτῶνας

---

1 ηγεμονευοντος : **h**[r] ⊣ *επιτροπευοντος* ⊢ | **H** *Αβει-ληνης* *3* **HR**— *την* *8* **hW** *αξιους καρπους* *9* **H** [*καλον*]

---

2 Καϊφα 4 αυτου : υμων 7 υπ : ενωπιον 8 καρπον αξιον 9 καρπους καλους 10.12 ποιησ. : + ινα σωθωμεν

μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων βρώματα
ὁμοίως ποιείτω. ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισ- 12
θῆναι καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν· διδάσκαλε, τί ποιή-
σωμεν; ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· μηδὲν πλέον 13
παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. ἐπηρώτων 14
δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι λέγοντες· τί ποιή-
σωμεν καὶ ἡμεῖς; καὶ εἶπεν αὐτοῖς· μηδένα δια-
σείσητε μηδὲ συκοφαντήσητε, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς
ὀψωνίοις ὑμῶν. Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ 15 J 1,19–28.
καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν
περὶ τοῦ Ἰωάνου, μή ποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστός,
ˈἀπεκρίνατο λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάνης· ἐγὼ μὲν ὕδατι 16 Act 18,25.
βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ
οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημά-
των αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι
ἁγίῳ καὶ πυρί· οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ 17
διακαθᾶραι τὴν ἅλωνα αὐτοῦ καὶ συναγαγεῖν τὸν
σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον
κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ. Πολλὰ μὲν οὖν 18
καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν· ὁ 19 Mt 14,3.4. Mc 6,17.18.
δὲ Ἡρῴδης ὁ τετραάρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ
περὶ Ἡρῳδιάδος τῆς γυναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ
καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησεν πονηρῶν ὁ Ἡρῴδης,
ˈπροσέθηκεν καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσιν, κατέκλεισεν τὸν 20
Ἰωάνην ἐν φυλακῇ.
Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν 21 21.22: Mt 3,13–17. Mc 1,9–11. J 1,32.
λαὸν καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου
ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανόν, καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα 22 9,35. Ps 2,7. Is 42,1.
τὸ ἅγιον σωματικῷ εἴδει ὡς περιστερὰν ἐπ' αὐτόν,
καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι· σὺ εἶ ὁ υἱός μου

---

14 αυτοις : **T** *προς αυτους* | *μηδε* : **T** *, μηδενα* *16* **h**r— *αγιω* *20 κατεκλ.* : **W** pr *και* *22 συ . . . ευδοκησα* : **h**r ⊣ *υιος μου ει συ, εγω σημερον γεγεννηκα σε* ⊢

---

14 ημεις : + *ινα σωθωμεν* *16 επιγνους τα διανοηματα αυτων ειπεν* | *υμας* 1o : + *εις μετανοιαν* | *ο δε ερχομενος ισχυροτερος μου εστιν* *18 παραινων* *19 γυν.* : + *Φιλιππου* ***Amς*** *22 επ* : *εις*

23–38: Mt 1,1–17. 23 ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα. Καὶ αὐτὸς ἦν
4,22. Ἰησοῦς ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα, ὢν υἱός,
24 ὡς ἐνομίζετο, Ἰωσήφ, τοῦ Ἡλεὶ ˈτοῦ Ματθὰτ τοῦ
25 Λευεὶ τοῦ Μελχεὶ τοῦ Ἰανναὶ τοῦ Ἰωσὴφ ˈτοῦ
Ματταθίου τοῦ Ἀμὼς τοῦ Ναοὺμ τοῦ Ἑσλεὶ τοῦ
26 Ναγγαὶ ˈτοῦ Μαὰθ τοῦ Ματταθίου τοῦ Σεμεεὶν
1 Chr 3,17. 27 τοῦ Ἰωσὴχ τοῦ Ἰωδὰ ˈτοῦ Ἰωανὰν τοῦ Ῥησὰ τοῦ
Ezra 3,2. 28 Ζοροβάβελ τοῦ Σαλαθιὴλ τοῦ Νηρεὶ ˈτοῦ Μελχεὶ
29 τοῦ Ἀδδεὶ τοῦ Κωσὰμ τοῦ Ἐλμαδὰμ τοῦ Ἤρ ˈτοῦ
Ἰησοῦ τοῦ Ἐλιέζερ τοῦ Ἰωρεὶμ τοῦ Μαθθὰτ τοῦ
30 Λευεὶ ˈτοῦ Συμεὼν τοῦ Ἰούδα τοῦ Ἰωσὴφ τοῦ Ἰωνὰμ
1 Sm 16,1.13. 2 Sm 5,14. 31 τοῦ Ἐλιακεὶμ ˈτοῦ Μελεὰ τοῦ Μεννὰ τοῦ Ματταθὰ
Rth 4,22. 32 τοῦ Ναθὰμ τοῦ Δαυεὶδ ˈτοῦ Ἰεσσαὶ τοῦ Ἰωβὴδ τοῦ
1 Chr 2,1 ss. Gn 29,35. 33 Βοὸς τοῦ Σαλὰ τοῦ Ναασσὼν ˈτοῦ Ἀμιναδὰβ τοῦ
Ἀδμεὶν τοῦ Ἀρνεὶ τοῦ Ἑσρὼμ τοῦ Φαρὲς τοῦ Ἰούδα
Gn 21,2.3; 11,10–26. 34 ˈτοῦ Ἰακὼβ τοῦ Ἰσαὰκ τοῦ Ἀβραὰμ τοῦ Θάρα τοῦ
1 Chr 1,24–27. 35 Ναχὼρ ˈτοῦ Σεροὺχ τοῦ Ῥαγαῦ τοῦ Φάλεκ τοῦ Ἔβερ
Gn 5,3–32. 36 τοῦ Σαλὰ ˈτοῦ Καϊνὰμ τοῦ Ἀρφαξὰδ τοῦ Σὴμ τοῦ
1 Chr 1–4. Gn 11,10; 4,25. 37 Νῶε τοῦ Λάμεχ ˈτοῦ Μαθουσαλὰ τοῦ Ἑνὼχ τοῦ
Gn 5,1–3. 38 Ἰάρετ τοῦ Μαλελεὴλ τοῦ Καϊνὰμ ˈτοῦ Ἐνὼς τοῦ
Σὴθ τοῦ Ἀδὰμ τοῦ θεοῦ.

1–13: Mt 4,1–11. Mc 1,12.13. 4 Ἰησοῦς δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ὑπέστρεψεν
ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἤγετο ἐν τῷ πνεύματι ἐν
2 τῇ ἐρήμῳ ˈἡμέρας τεσσεράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ

---

24 T *Μαθθαθ* | h^r — *του Ματθατ του Λευει* *26* W *Ἰώδα* *27* W *Ρησᾶ* *28* W *Ἑλμαδ.* | W *Ἥρ* *29* T *Μαθθαθ* *31* W *Μελεᾶ* | W *Μεννᾶ* | R *Ναθαν* *32* H *Ιωβηλ* *33* H — *του Αμιναδαβ* | *Αδμειν* : h *Αδαμ* h^r *Αμιναδαβ (-αδαμ)* | *Αρνει* : h^r *Αραμ* | H *Ἑσρων* | T *Φάρες* *34* H *Θαρά* *35* H *Ραγαύ* | T *Φαλέκ* | W *Σάλα* *37* W *Μαθουσάλα* | H *Ἕνωχ* | T *Μελελεηλ* | RW *Καϊναν* (H-*ι*-) *4,1* h^r — *αγιου*

23—31 ην δε Ιησους ως ετων λ' αρχομενος ως ενομιζετο ειναι υιος Ιωσηφ του Ιακωβ τ. Μαθθαν τ. Ελεαζαρ τ. Ελιουδ τ. Ιαχειν τ. Σαδωκ τ. Αζωρ τ. Ελιακειμ τ. Αβιουδ τ. Ζοροβαβελ τ. Σαλαθιηλ τ. Ιεχονιου τ. Ιωακειμ τ. Ελιακειμ τ. Ιωσεια τ. Αμως τ. Μανασση τ. Εξεκεια τ. Αχας τ. Ιωαθαν τ. Οζεια τ. Αμασιου τ. Ιωας τ. Οχοζιου τ. Ιωραμ τ. Ιωσαφαδ τ. Ασαφ τ. Αβιουδ τ. Ροβοαμ τ. Σολομων τ. Δαυειδ *32 Βοοζ* **Emϛ** | *Σαλμων* **ADϛ** *35 Σερουκ* *36* — *τ. Καιν.*

τοῦ διαβόλου. Καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς
ἡμέραις ἐκείναις, καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν ἐπεί-
νασεν. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ διάβολος· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ 3
θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος. καὶ 4 Dt 8,3.
ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· γέγραπται ὅτι
οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος. Καὶ 5
ἀναγαγὼν αὐτὸν ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασι-
λείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου. καὶ εἶπεν 6
αὐτῷ ὁ διάβολος· σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην
ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ὅτι ἐμοὶ παραδέ-
δοται καὶ ᾧ ἐὰν θέλω δίδωμι αὐτήν· σὺ οὖν ἐὰν 7
προσκυνήσῃς ἐνώπιον ἐμοῦ, ἔσται σοῦ πᾶσα. καὶ 8 Dt 6,13.14.
ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· γέγραπται· **προσ-
κυνήσεις κύριον τὸν θεόν σου καὶ αὐτῷ μόνῳ λα-
τρεύσεις.** Ἤγαγεν δὲ αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλὴμ καὶ 9
ἔστησεν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν
αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν
κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι **τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ** 10 Ps 91,11.12.
ἐντελεῖται περὶ σοῦ τοῦ διαφυλάξαι σε, καὶ ὅτι 11
**ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε, μή ποτε προσκόψῃς πρὸς
λίθον τὸν πόδα σου.** καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ 12 Dt 6,16.
ὁ Ἰησοῦς ὅτι εἴρηται· **οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν
θεόν σου.** Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ 13 H 4,15.
διάβολος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.

Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ 14 14.15: Mt 4,12–17. Mc 1,14.15.
πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ φήμη ἐξῆλθεν
καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς 15
ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος
ὑπὸ πάντων.

Καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρά, οὗ ἦν τεθραμμένος, 16 16–30: Mt 13,53–58. Mc 6,1–6.

---

6 **HR** *αν* *8* **hW** *αυτω ειπεν ο* (**h**[*ο*]) *Ιησ.* | **HR** *κυρ. τ. θεον σου προσκυν.* *9* **H** [*αυτω*] *16* **hT** *ανατεθραμμενος*

---

2 σατανα | ουδεν : + ουδε επιεν $W^{b}a$ *3 ειπε ινα οι λιθοι ουτοι αρτοι γενωνται* *4 fin + αλλ εν (επι) παντι ρηματι θεου D(ς)* *5 αυτον : + εις ορος υψηλον (λιαν) A(D)ς | του κοσμου* *8 αυτω* 1° *: υπαγε οπισω μου σατανα Amς* *13 χρονου*

Act 17,2; 22,3. καὶ εἰσῆλθεν κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ
τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγήν, καὶ ἀνέστη
Is 61,1.2; 58,6. 17 ἀναγνῶναι. καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον τοῦ προ-
φήτου Ἠσαΐου, καὶ ἀνοίξας τὸ βιβλίον εὗρεν [τὸν]
τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον·
18 **πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ,**
οὗ εἵνεκεν ἔχρισέν με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς,
ἀπέσταλκέν με κηρῦξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν καὶ
τυφλοῖς ἀνάβλεψιν,
ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει,
Lv 25,10. 19 **κηρῦξαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν.**
Act 6,15. 20 καὶ πτύξας τὸ βιβλίον ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ ἐκά-
θισεν· καὶ πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ
21 ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς
αὐτοὺς ὅτι σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη
J 6,42. 22 ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν. καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ
E 4,29. καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς
ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον·
Mt 4,13. 23 οὐχὶ υἱός ἐστιν Ἰωσὴφ οὗτος; καὶ εἶπεν πρὸς
αὐτούς· πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην·
ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἠκούσαμεν γενό-
μενα εἰς τὴν Καφαρναούμ, ποίησον καὶ ὧδε ἐν
J 4,44. 24 τῇ πατρίδι σου. εἶπεν δέ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι
οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ.
1 Rg 17,1.9; 18,1. 25 ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν
Jc 5,17. ταῖς ἡμέραις Ἠλείου ἐν τῷ Ἰσραήλ, ὅτε ἐκλείσθη
ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγέ-
26 νετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ πρὸς
οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἠλείας εἰ μὴ εἰς **Σά-**
2 Rg 5,14. 27 **ρεπτα τῆς Σιδωνίας πρὸς γυναῖκα χήραν.** καὶ
πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἐπὶ Ἐλισαίου
τοῦ προφήτου, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη εἰ

---

17 T *αναπτυξας* | [*τον*] : RW—T *18.19* H *κηρύξαι* *24* T *εαυτου* *25* *υμιν* : T+ *οτι* | *επι* : [R]—ℋ *27* HR *Ἐλισαιου*

---

17 αυτω ο προφητης Ησαιας 24 αμην αμην 26 Σιδωνος **Ems**

μὴ Ναιμὰν ὁ Σύρος. καὶ ἐπλήσθησαν πάντες 28
θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ ἀκούοντες ταῦτα, καὶ 29
ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ
ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὀφρύος τοῦ ὄρους ἐφ᾽ οὗ ἡ πόλις
ᾠκοδόμητο αὐτῶν, ὥστε κατακρημνίσαι αὐτόν·
αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο. 30 31–37:
Καὶ κατῆλθεν εἰς Καφαρναοὺμ πόλιν τῆς 31 Mc 1,21–28. Mt 4,13.
Γαλιλαίας. καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς J 2,12.
σάββασιν· καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, 32 Mt 7,28.29. J 7,46.
ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. καὶ ἐν τῇ 33
συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου
ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· ἔα, τί 34
ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι
ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. καὶ 35
ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων· φιμώθητι καὶ
ἔξελθε ἀπ᾽ αὐτοῦ. καὶ ῥῖψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον
εἰς τὸ μέσον ἐξῆλθεν ἀπ᾽ αὐτοῦ μηδὲν βλάψαν
αὐτόν. καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας, καὶ 36
συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· τίς ὁ λόγος
οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς
ἀκαθάρτοις πνεύμασιν καὶ ἐξέρχονται; καὶ ἐξεπο- 37
ρεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς 38–44:
περιχώρου. Ἀναστὰς δὲ ἀπὸ τῆς συναγωγῆς 38 Mt 8,14–17.
εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος. πενθερὰ δὲ Mc 1,29–39.
τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ, καὶ
ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω 39
αὐτῆς ἐπετίμησεν τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν·
παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς. Δύ- 40
νοντος δὲ τοῦ ἡλίου ἅπαντες ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας
νόσοις ποικίλαις ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ

---

35 **HR** *ριψαν* *40* **hRT** *παντες*

---

31 Γαλιλ. : + την παραθαλασσιον εν οριοις Ζαβουλων και Νεφθαλειμ 33 πνευμα δαιμονιον ακαθαρτον 34 — εα | ημας ωδε απολεσαι 35 μεσον : + ανακραυγασαν τε 37 εξηλθεν η ακοη 38 Σιμ. 1ο : + και Ανδρεου | κατεχομενη 39 ωστε αναστασαν αυτην διακονειν αυτοις

ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιτιθεὶς ἐθεράπευεν
Mt 8,29. 41 αὐτούς. ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν,
Mc 3,11.12. κραυγάζοντα καὶ λέγοντα ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.
καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἶα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν
42 τὸν Χριστὸν αὐτὸν εἶναι. Γενομένης δὲ ἡμέρας
ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον· καὶ οἱ ὄχλοι
ἐπεζήτουν αὐτόν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ, καὶ κατ-
8,1. 43 εἶχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. ὁ
δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ὅτι καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν
εὐαγγελίσασθαί με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ,
Mt 4,23. 44 ὅτι ἐπὶ τοῦτο ἀπεστάλην. καὶ ἦν κηρύσσων εἰς
τὰς συναγωγὰς τῆς Ἰουδαίας.

1–11: Mt 4,18–22. 5 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ
Mc 1,16–20. καὶ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἑστὼς
2 παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ, καὶ εἶδεν πλοῖα
δύο ἑστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἁλεεῖς ἀπ'
3 αὐτῶν ἀποβάντες ἔπλυνον τὰ δίκτυα. ἐμβὰς δὲ
εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν
ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον· καθίσας δὲ ἐκ
J 21,6. 4 τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν τοὺς ὄχλους. ὡς δὲ ἐπαύ-
σατο λαλῶν, εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα· ἐπανάγαγε
εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς
5 ἄγραν. καὶ ἀποκριθεὶς Σίμων εἶπεν· ἐπιστάτα,
δι' ὅλης νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ
6 δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὰ δίκτυα. καὶ τοῦτο
ποιήσαντες συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων πολύ·
7 διερήσσετο δὲ τὰ δίκτυα αὐτῶν. καὶ κατένευσαν
τοῖς μετόχοις ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ τοῦ ἐλθόντας

---

40 h εθεραπευσεν *41* hT εξηρχοντο | HR κραζοντα *43* hW δει με *44* Ιουδαιας : ⊣ h[r] ⊢ RT Γαλιλαιας **5**,*2* T ιδεν | hT δυο πλοιαρια W πλοιαρια δ. R δυο πλοια | W αλιεις | hT επλυναν W απεπλυνον *3* T εν τω πλοιω *5* ολης : W+ της *7* εν : W pr τοις

---

42 επειχον **5**,*3* ολιγον : οσον οσον *5* διδασκαλε *5.6* επι δε τω ρ. σου ου μη παρακουσομαι· και ευθυς χαλασαντες τα δικτυα *6* ωστε τα δικτυα ρησσεσθαι

συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθαν, καὶ ἔπλησαν
ἀμφότερα τὰ πλοῖα ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. ἰδὼν 8 Act 10,26.
δὲ Σίμων Πέτρος προσέπεσεν τοῖς γόνασιν Ἰησοῦ
λέγων· ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι,
κύριε. θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας 9
τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ᾗ συνέ-
λαβον, ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάνην υἱοὺς 10 Mt 18,47.
Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. καὶ εἶπεν
πρὸς τὸν Σίμωνα ὁ Ἰησοῦς· μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ
νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν. καὶ καταγαγόντες 11 Mt 19,27.
τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες πάντα ἠκολού-
θησαν αὐτῷ.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν 12 12—16: Mt 8, 1–4. Mc 1,40–45.
πόλεων καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ πλήρης λέπρας· ἰδὼν δὲ
τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐδεήθη αὐτοῦ
λέγων· κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι.
καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ λέγων· θέλω, 13
καθαρίσθητι· καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ'
αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν, 14 Lv 13,49; 14,2–32.
ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ προσ-
ένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου καθὼς προσ-
έταξεν Μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. διήρχετο 15
δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο
ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ θεραπεύεσθαι ἀπὸ τῶν
ἀσθενειῶν αὐτῶν· αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς 16 Mc 1,35.
ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος.

---

7 **RW** *ηλθον* *9 η* : **𝔎** *ων* *10* **H**—*ο* *10* **s h**[r] *ησαν δε κοινωνοι αυτου Ιακωβος και Ιωανης υιοι Ζεβεδαιου· ο δε ειπεν αυτοις Δευτε και μη γεινεσθε αλιεις ιχθυων, ποιησω γαρ υμας αλιεις ανθρωπων· οι δε ακουσαντες παντα κατελειψαν επι της γης και ηκολουθησαν αυτω* *13 λεγ.* : **T** *ειπων* *14 εις μαρτ. αυτ.* : **h**[r] ⊣ *ινα εις μαρτυριον ην* (l. *ᾖ*) *υμειν τουτο* ⊢

---

7 βοηθειν *8 λεγ.* : + *παρακαλω* *9* — *και π. τ. σ. αυτω* *12 ανηρ λεπρος* | *επεσεν* et — *εδεηθ. αυτου* *13 η . . . αυτου* : *εκαθαρισθη* *14* fin + *ο δε εξελθων ηρξατο κηρυσσειν και διαφημιζειν τον λογον ωστε μηκετι δυνασθαι αυτον φανερως εις πολιν εισελθειν, αλλα εξω ην εν ερημοις τοποις και συνηρχοντο προς αυτον και ηλθεν παλιν εις Καφαρναουμ.*

17–26: Mt 9,1–8. 17 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἦν
Mc 2,1–12. διδάσκων, καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομο-
διδάσκαλοι οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης
τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἰερουσαλήμ· καὶ
18 δύναμις κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτόν. καὶ ἰδοὺ
ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν παρα-
λελυμένος, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι
19 ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ μὴ εὑρόντες ποίας εἰσενέγ-
κωσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ
δῶμα διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ
20 κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. καὶ
ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν· ἄνθρωπε, ἀφέωνταί
7,49. 21 σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι
Is 43,25. J 5,12. οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι λέγοντες· τίς
ἐστιν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται
22 ἁμαρτίας ἀφεῖναι εἰ μὴ μόνος ὁ θεός; ἐπιγνοὺς
δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν ἀποκριθεὶς
εἶπεν πρὸς αὐτούς· τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρ-
23 δίαις ὑμῶν; ¹ τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· ἀφέωνταί
σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν· ἔγειρε καὶ περι-
24 πάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
ἐξουσίαν ἔχει ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἶπεν
τῷ παραλελυμένῳ· σοὶ λέγω, ἔγειρε καὶ ἄρας τὸ
25 κλινίδιόν σου πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ
παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ᾽ ὃ
κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ δοξάζων
26 τὸν θεόν. καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας, καὶ
ἐδόξαζον τὸν θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου λέ-
γοντες ὅτι εἴδομεν παράδοξα σήμερον.

---

18 θειναι : [H]W+ *αυτον* *19 του Ιησου* : W *παντων* *24* h *παραλυτικω* *26* H *ειδαμεν*

---

17 ημερων αυτου διδασκοντος συνελθειν τους Φαρισ. κ. νομοδιδασκαλους ησαν δε συνεληλυθοτες | — *και Ιερ. . . . ην* *19 ανεβησαν . . . και αποστεγασαντες τους κεραμους οπου ην καθ. τον κραβαττον συν τ. παραλυτικω* *21 εν ταις καρδιαις αυτων λεγοντες* *22* fin + *πονηρα* *24 τον κραβαττον* *25 εφ ο κατ.* : *την κλινην* *26* — *και εκστ. . . . θεον* **D**a

Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν, καὶ ἐθεάσατο τελώνην 27 27–32: Mt 9,9–13. Mc 2,13–17.
ὀνόματι Λευεὶν καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ
εἶπεν αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. καὶ καταλιπὼν πάντα 28
ἀναστὰς ἠκολούθει αὐτῷ. Καὶ ἐποίησεν δοχὴν 29 15,1.
μεγάλην Λευεὶς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν
ὄχλος πολὺς τελωνῶν καὶ ἄλλων οἳ ἦσαν μετ' αὐτῶν
κατακείμενοι. καὶ ἐγόγγυζον οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ 30
γραμματεῖς αὐτῶν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέ-
γοντες· διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν
ἐσθίετε καὶ πίνετε; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 31
πρὸς αὐτούς· οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες
ἰατροῦ ἀλλὰ οἱ κακῶς ἔχοντες· οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι 32
δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. Οἱ δὲ 33 33–39: Mt 9,14–17. Mc 2,18–22.
εἶπαν πρὸς αὐτόν· οἱ μαθηταὶ Ἰωάνου νηστεύουσιν
πυκνὰ καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν
Φαρισαίων, οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσιν καὶ πίνουσιν. ὁ 34
δὲ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς· μὴ δύνασθε τοὺς
υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν
ἐστιν, ποιῆσαι νηστεῦσαι; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, 35
καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε
νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. Ἔλεγεν 36
δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς ὅτι οὐδεὶς ἐπί-
βλημα ἀπὸ ἱματίου καινοῦ σχίσας ἐπιβάλλει ἐπὶ
ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίσει
καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνήσει τὸ ἐπίβλημα τὸ
ἀπὸ τοῦ καινοῦ. καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον 37
εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήξει ὁ οἶνος
ὁ νέος τοὺς ἀσκούς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται καὶ
οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς 38

29 *αυτων* : **h** *αυτου* *31* **H** [o] *34* **W** *νηστευειν* *38* **W** *αλλ'*

27 και ελθων παλιν παρα την θαλασσαν τον επακολουθουντα αυτω οχλον εδιδασκεν και παραγων ειδεν Λευει τον του Αλφαιου καθημενον etc *29 Λευει* | *οι ησ. μετ αυτ. κατ.* : *ανακειμενων* *30* — *και αμαρτωλ.* *33 οι δε μαθ. σου ουδεν τουτων ποιουσιν* *34 μη δυνανται οι υιοι τ. ν. εφ οσον εχουσιν τον νυμφιον μεθ εαυτων νηστευειν* *37 τους ασκ.* + *τους παλαιους*

39 καινοὺς βλητέον. καὶ οὐδεὶς πιὼν παλαιὸν θέλει
νέον· λέγει γάρ· ὁ παλαιὸς χρηστός ἐστιν.
1–5: Mt 12,1–8. Mc 2,23–28. 6 Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ διαπορεύεσθαι αὐ-
τὸν διὰ σπορίμων, καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐ-
τοῦ καὶ ἤσθιον τοὺς στάχυας ψώχοντες ταῖς χερσίν.
J 5,10. 2 τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπαν· τί ποιεῖτε ὃ οὐκ
1 Sm 21,7. 3 ἔξεστιν τοῖς σάββασιν; καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐ-
τοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίη-
σεν Δαυεὶδ ὁπότε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ᾽ αὐ-
Lv 24,9. 4 τοῦ ὄντες; ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ
καὶ **τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως** λαβὼν ἔφαγεν καὶ
ἔδωκεν τοῖς μετ᾽ αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν
5 εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς; καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς·
κύριός ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.
6–11: Mt 12,9–14. Mc 3,1–6. 6 Ἐγένετο δὲ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν
εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν ἄν-
θρωπος ἐκεῖ καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά·
14,1. 7 παρετηροῦντο δὲ αὐτὸν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ
Φαρισαῖοι εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύει, ἵνα εὕρωσιν
8 κατηγορεῖν αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ ᾔδει τοὺς διαλογισ-
μοὺς αὐτῶν, εἶπεν δὲ τῷ ἀνδρὶ τῷ ξηρὰν ἔχοντι
τὴν χεῖρα· ἔγειρε καὶ στῆθι εἰς τὸ μέσον· καὶ
9 ἀναστὰς ἔστη. εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς·

---

39 [H] | ℌ— *και* 6,*1* *σαββατω* : ⊣h^r⊢ [R]T+ *δευτεροπρωτω* (h^I *et* mane) | RT *αυτ. τους σταχυας και ησθιον ψ.* *2* RT *ειπον* | *εξεστιν* : T+ *ποιειν* *3* H [*ο*] | T *ο Ιησ. προς αυτ. ειπεν* | HR *οτε* | HR— *οντες* *4* H [*ως*] | T *ελαβεν και εφ.* | *εδωκεν* : T+ *και* *5* *αυτοις* : RT+ *οτι* | hRT *εστιν ο υιος τ. ανθρ. και του σαββ.* | h^r tot. vers. post v. 10; hic: *Τη αυτη ημερα θεασαμενος τινα εργαζομενον τω σαββατω ειπεν αυτω Ανθρωπε, ει μεν οιδας τι ποιεις, μακαριος ει· ει δε μη οιδας, επικαταρατος και παραβατης ει του νομου.* *7* *αυτον* : [R]—T | hW *θεραπευσει*

---

38 βαλλουσιν και αμφοτεροι τηρουνται ***D***(*ς*) *39 ευθεως θελει* ***Aς*** | *χρηστοτερος* ***Aς*** 6,*1 οι δε μαθ. αυτ. ηρξαντο τιλλειν* *2 ιδε, τι ποιουσιν οι μαθ. σου τοις σαββ. ο ουκ εξ.* *6 και εισελθοντος αυτου παλιν εις την συναγωγην σαββατω, εν η ην ανθρ. ξηραν εχων την χειρα* *7 κατηγοριαν* ***Amς*** *8 ηδει ... ειπ. δε : γινωσκων ... λεγει* | *εσταθη*

ἐπερωτῶ ὑμᾶς εἰ ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ ἀγαθο-
ποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀπολέσαι;
καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτοὺς εἶπεν αὐτῷ· 10
ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. ὁ δὲ ἐποίησεν, καὶ ἀπε-
κατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ. αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν 11
ἀνοίας, καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους τί ἂν
ποιήσαιεν τῷ Ἰησοῦ.
Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξελθεῖν 12 12–16: Mc 3,13–19.
αὐτὸν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι, καὶ ἦν δια-
νυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ θεοῦ. καὶ ὅτε 13 Mt 10,2–4. J 6,70. Act 1,13.
ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ,
καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀπο-
στόλους ὠνόμασεν, ' Σίμωνα, ὃν καὶ ὠνόμασεν 14
Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ
Ἰάκωβον καὶ Ἰωάνην, καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθο-
λομαῖον, ' καὶ Μαθθαῖον καὶ Θωμᾶν, [καὶ] Ἰάκωβον 15
Ἁλφαίου καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον ζηλωτήν,
' καὶ Ἰούδαν Ἰακώβου, καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώθ, ὃς 16
ἐγένετο προδότης, καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν ἔστη 17 17–19: Mt 4,23–5,1. Mc 3,7–12.
ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος πολὺς μαθητῶν
αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης
τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἰερουσαλὴμ καὶ τῆς παραλίου
Τύρου καὶ Σιδῶνος, οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ 18
ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν, καὶ οἱ ἐνοχλού-
μενοι ἀπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐθεραπεύοντο·
καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτουν ἅπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι 19
δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο καὶ ἰᾶτο πάντας.

---

9 H [ο] | H *υμας, ει* | T *απολεσαι.* *15* [*και*] : T—W | H *Ἁλφαιου* *18* H *ηλθαν* | *Ιερουσ.* : h[r]+ *και Πιραιας* (*? Περαιας*) *vl* et trans fretum *19* W *εξηρχετο,*

---

9 αποκτειναι ***Apl*** | fin + *οι δε εσιωπων* ***Da*** *10 αυτ. παντ. εν οργη* ***Da*** | *και εξετεινεν* | *αυτου : ως και η αλλη* ***D***(ϛ) *11 διελογιζοντο πρ. αλληλ. πως απολεσωσιν αυτον* *12* — *του θεου* *13 εφωνησεν* | *εκαλεσεν* *14 πρωτον Σιμ. ον και Πετρον επωνομασεν* | *Ιωανην τον αδελφον αυτου, ους επωνομασεν βοανηργες ο εστιν υιοι βροντης* *15 Θωμαν τον επικαλουμενον Διδυμον* *17 κ. Ιερουσ. . . . ηλθον : και αλλων πολεων εληλυθοτων* *18* fin + *απαντες* ***69***

20–23: Mt 5,3.4.6.11.12. 20 Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγεν·
Μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.
Ap 7,16.17. 21 *μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε.*
Ps 126,5.6. Is 61,3. *μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε.*
J 15,19; 16,2. 22 *μακάριοί ἐστε ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ ὀνειδίσωσιν καὶ
ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν ἕνεκα τοῦ
23 υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. χάρητε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ
καὶ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς
ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποίουν τοῖς
προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.*
Jc 5,1. L 2,25. 24 *Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε
τὴν παράκλησιν ὑμῶν.*
Is 5,22. 25 *οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι νῦν, ὅτι πεινάσετε.*
οὐαί, οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε.
Jc 4,4. Mch 2,11. 26 *οὐαὶ ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσιν πάντες οἱ
ἄνθρωποι· κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδο-
27–36: Mt 5,39–48. 27 προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. Ἀλλὰ ὑμῖν λέγω
τοῖς ἀκούουσιν· ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, κα-
28 λῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, εὐλογεῖτε τοὺς
καταρωμένους ὑμᾶς, προσεύχεσθε περὶ τῶν ἐπη-
29 ρεαζόντων ὑμᾶς. τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα
πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην, καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σου
30 τὸ ἱμάτιον καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσῃς. παντὶ
αἰτοῦντί σε δίδου, καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ
Mt 7,12. 31 μὴ ἀπαίτει. καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν
32 ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. καὶ εἰ
ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις

---

26 T *καλ. ειπωσιν υμας* W *υμ. καλ. ειπ.* | W— *οι πατ. αυτ.* *29 επι* : T *εις* *30 παντι* : R+ [*τω*] *31 ποιειτε* : hRT pr *και υμεις*

---

21 χορτασθησονται ℵ* *et γελασονται Eus* *25 — νυν* 1° *AD*ς *26 — παντες Da* *28 περι* : *υπερ AD*ς *29 τ. δεξιαν σιαγ.* ℵ*

ἐστίν; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐ-
τοὺς ἀγαπῶσιν. καὶ γὰρ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς 33
ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ
οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. καὶ ἐὰν δανί- 34 Lv 25,35.36.
σητε παρ' ὧν ἐλπίζετε λαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις
ἐστίν; καὶ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανίζουσιν ἵνα
ἀπολάβωσιν τὰ ἴσα. πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς 35
ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανίζετε μηδὲν ἀπελ-
πίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολύς, καὶ
ἔσεσθε υἱοὶ ὑψίστου, ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ
τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς. Γίνεσθε οἰκτίρ- 36
μονες, καθὼς ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστίν. καὶ 37 37–49: Mt 7.
μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε· καὶ μὴ κατα- Mt 6,14.
δικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε. ἀπολύετε,
καὶ ἀπολυθήσεσθε· δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· 38 Mc 4,24.
μέτρον καλὸν πεπιεσμένον σεσαλευμένον ὑπερεκχυν-
νόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν· ᾧ γὰρ
μέτρῳ μετρεῖτε ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. Εἶπεν 39 Mt 15,14; 23,16.24.
δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς· μήτι δύναται τυφλὸς
τυφλὸν ὁδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον
ἐμπεσοῦνται; οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσ- 40 Mt 10,24.25. J 15,20.
καλον· κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσ-
καλος αὐτοῦ. Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν 41
τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν
ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; πῶς δύνασαι 42
λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου· ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ
κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ
ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; ὑποκριτά, ἔκβαλε
πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε
διαβλέψεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ

---

33 γαρ : [H]—R | *και* 2° : R+ [*γαρ*] *34* W *δανεισ. et δανειζ.* | *εστιν* : [H]—W *35* W *δανειζ.* | hT *μηδενα* *38* h *μετρηθησεται* *42 σου* 3° 4° : HT *σοῦ*

---

34 — τα ισα *37 και ου : ινα* 1° ***ADa*** 2° ***Da*** *39 οδαγειν* *42 — αδελφε* | *και ιδου η δοκ. εν τω σω οφθ. υποκειται*

43 *ἀδελφοῦ σου ἐκβαλεῖν. Οὐ γάρ ἐστιν δένδρον*
καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρόν, οὐδὲ πάλιν δένδρον
44 *σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. ἕκαστον γὰρ δένδρον*
ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται· οὐ γὰρ ἐξ ἀκαν-
θῶν συλλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου σταφυλὴν
Mt 12,34.35. 45 *τρυγῶσιν. ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ*
θησαυροῦ τῆς καρδίας προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ
ὁ πονηρὸς ἐκ τοῦ πονηροῦ προφέρει τὸ πονηρόν·
ἐκ γὰρ περισσεύματος καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα
Ml 1,6. Mt 7,21. 46 *αὐτοῦ. Τί δέ με καλεῖτε· κύριε κύριε, καὶ οὐ*
47 *ποιεῖτε ἃ λέγω; Πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρός με*
καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων καὶ ποιῶν αὐτούς,
48 *ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος. ὅμοιός ἐστιν*
ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψεν καὶ
ἐβάθυνεν καὶ ἔθηκεν θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν·
πλημμύρης δὲ γενομένης προσέρηξεν ὁ ποταμὸς
τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν σαλεῦσαι αὐτὴν
49 *διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομῆσθαι αὐτήν. ὁ δὲ ἀκούσας*
καὶ μὴ ποιήσας ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδο-
μήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου, ᾗ
προσέρηξεν ὁ ποταμός, καὶ εὐθὺς συνέπεσεν, καὶ
1–10: Mt 8,5–13. 7 *ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα. Ἐπειδὴ*
ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς
τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καφαρναούμ.
J 4,47. 2 *Ἑκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων*
3 *ἤμελλεν τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. ἀκούσας*
δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν πρεσ-
βυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθὼν
4 *διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. οἱ δὲ παραγενόμενοι*
πρὸς τὸν Ἰησοῦν παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως,

---

43 **H** *γὰρ ἔστιν* *46* *α* : **hW** *ο* **7,***1* **h** *Επει δε* *4* *παρεκαλ.* : **T** *ηρωτων*

---

43 καρπους σαπρους, it καρπους καλους *48 δια . . . αυτην : τεθεμελιωτο γαρ επι την πετραν* ***ADς*** *49 — ευθυς* **7,***1 και εγενετο οτε ετελεσεν ταυτα τα ρηματα λαλων ηλθεν* *2 παις* *3 παιδα 47ev*

λέγοντες ὅτι ἄξιός ἐστιν ᾧ παρέξῃ τοῦτο· ἀγαπᾷ 5
γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς
ᾠκοδόμησεν ἡμῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν 6
αὐτοῖς. ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ
τῆς οἰκίας, ἔπεμψεν φίλους ὁ ἑκατοντάρχης λέγων
αὐτῷ· κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γὰρ ἱκανός εἰμι ἵνα
ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς· διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν 7
ἠξίωσα πρὸς σὲ ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἰπὲ λόγῳ, καὶ
ἰαθήτω ὁ παῖς μου. καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι 8
ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ᾽ ἐμαυτὸν στρα-
τιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· πορεύθητι, καὶ πορεύε-
ται, καὶ ἄλλῳ· ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ
μου· ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ἀκούσας δὲ ταῦτα 9
ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ στραφεὶς τῷ ἀκο-
λουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπεν· λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν
τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον. καὶ ὑποστρέ- 10
ψαντες εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες εὗρον τὸν
δοῦλον ὑγιαίνοντα. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑξῆς 11
ἐπορεύθη εἰς πόλιν καλουμένην Ναΐν, καὶ συνε-
πορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ὄχλος
πολύς. ὡς δὲ ἤγγισεν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ 12 **8,42.**
ἰδοὺ ἐξεκομίζετο τεθνηκὼς μονογενὴς υἱὸς τῇ **1 Rg 17,17.**
μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὕτη ἦν χήρα, καὶ ὄχλος τῆς
πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ. καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ 13
κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ᾽ αὐτῇ καὶ εἶπεν αὐτῇ·
μὴ κλαῖε. καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς σοροῦ, οἱ 14
δὲ βαστάζοντες ἔστησαν, καὶ εἶπεν· νεανίσκε, σοὶ
λέγω, ἐγέρθητι. καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ 15 **1 Rg 17,23.**
ἤρξατο λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. **2 Rg 4,36.**

---

6 **T** *— απο* | *επεμψ.* : **R**+ [*προς αυτον*] | **R** *εκατονταρχος* | **T**— *αυτω* *11 τω* : **hT** *τη* | *αυτου* : **T**+ *ικανοι* *12 αὔτη* : **H** *αὐτὴ* *13* **T** *επ αυτην* *14 νεανισκε* : **h**[r]+ ⊣ *νεανισκε* ⊢ *15* **h** *εκαθισεν*

---

6 επορ. δε μετ αυτων ο Ιησ. *7 — διο . . . ελθειν* | *ιαθησεται* ℵ*plϚ* *9 αμην λεγω* ***D****a* , *it* 28 ℵ*a* *10 τον ασθενουντα δουλον* ***AC****plϚ* *12 κ. πολυς οχλος τ. πολ. συνεληλυθει αυτη* *13 κυρ.* : *Ιησους*

1,68; 19,44. 16 *ἔλαβεν δὲ φόβος πάντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν*
λέγοντες ὅτι προφήτης μέγας ἠγέρθη ἐν ἡμῖν, καὶ
17 *ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. καὶ*
ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ
αὐτοῦ καὶ πάσῃ τῇ περιχώρῳ.
18–35: Mt 11,2–19. 18 *Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάνει οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ*
περὶ πάντων τούτων. καὶ προσκαλεσάμενος δύο
Ps 40,8; 118,26. Ml 3,1. Dn 9,26. 19 *τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάνης* ¹ *ἔπεμψεν*
πρὸς τὸν κύριον λέγων· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον
20 *προσδοκῶμεν; παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ*
ἄνδρες εἶπαν· Ἰωάνης ὁ βαπτιστὴς ἀπέστειλεν
ἡμᾶς πρὸς σὲ λέγων· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον
21 *προσδοκῶμεν; ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσεν*
πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων
πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο βλέπειν.
Is 35,5; 61,1. 22 *καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἀπαγ-*
γείλατε Ἰωάνει ἃ εἴδετε καὶ ἠκούσατε· **τυφλοὶ**
ἀναβλέπουσιν, *χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθα-*
ρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, νεκροὶ ἐγείρονται,
23 **πτωχοὶ εὐαγγελίζονται**· *καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν*
24 *μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. Ἀπελθόντων δὲ τῶν*
ἀγγέλων Ἰωάνου ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους
περὶ Ἰωάνου· τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεά-
25 *σασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον;* ¹ *ἀλλὰ*
τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις
ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ
1,76. 26 *τρυφῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. ἀλλὰ*
τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ

---

16 hT *απαντας* *19 αλλ.* : H *ετερον* *20* RT *απεσταλκεν* | *αλλ.* : h *ετερον* *22 τυφλοι* : T pr *οτι* | *και* 2° : [R]—T *24.25.26* T *εξεληλυθατε* *26* HR *ναί,*

---

16 fin + *εις αγαθον* ***Ma*** *17.18 περιχωρω εν οις και μεχρι Ιωανου του βαπτιστου ος* *21 εθεραπευεν* | *τυφλους εποιει βλεπ.* *22 πορ. ειπατε Ιωανη α ειδον υμων οι οφθαλμοι και α ηκουσαν υμων τα ωτα* *25 διαγοντες* ***Da*** *26* fin + *(28) οτι ουδεις μειζων εν γενν. γυν. προφητης Ιωανου του βαπτιστου*

περισσότερον προφήτου. οὗτός ἐστιν περὶ οὗ 27 Ml 3,1.
γέγραπται·
ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσ-
ώπου σου,
ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.
λέγω ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν Ἰωάνου 28 1,15.
οὐδείς ἐστιν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστιν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας 29 3,7.12. Mt 21,32.
καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεόν, βαπτισθέντες
τὸ βάπτισμα Ἰωάνου· οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νο- 30 Act 18,46.
μικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτούς,
μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ. Τίνι οὖν ὁμοιώσω 31
τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ τίνι εἰσὶν
ὅμοιοι; ὅμοιοί εἰσιν παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθη- 32
μένοις καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις ἃ λέγει·
ηὐλήσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε·
ἐθρηνήσαμεν καὶ οὐκ ἐκλαύσατε.
ἐλήλυθεν γὰρ Ἰωάνης ὁ βαπτιστὴς μὴ ἐσθίων 33
ἄρτον μήτε πίνων οἶνον, καὶ λέγετε· δαιμόνιον
ἔχει. ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ 34 15,2.
πίνων, καὶ λέγετε· ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ
οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ 35
ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ πάντων τῶν τέκνων αὐτῆς.
Ἠρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα φάγῃ 36 11,37.
μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Φαρι-
σαίου κατεκλίθη. καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἥτις ἦν ἐν τῇ 37
πόλει ἁμαρτωλός, καὶ ἐπιγνοῦσα ὅτι κατάκειται
ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον
μύρου [1] καὶ στᾶσα ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ 38 Mt 26,7-13. J 12,3-8.
κλαίουσα, τοῖς δάκρυσιν ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας

---

28 γυναικ. : T+ *προφητης* | H *οὐδείς ἔστιν* *28—30* H *ἐστίν. — Και . . . αυτου. —* *32 α λεγει* : RT *λεγοντες* *33* HR *εσθων* | T *μηδε* *34* H *εσθων* *35* hT *απο τ. τεκν. αυτ. παντ.*

---

27 — εμπροσθ. σου *28* (cf *9.*) *λεγω δε υμιν οτι ο μικροτ. αυτου* *33 — αρτον* et *οινον* *35 — παντων* *Da* | *εργων* ℵ *38 εβρεξε*

αὐτοῦ, καὶ ταῖς θριξὶν τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέ-
μασσεν, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ
39 *ἤλειφεν τῷ μύρῳ. ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας*
αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων· οὗτος εἰ ἦν προ-
φήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ ἥτις
40 *ἅπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστιν. καὶ ἀπο-*
κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν· Σίμων, ἔχω
41 *σοί τι εἰπεῖν. ὁ δέ· διδάσκαλε, εἰπέ, φησίν. ' δύο*
χρεοφειλέται ἦσαν δανιστῇ τινι· ὁ εἷς ὤφειλεν
42 *δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. μὴ*
ἐχόντων αὐτῶν ἀποδοῦναι ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο.
43 *τίς οὖν αὐτῶν πλεῖον ἀγαπήσει αὐτόν; ' ἀποκριθεὶς*
Σίμων εἶπεν· ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρί-
Gn 18,4. 44 *σατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ὀρθῶς ἔκρινας. ' καὶ*
στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα τῷ Σίμωνι ἔφη· βλέπεις
ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν,
ὕδωρ μοι ἐπὶ πόδας οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς
δάκρυσιν ἔβρεξέν μου τοὺς πόδας καὶ ταῖς θριξὶν
R 16,16. 45 *αὐτῆς ἐξέμαξεν. φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη*
δὲ ἀφ' ἧς εἰσῆλθον οὐ διέλειπεν καταφιλοῦσά μου
46 *τοὺς πόδας. ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας·*
47 *αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψεν τοὺς πόδας μου. οὗ χάριν*
λέγω σοι, ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί,
ὅτι ἠγάπησεν πολύ· ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον
5,20.21. 48 *ἀγαπᾷ. εἶπεν δὲ αὐτῇ· ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι.*
49 *καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς·*
8,48; 17,19; 18,42. 50 *τίς οὗτός ἐστιν, ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν; εἶπεν*
δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε·
πορεύου εἰς εἰρήνην.

8 *Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς καὶ αὐτὸς διώδευεν*
κατὰ πόλιν καὶ κώμην κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζό-

---

38 T *εξεμαξεν* *39 προφητης* : [H]W pr *ο* *41* H *χρεοφιλεται* | W *δανειστη* *44 μοι επι* : hT *μου επι τους* *45* ℜR *διελιπεν* *46* T *μου τους ποδ.* *47* RT *ου χαριν,* (H 1898 —,) | T *αυτης αι αμαρτ.* | *ολιγον* 2° : W pr *και*

---

39 ο Φ. παρ ω κατεκειτο *47 αι αμ... αγαπα : αυτη πολλα*

μενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ δώδεκα σὺν 4,48.
αὐτῷ, καὶ γυναῖκές τινες αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι 2 Mc 5,19; 15,40.41; 16,9.
ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία
ἡ καλουμένη Μαγδαληνή, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ
ἐξεληλύθει, καὶ Ἰωάνα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου 3
Ἡρῴδου καὶ Σουσάννα καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες
διηκόνουν αὐτοῖς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.
Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ καὶ τῶν κατὰ πόλιν 4 4–15: Mt 13,1–23. Mc 4,1–20.
ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτὸν εἶπεν διὰ παραβολῆς·
ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον αὐτοῦ. 5
καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν
ὁδόν, καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ
κατέφαγεν αὐτό. καὶ ἕτερον κατέπεσεν ἐπὶ τὴν 6
πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα.
καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συν- 7
φυεῖσαι αἱ ἄκανθαι ἀπέπνιξαν αὐτό. καὶ ἕτερον 8
ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθήν, καὶ φυὲν ἐποίησεν
καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. ταῦτα λέγων ἐφώνει·
ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. Ἐπηρώτων δὲ 9
αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τίς αὕτη εἴη ἡ παρα-
βολή. ὁ δὲ εἶπεν· ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυσ- 10 Is 6,9.10.
τήρια τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, τοῖς δὲ λοιποῖς
ἐν παραβολαῖς, ἵνα **βλέποντες** μὴ **βλέπωσιν καὶ**
ἀκούοντες μὴ **συνιῶσιν**. ἔστιν δὲ αὕτη ἡ παρα- 11 1 P 1,23.
βολή. ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. ¹ οἱ δὲ 12 1 K 1,21.
παρὰ τὴν ὁδόν εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, εἶτα ἔρχεται
ὁ διάβολος καὶ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας
αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. οἱ δὲ ἐπὶ 13
τῆς πέτρας οἳ ὅταν ἀκούσωσιν μετὰ χαρᾶς δέχονται
τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἳ πρὸς
καιρὸν πιστεύουσιν καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφ-

---

3 RT *Ιωαννα* *7* R *συμφυ.* *10* H *συνίωσιν* *13* hT *επι την πετραν* | *ουτοι* : hW *αυτοι*

---

4 συνελθοντος | *παραβολην τοιαυτην προς αυτους* *5* — *του ουρανου* *6.7.8 αλλο* *8 αγαθ. και καλην* *10 ιδωσιν*

14 ἵστανται. τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί
εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλού-
του καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συνπνίγονται
Act 16,14. 15 καὶ οὐ τελεσφοροῦσιν. τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί
H 10,36. Ap 3,10. εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ ἀκούσαντες
τὸν λόγον κατέχουσιν καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπο-
16—18: Mc 4,21—25. 16 μονῇ. Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας καλύπτει αὐτὸν
σκεύει ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν, ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας
Mt 5,15. τίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ φῶς.
Mt 10,26. 17 οὐ γάρ ἐστιν κρυπτὸν ὃ οὐ φανερὸν γενήσεται,
οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ μὴ γνωσθῇ καὶ εἰς φανερὸν
19,26. 18 ἔλθῃ. βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὃς ἂν γὰρ ἔχῃ,
δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ὃς ἂν μὴ ἔχῃ, καὶ ὃ δοκεῖ
ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
19—21: Mt 12,46—50. Mc 3,31—35. 19 Παρεγένετο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ
ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ
20 διὰ τὸν ὄχλον. ἀπηγγέλη δὲ αὐτῷ· ἡ μήτηρ σου
καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἑστήκασιν ἔξω ἰδεῖν θέλοντές σε.
21 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· μήτηρ μου
καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον τοῦ
θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιοῦντες.
22—25: Mt 8,18.23—27. Mc 4,35—41. 22 Ἐγένετο δὲ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς
ἐνέβη εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν
πρὸς αὐτούς· διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης·
23 καὶ ἀνήχθησαν. πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσεν.
καὶ κατέβη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ
24 συνεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνευον. προσελθόντες δὲ
διήγειραν αὐτὸν λέγοντες· ἐπιστάτα ἐπιστάτα,
ἀπολλύμεθα. ὁ δὲ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ
καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο, καὶ
25 ἐγένετο γαλήνη. εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ποῦ ἡ πίστις

---

14 W ακουσαντες και ... πορευομενοι· *16* W λυχνι. επιτιθησιν *17* H γὰρ ἔστιν *19* μητηρ : T+ αυτου *20* αυτω : T+ οτι | RT σε θελοντες *23* h λαιλ. εις τ. λιμν. ανεμ.

---

15 — καλη και | τον λογον του θεου *17* αποκρ. αλλα ινα γν. *20* ζητουντες σε *24* κυριε κυριε | — του υδατος

ὑμῶν; φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς
ἀλλήλους· τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέ-
μοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν
αὐτῷ; Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν 26
Γερασηνῶν, ἥτις ἐστὶν ἀντίπερα τῆς Γαλιλαίας.
ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν ὑπήντησεν ἀνήρ τις 27
ἐκ τῆς πόλεως ἔχων δαιμόνια, καὶ χρόνῳ ἱκανῷ
οὐκ ἐνεδύσατο ἱμάτιον, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν
ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν. ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν 28
ἀνακράξας προσέπεσεν αὐτῷ καὶ φωνῇ μεγάλῃ
εἶπεν· τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ
ὑψίστου; δέομαί σου, μή με βασανίσῃς. παρήγ- 29
γελλεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν
ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου. πολλοῖς γὰρ χρόνοις συν-
ηρπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεσμεύετο ἁλύσεσιν καὶ πέδαις
φυλασσόμενος, καὶ διαρήσσων τὰ δεσμὰ ἠλαύνετο
ἀπὸ τοῦ δαιμονίου εἰς τὰς ἐρήμους. ἐπηρώτησεν 30
δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· τί σοι ὄνομά ἐστιν; ὁ δὲ
εἶπεν· λεγιών, ὅτι εἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ εἰς
αὐτόν. καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ 31
αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. ἦν δὲ ἐκεῖ 32
ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν βοσκομένη ἐν τῷ ὄρει· καὶ
παρεκάλεσαν αὐτὸν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκεί-
νους εἰσελθεῖν· καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. ἐξελθόντα 33
δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλθον εἰς
τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ
κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην καὶ ἀπεπνίγη. ἰδόντες 34
δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγονὸς ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν

26–39: Mt 8,28–34. Mc 5,1–20.

---

25 **W** — *και υπακ. αυτω* 26 **T** *Γεργεσηνων* **h**[r] *Γεργεσ.* *..δαρηνων*, *it* 87 27 **h** [*τις*] *ανηρ* 28 **H** [*του θεου*] *..παρηγγειλεν* | *απο* : **hRT** *υπο* 30 *Ιησ.* : [**R**]**T**+ *..ν* | **H** *σοὶ* 32 **hT** *βοσκομενων*

..7 ος ειχεν δαιμ. απο χρονων ικανων ος ιματιον ουκ ..δυσκετο 28 — *προσεπ. αυτω και* | — *Ιησου* 29 *πνευμ.* : *..νιω* | *εξελθε* 30 *λεγιων ονομα μοι· πολλα γαρ ησαν* 32 — *ικανων* | *ινα εις τ. χοιρους εισελθωσιν ..ηλθ.* : *ωρμησαν*

35 εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. ἐξῆλθον δὲ
ἰδεῖν τὸ γεγονός, καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ
εὗρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ' οὗ τὰ δαι-
μόνια ἐξῆλθεν ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα παρὰ
36 τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐφοβήθησαν. ἀπήγ-
γειλαν δὲ αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμο-
40. 37 νισθείς. καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος
τῆς περιχώρου τῶν Γερασηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν,
ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς
38 πλοῖον ὑπέστρεψεν. ἐδεῖτο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ'
οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια εἶναι σὺν αὐτῷ· ἀπέ-
39 λυσεν δὲ αὐτὸν λέγων· ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν
σου, καὶ διηγοῦ ὅσα σοι ἐποίησεν ὁ θεός. καὶ
ἀπῆλθεν καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα
ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.
40–56: Mt 9,18–26. Mc 5,21–43. 40 Ἐν δὲ τῷ ὑποστρέφειν τὸν Ἰησοῦν ἀπεδέξατο
37. αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες
41 αὐτόν. καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, καὶ
οὗτος ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχεν· καὶ πεσὼν
παρὰ τοὺς πόδας Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτὸν εἰσελ-
7,12. 42 θεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς
ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν.
Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον
43 αὐτόν. καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν
δώδεκα, ἥτις οὐκ ἴσχυσεν ἀπ' οὐδενὸς θεραπευ-
44 θῆναι, προσελθοῦσα ὄπισθεν ἥψατο τοῦ κρασπέδου
τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις

---

35 H *ηλθαν* | H *ευραν* | W *εξεληλυθει* | *του* : [H]—W *37* T *ηρωτησαν* | *εις* : W+ *το* *38* T *εδεετο* *40* RT *Εγενετο δε εν τω* *41* *ουτος* : hRT *αυτος* *42* *αὕτη* : H *αὐτὴ* *43* *ητις* : RT+ *ιατροις προσαναλωσασα ολον τον βιον*

---

35 παραγενομενων δε εκ της πολεως και θεωρησαντων καθημενον τον δαιμονιζομενον σωφρ. και ιματισμενον καθημενον *37 ηρωτησαν δε τον Ιησ. παντες και η χωρα των Γερασηνων* *39 πορευου* *41 — ω ονομα Ιαειρος* *42 — ως* *43 ητις* etc : *ην ουδε εις ισχυεν θεραπευσαι* *44 — οπισθεν ei του κρασπεδ.*

τοῦ αἵματος αὐτῆς. καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· τίς ὁ 45
ἁψάμενός μου; ἀρνουμένων δὲ πάντων εἶπεν ὁ
Πέτρος· ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσίν σε καὶ
ἀποθλίβουσιν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἥψατό μού 46
τις· ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξεληλυθυῖαν ἀπ'
ἐμοῦ. ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθεν, τρέ- 47
μουσα ἦλθεν καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ δι' ἣν
αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν ἐνώπιον παντὸς
τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. ὁ δὲ εἶπεν 48 7,50.
αὐτῇ· θυγάτηρ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πο-
ρεύου εἰς εἰρήνην. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχεταί 49
τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγων ὅτι τέθνηκεν
ἡ θυγάτηρ σου, μηκέτι σκύλλε τὸν διδάσκαλον.
ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ· μὴ φοβοῦ· 50
μόνον πίστευσον, καὶ σωθήσεται. ἐλθὼν δὲ εἰς 51
τὴν οἰκίαν οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν τινα σὺν αὐτῷ
εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰωάνην καὶ Ἰάκωβον καὶ τὸν
πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. ἔκλαιον 52 7,13.
δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπεν·
μὴ κλαίετε· οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει. καὶ 53
κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. αὐτὸς 54
δὲ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς ἐφώνησεν λέγων·
ἡ παῖς, ἔγειρε. καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτῆς, 55
καὶ ἀνέστη παραχρῆμα, καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι
φαγεῖν. καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ 56 5,14. Mc 7,36.
παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

Συνκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα ἔδωκεν αὐτοῖς 9 1–6: Mt 10,1.7.9–11.14. Mc 6,7–13.
δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια καὶ
νόσους θεραπεύειν· καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσ- 2

---

45 Πετρος : RT+ και οι συν αυτω 48 RT θυγατερ 51 h[r] — και Ιωανην 52 ουκ : HR ου γαρ 54 T εγειρου 9,1 R συγκαλεσ. | hW εδωκ. δυναμ. αυτ.

---

45 ο δε Ιησ. γνους την εξελθουσαν εξ αυτου δυναμιν επηρωτα τις μου ηψατο 47 εντρομος ουσα 49 ερχονται απο . . . λεγοντες 51 του κορασιου

3 σειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ ἰᾶσθαι, καὶ εἶπεν
πρὸς αὐτούς· μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν, μήτε
ῥάβδον μήτε πήραν μήτε ἄρτον μήτε ἀργύριον
10,5–7. 4 μήτε ἀνὰ δύο χιτῶνας ἔχειν. καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν
10,11. 5 εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. καὶ
ὅσοι ἂν μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς
πόλεως ἐκείνης τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν
ὑμῶν ἀποτινάσσετε εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς.
6 ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας εὐαγγελι-
7–9: Mt 14,1.2. Mc 6,14–16. 7 ζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ. Ἤκουσεν
δὲ Ἡρῴδης ὁ τετραάρχης τὰ γινόμενα πάντα, καὶ
διηπόρει διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπό τινων ὅτι Ἰωάνης
8 ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ὑπό τινων δὲ ὅτι Ἡλείας ἐφάνη,
ἄλλων δὲ ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη.
23,8. 9 εἶπεν δὲ Ἡρῴδης· Ἰωάνην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς
δέ ἐστιν οὗτος περὶ οὗ ἀκούω τοιαῦτα; καὶ ἐζήτει
10–17: Mt 14,13–21. Mc 6,30–44. J 6,1–13. 10 ἰδεῖν αὐτόν. Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι
διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν. Καὶ παραλαβὼν
αὐτοὺς ὑπεχώρησεν κατ' ἰδίαν εἰς πόλιν καλου-
11 μένην Βηθσαϊδά. οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες ἠκολού-
θησαν αὐτῷ· καὶ ἀποδεξάμενος αὐτοὺς ἐλάλει
αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς
12 χρείαν ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο. Ἡ δὲ ἡμέρα
ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπαν
αὐτῷ· ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα πορευθέντες εἰς
τὰς κύκλῳ κώμας καὶ ἀγροὺς καταλύσωσιν καὶ
εὕρωσιν ἐπισιτισμόν, ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ
13 ἐσμέν. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· δότε αὐτοῖς φαγεῖν
ὑμεῖς. οἱ δὲ εἶπαν· οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ ἄρτοι
πέντε καὶ ἰχθύες δύο, εἰ μήτι πορευθέντες ἡμεῖς

---

2 **fin R+** [*τους ασθενεις*] *3 ανα* : **[R]—H** *5 τον* : **T pr** *και* *9 Ηρωδης* : **[H]W pr** *ο* *12* **RT** *ειπον* *13* **h** *αυτοις υμ. φαγειν* | **hR** *πεντε αρτοι*

---

6 κατα πολεις 7 — παντα και | ηπορειτο | εκ νεκρ. ανεστη 10 κωμην λεγομενην D τοπον ερημον ΑΝϛ 11 θεραπ. : + αυτον παντας 12 — και ευρ. επισιτ.

ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα.
ˡἦσαν γὰρ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. εἶπεν δὲ 14
πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· κατακλίνατε αὐτοὺς
κλισίας ὡσεὶ ἀνὰ πεντήκοντα. καὶ ἐποίησαν οὕτως 15
καὶ κατέκλιναν ἅπαντας. λαβὼν δὲ τοὺς πέντε 16
ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν
οὐρανὸν εὐλόγησεν αὐτοὺς καὶ κατέκλασεν, καὶ
ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παραθεῖναι τῷ ὄχλῳ. καὶ 17 2 Rg 4,44.
ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες, καὶ ἤρθη τὸ
περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων κόφινοι δώδεκα.
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον 18 18–27: Mt 16,13–28.
κατὰ μόνας συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί, καὶ ἐπη- Mc 8,27–9,1.
ρώτησεν αὐτοὺς λέγων· τίνα με οἱ ὄχλοι λέγουσιν
εἶναι; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν· Ἰωάνην τὸν 19 7.
βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ Ἡλείαν, ἄλλοι δὲ ὅτι προ-
φήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. εἶπεν δὲ αὐτοῖς· 20 J 6,69.
ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Πέτρος δὲ ἀπο-
κριθεὶς εἶπεν· τὸν Χριστὸν τοῦ θεοῦ. ὁ δὲ ἐπι- 21
τιμήσας αὐτοῖς παρήγγειλεν μηδενὶ λέγειν τοῦτο,
εἰπὼν ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ 22 44. 18,32.33.
παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυ-
τέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀπο-
κτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. Ἔλεγεν 23 14,27.
δὲ πρὸς πάντας· εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔρχεσθαι,
ἀρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ
καθ' ἡμέραν, καὶ ἀκολουθείτω μοι. ὃς γὰρ ἐὰν 24 17,33. Mt 10,39.
θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· J 12,25.
ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ,
οὗτος σώσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος 25

---

14 γαρ : T *δε* | T— *ωσει 2°* *15* h *παντας* *17* W *κλασματων,* *18* h *συνηντησαν* *22 εγερθ.* : h *αναστηναι* *23* h *απαρνησασθω* *24 εαν* : HR *αν* *25* h *ωφελει*

---

15 — και κατεκλ. απ. *16 ουρ.* : + *προσευξατο και* | *— και κατεκλ.* *18 αυτον προσευχ.* : *αυτους* *20 χριστ.* : + *υιον* *22 μεθ ημερας τρεις* *23 — και αρ. τ. στ. α.* | *— καθ ημεραν* *CDm* *25 ωφελει ανθρωπον κερδησαι . . . απολεσαι . . . ζημιωθηναι*

κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας
Mt 10,33. 26 ἢ ζημιωθείς; ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς
ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισ-
χυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ
27 τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. λέγω δὲ
ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσίν τινες τῶν αὐτοῦ ἑστηκότων
οἳ οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν
βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
28–36: Mt 17,1–9. Mc 9,2–9. 28 Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ
ἡμέραι ὀκτώ, καὶ παραλαβὼν Πέτρον καὶ Ἰωάνην
καὶ Ἰάκωβον ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι.
29 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν τὸ εἶδος
τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ
30 λευκὸς ἐξαστράπτων. καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνε-
λάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωϋσῆς καὶ Ἠλείας,
22. 31 ¹ οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, ἣν
2 P 1,16–18. J 1,14. 32 ἤμελλεν πληροῦν ἐν Ἰερουσαλήμ. ὁ δὲ Πέτρος
καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ· δια-
γρηγορήσαντες δὲ εἶδαν τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τοὺς
33 δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ. καὶ ἐγένετο
ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ᾽ αὐτοῦ εἶπεν ὁ
Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν· ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν
ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν
σοὶ καὶ μίαν Μωϋσεῖ καὶ μίαν Ἠλείᾳ, μὴ εἰδὼς
34 ὃ λέγει. ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος ἐγένετο νεφέλη
καὶ ἐπεσκίαζεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ
3,22. 35 εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν νεφέλην. καὶ φωνὴ
ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ
36 υἱός μου ὁ ἐκλελεγμένος, αὐτοῦ ἀκούετε. καὶ ἐν τῷ
γενέσθαι τὴν φωνὴν εὑρέθη Ἰησοῦς μόνος. καὶ

---

27 την βασιλειαν του θεου : h^r^ *τον υιον του ανθρωπου ερχομενον εν τη δοξη αυτου* *28* 𝔎— *και 1°* *31* RW *εμελλεν* *32* W *ειδον*

---

26 — λογους *28 κ. Ιακ. κ. Ιωαν.* ***DLm*** *29 η ιδεα . . . ηλλοιωθη* *33 θελεις ποιησω ωδε* *35 ηλθεν* | *αγαπητος* ***ACDNm*** + *εν ω ηυδοκησα* ***C³DMa***

αὐτοὶ ἐσίγησαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις
ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑώρακαν.
Ἐγένετο δὲ τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ κατελθόντων αὐτῶν 37 37–45: Mt 17,14–23.
ἀπὸ τοῦ ὄρους συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς. Mc 9,14–32.
καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἐβόησεν λέγων· 38
διδάσκαλε, δέομαί σου ἐπιβλέψαι ἐπὶ τὸν υἱόν
μου, ὅτι μονογενής μοί ἐστιν, ¹ *καὶ ἰδοὺ πνεῦμα* 39
λαμβάνει αὐτόν, καὶ ἐξαίφνης κράζει καὶ σπαράσσει
αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόλις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ
συντρῖβον αὐτόν· καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου 40
ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. ἀπο- 41
κριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ
διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς καὶ
ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου. ἔτι 42 7,15.
δὲ προσερχομένου αὐτοῦ ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαι-
μόνιον καὶ συνεσπάραξεν· ἐπετίμησεν δὲ ὁ Ἰησοῦς
τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα
καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. ἐξεπλήσ- 43
σοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ θεοῦ.
Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίει
εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· θέσθε ὑμεῖς εἰς 44 22.
τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας
ἀνθρώπων. οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν 45 18,34. Mc 9,32.
παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν ἵνα μὴ αἴσθωνται
αὐτό, καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ
ῥήματος τούτου. Εἰσῆλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν 46 46–50: Mt 18,1–5.
αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς 47 Mc 9,33–40.
εἰδὼς τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπι-
λαβόμενος παιδίον ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ, καὶ 48 Mt 10,40.

---

37 τη εξης ημερα : h^r ⊣ *δια της ημερας* ⊢ *38* T *, ἐπι-βλεψαι* (*, et* W) *39* H *εξεφνης* | RT *μογις* *47 ειδως* : h *ιδων* | T *παιδιον*

---

37 κατελθοντα αυτον* | *συνελθειν α. οχλον πολυν
42 ιασ. τ. παιδα : αφηκεν αυτον

εἶπεν αὐτοῖς· ὃς ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον
ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἂν ἐμὲ
δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με· ὁ γὰρ
μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων, οὗτός ἐστιν
49 μέγας. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάνης εἶπεν· ἐπιστάτα,
εἴδομέν τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαι-
μόνια, καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ
11,23. Ph 1,18. 50 μεθ' ἡμῶν. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν Ἰησοῦς· μὴ
κωλύετε· ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ
ὑμῶν ἐστιν.

Mc 10,32. J 7,1. 51 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας
τῆς ἀναλήμψεως αὐτοῦ καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον
J 4,4. 52 ἐστήρισεν τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἰερουσαλήμ, καὶ
ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ
πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην Σαμαρειτῶν,
J 4,9. 53 ὥστε ἑτοιμάσαι αὐτῷ· καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν,
ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἰερου-
2 Rg 1,10.12. 54 σαλήμ. ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ Ἰάκωβος καὶ
Ἰωάνης εἶπαν· κύριε, θέλεις εἴπωμεν **πῦρ κατα-**
55 **βῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι** αὐτούς; στρα-
J 3,17; 12,47. 56 φεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς. καὶ ἐπορεύθησαν εἰς
ἑτέραν κώμην.
57–60: Mt 8,19–22. 57 Καὶ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ εἶπέν τις
πρὸς αὐτόν· ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ.
58 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς
ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώ-
σεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν

---

48 *εαν* : H *αν* | *αν* : R *εαν* *49* HR—*ο* | H *ειδαμεν* | *εν* : T *επι* | T *εκωλυσαμεν* *50* W *ο Ιησ.* *51* *προσωπ.* : [R]T+ *αυτου* *52* *κωμην* : T *πολιν* | T *Σαμαριτων* | *ωστε* : H *ως* *54* *αναλ. αυτους* : ⊣hr⊢Wm+ *ως και Ηλειας εποιησεν* *55* *αυτοις* : ⊣hr⊢Wm+ *και ειπεν Ουκ οιδατε ποιου* (Wm *οιου*) *πνευματος εστε* (Wm+ *υμεις*)· *ο* (Wm+ *γαρ*) *υιος του ανθρωπου ουκ ηλθεν ψυχας ανθρωπων* (hr [*ανθρ.*]) *απολεσαι αλλα σωσαι* *57* T *αν* *58* H [*ο*] *Ιησ.*

---

57 *υπαγεις*

κεφαλὴν κλίνῃ. Εἶπεν δὲ πρὸς ἕτερον· ἀκολούθει 59
μοι. ὁ δὲ εἶπεν· ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελ-
θόντι θάψαι τὸν πατέρα μου. εἶπεν δὲ αὐτῷ· 60
ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς,
σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
Εἶπεν δὲ καὶ ἕτερος· ἀκολουθήσω σοι, κύριε· 61 1 Rg 19,20.
πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς
τὸν οἶκόν μου. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· 62
οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον καὶ
βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω εὔθετός ἐστιν τῇ βασιλείᾳ
τοῦ θεοῦ.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος ἑτέρους 10 1–12: Mt 10,7–16.
ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ Mc 6,7.
προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ
ἤμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. ἔλεγεν δὲ πρὸς αὐτούς· 2 J 4,35.
ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεή- Mt 9,37.38.
θητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐργάτας
ἐκβάλῃ εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. ὑπάγετε· ἰδοὺ 3
ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. μὴ 4 9,3–5.
βαστάζετε βαλλάντιον, μὴ πήραν, μὴ ὑποδήματα· 2 Rg 4,29.
καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. εἰς ἣν δ' 5
ἂν εἰσέλθητε οἰκίαν, πρῶτον λέγετε· εἰρήνη τῷ
οἴκῳ τούτῳ. καὶ ἐὰν ἐκεῖ ᾖ υἱὸς εἰρήνης, ἐπανα- 6 1 P 4,14.
παήσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε,
ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, 7 1 T 5,18.
ἔσθοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιος γὰρ 1 K 9,5–14.
ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. μὴ μεταβαίνετε ἐξ
οἰκίας εἰς οἰκίαν. καὶ εἰς ἣν ἂν πόλιν εἰσέρχησθε 8 1 K 10,27.
καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν,

---

59 επιτρεψ. : **hR** pr *κυριε* *62 προς αυτον* : **[H]—W** | *επιβαλων . . . οπισω* : **h**[r] ⊣ *εις τα οπισω βλεπων και επιβαλλων την χειρα αυτου επ αροτρον* ⊢ | *χειρα* : **RT+** *αυτου* **10,***1 ετερ.* : **[R]T** pr *και* | *εβδομηκ.* : **[H]W+** *δυο* | *δυο* : **H+** [*δυο*] *4* **T—** *και* *6* **hRT** *η εκει*

---

60 πορευθεις **10,***1 Απεδειξεν δε και ετερους οβ'* *6 αναχ.* : *επιστρεψει η ειρηνη υμων*

9 ¹*καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε*
αὐτοῖς· ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.
10 *εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέλθητε καὶ μὴ δέχωνται*
ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς εἴπατε·
Act 18,6. 11 *καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς*
πόλεως ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας ἀπομασσόμεθα ὑμῖν·
πλὴν τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ
12 *θεοῦ. λέγω ὑμῖν ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ*
Mt 11,21–23. 13 *ἀνεκτότερον ἔσται ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. Οὐαί σοι,*
Χοραζείν, οὐαί σοι, Βηθσαϊδά· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ
καὶ Σιδῶνι ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι
ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθή-
14 *μενοι μετενόησαν. πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτό-*
Is 14,13.15. 15 *τερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει ἢ ὑμῖν. καὶ σύ, Καφαρ-*
ναούμ, μὴ **ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ; ἕως τοῦ ᾅδου**
Mt 10,40. 16 **καταβήσῃ.** *Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ*
J 5,23; 12,48; 15,23. *ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν*
17 *ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με. Ὑπέστρεψαν δὲ*
οἱ ἑβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς λέγοντες· κύριε, καὶ
τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου.
J 12,31. Ap 12,8.9. 18 *εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ἐθεώρουν τὸν σατανᾶν ὡς ἀστρα-*
Mc 16,18. Ps 91,13. 19 *πὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν*
τὴν ἐξουσίαν τοῦ **πατεῖν ἐπάνω ὄφεων** *καὶ σκορπίων,*
καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὐδὲν
Ex 32,32. Ph 4,3. Ap 3,5. Mt 7,22. 20 *ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσει. πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε*
ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται, χαίρετε δὲ
ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐνγέγραπται ἐν τοῖς οὐρα-
21.22: Mt 11,25–27. 21 *νοῖς. Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύ-*
ματι τῷ ἁγίῳ καὶ εἶπεν· ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ,
κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας
ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας

---

12 λεγω : T+ *δε* *15* W *Καφ., ἢ ε. ου. υψωθης,* | T— *του* | hRT *καταβιβασθηση* *17 εβδομηκ.* : [H]W+ *δυο* *18* hW *εκ τ. ουρ. ως αστραπην* *19* hW *αδικηση* *21 τω* 1⁰ : T pr *εν*

---

12 ημερα εκεινη : βασιλεια του θεου *14 — εν τη κρισει* *16 εμε αθετων* etc : *εμου ακουων ακουει του αποστειλαντος με*

αὐτὰ νηπίοις· ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως εὐδοκία
ἐγένετο ἔμπροσθέν σου. πάντα μοι παρεδόθη 22
ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστιν
ὁ υἱὸς εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστιν ὁ πατὴρ εἰ
μὴ ὁ υἱὸς καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.
Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπεν· 23 Mt 13,16.17.
μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε.
λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς 24 1 P 1,10.
ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε καὶ οὐκ εἶδαν,
καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε καὶ οὐκ ἤκουσαν.
Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων αὐτὸν 25 25–28: Mt 22,35–40. Mc 12,28–34.
λέγων· διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρο- 18,18–20.
νομήσω; ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· ἐν τῷ νόμῳ τί 26
γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς 27 Dt 6,5.
εἶπεν· ***ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς*** Lv 19,18.
καρδίας σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ
τῇ ἰσχύϊ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου*, καὶ* ***τὸν***
πλησίον σου ὡς σεαυτόν*. εἶπεν δὲ αὐτῷ· ὀρθῶς* 28 Lv 18,5.
ἀπεκρίθης· ***τοῦτο ποίει καὶ ζήσῃ****. ὁ δὲ θέλων* 29 Mt 19,17.
δικαιῶσαι ἑαυτὸν εἶπεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ τίς
ἐστίν μου πλησίον; ὑπολαβὼν ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· 30
ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ εἰς
Ἰερειχώ, καὶ λησταῖς περιέπεσεν, οἳ καὶ ἐκδύ-
σαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον
ἀφέντες ἡμιθανῆ. κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεύς τις 31
κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν
ἀντιπαρῆλθεν. ὁμοίως δὲ καὶ Λευείτης κατὰ τὸν 32
τόπον ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν. Σαμαρείτης 33
δέ τις ὁδεύων ἦλθεν κατ' αὐτὸν καὶ ἰδὼν ἐσπλαγ-

---

21 T *εγεν. ευδοκ.* | fin T+ *και στραφεις προς τους μαθητας ειπεν* *22 εαν* : HR *αν* *24* T *ιδαν* W *ειδον* *27* hW— *σου* 1° | ℋ— *της* *30* R *Ἱεριχώ* *31* H [*εν*] *32 λευειτης* : T+ *γενομενος* *33* T *Σαμαριτης*

---

22 απο | — *μου* Marcion | *εστιν ο πατηρ . . . ο υιος . . . ο υιος . . . ο πατ. και ω εαν ο υιος αποκαλυψη* Marcion *23* — *κατ ιδιαν* | *βλεπετε* : + *και ακουοντες α ακουετε* *24* — *και βασιλεις* *25* — *διδασκαλε* *27* — *και εν ο. τη διαν. σου* *31 κατα τυχα*

34 *χνίσθη, καὶ προσελθὼν κατέδησεν τὰ τραύματα*
αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐπιβιβάσας δὲ
αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδο-
35 *χεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον*
ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκεν τῷ πανδοχεῖ καὶ
εἶπεν· ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅ τι ἂν προσδα-
πανήσῃς ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω
36 *σοι. τίς τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι*
J 13,17. 37 *γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς; ὁ δὲ*
εἶπεν· ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν δὲ
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πορεύου καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.
J 11,1; 12,2.3. 38 *Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς αὐτὸς εἰσῆλθεν*
εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπε-
39 *δέξατο αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν. καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ*
καλουμένη Μαριάμ, ἣ καὶ παρακαθεσθεῖσα πρὸς
τοὺς πόδας τοῦ κυρίου ἤκουεν τὸν λόγον αὐτοῦ.
40 *ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν·*
ἐπιστᾶσα δὲ εἶπεν· κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ
ἀδελφή μου μόνην με κατέλειπεν διακονεῖν; εἰπὸν
41 *οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. ἀποκριθεὶς δὲ*
εἶπεν αὐτῇ ὁ κύριος· Μάρθα Μάρθα, μεριμνᾷς
Mt 6,33. 42 *καὶ θορυβάζῃ περὶ πολλά, ὀλίγων δέ ἐστιν χρεία*
ἢ ἑνός· Μαριὰμ γὰρ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο,
ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται αὐτῆς.
11 *Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ*
5,33. *προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέν τις τῶν μαθη-*
τῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσ-
εύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάνης ἐδίδαξεν τοὺς μαθη-

---

34 T *πανδοκιον* *35* hW *εδωκεν δυο δην.* | T *πανδοκει* *37* H [o] *Ιησ.* *38 Εν δε τω* : T *Εγενετο δε εν τω* | *αυτος* : T pr *και* | h [*εις τον οικον αυτης*] W *εις τον οικον* *39* H [*η*] *40* T *κατελιπεν* | *ειπον* : RW *ειπε* *41.42 μεριμνας . . . γαρ* : h *θορυβαζη· Μαριαμ* *42* RT *ενος δε εστιν χρεια·* | W *χρεια εστιν* | RT *Μαρια*

---

36 τινα ουν δοκεις πλησιον γεγονεναι *38 εγενετο δε εν τω πορ. αυτον εισελθειν*

τὰς αὐτοῦ. εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ὅταν προσεύχησθε, 2 2–4: Mt 6,9–13.
λέγετε· Πάτερ, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθάτω
ἡ βασιλεία σου· τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον 3
δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς 4
ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίομεν παντὶ
ὀφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πει-
ρασμόν. Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· τίς ἐξ ὑμῶν 5
ἕξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου
καὶ εἴπῃ αὐτῷ· φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους,
ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρός με 6
καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ· κἀκεῖνος ἔσωθεν 7 Mt 26,10.
ἀποκριθεὶς εἴπῃ· μή μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ
θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία μου μετ' ἐμοῦ
εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί
σοι. λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς 8 18,5.
διὰ τὸ εἶναι φίλον αὐτοῦ, διά γε τὴν ἀναιδίαν
αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσων χρῄζει. Κἀγὼ 9 9–13: Mt 7,7–11.
ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε,
καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς 10
γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ
τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. τίνα δὲ ἐξ ὑμῶν τὸν 11
πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν
αὐτῷ ἐπιδώσει; ἢ καὶ αἰτήσει ᾠόν, ἐπιδώσει αὐτῷ 12
σκορπίον; εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε 13
δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ

---

2 W *ελθετω* | h[r] *ελθετω το αγιον πνευμα σου εφ ημας και καθαρισατω ημας* *8* RW *αναίδειαν* *9* T *ανοιχθησεται* , *it* 10 *10* hW *ανοιγεται* *11* hW *αιτησει τον πατ.* | *ιχθυν* : hRT pr *αρτον μη λιθον επιδωσει αυτω η και* (h [*και*]) | *μη* : W *και* *12* *ωον* : RT+ *μη*

---

2 προσευχ. : + *μη βαττολογειτε ως οι λοιποι· δοκουσιν γαρ τινες οτι εν τη πολυλογια αυτων εισακουσθησονται· αλλα προσευχομενοι* | *πατερ ημων ο εν τοις ουρανοις* ***ADϛ*** | *σου η βασιλεια· γενηθητω το θελημα σου ως εν ουρανω και επι γης* ***D*(*ϛ*)** *3 δος ημ. σημερον* *4 τα οφειλεματα ημων ως και ημεις αφιομεν τοις οφειλεταις ημων* | fin + *αλλα ρυσαι ημας απο του πονηρου* ***ADϛ*** *5* — *προς αυτους* *6 παρεστιν απ αγρου* *13 οντες* ***ℵDa***

μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα
ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν.
14—26: Mt 12,22—30. 14 Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν κωφόν·
43—45. Mc 3,22—27. ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος ἐλάλησεν ὁ
15 κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι· ¹τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν
εἶπαν· ἐν Βεεζεβοὺλ τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων
Mc 8,11. 16 ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια· ἕτεροι δὲ πειράζοντες σημεῖον
17 ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ εἰδὼς
αὐτῶν τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα βασι-
λεία ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται, καὶ
18 οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει. εἰ δὲ καὶ ὁ σατανᾶς ἐφ'
ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία
αὐτοῦ; ὅτι λέγετε ἐν Βεεζεβοὺλ ἐκβάλλειν με τὰ
19 δαιμόνια. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεεζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ
δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ
Ex 8,15. 20 τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν κριταὶ ἔσονται. εἰ δὲ ἐν δακ-
τύλῳ θεοῦ [ἐγὼ] ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα
21 ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ὅταν ὁ
ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν,
Kol 2,15. 22 ἐν εἰρήνῃ ἐστὶν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· ἐπὰν δὲ
ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν
πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει, καὶ τὰ
9,50. 23 σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ
κατ' ἐμοῦ ἐστιν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ
24 σκορπίζει. Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ
ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων
ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ μὴ εὑρίσκον λέγει· ὑπο-
25 στρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ

---

13 H [ο] εξ | πνευμα αγιον : h^r ⊣ αγαθον δομα ⊢ *et* πνευμα αγαθον | W αυτον; *14* HR— και αυτο ην *15* T ειπον | RT Βεελζεβουλ ,*it* 18.19 *17* hT διαμερισθ. εφ εαυτην *19* h κριτ. υμ. εσοντ. T κριτ. εσοντ. υμ. *20* [εγω] : W—T *24* ℜ ευρισκον [τοτε] λεγ. h ευρισκον. τοτε λεγ.

---

14 ταυτα δε ειποντος αυτου προσφερεται αυτω δαιμονιζομενος κωφος και εκβαλοντος αυτου παντες εθαυμαζον 15 fin + *ο δε αποκριθεις ειπεν· πως δυναται σατανας σαταναν εκβαλ(λ)ειν* ***ADa*** *18 πως : ου*

ἐλθὸν εὑρίσκει σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον.
τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἕτερα πνεύματα 26 J 5,14.
πονηρότερα ἑαυτοῦ ἑπτά, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ
ἐκεῖ, καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου
χείρονα τῶν πρώτων. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν 27 1,28.42.48.
αὐτὸν ταῦτα ἐπάρασά τις φωνὴν γυνὴ ἐκ τοῦ
ὄχλου εἶπεν αὐτῷ· μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά
σε καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. αὐτὸς δὲ εἶπεν· 28 8,15.21.
μενοῦν μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ
καὶ φυλάσσοντες.

Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων ἤρξατο λέγειν· 29 29—32: Mt 12,38—42.
ἡ γενεὰ αὕτη γενεὰ πονηρά ἐστιν· σημεῖον ζητεῖ, 1 K 1,22.
καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον
Ἰωνᾶ. καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς τοῖς Νινευείταις 30
σημεῖον, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
τῇ γενεᾷ ταύτῃ. βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν 31 1 Rg 10,1.
τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης
καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περά-
των τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος, καὶ
ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὧδε. ἄνδρες Νινευεῖται 32 Jona 3,5.
ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης
καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ
κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. Οὐδεὶς 33 8,16. Mt 5,15.
λύχνον ἅψας εἰς κρυπτὴν τίθησιν οὐδὲ ὑπὸ τὸν
μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευό-
μενοι τὸ φέγγος βλέπωσιν. ὁ λύχνος τοῦ σώματός 34 34—36: Mt 6,22.23.
ἐστιν ὁ ὀφθαλμός σου. ὅταν ὁ ὀφθαλμός σου
ἁπλοῦς ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν ἐστιν·
ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν.

---

25 ευρισκει : H+ [σχολαζοντα] *30 Ιωνας* : [H]W pr ο | R *Νινευῖταις*, *it 32 -ευῖται* *33* H *κρύπτην* | HR *φως* *34.36* H *φωτινον ter et σκοτινον bis* *35.36* † h[s] ? †

---

29 Ιωνα του προφητου ACmϛ *30* fin + *και καθως Ιωνας εν τη κοιλια του κητους εγενετο τρεις ημερας και τρεις νυκτας, ουτως και ο υιος του ανθρωπου εν τη γη* *31* — *εν τη κρισει* *32* — vers

35 *σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν.*
36 *εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον μέρος*
τι σκοτεινόν, ἔσται φωτεινὸν ὅλον ὡς ὅταν ὁ λύχνος
τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε.
7,36; 14,1. 37 *Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι ἐρωτᾷ αὐτὸν Φαρισαῖος*
ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν.
Mt 15,2. 38 *ὁ δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον*
39—52: Mt 23,1—36. 39 *ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. εἶπεν δὲ ὁ κύριος*
πρὸς αὐτόν· νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν
τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ δὲ
40 *ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας. ἄφρονες,*
οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησεν;
41 ¹*πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ πάντα*
42 *καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν. ἀλλὰ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρι-*
σαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ
πήγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν
κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ· ταῦτα δὲ ἔδει
20,46. 43 *ποιῆσαι κἀκεῖνα μὴ παρεῖναι. οὐαὶ ὑμῖν τοῖς*
Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν
ταῖς συναγωγαῖς καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς
44 *ἀγοραῖς. οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ*
ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω
45 *οὐκ οἴδασιν. Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν*
λέγει αὐτῷ· διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς
46 *ὑβρίζεις. ὁ δὲ εἶπεν· καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί,*
ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάσ-
τακτα, καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ
47 *προσψαύετε τοῖς φορτίοις. οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκο-*

---

36 **h** [*τι*] *μερος* **T** *τι μερος* | *τη* : **hW** pr *εν* *42 δε* : [**R**]—**T** | *κρισιν* : **h**ʳ *κλησιν* *43* **W** *υμιν, Φαρισαιοι* *44 ως τα μν. τα* : **h**ʳ ⊣ *μνημεια* ⊢

35.36 ει ουν το φως το εν σοι σκοτος, το σκοτος ποσον *37 Εδεηθη δε αυτου τις Φαρισαιος ινα αριστ. μετ αυτου* *38 Φαρισ. ηρξατο διακρινομενος εν εαυτω λεγειν δια τι* *39 οι Φαρισ. υποκριται* *40 το εσωθ. κ. το εξωθ.* ***CD*** *42 — ταυτα . . . παρειναι* *43 αγοραις : + και πρωτοκλισιας εν τοις δειπνοις* ***CD*** *44 υμιν : + γραμματεις και Φαρισαιοι* ***ADmϛ*** *46 — τοις φορτιοις*

δομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες
ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. ἄρα μάρτυρές ἐστε καὶ 48
συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅτι
αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδο-
μεῖτε. διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν· 49
ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας καὶ ἀποστόλους,
καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσιν καὶ διώξουσιν, ˡ ἵνα 50
ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ ἐκκε-
χυμένον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς
ταύτης, ἀπὸ αἵματος Ἅβελ ἕως αἵματος Ζαχαρίου 51 Gn 4,8. 2 Chr 24,20.
τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ
οἴκου· ναὶ λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς
γενεᾶς ταύτης. οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε 52
τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθατε καὶ
τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε. Κἀκεῖθεν ἐξελ- 53
θόντος αὐτοῦ ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρι-
σαῖοι δεινῶς ἐνέχειν καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν
περὶ πλειόνων, ἐνεδρεύοντες αὐτὸν θηρεῦσαί τι 54 20,20.
ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ 12 Mt 16,6. Mc 8,15.
ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν
πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον· προσέχετε
ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης, ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις, τῶν
Φαρισαίων. οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστὶν ὃ 2 2–9: Mt 10,26–33. 8,17.
οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθή-
σεται. ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε ἐν τῷ 3

---

47 οι δε : T *και οι* *48 και συνευδ. :* hʳ ⊣ *μη συνευδοκειν* ⊢ *49* T *εκδιωξουσιν* *50* hRT *εκχυννομενον* *51* HR *ναί,* | H *Ἄβελ* *52 ηρατε :* hʳ ⊣ *εκρυψατε* ⊢ *53.54 Κακειθεν . . . αυτου :* hʳ ⊣ *Λεγοντος δε αυτου ταυτα προς αυτους ενωπιον παντος του λαου ηρξαντο οι Φαρισαιοι και οι νομικοι δεινως εχειν και συνβαλλειν αυτω περι πλειονων, ζητουντες αφορμην τινα λαβειν αυτου ινα ευρωσιν κατηγορησαι αυτου* ⊢ *54* T— *αυτον* 12,*1* RT *ζυμης των Φαρισαιων, ητις εστ. υποκρισις.* (W— ,)

---

49 — και . . . ειπεν | *αποστελλω* *51 Ζαχαριου υιου Βαραχειου ον εφονευσαν αναμεσον τ. θ. κ. τ. ναου* 12,*1 Πολλων δε οχλων συνπεριεχοντων κυκλω ωστε αλληλους συνπνιγειν* *2 ουκ αποκαλ. : ου φανερωθησεται*

φωτὶ ἀκουσθήσεται, καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε
ἐν τοῖς ταμείοις κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων.
4 Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ
τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα καὶ μετὰ ταῦτα μὴ
5 ἐχόντων περισσότερόν τι ποιῆσαι. ὑποδείξω δὲ
ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀπο-
κτεῖναι ἔχοντα ἐξουσίαν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν.
6 ναὶ λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. ' οὐχὶ πέντε
στρουθία πωλοῦνται ἀσσαρίων δύο; καὶ ἓν ἐξ
αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.
21,18. 7 ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι
ἠρίθμηνται. μὴ φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων
8 διαφέρετε. λέγω δὲ ὑμῖν, πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ
ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν
9,26. 9 ἀγγέλων τοῦ θεοῦ· ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον
τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων
Mt 12,32. Mc 3,28.29. 10 τοῦ θεοῦ. καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ
ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται.
21,14.15. Mt 10,19.20. 11 ὅταν δὲ εἰσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ
τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνήσητε πῶς
12 ἢ τί ἀπολογήσησθε ἢ τί εἴπητε· τὸ γὰρ ἅγιον
πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ εἰπεῖν.
13 Εἶπεν δέ τις ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ· διδάσκαλε, εἰπὲ
τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρο-
Act 7,27. 14 νομίαν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἄνθρωπε, τίς με κατ-
1 T 6,9.10. 15 έστησεν κριτὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; εἶπεν δὲ πρὸς
αὐτούς· ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ πάσης πλεο-
νεξίας, ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ

---

4 **H** *αποκτεινοντων* 5 **HR** *ναί,* 8 *ομολογηση* : **H** *-γησει*
11 *η τι* 1° : [**H**]

4 *την δε ψυχην μη δυναμενων αποκτειναι μηδε εχοντων περισσον τι* 10 *εις δε το πν. το αγ. ουκ αφεθησεται αυτω ουτε εν τω αιωνι τουτω ουτε εν τω μελλοντι* 14 *κριτην* : *δικαστην* ***ΑΝϚ*** | — *η μεριστην*

ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ. Εἶπεν δὲ παρα- 16
βολὴν πρὸς αὐτοὺς λέγων· ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου
εὐφόρησεν ἡ χώρα. καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων· 17
τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς
μου; ' καὶ εἶπεν· τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς 18
ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω
ἐκεῖ πάντα τὸν σῖτον καὶ τὰ ἀγαθά μου, ' καὶ 19
ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου· ψυχή, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ
κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε,
εὐφραίνου. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ θεός· ἄφρων, ταύτῃ 20 H 9,27.
τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ
ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; οὕτως ὁ θησαυρίζων αὐτῷ 21 Mt 6,20.
καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν. Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς 22 22–31: Mt 6,25–33.
μαθητὰς αὐτοῦ· διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν· μὴ μεριμ-
νᾶτε τῇ ψυχῇ τί φάγητε, μηδὲ τῷ σώματι τί
ἐνδύσησθε. ἡ γὰρ ψυχὴ πλεῖόν ἐστιν τῆς τροφῆς καὶ 23
τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. κατανοήσατε τοὺς κόρακας, 24 Ps 147,9.
ὅτι οὔτε σπείρουσιν οὔτε θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστιν
ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ θεὸς τρέφει αὐτούς·
πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν. τίς 25
δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται ἐπὶ τὴν ἡλικίαν
αὐτοῦ προσθεῖναι πῆχυν; εἰ οὖν οὐδὲ ἐλάχιστον 26
δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; κατα- 27
νοήσατε τὰ κρίνα, πῶς οὔτε νήθει οὔτε ὑφαίνει·
λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ
αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. εἰ δὲ ἐν ἀγρῷ 28

---

17 εαυτω : **H** *αὑτω* *18* **RT** *τα γενηματα μ. κ. τα αγ. μου* (sic *et* **h**[r] *et* ⊣ *τα γενηματα μ.* ⊢ *et τους καρπους μου*) *19 κειμενα . . . πιε* : [**H**] *20* **HR** *αιτουσιν* *21* [**H**] | *αὑτω* : **RW** *εαυτω* **T** *αὑτω* *22 αυτου* : [**H**]—**W** | **hT** *υμιν λεγω* | *σωμ.* : [**H**]**W**+ *υμων* *23* **T**— *γαρ* *24 ουτε . . . ουτε* : **HR** *ου . . . ουδε* *25* **hRT** *προσθειν. επι τ. ηλικ. αυτ.* *26 ει . . . λοιπων* : **h**[r] ⊣ *και περι των λοιπων τι* ⊢ *27 ουτε νηθ. ουτε υφ.* (sic *et* ⊣ **h**[r] ⊢) : **HR** *αυξανει ου κοπια ουδε νηθει·* | **W** *Σολομῶν*

---

18 ποιησω αυτας μειζ. *21* fin + *ταυτα λεγων εφωνει· ο εχων ωτα ακουειν ακουετω* ***HUa*** *24 καταν. τα πετεινα του ουρανου* *25 — μεριμνων*

τὸν χόρτον ὄντα σήμερον καὶ αὔριον εἰς κλίβανον
βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιάζει, πόσῳ μᾶλλον
29 ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι. καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε
30 καὶ τί πίητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε· ταῦτα γὰρ
πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητοῦσιν· ὑμῶν δὲ
31 ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρῄζετε τούτων· πλὴν ζητεῖτε
τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα προστεθήσεται
22,29. Is 41,14. 32 ὑμῖν. Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον· ὅτι εὐδό-
κησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν.
33.34: Mt 6,20.21. 33 Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημο-
σύνην· ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλλάντια μὴ παλαιού-
18,22. μενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
ὅπου κλέπτης οὐκ ἐγγίζει οὐδὲ σὴς διαφθείρει·
35—46: Mt 24,42—51. 34 ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ
Ex 12,11. 35 καρδία ὑμῶν ἔσται. Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες
1 P 1,13. Mt 25,1—13. 36 περιεζωσμέναι καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι· καὶ ὑμεῖς
ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυ-
τῶν, πότε ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἐλθόντος
J 13,4. 37 καὶ κρούσαντος εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ. μακάριοι
οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὑρήσει
γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι περιζώσεται
καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς καὶ παρελθὼν διακονήσει
38 αὐτοῖς. κἂν ἐν τῇ δευτέρᾳ κἂν ἐν τῇ τρίτῃ
φυλακῇ ἔλθῃ καὶ εὕρῃ οὕτως, μακάριοί εἰσιν
1 Th 5,2. 39 ἐκεῖνοι. τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκο-
δεσπότης ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται, οὐκ ἂν
40 ἀφῆκεν διορυχθῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ ὑμεῖς
γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε ὁ υἱὸς
41 τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος·
κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις

---

28 RT *αμφιεζει* *38 καν* 1⁰ . . . *ουτως* : h^r ⊣ *και εαν ελθη τη εσπερινη φυλακη και ευρησει, ουτως ποιησει, και εαν εν τη δευτερα και τη τριτη* ⊢ | T— *εκεινοι* *39 ουκ αν* : ℜR *εγρηγορησεν αν και ουκ* *41 δε* : T+ *αυτω*

---

31 ταυτα παντα ***ADm***ς *32 εν αυτω ευδοκ.* *35 εστω υ. η οσφυς περιεζωσμενη* *40* — vers *1a*

ἢ καὶ πρὸς πάντας; καὶ εἶπεν ὁ κύριος· τίς ἄρα 42 2 T 2,15.
ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος ὁ φρόνιμος, ὃν κατα-
στήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ
διδόναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτριον; μακάριος ὁ δοῦλος 43
ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα
οὕτως. ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς 44 Mt 25,21.
ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. ἐὰν δὲ εἴπῃ 45
ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· χρονίζει ὁ
κύριός μου ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς
παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν
καὶ μεθύσκεσθαι, ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου 46
ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει,
καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ
τῶν ἀπίστων θήσει. ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς 47 Jc 4,17.
τὸ θέλημα τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ μὴ ἑτοιμάσας
ἢ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ δαρήσεται
πολλάς· ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, 48
δαρήσεται ὀλίγας. παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολύ, πολὺ
ζητηθήσεται παρ᾽ αὐτοῦ, καὶ ᾧ παρέθεντο πολύ,
περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν. Πῦρ ἦλθον βα- 49
λεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη; Mt 20,22.
βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέ- 50 Mt 26,38. J 12,27.
χομαι ἕως ὅτου τελεσθῇ. δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην 51 51–53: Mt 10,34–36.
παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ; οὐχί, λέγω ὑμῖν,
ἀλλ᾽ ἢ διαμερισμόν. ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν 52
πέντε ἐν ἑνὶ οἴκῳ διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶν
καὶ δύο ἐπὶ τρισὶν ˈ διαμερισθήσονται, πατὴρ ἐπὶ 53 Mch 7,6.
υἱῷ καὶ **υἱὸς ἐπὶ πατρί**, μήτηρ ἐπὶ θυγατέρα καὶ
θυγάτηρ ἐπὶ τὴν μητέρα, πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην
αὐτῆς καὶ **νύμφη ἐπὶ τὴν πενθεράν**. Ἔλεγεν 54 Mt 16,2.3.

---

42 το : [H]—W *49* T ανηφθη. *52.53* H τρισιν, διαμερισθησονται πατ. *53* T— την 1° | T— αυτης

---

41 — η και πρ. παντ. *42* ο φρον. : + ο αγαθος *44* αληθ. : αμην *47* — ετοιμασας η *48* εδωκαν πολυ, ζητησουσιν απ αυτου περισσοτερον | πλεον απαιτησουσιν *51* ποιησαι

δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις· ὅταν ἴδητε νεφέλην ἀνατέλ-
λουσαν ἐπὶ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε ὅτι ὄμβρος
55 ἔρχεται, καὶ γίνεται οὕτως· καὶ ὅταν νότον πνέοντα,
56 λέγετε ὅτι καύσων ἔσται, καὶ γίνεται. ὑποκριταί,
τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε
δοκιμάζειν, τὸν καιρὸν δὲ τοῦτον πῶς οὐ
57 δοκιμάζετε; Τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε
Mt 5,25.26. 58 τὸ δίκαιον; ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου
σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλ-
λάχθαι ἀπ' αὐτοῦ, μή ποτε κατασύρῃ σε πρὸς
τὸν κριτήν, καὶ ὁ κριτής σε παραδώσει τῷ πράκ-
59 τορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε βαλεῖ εἰς φυλακήν. λέγω
σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως καὶ τὸ ἔσχατον
λεπτὸν ἀποδῷς.
Act 5,37. 13 Παρῆσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλ-
λοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων ὧν τὸ αἷμα
J 9,2. 2 Πειλᾶτος ἔμιξεν μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. καὶ
ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι
οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους
Ps 7,13. 3 ἐγένοντο, ὅτι ταῦτα πεπόνθασιν; οὐχί, λέγω ὑμῖν,
ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε.
4 ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα ὀκτὼ ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος
ἐν τῷ Σιλωὰμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι
αὐτοὶ ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας τοὺς ἀν-
5 θρώπους τοὺς κατοικοῦντας Ἰερουσαλήμ; οὐχί,
λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήσητε, πάντες
3,9. 6 ὡσαύτως ἀπολεῖσθε. Ἔλεγεν δὲ ταύτην τὴν
Mt 3,10; 21,19. Mc 11,13. παραβολήν. συκῆν εἶχέν τις πεφυτευμένην ἐν τῷ
ἀμπελῶνι αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν
7 αὐτῇ καὶ οὐχ εὗρεν. εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπε-
λουργόν· ἰδοὺ τρία ἔτη ἀφ' οὗ ἔρχομαι ζητῶν

---

56 hRT τον δε καιρον | HR ουκ οιδατε δοκιμαζειν 58 H [απ] 13,4 W δεκαοκτω | Ιερουσ. : T pr εν 5 h μετανοητε

---

54 επι : απο ADϛ 58 κατακρινη 59 αποδοις τον εσχατον κοδραντην 13,2 τοιαυτα ANϛ 3.5 — παντες ff2 Marcion

καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὑρίσκω· ἔκκο-
ψον αὐτήν· ἵνα τί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; ὁ δὲ 8 2 P 3,9.15.
ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ· κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ
τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν καὶ
βάλω κόπρια, κἂν μὲν ποιήσῃ καρπὸν εἰς τὸ 9
μέλλον· εἰ δὲ μήγε, ἐκκόψεις αὐτήν.
Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν 10
τοῖς σάββασιν. καὶ ἰδοὺ γυνὴ πνεῦμα ἔχουσα 11
ἀσθενείας ἔτη δέκα ὀκτώ, καὶ ἦν συνκύπτουσα
καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. ἰδὼν 12
δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησεν καὶ εἶπεν αὐτῇ·
γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου, ˈκαὶ ἐπέ- 13 Mc 7,32.
θηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνορθώθη,
καὶ ἐδόξαζεν τὸν θεόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχι- 14 Ex 20,9. Dt 5,13.
συνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθερά-
πευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ ὅτι ἓξ ἡμέραι
εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν αὐταῖς οὖν ἐρχό-
μενοι θεραπεύεσθε καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου.
ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος καὶ εἶπεν· ὑποκριταί, 15 14,5.
ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ
ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης καὶ ἀπαγαγὼν πο-
τίζει; ταύτην δὲ θυγατέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν 16 19,9. Act 3,25.
ἔδησεν ὁ σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ
ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ
τοῦ σαββάτου; καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ κατῃσ- 17
χύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, καὶ πᾶς
ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐνδόξοις τοῖς
γινομένοις ὑπ᾽ αὐτοῦ. Ἔλεγεν οὖν· τίνι ὁμοία 18 18–21: Mt 13,31–33. Mc 4,30–32.
ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ τίνι ὁμοιώσω
αὐτήν; ὁμοία ἐστὶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν 19 Dn 4,9.18. Ez 17,23; 31,6.

---

7 W τον τοπον 8 κοπρια : h[r] ⊣ κοφινον κοπριων ⊢
11 W δεκαοκτω | RW συγκυπτ. 12 απολελ. : T+ απο
13 H ανωρθωθη 15 ℜ απαγων

---

7 ευρ. : + φερε την αξινην 9 fin + ταυτα λεγων
εφωνει· ο εχων ωτα ακουειν ακουετω Γα 12 — προσεφ.
και 15 υποκριτα DNς 17 — ταυτα λεγ. αυτ.

ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ, καὶ ηὔξησεν
καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον, καὶ **τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ**
20 **κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.** Καὶ πάλιν
εἶπεν· τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ;
21 ὁμοία ἐστὶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔκρυψεν εἰς
ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.
22 Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας δι-
δάσκων καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱεροσόλυμα.
23 Εἶπεν δέ τις αὐτῷ· κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι;
Mt 7,13.14. 24 ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ⁱ ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ
Ph 3,12. 1 T 6,12. τῆς στενῆς θύρας, ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητή-
Mt 25,11.12. 25 σουσιν εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. ἀφ᾽ οὗ ἂν
ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν,
καὶ ἄρξησθε ἔξω ἑστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν
λέγοντες· κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς
Mt 7,22.23. 26 ἐρεῖ ὑμῖν· οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ. τότε ἄρξεσθε
λέγειν· ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ
Ps 6,9. 27 ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας· καὶ ἐρεῖ λέγων
ὑμῖν· οὐκ οἶδα πόθεν ἐστέ· **ἀπόστητε ἀπ᾽ ἐμοῦ**
28.29: Mt 8,11.12. 28 **πάντες ἐργάται ἀδικίας.** ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν ὄψησθε Ἀβραὰμ
καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ καὶ πάντας τοὺς προφήτας
Ml 1,11. ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους
Is 49,12; 59,19. Ps 107,3. 29 ἔξω. καὶ ἥξουσιν **ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν** καὶ
14,15. ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου, καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν
Mt 19,30. 30 τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἔσχατοι οἳ
ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶν πρῶτοι οἳ ἔσονται
31 ἔσχατοι. Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ προσῆλθάν τινες
Φαρισαῖοι λέγοντες αὐτῷ· ἔξελθε καὶ πορεύου
32 ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρῴδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. καὶ
εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι

21 W ενεκρυψεν *24* H ισχυσουσιν, *26* h αρξησθε *27* RT κ. ερει· λεγω υμιν, ουκ | οιδα : T+ υμας *28* hRT οψεσθε *29* απο : [R]—T *31* W προσηλθον

19 δενδρον μεγα ΑΝϚ *24 πυλης ΑΝϚ* *25 κυριε κυριε ΑDΝϚ* *27 ουδεποτε ειδον υμας* *31 ημερα ΝΤϚ*

ταύτῃ· ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἀπο-
τελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι.
πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ 33
πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπο-
λέσθαι ἔξω Ἰερουσαλήμ. Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλήμ, 34 34.35: Mt 23,37–39.
ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα
τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα
ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου ὃν τρόπον ὄρνις τὴν
ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελή-
σατε. ˡ ἰδοὺ **ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν**. λέγω [δὲ] 35 Jr 22,5; 12,7. Ps 69,26; 118,26.
ὑμῖν, οὐ μὴ ἴδητέ με ἕως ἥξει ὅτε εἴπητε·
εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν 14 6,6–11; 11,37.
τινος τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν
ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν.
καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν 2
αὐτοῦ. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς τοὺς 3
νομικοὺς καὶ Φαρισαίους λέγων· ἔξεστιν τῷ σαβ-
βάτῳ θεραπεῦσαι ἢ οὔ; ˡ οἱ δὲ ἡσύχασαν. καὶ 4
ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτὸν καὶ ἀπέλυσεν. καὶ 5 13,15. Mt 12,11.
πρὸς αὐτοὺς εἶπεν· τίνος ὑμῶν υἱὸς ἢ βοῦς εἰς
φρέαρ πεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν
ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀντα- 6
ποκριθῆναι πρὸς ταῦτα. Ἔλεγεν δὲ πρὸς τοὺς 7 Mt 23,6.
κεκλημένους παραβολήν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτο-
κλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς· ˡ ὅταν 8 Prv 25,6.
κληθῇς ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς
τὴν πρωτοκλισίαν, μή ποτε ἐντιμότερός σου ᾖ
κεκλημένος ὑπ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν 9

---

32 τριτη : W+ ημερα *34* T ορνιξ *35* [δε] : RW—T
ου : T pr οτι | ηξει οτε : [R]—H 14,*1* H [των] Φαρισ.
αι 1ᵒ : T+ αποκριθεις | υιος : hʳ ονος et προβατον

---

32 αποτελω : αποτελουμαι ***D*** επιτελω ***ANϛ*** *35* υμων
ημος ***DNϛ*** 14,*6* οι δε ουκ απεκριθησαν *8* εντιμ. σου ηξει

καλέσας ἐρεῖ σοι· δὸς τούτῳ τόπον, καὶ τότε
ἄρξῃ μετὰ αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν.
10 ἀλλ' ὅταν κληθῇς, πορευθεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν
ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς σε ἐρεῖ
σοι· φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι
δόξα ἐνώπιον πάντων τῶν συνανακειμένων σοι.
18,14. Mt 23,12. 11 ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ
12 ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. Ἔλεγεν δὲ καὶ
τῷ κεκληκότι αὐτόν· ὅταν ποιῇς ἄριστον ἢ δεῖπνον,
μὴ φώνει τοὺς φίλους σου μηδὲ τοὺς ἀδελφούς
σου μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου μηδὲ γείτονας πλου-
σίους, μή ποτε καὶ αὐτοὶ ἀντικαλέσωσίν σε καὶ
Dt 14,29. 13 γένηται ἀνταπόδομά σοι. ἀλλ' ὅταν δοχὴν ποιῇς,
J 5,29. 14 κάλει πτωχούς, ἀναπήρους, χωλούς, τυφλούς· καὶ
μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι·
ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν
18,29. 15 δικαίων. Ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων
ταῦτα εἶπεν αὐτῷ· μακάριος ὅστις φάγεται ἄρτον
16—24: Mt 22,2—10. 16 ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἄν-
θρωπός τις ἐποίει δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσεν
17 πολλούς, καὶ ἀπέστειλεν τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ
ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις· ἔρχεσθε,
18 ὅτι ἤδη ἕτοιμά ἐστιν. καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς
πάντες παραιτεῖσθαι. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ·
ἀγρὸν ἠγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθὼν ἰδεῖν
19 αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον. καὶ ἕτερος
εἶπεν· ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι
δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον.
1 K 7,33. 20 καὶ ἕτερος εἶπεν· γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο
21 οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος
ἀπήγγειλεν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. τότε ὀργισθεὶς

---

13 **RT** *οταν ποιης δοχην* | **HR** *αναπειρους ,it* **21** *14 γαρ* : **T** *δε* *17* **h** *κεκλημενοις ερχεσθαι* | **hT** *εισιν*

---

15 αριστον EMa *17 εστιν* : + *παντα ANϚ* *19 ερωτω* etc : *διο ου δυναμαι ελθειν* *20 ελαβον, διο*

ὁ οἰκοδεσπότης εἶπεν τῷ δούλῳ αὐτοῦ· ἔξελθε
ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως,
καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ τυφλοὺς
καὶ χωλοὺς εἰσάγαγε ὧδε. καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος· 22
κύριε, γέγονεν ὃ ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστίν.
καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον· ἔξελθε εἰς 23
τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν,
ἵνα γεμισθῇ μου ὁ οἶκος· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι 24
οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύ-
σεταί μου τοῦ δείπνου.
Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ 25 26.27: Mt 10,37.38.
στραφεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· εἴ τις ἔρχεται πρός 26 Dt 33,9.10. 18,29.30. J 12,25.
με καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μη-
τέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς
ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι τε καὶ τὴν ψυχὴν
ἑαυτοῦ, οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής. ὅστις οὐ 27 9,23.
βαστάζει τὸν σταυρὸν ἑαυτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω
μου, οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής. Τίς γὰρ ἐξ 28
ὑμῶν θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι οὐχὶ πρῶτον
καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει εἰς ἀπαρ-
τισμόν; ἵνα μή ποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ 29
μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι πάντες οἱ θεωροῦντες
ἄρξωνται αὐτῷ ἐμπαίζειν ˡ λέγοντες ὅτι οὗτος ὁ 30
ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκ-
τελέσαι. Ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος ἑτέρῳ βασιλεῖ 31
συμβαλεῖν εἰς πόλεμον οὐχὶ καθίσας πρῶτον βου-
λεύσεται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ὑπαν-
τῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν;
εἰ δὲ μήγε, ἔτι αὐτοῦ πόρρω ὄντος πρεσβείαν 32
ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην. οὕτως οὖν 33
πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσιν τοῖς ἑαυτοῦ

---

21 cf *13*. *26* αυτου : H εαυτου | τε : T δε | RT την εαυτ. ψυχ. *31* H συνβαλ. *32* τα προς : *H* προς h εις *vl* τα προς

---

21 ενεγκε *24* fin + πολλοι γαρ εισιν κλητοι ολιγοι δε εκλεκτοι *GHa* *27* — vers *M*Ra* *29* ισχυση οικοδομησαι και *31* ουχι : ουκ ευθεως

Mt 5,13. Mc 9,50. 34 ὑπάρχουσιν οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής. Καλὸν
οὖν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ καὶ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν
35 τίνι ἀρτυθήσεται; οὔτε εἰς γῆν οὔτε εἰς κοπρίαν
εὔθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. ὁ ἔχων ὦτα
ἀκούειν ἀκουέτω.

15 Ἦσαν δὲ αὐτῷ ἐγγίζοντες πάντες οἱ τελῶναι
5,30. 2 καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ. καὶ διεγόγγυζον
οἵ τε Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες ὅτι
οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐ-
3 τοῖς. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην
4–7: Mt 18,12–14. Ez 34,11.16. 19,10. 4 λέγων· τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρό-
βατα καὶ ἀπολέσας ἐξ αὐτῶν ἓν οὐ καταλείπει
τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται
5 ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς ἕως εὕρῃ αὐτό; καὶ εὑρὼν ἐπι-
6 τίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους αὐτοῦ χαίρων, καὶ ἐλθὼν
εἰς τὸν οἶκον συνκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γεί-
τονας, λέγων αὐτοῖς· συνχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον
7 τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. λέγω ὑμῖν ὅτι
οὕτως χαρὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ
μετανοοῦντι ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίοις οἵτινες
8 οὐ χρείαν ἔχουσιν μετανοίας. Ἢ τίς γυνὴ δραχμὰς
ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ
ἅπτει λύχνον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν καὶ ζητεῖ
9 ἐπιμελῶς ἕως οὗ εὕρῃ; καὶ εὑροῦσα συνκαλεῖ
τὰς φίλας καὶ γείτονας λέγουσα· συνχάρητέ μοι,
E 8,10. 10 ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. οὕτως, λέγω
ὑμῖν, γίνεται χαρὰ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ
11 ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι. Εἶπεν δέ·
12 ἄνθρωπός τις εἶχεν δύο υἱούς. καὶ εἶπεν ὁ νεώ-
τερος αὐτῶν τῷ πατρί· πάτερ, δός μοι τὸ ἐπι-
βάλλον μέρος τῆς οὐσίας. ὁ δὲ διεῖλεν αὐτοῖς

---

34 T *αλα bis* 15,*4* W *ος εξει ... κ. απολεση* *6.9* R *συγκαλ. et συγχαρ.* *8 οὗ* : RT *οτου* *10* W— *των* *12 ο δε* : T *και*

15,*1* — *οι 2⁰* *4 ουκ αφιησι ... και απελθων το απολωλος ζητει*

τὸν βίον. καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν 13 Prv 29,3.
πάντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν
μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ
ζῶν ἀσώτως. δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα 14
ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὰ κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ
αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη 15
ἑνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἔπεμψεν
αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους· καὶ 16 Prv 23,21.
ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἐκ τῶν κε-
ρατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου
αὐτῷ. εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν ἔφη· πόσοι μίσθιοι 17
τοῦ πατρός μου περισσεύονται ἄρτων, ἐγὼ δὲ
λιμῷ ὧδε ἀπόλλυμαι. ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς 18 Jr 3,12.13. Ps 51,6.
τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἥμαρτον
εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, οὐκέτι εἰμὶ 19
ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν
μισθίων σου. καὶ ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν πατέρα 20
ἑαυτοῦ. ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος εἶδεν
αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγχνίσθη, καὶ
δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ
κατεφίλησεν αὐτόν. εἶπεν δὲ ὁ υἱὸς αὐτῷ· πάτερ, 21
ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, οὐκέτι
εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. εἶπεν δὲ ὁ πατὴρ 22
πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· ταχὺ ἐξενέγκατε στολὴν
τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον
εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας,
ˈκαὶ φέρετε τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, θύσατε, καὶ 23
φαγόντες εὐφρανθῶμεν, ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου 24 E 2,1.5; 5,14.
νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, ἦν ἀπολωλὼς καὶ εὑρέθη.
καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. ˈἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ 25

13 hT απαντα *16* γεμισαι την κοιλιαν αυτου (sic *et* ⊣hr⊢) : HR χορτασθηναι | εκ : T απο *17* RT περισσευουσιν *20* εαυτου : RT αυτου *21* RT αυτω ο υιος | fin H+ [ποιησον με ως ενα των μισθιων σου] *22* T—ταχυ *24* h εζησεν

13 εαυτου τον βιον *20* ενεπεσεν *23* ενεγκατε *24* και αρτι ευρεθη

ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισεν
26 τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσεν συμφωνίας καὶ χορῶν, ˡκαὶ προσ-
καλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων ἐπυνθάνετο τί ἂν
27 εἴη ταῦτα. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι ὁ ἀδελφός σου
ἥκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν
2. 28 σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. ὠργίσθη
δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν· ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ
29 ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
εἶπεν τῷ πατρί· ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι
καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ
οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου
30 εὐφρανθῶ· ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος ὁ καταφαγών
σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ
J 17,10. 31 τὸν σιτευτὸν μόσχον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τέκνον,
σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά
32 ἐστιν· εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ
ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἔζησεν, καὶ ἀπο-
λωλὼς καὶ εὑρέθη.

16 Ἔλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητάς· ἄνθρωπός
τις ἦν πλούσιος ὃς εἶχεν οἰκονόμον, καὶ οὗτος
διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα
2 αὐτοῦ. καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ· τί τοῦτο
ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκο-
18,4. 3 νομίας σου· οὐ γὰρ δύνῃ ἔτι οἰκονομεῖν. εἶπεν
δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος· τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός
μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν
4 οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. ἔγνων τί ποιήσω,
ἵνα ὅταν μετασταθῶ ἐκ τῆς οἰκονομίας δέξωνταί
5 με εἰς τοὺς οἴκους ἑαυτῶν. καὶ προσκαλεσάμενος
ἕνα ἕκαστον τῶν χρεοφειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ
ἔλεγεν τῷ πρώτῳ· πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου;

---

26 T— *αν* *29* *πατρι* : HR+ *αυτου* | h *εριφιον*
30 *πορνων* : h [R] pr *των* *32* *και απολ.* : T— *και*
16,2 W *δυνηση* *5* H *χρεοφιλετων*

---

25 *ελθων δε και εγγισας* *29* *εριφ. εξ αιγων* | *αριστησω*
30 *τω δε υιω σ. τω καταφαγοντι παντα μετα των π. και ελθοντι*

¹ὁ δὲ εἶπεν· ἑκατὸν βάτους ἐλαίου. ὁ δὲ εἶπεν 6
αὐτῷ· δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ καθίσας ταχέως
γράψον πεντήκοντα. ἔπειτα ἑτέρῳ εἶπεν· σὺ δὲ 7
πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν· ἑκατὸν κόρους σίτου.
λέγει αὐτῷ· δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ γράψον
ὀγδοήκοντα. καὶ ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον 8 E 5,8. 1 Th 5,5. 18,6.
τῆς ἀδικίας ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ
τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς
τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσιν. Καὶ 9 14,14. Mt 6,20; 10,40; 19,21.
ἐγὼ ὑμῖν λέγω, ἑαυτοῖς ποιήσατε φίλους ἐκ τοῦ
μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν ἐκλίπῃ δέξωνται
ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. ὁ πιστὸς ἐν 10 19,17.
ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστιν, καὶ ὁ ἐν
ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. εἰ 11
οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε,
τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει; καὶ εἰ ἐν τῷ 12
ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἡμέτερον τίς
δώσει ὑμῖν; Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις 13 Mt 6,24.
δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον
ἀγαπήσει, ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου κατα-
φρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.
Ἤκουον δὲ ταῦτα πάντα οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι 14 Mt 23,14.
ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. καὶ εἶπεν 15 18,9–14. Mt 23,28. Ps 7,10. Prv 6,16.17.
αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον
τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας
ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται 16 Mt 11,12.13.
μέχρι Ἰωάνου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ
εὐαγγελίζεται καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. εὐκο- 17 Mt 5,18.
πώτερον δέ ἐστιν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελ-
θεῖν ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν. Πᾶς ὁ 18 Mt 5,32; 19,9.

---

6 **h** *γραψον ταχεως* *12* **hRT** *υμετερον* | **h** *υμιν δωσει* *15 τ. θεου* : **W** *κυριου* *17* **H** *μ. κερεαν* **h** *κερεαν μ.* **W** *κεραιαν μ.*

---

6 καδους ***D**** *καβους* ***D²*** | — *καθ. ταχ.* *8 οτι 2°* : *διο λεγω υμιν* *9 του αδικου μαμ.* | *εκλ(ε)ιπητε* ***F(Γ)ϛ*** | *σκην. αυτων* ***P*** *12 ημετ.* : *εμον* ***157*** *17 των λογων μου* **Marcion**

ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἑτέραν
μοιχεύει, καὶ ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν
19 *μοιχεύει.* Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ
ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον εὐφραινόμενος
20 καθ᾽ ἡμέραν λαμπρῶς. πτωχὸς δέ τις ὀνόματι
Λάζαρος ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ εἱλκω-
Mt 15,27. 21 μένος ¹ καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν πιπ-
τόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ
καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἐπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ.
22 ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι
αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ·
23 ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη. καὶ ἐν
τῷ ᾅδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων
ἐν βασάνοις, ὁρᾷ Ἀβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ
24 Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς φω-
νήσας εἶπεν· πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με καὶ
πέμψον Λάζαρον ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου
αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι
25 ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. εἶπεν δὲ Ἀβραάμ·
τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες τὰ ἀγαθά σου ἐν
τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν
26 δὲ ὧδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. καὶ ἐν
πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα
ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν
πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς
27 διαπερῶσιν. εἶπεν δέ· ἐρωτῶ σε οὖν, πάτερ, ἵνα
πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου·
28 ¹ ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς· ὅπως διαμαρτύρηται
αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον
2 T 3,16. 29 τοῦτον τῆς βασάνου. λέγει δὲ Ἀβραάμ· ἔχουσι

---

20 Λαζ. : W+ *ος* *22.23 και εταφη. κ. εν τ. α. επαρ.* : hʳ *και ετ. εν τω αδη. επαρας* *26 εν* : W *επι* | *μηδε* : [R]T+ *οι* *27* T *ουν σε*

---

18 — απο ανδρ. *19* pr *ειπεν δε και ετεραν παραβολην* | *πλουσ.* : + cui nomen Phinees sah *21 των* : pr *των ψιχ(ι)ων* ***A(D)ς*** | *ελειχον (απ- Να, περι- **157**)* *23* fin + *αναπαυομενον* *25 ωδε* : *οδε **1ς*** *26 ωδε διαπερασαι* *27 πατερ Αβρααμ **DN***

Μωϋσέα καὶ τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν.
ὁ δὲ εἶπεν· οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ, ἀλλ' ἐάν τις 30
ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν.
ˈεἶπεν δὲ αὐτῷ· εἰ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν 31 J 11,45–53.
οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ
πεισθήσονται.
Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· ἀνένδεκ- 17
τόν ἐστιν τοῦ τὰ σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν, οὐαὶ δὲ
δι' οὗ ἔρχεται· λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ λίθος μυλικὸς 2 Mt 18,6.7.
περίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔρριπται
εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ τῶν μικρῶν
τούτων ἕνα. ˈ προσέχετε ἑαυτοῖς. ἐὰν ἁμάρτῃ ὁ 3 Mt 18,15.
ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ, καὶ ἐὰν μετανοήσῃ,
ἄφες αὐτῷ. καὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἁμαρ- 4 Mt 18,21.22.
τήσῃ εἰς σὲ καὶ ἑπτάκις ἐπιστρέψῃ πρὸς σὲ λέγων·
μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ. Καὶ εἶπαν οἱ ἀπό- 5 Mc 9,24.
στολοι τῷ κυρίῳ· πρόσθες ἡμῖν πίστιν. εἶπεν 6 Mt 13,31; 17,20; 21,21.
δὲ ὁ κύριος· εἰ ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως,
ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ· ἐκριζώθητι καὶ
φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ ὑπήκουσεν ἂν
ὑμῖν. Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα 7
ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ
αὐτῷ· εὐθέως παρελθὼν ἀνάπεσε, ˈ ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ 8
αὐτῷ· ἑτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζωσάμενος
διακόνει μοι ἕως φάγω καὶ πίω, καὶ μετὰ ταῦτα
φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; μὴ ἔχει χάριν τῷ δούλῳ 9
ὅτι ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα; οὕτως καὶ ὑμεῖς, 10
ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε

---

31 **HR** *ουδ'* **17**,*1 ουαι δε* : **HR** *πληv ουαι* *6* **H** *[ταυτη]* *7* **T** *αναπεσε;* *9* **fin W** + *ου δοκω*

---

31 αναστη και απελθη προς αυτους πιστευσουσιν **17**,*2 συνφερει | μυλος ονικος ΑΝϛ* *4 — προς σε ΝΓα | αφες* *6 ειχετε Dϛ | αν 1⁰ : + τω ορει τουτω· μεταβα εντευθεν εκει καί μετεβαινεν· και | — εκριζ. και | μεταφυτευθητι εις την θαλασσαν* *7 μη ερει* *8 — ουχι* *10 ποιησ. οσα λεγω*

ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν, ὃ ὠφείλομεν ποιῆσαι
πεποιήκαμεν.

9,51; 13,22. 11 *Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι εἰς Ἰερουσαλήμ,*
καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσον Σαμαρίας καὶ Γαλι-
Lv 13,45.46. 12 *λαίας. καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἴς τινα κώμην*
ἀπήντησαν δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἳ ἔστησαν πόρ-
13 *ρωθεν, ¹ καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνὴν λέγοντες· Ἰησοῦ*
5,14. Lv 13,49; 14,2.3. 14 *ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς·*
πορευθέντες **ἐπιδείξατε** *ἑαυτοὺς* **τοῖς ἱερεῦσιν.** *καὶ*
15 *ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς ἐκαθαρίσθησαν. εἷς*
δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψεν μετὰ
16 *φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ*
πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εὐχαριστῶν
17 *αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρείτης. ἀποκριθεὶς δὲ*
ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· οὐχ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ
18 *ἐννέα ποῦ; οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι*
7,50. 19 *δόξαν τῷ θεῷ εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος; καὶ εἶπεν*
αὐτῷ· ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.
J 18,36; 3,3. 20 *Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων πότε*
ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς
καὶ εἶπεν· οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ
Mt 24,23. J 1,26; 12,35. 21 *παρατηρήσεως, ¹ οὐδὲ ἐροῦσιν· ἰδοὺ ὧδε ἤ· ἐκεῖ·*
ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν.
22 *Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς· ἐλεύσονται ἡμέραι*
ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ
21,8. 23 *ἀνθρώπου ἰδεῖν καὶ οὐκ ὄψεσθε. καὶ ἐροῦσιν*
ὑμῖν· ἰδοὺ ἐκεῖ, ἰδοὺ ὧδε· μὴ ἀπέλθητε μηδὲ
Mt 24,26.27. 24 *διώξητε. ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἀστράπτουσα ἐκ*

---

11 Γαλιλαιας : **h**[r]+ **et Jericho** *12* **hT** *υπηντησαν* : **RT**+ *αυτω* | **ℌ** *ανεστησαν* *16* **T** *Σαμαριτης* *17* **T** *ουχι* | *δε* 2⁰ : **[H]**—**T** *21* **W** *ἤ εκ.* *23 ιδου* 2⁰ : **ℌ** **pr** *ἤ* | **H** [*απελθητε μηδε*]

---

11 — δια 13 και εκραξαν φωνη μεγαλη 14 αυτοις : + τεθεραπευσθε 15 εκαθαρισθη 18 εξ αυτων ουδεις ευρεθη υποστρεφων ος δωσει δοξαν 21 εκει : + μη πιστευσητε 22 ημερων : + τουτων

τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν λάμπει,
οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ
αὐτοῦ. πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν καὶ 25 9,22.
ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. καὶ 26 Mt 24,37–39.
καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Νῶε, οὕτως ἔσται
καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου·
ἤσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ἐγαμίζοντο, ἄχρι ἧς 27 Gn 7,7–23.
ἡμέρας **εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν**, καὶ ἦλθεν
ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἀπώλεσεν πάντας. ὁμοίως 28 Gn 18,20.
καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λώτ· ἤσθιον,
ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ᾠκοδόμουν·
ᾗ δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθεν Λὼτ ἀπὸ Σοδόμων, **ἔβρεξεν** 29 Gn 19,15.24.25.
πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ καὶ ἀπώλεσεν πάντας.
κατὰ τὰ αὐτὰ ἔσται ᾗ ἡμέρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ- 30
που ἀποκαλύπτεται. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὃς ἔσται 31 Mt 24,17.18.
ἐπὶ τοῦ δώματος καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ,
μὴ καταβάτω ἆραι αὐτά, καὶ ὁ ἐν ἀγρῷ ὁμοίως
μὴ **ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω**. μνημονεύετε τῆς 32 Gn 19,26.
γυναικὸς Λώτ. ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ 33 9,24.
περιποιήσασθαι, ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὃς ἂν ἀπο-
λέσει, ζωογονήσει αὐτήν. λέγω ὑμῖν, ταύτῃ τῇ 34
νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς, ὁ εἷς παρα-
λημφθήσεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται· ἔσονται 35 Mt 24,40.41.
δύο ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό, ἡ μία παραλημφ-
θήσεται ἡ δὲ ἑτέρα ἀφεθήσεται. καὶ ἀποκριθέντες 37 Job 39,30. Mt 24,28.
λέγουσιν αὐτῷ· ποῦ, κύριε; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς·
ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ καὶ οἱ ἀετοὶ ἐπισυναχθήσονται.

Ἔλεγεν δὲ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν 18 R 12,12. Kol 4,2. 1 Th 5,17.
πάντοτε προσεύχεσθαι αὐτοὺς καὶ μὴ ἐνκακεῖν,
ˡλέγων· κριτής τις ἦν ἔν τινι πόλει τὸν θεὸν μὴ 2

---

24 𝕳— *εν τη ημ. αυτου* *27* W *εξεγαμιζοντο* | hT *απαντας* ,*it 29* *28 καθως* : W *και ως* *33 και ος* : *ος δ'* H | *αν* : T *εαν* | RW *απολεση* *34* H [*μιας*] | R (Ti) — *ο* 1°

---

24 εις … λαμπει : αστραπτει 27 εγενετο 30 εν τη ημ. του υιου τ. α. η αποκαλυφθη 32 Λωθ 33 θεληση ζωογονησαι τ. ψ. α. 34 αφιεται Da 36 δυο εν αγρω· εις παραληφθησεται και ο ετερος αφεθησεται Da 18,*1* — ***αυτους Daς***

1 P 5,8. 3 φοβούμενος καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος. χήρα
δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν
λέγουσα· ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου.
16,8. 4 ˈκαὶ οὐκ ἤθελεν ἐπὶ χρόνον· μετὰ ταῦτα δὲ εἶπεν
ἐν ἑαυτῷ· εἰ καὶ τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι οὐδὲ ἄν-
11,7.8. 5 θρωπον ἐντρέπομαι, διά γε τὸ παρέχειν μοι κόπον
τὴν χήραν ταύτην ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς
16,8. 6 τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με. Εἶπεν δὲ ὁ κύριος·
7 ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει· ὁ δὲ θεὸς
οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ
τῶν βοώντων αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ μακρο-
8 θυμεῖ ἐπ᾽ αὐτοῖς; λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσει τὴν ἐκ-
δίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
ἐλθὼν ἆρα εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;
9 Εἶπεν δὲ καὶ πρός τινας τοὺς πεποιθότας
ἐφ᾽ ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶν δίκαιοι καὶ ἐξουθενοῦντας
10 τοὺς λοιποὺς τὴν παραβολὴν ταύτην. Ἄνθρωποι
δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, ὁ εἷς
Is 58,2.3. 16,15. 11 Φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. ὁ Φαρισαῖος
σταθεὶς ταῦτα πρὸς ἑαυτὸν προσηύχετο· ὁ θεός,
εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν
ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς
Mt 23,23. 12 οὗτος ὁ τελώνης· νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου,
Ps 51,3. 13 ἀποδεκατεύω πάντα ὅσα κτῶμαι. ὁ δὲ τελώνης
μακρόθεν ἑστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς ἐπᾶραι εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλ᾽ ἔτυπτεν τὸ
στῆθος αὐτοῦ λέγων· ὁ θεός, ἱλάσθητί μοι τῷ
14,11. Mt 23,12. Ez 21,31. 14 ἁμαρτωλῷ. λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιω-
μένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ παρ᾽ ἐκεῖνον· ὅτι πᾶς

---

4 T *μετα δε ταυτα* *10* ℌR— *ο* 1° *11* h *προς εαυτ. ταυτ.* T— *πρ. εαυτ.* | *ωσπερ* : h *ως* *13 αυτου* : H *εαυτου* *14 παρ εκεινον* : T *η γαρ εκεινος*

---

4 χρον. τινα | *ηλθεν εις εαυτον και λεγει* *5 απελθων εκδικησω* *7 και μακροθυμων* *Nας* *9* — *την παραβ. τ.* *11 σταϑ. καϑ εαυτον ταυτ. προσηυχ.* *14 μαλλον παρ εκ.* *D* *ἢ εκεινος* ς

ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν
ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.
Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη ἵνα αὐτῶν 15 15–17: Mt 19,13–15.
ἅπτηται· ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμων αὐτοῖς. Mc 10,13–16.
ὁ δὲ Ἰησοῦς προσεκαλέσατο αὐτὰ λέγων· ἄφετε 16
τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με καὶ μὴ κωλύετε
αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ
θεοῦ. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἂν μὴ δέξηται τὴν 17 Mt 18,3.
βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ
εἰς αὐτήν.
Καὶ ἐπηρώτησέν τις αὐτὸν ἄρχων λέγων· διδάσ- 18 18–30: Mt 19,16–29.
καλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονο- Mc 10,17–30.
μήσω; εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· τί με λέγεις 19
ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς [ὁ] θεός. τὰς 20 Ex 20,12–16.
ἐντολὰς οἶδας· **μὴ μοιχεύσῃς, μὴ φονεύσῃς, μὴ** Dt 5,16–20.
κλέψῃς, μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, τίμα τὸν πατέρα σου
καὶ τὴν μητέρα. ὁ δὲ εἶπεν· ταῦτα πάντα ἐφύ- 21
λαξα ἐκ νεότητος. ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 22 Mt 6,20.
αὐτῷ· ἔτι ἕν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον 12,33.
καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν [τοῖς]
οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. ὁ δὲ ἀκούσας 23 Mc 6,26.
ταῦτα περίλυπος ἐγενήθη, ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα.
ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· πῶς δυσκόλως οἱ 24
τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ
εἰσπορεύονται· εὐκοπώτερον γάρ ἐστιν κάμηλον 25
διὰ τρήματος βελόνης εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς
τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. εἶπαν δὲ οἱ 26
ἀκούσαντες· καὶ τίς δύναται σωθῆναι; ὁ δὲ εἶπεν· 27
τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατὰ παρὰ τῷ
θεῷ ἐστιν. Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· ἰδοὺ ἡμεῖς 28

---

16 H [αυτα] 19 [ο] : W—T 20 μητερα : T+ σου
22 [τοις] : RW—T 24 H [ο] Ιησ. 26 R ειπον 28 T—ο

---

15 κ. τα βρεφ. : παιδια 20 ου μοιχευσεις etc 22 δος ℵADN
24 Ιησ. : + περιλυπον γενομενον A(D)NϚ 25 διελθειν
AD a | τρυπηματος LR τρυμαλιας ANϚ | ραφιδος ANϚ

29 *ἀφέντες τὰ ἴδια ἠκολουθήσαμέν σοι. ὁ δὲ εἶπεν*
αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδείς ἐστιν ὃς
ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ γυναῖκα ἢ ἀδελφοὺς ἢ γονεῖς ἢ
30 *τέκνα εἵνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὃς οὐχὶ μὴ*
λάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ καὶ ἐν
τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.
31–34: Mt 20,17–19. Mc 10,32–34. 31 *Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα εἶπεν πρὸς αὐ-*
τούς· ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ τελεσ-
9,22.44. *θήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν*
32 *τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου· παραδοθήσεται γὰρ τοῖς*
ἔθνεσιν καὶ ἐμπαιχθήσεται καὶ ὑβρισθήσεται καὶ
33 *ἐμπτυσθήσεται, καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν*
Mc 9,32. 34 *αὐτόν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. καὶ*
αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα
τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον
τὰ λεγόμενα.
35–43: Mt 20,29–34. Mc 10,46–52. 35 *Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἱερειχὼ*
τυφλός τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν ἐπαιτῶν.
36 *ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου ἐπυνθάνετο τί*
37 *εἴη τοῦτο. ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦς ὁ*
38 *Ναζωραῖος παρέρχεται. καὶ ἐβόησεν λέγων· Ἰησοῦ*
39 *υἱὲ Δαυείδ, ἐλέησόν με. καὶ οἱ προάγοντες ἐπε-*
τίμων αὐτῷ ἵνα σιγήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον
40 *ἔκραζεν· υἱὲ Δαυείδ, ἐλέησόν με. σταθεὶς δὲ ὁ*
Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν.
41 *ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν· ¹τί σοι*
θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ εἶπεν· κύριε, ἵνα ἀναβλέψω.
17,19. 42 *¹καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἀνάβλεψον· ἡ πίστις*
43 *σου σέσωκέν σε. καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψεν, καὶ*
ἠκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν θεόν. καὶ πᾶς ὁ
λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ θεῷ.

---

29 **T**— *οτι* | **H** *οὐδείς ἔστιν* *30* **hRT** *απολαβη* | *πολλαπλ.* : **h**[r] ⊣ *επταπλασιονα* ⊢ *35* **R** *Ιεριχω* *36* *τι* : **h**+ *αν* *40* **H**—*ο*

---

29 τεκνα : + εν τω καιρω τουτω *31 περι του υιου* *32 — και υβρισθ.* ***Da*** *37 Ναζαρηνος* *39 — πολλω* *43 δοξαν*

Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱερειχώ. Καὶ ἰδοὺ 19 2
ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν
ἀρχιτελώνης, καὶ αὐτὸς πλούσιος· καὶ ἐζήτει ἰδεῖν 3
τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστιν, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ
ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. καὶ προδραμὼν 4
εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν, ἵνα ἴδῃ
αὐτόν, ὅτι ἐκείνης ἤμελλεν διέρχεσθαι. καὶ ὡς 5
ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
πρὸς αὐτόν· Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον
γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι. καὶ σπεύσας 6
κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. καὶ ἰδόντες 7 15,2.
πάντες διεγόγγυζον λέγοντες ὅτι παρὰ ἁμαρτωλῷ
ἀνδρὶ εἰσῆλθεν καταλῦσαι. σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος 8 Ex 21,37; 22,1. Nu 5,6.7.
εἶπεν πρὸς τὸν κύριον· ἰδοὺ τὰ ἡμίσειά μου τῶν
ὑπαρχόντων, κύριε, τοῖς πτωχοῖς δίδωμι, καὶ εἴ
τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν.
εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ὅτι σήμερον σω- 9 13,16. Act 3,25; 16,31
τηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς
υἱὸς Ἀβραάμ [ἐστιν]· ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀν- 10 Ez 34,16. J 3,17. 5,32. 1 T 1,15.
θρώπου **ζητῆσαι** *καὶ σῶσαι* **τὸ ἀπολωλός.**
Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα προσθεὶς εἶπεν 11 11—27: Mt 25,14—30.
παραβολήν, διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι Ἰερουσαλὴμ αὐτὸν
καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασι- 24,21. Act 1,6.
λεία τοῦ θεοῦ ἀναφαίνεσθαι· [1] *εἶπεν οὖν· ἄνθρω-* 12 Mc 13,34.
πός τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακρὰν λαβεῖν
ἑαυτῷ βασιλείαν καὶ ὑποστρέψαι. καλέσας δὲ 13
δέκα δούλους ἑαυτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς,
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· πραγματεύσασθε ἐν ᾧ
ἔρχομαι. οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ 14 J 1,11. 27. Mt 23,37.
ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ λέγοντες· οὐ

---

1 **R** *Ιεριχω* *2 αυτος 2°* : **hT** *ην* **W** *ουτος* *3* **W** *εδυνατο* *5* **H** [ο] *Ιησ.* *8* **H** *ημισια* | **H** [τοις] *9* **H** [ο] *Ιησ.* | [εστιν] : **RW—T** *13* **ℌ** *αυτους πραγματευσασθαι*

---

2 — καλ. **D***a* *4 προλαβων* *5 και εγ. εν τω διερχεσθαι αυτον ειδεν και* | *σπευσον*

15 θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. καὶ ἐγένετο
ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν
καὶ εἶπεν φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους
οἷς δεδώκει τὸ ἀργύριον, ἵνα γνοῖ τίς τί διεπραγμα-
16 τεύσατο. παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος λέγων· κύριε,
16,10. 17 ἡ μνᾶ σου δέκα προσηργάσατο μνᾶς. καὶ εἶπεν
αὐτῷ· εὖγε, ἀγαθὲ δοῦλε, ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς
ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων.
18 καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος λέγων· ἡ μνᾶ σου, κύριε,
19 ἐποίησεν πέντε μνᾶς. εἶπεν δὲ καὶ τούτῳ· καὶ
20 σὺ ἐπάνω γίνου πέντε πόλεων. καὶ ὁ ἕτερος
ἦλθεν λέγων· κύριε, ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον
21 ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ· ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι
ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ, αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας, καὶ
22 θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρας. λέγει αὐτῷ· ἐκ τοῦ
στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε. ᾔδεις ὅτι
ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρός εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα,
23 καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔσπειρα; καὶ διὰ τί οὐκ ἔδωκάς
μου τὸ ἀργύριον ἐπὶ τράπεζαν; κἀγὼ ἐλθὼν σὺν
24 τόκῳ ἂν αὐτὸ ἔπραξα. καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν·
ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν καὶ δότε τῷ τὰς δέκα
25 μνᾶς ἔχοντι. καὶ εἶπαν αὐτῷ· κύριε, ἔχει δέκα
8,18. Mt 13,12. 26 μνᾶς. λέγω ὑμῖν ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται,
ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται.
14. 27 πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου τούτους τοὺς μὴ θελή-
σαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς ἀγάγετε ὧδε
καὶ κατασφάξατε αὐτοὺς ἔμπροσθέν μου.
28 Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐπορεύετο ἔμπροσθεν ἀνα-
29–38: 29 βαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν
. Mt 21,1–9.
Mc 11,1–10.
J 12,12–16.

---

15 **HR** *τι διεπραγματευσαντο* *17* **h** *ευ* *22* **H** *κρίνω* | **R** *εσπειρα·*

---

18 ο ετερος ελθων ειπεν *22 αιρω . . . θεριζω* *24 απ αυτ. και απενεγκατε* *25* —vers *26 δοθ. : προστιθεται* *27* fin + *και τον αχρειον δουλον εκβαλετε εις το σκοτος το εξωτερον· εκει εσται ο κλαυθμος και ο βρυγμος των οδοντων*

εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τὸ
καλούμενον ἐλαιών, ἀπέστειλεν δύο τῶν μαθητῶν
ˡλέγων· ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην, ἐν ᾗ 30 23,53.
εἰσπορευόμενοι εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν
οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισεν, καὶ λύσαντες
αὐτὸν ἀγάγετε. καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ· διὰ τί 31
λύετε; οὕτως ἐρεῖτε· ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν
ἔχει. ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς 32
εἶπεν αὐτοῖς. λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον εἶπαν 33
οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς· τί λύετε τὸν πῶλον;
οἱ δὲ εἶπαν· ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. 34
καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιρίψαντες 35
αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον ἐπεβίβασαν τὸν
Ἰησοῦν. πορευομένου δὲ αὐτοῦ ὑπεστρώννυον τὰ 36 2 Rg 9,13.
ἱμάτια ἑαυτῶν ἐν τῇ ὁδῷ. ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ 37
ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν
ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες
αἰνεῖν τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν ὧν
εἶδον δυνάμεων, ˡλέγοντες· 38 Ps 118,26. 2,14.

εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος,
ὁ βασιλεὺς **ἐν ὀνόματι κυρίου**·
ἐν οὐρανῷ εἰρήνη
καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις.

καὶ τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπαν 39
πρὸς αὐτόν· διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθη-
ταῖς σου. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν· λέγω ὑμῖν, ἐὰν 40 44.
οὗτοι σιωπήσουσιν, οἱ λίθοι κράξουσιν. Καὶ 41 2 Rg 8,11. J 11,35.
ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτήν,

---

29 H *Βηθανιά* | H *'Ελαιῶν* R *'Ελαιών* *30 λεγων* : T *ειπων* *31* HR *ερειτε οτι* O , *it 34 οτι* O *36 εαυτων* : RT *αυτων* *38 ο ερχ., ο βασ.* : h *ο βασιλ.* (sic T) *vl ο ερχ. βασ.* (sic R) *40 εαν* : hRT pr *οτι*

---

29 το ορος των ελ. καλ. *30 — δεδεμ.* *31 — δια τι λυ.* *35 αγαγοντες τον πωλον . . . επεριψαν . . . και επεβ.* *36 — εν τη οδω* *37 — φωνη μεγ.* | *παντων ων ειδ. γινομενων* *40 σιγησουσιν*

Dt 32,29. 42 ¹λέγων ὅτι εἰ ἔγνως ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ σὺ τὰ
Mt 13,14. J 12,38. πρὸς εἰρήνην· νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου.
43 ὅτι ἥξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σὲ καὶ παρεμβαλοῦσιν οἱ
ἐχθροί σου χάρακά σοι καὶ περικυκλώσουσίν σε
21,6. Ps 137,9. 40. 44 καὶ συνέξουσίν σε πάντοθεν, καὶ **ἐδαφιοῦσίν** σε
1,68.78; 7,16. καὶ **τὰ τέκνα σου** ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφήσουσιν λίθον
45–48: Mt 21,12–16. ἐπὶ λίθον ἐν σοί, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν
Mc 11,15–18. J 2,13–16. 45 τῆς ἐπισκοπῆς σου. Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν
Is 56,7. Jr 7,11. 46 ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας, λέγων αὐτοῖς·
γέγραπται· **καὶ ἔσται ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς**·
ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε **σπήλαιον λῃστῶν**.
21,37; 22,53. J 18,20. 47 Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ·
οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν
21,38. Mc 12,37. 48 ἀπολέσαι καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ, καὶ οὐχ εὕρισ-
κον τὸ τί ποιήσωσιν· ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέ-
μετο αὐτοῦ ἀκούων.

1–8: Mt 21,23–27. Mc 11,27–33. 20 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν διδάσκοντος
αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένου
ἐπέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν
2 τοῖς πρεσβυτέροις, καὶ εἶπαν λέγοντες πρὸς αὐτόν·
εἰπὸν ἡμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς
3 ἐστιν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ἀποκριθεὶς
δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον,
4 καὶ εἴπατέ μοι· ¹τὸ βάπτισμα Ἰωάνου ἐξ οὐρανοῦ ἦν
5 ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς
λέγοντες ὅτι ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· διὰ τί
6 οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ¹ἐὰν δὲ εἴπωμεν· ἐξ ἀνθρώ-
πων, ὁ λαὸς ἅπας καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένος
7 γάρ ἐστιν Ἰωάνην προφήτην εἶναι. καὶ ἀπεκρί-

42 T και συ καιγε εν τη ημ. σου ταυτη | ειρην. : T+ σου *43* hW περιβαλουσιν *48* H ηυρισκον | R εξεκρεματο **20**,*1* T ιερεις *2* H ταυτην. *4* Ιωαν. : T pr το

43 βαλουσιν επι σε *44* — εν σοι 1° | εν ολη σοι | εις καιρον επισκ. *45* fin + εν αυτω και αγοραζοντας ADϚ + και τας τραπεζας των κολλυβιστων εξεχεεν και τας καθεδρας των πωλουντων τας περιστερας κατεστρεψεν

ϑησαν μὴ εἰδέναι πόϑεν. καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 8
αὐτοῖς· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα
ποιῶ. Ἤρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν 9 9—19: Mt 21,33—46. Mc 12,1—12.
παραβολὴν ταύτην. ἄνϑρωπος **ἐφύτευσεν ἀμπε-**
λῶνα, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν Is 5,1.
χρόνους ἱκανούς. καὶ καιρῷ ἀπέστειλεν πρὸς 10 2 Chr 36,15.16.
τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ
ἀμπελῶνος δώσουσιν αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ ἐξαπ-
έστειλαν αὐτὸν δείραντες κενόν. καὶ προσέϑετο 11
ἕτερον πέμψαι δοῦλον· οἱ δὲ κἀκεῖνον δείραντες
καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν. καὶ προσ- 12
έϑετο τρίτον πέμψαι· οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματί-
σαντες ἐξέβαλον. εἶπεν δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπε- 13
λῶνος· τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν
ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον ἐντραπήσονται. ἰδόντες 14
δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους
λέγοντες· οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· ἀποκτείνωμεν
αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία. καὶ ἐκ- 15
βαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος ἀπέκτειναν.
τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος;
ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, 16
καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. ἀκούσαντες δὲ
εἶπαν· μὴ γένοιτο. ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπεν· 17 Ps 118,22.
τί οὖν ἐστιν τὸ γεγραμμένον τοῦτο·
λίϑον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
οὗτος ἐγενήϑη εἰς κεφαλὴν γωνίας;
πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ᾿ ἐκεῖνον τὸν λίϑον συνϑλασϑή- 18 Is 8,14.
σεται· ἐφ᾿ ὃν δ᾿ ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. Καὶ 19 19,48.
ἐζήτησαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐπιβαλεῖν
ἐπ᾿ αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφο-
βήϑησαν τὸν λαόν· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς
εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην. Καὶ παρατηρή- 20 20—26: Mt 22,15—22. Mc 12,13—17.

9 **H** *ταυτην Ανϑρ.* *20 παρατηρησ.* : **h**[r] ⊣ *αποχωρησαντες* ⊢ *vl* —

11 και επεμψεν ετερ. δουλ. *12 και ... πεμψαι : τριτον επεμψεν* | *εξαπεστειλαν κενον* *13 τυχον*

σαντες ἀπέστειλαν ἐνκαθέτους ὑποκρινομένους
11,54. *ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ*
λόγου, ὥστε παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ
21 *ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν*
λέγοντες· διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις
καὶ διδάσκεις καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ'
22 *ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις· ἔξεστιν*
23 *ἡμᾶς Καίσαρι φόρον δοῦναι ἢ οὔ; κατανοήσας*
δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν εἶπεν πρὸς αὐτούς·
24 *ˈδείξατέ μοι δηνάριον· τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπι-*
25 *γραφήν; οἱ δὲ εἶπαν· Καίσαρος. ὁ δὲ εἶπεν πρὸς*
αὐτούς· τοίνυν ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ
26 *τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι*
αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ, καὶ θαυμάσαν-
τες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐσίγησαν.
27–40: Mt 22,23–33.46. Mc 12,18–27.34. 27 *Προσελθόντες δέ τινες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ*
ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτὸν
Gn 38,8. Dt 25,5.6. 28 *ˈλέγοντες· διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν,* ***ἐάν***
τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ *ἔχων γυναῖκα,* ***καὶ οὗτος***
ἄτεκνος *ᾖ, ἵνα λάβῃ* ***ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν*** *γυναῖκα*
29 ***καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.*** *ἑπτὰ*
οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα
30 31 *ἀπέθανεν ἄτεκνος· ˈκαὶ ὁ δεύτερος ˈκαὶ ὁ τρίτος*
ἔλαβεν αὐτήν, ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ οὐ κατέ-
32 *λιπον τέκνα καὶ ἀπέθανον. ὕστερον καὶ ἡ γυνὴ*
33 *ἀπέθανεν. ἡ γυνὴ οὖν ἐν τῇ ἀναστάσει τίνος*
αὐτῶν γίνεται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν
34 *γυναῖκα. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οἱ υἱοὶ τοῦ*
35 *αἰῶνος τούτου γαμοῦσιν καὶ γαμίσκονται, οἱ δὲ*
καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς

---

20 RW *εγκαθ.* *26 αυτου* 1° : HR *του* *27 αντιλεγ.* : HR *λεγοντες* | hW *επηρωτων* *34 τουτου* : h[r]+ ⊣ *γεννωνται και γεννωσιν,* ⊢

---

20 των λογων | *αυτον τω ηγεμονι* *23 επιγνους* | *πονηριαν* *24 το νομισμα* *28 αποθ. ατεκνος εχων γυν.* *31* — *ελαβεν αυτ.* | *ουκ αφηκαν* *34 γαμουνται*

ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε
γαμίζονται· οὐδὲ γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται, 36 1 J 3,1.2.
ἰσάγγελοι γάρ εἰσιν, καὶ υἱοί εἰσιν θεοῦ τῆς ἀνα-
στάσεως υἱοὶ ὄντες. ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί, 37 Ex 3,2.6.
καὶ Μωϋσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέγει
κύριον τὸν θεὸν Ἀβραὰμ καὶ θεὸν Ἰσαὰκ καὶ
θεὸν Ἰακώβ· *θεὸς δὲ οὐκ ἔστιν νεκρῶν ἀλλὰ* 38 R 14,8.
ζώντων· πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. ἀποκριθέντες 39
δέ τινες τῶν γραμματέων εἶπαν· διδάσκαλε, κα-
λῶς εἶπας. οὐκέτι γὰρ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν 40 41–44:
οὐδέν. *Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· πῶς λέγουσιν* 41 Mt 22,41–45. Mc 12,35–37.
τὸν Χριστὸν εἶναι Δαυεὶδ υἱόν; αὐτὸς γὰρ Δαυεὶδ 42 Ps 110,1. J 7,42.
λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν·
εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν 43
ποδῶν σου.
Δαυεὶδ οὖν αὐτὸν κύριον καλεῖ, καὶ πῶς αὐτοῦ 44
υἱός ἐστιν;
Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ εἶπεν τοῖς 45 45–47: Mt 23,1.5–7.14.
μαθηταῖς· προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν 46 Mc 12,38–40.
θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς καὶ φιλούντων
ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ πρωτοκαθεδρίας 11,43.
ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς
δείπνοις, οἳ κατεσθίουσιν τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν 47
καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται· οὗτοι λήμ-
ψονται περισσότερον κρίμα. *Ἀναβλέψας δὲ* 21 1–4: Mc 12,41–44.
εἶδεν τοὺς βάλλοντας εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ
δῶρα αὐτῶν πλουσίους. εἶδεν δέ τινα χήραν 2
πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ λεπτὰ δύο, καὶ εἶπεν· 3 2 K 8,12.
ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ

---

35 h *γαμισκονται* *36* *ουδε* : T *ουτε* | *δυνανт.* : h[r] ⊣*μελλουσιν*⊢ | , *και υι. εισ. θεου* : h[r] ⊣*τω θεω*⊢ *39* W hic (non *41*) dist. *42* *κυριος* : T pr *ο* *44* T *κυριον αυτον* 21,*2* T *δυο λεπτα* *3* T *η πτωχη αυτη*

---

37 *εδηλωσεν* *42* *ειπεν* : *λεγει* *43* *υποκατω* *47* *χηρ. προφ. μ. προσευχομενοι* 21,*2* fin + *ο εστιν κοδραντης*

4 πλεῖον πάντων ἔβαλεν· πάντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ
περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα, αὕτη
δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς πάντα τὸν βίον ὃν
εἶχεν ἔβαλεν.
5–24: Mt 24,1–21. Mc 13,1–19. 5 Καί τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις
6 καλοῖς καὶ ἀναθήμασιν κεκόσμηται, εἶπεν· ˡταῦτα
19,44. ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφε-
θήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ ὃς οὐ καταλυθήσεται.
7 ˡἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν λέγοντες· διδάσκαλε, πότε
οὖν ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ
Dn 7,22. 8 ταῦτα γίνεσθαι; ὁ δὲ εἶπεν· βλέπετε μὴ πλανη-
θῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου
λέγοντες· ἐγώ εἰμι, καί· ὁ καιρὸς ἤγγικεν· μὴ
Dn 2,28. 9 πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. ὅταν δὲ ἀκούσητε πο-
λέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· **δεῖ** γὰρ
ταῦτα **γενέσθαι** πρῶτον, ἀλλ᾽ οὐκ εὐθέως τὸ τέλος.
Is 19,2. 2 Chr 15,6. 10 Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς· **ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπ᾽ ἔθνος**
11 **καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν**, σεισμοί τε μεγάλοι καὶ
κατὰ τόπους λοιμοὶ καὶ λιμοὶ ἔσονται, φόβητρά
12,11. 12 τε καὶ ἀπ᾽ οὐρανοῦ σημεῖα μεγάλα ἔσται. πρὸ δὲ
τούτων πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ᾽ ὑμᾶς τὰς χεῖρας
αὐτῶν καὶ διώξουσιν, παραδιδόντες εἰς τὰς συνα-
γωγὰς καὶ φυλακάς, ἀπαγομένους ἐπὶ βασιλεῖς
13 καὶ ἡγεμόνας ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου· ἀποβή-
Mt 10,19. 14 σεται ὑμῖν εἰς μαρτύριον. θέτε οὖν ἐν ταῖς καρ-
Act 6,10. 15 δίαις ὑμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι· ἐγὼ
γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ᾗ οὐ δυνήσονται
ἀντιστῆναι ἢ ἀντειπεῖν ἅπαντες οἱ ἀντικείμενοι
16 ὑμῖν. παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ

---

3 T *πλειω* *4* T *απαντες* et *απαντα* *5* T *αναθεμασιν* *6 λιθω* : HR+ *ωδε* *8* TiW *καὶ ο* *10 επ* : W *επι* *11* hRT *λιμοι κ. λοιμοι* | HR *φοβηθρα* | RT *σημ. απ ουρ. μεγ.* h *σημ. μεγ. απ ουρ.* | *εσται* : h[r]+ *(? και χειμωνες)* et hiemes (tempestates) *15* h *παντες*

---

4 δωρα του θεου ***AD*ς** | fin + *ταυτα λεγων εφωνει· ο εχων ωτα ακουειν ακουετω* ***EGa*** *7 σημ. της σης ελευσεως* *9 φοβηθητε* *10* — *τοτε ελεγ. αυτ.* *14 προμελετωντες*

ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων, καὶ θανατώ-
σουσιν ἐξ ὑμῶν, καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάν- 17 Mt 10,21.22.
των διὰ τὸ ὄνομά μου. καὶ θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς 18 12,7. 1 S 14,45.
ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται· ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν 19 2 Chr 15,7. H 10,36.
κτήσεσθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Ὅταν δὲ ἴδητε 20
κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων Ἰερουσαλήμ, τότε
γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. τότε οἱ ἐν 21
τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, καὶ οἱ ἐν
μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρείτωσαν, καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις
μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν, ὅτι **ἡμέραι ἐκδικήσεως** 22 Dt 32,35. Hos 9,7.
αὗταί εἰσιν τοῦ πλησθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα. Jr 5,29.
οὐαὶ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις 23 1 K 7,26.
ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη
ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὀργὴ τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ πεσοῦνται 24 Dt 28,64. Zch 12,3.
στόματι μαχαίρης καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς τὰ Is63,18. Ps79,1.
ἔθνη πάντα, καὶ **Ἰερουσαλὴμ** ἔσται **πατουμένη ὑπὸ** Dn 8,10. R11,25. Ap11,2.
ἐθνῶν, ἄχρι οὗ πληρωθῶσιν καιροὶ ἐθνῶν. Καὶ 25 **25–28**: Mt 24,29.30.
ἔσονται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις, Mc 13,24–26.
καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ **ἐθνῶν** ἐν ἀπορίᾳ **ἤχους** Ps 65,8.
θαλάσσης καὶ **σάλου**, ἀποψυχόντων ἀνθρώπων 26 Is 34,4.
ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ
οἰκουμένῃ· **αἱ** γὰρ **δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευ-**
θήσονται. καὶ τότε ὄψονται **τὸν υἱὸν τοῦ ἀν-** 27 Dn 7,13.
θρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ Mt 26,64.
δόξης πολλῆς. ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι 28 Ph 4,4.5.
ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, διότι
ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν. Καὶ εἶπεν παρα- 29 **29–33**: Mt 24,32–35.
βολὴν αὐτοῖς· ἴδετε τὴν συκῆν καὶ πάντα τὰ Mc 13,28–31.
δένδρα· ὅταν προβάλωσιν ἤδη, βλέποντες ἀφ' 30
ἑαυτῶν γινώσκετε ὅτι ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν·
οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, 31

---

18 h^{r}— vers *19* T *κτησασθε* *24 πληρωθ.* : H+ [*και εσονται*] W+ *καιροι, και εσονται* *25* H *ηχοῦς*

---

21 μη εκχωρειτ. *24 — καιροι εθν.* *25 και απορια* | *ηχουσης* ***Dς*** *28 ερχομενων* *30 προβ. τον καρπον αυτων γιν. ηδη οτι εγγ. ηδη*

γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.
32 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη
16,17. 33 ἕως ἂν πάντα γένηται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ
παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρελεύ-
17,27. Mc 4,19. 34 σονται. Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς μή ποτε βαρηθῶσιν
Mt 24,49. Is 5,11–13. ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμ-
ναις βιωτικαῖς, καὶ ἐπιστῇ ἐφ᾽ ὑμᾶς αἰφνίδιος ἡ
Is 24,17. 35 ἡμέρα ἐκείνη ¹ ὡς **παγίς**· ἐπεισελεύσεται γὰρ **ἐπὶ**
1 Th 5,3. πάντας **τοὺς καθημένους ἐπὶ** πρόσωπον πάσης **τῆς**
Mc 13,33. 36 **γῆς**. ἀγρυπνεῖτε δὲ ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι ἵνα
Ap 6,17. κατισχύσητε ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα
γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ
ἀνθρώπου.
19,47. 37 Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, τὰς
J 8,1 ss. δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ηὐλίζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ
19,48. Mc 12,37. 38 καλούμενον ἐλαιών. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὤρθριζεν
πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

1.2: Mt 26,1–5. Mc 14,1.2. 22 Ἤγγιζεν δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων ἡ λεγομένη
20,19. 2 πάσχα. καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ-
ματεῖς τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ
3–6: Mt 26,14–16. 3 τὸν λαόν. Εἰσῆλθεν δὲ σατανᾶς εἰς Ἰούδαν
Mc 14,10.11. J 13,2.27. τὸν καλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ
4 τῶν δώδεκα· καὶ ἀπελθὼν συνελάλησεν τοῖς
ἀρχιερεῦσιν καὶ στρατηγοῖς τὸ πῶς αὐτοῖς παραδῷ
5 αὐτόν. καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀρ-
6 γύριον δοῦναι. καὶ ἐξωμολόγησεν, καὶ ἐζήτει εὐ-
7–23: Mt 26,17–29. καιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς.
Mc 14,12–25. 7 Ἦλθεν δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ᾗ ἔδει θύεσθαι
Ex 12,18–20. 8 τὸ πάσχα· καὶ ἀπέστειλεν Πέτρον καὶ Ἰωάνην

---

32 H [αν] *34* HR *αι καρδ. υμων* | H *κρεπαλη* | H *εφνιδιος* *37* hW *διδασκ. εν τω ιερω* | H *Ἐλαιῶν* R *Ἐλαιών* *38* fin h^r + Joh. 7,53—8,11 22,7 *ᾗ* : T pr *εν*

34.35 εκεινη· ως παγις γαρ επ. ΑΝϛ *36 καταξιωθητε ΑDNϛ* | *στησεσθε* 22,4 *αρχιερ.* : + *και (τοις) γραμματευσιν C(N)a* | — *και στρατ.* *7 των αζυμ.* : *του πασχα*

εἰπών· πορευθέντες ἑτοιμάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα,
ἵνα φάγωμεν. οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ποῦ θέλεις 9
ἑτοιμάσωμεν; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἰδοὺ εἰσελθόντων 10 1 S 10,3.
ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν συναντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος
κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ
εἰς τὴν οἰκίαν εἰς ἣν εἰσπορεύεται· καὶ ἐρεῖτε 11
τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας· λέγει σοι ὁ διδάσκαλος·
ποῦ ἐστιν τὸ κατάλυμα ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν
μαθητῶν μου φάγω; κἀκεῖνος ὑμῖν δείξει ἀνά- 12
γαιον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε. ἀπελ- 13 19,32.
θόντες δὲ εὗρον καθὼς εἰρήκει αὐτοῖς, καὶ ἡτοί-
μασαν τὸ πάσχα. Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, 14
ἀνέπεσεν, καὶ οἱ ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. καὶ εἶπεν 15
πρὸς αὐτούς· ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα
φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν· λέγω γὰρ 16 13,29.
ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ φάγω αὐτὸ ἕως ὅτου πληρωθῇ
ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. καὶ δεξάμενος ποτήριον 17
εὐχαριστήσας εἶπεν· λάβετε τοῦτο καὶ διαμερί-
σατε εἰς ἑαυτούς· λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ πίω ἀπὸ 18
τοῦ νῦν ἀπὸ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως
οὗ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ. καὶ λαβὼν ἄρτον 19 1 K 11,23–25. Act 27,35.
εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων·
τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον·
τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. καὶ τὸ 20 Ex 24,8. Jr 31,31. Zch 9,11.
ποτήριον ὡσαύτως μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων·
τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ **διαθήκη** ἐν τῷ αἵματί
μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυννόμενον. πλὴν ἰδοὺ ἡ 21 J 13,21.22.
χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τρα-
πέζης. ὅτι ὁ υἱὸς μὲν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸ 22
ὡρισμένον πορεύεται, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ

---

11 οικιας : **h+** *λεγοντες* *16* **HR—** *ουκετι* *18 οὐ* : **T** pr *οτι* | *οὐ* : **T** *οτου* *19.20 το υπερ . . . εκχυννομενον.* : [**H**]**W**m

---

12 μεγα : οικον *16 πληρωθη : καινον βρωθη* *17 το ποτηρ.* ***ADa***

23 *ἐκείνῳ δι' οὗ παραδίδοται. καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο*
συνζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ τίς ἄρα εἴη ἐξ αὐτῶν
9,46. 24 *ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν. Ἐγένετο δὲ καὶ*
φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι
25.26: 25 *μείζων. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν*
Mt 20,25.27. Mc 10,42–44. *κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν*
26 *εὐεργέται καλοῦνται. ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ'*
ὁ μείζων ἐν ὑμῖν γινέσθω ὡς ὁ νεώτερος, καὶ ὁ
J 13,4–14. 27 *ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν. τίς γὰρ μείζων, ὁ*
ἀνακείμενος ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος;
J 6,67; 11,8. 28 *ἐγὼ δὲ ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμι ὡς ὁ διακονῶν. ˡ ὑμεῖς*
δέ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασ-
12,32. 29 *μοῖς μου· κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν καθὼς διέθετό*
Mt 19,28. 30 *μοι ὁ πατήρ μου βασιλείαν, ἵνα ἔσθητε καὶ πίνητε*
31–34: *ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου, καὶ*
Mt 26,31–35. Mc 14,27–31. *καθήσεσθε ἐπὶ θρόνων τὰς δώδεκα φυλὰς κρί-*
J 13,36–38. 2 K 2,11. 31 *νοντες τοῦ Ἰσραήλ. Σίμων Σίμων, ἰδοὺ ὁ σατανᾶς*
Am 9,9. 32 *ἐξῃτήσατο ὑμᾶς τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον· ἐγὼ*
J 17,11.15.20. Ps 51,15. *δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἡ πίστις σου·*
καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στήρισον τοὺς ἀδελφούς
33 *σου. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· κύριε, μετὰ σοῦ ἕτοιμός*
εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι.
34 *ˡὁ δὲ εἶπεν· λέγω σοι, Πέτρε, οὐ φωνήσει σήμερον*
9,3; 10,4. 35 *ἀλέκτωρ ἕως τρίς με ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι. Καὶ*
εἶπεν αὐτοῖς· ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλλαντίου
καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μή τινος ὑστερήσατε;
36 *οἱ δὲ εἶπαν· οὐθενός. ˡ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ἀλλὰ*
νῦν ὁ ἔχων βαλλάντιον ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν,
καὶ ὁ μὴ ἔχων πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ
Is 53,12. 37 *ἀγορασάτω μάχαιραν. λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι τοῦτο*

---

29 H *υμιν,* | h *μου,* *30* ℌ *καθησθε* | RT *κρινοντ. τας δωδ. φυλ.* *34* T *με* post *ειδ.* | HR— *μη* *36 ειπεν δε* : RT *ο δε ειπ.*

---

24 τις αν ειη *27 τις . . . ουχι : μαλλον η* *28 υμ. δε εστε : και υμεις ηυξηθητε εν τη διακονια μου ως ο διακονων* *31* pr *ειπεν δε ο κυριος* ℵ*ADN*ϛ *36 αρει*

τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τό· **καὶ** 52.
μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ γὰρ τὸ περὶ ἐμοῦ
τέλος ἔχει. οἱ δὲ εἶπαν· κύριε, ἰδοὺ μάχαιραι 38
ὧδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἱκανόν ἐστιν.
Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ 39 39–46: Mt 26,30.36–46. Mc 14,26.32–42.
ὄρος τῶν ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ 21,37. J 18,1.
μαθηταί. γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου εἶπεν 40
αὐτοῖς· προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν.
καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ᾽ αὐτῶν ὡσεὶ λίθου 41
βολήν, καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύχετο ˈλέγων· 42 Mt 6,10.
πάτερ, εἰ βούλει παρένεγκε τοῦτο τὸ ποτήριον
ἀπ᾽ ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου ἀλλὰ τὸ σὸν
γινέσθω. ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ᾽ οὐρανοῦ 43 1 Rg 19,5.
ἐνισχύων αὐτόν. καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκ- 44 J 12,29.
τενέστερον προσηύχετο· καὶ ἐγένετο ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ
ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν.
καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς 45
τοὺς μαθητὰς εὗρεν κοιμωμένους αὐτοὺς ἀπὸ τῆς
λύπης, ˈκαὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί καθεύδετε; ἀναστάντες 46
προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.
Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμενος 47 47–53: Mt 26,47–56.
Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα προήρχετο αὐτούς, καὶ Mc 14,43–49. J 18,2–11.
ἤγγισεν τῷ Ἰησοῦ φιλῆσαι αὐτόν. Ἰησοῦς δὲ εἶπεν 48
αὐτῷ· Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
παραδίδως; ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον 49
εἶπαν· κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρῃ; καὶ ἐπά- 50
ταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν τοῦ ἀρχιερέως τὸν δοῦλον
καὶ ἀφεῖλεν τὸ οὖς αὐτοῦ τὸ δεξιόν. ἀποκριθεὶς 51

---

39 H [*και*] *οι* *42* *ει β. . . . γινεσθω* : h[r] ⊣ *μη το θελημα μου αλλα το σον γενεσθω· ει βουλει παρενεγκε τουτο το ποτηριον απ εμου* ⊢ | T *παρενέγκαι* | T *θέλημα μοῦ* *43.44* *ωφθη . . . γην.* : ⟦H⟧Wm *43* 𝔎R *απο του* *44* *και εγεν.* : hW *εγεν. δε* | T *καταβαινοντος*

---

38 *αρκει* *46* — *τι* *47* *οχλ. πολυς* | *ο καλουμενος Ιουδ. Ισκαριωθ* | fin + *τουτο γαρ σημειον δεδωκει αυτοις· ον αν φιλησω αυτος εστιν* **D**a *49* *το γενομενον*

δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἐᾶτε ἕως τούτου· καὶ ἁψά-
87. 52 *μενος τοῦ ὠτίου ἰάσατο αὐτόν. Εἶπεν δὲ Ἰησοῦς*
πρὸς τοὺς παραγενομένους ἐπ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς
καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους· ὡς
ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων;
J 7,30; 8,20. 53 *καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ*
Kol 1,13. *οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ· ἀλλ' αὕτη*
ἐστὶν ὑμῶν ἡ ὥρα καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους.
54—62: Mt 26,57.58. 54 *Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον καὶ εἰσήγαγον*
69—75. Mc 14,53.54. *εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχιερέως· ὁ δὲ Πέτρος ἠκο-*
66—72. J 18,12—18. 55 *λούθει μακρόθεν. περιαψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ*
25—27. *τῆς αὐλῆς καὶ συνκαθισάντων ἐκάθητο ὁ Πέτρος*
56 *μέσος αὐτῶν. ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις*
καθήμενον πρὸς τὸ φῶς καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ
57 *εἶπεν· καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. ὁ δὲ ἠρνήσατο*
58 *λέγων· οὐκ οἶδα αὐτόν, γύναι. καὶ μετὰ βραχὺ*
ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν ἔφη· καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. ὁ
59 *δὲ Πέτρος ἔφη· ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί. καὶ δια-*
στάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς ἄλλος τις διϊσχυρίζετο
λέγων· ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν,
60 *καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν. εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος·*
ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. καὶ παραχρῆμα ἔτι
84. 61 *λαλοῦντος αὐτοῦ ἐφώνησεν ἀλέκτωρ. καὶ στραφεὶς*
ὁ κύριος ἐνέβλεψεν τῷ Πέτρῳ, καὶ ὑπεμνήσθη ὁ
Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ
ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι σήμερον ἀπαρνήσῃ
62 *με τρίς. καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς.*
63—65: Mt 26,67.68. 63 *Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες αὐτὸν ἐνέπαιζον*
Mc 14,65.

---

51 H [ο] *Ιησ.* *52* W *ο Ιησ.* | *επ* : T *προς* | T *εξεληλυθατε* | T *ξυλων·* *57 ηρνησατο* : T+ *αυτον* *61 λογου* : HR *ρηματος* | W *πριν η* *62* [H]

---

51 και εκτεινας την χειρα ηψατο αυτου και απεκατεσταθη το ους αυτου *52 ιερου : λαου* (i. e. *ναου)* *53 το σκοτος* *54 — και εισηγαγον* *55* fin + *θερμαινομενος* *57 — γυναι* *58 εφη . . . ει : ειπεν το αυτο* *59 διϊσχυριζετο· επ αληθ. λεγω* *60 ο αλεκτ. ς* *61* fin + *μη ειδεναι με*

αὐτῷ δέροντες, καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν ἐπηρώ- 64
των λέγοντες· προφήτευσον, τίς ἐστιν ὁ παίσας
σε; καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς 65
αὐτόν.
Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσ- 66 **66–71: Mt 26,59–66. Mc 14,55–64.**
βυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς,
καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν, ˡ λέ- 67 **J 3,12; 8,45; 10,24.**
γοντες· εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὸν ἡμῖν. εἶπεν
δὲ αὐτοῖς· ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε· ˡ ἐὰν 68
δὲ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτε. ἀπὸ τοῦ νῦν 69 **Dn 7,13. Ps 110,1.**
δὲ ἔσται ὁ **υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ**
δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ. εἶπαν δὲ πάντες· 70
σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς
ἔφη· ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐγώ εἰμι. οἱ δὲ εἶπαν· τί 71
ἔτι ἔχομεν μαρτυρίας χρείαν; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν
ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Καὶ ἀναστὰν ἅπαν 23 **1–25: Mt 27,2.11–31. Mc 15,1–20. J 18,28–19,16.**
τὸ πλῆθος αὐτῶν ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πειλᾶτον.
ˡ ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ λέγοντες· τοῦτον 2 **20,25.**
εὕραμεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ κω-
λύοντα φόρους Καίσαρι διδόναι, καὶ λέγοντα
ἑαυτὸν Χριστὸν βασιλέα εἶναι. ὁ δὲ Πειλᾶτος 3 **1 Ti 6,13.**
ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν
Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη· σὺ λέγεις.
ὁ δὲ Πειλᾶτος εἶπεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ 4
τοὺς ὄχλους· οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀν-
θρώπῳ τούτῳ. οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες ὅτι ἀνα- 5
σείει τὸν λαόν, διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας,
καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε. Πει- 6

---

68 **fin W+** *μοι* **+ ⊣ h[r] ⊢W** *η απολυσητε* *70* **T** *λεγετε,* **| h** *ειμι;* **23,*2* W** *ευρομεν* | *ημων* **: h[r]+** *και καταλυοντα τον νομον και τους προφητας* | *διδοναι* **: h[r]+** *και αποστρεφοντα τας γυναικας και τα τεκνα* | *εαυτ.* **: H** *αὐτον* | **H** *χριστον* **(non** *Χρ-)* *3* **h** *λεγεις;* *5* **fin h[r]+ et filios nostros et uxores avertit a nobis [v. 2], non enim baptizantur sicut [et] nos [nec se mundant]**

---

63 — δεροντες *71 μαρτυρων* **23,*1*** *και ανασταντες ηγαγον* *5 Ιουδ. και : γης*

λᾶτος δὲ ἀκούσας ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος
8,1. 7 *Γαλιλαῖός ἐστιν, καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας*
Ἡρῴδου ἐστίν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρῴδην,
ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς
9,9. 8 *ἡμέραις. ὁ δὲ Ἡρῴδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη*
λίαν· ἦν γὰρ ἐξ ἱκανῶν χρόνων θέλων ἰδεῖν αὐτὸν
διὰ τὸ ἀκούειν περὶ αὐτοῦ, καὶ ἤλπιζέν τι σημεῖον
9 *ἰδεῖν ὑπ᾽ αὐτοῦ γινόμενον. ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν*
ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο
10 *αὐτῷ. εἱστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ-*
11 *ματεῖς εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ. ἐξουθενήσας*
δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρῴδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ
καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν ἐσθῆτα λαμπρὰν ἀνέ-
12 *πεμψεν αὐτὸν τῷ Πειλάτῳ. ἐγένοντο δὲ φίλοι*
ὅ τε Ἡρῴδης καὶ ὁ Πειλᾶτος ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ
μετ᾽ ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες
13 *πρὸς αὐτούς. Πειλᾶτος δὲ συνκαλεσάμενος τοὺς*
Act 28,18. 14 *ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν ˡ εἶπεν*
πρὸς αὐτούς· προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον
τοῦτον ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ
ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐθὲν εὗρον ἐν τῷ ἀν-
θρώπῳ τούτῳ αἴτιον ὧν κατηγορεῖτε κατ᾽ αὐτοῦ.
15 *ἀλλ᾽ οὐδὲ Ἡρῴδης· ἀνέπεμψεν γὰρ αὐτὸν πρὸς*
ἡμᾶς· καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶν πε-
16 *πραγμένον αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω.*
18 *ˡ ἀνέκραγον δὲ πανπληθεὶ λέγοντες· αἶρε τοῦτον,*
19 *ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν· ὅστις ἦν διὰ*
στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον
20 *βληθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ. πάλιν δὲ ὁ Πειλᾶτος*
προσεφώνησεν αὐτοῖς, θέλων ἀπολῦσαι τὸν Ἰησοῦν.

---

6 H [ο] *ανθρ.* *7* W *προς τον Ηρ.* *10* H *ιστηκεισαν* *11 ο Ηρ.* : hT pr *και* *12 αὑτους* : T *αὑτους* W *εαυτους* *17* Wm *αναγκην δε ειχεν απολυειν αυτοις κατα εορτην ενα* *18* R *παμπλ.* *20* T— *αυτοις*

---

6 απο της Γαλιλαιας ο ανθρ. *12 εγεν. ... αυτους : οντες δε εν αηδια ο Πιλ. και ο Ηρωδ. εγενοντο φιλοι εν αυτη τη ημερα* *15 ανεπεμψα γαρ υμας προς αυτον* ***ADNϚ***

οἱ δὲ ἐπεφώνουν λέγοντες· σταύρου σταύρου αὐτόν. 21
ˈὁ δὲ τρίτον εἶπεν πρὸς αὐτούς· τί γὰρ κακὸν 22
ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν
αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. οἱ δὲ 23
ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις αἰτούμενοι αὐτὸν σταυ-
ρωθῆναι, καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν. καὶ 24
Πειλᾶτος ἐπέκρινεν γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν·
ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλη- 25 Mt 17,12.
μένον εἰς φυλακήν, ὃν ᾐτοῦντο, τὸν δὲ Ἰησοῦν
παρέδωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν.

Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνά 26 Mt 27,32. Mc 15,21.
τινα Κυρηναῖον ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ ἐπέθηκαν
αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ.
Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ 27
γυναικῶν αἳ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. στρα- 28 Ap 1,7.
φεὶς δὲ πρὸς αὐτὰς Ἰησοῦς εἶπεν· θυγατέρες
Ἰερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ· πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς
κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν, ὅτι ἰδοὺ ἔρχονται 29 21,23.
ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσιν· μακάριαι αἱ στεῖραι, καὶ
αἱ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἳ οὐκ
ἔθρεψαν. τότε ἄρξονται **λέγειν τοῖς ὄρεσιν· πέσατε** 30 Hos 10,8. Ap 6,16; 9,6.
ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τοῖς βουνοῖς· καλύψατε ἡμᾶς· ὅτι εἰ 31 1 P 4,17.
ἐν ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί
γένηται; Ἤγοντο δὲ καὶ ἕτεροι κακοῦργοι δύο 32
σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι. Καὶ ὅτε ἦλθον ἐπὶ 33 33–49: Mt 27,33–56. Mc 15,22–41. J 19,17–30.
τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύ-
ρωσαν αὐτὸν καὶ τοὺς κακούργους, ὃν μὲν ἐκ
δεξιῶν ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν· 34 Mt 5,44. Is 53,12. Ps 22,19.
πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασιν τί ποιοῦσιν.
διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔβαλον κλήρους.

---

23 h *σταυρωσαι* *26* h *απηγον* *28* W *ο Ιησ.* *30* W *πεσετε* *31 εν* 1º : hRT + *τω* *32* RT *δυο κακουργοι* *33* H *ηλθαν* T *απηλθον* *34 ο δε . . . ποιουσιν.* : ⟦H⟧Wm | HR *κληρον*

---

21 επεφ. λεγ. : εκραξαν *22 ουδεμιαν αιτιαν* *23 αυτων και των αρχιερεων* ***ADNϚ*** *25 δια ... φ. : ενεκα φονου* *27 γυναικες* *28 κλ. εμε μηδε πενθειτε*

Ps 22,8. 35 ¹ καὶ εἱστήκει ὁ λαὸς **θεωρῶν**. **ἐξεμυκτήριζον** δὲ
καὶ οἱ ἄρχοντες λέγοντες· ἄλλους ἔσωσεν, σωσάτω
ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς τοῦ θεοῦ ὁ
Ps 69,22. 36 ἐκλεκτός. ἐνέπαιξαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται
37 προσερχόμενοι, **ὄξος** προσφέροντες αὐτῷ ¹ καὶ λέ-
γοντες· εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον
38 σεαυτόν. ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ ἐπ᾿ αὐτῷ· Ο ΒΑΣΙ-
39 ΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΟΥΤΟΣ. Εἷς δὲ τῶν
κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτόν· οὐχὶ
40 σὺ εἶ ὁ Χριστός; σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. ἀπο-
κριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη· οὐδὲ
φοβῇ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ;
41 ¹ καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν
ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξεν.
Gn 40,14. Mt 16,28. 42 καὶ ἔλεγεν· Ἰησοῦ, μνήσθητί μου ὅταν ἔλθῃς εἰς
2 K 12,4. Ap 2,7. 43 τὴν βασιλείαν σου. καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀμήν σοι λέγω,
Am 8,9. 44 σήμερον μετ᾿ ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ. Καὶ
ἦν ἤδη ὡσεὶ ὥρα ἕκτη καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ᾿
Ex 36,35. 45 ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης ¹ τοῦ ἡλίου ἐκλι-
Am 8,3 (Lxx); 9,1. πόντος, ἐσχίσθη δὲ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ
Ps 31,6. 46 μέσον. καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς
Act 7,58. εἶπεν· πάτερ, **εἰς χεῖράς σου παρατίθεμαι τὸ**
7,16. 47 **πνεῦμά μου**. τοῦτο δὲ εἰπὼν ἐξέπνευσεν. ¹ ἰδὼν
δὲ ὁ ἑκατοντάρχης τὸ γενόμενον ἐδόξαζεν τὸν θεὸν

---

35 H *ιστηκει* | T— *και* 2⁰ | H *θεου*, *42* hRT *εν τη βασιλεια σ.* *42.43* h^r *και στραφεις προς τον κυριον ειπεν αυτω Μνησθητι μου εν τη ημερα της ελευσεως σου. αποκριθεις δε ο Ιησους ειπεν αυτω τω επλησοντι* (l. *ἐπιπλήσσοντι*) *Θαρσει, σημερον κ. τ. λ.* *43* h^r— *σημερον . . . παραδεισω* (vers?) *45* HR *εκλειποντος* | *τ. η. εκλ.* : ⊣ h^r ⊢ R *και* (h^r [*και*]) *εσκοτισθη ο ηλιος*

---

35 ορων | *εσωσας· σεαυτον σωσον, ει υιος ει τ. θ., ει χριστος ει, ο εκλεκτ.* *37 λεγ. χαιρε ο βασιλευς των Ιουδαιων περιτιθεντες αυτω και ακανθινον στεφανον* *38 αυτω* : + *γραμμασιν ελληνικοις ρωμαϊκοις εβραϊκοις* ℵ**ADNϛ* *39* — *ουχι . . . ημας* *40 ει* : + *και ημεις εσμεν* *41 πονηρον* *45 του . . . μεσον* : *εσκοτισθη δε ο ηλιος D(ϛ)* *46* fin + *και το καταπετ. τ. ναου εσχισθη* *47 και ο εκατονταρχος φωνησας εδοξ.*

λέγων· ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. καὶ 48
πάντες οἱ συνπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν
ταύτην, θεωρήσαντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες τὰ
στήθη ὑπέστρεφον. **εἱστήκεισαν** δὲ πάντες **οἱ** 49 Ps 88,9; 38,12.
γνωστοὶ αὐτῷ **ἀπὸ μακρόθεν**, καὶ γυναῖκες αἱ 8,2.
συνακολουθοῦσαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρῶ-
σαι ταῦτα.

Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσὴφ βουλευτὴς ὑπάρ- 50 50–56: Mt 27,57–61.
χων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, ¹— οὗτος οὐκ ἦν 51 Mc 15,42–47. J 19,38–42.
συνκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν, —
ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς προσε- 2,25.38.
δέχετο τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οὗτος προσελθὼν 52
τῷ Πειλάτῳ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ 53 19,30.
καθελὼν ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν
αὐτὸν ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν οὐδεὶς
οὔπω κείμενος. καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευῆς, καὶ 54
σάββατον ἐπέφωσκεν. Κατακολουθήσασαι δὲ αἱ 55 49.
γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι ἐκ τῆς Γαλι-
λαίας αὐτῷ, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον καὶ ὡς ἐτέθη
τὸ σῶμα αὐτοῦ, ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμασαν ἀρώ- 56 Ex 12,16; 20,10. Lv 23,8.
ματα καὶ μύρα.

Καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν
ἐντολήν, τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βαθέως 24 1–12: Mt 28,1–8.
ἐπὶ τὸ μνῆμα ἦλθον φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώ- Mc 16,1–8.
ματα. εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ 2 J 20,1–12.

---

48 fin h[r]+ dicentes Vae nobis quae facta sunt hodie propter peccata nostra; appropinquavit enim desolatio Hierusalem *49* H *ιστηκεισαν* | *γυναικ.* : h pr *αι* *50 ανηρ* : T pr *και* | *και δικ.*, — : h , — *δικ.* *51* hT *συνκατατιθεμενος* | H *Ἀριμαθαίας* *53 ουπω* : T *ουδεπω* *55 αι* : h[r] ⊣*δυο*⊢ *et* —h[r]T *56* W in fin dist 24,*1* H *ηλθαν*

---

48 στηθη και τα μετωπα *51 Αριμαθιας* *53 μνημειω λελατομημενω* | fin + *και θεντος αυτου επεθηκεν τω μνημειω λιθον ον μογις εικοσι εκυλιον* *54 ην δε η ημερα προσαββατου* *56* — *κατα την εντ.* 24,*1 αρωματα* : *και τινες συν αυταις· ελογιζοντο δε εν εαυταις τις αρα αποκυλισει τον λιθον* *2 ελθουσαι δε ευρον*

R 1,4. 3 τοῦ μνημείου, εἰσελθοῦσαι δὲ οὐκ εὗρον τὸ σῶμα
4 τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀπορεῖσθαι
αὐτὰς περὶ τούτου καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο ἐπέστησαν
Ap 1,18. 5 αὐταῖς ἐν ἐσθῆτι ἀστραπτούσῃ· ἐμφόβων δὲ γενο-
μένων αὐτῶν καὶ κλινουσῶν τὰ πρόσωπα εἰς τὴν
γῆν, εἶπαν πρὸς αὐτάς· τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ
6 τῶν νεκρῶν; ¹ οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλὰ ἠγέρθη. μνήσ-
θητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ,
Mt 17,22.23. 7 ¹ λέγων τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ παρα-
δοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν καὶ
8 σταυρωθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. καὶ
9 ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ, καὶ ὑποστρέ-
ψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα
8,2.3. 10 τοῖς ἕνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς. ἦσαν δὲ ἡ
Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ Ἰωάνα καὶ Μαρία ἡ
Ἰακώβου· καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς ἔλεγον πρὸς
Gn 45,26. 11 τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον
αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἠπίστουν
12 αὐταῖς. ⟦Ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ
μνημεῖον· καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια μόνα·
καὶ ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός.⟧
13—35: Mc 16,12.13. 13 Καὶ ἰδοὺ δύο ἐξ αὐτῶν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ
ἦσαν πορευόμενοι εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους
ἑξήκοντα ἀπὸ Ἰερουσαλήμ, ᾗ ὄνομα Ἐμμαούς,
14 καὶ αὐτοὶ ὡμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων
Mt 18,20. 15 τῶν συμβεβηκότων τούτων. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ
ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συνζητεῖν, καὶ αὐτὸς Ἰησοῦς
16 ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς· οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν

---

3 W ουχ | H ⟦του κυρ. Ιησ.⟧ *6* ουκ . . . ηγερθη : ⟦H⟧Wm *9* H [απο τ. μνημειου] | T παντα ταυτα *10* RT Ιωαννα | W Ιακωβου, . . . αυταις. | fin : W, ⟦*12*⟧ RWm—T | οθον. : W+ κειμενα | RW εαυτον *13* εξηκ. : hr εκατον εξηκ. *15* H [και] 3o

---

5 ενφοβοι δε γενομεναι εκλιναν 7 — αμαρτωλων 10 — ησαν δε **AD**a | *Μαρια η Μαγδαληνη 13 Ησαν δε δυο πορ. εξ αυτ. εν αυτ. τ. ημ.* | *Ιερ. ονοματι Ουλαμμαους*

ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. εἶπεν δὲ 17
πρὸς αὐτούς· τίνες οἱ λόγοι οὗτοι οὓς ἀντιβάλλετε
πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες; καὶ ἐστάθησαν
σκυθρωποί. ἀποκριθεὶς δὲ εἷς ὀνόματι Κλεόπας 18
εἶπεν πρὸς αὐτόν· σὺ μόνος παροικεῖς Ἱερουσαλὴμ
καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις
ταύταις; ꜝ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ποῖα; οἱ δὲ εἶπαν 19 Mt 21,11.
αὐτῷ· τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζαρηνοῦ, ὃς ἐγένετο
ἀνὴρ προφήτης δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναν-
τίον τοῦ θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, ὅπως τε 20
παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες
ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν.
ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων 21 1,68; 2,38; 19,11.
λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ· ἀλλά γε καὶ σὺν πᾶσιν Act 1,6.
τούτοις τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει ἀφ᾽ οὗ ταῦτα
ἐγένετο. ἀλλὰ καὶ γυναῖκές τινες ἐξ ἡμῶν ἐξ- 22 1–11.
έστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι ὀρθριναὶ ἐπὶ τὸ μνημεῖον,
καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἦλθον λέγουσαι 23
καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἳ λέγουσιν
αὐτὸν ζῆν. καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ 24 12. J 20,3–10.
τὸ μνημεῖον, καὶ εὗρον οὕτως καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες
εἶπον, αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον. καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς 25
αὐτούς· ὦ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ
πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται·
οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν 26
εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωϋσέως 27 Dt 18,15. Ps 22. Is 53.
καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν διερμήνευσεν αὐτοῖς
ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ. Καὶ 28
ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο, καὶ αὐτὸς
προσεποιήσατο πορρώτερον πορεύεσθαι. καὶ παρε- 29

18 ονοματι : T ω ονομα 23 H ηλθαν 24 H απηλθαν | HR— και 3° 27 αρξαμ. . . . διερμην. : h[r] ⊣ ην αρξαμενος απο Μωυσεως και παντων των προφητων ερμηνευειν ⊢ | W διερμηνευεν 28 T πορρωτερω

17 — και εσταθησαν 19 — οι δε ειπ. α. | Ναζωραιου **ADNϚ** 21 εστιν : ην 22 — εξ ημων 25 — του πιστ. 27 — πασαις **ℵD**

βιάσαντο αὐτὸν λέγοντες· μεῖνον μεθ᾽ ἡμῶν, ὅτι
πρὸς ἑσπέραν ἐστὶν καὶ κέκλικεν ἤδη ἡ ἡμέρα.
22,19. 30 καὶ εἰσῆλθεν τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. ⸀καὶ ἐγένετο
ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ᾽ αὐτῶν λαβὼν τὸν
ἄρτον εὐλόγησεν καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς·
2 R 6,17. 31 αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐπ-
έγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ᾽
Is 42,3. 32 αὐτῶν. καὶ εἶπαν πρὸς ἀλλήλους· οὐχὶ ἡ καρδία
ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ
33 ὁδῷ, ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; Καὶ ἀνα-
στάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλήμ,
καὶ εὗρον ἠθροισμένους τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς
1 K 15,4.5. 34 σὺν αὐτοῖς, λέγοντας ὅτι ὄντως ἠγέρθη ὁ κύριος
35 καὶ ὤφθη Σίμωνι. καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν
τῇ ὁδῷ καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ
36—49: Mc 16,14—18. 36 ἄρτου. Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων αὐτὸς ἔστη
J 20,19—23. 1 K 15,5. ἐν μέσῳ αὐτῶν ⟦καὶ λέγει αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν⟧.
Mt 14,26. 37 πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν
38 πνεῦμα θεωρεῖν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί τεταραγ-
μένοι ἐστέ, καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν
1 J 1,1. 39 ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν; ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ
τοὺς πόδας μου, ὅτι ἐγώ εἰμι αὐτός· ψηλαφήσατέ
με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ
40 ἔχει καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. ⟦καὶ τοῦτο εἰπὼν
41 ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας.⟧ ἔτι δὲ
ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόν-
J 21,5.10. 42 των, εἶπεν αὐτοῖς· ἔχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε; ⸀οἱ

---

32 ημων καιομ. ην : **h**[r] ⊣ ην ημων κεκαλυμμενη ⊢ *it* [? πεπηρωμενη] **excaecatum** *et* **optusum** *et* **exterminatum** | ℋ— εν ημιν *36* ⟦και ... υμιν⟧ : **RWm—T** *37* **hW** θροηθεντες *39* **h**[r]— με | σαρκα και : **h**[r] σαρκας και (sic **T**) *vl* — σαρκα και ⟦*40*⟧ **RWm—T**

---

29 — εστιν και | — ηδη ***AD*ϛ** *30* — μετ αυτων | — κλασας *31* λαβοντων δε αυτων τον·αρτον απ αυτου ηνοιγησαν *33* αναστ. : + λυπουμενοι *34* λεγοντες *37* φαντασμα *39* — με | οστα ουκ εχει και σαρκας | βλεπετε

δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος· καὶ 43 Act 10,41.
λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν. Εἶπεν δὲ 44 9,22.45; 18,31–33.
πρὸς αὐτούς· οὗτοι οἱ λόγοι μου οὓς ἐλάλησα 27.
πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι J 5,46.
πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσέως καὶ τοῖς
προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ. τότε διήνοιξεν 45
αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς· καὶ 46 1 T 3,16.
εἶπεν αὐτοῖς ὅτι οὕτως γέγραπται παθεῖν τὸν
Χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ,
καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν 47 Act 17,30.
εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, — ἀρξά-
μενοι ἀπὸ Ἰερουσαλήμ. ὑμεῖς μάρτυρες τούτων. 48
καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ 49 J 15,26; 16,7. Act 1,4.
πατρός μου ἐφ᾽ ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ
πόλει ἕως οὗ ἐνδύσησθε ἐξ ὕψους δύναμιν.
Ἐξήγαγεν δὲ αὐτοὺς ἕως πρὸς Βηθανίαν, καὶ 50 50–53: Mc 16,19.
ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. καὶ 51 Act 1,4–14.
ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ᾽
αὐτῶν ⟦καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν⟧. καὶ 52 J 16,22; 14,28.
αὐτοὶ ⟦προσκυνήσαντες αὐτὸν⟧ ὑπέστρεψαν εἰς
Ἰερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης, καὶ ἦσαν διὰ 53
παντὸς ἐν τῷ ἱερῷ εὐλογοῦντες τὸν θεόν.

---

42 μερος : **h**[r]+ ⊣*και απο μελισσιου κηριου*⊢ (*vl κηριου*) *43 εφαγεν* : **h**[r]+ *και* [*λαβων*] *τα επιλοιπα εδωκεν αυτοις* *44* **W** *απαντα* | **RT**— *τοις* *46 ουτως γεγρ.* : **h**[r]+ *και ουτως εδει vl* : *ουτως εδει* *47 εις* 1[o] : **hR** *και* *47.48* **hW** *εθνη· (W.) αρξαμενοι α. Ι. υμεις* *49 και ιδου εγω* : **T** *καγω* *51* ⟦*και ανεφ. εις τ. ουρ.*⟧ : **RW**m—**T** *52* ⟦*προσκυν. αυτ.*⟧ : **RW**m—**T** *53 ευλογουντ.* : ⊣**h**[r]⊢ **T** *αινουντες et* **h**[r] *αιν. και ευλογ.*

---

44 εν ω ημην *46 — εκ νεκρων* *49 — του πατρος* *51 απεστη*

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΗΝ

1 J 1,1.2. 17,5. Ap 19,13. 1 Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς
Prv 8,22. 2 τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. Οὗτος ἦν ἐν
Kol 1,16.17. H 1,2. 3 ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο,
5,26. 4 καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν ὃ γέγονεν. ἐν
αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀν-
8,19; 12,35. 5 θρώπων. καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ
L 1,13—17. 57—80. Mt 3,1. Mc 1,4 6 ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. Ἐγένετο ἄνθρωπος,
ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάνης·
L 3,3. 7 οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ
τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ.
20. 8 οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ
9 τοῦ φωτός. Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φω-
τίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.
3—5. 10 ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο,
11 καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν,
G 3,26. 12 καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. ὅσοι δὲ ἔλαβον
αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσ-
3,5.6. 13 θαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ˡ οἳ
οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ
ἐκ θελήματος ἀνδρὸς ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν.
Is 7,14. P 1,16.17. Is 60,1. Lc 9,32. 14 Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν,
καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονο-
γενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀλη-

Inscr. RTW *Ιωαννην* *3.4* ℌ *ουδε εν. ο γεγονεν εν* *4 ην* 1° : ⊣ h[r] ⊢ T *εστιν* | fin H·W, *6* HR *ανθρωπος απεστ.* *9* H—, *bis* *11* ℌ *Εις* *13 οι ... εγεννηθησαν* : h[r] qui ... natus est *14* T *τ. δ. αυτου δοξ.*

---

3 ουδε εν : ουδεν ℵ**D* *6 θεου : κυριου D** : + *ην* ℵ**D** *12* — *δε* *14 πληρη*

θείας. Ἰωάνης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγεν 15 27.30. Mt 3,11.
λέγων· οὗτος ἦν ὃν εἶπον· ὁ ὀπίσω μου ἐρχό-
μενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου
ἦν. ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες 16 3,34. Kol 1,19.
ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος· ὅτι ὁ νόμος 17 R 6,14; 10,4. Ex 34,6.
διὰ Μωϋσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ps 25,10; 40,11; 85,11.
Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν 18 6,46. 1 J 4,12. Mt 11,27.
πώποτε· μονογενὴς θεὸς ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον L 10,22.
τοῦ πατρός, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο. 1 T 6,16.

Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάνου, ὅτε 19 L 3,15.16.
ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσο-
λύμων ἱερεῖς καὶ Λευείτας ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν·
σὺ τίς εἶ; καὶ ὡμολόγησεν καὶ οὐκ ἠρνήσατο, καὶ 20 Act 13,25.
ὡμολόγησεν ὅτι ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ Χριστός. καὶ 21 Mt 17,10. Dt 18,15.
ἠρώτησαν αὐτόν· τί οὖν; [σὺ] Ἠλείας εἶ; καὶ 6,14; 7,40.
λέγει· οὐκ εἰμί. ὁ προφήτης εἶ σύ; καὶ ἀπεκρίθη·
οὔ. εἶπαν οὖν αὐτῷ· τίς εἶ; ἵνα ἀπόκρισιν 22
δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυ-
τοῦ; ἔφη· ἐγὼ **φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· εὐθύ-** 23 Is 40,3. Mt 3,3. Mc 1,3. L 3,4.
νατε τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἶπεν Ἠσαΐας ὁ
προφήτης. Καὶ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρι- 24
σαίων. καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν καὶ εἶπαν αὐτῷ· τί 25 Mt 21,25.
οὖν βαπτίζεις εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς οὐδὲ Ἠλείας
οὐδὲ ὁ προφήτης; ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάνης 26 Mt 3,11. Mc 1,7.8.
λέγων· ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος ὑμῶν στήκει 31.33.
ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε, ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, οὗ 27 3,26. Act 13,25.
οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα
τοῦ ὑποδήματος. Ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο 28 Mt 3,6.13.
πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν ὁ Ἰωάνης βαπτί-

---

15 **H** *(Ιωανης . . . ην·)* | ***H*** *λεγων — ουτος ην ὁ ειπων* — **O h** *λεγων Ουτος ην ον ειπον* **O** ***vl*** ut text *18 μονογενης θεος* : ⊣ **h**r ⊢ **RT** *ο μονογενης υιος* *19* **T—** *προς αυτον* *21* **h** *τι οὖν συ;* **R** *τι ουν; συ* **T** *τι ουν;* **W** *συ ουν τι;* | **T—** *και 2⁰* *27* **H—***ο* | **H** *[εγω]* *28* **h**r *Βηθαβαρα* | **W—** *ο*

---

16 οτι : και ***Amς*** *24 και : + οι* ***Nmς*** *25 — ο 2⁰* ***C*** *26 εστηκεν* ***ACNς*** *27 ερχ. : + ος εμπροσθεν μου γεγονεν* ***AN²ς*** | fin *+ εκεινος υμας βαπτισει εν πνευματι αγιω και εν πυρι* ***ENa***

36. Is 53,4.7. Mt 8,1.7. 29 ζων. Τῇ ἐπαύριον βλέπει τὸν Ἰησοῦν ἐρχό-
μενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ
15.27. 30 θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. οὗτός
ἐστιν ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εἶπον· ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ
ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν.
26. 31 κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ
Ἰσραήλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν ὕδατι βαπτίζων.
Mt 3,16. Mc 1,10. L 3,22. 32 Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάνης λέγων ὅτι τεθέαμαι
τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ,
L 3,2. Mt 3,11. 26. 33 καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν,
ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός
μοι εἶπεν· ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον
καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν
Mt 3,17. 34 πνεύματι ἁγίῳ. κἀγὼ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα
ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.
35 Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἱστήκει ὁ Ἰωάνης καὶ ἐκ
29. Is 53,7. 36 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο, καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ
37 περιπατοῦντι λέγει· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ. καὶ
ἤκουσαν οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ λαλοῦντος καὶ
38 ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ
θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας λέγει αὐτοῖς·
τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ῥαββεί, (ὃ λέγεται
39 μεθερμηνευόμενον διδάσκαλε,) ποῦ μένεις; ¹ λέγει
αὐτοῖς· ἔρχεσθε καὶ ὄψεσθε. ἦλθαν οὖν καὶ
εἶδαν ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν
Mt 4,18 ss. 40 ἡμέραν ἐκείνην· ὥρα ἦν ὡς δεκάτη. Ἦν Ἀνδρέας
ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν
ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάνου καὶ ἀκολουθησάντων
1 Sm 2,10. Ps 2,2. 41 αὐτῷ· εὑρίσκει οὗτος πρῶτον τὸν ἀδελφὸν τὸν

---

34 ο υιος : h[r] ⊣ ο εκλεκτος ⊢ *et* electus filius Dei *35* H ιστηκει | HR— ο *37* T— και 1° | h οι δυο αυτου μαθ. *38* T— δε 1° | T ερμηνευομενον *39* W ηλθον | W ειδον *41* T πρωτος

---

29 βλεπει ο Ιωαννης *Εας* *30* υπερ : περι *ΑΝς* *33* fin + και πυρι *C** *36* fin + ο αιρων την αμαρτιαν του κοσμου *C** *38* ὃ ερμηνευεται *1* *39* εκτη *Α*

ἴδιον Σίμωνα καὶ λέγει αὐτῷ· εὑρήκαμεν τὸν
Μεσσίαν (ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον Χριστός).
ˈἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψας αὐτῷ 42 Mt 16,18.
ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωάνου, σὺ Mc 8,16.
κληθήσῃ Κηφᾶς (ὃ ἑρμηνεύεται Πέτρος). Τῇ 43 Mt 8,22.
ἐπαύριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, Mc 2,14.
καὶ εὑρίσκει Φίλιππον. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·
ἀκολούθει μοι. ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά, 44
ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. εὑρίσκει 45 Dt 18,18.
Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ· ὃν Is 7,14; 53,2.
ἔγραψεν Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται Jr 23,5.
εὑρήκαμεν, Ἰησοῦν υἱὸν τοῦ Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ez 34,23.
Ναζαρέτ. καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναήλ· ἐκ Ναζαρὲτ 46 7,41.52.
δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ ὁ Φίλιππος·
ἔρχου καὶ ἴδε. εἶδεν Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχό- 47 Ps 32,2; 73,1.
μενον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ· ἴδε ἀλη- Gn 25,27;
θῶς Ἰσραηλείτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν. λέγει 48 32,29.
αὐτῷ Ναθαναήλ· πόθεν με γινώσκεις; ἀπεκρίθη
Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· πρὸ τοῦ σε Φίλιππον
φωνῆσαι ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν εἶδόν σε. ἀπεκρίθη 49 2 Sm 7,14.
αὐτῷ Ναθαναήλ· ῥαββεί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, 6,69. Ps 2,7.
σὺ βασιλεὺς εἶ τοῦ Ἰσραήλ. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς 50 Mt 14,33; 16,16.
καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὅτι εἶπόν σοι ὅτι εἶδόν σε ὑπο-
κάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; μείζω τούτων ὄψῃ.
ˈκαὶ λέγει αὐτῷ· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὄψεσθε 51 Gn 28,12.
τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ Mt 4,11.
ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν Mc 1,13.
τοῦ ἀνθρώπου.

Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾶ 2 1,43.
τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ·
ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ 2

---

42 T *Ιωαννου* *43* H *Γαλιλαιαν. και ευρ. Φιλιππον και* *46* T— *και* 1° | T—*ο* *47* W *ο Ιησ.* **2,1** hW *Και τη τριτη ημερα*

---

51 οψεσθε : pr *απ αρτι Ams*

3 εἰς τὸν γάμον. καὶ ὑστερήσαντος οἴνου λέγει ἡ
μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· οἶνον οὐκ ἔχουσιν.
19,26. Mt 12,48. Mc 1,24. 4 ˡ καὶ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι;
5 οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου. λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ
Mc 7,3.4. 6 τοῖς διακόνοις· ὅ τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε. ἦσαν
δὲ ἐκεῖ λίθιναι ὑδρίαι ἓξ κατὰ τὸν καθαρισμὸν
τῶν Ἰουδαίων κείμεναι, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς
7 δύο ἢ τρεῖς. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· γεμίσατε
τὰς ὑδρίας ὕδατος. καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω.
8 ˡ καὶ λέγει αὐτοῖς· ἀντλήσατε νῦν καὶ φέρετε τῷ
9 ἀρχιτρικλίνῳ. οἱ δὲ ἤνεγκαν. ˡ ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ
ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον, καὶ οὐκ
ᾔδει πόθεν ἐστίν, οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἠντλη-
κότες τὸ ὕδωρ, φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρί-
10 κλινος ˡ καὶ λέγει αὐτῷ· πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον
τὸν καλὸν οἶνον τίθησιν, καὶ ὅταν μεθυσθῶσιν
τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως
1,14; 11,40. 11 ἄρτι. Ταύτην ἐποίησεν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ
Ἰησοῦς ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐφανέρωσεν
τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ.

7,3. Mt 4,13. 12 Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καφαρναοὺμ αὐτὸς
καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.
13 Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ
14—16: Mt 21,12.13. Mc 11,15—17. L 19,45.46. 14 ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. καὶ εὗρεν ἐν
τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ
15 περιστερὰς καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους, καὶ
ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων πάντας ἐξέβαλεν
ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ

3 υστερ. οινου : ⊣ h[r] ⊢ T *οινον ουκ ειχον οτι συνετελεσθη ο οινος του γαμου· ειτα* | T *οινος ουκ εστιν* *4* T— *και* 1° *10 μεθ.* : W+ *τοτε* *11* fin W non dist. *12 αδελφ.* : T+ *αυτου*

12 εμεινεν Αα

τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν τὰ κέρματα καὶ τὰς
τραπέζας ἀνέτρεψεν, καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς 16 L 2,49.
πωλοῦσιν εἶπεν· ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν, μὴ ποιεῖτε
τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου. ἐμνήσ- 17 Ps 69,10.
θησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν·
ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεταί με. ἀπεκρί- 18 Mt 21,23. 3,2.
θησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· τί σημεῖον
δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς 19 Mt 26,61; 27,40.
καὶ εἶπεν αὐτοῖς· λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ
ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. εἶπαν οὖν οἱ 20
Ἰουδαῖοι· τεσσεράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν οἰκοδομήθη
ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς
αὐτόν; ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώ- 21 1 K 6,19.
ματος αὐτοῦ. ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσ- 22
θησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν, καὶ
ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα 23
ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα
αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει·
αὐτὸς δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν αὐτὸν αὐτοῖς διὰ 24
τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας, καὶ ὅτι οὐ χρείαν 25 Mc 2,8.
εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου·
αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος 3 7,50; 19,39.
ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων· οὗτος ἦλθεν 2 Mt 22,16. Act 2,22.
πρὸς αὐτὸν νυκτὸς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ῥαββεί, οἴ-
δαμεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς
γὰρ δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς,
ἐὰν μὴ ᾖ ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς 3 Mt 18,3. L 17,21. 1 P 1,23. Jc 1,17 s.
καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις
γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν
τοῦ θεοῦ. λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νικόδημος· πῶς 4

---

15 T *το κερμα* | hRT *ανεστρεψεν* *17* W *εστιν γεγρ.* *19* H [*εν*] *24 αὐτον* : RT *αὑτον* W *εαυτον* 3,4 H [*ο*]

---

17 κατεφαγε ***69ς***

δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρων ὤν; μὴ δύ-
ναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον
Ez 36,25—27. 5 *εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; ¹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἀμὴν*
E 5,26. Tt 3,5. *ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος*
καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν
1,13. Gn 5,3. 6 *βασιλείαν τοῦ θεοῦ. τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς*
Ps 51,7. *σαρκὸς σάρξ ἐστιν, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ*
7 *πνεύματος πνεῦμά ἐστιν. μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπόν*
Mc 4,41. 8 *σοι· δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. τὸ πνεῦμα*
Eccl 11,5. *ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις,*
ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει·
οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος.
L 1,34. 9 *ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ· πῶς δύναται*
10 *ταῦτα γενέσθαι; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ·*
σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ταῦτα οὐ
7,16; 8,26.28; 11 *γινώσκεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ὃ οἴδαμεν*
12,49. *λαλοῦμεν καὶ ὃ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν*
L 22,67. 12 *μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. εἰ τὰ ἐπίγεια*
εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἐὰν εἴπω ὑμῖν
Prv 30,4. 13 *τὰ ἐπουράνια πιστεύσετε; καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν*
6,62. E 4,9. *εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατα-*
Nu 21,8.9. 14 *βάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. καὶ καθὼς Μωϋσῆς*
ὕψωσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψω-
15 *θῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ¹ ἵνα πᾶς ὁ*
R 5,8; 8,32. 16 *πιστεύων ἐν αὐτῷ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. Οὕτως*
1 J 4,9. *γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν*
τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς
5,22; 12,47. 17 *αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. οὐ*

---

5 H [ο] *Ιησους* | h^r *αναγεννηθη* | *εισελθ. εις* : h^r *ιδειν* | *του θεου* : h^rT *των ουρανων* *6 σαρξ εστιν* : h^r+ *οτι εκ της σαρκος εγεννηθη* | *πνευμα εστιν* : h^l+ *οτι εκ του πνευματος εστιν it* quia Deus spiritus est, et ex Deo natus est *8 εκ* : h^r+ ⊣ *του υδατος και* ⊢ *13 ανθρωπου* : ⊣ h^r ⊢ RTW^m+ *ο ων εν τω ουρανω* *16 υιον* : R+ *αυτου* | H *αλλα*

---

4 γεννηθηναι 1° : + *ανωθεν* ***H*** *5 Ιησους* : + *και ειπεν αυτω* ***Κα*** *15 εν αυτω* : *επ αυτω* ***L*** *επ αυτον* ***A*** *εις αυτον* ***ℵα*** + *μη αποληται αλλ* ***Amς***

γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν εἰς τὸν κόσμον L 19,10.
ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος Act 17,31.
δι' αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ 18 36. 5,24.
μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν
εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. αὕτη 19 1,5.9—11; 12,48.
δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν
κόσμον καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ
σκότος ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ αὐτῶν πονηρὰ τὰ ἔργα.
πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων μισεῖ τὸ φῶς καὶ 20 E 5,13.
οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ
ἔργα αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται 21
πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα ὅτι
ἐν θεῷ ἐστιν εἰργασμένα.

Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ 22 4,1.2.
αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβεν
μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. ἦν δὲ καὶ Ἰωάνης 23 Mt 4,12.
βαπτίζων ἐν Αἰνὼν ἐγγὺς τοῦ Σαλείμ, ὅτι ὕδατα
πολλὰ ἦν ἐκεῖ, καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο·
οὔπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν Ἰωάνης. 24 Mt 14,3.
Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάνου 25
μετὰ Ἰουδαίου περὶ καθαρισμοῦ. καὶ ἦλθον πρὸς 26 1,26—34.
τὸν Ἰωάνην καὶ εἶπαν αὐτῷ· ῥαββεί, ὃς ἦν μετὰ
σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε
οὗτος βαπτίζει καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν.
ἀπεκρίθη Ἰωάνης καὶ εἶπεν· οὐ δύναται ἄν- 27 H 5,4.
θρωπος λαμβάνειν οὐδὲν ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον
αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυ- 28 1,20.23.27.
ρεῖτε ὅτι εἶπον· οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός, ἀλλ' Mc 1,2. Mt 11,10.
ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. Ὁ 29 Mt 9,15; 22,2.
ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ
νυμφίου, ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ

---

23 H [ο] *Ιωανης* *25* h *Ιουδαιων* *26* H *ηλθαν* | RT *ειπον* *28* *ειπον* : H+ [*εγω*]

---

20 fin + *οτι πονηρα εστιν* La *27* *αυτω* : + *ανωθεν* 13a

χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὕτη οὖν
2 Sa 3,1. 30 ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν,
8,23. 31 ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος
ἐπάνω πάντων ἐστίν· ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς ἐκ τῆς
γῆς ἐστιν καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ. ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
11. 32 ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν· ὃ ἑώρακεν καὶ
ἤκουσεν, τοῦτο μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ
33 οὐδεὶς λαμβάνει. ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν
1,33.34. 34 ἐσφράγισεν ὅτι ὁ θεὸς ἀληθής ἐστιν. ὃν γὰρ
ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ·
5,20; 17,2. Mt 11,27. 35 οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν τὸ πνεῦμα. ὁ πατὴρ
ἀγαπᾷ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ
18. L 3,7. 1 J 5,12. 36 αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον·
ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωήν, ἀλλ' ἡ
ὀργὴ τοῦ θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.
3,22.26. **4** Ὡς οὖν ἔγνω ὁ κύριος ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρι-
σαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ
1 K 1,17. 2 βαπτίζει ἢ Ἰωάνης, — καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς
3 οὐκ ἐβάπτιζεν ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, — ἀφῆκεν
τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἀπῆλθεν πάλιν εἰς τὴν Γαλι-
L 9,52. 4 λαίαν. Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σα-
Gn 48,22. Jos 24,32. 5 μαρίας. ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρίας
λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν
13,25. 6 Ἰακὼβ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ· ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ
τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακὼς ἐκ τῆς
ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα
7 ἦν ὡς ἕκτη. ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρίας
ἀντλῆσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· δός μοι
8 πεῖν. οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς
L 9,53. 9 τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν. λέγει οὖν αὐτῷ

---

31 **hT—** *επανω π. εστιν* · 2⁰ *32* **hT—** *,τουτο* *36* **T—** *δε* **4**,*1* **h** † . . . † | *κυριος* : **T** *Ιησους* | **H** [*ἤ*] *3* **W—** *παλιν* *5* *Ιωσηφ* : **[H]W** **pr** *τω* *9* **T—** *ουν*

---

34 *διδωσιν* : + *ο θεος* ***ADϛ*** *36* *μενεῖ* ***Ma*** **4**,*3* *Ιουδαιαν* : + *γην* *7* *τις γυνη* **א**

ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις· πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ'
ἐμοῦ πεῖν αἰτεῖς γυναικὸς Σαμαρείτιδος οὔσης;
{οὐ γὰρ συνχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις.} ¹ ἀπ- 10 7,38.39.
εκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν
τοῦ θεοῦ, καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι· δός μοι
πεῖν, σὺ ἂν ᾔτησας αὐτὸν καὶ ἔδωκεν ἄν σοι
ὕδωρ ζῶν. λέγει αὐτῷ· κύριε, οὔτε ἄντλημα 11
ἔχεις καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις
τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς 12 8,53.
ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς
ἐξ αὐτοῦ ἔπιεν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμ-
ματα αὐτοῦ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· 13 6,58.
πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν·
ὃς δ' ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, 14 6,27.35; 7,37—39.
οὐ μὴ διψήσει εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ
δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἁλλο-
μένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ 15
γυνή· κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ
μηδὲ διέρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. λέγει αὐτῇ· 16
ὕπαγε φώνησον τὸν ἄνδρα σου καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε.
ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν· οὐκ ἔχω ἄνδρα. 17
λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· καλῶς εἶπες ὅτι ἄνδρα οὐκ
ἔχω· πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις 18
οὐκ ἔστιν σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας. λέγει 19 1 K 14,24.25. 9,17.
αὐτῷ ἡ γυνή· κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ.
οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν· 20 Dt 12,5. Ps 122.
καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ
τόπος ὅπου προσκυνεῖν δεῖ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· 21 Mc 14,58.
πίστευέ μοι, γύναι, ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν
τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνή-
σετε τῷ πατρί. ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε, 22 2 Rg 17,29—41. Is 2,3.

---

9 T *Σαμαριτις et -ριτιδος* | [*ου ... Σαμαρ.*] : RW—T *11 αυτω* : hRT+ *η γυνη* | T— *ουν* *14 ο* : T+ *εγω* *16* H *σου τον ανδρα* *17 ειπεν* : HR+ [*αυτω*] | W *ειπας* | *ουκ εχω ανδ.* : T *ανδρα ουκ εχω*

---

14 ο δε πινων ℵ*D *20 — ο τοπος* ℵ

ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ
5,25. 23 τῶν Ἰουδαίων ἐστίν· ἀλλὰ ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν
E 2,18. ἐστιν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνή-
σουσιν τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ
γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας
R 12,1. 2 K 3,17. 24 αὐτόν· πνεῦμα ὁ θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας
1,41. 25 ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. λέγει
αὐτῷ ἡ γυνή· οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται, ὁ
λεγόμενος Χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ
9,37. 10,25. 26 ἡμῖν ἅπαντα. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἐγώ εἰμι, ὁ
27 λαλῶν σοι. Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθαν οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμαζον ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει·
οὐδεὶς μέντοι εἶπεν· τί ζητεῖς ἢ τί λαλεῖς μετ'
28 αὐτῆς; ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνὴ καὶ
ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις·
29 δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέν μοι πάντα ἃ
30 ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; ' ἐξῆλθον
31 ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν. Ἐν
τῷ μεταξὺ ἠρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντες·
34. 32 ῥαββεί, φάγε. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐγὼ βρῶσιν
33 ἔχω φαγεῖν ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ἔλεγον οὖν οἱ
μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους· μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ
17,4. 34 φαγεῖν; λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐμὸν βρῶμά ἐστιν
ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ
Mt 9,37. 35 τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι
L 10,2. ἔτι τετράμηνός ἐστιν καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ
λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ
θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαί εἰσιν πρὸς θε-
36 ρισμόν. ἤδη ' ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ
συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα ὁ σπείρων
Mi 6,15. 37 ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος

---

24 *εν* : **HR** pr *αυτον* | **T** *προσκυνειν δει* *27* **W** *ηλθον* | **HR** *ζητεις; ἢ Τι* *34* **HR** *ποιησω* *35* **RW** *θερισμον ηδη·* (**W.**) *36* *ινα* : **T**+ *και*

---

25 οιδαμεν ***GLN*** | *Μεσιας* ***EGa*** *33 προς αλληλ.* : *εν εαυτοις* *35* — *ετι* ***Da*** | *τετραμηνον* ***Hς***

ἐστὶν ἀληθινὸς ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ
ἄλλος ὁ θερίζων. ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν 38
ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν,
καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.
Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς 39
αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς
μαρτυρούσης ὅτι εἶπέν μοι πάντα ἃ ἐποίησα. ὡς 40
οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἠρώτων
αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο
ἡμέρας. καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν 41
λόγον αὐτοῦ, τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι οὐκέτι διὰ 42 1 J 4,14.
τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν,
καὶ οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ
κόσμου.

Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς 43 Mt 4,12.
τὴν Γαλιλαίαν. αὐτὸς γὰρ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν 44 Mt 13,57. Mc 6,4. L 4,24.
ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει.
ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν 45 2,23.
οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ὅσα ἐποίησεν ἐν
Ἰεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον
εἰς τὴν ἑορτήν.

Ἦλθεν οὖν πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλι- 46 2,1.9.
λαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ οἶνον. Καὶ ἦν
τις βασιλικὸς οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καφαρναούμ·
οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἥκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας 47 L 7,2 s.
εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν καὶ
ἠρώτα ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν·
ἤμελλεν γὰρ ἀποθνῄσκειν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς 48 2,18. 1 K 1,22.
πρὸς αὐτόν· ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ
μὴ πιστεύσητε. λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός· 49

---

38 T *απεσταλκα* *39.40* T *Σαμαριτ-* *42* H *ελεγ.* [*οτι*] | h *την λαλιαν σου* *45 οτε* : T *ως* | *οσα* : T *α* *46* hT *Ην δε τις* *46.49* h[r] ⊣ *βασιλίσκος* ⊢ *48* h *πιστευσητε;*

---

37 ο *αληθινος* ***ADς*** *39 α* : *οσα* ***ADNς*** *42 λαλιαν* : *μαρτυριαν* ℵ****D*** | *αυτοι* : *αυτου* | fin + *ο χριστος* ***ADNς*** *43 εκειθεν* : + *και απηλθεν* ***ANς*** *45 εξεδεξαντο*

κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου.
50 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πορεύου· ὁ υἱός σου ζῇ.
ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν αὐτῷ
Mt 8,6. 51 ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο. ἤδη δὲ αὐτοῦ κατα-
βαίνοντος οἱ δοῦλοι ὑπήντησαν αὐτῷ λέγοντες
52 ὅτι ὁ παῖς αὐτοῦ ζῇ. ἐπύθετο οὖν τὴν ὥραν
παρ' αὐτῶν ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχεν· εἶπαν οὖν
αὐτῷ ὅτι ἐχθὲς ὥραν ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ
L 19,9. Act 16,15.31. 53 πυρετός. ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ ὅτι ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ
ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὁ υἱός σου ζῇ· καὶ
2,11.23. 54 ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. Τοῦτο
[δὲ] πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς
ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

5 Μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη
2 Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἔστιν δὲ ἐν τοῖς Ἱερο-
σολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα, ἡ ἐπι-
λεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθζαθά, πέντε στοὰς ἔχουσα.
3 ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος τῶν ἀσθενούντων,
5 τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν. ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ
τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ
6 αὐτοῦ· τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ
γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ·
7 θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν·
κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ

---

51 δουλοι : HR+ αυτου | αυτω : [R]T+ και ηγγειλαν (R απηγγ.) | T— λεγοντες 52 RT ειπον 54 [δε] : W—RT 5,1 h^r T η εορτη 2 επι τη προβ. : h^r [προβατικὴ] | W κολυμβήθρᾳ ἡ | η επιλεγ. : T το λεγομενον | h Βηθσαιδά RW Βηθεσδά 3 ξηρων : h^r+ , παραλυτικων | fin : h^rWm , εκδεχομενων την του υδατος κινησιν. + (4) αγγελος δε (Wm γαρ h^r vl γ.) Κυριου (Wm— K.) κατα καιρον (h^r [κ. καιρ.]) κατεβαινεν (h^r vl ελουετο) εν τη κολυμβηθρα και εταρασσε (h^r εταρασσετο vl εταρασσε) το υδωρ· ο ουν πρωτος εμβας μετα την ταραχην του υδατος (h^r [μ. τ. τ. τ. υ.]) υγιης εγινετο ω (h^r οιω vl ω) δηποτε (h^r δηποτ ουν vl δηποτε) κατειχετο νοσηματι. 5 H [και]

---

49 τον παιδα ℵ τον υιον A 51 ο υιος σου DN 52 εβδομην : tertia c nona syr^c 5,1 Ιουδαιων : αζυμων Λ : + η σκηνοπηγια 131 2 Βελζεθα 5 — τις

ὕδωρ βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ
ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. λέγει 8 Mt 9,6.
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἔγειρε ἆρον τὸν κράβαττόν σου
καὶ περιπάτει. καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄν- 9 9,14.
θρωπος, καὶ ἦρεν τὸν κράβαττον αὐτοῦ καὶ πε-
ριεπάτει. Ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.
ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· σάββα- 10 Jr 17,21. L 6,2.
τόν ἐστιν, καὶ οὐκ ἔξεστίν σοι ἆραι τὸν κράβαττον.
ὃς δὲ ἀπεκρίθη αὐτοῖς· ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός 11
μοι εἶπεν· ἆρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει.
ἠρώτησαν αὐτόν· τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών 12 L 5,21.
σοι· ἆρον καὶ περιπάτει; ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει 13
τίς ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν ὄχλου ὄντος ἐν
τῷ τόπῳ. Μετὰ ταῦτα εὑρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς 14 8,11.
ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἴδε ὑγιὴς γέγονας·
μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν σοί τι γένηται.
ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν τοῖς Ἰουδαίοις 15
ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ. καὶ διὰ 16 Mt 12,14.
τοῦτο ἐδίωκον οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν, ὅτι ταῦτα
ἐποίει ἐν σαββάτῳ. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· ὁ 17 9,4.
πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι·
διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι 18 7,30; 10,33.
ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυεν τὸ σάββατον, ἀλλὰ
καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγεν τὸν θεόν, ἴσον ἑαυτὸν
ποιῶν τῷ θεῷ. Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ 19 8,11.32.
ἔλεγεν αὐτοῖς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται
ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ οὐδέν, ἂν μή τι βλέπῃ
τὸν πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ,
ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. ὁ γὰρ πατὴρ 20 8,35.
φιλεῖ τὸν υἱὸν καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς

9 T— ευθεως *11* T— ος δε *13* ιαθεις : T ασθενων *14* H [ο] Ιησ. *15* ειπεν : hRW ανηγγειλεν *17* R ο δε [Ιησους] *18* T— ουν *19* H [ο Ιησους] | T ποιει ομοιως

7 fin + και λαμβανει ιασιν *64* + εγω δε ασθενων πορευομαι *69* *16* Ιησουν : + και εζητουν αυτον αποκτειναι *ΑΝϛ* *19* ο υιος 1° : + του ανθρωπου

ποιεῖ, καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα
21 ὑμεῖς θαυμάζητε. ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει
Dn 7,13.14. τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς οὓς
Act 17,31. 22 θέλει ζωοποιεῖ. οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα,
Ph 2,10.11. 1 J 2,23. 23 ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ υἱῷ, ˈἵνα
L 10,16. πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα.
ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν
3,16.18; 8,51. 24 πέμψαντα αὐτόν. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ
1 J 3,14. τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί
με ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται
ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν.
4,23. Mt 8,22. 25 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν
E 2,5.6. ἐστιν ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσουσιν τῆς φωνῆς τοῦ
1,1–4. 26 υἱοῦ τοῦ θεοῦ καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσουσιν. ὥσπερ
γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως καὶ τῷ
Dn 7,10.14. 27 υἱῷ ἔδωκεν ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. καὶ ἐξουσίαν
22. ἔδωκεν αὐτῷ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου
28 ἐστίν. μὴ θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν
ᾗ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσουσιν τῆς
6,40. Dn 12,2. 29 φωνῆς αὐτοῦ ˈκαὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιή-
Mt 16,27. σαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ τὰ φαῦλα πρά-
19. 6,38. 30 ξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. Οὐ δύναμαι ἐγὼ
ποιεῖν ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω κρίνω,
καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν, ὅτι οὐ ζητῶ τὸ
θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός
8,14. 31 με. Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρ-
26.37. 1 J 5,9. 32 τυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής· ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρ-
τυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ
1,19–34. 33 μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. ὑμεῖς ἀπεστάλ-
κατε πρὸς Ἰωάνην, καὶ μεμαρτύρηκεν τῇ ἀληθείᾳ·
34 ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμ-
L 1,17. 35 βάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. ἐκεῖνος

---

20 **T** *θαυμαζετε*   *26* **fin W,**   *29 οι* 2° : **h[R]**+ *δε*
32 **T** *οιδατε*

---

25 θεου : ανθρωπου **Ka**   *26 ο πατηρ : + ο ζων*
29 — τα 2°   *30 με : + πατρος* **EGaϛ**   *34 ανθρωπων*

ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ
ἠθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ
αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τοῦ 36 1 J 5,9. 1,33; 3,2.
Ἰωάνου· τὰ γὰρ ἔργα ἃ δέδωκέν μοι ὁ πατὴρ ἵνα
τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ποιῶ, μαρτυρεῖ
περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκεν. καὶ ὁ 37 Mt 3,17. Dt 4,12.
πέμψας με πατήρ, ἐκεῖνος μεμαρτύρηκεν περὶ
ἐμοῦ. οὔτε φωνὴν αὐτοῦ πώποτε ἀκηκόατε οὔτε
εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ 38
ἔχετε ἐν ὑμῖν μένοντα, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος,
τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. ἐραυνᾶτε τὰς γραφάς, 39 L 24,27.44. 2 T 3,15–17. 1 P 1,11.
ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν·
καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ· ¹ καὶ 40
οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρός με ἵνα ζωὴν ἔχητε. Δόξαν 41
παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω, ἀλλὰ ἔγνωκα ὑμᾶς 42
ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς.
ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, καὶ 43 Mt 24,5.
οὐ λαμβάνετέ με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι
τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήμψεσθε. πῶς δύνασθε ὑμεῖς 44 12,43. Mt 23,5–7.
πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ
τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου θεοῦ οὐ ζητεῖτε;
μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν 45 Dt 31,26.
πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωϋσῆς, εἰς ὃν
ὑμεῖς ἠλπίκατε. εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωϋσεῖ, ἐπισ- 46 Gn 3,15; 49,10. Dt 18,15. L 24,44.
τεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν.
εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς 47 7,19. L 16,31.
τοῖς ἐμοῖς ῥήμασιν πιστεύσετε;

1–15: Mt 14,13–21; 15,32–39. Mc 6,32–44; 8,1–10. L 9,10–17.

Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς 6
θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος. ἠκο- 2
λούθει δὲ αὐτῷ ὄχλος πολύς, ὅτι ἑώρων τὰ

---

42 T ουκ εχετε post οτι *44* παρα 1⁰ : H παρ | H [θεου] *47* πιστευσετε : h πιστευετε *6,2* HR εθεωρουν

---

45 υμων 2⁰ : + προς τον πατερα *B* *6,1* Γαλιλαιας : + εις τα μερη

Mt 5,1. 3 σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. ἀνῆλθεν
δὲ εἰς τὸ ὄρος Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ
2,13; 11,55. 4 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ
L 22,1. 5 ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. ἐπάρας οὖν τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος
ἔρχεται πρὸς αὐτόν, λέγει πρὸς Φίλιππον· πόθεν
6 ἀγοράσωμεν ἄρτους ἵνα φάγωσιν οὗτοι; τοῦτο δὲ
ἔλεγεν πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλεν
7 ποιεῖν. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Φίλιππος· διακοσίων δη-
ναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος
8 βραχύ τι λάβῃ. λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν
2 Rg 4,42.43. 9 αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου· ἔστιν
παιδάριον ὧδε ὃς ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους
καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσού-
10 τους; εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους
ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ.
ἀνέπεσαν οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡς πεντα-
11 κισχίλιοι. ἔλαβεν οὖν τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς καὶ
εὐχαριστήσας διέδωκεν τοῖς ἀνακειμένοις, ὁμοίως
12 καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. ὡς δὲ ἐνε-
πλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· συνα-
γάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι
13 ἀπόληται. συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα
κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν
Dt 18,15. 14 κριθίνων ἃ ἐπερίσσευσαν τοῖς βεβρωκόσιν. Οἱ
οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν σημεῖον ἔλεγον
ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος
18,36. 15 εἰς τὸν κόσμον. Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν
ἔρχεσθαι καὶ ἁρπάζειν αὐτὸν ἵνα ποιήσωσιν βασιλέα,
16–21: Mt 14,22–33. Mc 6,45–52. 16 ἀνεχώρησεν πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος. Ὡς

---

3 W ο Ιησ. | T εκαθεζετο 4 το πασχα : h[s] † . . . † 7 T αποκρινεται | HR— ο | τι : [R]—H 10 ουν οι : h ουν, 11 T ευχαριστησεν και εδωκεν 14 ℋ α εποι. σημεια | T ο εις τ. κοσμ. ερχομενος 15 ανεχωρ. : T φευγει

---

11 εδωκεν ℵD + τοις μαθηταις, οι δε μαθηται Daϛ 14 — αληθως 15 fin + κακει προσηυχετο

δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ
τὴν θάλασσαν, καὶ ἐμβάντες εἰς πλοῖον ἤρχοντο 17
πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καφαρναούμ. καὶ σκοτία
ἤδη ἐγεγόνει καὶ οὔπω ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ
Ἰησοῦς, ἥ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος 18
διεγείρετο. ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἴκοσι 19
πέντε ἢ τριάκοντα θεωροῦσιν τὸν Ἰησοῦν περι-
πατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου
γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· 20
ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν 21
εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως ἐγένετο τὸ πλοῖον ἐπὶ
τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον.

Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέραν τῆς 22
θαλάσσης εἶδον ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ
εἰ μὴ ἕν, καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθεν τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον ἀλλὰ μόνοι οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον· ἄλλα ἦλθεν πλοιάρια 23 11.
ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν
ἄρτον εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου. ὅτε οὖν εἶδεν 24
ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ πλοιάρια καὶ ἦλθον
εἰς Καφαρναοὺμ ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν. καὶ εὑρόντες 25
αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης εἶπον αὐτῷ· ῥαββεί,
πότε ὧδε γέγονας; ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ 26
εἶπεν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι
εἴδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων
καὶ ἐχορτάσθητε. ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν 27 4,14. 5,36. Mt 16,12.
ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς
ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει·

---

17 W εις το πλ. | και . . . εγεγονει : T κατελαβεν δε αυτους η σκοτια | hT εληλ. Ιησους προς αυτους W πρ. α. ελ. ο Ι. *18* T διηγειρετο *19* T σταδια *21* T επι την γην *22.23* ειδον . . . κυριου. : h ιδων . . . κυριου· — *23* HR ἀλλὰ | T ηλθον | H πλοια *27* T διδωσιν υμιν

---

22 ἓν : + εκεινο εις ο ενεβησαν οι μαθηται αυτου (א*D)ς *23* αλλων πλοιαριων ελθοντων | του τοπου : ουσης א | — ευχαριστ. τ. κυριου *25* εληλυθας

28 *τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ θεός. εἶπον*
οὖν πρὸς αὐτόν· τί ποιῶμεν ἵνα ἐργαζώμεθα
1 J 3,23. 29 *τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν*
αὐτοῖς· τοῦτό ἐστιν τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα πισ-
2,18. Mc 8,11. 30 *τεύητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. εἶπον οὖν*
αὐτῷ· τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ
Ex 16,13.14. Ps 78,24. 31 *πιστεύσωμέν σοι; τί ἐργάζῃ; ˡοἱ πατέρες ἡμῶν τὸ*
μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθώς ἐστιν γεγραμ-
μένον· **ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν.**
49. 32 *εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,*
οὐ Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρα-
νοῦ, ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον
51. 33 *ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν· ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ*
θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ
34 *ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν·*
48. 4,14; 7,37. 35 *κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. εἶπεν*
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ
ἐρχόμενος πρὸς ἐμὲ οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων
26.29. 36 *εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσει πώποτε. ἀλλ' εἶπον ὑμῖν*
17,6–8. Mt 11,28. 37 *ὅτι καὶ ἑωράκατέ [με] καὶ οὐ πιστεύετε. Πᾶν ὃ*
δίδωσίν μοι ὁ πατὴρ πρὸς ἐμὲ ἥξει, καὶ τὸν
4,34. Mt 26,39. 38 *ἐρχόμενον πρός με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω, ὅτι κατα-*
βέβηκα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα
τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με.
10,28.29; 17,12. 39 *τοῦτο δέ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα*
πᾶν ὃ δέδωκέν μοι μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ
5,29; 11,24. 40 *ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. τοῦτο γάρ ἐστιν*
τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν
τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον,
41 *καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἐγόγ-*

---

29 HR *ο Ιησ.* *32* ℋR *εδωκεν* *33 αρτ.* : T+ *ο* *35* T *ειπεν ουν* *36 [με]* : W–T *37 με* : T *εμε* *38* T *ποιησω* *39.40* HR– *εν* *40* T *αιωνιον και*

---

35 πειναση : + πωποτε *37 – εξω* ℵ**D* *38 με : + πατρος* ***D*** *, it* 39 ς *39 εξ αυτου : μηδεν*

γυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι εἶπεν· ἐγώ
εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ 42 L 4,22.
ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ,
οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα;
πῶς νῦν λέγει ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα;
ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· μὴ γογγύζετε 43
μετ' ἀλλήλων. οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με 44 65.
ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με ἑλκύσῃ αὐτόν,
κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ἔστιν 45 Is 54,13. Jr 31,33.34.
γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις· **καὶ ἔσονται πάντες**
διδακτοὶ θεοῦ· *πᾶς ὁ ἀκούσας παρὰ τοῦ πατρὸς*
καὶ μαθὼν ἔρχεται πρὸς ἐμέ. οὐχ ὅτι τὸν πατέρα 46 1,18.
ἑώρακέν τις, εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ θεοῦ, οὗτος
ἑώρακεν τὸν πατέρα. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ 47 3,16.
πιστεύων ἔχει ζωὴν αἰώνιον. ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος 48 35.
τῆς ζωῆς. οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ 49 31.32. 1 K 10,3.5.
τὸ μάννα καὶ ἀπέθανον· οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ 50
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ
φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ. ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν 51 H 10,5.10.
ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου
τοῦ ἄρτου, ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ὁ ἄρτος δὲ
ὃν ἐγὼ δώσω ἡ σάρξ μού ἐστιν ὑπὲρ τῆς τοῦ
κόσμου ζωῆς. Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους 52 60.
οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν
δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν; εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ 53
Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε
τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίητε
αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. ὁ 54

---

42 **𝔎** *ουχι* | *λεγει* : **T**+ *ουτος* *44* **hW** *προς εμε* *46* **H** [*του*] | *πατερα 2°* : **T** *θεον* *50* **hW** *αποθνησκη* *51* **T** *εκ του εμου αρτου* | **W** *ζησεται* | *η σαρξ μου εστιν* : **h**[r] **T** post *ζωης it* **h**[r] + *ην εγω δωσω* post *εστιν* *52* **T** *ημιν ουτος* | *σαρκα* : **H**+ [*αυτου*] *53* **H** [*ο*]

---

42 — *και τ. μητερα* ℵ* | *εαυτον απο τ. ουρ. καταβεβηκεναι* *44* — *ο πατηρ A* *46* *θεου* : *πατρος* ℵ *47* *ο πιστ.* : + *εις εμε ADNϚ* *53* *φαγητε* : *λαβητε*

τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα
ἔχει ζωὴν αἰώνιον, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ
55 ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθής ἐστιν
15,4. 56 βρῶσις, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθής ἐστιν πόσις. ὁ
1 J 3,24; 2,24. τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα
57 ἐν ἐμοὶ μένει κἀγὼ ἐν αὐτῷ. καθὼς ἀπέστειλέν
με ὁ ζῶν πατὴρ κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ
58 ὁ τρώγων με κἀκεῖνος ζήσει δι' ἐμέ. οὗτός ἐστιν
ὁ ἄρτος ὁ ἐξ οὐρανοῦ καταβάς, οὐ καθὼς ἔφαγον
οἱ πατέρες καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν
59 ἄρτον ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα. Ταῦτα εἶπεν ἐν συνα-
60 γωγῇ διδάσκων ἐν Καφαρναούμ. Πολλοὶ οὖν
ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπαν· σκληρός
ἐστιν ὁ λόγος οὗτος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν;
61 εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ
τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτο
3,13. 62 ὑμᾶς σκανδαλίζει; ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ
2 K 3,6. 63 ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον; τὸ
πνεῦμά ἐστιν τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ
οὐδέν· τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λελάληκα ὑμῖν πνεῦμά
13,11. 64 ἐστιν καὶ ζωή ἐστιν. ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες
οἳ οὐ πιστεύουσιν. ᾔδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς
τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες καὶ τίς ἐστιν ὁ
44. 65 παραδώσων αὐτόν. καὶ ἔλεγεν· διὰ τοῦτο εἴρηκα
ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με ἐὰν μὴ
66 ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός. Ἐκ τούτου
πολλοὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰς τὰ
11,8. L 22,28. 67 ὀπίσω καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. εἶπεν
οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε

---

54 **W** *εν τη* *56* *εν αυτω* : **h**[r] + *καθως εν εμοι ο πατηρ καγω εν τω πατρι. αμην αμην λεγω υμιν, εαν μη λαβητε το σωμα του υιου του ανθρωπου ως τον αρτον της ζωης, ουκ εχετε ζωην εν αυτω.* *59* **fin h**[r] + ⊣ *σαββατω* ⊢ *60* **RT** *ειπον* *64* **H** *αλλα* *65* **T** *προς εμε* *66* *τουτου* : **T**+ *ουν* | *πολλοι* : **H[R]**+ *εκ*

---

55 — και το αι. . . . ποσις

ὑπάγειν; ¹ ἀπεκρίθη αὐτῷ Σίμων Πέτρος· κύριε, 68 68.
πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου
ἔχεις· καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν 69 1,49; 11,27. Mt 14,33; 16,16.
ὅτι σὺ εἶ ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ 70 15,16.
Ἰησοῦς· οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην;
καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν. ἔλεγεν δὲ τὸν 71
Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτου· οὗτος γὰρ ἔμελλεν
παραδιδόναι αὐτόν, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα.

Καὶ μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ 7 6,1. Mc 9,30. L 9,51.
Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περι-
πατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι.
ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία. 2 Lv 23,34.
εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· μετά- 3 2,12. Mt 12,46. Act 1,14.
βηθι ἐντεῦθεν καὶ ὕπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα
καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσουσιν τὰ ἔργα σου ἃ
ποιεῖς· οὐδεὶς γάρ τι ἐν κρυπτῷ ποιεῖ καὶ ζητεῖ 4
αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέ-
ρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ 5 Mt 13,57.
αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ 6 2,4.
Ἰησοῦς· ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεστιν, ὁ δὲ
καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος. οὐ δύ- 7 15,18.
ναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι
ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ
πονηρά ἐστιν. ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτήν· 8
ἐγὼ οὔπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ
ἐμὸς καιρὸς οὔπω πεπλήρωται. ταῦτα δὲ εἰπὼν 9
αὐτοῖς ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. Ὡς δὲ ἀνέ- 10

---

70 **R** *εξελεξαμην, και . . . εστιν;* *71* **T** *αυτον παραδιδοναι* | *εις* : **T** + *ων* *7,1* **T**— *Και* | **H** [*ο*] *3* **𝔎** [*σου*] *τα εργα* **W** *σου τα ε.* *4 αυτος* : **h** *αυτο* *6* **T**— *ουν* *8 ουπω* 1⁰ : **hRT** *ουκ* *9* **T**— *δε* | *αυτοις* : **hT** *αυτος*

---

69 αγιος : *χριστος ο υιος Νας* | *θεου* : + *του ζωντος Νας* *71 Ισκαρ.* : *απο Καρυωτου* ℵ* *7,3 Γαλιλαιαν* *5* fin + *τοτε*

βησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰς τὴν ἑορτήν, τότε καὶ
αὐτὸς ἀνέβη, οὐ φανερῶς ἀλλὰ ὡς ἐν κρυπτῷ.
11 οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ
12 ἔλεγον· ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; ˡ καὶ γογγυσμὸς περὶ
αὐτοῦ ἦν πολὺς ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον
ὅτι ἀγαθός ἐστιν· ἄλλοι [δὲ] ἔλεγον· οὔ, ἀλλὰ
9,22; 12,42; 19,38. 13 πλανᾷ τὸν ὄχλον. οὐδεὶς μέντοι παρρησίᾳ ἐλάλει
περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.
14 Ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς
Mt 13,54. L 2,47. 15 τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκεν. ἐθαύμαζον οὖν οἱ Ἰου-
δαῖοι λέγοντες· πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν μὴ
12,49. 16 μεμαθηκώς; ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς Ἰησοῦς καὶ
εἶπεν· ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ ἀλλὰ τοῦ
17 πέμψαντός με· ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ
ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ
5,41.44. 18 τοῦ θεοῦ ἐστιν ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ. ὁ ἀφ'
ἑαυτοῦ λαλῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ
ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος
5,47. Act 7,53. 5,16.18. R 2,17–29. 19 ἀληθής ἐστιν καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. οὐ
Μωϋσῆς ἔδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον; καὶ οὐδεὶς ἐξ
ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον. τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι;
Mc 3,21 s. 8,48.52; 10,20. 20 ˡ ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος· δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ
5,16. 21 ἀποκτεῖναι; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς·
Gn 17,10–12. Lv 12,3 s. 22 ἓν ἔργον ἐποίησα καὶ πάντες θαυμάζετε. διὰ
τοῦτο Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομήν, —
οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωϋσέως ἐστὶν ἀλλ' ἐκ τῶν πα-
τέρων, — καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον.
5,8. 23 εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ ἵνα
μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωϋσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον

---

10 αλλα ως : T αλλ *11* W εστιν *12* T ην περι αυτ. πολ. εν τω οχλω | [δε] : RW—T *16* W ο Ιησ. *17* T—του *19* hT δεδωκεν *21.22* W θαυμαζετε δια τουτο. *22* δια τουτο : T ο | H [εν] *23* ανθρ. : [H]W pr ο | T ο Μωυσεως

---

14 μεσαζουσης *21* παντες : υμεις *23* εμοι : pr πως

ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; μὴ κρίνετε 24 8,15.
κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε.
Ἔλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμειτῶν· οὐχ 25 19.
οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; καὶ ἴδε παρ- 26
ρησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. μή ποτε
ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ
Χριστός; ¹ ἀλλὰ τοῦτον οἴδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ 27 41.
Χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν.
ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ 28
λέγων· κἀμὲ οἴδατε καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ
ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἔστιν ἀληθινὸς
ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε· ἐγὼ οἶδα 29 Mt 11,27.
αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι κἀκεῖνός με ἀπέστειλεν.
Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν 30 8,20; 13,1. L 22,53.
ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα
αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς 31 8,30; 10,42; 11,45; 12,42.
αὐτόν, καὶ ἔλεγον· ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μὴ
πλείονα σημεῖα ποιήσει ὧν οὗτος ἐποίησεν; Ἤκου- 32
σαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ
ταῦτα, καὶ ἀπέστειλαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρι-
σαῖοι ὑπηρέτας ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. εἶπεν οὖν 33 13,33.
ὁ Ἰησοῦς· ἔτι χρόνον μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι καὶ
ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. ζητήσετέ με 34 8,21; 13,36; 17,24.
καὶ οὐχ εὑρήσετε, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ
δύνασθε ἐλθεῖν. εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς 35
ἑαυτούς· ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς
οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν
Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ διδάσκειν τοὺς
Ἕλληνας; ¹ τίς ἐστιν ὁ λόγος οὗτος ὃν εἶπεν· ζητή- 36
σετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετε, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ
ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

---

24 *κρινατε* : **HR** *κρινετε* *28* **H** [ο] *Ιησ.* *29* **T** *απεσταλκεν* *31* **T** *Πολλοι δε επιστ. εκ τ. οχλ. εις αυτ.* | *εποιησ.* : **T** *ποιει* *32* **T** *υπηρετ.* post *απεστ.* *34* *ευρησ.* : **H[R]**+ *με* , *it* 36 | fin **W**+ *εκει* *35* **T** *μελλει ουτος* | **T**— *ημεις*

4,10.14. Lv 23,36. 37 Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς
Is 44,3; 55,1; 58,11. εἱστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραξεν λέγων· ἐάν τις
Ez 47,1.12. 38 διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με καὶ πινέτω. ὁ πιστεύων
Zch 13,1; 14,8. Joel 3,1.23. εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς
20,22. 39 κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. τοῦτο
δὲ εἶπεν περὶ τοῦ πνεύματος οὗ ἔμελλον λαμ-
16,7. 2 K 3,17. βάνειν οἱ πιστεύσαντες εἰς αὐτόν· οὔπω γὰρ ἦν
6,14. Dt 18,15. 40 πνεῦμα, ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη. Ἐκ τοῦ ὄχλου
οὖν ἀκούσαντες τῶν λόγων τούτων ἔλεγον· οὗτός
1,46. 41 ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης· ˈἄλλοι ἔλεγον· οὗτός
ἐστιν ὁ Χριστός· οἱ δὲ ἔλεγον· μὴ γὰρ ἐκ τῆς
2 Sm 7,12. Mch 5,1. 42 Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς ἔρχεται; οὐχ ἡ γραφὴ εἶπεν
Mt 2,5.6; 22,42. Ps 89,4 s. ὅτι ἐκ **τοῦ σπέρματος Δαυείδ**, καὶ **ἀπὸ Βηθλεὲμ** τῆς
9,16. 43 κώμης ὅπου ἦν Δαυείδ, ἔρχεται ὁ Χριστός; σχίσμα
30. 44 οὖν ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ δι' αὐτόν· τινὲς δὲ ἤθελον
ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ'
32. 45 αὐτὸν τὰς χεῖρας. Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς
ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι·
Mt 7,28.29. 46 διὰ τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; ˈἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέ-
ται· οὐδέποτε ἐλάλησεν οὕτως ἄνθρωπος, ὡς
Mt 27,63. 47 οὗτος λαλεῖ ὁ ἄνθρωπος. ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς
12,42. 48 οἱ Φαρισαῖοι· μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; ˈμή τις
ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτὸν ἢ ἐκ τῶν
49 Φαρισαίων; ἀλλὰ ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων
3,1.2. 50 τὸν νόμον ἐπάρατοί εἰσιν. λέγει Νικόδημος πρὸς
αὐτούς, ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν πρότερον, εἷς ὢν
Dt 1,16.17; 19,15. 51 ἐξ αὐτῶν· μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον
ἐὰν μὴ ἀκούσῃ πρῶτον παρ' αὐτοῦ καὶ γνῷ τί

---

37 H *ιστηκει* | T *εκραζεν* | T— *προς με* W *προς εμε* *39* *οὗ* : hW *ὃ* | T *ημελλον* | T *πιστευοντες* | *πνευμα* : h[r]+ *δεδομενον it* + *αγιον it* + *αγιον επ αυτοις it* + *αγιον δεδομενον* (sic W) | *ουδεπω* : HR *ουπω* *40* *ελεγον* : [H]W+ *οτι* *41* *οι δε* : T *αλλοι* *42* T *ουχι* | T *ο χριστ. ερχετ.* *44* HR *εβαλεν* *46* H— *ως ουτος λαλει ο ανθρ.* R [*ως ουτος ο ανθρωπος*] *47* T— *ουν* | H [*αυτοις*] *50* T— *ο ελθ. . . . προτ.*

---

40 *τον λογον* *Sa*ς+ *τουτον* X *51* *γνω* : *επιγνωσθη*

ποιεῖ; ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· μὴ καὶ σὺ 52 41. 1,46.
ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ἐραύνησον καὶ ἴδε ὅτι ἐκ Mt 4,14–16.
τῆς Γαλιλαίας προφήτης οὐκ ἐγείρεται.

---

52 W *ερευνησον* | T *προφ. εκ τ. Γαλιλ.* *53*—**8**,*11 περι μοιχαλιδος περικοπη* **ab H post finem evangelii inter uncos ⟦ ⟧ datur, a R in contextu, sed separate et uncis [ ] inclusa, a Tischendorfio in editione maiore bis exhibetur (secundum codicem D et textum receptum), a W text rec. in mg inf.; damus textum H cum RW et D collatum; vide ad Lc 21,38.**

⟦*53 Καὶ ἐπορεύθησαν ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ,* L 21,37 s.
8,*1 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. 2 Ὄρ-*
θρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν [, καὶ πᾶς ὁ λαὸς
ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς]. 3 Ἄγουσιν
δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι γυναῖκα ἐπὶ μοιχείᾳ κατει-
λημμένην, καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ 4 λέγουσιν αὐτῷ
Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατείληπται ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχευο- Lv 20,10.
μένη· 5 ἐν δὲ τῷ νόμῳ [ἡμῖν] Μωυσῆς ἐνετείλατο τὰς Dt 22,22–24.
τοιαύτας λιθάζειν· σὺ οὖν τί λέγεις; 6 [τοῦτο δὲ ἔλεγον Mt 22,15.
πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ.] ὁ δὲ Ἰησοῦς
κάτω κύψας τῷ δακτύλῳ κατέγραφεν εἰς τὴν γῆν. 7 ὡς Dt 17,7.
δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες [αὐτόν], ἀνέκυψεν καὶ εἶπεν [αὐτοῖς]
Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν πρῶτος ἐπ' αὐτὴν βαλέτω λίθον. 8 καὶ
πάλιν κατακύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. 9 οἱ δὲ ἀκούσαντες Mt 22,22.
ἐξήρχοντο εἷς καθ' εἷς ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ R 2,22.
κατελείφθη μόνος, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ οὖσα. 10 ἀνακύψας
δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ Γύναι, ποῦ εἰσιν; οὐδείς σε κατέ-
κρινεν; 11 ἡ δὲ εἶπεν Οὐδείς, κύριε. εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς Οὐδὲ 5,14.
ἐγώ σε κατακρίνω· πορεύου, ἀπὸ τοῦ νῦν μηκέτι ἁμάρτανε.⟧

53 W *επορευθη* | W *αὐτου* **8**,*2 παρεγ.* : D *παραγινεται* **h** *ηλθεν* | [*, και . . . αυτους*] : **RW** | **D**— *και καθισ. εδιδ. αυτ.* *3 γυν. επι μοιχ.* : **Dh** *επι αμαρτια γυναικα* **W** *προς αυτον γ. εν μ.* | **D** *ειλημμενην* *4 λεγ.* : **h** *ειπον* | *αυτω* : **D**+ *εκπειραζοντες αυτον οι ιερεις ινα εχωσιν κατηγοριαν αυτου* (cf. v. *6*) | **h** *ειληπται* **W** *κατεληφθη* *5* **D** *Μωυσης δε εν τ. ν. εκελευσεν* | [*ημιν*] : **R** (**W** *Μωσης ημιν*) | **W** *λιθοβολεισθαι* | *ουν* : **D** *δε νυν* **h** *δε* | *λεγ.* : **h**+ *περι αυτης* [*6*] **RW—D** | **hW** *εγραφεν* *7* [*αυτον*] : **RW—D** | **W** *ανακυψας ειπε προς αυτους* | [*αυτοις*] : **DR** | **h** [*τον*] *λιθ. βαλετω* **W** *τον λ. επ αυτη β.* *8 κατακυψ.* : **hW** *κατω κυψας* : **Dh**+ *τω δακτυλω* | **D** *κατεγραφεν* *9 οι δε . . . καθ εις* : **D** *εκαστος δε των Ιουδαιων εξηρχετο* | *ακουσ.* : **W**+ *και υπο της συνειδησεως ελεγχομενοι* | *πρεσβυτ.* : **D**+ *ωστε παντας εξελθειν* : **RW**+ *εως των εσχατων* (**h**[s]+ *παντες ανεχωρησαν*) | *μονος* : **hRW**+ *ο Ιησους* | *ουσα* : **W** *εστωσα* *10 Ιησ.* : **W**+ *και μηδενα θεασαμενος πλην της γυναικος* | *αυτη γυναι* : **Dh** *τη γυναικι* **W** *αυτη· η γυνη* | *εισιν* : **W**+ *εκεινοι οι κατηγοροι σου* | *κατεκρινεν* : **h**[r] **lapidavit** *11* **D** *κακεινη ειπεν αυτω* | *ειπεν δε ο Ιησ.* : **D** *ο δε ειπεν* **W** *ειπε δε αυτη ο Ι.* | *πορευου* : **D** *υπαγε* | *απο του νυν* : **W** *και*

---

51 εποιησεν **8**,*8 γην* + *ενος εκαστου αυτων τας αμαρτιας* 𝔘*a*

Is 49,6. 1,5.9. 12 Πάλιν οὖν αὐτοῖς ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς λέγων·
12,46. ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν μοι
οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἕξει τὸ φῶς
13 τῆς ζωῆς. εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι· σὺ περὶ
σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν
5,31. 14 ἀληθής. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· κἂν
ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρ-
τυρία μου, ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον καὶ ποῦ ὑπάγω·
ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι ἢ ποῦ ὑπάγω.
7,24; 12,47. 15 ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω
29. 16 οὐδένα. καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ
ἀληθινή ἐστιν, ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγὼ καὶ
Dt 17,6; 19,15. 17 ὁ πέμψας με. καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ
γέγραπται ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀλη-
1 J 5,9. 18 θής ἐστιν. ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ,
καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ.
14,7. 19 ˈἔλεγον οὖν αὐτῷ· ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου; ἀπε-
κρίθη Ἰησοῦς· οὔτε ἐμὲ οἴδατε οὔτε τὸν πατέρα
μου· εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ἂν ᾔδειτε.
7,30; 13,1. 20 Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ
L 22,53. διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν,
ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.
7,34; 13,33. 21 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς· ἐγὼ ὑπάγω καὶ ζητή-
σετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε·
7,35. 22 ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. ἔλεγον
οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτόν, ὅτι λέγει·
3,31. 23 ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; καὶ
ἔλεγεν αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ
τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τούτου τοῦ κόσμου ἐστέ,
24 ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. εἶπον οὖν
ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν·

---

12 H [ο] *Ιησ.* | T *εμοι* *14* h *η μαρτ. μου αληθ. εστ.* | T— *δε* *16* fin [H]R+ *πατηρ* *17* T *γεγραμμενον εστιν* *19* W *ἔστιν* *23* T *υμεις εκ τ. κοσμ. τουτου εστε*

ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀποθανεῖσθε
ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ἔλεγον οὖν αὐτῷ· σὺ 25 14.
τίς εἶ; εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· τὴν ἀρχὴν ὅ τι
καὶ λαλῶ ὑμῖν; πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν 26 38.12,49.
καὶ κρίνειν· ἀλλ᾽ ὁ πέμψας με ἀληθής ἐστιν,
κἀγὼ ἃ ἤκουσα παρ᾽ αὐτοῦ, ταῦτα λαλῶ εἰς τὸν
κόσμον. οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς 27
ἔλεγεν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· ὅταν ὑψώσητε τὸν 28 3,14; 12,32.
υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι,
καὶ ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδί-
δαξέν με ὁ πατήρ, ταῦτα λαλῶ. καὶ ὁ πέμψας 29 16. Mt 27,46.
με μετ᾽ ἐμοῦ ἐστιν· οὐκ ἀφῆκέν με μόνον, ὅτι
ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε. Ταῦτα αὐτοῦ 30 7,31; 10,42; 12,11.42.
λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. Ἔλεγεν 31 15,14.
οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ
Ἰουδαίους· ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ,
ἀληθῶς μαθηταί μού ἐστε, ˈ καὶ γνώσεσθε τὴν 32
ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. ἀπ- 33 Mt 3,9. Neh 9,36.
εκρίθησαν πρὸς αὐτόν· σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν,
καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις
ὅτι ἐλεύθεροι γενήσεσθε; ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· 34 R 6,16.20. 1 J 3,8.
ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρ-
τίαν δοῦλός ἐστιν τῆς ἁμαρτίας. ὁ δὲ δοῦλος 35 G 4,30.
οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει
εἰς τὸν αἰῶνα. ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, 36 R 6,18.22.
ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ 37
ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ
ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. ἃ ἐγὼ ἑώρακα παρὰ τῷ 38
πατρὶ λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ἃ ἠκούσατε παρὰ τοῦ
πατρὸς ποιεῖτε. ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· 39 Mt 3,9.

---

24 h ἐγὼ εἰμί 25 H [ο] Ιησ. | ο τι : H οτι | hRT υμιν. 28 h ἐγὼ εἰμί | πατηρ : W+ μου 34 H [ο] Ιησ. | H [της αμαρτ.] 38 α εγω . . . πατρος : h[r] ⊣ εγω α εωρακα παρα τω πατρι μου [ταυτα] λαλω· και υμεις ουν α εωρακατε παρα τω πατρι υμων ⊢

---

24 πιστευσ. : + μοι ℵD 29 μονον : + ο πατηρ Nας 33 και ου δεδουλ. ουδενι πωπ. 38 πατρος : + υμων ℵDNς + ταυτα

ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστιν. λέγει αὐτοῖς ὁ
Ἰησοῦς· εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ἐστε, τὰ ἔργα τοῦ
40 Ἀβραὰμ ποιεῖτε· νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι,
ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν
ἤκουσα παρὰ τοῦ θεοῦ· τοῦτο Ἀβραὰμ οὐκ
Gn 3,15. Dt 23,3 Lxx. 41 ἐποίησεν. ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς
ὑμῶν. εἶπαν αὐτῷ· ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐκ ἐγεν-
1 J 5,1. 42 νήθημεν, ἕνα πατέρα ἔχομεν τὸν θεόν. εἶπεν
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἰ ὁ θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν,
ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον
καὶ ἥκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ'
12,39. Mt 12,34. R 8,7. 43 ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. διὰ τί τὴν λαλιὰν τὴν
ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν
1 J 3,8–10. Gn 3,4. 2 P 2,4. 44 λόγον τὸν ἐμόν. ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ δια-
βόλου ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν
θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ'
ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἕστηκεν, ὅτι οὐκ
ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος,
ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶν καὶ ὁ
L 22,67. 45 πατὴρ αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω,
2 K 5,21. 1 P 2,22. 46 οὐ πιστεύετέ μοι. τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ
ἁμαρτίας; εἰ ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ
18,37. 1 J 4,6. 47 πιστεύετέ μοι; ὁ ὢν ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ
θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι
7,20. Mc 3,21 s. 48 ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστέ. Ἀπεκρίθησαν οἱ Ἰου-
δαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς
49 ὅτι Σαμαρείτης εἶ σὺ καὶ δαιμόνιον ἔχεις; ἀπ-
εκρίθη Ἰησοῦς· ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ
5,41. 50 τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ με. ἐγὼ
δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ
5,24; 6,40.47; 11,25. 51 κρίνων. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν ἐμὸν

---

39 H [ο] *Ιησ.* | hRT *εποιειτε* *41* hT *ου γεγεννημεθα* *42* H [ο] *Ιησ.* *44* W *ουχ* | H *ἕστηκεν* *48* T *Σαμαριτης*

---

39 εστε : ητε ***CNaς*** | *εποιειτε : + αν* ***CNaς*** *43* ***λαλιαν*** : *αληθειαν* *46* — vers *47* — *οτι . . . εστε* *51 εαν* ***τις*** : *ος αν*

λόγον τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν
αἰῶνα. εἶπαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· νῦν ἐγνώκαμεν 52 Mc 9,1.
ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανεν καὶ οἱ
προφῆται, καὶ σὺ λέγεις· ἐάν τις τὸν λόγον μου
τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσηται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα.
μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις 53 4,12.
ἀπέθανεν; καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον· τίνα σε-
αυτὸν ποιεῖς; ˈ*ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἐὰν ἐγὼ δοξάσω* 54
ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἔστιν ὁ πατήρ
μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι θεὸς ἡμῶν
ἐστιν, ˈ*καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν.* 55 7,28.
κἂν εἴπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῖν
ψεύστης· ἀλλὰ οἶδα αὐτὸν καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ
τηρῶ. Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα 56
ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν, καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη.
εἶπαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν· πεντήκοντα 57
ἔτη οὔπω ἔχεις καὶ Ἀβραὰμ ἑώρακας; εἶπεν αὐτοῖς 58
Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσ-
θαι ἐγὼ εἰμί. ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' 59 10,31.
αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ.
Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενε- 9 Act 3,2; 14,8.
τῆς. καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέ- 2 L 13,2. Ex 20,5.
γοντες· ῥαββεί, τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς
αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· 3 11,4.
οὔτε οὗτος ἥμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ'
ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ. ἡμᾶς 4 5,17.20; 11,9.
δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως
ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νὺξ ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργά-
ζεσθαι. ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὦ, φῶς εἰμι τοῦ 5 8,12; 12,35.
κόσμου. ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσεν χαμαὶ καὶ ἐποίησεν 6 Mc 8,23.

---

53 **W** *απεθανεν, .. απεθανον;* *54* *ημων* : **ℌR** *υμων* *55* **T** *υμων* *56* *ιδη* : **T** *ειδη* *57* **h** *εωρακεν σε* *58* **W** *ο Ιησ.* **9,4** *με* : **T** *ημας* | *εως* : **h** *ως*

---

53 — *πατρος ημων* | *οστις* : *οτι* *58* — *γενεσθαι* *59* **fin** + *διελθων δια μεσου αυτων και παρηγεν ουτως* ***ACNaς*** **9,1** **fin** + *καθημενον* *4* *ημας* : *εμε* ***ACNaς***

πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῦ
7 τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εἶπεν αὐτῷ·
ὕπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ
(ὃ ἑρμηνεύεται ἀπεσταλμένος). ἀπῆλθεν οὖν καὶ
8 ἐνίψατο, καὶ ἦλθεν βλέπων. Οἱ οὖν γείτονες καὶ
οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον, ὅτι προσαίτης
ἦν, ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ
9 προσαιτῶν; ˡ ἄλλοι ἔλεγον ὅτι οὗτός ἐστιν· ἄλλοι
ἔλεγον· οὐχί, ἀλλὰ ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν. ἐκεῖνος
10 ἔλεγεν ὅτι ἐγώ εἰμι. ἔλεγον οὖν αὐτῷ· πῶς οὖν
11 ἠνεῴχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος·
ὁ ἄνθρωπος ὁ λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησεν
καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἶπέν μοι
ὅτι ὕπαγε εἰς τὸν Σιλωὰμ καὶ νίψαι· ἀπελθὼν
12 οὖν καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα. καὶ εἶπαν αὐτῷ· ποῦ
13 ἐστιν ἐκεῖνος; λέγει· οὐκ οἶδα. Ἄγουσιν αὐτὸν
5,9. 14 πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τόν ποτε τυφλόν. ἦν δὲ
σάββατον ἐν ᾗ ἡμέρᾳ τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς
15 καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. πάλιν οὖν
ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν.
ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· πηλὸν ἐπέθηκέν μου ἐπὶ τοὺς
31.33. 7,43. 8,2. 16 ὀφθαλμούς, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω. ἔλεγον
οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές· οὐκ ἔστιν οὗτος
παρὰ θεοῦ ὁ ἄνθρωπος, ὅτι τὸ σάββατον οὐ
τηρεῖ. ἄλλοι ἔλεγον· πῶς δύναται ἄνθρωπος
ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα
4,19. 17 ἦν ἐν αὐτοῖς. λέγουσιν οὖν τῷ τυφλῷ πάλιν· τί
σὺ λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἠνέῳξέν σου τοὺς ὀφ-
18 θαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν ὅτι προφήτης ἐστίν. ˡ οὐκ
ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι ἦν
τυφλὸς καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς

---

6 επεθηκ. : **hRT** *επεχρισεν* *9* **RW** *αλλ* *10 ουν* 2° : **[H]—W** *12* **RT—** *και* | **W** *ἔστιν* *16 αλλοι* : **[H]W+** *δε* *17* **T** *συ τι* | **T** *ηνοιξεν*

---

8 προσαιτ. : *τυφλος* **ΓΔϛ** *11 εις την κολυμβηθραν του Σ.* **ΑΝaϛ** | *και ηλθον βλεπων* *14 εν η ημ.* : *οτε* **ΑDΝaϛ**

γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος ˈ καὶ ἠρώτησαν 19
αὐτοὺς λέγοντες· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν
ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν βλέπει
ἄρτι; ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπαν· 20
οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν καὶ ὅτι
τυφλὸς ἐγεννήθη· πῶς δὲ νῦν βλέπει οὐκ οἴδαμεν, 21
ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμεῖς οὐκ
οἴδαμεν· αὐτὸν ἐρωτήσατε, ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸς
περὶ ἑαυτοῦ λαλήσει. ταῦτα εἶπαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ 22 7,13; 12,42. 16,2.
ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· ἤδη γὰρ συνε-
τέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ
Χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. διὰ τοῦτο οἱ 23
γονεῖς αὐτοῦ εἶπαν ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐπερω-
τήσατε. Ἐφώνησαν οὖν τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευ- 24 Ios 7,19.
τέρου ὃς ἦν τυφλός, καὶ εἶπαν αὐτῷ· δὸς δόξαν
τῷ θεῷ· ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος
ἁμαρτωλός ἐστιν. ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος· εἰ ἁμαρ- 25
τωλός ἐστιν οὐκ οἶδα· ἓν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν
ἄρτι βλέπω. εἶπαν οὖν αὐτῷ· τί ἐποίησέν σοι; 26
πῶς ἤνοιξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; ˈ ἀπεκρίθη 27
αὐτοῖς· εἶπον ὑμῖν ἤδη καὶ οὐκ ἠκούσατε· τί
πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ
μαθηταὶ γενέσθαι; καὶ ἐλοιδόρησαν αὐτὸν καὶ εἶ- 28
παν· σὺ μαθητὴς εἶ ἐκείνου, ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωϋσέως
ἐσμὲν μαθηταί· ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι Μωϋσεῖ λελά- 29
ληκεν ὁ θεός, τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν.
ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἐν τούτῳ 30
γὰρ τὸ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε
πόθεν ἐστίν, καὶ ἤνοιξέν μου τοὺς ὀφθαλμούς.
οἴδαμεν ὅτι ὁ θεὸς ἁμαρτωλῶν οὐκ ἀκούει, ἀλλ' 31 Is 1,15. Prv 15,29. Act 10,35.

---

20 **R** [ουν] *22* **RT** ειπον *23* **hR** ερωτησατε *24* **T** ο ανθρ. ουτος *26* **RT** ειπον *27* τι : **h**+ ουν *28* **RT**— και 1° *31* **T** αμαρτωλων ο θεος | **W** αλλα

---

22 ομολογ. αυτον χριστον ειναι *29* θεος : + και οτι θεος αμαρτωλων ουκ ακουει *31* αμαρτωλον *E*Ua*

ἐάν τις θεοσεβὴς ᾖ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ,
32 τούτου ἀκούει. ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι
16. 33 ἠνέῳξέν τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου· εἰ
μὴ ἦν οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν
2. Ps 51,7. 34 οὐδέν. ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· ἐν ἁμαρ-
τίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς;
35 καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω. Ἤκουσεν Ἰησοῦς ὅτι
ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω, καὶ εὑρὼν αὐτὸν εἶπεν· σὺ
36 πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; ἀπεκρίθη
ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· καὶ τίς ἐστιν, κύριε, ἵνα πισ-
4,26. 10,25. 37 τεύσω εἰς αὐτόν; εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ
ἑώρακας αὐτὸν καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός
38 ἐστιν. ὁ δὲ ἔφη· πιστεύω, κύριε· καὶ προσεκύ-
Mt 13,11–15. 39 νησεν αὐτῷ. καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· εἰς κρίμα ἐγὼ
εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες
βλέπωσιν καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται.
Mt 23,26; 15,14. 40 ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ μετ᾽ αὐτοῦ
ὄντες, καὶ εἶπαν αὐτῷ· μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοί
Prv 26,12. 41 ἐσμεν; εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ
ἂν εἴχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι βλέπομεν·
10 ἡ ἁμαρτία ὑμῶν μένει. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν
τῶν προβάτων ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος
2 κλέπτης ἐστὶν καὶ λῃστής· ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ
3 τῆς θύρας ποιμήν ἐστιν τῶν προβάτων. τούτῳ
ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς
αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα φωνεῖ κατ᾽
4 ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτά. ὅταν τὰ ἴδια πάντα
ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται, καὶ τὰ πρό-
βατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἴδασιν τὴν φωνὴν
27. 5 αὐτοῦ· ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσουσιν, ἀλλὰ

---

32 RT *ηνοιξεν* *35* *ανθρ.* : R *θεου* *36* *απεκρ. . . . εστιν* : hW *Και τις εστιν, εφη* | H [*και ειπεν*] *37* W *μετά σου* *40* T— *ταυτα* *41* H [*ο*] *Ιησ.* 10,*1* W *υμιν λεγω* ,*ιι* 7

---

41 *αι αμαρτιαι υμ. μενουσιν* Da 10,*2* *ποιμ. εστ.* : *αυτος εστ. ο ποιμην* *3* *καλει* Γας

φεύξονται ἀπ᾽ αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἴδασιν τῶν ἀλλο-
τρίων τὴν φωνήν. Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν 6 16,25.
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν
ἃ ἐλάλει αὐτοῖς. Εἶπεν οὖν πάλιν ὁ Ἰησοῦς· 7 Ps 118,20.
ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν 14,6. Mt 7,13.14.
προβάτων. πάντες ὅσοι ἦλθον πρὸ ἐμοῦ κλέπται 8 Jr 23,1.2.
εἰσὶν καὶ λῃσταί· ἀλλ᾽ οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ
πρόβατα. ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· δι᾽ ἐμοῦ ἐάν τις 9 Ps 118,20.
εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύ- 14,6. 1 K 3,15.
σεται καὶ νομὴν εὑρήσει. ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται 10
εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ
ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσιν καὶ περισσὸν ἔχωσιν. ἐγώ 11 Ps 23,1.
εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν L 15,4–7.
ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων· ὁ 12 Is 40,11.
μισθωτὸς καὶ οὐκ ὢν ποιμήν, οὗ οὐκ ἔστιν τὰ Ez 34,11–23; 37,24.
πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ 15,13. Mt 10,16.
ἀφίησιν τὰ πρόβατα καὶ φεύγει, — καὶ ὁ λύκος Act 20,29. T 1,11.
ἁρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει· — ὅτι μισθωτός 13 1 P 5,2.3.
ἐστιν καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων.
ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ 14 2 T 2,19.
καὶ γινώσκουσί με τὰ ἐμά, καθὼς γινώσκει με ὁ 15 Mt 11,27.
πατὴρ κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα, καὶ τὴν ψυχήν
μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. καὶ ἄλλα πρό- 16 Ez 37,24; 34,23.
βατα ἔχω ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· 11,52. 1 P 2,25.
κἀκεῖνα δεῖ με ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκού- E 4,5.
σουσιν, καὶ γενήσεται μία ποίμνη, εἷς ποιμήν.
διὰ τοῦτό με ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν 17 Ph 2,8.9.
ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. οὐδεὶς ἦρεν 18 5,26. 19,11.
αὐτὴν ἀπ᾽ ἐμοῦ, ἀλλ᾽ ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ᾽ ἐμαυ-
τοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν
ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολὴν

---

7 T— *παλιν* | H [ο] *Ιησ.* | HR— *οτι* *8* h[r] T— *προ εμου* *16* HR *γενησονται* *18* hRT *αιρει*

---

8 — παντες *10 — και περισσ. εχ.* *11 διδωσιν* ℵ**D*
12 σκορπιζει : + *τα προβατα Αας* *13 οτι* : pr *ο δε μισθωτος φευγει Α²ας* *14 γινωσκομαι υπο των εμων Αας*

7,43; 9,16. 19 ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου. Σχίσμα πάλιν
7,20; 8,48. ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τού-
Mc 3,21 s. Act 26,24. 20 τους. ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν· δαιμόνιον ἔχει
21 καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; ˈἄλλοι ἔλεγον·
ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζομένου· μὴ
δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοῖξαι;
1 Mc 4,59. 22 Ἐγένετο τότε τὰ ἐνκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις·
Act 3,11; 5,12. 23 χειμὼν ἦν· ˈκαὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ
24 ἐν τῇ στοᾷ τοῦ Σολομῶνος. ἐκύκλωσαν οὖν
L 22,67. αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ· ἕως πότε
τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὸν
4,26; 5,36. 25 ἡμῖν παρρησίᾳ. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἶπον
9,37. ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν
τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ
6,64; 8,45. 26 ἐμοῦ· ἀλλὰ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε, ὅτι οὐκ ἐστὲ ἐκ
3.4.8,47. 27 τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν. τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ
τῆς φωνῆς μου ἀκούουσιν, κἀγὼ γινώσκω αὐτά,
5,28. 6,39. 17,12; 18,9. 28 καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι, ˈκἀγὼ δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν
αἰώνιον, καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ
29 οὐχ ἁρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου. ὁ πατήρ
μου ὃ δέδωκέν μοι πάντων μεῖζόν ἐστιν, καὶ οὐδεὶς
30 δύναται ἁρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρός. ἐγὼ
8,59. 31 καὶ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν. Ἐβάστασαν πάλιν λί-
32 θους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. ἀπ-
εκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πολλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν
καλὰ ἐκ τοῦ πατρός· διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον ἐμὲ
5,18. Mt 26,65. 33 λιθάζετε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· περὶ
καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε ἀλλὰ περὶ βλασφη-
μίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν
Ps 82,6. 34 θεόν. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐκ ἔστιν γε-

---

20 δε : **T** ουν *22* τοτε : **RT** δε | **T**— τοις *23* **H** [ο] | του : [**R**]—**T** *24* **hW** εκυκλευσαν | **RW** ειπε *25* **T**— αυτοις | **H** [ο] *29* **T**— μου | **hW** ος ... μειζων εστ. *32* **hRT** καλα εδειξα υμιν *34* **H** [ο]

---

20 δαιμ. : pr οτι *25* λαλω | ουκ επιστευσατε ***B*** *26* εμων : + καθως ειπον υμιν ***AD***ϛ *29* ο δεδωκως ... μειζων *31* — παλιν

γραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν ὅτι ἐγὼ εἶπα· θεοί
ἐστε; εἰ ἐκείνους εἶπεν θεοὺς πρὸς οὓς ὁ λόγος 35 Mt 5,17.18.
τοῦ θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή,
ὃν ὁ πατὴρ ἡγίασεν καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον 36 5,17–20. L 1,35.
ὑμεῖς λέγετε ὅτι βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον· υἱὸς τοῦ
θεοῦ εἰμι; εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, 37
μὴ πιστεύετέ μοι· εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ πισ- 38 14,11.
τεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύετε, ἵνα γνῶτε καὶ
γινώσκητε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ κἀγὼ ἐν τῷ πατρί.
Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πάλιν πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν 39 8,59. L 4,30.
ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς 40 1,28.
τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάνης τὸ πρῶτον βαπτίζων,
καὶ ἔμενεν ἐκεῖ. καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν 41
καὶ ἔλεγον ὅτι Ἰωάνης μὲν σημεῖον ἐποίησεν
οὐδέν, πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάνης περὶ τούτου
ἀληθῆ ἦν. καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν ἐκεῖ. 42 8,30.
Ἦν δέ τις ἀσθενῶν, Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, 11 L 10,38.39.
ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς
αὐτῆς. ἦν δὲ Μαριὰμ ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον 2 12,3.
μύρῳ καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν
αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει. ἀπέστειλαν 3
οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι· κύριε, ἴδε
ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· 4 9,3.
αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς θάνατον ἀλλ᾽
ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς
τοῦ θεοῦ δι᾽ αὐτῆς. ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν 5
Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον.
ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν 6

---

35 T *ο λογ. εγ. τ. θεου* *36* T— *του* *38 πιστευητε* : T *-ετε* *39* HR [*ουν*] | h [*παλιν*] *αυτον* RW *παλ. αυτ.* T— *π.* *39.40* W *αυτων και* *40* hRT *εμεινεν* 11,*1* T *της Μαριας* *2* RT *Μαρια*

---

36 ηγαπησεν U *38* — *και γινωσκ. D κ. πιστευσητε* ℵΑΔϛ *40* — *εις τον τοπον* ℵ* 11,*2 ης* : + *και* *5 εφιλει* *6 εν . . . τοπω* : *επι τω τοπω*

7 ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας· ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει
τοῖς μαθηταῖς· ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν.
8,59; 10,31. 8 λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· ῥαββεί, νῦν ἐζήτουν
6,67. Lc 22,28. σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ;
9,4.5. 9 ' ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὐχὶ δώδεκα ὧραί εἰσιν τῆς
1 J 2,10. ἡμέρας; ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσ-
κόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει·
12,35. 1 J 2,11. 10 ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι
Mt 9,24. 11 τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. ταῦτα εἶπεν, καὶ
L 8,52. μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν
κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν.
12 εἶπαν οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτῷ· κύριε, εἰ κεκοίμηται,
13 σωθήσεται. εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανά-
του αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμή-
14 σεως τοῦ ὕπνου λέγει. τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ
15 Ἰησοῦς παρρησίᾳ· Λάζαρος ἀπέθανεν, ' καὶ χαίρω
δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ἀλλὰ
Mc 10,32; 16 ἄγωμεν πρὸς αὐτόν. εἶπεν οὖν Θωμᾶς ὁ λεγό-
14,31. μενος Δίδυμος τοῖς συνμαθηταῖς· ἄγωμεν καὶ
17 ἡμεῖς ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ. Ἐλθὼν
οὖν ὁ Ἰησοῦς εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας ἤδη ἡμέρας
18 ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. ἦν δὲ Βηθανία ἐγγὺς
τῶν Ἱεροσολύμων ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε.
19 πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς
τὴν Μάρθαν καὶ Μαριάμ, ἵνα παραμυθήσωνται
20 αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ. ἡ οὖν Μάρθα ὡς
ἤκουσεν ὅτι Ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ·
3.32. 21 Μαριὰμ δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. εἶπεν οὖν ἡ
Μάρθα πρὸς Ἰησοῦν· κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν
22 ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου. καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα

---

12 **RT** *ειπον* | **T** *αυτω οι μαθηται* *15* **W** *αλλ'* *17* **T—** *ηδη* *19* *την* : **T** *τας περι* *20* **hRT** *Μαρια* *21* **W** *πρ. τον Ιησ.* | **h—** *κυριε*

---

9 ωρας εχει η ημερα *10 αυτω : αυτη* ***D**** *11.12 κοιμαται* *14 Λαζαρος : + ο φιλος ημων* *17 Ιησ. : + εις Βηθανιαν* ***A²D*** *18 — ως* *19 Ιουδ. : Ιεροσολυμων* *21 απεθ. : ετεθνηκει* ***Αας***

ἂν αἰτήσῃ τὸν θεὸν δώσει σοι ὁ θεός. λέγει 23
αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. λέγει 24 5,29; 6,40. L 14,14.
αὐτῷ ἡ Μάρθα· οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀνα-
στάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· 25
ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή· ὁ πιστεύων εἰς
ἐμὲ κἂν ἀποθάνῃ ζήσεται, καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ 26 5,24; 8,51.
πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα·
πιστεύεις τοῦτο; ¹λέγει αὐτῷ· ναί, κύριε· ἐγὼ 27 6,69.
πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ
ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. καὶ τοῦτο εἰποῦσα 28
ἀπῆλθεν καὶ ἐφώνησεν Μαριὰμ τὴν ἀδελφὴν αὐ-
τῆς λάθρᾳ εἰποῦσα· ὁ διδάσκαλος πάρεστιν καὶ
φωνεῖ σε. ἐκείνη δὲ ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται ταχὺ 29
καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτόν· οὔπω δὲ ἐληλύθει ὁ 30 20.
Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν ἔτι ἐν τῷ τόπῳ
ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. οἱ οὖν Ἰουδαῖοι 31
οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθού-
μενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν Μαριὰμ ὅτι ταχέως
ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, δόξαντες
ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. ἡ 32 21.
οὖν Μαριὰμ ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν Ἰησοῦς, ἰδοῦσα
αὐτὸν ἔπεσεν αὐτοῦ πρὸς τοὺς πόδας, λέγουσα
αὐτῷ· κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἄν μου ἀπέθανεν ὁ
ἀδελφός. Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν 33 13,21.
καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας,
ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν,
¹καὶ εἶπεν· ποῦ τεθείκατε αὐτόν; λέγουσιν αὐτῷ· 34
κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. 35 L 19,41.
ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. 36
τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπαν· οὐκ ἐδύνατο οὗτος ὁ 37
ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι ἵνα

---

28 ειπουσα 2⁰ : H ειπασα *29* T— δε | HR ηγερθη | T ερχεται *30* T— ετι *37* RT ειπον

---

24 οιδα οιδα L *28* σιωπη *30* ου γαρ Ιησ. εληλ. *31* — και 1⁰ *33* εταραχθη τω πνευματι ως ενβριμουμενος

Mt 27,60. 38 *καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώ-*
μενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον· ἦν δὲ
20,1. 39 *σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. λέγει ὁ*
Ἰησοῦς· ἄρατε τὸν λίθον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ
τοῦ τετελευτηκότος Μάρθα· κύριε, ἤδη ὄζει· τε-
4.23.25.26. 40 *ταρταῖος γάρ ἐστιν. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· οὐκ*
εἶπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς ὄψῃ τὴν δόξαν τοῦ
41 *θεοῦ; ¹ ἦραν οὖν τὸν λίθον. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦρεν*
τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπεν· πάτερ, εὐχαριστῶ
12,30. 42 *σοι ὅτι ἤκουσάς μου. ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτέ*
μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα
Act 14,10. 43 *εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. καὶ*
ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασεν· Λάζαρε,
44 *δεῦρο ἔξω. ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς δεδεμένος τοὺς*
πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ
σουδαρίῳ περιεδέδετο. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
45–53: *λύσατε αὐτὸν καὶ ἄφετε αὐτὸν ὑπάγειν.*
L 16,31. 10,42; 12,42. 45 *Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων, οἱ ἐλθόντες*
πρὸς τὴν Μαριὰμ καὶ θεασάμενοι ὃ ἐποίησεν,
46 *ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον*
πρὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ εἶπαν αὐτοῖς ἃ ἐποίησεν
47 *Ἰησοῦς. Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ*
Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον· τί ποιοῦμεν, ὅτι
48 *οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ποιεῖ σημεῖα; ἐὰν ἀφῶμεν*
αὐτὸν οὕτως, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν, καὶ
ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν
49 *τόπον καὶ τὸ ἔθνος. εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας,*
ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς·
18,14. 50 *ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν, ¹ οὐδὲ λογίζεσθε ὅτι συμ-*
φέρει ὑμῖν ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ

---

38 **T** *εμβριμουμενος* *41* **H** *μου,* *44* **H** *λεγει [ο] Ιησ. αυτοις* *45* **ο : hT** *α* *47* **R** *ποιουμεν; et σημεια.*

---

41 οτε ουν ηραν τον λιθον + ου ην Αaϛ + ο τεθνηκως κειμενος Εaϛ οπου εκειτο **56** *44 και ευθυς εξηλθ. 45 των ελθοντων | εωρακοτες 47 πολλα : τοιαυτα 49 Καϊφας*

λαοῦ καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. τοῦτο δὲ 51 Gn 50,20.
ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ Ex 28,30. Nu 27,21.
ἐνιαυτοῦ ἐκείνου ἐπροφήτευσεν ὅτι ἔμελλεν Ἰησοῦς
ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ 52 10,16. 1 Jo 2,2.
ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ Mt 12,30.
τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἕν. ἀπ' ἐκείνης 53
οὖν τῆς ἡμέρας ἐβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν
αὐτόν.

Ὁ οὖν Ἰησοῦς οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν 54
τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν
χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραὶμ λεγομένην
πόλιν, κἀκεῖ ἔμεινεν μετὰ τῶν μαθητῶν. ἦν δὲ 55 2 Chr 30,17.
ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβησαν Mc 10,32. Act 21,24.26.
πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ
πάσχα, ἵνα ἁγνίσωσιν ἑαυτούς. ἐζήτουν οὖν τὸν 56
Ἰησοῦν καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἑστη-
κότες· τί δοκεῖ ὑμῖν; ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν
ἑορτήν; δεδώκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι 57
ἐντολὰς ἵνα ἐάν τις γνῷ ποῦ ἐστιν μηνύσῃ, ὅπως
πιάσωσιν αὐτόν.

Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν 12 1–8: Mt 26,6–13.
εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος, ὃν ἤγειρεν ἐκ Mc 14,3–9. 11,1.43.
νεκρῶν Ἰησοῦς. ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, 2 L 10,40.
καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει, ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν ἐκ
τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ· ἡ οὖν Μαριὰμ λαβοῦσα 3 L 7,38.
λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου ἤλειψεν
τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐξέμαξεν ταῖς θριξὶν
αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ
τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. λέγει δὲ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώ- 4
της εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὁ μέλλων αὐτὸν

---

51 R (Ti) *ημελλεν* *54* T *Ιησους ουν* | *χωραν* : h[r]+ *Σαμφουρειν* | *εμειν.* : T *διετριβεν* *56* T *ελεγαν* | T *υμιν,* *57* W *ἔστιν* 12,*3* RT *Μαρια* | H [*του*] *Ιησ.* | W *επλησθη* 4 H [*δε*] | *εις* : [R]T+ *εκ*

---

55 προ του : *πριν το* *56 τι δοκειτε* *57 εντολην* ***ADας*** 12,*1 Λαζαρος* : + *ο τεθνηκως* ***ADας*** *3* — *ναρδου* *4 Ιουδ.* *απο Καρυωτου* | *ος ημελλεν παραδουναι α.*

5 *παραδιδόναι· διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη*
L 8,3. 6 *τριακοσίων δηναρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; εἶπεν δὲ*
τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ,
ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον ἔχων
7 *τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς·*
ἄφες αὐτήν, ἵνα εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ
Dt 15,11. 8 *μου τηρήσῃ αὐτό· τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε*
ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.
9 *Ἔγνω οὖν ὁ ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι*
ἐκεῖ ἐστιν, καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον,
ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν ὃν ἤγειρεν ἐκ
10 *νεκρῶν. ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν*
11 *Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον*
τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.
12—19: Mt 21,1—11. Mc 11,1—10. L 19,29—40. 12 *Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν*
ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται Ἰησοῦς εἰς Ἱερο-
Ps 118,25.26. 13 *σόλυμα, ἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον*
εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἐκραύγαζον·

ὡσαννά,
εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου,
καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ.

Zch 9,9. 14 *εὑρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό,*
καθώς ἐστιν γεγραμμένον·

15 **μὴ φοβοῦ, θυγάτηρ Σιών·**
ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται,
καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου.

7,39. 16 *Ταῦτα οὐκ ἔγνωσαν αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ τὸ πρῶτον,*
ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι
ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα καὶ ταῦτα ἐποίησαν
17 *αὐτῷ. Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ ὅτε*

---

9 W — ο | H *ηλθαν* *12* RT — ο 1° *13* T *ὡσαννα*
17 *οτε* : T *οτι*

---

5 διακοσιων L 7 — ινα et τετηρηκεν Am𝔖 8 — vers
12 Ιερουσαλημ 16 ενοησαν | επ αυτω : περι αυτου

τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἤγειρεν
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ 18
ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσαν τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ
σημεῖον. οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπαν πρὸς ἑαυτούς· 19 11,48.
θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε ὁ κόσμος
ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.
Ἦσαν δὲ Ἕλληνές τινες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων 20 7,35. 11,55.
ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ· οὗτοι οὖν προσ- 21 1,44.
ῆλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας, L 19,3; 23,8.
καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· κύριε, θέλομεν τὸν
Ἰησοῦν ἰδεῖν. ἔρχεται ὁ Φίλιππος καὶ λέγει τῷ 22
Ἀνδρέᾳ· ἔρχεται Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος καὶ λέ-
γουσιν τῷ Ἰησοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκρίνεται αὐτοῖς 23
λέγων· ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ 24 R 14,9.
κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, 1 K 15,36.
αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρ-
πὸν φέρει. ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολλύει 25 Mt 10,39.
αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ L 14,26; 17,33.
τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. ἐὰν ἐμοί 26 14,3; 17,24.
τις διακονῇ, ἐμοὶ ἀκολουθείτω, καὶ ὅπου εἰμὶ
ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· ἐάν τις
ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ. νῦν ἡ 27 Ps 6,4; 42,6.
ψυχή μου τετάρακται, καὶ τί εἴπω; πάτερ, σῶσόν Mt 26,38.
με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης. ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον
εἰς τὴν ὥραν ταύτην. πάτερ, δόξασόν σου τὸ 28 1,51. 5,37.
ὄνομα. ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ Mt 3,17; 17,5.
ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω. ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἑστὼς 29 L 22,43.
καὶ ἀκούσας ἔλεγεν βροντὴν γεγονέναι· ἄλλοι
ἔλεγον· ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς 30 11,42.
καὶ εἶπεν· οὐ δι' ἐμὲ ἡ φωνὴ αὕτη γέγονεν ἀλλὰ

---

18 W *και* ante *ο* *19* W *ουδεν;* *21* H *προσηλθαν* *22* T — *ο* *23* W *απεκρινατο* *27* W *ταυτης;* *28* *το ονομα* : h^r *τον υιον* *29* H [*ουν*] | T— *και* *30* H *απεκρ. και ειπεν Ιησ.*

---

25 απολεσει A D m ϛ *28 ονομα* : + *εν τη δοξη η ειχον παρα σοι προ του τον κοσμον γενεσθαι* | *ηλθ. ουν* : *και εγενετο*

14,30; 16,11. L 10,18. 31 δι' ὑμᾶς. νῦν κρίσις ἐστὶν τοῦ κόσμου τούτου·
νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται
8,28; 17,24. 32 ἔξω· κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἑλκύσω
33 πρὸς ἐμαυτόν. τοῦτο δὲ ἔλεγεν σημαίνων ποίῳ
Ps 110,4. Is 9,7. Dn 7,14. 34 θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. ἀπεκρίθη οὖν
αὐτῷ ὁ ὄχλος· ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι
ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ πῶς λέγεις
σὺ ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς
8,12; 9,5. 11,10. 1,5. 35 ἐστιν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; εἶπεν οὖν αὐ-
τοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς ἐν ὑμῖν
ἐστιν. περιπατεῖτε ὡς τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία
ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ
E 5,8. Mt 23,39. 36 οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει. ὡς τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε
εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε. Ταῦτα
ἐλάλησεν Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν.
37 Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν
Is 53,1. R 10,16. 38 αὐτῶν οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν, ἵνα ὁ λόγος
Ἠσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ ὃν εἶπεν· **κύριε,**
τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίων κυρίου
Is 6,9.10. Mt 13,14.15. 39 **τίνι ἀπεκαλύφθη**; διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν,
40 ὅτι πάλιν εἶπεν Ἠσαΐας· **τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς**
ὀφθαλμοὺς καὶ ἐπώρωσεν αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα
μὴ ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ νοήσωσιν τῇ καρδίᾳ
Is 6,1. 41 **καὶ στραφῶσιν, καὶ ἰάσομαι αὐτούς.** ταῦτα εἶπεν
Ἠσαΐας ὅτι εἶδεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησεν
7,48; 9,22. 42 περὶ αὐτοῦ. ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων
πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς
Φαρισαίους οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι
5,44. 43 γένωνται· ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων
Mt 10,40. 44 μᾶλλον ἤπερ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. Ἰησοῦς δὲ ἔκρα-
ξεν καὶ εἶπεν· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ

---

32 H *αν* | h^r ⊣ *παντα* ⊢ *35 μη* : W+ *η* *41 οτι* : h^r *οτε* *43 ηπερ* : h *υπερ*

---

31 βληθησεται | *κατω* 22ev *35 μεθ υμων* Amϛ *35.36 εως* ϛ *39 οτι παλιν* : *και γαρ* *41 αυτου* 1° : *του θεου αυτου*

ἀλλὰ εἰς τὸν πέμψαντά με, καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ 45 14,9.
τὸν πέμψαντά με. ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλή- 46 35. 8,12.
λυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ
μὴ μείνῃ. καὶ ἐάν τίς μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων 47 3,17. L 9,56. 8,15.
καὶ μὴ φυλάξῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον
ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ᾽ ἵνα σώσω τὸν κόσμον.
ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου 48 L 10,16. H 4,12. Ap 19,15.
ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα,
ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ὅτι 49
ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ᾽ ὁ πέμψας με
πατὴρ αὐτός μοι ἐντολὴν δέδωκεν τί εἴπω καὶ
τί λαλήσω. καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ 50 8,26.28.
αἰώνιός ἐστιν. ἃ οὖν ἐγὼ λαλῶ, καθὼς εἴρηκέν
μοι ὁ πατήρ, οὕτως λαλῶ.

Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς 13 7,30; 8,20; 15,13. G 2,20. 1 J 3,16.
ὅτι ἦλθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου
τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους
τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς.
καὶ δείπνου γινομένου, τοῦ διαβόλου ἤδη βεβλη- 2 L 22,3.
κότος εἰς τὴν καρδίαν ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας
Σίμωνος Ἰσκαριώτης, εἰδὼς ὅτι πάντα ἔδωκεν 3 3,35. 16,28. 17,2.
αὐτῷ ὁ πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ θεοῦ
ἐξῆλθεν καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει, ἐγείρεται ἐκ 4 Mt 11,29; 20,28. L 12,37.
τοῦ δείπνου καὶ τίθησιν τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν
λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν· εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς 5
τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν
μαθητῶν καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσ-
μένος. ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· λέγει 6 1 P 5,3.
αὐτῷ· κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; ἀπ- 7
εκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὃ ἐγὼ ποιῶ σὺ

---

48 fin W, **13**,*1* h *πατερα, — αγαπ. . . . αυτους, —*

13,*1 ηλθεν : παρην* *2 γενομενου* **A D 𝔎 ς** | *καρδ. Ιουδα Σιμ. απο Καρυωτου ινα π. α.* *5 λαβων υδωρ βαλλει* *6 τον Πετρ. Σιμωνα*

12\. 8 *οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα. λέγει*
αὐτῷ Πέτρος· οὐ μὴ νίψῃς μου τοὺς πόδας εἰς
τὸν αἰῶνα. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς αὐτῷ· ἐὰν μὴ νίψω
9 *σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ᾽ ἐμοῦ. λέγει αὐτῷ Σίμων*
Πέτρος· κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον ἀλλὰ
15,3. 10 *καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν. λέγει αὐτῷ*
Ἰησοῦς· ὁ λελουμένος οὐκ ἔχει χρείαν [εἰ μὴ τοὺς
πόδας] νίψασθαι, ἀλλ᾽ ἔστιν καθαρὸς ὅλος· καὶ
6,64.70.71. 11 *ὑμεῖς καθαροί ἐστε, ἀλλ᾽ οὐχὶ πάντες. ᾔδει γὰρ*
τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν ὅτι οὐχὶ
12 *πάντες καθαροί ἐστε. Ὅτε οὖν ἔνιψεν τοὺς*
πόδας αὐτῶν καὶ ἔλαβεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ
ἀνέπεσεν πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς· γινώσκετε τί πε-
Mt 23,8.10. 13 *ποίηκα ὑμῖν; ὑμεῖς φωνεῖτέ με· ὁ διδάσκαλος*
L 22,27. 14 *καὶ ὁ κύριος, καὶ καλῶς λέγετε· εἰμὶ γάρ. εἰ*
1 T 5,10. 1 J 3,16. *οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας ὁ κύριος καὶ ὁ*
διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν
Ph 2,5. Kol 3,13. 1 P 2,21. 15 *τοὺς πόδας· ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν ἵνα καθὼς*
Mt 10,24. 16 *ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. ἀμὴν ἀμὴν*
λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου
Mt 7,24. *αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος*
L 10,37. Jc 1,25. 17 *αὐτόν. εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιῆτε*
Ps 41,10. 18 *αὐτά. οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα*
τίνας ἐξελεξάμην· ἀλλ᾽ ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ·
ὁ τρώγων μου τὸν ἄρτον ἐπῆρεν ἐπ᾽ ἐμὲ τὴν
14,29. 19 ***πτέρναν αὐτοῦ.*** *ἀπ᾽ ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ*
γενέσθαι, ἵνα πιστεύητε ὅταν γένηται ὅτι ἐγώ
Mt 10,40. 20 *εἰμι. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ λαμβάνων ἄν τινα*
πέμψω ἐμὲ λαμβάνει, ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων λαμ-

---

10 Ιησ. : [R]W pr *ο* | [*ει μη τ. ποδ.*] : RW—T *12* ℵ *ανεπεσεν, παλιν ειπεν* *13* HR *καί* O *15* T *δεδωκα* *18 μου* : T *μετ εμου* | T *επηρκεν* *19* RT *πιστευσητε* | h *εγὼ ειμί*

---

8 ου : pr *κυριε* *9 Πετρος Σιμ.* ***B*** *Πετρ.* ***D*** *Σιμ.* ***472*** *10 ου χρειαν εχει την κεφαλην νιψ. ει μη τους ποδας μονον* *11 — δια τουτο . . . εστε* *14 και* 2° : pr *ποσω μαλλον*

βάνει τὸν πέμψαντά με. Ταῦτα εἰπὼν Ἰησοῦς 21 21—30: Mt 26,21—25. Mc 14,18—21. L 22,21—23.
ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ ἐμαρτύρησεν καὶ εἶπεν·
ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει 12,27.
με. ἔβλεπον εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταὶ ἀπορού- 22
μενοι περὶ τίνος λέγει. ἦν ἀνακείμενος εἷς ἐκ 23 19,26; 20,2; 21,7.20.
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν
ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς· νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος 24
καὶ λέγει αὐτῷ· εἰπὲ τίς ἐστιν περὶ οὗ λέγει.
ἀναπεσὼν ἐκεῖνος οὕτως ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ 25 4,6.
λέγει αὐτῷ· κύριε, τίς ἐστιν; ἀποκρίνεται οὖν ὁ 26
Ἰησοῦς· ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ βάψω τὸ ψωμίον καὶ
δώσω αὐτῷ. βάψας οὖν τὸ ψωμίον λαμβάνει καὶ
δίδωσιν Ἰούδᾳ Σίμωνος Ἰσκαριώτου. καὶ μετὰ 27 2.
τὸ ψωμίον τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ σατανᾶς.
λέγει οὖν αὐτῷ Ἰησοῦς· ὃ ποιεῖς ποίησον τάχιον.
τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί 28
εἶπεν αὐτῷ· τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσό- 29 12,6.
κομον εἶχεν Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ Ἰησοῦς· ἀγό-
ρασον ὧν χρείαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν, ἢ τοῖς
πτωχοῖς ἵνα τι δῷ. λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος 30
ἐξῆλθεν εὐθύς· ἦν δὲ νύξ.
Ὅτε οὖν ἐξῆλθεν, λέγει Ἰησοῦς· νῦν ἐδοξάσθη 31
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ·
εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ θεὸς δοξάσει αὐ- 32 12,28; 17,1—5.
τὸν ἐν αὐτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. τεκνία, ἔτι 33 7,33. 8,21.
μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι· ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶ-
πον τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ
δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. ἐντολὴν καινὴν 34 15,12.13.17. 1 J 2,8.10.
δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα
ὑμᾶς ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. ἐν τούτῳ 35

---

21 **W** *υμιν λεγω* *22* **W** *εβλεπ. ουν* *23* **H** [ο] *25* **T** *επιπεσων ουν εκ.* *26* **T**— *ουν* 1° | **H** [ο] | **W** *επιδωσω* | *το* 2°: [**H**]—**W** *27* **W** *ο Ιησ.* | **H** *ταχειον* *28* *δε*: [**H**]—**W** *32* **H** (non h^r) **R**— *ει . . . εν αυτω* 1° | *αὑτω* 2°: **HR** *αὑτω*

---

24 και . . . εστιν : πυθεσθαι τις αν ειη ***ADϚ***+ *ουτος* *26 απο Καρυωτου*

γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν
36—38: Mt 26,33—35. 36 ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις. Λέγει αὐτῷ Σίμων
Mc 14,29—31. L 22,31—34. Πέτρος· κύριε, ποῦ ὑπάγεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς·
7,34. 21,18.19. ὅπου ὑπάγω οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι,
37 ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον. λέγει αὐτῷ Πέτρος·
κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι;
38 τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. ἀποκρίνεται
Ἰησοῦς· τὴν ψυχήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν
ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ ἕως οὗ
27. Mc 11,22. 14 ἀρνήσῃ με τρίς. Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ
καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πισ-
2 τεύετε. ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαί
εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν· ὅτι πορεύομαι
12,26; 17,24. 3 ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν· καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἑτοι-
μάσω τόπον ὑμῖν, πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήμψομαι
ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ καὶ ὑμεῖς
4 ἦτε. καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε τὴν ὁδόν.
5 Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς· κύριε, οὐκ οἴδαμεν ποῦ ὑπά-
H 10,20. 6 γεις· πῶς οἴδαμεν τὴν ὁδόν; λέγει αὐτῷ Ἰησοῦς·
Mt 11,27. 11,25. R 5,1.2. ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή· οὐδεὶς
7 ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. εἰ
ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἂν ᾔδειτε.
8 ἀπ' ἄρτι γινώσκετε αὐτὸν καὶ ἑωράκατε. Λέγει
αὐτῷ Φίλιππος· κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα,
12,45. H 1,3. 9 καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· τοσοῦτον
Mt 17.17. χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε;
ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ ἑώρακεν τὸν πατέρα· πῶς σὺ
12,49. 10 λέγεις· δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; οὐ πιστεύεις ὅτι

36 *οπου*: T+ *εγω* *37* *Πετρ.*: [H]W pr *ο* | h— *κυριε* | H *ακολουθειν* 14,*1* h *πιστευετε, εις τ. θεον και* *3* W *υμιν τοπον* *5* *πως*: T pr *και* *6* W *ο Ιησ.* *7* T *ει εγνωκατε εμε ... μου γνωσεσθε· και απαρτι* | fin hRT+ *αυτον* *9* H [o] *Ιησ.* | hT *τοσουτω χρονω*

36 *νυν ακολ.*: *συνακολ.* ***D**** 14,*1* pr *και ειπεν τοις μαθηταις αυτου* *3* *και ετοιμ.*: *ετοιμασαι* ***DMa*** *5* *Θωμας ο λεγομενος Διδυμος* | *πως δυναμεθα τ. οδ. ειδεναι* ***Amϛ***

ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστιν; τὰ
ῥήματα ἃ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ·
ὁ δὲ πατὴρ ἐν ἐμοὶ μένων ποιεῖ τὰ ἔργα αὐτοῦ.
πιστεύετέ μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν 11 20. 10,25.38.
ἐμοί· εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετε. ἀμὴν 12 Mc 16,19.20.
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ
ποιῶ κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει,
ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα πορεύομαι· καὶ ὅ τι 13 15,7. Mc 11,24. 1 J 5,14.
ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω,
ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ. ἐάν τι αἰτή- 14 16,23.24.
σητέ με ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω. Ἐὰν 15 15,10. 1 J 5,3.
ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσετε.
κἀγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα καὶ ἄλλον παράκλητον 16 26. 15,26; 16,7. 1 J 2,1.
δώσει ὑμῖν ἵνα ᾖ μεθ᾽ ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, τὸ 17 16,13. 7,39. Mt 10,20. R 8,26.
πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται
λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ γινώσκει· ὑμεῖς
γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ᾽ ὑμῖν μένει καὶ ἐν
ὑμῖν ἔσται. οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς, ἔρχομαι 18
πρὸς ὑμᾶς. ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι 19 16,16.
θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με, ὅτι ἐγὼ ζῶ καὶ
ὑμεῖς ζήσετε. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς 20 17,21–23.
ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ κἀγὼ
ἐν ὑμῖν. ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν 21 2 K 3,18. 1 J 5,3.
αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν
με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου, κἀγὼ
ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν.
Λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης· κύριε, καὶ τί 22 Act 10,41.
γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ
οὐχὶ τῷ κόσμῳ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· 23 21. 13,34. Prv 8,17. Mt 18,20; 28,20. E 3,17. 2 K 6,16.

---

10 ο δε πατ. : [R]T+ *ο* *11 αυτα* : h *αυτου* | fin h[R] + *μοι* *12* h (Ti) *πορευομαι*, R *-μαι.* *13* h *αιτητε* *14* HR [*με*] | *εγω* : *H* *τουτο* *16 η* : hW post *αιωνα* T post *υμων* *17 γινωσκει* : RT+ *αυτο* | *HR* *εστιν* *20* HR *υμεις γνωσεσθε* *22* HR— *και* 1°

---

10 λεγω : *λελαληκα D λαλω* ℵ*Aaς* | *αυτου* : *αυτος L(Aς)* *14* — vers *Xa* *15 τηρησατε ADς* *19 ζησεσθε* ℵ*ADς* *22 ουχ ο απο Καρυωτου* (Cananites sah Thomas syr^c) | *γεγ.* : *εστιν*

ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ
ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν
ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιησόμεθα.
7,16. 1 J 2,5. 24 ὁ μὴ ἀγαπῶν με τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ
ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἐμὸς ἀλλὰ τοῦ
25 πέμψαντός με πατρός. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν
16. Mt 10,19 s. 26 παρ' ὑμῖν μένων· ὁ δὲ παράκλητος, τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον ὃ πέμψει ὁ πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου,
ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς
1.16,33. Ph 4,7. 27 πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν ἐγώ. Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν,
εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος
δίδωσιν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν
3.18.6. Lc 24,52. 28 ἡ καρδία μηδὲ δειλιάτω. ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον
ὑμῖν· ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἠγαπᾶτέ
με, ἐχάρητε ἂν ὅτι πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα,
13,19. 29 ὅτι ὁ πατὴρ μείζων μού ἐστιν. καὶ νῦν εἴρηκα
ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται πιστεύσητε.
12,31. E 2,2. 30 οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν, ἔρχεται γὰρ ὁ
τοῦ κόσμου ἄρχων· καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν,
10,18. Mt 26,46; Mc 14,42. 31 ἀλλ' ἵνα γνῷ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα,
καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, οὕτως ποιῶ.
Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.
Jr 2,21. Ps80,9 ss. 15.18. Sir 24,17(23). 15 Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ
Mt 21,33. 2 μου ὁ γεωργός ἐστιν. πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ
Mt 15,13. φέρον καρπόν, αἴρει αὐτό, καὶ πᾶν τὸ καρπὸν
φέρον, καθαίρει αὐτὸ ἵνα καρπὸν πλείονα φέρῃ.
3 ἤδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελά-
4 ληκα ὑμῖν· [1]μείνατε ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. καθὼς
τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ
ἐὰν μὴ μένῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς

---

23 W *ποιησομεν*   *26* RT— *εγω*   *28* H *με εχαρητε ἂν*, *31 ενετειλ.* : HR *εντολην εδωκεν* | W *ποιω· εγ.*   15,4 W *υμιν*,

---

23 ελευσομαι . . . ποιησομαι   *24 τηρησει* | *λογος* : + *ο εμος*   *26 ειπον* : *αν ειπω*   *28 αγαπατε* *D*a* | *οτι* : + *ειπον* *Eaς*   *30 ουκ εχει* : *ευρησει* *K* (*ουδεν* : + *ευρειν*) 15,*2 το καρποφορον*

ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μένητε. ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, 5 1 K 12,12.27. 2 K 3,5.
ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν
αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολύν, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ
οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. ἐὰν μή τις μένῃ ἐν ἐμοί, 6 Mt 3,10; 13,6.40.
ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα καὶ ἐξηράνθη, καὶ συνά-
γουσιν αὐτὰ καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλουσιν, καὶ καίεται.
ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν 7 Mc 11,24.
μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλητε αἰτήσασθε, καὶ γενήσεται
ὑμῖν. ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν 8 Mt 5,16.
πολὺν φέρητε καὶ γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί. καθὼς 9
ἠγάπησέν με ὁ πατήρ, κἀγὼ ὑμᾶς ἠγάπησα· μεί-
νατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. ἐὰν τὰς ἐντολάς μου 10 14,15. 8,29. 1 J 2,4.8.
τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ
τοῦ πατρός μου τὰς ἐντολὰς τετήρηκα καὶ μένω
αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα 11 17,13.
ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν ᾖ καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πλη-
ρωθῇ. αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμή, ἵνα ἀγαπᾶτε 12 13,34. 1 J 3,11. Mc 12,30.
ἀλλήλους καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. μείζονα ταύτης 13 10,12. 1 J 3,16.
ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ
ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. ὑμεῖς φίλοι μού ἐστε, 14 8,31. Mt 12,50; 28,20.
ἐὰν ποιῆτε ὃ ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. οὐκέτι λέγω 15
ὑμᾶς δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδεν τί ποιεῖ
αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι πάντα
ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου ἐγνώρισα ὑμῖν.
οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην 16 13,18; 6,70.
ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ
καρπὸν φέρητε καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ, ἵνα ὅ
τι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου
δῷ ὑμῖν. ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε 17
ἀλλήλους. Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε 18 7,7. 1 J 3,13.
ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. εἰ ἐκ τοῦ κόσμου 19 1 J 4,5. 17,14. L 6,22.

---

6 T αυτο *8* ℌR γενησθε *9* T ηγαπησα υμας | ℌ ηγαπησα, *10* T καθ. καγω | μου : [R]—ℌ *13* T— τις *14* ο : hRT α *16* h αιτητε *18* T— υμων

---

17 — ινα

ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ
κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ
τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος.
13,16. Mt 10,24. 20 μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· οὐκ
ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ
ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου
10,22. 16,3. Mt 5,11. Mc 13,13. 21 ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. ἀλλὰ
ταῦτα πάντα ποιήσουσιν εἰς ὑμᾶς διὰ τὸ ὄνομά
22 μου, ὅτι οὐκ οἴδασιν τὸν πέμψαντά με. εἰ μὴ
ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἴχοσαν·
νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς ἁμαρτίας
5,23. 1 J 2,23. Lc 10,16. 23 αὐτῶν. ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ.
14,11. 24 εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος
ἐποίησεν, ἁμαρτίαν οὐκ εἴχοσαν· νῦν δὲ καὶ ἑωρά-
κασιν καὶ μεμισήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα
Ps 35,19; 69,5. 25 μου. ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ ἐν τῷ νόμῳ
14,26. L 24,49. 26 αὐτῶν γεγραμμένος ὅτι **ἐμίσησάν με δωρεάν.** Ὅταν
ἔλθῃ ὁ παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ
τοῦ πατρός, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ
πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ·
Lc 1,2. Act 1,8; 5,32. 27 καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ
14,29. 16 ἐστε. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα μὴ σκανδαλισ-
9,22. Mt 5,11; 24,9. L 6,22. 2 θῆτε. ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ'
ἔρχεται ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς δόξῃ
15,21. 3 λατρείαν προσφέρειν τῷ θεῷ. καὶ ταῦτα ποιή-
σουσιν ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ.
Lc 22,53. 17,12. 4 ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα
αὐτῶν μνημονεύητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν.
ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν
7,33. 5 ἤμην. νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ
6 οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με· ποῦ ὑπάγεις; ἀλλ' ὅτι
ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν

---

20 T *μοῦ* **16**,*2* H *αποκτ.* [*υμας*] *4* T— *αυτων* 1°

---

20 τους λογους ους *26 πεμπω* **16**,*6 πεπωρωκεν* got

τὴν καρδίαν. ἀλλ᾽ ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν, 7 14,16.26. 28.
συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. ἐὰν γὰρ μὴ
ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐ μὴ ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς·
ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς. καὶ 8 1 K 14,24. II 4,12.
ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας Act 24,25.
καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως· περὶ 9 3,18. R 1,18.
ἁμαρτίας μέν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· περὶ 10 Act 5,31. R 4,25.
δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα ὑπάγω καὶ
οὐκέτι θεωρεῖτέ με· περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων 11 12,31; 14,30.
τοῦ κόσμου τούτου κέκριται. Ἔτι πολλὰ ἔχω 12 1 K 3,1.
ὑμῖν λέγειν, ἀλλ᾽ οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι·
ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, 13 14,26. 1 J 2,27.
ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν· οὐ γὰρ
λαλήσει ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, ἀλλ᾽ ὅσα ἀκούει λαλήσει, καὶ
τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, 14
ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήμψεται καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.
πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ ἐμά ἐστιν· διὰ τοῦτο 15 17,10.
εἶπον ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει καὶ ἀναγγελεῖ
ὑμῖν. Μικρὸν καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με, καὶ 16 14,19.
πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με. Εἶπαν οὖν ἐκ τῶν 17
μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους· τί ἐστιν τοῦτο
ὃ λέγει ἡμῖν· μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ
πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; καί· ὅτι ὑπάγω
πρὸς τὸν πατέρα; ˡἔλεγον οὖν· τοῦτο τί ἐστιν ὃ 18
λέγει τὸ μικρόν; οὐκ οἴδαμεν τί λαλεῖ. ἔγνω 19
Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς·
περὶ τούτου ζητεῖτε μετ᾽ ἀλλήλων ὅτι εἶπον·
μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ
ὄψεσθέ με; ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε 20
καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται·

---

7 ου μη ελθη : **RT** *ουκ ελευσεται* *8 και 1°* : 𝔎 *Και* *13* **hT** *εν τη αληθεια παση* | **hR** *ακουσει* *17* **RT** *ειπον* | **W** *καὶ οτι* *18* **HR** *τι εστιν τουτο* | **H**— *το* | **H** [*τι λαλει*] *19* **W** *ο Ιησ.*

---

13 εκεινος υμας οδηγ. *16* **fin** + *οτι εγω υπαγω προς τον πατερα* ***ΑΝας*** *19 επερωτησαι περι τουτου*

ὑμεῖς λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν
Is 26,17. 21 γενήσεται. ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ λύπην ἔχει, ὅτι
ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον,
οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως διὰ τὴν χαρὰν
Is 66,14. 22 ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. καὶ ὑμεῖς
οὖν νῦν μὲν λύπην ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς,
καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν
14,20. 14,13.14. 23 ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν. καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ
1 J 5,14. Mt 7,7; ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. ἀμὴν ἀμὴν λέγω
Mc 11,24. ὑμῖν, ἄν τι αἰτήσητε τὸν πατέρα δώσει ὑμῖν ἐν
15,11. 24 τῷ ὀνόματί μου. ἕως ἄρτι οὐκ ᾐτήσατε οὐδὲν
ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε, καὶ λήμψεσθε, ἵνα
10,6. 25 ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη. Ταῦτα ἐν παροι-
μίαις λελάληκα ὑμῖν· ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκέτι ἐν
παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρρησίᾳ περὶ
26 τοῦ πατρὸς ἀπαγγελῶ ὑμῖν. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ
ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε, καὶ οὐ λέγω ὑμῖν
14,21. 27 ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν· αὐτὸς
γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλή-
κατε καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ θεοῦ
28 ἐξῆλθον. ἐξῆλθον ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν
κόσμον· πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον καὶ πορεύομαι
25. 29 πρὸς τὸν πατέρα. Λέγουσιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·
ἴδε νῦν ἐν παρρησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδε-
2,25. 30 μίαν λέγεις. νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶδας πάντα καὶ
οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ πισ-
31 τεύομεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθες. ἀπεκρίθη αὐτοῖς
Zch 13,7. Mt 26,31.45. 32 Ἰησοῦς· ἄρτι πιστεύετε; ἰδοὺ ἔρχεται ὥρα καὶ
Mc 14,27.50. 8,29; 19,27. ἐλήλυθεν ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια
κἀμὲ μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ
14,27. R 5,1. 1 J 5,4. 33 πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστιν. ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα

---

22 **HR** *αρει* *23* **H** *ουδεν·* *27* **W**— *του* | *θεου* : **HR** *πατρος* *31* **W** *ο Ιησ.*

---

21 ωρα : ημερα | *θλιψ. : λυπης* *22 εξετε* ***ADN*** *23 πατ. εν τω ο. μ. δ. υ.* ***ADNας*** *28 — εξηλθ. εκ τ. πατρ.*

ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε·
ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.
Ταῦτα ἐλάλησεν Ἰησοῦς, καὶ ἐπάρας τοὺς 17 11,41.
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν· πάτερ, 13,1.
ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα ὁ
υἱὸς δοξάσῃ σέ, καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν 2 Mt 11,27.
πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ δώσῃ
αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος 3 1 J 5,20.
ζωή, ἵνα γινώσκωσιν σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν 1 Th 1,9.
καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. ἐγώ σε ἐδό- 4 4,34.
ξασα ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον τελειώσας ὃ δέδωκάς
μοι ἵνα ποιήσω· καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, 5 24. 1,1. Ph 2,6.
παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον
εἶναι παρὰ σοί. Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς 6 9. Mt 6,9.
ἀνθρώποις οὓς ἔδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ
ἦσαν κἀμοὶ αὐτοὺς ἔδωκας, καὶ τὸν λόγον σου
τετήρηκαν. νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς 7
μοι παρὰ σοῦ εἰσιν· ὅτι τὰ ῥήματα ἃ ἔδωκάς μοι 8 16,30.
δέδωκα αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν
ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν
ὅτι σύ με ἀπέστειλας. Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· 9 6,37.44. 65.
οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέ-
δωκάς μοι, ὅτι σοί εἰσιν, ˈκαὶ τὰ ἐμὰ πάντα 10 16,15. L 15,31.
σά ἐστιν καὶ τὰ σὰ ἐμά, καὶ δεδόξασμαι ἐν
αὐτοῖς. καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ αὐτοὶ 11 10,30.
ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν, κἀγὼ πρὸς σὲ ἔρχομαι. Mt 6,13.
πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί
σου ᾧ δέδωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς ἡμεῖς.
ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ 12 6,39.
Ps 41,10; 109,8.

---

1 R *σε·* *2* HR *δωσει* *3* T *γινωσκουσιν* | R *σε* *5 η* : h *ην* *6 καμοι* : RT *και εμοι* *7* h[r] ⊣ *εγνων* ⊢ it *εγνωκα* | 𝔎 *εδωκας* *8 εδωκας* : h *δεδωκας* *11 αυτοι* : hRW *ουτοι* | *ερχομαι* : h[r] + ˈ*ουκετι ειμι εν τω κοσμω, και εν τω κοσμω ειμι* | W *πατηρ*

---

33 εξετε **Dαϛe** 17,*2 δωσ. αυτοις : εχη* *3* fin + *εις τουτον τον κοσμον* *4 ετελειωσα* **Xαϛ** *8 ρημ.* : + *σου* *10 εδοξασας με* *11 σου* : + *και οτε ημην μετ αυτων εγω ετηρουν αυτους εν τω ονοματι σου* *12 αυτων* : + *εν τω κοσμω* **ANαϛ**

2 Th 2,3. ὀνόματί σου ᾧ δέδωκάς μοι, καὶ ἐφύλαξα, καὶ
οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπω-
15,11. 13 λείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. νῦν δὲ πρὸς σὲ
ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ ἵνα ἔχωσιν
τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν ἑαυτοῖς.
15,19. 14 ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος
ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου
2 Th 3,3. 15 καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. οὐκ
1 J 5,18. Mt 6,13. ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα
L 22,32. 16 τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. ἐκ τοῦ κόσμου
οὐκ εἰσὶν καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου.
6,63. 17 ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ· ὁ λόγος ὁ σὸς
20,21. 18 ἀλήθειά ἐστιν. καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν
κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον·
H 10,10. 19 καὶ ὑπὲρ αὐτῶν [ἐγὼ] ἁγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα ὦσιν
9. 20 καὶ αὐτοὶ ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. Οὐ περὶ
τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πισ-
G 3,28. 21 τευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ, ἵνα πάντες
ἓν ὦσιν, καθὼς σύ, πατήρ, ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν σοί,
ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ὦσιν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύῃ
Act 4,32. 22 ὅτι σύ με ἀπέστειλας. κἀγὼ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς
μοι δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς ἡμεῖς ἕν·
1 K 6,17. 23 ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὦσιν τετελειω-
G 2,20. μένοι εἰς ἕν, ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με
ἀπέστειλας καὶ ἠγάπησας αὐτοὺς καθὼς ἐμὲ ἠγά-
10,29; 12,26.32. 24 πησας. πατήρ, ὃ δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου
E 1,4. εἰμὶ ἐγὼ κἀκεῖνοι ὦσιν μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσιν
τὴν δόξαν τὴν ἐμήν, ἣν δέδωκάς μοι ὅτι ἠγάπησάς
25 με πρὸ καταβολῆς κόσμου. πατὴρ δίκαιε, καὶ ὁ
κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνων, καὶ οὗτοι

---

19 [εγω] : RW—T *21* εν ημιν : h[r] + ἓν | W πιστευση *23* ηγαπησας 1° : h[r] ηγαπησα *24* H εμὴν | δεδ. 2° : hW εδωκας | H μοι, οτι

---

12 — ω δεδ. μοι א* *14* — καθως ... κοσμου *20* πισ-τευσοντων *D*²ς *22* ἓν : το εν *23* εις το εν | εμε : συ με *24* δ : ους *ANας* | — την εμην

ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας· καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς 26 R 8,39.
τὸ ὄνομά σου καὶ γνωρίσω, ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγά-
πησάς με ἐν αὐτοῖς ᾖ κἀγὼ ἐν αὐτοῖς.

Mt 26,36.
Ταῦτα εἰπὼν Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθη- 18 Mc 14,32. L 22,39.
ταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου τῶν Κέδρων, 2 Sm 15,23.
ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ 2–11:
μαθηταὶ αὐτοῦ. ᾔδει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παρα- 2 Mt 26,47–56. Mc 14,43–52.
διδοὺς αὐτὸν τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη L 22,47–53.
Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ὁ οὖν 3 L 21,37.
Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων
καὶ [ἐκ] τῶν Φαρισαίων ὑπηρέτας ἔρχεται ἐκεῖ
μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων. Ἰησοῦς 4 19,28.
οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν ἐξῆλθεν
καὶ λέγει αὐτοῖς· τίνα ζητεῖτε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· 5
Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς· ἐγώ εἰμι.
εἱστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν μετ'
αὐτῶν. ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς· ἐγώ εἰμι, ἀπῆλθαν 6
εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπεσαν χαμαί. πάλιν οὖν 7
ἐπηρώτησεν αὐτούς· τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν·
Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· εἶπον 8
ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι· εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τού-
τους ὑπάγειν· ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν, 9 17,12.
ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐ-
δένα. Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν εἵλκυσεν 10
αὐτὴν καὶ ἔπαισεν τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον καὶ
ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτάριον τὸ δεξιόν· ἦν δὲ
ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς 11 Mt 26,52.
τῷ Πέτρῳ· βάλε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην· τὸ
ποτήριον ὃ δέδωκέν μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πίω αὐτό;

18,*1 των Κέδρων* : ⊣ **h**r ⊢ **T** *του Κέδρου it* **h**r**W** *του Κεδρὼν it* **h**r *των δένδρων* *2* **hW** *μετα τ. μαθ. α. εκει* *3* [*εκ*] : **T**—**RW** *5 αυτοις* : **T**+ *Ιησους* | *ειμι* : **hW**+ *Ιησους* | **H** *ιστηκει* *6* **W** *απηλθον* *7* **T** *αυτους επηρωτησεν* | **RT** *ειπον*

18,*4 ιδων* *5 Ναζαρηνον* *10 τοτε Σιμων* | *ωτιον* ***ADNς***

12–27: Mt 26,57–75. Mc 14,53–72. L 22,54–71.
12 Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται
τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔδησαν
13 αὐτόν, ¹ καὶ ἤγαγον πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ
πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνι-
11,49.50. 14 αυτοῦ ἐκείνου· ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύσας
τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἀπο-
20,3; 21,20. Act 3,1. 15 θανεῖν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ
Σίμων Πέτρος καὶ ἄλλος μαθητής. ὁ δὲ μαθη-
τὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ συνεισ-
ῆλθεν τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως,
16 ¹ ὁ δὲ Πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. ἐξῆλθεν
οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος ὁ γνωστὸς τοῦ ἀρχιερέως
καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγεν τὸν Πέτρον.
17 λέγει οὖν τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός· μὴ
καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;
18 λέγει ἐκεῖνος· οὐκ εἰμί. εἱστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι
καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψῦχος
ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ καὶ ὁ Πέτρος μετ'
19 αὐτῶν ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος. Ὁ οὖν ἀρχιε-
ρεὺς ἠρώτησεν τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν
7,14.26. Mt 10,27. 20 αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. ἀπεκρίθη
αὐτῷ Ἰησοῦς· ἐγὼ παρρησίᾳ λελάληκα τῷ κόσμῳ·
ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ,
ὅπου πάντες οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν
21 κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. τί με ἐρωτᾷς; ἐρώτησον
τοὺς ἀκηκοότας τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι
19,3. Act 23,2. 22 οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ. ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος
εἷς παρεστηκὼς τῶν ὑπηρετῶν ἔδωκεν ῥάπισμα
τῷ Ἰησοῦ εἰπών· οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ;
23 ἀπεκρίθη αὐτῷ Ἰησοῦς· εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύ-
ρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις;

---

15 hW *γνωστος ην* *16* H *ιστηκει* | HR *θυρωρω και*
18 H *ιστηκεισαν* *20.23* W *ο Ιησ.*

---

13 Καϊφα *14 απολεσθαι ΑΝmς* *15 ο αλλος CNmς*
20 παντες : παντοτε Daς

ἀπέστειλεν οὖν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς 24
Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα. Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος 25
ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος. εἶπον οὖν αὐτῷ· μὴ
καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἠρνήσατο ἐκεῖνος
καὶ εἶπεν· οὐκ εἰμί. λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων 26
τοῦ ἀρχιερέως, συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψεν Πέτρος
τὸ ὠτίον· οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ'
αὐτοῦ; πάλιν οὖν ἠρνήσατο Πέτρος, καὶ εὐθέως 27
ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.
Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς 28 28—19,15: Mt 27,2.11—30.
τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ πρωΐ· καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλ- Mc 15,1—19.
θον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν ἀλλὰ L 23,1—25.
φάγωσιν τὸ πάσχα. ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πειλᾶτος ἔξω 29
πρὸς αὐτοὺς καὶ φησίν· τίνα κατηγορίαν φέρετε
τοῦ ἀνθρώπου τούτου; ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν 30
αὐτῷ· εἰ μὴ ἦν οὗτος κακὸν ποιῶν, οὐκ ἄν σοι
παρεδώκαμεν αὐτόν. εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος· 31 19,6.7.
λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν Act 18,15.
κρίνατε αὐτόν. εἶπον αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· ἡμῖν
οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα· ἵνα ὁ λόγος τοῦ 32 3,14; 8,28; 12,32.33.
Ἰησοῦ πληρωθῇ ὃν εἶπεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ Mt 20,19.
ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. Εἰσῆλθεν οὖν πάλιν εἰς 33
τὸ πραιτώριον ὁ Πειλᾶτος καὶ ἐφώνησεν τὸν
Ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν
Ἰουδαίων; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἀφ' ἑαυτοῦ σὺ 34 Mt 16,13.
τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι εἶπόν σοι περὶ ἐμοῦ; ἀπ- 35 1,11. Mt 21,39.
εκρίθη ὁ Πειλᾶτος· μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ
ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί·
τί ἐποίησας; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ 36
οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου
τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμή, οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ

---

27 W *ο Πετρ.* *29* HR *και φησιν* *31* HR— *ο* | T— *αυτον* 2° | *ειπον*: T+ *ουν* *33* T *εις το πραιτ. παλιν* *34* HR *απο σεαυτου* | T *σοι ειπον* *36* HR *αν* post *ηγωνιζ.*

---

29 φερετε : + *κατα* *ADNaς* *34* — *συ* ℵ**D* *35* *ο αρχιερευς* ℵ*

ἠγωνίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν
1 T 6,13. 37 δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. εἶπεν
8,47; 10,27. οὖν αὐτῷ ὁ Πειλᾶτος· οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ;
ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· σὺ λέγεις ὅτι βασιλεύς εἰμι.
ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα
εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ· πᾶς
ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς.
38 ˡ λέγει αὐτῷ ὁ Πειλᾶτος· τί ἐστιν ἀλήθεια; Καὶ
τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους,
καὶ λέγει αὐτοῖς· ἐγὼ οὐδεμίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ
39 αἰτίαν. ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα ἕνα ἀπολύσω
ὑμῖν ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν ἀπολύσω ὑμῖν
40 τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ἐκραύγασαν οὖν πάλιν
λέγοντες· μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν. ἦν δὲ
ὁ Βαραββᾶς λῃστής.
19 Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πειλᾶτος τὸν Ἰησοῦν καὶ
2 ἐμαστίγωσεν. καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέ-
φανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ,
18,22. 3 καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν, ˡ καὶ
ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον· χαῖρε ὁ βασιλεὺς
τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδοσαν αὐτῷ ῥαπίσματα.
4 Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν ἔξω ὁ Πειλᾶτος καὶ λέγει
αὐτοῖς· ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι
5 οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ. ἐξῆλθεν οὖν
ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ
πορφυροῦν ἱμάτιον. καὶ λέγει αὐτοῖς· ἰδοὺ ὁ ἄνθρω-
6 πος. ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέ-
ται, ἐκραύγασαν λέγοντες· σταύρωσον σταύρωσον.
λέγει αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος· λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ
σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ οὐχ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν.

---

37 ο 2⁰ : [H]—W | T *λεγεις,* | h *ειμι;* W+ *εγω* *39* H [*εν*] 19,*4* hT *Εξηλθεν παλιν ο Πειλ. εξω* | (h^r) T *οτι αιτιαν ουχ ευρισκω.* *5* H [*ο*] *Ιησ.* *6* T *ιδον* | T— *λεγοντες*

---

37 ειμι : + *εγω* **ANmς** 19,*3* — *και ηρχοντο πρ. αυτον* **ADς** *5* — *ο* 1⁰ 2⁰ **B**

¹ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· ἡμεῖς νόμον ἔχο- 7 5,18; 10,33. Lv 24,16.
μεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι υἱὸν
θεοῦ ἑαυτὸν ἐποίησεν. Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πει- 8
λᾶτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, ¹καὶ 9
εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν καὶ λέγει τῷ
Ἰησοῦ· πόθεν εἶ σύ; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ
ἔδωκεν αὐτῷ. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πειλᾶτος· ἐμοὶ 10
οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί
σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε; ἀπεκρίθη 11 10,18. Act 2,23.
Ἰησοῦς· οὐκ εἶχες ἐξουσίαν κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν εἰ
μὴ ἦν δεδομένον σοι ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παρα-
δούς μέ σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει. ἐκ τούτου 12 Act 17,7.
ὁ Πειλᾶτος ἐζήτει ἀπολῦσαι αὐτόν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι
ἐκραύγασαν λέγοντες· ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ
εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλέα ἑαυτὸν
ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. Ὁ οὖν Πειλᾶτος 13
ἀκούσας τῶν λόγων τούτων ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν,
καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον
Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθᾶ. ἦν δὲ 14
παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα ἦν ὡς ἕκτη· καὶ λέγει
τοῖς Ἰουδαίοις· ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. ἐκραύγασαν 15 6.
οὖν ἐκεῖνοι· ἆρον ἆρον, σταύρωσον αὐτόν. λέγει
αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος· τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω;
ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ
μὴ Καίσαρα. τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς 16 16–30: Mt 27,31–50. Mc 15,20–37. L 23,26–46.
ἵνα σταυρωθῇ.

Παρέλαβον οὖν τὸν Ἰησοῦν· ¹καὶ βαστάζων 17
ἑαυτῷ τὸν σταυρὸν ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον Gn 22,6.
Κρανίου τόπον, ὃ λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθᾶ,
¹ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους 18
δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν.

---

7 T— *αυτω* *10* T— *ουν* *11 απεκρ.* : HR+ *αυτω* | T *εχεις* | T *με σοὶ* (sic et W) *12* RT *εκραυγαζον* *14 εκτη* : h^{r} *τριτη* *17* H *αὐτω* | h *Γολγόθ*

---

13 τουτον τον λογον ***ΚΝϚ*** *16* fin + *και απηγαγον Αα*Ϛ

19 ἔγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πειλᾶτος καὶ ἔθηκεν
ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον· ΙΗΣΟΥΣ Ο
ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.
20 τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰου-
δαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου
ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστί,
21 Ῥωμαϊστί, Ἑλληνιστί. ἔλεγον οὖν τῷ Πειλάτῳ οἱ
ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων· μὴ γράφε· ὁ βασιλεὺς
τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπεν· βασιλεύς
22 εἰμι τῶν Ἰουδαίων. ἀπεκρίθη ὁ Πειλᾶτος· ὃ
γέγραφα, γέγραφα.
23 Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν,
ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν τέσσερα
μέρη, ἑκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα.
ἦν δὲ ὁ χιτὼν ἄραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς
Ps 22,19. 24 δι' ὅλου. εἶπαν οὖν πρὸς ἀλλήλους· μὴ σχίσωμεν
αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ τίνος ἔσται·
ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· **διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά
μου ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον
κλῆρον.** Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν.
25 εἱστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ
αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ
13,23. 26 τοῦ Κλωπᾶ καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή. Ἰησοῦς
οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα
ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρί· γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου.
16,32. 27 ¹ εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· ἴδε ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ'
ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ
13,3; 18,4. Ps 22,16. 28 ἴδια. Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤδη πάντα
τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφή, λέγει· **διψῶ.**
Ps 69,22. 29 ¹ σκεῦος ἔκειτο ὄξους μεστόν· σπόγγον οὖν μεστὸν
τοῦ ὄξους ὑσσώπῳ περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ

---

21 HR *βασιλ. τ. Ιουδ. ειμι* *23* W *τεσσαρα* | W *αρραφος*
24 R *ειπον* *25* H *ιστηκ.* | T *Μαριαμ bis* *27* T *αυτην*
ο μαθητ. *28* *ειδ. ο Ιησ.* : h *Ιησ. ειδως* *29* T— *του*

---

*28 ιδων **EGa** | τετελειωται **D** + τα περι αυτου **Ua***
*29 οι δε πλησαντες σπογγ. οξ. και **ADNς***

τῷ στόματι. ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος [ὁ] Ἰησοῦς 30 Job 19,26.27. Lxx.
εἶπεν· τετέλεσται, καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέ-
δωκεν τὸ πνεῦμα. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἐπεὶ παρα- 31 Dt 21,23.
σκευὴ ἦν, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα
ἐν τῷ σαββάτῳ, ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου
τοῦ σαββάτου, ἠρώτησαν τὸν Πειλᾶτον ἵνα κατεα-
γῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν. ἦλθον οὖν 32
οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ
σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συνσταυρωθέντος αὐτῷ·
ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον ἤδη αὐτὸν 33
τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη, ˈἀλλ᾽ εἷς 34
τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξεν,
καὶ ἐξῆλθεν εὐθὺς αἷμα καὶ ὕδωρ. καὶ ὁ ἑωρακὼς 35
μεμαρτύρηκεν, καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστιν ἡ μαρ-
τυρία, καὶ ἐκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα καὶ Ex 12,46.
ὑμεῖς πιστεύητε. ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ γραφὴ 36 Nu 9,12. Ps 34,21.
πληρωθῇ· **ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται αὐτοῦ.** καὶ 37 Zch 12,10.
πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει· **ὄψονται εἰς ὃν ἐξε-** Ap 1,7.
κέντησαν.

38—42: Mt 27,57—61. Mc 15,42—47. L 23,50—55.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἠρώτησεν τὸν Πειλᾶτον Ἰωσὴφ 38
ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ κεκρυμ-
μένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ
τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πειλᾶτος.
ἦλθεν οὖν καὶ ἦρεν τὸ σῶμα αὐτοῦ. ˈἦλθεν δὲ 39 3,2. Mt 2,11.
καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν νυκτὸς τὸ
πρῶτον, φέρων μῖγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας
ἑκατόν. ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔδησαν 40
αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος
ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. ἦν δὲ ἐν τῷ 41
τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνη-
μεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἦν τεθειμένος·

---

30 [ο] *Ιησους* : RW—T *31* h *εκεινη* *35* T *κακεινος* | W *πιστευσητε* *38* *απο* : T pr *ο* | *του* 1º : [H]—W | T *ηλθον* | T *ηραν* | *το σωμα αυτ.* : T *αυτον* *39* *μιγμα* : ℌ *ελιγμα* *41* RT *ἐτέθη*

---

30 *τετελειωται* *36* *γαρ* : *δε* KN *39* *φερ.* : *εχων* א*

42 ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι
ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.
1–18: Mt 28,1–10. Mc 16,1–11. L 24,1–12. 20 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ
ἔρχεται πρωῒ σκοτίας ἔτι οὔσης εἰς τὸ μνημεῖον,
καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου.
13,23. 2 τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ
πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ
λέγει αὐτοῖς· ἦραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου,
3 καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. Ἐξῆλθεν
οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητής, καὶ ἤρχοντο
4 εἰς τὸ μνημεῖον. ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· καὶ
ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμεν τάχιον τοῦ Πέτρου
5 καὶ ἦλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, ˈκαὶ παρα- ·
κύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι
6 εἰσῆλθεν. ἔρχεται οὖν καὶ Σίμων Πέτρος ἀκο-
λουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον· καὶ
11,44. 7 θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, ˈκαὶ τὸ σουδάριον, ὃ
ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων
κείμενον ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον.
8 τότε οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν
πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδεν καὶ ἐπίστευσεν·
1 K 15,4. Act 2,24–32. 9 οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφήν, ὅτι δεῖ αὐτὸν
10 ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς
11 αὐτοὺς οἱ μαθηταί. Μαρία δὲ εἱστήκει πρὸς τῷ
μνημείῳ ἔξω κλαίουσα. ὡς οὖν ἔκλαιεν, παρέ-
12 κυψεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους
ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ
καὶ ἕνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα
13 τοῦ Ἰησοῦ. καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι· γύναι,
τί κλαίεις; λέγει αὐτοῖς ὅτι ἦραν τὸν κύριόν

20,*1* T *Μαριαμ* *4* H *ταχειον* *6* T— *και* 1° *10* RW *εαυτους* T *αὐτους* *11* T *Μαριαμ* | H *ιστηκει* *13* T— *και* 1° | hRW *Οτι ηραν*

20,*8* *και ουκ επιστ.* *11* *προς* : *εν* א | — *εξω* א*A *12* — *δυο* א* *13* *κλαιεις* : + *τινα ζητεις*

μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. ταῦτα 14
εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν
Ἰησοῦν ἑστῶτα, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν.
λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς· γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; 15
ἐκείνη δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστιν, λέγει αὐτῷ·
κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθη-
κας αὐτόν, κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ. λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς· 16
Μαριάμ. στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ Ἑβραϊστί·
Ραββουνεί (ὃ λέγεται διδάσκαλε). λέγει αὐτῇ 17 H 2,11.12. R 8,29.
Ἰησοῦς· μή μου ἅπτου, οὔπω γὰρ ἀναβέβηκα
πρὸς τὸν πατέρα· πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελ-
φούς μου καὶ εἰπὲ αὐτοῖς· ἀναβαίνω πρὸς τὸν
πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν καὶ θεόν μου καὶ
θεὸν ὑμῶν. ἔρχεται Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ ἀγγέλ- 18
λουσα τοῖς μαθηταῖς ὅτι ἑώρακα τὸν κύριον, καὶ
ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.

Οὔσης οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ 19 19–23: Mc 16,14–18. L 24,36–49.
σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν
οἱ μαθηταὶ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν
ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς·
εἰρήνη ὑμῖν. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν καὶ τὰς 20 1 J 1,1.
χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῖς. ἐχάρησαν οὖν
οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον. εἶπεν οὖν αὐτοῖς 21 17,18.
[ὁ Ἰησοῦς] πάλιν· εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέν
με ὁ πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς. καὶ τοῦτο εἰπὼν 22 7,39. Gn 2,7. 1 K 15,45.
ἐνεφύσησεν καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε πνεῦμα ἅγιον.
ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφέωνται αὐτοῖς· 23 Mt 16,19; 18,18.
ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.

Θωμᾶς δὲ εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος 24 11,16; 14,5.
Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν Ἰησοῦς.

---

15 W *ο Ιησ.* *16* W *ο Ιησ.* | RT *ραββουνι* *17* W *ο Ιησ.* | h *μη απτου μου* *18* W *Μαρια* | W *εωρακεν* *20* T— *και* 2° *21* [*ο Ιησ.*] : W—T *23* hW *τινος bis* | hW *αφιονται*

---

15 εβαστ. : *ηρες* *16 διδασκ.* : pr *κυριε* : + *και προσεδραμεν αψασθαι αυτου* ℵ[2]*pc* *17 πατερα* 1° : + *μου ΑΝς* | — *μου* 2° ℵ**D* *18 και τ. ειπ. αυτη* : *και α ειπεν αυτη εμηνυσεν αυτοις* *19 μαθ.* : + *συνηγμενοι ΕΝας* *22 ενεφυσ.* : + *αυτοις*

19,34. 25 ¹ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί· ἑωράκαμεν
τὸν κύριον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐὰν μὴ ἴδω ἐν
ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω
τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τόπον τῶν ἥλων καὶ
βάλω μου τὴν χεῖρα εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ
19. 26 μὴ πιστεύσω. Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν
ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς μετ'
αὐτῶν. ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισ-
μένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν· εἰρήνη
27 ὑμῖν. εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ· φέρε τὸν δάκτυλόν
σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν
χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου, καὶ μὴ
1,1. 28 γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός. ἀπεκρίθη Θωμᾶς καὶ
1 P 1,8. 29 εἶπεν αὐτῷ· ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου. λέγει
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὅτι ἑώρακάς με, πεπίστευκας;
μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες.
30 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ
Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν, ἃ οὐκ ἔστιν γε-
1 J 5,13. R 1,17. 31 γραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· ταῦτα δὲ γέγραπται
ἵνα πιστεύητε ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς
τοῦ θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ
ὀνόματι αὐτοῦ.

21 Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν Ἰησοῦς
τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος·
1,45. 2 ἐφανέρωσεν δὲ οὕτως. ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος
καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος καὶ Ναθαναὴλ
ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου
3 καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. λέγει
αὐτοῖς Σίμων Πέτρος· ὑπάγω ἁλιεύειν. λέγουσιν
αὐτῷ· ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. ἐξῆλθον καὶ
ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ

---

25 T μου τον δακτ. | τοπον : HR τυπον 29 H [ο] Ιησ. | RT πεπιστευκας· 30 μαθητ. : h+ αυτου 31 W πιστευσητε 21,3 H εξηλθαν

---

27 γινου : ισθι 21,3 πλοιον : + ευθυς Αας

ἐπίασαν οὐδέν. πρωΐας δὲ ἤδη γινομένης ἔστη 4 20,14.
Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ᾔδεισαν οἱ L 24,16.
μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν. λέγει οὖν αὐτοῖς Ἰη- 5 L 24,41.
σοῦς· παιδία, μή τι προσφάγιον ἔχετε; ἀπεκρί-
θησαν αὐτῷ· οὔ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· βάλετε εἰς 6 L 5,4–7.
τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὑρή-
σετε. ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι αὐτὸ ἑλκύσαι ἴσχυον
ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. λέγει οὖν ὁ μαθη- 7 13,23.
τὴς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· ὁ
κύριός ἐστιν. Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ
κύριός ἐστιν, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο, ἦν γὰρ
γυμνός, καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν· οἱ 8
δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον, οὐ γὰρ
ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς ἀλλὰ ὡς ἀπὸ πηχῶν
διακοσίων, σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. ὡς 9
οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακιὰν
κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον καὶ ἄρτον. λέγει 10
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν
ἐπιάσατε νῦν. ἀνέβη Σίμων Πέτρος καὶ εἵλ- 11
κυσεν τὸ δίκτυον εἰς τὴν γῆν μεστὸν ἰχθύων με-
γάλων ἑκατὸν πεντήκοντα τριῶν· καὶ τοσούτων
ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. λέγει αὐτοῖς ὁ 12
Ἰησοῦς· δεῦτε ἀριστήσατε. οὐδεὶς ἐτόλμα τῶν
μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν· σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι
ὁ κύριός ἐστιν. ἔρχεται Ἰησοῦς καὶ λαμβάνει τὸν 13 6,11.
ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως.
τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη Ἰησοῦς τοῖς μαθη- 14 20,19. 26.
ταῖς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ 15 1,42.
ὁ Ἰησοῦς· Σίμων Ἰωάνου, ἀγαπᾷς με πλέον τού-
των; λέγει αὐτῷ· ναί, κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ

---

4 εις : hT *επι* *5* W *ο Ιηό.* *6 ο δε ειπ.* : T *λεγει* *10* H [ο] *Ιησ.* *11 ανεβη* : HR+ *ουν* *12* H [ο] | *ουδεις* : RT+ *δε* [*13* W *ο Ιησ.* *15.16.17* T *Ιωαννου*

---

4 εγνωσαν ℵ*L* *7 εστιν* 1ᵒ : + *ημων* | *εβαλ. εαυτ.* : *ηλατο* *9 κειμ.* : incensos *i. e. καιομενην abc* *13 αρτ. ευχαριστησας εδωκεν αυτοις* *15.16.17 Ιωνα ΑΝαϛ*

1 P 5,2.4. 16 *σε. λέγει αὐτῷ· βόσκε τὰ ἀρνία μου. ¹ λέγει αὐτῷ*
πάλιν δεύτερον· Σίμων Ἰωάνου, ἀγαπᾷς με; λέγει
αὐτῷ· ναί, κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει
13,38. 16,30. 17 *αὐτῷ· ποίμαινε τὰ προβάτιά μου. λέγει αὐτῷ τὸ*
τρίτον· Σίμων Ἰωάνου, φιλεῖς με; ἐλυπήθη ὁ
Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον· φιλεῖς με; καὶ
εἶπεν αὐτῷ· κύριε, πάντα σὺ οἶδας, σὺ γινώσκεις
ὅτι φιλῶ σε· λέγει αὐτῷ Ἰησοῦς· βόσκε τὰ προ-
7. Mt 16,22; 26,39. 18 *βάτιά μου. ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτε ἦς νεώ-*
τερος, ἐζώννυες σεαυτὸν καὶ περιεπάτεις ὅπου
ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου,
καὶ ἄλλος ζώσει σε καὶ οἴσει ὅπου οὐ θέλεις.
13,36. 19 *τοῦτο δὲ εἶπεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει*
τὸν θεόν. καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει
13,23. 20 *μοι. ἐπιστραφεὶς ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν*
ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέ-
πεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ καὶ
21 *εἶπεν· κύριε, τίς ἐστιν ὁ παραδιδούς σε; τοῦτον*
οὖν ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· κύριε, οὗτος
22 *δὲ τί; λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐὰν αὐτὸν θέλω*
μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; σύ μοι ἀκολούθει.
23 *ἐξῆλθεν οὖν οὗτος ὁ λόγος εἰς τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι*
ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει· οὐκ εἶπεν δὲ
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει, ἀλλ'· ἐὰν
αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ;
15,27. 24 *Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τού-*
των καὶ ὁ γράψας ταῦτα, καὶ οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς
20,30. 25 *αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἐστίν. Ἔστιν δὲ καὶ ἄλλα*
πολλὰ ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται
καθ' ἕν, οὐδ' αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρήσειν
τὰ γραφόμενα βιβλία.

---

16 **hR** *προβατα* *17 ειπεν 2⁰* : **T** *λεγει* | **W—** *αυτω 3⁰* | **W** *ο Ιησ.* **T—** *Ιησ.* | **h** *προβατα* *18* **T** *σε ζωσει* *23* **T** *και ουκ ειπεν* | **T—** *τι προς σε* *24 μαρτυρ.* : **hW** pr *και* | *και ο* : **h** [*ο*] *και* [**T** *και* *25* **h**ʳ**T—** vers

---

18 αλλοι σε ζωσουσιν και απαγουσιν σε *22 μενειν ουτως* *23 αποθνησκεις (2⁰)*

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάν- 1 L 1,3.
των, ὦ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ
διδάσκειν, ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς ἀπο- 2 L 6,13.
στόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου οὓς ἐξελέξατο ἀνε-
λήμφθη· οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ 3
τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν
τεσσεράκοντα ὀπτανόμενος αὐτοῖς καὶ λέγων τὰ
περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· καὶ συναλιζόμενος 4 10,41. J 15,26. L 24,49.
παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρί-
ζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς
ἣν ἠκούσατέ μου· ὅτι Ἰωάνης μὲν ἐβάπτισεν 5 Mt 3,11.
ὕδατι, ὑμεῖς δὲ ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε ἁγίῳ
οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας. Οἱ μὲν οὖν 6 L 24,21. 3,21.
συνελθόντες ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· κύριε, εἰ ἐν
τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν
τῷ Ἰσραήλ; εἶπεν πρὸς αὐτούς· οὐχ ὑμῶν ἐστιν 7 Mc 13,32.
γνῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν
τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ, ἀλλὰ λήμψεσθε δύναμιν ἐπελ- 8
θόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ
μου μάρτυρες ἔν τε Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ
Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρίᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.

Inscr. T *Πραξεις*
1 **HR**— *ο* *8* **W** *δυναμιν,* | **H** *και* [*εν*] *π.*

---

2 ανελημφθη post ημερας et post εξελεξ. + και εκελευσε κηρυσσειν το ευαγγελιον *4 συναλισκομενος μετ αυτων* | *μου : φησιν δια του στοματος μ.* *5 αγιω βαπτισθ. και ο μελλετε λαμβανειν* | fin + *εως της πεντηκοστης*

Mc 16,19. 9 ⸀καὶ ταῦτα εἰπὼν βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ
L 24,51. J 6,62. νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.
L 24,4. 10 καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν πορευο-
μένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν
Mt 26,64. 11 αὐτοῖς ἐν ἐσθήσεσι λευκαῖς, ⸀οἳ καὶ εἶπαν· ἄνδρες
L 21,27. 1 T 3,16. Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε βλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν;
Ap 1,7. οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναλημφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν
οὐρανὸν οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε
L 24,50.52.53. 12 αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. Τότε ὑπ-
έστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλου-
μένου ἐλαιῶνος, ὅ ἐστιν ἐγγὺς Ἰερουσαλὴμ σαβ-
L 6,13—16. 13 βάτου ἔχον ὁδόν. καὶ ὅτε εἰσῆλθον, εἰς τὸ
ὑπερῷον ἀνέβησαν οὗ ἦσαν καταμένοντες, ὅ τε
Πέτρος καὶ Ἰωάνης καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἀνδρέας, Φί-
λιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Μαθθαῖος,
Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ ζηλωτὴς καὶ Ἰούδας
2,1. J 7,3. 5. 14 Ἰακώβου. οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες
Mt 13,55. ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ σὺν γυναιξὶν καὶ Μαριὰμ
τῇ μητρὶ [τοῦ] Ἰησοῦ καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος
ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν εἶπεν· ἦν τε ὄχλος ὀνο-
Ps 41,10. 16 μάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡσεὶ ἑκατὸν εἴκοσι· ἄνδρες
ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ἣν προεῖπεν
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δαυεὶδ περὶ
Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν
17 Ἰησοῦν, ὅτι κατηριθμημένος ἦν ἐν ἡμῖν καὶ ἔλαχεν
Mt 27,3—10. 18 τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης. οὗτος μὲν οὖν
ἐκτήσατο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνὴς

---

9 W αυτων βλεποντων 10 W ουρανόν, | H παριστηκεισαν 14 [του] : RT—W | RT— συν 2⁰ 15 HR ως

---

9 και ταυτα ειποντος αυτου νεφ. υπελ. αυτ. και απηρθη απο 10 εσθητι λευκη Daϛ 11 ενβλεποντες Daϛ | — εις τ. ουρ. 2⁰ 14 προσευχη : + και τη δεησει ϛ | γυναιξ. : + και τεκνοις 15 αδελφ. : μαθητων Daϛ 16 δει D | γραφ. : + ταυτην Daϛ 17 και : ος D* 18 αδικ. : + αυτου*

γενόμενος ἐλάκησεν μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ
σπλάγχνα αὐτοῦ· καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς 19
κατοικοῦσιν Ἰερουσαλήμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον
ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμάχ,
τοῦτ' ἔστιν χωρίον αἵματος. γέγραπται γὰρ ἐν 20 Ps 69,26; 109,8.
βίβλῳ ψαλμῶν·

γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος
καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ,

καί·

τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λαβέτω ἕτερος.

δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ 21 J 15,27.
χρόνῳ ᾧ εἰσῆλθεν καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ κύ-
ριος Ἰησοῦς, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος 22
Ἰωάνου ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήμφθη ἀφ' ἡμῶν,
μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ σὺν ἡμῖν γενέσθαι
ἕνα τούτων. Καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσὴφ τὸν καλού- 23
μενον Βαρσαββᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, καὶ Μαθ-
θίαν. καὶ προσευξάμενοι εἶπαν· σὺ κύριε καρδιο- 24 J 2,24.25; 6,70. 15,8.
γνῶστα πάντων, ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων
τῶν δύο ἕνα ˈ λαβεῖν τὸν τόπον τῆς διακονίας 25
ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἀφ' ἧς παρέβη Ἰούδας
πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. καὶ ἔδωκαν 26 Prv 16,33.
κλήρους αὐτοῖς, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Μαθ-
θίαν, καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα
ἀποστόλων.

Καὶ ἐν τῷ συνπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς 2 Lv 23,15–21. 1,14.
πεντηκοστῆς ἦσαν πάντες ὁμοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό· καὶ 2 4,31.
ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερο-
μένης πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον

---

19 *και* : T pr ο | HR— *ιδια* | H *Ἀκελδαμαχ* RT *Ἀχελδ-*
22 *εως* : T *αχρι*

---

19 *Ακελδαιμαχ* 21 *Ιησους* : + *Χριστος* 23 *εστησεν* *D**
25 *τοπον* : *κληρον* ℵϛ 26 *αυτων* *D*ϛ* | *συνεψηφισθη* | *ιβ'*
2,1 *και εγενετο εν ταις ημεραις εκειναις του συνπλ. τ. η. τ. π.*
οντων αυτων παντων επι 2 *και* 1⁰ : + *ιδου* | *ολον* : *παντα*

Mt 3,11. 3 οὗ ἦσαν καθήμενοι, καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς δια-
μεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, καὶ ἐκάθισεν ἐφ'
4,31; 4 ἕνα ἕκαστον αὐτῶν, καὶ ἐπλήσθησαν πάντες πνεύ-
10,44—46; ματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσ-
19,6. σαις καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου ἀποφθέγγεσθαι
13,26. 5 αὐτοῖς. Ἦσαν δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες
Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους
6 τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν· γενομένης δὲ τῆς φωνῆς
ταύτης συνῆλθεν τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι
ἤκουον εἷς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων
7 αὐτῶν. ἐξίσταντο δὲ καὶ ἐθαύμαζον λέγοντες·
οὐχὶ ἰδοὺ πάντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες
8 Γαλιλαῖοι; καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ
9 ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν, Πάρθοι
καὶ Μῆδοι καὶ Ἐλαμεῖται, καὶ οἱ κατοικοῦντες
τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν,
10 Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, ' Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν,
Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην,
11 καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, ' Ἰουδαῖοί τε καὶ
προσήλυτοι, Κρῆτες καὶ Ἄραβες, ἀκούομεν λα-
λούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγα-
12 λεῖα τοῦ θεοῦ; ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διηπο-
ροῦντο, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες· τί θέλει
13 τοῦτο εἶναι; ἕτεροι δὲ διαχλευάζοντες ἔλεγον ὅτι
14 γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσίν. Σταθεὶς δὲ ὁ
Πέτρος σὺν τοῖς ἕνδεκα ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ
καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς·
Ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερου-

---

5 εις : ℌR *εν* *6* H *ηκουσεν* *7 δε* : T+ *παντες* | hT *ουχ* | RT *απαντες* *8* HR *εγεννηθημεν*; *9* R *Ελαμιται* | *Ιουδαιαν* : h[r] Armeniam *it* in Syria *11* HR *θεου.*

---

2 καθεζομενοι CD *3 εκαθισαν* ℵ**D* *5 Εν Ιερ. ησαν* *6 οτι : και* | *εκ. λαλουντας ταις γλωσσαις αυτων* *7 λεγ.* : + *προς αλληλους Dς* *8 την διαλεκτον η.* *11 Αραβοι* *12 διηπορουν Dς* | *αλλον* : + *επι τω γεγονοτι και* *13 γλευκους* : + *ουτοι* *14 τοτε σταθεις δε* | *δεκα αποστολοις* | *επηρεν* : + *πρωτος* | *απεφθ. αυτ.* : *ειπεν*

σαλὴμ πάντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ
ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. οὐ γὰρ ὡς ὑμεῖς 15
ὑπολαμβάνετε οὗτοι μεθύουσιν, ἔστιν γὰρ ὥρα
τρίτη τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν τὸ εἰρημένον 16 Joel 3,1–5.
διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ·

καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ θεός, 17 21,9.
ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου **ἐπὶ πᾶσαν σάρκα,**
καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν,
καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται,
καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνυπνίοις ἐνυπνιασθήσονται·
καίγε ἐπὶ τοὺς δούλους μου **καὶ ἐπὶ τὰς δούλας** μου 18
ἐν ταῖς ἡμέραις **ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός** μου,
καὶ προφητεύσουσιν.
καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ **οὐρανῷ** ἄνω 19
καὶ σημεῖα **ἐπὶ τῆς** γῆς κάτω,
αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ.
ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος 20
καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα,
πρὶν ἐλθεῖν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ.
καὶ ἔσται πᾶς ὃς ἐὰν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα 21 47. R 10,13.
κυρίου σωθήσεται.

Ἄνδρες Ἰσραηλεῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τού- 22 J 3,2.
τους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀποδε-
δειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ
τέρασι καὶ σημείοις, οἷς ἐποίησεν δι᾽ αὐτοῦ ὁ
θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς αὐτοὶ οἴδατε, ˡ τοῦτον 23 4,28. 1 P 1,20.

---

20 πριν : **hW+** *η* | **T—** *και επιφανη* *21* **T** *αν*

---

15 ουσης ωρας της ημερας γ' *16 — Ιωηλ* *17 υμων 1⁰ 2⁰ : αυτων* | *— υμων 3⁰ 4⁰* *18 — και προφητ.* *19 — αιμα . . . καπνου* *22 δεδοκιμασμενον* | *εις ημας*

τῇ ὡρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ θεοῦ ἔκδοτον
3,15. 24 διὰ χειρὸς ἀνόμων προσπήξαντες ἀνείλατε, ὃν ὁ
Ps 18,6 Lxx; 116,3 Lxx. θεὸς ἀνέστησεν λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου,
καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπʼ
Ps 16,8–11. 25 αὐτοῦ. Δαυεὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν·
προορώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός,
ὅτι ἐκ δεξιῶν μού ἐστιν, ἵνα μὴ σαλευθῶ.
26 **διὰ τοῦτο ηὐφράνθη μου ἡ καρδία καὶ ἠγαλ-**
λιάσατο ἡ γλῶσσά μου,
ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπʼ ἐλπίδι,
13,35. 27 **ὅτι οὐκ ἐνκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδην**
οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.
28 **ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς,**
πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώ-
που σου.
13,36. 29 Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς
1 Rg 2,10. ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαυείδ, ὅτι καὶ ἐτε-
λεύτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἔστιν
Ps 89,4.5. 30 ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. προφήτης οὖν
2 Sm 7,12.13. Ps 132,11. ὑπάρχων καὶ εἰδὼς ὅτι **ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ** ὁ θεὸς
ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ καθίσαι ἐπὶ τὸν
Ps 16,10. 31 **θρόνον αὐτοῦ**, προϊδὼν ἐλάλησεν περὶ τῆς ἀνα-
στάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι **οὔτε ἐνκατελείφθη εἰς**
32 **ᾅδην οὔτε** ἡ σὰρξ αὐτοῦ **εἶδεν διαφθοράν**. τοῦ-
τον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ θεός, οὗ πάντες
1,4. 33 ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες· τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ
ὑψωθεὶς τήν τε ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος τοῦ
ἁγίου λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς ἐξέχεεν τοῦτο ὃ

---

25 κυριον : T+ *μου* *26* T *εφ ἐλπιδι* *27* R *εγκαταλ.* *29* H *ταυτης·* *30 της οσφ. αυτου* : h^r + [*κατα σαρκα*] *αναστησαι τον χριστον* [*και*] *31* R *αδου* | *ουτε 2°* : W *ουδε*

---

23 εκδοτ. : + *λαβοντες Dϛ* *29 εν* : *παρ* *30 οσφ.* : *καρδιας* *31 προειδως* | *ενκατ.* : + *η ψυχη αυτου Eϛ* *33 εξεχ.* : + *υμιν* | *τουτο* : + *το δωρον E*

ὑμεῖς καὶ βλέπετε καὶ ἀκούετε. οὐ γὰρ Δαυεὶδ 34 Ps 110,1. Mt 22,44.
ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς, λέγει δὲ αὐτός·
εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου,
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν 35
ποδῶν σου.
ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ 36 5,31.
ὅτι καὶ κύριον αὐτὸν καὶ Χριστὸν ἐποίησεν ὁ
θεός, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώ-
σατε. Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τὴν καρδίαν, 37 16,30.
εἶπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀπο-
στόλους· τί ποιήσωμεν, ἄνδρες ἀδελφοί; Πέτρος 38 3,17–19. L 24,47.
δὲ πρὸς αὐτούς· μετανοήσατε, καὶ βαπτισθήτω
ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς
ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν, καὶ λήμψεσθε τὴν
δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος. ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ 39 Joel 3,5. Is 57,19.
ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν καὶ πᾶσιν **τοῖς**
εἰς μακράν, ὅσους ἂν προσκαλέσηται κύριος ὁ
θεὸς ἡμῶν. ἑτέροις τε λόγοις πλείοσιν διεμαρτύ- 40 Dt 32,5. Ph 2,15.
ρατο, καὶ παρεκάλει αὐτοὺς λέγων· σώθητε ἀπὸ
τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης. οἱ μὲν οὖν ἀπο- 41 4,4; 5,14.
δεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν, καὶ
προσετέθησαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ
τρισχίλιαι· ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ 42 20,7.
τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ, τῇ κλάσει τοῦ
ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς. Ἐγίνετο δὲ πάσῃ 43
ψυχῇ φόβος· πολλὰ δὲ τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν
ἀποστόλων ἐγίνετο. πάντες δὲ οἱ πιστεύσαντες 44 4,32.
ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶχον ἅπαντα κοινά, καὶ τὰ κτή- 45

---

33 και : [H]—R *37* H *ειπαν* *38 μετανοησ.* : T+ *φησιν* | *επι* : HR *εν* *42* h *αρτου,* *43 εγινετο* 2° : T+ *εν Ιερουσαλημ, φοβος τε ην μεγας επι παντας. (44) και* *44* R *πιστευοντες* | hRT *πιστ. ησαν επι το αυτο και ειχ.*

---

37 τοτε παντες οι συνελθοντες και ακουσαντες | *και τινες εξ αυτων ειπαν* | — *λοιπους* | *τι ουν* | fin + *υποδειξατε ημιν* **D E** *38 του κυριου* I. X. **D E** | — *των* et *υμων* **D E ς** *39 ημιν* et *ημων* *41 πιστευσαντες* **D** *ασμενως αποδεξ.* **E a ς** *42 αποστ.* : + *εν Ιερουσαλημ*

μανα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον καὶ διεμέ-
ριζον αὐτὰ πᾶσιν, καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν.
42. 27,35. 46 καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν
ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετε-
λάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι
21. 4,4; 5,14; 11,21; 14,1. 47 καρδίας, αἰνοῦντες τὸν θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν
πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ κύριος προσετίθει
τοὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸ αὐτό.

3 Πέτρος δὲ καὶ Ἰωάνης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν
14,8. J 9,1. 2 ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην. καί τις
ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων
ἐβαστάζετο, ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν
θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην ὡραίαν τοῦ αἰτεῖν
ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ
3 ἱερόν· ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάνην μέλλοντας
εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερὸν ἠρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν.
14,9. 4 ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάνῃ
5 εἶπεν· βλέψον εἰς ἡμᾶς. ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς
16. 6 προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. εἶπεν δὲ Πέτρος·
ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω,
τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ
7 τοῦ Ναζωραίου περιπάτει. καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς
δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρεν αὐτόν· παραχρῆμα δὲ ἐστε-
J 5,14. 8 ρεώθησαν αἱ βάσεις αὐτοῦ καὶ τὰ σφυδρά, καὶ
ἐξαλλόμενος ἔστη, καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθεν
σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν περιπατῶν καὶ ἀλλόμενος
9 καὶ αἰνῶν τὸν θεόν. καὶ εἶδεν πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν
10 περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν· ἐπεγίνωσκον

45.46 W ειχεν, et ιερω·

45 και οσοι κτ. ειχον η υπ. | αυτα : + καθ ημεραν 46 παντες τε προσεκαρτερουν εν τ. ι. και κατ οικους επι το αυτο κλ. τε αρτ. 47 λαον : κοσμον | αυτο : + εν τη εκκλησια 3,1 Εν δε ταις ημεραις ταυταις Π. κ. 2 και : + ιδου | — υπαρχων 3 ος : ουτος ατενισας τοις οφθαλμοις αυτου και | — λαβειν Da 4 εμβλεψας | ατενισον 5 επειχ. : ατενισας 6 εγειραι και περιπ. Amς 7 — αυτον 2[o] Dς | εσταθη και εστερ. 8 περιεπ. χαιρομενος et — περιπ. κ. αλλ. και

δὲ αὐτόν, ὅτι οὗτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην
καθήμενος ἐπὶ τῇ ὡραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐπλήσ-
θησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβη-
κότι αὐτῷ. Κρατοῦντος δὲ αὐτοῦ τὸν Πέτρον καὶ 11 5,12.
τὸν Ἰωάνην συνέδραμεν πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς
ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Σολομῶντος ἔκθαμβοι.
ἰδὼν δὲ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν· 12
ἄνδρες Ἰσραηλεῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ
ἡμῖν τί ἀτενίζετε ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πε-
ποιηκόσιν τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; **ὁ θεὸς Ἀβραὰμ** 13 Ex 3,6.
καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὁ θεὸς τῶν πατέρων *ἡμῶν,* 5,30. Is 52,13; 53,11.
ἐδόξασεν τὸν παῖδα αὐτοῦ *Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς μὲν* 2,23; 28,18.
παρεδώκατε καὶ ἠρνήσασθε κατὰ πρόσωπον Πει-
λάτου, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν· ὑμεῖς δὲ τὸν 14 Mt 27,20.21.
ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε, καὶ ᾐτήσασθε ἄνδρα 22,14. 1 J 2,1.
φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς 15 4,10. 5,31.
ἀπεκτείνατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ H 2,10.
ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ 16
ὀνόματος αὐτοῦ τοῦτον, ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε,
ἐστερέωσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις ἡ δι᾽
αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύτην ἀπέ-
ναντι πάντων ὑμῶν. καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι 17 13 27; 17,30.
κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες L 23,34. 1 T 1,13.
ὑμῶν· ὁ δὲ θεὸς ἃ προκατήγγειλεν διὰ στόματος 18 L 24,27.
πάντων τῶν προφητῶν, παθεῖν τὸν Χριστὸν αὐτοῦ,
ἐπλήρωσεν οὕτως. μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέ- 19 2,38.
ψατε πρὸς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας,

---

10 *ουτος* : T *αὐτος* *13* T *και ο θεος Ισ. και ο θεος Ιακ.* *16* H— *επι* *19* *προς* : R *εις* | H *εξαλιφθηναι*

---

10 καθεζομενος | γεγενημενω 11 εκπορευομενου δε του Πετρου και Ιωανου συνεξεπορευετο κρατων αυτους· οι δε θαμβηθεντες εστησαν εν τη στ. τ. κ. Σ. εκθ. 12 αποκριθεις δε ο Π. ειπεν προς αυτους | ως : + ημων τη | τουτο πεποιηκοτων τ. 13 παρεδ. : + εις κρισιν | fin + αυτον θελοντος 14 ηρνησ. : εβαρυνατε 16 τουτ. ον . . . οιδ. : τουτ. . . . οιδατε οτι 17 ανδρες αδελφ. επισταμεθα οτι υμεις μεν κ. α. επρ. (το) πονηρον 18 α : ο

20 ὅπως ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσ-
ώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκεχειρισ-
1,11. Kol 3,1. 21 μένον ὑμῖν Χριστὸν Ἰησοῦν, ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν
δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων
ὧν ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ᾽
Dt 18,15.19. 7,37. 22 αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν. Μωϋσῆς μὲν εἶπεν ὅτι
προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ἐκ τῶν
ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ
Lv 23,29. 23 **πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. ἔσται δὲ πᾶσα**
ψυχὴ ἥτις ἐὰν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου
H 11,32. 24 **ἐξολεθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ.** καὶ πάντες δὲ οἱ
προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς ὅσοι
ἐλάλησαν καὶ κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας.
Gn 12,3; 22,18. G 3,8. 25 ὑμεῖς ἐστε οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ τῆς δια-
θήκης ἧς ὁ θεὸς διέθετο πρὸς τοὺς πατέρας
ὑμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ· **καὶ ἐν τῷ σπέρματί**
σου ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς.
13,46. 26 ὑμῖν πρῶτον ἀναστήσας ὁ θεὸς τὸν παῖδα αὐτοῦ
ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς ἐν τῷ ἀπο-
L 22,4.52. 4 στρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν. Λα-
λούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαόν, ἐπέστησαν
αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ
23,8. 2 οἱ Σαδδουκαῖοι, διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν
αὐτοὺς τὸν λαὸν καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ
3,1. 3 τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν, καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς
τὰς χεῖρας καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον·
2,47. 4 ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη. πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων

---

20 H *χριστον* W *Χριστον,* *22* *θεος* : T+ *ημων* R+ *υμων* *23* HR *αν* *24* RT *ελαλησαν, και* *25* RT *διεθετο ο θεος* | *υμων* : hT *ημων* | H *ευλογηθησονται* *26* H *πον.* [*υμων*] 4,*1* ℋ *αρχιερεις*

---

20 επελθωσιν *21* — *απ αιωνος* *22 ειπεν* : ϛ pr *γαρ προς τους πατερας* D+ *π. τ. π. ημων* *26* — *αυτον* 4,*1 λαον* : + *τα ρηματα ταυτα* | — *κ. ο στρ. τ. ιερου* *2 καταπονουμενοι* | *αναγγελλειν τον Ιησουν εν τη αναστασει των ν.* *3 επιβαλοντες . . . και εθ.* | *επαυριον*

τὸν λόγον ἐπίστευσαν, καὶ ἐγενήθη ἀριθμὸς τῶν
ἀνδρῶν ὡς χιλιάδες πέντε.
Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν 5
τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς
γραμματεῖς ἐν Ἰερουσαλήμ, καὶ Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς 6
καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωάνης καὶ Ἀλέξανδρος καὶ
ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ, καὶ στήσαντες 7 Mt 21,23.
αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ ἐπυνθάνοντο· ἐν ποίᾳ δυνάμει
ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς; τότε 8 Mt 10,19.20.
Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου εἶπεν πρὸς
αὐτούς· ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι, ꜌εἰ 9
ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀν-
θρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωσται, ꜌γνωστὸν 10 3,6. 13–16.
ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ, ὅτι
ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν
ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν,
ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής.
οὗτός ἐστιν **ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς** ὑφ᾽ ὑμῶν **τῶν** 11 Mt 21,42. Ps 118,22.
οἰκοδόμων, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. καὶ 12 Mt 1,21.
οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία· οὐδὲ γὰρ
ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδο-
μένον ἐν ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.
Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ 13
Ἰωάνου, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμ-
ματοί εἰσιν καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν
τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν, τόν τε ἄν- 14 3,8.9.
θρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἑστῶτα τὸν τεθερα-
πευμένον, οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. κελεύσαντες δὲ 15
αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν, συνέβαλλον
πρὸς ἀλλήλους ꜌λέγοντες· τί ποιήσωμεν τοῖς ἀν- 16 J 11,47.

---

4 ως : [R]—T *5* εν : T εις *6* hic *eti* H Ιωαννης *7* T τουτο εποιησ. υμ. *9* T σεσωται *12* ημας : W υμας

---

5 αυρ. ημεραν συνηχθησαν οι αρχοντες κ. οι πρεσβυτεροι και γραμματεις εν Ι. *6* Καιφας κ. Ιωναθας *8* fin + του Ισραηλ *D*aς *9* ανακρ. : + αφ υμων *DE* *12* — η σωτηρια | — εν 2° *D*a *13* — και ιδιωτ. *14* ειχον : + ποιησαι η

θρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον
γέγονεν δι' αὐτῶν, πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερου-
5,28. 17 σαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνεῖσθαι· ἀλλ'
ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαόν, ἀπειλη-
σώμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι
18 τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. καὶ καλέσαντες αὐτοὺς
παρήγγειλαν καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ δι-
5,29. 19 δάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι [τοῦ] Ἰησοῦ. ὁ δὲ Πέτρος
καὶ Ἰωάνης ἀποκριθέντες εἶπον πρὸς αὐτούς· εἰ
δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ὑμῶν ἀκούειν
20 μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε· οὐ δυνάμεθα γὰρ
21 ἡμεῖς ἃ εἴδαμεν καὶ ἠκούσαμεν μὴ λαλεῖν. οἱ
δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν
εὑρίσκοντες τὸ πῶς κολάσωνται αὐτούς, διὰ τὸν
λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ γε-
22 γονότι· ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσεράκοντα ὁ
ἄνθρωπος ἐφ' ὃν γεγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς
23 ἰάσεως. Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς
ἰδίους καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιε-
Ex 20,11. Ps 146,6. 24 ρεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπαν. οἱ δὲ ἀκούσαντες
Is 37,16. Jr 32,17. ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν θεὸν καὶ εἶπαν·
L 2,29. Ap 6,10. δέσποτα, σὺ ὁ **ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν**
Ps 2,1.2. 25 **καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς**, ὁ
τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου στόματος
Δαυεὶδ παιδός σου εἰπών·

ἵνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη
καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά;

---

17 W *απειλη απειλησωμ.* *18* [*του*] : RT—W *19* H *ειπαν* *25 ο του . . . σου* : h[s] ? *του πατρος* pro *τοις πατρασιν* vl *στοματος* pro *πνευματος αγιου στοματος*, sic W

---

16 φανερωτερον εστιν *18 συνκατατιθεμενων δε αυτων τη γνωμη φωνησαντες αυτους παρηγγειλαντο κατα το μη* *19 αποκριθεις δε Π. κ. Ι.* *20 — μη* *21 μη ευρ. αιτιαν* *22 — τουτο* *24 ακουσ. : + και επιγνοντες την του θεου ενεργειαν | συ : + ο θεος* ***DEaς*** *25 ος δια πν. αγ. δια του στ. λαλησας Δ. π. σ.* ***D*** *ο δια στομ. Δ. του π. σ. ειπ.* **ς**

παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς 26
καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ
κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ.
συνήχθησαν γὰρ ἐπ᾽ ἀληθείας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ 27 L 23,12.
ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, **ὃν** **ἔχρισας,**
Ἡρῴδης τε καὶ Πόντιος Πειλᾶτος σὺν **ἔθνεσιν καὶ**
λαοῖς Ἰσραήλ, ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ σου καὶ ἡ 28 2,23:
βουλὴ προώρισεν γενέσθαι. καὶ τὰ νῦν, κύριε, 29 E 6,19.
ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις
σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου,
ἐν τῷ τὴν χεῖρα ἐκτείνειν σε εἰς ἴασιν καὶ σημεῖα 30
καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου
παιδός σου Ἰησοῦ. καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσα- 31 2,2.4; 16,26.
λεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσ-
θησαν ἅπαντες τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ ἐλάλουν
τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παρρησίας.
Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν καρδία 32 2,44.
καὶ ψυχὴ μία, καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων
αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ᾽ ἦν αὐτοῖς πάντα
κοινά. καὶ δυνάμει μεγάλῃ ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον 33 2,47.
οἱ ἀπόστολοι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ τῆς ἀναστάσεως,
χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. οὐδὲ 34 2,45.
γὰρ ἐνδεής τις ἦν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες
χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς
τιμὰς τῶν πιπρασκομένων ¹ καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς 35
πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδετο δὲ ἑκάστῳ καθότι
ἄν τις χρείαν εἶχεν. Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἐπικληθεὶς 36 11,22.24. 13,4. 15,39.
Βαρνάβας ἀπὸ τῶν ἀποστόλων, ὅ ἐστιν μεθερ-
μηνευόμενον υἱὸς παρακλήσεως, Λευείτης, Κύπριος

---

28 βουλη : RT+ *σου* *30 χειρα* : T+ *σου* *32 μια* : h^r+ *και ουκ ην διακρισις εν αυτοις ουδεμια* | RT *απαντα* *33 του ... αναστασ.* : R *της αναστ. τ. κυρ. Ιησου* T *της αναστασεως Ιησου Χριστου του κυρ.*

---

30 — σε DEa *31* fin + *παντι τω θελοντι πιστευειν DE* *32 — τι* *34 ην* : *υπηρχεν DEaς* | *χωρ.* : + *ησαν* *35 ενι εκαστω* *36 απο* : *υπο Daς*

37 τῷ γένει, ˡ ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας
ἤνεγκεν τὸ χρῆμα καὶ ἔθηκεν πρὸς τοὺς πόδας
τῶν ἀποστόλων.
5 Ἀνὴρ δέ τις Ἀνανίας ὀνόματι σὺν Σαπφείρῃ
4,37. 2 τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐπώλησεν κτῆμα, καὶ ἐνοσφίσατο
ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνειδυίης καὶ τῆς γυναικός, καὶ
ἐνέγκας μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων
J 13,2. 3 ἔθηκεν. εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· Ἀνανία, διὰ τί
ἐπλήρωσεν ὁ σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί
σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς
4 τιμῆς τοῦ χωρίου; οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενεν καὶ
πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; τί ὅτι ἔθου
ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω
5 ἀνθρώποις ἀλλὰ τῷ θεῷ. ἀκούων δὲ ὁ Ἀνανίας
τοὺς λόγους τούτους πεσὼν ἐξέψυξεν· καὶ ἐγένετο
6 φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας. ἀνα-
στάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν καὶ
7 ἐξενέγκαντες ἔθαψαν. Ἐγένετο δὲ ὡς ὡρῶν
τριῶν διάστημα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ
8 γεγονὸς εἰσῆλθεν. ἀπεκρίθη δὲ πρὸς αὐτὴν Πέτρος·
εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ἡ δὲ
9 εἶπεν· ναί, τοσούτου. ὁ δὲ Πέτρος πρὸς αὐτήν·
τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα
κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα
10 σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ καὶ ἐξοίσουσίν σε. ἔπεσεν δὲ
παραχρῆμα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐξέψυξεν·
εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν,
καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς.
11 Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν
καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

---

37 προς : HR *παρα* 5,*1* W *Σαπφειρα*

---

37 χωριου 5,*2 απο* : *εκ* | *εθετο* *3 Ανανια* : *προς Αναν̣ιαν* | *επειρασεν* vg | *σε απο* Da *4 ποιησαι πονηρον τουτο* *5 παραχρημα πεσων* *8 ειπε μοι ει* : *επερωτησω σε ει αρα* *9 συνεφωνησεν* *10 και συνστειλαντες εξηνεγκαν και εθ.*

Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο **12** 3,11.
σημεῖα καὶ τέρατα πολλὰ ἐν τῷ λαῷ· καὶ ἦσαν
ὁμοθυμαδὸν πάντες ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶντος· τῶν **13**
δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλʼ
ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός· μᾶλλον δὲ προσετί- **14** 2,47; 6,7; 21,20.
θεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε
καὶ γυναικῶν· ὥστε καὶ εἰς τὰς πλατείας ἐκφέρειν **15** 19,11.12. Mc 6,56.
τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθέναι ἐπὶ κλιναρίων καὶ
κραβάττων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ σκιὰ
ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν. συνήρχετο δὲ καὶ τὸ **16**
πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων Ἰερουσαλήμ, φέροντες
ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκα-
θάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν **17** 4,1.6.
αὐτῷ, ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων, ἐπλήσ-
θησαν ζήλου ' καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς **18**
ἀποστόλους καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ.
Ἄγγελος δὲ κυρίου διὰ νυκτὸς ἤνοιξε τὰς θύρας **19** 12,7. H 1,14.
τῆς φυλακῆς ἐξαγαγών τε αὐτοὺς εἶπεν· πορεύεσθε **20** Ph 2,16.
καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα
τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης. ἀκούσαντες δὲ **21**
εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδί-
δασκον. Παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ
σὺν αὐτῷ συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν
τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ ἀπέστειλαν
εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀχθῆναι αὐτούς. οἱ δὲ παρα- **22**
γενόμενοι ὑπηρέται οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυ-
λακῇ· ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν ' λέγοντες ὅτι **23**

---

12 T *απαντες*   *14* W — *μαλλον ... γυναικων* —, *15* H *επισκιασει*   *19* T *ανοιξας* | *τε* : W *δε*

---

12 παντ. : + εν τω ιερω 13 και ουδ. τ. λοιπ. 15 ασθεν. : + αυτων Da | αυτων : + απηλλασσοντο γαρ απο πασης ασθενειας ως ειχεν εκαστος αυτων 16 εις Ιερουσ. DEaϛ | υπο : απο | και ιωντο παντες 18 fin + και επορευθη εις εκαστος εις τα ιδια 19 τοτε δια ν. αγγ. κ. 21 συνεκαλ. : εγερθεντες το πρωι και συνκαλεσαμενοι 22 ουχ ... φυλακη : και ανοιξαντες την φυλακην ουχ ευρ. α. εσω

τὸ δεσμωτήριον εὕρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ
ἀσφαλείᾳ καὶ τοὺς φύλακας ἑστῶτας ἐπὶ τῶν
24 θυρῶν, ἀνοίξαντες δὲ ἔσω οὐδένα εὕρομεν. ὡς
δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὅ τε στρατηγὸς
τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν
25 τί ἂν γένοιτο τοῦτο. παραγενόμενος δέ τις ἀπήγ-
γειλεν αὐτοῖς ὅτι ἰδοὺ οἱ ἄνδρες, οὓς ἔθεσθε ἐν
τῇ φυλακῇ, εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτες καὶ διδάσ-
26 κοντες τὸν λαόν. Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς
σὺν τοῖς ὑπηρέταις ἦγεν αὐτούς, οὐ μετὰ βίας,
27 ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, μὴ λιθασθῶσιν· ¹ἀγα-
γόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ. καὶ
4,18. Mt 27,25. 28 ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς ¹λέγων· παραγγελίᾳ
παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι
τούτῳ, καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν Ἰερουσαλὴμ
τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ'
4,19. Dn 3,18. 29 ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. ἀποκριθεὶς
δὲ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπαν· πειθαρχεῖν
Dt 21,22. 3,15. 30 δεῖ θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. ὁ θεὸς τῶν πα-
τέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε
2,33. H 2,10; 12,2. 31 **κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου**· τοῦτον ὁ θεὸς ἀρχηγὸν
καὶ σωτῆρα ὕψωσεν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ τοῦ δοῦναι
L 24,48. J 15,26.27. 32 μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. καὶ
ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὃ ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς πειθ-
7,54. 33 αρχοῦσιν αὐτῷ. οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο
22,3. 34 καὶ ἐβούλοντο ἀνελεῖν αὐτούς. Ἀναστὰς δέ τις
ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος ὀνόματι Γαμαλιήλ,
νομοδιδάσκαλος τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν
35 ἔξω βραχὺ τοὺς ἀνθρώπους ποιῆσαι, εἶπέν τε πρὸς

---

31 του : [H]—R *32 εσμεν* : h *εν αυτω vl* + *αυτω* (sic W) | h *τουτων· et* — *δ* *33* T *εβουλευοντο*

---

26 — ου | φοβουμενοι 27 ο ιερευς 28 ου παραγγ. ***DEας*** | *τουτου : εκεινου 29 ο δε Πετρος ειπεν προς αυτους 31 δεξια : δοξη* | fin + *εν αυτω 34 εκ του συνεδριου* ***DE*** | *τους αποστολους* ***DEας*** | *εξω βραχυ π.*

*αὐτούς· ἄνδρες Ἰσραηλεῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς
ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις τί μέλλετε πράσσειν.
πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θευδᾶς, λέγων* 36 21,38.
*εἶναί τινα ἑαυτόν, ᾧ προσεκλίθη ἀνδρῶν ἀριθμὸς
ὡς τετρακοσίων· ὃς ἀνῃρέθη, καὶ πάντες ὅσοι
ἐπείθοντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν.
μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς* 37 L 2,2. 13,1.
*ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς καὶ ἀπέστησεν λαὸν ὀπίσω
αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπεί-
θοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. καὶ τὰ νῦν λέγω* 38 Mt 15,13.
*ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ
ἄφετε αὐτούς· ὅτι ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ
αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται· εἰ δὲ ἐκ* 39 9,5. Sap. 12,14.
*θεοῦ ἐστιν, οὐ δυνήσεσθε καταλῦσαι αὐτούς, μή
ποτε καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε. ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ,
ˈκαὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους δείραντες* 40 22,19.
*παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ
καὶ ἀπέλυσαν. Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες* 41 Mt 5,10–12. 1 P 4,13.
*ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι κατηξιώθησαν
ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος ἀτιμασθῆναι· πᾶσάν τε ἡμέραν* 42 18,5.
*ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσ-
κοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.*

Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν 6 4,35.
*μαθητῶν ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς
τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ
τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. προσκαλεσάμενοι* 2
δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶπαν·

---

35 **W** *εαυτοις,* | **T** *τουτοις,* *38* **H** *[τα]* | *αυτους :* **h**[r] + *μη μιαναντες τας χειρας [υμων]*

---

35 αυτους : τους αρχοντας και τους συνεδριους 36 τινα : + μεγαν | ανηρεθη : διελυθη et — διελυθησαν (και) 37 λαον : + ικανον A ϛ πολυν CD | — παντες 38 νυν : + αδελφοι | αφ. : εασατε Daϛ 39 αυτους : + ουτε υμεις ουτε βασιλεις ουτε τυραννοι· απεχεσθε ουν απο των ανθρωπων τουτων | — και 41 ουν : + αποστολοι 6,*1* fin *+ εν τη διακονια των Εβραιων 2 ειπαν : + προς αυτους*

οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον
1 T 3,7.8. 3 *τοῦ θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις. ἐπισκέψασθε δέ,*
ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ
πλήρεις πνεύματος καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν
4 *ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης· ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ*
8,5. 5 *τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν. καὶ*
ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους,
καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως
καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον καὶ Πρόχορον
καὶ Νικάνορα καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ
1,24; 13,3; 6 *Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα, οὓς ἔστησαν ἐνώ-*
14,23. *πιον τῶν ἀποστόλων, καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν*
αὐτοῖς τὰς χεῖρας.
19,20. 7 *Καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ηὔξανεν, καὶ ἐπλη-*
θύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἰερουσαλὴμ
σφόδρα, πολύς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον
τῇ πίστει.
8 *Στέφανος δὲ πλήρης χάριτος καὶ δυνάμεως*
ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ.
9 *ἀνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς*
λεγομένης Λιβερτίνων καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλε-
ξανδρέων καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας συν-
L 21,15. 10 *ζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ, καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι*
Mt 26,60—66. 11 *τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει. τότε ὑπέ-*
βαλον ἄνδρας λέγοντας ὅτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λα-
λοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς Μωϋσῆν καὶ τὸν
12 *θεόν· συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσ-*

6,*3* *δε* : h [*δη*] R *ουν* ***5* h *πληρης* MSS** ***9* T *των* λεγομενων**

---

3 τι ουν εστιν αδελφοι· επισκεψ. εξ υμων αυτων ανδρ. 4 δε εσομεθα . . . προσκαρτερουντες 5 πληθ. : + των μαθητων 6 ουτοι εσταθησαν | και : οιτινες 7 θεου : κυριου ***DE*** *8 χαριτ. : πιστεως* ***Ηας*** *| λαω : + δια του ονοματος κυρ. Ι. Χρ.* ***Da*** *9 (Λιβυστινων?) | — και Ασιας* ***AD**** *10 και 1⁰ : οιτινες | σοφια : + τη ουση εν αυτω* ***DE*** *| ω ελαλει :* pr *τω αγιω* et *+ δια το ελεγχεσθαι αυτους υπ αυτου μετα πασης παρρησιας + μη δυναμενοι ουν αντοφθαλμειν τη αληθεια* ***D(E)*** *11 βλασφημιας* ***ℵ*D***

βυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες
συνήρπασαν αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον,
ˈἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας· ὁ ἄν- 13 Jr 26,11.
θρωπος οὗτος οὐ παύεται λαλῶν ῥήματα κατὰ 21,28.
τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ νόμου· ἀκηκόαμεν 14
γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος
καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη
ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς. καὶ ἀτενίσαντες εἰς 15 L 4,20.
αὐτὸν πάντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ εἶδον
τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.
Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεύς· εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει; 7 17,11.
ὁ δὲ ἔφη· 2 Ps 29,3.
Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε. **Ὁ** Gn 11,31; 15,7.
θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ
ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν
ἐν Χαρράν, ˈ**καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· ἔξελθε ἐκ τῆς** 3 Gn 12,1; 48,4.
γῆς σου καὶ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς
τὴν γῆν ἣν ἄν σοι δείξω. τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς 4 Gn 11,31 s.;
Χαλδαίων κατῴκησεν ἐν Χαρράν. κἀκεῖθεν μετὰ 12,5.
τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ μετῴκισεν αὐτὸν
εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε,
καὶ **οὐκ ἔδωκεν** αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ **οὐδὲ** 5 Gn 12,7; 13,15;
βῆμα ποδός, καὶ ἐπηγγείλατο **δοῦναι αὐτῷ εἰς** 17,8; 48,4. Dt 2,5.
κατάσχεσιν αὐτὴν καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ'
αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου. ἐλάλησεν δὲ 6 Gn 15,13.14.
οὕτως ὁ θεός, ὅτι **ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον** Ex 2,22; 12,40.
ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώ-
σουσιν ἔτη τετρακόσια· καὶ τὸ ἔθνος ᾧ ἐὰν δουλεύ- 7 Ex 3,12.
σουσιν κρινῶ ἐγώ, ὁ θεὸς εἶπεν, **καὶ μετὰ ταῦτα**

---

13 αγιου : [H]W+ *τουτου* | *νομου* : H,R.W.T· *15* H *ειδαν* *7,3 και 2ο* : h[R]T+ *εκ* *7* HR *αν* | W *δουλευσωσιν*

---

13 ψευδ. : + κατ αυτου 15 και ητενιζον δε αυτω π. οι καθημενοι . . . και ειδ. | αγγελου : + εστωτος εν μεσω αυτων 7,1 ο αρχιερ. τω Στεφανω ***DE*** *| ει αρα* ***Daϛ*** *| τουτο 4 κατοικειτε : + και οι πατερες ημων οι προ ημων 6 θεος : + προς αυτον | δουλ. αυτους*

ἐξελεύσονται καὶ λατρεύσουσίν μοι ἐν τῷ τόπῳ
Gn 17,10; 21,4. 8 τούτῳ. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς· καὶ
οὕτως ἐγέννησεν τὸν Ἰσαὰκ καὶ περιέτεμεν αὐτὸν
Gn 37,11.28; τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, καὶ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, καὶ
39,1.2.21; 9 Ἰακὼβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας. Καὶ οἱ πα-
45,4. τριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσὴφ ἀπέδοντο εἰς
Gn 39,21; 10 Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ, ¹καὶ ἐξείλατο
41,38—45. Ps 105,21. αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν
αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως
Αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ'
Gn 41,54; 42,5. 11 Αἴγυπτον καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. ἦλθεν δὲ
λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον καὶ Χαναὰν καὶ
θλίψις μεγάλη, καὶ οὐχ ηὕρισκον χορτάσματα οἱ
Gn 42,2. 12 πατέρες ἡμῶν. ἀκούσας δὲ Ἰακὼβ ὄντα σιτία εἰς
Αἴγυπτον ἐξαπέστειλεν τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον·
Gn 45,3.16. 13 καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἐγνωρίσθη Ἰωσὴφ τοῖς ἀδελ-
φοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ
Gn 45,9—11; 14 γένος Ἰωσήφ. ἀποστείλας δὲ Ἰωσὴφ μετεκαλέ-
46,27. Ex 1,5. Dt 10,22. σατο Ἰακὼβ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν
Gn 46,1; 49,33. 15 συγγένειαν ἐν ψυχαῖς ἑβδομήκοντα πέντε. καὶ κατ-
Ex 1,6. ἔβη Ἰακὼβ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς
Gn 23,16.17; 16 καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, καὶ μετετέθησαν εἰς Συχὲμ
33,19; 45,9; 50,13. καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι ᾧ ὠνήσατο Ἀβραὰμ
Jos 24,32. τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Ἐμμὼρ ἐν Συχέμ.
Ex 1,7. 17 Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς
ὡμολόγησεν ὁ θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ηὔξησεν ὁ λαὸς
18 καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ, ἄχρι οὗ ἀνέστη βασι-
λεὺς ἕτερος ἐπ' Αἴγυπτον, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ.
Gn 24,7. 19 οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν ἐκάκωσεν
Ex 1,9.22. τοὺς πατέρας τοῦ ποιεῖν τὰ βρέφη ἔκθετα αὐτῶν

---

10 T εναντι | ολον : hT pr εφ *11* T ευρισκον *13* hRT ανεγνωρισθη | Ιωσ. 2° : T αυτου *15* και κατ. : ℜ κατ. δε | H [εις Αιγ.] *16* H Ἑμμωρ | εν Σ. : h[r] του Σ. it του εν Σ.

---

11 εφ ολης της Αιγυπτου *12* εν Αιγυπτω Daς *13* εν : επι *16* μετηχθησαν *17* επηγγειλατο DE ωμοσεν Hς *18* — επ Αιγ. DEς | ηδει τον : εμνησθη του DE *19* ουτος : και

εἰς τὸ μὴ **ζωογονεῖσθαι**. Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη 20 Ex 2,2. H 11,23.
Μωϋσῆς, καὶ ἦν **ἀστεῖος** τῷ θεῷ· ὃς ἀνετράφη
μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός· ἐκτεθέντος 21 Ex 2,5.10.
δὲ αὐτοῦ **ἀνείλατο** αὐτὸν ἡ **θυγάτηρ Φαραὼ** καὶ
ἀνεθρέψατο αὐτὸν **ἑαυτῇ εἰς υἱόν**. καὶ ἐπαιδεύθη 22
Μωϋσῆς πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων, ἦν δὲ δυνατὸς
ἐν λόγοις καὶ ἔργοις αὐτοῦ. Ὡς δὲ ἐπληροῦτο 23 Ex 2,11.
αὐτῷ τεσσερακονταέτης χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν
καρδίαν αὐτοῦ ἐπισκέψασθαι **τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ**
τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. καὶ ἰδών τινα ἀδικούμενον 24 Ex 2,12.
ἠμύνατο, καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονου-
μένῳ **πατάξας τὸν Αἰγύπτιον**. ἐνόμιζεν δὲ συνιέναι 25
τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δί-
δωσιν σωτηρίαν αὐτοῖς· οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. τῇ 26 Ex 2,13.
τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ
συνήλλασσεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην εἰπών· ἄνδρες,
ἀδελφοί ἐστε· ἵνα τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; ˈ **ὁ** δὲ **ἀδι-** 27 Ex 2,14.
κῶν τὸν πλησίον ἀπώσατο αὐτὸν εἰπών· **τίς σε** L 12,14.
κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ᾽ ἡμῶν; μὴ 28
ἀνελεῖν με σὺ θέλεις ὃν τρόπον ἀνεῖλες ἐχθὲς τὸν
Αἰγύπτιον; **ἔφυγεν δὲ Μωϋσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ,** 29 Ex 2,15.22; 18,3.4.
καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν
υἱοὺς δύο. Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσεράκοντα 30 Ex 3,2.
ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ **ἄγγελος** Dt 33,16.
ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου. ὁ δὲ Μωϋσῆς ἰδὼν ἐθαύ- 31
μαζεν τὸ ὅραμα· προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατα-
νοῆσαι ἐγένετο φωνὴ κυρίου· **ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν** 32 Ex 3,6.
πατέρων σου, ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ

---

22 πασῃ: RT pr *εν* *23* HR *τεσσερακονταετής* *31* HR *εθαυμασεν*

---

21 αυτου : + παρα τον ποταμον ***DE*** *22 πασαν την σοφιαν* *24 αδικ. : + εκ του γενους αυτου* ***DE*** | *Αιγ. : + και εκρυψεν αυτον εν τη αμμω* *26 μαχομ. : + και ειδεν αυτους αδικουντας* | *τι ποιειτε ανδρες αδελφοι ινατι* *29 ουτως και εφυγαδευσεν Μ.* *30 και μετα ταυτα πλησθεντων αυτω* | *αγγελος κυριου* ***DEϛ*** *31 εγεν. φ. κ. : ο κυριος ειπεν αυτω λεγων*

Ἰακώβ. ἔντρομος δὲ γενόμενος Μωϋσῆς οὐκ ἐτόλμα
Ex 3,5. 33 κατανοῆσαι. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος· λῦσον τὸ
ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος ἐφ' ᾧ
Ex 3,7.10; 2,24. 34 ἕστηκας γῆ ἁγία ἐστίν. ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν
τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ
αὐτοῦ ἤκουσα, καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτούς· καὶ
Ex 2,14. 35 νῦν δεῦρο ἀποστείλω σε εἰς Αἴγυπτον. Τοῦτον τὸν
Μωϋσῆν, ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες· τίς σε κατέστησεν
ἄρχοντα καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ θεὸς καὶ ἄρχοντα
καὶ λυτρωτὴν ἀπέσταλκεν σὺν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ
Ex 7,3.10; 14,21. Nu 14,33. 36 ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. οὗτος ἐξήγαγεν αὐτοὺς
ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν
ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσερά-
3,22. Dt 18,15. 37 κοντα. οὗτός ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἴπας τοῖς υἱοῖς
Ἰσραήλ· προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει ὁ θεὸς ἐκ τῶν
53 Ex 19,3. Dt 9,10; 33,2 Lxx 38 ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ. οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου
τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν
πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια ζῶντα δοῦναι
Nu 14,3. 39 ὑμῖν, ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες
ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπώσαντο καὶ ἐστράφησαν ἐν ταῖς
Ex 32,1.23. 40 καρδίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, εἰπόντες τῷ Ἀαρών·
ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἳ προπορεύσονται ἡμῶν· ὁ γὰρ
Μωϋσῆς οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου,
Ex 32,4.6. 41 οὐκ οἴδαμεν τί ἐγένετο αὐτῷ. καὶ ἐμοσχοποίησαν
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ
εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν
Jr 7,18. Lxx. 19,13. Am 5,25–27. 42 αὐτῶν. ἔστρεψεν δὲ ὁ θεὸς καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς
λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς γέ-
γραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν·

---

34 αυτου : T *αυτων*   *36 γη* : HR *τη*   *38 υμιν* : hRT *ημιν*

---

33 και εγενετο φωνη προς αυτον   *34 ακηκοα* | *αποστελω* ***HPaς***   *35 δικ.* : + *εφ ημων* ***ℵCD***   *37* fin + *αυτου ακουσεσθε* ***CDς***   *39 ω* : *οτι* | *απεστραφησαν* | — *αυτων*   *40 γεγονεν* ***Daς***

μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι
ἔτη τεσσεράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραήλ,
καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ 43
καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ Ῥομφά,
τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς;
καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος.
Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν τοῖς πατράσιν ἡμῶν 44 Ex 25,40.
ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ **λαλῶν τῷ** Μωϋσῇ
ποιῆσαι αὐτὴν **κατὰ τὸν τύπον ὃν ἑωράκει**· ἣν καὶ 45 Gn 17,8; 48,4. Dt 32,49.
εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ Ios 3,14; 18,1.
Ἰησοῦ **ἐν τῇ κατασχέσει** τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξῶσεν
ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν, ἕως
τῶν ἡμερῶν Δαυείδ· ὃς εὗρεν χάριν ἐνώπιον τοῦ 46 2 Sm 7,2. Ps 132,5.
θεοῦ καὶ ᾐτήσατο **εὑρεῖν σκήνωμα τῷ οἴκῳ** Ἰακώβ.
Σολομὼν δὲ **οἰκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον.** ἀλλ' οὐχ 47 1 Rg 6,1.
ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις κατοικεῖ· καθὼς ὁ 48 Is 66,1.2.
προφήτης λέγει·
ὁ οὐρανός μοι θρόνος, 49
ἡ δὲ **γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου·**
ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι, λέγει κύριος,
ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου;
οὐχὶ ἡ χείρ μου ἐποίησεν ταῦτα πάντα; 50 Ex 32,9; 33,3.
Σκληροτράχηλοι καὶ **ἀπερίτμητοι καρδίαις** καὶ **τοῖς** 51 Lv 26,41. Nu 27,14.
ὠσίν, ὑμεῖς ἀεὶ **τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε,** Jr 9,26; 6,10. Is 63,10.
ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς. τίνα τῶν προ- 52 2 Chr 36,16. Mt 23,31.
φητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπ-
έκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως
τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς

---

42 HR *Ισραηλ;* *43* T *Ρομφαν* h[r] *Ρεμφαμ (-φαν)* *it Ραιφαν (Ρεφαν* [*sic* R]) | HR *αυτοις.* *44* fin H, R. *45* T *εξεωσεν* *46 οικω* : HR *θεω* : h[s] *fort pro κω = κυριω* *47* HR *Σολομῶν* T *Σαλωμὼν* | RT *ωκοδομησεν* *49 η δε* : ℵ *και η* *51* h *καρδιας*

---

43 Ρεμφα 61 | *επεκεινα : επι τα μερη* *48 ο δε υψ. ου κατ. εν χ.* *49 τις : ποιος* *52 οι πατ. υ. : εκεινοι*

Ex 20. G 3,19. 38. H 2,2. 53 ἐγένεσθε, οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς
ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε.
5,33. 54 Ἀκούοντες δὲ ταῦτα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις
L 22,69. 55 αὐτῶν καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ᾽ αὐτόν. ὑπάρ-
χων δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ἀτενίσας εἰς τὸν
οὐρανὸν εἶδεν δόξαν θεοῦ καὶ Ἰησοῦν ἑστῶτα ἐκ
56 δεξιῶν τοῦ θεοῦ, ˡ καὶ εἶπεν· ἰδοὺ θεωρῶ τοὺς
οὐρανοὺς διηνοιγμένους καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-
57 που ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα τοῦ θεοῦ. κράξαντες δὲ
φωνῇ μεγάλῃ συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὥρ-
22,20. 58 μησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ᾽ αὐτόν, καὶ ἐκβαλόντες
ἔξω τῆς πόλεως ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ μάρτυρες
ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας
Ps 31,6. L 23,46. 59 νεανίου καλουμένου Σαύλου. καὶ ἐλιθοβόλουν
τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα· κύριε
L 23,34. 60 Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου. θεὶς δὲ τὰ γόνατα
ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· κύριε, μὴ στήσῃς αὐτοῖς
ταύτην τὴν ἁμαρτίαν. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη.
7,58. 11,19. 22,20. 8 Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ.
Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας
ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες
[δὲ] διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας
Mt 14,12. 2 καὶ Σαμαρίας πλὴν τῶν ἀποστόλων. συνεκόμισαν
δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς καὶ ἐποίησαν
9,1; 22,4. 3 κοπετὸν μέγαν ἐπ᾽ αὐτῷ. Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο
τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος,
σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς
φυλακήν.

4 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον εὐαγγελι-
6,5. 5 ζόμενοι τὸν λόγον. Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς

---

58 W εαυτων | W Σαυλου, *60* T την αμαρτιαν ταυτην
8,*1* [δε] : RW—T

---

55 Ιησ. : + *τον κυριον* *58 νεανιου τινος* 8,*1 μεγας* : + *και θλιψις* | fin + *οι εμειναν εν Ιερουσαλημ* *4* fin + *του θεου* ***E***

τὴν πόλιν τῆς Σαμαρίας ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν
Χριστόν. προσεῖχον δὲ οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις 6
ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἀκούειν
αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. πολλοὶ 7 Mc 16,17.
γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα βοῶντα
φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχοντο· πολλοὶ δὲ παραλελυ-
μένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν· ἐγένετο δὲ πολλὴ 8 J 4,40–42.
χαρὰ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἀνὴρ δέ τις ὀνόματι 9
Σίμων προϋπῆρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων καὶ ἐξ-
ιστάνων τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρίας, λέγων εἶναί τινα
ἑαυτὸν μέγαν, ᾧ προσεῖχον πάντες ἀπὸ μικροῦ 10
ἕως μεγάλου λέγοντες· οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ
θεοῦ ἡ καλουμένη μεγάλη. προσεῖχον δὲ αὐτῷ 11
διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς μαγίαις ἐξεστακέναι
αὐτούς. ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελι- 12 Mt 28,19.
ζομένῳ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ
ὀνόματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε
καὶ γυναῖκες. ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσεν, 13
καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ,
θεωρῶν τε σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινο-
μένας ἐξίστατο. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσο- 14 8,1.
λύμοις ἀπόστολοι ὅτι δέδεκται ἡ Σαμαρία τὸν
λόγον τοῦ θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς Πέτρον
καὶ Ἰωάνην, οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο 15
περὶ αὐτῶν ὅπως λάβωσιν πνεῦμα ἅγιον· οὐδέπω 16
γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός, μόνον δὲ
βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου
Ἰησοῦ. τότε ἐπετίθεσαν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς, 17 1 T 4,14.
καὶ ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον. ἰδὼν δὲ ὁ Σίμων 18
ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων
δίδοται τὸ πνεῦμα, προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα

5.9 **RW** *Σαμαρειας* etc. *11* **RW** *μαγειαις* *14* **R** *Σαμάρεια* **W** *Σαμαρεία*

---

5 — την ***CDς*** *6 ως δε ηκουον παν οι οχλοι προσειχον 16 επι ουδενα | Ιησ. : + Χριστου 18 το πνευμα το αγιον* ***ADς***

19 *λέγων· δότε κἀμοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἵνα ᾧ*
ἐὰν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας λαμβάνῃ πνεῦμα ἅγιον.
20 *Πέτρος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· τὸ ἀργύριόν σου*
σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ
Ps 78,37. 21 *θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. οὐκ ἔστιν*
E 5,5. *σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ· ἡ γὰρ*
καρδία** σου **οὐκ ἔστιν εὐθεῖα ἔναντι τοῦ θεοῦ.
22 *μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ*
Dt 29,18. *δεήθητι τοῦ κυρίου εἰ ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ*
Is 58,6. 23 *ἐπίνοια τῆς καρδίας σου· εἰς γὰρ **χολὴν πικρίας***
H 12,15. 24 *καὶ **σύνδεσμον ἀδικίας** ὁρῶ σε ὄντα. ἀποκριθεὶς*
δὲ ὁ Σίμων εἶπεν· δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς
τὸν κύριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρή-
25 *κατε. Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλή-*
σαντες τὸν λόγον τοῦ κυρίου ὑπέστρεφον εἰς
Ἱεροσόλυμα, πολλάς τε κώμας τῶν Σαμαρειτῶν
εὐηγγελίζοντο.
26 *Ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φίλιππον*
λέγων· ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν
ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ
Is 56,3–7. 27 *εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἔρημος. καὶ ἀναστὰς*
ἐπορεύθη. καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦχος δυ-
νάστης Κανδάκης βασιλίσσης Αἰθιόπων, ὃς ἦν
ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, [ὃς] ἐληλύθει προσ-
28 *κυνήσων εἰς Ἰερουσαλήμ, ἦν δὲ ὑποστρέφων καὶ*
καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ καὶ ἀνεγίνωσκεν
29 *τὸν προφήτην Ἠσαΐαν. εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμα τῷ*
Φιλίππῳ· πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἅρματι
30 *τούτῳ. προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ*

---

24 **fin h**[r] **+ ⊣** · *ος πολλα κλαιων ου διελιμπανεν* ⊢ *25* **T** *Σαμαριτων* *27 επορευθη* : **H,R·TW.** | [ος] : **W—T** | **fin HT,R·W.** *28 δε* : **RT** *τε* | **T—** *και* 2°

---

*19 παρακαλων και λεγων | επιθω καγω 23 εν γαρ πικριας χολη και συνδεσμω | θεωρω **DEa** 24 ειπεν : + προς αυτους παρακαλω | περι | θεον **Da** | μοι τουτων των κακων ων ειρ. μοι 27 βασιλ. τινος 28 αναγινωσκων*

ἀναγινώσκοντος Ἠσαΐαν τὸν προφήτην, καὶ εἶπεν·
ἆρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; ˡὁ δὲ εἶπεν· 31 J 16,13.
πῶς γὰρ ἂν δυναίμην ἐὰν μή τις ὁδηγήσει με;
παρεκάλεσέν τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι
σὺν αὐτῷ. ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσ- 32 Is 53,7.8.
κεν ἦν αὕτη·

ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη,
καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν
ἄφωνος,
οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ.
Ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη· 33
τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται;
ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ.

ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπεν· 34
δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο;
περὶ ἑαυτοῦ ἢ περὶ ἑτέρου τινός; ˡἀνοίξας δὲ ὁ 35
Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς
γραφῆς ταύτης εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν.
ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπί τι 36 10,47.
ὕδωρ, καί φησιν ὁ εὐνοῦχος· ἰδοὺ ὕδωρ· τί κωλύει
με βαπτισθῆναι; καὶ ἐκέλευσεν στῆναι τὸ ἅρμα, 38
καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὅ τε Φί-
λιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος, καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. ὅτε 39 1 Rg 18,12.
δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, πνεῦμα κυρίου ἥρπα-
σεν τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ
εὐνοῦχος, ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων.
Φίλιππος δὲ εὑρέθη εἰς Ἄζωτον, καὶ διερχόμενος 40 21,8.9.
εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας ἕως τοῦ ἐλθεῖν
αὐτὸν εἰς Καισαρίαν.

---

31 W οδηγηση *32* hT κειραντος *34* W— τουτο *36* fin h[r]+ *(37)* ⊣ ειπεν δε αυτω [ο Φιλιππος] Ει πιστευεις εξ ολης της καρδιας σου [, εξεστιν]. αποκριθεις δε ειπεν Πιστευω τον υιον του θεου ειναι τον Ιησουν [Χριστον]. ⊢ *39* πνευμα κυριου : h[r] πνευμα αγιον επεπεσεν επι τον ευνουχον, αγγελος δε κυριου | W αυτον την οδον

1-29: 22,3-21; 9 Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐνπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου·
26,9-20. εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ
8,3. 2 ἀρχιερεῖ ¹ ᾐτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δα-
μασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἐάν τινας
εὕρῃ τῆς ὁδοῦ ὄντας, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας,
1 K 15,8. 3 δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἰερουσαλήμ. Ἐν δὲ τῷ
πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ,
ἐξαίφνης τε αὐτὸν περιήστραψεν φῶς ἐκ τοῦ
Eph 5,30. 4 οὐρανοῦ, καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσεν φωνὴν
λέγουσαν αὐτῷ· Σαοὺλ Σαούλ, τί με διώκεις;
5,39. 5 ¹ εἶπεν δέ· τίς εἶ, κύριε; ὁ δέ· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς
6 ὃν σὺ διώκεις· ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς
τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταί σοι ὅ τι σε δεῖ ποιεῖν.
Sap 18,1. 7 οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἱστήκεισαν
ἐνεοί, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεω-
8 ροῦντες. ἠγέρθη δὲ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς, ἀνεῳγ-
μένων δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ οὐδὲν ἔβλεπεν·
χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν.
9 καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν
οὐδὲ ἔπιεν.
10,17; 16,9. 10 Ἦν δέ τις μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνα-
νίας, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἐν ὁράματι ὁ κύριος·
21,39. 11 Ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν· ἰδοὺ ἐγώ, κύριε. ¹ ὁ δὲ κύριος
πρὸς αὐτόν· ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην
τὴν καλουμένην εὐθεῖαν καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ
Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ προσ-
12 εύχεται, καὶ εἶδεν ἄνδρα Ἀνανίαν ὀνόματι εἰσελ-
θόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρας, ὅπως ἀναβλέψῃ.
13 ἀπεκρίθη δὲ Ἀνανίας· κύριε, ἤκουσα ἀπὸ πολλῶν
περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ τοῖς ἁγίοις

---

1 RW² *εμπν.* *2* T *αν* | T *οντας της οδου* *3* H *εξεφνης*
6 H *δτι* *7* H *ιστηκ.* *8* T *ηνοιγμενων* *11* ℌ *αναστα*
12 *ανδρα* : [H]W+ *εν οραματι* | *χειρας* : H pr [*τας*]

---

4 (*vl* 5ς) fin + *σκληρον σοι προς κεντρα λακτιζειν E*
5 *Ιησ.* : + *ο Ναζωραιος ACE* *12* *ανδρα* : *Eς* pr *εν*
οραματι

σου ἐποίησεν ἐν Ἰερουσαλήμ· καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν 14 **1 K 1,2. 22,16. 2 T 2,22.**
παρὰ τῶν ἀρχιερέων δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλου-
μένους τὸ ὄνομά σου. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ 15 **R 1,5. 25,18; 27,24.**
κύριος· πορεύου, ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς ἐστίν μοι **2 K 4,7.**
οὗτος τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν
τε καὶ βασιλέων υἱῶν τε Ἰσραήλ· ἐγὼ γὰρ ὑπο- 16 **23.29. 2 K 11,23–28.**
δείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός **Kol 1,24.**
μου παθεῖν. Ἀπῆλθεν δὲ Ἁνανίας καὶ εἰσῆλθεν 17
εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας
εἶπεν· Σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ κύριος ἀπέσταλκέν με,
Ἰησοῦς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ᾗ ἤρχου, ὅπως
ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῇς πνεύματος ἁγίου. καὶ 18
εὐθέως ἀπέπεσαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὡς
λεπίδες, ἀνέβλεψέν τε, καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη,
καὶ λαβὼν τροφὴν ἐνίσχυσεν. 19 **27,36.**

Ἐγένετο δὲ μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν
ἡμέρας τινάς, καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς 20
ἐκήρυσσεν τὸν Ἰησοῦν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ
θεοῦ. ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ 21 **1.14. 8,1; 26,10.**
ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας εἰς Ἰερου-
σαλὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ
ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει, ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς
ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; Σαῦλος δὲ μᾶλλον 22 **18,28.**
ἐνεδυναμοῦτο καὶ συνέχυννεν Ἰουδαίους τοὺς κατοι-
κοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν
ὁ Χριστός. Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναί, 23 **23,12–29.**
συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν· ἐγνώσ- 24 **23,16.**
θη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. παρετη-
ροῦντο δὲ καὶ τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς
ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσιν· λαβόντες δὲ οἱ μαθηταὶ 25 **2 K 11,32.33.**
αὐτοῦ νυκτὸς διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτὸν

---

15 εθνων : [H]W pr *των*   *19* H *ενισχυθη*   *21 εις* : HR *εν* | R *τουτο; και . . . αρχιερεις.*   *22* H *συνβιβ.*

---

17 τοτε εγερθεις Αναν. απ. ***137***   *22 ενεδυν.* : + *τω λογω* ***CE***   *24 πιασωσιν* ***A***   *25* — *αυτου* ***Haς***

G 1,17–19. 26 χαλάσαντες ἐν σπυρίδι. Παραγενόμενος δὲ εἰς
Ἰερουσαλὴμ ἐπείραζεν κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς·
καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι
20. 27 ἐστὶν μαθητής. Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν
ἤγαγεν πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο
αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδεν τὸν κύριον καὶ ὅτι
ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρησιά-
28 σατο ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ. καὶ ἦν μετ' αὐτῶν
εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος εἰς Ἰερουσαλήμ,
29 παρρησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου, ¹ἐλάλει
τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ
11,25. G 1,21. 30 ἐπεχείρουν ἀνελεῖν αὐτόν. ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ
κατήγαγον αὐτὸν εἰς Καισαρίαν καὶ ἐξαπέστειλαν
αὐτὸν εἰς Ταρσόν.

31 Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας
καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρίας εἶχεν εἰρήνην οἰκο-
δομουμένη καὶ πορευομένη τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου,
καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπλη-
θύνετο.
32 Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων
κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦν-
33 τας Λύδδα. εὗρεν δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα ὀνόματι
Αἰνέαν ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κραβάττου,
34 ὃς ἦν παραλελυμένος. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος·
Αἰνέα, ἰᾶταί σε Ἰησοῦς Χριστός· ἀνάστηθι καὶ
35 στρῶσον σεαυτῷ. καὶ εὐθέως ἀνέστη. ¹καὶ εἶδαν
αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδδα καὶ τὸν
Σάρωνα, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον.
36 Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβειθά,

---

25 H σφυριδι *27* W ο τι *31* W ειρηνην, | HR οικοδομουμενη, και . . . κυριου *35* W[2] ειδον | HR Σαρῶνα *36* RT Ταβιθα, *it* 40

---

29 Ελληνας *A* *32.35* Λυδδαν *CEaς*

ἡ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης
ἔργων ἀγαθῶν καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει. ἐγένετο 37
δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν
ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ ἔθηκαν ἐν ὑπερῴῳ.
ἐγγὺς δὲ οὔσης Λύδδας τῇ Ἰόππῃ οἱ μαθηταὶ 38
ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ ἀπέστειλαν
δύο ἄνδρας πρὸς αὐτὸν παρακαλοῦντες· μὴ ὀκνήσῃς
διελθεῖν ἕως ἡμῶν. ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν 39
αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον,
καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι
καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια, ὅσα ἐποίει
μετ᾽ αὐτῶν οὖσα ἡ Δορκάς. ἐκβαλὼν δὲ ἔξω 40 Mc 5,40.41.
πάντας ὁ Πέτρος καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύξατο,
καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπεν· Ταβειθά,
ἀνάστηθι. ἡ δὲ ἤνοιξεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς,
καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον ἀνεκάθισεν. δοὺς δὲ αὐτῇ 41 32.
χεῖρα ἀνέστησεν αὐτήν· φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους
καὶ τὰς χήρας παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. γνωστὸν 42
δὲ ἐγένετο καθ᾽ ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ ἐπίστευσαν
πολλοὶ ἐπὶ τὸν κύριον. Ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἱκανὰς 43 10,6.
μεῖναι ἐν Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

Ἀνὴρ δέ τις ἐν Καισαρίᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, 10 Mt 8,5.
ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς, 27,1.
εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ 2
οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ
καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ διὰ παντός, εἶδεν ἐν ὁρά- 3 3,1.
ματι φανερῶς, ὡσεὶ περὶ ὥραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας,
ἄγγελον τοῦ θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν καὶ
εἰπόντα αὐτῷ· Κορνήλιε. ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ 4
καὶ ἔμφοβος γενόμενος εἶπεν· τί ἐστιν, κύριε;
εἶπεν δὲ αὐτῷ· αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημο-

---

36 W *δορκας (it 39)* | T *αγαθων εργων* *37 εθηκαν* : hRT+ *αυτην* *42* H— *της* *43 δε* : W+ *αυτον*

10,*1 τις* : + *ην Pa*ϛ *3* — *περι LPa*ϛ

σύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἔμπροσθεν
5 *τοῦ θεοῦ. καὶ νῦν πέμψον ἄνδρας εἰς Ἰόππην*
καὶ μετάπεμψαι Σίμωνά τινα ὃς ἐπικαλεῖται Πέ-
9,43. 6 *τρος· οὗτος ξενίζεται παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ,*
7 *ᾧ ἐστιν οἰκία παρὰ θάλασσαν. ὡς δὲ ἀπῆλθεν*
ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν αὐτῷ, φωνήσας δύο τῶν οἰκε-
τῶν καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούν-
8 *των αὐτῷ, καὶ ἐξηγησάμενος ἅπαντα αὐτοῖς ἀπ-*
9 *έστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην. Τῇ δὲ ἐπαύριον*
ὁδοιπορούντων ἐκείνων καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων
ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι περὶ
10 *ὥραν ἕκτην. ἐγένετο δὲ πρόσπεινος καὶ ἤθελεν*
γεύσασθαι· παρασκευαζόντων δὲ αὐτῶν ἐγένετο
11,5–17. 11 *ἐπ᾽ αὐτὸν ἔκστασις, καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγ-*
μένον καὶ καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς ὀθόνην με-
γάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς,
12 *ἐν ᾧ ὑπῆρχεν πάντα τὰ τετράποδα καὶ ἑρπετὰ*
13 *τῆς γῆς καὶ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἐγένετο*
φωνὴ πρὸς αὐτόν· ἀναστάς, Πέτρε, θῦσον καὶ
Ez 4,14. Lv 11. 14 *φάγε. ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν· μηδαμῶς, κύριε, ὅτι*
Mt 15,11. Mc 7,15.19. 15 *οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν καὶ ἀκάθαρτον. καὶ*
φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν· ἃ ὁ θεὸς
16 *ἐκαθάρισεν σὺ μὴ κοίνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ*
τρίς, καὶ εὐθὺς ἀνελήμφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν
12,9. 17 *οὐρανόν. Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος*
τί ἂν εἴη τὸ ὅραμα ὃ εἶδεν, ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οἱ ἀπ-
εσταλμένοι ὑπὸ τοῦ Κορνηλίου διερωτήσαντες τὴν
οἰκίαν τοῦ Σίμωνος ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα,
18 *καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο εἰ Σίμων ὁ ἐπι-*
18,2; 15,28. 19 *καλούμενος Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται. Τοῦ δὲ*
Πέτρου διενθυμουμένου περὶ τοῦ δράματος εἶπεν

---

9 εκειν. : T *αυτων* *18* ℌ *επυθοντο*

---

5 τον επικαλουμενον Πετρον E L a *6* fin + *ουτος λαλησει σοι τι σε δει ποιειν* ς *9 ενατην* ℵ[3] | + *της ημερας* A

τὸ πνεῦμα· ἰδοὺ ἄνδρες δύο ζητοῦντές σε· ¹ἀλλὰ 20
ἀναστὰς κατάβηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς μηδὲν
διακρινόμενος, ὅτι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς. κατα- 21
βὰς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας εἶπεν· ἰδοὺ
ἐγώ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι' ἣν πάρεστε;
¹οἱ δὲ εἶπαν· Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος 22
καὶ φοβούμενος τὸν θεόν, μαρτυρούμενός τε ὑπὸ
ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ
ἀγγέλου ἁγίου μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον
αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ. εἰσκαλεσά- 23 11,12.
μενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισεν. Τῇ δὲ ἐπαύριον
ἀναστὰς ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς, καί τινες τῶν ἀδελ-
φῶν τῶν ἀπὸ Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ. τῇ δὲ 24
ἐπαύριον εἰσῆλθεν εἰς τὴν Καισαρίαν· ὁ δὲ Κορ-
νήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτούς, συνκαλεσάμενος τοὺς
συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. Ὡς 25
δὲ ἐγένετο τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας
αὐτῷ ὁ Κορνήλιος πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας προσ-
εκύνησεν. ὁ δὲ Πέτρος ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· 26 14,15. L 5,8. Ap 19,10.
ἀνάστηθι· καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι. καὶ 27
συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθεν, καὶ εὑρίσκει συνεληλυ-
θότας πολλούς, ¹ἔφη τε πρὸς αὐτούς· ὑμεῖς ἐπίσ- 28
τασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσ-
θαι ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ· κἀμοὶ ὁ θεὸς
ἔδειξεν μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄν-
θρωπον· διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμ- 29
φθείς. πυνθάνομαι οὖν τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ

---

19 πνευμα : **hRT+** *αυτω* | *δυο* : **hR** *[τρεις]* **—T** *23* **H** *συνηλθαν* *24* **T** *εισηλθαν* *25 ως . . . Πετρον* : **h**[r] *Προσεγγιζοντος δε του Πετρου [εις την Καισαριαν] προδραμων εις των δουλων διεσαφησεν παραγεγονεναι αυτον. ο δε Κορνηλιος [εκπηδησας και]* *28* **T** *εδειξεν ο θεος* *29* **H** *αναντιρητως*

---

21 ανδρας : + *τους απεσταλμενους απο (του) Κορνηλιου προς αυτον* ***Ha(ς)*** | *τις* : pr *τι θελετε ἢ* *22 ειπ. προς αυτον·* ***Da*** | *Κορν. τις εκ.* *23 τοτε εισαγαγων ο Πετρος* *24 προσδεχομενος* | fin + *περιεμεινεν* *26 αναστ.* : *τι ποιεις* | *ειμι* : + *ως και συ* ***DE*** *28 υμεις* : + *βελτιον* | *ανδρι αλλοφ.*

30 *με; καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη· ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας*
μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην τὴν ἐνάτην προσ-
ευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἔστη
31 *ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, ¹ καὶ φησίν· Κορ-*
νήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχὴ καὶ αἱ ἐλεημο-
32 *σύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. πέμψον*
οὖν εἰς Ἰόππην καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπι-
καλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος
33 *βυρσέως παρὰ θάλασσαν. ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα*
πρὸς σέ, σύ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος.
νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πάρεσμεν
ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ
Dt 10,17. 34 *κυρίου. Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν· ἐπ'*
1 Sm 16,7. R 2,11. *ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι* ***οὐκ ἔστιν προσω-***
J 9,31; 10,16. 35 ***πολήμπτης ὁ θεός**, ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβού-*
Ps 107,20; 147,18. *μενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην δεκτὸς*
Is 52,7. Nah 2,1. 36 *αὐτῷ ἐστιν·* ***τὸν λόγον*** *ὃν* ***ἀπέστειλεν*** *τοῖς υἱοῖς*
Mt 28,18. E 2,17; 6,15. ***Ἰσραὴλ εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην*** *διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ·*
Mt 4,12–17. 37 *οὗτός ἐστιν πάντων κύριος. ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενό-*
μενον ῥῆμα καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενος
ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν
Is 61,1. Mt 3,16. 38 *Ἰωάνης, ¹ Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέθ, ὡς* ***ἔχρισεν***
αὐτὸν ***ὁ θεὸς πνεύματι*** *ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς*
διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς κατα-
δυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ θεὸς
Dt 21,22. 39 *ἦν μετ' αὐτοῦ· καὶ ἡμεῖς μάρτυρες πάντων ὧν*
ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ Ἰερου-

---

29 HR *με.* *31* HR *και φησιν* *33* RT *πρός σε* *35.36* W *εστὶν τον* *36 ον* : [R]—*H* *36.37* h *ον απεστειλεν . . . Χριστου (ουτος . . . κυριος) υμεις οιδατε, το* *37* W *αρξαμενον* *39 και* 2° : [R]T+ *εν*

---

30 απο της τριτης ημ. μ. της αρτι ωρας ημην νηστευων τ. εν. τε πρ. *32* fin + *ος παραγενομενος λαλησει σοι* ***CDϛ*** *33 προς σε* : + *παρακαλων ελθειν προς ημας* | *εν ταχει παραγενομ.* | *του θεου* : *σου,* | — *παρεσμεν* | *παντα* : *βουλομενοι παρα σου* | *κυρ.* : *θεου* ***Daϛ*** *36 τον γαρ λογ.* *37* — *ρημα* | *αρξαμ.* : + *γαρ* ***AD*** *38 ον εχρ. ο θ.* *39 παντων* : *αυτου*

σαλήμ· ὃν καὶ ἀνεῖλαν κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. τοῦ- 40 1 K 15,4-7.
τον ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ ἔδωκεν
αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, ¹ οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ 41 J 14,19.22; 15,27.
μάρτυσιν τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ 1,4. L 24,30.43.
θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν J 21,13.
αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· καὶ 42 17,31.
παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύ- R 14,9.10. 1 P 4,5. 2 T 4,1.
ρασθαι ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ
κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν. τούτῳ πάντες οἱ προ- 43 Is 33,24; 53,5.6.
φῆται μαρτυροῦσιν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ Jr 31,34. Ez 34,16.
τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς Dn 9,24.
αὐτόν. Ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα 44
ταῦτα ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας
τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ 45
περιτομῆς πιστοὶ ὅσοι συνῆλθαν τῷ Πέτρῳ, ὅτι
καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος
ἐκκέχυται· ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις 46 2,4. 19,6.
καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν. τότε ἀπεκρίθη Πέ- Mc 16,17.
τρος· μήτι τὸ ὕδωρ δύναται κωλῦσαί τις τοῦ μὴ 47
βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
ἔλαβον ὡς καὶ ἡμεῖς; προσέταξεν δὲ αὐτοὺς ἐν 48 J 4,40.
τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι. τότε
ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.
Ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ 11
ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέ-
ξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. Ὅτε δὲ ἀνέβη Πέτρος 2 10,45.
εἰς Ἱερουσαλήμ, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ

---

40 HR— *εν* *42* *ουτος* : T *αυτος* *45* *οσοι* : *H* *οι* | W[2] *συνηλθον* | H *του πνευμ. του αγιου* *48* *αυτους* : T *αυτοις* 11,*2* *Οτε . . . περιτομης* : h[r] *Ο μεν ουν Πετρος δια ικανου χρονου ηθελησεν πορευθηναι εις Ιεροσολυμα· και προσφωνησας τους αδελφους και επιστηριξας αυτους πολυν λογον ποιουμενος δια των χωρων [? δι αυτων εχωρει] διδασκων αυτους· ος*

---

40 *μετα την τριτην ημεραν* *41* *αυτω* : + *και συναν-εστραφημεν* | fin + *ημερας μ'* ***DE*** *42* *ενετειλατο* *43* *αιμα-τος* ***36*** *46* *ειπεν δε ο Π.* *48* *τοτε προσετ.* | *παρεκαλεσαν αυτ. προς αυτους διαμειναι* 11,*1* *Ακουστον δε εγενετο τοις αποστολοις και τοις αδελφοις τοις εν τη Ιουδαια*

G 2,12. E 2,11. 3 περιτομῆς ¹ λέγοντες ὅτι εἰσῆλθες πρὸς ἄνδρας
4 ἀκροβυστίαν ἔχοντας καὶ συνέφαγες αὐτοῖς. ἀρξά-
μενος δὲ Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς λέγων·
10,9—48; 16,9. 5 ¹ ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος, καὶ
εἶδον ἐν ἐκστάσει ὅραμα, καταβαῖνον σκεῦός τι
ὡς ὀθόνην μεγάλην τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην
6 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρι ἐμοῦ· εἰς ἣν
ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς
γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ
7 τοῦ οὐρανοῦ. ἤκουσα δὲ καὶ φωνῆς λεγούσης
8 μοι· ἀναστάς, Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. εἶπον δέ·
μηδαμῶς, κύριε, ὅτι κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε
9 εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου. ἀπεκρίθη δὲ ἐκ δευ-
τέρου φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἃ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν
10 σὺ μὴ κοίνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ
11 ἀνεσπάσθη πάλιν ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ
ἰδοὺ ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν
οἰκίαν ἐν ᾗ ἤμεν, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρίας
10,28. 12 πρός με. εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμά μοι συνελθεῖν
αὐτοῖς μηδὲν διακρίναντα. ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ
καὶ οἱ ἓξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν
13 οἶκον τοῦ ἀνδρός. ἀπήγγειλεν δὲ ἡμῖν πῶς εἶδεν
τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ
εἰπόντα· ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην καὶ μετάπεμψαι
14 Σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον, ὃς λαλήσει
ῥήματα πρὸς σὲ ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ
15 οἶκός σου. ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν ἐπέ-
πεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς ὥσπερ καὶ

και κατηντησεν αυτοις [? αυτου] και απηγγειλεν αυτοις την χαριν του θεου. οι δε εκ περιτομης αδελφοι διεκρινοντο προς αυτον

3 𝔎 εισηλθεν et συνεφαγεν 9 hRT φωνη εκ δευτερου 11 h ημην 14 RTW πρός σε

---

5 τετρασιν 6 — τα 1⁰ 3⁰ 4⁰ 9 εγενετο φωνη εκ τ. ουρ. προς με 12 — μηδεν διακριν. 13 — τον 1⁰

ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος **16** 1,5.
τοῦ κυρίου, ὡς ἔλεγεν· Ἰωάνης μὲν ἐβάπτισεν
ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ.
εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς ὡς **17** 15,8.
καὶ ἡμῖν, πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν
Χριστόν, ἐγὼ τίς ἤμην δυνατὸς κωλῦσαι τὸν θεόν;
ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν **18** 13,48; 14,27. L 7,16; 23,47.
θεὸν λέγοντες· ἄρα καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς τὴν
μετάνοιαν εἰς ζωὴν ἔδωκεν.

Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως **19** 8,1–4.
τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διῆλθον ἕως Φοινίκης
καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν
λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. Ἦσαν δέ τινες ἐξ **20** 13,1.
αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες
ἐλθόντες εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν καὶ πρὸς τοὺς
Ἕλληνας, εὐαγγελιζόμενοι τὸν κύριον Ἰησοῦν. καὶ **21** 2,47.
ἦν χεὶρ κυρίου μετ' αὐτῶν, πολύς τε ἀριθμὸς ὁ
πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. Ἠκούσθη **22** 4,36.
δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς οὔσης
ἐν Ἰερουσαλὴμ περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν
Βαρνάβαν ἕως Ἀντιοχείας· ὃς παραγενόμενος καὶ **23** 13,43.
ἰδὼν τὴν χάριν τὴν τοῦ θεοῦ ἐχάρη, καὶ παρε-
κάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν
τῷ κυρίῳ, ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύ- **24** 6,5. 5,14.
ματος ἁγίου καὶ πίστεως. καὶ προσετέθη ὄχλος
ἱκανὸς τῷ κυρίῳ. ἐξῆλθεν δὲ εἰς Ταρσὸν ἀνα- **25** 9,30.
ζητῆσαι Σαῦλον, καὶ εὑρὼν ἤγαγεν εἰς Ἀντιόχειαν. **26** G 2,11.

---

18 **W** *εδοξαζον* *20 Ελληνας (et* **h**[r]*)* : **H** *Ελληνιστας* *23 τω* : **H pr** *[εν]*

---

17 — ο θεος | fin + του μη δουναι αυτοις πνευμα αγιον πιστευσασιν επ αυτω 19 απο του Στεφανου | μονοις 20 Ιησ. : + Χριστον 22 — ουσης ***ADς*** *| εως : διελθειν εως* ***DEς*** *23 ος και 25.26 ακουσας δε οτι Σαυλος εστιν εις Θαρσον εξηλθεν αναζητων αυτον· και ως συντυχων παρεκαλεσεν ελθειν εις Α.*

ἐγένετο δὲ αὐτοῖς καὶ ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν, χρη-
26,28. *ματίσαι τε πρώτως ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς*
1 P 4,16. *Χριστιανούς.*

13,1; 15,32. 27 *Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ*
21,10. 28 *Ἱεροσολύμων προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν· ἀναστὰς*
δὲ εἷς ἐξ· αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαβος ἐσήμαινεν διὰ
τοῦ πνεύματος λιμὸν μεγάλην μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ᾽
ὅλην τὴν οἰκουμένην· ἥτις ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου.
G 2,10. 29 *τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εὐπορεῖτό τις, ὥρισαν*
R 15,27. 2 K 8,12. *ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοι-*
12,25. 30 *κοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· ὃ καὶ ἐποίησαν*
ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς
Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

4,3. 12 *Κατ᾽ ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρῴδης*
ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ
Mt 20,22 s. 2 *τῆς ἐκκλησίας. ἀνεῖλεν δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν*
24,27; 25,9. 3 *Ἰωάνου μαχαίρῃ. ἰδὼν δὲ ὅτι ἀρεστόν ἐστιν*
R 8,36. *τοῖς Ἰουδαίοις προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον,*
4 *ἦσαν δὲ ἡμέραι τῶν ἀζύμων,* ˡ *ὃν καὶ πιάσας ἔθετο*
εἰς φυλακήν, παραδοὺς τέσσαρσιν τετραδίοις στρα-
τιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ
Jc 5,16. 5 *πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. ὁ μὲν οὖν Πέ-*
τρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν
ἐκτενῶς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν

---

28 **hRT** *εσημανεν* **12,***1* **T** *ο βασιλ. Ηρωδης*

---

26 οιτινες παραγενομενοι ενιαυτον ολον συνεχυθησαν οχλον ικανον· και τοτε πρωτον εχρηματισεν εν Α. οι μαθηται Χρειστιανοι 28 ην δε πολλη αγαλλιασις· συνεστραμμενων δε ημων εφη εις εξ αυτ. ον. Αγ. σημαινων 29 οι δε μαθηται καθως ευπορουντο **12,***1* **fin** + *εν τη Ιουδαια 3 Ιουδαιοις* : + *η επιχειρησις αυτου επι τους πιστους 4 ον και* : *τουτον 5 πολλη δε προσευχη ην εν εκτενεια περι αυτου απο τ. ε.*

θεὸν περὶ αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ἤμελλεν προαγαγεῖν 6 5,22.28.
αὐτὸν ὁ Ἡρῴδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος
κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν δεδεμένος
ἁλύσεσιν δυσίν, φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν
τὴν φυλακήν. καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη, 7 5,19. H 1,14.
καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι· πατάξας δὲ
τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου ἤγειρεν αὐτὸν λέγων·
ἀνάστα ἐν τάχει. καὶ ἐξέπεσαν αὐτοῦ αἱ ἁλύσεις
ἐκ τῶν χειρῶν. εἶπεν δὲ ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν· 8
ζῶσαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. ἐποίησεν
δὲ οὕτως. καὶ λέγει αὐτῷ· περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν
σου καὶ ἀκολούθει μοι. καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει, 9 10,17.
καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθές ἐστιν τὸ γινόμενον διὰ
τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν. διελθόντες 10
δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέραν ἦλθαν ἐπὶ τὴν
πύλην τὴν σιδηρᾶν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν,
ἥτις αὐτομάτη ἠνοίγη αὐτοῖς, καὶ ἐξελθόντες προ-
ῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος
ἀπ᾽ αὐτοῦ. καὶ ὁ Πέτρος ἐν ἑαυτῷ γενόμενος 11
εἶπεν· νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλεν ὁ κύριος
τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς
Ἡρῴδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν
Ἰουδαίων. συνιδών τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τῆς 12 25. 13,5.13; 15,37.
Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάνου τοῦ ἐπικαλουμένου
Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσ-
ευχόμενοι. κρούσαντος δὲ αὐτοῦ τὴν θύραν τοῦ 13 16,16.
πυλῶνος προσῆλθεν παιδίσκη ὑπακοῦσαι ὀνόματι
Ῥόδη, καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου ἀπὸ 14
τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξεν τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα
δὲ ἀπήγγειλεν ἑστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυ-

---

6 ℵ *προσαγαγειν* *8 δε* 1° : T *τε* *10* W² *ηλθον*
11 hRT— *ο* *13* h*προηλθε*

---

7 επεστη : + τω Πετρω | επελαμψεν τω | νυξας 9 δια : υπο Δα 10 εξελθ. : - κατεβησαν τους ζ' βαθμους και

26,24. 15 λῶνος. ¹ οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπαν· μαίνῃ. ἡ δὲ
L 24,37. διϊσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. οἱ δὲ ἔλεγον· ὁ ἄγγελός
16 ἐστιν αὐτοῦ. ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενεν κρούων· ἀνοί-
17 ξαντες δὲ εἶδαν αὐτὸν καὶ ἐξέστησαν. κατασείσας
δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν διηγήσατο αὐτοῖς πῶς
ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς, εἶπέν
τε· ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα.
5,21.22. 18 καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον. ¹ Γενο-
μένης δὲ ἡμέρας ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς
19 στρατιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο. Ἡρῴδης
δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὑρών, ἀνακρίνας
τοὺς φύλακας ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι, καὶ κατελθὼν
1 Rg 5,25 [11]. 20 ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς Καισαρίαν διέτριβεν. Ἦν
Ez 27,17. δὲ θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν
δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτόν, καὶ πείσαντες Βλάστον
τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως ᾐτοῦντο εἰρήνην,
διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασι-
21 λικῆς. τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρῴδης ἐνδυσάμενος
ἐσθῆτα βασιλικὴν καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐδημη-
Ez 28,2. 22 γόρει πρὸς αὐτούς· ¹ ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει· θεοῦ
Dn 5,20. 23 φωνὴ καὶ οὐκ ἀνθρώπου. παραχρῆμα δὲ ἐπά-
ταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκεν
τὴν δόξαν τῷ θεῷ, καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος
6,7. Is 55,11. 24 ἐξέψυξεν. Ὁ δὲ λόγος τοῦ κυρίου ηὔξανεν καὶ
ἐπληθύνετο.
11,29. 12. 15,37. 25 Βαρνάβας δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ Ἰερου-
σαλήμ, πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συνπαρα-
λαβόντες Ἰωάνην τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον.

---

15 ελεγ. : h *ειπαν* *16* W² *ειδον* *17* T— *αυτοις* 2º *21* H [ο] *Ηρωδ.* | *καθισας* : W pr *και* *24 κυριου* : hRT *θεου* *25 εξ* : ℌ *εις* h³ *fort την εις I. πλ. διακ.*

---

15 ελεγ. : + *προς αυτην· τυχον* *16 εξανοιξαντες δε και ιδοντες* *17 ινα σιγωσιν εισηλθεν και* *19 αποκτανθηναι* *20 οι δε ομοθυμαδον εξ αμφοτερων των πολεων παρησαν προς τον βασιλεα* | *τας χωρας αυτων εκ* *22* ο : pr *καταλλαγεντος δε αυτου τοις Τυριοις* *23 θεω και καταβας απο του βηματος γενομ. σκ. ετι ζων και ουτως εξεψ.* *25 εξ* : *απο* **DEa**

Ἦσαν δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκ- 13 11,20.27.
κλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι ὅ τε Βαρνάβας
καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ
Κυρηναῖος, Μαναήν τε Ἡρῴδου τοῦ τετραάρχου
σύντροφος καὶ Σαῦλος. Λειτουργούντων δὲ αὐτῶν 2 9,15.
τῷ κυρίῳ καὶ νηστευόντων εἶπεν τὸ πνεῦμα τὸ
ἅγιον· ἀφορίσατε δή μοι τὸν Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον
εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς· τότε νηστεύ- 3 14,23. 6,6.
σαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας 1 T 4,14; 5,22.
αὐτοῖς ἀπέλυσαν.

Αὐτοὶ μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου 4 15,39.
πνεύματος κατῆλθον εἰς Σελευκίαν, ἐκεῖθέν τε
ἀπέπλευσαν εἰς Κύπρον, καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμῖνι 5 12,12.25.
κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἐν ταῖς συνα- 13.
γωγαῖς τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ Ἰωάνην
ὑπηρέτην. Διελθόντες δὲ ὅλην τὴν νῆσον ἄχρι 6
Πάφου εὗρον ἄνδρα τινὰ μάγον ψευδοπροφήτην
Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα Βαριησοῦς, ˡ ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθ- 7
υπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος
προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον ἐπεζήτησεν
ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς 8 2 T 3,8.
Ἐλύμας ὁ μάγος, οὕτως γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ
ὄνομα αὐτοῦ, ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον
ἀπὸ τῆς πίστεως. Σαῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος, 9 2,4; 4,8; 7,55.
πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου ἀτενίσας εἰς αὐτὸν
ˡ εἶπεν· ὦ πλήρης παντὸς δόλου καὶ πάσης ῥᾳ- 10 Hos 14,10.
διουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης,
οὐ παύσῃ διαστρέφων **τὰς ὁδοὺς τοῦ κυρίου τὰς**

---

1 RW *διδασκαλοι,* *4* R *Σελεύκειαν* W *-λευκείαν* *5* hic *et* H *Ιωαννην* *6* T *Βαριησου* *10* hRT— *του*

---

1 δε τινες ***EHας*** | *ο τε : εν οις* | *επικαλουμενος* ***Da*** *3 προσευξ.* : + *παντες* | — *απελυσαν* *4 αυτοι : οι* | *κατηλθ.*: *καταβαντες δε* | — *τε* *5 θεου* : *κυριου* | *υπηρετουντα αυτοις* *6 και περιελθοντων δε αυτων* | *ονοματι καλουμενον Βαριησουαν* | *Β. ο μεθερμηνευεται Ελυμας* ***E*** *7 συνκαλεσαμενος* | *και εζητησεν* *8 Ετοιμας* | fin + *επειδη ηδιστα ηκουεν αυτων* *10* — *πασης* 1° | *τας* 2° : + *ουσας*

9,8. J 9,39. 22,11. 11 εὐθείας; ˈ καὶ νῦν ἰδοὺ χεὶρ κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ
ἔσῃ τυφλὸς μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ.
παραχρῆμα δὲ ἔπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος,
12 καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. τότε ἰδὼν ὁ
ἀνθύπατος τὸ γεγονὸς ἐπίστευσεν, ἐκπλησσόμενος
ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.
12,12.25; 15,38. 13 Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ Παῦλον
ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας· Ἰωάνης δὲ
ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσό-
14 λυμα. Αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης
παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τὴν Πισιδίαν, καὶ ἐλ-
θόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων
15,21; 28,17. 15 ἐκάθισαν. μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ
τῶν προφητῶν ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς
αὐτοὺς λέγοντες· ἄνδρες ἀδελφοί, εἴ τις ἐστὶν ἐν
ὑμῖν λόγος παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε.
21,40. 16 ἀναστὰς δὲ Παῦλος καὶ κατασείσας τῇ χειρὶ εἶπεν·
ἄνδρες Ἰσραηλεῖται καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν,
Is 1,2. Ex 6,1.6; 12,37.41; 14,8. 17 ἀκούσατε. ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου Ἰσραὴλ ἐξελέξατο
τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παρ-
Ex 16,35. οικίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτου, καὶ **μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ**
Nu 14,34. Dt 1,31. 18 **ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς**, καὶ ὡς τεσσερακονταέτη
Dt 7,1. Jos 14,2. 19 χρόνον **ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ**
καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ Χανaὰν κατεκληρονό-
Jud 2,16. 1 Sm 3,20. 20 **μησεν τὴν γῆν αὐτῶν** ˈ ὡς ἔτεσιν τετρακοσίοις καὶ
πεντήκοντα. καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκεν κριτὰς ἕως
1 Sm 8,5; 10,21.24. 21 Σαμουὴλ προφήτου. κἀκεῖθεν ᾐτήσαντο βασιλέα,
καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κείς,
ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμείν, ἔτη τεσσεράκοντα·
Ps 89,21. Is 44,28. 1 Sm 16,12.13; 13,14. H 1,5; 5,5. 22 καὶ μεταστήσας αὐτὸν ἤγειρεν τὸν Δαυεὶδ αὐτοῖς

---

11 δε : hT *τε* | W *επεπεσεν* *12* H *εκπληττομενος* *15* HR *ἔστιν* *17* T *Αιγυπτω* *18* 𝔎 *καί, ως* | HR *τεσσερακονταετῆ* | h^rT *ετροφοφορησεν* *19* 𝔎— *και*

---

11 και ευθεως *12 επιστ.* : pr *εθαυμασεν και* DE : + *τω θεω* *14 της Πισιδιας* Dgs *18* — *ως* DE *19 αυτων* : *των αλλοφυλων*

εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπεν μαρτυρήσας· **εὗρον**
Δαυεὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαί, **ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν**
μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. τούτου 23 2 Sm 7,12. Is 11,1.
ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν ἤγαγεν
τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν, προκηρύξαντος Ἰωάνου 24 L 3,3.
πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετα-
νοίας παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ. ὡς δὲ ἐπλήρου 25 J 1,20.27. L 3,16. Mc 1,7.
Ἰωάνης τὸν δρόμον, ἔλεγεν· τί ἐμὲ ὑπονοεῖτε
εἶναι, οὐκ εἰμὶ ἐγώ· ἀλλ' ἰδοὺ ἔρχεται μετ' ἐμὲ
οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι.
Ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους Ἀβραὰμ καὶ οἱ ἐν 26 Ps 107,20. 46.
ὑμῖν φοβούμενοι τὸν θεόν, ἡμῖν **ὁ λόγος τῆς**
σωτηρίας ταύτης ἐξαπεστάλη. οἱ γὰρ κατοικοῦντες 27 3,17. J 16,3.
ἐν Ἰερουσαλὴμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τοῦτον
ἀγνοήσαντες καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς
κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας κρίναντες
ἐπλήρωσαν, καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες 28 Mt 27,22.23.
ᾐτήσαντο Πειλᾶτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν· ὡς δὲ 29 Mt 27,59.60.
ἐτέλεσαν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθε-
λόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. ὁ 30 3,15.
δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· ὃς ὤφθη ἐπὶ 31 1,3.
ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς
Γαλιλαίας εἰς Ἰερουσαλήμ, οἵτινες νῦν εἰσιν μάρ-
τυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς 32 23.
εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν
γενομένην, ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκεν τοῖς 33 Ps 2,7.
τέκνοις ἡμῶν ἀναστήσας Ἰησοῦν, ὡς καὶ ἐν τῷ

---

22 H [*ανδρα*] *23* W *σωτηρα, 25 Ιωαν.* : W pr ο | ℋR *ειναι; 28 ητησαντο* : h *ητησαν τον 29* h *γεγραμμ. περι αυτου 31 νυν* : [H]—W *33 ημων* : h[s] *αυτων it αυτων ημιν (sic* W*) pro ημιν*

---

23 ο θεος ουν απο τ. σπ. αυτου | ηγειρε ***CDς*** *25 τινα με* ***CDς*** *27 τουτ. αγν. : μη συνιεντες | γραφας* ***DE*** *| και κριν. 28 ευρ. εν αυτω κριναντες αυτον παρεδωκαν Πειλατω ινα εις αναιρεσιν 29 γεγραμμενα : + εισιν ητουντο τον Πειλατον τουτον μεν σταυρωσαι και επιτυχοντες παλιν και | και εθηκαν 30 ον ο θεος ηγειρεν. 31 ουτος ω. τοις συναναβαινουσιν αυτω α. τ. Γ. εις Ι. εφ ημ. πλειονας 32 πατερ. ημων* ***DE*** *| τον κυριον Ι. Χριστον 33 ουτως γαρ*

ψαλμῷ γέγραπται τῷ δευτέρῳ· **υἱός μου εἶ σύ,**
Is 55,3. 34 **ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε.** ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν
ἐκ νεκρῶν μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς **δια-**
φθοράν, οὕτως εἴρηκεν ὅτι **δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια**
2,27. Ps 16,10. 35 **Δαυεὶδ τὰ πιστά.** διότι καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· **οὐ**
1 Rg 2,10. 36 **δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. Δαυεὶδ**
Jud 2,10. 2,29. μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ θεοῦ βουλῇ
ἐκοιμήθη καὶ προσετέθη **πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ**
37 καὶ εἶδεν διαφθοράν· ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν, οὐκ
10,43. 38 εἶδεν διαφθοράν. γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες
Nu 15,30. H 9,9; 13,20. ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν
καταγγέλλεται, καὶ ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ ἠδυνή-
R 10,4. 39 θητε ἐν νόμῳ Μωϋσέως δικαιωθῆναι, ἐν τούτῳ
Hb 1,5. 40 πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται. βλέπετε οὖν μὴ
ἐπέλθῃ τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις·

41 **ἴδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε καὶ**
ἀφανίσθητε,
ὅτι ἔργον ἐργάζομαι ἐγὼ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν,
ἔργον δ **οὐ μὴ πιστεύσητε ἐάν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν.**

42 Ἐξιόντων δὲ αὐτῶν παρεκάλουν εἰς τὸ μεταξὺ
σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα.
11,23. 43 λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς ἠκολούθησαν πολλοὶ
τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ
Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ, οἵτινες προσλαλοῦντες
αὐτοῖς ἔπειθον αὐτοὺς προσμένειν τῇ χάριτι τοῦ
44 θεοῦ. Τῷ δὲ ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα

---

33 T *εν τω πρωτω (πρωτ.* et h[r] pro *δευτ.) ψαλμω γεγρ.* *38 και* : [R]—T *42* h[s] — *παρεκαλουν it ηξιουν pro παρεκ.* *it αυτων* : (+) *εκ της συναγωγης των Ιουδαιων et παρεκαλ.* : + *τα εθνη (fort Αξιουντων)* *44 δε* : hW *τε* | h *εχομενω*

---

33 fin + *αιτησαι παρ εμον και δωσω σοι εθνη την κληρονομιαν σου και την κατασχεσιν σου τα περατα της γης* *35* — *διοτι* | *και ετερως* *38 αμαρτ.* : + *και μετανοια* *39* fin + *παρα θεω* *41* — *εργον* 2[o] ***DEa*** | fin + *και εσιγησαν* *42 μεταξυ* : *εξης* *43* fin + *εγενετο δε καθ ολης της πολεως διελθειν τον λογον του θεου* *44 πασα* : *ολη*

ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.
ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους ἐπλήσθησαν 45 50. 14,2; 17,5. R 10,19.
ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ Παύλου λαλου-
μένοις βλασφημοῦντες. παρρησιασάμενοί τε ὁ 46 8,26. Mt 10,6. L 7,30. 18,6.
Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας εἶπαν· ὑμῖν ἦν ἀναγ-
καῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ·
ἐπειδὴ ἀπωθεῖσθε αὐτὸν καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε
ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς
τὰ ἔθνη. οὕτως γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ κύριος· 47 Is 49,6. L 2,32.
τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν
τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.
ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον καὶ ἐδόξαζον τὸν 48 11,18. R 8,29.
λόγον τοῦ κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τε-
ταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον· διεφέρετο δὲ ὁ λόγος 49
τοῦ κυρίου δι' ὅλης τῆς χώρας. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι 50
παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας τὰς εὐσχή-
μονας καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπή-
γειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν,
καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. οἱ 51 18,6. Mt 10,14.
δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ἐπ'
αὐτοὺς ἦλθον εἰς Ἰκόνιον, οἵ τε μαθηταὶ ἐπλη- 52
ροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος ἁγίου.
Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν **14**
αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων καὶ
λαλῆσαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ
Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. οἱ δὲ ἀπειθήσαντες Ἰου- 2 13,45.
δαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν

---

44 θεου : hRT *κυριου* *45 βλασφ.* : T pr *αντιλεγοντες και* *46* h *επει δε* W *επειδη δε* *48 κυριου* : ℌ *θεου* *49 δι* : T *καθ* *51 Ικονιον* : HW,R.T· *52 τε* : hT *δε*

---

44 ακουσαι Παυλου πολυν τε λογον ποιησαμενου περι του κυριου *45 το πληθος* | *τοις* : + *λογοις τοις* ***DE*** | *λεγομενοις* ***CDϛ*** *46 — αναγκαιον* *48 εδεξαντο* *50 θλιψιν μεγαλην και διωγμ.* *51 κατηντησαν* 14,*1 αυτους* : *αυτον* | *ουτως προς αυτους* *2 οι δε αρχισυναγωγοι των Ιουδαιων και οι αρχοντες της συναγωγης επηγαγον αυτοις διωγμον κατα των δικαιων*

19,11. H 2,4. Mc 16,20. 20,32. 3 ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν. ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον
διέτριψαν παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ μαρ-
τυροῦντι ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, διδόντι
σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν.
4 ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, καὶ οἱ μὲν
ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀπο-
19. 2 T 3,11. 5 στόλοις. ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ
Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν ὑβρίσαι καὶ
Mt 10,23. 6 λιθοβολῆσαι αὐτούς, συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς
11,19.20. πόλεις τῆς Λυκαονίας Λύστραν καὶ Δέρβην καὶ
7 τὴν περίχωρον· κἀκεῖ εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν. Καί
3,2; 9,33. J 9,1. 8 τις ἀνὴρ ἀδύνατος ἐν Λύστροις τοῖς ποσὶν ἐκά-
θητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὃς οὐδέ-
3,4. Mt 9,28. 9 ποτε περιεπάτησεν. οὗτος ἤκουεν τοῦ Παύλου
λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἰδὼν ὅτι ἔχει
J 11,43. 10 πίστιν τοῦ σωθῆναι, ˡ εἶπεν μεγάλῃ φωνῇ· ἀνά-
στηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός. καὶ ἥλατο καὶ
28,6. 11 περιεπάτει. οἵ τε ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν Παῦλος
ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ λέγοντες·
οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς
12 ἡμᾶς, ˡ ἐκάλουν τε τὸν Βαρνάβαν Δία, τὸν δὲ
Παῦλον Ἑρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος
13 τοῦ λόγου. ὅ τε ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ
τῆς πόλεως, ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς
πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελεν θύειν.
14 ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ Παῦλος,
διαρρήξαντες τὰ ἱμάτια ἑαυτῶν ἐξεπήδησαν εἰς τὸν

---

2 fin h[r] + *ο δε κυριος εδωκεν [ταχυ] ειρηνην* *3* HR— *επι 2ο* | T *διδοντος* *8* RW *εν Λυστρ. αδυνατος* *9* RT *ηκουσεν* *10* W *μεγ. τη φωνη* *14* *εαυτων* : hRT *αὐτων*

---

3 διατριψαντες 4 ην δε εσχισμενον | *αποστ.* : + *κολλωμενοι δια τον λογον του θεου* *6* fin + *ολην* ***DE*** *7* fin + *και εκινηθη ολον το πληθος επι τη διδαχη· ο δε Παυλος και Βαρναβας διετριβον εν Λυστροις 8 — εν Λυστροις* ***DE*** *9 ος ατ. αυτω : υπαρχων εν φοβω, ατ. δε αυτω ο Παυλος 10 φωνη : + σοι λεγω εν τω ονοματι του κυριου Ιησου Χριστου* ***CDa*** | *ορθος* : + *και περιπατει* | *ανηλατο 12 Διαν* ***Da*** *13 οι δε ιερεις ... ενεγκαντες ... ηθελον επιθυειν 14 ακουσας δε Β. κ. Π.*

ὄχλον, κράζοντες ˈ καὶ λέγοντες· ἄνδρες, τί ταῦτα 15 Ex 20,11. Ps 146,6.
ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἄν- Is 37,16.
θρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν Jr 32,17. 10,26. Jc 5,17.
ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ θεὸν ζῶντα, **ὃς ἐποίησεν**
τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ
πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· ὃς ἐν ταῖς παρῳχημέναις 16 17,30.
γενεαῖς εἴασεν πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς
ὁδοῖς αὐτῶν· καίτοι οὐκ ἀμάρτυρον αὐτὸν ἀφῆκεν 17 Ps 145,16; 147,8.
ἀγαθουργῶν, οὐρανόθεν ὑμῖν ὑετοὺς διδοὺς καὶ Jr 5,24.
καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ
εὐφροσύνης τὰς καρδίας ὑμῶν. καὶ ταῦτα λέ- 18
γοντες μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ
θύειν αὐτοῖς. Ἐπῆλθαν δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ 19 2 K 11,25. 2 T 3,11.
Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους καὶ 2 K 6,9.
λιθάσαντες τὸν Παῦλον ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως,
νομίζοντες αὐτὸν τεθνηκέναι. κυκλωσάντων δὲ 20
τῶν μαθητῶν αὐτὸν ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν
πόλιν. Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθεν σὺν τῷ Βαρνάβᾳ
εἰς Δέρβην. εὐαγγελιζόμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην 21 Mt 28,19.
καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς ὑπέστρεψαν εἰς ˈ τὴν
Λύστραν καὶ εἰς Ἰκόνιον καὶ εἰς Ἀντιόχειαν, ἐπι- 22 11,23. 1 Th 3,3. Mt 7,14.
στηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦν-
τες ἐμμένειν τῇ πίστει, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων
δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς κατ' ἐκκλησίαν πρεσ- 23 13,3; 20,32.
βυτέρους, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν παρέθεντο
αὐτοὺς τῷ κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. καὶ 24
διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἦλθον εἰς τὴν Παμφυλίαν,
καὶ λαλήσαντες ἐν Πέργῃ τὸν λόγον κατέβησαν 25

---

17 T αὐτον W εαυτον *19* W² επηλθον *21* HR ευαγγελισαμενοι | εις 3⁰ : [H]—W *22* T (non Ti) ενμενειν *24* H ηλθαν *25* hT εις την Περγην W εις Περγην

---

15 φωνουντες | — και 2⁰ | τον ποιησαντα 19 διατριβοντων (δε) αυτων και διδασκοντων επηλθον τινες Ιουδαιοι απο Ικονιου κ. Αντιοχιας | επισεισαντες 20 αυτον : αυτου 21 τους εν τη πολει | πολλους

13,1.2; 15,40. 26 *εἰς Ἀτταλίαν, κἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν,*
ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς
1 K 16,9. 11,18. 27 *τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν. Παραγενόμενοι δὲ καὶ*
συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν, ἀνήγγελλον ὅσα ἐποίη-
σεν ὁ θεὸς μετ᾽ αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν
28 *θύραν πίστεως. διέτριβον δὲ χρόνον οὐκ ὀλίγον*
σὺν τοῖς μαθηταῖς.

G 5,2. 15 *Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἐδί-*
δασκον τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι ἐὰν μὴ περιτμηθῆτε
11,30. G 2,1. 2 *τῷ ἔθει τῷ Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. γενο-*
μένης δὲ στάσεως καὶ ζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ
Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτούς, ἔταξαν
ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν καί τινας ἄλλους
ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους
3 *εἰς Ἰερουσαλὴμ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Οἱ*
μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας διήρ-
χοντο τήν τε Φοινίκην καὶ Σαμαρίαν ἐκδιηγού-
μενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐποίουν
14,27. 4 *χαρὰν μεγάλην πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς. παραγενό-*
μενοι δὲ εἰς Ἰεροσόλυμα παρεδέχθησαν ἀπὸ τῆς
ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυ-
τέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ θεὸς ἐποίησεν μετ᾽
5 *αὐτῶν. Ἐξανέστησαν δέ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἱρέ-*
σεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες ὅτι
δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν
νόμον Μωϋσέως.

---

25 **R** *Αττάλειαν* 15,*2 εταξαν . . . εξ αυτων* : **h**[r] *ελεγεν γαρ ο Παυλος μενειν ουτως καθως επιστευσαν δυσχυριζομενος· οι δε εληλυθοτες απο Ιερουσαλημ παρηγγειλαν αυτοις τω Παυλω και Βαρναβα και τισιν αλλοις αναβαινειν* *3* **R** *Σαμάρειαν* **W**- *μαρείαν* *4* **RT** *Ιερουσαλημ* | *απο* : **RT** *υπο*

---

25 **fin** + *ευαγγελιζομενοι αυτους* *27 ο θεος εποιησ. (αυτοις) μετα των ψυχων αυτων* 15,*1 Ιουδαιας* : + *των πεπιστευκοτων απο της αιρεσεως των Φαρισαιων* ***137*** | *περιτμηθητε και τω εθει Μωσεως περιπατητε* *2 κ. Βαρν. συν αυτοις* | *Ιερουσ.* : + *οπως κριθωσιν επ αυτοις* *5 οι δε παραγγειλαντες αυτοις αναβαινειν προς τους πρεσβυτερους εξανεστ. λεγοντες τινες απο*

Συνήχθησάν τε οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσ- 6
βύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. Πολλῆς 7 10,44; 11,15.
δὲ ζητήσεως γενομένης ἀναστὰς Πέτρος εἶπεν πρὸς
αὐτούς· ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ'
ἡμερῶν ἀρχαίων ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ θεὸς διὰ
τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον
τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι. καὶ ὁ καρδιο- 8 1,24; 11,17.
γνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς δοὺς τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον καθὼς καὶ ἡμῖν, καὶ οὐθὲν διέκρινεν 9 10,34.
μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθαρίσας
τὰς καρδίας αὐτῶν. νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν 10 G 3,10; 5,1. Mt 11,30.
θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθη-
τῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύ-
σαμεν βαστάσαι; ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ κυρίου 11 G 2,16. E 2,4—10.
Ἰησοῦ πιστεύομεν σωθῆναι καθ' ὃν τρόπον κἀκεῖνοι.
Ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ ἤκουον Βαρνάβα 12
καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς
σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι' αὐτῶν.
Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς ἀπεκρίθη Ἰάκωβος 13 21,18. G 2,9.
λέγων· ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου. Συμεὼν 14 7—9. L 1,68.
ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν
ἐξ ἐθνῶν λαὸν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. καὶ τούτῳ 15 Am 9,11.12.
συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέ-
γραπται·

μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω 16 Jr 12,15.
καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαυεὶδ τὴν
πεπτωκυῖαν,
καὶ τὰ κατεστραμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω
καὶ ἀνορθώσω αὐτήν,

---

6 τε : RT *δε*   *9* h *ουδεν*

---

7 ανεστησεν εν πνευματι Πετρος και   8 δους επ αυτους 11 Ιησου Χριστου **CDϚ**   *12 συνκατατιθεμενων δε των πρεσβυτερων τοις υπο του Πετρου ειρημενοις εσιγησεν 13 αναστας Ιακ. ειπεν   15 ουτως   16 επιστρεψω | κατεσκαμμενα* **ADaϚ**

17 **ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀν-**
θρώπων τὸν κύριον,
καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ
ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς,
Is 45,21. 18 **λέγει κύριος ποιῶν ταῦτα** ⁱ **γνωστὰ ἀπ' αἰῶνος.**
19 διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν
Gn 9,4. Lv 3,17; 5,2; 17,10–16. 20 ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν θεόν, ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς
τοῦ ἀπέχεσθαι τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων
καὶ τῆς πορνείας καὶ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος.
13,15. 21 Μωϋσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς
κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ
22 πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος. Τότε ἔδοξε
τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ
ἐκκλησίᾳ ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι
εἰς Ἀντιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν
τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν καὶ Σίλαν, ἄνδρας
23 ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, γράψαντες διὰ
χειρὸς αὐτῶν· Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι
ἀδελφοὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν
καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν χαίρειν.
1. 24 Ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐτάραξαν
ὑμᾶς λόγοις ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν,
25 οἷς οὐ διεστειλάμεθα, ⁱ ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις
ὁμοθυμαδόν, ἐκλεξαμένους ἄνδρας πέμψαι πρὸς
ὑμᾶς σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβᾳ καὶ
R 16,4. 26 Παύλῳ, ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς
αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ

---

18 γνωστα απ αιωνος. : **h**[r] ⊣ ·*γνωστον απ αι. [εστιν] τω κυριω το εργον αυτου.* ⊢ *it* ·*γνωστα απ αι. εστιν τω θεω [παντα] τα εργα αυτου.* *20 πν.* : **T pr** *του* | **fin h**[r] + *και οσα αν μη θελωσιν αυτοις γινεσθαι ετεροις μη ποιειν* *23 αδελφοι* : **W pr** *και οι* *24 ημων* : **RT+** *εξελθοντες* *25* **ℌR** *εκλεξαμενοις*

---

20 — και πνικτου (it 29 — και πνικτων) *23 γρ. επιστολην δ. χ. α. περιεχουσαν ταδε* | *— αδελφ.* **34** *24 εξεταραξαν* *25 ημων : υμων* *26 την ψυχην*

Χριστοῦ. ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σίλαν, 27
καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά.
ἔδοξεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ ἡμῖν μηδὲν 28 Mt 23,4.
πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος πλὴν τούτων τῶν
ἐπάναγκες, ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος 29
καὶ πνικτῶν καὶ πορνείας· ἐξ ὧν διατηροῦντες
ἑαυτοὺς εὖ πράξετε. Ἔρρωσθε.
Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες κατῆλθον εἰς Ἀντιό- 30
χειαν, καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν τὴν
ἐπιστολήν. ἀναγνόντες δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρα- 31
κλήσει. Ἰούδας τε καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προ- 32 11,27; 13,1.
φῆται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς
ἀδελφοὺς καὶ ἐπεστήριξαν· ποιήσαντες δὲ χρόνον 33
ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς
τοὺς ἀποστείλαντας αὐτούς. Παῦλος δὲ καὶ 35
Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες
καὶ εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν τὸν
λόγον τοῦ κυρίου.

Μετὰ δέ τινας ἡμέρας εἶπεν πρὸς Βαρνάβαν 36 1 Th 3,5.
Παῦλος· ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς
ἀδελφοὺς κατὰ πόλιν πᾶσαν ἐν αἷς κατηγγείλαμεν
τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς ἔχουσιν. Βαρνάβας 37 12,12.25.
δὲ ἐβούλετο συνπαραλαβεῖν καὶ τὸν Ἰωάνην τὸν
καλούμενον Μάρκον· Παῦλος δὲ ἠξίου, τὸν ἀπο- 38 13,13. Kol 4,10.
στάντα ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας καὶ μὴ συνελ-
θόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ συνπαραλαμβάνειν
τοῦτον. ἐγένετο δὲ παροξυσμός, ὥστε ἀποχωρισ- 39 4,36; 13,4.

29 πορνειας : h^r+, *και οσα μη θελετε εαυτοις γινεσθαι ετερω μη ποιειτε* | *πραξετε* : h^r+ ⊣ *φερομενοι εν τω αγιω πνευματι* ⊢ *33* fin h^r+ *(34)* ⊣ *εδοξεν δε τω Σιλα επιμειναι αυτους (vl αυτου)* [, *μονος δε Ιουδας επορευθη*]. ⊢

26 fin + *εις παντα πειρασμον* ***DE*** *30 απολ.* : + *εν ημεραις ολιγαις* *32 οντες* : + *πληρεις πνευματος αγιου* | — *πολλου* *38 ηξιου* : *ουκ εβουλετο λεγων* | — *αυτοις* | *εργον* : + *εις ο επεμφθησαν* | *τουτον μη ειναι συν αυτοις*

θῆναι αὐτοὺς ἀπ᾽ ἀλλήλων, τόν τε Βαρνάβαν
παραλαβόντα τὸν Μάρκον ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον.
14,26. 40 *Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθεν, παρα-*
δοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ κυρίου ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν·
41 *διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἐπιστηρίζων*
17,14; 19,22. 16 *τὰς ἐκκλησίας. Κατήντησεν δὲ καὶ εἰς Δέρβην*
2 T 1,5. Ph 2,19–22. *καὶ εἰς Λύστραν. καὶ ἰδοὺ μαθητής τις ἦν ἐκεῖ*
ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς γυναικὸς Ἰουδαίας πιστῆς
6,3. 2 *πατρὸς δὲ Ἕλληνος, ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν*
3 *Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν. τοῦτον ἠθέλησεν*
ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν, καὶ λαβὼν περιέ-
τεμεν αὐτὸν διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν
τοῖς τόποις ἐκείνοις· ᾔδεισαν γὰρ ἅπαντες ὅτι
15,23–29. 4 *Ἕλλην ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὑπῆρχεν. Ὡς δὲ διεπο-*
ρεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδοσαν αὐτοῖς φυλάσσειν
τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων
5 *καὶ πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἰεροσολύμοις. Αἱ*
μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει καὶ
ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ᾽ ἡμέραν.
18,23. 6 *Διῆλθον δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ Γαλατικὴν χώραν,*
κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος λαλῆσαι
7 *τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἐλθόντες δὲ κατὰ τὴν*
Μυσίαν ἐπείραζον εἰς τὴν Βιθυνίαν πορευθῆναι,
8 *καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα Ἰησοῦ· παρελ-*
θόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρῳάδα.
11,5; 18,9. 9 *καὶ ὅραμα διὰ νυκτὸς τῷ Παύλῳ ὤφθη, ἀνὴρ*
Μακεδών τις ἦν ἑστὼς καὶ παρακαλῶν αὐτὸν καὶ

---

40 αδελφων· : H, T (non Ti). *41 Κιλικιαν* : H pr [*την*] 16,*1 και* : [R]—T *3* T *τον πατερα αυτ. οτι Ε.*

---

39 τοτε Βαρναβας παραλαβων τ. Μ. επλευσεν 41 fin + *παραδιδους τας εντολας των πρεσβυτερων* 16,*1 Διελθων δε τα εθνη ταυτα κατηντησεν εις 4 Διερχομενοι δε τ. π. εκηρυσσον και παρεδ. αυτοις μετα πασης παρρησιας τον κυριον Ιησουν Χριστον αμα παραδιδοντες και τας εντολας (των) αποστ. 5 — τη πιστει 6 διελθοντες* ***Ηας*** | *μηδενι λαλ. τ. λ. του θεου 7 ηθελαν 8 διελθοντες* | *κατηντησαν 9 εν οραματι* | *ωσει ανηρ* | — *ην* ***DE*** | *και* 2° : *κατα προσωπον αυτου*

λέγων· διαβὰς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν. ὡς 10
δὲ τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν
εἰς Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται
ἡμᾶς ὁ θεὸς εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.
Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ Τρῳάδος εὐθυδρομήσαμεν 11
εἰς Σαμοθρᾴκην, τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰς Νέαν πόλιν,
ʼκἀκεῖθεν εἰς Φιλίππους, ἥτις ἐστὶν πρώτη τῆς 12
μερίδος Μακεδονίας πόλις, κολωνία. Ἦμεν δὲ
ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς.
τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς 13
πύλης παρὰ ποταμὸν οὗ ἐνομίζομεν προσευχὴν
εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις
γυναιξίν. καί τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυρό- 14 J 6,44.
πωλις πόλεως Θυατείρων, σεβομένη τὸν θεόν,
ἤκουεν, ἧς ὁ κύριος διήνοιξεν τὴν καρδίαν
προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ Παύλου. ὡς δὲ 15
ἐβαπτίσθη καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσεν λέ-
γουσα· εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶναι,
εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου μένετε· καὶ παρε-
βιάσατο ἡμᾶς. Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν 16 12,18; 19,24.
εἰς τὴν προσευχήν, παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα
πύθωνα ὑπαντῆσαι ἡμῖν, ἥτις ἐργασίαν πολλὴν
παρεῖχεν τοῖς κυρίοις αὐτῆς μαντευομένη. αὕτη 17 Mc 1,24.34.
κατακολουθοῦσα τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν ἔκραζεν λέ-
γουσα· οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ
ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ὑμῖν ὁδὸν
σωτηρίας. τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. 18 19,18. Mc 16,17.

---

10 H *συνβιβαζοντες* *11 δε* 1⁰ : HR *ουν* | *δε* 2⁰ : W *τε* *12* h^s *πρωτης* [*της*] *μεριδος* [fort err pro *Πιερίδος*] | h^sW *της Μακεδ.* *17* H [*τω*] *Παυλω*

---

10 διεγερθεις ουν διηγησατο το οραμα ημιν και ενοησαμεν οτι | ***θεος : κυριος Daς*** | ***αυτ. : τους εν τη Μακεδονια*** ***11 τη δε επαυριον αχθεντες απο*** | ***και τη επ. ημερα*** | ***Νεαπολιν CDaς*** ***12 πρωτη : κεφαλη*** | ***— μεριδος Da*** ***13 εδοκει προσευχη ειναι D ενομιζετο προσευχη ε. EHaς*** ***14 θεον : κυριον*** ***15 και : + πας Da*** | ***κυριω : θεω*** ***16 αυτης : δια τουτου*** ***17 — ανθρωποι*** | ***ευαγγελιζονται***

διαπονηθεὶς δὲ Παῦλος καὶ ἐπιστρέψας τῷ πνεύ-
ματι εἶπεν· παραγγέλλω σοι ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ
Χριστοῦ ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτῆς· καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ
19,25. 19 *τῇ ὥρᾳ. Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν*
ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν
Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν
17,6. 1 Rg 18,17. 20 *ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς*
τοῖς στρατηγοῖς εἶπαν· οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκ-
ταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες,
21 *καὶ καταγγέλλουσιν ἔθη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παρα-*
2 K 11,25. 22 *δέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν Ῥωμαίοις οὖσιν. καὶ συν-*
Ph 1,30. 1 Th 2,2. *επέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ*
περιρήξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐκέλευον ῥαβδίζειν,
23 ¹ *πολλὰς δὲ ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς ἔβαλον εἰς*
φυλακήν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς
24 *τηρεῖν αὐτούς· ὃς παραγγελίαν τοιαύτην λαβὼν*
ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν καὶ τοὺς
25 *πόδας ἠσφαλίσατο αὐτῶν εἰς τὸ ξύλον. Κατὰ δὲ*
τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι
ὕμνουν τὸν θεόν, ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι·
4,31. 26 ¹ *ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι*
τὰ θεμέλια τοῦ δεσμωτηρίου· ἠνεῴχθησαν δὲ
παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ
27 *ἀνέθη. ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ καὶ*
ἰδὼν ἀνεῳγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασά-
μενος τὴν μάχαιραν ἤμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν,
28 *νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους. ἐφώνησεν*
δὲ Παῦλος μεγάλῃ φωνῇ λέγων· μηδὲν πράξῃς

---

19 **h** *Και ιδοντες οι* *23 δε* : **hRT** *τε* *26* **T** *ηνοιχθησαν* | **H** [*παραχρημα*] *27* **T**— *την* *28* **RT** *φωνη μεγ. Παυλος*

---

18 επιστρεψας δε ο Π. τω πνευματι και διαπονηθεις | ινα εξελθης | ευθεως εξηλθεν 19 ως δε ειδαν οι κυρ. της παιδισκης | εξ. η ελπ. : απεστερησθαι | αυτων : + ης ειχαν δι αυτης 21 ημας παραδεξασθαι ουτε | υπαρχουσιν 22 Και πολυς οχλος συνεπεστησαν κ. α. κραζοντες 23 τηρεισθαι 24 ος : ο δε | αυτων ησφαλισαντο εν τω ξυλω 25 κ. δε μεσον της νυκτος ο. Π. 26 ανελυθη **א*** ***D****

σεαυτῷ κακόν, ἅπαντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε. αἰτήσας 29
δὲ φῶτα εἰσεπήδησεν, καὶ ἔντρομος γενόμενος
προσέπεσεν τῷ Παύλῳ καὶ Σίλᾳ, καὶ προαγαγὼν 30 2,37.
αὐτοὺς ἔξω ἔφη· κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα
σωθῶ; οἱ δὲ εἶπαν· πίστευσον ἐπὶ τὸν κύριον 31
Ἰησοῦν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου. καὶ 32
ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ σὺν πᾶσιν τοῖς
ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν 33
ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν,
καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ ἅπαντες παρα-
χρῆμα, ἀναγαγών τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον παρ- 34
έθηκεν τράπεζαν, καὶ ἠγαλλιάσατο πανοικεὶ πεπισ-
τευκὼς τῷ θεῷ. Ἡμέρας δὲ γενομένης ἀπέστει- 35
λαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες· ἀπό-
λυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους. ἀπήγγειλεν δὲ ὁ 36
δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν Παῦλον,
ὅτι ἀπέσταλκαν οἱ στρατηγοὶ ἵνα ἀπολυθῆτε. νῦν
οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. ὁ δὲ Παῦλος 37 22,25.
ἔφη πρὸς αὐτούς· δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ ἀκατα-
κρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλαν
εἰς φυλακήν· καὶ νῦν λάθρᾳ ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν;
οὐ γάρ, ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν.
ἀπήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδοῦχοι τὰ 38
ῥήματα ταῦτα. ἐφοβήθησαν δὲ ἀκούσαντες ὅτι
Ῥωμαῖοί εἰσιν, καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, 39 Mt 8,34.
καὶ ἐξαγαγόντες ἠρώτων ἀπελθεῖν ἀπὸ τῆς πόλεως.

---

29 T κ. τω Σιλα *30* εξω : h[r] + τους λοιπους ασφαλισαμενος *32* θεου : hRT κυριου *36* HR— τουτους *37* W εβαλον *38* δε 1° : T τε

---

29 υπαρχων **Da** | προσεπ. προς τους ποδας *30* προηγαγεν *34* ηγαλλιατο συν τω οικω αυτου πεπ. επι τον θεον *35* ημ. δε γεν. συνηλθον οι στρατηγοι επι το αυτο εις την αγοραν και αναμνησθεντες τον σεισμον τον γεγονοτα εφοβηθησαν και απεστ. | εκειν. : + ους εχθες παρελαβες *36* και εισελθων ο δεσμοφ. απηγγειλεν | — εν ειρηνη *37* αναιτιους δειραντες *38* ταυτα : + τα ρηθεντα προς τους στρατηγους· οι δε ακ. ο. Ρ. ε. εφ. *39* και παραγενομενοι μετα φιλων πολλων εις την φυλακην παρεκ. αυτους εξελθειν

40 ἐξελθόντες δὲ ἀπὸ τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον πρὸς
τὴν Λυδίαν, καὶ ἰδόντες παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελ-
φοὺς καὶ ἐξῆλθαν.
1 Th 2,2. 17 Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Ἀπολ-
λωνίαν ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν συνα-
L 4,16. 2 γωγὴ τῶν Ἰουδαίων. κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ
εἰσῆλθεν πρὸς αὐτούς, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διε-
L 24,26.27. 45.46. 3 λέξατο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, διανοίγων καὶ
παρατιθέμενος ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ
ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ
4 Χριστός, ὁ Ἰησοῦς, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. καί
τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν καὶ προσεκληρώθησαν
τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ, τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων
πλῆθος πολύ, γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι.
13,45. 5 Ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ προσλαβόμενοι
τῶν ἀγοραίων ἄνδρας τινὰς πονηροὺς καὶ ὀχλο-
ποιήσαντες ἐθορύβουν τὴν πόλιν, καὶ ἐπιστάντες
τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος ἐζήτουν αὐτοὺς προαγαγεῖν εἰς
16,20. 6 τὸν δῆμον· μὴ εὑρόντες δὲ αὐτοὺς ἔσυρον Ἰάσονα
καί τινας ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, βοῶντες
ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες οὗτοι καὶ
L 2,1; 23,2. J 19,12. R 16,21. 7 ἐνθάδε πάρεισιν, ¹οὓς ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ
οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος
πράσσουσιν, βασιλέα ἕτερον λέγοντες εἶναι Ἰησοῦν.
8 ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας

40 W εξηλθον. 17,*2.3* W αυτοις, απο τ. γρ. διαν. *3* ο 1° 2° : [R]—hT | ℵ χριστός, T Χριστὸς W Χριστός, | HR Ιησους ον *4* H κ. [τω] Σ. *5* T τινας ανδρ. πον.

ειποντες· ηγνοησαμεν τα καθ υμας οτι εστε ανδρες δικαιοι και εξαγαγ. παρεκαλεσαν αυτους λεγοντες· εκ της πολεως ταυτης εξελθατε, μη ποτε παλιν συνστραφωσιν ημιν επικραζοντες καθ υμων

40 απο : εκ *A D a* ϛ | ηλθον | ιδ. τους αδελφ. διηγησαντο οσα εποιησεν κυριος αυτοις παρακαλεσαντες αυτους 17,*1* και ... εις : και κατηλθον εις Απολλωνιδα κακειθεν εις *2* ο Παυλος | απο : εκ *4* τω Σιλαια τη διδαχη πολλοι των σεβ. | και γυναικες *5* οι δε απειθουντες Ιουδαιοι συνστρεψαντες τιν. α. τ. αγ. πον. εθορυβουσαν *6* βοωντες και λεγοντες | ουτοι : + εισιν *8* τους πολιτ. κ. τ. οχλ.

ἀκούοντας ταῦτα, καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ 9
τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν ἀπέλυσαν αὐτούς.
Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ νυκτὸς ἐξέπεμψαν τόν 10
τε Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέροιαν, οἵτινες
παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων
ἀπῄεσαν· οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν 11 J 5,39. 7,1.
Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ
πάσης προθυμίας, [τὸ] καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες
τὰς γραφὰς εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. πολλοὶ μὲν 12
οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων
γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι.
Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι 13 1 Th 2,14.
ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου
ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἦλθον κἀκεῖ σαλεύοντες καὶ
ταράσσοντες τοὺς ὄχλους. εὐθέως δὲ τότε τὸν 14 16,1.
Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ἕως
ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμεινάν τε ὅ τε Σίλας καὶ
ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. οἱ δὲ καθιστάνοντες τὸν Παῦλον 15
ἤγαγον ἕως Ἀθηνῶν, καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς
τὸν Σίλαν καὶ τὸν Τιμόθεον ἵνα ὡς τάχιστα
ἔλθωσιν πρὸς αὐτὸν ἐξῄεσαν.
Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ 16
Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ
θεωροῦντος κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν. διε- 17
λέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις
καὶ τοῖς σεβομένοις καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν
ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας. τινὲς δὲ 18 1 K 4,12.
καὶ τῶν Ἐπικουρίων καὶ Στοϊκῶν φιλοσόφων

---

11 [το] : W—T *12* W fin · *18* H *Στωικων*

---

11 εχει ***DE*** | fin + *καθως Παυλος απαγγελλει* ***137*** *12 πολλοι : τινες* | *επιστ.* : + *τινες δε ηπιστησαν* | *Ελληνων* *13 οτι λογος θεου κατηγ. εις Βερ. και επιστευσαν και ηλθ. εις αυτην* | fin + *ου διελιμπανον* *14 τον μεν ουν Π. οι αδ. εξαπεστ. απελθειν επι* | *εως* : *ως* ***Hας*** *15 και λαβ.* : *παρηλθεν δε την Θεσσαλιαν· εκωλυθη γαρ εις αυτους κηρυξαι τον λογον· λαβ. δε* | *εντ. παρα Παυλου* | *οπως εν ταχει* *16 εκδ. αυτου* ***ℵ*D**** | *θεωρουντι* ***Dας*** *17 παρατυχοντας*

συνέβαλλον αὐτῷ, καί τινες ἔλεγον· τί ἂν θέλοι
ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; οἱ δέ· ξένων δαι-
μονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν
19 *καὶ τὴν ἀνάστασιν εὐηγγελίζετο. ἐπιλαβόμενοι δὲ*
αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ἄρειον πάγον ἤγαγον, λέγοντες·
δυνάμεθα γνῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ σοῦ
20 *λαλουμένη διδαχή; ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις*
εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γνῶναι τίνα
21 *θέλει ταῦτα εἶναι. Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ*
ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον ηὐκαίρουν ἢ
22 *λέγειν τι ἢ ἀκούειν τι καινότερον. Σταθεὶς δὲ*
Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου πάγου ἔφη· ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους
23 *ὑμᾶς θεωρῶ. διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν*
τὰ σεβάσματα ὑμῶν εὗρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπε-
γέγραπτο· ΑΓΝΩΣΤΩ ΘΕΩ. ὃ οὖν ἀγνοοῦντες
1 Rg 8,27. 24 *εὐσεβεῖτε, τοῦτο ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν.* **ὁ θεὸς**
Is 42,5. Mt 11,25. **ὁ ποιήσας** *τὸν κόσμον* **καὶ** *πάντα* **τὰ ἐν αὐτῷ**,
7,48. *οὗτος* **οὐρανοῦ καὶ γῆς** *ὑπάρχων κύριος οὐκ ἐν*
Ps 50,12. 25 *χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν*
ἀνθρωπίνων θεραπεύεται προσδεόμενός τινος,
αὐτὸς **διδοὺς** *πᾶσι ζωὴν καὶ* **πνοὴν** *καὶ τὰ πάντα·*
Dt 32,8. 26 *ἐποίησέν τε ἐξ ἑνὸς πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν*
ἐπὶ παντὸς προσώπου τῆς γῆς, ὁρίσας προστεταγ-
μένους καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας
Is 55,6. 27 *αὐτῶν, ˡ ζητεῖν τὸν θεόν, εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν*
αὐτὸν καὶ εὕροιεν, καί γε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς
Ps 145,18. Jr 23,23. 28 *ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν*

---

19 δε : RT *τε* | T *Αριον* | H [*η*] *υπο* *22* T *Αριου*

---

18 — οτι ... ευηγγ. | *(Αναστασιν?)* *19 μετα δε ημερας τινας επιλαβ. αυτ. ηγαγον επι (τον) Αριον παγον πυνθανομενοι και λεγ.* | *καταγγελλομενη* *20 φερεις ρηματα* | *τι αν θελοι* **Daς** *21 επιδημ. εις αυτους* *23 διϊστορων* | *ην γεγραμμενον* *25 οτι ουτος ο δους* *26 ενος αιματος* **Daς** | *προτεταγμενους* **D*ς** | *κατα οροθεσιαν* *27 μαλιστα ζητειν το θειον εστιν* | *αυτο* | *μακραν ον αφ ενος εκαστου ημων*

καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν, ὡς καί τινες τῶν καθ'
ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασιν·
τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν.
γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ οὐκ ὀφείλομεν 29 **Gn 1,27. Is 40,18.**
νομίζειν, χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι **19,26. 1 K 12,2.**
τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι
ὅμοιον. τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπερ- 30 **23. 14,16. L 24,47.**
ιδὼν ὁ θεὸς τὰ νῦν ἀπαγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις **Sir 28,7.**
πάντας πανταχοῦ μετανοεῖν, καθότι ἔστησεν ἡμέραν 31 **Ps 9,9; 96,13; 98,9.**
ἐν ᾗ μέλλει **κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ**, **10,42. R 10,14.**
ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισεν, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν ἀνα-
στήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ἀκούσαντες δὲ ἀνά- 32
στασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον, οἱ δὲ εἶπαν·
ἀκουσόμεθά σου περὶ τούτου καὶ πάλιν. οὕτως 33
ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. τινὲς δὲ 34
ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ
Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγείτης καὶ γυνὴ ὀνόματι Δά-
μαρις καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.
Μετὰ ταῦτα χωρισθεὶς ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν 18
εἰς Κόρινθον. καὶ εὑρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι 2 **R 16,3. 26.**
Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐληλυ-
θότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα
αὐτοῦ, διὰ τὸ διατεταχέναι Κλαύδιον χωρίζεσθαι
πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ τῆς Ῥώμης, προσ-
ῆλθεν αὐτοῖς, καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι ἔμενεν 3 **20,34. 1 K 4,12.**
παρ' αὐτοῖς, καὶ ἠργάζοντο· ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ
τῇ τέχνῃ. διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ 4

---

28 **h** *ημας* *29* **Ti (sec. Gregory)** *χρυσιω* *30* **R** *παραγγελλει* *34* **H** [ο] | **HR** *Αρεοπαγιτης* **18,***2* **T** *τεταχεναι* *3* **hR** *ηργαζετο*

---

28 εσμεν το καθ ημεραν ωσπερ και των κ. υ. τινες ειρηκ. *30 της αγν. ταυτης παριδων* *31 ημεραν κριναι | δικ. ανδρι Ιησου | παρεσχειν* *34 εκολληθησαν | ο : τις | και 2°... Δαμ. : ενσχημων* **18,***1 Αναχωρησας δε απο* *2 Ρωμης : + οι κεκατωκησαν εις την Αχαιαν | αυτω ο Παυλος* *3 — ειναι | προς αυτους* ***Da*** | *— ησαν ... τεχνη* *4 εισπορευομενος δε εις την συναγωγην κατα π. σ. διελεγετο*

πᾶν σάββατον, ἔπειθέν τε Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας.
17,14.15. 5 Ὡς δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὅ τε Σίλας
καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο τῷ λόγῳ ὁ Παῦλος,
διαμαρτυρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις εἶναι τὸν Χριστὸν
13,46.51. 20,26. 6 Ἰησοῦν. ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφη-
μούντων ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια εἶπεν πρὸς
αὐτούς· τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν·
καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύ-
7 σομαι. καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς οἰκίαν
τινὸς ὀνόματι Τιτίου Ἰούστου σεβομένου τὸν θεόν,
1 K 1,14. 8 οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. Κρίσπος
δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν τῷ κυρίῳ σὺν
ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων
1 K 2,3. 9 ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. Εἶπεν δὲ
ὁ κύριος ἐν νυκτὶ δι᾽ ὁράματος τῷ Παύλῳ· μὴ
Ex 3,12. Ios 1,5.9. 10 φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσῃς, ¹ διότι ἐγώ
Is 41,10; 43,5. Jr 1,8. εἰμι μετὰ σοῦ καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεταί σοι τοῦ κα-
Hos 2,25. 22,18. J 10,16. κῶσαί σε, διότι λαός ἐστί μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει
11 ταύτῃ. Ἐκάθισεν δὲ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἓξ δι-
12 δάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. Γαλλίω-
νος δὲ ἀνθυπάτου ὄντος τῆς Ἀχαΐας κατεπέστησαν
ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ καὶ ἤγαγον
13 αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, λέγοντες ὅτι παρὰ τὸν νόμον
ἀναπείθει οὗτος τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν
25,18–20. 14 θεόν. μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ
στόμα εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· εἰ

---

6 𝕳 εγω· 7 T εισηλθεν 12 𝕳 οι Ιουδαιοι ομοθυμ.

και εντιθεις το ονομα του κυριου Ιησου (και) επειθεν δε ου μονον Ιουδ. αλλα και Ε.

5 παρεγενοντο δε 6 πολλου δε λογου γινομενου και γραφων διερμηνευομενων | εκτιν. ο Παυλος τα ιμ. αυτου | απο του : αφ υμων 7 — και 1° | εκειθ. : δε απο Ακυλα | εις τον οικον | — Τιτιου ***AD*****ας* *8 εις τον κυριον |* fin + *πιστευοντες τω θεω δια του ονοματος του κυριου ημων Ιησου Χριστου 11 και εκαθ. εν Κορινθω | διδ. αυτους 12 συνλαλησαντες μεθ εαυτων επι τον Παυλον και επιθεντες τας χειρας 13 καταβοωντες και λεγ.*

μὲν ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥᾳδιούργημα πονηρόν, ὦ
Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἀνεσχόμην ὑμῶν· εἰ δὲ 15 J 18,31.
ζητήματά ἐστιν περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ
νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· κριτὴς ἐγὼ
τούτων οὐ βούλομαι εἶναι. καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς 16
ἀπὸ τοῦ βήματος. ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες Σω- 17 1 K 1,1.
σθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν
τοῦ βήματος· καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίωνι
ἔμελεν. Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας 18 21,23s. Nu 6,9.18.
ἱκανάς, τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος ἐξέπλει εἰς
τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας,
κειράμενος ἐν Κενχρεαῖς τὴν κεφαλήν· εἶχεν γὰρ
εὐχήν. κατήντησαν δὲ εἰς Ἔφεσον, κἀκείνους 19
κατέλιπεν αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συνα-
γωγὴν διελέξατο τοῖς Ἰουδαίοις. ἐρωτώντων δὲ 20
αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖναι οὐκ ἐπένευσεν,
ἀλλὰ ἀποταξάμενος καὶ εἰπών· πάλιν ἀνακάμψω 21 R 1,10. 1 K 4,19. Jc 4,15.
πρὸς ὑμᾶς τοῦ θεοῦ θέλοντος, ἀνήχθη ἀπὸ τῆς
Ἐφέσου, καὶ κατελθὼν εἰς Καισαρίαν, ἀναβὰς 22 21,15.
καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς Ἀντιό-
χειαν, καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθεν, διερχό- 23
μενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν,
στηρίζων πάντας τοὺς μαθητάς.

Ἰουδαῖος δέ τις Ἀπολλῶς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς 24 1 K 3,6.
τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἔφεσον,
δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. οὗτος ἦν κατηχη- 25 19,3. R 12,11. Ap 3,15.
μένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύ-
ματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ

---

18 **R** *Κεγχρεαις* *21 παλιν* : ⊣ **h**ʳ ⊢ **W**ᵐ *Δει με παντως την εορτην την ερχομενην ποιησαι εις Ιεροσολυμα· παλιν δε* (*pro παλ. δε* **h** [et iterum]) *25* **h**— *του 1°*

---

14 ω ανδρες Ιουδ. *15 εχετε* | *θελω* *16 απελυσεν* *17 απολαβομενοι* | *π. οι Ελληνες* **DEaς** *18 επλευσεν* | *προσευχην* *19 καταντησας* | *και τω επιοντι σαββατω εκεινους* | *διελεγετο* **Da** *20 μειναι παρ αυτοις* **DEaς** *24 ονοματι Απολλωνιος γενει Αλ.* *25 ος ην κατηχ. εν τη πατριδι* | *τον λογον τ. κ.* | *απελαλει*

Ἰησοῦ, ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάνου·
2. 26 οὗτός τε ἤρξατο παρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ.
ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας προσ-
ελάβοντο αὐτὸν καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο
2 K 8,1. Kol 4,10. 27 τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ. βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν
εἰς τὴν Ἀχαΐαν, προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν
τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς παραγενό-
μενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσιν διὰ
9,22; 17,3. 28 τῆς χάριτος· εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις δια-
κατηλέγχετο δημοσίᾳ ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν
εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

19 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλῶ εἶναι ἐν Κορίνθῳ
Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη ἐλθεῖν εἰς
2,38. 2 Ἔφεσον καὶ εὑρεῖν τινας μαθητάς, εἶπέν τε πρὸς
αὐτούς· εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες;
οἱ δὲ πρὸς αὐτόν· ἀλλ' οὐδ' εἰ πνεῦμα ἅγιον
3 ἔστιν ἠκούσαμεν. εἶπέν τε· εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε;
Mt 3,11. 4 οἱ δὲ εἶπαν· εἰς τὸ Ἰωάνου βάπτισμα. ' εἶπεν δὲ
Παῦλος· Ἰωάνης ἐβάπτισεν βάπτισμα μετανοίας,
τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν ἵνα
5 πιστεύσωσιν, τοῦτ' ἔστιν εἰς τὸν Ἰησοῦν. ἀκούσαντες
δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ·
8,17; 10,44.46. 6 καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου χεῖρας ἦλθε
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ἐλάλουν τε

---

27 βουλομενου ... αυτον· : h^{r} ⊣ εν δε τη Εφεσω επιδημουντες τινες Κορινθιοι και ακουσαντες αυτου παρεκαλουν διελθειν συν αυτοις εις την πατριδα αυτων· συνκατανευσαντος δε αυτου οι Εφεσιοι εγραψαν τοις εν Κορινθω μαθηταις οπως αποδεξωνται τον ανδρα· ⊢ 19,1.2 Εγενετο ... ειπεν τε : h^{r} ⊣ Θελοντος δε του Παυλου κατα την ιδιαν βουλην πορευεσθαι εις Ιεροσολυμα ειπεν αυτω το πνευμα υποστρεφειν εις την Ασιαν· διελθων δε τα ανωτερικα μερη ερχεται εις Εφεσον, και ευρων τινας μαθητας ειπεν ⊢ 1 T κατελθειν 3 ειπ. τε : hT ο δε ειπ.

---

26 Ακ. κ. Πρ. Daς | — του θεου 27 ανδρα (vide supra) : + ος επιδημησας εις την Αχαιαν πολυ συνεβαλλετο εν ταις εκκλησιαις 28 δημ. : + διαλεγομενος και | τον Ιησ. ειναι Χρ. 19,2 εστιν : λαμβανουσιν τινες 4 εις Χριστον 5 fin + Χριστου εις αφεσιν αμαρτιων 6 ευθεως επεπεσεν

γλώσσαις καὶ ἐπροφήτευον. ἦσαν δὲ οἱ πάντες 7
ἄνδρες ὡσεὶ δώδεκα. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν 8 18,26; 28,23.31.
συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο ἐπὶ μῆνας τρεῖς δια-
λεγόμενος καὶ πείθων περὶ τῆς βασιλείας τοῦ
θεοῦ. ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπείθουν 9 2 T 1,15. 9,2.
κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, T 3,10.11. 2 K 6,17.
ἀποστὰς ἀπ᾽ αὐτῶν ἀφώρισεν τοὺς μαθητάς, καθ᾽ 2 J 10.
ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου. τοῦτο 10
δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοι-
κοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου,
Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας. Δυνάμεις τε οὐ 11 14,3.
τὰς τυχούσας ὁ θεὸς ἐποίει διὰ τῶν χειρῶν Παύλου,
ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἀποφέρεσθαι ἀπὸ 12 5,15.
τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια καὶ Mc 5,28.
ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ᾽ αὐτῶν τὰς νόσους, τά τε
πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐκπορεύεσθαι. Ἐπεχείρησαν 13 L 9,49.
δέ τινες καὶ τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορ-
κιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα
τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ λέγοντες·
ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὃν Παῦλος κηρύσσει.
ἦσαν δέ τινος Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ 14
υἱοὶ τοῦτο ποιοῦντες. ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα 15 Mc 1,34.
τὸ πονηρὸν εἶπεν αὐτοῖς· τὸν Ἰησοῦν γινώσκω L 4,41.
καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι· ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ;
καὶ ἐφαλόμενος ὁ ἄνθρωπος ἐπ᾽ αὐτούς, ἐν ᾧ 16
ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρόν, κατακυριεύσας ἀμφο-
τέρων ἴσχυσεν κατ᾽ αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ

---

8 περι : RT pr τα 9 Τυραννου : h^r+ ⊣ απο ωρας ε΄ εως δεκατης ⊢ 14 T τινες 15 τον 1° : [H]W+ μεν 16 κατακυρ. : W pr και

---

8 εν δυναμει μεγαλη επαρρ. 9 τινες μεν ουν αυτων 10 εως παντες οι κατοικουντες την Ασιαν ηκουσαν τους λογους του κυρ. Ιουδαιοι και Ελληνες 14 εν οις και υιοι Σκευα τινος ιερεως ηθελησαν το αυτο ποιησαι· εθος ειχαν τους τοιουτους εξορκιζειν· και εισελθοντες προς τον δαιμονιζομενον ηρξαντο επικαλεισθαι το ονομα λεγοντες· παραγγελλομεν σοι εν Ιησου ον Παυλος κηρυσσει εξελθειν 15 τοτε απεκριθη 16 εναλλομενος | εις αυτους ο ανθρ. Da | κυριευσας

τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου.
5,5.11. 17 τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ
Ἕλλησιν τοῖς κατοικοῦσιν τὴν Ἔφεσον, καὶ ἐπέ-
πεσεν φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο
18 τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ· πολλοί τε τῶν πε-
πιστευκότων ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι καὶ ἀναγ-
19 γέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ
περίεργα πραξάντων συνενέγκαντες τὰς βίβλους
κατέκαιον ἐνώπιον πάντων· καὶ συνεψήφισαν τὰς
τιμὰς αὐτῶν καὶ εὗρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε.
6,7; 12,24. 20 Οὕτως κατὰ κράτος τοῦ κυρίου ὁ λόγος ηὔξανεν
καὶ ἴσχυεν.

23,11. R 1,13. 21 Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν
τῷ πνεύματι διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν
πορεύεσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα, εἰπὼν ὅτι μετὰ τὸ
17,14. R 16,23. 22 γενέσθαι με ἐκεῖ δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν. ἀπο-
1 K 4,17. στείλας δὲ εἰς Μακεδονίαν δύο τῶν διακο-
νούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἔραστον, αὐτὸς
9. 2 K 1,8.9. 23 ἐπέσχεν χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἐγένετο δὲ
κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ
16,16. 24 τῆς ὁδοῦ. Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυρο-
κόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος παρεί-
16,19. 25 χετο τοῖς τεχνίταις οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν, οὓς
συναθροίσας καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας
εἶπεν· ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς
17,29. 26 ἐργασίας ἡ εὐπορία ἡμῖν ἐστιν, καὶ θεωρεῖτε καὶ
ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου ἀλλὰ σχεδὸν πάσης
τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν
ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοὶ οἱ διὰ

---

22 εις 1ο : **HR**+ *την* *24* **H** [*αργυρους*]

---

18 πιστευοντων 19 — ικανοι ... πραξαντων **31** *20 κρατ. ενισχυσεν και η πιστις του θεου ηυξανε και επληθυνε(το) 21 ως ... ταυτα : τοτε 22 χρονον ολιγον εν τη Ασια 24 ονοματι : ην | ος παρειχε 25 ους : ουτος | τεχνιτας εφη προς αυτους· ανδρες συντεχνιται 26 εως Εφεσιου*

χειρῶν γινόμενοι. οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει 27
ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ
τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν εἰς οὐθὲν
λογισθῆναι, μέλλειν τε καὶ καθαιρεῖσθαι τῆς μεγα-
λειότητος αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη
σέβεται. ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυ- 28
μοῦ ἔκραζον λέγοντες· μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων.
καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις τῆς συγχύσεως, ὥρμησάν τε 29 **20,4.**
ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον, συναρπάσαντες Γάϊον
καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους Παύλου.
Παύλου δὲ βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον 30
οὐκ εἴων αὐτὸν οἱ μαθηταί· τινὲς δὲ καὶ τῶν 31
Ἀσιαρχῶν, ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς
αὐτὸν παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ
θέατρον. ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον· ἦν 32
γὰρ ἡ ἐκκλησία συνκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ
ᾔδεισαν τίνος ἕνεκα συνεληλύθεισαν. ἐκ δὲ τοῦ 33
ὄχλου συνεβίβασαν Ἀλέξανδρον, προβαλόντων
αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατασείσας
τὴν χεῖρα ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ. ἐπι- 34
γνόντες δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστιν, φωνὴ ἐγένετο μία
ἐκ πάντων, ὡς ἐπὶ ὥρας δύο κράζοντες· μεγάλη
ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων. καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς 35
τὸν ὄχλον φησίν· ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν
ἀνθρώπων ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν
νεωκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ
διοπετοῦς; ἀναντιρρήτων οὖν ὄντων τούτων δέον 36
ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν καὶ μηδὲν

---

27 **T** *ιερον Αρτεμ. εις* | *η* **1⁰ 2⁰** : **[H]** *28 θυμου* : **hʳ+** ⊣ *δραμοντες εις το αμφοδον* ⊢ *29* **H** *Γαῖον* *32* **R** *συγκεχ.* *34* **𝕳** *ωσει* | **𝕳R** *κραζοντων* | *Εφεσ.* : **hW+** *μεγαλη η Αρτεμις Εφεσιων* *35* **H** *τον οχλ. ο γραμμ.* *36* **H** *ανανтιρητων*

---

28 ταυτα δε ακουσαντες | — *η* ***Da*** *29 και συνεχυθη ολη η πολις αισχυνης* *30 οι μαθηται εκωλυον* *31 υπαρχοντες* *32 πλειστοι* *33 κατεβιβασαν* *34* — *εκ* | — *η* *35 κατασεισας* ***DEa*** | *Εφεσ.* : *ημετεραν* | *ειναι*

37 προπετὲς πράσσειν. ἠγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας
τούτους οὔτε ἱεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν
38 θεὸν ἡμῶν. εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν
αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσι πρός τινα λόγον, ἀγοραῖοι
ἄγονται καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν, ἐγκαλείτωσαν ἀλλή-
39 λοις. εἰ δέ τι περαιτέρω ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ
40 ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. καὶ γὰρ κινδυνεύομεν
ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς
αἰτίου ὑπάρχοντος, περὶ οὗ οὐ δυνησόμεθα ἀπο-
δοῦναι λόγον περὶ τῆς συστροφῆς ταύτης. καὶ
ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσεν τὴν ἐκκλησίαν.
20 Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον μετα-
πεμψάμενος ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ παρα-
καλέσας, ἀσπασάμενος ἐξῆλθεν πορεύεσθαι εἰς
2 Μακεδονίαν. διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ
παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ ἦλθεν εἰς τὴν
3 Ἑλλάδα, ' ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης ἐπι-
βουλῆς αὐτῷ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνά-
γεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμης τοῦ ὑπο-
17,10. 19,29. R 16,21. 4 στρέφειν διὰ Μακεδονίας. συνείπετο δὲ αὐτῷ
Σώπατρος Πύρρου Βεροιαῖος, Θεσσαλονικέων δὲ
Ἀρίσταρχος καὶ Σέκουνδος, καὶ Γάϊος Δερβαῖος
καὶ Τιμόθεος, Ἀσιανοὶ δὲ Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος·
16,8. 5 οὗτοι δὲ προελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρῳάδι·
6 ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν

---

39 περαιτ. : **T** *περι ετερων* *40* **h**^{s}— *ου* *et* — *περι* 3°, *forte αιτιοι υπαρχοντες* | **H** *σημερον μηδ.* | **R** *υπαρχοντος*· 20,*4 αυτω* : ⊣ **h**^{r} ⊢ [**R**] + *αχρι της Ασιας* | **R** *Σεκοῦνδος* | **H** *Γαῖος* | *Ασιανοι* : **h**^{r} *Εφεσιοι* | **H** *Τύχικος* *5* **Ж** *προσελθοντες*

---

37 τουτους ενθαδε | *θεαν* ***Da***ς *38 προς αυτους τινα λογ.* *39 εν τω νομω εκκλ.* *40 οντος* 20,*1 προσκαλεσαμενος* ***ADa***ς | *πολλα παρακ.* α(*πο*)*σπασαμενος* | — *πορευεσθαι* ***Da*** *2 τα* : pr *παντα* | *παρακ. αυτ.* : *χρησαμενος* *3 ηθελησεν αναχθηναι* | *ειπεν δε το πνευμα αυτω* *4 μελλοντος ουν εξιεναι αυτου μεχρι της Ασιας* | *Σωσιπατρος* ***4a*** | — *Πυρρου* ***Ha***ς | *Τυχ.* : ***Ευτυχος*** *5 ημας* : *αυτον*

ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς
εἰς τὴν Τρῳάδα ἄχρι ἡμερῶν πέντε, ὅπου διετρί-
ψαμεν ἡμέρας ἑπτά. Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαβ- 7 1 K 16,2. 2,42.46.
βάτων συνηγμένων ἡμῶν κλάσαι ἄρτον ὁ Παῦλος
διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον,
παρέτεινέν τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου. ἦσαν 8
δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερῴῳ οὗ ἦμεν συνηγ-
μένοι. καθεζόμενος δέ τις νεανίας ὀνόματι Εὔτυχος 9
ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὕπνῳ βαθεῖ,
διαλεγομένου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς
ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω
καὶ ἤρθη νεκρός. καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν 10 1 Rg 17,21.
αὐτῷ καὶ συνπεριλαβὼν εἶπεν· μὴ θορυβεῖσθε·
ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστιν. ἀναβὰς δὲ 11
καὶ κλάσας τὸν ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν
τε ὁμιλήσας ἄχρι αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. ἤγαγον 12
δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ με-
τρίως. Ἡμεῖς δὲ προελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον 13
ἀνήχθημεν ἐπὶ τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀνα-
λαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτως γὰρ διατεταγμένος
ἦν, μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. ὡς δὲ συνέβαλλεν 14
ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν
εἰς Μιτυλήνην· κἀκεῖθεν ἀποπλεύσαντες τῇ ἐπιούσῃ 15
κατηντήσαμεν ἄντικρυς Χίου, τῇ δὲ ἑτέρᾳ παρε-
βάλομεν εἰς Σάμον, τῇ δὲ ἐχομένῃ ἤλθομεν εἰς
Μίλητον. κεκρίκει γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεῦσαι 16 18,21.
τὴν Ἔφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι
ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδεν γάρ, εἰ δυνατὸν εἴη αὐτῷ,

---

6 οπου : **HR** *οὗ* *9* **h** *Παυλου, επι πλειον κ.* *10* **h** *ειπεν μη θορυβεισθαι* *11* **H** *[και] κλασας* *13* **h** *προσελθοντες* *15 ετερα* : **hW** *εσπερα* | *τη δε 2ο* : ⊣ **h**[r] ⊢ **W** *και μειναντες εν Τρωγυλιω τη*

---

6 αχρι . . . ου : πεμπταιοι εν η και *8 υπολαμπαδες* | *ημεν : ησαν* **ϛ** *9 επι τη θυριδι κατεχομενος υ. βαρει* | *και ος ηρθη* *12 ασπαζομενων δε αυτων ηγαγεν τον νεανισκον ζ.* *13 κατελθοντες* *15 ερχομενη* **Da** *16 μηποτε γενηθη αυτω κατασχεσις τις* | *ει . . . αυτω : εις*

τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱερο-
σόλυμα.
17 *Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἔφεσον*
μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας.
18,19; 19,10. 18 *ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς·*
ὑμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἧς
ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα
3. 19 *χρόνον ἐγενόμην, δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης*
ταπεινοφροσύνης καὶ δακρύων καὶ πειρασμῶν τῶν
συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων,
20 *ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων τοῦ μὴ*
ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ
21 *κατ' οἴκους, διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ*
Ἕλλησιν τὴν εἰς θεὸν μετάνοιαν καὶ πίστιν εἰς
19,21. 22 *τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν. καὶ νῦν ἰδοὺ δεδεμένος*
ἐγὼ τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ,
9,16; 21,4.11. 23 *τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντα ἐμοὶ μὴ εἰδώς, ˈπλὴν*
ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύ-
ρεταί μοι λέγον ὅτι δεσμὰ καὶ θλίψεις με μέ-
21,13. 24 *νουσιν. ἀλλ' οὐδενὸς λόγου ποιοῦμαι τὴν ψυχὴν*
2 T 4,7. *τιμίαν ἐμαυτῷ ὡς τελειώσω τὸν δρόμον μου καὶ*
τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ,
διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ
25 *θεοῦ. καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε*
τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες ἐν οἷς διῆλθον
18,6. 26 *κηρύσσων τὴν βασιλείαν. διότι μαρτύρομαι ὑμῖν*
ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ὅτι καθαρός εἰμι ἀπὸ τοῦ

---

16 T *Ιερουσαλημ* *18 πως . . . εγενομην* : h^r *ως τριετιαν η και πλειον ποταπως μεθ υμων ην παντος χρονου* [?] *21 Ιησουν* : h[R]T+ *Χριστον* *22* R *μοι* *24* hRT *τελειωσαι*

---

17 μετεπεμψατο *18 ειπ.* : pr *ομου οντων αυτων* ***AD*** | *προς αυτους* | *επιστ.* : + *αδελφοι* *20* — *μη et υμας* *21 πιστιν δια του κυριου ημων Ιησου Χριστου* *22 γινωσκων* *23 κατα πασαν πολ.* | *μενουσιν μοι εν Ιεροσολυμοις* *24 λογον εχω μοι ουδε ποι.* | *δρ. μου* : + *μετα χαρας* ***CEaς*** | *διακ. του λογου ον παρελαβον* | *διαμαρτ. Ιουδαιοις και Ελλησιν* *25 βασιλ. του Ιησου* *26 διοτι . . . οτι* : *αχρι ουν της σημερον ημερας*

αἵματος πάντων· οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ 27
ἀναγγεῖλαι πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ὑμῖν.
προσέχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ 28 Ps 74,2.
ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, 1 T 4,16. 1 P 5,2.
ποιμαίνειν **τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ**, ἣν **περιεποιή-
σατο** διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου. ἐγὼ οἶδα ὅτι 29 Mt 7,15; 10,16.
εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς J 10,12.
εἰς ὑμᾶς μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου, καὶ ἐξ 30 1 J 2,19.
ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες δι- G 4,17.
εστραμμένα τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω
ἑαυτῶν. διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν 31 Mc 13,35.37.
νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων 1 Th 2,11.
νουθετῶν ἕνα ἕκαστον. καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι 32 Dt 33,3.
ὑμᾶς τῷ κυρίῳ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ 14,3.23. Kol 1,12.
τῷ δυναμένῳ οἰκοδομῆσαι καὶ δοῦναι τὴν **κληρο-** Mt 10,8.
νομίαν ἐν **τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν**. ἀργυρίου ἢ 33 1 K 9,12. 1 Sm 12,3.
χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα· αὐτοὶ 34 18,3. 1 K 4,12.
γινώσκετε ὅτι ταῖς χρείαις μου καὶ τοῖς οὖσιν 1 Th 2,9.
μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται. πάντα 35
ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ ἀντι-
λαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε
τῶν λόγων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπεν·
μακάριόν ἐστιν μᾶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν. καὶ 36 21,5.
ταῦτα εἰπών, θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ σὺν πᾶσιν
αὐτοῖς προσηύξατο. ἱκανὸς δὲ κλαυθμὸς ἐγένετο 37 21,6. R 16,16.
πάντων, καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ 1 P 5,14.
Παύλου κατεφίλουν αὐτόν, ὀδυνώμενοι μάλιστα 38 25.
ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλλουσιν τὸ
πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέπεμπον δὲ αὐτὸν
εἰς τὸ πλοῖον.

---

28 θεου : **h[s] T** *κυριου* | **h[s]** *του ιδιου forte pro του ιδιου υιου* *29 εγω* : **W** pr *οτι* *30* **H** *υμων* [*αυτων*] *32 κυριω* : **hRT** *θεω* *33* **T** *ουθενος* *34.35* **W** *αυται παντα. υπεδ.*

---

27 — μη *28 περιεπ. εαυτω* *30 αποστρεφειν* *31 εκ. υμων DEa* *32 πασιν : των παντων* *35 παντα : πασι* | *μακαριος*

21 Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας
ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν Κῶ,
τῇ δὲ ἑξῆς εἰς τὴν Ῥόδον κἀκεῖθεν εἰς Πάταρα·
2 καὶ εὑρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην, ἐπι-
3 βάντες ἀνήχθημεν. ἀναφάναντες δὲ τὴν Κύπρον
καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον ἐπλέομεν εἰς
Συρίαν, καὶ κατήλθομεν εἰς Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ
11.12. 20,28. 4 τὸ πλοῖον ἦν ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. ἀνευ-
ρόντες δὲ τοὺς μαθητὰς ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας
ἑπτά· οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύ-
20,36. 5 ματος μὴ ἐπιβαίνειν εἰς Ἱεροσόλυμα. ὅτε δὲ
ἐγένετο ἐξαρτίσαι ἡμᾶς τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες
ἐπορευόμεθα προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν
γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἕως ἔξω τῆς πόλεως, καὶ
θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν προσευξάμενοι
J 16,32; 19,27. 6 ˈἀπησπασάμεθα ἀλλήλους, καὶ ἐνέβημεν εἰς τὸ
7 πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. Ἡμεῖς
δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου κατηντή-
σαμεν εἰς Πτολεμαΐδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς
ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς.
8,40. 8 τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες ἤλθομεν εἰς Καισαρίαν,
καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγ-
γελιστοῦ ὄντος ἐκ τῶν ἑπτά, ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ.
2,17. 9 τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες τέσσαρες παρθένοι προ-
11,28. 10 φητεύουσαι. Ἐπιμενόντων δὲ ἡμέρας πλείους
κατῆλθέν τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνό-
20,23. 11 ματι Ἅγαβος, καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς καὶ ἄρας
τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, δήσας ἑαυτοῦ τοὺς πόδας
καὶ τὰς χεῖρας εἶπεν· τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ
ἅγιον· τὸν ἄνδρα οὗ ἐστιν ἡ ζώνη αὕτη οὕτως

---

1 h *ημας, αποσπασθεντες απ αυτων ευθ.* | *Παταρα* : h^r + ⊣ *και Μυρα* ⊢ *5* hT *ημας εξαρτισαι* *6* T *ανεβημεν* *8* HW^1 *ηλθαμεν* | RW *Καισαρειαν* (it 8,40; 18,22; 25,4 etc.)

---

1 Και επιβαντες ανηχθημεν· αποσπασθεντων δε ημων απ *3 κατηχθημεν Cας* *7 κατεβημεν Αα* *8 ηλθαμεν : οι περι τον Παυλον ηλθον Ηας* *10 δε : + ημων Εας : + αυτων* ℵ* *11 ανελθων δε*

δήσουσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ παραδώ-
σουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν. ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, 12 Mt 16,22.
παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ
ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ. τότε ἀπεκρίθη 13 20,24.
ὁ Παῦλος· τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές
μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι ἀλλὰ
καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἑτοίμως ἔχω ὑπὲρ
τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. μὴ πειθομένου 14 Mt 26,39. J 21,18.
δὲ αὐτοῦ ἡσυχάσαμεν εἰπόντες· τοῦ κυρίου τὸ
θέλημα γινέσθω.

Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι 15
ἀνεβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα· συνῆλθον δὲ καὶ 16
τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρίας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες
παρ' ᾧ ξενισθῶμεν Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ
μαθητῇ. Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα 17
ἀσμένως ἀπεδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. τῇ δὲ 18 15,13. G 1,19.
ἐπιούσῃ εἰσῄει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον,
πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. καὶ ἀσπα- 19
σάμενος αὐτοὺς ἐξηγεῖτο καθ' ἓν ἕκαστον ὧν
ἐποίησεν ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσιν διὰ τῆς δια-
κονίας αὐτοῦ. οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν 20 15,1.
θεόν, εἶπάν τε αὐτῷ· θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι
μυριάδες εἰσὶν ἐν τοῖς Ἰουδαίοις τῶν πεπιστευ-
κότων, καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσιν·
κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ ὅτι ἀποστασίαν διδάσ- 21 16,3. R 10,4.

---

13 H [ο] Π. | *τι* : T pr *και ειπεν* *16 ξενισθωμεν* : h[r]+ *και παραγενομενοι εις τινα κωμην εγενομεθα παρα* | *Μνασωνι* : h[r] *Ἰάσονι* *18 δε* : T *τε* *20* T— *εν τοις Ιουδ.*

---

12 παρακαλουμεν | τον Παυλον του μη επιβαινειν 13 ειπεν δε προς ημας | συνθρ. : θορυβουντες | δεθηναι βουλομαι 14 ειποντες προς αλληλους 15 δε τινας ημερας αποταξαμενοι αναβαινομεν 16 ουτοι δε ηγαγον ημας 17 κακειθεν εξιοντες ηλθομεν εις Ιεροσολ. υπεδεξαντο ημας ασμενως οι αδελφοι 18 Ιακ. ησαν δε παρ αυτω οι πρ. συνηγμενοι 19 ους ασπασ. διηγειτο ενα εκαστ. ως 20 κυριον **Daς** | *ειπ. τε : ειποντες* **CD** | — *αυτω | μυριαδες εισιν εν τη Ιουδαια | παντες ουτοι 21 κατηχησαν*

κεις ἀπὸ Μωϋσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας
Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα
22 *μηδὲ τοῖς ἔθεσιν περιπατεῖν.* ¹ *τί οὖν ἐστιν; πάντως*
23 *ἀκούσονται ὅτι ἐλήλυθας. τοῦτο οὖν ποίησον ὅ*
σοι λέγομεν· εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν
18,18. 24 *ἔχοντες ἐφ' ἑαυτῶν· τούτους παραλαβὼν ἁγνίσ-*
θητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς ἵνα
ξυρήσονται τὴν κεφαλήν, καὶ γνώσονται πάντες
ὅτι ὧν κατήχηνται περὶ σοῦ οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ
15,20.29. 25 *στοιχεῖς καὶ αὐτὸς φυλάσσων τὸν νόμον. περὶ*
δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν
κρίναντες φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό τε εἰδωλόθυτον
Nu 6,9–20. 26 *καὶ αἷμα καὶ πνικτὸν καὶ πορνείαν. τότε ὁ Παῦλος*
1 K 9,20. 1 Mc 3,49.50. *παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν*
αὐτοῖς ἁγνισθεὶς εἰσῄει εἰς τὸ ἱερόν, διαγγέλλων
τὴν ἐκπλήρωσιν ***τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγνισμοῦ****, ἕως*
οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν ἡ
προσφορά.
27 *Ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι,*
οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν
τῷ ἱερῷ συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον, καὶ ἐπέβαλαν
6,13. Ez 44,7. 28 *ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας,* ¹ *κράζοντες· ἄνδρες Ἰσραη-*
λεῖται, βοηθεῖτε· οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ
τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου
πάντας πανταχῇ διδάσκων, ἔτι τε καὶ Ἕλληνας
εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερὸν καὶ κεκοίνωκεν τὸν ἅγιον
20,4. 2 T 4,20. 29 *τόπον τοῦτον. ἦσαν γὰρ προεωρακότες Τρόφιμον*
τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον

---

22 ακουσονται : T pr *δει συνελθειν πληθος· ει* + *γαρ* *23 εφ* : ℋ *αφ* *24* W *ξυρησωνται* | HR *οὐδὲν ἔστιν* *25* ℋ *απεστειλαμεν* *27* W² *επεβαλον*

---

21 εν τοις εθεσιν αυτου *24 εις αυτους* | *αλλ οτι πορευου αυτος* *25 ουδεν εχουσι λεγειν προς σε· ημεις γαρ* | *κρινοντες μηδεν τοιουτον τηρειν αυτους ει μη φ.* **CDaς** | — *και πνικτον* *26 επιουση* | *εισηλθεν* | *οπως* *27 συντελουμενης δε της εβδομης ημερας* | *οι δε απο τ. Α. Ιουδ. εληλυθοτες* | *επιβαλλουσιν* *29 ενομισαμεν*

ὅτι εἰς τὸ ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. ἐκινήθη 30
τε ἡ πόλις ὅλη καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ,
καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου εἷλκον αὐτὸν ἔξω
τοῦ ἱεροῦ, καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι.
Ζητούντων τε αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἀνέβη φάσις τῷ 31
χιλιάρχῳ τῆς σπείρης ὅτι ὅλη συγχύννεται Ἰερου-
σαλήμ· ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ 32
ἑκατοντάρχας κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς· οἱ δὲ ἰδόντες
τὸν χιλίαρχον καὶ τοὺς στρατιώτας ἐπαύσαντο
τύπτοντες τὸν Παῦλον. τότε ἐγγίσας ὁ χιλίαρχος 33 11. 20,23.
ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ ἐκέλευσεν δεθῆναι ἁλύσεσι
δυσί, καὶ ἐπυνθάνετο τίς εἴη καὶ τί ἐστιν πε-
ποιηκώς. ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἐπεφώνουν ἐν τῷ 34
ὄχλῳ· μὴ δυναμένου δὲ αὐτοῦ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς
διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς
τὴν παρεμβολήν. ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀνα- 35
βαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν
στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου· ἠκολούθει 36 22,22. L 23,18.
γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ κράζοντες· αἶρε αὐτόν.
Μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν ὁ 37
Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ· εἰ ἔξεστίν μοι εἰπεῖν
τι πρὸς σέ; ὁ δὲ ἔφη· Ἑλληνιστὶ γινώσκεις; ¹ οὐκ 38 5,36.37.
ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν
ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς
τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων; εἶπεν δὲ 39 9,11.
ὁ Παῦλος· ἐγὼ ἄνθρωπος μέν εἰμι Ἰουδαῖος,
Ταρσεύς, τῆς Κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως πο-
λίτης· δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι
πρὸς τὸν λαόν. ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ ὁ Παῦλος 40 18,16.
ἑστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισεν τῇ χειρὶ

---

31 **R** *συγχ.* 32 **h** *λαβων* 37 **RT** *πρός σε* 39 **HR** *Ταρσεὺς της Κιλικιας, ουκ*

---

35 *επι : εις* | *λαου* 36 — *του λαου* | *αναιρεισθαι αυτον* 37 *τω χιλ. αποκριθεις ειπεν* | *λαλησαι* 38 *ου συ* 39 *εν Ταρσω δε της Κιλ. γεγεννημενος* | *συνχωρησαι* 40 *και σεισας*

τῷ λαῷ· πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης προσεφώνησεν
τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ λέγων·
7,2; 13,26. 22 Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου
21,40. 2 τῆς πρὸς ὑμᾶς νυνὶ ἀπολογίας. — ἀκούσαντες
δὲ ὅτι τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς
3–21: 9,1–29; 3 μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. καὶ φησίν· — [1] ἐγώ
26,9–20. 6,34. R 10,2. εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς
L 4,16. Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ,
παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιὴλ πεπαιδευμένος κατὰ
ἀκρίβειαν τοῦ πατρῴου νόμου, ζηλωτὴς ὑπάρχων
8,3. 4 τοῦ θεοῦ καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον· ὃς
ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων
καὶ παραδιδοὺς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυ-
5 ναῖκας, ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι καὶ πᾶν
τὸ πρεσβυτέριον· παρ᾽ ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος
πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην,
ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας δεδεμένους εἰς Ἰερου-
6 σαλὴμ ἵνα τιμωρηθῶσιν. Ἐγένετο δέ μοι πορευο-
μένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ περὶ μεσημβρίαν
ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι φῶς ἱκανὸν
7 περὶ ἐμέ, ἔπεσά τε εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἤκουσα
φωνῆς λεγούσης μοι· Σαοὺλ Σαούλ, τί με διώκεις;
8 [1] ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην· τίς εἶ, κύριε; εἶπέν τε πρὸς
ἐμέ· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὃν σὺ διώκεις.
Sap 18,1. 9 οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο, τὴν
10 δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. εἶπον
δέ· τί ποιήσω, κύριε; ὁ δὲ κύριος εἶπεν πρός με·
ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκόν, κἀκεῖ σοι λαλη-
θήσεταί περὶ πάντων ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι.

---

40 hW *γενομενης σιγης* 22,*2* HR *καὶ φησιν* *3* H *ταυτη παρα τ. π. Γαμαλιήλ,*

---

40 τω λαω : προς αυτους | *ησυχιας* 22,*2 προσφωνει* ***DEa*** | — *αυτοις* | *ησυχασαν* *3 παιδευομενος* | — *υπαρχων* *5 ολον* | *παρα των αδελφων* *6 εγγιζοντι δε μοι μεσημβριας Δαμασκω εξεφνης απο του ουρανου περιηστραψε με φως* *7 και επεσον* | *Σαυλε Σαυλε* *9 εθεασ.* : + *και εμφοβοι εγενοντο* ***DEaς***

ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς 11 18,11.
ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι
ἦλθον εἰς Δαμασκόν. Ἁνανίας δέ τις, ἀνὴρ εὐλαβὴς 12 2,5; 8,2.
κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν
κατοικούντων Ἰουδαίων, ἐλθὼν πρὸς ἐμὲ καὶ ἐπι- 13
στὰς εἶπέν μοι· Σαοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον. κἀγὼ
αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. ὁ δὲ εἶπεν· 14 8,14.
ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γνῶναι
τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον καὶ ἀκοῦ-
σαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ὅτι ἔσῃ μάρτυς 15
αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ὧν ἑώρακας καὶ
ἤκουσας. καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι 16 2 T 2,22.
καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος
τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι 17 9,26. 11,30. G1,18.19.
εἰς Ἰερουσαλὴμ καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ
ἱερῷ γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει, καὶ ἰδεῖν αὐτὸν 18 18,10.
λέγοντά μοι· σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ
Ἰερουσαλήμ, διότι οὐ παραδέξονταί σου μαρτυρίαν
περὶ ἐμοῦ. κἀγὼ εἶπον· κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται 19 4.
ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς
συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ· καὶ ὅτε ἐξε- 20 7,58; 8,1.
χύννετο τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ
αὐτὸς ἤμην ἐφεστὼς καὶ συνευδοκῶν καὶ φυλάσ-
σων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. καὶ εἶπεν 21 9,15; 18,2.
πρός με· πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν
ἐξαποστελῶ σε. Ἤκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου 22 21,36.
τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες·
αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον· οὐ γὰρ καθῆκεν
αὐτὸν ζῆν. κραυγαζόντων τε αὐτῶν καὶ ῥιπτούν- 23
των τὰ ἱμάτια καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν
ἀέρα, ἐκέλευσεν ὁ χιλίαρχος εἰσάγεσθαι αὐτὸν εἰς 24

---

11 **h** *ουδεν εβλεπον*   *12* **H** *Ἀνανιας* | **H** *τις ανηρ*
18 **T** *ἰδον*   *21* **h** *αποστελω*   *23 τε* : **T** *δε*

---

12 κατοικ. : + *εν Δαμασκω* ***Ha***   *13* — *εις αυτον* ***d*** **sah**
20 πρωτομαρτυρος ***La*** | *συνευδ.* : + *τη αναιρεσει αυτου* ***HLaς***
23 ουρανον

τὴν παρεμβολήν, εἴπας μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτόν,
ἵνα ἐπιγνῷ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ.
16,37; 23,27. 25 ὡς δὲ προέτειναν αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, εἶπεν πρὸς
τὸν ἑστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ Παῦλος· εἰ ἄνθρωπον
Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν;
26 ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατοντάρχης προσελθὼν τῷ χιλιάρχῳ
ἀπήγγειλεν λέγων· τί μέλλεις ποιεῖν; ὁ γὰρ ἄν-
27 θρωπος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστιν. προσελθὼν δὲ ὁ
χιλίαρχος εἶπεν αὐτῷ· λέγε μοι, σὺ Ῥωμαῖος εἶ;
28 ὁ δὲ ἔφη· ναί. ἀπεκρίθη δὲ ὁ χιλίαρχος· ἐγὼ
πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτη-
σάμην. ὁ δὲ Παῦλος ἔφη· ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι.
29 εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες
αὐτὸν ἀνετάζειν· καὶ ὁ χιλίαρχος δὲ ἐφοβήθη
ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν καὶ ὅτι αὐτὸν ἦν
δεδεκώς.
30 Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλές,
τὸ τί κατηγορεῖται ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν
αὐτόν, καὶ ἐκέλευσεν συνελθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς
καὶ πᾶν τὸ συνέδριον, καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον
22,1. 24,16. 23 ἔστησεν εἰς αὐτούς. ἀτενίσας δὲ ὁ Παῦλος τῷ
συνεδρίῳ εἶπεν· ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνει-
δήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης
J 18,22.23. 2 τῆς ἡμέρας. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἁνανίας ἐπέταξεν
τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα.
Mt 23,27. 3 τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπεν· τύπτειν σε
Ez 13,10—15. Lv 19,15. μέλλει ὁ θεός, τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κάθῃ
κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κε-
4 λεύεις με τύπτεσθαι; οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπαν·

---

26 W¹ *εκατονταρχος* **23**,*1* **hRT** *τω συνεδριω ο* (𝔎— *ο*) *Παυλος*

---

24 ανεταζειν | *κατεφωνουν περι αυτου* *26 τουτο ακουσας οτι Ρωμαιον εαυτον λεγει* | *ορα τι* **Daς** *27 τοτε προσελθων ο χιλ. επηρωτησεν αυτον* | *ειπεν· ειμι* *28 και αποκριθεις ο χιλ.* | *πολλου : οιδα ποσου* *29 ευθεως ουν : τοτε* | fin + *και παραχρημα ελυσεν αυτον* ***137*** *30 επιουση* ***137*** | *πεμψας ελυσεν* ***137***

τὸν ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς; ἔφη τε ὁ Παῦλος· 5 Ex 22,27.
οὐκ ᾔδειν, ἀδελφοί, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεύς· γέγραπται
γὰρ ὅτι **ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς.**
γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἓν μέρος ἐστὶν Σαδδου- 6 4,2; 22,3; 26,5.
καίων τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων ἔκραζεν ἐν τῷ
συνεδρίῳ· ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι,
υἱὸς Φαρισαίων· περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως
νεκρῶν κρίνομαι. τοῦτο δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος 7
ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων,
καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. Σαδδουκαῖοι γὰρ λέ- 8 Mt 22,23.
γουσιν μὴ εἶναι ἀνάστασιν μήτε ἄγγελον μήτε
πνεῦμα, Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφότερα.
ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη, καὶ ἀναστάντες τινὲς 9 25,25. 5,39.
τῶν γραμματέων τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων διε-
μάχοντο λέγοντες· οὐδὲν κακὸν εὑρίσκομεν ἐν τῷ
ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ
ἄγγελος; Πολλῆς δὲ γινομένης στάσεως φοβηθεὶς 10
ὁ χιλίαρχος μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν,
ἐκέλευσεν τὸ στράτευμα καταβὰν ἁρπάσαι αὐτὸν
ἐκ μέσου αὐτῶν ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν.
Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπεν· 11 16,9; 18,9; 19,21; 27,23; 28,16.23.
θάρσει· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς
Ἰερουσαλήμ, οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυ-
ρῆσαι. Γενομένης δὲ ἡμέρας ποιήσαντες 12
συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι ἀνεθεμάτισαν ἑαυτούς, λέ-
γοντες μήτε φαγεῖν μήτε πεῖν ἕως οὗ ἀποκτεί-
νωσιν τὸν Παῦλον. ἦσαν δὲ πλείους τεσσεράκοντα 13
οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν ποιησάμενοι· οἵτινες 14 J 16,2.3. R 9,3.
προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυ-
τέροις εἶπαν· ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτοὺς

---

5 **HR** *ἐστὶν* *6* *νεκρων* : **hRT**+ *εγω* *7* *λαλ.* : **hR** *ειποντος* **T** *λαλησαντος* | *εγεν.* : **h** *επεπεσεν* *8* *Σαδδ.* : **hRT**+ *μεν* *9* **H** *η αγγελος* —. *10* **𝔎**— *τε* *12* *δε* : **h** *τε* | **RT** *πιειν*

---

6 *υιος Φαρισαιου* ***Εαϛ*** *9* **fin** + *μη θεομαχωμεν* ***Ηαϛ*** *11* *θαρσει* : + *Παυλε* ***Ηαϛ*** *12* *ανελωσιν* ***Α***

μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν
15 *Παῦλον. νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ*
σὺν τῷ συνεδρίῳ ὅπως καταγάγῃ αὐτὸν εἰς ὑμᾶς
ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ
αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτὸν ἕτοιμοί
16 *ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς*
ἀδελφῆς Παύλου τὴν ἐνέδραν, παραγενόμενος καὶ
εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπήγγειλεν τῷ
17 *Παύλῳ. προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν*
ἑκατονταρχῶν ἔφη· τὸν νεανίαν τοῦτον ἄπαγε
πρὸς τὸν χιλίαρχον, ἔχει γὰρ ἀπαγγεῖλαί τι αὐτῷ.
18 *ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τὸν*
χιλίαρχον καὶ φησίν· ὁ δέσμιος Παῦλος προσ-
καλεσάμενός με ἠρώτησεν τοῦτον τὸν νεανίσκον
19 *ἀγαγεῖν πρὸς σέ, ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι. ἐπι-*
λαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλίαρχος καὶ
ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν ἐπυνθάνετο· τί ἐστιν ὃ
20 *ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι; εἶπεν δὲ ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι*
συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε ὅπως αὔριον τὸν
Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον ὡς μέλλων
21 *τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. σὺ*
οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσιν γὰρ αὐτὸν
ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσεράκοντα, οἵτινες
ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πεῖν
ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν, καὶ νῦν εἰσιν ἕτοιμοι
22 *προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. ὁ μὲν*
οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσε τὸν νεανίσκον, παραγγείλας
μηδενὶ ἐκλαλῆσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς ἐμέ.
23 *Καὶ προσκαλεσάμενός τινας δύο τῶν ἑκατονταρχῶν*
εἶπεν· ἑτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους ὅπως
πορευθῶσιν ἕως Καισαρίας, καὶ ἱππεῖς ἑβδομή-
κοντα καὶ δεξιολάβους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης

---

15 fin h[r] + , *εαν δεη και αποθανειν* *17* W *απαγαγε* | T *τι απαγγειλαι* *18* HR *καί φησιν* | ℋ *νεανιαν* *21* RT *πιειν* *23* *εβδομ.* : h[r] *εκατον*

---

15 οπως : + *αυριον* ***Hα***ϛ *20 μελλοντα* ***HLP*** *23 δεξιοβολους* ***A***

ὥρας τῆς νυκτός, ˡκτήνη τε παραστῆσαι, ἵνα ἐπι- 24
βιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσι πρὸς Φήλικα
τὸν ἡγεμόνα, γράψας ἐπιστολὴν ἔχουσαν τὸν τύπον 25
τοῦτον· Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι 26 L 1,3.
Φήλικι χαίρειν. Τὸν ἄνδρα τοῦτον συλλημφθέντα 27 21,33; 22,25.
ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ'
αὐτῶν ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι ἐξειλάμην,
μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν· βουλόμενός τε ἐπι- 28 22,30.
γνῶναι τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατή-
γαγον εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν· ὃν εὗρον ἐγκαλού- 29 6.9. 18,14.15.
μενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν
δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔχοντα ἔγκλημα.
μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα ἔσεσ- 30 24,8.
θαι, ἐξαυτῆς ἔπεμψα πρὸς σέ, παραγγείλας καὶ
τοῖς κατηγόροις λέγειν πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ. Οἱ 31
μὲν οὖν στρατιῶται κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς
ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον ἤγαγον διὰ νυκτὸς εἰς
τὴν Ἀντιπατρίδα· τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς 32
ἱππεῖς ἀπέρχεσθαι σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν
παρεμβολήν· οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισαρίαν 33
καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρ-
έστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ. ἀναγνοὺς δὲ καὶ 34 22,3.
ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχείας ἐστίν, καὶ πυθό-
μενος ὅτι ἀπὸ Κιλικίας, ˡδιακούσομαί σου, ἔφη, 35
ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται· κελεύσας
ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρῴδου φυλάσσεσθαι αὐτόν.

---

24 fin h[r] + *εφοβηθη γαρ μηποτε αρπασαντες αυτον οι Ιουδαιοι αποκτε[ί]νωσι, και αυτος μεταξυ εγκλημα εχη ως αργυριον ειληφως.* *27 εστιν* : H,R.TW· *28* H [*κατηγ. . . . αυτων*] | *κατηγ.* : R+ [*αυτον*] *29 εγκλημα* : h[r] + *εξηγαγον αυτον μολις τη βια* *30 , εξαυτης* : T *εξ αυτων,* | *προς αυτον* : T *αυτους* *34* R *επαρχιας* *35 του* : h *τω*

---

24 fin + *εις Καισαρειαν* ***137*** *29 νομου Μωυσεως και Ιησου τινος* ***137*** *30 εσεσθαι* : + *υπο των Ιουδαιων* ***Ηας*** | fin + *ερρωσο* **ℵας** *32 πορευεσθαι* ***Ηας*** *34.35 αναγν. δε την επιστολην και επερωτ. τον Παυλον· εκ π. επαρχιας ει· εφη· Κιλιξ. και πυθομ. εφη· (35) ακουσομαι σου οταν* ***137***

24 Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς
Ἀνανίας μετὰ πρεσβυτέρων τινῶν καὶ ῥήτορος
Τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι
2 κατὰ τοῦ Παύλου. κληθέντος δὲ αὐτοῦ ἤρξατο
κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων· πολλῆς εἰρήνης
τυγχάνοντες διὰ σοῦ καὶ διορθωμάτων γινομένων
23,26; 26,25. 3 τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας, πάντῃ τε
● καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ
4 πάσης εὐχαριστίας. ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖόν σε
ἐνκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως
17,6. 5 τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. εὑρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον
λοιμὸν καὶ κινοῦντα στάσεις πᾶσιν τοῖς Ἰουδαίοις
τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην πρωτοστάτην τε τῆς
21,28. 6 τῶν Ναζωραίων αἱρέσεως, ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπεί-
23,30. 8 ρασεν βεβηλῶσαι, ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν, ¹ παρ' οὗ
δυνήσῃ αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων τούτων
7,1; 17,11. 9 ἐπιγνῶναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. συνεπέ-
θεντο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι φάσκοντες ταῦτα οὕτως
10 ἔχειν. Ἀπεκρίθη τε ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ
τοῦ ἡγεμόνος λέγειν· ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε
κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος εὐθύμως τὰ
21,17. 11 περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι, δυναμένου σου ἐπι-
γνῶναι ὅτι οὐ πλείους εἰσίν μοι ἡμέραι δώδεκα
12 ἀφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ· καὶ
οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὗρόν με πρός τινα διαλεγόμενον
ἢ ἐπίστασιν ποιοῦντα ὄχλου, οὔτε ἐν ταῖς συνα-
13 γωγαῖς οὔτε κατὰ τὴν πόλιν, οὐδὲ παραστῆσαι

---

2 αυτου : [H]—W *2.3* W προνοιας π. τε κ. πανταχου, *4* H επιεικια *6* εκρατησαμεν, : h^r W^m + και κατα τον ημετερον νομον ηθελησαμεν κριναι (W -νειν). (v. 7) παρελθων (W κατελ-) δε Λυσιας ο χιλιαρχος (W -χης) μετα πολλης βιας εκ των χειρων ημων απηγαγεν (W -γε), (v. 8) κελευσας τους κατηγορους αυτου ερχεσθαι επι σε. *11* H επιγνωναι, | Ιερουσαλημ : H,R·TW.

---

1 πεντε : τινας *A* | των πρεσβ. *Hας* *2* κατορθωματων *Hας* *5* στασιν *Hας* *9* ειποντος δε αυτου ταυτα συνεπεθεντο και *137* *10* κριτην δικαιον *Ea* | ευθυμοτερον *Hας* *11* ημεραι : + ἢ *ς* *12* επισυστασιν *Hας*

δύνανταί σοι περὶ ὧν νυνὶ κατηγοροῦσίν μου.
ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέ- **14** 5.
γουσιν αἵρεσιν οὕτως λατρεύω τῷ πατρῴῳ θεῷ,
πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς ἐν
τοῖς προφήταις γεγραμμένοις, ἐλπίδα ἔχων εἰς **15** Dn 12,2.
τὸν θεόν, ἣν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, ἀνά- J 5,28.29.
στασιν μέλλειν ἔσεσθαι δικαίων τε καὶ ἀδίκων.
ἐν τούτῳ καὶ αὐτὸς ἀσκῶ ἀπρόσκοπον συνείδησιν **16** 23,1.
ἔχειν πρὸς τὸν θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διὰ
παντός. δι' ἐτῶν δὲ πλειόνων ἐλεημοσύνας ποιήσων **17** R 15,25.26.
εἰς τὸ ἔθνος μου παρεγενόμην καὶ προσφοράς, G 2,10.
ἐν αἷς εὗρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ **18** 21,27.
ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, τινὲς δὲ ἀπὸ τῆς Ἀσίας **19**
Ἰουδαῖοι, οὓς ἔδει ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατη-
γορεῖν εἴ τι ἔχοιεν πρὸς ἐμέ. ἢ αὐτοὶ οὗτοι **20**
εἰπάτωσαν τί εὗρον ἀδίκημα στάντος μου ἐπὶ τοῦ
συνεδρίου, ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς ἧς ἐκέκραξα **21** 23,6.
ἐν αὐτοῖς ἑστὼς ὅτι περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ
κρίνομαι σήμερον ἐφ' ὑμῶν. Ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς **22** 23,26.
ὁ Φῆλιξ, ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ,
εἴπας· ὅταν Λυσίας ὁ χιλίαρχος καταβῇ, δια-
γνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς· διαταξάμενος τῷ ἑκατον- **23** 27,3.
τάρχῃ τηρεῖσθαι αὐτὸν ἔχειν τε ἄνεσιν καὶ μηδένα
κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν αὐτῷ. Μετὰ **24** Mc 6,20.
δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν
Δρουσίλλῃ τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ οὔσῃ Ἰουδαίᾳ μετε-
πέμψατο τὸν Παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ
τῆς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν πίστεως. διαλεγομένου **25** J 16,8.
δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ
τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος ἔμφοβος γενόμενος

---

15 εις : **T** *προς* *19* **H** *εμε, —*

---

14 — τοις εν ***Ας*** *15 εσεσθαι : + νεκρων* ***Εας***
16 εχων ***Ηα*** | *— δια παντος* ***137*** *18 εν οις* ***Ηας***
19 δει ***Ηας*** *20 ευρον : + εν εμοι* ***Cας*** *21 εφ : υφ* ***ℵας***
22 ακουσας δε ταυτα ο Φηλ. ανεβ. α. ***Ηας*** *23 υπηρετειν :*
+ η προσερχεσθαι ***Ηας*** *25 μελλ. : + εσεσθαι* ***Ηας***

ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη· τὸ νῦν ἔχον πορεύου, καιρὸν
26 *δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαί σε· ἅμα καὶ ἐλπίζων*
ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου·
διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὡμίλει
12,3; 25,9. 27 *αὐτῷ. Διετίας δὲ πληρωθείσης ἔλαβεν διά-*
L 23,25. R 8,36. *δοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· θέλων τε χάριτα*
καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ κατέλιπε τὸν
Παῦλον δεδεμένον.

25 *Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχείῳ μετὰ τρεῖς*
ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρίας,
24,1. 2 *ἐνεφάνισάν τε αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρῶτοι*
τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν
23,15 s. 3 *αὐτὸν* ¹ *αἰτούμενοι χάριν κατ᾽ αὐτοῦ, ὅπως μετα-*
πέμψηται αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιοῦντες
4 *ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν. ὁ μὲν οὖν Φῆστος*
ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον εἰς Καισαρίαν,
5 *ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι· οἱ οὖν*
ἐν ὑμῖν, φησίν, δυνατοὶ συνκαταβάντες, εἴ τί ἐστιν
21,34; 22,30. 6 *ἐν τῷ ἀνδρὶ ἄτοπον, κατηγορείτωσαν αὐτοῦ. Δια-*
τρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας οὐ πλείους ὀκτὼ ἢ
δέκα, καταβὰς εἰς Καισαρίαν, τῇ ἐπαύριον καθ-
ίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσεν τὸν Παῦλον
7 *ἀχθῆναι. παραγενομένου δὲ αὐτοῦ περιέστησαν*
αὐτὸν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι,
πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιώματα καταφέροντες, ἃ οὐκ
8 *ἴσχυον ἀποδεῖξαι, τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου ὅτι*
οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων οὔτε εἰς τὸ
24,27. 9 *ἱερὸν οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἥμαρτον. ὁ Φῆστος*
δὲ θέλων τοῖς Ἰουδαίοις χάριν καταθέσθαι, ἀπο-

---

26 **H** *δοθ.* [*αυτω*] *27 θελων ... δεδεμ.* : **h**ʳ *τον δε Παυλον ειασεν εν τηρησει δια Δρούσιλλαν* **25**,*1* **ℵ** *επαρχεια* **R** *-χια*

---

25 καιρω δε επιτηδειω ***E*** *26 Παυλου* : + *οπως λυση αυτον* ***Ηαϛ*** | *ωμιλει* : *διελεγετο* ***Ca*** *27 χαριτας* ***Ηαϛ*** **25**,*2 ο αρχιερευς* ***Ηαϛ*** *5 ατοπον* : *τουτω* ***Ηαϛ*** *6 — ου πλειους* ***137***

κριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπεν· θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα
ἀναβὰς ἐκεῖ περὶ τούτων κριθῆναι ἐπ' ἐμοῦ;
ˡ εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος· ἑστὼς ἐπὶ τοῦ βήματος 10
Καίσαρός εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους
οὐδὲν ἠδίκηκα, ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις.
εἰ μὲν οὖν ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά 11
τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδέν
ἐστιν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσίν μου, οὐδείς με δύ-
ναται αὐτοῖς χαρίσασθαι· Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι.
τότε ὁ Φῆστος συνλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου 12
ἀπεκρίθη· Καίσαρα ἐπικέκλησαι, ἐπὶ Καίσαρα
πορεύσῃ.

Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν Ἀγρίππας ὁ 13
βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισαρίαν
ἀσπασάμενοι τὸν Φῆστον. ὡς δὲ πλείους ἡμέρας 14 24,27.
διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ
κατὰ τὸν Παῦλον λέγων· ἀνήρ τίς ἐστιν κατα-
λελειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, περὶ οὗ γενο- 15
μένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς
καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι
κατ' αὐτοῦ καταδίκην· πρὸς οὓς ἀπεκρίθην ὅτι 16
οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαί τινα ἄν-
θρωπον πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον
ἔχοι τοὺς κατηγόρους τόπον τε ἀπολογίας λάβοι
περὶ τοῦ ἐγκλήματος. συνελθόντων οὖν ἐνθάδε 17
ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος τῇ ἑξῆς καθίσας
ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα·
περὶ οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν 18
ἔφερον ὧν ἐγὼ ὑπενόουν πονηρῶν, ζητήματα 19 18,15.
δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς

---

11 HR *ουδὲν ἔστιν* *13* h[s] *ασπασομενοι* *14* H *κατα-λελιμμενος* *16* *τε* : h *δε* | *17* *ουν* : RT+ *αυτων* *18* hT *πονηραν*

---

10 ηδικησα Ας 15 δικην Ες 16 ανθρωπον : + εις απωλειαν Hας 18 επεφερον Hας

αὐτὸν καὶ περί τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν
20 *ὁ Παῦλος ζῆν. ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ τὴν περὶ*
τούτων ζήτησιν ἔλεγον εἰ βούλοιτο πορεύεσθαι εἰς
21 *Ἱεροσόλυμα κἀκεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων. τοῦ*
δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς
τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι
αὐτὸν ἕως οὗ ἀναπέμψω αὐτὸν πρὸς Καίσαρα.
L 23,8. 22 *ˡἈγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον· ἐβουλόμην καὶ*
αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. αὔριον, φησίν,
Mt 10,18. 23 *ἀκούσῃ αὐτοῦ. Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος*
τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς
φαντασίας καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον
σύν τε χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσιν τοῖς κατ᾽ ἐξοχὴν
τῆς πόλεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ Φήστου ἤχθη
2.7. 22,22. 24 *ὁ Παῦλος. καί φησιν ὁ Φῆστος· Ἀγρίππα βασιλεῦ*
καὶ πάντες οἱ συνπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε
τοῦτον περὶ οὗ ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων
ἐνέτυχόν μοι ἔν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε,
25 *βοῶντες μὴ δεῖν αὐτὸν ζῆν μηκέτι. ἐγὼ δὲ κατε-*
λαβόμην μηδὲν ἄξιον αὐτὸν θανάτου πεπραχέναι,
αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστὸν
26 *ἔκρινα πέμπειν. περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ*
κυρίῳ οὐκ ἔχω· διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ᾽ ὑμῶν
καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως
27 *τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τί γράψω· ἄλογον*
γάρ μοι δοκεῖ πέμποντα δέσμιον μὴ καὶ τὰς κατ᾽
13,16; 21,40. 26 *αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι. Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν*
Παῦλον ἔφη· ἐπιτρέπεταί σοι ὑπὲρ σεαυτοῦ λέγειν.
τότε ὁ Παῦλος ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο·
2 *Περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βα-*
σιλεῦ Ἀγρίππα, ἥγημαι ἐμαυτὸν μακάριον ἐπὶ σοῦ

---

24 𝔎 ενετυχεν **26**,*1 υπερ* : **hRT** *περι*

---

20 την : pr *εις* ***Ca***ϛ | *τουτου* (1°) ***Ha***ϛ *21 πεμψω* ***Ha***ϛ *22 Φηστον* : + *εφη* ***Ca***ϛ | *αυριον* : pr *ο δε* ***Ca***ϛ *24 επιβοωντες* ***Ca***ϛ *25 καταλαβομενος* ℵ*αϛ *26 εχω* ***A*** | *τί γράψω* : *τι γράψαι* ***Ea***ϛ

μέλλων σήμερον ἀπολογεῖσθαι, μάλιστα γνώστην 3
ὄντα σε πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἐθῶν τε
καὶ ζητημάτων· διὸ δέομαι μακροθύμως ἀκοῦσαί
μου. Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου ἐκ νεότητος τὴν 4
ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἔν τε
Ἱεροσολύμοις ἴσασι πάντες Ἰουδαῖοι, προγινώσ- 5 23,6. Ph 3,5.
κοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν, ὅτι
κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας
θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος. καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι 6 28,20.
τῆς εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐπαγγελίας γενομένης
ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἕστηκα κρινόμενος, εἰς ἣν τὸ δω- 7 24,15.
δεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν
λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος
ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ. τί ἄπιστον 8
κρίνεται παρ' ὑμῖν εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει; 9–20: 9,1–29; 22,3–21.
ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ 9
τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι· ὃ 10 J 16,2. Ap 2,10.
καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλούς τε
τῶν ἁγίων ἐγὼ ἐν φυλακαῖς κατέκλεισα τὴν παρὰ
τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών, ἀναιρουμένων τε
αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον, καὶ κατὰ πάσας τὰς 11
συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτοὺς ἠνάγκαζον
βλασφημεῖν, περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς
ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰς ἔξω πόλεις. Ἐν οἷς 12
πορευόμενος εἰς τὴν Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ
ἐπιτροπῆς τῆς τῶν ἀρχιερέων, ἡμέρας μέσης κατὰ 13
τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν
λαμπρότητα τοῦ ἡλίου περιλάμψαν με φῶς καὶ
τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους· πάντων τε κατα- 14
πεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν ἤκουσα φωνὴν λέ-

T *σε οντα* *4 εκ* : **T** pr *την* | *παντες* : **T**+ *οι* *θρησκιας* *7* **hW** *καταντησειν* *10* **h**— *τε* 1°

ζητηματων : + *επισταμενος* ***Aα*** | *δεομαι* : + *σου* ***Caς*** : *προς* ***Caς*** | — *ημων* ***Hας*** *7 βασιλευ Αγριππα* ***Hας*** *απιστον* ***E*** *12 εν οις* : + *και* ***Hας*** | *της* : + ***Caς*** *14 γην* : + *δια τον φοβον εγω μονος* ***137***

γουσαν πρός με τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ· Σαοὺλ
Σαούλ, τί με διώκεις; σκληρόν σοι πρὸς κέντρα
15 *λακτίζειν. ἐγὼ δὲ εἶπα· τίς εἶ, κύριε; ὁ δὲ κύριος*
Ez 2,1.3. 16 *εἶπεν· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις. ἀλλὰ*
ἀνάστηθι καὶ **στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου**· *εἰς τοῦτο*
γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην καὶ
Jr 1,7. 17 *μάρτυρα ὧν τε εἶδές με ὧν τε ὀφθήσομαί σοι,* **ἐξαι-**
1 Chr 16,35. **ρούμενός σε** *ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ* **ἐκ τῶν ἐθνῶν, εἰς**
Dt 33,3. 18 **οὓς ἐγὼ ἀποστέλλω σε,** ⸀**ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν,**
Is35,5; 42,7.16; 61,1. *τοῦ ἐπιστρέψαι* **ἀπὸ σκότους εἰς φῶς** *καὶ τῆς*
20,32. E 2,2. Col 1,13. *ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν, τοῦ λαβεῖν*
αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ κλῆρον ἐν τοῖς
G 1,16. 19 *ἡγιασμένοις πίστει τῇ εἰς ἐμέ. Ὅθεν, βασιλεῦ*
Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθὴς τῇ οὐρανίῳ
Mt 3,8. 20 *ὀπτασίᾳ, ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτόν τε καὶ*
Ἱεροσολύμοις πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας
καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀπήγγελλον μετανοεῖν καὶ ἐπι-
στρέφειν ἐπὶ τὸν θεόν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα
21,30.31. 21 *πράσσοντας. ἕνεκα τούτων με Ἰουδαῖοι συλλα-*
βόμενοι ἐν τῷ ἱερῷ ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι.
L 24,44–47. 22 *ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἄχρι τῆς*
ἡμέρας ταύτης ἕστηκα μαρτυρόμενος μικρῷ τε
καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται
1 K 15,20. 23 *ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ Μωϋσῆς, εἰ*
παθητὸς ὁ Χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως
νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ τε λαῷ καὶ
J 10,20. 24 *τοῖς ἔθνεσιν.* *Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου*
ὁ Φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ φησιν· μαίνῃ, Παῦλε·
τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει.
25 *ὁ δὲ Παῦλος· οὐ μαίνομαι, φησίν, κράτιστε Φῆστε,*

---

16 RT— *με* *17.18* HR *σε αν.* *20 Ιεροσολυμοις* : HR+, : W+, *εις* | HR *Ιουδαιας, και* *21 εν* : T pr *οντα* (*24 φησίν* HRTW)

---

15 — *κυριος* ***Hας*** | *Ιησ.* : + *ο Ναζωραιος* ***137a*** *18 αυτων* : *τυφλων* ***E*** *24 γραμματα* : + *επιστασθαι* ***A***

ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγ-
γομαι. ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεύς, 26 J 18,20.
πρὸς ὃν καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν
γὰρ αὐτὸν τούτων οὐ πείθομαι οὐθέν· οὐ γάρ
ἐστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο. πιστεύεις, 27
βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πισ-
τεύεις. ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον· ἐν 28 11,26. 1 P 4,16.
ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν ποιῆσαι. ὁ δὲ Παῦλος· 29
εὐξαίμην ἂν τῷ θεῷ καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν μεγάλῳ
οὐ μόνον σὲ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς
μου σήμερον γενέσθαι τοιούτους ὁποῖος καὶ ἐγώ
εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων. Ἀνέστη 30
τε ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν ἥ τε Βερνίκη καὶ οἱ
συνκαθήμενοι αὐτοῖς, καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν 31
πρὸς ἀλλήλους λέγοντες ὅτι οὐδὲν θανάτου ἢ
δεσμῶν ἄξιον πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. Ἀγρίππας 32 25,11.
δὲ τῷ Φήστῳ ἔφη· ἀπολελύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄν-
θρωπος οὗτος εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν 27 25,12.
Ἰταλίαν, παρεδίδουν τόν τε Παῦλον καί τινας
ἑτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχῃ ὀνόματι Ἰουλίῳ
σπείρης Σεβαστῆς. ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδρα- 2 19,29; 20,4.
μυττηνῷ μέλλοντι πλεῖν εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν
τόπους ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου
Μακεδόνος Θεσσαλονικέως· τῇ τε ἑτέρᾳ κατήχ- 3 24,23; 28,2.16. 43.
θημεν εἰς Σιδῶνα, φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος
τῷ Παύλῳ χρησάμενος ἐπέτρεψεν πρὸς τοὺς φίλους

---

26 Ӿ— και | αυτον : hRT+ *τι* *28 ποιησαι* : h[s] *γενεσθαι (forte με πειθεις* pro *πεποιθας)* *29* T *ευξαμην* | RT *καγω* *31 αξιον* : hT+ *τι* **27**,*2* H Ἀδραμυντηνω W Ἀδραμυντηνω

---

26 — ουθεν ***ΑΕ*** *28 Χρηστιανον* ℵ* *29 πολλω* ***Ηαϛ*** *30 και ταυτα ειποντος αυτου ανεστη* ***Ηαϛ*** **27**,*1* pr *και ουτως εκρινεν αυτον ο ηγεμων αναπεμπεσθαι Καισαρι* ***97*** | *ημας* : *τους περι τον Παυλον* ***Ρα*** *2 Θεσσαλονικεων δε Αρισταρχος και Σεκουνδος* ***137*** *3 Ιουλιανος* ***Α***

4 πορευθέντι ἐπιμελείας τυχεῖν. κἀκεῖθεν ἀναχθέντες
ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους
5 εἶναι ἐναντίους, τό τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κι-
λικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες κατήλθαμεν
6 εἰς Μύρρα τῆς Λυκίας. Κἀκεῖ εὑρὼν ὁ ἑκατον-
τάρχης πλοῖον Ἀλεξανδρινὸν πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν
7 ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις
βραδυπλοοῦντες καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν
Κνίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπε-
8 πλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην, μόλις τε
παραλεγόμενοι αὐτὴν ἤλθομεν εἰς τόπον τινὰ
καλούμενον Καλοὺς λιμένας, ᾧ ἐγγὺς ἦν πόλις
2 K 11,25.26. 9 Λασαία. Ἱκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου καὶ
Lv 16,29. ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοὸς διὰ τὸ καὶ τὴν
νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι, παρῄνει ὁ Παῦλος
10 λέγων αὐτοῖς· ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως
καὶ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ
πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσεσ-
11 θαι τὸν πλοῦν. ὁ δὲ ἑκατοντάρχης τῷ κυβερνήτῃ
καὶ τῷ ναυκλήρῳ μᾶλλον ἐπείθετο ἢ τοῖς ὑπὸ
12 Παύλου λεγομένοις. ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος
ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν οἱ πλείονες
ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι ἐκεῖθεν, εἴ πως δύναιντο
καταντήσαντες εἰς Φοίνικα παραχειμάσαι, λιμένα
τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χῶρον.
13 Ὑποπνεύσαντος δὲ νότου δόξαντες τῆς προθέσεως
κεκρατηκέναι, ἄραντες ἆσσον παρελέγοντο τὴν
14 Κρήτην. μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ' αὐτῆς
15 ἄνεμος τυφωνικὸς ὁ καλούμενος εὐρακύλων· συν-
αρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου καὶ μὴ δυναμένου

---

5 διαπλευσ. : h[r]+ ⊣*δι ημερων δεκάπεντε*⊢ | W *κατηλθομεν* *8* T *πολις ην* | HR *Λασέα*

---

5 **Μυρρα** : *Λυστρα(ν)* **ℵ***A* *8* **Αλασσα** *Aa* *13* **Ἄσσον** *vl* **Ἄσσον** edd. *14* **ευροκλυδων** *Ηας*

ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ ἐπιδόντες ἐφερόμεθα.
νησίον δέ τι ὑποδραμόντες καλούμενον Κλαῦδα 16
ἰσχύσαμεν μόλις περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης,
ˈἣν ἄραντες βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑποζωννύντες τὸ 17
πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρτιν ἐκπέ-
σωσιν, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο.
σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν τῇ ἑξῆς ἐκβολὴν 18
ἐποιοῦντο, καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν 19
τοῦ πλοίου ἔριψαν. μήτε δὲ ἡλίου μήτε ἄστρων 20
ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε
οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιῃρεῖτο ἐλπὶς
πᾶσα τοῦ σῴζεσθαι ἡμᾶς. Πολλῆς τε ἀσιτίας 21 33.
ὑπαρχούσης τότε σταθεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν
εἶπεν· ἔδει μέν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι
μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης κερδῆσαί τε τὴν
ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. καὶ τὰ νῦν παραινῶ 22
ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται
ἐξ ὑμῶν πλὴν τοῦ πλοίου. παρέστη γάρ μοι 23
ταύτῃ τῇ νυκτὶ τοῦ θεοῦ οὗ εἰμι, ᾧ καὶ λατρεύω,
ἄγγελος ˈλέγων· μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρί σε 24 23,11.
δεῖ παραστῆναι, καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι ὁ θεὸς
πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. διὸ εὐθυμεῖτε, 25
ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται
καθ᾽ ὃν τρόπον λελάληταί μοι. εἰς νῆσον δέ 26 28,1.
τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν. Ὡς δὲ τεσσαρεσκαι- 27
δεκάτη νὺξ ἐγένετο διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ
Ἀδρίᾳ, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται
προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν. καὶ βολίσαντες 28
εὗρον ὀργυιὰς εἴκοσι, βραχὺ δὲ διαστήσαντες καὶ
πάλιν βολίσαντες εὗρον ὀργυιὰς δεκαπέντε· φοβού- 29

---

15 επιδοντες : h^r + τω πλεοντι και συστειλαντες τα ιστια 16 HR Καῦδα 19 W ερριψαν 23 ειμι : T+ εγω 27 H Ἁδρια | h προσαχεῖν

---

17 σκευος : ιστιον 98 | εφερομεθα 15α 19 ερριψαμεν Hας 27 επεγενετο Aα | προσεγγιζειν 137 28 και 1° : οιτινες א*

μενοί τε μή που κατὰ τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν,
ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας ηὔχοντο
30 ἡμέραν γενέσθαι. Τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων
φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ χαλασάντων τὴν σκά-
φην εἰς τὴν θάλασσαν προφάσει ὡς ἐκ πρῴρης
31 ἀγκύρας μελλόντων ἐκτείνειν, εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ
ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις· ἐὰν μὴ οὗτοι
μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε.
32 τότε ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται τὰ σχοινία τῆς
21.27. 2,46. 33 σκάφης καὶ εἴασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν. Ἄχρι δὲ οὗ
ἡμέρα ἤμελλεν γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος
ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς λέγων· τεσσαρεσκαι-
δεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες ἄσιτοι
1 Sm 14,45. 2 Sm 14,11. Mt 10,30. 34 διατελεῖτε, μηθὲν προσλαβόμενοι. διὸ παρακαλῶ
ὑμᾶς μεταλαβεῖν τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς
ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν
J 6,11. 1 T 4,4. L 22,19. 35 θρὶξ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἀπολεῖται. εἴπας δὲ ταῦτα
καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαρίστησεν τῷ θεῷ ἐνώπιον
36 πάντων καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν. εὔθυμοι δὲ
γενόμενοι πάντες καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς.
37 ἤμεθα δὲ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ διακόσιαι
38 ἑβδομήκοντα ἕξ. κορεσθέντες δὲ τροφῆς ἐκού-
φιζον τὸ πλοῖον ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν
39 θάλασσαν. Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ
ἐπεγίνωσκον, κόλπον δέ τινα κατενόουν ἔχοντα
αἰγιαλόν, εἰς ὃν ἐβουλεύοντο εἰ δύναιντο ἐξῶσαι
40 τὸ πλοῖον. καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες εἴων
εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας
τῶν πηδαλίων, καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμωνα τῇ
41 πνεούσῃ κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. περιπεσόντες
δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ἐπέκειλαν τὴν ναῦν, καὶ

---

29 RT *ευχοντο* *33* T *εμελλεν* *35 εσθιειν* : h[r] + *επιδιδους και ημιν* *37 διακοσιαι* : *H ως* *39 H εκσωσαι*

---

29 εκπεσωσιν ***61ας*** *30 εκφυγειν* ***Αα*** | — *προφασει* ***137*** *34 προσλαβειν* ***Ηας*** | *ημετερας* ***Αα*** | *πεσειται* ***Ηας*** *36 μετελαμβανον* ***137*** *37 εξ* : *πεντε* ***Α*** *39 δυνατον* ***CHα***

ἡ μὲν πρῷρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ
πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας. Τῶν δὲ στρατιωτῶν 42
βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσιν,
μή τις ἐκκολυμβήσας διαφύγῃ· ὁ δὲ ἑκατοντάρχης 43 8.
βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον ἐκώλυσεν αὐτοὺς
τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέν τε τοὺς δυναμένους
κολυμβᾶν ἀπορίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέ-
ναι, ' καὶ τοὺς λοιποὺς οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς 44 22–25.
δὲ ἐπί τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως
ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

Καὶ διασωθέντες τότε ἐπέγνωμεν ὅτι Μελίτη 28
ἡ νῆσος καλεῖται. οἵ τε βάρβαροι παρεῖχαν οὐ 2 27,8. 2 K 11,27.
τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν· ἅψαντες γὰρ
πυρὰν προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς διὰ τὸν ὑετὸν
τὸν ἐφεστῶτα καὶ διὰ τὸ ψῦχος. συστρέψαντος 3
δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων τι πλῆθος καὶ ἐπι-
θέντος ἐπὶ τὴν πυράν, ἔχιδνα ἀπὸ τῆς θέρμης
ἐξελθοῦσα καθῆψεν τῆς χειρὸς αὐτοῦ. ὡς δὲ 4
εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς
χειρὸς αὐτοῦ, πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον· πάντως
φονεύς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν διασωθέντα
ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν. ὁ μὲν 5 Mc 16,18.
οὖν ἀποτινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ ἔπαθεν
οὐδὲν κακόν· οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν 6 14,11.
πίμπρασθαι ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν. ἐπὶ
πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκώντων καὶ θεωρούντων
μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, μεταβαλόμενοι
ἔλεγον αὐτὸν εἶναι θεόν. Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν 7
τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχεν χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου

---

1 fin W+ των κυματων 43 W απορριψ. 28,1 H
·ήνη 4 H ειδαν 6 T εμπιπρᾶσθαι W πιμπρᾶσθαι |
ταβαλλομενοι

διελυετο La 44 επι γης 137 28,2 αναψαντες Ηaϛ |
νελαμβανον א* 3 διεξελθουσα Ha | καθηψατο Ca
τιναξαμενος Aa

ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς ἡμέρας
8 τρεῖς φιλοφρόνως ἐξένισεν. ἐγένετο δὲ τὸν πα-
τέρα τοῦ Ποπλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερίῳ συνε-
χόμενον κατακεῖσθαι, πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν
καὶ προσευξάμενος, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ ἰάσατο
9 αὐτόν. τούτου δὲ γενομένου καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἐν
τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας προσήρχοντο καὶ ἐθερα-
10 πεύοντο, οἳ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς
καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὰς χρείας.
11 Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ
παρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρινῷ, παρα-
12 σήμῳ Διοσκούροις. καὶ καταχθέντες εἰς Συρα-
13 κούσας ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς, ὅθεν περιελ-
θόντες κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον. καὶ μετὰ μίαν
ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου δευτεραῖοι ἤλθομεν
14 εἰς Ποτιόλους, οὗ εὑρόντες ἀδελφοὺς παρεκλή-
θημεν παρ' αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτά· καὶ
15 οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἤλθαμεν. κἀκεῖθεν οἱ
R 1,7. ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν ἦλθαν εἰς
ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρι Ἀππίου φόρου καὶ Τριῶν
ταβερνῶν, οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος εὐχαριστήσας τῷ
27,3. 16 θεῷ ἔλαβε θάρσος. Ὅτε δὲ εἰσήλθομεν εἰς
Ῥώμην, ἐπετράπη τῷ Παύλῳ μένειν καθ' ἑαυτὸν
σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ.
18,15; 28,1. 17 Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συνκαλέσασθαι
αὐτὸν τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρώτους· συνελ-
θόντων δὲ αὐτῶν ἔλεγεν πρὸς αὐτούς· ἐγώ, ἄνδρες
ἀδελφοί, οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς

---

7 **hRT** *τρεις ημερας* *9* **H** *[και] οι* *12* **W** *ημεραις τρισιν* *13* **H** *περιελοντες* *14* **W²** *ηλθομεν* *15* **W²** *ηλθον* *16* **H** *εισηλθαμεν* | *εις* : **T**+ *την* | *επετρ. τω Παυλω* : ⊣ **hʳ** ⊢ **Wᵐ** *ο εκατονταρχος παρεδωκεν τους δεσμιους τω στρατοπεδαρχω* (**W** *-χη*), *τω δε Παυλω επετραπη* | *εαυτον* : **hʳ** + ⊣ *εξω της παρεμβολης* ⊢

---

7 Πουπλιω ***5a*** *9 γενομ.* : + *υγιους* ***H*** *10 την χρειαν* ***Ηας*** *14 παρ* : *επ* ***Ηας*** | *επιμειναντες* ***Ηα*** *15* — *οι* ***B96***

ἔθεσι τοῖς πατρῴοις, δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων
18 παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες Lc 23,14 s. 3,13.
ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολῦσαι διὰ τὸ μηδε-
19 μίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί· ἀντι- 25,11.
λεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων ἠναγκάσθην ἐπικαλέ-
σασθαι Καίσαρα, οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων
20 τι κατηγορεῖν. διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρ- 26,6.7.
εκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι· εἵνεκεν γὰρ
τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἅλυσιν ταύτην περί-
21 κειμαι. οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπαν· ἡμεῖς οὔτε
γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας,
οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν
22 ἢ ἐλάλησέν τι περὶ σοῦ πονηρόν. ἀξιοῦμεν δὲ 24,14. L 2,34.
παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς
αἱρέσεως ταύτης γνωστὸν ἡμῖν ἐστιν ὅτι πανταχοῦ
23 ἀντιλέγεται. Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν ἦλθον 19,8.
πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες, οἷς ἐξετίθετο
διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, πείθων
τε αὐτοὺς περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπό τε τοῦ νόμου
Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωῒ ἕως
24 ἑσπέρας. καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις,
25 οἱ δὲ ἠπίστουν· ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλή-
λους ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἕν,
ὅτι καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐλάλησεν διὰ
Ἠσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν
26 λέγων·

πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπόν· Is 6,9.10. Mt 13,14. Mc 4,12. J 12,40.
ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε,

---

20 R *ενεκεν* *23* H *ηλθαν* *24* *ηπιστουν* : H,R.TW· *25* *δε* : T *τε*

---

18 οιτινες : + *πολλα* **137** *19 Ιουδ.* : + *και επικραζοντων· αιρε τον εχθρον ημων* **137** | *κατηγ.* : + *αλλ ινα λυτρωσωμαι την ψυχην μου εκ θανατου* **137** *23 ηκον* ***Ηας*** | *διαμαρτ.* : *παρατιθεμενος* ***Α*** *25 υμων* : *ημων* ***Ηας***

καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε·
2 K 3,14 ss. 27 **ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου,**
καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν,
καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν·
μή ποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς
καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν
καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν,
καὶ ἰάσομαι αὐτούς.

Ps 67,3; 98,3. 13,46. L 3,6. 28 γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν ὅτι **τοῖς ἔθνεσιν** ἀπεστάλη
τοῦτο **τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ**· αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται.
30 Ἐνέμεινεν δὲ διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ μισθώματι,
καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς
23. 1,3. 19,8. 2 T 2,9. 31 αὐτόν, κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ δι-
δάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ
πάσης παρρησίας ἀκωλύτως.

---

28 H *υμιν εστω* | fin h[r] + (*v.* 29) *και ταυτα αυτου ειποντος απηλθον οι Ιουδαιοι πολλην εχοντες εν εαυτοις ζητησιν* *31* T— *Χριστου*

---

27 εβαρυνθη ℵ* *30* fin + *Ιουδαιους τε και Ελληνας* ***137.***

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

Παῦλος δοῦλος Χριστοῦ Ἰησοῦ, κλητὸς ἀπό- 1 Act 9,15; 13,2. G 1,15.
στολος ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, ὃ προ- 2 Tt 1,2. 16,25.26.
επηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς
ἁγίαις ¹ περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ γενομένου ἐκ 3 9,5. 2 Sm 7,12. Mt 22,42. 2T 2,8.
σπέρματος Δαυεὶδ κατὰ σάρκα, τοῦ ὁρισθέντος 4 Act 13,33.
υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης ἐξ
ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου
ἡμῶν, δι᾽ οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς 5 Act 26,16–18. 15,18. G 2,7.9.
ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ
ὀνόματος αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς κλητοὶ 6
Ἰησοῦ Χριστοῦ, πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγα- 7 1 K 1,2. 2 K 1,1. E 1,1. Nu 6,25.26. Act 28,15.
πητοῖς θεοῦ, κλητοῖς ἁγίοις· χάρις ὑμῖν καὶ
εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ.

Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ 8 16,19. 1 Th 1,8.
Χριστοῦ περὶ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν
καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. μάρτυς γάρ 9 Ph 1,8. E 1,16.
μού ἐστιν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί
μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδια-
λείπτως μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι ¹ πάντοτε ἐπὶ τῶν 10 Act 19,21. 15,23.32.

HTW Epistolas Catholicas (Jc, 1.2 P, 1–3 J, Jd) Paulinis anteponunt. HR praemittunt *Επιστολαι Παυλου*, H praeterea indicem epistolarum singularum; epistolam ad Hebraeos datam HTW epistolis pastoralibus praemittunt, R postponit

1 **ℌR** *Ιησου Χριστου* *2* **T** *αγιαις,* *3* **HR** *αυτου, του* *6* **W** *υμεις,* *7* **h^r** — *εν Ρωμη* *9* **W** *ποιουμαι,*

---

3 γεννωμενου 33a *4 προορισθεντος latt* *7 αγαπ. θ.* : *εν αγαπη θ. G* : *—E* *8 περι* : *υπερ EGa* *9 μου 1ᵒ* : *μοι D*G*

προσευχῶν μου, δεόμενος εἴ πως ἤδη ποτὲ εὐοδω-
θήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς
Act 28,31. 11 ὑμᾶς. ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ
χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι
2 P 1,1. 12 ὑμᾶς, τοῦτο δέ ἐστιν συνπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν
διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ.
J 15,16. 13 οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις
προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθην ἄχρι
τοῦ δεῦρο, ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν
14 καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. Ἕλλησίν
τε καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφει-
Ps 119,46. 15 λέτης εἰμί· οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ
1 K 1,18.24. Act 13,46. 16 ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι. οὐ γὰρ
ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον· δύναμις γὰρ θεοῦ
ἐστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ
3,21.22. 17 τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι. δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ
G 3,11. Hb 2,4; 10,38. ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν,
καθὼς γέγραπται· **ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.**
J 16,9. 18 Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ
2 Th 2,12. ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν
Act 14,15–17; 19 τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων, διότι τὸ
17,24–28. γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· ὁ
Ps 19,2. H 11,3. 20 θεὸς γὰρ αὐτοῖς ἐφανέρωσεν. τὰ γὰρ ἀόρατα
Job 12,7–9. αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοού-
μενα καθορᾶται, ἥ τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ
E 4,18. 21 θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους, ' διότι
Ap 14,7. γνόντες τὸν θεὸν οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ ηὐχαρίσ-
τησαν, ἀλλὰ ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς
Jr 10,14. αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία.
1 K 1,20. 22 Ps 106,20. 23 φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, καὶ **ἤλλαξαν**
Dt 4,15–19.

---

10 RW *μου δεομενος,* *15* h[r] — *τοις εν Ρωμη* *16* H [*πρωτον*] *21* W *ευχαριστησαν* | RT *αλλ*

---

*13 ουκ οιομαι D*EG* *15 εν υμιν D*a* *16 ευαγγ. του Χριστου KLaϛ* | *— εις σωτηριαν G* *17 δικαιος : + μου C** *18 την αληθ. : + του θεου vg* *20 — αϊδιος L* *23 ηλλαξαντο Κα*

τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ **ἐν ὁμοιώματι** εἰκόνος
φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων
καὶ ἑρπετῶν. Διὸ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς 24 Act 14,16.
ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκα-
θαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν
αὐτοῖς, οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ 25 9,5.
ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν
τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς
εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν. Διὰ τοῦτο παρέδωκεν 26
αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἵ τε γὰρ
θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν
εἰς τὴν παρὰ φύσιν, ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρσενες 27 Lv18,22; 20,13. 1 K 6,9.
ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύ-
θησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες
ἐν ἄρσεσιν τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι καὶ
τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν
ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες. Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκί- 28
μασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν
αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ
καθήκοντα, πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ πονηρίᾳ 29
πλεονεξίᾳ κακίᾳ, μεστοὺς φθόνου φόνου ἔριδος
δόλου κακοηθείας, ψιθυριστάς, ˡ καταλάλους, 30
θεοστυγεῖς, ὑβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας,
ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ˡ ἀσυνέτους, 31
ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀνελεήμονας· οἵτινες τὸ 32
δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα
πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ
ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν τοῖς πράσσουσιν.

---

27 τε : W *δε* | T *αρρ-* ter | H *αρσεσιν,* | H *αὐτοις* *29* h *κακια πονηρ. πλεον.* vl *πον. κακια πλεον.* (sic T) | H *κακοηθιας* *32* h *επιγινωσκοντες* | *ποιουσιν ... συνευδοκουσιν* : h[s] [*οι*] *ποιουντες* ... [*οι*] *συνευδοκουντες*

---

*24 διο και DEm*ϛ | *εν εαυτοις EGm*ϛ *26 φυσιν* : + *χρησιν D*Gvg* *27 αντιλαμβανοντες G* *28 — ο θεος* ℵ*A *29 — δολου A* *31 αστοργ.* : + *ασπονδους CKm*ϛ *32 επιγ.* : + *ουκ ενοησαν D*E*

Mt 7,2. J 8,7. 2 Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων·
ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις·
2 τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. οἴδαμεν δὲ ὅτι
τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστιν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς
3 τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄν-
θρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ
ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ;
2 P 3,15. 4 ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς
ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν
ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει;
5 κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον
Ps 62,13. καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς
Prv 24,12. Mt 16,27. 6 καὶ ἀποκαλύψεως δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ, ὃς
2 K 5,10. J 5,29. 7 **ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ**· τοῖς μὲν
καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν
2 Th 1,8. 8 καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσιν ζωὴν αἰώνιον· τοῖς δὲ
ἐξ ἐριθείας καὶ ἀπειθοῦσι τῇ ἀληθείᾳ πειθο-
1,16; 3,9. 9 μένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, ὀργὴ καὶ θυμός. [1]θλῖψις καὶ
στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ
κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον
10 καὶ Ἕλληνος· δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ
τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον
Act 10,34. 1 P 1,17. 11 καὶ Ἕλληνι. οὐ γάρ ἐστιν προσωπολημψία παρὰ
12 τῷ θεῷ. Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως
καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ
Mt 7,21. 13 νόμου κριθήσονται· οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ νόμου
1 J 3,7. Jc 1,22.25. δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ νόμου
Act 10,35. 14 δικαιωθήσονται. ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον
ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῶσιν, οὗτοι νόμον

---

2 δε : hT *γαρ*   *8* H *εριθιας*   *8.9* HR *θυμος, θλ. κ. στενοχωρια, επι*   *11* W nov. sect. inc.   *13 τω* : [H]—W

---

1 γαρ : + *κριματι C*a*   *5 αποκαλ.* : *ανταποδοσεως A* | *και δικαιοκρισ.* $\aleph^3$*Km*   *12 εννομως* lecit   *13* fin + *παρα θεω G*   *14 ουτοι* : *οι τοιουτοι Gvg*

μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσιν νόμος· οἵτινες ἐνδείκ- 15 1,32.
νυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρ-
δίαις αὐτῶν, συνμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνει-
δήσεως καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατη-
γορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, ἐν ᾗ ἡμέρᾳ 16 2 T 2,8.
κρίνει ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων κατὰ
τὸ εὐαγγέλιόν μου διὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ. Εἰ δὲ 17 Jc 2,19.
σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ καὶ ἐπαναπαύῃ νόμῳ καὶ
καυχᾶσαι ἐν θεῷ ¹ καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα καὶ 18 Ph 1,10.
δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα κατηχούμενος ἐκ τοῦ
νόμου, πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, 19 Mt 15,14. L 18,9.
φῶς τῶν ἐν σκότει, ¹ παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσ- 20 2 T 3,5.
καλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως
καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ· ὁ οὖν διδάσκων 21 Ps 50,16–21. Mt 23,3.4.
ἕτερον σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ
κλέπτειν κλέπτεις; ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν μοι- 22
χεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα ἱεροσυλεῖς;
¹ ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ 23
νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις; **τὸ** γὰρ **ὄνομα τοῦ** 24 Is 52,5. Ez 36,20.
θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς
γέγραπται. περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ ἐὰν νόμον 25 Jr 4,4; 9,24.25.
πράσσῃς· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖς, ἡ περι-
τομή σου ἀκροβυστία γέγονεν. ἐὰν οὖν ἡ ἀκρο- 26 G 5,6.
βυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσσῃ, οὐχ
ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται;
καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον 27
τελοῦσα σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς
παραβάτην νόμου. οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰου- 28 J 8,15.39; 7,24.
δαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περι-
τομή· ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περι- 29 Gn 49,8. Dt 30,6. Kol 2,11.

---

14 *νομος* : TiW, *16* *η ημερα* : (h)RT *ημερα οτε* h *ημερα η* | hRTiW *κρινεῖ* | hR *Ιησου Χριστου* *20* H *νομω*, — *23* W *ατιμαζεις·* *27* R *νομου;*

---

15 διαλογισμων G *16 — μου 37* *17 ει δε : ιδε D³Laϛ* *25 φυλασσης D*vg* *27 — η εκ φ. ακροβ. G*

τομὴ καρδίας ἐν πνεύματι οὐ γράμματι, οὗ ὁ
3 ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ. Τί
οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια
9,4. Dt 4,7.8. Ps 147,19.20; 103,7. 1 P 4,11. 2 τῆς περιτομῆς; ¹ πολὺ κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον
μὲν [γὰρ] ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ.
9,6; 11,29. 2 T 2,13. 3 ¹ τί γάρ; εἰ ἠπίστησάν τινες, μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν
Ps 116,11. Ps 51,6. 4 τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει; μὴ γένοιτο·
γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, **πᾶς δὲ ἄνθρωπος**
ψεύστης, καθάπερ γέγραπται·

ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου
καὶ νικήσεις ἐν τῷ κρίνεσθαί σε.

5 εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν,
τί ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν
6 ὀργήν; κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ¹ μὴ γένοιτο· ἐπεὶ
7 πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον; εἰ δὲ ἡ ἀλήθεια
τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς
τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς
6,1.2. 8 κρίνομαι; καὶ μὴ καθὼς βλασφημούμεθα καὶ
καθώς φασίν τινες ἡμᾶς λέγειν ὅτι ποιήσωμεν
τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά; ὧν τὸ κρίμα ἔν-
δικόν ἐστιν.
1,18—2,24. 9 Τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως· προῃτιασά-
μεθα γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας πάντας ὑφ'
Ps 14,1—3; 53,2—4. 10 ἁμαρτίαν εἶναι, καθὼς γέγραπται ὅτι

οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς,
11 **οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν·**

---

1 H *ωφελια* *2* [*γαρ*] : T—W *3* RT *γὰρ ει ηπ. τινες;* *4* RW *νικησης* *7* *δε* : hRW *γαρ* | H *κρινομαι,* *8* *και* 2⁰ : [H] *9* W *υπο* *11* *ο* 1⁰ : [R]—𝔎 | HR *συνίων* | 𝔎—*ο* 2⁰ | h *ζητων*

---

1 — *ἡ* ℵ*G *4* *εστω* G *6* *κρίνει* *8* — *τα* 1⁰ D* | *ελθη* : + *εφ ημας* 37 *9* *προκατεχομεν περισσον* ⲁ — *ου παντως* D*G | *τε* : + *πρωτον* A

πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρεώθησαν· 12
οὐκ ἔστιν ὁ ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως
ἑνός.
τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, 13 Ps 5,10. Ps 140,4.
ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν,
ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν·
ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει· 14 Ps 10,7.
ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα, 15 Is 59,7.8.
σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, 16
καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν. 17
οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλ- 18 Ps 36,2.
μῶν αὐτῶν.
Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει τοῖς ἐν τῷ 19 2,12. G 3,22.
νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ καὶ ὑπόδικος
γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ· διότι ἐξ ἔργων 20 Ps 143,2. 7,7. G 2,16.
νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ·
διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.
Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέ- 21 Act 10,43. 1,17.
ρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προ-
φητῶν, δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ 22
Χριστοῦ, εἰς πάντας τοὺς πιστεύοντας· οὐ γάρ
ἐστιν διαστολή· πάντες γὰρ ἥμαρτον καὶ ὑστε- 23 9.19. 5,2.
ροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, δικαιούμενοι δωρεὰν 24 5,1. E 2,8. T 3,7.
τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ· ὃν προέθετο ὁ θεὸς ἱλαστήριον 25 Lv 16,12–15. H 4,16. E 1,7.
διὰ πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς
δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προ-
γεγονότων ἁμαρτημάτων ˡ ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, 26
πρὸς τὴν ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ

---

12 𝔎R— *ο* | hW— *ουκ εστιν 2°* *14 στομα* : hW+ *αυτων* *22 Ιησου* : [H]—W | *παντας* : h[r] W+ *και επι παντας* *25 πιστεως* : hW pr *της* | T *αυτου, δια*

---

25 — δια πιστεως A | *παρεσιν* : + *εν τω νυν αιωνι 47*

νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δι-
1 K 1,29.31. 27 καιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. Ποῦ οὖν ἡ
καύχησις; ἐξεκλείσθη. διὰ ποίου νόμου; τῶν
G 2,16. 28 ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. ˡ λογι-
ζόμεθα γὰρ δικαιοῦσθαι πίστει ἄνθρωπον χωρὶς
10,12. 29 ἔργων νόμου. ἢ Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; οὐχὶ
4,11.12. 30 καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν, ˡ εἴπερ εἷς ὁ θεὸς ὃς
δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως καὶ ἀκροβυστίαν
21. 4,3; 8,4. 31 διὰ τῆς πίστεως. νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ
Mt 5,17. τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ νόμον ἱστάνομεν.
4 Τί οὖν ἐροῦμεν εὑρηκέναι Ἀβραὰμ τὸν προ-
2 πάτορα ἡμῶν κατὰ σάρκα; εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ
ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα· ἀλλ' οὐ πρὸς
Gn 15,6. G 3,6. 3 θεόν. ˡ τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; **ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ**
Jc 2,23. 11,6. 4 **τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.** τῷ
Mt 20,7.14. δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν
5 ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα· τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πισ-
τεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογί-
Ps 32,1.2. 6 ζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην, καθάπερ
καὶ Δαυεὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου
ᾧ ὁ θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων·

7 **μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι καὶ ὧν ἐπε-**
καλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι·
8 **μακάριος ἀνὴρ οὗ οὐ μὴ λογίσηται κύριος**
ἁμαρτίαν.

Gn 15,6. 9 ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομὴν ἢ
καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γάρ· **ἐλογίσθη**
10 **τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην.** πῶς οὖν

---

26 Ιησου : **h**[r] — *Ιησου vl Ιησουν vl +Χριστου* *28 γαρ* : **hW** *ουν* *29* **h** *μονων* *30* **W** *επειπερ* | **H** *θεος, ος* **4**,*1* **ℋ**— *ευρηκεναι* *2 θεον* : **HR**, *5* **T** *ασεβήν* | *δικαιοσυνην* : **R.T**· *8 οὗ* : **h** *ᾧ*

26 — και ***FGa*** | *— Ιησου* ***FG*** *27 καυχησ.* : *+ σου* ***FGa*** *28 λογιζωμεθα* ***KP*** | *δια πιστεως* ***FG*** *29 μονος* ***DE*** *31 ιστωμεν* ***Emς*** 4,*1 ερουμεν;* | *πατερα* ***DEmς*** *6 καθως* ***DG*** *9 περιτομην* : *+ μονον* ***DE***

ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ;
οὐκ ἐν περιτομῇ ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ· ¹ καὶ ***σημεῖον*** 11 Gn 17,10.11.
ἔλαβεν ***περιτομῆς*** *σφραγῖδα τῆς δικαιοσύνης τῆς*
πίστεως τῆς ἐν ***τῇ ἀκροβυστίᾳ****, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν*
πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας,
εἰς τὸ λογισθῆναι αὐτοῖς [τὴν] δικαιοσύνην, ¹ καὶ 12 Mt 3,9. 1 P 2,21.
πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον 2 K 12,18.
ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν τοῖς ἴχνεσιν τῆς ἐν
ἀκροβυστίᾳ πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ.
Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ ἢ τῷ 13 Gn 18,18; 22,17.18.
σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι κόσμου,
ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. εἰ γὰρ οἱ ἐκ 14
νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις καὶ κατήρ-
γηται ἡ ἐπαγγελία· ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργά- 15 3,20; 5,13; 7,8.10.
ζεται· οὗ δὲ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις.
Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ 16
εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι,
οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ
πίστεως Ἀβραάμ, (ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν,
καθὼς γέγραπται ὅτι ***πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέ-*** 17 Gn 17,5. Is 48,13.
θεικά σε,*) κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ τοῦ ζωο-*
ποιοῦντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ
ὄντα ὡς ὄντα· ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίσ- 18 Gn 15,5.
τευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν ***πατέρα πολλῶν***
ἐθνῶν *κατὰ τὸ εἰρημένον·* ***οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα***
σου*· καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει κατενόησεν* 19 Gn 17,17.
τὸ ἑαυτοῦ σῶμα νενεκρωμένον, ἑκατονταέτης
που ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας
Σάρρας· εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ δι- 20 H 11,7.11.34.
εκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλὰ ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει,

---

11 h *περιτομην* (HR+,) | [*την*] : RW—T *12* h[s] [*και τοις fort pro και αυτοις*] *19* h[r] *ου κατενοησεν* | *σωμα* : HR+ [*ηδη*] | HR *εκατονταετής* *20* RT *αλλ*

---

11 σφραγ. : + *δια FG* | *λογισθ. και αυτοις CDmς* | *εις δικ. Δa* *16 ινα* : + *η Δa* *18* fin + *ως αι αστερες του ουρανου και ως το αμμον της θαλασσης FG* *19 εν τη πιστ. D*FG*

21 δοὺς δόξαν τῷ θεῷ ˈκαὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὃ
8. Gn 15,6. 22 ἐπήγγελται δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆσαι. διὸ [καὶ]
15,4. 23 **ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.** Οὐκ ἐγράφη
1 P 1,21. 24 δὲ δι' αὐτὸν μόνον ὅτι **ἐλογίσθη αὐτῷ**, ἀλλὰ καὶ
δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν
ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ
Is 53,4.5. 25 νεκρῶν, ὃς **παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα** ἡμῶν
1 K 15,17. καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

3,24.28; 4,24. 5 Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην ἔχωμεν
Is 53,5. πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
E 3,12. 2 δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν [τῇ πίστει]
3,23. εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἑστήκαμεν, καὶ καυχώ-
Jc 1,2.3. 3 μεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. οὐ μόνον
1 P 1,5–7. δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες
4 ὅτι ἡ θλῖψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἡ δὲ ὑπο-
Ps 22,6; 25,20. 5 μονὴ δοκιμήν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα· ἡ δὲ **ἐλπὶς**
H 6,18.19. **οὐ καταισχύνει**, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται
ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ
6 δοθέντος ἡμῖν. ἔτι γὰρ Χριστὸς ὄντων ἡμῶν
ἀσθενῶν ἔτι κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανεν.
7 ˈμόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται· ὑπὲρ
γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν·
J 3,16. 8 συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεὸς
1 J 4,10. ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ
1,18; 2,5.8. 9 ἡμῶν ἀπέθανεν. πολλῷ οὖν μᾶλλον δικαιωθέντες
νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ
8,7. 10 ἀπὸ τῆς ὀργῆς. εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν
τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ

---

22 [και] : T—W 5,*1* W εχομεν *2* [τη πιστει] : T—W *3* h καυχωμενοι *4.5* H ελπιδα, η . . . καταισχυνει *6* . ετι γαρ (sic et h[s]) : H · ει γε (h[s] *et* εις τι γαρ *vl* ει γαρ *vl* ει δε [*fort pro* ειπερ]) W, εἴγε

21 — και 1[o] *EFG* *23* αυτω : + εις δικαιοσυνην *Ea* 5,*3* δε : + τουτο *D* it* 11 *D*FG* *6* ετι 1[o] : εις τι *FG* | — ετι 2[o] *Eaς* *7* μογις ℵ* *8* — ο θεος *B* | οτι : + ει *FG* *9* — ουν *D*FG*

μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ
αὐτοῦ· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ 11
θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι'
οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.
Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία 12 Gn 2,17; 3,19. 6,23.
εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας
ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ
θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον· ἄχρι 13 4,15.
γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ, ἁμαρτία δὲ
οὐκ ἐλλογεῖται μὴ ὄντος νόμου· ἀλλὰ ἐβασίλευσεν 14 1 K 15,21.22. 45.55.
ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωϋσέως καὶ ἐπὶ
τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς
παραβάσεως Ἀδάμ, ὅς ἐστιν τύπος τοῦ μέλλοντος.
Ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως καὶ τὸ χάρισμα· 15
εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέ-
θανον, πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ
δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ
Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. καὶ οὐχ 16
ὡς δι' ἑνὸς ἁμαρτήσαντος τὸ δώρημα· τὸ μὲν
γὰρ κρίμα ἐξ ἑνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα
ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα. εἰ γὰρ 17
τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν
διὰ τοῦ ἑνός, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν
τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης
λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν διὰ τοῦ ἑνὸς
Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄρα οὖν ὡς δι' ἑνὸς παραπτώ- 18 1 K 15,22.
ματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτως
καὶ δι' ἑνὸς δικαιώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους
εἰς δικαίωσιν ζωῆς· ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς 19 Is 53,11.

11 Χριστου : [H]—W *12* H ημαρτον —. (R—·) *13* H ελλογαται | νομου 2° : H,R.TW· *14* h^r— μη *15* και 1° : [H]—W *17* τω του ενος : h εν ενος W εν ενι | H [της δωρεας] | h Χριστου Ιησου

11 καυχωμεθα La 12 — ο θανατος 2° DEa 14 επι τω : εν τω B 15 — εν FG 16 αμαρτηματος DGa | fin *+ ζωης D* 17 — της δικαιοσυνης C 18 ενος 1° : + ανθρωπον* ℵ*, *it 19 (2°) D*FG*

τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ
πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς
4,15; 7,8. G 3,19. 20 δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί. νόμος δὲ
παρεισῆλθεν ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα· οὗ
δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ
6,23. 21 χάρις, ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ
θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιο-
σύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ
κυρίου ἡμῶν.
3,5–8. 6 Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμένωμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα
1 P 4,1. 2 ἡ χάρις πλεονάσῃ; ¹ μὴ γένοιτο. οἵτινες ἀπε-
θάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ;
G 3,27. 3 ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν
Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν;
1 P 3,21. Kol 2,12. 4 συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς
τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν
διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρός, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν
Ph 3,10.11. 5 καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. εἰ γὰρ σύμφυτοι
γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ
G 5,24. 6 καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα· τοῦτο γινώσκοντες,
ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα
καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι
1 P 4,1. 7 δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ· ὁ γὰρ ἀποθανὼν
4. 8 δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. εἰ δὲ ἀπεθάνομεν
σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συνζήσομεν αὐτῷ,
9 εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι
H 9,26–28. G 2,19. 1 P 3,18. 10 ἀποθνήσκει, θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει. ὃ
γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὃ
2 K 5,15. 1 P 2,24. 11 δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε
ἑαυτοὺς εἶναι νεκροὺς μὲν τῇ ἁμαρτίᾳ ζῶντας δὲ

6,3 H [Ιησουν]

6,1 επιμενουμεν ς 2 ζησωμεν CFG 4 ουν : γαρ latt 5 αλλα : αμα FG 6 και τουτο B 8 αυτω : τω Χριστω D*Ea 11 υμεις· | — ειναι ADEa

τῷ θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Μὴ οὖν βασιλευέτω 12 Gn 4,7.
ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι εἰς τὸ
ὑπακούειν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ, μηδὲ παρ- 13 12,1. E 2,5. 5,14.
ιστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ,
ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὡσεὶ ἐκ νεκρῶν
ζῶντας καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ
θεῷ,ˈἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ γάρ ἐστε 14 1 J 3,6.
ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν. Τί οὖν; ἁμαρτή- 15 5,17.21.
σωμεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν;
μὴ γένοιτο. οὐκ οἴδατε ὅτι ᾧ παριστάνετε ἑαυ- 16 J 8,34. 2 P 2,19.
τοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε ᾧ ὑπα-
κούετε, ἤτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον ἢ ὑπακοῆς
εἰς δικαιοσύνην; χάρις δὲ τῷ θεῷ ὅτι ἦτε δοῦλοι 17
τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν
παρεδόθητε τύπον διδαχῆς, ἐλευθερωθέντες δὲ 18 J 8,32.
ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ.
ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς 19
ὑμῶν. ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν
δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνο-
μίαν, οὕτως νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα
τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν. ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε 20
τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. τίνα 21 Ez 16,61.63. 8,6.13.
οὖν καρπὸν εἴχετε τότε; ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε·
τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος. νυνὶ δὲ ἐλευ- 22 1 P 1,9.
θερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας δουλωθέντες δὲ
τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν,
τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς 23 5,12.
ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴ
αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

---

13 *θεω* 2° : W. *17* W *διδαχης*. *19* *υμων* 1° : HR· | H [*εις την ανομιαν*] *21* HR *τοτε εφ . . . επαισχυνεσθε;* | W *το μεν γαρ* *22* H *νυνι δέ,*

---

11 fin + *τω κυριω ημων* ℵCaς *12* *ταις επιθ. αυτ.* : *αυτη* ***DG*** pr *αυτη εν* ***KLς*** *16* *ἢ ουκ* ***D*FG*** | — *εις θανατον* ***DE*** *17* *εκ καθαρας καρδιας* ***Aa*** *19* *δουλευειν* (*bis*) ***FG*** | *δουλα* 2° : *οπλα* ***A***

7 *Ἢ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, γινώσκουσιν γὰρ νόμον*
λαλῶ, ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ'
2 *ὅσον χρόνον ζῇ; ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι*
ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ,
3 *κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. ἄρα οὖν*
ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς χρηματίσει ἐὰν γένη-
ται ἀνδρὶ ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, ἐλευ-
θέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν
Kol 2,14. 4 *μοιχαλίδα γενομένην ἀνδρὶ ἑτέρῳ. ὥστε, ἀδελφοί*
μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ
σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἑτέρῳ,
τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ
7–25. 6,21. 5 *θεῷ. ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα*
τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς
μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ·
8,1.2. 6,2.4. 6 *νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες*
ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν και-
νότητι πνεύματος καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος.
Ex 20,14.17. 7 *Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο·*
Dt 5,18.21. *ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων εἰ μὴ διὰ νόμου·*
τήν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν εἰ μὴ ὁ νόμος
11. 5,18. 8 *ἔλεγεν·* **οὐκ ἐπιθυμήσεις·** *ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ*
ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ
πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά.
9 *ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς*
Jc 1,15. 10 *ἐντολῆς ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν, ἐγὼ δὲ ἀπέθανον,*
Lv 18,5. *καὶ εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωήν, αὕτη εἰς*
H 3,13. 11 *θάνατον· ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ*
τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με καὶ δι' αὐτῆς ἀπ-
1 T 1,8. 12 *έκτεινεν. ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ*
5,20. 13 *ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. Τὸ οὖν ἀγαθὸν*

---

4 **H** *εγερθεντι ινα κατηργασατο* *6* *ημας* : [H]—W *8* RT

---

3 νομον : + *του ανδρος* ***17vg*** *6 αποθανοντες* : *του θανατου* ***DEa*** *8* fin + *ην* ***FG*** *9 εζην* ***B*** *12 αγαθη* : *θαυμαστη* ***47***

ἐμοὶ ἐγένετο θάνατος; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία,
ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργα-
ζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ᾽ ὑπερβολὴν
ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. οἴδαμεν 14 Ps 51,7. 18. J 3,6.
γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ σάρ-
κινός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. ὃ 15
γὰρ κατεργάζομαι οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὃ θέλω
τοῦτο πράσσω, ἀλλ᾽ ὃ μισῶ τοῦτο ποιῶ. εἰ δὲ 16 12.
ὃ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ, σύνφημι τῷ νόμῳ ὅτι
καλός. νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ 17
ἀλλὰ ἡ ἐνοικοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. οἶδα γὰρ ὅτι 18 Gn 6,5; 8,21.
οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τοῦτ᾽ ἔστιν ἐν τῇ σαρκί μου,
ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν παράκειταί μοι, τὸ δὲ
κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὔ· οὐ γὰρ ὃ θέλω ποιῶ 19
ἀγαθόν, ἀλλὰ ὃ οὐ θέλω κακὸν τοῦτο πράσσω.
εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω ἐγὼ τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατερ- 20
γάζομαι αὐτὸ ἀλλὰ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία.
εὑρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν 21
τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται· συνή- 22
δομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄν-
θρωπον, βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν 23 G 5,17. 1 P 2,11. Jc 4,1.
μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου
καὶ αἰχμαλωτίζοντά με ἐν τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας
τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν μου. Ταλαίπωρος ἐγὼ 24
ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ
θανάτου τούτου; χάρις τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ 25 1 K 15,57.
τοῦ κυρίου ἡμῶν. ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν
νοῒ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρ-
τίας. Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χρισ- 8 31–39. 4.

---

13 H φ. αμαρτια δια *17* R οικουσα *19* W αλλ *20* HR— εγω 1° *23* εν 2° : [H] *25* χαρις : H+ [δε] h ευχαριστω | T— μεν

---

14 σαρκικος *KLaς* *15* — τουτο 1° *DG* *16* καλον εστιν *FG* *18* αγαθον : pr το *FG* | ου : ουχ ευρισκω *DEaς* *19* ου θελω : μισω *F—G* *22* θεου : νοος *B* *25* χ. τω θεω : η χ. του θεου *DE* η χ. του κυριου *FG*

3,27. 7,23.24. 2 τῷ Ἰησοῦ. ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς
ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν σε ἀπὸ τοῦ
J 1,14. Ph 2,7. 3 νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. τὸ γὰρ
Act 13,38; 15,10. ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός,
H 2,17; 4,15. ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι
σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινεν
G 5,16.25. 4 τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ
νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα
5 περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. οἱ γὰρ κατὰ
σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ
6,21. 6 πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. τὸ γὰρ φρόνημα τῆς
σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος
Mt 12,34. 7 ζωὴ καὶ εἰρήνη. διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς
J 8,43; 12,39. ἔχθρα εἰς θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ
Jc 4,4. 8 ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται· οἱ δὲ ἐν σαρκὶ
1 K 3,16; 12,3; 9 ὄντες θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. Ὑμεῖς δὲ οὐκ
15,23. G 5,24. ἐστὲ ἐν σαρκὶ ἀλλὰ ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα
θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ τις πνεῦμα Χριστοῦ
G 2,20. 10 οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. εἰ δὲ Χριστὸς
Ph 1,21. 1 P 4,6. ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ
11 δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. εἰ δὲ τὸ πνεῦμα
τοῦ ἐγείραντος τὸν Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν
ὑμῖν, ὁ ἐγείρας ἐκ νεκρῶν Χριστὸν Ἰησοῦν ζωο-
ποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τοῦ
ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ἐν ὑμῖν.
6,7.18. 12 Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμέν, οὐ τῇ
G 6,8. 13 σαρκὶ τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν. εἰ γὰρ κατὰ σάρκα
E 4,22–24. ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς
14 πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. ὅσοι
γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοι υἱοί εἰσιν θεοῦ.

8,*1* fin **h**[r] + *μη κατα σαρκα περιπατουσιν* + *αλλα κατα πνευμα* *2 σε* : **hR** *με* (**h**[s] *σε* interpol.) *6* **HR** *ειρηνη·* *9* **W** *αλλ* *11* **R** *εγειρας Χριστον [Ιησουν] εκ νεκρων* | **W**— *Ιησουν 2°* | **H** *[και] τα* | **hRW** *δια το ενοικουν αυτου πνευμα* *12 ζην* : **H,R·** *14* **H** *υιοι θεου εισιν*

---

3 — και περι αμαρτ. ***34****a* *10 σωμα : + εστιν* ***FG***
13 του σωματος : της σαρκος ***DEFG***

οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, 15 2 T 1,7.
ἀλλὰ ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν· G 4,5.6.
Ἀββᾶ ὁ πατήρ. αὐτὸ τὸ πνεῦμα συνμαρτυρεῖ 16 2 K 1,22.
τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμὲν τέκνα θεοῦ. εἰ δὲ 17 G 4,7.
τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ, Ap 21,7.
συνκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ, εἴπερ συνπάσχομεν
ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν. Λογίζομαι γὰρ ὅτι 18 2 K 4,17.
οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν 5,2.
μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. ἡ 19 Kol 3,4.
γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν
τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται. τῇ γὰρ ματαιό- 20 Eccl 1,2.
τητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἑκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν Gn 3,17–19; 5,29.
ὑποτάξαντα, ἐφ' ἑλπίδι ˡ διότι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις 21 2 P 3,13.
ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς 1 J 3,2.
εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ
θεοῦ. οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συνστενάζει 22
καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ 23 2 K 5,2.
καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες G 5,5.
ἡμεῖς καὶ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν υἱοθεσίαν
ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος
ἡμῶν. τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπὶς δὲ βλεπο- 24 2 K 5,7.
μένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὃ γὰρ βλέπει τις, τί ἐλπίζει;
ˡ εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς 25
ἀπεκδεχόμεθα. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα 26
συναντιλαμβάνεται τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν· τὸ γὰρ τί
προσευξώμεθα καθὸ δεῖ οὐκ οἴδαμεν, ἀλλὰ αὐτὸ
τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει στεναγμοῖς ἀλαλήτοις·
ὁ δὲ ἐραυνῶν τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα 27 Ps 139,1. 1 K 4,5.

15 T δουλιας | h υιοθεσιας· εν ... πατηρ, | H Αββά *20* RW επ | H (Ti?) ἐλπιδι (H 1895 invite ἐλπ-) (W,) *21* HR οτι | T δουλιας *23* ημεις : [H]—W | H στ., υ. απεκδ. την *24* H βλ., τίς ελπιζει; h βλ. τις, τι και ελπιζει (*sic et* T) *vl* βλ. τίς και υπομενει W βλέπει τις ἐλπίζει

16 αυτο : pr ωστε *DE* *19* κτισεως : πιστεως *37a* *20* ου θελουσα *FG* *22* οδυνει *FG* *23* αυτοι 1° : ημεις αυτοι *DGa* | — ημεις *BDa* | — υιοθεσιαν *DFG* *26* ταις ασθενειαις *KLPϛ* της δεησεως *FG* | υπερεντ. : + υπερ ημων *CKaϛ*

τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ
E 1,11; 3,11. 28 *ἁγίων. Οἴδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν*
πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν
Kol 1,18. H 1,6. 29 *κλητοῖς οὖσιν. ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισεν*
συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ
30 *εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· οὓς*
δὲ προώρισεν, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὓς
ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ ἐδι-
Ps 118,6. Mt 1,23. 31 *καίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν. Τί οὖν ἐροῦ-*
μεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ'
J 3,16. Gn 22,16. 2 Sm 18,5 Lxx. 32 *ἡμῶν; ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ*
ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ
Is 50,8. 33 *καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; τίς*
ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; θεὸς ***ὁ δικαιῶν·***
Ps 110,1. 1. 1 J 2,1. H 7,25. 34 ' ***τίς ὁ κατακρινῶν****; Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ ἀποθανών,*
μᾶλλον δὲ ἐγερθείς, ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ,
35 *ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. τίς ἡμᾶς χωρίσει*
ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλῖψις ἢ στενο-
χωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος
Ps 44,23. 2 K 4,11. 36 *ἢ μάχαιρα; καθὼς γέγραπται ὅτι*

ἕνεκεν σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν,
ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.

J 16,33. 37 *ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγα-*
38 *πήσαντος ἡμᾶς. πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος*
οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε ἐνεστῶτα
J 17,26. 39 *οὔτε μέλλοντα οὔτε δυνάμεις ' οὔτε ὕψωμα οὔτε*
βάθος οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς

---

28 συνεργει : [H]W+ *ο θεος* | W *ουσιν,* *34* T *κατακρίνων* | HR *Χρ.* [*Ιησους*] | *εγερθεις* : H+ [*εκ νεκρων*] | *εστιν* : R [*καί*] *ἐστιν* W *καὶ ἔστιν* *35 Χριστου* : hW *θεου*

---

27 αγιων : *ημων* ***17a*** *28 εις* : + *το* ***L*** *30 προωρισεν* : *προεγνω* ***A*** *32 ος ουδε υιου ιδιου* ***FG*** *33.34 ο δικαιων; τις . . . αποθανων; . . . εγερθεις; . . . θεου; . . . υπερ ημων;* *35 Χριστου* : *θεου της εν Χριστω Ιησου* ***B*** *37 δια τον αγαπησαντα* ***DG*** *38 αγγελος* ***DG*** | *ουτε αρχαι* : pr *ουτε εξουσιαι* ***DE*** + *ο. εξουσια* ***C*** *39* — *τις* ***DEa***

χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συν- 9
μαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι
ἁγίῳ, ὅτι λύπη μοί ἐστιν μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος 2
ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου. ηὐχόμην γὰρ ἀνάθεμα 3 Ex 32,32. Act 23,14.
εἶναι αὐτὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελ- 1 J 3,16.
φῶν μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα, οἵτινές 4 Ex 4,22.
εἰσιν Ἰσραηλεῖται, ὧν ἡ υἱοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ Dt 7,6; 14,1.2.
αἱ διαθῆκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία καὶ
αἱ ἐπαγγελίαι, ' ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ Χρισ- 5 1,25. Mt 1.
τὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων θεὸς εὐλο- L 3,23–34.
γητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. Οὐχ οἷον δὲ 6 J 1,1. 2,28. Nu 23,19.
ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ πάντες
οἱ ἐξ Ἰσραήλ, οὗτοι Ἰσραήλ· οὐδ' ὅτι εἰσὶν σπέρμα 7 Gn 21,12.
Ἀβραάμ, πάντες τέκνα, ἀλλ'· **ἐν Ἰσαὰκ κληθή-**
σεταί σοι σπέρμα. τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς 8 G 4,23.
σαρκὸς ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τέκνα
τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. ἐπαγγελίας 9 Gn 18,10.
γὰρ ὁ λόγος οὗτος· **κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύ-**
σομαι καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ υἱός. οὐ μόνον δέ, 10 Gn 25,21.
ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ
τοῦ πατρὸς ἡμῶν· μήπω γὰρ γεννηθέντων μηδὲ 11
πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ φαῦλον, ἵνα ἡ κατ' ἐκ-
λογὴν πρόθεσις τοῦ θεοῦ μένῃ, οὐκ ἐξ ἔργων 12 Gn 25,23.
ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἐρρέθη αὐτῇ ὅτι **ὁ μείζων**
δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι· ' καθάπερ γέγραπται· **τὸν** 13 Ml 1,2.3.
Ἰακὼβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἠσαῦ ἐμίσησα.
Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; 14 Dt 32,4.
μὴ γένοιτο. τῷ Μωϋσεῖ γὰρ λέγει· **ἐλεήσω ὃν ἂν** 15 Ex 33,19.

---

5 σαρκα : h·T. | *παντων* : ℋ, | *αιωνας* : HR·
8 W *σαρκός*, *13* hRT *καθως*

---

1 εν Χρ. Ιησου ***D*G*** *4 η διαθηκη* ***BDEa*** |
η επαγγελια ***DEa*** *6 Ισραηλιται* ***DGa*** *8 ου* : pr
οτι ***B²37*** *11 κακον* ***DEaς***

E 2,8. 16 ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω ὃν ἂν οἰκτείρω. ἄρα οὖν
οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ
Ex 9,16. 17 ἐλεῶντος θεοῦ. λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραὼ
ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι
ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ
Ex 4,21; 7,3; 18 ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. ἄρα οὖν ὃν θέλει
9,12; 14,4.17. 19 ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει σκληρύνει. Ἐρεῖς μοι οὖν·
τί ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς
Is 29,16; 45,9. 20 ἀνθέστηκεν; ὦ ἄνθρωπε, μενοῦνγε σὺ τίς εἶ ὁ
ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ
Jr 18,6. 21 πλάσαντι· τί με ἐποίησας οὕτως; ˈἢ οὐκ ἔχει
ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ
φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ
Jr 50,25. 22 εἰς ἀτιμίαν; εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν
Is 13,5; 54,16. 2,4. ὀργὴν καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ ἤνεγκεν ἐν
πολλῇ μακροθυμίᾳ σκεύη ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς
E 1,3–12. 23 ἀπώλειαν, καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς
8,29. δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἃ προητοίμασεν
24 εἰς δόξαν, οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ
Hos 2,25. 25 Ἰουδαίων ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν; ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ
λέγει·

καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου
καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην ἠγαπημένην·
Hos 2,1. 26 καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρέθη αὐτοῖς· οὐ
λαός μου ὑμεῖς,
ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος.

Is 10,22.23. 27 Ἠσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ· ἐὰν ᾖ ὁ
11,5. ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θα-
28 λάσσης, τὸ ὑπόλειμμα σωθήσεται· λόγον γὰρ συν-

---

19 τι : W+ ουν 23 και : [R]—H 23.24 TW[1] δοξαν; . . . εθνων, (H—;) 26 αυτοις : [H]—W 27 H υπολιμμα

---

16 ευδοκουντος L 18 θελει 1º : + ο θεος DE 20 επλασας DE 22 — ηνεγκεν et σκευη : pr εις FG 25 — εν B 27 καταλειμμα DEaς

τελῶν καὶ συντέμνων ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς.
καὶ καθὼς προείρηκεν Ἠσαΐας· 29 Is 1,9.
εἰ μὴ κύριος Σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα,
ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν καὶ ὡς Γόμορρα
ἂν ὡμοιώθημεν.
Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιο- 30 10,20.
σύνην κατέλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν
ἐκ πίστεως· Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης 31 10,2.3.
εἰς νόμον οὐκ ἔφθασεν. διὰ τί; ὅτι οὐκ ἐκ 32 Is 8,14.
πίστεως ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων· προσέκοψαν **τῷ λίθῳ**
τοῦ προσκόμματος, καθὼς γέγραπται· 33 Is 8,14; 28,16. Mt 21,42.44. 1 P 2,6.
ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον προσκόμματος καὶ
πέτραν σκανδάλου,
καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθή-
σεται.
Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ 10 Act 22,3.
ἡ δέησις πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν εἰς σωτηρίαν.
μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' 2
οὐ κατ' ἐπίγνωσιν· ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ 3 9,31.32.
δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν ζητοῦντες στῆσαι, τῇ
δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. τέλος γὰρ 4 Mt 5,17.
νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. H 8,13. J 3,18.
Μωϋσῆς γὰρ γράφει ὅτι τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ 5 Lv 18,5. G 3,12.
νόμου **ὁ ποιήσας ἄνθρωπος ζήσεται ἐν** αὐτῇ. ἡ 6 Dt 30,12.13.
δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει· **μὴ εἴπῃς**
ἐν τῇ καρδίᾳ σου· **τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν**;
τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν καταγαγεῖν· ꜌ἤ· **τίς καταβή-** 7
σεται εἰς τὴν ἄβυσσον; τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν ἐκ

28 συντεμνων : h[r] W+ *εν δικαιοσυνη, οτι λογον συντετμημενον* | W *ο κυριος* *29* T *ενκατελ.* *32* h *εργων*, (R.) 10,*3 ιδιαν* : T+ *δικαιοσυνην* *5* W— *οτι* | W *οτι ο ποιησ. αυτα*

31 νομον 2⁰ : + *δικαιοσυνης* **FKaς** *32 εργων* : + *νομου* **DEaς** *33 ο* : *πας ο* **KLaς** | *ου μη καταισχυνθη* **DEa** 10,*1 αυτων* : *του Ισραηλ εστιν* **KLς** *5 εν αυτοις* **DEmς**

Dt 30,14. 8 νεκρῶν ἀναγαγεῖν. ἀλλὰ τί λέγει; **ἐγγύς σου τὸ**
ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ
σου· τοῦτ᾽ ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσ-
2 K 4,5. 9 σομεν. ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς **ἐν τῷ στόματί σου**
κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς **ἐν τῇ καρδίᾳ σου**
ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ·
10 καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι
Is 28,16. 11 δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. λέγει γὰρ ἡ γραφή·
πᾶς ὁ **πιστεύων ἐπ᾽ αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.**
Act 10,34; 15,9. 12 οὐ γάρ ἐστιν διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἕλληνος·
ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας
Joel 3,5. 13 τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν· **πᾶς** γὰρ **ὃς ἂν ἐπι-**
14 **καλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται.** πῶς οὖν
ἐπικαλέσωνται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ
πιστεύσωσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ ἀκούσωσιν
Is 52,7. 15 χωρὶς κηρύσσοντος; πῶς δὲ κηρύξωσιν ἐὰν μὴ
ἀποσταλῶσιν; καθάπερ γέγραπται· **ὡς ὡραῖοι οἱ**
Is 53,1. 16 **πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων ἀγαθά.** Ἀλλ᾽ οὐ
πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἠσαΐας γὰρ
J 17,20. 17 λέγει· **κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν;** ˡ ἄρα
ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος Χρισ-
Ps 19,5. 18 τοῦ. ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενοῦνγε·

εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν,
καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα
αὐτῶν.

Dt 32,21. 19 ἀλλὰ λέγω, μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; πρῶτος Μωϋσῆς
λέγει·

ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς **ἐπ᾽ οὐκ ἔθνει,**
ἐπ᾽ ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς.

---

8 κηρυσσομεν : R·W, *9* ℵ *ομολογ. το ρημα εν τω στ. σου οτι ΚΥΡΙΟΣ ΙΗΣΟΥΣ* *14* T *δε ακουσονται* *15* hRT *καθως* | *ποδες* : W+ *των ευαγγελιζομενων ειρηνην* | T *τα αγαθα*

---

8 λεγει : *FG* pr *DE* + *η γραφη* *11 οτι πας* ***38*** *17 Χριστου* · *θεου AKαϛ*

Ἠσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει· 20 Is 65,1.
εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν,
ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν.
πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει· **ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξε-** 21 Is 65,2.
πέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα
καὶ ἀντιλέγοντα. Λέγω οὖν, μὴ **ἀπώσατο ὁ** 11 Ps 94,14. 1 Sm 12,22.
θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ Jr 31,37.
Ἰσραηλείτης εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Ph 3,5.
Βενιαμείν. **οὐκ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ** 2 1 Rg 19,10.14.
ὃν προέγνω. ἢ οὐκ οἴδατε ἐν Ἠλείᾳ τί λέγει ἡ
γραφή, ὡς ἐντυγχάνει τῷ θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραήλ;
κύριε, τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν, τὰ θυσιασ- 3 1 Rg 19,10.
τήριά σου κατέσκαψαν, κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος
καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχήν μου. ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ 4 1 Rg 19,18.
ὁ χρηματισμός; **κατέλιπον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους**
ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ. οὕτως 5 9,27.
οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λίμμα κατ' ἐκλογὴν
χάριτος γέγονεν· εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων, 6 G 3,18.
ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις. Τί οὖν; ὃ 7 9,31.
ἐπιζητεῖ Ἰσραήλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ
ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν, ˈ καθάπερ 8 Is 29,10. Dt 29,3.
γέγραπται· **ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατα-**
νύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν καὶ ὦτα τοῦ
μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. καὶ Δαυεὶδ 9 Ps 69,23.24; 35,8.
λέγει·
γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς
θήραν
καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς,

---

20 τοις bis : hW pr *εν* 11,*2* R *γραφη; . . . Ισραηλ,* 5 RT *λειμμα* *6* fin h[r] W+ *ει δε εξ εργων ουκετι εστι* (h[r] [*εστι*]) *χαρις, επει το εργον ουκετι χαρις (εργον)* (W *ουκ. εστιν εργον)* *7 επετυχεν* 1° : W;

---

*20 — αποτολμα και D*Ea* *21 προς 2° : επι DE* | *— και αντιλεγοντα FG* 11,*1 τον λαον : την κληρονομιαν FG* | *αυτου : + ον προεγνω AD** *2* fin + *λεγων* ℵ**Lς* *4 κατελειπον ACFa* *7 επεζητει FGa* *8 καθως ACvl*

10 **σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν,**
καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς σύνκαμψον.
Dt 32,21. 11 *Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσιν; μὴ γένοιτο·*
Act 13,46. 10,19. *ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς*
12 *ἔθνεσιν, εἰς τὸ* ***παραζηλῶσαι*** *αὐτούς. εἰ δὲ τὸ*
παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμου καὶ τὸ ἥττημα
αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα
αὐτῶν.
13 *Ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. ἐφ' ὅσον μὲν*
οὖν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν
1 T 4,16. 14 *μου δοξάζω, εἴ πως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα*
15 *καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ*
αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσλημψις εἰ
Nu 15,17–21. 16 *μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ*
τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι.
E 2,11–14.19. 17 *Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ*
ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς καὶ συν-
κοινωνὸς τῆς ῥίζης τῆς πιότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου,
J 4,22. 18 *ˈμὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι,*
19 *οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις ἀλλὰ ἡ ῥίζα σέ. ἐρεῖς*
οὖν· ἐξεκλάσθησαν κλάδοι ἵνα ἐγὼ ἐνκεντρισθῶ.
20 *ˈκαλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει*
12,16. 21 *ἕστηκας. μὴ ὑψηλὰ φρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ· ˈεἰ γὰρ*
ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο,
J 15,2.4. H 3,14. 22 *οὐδὲ σοῦ φείσεται. ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀπο-*
τομίαν θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας ἀποτομία,
ἐπὶ δὲ σὲ χρηστότης θεοῦ, ἐὰν ἐπιμένῃς τῇ χρησ-
2 K 3,16. 23 *τότητι, ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. κἀκεῖνοι δέ, ἐὰν*
μὴ ἐπιμένωσιν τῇ ἀπιστίᾳ, ἐνκεντρισθήσονται·
δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς πάλιν ἐνκεντρίσαι

---

12 **R** *πλ. αυτων;* *13* **W** *εθνεσιν·* *21 εφεισατο :* **W+** *μηπως |* **R** *ουδέ σου* *22 θεου 1⁰ :* **W.** *| χρηστοτητι :* **RW·**

---

13 δε : γαρ ***DEaς*** *17 της ριζης : + και* ***AEaς — D*G*** *19 οι κλαδοι* ***D*aς*** *20 υψηλοφρονει* ***CDmς*** *22 πεσ. αποτομιαν . . . σε χρηστοτητα* ***FGaς*** *| — θεου 2⁰* ***FGaς*** *| επιμεινης* ***ACFaς*** *23 επιμεινωσιν* ***ACFaς***

αὐτούς. εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης 24
ἀγριελαίου καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς
καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν
ἐνκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ. Οὐ γὰρ θέλω 25 L 21,24. J 10,16. 12,16.
ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα
μὴ ἦτε ἐν ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρωσις ἀπὸ
μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν ἄχρι οὗ τὸ πλήρωμα
τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ, καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σω- 26 Mt 23,39. Is 59,20; 27,9. Ps 14,7.
θήσεται, καθὼς γέγραπται·

ἥξει ἐκ Σιὼν ὁ ῥυόμενος,
ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ.
καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, 27 Jr 31,33.34. Is 27,9.
ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς, κατὰ 28
δὲ τὴν ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας· ἀμε- 29 Nu 23,19. 1 Sm 15,29.
ταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις τοῦ
θεοῦ. ὥσπερ γὰρ ὑμεῖς ποτε ἠπειθήσατε τῷ θεῷ, 30
νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ, ˈ οὕτως καὶ 31
οὗτοι νῦν ἠπείθησαν τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει ἵνα καὶ
αὐτοὶ νῦν ἐλεηθῶσιν. συνέκλεισεν γὰρ ὁ θεὸς 32 G 3,22. 1 T 2,4.
τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.
Ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ· 33 9,23; 10,12. Is 45,15.
ὡς ἀνεξεραύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχ-
νίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ.

τίς *γὰρ* **ἔγνω νοῦν κυρίου**; **ἢ τίς σύμβουλος** 34 Is 40,13. Job 15,8. Jr 23,18. 1 K 2,16.
αὐτοῦ *ἐγένετο*;
ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται 35
αὐτῷ;

---

24 **R** *ελαια;* *25 εν* : **hRT** *παρ* | **RT** *αχρις* | *εισελθη* : **R·W.** *30* **hW** *νυνι* | **H** *απειθια* *31 ηπειθησαν* : **W,** | *νυν* **2°** : **[R]—W** *32* **H** *απειθιαν* *33* **H** *ὦ*

---

25 — *παρ FG* | caecitas *(πηρωσις) latt* *30 γαρ* : + *και Laς* *32 τους παντας* 1° : *τα παντα D* παντα FG* *33* — *και* 1° *32vg*

36 ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ
πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

6,11.13. 1 P 2,5. **12** Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκ-
J 4,24. τιρμῶν τοῦ θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν
θυσίαν ζῶσαν ἁγίαν τῷ θεῷ εὐάρεστον, τὴν
E 4,23. 2 λογικὴν λατρείαν ὑμῶν· καὶ μὴ συνσχηματίζεσθε
E 5,10.17. 1,28. G 1,4. τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνα-
καινώσει τοῦ νοός, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ
θέλημα τοῦ θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ
τέλειον.
1 K 12,11. E 4,7. 3 Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι
παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ
δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν,
ἑκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως.
1 K 12,12. 4 καθάπερ γὰρ ἐν ἑνὶ σώματι πολλὰ μέλη ἔχομεν,
τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν,
1 K 12,27. E 4,25. 5 ˈοὕτως οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ, τὸ
1 K 12,4. 6 δὲ καθ' εἷς ἀλλήλων μέλη. ἔχοντες δὲ χαρίσματα
κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε
προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως·
1 P 4,10.11. 7 ˈεἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων,
Mt 6,3. 8 ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρα-
2 K 8,2; 9,7. κλήσει· ὁ μεταδιδοὺς ἐν ἁπλότητι, ὁ προϊστάμενος
1 P 1,22. 1 T 1,5. 2 K 6,6. 9 ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν ἱλαρότητι. ἡ ἀγάπη ἀνυπό-
Am 5,15. κριτος. ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν, κολλώμενοι
2 P 1,7. Ph 2,3. 10 τῷ ἀγαθῷ· τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλό-
Ap 3,15. 11 στοργοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι, ˈτῇ
Act 18,25. σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ
1 Th 5,17. 12 κυρίῳ δουλεύοντες, ˈτῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει

12,*1* hRW *ευαρεστον τω θεω* *2* h *συνσχηματιζεσθαι et μεταμορφουσθαι* | RW *θεου το* *4* h *μελη πολλα* *5* Ti (non T) *μελη,* *6* T *διαφορα·* *10 φιλοστοργοι* : W[1]. *11 κυριω* : h[r] *καιρω*

12,*2 νοος* : + *υμων* ℵ*Εας* *3 χαριτος* : + *του θεου La* *5* — *εσμεν FG* | *το* : *ο Εας* *7 ειτε ο διακονων* ℵ[c]*a* | *ειτε διδασκαλιαν A* *8* — *ειτε D*G* | *προιστανομενος* ℵ *9 αποστυγ.* : *μισουντες FG*

ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες,¹ταῖς 13 H 13,2.
χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν Mt 5,44.
διώκοντες. εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας, εὐλο- 14 1 K 4,12. Act 7,59.
γεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε. χαίρειν μετὰ χαιρόν- 15 Ps 35,13.
των, κλαίειν μετὰ κλαιόντων. τὸ αὐτὸ εἰς 16 Prv 3,7; 11,20. 15,5.
ἀλλήλους φρονοῦντες· μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες
ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. **μὴ γίνεσθε** Prv 3,4. Lxx.
φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς. μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ 17 Is 5,21. 1 Th 5,15.
ἀποδιδόντες· **προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον** πάντων
ἀνθρώπων· εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων 18 Mc 9,50. H 12,14.
ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες· μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, 19 Dt 32,35.
ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται Lv 19,18. Mt 5,39.
γάρ· **ἐμοὶ ἐκδίκησις**, ἐγὼ **ἀνταποδώσω**, λέγει 13,4. H 10,30. 2 Th 1,6.7.
κύριος. ἀλλὰ **ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε** 20 Prv 25,21.22. Mt 5,44.
αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ
ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
αὐτοῦ. μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν 21
τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν. Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις 13 Tt 3,1. J 19,11. Prv 8,15.
ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω. οὐ γὰρ ἔστιν ἐξουσία
εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι ὑπὸ θεοῦ τεταγμέναι
εἰσίν. ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ 2
θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες
ἑαυτοῖς κρίμα λήμψονται. οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ 3 1 P 2,13.14; 3,13.
εἰσὶν φόβος τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ ἀλλὰ τῷ κακῷ. θέλεις
δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει,
καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· θεοῦ γὰρ διάκονός 4 Ps 82,6. 12,19.
ἐστιν σοὶ εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς,
φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ· θεοῦ

---

13 χρειαις : h[r] *μνειαις* *14* διωκ. : RT+ *υμας* *15* *κλαιειν* : hW pr *και* *20* W *επι της κεφαλης α.* 13,*1* *υποτ.* : H,R· | W *γάρ ἐστιν* *3* h[s] *fort τω ἀγαθοεργῷ* | *εξουσιαν* : W[1.2]·

---

16 φρον. 1⁰ : + *αγαπητοι* ***P**** *17 καλα* : + *ου μονον ενωπιον του θεου αλλα και* ***FG****a* *20 εαν ουν* ***D***[3]***Eς*** | *εαν δε* ***D***[3]*a* 13,*1 πασαις εξουσιαις υπερ. υποτασσεσθε* ***D****G* | *υπο* 1⁰ : *απο* ***FGς*** | *ουσαι* : + *εξουσιαι* ***D***[3]***E****aς* *3 των αγαθων εργων α. των κακων* ***D***[3]***E****aς* *4* — *σοι* ***FG*** | — *το* 1⁰ ***B***

[redacted]

γὰρ διάκονός ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν
5 πράσσοντι. διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον
6 διὰ τὴν ὀργὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. διὰ
τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ
Mt 22,21. 7 θεοῦ εἰσιν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες. ἀπό-
δοτε πᾶσιν τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον,
τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον,
G 5,14. 8 τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμήν. Μηδενὶ μηδὲν ὀφεί-
1 T 1,5. λετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν· ὁ γὰρ ἀγαπῶν
Ex 20,13–17. 9 τὸν ἕτερον νόμον πεπλήρωκεν. τὸ γὰρ **οὐ μοι-**
Lv 19,18. Dt 5,17. **χεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐκ ἐπιθυμήσεις,**
E 1,10. καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ἀνα-
κεφαλαιοῦται, ἐν τῷ· **ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου**
1 K 13,4. Mt 22,40. 10 **ὡς σεαυτόν.** ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ
E 5,14. 11 ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη. Καὶ
1 Th 5,6.7. τοῦτο εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ἤδη ὑμᾶς ἐξ
ὕπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σω-
1 J 2,8. 12 τηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ
E 5,11. 2 T 1,10. δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ
L 21,34. 13 σκότους, ἐνδυσώμεθα δὲ τὰ ὅπλα τοῦ φωτός. ὡς
E 5,18. ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις
καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι
G 3,27. 14 καὶ ζήλῳ· ἀλλὰ ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν
Χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε
εἰς ἐπιθυμίας.
15,1. 1 K 8,9. 14 Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε,
Gn 1,29; 9,3. 2 μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. ὃς μὲν πιστεύει
Kol 2,16. 3 φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. ὁ
ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω, ὁ δὲ

---

4 W εστιν εκδ. *8* h[r] οφειληтε *it* οφειλοντες *9* H γάρ | h εν τουτω τω λογω | εν τω 2° : [H]—W *11* υμας : h ημας *12* δε 2° : [H] *13* h εrισι και ζηλοις *14* h τον χριστον Ιησουν

4 — εις οργην *D*FG* *5* διο υποτασσεσθε *DG* *9* το : γεγραπται *FG* | κλεψ. : + ου ψευδομαρτυρησεις *ℵPaς* | ως εαυτον *FGaς* *10* ου κατεργαζεται *D*a* *12* αποβαλωμεθα *D*G* | και ενδ. τα *FGaς* | οπλα : εργα *ADE* 14,*1* λογισμων *3a* *2* εσθιετω *D*FG*

μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω, ὁ θεὸς γὰρ
αὐτὸν προσελάβετο. σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον 4 Mt 7,1. Jc 4,11.12.
οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει· σταθή-
σεται δέ, δυνατεῖ γὰρ ὁ κύριος στῆσαι αὐτόν. ὃς 5 G 4,10.
μὲν [γὰρ] κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει
πᾶσαν ἡμέραν· ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῒ πληρο-
φορείσθω. ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ φρονεῖ· 6
καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ
θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ
εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ. Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, 7
καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει· ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, 8 G 2,20. 1 Th 5,10. L 20,38.
τῷ κυρίῳ ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ
ἀποθνήσκομεν. ἐάν τε οὖν ζῶμεν ἐάν τε ἀπο-
θνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. εἰς τοῦτο γὰρ 9
Χριστὸς ἀπέθανεν καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ
ζώντων κυριεύσῃ. Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν 10 Act 17,31. Mt 25,31.32. 2 K 5,10.
σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου;
πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ θεοῦ.
γέγραπται γάρ· 11 Is 45,23; 49,18. Ph 2,10.11.

ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ,
καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ θεῷ.

ἄρα [οὖν] ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει 12 G 6,5.
τῷ θεῷ. Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ 13
τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα
τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. οἶδα καὶ πέπεισμαι 14 Mt 15,11. Act 10,15. Tt 1,15.
ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' ἑαυτοῦ· εἰ
μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν.
εἰ γὰρ διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι 15 1 K 8,11–13.
κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. μὴ τῷ βρώματί σου

---

5 [γαρ] : T—RW *6 φρονει* : h^r +, *και ο μη φρονων την ημεραν κυριω ου φρονει* *12 [ουν]* : T—W | W *αποδωσει* | *τω θεω* : [H]—W *13* hW— *προσκομμα et η*

---

*4 κυριος : θεος **DEaς*** *8 αποθνησκομεν : -κωμεν* **ℵCL** *9 Χριστος : + και **Laς*** | *εξησεν : ανεστη **FGς** + και (αν)εξησεν* **LP(ς)** *10 θεου : Χριστου **LPaς*** *11 οτι : ει μη **FGa*** *14 δι αυτου **ADpl***

Tt 2,5. 16 ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανεν. μὴ
L 17,20. 17 βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. οὐ γάρ
ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις,
ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι
18 ἁγίῳ· ὁ γὰρ ἐν τούτῳ δουλεύων τῷ Χριστῷ εὐάρεσ-
12,18; 15,2. 19 τος τῷ θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. ἄρα
οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκομεν καὶ τὰ τῆς οἰκο-
14. 20 δομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. μὴ ἕνεκεν βρώματος
κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. πάντα μὲν καθαρά,
ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος
1 K 8,13. 21 ἐσθίοντι. καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα μηδὲ πιεῖν
22 οἶνον μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει. σὺ
πίστιν ἣν ἔχεις κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ
θεοῦ. μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκι-
Tt 1,15. 23 μάζει· ὁ δὲ διακρινόμενος ἐὰν φάγῃ κατακέκριται,
ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως
14,1. 15 ἁμαρτία ἐστίν. Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ
1 K 9,19; τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ μὴ
10,24.33. 2 ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. ἕκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον
1 Th 5,11. 3 ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν· καὶ γὰρ
Ps 69,10. ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν· ἀλλὰ καθὼς γέ-
γραπται· **οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέ-**
4,23.24. 4 **πεσαν ἐπ'** ἐμέ. ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν
1 K 10,11. H 3,6. ἡμετέραν διδασκαλίαν ἐγράφη, ἵνα διὰ τῆς ὑπο-
μονῆς καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν
Ph 3,16. 5 ἐλπίδα ἔχωμεν. ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς
παρακλήσεως δῴη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλή-
6 λοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν, ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν

---

19 𝔎R *διωκωμεν* *21* H *πειν* | fin [R]W+ *η σκανδαλιζεται η ασθενει* *22* W *συ π. εχεις,* *23* fin h^{r} + *Τω δε δυναμενω ... αιωνας· αμην.* (16,25—27) 15,*3 σέ* : HR *σὲ* *4 εις* : H pr [*παντα*] | *εχωμεν* : h+ *της παρακλησεως* 5 h *Ιησουν Χριστον*

---

16 υμων : ημων DG *18 εν τουτοις ELaς* | *δοκιμοις B* *20 απολλυε* ℵ* | *καθαρα* : + *τοις καθαροις* ℵ^{3} *21 προσκοπτει* : *λυπειται* ℵ**P* *22* — *ενωπ. του θεου* ℵ**a* 15,*2 εκαστος γαρ ς* | *ημων* : *υμων FGa* *4 προεγρ.* : *εγραφη B* | — *δια* 2° *DEaς*

ἑνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ 7
Χριστὸς προσελάβετο ἡμᾶς εἰς δόξαν τοῦ θεοῦ.
λέγω γὰρ Χριστὸν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς 8 Mt 15,24. Act 3,25.
ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγ-
γελίας τῶν πατέρων, τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους 9 11,30. 2 Sm 22,50. Ps 18,50.
δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς γέγραπται· **διὰ τοῦτο**
ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσιν καὶ τῷ ὀνόματί σου
ψαλῶ. καὶ πάλιν λέγει· **εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ** 10 Dt 32,43.
τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. καὶ πάλιν· 11 Ps 117,1.

αἰνεῖτε, πάντα τὰ ἔθνη, τὸν κύριον,
καὶ ἐπαινεσάτωσαν αὐτὸν πάντες οἱ λαοί.

καὶ πάλιν Ἠσαΐας λέγει· 12 Is 11,10. Ap 5,5.

ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαί,
καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν·
ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν.

Ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης 13
χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ πε-
ρισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει πνεύμα-
τος ἁγίου.
Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ 14
περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί ἐστε ἀγαθω-
σύνης, πεπληρωμένοι πάσης τῆς γνώσεως, δυνά-
μενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν. τολμηροτέρως δὲ 15 1,5; 12,3.
ἔγραψα ὑμῖν ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων
ὑμᾶς διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ἀπὸ τοῦ

---

7 ημας : **hRT** υμας (**HR**+,) *8* **hW** γενεσθαι *13* **W** πληροφορησαι υμας εν παση χαρα και ειρηνη *14* **R** [της] *15* **RT** τολμηροτερον | **HR** υμας, δια

---

9 εθνεσιν : + κυριε ℵ[3a] *11* παλιν : + λεγει *BDa* | επαινεσατε *FGaς* *14* αγαθ. : αγαπης *FG* | αλληλους : αλλους *L* *15* υμιν : + αδελφοι *DEmς* | απο 2[o] : υπο *ACplς*

11,18. Ph 2,17. 16 θεοῦ ¹ εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν Χριστοῦ Ἰησοῦ
εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσ-
17 δεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ἔχω οὖν
τὴν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν·
1,5. 2 K 3,5. 18 οὐ γὰρ τολμήσω τι λαλεῖν ὧν οὐ κατειργάσατο
Χριστὸς δι' ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ
Mc 16,17. 19 ἔργῳ, ¹ ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει
πνεύματος ἁγίου· ὥστε με ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ καὶ
κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ
2 K 10,15.16. 20 εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. οὕτως δὲ φιλοτιμούμενον
εὐαγγελίζεσθαι οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστός, ἵνα
Is 52,15. 21 μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ, ἀλλὰ καθὼς
γέγραπται·

ὄψονται οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ,

καὶ οἳ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.

1,13. 22 Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν
1,10.11. 23 πρὸς ὑμᾶς· νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς
κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν
1 K 16,6. 24 πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ ἱκανῶν ἐτῶν, ὡς ἂν πορεύωμαι
εἰς τὴν Σπανίαν· ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος
θεάσασθαι ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι
ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ.
Act 18,21; 19,21; 20,22. 25 — νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἰερουσαλὴμ διακονῶν
1 K 16,1. 26 τοῖς ἁγίοις. ηὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα
2 K 8,1–4; 9,2.12. κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν
9,4. 1 K 9,11. 27 ἁγίων τῶν ἐν Ἰερουσαλήμ. ηὐδόκησαν γάρ, καὶ

---

16 W *γενηθη* *17* H [*την*] *18* h *τολμω* *19* *αγιου* : [H]—W : T *θεου* | *Χριστου* : H,R· *20* W *φιλοτιμουμαι* *21* hRT *οψονται* post *αυτου* *23* H *επιπόθειαν* | *ικανων* : RT *πολλων* *24* *υφ* : W *αφ* | H *εμπλησθω,—* *26* W *ευδοκησεν (it 27 ευδ-)*

---

16 — εις τα εθνη ***B*** | *— ευπροσδεκτος* ***FG*** *17 — την* ℵ*a*ϛ *18 λαλειν : ειπειν* ***DG*** | *εμου : + λογων* ***B*** | *ακοην* ***B*** *19 ωστε πεπληρωσθαι απο Ιερ. μ. τ. Ιλλ. και κυκλω* ***DG*** *22 πολλακις* ***BD****a* *24 Σπανιαν : + ελευσομαι προς υμας* ℵ[3]*La*ϛ *25 διακονησαι* ***DG*** *26 Μακεδονες και Αχαιακοι* ***FG***

ὀφειλέται εἰσὶν αὐτῶν· εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς
αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν
τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. τοῦτο οὖν 28
ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν
τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς Σπανίαν· οἶδα 29 1,11.
δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι εὐλο-
γίας Χριστοῦ ἐλεύσομαι. Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, 30 2 K 1,11.
ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Ph 1,27. Kol 4,3.
διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαί 2 Th 3,1.
μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν
θεόν, ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ 31
Ἰουδαίᾳ καὶ ἡ διακονία μου ἡ εἰς Ἰερουσαλὴμ
εὐπρόσδεκτος τοῖς ἁγίοις γένηται, ἵνα ἐν χαρᾷ 32
ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ συναναπαύσωμαι
παύσωμαι ὑμῖν. ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ 33 16,20.
πάντων ὑμῶν· ἀμήν.

Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, 16
οὖσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κενχρεαῖς,
ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων, 2
καὶ παραστῆτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῄζῃ πράγ-
ματι· καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη
καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ.

Ἀσπάσασθε Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συν- 3 Act 18,2.18.26.
εργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, οἵτινες ὑπὲρ τῆς 4 Act 15,26.
ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς
οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ
ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν, καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν 5 1 K 16,19.15.

---

30 αδελφοι : [H]—W *31 διακονια* : h^r W *δωροφορια* | *εις* : W *εν* *32* T *ελθων εν χαρα* | hW *ελθω προς* . . . *και συναναπ.* | *θεου* : h^s *κυριου Ιησου* (*sic* W) *it Χριστου Ιησου it Ιησου Χριστου* (text fort interp) 16,*1 ουσαν* : [H]W+ *και* *2* ℋR *προσδεξησθε αυτην*

---

28 ουν : + *αρα* ***FG*** *29 γινωσκω γαρ* ***FG*** | *πληροφορια* ***D*FG*** | *του ευαγγελου του Χριστου* ***Laς*** *30 δια του* : + *ονοματος του* ***La*** *31 και* : + *ινα* ***Eaς*** *32 ελθω* ***DEmς*** | — *συναναπαυσ. υμιν* ***B*** *33* — *αμην* ***AFG*** 16,*1* — *δε* ***D*FG*** | *ημων* : *υμων* ***AFG*** *3 Πρισκιλλαν* ***ς*** | fin + (*et* — in v. 5) *και την κατ οικον αυτων εκκλησιαν* ***D*EFG***

ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε Ἐπαινετὸν τὸν ἀγαπητόν
μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀσίας εἰς Χριστόν.
6 ἀσπάσασθε Μαρίαν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς
2 K 8,23. 7 ὑμᾶς. ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς
συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές
εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ
8 ἐμοῦ γέγοναν ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε Ἀμπλίατον
9 τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν
τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ καὶ Στάχυν τὸν
10 ἀγαπητόν μου. ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν τὸν δόκιμον
ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου.
11 ˈἀσπάσασθε Ἡρῳδίωνα τὸν συγγενῆ μου. ἀσπά-
σασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου τοὺς ὄντας ἐν
12 κυρίῳ. ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς
κοπιώσας ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν
Mc 15,21. 13 ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ. ἀσπά-
σασθε Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ καὶ τὴν
14 μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ἀσπάσασθε Ἀσύνκριτον,
Φλέγοντα, Ἑρμῆν, Πατρόβαν, Ἑρμᾶν, καὶ τοὺς
15 σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ
Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ
Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους.
1 K 16,20. 1 P 5,14. 16 ˈἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἀσπά-
ζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι τοῦ Χριστοῦ.
Mt 7,15. Tt 3,10. 17 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς
τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν δι-
δαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε ποιοῦντας, καὶ ἐκκλίνετε
Ph 3,19. Ez 13,18. Kol 2,4. 2 P 2,3. 18 ἀπ' αὐτῶν· οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Χρισ-
τῷ οὐ δουλεύουσιν ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ

---

5 HR *Ἐπαίνετον* | *Ασιας* : h[r] *Αχαιας*   *6* T *Μαριάμ*
8 HR *Ἀμπλιᾶτον* | W — *μου*   *14* W *Ασυγκριτον*

---

5 εν Χριστω DG   *6 υμας : ημας* Lmς   *7 οι ... γεγοναν : τοις προ εμου* DG   *8 Αμπλιαν* Daς   *9 Χριστω : κυριω* CDa   *15 Ιουνιαν* C*FG | *Ολυμπιαν* DE *-πιδα* FG
16 — ασπαζονται ... Χριστου (cf 21) DEa   *17 ερωτω* D*E |
ασφαλως σκοπειτε DG

διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσιν
τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ 19 1,8. 1 K 14,20. Mt 10,16.
εἰς πάντας ἀφίκετο· ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω, θέλω
δὲ ὑμᾶς σοφοὺς εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους
δὲ εἰς τὸ κακόν. ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συν- 20 15,33. Gn 3,15.
τρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν
τάχει.
Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μεθ' ὑμῶν.
Ἀσπάζεται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, 21 Act 16,1.2; 19,22; 20,4. Ph 2,19.
καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγ-
γενεῖς μου. ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ γράψας 22
τὴν ἐπιστολὴν ἐν κυρίῳ. ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος 23 1 K 1,14. Act 19,22.
ὁ ξένος μου καὶ ὅλης τῆς ἐκκλησίας. ἀσπάζεται
ὑμᾶς Ἔραστος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως καὶ Κούαρ-
τος ὁ ἀδελφός.

Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέ- 25 E 1,9; 3,5.9. Kol 1,26.
λιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ
ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγη-
μένου, φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γραφῶν προ- 26 2 T 1,10. 1,5.
φητικῶν κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ εἰς
ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέν-
τος, ' μόνῳ σοφῷ θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ 27 1 T 1,17. Jud 25.
δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

---

19 σοφους : H+ [*μεν*] *20 η χαρις . . . υμων* : h^r— (cf 23) | *Ιησου* : h[R]+ *Χριστου* *21 μου* 1° : [H] *23* fin h^r + (v. 24) *η χαρις του κυριου ημων Ιησου Χριστου μετα παντων υμων· αμην.* *25—27* : h^r— (cf 14,23) *26 προφητικων* : h^r + *και της επιφανειας του κυριου ημων Ιησου Χριστου* *27* H [ω] | HR— *των αιωνων*

---

18 και ευλογ. : *και ευγλωττιας* ***109 — D*Ea*** *20 συντριψαι* ***A*** | — *η χαρις . . . υμων* ***DEa*** *21 ασπαζονται* ***ELϚ*** | fin + *και αι εκκλησιαι πασαι του θεου* (v. 16) ***D*Ea*** *22 Τερεντιος* ***7*** *23 ολαι αι εκκλησιαι* ***FG***
Subscriptio: *εγραφη απο Κορινθου δια Φοιβης (της διακονου + της εν Κεγχρεαις εκκλησιας)* vl *εγραφη δια Τερτιου επεμφθη δε δια Φ. απο Κορινθιων*

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α

1 Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ
6,11. Act 9,14. 2 θελήματος θεοῦ καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφὸς ⸀τῇ ἐκ-
κλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσιν τοῖς
ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
R 1,7. 3 Χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν καὶ ἡμῶν· χάρις
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ
κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ
τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χρισ-
5 τῷ Ἰησοῦ, ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ,
6 ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, ⸀καθὼς τὸ μαρ-
L 17,30. 2 Th 1,7. Tt 2,13. Ph 3,20. 7 τύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν, ὥστε ὑμᾶς
μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχο-
μένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Ph 1,6. 1 Th 3,13; 5,23. 8 Χριστοῦ· ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους
ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
1 Th 5,24. 1 J 1,3. 9 Χριστοῦ. πιστὸς ὁ θεός, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς
κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ
κυρίου ἡμῶν.

Ph 2,2; 3,16. 10 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος
τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ

---

1 𝔎 Ιησου Χριστου *2* W *θεου, ηγιασμ. εν Χρ. Ι., τη ο. εν Κ., κλ.* *4 θεω* : RT+ *μου* *8 Χριστου* : [H]—W

---

1 — κλητος ***ADE*** *2 αυτων τε κ.**ELPaς*** *6 Χριστου : θεου **B*FG*** *8 αχρι τ. **DG*** | *ημερα : παρουσια **DG*** *9 δι : υφ **D*FG***

λέγητε πάντες, καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἦτε
δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοΐ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ
γνώμῃ. ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί 11
μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσιν.
ˈλέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει· ἐγὼ μέν 12 3,4.
εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Ἀπολλώ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ Act 18,24.27. J 1,42.
δὲ Χριστοῦ. μεμέρισται ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος 13
ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου
ἐβαπτίσθητε; εὐχαριστῶ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα 14 Act 18,8.
εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον· ἵνα μή τις εἴπῃ ὅτι 15 R 16,23.
εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβαπτίσθητε. ἐβάπτισα δὲ 16 16,15.17.
καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα
ἄλλον ἐβάπτισα. οὐ γὰρ ἀπέστειλέν με Χριστὸς 17 J 4,2.
βαπτίζειν ἀλλὰ εὐαγγελίζεσθαι, οὐκ ἐν σοφίᾳ 2,4. Mt 28,19.
λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ.
Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυ- 18 2 K 4,3.
μένοις μωρία ἐστίν, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν R 1,16.
δύναμις θεοῦ ἐστιν. γέγραπται γάρ· 19 Is 29,14.

ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν,

καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω.

ˈ**ποῦ σοφός; ποῦ** γραμματεύς; **ποῦ** συνζητητὴς τοῦ 20 Job 12,17.
αἰῶνος τούτου; οὐχὶ **ἐμώρανεν** ὁ θεὸς **τὴν σοφίαν** Is 19,11; 33,18.
τοῦ κόσμου; ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ 21 Mt 11,25.
οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν θεόν, L 8,12.
εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος
σῶσαι τοὺς πιστεύοντας. ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι 22 Mt 12,38.
σημεῖα αἰτοῦσιν καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν, J 4,48. Act 17,18.32.
ˈἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰου- 23 2,14. R 9,32.
δαίοις μὲν σκάνδαλον, ἔθνεσιν δὲ μωρίαν, ˈαὐτοῖς 24 18. Kol 2,3.
δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν, Χρισ-

---

13 **ℌ** *χριστος.* | *υπερ* : **hW** *περι* *14 ευχαριστω* : **hR+** *τω θεω* | **H** *Γαϊον* *17* **W** *ευαγγελισασθαι*

---

*11 — μου C** *13 μη μεμερ.* ***10a*** *15 εβαπτισα* ***DEaς*** *16 — αλλον* ***FG*** *18 — ημιν* ***FG*** *20 τ. κοσμ. : + τουτου* ***EFaς*** *23 εθν. : Ελλησι C aς*

23. 2 K 13,4. 25 τὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν. ὅτι τὸ
μωρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν,
καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀν-
Mt 11,25. 26 θρώπων. Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν,
J 7,48. Jc 2,1-5. ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ
27 πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· ἀλλὰ τὰ
μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεὸς ἵνα καταισ-
χύνῃ τοὺς σοφούς, καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου
28 ἐξελέξατο ὁ θεὸς ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά, καὶ
τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξε-
λέξατο ὁ θεός, τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταρ-
R 3,27. E 2,9. 29 γήσῃ, ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον
Jr 23,5.6. 30 τοῦ θεοῦ. ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ
2 K 5,21. J 17,19. Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη σοφία ἡμῖν ἀπὸ θεοῦ, δικαιο-
Jr 9,22.23. 31 σύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις, ἵνα καθὼς
γέγραπται· **ὁ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω.**
1,17. 2 Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ
• καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν
G 6,14. 2 τὸ μαρτύριον τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ ἔκρινά τι εἰδέναι
ἐν ὑμῖν εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον ἐσταυ-
Act 18,9. 2 K 10,1. 3 ρωμένον. κἀγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν
1. 4 τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὁ λόγος
μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς σοφίας
λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως,
E 1,17.19. 1 Th 1,5. 5 ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων ἀλλ'
Ph 3,15. 6 ἐν δυνάμει θεοῦ. Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς
τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου οὐδὲ
τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργου-
R 16,25. 7 μένων· ἀλλὰ λαλοῦμεν θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ,
τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ
L 23,34. 8 τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν· ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόν-
Jc 2,1. Kol 1,26.

---

28 θεος, : H+ [*και*] *30* **h**T *θεου δικ.* **2**,*1 μαρτ.* : *H μυστηριον* *2* T *ειδεναι τι* *4* H *πιθοις*

---

*26 γαρ : ουν DEa 29 τ. θεου : αυτου C*aς 30 δικ. τε : και δικ. FG* **2**,*4 πειθ. . . . λογ. : πειθοι σοφιας 18* πειθοις σοφ. F πειθοι σ. λογων* Orig *a* | *σοφιας :* pr *ανθρωπινης ACmς*

των τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ γὰρ ἔγνωσαν,
οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν· ἀλλὰ 9 Is 64,3.
καθὼς γέγραπται·

ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν καὶ οὖς οὐκ ἤκουσεν
καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη,
ὅσα ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

ἡμῖν γὰρ ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς διὰ τοῦ πνεύματος· 10 Mt 13,11. Prv 20,21 (27) Lxx.
τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐραυνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ
θεοῦ. τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου 11
εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτως
καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς ἔγνωκεν εἰ μὴ τὸ πνεῦμα
τοῦ θεοῦ. ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου 12 J 16,13.14.
ἐλάβομεν ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα
εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν· ἃ 13 1.4.
καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας
λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος, πνευματι-
κοῖς πνευματικὰ συνκρίνοντες. ψυχικὸς δὲ ἄν- 14 6. 1,23. J 8,47; 14,17.
θρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ·
μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστιν, καὶ οὐ δύναται γνῶναι,
ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. ὁ δὲ πνευματικὸς 15 1 J 2,20.
ἀνακρίνει μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνα-
κρίνεται. **τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, ὃς συμβιβάσει** 16 R 11,34. Is 40,13.
αὐτόν; ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν. Κἀγώ, 3 J 16,12.
ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν ὡς πνευ-
ματικοῖς ἀλλ' ὡς σαρκίνοις, ὡς νηπίοις ἐν Χρισ-
τῷ. γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, οὐ βρῶμα· οὔπω γὰρ 2 1 P 2,2. H 5,12.13.
ἐδύνασθε.

Ἀλλ' οὐδὲ ἔτι νῦν δύνασθε, ἔτι γὰρ σαρκικοί 3 1,10.11; 11,18.
ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις, οὐχὶ

---

9 οσα : T α   *10 γαρ* 1° : hRT *δε*   *13* h *πνευματικως*
15 μεν : [R]—hT | *παντα* : [h]W pr *τα*   *16* H *συνβιβ.*
3,2 ετι : [H]—W | W post *δυνασθε* dist.

---

10 πνευματος : + *αυτου DEmς*   *11 — ανθρωπων A* |
— του ανθρ. 2° FG   *12 τ. κοσμ. τουτου DG*   *13 πνευματος αγιου ELmς*   *14 — του θεου 2a*   *16 Χριστου* : *κυριου BD*a*   *3,1 σαρκικοις EFaς*   *3 ερις* : + *και διχοστασιαι DEaς*

σαρκικοί ἐστε καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε;
1,12. 4 ˈὅταν γὰρ λέγῃ τις· ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἕτερος
Act 18,24.27. 5 δέ· ἐγὼ Ἀπολλώ, οὐκ ἄνθρωποί ἐστε; ˈτί οὖν
ἐστιν Ἀπολλώς; τί δέ ἐστιν Παῦλος; διάκονοι δι'
ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἑκάστῳ ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν.
Act 18,4.11. 6 ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλὼς ἐπότισεν, ἀλλὰ ὁ θεὸς
7 ηὔξανεν· ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἔστιν τι οὔτε ὁ
4,5. 8 ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεός. ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ
ποτίζων ἕν εἰσιν, ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήμψε-
Mt 13,3—9. E 2,20. 9 ται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί·
15,10. 2 P 3,15. 10 θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομή ἐστε. Κατὰ τὴν
χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι ὡς σοφὸς ἀρχιτέκ-
των θεμέλιον ἔθηκα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ. ἕκαστος
1 P 2,4—6. 11 δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ. θεμέλιον γὰρ ἄλλον
οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς
12 ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός. εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ
τὸν θεμέλιον χρυσίον, ἀργύριον, λίθους τιμίους,
4,5. 2 Th 1,8. 13 ξύλα, χόρτον, καλάμην, ˈἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν
γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ
ἀποκαλύπτεται, καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν
14 ἐστιν τὸ πῦρ αὐτὸ δοκιμάσει. εἴ τινος τὸ ἔργον
15 μενεῖ ὃ ἐποικοδόμησεν, μισθὸν λήμψεται· εἴ τινος
τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται, αὐτὸς δὲ
6,19. 2 K 6,16. 16 σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός. Οὐκ οἴδατε
ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστε καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν
17 οἰκεῖ; εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ
τοῦτον ὁ θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἅγιός ἐστιν,
οἵτινές ἐστε ὑμεῖς.
Ap 3,17.18. 18 Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς

---

7 HR *ἐστίν* *12 αργυρ.* : h pr *και* *16* hRT *οικει εν υμιν*

---

*4 ανθρωποι : σαρκικοι **LPaς*** | fin + *και κατα ανθρωπον περιπατειτε **P*** *5 τι bis : τις **CDmς*** | *Παυλος ... Απολλως **Laς*** | *διακονοι* : pr *αλλ η **Laς*** *10 τεθεικα **DEaς*** *12 θεμελ.* : + *τουτον **DEaς*** | *χρυσον **Amς*** | *αργυρον **Amς*** *13 — αυτο **ℵmς*** *14 μένει **ς*** *17 φθερει τουτ.* : *φθειρει αυτον **DGa*** *18 εξαπατ.* : + *κενοις λογοις **DE***

εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω,
ἵνα γένηται σοφός. ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου 19 Job 5,12.13.
τούτου μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστιν. γέγραπται
γάρ· **ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ**
αὐτῶν· ' καὶ πάλιν· **κύριος γινώσκει τοὺς διαλο-** 20 Ps 94,11.
γισμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶν μάταιοι. ὥστε μηδεὶς 21
καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστιν,
' εἴτε Παῦλος εἴτε Ἀπολλῶς εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος 22 1,12.
εἴτε ζωὴ εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα εἴτε μέλ-
λοντα, πάντα ὑμῶν, ' ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς 23 11,3.
δὲ θεοῦ. Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος 4 Tt 1,7.
ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων
θεοῦ. ὧδε λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις 2 L 12,42.
ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ. ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν 3
ἐστιν ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης
ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω· ' οὐδὲν γὰρ 4 Ps 143,2.
ἐμαυτῷ σύνοιδα, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι·
ὁ δὲ ἀνακρίνων με κύριός ἐστιν. ὥστε μὴ πρὸ 5 3,8.
καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς καὶ
φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους καὶ φανερώσει
τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος
γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ. Ταῦτα δέ, 6 R 12,3.
ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ Ἀπολλῶν
δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ἃ γέ-
γραπται, ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς φυσιοῦσθε
κατὰ τοῦ ἑτέρου. τίς γάρ σε διακρίνει; τί δὲ 7 R 12,6.
ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυ-
χᾶσαι ὡς μὴ λαβών; ' ἤδη κεκορεσμένοι ἐστέ· ἤδη 8 Ap 3,17. Ap 3,21.
ἐπλουτήσατε· χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν
γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συνβασιλεύ-
σωμεν. δοκῶ γάρ, ὁ θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους 9 R 8,36. H 10,33.

---

18 W *υμιν, εν τω α. τουτω μ.* *22* W *κοσμος,* 4,*6* H *τό Μη υ.* *8* H *εστε; η. επλουτησατε; χ. η. εβασιλευσατε;*

4,*2 ωδε : ὃ δὲ* ***ELς*** | *ζητειται : τι ζητειτε* ℵ* *5 —ος* ***D*Ea*** *6 α : ο* ***DEaς*** | *γεγρ. : + φρονειν* ***LPaς*** *9 γαρ : + οτι* ***ELaς***

ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον
ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώ-
3,18. 10 ποις. ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνι-
μοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί·
2 K 11,23–27. 11 ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. ἄχρι τῆς ἄρτι
Act 18,3; 20,34. ὥρας καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνιτεύομεν
1 Th 2,9. 9,15. 2 Th 3,8. 12 καὶ κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν ˈ καὶ κοπιῶμεν
R 12,14. Ps 109,28. ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσίν· λοιδορούμενοι εὐλο-
Dt 17,7; 22,24. 13 γοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα, ˈ δυσφημούμενοι
παρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου
14 ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι. Οὐκ
ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου
G 4,19. 15 ἀγαπητὰ νουθετῶν. ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς
ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν
γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς
11,1. 16 ἐγέννησα. παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου
Act 19,22. Ph 2,20 ss. 17 γίνεσθε. Διὰ τοῦτο αὐτὸ ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὅς
ἐστίν μου τέκνον ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ,
ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν Χριστῷ
[Ἰησοῦ], καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ δι-
18 δάσκω. ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς
Act 18,21. Jc 4,15. 19 ἐφυσιώθησάν τινες· ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς
ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν
2,4. L 17,20. 20 λόγον τῶν πεφυσιωμένων ἀλλὰ τὴν δύναμιν· οὐ
γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνά-
21 μει. τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ
ἐν ἀγάπῃ πνεύματί τε πραΰτητος;

Lv 18,7.8. 5 Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη
πορνεία ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὥστε γυναῖκά
2 τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν. καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι

---

9 **hR** *απεδειξεν,* *14* **W** *νουθετω* *17* **𝔎R—** *αυτο* | [*Ιησου*] : **T—W** *19* **fin H,R.**

---

11 γυμνητευομεν ***Laϛ*** *13 δυσφ. : βλασφημουμενοι* ***BDmϛ***
16 **fin** *+ καθως καγω Χριστου* ***10a*** *21 πραοτητος* ***κmϛ***
5,*1 εθνεσιν : + ονομαζεται* ***Laϛ***

ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἀρθῇ ἐκ
μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο πράξας; ἐγὼ μὲν 3 Kol 2,5.
γάρ, ἀπὼν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι,
ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν τὸν οὕτως τοῦτο κατεργα-
σάμενον ˈ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ συναχ- 4 Mt 16,19; 18,18. 2 K 13,10.
θέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος σὺν τῇ
δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ˈ παραδοῦναι τὸν 5 1 T 1,20. 1 P 4,6.
τοιοῦτον τῷ σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα
τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου. Οὐ 6 G 5,9.
καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ
ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; ἐκκαθάρατε τὴν 7 Ex 12,21; 13,7. Is 53,7. 1 P 1,19.
παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθώς
ἐστε ἄζυμοι. καὶ γὰρ **τὸ πάσχα** ἡμῶν **ἐτύθη**
Χριστός. ὥστε ἑορτάζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ 8 Ex 12,3–20.
μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν
ἀζύμοις εἰλικρινίας καὶ ἀληθείας. Ἔγραψα 9 Mt 18,17. 2 Th 3,14.
ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις,
οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ 10
τοῖς πλεονέκταις καὶ ἅρπαξιν ἢ εἰδωλολάτραις,
ἐπεὶ ὠφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν. νῦν 11 2 Th 3,6. Tt 3,10. 2 J 10.
δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι ἐάν τις
ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ᾖ πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ
εἰδωλολάτρης ἢ λοίδορος ἢ μέθυσος ἢ ἅρπαξ,
τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. τί γάρ μοι τοὺς ἔξω 12 Mc 4,11.
κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; ˈ τοὺς δὲ ἔξω 13 Dt 13,6; 17,7; 22,24.
ὁ θεὸς κρινεῖ. **ἐξάρατε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.**

Τολμᾷ τις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον 6
κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν

---

2 πραξ. : R *ποιησας* *3—5* RT *κατεργασαμενον, εν* ... HR *Ιησου, συναχθ.* ... HR *Ιησου, παραδ.* *4 κυριου* 1° : [H]R+ *ημων* 5 fin h[R]T+ *Ιησου* *6 Ου καλον* : h^r *Καλον* | *ζυμοι* : h^r *δολοι* *7 Χριστος* : HR· *8 μηδε* : h , *μη* | RW *ειλικρινειας* *11* T *νυνι* *12.13* HR *κρινετε, ... κρίνει;*

---

2 εξαρθη ***Laς*** *3 ως απων* ***Emς*** *7 εκκαθ. ουν* ***Caς*** | *ημων υπερ ημων* ***Laς*** *9 συναναμιγνυσθε* D^2 *10 και ου π.* ***Laς*** | *και : η* ***Eaς*** | *οφειλετε* ***Pς*** *11 ᾗ : ἢ* $ς^1$ *12 μοι* : + *και* ***Daς*** *13 και εξαρειτε* ***Eaς*** 6,1 *εξ υμων* ***Aa***

Ap 3,21. Dn 7,22. 2 ἁγίων; ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον
κρινοῦσιν; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος,
3 ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; οὐκ οἴδατε ὅτι
4 ἀγγέλους κρινοῦμεν, μήτιγε βιωτικά; βιωτικὰ μὲν
οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν
5 τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε; πρὸς ἐντροπὴν
ὑμῖν λέγω. οὕτως οὐκ ἔνι ἐν ὑμῖν οὐδεὶς σοφός,
ὃς δυνήσεται διακρῖναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ
6 αὐτοῦ; ' ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ
Mt 5,39. 1 Th 5,15. 1 P 3,9. 7 τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων; ἤδη μὲν οὖν ὅλως ἥττημα
ὑμῖν ἐστιν ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. διὰ
τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον
8 ἀποστερεῖσθε; ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστε-
15,50. 9 ρεῖτε, καὶ τοῦτο ἀδελφούς. ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι
ἄδικοι θεοῦ βασιλείαν οὐ κληρονομήσουσιν; μὴ
πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε
G 5,19–21. E 5,5. 10 μοιχοὶ οὔτε μαλακοὶ οὔτε ἀρσενοκοῖται ' οὔτε κλέπται
οὔτε πλεονέκται, οὐ μέθυσοι, οὐ λοίδοροι, οὐχ
Tt 3,3–7. 11 ἅρπαγες βασιλείαν θεοῦ κληρονομήσουσιν. καὶ
ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσ-
θητε, ἀλλὰ ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ
κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ
θεοῦ ἡμῶν.
10,23. 12 Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει.
πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι
1 Th 4,3–5. 13 ὑπό τινος. τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία
τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα
καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ ἀλλὰ τῷ
15,15.20. 2 K 4,14. R 8,11. 14 κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι· ὁ δὲ θεὸς καὶ
τὸν κύριον ἤγειρεν καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς

---

2 h κρίνουσιν 3 W κρινουμεν; 4 W καθιζετε. 5 HR αυτου, 6 W απιστων. 7 T— ουν 8 W αδελφους; 11 κυριου : H+ [ημων] 14 εξεγ. : h εξηγειρεν

---

2 — η *Eaς* 5 λαλω *B* | ενι : εστιν *Daς* | — ουδεις *D*E* 7 εν υμιν *ς* | κριμα *ℵa* 8 ταυτα *Laς* 10 ου 1⁰ : ουτε *Bmς* | κληρον. : pr ου *LPaς* 14 εξεγειρει *AD*a*

δυνάμεως αὐτοῦ. οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν 15 12,27.
μέλη Χριστοῦ ἐστιν; ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ Χρισ-
τοῦ ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο. ἢ οὐκ 16 Gn 2,24.
οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἓν σῶμά ἐστιν; J 17,21.22.
ἔσονται γάρ, φησίν, **οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.** ¹ὁ δὲ 17 E 5,30. 2 K 3,17.
κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἓν πνεῦμά ἐστιν. φεύγετε 18
τὴν πορνείαν. πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄν-
θρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων
εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι 19 3,16.
τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματός
ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν;
¹ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν θεὸν ἐν 20 7,23. 1 P 1,18.19.
τῷ σώματι ὑμῶν. Ph 1,20.

Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατε, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς 7
μὴ ἅπτεσθαι· διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν 2
ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα
ἐχέτω. τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλὴν ἀποδιδότω, 3
ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. ἡ γυνὴ τοῦ 4
ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ὁ ἀνήρ· ὁμοίως
δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει
ἀλλὰ ἡ γυνή. μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μήτι 5
ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν ἵνα σχολάσητε τῇ
προσευχῇ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἦτε, ἵνα μὴ
πειράζῃ ὑμᾶς ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν.
τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγήν. 6
θέλω δὲ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυ- 7 Mt 19,12.
τόν· ἀλλὰ ἕκαστος ἴδιον ἔχει χάρισμα ἐκ θεοῦ,
ὁ μὲν οὕτως, ὁ δὲ οὕτως.

---

19 h *πνευματος αγιου* | H *θεου; κ. ουκ ε. εαυτων,* *20 δοξασατε δη* : h^r + et portate (*ἄρατε* ex *ἄρά γε*) | fin h^r + *και εν τω πνευματι υμων, ατινα εστιν του θεου* 7,5 H [*αν*] | *υμων* : [H]—W *6* R *συγγν.* *7 δε* 1° : W *γαρ*

---

15 η ουκ ***FG*** | *υμων* : *ημων* ℵ****A*** | *αρα* ***Pa*** *16* — *η* ***DEa*** *19 τα σωματα* ***La*** *7,1 εγραψ. μοι* ***Am***ϛ *2 την πορνιαν* ***FG*** | — *και ... εχετω* ***FG*** *3 την οφειλομενην ευνοιαν* ***KL***ϛ *5 τη* : + *νηστεια και τη* ***KL***ϛ | *ητε* : *συνερχησθε* ***KL***ϛ[1] (ϛe -*χε*-) *7 δε* 1° : *γαρ* ***BKa***ϛ | *ο* bis : *ος* ***KL***ϛ

8 Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν
1 T 5,14. 9 αὐτοῖς ἐὰν μείνωσιν ὡς κἀγώ· εἰ δὲ οὐκ ἐγκρα-
τεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖττον γάρ ἐστιν γαμεῖν
12.25.40. Mt 5,32. 10 ἢ πυροῦσθαι. τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν παραγγέλλω,
οὐκ ἐγὼ ἀλλὰ ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ
11 χωρισθῆναι, — ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος
ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω, — καὶ ἄνδρα γυναῖκα
12 μὴ ἀφιέναι. τοῖς δὲ λοιποῖς λέγω ἐγώ, οὐχ ὁ
κύριος· εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ
αὕτη συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω
13 αὐτήν· καὶ γυνὴ ἥτις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ
οὗτος συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω
R 11,16. 14 τὸν ἄνδρα. ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν
τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν
τῷ ἀδελφῷ· ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά
R 14,19. 15 ἐστιν, νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν. εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρί-
ζεται, χωριζέσθω· οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ
ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν
1 P 3,1. 16 ὑμᾶς ὁ θεός. τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα
σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις;
20.24. 17 Εἰ μὴ ἑκάστῳ ὡς μεμέρικεν ὁ κύριος, ἕκαστον
ὡς κέκληκεν ὁ θεός, οὕτως περιπατείτω. καὶ
οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι.
18 ¹ περιτετμημένος τις ἐκλήθη; μὴ ἐπισπάσθω· ἐν
G 5,6; 6,15. R 2,25. 19 ἀκροβυστίᾳ κέκληταί τις; μὴ περιτεμνέσθω. ἡ
περιτομὴ οὐδέν ἐστιν, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδέν
17.24. 20 ἐστιν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν θεοῦ. ἕκαστος ἐν
21 τῇ κλήσει ᾗ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω. δοῦλος
ἐκλήθης; μή σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι

---

9 γαμειν : **hW** *γαμησαι* *13 ητις* : **T** *ει τις* *15 τοιουτοις* : **H,T.** | *υμας* : **hRW** *ημας* *17* **h** *εμερισεν* *18* **W** *εκληθη·* | **W** *τις·* *21* **W** *εκληθης·*

---

10 χωριζεσθαι ***ADa*** *13 ουτος* : *αυτος* ***EKaϛ*** | *τον ανδρα* : *αυτον* ***KLϛ*** *14 γυναικι* : + *τη πιστη* ***DG*** | *αδελφω* : *ανδρι* ***Kϛ*** + *τω πιστω vg* *17 ει* : *η* ***22a*** | *κυριος* : *θεος* ***KLϛ*** | *θεος* : *κυριος* ***KLϛ*** | *διδασκω* ***D*G*** *18 κεκλ. τις* : *τις εκληθη* ***EKaϛ***

ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ 22 E 6,6. Phm 16.
κληθεὶς δοῦλος ἀπελεύθερος κυρίου ἐστίν· ὁμοίως
ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς δοῦλός ἐστιν Χριστοῦ. τιμῆς 23 6,20.
ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. ἕκαστος 24 17.20.
ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ θεῷ.
Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ 25 10. 40. 1 T 1,12.13.
ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ κυρίου
πιστὸς εἶναι. Νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν 26 29. 10,11.
διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ
τὸ οὕτως εἶναι. δέδεσαι γυναικί; μὴ ζήτει λύσιν· 27
λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζήτει γυναῖκα. ἐὰν 28 L 21,23.
δὲ καὶ γαμήσῃς, οὐχ ἥμαρτες, καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ
παρθένος, οὐχ ἥμαρτεν· θλίψιν δὲ τῇ σαρκὶ
ἕξουσιν οἱ τοιοῦτοι, ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. Τοῦτο 29 R 13,11. L 14,26.
δέ φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ἐστίν·
τὸ λοιπὸν ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ
ἔχοντες ὦσιν, καὶ οἱ κλαίοντες ὡς μὴ κλαίοντες, 30
καὶ οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες, καὶ οἱ ἀγορά-
ζοντες ὡς μὴ κατέχοντες, καὶ οἱ χρώμενοι τὸν 31 1 J 2,15–17.
κόσμον ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ
σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου. θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμε- 32
ρίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου,
πῶς ἀρέσῃ τῷ κυρίῳ· ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ 33 L 14,20.
τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῇ γυναικί, ˡ καὶ 34 E 5,29.
μεμέρισται. καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρ-
θένος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία καὶ
τῷ σώματι καὶ τῷ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα
μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῷ ἀνδρί.

---

27 W γυναικι· et γυναικος·   28 ημαρτες : H.R· | H [η] παρθ.   29 W αδελφοι· et εστιν, (h εστιν το λοιπον,)   33.34 RT γυναικι. και μεμερισται και η γυνη και η παρθενος· (R.) η αγαμος μεριμνα h[r] γυναικι. μεμ. [και] η γυνη (cet ut T) vl και μεμ. η αγαμος κ. η π. (cet ut T)   34 και 1° : [H]

---

22 ομοιως και KLς   24 — παρα θεω 13a   28 γαμησης : λαβης γυναικα DG   29 ο : pr οτι DEςe   31 τω κοσμω τουτω EKaς | παραχρωμενοι L   32 κυριω : θεω FG   34 — τα του κοσμου B

35 *τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν σύμφορον λέγω,*
οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ
εὔσχημον καὶ εὐπάρεδρον τῷ κυρίῳ ἀπερισπάστως.
36 *Εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ*
νομίζει, ἐὰν ᾖ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει
γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιείτω· οὐχ ἁμαρτάνει· γαμεί-
37 *τωσαν. ὃς δὲ ἕστηκεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἑδραῖος,*
μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου
θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ ἰδίᾳ καρδίᾳ,
38 *τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ποιήσει. ὥστε*
καὶ ὁ γαμίζων τὴν ἑαυτοῦ παρθένον καλῶς ποιεῖ,
R 7,2. 39 *καὶ ὁ μὴ γαμίζων κρεῖσσον ποιήσει. Γυνὴ δέ-*
δεται ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ
κοιμηθῇ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει γαμη-
25. 40 *θῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ. μακαριωτέρα δέ ἐστιν*
ἐὰν οὕτως μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ
δὲ κἀγὼ πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

Act 15,29. 8 *Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι πάντες*
γνῶσιν ἔχομεν. ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη
G 6,3. 2 *οἰκοδομεῖ· εἴ τις δοκεῖ ἐγνωκέναι τι, οὔπω ἔγνω*
G 4,9. 3 *καθὼς δεῖ γνῶναι· εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν,*
10,19. 4 *οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ. Περὶ τῆς βρώσεως*
Dt 6,4. *οὖν τῶν εἰδωλοθύτων οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἴδωλον*
Ps 82,6. J 10,34. 5 *ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς εἰ μὴ εἷς. καὶ*
γὰρ εἴπερ εἰσὶν λεγόμενοι θεοὶ εἴτε ἐν οὐρανῷ
εἴτε ἐπὶ γῆς, ὥσπερ εἰσὶν θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι
Ml 2,10. 6 *πολλοί, ˈἀλλ' ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ*
12,5.6.
Kol 1,16.

---

38 **hRW** *την παρθενον εαυτου* | *ποιει* : **h** *ποιησει*
40 δε 2° : **ℌ** *γαρ* 8,*1* **W** *ειδωλοθυτων οιδαμεν* *6* **H** [*αλλ*]

---

35 συμφερον ***EFaς*** *36 γαμειτω* ***D*G*** *37* — *εδραιος*
FG *38 εκγαμιζων bis* ***ς*** | — *την ε. παρθ.* ***KLς*** *39 δεδεται*
νομω ***EFaς*** | *δε* : + *και* ***FGa*** | *αποθανη* ***A*** *40 εχω* ***FG***
8,*2 ει δε* ***DEaς*** | *ειδεναι* ***KLς*** | *ουδεπω ουδεν* ***EKaς***
·)εος : + *ετερος* ***KLς***

πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς
Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ.
ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις· τινὲς δὲ τῇ συνηθείᾳ 7 10,27.
ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσιν,
καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενὴς οὖσα μολύνεται.
βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παραστήσει τῷ θεῷ· οὔτε ἐὰν 8 R 14,17.
μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα, οὔτε ἐὰν φάγωμεν
περισσεύομεν. βλέπετε δὲ μή πως ἡ ἐξουσία 9 G 5,13.
ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθενέσιν.
ἐὰν γάρ τις ἴδῃ σὲ τὸν ἔχοντα γνῶσιν ἐν εἰδωλίῳ 10
κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις αὐτοῦ ἀσθενοῦς
ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα
ἐσθίειν; ἀπόλλυται γὰρ ὁ ἀσθενῶν ἐν τῇ σῇ 11 R 14,15.
γνώσει, ὁ ἀδελφὸς δι' ὃν Χριστὸς ἀπέθανεν. οὕτως 12
δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τύπτοντες
αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν εἰς Χριστὸν
ἁμαρτάνετε. διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν 13 R 14,21.
ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα,
ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.

Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος; 9 15,8. Act 26,16; 22,17.
οὐχὶ Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἑόρακα; οὐ τὸ ἔργον
μου ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ; εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ 2 2 K 3,2.3.
ἀπόστολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ σφραγίς
μου τῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ. Ἡ 3
ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσίν ἐστιν αὕτη.
4 L 10,8.
μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πεῖν; μὴ οὐκ
5 J 1,42.
ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς
καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ

---

6 δι ου : h *δι ον* | fin h^r +, *και εν πνευμα αγιον, εν ω τα παντα και ημεις εν αυτω* *8* T *ουτε εαν φαγ. περισσευομεν, ουτε εαν μη φαγ. υστερουμεθα.* *10* H [σὲ] R *σε* | RW *ειδωλειω* 9,*1* R *εωρακα* *5 αδελφ. γυν.* : h^r [*αδελφας*] *γυναικας* it *γυναικα* [*αδελφην*]

---

7 συνηθ. : *συνειδησει* DEας *8 υμας* ℵ* | *παριστησι* DEας *11 απολλ. γαρ* : *και απολειται* EFας | — *ο* 2° LPας *13* — *μου* 1° et 2° FG 9,2 *μου της* : *της εμης* DEας

6 κυρίου καὶ Κηφᾶς; ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ
7 ἔχομεν ἐξουσίαν μὴ ἐργάζεσθαι; τίς στρατεύεται
ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπελῶνα καὶ
τὸν καρπὸν αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ τίς ποιμαίνει
ποίμνην καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ
8 ἐσθίει; μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ, ἢ καὶ
Dt 25,4. 9 ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει; ἐν γὰρ τῷ Μωϋσέως
1 T 5,18. νόμῳ γέγραπται· **οὐ κημώσεις βοῦν ἀλοῶντα.** μὴ
2 T 2,6. 10 τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ; ἢ δι᾽ ἡμᾶς πάντως
λέγει; δι᾽ ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι ὀφείλει ἐπ᾽ ἐλπίδι
ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν, καὶ ὁ ἀλοῶν ἐπ᾽ ἐλπίδι
R 15,27. 11 τοῦ μετέχειν. Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ
ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερί-
Act 20,34.35. 12 σομεν; εἰ ἄλλοι τῆς ὑμῶν ἐξουσίας μετέχουσιν,
18,7. 2 K 11,9. οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; ἀλλ᾽ οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ
ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν ἵνα μή τινα ἐνκοπὴν
Nu 18,8.31. 13 δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. οὐκ οἴδατε
Dt 18,1–3. ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ
ἐσθίουσιν, οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ παρεδρεύοντες τῷ
L 10,7. G 6,6. 14 θυσιαστηρίῳ συνμερίζονται; οὕτως καὶ ὁ κύριος
διέταξεν τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ
Act 18,3. 15 εὐαγγελίου ζῆν· ἐγὼ δὲ οὐ κέχρημαι οὐδενὶ τούτων.
οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα ἵνα οὕτως γένηται ἐν ἐμοί·
καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν ἢ — τὸ καύχημά
Jr 20,9. 16 μου οὐδεὶς κενώσει. ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ
ἔστιν μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται·
4,1. 17 οὐαὶ γάρ μοί ἐστιν ἐὰν μὴ εὐαγγελίσωμαι. εἰ γὰρ
ἑκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων,

---

7 **HR** [ἢ] 8 **RW** λαλω; 9 κημ. : **𝔎** φιμωσεις | **H** θεω, 10 **W** λεγει· 12 **RW** εγκοπ- **T** εκκ- 13 **T** εσθιουσιν; | **RT** συμμερ- 14 ζην : **HR.** 15 **RT** ἢ το 16 ευαγγελισ. : **hT** ευαγγελιζωμαι

---

7 εκ του καρπου **EKaς** 8 λεγω **DGa** 9 εν . . . γεγρ. : γεγρ. γαρ **D*G** 10 της ελπιδος αυτου μετεχ. επ ελπ. **EKaς** 13 — τα 2° **ACaς** | προσεδρευοντες **KLaς** 15 ουδεις : ινα τις **KLaς** τίς **FG** 16 καυχ. : χαρις **א*DG**

οἰκονομίαν πεπίστευμαι. τίς οὖν μού ἐστιν ὁ 18 8,9.
μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ
εὐαγγέλιον, εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ
μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ 19 Mt 20,26.27.
πάντων πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας
κερδήσω· καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰου- 20 Act 16,3; 21,20–26.
δαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον
ὡς ὑπὸ νόμον, μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς
ὑπὸ νόμον κερδήσω· τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ 21 G 2,3.
ὢν ἄνομος θεοῦ ἀλλ' ἔννομος Χριστοῦ, ἵνα κερδάνω
τοὺς ἀνόμους· ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ἀσθενής, 22 2 K 11,29. R 11,14.
ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσιν γέγονα
πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω. πάντα δὲ ποιῶ 23
διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συνκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι.
Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες πάντες 24 2 T 4,7. Ph 3,14.
μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον;
οὕτως τρέχετε ἵνα καταλάβητε. πᾶς δὲ ὁ ἀγωνι- 25 2 T 2,4.5; 4,8. 1 P 5,4. Jc 1,12.
ζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται, ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα
φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον.
ἐγὼ τοίνυν οὕτως τρέχω ὡς οὐκ ἀδήλως, οὕτως 26
πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέρων· ἀλλὰ ὑπωπιάζω μου 27 R 8,13; 13,14.
τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μή πως ἄλλοις κηρύξας
αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ 10 Ex 13,21; 14,22.
πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν καὶ
πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον, καὶ πάντες 2
εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ
ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν 3 Ex 16,4.35. Dt 8,3.
βρῶμα ἔφαγον, καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν 4 Ex 17,6.

---

21 H *κερδανῶ* *27* RT *αλλ* 10,*2* hRT *εβαπτισθησαν*
3 H [*το αυτο*]

---

18 μου 1⁰ : μοι ***BLaς*** | *το εναγγ. : + του Χριστου* ***EFaς***
20 — ως 1⁰ ***FG**** | *— μη ων α. υ. νομον* ***DKaς*** *21 θεω*
et Χριστω ***KLς*** | *— τους* ***FGaς*** *22 ως ασθενης* ***CDaς*** |
παντως τινας : παντας ***DG*** *23 παντα : τουτο* ***KLς***
27 υποπιαζω ***FGa***

ἔπιον πόμα· ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολου-
Nu 14,16.23.30. 5 θούσης πέτρας, ἡ πέτρα δὲ ἦν ὁ Χριστός, ˈἀλλ'
οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ θεός·
Nu 11,4.34. 6 **κατεστρώθησαν** γὰρ **ἐν τῇ ἐρήμῳ**. Ταῦτα δὲ τύποι
ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς **ἐπιθυ-**
Ex 32,6. 7 **μητὰς κακῶν**, καθὼς κἀκεῖνοι **ἐπεθύμησαν**. μηδὲ
εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθώς τινες αὐτῶν· ὥσπερ
γέγραπται· **ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πεῖν, καὶ**
Nu 25,1.9. 8 **ἀνέστησαν παίζειν**. μηδὲ πορνεύωμεν, καθώς τινες
αὐτῶν ἐπόρνευσαν καὶ ἔπεσαν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσι-
Nu 21,5.6. 9 τρεῖς χιλιάδες. μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν κύριον,
καθώς τινες αὐτῶν ἐπείρασαν καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων
Nu 14,2.36. 10 ἀπώλλυντο. μηδὲ γογγύζετε, καθάπερ τινὲς αὐτῶν
H 3,11.17. ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ.
1 P 4,7. 11 ταῦτα δὲ τυπικῶς συνέβαινεν ἐκείνοις, ἐγράφη δὲ
πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων
12 κατήντηκεν. Ὥστε ὁ δοκῶν ἑστάναι βλεπέτω μὴ
13 πέσῃ. πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀν-
θρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς
πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν
τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι
ὑπενεγκεῖν.
1 J 5,21. 14 Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλο-
15 λατρείας. ὡς φρονίμοις λέγω· κρίνατε ὑμεῖς ὅ
Mt 26,27. 16 φημι. Τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν,
Act 2,42. οὐχὶ κοινωνία ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ;
τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος
12,27. R 12,5. 17 τοῦ Χριστοῦ ἐστιν; ὅτι εἷς ἄρτος, ἓν σῶμα οἱ
πολλοί ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου
Lv 7,6.15. 18 μετέχομεν. βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα·

---

5 HR *ηυδοκησεν* *8 μια* : h pr *εν* *9* hT *εξεπειρασαν* *13* h *πειρασθηναι υμας* *14* H *ειδωλολατριας* *16 εστιν* 1° : RT post *Χριστου*

---

5 — *ο θεος Marc.* *9 κυριον* : *Χριστον* **DEaς** | *απωλοντο* **CDaς** *11 δε* 1° : + *παντα* **CKaς** | *τυποι συνεβαινον* **DEaς** *13 ου καταλαβη* **FG** | *αφησει* **DG** | *δυνασθαι* : + *υμας* **Kaς** *17 αρτου* : + *και του ενος ποτηριου* **DG**

οὐχ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυσιασ-
τηρίου εἰσίν; ˈ τί οὖν φημι; ὅτι εἰδωλόθυτόν 19 8,4.
τί ἐστιν; ἢ ὅτι εἴδωλόν τί ἐστιν; ˈ ἀλλ' ὅτι ἃ 20 Lv 17,7. Dt 32,17.
θύουσιν, **δαιμονίοις καὶ οὐ θεῷ θύουσιν·** *οὐ* Ps 106,37.
θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. Ap 9,20.
οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον 21 2 K 6,15.16.
δαιμονίων· οὐ δύνασθε **τραπέζης κυρίου** *μετέχειν* Ml 1,7.12.
καὶ τραπέζης δαιμονίων. ἢ **παραζηλοῦμεν τὸν** 22 Dt 32,21.
κύριον; *μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν; Πάντα* 23 6,12.
ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα ἔξεστιν,
ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζη- 24 33. R 15,2.
τείτω ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου. Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ 25 14,2—10.22.
πωλούμενον ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν
συνείδησιν· **τοῦ κυρίου** *γὰρ* **ἡ** *γῆ* **καὶ τὸ πλήρωμα** 26 Ps 24,1.
αὐτῆς. *εἴ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων καὶ θέλετε* 27 L 10,8.
πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε
μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν. ἐὰν δέ 28 8,7.
τις ὑμῖν εἴπῃ· τοῦτο ἱερόθυτόν ἐστιν, μὴ ἐσθίετε
δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν·
συνείδησιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀλλὰ τὴν 29
τοῦ ἑτέρου. ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται
ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω, 30 1 T 4,4.
τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ; Εἴτε 31 Kol 3,17.
οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα
εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε. ἀπρόσκοποι καὶ Ἰου- 32 R 14,13.
δαίοις γίνεσθε καὶ Ἕλλησιν καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ
θεοῦ, ˈ καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζη- 33 9,20—22.
τῶν τὸ ἐμαυτοῦ σύμφορον ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν,
ἵνα σωθῶσιν. μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ 11 4,16. Ph 3,17.
Χριστοῦ.

---

18 h *ουχι* *19* W *τι ἔστιν η ει τι ἔστιν;* (W[1],) *20 θυουσιν* 1° : HR+ [*τα εθνη*] *22* W *κυριον·*

---

20 θυουσιν 1° : *θυει τα εθνη Καϛ* | — *των D*a* *23 παντα* 1° 2° : + *μοι HKϛ* *24* fin + *εκαστος EKaϛ* *27 απιστ.* : + *εις δειπνον D*G* *28 ειδωλοθυτον Caϛ* | fin + *του γαρ κυριου η γη και το πληρωμα αυτης KLϛ* *33 συμφερον DEaϛ*

2 Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς ὅτι πάντα μου μέμνησθε
καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέ-
3,23. E 5,23. Gn 3,16. 3 χετε. Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι παντὸς ἀνδρὸς
ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός ἐστιν, κεφαλὴ δὲ γυναικὸς
12,10; 14,1. 4 ὁ ἀνήρ, κεφαλὴ δὲ τοῦ Χριστοῦ ὁ θεός. πᾶς
ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς
5 ἔχων καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. πᾶσα δὲ
γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακα-
λύπτῳ τῇ κεφαλῇ καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτῆς·
6 ἓν γάρ ἐστιν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ. εἰ γὰρ
οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ
αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατα-
Gn 1,27; 5,1. 7 καλυπτέσθω. ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατα-
καλύπτεσθαι τὴν κεφαλήν, **εἰκὼν** καὶ δόξα **θεοῦ**
Gn 2,22.23. 1 T 2,13. 8 ὑπάρχων· ἡ γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν. οὐ γάρ
ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός·
Gn 2,18. 9 καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ
Gn 6,2. 10 γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα. διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ
ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέ-
11 λους. πλὴν οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς οὔτε ἀνὴρ
12 χωρὶς γυναικὸς ἐν κυρίῳ· ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ
τοῦ ἀνδρός, οὕτως καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός·
13 τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ. ¦ ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε·
πρέπον ἐστὶν γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ θεῷ
14 προσεύχεσθαι; οὐδὲ ἡ φύσις αὐτὴ διδάσκει ὑμᾶς
15 ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστιν, ¦ γυνὴ
δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα αὐτῇ ἐστιν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ
16 περιβολαίου δέδοται αὐτῇ. Εἰ δέ τις δοκεῖ φιλό-
νεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν,
οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.
22. 17 Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ ὅτι οὐκ

---

3 hW— ο 1° *5* αυτης : hW εαυτης *6* W ξύρασθαι *10* εξουσιαν : h^r καλυμμα (velamen) *17* h παραγγελλω ουκ επαινων

---

2 υμας : + αδελφοι *DEaς* *14* ἢ ουδε *EKaς* *15* — αυτη 2° *DEa*

εἰς τὸ κρεῖσσον ἀλλὰ εἰς τὸ ἧσσον συνέρχεσθε.
πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ 18 1,10–12; 3,3.
ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι
πιστεύω. δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα 19 1 J 2,19. Dt 13,4.
[καὶ] οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. Συν- 20
ερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐκ ἔστιν κυρια-
κὸν δεῖπνον φαγεῖν· ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον 21
προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς
δὲ μεθύει. μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν 22 Jc 2,5.6.
καὶ πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ καταφρο-
νεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; τί εἴπω
ὑμῖν; ἐπαινέσω ὑμᾶς; ἐν τούτῳ οὐκ ἐπαινῶ. ἐγὼ 23 Mt 26,26–28. Mc 14,22–24. L 22,19.20.
γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα
ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ παρε-
δίδετο ἔλαβεν ἄρτον ¹ καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν 24
καὶ εἶπεν· τοῦτό μού ἐστιν τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ
ὑμῶν· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.
ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι, 25 Ex 24,8. Zch 9,11.
λέγων· τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν
ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὁσάκις ἐὰν
πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ὁσάκις γὰρ ἐὰν 26 Mt 26,29.
ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον πίνητε,
τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρι οὗ
ἔλθῃ. ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον ἢ πίνῃ τὸ 27 H 6,6; 10,29.
ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ
σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου. δοκιμα- 28 Mt 26,22. 2 K 13,5.
ζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ
ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω· ὁ 29
γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ
πίνει μὴ διακρίνων τὸ σῶμα. διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν 30 15,20. E 5,14. 1 Th 5,6.

---

19 [*και*] : W—T *22* R *υμας εν τουτω; 24 τουτο* 1° : hʳ *Λαβετε φαγετε, τουτο* | *υπερ υμων* : hʳ + *κλωμενον it θρυπτομενον it* 'given' *it* tradetur *29 πινων* : hʳ + *αναξιως*

---

19 — εν υμιν 1° ***D*F*** *(et 2° **C**)* *22 επαινεσω : -νω **BFa***
*26 το ποτ. : + τουτο **EKaς*** *27 τ. αρτ. : + τουτον **KLaς***
29 fin + *του κυριου **DEaς***

πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι καὶ κοιμῶνται
31 ἱκανοί. εἰ δὲ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρι-
H 12,5.6. 32 νόμεθα· κρινόμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ κυρίου παιδευό-
1 P 4,17. 33 μεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. ὥστε,
ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν ἀλλή-
34 λους ἐκδέχεσθε. εἴ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω,
ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. Τὰ δὲ λοιπὰ ὡς
ἂν ἔλθω διατάξομαι.

12 Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω
Hb 2,18.19. 2 ὑμᾶς ἀγνοεῖν. Οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε πρὸς τὰ
Mc 9,39. 3 εἴδωλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ἤγεσθε ἀπαγόμενοι. διὸ
1 J 4,2.3. Mt 7,21. γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν
λέγει· ΑΝΑΘΕΜΑ ΙΗΣΟΥΣ, καὶ οὐδεὶς δύναται
εἰπεῖν· ΚΥΡΙΟΣ ΙΗΣΟΥΣ, εἰ μὴ ἐν πνεύματι
R 12,6. E 4,4. 4 ἁγίῳ. Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσίν, τὸ δὲ
28. E 4,11. 5 αὐτὸ πνεῦμα· καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσιν, καὶ
6 ὁ αὐτὸς κύριος· καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσίν,
ὁ δὲ αὐτὸς θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.
14,26. 7 ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος
8 πρὸς τὸ συμφέρον. ᾧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος
δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως
9 κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ἑτέρῳ πίστις ἐν τῷ αὐτῷ
πνεύματι, ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ
14,5. Act 2,4. 10 ἑνὶ πνεύματι, ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων,
ἄλλῳ [δὲ] προφητεία, ἄλλῳ δὲ διακρίσεις πνευ-
μάτων, ἑτέρῳ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία
7,7. R 12,3. E 4,7. 11 γλωσσῶν· πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ
αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βού-
27. 10,17. 12 λεται. Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστιν καὶ

12,2 οτι οτε : h[s] — οτι it — οτε (fort pro οτι ποτε) 6 ο δε : ℌ και ο | ενεργων : W+ εστιν 10 [δε] : T—W | δε 2[o] : HR [δε] | T διάκρισις | H ερμηνια

---

31 δε : γαρ CKaϛ 34 ει δε EKaϛ 12,3 — λαλων DEa | Ιησουν DEmϛ | κυριον Ιησουν DEmϛ 9 ενι : αυτω ℵDmϛ 10 ενεργεια δυναμεως DG

μέλη πολλὰ ἔχει, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος
πολλὰ ὄντα ἕν ἐστιν σῶμα, οὕτως καὶ ὁ Χριστός·
καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα 13 G 3,28.
ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε
δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι. καὶ πάντες ἓν πνεῦμα ἐπο-
τίσθημεν. καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος 14 20.
ἀλλὰ πολλά. ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς· ὅτι οὐκ εἰμὶ χείρ, 15
οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ
ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος. καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς· ὅτι 16
οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ
παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος. εἰ ὅλον 17
τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή,
ποῦ ἡ ὄσφρησις; νῦν δὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, 18
ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι καθὼς ἠθέλησεν. εἰ 19
δὲ ἦν τὰ πάντα ἓν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; νῦν 20 14.
δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἓν δὲ σῶμα. οὐ δύναται δὲ 21
ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρί· χρείαν σου οὐκ ἔχω,
ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσίν· χρείαν ὑμῶν οὐκ
ἔχω· ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ 22
σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά ἐστιν,
καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, 23
τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν, καὶ τὰ
ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει,
ˈτὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρείαν ἔχει. ἀλλὰ ὁ 24
θεὸς συνεκέρασεν τὸ σῶμα, τῷ ὑστερουμένῳ περισ-
σοτέραν δοὺς τιμήν, ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν τῷ 25
σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσιν
τὰ μέλη. καὶ εἴτε πάσχει ἓν μέλος, συνπάσχει 26
πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται μέλος, συνχαίρει
πάντα τὰ μέλη. ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα Χριστοῦ 27 R 12,5. E 5,30.
καὶ μέλη ἐκ μέρους. Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς 28 E 4,11.12.

---

18 **hT** *νυνι* *19* **H** [*τα*] *20* **𝔎**— *μεν* *21* **H** [*δε*]
25 **T** *σχισματα*

---

12 σωματος : + *του ενος* ***DEας*** *13 ἓν* 2° : pr *εις* ***EKας*** |
εν πομα εποτισθημεν ***134a*** *24 εχει* : + *τιμης* ***DG*** | *υστε-
ρουντι* ***DEας*** *26 ειτε* 1° : *ει τι* ***BFG*** *27 μερους* : *μελους* ***D****

ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον
προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις,
ἔπειτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήμψεις, ˋκυβερνή-
29 σεις, γένη γλωσσῶν. μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ
πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ
30 πάντες δυνάμεις; μὴ πάντες χαρίσματα· ἔχουσιν
ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσιν; μὴ πάν-
14,1. 31 τες διερμηνεύουσιν; ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ
μείζονα.
Καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.
13 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν
ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν
Mt 7,22; 17,20. 2 ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν
καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν
γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὄρη
Mt 6,2. 3 μεθιστάναι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι. καὶ
ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν
παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσομαι, ἀγάπην
4 δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. Ἡ ἀγάπη μακρο-
θυμεῖ, χρηστεύεται ἡ ἀγάπη, οὐ ζηλοῖ, ἡ ἀγάπη
Zch 8,17 Lxx. 5 οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, ˈ οὐκ ἀσχημονεῖ,
Ph 2,4.21. οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, **οὐ λογίζεται**
R 12,9. 6 **τὸ κακόν**, ˈ οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συνχαίρει δὲ
Prv 10,12. 7 τῇ ἀληθείᾳ· πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα
9,12. R 15,1. 1 P 4,8. 8 ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε
πίπτει· εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε
γλῶσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταργηθήσεται.
9 ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν καὶ ἐκ μέρους προφη-
10 τεύομεν· ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τὸ ἐκ μέρους

---

29 W δυναμεις, *31* RTiW μειζονα· (R.) και 13,*2* και εαν : H καν 1° 2° W 2° | H μεθιστανειν *3* και εαν : H καν 1° 2° W 1° | R καυθησωμαι H καυχησωμαι (h^r ut text) | T ουθεν *4* HR χρηστευεται, η αγ. | W ου ζηλοι η αγ., | η αγαπη 3° : [R]—H *5* τα : h το μη *6* R συγχ. *8* h προφητεια, καταργηθησεται | W γνωσεις, καταργηθησονται

---

31 κρεισσονα DEa(ς) 13,*8 εκπιπτει DEaς* *10 το εκ* : pr *τοτε KLaς*

καταργηθήσεται. ὅτε ἤμην νήπιος, ἐλάλουν ὡς 11
νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζόμην ὡς νήπιος·
ὅτε γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. βλέ- 12 2 K 5,7. Jc 1,23.
πομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε
δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ
μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσ-
θην. νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ 13 1 Th 1,3. 1 J 4,16.
τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.
Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευμα- 14 12,10.31.
τικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. ὁ γὰρ λαλῶν 2
γλώσσῃ οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ ἀλλὰ θεῷ· οὐδεὶς
γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια· ὁ δὲ 3
προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παρά-
κλησιν καὶ παραμυθίαν. ὁ λαλῶν γλώσσῃ ἑαυτὸν 4
οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ.
θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον 5 Nu 11,29. 12,10.
δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων δὲ ὁ προφητεύων ἢ
ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα
ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ. νῦν δέ, ἀδελφοί, 6 12,8.
ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς
ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει
ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ διδαχῇ; ὅμως τὰ 7
ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλὸς εἴτε κιθάρα,
ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῷ, πῶς γνωσ-
θήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον; καὶ 8
γὰρ ἐὰν ἄδηλον σάλπιγξ φωνὴν δῷ, τίς παρα-
σκευάσεται εἰς πόλεμον; οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς 9
γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσ-
θήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα
λαλοῦντες. τοσαῦτα εἰ τύχοι γένη φωνῶν εἰσιν 10
ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν ἄφωνον· ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ 11

---

13 H *αγαπη· τα τρ. ταυτα,* 14,*6 διδ.* : HR pr *εν*
8 hRW *φωνην σαλπιγξ*

---

12 εν : pr *και* **LPa** 14,*4 εκκλησ. θεου* **FG** *5 ἢ ο διερμηνευων* **FG** *7 φθογγου* **B** *10 ουδεν αυτων* **EKaς**

τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι
1–4. 12 βάρβαρος καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος. οὕτως
καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς
τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισ-
12,10. 13 σεύητε. Διὸ ὁ λαλῶν γλώσσῃ προσευχέσθω ἵνα
14 διερμηνεύῃ. ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ
πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός
E 5,19. 15 ἐστιν. τί οὖν ἐστιν; προσεύξομαι τῷ πνεύματι,
προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι,
16 ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ. ἐπεὶ ἐὰν εὐλογῇς πνεύματι,
ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ
τὸ ἀμήν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγεις
17 οὐκ οἶδεν· σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ'
18 ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. εὐχαριστῶ τῷ θεῷ,
19 πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις λαλῶ· ἀλλὰ ἐν
ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους τῷ νοΐ μου λαλῆσαι,
ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν
E 4,14. 20 γλώσσῃ. Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς
Ph 3,12.15. φρεσίν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ
Dt 28,49. 21 φρεσὶν τέλειοι γίνεσθε. ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται
Is 28,11.12. ὅτι **ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέρων λα-**
λήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακού-
22 **σονταί** μου, λέγει κύριος. ὥστε αἱ γλῶσσαι εἰς
σημεῖόν εἰσιν οὐ τοῖς πιστεύουσιν ἀλλὰ τοῖς ἀπίσ-
τοις, ἡ δὲ προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις ἀλλὰ τοῖς
Act 2,13. 23 πιστεύουσιν. Ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη
ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πάντες λαλῶσιν γλώσσαις, εἰσέλ-
θωσιν δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαί-
Act 4,13. 24 νεσθε; ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ
τις ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων,

---

14 H [*γαρ*] *15 δε* 2° : [H] *16 πνευματι* : [H]W pr *εν* | H *τό Ἀμήν* | R *ευχαριστια επειδη . . . οιδεν;* *18* hRT *γλωσση* *19* W *αλλ*

---

16 ευλογησης ***FGaϛ*** *18 τω θεω μου* ***KLaϛ*** | *λαλων* ***KLaϛ*** *19 δια του νοος μου* ***KLaϛ*** *21 ετερων* : *ετεροις* ***DEaϛ***

ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, ¹τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας 25 J 4,19; 16,8.
αὐτοῦ φανερὰ γίνεται, καὶ οὕτως πεσὼν ἐπὶ πρόσ- Is 45,14. Dn 2,47.
ωπον **προσκυνήσει** τῷ θεῷ, ἀπαγγέλλων ὅτι ὄντως Zch 8,23.
ὁ **θεὸς ἐν ὑμῖν ἐστιν**. Τί οὖν ἐστιν, ἀδελφοί; 26 11,18.20.
ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν 12,8—10. E 4,12.
ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἑρμηνείαν
ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω. εἴτε γλώσσῃ 27
τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ
ἀνὰ μέρος, καὶ εἷς διερμηνευέτω· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ 28
διερμηνευτής, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ, ἑαυτῷ δὲ λα-
λείτω καὶ τῷ θεῷ. προφῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλεί- 29 1 Th 5,21.
τωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν· ἐὰν δὲ ἄλλῳ 30 Act 17,11.
ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. δύνασ- 31
θε γὰρ καθ᾽ ἕνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες
μανθάνωσιν καὶ πάντες παρακαλῶνται. καὶ πνεύ- 32
ματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται· οὐ γάρ 33
ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ θεὸς ἀλλὰ εἰρήνης. Ὡς ἐν
πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων, αἱ γυναῖκες 34 11,3. 1 T 2,12.
ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ἐπιτρέπεται E 5,22. Tt 2,5. Gn 3,16.
αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλὰ ὑποτασσέσθωσαν, καθὼς καὶ
ὁ νόμος λέγει. εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ 35
τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γάρ
ἐστιν γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ. Ἢ ἀφ᾽ ὑμῶν 36
ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξῆλθεν, ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους
κατήντησεν; Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ 37 1 J 4,6.
πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν ὅτι
κυρίου ἐστὶν ἐντολή· εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοεῖται. 38
Ὥστε, ἀδελφοί μου, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ 39

---

25 H οτι Οντως | T—ο *26* H ερμηνιαν *28* hW ερμηνευτης *31—34* 𝔎R παρακαλωνται, (και ... ειρηνης,) ως ... αγιων. Αι (*31* fin *et* h,) *35* 𝔎 μανθανειν *37* T—εντολη *38* αγνοειται : hRW αγνοειτω

---

25 τα : pr και ουτω *KLaς* *26* εκαστ. υμων *DEaς* *32* πνευμα *DGa* *34.35 post* v. 40 *DEFG93* *34* γυν. υμων *DEaς* | επιτετραπται *Kaς* | υποτασσεσθαι *DFaς* + τοις ανδρασιν *A*

Kol 2,5. 40 τὸ λαλεῖν μὴ κωλύετε γλώσσαις· πάντα δὲ εὐσχη-
μόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

15 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ
εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ
14. 2 ἑστήκατε, ˈδι' οὗ καὶ σῴζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελι-
σάμην ὑμῖν εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπιστεύ-
Is 53,8.9. 3 σατε. παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ
2 Rg 20,5. παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν
Is 54,7. Hos 6,2. Jon 2,1. 4 ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς, καὶ ὅτι ἐτάφη,
Ps 16,10. καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ κατὰ τὰς
L 24,34. Mc 16,14. 5 γραφάς, ˈκαὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾷ, εἶτα τοῖς δώδεκα·
6 ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ,
ἐξ ὧν οἱ πλείονες μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ
L 24,50. 7 ἐκοιμήθησαν· ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ, εἶτα τοῖς
9,1. 8 ἀποστόλοις πᾶσιν· ἔσχατον δὲ πάντων ὡσπερεὶ
E 3,8. 9 τῷ ἐκτρώματι ὤφθη κἀμοί. Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ
1 T 1,15. Mt 5,19. ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς
καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν
2 K 11,5.23; 6,1. 10 τοῦ θεοῦ· χάριτι δὲ θεοῦ εἰμι ὅ εἰμι, καὶ ἡ
χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ
περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ
11 δὲ ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ σὺν ἐμοί. εἴτε οὖν
ἐγὼ εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως
ἐπιστεύσατε.
12 Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγή-
γερται, πῶς λέγουσιν ἐν ὑμῖν τινες ὅτι ἀνάστασις
13 νεκρῶν οὐκ ἔστιν; εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ
14 ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ
ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ
Act 1,22; 5,32. 15 καὶ ἡ πίστις ὑμῶν· εὑρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδο-

---

39 γλωσσαις : W pr *εν* 15,*2* H *υμιν*, *5 ειτα* : hT *επειτα* | *δωδεκα* : h[r] *ενδεκα* *7 ειτα* : hT *επειτα* *10 συν* : h pr *η* *14 αρα* : h[R]T+ *και* | *υμων* : *ℵ ημων*

15,*6 δε* : + *και KLaς* *10 ου κενη* : *πτωχη ουκ D*(FG)*

μάρτυρες τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ
θεοῦ ὅτι ἤγειρεν τὸν Χριστόν, ὃν οὐκ ἤγειρεν
εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. εἰ γὰρ νεκροὶ 16 6,14.
οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· εἰ δὲ 17 14.
Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν,
ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ἄρα καὶ οἱ 18
κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλοντο. εἰ ἐν τῇ ζωῇ 19
ταύτῃ ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμὲν μόνον, ἐλεεινό-
τεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. Νυνὶ δὲ Χρισ- 20 Kol 1,18. 11,30.
τὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμη-
μένων. ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου θάνατος, καὶ 21 Gn 3,17–19. R 5,12.18.
δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. ὥσπερ γὰρ ἐν 22
τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν
τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. Ἕκαστος 23 20. 1 Th 4,16. R 8,9. Ap 20,5.
δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ Χριστός, ἔπειτα
οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, εἶτα τὸ 24 Dn 2,44.
τέλος, ὅταν παραδιδοῖ τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ
πατρί, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν
ἐξουσίαν καὶ δύναμιν. δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν 25 Ps 110,1. Mt 22,44.
ἄχρι οὗ θῇ πάντας **τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας**
αὐτοῦ. ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος· 26 Ap 20,14; 21,4.
ˈ**πάντα** γὰρ **ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ**. ὅταν 27 Ps 8,7.
δὲ εἴπῃ ὅτι πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς
τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. ὅταν δὲ ὑπο- 28
ταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς
ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα
ᾖ ὁ θεὸς πάντα ἐν πᾶσιν. Ἐπεὶ τί ποιή- 29
σουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; εἰ ὅλως
νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ
αὐτῶν; τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; 30 R 8,36.

17 υμων 1⁰ : [H] W+ εστιν *22* fin W, *23* fin H·R. *24* H παραδιδῳ | H δυναμιν, *26* fin H,RTiW. *27* hW— οτι 1⁰ *28* HR [και] | θεος : T+ τα

15 — ειπερ . . . εγειρονται *DEa* *20* fin + εγενετο *KLaϛ* *25* τ. εχθρ. αυτου *AFa* *28* — ο υιος patres *29* αυτων : των νεκρων *Laϛ*

2 K 4,10.11. 31 ¹ καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νὴ τὴν ὑμετέραν καύ-
χησιν, ἀδελφοί, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
Is 22,13. 32 ἡμῶν. εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ,
τί μοι τὸ ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, **φά-
γωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν.**
33 ¹ μὴ πλανᾶσθε· φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι
R 13,11. E 5,14. 6,5. Act 26,8. 34 κακαί. ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἁμαρτάνετε·
ἀγνωσίαν γὰρ θεοῦ τινες ἔχουσιν· πρὸς ἐντροπὴν
ὑμῖν λαλῶ.
35 Ἀλλὰ ἐρεῖ τις· πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ
J 12,24. 36 δὲ σώματι ἔρχονται; ἄφρων, σὺ ὃ σπείρεις, οὐ
37 ζωοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· καὶ ὃ σπείρεις, οὐ
τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν
Gn 1,11. 38 κόκκον εἰ τύχοι σίτου ἤ τινος τῶν λοιπῶν· ὁ δὲ
θεὸς δίδωσιν αὐτῷ σῶμα καθὼς ἠθέλησεν, καὶ
39 ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων ἴδιον σῶμα. οὐ πᾶσα
σὰρξ ἡ αὐτὴ σάρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων,
ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ σὰρξ πτηνῶν, ἄλλη
40 δὲ ἰχθύων. καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα
ἐπίγεια· ἀλλὰ ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα,
41 ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ
ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων·
42 ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. οὕτως καὶ
ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. σπείρεται ἐν φθορᾷ,
Ph 3,20.21. 43 ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγεί-
ρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται
44 ἐν δυνάμει· σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται
σῶμα πνευματικόν. Εἰ ἔστιν σῶμα ψυχικόν, ἔστιν
Gn 2,7. 2 K 3,6.17. J 6,63. 45 καὶ πνευματικόν. οὕτως καὶ γέγραπται· **ἐγένετο
ὁ πρῶτος ἄνθρωπος** Ἀδὰμ **εἰς ψυχὴν ζῶσαν**· ὁ
46 ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. ἀλλ' οὐ
πρῶτον τὸ πνευματικὸν ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα

35 H *νεκροι,*

31 ημετεραν Aaς¹ | — *αδελφοι* DEaς *34 λεγω* AFaς

τὸ πνευματικόν. ὁ πρῶτος **ἄνθρωπος ἐκ γῆς** 47 Gn 2,7.
χοϊκός, ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ἐξ οὐρανοῦ. οἷος ὁ 48
χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἷος ὁ ἐπου-
ράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· καὶ καθὼς 49 Gn 5,3.
ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσωμεν
καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου. Τοῦτο δέ φημι, 50 6,9 s.13.
ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρο-
νομῆσαι οὐ δύναται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν
κληρονομεῖ. ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες 51 1 Th 4,15.17.
οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, ¦ ἐν 52 Mt 24,31. 1 Th 4,16.
ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι·
σαλπίσει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι,
καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν 53 2 K 5,4.
τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο
ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο 54
ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύ-
σηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμ-
μένος· **κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος.** ¦ **ποῦ σου,** 55 Is 25,8. Hos 13,14.
θάνατε, τὸ νῖκος; ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον;
¦ τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία, ἡ δὲ 56 R 7,13; 6,14.
δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος· τῷ δὲ θεῷ χάρις 57
τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, 58 2 Chr 15,7. Ap 14,13.
ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν
τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος
ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.

Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὥσπερ 16 Act 11,29. 2 K 8; 9. G 2,10.
διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ

---

47 ο δευτ. ανθρ. : h^r + ο κυριος 49 φορεσωμεν : hW φορεσομεν 51 ου κοιμηθησομεθα : h^r [μεν] αναστησομεθα ου it [μεν] κοιμηθησομεθα ου 51.52 W αλλαγησομεθα εν ατομω, 54 Ⱨ— το φθ. τ. ενδ. αφθ. και | αθανασιαν : H pr [την]

---

47 fin + ο ουρανιος *FG* 50 δε : γαρ *DG* 52 εγερθ. : αναστησονται *ADa* 55 νικος . . . κεντρον : κεντρον . . . νικος *DEaϛ* | θανατε 2° : αδη *KLaϛ*

Act 20,7. 2 *ὑμεῖς ποιήσατε. κατὰ μίαν σαββάτου ἕκαστος*
ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων ὅ τι ἐὰν
εὐοδῶται, ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω τότε λογίαι γίνωνται.
3 *ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκιμάσητε, δι'*
ἐπιστολῶν τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν
4 *ὑμῶν εἰς Ἰερουσαλήμ· ἐὰν δὲ ἄξιον ᾖ τοῦ κἀμὲ*
Act 19,21. 5 *πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται. Ἐλεύσομαι*
δὲ πρὸς ὑμᾶς ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· Μακε-
R 15,24. Tt 3,12. 6 *δονίαν γὰρ διέρχομαι, πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν κατα-*
μενῶ ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμ-
Act 20,2. Act 18,21. 7 *ψητε οὗ ἐὰν πορεύωμαι. οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς*
ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω γὰρ χρόνον τινὰ
ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος ἐπιτρέψῃ.
Act 19,1.10. 8 *ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς πεντηκοστῆς· θύρα*
2 K 2,12. Kol 4,3. Ap 3,8. 9 *γάρ μοι ἀνέῳγεν μεγάλη καὶ ἐνεργής, καὶ ἀντι-*
4,17. Ph 2,20. 10 *κείμενοι πολλοί. Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος,*
βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ
6. 1 T 4,12. 11 *ἔργον κυρίου ἐργάζεται ὡς κἀγώ· μή τις οὖν*
αὐτὸν ἐξουθενήσῃ. προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ,
ἵνα ἔλθῃ πρός με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ
1,12; 3,6. 12 *τῶν ἀδελφῶν. Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ,*
πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς
μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα
ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.
Ps 31,25 Lxx. E 6,10. 13 *Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε,*
14 *κραταιοῦσθε. πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.*
1,16. R 16,5. 15 *Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε τὴν οἰκίαν*
Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας καὶ εἰς
Ph 2,29. 16 *διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς· ἵνα καὶ*
ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις καὶ παντὶ τῷ

---

2 εαν : RT *αν* | h *ευοδωθη* *3* H *δοκιμασητε δι επιστολων,* *4* T *η αξιον* *6* RT *παραμενω* | **Ж**— *και* *8* H *επιμένω* *10 καγω* : **Ж** *εγω*

---

2 σαββατων ***KLaς*** *7 γαρ 2º* : *δε* ***KLaς*** *12 αδελφου* : + *δηλω υμιν οτι* ℵ**D***G* *15 Στεφ.* : + *και Φορτουνατου* ***DEa***

συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι. χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ 17
παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φορτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ,
ὅτι τὸ ὑμέτερον ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν·
ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν. 18 1 Th 5,12.
ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους.
Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας. 19 Act 18,2.18.26. R 16,3.5.
ἀσπάζεται ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ
Πρίσκα σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. ἀσπά- 20 R 16,16. 2 K 13,12. 1 P 5,14.
ζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. Ἀσπάσασθε
ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. Ὁ ἀσπασμὸς τῇ 21 Kol 4,18. 2 Th 3,17.
ἐμῇ χειρὶ Παύλου. εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν κύριον, 22 G 1,8.9.
ἤτω ἀνάθεμα. μαρὰν ἀθά. ¹ *ἡ χάρις τοῦ κυρίου* 23
Ἰησοῦ μεθ' ὑμῶν. ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων 24
ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β

Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελή- 1 1 K 1,1.
ματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς τῇ ἐκκλησίᾳ
τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ σὺν τοῖς ἁγίοις
πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ· χάρις ὑμῖν 2 R 1,7.
καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου
Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν 3 R 15,5. E 1,3. 1 P 1,3.
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ θεὸς
πάσης παρακλήσεως, ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ 4
τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν

---

17 υμετερον : h *υμων* | fin H,R. *22* W *μαραναθά*

---

17 αυτοι ***ADa*** *19 ασπαζεται* : *-ονται* ***BFaς*** | *Πρισκιλλα* ***ACaς*** | fin + *παρ οις και ξενιζομαι* ***DG**** *23 Ιησ.* : + *Χριστου* ***ACmς*** *24* fin + *αμην* ***ℵmς*** Subscriptio: *εγραφη απο Φιλιππων (της Μακεδονιας) δια Στεφανα και Φορτουνατου και Αχαϊκου (Κουαρτου) και Τιμοθεου vl υπο Παυλου και Σωσθενους vl απο Εφεσου της Ασιας*

1,4 *επι* : *εν Ca*

τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς
Ps 34,20; 94,19. 5 παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ. ὅτι καθὼς
περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς,
οὕτως διὰ τοῦ Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παρά-
4,15.17. 6 κλησις ἡμῶν. εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν
παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· εἴτε παρακαλούμεθα,
ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως τῆς ἐνεργουμένης
ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς
7 πάσχομεν. καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν,
εἰδότες ὅτι ὡς κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων,
Act 19,23. 1 K 15,32. 8 οὕτως καὶ τῆς παρακλήσεως. Οὐ γὰρ θέλομεν
ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν
τῆς γενομένης ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν
ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρήθημεν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι
9 ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ
ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποι-
θότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ
2 T 4,18. 10 ἐγείροντι τοὺς νεκρούς· ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου
ἐρύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύσεται, εἰς ὃν ἠλπίκαμεν
11 ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται, συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν
ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων
τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ
ὑπὲρ ἡμῶν.
2,17. H 13,18. 1 K 1,17. 12 Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρ-
τύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἁγιότητι καὶ
εἰλικρινίᾳ τοῦ θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ'
ἐν χάριτι θεοῦ, ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισ-

---

4 **RW** *θεου,* *6.7* **hW** *ειτε δε θλιβομεθα, υπερ της υμων παρακλησεως της ενεργουμενης εν υπομονη των αυτων παθηματων ων και ημεις πασχομεν, και η ελπις ημων βεβαια υπερ υμων· ειτε παρακαλουμεθα, υπερ της υμων παρακλησεως και σωτηριας·* | **H** *πασχομεν, και ... υμων·* *8* *υπερ* : **hRT** *περι* *10* **RT** *ερρυσατο* | **W** *ηλπικαμεν.* | *οτι* : **[H]—W** *11* *ημων 2°* : **W** *υμων* *12* **RW** *ειλικρινεια* | *ουκ* : **H** pr [*και*]

---

*4 και αυτοι **D*Ga*** *8 θελω **Ka*** | *γενομ. : + ημιν **EKaς*** *10 κ. ρυεται **EFmς** — κ. ρυσ. **AD**** *12 αγιοτ. : απλοτητι **DEaς** πραοτητι **93a*** | *σαρκινη **FG***

σοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν 13
ὑμῖν ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε,
ἐλπίζω δὲ ὅτι ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε, ˡ καθὼς 14 5,12. Ph 2,16.
καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα
ὑμῶν ἐσμεν καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ
τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ.
Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρότερον 15
πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν ἵνα δευτέραν χάριν σχῆτε, καὶ 16 1 K 16,5.6.
δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν
ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν
προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. τοῦτο οὖν βου- 17 5,16.
λόμενος μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἢ ἃ
βουλεύομαι κατὰ σάρκα βουλεύομαι, ἵνα ᾖ παρ'
ἐμοὶ τὸ ναὶ ναὶ καὶ τὸ οὒ οὔ; πιστὸς δὲ ὁ θεὸς 18
ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἔστιν ναὶ
καὶ οὔ. ὁ τοῦ θεοῦ γὰρ υἱὸς Χριστὸς Ἰησοῦς 19
ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθείς, δι' ἐμοῦ καὶ
Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ,
ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν. ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι 20 Ap 3,14.
θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναί· διὸ καὶ δι' αὐτοῦ τὸ ἀμὴν
τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν. ὁ δὲ βεβαιῶν 21 1 J 2,27.
ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς θεός,
ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δοὺς τὸν ἀρρα- 22 5,5. R 8,16. E 1,13.14.
βῶνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.
Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν 23 11,31. R 1,9.
ἐμὴν ψυχήν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἦλθον
εἰς Κόρινθον. οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς 24 1 P 5,3.
πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν·
τῇ γὰρ πίστει ἑστήκατε. ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, 2 12,21. 1 K 4,21.

---

15 ℌ χαραν 17 ℌ τό Ναί ναὶ κ. τό Οὒ οὔ 18.19 H *Ναί κ. Οὔ 19* RW *Ιησους Χριστος* | H *Ναί 20* H *τό Ναί et τό Ἀμήν 22* H [ο] | T *αραβωνα* **2,1** *δε : ℌ γαρ*

---

*13 — αλλ **BFG** | — η α **A** 14 — ημων 2⁰ **Amϛ** 15 — προτ. ℵ* το δευτερον **K** | εχητε **Amϛ** 16 απελθειν **AD*** 17 βουλευομενος **Dmϛ** 18 εστιν : εγενετο **EKaϛ** 20 διο ... αυτου : και εν αυτω **EKaϛ** | δοξαν και τιμην **FG** 21 υμας συν ημιν **Ca** 23 ουκετι : ουκ **FG***

2 τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. εἰ γὰρ
ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ὁ εὐφραίνων με εἰ μὴ
1 K 5. 3 ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; καὶ ἔγραψα τοῦτο αὐτὸ
ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην σχῶ ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν,
πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάν-
Act 20,31. 4 των ὑμῶν ἐστιν. ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ
συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δα-
κρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα
1 K 5,1. 5 γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς. Εἰ δέ
τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ
6 μέρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ, πάντας ὑμᾶς. ἱκανὸν
τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων,
7 ὥστε τοὐναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ
παρακαλέσαι, μή πως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ κατα-
8 ποθῇ ὁ τοιοῦτος. διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι
7,15. 9 εἰς αὐτὸν ἀγάπην· εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα,
ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί
L 10,16. 10 ἐστε. ᾧ δέ τι χαρίζεσθε, κἀγώ· καὶ γὰρ ἐγὼ ὃ
κεχάρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς ἐν προσ-
L 22,31. 11 ώπῳ Χριστοῦ, ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ
σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.
Act 14,27. 1 K 16,9. 12 Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρῳάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
Χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεῳγμένης ἐν κυρίῳ,
Act 20,1. 13 οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου τῷ μὴ εὑρεῖν
με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου, ἀλλὰ ἀποταξάμενος
14 αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν. Τῷ δὲ θεῷ χάρις
τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ
καὶ τὴν ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι'
1 K 1,18. 15 ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ· ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν
τῷ θεῷ ἐν τοῖς σῳζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολ-
3,5.6. L 2,34. 16 λυμένοις, οἷς μὲν ὀσμὴ ἐκ θανάτου εἰς θάνατον,

5 H μερους ινα μη επιβαρω π. (W— pro,)   7 μαλλον : [R]—ℋ   9 ει : h ῇ

2 τις : + εστιν DEmς   3 και γαρ 17a | εγραψα : + υμιν DEaς (it 9 FG) | λυπην επι λυπην DGa | εχω CDaς   10 ο ... ει τι : ει τι ... ω KLaς   16 — εκ bis DEaς

οἷς δὲ ὀσμὴ ἐκ ζωῆς εἰς ζωήν. καὶ πρὸς ταῦτα
τίς ἱκανός; οὐ γάρ ἐσμεν ὡς οἱ πολλοὶ καπη- 17 **1,12. 1 P 4,11.**
λεύοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλι-
κρινίας, ἀλλ' ὡς ἐκ θεοῦ κατέναντι θεοῦ ἐν
Χριστῷ λαλοῦμεν.
Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; ἢ μὴ 3 **5,12. R 16,1. Act 18,27.**
χρῄζομεν ὥς τινες συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς
ὑμᾶς ἢ ἐξ ὑμῶν; ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε, 2 **1 K 9,2.**
ἐνγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη
καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων, φανε- 3 **Ex 24,12. 31,18; 34,1. Prv 3,3; 7,3. Ez 11,19; 36,26. Jr 31,33. R 15,16.**
ρούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα
ὑφ' ἡμῶν, **ἐνγεγραμμένη** *οὐ μέλανι ἀλλὰ πνεύματι*
θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν **πλαξὶν λιθίναις** *ἀλλ' ἐν* **πλαξὶν**
καρδίαις σαρκίναις.
Πεποίθησιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ Χρισ- 4
τοῦ πρὸς τὸν θεόν. οὐχ ὅτι ἀφ' ἑαυτῶν ἱκανοί 5 **2,16.**
ἐσμεν λογίσασθαί τι ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ ἱκανότης
ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακό- 6 **Jr 31,31. 1 K 11,25. R 7,6. J 6,63.**
νους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος ἀλλὰ πνεύ-
ματος· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα
ζωοποιεῖ. Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν 7 **Ex 34,30.**
γράμμασιν ἐντετυπωμένη λίθοις ἐγενήθη ἐν δόξῃ,
ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ
εἰς τὸ πρόσωπον **Μωϋσέως** *διὰ* **τὴν δόξαν τοῦ**
προσώπου αὐτοῦ *τὴν καταργουμένην, πῶς οὐχὶ* 8 **G 3,2.5.**
μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ;
εἰ γὰρ ἡ διακονία τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῷ 9 **Dt 27,26. R 1,17; 3,21.**
μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης
δόξῃ. καὶ γὰρ οὐ **δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον** 10 **Ex 34,29 ss.**

---

17 RW *ειλικρινειας* 3,*1* W *συνστατικων* *3 ενγεγρ.* : h pr *και* | *καρδιαις* : h[s]W *καρδιας* (h[s] *fort πλαξιν* interpol) *4 θεον* : hT,R· *5* h *εσμεν,* | *εαυτων 2°* : H *αυτων* *6* RT *αποκτεννει* *7* W *γραμματι* *9 η διακονια 1°* : hRT [*τη διακονια*

---

17 πολλοι : λοιποι DGa | *κατενωπιου του θ. EFς* 3,*1 ἢ 1° : ει AKaς* | fin + *συστατικων DEaς* *2 κ. υμων ℵa* *5 λογιζεσθαι CDa* *6 αποκτενει ACD* *7 εν λιθ. EKaς* *9 δοξη* : pr *εν DEaς*

ἐν τούτῳ τῷ μέρει εἵνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης
11 *δόξης. εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον διὰ δόξης, πολλῷ*
12 *μᾶλλον τὸ μένον ἐν δόξῃ. Ἔχοντες οὖν τοι-*
Ex 34,33.35. 13 *αύτην ἐλπίδα πολλῇ παρρησίᾳ χρώμεθα, καὶ οὐ*
καθάπερ **Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσ-**
ωπον αὐτοῦ, *πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς*
R 11,25. 14 *Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου. ἀλλὰ*
ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς σή-
μερον ἡμέρας τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει
τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμενον
15 *ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται· ἀλλ' ἕως σήμερον*
ἡνίκα ἂν ἀναγινώσκηται Μωϋσῆς κάλυμμα ἐπὶ
R 11,23.26. Ex 34,34. 16 *τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται·* **ἡνίκα δὲ ἐὰν ἐπι-**
J 7,39; 8,36. R 8,2. 17 **στρέψῃ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα.** *ὁ*
Ex 16,7.10; 24,17. *δὲ κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν· οὗ δὲ τὸ πνεῦμα*
18 *κυρίου, ἐλευθερία. ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακεκα-*
λυμμένῳ προσώπῳ **τὴν δόξαν κυρίου** *κατοπτριζό-*
μενοι τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ
δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματος.
3,6. 1 K 7,25. 4 *Διὰ τοῦτο, ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς*
2,17. 1 Th 2,5. 2 T 1,12. 2 *ἠλεήθημεν, οὐκ ἐγκακοῦμεν, ˡἀλλὰ ἀπειπάμεθα*
τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν
πανουργίᾳ μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ,
ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνιστάνοντες
ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον
1 K 1,18. 3 *τοῦ θεοῦ. εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκαλυμμένον τὸ εὐαγ-*
γέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶν κεκα-
H 1,3. 4 *λυμμένον, ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφ-*
E 2,2. 2Th 2,11. Kol 1,15. *λωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων εἰς τὸ μὴ*

---

13 αυτου : T *εαυτου* *14* RT *αλλ* | H *μενει μη ανακαλυπτομενον,* | *καταργειται* : H,R. *16* hW *ὁ αν* R *δε αν* *17* h[s] *Κυριου fort pro κυριον* *18* hW *καθωσπερ* | H *κυριου* (non *Κυριου*) *πν.* 4,*2* RT *συνισταντες*

---

14 — ημερας ***KLaς*** | *ὅ τι* ***ς*** *15 ηνικα αναγινωσκεται* ***FGaς*** *17 κυριου* : + *εκει* ***EFaς*** 4,*1 εκκακουμεν (it 16)* ***CEaς*** *2 συνιστωντες (it* 6,*4)* ***EKς***

αὐγάσαι τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης
τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ 5 1,24.
ἑαυτοὺς κηρύσσομεν ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν κύριον,
ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. ὅτι ὁ θεὸς 6 3,18. Gn 1,3. Is 9,1. 2 P 1,3.
ὁ εἰπών· ἐκ σκότους φῶς λάμψει, ὃς ἔλαμψεν
ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως
τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ Χριστοῦ.
Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρα- 7 5,1. Act 9,15.
κίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως
ᾖ τοῦ θεοῦ καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν· ἐν παντὶ θλιβόμενοι 8 1,8; 7,5.
ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι, ἀπορούμενοι ἀλλ' οὐκ
ἐξαπορούμενοι, διωκόμενοι ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπό- 9
μενοι, καταβαλλόμενοι ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι,
πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι 10 1 K 15,31.
περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ
σώματι ἡμῶν φανερωθῇ. ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες 11 R 8,36.
εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ
ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ
ἡμῶν. ὥστε ὁ θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ 12
ζωὴ ἐν ὑμῖν. ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς 13 Ps 116,10.
πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον· **ἐπίστευσα, διὸ**
ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν,
εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς 14 1 K 6,14.
σὺν Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. τὰ 15 1,3–6.
γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ
τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν
δόξαν τοῦ θεοῦ. Διὸ οὐκ ἐγκακοῦμεν, ἀλλ' εἰ 16 10. E 3,16.
καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ
ἔσω ἡμῶν ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. τὸ 17 R 8,17.18.
γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως καθ'

5 Χρ. Ιησ. : h Ιησ. Χρ. | Ιησουν 2° : h *Ιησου (*W *Ιησουν,) 10* T *εν τοις σωμασιν η. (2°) 13 διο 1°* : T+ *και 14 κυριον* : [H]—W *17 θλιψ.* : hRT+ *ημων*

4 καταυγασαι ***CDa*** *(δι-* ***A****)* + *αυτοις* ***EKς*** *6 λαμψαι* ***Emς*** | — *ος* ***D*a*** | *τ. θεου* : *αυτου* ***C*D*a*** | *Ιησου Χρ.* ***ℵCς*** *14 συν 1°* : *δια* ***KLς*** *16* cf 1 | *εσωθεν* ***EKaς*** *17 παραυτικα* : + *προσκαιρον και* ***D*EFG 31***

ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης
H 11,1.3. Kol 1,16. 18 κατεργάζεται ἡμῖν, μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλε-
πόμενα ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπό-
μενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.
Job 4,19. 2 P 1,13.14. 5 οἴδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ
σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ θεοῦ ἔχομεν,
οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
R 8,23. 2 καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν
3 τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες, εἴ γε
1 K 15,53. 4 καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. καὶ
γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμενοι,
ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι ἀλλ' ἐπενδύσασθαι,
1,22. R 8,16.23. E 1,13.14. 5 ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. ὁ δὲ
κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο θεός, ὁ δοὺς
H 11,13. 6 ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος. Θαρροῦντες
οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ
1 K 13,12. 7 σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου· διὰ πίστεως
Ph 1,23. 8 γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους· θαρροῦμεν δὲ
καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώμα-
Ps 39,13. 9 τος καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν κύριον. διὸ καὶ
φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες εἴτε ἐκδημοῦντες,
Act 17,31. R 2,16; 14,10. 10 εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς
φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ
Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώ-
ματος πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε φαῦλον.
4,2. 1 P 1,17. 11 Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους
πείθομεν, θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ
3,1. 12 ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι. οὐ
πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν
διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε

5,*1* H εχομεν οικιαν *3* ει γε (T ειγε) : h ει περ RW ειπερ *4* H βαρουμενοι εφ ω | W αλλα *5* T αραβωνα *7* H ειδους, — *10* φαυλον : W κακον

5,*3* εκδυσαμενοι *D*FG* *4* σκηνει : + τουτω *DG*a *5* κατεργαζομενος *DG* | ο και δους *EKς* *8* θαρρουντες ℵa *10* τα : α et — προς α *D*FG* | δια : ιδια latt *12* ου γαρ *EKς* | ημων : υμων ℵ*B*

πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους καὶ μὴ ἐν
καρδίᾳ. εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, θεῷ· εἴτε σωφρο- 13
νοῦμεν, ὑμῖν. ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει 14
ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἷς ὑπὲρ πάντων
ἀπέθανεν· ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον· ¹ καὶ ὑπὲρ 15 1 T 2,6. R 14,7.8.
πάντων ἀπέθανεν ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς
ζῶσιν ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερ-
θέντι. Ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἴδαμεν 16
κατὰ σάρκα· εἰ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χρισ-
τόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν. ὥστε εἴ τις 17 R 8,1.10. G 6,15. Ap 21,5.
ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, Is 43,18; 65,17.
ἰδοὺ γέγονεν καινά. τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ 18 R 5,10.
τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Χριστοῦ καὶ
δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς, ὡς 19 R 3,24.25. Kol 1,19.20.
ὅτι θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσων
ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα
αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλ-
λαγῆς. Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν ὡς 20 Is 52,7.
τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ J 8,46. H 4,15. G 3,13.
Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ. τὸν μὴ γνόντα 21 1 K 1,30. Ph 3,9.
ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα 1 P 2,22.
ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ. Συν- 6 1,24; 5,20.
εργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν
τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς· — λέγει 2 Is 49,8. L 4,19.21.
γάρ·

καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου
καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι·

ἰδοὺ νῦν **καιρὸς εὐπρόσδεκτος,** *ἰδοὺ νῦν* **ἡμέρα**
σωτηρίας· *— μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσ-* 3
κοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία, ¹ ἀλλ' ἐν παντὶ 4 4,2.
συνιστάνοντες ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπο-

---

15 W *εγερθεντι·* *19* T[4] (non T[3]) *αυτων και* 6,4 RT *συνισταντες* | W *διακονοι εν υ. πολλη εν*

---

12 μη εν : ου ***CEaς*** *16 ει : + δε* ***Eaς*** *17 καινα : + τα παντα* ***EKς*** 6,*2 ευπρ. : δεκτος* ***FG*** *3 η διακ. ημων* ***DEa*** *4* cf 4,2

μονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενο-
11,23–27. 5 χωρίαις, | ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκατα-
στασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις,
1 T 4,12. R 12,9. 6 | ἐν ἁγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρησ-
τότητι, ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ,
1 K 2,4. 7 | ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει θεοῦ· διὰ τῶν
ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν,
Mt 27,63. 8 | διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφη-
4,10.11. Ps 118,18. 9 μίας· ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς, | ὡς ἀγνοούμενοι
καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς **ἀποθνήσκοντες** καὶ ἰδοὺ
Ph 4,12.13. 10 **ζῶμεν**, ὡς **παιδευόμενοι καὶ** μὴ **θανατούμενοι**, | ὡς
λυπούμενοι ἀεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ πολλοὺς
δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα
κατέχοντες.
Ps 119,32. 11 Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγεν πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι,
12 ἡ **καρδία** ἡμῶν **πεπλάτυνται**· οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν
ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν·
1 K 4,14. 13 τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς τέκνοις λέγω, πλατύν-
E 5,7.11. 14 θητε καὶ ὑμεῖς. Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες
ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ,
15 ἢ τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; | τίς δὲ συμφώ-
νησις Χριστοῦ πρὸς Βελίαρ, ἢ τίς μερὶς πιστῷ
1 K 3,16. Lv 26,12. Ez 37,27. J 14,23. 16 μετὰ ἀπίστου; τίς δὲ συνκατάθεσις ναῷ θεοῦ
μετὰ εἰδώλων; ἡμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐσμεν ζῶντος·
καθὼς εἶπεν ὁ θεὸς ὅτι

ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐνπεριπατήσω,
καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί
μου λαός.

Jr 51,45. Ez 20,34.41. Is 52,11. Ap 18,4. 17 διὸ **ἐξέλθατε ἐκ** μέσου **αὐτῶν**
καὶ ἀφορίσθητε, λέγει κύριος,

---

5 W νηστειαις· *7.8* W αριστερων δια *14* RT ανο-
μια; *15* R Βελιαρ; | h πιστου *16* RW συγκ. | W εμπεριπ.

---

9 παιδ. : πειραζομενοι *D*FG* *15* Χριστω *DEaς*
16 υμεις *et* εστε *CEaς* | μου : μοι *DEaς*

καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἅπτεσθε·
κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς,
καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, 18 2 Sm 7,8.14. Is 43,6.
καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, Jr 31,9; 32,38. Hos 1,10.
λέγει κύριος παντοκράτωρ. Am 4,13 Lxx.
ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, 7
καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ
σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην
ἐν φόβῳ θεοῦ. Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδική- 2 12,17. Act 20,33.
σαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτή-
σαμεν. πρὸς κατάκρισιν οὐ λέγω· προείρηκα γὰρ 3 6,11–13.
ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστε εἰς τὸ συναπο-
θανεῖν καὶ συνζῆν. πολλή μοι παρρησία πρὸς 4
ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρω-
μαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ
ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. Καὶ γὰρ ἐλθόντων 5 Act 20,1.2.
ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ
σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξωθεν
μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς 6 1,3.4. 2,13.
ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ Ps 113,6; 138,6. Is 66,2.
Τίτου· οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ 7
καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ᾗ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν,
ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν
ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με
μᾶλλον χαρῆναι. ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν 8 2,4.
τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι· εἰ καὶ μετεμελόμην,
βλέπω ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη εἰ καὶ πρὸς ὥραν
ἐλύπησεν ὑμᾶς, ¹ νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπή- 9
θητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπή-
θητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε

7,4 W *εν τη χαρα* *5* W *εσχεν* | H *θλιβομενοι — εξ. μαχαι, εσ. φοβοι —.* *8* *ει* 2° : W *ει δε* | H (*βλεπω ... ελυπ. υμας*) | *βλεπω* (h[s] *fort βλεπων*) : h[s][R]T+ *γαρ*

7,1 *σαρκός, και πν. ε. α.* | *πνευματος* : *αιματος* Marcion

Mt 27,3–5. 10 ἐξ ἡμῶν. ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς
H 12,17. σωτηρίαν ἀμεταμέλητον ἐργάζεται· ἡ δὲ τοῦ κόσ-
11 μου λύπη θάνατον κατεργάζεται. ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ
τοῦτο τὸ κατὰ θεὸν λυπηθῆναι πόσην κατειργά-
σατο ὑμῖν σπουδήν, ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκ-
τησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον,
ἀλλὰ ἐκδίκησιν. ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς
12 ἁγνοὺς εἶναι τῷ πράγματι. ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα
• ὑμῖν, οὐχ ἕνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος οὐδὲ ἕνεκεν τοῦ
ἀδικηθέντος, ἀλλ' ἕνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν
σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον
13 τοῦ θεοῦ. ¹ διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα. Ἐπὶ
δὲ τῇ παρακλήσει ἡμῶν περισσοτέρως μᾶλλον
ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται
14 τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν· ὅτι εἴ τι
αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατῃσχύνθην,
ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν,
οὕτως καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια
2,9. 15 ἐγενήθη. καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως
εἰς ὑμᾶς ἐστιν ἀναμιμνῃσκομένου τὴν πάντων
ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέ-
16 ξασθε αὐτόν. χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν
ὑμῖν.

R 15,26. 8 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ
θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακε-
2 δονίας, ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ περισσεία
τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία
αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸ πλοῦτος τῆς ἁπλότη-
3 τος αὐτῶν· ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ παρὰ

---

11 T κατηργασατο *12* ουχ : T ουκ | ουδε : H pr [αλλ] *13* RW παρακεκλημεθα, επι *14* επι : hR pr ἡ

---

10 εργαζ. : κατεργαζεται *FGaς* *11* λυπ. υμας *DEaς* | εν υμιν *CFa* | εν τω πρ. *EKaς* *12* υμων ... ημων : ημων ... υμων *ς*e ημ. ... ημων *G* *14* παντοτε *CFG* | η κ. υμων *BF* | προς Τιτον *DGa* 8,2 τον πλουτον *DEaς* *3* παρα : υπερ *KLaς*

δύναμιν, αὐθαίρετοι ' μετὰ πολλῆς παρακλήσεως 4 9,1. Act 11,29.
δεόμενοι ἡμῶν τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς
διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, καὶ οὐ καθὼς 5
ἠλπίσαμεν, ἀλλὰ ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ κυρίῳ
καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος θεοῦ, εἰς τὸ παρακαλέσαι 6
ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς προενήρξατο οὕτως καὶ
ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. ἀλλ' 7 1 K 1,5. 1 K 16,1.2.
ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει καὶ λόγῳ καὶ
γνώσει καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ τῇ ἐξ ἡμῶν ἐν ὑμῖν
ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε.
Οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρων 8
σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον
δοκιμάζων· γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου 9 Mt 8,20.
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσεν
πλούσιος ὤν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλου-
τήσητε. καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ 10
ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ
καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι· νυνὶ δὲ 11
καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἡ
προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι
ἐκ τοῦ ἔχειν. εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ 12 Prv 3,27.28. Mc 12,43.
ἐὰν ἔχῃ εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. οὐ γὰρ 13
ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν θλίψις· ἀλλ' ἐξ ἰσότητος
' ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ 14 9,12.
ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα
γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται
ἰσότης, ' καθὼς γέγραπται· ***ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεό-*** 15 Ex 16,18.
νασεν, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἠλαττόνησεν. *Χάρις* 16
δὲ τῷ θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ
ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου, ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν 17

---

3 T *δυναμιν αυθ.* *3.4* RT *αυθαιρετοι, μετα* *4* H *ημων, την ... αγιους, —* *5* HR *αλλ* *7* hRT *εξ υμων εν ημιν* *9* *Χριστου* : [H]—W *12* T *αν* *13.14* hRT *θλιψις*, (, et W) *αλλ εξ ισοτητος· εν*

---

4 fin + *δεξασθαι ημας* ***132ς*** *8* *δοκιμαζω* ***D*FG*** *9* *δι ημας* ***CK*** | *εκεινου* : *αυτου* ***DG*** *13* *υμιν δε* ***DEaς*** *16* *δοντι* ***DGa***

ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων αὐθαίρετος
18 ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς. συνεπέμψαμεν δὲ μετ'
αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ
G 2,10. 19 διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν, οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ
καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος
ἡμῶν ἐν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ'
ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ κυρίου δόξαν καὶ προ-
20 θυμίαν ἡμῶν, ˡ στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς
μωμήσηται ἐν τῇ ἁδρότητι ταύτῃ τῇ διακονου-
Prv 3,4 Lxx. 21 μένῃ ὑφ' ἡμῶν· **προνοοῦμεν** γὰρ **καλὰ** οὐ μόνον
ἐνώπιον κυρίου ἀλλὰ **καὶ** ἐνώπιον **ἀνθρώπων**.
22 συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν
ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον
ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον πεποιθήσει
7,13; 12,18. R 16,7. 23 πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς
ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν,
7,14. 24 ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ. τὴν οὖν
ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν καυχήσεως
ὑπὲρ ὑμῶν εἰς αὐτοὺς ἐνδεικνύμενοι εἰς πρόσ-
8,4.20. 9 ωπον τῶν ἐκκλησιῶν. Περὶ μὲν γὰρ τῆς δια-
κονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισσόν μοί ἐστιν
8,19. 2 τὸ γράφειν ὑμῖν· οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν
ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν ὅτι Ἀχαΐα
παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι, καὶ τὸ ὑμῶν ζῆλος
8,24. 3 ἠρέθισεν τοὺς πλείονας. ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελ-
φούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν
κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλεγον
4 παρεσκευασμένοι ἦτε, μή πως ἐὰν ἔλθωσιν σὺν
ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάσ-
τους καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ λέγωμεν

---

18 T *τον αδελφον μετ αυτον,* *19* H — *ου μ. . . . προθ. ημων,* — | *εν* : T *συν* | HR— *αυτου* *22* W *σπουδαιοτερον, πεποιθ. δε* *24* H *Την* | *Ɦ ενδειξασθε* .

---

21 προνοουμενοι ***CKLς***+ *γαρ* ***C*** 9,2 *το* : *ο εξ* ***DEaς*** *4 λεγω* ***C*DG***

ὑμεῖς, ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ. ἀναγκαῖον οὖν 5
ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφοὺς ἵνα προ-
έλθωσιν εἰς ὑμᾶς καὶ προκαταρτίσωσιν τὴν προ-
επηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἑτοίμην εἶναι
οὕτως ὡς εὐλογίαν καὶ μὴ ὡς πλεονεξίαν. Τοῦτο 6 Prv 11,24; 19,17.
δέ, ὁ σπείρων φειδομένως φειδομένως καὶ θερίσει,
καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις ἐπ' εὐλογίαις καὶ
θερίσει. ἕκαστος καθὼς προῄρηται τῇ καρδίᾳ, 7 R 12,8.
μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· **ἱλαρὸν** γὰρ **δότην** Prv 22,8 Lxx. 1 Chr 29,17.
ἀγαπᾷ **ὁ θεός**. δυνατεῖ δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν 8
περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν
αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον
ἀγαθόν, καθὼς γέγραπται· 9 Ps 112,9.

ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς πένησιν,

ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν **σπέρμα τῷ σπείροντι καὶ ἄρτον** 10 Is 55,10. Hos 10,12.
εἰς βρῶσιν χορηγήσει καὶ πληθυνεῖ τὸν σπόρον
ὑμῶν καὶ αὐξήσει **τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης**
ὑμῶν· ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἁπλό- 11 1,11; 4,15.
τητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ
θεῷ. ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ 12 8,14.
μόνον ἐστὶν προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν
ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐ-
χαριστιῶν τῷ θεῷ· διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας 13
ταύτης δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς
ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ
καὶ ἁπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς
πάντας, καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποθούν- 14
των ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ θεοῦ

---

5 W *υμων ταυτην,* | T — *και 2°* *9.10* H (*καθως* ... *δικ. υμων·*) *10 σπερμα* : W *σπορον* *11 τω θεω* : h *θεου* W *θεω* (H,RW·) *12* H — *οτι ... τω θεω,* —

---

4 ταυτη : + *της καυχησεως* ***EKaς*** *5 εις* : *προς* ***BDa*** *7 προαιρειται* ***DEaς*** *8 δυνατος* ***EKaς*** *10 χορηγησαι ... πληθυναι ... αυξησαι* ***FGaς*** *13 και δια* ***B***

15 ἐφ' ὑμῖν. Χάρις τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ
αὐτοῦ δωρεᾷ.
1 K 2,3. G 5,2. 10 Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ
τῆς πραΰτητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ Χριστοῦ, ὃς
κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ
11. 1 K 4,21. 2 θαρρῶ εἰς ὑμᾶς· δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαρρῆ-
σαι τῇ πεποιθήσει ᾗ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπί τινας
τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περι-
3 πατοῦντας. Ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες οὐ κατὰ
E 6,13–17. 13,10. 4 σάρκα στρατευόμεθα, τὰ γὰρ ὅπλα τῆς στρατείας
ἡμῶν οὐ σαρκικὰ ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς
καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων, λογισμοὺς καθαιροῦντες
5 'καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως
τοῦ θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς
2,9. 6 τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐν ἑτοίμῳ ἔχοντες
ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν
7 ἡ ὑπακοή. Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε. εἴ τις
πέποιθεν ἑαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω
πάλιν ἐφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ,
12,6; 13,10. 1 K 5,4.5. 8 οὕτως καὶ ἡμεῖς. ἐάν τε γὰρ περισσότερόν τι
καυχήσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἧς ἔδωκεν
ὁ κύριος εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν
9 ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι, 'ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν
1. 10 ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. ὅτι αἱ ἐπι-
στολαὶ μέν, φησίν, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, ἡ δὲ
παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενὴς καὶ ὁ λόγος ἐξου-
13,2.10. 11 θενημένος. τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἷοί
ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι
3,1; 5,12. 12 καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ. Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐνκρῖναι
ἢ συνκρῖναι ἑαυτούς τισιν τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόν-
των· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες

10,*1* H επιεικιας *4* H — τα γαρ ... οχυρωματων, — | T στρατιᾶς *7* RT βλεπετε; *8* h— τε | T καυχησομαι *10* hW φασιν *12* RW εγκρ. | R συγκρ. *bis*

10,*7* δοκει πεποιθεναι *B* | εφ : αφ *CDaς* *8* ο κυρ. ημιν *Eaς*

καὶ συνκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς οὐ συνιᾶσιν.
ἡμεῖς δὲ οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ 13 R 12,3.
κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ
θεὸς μέτρου, ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν. οὐ γὰρ 14
ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυ-
τούς, ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγ-
γελίῳ τοῦ Χριστοῦ· οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι 15 R 15,20.
ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες αὐξανο-
μένης τῆς πίστεως ὑμῶν ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι
κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσείαν, εἰς τὰ 16 Act 19,21.
ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ
κανόνι εἰς τὰ ἕτοιμα καυχήσασθαι. Ὁ δὲ ***καυχώ-*** 17 Jr 9,22.23. 1 K 1,31.
μενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω· *οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν* 18 1 K 4,5.
συνιστάνων, ἐκεῖνός ἐστιν δόκιμος, ἀλλὰ ὃν ὁ
κύριος συνίστησιν.
Ὄφελον ἀνείχεσθέ μου μικρόν τι ἀφροσύνης· 11
ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς θεοῦ 2 E 5,26.27.
ζήλῳ, ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ παρθένον
ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ Χριστῷ· φοβοῦμαι δὲ μή 3 Gn 3,4.13.
πως, ὡς ***ὁ ὄφις ἐξηπάτησεν*** *Εὕαν ἐν τῇ πανουργίᾳ*
αὐτοῦ, φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἁπλό-
τητος [καὶ τῆς ἁγνότητος] τῆς εἰς Χριστόν. εἰ 4 G 1,8.9.
μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν
οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ
οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, 12,11.
καλῶς ἀνέχεσθε. λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι 5 1 K 15,10. G 2,6.9.
τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων. εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ 6 1 K 2,1.2.13. E 3,4.
λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει, ἀλλ' ἐν παντὶ φανερώ-
σαντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς. Ἢ ἁμαρτίαν ἐποίησα 7 1 K 9,12.18.

13.14 H *υμων· — ου ... χριστου·* (TW,) — *14 ου γαρ ως ... εαυτους,* : hW *ως γαρ ... εαυτους;* *18* RT *αλλ* 11,*3* H *Εὕαν* | *[και τ. αγν.]* : RW—T | *εις* : ℌR+ *τον* *4* hT *ανειχεσθε* (TiW·) *5 γαρ* : W *δε*

12.13 — ου συνι. ημεις δε ***D*FG*** *13 καυχωμενοι* ***FG*** *18 συνιστων* ***KLaς*** 11,*1 ὤφελον* ***EFa*** | *μ. τη αφροσυνη* ***KLaς***[1] *3 μηποτε* ***FG*** | *ουτω φθαρη* ***EKaς*** *6 φανερωθεντες* ***EKaς***

ἐμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν
Ph 4,10.15. 8 τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν; ἄλλας
ἐκκλησίας ἐσύλησα λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν
12,13. 9 διακονίαν, ' καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς
οὐ κατενάρκησα οὐθενός· τὸ γὰρ ὑστέρημά μου
προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακε-
δονίας· καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ἐμαυτὸν ὑμῖν ἐτήρησα
1 K 9,15. 10 καὶ τηρήσω. ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι
ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγήσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς
11 κλίμασιν τῆς Ἀχαΐας. διὰ τί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς;
12 ὁ θεὸς οἶδεν. Ὃ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα
ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμήν, ἵνα
2,17. Ph 3,2. 13 ἐν ᾧ καυχῶνται εὑρεθῶσιν καθὼς καὶ ἡμεῖς. οἱ
γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετα-
14 σχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ. καὶ οὐ
θαῦμα· αὐτὸς γὰρ ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται
15 εἰς ἄγγελον φωτός. οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ
διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι
δικαιοσύνης· ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα
αὐτῶν.
12,6. 16 Πάλιν λέγω, μή τίς με δόξῃ ἄφρονα εἶναι· εἰ
δὲ μήγε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα κἀγὼ
17 μικρόν τι καυχήσωμαι. ὃ λαλῶ, οὐ κατὰ κύριον
λαλῶ, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑπο-
18 στάσει τῆς καυχήσεως. ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται
19 κατὰ [τὴν] σάρκα, κἀγὼ καυχήσομαι. ἡδέως γὰρ ἀν-
20 έχεσθε τῶν ἀφρόνων φρόνιμοι ὄντες· ἀνέχεσθε
γὰρ εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ
τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις εἰς πρόσ-
21 ωπον ὑμᾶς δέρει. κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι
ἡμεῖς ἠσθενήκαμεν. ἐν ᾧ δ' ἄν τις τολμᾷ, ἐν
Ph 3,5. 22 ἀφροσύνῃ λέγω, τολμῶ κἀγώ. Ἑβραῖοί εἰσιν;

---

12 HR ποιω και 18 [την] : W—T 21 TiW ησθενηκαμεν·

---

7 εαυτον DGa 14 θαυμαστον EKaϛ 21 ησθενησαμεν DEplϛ

κἀγώ. Ἰσραηλεῖταί εἰσιν; κἀγώ. σπέρμα Ἀβραάμ
εἰσιν; κἀγώ. διάκονοι Χριστοῦ εἰσιν; παραφρονῶν 23 1 K 15,10.
λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν
φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόν-
τως, ἐν θανάτοις πολλάκις. ὑπὸ Ἰουδαίων 24 Dt 25,3.
πεντάκις τεσσεράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον, τρὶς 25 Act 16,22. Act 14,19.
ἐραβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς ἐναυάγησα,
νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα· ὁδοιπορίαις 26
πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις λῃστῶν,
κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν, κινδύνοις
ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θα-
λάσσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις, ˈ κόπῳ καὶ 27 6,5.
μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ
δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμ-
νότητι· χωρὶς τῶν παρεκτὸς ἡ ἐπίστασίς μοι ἡ 28 Act 20,18–21.
καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν.
ˈ τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, 29 1 K 9,22.
καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ 30 12,5.
τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι. ὁ θεὸς καὶ πατὴρ 31 1,23.
τοῦ κυρίου Ἰησοῦ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς
αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης 32
Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν πόλιν Δαμασ-
κηνῶν πιάσαι με, καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ 33 Act 9,24.25.
ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας
αὐτοῦ. Καυχᾶσθαι δεῖ, οὐ συμφέρον μέν, 12
ἐλεύσομαι δὲ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις κυ-
ρίου. οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκα- 2
τεσσάρων, — εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ
σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, — ἁρπαγέντα τὸν
τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. καὶ οἶδα τὸν τοιοῦ- 3

---

23 H ὑπερ | T εν πληγ. περισσ., εν φυλ. υ. *27.28* W γυμνοτητι (Ti.) χ. *28* RW παρεκτός, *30* H [μου] *32* H Ἀρετα 12,*1* H δει· h δε | δε : W+ και *2* RT δεκατεσσαρων, ειτε ... οιδεν, ἁρπ.

---

28 επισυστασις **KLaς** | μου **DEmς** *31* θεος : + του Ισραηλ **D*E** *32* fin + θελων **ℵEplς** 12,*1* δει : δη **KMaς** | ου συμφερει μοι **EKaς** | δε : γαρ **DEaς**

τον ἄνθρωπον — εἴτε ἐν σώματι εἴτε χωρὶς τοῦ
L 23,43. 4 σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, — ˈ ὅτι ἡρπάγη εἰς
Ap 2,7. τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ
11,30. 5 οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. ὑπὲρ τοῦ τοιούτου
καυχήσομαι, ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι εἰ
10,8; 11,16. 6 μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις. ἐὰν γὰρ θελήσω καυχή-
σασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων, ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ·
φείδομαι δέ, μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ
Job 2,6. 7 βλέπει με ἢ ἀκούει ἐξ ἐμοῦ ˈ καὶ τῇ ὑπερβολῇ
τῶν ἀποκαλύψεων. διὸ ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη
μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος σατανᾶ, ἵνα με
8 κολαφίζῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. ὑπὲρ τούτου τρὶς
τὸν κύριον παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ.
L 1,35. 9 ˈ καὶ εἴρηκέν μοι· ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ
δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τελεῖται. Ἥδιστα οὖν
μᾶλλον καυχήσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις, ἵνα
Ph 4,13. 10 ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. διὸ
εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις,
ἐν διωγμοῖς καὶ στενοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ· ὅταν
γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.
11,5. 11 Γέγονα ἄφρων· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε. ἐγὼ
γὰρ ὤφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι. οὐδὲν γὰρ
ὑστέρησα τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν
R 15,19. 12 εἰμι. τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη
ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, σημείοις τε καὶ τέρασιν
11,9. 13 καὶ δυνάμεσιν. τί γάρ ἐστιν ὃ ἡσσώθητε ὑπὲρ
τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ
κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν
13,1. 14 ταύτην. Ἰδοὺ τρίτον τοῦτο ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν

3.4 **RT** *ανθρωπον, ειτε ... οιδεν, οτι* | *ουκ οιδα* : [H]—W *5 ασθεν.* : T+ *μου* *6* **RT** *εξ εμου.* *7 . διο ινα* : R —*διο ινα* h^{s}T *ινα* | h^s — *ινα μη υπεραιρωμαι 2°* *9 ασθενειαις* : RT+ *μου* *10 και* : hR *,εν* | W^2—, post *στενοχ.* *11 γαρ 2°* [: hW+ *τι* *12* T *κατηργασθη* | HR [*τε*]

---

3 χωρις : εκτος ***ℵFmς*** *6 ακουει : + τι* ***D*E*aς*** *7 Σαταν* ***EKaς*** *9 δυναμις μου* ***EKaς*** | *τελειουται* ***EKaς*** *11 αφρων : + καυχωμενος* ***LPaς*** *13 ηττηθητε* ***AKmς*** *14 — τουτο* ***KLaς***

πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω· οὐ γὰρ ζητῶ
τὰ ὑμῶν ἀλλὰ ὑμᾶς. οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα
τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν, ἀλλὰ οἱ γονεῖς τοῖς
τέκνοις. ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανη- 15 Ph 2,17.
θήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. εἰ περισσοτέρως
ὑμᾶς ἀγαπῶ, ἧσσον ἀγαπῶμαι; Ἔστω δέ, ἐγὼ 16
οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλὰ ὑπάρχων πανοῦργος
δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. μή τινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸς 17
ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; παρεκάλεσα 18 8,6.16–18.
Τίτον καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μήτι ἐπλεο-
νέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιε-
πατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσιν; Πάλαι 19
δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα. κατέναντι θεοῦ
ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί,
ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. φοβοῦμαι γὰρ μή 20 10,2. 1 K 4,6.
πως ἐλθὼν οὐχ οἵους θέλω εὕρω ὑμᾶς, κἀγὼ
εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε, μή πως ἔρις, ζῆλος,
θυμοί, ἐριθεῖαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώ-
σεις, ἀκαταστασίαι· μὴ πάλιν ἐλθόντος μου τα- 21 2,1. 13,2.
πεινώσῃ με ὁ θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω
πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων καὶ μὴ μετανοη-
σάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελ-
γείᾳ ᾗ ἔπραξαν. Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς 13 Dt 19,15. Mt 18,16. 1 T 5,19.
ὑμᾶς· **ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν**
σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. προείρηκα καὶ προλέγω, 2
ὡς παρὼν τὸ δεύτερον καὶ ἀπὼν νῦν, τοῖς προ-
ημαρτηκόσιν καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω
εἰς τὸ πάλιν οὐ φείσομαι, ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε 3
τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ

---

14 αλλα υμας : H,R· | W *αλλ οι* *15* hRW *υμων, ει περισσ. υ. αγαπων ησσ. αγαπωμαι.* *18* RW *μη τι* *19* H *απολογουμεθα;* *20* H *εριθιαι* *21* RT *ιαπεινωσει* | W[1] *επραξαν;* 13,*2 φεισομαι* : R·T.

---

15 ει και ***EKας*** *16 κατεναρκησα* ***ℵFG*** *19 παλιν* ***DEας*** | *κατενωπιον του θ.* ***EKας*** *20 ερεις* ***Bmς*** | *ζηλοι* ***ℵEας*** *21 ελθοντα με* ***KLας*** 13,*1 ετοιμως εχω ελθειν* ***A*** *2 νυν γραφω* ***EKας***

Ph 2,7.8. 4 ἀσθενεῖ ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. καὶ γὰρ ἐσταυρώθη
ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως θεοῦ. καὶ
γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζήσομεν
1 K 11,28. 5 σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς. Ἑαυτοὺς
πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμά-
ζετε· ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς ὅτι Ἰησοῦς Χρισ-
6 τὸς ἐν ὑμῖν; εἰ μήτι ἀδόκιμοί ἐστε. ˡ ἐλπίζω δὲ
7 ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι. εὐχό-
μεθα δὲ πρὸς τὸν θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν
μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα
ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι
1 K 13,6. 8 ὦμεν. οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας,
9 ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. χαίρομεν γὰρ ὅταν
ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε· τοῦτο
2,3. 10,4.8.11. 10 καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. Διὰ τοῦτο
ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως
χρήσωμαι κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ὁ κύριος ἔδωκέν
μοι εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.
Ph 4,4. R 15,33. 11 Λοιπόν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρα-
καλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ
θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.
1 K 16,20. 12 ˡ Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἁγίῳ φιλήματι. Ἀσπά-
ζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.
13 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ
ἀγάπη τοῦ θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύ-
ματος μετὰ πάντων ὑμῶν.

---

3 H *υμιν,* *4 εν* : h *συν* | H [*εις υμας*] *4.5* W *υμας, εαυτους* *5* hT *Χριστος Ιησους* | W *υμιν, ει ... εστε;* *13* H [*Χριστου*]

---

4 γαρ 1⁰ : + *ει* ***AEας*** *5 υμιν* : + *εστιν* **ℵAplς** *7 ευχομαι* ***EKας*** *13* fin + *αμην* ***DEας***

Subscriptio: *εγραφη απο Φιλιππων (+ της Μακεδονιας) + δια Τιτου (+ Βαρναβα) και Λουκα*

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ

Παῦλος ἀπόστολος, οὐκ ἀπ᾽ ἀνθρώπων οὐδὲ 1 11.12.
δι᾽ ἀνθρώπου ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ
πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ οἱ 2
σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς
Γαλατίας· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πα- 3 R 1,7.
τρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ δόντος 4 2,20. 1 T 2,6. Tt 2,14. 1J 5,19.
ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται
ἡμᾶς ἐκ τοῦ αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος πονηροῦ κατὰ
τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα 5
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ 6
τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον
εὐαγγέλιον, ¹ ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο· εἰ μή τινές εἰσιν 7 Act 15,1.24.
οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι
τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς 8 1 K 16,22.
ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσηται [ὑμῖν] παρ᾽
ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. ὡς προ- 9 5,3.
ειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς
εὐαγγελίζεται παρ᾽ ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.

Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; ἢ 10 1 Th 2,4.
ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσ-
κον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην. γνωρίζω γὰρ 11
ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ᾽

---

3 **hRT** *πατρ. κ. κυρ. ημων* (**h** [*ημων*]) *Ι. Χρ.* *4 υπερ* : **hRT** *περι* *7* **RW** *αλλο, ει* *8* **W** *καν* | **RW** *ευαγγελιζηται* | [*υμιν*] : **W** (sed post *ουραν.*) — **T** *9* **W** *προειρηκαμεν και* *11 γαρ* : **hT** *δε*

---

6 — ουτως ***FGα*** *9 προειρηκα ℵ*α* *10 ει* : + *γαρ* ***EKας***

12 ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον· οὐδὲ γὰρ
ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ οὔτε ἐδι-
δάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Act 26,4–20. 13 Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ
Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκ-
Act 22,3. 14 κλησίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν, καὶ προ-
έκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλι-
κιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτὴς
R 1,1. Jr 1,5. 15 ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. Ὅτε
Is 49,1. δὲ εὐδόκησεν ὁ ἀφορίσας με **ἐκ κοιλίας μητρός**
μου καὶ **καλέσας** διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ
2,7. Mt 16,17. 16 ¹ ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγ-
γελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσ-
17 ανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι, οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς
Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ
ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς
Act 9,26. 18 Δαμασκόν. Ἔπειτα μετὰ τρία ἔτη ἀνῆλθον εἰς
Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι Κηφᾶν, καὶ ἐπέμεινα πρὸς
Mt 13,55. 19 αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε· ἕτερον δὲ τῶν ἀποστό-
λων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ
20 κυρίου. ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ
Act 9,30. 21 ὅτι οὐ ψεύδομαι. ἔπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλίματα
22 τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. ἤμην δὲ ἀγνοού-
μενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας
23 ταῖς ἐν Χριστῷ. μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν ὅτι ὁ
διώκων ἡμᾶς ποτε νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν
24 ἥν ποτε ἐπόρθει, καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν.
Act 15,2. 2 Ἔπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς
Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβα, συνπαραλαβὼν καὶ
6.9. 2 Τίτον· ¹ ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν· καὶ ἀνεθέμην
αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν,

---

12 H αυτό, | ουτε : h ουδε *15* ευδοκησεν : HR+ [ο θεος] *17* ανηλθ. : W απηλθον *18* RW ετη τρια *21* H και [της] K.

---

18 Πετρον *DEm*ς 2,*1* — παλιν Iren. Tert.

κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μή πως εἰς κενὸν τρέχω
ἢ ἔδραμον. ἀλλ' οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην 3 Act 16,3.
ὤν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι· διὰ δὲ τοὺς παρεισ- 4 Act 15,1.24.
άκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον κα-
τασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσουσιν· οἷς 5 3,1.
οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλή-
θεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς. ἀπὸ δὲ 6
τῶν δοκούντων εἶναί τι, — ὁποῖοί ποτε ἦσαν
οὐδέν μοι διαφέρει· πρόσωπον [ὁ] θεὸς ἀνθρώπου
οὐ λαμβάνει — ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσ-
ανέθεντο, ἀλλὰ τοὐναντίον ἰδόντες ὅτι πεπίστευ- 7 Act 9,15; 15,12; 22,21.
μαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας καθὼς Πέτρος
τῆς περιτομῆς, ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀπο- 8
στολὴν τῆς περιτομῆς ἐνήργησεν καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ
ἔθνη, καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, 9 J 1,42.
Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάνης, οἱ δοκοῦντες
στῦλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ
κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς
τὴν περιτομήν· μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημο- 10 Act 11,30; 12,25.
νεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.
Ὅτε δὲ ἦλθεν Κηφᾶς εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσ- 11
ωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν. πρὸ 12 Act 11,3. Pro 29,25.
τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας ἀπὸ Ἰακώβου μετὰ τῶν
ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστελλεν καὶ
ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς.
καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, 13
ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑπο-
κρίσει. ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσιν 14
πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ
Κηφᾷ ἔμπροσθεν πάντων· εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρ-

---

4 H καταδουλωσουσιν, — 5 h^r — οις ουδε 6 [ο] : T—RW 12 h^r ηλθεν | περιτομης : T·W, 13 και 2° : [H]—W

---

4 — δε Marcion 5 διαμενη AFGa 9 — και Κηφας A Πετρος κ. Ιακ. DEa 11 Πετρος DEaς 14 Πετρω DEmς

χων ἐθνικῶς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς ζῇς, πῶς τὰ
15 ἔθνη ἀναγκάζεις ἰουδαΐζειν; Ἡμεῖς φύσει Ἰου-
Act 15,10.11. 16 δαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί, εἰδότες δὲ
3,20.28; 4,5; 11,6. E 2,8. ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου ἐὰν
Ps 143,2. μὴ διὰ πίστεως Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς
Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν
ἐκ πίστεως Χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου, ὅτι
17 ἐξ ἔργων νόμου **οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σάρξ**. εἰ
δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ εὑρέθημεν
καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἄρα Χριστὸς ἁμαρτίας διά-
18 κονος; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα ταῦτα
πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν συνιστάνω.
R 7,6. 19 ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον ἵνα θεῷ ζήσω.
1,4. 20 Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ˡ ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ
J 13,1. 17,23. 1 J 3,16. ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει
ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με
21 καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. Οὐκ ἀθετῶ
τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιο-
σύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.
3 Ὦ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν, οἷς
κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς Χριστὸς προεγράφη ἐσταυ-
2 ρωμένος; τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ
ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε ἢ ἐξ ἀκοῆς πίσ-
3 τεως; ˡ οὕτως ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξάμενοι πνεύματι
4 νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ;
5 εἴ γε καὶ εἰκῇ. ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα
καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου ἢ
Gn 15,6. 6 ἐξ ἀκοῆς πίστεως; καθὼς Ἀβραὰμ **ἐπίστευσεν τῷ
θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην**.
7 Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοι υἱοί

---

14 ουκ : h („MSS") T ουχ W ουχι *15* W αμαρτωλοι· *16* R πιστ. Ιησου Χριστου | hW εις Ιησουν Χριστον *20* h[r]W τη του θεου και Χριστου του αγαπ. 3,*1* εβασκανεν : h[r] + τη αληθεια μη πειθεσθαι *6* (W sect inc. Καθως)

---

14 πως : τι ***KLaς*** *16* — δε ***AKaς*** | οτι 2° : διοτι ***CEaς*** *20* αγαπ. : αγορασαντος Marcion 3,*1* προεγρ. : + εν υμιν ***DEaς***

εἰσιν Ἀβραάμ. προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ 8 Gn 12,3; 18,18.
πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προευηγγελίσατο Act 3,25.
τῷ Ἀβραὰμ ὅτι **ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα**
τὰ ἔθνη. ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν 9 R 4,16.
τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου 10 Dt 27,26.
εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσίν· γέγραπται γὰρ ὅτι **ἐπι-**
κατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει πᾶσιν τοῖς γεγραμ-
μένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ ποιῆσαι αὐτά.
ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ θεῷ 11 Hb 2,4. R 1,17. H 10,38.
δῆλον, ὅτι **ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται**· ὁ δὲ 12 Lv 18,5. R 10,5.
νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' **ὁ ποιήσας αὐτὰ**
ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ 13 R 8,3. 2 K 5,21.
τῆς κατάρας τοῦ νόμου γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατ- Dt 21,23.
άρα, ὅτι γέγραπται· **ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμά-**
μενος ἐπὶ ξύλου, ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ 14
Ἀβραὰμ γένηται ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ, ἵνα τὴν ἐπαγ-
γελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.
Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ὅμως ἀνθρώπου 15
κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδια-
τάσσεται. τῷ δὲ Ἀβραὰμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγε- 16 Gn 12,7; 13,15; 17,7; 22,18;
λίαι **καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ**. οὐ λέγει· καὶ τοῖς 24,7.
σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός·
καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστιν Χριστός. τοῦτο 17 Ex 12,40.
δὲ λέγω· διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ
ὁ μετὰ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη γεγονὼς νό-
μος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγε-
λίαν. εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ 18 R 11,6.
ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κε-
χάρισται ὁ θεός. Τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παρα- 19 R 5,20.
βάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρις ἂν ἔλθῃ τὸ σπέρμα Act 7,38.53.
ᾧ ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι' ἀγγέλων, ἐν χειρὶ με- H 2,2.

---

12 T αλλα *14* hRT *Χριστω Ιησου* *15* HR *λεγω·*
19 αν : hRT *ου* | W *αγγελων εν*

---

10 εν πασιν ACmϛ *12 αυτα* : *+ ανθρωπος EKaϛ*
16 ος : *ο D*E* *17 θεου* : *+ εις Χριστον DEaϛ* *19 ετεθη*
*D*FG*

20 σίτου. ὁ δὲ μεσίτης ἑνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς
R 8,2–4. 21 εἷς ἐστιν. ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ
θεοῦ; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνά-
μενος ζωοποιῆσαι, ὄντως ἐκ νόμου ἂν ἦν ἡ δι-
R 3,9–19; 11,32. 22 καιοσύνη· ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα
ὑπὸ ἁμαρτίαν ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ
Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.
4,3. 1 P 1,5. 23 Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον
ἐφρουρούμεθα συνκλειόμενοι εἰς τὴν μέλλουσαν
24 πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. ὥστε ὁ νόμος παιδαγω-
γὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως
R 10,4. 25 δικαιωθῶμεν· ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι
J 1,12. R 8,17. 26 ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. Πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ
R 6,3. R 13,14. 27 ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ὅσοι γὰρ
εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε.
R 10,12. 1 K 12,13. 28 οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος
οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες
7. R 9,7. 29 γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. εἰ δὲ ὑμεῖς
Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, κατ'
4 ἐπαγγελίαν κληρονόμοι. Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρό-
νον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει
2 δούλου κύριος πάντων ὤν, ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους
ἐστὶν καὶ οἰκονόμους ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ
3,23; 5,1. Kol 2,20. 3 πατρός. οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ
E 1,10. 4 τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἤμεθα δεδουλωμένοι· ὅτε
δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν
ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός,
3,13.26. 5 γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξα-
R 8,15. 6 γοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν. Ὅτι
δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ
υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, κρᾶζον· Ἀββᾶ

20.21 W *εστιν· ο* *21 του θεου* : [H]—W | *εκ νομου* : ℜ *εν νομω* | h *ην* [*αν*] T *ην αν* *24* RW *δικαιωθωμεν.* (W sect inc. *ελθ. v.* 25) *28* T *απαντες* *29* T *κατα* 4,*3 ημεθα* : R *ημεν* *6* W — *ο θεος* | H *Αββά*

---

23 συγκεκλεισμενοι CEaς 4,*6 ημων : υμων EKaς*

ὁ πατήρ. ὥστε οὐκέτι εἶ δοῦλος ἀλλὰ υἱός· εἰ 7 3,29. R 8,16.17.
δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος διὰ θεοῦ.
Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες θεὸν ἐδουλεύσατε 8
τοῖς φύσει μὴ οὖσιν θεοῖς· νῦν δὲ γνόντες θεόν, 9
μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἐπιστρέ-
φετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα,
οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεῦσαι θέλετε; ἡμέρας πα- 10 R 14,5.
ρατηρεῖσθε καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς. Kol 2,16.
φοβοῦμαι ὑμᾶς μή πως εἰκῇ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς. 11 2 J 8.
Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, 12 2 K 2,5.
δέομαι ὑμῶν. οὐδέν με ἠδικήσατε· ¹ οἴδατε δὲ ὅτι 13 Act 16,6.
δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ 1 K 2,3.
πρότερον, καὶ τὸν πειρασμὸν ὑμῶν ἐν τῇ σαρκί 14 Act 14,11.12.
μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλὰ ὡς
ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν.
¹ ποῦ οὖν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν 15
ὅτι εἰ δυνατὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες
ἐδώκατέ μοι. ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀλη- 16 Am 5,10.
θεύων ὑμῖν; ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκ- 17 1,7.
κλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. κα- 18
λὸν δὲ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μό-
νον ἐν τῷ παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς, τέκνα μου, 19 1 K 4,15.
οὓς πάλιν ὠδίνω μέχρις οὗ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν
ὑμῖν· ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι καὶ 20
ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.
Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν 21 9. 3,23.
νόμον οὐκ ἀκούετε; γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀβραὰμ 22 Gn 16,15.
δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης καὶ ἕνα Gn 21,2.9.
ἐκ τῆς ἐλευθέρας. ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης 23 R 9,7–9. Gn 17,16.

7 δια θεου : h[r] [*θεου*] *δια Χριστου it δια θεον it* 'of God' *9* h *δουλευειν* *10* T *ενιαυτους;* *14* W *αλλ* *16* W[2] fin. *18* RT *υμας.* *19* ℵ *τεκνια* | *υμιν* : T,W. *23 μεν* : [H]—W

7 — ει FG *8 — φυσει K* *14 υμων* : *μου τον EKaς* *15 που* : *τις DEaς* | *ουν* : + *ην DEaς* *17* fin + *ζηλουτε δε τα κρειττω χαρισματα D*EFG* *18 δε* : + *το DEaς* *21 αναγινωσκετε DEa*

κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας
5,1. R 8,15. 24 διὰ τῆς ἐπαγγελίας. ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα·
αὗται γάρ εἰσιν δύο διαθῆκαι, μία μὲν ἀπὸ ὄρους
25 Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν Ἄγαρ. τὸ
δὲ Ἄγαρ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ· συνστοι-
χεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ, δουλεύει γὰρ μετὰ
H 12,22. 26 τῶν τέκνων αὐτῆς. ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἐλευ-
Is 54,1. 27 θέρα ἐστίν, ἥτις ἐστὶν μήτηρ ἡμῶν· γέγραπται γάρ·

εὐφράνθητι, στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα,
ῥῆξον καὶ βόησον, ἡ οὐκ ὠδίνουσα·
ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς
ἐχούσης τὸν ἄνδρα.

23. 28 ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα
Gn 21,9. 29 ἐστέ. ἀλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς
Gn 21,10.12. J 8,35. 30 ἐδίωκεν τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. ἀλλὰ
τί λέγει ἡ γραφή; **ἔκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν**
υἱὸν αὐτῆς· οὐ γὰρ **μὴ κληρονομήσει ὁ υἱὸς τῆς**
3,29. 31 **παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ** τῆς ἐλευθέρας. διό,
ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα ἀλλὰ τῆς
ἐλευθέρας.

4,5.31. Act 15,10. 5 Τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν· στή-
κετε οὖν καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε.
2 K 10,1. 2 Ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμ-
1,9. 3 νησθε Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. μαρτύ-
ρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ
4 ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. κατ-
ηργήθητε ἀπὸ Χριστοῦ οἵτινες ἐν νόμῳ δικαι-
5 οῦσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέσατε. ἡμεῖς γὰρ πνεύματι

23 δια της : **ℌ** *δι* *24* T *δουλιαν* | H *Ἄγαρ* (*it* 25) *25 δε Αγαρ* : hT *γαρ* R *γαρ* [*Αγαρ*] *28 υμεις et εστε* : **ℌ** *ημεις et εσμεν* *31.*5,*1 της ελευθερας. ... στηκ. ουν και* : h[s] *της ελευθερας, ἡ ελ. ... ηλευθερωσεν. στηκ. ουν και it τ. ελευθερας. Τη ελ.* [*ουν*] *ἡ Χριστος ημας* (*ημας Χρ.*) *ηλευθερωσεν στηκετε και* (*Τῇ fort pro 'Επ'*) 5,*1* T *δουλιας* | H *ενεχεσθε*.—

25 η συνστοιχουσα τη ***Da*** *26 παντων ημων* ***AKLaς*** *30* fin + *μου* ***D*E*FG*** 5,*3* — *παλιν* ***D*FG***

ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. ἐν 6 6,15. 1 K 7,19.
γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει οὔτε
ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη.
Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν ἀληθείᾳ μὴ 7
πείθεσθαι; ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος 8 1,6.
ὑμᾶς. μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. 9 1 K 5,6.
ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρο- 10 1,7. 2 K 11,15.
νήσετε· ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα,
ὅστις ἐὰν ᾖ. Ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι 11 1 K 1,23.
κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ
σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. Ὄφελον καὶ ἀποκόψον- 12 Ps 12,4.
ται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.
Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· 13 1 P 2,16.
μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί,
ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. ὁ γὰρ 14 Lv 19,18.
πᾶς νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ πεπλήρωται, ἐν τῷ· ἀγα-
πήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. εἰ δὲ ἀλ- 15
λήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ'
ἀλλήλων ἀναλωθῆτε. Λέγω δέ, πνεύματι περι- 16 25.
πατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε.
ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ 17 R 7,15.23.
πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός, ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις Jc 4,5. 1 P 2,11.
ἀντίκειται, ἵνα μὴ ἃ ἐὰν θέλητε ταῦτα ποιῆτε.
εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. 18 R 8,14.
φανερὰ δέ ἐστιν τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστιν 19 1 K 6,9.10.
πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, ˈ εἰδωλολατρεία, 20
φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρις, ζῆλος, θυμοί, ἐριθεῖαι,
διχοστασίαι, αἱρέσεις, ˈ φθόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ 21 E 5,5.
τὰ ὅμοια τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν καθὼς προεῖ- Ap 22,15.
πον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ

---

6 H [*Ιησου*] *8* h[r] — *ουκ* *9* *ζυμοι* : h[r] *δολοι* *20* H *ειδωλολατρια* | H *φαρμακια* | h *ερεις, ζηλοι* | H *εριθιαι* *21* *φθονοι* : [R] W+ *φονοι* | *καθως* : h+ *και*

---

10 — *εν κυριω B* *14* *νομος* : + *εν υμιν D*EFG* | *πληρουται DEmϛ* *17* *γαρ* 2[o] : *δε ACmϛ* *19* *πορνεια* : pr *μοιχεια DEmϛ*

E 5,9. 22 οὐ κληρονομήσουσιν. ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύμα-
τός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία,
1 T 1,9. 23 χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, ¹πραΰτης, ἐγκρά-
R 6,6; 8,9. 24 τεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. οἱ
Kol 3,5. 1 P 2,11. δὲ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν
16. R 8,4. 25 τοῖς παθήμασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. Εἰ ζῶμεν
Ph 2,3. 26 πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. μὴ γινώμεθα
κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθο-
Mt 18,15. 6 νοῦντες. Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προλημφθῇ ἄνθρω-
Jc 5,19. πος ἔν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ
καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραΰτητος,
2 σκοπῶν σεαυτόν, μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς. Ἀλλήλων
τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσετε τὸν
3 νόμον τοῦ Χριστοῦ. εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι μηδὲν
2 K 13,5. 4 ὤν, φρεναπατᾷ ἑαυτόν. τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκι-
μαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ
R 14,12. 5 καύχημα ἕξει καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον· ἕκαστος
1 K 9,14. 6 γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει. Κοινωνείτω δὲ
ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι ἐν πᾶ-
7 σιν ἀγαθοῖς. Μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μυκτηρί-
ζεται. ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ
R 8,13. 8 θερίσει· ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ ἐκ
J 6,63; 3,6. τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν, ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ
πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον.
2 Th 3,13. 9 τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐνκακῶμεν· καιρῷ
2 P 1,7. 10 γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν μὴ ἐκλυόμενοι. Ἄρα οὖν ὡς
καιρὸν ἔχωμεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάν-
τας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.

11 Ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ
5,11. Ph 3,18. 12 ἐμῇ χειρί. Ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί,

26 αλληλοις : h αλληλους *26.6,1* W φθονουντες, αδελφοι. *2* HR αναπληρωσατε *4* H [εκαστος] | ετερον : H,R. *9* RW εγκακ- *10* RW εχομεν *11* h ηλικοις

23 πραοτης *DEmς* | εγκρατ. : + αγνεια *D*EFG* 6,*1* ανθρ. : τις εξ υμων *Pa*

οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα
τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ μὴ διώκωνται. ˈοὐδὲ γὰρ 13
οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ
θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ
σαρκὶ καυχήσωνται. ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι 14 1 K 1,31; 2,2.
εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται κἀγὼ
κόσμῳ. οὔτε γὰρ περιτομή τί ἐστιν οὔτε ἀκρο- 15 5,6. 1 K 7,19.
βυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. καὶ ὅσοι τῷ κανόνι 16 Ps 125,5; 128,6. Ph 3,3.
τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος,
καὶ **ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ** *τοῦ θεοῦ.*
Τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· 17 2 K 4,10.
ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί
μου βαστάζω.
Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ 18
μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί· ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελή- 1 R 1,7. 1 K 1,2. Kol 1,1.
ματος θεοῦ τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν [ἐν Ἐφέσῳ]
καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ 2 Kol 1,2.
εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ.
Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν 3 2,6.
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐ-
λογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ,

---

12 Χριστου : [H] W+ *Ιησου* | H — *μη* | T *διωκονται* (H·)
13 hW *περιτετμημενοι* *15* HR *τι ἔστιν* TW *τι ἐστὶν*
18 H [*ημων*]
1,*1* h[r]W— [*εν Εφ.*]

---

15 εν γαρ Χριστω Ιησου ουτε π. ℵ*Apl*ϛ | *εστιν* : *ισχυει* *KLa*ϛ *16 στοιχουσιν AC*a* Subscriptio : *εγραφη απο Ρωμης* + *υπο Παυλου και των αδελφων* + per Titum (+ et Lucam)
[Inscriptio : ad Laodicenses ?] 1,*1 αγιοις* : + *πασιν APa*
3 — *και πατηρ B*

J 15,16; 17,24. 4 καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς
5,27. R 8,29. κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώ-
J 1,12. 5 πιον αὐτοῦ, ἐν ἀγάπῃ ¹ προορίσας ἡμᾶς εἰς υἱο-
1 J 3,1. θεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν
Mt 3,17. 6 εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, εἰς ἔπαινον δόξης
Kol 1,13. τῆς χάριτος αὐτοῦ ἧς ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ
Kol 1,14.20. 7 ἠγαπημένῳ, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ
2,7; 3,8.16. τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμά-
Kol 1,9. 8 των, κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς χάριτος αὐτοῦ, ¹ ἧς
ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρο-
3,9. R 16,25. 9 νήσει ¹ γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήμα-
Kol 1,9. τος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο
R 13,9. G 4,4. 10 ἐν αὐτῷ ¹ εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν και-
Kol 1,16. ρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ,
τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· ἐν
Kol 1,12. 11 αὐτῷ, ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ
R 8,28. πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βου-
12 λὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς
ἔπαινον δόξης αὐτοῦ τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ
4,30. 13 Χριστῷ· ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον
Kol 1,5.6. τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν,
ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύ-
2 K 1,22; 5,5. 14 ματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, ὅς ἐστιν ἀρραβὼν
τῆς κληρονομίας ἡμῶν εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περι-
ποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.
Kol 1,4.9. 15 Διὰ τοῦτο κἀγώ, ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν
ἐν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάν-
Kol 1,3. 16 τας τοὺς ἁγίους, οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ
ὑμῶν μνείαν ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου,
Kol 1,10. 17 ¹ ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ

---

4 HR *αυτου εν αγαπη,* *5* W *εις αυτὸν κ.* *8* RW *φρονησει,* *9* W *αυτου κ.* *14 ος* : ℋR *ο* | W *ημων,* *15 την αγαπην* : h[r] [R]—H

---

4 εν αυτω : εαυτω ***FG*** *6 ης : εν η* ***DEaς*** | fin + *υιω αυτου* ***D*E*FG*** *7 εσχομεν* ***א*D**** | *χρηστοτητος* ***A*** *8 ημας,* *9 γνωρισαι* ***FG*** | — *αυτου 2⁰* ***DEFG*** *10 επι 1⁰ : εν* ***AFaς*** *11 εκληθημεν* ***ADa*** | *προθεσιν* : + *του θεου* ***DGa*** *13 υμεις : ημεις* ***AKa*** *16 μνειαν* : + *υμων* ***D*Eaς***

πατὴρ τῆς δόξης, δῴη ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ
ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ, πεφωτισμένους 18 Dt 33,3.4.
τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέ- Kol 1,5.11. 12.27.
ναι ὑμᾶς τίς ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ,
τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς **κληρονομίας** αὐτοῦ
ἐν **τοῖς ἁγίοις**, καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος 19 2 K 13,4.
τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας Kol 1,11; 2,12.
κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ,
ἣν ἐνήργηκεν ἐν τῷ Χριστῷ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νε- 20 Ps 110,1.
κρῶν, καὶ **καθίσας ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ** ἐν τοῖς ἐπου-
ρανίοις ˡ ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ 21 Kol 1,16; 2,10.
δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος
ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἀλλὰ
καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· καὶ **πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ** 22 Ps 8,7. Mt 28,18.
τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν 4,15. Kol 1,18.
ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, ἥτις ἐστὶν τὸ σῶμα 23 R 12,5. Kol 1,19.
αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν πλη- 1 K 12,27. 4,10.
ρουμένου. καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώ- 2 Kol 1,21; 2,13.
μασιν καὶ ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν, ἐν αἷς ποτε πε- 2 5,6; 6,12.
ριεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, Tt 3,3. J 12,31.
κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ Kol 1,13.
πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς
ἀπειθείας· ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν 3 Kol 3,6.
ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦν-
τες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν,
καὶ ἤμεθα τέκνα φύσει ὀργῆς ὡς καὶ οἱ λοιποί·
ὁ δὲ θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν 4
ἀγάπην αὐτοῦ ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ὄντας ἡμᾶς 5 L 15,24.32.
νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν συνεζωοποίησεν τῷ 5,14. R 6,13.

---

17 h δώῃ vl δῷ 18 υμων : [H]—W 20 hR ενηργησεν | W Χριστω, ... νεκρων και | καθισ. : T+ αυτον 2,2 H απειθιας 3 HR λοιποι· — 5 τω : hW pr εν

---

18 τις 2° : pr και *EKaς* 19 υμας *D*Ga* 20 εκαθισεν *DEaς* | ουρανοις *B* 2,1 αμαρτ. : επιθυμιαις *B* 2 [αιωνα : κανονα] syr lect. 3 ημεις : υμεις *A*D**—*FG* 4 — αυτου *D*FGa* 5 παραπτ. : + και ταις επιθυμιαις *B*

R 8,10. Ph 3,20. 6 Χριστῷ, — χάριτί ἐστε σεσωσμένοι, — ˈκαὶ συνή-
γειρεν καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν
1,7. 7 Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς
ἐπερχομένοις τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος τῆς χάρι-
τος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ᾽ ἡμᾶς ἐν Χριστῷ
G 2,16. 8 Ἰησοῦ. τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ πίσ-
τεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, θεοῦ τὸ δῶρον·
1 K 1,29. 9 οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχήσηται. αὐτοῦ γάρ
Tt 2,14. 10 ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ
ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ θεὸς ἵνα ἐν
αὐτοῖς περιπατήσωμεν.
5,8. 11 Διὸ μνημονεύετε ὅτι ποτὲ ὑμεῖς τὰ ἔθνη ἐν
σαρκί, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομέ-
R 9,4. 12 νης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, ὅτι ἦτε τῷ
1 Th 4,13. καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι
τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένοι τῶν διαθη-
κῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι
Is 57,19; 52,7. 13 ἐν τῷ κόσμῳ. νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς
Kol 1,20. οἵ ποτε ὄντες **μακρὰν** ἐγενήθητε **ἐγγὺς** ἐν τῷ αἵ-
Is 9,5. G 3,28. 14 ματι τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ **εἰρήνη**
Kol 2,14. ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἓν καὶ τὸ μεσό-
τοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, τὴν ἔχθραν, ἐν τῇ
Kol 2,14. 15 σαρκὶ αὐτοῦ ˈ τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασιν
2 K 5,17. καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν αὐτῷ εἰς ἕνα
Kol 1,20.22. 16 καινὸν ἄνθρωπον ποιῶν εἰρήνην, καὶ ἀποκαταλ-
λάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι τῷ θεῷ διὰ
6,15. Act 10,36. τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ·
Is 57,19. Zch 9,10. 17 καὶ ἐλθὼν **εὐηγγελίσατο εἰρήνην** ὑμῖν **τοῖς μακρὰν**
3,12. 18 **καὶ εἰρήνην τοῖς ἐγγύς**· ὅτι δι᾽ αὐτοῦ ἔχομεν τὴν
J 4,23. προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ πνεύματι πρὸς
3,6. H 12,22.23. 19 τὸν πατέρα. ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάρ-

---

11 H *χειροποιητου, — 12* W *Χριστου απηλλ. 14* HR *εχθραν εν* | H *αυτου, 15* H *εν αὑτω 16* H *σταυρου αποκτ.*

---

5 χαριτι : pr *οὗ D*EFG 8 δια* : + *της EKας 15 εν εαυτω DEας, it* 16 *FG 17 — ειρηνην* 2⁰ *KLας 19 — εστε KLας*

οικοι, ἀλλὰ ἐστὲ συνπολῖται τῶν ἁγίων καὶ οἰ-
κεῖοι τοῦ θεοῦ, ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ 20 Mt 16,18. Is 28,16.
τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου
αὐτοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἐν ᾧ πᾶσα οἰκοδομὴ συναρ- 21 Kol 2,19.
μολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν κυρίῳ, ἐν 22 1 P 2,5.
ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον
τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι.

Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χρισ- 3 Ph 1,7.13. Kol 1,24.
τοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν — εἴ γε ἠκού- 2 Kol 1,25.
σατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς
δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν 3 1,9.10. Kol 1,26.
ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραψα
ἐν ὀλίγῳ, πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι 4
τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ,
ὃ ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν 5 Kol 1,26.
ἀνθρώπων ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀπο-
στόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι, εἶναι 6 2,13.18.19.
τὰ ἔθνη συνκληρονόμα καὶ σύνσωμα καὶ συνμέτ-
οχα τῆς ἐπαγγελίας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ
εὐαγγελίου, οὗ ἐγενήθην διάκονος κατὰ τὴν δω- 7 Kol 1,25.29.
ρεὰν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι κατὰ
τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. ἐμοὶ τῷ ἐλα- 8 1 K 15,9.10. 1,7. G 1,16.
χιστοτέρῳ πάντων ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη,
τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸ ἀνεξιχνίαστον
πλοῦτος τοῦ Χριστοῦ, καὶ φωτίσαι τίς ἡ οἰκονο- 9 R 16,25. Kol 1,26.27.
μία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν
αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι, ἵνα 10 1 P 1,12. R 11,33. Kol 1.26.
γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν
τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποί-
κιλος σοφία τοῦ θεοῦ, κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώ- 11 1,11.

---

19 R αλλά ἐστε 3,*1* T— *Ιησου* *3* H [*οτι*] *7.8* H *αυτου — εμοι ... αυτη —* *9 φωτισαι* : h [R] W+ *παντας* *10.11* W *θεου κατα*

---

20 ακρογων. λιθου ***D*EFG*** *21 πασα* : + *η* ***ACaς*** *22 θεου* : *Χριστου* ***B*** 3,*3 εγνωρισε* ***EKaς*** *6 επαγγ.* : + *αυτου* ***EFaς*** *7 την δοθεισαν* ***EKaς*** *8 τοις* : pr *εν* ***DEaς*** *9 κτισαντι* : + *δια Ιησου Χριστου* ***EKaς***

νων ἣν ἐποίησεν ἐν τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
J 14,6. H 4,16. R 5,2. 12 ἡμῶν, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρησίαν καὶ προσαγω-
Kol 1,24. 13 γὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. διὸ
αἰτοῦμαι μὴ ἐνκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσίν μου ὑπὲρ
14 ὑμῶν, ἥτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν. Τούτου χάριν
15 κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα, ἐξ οὗ
πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται,
1,7. 6,10. Kol 1,11. 16 ἵνα δῷ ὑμῖν κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς δόξης αὐτοῦ
δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ
J 14,23. Kol 1,23; 2,7. 17 εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν
διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἐν ἀγάπῃ
Kol 2,2. 18 ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, ἵνα ἐξισχύσητε
καταλαβέσθαι σὺν πᾶσιν τοῖς ἁγίοις τί τὸ πλά-
Kol 2,3. 19 τος καὶ μῆκος καὶ ὕψος καὶ βάθος, γνῶναί τε
τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χρισ-
τοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ
θεοῦ.
Kol 1,29. 20 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκ-
περισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν κατὰ τὴν δύ-
21 ναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, αὐτῷ ἡ δόξα ἐν
τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας τὰς
γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων· ἀμήν.
Kol 1,10. 4 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ
Kol 3,12. 2 ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, μετὰ
πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραΰτητος, μετὰ μα-
Kol 3,14.15. 3 κροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, [1] σπου-
δάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος ἐν
Kol 3,15. R 12,5. 4 τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης· ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα,
J 10,16. καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως
1 K 8,6. 5 ὑμῶν· εἷς κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα· εἷς
1 K 12,6. 6

13 W εγκακ. 17 H υμων εν αγαπη· 18 hT κ. βαθος κ. υψος 19 h ινα πληρωθη παν 4,2 W μακροθυμιας ανεχ. 4 και 2° : [H]

13 εκκακειν CEaϛ 14 πατερα : + του κυριου ημων Ιησου Χριστου DEaϛ 15 ουρανω Pa 20 — υπερ DEFG

θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ
πάντων καὶ ἐν πᾶσιν. Ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη 7 R 12,3.6.
ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ. 1 K 12,11.
διὸ λέγει· 8 Ps 68,19. Kol 2,15.

ἀναβὰς εἰς ὕψος ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν,

ἔδωκεν δόματα τοῖς ἀνθρώποις.

τὸ δὲ ἀνέβη τί ἐστιν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη εἰς 9 J 3,13.
τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς; ὁ καταβὰς αὐτός 10
ἐστιν καὶ ὁ **ἀναβὰς** *ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρα-*
νῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. καὶ αὐτὸς **ἔδωκεν** 11 1 K 12,28.
τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ Act 21,8.
εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους,
πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον δια- 12 1 P 2,5.
κονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, 2 T 3,17.
μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἑνότητα 13 Kol 1,28.
τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ
θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ
πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα μηκέτι ὦμεν νή- 14 1 K 14,20.
πιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ H 13,9.
ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας ἐν τῇ κυβίᾳ τῶν ἀνθρώ-
πων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδίαν τῆς πλάνης,
ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν 15 1,22; 5,23. Kol 1,18.
τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλή, Χριστός, ˡἐξ οὗ 16 Kol 2,19.
πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συνβιβαζό-
μενον διὰ πάσης ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας κατ' ἐνέρ-
γειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου μέρους τὴν αὔξησιν
τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν
ἀγάπῃ.

Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ, 17 R 1,21. Kol 2,4.6.

---

7 HR [*η*] *8 εδωκ.* : HR pr [*και*] *9 κατεβη* : hW+ *πρωτον* *12* W *διακονιας εις* *14* RW *κυβεια* | RW *μεθοδειαν* *16* h *μελους* | *εαυτου* : T *αὐτου*

---

6 — και 1° ***38a*** | fin + *ημιν **DGa**+ υμιν* ***ς*** *8 τοις* : *εν* ***FG*** *9 — μερη* ***D*EFG*** *12 αγιων,* *13 — του υιου* ***FG*** *14* fin + *του διαβολου* ***A*** *15 αληθειαν δε ποιουντες* ***FG*** | *— η* ***D*FG*** | *ο Χριστος* ***DEaς***

μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν καθὼς καὶ τὰ ἔθνη περι-
2,12. Kol 1,21. 18 πατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν, ἐσκοτω-
1 P 1,14. μένοι τῇ διανοίᾳ ὄντες, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς
ζωῆς τοῦ θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐ-
Kol 3,5. 19 τοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν, ˈοἵτινες
ἀπηλγηκότες ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς
20 ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. ὑμεῖς
21 δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν, εἴ γε αὐτὸν
ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε καθώς ἐστιν
R 8,13. Kol 3,9. 22 ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ, ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν
G 6,8. προτέραν ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν
φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης,
R 12,2. 23 ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν ˈκαὶ
Gn 1,26. 24 ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ θεὸν
κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀλη-
θείας.

Zch 8,16. 25 Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος **λαλεῖτε ἀλήθειαν**
Kol 3,8. **ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ**, ὅτι ἐσμὲν ἀλ-
Ps 4,5. 26 λήλων μέλη. **ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε**· ὁ ἥλιος
Jc 1,19.20. 27 μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ παροργισμῷ ὑμῶν, μηδὲ δίδοτε
1 Th 4,11. 28 τόπον τῷ διαβόλῳ. ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω,
μᾶλλον δὲ κοπιάτω ἐργαζόμενος ταῖς ἰδίαις χερ-
σὶν τὸ ἀγαθόν, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν
5,4. 29 ἔχοντι. πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν
Kol 3,16.17; μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλὰ εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκο-
4,6. δομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκούουσιν.
1,13. Is 63,10. 30 καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ,
ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως.
Kol 3,8. 31 πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ
βλασφημία ἀρθήτω ἀφ᾽ ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ.

---

18 W *διανοια, οντες απ. ... θεου δια ... ουσ. εν αυτοις δια* *19* h[r] *απηλπικοτες.* *21* HR *εδιδαχθητε, κ.* | 𝔎 *καθὼς ἔστιν* | h *αληθειᾳ,* *23 τω* : W pr *εν* *28 ιδιαις* : [R]—𝔎 *29* W *αλλ* | *χρειας* : h[r] *πιστεως*

---

17 τα : + *λοιπα* ***EKaς*** *19 και πλεονεξιας* ***DEFG*** *22 την επιθυμιαν* ***DE*** *24 ενδυσασθε* ***ℵB*a*** | *και αληθεια* ***D*FG***

¹ *γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὔσπλαγχνοι,* 32 Mt 6,14; 18,22–35.
χαριζόμενοι ἑαυτοῖς καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ Kol 3,12.13.
ἐχαρίσατο ὑμῖν. γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, 5 Mt 5,48. Kol 3,12.
ὡς τέκνα ἀγαπητά, ¹ *καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ,* 2 25. G 2,20. H 10,10.
καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ὑμᾶς καὶ παρέ- Kol 3,13.
δωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν **προσφορὰν καὶ θυσίαν** Ps 40,7. Ex 29,18.
τῷ θεῷ **εἰς ὀσμὴν εὐωδίας.** *Πορνεία δὲ καὶ* 3 Ez 20,41.
ἀκαθαρσία πᾶσα ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω 4,19. Kol 3,5.
ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις, ¹ *καὶ αἰσχρότης καὶ* 4 4,29. Kol 3,8.
μωρολογία ἢ εὐτραπελία, ἃ οὐκ ἀνῆκεν, ἀλλὰ
μᾶλλον εὐχαριστία. τοῦτο γὰρ ἴστε γινώσκοντες, 5 1 K 6,9.10.
ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ πλεονέκτης, ὅ Kol 3,5. Act 8,21.
ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ Ap 21,8.
βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ. Μηδεὶς ὑμᾶς 6 2,2. R 1,18.
ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται Kol 2,4.8.
ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας.
μὴ οὖν γίνεσθε συνμέτοχοι αὐτῶν· ἦτε γάρ ποτε 7 2 K 6,14.
σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς 8 2,11.13. L 16,8. 1 P 2,9. J 12,36.
περιπατεῖτε, — ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ φωτὸς ἐν πάσῃ 9
ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ, — δοκι- 10 17. R 12,2.
μάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ, καὶ μὴ 11 J 16,8.
συνκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκό-
τους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε, ¹ *τὰ γὰρ κρυφῇ γινό-* 12 R 1,24.
μενα ὑπ᾽ αὐτῶν αἰσχρόν ἐστιν καὶ λέγειν· τὰ δὲ 13 J 3,20.21.
πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται·
πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστιν. διὸ λέγει· 14 Is 26,19; 60,1. R 13,11.
ἔγειρε, ὁ καθεύδων, 2,5. R 6,13.
καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν,
καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός.
Βλέπετε οὖν ἀκριβῶς πῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς 15 Mt 10,16.
ἄσοφοι ἀλλ᾽ ὡς σοφοί, ἐξαγοραζόμενοι τὸν και- 16 Kol 4,5.

---

32 H [δε] | *υμιν* : hW *ημιν* 5,*2 ημων* : 𝔎 *υμων*
3 W *αγιοις.* *4 και 2°* : T *η* *5 ο* : W *ος* *6* H *απειθιας*
10 HR *κυριω·* *14 επιφ. σοι ο Χρ.* : h^r *επιψαυσεις του χριστου*

---

32 δε : *ουν* ***D*FG*** 5,*2 υμας* : *ημας* ***DEaϛ*** *4 και 1°* :
η ***AD*a*** *9 φωτος* : *πνευματος* ***KLaϛ*** *10 κυριω* : *θεω* ***D*FG***

10. R 12,2. 17 ῥόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσιν. διὰ τοῦτο μὴ
Prv 23,31 Lxx. γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνίετε τί τὸ θέλημα τοῦ
L 21,34. 18 κυρίου. καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστιν
Kol 3,16. 19 ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, ˈ λαλοῦντες
Ps 33,2.3. ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευμα-
τικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες τῇ καρδίᾳ ὑμῶν
Kol 3,17. 20 τῷ κυρίῳ, εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων
ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ
1 P 5,5. Gn 3,16. 21 θεῷ καὶ πατρί, ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ
Kol 3,18. 22 Χριστοῦ. Αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὡς
1 P 3,1. 1 K 11,3. 23 τῷ κυρίῳ, ὅτι ἀνήρ ἐστιν κεφαλὴ τῆς γυναικὸς
Kol 1,18. ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, αὐτὸς
24 σωτὴρ τοῦ σώματος. ἀλλὰ ὡς ἡ ἐκκλησία ὑπο-
τάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς
Kol 3,19. 25 ἀνδράσιν ἐν παντί. Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυ-
ναῖκας, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν τὴν ἐκ-
Tt 3,5. 26 κλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα
αὐτὴν ἁγιάσῃ καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος
Ps 45,14. 2 K 11,2. 27 ἐν ῥήματι, ἵνα παραστήσῃ αὐτὸς ἑαυτῷ ἔνδοξον
τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ῥυτίδα ἤ
τι τῶν τοιούτων, ἀλλ᾽ ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος.
28 οὕτως ὀφείλουσιν [καὶ] οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς
ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγα-
29 πῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ· οὐδεὶς
γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλὰ ἐκ-
1,32. 1 K 6,15. τρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς
Act 9,4. Gn 2,23. 30 τὴν ἐκκλησίαν, ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ.
Gn 2,24. 31 **ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος [τὸν] πατέρα καὶ
[τὴν] μητέρα καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα**

---

19 ψαλμοις : hW pr εν | τη : R pr [εν] *21* W πατρι. Υποτασσ... Χριστου, *22* ανδρασιν : hW+ υποτασσεσθωσαν *23* hW ανηρ κεφαλη εστιν *24* W αλλ *28* [και] : RW—T *30* fin h^r + , εκ της σαρκος αυτου και εκ των οστεων αυτου *31* [τον] *et* [την] : T—RW | h^r— και προσκ. ... αυτου | προς την γυναικα : hRT τη γυναικι

---

17 συνιεντες *EKς* | κυριου : θεου *Aa* *19* πνευμ. : *A*+ εν χαριτι —*B* *23* και αυτος εστι *KLaς* *24* — ως *B*

αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. τὸ 32 Ap 19,7.
μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς
Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. πλὴν καὶ ὑμεῖς 33
οἱ καθ' ἕνα ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως
ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν, ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν
ἄνδρα. Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν 6 Kol 3,20.
ὑμῶν ἐν κυρίῳ· τοῦτο γάρ ἐστιν δίκαιον. **τίμα** 2 Ex 20,12.
τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἥτις ἐστὶν ἐν-
τολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, **ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ** 3 Dt 5,16.
ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ οἱ πατέρες, 4 Kol 3,21. Prv 2,2; 3,11; 19,18.
μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλὰ ἐκτρέφετε Is 50,5.
αὐτὰ ἐν **παιδείᾳ** καὶ **νουθεσίᾳ κυρίου.** Οἱ δοῦ- 5 Dt 6,7.20–25. Ps 78,4.
λοι, ὑπακούετε τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις μετὰ Kol 3,22–25.
φόβου καὶ τρόμου ἐν ἁπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν Tt 2,9.10. 1 P 2,18.
ὡς τῷ Χριστῷ, μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλίαν ὡς ἀν- 6
θρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι Χριστοῦ ποιοῦντες
τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἐκ ψυχῆς, μετ' εὐνοίας δου- 7
λεύοντες ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, εἰδό- 8 2 K 5,10.
τες ὅτι ἕκαστος ἐάν τι ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο
κομίσεται παρὰ κυρίου, εἴτε δοῦλος εἴτε ἐλεύ-
θερος. Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς 9 Kol 4,1.
αὐτούς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν, εἰδότες ὅτι καὶ 2 Chr 19,7.
αὐτῶν καὶ ὑμῶν ὁ κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ Act 10,34.
προσωπολημψία οὐκ ἔστιν παρ' αὐτῷ.

Τοῦ λοιποῦ, ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ καὶ ἐν 10 1 K 16,13. 1 J 2,14.
τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. ἐνδύσασθε τὴν παν- 11 4,14. 2 K 10,4.
οπλίαν τοῦ θεοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι
πρὸς τὰς μεθοδίας τοῦ διαβόλου· ὅτι οὐκ ἔστιν 12 2,2. J 14,30.
ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς Kol 1,13.
τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμο- 1 P 5,8.9.

---

31 T— *αυτον* *32* *εις* 2º : [H]—W **6**,*1* *εν κυριω* : [H]—W *2* W— *εστιν* *2.3* h *πρωτη, εν επαγγελια ινα* *4* T *παιδια* *5* T— *της* *6* RW *οφθαλμοδουλειαν* *6.7* H *θεου, εκ ψυχης μετ ευνοιας δουλευοντες* *10* h *δυναμουσθε* *11* RW *μεθοδειας* *12* *ημιν* : h *υμιν*

6,*7* — *ως* ***EKας*** *10* *το λοιπον αδελφοι μου* ***KLας***

κράτορας τοῦ σκότους τούτου, πρὸς τὰ πνευμα-
1 Rg 20,11. 13 τικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. διὰ τοῦτο
ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνη-
Is 11,5; 59,17. θῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ καὶ
L 12,35. 14 ἅπαντα κατεργασάμενοι στῆναι. στῆτε οὖν **περι-**
1 P 1,13. 1 Th 5,8. **ζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν** ὑμῶν **ἐν ἀληθείᾳ**, καὶ **ἐν-**
Is 52,7; 40,3.9. 15 **δυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης**, καὶ ὑπο-
2,7. Act 10,36. δησάμενοι **τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου**
1 P 5,9. 16 **τῆς εἰρήνης**, ἐν πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς
1 J 5,4. πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πο-
1 Th 5,8. Is 59,17; 11,4; 17 νηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι· καὶ **τὴν περικεφα-**
49,2; 51,16. Hos 6,5. **λαίαν τοῦ σωτηρίου** δέξασθε, καὶ **τὴν μάχαιραν**
Mt 26,41. 18 **τοῦ πνεύματος**, ὅ ἐστιν **ῥῆμα θεοῦ**, 'διὰ πάσης
Kol 4,2.3. προσευχῆς καὶ δεήσεως, προσευχόμενοι ἐν παντὶ
καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ ἀγρυπνοῦντες
ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων
Kol 4,3. 19 τῶν ἁγίων, 'καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ λόγος
2 Th 3,1. Act 4,29. ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου, ἐν παρρησίᾳ γνωρί-
2 K 5,20. 20 σαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου, ὑπὲρ οὗ πρεσ-
Kol 4,4. βεύω ἐν ἁλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιάσωμαι ὡς
δεῖ με λαλῆσαι.
Act 20,4. 21 Ἵνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ' ἐμέ, τί
2 T 4,12. Kol 4,7. πράσσω, πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ ἀγαπη-
Kol 4,7.8. 22 τὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν κυρίῳ, ὃν
ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ
περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν.
23 Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως
1 P 1,8. 24 ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἡ
χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον
ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ.

---

16 W *επι π.* | H [*τα*] *π.* *18* W *δεησεως πρ.* *19* R *μου εν* | H [*του εναγγ.*] *20* W *ινα αυτο* *21* hRT *και υμεις ειδητε* | H *Τύχικος*

17 — *δεξασθε D*FG*
Subscriptio: *εγραφη απο Ρωμης* (+ *δια Τυχικου*)

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

Παῦλος καὶ Τιμόθεος δοῦλοι Χριστοῦ Ἰησοῦ 1 1 K 1,2. 1 T 3,1.8.
πᾶσιν τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν
Φιλίπποις σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις· χάρις 2 R 1,7.
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ
κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ 3 R 1,8. 1 K 1,4.
ὑμῶν, πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων 4
ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος, ἐπὶ τῇ 5
κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ τῆς πρώ-
της ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν, πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, 6 2,13. 1 K 1,6–8.
ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτε-
λέσει ἄχρι ἡμέρας Χριστοῦ Ἰησοῦ· καθώς ἐστιν 7
δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν,
διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς
δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει
τοῦ εὐαγγελίου συνκοινωνούς μου τῆς χάριτος
πάντας ὑμᾶς ὄντας. μάρτυς γάρ μου ὁ θεός, 8 R 1,9. 2 K 1,23. 1 Th 2,5.
ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις Χριστοῦ
Ἰησοῦ. καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη 9
ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπι-
γνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, εἰς τὸ δοκιμάζειν 10 R 2,18; 12,2. 1 Th 5,23. H 5,14.
ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ
ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, πεπληρωμένοι 11 E 5,9; 1,6.12.14. J 15,8.
καρπὸν δικαιοσύνης τὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς
δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ.
Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ 12 2 T 2,9.
κατ᾽ ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου
ἐλήλυθεν, ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν 13 4,22. E 3,1.

3.4 H *υμων παντοτε ... υμων, μετα 6* ℋ *Ιησου Χριστου 9* hW *περισσευση*

---

3 Εγω μεν ευχ. τ. κυριω ημων ***D*E*FG*** *5 — της* ***DEaς*** *7 — εν 3ο* ***AD*aς*** *| χαρ. : χρειας? 8 μου : μοι* ***DGa+*** *εστιν* ***ADaς*** *11 καρπων δικ. των* ***Paς***

Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς
14 λοιποῖς πᾶσιν, καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν
ἐν κυρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου περισ-
σοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον τοῦ θεοῦ
15 λαλεῖν. Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν,
τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσου-
16 σιν· οἱ μὲν ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν
7. 17 τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι, οἱ δὲ ἐξ ἐριθείας τὸν Χρισ-
τὸν καταγγέλλουσιν, οὐχ ἁγνῶς, οἰόμενοι θλίψιν
2,17.18. 18 ἐγείρειν τοῖς δεσμοῖς μου. τί γάρ; πλὴν ὅτι παντὶ
τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγ-
γέλλεται, καὶ ἐν τούτῳ χαίρω· ἀλλὰ καὶ χαρή-
Job 13,16. 19 σομαι· οἶδα γὰρ ὅτι **τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς**
2 K 1,11. **σωτηρίαν** διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπιχορηγίας
1 P 4,16. 20 τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὴν ἀπο-
καραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυν-
θήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ ὡς πάντοτε καὶ
νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου,
G 2,20. 21 εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου. Ἐμοὶ γὰρ τὸ
R 1,13. 22 ζῆν Χριστὸς καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος. εἰ δὲ τὸ
J 15,16. ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου, καὶ τί
1 Rg 19,4. 23 αἱρήσομαι οὐ γνωρίζω. συνέχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο,
2 K 5,8. τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν
24 Χριστῷ εἶναι, πολλῷ γὰρ μᾶλλον κρεῖσσον· τὸ
δὲ ἐπιμένειν τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς.
25 καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα, ὅτι μενῶ καὶ παρα-
μενῶ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ
26 χαρὰν τῆς πίστεως, ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισ-
σεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ διὰ τῆς ἐμῆς παρ-

---

17 **H** *εριθιας* | *τον* : **[R]—hW** *18* **W—** *πλην* | *χαιρω* : **R,T.** | *χαρησομαι* : **H,RW.** *19 γαρ* : **hW** *δε* *22* **𝔎** *εργου,—* | **h** *αιρησομαι;* *24* **h** *επιμειναι* | *τη* : **[R] W pr** *εν* *25* **HR** *οιδα οτι*

---

*14 — του θεου **Kaς** 16.17 : (17.16) οι μεν εξ εριθειας ... οι δε εξ αγαπης ... **Kaς** | επιφερειν **EKaς** 18 — οτι **DEaς** 23 δε : γαρ ς | — εις **DEFG** | πολλω : ποσω **D*FG** | — γαρ **Dmς**[1] 25 συμπαραμενω **EKaς***

ουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς. Μόνον ἀξίως τοῦ 27 Kol 1,10. 1 Th 2,12. 4,3.
εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε
ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς εἴτε ἀπὼν ἀκούω τὰ περὶ
ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ
συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, καὶ μὴ 28
πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων, ἥτις
ἐστὶν αὐτοῖς ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῶν δὲ σωτη-
ρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ θεοῦ· ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη 29
τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν
ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν, τὸν αὐτὸν 30 Act 16,22.
ἀγῶνα ἔχοντες οἷον εἴδετε ἐν ἐμοὶ καὶ νῦν ἀκούετε
ἐν ἐμοί.

Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παρα- 2
μύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ
τις σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί, πληρώσατέ μου τὴν 2
χαρὰν ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην
ἔχοντες, σύνψυχοι, τὸ ἓν φρονοῦντες, ˡμηδὲν κατ' 3 G 5,26. R 12,10.
ἐριθείαν μηδὲ κατὰ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινο-
φροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν,
ˡμὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι σκοποῦντες, ἀλλὰ καὶ τὰ 4 1 K 10,24.33.
ἑτέρων ἕκαστοι. τοῦτο φρονεῖτε ἐν ὑμῖν ὃ καὶ 5
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων 6 J 1,1.2; 17,5. Gn 1,27; 3,5.
οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, ἀλλὰ 7 Is 53,3. 2 K 8,9. H 2,14.17.
ἑαυτὸν ἐκένωσεν μορφὴν δούλου λαβών, ἐν ὁμοιώ-
ματι ἀνθρώπων γενόμενος· καὶ σχήματι εὑρεθεὶς
ὡς ἄνθρωπος ˡἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπή- 8 H 12,2; 5,8. J 10,17.
κοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. διὸ 9 Act 2,33. E 1,21. H 1,3.4.
καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ
τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι 10 Is 45,23. J 5,23. Ap 5,13.

28.29 H (*ητις ... πασχειν*). 2,*1 τις σπλ.* : W *τινα σπλ.* *2* W *συνψυχοι το* | *εν* : h *αυτο* *3* H *εριθιαν* *4 εκαστοι 1*[0] : h *εκαστος* *4.5* h *ετερων. εκαστοι τουτο* *7* T *γενομενος και ... ανθρωπος,* *8* RW *εαυτόν,* *9* HR *υπερυψωσεν, και*

---

27 ακουσω Amς *28 υμων : υμιν EKaς* *29 υμιν : ημιν Aa* 2,*3 μηδε κατα : η DEaς* *4 σκοπειτε Laς (-τω K)* | *— και D*a* *5 τουτο : + γαρ DEaς* | *φρονεισθω KLaς* *7 ανθρωπου* Marcion *9 — το 1*[0] *DEaς*

Ἰησοῦ **πᾶν γόνυ κάμψῃ** ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείω
11 καὶ καταχθονίων, **καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσητι**
ὅτι ΚΥΡΙΟΣ ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ εἰς δόξαν **θεο**
πατρός.
1 P 1,17. Ps 2,11. 12 Ὥστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπη
κούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον ἀλλ
νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετ
φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργά
J 15,5. 2 K 3,5. 1 Th 2,13. 13 ζεσθε· θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τ
1 P 4,9. 14 θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. πάντα
1,10. Mt 5,14; 10,16. 15 ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, ἵνα
E 5,8. γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, **τέκνα θεοῦ ἄμωμα**
Dt 32,5. Act 2,40. μέσον **γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης**, ἐν οἷς
1 Th 2,19. 16 φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ, λόγον ζωῆς
Is 49,4; 65,23. G 2,2. ἐπέχοντες, εἰς καύχημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν Χριστοῦ,
ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον οὐδὲ **εἰς κενὸν ἐκοπίασα**.
R 15,16. 2 T 4,6. 17 Ἀλλὰ εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λει-
τουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συνχαίρω
3,1; 4,4. 18 πᾶσιν ὑμῖν· τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ
συνχαίρετέ μοι.
19 Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως
πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ γνοὺς τὰ περὶ
1 K 16,10. 20 ὑμῶν. οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως
2 T 4,10.16. G 4,17. 21 τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει· οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυ-
22 τῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ. τὴν δὲ δο-
κιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον σὺν
23 ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. Τοῦτον μὲν
οὖν ἐλπίζω πέμψαι ὡς ἂν ἀφίδω τὰ περὶ ἐμὲ
1,25. 24 ἐξαυτῆς· πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ ὅτι καὶ αὐτὸς τα-
4,18. 25 χέως ἐλεύσομαι. ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην Ἐπα-
φρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συνστρα-

---

11 RT εξομολογησεται *12* H [ως] *17* W αλλ
21 hR *Ιησου Χριστου* *23* W απιδω

---

*13 ο θεος EL*a*ς* *15 ητε AD***a* | *αμωμητα DE*a*ς*
*19 εν Χριστω Ιησ. CD***a* *24* fin + *προς υμας* ℵ**A*a

τιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ λειτουργὸν
τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, ꜍ ἐπειδὴ ἐπι- 26
ποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν, διότι
ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησεν. καὶ γὰρ ἠσθένησεν παρα- 27
πλήσιον θανάτῳ· ἀλλὰ ὁ θεὸς ἠλέησεν αὐτόν,
οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην
ἐπὶ λύπην σχῶ. σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτόν, 28
ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν χαρῆτε κἀγὼ ἀλυπότερος
ὦ. προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν κυρίῳ μετὰ πάσης 29 1 K 16,16. 1 T 5,17.
χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε, ꜍ ὅτι 30
διὰ τὸ ἔργον Χριστοῦ μέχρι θανάτου ἤγγισεν
παραβολευσάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ
ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρός με λειτουργίας.

Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν κυρίῳ. 3 2,18; 4,4.
τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν
δὲ ἀσφαλές.

Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς 2 Ap 22,15.
ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν. ἡμεῖς γάρ ἐσμεν 3 R 2,29.
ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι θεοῦ λατρεύοντες καὶ
καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ
πεποιθότες, καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν καὶ ἐν 4 2 K 11,18.22.
σαρκί. Εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκί,
ἐγὼ μᾶλλον· περιτομῇ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσ- 5 Act 26,5. L 1,59; 2,21.
ραήλ, φυλῆς Βενιαμείν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων,
κατὰ νόμον Φαρισαῖος, ꜍ κατὰ ζῆλος διώκων τὴν 6
ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενό-
μενος ἄμεμπτος. Ἀλλὰ ἅτινα ἦν μοι κέρδη, 7 Mt 13,44.46.
ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν. ἀλλὰ μὲν 8
οὖν γε καὶ ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ

---

26 παντας υμας : H+ [*ιδειν*], h *υμας παντας*, (T—,) | HR *αδημονων οτι* *27* H *θανατου* *30 Χριστου* : ℌ *Κυριου* | HR *ηγγισεν, παραβ. τ. ψυχη* 3,*1* H *ασφαλες*. — *7 αλλα* : [R]—T | W *μοι ην* *8* R— *γε*

---

30 — Χριστου C | *παραβουλευσαμενος CKaς* 3,*1 το ασφαλες A*a* *3 θεου* : *θεω D*Paς* *6 ζηλον EKaς* | *εκκλησιαν* : + *θεου FG* *8 — και 1⁰ ℵ*a*

ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου
μου, δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἡγοῦμαι
R 8,21.22. 9 σκύβαλα ἵνα Χριστὸν κερδήσω ¦ καὶ εὑρεθῶ ἐν
αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου,
ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ θεοῦ δι-
R 6,3–5. R 8,17. G 6,17. 10 καιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει, τοῦ γνῶναι αὐτὸν καὶ
τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ κοινωνίαν
παθημάτων αὐτοῦ, συμμορφιζόμενος τῷ θανάτῳ
Act 4,2. Ap 20,5.6. 11 αὐτοῦ, εἴ πως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν τὴν
1 T 6,12. Act 9,6. 12 ἐκ νεκρῶν. οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ἢ ἤδη τετελείωμαι,
διώκω δὲ εἰ καὶ καταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κατελήμ-
13 φθην ὑπὸ Χριστοῦ Ἰησοῦ. ἀδελφοί, ἐγὼ ἐμαυτὸν
οὔπω λογίζομαι κατειληφέναι· ἓν δέ, τὰ μὲν
ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκ-
1 K 9,24. 14 τεινόμενος, ¦ κατὰ σκοπὸν διώκω εἰς τὸ βραβεῖον
τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
1 K 2,6. 15 Ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἑτέ-
ρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκα-
G 6,16. 16 λύψει· πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν.
1 K 11,1. 1 Th 1,7. 1 P 5,3. 17 Συνμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε
τοὺς οὕτω περιπατοῦντας καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς.
1 K 1,23. G 6,12. 18 πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν οὓς πολλάκις ἔλεγον
ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ
R 16,18. 19 σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, ¦ ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν
ὁ θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν,
E 2,6. Kol 3,1. H 12,22. 1 K 1,7. 20 οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες. ἡμῶν γὰρ τὸ πολί-
τευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα
1 K 15,43.49.53. 21 ἀπεκδεχόμεθα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ὃς μετα-
σχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν σύμ-
μορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν

---

9 W *δικαιοσυνην, επι* *10* *παθημ.* : R pr [*των*] | T *συνμορφιζ.* *12* T— *και* 1° | *Ιησου* : [H]—R *13* *ουπω* : hRW *ου* *17* W *ουτως* *21* T *συνμορφ.*

---

8 σκυβ. : + *ειναι AEaς* *11 την εκ* : *των KLaς* *12 ελαβον* : + *η ηδη δεδικαιωμαι D*EFG* *14 εις* : *επι DEaς* | *τ. ανεγκλησιας* Tert. Orig. *15 φρονουμεν ℵL* *16* fin + *κανονι, το αυτο φρονειν KLaς* *21 ημων* : + *εις το γενεσθαι αυτο EKaς*

ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι αὐτῷ
τὰ πάντα.
῞Ωστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, 4 2 K 1,14. 1 Th 2,19.20.
χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στήκετε ἐν κυρίῳ,
ἀγαπητοί. Εὐοδίαν παρακαλῶ καὶ Συντύχην 2
παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ. ναὶ ἐρωτῶ 3 1,27. Ps 69,29. L 10,20.
καὶ σέ, γνήσιε σύνζυγε, συνλαμβάνου αὐταῖς, αἵ-
τινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι μετὰ καὶ
Κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ
ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς. Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάν- 4 3,1. 2 K 13,11.
τοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν 5 H 10,37. Jc 5,8.9.
γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. ὁ κύριος ἐγγύς. Mt 6,25–34.
μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ 6 Kol 4,2. 1 P 5,7.
τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν Ps 145,18.
γνωριζέσθω πρὸς τὸν θεόν. καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ 7 J 14,27. Kol 3,15.
θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς
καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ. Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, 8 R 12,17.
ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνά, ὅσα προσφιλῆ,
ὅσα εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος,
ταῦτα λογίζεσθε· ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε 9 1 Th 5,23. R 16,20. 1 K 14,33.
καὶ ἠκούσατε καὶ εἴδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσ-
σετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.
Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως ὅτι ἤδη ποτὲ 10
ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ
ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δέ. οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρη- 11 1 T 6,6.
σιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμι αὐτάρκης
εἶναι. οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισ- 12 2 K 6,10.
σεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι, καὶ
χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ
ὑστερεῖσθαι. πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί 13 2 K 12,10. 2 T 4,17.

---

21 αυτω : H αὐτῷ   4,*1* fin h+ μου   *2* T Συντυχὴν
3 h Σύνζυγε   *6* H μετ

---

7 θεου : Χριστου *A*   *8* επαινος : + επιστημης *D*E*FG*
10 το : του *FG*

14 με. πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συνκοινωνήσαντές μου
2 K 11,9. 15 τῇ θλίψει. οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππήσιοι, ὅτι
ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακε-
δονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς
λόγον δόσεως καὶ λήμψεως εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι,
16 ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ δὶς εἰς τὴν
1 K 9,11. 17 χρείαν μοι ἐπέμψατε. οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα,
ἀλλὰ ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς
Ex 29,18. Ez 20,41. 18 λόγον ὑμῶν. ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω·
2,25. πεπλήρωμαι δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ
παρ' ὑμῶν, **ὀσμὴν εὐωδίας**, θυσίαν δεκτήν, εὐάρεσ-
19 τον τῷ θεῷ. ὁ δὲ θεός μου πληρώσει πᾶσαν
χρείαν ὑμῶν κατὰ τὸ πλοῦτος αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν
20 Χριστῷ Ἰησοῦ. τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ
δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.
21 Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
1,13. 22 ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. ¹ ἀσπά-
ζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ
τῆς Καίσαρος οἰκίας.
23 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ
πνεύματος ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ

E 1,1. 1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελή-
R 1,7. 2 ματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς ¹ τοῖς ἐν
E 1,2. Κολοσσαῖς ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ·
χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν.
1 K 18,13. 1 Th 1,2.3. E 1,16. 3 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν

Inscr.: HR προς Κολασσαεις 1,3 θεω: T+ και W+ τω

---

*13 με: + Χριστω EFaς 16 — εις AD*a | μοι: μου DEa 19 πληρωσαι D*FG 23 του πνευματος: παντων KLaς | fin + αμην ℵADmς*

Subscriptio: *εγραφη απο Ρωμης δι Επαφροδιτου*

*1,2 Κολασσαις KPς | Χριστω: + Ιησου AD*a | fin + και κυριου Ιησου Χριστου ℵAmς*

Ἰησοῦ Χριστοῦ πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι,
ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ 4 E 1,15.
τὴν ἀγάπην ἣν ἔχετε εἰς πάντας τοὺς ἁγίους ¹ διὰ 5 1 P 1,4. E 1,13.18.
τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρα-
νοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας
τοῦ εὐαγγελίου ¹ τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς 6 1 T 3,16. E 1,13.
καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ ἐστὶν καρποφορούμενον
καὶ αὐξανόμενον καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς
ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ
θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ· καθὼς ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ 7 4,12.
τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστιν πιστὸς
ὑπὲρ ὑμῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ, ὁ καὶ δηλώσας 8
ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι. Διὰ τοῦτο 9 E 1,8 s. 15–17. Ph 1,9.
καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παυό-
μεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι καὶ αἰτούμενοι
ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος
αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ,
περιπατῆσαι ἀξίως τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρεσκίαν, 10 E 1,17. 2,10. 4,1. Ph 1,27.
ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξανό-
μενοι τῇ ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ, ἐν πάσῃ δυνάμει 11 1 K 1,5. E 1,18.19; 3,16.
δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ
εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν, μετὰ χαρᾶς
¹ εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ὑμᾶς εἰς 12 E 1,11.18. Act 20,32.
τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί·
ὃς ἐρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους 13 2,15. L 22,53. E 2,2; 6,12; 1,6.
καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς
ἀγάπης αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, 14 E 1,7.
τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν· ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ 15 H 1,3. 2 K 4,4.

---

3 Χριστου : [H]—W | W *παντοτε,* | *περι* : hW *υπερ* *4 ην εχετε* : [H] : W *την* *5* W *αληθειας,* *6* T *εις υμας καθως ... ἐστίν,* *7 υμων* : ℜR *ημων* *9.10* W *αυτου, ... πνευματικη π.* *10* R *αρέσκειαν* *11.12* HR *μακροθυμιαν μετα χαρας, ευχ.* *12 πατρι* : h pr *θεω* | *ικανωσαντι* : W pr *καλεσαντι και* | *υμας* : hR *ημας* *14* h *εσχομεν*

---

4 — ην εχ. ***B*** *6 και εστιν καρπ.* ***FGaϛ*** | *— και αυξ.* ***Kaϛ*** *7 καθως και* ***EKaϛ*** *9 — και αιτ.* ***BKa*** *10 περιπατ.* : + *υμας* ***EKaϛ*** | *εις την επιγνωσιν* ***KLaϛ*** *12 ευχ.* : + *αμα* ***B*** | *ικανωσ.* : *καλεσαντι* ***D*FG*** *14 απολυτρ.* : + *δια του αιματος αυτου* ***ϛ***

1 T 6,16. J 1,18. θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως,
J 1,3.10. 16 ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα ἐν τοῖς οὐρανοῖς
E 1,10.21. καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε
θρόνοι εἴτε κυριότητες εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι·
Prv 8,25–27. 17 τὰ πάντα δι᾽ αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται· ˈκαὶ
E 1,22. αὐτός ἐστιν πρὸ πάντων καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ
15. E 1,22; 18 συνέστηκεν, καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώμα-
4,15; 5,23. Act 4,2; 26,23. τος, τῆς ἐκκλησίας· ὅς ἐστιν ἀρχή, πρωτότοκος
Ap 1,5. ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρω-
E 1,23. 2,9. J 1,16. 19 τεύων, ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν πᾶν τὸ πλήρωμα
E 1,7.10; 20 κατοικῆσαι ˈκαὶ δι᾽ αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα
2,13 ss. 1 J 2,2. εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ
σταυροῦ αὐτοῦ, δι᾽ αὐτοῦ εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς
E 2,1.12; 4,18. 21 εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ ὑμᾶς ποτε ὄντας
R 5,10. ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς
E 2,11.14.16; 22 ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν ἐν
5,27. τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου,
παραστῆσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλή-
Mc 16,15. 23 τους κατενώπιον αὐτοῦ, εἴ γε ἐπιμένετε τῇ πίστει
1 T 3,16. E 3,17. H 3,14. τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι καὶ μὴ μετακινούμενοι
ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ
κηρυχθέντος ἐν πάσῃ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν,
οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.
E 3,1.13. 24 Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν,
Act 9,16. καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων
τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος
E 3,2.7 s. 25 αὐτοῦ, ὅ ἐστιν ἡ ἐκκλησία, ˈἧς ἐγενόμην ἐγὼ διά-
κονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δο-
θεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ
R 16,25.26. 26 θεοῦ, τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν
E 3,3.5.9.10.

---

16 εν 2° : W pr *τα* | *επι* : R pr [*τα*] *17* H αὐτός ἔστιν *18* W *σωματος της* | *αρχη* : H pr [*η*] *20* HR [*δι αυτου*] *21.22* H *πονηροις*, (W.) — *νυνι ... θανατου*, — *22* hW *αποκατηλλαγητε*

---

*22 αποκαταλλαγεντες D*FG* | *θανατου* : + *αυτου* ℵ*APa* *23 παση* : + *τη EKaς* *24 παθημασιν* : + *μου* ℵ³*aς*

αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν — νῦν δὲ ἐφανερώθη
τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι 27 1 T 1,1.
τί τὸ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου R 16,25. E 3,9. 1,18.
ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστιν Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς
τῆς δόξης· ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν νουθετοῦντες 28 22.
πάντα ἄνθρωπον καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρω- E 4,13.
πον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα
ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ· εἰς ὃ καὶ κοπιῶ 29 Ph 4,13.
ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνερ- E 3,7.20.
γουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει. Θέλω γὰρ ὑμᾶς 2 .
εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν
Λαοδικίᾳ καὶ ὅσοι οὐχ ἑόρακαν τὸ πρόσωπόν μου
ἐν σαρκί, ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, 2 1,26. E 3,18.
συνβιβασθέντες ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰς πᾶν πλοῦτος
τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ 1,27. Is 45,3.
μυστηρίου τοῦ θεοῦ, Χριστοῦ, ˈἐν ᾧ εἰσιν πάντες 3 Prv 2,3.4. E 3,19.
***οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας** καὶ γνώσεως **ἀπόκρυφοι**.* 1 K 1,24.30.
Τοῦτο λέγω ἵνα μηδεὶς ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν 4 R 16,18. E 4,17. 5,6.
πιθανολογίᾳ. εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ 5 1 K 5,3.
τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμι, χαίρων καὶ βλέπων 1 K 14,40.
ὑμῶν τὴν τάξιν καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν
πίστεως ὑμῶν.

Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν 6 E 4,17.
κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, ˈἐρριζωμένοι καὶ 7 E 3,17; 2,20.22.
ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ καὶ βεβαιούμενοι τῇ
πίστει καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν εὐ-
χαριστίᾳ. Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συ- 8 20. E 5,6.
λαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης
κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ

---

27 ος : *HR ο*   *2,1* R *Λαοδικεια* | R *εωρακαν* *2* RT *συμβιβ.* | W *του θεου Χριστου* h[s] *prob error pro του εν Χριστω*   *4* W *τουτο δε*   *6* W *Χριστόν,*   *7 περισσ.* : HR+ [*εν αυτη*]   *8* h *εσται υμας*

---

*27 τουτον : του θεου D*FG*   *28 — παντ. ανθρ. 2⁰ D*E*FG* | fin + *Ιησου Εας*   *2,1 υπερ* : *περι Εας* | *Λαοδικια* : + *και των εν Ιεραπολει 10α*   *2 συμβιβασθεντων KLας* | *παντα πλουτον DΕας*   *3 και* : + *της ΑΕας*   *4 μη τις KLας*

17. J 1,14.16. 9 στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν· ὅτι
ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος
E 1,21. 10 σωματικῶς, ¹ καὶ ἐστὲ ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς
1 P 3,21. R 2,29. 11 ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, ἐν ᾧ
καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ ἐν τῇ
ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῆς σαρκός, ἐν τῇ περι-
3,1. R 6,4. E 1,19 s. 12 τομῇ τοῦ Χριστοῦ, συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπ-
τίσματι, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως
τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ
E 2,1.5. 13 νεκρῶν· καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας τοῖς παραπτώ-
μασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνε-
ζωοποίησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν
E 2,14.15. 1 P 2,24. 14 πάντα τὰ παραπτώματα, ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν
χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν,
καὶ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ
1,13. 15 τῷ σταυρῷ· ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς
ἐξουσίας ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας
R 14,1–12. 16 αὐτοὺς ἐν αὐτῷ. Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω
ἐν βρώσει καὶ ἐν πόσει ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ νεο-
H 8,5; 10,1. 17 μηνίας ἢ σαββάτων, ἅ ἐστιν σκιὰ τῶν μελλόντων,
23. 18 τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. μηδεὶς ὑμᾶς καταβρα-
βευέτω θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ
τῶν ἀγγέλων, ἃ ἑόρακεν ἐμβατεύων, εἰκῇ φυσιού-
E 2,21; 4,15.16. 19 μενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ οὐ
κρατῶν τὴν κεφαλήν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ
τῶν ἀφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ
συνβιβαζόμενον αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ θεοῦ.
G 4,3.9. 20 Εἰ ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ

---

12 W *βαπτισμω* | *εκ* : [R] W+ *των* *13 υμας* 2° : h *ημας* | *παραπτωματα* : T·W. *14* W *χειρογραφον,* | h *ημιν·* *15 εξουσιας* : W+ *και* | H *παρρησια θρ.* *16 και* : hRT *ἢ* | RT *νουμηνιας* *17 α* : hW *ο* *18 θελων εν ταπεινοφρ.* : h^s *fort εν εθελοταπεινοφροσυνη* | T *θρησκια* | *α εορακ. εμβατ.* : h^s *prob pro ἀέρα (vl αἰώρᾳ) κενεμβατευων*

---

10 ος : ο ***BDa*** *11 σωμ.* : + *των αμαρτιων* ***KLaς*** *13 τοις* : pr *εν* ***Amς*** , *it* ***D*E**** ante *τη* | — *υμας* 2° ***DEaς*** | *ημιν* : *υμιν* ***Laςe*** *15 αυτω* : *αὑτω* ***ς*** *18 α* : + *μη* ***CKaς*** *19 κεφ.* : + *Χριστον* ***D*E**** *20 ει ουν* ***ℵ^{3}aς***

κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε· μὴ 21 G 6,8.
ἅψῃ μηδὲ γεύσῃ μηδὲ θίγῃς, ἅ ἐστιν πάντα εἰς 22 Is 29,13.
φθορὰν τῇ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ **ἐντάλματα καὶ** Mt 15,9.
διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων; ἅτινά ἐστιν λόγον 23 R 13,14.
μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκίᾳ καὶ ταπεινο- 1 T 4,3.
φροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι
πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός. Εἰ οὖν συνηγέρ- 3 Ps 110,1.
θητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστός 2,12.
ἐστιν **ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος**· τὰ ἄνω φρονεῖτε, 2 Mt 6,33.
μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ 3 R 6,2.
ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ θεῷ· ὅταν 4 1 K 15,43.
ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς Ph 1,21. G 2,20.
σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.
Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορ- 5 R 6,6; 8,13.
νείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακήν, καὶ E 4,19; 5,3.5. Ap 21,8.
τὴν πλεονεξίαν ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία, δι' ἃ 6 E 5,6.
ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ· ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιε- 7
πατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν τούτοις· νυνὶ δὲ 8 E 4,25.26.31.29;
ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργήν, θυμόν, 5,4.
κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόμα-
τος ὑμῶν· μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυ- 9 E 4,25.22.
σάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν
αὐτοῦ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινού- 10 E 4,24. Gn 1,27.
μενον εἰς ἐπίγνωσιν **κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος**
αὐτόν, ' ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος, περι- 11 G 3,28.
τομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος,
ἐλεύθερος, ἀλλὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν Χριστός.
Ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ ἅγιοι καὶ 12 1 P 2,9.
ἠγαπημένοι, σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, E 4,2.32; 5,1.

---

23 W *εστιν,* | RW *εθελοθρησκεια* | *και* 2º : [H] | h[s] [*και*] *αφειδια ... σαρκος* † 3,4 *ημων* : hT *υμων* 5 W *κακὴν κ.* | H *ειδωλολατρια* *11 αλλα* : RW+ *τα* *12* H *θεου,* | h— *και*

---

23 ταπεινοφρ. : + *του νοος FG* | *ἀφειδίᾳ* 3,4 — *συν αυτω A* 5 *μελη* : + *υμων Amς* | — *κακην FG* 6 *α* : *ο C*a* | fin + *επι τους υιους της απειθειας ℵAplς* 7 *τουτοις* : *αυτοις Faς* 8 fin + *μη εκπορευεσθω FG* 11 *ενι* : + *αρσεν και θηλυ D*E*FG* | *δουλ.* : + *και AD*a* 12 — *του AD*a*

Mt 6,14. 13 ταπεινοφροσύνην, πραΰτητα, μακροθυμίαν, ἀνεχό-
E 4,2.32; 5,2. μενοι ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις
πρός τινα ἔχῃ μομφήν· καθὼς καὶ ὁ κύριος ἐχαρί-
R 13,8.10. 14 σατο ὑμῖν οὕτως καὶ ὑμεῖς· ἐπὶ πᾶσιν δὲ τούτοις
E 4,3. τὴν ἀγάπην, ὅ ἐστιν σύνδεσμος τῆς τελειότητος.
E 4,3.4. Ph 4,7. 15 καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ βραβευέτω ἐν ταῖς
1 K 12,13.27. καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἑνὶ σώ-
E 5,19. 16 ματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. ὁ λόγος τοῦ Χρισ-
τοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ
διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτούς, ψαλμοῖς
ὕμνοις ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἐν τῇ χάριτι ᾄδοντες
1 K 10,31. 17 ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ θεῷ· καὶ πᾶν ὅ τι
E 5,20. ἐὰν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι
κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ πατρὶ δι᾽
αὐτοῦ.
18—c 4,1: E 5,22—6,9. 18 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἀνδράσιν, ὡς
1 P 3,7. 19 ἀνῆκεν ἐν κυρίῳ. Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖ-
20 κας καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. Τὰ τέκνα,
ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν κατὰ πάντα, τοῦτο γὰρ
21 εὐάρεστόν ἐστιν ἐν κυρίῳ. Οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθί-
22 ζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. Οἱ
δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα
κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλίαις ὡς ἀνθρωπάρεσ-
κοι, ἀλλ᾽ ἐν ἁπλότητι καρδίας φοβούμενοι τὸν
23 κύριον. ὃ ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε ὡς
24 τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, εἰδότες ὅτι ἀπὸ

---

13 κυριος : hT *χριστος* *15* H [*ενι*] *16 Χριστου* : h *κυριου* | HR *πλουσιως εν π. σοφια· διδ. κ. ν. εαυτους ψ., υ., ω.* | RT *πνευματικαις, εν* | 𝔎— *τη* | H *χαριτι*, *17 εαν* : T *αν* *22* RW *οφθαλμοδουλειαις* h *-λιᾳ* | HR *καρδιας, φοβ.*

---

13 κυρ. : *θεος* ℵ* *14 ο* : *ος* ℵ**D** *ητις* ℵ[3]*αϛ* | *τελ.* : *ενοτητος D*FG* *15 Χρ.* : *θεου Εαϛ it 16 AC** *16 ψ. και υ. και ω. Εαϛ* | *εν τη καρδια Εαϛ* | *θεω* : *κυριω ΕΑϛ* *17 θεω και π. DEαϛ* *18 ανδρασιν* : pr *ιδιοις Lαϛ* + *υμων D*G* *19 γυν.* : + *υμων D*E*FGa* *20 εν* : *τω* ϛ *21 ερεθ.* : *παροργιζετε* ℵ*Aa* *22 κυριον* : *θεον Kαϛ* *23 ο* : *και παν οτι EKαϛ* | *κυριω* : + *δουλευοντες Aa*

κυρίου ἀπολήμψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κλη-
ρονομίας. τῷ κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε· ¦ ὁ γὰρ 25 R 2,11.
ἀδικῶν κομίσεται ὃ ἠδίκησεν, καὶ οὐκ ἔστιν προσ-
ωπολημψία. Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσό- 4 Lv 25,43.53.
τητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ
ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανῷ.
Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν 2 1 Th 5,17. E 6,18. Ph 4,6.
αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ, προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ 3 R 15,30.
ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, E 6,18.19. 2 Th 3,1.
λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ καὶ 1 K 16,9.
δέδεμαι, ἵνα φανερώσω αὐτὸ ὡς δεῖ με λαλῆσαι. 4 E 6,20.
Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν 5 E 5,15.16. 1 Th 4,12.
ἐξαγοραζόμενοι. ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, 6 E 4,29. Mc 9,50.
ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ ἑκάστῳ 1 P 3,15.
ἀποκρίνεσθαι.
Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ 7 E 6,21.
ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύν-
δουλος ἐν κυρίῳ, ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ 8 E 6,22.
τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ
τὰς καρδίας ὑμῶν, σὺν Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ 9 Phm 10.
ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν
γνωρίσουσιν τὰ ὧδε.
Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός 10 Act 19,29; 27,2; 18,27.
μου, καὶ Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, (περὶ οὗ
ἐλάβετε ἐντολάς, ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε
αὐτόν,) ¦ καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰοῦστος, οἱ ὄντες 11
ἐκ περιτομῆς οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βα-
σιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρη-
γορία. ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, 12 1,7.

---

24 HR *κληρονομιας·* *25* RT *κομιειται* 4,*3* *Χριστου* : W *θεου* [*4* H invite *μὲ*] *7* H *Τύχικος* *9* RT *γνωριουσιν* *10* T *, περι ... εντολας, — εαν ... αυτον, —* *11* HR *περιτομης, ουτοι* *12* W *ο εξ υμων δουλος*

---

24 κληρ. του κυριου ημων Ιησου Χριστου ω δουλευετε FG *25* fin + *παρα τω θεω FG* 4,*1 ουρανοις DEας* *2 — εν ευχαρ. D*E** *3 λογου : + εν παρρησια A* | *ὁ : ον BFG* *8 γνωσι υμων CEας* *9* fin + *πραττομενα FG*

δοῦλος Χριστοῦ Ἰησοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ
ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα σταθῆτε τέλειοι καὶ
πεπληροφορημένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ.
13 μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει πολὺν πόνον ὑπὲρ
ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικίᾳ καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει.
2 T 4,10.11. Phm 24. 14 ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητὸς καὶ
15 Δημᾶς. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικίᾳ ἀδελφοὺς
καὶ Νύμφαν καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῆς ἐκκλησίαν.
16 καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιή-
σατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ,
καὶ τὴν ἐκ Λαοδικίας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε.
Phm 2. 17 καὶ εἴπατε Ἀρχίππῳ· βλέπε τὴν διακονίαν ἣν
παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.
1 K 16,21. 2 Th 3,17. 18 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνη-
μονεύετέ μου τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α

Act 15,40; 16,19; 17,1.10. 2 Th 1,1. 1 Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκ-
κλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ καὶ κυρίῳ
Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη.
2 Th 1,11. 2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων
ὑμῶν, μνείαν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν,
1 K 13,13. Kol 1,4.5. 3 ἀδιαλείπτως ¹ μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς
πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπο-
μονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρισ-
4 τοῦ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, εἰδό-
τες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ [τοῦ] θεοῦ, τὴν

---

13 R Λαοδικεια | Η Ιερᾷ Πολει *15* R Λαοδικεια | RT Νυμφᾶν | αυτης : RT αυτων *16* R Λαοδικειας
1,*2* W παντοτε, π. π. υμων μν. *4* [του] : T—RW

---

12 στητε Amς | πεπληρωμενοι EKaς *13* πονον : κοπον D*FG ζηλον KLaς ποθον 10a αγωνα 6a *15* αυτων : αυτου DEaς *18* fin + αμην DEaς

Subscr. εγραφη απο Ρωμης δια Τυχικου και Ονησιμου

1,*1* πατρι : + ημων A | ειρηνη : + απο θεου πατρος ημων και κυριου Ιησου Χριστου ℵAmς *2* μνειαν υμων CDmς

ἐκλογὴν ὑμῶν, ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη 5 1 K 2,5.
εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει
καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πληροφορίᾳ πολλῇ,
καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς.
καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, 6 1 K 4,16.
δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς Act 13,52. 2 Th 3,9.
πνεύματος ἁγίου, ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπον πᾶσιν 7 4,10. 2 Th 3,9.
τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ. Ph 3,7. 1 P 5,3.
ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου οὐ 8 R 1,8.
μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ Ἀχαΐᾳ, ἀλλ' ἐν παντὶ
τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν θεὸν ἐξελήλυθεν,
ὥστε μὴ χρείαν ἔχειν ἡμᾶς λαλεῖν τι· αὐτοὶ γὰρ 9 Act 14,15.
περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὁποίαν εἴσοδον ἔσχομεν 1 K 12,2. J 17,3.
πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν
ἀπὸ τῶν εἰδώλων δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀλη-
θινῷ, καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρα- 10 5,9. Tt 2,13.
νῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ τῶν νεκρῶν, Ἰησοῦν τὸν ῥυό- Act 17,31.
μενον ἡμᾶς ἐκ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν 2 1,5.9. 2 Th 3,7.
τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν, ¹ ἀλλὰ προπα- 2 Act 16,20–24;
θόντες καὶ ὑβρισθέντες καθὼς οἴδατε ἐν Φιλίπ- 17,1–5.
ποις ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι
πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ
ἀγῶνι. ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης 3
οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας οὐδὲ ἐν δόλῳ, ἀλλὰ καθὼς 4 Jr 11,20.
δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγ- 1 T 1,11. G 1,10.
γέλιον οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσ-
κοντες, ἀλλὰ θεῷ τῷ **δοκιμάζοντι τὰς καρδίας**
ἡμῶν. οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακίας ἐγενή- 5 Act 20,33.
θημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονε- Mc 12,40. 2 P 2,3.

---

5 ℜ— εν 4° | fin W, 7 h τυπους 8 T και εν τη Αχαϊα | T αλλα 9 ημων : h υμων 10 των 2° : [H] **2**,1 fin W. 5 RW κολακειας | H om εν 2°

---

5 ημων : (א pr) του θεου *C* | εις : προς *ADa* | πληροφ. pr εν *Amς* 6 χαρας : + και *B* 8 αλλα και εν *KLaς* 10 εκ 3° : απο *CDaς* **2**,3 ουδε 2° : ουτε *EKaς* 4 τω θεω τω *AEaς*

5,41.44. 6 *ξίας, θεὸς μάρτυς,* ¹ *οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων*
7 *δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν οὔτε ἀπ' ἄλλων,* ¹ *δυνάμενοι*
ἐν βάρει εἶναι ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι· ἀλλὰ ἐγενή-
θημεν ἤπιοι ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς ἐὰν τροφὸς θάλπῃ
8 *τὰ ἑαυτῆς τέκνα· οὕτως ὁμειρόμενοι ὑμῶν ηὐδο-*
κοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον
τοῦ θεοῦ ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς, διότι
1 K 4,12. Act 20,34. 9 *ἀγαπητοὶ ἡμῖν ἐγενήθητε. μνημονεύετε γάρ, ἀδελ-*
φοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· νυκτὸς
καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί
τινα ὑμῶν ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
10 *θεοῦ. ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός, ὡς ὁσίως καὶ*
δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενή-
Act 20,31. 11 *θημεν, καθάπερ οἴδατε ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν ὡς*
E 4,1. Ph 1,27. 2 Th 1,5. 1 P 5,10. 12 *πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ* ¹ *παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ*
παραμυθούμενοι καὶ μαρτυρόμενοι εἰς τὸ περι-
πατεῖν ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς
εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

1,2. G 1,11. 2 Th 2,13. 13 *Καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ*
θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς
παρ' ἡμῶν τοῦ θεοῦ ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώ-
πων ἀλλὰ καθὼς ἀληθῶς ἐστιν λόγον θεοῦ, ὃς
14 *καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. ὑμεῖς*
γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν
τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν
ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν
Act 2,23; 7,52. 15 *Ἰουδαίων, τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων*
Ἰησοῦν καὶ τοὺς προφήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάν-
των, καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώ-

---

7 **R** *αλλ* | **H** *νηπιοι* (**h**[r] ut text) | **W** *υμων. ως ... τεκνα,* *8* **H** *ὁμειρομενοι* | **RT** *ευδοκουμεν* *10* (non *13*) **W** nova sectio *11* **RW** *οιδατε,* *12* **RT** *παραμυθουμενοι, και* | **h** *καλεσαντος* *13* **RT** *εστιν αληθως*

---

8 γεγενησθε ***Κας*** *9 νυκτος γαρ* ***ΕΚας*** *13* — *Και* (1°) ***DEας*** *15 Ιησουν, κ. τ. πρ. και* | *τους* : + *ιδιους* ***KLας***

ποις ἐναντίων, κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν λα- 16 Gn 15,16. Mt 12,28; 23,32.33.
λῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ **ἀναπληρῶσαι αὐτῶν**
τὰς ἁμαρτίας πάντοτε. ἔφθασεν δὲ ἐπ' αὐτοὺς
ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.
Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν 17 R 1,11.13.
πρὸς καιρὸν ὥρας προσώπῳ οὐ καρδίᾳ, περισσο-
τέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν
πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. διότι ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς 18
ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἅπαξ καὶ δίς, καὶ
ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς. τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς 19 Ph 2,16; 4,1. 2 Th 1,4.
ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καυχήσεως — ἢ οὐχὶ καὶ
ὑμεῖς — ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν
τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν 20
καὶ ἡ χαρά. Διὸ μηκέτι στέγοντες ηὐδοκήσαμεν 3 Act 17,14.15.
καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι, καὶ ἐπέμψαμεν 2 Act 16,1-3.
Τιμόθεον, τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ διάκονον τοῦ
θεοῦ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στη-
ρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑπὲρ τῆς πίστεως
ὑμῶν ¹ τὸ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσιν ταύ- 3 E 3,13. 2 T 3,12. 2 Th 1,4.
ταις. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα·
καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν 4 2 Th 3,10. Act 14,22.
ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ
οἴδατε. διὰ τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέγων ἔπεμψα 5 Ph 2,16.
εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μή πως ἐπείρα-
σεν ὑμᾶς ὁ πειράζων καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ
κόπος ἡμῶν. Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς 6 Act 18,5.
ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν
πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν
ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν
καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς, διὰ τοῦτο παρεκλή- 7 2 Th 1,4.

---

16 hW *εφθακεν* *19* RW *καυχησεως; η* 3,*1* W *ευδοκησαμεν* *2 διακονον* : hW *συνεργον* | *του θεου* : [h]—W *5* h *την υμων πιστιν*

---

16 οργη : + *του θεου* ***DEFG*** *19 καυχ.* : *αγαλλιασεως* ***A*** 3,*1 διοτι* ***B*** *2 θεου* : + *και συνεργον ημων* ***KLaς*** | *παρακ.* : + *υμας* ***KLaς*** | *υπερ* : *περι* ***Laς***

θημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ ἀνάγκῃ
8 καὶ θλίψει ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως, ὅτι νῦν
9 ζῶμεν ἐὰν ὑμεῖς στήκετε ἐν κυρίῳ. τίνα γὰρ
εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ
ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι' ὑμᾶς
10 ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, νυκτὸς καὶ ἡμέρας
ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ
πρόσωπον καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς
2 Th 2,16. 11 πίστεως ὑμῶν; Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ
ἡμῶν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς κατευθύναι τὴν
12 ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς· ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεο-
νάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους
Ph 1,10. 13 καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, ' εἰς
2 Th 1,7.10. τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν
ἁγιωσύνῃ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν
ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μετὰ
πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ.

2 Th 3,6. 4 Λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ
παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ἵνα καθὼς παρε-
λάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν
καὶ ἀρέσκειν θεῷ, καθὼς καὶ περιπατεῖτε, ἵνα
2 περισσεύητε μᾶλλον. οἴδατε γὰρ τίνας παραγ-
γελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ.
5,23. H 10,10. 1 P 1,16. 3 Τοῦτο γάρ ἐστιν θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς
1 K 6,18.15. 4 ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας, ' εἰδέναι
ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ
Jr 10,25. Ps 79,6. 5 καὶ τιμῇ, μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας καθάπερ καὶ
Ps 94,2. 6 **τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεόν**, τὸ μὴ ὑπερ-
βαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελ-
φὸν αὐτοῦ, διότι **ἔκδικος κύριος** περὶ πάντων

---

13 h *αμεμπτως* | fin hT + *αμην* *4,1* 𝔎— *ουν* | *ινα* 1⁰ : [H]

---

7 δια 2⁰ : pr *και A* *8 στηκητε* ℵ**aς* *9 θεω et θεου : κυριω et κυριου* ℵ**a* *13 αγιωσ. : δικαιοσυνη A*ϰ *4,1 — καθως κ. περιπ. KLaς* *3 της* : (*31* pr) *πασης* ℵ*3a*

τούτων, καθὼς καὶ προείπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρ-
τυράμεθα. οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ 7 2 Th 2,13.14.
ἀκαθαρσίᾳ ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. τοιγαροῦν ὁ ἀθε- 8 L 10,16.
τῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν καὶ Ez 36,27; 37,14.
διδόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον **εἰς ὑμᾶς**.
Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρείαν ἔχετε γρά- 9 J 13,34.
φειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς Jr 31,33.34.
τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς 10 2 Th 3,4.
πάντας τοὺς ἀδελφοὺς ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ.
Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν
μᾶλλον, καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν καὶ πράσ- 11 E 4,28.
σειν τὰ ἴδια καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς χερσὶν ὑμῶν, 2 Th 3,8.12.
καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν, ἵνα περιπατῆτε εὐσχη- 12 Kol 4,5.
μόνως πρὸς τοὺς ἔξω καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε. 1 K 5,12.13.
Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ 13 1 K 15,20.
τῶν κοιμωμένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε καθὼς καὶ οἱ E 2,12.
λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. εἰ γὰρ πιστεύομεν 14 R 14,9.
ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη, οὕτως καὶ ὁ 1 K 15,3.4.12.
θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν
αὐτῷ. Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, 15 1 K 15,51;
ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν 7,10.25.
παρουσίαν τοῦ κυρίου οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοι-
μηθέντας· ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν 16 1 K 15,23.52.
φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ, κατα- 2 Th 1,7.
βήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ
ἀναστήσονται πρῶτον, ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ 17 J 12,26; 17,24.
περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα
ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα·
καὶ οὕτως πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. ˚Ὥστε 18
παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

---

7 **T** *αλλα* 8 **HR**— *και* *9* **W** *ειχομεν* *10 αδελφ.* : **[H]W**+ *τους*

---

8 δοντα ***Aaς*** | *υμας* : *ημας* ***Aaς*** *9 εχομεν* ***D*a*** *10 εις* : pr *και* ***B*** *11 ταις* : + *ιδιαις* ***ℵ*aς*** *13 θελω* ***ς*** | *κεκοιμημενων* ***Daς*** | *λυπεισθε* ***Aa*** *14 ουτ. ο θ. και* ***B*** *15 κυριου 2⁰* : *Ιησου* ***B*** *16 πρωτοι* ***D*FG*** *17* — *οι περιλειπ.* ***FG*** | *υπαντησιν* ***D*E*FG*** | *συν 2⁰* : *εν* ***B***

Mt 24,36. 5 *Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί,*
Mt 24,42–44. 2 *οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι· αὐτοὶ γὰρ ἀκρι-*
2 P 3,10. Ap 3,3; 16,15. *βῶς οἴδατε ὅτι ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ*
Jr 6,14. 3 *οὕτως ἔρχεται. ὅταν λέγωσιν· εἰρήνη καὶ ἀσφά-*
Mt 24,39. J 16,21.22. *λεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐπίσταται ὄλεθρος*
L 21,34 s. *ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ*
4 *ἐκφύγωσιν. ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει,*
R 13,12. E 5,9. 5 *ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτης καταλάβῃ· πάν-*
τες γὰρ ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας.
6 *Οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους· ˈἄρα οὖν μὴ*
καθεύδωμεν ὡς οἱ λοιποί, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ
7 *νήφωμεν. οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύ-*
δουσιν, καὶ οἱ μεθυσκόμενοι νυκτὸς μεθύουσιν·
E 6,14–17. 8 *ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες νήφωμεν,* ***ἐνδυσάμενοι θώ-***
Is 59,17. ***ρακα*** *πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ* ***περικεφαλαίαν*** *ἐλ-*
1,10. 9 *πίδα* ***σωτηρίας*** *· ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς*
2 Th 2,14. *ὀργὴν ἀλλὰ εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ*
4,14. R 14,8.9. 10 *κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀποθανόντος*
περὶ ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεύδωμεν
Jd 20. 11 *ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. Διὸ παρακαλεῖτε ἀλλή-*
R 15,2. *λους καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ*
ποιεῖτε.
1 K 16,18. 12 *Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς*
1 T 5,17. *κοπιῶντας ἐν ὑμῖν καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν*
13 *κυρίῳ καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς, καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς*
ὑπερεκπερισσῶς ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν.
2 Th 3,6.11.15. 14 *εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς.* ˈ*Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς,*
ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε
τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακρο-
Prv 20,22. 15 *θυμεῖτε πρὸς πάντας. ὁρᾶτε μή τις κακὸν ἀντὶ*
R 12,17. 1 P 3,9.

---

3 οταν : **h W** + *δε* | **W** *εφισταται* *4* **ℜ** *κλεπτας* *9* **h** *ο θεος ημας* | **H** [*Χριστου*] *10 περι* : **h** *υπερ* *13* **ℜ** *υπερεκπερισσου* | *εαυτοις* : **T** *αὐτοις*

---

2 οτι : + *η* ***ΛKaϛ*** *3 οταν* : + *γαρ* ***KLaϛ*** | *εκφευξονται* ***D*FG*** *5 εσμεν* : *εστε* ***D*FG*** *6 ως* : + *και* ***DEaϛ*** *7 μεθυοντες* ***B*** *11 εἰς* : *εἷς* *12 προιστανομενους* ***ℵA*** *13 ηγεισθε* ***B***

κακοῦ τινι ἀποδῷ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώ-
κετε εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. Πάντοτε 16 Ph 4,4.
χαίρετε, ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε, 17 L 18,1. R 12,12. Kol 4,2.
ˈἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα θεοῦ 18 E 5,20.
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς.
τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε, 19 1 K 14,30.39.
προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε· 20 1 K 14,1.
πάντα δὲ δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε· 21 1 K 14,29. 1 J 4,1.
ἀπὸ παντὸς εἴδους **πονηροῦ ἀπέχεσθε**. 22 Job 1,1.8; 2,3.
Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτε- 23 2 Th 3,16. H 13,20.
λεῖς, καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ
καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη. πιστὸς ὁ καλῶν 24 1 K 1,9. 2 Th 3,3.
ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.
Ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. 25 2 Th 3,1.
Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλή- 26 1 K 16,20.
ματι ἁγίῳ. Ἐνορκίζω ὑμᾶς τὸν κύριον ἀναγνωσ- 27
θῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς.
Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ 28
μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β

Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκ- 1 1 Th 1,1.
κλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ
κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ 2 R 1,7.
θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ 3 2,13. 1 Th 1,2.3.
ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυ-
ξάνει ἡ πίστις ὑμῶν καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς

---

15 T *αποδοι* | *διωκετε* : hW+ *και* *19* T *ζβεννυτε* *21* H [*δε*] *25* *περι* : [H]W pr *και* *27* *αδελφοις* : hW pr *αγιοις* 1,2 *πατρος* : [R]T+ *ημων*

---

27 *ορκιζω* ℵ*m*ς *28* fin + *αμην* ℵ*A*mς
Subscriptio: *εγραφη απο Αθηνων* vl *απο Κορινθου*

2 K 7,4. 4 ἑκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους, ὥστε αὐτοὺς
Ap 1,9. 1 Th 2,19; ἡμᾶς ἐν ὑμῖν ἐνκαυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις
3,2.7. τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως
1 Th 2,12. ἐν πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν
Ph 1,28. 5 αἷς ἀνέχεσθε, ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ
L 21,36. θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας
Ap 18,6.7. 6 τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε, ǀ εἴπερ δίκαιον
R 12,19. παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς
Mt 25,31. 7 θλῖψιν ǀ καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ'
1 Th 3,13; 4,16. ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ'
R 2,8. 8 οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ ǀ **ἐν πυρὶ**
Is 66,15. Jr 10,25. **φλογός, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς** μὴ **εἰδόσιν θεὸν**
Ps 79,6. 1 P 4,17. καὶ **τοῖς** μὴ **ὑπακούουσιν** τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου
Is 2,10.19.21. 9 ἡμῶν Ἰησοῦ, οἵτινες δίκην τίσουσιν ὄλεθρον αἰώ-
νιον **ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης**
1 Th 3,13. Kol 3,4. 10 **τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς**
Ps 89,7; 68,36 Lxx. **ἁγίοις αὐτοῦ** καὶ **θαυμασθῆναι** ἐν πᾶσιν τοῖς
Is 49,3; 2,11.17. πιστεύσασιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν
1 Th 1,2.3. 11 ἐφ' ὑμᾶς, **ἐν τῇ** ἡμέρᾳ **ἐκείνῃ**. Εἰς ὃ καὶ προσευ-
χόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς
κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδο-
κίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει,
Is 24,15; 66,5. 12 **ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα** τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Ml 1,11. **ἐν ὑμῖν**, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ
θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
1 Th 4,13–17. 2 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρου-
σίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμῶν
3,17. 2 ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν, εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευ-
θῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς μηδὲ θροεῖσθαι, μήτε
διὰ πνεύματος μήτε διὰ λόγου μήτε δι' ἐπιστολῆς
ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου.

---

4 h *ενεχεσθε* 8 W, *εν φλογι πυρος δ.* 10 *επιστευθη* : h^s *fort pro επιστωθη* 2,1 *ημων* 1° : [H]—W 2 *κυριου* : h.—W,

---

4 *καυχασθαι* ***DEaς*** 8 *εν* : pr *και* ***FG*** 9 *ολεθριον* ***A*** 10 *πιστευουσιν* ***ς*** 11 *πληρωσει* ***AKa*** 12 *Ιησου* 1° : + *Χριστου* ***AFaς*** 2,2 *μητε θρ.* ***Eaς***

μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· 3 1 T 4,1.
ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον καὶ ἀπο- 1 J 2,18; 4,3. J 17,12.
καλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀνομίας, ὁ υἱὸς τῆς 1 T 4,1.
ἀπωλείας, ὁ ἀντικείμενος **καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ** 4 Dn 11,36.
πάντα λεγόμενον **θεὸν** ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν Ez 28,2.
εἰς τὸν ναὸν **τοῦ θεοῦ καθίσαι**, ἀποδεικνύντα ἑαυ-
τὸν ὅτι ἔστιν **θεός**. Οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὢν 5
πρὸς ὑμᾶς ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; καὶ νῦν τὸ κατέ- 6
χον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ
αὐτοῦ καιρῷ. τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται 7 Act 20,29.
τῆς ἀνομίας· μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου 1 T 3,16.
γένηται. καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται **ὁ ἄνομος**, 8 Is 11,4.
ὃν ὁ κύριος Ἰησοῦς **ἀνελεῖ τῷ πνεύματι τοῦ στό-** Job 4,9. Ap 19,15.20.
ματος αὐτοῦ καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς
παρουσίας αὐτοῦ, οὗ ἐστιν ἡ παρουσία κατ᾽ ἐνέρ- 9 Mt 24,24.
γειαν τοῦ σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις Ap 13,11—13.
καὶ τέρασιν ψεύδους ¹ καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ ἀδικίας 10 2 K 2,15; 4,3.
τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ᾽ ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀλη-
θείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. καὶ 11 1,28. 2 T 4,4.
διὰ τοῦτο πέμπει αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλά-
νης εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει, ἵνα κρι- 12
θῶσιν πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ ἀλλὰ
εὐδοκήσαντες τῇ ἀδικίᾳ.

Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάν- 13 1,3. E 1,4.
τοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ **ἠγαπημένοι ὑπὸ κυρίου**, Dt 33,12. 1 Th 2,13; 4,7.
ὅτι εἵλατο ὑμᾶς ὁ θεὸς ἀπ᾽ ἀρχῆς εἰς σωτηρίαν
ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος καὶ πίστει ἀληθείας, εἰς 14 1 Th 4,7; 5,9.
ὃ καὶ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς
περιποίησιν δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρισ-
τοῦ. Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε 15 3,6.

---

3 *ανόμιας* : **hRW** *αμαρτιας*   *4* **RT** *ἐστὶν* | **H** *θεός* —. *6* **W** *εαυτου*   *8* *Ιησους* : [**H**]—**W** | **h** *αναλοι*   *12* **hRT** *απαντες*   *13* **hW** *απαρχην*   *14* **HR**— *και*

---

4 *θεου* : + *ως θεον* ***Eaς***   *5* *ετι εμου οντος* ***D*E**** *8* *αναλωσει* ***EKaς***   *10* *της αδικ. εν τ.* ***EKaς*** | *αληθ.* : + *Χριστου* ***D*E***   *11* *πεμψει* ***EKaς***   *12* *ευδοκ.* : + *εν* ***AEaς*** *14* *υμας* : *ημας* ***ABD****

τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου
1 Th 3,11-13. 16 εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν. Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν
Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ὁ θεὸς ὁ πατὴρ ἡμῶν, ὁ
ἀγαπήσας ἡμᾶς καὶ δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ
17 ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς
καρδίας καὶ στηρίξαι ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ
ἀγαθῷ.

Kol 4,3. 1 Th 5,25. **3** Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν,
ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζηται καθ-
2 ὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν
ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων
1 Th 5,24. 3 ἡ πίστις. Πιστὸς δέ ἐστιν ὁ κύριος, ὃς στηρίξει
1 Th 4,10. 2 K 7,16. G 5,10. 4 ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. πεποίθαμεν
δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγγέλλομεν [καὶ]
5 ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. Ὁ δὲ κύριος κατευθύναι
ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ
εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ.

Mt 18,17. R 16,17. 1 Th 5,14; 4,1. 6 Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι
τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς
ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος
καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρελάβετε παρ'
1 Th 2,1; 1,6. 7 ἡμῶν. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι
1 K 4,12. 1 Th 2,9. Ph 3,17. 8 ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, ' οὐδὲ δωρεὰν
ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ
μόχθῳ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ
Mt 10,10. 1 Th 1,6.7. 1 K 4,16. 9 μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν· οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν
ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς
Gn 3,19. 1 Th 3,4; 4,11. 10 τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς,
τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει
1 Th 5,14. 11 ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. ἀκούομεν γάρ τινας

---

16 H [ο] θεος *16.17* W αγαθήν, εν χαριτι π. 3,*4* [και] : W—T *6* κυριου : h[R]T+ ημων | hRT παρελαβοσαν | παρ : W αφ

---

16 ο πατ. : και πατ. *AEaς* 3,*3* κυρ. : θεος *AD*a* *4* παραγγ. : + υμιν *AEaς* + και εποιησατε *BFG* *8* νυκτα κ. ημεραν *Amς*

περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζο-
μένους ἀλλὰ περιεργαζομένους· τοῖς δὲ τοιούτοις 12 1 Th 4,11. 8.
παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ
Χριστῷ ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυ-
τῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ 13 G 6,9.
ἐγκακήσητε καλοποιοῦντες. εἰ δέ τις οὐχ ὑπα- 14 6. 1 K 5,9.11.
κούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον
σημειοῦσθε, μὴ συναναμίγνυσθαι αὐτῷ, ἵνα ἐν-
τραπῇ· καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθε- 15 1 Th 5,13.14.
τεῖτε ὡς ἀδελφόν. Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης 16 1 Th 5,23.
δῴη ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ.
ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.
Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὅ ἐστιν 17 2,2. 1 K 16,21.
σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτως γράφω. ἡ χάρις 18
τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων
ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α

Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ κατ' ἐπι- 1 Kol 1,27.
ταγὴν θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τῆς
ἐλπίδος ἡμῶν ¹ Τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει· 2 Tt 1,4.
χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χρισ-
τοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.
Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, 3 Act 20,1.
πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς
τισὶν μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν ¹ μηδὲ προσέχειν μύθοις 4 4,7.
καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ἐκζητήσεις
παρέχουσιν μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν

---

13 H *ενκακησητε* *14* T *σημειουσθε· μη συναναμιγνυσθε*
1,4 *οικονομιαν* : hʳ *οικοδομην*

---

12 δια του κυριου ημων Ι. Χριστου **KLaς** *14 ημων* : *υμων* **Ba** | *μη* : pr *και* **D*Faς** *16 τοπω* **A*D*a** *18* fin + *αμην* **Amς** Subscriptio: *εγραφη απο Αθηνων* (*vl Ρωμης vl* e Laodicea Pisidiae) per Tychicum *vl* per Silvanum et Tych. *vl δια Σιλ. και Τιμοθεου*
HTW hic ad Hebr.
1,*1 επαγγελιαν* ℵ *2 πατρος ημων* **KLaς** *4 ζητησεις* **DFmς**

R 13,10. G 5,6. 5 *πίστει· τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη*
ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ
6,4.20. 6 *πίστεως ἀνυποκρίτου, ὧν τινες ἀστοχήσαντες ἐξ-*
7 *ετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, θέλοντες εἶναι νομο-*
διδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσιν μήτε
R 7,12. 8 *περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται. Οἴδαμεν δὲ ὅτι κα-*
9 *λὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται, ' εἰδὼς*
τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ
ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις
καὶ βεβήλοις, πατρολῴαις καὶ μητρολῴαις, ἀνδρο-
6,3. 10 *φόνοις, ' πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς,*
ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ
6,15. 11 *διδασκαλίᾳ ἀντίκειται, κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς*
δόξης τοῦ μακαρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ.
Act 9,15. 12 *Χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ*
1 K 15,9.10. G 1,13—16. *τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο θέμενος*
13 *εἰς διακονίαν, τὸ πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ*
διώκτην καὶ ὑβριστήν· ἀλλὰ ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν
14 *ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ, ὑπερεπλεόνασεν δὲ ἡ χάρις*
τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς
L 15,2; 19,10. 15 *ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης*
ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς
τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι· ὧν πρῶτός εἰμι
16 *ἐγώ· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ*
ἐνδείξηται Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν ἅπασαν μακρο-
θυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πισ-
R 16,27. 17 *τεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Τῷ δὲ βα-*
σιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ ἀοράτῳ μόνῳ θεῷ,
τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.
6,12. Jd 3. 18 *Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον*
Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας,

---

4 HR *πιστει,* *12* h *ενδυναμουντι* *16* *𝔎*R *Χριστος Ιησους* *17* HR *αφθαρτω, αορατω, μ.*

---

8 χρησηται ***AP*** *12 και χαριν* ***DKaς*** *13 το : τον* ***KLaς*** | *οντα με* ***A*** *17 μονω : + σοφω* ***KLaς***

ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, ἔχων 19 3,9; 6,10.
πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἥν τινες ἀπωσά-
μενοι περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν· ὧν ἐστιν Ὑμέ- 20 2 T 2,17. 1 K 5,5.
ναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ σατανᾷ,
ἵνα παιδευθῶσιν μὴ βλασφημεῖν.

Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι 2 Ph 4,6.
δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ
πάντων ἀνθρώπων, ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων 2
τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον
βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι.
τοῦτο καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος 3 1,1; 4,10.
ἡμῶν θεοῦ, ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι 4 Ez 18,23. 2 P 3,9.
καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. εἷς γὰρ θεός, 5 R 3,29.30. H 12,24.
εἷς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος
Χριστὸς Ἰησοῦς, ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ 6 G 1,4; 2,20. Tt 2,14.
πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις· εἰς ὃ ἐτέθην 7 2 T 1,11. G 2,7.8.
ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος, ἀλήθειαν λέγω, οὐ
ψεύδομαι, διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀλη-
θείᾳ. Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας 8
ἐν παντὶ τόπῳ ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς
ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ. Ὡσαύτως γυναῖκας ἐν 9 1 P 3,3–5.
καταστολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης
κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν καὶ χρυσίῳ ἢ
μαργαρίταις ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, ἀλλ' ὃ πρέπει 10 5,10.
γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν, δι' ἔργων
ἀγαθῶν. Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ 11 E 5,22.
ὑποταγῇ· διδάσκειν δὲ γυναικὶ οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ 12 1 K 14,34. Gn 3,16.
αὐθεντεῖν ἀνδρός, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. Ἀδὰμ 13 Gn 1,27; 2,7.22. 1 K 11,8.9.
γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὔα. καὶ Ἀδὰμ οὐκ 14 Gn 3,6. 2 K 11,3.
ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἐξαπατηθεῖσα ἐν παραβάσει

---

18 **h**T στρατευση *2,8* **H** διαλογισμων *9* **h** κοσμιως | **h**RT χρυσω *12* **W** αλλα *13* **H** Εὔα

2,1 παρακάλει *D*FG* *3* τουτο γαρ *Dmς* *6* οὗ το μ. κ. ι. εδοθη *D*FG* *7* ο επιστευθην *A* | λεγω : + εν Χριστω *KLας* | πιστει : γνωσει ℵ πνευματι *A* *9* ωσαυτως και *Dmς* | τας γ. *KLας* | και 2° : η *KLας* *14* απατηθεισα *KLας*

15 γέγονεν· σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν
μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἁγιασμῷ μετὰ
σωφροσύνης.
Act 20,28. 3 Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται,
Tt 1,6.7. 2 καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον
ἀνεπίλημπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφά-
λιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν,
3 ˈμὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, ἀλλὰ ἐπιεικῆ, ἄμαχον,
1 Sm 2,12. 4 ἀφιλάργυρον, ˈτοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον,
τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος,
5 (εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδεν,
6 πῶς ἐκκλησίας θεοῦ ἐπιμελήσεται;) μὴ νεόφυτον,
ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου.
5,10. 7 δεῖ δὲ καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν,
1 K 5,12.13. 2 K 8,21. ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ
Ph 1,1. Act 6,3. 8 διαβόλου. Διακόνους ὡσαύτως σεμνούς, μὴ δι-
λόγους, μὴ οἴνῳ πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχρο-
9 κερδεῖς, ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν
10 καθαρᾷ συνειδήσει. καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθω-
σαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν ἀνέγκλητοι ὄντες.
Tt 2,3. 11 γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους, νηφα-
2. 12 λίους, πιστὰς ἐν πᾶσιν. διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς
γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ
13 τῶν ἰδίων οἴκων. οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες
βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται καὶ πολλὴν
14 παρρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ταῦτά
2 T 2,20. 15 σοι γράφω ἐλπίζων ἐλθεῖν πρὸς σὲ τάχειον· ἐὰν
E 2,19–22. H 3,6. δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ
ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία θεοῦ ζῶντος,
J 1,14. J 16,10. R 1,4. Mc 16,19. 16 στῦλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας. καὶ ὁμολο-

---

15.3,1 H *σωφροσυνης· πιστ. ο λογος. (Ει τις* nov. sect. inc.*)* 3,*1 Πιστος* : h^r *ανθρωπινος* *4* W *, μετα* *14* H *[προς σε]* R *πρός σε* | T *ταχιον* HR *εν ταχει*

3,*3 πληκτην* : + *μη αισχροκερδη 37αϛ* *7 δε* : + *αυτον DKαϛ* *8* — *σεμνους* ℵ**46*α* *15.16 ζωντος. ει αληθειας και*

γουμένως μέγα ἐστὶν τὸ τῆς εὐσεβείας μυσ- 2 Th 2,7.
τήριον·

ὃς ἐφανερώθη ἐν σαρκί,
ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι,
ὤφθη ἀγγέλοις,
ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν,
ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ,
ἀνελήμφθη ἐν δόξῃ.

Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις **4** 2 T 3,1. 2 P 3,3. Jd 18. 1 J 2,18. 2 Th 2,3.
καιροῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως, προσέ-
χοντες πνεύμασιν πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαι-
μονίων, ¹ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυστηριασ- 2
μένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, κωλυόντων γαμεῖν, 3 Gn 9,3. 1 K 10,30.31.
ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετά-
λημψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνω-
κόσι τὴν ἀλήθειαν. ὅτι πᾶν κτίσμα θεοῦ καλόν, 4 Gn 1,31. Act 10,15.
καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανό-
μενον· ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύ- 5
ξεως. Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς καλὸς 6
ἔσῃ διάκονος Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἐντρεφόμενος τοῖς
λόγοις τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας
ᾗ παρηκολούθηκας· τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραώ- 7 1,4; 6,20. 2 T 2,16.23. Tt 1,14; 3,9.
δεις μύθους παραιτοῦ. γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς
εὐσέβειαν. ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον 8 6,6.
ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέ-
λιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ
τῆς μελλούσης. πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀπο- 9 1,15.
δοχῆς ἄξιος· εἰς τοῦτο γὰρ κοπιῶμεν καὶ ἀγωνι- 10 2,3.4.
ζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστιν
σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν.

---

16 ος : h[r] ὁ *et* θεος 4,*1.2* W δαιμονιων εν *3* κωλ. ... βρωματων : h[s] *fort* γαμειν απεχεσθαι *pro* γαμειν και γευεσθαι *vl* γαμειν η απτεσθαι | W αληθειαν, *6* h παρηκολουθησας *10* αγωνιζ. : hW ονειδιζομεθα | h ηλπισαμεν

---

16 ομολογουμεν ως μ. *D** syr lect 4,*1* πλανης *Pa* *2* κεκαυτηρ. *CDm*ς *6* ης *A80a* *10* γαρ : + και *FGa*ς

11 12 Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. μηδείς σου
Tt 2,15. τῆς νεότητος καταφρονείτω, ἀλλὰ τύπος γίνου
τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ,
13 ἐν πίστει, ἐν ἁγνείᾳ. ἕως ἔρχομαι πρόσεχε τῇ
5,22. 14 ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. μὴ
Act 6,6; 8,17. 2 T 1,6. ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ
προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσ-
15 βυτερίου. ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου
R 11,14. 16 ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ πᾶσιν. ἔπεχε σεαυτῷ καὶ
τῇ διδασκαλίᾳ, ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν
καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.
Lv 19,32. 5 Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει
2 ὡς πατέρα, νεωτέρους ὡς ἀδελφούς, | πρεσβυτέρας
ὡς μητέρας, νεωτέρας ὡς ἀδελφὰς ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ.
5. 3 Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. εἰ δέ τις χήρα
4 τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν
ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς
προγόνοις· τοῦτο γάρ ἐστιν ἀπόδεκτον ἐνώπιον
Jr 49,11. 5 τοῦ θεοῦ. ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη
L 2,37; 18,7. ἤλπικεν ἐπὶ θεὸν καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσιν
6 καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας· ἡ δὲ
7 σπαταλῶσα ζῶσα τέθνηκεν. καὶ ταῦτα παράγ-
8 γελλε, ἵνα ἀνεπίλημπτοι ὦσιν. εἰ δέ τις τῶν
ἰδίων καὶ μάλιστα οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν
9 πίστιν ἤρνηται καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων. Χήρα
καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκοντα γεγονυῖα,
H 13,2. 10 ἑνὸς ἀνδρὸς γυνή, | ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη,
J 13,14. εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ ἁγίων πόδας
ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ
11 ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν. νεωτέρας δὲ χήρας παραι-
τοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσιν τοῦ Χριστοῦ,

---

12 W sect. inc. (non 11) | H *αγνια* **5**,*2* H *αγνια* *5 επι* : ℌR+ [*τον*] | *θεον* : hW *Κυριον* *8* hRT *προνοειται*

---

12 αγαπη : + *εν πνευματι* KLaϛ *14 πρεσβυτερου* ℵ*37 *15 εν πασιν* KLaϛ **5**,*4 καλον και αποδ.* 37aϛ *8 οικειων* : pr *των* CKaϛ

γαμεῖν θέλουσιν, ' ἔχουσαι κρίμα ὅτι τὴν πρώτην 12
πίστιν ἠθέτησαν· ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσιν 13 2 Th 3,11.
περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ
ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ
δέοντα. βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνο- 14 1 K 7,9.
γονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι
τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν· ἤδη γάρ τινες 15
ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ σατανᾶ. εἴ τις πιστὴ 16
ἔχει χήρας, ἐπαρκείτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω
ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.
Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς 17 R 12,8. Ph 2,29.
ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ
διδασκαλίᾳ. λέγει γὰρ ἡ γραφή· **βοῦν ἀλοῶντα** 18 Dt 25,4; 24,15.
οὐ φιμώσεις, καί· ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ 1 K 9,9. L 10,7.
αὐτοῦ. κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παρα- 19 Dt 19,15.
δέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ **ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων**. 2 K 13,1. Mt 18,16.
Τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα 20 G 2,14.
καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσιν. διαμαρτύρομαι 21 L 9,26.
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν
ἐκλεκτῶν ἀγγέλων ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προ-
κρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλισιν. Χεῖρας 22 4,14.
ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις 2 J 11. Ap 18,4.
ἀλλοτρίαις· σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει. Μηκέτι ὑδρο- 23
πότει, ἀλλὰ οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμαχον
καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. Τινῶν ἀνθρώ- 24
πων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσιν προάγουσαι εἰς
κρίσιν, τισὶν δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν· ὡσαύτως 25
καὶ τὰ ἔργα τὰ καλὰ πρόδηλα, καὶ τὰ ἄλλως
ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύνανται. Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ 6 E 6,5. Tt 2,9.10.
ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης τιμῆς

---

16 τις : W+ πιστος ἡ | hRT επαρκεισθω *19* h^r— εκτος ... μαρτυρων *20* τους : H+ [δε] *25* W δυναται

---

18 κημωσεις *D* | του μισθου : της τροφης ℵ* *21* προσκλησιν *ADLa* *23* στομ. : + σου *FGaς* *25* ωσαυτως δε *AFG*

ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ
Phm 16. 2 καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται. οἱ δὲ πιστοὺς
ἔχοντες δεσπότας μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι ἀδελ-
φοί εἰσιν, ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοί
εἰσιν καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμ-
βανόμενοι.
G 1,6–9. 2 T 1,13. 3 Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει. ˈεἴ τις ἑτερο-
διδασκαλεῖ καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσιν λόγοις,
τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ κατ'
4 εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, ˈτετύφωται, μηδὲν ἐπιστά-
μενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας,
ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι
2 T 3,8; 4,4. T 1,14. 5 πονηραί, διαπαρατριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων
τὸν νοῦν καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομι-
4,8. Ph 4,11.12. H 13,5. 6 ζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. ἔστιν δὲ
Eccl 5,14. Job 1,21. 7 πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας· οὐδὲν
γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, ὅτι οὐδὲ ἐξενεγ-
Prv 30,8. 8 κεῖν τι δυνάμεθα· ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκε-
Prv 23,4; 28,22. 9 πάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα. οἱ δὲ βουλό-
μενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ
παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλα-
βεράς, αἵτινες βυθίζουσιν τοὺς ἀνθρώπους εἰς
E 5,5. 10 ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν. ῥίζα γὰρ πάντων τῶν
κακῶν ἐστιν ἡ φιλαργυρία, ἧς τινες ὀρεγόμενοι
ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως καὶ ἑαυτοὺς
2 T 2,22. 11 περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς. Σὺ δέ, ὦ ἄν-
θρωπε θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην,
εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραϋπαθίαν.
1 K 9,25.26. 2 T 4,7. 12 ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ
τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν ἐκλήθης καὶ ὡμολόγη-

2 h αγαπητοί, *3* W sect inc | T προσεχεται *7* οτι : h[s] (err. prim., οτι fort. interpol.) *8* hW διατροφην *11* θεου : h pr του | R πραϋπάθειαν

4 γεννωνται φθονοι *D** | ερεις *DFGa* *5* fin + αφιστασο απο των τοιουτων *KLaς* *7* οτι : pr δηλον *KLaς* *9* παγιδα : + του διαβολου *D*FG* *10* πολλαις : ποικιλαις ℵ* *11* πραοτητα *KLaς* *12* ην : + και *37aς*

σας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν
μαρτύρων. παραγγέλλω ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ 13 J 18,36.37; 19,11.
ζωογονοῦντος τὰ πάντα καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ
μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πειλάτου τὴν καλὴν
ὁμολογίαν, τηρῆσαί σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον ἀν- 14
επίλημπτον μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακάριος 15 1,11. Ap 17,14. Dt 10,17.
καὶ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόν-
των καὶ κύριος τῶν κυριευόντων, ὁ μόνος ἔχων 16 Ex 33,20.
ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς
ἀνθρώπων οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ᾧ τιμὴ καὶ κράτος
αἰώνιον· ἀμήν. Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι 17 Ps 62,11. L 12,20. R 12,16. Jc 1,10.
παράγγελλε μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ
πλούτου ἀδηλότητι, ἀλλ' ἐπὶ θεῷ τῷ παρέχοντι
ἡμῖν πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν, ἀγαθοεργεῖν, 18
πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι,
κοινωνικούς, ¹ ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον 19 Mt 6,20.
καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς ὄντως
ζωῆς. Ὦ Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον, 20 4,7. 2 T 1,14.
ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντι-
θέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, ἥν τινες ἐπαγ- 21 1,6. 2 T 2,18.
γελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν.
Ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β

Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελή- 1
ματος θεοῦ κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ

---

13 παραγγ. : HR+ *σοι* | T— *του 1°* | h *Ιησου Χριστου* *17* hT *υψηλα φρονειν* | *επι 2°* : W *εν* | *θεω* : h pr *τω*

---

13 ζωοποιουντος ***ℵKLaς*** *16 και φως* ***D*E**** *17 θεω* : + *(τω) ζωντι* ***DEKLaς*** *19 οντως* : *αιωνιου* ***KLaς*** *20 καινοφωνιας* ***FG***
Subscriptio: *εγραφη απο Λαοδικειας + ητις εστιν μητροπολις Φρυγιας της Καπατιανης (Πακατιανης) vl απο Νικοπολεως vl* ab Athenis *vl* a Roma + per Titum

2 *Ἰησοῦ ¹ Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ· χάρις, ἔλεος,*
εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ
κυρίου ἡμῶν.
Act 23,1; 24,16. 3 *Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων*
Ph 3,5. *ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν*
περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσίν μου νυκτὸς καὶ
4 *ἡμέρας, ¹ ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν*
Act 16,1. 5 *δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ, ¹ ὑπόμνησιν λαβὼν*
τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνῴκησεν
πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωΐδι καὶ τῇ μητρί
1 Th 5,19. 6 *σου Εὐνίκῃ, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. Δι' ἣν*
1 T 4,14. *αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα*
τοῦ θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν
R 8,15. 7 *χειρῶν μου. οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα*
δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισ-
R 1,16. 8 *μοῦ. μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου*
ἡμῶν μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ, ἀλλὰ συν-
κακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν θεοῦ,
Tt 3,5. 9 *τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγίᾳ.*
οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν ἀλλὰ κατὰ ἰδίαν πρόθεσιν
καὶ χάριν, τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
R 16,26. 10 *πρὸ χρόνων αἰωνίων, φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ*
1 K 15,55.57. *τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ Ἰησοῦ,*
H 2,14. *καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον φωτίσαντος δὲ*
1 T 2,7. 11 *ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, εἰς ὃ*
ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος·.
2 K 4,2. 12 *¹ δι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισ-*
χύνομαι, οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι
ὅτι δυνατός ἐστιν τὴν παραθήκην μου φυλάξαι
1 T 6,3. Tt 2,1. 13 *εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν. ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαι-*
νόντων λόγων ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας ἐν πίστει

---

2 Χρ. Ιησ. : **h** *κυριου Ιησ. Χρ.* *3* **HR** *μου, νυκτος κ. ημερας* *4 πληρωθω,* : **H—,R·** *10* **W** *Ιησου Χριστου* *11 διδασκ.* : **R+** [*εθνων*] *13 ων* : **h**[s] *fort.* **err. prim.** *pro ὃν* *13.14* **W** *ηκουσας. εν ... Ιησου την*

---

5 λαμβανων ***DEας*** *6 υπομιμνησκω* ***DE*** *13 — και 1⁰ ℵ*73*

καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· τὴν καλὴν παρα- 14 1 T 6,20.
θήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦν-
τος ἐν ἡμῖν. Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν 15 4,16.
με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστιν Φύγελος καὶ
Ἑρμογένης. δῴη ἔλεος ὁ κύριος τῷ Ὀνησιφόρου 16
οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξεν καὶ τὴν ἅλυσίν
μου οὐκ ἐπαισχύνθη, ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ 17
σπουδαίως ἐζήτησέν με καὶ εὗρεν· — δῴη αὐτῷ 18 Jd 21.
ὁ κύριος εὑρεῖν ἔλεος παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ
ἡμέρᾳ· — καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησεν, βέλτιον
σὺ γινώσκεις.

Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι 2
τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ 2
διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς
ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους
διδάξαι. συνκακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης 3 1,8; 4,5.
Χριστοῦ Ἰησοῦ. οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται 4
ταῖς τοῦ βίου πραγματίαις, ἵνα τῷ στρατολογή-
σαντι ἀρέσῃ. ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται 5 4,8.
ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. τὸν κοπιῶντα γεωργὸν 6 1 K 9,7. 10.
δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. νόει ὃ 7
λέγω· δώσει γάρ σοι ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσιν. R 1,3; 2,16. 1 K 15,4.20.
Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, 8 2 Sm 7,12.
ἐκ σπέρματος Δαυείδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου· E 3,1.13. Act 28,31.
ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν ὡς κακοῦργος, ἀλλὰ 9 Ph 2,17. Ph 1,12–14.
ὁ λόγος τοῦ θεοῦ οὐ δέδεται. διὰ τοῦτο πάντα 10 Kol 1,24.
ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σω-
τηρίας τύχωσιν τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης
αἰωνίου. Πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, 11 2 K 4,11.
καὶ συνζήσομεν· εἰ ὑπομένομεν, καὶ συνβασιλεύ- 12 Mt 10,33.

---

15 T Ἑρμογενης *17* W σπουδαιοτερως | W ευρεν. *18* W ημερα. *2,4* RW πραγματειαις *9* H κακουργος. αλλα ... δεδεται· *11* W λογος. *12* R συμβασιλ.

---

*15 Φυγελλος **Ας** 16 επησχυνθη ℵ***Κας** 17 σπουδαιοτερον **ΕΚας** 18 διηκ. : + μοι **31.37a** 2,3 συ ουν κακοπαθησον **ΚLας** 6 προτερον ℵ* 7 ο : α **DΕας** | δωη **ΚLας***

σομεν· εἰ ἀρνησόμεθα, κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς·
R 3,2.3. Nu 23,19. 13 εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει, ἀρνήσασθαι
1 T 6,4. Tt 3,9. 14 γὰρ ἑαυτὸν οὐ δύναται. Ταῦτα ὑπομίμνησκε,
διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μὴ λογομαχεῖν,
ἐπ' οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόν-
1 T 4,6. Tt 2,7.8. L 12,42. 15 των. σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστῆσαι τῷ
θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν
1 T 4,7. 16 λόγον τῆς ἀληθείας. τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας
περιΐστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας,
1 T 1,20. 17 ˈκαὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἕξει· ὧν
18 ἐστιν Ὑμέναιος καὶ Φιλητός, οἵτινες περὶ τὴν
ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες ἀνάστασιν ἤδη γε-
Nu 16,5.26. Is 26,13; 28,16.17. J 10,14. 19 γονέναι, καὶ ἀνατρέπουσιν τήν τινων πίστιν. ὁ
μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἕστηκεν, ἔχων
τὴν σφραγῖδα ταύτην· **ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας
αὐτοῦ,** καί· ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ **ὀνο-**
1 K 3,12. 20 **μάζων τὸ ὄνομα κυρίου.** ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ
ἔστιν μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ
ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν ἃ δὲ
3,17. 21 εἰς ἀτιμίαν· ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ
τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τιμήν, ἡγιασμένον,
εὔχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
1 T 6,11; 1,5. 22 ἡτοιμασμένον. τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε,
δίωκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην
μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύριον ἐκ καθαρᾶς
1 T 4,7. 23 καρδίας. τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις
Tt 1,7. 24 παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννῶσιν μάχας· δοῦλον δὲ
κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι ἀλλὰ ἤπιον εἶναι πρὸς
1 T 2,4. 25 πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, ˈἐν πραΰτητι παι-
δεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μή ποτε δῴη αὐ-

---

14 θεου : **hW** *κυριου* 17 **H** *Φίλητος* 18 *αναστασιν* : **h[R]W** pr *την* 21 **W** *εις τιμην ηγιασμ.* 22 *μετα* : **h**+ *παντων* 25 **hW** *δώῃ*

---

12 αρνουμεθα ***DEας*** *13 — γαρ* ***Kας*** *14 λογομαχει* ***AC**** | *επ* : *εις* ***Dmς*** *16 καινοφωνιας* ***FG*** *19 κυριος* : + *παντας* ℵ* *21 ηγιασμ.* : + *και* ***KLας*** *24 νηπιον* ***D*E*FG***

τοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας,
καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, 26
ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.
Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις 3 1 T 4,1.
ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί· ἔσονται γὰρ οἱ ἄν- 2 R 1,29 ss.
θρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερή-
φανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι,
ἀνόσιοι, ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, 3
ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, προδόται, προπετεῖς, τετυ- 4 Ph 3,19.
φωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, ἔχοντες 5 Mt 7,15.21. R 2,20. Tt 1,16.
μόρφωσιν εὐσεβείας τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνη-
μένοι· καὶ τούτους ἀποτρέπου. ἐκ τούτων γάρ 6 Mt 23,14. Tt 1,11.
εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας καὶ αἰχμαλωτί-
ζοντες γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα
ἐπιθυμίαις ποικίλαις, πάντοτε μανθάνοντα καὶ 7 2,25.
μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνά-
μενα. ὃν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντ- 8 Ex 7,11.22. 1 T 6,5; 1,12.
έστησαν Μωϋσεῖ, οὕτως καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ
ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδό-
κιμοι περὶ τὴν πίστιν. ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ 9
πλεῖον· ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν,
ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο. Σὺ δὲ παρηκολούθησάς 10
μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ
πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ,
τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο 11 Act 13,50; 14,5.19. Ps 34,20.
ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις· οἵους διωγ-
μοὺς ὑπήνεγκα, καὶ ἐκ πάντων με ἐρύσατο ὁ
κύριος. καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες ζῆν εὐσεβῶς 12 Mt 16,24. Act 14,22.
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται. πονηροὶ δὲ ἄν- 13 1 T 4,1.
θρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον,

---

26 W αυτου, 3,*8* Ιαμβρης : h[r] *Μαμβρῆς* *10* h παρηκολουθηκας *12* R ευσεβως ζην

3,*1* γινωσκετε *AFGa* *3* — αστοργοι ℵ *6* αιχμαλωτευοντες *EKLaς* | τα γ. ς *10* — τη αγαπη *A115* *11* εγενοντο *A38a* | Αντιοχ. : + α δια την Θεκλαν επαθεν *46*

2,2. 14 πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. σὺ δὲ μένε ἐν οἷς
ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης, εἰδὼς παρὰ τίνων ἔμαθες,
J 5,39. 15 ˈκαὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ
Ps 119,99. δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως
2 P 1,19–21. 16 τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος
R 15,4. καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἐλεγμόν,
πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιο-
1 T 6,11. 17 σύνῃ, ˈἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς
Act 10,42. 4 πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτισμένος. Διαμαρτύρο-
R 14,9.10. 1 P 4,5. μαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ, τοῦ
μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, καὶ τὴν
Act 20,20.31. 2 ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ· κήρυξον
τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως, ἔλεγξον,
ἐπιτίμησον, παρακάλεσον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ
1,13. 1 T 4,1. 3 καὶ διδαχῇ. ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαινούσης
διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας
ἐπιθυμίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσιν διδασκάλους
1 T 4,7. 4 κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν, καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας
2 Th 2,11. τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους
2,3. E 4,11. 5 ἐκτραπήσονται. σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσιν, κακο-
πάθησον, ἔργον ποίησον εὐαγγελιστοῦ, τὴν δια-
Ph 2,17. 6 κονίαν σου πληροφόρησον. Ἐγὼ γὰρ ἤδη
1 K 9,25. σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου
1 T 6,12. Ph 3,14. Act 20,24. 7 ἐφέστηκεν. τὸν καλὸν ἀγῶνα ἠγώνισμαι, τὸν
2,5. 1 P 5,4. 8 δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· λοιπὸν
Jc 1,12. Ap 2,10. ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν
ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ
δίκαιος κριτής, οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ ἀλλὰ καὶ πᾶσι
τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.
21. 1,4. 9 Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με ταχέως· Δημᾶς
Kol 4,14. 10

15 ιερα : R pr [τα]   *16* T *παιδιαν*   **4**,*1* h *κριναι* | *βασ. αυτου* : R,W.   *2* hT *παρακαλεσον, επιτιμησον*

14 τινος ***DEας***   *16 ελεγχον* ***DEας***   **4**,*1 διαμαρτ. ουν εγω* ***KLας*** | *, και την : κατα την* ***EKας***   *5 κακοπαθ.* : + *ως καλος στρατιωτης Χριστου Ιησου* ***A***   *6 της εμης αναλ.* ***DEας***   *8* — *πασι* ***D*E****

*γάρ με ἐγκατέλιπεν ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ
ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην, Κρήσκης εἰς Γαλατίαν,
Τίτος εἰς Δαλματίαν· Λουκᾶς ἐστιν μόνος μετ'* 11 Act 15,37.
ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ· ἔστιν Kol 4,10.
γάρ μοι εὔχρηστος εἰς διακονίαν. Τυχικὸν δὲ 12 Act 20,4.
ἀπέστειλα εἰς Ἔφεσον. τὸν φελόνην, ὃν ἀπέλιπον 13 E 6,21. Kol 4,7.
ἐν Τρῳάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ
βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. Ἀλέξανδρος ὁ 14 1 T 1,20. 2 Sm 3,39.
χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο· **ἀποδώσει** Ps 28,4; 62,13. Prv 24,12.
αὐτῷ **ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ·** *ὃν καὶ σὺ* 15
*φυλάσσου· λίαν γὰρ ἀντέστη τοῖς ἡμετέροις λόγοις.
Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι παρ-* 16 1,15.
*εγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖς
λογισθείη· ὁ δὲ κύριός μοι παρέστη καὶ ἐνεδυνά-* 17 Ps 22,22.
μωσέν με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ Dn 6,21. 28. Act 23,11;
καὶ ἀκούσωσιν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐρύσθην **ἐκ** 27,23.
στόματος λέοντος. *ῥύσεταί με ὁ κύριος ἀπὸ παν-* 18
*τὸς ἔργου πονηροῦ καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν
αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων, ἀμήν.*

Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν καὶ τὸν Ὀνησι- 19 Act 18,2. 1,16. R 16,3.
φόρου οἶκον. Ἔραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ, 20 Act 19,22.
Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα. Act 20,4; 21,29.
ˈΣπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. Ἀσπάζεταί 21
*σε Εὔβουλος καὶ Πούδης καὶ Λίνος καὶ Κλαυδία
καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.*

Ὁ κύριος μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις 22
μεθ' ὑμῶν.

---

10 H εγκατελειπεν | Γαλατιαν : h[r] T *Γαλλιαν* *12* H *Τύχικον* *13 H απελειπον* *16 H εγκατελειπον* *19 Ακυλαν :* h[r]+, *Λεκτρὰν (*h[a] *Λέκτραν) την γυναικα αυτου και Σιμαίαν και Ζηνωνα τους υιους αυτου,* *20 H απελειπον* *21* H [*παντες*] [*22 κυριος :* h+ *Ιησους*

---

*11 αγαγε **A*** *14 αποδωη **Kaς*** *15 ανθεστηκε **Eaς*** *17 ακουση **Kaς*** *18 και ρυσ. **Eaς*** *22 η χ. μ. υμ. : ερρωσο εν ειρηνη **D*E**** | fin + *αμην **Dmς***

Subscriptio: *εγραφη απο Λαοδικειας vl εγρ. απο Ρωμης + οτε εκ δευτερου παρεστη Παυλος τω καισαρι Ρωμης Νερωνι*

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

1 *Παῦλος δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ*
Χριστοῦ κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν
2 *ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν ˈἐπ' ἐλπίδι ζωῆς*
αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς θεὸς πρὸ
E 1,9.10. 3 *χρόνων αἰωνίων, ἐφανέρωσεν δὲ καιροῖς ἰδίοις τὸν*
1 T 1,1.11. *λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ'*
1 T 1,2. 4 *ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, Τίτῳ γνησίῳ*
τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν· χάρις καὶ εἰρήνη ἀπὸ
θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ σωτῆρος
ἡμῶν.
5 *Τούτου χάριν ἀπέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ*
λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν
1 T 3,2—4. 6 *πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διεταξάμην, ˈεἴ τίς ἐστιν*
ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνήρ, τέκνα ἔχων πιστά,
1 K 4,1. 7 *μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας ἢ ἀνυπότακτα. δεῖ γὰρ*
2 T 2,24. 1 P 5,2. *τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι ὡς θεοῦ οἰκο-*
νόμον, μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ
8 *πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ˈἀλλὰ φιλόξενον, φιλά-*
2,1. 1 T 1,10. 9 *γαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, ˈἀντεχό-*
2 T 4,3. *μενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα*
δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ
10 *ὑγιαινούσῃ καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν. Εἰσὶν*
γὰρ πολλοὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρενα-
T 3,6. 11 *πάται, μάλιστα οἱ ἐκ τῆς περιτομῆς, ˈοὓς δεῖ*

---

1 W *Χριστου Ιησου* h *Χριστου [Ιησου]* *2.3* H *αιωνιων εφ. ... ιδιοις,* *5* 𝔎 *απελειπον* *10* W *πολλοί,*

---

2 επ : εν ***FGH*** *4 και* 1° *: ελεος* ***AKaς*** | *και* 2° : + *κυριου* ***EFaς*** *5 κατελιπον* ***Eaς*** *κατελειπον* ***LP*** | *επιδιορθωσης* ***AD*a*** *9 εν ... υγιαινουση : τους εν παση θλιψει* ***A*** | fin + *μη χειροτονειν διγαμους μηδε διακονους αυτους ποιειν, μηδε γυναικας εχειν εκ διγαμιας· μηδε προσερχεσθωσαν εν τω θυσιαστηριω λειτουργειν το θειον. τους αρχοντας τους αδικοκριτας και αρπαγας και ψευστας και ανελεημονας ελεγχε ως θεου διακονος* ***109*** *10 πολλοι :* + *και* ***DEmς*** | — *της* ***AEmς***

ἐπιστομίζειν, οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσιν J 10,12. 1 P 5,2.
διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ αἰσχροῦ κέρδους χάριν. εἶπέν 12
τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφήτης·
Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί.
ˈἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. δι' ἣν αἰτίαν 13 2 T 4,2.
ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ
πίστει, μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις καὶ 14 1 T 4,7.
ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων τὴν ἀλήθειαν.
πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ μεμιαμ- 15 Mt 15,11. R 14,20.
μένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρόν, ἀλλὰ μεμίαν-
ται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. θεὸν 16 2 T 3,5.
ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται,
βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον
ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδασ- 2 1 T 6,3. 2 T 1,13.
καλίᾳ. πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνούς, 2 1 T 5,1.
σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ
ὑπομονῇ· πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι 3 1 T 3,11.
ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, μηδὲ οἴνῳ πολλῷ
δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους, ˈἵνα σωφρονί- 4
ζωσιν τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους,
ˈσώφρονας, ἁγνάς, οἰκουργούς, ἀγαθάς, ὑποτασ- 5 E 5,22.
σομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ
θεοῦ βλασφημῆται. Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρα- 6
κάλει σωφρονεῖνˈπερὶ πάντα, σεαυτὸν παρεχόμενος 7 1 T 4,12. 1 P 5,3.
τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀφθορίαν,
σεμνότητα, ˈλόγον ὑγιῆ ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ 8 1 P 2,15.

---

13 H [εν]   2,3 μηδε : h μη   4 RT σωφρονιζουσιν 5 W οικουργους αγαθας,   6.7 HR σωφρονειν· π. παντα σ. 7 h εργων εν τ. διδασκαλια,

---

11 fin + τα τεκνα οι τους ιδιους γονεις υβριζοντες η τυπτοντες επιστομιζε και ελεγχε και νουθετει ως πατηρ τεκνα 109   12 ειπεν· δε ℵ*FG   14 εντολ. : γενεαλογιαις 47   15 παντα : + μεν KLaϛ   16 μη ειδεναι 37 | — και 2° et αγαθον ℵ*   2,3 ιεροπρεπει Ca   5 οικουρους HKaϛ | θεου : + και η διδασκαλια C5   7 παντας εαυτον 1.37* | αδιαφθοριαν Laϛ | σεμνοτ. : + αφθαρσιαν KLaϛ (non ϛe)

ἐναντίας ἐντραπῇ μηδὲν ἔχων λέγειν περὶ ἡμῶν
E 6,5. 1 T 6,1. 1 P 2,18. 9 *φαῦλον. δούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι*
1,3. 10 *ἐν πᾶσιν, εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας,* ˈ*μὴ*
νοσφιζομένους, ἀλλὰ πᾶσαν πίστιν ἐνδεικνυμένους
ἀγαθήν, ἵνα τὴν διδασκαλίαν τὴν τοῦ σωτῆρος
11 *ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν. Ἐπεφάνη γὰρ*
ἡ χάρις τοῦ θεοῦ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις,
E 1,4. 12 ˈ*παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν*
1 J 2,16. *καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως*
1 K 1,7. 13 *καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, προσδεχό-*
R 5,2. Ph 3,20. *μενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς*
G 1,4. 1 T 2,6. *δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Χρισ-*
E 2,10. Ps 130,8. 14 *τοῦ Ἰησοῦ, ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἵνα*
Ex 19,5. Dt 14,2. ***λυτρώσηται** ἡμᾶς **ἀπὸ πάσης ἀνομίας** καὶ **καθα-***
Ez 37,23. 1 P 3,13. ***ρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον**, ζηλωτὴν καλῶν*
1 T 4,12. 15 *ἔργων. Ταῦτα λάλει καὶ παρακάλει καὶ*
ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς· μηδείς σου περι-
1 P 2,13. 3 *φρονείτω. Ὑπομίμνησκε αὐτοὺς ἀρχαῖς ἐξ-*
ουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν
Ph 4,5. 2 *ἔργον ἀγαθὸν ἑτοίμους εἶναι, μηδένα βλασφημεῖν,*
ἀμάχους εἶναι, ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους
1 K 6,11. 3 *πραΰτητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους. Ἦμεν γάρ*
E 2,2; 5,8. *ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι,*
δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις,
ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, μισοῦντες
2,11. Prv 8,31. 4 *ἀλλήλους. ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία*
E 2,8.9. 5 *ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, οὐκ ἐξ ἔργων*
J 3,5. E 5,26. 2 T 1,9. *τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ἃ ἐποιήσαμεν ἡμεῖς ἀλλὰ κατὰ*
τὸ αὐτοῦ ἔλεος ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιν-

---

9 **RTW[1]** *υποτασσεσθαι, εν πασιν ευ.* *10 μη* : **h** *μηδε* | *πιστ. ενδεικν. αγαθην* : **h** *ενδεικν. αγαπην* *13* **h** *ημων,* **R** *Ιησου Χριστου* **3,***1 αρχαις* : **W**+ *και* | **H** *υποτασσεσθαι πειθαρχειν*

---

8 ημων : *υμων* ***Aaς*** *10 — την 2°* ***KLaς*** *11 σωτ.* : pr *η* ***EKaς*** *15 διδασκε* ***A*** | *καταφρονειτω 1a* **3,***1 πειθαρχ.* : ***EF*** pr ***A*** + *και* *2 πραΰτ.* : *σπουδην* ℵ *3 ανοητοι* : + *και* ***DE*** *5 α* : *ων* ***EKaς***

γενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου, οὗ 6 Joel 3,1.
ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ
τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου 7 R 3,24.
χάριτι κληρονόμοι γενηθῶμεν κατ' ἐλπίδα ζωῆς
αἰωνίου. Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βού- 8 14.
λομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσιν καλῶν
ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες θεῷ. ταῦτά
ἐστιν καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις· μωρὰς 9 1 T 4,7.
δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔριν καὶ μάχας
νομικὰς περιΐστασο· εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μά-
ταιοι. αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευ- 10 2 J 10. Mt 18,15.16.
τέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται 11 1 T 6,4.5.
ὁ τοιοῦτος καὶ ἁμαρτάνει ὢν αὐτοκατάκριτος.
Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρὸς σὲ ἢ Τυχικόν, 12 2 T 4,12.
σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ
γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. Ζηνᾶν τὸν νομικὸν 13 Act 18,24. 1 K 3,5.6.
καὶ Ἀπολλῶν σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν
αὐτοῖς λείπῃ. μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι 14 2,14. E 4,28.29.
καλῶν ἔργων προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας Mt 7,19.
χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι.
Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. ἄσπασαι 15
τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει.
Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν.

---

9 **R** *ερεις* *10* **h**[r]**—** *και δευτεραν* *12* **R** *πρός σε* | **H** *Τύχικον* *13* **R** *Απολλῶ* | **hT** *λιπη*

---

5 πνευμ. : pr *δια D*E*FG 7 γενωμεθα EKaς 8 τα καλα EKaς 9 γενεαλ.* : *λογομαχιας FG 15 ασπασασθε A* | *χαρις* : + *του κυριου DE* + *τ. θεου FG* | fin + *αμην Emς*

Subscriptio: *προς Τιτον* (+ *της Κρητων εκκλησιας πρωτον επισκοπον χειροτονηθεντα*) *εγραφη απο Νικοπολεως της Μακεδονιας* (missa per Arteman *vl* per Zenam et Apollo).

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

E 3,1. 1 *Παῦλος δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ Τιμόθεος*
ὁ ἀδελφὸς Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ
Kol 4,17. 2 T 2,3. 2 *ἡμῶν ¹ καὶ Ἀπφίᾳ τῇ ἀδελφῇ καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συν-*
στρατιώτῃ ἡμῶν καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ·
R 1,7. 3 *χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν*
καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
4 *Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε μνείαν σου*
5 *ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ἀκούων σου*
τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν ἣν ἔχεις πρὸς τὸν
Ph 1,9. 6 *κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ὅπως*
ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργὴς γένηται ἐν
ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ἡμῖν εἰς Χριστόν·
2 K 7,4. 7 *χαρὰν γὰρ πολλὴν ἔσχον καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ*
ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέ-
8 *παυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ. Διό, πολλὴν ἐν Χριστῷ*
9 *παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον, διὰ*
τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν ὡς
Παῦλος πρεσβύτης, νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Χριστοῦ
Kol 4,9. 1 K 4,15. 10 *Ἰησοῦ, ¹ παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν*
G 4,19. 11 *ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς, Ὀνήσιμον, ¹ τόν ποτέ σοι*
12 *ἄχρηστον νυνὶ δὲ καὶ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον, ὃν*
ἀνέπεμψά σοι, αὐτόν, τοῦτ' ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα·
Ph 2,30. 13 *¹ ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα*
ὑπὲρ σοῦ μοι διακονῇ ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγ-
2 K 9,7. 1 P 5,2. 14 *γελίου, χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα*

---

4 **W** *παντοτε,* *5 προς* : **ℵ** *εις* *6* **H** [*του*] | *ημιν* : **hT** *υμιν* *9 πρεσβύτης* : **h**[s] **err. prim. pro** *πρεσβευτής* | *παρακαλω* : **T·W.** | **h** *νυν* | *Ιησου* : **R·HR**+ — *11* **ℵR**— *και* 1° *12* **H** *σοι αυτ.* **R** *σοι· αυτ.*

Inscriptio: *προς Φιλημονα + και Απφιαν και Αρχιππον (τον διακονον)* *1 δεσμιος* : *αποστολος* ***D*E**** *δουλος* ***33a*** | *αγαπητω* : + *αδελφω* ***D*E*** *2 αδελφη* : *αγαπητη* ***KLς*** *6 παντος* : + *εργου* ***FGa*** | *Χριστον Ιησουν* ***Dmς*** *7 χαριν* ***KLaς*** | *εχομεν πολλην* ***KLaς*** *10 ον* : + *εγω* ***A*** | *δεσμοις μου* ***CEaς*** *12 ανεπεμψα· συ δε αυτον* ***DEaς*** | *σπλ.* : + *προσλαβου* ***CDaς***

ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου
ᾖ ἀλλὰ κατὰ ἑκούσιον. τάχα γὰρ διὰ τοῦτο 15
ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς,
[1] οὐκέτι ὡς δοῦλον ἀλλὰ ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν 16 1 T 6,2.
ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσῳ δὲ μᾶλλον σοὶ
καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ. εἰ οὖν με ἔχεις κοι- 17
νωνόν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. εἰ δέ τι ἠδίκησέν 18
σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγα· ἐγὼ Παῦλος 19 G 6,11. 2 Th 3,17.
ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω
σοι ὅτι καὶ σεαυτόν μοι προσοφείλεις. ναί, ἀδελφέ, 20 7.
ἐγώ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ
σπλάγχνα ἐν Χριστῷ.

Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς 21
ὅτι καὶ ὑπὲρ ἃ λέγω ποιήσεις. ἅμα δὲ καὶ ἑτοί- 22 Ph 1,25; 2,24.
μαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευ-
χῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.

Ἀσπάζεταί σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου 23 Kol 1,7; 4,12.
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, [1] Μᾶρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, 24 Kol 4,10.14.
Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου.

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ 25
πνεύματος ὑμῶν.

---

16 T *ουκ ετι* *25* *κυριου* : + hRW *ημων*

---

19 λεγω· σοί, | fin + *εν κυριω D*E** *20 Χριστω* : *κυριω EKaς* *21 α* : *ο DEaς* *23 ασπαζονται KLaς* *25* fin + *αμην ℵCmς*

Subscriptio: *προς Φιλημονα (και Απφιαν δεσποτας Ονησιμου και προς Αρχιππον τον διακονον της εν Κολοσσαις εκκλησιας) εγραφη απο Ρωμης (δια Ονησιμου οικετου).* [*Αλλα δη και μαρτυς Χριστου γεγενηται ο μακαριος Ονησιμος εν τη Ρωμαιων πολει επι Τερτουλλου τηνικαυτα την επαρχικην εξουσιαν διεποντος τη των σκελων κλασει την ψηφον υπομεινας του μαρτυριου.*]

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

1 Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς
Ps 2,8. J 1,3. 2 λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις ˈἐπ'
Kol 1,16. Mt 21,38. ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν
υἱῷ, ὃν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ
Ps 110,1. 3 ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας· ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς
2 K 4,4. Kol 1,15. δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων
9,14.26. Mc 16,19. τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ,
καθαρισμὸν τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος **ἐκάθισεν**
Ph 2,9. 4 **ἐν δεξιᾷ** τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, τοσούτῳ
κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων ὅσῳ διαφορώ-
Ps 2,7. 5 τερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. Τίνι
2 Sm 7,14. 5,5. Act 13,33. γάρ εἶπέν ποτε τῶν ἀγγέλων·

υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε;

καὶ πάλιν·

ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν;

Dt 32,43 Lxx. 6 ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν
R 8,29. Ps 97,7. οἰκουμένην, λέγει·

καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ.

Ps 104,4. 7 καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει·

Ad Hebr hic R; de HTW vide p. 391. 527
1,5 *σε* : **H,W·**

1,2 *εσχατων* ***47ς*** | *αμ.* : + *ημων* ***KLaς*** | **3** *καθ.* : pr *δι εαυτου* ***Eaς*** | **4** — *των* ***B*** | **7** *αγγ.* 1° : + *αυτου* ***D*E****

ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα,
καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα·
πρὸς δὲ τὸν υἱόν· 8 Ps 45,7.8.
ὁ θρόνος σου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος,
καὶ ἡ ῥάβδος τῆς εὐθύτητος ῥάβδος τῆς βασιλείας αὐτοῦ.
ἠγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· 9
διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε, ὁ θεός, ὁ θεός σου ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου.
καί· 10 Ps 102,26–28.
σὺ κατ᾽ ἀρχάς, κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας,
καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σού εἰσιν οἱ οὐρανοί·
αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· 11
καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται,
καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτούς, 12
ὡς ἱμάτιον καὶ ἀλλαγήσονται·
σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν.
πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέν ποτε· 13 Ps 110,1.
κάθου ἐκ δεξιῶν μου
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου;
οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα εἰς δια- 14 Dn 7,10. Ps 34,8; 91,11. Act 5,19; 12,7.
κονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρο-
νομεῖν σωτηρίαν; *Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως* 2
προσέχειν ἡμᾶς τοῖς ἀκουσθεῖσιν, μή ποτε παρα-
ρυῶμεν. *εἰ γὰρ ὁ δι᾽ ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος* 2 Act 7,38.53. G 3,19.
ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρα-
κοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, πῶς ἡμεῖς 3 10,29. 12,25.
ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας;
ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου,

---

8 hRW *, ο θεός,* | H *[του αιωνος]* | W *καί·* | *αυτου* : hRT *σου* *9* T *αδικιαν* | HR *σε ο et σου, ελ.* *12* T *αλλαξεις* | *ως ιματ.* : [R]—T 2,*3.4* H *σωτηριας, ... θελησιν;*

---

7 πνευμα DEa *8 — και KLaϛ* | *— η DEaϛ* | *— της* 1° *DEaϛ* | *ραβδ.* 2° : pr *η DEaϛ* *11 διαμενεῖς D*[3]*EM* *14 διακονιας B* 2,*2 αγγελου L*

Mc 16,20. 1 K 12,4.11. 4 ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, ' συνεπι-
μαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν
καὶ ποικίλαις δυνάμεσιν καὶ πνεύματος ἁγίου
μερισμοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.
5 Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν
Ps 8,5–7. 6 μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν. διεμαρτύρατο δέ
πού τις λέγων·
τί ἐστιν ἄνθρωπος ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ;
ἢ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν;
7 **ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους,**
δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν,
1 K 15,27. 8 **πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ.**
ἐν τῷ γὰρ **ὑποτάξαι** αὐτῷ τὰ **πάντα** οὐδὲν ἀφῆκεν
αὐτῷ ἀνυπότακτον. νῦν δὲ οὔπω ὁρῶμεν αὐτῷ
Ph 2,8.9. 9 τὰ **πάντα ὑποτεταγμένα**· τὸν δὲ **βραχύ τι παρ'**
ἀγγέλους ἠλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ
πάθημα τοῦ θανάτου **δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανω-**
μένον, ὅπως χάριτι θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται
R 11,36. 10 θανάτου. Ἔπρεπεν γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα
καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν
ἀγαγόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ
Mc 3,34.35. 11 παθημάτων τελειῶσαι. ὅ τε γὰρ ἁγιάζων καὶ
Mt 25,40. J 20,17. οἱ ἁγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ
Ps 22,23. 12 ἐπαισχύνεται **ἀδελφοὺς** αὐτοὺς καλεῖν, λέγων·
ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου,
ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε·
Is 8,17. Is 8,18. 2 Sm 22,3. 13 καὶ πάλιν·
ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ·
καὶ πάλιν·
ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἅ μοι ἔδωκεν ὁ θεός.

---

6 αυτου : **HR**, 7 fin **H+** [*και κατεστησας αυτον επι τα εργα των χειρων σου*] *8 αυτω* 1° : **[H]—W** *9 χαριτι* : **h**[r]**W** *χωρις*

---

4 συνμαρτυρουντος ***B*** | *— τε* ***MPa*** | *αυτου* : *του θεου* ***D*E**** *6 τι* : *τις* ***C*P*** *11 καλων* ***17***

ἐπεὶ οὖν **τὰ παιδία** κεκοινώνηκεν αἵματος καὶ 14 17. 2 T 1,10.
σαρκός, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχεν τῶν J 12,31. Ap 12,10.
αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ 1 K 15,56.
κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ᾽ ἔστιν τὸν διά-
βολον, ˈκαὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου 15
διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. οὐ 16 Is 41,8 s.
γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ **σπέρ-
ματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται.** ὅθεν ὤφειλεν κατὰ 17 Ps 22,23. Ph 2,7.
πάντα **τοῖς ἀδελφοῖς** ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων
γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν,
εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. ἐν 18 4,15.
ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθείς, δύναται τοῖς
πειραζομένοις βοηθῆσαι.

Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου 3 4,14.
μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα
τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν, **πιστὸν** ὄντα τῷ ποιή- 2 Nu 12,7.
σαντι αὐτόν, ὡς καὶ **Μωϋσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ
αὐτοῦ.** πλείονος γὰρ οὗτος δόξης παρὰ Μωϋσῆν 3
ἠξίωται καθ᾽ ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου
ὁ κατασκευάσας αὐτόν. πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευά- 4
ζεται ὑπό τινος, ὁ δὲ πάντα κατασκευάσας θεός.
καὶ **Μωϋσῆς** μὲν **πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ** 5 Nu 12,7.
ὡς **θεράπων** εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων,
ˈ Χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ **τὸν οἶκον αὐτοῦ**· οὗ 6 R 15,4. E 2,19. Kol 1,23. 6,11; 10,23.
οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐὰν τὴν παρρησίαν καὶ τὸ
καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν κα-
τάσχωμεν. Διό, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ 7 Ps 95,7–11.
ἅγιον·

σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ 8 Ex 17,7. Nu 20,2–5.
παραπικρασμῷ

---

15 T δουλιας   3,*2* ολω : [H]—W   *6* μεχρι τελ. βεβ. : [H]—W   *7* αγιον : h ,

---

14 αυτων : + παθηματων *D**E**syr^hr   *17* ταις αμαρτιαις *A17*   3,*4* τα παντα *ELaς*   *6* ου : ος *D**M* | εανπερ *ACaς*

κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ,
9 **οὗ ἐπείρασαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ**
10 **καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου ˡ τεσσεράκοντα ἔτη.**
διὸ **προσώχθισα τῇ** γενεᾷ **ταύτῃ**
καὶ εἶπον· ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ·
αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου,
Nu 14,21–23. 11 **ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου·**
εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.
12 βλέπετε, ἀδελφοί, μή ποτε ἔσται ἔν τινι ὑμῶν καρ-
δία πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ θεοῦ
1 Th 5,11. 13 ζῶντος, ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην
ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ **σήμερον** καλεῖται, ἵνα μὴ
6,11. 14 **σκληρυνθῇ** τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας· μέτ-
11,1. οχοι γὰρ τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν, ἐάνπερ τὴν
ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κα-
Ps 95,8. 15 τάσχωμεν. ἐν τῷ λέγεσθαι·
7. **σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,**
μὴ **σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παρα-**
πικρασμῷ.
Ex 17,1 ss. 16 τίνες γὰρ ἀκούσαντες **παρεπίκραναν**; ἀλλ' οὐ πάν-
Nu 14,29. 17 τες οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέως; τίσιν
1 K 10,10. δὲ **προσώχθισεν τεσσεράκοντα ἔτη**; οὐχὶ τοῖς ἁμαρ-
Nu 14,22 s. 18 τήσασιν, ὧν **τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ**; τίσιν
11. δὲ **ὤμοσεν** μὴ **εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν**
19 **αὐτοῦ** εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν; καὶ βλέπομεν ὅτι
Ps 95,11. 4 οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν. φοβηθῶ-
μεν οὖν μή ποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελ-
θεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν
2 ὑστερηκέναι. καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι καθά-
περ κἀκεῖνοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς

---

10 ετη : H·W. *11 μου 2°* : ℋ·W, *13* H *τό Σημ.* *(it* R *Σημ.)* | hW *εξ υμων τις* *14.15* W *κατασχωμεν εν* *15* h *ακουσητε, —* | H *Μη* *17* T *αμαρτησασιν; ... ερημω.*

---

9 επειρ. : + *με* **KLaς** | *εν δοκιμ.* : *εδοκιμασαν με* **KLaς** *10 εκεινη* **CEaς** *14 υποστ.* : + *αυτου* **Aa** *16 τινὲς ... παρεπικραναν.* **LMaς** *17 δε* : + *και* **A** | *αμ.* : *απειθησασιν* **A47** 4,1 *καταλιπομενης* ℵ**D*** + *της* **D*E***

ἀκοῆς ἐκείνους μὴ συνκεκερασμένος τῇ πίστει
τοῖς ἀκούσασιν. **Εἰσερχόμεθα** γὰρ **εἰς τὴν κατά-** 3 3,11. Ps 95,11.
παυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἴρηκεν·
ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου·
εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου,
καίτοι **τῶν ἔργων** ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενη-
θέντων. εἴρηκεν γάρ που περὶ τῆς ἑβδόμης οὕτως· 4 Gn 2,2.
καὶ κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ
ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ· καὶ ἐν τούτῳ 5 Ps 95,11.
πάλιν· **εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν** μου.
ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινὰς **εἰσελθεῖν εἰς** αὐτήν, 6
καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ **εἰσῆλθον** δι᾽
ἀπείθειαν, ⸀πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν, **σήμερον,** ἐν 7 3,7. Ps 95,7.8.
Δαυεὶδ λέγων μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς προ-
είρηται·
σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν.
εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ 8 Dt 31,7. Ios 22,4.
ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. ἄρα ἀπολεί- 9
πεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. ὁ γὰρ 10 Gn 2,2. Ap 14,13.
εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς
κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ **ἀπὸ τῶν**
ἰδίων **ὁ θεός.** Σπουδάσωμεν οὖν **εἰσελθεῖν εἰς** 11 Ps 95,11.
ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις
ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. Ζῶν γὰρ ὁ 12 Jr 23,29. Is 49,2. E 6,17.
λόγος τοῦ θεοῦ καὶ ἐνεργὴς καὶ τομώτερος ὑπὲρ
πᾶσαν μάχαιραν δίστομον καὶ διϊκνούμενος ἄχρι J 12,48.
μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ Ap 19,15.
μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν
καρδίας· καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον 13

---

2 𝔎R *συνκεκερασμενους* | h^s *fort ακουσασιν pro ακουσμασιν* *3 γαρ* : h *ουν* | *την 1°* : [H]—W *4* fin H,W. *7* h *προειρηκεν*

---

2 ακουσθεισιν 71 *3 εισερχωμεθα ουν AC17a* *6 απιστιαν* ℵ* *7 ειρηται KLaς* *8 αν : αρα B* *12 εναργης B*

αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς
3,1; 6,20; 7,26; 8,1; 9,11. 14 ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος. Ἔχον-
τες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρα-
νούς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς
2,17. 15 ὁμολογίας. οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον
συνπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειρασμένον
δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας.
1 J 3,21. R 3,25. 16 προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ
τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεος καὶ χάριν εὕρω-
μεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν.

5 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανό-
μενος ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν
θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ
4,15. 2 ἁμαρτιῶν, μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσιν
καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθέ-
Lv 9,7; 16,6. 3 νειαν, ˈκαὶ δι' αὐτὴν ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ
λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσφέρειν περὶ
Ex 28,1. 4 ἁμαρτιῶν. καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τι-
μήν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθώσπερ
Ps 2,7. 1,5. Act 13,33. 5 καὶ Ἀαρών. Οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν
ἐδόξασεν γενηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας
πρὸς αὐτόν·

υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε·

c 7. Ps 110,4. 6 καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει·

**σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχι-
σεδέκ.**

Mt 26,39–46. 7 ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεήσεις τε
καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν
ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων
προσενέγκας καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας,
Ph 2,8. 8 ˈκαίπερ ὢν υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθεν τὴν ὑπα-

5,*1* H [τε] *6* fin W,

---

16 — ευρωμεν *B* 5,*3* δια ταυτην *EKaς* | εαυτου
αυτου *BD*a* | περι 3° : υπερ *EKaς*

κοήν, καὶ τελειωθεὶς ἐγένετο πᾶσιν τοῖς ὑπακούου- 9 Is 45,17. J 17,1.5.
σιν αὐτῷ αἴτιος **σωτηρίας αἰωνίου**, προσαγορευθεὶς 10 Ps 110,4.
ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς **κατὰ τὴν τάξιν Μελχι-
σεδέκ.**
Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευ- 11
τος λέγειν, ἐπεὶ ˈνωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς.
καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρό- 12 1 K 3,1–3. 1 P 2,2.
νον, πάλιν χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς τινα
τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ, καὶ
γεγόνατε χρείαν ἔχοντες γάλακτος, οὐ στερεᾶς
τροφῆς. πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος 13 E 4,14.
λόγου δικαιοσύνης, νήπιος γάρ ἐστιν· τελείων δέ 14 Ph 1,10. R 16,19. Gn 2,17.
ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθη-
τήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ
τε καὶ κακοῦ. Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ 6
Χριστοῦ λόγον ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα, μὴ 9,14.
πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ
νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ θεόν, ˈβαπτισμῶν 2
διδαχήν, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεως νε-
κρῶν, καὶ κρίματος αἰωνίου. καὶ τοῦτο ποιήσο- 3
μεν, ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ ὁ θεός. Ἀδύνατον γὰρ τοὺς 4 10,26.27. Mt 12,31. 1 J 5,16.
ἅπαξ φωτισθέντας γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς
τῆς ἐπουρανίου καὶ μετόχους γενηθέντας πνεύ-
ματος ἁγίου ˈκαὶ καλὸν γευσαμένους θεοῦ ῥῆμα 5 1 P 2,3.
δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, καὶ παραπεσόντας, 6
πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας
ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ παραδειγματίζον-
τας. γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς ἐρχόμενον 7 Gn 1,11 s.
πολλάκις ὑετὸν καὶ τίκτουσα **βοτάνην** εὔθετον
ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει
εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ· **ἐκφέρουσα** δὲ **ἀκάνθας** 8 Gn 3,17 s.

---

12 T *τίνα* | *ου* : h[R]W pr *και* 6,*2* hRT *διδαχης* | *αναστ.* : hRT+ *τε* *4* h *φωτισθεντας,*

---

13 γαρ 2⁰ : + *ακμην D**E** 6,*3 ποιησωμεν ACDa*

καὶ τριβόλους ἀδόκιμος καὶ **κατάρας** ἐγγύς, ἧς τὸ
9 τέλος εἰς καῦσιν. Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν,
ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ
10,32–34. 10 καὶ οὕτως λαλοῦμεν. οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεὸς ἐπι-
λαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ τῆς ἀγάπης ἧς
ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες
3,14. Ph 1,6. 11 τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες. ἐπιθυμοῦμεν δὲ
ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν
πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους,
12 ¹ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίσ-
τεως καὶ μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς ἐπαγ-
Gn 22,16.17. 13 γελίας. Τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ θεός,
ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχεν μείζονος ὀμόσαι, **ὤμοσεν**
14 **καθ' ἑαυτοῦ**, ¹λέγων· **εἰ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε**
15 **καὶ πληθύνων πληθυνῶ** σε· καὶ οὕτως μακροθυ-
Ex 22,10. 16 μήσας ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας. ἄνθρωποι γὰρ
κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσιν, καὶ πάσης αὐτοῖς
17 ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος· ἐν ᾧ
περισσότερον βουλόμενος ὁ θεὸς ἐπιδεῖξαι τοῖς
κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς
Nu 23,19. 18 βουλῆς αὐτοῦ ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ, ἵνα διὰ δύο πραγ-
1 Sm 15,29. μάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι
θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόν-
Lv 16,2.12. 19 τες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος· ἣν ὡς
ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν
καὶ **εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσμα-**
5,6. Ps 110,4. 20 **τος**, ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς,
κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος
εἰς τὸν αἰῶνα.
Gn 14,17–20. 7 Οὗτος γὰρ ὁ **Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Σαλήμ, ἱερεὺς**
τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὁ **συναντήσας Ἀβραὰμ**

---

18 θεον : **hT** pr τον   **7,***1* ο 2° : **h** „MSS" ος

---

9 αγαπ. : αδελφοι **ℵ*1**   *10 της :* pr *του κοπου* **KLaς**
11 πληροφ. : + της πιστεως **17**   *14 ει : ἦ* **KL*aς**   *16 γαρ :*
pr *μεν* **CKaς**   *17 επιδειξασθαι* **A47** | *τοις κλητοις*
κληρ. **37**

ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων καὶ
εὐλογήσας αὐτόν, ᾧ καὶ **δεκάτην ἀπὸ πάντων** ἐμέ- 2
ρισεν **Ἀβραάμ**, πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος βασι-
λεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ **βασιλεὺς Σαλήμ**,
ὅ ἐστιν βασιλεὺς εἰρήνης, ᾿ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγε- 3 Ps 110,4.
νεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος
ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ, μένει
ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές. Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος 4
οὗτος, ᾧ **δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν** ἐκ τῶν ἀκροθι-
νίων ὁ πατριάρχης. καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν 5 Nu 18,21.
Λευεὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν
ἀποδεκατοῖν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ᾽ ἔστιν
τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ
τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ· ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος 6
ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκεν Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα
τὰς ἐπαγγελίας **εὐλόγηκεν**. χωρὶς δὲ πάσης ἀντι- 7
λογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται.
καὶ ὧδε μὲν **δεκάτας** ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι 8
λαμβάνουσιν, ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. καὶ 9
ὡς ἔπος εἰπεῖν, δι᾽ Ἀβραὰμ καὶ Λευεὶς ὁ δεκάτας
λαμβάνων δεδεκάτωται· ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ 10
πατρὸς ἦν ὅτε **συνήντησεν αὐτῷ Μελχισεδέκ**. Εἰ 11 Ps 110,4. 18.19.
μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευειτικῆς ἱερωσύνης
ἦν, ὁ λαὸς γὰρ ἐπ᾽ αὐτῆς νενομοθέτηται, τίς ἔτι
χρεία **κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ** ἕτερον ἀνίστασθαι
ἱερέα καὶ οὐ **κατὰ τὴν τάξιν** Ἀαρὼν λέγεσθαι;
μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης ἐξ ἀνάγκης καὶ 12
νόμου μετάθεσις γίνεται. ἐφ᾽ ὃν γὰρ λέγεται 13
ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ᾽ ἧς οὐδεὶς
προσέσχηκεν τῷ θυσιαστηρίῳ· πρόδηλον γὰρ ὅτι 14 Gn 49,10. Is 11,1.
ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυ-

---

4 ω : **hT+** *και* *5* **H** *ιερατιαν*

---

5 αποδεκατουν **ℵAplϛ** *6 τον Αβρ.* **AKaϛ** | *ευλογησεν* **ACPa** *11* — *ην* **B** | *αυτην 39 αυτη* **Kaϛ** | *νενομοθετητο* **Eaϛ** *13 προσεσχ.* : *προσεσχεν* **AC** *μετεσχεν* **P71** *14 ημων* : + *Ιησους* **17.31**.

Ps 110,4. 15 λὴν περὶ ἱερέων οὐδὲν Μωϋσῆς ἐλάλησεν. Καὶ
περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ **κατὰ τὴν**
16 **ὁμοιότητα Μελχισεδὲκ** ἀνίσταται **ἱερεὺς** ἕτερος, ὃς
οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκίνης γέγονεν ἀλλὰ
5,6. Ps 110,4. 17 κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου. μαρτυρεῖται γὰρ
ὅτι **σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελ-**
18 **χισεδέκ**. ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης
ἐντολῆς διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές,
9,9. 19 ' οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ἐπεισαγωγὴ δὲ
20 κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ. Καὶ
καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας, — οἱ μὲν γὰρ
Ps 110,4. 21 χωρὶς ὁρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, ὁ δὲ
μετὰ ὁρκωμοσίας διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν·
ὤμοσεν κύριος, καὶ οὐ μεταμεληθήσεται· σὺ ἱερεὺς
8,6; 12,24. 22 **εἰς τὸν αἰῶνα**· — κατὰ τοσοῦτο καὶ κρείττονος
23 διαθήκης γέγονεν ἔγγυος Ἰησοῦς. Καὶ οἱ μὲν
πλείονές εἰσιν γεγονότες ἱερεῖς διὰ τὸ θανάτῳ
Ps 110,4. 24 κωλύεσθαι παραμένειν· ὁ δὲ διὰ τὸ μένειν αὐτὸν
εἰς τὸν αἰῶνα ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην·
R 8,34. 1 J 2,1. Ap 1,18. 25 ὅθεν καὶ σῴζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς
προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν
4,14. 26 εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν. Τοιοῦτος γὰρ
ἡμῖν καὶ ἔπρεπεν ἀρχιερεύς, ὅσιος, ἄκακος,
ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ
Lv 16,6.15. 27 ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος· ὃς οὐκ ἔχει
καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρό-
τερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν,
ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ
Ps 2,7; 110,4. 5,1.2. 28 ἑαυτὸν ἀνενέγκας. ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθ-
ίστησιν ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ

---

26 και 1° : [H] [R] *27* H (*τουτο ... ανενεγκας·*) | hT *προσενεγκας*

---

16 σαρκικης EKaς *17 μαρτυρει CKaς* *21 fin* + *κατα την ταξιν Μελχισεδεκ ADmς* *22 τοσουτον EKaς* | — *και DEaς* *27 θυσιαν DEP* *28 ιερεις D*

τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον **υἱὸν εἰς τὸν**
αἰῶνα τετελειωμένον.
Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον 8 4,14. Ps 110,1.
ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς **ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ** τοῦ θρόνου
τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τῶν ἁγίων 2 Nu 24,6.
λειτουργὸς καὶ **τῆς σκηνῆς** τῆς ἀληθινῆς, **ἣν ἔπη-**
ξεν ὁ κύριος, οὐκ ἄνθρωπος. Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς 3 5,1.
εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται·
ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ.
εἰ μὲν οὖν ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ᾽ ἂν ἦν ἱερεύς, ὄντων 4
τῶν προσφερόντων κατὰ νόμον τὰ δῶρα· οἵτινες 5 Kol 2,17. Ex 25,40.
ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων,
καθὼς κεχρημάτισται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν
τὴν σκηνήν· ὅρα γάρ φησιν, **ποιήσεις πάντα κατὰ**
τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει· νῦν δὲ 6 7,22; 12,24. 2 K 3,6.
διαφορωτέρας τέτυχεν λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείτ-
τονός ἐστιν διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν
ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται. εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη 7
ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος.
μεμφόμενος γὰρ αὐτοὺς λέγει· 8 Jr 31,31–34. 10,16.17.
ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος,
καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν
οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινήν,
οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν 9 Ex 19,5.6.
αὐτῶν
ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν
ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου,
ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου,
κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει κύριος.
ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ 10

---

28 H *υιόν,* 8,*6* hRT *νυνι* | W *τετευχεν* *7* W *ετερας*
8 hW *αυτοις*

---

*1 επι : εν **A** | ουραν. : υψηλοις **17*** *2 ουκ :* pr *και*
AKaς *4 ουν : γαρ **EKaς** | οντων : + των ιερεων **KLaς** |*
*κ. τον νομον **DEmς*** *6 — και **D*Ka*** *9 ημεραις **B34***
*10 διαθ. : + μου **ADE***

μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος,
διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν,
καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς,
καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν
καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν.
11 καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ
καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων· γνῶθι
τὸν κύριον,
ὅτι πάντες εἰδήσουσίν με
ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν.
12 ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν,
καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.
R 10,4. 13 ἐν τῷ λέγειν **καινὴν** πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην· τὸ
δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.
9 Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη δικαιώματα λατρείας
Ex 25,23.30.31. 2 τό τε ἅγιον κοσμικόν. σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη
ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἥ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ
Ex 26,33. 3 ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται Ἅγια· μετὰ
δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη
Ex 16,33. Nu 17,25. Ex 25,16.21. 4 Ἅγια Ἁγίων, χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον καὶ τὴν
κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάν-
τοθεν χρυσίῳ, ἐν ᾗ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ
μάννα καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα καὶ
Ex 25,18. Ex 26,34. 5 αἱ πλάκες τῆς διαθήκης, ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χε-
ρουβεὶν δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ
Nu 18,3.4. 6 ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος. Τούτων δὲ
οὕτως κατεσκευασμένων εἰς μὲν τὴν πρώτην σκη-
νὴν διὰ παντὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας
Ex 30,10. Lv 16,2.14.15. 7 ἐπιτελοῦντες, εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυ-
τοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεύς, οὐ χωρὶς αἵματος ὃ προσ-

---

10 hT *καρδιαν* 9,*1* H [*και*] *2 αρτων* : h[r]+ *και το χρυσουν θυμιατηριον* et — *χρ.* et *θυμ. και* (v. 4) *2 Αγια* (T *α-*) : hW *τα αγ.* *3 Αγ. Αγιων* (T *α. α.*) : hW *τα αγ. των αγ.*

---

10 καρδιᾳ ***B*** | *γραψω* ***B*** *11 μικρου* : + *αυτων* ***Laϛ*** *12 ου* : pr *και των ανομιων αυτων* ***ADmϛ*** 9,*1 πρωτη* : + *σκηνη* ***47aϛ*** *4* — *ἡ* 2[0] ***B37***

φέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημά-
των, τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, 8 10,19.
μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν ἔτι τῆς
πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν, ἥτις παραβολὴ εἰς 9 10,1.2.
τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ᾽ ἣν δῶρά τε καὶ
θυσίαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδη-
σιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, μόνον ἐπὶ βρώμασιν 10 Lv 11,2. Lv 15,18. Nu 19,18.
καὶ πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, δικαιώ-
ματα σαρκὸς μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.
Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν γενομέ- 11 6,20. 10,1.
νων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας
σκηνῆς οὐ χειροποιήτου, τοῦτ᾽ ἔστιν οὐ ταύτης
τῆς κτίσεως, οὐδὲ δι᾽ αἵματος τράγων καὶ μόσχων, 12
διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς
τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος. εἰ γὰρ τὸ 13 Lv 16,3.14.15. Nu 19,9.17.
αἷμα τράγων καὶ ταύρων καὶ σποδὸς δαμάλεως
ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους ἁγιάζει πρὸς τὴν
τῆς σαρκὸς καθαρότητα, πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα 14 1 P 1,18.19. 1 J 1,7. Ap 1,5. 1 K 15,45. 6,1.
τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν
προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ θεῷ, καθαριεῖ τὴν συνεί-
δησιν ἡμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεύειν
θεῷ ζῶντι. Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς 15 12,24. 1 T 2,5.
μεσίτης ἐστίν, ὅπως θανάτου γενομένου εἰς ἀπο-
λύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων
τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου
κληρονομίας. ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη 16
φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου· διαθήκη γὰρ ἐπὶ νε- 17
κροῖς βεβαία, ἐπεὶ μή ποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέ-
μενος. Ὅθεν οὐδὲ ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος ἐν- 18
κεκαίνισται. λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ 19 Ex 24,3 ss. Lv 14,4. Nu 19,6.

---

10 δικαιωμ. : **hW pr** *και* *11 γενομ.* : **hRT** *μελλοντων* *14 ημων* : **hRT** *υμων* *17 ποτε* : **ℌ** *τοτε* | *διαθεμενος* : **h**; **W²**, *18* **T** *ουδ* | **W** *εγκεκ.*

---

9 ητις : + *πρωτη* ***D*E*** | *ην* : *ον* ***EKaϛ*** *10 δικαιωμασιν* ***EKaϛ*** *12 αγια* : + *των αγιων* ***P*** *14 αιωνιου* : *αγιου* ***ℵ³D*P*** | *ζωντι* : + *και αληθινω* ***AP21*a***

τὸν νόμον ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν
τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ τῶν τράγων μετὰ ὕδατος
καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσσώπου, αὐτό τε τὸ
Ex 24,6–8. 20 βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐράντισεν, λέγων·
Mt 26,28. **τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς**
Lv 8,15.19. 21 **ὑμᾶς ὁ θεός.** καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ
σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως ἐράντισεν.
Lv 17,11. 22 καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ
E 1,7. τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται
8,5. 23 ἄφεσις. Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν
ἐν τοῖς οὐρανοῖς τούτοις καθαρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ
τὰ ἐπουράνια κρείττοσιν θυσίαις παρὰ ταύτας.
11.12. 1 J 2,1. 24 οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα εἰσῆλθεν ἅγια Χριστός,
ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ᾽ εἰς αὐτὸν τὸν οὐ-
ρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ
25 ὑπὲρ ἡμῶν· οὐδ᾽ ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτόν,
ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ᾽
1 K 10,11. 26 ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ, ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν
12. G 4,4. πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· νυνὶ
δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν
τῆς ἁμαρτίας διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται.
Gn 3,19. 27 καὶ καθ᾽ ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ
Is 53,12. 28 ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις, ˈ οὕτως καὶ ὁ
10,10.12.14. Ph 3,20. Χριστός, ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ **πολλῶν ἀνενεγ-**
2 T 4,8. 1 P 2,24. **κεῖν ἁμαρτίας,** ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθή-
σεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.
8,5. 7,19. 10 Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγα-
θῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ᾽
ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν
εἰς τὸ διηνεκὲς οὐδέποτε δύναται τοὺς προσερχο-
2 μένους τελειῶσαι· ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσ-

---

19 T— *τον* 1⁰ 10,*1 θυσιαις* : h+ *αυτων* | *ας* : T *αις*
h^{s} — *ας (αις)* | 𝔎R *δυνανται*

---

19 — και τ. τραγ. **ℵ^{3}*KLa*** *25 αγια* : + *των αγιων* **ℵ^{3}*37a***
26 αποθανειν ***47a*** | — *της* 1⁰ ***CEaϛ*** *28 σωτ.* : + *δια*
πιστεως ***AP31*** 10,2 — *ουκ* ***H*74aϛe***

φερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν
ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας ἅπαξ κεκαθαρισμένους;
ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν· 3 Lv 16,21.
ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν 4 11.
ἁμαρτίας. Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει· 5 Ps 40,7–9.
θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ
κατηρτίσω μοι·
ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας. 6
τότε εἶπον· ἰδοὺ ἥκω, ἐν κεφαλίδι βιβλίου 7
γέγραπται περὶ ἐμοῦ,
τοῦ ποιῆσαι ὁ θεὸς τὸ θέλημά σου.
ἀνώτερον λέγων ὅτι **θυσίας καὶ προσφορὰς καὶ** 8
ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας
οὐδὲ εὐδόκησας, αἵτινες κατὰ νόμον προσφέρονται,
ˈ**τότε εἴρηκεν· ἰδοὺ ἥκω τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά** 9
σου. ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ.
ἐν ᾧ **θελήματι** ἡγιασμένοι ἐσμὲν διὰ τῆς **προσ-** 10 9,12.28.
φορᾶς τοῦ **σώματος** Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ. Καὶ 11 Ex 29,38. 1. 4.
πᾶς μὲν ἱερεὺς ἕστηκεν καθ' ἡμέραν λειτουργῶν
καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵ-
τινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας· οὗτος 12 10.14.
δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς
τὸ διηνεκὲς **ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ**, τὸ λοι- 13 Ps 110,1.
πὸν ἐκδεχόμενος **ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ**
ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. μιᾷ γὰρ προσφορᾷ 14 12.
τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους.
Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· μετὰ 15
γὰρ τὸ εἰρηκέναι·
αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς 16 8,10. Jr 31,33.
μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος·

---

4 h τραγ. κ. ταυρ. 6.8 RT ηυδοκησας 9 fin T·(Ti,) W— 11 h αρχιερευς

---

4 αφελειν L73a 8 θυσιαν και προσφοραν EKaς | κ. τον νομον DEaς 9 ποιησαι : + , ο θεος, ℵ[3]Laς 10 δια : pr οι KLaς[1] | σωματος : αιματος D*E* 12 ουτος : αυτος KLaς | εκ δεξιων A31 15 προειρηκεναι KLaς

διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν,
καὶ ἐπὶ τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς,
Jr 31,34. 8,12. 17 **καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν**
18 **οὐ μὴ μνησθήσομαι ἔτι.** ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων,
οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.
Mt 27,51. 19 Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἴσο-
9,8. 20 δον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, ἣν ἐνεκαίνισεν
ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ κατα-
Zch 6,11 ss. Nu 12,7. 21 πετάσματος, τοῦτ᾽ ἔστιν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, ' καὶ
Ez 36,25. 4,16. E 5,26. 22 **ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ**, προσερχώ-
μεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ
πίστεως, ῥεραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδή-
σεως πονηρᾶς καὶ λελουσμένοι τὸ σῶμα ὕδατι
4,14. 23 καθαρῷ· κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος
13,1. 24 ἀκλινῆ, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος, ' καὶ κατα-
νοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ
3,13. 37. 25 καλῶν ἔργων, μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυν-
αγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρα-
καλοῦντες, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε
6,4–8. 1 T 2,4. 26 ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν. Ἑκουσίως γὰρ ἁμαρτα-
νόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς
ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυ-
Is 26,11 Lxx. 27 σία, φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ **πυρὸς**
Nu 15,30; 35,30. Dt 17,6. 28 **ζῆλος ἐσθίειν** μέλλοντος **τοὺς ὑπεναντίους**. ἀθε-
τήσας τις νόμον Μωϋσέως χωρὶς οἰκτιρμῶν **ἐπὶ**
Ex 24,8. 2,3. 29 **δυσὶν ἢ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθνήσκει**· πόσῳ δοκεῖτε
χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ
θεοῦ καταπατήσας καὶ **τὸ αἷμα τῆς διαθήκης**
κοινὸν ἡγησάμενος, ἐν ᾧ ἡγιάσθη, καὶ τὸ πνεῦμα

---

16 fin R· — *16.17* H *αυτους, — Και* (scribendumne *και·*?) *22* HR *ῥεραντ.* | W *καθαρω ,*

---

16 επι των διανοιων ***EKaς*** | fin + *υστερον λεγει* ***31a*** *17 μνησθω* ***KLaς*** *22 ερραντισμενοι* ***EKaς*** *25 παρακαλ.* : + *εαυτους* ***17a*** *28 οικτ.* : + *και δακρυων* ***D*E*** *29* — *εν ω ηγιασθη* ***A***

τῆς χάριτος ἐνυβρίσας. οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα· 30 Dt 32,35.36. Ps 135,14. R 12,19.
ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω· καὶ πάλιν· **κρι-**
νεῖ κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ. φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν 31 12,29.
εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος. Ἀναμιμνήσκεσθε δὲ 32 6,4.
τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολ-
λὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων, τοῦτο μὲν 33 1 K 4,9.
ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσιν θεατριζόμενοι, τοῦτο
δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέν-
τες. καὶ γὰρ τοῖς δεσμίοις συνεπαθήσατε, καὶ 34 Mt 6,20; 19,21.29.
τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς
προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοὺς κρείσ-
σονα ὕπαρξιν καὶ μένουσαν. Μὴ ἀποβάλητε οὖν 35 11,6.
τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μεγάλην μισθα-
ποδοσίαν. ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν ἵνα τὸ 36 6,12. L 21,19.
θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν ἐπαγ-
γελίαν.

ἔτι γὰρ **μικρὸν ὅσον ὅσον**, 37 25. Is 26,20. Hb 2,3. L 21,28. Jc 5,8.
ὁ ἐρχόμενος ἥξει καὶ οὐ χρονίσει·
ὁ δὲ δίκαιός μου ἐκ πίστεως ζήσεται, 38 Hb 2,4. R 1,17. G 3,11.
καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου
ἐν αὐτῷ.

ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν **ὑποστολῆς** εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ 39
πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

Ἔστιν δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγ- 11 3,14. 2 K 5,7.
μάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. ἐν ταύτῃ γὰρ 2
ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. Πίστει νοοῦμεν 3 Gn 1.
κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ μὴ
ἐκ φαινομένων τὸ βλεπόμενον γεγονέναι. Πίστει 4 Gn 4,4. Mt 23,35.
πλείονα θυσίαν Ἅβελ παρὰ Κάϊν προσήνεγκεν τῷ
θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦν-

29 fin RW; *38* H *δικ.* [*μου*] 11,*1* h *υποστασις πραγματων,* *4* H *Καὶν*

30 ανταπ. : + *λεγει κυριος Amς* | *παλιν* : + *οτι DE* *33 θεατρ.* : *ονειδιζομενοι D** *34 δεσμιοις* : *δεσμοις* Orig *δεσμοις μου* ℵ*mς* | *εαυτ.* : *εαυτοις DEa* pr *εν ς* | *υπαρξ.* : + *εν ουρανοις Eaς* 11,*3 τα βλεπομενα Kaς*

τος **ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ θεοῦ**, καὶ δι' αὐτῆς
Gn 5,24. 5 ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖ. Πίστει Ἑνὼχ μετετέθη τοῦ
μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ **οὐχ ηὑρίσκετο διότι μετέθη-
κεν αὐτὸν ὁ θεός**. πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως με-
7,25; 10,35. 6 μαρτύρηται **εὐαρεστηκέναι τῷ θεῷ**· χωρὶς δὲ πίσ-
τεως ἀδύνατον **εὐαρεστῆσαι**· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ
τὸν προσερχόμενον [τῷ] θεῷ, ὅτι ἔστιν καὶ τοῖς
Gn 6,8.9. 13–22; 7,1. R 4,20. R 8,22.24. 7 ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται. Πίστει
χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων,
εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασεν κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν
τοῦ οἴκου αὐτοῦ, δι' ἧς κατέκρινεν τὸν κόσμον,
καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρο-
Gn 12,1.4. 8 νόμος. Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν
ἐξελθεῖν εἰς τόπον ὃν ἤμελλεν λαμβάνειν εἰς
κληρονομίαν, καὶ **ἐξῆλθεν** μὴ ἐπιστάμενος ποῦ
Gn 23,4; 26,3; 35,12. 9 ἔρχεται. Πίστει **παρῴκησεν** εἰς γῆν τῆς ἐπαγ-
γελίας ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας, μετὰ
Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ τῶν συνκληρονόμων τῆς ἐπαγ-
10 γελίας τῆς αὐτῆς· ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμε-
λίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς
Gn 17,19; 21,2. 11 ὁ θεός. Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα δύναμιν εἰς
καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν καὶ παρὰ καιρὸν
ἡλικίας, ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον.
R 4,19. Gn 15,5; 22,17; 32,13. 12 διὸ καὶ ἀφ' ἑνὸς ἐγενήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρω-
μένου, **καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ** τῷ πλήθει
**καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης
ἡ ἀναρίθμητος**. Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι
Ps 39,13. 1 Chr 29,15. Gn 23,4; 47,9. 1 P 1,1; 2,11. 13 πάντες, μὴ κομισάμενοι τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ
πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ
ὁμολογήσαντες ὅτι **ξένοι καὶ παρεπίδημοί** εἰσιν **ἐπὶ**

---

4 **h**[s] *αυτου τω θεω fort pro αυτω του θεου* *5* **RT** *ευηρεστηκεναι* *6* [τω] : **W—T** *7* **W**[1] *πιστει,* *11* **h** *αυτῇ Σαρρα* *12* **RT** *εγεννηθησαν* *13* *κομισ.* : **W** *λαβοντες*

---

4 λαλειται ***DEaς*** *5 μεταθεσ. : + αυτου* ***EKaς*** *8 ο καλ.* ***AD**** | *τον τοπ.* ***EKaς*** *11 Σαρρα : + στειρα* ***D**** *(ουσα* ***P****) : + η στειρα* ***37*** | *ηλικ. : + ετεκεν* ***Eaς*** *13 προσδεξαμενοι* ***A*** | *ιδοντ. : + και πεισθεντες* ***ς***

τῆς γῆς. οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν 14
ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσιν. καὶ εἰ μὲν ἐκείνης 15
ἐμνημόνευον ἀφ' ἧς ἐξέβησαν, εἶχον ἂν καιρὸν
ἀνακάμψαι· νῦν δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τοῦτ' 16 Ex 3,6. Mc 12,26.27.
ἔστιν ἐπουρανίου. διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς
ὁ θεὸς θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν· ἡτοίμασεν γὰρ
αὐτοῖς πόλιν. Πίστει **προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν** 17 Gn 22. Jc 2,22.
Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ **τὸν μονογενῆ** προσέφερεν
ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, πρὸς ὃν ἐλαλήθη 18 Gn 21,12.
ὅτι **ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα,** λογισάμενος 19 R 4,17.
ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ θεός· ὅθεν
αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. Πίστει καὶ 20 Gn 27,28.29. 39.40.
περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ καὶ
τὸν Ἠσαῦ. Πίστει Ἰακὼβ ἀποθνήσκων ἕκαστον 21 Gn 48,15.16. Gn 47,31.
τῶν υἱῶν Ἰωσὴφ εὐλόγησεν, καὶ **προσεκύνησεν ἐπὶ**
τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. Πίστει Ἰωσὴφ τελευ- 22 Gn 50,24.
τῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευ-
σεν καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο. Πίστει 23 Ex 2,2.
Μωϋσῆς γεννηθεὶς **ἐκρύβη τρίμηνον** ὑπὸ τῶν πα-
τέρων αὐτοῦ, διότι **εἶδον ἀστεῖον** τὸ παιδίον, καὶ
οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως. Πίστει 24 Ex 2,11.12.
Μωϋσῆς μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς
θυγατρὸς Φαραώ, μᾶλλον ἑλόμενος συνκακου- 25
χεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν
ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν, μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος 26 Ps 89,51 s; 69,10.
τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν **τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ Χρισ-** 13,13. 10,34.35.
τοῦ· ἀπέβλεπεν γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν.
Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν 27 Ex 2,15; 12,51.
θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὁρῶν
ἐκαρτέρησεν. Πίστει πεποίηκεν **τὸ πάσχα** καὶ τὴν 28 Ex 12,12.13.
πρόσχυσιν **τοῦ αἵματος,** ἵνα μὴ **ὁ ὀλοθρεύων** τὰ

---

14 fin W, *15* T *μνημονευουσιν* *20* *και* 1° : [R]—T
23 fin h[r]+ *πιστει μεγας γενομενος Μωυσης ανειλεν τον Αιγυπτιον κατανοων την ταπεινωσιν των αδελφων αυτου*

---

15 εξηλθον *KLaς* *19* εγειραι *AP* | δυναται *A*
23 διατ. : δογμα *A*

Ex 14,22.27. 29 πρωτότοκα θίγῃ αὐτῶν. Πίστει διέβησαν τὴν
ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς γῆς, ἧς πεῖραν
Ios 6,20. 30 λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν. Πίστει τὰ
τείχη Ἰερειχὼ ἔπεσαν κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέ-
Ios 2,11.12; 6,17.23. Jc 2,25. 31 ρας. Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς
ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ᾽
Jud 6,11; 4,6; 15,20; 12,7. Act 3,24. 32 εἰρήνης. Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει με γὰρ
διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεών, Βαράκ, Σαμ-
ψών, Ἰεφθάε, Δαυείδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν
Jud 14,6. 1 Sm 17,34.35. Dn 6,23. 33 προφητῶν, οἳ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασι-
λείας, ἠργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγε-
Dn 3,23–25. 34 λιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, ¹ἔσβεσαν δύναμιν
πυρός, ἔφυγον στόματα μαχαίρης, ἐδυναμώθησαν
ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ,
1 Rg 17,23. 2 Rg 4,36. 2 Mcc 6, 18–7,42. 35 παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων. ἔλαβον γυναῖκες
ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ
ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρω-
Jr 20; 37; 38. 36 σιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν· ἕτεροι
δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι
2 Chr 24,21. 37 δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς· ἐλιθάσθησαν, ἐπειράσθη-
σαν, ἐπρίσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρης ἀπέθανον,
περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν,
38 ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, ¹ὧν οὐκ
ἦν ἄξιος ὁ κόσμος, ἐπὶ ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ
ὄρεσιν καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς.
13. 39 Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως
40 οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, τοῦ θεοῦ περὶ
ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς
ἡμῶν τελειωθῶσιν.
10,36. R 7,21. 1 K 9,24. 12 Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περι-

---

33 W ειργασαντο *34* fin T· *35* h„MSS" *γυναικας* *37* hR *επρισθ., επειρασθ.* h[s] *επειρ.* aut interpol aut pro *ενεπρησθησαν* vl *επειρωθησαν (επηρ.)* | H *αιγιοις* *38* H *κοσμος επι* | *επι* : h *εν*

---

29 — *γης* ***KLaς*** *32* *Β. τε και Σ. και* ***EKaς*** *39* *τας επαγγελιας* ***ASO***

κείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι
πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι᾽ ὑπο-
μονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα,
ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τε- 2 **2,10. Ps 110,1. Mt 25,21.**
λειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ
χαρᾶς ὑπέμεινεν σταυρὸν αἰσχύνης καταφρονήσας,
ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ **κεκάθικεν.** ἀνα- 3 **Nu 16,37 Lxx. L 2,34.**
λογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ
τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς ἑαυτὸν ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ
κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι. Οὔπω 4
μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν
ἀνταγωνιζόμενοι, καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, 5 **Prv 3,11.12.**
ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται·

υἱέ μου, μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυρίου,
μηδὲ ἐκλύου ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐλεγχόμενος·
ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει, 6 **Ap 3,19.**
μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται.

εἰς **παιδείαν** ὑπομένετε· ὡς **υἱοῖς** ὑμῖν προσφέρεται 7
ὁ θεός· τίς γὰρ **υἱὸς** ὃν οὐ **παιδεύει** πατήρ;
εἰ δὲ χωρίς ἐστε **παιδείας**, ἧς μέτοχοι γεγόνασιν 8 **Ps 73,14.15.**
πάντες, ἄρα νόθοι καὶ οὐχ **υἱοί** ἐστε. εἶτα τοὺς 9 **Nu 16,22.**
μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτὰς
καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολὺ μᾶλλον ὑποταγησό-
μεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν; οἱ 10
μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν
αὐτοῖς ἐπαίδευον, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον εἰς τὸ
μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ. πᾶσα μὲν παι- 11 **2 K 4,17.18. Jc 3,17.**
δεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι
ἀλλὰ λύπης, ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς
δι᾽ αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης.

---

3 ℵ *εαυτους*   *5.7.8.11* T *παιδι-*   *7* W *υπομενετε.*
11 μεν 1° : hW *δε* h^s *[δε]*

---

*4 ουπω γαρ D*La*   *5 — μου D*37*   *7 εις : ει* ς |
*γαρ : + εστιν DEa*ς

Is 35,3. 12 Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα
Prv 4,26 Lxx. 13 γόνατα ἀνορθώσατε, καὶ τροχιὰς ὀρθὰς ποιεῖτε
τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ
Ps 34,15. 14 δὲ μᾶλλον. Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ
Mt 5,8. R 12,18. 2 T 2,22. τὸν ἁγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύριον,
Dt 29,17 Lxx. Act 8,23. 15 ἐπισκοποῦντες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος
τοῦ θεοῦ, μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ
Gn 25,33.34. 16 καὶ διὰ ταύτης μιανθῶσιν οἱ πολλοί, μή τις
πόρνος ἢ βέβηλος ὡς Ἠσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως
Gn 27,30–40. 17 μιᾶς ἀπέδετο τὰ πρωτοτόκια ἑαυτοῦ. ἴστε γὰρ
ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι τὴν εὐλο-
γίαν ἀπεδοκιμάσθη, μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ
εὗρεν, καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.
Ex 19,12.16.18. Dt 4,11. 18 Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ καὶ κεκαυ-
Ex 19,16.19; 20,19. 19 μένῳ πυρὶ καὶ γνόφῳ καὶ ζόφῳ καὶ θυέλλῃ ˈκαὶ
Dt 5,23. σάλπιγγος ἤχῳ καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαν-
τες παρῃτήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον·
Ex 19,13. 20 ˈοὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον· κἂν θηρίον
Dt 9,19. 21 θίγῃ τοῦ ὄρους, λιθοβοληθήσεται· καί, οὕτω φο-
βερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν· ἔκφο-
Ap 14,1. G 4,26. 22 βός εἰμι καὶ ἔντρομος· ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιὼν
Ap 21,2. Ap 5,11. ὄρει καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος, Ἰερουσαλὴμ ἐπου-
L 10,20. 23 ρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, πανηγύρει ˈκαὶ ἐκ-
κλησίᾳ πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς,
καὶ κριτῇ θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίων
9,15. 11,4. 24 τετελειωμένων, καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ,
Gn 4,10. 1 P 1,2. καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρεῖττον λαλοῦντι παρὰ
2,2; 10,28.29. 25 τὸν Ἄβελ. Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λα-
λοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἐξέφυγον ἐπὶ γῆς
παραιτησάμενοι τὸν χρηματίζοντα, πολὺ μᾶλλον

---

13 h ποιησατε   15 ℵ δι αυτης   16 RT απεδοτο   17 TiW απεδοκιμασθη·   19 ℵ— μη   21 W ουτως | εντρ.: h εκτρομος   22 hT αγγελων πανηγυρει, •W αγγελων, πανηγυρει,   23 W κριτη,

---

15 — οι Dϛ   18 ψηλαφ.: + ορει Dϛ   19 προσθειναι A   20 fin + η βολιδι κατατοξευθησεται ϛ   22 — και 1° D*   24 τον : το L   25 εφυγον Kϛ

ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι· οὗ ἡ 26 Hg 2,6.
φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσεν τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται
λέγων· **ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείσω** οὐ μόνον **τὴν γῆν**
ἀλλὰ καὶ **τὸν οὐρανόν**. τὸ δὲ **ἔτι ἅπαξ** δηλοῖ τὴν 27
τῶν σαλευομένων μετάθεσιν ὡς πεποιημένων, ἵνα
μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον 28
παραλαμβάνοντες ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς λατρεύωμεν
εὐαρέστως τῷ θεῷ, μετὰ εὐλαβείας καὶ δέους·
καὶ γὰρ **ὁ θεὸς** ἡμῶν **πῦρ καταναλίσκον**. 29 Is 33,14. Dt 4,24; 9,3.
Ἡ φιλαδελφία μενέτω. ¹ τῆς φιλοξενίας μὴ 13 J 13,34. 2P 1,7.
ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες R 12,13. 1P 4,9. Gn 18,3; 19,2.3.
ξενίσαντες ἀγγέλους. μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων ὡς 3 Mt 25,36.
συνδεδεμένοι, τῶν κακουχουμένων ὡς καὶ αὐτοὶ
ὄντες ἐν σώματι. Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσιν καὶ 4 G 5,19.21.
ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνους γὰρ καὶ μοιχοὺς κρι- E 5,5.
νεῖ ὁ θεός. Ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος, ἀρκούμενοι 5 Dt 31,6.8.
τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν· **οὐ μή σε ἀνῶ** Ios 1,5. 1T 6,6.
οὐδ' οὐ μή σε ἐγκαταλίπω· ὥστε θαρροῦντας ἡμᾶς 6 Ps 118,6.
λέγειν·

κύριος ἐμοὶ βοηθός, οὐ φοβηθήσομαι·
τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος;

Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλά- 7 17. 1K 4,16.
λησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦν-
τες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμεῖσθε τὴν
πίστιν. Ἰησοῦς Χριστὸς ἐχθὲς καὶ σήμερον ὁ 8 1K 3,11. Ap 1,17.
αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. διδαχαῖς ποικίλαις 9 E 4,14. 2K 1,21.
καὶ ξέναις μὴ παραφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι R 14,17.
βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς
οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατοῦντες. Ἔχομεν θυ- 10 8,4.5.
σιαστήριον ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ

---

25 h ουρανου *27* H δέ | H [την] *28* W λατρευομεν | HR θεω μετα 13,*5* T εγκαταλειπω *8* HR αυτός, *9* h περιπατησαντες *10* H [εξουσιαν]

---

26 σειω *DKας* *28* εχομεν *ℵKP* | δεους : αιδους *MPa* 13,*4* γαρ : δε *Cας* *6* ου : pr και *ADας* *8* fin + αμην *D** *9* περιφερεσθε *KLας*

Lv 16,27. 11 τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. ὧν γὰρ **εἰσφέρεται ζῴων**
τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρ-
χιερέως, τούτων τὰ σώματα **κατακαίεται ἔξω τῆς**
Mt 21,39. 12 **παρεμβολῆς.** διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ
J 9,22. ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθεν.
11,26; 12,2. 13 τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν **ἔξω τῆς παρεμ-**
11,10; 12,22. 14 **βολῆς** τὸν ὀνειδισμὸν αὐτοῦ φέροντες· οὐ γὰρ
Lv 7,12. ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν
2 Chr 29,31. Ps 50,14.23. 15 ἐπιζητοῦμεν. δι' αὐτοῦ οὖν **ἀναφέρωμεν θυσίαν**
Is 57,19. Hos 14,3. **αἰνέσεως** διὰ παντὸς **τῷ θεῷ**, τοῦτ' ἔστιν **καρπὸν**
Ph 4,18. 16 **χειλέων** ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. τῆς δὲ
εὐποιΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύ-
1 Th 5,12. 17 ταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ θεός. Πείθεσθε
Ez 3,18. τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ
ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον
ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν καὶ
μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.
2 K 1,12. 18 Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πειθόμεθα γὰρ ὅτι
Act 24,16. καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσιν καλῶς θέλον-
19 τες ἀναστρέφεσθαι. περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ
Is 63,11. Zch 9,11. τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχειον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.
Is55,3. Jr32,40. Ez37,26. J10,12. 20 Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, **ὁ ἀναγαγὼν** ἐκ νεκρῶν
1 Th 5,23. 1 P 2,25. **τὸν ποιμένα τῶν προβάτων** τὸν μέγαν **ἐν αἵματι**
21 **διαθήκης αἰωνίου**, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, ¹ κατ-
αρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι
τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ἡμῖν τὸ εὐάρεστον
ἐνώπιον αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς
Jc 1,21. 22 τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. Παρακαλῶ δὲ
ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρα-
κλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν.

---

15 ουν : [R]—**ℋ** *19* **RT** *ταχιον* *21 παντι* : **R**+ [εργω] | *ποιων* : **hW** pr *αυτω* **h**[s] *fort pro αυτος ποιων* *22* **h** *ανεχεσθαι*

---

17 αποδωσονται περι υμων ***D**** *20 Ιησουν Χριστον* ***D*17a***
21 εργω και λογω αγαθω ***A*** | *ημιν* : *υμιν* ***ACPaς***

Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν Τιμόθεον ἀπολελυ- 23
μένον, μεθ' οὗ ἐὰν τάχειον ἔρχηται ὄψομαι ὑμᾶς.
Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν καὶ 24
πάντας τοὺς ἁγίους. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ
τῆς Ἰταλίας.
Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. 25

---

23 RT *ταχιον*   25 *υμων* : hR+ *αμην*

---

23 — *ημων KPaϛ*   25 *υμων* : *των αγιων D**
Subscriptio: *εγραφη απο Ρωμης vl απο Ιταλιας (vl Αθηνων) δια Τιμοθεου*

ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

1 P 1,1. Act 15,23. 1 Ἰάκωβος θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦ-
λος ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ
χαίρειν.
R 5,3–5. 1 P 1,6. 2 Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν
1 P 1,7. 3 πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, γινώσκοντες ὅτι
τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπο-
4 μονήν. ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα
ἦτε τέλειοι καὶ ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.
Prv 2,3–6. 5 Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ
τοῦ διδόντος θεοῦ πᾶσιν ἁπλῶς καὶ μὴ ὀνειδί-
Mc 11,24. 6 ζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ. αἰτείτω δὲ ἐν πίστει,
μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικεν
κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ.
7 μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήμψεταί
8 τι παρὰ τοῦ κυρίου, ' ἀνὴρ δίψυχος, ἀκατάστατος
2,5. 9 ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. Καυχάσθω δὲ ὁ
1 P 1,24. 10 ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ, ὁ δὲ πλού-
1 T 6,17. σιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι **ὡς ἄνθος χόρ-**
Is 40,6.7. 11 **του** παρελεύσεται. ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος σὺν
τῷ καύσωνι καὶ **ἐξήρανεν τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος**
αὐτοῦ **ἐξέπεσεν** καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου
αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς

Inscriptio: H pr *επιστολαι καθολικαι et* **indicem** *et* **— *επιστολη***
1,6 R *πιστει μηδεν* **7.8 𝔎** *κυριου ανηρ* **9** *ο* **1°: [H]**

1,3 *δοκιμον* ***2**8a* **5** *μη : ουκ* ***K1a*** **7 —** *τι* **א*a***
8 ανηρ : + γαρ ***33*** *9 — ο αδελφος* ***B*** *10 ταπ. : πιστει* ***137***
11 — αυτου 1° ***69*** 2° ***B***

πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται. **Μακάριος** ἀνὴρ 12 Dn 12,12. 2 T 4,8.
ὃς **ὑπομένει** πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενόμενος 1 P 5,4. 1 K 9,25.
λήμψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο Ap 2,10.
τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Μηδεὶς πειραζόμενος λε- 13
γέτω ὅτι ἀπὸ θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ θεὸς ἀπεί-
ραστός ἐστιν κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα.
ἕκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας 14 R 7,7.8.
ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος· εἶτα ἡ ἐπιθυμία 15 R 7,10.
συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀπο-
τελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον. Μὴ πλανᾶσθε, 16
ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ 17 1 J 1,5.
πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστιν καταβαῖνον Mt 7,11. J 3,3.
ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἔνι 3,15.17.
παραλλαγὴ ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα. βουληθεὶς 18 J 1,13.
ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς 1 P 1,23. Ap 14,4.
ἀπαρχήν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.

Ἴστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ἔστω δὲ πᾶς 19 Eccl 7,9.
ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ
λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν· ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς 20 E 4,26.
δικαιοσύνην θεοῦ οὐκ ἐργάζεται. διὸ ἀποθέμενοι 21 Kol 3,8.
πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περισσείαν κακίας ἐν πραΰ- 1 P 2,1.
τητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον τὸν δυνάμενον
σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λό- 22 Mt 7,26.
γου, καὶ μὴ ἀκροαταὶ μόνον παραλογιζόμενοι R 2,13.
ἑαυτούς. ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶν καὶ 23
οὐ ποιητής, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ
πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ· κατ- 24
ενόησεν γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθεν, καὶ εὐθέως
ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν. ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον 25 2,12. R 8,2.
J 13,17.

---

14 W² *πειραζεται ,* *15* HR *αποκυεῖ* *17* H *εστιν,*
18 αυτου : h *εαυτου* *21* W *πραΰτητι,* *22* T *μονον ακροαται*

---

*12 ανθρωπος **A70a** | επηγγ. : + ο κυριος **KLaς** 13 απο : υπο* א *16 μηδε **13** 17 κατερχομενον **27a** | απο : παρα **Ka** | αποσκιασματος* א*** ***B*** *19 ιστε : ωστε et — δε **KLaς** 20 ου κατεργαζεται **C*Kaς** 21 πραΰτ. : + σοφιας **P** | υμων : ημων **La** 22 λογου : νομου **C²38a** , it 23 **83a***

τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμείνας, οὐκ
ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος ἀλλὰ ποιητὴς
ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.
Ps 34,14. 26 Εἴ τις δοκεῖ θρησκὸς εἶναι, μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσ-
σαν ἑαυτοῦ ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν ἑαυτοῦ, τούτου
27 μάταιος ἡ θρησκεία. θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαν-
τος παρὰ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπι-
σκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐ-
τῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

1 K 2,8. 2 Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωπολημψίαις ἔχετε
τὴν πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς
H 10,25. 2 δόξης. ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς συναγωγὴν ὑμῶν
ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ
3 δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, ἐπιβλέψητε δὲ
ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν καὶ
εἴπητε· σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ
εἴπητε· σὺ στῆθι ἐκεῖ ἢ κάθου ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν
4 μου, οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ
1 K 1,26. L 12,21. 5 διαλογισμῶν πονηρῶν; Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου
ἀγαπητοί. οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς
τῷ κόσμῳ πλουσίους ἐν πίστει καὶ κληρονόμους
τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐ-
6 τόν; ' ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ
πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἕλ-
7 κουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; οὐκ αὐτοὶ βλασφη-
μοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ᾽ ὑμᾶς;
Lv 19,18. 8 εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικὸν κατὰ τὴν γρα-

---

26 RW[1] *θρῆσκος* | *εαυτου bis* : hRT *αὐτου* *26* T *θρησκια* *27* T *θρησκια* | T— *τω* **2,1** h *Χριστου,* | H *δοξης;* *3 επιβλ. δε* : RT *και επιβλ.* | *εκει* : ℌ *post η καθου* *4 ου διεκρ. ... πονηρων;* : h *διεκρ. ... πονηρων.* *6 υμων* : T *υμας*

---

25 ουκ : pr *ουτος* ***KLaς*** *26 ει δε* ***CPa*** | *ειναι* : + *εν υμιν* ***KLaς*** *27 θρησκεια γαρ* ***A70a*** | *θεω πατρι* ***99a*** **2,1** *της δοξης* : ante *του κυριου* ***69a — 13*** *2 εις* : + *την* ***AKaς*** *3 υπο* : *επι* ***B[8]P13a*** pr *ωδε* ***ℵKaς*** | *υποποδ.* : + *των ποδων* ***A13*** *4 και ου* ***KLaς*** *5 του κοσμου* ***KLaς*** | *βασιλ.* : *επαγγελιας* ***ℵ*A*** *7 ουκ* : *και* ***A13***

φήν· **ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν**,
καλῶς ποιεῖτε· εἰ δὲ προσωποληµπτεῖτε, ἁμαρ- 9 Dt 1,17.
τίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς
παραβάται. ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσῃ, 10 Mt 5,19.
πταίσῃ δὲ ἐν ἑνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος. ὁ γὰρ 11 Ex 20,13.14. Dt 5,17 s.
εἰπών· **μὴ μοιχεύσῃς**, εἶπεν καί· **μὴ φονεύσῃς**· εἰ
δὲ οὐ μοιχεύεις, φονεύεις δέ, γέγονας παραβάτης
νόμου. οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε ὡς διὰ 12 1,25.
νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. ἡ γὰρ 13 Mt 5,7; 18,29. 34; 25,45.46.
κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος· κατακαυ-
χᾶται ἔλεος κρίσεως. Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί 14 Mt 7,21; 21,30.
μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ;
μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; ˈἐὰν ἀδελφὸς 15
ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσιν καὶ λειπόμενοι τῆς
ἐφημέρου τροφῆς, εἴπῃ δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν· 16 1 J 3,17.
ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε,
μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος,
τί τὸ ὄφελος; οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔχῃ 17
ἔργα, νεκρά ἐστιν καθ' ἑαυτήν. ἀλλ' ἐρεῖ τις· 18 G 5,6.
σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι τὴν
πίστιν σου χωρὶς τῶν ἔργων, κἀγώ σοι δείξω ἐκ
τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν. σὺ πιστεύεις ὅτι εἷς 19 Mc 5,7.
ἐστιν ὁ θεός; καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια
πιστεύουσιν καὶ φρίσσουσιν. θέλεις δὲ γνῶναι, 20
ὦ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων
ἀργή ἐστιν; Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων 21 Gn 22,9.10.12.
ἐδικαιώθη, **ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ
τὸ θυσιαστήριον**; βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει 22 H 11,17.
τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις

14.16 H— το *18* εχεις : h; | εχω : H.W[1], *19* εις εστιν ο θεος (R·T;) : H εις θεος ἔστιν; hW εις ο θεός ἐστιν; *22* T συνεργεῖ | H αυτου και

---

11 ειπας **A** | εγενου **A13** | αποστατης **A** *13* ανιλεως **Laς** | κατακαυχασθω **A13a** + δε **A13a** *15* εαν δε **ADplς** | λειπ. : + ωσιν **ALmς** *16* και ειπη **A13a** *18* — σου **68** | χωρις : εκ **KLmς** | εργων 1⁰ : + σου **CKaς** | — μου **latt** | πιστ. : + μου **AKmς** *20* αργη : νεκρα **ℵAplς**

Is 41,8. Gn 15,6. R 4,3. 23 ἐτελειώθη, καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα·
2 Chr 20,7. **ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ**
J 8,39. R 4,12. 24 **εἰς δικαιοσύνην**, καὶ **φίλος θεοῦ** ἐκλήθη. ὁρᾶτε
ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἐκ πίσ-
H 11,31. 25 τεως μόνον. ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ
Ios 2,4.15; 6,17. ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους καὶ
17. 26 ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς
πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς
ἔργων νεκρά ἐστιν.

1,19. 3 Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου,
1,26. 2 εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα λημψόμεθα. πολλὰ γὰρ
πταίομεν ἅπαντες· εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗ-
τος τέλειος ἀνήρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον
3 τὸ σῶμα. εἰ δὲ τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς
τὰ στόματα βάλλομεν εἰς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς
4 ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. ἰδοὺ
καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα καὶ ὑπὸ ἀνέμων
σκληρῶν ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου
πηδαλίου ὅπου ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούλεται·
5 οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶν καὶ με-
γάλα αὐχεῖ. ἰδοὺ ἡλίκον πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει·
Mt 15,11.18.19; 12,36.37. 6 καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας, ἡ γλῶσσα
καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον
τὸ σῶμα καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως
7 καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. πᾶσα γὰρ φύσις
θηρίων τε καὶ πετεινῶν ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων
δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρω-
Ps 140,4. 8 πίνῃ, τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δαμάσαι δύναται

---

*26 **𝔎**— γαρ* **3**,*1.2* HR *λημψομεθα· ... απαντες.* *5.6* T *αναπτει η γλωσσα. πυρ, ο κ. τ. αδικιας,* (W *πυρ. ... αδικιας*) *6 η σπιλ.* : T *και σπ.* *8* T *δυναται δαμασαι*

---

*23 φιλος : δουλος **69a** 24 ορατε τοινυν **KLaς** 25 ουτως και **C** | αγγ. : κατασκοπους **CLa** 26 των εργων **Amς*** **3**,*2 δυναμενος **ℵ14a** 3 ιδε **CPa** | εις το στομα **A5a** | εις 2°: προς **Aplς** 4 οπου αν **Aplς** 5 ωσαυτως **A5a** | μεγαλαυχει **ℵKaς** | ηλικον : ολιγον **A*Kaς** 6 αδικιας : + ουτως **Paς**+ ουτ. και **L106** | γενεσ. : + ημων **ℵ7a***

ἀνθρώπων· ἀκατάστατον κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανα-
τηφόρου. ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν κύριον καὶ 9 Gn 1,27.
πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώ-
πους τοὺς **καθ' ὁμοίωσιν θεοῦ** γεγονότας· ἐκ τοῦ 10
αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα.
οὐ χρή, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. ˡ μήτι 11
ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ
τὸ πικρόν; μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας 12
ποιῆσαι ἢ ἄμπελος σῦκα; οὔτε ἁλυκὸν γλυκὺ
ποιῆσαι ὕδωρ. Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν 13 2,18. 1 P 2,12.
ὑμῖν; δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα
αὐτοῦ ἐν πραΰτητι σοφίας. εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν 14 E 4,31.
ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατα-
καυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. οὐκ 15 1,5.17.
ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλὰ
ἐπίγειος, ψυχική, δαιμονιώδης· ὅπου γὰρ ζῆλος 16
καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον
πρᾶγμα. ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἁγνή 17 H 12,11. 1,17.
ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνική, ἐπιεικής, εὐπειθής, μεστὴ
ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος, ἀνυπό-
κριτος. καρπὸς δὲ δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπεί- 18 Is 32,17. Mt 5,9.
ρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

Πόθεν πόλεμοι καὶ πόθεν μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ 4 R 7,23. 1 P 2,11.
ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομέ-
νων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ 2
ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε
ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε. οὐκ ἔχετε
διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς· αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμ- 3
βάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς
ὑμῶν δαπανήσητε. μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι 4 L 6,26. R 8,7. 1 J 2,15.

---

14 H ερiθιαν | T καταx. της αλ. και ψ. *15* RT fin. *16* H ερiθια | εκει : W+ και 4,*2* h φονευετε. | W² πολεμειτε, | ουκ 2⁰ : T pr και *3* W δαπανησετε *3.4* T , μοιχαλιδες.

---

8 ακατασχετον *CKaς* *9* κυριον : θεον *KLaς* *12* ουτως ουδεμια πηγη αλυκ. και γλ. *KLaς* *13* τις : ει τις *7a* — *Ka* *14* δε : + αρα *APa* *17* και ανυποκριτος *KLaς* 4,*1* — ποθεν 2⁰ *KLaς* [*2* φθονειτε Erasmus] *4* μοιχοι και μοιχαλιδες *KLaς*

ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ θεοῦ ἐστιν; ὃς
Ex 20,3.5. ἐὰν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς
Mt 6,24. 5 τοῦ θεοῦ καθίσταται. ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ
G 5,17. γραφὴ λέγει· πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα
Prv 3,34 Lxx. Job 22,29. 6 ὃ κατῴκισεν ἐν ἡμῖν; μείζονα δὲ **δίδωσιν χάριν**·
Mt 23,12. 1 P 5,5. διὸ λέγει· **ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, τα-**
E 6,12. 7 **πεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν.** ὑποτάγητε οὖν τῷ θεῷ·
1 P 5,8.9. ἀντίστητε δὲ τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν·
Zch 1,3. 8 ǀ ἐγγίσατε τῷ θεῷ, καὶ ἐγγίσει ὑμῖν. καθαρίσατε
Is 1,16. χεῖρας, ἁμαρτωλοί, καὶ ἁγνίσατε καρδίας, δίψυχοι.
9 ταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε καὶ κλαύσατε· ὁ
γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μετατραπήτω καὶ ἡ χαρὰ
1 P 5,6. 10 εἰς κατήφειαν. ταπεινώθητε ἐνώπιον κυρίου, καὶ
11 ὑψώσει ὑμᾶς. Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελ-
φοί. ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ ἢ κρίνων τὸν ἀδελ-
φὸν αὐτοῦ καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμον·
εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου ἀλλὰ
Mt 7,1. 12 κριτής. εἷς ἐστιν νομοθέτης καὶ κριτής, ὁ δυ-
R 2,1; 14,4. νάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ δὲ τίς εἶ, ὁ
κρίνων τὸν πλησίον;

Prv 27,1. 13 Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες· σήμερον ἢ αὔριον πορευ-
σόμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν καὶ ποιήσομεν ἐκεῖ
L 12,20. 14 ἐνιαυτὸν καὶ ἐμπορευσόμεθα καὶ κερδήσομεν· οἵ-
Ps 39,6.12. τινες οὐκ ἐπίστασθε τῆς αὔριον· ποία ἡ ζωὴ
ὑμῶν; ἀτμὶς γάρ ἐστε ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη,
Act 18,21. 15 ἔπειτα καὶ ἀφανιζομένη· ἀντὶ τοῦ λέγειν

---

4 T *εστιν τω θεω* *5 λεγει· ... ημιν; :* **h** *λεγει; ... ημιν; vl λεγει; ... ημιν, (sic* T*)* W *λεγει — ... ημιν,* *6 χαριν 1°* : T.W— *8* RT *εγγιει* *9* T— *και 2°* | hRT *μεταστραφητω* *10* W¹ *του κυριου* *12* ℌ *ἔστιν* W *ἐστὶν* hRT *εστιν ο* *14 της* : RT pr *το* h pr *τα* | ℌW *επιστασθε* (W,) *της αυριον ποια ... υμων·* (W¹·—W²—) | *ποια* : h[R]T+ *γαρ* | h— *γαρ* | ℌ— *η 2°*

---

4 τ. κοσμου τουτου **ℵ68** | *ἐχθρὰ 7* *5 φθον. : τον θεον?* | *κατωκησεν* **Kaϛ** *6 — διο ... χαριν* **LPa** *7 — δε* **KLaϛ** *9 — και κλαυσ.* **15a** *10 ταπ. : + ουν* **ℵ56** *11 η : και* **KLaϛ** | *ουκ : ουκετι* **KPa** *12 — και κριτ.* **KLaϛ** | *— δε* **ϛ** | *ος κρινεις τον ετερον* **KLaϛ** *13 η : και* **AKaϛ** | *ενιαυτ. : + ενα* **KLaϛ**

ὑμᾶς· ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ ζήσομεν καὶ
ποιήσομεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν 16
ταῖς ἀλαζονίαις ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη
πονηρά ἐστιν. εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ 17 L 12,47. R 14,23.
ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστιν. Ἄγε νῦν οἱ 5 L 6,24.
πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαι-
πωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. ὁ πλοῦτος 2 Mt 6,19.
ὑμῶν σέσηπεν, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα
γέγονεν, ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται, 3 Prv 16,27.
καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται καὶ
φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς **πῦρ**. **ἐθησαυρίσατε**
ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. ἰδοὺ ὁ **μισθὸς** τῶν ἐργατῶν 4 Lv 19,13. Dt 24,14.15. Ml 3,5. Is 5,9. Job 31,38—40.
τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν ὁ ἀφυστερη-
μένος **ἀφ' ὑμῶν κράζει**, καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάν-
των **εἰς τὰ ὦτα κυρίου σαβαὼθ** εἰσελήλυθαν.
ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε, ἐθρέ- 5 L 16,19.25. Jr 12,3.
ψατε τὰς καρδίας ὑμῶν **ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς**. κατεδικά- 6 Prv 3,34 Lxx. Hos 1,6 Lxx.
σατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ **ἀντιτάσσεται** ὑμῖν.

Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρου- 7 Dt 11,14. Joel 2,23. Zch 10,1. Jr 5,24. L 21,19. H 10,36.
σίας τοῦ κυρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν
τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ
ἕως λάβῃ **πρόϊμον καὶ ὄψιμον**. μακροθυμήσατε 8 H 10,25. 1 Th 2,16; 3,13.
καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ
παρουσία τοῦ κυρίου ἤγγικεν. μὴ στενάζετε, 9
ἀδελφοί, κατ' ἀλλήλων ἵνα μὴ κριθῆτε· ἰδοὺ ὁ
κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἕστηκεν. ὑπόδειγμα λά- 10 Mt 5,12.
βετε, ἀδελφοί, τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μακρο-

---

15 Ж *θελη* | *, και ζησομεν* : T *και ζησομεν,* *16* RW *αλαζονειαις* 5,*3* *υμων ως πυρ.* (h·) *εθ.* : Ж *υμων· ως πυρ εθ.* *6* H *δικαιον.* | Ж *υμιν;* *7* W *πρωϊμον* *9* T *κατ αλληλων, αδελφοι,* *10* H *κακοπαθιας*

---

16 κατακαυχασθε **ℵ7a** 5,*1 κλαυσονται* ***13*** *3 ως* : pr *ο ιος* ***AP5a*** *4 απεστερημενος* ***APm*** *5* — *και* ***A73*** | *εν* : pr *ως* ***KLaς*** *7 εως* 2º : + *ου* ***68a*** *αν* **ℵPς** | *λαβη* : + *υετον* ***AKaς*** *8 μακροθ.* : + *ουν* **ℵL9a** *9 αδελφ.* : + *μου* ***A13*** *, it* 10 **ℵKaς** *10 εχετε post μακροθ. pro λαβετε* ***A13***

θυμίας τοὺς προφήτας, οἳ ἐλάλησαν ἐν τῷ ὀνό-
Dn 12,12. 11 ματι κυρίου. ἰδοὺ **μακαρίζομεν τοὺς ὑπομείναντας**·
Ps 103,8; 111,4. Job 1,21.22. τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε, καὶ τὸ τέλος κυρίου
εἴδετε, ὅτι **πολύσπλαγχνός ἐστιν ὁ κύριος καὶ οἰκ-**
Mt 5,34–37. 12 **τίρμων**. Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ
ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν μήτε
ἄλλον τινὰ ὅρκον· ἤτω δὲ ὑμῶν τὸ ναὶ ναί, καὶ
Ps 50,15. 13 τὸ οὒ οὔ, ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσιν πέσητε. Κακο-
Kol 3,16. παθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω· εὐθυμεῖ τις;
Mc 6,13. 14 ψαλλέτω. ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω
τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευ-
ξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν ἀλείψαντες ἐλαίῳ ἐν τῷ
Mc 16,18. 15 ὀνόματι τοῦ κυρίου. καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως
σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος·
16 κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. ἐξο-
μολογεῖσθε οὖν ἀλλήλοις τὰς ἁμαρτίας, καὶ προσ-
εύχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε. πολὺ ἰσχύει
1 Rg 17,1; 18,1. 17 δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. Ἡλείας ἄνθρωπος
L 4,25. Act 14,15. ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο
τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς
1 Rg 18,42. 18 ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ· καὶ πάλιν προσηύ-
ξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκεν καὶ ἡ γῆ ἐβλάσ-
G 6,1. 19 τησεν τὸν καρπὸν αὐτῆς. Ἀδελφοί μου, ἐάν
τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ ἐπι-
Ps 51,15. 20 στρέψῃ τις αὐτόν, γινώσκετε ὅτι ὁ ἐπιστρέψας
Prv 10,12. 1 P 4,8. ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν
αὐτοῦ ἐκ θανάτου καὶ **καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν**.

---

11 **hW** — *ο*   *12* H *τό Nal et τό Οὔ*   *13.14* W *υμιν, ... τις, ... υμιν,*   *14 αλειψ.* : **R**+ *αυτον* | **H** [*του κυριου*]   *16* **hRT** *ευχεσθε* | **RT** *ιαθητε·*   *17* **RW**1 *Ἡλίας*   *18* **hRT** *εδωκεν υετον*   *20* **hRT** *γινωσκετω* (**W**,) | *αυτου 2⁰* : [**R**] : **hW** *post θανατου*

---

10 — εν ***AKaς***   *11 υπομενοντας* ***Kaς*** | *πολυευσπλαγχνος* ***1a*** | *— ο κυριος* ***KLa***   *12 δε 2⁰ : + ο λογος* ***ℵ*8a*** | *εις υποκρισιν* ***KLaς¹***   *15 προσευχη* ***P27a*** | *αφεθησονται* ***P7a***   *16 — ουν* ***Laς*** | *τα παραπτωματα* ***KLaς***   *19 — μου* ***Laς*** | *της : + οδου της* ***ℵ5a***   *20* **fin** *+ αμην* ***40***

ΠΕΤΡΟΥ Α

Πέτρος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκλεκτοῖς 1 Jc 1,1.
παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καπ-
παδοκίας, Ἀσίας καὶ Βιθυνίας, | κατὰ πρόγνωσιν 2 R 8,29.
θεοῦ πατρός, ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν H 12,24.
καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν
καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.
Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν 3 23. Jc 1,18.
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀνα-
γεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν δι' ἀναστάσεως
Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, εἰς κληρονομίαν ἄφθαρ- 4 Kol 1,12.
τον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν
οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς | τοὺς ἐν δυνάμει θεοῦ φρουρου- 5 J 10,28; 17,11.
μένους διὰ πίστεως εἰς σωτηρίαν ἑτοίμην ἀποκα- R 5,3.4. 1 K 2,5. G 3,23.
λυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ. ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, 6 R 5,2. 2 K 4,17.
ὀλίγον ἄρτι εἰ δέον λυπηθέντες ἐν ποικίλοις πει- 5,10. H 12,11. Jc 1,2.
ρασμοῖς, ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πο- 7 Prv 17,3.
λυτιμότερον χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς Ml 3,3. R 2,7.10.
δὲ δοκιμαζομένου, εὑρεθῇ εἰς ἔπαινον καὶ δόξαν Jc 1,3.
καὶ τιμὴν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὃν οὐκ 8 J 17,20; 20,29.
ἰδόντες ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὁρῶντες πιστεύον- 2 K 5,7.
τες δὲ ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδο- 2 T 4,8.
ξασμένῃ, κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως 9 R 6,22.
σωτηρίαν ψυχῶν. περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν 10 Mt 13,17.
καὶ ἐξηραύνησαν προφῆται οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς L 10,24.
χάριτος προφητεύσαντες, ἐραυνῶντες εἰς τίνα ἢ 11 Ps 22. Is 53.
ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ L 24,26.
προμαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα καὶ
τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ 12 E 3,10. L 2,13.

1,1 HR Ασιας. 7 δοκιμιον : h[s] pro δοκιμον 8 H αγαλλιατε 9 πιστ. : RT + υμων 10 W[1] εξηρευνησαν 11 W[1] ερευνωντες | εδηλου το : h εδηλουτο

---

4 εν ουρανω ℵ 6 δεον εστιν ACplϛ | λυπηθεντας ℵ*La 7 πολυ τιμιωτερον KLaϛ | χρυσου B 8 ειδοτες AKplϛ 10 ημας Ka 11 — Χριστου B | προμαρτυρουμενον APla

ἑαυτοῖς ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτά, ἃ νῦν ἀνηγγέλη
ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς ἐν πνεύματι
ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦ-
σιν ἄγγελοι παρακύψαι.
L 12,35. 13 Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας
E 6,14. ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερο-
μένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ.
R 12,2. 14 ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς
E 2,3; 4,17. 15 πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ
κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι
Lv 11,44; 19,2; 20,7. 16 ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε, διότι γέγραπται·
Ps 89,27. 17 **ἅγιοι ἔσεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιος.** καὶ εἰ **πατέρα ἐπι-**
Jr 3,19. **καλεῖσθε** τὸν ἀπροσωπολήμπτως κρίνοντα κατὰ
Ml 1,6. Mt 6,9. τὸ ἑκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας
R 2,11. 2 K 5,11. Is 52,3. 18 ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε, εἰδότες ὅτι οὐ φθαρ-
1 K 6,20; 7,23. 4,3. τοῖς, **ἀργυρίῳ** ἢ χρυσίῳ, **ἐλυτρώθητε** ἐκ τῆς μα-
Is 53,7. H 9,14. 19 ταίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, ἀλλὰ
τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου
R 16,25.26. 20 Χριστοῦ, προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσ-
E 1,4. μου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' ἐσχάτου τῶν χρόνων
J 14,6. 21 δι' ὑμᾶς ˡ τοὺς δι' αὐτοῦ πιστοὺς εἰς θεὸν τὸν
R 4,24. Kol 1,27. ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα,
ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν.
1 J 5,1. 22 Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς
ἀληθείας εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καρ-
Dn 6,27. 23 δίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς, ἀναγεγεννη-
J 1,13. Jc 1,18. μένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς ἀλλὰ ἀφθάρτου
Is 40,6.7. 24 διὰ λόγου **ζῶντος θεοῦ καὶ μένοντος.** διότι
Jc 1,10.11.

---

12 υμιν 1⁰ : W *ημιν* | h *αυτὰ a* | HR— *εν* *13* H *νηφοντες τελειως,* *14* H *συνσχημ.* *16 γεγρ.* : [H]W+ *οτι* | *οτι* : T *διοτι*

---

*16 διοτι : διο ℵC | γενεσθε **KPm**ϛ | αγιος ειμι **CKm**ϛ 20 εσχατων **KLPa** | ημας **A4a** 21 πιστευοντας ℵCpl*ϛ *22 αληθ. : + δια πνευματος **KLPa**ϛ | εκ καθαρας καρδ. ℵ*Cpl*ϛ *23 σπορ. : φθορας ℵAC* | fin + *εις τον αιωνα **KLPa**ϛ*

πᾶσα σὰρξ *ὡς* **χόρτος,**
καὶ πᾶσα δόξα *αὐτῆς* **ὡς ἄνθος χόρτου·**
ἐξηράνθη ὁ χόρτος,
καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσεν·
τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. 25 Is 40,8.
τοῦτο δέ ἐστιν **τὸ ῥῆμα** τὸ **εὐαγγελισθὲν** εἰς ὑμᾶς.
2 Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον E 4,22. Jc 1,21.
καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλα-
λιάς, ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη τὸ λογικὸν ἄδολον 2 H 5,12.13. Mt 18,3. 1 K 3,2.
γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε εἰς
σωτηρίαν, εἰ **ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος.** 3 Ps 34,9.
πρὸς ὃν προσερχόμενοι, **λίθον** ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώ- 4 Ps 118,22. Is 28,16.
πων μὲν ἀποδεδοκιμασμένον παρὰ δὲ θεῷ **ἐκλεκ-** Mt 21,42.
τὸν ἔντιμον, καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδο- 5 Act 4,11. E 2,21.22.
μεῖσθε οἶκος πνευματικὸς εἰς ἱεράτευμα ἅγιον, 9. R 12,1.
ἀνενέγκαι πνευματικὰς θυσίας εὐπροσδέκτους θεῷ
διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. διότι περιέχει ἐν γραφῇ· 6 Is 28,16. R 9,33.
ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον ἐκλεκτὸν ἀκρογω-
νιαῖον ἔντιμον,
καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' *αὐτῷ* **οὐ μὴ καταισχυνθῇ.**
ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπιστοῦσιν δὲ 7 Ps 118,22. Mt 21,42.
λίθος ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος
ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν *γωνίας* ˈ καὶ **λίθος προσκόμ-** 8 Is 8,14. R 9,33.
ματος καὶ πέτρα σκανδάλου· οἳ **προσκόπτουσιν** τῷ
λόγῳ ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν· ὑμεῖς δὲ 9 Is 43,20 s.
γένος ἐκλεκτόν, βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος *ἅγιον*, Ex 19,6; 23,22 Lxx.
λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε Act 26,18. 2 K 4,6.
τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμασ- E 5,8. Ph 2,15.
τὸν αὐτοῦ φῶς· οἵ ποτε **οὐ λαός**, νῦν δὲ **λαὸς** 10 Ap 1,6. Hos 1,6.9; 2,3.25.
θεοῦ, οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ **ἐλεηθέντες.** R 9,25.

2,1 ℋ υποκρισιν 5 T εποικοδομεισθε | W Χριστου, 6 εκλεκτον (W,) ακρ. : RT ακρογ. εκλ. 7 λιθος : T λιθον | W¹ — ουτος ... γωνιας — 10 R οἱ ποτὲ

---

24 — ως 1° *A4a* | αυτης : αυτου ℵ* ανθρωπου ***KLPaς*** 2,2 — εις σωτ. ***Laς*** 3 ειπερ ***CKaς*** 5 — εις ***KLPaς*** 6 διο και ***ς*** 7 απειθουσιν ***AKaς*** 9 ημεις ***31***

Ps 39,13. G 5,17.24. 11 Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς **παροίκους καὶ παρε-**
E 2,19. Jc 4,1. **πιδήμους** ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵ-
Is 10,3. 12 τινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς· τὴν ἀναστρο-
Mt 5,16. Jc 3,13. φὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν, ἵνα ἐν
ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν κα-
λῶν ἔργων ἐποπτεύοντες δοξάσωσιν τὸν θεὸν **ἐν**
ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.
R 13,1–7. Tt 3,1. 13 Ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν
14 κύριον· εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι, ¦ εἴτε ἡγεμόσιν
ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν κακο-
3,16. 15 ποιῶν ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· ὅτι οὕτως ἐστὶν
τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας φιμοῦν τὴν
G 5,13. 16 τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν· ὡς ἐλεύθεροι,
καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν
R 12,10. 17 ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς θεοῦ δοῦλοι. πάντας τιμή-
Prv 24,21. Mt 22,21. σατε, τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε, **τὸν θεὸν φοβεῖσθε,**
E 6,5. Tt 2,9. 18 **τὸν βασιλέα τιμᾶτε.** Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι
ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς
ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς.
19 τοῦτο γὰρ χάρις εἰ διὰ συνείδησιν θεοῦ ὑποφέρει
3,14.17; 4,13.14. 20 τις λύπας πάσχων ἀδίκως. ποῖον γὰρ κλέος εἰ
Mt 5,10. ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ'
εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο
Mt 16,24. 21 χάρις παρὰ θεῷ. εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι
J 13,15. R 4,12. καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμ-
2 K 12,18. πάνων ὑπογραμμὸν ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνε-
Is 53,9. J 8,46. 22 σιν αὐτοῦ· ὃς **ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν οὐδὲ εὑρέθη**
2 K 5,21. 23 **δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ·** ὃς λοιδορούμενος
οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπείλει, παρεδίδου
Is 53,12. 24 δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· ὃς **τὰς ἁμαρτίας** ἡμῶν
1 J 3,5. R 6,11. H 9,28.

---

15 H *φιμοιν* *24 ημων* : h *υμων*

---

11 απεχεσθε ACLP *12 εποπτευσαντες AKας* *13 υποταγ. ουν KLPας* *14 εκδ. : + μεν Ρας* *19 χαρις : + παρα τω θεω C7a* | *θεου : (A+) αγαθην C15a* *20 υπομενετε bis 5a* | *τουτο : + γαρ A13a* *21 — και A3a* | *απεθανεν ℵ5a* | *ημων ημιν 2ας*

αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύ-
λον, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι τῇ δικαιο-
σύνῃ ζήσωμεν· οὗ **τῷ μώλωπι ἰάθητε.** ἦτε γὰρ 25 Is 53,6. Ez 34,5. 5,4. J 10,12.
ὡς πρόβατα πλανώμενοι, ἀλλὰ ἐπεστράφητε νῦν
ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν.
Ὁμοίως γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀν- 3 E 5,22. Tt 2,5.
δράσιν, ἵνα καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ, διὰ
τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερ-
δηθήσονται, ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἁγνὴν 2 2,12.
ἀναστροφὴν ὑμῶν. ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλο- 3 Is 3,18–24. 1 T 2,9.
κῆς τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως
ἱματίων κόσμος, ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας 4
ἄνθρωπος ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέως καὶ ἡσυ-
χίου πνεύματος, ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πο-
λυτελές. οὕτως γάρ ποτε καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖκες 5
αἱ ἐλπίζουσαι εἰς θεὸν ἐκόσμουν ἑαυτάς, ὑποτασ-
σόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ὡς Σάρρα ὑπήκου- 6 Gn 18,12. Prv 3,25.
σεν τῷ Ἀβραάμ, **κύριον αὐτὸν καλοῦσα**· ἧς ἐγενή-
θητε τέκνα ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ **φοβούμεναι**
μηδεμίαν πτόησιν. Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοι- 7 E 5,25.
κοῦντες κατὰ γνῶσιν ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ
γυναικείῳ, ἀπονέμοντες τιμὴν ὡς καὶ συνκληρο-
νόμοις χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐνκόπτεσθαι τὰς
προσευχὰς ὑμῶν. Τὸ δὲ τέλος πάντες ὁμόφρονες, 8 R 12,16.
συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, εὔσπλαγχνοι, ταπεινόφρο-
νες, μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἢ λοιδορίαν 9 Mt 5,44. 1 Th 5,15. 2,23.
ἀντὶ λοιδορίας, τοὐναντίον δὲ εὐλογοῦντες, ὅτι εἰς
τοῦτο ἐκλήθητε ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε.

---

24 μωλωπι : T+ *αυτου* *25* RT *αλλ* 3,*1* ℋ— *και* *4* ℋ *του ησυχιου και πραεως* *6* h *(ως ... καλουσα, ης εγεν. τεκνα,)* | H *υπηκουεν* *7* H *γνωσιν, ως ασθ. σκ. τω γυναικειω απον. τιμην,* | ℋR *συνκληρονομοι* *7* HR *εγκοπτ.* | h *ταις προσευχαις*

25 πλανωμενα ***CKaς*** | *ημων* ***L3a*** 3,*1 αι γυν.* ***Cmς*** *3 εκ πλοκης* ***2a*** | — *τριχων* ***C*** | *και : η* ***C*** *5 εις : επι* ***ℵaς***+ *τον* ***ℵς*** *7* — *Οι* ***B*** | *συνομιλουντες* ***ℵ**** | *χαριτος : (7a +)* ***ℵAa*** pr *ποικιλης* *8 ταπ. : φιλοφρονες* ***KPς*** *9 οτι :* pr *ειδοτες* ***LPaς***

Ps 34,13–17. 10 ὁ γὰρ **θέλων ζωὴν ἀγαπᾶν**
Jc 1,26. **καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς**
παυσάτω τὴν γλῶσσαν ἀπὸ κακοῦ
καὶ χείλη τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον,
11 **ἐκκλινάτω δὲ ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιησάτω ἀγαθόν,**
ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν·
12 **ὅτι ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους**
καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν,
πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.
13 Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ
Mt 5,10. 14 ζηλωταὶ γένησθε; ἀλλ' εἰ καὶ πάσχοιτε διὰ δικαιο-
2,20. Is 8,12. σύνην, μακάριοι. **τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε**
Is 8,13. 15 **μηδὲ ταραχθῆτε, κύριον** δὲ τὸν Χριστὸν **ἁγιάσατε**
1,3.13. ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἕτοιμοι ἀεὶ πρὸς ἀπολο-
γίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν
2,12. 16 ὑμῖν ἐλπίδος, ἀλλὰ μετὰ πραΰτητος καὶ φόβου,
συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθήν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλεῖσθε
καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν
14. 2,20. 17 ἐν Χριστῷ ἀναστροφήν. κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποι-
οῦντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν
2,21–24. 18 ἢ κακοποιοῦντας. ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ
R 6,10. E 2,18. H 9,28; 10,10. ἁμαρτιῶν ἀπέθανεν, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα
ὑμᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ
4,6. 19 ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι· ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυ-
Gn 7,7.17. 20 λακῇ πνεύμασιν πορευθεὶς ἐκήρυξεν, ἀπειθήσασίν
ποτε ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ θεοῦ μακροθυμία ἐν
ἡμέραις Νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν
ὀλίγοι, τοῦτ' ἔστιν ὀκτὼ ψυχαί, διεσώθησαν δι'

---

11 T— δε *17* fin W, *18* απεθ.: hW επαθεν | RT ημας

---

10 γλωσσαν et χειλη: + αυτου LPaς *13* ει et γενοισθε B | μιμηται KLaς *14* μακ. εστε ℵ | — μηδε ταρ. BL *15* Χριστ.: θεον KLPς | ετοιμοι δε AKaς | απαιτουντι Aa *16* — αλλα KLPaς | καταλαλωσιν υμων ως κακοποιων ℵAplς *17* θελει ς *18* — τω θεω B | — μεν A* | τω πν. ς *19* εν ω και Ενωχ Harris | πνευματι 137 *20* απαξ εδεχετο 2a | την τ. θ. μακροθυμιαν ℵ* | ολιγαι CKaς

ὕδατος. ὃ καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώζει βάπ- 21 E 5,26. H 10,22.
τισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου ἀλλὰ συνει-
δήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν, δι' ἀναστά-
σεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν ἐν **δεξιᾷ θεοῦ**, 22 E 1,20.21. Ps 110,1.
πορευθεὶς εἰς οὐρανόν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέ- Kol 1,16.
λων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων. Χριστοῦ οὖν 4 R 6,2.7.
παθόντος σαρκὶ καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν
ὁπλίσασθε, ὅτι ὁ παθὼν σαρκὶ πέπαυται ἁμαρ-
τίας, εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις ἀλλὰ 2 1 J 2,16.17.
θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι
χρόνον. ἀρκετὸς γὰρ ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τὸ 3 E 2,2.3. Tt 3,3.
βούλημα τῶν ἐθνῶν κατειργάσθαι, πεπορευμένους
ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις,
πότοις, καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις. ἐν ᾧ ξενί- 4
ζονται μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς
ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες· οἳ ἀποδώσου- 5 Act 10,42. R 14,9.10. 2 T 4,1.
σιν λόγον τῷ ἑτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ
νεκρούς. εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη, 6 3,19.
ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκί, ζῶσι δὲ R 8,10. 1 K 5,5.
κατὰ θεὸν πνεύματι.

Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικεν. σωφρονήσατε 7 1 K 10,11. 1 J 2,18.
οὖν καὶ νήψατε εἰς προσευχάς· πρὸ πάντων τὴν 8 Prv 10,12.
εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες, ὅτι ἀγάπη 1,22. Jc 5,20. 1 K 13,7.
καλύπτει πλῆθος ἁμαρτιῶν· φιλόξενοι εἰς ἀλλή- 9 H 13,2.
λους ἄνευ γογγυσμοῦ· ἕκαστος καθὼς ἔλαβεν χά- 10 L 12,42.
ρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες ὡς καλοὶ
οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ· εἴ τις λαλεῖ, 11 R 3,2. 12,7. 1 K 10,31.
ὡς λόγια θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ἧς

---

21 ο : **h^s** *pro ω* *22 θεου* : **h^1 + , deglutiens mortem ut vitae aeternae haeredes efficeremur,** 4,*1* **ℌ** *αμαρτιαις* **(W—,)** *3* **H** *ειδωλολατριαις* **(W,)** *5 εχ. κριναι* : **H** *κρινοντι*

---

21 ημας ***CKaς*** *22 του θεου* ***Aplς*** 4,*1 παθ.* : + *υπερ ημων* ***Amς*** | *εν σαρκι* ***KPaς*** *3 γαρ* : + *ημιν* ***CKaς*** : + *υμιν* ***א*a*** | *χρον.* : + *του βιου* ***KLaς*** | *θελημα* ***KLaς*** | *κατεργασασθαι* ***KLaς*** *7* — *και* ***א**** | *εις* : + *τας* ***KLaς*** *8 προ π. δε* ***KLaς*** | *καλυψει* ***אLPaς*** *9 γογγυσμων* ***KLaς*** *11 ης* : *ως* ***KLa***

χορηγεῖ ὁ θεός· ἵνα ἐν πᾶσιν δοξάζηται ὁ θεὸς
διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κρά-
τος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

1,6.7. 12 Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει
πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, ὡς ξένου ὑμῖν
Act 5,41. Jc 1,2. 13 συμβαίνοντος, ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ
R 8,17. 2 T 2,12. Χριστοῦ παθήμασιν χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀπο-
καλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι.
2,20. L 10,6. Act 5,41. 14 εἰ **ὀνειδίζεσθε** ἐν ὀνόματι **Χριστοῦ**, μακάριοι, ὅτι
Ps 89,51.52. Is 11,2. τὸ τῆς δόξης καὶ **τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα** ἐφ' ὑμᾶς
15 **ἀναπαύεται.** μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς
Act 11,26; ἢ κλέπτης ἢ κακοποιὸς ἢ ὡς ἀλλοτριεπίσκοπος·
26,28. Ph 1,20. 16 εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω
Es 9,6. 17 δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ ὀνόματι τούτῳ. ὅτι [ὁ] καιρὸς
Jr 25,29. 2 Th 1,8. τοῦ **ἄρξασθαι** τὸ κρίμα **ἀπὸ τοῦ οἴκου** τοῦ θεοῦ·
H 3,6. 1K 11,32. εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπει-
Prv 11,31. L 23,31. 18 θούντων τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ; καὶ εἰ **ὁ δίκαιος**
μόλις σῴζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φα-
Ps 31,6. 19 **νεῖται;** ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα
τοῦ θεοῦ πιστῷ κτίστῃ παρατιθέσθωσαν τὰς ψυ-
χὰς αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιΐᾳ.

Mt 17,5. 2 J 1. R 8,17. Ap 1,9. 5 Πρεσβυτέρους οὖν ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συν-
πρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθη-
μάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι
J 10,12. 21,16. Phm 14. T 1,11. 2 δόξης κοινωνός· ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον
Act 20,28. 1 T 3,2–7. τοῦ θεοῦ, μὴ ἀναγκαστῶς ἀλλὰ ἑκουσίως κατὰ
2 K 1,24. Tt 2,7; 1,11. Ph 3,17. 1Th 1,7. 3 θεόν, μηδὲ αἰσχροκερδῶς ἀλλὰ προθύμως, ' μηδ'

---

14 δοξης : h^r + *και δυναμεως* | fin h^r + *κατα μεν αυτους βλασφημειται, κατα δε υμας δοξαζεται* *15* W *αλλοτριοεπισκοπος* *17* [*ο*] : RW—T | *αφ* : W *απο* *18* R(T) *καὶ Εἰ* | *ο 2°* : [H] W+ *δε* | *αμαρτ.* : hT pr *ο* *19* *ℋ*— *αυτων* 5,*1 ουν* : T+ *τους* | R *συμπρεσβ.* *2 θεου* : h^r [R] + *επισκοπουντες* | *κατα θεον* : h^r[R]—H

---

14 επαναπεπαυται ℵ^3 **4a** *16 ονοματι* : *μερει* **KLPaϛ** *17 υμων* ℵ* **A²** *19 εν αγαθοποιΐαις* **A5a** 5,*1* — *ουν* **KLaϛ** | *ο 1°* : *ως* **P1a** *2 μηδε* : *μη* **ALa**

ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων ἀλλὰ τύποι γινό-
μενοι τοῦ ποιμνίου· καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρ- 4 2,25. H 13,20. 1 K 9,25.
χιποίμενος κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης 2 T 4,8.
στέφανον. Ὁμοίως, νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσ- 5 E 5,21. Prv 3,34 Lxx.
βυτέροις· πάντες δὲ ἀλλήλοις τὴν ταπεινοφρο- Mt 23,12. J 13,4.14.
σύνην ἐγκομβώσασθε, ὅτι ὁ **θεὸς ὑπερηφάνοις** Jc 4,6.
ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν.
Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ 6 Job 22,29. Jc 4,10.
θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ, ¹πᾶσαν **τὴν μέ-** 7 Ps 55,23.
ριμναν ὑμῶν ἐπιρίψαντες ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ Mt 6,25. Ph 4,6.
μέλει περὶ ὑμῶν. Νήψατε, γρηγορήσατε. ὁ ἀντί- 8 1 Th 5,6.
δικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρυόμενος περι- L 18,3. Jc 4,7. Mt 5,25.
πατεῖ ζητῶν τίνα καταπιεῖν· ᾧ ἀντίστητε στερεοὶ 9 E 6,11–13.
τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ
ἐν τῷ κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι. Ὁ 10 1,6.
δὲ θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν 1 Th 2,12.
αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ, ὀλίγον παθόντας
αὐτὸς καταρτίσει, στηρίξει, σθενώσει, θεμελιώσει.
¹αὐτῷ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. 11
Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς 12 H 13,22.
λογίζομαι, δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ
ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ,
εἰς ἣν στῆτε. Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι 13 Act 12,12.25. 2 T 4,11.
συνεκλεκτὴ καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου. ἀσπάσασθε 14 1 K 16,20.
ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης.
Εἰρήνη ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν Χριστῷ.

---

5 H [ο] 6 T *χειραν* 8 H— *τινα* hW *τινὰ* 10 *Χριστω* : h pr *τω* | W *παθοντας,* | HR— *, θεμελιωσει* 11 H— *των αιωνων* 12 HR *θεου·* | W *εστηκατε*

---

5 *ομ. δε* ℵ*a | *αλληλ.* : + *υποτασσομενοι* **KL***a*ϛ 6 fin + *επισκοπης* **AP***a* 7 *περι ημων* ℵ*a 8 ο : pr *οτι* **L***a*ϛ | *καταπιη* **A***a*ϛ 9 — *τω* **AK***a*ϛ | — *υμων* **L***a* 10 *ημας* **K***a*ϛ | *Χριστω Ιησου* **AK***a*ϛ | *καταρτισαι* **KLP***a*ϛ, it *στηριξαι σθενωσαι θεμελιωσαι* ϛ 11 *η δοξα και το κρατος* ℵ**L***m*ϛ 13 *Βαβ.* : + *εκκλησια* ℵ*a* 14 *Χριστω Ιησου* ℵ*m*ϛ | fin + *αμην* ℵ*m*ϛ

ΠΕΤΡΟΥ Β

1 *Συμεὼν Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ*
Χριστοῦ τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσιν πίστιν ἐν
δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ
Jd 2. 2 *Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν*
ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.
1 P 2,9. K 4,4.6. 3 *Ὡς τὰ πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ*
τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης διὰ τῆς
ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς ἰδίᾳ δόξῃ καὶ
4 *ἀρετῇ, δι' ὧν τὰ τίμια καὶ μέγιστα ἡμῖν ἐπαγ-*
γέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας
κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν τῷ κόσμῳ
G 5,6.22. Jd 3. 5 *ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς. καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ σπουδὴν*
πᾶσαν παρεισενέγκαντες ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει
6 *ὑμῶν τὴν ἀρετήν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, ¦ ἐν*
δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ
τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν,
G 6,10. 7 *¦ ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ*
8 *φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην. ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρ-*
χοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους
καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
1 J 2,9.11. 9 *ἐπίγνωσιν· ᾧ γὰρ μὴ πάρεστιν ταῦτα, τυφλός*
ἐστιν μυωπάζων, λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ
10 *τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτιῶν. διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί,*
σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν

1,*1* 𝔎 *Σιμων* *2.3* HR *ημων, ως* *3* HR— *τα* 1° | 𝔎 *ημας δια δοξης και αρετης* 4 hRT *τ. ημιν και μεγιστα* | fin W, *9* W *εστιν,* | hT *αμαρτηματων* *10 σπουδασατε* : h[r] + *ινα δια των καλων [υμων] εργων (... ποιεισθε vl ποιησθε)*

1,*1 εις δικαιοσυννην* א | *θεου : κυριου* א *2 θεου ... ημων : κυριου P* | *Ιησου : + Χριστου* א*Aa* *4 την εν τω κ. επιθυμιαν φθ.* א | *— τω CKaς* *5 αυτο τουτο : αυτοι A* 7 fin + *εν δε τη αγαπη την παρακλησιν* **40** *8 υπαρχ. : παροντα A5a*

ποιεῖσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ
ποτε. οὕτως γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται 11 J 3,5; 10,7.
ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ
κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Διὸ μελλήσω ἀεὶ ὑμᾶς ὑπομιμνήσκειν περὶ 12 Jd 5.
τούτων, καίπερ εἰδότας καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ
παρούσῃ ἀληθείᾳ. δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον 13 2 K 5,1.
εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν
ὑπομνήσει, εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις 14 J 21,18.19.
τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν
Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέν μοι· σπουδάσω δὲ καὶ 15
ἑκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον τὴν
τούτων μνήμην ποιεῖσθαι. οὐ γὰρ σεσοφισμένοις 16
μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν
τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ
παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες τῆς ἐκείνου
μεγαλειότητος. λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ πατρὸς 17 Mt 17,5.
τιμὴν καὶ δόξαν φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε
ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης· ὁ υἱός μου ὁ
ἀγαπητός μου οὗτός ἐστιν, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα, —
καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐ- 18
ρανοῦ ἐνεχθεῖσαν σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ἁγίῳ
ὄρει. καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν 19
λόγον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες ὡς λύχνῳ
φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαυ-
γάσῃ καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις
ὑμῶν· τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προ- 20
φητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται· οὐ 21 2 T 3,16.17.
γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη προφητεία ποτέ,

---

17 **RT** *ουτος εστιν ο υιος μου ο αγαπητος, εις* | **W** fin. *18* **RT** *εν τω ορει τω αγιω* (**W**,) *21* **T** *ποτε προφητεια*

---

11 — και σωτ. ***32a*** *12 ουκ αμελησω* ***KLaϛ*** *13 εν 2ᵒ : + τη* ***ℵA*** *17 του θεου* ***ℵC*** *18 εκ του ουρ.* ***ℵA*** *19 η ημερα* ***ℵP*** *20 γραφη προφητειας* ***69a***

ἀλλὰ ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν
ἀπὸ θεοῦ ἄνθρωποι.

Mt 24,11. 1 T 4,1. Dt 13,2 ss. Jd 4. 2 *Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ,*
ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες
παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγορά-
σαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες
Is 52,5. 2 *ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν· καὶ πολλοὶ ἐξακολου-*
θήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις, ***δι' οὓς*** *ἡ ὁδὸς*
R 16,18. 2 K 9,5. 1 Th 2,5. 3 *τῆς ἀληθείας* ***βλασφημηθήσεται·*** *καὶ ἐν πλεονεξίᾳ*
πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται· οἷς τὸ κρίμα
ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ
Gn 6. Jd 6. 4 *νυστάζει. εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἀγγέλων ἁμαρτησάντων*
οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειροῖς ζόφου ταρταρώσας
3,6. Gn 8,18. 5 *παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένους, καὶ ἀρχαίου*
κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὄγδοον Νῶε δικαιο-
σύνης κήρυκα ἐφύλαξεν, κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσε-
Gn 19,25. Jd 7. 6 *βῶν ἐπάξας, καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας*
τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελ-
7 *λόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς, καὶ δίκαιον Λὼτ κατα-*
πονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ
Ez 9,4. 8 *ἀναστροφῆς ἐρύσατο, — βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ*
ὁ δίκαιος ἐνκατοικῶν ἐν αὐτοῖς ἡμέραν ἐξ ἡμέρας
1 K 10,13. Ap 3,10. Jd 6. 9 *ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν, — οἶδεν*
κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ῥύεσθαι, ἀδίκους
Jd 7.8.16. 10 *δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν, μά-*
λιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ
πορευομένους καὶ κυριότητος καταφρονοῦντας.
τολμηταὶ αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσιν βλασφη-

2,4 T *σιροις* *6* H— *καταστροφη* | H *ασεβεσιν* *7* RT *ερρυσατο* (TW·) *8* ℋ— *ο* | W[1] *εγκατοικ.* | W fin. *9* T *πειρασμων* | W *τηρειν.* (nov. sect.) *10* HR *τολμηται,* *αυθ.* | H *τρεμουσιν,*

---

21 (οι) αγιοι (του) θεου ανθρ. ℵAK(ς) **2,2** *οδος : δοξα ℵ[3]A* *3 νυσταξει KL* *4 σειραις KLας* | *κολαζομενους τηρειν ℵA5a* *10 εν επιθυμιαις CPa*

μοῦντες, ὅπου ἄγγελοι ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες 11 Jd 9.
ὄντες οὐ φέρουσιν κατ' αὐτῶν παρὰ κυρίῳ βλάσφη-
μον κρίσιν. οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῷα γεγεννημένα 12 Jd 10.
φυσικὰ εἰς ἅλωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσιν
βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καὶ φθαρή-
σονται, ' ἀδικούμενοι μισθὸν ἀδικίας· ἡδονὴν ἡγού- 13 Jd 12.
μενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφήν, σπῖλοι καὶ μῶμοι
ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν συνευωχού-
μενοι ὑμῖν, ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος 14
καὶ ἀκαταπαύστους ἁμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς
ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονεξίας
ἔχοντες, κατάρας τέκνα· καταλείποντες εὐθεῖαν 15 Nu 22,7.
ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Ap 2,14. Jd 11.
Βαλαὰμ τοῦ Βεώρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν,
' ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον 16 Nu 22,28.
ἄφωνον ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον ἐκώλυσεν
τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν. οὗτοί εἰσιν πηγαὶ 17 Jd 12.13.
ἄνυδροι καὶ ὁμίχλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι,
οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους τετήρηται. ὑπέρογκα 18 Jd 16.
γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν ἐπι-
θυμίαις σαρκὸς ἀσελγείαις τοὺς ὀλίγως ἀποφεύγον-
τας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους, ἐλευθερίαν 19 J 8,34.
αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες
τῆς φθορᾶς· ᾧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ δεδούλωται. R 6,16.
εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν 20 Mt 12,45.
ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ,

---

11 H [*παρα κυριω*] *12* T *γεγενημενα* *12.13* T *φθαρησονται κομ.* *13 αδικ.* : RT *κομιουμενοι* | *απαταις* : hR *αγαπαις* *14* H *ακαταπαστους* *15* h *καταλιποντες* | hRT *Βοσορ* | hW— *ος* | h *ηγαπησαν* *18* T *αποφευγοντας,* *19 τουτω* : R+ [*και*] *20 κυριου* : hT+ *ημων*

---

12 αυτοι δε ℵ | *αγνοουντες βλασφημουσιν* ℵ | *και φθ.* : *καταφθαρησονται* ***KLaς*** *13 απατ.* : *αγνοιαις* ***27a*** *14 μοιχαλιας* ℵ***A*** | *πλεονεξιαις* ***ς*** *15 την ευθειαν* ***ς*** *16 αφ. εν ανθρωποις φ.* ***B*** *17 και ομ.* : *νεφελαι* ***Laς*** | *τετηρ.* : pr *εις αιωνα* ***Amς*** *18 ασελγειας* ***P15a*** | *ολιγως* : *οντως* ℵ****Cmς*** | *αποφυγοντας* ***KLaς*** *19 υπαρχ.* : *οντες* ***A27*** *20 και σωτ.* : + *ημων* ***4a*** — ***La***

τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται, γέγονεν
L 12,47.48. Jd 3. 21 αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων. κρεῖττον
γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δι-
καιοσύνης, ἢ ἐπιγνοῦσιν ὑποστρέψαι ἐκ τῆς παρα-
Prv 26,11. 22 δοθείσης αὐτοῖς ἁγίας ἐντολῆς. συμβέβηκεν αὐτοῖς
τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας· **κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ**
τὸ ἴδιον ἐξέραμα, καί· **ὗς** λουσαμένη εἰς κυλισμὸν
βορβόρου.

1,13. 3 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω
ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει
Jd 17. 2 τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, μνησθῆναι τῶν προειρη-
μένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν καὶ
τῆς τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ
1 T 4,1. Jd 18. 3 σωτῆρος, ¹ τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσον-
ται ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐν ἐμπαιγμονῇ ἐμ-
παῖκται κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευό-
Is 5,19. Ez 12,22. Mt 24,48. 4 μενοι ¹ καὶ λέγοντες· ποῦ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία τῆς
παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοι-
μήθησαν, πάντα οὕτως διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως.
Mt 24,38. Gn 1,2.6.9. Ps 24,2. 5 λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας ὅτι οὐρανοὶ
ἦσαν ἔκπαλαι καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος
2,5. Gn 7,21. 6 συνεστῶσα τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, δι' ὧν ὁ τότε κόσμος
10. 7 ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο· οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ
καὶ ἡ γῆ τῷ αὐτῷ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσὶν
πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας
Ps 90,4. 8 τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων. Ἓν δὲ τοῦτο μὴ
λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα **παρὰ**
κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη καὶ **χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα** μία.
Hb 2,3. 1 T 2,4. 9 ¹ οὐ βραδύνει κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὥς τινες

---

21 T κρεισσον *3,3* T αυτων επιθυμιας *4* W ἔστιν
5 h συνεστωτα *7* αυτω : W αυτου *9* εις 1° : T δι

---

21 επιστρεψαι **KLaς** pr εις τα οπισω **ℵA** | εκ : απο **ℵA**
22 συμβ. : + δε **Caς** γαρ vg | κυλισμα **ℵmς** *3,3* εσχατου
KLaς | — εν εμπαιγμ. **KLaς** *7* τω αυτω : αυτου **ς** |
ασεβειας **A** *9* βραδυνεῖ **P**

βραδυτῆτα ἡγοῦνται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ὑμᾶς,
μὴ βουλόμενός τινας ἀπολέσθαι ἀλλὰ πάντας εἰς
μετάνοιαν χωρῆσαι. Ἥξει δὲ ἡμέρα κυρίου ὡς 10 1 Th 5,2.3. 7. Mt 24,29.35. Ap 20,11.
κλέπτης, ἐν ᾗ οἱ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσονται,
στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσεται, καὶ γῆ καὶ τὰ
ἐν αὐτῇ ἔργα εὑρεθήσεται. Τούτων οὕτως πάν- 11
των λυομένων ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν
ἁγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, προσδοκῶντας 12 Is 34,4. Jd 5.
καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ θεοῦ
ἡμέρας, δι' ἣν **οὐρανοὶ** πυρούμενοι λυθήσονται
καὶ στοιχεῖα καυσούμενα **τήκεται· καινοὺς** δὲ **οὐρα-** 13 Is 65,17; 66,22. Ap 21,1.27.
νοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ
προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ. Διό, 14 1 K 1,7.8. Jd 24.
ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε ἄσπιλοι
καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ, καὶ τὴν 15 R 2,4. 1 K 3,10.
τοῦ κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν· σωτηρίαν ἡγεῖσθε,
καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος
κατὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν,
ὡς καὶ ἐν πάσαις ἐπιστολαῖς λαλῶν ἐν αὐταῖς 16
περὶ τούτων, ἐν αἷς ἐστιν δυσνόητά τινα, ἃ οἱ
ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν ὡς καὶ τὰς
λοιπὰς γραφὰς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν.
Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε 17 Mc 13,5.9.33.
ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέ-
σητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ, αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ 18 Jd 25.
γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος.

---

10 W η ημ. | T— οι | ευρεθησεται (W;) : RT κατακαησεται h[s] ουχ ευρεθησεται vl αφανισθησονται vl — ευρεθ.: *fort pro* ρυησεται *11* ουτως : T ουν | υμας : [H]—W *12* τηκεται (R; TW.) : h[s] τακησεται (-ονται) *fort pro* τηξεται *13* T καινην γην | T τα επαγγελματα *15.16* W υμιν ως ... επιστολαις, *16* πασαις : T+ ταις *18* fin R+ [αμην]

---

9 υμας : ημας ***KLας*** *10* κλεπτης : + εν νυκτι ***CKας*** *11* υμ. : ημας ℵ* *12* θεου : κυριου ***CPa*** *13* κατα : και ***A*** *14* αμωμοι ***A5a*** *16* αις : οις ***CKας*** | εισιν ***A13a*** *18* γνωσει : πιστει ***P31***

ΙΩΑΝΟΥ Α

J 1,1.14. 1 Ὃ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν
L 24,39. τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες
ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς, —
J 1,4. 2 ¦ καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἑωράκαμεν καὶ μαρ-
τυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν
αἰώνιον, ἥτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἐφανερώθη
3 ἡμῖν, — ¦ ὃ ἑωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλ-
λομεν καὶ ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε
μεθ' ἡμῶν. καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ
τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χρισ-
J 15,11; 16,24. 4 τοῦ. καὶ ταῦτα γράφομεν ἡμεῖς ἵνα ἡ χαρὰ
ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη.
Jc 1,17. 5 Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ'
αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς
ἐστιν καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία.
2,4. J 8,21. 6 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ
καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα καὶ
H 9,14. 7 οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ
Ap 1,5; 7,14. περιπατῶμεν ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτί, κοινω-
νίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ τοῦ
υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας.
8 ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς
Prv 28,13. 9 πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. ἐὰν
ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστιν καὶ
δίκαιος, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας καὶ καθαρίσῃ
10 ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ

Inscr. RTW[1] *Ιωαννου*

1,*1—3* T *ζωης· και ... εφ. ημιν· ο* *4* h *υμων* *5* H *ουκ εστιν εν αυτω ουδεμ.*

1,*2* *εωρακ.* : pr *δ* ***B40*** *3* — *και* 2° ***KLaς*** *4* *ημεις* : *υμιν* ***CKaς*** | fin + *εν ημιν* ***C**** *5* *επαγγελια* ***CPaς*** *7* *αλληλ.* : *αυτου* ***A**** | *Ιησου Χριστου* ***AKLaς***

ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν καὶ ὁ λόγος
αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. Τεκνία μου, ταῦτα 2 R 8,34. H 7,25. J 14,16.
γράφω ὑμῖν ἵνα μὴ ἁμάρτητε. καὶ ἐάν τις ἁμάρτῃ,
παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν
Χριστὸν δίκαιον· καὶ αὐτὸς ἱλασμός ἐστιν περὶ 2 Kol 1,20. J 11,51 s.
τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ
μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου. καὶ ἐν 3
τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν τὰς
ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. ὁ λέγων ὅτι ἔγνωκα 4 1,8.
αὐτόν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης
ἐστίν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν· ὃς δ' 5 J 14,21.23. 5,3.
ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ
ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελείωται. Ἐν τούτῳ γινώσ-
κομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμεν· ὁ λέγων ἐν αὐτῷ 6 J 13,15.
μένειν ὀφείλει καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησεν καὶ
αὐτὸς οὕτως περιπατεῖν.

Ἀγαπητοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, 7 J 13,34. Mt 5,17.
ἀλλ' ἐντολὴν παλαιὰν ἣν εἴχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ
ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε.
πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὅ ἐστιν ἀληθὲς 8 R 13,12. J 13,34; 15,10.12.
ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν, ὅτι ἡ σκοτία παράγεται
καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. Ὁ λέγων 9 4,20.
ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν
ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι. ὁ ἀγαπῶν τὸν 10 R 14,13.15. J 11,9.
ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον
ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν· ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ 11 J 11,10; 12,35.
ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ,
καὶ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν
τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. Γράφω ὑμῖν, τεκνία, 12 1 K 6,11.

2,*1* **H** *πατερα Ιησ.* *2* **h** *μονων* *5* **W** *ἐν* (2⁰) *et εσμεν.* *6* **HR—** *ουτως* *10* **hRT** *ουκ εστιν εν αυτω*

2,4 — *οτι* ***CKaς*** | — *και* (2⁰) ***AP*** | — *εν τουτω* **א** | *αληθεια* : + *του θεου* **א** *7 αγαπ.* : *αδελφοι* ***KLaς*** | fin + *απ αρχης* ***KLaς*** *8 υμιν* 2⁰ : *ημιν* ***AP*** | *σκοτια* : *σκια* ***A***, *it* 9 ***100*** *12 παιδια* ***27a***

ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα
1,1. J 1,1. 13 αὐτοῦ. γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν
ἀπ' ἀρχῆς. γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενική-
E 6,10. 14 κατε τὸν πονηρόν. ἔγραψα ὑμῖν, παιδία, ὅτι
ἐγνώκατε τὸν πατέρα. ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες,
ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. ἔγραψα ὑμῖν, νεα-
νίσκοι, ὅτι ἰσχυροί ἐστε καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐν
Jc 4,4. 15 ὑμῖν μένει καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν. Μὴ
ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. ἐάν
τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ
Prv 27,20. 16 πατρὸς ἐν αὐτῷ· ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ
Jc 4,16. T 2,12. ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφ-
θαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ
Mt 7,21. 17 τοῦ πατρός, ἀλλὰ ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν. καὶ ὁ
1 P 4,2. κόσμος παράγεται καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ
ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

Mt 24,5.24. 18 Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν, καὶ καθὼς ἠκού-
1 P 4,7. 1 K 10,11. σατε ὅτι ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι
πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη
Act 20,30. 19 ὥρα ἐστίν. ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθαν, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ
1 K 11,19. ἡμῶν· εἰ γὰρ ἐξ ἡμῶν ἦσαν, μεμενήκεισαν ἂν
μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶν
27. 1 K 2,15. 20 πάντες ἐξ ἡμῶν. καὶ ὑμεῖς χρῖσμα ἔχετε ἀπὸ
21 τοῦ ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντες. οὐκ ἔγραψα ὑμῖν
ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε
αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ

---

14 H [*του θεου*] *16* RW *αλαζονεια* *17* H [*αυτου*] | *αιωνα* : h[r]+ quomodo [et] ille manet in aeternum *19* W[2] *εξηλθον* | RT *ει γαρ ησαν εξ ημων* *20* H *αγιου·* | *ℋ*— *και* 2[0] | *παντες* (*ℋ παντες* —) : hR *παντα.*

---

13 τον 2[0] : *το* **ℵ95** *14 εγραψα* 1[0] : *γραφω* **Kaϛ** | *τον* 3[0] : *το* **B** *15 πατρος* : *θεου* **AC3a** *18 ο αντιχριστος* **AKLaϛ**

ἔστιν. Τίς ἐστιν ὁ ψεύστης εἰ μὴ ὁ ἀρνού- 22
μενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; οὗτός
ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ
τὸν υἱόν. πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν οὐδὲ τὸν 23 4,15. J 5,23; 15,23.
πατέρα ἔχει· ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα
ἔχει. ὑμεῖς ὃ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω. 24 7.
ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ
ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε. καὶ 25
αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο
ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Ταῦτα 26
ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς. καὶ 27 20. J 14,26; 16,13.
ὑμεῖς τὸ χρῖσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ μένει ἐν Jr 31,34.
ὑμῖν, καὶ οὐ χρείαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς·
ἀλλ' ὡς τὸ αὐτοῦ χρῖσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ
πάντων, καὶ ἀληϑές ἐστιν καὶ οὐκ ἔστιν ψεῦδος,
καὶ καϑὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, μένετε ἐν αὐτῷ. Καὶ 28 3,2; 4,17.
νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ, ἵνα ἐὰν φανερωϑῇ
σχῶμεν παρρησίαν καὶ μὴ αἰσχυνϑῶμεν ἀπ' αὐτοῦ
ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιός 29 3,7.10.
ἐστιν, γινώσκετε ὅτι καὶ πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαι-
οσύνην ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατὴρ 3 5,20. J 1,12.13. J 16,3. E 1,5.
ἵνα τέκνα ϑεοῦ κληϑῶμεν, καὶ ἐσμέν. διὰ τοῦτο
ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν.
Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα ϑεοῦ ἐσμεν, καὶ οὔπω ἐφανε- 2 2,28. R 8,17. 2 K 3,18.
ρώϑη τί ἐσόμεϑα. οἴδαμεν ὅτι ἐὰν φανερωϑῇ Ph 3,21.
ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεϑα, ὅτι ὀψόμεϑα αὐτὸν καϑώς Kol 3,4.
ἐστιν. καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' 3 Ex 34,29.
αὐτῷ ἁγνίζει ἑαυτὸν καϑὼς ἐκεῖνος ἁγνός ἐστιν.

---

24 εν 4⁰ : [H]—W 27 hT υμας, | αλλ ως : h αλλα | h ψευδος· 29 και : [R]—𝔎 3,1 HR καὶ ἐσμεν.

---

23 — ο ομολογ.... (1⁰) εχει KLaς 24 υμεις 1⁰ : + ουν KLaς 25 ημιν : υμιν B31 27 χαρισμα BIθ | αυτου 2⁰ : αυτο Amς | — και 5⁰ A | μενειτε Kaς 28 οταν KLaς | εχωμεν ℵ*Kaς 3,1 ημιν : υμιν BK* | — και εσμεν KLaς | ημας : υμας ℵ*KLa 2 οιδ. δε KLaς

Mt 7,23. 4 *Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ,*
Is 53,4.5.9. 5 *καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. καὶ οἴδατε ὅτι*
1 P 2,24. *ἐκεῖνος ἐφανερώθη ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἄρῃ, καὶ*
R 6,14. 6 *ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μέ-*
νων οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἑώρακεν
2,29. 7 *αὐτὸν οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. Τεκνία, μηδεὶς πλα-*
νάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην δίκαιός
J 8,44. 8 *ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν· ὁ ποιῶν τὴν*
ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς
ὁ διάβολος ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ
υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου.
6. 5,18. 9 *Πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ*
ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει· καὶ οὐ
δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται.
10 *ἐν τούτῳ φανερά ἐστιν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ καὶ*
τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου· πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιο-
σύνην οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν
J 13,34; 15,12. 11 *τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν*
ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους·
Gn 4,8. 12 *οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν καὶ ἔσφαξεν*
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐ-
τόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ
ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.
Mt 5,11. J 15,18.19. 13 *Μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσ-*
2,11. J 5,24. 14 *μος. ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ*
θανάτου εἰς τὴν ζωήν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελ-
Mt 5,21.22. 15 *φούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν μένει ἐν τῷ θανάτῳ. πᾶς*
J 8,44. *ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστίν,*
καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν
J 13,1.14; 15,13. G 2,20. R 9,3. 16 *αἰώνιον ἐν αὐτῷ μένουσαν. Ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν*

---

7 τεκνια : h *παιδια* *10* fin W, *12* H *Καὶν* *13 Μη* : T *Και μη* *15 αυτου* : h *εαυτου* | *αυτω* : hT *εαυτω*

---

5 αμαρτ. : + ημων **ℵCaς** *8 ο δε π.* **A25a** *10 ποιων δικ. : ων δικαιος latt* *11 επαγγελια* **ℵCP** *13 αδελφ. : + μου* **KLaς** *14 αδελφ. : + ημων* **ℵ68** | *αγαπων : + τον αδελφον* **CKaς**

τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν
ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς θεῖναι. ὃς δ' ἂν ἔχῃ τὸν 17 4,20. Dt 15,7.
βίον τοῦ κόσμου καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
χρείαν ἔχοντα καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ'
αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;
Τεκνία, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ τῇ γλώσσῃ, 18 Jc 1,22; 2,15.16.
ἀλλὰ ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. ἐν τούτῳ γνωσόμεθα 19
ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ
πείσομεν τὴν καρδίαν ἡμῶν ' ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ 20
ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς
καρδίας ἡμῶν καὶ γινώσκει πάντα. Ἀγαπητοί, 21 R 5,1.2. H 4,16.
ἐὰν ἡ καρδία μὴ καταγινώσκῃ, παρρησίαν ἔχο-
μεν πρὸς τὸν θεόν, καὶ ὃ ἐὰν αἰτῶμεν λαμβά- 22 Mc 11,24.
νομεν ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν
καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. καὶ αὕτη 23 J 6,29; 15,17.
ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν τῷ ὀνόματι
τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγαπῶμεν
ἀλλήλους καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν ἡμῖν. καὶ ὁ 24 4,13. R 8,9.
τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς
ἐν αὐτῷ· καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν
ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ 4 1 Th 5,21. Mt 7,15.
δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν,
ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν
κόσμον. Ἐν τούτῳ γινώσκετε τὸ πνεῦμα τοῦ 2 1 K 12,3.
θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν
σαρκὶ ἐληλυθότα ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν, καὶ πᾶν 3 2,18. J 8,17.

---

18 W αλλ' 19 εν : [R]T pr και | RT τας καρδιας | ημων : T·W, 20 οτι 1° : R ο τι 21 καρδια : T+ ημων | καταγ. : RT+ ημων 22 H αν 23 hRT πιστευωμεν **4**,2 h εληλυθεναι

---

16 τιθεναι *KLaς* 17 μενεῖ *B*[3]*Ka* 18 — τη ℵ*Paς* | — εν *Kaς* 19 γινωσκομεν *KLaς* 20 — οτι 2° *A13a* 21 αγαπ. : αδελφοι ℵ 22 απ : παρ *KLaς* 23 — ημιν *KLa* **4**,2 γινωσκεται *Ka*

πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐκ τοῦ θεοῦ
οὐκ ἔστιν· καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ
ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν
Mt 12,29. 4 ἤδη. Ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ
νενικήκατε αὐτούς, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν
J 15,19. 5 ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσίν·
διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν καὶ ὁ κόσμος
J 8,47. 6 αὐτῶν ἀκούει. ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν· ὁ γι-
νώσκων τὸν θεὸν ἀκούει ἡμῶν, ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ
τοῦ θεοῦ οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκομεν
τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς
πλάνης.
2,29. 7 Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη
ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ
8 θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώσκει τὸν θεόν. ὁ μὴ
ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν θεόν, ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη
J 3,16. 9 ἐστίν. ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ
ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλ-
κεν ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ.
2,2. 10 ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπή-
καμεν τὸν θεόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς
καὶ ἀπέστειλεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν
Mt 18,33. 11 ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς
ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους
J 1,18. 12 ἀγαπᾶν. θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγα-
πῶμεν ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει καὶ ἡ
3,24. R 5,5. 13 ἀγάπη αὐτοῦ τετελειωμένη ἐν ἡμῖν ἐστιν. ἐν
τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς
ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν
J 3,17. 14 ἡμῖν. καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι

---

3 μη ομολογει : **h** *λυει* *10* **hRT** *ηγαπησαμεν*

---

3 Ιησ. κυριον **ℵ** *Ιησ. Χριστον* **KLaϛ** + *εν σαρκι εληλυθοτα* **ℵKLaϛ** *6* — *ος ... ημων* **ALa** | *εκ. τ.* : *εν τουτω* **A** *7 ο αγ.* : + *τον θεον* **A** *8 ου γινωσκει* **A3a** *10 εκεινος* **A** | *απεσταλκεν* **ℵ** *13 εδωκεν* **A13a** *14 εθεασαμεθα* **A27a**

ὁ πατὴρ ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου.
ὃς ἐὰν ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ 15 5,5.
θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν τῷ
θεῷ. καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν 16 8.
τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν. Ὁ θεὸς
ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ θεῷ
μένει καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει. Ἐν τούτῳ τε- 17 2,28.
τελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν
ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς
ἐκεῖνός ἐστιν καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.
φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία 18
ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλα-
σιν ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ
ἀγάπῃ. Ἡμεῖς ἀγαπῶμεν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος 19
ἠγάπησεν ἡμᾶς. ἐάν τις εἴπῃ ὅτι ἀγαπῶ τὸν 20
θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν·
ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακεν,
τὸν θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακεν οὐ δύναται ἀγαπᾶν.
καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ 21 Mc 12,29–31.
ἀγαπῶν τὸν θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.
Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστὸς 5 4,15.16. 1 P 1,22.23.
ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν J 8,42.
γεννήσαντα ἀγαπᾷ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ.
ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ 2
θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ τὰς ἐντολὰς
αὐτοῦ ποιῶμεν. αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ 3 J 14,15.23.24. Mt 11,30.
θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ
ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν, ὅτι πᾶν τὸ γεγεν- 4 J 16,33.
νημένον ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον· καὶ αὕτη

---

15 **RT** *αν* | *Ιησους* : **H**+ [*Χριστος*] *16 μενει* 2° : [**H**] *18* **W** *αλλα* **5**,*1 αγαπα* : **RT**+ *και* *3* **fin R.**

---

15 ομολογη ***A5*** | *Ιησους* : + *Χριστος* ***B*** *16 πιστευομεν* ***A13*** *17 εσομεθα* ***א*** *19 αγαπ.* : pr *ουν* ***Aϛa*** : + *τον θεον* ***א13*** : + *αυτον* ***KLaϛ*** | *αυτος* : *ο θεος* ***A5a*** *20 ου* : *πως* ***AKmϛ*** *21 απο του θεου* ***A*** **5**,*1 τον* 2° : *το* ***א31*** *3 τηρωμεν* ***אKmϛ***

ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις
4,4. 5 ἡμῶν. τίς ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ
J 19,34.35. 6 πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; οὗτός
ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος, Ἰησοῦς
Χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ
ὕδατι καὶ ἐν τῷ αἵματι· καὶ τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ
7 μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια. ὅτι
8 τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες, τὸ πνεῦμα καὶ τὸ
ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν.
J 5,32.36; 8,18. 9 εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν,
ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων ἐστίν, ὅτι αὕτη
ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ, ὅτι μεμαρτύρηκεν
R 8,16. 1 K 15,15. 10 περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν
τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν αὐτῷ. ὁ μὴ
πιστεύων τῷ θεῷ ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι
οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρη-
11 κεν ὁ θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. καὶ αὕτη ἐστὶν
ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ὁ θεὸς ἡμῖν,
J 3,36. 12 καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστιν. ὁ ἔχων
τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωήν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ
J 20,31. 13 θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει. Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν
ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, τοῖς πιστεύου-
3,21.22. J 14,13; 16,23. 14 σιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. Καὶ αὕτη
ἐστὶν ἡ παρρησία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐάν

---

5 εστιν 1° : [H] W+ *δε*   *6 αιματος* : h^{r}+ *και πνευματος* | *Χριστος* : W pr *ο* | h *μονω* | *το πνευμα* 2° : h^{r} Christus   *8 το πν. κ. το υδ. κ. το αιμα* : h^{r} *(7)* in terra, spiritus [et] aqua et sanguis, et hi tres unum sunt in Christo Jesu : *(8)* et tres sunt qui testimonium dicunt in caelo, Pater Verbum et Spiritus   *10* 𝕶 *εν αὐτω* | *τω θεω* : h^{s} *τω υιω vl* Jesu Christo *vl* —   *11* RT *ημιν ο θεος*

---

4 ημων : *υμων* ***L3a***   *5 τις δε* ***אKa***   *6 αιματος* : *πνευματος* ***54a***   *7 μαρτ.* : + *εν τω ουρανω, ο Πατηρ, ο Λογος, και το Αγιον Πνευμα· και ουτοι οι τρεις εν εισι. (8) Και τρεις εισιν οι μαρτυρουντες εν τη γη* ***ς***   *9 οτι* 2° : *ην* ***KLPaς***   *10 μαρτ.* 1° : + *του θεου* ***Aa*** | *ουκ επιστευσεν* ***A5a***   *13 υμιν* : + *τοις πιστευουσιν εις το ονομα του υιου του θεου* ***KLPaς*** | *τοις πιστ.* : *οι πιστευοντες* ***A5a*** *και ινα πιστευητε* ***KLPaς***   *14 ο τι αν αιτ.* ***A31a*** | *θελ.* : *ονομα* ***A***

τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ἀκούει ἡμῶν.
καὶ ἐὰν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν ὃ ἐὰν αἰτώμεθα, 15
οἴδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ᾐτήκαμεν ἀπ'
αὐτοῦ. Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτά- 16 Mt 12,31. H 6,4–6.
νοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσει, καὶ
δώσει αὐτῷ ζωήν, τοῖς ἁμαρτάνουσιν μὴ πρὸς
θάνατον. ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ
ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. πᾶσα ἀδικία ἁμαρ- 17
τία ἐστίν, καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον.
Οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ οὐχ 18 3,9. J 17,15.
ἁμαρτάνει, ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ
αὐτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ. οἴδαμεν 19 G 1,4. J 8,47.
ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν
τῷ πονηρῷ κεῖται. οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ 20 J 17,3. R 9,5.
θεοῦ ἥκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσ-
κομεν τὸν ἀληθινόν· καὶ ἐσμὲν ἐν τῷ ἀληθινῷ,
ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ. οὗτός ἐστιν ὁ
ἀληθινὸς θεὸς καὶ ζωὴ αἰώνιος. Τεκνία, φυλά- 21 1 K 10,14.
ξατε ἑαυτὰ ἀπὸ τῶν εἰδώλων.

ΙΩΑΝΟΥ Β

Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῇ κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις 1 1 P 5,1. 3 J 1.
αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ
μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν,
διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' 2
ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα. ἔσται μεθ' ἡμῶν χάρις 3
ἔλεος εἰρήνη παρὰ θεοῦ πατρός, καὶ παρὰ Ἰησοῦ

---

15 **R** *αν* (2[o]) *16* **W** *αιτησει και* *18* **W** *αλλα* | **W** *εαυτον* *20* **hW** *αληθινον,* | **HR** *καὶ ἐσμεν* | *Χριστω* : **W**· Inscr. **RTW**[1] *Ιωαννου* *1* **h** *Εκλέκτη* | **hT** *Κυρια*

---

15 απ : παρ ***AKmς*** *16* **fin** + *τις* ***15a*** *17* — *ου* ***13a*** *20 και οιδαμεν οτι* ***Aa*** | *τον : το* ***א*L*** | *αληθ.* : + *θεον* ***A5a*** | —, post *αληθ.* | — *Ιησ. Χρ.* ***Aa*** *21 εαυτους* ***AKaς*** | fin + *αμην* ***KLaς*** *2 ενοικουσαν* ***A*** *ουσαν* ***13a*** *3 ημων : υμων* ***Kςe*** | *Ιησου* : pr *κυριον* ***אKaς***

Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρός, ἐν ἀληθείᾳ καὶ
ἀγάπῃ.
4 *Ἐχάρην λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου*
περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβο-
1 J 2,7. 5 *μεν παρὰ τοῦ πατρός. καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία,*
οὐχ ὡς ἐντολὴν γράφων σοι καινήν, ἀλλὰ ἣν
6 *εἴχαμεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. καὶ*
αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς
ἐντολὰς αὐτοῦ· αὕτη ἡ ἐντολή ἐστιν, καθὼς ἠκού-
1 J 2,18; 4,1–3. 7 *σατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε. ὅτι*
πολλοὶ πλάνοι ἐξῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ
ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί·
G 4,11. 8 *οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. βλέπετε*
ἑαυτούς, ἵνα μὴ ἀπολέσητε ἃ ἠργασάμεθα, ἀλλὰ
1 J 2,23. 9 *μισθὸν πλήρη ἀπολάβητε. πᾶς ὁ προάγων καὶ*
3 J 9. *μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ θεὸν οὐκ*
ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ, οὗτος καὶ τὸν πατέρα
2 Th 3,6. 10 *καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ*
3 J 8. 1 Rg 13,17. *ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐ-*
1 T 5,22. 11 *τὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· ὁ*
Ap 18,4. *λέγων γὰρ αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐ-*
τοῦ τοῖς πονηροῖς.
3 J 13. 12 *Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν οὐκ ἐβουλήθην διὰ*
χάρτου καὶ μέλανος, ἀλλὰ ἐλπίζω γενέσθαι πρὸς
ὑμᾶς καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ
13 *ἡμῶν πεπληρωμένη ᾖ. Ἀσπάζεταί σε τὰ τέκνα*
τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς.

---

5 T *Κυρια* | RT *εντολ. καινην γραφ. σοι* | W *αλλ* | W *ειχομεν* 6 *καθως* : T pr *ινα* | fin W, 7 H *εξηλθαν* 8 RT *ειργασασθε* 11 fin h[r] + Ecce praedixi vobis ut in diem Domini [nostri Jesu Christi] non confundamini. 12 *ημων* : ℋR *υμων*

---

4 *ελαβον* **ℵ13a** 7 *εισηλθον* **KLaς** 8 *απολεσωμεν et απολαβωμεν* **KLaς** | *πληρης* **L** 9 *παραβαινων* **KLaς** | *διδαχη* 1° : *αγαπη* **13** | *διδ.* 2° : + *του Χριστου* **KLaς** 11 — *αυτω* **Ka** 12 *εχω* **ℵ*A*a** | *γραψαι* **A17a** | *ελπιζω γαρ* **A5a** | *ελθειν* **KLPaς** 13 *εκλεκτ.* : *εκκλησιας* **15a** + *της εν Εφεσω* **114** | fin + *η χαρις μεθ υμων* **68a** + *αμην* **KLmς**

ΙΩΑΝΟΥ Γ

Ὁ πρεσβύτερος Γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ 1 2 J 1.
ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ. Act 20,4.
Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐοδοῦσθαι 2
καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή. ἐχά- 3 2 J 4.
ρην γὰρ λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ μαρτυρούν-
των σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περι-
πατεῖς. μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαράν, ἵνα 4
ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν τῇ ἀληθείᾳ περιπατοῦντα.
Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς 5
ἀδελφοὺς καὶ τοῦτο ξένους, οἳ ἐμαρτύρησάν σου 6 Tt 3,13.
τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας, οὓς καλῶς ποιήσεις
προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόμα- 7 Act 20,35.
τος ἐξῆλθαν μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνι- 1 K 9,12.15.
κῶν. ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ὑπολαμβάνειν τοὺς 8 H 13,2.
τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ. 2 J 10.
Ἔγραψά τι τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων 9 Mt 20,27. 2 J 9.
αὐτῶν Διοτρεφὴς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. διὰ τοῦτο, 10
ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ λό-
γοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς, καὶ μὴ ἀρκούμενος
ἐπὶ τούτοις οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφοὺς
καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει καὶ ἐκ τῆς ἐκκλη-
σίας ἐκβάλλει.
Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. 11 1 J 3,6.9.
ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν· ὁ κακοποιῶν
οὐχ ἑώρακεν τὸν θεόν. Δημητρίῳ μεμαρτύρηται 12 J 19,35; 21,24.
ὑπὸ πάντων καὶ ὑπὸ αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ
ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἶδας ὅτι ἡ μαρτυρία
ἡμῶν ἀληθής ἐστιν.

Inscr. RTW[1] *Ιωαννου* *3* T— *γαρ* *4* 𝕶 *χαριν* *7* W[2] *εξηλθον* *9* HRW[1] *Διοτρέφης* *10* T— *εκ* *12 υπο* 2[o] : RW *υπ'*

---

2 περι : προ? *4 — τη* ℵ*Km*ς *5 εργαζη A* | *τουτο : εις τους* **KL***a*ς *6 ποιησας προπεμψεις C* *7 εθνων* **KL***a*ς *8 απολαμβανειν* **KL***a*ς | *αληθεια : εκκλησια* ℵ**A* *9 εγραψα αν* ℵ[3]*13a* | *— τι* **KL***a*ς *10 βουλ. : επιδεχομενους C5a* *11 ο δε κ.* **L31***a*ς *12 οιδατε* **KL***a*ς

2 J 12. 13 *Πολλὰ εἶχον γράψαι σοι, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ*
14 *μέλανος καὶ καλάμου σοι γράφειν· ἐλπίζω δὲ*
εὐθέως σε ἰδεῖν, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλή-
15 *σομεν. Εἰρήνη σοι. ἀσπάζονταί σε οἱ φίλοι.*
ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

ΙΟΥΔΑ

Mt 13,55. 1 *Ἰούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ*
Ἰακώβου, τοῖς ἐν θεῷ πατρὶ ἠγαπημένοις καὶ
2 P 1,2. 2 *Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς. ἔλεος ὑμῖν*
καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.
1 T 1,18. 3 *Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν*
2 P 1,5; 2,21. *ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς ἡμῶν σωτηρίας, ἀνάγκην*
ἔσχον γράψαι ὑμῖν παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ
G 2,4. 4 *ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει. παρεισεδύ-*
2 P 2,1 s. *ησαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμ-*
μένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ
ἡμῶν χάριτα μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν καὶ τὸν
μόνον δεσπότην καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν
Nu 14,35. 5 *ἀρνούμενοι. Ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι,*
1 K 10,5. *εἰδότας ἅπαξ πάντα, ὅτι κύριος λαὸν ἐκ γῆς Αἰ-*
2 P 1,12. *γύπτου σώσας τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας*
Gn 6. J 8,44. 6 *ἀπώλεσεν, ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν*
2 P 2,4.9. *ἑαυτῶν ἀρχὴν ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκη-*
τήριον εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς ἀϊδίοις
Gn 19,4–25. 7 *ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν· ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρα*
2 P 2,6.10. *καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τρόπον*

---

1 h[s] *fort εν θεω pro θεω et Ιησου pro εν Ιησου* *3* HR *σωτηριας αν.* *4* RT *παρεισεδυσαν* | W *κριμα ασεβεις,* *5 ειδοτας :* W+ *υμας* | *κυριος :* h([s]) *Ιησους it ο θεος* (*fort* pro *ὁ*) *6 δεσμοις αϊδιοις :* h[r]+ *αγιων αγγελων*

---

13 *ουκ εβουληθην* ***A*** ***15*** *φιλοι et φιλους : αδελφοι* ***A3a*** *et -ους* ***33a*** | fin + *αμην* ***L15a*** ***1*** *ηγαπ. : ηγιασμενοις* ***KLaς*** ***2*** *ειρηνη : + εν κυριω* ***163*** ***3*** *ημων : υμων* ***6a*** — ***KLaς*** ***4*** *δεσπ. : + θεον* ***KLaς*** ***5*** *παντα : τουτο* ***KLaς*** ***6*** *τε : δε* ***A54*** | *δεσμοις : + αλυτοις και* ***13***

τούτοις ἐκπορνεύσασαι καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρ-
κὸς ἑτέρας, πρόκεινται δεῖγμα πυρὸς αἰωνίου δί-
κην ὑπέχουσαι. Ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι 8 2 P 2,10.
ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μιαίνουσιν, κυριότητα
δὲ ἀθετοῦσιν, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. Ὁ δὲ 9 Dn 12,1.
Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινό- Zch 3,2. 2 P 2,11.
μενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωϋσέως σώματος, οὐκ
ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλὰ
εἶπεν· **ἐπιτιμήσαι σοι κύριος.** οὗτοι δὲ ὅσα μὲν 10 2 P 2,12.
οὐκ οἴδασιν βλασφημοῦσιν, ὅσα δὲ φυσικῶς ὡς
τὰ ἄλογα ζῷα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται.
οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν, 11 Gn 4,8.
καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, Nu31,16; 16,22. 2 P 2,15.
καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο. Οὗτοί 12 Ez 34,8.
εἰσιν οἱ ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες συνευω- 2 P 2,13.17.
χούμενοι ἀφόβως, **ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες**, νεφέλαι
ἄνυδροι ὑπὸ ἀνέμων παραφερόμεναι, δένδρα φθι-
νοπωρινὰ ἄκαρπα δὶς ἀποθανόντα ἐκριζωθέντα,
κύματα ἄγρια θαλάσσης ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν 13 Is 57,20.
αἰσχύνας, ἀστέρες πλανῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκό- 2 P 2,17.
τους εἰς αἰῶνα τετήρηται. Ἐπροφήτευσεν δὲ καὶ 14 Gn 5,21.
τούτοις ἕβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ Ἐνὼχ λέγων· ἰδοὺ Dt 33,2. Zch 14,5.
ἦλθεν κύριος ἐν ἁγίαις μυριάσιν αὐτοῦ, ποιῆσαι 15 Mt 25,31.
κρίσιν κατὰ πάντων καὶ ἐλέγξαι πάντας τοὺς
ἀσεβεῖς περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν
ὧν ἠσέβησαν καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν
ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. Οὗτοί 16 2 P 2,10.18.
εἰσιν γογγυσταὶ μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας
αὐτῶν πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ
ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν.

---

11 H *Καὶν* *12* T *σπιλαδες,* | *αφοβως,* : HR *, αφοβως* *13* h *πλανητες* | h— *ο* | h— *του* *15 σκληρων* : T+ *λογων* *16* HR *γογγυσταί, μεμψ.* | H *ωφελιας*

---

8 κυριοτητας **א** *12* — *οι* ***Kmϛ*** | *αγαπ.* : *απαταις* ***AC*** *ευωχιαις* ***6a*** *15 π. τ. ασεβ.* : *πασαν ψυχην* **א** | — *ασεβειας* ***אC6*** *16 εαυτων* ***CLPa***

2 P 3,2. 17 Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων
τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου
1 T 4,1. 2 P 3,3. 18 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ⸀ὅτι ἔλεγον ὑμῖν· ἐπ' ἐσχά-
του τοῦ χρόνου ἔσονται ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἑαυ-
1 K 2,14. 19 τῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν. Οὗτοί
εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοί, πνεῦμα μὴ ἔχον-
Kol 2,7. 1 Th 5,11. 20 τες. ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, ἐποικοδομοῦντες ἑαυ-
τοὺς τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει, ἐν πνεύματι ἁγίῳ
21 προσευχόμενοι, ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ τηρήσατε,
προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
22 Χριστοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον. καὶ οὓς μὲν ἐλεᾶτε
Am 4,11. Zch 3,2 ss. Jc 5,19.20. Ap 3,4. 23 διακρινομένους ⸀σώζετε **ἐκ πυρὸς ἁρπάζοντες**, οὓς
δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς
σαρκὸς **ἐσπιλωμένον χιτῶνα**.
1 Th 5,23. Ph 1,10. 2 P 3,14. 24 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ὑμᾶς ἀπταίστους
καὶ στῆσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους
R 16,27. 1 T 1,17. 2 P 3,18. 25 ἐν ἀγαλλιάσει, μόνῳ θεῷ σωτῆρι ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν δόξα μεγαλωσύνη κρά-
τος καὶ ἐξουσία πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος καὶ νῦν
καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

---

18 HR— του *20.21* W προσευχομενοι εαυτους *22* ελεατε (h[s] err. prim., *fort* ελεατε 1° interpol.) : RT ελεγχετε *23* σωζετε : RT pr , ους δε *24.25* , μονω : W μονω,

---

18 υμιν : + οτι ***ACmς*** | εν εσχατω χρονω ***KLaς*** | ελευσονται ***AC²5*** *21* τηρησωμεν ***BC**** *22* διακρινομενοι ***KLaς*** *24* υμας : αυτους ***KPς*** | απταιστ. κ. : + ασπιλους και ***C6a*** | αμωμ. : αμεμπτους ***A*** *25* μονω : + σοφω ***KLaς*** | — δια ... ημων ***KPaς*** | — προ ... αιωνος ***KPaς*** | — παντας ***ℵ27*** | αιωνας : + των αιωνων ***L13a***

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΟΥ

Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ 1 19. Dn 2,28.29.
ὁ θεός, δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ **ἃ δεῖ γενέσθαι**
ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγ-
γέλου αὐτοῦ, τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάνῃ, ˈ ὃς ἐμαρ- 2 9. 6,9.
τύρησεν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσα εἶδεν. Μακάριος ὁ ἀναγινώσ- 3 22,7. 22,10.
κων καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφη-
τείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ
γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

Ἰωάνης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ 4 8. Ex 3,14.15.
Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ **ὁ ὢν** καὶ ὁ ἦν Is 41,4.
καὶ ὁ ἐρχόμενος, καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων 3,1; 5,6.
ἃ ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ 5 Ps 89,28.38; 130,8.
Χριστοῦ, **ὁ μάρτυς ὁ πιστός**, ὁ **πρωτότοκος** τῶν Is 40,2.
νεκρῶν καὶ ὁ **ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς**. Τῷ 3,14. J 18,37. 18. Kol 1,18.
ἀγαπῶντι ἡμᾶς καὶ **λύσαντι** ἡμᾶς **ἐκ τῶν ἁμαρ-** 19,16. 7,14. H 9,14.
τιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν 6 5,10. 1 P 2,5.9.
ἡμᾶς **βασιλείαν**, **ἱερεῖς τῷ θεῷ** καὶ πατρὶ αὐτοῦ, Ex 19,6. Is 61,6.
αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν

Inscr. RTW[1] *Ιωαννου, it -νν-* 1,*1.4.9.*
1 H *θεος δειξαι* | RT *αυτου τω δ. α* | H *Ιωανει* *2* T *ἴδεν* (*it ἰδ-* 4,*1.* 6,*1.2.5.8.9.12.* 7,*1.2.9.* 8,*2.13.* 9,*1.17.* 14,*1.14.* 15,*1.2.5.* 16,*13.* 19,*19.* 20,*1.4*) *3* T *τον λογον* *4* a : h *των* *5* h[r] *λουσαντι* | H [*ημων*] *6* H — *και επ. ... αυτου*, — | [*ημας* : h *ημιν* | *των αιων.* : [R]—H

---

2 — του θεου 28a** | fin + **και ατινα εισι και ατινα χρη γενεσθαι μετα ταυτα 1.7a** **3 προφ. : + ταυτης 7a** **4 απο 1°** : + **θεου Q8m** | **ἃ** : + **εστιν Paς—80** **5 των 1°** : pr **εκ 1aς** | **εκ : απο PQaς** **6 ποιησαντι Q7a** | **ημας : ημων C** | **βασιλεις και P1aς -ειον Qa** | **ιερατευμα 13a

Dn 7,13. 7 *αἰώνων· ἀμήν.* **Ἰδοὺ ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν,**
Zch 12,10. 12.14. *καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς καὶ οἵτινες* **αὐ-**
J 19,37. L 23,28.27. **τὸν ἐξεκέντησαν, καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι**
αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. *ναί, ἀμήν.*
Ex 3,14. Is 41,4. Am 4,13 Lxx. 8 *Ἐγώ εἰμι τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, λέγει* **κύριος ὁ**
4. 4,8; 21,6. **θεός, ὁ ὢν** *καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος,* **ὁ παντο-**
κράτωρ.
9 *Ἐγὼ Ἰωάνης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ συνκοινω-*
νὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν
Ἰησοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ
διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ.
10 *ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ, καὶ*
ἤκουσα ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην ὡς σάλπιγγος
11 *ˈλεγούσης· ὃ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον καὶ πέμ-*
ψον ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς Ἔφεσον καὶ εἰς
Σμύρναν καὶ εἰς Πέργαμον καὶ εἰς Θυάτειρα καὶ
εἰς Σάρδεις καὶ εἰς Φιλαδελφίαν καὶ εἰς Λαοδι-
12 *κίαν. Καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἥτις*
ἐλάλει μετ' ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ
Ez 1,26; 8,2; 9,2.11 Lxx. 13 *λυχνίας χρυσᾶς, καὶ ἐν μέσῳ τῶν λυχνιῶν* **ὅμοιον**
2,1. Dn 7,13. Dn 10,5.6. **υἱὸν ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη** *καὶ* **περιε-**
Dn 7,9; 10,6. 14 **ζωσμένον** *πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην* **χρυσᾶν·** **ἡ δὲ**
2,18; 19,12. **κεφαλὴ αὐτοῦ** *καὶ* **αἱ τρίχες λευκαὶ ὡς ἔριον λευ-**
κὸν ὡς χιών, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ
Ez 1,24; 43,2. 15 **πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ** *ὡς*
2,18. *ἐν καμίνῳ πεπυρωμένης,* **καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς**
Jud 5,31. 16 **φωνὴ ὑδάτων πολλῶν,** *καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ*
20. 2,1. 2,12.16; 19,15.

---

8 HR 'Ω T ω W² ὦ | H *κυριος,* *9 την* : T pr *δια* *10* hW *φωνην μεγ. οπισθεν* (W *οπισω*) *μου* *11* T *Ζμυρναν* | R *Φιλαδέλφειαν et Λαοδίκειαν* *13* W *εμμεσω* (*it* 2,*1.* 4,*6.* 5,*6 bis* 6,*6.* 22,*2*) | hRW *υιω* | T *μασθοις* W *μαζοις* *14* HR *ερ. λευκόν, ως* *15* h *πεπυρωμενοι* T *-νω*

---

7 μετα : επι C | *οψονται ℵ1a* *8 ω : + αρχη και τελος ℵ*1aς* *9 κοινωνος 6a* | *βασιλ.* : pr *εν τη P1aς* | *εν Χριστω A25a εν Χρ. Ιησου Qa Ιησου Χριστου 1aς* *11 λε-*
8.17. 2,8; 22,13. *γουσης : + εγω ειμι το Α και το Ω ο πρωτος και ο εσχατος και P1aς* | *Θυατειραν ACQa* *12 και 1°: + εκει Qa* *13 των: + επτα ℵQaς* | *ομοιωμα A* *16 εχων ειχεν ℵ*a — A41*

αὐτοῦ ἀστέρας ἑπτά, καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ
ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη, καὶ ἡ ὄψις
αὐτοῦ ὡς ὁ **ἥλιος** φαίνει **ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ.**
Καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας 17 Is 44,6; 48,12. Dn 8,18; 10,15–19.
αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ ἔθηκεν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ
ἐπ' ἐμὲ λέγων·
μὴ φοβοῦ· ἐγώ εἰμι **ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος**
ˈκαὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρὸς καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι 18 H 7,25.
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ ἔχω τὰς κλεῖς
τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ᾅδου. γράψον οὖν ἃ εἶδες 19 Is 48,6 Lxx. Dn 2,29.
καὶ ἃ εἰσὶν καὶ ἃ **μέλλει γενέσθαι μετὰ ταῦτα.** τὸ 20 Ml 2,7.
μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων οὓς εἶδες ἐπὶ τῆς
δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς·
οἱ ἑπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰ-
σιν, καὶ αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰ ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσίν.
Τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον· 2 1,13.16.20.
Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν
τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ
λυχνιῶν τῶν χρυσῶν· οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ τὸν 2 9.13.19. 3,1.8.15. 1 J 4,1.
κόπον καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ
βαστάσαι κακούς, καὶ ἐπείρασας τοὺς λέγοντας
ἑαυτοὺς ἀποστόλους καὶ οὐκ εἰσίν, καὶ εὗρες αὐ-
τοὺς ψευδεῖς· καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ ἐβάστασας 3
διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐ κεκοπίακες. ἀλλὰ 4
ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην
ἀφῆκες. μνημόνευε οὖν πόθεν πέπτωκες, καὶ 5 16.22. 3,3.19.
μετανόησον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον· εἰ δὲ
μή, ἔρχομαί σοι καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ
τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσῃς. ἀλλὰ 6 15. Ps 139,21.

---

18 W *νεκρός,* | H — *και εγ. ... αιωνων,* — *19* R *ἃ εισιν* | HR *γινεσθαι* | fin HW.R·T, *20* h[s] *επτα επτα pro επτα* **2,1** *της* : H *τω (it 8.18)* | RW *χρυσεων* *4* W *αλλ* | W *αφηκας* *5* RW *πεπτωκας*

---

16 αστερες ***A41*** *17 επεθηκε* *ℵας* *18 αιωνων* : + *αμην* *Qας* *19* — *ουν* *1ας* *20 ους* : *ων* *Qας* | *εν τη δεξια* ***A*** **2,2** *κοπον* : + *σου* *ℵQας* | — *και* 3° ***A*** *3 εβαπτισας* *1* *5 εκπεπτωκας* ***P****ας* | *σοι* : + *ταχυ* *Qας e*

τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν,
11.17.26. 7 ἃ κἀγὼ μισῶ. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα
3,5.12.21. 22,2. Gn 2,9; λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ
3,22.24. Es 31,8 Lxx. **φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς**, ὅ ἐστιν **ἐν τῷ παρα-**
L 23,43. 2 K 12,4. **δείσῳ τοῦ θεοῦ**.
Is 44,6; 48,12. 8 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας
1,11.17.18. γράψον·
Τάδε λέγει **ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος**, ὃς ἐγένετο
3,9. Jc 2,5. 9 νεκρὸς καὶ ἔζησεν· οἶδά σου τὴν θλίψιν καὶ τὴν
2 K 11,14.15. πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ, καὶ τὴν βλασφημίαν
ἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτούς, καὶ
Dn 1,12.14. 10 οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ σατανᾶ. μὴ φοβοῦ
Mt 10,28. 3,11. 2 T 4,8. ἃ μέλλεις πάσχειν. ἰδοὺ μέλλει βάλλειν ὁ διάβο-
Jc 1,12. λος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν ἵνα **πειρασθῆτε**, καὶ
ἕξετε θλῖψιν **ἡμερῶν δέκα**. γίνου πιστὸς ἄχρι
θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς.
20,14. 11 Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς
ἐκκλησίαις. Ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ
θανάτου τοῦ δευτέρου.
1,16. Is 49,2. 12 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας
H 4,12. 19,15. γράψον·
Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστο-
13,2. 3,8. 13 μον τὴν ὀξεῖαν· ˡ οἶδα ποῦ κατοικεῖς· ὅπου ὁ
14,12. θρόνος τοῦ σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου,
καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου καὶ ἐν ταῖς ἡμέ-
ραις Ἀντίπας ὁ μάρτυς μου ὁ πιστός μου, ὃς
ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου ὁ σατανᾶς κατοικεῖ.

---

7 W *εκκλησιαις· (it 11)* | *θεου* : h+ *μου* *8 της* : H *τω* | T *Ζμυρνη* *10 μη* : hT *μηδεν* | *εξετε (et* h*)* : *H εχητε* h *vl εχετε* *11* (cf *7*) | R— *εκ* [?] *12 της* : h[s] *error pro τω.(it* 3,*1.7.14)* *13* h[s]T— *και* 3[o] | *ημερ.* : W+ *αις* : h[s]+ [*εν*] *αις et — ος (Αντιπας error pro Αντιπα)* | T *Αντειπας* | *μου ο* : HR *μου, ο* | *μου* 4[o] : [H]

---

7 ταις : + επτα A | *— αυτω* ℵ*a* | *εν μεσω του παραδεισου 1aς* *8 — ος 2m* *9 σου : + τα εργα και* ℵ*Qaς* | *— εκ P1aς* *10 παθειν Q2a* | *ιδου : + δη Q6a* | *βαλειν Q1aς* | *ημερας Q2a* *12 — την οξειαν* g Primasius *13 οιδα : + τα εργα σου και Qaς*

ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦν- 14 Nu 31,16; 25,1.2. Jd 11.
τας τὴν διδαχὴν **Βαλαάμ**, *ὃς ἐδίδασκεν τῷ Βαλὰκ*
βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον **τῶν υἱῶν** **Ἰσραήλ**, *φα-*
γεῖν **εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι.** *οὕτως ἔχεις καὶ σὺ* 15 6.
κρατοῦντας τὴν διδαχὴν τῶν Νικολαϊτῶν ὁμοίως.
μετανόησον οὖν· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχὺ καὶ 16 12. 1,16.
πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόμα-
τός μου. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα 17 Ps 78,24. Is 62,2; 65,15. 3,12.
λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι **δώσω** *αὐτῷ*
τοῦ μάννα *τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆ-*
φον λευκήν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον **ὄνομα καινὸν**
γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων.
Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας 18 Dn 10,6. 1,14.15.
γράψον·
Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἔχων **τοὺς**
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς *φλόγα* **πυρός, καὶ οἱ πόδες**
αὐτοῦ *ὅμοιοι* **χαλκολιβάνῳ**· *οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ* 19
τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν
καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ ἔσ-
χατα πλείονα τῶν πρώτων. ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ 20 1. 14. 2 Rg 16,31. 4 Rg 9,22. Nu 25,1.2.
ὅτι ἀφεῖς τὴν γυναῖκα Ἰεζάβελ, ἡ λέγουσα ἑαυ-
τὴν προφῆτιν, καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς
δούλους **πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα**· *καὶ* 21
ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ, καὶ οὐ θέλει
μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. ἰδοὺ βάλλω 22
αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ'
αὐτῆς εἰς θλίψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσου-
σιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς· καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς 23 Ps 7,10; 62,13. Jr 11,20; 17,10.
ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ· καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ

---

14 H *αλλα* | h— *οτι* *15* HR— *των* *16* T— *ουν* *17* T *νικουντι* *18* *της* : H *τω* | *αυτου* 1° : [H]—W | T *φλοξ* *19* T— *σου* 2° *20* T *αλλ* | *γυναικα* : h+ *σου* | *εαυτην* : T *αὑτην* *22* W *μετανοησωσιν* | *αυτης* 2° : h *αυτων*

---

14 *φαγειν* : pr *και* *Q6a* *15* *ομοιως* : (*Pa*+) *ο μισω* *1ς* *17* *αυτω* : + *φαγειν* *P1aς* | *του* 1° : pr *εκ* ℵa *απο* *1aς* *20* *σου* : + *πολυ* ℵa + *πολλα* *28a* + *ολιγα* *1ς* *21* *και ου* : *ει μεν* *38* *22* *ιδου* : + *εγω* *1ς*

ἐκκλησίαι ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ **ἐραυνῶν νεφροὺς καὶ**
καρδίας, καὶ **δώσω** ὑμῖν **ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα**
24 ὑμῶν. ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατεί-
ροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδαχὴν ταύτην, οἵτινες
οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθέα τοῦ σατανᾶ, ὡς λέγουσιν·
3,11. 25 οὐ βάλλω ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος· ¹πλὴν ὃ ἔχετε
Ps 2,8. 26 κρατήσατε ἄχρι οὗ ἂν ἥξω. Καὶ ὁ νικῶν καὶ
ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, **δώσω αὐτῷ**
12,5. 27 ἐξουσίαν ἐπὶ **τῶν ἐθνῶν**, καὶ **ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν**
ῥάβδῳ σιδηρᾷ, ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ συντρί-
Ps 2,8.9. 28 **βεται**, ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου,
3,6.13.22. 29 καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊνόν. Ὁ ἔχων
οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.
5,6. 1,16. 3 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον·
Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ
θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας· οἶδά σου τὰ ἔργα,
19. Ez 34,4. 2 ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῇς, καὶ νεκρὸς εἶ. γίνου
γρηγορῶν, καὶ στήρισον τὰ λοιπὰ ἃ ἔμελλον
ἀποθανεῖν· οὐ γὰρ εὕρηκά σου ἔργα πεπληρω-
1 Th 5,2. 3 μένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου· μνημόνευε οὖν πῶς
16,15. Mt 24,43. εἴληφας καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει καὶ μετανόησον.
ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, ἥξω ὡς κλέπτης, καὶ οὐ
Jd 23. 4 μὴ γνῷς ποίαν ὥραν ἥξω ἐπὶ σέ. ἀλλὰ ἔχεις
ὀλίγα ὀνόματα ἐν Σάρδεσιν ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ
ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιπατήσουσιν μετ' ἐμοῦ ἐν
Ex 32,32.33. 5 λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. Ὁ νικῶν οὕτως περι-
Ps 69,29. 4,4; 6,11; 7,9.13. βαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ **ἐξαλείψω**
Ph 4,3. Mt 10,32. τὸ ὄνομα αὐτοῦ **ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς**, καὶ ὁμο-
λογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου

---

28 W *προϊνον* **3,*1*** *της* : cf 2,12. *2 εργα* : h[R]T pr *τα* *3* hT *γνωση*

---

23 υμων : αυτου Q38 *24 τοις 1⁰ : και ς* | *βαλω* **ℵQ1ς** *25 αν ηξω : ανοιξω Q2a* *27 συντριβησεται PQa* **3,*1*** *οτι* 2⁰ : *και Q6a* *2 τηρησον 9a* | *α ημελλες αποβαλλειν Q2a* | — *μου 1ς* *3* — *ουν ℵ14* | — *και ηκ. κ. τηρει Q2a* | *γρηγ. : μετανοησης* ℵ* Prim. | *ηξω* 1⁰ : + *επι σε* **ℵQaς** *4 α : οι 1a* *5 ουτως* *ουτος PQaς*

καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. Ὁ ἔχων οὖς 6
ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.
Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφίᾳ ἐκκλησίας 7 Is 22,22. Job 12,14.
γράψον·
Τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων **τὴν** 6,10.
κλεῖν Δαυείδ, ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει, καὶ
κλείων καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει· *οἶδά σου τὰ ἔργα·* 8 1 K 16,9.
ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἠνεῳγμένην, ἣν
οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις
δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον καὶ οὐκ
ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. ἰδοὺ διδῶ ἐκ τῆς συνα- 9 2,9. Is 60,14; 49,23; 45,14; 66,23; 43,4.
γωγῆς τοῦ σατανᾶ, τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰου-
δαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδοὺ
ποιήσω αὐτοὺς ἵνα **ἥξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν**
ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, *καὶ γνῶσιν ὅτι ἐγὼ* **ἠγά-**
πησά σε. *ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς* 10 13,10. H 10,36. L 21,19. 2 T 2,12.
μου, κἀγώ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασ-
μοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης
ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.
ˈἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ 11 1,3; 2,5. 2,10.
τὸν στέφανόν σου. Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στῦ- 12 Ez 48,35. Is 62,2; 65,15. G 2,9. 14,1; 22,4. 21,2. 19,12.
λον ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ
ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ
θεοῦ μου καὶ **τὸ ὄνομα τῆς πόλεως** *τοῦ θεοῦ μου,*
τῆς καινῆς Ἰερουσαλὴμ ἡ καταβαίνουσα ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ **τὸ ὄνομά** *μου*
τὸ καινόν. *Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα* 13
λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.
Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικίᾳ ἐκκλησίας γράψον· 14 Ps 89,38. Prv 8,22. 1,5. J 1,3. Kol 1,15.

---

7 της : cf 2,12 | R *Φιλαδελφεια* | *ο αγιος,* (T—,) *ο αληθ.* : h *ο αληθινος, ο αγιος* | *κλειν* : hT+ *του* | *κλειων* : h *κλειει* | *ανοιγει* : RT *ανοιξει* *8* H *εργα, — ιδου . . . αυτην, —* *9* H *ψευδονται, —* *10* W¹ *ερχεσθαι, . . . ολης π.* *14 της* : cf 2,12 | R *Λαοδικεια*

---

7 Δαυειδ : *αδου 7*16a* *9 διδωμι PQaϛ δεδωκα* ℵ | *γνωση* ℵ*14* *11 ερχ.* : pr *ιδου 28aϛ* *12 — μου 1⁰ 11a* | *εκ* : *απο 2a* | *— μου 4⁰ Qa*

Τάδε λέγει ὁ ἀμήν, **ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς** καὶ
2,2. R 12,11. 15 ἀληθινός, **ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως** τοῦ θεοῦ· οἶδά σου
τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός. ὄφελον
16 ψυχρὸς ἦς ἢ ζεστός. οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ
οὔτε ζεστὸς οὔτε ψυχρός, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ
Hos 12,9. 17 στόματός μου. ὅτι λέγεις ὅτι πλούσιός εἰμι καὶ
1 K 3,18; 4,8. **πεπλούτηκα** καὶ οὐδὲν χρείαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας
ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς
1 P 1,7. Is 55,1. 18 καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός, συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι
16,15. παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς ἵνα
πλουτήσῃς, καὶ ἱμάτια λευκὰ ἵνα περιβάλῃ καὶ
μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου, καὶ
Prv 3,12. κολλούριον ἐγχρῖσαι τοὺς ὀφθαλμούς σου ἵνα βλέ-
1 K 11,32. H 12,6. 19 πῃς. ἐγὼ **ὅσους ἐὰν φιλῶ ἐλέγχω καὶ παιδεύω**·
Mc 13,34. 20 ζήλευε οὖν καὶ μετανόησον. Ἰδοὺ ἕστηκα ἐπὶ τὴν
L 12,36; 22,29. J 14,23. θύραν καὶ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς
μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, εἰσελεύσομαι πρὸς
αὐτὸν καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετ'
Mt 19,28. 21 ἐμοῦ. Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ
ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα
22 μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. Ὁ
ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκ-
κλησίαις.

Ex 19,16.24. 4 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἠνεῳγμένη
Dn 2,29. 1,10. 19. 11,12. ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα
ὡς **σάλπιγγος** λαλούσης μετ' ἐμοῦ, λέγων· **ἀνάβα**
ὧδε, καὶ δείξω σοι **ἃ δεῖ γενέσθαι** μετὰ ταῦτα.
1,10. 2 εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοὺ θρόνος
Ez 1,26; 10,1. Is 6,1. Ps 47,9. ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ **τὸν θρόνον καθή-**

---

14 αληθινος : H pr [ο] 17 H ελεινος h ο ελεινος 18 RT κολλυριον | T ἔγχρισαι 20 θυραν 2⁰ : hT+ και 4,1.2 H γενεσθαι. μετα ταυτα ευθεως

---

16 και ουτε : ου 2a 17 — οτι 2⁰ ℵPQa | ουδενος ℵPQaϛ 19 ζηλωσον ℵP1aϛ 4,1 λαλουσαν ℵ | λεγουσα ℵ3Paϛ 2 και ευθεως P1aϛ | επι του θρονου P1aϛ

μενος, καὶ ὁ καθήμενος ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ἰάσ- 3 Ez 1,26–28.
πιδι καὶ σαρδίῳ, καὶ **ἶρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου**
ὅμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ. καὶ κυκλόθεν τοῦ 4 Is 24,23. 3,4; 5,10.
θρόνου θρόνους εἴκοσι τέσσαρας, καὶ ἐπὶ τοὺς
θρόνους εἴκοσι τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημέ-
νους περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ
ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. καὶ 5 Ex 19,16. Ez 1,13. 8,5; 11,19; 16,18. 1,4. Zch 4,2.
ἐκ τοῦ θρόνου **ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ**
καὶ **βρονταί**· καὶ ἑπτὰ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι
ἐνώπιον τοῦ θρόνου, ἅ εἰσιν τὰ ἑπτὰ πνεύματα
τοῦ θεοῦ· καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα 6 Ez 1,5.13.22.26; 10,1. Is 6,1.
ὑαλίνη **ὁμοία κρυστάλλῳ· καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου**
καὶ **κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσερα ζῷα** γέμοντα **ὀφ-
θαλμῶν** ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν. καὶ τὸ ζῷον **τὸ** 7 Ez 1,10; 10,14.
πρῶτον ὅμοιον **λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον** ζῷον ὅμοιον
μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῷον ἔχων **τὸ πρόσωπον**
ὡς **ἀνθρώπου, καὶ τὸ τέταρτον** ζῷον ὅμοιον **ἀετῷ**
πετομένῳ. καὶ τὰ τέσσερα ζῷα, **ἓν καθ' ἓν** αὐ- 8 Is 6,2.3; 41,4. Ez 1,18; 10,12. Am 4,13 Lxx. Ex 3,14.
τῶν ἔχων **ἀνὰ πτέρυγας ἕξ, κυκλόθεν** καὶ ἔσωθεν
γέμ**ουσιν ὀφθαλμῶν**· καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν
ἡμέρας καὶ νυκτὸς λέγοντες·

**ἅγιος ἅγιος ἅγιος κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκρά-
τωρ**, ὁ ἦν καὶ **ὁ ὢν** καὶ ὁ ἐρχόμενος.

Καὶ ὅταν δώσουσιν τὰ ζῷα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ 9 Is 6,1. Ps 47,9. Dn 4,31; 6,26; 12,7.
εὐχαριστίαν τῷ **καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ τῷ ζῶντι**
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, πεσοῦνται οἱ εἴκοσι 10 5,14.
τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ **καθημένου ἐπὶ**
τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσιν **τῷ ζῶντι εἰς τοὺς**

---

4 θρονους 1° : ℌR θρονοι | τεσσαρας 1° : HR τεσσαρες | ℌ — εν 5 εισιν : W εστιν 6 T ενπροσθεν 7 h εχον 8 W εχον 9 ℌ επι του θρονου

---

3 και ο καθημ. : + ην ς — 1a 4 — και 1° Q2a | θρονους 2° : + ειδον 49aς + τους Qaς 5 α : αι Qaς | — τα Qa 6 — ως 1aς 7 — ως Qa | ανθρωπος P1aς 8 ειχον ℵς | εσωθεν : pr εξωθεν και Qa | αγιος : novies Qa 9 δωσωσιν ℵQa δωσι 2a

αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσιν τοὺς στεφάνους
αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες·
11 ἄξιος εἶ, ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν, λαβεῖν
τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν,
ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά
σου ἦσαν καὶ ἐκτίσθησαν.
Is 6,1; 29,11. Ps 47,9. 5 Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ **καθημένου ἐπὶ**
4,2. Ez 2,9.10. **τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ὄπισ-**
2 **θεν, κατεσφραγισμένον** σφραγῖσιν ἑπτά. καὶ εἶδον
ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ· τίς
ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ λῦσαι τὰς σφραγῖδας
3 αὐτοῦ; καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ οὐδὲ
ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς ἀνοῖξαι τὸ
4 βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. καὶ ἔκλαιον πολύ,
ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὑρέθη ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον
Gn 49,9.10. 5 οὔτε βλέπειν αὐτό. καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων
Is 11,1.10. 22,16. λέγει μοι· μὴ κλαῖε· ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ **λέων** ὁ ἐκ
τῆς φυλῆς **Ἰούδα**, ἡ **ῥίζα** Δαυείδ, ἀνοῖξαι τὸ
Is 53,7; 11,2. 6 βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφραγῖδας αὐτοῦ. Καὶ
J 1,29.36. 4,5. Zch 4,10. εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων
ζῴων καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων **ἀρνίον** ἑστη-
κὸς ὡς **ἐσφαγμένον**, ἔχων κέρατα ἑπτὰ καὶ **ὀφθαλ-**
μοὺς ἑπτά, οἵ εἰσιν τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ
Is 6,1. Ps 47,9. 7 ἀπεσταλμένοι **εἰς πᾶσαν τὴν γῆν**. καὶ ἦλθεν καὶ
εἴληφεν ἐκ τῆς δεξιᾶς **τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ**
Ps 141,2. 8 **θρόνου**. Καὶ ὅτε ἔλαβεν τὸ βιβλίον, τὰ τέσσερα
14,2; 15,2; 8,3.4. ζῷα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν
ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ἔχοντες ἕκαστος κιθάραν καὶ
φιάλας χρυσᾶς γεμούσας **θυμιαμάτων**, αἵ εἰσιν

5,*3* **R** *ηδυνατο* | *ουδε bis* : **hT** *ουτε* *4 και* : **[H]R**+ *εγω* *6* **hT** *εστηκως* | **H** *τα [επτα] πν.* | **hT** *απεσταλμενα* *8 αι* : **hT** *α*

---

10 βαλλουσι **א****Qας* *11 ησαν* : pr *ουκ Qa* : *εισιν Pας* **5**,*1 οπισθεν* : *εξωθεν PQa (οπισθεν κατ.)* *4 ανοιξαι* : + *και αναγνωναι 1ας* *5 τας* : pr *λυσαι* **א***ς* *6 ειδον* : *(ς +) και ιδου A* *7 ειληφ.* : + *το βιβλιον* 1^2*ας* *8 κιθαρας 1ας*

αἱ προσευχαὶ τῶν ἁγίων. καὶ **ᾄδουσιν ᾠδὴν και-** 9 Ps 33,3; 144,9.
νὴν λέγοντες·
ἄξιος εἶ λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοῖξαι τὰς
σφραγῖδας αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγης καὶ ἠγόρασας
τῷ θεῷ ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ πάσης φυλῆς καὶ
γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, καὶ ἐποίησας 10 Ex 19,6. Is 61,6.
αὐτοὺς **τῷ θεῷ** ἡμῶν **βασιλείαν** καὶ **ἱερεῖς**, 1,6; 20,6; 22,5.
καὶ βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς.
καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀγγέλων πολ- 11 1 Rg 22,19. Dn 7,10.
λῶν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζῴων καὶ τῶν
πρεσβυτέρων, καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν **μυριάδες**
μυριάδων καὶ χιλιάδες χιλιάδων, λέγοντες φωνῇ 12 Is 53,7. 1 Chr 29,11.
μεγάλῃ· Ph 2,9.10.
ἄξιός ἐστιν τὸ **ἀρνίον** τὸ **ἐσφαγμένον** λαβεῖν
τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ
ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν.
καὶ πᾶν κτίσμα ὃ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς 13 Is 6,1. Ps 47,9.
καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης
[ἐστίν], καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, ἤκουσα λέγοντας·
τῷ **καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ** καὶ τῷ ἀρνίῳ
ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ
κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
καὶ τὰ τέσσερα ζῷα ἔλεγον· ἀμήν, καὶ οἱ πρεσ- 14 4,10; 19,4.
βύτεροι ἔπεσαν καὶ προσεκύνησαν.
Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν 6 5,1.2. 4,6; 5,6.8.
ἑπτὰ σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων
ζῴων λέγοντος ὡς φωνῇ βροντῆς· ἔρχου. καὶ εἶδον, 2 Zch 1,8; 6,1–3.
καὶ ἰδοὺ **ἵππος λευκός**, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ᾽ αὐ-
τὸν ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ

---

10 HR *βασιλευουσιν* *11* *φωνην* : h[R]T pr *ως* *12* ℜR *αξιον* *13* [*εστιν*] : W—T | *ηκουσα* : T pr *και* | h *λεγοντα* | ℜ *επι του θρονου* 6,*1* RT *φωνὴ*

---

9 τω θεω : (*16a* pr ℵ*P*ς+) *ημας 1* *10 αυτους* : *ημας et βασιλευσομεν* ς | *βασιλεις Qpl*ς *et βασιλευσομεν* *13 παντα,* : *, παντας 2a* *14 λεγοντα το αμ. Qa* | *οι* : + *εικοσι τεσσαρες* ς | fin + *ζωντι εις τους αιωνας των αιωνων* ς 6,*1 οτε* : *οτι Qa* | *ερχου* : + *και ιδε (it 3.5.7)* ℵ*a*

4,7. 3 ἐξῆλθεν νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ. Καὶ ὅτε ἤνοι-
ξεν τὴν σφραγῖδα τὴν δευτέραν, ἤκουσα τοῦ δευ-
4 τέρου ζῴου λέγοντος· ἔρχου. καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος
ἵππος πυρρός, καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ᾽ αὐτὸν ἐδόθη
αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς καὶ ἵνα ἀλ-
λήλους σφάξουσιν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα με-
4,7. 5 γάλη. Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν
τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζῴου λέγοντος· ἔρχου.
καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ **ἵππος μέλας**, καὶ ὁ καθή-
μενος ἐπ᾽ αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.
6 καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων
ζῴων λέγουσαν· χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς
χοίνικες κριθῶν δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν
4,7. 7 οἶνον μὴ ἀδικήσῃς. Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφρα-
γῖδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου
Hos 13,14. 8 ζῴου λέγοντος· ἔρχου. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος
Ez 5,12; 14,21; 29,5; 33,27; χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα
34,28. αὐτῷ [ὁ] **θάνατος**, καὶ ὁ **ᾅδης** ἠκολούθει μετ᾽
Jr 15,3. αὐτοῦ, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρ-
τον τῆς γῆς, **ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ**
καὶ ἐν θανάτῳ καὶ ὑπὸ τῶν **θηρίων τῆς γῆς**.
8,3; 14,18; 16,7. 9 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγῖδα, εἶδον
ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγ-
3,7. Zch 1,12. μένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρ-
Ps 79,5.10. 10 τυρίαν ἣν εἶχον. καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ λέ-
Dt 32,43. 18,10. Gn 4,10. γοντες· **ἕως πότε, ὁ δεσπότης** ὁ ἅγιος καὶ ἀληθι-
2 Rg 9,7. Hos 4,1. νός, οὐ **κρίνεις** καὶ **ἐκδικεῖς τὸ αἷμα** ἡμῶν **ἐκ τῶν**
3,4.5; 7,9.13.14. 11 **κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς**; καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἑκάστῳ
Mt 23,32. στολὴ λευκή, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσων-
ται ἔτι χρόνον μικρόν, ἕως πληρωθῶσιν καὶ οἱ

---

4 αυτω 1⁰ : [H] | H [εκ] 6 κριθων : W+ του 8 αυτου 1⁰ : [H] | [ο] : W—T 9 W— δια 2⁰ 11 H αναπαυσονται | hRT πληρωσωσιν

---

2 νικων ινα ν. 26vg 8 ακολουθει 1αϛ | μετ. α.: αυτω ℵQa | αυτοις : αυτω Qa 9 μαρτυρ. : + του αρνιου Qa 10 εκ : απο P1αϛ 11 ετι post χρονον A

σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ μέλ-
λοντες ἀποκτέννεσθαι ὡς καὶ αὐτοί. Καὶ εἶδον 12 Is 13,10.
ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμὸς Ez 32,7.8. Joel 3,3.4. L 21,25.
μέγας ἐγένετο, καὶ **ὁ ἥλιος** ἐγένετο μέλας ὡς σάκ-
κος τρίχινος, καὶ **ἡ σελήνη** ὅλη ἐγένετο ὡς **αἷμα**,
καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, 13 Is 34,4; 13,10.
ὡς συκῆ βάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ ἀνέμου
μεγάλου σειομένη, **καὶ ὁ οὐρανὸς** ἀπεχωρίσθη ὡς 14
βιβλίον ἑλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ
τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν. **καὶ οἱ βασιλεῖς** 15 Ps 48,5; 2,2.
τῆς γῆς καὶ οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ χιλίαρχοι καὶ οἱ Is 24,21; 34,12. Jr 4,29.
πλούσιοι καὶ οἱ ἰσχυροὶ καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἐλεύ- Is 2,10.19.21. Mc 6,21.
θερος **ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς**
τὰς πέτρας τῶν ὀρέων, **καὶ λέγουσιν τοῖς ὄρεσιν** 16 Hos 10,8.
καὶ ταῖς πέτραις· πέσετε ἐφ' ἡμᾶς καὶ **κρύψατε** Is 6,1. Ps 47,9. L 23,30.
ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ **καθημένου ἐπὶ τοῦ θρό-**
νου καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου, ὅτι ἦλθεν **ἡ** 17 Joel 2,11; 3,4.
ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτῶν, **καὶ τίς δύναται** Sph 1,14.18. Ml 3,2. R 2,5.
σταθῆναι;

Μετὰ τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἑστῶ- 7 Ez 7,2; 37,9.
τας **ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς**, κρατοῦντας Dn 7,2. Zch 6,5. Mt 24,31.
τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ
ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης μήτε
ἐπὶ πᾶν δένδρον. καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαί- 2
νοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγῖδα θεοῦ
ζῶντος, καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν
ἀγγέλοις οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ
τὴν θάλασσαν, ¹ λέγων· μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν μήτε 3 Ez 9,4.6.
τὴν θάλασσαν μήτε τὰ δένδρα, ἄχρι **σφραγίσωμεν**
τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν **ἐπὶ τῶν μετώπων**

---

12 T μελας εγενετο *13* T βαλλουσα *14* h ελισσομενος *16* HW¹ πεσατε | T επι τω θρονω *17* αυτων : W αυτου *7,1* μετα : h[R]T pr και | παν : [h]RW τι *2* hW ανατολων | hW εκραζεν *3* μητε 1° : hW και

---

12 σεισμος : pr ιδου *Aς* | — ολη *P1aς* *15* ελευθ. : pr πας *P1aς* *7,1* μετα ταυτα *P1aς* | — επι της γης *A* | επι δενδρου *A* *2* — αυτοις *16a*

14,1.3. 4 αὐτῶν. Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισ-
μένων, ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες
ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραήλ·
5 ἐκ φυλῆς Ἰούδα δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι,
ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Γὰδ δώδεκα χιλιάδες,
6 ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Νεφθαλεὶμ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Μανασσῆ δώδεκα χιλιάδες,
7 ἐκ φυλῆς Συμεὼν δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Λευεὶ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Ἰσσαχὰρ δώδεκα χιλιάδες,
8 ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Ἰωσὴφ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Βενιαμεὶν δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισ-
μένοι.
6,11. 9 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολύς, ὃν ἀριθ-
μῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς ἐδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους
καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτες ἐνώπιον
τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλη-
μένους στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικες ἐν ταῖς χερ-
Is 6,1. Ps 47,9. 12,10. 10 σὶν αὐτῶν· καὶ κράζουσιν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες·
ἡ σωτηρία τῷ θεῷ ἡμῶν τῷ **καθημένῳ ἐπὶ**
τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ.
5,11. 11,16. 11 καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἱστήκεισαν κύκλῳ τοῦ
θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων
ζῴων, καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ
5,12. 12 πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, λέ-
γοντες·
ἀμήν, ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ
ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ

---

6 HW[1] *Νεφθαλιμ* *7* RW[1] *Λευῖ* | T *Ισσάχαρ* *8* W[1] *Βενιαμὶν* *9* W *ειδον οχλον πολυν — και αρ. α. ο. εδυνατο —* | W *εστωτας* | T *φοινικας* *11* H *ιστηκεισαν*

---

4 εσφραγισμενων (2°) *Qa* *5—8 δωδεκα : ιβ' PQaϛ* *7 Ισαχαρ CQ1ϛ (ϛe Ισασχαρ)* *9 — αυτον Qm* *10 κραζοντες 1ϛ*

ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων· ἀμήν.
Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων 13
μοι· οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς
λευκὰς τίνες εἰσὶν καὶ πόθεν ἦλθον; καὶ εἴρηκα 14 Dn 12,1.
αὐτῷ· κύριέ μου, σὺ οἶδας. καὶ εἶπέν μοι· οὗτοί Gn 49,11. 3,10. Mt 24,21.
εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς **θλίψεως** *τῆς μεγάλης* H 9,14.
καὶ **ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν** *καὶ ἐλεύκαναν*
αὐτὰς **ἐν τῷ αἵματι** *τοῦ ἀρνίου. διὰ τοῦτό εἰσιν* 15 Is 6,1. Ps 47,9.
ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν 11,19; 14,15.17;
αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ 15,5.8; 16,1;
ὁ **καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου** *σκηνώσει ἐπ' αὐ-* 21,3.22.
τούς. **οὐ πεινάσουσιν** *ἔτι* **οὐδὲ διψήσουσιν** *ἔτι,* 16 Is 49,10.
οὐδὲ *μὴ* **πέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος οὐδὲ** *πᾶν* **καῦμα,**
ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου **ποιμανεῖ** 17 Ez 34,23.
αὐτοὺς καὶ ὁδηγήσει αὐτοὺς *ἐπὶ ζωῆς* **πηγὰς ὑδά-** Jr 2,13; 31,16.
των· **καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν** 5,6. Ps 23,2. 21,4. Is 25,8.
ὀφθαλμῶν *αὐτῶν.*

Καὶ ὅταν ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν ἑβδόμην, 8 Zch 2,17. Hb 2,20.
ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμιώρον. καὶ εἶδον 2 Mt 24,31.
τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους οἳ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἑστήκα-
σιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. Καὶ 3 Am 9,1.
ἄλλος ἄγγελος ἦλθεν καὶ **ἐστάθη ἐπὶ τοῦ θυσιασ-** 5,8.
τηρίου *ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ*
θυμιάματα *πολλά, ἵνα δώσει* **ταῖς προσευχαῖς** *τῶν*
ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν
τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς 4 Ps 141,2.
τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευχαῖς *τῶν ἁγίων ἐκ*
χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. καὶ εἴ- 5 Lv 16,12.
ληφεν ὁ ἄγγελος **τὸν λιβανωτόν,** *καὶ ἐγέμισεν αὐ-* Ex 19,16. Ez 10,2.

---

12 αμην 2⁰ : [H] 8,*1* W *ημιωριον* *2* h *εδοθη*
3 του θυσιαστηριον : hW *το θ-ηριον*

---

13 — εισιν 1a *14 ειρηκα : ειπον Qa* | *— μου A1ς* |
επλατυναν 1a *16 — ετι 1⁰ ℵa 2⁰ Pa* | *ουδε μη : ουδ ου*
μη Qa *17 ποιμαινει et οδηγει 2a* | *ζωσας 1aς* | *εκ :*
απο ℵaς 8,*1 οτε ℵPaς* *3 δωση PQaς*

τὸν ἐκ **τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου** καὶ ἔβαλεν
εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο **βρονταὶ** καὶ **φωναὶ καὶ**
6 **ἀστραπαὶ** καὶ σεισμός. Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι
οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας ἡτοίμασαν αὐτοὺς
ἵνα σαλπίσωσιν.
Ez 38,22. 7 Καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλπισεν· καὶ **ἐγένετο χάλαζα**
Joel 3,3. Ex 9,23—26. **καὶ πῦρ** μεμιγμένα ἐν **αἵματι** καὶ ἐβλήθη **εἰς τὴν**
16,2. **γῆν**· καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρί-
τον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς
Jr 51,25. 8 κατεκάη. Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισεν·
Ex 7,20.21. 16,3. καὶ **ὡς ὄρος** μέγα **πυρὶ καιόμενον** ἐβλήθη εἰς τὴν
θάλασσαν· καὶ **ἐγένετο** τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης
9 **αἷμα, καὶ ἀπέθανεν** τὸ τρίτον **τῶν κτισμάτων** τῶν
ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον
Is 14,12. 10 τῶν πλοίων διεφθάρησαν. Καὶ ὁ τρίτος ἄγ-
Dn 8,10. 16,4. γελος ἐσάλπισεν· καὶ **ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ**
ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν
ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς
11 τῶν ὑδάτων. καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται
ὁ Ἄψινθος. καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων
εἰς ἄψινθον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον
6,12. Ex 10,21. 12 ἐκ τῶν ὑδάτων ὅτι ἐπικράνθησαν. Καὶ ὁ τέ-
16,8. ταρτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον
τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρί-
τον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν
καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φάνῃ τὸ τρίτον αὐτῆς, καὶ ἡ
νὺξ ὁμοίως.
14,6. 9,12; 13 Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἀετοῦ πετομένου
11,14; 12,12. ἐν μεσουρανήματι λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ· οὐαὶ

---

5 hW *βρ. κ. αστρ. κ. φωναι* 6 RT *αὐτους* W *εαυτους* 7 T *μεμιγμενον* 13 *αετου* : h[r] *αγγελου* | *ουαι* 1° 2° : H *Οὐαὶ οὐαί*

---

7 *πρωτος* : + *αγγελος* 1aς 8 — *πυρι* Qa 9 *τριτον* 1° : + *μερος* ℵa | — *των εν τη θαλ.* 1a | *ψυχην* ℵ 11 — *ο* ℵ*aς | *αψινθιον* ℵ* | *εις αψινθιον* ℵa 12 *φαινη* Paς *φανῇ* a 13 *αετου* : pr *αγγελου ως* 13 | *ουαι* : pr *τρις* 7a

οὐαὶ οὐαὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν
λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων
τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ εἶδον 9 8,10. 20,1.
ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, 16,10; 17,8.
καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεὶς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσ-
σου. καὶ ἤνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου· **καὶ** 2 Gn 19,28.
ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος **ὡς καπνὸς καμίνου** Ex 19,18. Joel 2,2.10.
μεγάλης, καὶ **ἐσκοτώθη ὁ ἥλιος** καὶ ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ
καπνοῦ τοῦ φρέατος. καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλ- 3 Ex 10,12.15.
θον **ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν**, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία
ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. καὶ 4 Ez 9,4.
ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα μὴ ἀδικήσουσιν **τὸν χόρτον τῆς** 7,3.
γῆς οὐδὲ **πᾶν χλωρὸν** οὐδὲ **πᾶν δένδρον**, εἰ μὴ
τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες οὐκ ἔχουσιν **τὴν σφρα-**
γῖδα τοῦ θεοῦ **ἐπὶ τῶν μετώπων**. καὶ ἐδόθη αὐ- 5
τοῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα βα-
σανισθήσονται μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς
αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν παίσῃ ἄν-
θρωπον. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις **ζητήσουσιν** 6 Job 3,21.
οἱ ἄνθρωποι **τὸν θάνατον καὶ οὐ μὴ εὑρήσουσιν** L 23,30.
αὐτόν, καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν καὶ φεύγει
ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν. καὶ **τὰ ὁμοιώματα** τῶν 7 Joel 2,4.
ἀκρίδων **ὅμοιοι ἵπποις** ἡτοιμασμένοις **εἰς πόλεμον**,
καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι
χρυσῷ, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀν-
θρώπων, καὶ εἶχαν τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, 8 Joel 1,6.
καὶ **οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων** ἦσαν, ꜌ καὶ εἶχον 9 Joel 2,5.
θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν
πτερύγων αὐτῶν **ὡς φωνὴ ἁρμάτων** ἵππων πολ-

---

13 h τοις κατοικουσιν 9,*3.4* αυτοις : HR αυταις *4* W αδικησωσιν *5* ℋR αυταις *6* hW ευρωσιν *7* ομοιοι : 1⁰ ℋR ομοια *8* W ειχον *9* H ειχαν

9,*2* — και ... αβυσσον ℵQa | μεγαλης : (36a +) καιομενης Qa | εσκοτισθη ℵPaς | — εκ τ. κ. τ. φρεατος ℵ* *4* ανθρ. : + μονους 49aς | — του θεου 1a *5* πεντε : εξ Prim. *6* φευξεται Qaς *7* στεφ. χρυσοι Qa

19. 10 λῶν **τρεχόντων εἰς πόλεμον.** καὶ ἔχουσιν οὐρὰς
ὁμοίας σκορπίοις καὶ κέντρα, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς
αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώ-
1. 11 πους μῆνας πέντε. ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν βασιλέα
τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου, ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστὶ
Ἀβαδδών, καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολ-
8,13; 11,14. 12 λύων. Ἡ Οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἔρχεται
ἔτι δύο Οὐαὶ μετὰ ταῦτα.
8,3. Ex 30,1–3. 13 Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἤκουσα
φωνὴν μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσιασ-
Gn 15,18. Dt 1,7. Ios 1,4. 14 τηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, λέγοντα
16,12. τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ, ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα· λῦσον τοὺς
τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ **τῷ πο-**
8,7–12. 15 **ταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ.** καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσ-
σαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ
ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἐνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνω-
16 σιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. καὶ ὁ ἀριθμὸς
τῶν στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ δισμυριάδες μυ-
17 ριάδων· ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. καὶ οὕτως
εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει καὶ τοὺς καθη-
μένους ἐπ' αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ
ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν
ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομά-
των αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον.
18 ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ
τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ
καπνοῦ καὶ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν
19 στομάτων αὐτῶν. ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν
τῷ στόματι αὐτῶν ἐστιν καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐ-
τῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ὄφεσιν, ἔχουσαι

---

10 ομοιας (h[s] *prob* err. *pro* ομοια) : h ομοιοις *11* ονομα : T pr ω *13* HR— τεσσαρων *16* H δις μυριαδες

---

10 η εξ. αυτ. : εξουσιαν εχουσιν Qm 11 — τον Qa 12 ερχονται PQmϛ 12.13 ουαι. Μετα ταυτα και 13 — Και ℵ 15 — και ημερ. ℵ1 16 ιππου 2a | δυο μυριαδων μυριαδας ℵ μυριαδες μυριαδων Qa

κεφαλάς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσιν. καὶ οἱ λοιποὶ 20 Is 2,8.20; 17,8.
τῶν ἀνθρώπων, οἳ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς Dn 5,4.23. Ps 115,4; 135,15.
πληγαῖς ταύταις, οὐδὲ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων 16,9.11.21. 1 K 10,20.
τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσουσιν τὰ
δαιμόνια καὶ τὰ εἴδωλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ
καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε
βλέπειν δύνανται οὔτε ἀκούειν οὔτε περιπατεῖν,
καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν οὔτε ἐκ 21 2 Rg 9,22.
τῶν φαρμακιῶν αὐτῶν οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐ-
τῶν οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν. Καὶ εἶδον 10 5,2. 4,3.
ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ ἡ ἶρις ἐπὶ
τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς
ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στῦλοι πυρός,
καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον ἠνεῳγ- 2 5,1.
μένον. καὶ ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν
ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς,
καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ λέων μυκᾶται. 3 Jr 25,30. Hos 11,10.
καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς Am 1,2.
ἑαυτῶν φωνάς. Καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρον- 4 Dn 8,26; 12,4.9.
ταί, ἤμελλον γράφειν· καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ λέγουσαν· σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ
βρονταί, καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς. Καὶ ὁ ἄγγελος, 5 Dt 32,40.
ὃν εἶδον ἑστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς
γῆς, ἦρεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν οὐ-
ρανόν, καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας 6 Gn 14,19.22. Neh 9,6.
τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν Ex 20,11.
αὐτῷ καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καὶ τὴν θάλασ- Ps 146,6. 6,11. Dn 12,7.
σαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος οὐκέτι ἔσται, ⸆ ἀλλ' 7 Am 3,7.
ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἑβδόμου ἀγγέλου, Dn 9,6.10. Zch 1,6. 11,15. 16,17.19. 17,17. Act 3,21.

---

20 ουδε : H ου h ουτε vl text 21 H φαρμάκων R -ακειῶν 10,4 TW[1] εμελλον 6 H [και τ. θαλ. κ. τα εν αυτη] | εσται : H·

---

20 — και τα χαλκα 2m 10,1 — αλλον Q1 | — η P1ς | της κεφαλης ℵPaς 3 — αι ℵ*a 4 οτε : οσα ℵa | μη αυτα γρ. : μετα ταυτα γραφεις 1a 5 — την δεξιαν A1aς 6 — και τ. γην κ. τα εν αυτη Aa

ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ἐτελέσθη **τὸ μυστήριον**
τοῦ θεοῦ, *ὡς εὐηγγέλισεν* **τοὺς ἑαυτοῦ δούλους**
4. 2. 8 **τοὺς προφήτας.** *Καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ*
οὐρανοῦ, πάλιν λαλοῦσαν μετ' ἐμοῦ καὶ λέγου-
σαν· ὕπαγε λάβε τὸ βιβλίον τὸ ἠνεῳγμένον ἐν τῇ
χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἑστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης
Ez 2,8; 3,1–3. 9 *καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἀπῆλθα πρὸς τὸν ἄγγελον,*
λέγων αὐτῷ δοῦναί μοι **τὸ βιβλαρίδιον. καὶ λέγει**
μοι· *λάβε* **καὶ κατάφαγε** *αὐτό, καὶ πικρανεῖ* **σου**
τὴν κοιλίαν, *ἀλλ' ἐν* **τῷ στόματί σου** *ἔσται γλυκὺ*
10 *ὡς μέλι. καὶ ἔλαβον* **τὸ βιβλαρίδιον** *ἐκ τῆς χειρὸς*
τοῦ ἀγγέλου **καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ**
στόματί μου ὡς μέλι γλυκύ· *καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό,*
Jr 1,10; 25,30. Dn 3,4; 7,14. 11 *ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου. καὶ λέγουσίν μοι·* **δεῖ**
σε *πάλιν* **προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἔθνεσιν καὶ**
Ez 40,3. Zch 2,5.6. 2 K 6,16. 11 **γλώσσαις καὶ βασιλεῦσιν** *πολλοῖς. Καὶ ἐδόθη*
μοι **κάλαμος** *ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων· ἔγειρε καὶ*
μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ τὸ θυσιαστήριον
Zch 12,3 Lxx. Is 63,18. Ps79,1. Dn8,10. L 21,24. 3. 12,6.14; 13,5. 2 *καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. καὶ τὴν αὐλὴν*
τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξωθεν καὶ μὴ αὐ-
τὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη **τοῖς ἔθνεσιν,** *καὶ τὴν πόλιν*
τὴν ἁγίαν **πατήσουσιν** *μῆνας τεσσεράκοντα δύο.*
2. 3 *καὶ δώσω τοῖς δυσὶν μάρτυσίν μου, καὶ προφητεύ-*
σουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα περι-
Zch 4,3.11–14. 4 *βεβλημένοι σάκκους. Οὗτοί εἰσιν* **αἱ δύο ἐλαῖαι**
καὶ αἱ δύο **λυχνίαι αἱ ἐνώπιον τοῦ κυρίου τῆς**
2 Rg 1,10. 2 Sm 22,9. Jr 5,14. L 9,54 s. 5 **γῆς ἑστῶτες.** *καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι,*
πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος *αὐτῶν* **καὶ κατ-**
εσθίει τοὺς ἐχθροὺς *αὐτῶν· καὶ εἴ τις θελήσῃ*

---

7 σαλπιζειν : h· *8* T *βιβλαριδιον* *9* W *απηλθον* 11,*2 εξωθεν 2°* : W *εξω* | *δυο* : [H]W pr *και* *3* H *περιβεβλημενους* h[s] *-νοι fort pro -νοις* *4 αι 3°* : [H] *5 θεληση* : h *θελει vl θελησει*

---

7 τους δουλους αυτου ***Q****a* *8 λαλουσα et λεγουσα* **1***a*ϛ *9 δος* ***P1****a*ϛ *10 επικρ.* : *εγεμισθη* ℵ *(+ πικριας* post *μου* ℵ[3]*)* 11,*1 ραβδω* : *+ και ο αγγελος ειστηκει* ***36****ϛe* *2 εξωθεν 1°* : *εσωθεν* ℵ**1**ϛ *(non ϛe)*

αὐτοὺς ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι.
οὗτοι ἔχουσιν τὴν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν, 6 1 Rg 17,1.
ἵνα μὴ ὑετὸς βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας Jc 5,17. Ex 7,17.19.20.
αὐτῶν, καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ **τῶν ὑδάτων** 1 Sm 4,8.
στρέφειν αὐτὰ **εἰς** αἷμα καὶ **πατάξαι** τὴν γῆν **ἐν**
πάσῃ πληγῇ ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν. καὶ ὅταν τε- 7 Dn 7,3.7.21.
λέσωσιν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ **θηρίον** τὸ 13,1.7; 17,8.
ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν **πό-**
λεμον καὶ νικήσει αὐτοὺς καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς.
καὶ τὸ πτῶμα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πό- 8 16,19. Is 1,9.10.
λεως τῆς μεγάλης, ἥτις καλεῖται πνευματικῶς L 13,34.
Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ κύριος αὐτῶν
ἐσταυρώθη. καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυ- 9
λῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν τὸ πτῶμα αὐτῶν
ἡμέρας τρεῖς καὶ ἥμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν
οὐκ ἀφίουσιν τεθῆναι εἰς μνῆμα. καὶ οἱ κατοι- 10 Ps 105,38.
κοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ' αὐτοῖς καὶ
εὐφραίνονται, καὶ δῶρα πέμψουσιν ἀλλήλοις, ὅτι
οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοι-
κοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ μετὰ [τὰς] τρεῖς ἡμέ- 11 Ez 37,5.10.
ρας καὶ ἥμισυ **πνεῦμα ζωῆς** ἐκ τοῦ θεοῦ **εἰσῆλθεν** Gn 15,12.
ἐν αὐτοῖς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν,
καὶ **φόβος** μέγας **ἐπέπεσεν ἐπὶ** τοὺς θεωροῦντας
αὐτούς. καὶ ἤκουσαν φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐ- 12 2 Rg 2,11.
ρανοῦ λεγούσης αὐτοῖς· ἀνάβατε ὧδε· καὶ ἀνέβη- 4,1.
σαν **εἰς τὸν οὐρανὸν** ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν
αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ 13 Ez 38,19.20.
ἐγένετο **σεισμὸς μέγας**, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως Dn 2,20.
ἔπεσεν, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα
ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτά, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι

---

6 T— *την* 1° *10* T *πεμπουσιν* *11* [*τας*] : RW—T | *εν* : [HR] *12* hW *φωνην μεγαλην* ... *λεγουσαν* | W— *αυτοις*

---

7 το θηριον : + *το τεταρτον* ***A*** | — *και αποκτ. αυτους* ***1.12a*** *8 τα πτωματα αυτ.* ***ℵP1aϛ*** + *εασει* ***28a*** *9 βλεψουσιν* ***ϛ*** | *αφησουσι* ***Qmϛ*** | *μνηματα* ***98aϛ*** *10 χαρησονται* ***38*** *11 εισηλθ. εις αυτους* ***ℵQa*** *12 ηκουσα* ***Qa*** | *αναβητε* ***Qaϛ*** *13 ωρα* : *ημερα* ***Qa***

ἐγένοντο καὶ ἔδωκαν δόξαν **τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ.**
15. 9,12. 12,12. 14 Ἡ Οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἡ Οὐαὶ ἡ τρίτη
Dn 2,44; 7,14.27. 15 ἔρχεται ταχύ. Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλ-
Zch 14,9. πισεν· καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ,
Ex 15,18. Ob 21. λέγοντες·
Ps 2,2; 10,16; 22,29. ἐγένετο **ἡ βασιλεία** τοῦ κόσμου **τοῦ κυρίου**
ἡμῶν **καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ**, καὶ **βασιλεύσει**
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
4,4.10. 7,11. 16 καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι, οἱ ἐνώπιον
τοῦ θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν,
ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν
Am 4,13 Lxx. 17 τῷ θεῷ, λέγοντες·
Ex 3,14. Is 41,4. 4,8; 16,5. εὐχαριστοῦμέν σοι, **κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκρά-**
τωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὅτι εἴληφας τὴν δύνα-
15,1. R 2,5. 18 μίν σου τὴν μεγάλην καὶ **ἐβασίλευσας**· καὶ
Ps 2,1.5.12; 46,7; 99,1; **τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν**, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου
115,13. Am 3,7. καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι καὶ δοῦναι
Dn 9,6.10. Zch 1,6. τὸν μισθὸν **τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις**
καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ **τοῖς φοβουμένοις** τὸ ὄνομά
σου, **τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις**, καὶ
διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν.
1 Rg 8,1.6. 2 Chr 5,7. 19 καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ ὁ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ
Ex 9,24; 19,16. ὤφθη ἡ **κιβωτὸς τῆς διαθήκης** αὐτοῦ **ἐν τῷ ναῷ**
15,5. 4,5. αὐτοῦ, καὶ ἐγένοντο **ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ** καὶ
βρονταὶ καὶ σεισμὸς καὶ **χάλαζα** μεγάλη.

12 Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ
περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω
τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς
Is 66,7. Mch 4,10. 2 στέφανος ἀστέρων δώδεκα, καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα,

---

16 οἱ 2º : ℌ [οἱ] hR οἳ | καθημενοι : hR καθηνται T οἳ καθηνται *17* οτι : hT pr και | H ειληφες *18* HR τους μικρους κ. τους μεγαλους 12,2 h εχουσα κραζει,

---

15 fin + αμην ℵa *17* ην : + και ο ερχομενος 28aϛ *18* αγιοις τοις φοβ. 1a | διαφθειραντας C7a *19* — ο 2º ℵQaϛ | — και σεισμος Qa

καὶ **κράζει ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν.** καὶ 3 9. Dn 7,7.
ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δρά-
κων πυρρὸς μέγας, ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ **κέ-
ρατα δέκα** καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ
διαδήματα, καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον 4 Dn 8,10.
τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς **εἰς
τὴν γῆν.** καὶ ὁ δράκων ἕστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναι-
κὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ τὸ τέκ-
νον αὐτῆς καταφάγῃ. καὶ **ἔτεκεν** υἱόν, **ἄρσεν**, ὃς 5 Is 66,7.
μέλλει **ποιμαίνειν** πάντα **τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ·** 19,15. Ps 2,9.
καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν θεὸν καὶ
πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς 6 Mt 2,13. 11,2.3.
τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον
ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας
χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα. Καὶ ἐγένετο πόλε- 7 Dn 10,13.21; 12,1.
μος ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ **Μιχαὴλ** καὶ οἱ ἄγγελοι αὐ-
τοῦ **τοῦ πολεμῆσαι** μετὰ τοῦ δράκοντος. καὶ ὁ
δράκων ἐπολέμησεν καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, καὶ 8
οὐκ ἴσχυσαν, οὐδὲ τόπος εὑρέθη αὐτῶν ἔτι ἐν
τῷ οὐρανῷ. καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, **ὁ** 9 L 10,18. J 12,31.
ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος **Διάβολος** καὶ **ὁ Σα-** Gn 3,1.14.
τανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη Zch 3,1.2.
εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ᾽ αὐτοῦ
ἐβλήθησαν. καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ 10 11,15. Job 1,11. Zch 3,1. L 22,31. Mt 28,18. J 12,31.
οὐρανῷ λέγουσαν·

ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ
ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ ἡ ἐξουσία
τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐβλήθη ὁ κατήγωρ
τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτοὺς
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός.

---

3 𝕶W μεγας πυρρος 4 H ἔστηκεν 5 TW υἱὸν α. | W αρσενα 6 hT τρεφουσιν 7 T— του 1° 8 𝕶W ισχυσεν 9 H καὶ O Σατ. | H ολην, —

---

2 εκραζεν *C1a* -ξεν *Qa* 3 πυρος *CQa* 5 αρρενα **א1aϛ** | — εν *P1a* | ηρπαγη **א***a* 6 — εκει 1° *C1aϛ* | εκτρεφωσιν *Qa* 8 ισχυον *Q* | ουδε : ουτε *P1aϛ* | αυτων : αυτοις **א**[3]*a* αυτω *6a* 10 κατηγορος τ. **א***CPQoϛ*

R 8,37. 17. 7,14. 11 καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ
ἀρνίου καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐ-
τῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν
Is 44,23; 49,13. 12 ἄχρι θανάτου. διὰ τοῦτο **εὐφραίνεσθε, οὐ-
ρανοὶ** καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες· οὐαὶ τὴν
γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ὅτι κατέβη ὁ διάβο-
λος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς
ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει.
13 Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν,
6. Dn 7,25; 12,7. 14 ἐδίωξεν τὴν γυναῖκα ἥτις ἔτεκεν τὸν ἄρσενα. καὶ
ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ αἱ δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ
τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν
τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ **καιρὸν καὶ και-
ροὺς καὶ ἥμισυ καιροῦ** ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως.
15 καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω
τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς ποταμόν, ἵνα αὐτὴν πο-
16 ταμοφόρητον ποιήσῃ. καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ
γυναικί, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ
κατέπιεν τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ
14,12. 19,10. 1 J 5,10. 13,7. Gn 3,15. 17 τοῦ στόματος αὐτοῦ. καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ
τῇ γυναικί, καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι πόλεμον μετὰ
τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν τηρούν-
των τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν μαρ-
18 τυρίαν Ἰησοῦ· καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς
θαλάσσης.
11,7; 17,3.9.12. Dn 7,7. 13 Καὶ εἶδον **ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον,**
ἔχον **κέρατα δέκα** καὶ κεφαλὰς ἑπτά, καὶ ἐπὶ τῶν
κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κε-
Dn 7,4–6. 12,3. 2 φαλὰς αὐτοῦ ὀνόματα βλασφημίας. καὶ τὸ **θηρίον**
ὃ εἶδον ἦν **ὅμοιον παρδάλει**, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ
ὡς ἄρκου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα **λέοντος**.
καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ

---

12 ουρανοι : h pr οι | H *πρ. υμας,* *17.18* T *Ιησου. Και εσταθην* (nov. sect. inc.) 13,*1* h *ονομα* *2* hT *λεοντων*

---

12 ουαι : + *τοις κατοικουσι* *1ϛ*

καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. καὶ 3 17,8.
μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς
θάνατον, καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθερα-
πεύθη. καὶ ἐθαυμάσθη ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ θη-
ρίου, ' καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι, ὅτι ἔδωκεν 4
τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τῷ
θηρίῳ λέγοντες· τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ, καὶ τίς
δύναται πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ; καὶ ἐδόθη αὐτῷ 5 Dn 7,8.11.25.
στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίας, καὶ ἐδόθη 11,2; 12,6.14.
αὐτῷ ἐξουσία **ποιῆσαι** μῆνας τεσσεράκοντα δύο.
καὶ ἤνοιξεν τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίας πρὸς 6
τὸν θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν
σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας.
καὶ ἐδόθη αὐτῷ **ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων** 7 11,7. Dn 7,21.
καὶ νικῆσαι αὐτούς, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ
πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος.
καὶ προσκυνήσουσιν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες 8 Dn 12,1.
ἐπὶ τῆς γῆς, οὗ οὐ **γέγραπται** τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ps 69,29.
ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ **ἀρνίου** τοῦ **ἐσφαγ-** Is 53,7.
μένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Εἴ τις ἔχει οὖς, 9 13,12. 3,5. 17,8.
ἀκουσάτω. **εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλω-** 10 Jr 15,2.
σίαν ὑπάγει· **εἴ τις ἐν μαχαίρῃ** ἀποκτενεῖ, δεῖ Mt 26,52.
αὐτὸν **ἐν μαχαίρῃ** ἀποκτανθῆναι. Ὧδέ ἐστιν ἡ 14,12.
ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων. Καὶ εἶδον 11 16,13. Mt 7,15.
ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχεν
κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων.
καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ 12 2.4.5.7.

---

3 RT *εθαυμασεν* *4* hW *προσεκ. το θηριον* | R *ομ. τω θηριω;* *5* W *βλασφημα* | *δυο* : [H]W pr *και* *7* H [*και εδοθη ... νικ. αυτους*] *10* h *αποκτεινει* h^s *αποκτανθηναι et — (err. pro αποκτεινειν vl -ναι)*

---

*3 — εκ Q*1ς* *4 δυνατος Qa* *5 βλασφημιαν (it 6) PQ* | *ποιησαι* : pr *πολεμον Qςe* : + *ο θελει* ℵ *6 τους* : pr *και P1aς* *7 — και λαον 1aς* *8 αυτον : αυτω ℵPaς* | *οὗ : ων ℵaς* | *αυτου : αυτων ℵ*9ς* | *τη βιβλω ℵ*1ς* *10 ει τις (εις) αιχμαλωσιαν απαγει εις αιχμ. υπαγει 33a* *11 — δυο 2a* *12 εποιει* 1° *38* 2° *Qa*

ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς **ἐν**
αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα προσκυνήσουσιν **τὸ θηρίον**
τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ **τοῦ θανάτου**
Mt 24,24. 13 *αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ* **πῦρ**
2 Th 2,9.10. 1 Rg 18,24–39. *ποιῇ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνειν εἰς τὴν γῆν*
Dt 13,2–4. 14 *ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. καὶ πλανᾷ τοὺς κατοι-*
19,20. *κοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη*
αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς
κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ,
Dn 3,5.6. 15 *ὃς ἔχει τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν. καὶ*
ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου,
ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ
[ἵνα] **ὅσοι ἐὰν μὴ προσκυνήσωσιν τῇ εἰκόνι τοῦ**
19,20. 16 *θηρίου ἀποκτανθῶσιν. καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς*
μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους
καὶ τοὺς πτωχούς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς
δούλους, ἵνα δῶσιν αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χει-
ρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν,
17 *[καὶ] ἵνα μή τις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ*
μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ
17,9. 15,2. 18 *τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ὧδε ἡ σοφία*
1 Rg 10,14. Esra 2,13. *ἐστίν. ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ*
θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν. καὶ ὁ
ἀριθμὸς αὐτοῦ ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἕξ.
Ez 9,4. 14 *Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ τὸ ἀρνίον ἑστὸς ἐπὶ τὸ*
7,4. 3,12. *ὄρος Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσεράκοντα*
τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ
τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον **ἐπὶ τῶν**

---

13 T *καταβαιν. εκ τ. ουρ.* *15 αυτω (et* h[s]*)* : H *αυτη* (h[s] *fort αυτη* interp. *vl τη γη* excidit post *vl* pro *αυτη)* | hW *ποιησει* | *[ινα]* : W—T | T *προσκυνησουσιν* | h *την εικονα* *16 δωσιν* : h *δωσει* h[s] *δωσουσιν* *17 [και]* : W—T | hW *δυναται* *18 αυτου* : h+ *εστιν* | T *χξϛ* | h *εξακοσιαι* | *εξηκοντα* : h[r] *δεκα*

---

13 εποιει ***31*** *14 πλανα* : + *τους εμους* ***2a*** | *ὁ* ***ℵ1ς*** | *ειχε* ***Qa*** | *—την* ***ℵQm*** *16 των μετωπων* ***Q1aς*** *17 το χαρ. . . . ονοματος : το χαρ. του θηριου η το ονομα* ***ℵa*** 14,*1* — *το* 1° ***P1aς*** | *αυτου* 1° : + *αριθμος* ***Qa***

[redacted]

μετώπων αὐτῶν. καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐ- 2 Ez 1,24; 43,2. 1,15.
ρανοῦ **ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν** καὶ ὡς φωνὴν
βροντῆς μεγάλης, καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ὡς κι-
θαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν.
καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου 3 Ps 33,3; 40,4; 96,1; 98,1;
καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζῴων καὶ τῶν πρεσ- 144,9; 149,1.
βυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο μαθεῖν τὴν ᾠδὴν Is 42,10. 5,9.
εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες,
οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. οὗτοί εἰσιν οἳ μετὰ 4 2 K 11,2. E 5,27.
γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν. 5,9. Jc 1,18.
οὗτοι οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ.
οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ
τῷ θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ, καὶ **ἐν τῷ στόματι** αὐτῶν 5 Ps 32,2. Is 53,9.
οὐχ εὑρέθη ψεῦδος· ἄμωμοί εἰσιν. Sph 3,13.
Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν με- 6 8,13.
σουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγγελί-
σαι ἐπὶ τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ
πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν,
ˡλέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· φοβήθητε τὸν θεὸν καὶ 7 Ex 20,11. Ps 146,6.
δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως 15,4.
αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε **τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρα-
νὸν καὶ τὴν γῆν καὶ θάλασσαν** καὶ πηγὰς ὑδάτων.
Καὶ ἄλλος ἄγγελος δεύτερος ἠκολούθησεν λέγων· 8 Dn 4,27.
ἔπεσεν ἔπεσεν Βαβυλὼν ἡ **μεγάλη**, ἣ **ἐκ τοῦ οἴνου** 18,2. Is 21,9.
τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας **αὐτῆς πεπότικεν πάντα** Jr 51,7.8.
τὰ ἔθνη. Καὶ ἄλλος ἄγγελος τρίτος ἠκολούθη- 9 18,12–17.
σεν αὐτοῖς λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· εἴ τις προσ- Mt 10,28.
κυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμ-
βάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ
τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς **πίεται ἐκ τοῦ οἴνου** 10 Is 51,17. Ps 75,9. Gn 19,24. Ez 38,22. 16,19. Jr 25,15. 19,20.

---

3 ωδην : HR pr ως   *3.4* h— . *ουτοι εισιν*   *4* HR *υπαγει*   *5 αμωμοι* : T+ *γαρ*   *7 θαλ.* : T pr *την*   *8* HR *αλλ. δευτ. αγγ.* | H [*αγγελος*]

---

4 ηγορασθ. : pr *υπο Ιησου Qa*   *6* — *επι* 1° *Qaς* | *κατοικουντας Aaς*   *7 θεον* : *κυριον Qa*   *8* — *επεσεν* 2° *CQa*   *9 αυτοις* : *αυτω A*

τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ **κεκερασμένου ἀκράτου**
ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσε-
ται ἐν **πυρὶ καὶ θείῳ** ἐνώπιον ἀγγέλων ἁγίων καὶ
Is 34,9.10. 11 ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου. **καὶ ὁ καπνὸς** τοῦ βασανισ-
19,3. μοῦ αὐτῶν **εἰς αἰῶνας** αἰώνων **ἀναβαίνει**, καὶ οὐκ
ἔχουσιν ἀνάπαυσιν **ἡμέρας καὶ νυκτὸς** οἱ προσκυ-
νοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ
τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.
2,13. 12 Ὧδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν, οἱ τηροῦντες
13,10. 12,17. τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ.
Is 57,2. H 4,10. 13 Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης·
1 K 15,58. γράψον· μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ ἀπο-
θνήσκοντες ἀπάρτι. ναί, λέγει τὸ πνεῦμα, ἵνα
ἀναπαήσονται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ γὰρ ἔργα
αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ᾽ αὐτῶν.
Dn 7,13; 10,16. 14 Καὶ **εἶδον, καὶ ἰδοὺ** νεφέλη λευκή, καὶ **ἐπὶ**
Mt 13,39.41. τὴν **νεφέλην** καθήμενον **ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου,**
ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν
Joel 4,13. 15 καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ. Καὶ ἄλλος
ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν φωνῇ
μεγάλῃ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης· **πέμψον**
τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισον, **ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα**
16 **θερίσαι**, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. καὶ
ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῆς νεφέλης τὸ δρέπανον
17 αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ. Καὶ
ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ
Joel 4,13. 18 οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ. Καὶ
15. ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, [ὁ]
ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησεν φωνῇ
μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ λέγων·

---

10 W βασανισθησονται | αγγελ. αγιων : h των αγγελων W των αγ. αγγελ. *14* W υιω *14.15* W οξυ· και *16* h επι την νεφελην *17.18* W οξυ· και *18* H [εξηλθεν] | [ο] : W—T

---

10 εκ του ποτηριου Aa 13 απαρτι. : ·απαρτι Qa | — ναι א | αναπαυσονται Q1a 18 φωνη : κραυγη Caς*

πέμψον σου **τὸ δρέπανον** τὸ ὀξὺ καὶ τρύγησον
τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ἤκμασαν
αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς. καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ 19 19,15.
δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησεν τὴν
ἄμπελον τῆς γῆς καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ
θυμοῦ τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν. καὶ **ἐπατήθη ἡ ληνὸς** 20 Joel 4,13. Is 63,3.
ἔξωθεν τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς
ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων
χιλίων ἑξακοσίων.

Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα 15 Lv 26,21.
καὶ θαυμαστόν, ἀγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας **πληγὰς** 6,17. 12,1.3. 11,18.
ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυ-
μὸς τοῦ θεοῦ. Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλί- 2 4,6. 13,15.18. 5,8.
νην μεμιγμένην πυρί, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ
θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ
ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑστῶτας ἐπὶ τὴν
θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ θεοῦ.
καὶ **ᾄδουσιν τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως τοῦ δούλου τοῦ** 3 Dt32,4. Ios14,7. Am 4,13 Lxx. Ex 15,1.11; 34,10.
θεοῦ καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγοντες·

μεγάλα καὶ **θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, κύριε ὁ** 5,9.12. Ps 111,2; 139,14; 145,17. Jr 10,6.7.
θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ
αἱ **ὁδοί** σου, ὁ βασιλεὺς **τῶν ἐθνῶν·** τίς οὐ 4 Ps 86,9. Ml 1,11. 14,17.
μὴ **φοβηθῇ, κύριε, καὶ δοξάσει τὸ ὄνομά σου;**
ὅτι μόνος **ὅσιος,** δτι **πάντα τὰ ἔθνη ἥξουσιν**
καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, δτι τὰ δι-
καιώματά σου ἐφανερώθησαν.

Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς **τῆς** 5 Ex 40,34. 11,19.
σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐξῆλθον 6 Lv 26,21. Ez 28,13. 1,13.
οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς **ἑπτὰ πληγὰς** ἐκ
τοῦ ναοῦ, **ἐνδεδυμένοι λίνον** καθαρὸν λαμπρὸν

---

20 εξακοσιων : h^r *εξακοσιων εξ il διακοσιων* 15,*2 εχοντας* : W+ *τας* *3 εθνων* : ℋ *αιωνων* *4* H *σου, οτι μονος οσιος;* *6* H *εξηλθαν* | *οι 2°* : [H] | *λινον (et* h^r*)* : H *λιθον*

---

19 την μεγαλην ℵ*αϛ* *20 εξω* ℵ*αϛ* 15,*2 και 4°* : + *εκ του χαραγματος αυτου (και) (1)αϛ* *3 βασιλευ* ℵ**a* *4 φοβηθη* : + *σε 6αϛ* *5 και 2°* : + *ιδου ϛ* *6 — εκ τ. ναου Qa*

καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς.
4,6–8. 14,10. 7 καὶ ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων ζῴων ἔδωκεν τοῖς ἑπτὰ
ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας τοῦ θυμοῦ
τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
Lv 26,21. 8 **καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης** τοῦ θεοῦ
Ex 40,34. 1 Rg 8,10. καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, **καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο**
Is 6,4. Ez 44,4. **εἰσελθεῖν εἰς** τὸν ναὸν ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ **ἑπτὰ**
Is 66,6. 16 **πληγαὶ** τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων. Καὶ ἤκουσα μεγάλης
Ps 69,25. **φωνῆς ἐκ τοῦ ναοῦ** λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις·
Jr 10,25. Sph 3,8. 15,7. ὑπάγετε καὶ **ἐκχέετε** τὰς ἑπτὰ φιάλας **τοῦ θυμοῦ**
Dt 28,35. Ex 9,10.11. 2 τοῦ θεοῦ **εἰς τὴν γῆν**. Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος
8,7. καὶ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν· **καὶ**
ἐγένετο ἕλκος κακὸν καὶ **πονηρὸν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώ-**
πους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ
Ex 7,17–21. 3 τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ. Καὶ ὁ
8,8. δεύτερος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασ-
σαν· **καὶ ἐγένετο αἷμα** ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ
Ex 7,19–24. 4 ζωῆς **ἀπέθανεν, τὰ ἐν** τῇ θαλάσσῃ. Καὶ ὁ
Ps 78,44. 8,10. τρίτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς **τοὺς ποτα-**
μοὺς καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· **καὶ ἐγένετο**
Ps 119,137; 145,17. 5 **αἷμα**. Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέ-
Ex 3,14. Dt 32,4. Is 41,4. γοντος· **δίκαιος εἶ, ὁ ὢν** καὶ ὁ ἦν, ὁ **ὅσιος**, ὅτι
Is 49,26. Ps 79,3. 6 ταῦτα ἔκρινας, ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν
Am 4,13 Lxx. **ἐξέχεαν**, καὶ **αἷμα αὐτοῖς** δέδωκας **πεῖν**· ἄξιοί
Ps 19,10; 119,137. 7 εἰσιν. Καὶ ἤκουσα τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος·
9,13. 19,2. ναί, **κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀληθιναὶ** καὶ
8,12. 8 **δίκαιαι αἱ κρίσεις σου**. Καὶ ὁ τέταρτος ἐξέχεεν
τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ
11.21. 9,20.21. 9 καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί. καὶ ἐκαυ-
ματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ ἐβλασ-
φήμησαν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ ἔχοντος τὴν

16,4 h εγενοντο   5 HR [ο] οσιος   6 αιμα 1° : T αιματα | [hT εδωκας

---

7 — εν ℵ*a   8 εκ του καπνου Qa | — επτα 2° P1a
16,1 ναου : ουρανου 13 — εκ τ. ναου Qa   2 εις : επι 1aϛ | επι : εις 1aϛ   3 ζωσα ℵaϛ | — τα ℵaϛ   5 δικαιος : + κυριε ϛ   9 εβλασφ. : + οι ανθρωποι Qa

ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ μετενόη-
σαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν. Καὶ ὁ πέμπτος ἐξέχεεν 10 Ex 16,21. Is 8,21.22. 9,1.
τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου·
καὶ **ἐγένετο** ἡ βασιλεία αὐτοῦ **ἐσκοτωμένη**, καὶ
ἐμασῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, καὶ 11 9. Dn 2,20.
ἐβλασφήμησαν **τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ** ἐκ τῶν πό-
νων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετ-
ενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν. Καὶ ὁ ἕκτος 12 Gn 15,18. Dt 1,7. Ios 1,4. Is 11,15.16; 41,2.25; 44,27. Jr 50,38. 9,14.
ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ **τὸν ποταμὸν τὸν
μέγαν Εὐφράτην**· καὶ **ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ** αὐτοῦ,
ἵνα ἑτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν **ἀπὸ
ἀνατολῆς ἡλίου**. Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ 13 12,9. 13,1. 13,11. Ex 8,3. 1 Rg 22,21–23.
δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ
ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα
τρία ἀκάθαρτα ὡς **βάτραχοι**· εἰσὶν γὰρ πνεύματα 14 Am 4,13 Lxx. 13,13. 19,19.
δαιμονίων ποιοῦντα σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ
τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν
αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς ἡμέρας τῆς μεγάλης
τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. Ἰδοὺ ἔρχομαι ὡς 15 3,18. 1 Th 5,2.
κλέπτης· μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ
ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ καὶ βλέ-
πωσιν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. καὶ συνήγαγεν 16 Jud 5,19.31. 2 Rg 9,27; 23,29. Zch 12,11.
αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἑβραϊστὶ
Ἁρμαγεδών. Καὶ ὁ ἕβδομος ἐξέχεεν τὴν φιάλην 17 Is 66,6. 10,7; 11,15.
αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀέρα· καὶ ἐξῆλθεν **φωνὴ** μεγάλη
ἐκ τοῦ ναοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου λέγουσα· γέγονεν.
καὶ ἐγένοντο **ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ** καὶ **βρονταί**, 18 Ex 19,16. Dn 12,1. 4,5; 8,5; 11,19.
καὶ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, **οἷος οὐκ ἐγένετο ἀφ'
οὗ** ἄνθρωπος **ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς**, τηλικοῦτος

---

12 Ευφρ. : [H]R pr *τον* | hW *ανατολων* *14 ημερ. τ. μεγ.* : h *μεγ. ημ.* *16* H *Ἑβραϊστὶ Ἁρ Μαγεδών* *17 αερα* : H· — W, | *γεγονεν* : H·—R· *18* 𝔎 *ανθρωποι εγενοντο* | H *γης τηλ. ... μεγας,*

---

9 — την CQaς *13 βατραχους* ℵ*a *14 α εκπ.* : *εκπορευεσθαι* ℵ*ς (non ςe) | *ημερ.* : + *εκεινης Q1aς* *15 ερχεται* ℵ*a *16 Αρμ.* : *Μαγεδ(δ)ων (Q)a* *17 — μεγαλη A1a* | *— απο του θρονου* ℵ *18 — εγενετο* 1° *Qa*

Dn 4,27. Is 51,17. Jr 25,15. 11,8. 14,10. 19 σεισμὸς οὕτω μέγας. καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ με-
γάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν **ἐθνῶν**
ἔπεσαν. καὶ **Βαβυλὼν ἡ μεγάλη** ἐμνήσθη ἐνώπιον
τοῦ θεοῦ δοῦναι αὐτῇ **τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ**
6,14; 20,11. 20 **θυμοῦ** τῆς ὀργῆς **αὐτοῦ**. καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγεν,
9. Ex 9,23. 21 καὶ ὄρη οὐχ εὑρέθησαν. καὶ **χάλαζα μεγάλη** ὡς
ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς
ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν
θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης, ὅτι **μεγάλη** ἐστὶν
ἡ πληγὴ αὐτῆς **σφόδρα**.

Jr 51,13. 15,1. 17 Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόν-
των τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ
λέγων· δεῦρο, δείξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνης τῆς
Is 23,17. 14,8; 18,3. 2 μεγάλης τῆς καθημένης **ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν, μεθ'**
ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ **ἐμεθύσθη-**
σαν οἱ κατοικοῦντες **τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου** τῆς
Dn 7,7. 13,1. 3 πορνείας **αὐτῆς**. καὶ ἀπήνεγκέν με εἰς ἔρημον
ἐν πνεύματι. καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ
θηρίον κόκκινον, γέμοντα ὀνόματα βλασφημίας,
Ez 28,13.16. Jr 51,7. 4 ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ **κέρατα δέκα**. καὶ ἡ γυνὴ
ἦν περιβεβλημένη πορφυροῦν καὶ κόκκινον, καὶ
κεχρυσωμένη χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαρ-
γαρίταις, ἔχουσα **ποτήριον χρυσοῦν** ἐν τῇ χειρὶ
αὐτῆς γέμον βδελυγμάτων καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς
2 Th 2,7. 14,8; 16,19. Dn 4,27. 5 πορνείας αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα
γεγραμμένον, μυστήριον, ΒΑΒΥΛΩΝ Η ΜΕ-
ΓΑΛΗ, *Η ΜΗΤΗΡ ΤΩΝ ΠΟΡΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ*
18,24. 6 *ΒΔΕΛΥΓΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΓΗΣ*. καὶ εἶδον τὴν γυ-
ναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων καὶ

17,*3* W *γεμον τα ονομ.* | *εχον* : H *εχων* hT *εχοντα* *4* hT *χρυσω* | hT *γεμων* *5* RT *γεγραμμενον·* | R *ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ* : W· (TW omnia, H *μυστ.* typis minusc.) *6* RT *ειδα*

17,*3* — *εν 2a* *4* — *και 3⁰ PQa* | *αυτης 2⁰* : *της γης Qa* : + *και τ. γης* ℵ *6* *εκ του αιμ. 1⁰* : *τω αιματι* ℵ* — *εκ* ℵ³*PQ* | — *και 2⁰ Qa*

ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ. Καὶ ἐθαύ-
μασα ἰδὼν αὐτὴν θαῦμα μέγα. καὶ εἶπέν μοι ὁ 7
ἄγγελος· διὰ τί ἐθαύμασας; ἐγὼ ἐρῶ σοι τὸ μυστή-
ριον τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζον-
τος αὐτὴν τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ
δέκα κέρατα. **τὸ θηρίον** ὃ εἶδες ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, 8 Dn 7,3; 12,1. Ps 69,29. 13,1.2. 13,3. 3,5.
καὶ μέλλει **ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου** καὶ εἰς
ἀπώλειαν ὑπάγει· καὶ θαυμασθήσονται οἱ κατοι-
κοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, **ὧν** οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα
ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου,
βλεπόντων τὸ θηρίον ὅτι ἦν καὶ οὐκ ἔστιν καὶ
παρέσται. ꜝ Ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἑπτὰ 9 13,18. 13,1.
κεφαλαὶ ἑπτὰ ὄρη εἰσίν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται
ἐπ᾽ αὐτῶν. καὶ βασιλεῖς ἑπτά εἰσιν· ꜝ οἱ πέντε 10
ἔπεσαν, ὁ εἷς ἔστιν, ὁ ἄλλος οὔπω ἦλθεν, καὶ
ὅταν ἔλθῃ ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι. καὶ τὸ θη- 11 8. 19,20.
ρίον ὃ ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ αὐτὸς ὄγδοός ἐστιν,
καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἐστιν, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει.
καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες **δέκα βασιλεῖς εἰσιν**, 12 13,1. Dn 7,20.24.
οἵτινες βασιλείαν οὔπω ἔλαβον, ἀλλὰ ἐξουσίαν
ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσιν, μετὰ τοῦ
θηρίου. οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσιν, καὶ τὴν 13
δύναμιν καὶ ἐξουσίαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδόασιν.
οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσιν καὶ τὸ ἀρ- 14 Dt 10,17. Dn 2,47. 19,16. 19,14.
νίον νικήσει αὐτούς, ὅτι **κύριος κυρίων ἐστὶν καὶ**
βασιλεὺς βασιλέων, καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ κλητοὶ καὶ
ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί. Καὶ λέγει μοι· **τὰ ὕδατα** 15 1. Is 8,7. Jr 47,2; 51,13.
ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι
εἰσὶν καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι. καὶ τὰ δέκα κέρατα 16 12.13. 18,8.
ἃ εἶδες καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσιν τὴν πόρ-

---

7 hT *σοι ερω* *8* hRT *υπαγειν* | RT *θαυμασονται* *9 επ αυτων* : R·Ti (eti T4)W, *10.11* ℌ *μειναι, και ... ουκ εστιν.* *13* εξουσιαν : hT pr *την*

---

8 κατοικ. την γην 𝔔a | *τα ονοματα* ℵ*P*aϛ | *του βιβλιου* 𝔔a | *καίπερ ἔστιν* ϛ *11 αυτος : ουτος* ℵ𝔔a | *ογδ.* : pr *ο* ℵa *12 ουπω : ουκ A* *15 ειπεν A*

νην, καὶ ἠρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμ-
νήν, καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτὴν
10,7. 17 κατακαύσουσιν [ἐν] πυρί· ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς
τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ,
καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην καὶ δοῦναι τὴν βασι-
λείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι τελεσθήσονται οἱ
Ps 2,2; 89,28. 18 λόγοι τοῦ θεοῦ. καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδες ἔστιν ἡ
18,10. πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ **τῶν βα-**
10,1. Ez 43,2. 18 **σιλέων τῆς γῆς.** Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγ-
γελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξου-
σίαν μεγάλην, καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης
Dn 4,27. 2 αὐτοῦ. καὶ ἔκραξεν ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ λέγων· **ἔπεσεν**
14,8. Is 13,21; 21,9; **ἔπεσεν Βαβυλὼν** ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο **κατοικητή-**
34,11.14. Jr 9,10; 50,39; **ριον δαιμονίων** καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος
51,8. ἀκαθάρτου καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρ-
Is 23,17. 3 του καὶ μεμισημένου, ὅτι **ἐκ τοῦ οἴνου** τοῦ θυ-
Jr 25,15.27; 51,7. μοῦ τῆς πορνείας **αὐτῆς πέπωκαν πάντα τὰ ἔθνη,**
Nah 3,4. **καὶ οἱ** βασιλεῖς **τῆς** γῆς **μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν,** καὶ
οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρή-
Is 48,20; 52,11. 4 νους αὐτῆς ἐπλούτησαν. Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν
Jr 50,8; 51,6.9.45. ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· **ἐξέλθατε ὁ λαός μου**
1 T 5,22. 2 J 11. **ἐξ αὐτῆς,** ἵνα μὴ συνκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις
αὐτῆς, καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε·
Gn 18,20.21. 5 **ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς** αἱ ἁμαρτίαι **ἄχρι τοῦ οὐ-**
Jr 51,9. **ρανοῦ,** καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα
Ps 137,8. 6 αὐτῆς. **ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν,** καὶ
Jr 50,15.29. 2 Th 1,6. διπλώσατε τὰ διπλᾶ **κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ**
Jr 50,29. 7 ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν· ὅσα
Is 47,7.8. ἐδόξασεν αὐτὴν καὶ ἐστρηνίασεν, τοσοῦτον δότε

---

16 [εν] : RW—T 18,*3* HR [του οινου] | *Ж πεπτωκαν* *4* h εξ αυτης, ο λαος μου *6* H [τα] διπλα *7* αὐτην : H αὐτην W εαυτην

---

16 — και γυμνην Qa *17 τελεσθωσιν Qa* *18 της :* pr *επι Qa* 18,*2 εν ισχυι φωνη μεγαλη* ς | *δαιμονων Pa*ς | *ακαθ.* 1° : + *και μεμισημενου Aa* *3 — του θυμου* Prim. | *πεπτωκασιν* ℵ*(A)Qa* *4 εξελθε CQa* *6 απεδ.* : + *υμιν 1a*ς

αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος. ὅτι ἐν ***τῇ καρδίᾳ***
αὐτῆς λέγει ὅτι κάθημαι βασίλισσα *καὶ* ***χήρα οὐκ***
εἰμὶ καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω· *διὰ τοῦτο ἐν* ***μιᾷ*** 8 Is 47,9. Jr 50,31.34. 17,16.
ἡμέρᾳ ἥξουσιν *αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πέν-*
θος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται· ὅτι
ἰσχυρὸς κύριος *ὁ θεὸς ὁ* ***κρίνας*** *αὐτήν.* ***καὶ κλαύ-*** 9 Ez 26,16; 27,30.33.35. Ps 48,4 Lxx. Is 23,17. 17,2.
σουσιν καὶ κόψονται ἐπ' *αὐτὴν* ***οἱ*** *βασιλεῖς* ***τῆς***
γῆς οἱ *μετ'* ***αὐτῆς πορνεύσαντες*** *καὶ στρηνιάσαν-*
τες, ὅταν βλέπωσιν τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως
αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν ἑστηκότες διὰ τὸν φόβον 10 Dn 4,27. Ez 26,17. 14,8. Is 21,9. Jr 51,8.
τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες· οὐαὶ οὐαί, ἡ
πόλις ***ἡ μεγάλη, Βαβυλὼν ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά,*** *ὅτι*
μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου. καὶ οἱ ***ἔμποροι*** *τῆς* 11 Ez 27,36.31.
γῆς ***κλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν*** *ἐπ' αὐτήν, ὅτι τὸν*
γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι, γόμον χρυσοῦ 12 Ez 27,12.13.22.
καὶ ἀργύρου καὶ λίθου τιμίου καὶ μαργαριτῶν
καὶ βυσσίνου καὶ πορφύρας καὶ σιρικοῦ καὶ κοκ-
κίνου, καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον καὶ πᾶν σκεῦος
ἐλεφάντινον καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου
καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου καὶ μαρμάρου, καὶ κιν- 13 Ez 27,13.
νάμωμον καὶ ἄμωμον καὶ θυμιάματα καὶ μύρον
καὶ λίβανον καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ σεμίδαλιν
καὶ σῖτον καὶ κτήνη καὶ πρόβατα, καὶ ἵππων καὶ
ῥεδῶν καὶ σωμάτων, καὶ ***ψυχὰς ἀνθρώπων.*** *καὶ* 14
ἡ ὀπώρα σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς ἀπῆλθεν
ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ
ἀπώλετο ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ αὐτὰ εὑρή-
σουσιν. οἱ ***ἔμποροι*** *τούτων, οἱ πλουτήσαντες ἀπ'* 15 Ez 27,36.31.
αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον
τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς ***κλαίοντες καὶ πενθοῦντες,***

---

8 H [*Κυριος*] *9* hT *κλαυσονται* | *αυτην* : h *αυτῇ* *10.16.19* H *ουαί ουαί* *10* h *μιαν ωραν* *12* h † *μαργαρίτας* † h[s] *-ίταις* et *-ιτοῦ* (h[a] *-ίτου*) *14* W [*14*] | T *απωλοντο* | W *αυτα ου μη*

---

*7 — και πενθος 1*a* | *καθιω Qa καθως 2a* *8 ημερα : ωρα 14a* *11 κλαυσουσι κ. πενθησουσιν Qa* | *επ αυτη 6aς* *12 σηρικου ς* | *ξυλου : λιθου Avg* *13 — και αμωμον ℵ³Qς* | *— και οινον Q* *14 ευρης Qa*

17,4. 16 ⸀λέγοντες· οὐαὶ οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περι-
βεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον,
καὶ κεχρυσωμένη ἐν χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ
Is 23,14. Ez 27,27–29. 17 μαργαρίτῃ, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος
πλοῦτος. καὶ πᾶς **κυβερνήτης** καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τό-
πον πλέων **καὶ ναῦται καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν**
Ez 27,32. Is 34,10. 18 ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν **ἔστησαν** ⸀καὶ ἔκραζον
βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς λέ-
Ez 27,30–34; 26,19. 19 γοντες· **τίς ὁμοία** τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; ⸀**καὶ ἔβα-
λον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ ἔκραζον
κλαίοντες καὶ πενθοῦντες**, λέγοντες· οὐαὶ οὐαί,
ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ᾗ **ἐπλούτησαν πάντες οἱ**
ἔχοντες **τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐκ τῆς τιμιότη-**
Dt 32,43. Is 44,23. Jr 51,48. 20 **τος** αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ **ἠρημώθη. Εὐφραίνου**
ἐπ' αὐτῇ, **οὐρανὲ** καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι
καὶ οἱ προφῆται, **ὅτι ἔκρινεν** ὁ θεὸς τὸ κρίμα
Ez 26,21. Dn 4,27. Jr 51,63.64. 21 ὑμῶν ἐξ αὐτῆς. Καὶ ἦρεν εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς
λίθον ὡς μύλινον μέγαν, **καὶ ἔβαλεν εἰς** τὴν θά-
λασσαν λέγων· **οὕτως** ὁρμήματι βληθήσεται **Βα-**
Is 24,8. Ez 26,13. 22 **βυλὼν** ἡ μεγάλη πόλις, **καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἔτι. καὶ
φωνὴ** κιθαρῳδῶν καὶ **μουσικῶν** καὶ αὐλητῶν καὶ
σαλπιστῶν **οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι**, καὶ πᾶς
τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι,
Jr 7,34; 16,9; 25,10. Is 23,8; 47,9. 23 **καὶ φωνὴ μύλου** οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, ⸀**καὶ
φῶς λύχνου** οὐ μὴ φάνῃ ἐν σοὶ ἔτι, **καὶ φωνὴ
νυμφίου καὶ νύμφης** οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι·
ὅτι οἱ **ἔμποροί** σου ἦσαν **οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς,**
ὅτι **ἐν τῇ φαρμακίᾳ σου** ἐπλανήθησαν πάντα τὰ
Jr 51,49. 6,10; 17,6; 19,2. Mt 23,35.37. 24 ἔθνη, καὶ ἐν αὐτῇ αἷμα προφητῶν καὶ ἁγίων
εὑρέθη καὶ **πάντων τῶν ἐσφαγμένων** ἐπὶ **τῆς γῆς.**

---

16 εν : [H]—R | hT *χρυσω* | W *μαργαριταις* *18* HR *εκραξαν* *19* h *επεβαλον* | HR *εκραξαν* *21* T *μύλον* W *μυλικὸν* *22* H [*πασης τεχνης*] *23 ετι·* : W+ „[v.14]“ | *οι* 1⁰ : [H]—W | RW *φαρμακεια* *24* T *αιματα*

---

16 — ουαι 2⁰ *Qa* | *βυσσον Qa* | *πορφυραν Pa* *17 τοπον* : mare (*ποντον*) Prim. *των πλοιων Pa* *20— και οι* 2⁰ *C1ς* *21 — ισχυρος A* *23 φανῇ ς* | *— οτι* 1⁰ *2a*

Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου 19 Ps 104,1.
πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ λεγόντων· 11,15.
ἀλληλούϊα· *ἡ σωτηρία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ*
δύναμις τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ὅτι **ἀληθιναὶ** *καὶ* 2 2 Rg 9,7.
δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ· *ὅτι ἔκρινεν τὴν* Ps 19,10; 119,137.
πόρνην τὴν μεγάλην ἥτις ἔφθειρεν τὴν γῆν 16,7. 6,10.
ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ **ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα** Dt 32,43.
τῶν δούλων *αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αὐτῆς.*
καὶ δεύτερον εἴρηκαν· **ἀλληλούϊα· καὶ ὁ καπνὸς** 3 Ps 104,35. Is 34,10.
αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας *τῶν αἰώνων. καὶ* 4 5,14. Is 6,1.
ἔπεσαν οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι τέσσαρες καὶ τὰ Ps 47,9; 106,48.
τέσσερα ζῷα, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τῷ **καθ-**
ημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ *λέγοντες· ἀμὴν* **ἀλληλούϊα.**
καὶ φωνὴ ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐξῆλθεν λέγουσα· 5 Ps 22,24; 115,13; 134,1; 135,1.
αἰνεῖτε *τῷ θεῷ ἡμῶν,* **πάντες οἱ δοῦλοι** *αὐ-*
τοῦ, **οἱ φοβούμενοι αὐτόν,** *οἱ* **μικροὶ καὶ οἱ**
μεγάλοι.
Καὶ ἤκουσα ὡς **φωνὴν ὄχλου** *πολλοῦ καὶ ὡς φω-* 6 Dn 10,6.
νὴν ὑδάτων πολλῶν *καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυ-* Ez 1,24; 43,2.
ρῶν, λεγόντων· Ps 93,1; 97,1; 99,1; 104,35.
ἀλληλούϊα, *ὅτι* **ἐβασίλευσεν κύριος ὁ θεὸς** Am 4,13 Lxx. 11,15.17.
ἡμῶν **ὁ παντοκράτωρ. χαίρωμεν** *καὶ* **ἀγαλ-** 7 Ps 118,24.
λιῶμεν, *καὶ δώσομεν τὴν δόξαν αὐτῷ, ὅτι ἦλθεν* 21,2.9.
ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοί-
μασεν ἑαυτήν, καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάλη- 8 Ps 45,14.15.
ται βύσσινον λαμπρὸν καθαρόν· τὸ γὰρ βύσ- Is 61,10.
σινον τὰ δικαιώματα τῶν ἁγίων ἐστίν.
Καὶ λέγει μοι· γράψον· μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον 9 L 14,15.
τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι. καὶ λέγει μοι·
οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ εἰσιν. καὶ ἔπεσα 10 22,8.9. Act 10,25.26. 12,11.17.

---

1 H ἀλληλουιά (ubique) *5 απο* : T *εκ* | *οι φοβ.* : W pr *και* *6* hW *λεγοντες* | H [*ημων*] *7* hRT *δωμεν* *8* W[1] *, ινα περιβαληται,* *9 αληθινοι* : hW pr *οι*

---

1 μετα : pr *και* *1aς* | — *ως* *1aς* (non *ςe*) | — *και η δυν.* Prim. *7 αγαλλιωμεθα* *Qaς* *8 καθ. και λαμπρ.* *1aς* *9* — *του γαμου* ℵ*Pa

ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ.
καὶ λέγει μοι· ὅρα μή· σύνδουλός σού εἰμι καὶ
τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν
Ἰησοῦ· τῷ θεῷ προσκύνησον. ἡ γὰρ μαρτυρία
Ez 1,1. 11 Ἰησοῦ ἐστιν τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας. **Καὶ**
Ps 96,13. 6,2. 1,5; 3,14. **εἶδον τὸν οὐρανὸν ἠνεῳγμένον**, καὶ ἰδοὺ ἵππος
Is 11,4.5. 2 Macc 3,25; λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν καλούμενος
11,8. πιστὸς καὶ ἀληθινός, καὶ **ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει**
Dn 10,6. 1,14; 2,18. 8,12. 12 καὶ πολεμεῖ. **οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ** φλὸξ **πυρός**,
καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά,
ἔχων ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ
Is 63,1.2. J 1,1. 13 αὐτός, καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον βεβαμμένον
αἵματι, καὶ κέκληται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ λόγος
17,14. 14 τοῦ θεοῦ. καὶ τὰ στρατεύματα τὰ ἐν τῷ οὐ-
ρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐφ' ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυ-
12,5. Ps 2,9. 15 μένοι βύσσινον λευκὸν καθαρόν. καὶ **ἐκ τοῦ στό-**
14,19.20. Is 11,4; 63,3. **ματος** αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία ὀξεῖα, ἵνα ἐν
Am 4,13 Lxx. Joel 4,13. αὐτῇ **πατάξῃ τὰ ἔθνη**· καὶ αὐτὸς **ποιμανεῖ αὐτοὺς**
J 12,48. H 4,12. **ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ**· καὶ αὐτὸς **πατεῖ τὴν ληνὸν** τοῦ
οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς **τοῦ θεοῦ τοῦ παντο-**
Dt 10,17. 16 **κράτορος**. καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν
Dn 2,47. 17,14. 1 T 6,15. μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον· ΒΑΣΙΛΕΥΣ
ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΣ ΚΥΡΙΩΝ.
Ez 39,4.17–20. 17 Καὶ εἶδον ἕνα ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ,
καὶ ἔκραξεν ἐν φωνῇ μεγάλῃ **λέγων πᾶσιν τοῖς**
ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρανήματι· **δεῦτε**
6,15. 18 **συνάχθητε εἰς τὸ** δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ θεοῦ, ἵνα
φάγητε σάρκας **βασιλέων** καὶ σάρκας χιλιάρχων
καὶ **σάρκας ἰσχυρῶν** καὶ σάρκας **ἵππων καὶ τῶν**

---

11 καλουμενος : [H]W post *πιστος*   *12 φλοξ* : h pr *ως*
13 βεβαμμενον (et h[s]*)* : H *ῥεραντισμενον* h[s]T *περιρεραμμενον*
h[s] *ερραμμενον (fort pro ῥεραμμενον)* | H *ο Λογος τ. θ.*
R Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ   *14 τα 2°* : [R]—T | *βυσσ. λευκον* :
h *λευκοβυσσινον*   *17 εν* : [H]—R

---

12 ονομα : pr *ονοματα γεγραμμενα και Qa*   *15 οξεια* : pr
διστομος Qa   *17 ενα* : *αλλον* ℵa

καθημένων ἐπ᾽ αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων ἐλευ-
θέρων τε καὶ δούλων καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων.
Καὶ εἶδον τὸ θηρίον καὶ **τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς** 19 Ps 2,2. 17,12–14. 16,14.16.
καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῶν **συνηγμένα** ποιῆσαι
τὸν πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου
καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. καὶ ἐπιάσθη 20 Gn 19,24. Is 30,33. Ez 38,22. 13,1. 13,11–17. 20,10. Dn 7,11.26.
τὸ θηρίον καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ὁ ψευδοπροφήτης ὁ
ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνη-
σεν τοὺς λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ
τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλή-
θησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τῆς **καιο-
μένης ἐν θείῳ**. καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν 21 Ez 39,17.20.
τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου τῇ
ἐξελθούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ **πάντα τὰ
ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν** αὐτῶν.

Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐ- 20 9,1. 2 P 2,4. Jd 6.
ρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου καὶ ἅλυσιν
μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. καὶ ἐκράτησεν 2 Gn 3,1. Zch 3,1. 12,9.
τὸν δράκοντα, **ὁ ὄφις** ὁ ἀρχαῖος, ὅς ἐστιν **Διάβο-
λος** καὶ **ὁ Σατανᾶς**, καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη,
ˈκαὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισεν 3 2 Th 2,9.10.
καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανήσῃ
ἔτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· μετὰ
ταῦτα δεῖ λυθῆναι αὐτὸν μικρὸν χρόνον. Καὶ 4 Dn 7,9.22.27. L 22,30. 1 K 6,2.
εἶδον θρόνους, καὶ **ἐκάθισαν** ἐπ᾽ αὐτούς, **καὶ κρίμα
ἐδόθη** αὐτοῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων
διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ
θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τὸ θηρίον οὐδὲ
τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα
ἐπὶ τὸ μέτωπον καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ

---

18 ℌR *επ αυτους* *19* *αυτων* : W *αυτου* *20* h *κ. ο μετ αυτου,* **20**,*2* h *τον οφιν τον αρχαιον* | *ος* : T *ὅ* | *Διαβ.* (TW *διαβ.*) : T pr *ο* | H *καὶ Ὁ* *3* T *αυτον λυθηναι*

---

18 *επ αυτοις* ℵ | — *και* 7° *Qa* *19* — *τον* *P1aς* *20* *μετ* : pr *οι* *Aa* pr *ο* *et* — *ο* 1° *Qa* | *την εικονα* ℵ**a* | *την καιομενην* *Qaς* **20**,*1* *εν τη χειρι* ℵ*a* *3* *πλανα* *Qa* | — *ετι* *1a* | *μετα* : pr *και* *1aς*

ἔζησαν καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ Χριστοῦ χίλια
1 K 15,23. 5 ἔτη. οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι τελεσ-
1 Th 4,16. θῇ τὰ χίλια ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη.
Is 61,6. 6 μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει
5,10. τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ
ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ᾽ ἔσονται **ἱερεῖς τοῦ θεοῦ καὶ**
τοῦ Χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσιν μετ᾽ αὐτοῦ τὰ
7 χίλια ἔτη. Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη,
Ez 7,2; 38,2. 8 λυθήσεται ὁ σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, ˡ καὶ
Ez 38,9.15. ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν **ταῖς τέσσαρ-
σιν γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γὼγ καὶ Μαγώγ**, συναγα-
γεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς αὐ-
Hb 1,6. 9 τῶν ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. καὶ ἀνέβησαν
Jr 11,15; 12,7. **ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς**, καὶ ἐκύκλευσαν τὴν παρ-
Ps 87,2; 78,68. ἐμβολὴν τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν **τὴν ἠγαπη-
2 Rg 1,10. μένην· καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέ-
Ez 38,22; 39,6.
Zch 12,9.
Gn 19,24. 10 φαγεν** αὐτούς· καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς
Ez 38,22. ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ **πυρὸς καὶ θείου**, ὅπου
19,20. 14,10.11. καὶ τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης, καὶ βα-
σανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων.
Is 6,1. 11 **Καὶ εἶδον θρόνον** μέγαν λευκὸν καὶ τὸν **καθή-
Dn 2,35; 7,9. μενον** ἐπ᾽ αὐτὸν οὗ **ἀπὸ τοῦ προσώπου ἔφυγεν**
Ps 114,7.3. ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ **τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς**.
Mt 25,31—46.
2 P 3,7.10.12.
Ps 28,4; 62,13. 12 καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς
69,29. μικρούς, ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, **καὶ βιβλία
Jr 17,10. ἠνοίχθησαν**· καὶ ἄλλο **βιβλίον** ἠνοίχθη, ὅ ἐστιν **τῆς
Dn 7,10. ζωῆς**· καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμέ-
3,5. Ph 4,3.
R 2,6.
J 5,28.29. 13 νων ἐν τοῖς βιβλίοις **κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν**. καὶ
ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ,
καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἔδωκαν τοὺς νεκροὺς

· *5 οι λοιποι* : h pr *και* *6* T *αλλα* | *τα* : [H]—W
9 πυρ : h+ *απο του θεου* *10 θειου* : hT pr *του* *11* ℜR [*επ αυτον*

---

4 χιλια : pr *τα* Qaς *5* — *οι ... ετη* ℵa *7 οταν τελεσθη* : *μετα* Qa *8* — *τα* 2° ℵa | *Μαγωγ* : pr *τον* Qaς + *και* ℵa *9 εκυκλωσαν* ℵaς *10* — *και* 3° ℵaς

τοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος **κατὰ τὰ**
ἔργα αὐτῶν. καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἐβλήθη- 14
σαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. οὗτος ὁ θάνατος
ὁ δεύτερός ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός. καὶ εἴ τις 15
οὐχ **εὑρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς** γεγραμμένος,
ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. Καὶ εἶδον 21
οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν· ὁ γὰρ πρῶτος
οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθαν, καὶ ἡ θάλασσα
οὐκ ἔστιν ἔτι. καὶ **τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἰερου-** 2
σαλὴμ καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἡτοιμασμένην **ὡς νύμφην**
κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. καὶ ἤκουσα φωνῆς 3
μεγάλης ἐκ τοῦ θρόνου λεγούσης· **ἰδοὺ ἡ σκηνὴ**
τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, **καὶ σκηνώσει μετ'**
αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς
ὁ θεὸς **μετ' αὐτῶν ἔσται, καὶ ἐξαλείψει πᾶν δά-** 4
κρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος
οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε **πένθος** οὔτε **κραυγὴ** οὔτε πό-
νος οὐκ ἔσται ἔτι· ὅτι **τὰ πρῶτα** ἀπῆλθαν. καὶ 5
εἶπεν ὁ **καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ· ἰδοὺ καινὰ**
ποιῶ πάντα. καὶ λέγει· γράψον, ὅτι οὗτοι οἱ
λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί εἰσιν. καὶ εἶπέν μοι· 6
γέγοναν. ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ
τέλος. ἐγὼ **τῷ διψῶντι** δώσω ἐκ τῆς πηγῆς **τοῦ**
ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. ὁ νικῶν κληρονομήσει 7
ταῦτα, καὶ **ἔσομαι αὐτῷ θεὸς καὶ αὐτὸς ἔσται**
μοι υἱός. τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ ἐβ- 8
δελυγμένοις καὶ φονεῦσιν καὶ πόρνοις καὶ φαρ-

14 1 K 15,26.54 s.
15 Dn 12,1. Ps 69,29. 19,20. Mt 25,41.
21 Is 65,17; 66,22. 2 P 3,13. 20,11.
2 Is 52,1; 61,10. H 11,10.16. H 12,22. G 4,26. 19,7.8.
3 Zch 2,10. Is 8,8. Ez 37,27; 48,35. 2 Chr 6,18.
4 7,17. Is 25,8; 35,10; 65,19.17. Jr 31,16.
5 Is 6,1; 43,19. Ps 47,9. 4,2; 5,1. 2 K 5,17.
6 Is 55,1. Zch 14,8. 1,8. 22,17.
7 2 Sm 7,14. Ps 89,27. 2,7. Zch 8,8.
8 Gn 19,24. Is 30,33. Ez 38,22. H 10,38.39. 22,15. 20,14. E 5,5. Kol 3,5.

21,*1* W² *απηλθον* *3 ανθρωπων* : W. | hW *λαος* | T *εσται μετ αυτων* | fin hW+ *αυτων θεος* *4 εκ* : h *απο* | T—*ο* | *οτι* : [R]—H | h *απηλθεν* W² *απηλθον* *5 λεγει* : h+ *μοι* *6 εγω* 1° : W+ *ειμι* | H Ὠ R Ω T ω W² ὦ | *δωσω* : T+ *αυτω*

---

13 εδωκεν Αa | *αυτων : αυτου Qa* *14 — ουτος ... πυρος 1.18a* *15 τω βιβλιω Qa* 21,*3 θρονου : ουρανου PQaς* *4 εξαλ. : + ο θεος A1ς + απ αυτων Qa* *6 γεγονα* א**PQ* *7 κληρονομ. : δωσω αυτω Qa* | *αυτω : αυτων A1a* *8 απιστοις : + και αμαρτωλοις Qa*

μακοῖς καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσιν τοῖς ψευδέ-
σιν τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ **καιομένῃ**
πυρὶ καὶ θείῳ, *ὅ ἐστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος.*
Lv 26,21. 15,1.6.7. 19,7. Mt 4,8. 9 *Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν*
ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας τῶν γεμόντων τῶν **ἑπτὰ**
πληγῶν *τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησεν μετ᾽ ἐμοῦ*
λέγων· δεῦρο, δείξω σοι τὴν νύμφην τὴν γυναῖκα
Is 52,1. Ez 40,2. 10 *τοῦ ἀρνίου.* **καὶ ἀπήνεγκέν** *με* **ἐν** *πνεύματι* **ἐπὶ**
ὄρος *μέγα καὶ* **ὑψηλόν, καὶ** *ἔδειξέν μοι* **τὴν πόλιν**
τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ *καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐ-*
3.23. Is 58,8; 60,1.2.19. 11 *ρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἔχουσαν* **τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ**·
ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ
Ez 48,31–35. 12 *ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι· ἔχουσα τεῖχος μέγα καὶ*
ὑψηλόν, ἔχουσα **πυλῶνας** *δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς*
πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ **ὀνόματα** *ἐπιγε-*
γραμμένα, ἅ ἐστιν **τῶν** *δώδεκα* **φυλῶν υἱῶν Ἰσραήλ.**
13 **ἀπὸ ἀνατολῆς πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ βορρᾶ πυ-**
λῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ νότου πυλῶνες τρεῖς, καὶ
14 **ἀπὸ δυσμῶν πυλῶνες τρεῖς.** *καὶ τὸ τεῖχος τῆς*
πόλεως ἔχων θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐπ᾽ αὐτῶν
δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρ-
Ez 40,3.5. 15 *νίου. Καὶ ὁ λαλῶν μετ᾽ ἐμοῦ εἶχεν* **μέτρον κά-**
λαμον *χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς*
Ez 43,16; 48,16.17. 16 *πυλῶνας αὐτῆς καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. καὶ ἡ πόλις*
τετράγωνος *κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ὅσον τὸ*
πλάτος. καὶ ἐμέτρησεν τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ
ἐπὶ σταδίων δώδεκα χιλιάδων· τὸ μῆκος καὶ τὸ
17 *πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστίν.* **καὶ ἐμέτρη-**
σεν τὸ τεῖχος *αὐτῆς ἑκατὸν τεσσεράκοντα τεσσά-*
ρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὅ ἐστιν ἀγγέλου.
18 **καὶ** *ἡ ἐνδώμησις* **τοῦ τείχους** *αὐτῆς* **ἴασπις**, *καὶ*

---

9 W *τας γεμουσας* *13* *νοτου ... δυσμων* : W *δυσμων ... νοτου* *14* W *εχον* *16* *οσον* : W+ *και* | hRW *σταδιους*

---

9 *των γεμ. των* : *γεμουσας* *Q* *10* *πολιν* : + *την μεγαλην* *1aϛ* *12* *εστιν* : + *(τα) ονοματα* *A(Q)a* *15* — *και το τειχος αυτης* *Qa* *18* *και* 1° : + *ην* *Qaϛ*

ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν ὅμοιον ὑάλῳ καθαρῷ.
οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ 19 Is 54,11.12.
τιμίῳ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος ἴασπις,
ὁ δεύτερος σάπφειρος, ὁ τρίτος χαλκηδών, ὁ τέ-
ταρτος σμάραγδος, ¹ ὁ πέμπτος σαρδόνυξ, ὁ ἕκτος 20
σάρδιον, ὁ ἕβδομος χρυσόλιθος, ὁ ὄγδοος βήρυλ-
λος, ὁ ἔνατος τοπάζιον, ὁ δέκατος χρυσόπρασος,
ὁ ἑνδέκατος ὑάκινθος, ὁ δωδέκατος ἀμέθυστος.
καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες δώδεκα μαργαρῖται· ἀνὰ 21 22,2.
εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἑνὸς μαργαρίτου.
καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν ὡς
ὕαλος διαυγής. Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ· 22 Am 4,13 Lxx.
ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ναὸς αὐτῆς
ἐστιν, καὶ τὸ ἀρνίον. καὶ ἡ πόλις οὐ χρείαν 23 22,5. Is 24,23; 60,1.6.10.18. 19.20.
ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν
αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ
ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον. καὶ περιπατήσουσιν 24 Ps 89,28. Is 60,3.5.
τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς
γῆς φέρουσιν τὴν δόξαν αὐτῶν εἰς αὐτήν· καὶ οἱ 25 Is 60,11. 22,5. Zch 14,7.
πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας, νὺξ γὰρ
οὐκ ἔσται ἐκεῖ· καὶ οἴσουσιν τὴν δόξαν καὶ τὴν 26
τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν. καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ 27 Is 52,1. Dn 12,1. Ps 69,29. 20,15. Ph 4,3.
εἰς αὐτὴν πᾶν κοινὸν καὶ ὁ ποιῶν βδέλυγμα καὶ
ψεῦδος, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς
ζωῆς τοῦ ἀρνίου. καὶ ἔδειξέν μοι ποταμὸν ὕδατος 22 Gn 2,9; 3,22. Ez 47,1.7. Zch 14,8.
ζωῆς λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ
τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου. ἐν μέσῳ 2 21,21. Ez 47,12.
τῆς πλατείας αὐτῆς καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν
καὶ ἐκεῖθεν ξύλον ζωῆς ποιοῦν καρποὺς δώδεκα,
κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀποδιδοῦν τὸν καρπὸν αὐτοῦ,

---

22 ναος : W pr ο 27 ο : [H]—W 22,1 T Και εδειξ. (paragr.) 1.2 H αρνιου εν μεσω τ. πλατ. αυτης· 2 hT ποιων | hRT αποδιδους

---

19 οι : pr και ℵ*ας 20 αμεθυσος 1α 23 φαινωσιν : + εν 49ας | αυτῇ· η γαρ : ˙αυτὴ γαρ η Qα 24 δοξαν : + και (την) τιμην (Q)ας 26 fin + ινα εισελθωσιν Q 22,1 μοι : + καθαρον 1ς

καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου **εἰς θεραπείαν** τῶν ἐθνῶν.
Zch 14,11. 3 ˡ**καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι.** καὶ ὁ θρόνος
τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ
Ps 17,15; 42,3. 4 δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ, καὶ **ὄψονται**
21,3. 3,12. Mt 5,8. **τὸ πρόσωπον αὐτοῦ,** καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν
Is 60,19. 5 μετώπων αὐτῶν. καὶ νὺξ οὐκ ἔσται ἔτι, **καὶ οὐκ**
21,25. 5,10. Dn 7,18.27. ἔχουσιν χρείαν φωτὸς λύχνου καὶ **φωτὸς ἡλίου,**
ὅτι **κύριος ὁ θεὸς φωτίσει** ἐπ᾽ αὐτούς, **καὶ βασιλεύ-**
σουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
Dn 2,28. 6 Καὶ εἶπέν μοι· οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀλη-
Nu 27,16. 1,1. 1 K 14,32. θινοί, καὶ ὁ κύριος ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν
προφητῶν ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι
Is 40,10. 7 τοῖς δούλοις αὐτοῦ **ἃ δεῖ γενέσθαι** ἐν τάχει. καὶ
12.20. 3,11; 1,3. **ἰδοὺ ἔρχομαι** ταχύ. μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους
19,10. 8 τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου. Κἀγὼ
Ἰωάνης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα. καὶ ὅτε
ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν
τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύοντός μοι ταῦτα.
9 καὶ λέγει μοι· ὅρα μή· σύνδουλός σού εἰμι καὶ
τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν καὶ τῶν τηρούν-
των τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ θεῷ
10,4. 10 προσκύνησον. Καὶ λέγει μοι· μὴ **σφραγίσῃς**
Dn 8,26; 12,4. 1,3. τοὺς λόγους τῆς προφητείας **τοῦ βιβλίου** τούτου·
Dn 12,10. 11 **ὁ καιρὸς** γὰρ ἐγγύς ἐστιν. ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω
ἔτι, καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπανθήτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος
δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω
Ps 28,4; 62,13. Jr 17,10. 12 ἔτι. **Ἰδοὺ ἔρχομαι** ταχύ, **καὶ ὁ μισθός** μου **μετ᾽**
7. 3,11. Is 40,10. R 2,6. ἐμοῦ, **ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον** ἐστὶν **αὐ-**
Is 44,6; 48,12. 1,11.17. H 13,8. 13 **τοῦ.** ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, **ὁ πρῶτος καὶ ὁ**

---

5 φωτος 2ο : H *φως* | RT *φωτιει* | H [*επ*] *6* h— *ο 1ο* *6.7* H *ταχει· καὶ Ιδου ερχ. ταχυ·* *8* HRT *Ιωαννης* | T *ο βλεπ. κ. ακουων τ.* | hW *εβλεπον* | T *δεικνυντος* *11* h *ρυπαρευθητω* *11—14* H *ετι. — Ιδου ... τελος. — Μακ.* *13* H *Ω* R Ω *T ω* W² *ὠ* | h— *ο bis*

---

5 ετι : εκει **1ς** | *ουχ εξουσιν χρ.* *A* | — *φωτος 1ο* ***PQ1aς*** *6 λεγει* ***Qa*** *9 — και 3ο* ***1a*** | *λογους : + της προφητειας* ***38*** *12 εστιν : εσται* ***Qaς***

ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. μακάριοι οἱ **πλύ-** 14 Gn 2,9; 3,22; 49,11.
νοντες τὰς στολὰς αὐτῶν, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία
αὐτῶν ἐπὶ **τὸ ξύλον τῆς ζωῆς** καὶ τοῖς πυλῶσιν
εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. ἔξω οἱ κύνες καὶ οἱ 15 21,8.27. 1 K 6,9.10.
φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ
εἰδωλολάτραι καὶ πᾶς φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος.
Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρ- 16 1,1. 1,2. Is 11,1.10. 5,5. L 1,78.
τυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγώ
εἰμι ἡ **ῥίζα** καὶ τὸ γένος Δαυείδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμ-
πρὸς ὁ πρωϊνός.
Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν· ἔρχου. 17 Zch 14,8. 21,6. R 8,23. Is 55,1. J 7,37.
καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω· ἔρχου. καὶ **ὁ διψῶν ἐρ-**
χέσθω, ὁ θέλων λαβέτω **ὕδωρ ζωῆς δωρεάν**.
Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι **τοὺς λόγους** 18 15,1.6. Dt 4,2; 13,1; 29,19.
τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ἐάν τις
ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά, ἐπιθήσει ὁ θεὸς **ἐπ' αὐτὸν** τὰς
πληγὰς **τὰς** γεγραμμένας **ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· καὶ** 19 Gn 2,9; 3,22.
ἐάν τις **ἀφέλῃ ἀπὸ** τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς
προφητείας ταύτης, ἀφελεῖ ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐ-
τοῦ ἀπὸ **τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς** καὶ ἐκ τῆς πόλεως
τῆς ἁγίας, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.
Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα· ναί, ἔρχομαι ταχύ. 20
Ἀμήν, ἔρχου κύριε Ἰησοῦ.

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ μετὰ πάντων. 21

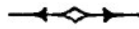
---

15 T ποιων κ. φιλων *16* επι : hW εν | W πρoϊνος *17* h— το et η *18* T επ αυτον ο θεος *21* Ιησου : H+ [Χριστου] | παντων : HR των αγιων

---

14 πλυνοντες ... αυτων : ποιουντες τας εντολας αυτου Qplϛ *18* — επ αυτον A* | τας : + επτα Qa *19* — εκ Aa *20* fin + χριστε ℵ[3]4a *21* μετα παντων των αγιων Qa | fin + αμην ℵQplϛ

THE CHIEF TENSES
OF
THE IRREGULAR GREEK VERBS
OCCURRING IN
THE GREEK TESTAMENT.

1. The Principal Parts of a verb are the first person singular indicative of every system used in it. Of the nine possible tense stems, most verbs have only six, and many even less. The six tense stems generally given are:

> 1) Pres. act., 2) Fut. act., 3) Aor. Act., 4) Perf. act., 5) Perf. pass., 6) Aor. pass. *λύ-ω*, unloose, *λύ-σω*, *ἔ-λυ-σα*, *λέ-λυ-κα*, *λέ-λυ-μαι*, *ἐ-λύ-θην*.

2. A verb that is passive in form, but active in meaning, is a Deponent verb, and for its Principal Parts only four forms are required:

> 1) Present, 2) Future, 3) Aorist, 4) Perfect. *γεύ-ομαι*, taste, *γεύ-σομαι*, *ἐ-γευ-σάμην*, *γέ-γευ-μαι*.

If the aorist is of the middle form, the verb is a middle deponent, if of the passive form, a passive deponent.

3. All compounds, with a few exceptions, are given under the simple verb, which see for the principal parts.

4. This Catalogue includes all verbs in use in the Greek Testament which may present difficulties to a beginner in Greek. We do not include, however, some verbs which are found only in the simple forms of the verb, and which are regular.

5. When references are given to the O. T. or to the N. T., this implies some peculiar or rare usage. For the sake of completeness, and for the special help of those not familiar with classical Greek, the classical forms are given of tenses which do not occur in the N. T.

---

1. **ἀγαλλιάω**, -ῶ, rejoice, fut. mid. *ἀγαλλιάσομαι* (Isa. 35:2), 1 aor. act. *ἠγαλλίασα* (Luke 1:47), 1 aor. mid. *ἠγαλλιασάμην* (John 8:56), 1 aor. pass. *ἠγαλλιάθην* (John 5:35).
2. **ἀγανακτέω**, -ῶ, be indignant, *ἀγανακτήσω, ἠγανάκτησα.*
3. **ἀγαπάω**, -ῶ, love, *ἀγαπήσω, ἠγάπησα, ἠγάπηκα, ἠγάπημαι, ἠγαπήθην;* Impf. act. *ἠγάπων*, 1 fut. pass. *ἀγαπηθήσομαι.*
4. **ἀγγαρεύω**, compel, *ἀγγαρεύσω, ἠγγάρευσα.*
5. **ἀγγέλλω** announce, *ἀγγελῶ, ἤγγειλα, ἤγγελκα, ἤγγελμαι, ἠγγέλθην.* 2 aor. pars. *ἠγγέλην.* *(ἀν-, ἀπ-, δι-, ἐξ-, ἐπ-, προ-επ-, κατ-, προ-κατ-, παρ-αγγέλλω).*
6. **ἁγιάζω**, make holy, *ἁγιάσω, ἡγίασα,* —, *ἡγίασμαι, ἡγιάσθην.*
7. **ἁγνίζω**, purify, *ἁγνίσω, ἥγνισα, ἥγνικα, ἥγνισμαι, ἡγνίσθην.*
8. **ἀγνοέω**, -ῶ, not to know, *ἀγνοήσω, ἠγνόησα, ἠγνόηκα, ἠγνόημαι, ἠγνοήθην.* Impf. act. *ἠγνόουν.*
9. **ἀγοράζω**, buy, *ἀγοράσω, ἠγόρασα, ἠγόρακα, ἠγόρασμαι, ἠγοράσθην.* Impf. act. *ἠγόραζον.* *(ἐξ-αγοράζω,* redeem).
10. **ἀγρεύω**, catch, *ἀγρεύσω, ἤγρευσα.*
11. **ἄγω**, lead, *ἄξω*, 2 aor. *ἤγαγον* (1 aor. *ἦξα* in *ἐπ-άγω*, 2 Pet. 2:5), *ἦχα, ἦγμαι, ἤχθην.* Impf. act. *ἦγον*, impf. pass. *ἠγόμην*, fut. pass. *ἀχθήσομαι.* *(ἀν-, ἐπ-αν-, ἀπ-, συν-απ-, δι-, εἰσ-, παρ-εισ-, ἐξ-, ἐπ-, κατ-, μετ-, παρ-, περι-, προ-, προσ-, συν-, ἐπι-συν-, ὑπ-άγω).*

12. **ἀγωνίζομαι**, contend, *ἀγωνιοῦμαι, ἠγωνισάμην, ἠγώνισμαι* (Deponent mid.). Impf. *ἠγωνιζόμην*. (*ἀντ-, ἐπ-, κατ-, συν-αγωνίζομαι.*)

13. **ἀδικέω, -ῶ**, hurt, do wrong, *ἀδικήσω, ἠδίκησα, ἠδίκηκα, ἠδίκημαι, ἠδικήθην.*

14. **ἀθετέω, -ῶ**, make void, *ἀθετήσω, ἠθέτησα.*

15. **ἀθλέω**, contend, *ἀθλήσω, ἤθλησα.* (*συν-αθλέω.*)

16. **ἀθροίζω**, assemble, *ἀθροίσω, ἤθροισα*, —, *ἤθροισμαι.* (*ἐπ-, συν-αθροίζω.*)

17. **αἰνέω, -ῶ**, praise, *αἰνέσω* (1 Kor 11:22), *ᾔνεσα, ᾔνεκα, ᾔνημαι, ᾐνέθην.* (*ἐπ-, παρ-αινέω.*)

18. **αἱρέω, -ῶ**, take, *αἱρήσω, εἷλον, ᾕρηκα, ᾕρημαι, ᾑρέθην.* The simple verb occurs in N. T. only in the middle: fut. *αἱρήσομαι*, 2 aor. *εἱλόμην* (*εἱλάμην*, 2 Thess. 2 : 13). Compounds: *ἀν-, ἀφ-, δι-, ἐξ-, καθ-, περι-, προ-αιρέω.* In compounds we have the forms: fut. act. *-ελῶ*, 2 Thess. 2:8; 2 aor. act. *-εῖλα*, Acts 2 : 23.

19. **αἴρω**, raise up, *ἀρῶ, ἦρα, ἦρκα, ἦρμαι* (John 20 : 1), *ἤρθην.* 1 aor. imper. act. *ἆρον*, 1 aor. inf. act. *ἆραι.* (*ἀπ-, ἐξ-, ἐπ-, μετ-, συν-, ὑπερ-αίρω.*)

20. **αἰσθάνομαι**, perceive, *αἰσθήσομαι*, 2 aor. *ᾐσθόμην* (Luke 9 : 45), *ᾔσθημαι.*

21. **αἰσχύνομαι**, be ashamed, *αἰσχυνθήσομαι, ᾐσχύνθην, ᾔσχυμμαι* (1 Kings 27 : 12). In 2 Tim 1 : 16 *ἐπ-αισχύνθην* (1 aor.). *καταισχύνω* is found also in the active.

22. **αἰτέω, -ῶ**, ask, *αἰτήσω, ᾔτησα, ᾔτηκα, ᾔτημαι, ᾐτήθην.* mid., pres. *αἰτοῦμαι*, impf. *ᾐτούμην*, fut. *αἰτήσομαι*, 1 aor. *ᾐτησάμην.* [*ἀπ-, ἐξ-, ἐπ-, παρ-(μαι), προσ-αιτέω*].

23. **αἰτιάομαι, -ῶμαι**, blame, *αἰτιάσομαι, ᾐτιασάμην, ᾐτίαμαι.* Found only with *προ-* in Rom. 3:9.

24. **αἰχμαλωτεύω**, make captive, *αἰχμαλωτεύσω, ᾐχμαλώτευσα.*

25. **ἀκμάζω**, flourish, *ἀκμάσω, ἤκμασα.*

26. **ἀκολουθέω**, -ῶ, follow, *ἀκολουθήσω, ἠκολούθησα, ἠκολούθηκα, ἠκολούθημαι, ἠκολουθήθην. (ἐξ-, ἐπ-, κατ-, παρ-, συν-ακολουθέω.)*

27. **ἀκούω**, hear, *ἀκούσομαι* and *ἀκούσω, ἤκουσα, ἀκήκοα, (ἤκουσμαι), ἠκούσθην. (δι-, εἰσ-, ἐπ-, παρ-, προ-, ὑπ-ακούω.)*

28. **ἀκριβόω**, -ῶ, investigate diligently, *ἀκριβώσω, ἠκρίβωσα.*

29. **ἀλείφω**, anoint, *ἀλείψω, ἤλειψα, ἀλήλιφα, ἀλήλιμμαι, ἠλείφθην. (ἐξ-αλείφω.)*

30. **ἁλίζω**, salt, only in fut. pass. in N. T. *ἁλισθήσομαι.*

31. **ἀλλάσσω**, change, *ἀλλάξω, ἤλλαξα, -ήλλαχα, -ήλλαγμαι, -ηλλάγην.* 2 fut. pass. *ἀλλαγήσομαι. (ἀπ-, δι-, κατ-, ἀπο-κατ-, μετ-, συν-αλλάσσω.)*

32. **ἅλλομαι**, leap, *ἁλοῦμαι* (Isa. 35:6), *ἡλάμην* (Acts 14:10) and *ἡλόμην* (Acts 19:16). Impf. *ἡλλόμην. (ἐξ-, ἐφ-άλλομαι.)*

33. **ἁμαρτάνω**, sin, *ἁμαρτήσω* (Matt. 18:21) and *(ἁμαρτήσομαι), ἡμάρτησα* and 2 aor. *ἥμαρτον, ἡμάρτηκα, ἡμάρτημαι, ἡμαρτήθην. (προαμαρτάνω).*

34. **ἀμελέω**, -ῶ, neglect, *ἀμελήσω, ἠμέλησα.*

35. **ἀμύνω**, ward off, *ἀμυνῶ, ἤμυνα,* 1 aor. mid. *ἠμυνάμην* (Acts 7:24).

36. **ἀμφι-έννυμι**, clothe, *ἀμφιέσω, ἠμφίεσα,* no perf. act., *ἠμφίεσμαι.*

37. **ἀνα-βαίνω**, go up, *ἀναβήσομαι,* 2 aor. *ἀνέβην, ἀναβέβηκα, ἀναβέβαμαι, ἀνεβάθην.*

38. **ἀναγκάζω**, compel, *ἀναγκάσω, ἠνάγκασα,* 1 aor. pass. *ἠναγκάσθην.*

39. **ἀνα-θάλλω**, revive, 2 aor. *ἀνέθαλον* (Phil. 4:10).

40. **ἀναθεματίζω**, declare accursed, *ἀναθεματίσω, ἀνεθεμάτισα. (κατ-αναθεματίζω.)*

41. **ἀναλίσκω**, consume, *(ἀναλόω*, 2 Thess. 2:8, wh. marg.), *ἀναλώσω, ἀνήλωσα (ἀνάλωσα), ἀνήλωκα, ἀνήλωμαι, ἀνηλώθην. (κατ-, προσ-αναλίσκω.)*

42. **ἀναστατόω, -ῶ**, stir up, 1 aor. *ἀνεστάτωσα.*

43. **ἀνα-τέλλω**, rise, arise, *ἀνατελῶ* (Job 11:17), *ἀνέτειλα, ἀνατέταλκα, ἀνατέταλμαι. (ἐξ-ανατέλλω).*

44. **ἀνα-τρέπω**, overturn, *ἀνατρέψω, ἀνέτρεψα.* See *τρέπω.*

45. **ἀν-ίημι**, send back. *(ἵημι* is only used in N. T. in composition: *ἀν-, ἀφ-, καθ-, παρ-, συν-ίημι.) ἵημι*, send, *ἥσω, ἧκα, εἷκα, εἷμαι, εἵθην. (ἀν-ίημι*, 1 aor. pass. *ἀνέθην.)*

46. **ἀν-οίγω**, open, *ἀνοίξω, ἤνοιξα* (also *ἀνέῳξα*, John 9:14, and *ἠνέῳξα*, John 9:17), *ἀνέῳχα* (2 pf. *ἀνέῳγα), ἀνέῳγμαι* (also *ἠνεῴγμαι), ἀνεῴχθην* (also *ἠνεῴχθην* and *ἠνοίχθην).* 2 aor. pass. *ἠνοίγην*, 1 fut. pass. *ἀνοιχθήσομαι*, 2 fut. *ἀνοιγήσομαι. (δι-ανοίγω.)*

47. **ἀνορθόω, -ῶ**, build anew, *ἀνορθώσω, ἀνώρθωσα*, 1 aor. pass. *ἀνωρθώθην* and *ἀνορθώθην* (Luke 13:13).

48. **ἀντλέω, -ῶ**, draw, *ἀντλήσω, ἤντλησα, ἤντληκα.*

49. **ἀξιόω, -ῶ**, think worthy, *ἀξιώσω, ἠξίωσα, ἠξίωκα, ἠξίωμαι.* Impf. act. *ἠξίουν*, 1 fut. pass. *ἀξιωθήσομαι. (κατ-αξιόω.)*

50. **ἀπ-άγχω**, used in N. T. only in middle, to strangle oneself, *ἀπ-άγχομαι, ἀπάγξομαι, ἀπηγξάμην* (Matt. 27:5).

51. **ἀπ-αλγέω, -ῶ**, be insensible to pain, pf. act. *ἀπήλγηκα* (Eph. 4:19).

52. **ἀπ-αντάω, -ῶ,** meet, *ἀπαντήσομαι*, but *ἀπαντήσω* in Mark 14:13; *ἀπ-ήντησα, ἀπ-ήντηκα, ἀπ-ήντημαι, ἀπ-ηντήθην. (κατ-, συν-, ὑπαντάω.)*

53. **ἀπατάω, -ῶ,** deceive, *ἀπατήσω, ἠπάτησα, ἠπάτηκα, ἠπάτημαι, ἠπατήθην. — (ἐξ-απατάω.)*

54. **ἀπειθέω, -ῶ,** refuse belief, *ἀπειθήσω, ἠπείθησα.* Impf. act. *ἠπείθουν.*

55. **ἀπειλέω, -ῶ,** threaten, *-ήσω, ἠπείλησα (ἠπειλησάμην,* Acts 4:17, 21), *(ἠπείληκα), —, (ἠπειλήθην).* Impf. act. *ἠπείλουν. (προσ-απειλέω.)*

56. **ἀπιστέω,** disbelieve, *ἀπιστήσω, ἠπίστησα.*

57. **ἀποκεφαλίζω,** behead, 1 aor. *ἀπεκεφάλισα.*

58. **ἀπο-κτείνω,** also *ἀποκτέννω,* kill, *ἀποκτενῶ, ἀπέκτεινα, ἀπέκτονα, —, ἀπεκτάνθην.*

59. **ἀπο-κυέω, -ῶ,** or *ἀποκύω* (James 1:15), bring forth, 1 aor. *ἀπεκύησα* (James 1:18).

60. **ἀπ-όλλυμι** and *ἀπολλύω,* destroy, *ἀπολέσω* and *ἀπολῶ* (1 Cor. 1:19), *ἀπώλεσα, ἀπολώλεκα* (2 pf. *ἀπόλωλα*), *ἀπολώλεσμαι, ἀπωλέσθην* (Ps. 82:18). Mid. Intrans. *ἀπόλλυμαι,* perish, *ἀπολοῦμαι,* 2 aor. *ἀπωλόμην. (συν-απόλλυμι.)*

61. **ἀπολογέομαι, -οῦμαι,** make defence, *ἀπολογήσομαι, ἀπελογησάμην* (also 1 aor. pass. *ἀπελογήθην,* Luke 21:14). Impf. *ἀπελογούμην.*

62. **ἀπορέω, -ῶ,** be at a loss, *ἀπορήσω, ἠπόρησα, ἠπόρηκα, ἠπόρημαι, ἠπορήθην. (δι-, ἐξ-απορέω.)*

63. **ἀπο-στεγάζω,** uncover, *ἀποστεγάσω, ἀπεστέγασα* (Mark 2:4).

64. **ἀποστερέω, -ῶ,** rob, defraud, *ἀποστερήσω, ἀπεστέρησα, ἀπεστέρηκα, ἀπεστέρημαι, ἀπεστερήθην.*

65. **ἀπο-τινάσσω,** shake off, 1 aor. *ἀπετίναξα.*

66. **ἅπτω**, fasten, touch, *ἅψω, ἧψα, —, ἧμμαι, ἥφθην.* Impf. mid. *ἡπτόμην,* 1 aor. *ἡψάμην.* *(ἀν-, καθ-, περι-άπτω.)*

67. **ἀπ-ωθέω**, -ῶ, in N. T. only mid., *ἀπωθέομαι, -οῦμαι,* thrust away, *ἀπωθήσομαι* and *ἀπώσομαι, ἀπωσάμην* (Acts 7:27, 39) and *(ἀπεωσάμην), (ἀπέωσμαι).*

68. **ἀρέσκω**, please, *ἀρέσω, ἤρεσα, (ἀρήρεκα), (ἤρεσμαι), ἠρέσθην.* Impf. act. **ἤρεσκον.**

69. **ἀριθμέω**, -ῶ, number, *ἀριθμήσω, ἠρίθμησα, ἠρίθμηκα, ἠρίθμημαι.*

70. **ἀριστάω**, -ῶ, breakfast, 1 aor. *ἠρίστησα.*

71. **ἀρκέω**, -ῶ, be sufficient, *ἀρκέσω, ἤρκεσα, —, (ἤρκεσμαι), (ἠρκέσθην).* 1 fut. pass. *ἀρκεσθήσομαι.* *(ἐπ-αρκέω.)*

72. **ἁρμόζω**, join, *ἁρμόσω, ἥρμοσα, ἥρμοκα, ἥρμοσμαι, ἡρμόσθην.* 1 aor. mid. *ἡρμοσάμην.*

73. **ἀρνέομαι**, -οῦμαι, deny, *ἀρνήσομαι, ἠρνησάμην* (and *ἠρνήθην*), *ἤρνημαι.* Impf. *ἠρνούμην.* *(ἀπ-αρνέομαι.)*

74. **ἁρπάζω**, seize, *ἁρπάσω, ἥρπασα, ἥρπακα, ἥρπασμαι, ἡρπάσθην.* 2 aor. pass. *ἡρπάγην,* 2 fut. pass. *ἁρπαγήσομαι.* *(δι-, συν-αρπάζω.)*

75. **ἀρτύω**, season, *ἀρτύσω, ἤρτυσα, ἤρτυκα, ἤρτυμαι, ἠρτύθην.* 1 fut. pass. *ἀρτυθήσομαι.*

76. **ἄρχω**, begin, *ἄρξω, ἦρξα, ἦρχα, ἦργμαι* (mid.), *ἤρχθην.* Used mainly in the middle — *ἄρχομαι, ἄρξομαι, ἠρξάμην, ἦργμαι.* [*ἐν-(μαι), προ-εν-(μαι), ὑπ-, προ-υπ-άρχω.*]

77. **ἀσεβέω**, -ῶ, be ungodly, 1 aor. *ἠσέβησα.*

78. **ἀσθενέω**, -ῶ, to be weak, sick, *ἀσθενήσω, ἠσθένησα, ἠσθένηκα* (2 Cor. 11:21). Impf. *ἠσθένουν.*

79. **ἀσπάζομαι**, greet, *ἀσπάσομαι, ἠσπασάμην.* Impf. *ἠσπαζόμην.* *(ἀπ-ασπάζομαι.)*

80. **ἀστοχέω, -ῶ,** miss, 1 aor. *ἠστόχησα.*

81. **ἀστράπτω,** lighten, *ἀστράψω, ἤστραψα,* 1 aor. pass. *ἠστράφθην. (ἐξ-, περι-αστράπτω.)*

82. **ἀσφαλίζω,** make secure, fut. mid. *ἀσφαλίσομαι,* 1 aor. mid. *ἠσφαλισάμην, ἠσφάλισμαι,* 1 aor. pass. *ἠσφαλίσθην* (Matt. 27 : 64).

83. **ἀτακτέω, -ῶ,** lead a disorderly life, *ἠτάκτησα* (2 Thess. 3 : 7).

84. **ἀτενίζω,** gaze upon, 1 aor. *ἠτένισα.*

85. **ἀτιμάζω,** dishonor, *ἀτιμάσω, ἠτίμασα, ἠτίμακα, ἠτίμασμαι, ἠτιμάσθην.*

86. **ἀτιμάω, -ῶ,** despise, *ἀτιμήσω, ἠτίμησα* (Mark 12 : 4).

87. **ἀτιμόω, -ῶ,** dishonor, pf. pass. *ἠτίμωμαι* (Mark 12 : 4).

88. **αὐγάζω,** shine forth, *αὐγάσω, ηὔγασα. (δι-, κατ-αυγάζω.)*

89. **αὐλέω, -ῶ,** play on flute, *αὐλήσω, ηὔλησα* (Matt. 11 : 17).

90. **αὐλίζομαι,** lodge, — *(ηὐλισάμην)* and *ηὐλίσθην* (Matt. 21 : 17). (Impf. *ηὐλιζόμην.)*

91. **αὐξάνω,** also *αὔξω* (Eph. 2 : 21; Col. 2 : 19), augment, increase, *αὐξήσω, ηὔξησα, ηὔξηκα, ηὔξημαι, ηὐξήθην.* Impf. *ηὔξανον. (συν-, ὑπερ-αυξάνω.)*

92. **ἀφανίζω,** vanish away, 1 aor. pass. *ἠφανίσθην.*

93. **ἀφ-ίημι,** send away, *ἀφήσω, ἀφῆκα, ἀφεῖκα, ἀφεῖμαι, ἀφέθην (ἀφείθην).* Impf. *ἤφιον* as if from *ἀφίω.*

94. **ἀφ-ικνέομαι, -οῦμαι,** come, arrive at, *ἀφίξομαι,* 2 aor. *ἀφικόμην.*

95. **ἀφ-ορίζω,** separate, *ἀφορίσω* (Matt. 25 : 32) and *ἀφοριῶ* (Matt. 13 : 49), *ἀφώρισα, ἀφώρικα, ἀφώρισμαι, ἀφωρίσθην.* Impf. *ἀφώριζον.*

96. **ἀχρειόω**, -ῶ, make useless, 1 aor. pass. *ἠχρειώθην* (Rom. 3 : 12).

97. **βαίνω**, go, *βήσομαι*, 2 aor. *ἔβην*, *βέβηκα*, *βέβαμαι*, *ἐβάθην*. Used only in N. T. in composition. *(ἀνα-, προσ-ανα-, συν-ανα-, ἀπο-, δια-, ἐκ-, ἐμ-, ἐπι-, κατα-, μετα-, παρα-, προ-, συν-, ὑπερ-βαίνω.)*

98. **βάλλω**, throw, *βαλῶ*, 2 aor. *ἔβαλον*, *βέβληκα*, *βέβλημαι*, *ἐβλήθην*. *(ἀμφι-, ἀνα-, ἀντι-, ἀπο-, δια-, ἐκ-, ἐμ-, παρ-εμ-, ἐπι-, κατα-, μετα-, παρα-, περι-, προ-, συμ-, ὑπερ-, ὑπο-βάλλω.)*

99. **βαπτίζω**, baptize, *βαπτίσω*, *ἐβάπτισα*, —, *βεβάπτισμαι*, *ἐβαπτίσθην*.

100. **βάπτω**, dip, *βάψω*, *ἔβαψα*, —, *βέβαμμαι*, *ἐβάφθην*, 2 aor. *ἐβάφην*. *(ἐμ-βάπτω.)*

101. **βαρέω**, -ῶ, weigh down, *βαρήσω*, *ἐβάρησα*, *βεβάρηκα*, *βεβάρημαι*, *ἐβαρήθην*. In N. T. found only in passive. *(ἐπι-, κατα-βαρέω.)*

102. **βαρύνω**, weigh down, *βαρυνῶ*, *ἐβάρυνα*, —, *βεβάρυμμαι*, *ἐβαρύνθην*. (Textus Receptus in Luke 21 : 34. *κατα-βαρύνω* in Mark 14 : 40.)

103. **βασανίζω**, torment, *βασανίσω*, *ἐβασάνισα*, 1 aor. pass. *ἐβασανίσθην*.

104. **βασιλεύω**, reign, *βασιλεύσω*, *ἐβασίλευσα*. *(συμ-βασιλεύω.)*

105. **βασκαίνω**, bewitch, 1 aor. *ἐβάσκανα* (Gal. 3 : 1).

106. **βαστάζω**, carry, *βαστάσω*, *ἐβάστασα*, —, *(βεβάσταμμαι)*, *(ἐβαστάχθην)*.

107. **βδελύσσω**, abhor, *βδελύξω*, *ἐβδέλυξα*, *ἐβδέλυγμαι* (Rev. 21 : 8), *ἐβδελύχθην* (Ps. 52 : 2), but generally *ἐβδελυξάμην* (Lxx).

108. **βεβαιόω**, -ῶ, make sure, *βεβαιώσω*, *ἐβεβαίωσα*, 1 aor. pass. *ἐβεβαιώθην*. *(δια-βεβαιόομαι, -οῦμαι.)*

109. **βιάζομαι**, force, *βιάσομαι, ἐβιασάμην* and *ἐβιάσθην, βεβίασμαι. (παρα-βιάζομαι.)*

110. **βιβάζω**, make go, *βιβάσω, ἐβίβασα,* —, *βεβίβασμαι, ἐβιβάσθην.* Only in comp. *(ἐμ-, ἐπι-, προ-, συμ-βιβάζω).*

111. **βιβρώσκω**, eat, *(βρώσομαι), ἔβρωξα, βέβρωκα* (John 6:13), *βέβρωμαι, ἐβρώθην.*

112. **βιόω**, -ῶ, live, *βιώσομαι, ἐβίωσα* (1 aor. inf. *βιῶσαι*, 1 Pet. 4:2), 2 aor. *ἐβίων, βεβίωκα, βεβίωμαι.*

113. **βλάπτω**, injure, *βλάψω, ἔβλαψα, βέβλαφα, βέβλαμμαι, ἐβλάφθην.*

114. **βλαστάνω**, sprout (once *βλαστάω*, Mark 4:27), *βλαστήσω, ἐβλάστησα, βεβλάστηκα.* (2 aor. *ἔβλαστον.)*

115. **βλέπω**, see, *βλέψω, ἔβλεψα, βέβλεφα, βέβλεμμαι, ἐβλέφθην. (ἀνα-, ἀπο-, δια-, ἐμ-, ἐπι-, περι-, προ-βλέπω.)*

116. **βοάω**, -ῶ, cry aloud, *βοήσομαι (βοήσω,* Lev. 25:10), *ἐβόησα (βεβόηκα), βεβόημαι, ἐβοήθην. (ἀνα-, ἐπι-βοάω.)*

117. **βοηθέω**, -ῶ, help, *βοηθήσω, ἐβοήθησα, βεβοήθηκα, βεβοήθημαι, ἐβοηθήθην* (Isa. 10:3).

118. **βολίζω**, take soundings, *βολίσω, ἐβόλισα* (Acts 27:28).

119. **βόσκω**, feed, *βοσκήσω, ἐβόσκησα,* 1 aor. pass. *ἐβοσκήθην.*

120. **βουλεύω**, take counsel, *βουλεύσω, ἐβούλευσα, βεβούλευκα, βεβούλευμαι, ἐβουλεύθην.* [*παρα-(-μαι), συμ-βουλεύω.*]

121. **βούλομαι**, will, wish, *βουλήσομαι, βεβούλημαι, ἐβουλήθην* and *ἠβουλήθην* (2 John 12, Text. Rec.). Impf. *ἐβουλόμην* and *(ἠβουλόμην).*

122. **βραδύνω**, delay, *βραδυνῶ* (Deut. 7:10), *ἐβράδυνα.*

123. **βρέχω**, rain, *βρέξω, ἔβρεξα, —, βέβρεγμαι, ἐβρέχθην.* (2 aor. *ἐβράχην*).
124. **γαμέω**, -ῶ, marry, *γαμῶ* and *γαμήσω, ἔγημα* (Matt. 22:25; Luke 14:20) and *ἐγάμησα* (Matt. 5:32), *γεγάμηκα, γεγάμημαι, ἐγαμήθην.*
125. **γελάω**, -ῶ, laugh, *γελάσω (γελάσομαι), ἐγέλασα, —, γεγέλαμαι, ἐγελάσθην. (κατα-γελάω.)*
126. **γεμίζω**, fill, *γεμίσω, ἐγέμισα*, 1 aor. pass. *ἐγεμίσθην.*
127. **γέμω**, be full, in N. T. used only in the present.
128. **γεννάω**, -ῶ, beget, *γεννήσω, ἐγέννησα, γεγέννηκα, γεγέννημαι, ἐγεννήθην. (ἀνα-γεννάω.)*
129. **γεύομαι**, taste, *γεύσομαι, ἐγευσάμην, γέγευμαι.* In N. T. only Mid.
130. **γηράσκω** and *γηράω*, grow old, *γηράσω, ἐγήρασα, γεγήρακα.*
131. **γίνομαι**, become, *γενήσομαι*, 2 aor. *ἐγενόμην* and *ἐγενήθην* (1 aor.), pf. *γέγονα* and *γεγένημαι. (ἀπο-, δια-, ἐπι-, παρα-, συμπαρα-, προ-γίνομαι.)*
132. **γινώσκω**, know, *γνώσομαι*, 2 aor. *ἔγνων, ἔγνωκα, ἔγνωσμαι, ἐγνώσθην.* 2 aor. *ἔγνων, γνῶ, γνοίην, γνῶθι, γνῶναι, γνούς. (ἀνα-, δια-, ἐπι-, κατα-, προ-γινώσκω.)*
133. **γνωρίζω**, make known, *γνωρίσω* and *γνωριῶ* (Col. 4:9), *ἐγνώρισα*, 1 aor. pass. *ἐγνωρίσθην. (ἀνα-, δια-γνωρίζω.)*
134. **γογγύζω**, murmur, *γογγύσω, ἐγόγγυσα. (διαγογγύζω.)*
135. **γράφω**, write, *γράψω, ἔγραψα, γέγραφα, γέγραμμαι, ἐγράφθην.* 2 aor. *ἐγράφην. (ἀπο-, ἐγ-, ἐπι-, κατα-, προ-γράφω.)*
136. **γρηγορέω**, -ῶ, watch, *γρηγορήσω, ἐγρηγόρησα. (δια-γρηγορέω.)*

137. **δάκνω**, bite, *δήξομαι* and *δήξω, ἔδηξα, δέδηχα, δέδηγμαι, ἐδήχθην.*

138. **δακρύω**, weep, *δακρύσω* and *δακρύσομαι, ἐδάκρυσα, δεδάκρυκα, δεδάκρυμαι.*

139. **δαμάζω**, tame, *δαμάσω* (Dan. 2:40), *ἐδάμασα,* —, *(δέδμημαι)* and *δεδάμασμαι* (James 3:7), *ἐδαμάσθην.*

140. **δανείζω** and *δανίζω*, lend money, *δανείσω* and *δανειῶ* (Lxx), *ἐδάνεισα, δεδάνεικα, δεδάνεισμαι,* 1 aor. mid. *ἐδανεισάμην.*

141. **δαπανάω, -ῶ**, expend, *δαπανήσω, ἐδαπάνησα, δεδαπάνηκα, δεδαπάνημαι, ἐδαπανήθην. (ἐκ-, προσ-δαπανάω.)*

142. **δεῖ** (impersonal verb) it is necessary, *δέῃ,* inf. pres. *δεῖν,* pres. part. neut. *δέον,* imperf. *ἔδει.*

143. **δειγματίζω**, make an example, *δειγματίσω, ἐδειγμάτισα. (παρα-δειγματίζω.)*

144. **δείκνυμι** and *δεικνύω*, show, *δείξω, ἔδειξα, δέδειχα, δέδειγμαι, ἐδείχθην. (ἀνα-, ἀπο-, ἐν-, ἐπι-, ὑπο-δείκνυμι.)*

145. **δειπνέω, -ῶ**, sup, *δειπνήσω, ἐδείπνησα, δεδείπνηκα, δεδείπνημαι.*

146. **δεκατόω, -ῶ**, exact the tenth part, *δεκατώσω,* —, *δεδεκάτωκα, δεδεκάτωμαι. (ἀποδεκατόω.)*

147. **δέομαι**, want, ask, *δεήσομαι, δεδέημαι, ἐδεήθην. (προσ-δέομαι.)*

148. **δέρω**, flay, *δερῶ, ἔδειρα,* —, *δέδαρμαι, ἐδάρθην.* 2 fut. pass. *δαρήσομαι.*

149. **δέχομαι**, receive, *δέξομαι, ἐδεξάμην, δέδεγμαι* (1 aor. *ἐδέχθην*). *(ἀνα-, ἀπο-, δια-, εἰσ-, ἐκ-, ἀπ-εκ-, ἐν-, ἐπι-, παρα-, προσ-, ὑποδέχομαι.)*

150. **δέω**, bind, *δήσω, ἔδησα, δέδεκα* and *(δέδηκα), δέδεμαι, ἐδέθην. (κατα-, περι-, συν-, ὑπο-δέω.)*

151. **δηλόω**, **-ῶ**, declare, *δηλώσω, ἐδήλωσα, δε-δήλωκα, δεδήλωμαι, ἐδηλώθην.* Impf. act. *ἐδήλουν.*

152. **δημέω**, **-ῶ**, dwell, *δημήσω, ἐδήμησα.* Only in N. T. in composition *(ἀπο-, ἐκ-, ἐν-, ἐπι-δημέω).*

153. **διακονέω**, **-ῶ**, serve, (impf. *διηκόνουν), δια-κονήσω, διηκόνησα, (δεδιηκόνηκα), (δεδιακόνη-μαι), ἐδιακονήθην.*

154. **δι-αν-οίγω**, open, (impf. *διήνοιγον), διανοίξω, διήνοιξα,* 1 aor. pass. *διηνοίχθην,* 2 aor. *διηνοίγην.* See *ἀν-οίγω.*

155. **δια-περάω**, **-ῶ**, cross over, *διαπεράσω, διε-πέρασα, διαπεπέρακα.*

156. **δια-πονέω**, **-ῶ**, work out laboriously, *(-πονήσω), διεπόνησα* and *ἐπόνεσα* (Jer. 5:3), *(πεπόνηκα), (πεπόνημαι), διεπονήθην.*

157. **δια-σαφέω**, **-ῶ**, declare, *διασαφήσω, διεσάφησα.*

158. **δια-χειρίζω**, lay hands on, usually mid. *-χειρίζομαι, -χειριοῦμαι, -εχειρισάμην, -κε-χείρισμαι.*

159. **διδάσκω**, teach, *διδάξω, ἐδίδαξα, δεδίδαχα, δεδίδαγμαι, ἐδιδάχθην.*

160. **δίδωμι**, give, (also *διδῶ,* Rev. 3:9), *δώσω, ἔδωκα, δέδωκα, δέδομαι, ἐδόθην. (ἀνα-, ἀπο-, ἀντ-απο-, δια-, ἐκ-, ἐπι-, μετα-, παρα-, προ-δίδωμι.)*

161. **δικάζω**, judge, *δικάσω, ἐδίκασα, δεδίκακα, δεδίκασμαι, ἐδικάσθην. (κατα-δικάζω.)*

162. **δικαιόω**, **-ῶ**, declare righteous, *δικαιώσω, ἐδικαίωσα, —, δεδικαίωμαι, ἐδικαιώθην.*

163. **διπλόω**, **-ῶ**, double, *διπλώσω, ἐδίπλωσα.*

164. **διστάζω**, doubt, *διστάσω, ἐδίστασα.*

165. **διχάζω**, separate, *διχάσω, ἐδίχασα.*

166. **διψάω, -ῶ**, thirst, *διψήσω, ἐδίψησα, δεδίψηκα.*

167. **διώκω**, pursue, *διώξω, ἐδίωξα, δεδίωχα, δεδίωγμαι, ἐδιώχθην.* 1 fut. pass. *διωχθήσομαι.* (*ἐκ-, κατα-διώκω.*)

168. **δοκέω, -ῶ**, think, *δόξω, ἔδοξα*, —, *δέδογμαι, ἐδόχθην.* Impf. act. *ἐδόκουν.* (*εὐ-, συν-ευδοκέω.*)

169. **δοκιμάζω**, prove, *δοκιμάσω, ἐδοκίμασα*, —, *δεδοκίμασμαι, ἐδοκιμάσθην.* (*ἀπο-δοκιμάζω.*)

170. **δοξάζω**, honor, *δοξάσω, ἐδόξασα*, —, *δεδόξασμαι, ἐδοξάσθην.* (*ἐν-, συν-δοξάζω.*)

171. **δουλεύω**, serve, *δουλεύσω, ἐδούλευσα, δεδούλευκα.*

172. **δουλόω, -ῶ**, enslave, *δουλώσω, ἐδούλωσα*, —, *δεδούλωμαι, ἐδουλώθην.* (*κατα-δουλόω.*)

173. **δύναμαι**, be able, *δυνήσομαι, ἠδυνήθην* and *ἠδυνάσθην, δεδύνημαι.* Impf. *ἐδυνάμην* and *ἠδυνάμην.*

174. **δυναμόω, -ῶ**, strengthen, *δυναμώσω, ἐδυνάμωσα*, 1 aor. pass. *ἐδυναμώθην.* (*ἐν-δυναμόω.*)

175. **δύνω**, (also *δύω*), go in, (*δύσω*), *ἔδυσα*, (*δέδυκα*), *δέδυμαι*, (*ἐδύθην*). 2 aor. *ἔδυν*, 1 aor. mid. *-εδυσάμην.* (*ἐκ-, ἀπ-εκ-[-μαι], ἐν-, ἐπεν-, παρ-εισ-, ἐπι-δύνω.*)

176. **δωρέω, -ῶ**, present, bestow, *δωρήσω, ἐδώρησα.* Generally a deponent verb, *δωρέομαι (-οῦμαι), δωρήσομαι, ἐδωρησάμην, δεδώρημαι.* 1 aor. pass. *ἐδωρήθην.*

177. **ἐάω, -ῶ**, permit, *ἐάσω, εἴασα, εἴακα, εἴαμαι, εἰάθην.* Impf. *εἴων.* (*προσ-εάω.*)

178. **ἐγγίζω**, draw near, *ἐγγιῶ, ἤγγισα, ἤγγικα.* (*προσ-εγγίζω.*)

179. **ἐγείρω**, raise, arise, *ἐγερῶ, ἤγειρα, (ἐγήγερκα), ἐγήγερμαι, ἠγέρθην. (δι-, ἐξ-, ἐπ-, συν-εγείρω.)*

180. **ἐγ-καινίζω** (also *ἐνκαινίζω)*, 1 aor. *ἐνεκαίνισα*, perf. pass. *ἐγκεκαίνισμαι.*

181. **ἐγ-κακέω**, **-ῶ**, be weary, 1 aor. *ἐνεκάκησα. (ἐν-κακέω.)*

182. **ἐγ-κεντρίζω**, ingraft, 1 aor. *ἐνεκέντρισα*, 1 aor. pass. *ἐνεκεντρίσθην.*

183. **ἐγ-κομβόομαι**, **-οῦμαι**, gird on one's self, 1 aor. *ἐνεκομβωσάμην.*

184. **ἐδαφίζω**, raze, *ἐδαφιῶ*, Luke 19:44.

185. **ἐθίζω**, accustom, *ἐθίσω, εἴθισα, εἴθισμαι, εἰθίσθην.*

186. **ἔθω**, to be accustomed, 2 perf. *εἴωθα*, pluperf. *εἰώθειν.*

187. **(εἴδω)** — obsolete. Present tense supplied by *ὁράω*, which see.

2 aor. *εἶδον*, saw, *ἴδω, ἴδοιμι, ἴδε, ἰδεῖν, ἰδών.* Also 1 aor. form. *εἶδα. (ἀπ-, ἐπ-, προ-, συν-, ὑπερ-εῖδον.)*

2 perf. *οἶδα*, know, *εἰδῶ, (εἰδείην), ἴσθι, εἰδέναι, εἰδώς.* 2 pluperf. *ᾔδειν*, fut. *εἰδήσω.*

188. **(εἴκω)**, to be like, *εἴξω* (rare), *εἶξα* (rare), 2 pf. *ἔοικα.*

189. **εἴκω**, yield, *εἴξω, εἶξα. (ὑπ-είκω.)*

190. **εἰμί**, be, *ὦ, εἴην, ἴσθι, εἶναι, ὤν.* Imperf. *ἦν* and *ἤμην.* Fut. *ἔσομαι, ἐσοίμην, ἔσεσθαι, ἐσόμενος. (ἄπ-, ἔν-, (ἔξ-εστι), πάρ-, συμ-πάρ-, σύν-ειμι.)*

191. **εἶμι**, go, only used in N. T. in composition *(ἄπ-, εἴσ-, ἔξ-, ἔπ-, σύν-ειμι.)* Pres. *εἶμι, ἴω, ἴοιμι, ἴθι, ἰέναι, ἰών.* Impf. *ᾔειν, ᾔεισθα, ᾔειν, — ᾔμεν, ᾖτε, ᾔεσαν.*

192. **εἶπον**, say, from an obsolete present *ἔπω.* Also 1 aor. *εἶπα* often in N. T. *(ἀντ-, ἀπ-,*

προ-εῖπον.) 2 aor. εἶπον, εἴπω, εἴποιμι, εἰπέ, εἰπεῖν, εἰπών. 1 aor. εἶπα, εἴπω, εἴπαιμι, εἰπόν, εἶπαι, εἴπας. Fut. ἐρῶ, from stem εἴρω; from stem ῥέω come perf. act. εἴρηκα, perf. pass. εἴρημαι, 1 aor. pass. ἐρρέθην (Matt. 5:21) and ἐρρήθην.

193. **ἐκδικέω, -ῶ**, avenge, ἐκδικήσω, ἐξεδίκησα.

194. **ἐκ-κεντέω, -ῶ**, pierce, ἐκκεντήσω, ἐξεκέντησα.

195. **ἐκ-πετάννυμι**, spread out, ἐκπετάσω, ἐξεπέτασα (Rom. 10:21), -πεπέτακα, -πεπέτασμαι, -επετάσθην.

196. **ἐκ-τινάσσω**, shake off, 1 aor. ἐξετίναξα, mid. ἐξετιναξάμην.

197. **ἐκ-χέω**, also ἐκχύνω and ἐκχύννω, pour out, ἐκχεῶ, ἐξέχεα, ἐκκέχυκα, ἐκκέχυμαι, ἐξεχύθην. See χέω.

198. **ἐλαττονέω, -ῶ**, to be inferior, 1 aor. ἠλαττόνησα, 2 Cor. 8:15.

199. **ἐλαττόω, -ῶ**, to make inferior, ἐλαττώσω, ἠλάττωσα, ἠλάττωκα, ἠλάττωμαι, ἠλαττώθην.

200. **ἐλαύνω**, drive, ἐλάσω and ἐλῶ, ἤλασα, ἐλήλακα, ἐλήλαμαι, ἠλάθην. (ἀπ-, συν-ελαύνω.)

201. **ἐλέγχω**, confute, convict, ἐλέγξω, ἤλεγξα, —, ἐλήλεγμαι, ἠλέγχθην. (ἐξ-, δια-κατ-[-μαι.])

202. **ἐλεέω, -ῶ**, have mercy, ἐλεήσω, ἠλέησα, —, ἠλέημαι, ἠλεήθην.

203. **ἐλευθερόω, -ῶ**, make free, ἐλευθερώσω, ἠλευθέρωσα, 1 aor. pass. ἠλευθερώθην.

204. **ἑλίσσω** and εἱλίσσω, roll up, ἑλίξω, εἵλιξα, —, εἵλιγμαι, εἱλίχθην.

205. **ἕλκω** and ἑλκύω, draw, ἑλκύσω, εἵλκυσα, εἵλκυκα, εἵλκυσμαι, εἱλκύσθην. Impf. εἷλκον. (ἐξ-έλκω.)

206. **ἐλπίζω**, hope, ἐλπιῶ, ἤλπισα, ἤλπικα. Impf. ἤλπιζον. (ἀπ-, προ-ελπίζω.)

207. **ἐμ-βριμάομαι, -ῶμαι,** be angry, *ἐμβριμήσομαι* (Isa. 17:13), *ἐνεβριμησάμην* (Mark 1:43) and *ἐνεβριμήθην* (Matt. 9:30).

208. **ἐμέω, -ῶ,** vomit, *ἐμέσω, ἤμεσα* (Rev. 3:16), *ἐμήμεκα.*

209. **ἐμ-πρήθω,** burn, *ἐμπρήσω, ἐνέπρησα* (Matt. 22:7), *-πέπρηκα, -πέπρημαι, -επρήσθην.* See *πίμπρημι.*

210. **ἐμφανίζω,** manifest, *ἐμφανίσω, ἐνεφάνισα,* 1 aor. pass. *ἐνεφανίσθην.*

211. **ἐμ-φυσάω, -ῶ,** blow on, *ἐμφυσήσω, ἐνεφύσησα* (John 20:22).

212. **ἐν-αγκαλίζομαι,** embrace, 1 aor. *ἐνηγκαλισάμην* (Mark 9:36; 10:16).

213. **ἐν-ειλέω, -ῶ,** roll in, *ἐνειλήσω, ἐνείλησα* (Mark 15:46).

214. **ἐνεργέω, -ῶ,** work, *ἐνεργήσω, ἐνήργησα, ἐνήργηκα* (Eph. 1:20).

215. **ἐνθυμέομαι, -οῦμαι,** consider, *ἐνθυμήσομαι, ἐντεθύμημαι, ἐνεθυμήθην. (δι-ενθυμέομαι, -οῦμαι.)*

216. **ἐνταφιάζω,** prepare for burial, *ἐνταφιάσω, ἐνεταφίασα* (Matt. 26:12).

217. **ἐντέλλομαι,** command, *ἐντελοῦμαι, ἐνετειλάμην, ἐντέταλμαι* (Acts 13:47).

218. **ἐν-τυλίσσω,** roll up, *ἐντυλίξω, ἐνετύλιξα, —, ἐντετύλιγμαι* (John 20:7).

219. **ἐνυπνιάζομαι,** dream, *ἐνυπνιασθήσομαι* (Acts 2:17), *ἐνυπνιασάμην* (Gen. 37:9; Judg. 7:13) and *ἐνυπνιάσθην* (Gen. 28:12; etc.).

220. **ἐξ-αρτίζω,** finish, *ἐξαρτιῶ,* 1 aor. *ἐξήρτισα,* perf. pass. *ἐξήρτισμαι.*

221. **ἐξ-ετάζω,** investigate, *ἐξετάσω, ἐξήτασα, ἐξήτακα, ἐξήτασμαι, ἐξητάσθην.*

222. **ἐξ-ουδενέω, -ῶ**, despise, *ἐξ-ουδενήσω*, pf. pass. *ἐξουδένημαι*, 1 aor. pass. *ἐξουδενήθην*.

223. **ἐξουθενέω, -ῶ**, despise, *ἐξουθενήσω*, *ἐξουθένησα*, —, *ἐξουθένημαι*, *ἐξουθενήθην*.

224. **ἐπ-ακροάομαι, -ῶμαι**, listen to, *ἐπακροάσομαι*, *ἐπηκροασάμην*, *ἐπηκρόαμαι*. Impf. *ἐπηκροώμην*.

225. **ἐπιθυμέω, -ῶ**, lust, desire, *ἐπιθυμήσω*, *ἐπεθύμησα*.

226. **ἐπι-κέλλω**, bring to land, *(ἐπικέλσω)*, *(ἐπέκελσα)* and *ἐπέκειλα* (Acts 27 : 41).

227. **ἐπι-μελέομαι, -οῦμαι**, and *ἐπιμέλομαι*, care for, *ἐπιμελήσομαι*, *ἐπιμεμέλημαι*, *ἐπεμελήθην*.

228. **ἐπιορκέω, -ῶ**, swear falsely, *ἐπιορκήσω*, *ἐπιώρκησα*, *ἐπιώρκηκα*.

229. **ἐπι-ποθέω, -ῶ**, desire, *ἐπιποθήσω*, *ἐπεπόθησα*, *(-πεπόθηκα)*, *(-πεπόθημαι)*, *(-εποθήθην)*.

230. **ἐπι-σκέπτομαι**, look after, *ἐπισκέψομαι*, *ἐπεσκεψάμην*, —, *(ἔσκεμμαι)*, *(ἐσκέφθην)*.

231. **ἐπι-σκιάζω**, overshadow, *ἐπισκιάσω*, *ἐπεσκίασα*, 1 aor. pass. *ἐπεσκιάσθην*.

232. **ἐπίσταμαι**, understand, *ἐπιστήσομαι*, *ἠπιστήθην*.

233. **ἐπι-φαύσκω**, shine upon, *ἐπιφαύσω*, Eph. 5 : 14.

234. **ἐπιχειρέω, -ῶ**, take in hand, *ἐπιχειρήσω*, *ἐπεχείρησα*.

235. **ἐπ-οκέλλω**, drive upon, 1 aor. *ἐπώκειλα*, Acts 27 : 41.

236. **ἐπ-οπτεύω**, watch, *ἐποπτεύσω*, *ἐπώπτευσα* (1 Pet. 3 : 2).

237. **ἐργάζομαι**, work, (impf. *εἰργαζόμην* and *ἠργαζόμην*, Acts 18 : 3), *ἐργάσομαι* and *ἐργῶμαι* (O. T.), *εἰργασάμην* and *ἠργασάμην*, *εἰργάσθην*. *(κατ-, περι-, προσ-εργάζομαι.)*

238. **ἐρεθίζω**, stir up, 1 aor. *ἠρέθισα*.

239. **ἐρευνάω, -ῶ,** and *ἐραυνάω, -ῶ,* search, *ἐρευνήσω, ἠρεύνησα. (ἐξ-ερευνάω.)*
240. **ἐρημόομαι, -οῦμαι,** lay waste, *ἐρημώσομαι, ἠρήμωμαι, ἠρημώθην,*
241. **ἐρίζω,** wrangle, *ἐρίσω* (Matt. 12:19), *(ἤρισα), (ἤρικα), (ἐρήρισμαι).*
242. **ἑρμηνεύω,** interpret, *ἑρμηνεύσω, ἑρμήνευσα.* Impf. act. *ἡρμήνευον* and *ἑρμήνευον. (δι-, μεθ-ερμηνεύω.)*
243. **ἔρχομαι,** come, (impf. *ἠρχόμην), ἐλεύσομαι,* 2 aor. *ἦλθον,* 2 pf. *ἐλήλυθα.* 1 aor. *ἦλθα.* 2 aor. *ἦλθον, ἔλθω, ἔλθοιμι, ἐλθέ, ἐλθεῖν, ἐλθών. (ἀν-, ἐπ-αν-, ἀπ-, δι-, εἰσ-, ἐπ-εισ-, παρ-εισ-, συν-εισ-, ἐξ-, δι-εξ-, ἐπ-, κατ-, παρ-, ἀντι-παρ-, περι-, προ-, προσ-, συν-έρχομαι.)*
244. **ἐρωτάω, -ῶ,** ask, (impf. *ἠρώτων), ἐρωτήσω, ἠρώτησα, (ἠρώτηκα). (δι-, ἐπ-ερωτάω.)*
245. **ἐσθίω** and *ἔσθω,* eat, impf. *ἤσθιον,* fut. *φάγομαι,* 2 aor. *ἔφαγον,* (pf. *ἐδήδοκα),* (perf. pass. *ἐδήδεσμαι), (ἠδέσθην). (κατ-, συν-εσθίω.)*
246. **ἑτοιμάζω,** prepare, *ἑτοιμάσω, ἡτοίμασα, ἡτοίμακα, ἡτοίμασμαι, ἡτοιμάσθην. (προ-ετοιμάζω.)*
247. **εὐαγγελίζω,** announce glad tidings, *εὐαγγελίσω, εὐηγγέλισα, —, εὐηγγέλισμαι, εὐηγγελίσθην. (προ-ευαγγελίζομαι.)*
248. **εὐαρεστέω, -ῶ,** be well-pleasing, *εὐαρεστήσω, εὐηρέστησα, εὐηρέστηκα (εὐαρέστηκα,* Heb. 11:5).
249. **εὐδοκέω, -ῶ,** take pleasure in, *εὐδοκήσω, εὐδόκησα* and *ηὐδόκησα. (συν-ευδοκέω.)*
250. **εὐθύνω,** make straight, *εὐθυνῶ, εὔθυνα. (κατ-ευθύνω.)*
251. **εὐκαιρέω, -ῶ,** have opportunity, impf. *εὐκαίρουν* and *ηὐκαίρουν, εὐκαιρήσω.* 1 aor. subj. *εὐκαιρήσω* (1 Cor. 16:12).

252. **εὐλαβέομαι, -οῦμαι,** beware, *εὐλαβήσομαι,* —, *εὐλαβήθην.*

253. **εὐλογέω, -ῶ,** bless, (impf. *εὐλόγουν* and *ηὐλόγουν,* Mark 10:16), *εὐλογήσω, εὐλόγησα* and *ηὐλόγησα, εὐλόγηκα, εὐλόγημαι, (εὐλογήθην).*

254. **εὐνουχίζω,** castrate, *εὐνουχίσω, εὐνούχισα,* 1 aor. pass. *εὐνουχίσθην.*

255. **εὐοδόομαι** *(εὐοδοῦμαι),* prosper, *εὐοδωθήσομαι, εὐόδωμαι, εὐωδώθην.*

256. **εὑρίσκω,** find, (impf. *εὕρισκον* and *ηὕρισκον,* Acts 7:11), *εὑρήσω, εὕρησα, εὕρηκα, εὕρημαι, εὑρέθην.* 2 aor. act. *εὗρον* and *εὗρα* (Luke 23:2), 2 aor. mid. *εὑρόμην* and *εὑράμην* (Heb. 9:12). *(ἀν-ευρίσκω.)*

257. **εὐφραίνω,** gladden, *εὐφρανῶ, ηὔφρανα.* In N. T. mainly in pass. *εὐφραίνομαι, εὐφρανθήσομαι, εὐφράνθην* and *ηὐφράνθην* (Acts 2:26).

258. **εὐχαριστέω, -ῶ,** give thanks, *εὐχαριστήσω, εὐχαρίστησα* and *ηὐχαρίστησα* (Rom. 1:21), 1 aor. pass. *εὐχαριστήθην.*

259. **εὔχομαι,** pray, (impf. *ηὐχόμην,* Rom. 9:3, and *εὐχόμην,* Acts 27:29), *εὔξομαι, εὐξάμην.* *(προσ-εύχομαι.)*

260. **ἐφικνέομαι, -οῦμαι,** come to, *ἐφίξομαι, ἐφῖγμαι,* 2 aor. *ἐφικόμην.*

261. **ἔχω,** have, (impf. *εἶχον), ἕξω* and *σχήσω,* 2 aor. *ἔσχον, ἔσχηκα, ἔσχημαι.* *(ἀν-, προσαν-, ἀντ-, ἀπ-, ἐν-, ἐπ-, κατ-, μετ-, παρ-, περι-, προ-, προσ-, συν-, ὑπερ-, ὑπ-έχω.)*

262. **ζάω, -ῶ,** live, *ζήσω* and *ζήσομαι, ἔζησα, ἔζηκα.* Impf. *ἔζων.* *(ἀνα-, συ-ζάω.)*

263. **ζεύγνυμι,** join, *ζεύξω, ἔζευξα, ἔζευκα, ἔζευγμαι, ἐζεύχθην.* Only in *συν-ζεύγνυμι.*

264. **ζέω,** boil, *ζέσω, ἔζεσα,* —, *ἔζεσμαι, ἐζέσθην.*

265. **ζηλόω, -ῶ,** be zealous, *ζηλώσω, ἐζήλωσα.* *(παρα-ζηλόω.)*

266. **ζημιόω, -ῶ,** injure, *ζημιώσω, ἐζημίωσα, ἐζημίωκα.* In N. T. only in pass. *ζημιόομαι, -οῦμαι, ζημιωθήσομαι, ἐζημιώθην.*

267. **ζητέω, -ῶ,** seek, *ζητήσω, ἐζήτησα, ἐζήτηκα.* *(ἀνα-, ἐκ-, ἐπι-, συ-ζητέω.)*

268. **ζυμόω, -ῶ,** leaven, *ζυμώσω, ἐζύμωσα,* 1 aor. pass. *ἐζυμώθην.*

269. **ζωγρέω, -ῶ,** capture, pf. pass. *ἐζώγρημαι,* 2 Tim. 2:26.

270. **ζώννυμι** and *ζωννύω,* gird, *ζώσω, ἔζωσα, ἔζωκα, ἔζωσμαι, ἐζώσθην.* *(ἀνα-, δια-, περι-, ὑπο-ζώννυμι.)*

271. **ἡγέομαι, -οῦμαι,** lead, think, *ἡγήσομαι, ἡγησάμην, ἥγημαι.* *(δι-, ἐκ-δι-, ἐξ-, προ-ηγέομαι.)*

272. **ἥκω,** have come, *ἥξω, ἧξα, ἧκα.* Impf. *ἧκον.* *(ἀν-, καθ-ήκω.)*

273. **ἡσυχάζω,** be at rest, *ἡσυχάσω, ἡσύχασα.*

274. **ἡττάω, -ῶ,** make inferior, *ἡττήσω, ἥττησα, ἥττηκα.* In N. T. only in pass. *ἡττάομαι, -ῶμαι, ἡττήσομαι, ἥττημαι, ἡττήθην.* In 2 Cor. 12:13 *ἡσσώθην.*

275. **θάλπω,** warm, *θάλψω, ἔθαλψα.*

276. **θαμβέω, -ῶ,** astonish, 1 aor. pass. *ἐθαμβήθην.* *(ἐκ-θαμβέω.)*

277. **θανατόω, -ῶ,** put to death, *θανατώσω, ἐθανάτωσα, τεθανάτωκα, τεθανάτωμαι, ἐθανατώθην.*

278. **θάπτω,** bury, *θάψα, ἔθαψα, —, τέθαμμαι,* 2 aor. pass. *ἐτάφην.* *(συν-θάπτω.)*

279. **θαρρέω, -ῶ,** be of good courage, 1 aor. *ἐθάρρησα.*

280. **θαυμάζω,** marvel, *θαυμάσω* and *θαυμάσομαι, ἐθαύμασα, τεθαύμακα, τεθαύμασμαι, ἐθαυμάσθην.* *(ἐκ-θαυμάζω.)*

281. **θεάομαι, -ῶμαι**, behold, *θεάσομαι, ἐθεασάμην, τεθέαμαι, ἐθεάθην.*

282. **θέλω**, (and *ἐθέλω)*, will, *θελήσω, ἠθέλησα, (τεθέληκα).* Impf. *ἤθελον.*

283. **θεμελιόω, -ῶ**, found, *θεμελιώσω, ἐθεμελίωσα, —, τεθεμελίωμαι.*

284. **θεραπεύω**, heal, *θεραπεύσω, ἐθεράπευσα, —, τεθεράπευμαι, ἐθεραπεύθην.*

285. **θερίζω**, reap, *θερίσω, ἐθέρισα, —, τεθέρισμαι, ἐθερίσθην.*

286. **θεωρέω, -ῶ**, behold, *θεωρήσω, ἐθεώρησα, τεθεώρηκα.* Impf. *ἐθεώρουν. (ἀνα-, παρα-θεωρέω.)*

287. **θηλάζω**, give suck. 1 aor. *ἐθήλασα.*

288. **θηρεύω**, ensnare, 1 aor. *ἐθήρευσα* (Luke 11 : 54).

289. **θησαυρίζω**, store up, *θησαυρίσω, ἐθησαύρισα, —, τεθησαύρισμαι. (ἀπο-θησαυρίζω.)*

290. **θιγγάνω**, touch, *θίξω*, 2 aor. *ἔθιγον.*

291. **θλίβω**, press, *θλίψω, ἔθλιψα, τέθλιφα, τέθλιμμαι, ἐθλίφθην. (ἀπο-, συν-θλίβω.)*

292. **θνήσκω**, die, *θανοῦμαι*, 2 aor. *ἔθανον, τέθνηκα. (ἀπο-, συν-απο-θνήσκω.)*

293. **θραύω**, bruise, *θραύσω, ἔθραυσα, —, τέθραυσμαι, ἐθραύσθην.*

294. **θρηνέω, -ῶ**, mourn, *θρηνήσω, ἐθρήνησα, —, τεθρήνημαι.* Impf. act. *ἐθρήνουν.*

295. **θυμιάω, -ῶ**, burn incense, 1 aor. *ἐθυμίασα* (Luke 1 : 9).

296. **θυμόω, -ῶ**, enrage, 1 aor. *ἐθύμωσα* (Hos. 12 : 14), 1 aor. pass. *ἐθυμώθην* (Matt. 2 : 16).

297. **θύω**, sacrifice, *θύσω, ἔθυσα, τέθυκα, τέθυμαι, ἐτύθην* (1 Cor. 5 : 7).

298. **ἰάομαι, -ῶμαι**, heal, *ἰάσομαι, ἰασάμην, ἴαμαι, ἰάθην.* Impf. *ἰώμην.* 1 fut. pass. *ἰαθήσομαι.*

299. **ἵημι**, send, ἥσω, ἧκα, εἷκα, εἷμαι, εἵθην. Only used in N. T. in composition. *(ἀν-, ἀφ-, καθ-, παρ-, συν-ίημι.)*

300. **ἱκανόω**, -ῶ, make fit, 1 aor. ἱκάνωσα (2 Cor. 3:6).

301. **ἱλάσκομαι**, propitiate, ἱλάσομαι, (ἱλασάμην) and ἱλάσθην (Luke 18:13).

302. **ἱματίζω**, clothe, pf. pass. ἱμάτισμαι.

303. **ἵστημι**, also ἱστάω, -ῶ, and ἱστάνω (Rom. 3:31), place, στήσω, ἔστησα, ἕστηκα, ἕσταμαι, ἐστάθην. 2 aor. ἔστην. *(ἀν-, ἐπ-αν-, ἐξ-αν-, ἀνθ-, ἀφ-, δι-, ἐν-, ἐξ-, ἐπ- (-μαι), ἐφ-, κατ-εφ-, συν-εφ-, καθ-, ἀντι-καθ-, ἀπο-καθ-, μεθ-, παρ-, περι-, προ-, συν-ίστημι.)*

304. **ἰσχύω**, be strong, ἰσχύσω, ἴσχυσα, ἴσχυκα, —, ἰσχύθην.

305. **καθαίρω**, cleanse, καθαρῶ, ἐκάθηρα, (κεκάθαρκα), κεκάθαρμαι, ἐκαθάρθην.

306. **καθαρίζω**, cleanse, καθαριῶ (Heb. 9:14), ἐκαθάρισα, —, κεκαθάρισμαι, ἐκαθαρίσθην. *(δια-καθαρίζω.)*

307. **καθέζομαι**, sit down, καθεδοῦμαι and καθεδήσομαι, ἐκαθέσθην. *(παρα-καθέζομαι.)*

308. **καθεύδω**, sleep, καθευδήσω, ἐκαθεύδησα, καθεύδηκα.

309. **κάθημαι**, sit down, καθήσομαι (Luke 22:30). Impf. ἐκαθήμην. *(συγ-κάθημαι.)*

310. **καθίζω**, set, καθίσω, ἐκάθισα, κεκάθικα. *(ἀνα-, ἐπι-, παρα-, περι-, συγ-καθίζω.)*

311. **καίω**, burn, καύσω, ἔκαυσα, κέκαυκα, κέκαυμαι, ἐκαύθην. 1 fut. pass. καυθήσομαι. *(ἐκ-, κατα-καίω.)*

312. **κακόω**, -ῶ, harm, κακώσω, ἐκάκωσα.

313. **καλέω**, -ῶ, call, καλέσω, ἐκάλεσα, κέκληκα, κέκλημαι, ἐκλήθην. Impf. act. ἐκάλουν. *(ἀντι-,*

ἐν-, εἰσ-(-μαι), ἐπι-, μετα-, παρα-, συν-παρα-, προ-, προσ-, συγ-καλέω.)

314. **καλύπτω**, hide, καλύψω, ἐκάλυψα, -κεκάλυφα, κεκάλυμμαι, ἐκαλύφθην. (ἀνα-, ἀπο-, ἐπι-, κατα-, παρα-, περι-, συγ-καλύπτω.)

315. **καμμύω**, shut the eyes, 1 aor. ἐκάμμυσα.

316. **κάμνω**, be weary, καμοῦμαι, 2 aor. ἔκαμον, pf. κέκμηκα.

317. **κάμπτω**, bend, κάμψω, ἔκαμψα, —, κέκαμμαι, ἐκάμφθην. (ἀνα-, συγ-κάμπτω.)

318. **καρτερέω, -ῶ**, be stedfast, 1 aor. ἐκαρτέρησα, Heb. 11:27. (προσ-καρτερέω.)

319. **κατάγνυμι**, break, κατάξω and κατεάξω (Matt. 12:20), κατέαξα, 2 pf. κατέαγα, κατέαγμαι, κατεάχθην. 2 aor. pass. κατεάγην.

320. **κατα-κλύζω**, submerge, 1 aor. pass. κατεκλύσθην, 2 Pet. 3:6.

321. **κατα-κρημνίζω**, cast down a precipice, κατεκρήμνισα, Luke 4:29.

322. **κατα-ναρκάω, -ῶ**, be burdensome, καταναρκήσω, κατενάρκησα.

323. **κατ-αράομαι, -ῶμαι**, curse, καταράσομαι, κατηρασάμην, κατήραμαι, κατηράθην.

324. **κατ-αργέω, -ῶ**, abolish, καταργήσω, κατήργησα, κατήργηκα, κατήργημαι, κατηργήθην.

325. **κατ-αρτίζω**, complete, καταρτίσω, κατήρτισα, —, κατήρτισμαι. (προ-καταρτίζω.)

326. **κατηγορέω, -ῶ**, accuse, κατηγορήσω, κατηγόρησα. Impf. act. κατηγόρουν.

327. **κατηχέω, -ῶ**, teach orally, κατηχήσω, κατήχησα, —, κατήχημαι, κατηχήθην.

328. **κατ-ιόω, -ῶ**, cover with rust, pf. pass. κατίωμαι, James 5:3.

329. **καυματίζω**, scorch, καυματίσω, ἐκαυμάτισα, 1 aor. pass. ἐκαυματίσθην.

330. **καυστηριάζω**, brand, κεκαυστηρίασμαι, 1 Tim. 4:2.

331. **καυχάομαι, -ῶμαι**, glory, *καυχήσομαι, ἐκαυχησάμην, κεκαύχημαι. (ἐν-, κατα-καυχάομαι.)*

332. **κεῖμαι**, lie, (fut. *κείσομαι*). Impf. *ἐκείμην*. *(ἀνά-, συν-ανά-, ἀντί-, ἀπό-, ἐπί-, κατά-, παρά-, περί-, πρό-κειμαι.)*

333. **κείρω**, shear, *(κερῶ* and *κέρσω), ἔκειρα, κέκαρκα, κέκαρμαι, ἐκέρθην.*

334. **κελεύω**, command, *κελεύσω, ἐκέλευσα, κεκέλευκα, κεκέλευσμαι, ἐκελεύσθην.*

335. **κενόω, -ῶ**, empty, *κενώσω, ἐκένωσα, κεκένωκα, κεκένωμαι, ἐκενώθην.*

336. **κεράννυμι**, mix, *κεράσω, ἐκέρασα, κεκέρακα, κεκέρασμαι, ἐκεράσθην. (συγ-κεράννυμι.)*

337. **κερδαίνω**, gain, *κερδανῶ* and *κερδήσω, (ἐκέρδανα)* and *ἐκέρδησα, (κεκέρδηκα* and *κεκέρδαγκα), κεκέρδημαι.*

338. **κεφαλαιόω, -ῶ**, wound in the head, 1 aor. *ἐκεφαλαίωσα*, Mark 12:4. *(ἀνα-κεφαλαιόω.)*

339. **κημόω, -ῶ**, muzzle, *κημώσω*, 1 Cor. 9:9.

340. **κηρύσσω**, herald, *κηρύξω, ἐκήρυξα, κεκήρυχα, κεκήρυγμαι, ἐκηρύχθην. (προ-κηρύσσω.)*

341. **κινέω, -ῶ**, move, *κινήσω, ἐκίνησα, κεκίνηκα, κεκίνημαι, ἐκινήθην. (μετα-, συγ-κινέω.)*

342. **κίχρημι**, lend, *χρήσω, ἔχρησα, κέχρηκα, κέχρημαι.*

343. **κλαίω**, weep, *κλαύσω* and *κλαύσομαι, ἔκλαυσα, —, κέκλαυμαι* and *κέκλαυσμαι, ἐκλαύσθην.*

344. **κλάω**, break, *κλάσω, ἔκλασα, —, κέκλασμαι, ἐκλάσθην.*

345. **κλείω**, shut, *κλείσω, ἔκλεισα, κέκλεικα, (κέκλειμαι)* and *κέκλεισμαι, ἐκλείσθην. (ἀπο-, ἐκ-, κατα-, συγ-κλείω.)*

346. **κλέπτω**, steal, *κλέψω* and *(κλέψομαι), ἔκλεψα, —, κέκλεμμαι, ἐκλέφθην.*

347. **κληρονομέω, -ῶ,** inherit, *κληρονομήσω, ἐκληρονόμησα, κεκληρονόμηκα. (κατα-κληρονομέω.)*

348. **κληρόω, -ῶ,** make a heritage, *κληρώσω, ἐκλήρωσα, —, κεκλήρωμαι, ἐκληρώθην* (Eph. 1:11). *(προσ-κληρόω.)*

349. **κλίνω,** incline, *κλινῶ, ἔκλινα, κέκλικα, κέκλιμαι, ἐκλίθην. (ἀνα-, ἐκ-, κατα-, προσ-κλίνω.)*

350. **κοιμάω, -ῶ,** put to sleep, *κοιμήσω, ἐκοίμησα, —, κεκοίμημαι, ἐκοιμήθην.*

351. **κοινόω, -ῶ,** make unclean, *κοινώσω, ἐκοίνωσα, κεκοίνωκα, κεκοίνωμαι, ἐκοινώθην.*

352. **κοινωνέω, -ῶ,** have fellowship, *κοινωνήσω, ἐκοινώνησα, κεκοινώνηκα. (συγ-κοινωνέω.)*

353. **κολάζω,** punish, *κολάσω, ἐκόλασα, —, κεκόλασμαι, ἐκολάσθην.*

354. **κολαφίζω,** buffet, *κολαφίσω, ἐκολάφισα.*

355. **κολλάω, -ῶ,** glue. In N. T. only in pass. *κολλάομαι (κολλῶμαι),* 1 aor. *ἐκολλήθην. (προσ-κολλάω.)*

356. **κολοβόω, -ῶ,** shorten, *κολοβώσω, ἐκολόβωσα,* 1 aor. pass. *ἐκολοβώθην.*

357. **κομίζω,** obtain, receive back, *κομίσω, ἐκόμισα, κεκόμικα, κεκόμισμαι, ἐκόμισα, κεκόμικα, κεκόμισμαι, ἐκομίσθην.* Fut. mid. *κομίσομαι* (Eph. 6:8) and *κομιοῦμαι* (1 Pet. 5:4). *(ἐκ-, συγ-κομίζω.)*

358. **κονιάω, -ῶ,** whitewash, pf. pass. *κεκονίαμαι,* Matt. 23:27; Acts 23:3.

359. **κοπιάω, -ῶ,** toil, *κοπιάσω, ἐκοπίασα, κεκοπίακα.*

360. **κόπτω,** cut, bewail, *κόψω, ἔκοψα, κέκοφα, κέκομμαι.* Fut. mid. *κόψομαι,* 1 aor. *ἐκοψάμην. (ἀνα-, ἀπο-, ἐκ-, ἐν-, κατα-, προ-, προσ-κόπτω.)*

361. **κορέννυμι,** satisfy, *κορέσω, ἐκόρεσα, —, κεκόρεσμαι* (1 Cor. 4:8), *ἐκορέσθην* (Acts 27:38).

362. **κοσμέω, -ῶ**, adorn, *κοσμήσω, ἐκόσμησα, κεκόσμηκα, κεκόσμημαι.*

363. **κράζω**, cry out, fut. *κράξω* and *κεκράξομαι* (Luke 19:40), *ἔκραξα* and *ἐκέκραξα* (Acts 24:21), *κέκραγα.* 2 aor. *ἔκραγον.* *(ἀνα-κράζω.)*

364. **κρατέω, -ῶ**, take, seize, *κρατήσω, ἐκράτησα, κεκράτηκα, κεκράτημαι.*

365. **κραυγάζω**, cry out, *κραυγάσω, ἐκραύγασα.*

366. **κρεμάννυμι**, also *κρεμαννύω* and *κρεμάω* or *κρεμάζω*, hang, *κρεμάσω, ἐκρέμασα,* 1 aor. pass. *ἐκρεμάσθην.* *(ἐκ-κρέμαμαι.)*

367. **κρίνω**, judge, *κρινῶ, ἔκρινα, κέκρικα, κέκριμαι, ἐκρίθην.* *(ἀνα-, ἀπο-, ἀντ-απο-(-μαι), δια-, ἐν-, ἐπι-, κατα-, συν-, ὑπο-(-μαι), συν-υπο-(-μαι).)*

368. **κρούω**, knock, *κρούσω, ἔκρουσα, κέκρουκα, κέκρουμαι, ἐκρούσθην.*

369. **κρύπτω**, conceal, *κρύψω, ἔκρυψα, κέκρυφα, κέκρυμμαι, ἐκρύφθην.* 2 aor. pass. *ἐκρύβην.* *(ἀπο-, ἐν-, περι-κρύπτω.)*

370. **κτάομαι, -ῶμαι**, acquire, *κτήσομαι, ἐκτησάμην, (κέκτημαι).*

371. **κτίζω**, create, *κτίσω, ἔκτισα, ἔκτικα, ἔκτισμαι, ἐκτίσθην.*

372. **κυκλόω, -ῶ**, encircle, *κυκλώσω, ἐκύκλωσα, κεκύκλωκα, κεκύκλωμαι, ἐκυκλώθην.* *(περι-κυκλόω.)*

373. **κυλίω**, roll, *κυλίσω, ἐκύλισα, —, κεκύλισμαι, ἐκυλίσθην.* *(ἀνα-, ἀπο-, προσ-κυλίω.)*

374. **κύπτω**, stoop, *κύψω, ἔκυψα, κέκυφα.* *(ἀνα-, παρα-, συγ-κύπτω.)*

375. **κυριεύω**, rule over, *κυριεύσω, ἐκυρίευσα.* *(κατα-κυριεύω.)*

376. **κυρόω, -ῶ**, ratify, *κυρώσω, ἐκύρωσα, κεκύρωκα, κεκύρωμαι.* *(προ-κυρόω.)*

377. **κωλύω**, hinder, *κωλύσω, ἐκώλυσα, κεκώλυκα, κεκώλυμαι, ἐκωλύθην. (δια-κωλύω.)*

378. **λαγχάνω**, obtain by lot, *λήξομαι*, 2 aor. *ἔλαχον, εἴληχα, εἴληγμαι, ἐλήχθην.*

379. **λαλέω, -ῶ**, speak, *λαλήσω, ἐλάλησα, λελάληκα, λελάλημαι, ἐλαλήθην. (δια-, ἐκ-, κατα-, προσ-, συλ-λαλέω.)*

380. **λαμβάνω**, take, *λήψομαι* and *λήμψομαι*, 2 aor. *ἔλαβον, εἴληφα, εἴλημμαι, ἐλήφθην* and *ἐλήμφθην*. 2 aor. *ἔλαβον, λάβω, λάβοιμι, λάβε, λαβεῖν, λαβών. (ἀνα-, ἀντι-, συν-αντι-(-μαι), ἀπο-, ἐπι-, κατα-, μετα-, παρα-, συν-παρα-, προ-, προσ-, συν-, συν-περι-, ὑπο-λαμβάνω.)*

381. **λάμπω**, shine, *λάμψω, ἔλαμψα, λέλαμπα*, —, *ἐλάμφθην. (ἐκ-, περι-λάμπω.)*

382. **λανθάνω**, be hidden, *λήσω*, 2 aor. *ἔλαθον*, —, *λέλησμαι, ἐλήσθην. (ἐκ-, ἐπι-(-μαι).)*

383. **λάσκω**, burst asunder, 1 aor. *ἐλάκησα* (Acts 1:18).

384. **λατομέω, -ῶ**, cut stone, 1 aor. *ἐλατόμησα*, pf. pass. *λελατόμημαι.*

385. **λατρεύω**, serve, *λατρεύσω, ἐλάτρευσα.*

386. **λέγω**, say, impf. *ἔλεγον*, pres. pass. *λέγομαι*. Only forms in use in N. T. In compounds *λέγω, λέξω, ἔλεξα, εἴρηκα, λέλεγμαι, ἐλέγθην. (ἀντι-, δια-(-μαι), ἐπι-, προ-λέγω.)*

387. **λέγω**, choose, gather, *λέξω, ἔλεξα, εἴλεχα, (εἴλοχα), λέλεγμαι* and *εἴλεγμαι, ἐλέχθην.* Only used in N. T. in comp. *(ἐκ-, ἐπι-, κατα-, παρα-(-μαι), συλ-λέγω.)*

388. **λείπω**, leave, *λείψω*, 2 aor. *ἔλιπον*, 2 pf. *λέλοιπα, λέλειμμαι, ἐλείφθην. (ἀπο-, δια-, ἐκ-, ἐπι-, κατα-, ἐν-κατα-, περι-, ὑπο-λείπω.)*

389. **λευκαίνω**, make white, 1 aor. *ἐλεύκανα* (Rev. 7:14).

390. **λιθάζω**, stone, *λιθάσω, ἐλίθασα,* 1 aor. pass. *ἐλιθάσθην. (κατα-λιθάζω.)*

391. **λογίζομαι**, count, consider, *λογίσομαι, ἐλογισάμην, λελόγισμαι, ἐλογίσθην. (ἀνα-, δια-, παρα-, συλ-λογίζομαι.)*

392. **λοιδορέω**, -ῶ, reproach, *λοιδορήσω, ἐλοιδόρησα. (ἀντι-λοιδορέω.)*

393. **λούω**, bathe, wash, *λούσω, ἔλουσα,* —, *λέλουμαι* and *λέλουσμαι* (Heb. 10:23), *ἐλούθην. (ἀπο-λούω.)*

394. **λυμαίνομαι**, ruin, *λυμανοῦμαι, ἐλυμηνάμην, λελύμασμαι, ἐλυμάνθην.*

395. **λυπέω**, -ῶ, cause grief, *λυπήσω, ἐλύπησα, λελύπηκα, λελύπημαι, ἐλυπήθην. (συλ-λυπέω.)*

396. **λυτρόω**, -ῶ, redeem, *λυτρώσω, ἐλύτρωσα,* 1 aor. pass. *ἐλυτρώθην.*

397. **λύω**, loosen, *λύσω, ἔλυσα, λέλυκα, λέλυμαι, ἐλύθην. (ἀνα-, ἀπο-, δια-, ἐκ-, ἐπι-, κατα-, παρα-λύω.)*

398. **μαθητεύω**, make a disciple, *μαθητεύσω, ἐμαθήτευσα,* 1 aor. pass. *ἐμαθητεύθην.*

399. **μαίνομαι**, rave, *μανοῦμαι, ἐμηνάμην. (ἐμμαίνομαι.)*

400. **μακαρίζω**, pronounce blessed, *μακαριῶ* (Luke 1:48).

401. **μανθάνω**, learn, *μαθήσομαι,* 2 aor. *ἔμαθον, μεμάθηκα, μεμάθημαι. (κατα-μανθάνω.)*

402. **μαραίνω**, wither, *μαρανῶ, ἐμάρανα,* —, *μεμάραμμαι, ἐμαράνθην.*

403. **μαρτυρέω**, -ῶ, bear witness, *μαρτυρήσω, ἐμαρτύρησα, μεμαρτύρηκα, μεμαρτύρημαι, ἐμαρτυρήθην. (ἐπι-, συν-επι-, κατα-, συμμαρτυρέω.)*

404. **μαρτύρομαι**, call to witness, *μαρτυροῦμαι, ἐμαρτυράμην. (δια-, προ-μαρτύρομαι.)*

405. **μάσσω**, handle, *μάξω, ἔμαξα, μέμαχα, μέμαγμαι. ἐμάχθην.* In N. T. only in composition *(ἀπο-, ἐκ-μάσσω).*

406. **μαστιγόω, -ῶ**, scourge, *μαστιγώσω, ἐμαστίγωσα.*

407. **ματαιόω, -ῶ**, make foolish, 1 aor. pass. *ἐματαιώθην,* Rom. 1 : 21.

408. **μάχομαι**, fight, *μαχοῦμαι* and *μαχήσομαι, ἐμαχεσάμην, μεμάχημαι. (δια-μάχομαι.)*

409. **μεγαλύνω**, magnify, 1 aor. pass. *ἐμεγαλύνθην,* 1 fut. pass. *μεγαλυνθήσομαι.*

410. **μεθύσκω**, make drunk, *μεθύσω, ἐμέθυσα,* —, *μεμέθυσμαι, ἐμεθύσθην.*

411. **μελετάω, -ῶ**, care for, *μελετήσω, ἐμελέτησα. (προ-μελετάω.)*

412. **μέλλω**, be about, intend, *μελλήσω, ἐμέλλησα.* Impf. *ἔμελλον* and *ἤμελλον.*

413. **μέλω**, be a care, (used impersonally), *μέλει,* impf. *ἔμελεν.*

414. **μέμφομαι**, blame, *μέμψομαι, ἐμεμψάμην,* 1 aor. pass. *ἐμέμφθην.*

415. **μένω**, remain, *μενῶ, ἔμεινα, μεμένηκα,* plupf. *μεμενήκειν. (ἀνα-, δια-, ἐν-, ἐπι-, κατα-, παρα-, συν-παρα-, περι-, προσ-, ὑπο-μένω.)*

416. **μερίζω**, divide, *μεριῶ, ἐμέρισα, μεμέρικα* (1 Cor. 7 : 17), *μεμέρισμαι, ἐμερίσθην. (δια-, συμ-μερίζω.)*

417. **μεριμνάω, -ῶ**, be anxious, *μεριμνήσω, ἐμερίμνησα. (προ-μεριμνάω.)*

418. **μετα-μέλομαι**, repent, *μεταμελήσομαι, μεταμεμέλημαι, μετεμελήθην.* Impf. *μετεμελόμην.*

419. **μετρέω, -ῶ**, measure, *μετρήσω, ἐμέτρησα. (ἀντι-μετρέω.)*

420. **μηνύω**, report, declare, *μηνύσω, ἐμήνυσα, μεμήνυκα, μεμήνυμαι, ἐμηνύθην.*
421. **μιαίνω**, defile, *μιανῶ, ἐμίανα, μεμίαγκα, μεμίασμαι* and *μεμίαμμαι, ἐμιάνθην.*
422. **μίγνυμι** and *μίσγω*, mix, *μίξω, ἔμιξα, μέμιχα, μέμιγμαι, ἐμίχθην. (συν-ανα-μίγνυμι.)*
423. **μιμνήσκω**, remember, *μνήσω, ἔμνησα,* —, *μέμνημαι, ἐμνήσθην. (ἀνα-, ἐπ-ανα-, ὑπο-μιμνήσκω.)*
424. **μισέω, -ῶ**, hate, *μισήσω, ἐμίσησα, μεμίσηκα, μεμίσημαι, ἐμισήθην.*
425. **μισθόω**, hire, *μισθώσω, ἐμίσθωσα, μεμίσθωκα, μεμίσθωμαι, ἐμισθώθην.*
426. **μνημονεύω**, remember, *μνημονεύσω, ἐμνημόνευσα, ἐμνημόνευκα, ἐμνημόνευμαι, ἐμνημονεύθην.*
427. **μνηστεύω**, betroth, *μνηστεύσω, ἐμνήστευσα, μεμνήστευκα, μεμνήστευμαι* and *ἐμνήστευμαι, ἐμνηστεύθην.*
428. **μοιχεύω**, commit adultery, *μοιχεύσω, ἐμοίχευσα,* 1 aor. pass. *ἐμοιχεύθην.*
429. **μολύνω**, defile, *μολυνῶ, ἐμόλυνα,* 1 aor. pass. *ἐμολύνθην.*
430. **μορφόω, -ῶ**, form, *μορφώσω, ἐμόρφωσα,* 2 aor. pass. *ἐμορφώθην* (Gal. 4:19). *(μετα-, συμ-μορφόω.)*
431. **μοσχο-ποιέω, -ῶ**, make a calf, 1 aor. *ἐμοσχοποίησα* (Acts 7:41).
432. **μυέω, -ῶ**, instruct, *μυήσω, ἐμύησα, μεμύηκα, μεμύημαι* (Phil. 4:12), *ἐμυήθην.*
433. **μυρίζω**, anoint, *μυρίσω, ἐμύρισα* (Mark 14:8).
434. **μωμάομαι, -ῶμαι**, blame, *μωμήσομαι, ἐμωμησάμην,* 1 aor. pass. *ἐμωμήθην.*
435. **μωραίνω**, make foolish, *μωρανῶ, ἐμώρανα,* 1 aor. pass. *ἐμωράνθην.*

436. **ναυαγέω, -ῶ**, suffer shipwreck, *ναυαγήσω, ἐναυάγησα.*

437. **νεκρόω, -ῶ**, make dead, *νεκρώσω, ἐνέκρωσα, νενέκρωκα, νενέκρωμαι, ἐνεκρώθην.*

438. **νέμω**, distribute, *νεμῶ* and *νεμήσω, ἔνειμα, νενέμηκα, νενέμημαι, ἐνεμήθην* and *ἐνεμέθην.* In N. T. used only in composition *(ἀπο-, δια-νέμω).*

439. **νεύω**, nod, *νεύσω, ἔνευσα, νένευκα. (δια-, ἐκ-, ἐν-, ἐπι-, κατα-νεύω.)*

440. **νηστεύω**, fast, *νηστεύσω, ἐνήστευσα.*

441. **νήφω**, be temperate, *νήψω, ἔνηψα. (ἀνα-, ἐκ-νήφω.)*

442. **νικάω, -ῶ**, conquer, *νικήσω, ἐνίκησα, νενίκηκα, νενίκημαι, ἐνικήθην. (ὑπερ-νικάω.)*

443. **νίπτω**, wash, *νίψω, ἔνιψα,* —, *νένιμμαι, ἐνίφθην.* 1 aor. mid. *ἐνιψάμην. (ἀπο-νίπτω.)*

444. **νοέω**, think, understand, *νοήσω, ἐνόησα, νενόηκα, νενόημαι, ἐνοήθην. (εὐ-, κατα-, μετα-, προ-, ὑπο-νοέω.)*

445. **νομίζω**, think, be the custom, *νομιῶ* and *νομίσω, ἐνόμισα, νενόμικα, νενόμισμαι, ἐνομίσθην.*

446. **νομοθετέω, -ῶ**, enact, *νομοθετήσω, ἐνομοθέτησα,* perf. pass. *νενομοθέτημαι.*

447. **νοσφίζω**, separate, *νοσφιῶ, ἐνόσφισα,* —, *νενόσφισμαι, ἐνοσφίσθην.*

448. **νύσσω**, pierce, *νύξω, ἔνυξα,* —, *νένυγμαι, ἐνύχθην. (κατα-νύσσω.)*

449. **νυστάζω**, feel drowsy, *νυστάξω, ἐνύσταξα.*

450. **ξενίζω**, entertain, *ξενίσω, ἐξένισα,* 1 aor. pass. *ἐξενίσθην.*

451. **ξενοδοχέω, -ῶ**, be hospitable, *ξενοδοχήσω, ἐξενοδόχησα* (1 Tim. 5 : 10).

452. **ξηραίνω**, wither, ξηρανῶ, ἐξήρανα, —, ἐξήραμμαι, ἐξηράνθην.

453. **ξυράω**, -ῶ, shave, ξυρήσω, ἐξύρησα, —, ἐξύρημαι. 1 aor. mid. ἐξυρησάμην.

454. **ὁδεύω**, journey, ὁδεύσω, ὥδευσα. Impf. act. ὥδευον, (δι-, συν-οδεύω.)

455. **ὀδυνάω**, -ῶ, cause pain, ὀδυνήσω, ὠδύνησα, 1 aor. pass. ὠδυνήθην.

456. **ὄζω**, smell, ὀζήσω, ὦζησα, ὦζηκα.

457. **οἰκέω**, -ῶ, dwell, οἰκήσω, ᾤκησα, ᾤκηκα, ᾤκημαι, ᾠκήθην. (ἐν-, κατ-, ἐν-κατ-, παρ-, περι-, συν-οικέω.)

458. **οἰκίζω**, settle, οἰκιῶ, ᾤκικα, ᾤκισμαι, ᾠκίσθην. (κατ-, μετ-οικίζω.)

459. **οἰκοδομέω**, -ῶ, build a house, οἰκοδομήσω, ᾠκοδόμησα, ᾠκοδόμηκα, ᾠκοδόμημαι, ᾠκοδομήθην. Also 1 aor. act. οἰκοδόμησα in Acts 7:47, and 1 aor. pass. οἰκοδομήθην in John 2:20. (ἀν-, ἐπ-, συν-οικοδομέω.)

460. **οἰκτείρω**, pity, (οἰκτερῶ) and οἰκτειρήσω (Rom. 9:15), 1 aor. ᾤκτειρα.

461. **οἴομαι** or οἶμαι, suppose, οἰήσομαι, ᾠήθην.

462. **ὀκνέω**, -ῶ, hesitate, ὀκνήσω, ὤκνησα (Acts 9:38).

463. **ὁμιλέω**, -ῶ, converse with, ὁμιλήσω, ὡμίλησα. Impf. ὡμίλουν. (συν-ομιλέω.)

464. **ὀμνύω** and ὄμνυμι (Mark 14:71), swear, ὀμόσω, ὤμοσα, ὀμώμοκα, ὀμώμομαι, ὠμόθην and ὠμόσθην.

465. **ὁμοιόω**, -ῶ, make like, ὁμοιώσω, ὡμοίωσα, —, ὡμοίωμαι, ὡμοιώθην and ὁμοιώθην. (ἀφ-ομοιόω.)

466. **ὁμολογέω**, -ῶ, confess, ὁμολογήσω, ὡμολόγησα, ὡμολόγηκα, ὡμολόγημαι, ὡμολογήθην. Impf. ὡμολόγουν. (ἀνθ-(-μαι), ἐξ-ομολογέω.)

467. **ὀνειδίζω**, reproach, *ὀνειδιῶ* and *ὀνειδίσω*, *ὠνείδισα*, *ὠνείδικα*, —, *ὠνειδίσθην*. Impf. *ὠνείδιζον*.

468. **ὀνίνημι**, profit, *ὀνήσω*, *ὤνησα*, —, *ὤνημαι*, *ὠνήθην*. 2 aor. *ὠνήμην* and *ὠνάμην*.

469. **ὀνομάζω**, name, *ὀνομάσω*, *ὠνόμασα*, *ὠνόμακα*, *ὠνόμασμαι*, *ὠνομάσθην*. *(ἐπ-ονομάζω.)*

470. **ὁπλίζω**, arm, *ὁπλίσομαι*, *ὥπλισα*, *ὥπλικα*, *ὡπλίσθην*. *(καθ-οπλίζω.)*

471. **ὁράω**, **-ῶ**, see, *ὄψομαι*, *ἑώρακα* and *ἑόρακα*, *ἑώραμαι*, *ὤφθην*. Impf. *ἑώρων*. *(ἀφ-, καθ-, προ-οράω.)*

472. **ὀργίζω**, provoke, *ὀργιῶ*, *ὤργισα*, —, *ὤργισμαι*, *ὠργίσθην*. *(παρ-οργίζω.)*

473. **ὀρέγω**, stretch out, *ὀρέξω*, *ὤρεξα*, —, *ὤρεγμαι*, *ὠρέχθην*.

474. **ὀρθρίζω**, rise early, impf. *ὤρθριζον* (Luke 21 : 38).

475. **ὁρίζω**, appoint, *ὁρίσω*, *ὥρισα*, *ὥρικα*, *ὥρισμαι*, *ὡρίσθην*. *(ἀφ-, ἀπο-δι-, προ-ορίζω.)*

476. **ὁρμάω**, **-ῶ**, rush, *ὁρμήσω*, *ὥρμησα*, *ὥρμηκα*, *ὥρμημαι*, *ὡρμήθην*.

477. **ὀρύσσω**, dig, *ὀρύξω*, *ὤρυξα*, *ὀρώρυχα*, *ὀρώρυγμαι*, *ὠρύχθην*. *(δι-, ἐξ-ορύσσω.)*

478. **ὀρχέομαι**, **-οῦμαι**, dance, *ὀρχήσομαι*, *ὠρχησάμην*.

479. **ὀφείλω**, owe, *ὀφειλήσω*, *ὠφείλησα*, *ὠφείληκα*, —, *ὠφειλήθην*. 2 aor. *ὤφελον*, in N. T. *ὄφελον*. *(προσ-οφείλω.)*

480. **παγιδεύω**, ensnare, *παγιδεύσω*, *ἐπαγίδευσα* (Matt. 22 : 15).

481. **παιδεύω**, instruct, *παιδεύσω*, *ἐπαίδευσα*, *πεπαίδευκα*, *πεπαίδευμαι*, *ἐπαιδεύθην*.

482. **παίζω**, sport, *(παιξοῦμαι*, also *παίξομαι)* and *παίξω* (Mark 10 : 34), *(ἔπαισα)* and *ἔπαιξα*, *πέπαικα*, *πέπαισμαι*, *ἐπαίχθην*. *(ἐμ-παίζω.)*

483. **παίω**, strike, *παίσω, ἔπαισα, πέπαικα, πέπαισμαι, ἐπαίσθην. (προσ-παίω.)*

484. **παλαιόω, -ῶ**, be old, *παλαιώσω, ἐπαλαίωσα, πεπαλαίωκα.*

485. **παραβολεύομαι**, risk life, *παραβολεύσομαι, παρεβολευσάμην* (Phil. 2:30).

486. **παρα-μυθέομαι, -οῦμαι**, console, *παραμυθήσομαι, παρεμυθησάμην.*

487. **παρ-οίχομαι**, go by, fut. *παροιχήσομαι*, pf. *παρῴχημαι* (Acts 14:16). Impf. *παρῳχόμην.*

488. **παρ-οξύνω**, provoke, *(ὀξυνῶ, ὤξυνα, ὤξυγκα, ὤξυμμαι, ὠξύνθην).* Impf. pass. *παρωξυνόμην* (Acts 17:16).

489. **παρ-οτρύνω**, incite, *παροτρυνῶ, παρώτρυνα* (Acts 13:50).

490. **παρρησιάζομαι**, speak boldly, *παρρησιάσομαι, ἐπαρρησιασάμην, πεπαρρησίασμαι.*

491. **πάσχω**, suffer, *πείσομαι*, 2 aor. *ἔπαθον*, 2 pf. *πέπονθα. (προ-, συμ-πάσχω.)*

492. **πατάσσω**, strike, *πατάξω, ἐπάταξα, —, πεπάταγμαι, ἐπατάχθην.*

493. **πατέω, -ῶ**, tread upon, *πατήσω, ἐπάτησα, πεπάτηκα, —*, 1 aor. pass. *ἐπατήθην. (κατα-, περι-, ἐμ-περι-πατέω.)*

494. **παύω**, cease, *παύσω, ἔπαυσα, πέπαυκα, πέπαυμαι, (ἐπαύθην).* 1 aor. mid. *ἐπαυσάμην.* Fut. mid. *ἀναπαήσομαι* (Rev. 14:13), and *ἐπαναπαήσομαι* (Luke 10:6). *(ἀνα-, ἐπ-ανα-, συν-ανα-(-μαι), κατα-παύω.)*

495. **παχύνω**, make stupid, *παχυνῶ, ἐπάχυνα*, 1 aor. pass. *ἐπαχύνθην.*

496. **πειθαρχέω, -ῶ**, obey, *πειθαρχήσω, ἐπειθάρχησα.*

497. **πείθω**, persuade, *πείσω, ἔπεισα*, 2 pf. *πέποιθα, πέπεισμαι, ἐπείσθην. (ἀνα-πείθω.)*

498. **πεινάω, -ῶ,** hunger, *(πεινήσω)* and *πεινάσω, (ἐπείνησα)* and *ἐπείνασα, (πεπείνηκα).*

499. **πειράζω,** try, tempt, *πειράσω, ἐπείρασα, πεπείρακα, πεπείρασμαι, ἐπειράσθην. (ἐκ-πειράζω.)*

500. **πειράω, -ῶ,** make a trial, *πειράσω, ἐπείρασα, πεπείρακα, πεπείραμαι, ἐπειράθην.*

501. **πελεκίζω,** behead, pf. pass. *πεπελέκισμαι* (Rev. 20:4).

502. **πέμπω,** send, *πέμψω, ἔπεμψα, πέπομφα, πέπεμμαι, ἐπέμφθην. (ἀνα-, ἐκ-, μετα-, προ-, συμ-πέμπω.)*

503. **πενθέω, -ῶ,** mourn, *πενθήσω, ἐπένθησα, πεπένθηκα.*

504. **περι-πείρω,** pierce through, 1 aor. *περιέπειρα* (1 Tim. 6:10), pf. pass. *περιπέπαρμαι,* 2 aor. pass. *περιεπάρην.*

505. **περι-ρραίνω,** sprinkle around, pf. pass. part. *περιρεραμμένος* (Tisch. in Rev. 19:13). *ῥαίνω,* sprinkle, *ῥανῶ, ἔρρανα, ἔρραγκα* (Prov. 7:17), *ἔρρασμαι, ἐρράνθην.*

506. **περισσεύω,** abound, *περισσεύσω, ἐπερίσσευσα. (ὑπερ-περισσεύω.)*

507. **περιτέμνω,** circumcise, *περιτεμῶ,* 2 aor. *περιέτεμον, περιτέτμηκα, περιτέτμημαι, περιετμήθην.*

508. **πετάομαι, -ῶμαι,** fly, pres. ptcp. *πετώμενος* in Text. Rec. for *πετόμενος,* crit. text, pres. ptcp. of *πέτομαι,* fly, *πετήσομαι,* 2 aor. *ἐπτόμην, πεπότημαι.*

509. **πήγνυμι,** make fast, *πήξω, ἔπηξα,* —, *πέπηγμαι,* 2 aor. pass. *ἐπάγην. (προσ-πήγνυμι.)*

510. **πηδάω, -ῶ,** leap, *πηδήσομαι* and *πηδήσω, ἐπήδησα, πεπήδηκα, πεπήδημαι.* In N. T. only in composition *(εἰσ-, ἐκ-πηδάω).*

511. **πιάζω**, take, 1 aor. *(ἐπίαξα)* and *ἐπίασα*, —, *πεπίασμαι, ἐπιάσθην. (ὑπο-πιάζω.)*

512. **πιέζω**, press, 1 aor. *ἐπίεσα*, pf. pass. *πεπίεσμαι* (Luke 6:38), *ἐπιέσθην.*

513. **πικραίνω**, make bitter, *πικρανῶ, ἐπίκρανα*, 1 aor. pass. *ἐπικράνθην. (παρα-πικραίνω.)*

514. **πίμπλημι**, fill, *πλήσω, ἔπλησα, πέπληκα, πέπλησμαι, ἐπλήσθην. (ἐμ-πίπλημι.)*

515. **πιμπράω** and *πίμπρημι*, swell, *πρήσω, ἔπρησα, πέπρηκα, πέπρημαι, ἐπρήσθην. πίμπρασθαι* is pres. inf. pass. of *πίμπρημι* (Acts 28:6), if we accent *πιμπρᾶσθαι* it comes from *πιμπράω. (ἐμ-πιπράω.)*

516. **πίνω**, drink, *πίομαι*, 2 aor. *ἔπιον, πέπωκα, πέπομαι, ἐπόθην.* 2 aor. *ἔπιον, πίω, πίοιμι, πίε, πιεῖν* and *πεῖν, πιών. (κατα-, συμ-πίνω.)*

517. **πιπράσκω**, sell, pf. *πέπρακα, πέπραμαι, ἐπράθην.* The future *περάσω* and aor. *ἐπέρασα* are epic.

518. **πίπτω**, fall, *πεσοῦμαι, ἔπεσα, πέπτωκα.* 2 aor. *ἔπεσον. (ἀνα-, ἀντι-, ἀπο-, ἐκ-, ἐν-, ἐπι-, κατα-, παρα-, περι-, προσ-, συμ-πίπτω.)*

519. **πιστεύω**, believe, *πιστεύσω, ἐπίστευσα, πεπίστευκα, πεπίστευμαι, ἐπιστεύθην.*

520. **πιστόω, -ῶ**, make faithful, *πιστώσω, ἐπίστωσα*, 1 aor. pass. *ἐπιστώθην* (2 Tim. 3:14).

521. **πλανάω, -ῶ**, go astray, *πλανήσω, ἐπλάνησα, πεπλάνηκα, πεπλάνημαι, ἐπλανήθην. (ἀποπλανάω.)*

522. **πλάσσω**, form, *πλάσω, ἔπλασα, πέπλακα, πέπλασμαι, ἐπλάσθην.*

523. **πλατύνω**, enlarge, pf. pass. *πεπλάτυνμαι*, 1 aor. *ἐπλατύνθην.*

524. **πλέκω**, plait, *πλέξω, ἔπλεξα, πέπλεχα, πέπλεγμαι, ἐπλέγθην. (ἐμ-πλέκω.)*

525. **πλεονάζω**, increase, πλεονάσω, ἐπλεόνασα. (ὑπερ-πλεονάζω.)
526. **πλεονεκτέω**, -ῶ, overreach, πλεονεκτήσω, ἐπλεονέκτησα, 1 aor. pass. ἐπλεονεκτήθην.
527. **πλέω**, sail, πλεύσομαι also πλευσοῦμαι and πλεύσω, ἔπλευσα, πέπλευκα, πέπλευσμαι, ἐπλεύσθην. (ἀπο-, δια-, ἐκ-, κατα-, παρα-, ὑπο-πλέω.)
528. **πληθύνω**, increase, πληθυνῶ, ἐπλήθυνα, 1 aor. pass. ἐπληθύνθην.
529. **πληρο-φορέω**, -ῶ, accomplish, πληροφορήσω, ἐπληροφόρησα, πεπληροφόρηκα, πεπληροφόρημαι, ἐπληροφορήθην.
530. **πληρόω**, -ῶ, fill, πληρώσω, ἐπλήρωσα, πεπλήρωκα, πεπλήρωμαι, ἐπληρώθην. (ἀνα-, ἀντ-ανα-, προσ-ανα-, ἐκ-, συμ-πληρόω.)
531. **πλήσσω**, strike, πλήξω, ἔπληξα, 2 pf. πέπληγα, πέπληγμαι, 2 aor. pass. ἐπλήγην. (ἐκ-, ἐπι-πλήσσω.)
532. **πλουτέω**, -ῶ, be rich, πλουτήσω, ἐπλούτησα, πεπλούτηκα.
533. **πλουτίζω**, make rich, 1 aor. pass. ἐπλουτίσθην (1 Cor. 1:5).
534. **πλύνω**, wash, πλυνῶ, ἔπλυνα, —, πέπλυμαι, ἐπλύθην. (ἀπο-πλύνω.)
535. **πνέω**, breathe, πνεύσω, ἔπνευσα, πέπνευκα, πέπνευσμαι, ἐπνεύσθην. (ἐκ-, ἐν-, ὑπο-πνέω.)
536. **πνίγω**, strangle, πνίξω, ἔπνιξα, —, πέπνιγμαι, ἐπνίχθην. 1 aor. pass. ἐπνίγην. (ἀπο-, ἐπι-, συμ-πνίγω.)
537. **ποιέω**, -ῶ, make, ποιήσω, ἐποίησα, πεποίηκα, πεποίημαι, ἐποιήθην. (περι-, προσ-ποιέω.)
538. **ποιμαίνω**, keep sheep, ποιμανῶ, ἐποίμανα.
539. **πολεμέω**, -ῶ, fight, πολεμήσω, ἐπολέμησα, πεπολέμηκα, πεπολέμημαι, ἐπολεμήθην.

540. **πορεύω**, go, depart, *πορεύσω*, *ἐπόρευσα*. Found in N. T. only in mid. and pass. *πορεύομαι, πορεύσομαι, πεπόρευμαι, ἐπορεύθην*. (*δια-, προ-πορεύω. εἰσ-, ἐκ-, ἐν-, ἐπι-, παρα-, προσ-, συν-πορεύομαι.*)

541. **πορθέω**, overthrow, *πορθήσω*, *ἐπόρθησα*.

542. **πορνεύω**, commit fornication, *πορνεύσω*, *ἐπόρνευσα*. (*ἐκ-πορνεύω.*)

543. **ποτίζω**, give to drink, *ποτίσω*, *ἐπότισα*, *πεπότικα*, —, *ἐποτίσθην*.

544. **πραγματεύομαι**, trade, *πραγματεύσομαι*, *ἐπραγματευσάμην* (Luke 19:13). (*δια-πραγματεύομαι.*)

545. **πράσσω**, practise, *πράξω*, *ἔπραξα*, *πέπραχα*, *πέπραγμαι*, *ἐπράχθην*.

546. **πρέπω**, be fit, impf. *ἔπρεπον*.

547. **πρίζω** and *πρίω*, saw asunder, 1 aor. *ἔπρισα*, *πέπρικα*, *πέπρισμαι*, *ἐπρίσθην* (Heb. 11:37). (*δια-πρίω.*)

548. **προσ-κυνέω, -ῶ**, worship, *προσκυνήσω*, *προσεκύνησα*, *προσκεκύνηκα* (Ex. 32:8).

549. **προσ-ορμίζω**, moor, *προσορμίσω*, *προσώρμισα*, —, *προσώρμισμαι*, *προσωρμίσθην* (Mark 6:53).

550. **προσ-οχθίζω**, be displeased with, *προσοχθίσω*, *προσώχθισα*.

551. **προφητεύω**, prophesy, *προφητεύσω*, *ἐπροφήτευσα* and *προεφήτευσα*, *προπεφήτευκα*, *προπεφήτευσμαι*. Impf. *ἐπροφήτευον* and *προεφήτευον*.

552. **προ-χειρίζω**, appoint, fut. mid. *προχειριοῦμαι*, 1 aor. mid. *προεχειρισάμην*, *προκεχείρισμαι*.

553. **πταίω**, stumble, *πταίσω*, *ἔπταισα*, *ἔπταικα*, *ἔπταισμαι*, *ἐπταίσθην*.

554. **πτοέω, -ῶ**, terrify, *πτοήσω*, *ἐπτόησα*, 1 aor. pass. *ἐπτοήθην*.

555. **πτύσσω**, fold, *πτύξω, ἔπτυξα.* —, *ἔπτυγμαι, ἐπτύχθην. (ἀνα-πτύσσω.)*

556. **πτύω**, spit, *πτύσω, ἔπτυσα, ἔπτυκα,* —, *ἐπτύσθην. (ἐκ-, ἐμ-πτύω.)*

557. **πτωχεύω**, be poor, *πτωχεύσω, ἐπτώχευσα* (2 Cor. 8:9).

558. **πυνθάνομαι**, inquire, *πεύσομαι, πέπυσμαι,* 2 aor. mid. *ἐπυθόμην.*

559. **πυρόω**, -ῶ, be on fire. In N. T. only in pass. *πυρόομαι (πυροῦμαι),* pf. *πεπύρωμαι.*

560. **πωλέω**, -ῶ, sell, *πωλήσω, ἐπώλησα,* 1 aor. pass. *ἐπωλήθην.*

561. **πωρόω**, -ῶ, harden, *πωρώσω, ἐπώρωσα, πεπώρωκα, πεπώρωμαι, ἐπωρώθην.*

562. **ῥαβδίζω**, beat with rods, *ῥαβδίσω,* 1 aor. pass. *ἐρραβδίσθην* and *ἐραβδίσθην.*

563. **ῥαντίζω**, sprinkle, *ῥαντίσω, ἐρράντισα* and *ἐράντισα,* —, *ἐρράντισμαι.* For *ῥαίνω* see *περι-ρραίνω.*

564. **ῥαπίζω**, smite, *ῥαπίσω, ἐρράπισα* and *ἐράπισα,* —, *ῥεράπισμαι, ἐρραπίσθην.*

565. **ῥέω**, flow, *ῥεύσω* and *(ῥεύσομαι), ἔρρευσα, ἐρρύηκα. (παρα-ρρέω.)*

566. **ῥήγνυμι** and *ῥήσσω,* break asunder, *ῥήξω, ἔρρηξα, ἔρρηχα, ἔρρηγμαι, ἐρρήχθην. (δια-, περι-, προσ-ρήγνυμι.)*

567. **ῥιζόω**, -ῶ, root, *ῥιζώσω, ἐρίζωσα,* —, *ἐρρίζωμαι, ἐριζώθην. (ἐκ-ριζόω.)*

568. **ῥίπτω** and *ῥιπτέω,* throw, *ῥίψω, ἔρριψα* and *ἔριψα, ἔρριφα, ἔρριμμαι, ἐρρίφθην. (ἀπο-, ἐπι-ρίπτω.)*

569. **ῥύομαι**, deliver, *ῥύσομαι, ἐρρυσάμην* and *ἐρυσάμην, ἐρρύσθην* and *ἐρύσθην.*

570. **ῥυπαίνω**, defile, *ῥυπανῶ,* 1 aor. pass. *ἐρρυπάνθην.*

571. **ῥώννυμι**, strengthen, ῥώσω, ἔρρωσα, —, ἔρρωμαι, ἐρρώσθην.
572. **σαίνω**, faun upon, trouble, σανῶ, ἔσηνα.
573. **σαλεύω**, shake, σαλεύσω, ἐσάλευσα, —, σεσάλευμαι, ἐσαλεύθην.
574. **σαλπίζω**, sound a trumpet, σαλπίσω and σαλπιῶ (Num. 10:5), ἐσάλπισα, —, σεσάλπισμαι.
575. **σβέννυμι** and (σβεννύω), extinguish, σβέσω, ἔσβεσα, ἔσβηκα, ἔσβεσμαι, ἐσβέσθην.
576. **σεβάζομαι**, worship, σεβασθήσομαι, ἐσεβάσθην.
577. **σέβομαι**, worship, impf. ἐσεβόμην, 1 aor. pass. ἐσέφθην.
578. **σείω**, shake, σείσω, ἔσεισα, σέσεικα, σέσεισμαι, ἐσείσθην. (ἀνα-, δια-, κατα-σείω.)
579. **σημαίνω**, signify, σημανῶ, ἐσήμηνα, σεσήμαγκα, σεσήμασμαι, ἐσημάνθην.
580. **σήπω**, corrupt, σήψω, ἔσηψα, 2 pf. σέσηπα (James 5:2).
581. **σθενόω, -ῶ**, make strong, σθενώσω, ἐσθένωσα (1 Pet. 5:10).
582. **σιγάω, -ῶ**, keep silent, σιγήσω, ἐσίγησα, σεσίγηκα, σεσίγημαι, ἐσιγήθην.
583. **σινιάζω**, sift, σινιάσω, ἐσινίασα (Luke 22:31).
584. **σιωπάω, -ῶ**, be silent, σιωπήσω, ἐσιώπησα, σεσιώπηκα, σεσιώπημαι, ἐσιωπήθην.
585. **σκανδαλίζω**, cause to stumble, σκανδαλίσω, ἐσκανδάλισα, 1 aor. pass. ἐσκανδαλίσθην.
586. **σκάπτω**, dig, σκάψω, ἔσκαψα, ἔσκαφα, ἔσκαμμαι, ἐσκάφθην.
587. **σκευάζω**, prepare, σκευάσω, ἐσκεύασα, —, ἐσκεύασμαι, ἐσκευάσθην. Only in composition. (ἀνα-, ἀπο-, ἐπι-, κατα-, παρα-σκευάζω.)
588. **σκηνόω, -ῶ**, tabernacle, σκηνώσω, ἐσκήνωσα. (ἐπι-, κατα-σκηνόω.)

589. **σκιρτάω, -ῶ**, leap, *σκιρτήσω, ἐσκίρτησα.*
590. **σκληρύνω**, harden, *σκληρυνῶ, ἐσκλήρυνα,* 1 aor. pass. *ἐσκληρύνθην.*
591. **σκοπέω, -ῶ**, look at, *σκοπήσω, ἐσκόπησα, —, ἐσκόπημαι. (ἐπι-, κατα-σκοπέω.)*
592. **σκορπίζω**, scatter, *σκορπίσω, ἐσκόρπισα, —, ἐσκόρπισμαι, ἐσκορπίσθην. (δια-σκορπίζω.)*
593. **σκοτίζω**, darken, *σκοτίσω, ἐσκότισα, —, ἐσκότισμαι, ἐσκοτίσθην.*
594. **σκοτόω, -ῶ**, darken, *σκοτώσω, ἐσκότωσα, —, ἐσκότωμαι, ἐσκοτώθην.*
595. **σκύλλω**, vex, distress, pf. pass. *ἔσκυλμαι* (Matt. 9:36).
596. **σμυρνίζω**, mixed with myrrh, pf. pass. *ἐσμύρνισμαι* (Mark 15:23).
597. **σοφίζω**, make wise, 1 aor. *ἐσόφισα, —, σεσόφισμαι, ἐσοφίσθην. (κατα-σοφίζομαι.)*
598. **σπαράσσω**, convulse, *σπαράξω, ἐσπάραξα. (συν-σπαράσσω.)*
599. **σπαργανόω, -ῶ**, wrap in swaddling-clothes, *σπαργανώσω, ἐσπαργάνωσα* (Luke 2:7), pf. pass. *ἐσπαργάνωμαι* (Luke 2:12).
600. **σπαταλάω, -ῶ**, live luxuriously, *σπαταλήσω, ἐσπατάλησα.*
601. **σπάω, -ῶ**, draw, *σπάσω, ἔσπασα, ἔσπακα, ἔσπασμαι, ἐσπάσθην. (ἀνα-, ἀπο-, δια-, ἐπι-, περι-σπάω.)*
602. **σπείρω**, sow, *σπερῶ, ἔσπειρα, ἔσπαρκα* (Isa. 37:30), *ἔσπαρμαι,* 2 aor. pass. *ἐσπάρην. (δια-, ἐπι-σπείρω.)*
603. **σπένδω**, pour out, *σπείσω, ἔσπεισα, ἔσπεικα, ἔσπεισμαι, ἐσπείσθην.*
604. **σπεύδω**, hasten, *σπεύσω, ἔσπευσα, ἔσπευκα, ἔσπευσμαι.*
605. **σπιλόω, -ῶ**, defile, *σπιλώσω,* pf. pass. *ἐσπίλωμαι.*

606. **σπλαγχνίζομαι**, have compassion, 1 aor. pass. *ἐσπλαγχνίσθην*.
607. **σπουδάζω**, give diligence, *σπουδάσω (σπουδάσομαι), ἐσπούδασα, ἐσπούδακα, ἐσπούδασμαι, ἐσπουδάσθην*.
608. **σταυρόω, -ῶ**, crucify, *σταυρώσω, ἐσταύρωσα, ἐσταύρωκα, ἐσταύρωμαι, ἐσταυρώθην. (ἀνα-, συν-σταυρόω.)*
609. **στέγω**, cover, *στέξω, ἔστεξα*, 1 aor. pass. *ἐστέχθην*.
610. **στέλλω**, send, *στελῶ, ἔστειλα, ἔσταλκα, ἔσταλμαι*, 2 aor. pass. *ἐστάλην. (ἀπο-, ἐξ-απο-, συν-απο-, δια-, ἐπι-, κατα-, συν-, ὑπο-στέλλω.)*
611. **στενάζω**, groan, *στενάξω, ἐστέναξα*, —, *ἐστέναγμαι. (ἀνα-, συν-στενάζω.)*
612. **στερεόω, -ῶ**, strengthen, *στερεώσω, ἐστερέωσα*, 1 aor. pass. *ἐστερεώθην*.
613. **στεφανόω, -ῶ**, crown, *στεφανώσω, ἐστεφάνωσα, ἐστεφάνωκα, ἐστεφάνωμαι*.
614. **στηρίζω**, set fast, *στηρίξω* and *στηρίσω, ἐστήριξα* and *ἐστήρισα*, —, *ἐστήριγμαι, ἐστηρίχθην. (ἐπι-στηρίζω.)*
615. **στοιχέω, -ῶ**, walk, *στοιχήσω, ἐστοίχησα. (συν-στοιχέω.)*
616. **στρατεύομαι**, fight, war, *στρατεύσομαι, ἐστρατευσάμην, ἐστράτευμαι. (ἀντι-στρατεύομαι.)*
617. **στρέφω**, turn, *στρέψω, ἔστρεψα, ἔστροφα, ἔστραμμαι*, 2 aor. pass. *ἐστράφην. (ἀνα-, ἀπο-, δια-, ἐκ-, ἐπι-, κατα-, μετα-, συν-, ὑποστρέφω.)*
618. **στρηνιάω, -ῶ**, be wanton, 1 aor. *ἐστρηνίασα*.
619. **στρώννυμι** and *στρωννύω*, spread, *στρώσω* (Isa. 14:11), *ἔστρωσα, ἔστρωκα, ἔστρωμαι, ἐστρώθην. (κατα-, ὑπο-στρώννυμι.)*

620. **στυγνάζω**, be sad, *στυγνάσω, ἐστύγνασα.*

621. **συγ-χέω**, also *συγχύνω* and *συγχύννω*, commingle, *συγχεῶ, συνέχεα, συγκέχυκα, συγκέχυμαι, συνεχύθην.*

622. **συλάω**, -ῶ, despoil, *συλήσω, ἐσύλησα, σεσύληκα, σεσύλημαι, ἐσυλήθην.*

623. **συμ-παθέω**, -ῶ, sympathize with, *συμπαθήσω, ἐσυμπάθησα.*

624. **συν-αθλέω**, -ῶ, strive with, *συναθλήσω, συνήθλησα.*

625. **συν-αντάω**, -ῶ, meet with. See *ἀπ-αντάω.*

626. **συν-έπομαι**, follow with, impf. *συνειπόμην.*

627. **συνεργέω**, -ῶ, work together, impf. *συνήργουν*. See *ἐνεργέω.*

628. **συν-θλάω**, -ῶ, shatter, *-θλάσω, -έθλασα, -τέθλακα, -τέθλασμαι, -εθλάσθην.*

629. **σύρω**, drag, *συρῶ, ἔσυρα, σέσυρκα, σέσυρμαι,* 2 aor. pass. *ἐσύρην.* *(κατα-σύρω.)*

630. **σφάζω**, *(σφάττω)*, slay, *σφάξω, ἔσφαξα,* —, *ἔσφαγμαι,* 2 aor. pass. *ἐσφάγην.* *(κατα-σφάζω.)*

631. **σφραγίζω**, seal, *σφραγίσω, ἐσφράγισα,* —, *ἐσφράγισμαι, ἐσφραγίσθην.*

632. **σχηματίζω**, fashion, *σχηματιῶ* and *σχηματίσω, ἐσχημάτισα, ἐσχημάτικα, ἐσχημάτισμαι, ἐσχηματίσθην*. Only in composition. *(μετα-, συν-σχηματίζω.)*

633. **σχίζω**, cleave, *σχίσω, ἔσχισα,* 1 aor. pass. *ἐσχίσθην.*

634. **σχολάζω**, be empty, *σχολάσω, ἐσχόλασα.*

635. **σώζω**, save, *σώσω, ἔσωσα, σέσωκα, σέσωμαι, ἐσώθην.* *(δια-, ἐκ-σώζω.)*

636. **σωρεύω**, heap up, *σωρεύσω, ἐσώρευσα,* —, *σεσώρευμαι.*

637. **σωφρονέω**, -ῶ, be sober, *σωφρονήσω, ἐσωφρόνησα.*

638. **ταλαιπωρέω, -ῶ**, endure labors, *ταλαιπωρήσω, ἐταλαιπώρησα, τεταλαιπώρηκα, τεταλαιπώρημαι, ἐταλαιπωρήθην.*

639. **ταπεινόω, -ῶ**, humble, *ταπεινώσω, ἐταπείνωσα,* 1 aor. pass. *ἐταπεινώθην.*

640. **ταράσσω**, stir up, *ταράξω, ἐτάραξα,* —, *τετάραγμαι, ἐταράχθην. (δια-, ἐκ-ταράσσω.)*

641. **ταρταρόω, -ῶ**, thrust down to Tartarus, 1 aor. *ἐταρτάρωσα* (2 Pet. 2:4).

642. **τάσσω**, arrange, *τάξω, ἔταξα, τέταχα, τέταγμαι, ἐτάχθην. (ἀνα-(-μαι), ἀντι-, ἀπο-, δια-, ἐπι-δια-(-μαι), ἐπι-, προ-, προσ-, συν-, ὑποτάσσω.)*

643. **τείνω**, stretch, *τενῶ, ἔτεινα, τέτακα, τέταμαι, ἐτάθην.* Only in composition *(ἐκ-, ἐπ-εκ-, ὑπερ-εκ-, παρα-, προ-τείνω).*

644. **τελειόω, -ῶ**, make complete, *τελειώσω, ἐτελείωσα, τετελείωκα, τετελείωμαι, ἐτελειώθην.*

645. **τελευτάω, -ῶ**, die, *τελευτήσω, ἐτελεύτησα, τετελεύτηκα,* —, *ἐτελευτήθην.*

646. **τελέω, -ῶ**, finish, *τελέσω, ἐτέλεσα, τετέλεκα, τετέλεσμαι, ἐτελέσθην. (ἀπο-, δια-, ἐκ-, ἐπι-, συν-τελέω.)*

647. **τέμνω**, cut, *τεμῶ,* 2 aor. *ἔτεμον, τέτμηκα, τέτμημαι, ἐτμήθην.* Only in composition *(περι-, συν-τέμνω.)*

648. **τεφρόω, -ῶ**, reduce to ashes, *τεφρώσω, ἐτέφρωσα* (2 Pet. 2:6).

649. **τήκω**, melt, *τήξω, ἔτηξα, τέτηκα, τέτηγμαι,* 2 aor. pass. *ἐτάκην.*

650. **τηρέω, -ῶ**, keep, *τηρήσω, ἐτήρησα, τετήρηκα, τετήρημαι, ἐτηρήθην. (δια-, παρα-, συντηρέω.)*

651. **τίθημι**, put, place, *θήσω, ἔθηκα, τέθεικα, τέθειμαι, ἐτέθην.* 2 aor. act. *(ἔθην), θῶ,*

θείην, θές, θεῖναι, θείς. 2 aor. mid. *ἐθέμην, θῶμαι, θείμην, θοῦ, θέσθαι, θέμενος.* *(ἀνα-, προσ-ανα-, ἀπο-, δια-, ἀντι-δια-, ἐκ-, ἐπι-, συν-επι-, κατα-, συν-κατα-, μετα-, παρα-, περι-, προσ-, συν-, ὑπο-τίθημι.)*

652. **τίκτω**, bear, bring forth, *(τέξω)* and *τέξομαι*, 2 aor. *ἔτεκον*, 2 pf. *τέτοκα, τέτεγμαι, ἐτέχθην.*

653. **τίλλω**, pluck, *τιλῶ, ἔτιλα*, —, *τέτιλμαι, ἐτίλθην.*

654. **τιμάω, -ῶ**, honor, *τιμήσω, ἐτίμησα, τετίμηκα, τετίμημαι, ἐτιμήθην.* *(ἐπι-τιμάω.)*

655. **τιμωρέω, -ῶ**, avenge, *τιμωρήσω*, 1 aor. pass. *ἐτιμωρήθην.*

656. **τίνω**, pay, *τίσω, ἔτισα, τέτικα, τέτισμαι, ἐτίσθην.* *(ἀπο-τίνω.)*

657. **τολμάω, -ῶ**, not to dread, dare, *τολμήσω. ἐτόλμησα.* *(ἀπο-τολμάω.)*

658. **τραυματίζω**, wound, *τραυματίσω, ἐτραυμάτισα,* —, *τετραυμάτισμαι.*

659. **τρέμω**, tremble. Used only in pres. and impf.

660. **τρέπω**, turn, *τρέψω, ἔτρεψα, τέτροφα* and *τέτραφα, τέτραμμαι, ἐτρέφθην.* 2 aor. *ἐτράπην.* Only in N. T. in composition *(ἀνα-, ἀπο-, ἐκ-, ἐν-, ἐπι-, μετα-, περι-, προ-τρέπω).*

661. **τρέφω**, nourish, *θρέψω, ἔθρεψα, τέτροφα* and *τέτραφα, τέθραμμαι, (ἐθρέφθην).* 2 aor. pass. *ἐτράφην.* *(ἀνα-, ἐκ-, ἐν-τρέφω.)*

662. **τρέχω**, run, fut. mid. *δραμοῦμαι*, 2 aor. *ἔδραμον, δεδράμηκα, δεδράμημαι.* *(εἰσ-, κατα-, περι-, προ-, προσ-, συν-, ἐπι-συν-, ὑπο-τρέχω.)*

663. **τρίβω**, wear, rub, *τρίψω, ἔτριψα, τέτριφα, τέτριμμαι, ἐτρίφθην.* 2 aor. pass. *ἐτρίβην*, 2 fut. pass. *τριβήσομαι.* In N. T. only in composition *(δια-, συν-τρίβω).*

664. **τρυγάω, -ῶ**, gather the harvest, *τρυγήσω, ἐτρύγησα.*

665. **τρυφάω, -ῶ**, live luxuriously, *τρυφήσω, ἐτρύφησα* (James 5:5).

666. **τρώγω**, eat, fut. mid. *τρώξομαι*, 1 aor. *ἔτρωξα*, —, *τέτρωγμαι.*

667. **τυγχάνω**, happen, obtain, fut. mid. *τεύξομαι, ἐτύχησα, τετύχηκα*, also *τέτευχα* and *τέτυχα* (Heb. 8:6), *τέτευγμαι, ἐτεύχθην.* 2 aor. *ἔτυχον.* *(ἐν-, ὑπερ-εν-, ἐπι-, παρα-, συν-τυγχάνω.)*

668. **τυμπανίζω**, torture, *τυμπανίσω, ἐτυμπάνισα*, 1 aor. pass. *ἐτυμπανίσθην* (Heb. 11:35).

669. **τύπτω**, strike, *τύψω* and *τυπτήσω, ἔτυψα* and *ἐτύπτησα, τέτυφα* and *τετύπτηκα, τέτυμμαι* and *τετύπτημαι, ἐτυπτήθην* and *ἐτύφθην.*

670. **τυφλόω**, darken, *τυφλώσω, ἐτύφλωσα, τετύφλωκα, τετύφλωμαι, ἐτυφλώθην.*

671. **τυφόω**, blind with pride, *τυφώσω, ἐτύφωσα, τετύφωκα, τετύφωμαι, ἐτυφώθην.*

672. **ὑβρίζω**, abuse, *ὑβρίσω, ὕβρισα, ὕβρικα, ὕβρισμαι, ὑβρίσθην.* *(ἐν-υβρίζω.)*

673. **ὑγιαίνω**, be sound, *ὑγιανῶ, ὑγίανα*, 1 aor. pass. *ὑγιάνθην* and *ὑγιάσθην.*

674. **ὑμνέω, -ῶ**, sing, *ὑμνήσω, ὕμνησα.*

675. **ὑπηρετέω, -ῶ**, row, *ὑπηρετήσω, ὑπηρέτησα.*

676. **ὑστερέω, -ῶ**, be inferior, lack, *ὑστερήσω, ὑστέρησα, ὑστέρηκα*, 1 aor. pass. *ὑστερήθην.*

677. **ὑφαίνω**, weave, *ὑφανῶ, ὕφηνα, ὕφαγκα, ὕφασμαι, ὑφάνθην.* Luke 12:27.

678. **ὑψόω**, exalt, *ὑψώσω, ὕψωσα*, 1 aor. pass. *ὑψώθην.* *(ὑπερ-υψόω.)*

679. **φαίνω**, shine, appear, *φανῶ, ἔφηνα* and *ἔφανα, πέφαγκα, πέφασμαι, ἐφάνθην.* 2 aor. *ἐφάνην.* *(ἀνα-, ἐπι-φαίνω.)*

680. **φανερόω, -ῶ**, make manifest, *φανερώσω, ἐφανέρωσα, πεφανέρωκα, πεφανέρωμαι, ἐφανερώθην.*

681. **φάσκω**, say, impf. **ἔφασκον.**

682. **φείδομαι**, spare, *φείσομαι,* **ἐφεισάμην**, *πέφεισμαι.*

683. **φέρω**, bear, bring, *οἴσω,* **ἤνεγκα, ἐνήνοχα, ἐνήνεγμαι, ἠνέχθην.** Impf. act. **ἔφερον**, 2 aor. act. **ἤνεγκον.** *(ἀνα-, ἀπο-, δια-, εἰσ-, παρεισ-, ἐκ-, ἐπι-, κατα-, παρα-, περι-, προ-, προσ-, συν-, ὑπο-φέρω.)*

684. **φεύγω**, flee, *φεύξομαι,* 2 aor. **ἔφυγον**, 2 pf. *πέφευγα,* 1 aor. pass. **ἐφεύχθην.** *(ἀπο-, δια-, ἐκ-, κατα-φεύγω.)*

685. **φημί**, say, impf. **ἔφην.** *(σύμ-φημι.)*

686. **φημίζω**, tell, *φημίσω* and *φημιῶ, ἐφήμισα,* —, *πεφήμισμαι,* **ἐφημίσθην** (Matt. 28 : 15). *(διαφημίζω.)*

687. **φθάνω**, precede, **φθάσω, ἔφθασα, ἔφθακα,** —, **ἐφθάσθην.** 2 aor. act. **ἔφθην.** *(προφθάνω.)*

688. **φθέγγομαι**, speak, *φθέγξομαι,* **ἐφθεγξάμην, ἔφθεγμαι.** *(ἀπο-φθέγγομαι.)*

689. **φθείρω**, destroy, *φθερῶ, ἔφθειρα,* **ἔφθαρκα, ἔφθαρμαι,** 2 aor. pass. **ἐφθάρην.** *(δια-, καταφθείρω.)*

690. **φιλέω, -ῶ**, love, *φιλήσω,* **ἐφίλησα, πεφίληκα, πεφίλημαι, ἐφιλήθην.** *(κατα-φιλέω.)*

691. **φιλοτιμέομαι, -οῦμαι**, love honor, *φιλοτιμήσομαι, ἐφιλοτιμησάμην, πεφιλοτίμημαι.*

692. **φιμόω, -ῶ**, muzzle, *φιμώσω, ἐφίμωσα, πεφίμωκα,* —, **ἐφιμώθην.**

693. **φοβέω, -ῶ**, fear, *φοβήσω, ἐφόβησα,* —, *πεφόβημαι, ἐφοβήθην.* *(ἐκ-φοβέω.)*

694. **φονεύω**, kill, *φονεύσω, ἐφόνευσα.*

695. **φορέω, -ῶ**, b e a r, w e a r, *(φορήσω)* and *φορέσω, (ἐφόρησα)* and *ἐφόρεσα, πεφόρηκα, πεφόρημαι, ἐφορήθην.*

696. **φορτίζω**, l o a d, *φορτίσω, ἐφόρτισα*, pf. pass. *πεφόρτισμαι.*

697. **φραγελλόω, -ῶ**, s c o u r g e, *φραγελλώσω, ἐφραγέλλωσα.*

698. **φράζω**, d e c l a r e, *φράσω, ἔφρασα, πέφρακα, πέφρασμαι, ἐφράσθην.*

699. **φράσσω**, s t o p u p, *φράξω, ἔφραξα, πέφραγα, πέφραγμαι, ἐφράχθην.* 2 aor. pass. *ἐφράγην.*

700. **φρίσσω**, s h u d d e r, *φρίξω, ἔφριξα, πέφρικα.*

701. **φρονέω, -ῶ**, t h i n k, *φρονήσω, ἐφρόνησα, πεφρόνηκα. (κατα-, παρα-, περι-, ὑπερ-φρονέω.)*

702. **φρουρέω, -ῶ**, g u a r d, *φρουρήσω, ἐφρούρησα,* —, *πεφρούρημαι, ἐφρουρήθην.*

703. **φρυάσσω**, r a g e, 1 aor. *ἐφρύαξα* (Acts 4:25).

704. **φυλάσσω**, g u a r d, *φυλάξω, ἐφύλαξα, πεφύλαχα, πεφύλαγμαι, ἐφυλάχθην. (δια-φυλάσσω.)*

705. **φυσιόω, -ῶ**, b e p r o u d, pf. pass. *πεφυσίωμαι,* 1 aor. *ἐφυσιώθην.*

706. **φυτεύω**, p l a n t, *φυτεύσω, ἐφύτευσα, πεφύτευκα, πεφύτευμαι, ἐφυτεύθην.*

707. **φύω**, b r i n g f o r t h, *φύσω, ἔφυσα, πέφυκα.* 2 aor. act. *ἔφυν*, ptcp. *φύς*; 2 aor. pass. *ἐφύην*, ptcp. *φυείς. (ἐκ-, συμ-φύω.)*

708. **φωνέω, -ῶ**, c a l l, *φωνήσω, ἐφώνησα*, 1 aor. pass. *ἐφωνήθην. (ἀνα-, ἐπι-, προσ-, συμφωνέω.)*

709. **φωτίζω**, e n l i g h t e n, *φωτίσω, ἐφώτισα,* —, *πεφώτισμαι, ἐφωτίσθην.*

710. **χαίρω**, r e j o i c e, *(χαιρήσω)* also *χαρήσομαι* and once *χαρῶ* (Rev. 11:10 Text. Rec.), *ἐχαίρησα, κεχάρηκα, κεχάρημαι* and *κέχαρμαι,* 2 aor. pass. as act. *ἐχάρην. (συν-χαίρω.)*

711. **χαλάω, -ῶ,** loosen, let down, *χαλάσω, ἐχάλασα, κεχάλακα, κεχάλασμαι, ἐχαλάσθην.*
712. **χαρίζομαι,** give freely, *(χαριοῦμαι)* and *χαρίσομαι* (Rom. 8:32), *ἐχαρισάμην, κεχάρισμαι.* 1 aor. pass. *ἐχαρίσθην.*
713. **χαριτόω, -ῶ,** endue with grace, *χαριτώσω, ἐχαρίτωσα,* —, *κεχαρίτωμαι.*
714. **χειμάζω,** afflict with a storm, *χειμάσω, ἐχείμασα, κεχείμακα. (παρα-χειμάζω.)*
715. **χειροτονέω, -ῶ,** elect, appoint, *χειροτονήσω, ἐχειροτόνησα,* 1 aor. pass. *ἐχειροτονήθην. (προ-χειροτονέω.)*
716. **χέω** (also *χύνω* and *χύννω),* pour, *χεῶ, ἔχεα, κέχυκα, κέχυμαι, ἐχύθην.* Only found in N. T. in composition *(ἐκ-, ὑπερ-εκ-, κατα-, συν-χέω).* See *ἐκ-χέω.*
717. **χορηγέω, -ῶ,** supply, *χορηγήσω, ἐχορήγησα. (ἐπι-χορηγέω.)*
718. **χορτάζω,** fill, *χορτάσω, ἐχόρτασα,* 1 aor. pass. *ἐχορτάσθην.*
719. **χράομαι,** *χρῶμαι,* use, *χρήσομαι, ἐχρησάμην, κέχρημαι.* 1 aor. pass. *ἐχρήσθην.*
720. **χράω,** see *κίχρημι.*
721. **χρηματίζω,** teach from heaven, *χρηματίσω* and *(χρηματιῶ), ἐχρημάτισα,* —, *κεχρημάτισμαι, ἐχρηματίσθην.*
722. **χρίω,** anoint, *χρίσω, ἔχρισα, κέχρικα, κέχρισμαι* and *κέχριμαι, ἐχρίσθην. (ἐν-, ἐπι-χρίω.)*
723. **χρονίζω,** tarry, *χρονίσω* and *χρονιῶ* (Heb. 10:37).
724. **χρυσόω, -ῶ,** adorn with gold, *χρυσώσω,* pf. pass. *κεχρύσωμαι.*
725. **χωρέω, -ῶ,** have room, contain, *χωρήσω, ἐχώρησα, κεχώρηκα, κεχώρημαι, ἐχωρήθην. (ἀνα-, ἀπο-, ἐκ-, ὑπο-χωρέω.)*

726. **χωρίζω**, separate, depart, *χωρίσω, ἐχώρισα, —, κεχώρισμαι, ἐχωρίσθην. (ἀπο-, δια- χωρίζω.)*

727. **ψάλλω**, sing praise, *ψαλῶ.*

728. **ψεύδομαι**, lie, *ψεύσομαι, ἐψευσάμην, ἔψευσμαι.*

729. **ψηλαφάω**, -ῶ, handle, feel, *ψηλαφήσω, ἐψηλάφησα.*

730. **ψηφίζω**, count, 1 aor. *ἐψήφισα, ἐψήφικα, ἐψήφισμαι, ἐψηφίσθην. (συγ-κατα-, συμ-ψηφίζω.)*

731. **ψύχω**, cool, *ψύξω, ἔψυξα, —, ἔψυγμαι, ἐψύχθην.* 2 fut. pass. *ψυγήσομαι* (Matt. 24:12). *(ἀνα-, ἀπο-, ἐκ-ψύχω.)*

732. **ψωμίζω**, feed, *ψωμίσω, ἐψώμισα.*

733. **ὠδίνω**, travail, *ὠδινήσω* (Hab. 3:9) and *ὠδινῶ, ὤδινα,* also *ὠδίνασα* and *ὠδίνησα* (Ps. 7:15). *(συν-ωδίνω.)*

734. **ὠθέω**, -ῶ, push, *ὠθήσω* and *ὤσω, ἔωσα* and *ὦσα, ἔωκα, ἔωσμαι, ἐώσθην* and *ὤσθην.* 1 aor. mid. *ἐωσάμην.* Only in N. T. in composition with *ἀπό* and *ἐκ.* 1 aor. mid. *ἀπωσάμην* for *ἀπεωσάμην,* 1 aor. act. *ἔξωσα* or *ἐξῶσα* or *ἐξέωσα.*

735. **ὠνέομαι**, -οῦμαι, buy, *ὠνήσομαι, ὠνησάμην* (Acts 7:16) and *ἐωνησάμην, —, ἐώνημαι, ἐωνήθην.*

736. **ὠφελέω**, -ῶ, aid, *ὠφελήσω, ὠφέλησα, ὠφέληκα, ὠφέλημαι, ὠφελήθην.*

Collatio Evangelii secundum Matthaeum
a Frid. Blass editi
cum
NOVO TESTAMENTO GRAECO STUTGARDIANO.
Ad editionem tertiam appendix.

Cum exemplaria editionis nostrae tertiae impressa essent et bibliopegarum manibus tradita, ab editore mihi transmissum est Evangelium secundum Matthaeum cum variae lectionis delectu edidit Fridericus Blass (Lipsiae, B. G. Teubner MCMI). Incidi in lectiones, quas ipse in apparatum meum inferiorem recipiendas constitueram et, nescio quo casu, omiseram, ut 7,14 *τί* pro *ὅτι* (quam angusta ℵ² B² latt syr^cu); totum contuli, societasque biblica hanc collationem imprimendam statuit, cui addidi, quae in editione tertia emendanda inventa sunt.

Differt ergo celeberrimus philologus Halensis ab editione Stutgardiana in orthographicis, scribens

ι pro *ει*, velut *Δαυίδ*, *Ὀζίας*, *Ἰωσίας*, *Ἰωακίμ*, *Ἐλιακίμ*, *Ἀχίμ*, *Νεφθαλίμ*, *Ἠλίας*, *Χοραζίν*, *τραπεζίταις*, *ῥαββί*, *Νινευῖται*, *Γεθσημανί*, *Ἰεριχώ*, *Πιλᾶτος*, *ἠλί*, *ἰδέα*;

ει pro *ι* *Καισαρείας*, *δανείσασθαι*;

quoad accentus: *Θαμάρ*, *Ἀβία*, *Ἰωαθάμ*, *Ἀχάζ*, *Ἐλεαζάρ*, *Μανασσῆ*, *Βηθφαγῆ*, *Ῥαμᾶ*;
θλῖψις; *ἰδοὺ τινές*; *εἰσίν* etc (12,30; 13,56; 18,20; 22,30); *πρός σε* 14,28; 25,39; *ν ἐφελκ.* *πᾶσιν* 2,16; 23,20; *βλέπουσιν* 18,10; *βαστάσασιν* 20,12; *εἰσι* 15,14; *οὕτω* 3,15; quoad initiales *Μαμωνᾷ*; *ὁ χριστός* 24,23; 26,68; 27,22; *ἔρριψαν*,

ἐρριμμένος; συμπνίγειν, συλλαλεῖν, παλιγγενεσία; μή γε, μή τι, ἄρα γε, τουτέστιν; Ἠλίας, Ἠσαίας, Ἰερεμίας.

Fortasse haud inutile erit praemonere lectores, in constituendo textu editorem Halensem plus quam manuscriptis biblicis auctoritatis tribuisse citationibus patrum (cf. 7,15 *δέρμασιν* pro *ἐνδύμασιν* e Tertulliano [et Justino]) et versionibus (cf. 15,27 *καὶ ζῇ* e versionibus syriacis additum, quod aliis rectius *καὶ σώζονται* transferri videbitur; cf. Lc 3, 10. 12. 14); sed de talibus ipsius editoris praefatio adeunda est.

1,*3* 'Εσρων bis *5* Βοοζ bis | Ωβηδ bis *6* [τον βασ.][1]) *7.8* = W *10* Μανασσή, Μανασσὴ | = W *11* = h^r^ *12* [Μετα δε τ. μ. Β.] Ιεχονιας δε | *16* — τον 1° *18* — Ιησου *20* = hRT *24* = RW

2,*2* ἔστιν *3* — ο βασ. *4* — παρ αυτων *6* [ουδαμως] | — γαρ *7* ηκριβασεν *8* [ακριβως] *9* επανω του παιδιου *11* ειδ. : ευρον *13* = h *16* ηκριβασεν *19* [κατ οναρ] | [εν Αιγ.] *21* ηλθεν *22* βασιλ. : + επι *23* = T

3,*1* [δε] *3* [γαρ] | [ευθ. π. τ. τρ. α.] *4* — αυτου 1° *5* περιχωρος : περαν *6* — ποταμω *7* [επι το βαπτ.] *9* — εν εαυτ. | δυνατος *11* [οπ. μ. ερχ.] | [εστιν] | [και πυρι] *12* — αυτου 3° *16* [βαπτ. . . . υδατος]

4,*4* [αλλ επι παντι ρηματι θεου] *5* ἵστησιν *7* ου πειρασεις *10* — ο Ιησους *13* Ναζαρεθ *16* κ. οι καθημενοι *17* τοτε : + γαρ | λεγειν : + οτι | = h *21* — τον τ. Ζεβ. | — τον αδ. αυτου *22* — ευθεως | — αυτων *23* περιηγ. ολην την Γαλιλαιαν *24* εξηλθεν | Συριαν : συνοριαν | [συνεχομ.]

5,*1* — αυτω *4.5* = ⊣h^r^⊢ T *9* = W *10* [οτι . . . ουρανων] et in marg. lit. minusc. —δικ., οτι αυτοι εσονται τελειοι. και μακαριοι οι δεδιωγμενοι ενεκα εμου, οτι εξουσι τοπον οπου ου διωχθησονται *11* διωξωσιν υμας και ονειδισωσιν | [ψευδομ.] *15* — αυτον *16* οπως βλεποντες θαυμαζωσιν και *δοξαζωσιν[2]) *18* εως αν 1° : εαν *20* — οτι *21* etc = R *22* αυτου 1° : + [εικη] *24* — εκει | καταλλαγηθι *28* = T *29* και μη : η , it 30 | βλ. εις γ. : εν γεεννη *30* εις γ. απ. :

---

[1]) Blass quam plurimas lectiones uncis inclusit, de quibus utrum ad ipsum autorem pertinerent, incertus haesit.

[2]) Asterisco notat Blass lectiones coniecturales; v. 7,25; 16,23; 17,27; 22,31; 25,1; 26,50; 27,46.

εν γεεννη *31 βιβλιον αποστασιου* *32 υμιν ος αν απολυση* | *αν* *36* [*ομοσης*] *37 δε υμων τὸ ναι ναι και τὸ ου ου* (cf h[r]) *39 ραπισει* | = T *42* — *απο σου* *45 αγαθ. και πονηρ. και τον υετον αυτου βρεχει*

6,*1* — *δε* | = T *6* [*σου*] 1° | — *σου* 2° *8 αιτ. αυτ.* : *ανοιξαι το στομα* *10 ελθετω* W *14* — *τα παραπτ. αυτ.* *15 υμων* : *υμιν* et — *τα παρ. υμων* *18* = hW | [*τω εν τω κρ.*] | [*ο βλ. εν τ. κρ.*] *19.20* [*θησαυρους*] *21* — *εστιν* | [*σου*] 1° 2° | — *εσται* *22* = T *23* [*εστιν*] *25* = T | — *υμων* 2° | *ουχι πλ. εστ. η ψυχη* *27* — *μεριμνων* *28 και* : *οτι* et — *τι* *32* [*ο ουρ.*] *33* [*πρωτ.*] | *βασ.* : + *των ουρανων* | [*και τ. δικαιοσ.*] | — *αυτου* *34 ἑαυτῇ*

7,*6* — *υμων* | = W *8* = hW *9* — *ανθρωπος* *11* [*δοματα*] | [*δωσει α. τ. α. α.*] *12* — *ουν* | = RW | — *ουτως* *13 οτι*] *τι* , it 14 | = H | *απερχομενοι* *14* — *η πυλη* *15 δερμασιν* *18 ενεγκ.* : *ποιειν* bis [*19*] *24* — *τουτους* | *ομοιωσω αυτον* *25* — *και* 1° 2° 3° , it 27 | **προσεπαισαν* *26* — *τουτους*

8,*1 καταβαντι δε απο* *3* = R | [*αυτ. η λεπρ.*] *4 προσενεγκε* *5.8 χιλιαρχος* *6* — *κυριε* *8* [*ο παις μ.*] *9 ανθρ. ων, υπο εξουσ. εχων υπ* | [*και*] *λεγ.* *11 μετα* : *εις κολπους* | [*εν τ. β. τ. ουρ.*] *12* = ⊣ h[r] ⊢ T | *εις το σκ. τ. εξ.* : *εξω* | [*εκει ... οδ.*] *13 χιλιαρχω* *15* [*της χειρ.*] *19* — *γραμματευς* *21* [*των μαθητ.*] *22* = T *23* = HR | — *αυτω* 2° *29* — *ωδε* *30 ου μακραν*

9,*3* = T *5* — *και* *9* — *εκειθεν* | *επι το τελ. καθ.* *10 και ανακειμενων εν* | — *και* 2° | [*ελθ.*] *11* [*ο διδ. υμ.*] *12* = H *13 δικ. καλ.* *16* [*αιρει ... γιν.*] *17* [*ει δε ... συντηρ.*] *18* — *αυτοις* | *εἱς ελθων* | — *οτι* T *21* [*μονον*] *22* = T *27* — *εκειθεν* | = 𝔎 *28* — *ο Ιησ.* *29 ομματων* *31* [*αυτον*] [*34*] = H

10,*1* [*μαθ. αυτ.*] | *εξουσ. εκβαλλειν τα πνευματα τα ακαθαρτα και* *2* — *και* 2° *3 Λεββαιος* ⊣ h[r] ⊢ T *4* — *ο* 2° *5* = T *7* — *οτι* *8* — *νεκρ. εγ.* *11* — *η κωμην* | [*εως αν εξελθ.*] *13* = W *14 οσοι ... δεξωνται ... ακουσωσι* | — *της οικ. η* | — *εκεινης* *19* [*πως η*] | *λαλησετε* | *εν ... λαλ.* : *ο λογος εν ανοιξει του στοματος υμων* *21 τεκνον* : + *εις θανατον* *23* — *εν τη πολει ταυτη* | *εις την ετ.* : *εκ πολεως εις πολιν* | — *γαρ* | — *του* W *24* — *αυτου* *25 ο δουλ.* : *τω δουλω* | = hW | = RT *28 τον κ. ψυχ. κ. σω. δυν.* *29 εις την παγιδα* *32.33* = T *34 ειρ. ηλθ. βαλ.* | [*βαλ. ειρ.*] *35 ανθρ.* : *υιον* *42* = HR | [*μονον*] | = h[r]

11,*1* — *αυτου* *2* — *αυτου* *4 Ιωανη α βλεπ. κ. ακ.* *5 και λεπροι* *6* — *εστιν* | = HR *10* — *εγω* | — *σου* 2° *16 γεν. ταυτ.* : *βασιλειαν των ουρανων* | — *ταις* | *α προσφ.*

τ. ετ. : και 20 — αυτου | Βηθσαϊδα 23 αι εν σοι γεν. 24 — υμιν 27 — μου | [τις επιγιν.]

12,1 επορευετο 2 — εν σαββατω 4 ο : ους 5 ανεγν. εν τ. ν. : οιδατε | — τοις σαββασιν | εν τω ιερω οι ιερεις 11 — εσται et ανθρωπος ος | — ἓν 13 — υγιης 18 = T 22 = ℋ | — τον κωφον 23 — παντες | οχλοι λεγοντες 24.27 RT 28 — εγω 32 = hW 34 λαλει : εκβαλλει 35 εκβαλλει 2° : λαλει 37 των λογων : του στοματος 1° 2° 38 [αυτω] | = W 39 — αυτοις 40 [ην] 43 δε εξελθ. το ακ. πν. | πορευεται 44 = RW 45 εισερχεται εις αυτον και εσται | [τη πον.] 46 μητ. αυτου κ. οι αδελφοι ειστ. [47] = hRW 48 — αυτω | και : η | — εισιν | = W 49 = T | — αυτου 50 ποιη | [του εν ουρ.]

13,1 — της οικιας 3 σπειραι 5 αλλα] ἃ , it 7.8 | [επεσεν] , it 7.8 7 = hT 10 — αυτω 11 — των ουρανων 13 = HR 14 πληρουται 15 εκαμμυσαν [μηποτε επιστρεψωσιν, και ιασομαι αυτους], — ergo ιδωσιν ... συνωσιν και 16 = W 17 = T | [οτι] 19 τουτο εστ. το ... σπαρεν 20 το ... σπαρεν τουτο εστιν· , it 22.23 | ευθεως 21 ευθεως εσκανδαλισθη 23 ος δη : και τοτε 24 ιδιω αγρω 25 — αυτου 28 [ο δε] | = H 29 [συλλεγ. τα ζιζ.] | [αυτοις] 30 — αυτα 1° 2° | — εις | δεσμὰς δεσμὰς | = ℋ | — μου 32 αυξηση | [ελθειν] et [και] 33 αλλην ... αυτοις : αλλη παραβολη 36 — αυτω | — αυτου 38 — εισιν 2° 39 εχθρ. εστιν ο σπ. ο διαβ. 41 — αυτου 1° 43 — ο εχ. ωτα ακ. 44 — τω | ευρ. ανθρ. : ο ευρ. 46 [ενα] | παντα οσα : α 48 [οτε επληρ.] 51 — παντα | — αυτω 52 — ο δε | = h 56 — αυτου 57 [Ιησους] 58 [εκει]

14,2 [αυτος] 3 — εδησεν και | — Φιλιππου 5 οτι : επει 6 γενεσιων δε αγομενων 7 αν 8 [ωδε επι πινακι] 10 τον Ιω. 12 αυτο 13 = hT 14 [εξελθων] | οχλ. πολ. | περι αυτων 15 [ηδη] | = ℋR | [εις τ. κωμας] 16 = T | — αυτοις 17 [ωδε] 18 — ωδε 19 — τους αρτους 20 [των κλασμ.] 21 [ανδρες] | — ωσει 22 = T | = ℋ | — αυτον 26 = T 27 ευθεως | = T 28 — αυτω | [κυριε] 29 ο Πετρ. | = hR 34 επι ... Γενν. : εις την γην Γεννησαρ 35 [αυτον] | [εκεινου] | [ολην] | — εκεινην | — παντας 36 — αυτον | [μονον] | εσωθησαν

15,3 — αυτοις 4 ειπεν : ενετειλατο 5 ὠφελήθης 6 — αυτου 1° 2° | τον λογ. : την εντολην 8 [απεχει] 11 — τουτο κ. τ. α. 13 — μου 14 = hT 17 εισερχομενον 22 [Χαναν.] | = h 23 — αυτον 26 — καλον | δουναι 27 — γαρ | fin + και ζη 28 — αποκρ. ο Ι. | — αυτη 29 — εκει 30 [και ετ. π.] 31 = hW | = ℋ | — και 1° 2° | = hT 32 Ιησ. ειπεν τοις μαθηταις αυτ. | — ηδη 33 — τοσουτοι ωστε 34 = RT 36 [επτα] 37 = RT 38 [ανδρες]

16,*1* [οι] *2* — αυτοις *2.3* οψιας ... δυνασθε literis minoribus inter cancellos [ ] *3* fin = H *4* [και μοιχ.] *5* ελθοντος εις το π. επελ. οι μαθηται *6* — Ιησ. *7* οι δε : τοτε | — λεγοντ. *8* = T *10* = RT *11* ειπον· προσεχετε απο *12* = RW | αλλ W *13* — αυτου *14* ειπον | αλλοι : οι *17* — δε ο Ιησ. | — αυτω | — τοις *18* — οτι | επι την πετραν *19* καγω δε σοι | — της βασιλειας *20* = hRT *21* — Ιησ. Χρ. (cf h) | δεικνυναι *22* Π. λεγει [αυτω] επιτιμων (cf hW) | [σοι] *23* οπισω *σου | [αλλα τα τ. ανθρ.] *24* — ο Ιησ. *26* — ολον | — αυτου *27* τα εργα *28* — οτι

17,*8* — αυτων | αυτ. [τον Ιησουν] cf hRT *11* ερχεται αποκαταστησαι *12* [ηδη] *13* — οι μαθ. | — του βαπτ. *14* — αυτον *15* [κυριε] | = hRT *17* [εως π. α. υ.] *18* [ο παις] *19* [τω Ιησ.] *20* απιστιαν | [γαρ] | — ενθεν εκει *22* Αναστρεφομενων *26* [αυτ. ο Ιησ.] *27* π. βαλε αγκιστ. [εις την θαλ.] | — ανοιξ. το στ. α. | *ευρησει

18,*1* ημερα *5* — ἓν *6* [τ. πιστ. εις εμε] | περι : εις *7* [το σκανδ.] *8* — σου 2⁰ | [αυτον] | η δυο 2⁰ : και | [το αιων.] *9* [και β. α. σ.] *10* = [h] | [μου τ. εν ουρ.] *12* = T | πορευθεις επι τα ορη *14* [μου του εν ουρ.] | εἷς *15* αμαρτ. : + εις σε *16* = h *17* = RW | [και] 1⁰ *18* [υμιν] *19* — [αμην] T *21* — αυτω *22* — ο Ιησ. | αλλ *23* [βασιλει] *24* = T *25* — αυτου | — ο κυριος *26* — σοι *27* — ο κυρ. τ. δ. εκ. *28* — εκεινος *29* — σοι *30* ηθελησεν *31* = W | [τα γενομενα] | αυτων | [π. τ. γ.] *32* — αυτω | [εκεινην] *34* — οὗ | — παν | — αυτω *35* και υ. ποι. ο π. μου [ο ουρ.]

19,*2* — εκει *4* = RT | — απ αρχης | — αυτους *5* — και ειπεν | ενεκεν *6* μια σαρξ *8* — οτι *9* = hW *11* [τον λογον] | = H *12* [ευνουχοι] 2⁰ 3⁰ *13* επετιμων *14* [Ιησους] *15* [αυτοις] *18* = hT | = hRT *22* = T *23* — αυτου | δυσκολ. πλουσ. *24* — εστιν | εισελθειν ante καμ. pon. | = hRT | του θεου : των ουρανων *25* [λεγ. ... σωθ.] *26* — εστιν *28* — Ιησ. *29* οικιαν η αγρους

20,*2* μετ αυτων | — αυτου *5* [οι δε απ.] | = W | — ωραν *6* [εξελθ.] *7* — οτι *9* = RT | — ωραν *10* — ελθοντες *12* = hW *13* = W *14* δε : + και | — τω εσχατω *16* [οι] 1⁰ 2⁰ *17* Και αναβαινων hRT | [ο Ιησ.] | — εν τη οδω *21* — αυτη | — ουτοι | σου 1⁰ post δεξιων pon *22* — αυτω *23* [μου] 2⁰ | = HR *24* τοτε ηγανακτ. οι δ. | — αδελφ. *25* — οιδατε οτι | — αυτων 2⁰ *26* παρα δε υμιν ουκ εσται ουτως | ο θελων εν υ. γεν. μεγ. εστω παντων διακ. *27* ο θελων | — εν υμιν | εστω παντων εσχατος *28* fin = hʳ literis minoribus in marg. και 1⁰ : + μη | ελ. ειναι : ελαττωθηναι

| [εισερχ. δε και] 30 = T | = hT , it 31 31 εκραζον |
— κυριε 33 ημων οι οφθ. 34 — ο Ιησ. | = W

21,1 ηγγισεν et ηλθεν | εις 3° : προς | [τοτε ο Ιησ.] 2 — αυτοις
| — ευθυς 3 ευθεως 7 επ αυτον | — αυτων 2° 8 — εαυτων
9 — αυτον | = T 12 ο Ιησ. | εξεβ. : + εκ του ιερου του
θεου | — εν τω ιερω , it 14 16 — οτι 18 = h 19 — μιαν |
— εν αυτη 19.20 — η συκη 23 — διδασκοντι 25 ην : εστιν |
= hRT 27 = R 28 προσελθ. . . . ειπ. : λεγει τω πρωτω |
[τεκνον] | [σημερον] 29—31 = RT 30 = T 31 του
π. το θ. | [οτι] | — οι et αι 32 [και αι π.] | ουδε ιδ.
μετ. 33 — εν αυτω 34 — πρ. τ. γ. | — αυτου 2°
35 — αυτου | ον δε ελιθ. ον δε απεκτ. 36 [αυτοις]
37 — προς αυτους 41 — αυτους | — αυτω 42 — εν
ταις γραφ. | υμων 43 [του θεου] [44] = T

22,1 [αυτοις] | — λεγων 2 ποιων et — και 1° v. 3 4 — μου
1° 2° 6 — αυτου 7 τας πολεις α. [ενεπρ.] 8 — αυτου
| — εστιν 10 — εκεινοι | οσους | — τε | γαμος 11 [τους
ανακ.] | — εκει 12 [εταιρε] 13 [ο βασ.] | αρατε αυτον
ποδων και χειρων και | [αυτον] 14 [εισιν] 16 — αυτω
| — αυτων 17 — ειπον ουν ημιν 20 — και 1° 21 — ουν
| τω Καισαρι 22 = W 23 — αυτω | οι λεγ. | αναστ. :
ζωην των νεκρων 24 — αυτου 1° 2° , it 25 | — και αναστ.
σπ. τ. αδ. αυτ. 25 γαμησας 27 — παντων 28 τη αναστ. :
τω τελει 30 αναστ. : ζωη των νεκρων | — τω 31 αναστ. :
*ζωης | — υμιν 32 = RW 34 ιδοντες 35 — νομικος
37 [εν 1° . . . σου 4°] 38 αυτη πρ. κ. μεγ. εντ. 39 — αὑτῇ
40 — ολος 43 κυρ. αυτ. καλει 46 ωρας

23,3 ειπωσιν : λεγωσιν | ποιησατε κ. τηρ. : ποιειτε 4 αυτοι . . .
αυτων : τω δε δακτ. 6 τας πρωτοκλισιας 7 ραββι ραββι
8 κληθ. ραβ. : καλεσητε διδασκαλον επι της γης | διδ. :
+ ο εν τοις ουρανοις | αδελφ. : μαθηται 9 fin + παντες
δε υμεις αδελφοι εστε [10] 13 — δε [16—22] 23 βαρεα
| = T 24 = HR 25 γεμ. ακαθαρσιας [εξ αρπαγ. και
αδικιας] 26 [πρωτον] | — αυτου 27 = hW | = h^{r}
34 — εγω | [και εξ . . . υμων] 35 εκκεχυμενον | — του
1° 3° | [υιου Βαραχ.] 36 παντα [ταυτα] 37 αυτην : σε
| = W 38 — υμιν 39 υμιν απ αρτι, ου μη με ιδ. εως

24,2 [αποκρ.] | — ου 1° 3 — αυτω 4 — αυτοις 6 — εστιν
9 — των εθνων 10 — και 1° 17 — αυτου 21 [τοτε] |
ουδε μη 22 [εκειναι] 1° 26 — εστιν 27 φαινει 28 [εαν η]
| [συναχθ.] | και οι 30 [και κοψ. π. αι φ. τ. γ.] | οψεσθε
31 [σαλπιγγ.] | = hRW | — αυτου 33 = T 34 = RT
[35] 37 = T 38 = T | [αχρι . . . κιβ.] 39 = HR 40 δυο
εσοντ. 43 = W 45 — εστιν | διδοναι 46 — αυτου
47 — οτι 48 = T 49 — αυτου

25,*1* ελαβον et *εξελθειν | = T | απαντησιν *2.3* αι π. δε ησαν φρον. και αι π. μωραι, αιτινες λ. *4* — εαυτων *7* — εκειναι | αυτων *8* ειπον *9* = hT *14* [αυτου] *15* [και] 1° | [εδωκεν] *16* [και εποιησεν] cf T *18* [απελθων] *20* — ταλαντα 3° 4° | επεκερδησα , it 22 *21* επει επ , it 23 *22* — ταλαντα 3° *25* [απελθ.] | [εν τη γη] *26* — αυτω *27* — ουν *29* — παντι *32* εριφιων *33* — αυτου *34* [αυτου] *35* εποτ. με : εδωκατε μοι πιειν , it 42 *36* ασθενης *38* ειδομεν σε *39* η ποτε σε ειδ. *40* — ο βασιλ. *41* οι κατηρ. | δ ητοιμασεν ο πατηρ μου (= ⊣ hʳ ⊢)

26,*1* — παντας | — αυτου *7* αλαβ. μ. εχ. β. | εξεχεεν *10* — αυτοις | — γαρ *11* τους πτ. γαρ παντ. *15* = W *20* = W *22* — αυτω | — εἷς | — ειμι *23* — την χειρα *24* — ο ανθρ. εκ. *26* αυτων δε εσθιοντ. | [ο Ιησ.] *28* — γαρ | μου : + το | εκχυνομενον *29* — τουτου | αμπ. : + ταυτης | εως αν πιω αυτο καιν. μ. υ. εν *31* — ο Ιησ. *33* — αυτω *34* — εν | πριν αλεκτοροφωνιας *35* = RT *36* — αυτου | — εκει *39* = T | — εστιν *40* προς *αυτους *41* προσευχ. μη εισελθειν *42* — λεγων | — μου *44* [παλιν] | — παλιν (2°) *47* — Και | [πολυς] *48* — αυτον | = T *49* — ευθεως *50* — Ιησ. | εταιρε : *αἶρε | = HR *51* = W | — αυτου 1° *52* — σου *53* — αρτι | πλειους *58* = T *59* ο δε αρχιερευς *60* δυο : + ψευδομαρτυρες *61* = RT *62* = HR *63* — Ιησ. *64* — ο Ιησ. | υμιν απ αρτι, *65* [νυν] *66* = RT *72* [οτι . . . ανθρ.] *73* — και συ | = hʳ *74* = RT *75* — οτι

27,*3* — και πρεσβ. *4* = RT *6* ειπον *10* = h *11* — ο ηγεμ. *12* απεκρινετο *14* — προς *16* ειχεν *17* — αυτοις | υμιν; *18* αυτον, *21* [απο τ. δυο] | ειπον *22* ποιησωμεν *23* — λεγοντες *24* = hT *28* ενεδυσαν et — περιεθ. αυτω *29* [πλεξ.] | εθηκαν | ενεπαιζον *33* — λεγομενος *35* = hRT *36* — εκει *37* — αυτου 2° | [ουτος εστ. Ιησ.] *40* = hW *43* νυν : + αυτον *44* — συν *45* [επι π. τ. γην] *46* *Ηλὶ ηλὶ λαμα *αζαφθανί *47* — οτι *48* — εξ αυτων | — τε *49* = hT | σωσαι *50* — παλιν *51* = T | — εως κ. ε. δυο | ερραγησαν *53* [εξελθ. . . . αυτου] *54* = T *55* — απο | [τω Ι. α. τ. Γ.] *56* — εν αις ην | — του | = hRW *59* = T *60* — αυτο *61* — εκει | Μαρια *64* — της *66* τ. ταφ. σφρ. τ. λ. : σφρ. τ. ταφ.

28,*1* = ℌR *2* — και 2° *3* — λευκον *5* — ο αγγελος *6* [ουκ ε. ωδε] | — γαρ *7* [ταχυ πορ.] | — απο τ. νεκρ. | — ιδου *8* [μεγαλης] | — αυτου *9* απηντησεν *10* — ο Ιησ. *11* = T *12* — τε *14* [τουτο] *15* = hR | [παρα Ιουδ.] | = T *18* = T *19* πορευεσθε | = T

Addere hic liceat nonnulla quibus in praefatione editionis quartae spatium commodum deerat.

1. Prodiit a. 1902 Evangelium secundum Johannem, cum variae lectionis delectu edidit Fridericus Blass. Lipsiae, Teubner. Plenam collationem praecedenti similem institui; qualem in usum verti possit, cogitandum erit, quando de redintegrando apparatu decerni potest, postquam editio Sodeniana lucem aspexerit.

2. Eodem anno secunda recensionis Weissianae editio publicata est, sic intitulata: Das Neue Testament. Handausgabe von D. Bernhard Weiss. Zweiter Band. Die Paulinischen Briefe und der Hebräerbrief (694 pp.). Dritter Band. Apostelgeschichte — Katholische Briefe — Apokalypse (VI. 534 pp.).

Consulto omisi in apparatu meo lectiones quas erroneas esse partim ab ipso editore edocebar, ut Act 5,39. Jc 4,13. 1 P 4,17. 2 P 2,3. 1 K 1,26. Ph 1,3. H 6,5. T 3,2. 1 T 4,5.

Mutandus erat textus meus e maioritatis principio Act 21,8; R 9,23 s (interp.); 2 K 12,9; G 1,15; 1 T 1,16; Ph 6; H 10,1. 13,19.23. 1 P 2,1. 2 P 2,13. 1 J 2,6. 3 J 9. Ap. 6,16; 7,6; 10,4; 19,18. 20,11. Vide etiam Mt 6,9.10 mutatam stichorum divisionem; Mc 14,62 ὄψεσϑε (typis textualibus).

3. Versuum divisio in hac quarta editione plene congruit cum ea quam H. v. Soden, Die Schriften des Neuen Testaments I, 484 s. praescribit. Discrepat a Stephanica anni 1551 tribus tantum in locis Act 2,47 s, 24,19 ss, 1 K 7,33 s.

Maulbronnae, 20. Febr. 1903.

Pro quinta impressione loci paralleli revisi et aucti sunt; in textu mutanda erat interpunctio Mt 11,9. Lc 7,26.47; 11,51; 12,5. R 15,20; accentuatio Ap 8,6; 16,16; typorum forma Mt 12,4. Act 4,27; error typographicus in quartam impressionem insertus Mt 12,45; a prima propagatus 2 P 2, 12.

Maulbronnae, 25. Jul. 1904.

EB. NESTLE.

PALÄSTINA
zur Zeit
JESU CHRISTI
und der
APOSTEL.

Maßstab
0 5 10 20 30 40 50
Kilom.

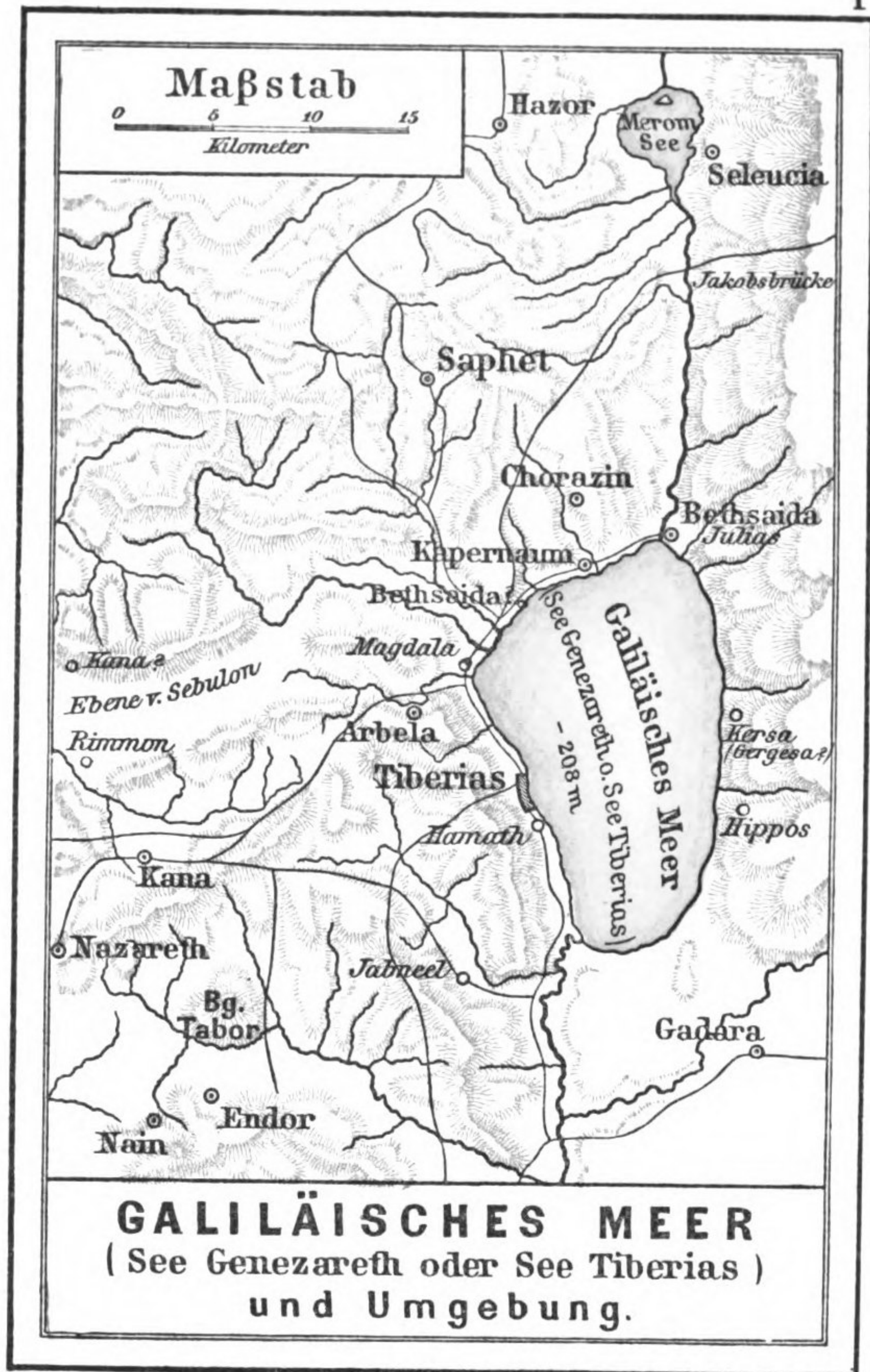
Die zu den „zehn Städten" (Matth. 4,25) gehörigen Städte sind unterstrichen.

35
36
33
32
31
Östl. L. v. Greenw.

Berytus
Sidon
Sarepta
Tyrus
Leontes
Chalcis
Abila
Amana
DAMASKUS
B. Hermon 2860
Pharphar
Libanon Geb.
Antilibanon Geb.
ABILENE
SYRIEN
PHÖNICIEN
Cäsarea Philippi
Kedes
Ituräa
Gaulanitis
Trachonitis
AURANITIS
Gebh. Hauran
BATANÄA
DAS GROSSE MEER (Mittelländisches Meer)
Ptolemais
Jotapata
Kapernaum
Saphet
Bethsaida
Kana
Galiläisches M.
Gergesa
See Genezareth
-208 m
Tiberias
Nazareth
GALILÄA
Canatha
Karmel Geb.
Ebene Esdrelon
B. Tabor 615
Nain
Abila
Gadara
Cäsarea
Skythopolis
Bozra
Jesreel
Pella
Saron
PERÄA
SAMARIA
Samaria
Sichem
B. Ebal
Jakobs Brunn.
B. Garizim 870
Gerasa
Apollonia
Ebene
Jabbok
Joppe
Antipatris
Silo
Ramoth Gilead
AMMON
Arimathia
Jordan
Lydda
Bethel
Ephrem
Philadelphia
Emmaus
Rama
Jericho
JERUSALEM
Ölbg.
Hesbon
Asdod
Emmaus
Bethanien
Bethlehem
JUDÄA
Die mit --- eingezeichneten Flüsse fliessen nur zur Regenzeit.
Askalon
Thekoa
Ebene Sephela
Gaza
Eglon
Hebron
Machärus
Engedi
Gebirge Juda
Totes Meer -394 m
Arnon
Juta 1040
MOAB
Wüste Juda
Beer Seba
Masada
Sered
IDUMÄA
Gebirge Seir

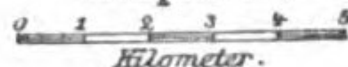

Stuttgart. Privileg. Württb. Bibelanstalt.

Stuttgart, Privileg. Württb. Bibelanstalt.

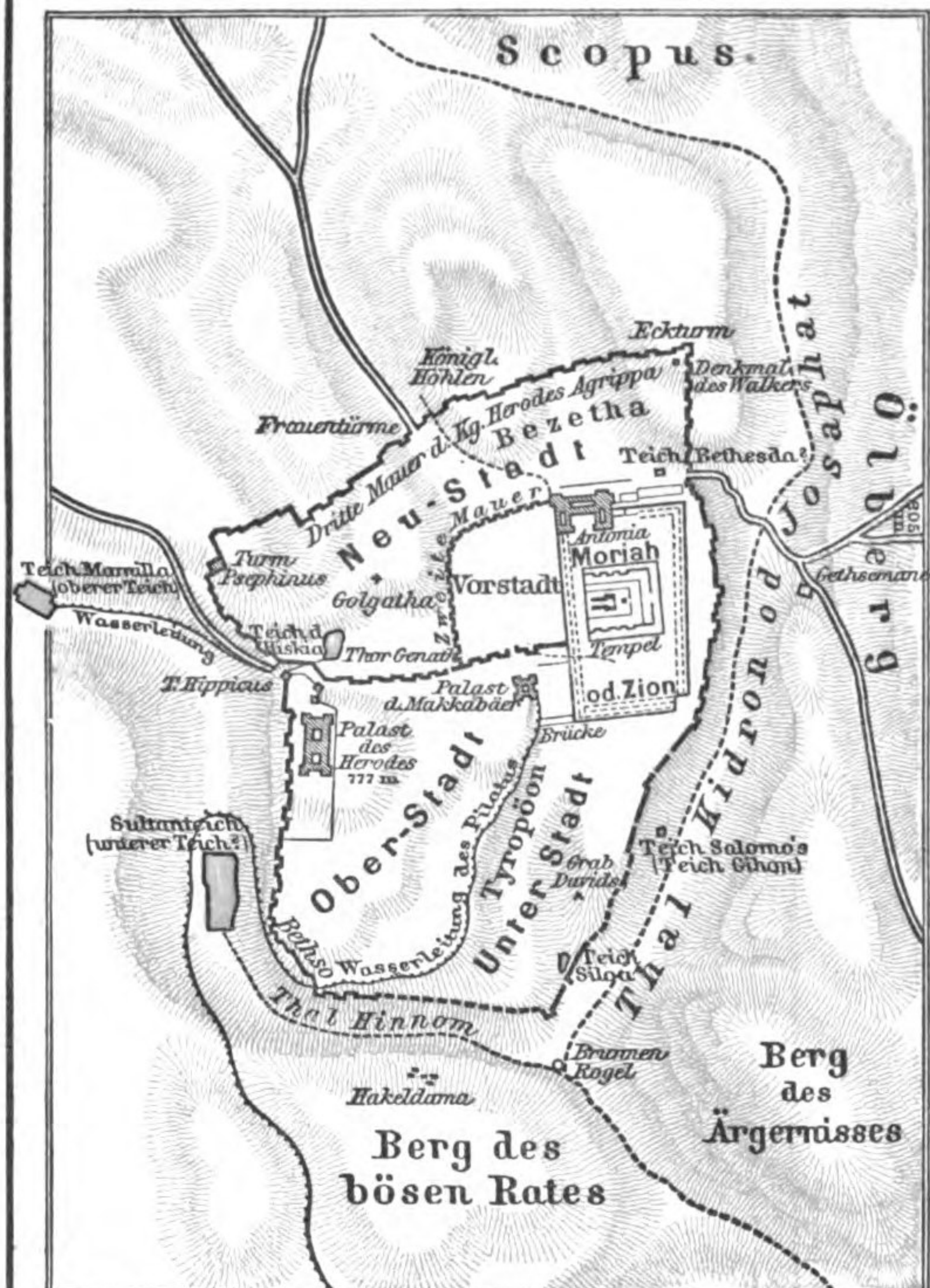
Maßstab.

JERUSALEM und UMGEBUNG.

Bemerkung:

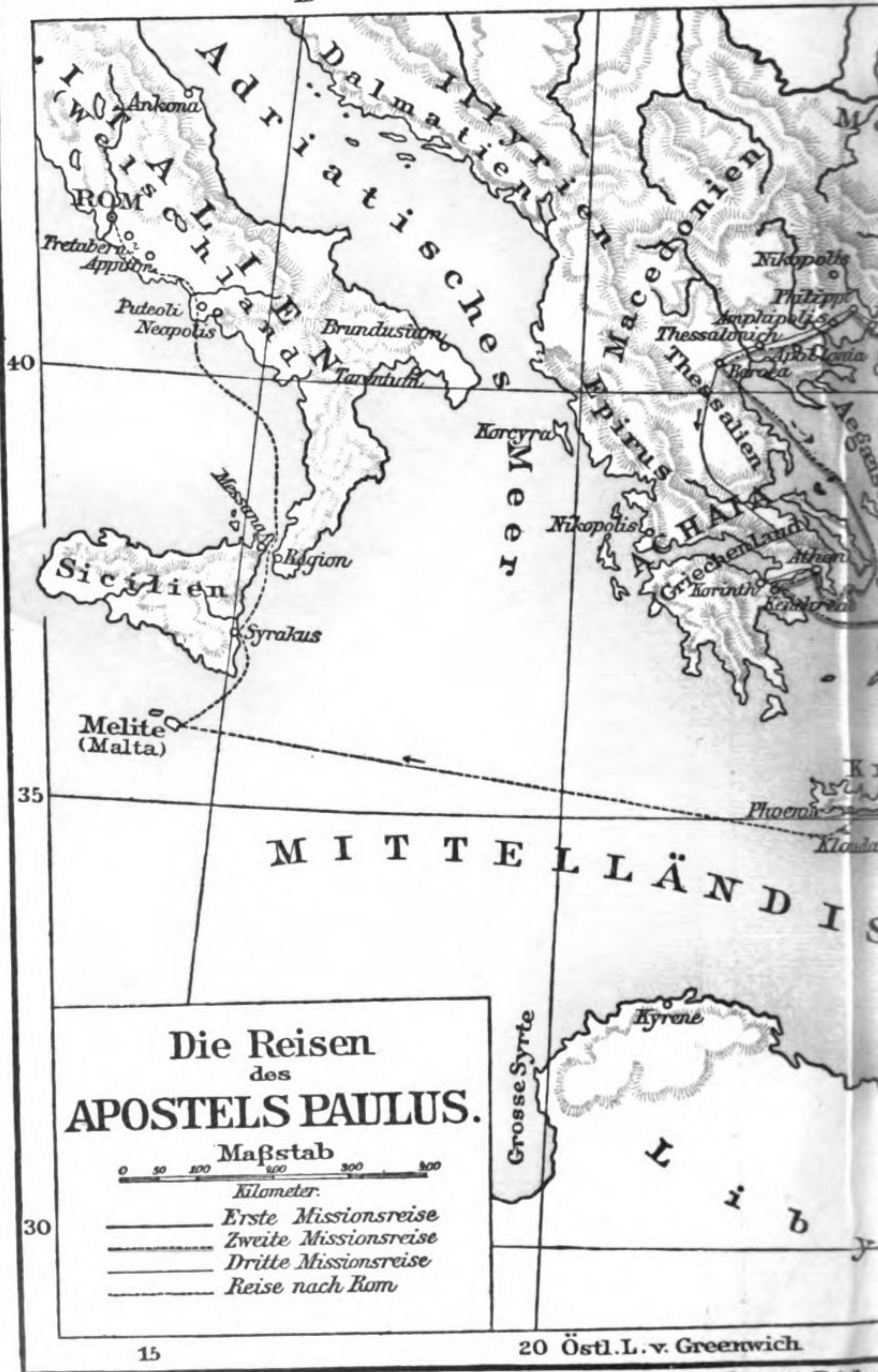
Die Bäche, welche nur zur Regenzeit fliessen, sind mit Strichen (------) eingezeichnet.

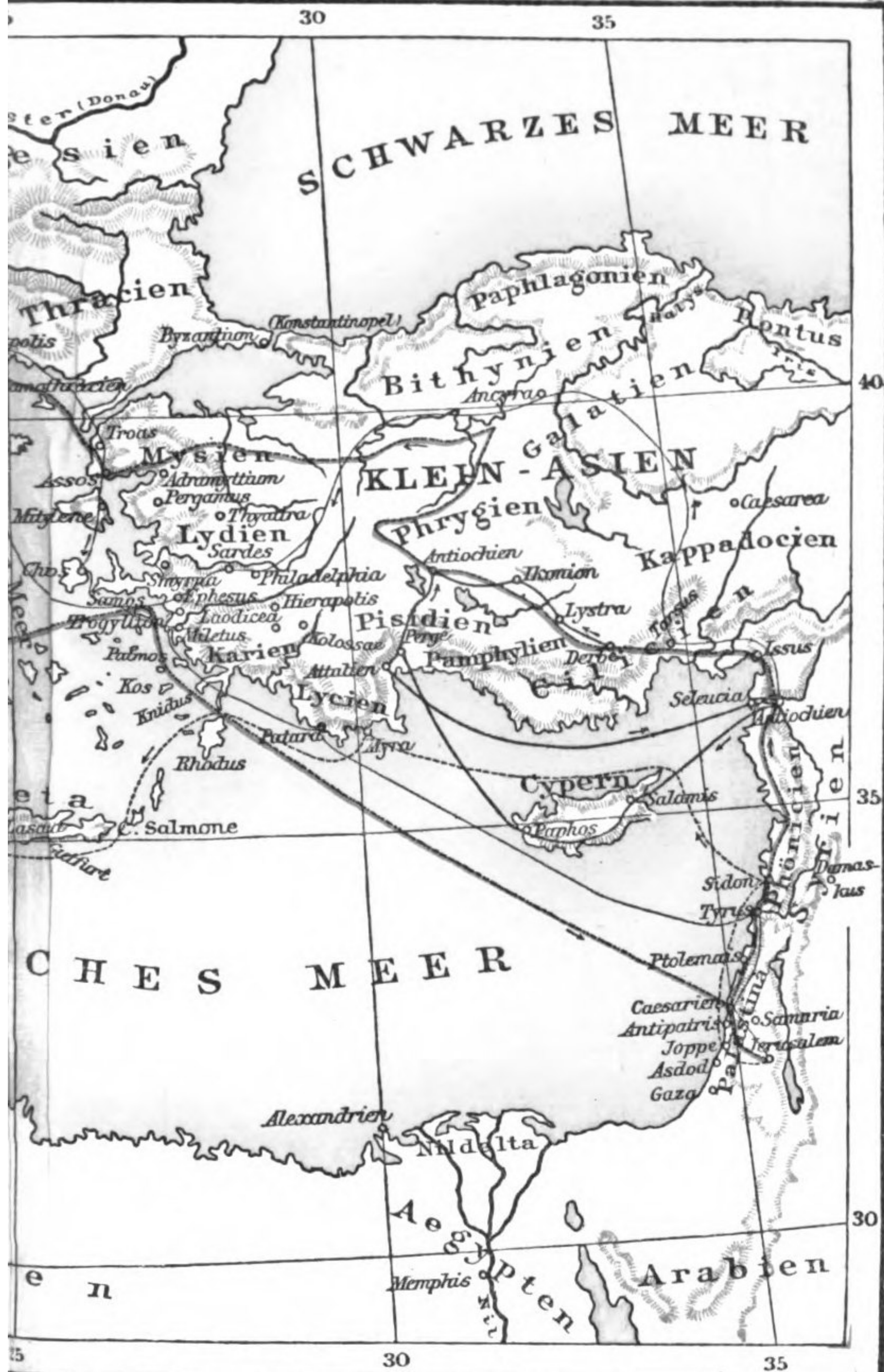
JERUSALEM
zur Zeit Jesu und der Apostel.

Bemerkung: *Die Dritte Mauer wurde erst nach dem Tode Jesu erbaut.*

Stuttgart, Privileg. Württb. Bibelanstalt.

15
20
Adriatisches Meer
Dalmatien
Illyrien
Macedonien
Italien
Ankona
ROM
Tretaberna
Appiiforum
Puteoli
Neapolis
Brundusium
Tarentum
Nikopolis
Philippi
Amphipolis
Thessalonich
Apollonia
Beroea
Thessalien
Epirus
Korcyra
Messana
Region
Sicilien
Syrakus
Nikopolis
ACHAJA
Griechenland
Athen
Korinth
Kenchreae
Melite
(Malta)
Phoenix
Klauda
MITTELLÄNDIS
Kyrene
Grosse Syrte
Liby
40
35
30
Die Reisen
des
APOSTELS PAULUS.
Maßstab
0 50 100 200 300 400
Kilometer.
Erste Missionsreise
Zweite Missionsreise
Dritte Missionsreise
Reise nach Rom
15
20 Östl. L. v. Greenwich
Stuttgart, Privileg

Württb. Bibelanstalt.